Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

447951
-1(911)"32/33"
J 86
R 180414

40000447951

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Incipiunt ꝓpoſitiones ſuper Quolibetis Joannis Duns Scoti.

A

Abſtractō QUod a forma abſoluta ⁊ incoicabili ⁊ relatiua pōt abſtrahi cōceptus indiuiduoꝝ ⁊ ſuppoſitū idifferēs ad abſolutū ⁊ relatiuū.q.v.in ſol. De abſtractiua predicatione.ibi Tertio arguitur.

Q; ſcīa abſtrahit ab exſitia reru m:ita ꝙ non includit ipſas in rōne ſcibilis.q.vij.in ſolu.q.ibi 2ª ꝫ ſic.

Quō nomē vnū abſtractū ſignificās ꝑncipiū agēdi cōſtructū cū gerūdio ſignificēte aliquā actionē natū eſt haberi a ſuppoſito ut ſit ꝑncipium agēdi in actione.q.ij.in ſolu.ibi Ad ꝑmum triplex.circa medium illius articuli.

De itellectione intuitiua ⁊abſtractiua.q.xiiij.ibi De ſecundo principali.

Abſolutuꝫ ¶ Q; abſolutū pōt manere ſine reſpectu ad id qō non eſt prius eo nec ſimul natura cum eo.q.xj.in ſolu.De primo dico.

Q; de rōne abſoluti nō eſt reſpectus: ⁊ ꝙ abſolutuꝫ ⁊ reſpectus non faciunt cōceptum per ſe vnuꝫ.ibi in ſolu.q.ibi De quarto.

Q; abſolutū nō trahit relatiuū nec ad genuſ nec ad ſpēm.ibi Circa ꝑncipium illius articuli.

Q; abſolutū nō includit ſua rōne ſubali relationem.q.xiij.in ſolu.ibi.De tertio articulo.

Q; abſolutū ⁊ relatiuū nō cōſtituūt cōceptum per ſe vnum nec vnius generis.ibi De tertio articulo.

Quō ꝓbaſ ꝙ qōlibet abſolutū poſſit ꝓduci ⁊ cōſeruari abſqꝫ alio abſoluto.q.xvj.in ſolu.ibi De ꝑmo dico. ante medium illius articuli.

Q; abſolutū nō diſtinguiſ ſpecie per reſpectiuum. xvij.q.in ſolu.q.ibi De tertio principali.

Actio ¶ Quō actio ꝑſupponit ſuppoſitū cuius eſt: ⁊ quō eſt ſuppoſiti exñtis: ⁊ quō agere ꝑſupponit eſſe: ⁊ quō ꝑſupponit potēs agere: ⁊ quō actio nō eſt abſolutū ſed reſpectiuū ⁊ habitudo ad alteruꝫ.q.iij. in fine.ibi Ad argumentum principale.

De triplici actione gñis actionis: ⁊ ꝙ ois actio etiā diuina ⁊ ois trāſmutatio ſiue actiua ſiue paſſiua eſt ad terminū ad quē accipiētē eſſe illa tranſmutatione.q.xiij.in ſolu.ibi De tertio articulo.

Q; ois actio que nō eſt ad formā actiuā eſt a agētis equoci.q.xiij.in ſolu.Ad primum principale.

De actione imanēte ⁊ trāſeūte.ibi Et harū expō.

Q; actio ⁊ paſſio nō ſunt prima fundamēta relationū ſcōi modi.q.xij.ibi De ꝑ dici pōt.penes mediū.

Accidens ¶ Q; lꝫ accñs eoeuū ſubiecto poſſit dici eē a generāte:tñ accñs qō qñqꝫ ieſt qñqꝫ nō:nō pōt poni in eſſe a generāte.q.xv.in ſolu.ibi De ꝑmo ſuppoſito. ultra medium illius articuli.

Q; accñs hēt duplicē habitudinē ad ſbiectū: ⁊ quō vna illarum dicit impfectionē in ſubiecto altera nō q.xix.in ſolu.ibi De ſecūdo.ultra medium.

Actus ¶ Q; ꝑmus actus intellectus ⁊ uolūtatis nō eſt a deo: ⁊ qd ſufficiat ad actū pᵐ uolūtatis.q.xvij.i ſol.

Quō ꝓbaſ ꝙ act⁹ exterior nō addit aliqd bonitatiſ ſup iteriorē.q.xviij.in ſol.q.ibi De tertio dico.

An ab eodē hēat act⁹ ꝙ ſit laudabilis uel vitupabilis a ꝗ hēt bonitatē moralē.ibi in ſolu.ibi De ſcōo.

De iputabilitate actuſ: ⁊ a quo habet ꝙ ſit bon⁹ moraliter.ibi De ꝑmo bonitas.

Q; actus credēdi nālis ⁊ ſupnālis ſunt vnus actus ſpe: ⁊ quō rñdeſ ad rōnem in ꝫrium.q.xvij.ibi De tertio principali.

Quō alr dicif actus ab actu in gñe nāe ⁊ in genere moris.ibi De tertio principali.

Utrum actus dilectionis nālis ⁊ meritorie ſint eiuſdem ſpeciei.ibi De tertio principali.

Q; ſm hēricū in actu uolūtatis diuine.ſ.ſpirādi eſt necitas nālis ⁊ quō ipugnaſ.q.xvj.ibi De 2ᵒ ꝑnˡⁱ.

Quō ꝓbaſ ꝙ actus btificus poteſt naturaliter cognoſci.q.xiiij.ibi De tertio articulo.

Qui pōt cognoſcere actum poteſt cognoſcere obiectum.ibi in ſolu.De tertio.

Quō ex maiori ꝑfectione in obiecto eſt maior perfectio in actu.q.xiij.ibi De tertio articulo.

Duplex ē act⁹ itellect⁹: vn⁹ opatiu⁹: ali⁹ ꝓductiu⁹ ibi.

Duplex eſt act⁹ itellect⁹ loquēdo de ſimplici appꝓhēſione ituitiu⁹ qui eſt reſpectu obiecti pñtis i reali exiſtētia: ⁊ abſtractiuus qui eſt reſpectu obiecti indifferēter ſe hñtis ad pñtiam ⁊ abſentiam.q.xiij.in ſolu.q.ibi Circa ſecundum.

Et ibidē quō magis expimur ſcōm actū ꝙ̄ ꝑmū in nobis. ⁊ rō per quā ꝓbaſ ꝙ ꝑmus act⁹ in nob eſt nobis poſſibilis: ⁊ ibi notaſ quō act⁹ btificus neceſſario intuitiuus eſt non abſtractiuus.ibi.

Q; act⁹ notionalis eſt obiectū uolūtatis: ⁊ tñ nō eſt obiectū potētie.q.vij.in ſolu.ibi Ad ꝑmū argᵐ.

Utrum actus appetēdi ⁊ cognoſcēdi ſint eēntialiter abſoluti uel relatiui.q.xiij.

Q; act⁹ eſt ꝑor potētia ꝑfectione.ibi in ſolu.q.

Quō in actu cognitiuo ſis relatio mēſure ſepaſ a relatione attingētie.ibi Ad argᵐ ꝑnˡᵉ. ⁊ ēt in ſolu.

Q; act⁹ cognoſcēdi pticipat ꝑfectionē ab obiecto. Et ꝙ act⁹ cognoſcēdi abſtractiu⁹ nō hēt necio relationē realē annexā accñtalē ad obiectuꝫ. Et quō hēt relationē potētialē realē ad oppoſitū ⁊ nō exiſtēs que eſt mēſurabilis: ⁊ quō hēt relationē rōnis annexā. Et quomō actum cognoſcēdi realē conſequitur relatio rōnis.ibi Ad argumētum principale.

Quō rñdeſ ad rōnes qbus ꝓbaſ ꝙ actus cognoſcēdi neceſſario icludit relōnē uel eſt relatio.ibi.

In quo gñe uel in qua ſpe poniſ act⁹ intelligēdi uel uolēdi.ibi. Et quō ꝓbaſ ꝙ nō ē actio nec paſſio.ibi

Quō act⁹ diſtinguunſ per obiecta.ibi in ſolu.De tertio.quaſi in fine illius articuli.

Quō diſtinguiſ actus meritorius: ⁊ qd addit meritoriū ſup actum.q.xvij.in ſolu.ibi De ſcōo dico.

Quō actus moralis eſt ꝑncipiū potētiale reſpectu actus meritorij.ibi De tertio ꝑncipali.

Quō actus differūt ſpe eliciti a potentijs diſtinctis ſpecie: ⁊ quō nō.ibi Ad argumētū ꝑncipale.

Qualr actus ab obiecto diciſ hēre bonitatē ex gñe. q.xviij.in ſolu.q.ibi De primo bonitas.

Quō in vno actu abſoluto pñt eē multe bonitates morales: ⁊ erūt multe malitie codeꝫ mō: ⁊ a ꝗ hēt malitiā ⁊ ēt bonitatē moralē.ibi De ſcōo ꝑncipali.

Utrū in actu tā iteriori ꝙ̄ exteriori ſit aliq̄ bonitas uel laudabilitas.ibi De tertio ꝑncipali.

Utrū act⁹ ⁊ potētia opponanſ: ⁊ utrū rłiue.q.v.i ſol.

Adiectiuū ¶ Q; adiectiuū nō pōt ꝑdicari niſi formalr.ibi De primo.iuxta finem.

Annibilatio ¶ Que reqrunſ ad hoc ꝙ aliq̄ dicunſ annibilari. q.xij.ibi De tertio principali.

Q; forma in corruptione nō annibileſ.ibi.q.xij.

Adeq̄tio ¶ Quō adeq̄tio ſimplr diciſ: ⁊ quō aliqd dī adeq̄tū alteri duplr.q.v.in ſolu.ibi Circa 3ᵐ articulum.

Agens ¶ Q; quecūqꝫ ſunt ſiľ in potētia agētis ⁊ nō repugnāt adinuicē pñt ſe cōpati ſimul in effectu.q.ij.in

Universidad de Deusto

ſolu.ibi De quarta rōne.
Quō nō obſtāte ꝙ ꝑmū agēs cōtineat eminēter v̄tutē actiuā cuiuſcūq; agētis ſcōi: tū nō pōt imediate in effectū agētis ſcōi: ⁊ q̄liter reqrit agēs ſ3 ph3 q.vij.in ſolu.ibi Scō3.ſ.de poſitione phoꝝ.
Quō agētia eēntialr ordinata ſe hnt adinuicem ꝙ vnū accipit eē ab alio aliqn̄ influctiā aliqn̄ imediate cā... Cōtra dupl'r.primo.
Quō imutabilitas agētis excludit a ſeipſo poſſe ꝓducere aliqd ⁊ quō nō.q.xxj.in ſolu.ibi Quantu3 ad primum.
Q; nihil agit niſi in actu per id qđ eſt formalr ratio agēdi ⁊ quō h itelligit.q.vij.in ſol.ibi De ꝑ dici ꝑt.
Alteratio ❡ Quō intelligit illud.7.phyꝭ.neq; in itellectiua parte aie eſt alteratio: ſciēs enim ad aliqd dicit.q.x.in ſolu.q.ibi De ſecūdo articulo.
Angelus ❡ Q; angeli pn̄t plurificari ſub vna ſpecie.q.ij.in ſolu.ibi Prima ratio videt.
Q; angelus de ſeipſo ⁊ de itellectione ſua hēat actū cognoſcēdi ituitiuū.q.vj.in ſol.ibi De 2° arguitur.
An angelū eē creabile ſit tm̄ creditū uel poſſit demōſtrari: ⁊ quō Arēſ ſentit ꝙ nō: ⁊ ꝙ non ſit de mēte ei⁹: ⁊ q̄ poſuiſſet ipm icreatū poſuiſſet ɔdictoria.q.vij.in ſolu.q.ibi Ad argᵗᵃ pnᵗᵃ.in ꝓceſſu.
Quō ꝓbat ſm Arēm.ꝙ angelus ſit virtutis infinite ⁊ ſoluitur.ibi.
Quō ſm Auic.angelus cōcedit eſſe ab angelo effectiue: ⁊ quō ſoluunt auctes phi que vident dicere oppoſitū.ibi Secūdum.ſ.ꝙ Arēs.
Utrum angelus poſſit informare materiam.q.ix.ibi Hic ſunt tria videnda.
Quomodo hoc pōt multipliciter intelligi.ibi.
Quomō angelus eſt ꝑfectus in ſpecie ꝑfectiori q̄ quecūq; ſubſtātia materialis.ibi in ſolu.
Quō angelus exnūs in aliquo loco cū corpe aliquo nō hēt ibi ꝓprie vbi.q.xj.ibi De quarto.
De ꝑfectione nāli angeli.q.xiij.in ſolu.q.
Q; angelus hēt nouā intellectionē ⁊ quō ꝓbat.q.xv.in ſolu.ibi De primo ſuppoſito.
Anima ❡ Quō aia eſt h prius q̄ vniat māe: ⁊ quō nō eſt h ꝑ btitudinē ad mā3.q.ij.in ſol.ibi Pria rō vi eſſe.
Qualr aia ſepata nō pōt dici pſona.q.ix.in ſolu.ibi De ſecundo.
Q; aia pōt per ſe nō per v̄tutē cāe extrinſece tm̄: ſed per naturam ſibi debitam.ibi.
Qualr aia intellectiua nō eſt forma imerſa māe.ibi
Quare aia ſepata nō pōt ſentire: ⁊ q̄re ſepata pōt itelligere.ibi.De ſcdo.in fine.
Utrū aia ſue ꝑfectioni derelicta poſſit cognoſcē trinitatē in diuinis.q.xiij.in ſol.ibi Ad itellectum.q.
Ars ❡ Q; ars vniulis nō eſt ſpeculatiua ſed practica ⁊ ſi aliqn̄ inueniat ꝙ ſit ſpeculatiua quō debet intelligi.q.vij.in ſolu.ibi Ad iſta.
Attributū ❡ Quō ſm aliquos attributa nō diſtinguunt niſi ſ3 cōpationē ad ex: ⁊ quō ꝓbat ⁊ iprobat.q.j.i ſol.
Utrū aliq̄ attributa diſtinguant ex nā rei.q.vj.in ſolu.q.ibi Contra iſta.
Auerſio ❡ De duplici auerſione a fine ſiue triplici.ſ.actuali uel formali ⁊ v̄tuali.q.xvij.in ſolu.ibi De tertio.
In auerſione conſiſtit ratio formalis peccati.ibi.

B

Beatitudo Q̄ btitudo eſt ſūma ꝑfectio nāe opantis ut ɔiūgit ſimplr optimo ita ꝙ formalis rō ꝑ qua3 btitudo eſt hois ſūma ꝑfectio eſt relatio ad obctu3 ꝑfectiſſimū.q.xiij.in ſolu.ibi De ſecūdo articulo.
Qualr btitudo creata nō eſt ſine relōne ad obctum btitudo dei ſic.ibi necnō de excellētia btitudinis dei ſup creaturā.ibi Nūc tertio.
Bonitas ❡ Quid ē bōitas moralis i actu.q.xvij.i pnᵒ ſol.q.
Q; in bonitate morali pᵃ circūſtātia eſt circūſtātia finis.2ᵃ modi agēdi.3ᵃ tpis.4ᵃ loci.q.xvij.in ſolu.ibi
An aliqua bonitas uel laudabilitas ſit tam in actu interiori q̄ exteriori.ibi De tertio.

C

Charitas An ſufficit charitatē ineē opanti ut actus ei⁹ acceptat.q.xvij.in ſolu.ibi De ſecūdo dico.
Q; charitas nō poteſt tribuere actui iſtum modum qui eſt eſſe meritorium.ibi.
Cauſa ❡ Quō ꝓbat ꝙ ꝑma cā nō pōt imediate in effectū cāe ſcōe deſcēdēdo per oia gn̄a cāru3.q.vij.in ſolu.ibi Secūdum.ſ.ꝙ illud uerum.
De cauſa ꝑpetuitatis ⁊ ſucceſſionis.ibi.
Quō ſe hnt cāe ptiales in cāndo reſpectu ſue cāe totalis.q.xiij.ibi De tertio.
Qn̄ due cāe cōcurrūt in cāndo eūdē effectū vna nō eſt in potentia ꝓpinqua niſi alia.ſ.ꝑma cōcurrente.q.xv.in ſolu.ibi De tertio.
De cā mediata ⁊ imediata euētus fortuiti.q.xxj.in ſolu.ibi Quantum ad primum.
Et nota de cā extriſeca euēt⁹ fortuiti ſm Arēm.ibi.
A quibus cauſis pōt eſſe effectus vnius rōnis ⁊ a qbus non.q.vij.in fin.
Cauſatum ❡ Q; cātū de ſe eē poſſi... hēt duplicē intellectum uel poſſibile potētia q... oīa entis uel potentia que eſt obctū potētie ...iue.q.vij.in ſolu.ibi Secūdum.ſ.ꝙ Arēs.
Q; cātū nō ꝑt dici de ſe nō ens: ſ3 dici nō a ſe ens ut negatio nō neget entitatē ſ3 moᵐ eēndi.ibi pap...
Q; cātū eē poſe potētia que eſt obiectū ⁊ terminus potētie actiue ...ectū formalr nō repugnāt l3 tale poſᵉ repugne...ectio a ſe.ibi Ad pᵐ argᵐ.
Quomō cātum depēdet ad cām.q.vij.in ſolutione q.ibi De primo dici poteſt.
Q; nihil cātū pōt cāre aliqd qđ ſit ꝓprium repſītatiuum deitatis ſub ꝓpria ratione deitatis.q.xiij.in ſolu.ibi De tertio principali.
Quō qcqd eſt in pſona diuina eſt neceſſe eē a ſe excludēdo per li a ſe aliud in rōne cāe: q3 qcqd eſt ibi eſt incauſatū: non tamen imprincipiatū.q.vij.in ſolu.ibi De tertio articulo.
Cauſatio ❡ Quomodo uoluntas ⁊ cauſatio habent neceſſariam cōnexionem adinuicem.q.vij.in ſolu.
Quid ſufficit ad cauſationem.q.xiij.in ſolu.ibi De primo.in fine illius partis.
Cauſalitas ❡ Q; cālitas nō eſt niſi reſpectu diuerſi in eſſe.q.vij.in ſolu.ibi Hic pretermittende.
Quō ꝓbat ꝙ quecūq; cālitas in triplici gn̄e.ſ.efficiētis: exēplaris ⁊ finalis ſit cois tribus perſonis.q.vij.in ſolu.ibi De tertio articulo.
Quō imediate cāre duo dicit.ſ.cātionē ⁊ modū cāndi: ⁊ quomō primū non dicit impfectionē ſed ſecūdum ſic.q.vij.in ſolu.ibi Primum ꝓbatur.
Celum ❡ Q; celum nō hēt aliqđ corp⁹ ɔtinēs.q.xj.in ſolu.ibi De primo.
Quō ꝓbat celum eſſe in loco.ibi.
Quō mouet ſm locare ⁊ non ſm locari: ⁊ quō eſt in loco per cētrū ſicut dicit Auerrois ⁊ in quo genē eſt illō locare ſ3 qđ mouet celū: ibi in illo ꝑ arti.
Certitudo ❡ De certitudine fidei infuſe ⁊ acq̄ſite.q.xvij.in ſolu.ibi De tertio.
Cognitio ❡ Duplex eſt cognitio intuitiua ⁊ abſtractiua: ⁊ q̄modo diſtinguunt.q.xiij.in ſolu.ibi De ſcdo pnᵖ.
Itē de eadē diſtincta ⁊ cōfuſa tam ex parte ſenſus q̄ ex pte intellect⁹.q.xiij.in ſolu.ibi Ad itellectū.q
De cognitiōe pfcā ſiue impfcā ſiue diſticta ſiue idiſticta ſiue imediata.ibi i ſolu.pnci.Ad itellectū.q.
An cognitionē de deo pōt aia per naturam ſuam attingere: ⁊ de cognitione confuſa.ibi.
An cognitio nālis dei ⁊ cognitio fidei infuſe de eodem ſint actus ſpe differētes: ⁊ an cognitio angelica de deo differat ſpecie a quacūq; credulitate de eo.q.xvij.in ſolu.
Q; qn̄ cognitiones ꝑuie uolitionib⁹ diſtinguunt ſpe ⁊ nolitiones diſtinguunt: nō tn̄ ſi ꝑuie nolitionib⁹ nō oportet ꝙ nolitiones ſequētes diſtinguant ſpecie.ibi De tertio.poſt medium illius articuli.
Q; qn̄ cognitiones ꝑuie uolitionib⁹ diſtinguunt ſpecie ⁊ nolitiones diſtinguunt: nō tn̄ ſi ꝑuie noitionib⁹ nō op3 ꝙ nolitiones ſequētes diſtinguant ſpe ibi quaſi in fine illius articuli.
Q; cognitio pōt accipi dupl'r: ⁊ qualiter ꝑciſe ꝓ ipſo actu intelligēdi.q.xiij.ibi Circa ſecūdum.
Cognoſcē ❡ Q; qui pōt cognoſcere actū pōt cognoſcere obiectum actus.q.xiij.q̄ſi in fine ſolu.
Q; iſta immālia pn̄t cognoſci a nobis per propriam ſpeciem.q.xiij.in ſolu.
An in via intellect⁹ nr̄ aliqd cognoſcat intuitiue.ib
Color ❡ Qn̄ color eſt in potētia ꝓpinq̄ viſibilis ⁊ qn̄ nō.q.xv.in ſolu.ibi De tertio.
Quomodo exponit illud ſcōi de anima.ꝙ color eſt ſm ſe viſibilis.q.vij.in ſolu.
Coicari ❡ Quot modis pōt aliquid alteri coicari.q.xix.in ſolu.q.ibi De ſecūdo.
Scōm quem modū debet cōmunicari alteri natura humana perſone uerbi.ibi.
Cōceptus ❡ Quō ɔcept⁹ euidēter icludēs oēs v̄itates de deo pōt hēri citra clarā viſionē.q.vij.in ſol.ibi Scōa ɔ.
Quō nullus cōceptus per ſe.vn... eſt ad ſe ⁊ ad alterū.q.vj.in ſolu.ibi Contra iſtud.
Quō ex plurib⁹ ɔceptib⁹ ɔſtituit ɔcept⁹ per ſe vnus ⁊ quō nō.q.xiij.in ſolu.ibi De tertio.
Quō ɔcept⁹ dei ꝓprius nō pōt cāri per aliquē ɔceptū creature ⁊ q̄liter.q.xiij.in ſolu.q.ibi De ꝑmo.
Cōcluſio ❡ Q; ɔnes practice nō reſoluunt in ꝑncipia ſpeculatiua.q.vij.in ſolu.ibi Ad iſta.
Q; ɔ depēdēs ex ꝑmiſſa necia ⁊ ɔtingēte nō pōt eē neceſſaria ⁊ q̄re.q.xiij.in ſolu.ibi De primo.
Cōſeq̄ntia ❡ Q; ɔn̄tia Aug.ſi pr̄ nō pōt gn̄are filiū nō eſt oipotēs.nō tenet niſi gratia materie.q.vij.in ſolu.ibi Ad ꝑmum argumētum in cōtrarium.
Quō tenet ɔn̄tia Ricardi ſi duo eſſent oipotentes vn⁹ faceret aliū nullipotētē gr̄a māe.ibi paulopoſt
Quō tenet ɔn̄tia phi de uacuo.4.phyꝭ.q.xj.in ſol.q.ibi De ſecūdo articulo.
Quō tenet ɔn̄tia Arēſ.2.de aia.ſi ſenſus eēt actu⁹ ſine ſenſibili ſentiret.q.xv.ibi De tertio ꝑmi articl'i.
Cōſuatio ❡ In quo differt ɔſeruatio a creatione.q.xij.ꝑ totū.
Q; cōſtituēs aliqd ſub rōne ꝑori ipſo ſepato per rōnem ſub rōne poſteriori pōt intelligi manere cōſtitutum.q.iij.articulo tertio in ſolu.
Cōtigēns ❡ Quō de ɔtingētibus ſunt v̄itates quedā neceſſarie: quedā nō de actualitate eoꝝ ſed de poſſibilitate.q.vij.in ſolu.ibi Scōa ɔcluſio ſic intelligitur.
Quō ɔtingētia ⁊ nouitas effect⁹ imediate cāti reducit a deo in deū.q.vij.in ſolu.ibi Sed hec cōcluſio.
Quō ɔdictio nō tm̄ refert ad idē iſtās durationis ſ3 ēt nāe ⁊ origis.q.iij.i ſol.ibi Cōtra iſtā rōnē inſtat.
Q; nō eſt ɔdictio aliqđ ens hēre eē ſolū pro inſtanti q.xij.in ſolu.ibi De tertio.
Corpus ❡ Q; vnū corp⁹ quācūq; formā ſiue quātitatis ul' q̄litatis recipet a duob⁹ agētib⁹ in vno ubi eādem recipet in diuerſis ubi a diuerſis agētibus.q.x.ibi De ſecundo principali.
An corpi in cōi repugnet nō hēre ubi poſito loco in cōi.q.xj.in ſolu.q.ibi De primo dico.
An corpori cōpetat per ſe eē in loco: ita ꝙ corporeitas ſit per ſe ratio eſſendi in loco: ⁊ quomodo locatum dependet a locante.ibi.
An hoc corpe ⁊ hoc loco manēte: ſed hoc corpe huic loco nō pn̄te h corp⁹ hēat h ubi.ibi De quarto.
An h corpe ⁊ h loco manētib⁹: ⁊ h corpe huic loco pn̄te poſᵉ eēt h corp⁹ nō hēre h ubi.Et nota triplicem intellectū huius articuli.ibi De quarto.
Q; corp⁹ nō pōt eē pn̄s loco mō quātitatiuo qn hēat ubi: ⁊ q̄liter circūſcriptio paſſiua nihil addit ultra hoc qđ eſt corp⁹ eē pn̄s mō quātitatiuo.ibi.
Q; corp⁹ pn̄s huic loco mō quātitatiuo hēret h ubi ſi ſil' cū eo eēt h aliud corp⁹ mō extēſo: ⁊ quō corpus locatū facit diſtare latera cōtinētis.ibi.
Quō duo corpa in eodē loco pn̄t hēre duo ubi.ibi.
An hoc corpus pn̄s huic loco nō tanq̄ extēſum ⁊ cōmēſuratū poſſit hēre hic ꝓprie ubi.ibi.
Quō corpus chr̄i nō dicit ꝓprie ſuccedere pani: ⁊ qd regreret ad hoc ꝙ ſuccedere diceretur.q.x.ibi De ſecundo principali.
Q; corp⁹ chr̄i eſt ubi panis ꝑus fuit: ⁊ ꝙ q̄titas panis nō ſit rō formalr exiſtēdi ibi: ⁊ q̄re.ibi.
Corpeitas ❡ Quō corpeitas eſt rō fūdamētalis ꝓxima reſpectu hui⁹ qđ eſt locabile: ⁊ ſiſi mō locari: ſed reſpectu ꝑmi rō neceſſaria: reſpectu ſcōi rō non neceſſaria.q.xj.ibi De primo dico.
Creatura ❡ Quō creatura ⁊ de⁹ nō ſunt plura bona q̄ deus tm̄: ⁊ quō creatura dicat eſſe pars dei.q.v.ibi Prima ratio ſic formatur.
Quō creatura eſt a tota trinitᵃᵗᵉ ſicut ab vno ꝑncipio.q.vij.ibi De primo dico.
Quō creatura pōt ſimul dici ⁊ creari ⁊ cōſeruari: ⁊ quō nō.q.xij.ibi De primo dici pōt.

D

Delectatio Quomodo ꝓbat ꝙ delectatio eſt qualitas ⁊ nō actio nec paſſio: ⁊ quō rn̄det ad rōnes in ɔtriū.q.xiij.ibi De 3ᵒ articl'o
Depēdens ❡ Q; nihil eſt depēdēs ab alio in eēndo a quo non hēt eē in aliquo gn̄e cāe: ⁊ quō excludit inſtantia q.vij.ibi Contra dupliciter.
Demr̄atio ❡ Demōſtratio duplex eſt: qa: ⁊ ꝓpter qđ: ⁊ quō declarat utrūq;.q.vij.ibi Hic ꝑmittēde ſunt.
Deus ❡ Quō ꝓbat deū poſſe mediate uel imediate cauſare quodcūq; creabile: ⁊ quō impugnat.ibi Primum probat auctoritate.
Quō tenet demōſtratio per quā cōcludit deū nō eē infinite potentie intenſiue.ibi.
Utrum in deo poſſint eſſe plures ꝓductiones eiuſdem rōnis.q.ij.in principio.
Quō de⁹ pōt eē ſine reali reſpectu cuiuſcūq; alteri⁹ a ſe ... eē reali: ⁊ tn̄ nō ſine eē cuiuſcūq; alterius a ſe in eſſe diminuto.q.vij.ibi De tertio articulo.
Quō deū eē intelligētē creaturā ⁊ creatu3 dicit qđ neceſſariū a ſe ut a ſe includit cām.⁊ quō dicit neceſſariū nō ineſſe reali: ſed in diminuto.ibi.
Denoiatio ❡ Q; aliqn̄ aliqd denoiat ab eo qđ eſt in eo: ⁊ aliqn̄ nō.q.ij.ibi Reſpondeo ad primum.
Poſſe dei ❡ Utrum deum eē oipotētem poſſit ratione neceſſaria demonſtrari.q.vij.in principio.

Deū eē oīpotētem utroqꝫ mō accipiēdo oīpotētiam ſ.mediate ⁊ imediate eſt demōſtrabile in ſe demonſtratione ꝓpter qd.q.vij.ibi De ſecūdo articulo.
Deū eē oīpotētem eſt uerū demōſtrabile viatori ſtāte ſimplr̄ ſtatu vie.ibi ꝯne.ij.in ꝓbatione.
Deū eē oīpotētem nō pōt demōſtrari ex notis naturaliter nobis de lege cōi.ibi ꝯne.iij.
Deū eē oīpotētē oīpotētia reſpiciēte quodlibet poſſibile no pōt demōſtrari demſ̄ratione qa.ibi ꝯne.iiij.
Deū eē oīpotētē pōt demōſtrari qa:mediate uel immediate.q.vij.ibi Quinta concluſio.
An poſſit imediate cāre oēm effectū: ⁊ qd ſenſerūt phi.ibi Scōm.ſ.de poſitione phoꝝ.
An poſſit imediate cāre motū.ibi Sꝫ lꝫ hꝯ.⁊ alibi.
Quō ſꝫ Ar̄ſtꝰ qcqd deus cāt extra cāt neceſſario ⁊ nāliter.ibi Scōm.ſ.de poſitione phoꝝ.
Quō per rōnē Ar̄ſt.8.phyꝭ.cōcludit deū eē infinite potētie nō tm̄ intēſiue ſed etiā extēſiue.ibi Scōꝫ ſ.ꝙ Ar̄ſtꝰ.⁊ ante.
Utrum deus poſſit facere angelū infoꝛmare materiam.q.ix.in pꝛincipio.
Quō deus pōt facere formā nāliter ſine mā: ⁊ tm̄ nō facere angelū infoꝛmare mām.ibi in ſolu.
Utrum poſſit cōuertere ſpēs in eucbariſtia in aliqd preexiſtēs.q.x.in pꝛincipio.
Qualr̄ pōt cōuertere quodlibet.ibi De pmo dico.
Qualr̄ ponit deus poſſe reducere eādem formam numero ꝑus coꝛruptā.ibi De ſcōo pꝛincipali.
Quō intelligit ꝙ deus attigerit materiam.ibi.
An deꝰ poſſet ꝯuertē ſubam coꝛpeam in ſubaꝫ icoꝛporeā: ⁊ abſolutū in reſpectiuū.q.x.ibi De p dico.
Utrū deꝰ poſſit ꝯſeruare celū annihilādo elementa: qꝛ ad ꝯſeruādū ꝑus ⁊ magis necīū nō reqrit poſteriꝰ ⁊ minꝰ necīū.q.xj.ibi De ſecūdo articulo.
Quō deducat per viā Ar̄ſt ꝙ deus nullū nouum pōt creare: ⁊ quō arguit imutabilitas h ponēdo.q.xxj.ibi Quātum ad pꝛimum.
Quō deus aliter nouit res notitia ſimplici: ⁊ aliter notitia ꝓducta.q.viij.ibi Contra iſta.
Dictio ❡ Quō dictiones reduplicatiue duplr̄ accipiūtur.q.iij.ibi Quātum ad logicum.
Quō dictio reduplicatiua inquātū pōt diuerſa reduplicare.q.vj.ibi Iſtarum qtuoꝛ rationum.
Quid notat hec dictio ſm:cum dicit ꝓpꝛiū eſt quātitati ſm eam.q.vj.ibi Iſtarum qtuoꝛ rationum.
Dilectio ❡ Quō inclinatio uolūtatis in bonū pōt dici dilectio habitualis.q.xvij.ibi De pmo in pꝛincipio.
Quō dilectio ſm Augm̄ de doctrina chꝛiſtiana eſt tota merces.q.xiij.ibi Prima ꝯ.quaſi in pꝛincipio.
Quid eſt dilectio meritoria.q.xvij.ibi De ſcōo dico.
Diſtantia ❡ De duplici diſtātia:poſitiua ⁊ pꝛiuatiua.q.xj.ibi De ſecundo.
Diſtinctio ❡ An ſit aliq̄ diſtinctio ꝓpꝛietatū in pma perſona.q.iiij.ibi Ex his patet.
Nota diſtinctionē de eē.q.ix.ibi De tertio pncipali.
Quō diſtinguunt ultima ſex genera a reſone que eſt qrtū genus.q.xj.ibi De quarto videt.
Quō diſtinguunt pmanēs ⁊ ſucceſſiuum.q.xj.ibi De pꝛimo dici poteſt.
De diſtictiōe hntiū eē poſt nō eē.q.xij.ibi De 3°pn̄ꝰ.
Quō itelligit diſtinctio que ponit iter cognitioneꝫ ſenſitiuā ⁊ itellectiuā ex pte obi.q.xiij.ibi Circa 2m
Quō diſtictio actionis ⁊ imanētē ⁊ trāſeūtē ſꝫ vnū itellectū eſt nois in ſignificatiōes ſm aliū eſt ſupioris in iferiori.q.xiij.ibi De tertio articulo.
Quō diſtinctio Aug.7.de tri.memoria ⁊ itelligētia ⁊ uolūtas corrñdet illi Ar̄ſt.3.de aīa.itellectꝰ agēs ⁊ poſſibilis.q.xv.ibi De 3°pmi articuli.qſi in fine.
De diſtinctione potentiarum.ibi.
De diſtinctione nāe ⁊ libertatis:ut ſunt pſone diuine pncipiū actiuū.q.xvj.ibi De tertio pꝛincipali.
De duplici diſtinctione foꝛtune ⁊ foꝛtunati.q.xxj.ibi Quantum ad pꝛimum.
Diuiſio ❡ Quō nō eſt eadē diuiſio in nāe ⁊ libeꝝ: ⁊ī agēs necio ⁊ ꝯtingēter.q.xvj.ibi De tertio pꝛincipali.

E

Elementa Quomodo elementa ſunt incoꝛruptibilia.q.xj.ibi De ſecundo.
Ens ❡ Quō itelligit dictū ꝯrīꝰ.Si entia ꝑuarent ꝓpꝛijs actiōibꝰ ꝑuarent ꝓpꝛijs entitatibꝰ.q.vij.ibi Sꝫ h ꝯ
Q; ens a ſe eſt ifinitū.q.vij.ibi Contra dupliciter.
Q; ens infinitū nō ſuboꝛdinat alteri nec tanqꝫ finis nec tanqꝫ terminuꝫ pncipiū.ibi Scōꝫ.ſ.ꝙ Ar̄ſtꝰ.
Quō ens per ſe dī tiplr̄.ſ.ſolitariū ut diuidit ꝯ ihērēs: ⁊ qō hēt ultimā actualitatē.q.ix.ibi De ſcōo ꝯ
Quō ꝓbat ꝙ ens nō tm̄ limitatū ſed illimitatuꝫ ſit motiuū nr̄i intellectus creati.q.xiiij.ibi De ſecūdo pꝛincipali.quaſi in pꝛincipio.
Q; ens indifferēs ad limitatū ⁊ illimitatū ſit obiectum adequatū noſtro intellectui.ibi.
Equalitas ❡ Utrū eqlitas in diuinis ſit relo realis.q.vj.in pnꝰ.
De fūdamēto eqlitatis in cōi: ⁊ qd ſit.ibi Primū vꝫ.
Quō ſm Augm̄ dupiex aſſignat equalitatis fundamentum.ibi De ſecundo.
Q; equalitas dicit modū ꝓpꝛiuꝫ ſimilitudinis.q.vj.ibi Et ſtatim.quaſi in fine.
Q; extrema eqlitatis in diuinis ſunt diſtincta realiter.ibi De ſecūdo articulo pꝛincipali.
Quō intelligit illud Aug.pꝛima qualitas eſt in termino.ibi De ſecundo.
Quō chꝛs fecit ſe eqlē deo:dicēdo dnꝫ eē pꝛeꝫ ſuū.ibi
Quō deducit ꝙ eqlitas nō diſtinguit a relationibꝰ pſonalibus.q.vj.ibi Secūdo contradicit.
Quō eqlitas nō diſtiguit a ſilitudie ⁊ idētitate:ſic ſilitudo ⁊ idētitas.q.vj.ibi Et ſtatim.quaſi in fine.
Quō exponit illud Aug.ꝙ pma equalitas eſt in filio.q.vj.ibi De ſecundo.
Quid ꝓpꝛijſſime dicit de deo inter oīa que dicūtur de ipſo.q.j.ibi De pꝛimo.
Qualiter eſſe diuinū ponit pncipium cauſandi res q.viij.ibi Contra iſta.
Q; eſſe totius eſt eſſe cōpoſiti ⁊ foꝛme participatiue q.ix.ibi De ſecundo.
Quō ꝓbat ꝙ eē aīe intellectiue nō eſt eſſe totiꝰ:cuius ꝯriū dicit ab aliqbus.q.ix.ibi De tertio.
Quomodo eſſe accipit multipliciter.ibi.
Quō idem eſt eē rei ꝑmanētis create ⁊ conſeruate.q.xj.ibi De pꝛimo dici poteſt.
Quō dare eē uel accipere non impoꝛtat nouitatem ibi in fine illius partis.
An ſit poſſibile aliqd creatū eē tm̄ per iſtās: ⁊ quō ꝓbat ꝙ nō p rōnē phi.8.phyꝭ.ibi De 3° pꝛincipali
Q; aliquid accipere eſſe pōt intelligi dupliciter.q.xij.ibi De tertio.
Eſſentia ❡ Quid itelligit i diuinis p iſtū terminū eēntia: ⁊ quō eſt ſimplr̄ pꝰ rō eēndi.q.j.ibi De p hic querit.
Quē oꝛdinē hn̄t eēntia:memoria: ⁊ dicere.ibi.
Quō aliq ponūt eēntiā ſub rōne eēntie ut ei ꝯiūgit reſpectꝰ realis eē imediatū pncipiū ⁊bi ⁊ ſps ſci.ibi Et quō ipugnant rōnes qbus ꝓbat eēntiā eē formale pncipiū ꝓductiuū ⁊ foꝛmalē terminū productionis.q.ij.ibi Ad pmū triplex eſt via.

Quō poſito ꝙ eēntia ſit foꝛmale pncipiū ꝓductiuū ſaluat diſtinctio ꝓductionū rōne alterius ⁊ alterius pncipij determinatiui ul̄ pꝛincipij illimitatioris uel alicuius incluſi in pncipio per ſe.ibi.
Quō eē ⁊ itell̄s ꝯcurrūt ut vnū pn̄m reſpcū ⁊bi.ibi.
Quō eēntia dina hēt rōnē ſube pꝰ ⁊ 2ꝰ in creaturis q.iij.ibi Rn̄deo ad pꝛimū.circa medium.
Quō eēntia hēt ifinitatē foꝛmalr̄ pmā qꝛ a ſe ⁊ quō ab ea emanāt eēntialia ⁊ notionalia ⁊ creata: ⁊ q̄ mō eſt eēntialibꝰ rō ifinitatis ⁊ coicabilitatis ⁊ notionalibus incoicabilitatis ⁊ nō infinitatis.q.v.ibi Ad pꝛimum iſtorum.quaſi in fine.
Qualr̄ eēntia vna exn̄s pōt fundare plures relationes originis ⁊ ineqlitatis.q.vj.ibi De ſcōo artiꝰ
Quō eēntia dina ꝑus eſt pncipiū ⁊ cā opandi qꝫ ꝓducēdi itellectui diuino.q.xiiij.ibi De 2° pncipali.
Qualr̄ eēntia dina nō mouet itellm̄ ad diſtictā notitiā ⁊itatis cuiuſcūqꝫ complexionis:ſed p ſimplicis itelligibilis.ſcōo cōplexi neceſſarij. ⁊ ꝙ uoluntas mouet ad cōplexas ⁊itates cōtingētes: ⁊ pmo ad intra.ſcōo ad extra.q.xiiij.ubi pꝛius.
Q; eēntia dina nulliꝰ potētie ad extra eſt motiua nāliter: ⁊ quō ut ꝑoꝛ uolūtate mouet itellectū nr̄ꝫ.ibi ⁊ quō eſt motiua itellectus nr̄i ⁊ dei.
Qualr̄ eēntia dina nō pōt pꝛo qlibet ſtatu cognoſci mediate ſꝫ ꝓpa rōne ſic ꝙ p obctū mediatū cognitū:ul̄ i obcto mediato cogſcat.q.xiiij.ibi De 3°pnꝰ.
Quō eēntia diuina nō eſt ꝑus in memoria qꝫ in intelligētia.q.xv.ibi De 2° articulo.qſi in fine.
An eēntia diuina in gn̄atione filij ſe hēat qſi materia.q.ij.in recitatione pꝛime opi.
Eſſentiale ❡ Utrū eēntialia ſint imediatiora eēntie diuine qꝫ notionalia.q.j.in pꝛincipio.
Q; aliter accipit eēntiale ſm theologos: ⁊ aliter ſm phos.ibi De altero.
Q; eēntiale i dinis qddā dī ad extra: ⁊ qddā nō.ibi
Q; oī eēntiali icludēti reſpectū ad extra imediatius eſt aliqd notionale ipſi eēntie.ibi De ſcōo articulo
Q; eēntialia ſunt ꝓpꝛietates nāe.ibi De altero.
Quomodo ſunt pfectiones ſimpliciter.ibi.
Quō ſūt i deo ex nā rei ſine oī reſpcū ad extra.ibi.
Eternitas ❡ An etn̄itas ſit i deo ex nā rei.q.vj.ibi Qūtū ad 2m
Utrum ponēs eternitatē mūdi poſſit aliquē ſaluare eſſe bn̄ foꝛtunatum.q.xxj.in pꝛincipio.
Quō eternitas mūdi ſtat cum effectibus foꝛtuitis ⁊ quō nō ſm Ar̄ſtlm̄.ibi in ſolutione.
Quid ſit eternitas.q.vj.ibi Reſtat nunc videre.

F

Fides Quō fides nō eſt hītꝰ inclināns ad aſſentiēduꝫ ex notitia termioꝝ ſꝫ eā pꝛeſupponit.q.xiiij.ibi.de pꝛimo itellectus.
De fide acqſita ⁊ ifuſa: ⁊ quō ſe hꝫ vna ad aliā quātū ad actus ſuos: ⁊ quō infuſa inclinat ad actum credēdi: ⁊ quō nō.ibi.
Q; ifuſa ſm ſe nō ſit ſufficiens ad eliciendū actum credēdi.ibi.
Finis ❡ Q; finis i aliq̄ cooꝛdiatiōe nō opꝫ ꝙ ſit imediate finis cuiuſlꝫ illiꝰ cooꝛdiatiōis. q.vij.ibi. ſꝫ.ſ.ꝙ illō.
Quō itelligit ſic pn̄m in ſpeculabilibꝰ ſic finis i pꝛacticis ⁊ in quo eſt ſile.q.xvj.ibi.de pꝛimo.
Foꝛma ❡ Quō iꝓbat ꝙ foꝛme eiuſdē rei nō multiplicātur niſi per materiam.
Q; foꝛma nālis pōt iduci a ſepato a mā ⁊ quō exponit phs.vij.metaꝭ ubi vī dicē ꝯriū.q.vij.ibi.ſꝫ h ꝯ.
Q; foꝛa nālis nō ē pn̄m actiōis:ut eſt pfectio agētis ſꝫ hꝫ reſpectū ad opus.q.viij.ibi.contra iſta.
Q; foꝛa nālis actiua ē abſolꝰa nō relatiua.ibi.ad iſta.
Q; foꝛma ſubſtātialis ſi ſit in materia nō tm̄ dicitur inherere materie.q.ix.ibi.de 2°.
Q; foꝛa ſbāl̄ oꝛdiat p ſe ad eē totiꝰ: ⁊ ꝙ nihil pt eē foꝛa ſbāl̄ niſi h ſibi ꝯuēiāt imediate p ſuā eēnꝰ ibi.
Quō itelligit ꝙ foꝛa ē magis ſba qꝫ cōpom̄.ibi.ō 3°
Quō foꝛa ꝑoꝛ n̄ uariat ad uariationē poſterioris: ⁊ foꝛa ꝑoꝛ ubi n̄ uariat ad uarietatē ubi.q.x.ibi.de 2°.
Q; foꝛa in coꝛruptiōe nō ānihilat ⁊ qre.q ... ibi.ō 3°
Que requirūtur ad h qō dī aliqd annihilari.ibi.
Quō foꝛma actꝰ ieſt alicui ſbcto actiuo: ⁊ ſm illā pt actio cōpetere illi ſbcto.q.xv.ibi.de 3°.
Ratio foꝛmalis rei pōt vno modo ſepari ab ea:alio mō non.q.xj.ibi.de pꝛimo.
Foꝛtuna ❡ An foꝛtuna ſit: ⁊ an ſit cā: ⁊ qlis cā: an diſticta a nā ⁊ itellectu: ⁊ an ſit totalis cā alicuiꝰ effectꝰ: ⁊ an ſit bona foꝛtuna.q.xxj.ibi.quātū ad pꝛimū.
In qbꝰ ꝯſiſtit bona foꝛtuna ſm Ar̄ſtꝰ ⁊ quomodo diſtinguit.ibi.
Et qs bn̄ foꝛtunatꝰ appellet: ⁊ de cauſa eēndi bene foꝛtunatus.ibi.
Quid ē fūdamētū eqlitaꝭ i cōi.q.vj.ibi.pm̄ vī accipi.
Fūdamētū Q; fundamētū eſt cōe tribꝰ: ⁊ ſi fūdamētū eſt cōe tribus:reſpectꝰ nō pōt eſſe pꝛopꝛius vni.ibi.
Quid eſt fūdamētū pꝛimū ⁊ imediatū relatiōis ſecūdi modi: ⁊ quō fūdamētū hītudis ad deū creātē ⁊ ꝯſuātē n̄ pt eē aliq̄ paſſio.q.xij.ibi.de p dici pōt.

G

Generatio An generatio diuina ſit foꝛma infinita.q.v.ibi. Ad pꝛimum iſtorum.
Quō eſt icōpꝛehēſibilis itellectui finito.Ibi.nec tamen eſt infinita.
Quō i gn̄atiōe ⁊ coꝛruptiōe nāli ē dare pm̄ ieē: ⁊ pm̄ i nō eē ⁊ nō ultimū ineſſe uel nō ieſſe.q.xij.ibi.ō 3°
Quō exponit illud in pdicamentis ꝙ idē pōt eē in generibꝰ diuerſis.q.xiij.ibi.Ad argumētū pn̄ꝭ.

H

Habitudo Q; ois hītudo utriuſqꝫ termini vitat agētis annihilationē.q.x.ibi.de 3° pꝛincipali.
Q; hītudo rei create ⁊ cōſeruate ad creātē ⁊ ꝯſuātē ē eēntialis creature.q.xij.ibi.de pꝛimo dici pōt.
Q; hītudo iſta nō pōt fundari ſuper paſſionē.ibi.
Hūanitas ❡ Quō deducit ſꝫ intentionē Boetij ꝙ hūanitas non poteſt conuerti in dīnitatē.q.x.ibi.de p dico.

I

Idem Quō aliqd eſt idē alteri idētitate adeqta: ⁊ aliqd nō.q.pꝰ.Ibi.De altero.
Quō itell̄s ſiue itellectualitas alr̄ eſt idem eſſentie diuie qꝫ attributa: ⁊ quō vita eſt idē eēntie.ibi.
In qbꝰ eſt idē qō qd eſt cū eo cuiꝰ eſt: ⁊ quō pōt h intelligi.q.ij.ibi.de 2° articulo.
Quomodo idē poteſt repugnare eidem per plures rationes.q.x.ibi.de tertio pꝛincipali.
Infinitas ❡ Q; infinitas intēſiua nō cōpetat enti rōnis: nec alicui relationi reali.q.pꝰ.ibi.de altero.
Quō ifinitas intēſiua ſe hēat ad ens qō dī ifinitū: ⁊ quō ē modus magis itriſecꝰ eſſentie dine qꝫ aliqs modus attributalis.q.v.ibi. de pꝛimo.
An ifinitas intēſiua ſit modus itriſecꝰ pfinitatis ſꝫ ſuā ꝓpꝛiā entitatē:que eſt eē ad alterā.ibi.
Quō ifinitas cōuenit eēntie ex nā rei: ⁊ eſt eiꝰ magnitudo.q.vj.in ſolu.in pꝛincipio.
Quō ifinitas intēſiua nō ꝯuenit enti rōnis: ⁊ ꝙ eſt modus intriſecus obiecti btifici ut btificū eſt: ⁊ ꝙ nō ē incōpoſſibilis itell̄s ⁊ uolūtatis.Ibidem.
Q; finitū ⁊ infinitū ſe hn̄t per imediata circa qdi-

Universidad de Deusto

tatẽ abſolutã.q.vj.ibi in ſolu.

Inherere. Quõ nõ poſſe inherere nõ cõplet rationem ſbe q.ĳ.ibi.de 3º arłº.
Scõꝫ q̃ rõnẽ ꝯucit ſbe nõ iherẽ ꝛ ſꝫ q̃ ꝯucit ðo.ibi
Quid eſt ꝓprie inherere ꝛ que ſunt cõditiones in herentis.q.ix.ibi. Hic ſunt tria.
Quõ ex imãlitate opatiõis angeli qõ eſt intelligere cõcludit angelũ nõ poſſe iformare mãꝫ: ꝛ quõ ipe dit rõ ibi Quarta ratio.

Immediatius. Quõ imediatiuſ alicui aliqd dr poſitiue uel ꝓua tiue.q.pª.ibi.de quarto articulo.
Quõ imediatiuſ eſt eẽ q̃ actio.ibi.de 2º articulo.
Quõ imediatior eſt vnitati minor diſtinctio q̃ ma ior.q.ĳ.ibi.3º ꝯillam.
De imediatiõe cãe reſpc̃u effectº.q.vĳ.ibi. Iã ꝯñter

Imputabilitas. A quo ſumit iputabilitas in actu.q xvĳ. ibi.de ſcdo principali.
Quõ eſt alia iputabilitas in actu exteriori: alia in actu interiori.ibi in fine queſtionis.

Inſtãs. De inſtãti.q.xĳ.ibi.de 3º principali.
Q aliqd cãtũ põt ſolũ durare per inſtãs.q.xĳ. arłº 3º. ꝛ ibi nota multa pulchra.

Intellectº. Quõ itellˀs ẽ in deo ex nã rei.q.pª.ibi.de altero.
Quõ nullus itellectº põt hr̃e plura obiecta pª: nec pmitate adeq̃tiõis nec primitate virtutis.ibi.
Q itellectº eſt nulliº ptis corpis actus:q.ix.ibi. de iſta quarta ratione.
Q intellectº nr̃ nõ quietat niſi in aliq̃ obcto in quo eſt tota pfectio pmi obcti.q.v.ibi de 2º articulo.
Q intellectº hꝫ duplicẽ opationẽ ꝛ quõ vna ſe hẽt ad aliã.q.xiĳ.ibi.de primo Intellectus.
Q intellectº creatus nõ põt attingere ad cognitio nẽ imediatã dei ex nãlibº.ibi.de 2º principali.
Q itellectus diuinus prius eſt pñm ꝓducẽdi ꝛ ope randi ad intra q̃ ad ex.ibi.
Utrũ intellˀs poˀis ſit mere paſſiue in productione uerbi.q.xv.ibi.de tertio principali.
An intellˀs agẽs uel ꝓoˀis ſit cãtiuº itellectiõis.ibi.
Quõ ꝓbat ꝙ itellˀs agẽs ptinet ad memoriã imagi nẽ ꝛ ꝙ eſt nobis poˀis.ibi.ſm h̃ diceretur.
Q itellectº pᵐ actũ elicitũ hꝫ nõ a deo nec bonitas ꝛ qd ſufficit ad habendũ pmum actum.q.xxj. ibi. Quãtũ ad pmum.
Quõ ꝯtingit aliqd mĺtipĺr itelligẽ.ſ.per accñs: per ſe in uĺi: i pticĺari ꝯfuſe ꝛ diſticte.q.vĳ.ibi.ð 3º arłº.
Quõ oẽ itelligẽ in nobis ẽ per aliqõ ꝓicẽ: nõ ãt i ðo q.ĳ.in pma parte ſolutionis.
Quõ intelligere intelligẽtie cãtur a primo mouẽte q.pª ibi.de ſecũdo principali.
Quõ tripĺr põt itelligi ꝙ intelligere eſt opatio ima terialis.ibi In primo articulo rñdeo ad hoc.
Quõ intelligẽ nõ eſt forma abſoluta q: ad ipꝫ nõ ẽ motus per ſe.q.xiĳ.ibi. de ſcdo articulo.
Q intellectio diffinitiua rei uel eſt uerbũ uel nõ eſt ſine vbo.q.xv.ibi.de primo ſuppoſito.
Quõ pª itellectio eſt a caſu.q.xxj.ibi quãtũ ad pᵐ.
De cã actiua itellectiõis actualis in vbo pro ſtatu iſto.ibi.Et etiam angeli.
Q tripĺr põt itelligi ꝙ intellectio ſit opatio imãlis q.ix.ibi.de tertio principali.

Intelligentia. An itelligẽtia ſit infinita ſm mentem Arˀ. q. vĳ.ibi Cõtra dupˀ.
Quõ ſoluutur auctes qbº oñdit ꝙ ſit ifinita.ibi.
Quõ vna intẽtio 2ª nõ obſtãte ꝙ ſit reſpectº rõnis põt fũdari in aia ꝛ q̃re.q.vj.ibi.de tertio.

L

Locus. Q locus non eſt prior nã q̃ corpus: nec ſimĺ ſed poſterior.q.xj.ibi.de primo.
An repugnet loco in cõi eẽ ſine ubi uel nõ circũſcri bere ꝛ h̃ poſito corpe in cõi.q.xj.ibi.de ſcdo.
Q locus hꝫ rõnẽ ꝯtinuitaſ ꝛ an maneat idẽ reſpe ctu diuerſoꝝ locatoꝝ: ꝛ an manẽte hoc loco ꝛ hoc corpe: ſi h̃ corpe nõ pñte huic loco hoc corpus ha beat hoc ubi.q.xj.ibi. de quarto.
Quõ eidẽ loco põt cõpetere alia ꝛ alia circũſcriptio actiua.ibi.

M

Magnitudo. Utrũ in deo ſit quid ex nã rei: cuius ſit ma gnitudo.q.vj.ꝛ ibi nõ ꝙ eſt magnitu do tráſlatiua.ibi.de ꝓ pbs.

Magnũ. Quõ magnũ ꝛ puũ ſunt ꝓpetates q̃titatis tráſ latiue: ſꝫ ſut paſſiões tráſcẽdẽtes.q.vj.ibi.de p.
Quõ magnũ ꝛ puũ ꝓprie ſm pbm: ꝛ ꝙ magnuꝫ ꝛ molle ſm Augᵐ nõ ẽ in aliq̃ ſptali: ꝛ quõ magnuꝫ tráſlatiue ſm pbm qõ eſt magnũ pfectiõe eſt ſm Augᵐ ꝓpe in deo.q.vj.in ſolu.ibi Et ſtatim.
Quõ aliq̃ q̃titas dr tripĺr manere: ꝛ quõ nõ oppo nuntur manẽ ꝛ tráſire: ꝛ ꝙ nõ ſeqtur ſm ꝓpriam q̃ntitatẽ.igit mãet realr diſtictũ.q.vj.ibi. Et ſtati.
Quõ mã accipit mĺtipĺr ſm pbm.q.ĳ.ibi.de 2º ar ticulo. ꝛ nota bene que ibi dicunt.
Quõ mã aliq̃ ꝓoritate prior eſt forma.q.x.ibi .de ſe cũdo ꝓncipali.
Q mãlitas nõ eſt pª rõ formẽ eẽndi hác nec pª rõ pluralitatis.q.ĳ.ibi Prima rõ videtur.
Q in deo eſt dare mediũ inter ſubaꝫ ꝛ accñs.q.ĳ. ibi.Rñdeo ad primum.
De duplici medio actuali ꝛ poſitiuo potentiali ꝛ ꝓuatiuo.q.x.ibi.de ſcdo.
De duplici medio in cognoſcẽdo.q.xiĳ. ibi.de 3º.

Meritum. Quõ põt inderi alicui in certo actu ꝛ de merito pſonali ꝛ gñali: ꝛ quõ merito finito corñdet pmi uꝫ ſꝫ gdũ determiatũ.q.xx.ibi.de primo.
Cui merito corñdet bonũ reddẽdũ virtute ſacrifi cĳ.ibi.de tertio.
Q meritoriũ duplicẽ relõnẽ rõnis addit ſup actuꝫ ꝛ duplicẽ bitudinẽ perigit in actu.q.xvĳ.ibi.de ſe cundo dico.
Q metacº non attingit ad principium propriuꝫ de deo niſi q: eſt.q.vĳ.ibi. tertia concluſio.

Miſſa. Quõ miſſa ualet nõ tm̃ virtute meriti pſonalis ſꝫ virtute gñalis eccĺie.q.xx.ibi.Dic premittẽdũ.
Utrũ miſſa dicta pro duobº tãtũ ualeat iſti q̃tũ illi ſi pro eo ſolo diceret: ꝛ h̃ merito pſonali celebrãtis q.xx.ibi.de tertio.
Q miſſa ſiue ſacrificium non acceptatur in roma ne eccĺie triũphãtis ſed militantis.ibi.

Modus. Modus obiecti beatifici ut btifici eſt ex nã rei q.vĳ ibi.Et ſtatim ex hoc.
Q modus bñdi aliquid ut correlatiuum non ſuffi cit ad hoc ut dicatur agere formalr.q.vĳ. ibi.de primo dici poteſt.
Quis modus vnitaſ ponit nãe aſſũpte ad perſonã uerbi.q.xix.ibi.de primo creditum.
Q modus ſubẽ põt cõpetere accñti ꝛ econuerſo. ibi.de tertio.
Q motio oino pma in entibus eſt nãlis neceſſario q.xiĳ.ibi.de ſecũdo. principali citra mediũ.

Motus. Cã perpetuitatis motº eſt infinitas virtutis in p ꝛ imediato motore: ꝛ cã ſucceſſiõis motº e infinitaſ virtꝫ i 2º ꝛ i motore mediato.q.vĳ.ibi.ſm.ſ.q.
Quõ nullo motu exiſte poſſet eẽ qeo ꝓprie accepta q.xj.ibi.de ſecundo articulo.

Quõ ſm intẽtionẽ phi motus non eſt ad relõnem que eſt 4ᵐ genus: ꝛ qualiter poteſt poni eſſe ad eẽ ſex generum.ibi In prima concluſione.
Quõ ꝓbatur ſm philoſophum ꝙ ſolus motus lo calis ꝛ nullus alius põt perpetuari.q.xĳ.Ibi De tertio ꝓncipali.

Mouens. Q primũ mouẽs põt ꝯcludi ifinite poᵉ: q: mo uet a ſe ꝛ habet virtutẽ mouendi a ſe ꝛ tpe infini to: in eo enim ꝙ mouet a ſe: ꝛ per ꝯñs eſt a ſe tota plenitudo potẽtie actiue non in gradu certo limi tata.q.vĳ.ibi Ad argumenta principalia.
Quomodo includit infinite potẽtie per hoc ꝙ mo uet in tempore infinito ſed q: mouet.ibidem.
Quomodo non poteſt imediate mouere celũ.ibidẽ Scõm.ſ.de poſitione.
Quõ tenet in mouẽdo ſuũ ꝓpriũ modũ mouẽdi: ꝛ nõ determinat ad mouẽdũ p ſecũdariũ mouẽs: ſꝫ ecõuerſo.q.vĳ.ibi Iam ꝯñter. ꝛ in ſequẽtibus.

Mutatio Q mutatio denominat per ſe a termino.q.x.ibi. de tertio principali.
Quõ in aliqua mutatione requiritur aliqõ cõmune utriq; termino.ibi.de tertio principali.

N

Natura. Quomodo nã ſe hẽt ad ꝓpriuꝫ ſuppoᵐ ꝛ ad ꝓpetates eiº.q.j.i pñº.
Quõ habet itelligi natura determinat ad vnũ.q.ĳ. ibi.de tertia ratione.
Quõ natura vna nũo uĺ ſpecie in creaturis põt eẽ plurium productoꝝ q: ꝓducit de pluribº materĳs ſicut aliqui ponunt.ibi.
Q mutationem poteſt natura facere circa ſpeciem. q.x.ibi Contra natura.
Q natura ꝛ libertas ſunt prime dñe principĳ acti ui.q.xvj.ibi.de tertio principali.
Quõ ꝓbat ꝙ nlĺa nã põt depẽdẽ ad ... diuinã ꝛ ſup poſitũ in extrinſecũ.q.xix. ꝛ quõ ſoluuntur ratio nes.ibi.de ſecundo articulo.
Q nã ſingularis eſt cõicabilis: ꝛ quõ nõ.q.xix.ibi.
An poſito ꝙ nã poſſit carere ꝓpa pſonalitate poˢˢᵉ ſit eã pſonari pſonalitate aliẽa i q̃ poſſit pſõari.ibi.

Neceſſariũ Quõ neceˀiuꝫ a ſe pt eẽ ſine reſpcũ reali cuiuſcũq; nõ neceˀĳ a ſe: ꝛ tñ nõ põt eẽ ſine eẽ cognito cuiuſcũ q; alteriº ꝛ vñ h̃ accidit.q.8.ibi.de 3º arti.q̃ſt i fine.
Quõ neceˀiuꝫ a ſe in eẽ nõ eligit ſecũ aliqd aliud iẽẽ reali lꝫ coexigat aliud iẽẽ cognito uĺ diminuto.ibi.
De duplici neceſſitate ꝛ ꝙ eſt neceſſitas imutabili tatis ꝛ oino inevitabilitatis ꝛ cũ neceſſitate ad uo lendũ ſtat libertas in uolũtate.q.xvj.ibi.de 2º arti.

Negatio. Lꝫ negatio entitatis in cãto repugnet neceſſitati tñ negatio modi eſſendi qui eſt non eſſe a ſe non re pugnat ei.q.vĳ.ibi Ad argumẽta principalia.
Q negatio alicuiº p tot media pt ꝯcludi de aliq̃ ꝙ p qd quot pñt eẽ in ipo repugnãtie ad affirmationeꝫ oppoſitã ꝛ ſi vnũ: ſit repugnãtia adeq̃ta illõ erit me diũ adeq̃tũ ad oſtẽdendũ talẽ negationẽ.q.vĳ.ibi.
Quõ negatio nõ pt eẽ illõ q̃ pſõa ẽ pſõa.q.9.ibi.ð 3º
Quõ negatio quã addit ſuppoſitũ ſup nãm ſingula rẽ pˀiº ꝯucit nãe ſinglˀari q̃ ꝛ inare depẽdẽtiã accñ tis ꝯucĩat ſuppˀᵗᵒ uĺ ſbcto ſinglˀari.q.xix.ibi.ð 2º ar.

Nihil. Quõ nihil dr equoce.q.iĳ.ibi.de pmo articulo.

Notitia. Quomodo notitia ſpeculatiua nõ ſufficit ad ꝓ ducendũ.q.vĳ.ibi Contra iſta poteſt argui.
De triplici notitia quã hẽt artifex reſpectu artificia ti: ꝛ quõ vna ſine alia non ſufficit: ꝛ quomodo no titia ẽentialis diuina eſt ſpeculatiua: ꝛ ptialis pra ctica ptinet ideas.q.vĳ.ibi Contra iſta.
Q notitia i mẽoria ꝛ notitia vbi nõ differũt: ſicẽ ſpe culatiua ꝛ ꝓtica nec i vbo nec i deo: ſꝫ ſicẽ hitualiſ ꝛ intellˀualis: ꝛ ꝙ notitia in pře ꝛ notitia in filio nõ differũt ſicẽ ſpeculatiua ꝛ practica.ibi Ad iſta.
Quid itelligit p notiᵉˢ diſpoſitiuã i ðo.q.8.ibi.de p.
De notitia fidei acq̃ſite ꝛ infuſe ꝛ quomodo ſe hñt adinuicẽ.q.xiĳ.ibi.de primo Intellectus.
Q notitia per ſe ꝓpria ꝛ imediata non poteſt hẽri de deo ex pfectione nãli pro quocũq; ſtatu ꝯcurrẽ tibus qbuſcũq; nãliter mouentis itellectuꝫ ad co gnoſcendũ.q.xiiĳ.ibi.de ſecundo.
Que notitia dei eſt vbũ ꝛ que nõ.q.xiiĳ.ibi.de ſcdo.

O

Obiectum. Quomodo ꝓbat ꝙ opatio ad obctũ hꝫ relõnẽ realẽ.q.xiĳ.ibi.de 2º.
Quõ obiectũ pmũ intellectus infiniti: ꝛ obiectũ eiº beatificũ eſt ens infinitũ.q.v.ibi Prima ratio.
De duplici primitate reſpectu potẽtie ꝛ qd eſt utra q; primitas.ibi.
De quocũq; obiecto aĩe poteſt haberi cognitio diſti cta abſtractiua citra intuitiuã.q.vĳ.ibi Scõa ꝯ.
Quõ ꝓbat ꝙ obiectũ eſt tota cã actiua reſpectu in tellectus.q.xiiĳ.ibi.de tertio.
De actiuitate obti ꝛ paſſibilitate poᵉ ſꝫ Arˀˡᵉˢ ꝛ q̃re magiſ attribuit actiuitatẽ obo q̃ poᵉ.q.iſ.ibi.de 3º
De primo obiecto intellectus noſtri: ꝛ quomodo i pugnat.d.Tho.q.xiiĳ.ibi.de tertio.

Oculus. Quare oculus cecus nõ eſt oculus niſi ſm qd q.ix.ibi.de ſecundo.

Oipotẽtia. Oipotentia nõ eſt p... paſſiua: ſꝫ actiua non q̃cũq; ſed creatiua ꝛ ... ectu creabilis: non ꝓdu ctiua in diuinis.q.vĳ.ibi Hic premittende.
Q oipotentia non ꝯuenit deo imediate q: dicit re ſpectum ad extra.ibi Secunda concluſio.

Operatio Quomodo ex opatione imãli ꝯcludit potentia imaterialis.q.ix.ibi.de ſecundo.
Quomodo opatio imanens in operante poteſt in telligi cõpetere alicui dupĺr.ibi.de tertio ꝓncipali.
Quomodo ꝓbat ꝙ opatio beatifica includit reſpe ctum: ꝛ quomodo ſoluit.q.xiĳ.ibi Nunc tertio.
Q opatio nõ ẽ ad aliquẽ ꝛinũ accipiẽtẽ eẽ p eã.ibi.
Quõ ꝓbat ꝙ relõ nõ ẽ opatio pciſe: ꝛ quõ opatio noua nõ eſt ſine nouitate alicuiº abſoluti: tã ex pte termini q̃ ſbcti: ꝛ quõ opatio ẽ ꝓximũ fundamẽtũ relõnis actualis ptinẽſ ad obctũ.q.xiĳ.ibi Pria ꝯ.
Quõ ꝓbat ꝙ opatio ad obiectũ habet neceſſario relõnem reale...ibi.de ſcdo articulo.

Ordo Quẽ ordinẽ habent aliqua ubi diſtinguunt eũ dem habent ordinẽ ubi diſtinguunt tm̃ ſm ratio nem.q.j.ibi.de ſecundo articulo.
Quõ ordo originiſ ſtat cũ ſimultate nature que eſt inter relatiua.q.iiĳ.ibi.de primo accipio.
Quõ ſe hñt ordo nãe ꝛ durationis: ꝛ quõ ordo nãe i cludit ipfectionẽ i altˀo extrẽo: ordo origis nõ.ibi.
Quõ i eodẽ ordo ad pˀuſ pcedat ordinẽ ad poſteriº ꝛ quõ non.q.iiĳ.ibi Cõtra iſtũ modũ dicendi.
Quomodo in ordie ẽentiali aſcendendo ſemp itur ad vnum.q.v.ibi Prima ratio.
Q ex ordie cãlitatis nõ ꝯcludit ꝙ pº poſſit i effectũ imediate in quẽ põt 2ª.q.vĳ.ibi Scõm.ſ.ꝙ illud.
Quõ non tm̃ eſt ordo in efficiẽtibus ſed in alĳs ge neribus cauſarum.ibi.
Quis ordo eoꝝ que ſignificant hoc noĩe uerbum. q.viĳ.ibi.de tertio articulo.
Quo ordie mouet ẽentia ad notitiã diſtictã ſimpli cis vitatꝭ itelliᵇˢ cõplexi neceĳ ꝛ cõplexi ꝯtigẽtĳ.ibi.

Scōm quē ordinē potētia ⁊ obiectū cauſant intelle ctionē.q.xv.ibi.de ſcōo pmi articuli.
De ordie ꝑmitatꝫ ēentiali, i ſba ⁊ de rōe formali i ea re ſpcū accñtis.q.xix.ibi De 2° ar^lo^.ult me^m^ illi⁹ ptis.
Q; oro inter opa habet magnā rōnem meriti appli cabilis alteri.q.xx.ibi.de primo.

P

Pars Quare pars hōgenea nō dicit ordinari ad eſ ſe totius ſicut ad eē pfectius ꝑs eēn tialis: ⁊ ſic.q.ix.ibi.de tertio principali.
Paſſio ¶ Q; eadē paſſionē recipiet idē corp⁹ in duobus ubi a duobus agētibus: ⁊ in vno ubi ab eiſdē agē tibus.q.x.ibi.de ſecundo.
Pater ¶ Quō ꝓbaſ ꝙ pr̄ in diuinis nihil itelligit niſi i ꝟbo ⁊ quō ꝓbaſ ⁊ ſoluuſ rōes qb⁹ ꝓbaſ.q.j.ibi Cōt iſta
Itē pr̄ nō dr̄ pr̄ ꝫ ſbam ⁊ tū dr̄ eq̄lis ꝫ ſbaꝫ nō obſtā te ꝙ eēntia fūdet utrāq; relōnē.q.vj.ibi Iſtaꝝ 4^or^
Quō ſeqtur pr̄ nō pōt gñare filium: ergo nō eſt om nipotēs.q.vij.ibi Ad primum.
Quō q̄cūq; fac pr̄ h ⁊ fili⁹ fac.q.viij.ibi. de primo.
Quō pater nō hēt ꝟbū ut actū ſuū formalē ꝫ ut cor relatiuū.q.viij.ibi.de primo.
Quō pr̄ ꝑus origine creat creaturas q̄ꝫ filius: ⁊ tū filius ſimul creat.q.viij.ibi Ad iſta.
Pr̄nitas ¶ Quō pr̄nitas ⁊ gñatio actiua i diuiſ ſūt vna relō origis ⁊ diſtiguunſ rōne.q....j.ibi Cōtra iſta arg^t^.
Q; pr̄nitas nō eſt formalr̄ iñfinita.q.v.ibi.de ſecūdo.
Peccatum ¶ Quid eſt pctm̄ ⁊ in quo cōſiſtit rō formalis pec cati.q.xviij.ibi.de tertio
Quō vnū pctm̄ eſt gra[illegible] ⁊ quō pctā pñt cōti nuari in dānatis: ⁊ tū [illegible] ameſ nec libtas nā lis: ⁊ quō pctm̄ adiuit.q.x[illegible].ibi.
Quō exponiſ illud encherion: pctm̄ tātū eſt malū quātū adimit de bono.q.xviij.ibi.de tertio.
Perfectio ¶ Quō ꝓbaſ ꝙ nulla pfectio ſimplr̄ eſt incōpoſſi bilis alteri pfectioni ſimplr̄.q.v.ibi Scōa ratio.
Q; pfectio ſimplr̄ cuilibet cōpoſſibili ſibi in eodem ſuppoſito eſt eadē [illegible] realr̄: ita ut in abſtracto de alia ꝑdiceſ.q.v.ibi Tertio arguiſ.
Q; pfectio in actu nō eſt iformare mãꝫ.q.ix.ibi.de 3°
Q; ultima ⁊ ſūma pfectio nāe viuētis nō pōt eē aliq̄ relō ꝑciſe: ⁊ ꝙ ultia ⁊ ſūma pfectio talis nāe nō pt̄ eē ſine rlōne reali ad obctū pciſſimū.q.xiij.ibi.ꝺ 2°
De pfectiōe nāli angeli ⁊ aīe.q.xiiij.ibi Ad itellectū
Perſona ¶ An pſona dicat aliqd poſitiuū ultra hāc nām ſin gularē.q.xviij.ibi.de tertio.
Utrū pſona dīna poſſit ꝯſtitui per [illegible]nē origis aut repugnet ſibi.q.iiij.ibi In hac queſtione.
Que ꝯueniūt diuinis pſonis nō diſtinguunſ in eis q.vj.ibi Iſtarum quatuor.
An quelibet pſona diuina poſſit dici artifex ⁊ ars eque actualiter ⁊ eque pticularis ꝫ ꝟbū dicaſ ap propate ars.q.viij.ibi Ad argumentum.
Utrū pſone diuine cōſtituanſ in eē pſonali per rela tiones originis.q.j.in principio.
Que forma nec̄io ꝑexigat certā pluralitatē alteriuſ rōnis ꝫm quā neceſſario determinaſ ad certā plu ralitatē.q.vj.ibi Iſtarum quatuor rōnum.
Nullū plurificabile eiuſdeꝫ rōnis determinat ſe ad certum numerū.q.ij.ibi.de tertia.
Quō poſterius generatione eſt pfectius: ⁊ quomo do nō.q.xiij.ibi Nunc tertio.
Potentia ¶ Q; eadē potētia hñs actū circa idē obctū i q̄cūq; ſup^ro^ ſit hꝫ eādē rōnē cālitaſ.q.viij.ibi.ꝺ ꝑ dici pōt
De actiuitate po^e^ reſpctū itelle^ni^^s^.q.xv.ibi.de 2° ꝑ.ar^li^
Q; pfectionis eſt in potētia attingere ſuum primuꝫ obiectum in ſe.q.vj.ibi Et ſtatim.
Q; nulla potētia beatificabilis pōt beatificari niſi in aliquo infinito.ibi.
Q; potētia eſt imediatū fundam[e]tum oipotētie in tellectus uel uoluntatis.q.vij.ibi Prima cōcluſio.
Lꝫ potētia actiua ſit oipotētia: nō tñ ex potētia pōt inferri oipotentia.q.vij.ibi.de conſequentia.
Quō potētia infinita ꝫm mētē Ar^is^ nō pōt moue re tempore finito.ibi Contra dupliciter.
De duplici potētia actiua.ſ.creatiua ⁊ ꝓductiua: ⁊ quō potētia generatiua filij cadit ſup oipotētia: ⁊ quomō nō.ibi Ad ꝑmum argumentum.
Q; vna potētia nō pōt habere duo obiecta eque pri ma: ⁊ ꝙ eadē potē[tia] nō pōt apphēdere duo obie cta infinita.q.vij.ibi Sed quia nulli.
Nulla potētia ita pfecte apphēdit nāꝫ alterius ſicut ſuam: niſi eminēter contineat eam.ibi.
De duplici potētia: ⁊ que potentia in cāto repugnet nec̄itati ⁊ q̄ nō ⁊ potētia q̄ eſt dr̄a entis appoſita actui nō nec̄io iueniſ i cāto.q.vij.ibi Scōꝫ.ſ.ꝙ Ar^is^
Q; potētia nō diſtinguiſ per actiuū ⁊ paſſiuū accipi endo pro eo qō ſubeſt reſpectui: ſed accipiēdo potē tiam pro reſpectu.q.xv.ibi.de tertio ꝑmi articuli.
Predicatō ¶ Quō ꝑdicatione formali in vna ꝑmiſſa ⁊ idēti ca in alia inferēdo in ꝯne ꝑdicationē formalē com mittiſ figura dictionis.q.v.ibi.de primo infinitum.
Q; ſi ꝑdicatio in cōcretis eſt ꝑmo mō abſtracti etiā de abſtracto eſt ꝑ mō.q.v.ibi Prima ratio.
Quō aliq̄n ē ꝑdicatio denoiatiua ꝑ mō: aliq̄n ſcōo mō: ⁊ q̄re in deo nō ꝯcedi[t] ꝑdicatio denoiatiua: ⁊ q̄re q[uia] ē q̄ſi forme de ſuſceptiuo.q.iij.articlō tertio.
Quō ꝑdicatio infiniti de quolibet ſibi cōpoſſibili in eodē eſt uera in abſtracto.q.v.ibi Prima ratio.
Que eſt cā ꝑdicationis affirmatiue uere: ⁊ qualiſ in diuinis [illegible] aliq[ue] ꝑdicationes uere in cōcreto: ⁊ alique in [ab]ſtr[ac]to: ⁊ ſolutiones.ibi.
Principiuꝫ ¶ Q; ꝑncipia imediata euidētia ex tmis nō pñt de mōſtrari [de]mōſtratiōe qa ⁊ q̄re.q.vij. in ꝑn° ſolōnis.
Q; nō obſtāte ꝙ ꝑn^a^ ſint cāe cognis ꝯnis: nō tñ opꝫ ꝙ ſint cāe ime^te^ cognis cuiuſcūq;.q.vij.ibi.ꝫ.ſ.ꝙ illō
Quō ꝓbaſ ꝙ ꝑncipiū formale agēdi non eſt reſpe ctus nec includiſ per ſe in formali ꝑncipio ſed ꝑn cipium formale eſt abſolutū.q.viij.articulo ꝑmo.
Quō a ꝑncipijs differētib⁹ ſpē eliciunſ act⁹ ſpē dif ferētes ⁊ quō nō.q.xvij.ibi.de tertio ꝑncipali.
De duplici ꝑn° actiuo nāli.ſ. [illegible] libo.q.xvj.ibi.de ſcōo
Prius ¶ Quid ē ꝑus nā.q.ij.ibi Sꝫ tūc [e]ſt aliud dubiuꝫ.
Q; ꝑuſ nō uariaſ ad uariationē poſt^ri^^s^.ibi.de 2° ꝑn^li^
Productio ¶ Utrum in diuinis poſſint eē plures ꝓductiones eiuſdem rationis.q.[j.] in ꝑncipio.
Quō ꝓductio i eē eſt i gñe.q.ij.in ꝑncipio ſolōnis.
Proꝑetas ¶ [Q;] ꝓprietas pſonalis debet eē oino formalr̄ in comunicabilis: ⁊ ꝑmo.q.iiij.ibi Iuxta illud.
Quō ꝓbaſ iſta diſtinctio ut ꝓprietas ⁊ ut relō.ibi.
Q; ꝓprietas ut diſtincta cōtra paternitatē dicit ꝑci ſe reſpectū rationis.ibi.
Quare ꝫm aliquos ꝓprietates in eadē pſona diffe runt ex natura rei.q.iiij.ibi Ex his patet.
Q; ꝓprietates eēntiales ꝯcluduntſ de pſoniſ ꝑ ꝓꝑe tates pſonales ⁊ ꝑ ꝓꝑetates pſonales ꝯcluduſ ꝑ ꝑ qd relōnes cōc[ret]a.q.v.ibi Cōtra dicta in articulo 2°.
Quō ꝓbaſ ꝙ i ꝓꝑetate ꝯſtitutiua ꝟbi nō ꝯcludiſ ꝑ ſe aliqs reſpect⁹ ad creaturā: ⁊ quō ꝓbaſ oppoſitū ⁊ ſoluiſ.q.iiij.ibi Ad argumētum.
Q; ꝓprietas ꝑ^a^ incoicabilis pſone dīne cōſtitutiua per ſe diſtinguiſ ꝑ gñatiuitatē ⁊ potēs gñare ⁊ pr̄ nitas ⁊ quō ipugnaſ.q.iiij.ibi Iuxta illud.
Quō ꝓprietas pſonalis lꝫ nō dicat pfectionem ſim pliciter: tū non eſt imperfectio.q.v.in fine.q.
Q; ꝓprietas pſonalis pōt eſſe rō repugnātie cuiuſ cūq; pfectionis ⁊ tū nō eſſe pfectionē ſimplr̄.q.v. ante reſponſionem argumentoꝝ principalium.

Q

Quātitas Q; quātitas non eſt formalis ratio corpori chri ſti eſſendi hic.q.10.articulo.2.

R

Ratio. Quō aliquid eſt ratio dupliciter.q.3.ibi: Ex iſtis patere poteſt.
Q; ꝓpriuꝫ receptiuū ⁊ ꝓximū itellectiōis eſt forma illa que eſt ſimplex ⁊ altera pars cōpoſiti: ⁊ quo modo eſt forma totius.q.9.ibi.de 2°.
Quō per iſtā reduplicationē inq[u]ātū pōt aliq̄n ali quid reduplicari primo modo: aliq̄n ſcōo modo.q. 3.ibi Quantum ad logicum.
Relatio. ¶ Utrū iſta ſint cōpoſſia relō cōparata ad oppo^m^ ē res: ⁊ cōparata ad eēntiā eſt rei tm̄.q.3.arti.2°.
Quō relō origis ſit res i ſe: ⁊ q̄ res.q.3.in ꝑn° ſolu.
Utrū relō cōpara ad eēntiā ꝯſtituat pſonā.q.3.ibi.
Quomō ꝫm aliquos ex ordine ad fundamentū hꝫ relatio ꝙ ſit realis ⁊ ex ordine ad oppoſitum ꝙ di ſtincta ab alia: ⁊ quomodo illud ipugnatur.ibi.
Quō relō nō denotat eēntiā q̄ nō ſit i eēn^a^.ibi ar.3°
Quō relō in creaturis eſt alia res a fundamēto.ibi
An circūſcripta relōne origis poſſit manē pſona di uina ꝯſtituta ⁊ deſtitu[t]a.q.iiij.ibi Ex dictis.
Q; relō origis ꝑ^e^ pſone ad 2^am^ multipliciter diſtin guitur.ibi Iuxta illud.
Quō ponēdo relōnē originis: ut relō eſt conſtituti uum prime perſone nihil minus ſaluaſ ſimultas nature quā reqrūt correlatiua.q.4 ibi Iuxta illō.
Q; relatio originis eſt vnica oin[o] [illegible] [di]ſtincta in ſe: inter primam perſonam: ⁊ ſec[undam] [illegible]
Quō relatio originis ſeparata e[illegible] [p]erſona: ⁊ quomō non.q.iij.in reſpōſione [illegible] argumēti.
Q; relatio in deo nō eſt relatio eſſendi: ſed incō[m]u nicabiliter exiſtendi.q.iij.articulo tertio.
Quomō ⁊ qualiter relatio originis nō eſt formalr̄ finita nec infinita.q.v.in ſolu.rōnis principalis.
Quō ꝓbari pōt ꝙ relatio nō pōt fundari in relōne ⁊ quō vna relō rōnis ut ſunt intētiones ſecūde po teſt fundari in alia ⁊ ratio q̄re.q.vj.ibi.de tertio.
Quō relōnes cōmunes ꝯcludunſ de pſonis ꝓpter quid per relōnes originis.q.vj.ibi.de 2° arti.ꝑn^li^.
Quid ſuffic̄ ad h ꝙ aliq̄ relō ſit real.q.6.ibi.ꝺ 3° ar.
Quō ad relōnē nō eſt motus.q.xj.ibi.de 4° videſ.
Q; relatio non eſt notitia loquēdo de relōne ꝓprie dicta: ſine nouitate alicui⁹ abſoluti prioris.ibi
Q; in operatione neceſſario eſt aliqua relatio realis ⁊ quomodo ꝓbatur.q.xiij.ibi.de ſecundo.
De duplici relōne fundata in actu cognitionis in tuitiue.q.xiij.ibi Circa ſecundum.
Quō in tertio modo relatiuoꝝ relatio includiſ in ſuba alterius extremi.ibi Nunc tertio.
Quō ſe habet relō ad actum itelligendi: ⁊ an ſit ſi bi eſſentialis.ibi.
Quomodo relatio triplr̄ ſe habet ad abſolutū.ibi.
Quō aliq̄ relō poſſibilis denotat frequēter fūdamē tū ul' ſbctū q̄ſi actualr̄ iect.q.xiij.ibi Ad arg^m^ ꝑn^le^.
Qualiter relō icludiſ in fundamēto tam in entitate q̄ꝫ in cognoſcibilitate.q.xiij.ibi.de tertio ꝑncipali.
Reſpectuſ. ¶ Q; reſpctis nō ꝑt eē ꝑn^m^ actiuū nec iclūſū i pſōe ꝑn°: ſed abſtractū relatiui dr̄ eē ꝑncipium actiuum q.viij.ibi Ad iſta.
Quō ꝓbaſ ꝙ reſpect⁹ nō dōt eē forā actiua: ⁊ tñ ꝫm illā rōnē nō ꝯcludiſ qn poſſit eē tin⁹ ꝓductōiſ.ibi.
Q; reſpcuſ dī ad creaturā ē ens rōis.q.8.ibi.ꝺ 3° ar.
Quō ꝓbaſ ꝙ nullus reſpect⁹ ad creaturas poteſt per ſe includi in conſtitutiuo perſone uerbi.ibi.
Q; reſpcūs dei ad creaturā nō pōt eē nec̄e eſſe.ibi.
Q; reſpūs real' ⁊ rōis ñ faciūt ꝑ ſe vnū ꝯctū.q.8.ibi.
Quid ſint reſpect⁹ itriſecus ⁊ extriſecus adu[e]niētes ⁊ quō ad reſpectū extriſec⁹ aduenietē pt̄ eē motus ⁊ nō ad itrinſecus aduenietē: ⁊ quō acq̄ſitio reſpe ctus pōt eē ſucceſſiua.q.xj.ibi.de 4° videtur.
Q; in reſpectu reali creature hñtis eſſe ad deū ꝯcur runt diuerſi reſpectus rōnis.ibi.de ſcōo articulo.
Quō reſpctis creatiōis ⁊ ꝯſua^ti^^o^ ſit reſpcūſ rōiſ.ibi.
Utrū rei create ſit idē reſpect⁹ ad deum. ut creātē ⁊ deū ut ꝯſeruantē.q.xij.in principio.q.
Repugr̄e. ¶ An repugnet ſpēbus preparatis ꝯuerti in aliqō preexiſtētis.q.x.in principio ſolutionis.
An repugnet termino ꝑexiſte[n]ti aliqō [c]onuerti ad ipſum.ibi.de ſecundo ꝑncipali.
Repñtare. ¶ Quō repñtatio eēn^e^ dīne ñ ē ꝑ or[dinem] [ad] [ac]tione eiuſdē que dī repñtare: ⁊ quō repñtatio eē[n]^e^ ut ꝑ or itelle ctiōe nō iueniſ in itelłu pino.q.xiiij.ibi.de 2° ꝑn^li^.
Res ¶ Quō res dī equoce.q.iij.ibi.de primo q[uo].
Quō reſ pōt dici ſil' creari ul' ꝯſuari.q.xij.ibi.de 2°.
Quō non eſt diſtinctio ſpecifica rei a re per ſoluꝫ re ſpectum rationis.q.xv[ij].ibi.de tertio principali.

Sacerdos. Utrum [illegible] [ob]ligatus ad dicēdū miſ [ſam] [illegible] ⁊ obligat⁹ ē pro alio ad d[ic]ēdum miſſa[m] [illegible] [uid]e[tu]r ſatiſfaciat ſed ambo b[us] [di]cēdo vnā miſſaꝫ.q.xx.in ꝑn°.q.
An in ptāte ſacerdotis ſit applicare bonū certe pſo ne qō debeſ eccl[e]ſie: uel alicui in eccleſia virtute ſa crificij.q.xx.ibi.de ſecundo articulo.
An bonū applicatū per ſacerdotē iſti ⁊ illi tm̄ ualet ſicut ſi ſibi ſoli applicareſ.ibi.de ſcōo articulo.
An ſacerdos curatus plus debeat applicare parro chianis q̄ꝫ parētib⁹.ibi.de 2° iuxta medium.
Quib⁹ debet fieri applicatio viuis ul' mortuis: iu ſtis uel iniuſtis.ibi.
Quō poteſt ſacerdos obligari ad dicenduꝫ miſſam pro aliquo.ibi.de tertio articulo.
Scientia. ¶ Quō ſcia ñ reſpic̄ rē ꝑciſe ut exñſ ē.q.7.ibi 2^a^ ꝯ.
Quō hoc itelligi ⁊ quō accipiſ.ibi Exñtis: ibi.
Quō ſcia pō[t] eē de corruptibili ⁊ de ꝯtigēti.ibi.
Simul. ¶ Quō exponiſ illud pħi 5° phy^e^. Illa ſunt ſil' quo rum non eſt medium.q.xj.ibi.de ſecundo articulo.
Species. ¶ Quō poteſt ꝓbari neceſſitas ponendi ſpecieꝫ i preſſam.q.xv.ibi.de ſcōo primi articuli.
Quō ꝓbaſ ꝙ ꝑ nullā ſpēꝫ creatā pō[t] repñtari dīni tas ſub rōne ꝓpria diuinitatis.q.xiij.ibi.de 3° ꝑn^li^.
Subſiſtere ¶ Quō ſubſiſtere eſt equiuocū ad ꝑ ſe eē: ⁊ incoica biliſ exiſtere.q.iiij.ibi Contra illud.
Supficies. ¶ Quomō ꝓbaſ ꝙ ſupficies concaua celi pōt eſſe abſq; ꝯdictione ſine aliquo corpore ꝯtento: ⁊ quō in[stabi]tur ⁊ ſoluitur.q.xj.ibi.de ſecundo arti[cul]o.
Subſtātia. ¶ Qñ accñs ieſt ſbe: ſūt ibi due h[abi]tudines [illegible] ultra pulchra.q.xix.ibi.de ſcōo articulo.ultra m[edium].
Suppo^m^. ¶ Quō ad ſuppo^m^ pōt ultiate tīnari depēdētia ac cidentis nō obſtante ꝙ dicat negationē tm̄.q.xix. ibi.de ſcōo articulo ⁊ in ſeque[nt]ibus.
Qualiter ſuppoſitū diuinū nō poniſ ꝯſtitui per ali quid eiuſdē generis cū natura.q.j.ibi Ad arg^m^.
Q; ſuppo^m^ ꝯſtituiſ ꝑ aliqd eiuſdē nāe aliqō nō.ibi.

Universidad de Deusto Bi[blioteca]

Universidad de Deusto

Tabula

Q suppositũ nõ tribuit aliquã rõnẽ cãlitatꝭ ipi rõni formali agẽdi ſꝫ ipm hꝫ rõnẽ cãe agẽtis p̄ciſe p ħ ꝙ hẽt rõnẽ formalẽ agẽdi.q.viij.ibi.de p̄mo dici põt.

T

Theolo^a Q theologia põt eẽ ſcia in ĩtellectu viatoris ſtãte ſimplr ſtatu vie.q.vij.ibi Scõa cõcluſio.
Quõ põt verificari opio dicẽs theologiã eẽ ſciam iter lumẽ gl̃ie ⁊ lumen fidei.ibi.

Terminus ❡ Q nõ opꝫ ꝙ terminus ad quẽ ↄuerſionis habeat eundem modum eẽndi hic quẽ habuit terminus a quo.q.x.ibi De tertio principali.
Quõ declaraẽ ꝙ aliqd hñs idẽ eẽ qđ p̄us: facta tñ aliq̃ nouitate ſupaddita ipſi eẽntie põt eẽ termin⁹ ↄuerſionis ⁊ quõ ĩpugnaẽ.q.x.ibi De ſecũdo.
Quõ idẽ nulla facta nouitate circa ipm põt eẽ terminus [illegible] ⁊ actionis noue.ibi.
Q termin⁹ ad quẽ excludit eẽ termini a quo.ibi.
Quid eſt rõ formalis depẽdẽtie nãe humane ad vbum.q.xix.ibi De p̄mo creditum.

Totum ❡ Totũ [illegible]cipiẽ ca[illegible]gorematice ⁊ ſincathegorematice.q.[illegible] ibi De primo.
An entitas [illegible] alia forma abſoluta que ẽ ps.ibi.

Trinitas ❡ Q trinitas nõ põt cognoſci demõſtratione qa: ⁊ quare.q.xiiij.[illegible] De primo intellectus.
Quõ pbaẽ ꝙ circũſcripta trinitate remaneat ſufficiens principiũ pducẽdi creaturas.ibi.
Q tritas ex nãlib⁹ñ põt cogſci pp qd.q.xiiij.ibi De p̄

V

Vacuum Quõ expo[illegible] q̃s pbat uacuum nõ e[illegible]do articlo dico.

Velle ❡ Q uelle diuinũ e[illegible]bitudinẽ rei creare ⁊ ↄſeruate.q.xij.[illegible]dici põt.

Verbum ❡ An vbũ eadẽ ppetate q eu v[illegible] dicat re[illegible] ad creaturã: ⁊ quõ declaraẽ.q.viij.ibi De 3 articulo.
Quõ uerbũ dicit magis ars p[illegible] q̃ ipemet pi.q.[illegible].ibi Contra iſta.
Quõ vbũ eſt expſſiuũ oiuꝫ que ↄtinenẽ i eẽntia.ibi.
Quõ uerbũ nõ pdu[illegible] per actum intelligendi.ibi.
Utrũ vbũ diuinũ hẽat aliquã cãlitatẽ ppriam reſpectu creature.q.viij.in principio.
Quõ vbo diuino cõpetit eẽ exẽplar: ⁊ hẽe in ſe ideas oium factibiliũ.q.viij.ibi Ad iſta maior.
Quõ pbaẽ ꝙ in vbo eẽ aliquã ppriã rõnẽ cauſandi reſpectu creature põt intelligi dupliciter.ibi.
Quõ ↄuenit aliqs modus pprius: ⁊ aliqs ordo p prius in cauſalitate creature.ibi.
Quõ vbũ nõ põt icludẽ reſpectũ re[illegible] ⁊ rõnis: ſed vnũ ſignificat ⁊ aliud ↄnotat.q.viij.ibi de 3° arti^{lo}.
Quõ nõ ſolũ vbũ nõ dicit aliquã cãlitatẽ ppriã reſpectu creature in gñe cãe efficiẽtis: ſed nec formalem nec finalẽ.ibi in fine illius partis.
Quõ vbũ dĩ [illegible] ⁊ notitia: ⁊ q̃re idee approp̄anẽ vbo: licꝫ ſint cõ[illegible] cuilibet pſone.ibi Ad argumẽtum.
De rõne vbi e[illegible] ſit ſilitudo obiecti nãliter cognita genita: ideo beatus vidẽs deum nõ fo[illegible]at vbũ de deo.q.xiiij.ibi de ſecundo principali.
Nota de triplici ſignificato vbi.q.viij.ibi de 3° arti^{lo}.
Q [illegible] eodẽ accipit Aug⁹ gigni [illegible] memoria [illegible] de ſc[illegible] memorie ⁊ de re nota: ⁊ quomõ e[illegible] q.[illegible] de ſecũdo principali.
Q [illegible] ctus beat⁹ põt hẽre vbũ de creatura cognita in genere pprio.q.xv.ibi.de ſecũdo articulo.
An vbũ formeẽ de creatura viſe in eẽntia diuina.ibi
Quõ expõit Aug⁹: uolẽs vbũ gigni de memoria ⁊ ſcia in memoria ⁊ de re nota.q.xv.ibi.de ſcõo.

Veritas ❡ Quõ vitates cõtingẽtes cõẽte in deo poſſint ſciri: ⁊ quõ nõ.q.vij.ibi Secunda concluſio.
Quõ aliqđ uerũ acceptũ ab effectu eſt euidẽs: ⁊ uerũ acceptũ a cã nõ.q.vij.ibi Hic premittẽde.

Viator ❡ Quõ viator manẽs viator põt hẽre ↄceptum de deo eminẽter includẽtẽ oẽs ueritates neceſſarias circa viſionẽ dei.q.vij.ibi Secunda concluſio.
Quõ pbaẽ ꝙ viator ex nãlibus põt pp̄ter qđ cognoſcere iſtam ↄnem deus eſt oipotẽs: ⁊ quõ ſoluitur.q.vij.ibi Tertia concluſio.

Unio ❡ Q vnio nãe ad vbũ dicit relationẽ realẽ in nã aſſumpta.q.xix.ibi.de primo creditũ eſt.
Quõ pbaẽ ꝙ vnio nãe humane ad pſonam vbi eſt po⁹ ex pte nãe aſſumẽtis.ibi.de ſcõo articulo.
De triplici vnione p [illegible]ormationẽ: aggregationẽ ⁊ ordinẽ.q.xix.ibi.de primo.quaſi in principio.
Q nõ eẽ vniuẽ[illegible] eſt dña diſtinctiõis per ſe angeli ab alia.ibi.de [illegible]cundo articulo.

Unitas ❡ An vnitas ſit formale i fũdamẽto eq̃litatꝭ ſilitudis ⁊ idẽtitatis: ſicut inuit phs.5.meta^{ce}.q.vj.ibi p̄^m vi.
An poſito ꝙ ptineret ad fundamẽtũ p̄dictarũ relationũ iporteẽ ſolam negationem.ibi.
Q vnitas regſita ad fundamẽtũ eq̃litatis eſt realis magis q̃ in alijs.q.vj.ibi Ultimo in iſto.
Q ſm dama^{m} vnitas ⁊ coitas que eſt in diuinis eſt realis: diſtĩctio aũt eſt rõnis.eꝯ eſt in creaturis.ibi
Quõ vnitas poni[illegible] nãe aſſũpte ad vbũ: ⁊ de multiplici vnitate.q.xix.ibi.de primo.

Voluntas ❡ Q uolũtas dĩna uł itellect⁹ eſt ppria ⁊ imediata rõ formalis ẽminãdi crea[illegible].q.viij.ibi Ad iſta.
Q ⁊ q̃liter uolũtas diuina mouet ĩtellectũ diuinꝫ ⁊ nõ eẽntia diuina ad notitiã vitatiũ cõplexoꝝ ptingẽtium.q.xiiij.ibi.de ſcõo principali.
Q ſi uolũtas non eẽt in deo nihil poſſet cauſare [illegible] extra: ⁊ quali[illegible].ibi.
Q uolũta[illegible] eẽ p̄n^m ſufficiẽs [illegible]l vidẽdum eẽntiã [illegible]obſtãte ꝙ ſit poſterior eẽntia.ibi
Q uolũ[illegible]cipiũ coicãdi eſſentiam.ibi.
Quõ p[illegible]s hẽt aliquã cãlitatẽ reſpectu in[illegible]llectionis.q.xv.ibi.de ſecũdo.
Utrũ libtas uolũtatis ⁊ necẽitas nãlis poſſint ſe cõpati i eodẽ reſpectu eiuſdẽ act⁹ ⁊ obcti.q.xvj.i p̄n^o
An uolũtas necio uelit finem.ibi.de primo.
An uolũtas diuina neceſſario uelit aliqđ obiectum ab eẽntia diuina.q.xvj.ibi.de tertio.
Quõ uolũtas eſt p̄ncipiũ necio ſpirãdi ſpũm ſcm̃: ⁊ quõ impugnaẽ Henricus ſm aliqua hic.ibi.
Q qñ uolũtas ↄcurrit cũ itellꝰ i pductiõe effectus ſicut eſt in pductiõe artificialium totus effectus dicitur liber: ⁊ quare.ibi.
Q ſi cũ uolũtate ↄcurr[illegible]t potẽtia nãlis actiua ſiẽ ẽ i potẽtijs iferiorib⁹ totũ dĩ liberũ: ⁊ ꝙ ſi cũ uolũtate ↄcu[illegible]rat oppoſitũ: nũq̃ tñ uolũtas cã erit actiua nãlis: ⁊ vñ ẽ ꝙ ſi uolũtas agit necio nõ tñ nãliẽ.ibi.
Quõ uolũtas põt cõparare: ⁊ quõ illa cõparatio dĩ relatio rõnis: ⁊ quõ nõ.q.xvij.ibi.de ſecũdo dico.
Quõ uolũtas nõ hẽt p̄^m actũ a deo: ⁊ qđ ſufficit ad hñdũ p̄^m actũ.q.xxj.ibi Q̃tũ ad p̄mũ.uł medium
Q uolũtas eſt cauſa immediata fortuiti euẽtus nõ mediata.ibi.
Quot modis dĩ aliqd uolũtarium.q.xviij.in fine.

Ch

Christus Utrum in chriſto vnitas nãe humane ad uerbũ ſit ſola depẽdẽtia nãe aſſũpte ad pſonam vbi.q.xix.in p̄ncipio.

Finit Tabula ppoſitionum quolibetoꝝ.

Iſte liber [illegible] de [illegible] et poſt [illegible] obitũ [illegible] de [illegible]

6

Universidad de Deusto
Biblioteca

…netiis 1506

… de Luere

Universidad de Deusto
Biblioteca

INCIPIT SCRIPTVM SVPER QVARTO SENTENTIARVM EDITVM A FRATRE IOANNE DVNS ORDINIS FRATRVM MINORVM DOCTORE SVBTILISSIMO ET OMNIVM THEOLOGORVM PRINCIPE.

Samaritanus enim rc.

Diſtinctio. I.

Luc. io.

Samaritanus ille pÿſſimus ſpoliatũ vidẽs hoiem ⁊ atrociter ſauciatum miſerationis affectu cõpatiens: medicinaȝ attulit efficacẽ. qua curatis ipſi⁹ vulneribus: ac plena reddita ſanitate: in ſui principiũ: a quo deſcendẽs ab hieruſalẽ deuiauerat: finaliter reducat. ¶ De iſta saucij ſanatiõe ſalubri ac deuij reductione finali tanq̃ de pedib⁹ ſedentis ſup ſolium excelſum: Magr̃ in hoc ope finali determinat. ut ſicut ex p̃mo ⁊ 2° claruit deuȝ eſſe Alpha. tam in ſe eñs inter oia p̃m: q̃ oium alioꝝ originale p̃n^m. ſic ex 3° ⁊ 4° appareat ip̃m eſſe ⁊ O. tam in ſe finẽ ultimũ q̃ creature ſue per ſeip̃m in ſeip̃m finaliter reducti uum. hanc aũt reductionẽ finaleȝ precedit curatio ſemiplena: ⁊ plena curatio comitat. ¶ Scḋm hãc di. igit põt diuidi q̃rtus iſte. dicẽdo q̃ magr̃ p̃ agit de hois saucij curatione ſalubri. 2° de hois deuij reductione finali. curat enim hõ ſalubriter in ſuſceptione deuota ſacroꝝ ueraciuȝ. ⁊ reducit finaliter in pceptione iocunda premioruȝ celeſtium. Sacra enim diſponunt ⁊ preparãt. premia do pficiunt ⁊ ꝯſumãt. Uel põt dici q̃ primo agit de curatione ſemiplena ſeu diſpoſitiua. ⁊ 2° de curatiõe plena ſeu pfectiua: ⁊ utraq; diuiſio redit in ideȝ. Nam curatio ſemiplena fit per grãm ſacroꝝ: que ſunt medicine ſalubres. plena curatio ſeu finalis reductio fit p collationẽ premioꝝ que ſunt iocunde refectiones. ¶ In p̃ igit parte agit de ſacris: per que curat languidus a morbo culpe. In 2ª de premijs: per que liberatur a lãguore pene. Et incipit 2ª in p̃n° di. 43. ⌊ Poſtremo rc. ⌋ Prima diuidit in duas. p̃ naq; determinat de ſacro in gñali. 2° in ſpãli. 2ª in principio di. 2ª ⌊ Iaȝ ad ſacra. ⌋ Prima diuidit i 2ªˢ. in p̃hemium ⁊ tractatũ. qui incipit ibi ⌊ Sacrm̃ eſt ſacre rc. ⌋ Et illa in q̃tuor ſm q̃tuor que in p̃hemio ꝓponit ptractanda. p̃^m eſt quid ſit ſacrm̃. 2^m q. inſtitutũ ibi ⌊ Triplici ex cauſa. ⌋ 3^m in quo ꝯſiſtat ibi ⌊ Duo aũt ſunt rc. ⌋ 4^m de differentijs ſacroꝝ ibi ⌊ Iam videre reſtat. ⌋ Et iſta in 2ªˢ. in p̃ncipalẽ ⁊ incidentalẽ. que incipit ibi ⌊ Fuit tñ. ⌋ Et iſta incidentalis in tres. q: primo agit de ſacro precipuo legis moſayce. 2° quid ſibi corrñdebat in lege nature ibi ⌊ Querit aũt. ⌋ 3° redit ad declarãdum quedam dubia de circũciſione ibi ⌊ Hic dicẽdum eſt. ⌋ ¶ De ſacro igit in cõmuni hoc p̃ tanq̃ notum occurrit ꝯſiderantib⁹ ſacra. ſ. q̃ ſacrm̃ ſpãliter ad grãtiam ordinat: qḋ uerum gñale ſi particulari⁹ ⁊ clarius ⁊ planius explicet patebit ueritas illoꝝ que de ſa[c]ro in gñali coiter [ꝯ]quirunt. Sed an ordo iſte fu[...] [...]ẽ ad cauſatũ. uel ſigni tm̃ ad ſignifica[tũ] [...]itur p̃ncipalr̃ ex duob⁹. quoꝝ vnum [...]otẽtia creature ad creãdum grãm. [...]ꝛia ratio ⁊ excellẽtia ſacri ad ſanctificãdum aĩam. ¶ Scḋm h̃ igit in hac p̃ª di. ubi de ſacro agitur in cõmuni. ⁊ per ꝯñs de ordine ei⁹ ad grãm principalr̃ eſt tractanduȝ. Primo querit in cõmuni an creatura poſſit hẽre aliquã actioneȝ reſpectu termini creationis. Scḋo de ꝓpria rõne ſacri ⁊ ei⁹ inſtõne. Tertio ex iſtis ſi ſacrm̃ põt hẽre reſpectu grẽ creãde aliquaȝ cãlitatem. Qõ. I.

Ad primum ſic ꝓcedit ⁊ arguit q̃ creatura poſſit hẽre actionẽ reſpectu termini creationis. [Q]: q: Aug. ſup Io. omel. 80. ⁊ ponitur in cañ. p̃°. q. p̃ª. Detrahe. Que eſt iſta virtus aque tãta: ut corpuſ tãgat ⁊ cor abluat: Sed nõ abluitur cor in aĩa niſi per grãm. ergo aq̃ baptiſmalis effectiue ſe hẽt ad grãm qua cor abluitur. ¶ Item. 83. q. q. 78. Artifices iõ de nihilo nõ poſſunt aliqd fabricare: q: p corpuſ operant. g̃ per oppoſitũ creatura ſpũalis põt aliqd de nihilo ꝓducere: q: nõ operat per corpus. ¶ Et ꝯfirmat. q: ſicut actio tranſiens reqrit paſſum in qḋ agit. ita videtur q̃ actio imanens nõ reqrit paſſum. g̃ agens [...]e imanẽte põt agere ⁊ nõ de aliquo paſſo. ⁊ creare. ¶ Item rõne ſic. Effectus nõ adequãs [vir]tutem agẽtis ſupioris põt ab agẽte inferiori ꝓduci. Sed nullus effectus iferior ſuprema creatura adequat v̇tutem dei nec adequatione ſimplr̃. qḋ pȝ. nec etiã in rõne effectus: q: adhuc aliqd ſupiuſ eo põt eſſe effectus dei. ergo qḋlibet iferius ſuprema creatura põt ab aliquo agente 2° ꝓduci. aliqḋ aũt tale eſt qḋ nõ põt ꝓduci niſi p creationẽ. g̃ rc. maior ꝓbat. q: ſi effectus in rõne effectus nõ adequat virtutẽ agẽtis. ergo agẽs nõ ſm totaȝ potẽtiã ſuam ꝓducit illuȝ. ⁊ per ꝯñs minor potẽtia ſufficeret ad ꝓducẽdum illuȝ. ¶ Et ꝯfirmat. ⁊ ꝓbat hec ꝯñia in ꝓbatione maioris. q: ſi ſm totam potẽtiã ꝓduceret effectum inferiorẽ. g̃ ſupior effectus nõ oñderet potẽtiaȝ maiorẽ in cã q̃ inferior. q: iferior oñdit totam: ex quo nõ põt ꝓduci niſi ſm totã potentialitatẽ eiuſ. ꝯñs eſt falſum. nam ex effectu pfectiore plus relucet potẽtia cãe. ¶ Item agẽs creatum põt aliqd annihilare. ergo creare. ꝯñ[ti]a ꝓbat. q: equaliſ eſt diſtãtia a nihilo ad aliqd: ſicut ab aliquo ad nihil. ut pȝ per p̃hm. 3. phy⁹. Eadem eſt diſtantia ab athen̄. rc. ergo eq̃lis v̇tus põt ſup hanc diſtantiã ⁊ illam. ꝓbatio añtis. Tum q: agẽs creatum põt deſtruere formã nãlem totalit: ita q̃ nihil ei⁹ remaneat. talis aũt deſtructio eſt illius annihilatio. Tum q: qḋ põt eſſe cã effectiua vni⁹ ſuppoſiti eo mõ quo ꝯuenit ſibi hẽre cãm effectiuã: põt eẽ cã deſtructiua alteri⁹ oppoſiti: pȝ pp incõpoſſibilitatem oppoſitoꝝ. Sed aĩa põt eſſe cã infidelitatis deſperationis ⁊ alioꝝ pctõꝝ mortaliuȝ: que repugnant grẽ ⁊ charitati. ⁊ hoc cãm dico eo mõ quo iſt[a] ꝯuenit hẽre cãm. ſ. in deficiẽdo. pȝ enim q̃ iſta p[...] [ine]ſt ineẽ aĩe ⁊ nõ a deo ut a cã: q: de⁹ nõ eſt cã pctĩ. ergo aĩa põt eẽ cã corruptiua fidei ſpei ⁊ charitatis ſiue grẽ. hoꝝ aũt oium deſtructio eſt annihilatio ſicut eoꝝ ꝓductio eſt creatio. ulr̃ enim qḋ nõ põt ꝓduci niſi creet: nõ deſtruit niſi annihilet. q̃ aũt fides ⁊ infidelitas opponat ⁊ ſpes ⁊ deſperatio videt manifeſtũ. ¶ Conſilr̃ ꝓbat de grã ſeu de charitate ⁊ de quolibet pctõ mortali q: amicitia dei ⁊ inimicitia formalr̃ opponunt: pctõr eſt formaliter inimicus dei: habẽs aũt grãm uel charitatem eſt formalr̃ amicus. g̃ rc. ¶ Iteȝ cã 2ª plus põt in virtute cauſe prime q̃ in v̇tute ꝓpria: alioquin nõ

Uide w. ⁊ alios coiter i p̃n°. 2. ubi hanc. q. diſputant.

T. c. 2i.

dependeret eſſentialr̄ [illegible] ādo a cā p̄ͣ.nec eſſet oꝛ
do eſſentialis c[illegible]uꝫ in cando:qō eſt incōueniens.
Sed in qōcūqꝫ ens ꝓducibile nō per creationem
pōt aliq̄ cā 2ͣ in virtute ꝓpria.ḡ in terminū creatio
nis pōt in vtute cauſe p̄ͤ. ❡ Cōtra. Aug.ſup geñ.
li.9.c.21. Angeli nullā oīno pñt creare nām. Et ibi
dem.c.22. Creare nām tam nullus angelus pōt:q̄
nec creare ſeipm. ❡ Item Dam.c.18. Qui dicūt an
gelos eſſe creatores alicuius nāe ſunt oēs filij pr̄iſ
ſui diaboli. ❡ Item Aug.12.de ciui.c.24.loquens
de angelis. Tāꝫ nec eos dicim[illegible] creatoreſ aialiū:
q̄ nec agriculas frugū. Iteꝫ.3.tri.c.9.⁊.14. Ita nō
poſſumꝰ dicē āgelos creatores fuiſſe:ſic nec poſſu
mus dicere hoīes eſſe ſegetū creatores. Et poſt.c.
io.ul'.c.16. Nō ē creatoꝛ niſi qui p̄nͤ iſta foꝛmat:pe
neſ quē p̄mīrꝰ ſūt oīuꝫ q̄ ſunt meſure nūi ⁊ pōdera.

Th.i.p.ſū. q.45.ar.5. 2.phyꝰ.t.5. metaͨᶜ.

In iſta qōne theologi coīter tenēt ꝑteꝫ negatiuā.⁊ ad hoc ponū
tur rōnes ad p̄ſens q̄tuoꝛ.p̄ͣ ſumit ex pte termini
creationis que talis eſt. Effectꝰ ul'iores opꝫ in cās
ul'iores reducere. Sed inter oēs effectꝰ u[illegible]
eſt ipm eſſe.ḡ eſt ꝓprius effectus cāe ul'i[illegible]
dī in li°.de cauſiſ.ꝙ nec intelligētia nec aia ro[illegible]
dat eſſe niſi inquātū opat̄ opatione diuia. Ex
ulterius cum ꝓducere eē abſolute nō inquantū [illegible]
uel illud pertineat ad rōneꝫ creationis.ḡ ſequit̄ ꝙ
creatio eſt ꝓpria actio dei. Et additur ꝙ nec crea
tio pōt cōpetere creature miniſterialr̄ uel inſtralit̄
cuius ratio eſt.q: cā inſtralis nō participat actiōeꝫ
cāe ſupioris niſi per aliqō ſibi ꝓpriū opet̄ ad effe
ctum ꝓpriū principalis agētis. Probatio.q: ſi ni
hil ageret ſm aliqd ſibi ꝓprium fruſtra adhiberet̄
ad agendū.nec opoꝛteret eē determinata inſtra de
terminatarū actionū.q: eque poſſet p̄ncipale agēſ
in actionē ſuā idifferēter per qōcūqꝫ inſtrꝫ. ❡ Hoc
declarat̄ per exēplū de ſecuri que per foꝛmā ſibi ꝓ
priam diuidit ⁊ ſcindit ligna que eſt diſpoſitio ime
diata ad foꝛmā ſcāni.quā intēdit principale agenſ.
Sed ſic nō pōt eē in creatione.q: creatio nō eſt [illegible]
aliquo preſuppoſito qō poſſit diſponi per actio[illegible]
agenti[illegible] [illegible]ſtralis.q: eſſe abſolute qō eſt effectꝰ pro

Dē.quo.4. q.ult.⁊ Ric. in.2.di.i.ar. 4.q.4. Quē boꝝ.

prius dei crea[illegible]is preſupponit̄ oībus aliqs. ❡ 2ͣ rō
principalis ſumit̄ ex diſtātia terminoꝝ ⁊ eſt talis.
ſup diſtātiam infinitā nō pōt niſi virtus īfinita.ſe[illegible]
inter terminos creationis a quo ⁊ ad quē:puta n[illegible]
hil ⁊ ens eſt diſtātia infinita.ḡ ⁊c̄. Probatio [illegible]
ris.q: quāto diſtantia eſt maioꝛ:tanto trāſitus e[illegible]
difficilioꝛ ⁊ maiorem virtutē requirit in agente.q:
videmus ul'r ꝙ quāto potētia plus diſtat ab actu:
tāto requirit̄ maioꝛ potētia in agēte ad reducēdū
ad actum. Probatio minoris.q: omni diſtātia fini
ta ꝯtingit intelligē maiorem. Sed nulla [illegible]oꝛ pōt
intelligi q̄ illa que eſt inter nihil ⁊ ens. ❡ Et ꝯfir
matur etiā hec minoꝛ.q: inter quecunqꝫ [illegible]
eſt diſtātia equalis.ergo eſt eq̄lis diſtātia [illegible]
hil ⁊ aliqd.⁊ inter deū ⁊ nō deum.ſed inter [illegible]
nō deum eſt diſtātia infinita.ergo iter aīa. ❡ Iteꝫ
aliter ꝯfirmat̄ minoꝛ.q: equalis eſt diſtantia inter
duo ꝯdictoria ⁊ iter oīa.ſed inter totū ens ⁊ purū
nihil eſt īfinita diſtātia eo mō quo poſſibile e[illegible] ſub
ente creabili ꝯtineri infinitas:intm̄ ꝙ ſup illam nō
pōt niſi virtus infinita.ḡ equalis eſt inter aiam ⁊
nō aiam.ſiue inter qōcūqꝫ creabile ⁊ eiꝰ negatiōe[illegible]
❡ Ex iſto medio foꝛmat rō ad ꝯneꝫ aliter ſic. Nō
eſt aliq̄ ꝓpoꝛtio nullius potētie ad aliquā potētiā.
ſicut nec nō entis ad ens.ergo nec eſt aliq̄ ꝓpoꝛtio

Th.i.p.ſū. q.45.ar.5.i ſo.3.arg.

diſtantie que eſt inter potētiā ⁊ actuꝫ ad illam que
eſt inter nullā potentiā ⁊ actum.ergo nō erit ꝓpoꝛ
tio virtutis que pōt ſup iſtā diſtātiam ad virtute[illegible]
que pōt ſup illam.ḡ eſt īfinita.q: omni finito pōt fi
nituꝫ qōlibet ꝓpoꝛtionari. ❡ 3ͣ rō ſumit̄ ex oꝛdīe
cāruꝫ agētiuꝫ ⁊ eſt talis. Agēs inferiꝰ preſupponit
in agēdo effectū ſupiori[illegible] agentis.pꝫ inductiue.q:
ars preſupponit effectū nāe circa quē agit ⁊ nā ali
quid potētiale.ſ.māꝫ que eſt effectꝰ primi agētis.
Si hoc reqrit ul'r oꝛdo agentiū ⁊ nō pōt eſſe aliqō
agēs creatum quin ſuboꝛdinet̄ deo in agēdo.ergo
nec̄io in agēdo preſupponit effectū dei.⁊ per ꝯñs
non pōt agē nullo p̄ſuppoſito.ḡ nec creare. ❡ 4ͣ
ratio ſumit̄ ex potētialitate agētis creati.⁊ eſt taliſ.
Nullū agēs creatum eſt purus actus ſiue purum
eſſe.ḡ nec actio eiꝰ eſt actꝰ puruſ.ſed aliqd potētiali
tatis hñs.talis aūt nō ēſt ſine motu ⁊ mutatione.
ergo nullum agēs creatum pōt agere ſine motu ⁊
mutatione.ergo nec creare:q: creare eſt de nihilo.
motus autem in ſubiecto eſt.

Egidiꝰ quo li.5.q.i. Petrꝰ de ta rāta.li.2.di. i.q.3. quere uarrone.

Egidiꝰ ubi ſup.⁊ quo. i.q.4.

Sed iſte rōnes nō vident̄ nec̄io cōcludē.p̄ͣ
nō.ꝯſiſtit enim in his duabꝰ ꝓpō
nibus.eſſe ſimpl'r eſt ꝓprius effectꝰ dei.⁊ eē ſimp'r
[illegible]t ꝓprius terminꝰ creationis.p̄ͣ videt̄ eē falſa.q:
a quocūqꝫ efficiēte gñat̄ cōpoſitū ab eodē effecti
ue eſt eē cōpoſiti.ſed aliqō cōpoſitū gñat̄ a cā aliq̄
creata.niſi tollat̄ oiſ actio creature.ḡ ⁊c̄. Probatio
maioris,tum q: ſm phm gñatio eſt ad eē,tum [illegible] rō
nem.q: a quocūqꝫ gñat̄ cōpoſitū per eiꝰ actionem
foꝛma eſt in mā.foꝛmā aūt eē in mā eſt cōpoſitū ha
bere eē.q: ſi nō:aut ḡ eē ſequit̄ nālit̄ ipm cōpoſitū
qō eſt terminus gñationis.aut p̄cedet nāliter.ſi p̄
cedat.ḡ p̄us eſt eē cōpoſiti q̄ ipm cōpoſitū.qō nō
eſt itelligibile:ſi ſequat̄.ḡ ſine ꝯdictiōe poſſet cō
poſitū ꝓduci ab agēte abſqꝫ hoc ꝙ deꝰ daret illi cō
poſito ꝓducto eē.imo ſimpl'r poſſet deꝰ nō dare eē
illi cōpoſito ꝓducto cuꝫ agat extra ſe niſi ꝯtigēter.

Primo.⁊.5. phyꝰ.⁊.5.o ge.⁊.2.meͨᶜ.

Nec ualet fingere ꝙ eē nō eſt a gñante cōpoſituꝫ:
⁊ tñ nec̄io ꝯcomitat̄ ipm.q: nō ꝯcomitat̄ ut termi
nus actiōis gñantis per ſe.ſi ḡ ut terminꝰ agentis
primi ⁊ nō p̄cedēs cōpoſitū.ḡ ſequēs.⁊ ita ſine ꝯ
dictione pōt nō ſequi. ❡ Iteꝫ ꝓbōnes illiꝰ ꝓpōniſ
[illegible]ꝓbate nūc nō ualēt.nam rō ad hoc adducta pec
[illegible]at ſm equocationē.uel altera premiſſarū eſt falſa.
[illegible]upl'r enim pōt itelligi cā ul'ioꝛ.ſ.ſm virtutē ſeu ꝑ
fectionē.uel ſm p̄dicationē.⁊ ſil'r effectus pōt dici
ul'ioꝛ dupl'[illegible]catione.⁊ vtute ſeu pfectiōe.ul'iuſ
[illegible]dicatione dī illud cuiꝰ rō dī de pluribꝰ.ul'iuſ āt
[illegible]ione cuiꝰ pfectio eſt maioꝛ in ſe ⁊ pfectionum
plurīū ꝯtētiua.ſi ḡ in maiori ſumat̄ vniformit̄ ul'iꝰ
ex pte cāe ⁊ effectꝰ ꝯcedo maiorē.q: coloꝛ effectus
pōt reduci in cām coloꝛē:⁊ pfectioꝛ effectꝰ requirit
cām pfectiorē:ſi pōt eſſe cā pfectioꝛ. Sed ſi accipia
tur in maiori utrobiqꝫ ul'ius pfectiōe equocatio eſt
uel minoꝛ eſt falſa.minoꝛ enim non eſt uera niſi de
ul'i ſm predicationē:patet.nō eniꝫ eſſe eſt pfecti[illegible]
mus effectus.q: qō includit̄ in multis nō pōt eſſe
[illegible]ctiꝰ q̄cūqꝫ illoꝝ in quo icludit̄.ſequit̄ ḡ ꝯcl'io ꝙ
[illegible]educit̄ in cām ul'iſſimā predicatiōe. ❡ Sed tunc
ultra. Deꝰ eſt hīꝰ.falſa ē.imo eſt cā ul'iſſima pfectio
ne.ens āt eſt cā ul'iſſima p̄dicatiōe.⁊ tūc nō pōt cō
[illegible]udi niſi ꝙ eē nō pt eē effectꝰ niſi entis:⁊ [illegible]cedo.
❡ Si ḡ ſumat̄ utrobiqꝫ ul'iꝰ i maiori [illegible]
pfectionē maioꝛ ē vā ⁊ minoꝛ falſa.[illegible]
imo effectus ſic ul'iſſimꝰ eſt nobiliſ[illegible]
❡ Si vō in maiori accipiat̄ diffe[illegible] [illegible]cde[illegible]

parte cauſe ⁊ effectus:puta ex parte effectus pro
ul'iori p̄dicatione ⁊ ex pte cauſe ul'ius ſm pfectio
nem.maioꝛ eſt falſa.nam effectus ul'iſſimus p̄dica
tione pōt eſſe a cā impfecta.q: ſaluat̄ in pluribꝰ ef
fectibꝰ impfectis. ❡ Alia ꝓbatio que adducit̄ per
auctorē de cauſiſ ꝯcludit oppoſitū.nā nō negat ab
ſolute ab intelligētia dare eē alicui:imo magis af
firmat.q: dicit ꝙ nō cōpetit ſibi dare eſſe niſi iquā
tum opat̄ opatione diuina. ❡ Si etiaꝫ adduceret̄
ad ꝓpoſitū illud de cauſis ꝓpōne.4.p̄ͣ rerū crea
tarum eſt eē.nō ꝯcludit ꝙ eē ſit p̄ciſe terminꝰ crea
tionis.q: ſm aliquos ibi ſumit̄ eē pro p̄ͣ intelligen
tia,prima deo.uel ibi accipit̄ creatio extēdendo ad
primā ꝓductionē ſm rōnē ⁊ primitas entis ſumit̄
ſm diſtinctionē rōnum foꝛmaliū in effectu.⁊ ſꝫ ori
ginem nō ſm pfectionē ut ſit ſenſus ꝙ eo mō quo
eſſe in effectu diſtinguit̄ a pfectionibꝰ ēntialibus
ipm eſt terminus p̄me ꝓductiōis ſm rōnē. ❡ Hic

Th.ubi ſ. ſolu.i.arg. Quē gotfr. ⁊ ſequaces thome.

dī ꝯfirmādo illaꝫ rōnē de cā ⁊ effectu ul'iori.ꝙ de
bet intelligi de effectu ul'iori per p̄dicationē.⁊ h̄ in
quantū hīꝰ.nunq̄ enim effectꝰ ul'ioꝛ p̄dicatione in
quantū hīꝰ pōt eſſe niſi a cā ul'iori ſm pfectionē.lꝫ
enim hō poſſit eē ab hoīe.nō tñ inquātū hō pōt eē
niſi a cā pfectiore tota ſpecie hoīs.ergo a ſil'i eē in
quantū hīꝰ nō pōt eē niſi a cā ul'iori ſm pfectionē
toto eſſe creabili.erat aūt inquantū hīꝰ eſt terminꝰ
creationis.vñ prius dictū eſt ꝙ eſſe nō inquātū h̄
uel tale ſed ſimpl'r eſt terminus creationiſ. ❡ Iſta
ꝯfirmatio nō ualet.hāc eniꝫ rōnē ponit doctoꝛ ille
cuiꝰ eſt in illa.q.utruꝫ ſolius dei ſit creare.ſuppono
enim ꝙ nō intēdit querere utrū ſolius dei ſit crea
re omne creabile.q: tunc iſta queſtio icluderet an
aliqd aliud a deo poſſit creare ſeipm.de quo nulluſ
vnq̄ dubitare potuit ſm Augᵐ p̄ de tri.c.i.ergo i
tendit querere aliquā.q.dubitabilē.ſ.an aliqd aliō
a deo poſſit creare ſaltē aliqd inferiꝰ ſe.⁊ ſic itelle
cta qōne tenet ptē negatiuā pp rōnē iſtaꝫ poſitam.

2.de anima T.c.47. habet idē

❡ Accipiat̄ ḡ maioꝛ ſm expōneꝫ iſtā.effectꝰ ul'iſſi
mus p̄dicatione inquātū hīꝰ eſt cā ul'i ſm pfectio
nem.eſſe eſt hīꝰ.ſequit̄ iſta ꝯcl'io.ḡ eſſe iquātū hīꝰ.
uel ut plus detur eis ad ꝓpoſitū.ḡ eſſe creabile in
quantū hīꝰ nō pōt eſſe niſi a cā ul'iori ſm pfectiōeꝫ
toto eſſe creabili.ex hoc nō ſequit̄.ḡ nec eē hīꝰ crea
bilis pōt eē niſi a cā tali.patet eniꝫ ꝙ in illa illatio
ne eſt fallacia ꝯñtis:ḡ ſm iſtā expōnē prime rōnis
ul' queſtio nulla eſt uel ſi ſit dubitabiliſ ⁊ teneatur
pars negatiua pp rōnē ſic intellectā [illegible]ō erit ſophi
ſtica ſm ꝯñs. ❡ Qꝫ ſi dicas eſt ꝯſiderare in iſto ꝓ
ducto eē hīꝰ ⁊ eſſe ſimpl'r.⁊ 2° mō eſt effectꝰ dei u[illegible]
cāe ul'iſſime ſm pfectionē.p̄ aūt mō eſt effectꝰ cāe
particularis. ❡ Hoc nō ſoluit.q: eē ſimpl'r in iſto
⁊ eſſe huiuſ nō ſic diſtinguit̄ ꝙ ab alia cā poſſit eē
eſſe hīꝰ quin ab eadeꝫ ſit eē ſimpl'r qō eſt in iſto.q:
ſiue ſit diſtinctio rōnis in intell'u uel q̄litercūqꝫ:qō
dat iſti eſſe huiꝰ dat ſibi eſſe ſimpl'r quod eſt in iſto.
❡ Qō etiā additur de inſtrō.dico ꝙ maioꝛ pōt be
ne uel male itelligi.nō enim debet itelligi ꝙ iſtr̄m
hēat actionē ꝓpriā.ſꝫ ꝙ per aliqd ſibi ꝓpriū agat
⁊ ad hoc adducit ꝓbationes ſuas que pñt cōcedi.
nec tñ per illud ꝓpriū agit niſi in virtute p̄ncipaliſ
agētis.q: in q̄cūqꝫ actione quā hēret nō in virtute
principalis agētis:in illa nō eēt inſtr̄m ſed p̄ncipa
le agens.accipit ergo ꝙ inſtr̄m agit diſpoſitiue.qō
ſi intelligat̄ ul'r falſum eſt.nā poſſibile eſt ſm ipm
alibi inſtr̄m attingere effectū principalis agētis.⁊
pꝫ in multis actibꝰ artis:in q̄bus artifex q̄nqꝫ per

Tho.in.4. di.i.q.4.

inſtr̄m inducit terminū p̄ncipalit̄ intētuꝫ.ſicut mo
netarius per inſtr̄m inducit foꝛmā in monetā ⁊ ſi
gillatoꝛ in ceram.nec vnq̄ opꝫ inſtr̄m ad effectum
principalē diſponere:niſi ſit inſtr̄m in actione que
diſpōnit ad effectū iſtum:qō nō eſt ul'r nec̄iuꝫ:ſed
ſolū qñ ſunt plures actiones oꝛdinate.quarū vna
ad aliam diſponit.abſolute aūt pōt eē inſtr̄m in p̄n
cipali actione:lꝫ nō ꝯcurrat in aliqua alia p̄cedēte.
Nō pōt ergo maioꝛ ſua hēre ueritatē niſi ſic itelle
cta ꝙ inſtr̄m per aliqd ſibi ꝓpriū cauſat diſpōneꝫ
ad terminū principalē qñ nō pōt virtute p̄ncipaliſ
agētis attingere ad illū terminū principaleꝫ:⁊ tūc
opoꝛteret ſupponere in minori ꝙ creatura nō poſ
ſit in virtute dei attingere terminū creationis.que
minoꝛ nō eſt ꝓbata niſi per rōnem illā prioꝛem de
eſſe.de qua iam viſum eſt ꝙ ipſa non ꝯcludit. Nec
illud exēplum de ſecuri:uel ꝓbatiōes ille alie que
adducunt̄ ad hoc ꝙ inſtr̄m hēat aliqd ꝓpriuꝫ per
qō agat:ꝓbāt ul'r ꝙ inſtr̄m agat diſpoſitiue.lō eni
preciſe ſecuris agit diſpoſitiue ad archā:q: eſt in
ſtrumentū in iciſione lignoꝝ que inciſio p̄cedit in
ductionē foꝛme.ſi aūt artifex uteret̄ ſecuri uel alio
inſtrō in p̄ncipali actione nō opoꝛteret ꝙ inſtr̄m il
lud inquantū eſt inſtr̄m ad foꝛmā arche hēret ali
quā actionē diſpoſitiuā. Et talibꝰ ergo exēplis ubi
accipit ꝙ inſtr̄m diſponit ad terminū principalem
nō poteſt inferri hoc ul'r de inſtrō niſi fiat fallacia
ꝯñtis.ſed niſi accipiat̄ ul'r nō pōt remoueri a crea
tura ratio creationis.nam ex maiori particulari in
2ͣ figura nihil ſequit̄ ꝓpter fallaciam ꝯñtis.

Ratio ſecunda principalis nō videt̄ ꝯcludē.q: qñ extre
ma ſunt imediata tāta preciſe eſt coꝝ diſtātia quā
tum eſt extremū alterū maius:pꝫ in ſil'i.q: tāta eſt
diſtātia dei a creatura etiaꝫ ſuprema poſſibili foꝛe
quātus eſt deꝰ.⁊ ideo ſi poneret̄ ſuprema creatu
ra poſſibilis adhuc deus diſtaret ab illa in infinitū
q: eſt infinitus. ❡ Patet etiā per exēpluꝫ in oppo
ſito.in quātitatibꝰ eniꝫ eſt diſtātia pp aliqō mediū
īteriacēs.⁊ ideo ſm quātitatē ſpatij interiacētis
eſt diſtātia illa quāta.ergo per oppoſitū u[illegible]i nō eſt
mediū interiacēs diſtātia nō erit quāta niſi ſꝫ quā
titateꝫ alteriꝰ extremi. ❡ Hoc etiā pꝫ rōne.q: nihil
aliud eſt diſtātia h̄ niſi exceſſus vnius ſup alteruꝫ.
qñ aūt excedēs eſt imediatū exceſſo q̄titas exceſ
ſus erit ſm quātitatē excedētis.ſuppoſita ergo ma
iore ſequit̄ ꝙ cū affirmatio aliq̄ entis creabilis ſit
finita ꝙ diſtātia huiꝰ affirmationis ad negationeꝫ
ſit finita.pꝫ etiā ꝙ iſta diſtantia ſit imediata.q: per
phm p̄ poſteꝝ.ꝯdictio eſt oppoſitio cuiꝰ nō eſt me
diuꝫ ſm ſe. Qꝫ ſi fingas infinitatē ex pte nihili hoc
nihil eſt.q: nihil nō diſtat ab aliquo niſi deficiēdo.
nō plus aūt deficit nihil ab ente q̄ ens illō ponat.
hoc etiā pꝫ q: cōparādo nihil ad nihil nulla eſt di
ſtantia. Sic ergo minoꝛ 1ͤ rōnis falſa eſt intelligē
do diſtātiā īfinitā poſitiue h̄ eſt in īfinitū excedētē
oēm finitā diſtātiā.⁊ ſic opꝫ itelligē diſtātiā īfinitā
in maiore ad h̄ ꝙ ipſa ſit uera.nō enim pōt alit̄ cō
cludi īfinitas vtutꝫ agētis que pōt ſup illā diſtātiā.

T.c.5.

❡ P̄.minoꝛ iꝓbat̄ ſic.q: in vna ꝯdictiōe eſt ma
ioꝛ ꝯdictio q̄ in alia.q: plus diſtat deus a nō deo:
q̄ aia a nō aia.q: nulla virtꝰ pōt facere de nō deo
deum nec ecōuerſo. Aliqua aūt pōt facere de non
aia aiam.ſi aūt quelibet eēt īfinita nulla poſſet eē
maioꝛ:q: infinitū nō pōt excedi. ❡ P̄.illa virtus
pōt ſup diſtātiaꝫ que pōt ſup totū terminū ad quē

Sic in ori ginali doc.

illius diſtātie:q꞉ termino ad quē poſito deſtruitur terminus a quo per terminū ad quē ſuccedentē. Sed terminus ad quē creationiſ eſt finitus.ğ nō pōt ꝯcludi ex hoc quin ſup ipm poſſit ỽtus finita. ergo ⁊ ſup diſtantiā. ℂ Ꝓ.5.phyꝰ. Ğnatio nālis eſt inter priuationē ⁊ formā. Sed priuatio icludit negationem lꝫ in ſubiecto. ⁊ per conſequēs quando tranſitur de priuatione ad formā trāſitur a negatione ad affirmationē. Sed pꝫ ꝙ illa ğnatio nālis eſt per virtutē creatā.ğ illa ... tia nō obſtat. T.c.7.viii

ℂ Qualiter ergo ſaluabit dictu cōe:ꝙ inter ꝯdictoria eſt diſtātia infinita? ℂ Rñdeo.ſimpˡr falſuꝫ eſt accipiēdo infinitū pro excedēte ſimplˡr quantūcūqꝫ finitū in infinitū. Sed alio mō infinitū pōt accipi pro indeterminato. ⁊ ſic uerū eſt.nulla eni diſtantia eſt ita parua quin ſufficiat ad ꝯdictionem. quātūcūqꝫ enī modicū recedat ab vno ꝯdictoriorum ſtatim eſt ſub altero.nec eſt diſtātia aliqua tā magna etiā ſi poſſet eſſe in infinitū maior maxima quin ad illā ⁊ eiꝰ extrema ſe extēdat ꝯdictio. ⁊ iſto mō accipiēdo infinitum in maiore:minor eſt falſa. ℂ Ad ꝓbationes ergo minoris. ℂ Ad p̄mā cum dī ꝙ nō ꝯtingit itelligere maiorē iſta.dico ꝙ falſū eſt poſitiue.uerū eſt aūt ꝓmiſſiue hoc eſt dictu.ꝙ aliq̄ diſtātia ponit maiorē remotionē q̄ꝫ iſta. ⁊ vna ꝯdictio q̄ꝫ alia.ſed iſta ꝓmittit quācūqꝫ maximā: q꞉ in maxima ſaluat. ℂ Exemplū.plus ꝑfectiōis ponit aſinus inteſiue q̄ꝫ aīal.tñ aīal plus ꝓmittit ſiue ſaluari pōt in aliquo ꝑfectiori q̄ꝫ ſit aſinus:q꞉ in hoīe. ⁊ qō ſic eſt maximū.ſ.ꝓmiſſiue nō eſt formalit̄ maximū. ℂ Ad aliā ꝓbōnē de qbuſcūqꝫ ꝯdictoriīs dico ꝙ lꝫ quecūqꝫ ꝯdictoria ſint eque incōpoſſibilia iter ſe:nō tñ eque diſtātia.plus enim diſtat deꝰ a nō deo q̄ꝫ albū a nō albo ſicut ꝓceſſit pꝰrō.q꞉ extremū poſitiuū eſt maius in cōparatione ad negationē. ℂ Per idem pꝫ ad aliā ꝓbōnē ꝙ totum ens creatū plus excedit nihil q̄ꝫ aīa excedit nō animam:ſicut totū ens creabile in ſe eſt ꝑfectiꝰ q̄ꝫ aīa. tñ eque incōpoſſibilis eſt nō aīa cū aīa ſicͭ nihil ... toto ente.ſed hoc nō arguit ꝓpoſitū. ℂ Ad rōn... iuxta h... factā de iproportiōe nulliꝰ potētie ad aliam potētiā.ꝯcedo ꝙ diſtātia nulliꝰ potētie ad actū nō hēt ꝓportionē aliquā ad illā:que eſt alicuiꝰ potentie ad actū.ſed hoc eſt:q꞉ vna eſt diſtātia poſitiua iter extrema poſitiua exñs.alia aūt nō eſt poſitiua:q꞉ eiꝰ alterū extremū eſt nihil.poſitiui aūt ad nō poſitiuū nulla ē ꝓportio:ſic nec entis ad nihil. ℂ Sed ex iſta iproportione nō ſequit̄ ꝙ ỽtus que pōt ſup iſtā ſit iproportionalis ỽtuti que pōt ſup illam.q꞉ poſitiuū nō eſt iproportionabile alteri poſitiuo niſi ꝑꝑ infinitatē in altero.in aliīs aūt diſtātiīs fuit iproportio:nō q꞉ fuerit infinitas in altero.ſꝫ q꞉ altera nō habuit aliquā quantitatē ſm quā potuit ꝓportionari. ℂ Exēplū huiꝰ pūctꝰ eſt ip...portionalis linee:q꞉ nō quātus.ergo ỽtus que pōt ſup h̄ eſt iproportionata ỽtuti que pōt ſup il... nō ſequit̄. nā virtꝰ ⁊ ỽtus nate ſunt hēre quātitatē ỽtutis: ⁊ per ꝯñs ꝓportionē ſm virtutē niſi altera ſit iſinita. ex alia aūt ꝑte eſt defectus ꝓportionis ꝑꝑ ...fectū quantitatis in alio extremo. a.l.illud.

Tertia ratio

p̄nˡⁱˢ nō ꝯcludit.q꞉ aut intelligit̄ in maiori ꝙ agē... ſcōariū p̄ſupponit effectū primi agentis ut paſſū in qō agat. ⁊ tūc petit p̄nᵐ.ſ.ꝙ omne agēs aliud a deo agit in paſſū p̄ſuppoſitū:aut itelligit abſolute ꝙ.ſ.abſolute p̄ſupponat effectū primi agētis,qō cōcedo.q꞉.ſ.p̄ſupponit ſeipꝫ.ſicut agere p̄ſupponit eē ⁊ ipm eſt effectus primi agētis. ℂ Ad illā itroductionem que videt̄ ꝓbare minorē ſm p̄ᵐ intellu... dico ꝙ ars ſi pōt in aliquā formā nō tñ niſi in accidētalē tm̄.accn̄talis aūt necīo regrit ſbam pro ſbiecto.nō ſequit̄ ergo ꝙ artifex q꞉ eſt agēs ſubordinatū regrat ul̄ p̄ſupponat effectū nāe ut paſſū ſuū. ſed q꞉ agit ad talē terminū qui regrit ſubā in quā ſubam ꝓducendā nō pōt ars. ℂ Q3 aūt hoc nō ſit ex ordine agētiū pꝫ manifeſte.q꞉ nā in actione ſua preſupponit effectū nāe ut paſſū ſicut in alteratione p̄ſupponit ſbam.eſt ergo cā cōis ex ꝑte nāe ⁊ artis in p̄ſupponēdo ſubam.qñ.ſ.agit ad accidēs qō nō pōt ꝓduci niſi in ſubā.ſi aūt aliq̄ ſuba corporea eſſet imediate ꝓducta a deo abſqꝫ actione nāe nihilominus poſſet ars circa iſtud paſſum agē ſi eēt capax termini artis.ac ſi effectus nāe p̄ceſſiſſet in eo. ℂ Silˡr pꝫ ꝙ ratio ex iſto ordine agētiū nō ualet.diſtinguēdo plures ordines agētiū.nā in ordine agentiū nāliter pōt inueniri agēs māle qō eſt inferius: ⁊ agens imāle qō eſt ſupius.non tñ ſequit̄ ꝙ agēs māle preſupponat effectum agētis imālis creati.nec ſequit̄ ſi māle preſupponat effectum dei imediate in qō agat.ergo agens imateriale qō eſt ſuperius nihil preſupponit.

Quarta ratio

nō ꝯcludit.q꞉ illa potentialitas que ē cōis creature.ſiue intelligat̄ obiectiua reſpectu eē creature ſiue intelligat̄ ſubiectiua ad recipiēdū ſicut potentiale uel ad inherēdū ſicut forma uel actꝰ.nō ſufficit ad inferēdū ꝙ actio eiꝰ ſit cū motu uel mutatiōe ſed ꝙ actio illa ſi eſt imanēs hēt potētialitatē illā predictā ul̄ utrāqꝫ. Si etiā eſt trāſiēſ eo mō quo eſt in illo in qō trāſit ut in termino:habet potētialitatē alterā uel utrāqꝫ. nec ꝑꝑ hoc eſt actꝰ fluēs uel raptim trāſiens ſicͭ motus uel mutatio. Sic in originali doc.

Pro parte

oppoſita qōnis videt̄ eē opinio Auic.qui ꝯcedit creaturam poſſe creare.ut pꝫ.9.metaᶜᶜ.c.4.ubi ponit itelligētiā 2ᵃᵐ eſſe cām ꝓductiuā 3ᵉ. ⁊ 3ᵃᵐ 4ᵉ. ⁊ ſic deinceps. Illa aūt intelligētia 2ᵃ uel 3ᵃ ꝓducta creatura eſt ⁊ ꝓductio utriuſqꝫ creatio eſt eo mō quo ipſe loquit̄ de creatiōe ⁊ creatura.6.metaᶜᶜ.ꝓut.ſ.creatio eſt ꝓductio de nihilo.i.poſt nihil nō ordine durationis ſꝫ nāe ꝓut ipſe exponit ibidē.uel de nihilo ideſt nō de aliquo ipſiꝰ ꝓducti.ſ.p̄ſuppoſito.h̄ mō ponit ipſe 2ᵃᵐ intelligētiā ꝓductā a deo ⁊ 3ᵃᵐ a 2ᵃ ... illo p̄ſuppoſito. ⁊ poſt nō eē ordine nāe lꝫ nō durationis.q꞉ nō ponit nouitatē. ℂ Ratio pro eo pōt ... alis colligi a cā oīno vna nō eſt imediate effectus niſi vnꝰ.ꝓbatio.q꞉ aliter nō erit ratio:q̄re eēt diſtictio in effectu.quare enī iſtud ꝓductū eſt aliō ab illo ſi cā oīno eſt vna huiꝰ ⁊ illiꝰ ſꝫ p̄ᵐ eſt oīno vnū in ſe.ergo cū itelligētie ſint plures nō erūt imediate ab vno.ergo vna eſt ab altera. ⁊ ſi Ariſ.ᵗˡᵉˢ h̄ concordaret cū ipſo in iſtis duabꝰ ꝓpōnibꝰ.ſ.itelligentia eſt ꝓducta.i.ens ab alio lꝫ ſine nouitate. ⁊ non pōt ab oīno ſimplici imediate eſſe niſi vnū hēret cōcordare ſecū in ꝯñe. ℂ Pro hac etiā op.pōt ſic argui.q꞉ p̄ metaᶜᶜ.dicit̄ phs ꝑfectū eſt vnūqōqꝫ cum pōt ꝓducere ſibi ſilˡe. Sed intelligētie ſunt lōge ꝑfectiores ſubſtantiīs corporalibꝰ.ergo cum corpus poſſit ꝓducere corpus:multo magis intelligentia poterit producere intelligentiam. Sed intelligentia non poteſt produci niſi creatione cum non habeat materiam partem ſui.ergo ⁊c̄.

Uiōvarro. in 2ᵒ. q.1. ⁊ hē.qᵗᵒ p̄.q. 7.⁊.8.

In phe.ſed 4.meᶜᶜ. ad fineꝫ expſſe habet̄.7.et phyꝰ. ⁊.2.d aīa hꝫ idē.

Th.1.p.ſū. q.45.ar.5. ſoluēdo p̄ᵐ principale.

Contra iſtam

opi.arguit̄ ſic. Participans aliquā nām nō ꝓducit ſibi ſilˡe ſm illā niſi applicādo illā ad aliud: nō enim pōt eē hō cā nāe humane abſolute:q꞉ ſic eſſet cā ſui.ſed eſt cā ꝙ nā humana ſit in hoc hoīe ğnato. ⁊ ſic p̄ſupponit nām p quā eſt h̄ hō.qōcūqꝫ aūt creatū participat nām eſſendi.q꞉ ſolus deus eſt ſuum eē.ergo nullū creatū pōt ꝓducere aliqō ens niſi preintelligat̄ aliqd actioni ſue per qō ꝓductū ſit hoc.tale aūt nō pōt intelligi in ſuba imāli quia ipſa eſt hoc per formā ſuā per quā hꝫ eē.ergo ſuba imālis nō pōt ꝓducere aliā ſubam imālē quātū ad ſimplˡr eē eiꝰ. ℂ Iſta ratio aliq̄ iprobata alibi p̄ſupponit.vnū.ſ.ꝙ nō ſit h̄ hō niſi per nām.aliō ꝙ angelus per ſuā formā ſit hic. Silˡr qñ accipit in maiori.ꝙ participās aliquā nām nō pōt ꝓducere ⁊c̄. aut hoc eſt ideo q꞉ neceſſe eſt illā nām participari a ꝓducto. ⁊ ex hoc ꝙ participat̄ ab eo opꝫ aliqd p̄ſupponi cui applicet̄. ⁊ tūc ſequeret̄ ꝙ deꝰ nō poſſet creare angelū.tum q꞉ angelus ille participaret eſſe. ⁊ per ꝯñs oporteret p̄ſupponere aliqd cui applicaret̄ eē.qō eſt ꝯ rōnem creationiſ.tum q꞉ ut declarat ꝓbatio maioris per illud p̄ſuppoſitū oporteret ꝓductū eſſe hoc.ſed per eos angelus nō pōt eē hic per aliqd p̄ſuppoſitū q꞉ per formā ſuā eſt hic. ℂ Non ergo pōt maior eſſe uera ꝑꝑ hoc ꝙ nā illa coīcanda participet̄ a ꝓducto. ℂ Si ỽo dicat̄ maior eē uera ꝑꝑ h̄ ꝙ agēſ coīcans nām ꝑticipat eā. h̄ nō pōt eē ratio.q꞉ in ipſo agēte nō p̄ſupponit̄ aliquid ipſi eē.tūc enim ipm ꝓducēs nō poſſet creari. ergo nec opꝫ in illo qō aſſilˡat̄ ꝓducēti ſm eſſe aliqō tale p̄ſupponi. ℂ Item aut eē participat̄ tanq̄ꝫ actus aliquiſ alius ab eſſentia poſterior.aut tanq̄ꝫ idem ipſi eēntie ſiue primus actus rei.ſi p̄ mō non ꝓbat̄ ꝓductū nō poſſe creari.q꞉ ⁊ ſi eſſe preſupponat in quo recipiat̄.tñ eſſentia nihil preſupponit. ⁊ ita lꝫ participās eē nō creetur ſm eē.nō ꝓbat̄ quin poſſet creari ſm eēntiā que p̄ſupponit̄.ſi 2ᵒ mō minus habet̄ ꝓpoſitū quin eē poſſit creari. ⁊ ita a ꝑticipante ipm ſicͭ ab alio q꞉ in iſtis iferioribꝰ qōlibet indiuiduū ꝑticipat nām ſpēi. ⁊ tñ illa nā pōt eſſe in vno ſingulari p̄mus terminus ꝓductionis ⁊ i alio ſingulari p̄nᵐ ꝓducēdi. Si aūt ibi p̄ſupponat̄ mā hoc nō eſt ꝑꝑ nām illā ꝑticipatā.ſed q꞉ forma illa que eſt pars nāe ꝑticipate eſt forma mālis.

a.l. p̄ſupponit aliq̄ que nō ꝯcedūt ab oībꝰ vnū ſcilꝫ ⁊c̄. vꝫ i 2ᵒ di.3ᵃ.

Iſta ergo

rōne p̄termiſſa ſic arguo ꝯtra Auic.ex.3.ꝓpōnibꝰ:quarū p̄ᵃ eſt.nullus actus accn̄talis necīo regrit̄ in creante ſubam tanq̄ꝫ prior necīo ipſo termino creationiſ eſt iſta. Intellectio angeli eſt ſibi accn̄taliſ:ex qbꝰ ſequit̄ ꝙ intellectio nō necīo requirit̄ in angelo p̄cedens ſubam creādam.3ᵃ ꝓpoſitio eſt iſta. Ad qōcūqꝫ ꝓducēdū extra angelū necīo regrit̄ itellectio angeli tanq̄ꝫ preuia. ⁊ ſequit̄ p̄nˡᵉ intētum.ſ.ꝙ nulla ſuba pōt creari ab angelo.p̄ᵃ ꝓpoſitio ꝓbat̄.q꞉ ille actus necīo preuius termino creatiōis aut regritur tanq̄ꝫ actus ꝓductiuus termini.aut tanq̄ꝫ formale p̄nᵐ ꝓductiuū termini. Exēplū primi.calefactio reſpectu caloris geniti in ligno. Exēpluꝫ ſcdi. calor in igne reſpectu calefactionis ligni.nō regritur p̄ mō.q꞉ actus ꝓductiuus alicuiꝰ ⁊ actꝰ formalis ꝓducti ſunt in eodē.ergo ad ꝓducēdū aliqd extra nō regrit̄ actus imanēs agēti tanq̄ꝫ actus ꝓductiuus nec 2ᵒ mō:q꞉ actus accn̄talis nō pōt eē formale p̄nᵐ ꝓducēdi ſubā.tum q꞉ accidēs necīo requirit potētiā receptiuē in eſſendo.oīs aūt forma requirēs potētiā receptiuā in eſſendo.ſi eſt actiua necīo regrit potētiā paſſiuā in agēdo.alioquin forma terminās actionē eēt abſolutior a mā q̄ꝫ forma principiās actum.qō eſt incōueniēs.q꞉ abſolutio a mā ꝑfectionē arguit.ſed formalis terminus actiōis nō pōt eſſe ꝑfectior formali p̄nᵒ agēdi.tum q꞉ accidens eſt impfectius q̄ꝫ ſuba.7.metaᶜᶜ.nihil aūt eſt formale p̄nᵐ ꝓducēdi aliqd ꝑfectius ſeipſo.ſi enim vniuoce ꝓducat eſt eque ꝑfectū.ſi equiuoce:opꝫ ꝙ ſit ꝑfectius. Sed nunq̄ꝫ impfectiꝰ ꝓducere pōt ꝑfectius ſe. ℂ Rñdet̄ hic ꝙ accidēs in virtute ſube pōt eſſe p̄nᵐ ꝓducēdi ſubam tanq̄ꝫ inſtrm̄ ſube.lꝫ nō poſſit in ꝓpria ỽtute. Exēpluꝫ de calore qui eſt inſtrm̄ aīe in ğnando carnē.2.de aīa. ℂ Cōtra hoc arguo ſic. Omne inſtrm̄ uel agēs in virtute alteriꝰ aut attingit effectū principalē uel diſponit ad p̄ncipalem terminū. Sed in ꝓpoſito neutrū pōt dari. nō enim pōt accn̄s attingere effectū p̄nˡˢ agētiſ ul̄ ꝓducētis creātis ſubam.q꞉ ſi principale agēſ eſſet agens vniuocū:tūc nō necīo requireret aliqd agēſ mediū inter formā ſuam ⁊ effectū.agens aūt equiuocū eſt ꝑfectius vniuoco.ergo nō necīo regrit tale mediū. ⁊ per ꝯñs nō hēt inſtrm̄ per qō attingat terminū.nec pōt accidēſ eſſe tanq̄ꝫ diſpoſitio p̄uia. q꞉ nihil p̄ſupponit̄ creationi qō diſponat̄. ℂ Confirmat̄ iſtud.q꞉ ubi accn̄tia ſunt inſtrā ſbe ğnantis nō attingūt terminū principalē:ſed tm̄ quandā diſpoſitionē preuiā.ut pꝫ de q̄litatibꝰ alteratiuis elemētorū que nō attingūt formā ſubalē.alioquin q̄litas eēt p̄nᵐ actiuū imediate in mām receptiuā forme ſubalis.qō eſt incōueniēs:cum nō poſſit recipi niſi in ſuba cōpoſita in eēndo.nec ğ pōt agere accidens niſi in ſubam cōpoſitā. ⁊ ita non in mām p̄ᵐᵃᵐ uel purā. ℂ Per h̄ apparet ad illō qō dī.2.de aīa. de calore. Calor enim dī inſtrm̄ aīe in ğnando carnem aīatā pro quāto eſt p̄nᵐ alterādi i... alteratiōe preuia ad ğnationē.nō aūt q꞉ in inſtāti ğnationis attingat formā carnis tanq̄ꝫ terminū:ſicut nec attigit mām ſubalē carnis tanq̄ꝫ paſſū. ℂ Cōtra iſtā ...tionē inſtatur per illō.7.metaᶜᶜ.c.5. Domꝰ extra ſit a domo in mēte. ⁊ tñ domꝰ extra hēt u...ꝰ eē domus q̄ꝫ domus in mēte.q꞉ domus i... mēte hēt eſſe diminutū reſpectu domꝰ ex̄.ſicͭ ens cognitū eſt diminutū ens reſpectu entis realis.ğ ipfectiꝰ.ſ.hñs eſſe in cognitione pōt eē p̄nᵐ ꝓducendi ꝑfectiꝰ. Et applicat̄ iſtud exēpluꝫ ad ꝓpoſitū ſic.ſicͭ ſe hēt domus in mēte ad domū ex̄ ita ſe hēt āgelus cognitꝰ in cognitione āgeli ad angelū ex̄.ſed ſꝫ phm.a domo in mēte ſit domꝰ ex̄.ğ ab angelo cognito in itellectu alteriꝰ angeli pōt fieri angelus ex̄.nō ğ accn̄talitas cognitionis angelice ꝓhibet ſube itellecte creationē. ℂ Ad p̄ᵐ dico ꝙ aliō eſt loqui de ỽiori ſeu ꝑfectiori eſſe ſimplˡr. ⁊ de ueriori ſeu ꝑfectiori eſſe huiꝰ.lapis enī in mēte diuina hēt eē ſimplˡr uerius ⁊ ꝑfectius q̄ꝫ lapis ex̄.q꞉ obiectū ut cognitū dī hēre illud eē qō hēt ipſa cognitio.vñ ſm Augᵐ ſup illud Jo.1. Qō factū eſt in ipō vita erat. Reſ cognita eſt in ỽbo vita creatrix. ⁊ h̄ ideo:q꞉ cognitio eiꝰ eſt realiter vita creatrix.qō enī de cognito dī obiectiue h̄ in ipſa cognitione opꝫ iueniri realit̄.lapiſ tñ in intellˡu diuino nō hēt ueriꝰ eē lapidis q̄ꝫ lapiſ ex̄.alioquin aliqd itriſecū realˡr deo eſt et formalˡr ⁊ ꝓprie lapis. ℂ Ad ꝓpoſitū.domꝰ in intellˡu artificis dī hēre illud eſſe qō formalˡr hēt ipſa cognitio domꝰ. Sed ipſa cognitio eſt ſimplˡr ꝑfectior q̄ꝫ forma domꝰ ex̄.q꞉ cognitio eſt quedā ꝑfectio nālis aīe.for

T.c.2.ꝛiſ.

Thomas.

T.c.50.

T.c.22.

a.l. terminꝰ

ma aūt dom⁹ ex̄ uel nō eſt realis uel ſi eſt multo ē impfectioꝛ q̄ȝ illa cognitio. ¶ Sic ergo pȝ ad arᵐ. qꝛ dom⁹ ex̄ dī fieri a domo in mēte. qꝛ fit a cognitione dom⁹ ī mēte tanq̄ȝ a pn̄° foꝛmali. ⁊ illa cognitio dom⁹ eſt ſimpˡʳ pfectioꝛ domo ex̄. ipſa ēt dom⁹ intra pro quāto pticipat eē cognitiōis pfectioꝛ eſt ſeipſa ex̄. ¶ Et cuȝ dī ꝙ eſt ens diminutū ⁊ dom⁹ ex̄ eſt ens reale. Dico ꝙ cognitio ei⁹ eſt ens reale ⁊ pfecti⁹ ens q̄ȝ dom⁹ ex̄. dom⁹ ēt in mēte pticipat nobili⁹ eē

Uiō Augᵐ reale q̄ȝ ſit illō eē ex̄. Et ſic itelligēdū eſt illō Aug. 9. de tri. 10. uel. 11. ſ. ꝙ ſupius hēt nobili⁹ eē in ſe q̄ȝ ī intelľu. ecōuerſo aūt īferi⁹ hēt nobili⁹ eē in itelľu q̄ȝ in ſeipſo. B̄ intelligēduȝ eſt de illo eē qō foꝛmalˡʳ eſt ipſi⁹ cognitiōis ⁊ pticipatiue ipſi⁹ cogniti. uerū eſt tn̄ ꝙ dom⁹ ex̄ hēt uerius eē dom⁹ q̄ȝ dom⁹ in itelľu cuiuſcūq̄ȝ. ſed B̄ eſt eē ſm qd. i. eē tale limitatū. nobilius aūt ſimplˡʳ eē hēt in intelľu maxime diuino. ¶ Ex B̄ pȝ ad illud arᵐ a ſiľi. nego eniȝ illud ſiľe. qꝛ ſi cognitio dom⁹ ſit nobilioꝛ domo ex̄. tn̄ cognitio angeli in alio angelo nō eſt nobilioꝛ ip̄o angelo in ſe. qꝛ accn̄ȝ nō eſt nobili⁹ ſuba. ¶ Et ſi arguaȝ ꝙ ſit ſiľe. qꝛ obiectū utrobiq̄ȝ ſiľi mō ſe hēt ad ſuā cognitionē. qꝛ natū eſt eē cā cognitionis ſue: ita. ſ. domus cognitiōis de ſe ſic angelus de ſe. cā aūt ſi eſt equiuoca pfectioꝛ eſt ſuo effectu. ¶ Siľr dom⁹ eſt mēſura itellectionis de ipſa. ſic angelus de ip̄o. mēſura āt eſt pfectioꝛ mēſurato. qꝛ mēſuratū depēdet

T.c.20.' a mēſura. 5. metaᶜᵉ. nō ecōuerſo. ¶ R̄e°. ꝙ dom⁹ nō eſt nata hēre rōneȝ obiecti reſpectu ſue cognitiōis quātū ad iſtas ꝯditiōes cāre. ſ. notitiā uľ mēſurare qꝛ intelľs qui mouet ab ente uel q̄ditate in ſenſibilib⁹ nō mouet ab artificiali ut artificiale eſt: qꝛ ſic nō eſt ens nec hēt qd. ſed tn̄ dom⁹ eſt obiectū q̄ȝtū ad 3ᵃᵐ ꝯditionē. ſ. terminare actū: ⁊ iſta ꝯditio obcti nō oñdit maioꝛē pfectionem in obiecto q̄ȝ in actu. ¶ Et ſi queras. qd eſt obctū cāuū ⁊ mēſuratiuū cognitiōis dom⁹ uel alteri⁹ artificiati. ¶ R̄e°. ꝙ aliqō ens nāle. uel aliq̄ entia nālia ex qb⁹ mouet intellectus ad cognoſcēdū oꝛdinē uel figurā quā artificiale ſupaddit nālib⁹. angelus aūt eſt oī mō obiectum itelľectiōis de ſeipſo in intelľu alteri⁹ angeli. ⁊ ideo pōt dom⁹ eē a ſua cognitione. nō ſic aūt āgelus a ſua. ¶ Ex B̄ pȝ ꝙ iſtud argᵐ nō ualet. obctū cognitū hēt eē diminutū. obiectū aūt ex̄ hēt eē ſimplˡʳ ⁊ reale. ḡ illud itra nō pōt eē pn̄ᵐ ꝓducēdi cognituȝ extra. tn̄ iſta ratio bn̄ ꝯcludit: ſi cognitio ſit minus nobilis q̄ȝ foꝛma extra. ergo cognoſcēs per illam cognitionē nō pōt ꝓducere cognitum extra.

Lib.j.diſ.2. q.j.⁊ diſt.3. eiuſdē.⁊ in qli.4.⁊.15. q.idē quere j.M.

Secunda ꝓpoſitio pn̄ˡⁱ ſupi⁹ poſita oñdit ſic. qꝛ li. 2. dī. 3. ꝓbat ꝙ nō repugnat intelľui angeli diſtincte intelligē qōcūq̄ȝ itelligibile. etiā ſi itelligibilia pn̄t eē infinita ⁊ alteri⁹ rōnis. etiā adeo diſpata ꝙ nullū coꝝ eēt pn̄ᵐ cognoſcendi alterū. nā iſtis poſitis ex pte itelligibilis nō inuenit repugnātia ex pte intelľus quin poſſit oīa iſta ſeu qōlibet iſtoꝝ diſtincte ⁊ pfecte intelligē. ſed repugnātia eſt ꝙ intelľs angeli per vnicū actū itelligēdi diſtincte intelligat illa ſi eēnt īfinita diſpata mō p̄dicto. ḡ nō repugnat illi intelľui hēe itellectionem aliā ⁊ aliā realitˡ lȝ repugnet ſbe eē aliā ⁊ aliā realˡʳ. ḡ nō oē itelligē poſſibile illi intelľui pōt eſſe idē illi ſbe. ḡ eſt accn̄s. Aſſumpta vident plana p̄ter illō. ſ. ꝙ vnice itellectioni finite repugnet ꝙ ipa poſſit eē diſtincte īfinitoꝝ obiectoꝝ diſperatorum. ¶ Hāc ꝓbo triplˡʳ. p̄ ex finitate itellectionis in ſe. 2° ex finitate intelľus angelici. 3° ex finitate eēntie angeli. Ex p̄ dupłr. p̄ ſic intelligē vnicū ſi eēt infinitoꝝ obiectoꝝ diſpatoꝝ īcluderet in ſe eminēter pfectiōes īfinitaꝝ itellectionū que nate ſunt hēri reſpectu illoꝝ obiectoꝝ. non aūt poſſet illa eminēter ꝯtinere in ſe niſi eēt īfinitū itēſiue: qō pȝ. qꝛ ubi ille intellectiōes eēnt ſm ꝓprias rōnes ibi eēt īfinitas pfectiōis alteri⁹ rōnis pp obcta que poſita ſūt īfinita diſpata. ḡ ubi ſūt mō eminētiori ibi opȝ ꝙ ſit aliqua īfinitas. nō extēſiua. qꝛ illā tollit vnitaȝ hui⁹ in quo ꝯtinet. ḡ intēſiua. 2° ſic. Omne itelligē finitū determinat ad certū itelligibile uel ad aliq̄ certa itelligibilia: ita ꝙ ſibi ex ſe repugnat ꝙ ſit alioꝝ ab illis uel ab illo. ſed iſtud intelligē ſi poneret in angelo reſpcū īfinitoꝝ itelligibiliuȝ diſpatoꝝ ſi eēnt nō ſic detˡinaret. ḡ nō eēt finitū. 2° ꝓbat ex pte itelľus angeli ſic. q̄rū pōt eē vnū itelligē illa pn̄t ſiľ itelligi ſȝ intelľs finit⁹ nō pōt diſticte ſiľ itelligē īfinita obiecta diſpata. qꝛ maioris v̄tutis ē diſticte itelligere pľa diſpata ſiľ q̄ȝ pauca. ḡ ſiľ itelligē diſticte īfinita diſpata ē v̄tuᵗ īfinite itēſiue. 3° ꝓbat dupłr ex pte obcti ſiue rōnis itelligēdi. p̄ ſic. vna itellectio reqrit vnā rōnē itelligēdi obctiuā foꝛalē ⁊ vnū obctū p̄ᵐ. qꝛ ſi pľa ſint obcta p̄ᵃ nūabūt itellectiōes ſm nūm illoꝝ obctoꝝ. ſic mēſurata nūant mēſuriȝ nūaq̄ȝ pp depēdētiā actualē. ḡ iſti⁹ itellectiōis vnice opteret dare vnū obctū cognitū ⁊ vnā rōnē itelligēdi foꝛalē. nō pōt āt eē aliq̄ alia q̄ȝ eēntia āgeli itelligētiȝ. illa eni ut pȝ ī itellectiōe ſui ē p̄ᵐ obctū ⁊ p̄ᵃ rō itelligēdi. ⁊ ſi nō ſit ſiľr ī itellectōe cuiuſcūq̄ȝ alti⁹ daoiȝ pľa p̄°obcta. ḡ opȝ ꝯcedē pľes itellectiōes. uel opȝ ponē ꝙ eēntia ei⁹ ſit p̄ᵐ obctū ⁊ foꝛalis rō itelligēdi qōcūq̄ȝ qō pōt itelligi ab ipſo. ſȝ ꝯñs ē falſuȝ pp duo. p̄: qꝛ aliqō ens īfinitū ē itelligibile ab iſto itellectu. nullū āt finitū pōt eē p̄ᵃ rō itelligēdi īfinitum obctū pfecte. 2° qꝛ nihil pōt eē rō cog̃ſcēdi pľa alti⁹ rōnis niſi eminēter ꝯtieat ī ſe oīa illa ſȝ cog̃ſcibilitatē. ⁊ p ꝯñs ſȝ entitatē. ḡ nihil p̄t eē pn̄ᵐ cog̃ſcēdi īfinita diſpata ſi eēnt. niſi eminēter ī ſe ꝯtieat illa. ḡ eēntia āgeli cū ſit finita nō pōt eē rō cog̃ſcēdi talia īfinita oīa. ſic ḡ ſuppoſita tā finitate itellectiōiȝ āgelice q̄ȝ itelľs eiuſdē ⁊ eēntie. ⁊ B̄ ex diſ. 2. p̄mi. q. de vnitate dei. ſeqi ꝙ ī āgelo pōt eē aliō ⁊ aliō itelligē realˡʳ. ⁊ nō niſi vnica ſba. ḡ ei⁹ itelligē nō ē ideȝ ſue eēntie. ḡ ē accn̄s. 3ᵃ ꝓpō ē ꝯceſſa ab Auic. ut pȝ ſȝ modū ponēdi ipſi⁹ ibidē. 9. meᶜᵉ. c. 4. ⁊ tn̄ B̄ pōt declarari. qꝛ nā nīe itelľualis nihil ꝓducit niſi itelligēdo ⁊ uolēd⁹. ſeu p actū itelľs uľ uolūtaȝ. uľ alterū. uľ utrūq̄ȝ. nō curo. vn̄ ēt pſona dina nihil ꝓducīt itra uľ ex̄ ſine actu iſtaꝝ poᵃʳ. ſi eni nā ut ē poꝛ itelľu eēt pn̄ᵐ ꝓducēdi pſonā eēt ī dinis aliq̄ pſoa ꝓducta poꝛ v̄bo. ⁊ ſic 4ᵒʳ. ſi eni pōat in āgelo aliq̄ poᵃ 3ᵃ exeentia. ⁊ alia ab itelľu ⁊ uolūtate B̄ nō ipedit ꝓpoſitū. qꝛ p illā nihil p̄t ꝓduci niſi v̄tute itelľs ⁊ uolūtaȝ ꝓ eo ꝙ oē p ſe agēs agit pp finē quē cog̃ſcit. uľ inq̄tū dirigit a cog̃ſcēte. ⁊ ita oē pn̄ᵐ p ſe actiuū qō nō ē cognitiuū videt dirigi ī actiōe ſua a pn̄° cognitiuo ſaltē B̄ planū ē ꝙ illa 3ᵃ poᵃ ſi eēt: eēt ſuboꝛdiata ī agēdo itelľui ⁊ uolūtati: ⁊ ſic nō poſſet p ipſaȝ aliqd ꝓduci ſine actu uolūtatis uľ itellect⁹. ⁊ ſtat rō. ¶ Ad iſtā tn̄ ꝓpōnem rn̄det ꝙ intelligere nō eſt pfectius qꝛ pluriū. nam intellectio collatiua lapidis ad lignū nō eſt pfectioꝛ cognitione abſoluta lapidis: ⁊ tn̄ itellectio illa cōpatiua lapidis includit itellectionē pluriuȝ: qꝛ cōparatoꝝ. ¶ Hec rn̄ſio ſupponit falſuȝ. ex cui⁹ ip̄robatiōe pȝ ꝓpoſitū nr̄m. nō eni pōt itelľs hēre itellectionē cōparatiuā lapidis ad lignū niſi hēat rōnes cog̃ſcendi utrūq̄ȝ obcti. itellectio aūt abſoluta vni⁹ illoꝝ pōt hēri p rōnē ꝓpriā vni⁹ ſoli⁹ tn̄. ḡ itellectio cōparatiua reqrit nec̄io pfectionē maioꝛē in foꝛmali p̄ncipio itelligēdi q̄ȝ itellectio ei⁹ abſoluta. effectuȝ aūt nō maioꝛē pfectionē reqrit in cā niſi in effectu ſit maioꝛ pfectio: ſaltē in effectibus eiuſdem rōnis. ergo ⁊c̄.

Ad rōnes pro opi. Auiⁿᵉ. ad p̄mā illa ꝓpoſitio. a p̄ncipio oīno vno nō pn̄t eē imediate plura. falſa eſt ſi intelligat de oīno vno in re. ſufficit eni in agēte per itelľm ⁊ uolūtatē diſtinctio cognitoꝝ ſiue diſticta cognitio plurium ad B̄ ꝙ plura imediate ꝓducant ab ipſo. ⁊ ita ſufficit hic ſi illa cognitio eſt ſuba cognoſcētis. ⁊ p ꝯñs

a.j.eſt. nō nūata. ſicut ſi nō eſt ſuba opantis ſed accn̄s ⁊ nūata. ¶ Ad ſcōaȝ rōnē dicēduȝ ꝙ ꝓpō p̄hi uera eſt in illis ubi nō repugnat nāe coīcari a ſiľi in ſpe. ſed nō q̄dcūq̄ȝ pfectū in ſpe poſſet coīcare nām: qa ipſa nā eſt coīcabilis extra ab aliq̄ ſiľi in ſpe. ¶ Et ſi arguas. ſaltē illa erunt pfectiora que pn̄t coīcare ſuā ſpēm q̄ȝ que nō pn̄t. ¶ R̄e° ꝙ imo in ꝓpoſito ī perfectiora: qꝛ pp pfectionē nāe eſt ꝙ nō pōt coīcari niſi ab agēte pfectiſſimo. ⁊ mō coīcādi ꝯuenienti ſoli p̄mo agēti. pfecti⁹ eſt aūt hēre talē nām ſic pfectā que pp ſui pfectionē nō pōt ꝓduci niſi ab ipſo deo imediate q̄ȝ habere nām poſſibilē coīcari a nā creata ꝓpter ſui impfectionem.

Ad queſtionē ḡ qꝛ ſit difficlˡtas de creare iſtraľr ⁊ p̄ncipaliť. iō p̄ ſciēdū eſt ꝙ aliqd agē p̄ncipalˡʳ pōt itelligi dupliciť. vno mō excludēdo oēȝ cāȝ ſupioꝛē agēte ut ſic agē pn̄ˡ ſit agē idepēdēter a cauſa ſupioꝛe agēte. Alio mō pōt itelligi agē p̄ncipalˡʳ. i. per foꝛmā ꝓpriā ⁊ itriſecā agēti lȝ in agēdo per eā ſit oꝛdinata cāe ſupiori agēti. Si ꝯ cām p̄ncipalē p̄mo mō dcāȝ diſtinguat iſtrm ſic oīs cā ſcōa pōt dici inſtralis. ſi aūt ꝯ 2ᵐ modū diſtiguat iſtrm tūc illud pōt dici iſtrumētū qō nō hēt in ſe foꝛmā actiuā in ſuo oꝛdie ēt depēdēdo ī actiōe ſua ab alio ſupioꝛe. ſȝ tn̄ agit per actualē motionē alicui⁹ alteri⁹ mouētis: ut pȝ de iſtris artificiis: ut ſecuri ſerra ⁊ hi⁹. qꝛ ſi iſtrm ponat ꝓprie actiuū ad aliquē t̄minū nec̄e eſt ipm hēe foꝛmā aliquā itriſecā actiuā uel in eē qeto añ oēm motionē alteri⁹ agētis. uel in fieri qn̄ totalˡʳ mouet a ſupioꝛe agēte. ſi enim neutro mō hēat foꝛmā actiuā nullo mō ꝓpe aget. cū eni act⁹ p̄m⁹ ſit p̄ncipiuȝ act⁹ ſcōi qō nullū actū p̄mū hēt in ſe actiuū in ſuo oꝛdine in nullū actū 2ᵐ pōt in illo oꝛdine. alioquin q̄dlibet poſſet poni iſtrm reſpectu cuiuſlibet. ⁊ poſſet dici ꝙ de⁹ per muſcā ut per iſtrm crearet āgelū qō nihil eſt. ſi eni alicui nāe repugnat ꝙ ſit p̄ncipium actiuū aliq̄rū actionū nō eſt poſe ꝙ per potētiam quācūq̄ȝ ſit p̄ncipiū illarū. ⁊ ſi eni poſſet de⁹ abſolute creare frig⁹: nō tn̄ poſſet per caloꝛē: ita ꝙ caloꝛ ſit in aliq̄ oꝛdine cā actiua reſpectu frigoris. uel in aliq̄ alio exēplo ubi talis eēt repugnātia ad agēdū. ¶ Ex B̄ pȝ ꝙ iſtrm ſi ponat ꝓpe agē ad effcm uel hēt in ſe foꝛmā actiuā in eē qeto añ motionē: ſicut cā ſcōa. uľ ſaltē in motiōe actuali recipit foꝛmā actiuā qua agit in ſuo oꝛdine agēdi. ⁊ B̄ uľ ad t̄minū p̄ncipalē uel ad aliquā diſpōnē p̄uiā ut ſic vniuſalˡʳ ſit iſta ꝓpō uera. oē iſtrȝ qō eſt ꝓpe actiuū uľ agit ad aliquā diſpōnē p̄uiā t̄mino p̄ncipali. uel p aliquā foꝛmā itriſecā attigit t̄minū p̄ncipalē: lȝ ī v̄tute p̄ncipalis agētis. ⁊ B̄ ſiue illa foꝛma itriſeca p̄cedit motionē ſiue tn̄ iſit ſibi dū actualˡʳ mouetur.

¶ Ad ꝓpoſitū pȝ ꝙ nihil aliud a deo pōt p̄ncipaliť agē in q̄cūq̄ȝ actiōe ſumēdo pn̄ˡ p̄ mō: ⁊ B̄ planū eſt ſm theologos q dicūt deū p̄ncipalˡʳ agē ī oī actiōe. Sed ſumēdo ſcōo mō triplex eſt modus dicēdi. vn⁹ ꝙ ꝯ iſta negatiua tenet ſola fide pp auctes ſcōꝝ. nec pōt rōne ꝓbari. nō eni patet euidēter q̄re repugnat creature ꝓducē aliquē effectū totū ⁊ totalˡʳ nullo ei⁹ p̄ſuppoſito. cū qlibet effect⁹ ſit impfectioꝛ tali cā agēte. ⁊ p ꝯñs poſſit ꝯtineri ī ea eminēter ac p B̄ v̄tualˡʳ ⁊ actiue. ¶ Hoc pȝ explicando cās effect⁹. nā illud qō eſt pfecti⁹ foꝛma eſt ēt pfectius mā: qꝛ foꝛma eſt pfectioꝛ q̄ȝ mā. 7. metaᶜᵉ. ḡ ſi cā pōt hēre in v̄tute ſua actiua foꝛmā nō videt repugnare pfectiōi ei⁹ ꝙ in v̄tute ſua hēat māȝ: ⁊ ſic totū effectū. ſi ēt plures angeli poſſint eē eiuſdē ſpēi: ut dī in. 2° li°. nō appet q̄re angelus nō pōt angelū ꝓducere ſic ignis ignē. nā utrobiq̄ȝ ꝓductū hēt ꝓpoꝛtionē eādē ad pfectionē ꝓducētis. Alio mō ponit ꝙ ꝯ negatiua pōt oſtēdi p rōnē. ⁊ B̄ vniuſˡʳ de q̄libet creatura: qꝛ ſic cā mālis ⁊ foꝛmalis ſm totū genuȝ ſuū nec̄io reqrūt ſe īuicē in cāndo rē in eē. nūq̄ȝ eni foꝛma eſt cā foꝛmalis alicui⁹: niſi mā iſiľ ſit cā mālis eiuſdē. ſic totū gen⁹ efficiētis cāe qō īcludit oē efficiēs limitatū hēt nec̄iā ꝯcomitātiā cū mā q̄ȝtū ad fieri rei. ſic eni foꝛma ⁊ mā ſūt cāe in eē ſic efficiēs ⁊ mā ī fieri. ipoſe eſt ḡ aliqō efficiēs limitatū agē ad effectū ꝓducēdū niſi ſiľ ꝯcurrat mā q̄ſi pn̄ᵐ exq̄ reqſitū in fieri in q̄ recipiat foꝛma que eſt t̄min⁹ foꝛmalis actiōis. ⁊ ex q̄ ut ex pte ꝯſtituit cōpoſitū qō eſt p̄ ꝓductū. de⁹ aūt nō reqrit in actiōe ſua māȝ cōcomitātē: qꝛ ē ſup̄ totū gen⁹ cāe efficiētis qꝛ ē agēs illimitatū. ¶ Rō iſta lȝ dicat pp qd ꝯnis. ſ. limitationē efficiētiȝ q̄ detˡmiat ipȝ ad reqrēdū māȝ ī agēdo. tn̄ iſtō pp qd nō ē mľtū euidēti⁹ ꝯne ut pȝ ītuēti

Var.li.2.diſ. j.q.6.

Tex.c.7.

di.1.q.7

Lādul.j.4 di.j.q.j.⁊ in q̄li.q.j.

Ideo dici pōt tertio mō ꝙ creatura nō p̄t creare p̄ncipalˡʳ mō p̄dicto. ſ. p foꝛmā itrinſecā actiuā reſpcū t̄mini ī ſuo oꝛdie agēdi ⁊ B̄ ꝓbat p rōnē: ſȝ nō coēȝ oī creature: ſȝ p pľes de diūſiȝ creaturis ſpāles ut ſit p̄ᵃ ꝯ iſta. Nulla nā mere itellcualis creata pōt creare ſubaȝ. hec fuit ꝓbata ſup̄ ī ꝓbādo op. auic. qꝛ cuiuſlibet talˡ nāe itelľio ē accn̄s: ⁊ nihil pōt ꝓducē niſi p actū itelligēdi ⁊ uolēdi: q nō eēt nec̄io p̄ui⁹ ſi poſſet creare ſubaȝ. nā iter pn̄ᵐ actiuū pfectū in ſuppoſito pfecto ⁊ ſubaȝ t̄minātē actionē nō nec̄io mediat aliqō accn̄s. ſec⁹ aūt ē de deo cui⁹ itellectio ⁊ uolitio ſūt eēntia ei⁹. ⁊ iō p itellectionē ⁊ uolitionē pōt ſubaȝ ꝓducē. creatura āt nō ſic. ¶ 2ᵃ ꝯ ē. Nulla foꝛa mālis pōt creari a creatura. q̄ ꝓbat ſic. Foꝛa q̄ creat p̄us nālˡʳ ē a cā efficiente q̄ȝ māȝ ifoꝛmet. foꝛa mālis nō p̄t eē ab aliq̄ creatura p̄us nāliť q̄ȝ ifoꝛmet māȝ ſuā uel potētiale ſuuȝ. ḡ ⁊c̄. Probō maioris. qꝛ ſi nō p̄us nālˡʳ. ḡ nō accipit eē a cā niſi illa actiōe q̄ ſbctū ifoꝛmat. ſȝ illa ifoꝛmatio ē mutatio ꝓpe dcā. ⁊ ita nō creatio. ꝓbō minoris. Nľa creatura p̄t foꝛe māli dare eē abſolutū ī ſe. B̄ ē abſq̄ȝ B̄ ꝙ ifoꝛmet ſuū potētiale. qꝛ ſi poſſet ſic dare eē poſſet ⁊ illō ꝯſuare ut realˡʳ v̄tute creature manēt ī aliq̄ duratiōe taliȝ foꝛa ſine mā. foꝛaȝ aūt mālē dico eē oēȝ illā q̄ ex nā ſua nec̄io iclinat nāliter ut ſit act⁹ māe. ſiue ſit ſubalis ſiue accn̄talis. ¶ 3ᵃ ꝯ ē. Nľa foꝛa mālis p̄t eē pn̄ᵐ creādi aliqd. q̄ ꝓbat: qꝛ ſic ī eēndo p̄ſupponit māȝ ī q̄ ſit. ita ī agēdo p̄ſupponit māȝ ī quā agat. alioqn t̄min⁹ actiōis ei⁹ eēt abſolutioꝛ a mā q̄ȝ ipſa foꝛa. ¶ Ex his cōcludit ꝓpoᵐ ſic. Nulľs āgelus p̄t ſubaȝ creare ex p̄ᵃ: nec accn̄ȝ aliqō ex 2ᵃ. qꝛ accn̄ȝ a creatura creari nō

In aliqbuȝ ori⁹ᵇ ponit vnū ex̄ imediate añ ſecūdā ꝯnē.

Universidad de Deusto

pōt.ḡ ágeluſ nō pōt creare:nec ſuba mālis pt aliqd creare.q: nō pōt agē niſi p formā ſuā accñtalē uel ſubalē.nō curo.nā mā ꝛ ſi aliqō ens ſit:tñ ita infimū eſt:q nō eſt pncipiū alicui⁹ actionis pductiue Forma aūt mālis nō pōt aliqd creare:"nec accidēſ aliqō pōt eē pncipiū creādi aliqd.ex tertia ꝯne." ḡ ſuba mālis nihil pōt creare.ergo nec imāliſ nec mā lis pōt aliqd creare.nec accñs aliqō pōt eē pncipium creādi ut dictū eſt ex tertia. Pōt ēt ſpāliter probari:q: ſuba mālis nō pōt pdu ē mām ꝛ per ꝯñs nec totū effectū pducē nullo pſuppoſito.hoc pbaē ſic.q: qñ aliq̄ fm totū genus ſuū hñt aliquē ordinē adinuicē q̄dlibet vnius hēt ſitēm ordinē ad q̄dlibet alteri⁹.Exēplū.ſi albedo fm totā ſpēm ſit pꝛ nigredine: ꝛ quelibet q̄libet.ſed quelibet foīa mālis fm totū gen⁹ ſuū eſt poſterioꝛ origine tota mā ſua receptiua.ergo quelibet talis forma eſt poſterioꝛ ad quālibet mām:ſed poſterius origine uel gñatione nō eſt pncipiū pducēdi mō illo.pus ḡ forma ſubalis nō pōt creare mām. ℭ Cōfirmaē iſtud: ga forma mālis depēdet in eēndo a mā.ergo in agēdo nō pōt eē pncipiū pducēdi aliqd eiuſdē rōnis cū mā.videē eni repugnātia q in agēdo per ſe depēdeat ab aliquo eiuſdē rōnis cū termino quē pduē. ℭ Si iſtes de forma ſubali ꝛ q̄litate ꝯñte eā:q illa q̄litas ſequaē formā ſubalē gñantis.ꝛ tñ aliquo mō eſt cā forme ſubalis ipſius geniti.l3 ergo forma ſubalis ꝛ q̄litas ppꝛia f3 genus ſuū hēant ordinē q: forma ſubalis eſt pꝛ.nō tñ quelibet q̄libet.imo tñmō in quocūq3 eodē forma ſubalis eſt pꝛ ſua q̄litate:l3 in alio ꝛ alio pōt q̄litas pcedē formā ſubalē. ℭ Et cōfirmaē per illō phi.9.meta^ce.c.7.de potētia ꝛ actu.ubi vult q act⁹ ſimplr pcedit potētia3 tpe.ꝛ tñ in eodē potētia pcedit actū tpe. ℭ Rꝫ⁹ q quelibet ſuba eiuſdē ſpēi pcedit q̄litatē quamlibet eo mō quo ſuba fm totū genus ſuū pcedit q̄litate3 fm genus ſuū.ſ.diffinitione cognitione ꝛ tpe.B eſt ſepabilitate quantū in ſe eſt.ꝛ ſic triplr ſuba geniti pcedit q̄litatē gñantis:l3 nō tpe.i.tpali uel actuali duratione extra cām:nec ſic itelligit phs ut ſupponis. ℭ Et cū dicis q̄litatē gñantis pcedē ſubſtātiam geniti ut cā effectū.falſum eſt.ſed ſolū hi⁹ qualitas eſt cā q̄litatis diſponētis ad formā ſubale3.ꝛ pro tāto dī quodāmō eſſe cā geniti.l3 hoc ſit ualde extēſiue.auctas phi nō eſt ad ppoſitū:q: act⁹ qui eſt pꝛ tpe omni potētia nō eſt aliqs act⁹ mālis:ſed ſimplr imālis:ut patet ibidē in fine caplī. Rō autē pcedit de illo actu qui poſterioꝛ eſt fm genus ſuū totū ipſa potētia receptiua:ideo nō ualet. ℭ Et iterū iſtud de mā ꝛ ꝯcluſio ſcōa manifeſta ſunt apud phos qui poſuerūt ordinē ſcōarū cārū eē ſimpliciter necīū:ita q forma mālis nō pōt ab alio agente pduci niſi cōcurrēte mā tanq̄3 cā necīa pſuppoſita termino pductionis. ℭ Si queras an ex ꝓcis pōt hñi ppoſitū de aīa itellectiua. ℭ Rꝫ⁹.q̄cq̄ phi ſēſerint de ea an creeē uel nō.tāgeē dī.de reſurrectiōe. ſed ex ꝯnib⁹ pdictis oſtēdit ppoſitum de ipſa.non eni pōt creari ab angelo.patet ex pma.nec a q̄cūq3 nā mere itellectuali creata.patet per idē.nec ab aliqua copꝛali ſuba:ſiue per formā ſubalē ſiue per accidētalē:q: ipſa aīa eſt nobilioꝛ q̄cūq3 forma ſubali uel accñtali.forma aūt ignobilioꝛ nō eſt pncipiū actiuū ad pducēdū nobiliorē.ſic patet ppoſitū.ſ. q nulla creatura pōt pncipalr creare.Dico etiā q nec inſtralr:ita q ſit inſtrm ppꝛie actiuū.oō p tāto dico:q: forte nō oē inſtrm eſt ppꝛie actiuū:ut dicē inferius.nō enī pōt eē actiuū niſi uel ad diſpōnē puiā uel ad ipm terminū.in creatione nihil pōt pcedē qō diſponaē.nō pōt aūt agē ad terminū niſi hēat formā actiuā in ſuo ordine:que l3 in ꝟtute alteri⁹ poſſit attingē ad totū effectū ꝛ totalr.talis autē nō eſt aliq̄ ꝟt⁹ actiua alicui⁹ creature ut eſt ſupra oſtēſum. ℭ Intelligēdū tñ eſt pro opi.magri di.5. q ſi forma accñtalis creeē ut poniē de grā ꝛ charitate.bñ pōt aliqō ſbiectū pcedē qō diſponat ad illum terminū:ſicut hic pcedit aīa.ꝛ l3 in tali ſubiecto nō poſſit eē aliq̄ diſpō ſimplr neceſſitās:tñ pōt eē diſpoſitio neceſſitās fm qd.ꝛ hoc eſt ex diuina diſpōne.ꝛ ſic pōt exponi magr q de⁹ poſſet dare talem ptātē miniſtro ut ipſe aliquā diſpōnem cāret in aīa que eēt neceſſitās ad grām:hoc mō q deus diſpoſuiſſet vniulr ſic diſpoſito dare grām.ſicꝫ organiʒatio copꝛis eſt diſpō ad aīam itellectiuā neceſſitans ꝛ hec ptās eſt ſupioꝛ q̄3 aliq̄ alia que ſit iā data miniſtro ecclīe.nihil eni opaē miniſter in aīa mediate uel imediate:ad qō ſimplr necīo ꝯſeraē grā:ſicut i alia pte de aiatione:nec op3 iponē magro q ſenſerit deū poſſe dare miniſtro ut ageret ad grām attigēdo iſtū effectū:q: miniſter nō eſt capax iſti⁹ virtutis actiue:q: per grām uel charitatē eſt aīa formaliter accepta deo acceptione ſpāli tanq̄3 digna vita eterna.creatura aūt nō pōt hēre ꝟtutē actiuā ut faciat aliqd dignū hi⁹: uel ſit acceptū deo.hoc ēt patet:q: finis ꝛ efficiēs reſpiciūt ſe mutuo:ita q ſupius agēs efficit pp finē ſupiorē.ergo qō immediate diſponit uel ordinat ad finē ultimū imediate eſt a pmo efficiēte.hi⁹ eſt grā. ℭ Cōfirmaē:q: ſi poſſet eē ab aliquo agēte iferiori videreē poſſe eē ad aliquē finē iferiorē. ℭ Sed iſte rōnes nō multum cogūt.pma nō:q: creatura pōt eē formalis rō taliſ acceptationis ut cōcediē de charitate.q̄re ergo nō ita effectiua rō acceptationis.nō videē rō.ſcōa nō: qa etſi agēs pmū nō agat niſi pp finē ultimū:tñ non op3 oē agēs iferi⁹ in q̄cūq3 actione agē pp finē iferiorē3 ultimo.angelus enim ſi elicit actū btificum nō elicit ppter finē inferiorē ultimo.ita ergo poſſet grām immediate creari ppter finē ultimū: ꝛ tamē ab agente inferiori.

Ad argumenta

pncipalia. ℭ Ad pmū diceē iferi⁹ in di. iſta.q.5. ℭ Ad 2m dicēdū q illa eſt aliq̄ cā qua ponit Aug⁹ ꝛ manifeſtioꝛ ſed nō pciſa. ℭ Ad cōfirmatione dico q actiōes imanētes hñt aliq̄ paſſū q ipſamet potētia cui imanēt eſt potētia receptiua eoꝝ. ℭ Ad rōnē de adeq̄tione dico q nō arguitur de eq̄litate effect⁹ ad cām:q: ipoꝛe eſt aliq̄ effectū ꝛ eq̄lē eoꝛ:ſed adeq̄ ad nō pōt itelligi ibi f3 ppꝛtionē pciſam. B eſt effect⁹ hñs talē pportionē ad cām q̄lē nullus ali⁹ pōt hēre.pata q: prim⁹ poſſibilis ipi cāe.ſi ſic itelligaē nō adeq̄ās in maiori nego eā. tātū eni ualet ac ſi diceret effect⁹ iferioꝛ pmo poſſibili pōt pduci a ſupmo poꝛ:qō negādū eſt:qa aliqs iferioꝛ nō pōt tot⁹ ꝛ totalr pduci niſi a ſupmo ſimp³. ℭ Ad pbatione maioris dico q fm totā potētia ſuā pducit.nō eni op3 agēs fm totā ꝟtutē ſuā pducē quātū poſſet fm illā pducē qñ eſt agēs libē nō necitate nāe. ℭ Et cū ulteri⁹ dī tūc pfectioꝛ effect⁹ nō manifeſtaret maiorē pfectionem cāe. Cōcedo q q̄cūq3 effect⁹ pduct⁹ tot⁹ ꝛ totalr manifeſtat eq̄lē potētiam cauſe:ſed effectus pfectioꝛ eminētius manifeſtat. ℭ Exēplum. ſi ab eode3 principio deſcendāt multe concluſiones ordinate:

tota ꝟitas pncipij cā eſt ꝟitatis ꝯnis cuiuſlibet. ꝛ tñ vna illarū eſt altera uerioꝛ: ꝛ eminētius manifeſtat ꝟitatē pncipij. ℭ Ad aliud de annihilare. dico q ſoli⁹ dei eſt annihilare:q: annihilare non eſt agē poſitiue.ſed nō agē.i.nō ꝯſeruare.ſoli⁹ aūt dei eſt ꝯſeruare totā creaturā ꝛ totalr ꝛ breuiter ſicut quelibet creatura reqrit ſecū cām ꝯſeruātē in fieri.ſ. pncipiū potētiale:ita ſup illud nō pōt deſtruēdo ſicut nec pducēdo: ꝛ per ꝯñs necīo aliqd relinqt:ſicut necīo pſupponit. Sicut aūt creatio ppꝛie dicta eſt pductio de nihilo.i.nō de aliquo q ſit po primi pducti ꝛ receptiuū forme iducte.ita annihilatio ē deſtructio in nihil utroq3 mō. ℭ Ad pbationē pmā de forma nāli.patet di.1.2^a li.q: l3 nulla ps foꝛe maneat:manet tñ aliqd forme receptiuum.qō fuit aliqd cōpoſiti. ℭ Ad illā pbatione de ꝟtutibus rñdeo q nulla ꝟt⁹ iſuſa pōt coꝛrūpi in nobis per aliquē actū nr̄m q̄ſi per nām repugnātie:ſed ſolū per cām demeritoriā.aīa enim peccās demereē q grā nō ꝯſerueē in ea.ꝛ ſic in ſcōo iſtāti nāe pp tale demeritū q̄ſi pcedēs de⁹ nō ꝯſeruat grām. ꝛ ſic annihilaē. ℭ Ad pbationes illas de amicitia ꝛ inimicitia.dico q per pctm̄ nō eſt aliqs formalr inimic⁹ ſed tñmō demeritorie. ℭ Silr ad illas pbatiōes de fide ꝛ ſpe.dico q fides ꝛ ſpes iſuſe nō coꝛrūpūtur per actū iſidelitatis ꝛ deſpationis niſi demeritorie. ꝛ ſi uelis hēre aliqd qō coꝛrūpaē p iſtos act⁹ tanq̄3 repugnās formalr.dico q illud nō eſt niſi fides ꝛ ſpes acq̄ſite. ꝛ bñ poſē eſt per act⁹ nr̄os iduci aliqd repugnans formalr illis hītibus acq̄ſitis. ℭ Ad ultimū cū dī in ꝟtute ꝛc. Ad itellectū hui⁹ ꝟbi ꝛ illoꝝ que dicta ſūt de iſtro.intelligēdū eſt q nihil pōt agē in quocūq3 ordine agēdi niſi ppꝛia ꝟtute.ſicut eni dictū eſt ſup q niſi hēat formā actiuā ꝛ itrinſecā nō pōt oino agē.ita ēt niſi hēat ppꝛiam ꝟtutē itrinſecā.q: illa forma eſt ꝟt⁹.q ſi pri⁹ nō habuit formā uel ꝟtutē: ꝛ nūc agit in aliquo ordine: op3 q nūc de nouo hēat formā ꝛ ꝟtutē in illo ordine.eadē eni nā manēs abſq3 oī mutatiōe:nullo mō eſt nūc actiua nūc nō actiua.ſed tñ agēs depēdens ab alio dī agē in ꝟtute alteri⁹:q: ꝟt⁹ agētis depēdētis nō ſufficit ſine illa ꝟtute a qua depēdet. magis tñ dī inſtrm agē in ꝟtute alterius q̄3 cā ſcōa:q: plus depēdet ab agēte ſupiori illō qō nō hēt formā actiuā in eē q̄eto ſed tñ recipit in actuali motione q̄3 illud qō hēt formā actiuā in eē q̄eto. ℭ Cām ēt ſecūdā.i.que hēt formā actiuā in eſſe q̄eto agē in ꝟtute alterius nō eſt recipe:tūc aliqd ab illo altero.ſ3 tñ hēre ordinē iferiorē ad illud alterū agēs in ſuo ordine ſilr. Sed inſtrm.i.recipiēs formā actiuā in motione agē in ꝟtute alteri⁹ eſt tūc actualē accipe formā ab eo per quā agit. ꝛ ex hoc patet q cāe prime in cām ſcōam ppꝛie dictā qñ ſilr agūt nō eſt iſluentia noua:que ſit creatio alicui⁹ inherētis cāe ſcōe. ſed iſluētia ibi eſt determinat⁹ ordo iſtarū cārū in agēdo effectū cōem. Inſtrm aūt qñ agit recipit iſluentiā ppꝛie ab eo cuius eſt inſtrm.q: motionē actualē ꝛ in motione formā per quā agit in ſuo ordine. ℭ Ex iſtis patet intellc̄s maioris.bñ eni uerū3 eſt q cā ſcōa ꝛ inſtrm plus pōt in ꝟtute alteri⁹ q̄3 ppꝛia ſupple ſola pſcindēdo ꝟtutē alteri⁹:q: ꝟt⁹ eius ppꝛia eſt diminuta ꝛ ſubordinata alteri⁹ ꝟtuti: ita q ſine illa altera ꝟtute agēte ꝟt⁹ eius nō pōt in effectū.tñ nō pōt in ꝟtute alteri⁹ pluſ q̄3 in ppꝛia ꝟtute.ſ.aliqd ad qō ꝟt⁹ eius nullo mō ſe extēdit in ſuo ordine cāndi.nūc aūt minoꝛ ſi accipiat ꝟtutē ppꝛia3 pſcindēdo ꝟtutē cāe ſupioris falſa eſt.in nihil eni3 pōt creatura ſine ꝟtute dei principalis agētis.ideo non ualet.

Queſtio.II.

Trū hec ſit rō diffinitiua ſacri quā ponit magiſter. ſacrm eſt inuiſibilis grē viſibilis forma q nō videē:q: diffinitio nō eſt niſi eius qō eſt per ſe vnū.7.meta^ce. Sacrm non eſt per ſe vnū.q: fm Aug^m ſup Joā.omel.81. ꝛ ponit.1.q.1.detrahe. Accedit ꝟbū ad elemētū ꝛ fit ſacramētū.ſed ꝟbū ꝛ elemētū nō faciūt aliqd per ſe vnū:q: vnū eſt pmanēſ aliud ſucceſſiuū. ℭ 2° ſi eſt forma:aut ergo forma que eſt altera ps:aut forma exēplaris. Sed nō pmo mō.patet:q: ſacrm nō eſt ps grē.nec ſcōo mō:q: exēplatu3 imitaē exēplar ꝛ pticipat ipm.nō ſic aūt grā ſacrm. ℭ 3° ſic.q: in q̄buſdā ſacris nō eſt niſi ꝟbū tñ qō nō eſt ſignū viſibile:ſed audibile tñ:ut pbaē inferi⁹ in ſacro pnie ꝛ mr̄imonij.ergo male dī viſibile. ℭ 4° ſic. Uni⁹ rei tñ eſt vna diffinitio ppꝛia. Sacri aūt aſſignantur alie diffōnes.patet per magrm in lrā. ꝛ Hug. ꝛ per illud Aug.10.de tri.c.5. Sacrm eſt ſacre rei ſignū. ℭ Cōtra.magr in lrā. ꝛ de ꝯſe.di.2.ſacrificiū.

Hic primo videdū eſt cui⁹ poſſit eē diffinitio: ꝛ cuius nō.2° ex hoc ſi ſacri poſſit eē aliq̄ diffō.3° ſi hec de qua queritur. ℭ Quātū ad pmū notādū eſt q cuiuſcūq3 ſiue entis ſiue nō entis qō pōt cōcipi ꝛ ſignari pōt eē aliq̄ rō nois que.ſ.explicet explicite ꝛ diſtincte illō qō nomē iportat iplicite ꝛ ꝯfuſe: ꝛ quelibet rō taliſ pt dici diffō extēdēdo nomē diffōnis.ſed diffō ppe dicta nō eſt niſi orō uerū ſignificās fm phm.1.thop^x ꝛ ideo nō eſt quecūq3 rō nois.ſed rō per quā diſtincte indicaē uerū qd rei.nō eſt ergo ppꝛie nō entis. ꝛ hoc ſiue nō ens accipiaē ppꝛie pro ipoſſibili qō icludit ꝯdictionē.ſiue pro pure negatione uel puatione.q: nō ens nō hēt qd eſt. Nec eſt rō ei⁹ qō nō eſt per ſe vnū.ut p3 ex.7.meta^ce.c.3.ut argutu3 eſt in oppoſitū.itelligo aūt per ſe vnū.ſ.qō eſt ſimplex uel cōpoſitū qō eſt ex per ſe actu ꝛ per ſe potentia. Nec iſta vnitas ipedit q diffinitū icludat aliquid tanq̄3 terminū per ſe depēdētie ſue ut accñs includit ſubiectū.uel ſicut aliqd qō ſilr eſt ſecū nā ut relatiuū includit coꝛrelatiuū.ſed phibet q nihil includaē tanq̄3 per ſe ps in ipſo qō nō ſe hēat ad aliō in eodē ſicut per ſe act⁹ ad per ſe potētiā.uel ps eiuſdē act⁹ uel eiuſdē potētie ad aliā ptē. Nec eſt 3° entis rōnis qō eſt ens diminutū.q: ppꝛie qd ſic ꝛ ens nō cōpetit niſi enti reali.p3.5. ꝛ 6.meta^ce.nec itelligo hic enſ rōniſ qō eſt in itellectu obiectiue:q: ſic oē ulē eſt in aīa:nec illud qō eſt tñ in intellectu ſubiectiue:q: ſic intellc̄o ꝛ ſcīa ſunt in aīa que tñ ſt forme reales ꝛ in gñe q̄litatis. ſed itelligo ens in aīa tanq̄3 ſecūdo cōſideratū nō tanq̄3 pmo cōſideratum (ad qō cōſiderādū moueē pmo aīa a re extra) ſed tanq̄3 ens in pmo cōſiderato inquātū cōſideratū ꝛ tale ut in ſūma ſit dicere nō eſt niſi relatio rōniſ.q: nihil habet pciſe eē in cōſiderato ut cōſiderato:niſi cōparatio qua cōſideratū cōparaē ad aliud per actū cōſiderātis.ens ergo diminutu3 ut hic accipiē vniulr eſt ens rōnis. Quarto nō eſt qd exꝑſſibile per diffinitionē de quo non pōt hēri niſi ꝯcept⁹ ſimplr ſimplex:q: fm phm.8.meta^ce.c.3.diffinitio eſt rō lōga. ꝛ op3 terminū eē rōnē lōgā exꝑmētem quid ꝛ quale.diſtincte enim explicat quod diffinitum impoꝛtat implicite.ergo op3 q de diffi-

a.l.q.

T.c.13.ꝛiñ

q.2.diſt.43

q.6. ꝛ di.6. q.1.ar^lo.3.

Soluendo pmū pn^le ꝛ alibi.

a.l.18.

In ſol^ne q.

T.c.16.ꝛ l de. 8.meta^ce.t.c.15.

a.l. ſignificari.

Cap.4.

T.c.16.ꝛiñ a.l.añ.

T.c.14.ꝛ circiter.

T.c.8.

a.l.itellc̄tio

T.c.9.

Universidad de Deusto

nito poſſin t plures ɔcept⁹ formari:qditatiuus.ſ.ꝛ qualitatiuus per quos explicaꝫ.ſ3° nō eſt ſingularis:q2 nō pōt eē rō oīno exp̄mēs qditatē eius quī illa explicet aliud qō nō ꝑtinet ad qō gd erat eē:ut patet.2.li°.q.de indiuiduatione. ¶ Ex his ſeqtur ꝙ diffinitio ꝓprie dicta eſt entis poſitiui per ſe vnius realis cōpoſiti realiter uel quātū ad conceptus vniuerſalis ꝛ ſolius talis.

De ſecūdo p̄ncipali vidēdū eſt per ordinem an aliqō iſtoruꝫ gnque excludat a ſacro hēre diffinitionē ꝓprie dictā. ꝛ ſꝫ hoc iſte ſcōs articulus hēt gnque.p̄mū non īpedit qō oſtēdo per ɔnes ordinatas.p̄ma eſt iſta. Poſſibile eſt deū aliquē effectū inuiſibilē creare ꝑtinētē ad ſalutē hoīs viatoris.hāc nō opꝫ ꝓbare:q2 theologo eſt manifeſta ex potētia diuina.2° dico ꝙ poſſibile eſt deū imponē aliqō ſignū ad ſignādū iſtuꝫ effectū inuiſibilē.hoc patet:q2 nos poſſumus īponere ſigna ad ſignādū quodcūqꝫ itelligibile a nob. cū aūt ſignū diuidaꝫ in rememoratiuū qō eſt p̄teriti.ꝛ ꝓnoſticū qō eſt futuri.ꝛ demōſtratiuū qō eſt p̄ntis:poſſibile eſt deū inſtituē q̄dcūqꝫ iſtoꝝ ſignorū inſtituē ad ſignādū ſuos effect⁹:qō etiā ꝓbatur q2 nos poſſumus q̄dcūqꝫ iſtoꝝ ſignoꝝ inſtituē ad ſignādū nr̄os effectus.ſic enim inſtituta ſunt a nobis iuramēta ꝓmiſſiones ꝛ ſigna huiuſmodi obligatoria ad ſignādū nr̄m effectū futurū.uel aſſertoria ad ſignādū effectū p̄teritū uel p̄ntē. ¶ Ulteri⁹ ſuppono ꝙ poſſibile eſt deū determinare ſe ꝛ diſponere ut coopeꝫ ad aliqō ſignū ab eo inſtitutum ad cāndū effectū ſignatū niſi īpediat indiſpō eius cui adhibeꝫ.patet:q2 ſicut eēt poſſibile in nobis ꝙ aliqs inſtituēs ſignū effectus ſui diſponeret ſe ſemper coopari hi⁹ ſigno:niſi impediret ille cui adhiberet.puta ſiqs inſtituat pro ſigno pacis uel beniuolētie tactū manus uel eleuationē digiti uel hi⁹: poſſet inſtituēs tale ſignū determinare ſe ad ſemp coopandū ad effectū ſignatū:niſi indiſpō eius cui adhiberet ſignū īpediret.tale aūt ſignū cui inſtituens diſponit regulariter coopari pōt dici ſignū uerax uel certū ad diſtinctionē ſigni incerti uel equoci.qō eq̄liter hē: fectū ſignatū cōcomitās uel oppoſitū.ꝓprie tñ diciꝫ ſignuꝫ efficax ſi adhibito ſigno ſequit ſignatū ordie nāe ꝛ nō ecōuerſo.q2 ſi ſignū ſequereꝫ ſignatū ſuū ordine nāe.ꝛ ſi poſſet eſſe ſignū certū ſi nunq̄ꝫ careret illo ſignato p̄cedēte:nō tñ eēt efficax:q2 nullo mō eius poſitio efficaciā haberet reſpectu ſignati:ſed ecōuerſo. ¶ Ultimo dico ꝙ eſt poſſibile deū ad ſignādū effectū p̄dictum ꝛ mō p̄dicto.ſ.certitudinal'r ꝛ efficaciter inſtituē ſignū aliqō ſenſibile.hoc apparet q2 ꝛ nos poſſum⁹ aliqō ſignū ſenſibile inſtituē ad ſignādū effectum nr̄m cū illis cōditiōib⁹ p̄dictis.nec ſolū potuit iſtitui vnū ſolū ſignū ſenſibile.ſed ēt ſenſibile plura ſenſibilia includēs in ſe.ꝛ hoc uel eiuſdeꝫ ſenſus uel diuerſoꝝ ſenſuū.ſicut eni ad ſignādū ꝑfectionē diuinā que eſt eēntia ſimpliciſſima poſſumus iſtituē iſtā orōnē.deus eſt īfinit⁹ ꝑfecte.que cōſtituitur ex multis ſyllabis audibilib⁹:ita poſſumus iſtituē ꝙ aliq̄ audibilia ꝛ aliq̄ viſibilia ſil' ſigr̄et cōceptū noſtrū.puta ꝙ actū beniuolētie ſigr̄et aliq̄ v̄ba certa cū aliquo actu manus uel oſculo. Ex iſtis ſequitur iſta ɔcluſio.ꝙ iſta rō totaliꝫ nō eſt in ſe falſa eo mō quo phs loqtur de orōne in ſe falſa.5.meta^cc.c.de
T.c.24. falſo.ſ.ſignuꝫ ſenſibile grām dei uel eius effectum gratuitū ex iſtitutione diuina efficaciter ſignās:ef

fectū inq̄ꝫ ordinatū ad ſaluteꝫ hoīs viatoris.patet eni ex p̄dictis ꝙ nulla ꝑticula iſtius orōnis repugnat alteri.nō eſt aūt in ſe rō falſa ſm phm ibi nec ꝑtes inter ſe ɔ̄dicāt. Jſta ergo rō nō eſt pure nō entis:puta puri īpoſſibilis:q2 nihil eſt purū īpoſſibile niſi cuius rō eſt in ſe falſa.ut patet p̄ li° di.2. Patet etiā ꝙ iſta rō nō eſt pure negationis uel p̄uationis:q2 includit in ſe aliq̄ poſitiua.ꝙ ſi ſupponaꝫ q.2°.
iſtā rōnē eē huius noīs ſacr̄m ſeqtur ꝙ ſacr̄m non eſt purū nō ens.neqꝫ ſicut īpoſſibile neqꝫ ſicut negatio.ꝙ aūt iſta rō ſit huius noīs ſacr̄m ꝓbari nō pōt:ſed opꝫ ſupponere ex uſu loquētiū de ſacro:ſicut opꝫ ſuppone ſignata uocabuloꝝ ex uſu. ¶ Uidēdū eſt ergo de ſecūda cōditione.ſ.de per ſe vnitate utrū impediat diffinitionē ꝓprie a ſacro uel ab hn̄te huiuſmodi rōnē noīs. ¶ Q2 aūt ens nō vnū per ſe nō ſit diffinibile pōt intelligi duobus modis ſ.uel ꝙ cōſiſtat ex entibus eiuſdē gn̄is uel alteriuſ que tñ nō ſupt nata cōſtituere per ſe vnū.p̄mum tenet nomē entis aggregati:ut cumulus uel aceru⁹.
T.c.13. ſcōm diciꝫ ꝓprie ens per accn̄s . patet.5.meta^cc.c. de ente ꝛ de vno.neutrū aūt hoꝝ eſt ꝓprie diffinibile.p̄mū nō.patet.8.meta^cc.c.10.nec ſcōm ut pa- T.c.7.
T.c.15. tet.7.meta^cc.c.2. ¶ Et diciꝫ ꝙ ſacr̄m ꝓprie nō ha-
T.c.16.ꝛ 1 de. bet vnitatem.ideo nō eſt diffinibile ꝓprie.includit enim multa ut tāgit p̄mū ar^m ad oppoſitū ex qbuſ
Ric.lib.4. nō pōt fieri per ſe vnū. ¶ Sed cōtra hoc. Lꝫ enim
di.1.ar.1.q.1 vnū accn̄s eēt in pluribus ſubiectis : nihilominus illud eſſet diffinibile ꝓprie:ſicut aliud accn̄s:q2 illa plura nō ꝑtinēt per ſe ad rōnem accn̄tis ſed tanq̄ꝫ additamēta. Jn iſta aūt rōne noīs p̄dicta patet: ꝙ illud qō diciꝫ ſenſibile poniꝫ reſpectu ſigni ſicut additū.ergo quātūcūqꝫ in illo nō ſit vnitas:dū tñ illa alia que ꝑtinēt ad rōnē formale noīs nō impediāt vnitatē per ſe:nō ꝓpter hoc ſacr̄m erit nō diffinibile:ita ꝙ pluralitas de qua arguiꝫ eſt illorum que ɔcurrūt in ſēſibili ſignāte fundamētū illiuſ relationis formalis quā importat ſacr̄m. ¶ Dico ergo ꝙ cum in rōne p̄dicta formale intelligaꝫ eſſe ſignū ꝛ etiā illa que per ſe determināt rōnem ſigni: cuiuſmodi ſunt ex iſtitutione ꝛ efficaciter.alia duo que ſunt ibi.ſ.ſenſibile ꝛ effectū dei gratuituꝫ ſunt ibi ut additamēta.p̄mū ut ſubiectū ſiue ut fundamētum.ſcōm aūt ut correlatiuū:pluralitas autem quecūqꝫ uel ſubiecti in ſe uel correlatiui ad correlatiuū nō ꝓhibet relationē eē diffinibilē ſimpl'r.ergo nec excludit a ſacro hēre diffinitionē ꝓpter nō vnitatē. Jta enim eſt iſte cōceptus per ſe vnus apō intellectū ſignū ad placitū efficax ſicut eſt cōcept⁹ ꝑnitatis.ꝛ ſic paternitas poſſet diffiniri ꝓprie nō obſtāte nō vnitate per ſe ſubiecti ſi ꝑnitas eſſet in duobus ſubiectis ꝛ illa ponereꝫ ut additamenta ponereꝫ etiā correlatiuū ꝑnitatis.ita in propoſito. ¶ Tertio dico ꝙ in rōne noīs p̄dicta includiꝫ aliquid qō dicit ens rōnis.ſ.hoc qō eſt ſignū ex inſtitutione.nam iſta relatio nō conſeqtur fundamētuꝫ ex nā rei.q2 etſi in re ſit aptitudo ad ſignandū effectum ſignatū.tñ actualiꝫ ſignatio nō ɔuenit ſibi niſi per actū imponētis.reſtringēdo ergo diffinitionem ad gd ꝓprie dictū extra aīam iſta diffinitio nō exp̄mit quid ſacr̄i.ergo nō pōt eē diffinitio eo mō quo eſt ratio entis cōpleti extra aīam.ſed eo modo quo diffinitio exp̄mit vnū cōceptū per ſe in intellectu ſiue ille cōceptus ſit rei extra ſiue rōniſ bñ pōt diffiniri.ꝛ hoc mō tñ ꝛ nō aliter diffiniunꝫ oēs intētiones logicales.nō enim ſignāt qditates extra

aīam:ſed tm̄mō cōceptus in aīa ſed per ſe vnos.ꝛ ſic habere diffinitionē ſufficit ad ſciam ꝓprie dictā alioqn logica nō eēt ſcia.in talibus diffinitionibus etiā iueniꝫ genus differētia ꝛ ꝓpriū eo mō quo logicus loqtur de gn̄e differētia ꝛ ꝓprio.q2 inueniꝫ p̄dicatū in gd ꝛ in q̄le eēntiale ꝛ in q̄le accidētale ɔuertibile.ꝛ ſic in rōne p̄dicta poniꝫ ſignū ut gen⁹: ex inſtitutione:ꝛ efficax ut differētia.ſenſibile v̄o ut fundamētū relationis.grā v̄o uel effectus dei gratuitus ut correlatiuū. ¶ De.4^a ꝛ 5^a cōditione nō opꝫ īmorari.patet enim ꝙ ſacr̄m ſm rōnē noīs predictam nō habet cōceptum ſimpl'r ſimplicē nec cōceptū ſingularem ſed vniuerſalem.

Ex his p̄dictis patet ſcōs articulus ꝙ ſacr̄ꝫ ſuppoſito ꝙ eius ſit rō noīs que ſupra poſita eſt pōt ſimp' ꝛ per ſe diffiniri eo mō quo intētiones ſcōe ſunt per ſe diffinibiles.ꝛ ꝙ abſolute nihil repugnat qn abſolute ꝛ ueriſſime diffiniaꝫ niſi q2 ꝓpriū eius formale eſt ens rōnis.uel niſi q2 includit aliqd qō eſt p̄ciſe ens rōnis. ¶ Ex iſto articulo patet correlarie quō ſe hn̄t cognitio gd eſt ꝛ ſi eſt ordinate.in cognitione nāqꝫ ſi eſt ſm ꝙ precedit cognitionē gd eſt.nō intelligiꝫ de actuali exiſtētia.alioqn demōſtratio cuius mediuꝫ eſt diffinitio nō poſſet hēri de nō exn̄te.cuius oppoſitum vult
T.c.20. phs p̄ poſte^r ꝛ.7.meta^cc.ſed intelligiꝫ ſi eſt de en-
T.c.35.ꝛ 53. te cui nō repugnat eē in effectu. ¶ Jn p̄ma cōditione iſtarū gnque applicādo ad ꝓpoſitū oſtenſum eſt de ſacro ſi eſt iſto mō.q2 oſtēſum eſt ſacr̄m eē tale cui nō repugnat eē in effectu:ꝛ hoc ſuppoſito inquirebaꝫ in ſp̄ali gd eēt. ¶ Appet ēt ordo cognitionis eius qō diciꝫ per nomē ad ſi eſt:q2 in p̄ma cōditione iſtarū gnque p̄ſupponiꝫ gd diciꝫ per nomē ꝛ ex illa rōne p̄ſuppoſita ɔcludiꝫ ſi eſt. Et lꝫ idē ſit gd noīs.ꝛ gd rei in hn̄tib⁹ gd rei.tñ p̄us cognoſciꝫ aliqd eē gd noīs q̄ꝫ gd rei.p̄mū enim cognoſciꝫ cognoſcēdo illud nomē eē intelligibile ꝛ ſignificabile.2^m cognoſcēdo iſtud eē alicuius poſſibilis eē in effectu.ꝛ ex rōne ei⁹ poſſibili cōcipi ꝛ ſignari . pōt cōcludi aliqd poſſe ſubeē illi ɔceptui:ꝛ per ɔn̄s illam rōnem exprimere uerū gd eſt.

De tertio p̄ncipali dico ꝙ eo mō quo pōt eē diffinitio ſacr̄i:ut patet ex.2.ar^lo.hec eſt eiuſ diffinitio.ſ.ſignū ſenſibile graꝫ dei uel effectū dei gratuitū ex inſtitutione diuina efficaciter ſignificās ordinatū ad ſalutē hoīs viatoris ꝛ in hoc efficaciter includiꝫ tā certitudinal'r q̄ꝫ ꝓnoſtice.ꝛ hoc accipiēdo ꝓnoſticū pro ſigno nō tm̄ p̄ori duratione ſignato:ſed etiā nā.hoc ꝓbaꝫ ul'r in his que pn̄t hēre diffinitionē.eadē enim eſt rō exp̄mēs gd diciꝫ per nomē ꝛ uera diffinitio.nā ſꝫ phꝫ
T.c.28. 4.meta^cc. Rō quā ſigt nomē eſt diffinitio. Et hoc appet per rōnē.q2 nomē īponiꝫ ad ſignādū eēntiā rei.ergo rō que exp̄mit gd dī per nomē diſtincte ꝛ per ꝑtes exp̄mit diſticte per ꝑtes ɔcept⁹ eēntie rei. Jſta aūt rō que poſita eſt.ſ.ſignū ſēſibile ꝛc̄.eſt rō huius noīs ſacrꝫ:ut ſuppoſitū eſt ſup̄ ex uſu loquētiū de ſacro.ꝛ ſacr̄m pōt hēre diffinitionē eo modo quo entia rōnis diffiniunꝫ.ergo iſta rō eſt eius diffinitio.ſic ergo ꝓbaꝫ q2 ita eſt. ¶ Qual'r auteꝫ hoc poſſit eē facil'r pōt patere.q2 ibi poniꝫ aliqd ꝑtinēſ
a.l. quod. ad genus relationis que eſt gen⁹ in illo gn̄e eo mō quo in rel'onib⁹ rōnis poniꝫ genus ꝛ ſpēs:puta ꝫ qō eſt ſignū.ꝛ illud determinaꝫ per dr̄ias hui⁹ generis.ſ.ſigni que ſunt ex iſtitutione ꝛ efficaciter.ꝛ ponunꝫ ibi duo addita.ſicut ul'r in diffinitionib⁹ relationū ꝛ relatiuoꝝ.ſ.ſbctū uel fundamētū qō intelligiꝫ per hoc qō eſt ſenſibile.alterū ēt.ſ.correlatiuū qō notaꝫ per hoc qō eſt grāꝫ uel effectū ḡtuitū.

Ex his patet ſol'o qōnis. Dicēdū eſt eni ꝙ illa rō de qua queriꝫ ſi recte itelligaꝫ ꝛ per alia nō explicata ſuppleaꝫ eſt ꝓpria rō diffinitiua ſacr̄i eo mō quo ſacr̄m eſt diffinibile.eſt eni illa rō ſic itellecta ꝛ ſuppleta eadē cū rōne p̄dicta. ꝙ eni poniꝫ forma debet itelligi pro ſigno ſenſibili eo mō quo imago herculis dī forā herculis.ꝙ ibi additur viſibile debet itelligi pro ſenſibili in cōi:ꝛ pro tāto debet itelligi viſibile poni pro ſenſibili cuiuſlibet ſenſus.q2 viſus eſt excellētior oī ſēſu ꝛ plurīū dr̄iaruꝫ cognoſcitiuus ſm phm.1.meta^cc.poniꝫ In phe°.
etiā ibi viſibile pro ſenſibili ſiue vno ſiue pluribus ꝛ hoc plurib⁹ ꝑtinētib⁹ ad eūdē ſenſum uel aliū ꝛ aliū. Poniꝫ aūt ibi grā īuiſibilis ꝓ effectu dei gratuito iteriori ordinato ad ſalutē hoīs viatoris.utꝝ aūt grā ibi ſumaꝫ ul'r pro grā inherēte aīe ſbctiue: an gn̄aliꝰ ut exp̄ſſi ſup̄.ut.ſ.ſignificet effectuꝫ dei In diffōne
di.8.q.1. gratuitū ꝛc̄. Jn mā de eucharīſtia patebit.quia ibi res ſacr̄i nō eſt aliq̄ grā accn̄talis inherēs aīe.ſuppleri aūt debēt dr̄ie ſpecificātes ſignū:puta ex iſtitutione ɔtra ſignū ſignās nāliter ꝛ efficaciter ɔtra ſignū equocū ꝛ ſignum ſequēs nāliter ſignatum.

Ad primum arg^m dico ꝙ lꝫ fundamētū huius relationis plura includat ex qbus nō ſit per ſe vnū.ut ꝓbaꝫ de ſucceſſiuo ꝑmanēte.tñ nō ſeqtur qn ſacr̄m quātū ad ſuā formalē rōnē ſit per ſe vnū. ¶ Et ſi arguiꝫ ɔtra ꝫ. q2 relatio nō eſt ꝓpter ſe vna niſi habeat fundamētum vnū. ¶ R̄n° ꝙ ſi forte hoc eēt uerū de relationibus realibus de qbus eſt dubiū.q2 forte in multis trahētibus vnā nauē eſt vna relatio trahētium ad vnū tractū.tñ in relationib⁹ rōnis ꝓpoſitio eſt manifeſte falſa:q2 quātūcūqꝫ diuerſa pn̄t cōcurrere in fundamēto vnius relationis rōnis.non enim oportet niſi ꝙ multa ibi cōcipianꝫ quaſi vnū in ordine ad aliqō ſignatū. Hoc patet.q2 huius relationis vnius que eſt ſignare multū bonū.bñ pōt eſſe fundamētū totū iſtud.ſ.circulus cooptus folijs hedere in cruce poſitus ꝛc̄.ita etiā multe orōnes cōtexte.uel vna rō ex multis ſyllabis que nihil vnuꝫ per ſe faciūt ſunt fundamētū vnius relationis huiuſ que eſt ſignare deo mec aliq̄ que ſibi intrinſece inſunt:cū tñ illud ſignatū ſit vnū ꝛ idē ſimpliciſſimum. ¶ Ad ar^m 2^m ꝛ 3^m patet ex dictis in explicatione diffinitionis magr̄i. ¶ Ad 4^m pōt patere ex illiſ.q2 qō vna diffinitio nō exprimit alia exprimit: ut ſic ex oībus colligendo qō ſparſim iueniꝫ in ſingulis poſſit haberi vna diffinitio cōpleta : q̄lis eſt illa ſupra poſita.

Queſtio.III.

Habito de ſacr̄i qditate. quero de eius inſtitutione Utrū pro tp̄e cuiuſcūqꝫ legis a deo date debuerit inſtitui aliqō ſacr̄m.ꝙ non. q2 nō legimus de aliquo ſacro inſtituto a deo pro tp̄e legiſ nāe.ſacr̄m aūt nō pōt inſtitui niſi a deo.ſm eius diffinitionē.ergo ꝛc̄. ¶ Cōfirmatur per Greg^m moral'.4.li°.ꝛ poniꝫ de cōſe.di.4. Qō apud nos ualet aqua baptiſmi:hoc egit apud ueteres uel pro paruulis ſola fides.uel pro maioribus virtus ſacrificij.ergo nō fuit apud eos ſacr̄m. Sed maior videꝫ eē neceſſitas pro aliq̄ lege ratio ſacr̄i ɔtra morbū q̄ꝫ aliqō aliud. ¶ Jtē deus nō eſt cauſa:nec dat directe occaſionem errādi hoi. Sed

in ſenſibilibus eē ſalutē eſt directe occaſio errādi. q:.ſ.credēdi aliqd numinis eē in talib⁹ ſenſibilib⁹. ꝛ per ꝯñs idolatrādi.ergo deus nō inſtituit aliqd ſenſibile:ut in eo uel per illud eēt ſalus querenda. ¶ Itē deus nō imediate ſed per miniſtrū aliquam legē dedit.patet de lege moſayca per totū.ergo ſilr̄ de lege euāgelica videt ꝙ iſtitui potuit uel ordinari illud ſacrm per aliū miniſtrū ꝛ nō nēcio imediate a deo. ¶ Itē cū plures leges fuerint a deo date: ſi cuiuſlibet tpe fuerit ſacrm a deo iſtitutū.ergo aliud ꝛ aliud:q: ſi ſacrm legis p̄oris remāſiſſet tpe legis poſterioris:nō fuiſſet aliud inſtitutū pro lege poſteriori. Sed ꝯñs eſt incōueniēs:q: uox ſeł impoſita ad ſignificandū ſemp manet ſignificatiua eiuſdē.ergo multo magis ſignū ſemel a deo impoſitū ſemp manet ſignificatiuū eiuſdē. ¶ Cōtra. Aug^{us} ꝯtra Fauſtū.19. In nullū nomē religionis coagulari pñt hoīes niſi aliquoꝝ ſignoꝝ uelut ſacroꝝ viſibilium conſortio colligent.

Hic quatuor ſunt vidēda. ¶ Primo ꝙ ſacrm aliqd fuit inſtituēdū. ¶ 2° a quo.q: imediate a deo. ¶ 3° an pro tpe cuiuſcūqꝫ ſtatus vie poſt lapſum. ¶ 4° an aliud ꝛ aliud pro ſtatu alterius ꝛ alterius legis. ¶ De p̄mo dico ꝙ ſacrm debere inſtitui nō pōt ꝓbari neceſſario neqꝫ a p̄ori.q: deus extra ſe nihil agit nēcio.neqꝫ a poſteriori ſicut a fine.q: abſolute poſſibile eēt effectū inuiſibilē hēri ſine tali ſigno. Sed ꝙ ꝯgruum fuerit ſacrm inſtitui ꝓbaf rōne ſilī illi que poſita eſt in p̄cedēte.q.in p̄ ar^{lo} ꝓbāte poſſibilitatem ſacramēti. Cōgruū enim eſt effectū iuiſibilē cāndū a deo ordināte hoīem ad ſalutē ſigri per aliqd ſignū ſenſibile ut viator ingrēs cognitionē ex ſenſibilib⁹ effectū illū inuiſibilē certius cognoſcat.nec ſolum ꝯgruit eē ſignū huius effectus q̄ſi ſpeculatiuū.per qd.ſ.poſſit hēri cōceptus in intellectu de illo ſignato:ut hō ſignat nām humanā.ſed ſignū quaſi practicū.ſ.qd ſignat ſignatū eē uel fieri.nec adhuc ſignū practicū dubiū ſeu equocū uel incertū.q: etſi per tale ſignū duceref hō in cognitionē fieri huius effectus nō tm̄ appeteret illud ſignū ſibi adhiberi ꝑpter incertitudinē ſigni reſpectu fieri ſignati: ergo talē effectū ſignari per ſignū practicū certum ꝛ efficax fuit cōgruū:ut ꝛ hō ex tali ſigno effectū cognoſcat: ꝛ in tali ſigno effectū ardēter querat.nec tm̄ ꝯgruit ſignū illud eē certū certitudie demōſtratiua:ſed q̄ſi ut in pluribus. Sicut enim in ſpecula-

I.c.43. bilib⁹ aliqd ſignū eſt certū ꝛ nēciū.aliqd ut in pluribus.p̄ poſte⁹.ſic poſſet ſignū practicū hēre certitudinē q̄ſi nēciam:ſi ipm ułr ꝛ q̄ſi nēcio cōcomitaref fieri effect⁹.uel certitudinē ut in plurib⁹ ſi ipm ꝯcomitaref effectus ut in plurib⁹.nō fuit aūt ꝯgruum eē ſignū aliqd certū ſenſibile p̄mo mō.q: cū illud ſignū ſenſibile debeat adhiberi ab hoīe:ſequeref ꝙ in ptāte hoīs eēt ſignū aliqd ad qd deus ułr cāret illū effectū inuiſibilē:qd auferret a ſuſcipiēte debitā p̄parationē.ſufficeret enim ſibi ꝙ q̄litercūqꝫ indiſpoſitus illud ſignū ſuſcipet. Cōgruit igitur effectū talē inuiſibilē ſignificari per ſignū ſenſibile practicū certū certitudine ut in plurib⁹.i.ſemp niſi indiſpō ſuſcipiētis ipediat. ꝛ hoc ſigno nāliter p̄cedēte fieri ſignati.ut ſic ſuſceptio ſigni ſit q̄ſi diſpoſitio ad ſignatū. ¶ Has aūt oēs conditiones ꝙ.ſ.ſit practicū certū ut in plurib⁹: ꝛ p̄cedens nāliter fieri ſignati itelligo per hāc cōditionē efficax.tale autē ſignū nō pōt eē aliqd ſenſibile ſignificās nāliter:q: nullū ſenſibile hēt efficaciā nālē ad effectū inuiſibilē.ergo cōgruit ꝙ ſit ſignū inſtitutū ſiue impoſitū. ¶ Sic ergo hētur ſm totā rōnē ſacri ꝙ ꝯgruū ē ſacrm iſtitui ꝑpter cognitionē ꝛ deſideriū cāndū in viatore reſpectu effect⁹ inuiſibilis.ꝛ hec eſt ratio quā tāgit magr̄ in lrā.ſ.pp eruditionē ꝛ.alias duas rōnes tāgit ꝑpter.ſ.exercitationē ꝛ humiliationē: quā expōnē tāgit in lrā.ꝛ iſte tres rōnes ꝯcludunt rōnē iſtitutionis ſacri ex pte cuiuſcūqꝫ ꝑſone puate. ¶ Eſt ēt alia rō que tāgit illā ꝯgruitatē ex pte totius coītatis.Cōgruū eſt eni oīb⁹ viatorib⁹ vni⁹ ſecte aliqb⁹ ſignis exteriorib⁹ coicare ꝛ ꝯuenire.ꝑ que ēt ab alijs alterius ſecte diſtinguant. ¶ Nam ex talib⁹ ſignis noſcit hō qs eſt ſue ſecte: ꝛ qs alterius.hoc aūt expedit:q: qui ſciūt ſe eiuſdē ſecte iuuāt ſe mutuo ad obſeruationē eius: ꝛ qui ſciunt ſe diſſilis ſecte vitāt ſe mutuo tanꝗ mutuo ſe ipedientes.tale aūt ſignū vnitiuū eoꝝ qui ſunt eiuſdem ſecte: ꝛ diſtinctiuū ab alijs expedit eē practici reſpectu alicuius effect⁹ inuiſibilis ptinētis ad obſeruationē ſecte. Sic ergo patet ꝙ neceſſitas ꝓbari non pōt.ſed cōgruitas ꝓbaf per rōnē.factū aūt ꝓbabr ꝑ auctē:ut tāgeē in.4.ar°.q: auctes nō loquunf de ſacro in cōi ſūpto ſicut hic adhuc tractaf.ſed loquunf ꝑpālē de tali ꝛ tali ſacro talis uł talis legis.

Quē aug^{m} ꝯtra fauſtū ubi ſupra.

De ſecūdo dico ꝙ aliūde ſignū pcticū hēt ꝙ ſignificet practice ſignatū ꝛ aliūde ꝙ ſit certū ſignū.qd patet:q: poſſibile eſt qñqꝫ aliquē nō ueracē uti illo ſigno.ſignationē enim habet ex inſtitutione:ſed ꝙ ſit certum: nō habet niſi ex determinatiōe alicuius cāe cooperātis illi ſigno ad cāndum ſignificatum.vbi gra.ſi ab aliquo legiſlatore inſtituat in pollitia ſua pro ſigno pacis tactus manus uł huiuſmodi.ꝛ ſi ex iſta impoſitione habet iſtud ſignū qd practice ſignificet pacē.tm̄ ſi alius nō uerax pōt uti iſto ſigno:iſtō ſignū nō eſt certū ex impoſitiōe legiſlatoris ſed remanet equocū.qñqꝫ.ſ.ueꝝ qi habet cōcomitās ſignatū.qñqꝫ falſum.falſus enim utif iſto ſigno ſiue ſignato ſicut uteref ſigno ſpeculatiuo beniuolētie ſiue ſignato:dicēdo.cōcedo tibi dilectionē meā habēs aliud.ſ.oppoſitū in mēte. ¶ Ad ꝓpoſitum.ſacramētū ꝛ practice ſignificat effectū practicū cauſari in illo cui adhibef. ꝛ ſic ſignat ꝙ eſt ſignū certum ut in pluribus ſiue regulariter quātū eſt ex ꝑte eius. ¶ Quātū ad ſignationē aūt poſſibile eēt ꝙ inſtitueret ab aliqua creatura:q: ſicut poſſet hō imponere ſignum ſpeculatiuū effectus dei:ut patet de iſta orōne.deus cauſat grām in aīa: ita poſſet imponere ſignū qd practice ſignaret deum inuiſibiliter agere:ſed nō poſſet dare illi ſigno ꝙ eſſet regulariter certū:nō enim pōt dare certitudinem alicui ſigno practico niſi in cuius ptāte eſt poſſe cāre ſignati illius ſigni.ſolus autē deus pōt ſe determinare ad cauſandū effectum ſibi ꝓpriū.ergo ſolus deus pōt dare certitudinē ſigno practico ſui effectus.ſic ergo patet ꝙ a deo ſolo pōt inſtitui ſacrꝫ quātum ad ſignū certum.inquantū autē abſolute eſt ſignum practicū poſſet inſtitui ab aliquo alio. ſed nō cōgruit:q: inſtitutio talis ſigni eſſet omnino fruſtra.cum ex impoſitione nunꝗ ſine aliq intrinſeco poſſet habere ueritatē cum nō ſit in poteſtate imponētis nec utētis. ¶ Nec congruit ꝙ deus cōmittat inferiori ſe inſtituere ſacramētū inquātum certum ſignū:ne deus eſſet approbator ſigni falſi uel equiuoci.pōt tamē ſacrm inquātum ſignū

ꝛ inquantū certum ab alio a deo ꝓmulgari ut a p̄cone.ſed iſta ꝓmulgatio nō eſt inſtitutio:ſed p̄ſuponit inſtitutionē. ¶ Ex iſto patet an ſacramentū ex inſtitutione ſua hēat efficaciaꝫ.ſi enim itelligaf inſtitutio p̄ciſe ipoſitio ad ſignādū practice.dico ꝙ nō. ꝛ patet ex dictis.ſi aūt intelligatur inſtitutio determinatio quedā uolūtatis ipſius inſtituentis ad coopandum illi ſigno:que inſtitutio nō eſt p̄ciſa impoſitio:ad ſignādum practice.ſed cum hoc determinatio ſigni ad ueritatē ꝛ ad certitudinem. hoc modo ex inſtitutione habet efficaciam:hoc eſt ꝙ ſignatum concomitef iſtud ſignum. Et ſicut in homine eſſet alius actus realiter quo inſtitueret oſculum ut ſit ſignū recōciliationis. ꝛ ali⁹ act⁹ quo determinaret uoluntatē ad iſtud ſignatū cāndū ſigno exhibito.ita eſt in deo alius actus rōnis ad inſtituendū ſignū ſenſibile ad practice ſignādū effectum dei: ꝛ ali⁹ quo determinat ſe realr̄ ad coopandū tali ſigno regularit̄.i.ſemp qñ idiſpoſitio ſuſcipientis nō ipedit. Iſti tm̄ duo actus ſil̄ ꝯcurrentes pñt dici vna ſacri inſtitutio cōpleta iquantū eſt ſignū certū ꝛ diſtinctū a ſigno equoco. Q. ſi hoc eſt de rōne ſacri uti videf ex illa pticula efficax.ſequif ꝙ de rōne ei⁹ ꝓprie dicta eſt ꝙ a ſolo deo poſſit inſtitui.ſi aūt nō eſt de rōne ei⁹:q: accidit ſigno utrū ſignatū ꝯcomitef ipm uel nō.ſaltē ipſa pfectio ſupaddita rōni ſacri que eſt ueritas uł ꝯformitas in ſignādo ad rē ſignatā reqrit ut iſtituaf a deo.ſiue ꝙ deus determiet ſe regulariter cooperari illi ſigno.

De tertio ar^{lo} apparet ex p̄. Nā pro quocūqꝫ ſtatu in quo eſt morb⁹ neceſſaria eſt medicina. ꝛ pro quocūqꝫ ſtatu vie maxime poſt lapſum ꝯgruū eſt hoīem manuduci ad iuiſibilia p aliqd ſenſibile.ſed in omni ſtatu vie maxie poſt lapſum morb⁹ eſt in nā.ḡ pro omni illo ꝯgruū eſt aliqd inſtitui ſacrm. In ſpāli autē an plura pro tpe eiuſdē legis ꝛ que uel quot tāgef iferi⁹.hic enī tm̄ querif in gñali de qñ ſicut de alijs ꝯditionib⁹ ptinentib⁹ ad inſtōnē. ¶ Ex h̄ appet ꝙ in ſtatu p̄ie nullū ꝯgruit ſacrꝫ:q: tūc nō indiget hō ſenſibilib⁹ ut cognoſcat intelligibilia ptinentia ad ſalutē ſuā. neqꝫ tūc indiget excitari ad querendū ptinētia ad ſalutē:q: eſt pfecte ꝯſecut⁹ ſalutēꝫ. ¶ Pro ſtatu ēt inocētie nō fuit ꝯgruū inſtitui ſacrꝫ ſic poſt lapſuꝫ q: etſi tūc hō nō potuit niſi ex ſenſibilib⁹ cognoſcē intelligibilia.tm̄ nulluꝫ ſenſibile fuit nēcium tanꝗ ꝯferēs ad ſalutē remouēdo aliqd ipedimentū ſalutis:ut.ſ.poſſit dici ꝓprie medicina. An v̄o matrimonium qd certum eſt fuiſſe in ſtatu innocentie fuerit ſacramentum.de hoc inferius.

a.l. exercitari.

a.l. hō pōt ex ſenſibilib⁹ coḡſcere tm̄ nullum

di.26.

De quarto. Primo opꝫ vidē quō ſacrm poſſit diſtinguī. ꝛ 2° ad ꝓpoſituꝫ. ¶ De p̄ ſciendū ꝙ ſacrm vno mō diſtinguif quaſi uox in ſignificationes in ſacrm ꝓprie ꝛ improprie dictū. Alio mō diſtinguif q̄ſi ſupius in iferiora. ꝛ hoc qdē tripl̄r.cum eni ſit ſenſibile ſignās aliqd uel pōt eſſe aliud ꝛ aliud ſacrm:q: aliud ꝛ aliō ſenſibile uel aliud ſacrm:q: aliā ſignationē hñs: ꝛ hoc dupl̄r.uł ſimpl̄r aliā reſpectu alteri⁹ ꝛ alteri⁹ ſignati:uel ſm qd ſeu iperfecte aliā reſpectu eiuſdeꝫ uariati ſꝫ magis ꝛ minus. ¶ Ad ꝓpoſitū dico:ꝙ in quacūqꝫ lege pōt inueniri ſacrꝫ diſtinctū p̄ mō. In q̄libet eniꝫ lege ſic fuit ſacrm ꝓprie dictū aliqd ex 3° ar^{lo} ſic fuit ſacrꝫ aliqd improprie dictū imo multa talia.puta a p̄n⁹ genuflexiones inclinationes ꝛ ꝓſtrationes ad terrā ꝛ hi⁹.que pñt gñaliter dici ſacra ſigna: ꝛ ita iproprie ſacra:hec etiā poterāt eſſe eadem: ꝛ multa alia in lege Moyſi ꝛ euāgelij. Sꝫ loquēdo de ſacro ꝓprie dicto.dico ꝙ debuit eē aliō ꝛ aliud in alia ꝛ alia lege. ꝛ h̄ nō curādo h̄ de alijs ſacris.ſaltē hoc fuit ꝯgruū de eo qd iſtituebatur ut medicina ꝯtra morbū originalis pcti.debuit etiam eſſe aliud in rōne ſigni ꝛ rōne ſenſibilis iſtituti ad ſignandū. ¶ Primum ꝓbaf.nō qdem ꝙ ſignatio eſſet ſimpl̄r alia ꝛ alia reſpectu alteri⁹ ſimpl̄r. Naꝫ exquo in qualibꝫ lege fuit medicina cōtra eundē morbum nō fuit ſimpl̄r aliud qd ſignabaf per tale ſacrm in alia ꝛ alia lege:ſed debuit ſignificatio eē alia reſpectu alterius ſm minus ꝛ magis uariari. ¶ Qō ꝓbaf.q: in ꝓceſſu gñationis humane ſemper creuit notitia ueritatis.ut pꝫ per Greg^{m} ſuper Ezech.ergo ꝯgruum fuit in lege poſteriori ſignuꝫ inſtitutū euidentius ſignare ſignatū.lex aūt poſterior ſemp fuit pfectior:q: deus ordinate agēs ꝓcedit de iperfecto ad perfectū.lex aūt pfectior requirit adiutoria pfectiora ad ſui obſeruatiōeꝫ.ergo lex poſterior debuit habere ſacrm ſignās perfectioreꝫ grām.ſic ergo ꝯgruum fuit in alia ꝛ alia lege eē ſignationē aliam ꝛ aliam manifeſtioreꝫ in poſteriori ꝛ reſpectu ſignati poſterioris. ¶ Ex hoc ſequif ꝙ docuit eſſe aliud ꝛ aliud ſacrm quantū ad ſenſibile ſignās.nam magis ꝯgruum eſt ad ſignandū pfectiorem grām: ꝛ manifeſtius ſignandū nouū ſignum imponi:q̄ꝫ antiquū remanere.antiquū enim ex p̄a ipoſitione nullo mō potuit aliō ſignare q̄ꝫ p̄. ipſum aūt p̄^m ſeu idem ſenſibile poni in 2ª lege ad aliud ſignandū q̄ꝫ p̄:uel alio mō ſignandū nō erat ita ꝯgruum ſicut aliud iponi.ut pꝫ etiam in ſignis practicis inſtitutis a nobis qd rōnabilius eſt ad ſignificandū perfectiorē effectum noſtrū: ꝛ manifeſtius imponere nouum ſignū q̄ꝫ antiquū remanere aut aliud prius impoſitum de nouo iponere.

a.l. ꝛ rōne ſiguratiōis.

Quē hugonē de ſacris

a.l. pfectioris.

Ad argumenta. Ad p̄^m dico ꝙ deus non erat cā directe nec occaſio idolatrādi.nō enim inſtituit illa ſenſibilia quaſi in eis ſit.uel crederet aliqd numinis ſꝫ inſtituit illa tanꝗ ſigna effectus ſui creandi.ex qbus cognitio ꝛ directio viatoris poſſit hēri ad querendam ſalutē. ¶ Ad 2^m ar^m inferius patebit. ¶ Ad 3^m dico ꝙ nullus alius a deo erat legiſlator niſi ſicut preco p̄nunciās legem: ꝛ ita potuit eſſe ꝓnūciator ſacroꝝ huius legis ſed nō inſtitutor. ¶ Ad 4^m patet ex 4° ar^{lo} q: aliud ꝛ aliud fuit inſtitutū ſacrm pro tpe alterius ꝛ alterius legis.ſaltē de illo ſacro per qd fiebat principalis diſtinctio legis a lege.q: in illo debuerūt hoīes eiuſdē legis ꝛ inter ſe ꝯuenire ꝛ ab alijs alteri⁹ legis diſtigui. Qō.IIII.

q.ult^a hui⁹ diſ. ſoluēdo p̄^m p̄n^{le}.

Utrum ſit poſſibile aliqd ſacramentuꝫ quantūcūqꝫ perfectū habere cauſalitatē actiuā reſpectu grē ꝯferende.ꝙ ſic. Aug.ſuper Joā. omel.80. ꝛ.j.q.j.Detrahe. Que eſt v̄tus iſta aque ut corpus tangat ꝛ cor abluat.loquif de aqua baptiſmali.ergo illa cor abluit.cor aūt.i.anima non abluitur niſi per grām uel grē cauſam.ergo ꝛc. ¶ Item magiſter ponit in littera rōnem ſacramenti qd eſt ſignū grē:ita ut eius ſimilitudineꝫ gerat ꝛ cauſa exiſtat. ꝛ per hoc aſſignat differētiaꝫ ſacramentoruꝫ noue legis ꝛ ueteris.q: illa ueteris erant tm̄ ſigna grē.iſta noue legis nō ſunt ſoluꝫ ſigna ſed cauſe.ergo eſſe cauſam grē eſt cōditio completiua in diffinitione ſacramēti perfecti. ¶ Item

Uiō uarrones p̄ª.q.4ª de hac materia op̄.

Universidad de Deusto Biblioteca

in quadā oratione petit eccl'ia. Perficiāt in nobis
domine tua ſacramēta que cōtinent. ¶ Ex hoc ar
guitur dupl'r. primo q: petitur gratia ⁊ nō petitur
impoſſibile. ergo eſt poſſibile ſacr'a efficere grām.
2° q: innuitur ſacr'a cōtinere qȯ petitur. ſ. gratiam.
Non aūt cōtinent eam formal'r. ꝓ3. ĝ virtualit' aut
cauſal'r. ¶ Cōtra. Ber. in ſmone de cena dn̄i. Sic
inueſtit' canonicus per librū: abbas per baculum:
epiſcop⁹ per anulū. ſic diuiſiones grāṙ diuſe ſunt
tradite a ſacr'is. patet ꝙ illa de q̄b⁹ exēplificat ſt' tm̄
ſigna ⁊ nō cāe. ¶ Itē Aug^n⁹. 83. q. q. 53. quedā ſūt
que de⁹ efficit per ſeipm ſicut eſt illuminare aīas. ĝ
⁊ ſic cāt grām. ¶ Itē ſi ſacr'm eēt cā grē aut vniuo
ca: aut equoca. nō vniuoca: patet. q: nō pōt eē grā
formal'r in ſacr'o. nec equoca: q: cā equoca eſt ſim-
pliciter ꝑfectior ſuo cāto. nobilius aūt aliqd ul' emi
nētius gratia non pōt eſſe in re ſenſibili ut in ſubie
cto eius.

Queſtio. v.

Iuxta hoc querit' Utrū poſſi bile ſit i aliquo ſa
cramēto eē aliquā ꝟtutē ſupnāle3. ꝙ ſic.
Per Aug^m auctē ſupdicta. Que eſt iſta
ꝟtus aque ⁊c̄. ¶ Itē medicina ꝯtinet for
maliter ꝟtutē aliquā actiuā reſpectu ſanitatis. Sa-
cramētū eſt medicina aīe ⁊ hoc ꝑfecta. ĝ ⁊c̄. ¶ Itē
T. c. 10. noua relatio nō aduenit alicui ſine nouo fūdamen
T. c. 17. ⁊ i to. patet: q: 5. phy^r. ⁊. 7. Nō eſt mot⁹ neq̄ mutatio
de. ad relationē niſi q: ad abſolutū. nūc aūt illō qȯ po-
nit' ſignū ſenſibile in ſacr'o hēt relationē nouā: ĝ in
illo eſt aliq̄ forma abſoluta noua. illā dico ſupnālē
ꝟtutē nouā. ¶ Ad oppoſitū. Si ponat' talis ꝟt⁹ nō
pōt poni ꝑtinē ad aliqȯ genus entis. oīs aūt forma
abſoluta ꝑtinet ad aliqȯ genus entis. ergo. ꝓbatio
ꝑme: q: diſcurrēdo per oīa gn̄a nō poſſet ꝑtinē niſi
ad genus q̄litatis. Sed nec ad illud. patet diſcurrē
do per oēs ſpēs ei⁹. nō eni3 eſt hitus uel diſpō: nec
nālis potētia uel ipotētia. nec paſſio uel paſſibilis
q̄litas. nec forma uel figura. ergo ⁊c̄. ¶ P. ad ide3
ſacr'm q̄nq̄ ꝯcurrūt diuſa ſenſibilia ut īfra patebit
in multis ſacr'is noue legis. Sed ide3 accn̄s reale
abſolutū nō pōt eē in diuerſis ſbetis. ergo non pōt
eē aliq̄ vna ꝟtus que ſic ſit forma abſoluta realis i
tali ſacr'o. Uni⁹ aūt ſacr'i eſt vna ꝟtus ⁊c̄. ¶ Item.
oē accn̄s reale ſpūale eſt ſimpl'r ꝑfectius quocūq̄
a. l. ſupnāle accn̄te nāli. ꝓbat'. q: in illud nō pōt cā nālis. in iſtō
pōt. ⁊ iſta ipotētia nō videt' eē niſi ꝓpter eminētiā
effect⁹. ſi ergo in ſacr'is eēt aliq̄ ꝟtus ſupnālis: illa
eēt ſimpl'r nobilior oī q̄litate nāli. ergo in uerbis ſa
cramētalib⁹ alicuius ſacr'i eēt aliqȯ accn̄s abſolutū
ſimpl'r ꝑfectius omni ꝑfectione intellectualis crea
ture: qȯ eſt inconueniens.

In iſtis queſtionib⁹ eſt vna opinio tenēs ꝑ
Tho. i. 4. tē affirmatiuā. ¶ Quātū ad ꝑma3
di. j. q. j. in. j. qōnē dicit ꝙ oēs cogunt' ponere ſacr'a noue legis
ꝑte illi⁹. q. eē aliquo mō cāe grē. tū ꝓpter auctē ſcōrū. ſ. Aug.
adductā ad ꝑncipale ⁊ alioꝝ. tū ꝓp cōe dictum ꝙ
ſacr'a noue legis hoc efficiūt qȯ figurāt. Ꝺ ſm iſtoſ
ſacr'a nō pn̄t poni cā grē ſine qua nō tm̄: q: cā ſine
qua nō que nihil pōt facē ad effectū efficiendo uel
diſponēdo nihil cāſitatis hēt ſup rē niſi ſicut cau-
ſa per accn̄s: ſacr'm aūt nō eſt cā grē per accn̄s: tu3
q: nō poneret' in eius diffinitione: cū tn̄ hic ponat
magr' in diffinitione ſacr'i. tū q: illud qȯ eſt per acci
Cap. de ſpe dens nō ꝑtinet ad artē in Porphyrio. Scī aūt de
ſacr'is tractātes ꝑciſe: uel ꝑcipue tractāt de cāſitate
coru3 reſpectu grē. patet: q: per hoc ſacr'a noue le-
gis ⁊ ueteris diſtinguunt' ut dicit' in lr'a. Si autē ⁊
hec ⁊ illa tm̄ ſignarēt grām: l3 iſta poſſent ꝑfectiuſ
ſignare q̄3 illa: tn̄ nō eēt diſtinctio in rōne cāe ⁊ nō
cāe: nō enim eēt diſtinctio niſi per aliā ⁊ aliā rōne3
ſignādi: qȯ nullo mō tribuit rōnē cāndi ⁊ non cau
ſandi. Qual'r ergo ſacr'm ſit cā grē ponit' ſic. q: ef-
ficiēs diſtinguit' dupl'r. vno mō ex ꝑte effect⁹ in diſ
poſitiuū: qȯ inducit effectū ꝑuiū: ⁊ in ꝑfectiuum
qȯ inducit effectū ꝑncipalem. Alio mō ex ꝑte effi-
ciētis in ꝑncipale ⁊ inſtr'ale. ¶ Inſtr'm aūt dupli-
cem habet actionē. vnam ex nā ꝓpria. aliam prout
motum eſt a ꝑncipali agēte: ⁊ quādo habet ſcd̄am
ſimul habet ⁊ ꝑmā ⁊ per ſcd̄am attingit ad aliqd
ultra illud ad qȯ attingit per ꝑmam: al's nō eſſet in
ſtrumētū: ⁊ illud ad qȯ attingit per ſecūdam que
eſt eiuſ inquātū motū eſt uel inſtr'm aliquando eſt
terminus ꝑncipalis agētis: aliq̄n eſt tm̄ diſpoſitio
ad illū terminū. ¶ Ad ꝓpoſitū. aqua ꝑ formā ſuā
nālem habet oꝑationē ꝓpriā. ſ. abluere uel madefa
cere corpus. Ulterius aūt inquātum eſt inſtr'm di-
uine miſericordie habet effectū ulteriorē. nō qdem
ad grām tanq̄3 eam attingat etiā in virtute ꝑncipa
lis agētis: ſed ad diſpōnem ꝑuiā: que in q̄buſdā
ſacr'is eſt caracter. in q̄buſdā eſt aliq̄s ornatus aīe
ꝓportionatus caracteri. Sic ergo ſacr'm inſtr'ali-
ter nō agit ad grām: ſed diſpoſitiue: q: nec per acti
onem que eſt eius tanq̄3 inſtr'm attingit illā: ſed diſ
poſitionem ꝑuiā: ⁊ ſm iſtos iſtud eſt cōſonu3 di
cto magiſtri in littera qui dicit: ꝙ homo nō querit
ſalute3 a ſacramētis quaſi ab eis. ſed per ea a deo.
hec enim prepoſitio. a. denotat cauſam agēte3. per.
ꝟo notat cauſam inſtr'alem.

Secūdum illam opi. dicit' ad ſecūdam. q. Tho. in. 4
ꝙ in ſacr'is eſt aliqua virt⁹ ſup di. j. q. 2. i. 2.
naturalis: que non tm̄ eſt ordō ad effectū: q: virtuſ ꝑte illi⁹. q.
ſemꝑ noīat ꝑncipiū agēdi. ꝑncipium aūt actionis:
ut ꝓbat'. 5. phy^r. eſt aliqua forma abſoluta. Qua- T. c. 10. ⁊ iñ
lis aūt ſit illa virtus oſtēdit' per diſtinctionē. nam
virtus que eſt ꝑncipiu3 agēdi ſemꝑ ꝓportionatur
agēti. agēs autē ꝑncipale agit ſm exigētia3 ſue for
me. ideo virtus actiua in eo eſt forma habēs cōple
tum eſſe. Inſtr'm aūt agit ut motum ab alio: ⁊ ideo
competit ſibi virtus ut ꝓportionata motui. motuſ
autem eſt ens incōpletum quaſi ens mediū inter
potētiam ⁊ actū. 3. phy^r. ⁊ ideo virtus inſtr'i iquā- T. c. 15. ⁊
tum eſt huiuſmodi habet eſſe incōpletū: nō fixū in circiter.
natura. ſicut virtus immutādi viſum eſt in aere in Idē etiā. 8.
quātum eſt inſtr'm motū a corpore. ſed huiuſmodi phyſicorū.
entia imꝑfecta que ſunt in fieri ſolēt intētiones cō
muniter noīari: eo modo quo virtus in aere ad im
mutādum viſum dicit' intētio coloris. virtus ergo
ſpūalis que eſt in ſacr'o inquātū inſtr'm eſt in eo q̄
ſi in fieri tanq̄3 ens icōpletū ſiue itētionale. ¶ Et
ſi arguit' ꝙ in corꝑe nō pōt eſſe aliq̄ virt⁹ ſupnālis
Rn̄det' ſm dicta. ꝙ l3 nō poſſit ibi eē ꝟt⁹ ſupnālis
ſ3 eē cōpletū. pōt tn̄ ibi eē ſ3 eē icōpletū ꝑ modū i
tētionis ſicut exēplificat' in multis. ¶ Prio qdē q:
ſic ſermo audibilis cauſa exiſtēs diſciplie ſm phm
in ꝑncipio de ſenſu ⁊ ſenſato. cōtinet quodāmodo
intētiones aīe. cuius cōceptiones quodāmodo ex
primunt' per ſermonē. ¶ Secūdo ſic. Uirtus ar-
tiſ eſt quodāmō in inſtr'o moto ab artifice. ¶ Ter
tio ſic. In motu corporis celeſtis eſt quodāmodo ꝟ
tus ſubſtātie ſeparate mouētis ſ3 phos. ¶ Quar
to ſic. ſemen agit in virtute aīe: ut dicit'. ii. de aīali-
bus. ⁊ tangit' a Cōmen^te. 7. meta^e. c. ii. Cō. 31.

Contra iſtam opi. Quātū ad illa que
ponit ad ꝑmā qōne3 ar
Pria p. ſū. guit' ꝑmo ſic. Creatura nō pōt agē inſtr'al'r ad ter-
q. 45. ar. 5. i minū creationis ſm ipſum. ⁊ hoc ut dicit alibi ma
ſol'one pn̄^li xime uerū eſt de ſuba corpea: cuiuſmodi eſt ſacr'm:
diſpō aūt ꝓprima ad grām q̄lē ponit eſt termin⁹ cre
ationis. Minor ꝓbat'. q: illa diſpō eſt ſimpl'r for-
ma ſupnālis: ⁊ quelibet talis eque nō eſt educibi-
lis de potētia nāli ſbēti recipiētis: eque ēt ſbētū eſt
ī potētia obediētiali ad quācūq̄ talē formā. ¶ Itē
iſta diſpō reſpectu grē cū ſm ipm ſit neceſſitās re
ſpectu grē q̄n nō eſt ipedimētū in ſuſcipiēte: ſequit'
ꝙ ſil' fiat in aīa nō idiſpoſita iſta diſpō ⁊ grā: iſta ĝ
diſpō fit in inſtāti ſicut ⁊ grā. Hoc ēt ꝓ3. q: non eſt
ſucceſſio in iductione alicuius forme niſi penes ꝑ
tes mobilis: uel penes ꝑtes ipſius forme. neutru3
aūt eſt hic. Primū nō: q: ſbētū eſt iduiſibile. 2^m nō
q: tūc gradus forme nō poſſent eē: niſi talis diſpō
fieret cōtinue maior ⁊ minor. ſed poſſibile eſt i ali-
quo ſuſcipiēte ſacr'm minimā diſpōnē iduci: ſicut ⁊
minimā grām infundi. ad iſtā aūt grām nō requit'
niſi minima diſpō. non eſt ergo ibi ſucceſſio penes
gradus ſm quos diſpō ſucceſſiue iducat'. ¶ Pa-
tet ēt tertio illa ꝓpō: q: inſtr'm nō agit niſi in ꝟtute
ꝑncipalis agētis. ergo ſi inſtr'm nō pōt agē niſi in
tꝑe ad iſtā diſpōnē. ſeqtur ꝙ deus aget in tꝑe uel
ſucceſſiue ad eādē. ꝯn̄s videt' incōueniēs. tum pro
pter infinitatē potētie agētis: tū ꝑp ſūmā capacita
tē ſuſcipiētis nō hn̄tiſ ꝯriū: ſic ergo ſupponatur ex
iſtis trib⁹ ꝓbationib⁹ ꝙ illa diſpō ꝑuia ad gratia3
quā ponūt inducat' uel induci poſſit in iſtāti. ſacr'a
aūt nō pn̄t hēre actionē ſuā in iſtāti. Probatio. q:
coiter in ſacr'is requnt' ꝟba multa: ut patebit īferi
us. illa aūt nō pn̄t hēre eē in inſtāti. ergo in tꝑe. q̈-
re nec agē actione ſua nāli. ergo nec ſupnāli. q: ſm
eos q̄n inſtr'm hēt actionē excedētē ſuā ꝟtute3 hēt
ēt actionē ꝓpriā. Si aūt fingat' aliquā vnā ſyllabā
toti⁹ orōnis inſtr'alis hēre eē in inſtāti: qȯ iō fictio
eſt. q: formatio hui⁹ ſyllabe eſt cū motu locali ae-
6. phy^r. ris. ⁊ mot⁹ nō eſt in inſtāti. Adhuc nō ſaluat' ꝓpo
ſitū. q: aut illa eēt ꝑma ſyllaba. aut ultima. aut iter
media quecūq̄ ponat'. ex quo illa hēt actionē ⁊ diſ
poſitionē illā que cauſat' in iſtāti ⁊ nulla alia. ſeq̄t'
ꝙ illa ſola ſufficeret: ⁊ iter oēs alias hēret rōnem
ſacr'i. q: oēs alie ꝑter illā nec iſtr'al'r nec quocūq̄
mō agūt diſpōnē illā ꝑuiā: qȯ eſt incōueniēs. q: in
tali orōne ſacr'ali nulla vna ſyllaba ponit' ſacr'm: ſ3
tota orō. ¶ Q. ſi ultra fingas ultimā ſyllabam eē
inſtr'm cōpletiue ⁊ hēre actionē iſtā que attribuit'
ſacr'o nō in ꝟtute ꝓpria ſed in ꝟtute oīum ꝑcedēti-
T. c. 23. um: ſicut ultima gutta in ꝟtute oīum ꝑcedētiu3 ca
uat lapidē. 8. phy^r. ¶ Hoc nihil eſt. nunq̄3 enim in
talibus ultimū cōpletiue cāt effectū in ꝟtute ꝑcece
dētiū. niſi q: ꝑcedētia dereliquerūt aliquā diſpōnē
ꝑuiā ad illū terminū: hic aūt ſyllabe ꝑcedētes nul
lā diſpōnē talē relinquūt aū ultimā. ĝ ⁊c̄. ¶ Item
in aliquo ſacr'o. ſ. euchariſtie non videt' iſta cāſitas
eē poſſibilis. ⁊ l3 ſiue loq̄mur de ſacr'o pleno. ſ. eu-
chariſtia iā cōſecrata. uel de ipſa ꝯſecratione ſacr'a
li que eſt via ad ſacr'm. nā ꝑmo mō loquēdo ſpēſ il
la panis nō videt' eē cauſa inſtr'alis attingēdo effe
ctū. ſ. eēntiam realē corpis chr̄i. neq̄ aliquā diſpō-
nem ad illū effectū. ¶ De cōſecratione etiā patet:
q: illa ꝟba ꝓlata nō attingūt trāſubatiōnē que eſt
terminus ꝑncipalis huius ꝯſecrationis: cū illa trā
ſubatio non fiat niſi ꝟtute dei infinita: qȯ eque uel
magis patet q̄3 de creatione. neq̄ attingit aliqua3
diſpōnem ꝑuiā ad illam trāſubationem. q: aut illa
diſpoſitio eſſet in pane: aut in chriſti corꝑe: neutro
mō pōt dari. nō enim in corꝑe: q: iam nō eēt diſpo
ſitio. nec in pane: q: cum illa diſpoſitio eēt neceſſi-
tās ad trāſubſtātiationē eēt in eodē inſtāti cu3 trā
ſubſtātiatione: ⁊ tūc in illo inſtāti eēt panis: q: q̄n
eſt diſpoſitio eſt ⁊ eius ſubiectū. ſil' ergo eēt panis
in eodē inſtāti in quo eſt illa diſpō ⁊ tranſubatio.
qȯ includit ꝯdictionē. Sil'r pura fictio videt' eē ꝙ
per iſta uerba: hoc eſt corpus meū: magis alteret'
realiter panis: q̄3 per alia ꝟba ꝓlata. ſ. iſte panis eſt
albus ⁊ huiuſmodi: cū ſonus nō habeat ꝟtutē ali
quam ad cāndū alterationē realē in pane. Poſſet
etiā argui ut ꝑus: q: illa ꝟba ſacr'alia hn̄t eē in tꝑe.
ergo ⁊ actionē ſuā preciſe in tꝑe: illa aūt diſpō ad
euchariſtiā ſi fingat' non pōt poni cāri in tꝑe. ꝓpter
ſil'es ꝓbationes que ſupra tacte ſunt in 2° ar. ¶ In
ꝓpoſito etiā eſt rō ſpālis. q: uerba ꝯſecrationis eu
chariſtie nō pn̄t hēre actionē reſpectu trāſubſtātia
tionis ſeu diſpōnis neceſſarie ad trāſubſtātiationē
q: nō ꝑus agūt circa paſſum q̄3 tāgāt ipſu3 ſ3 eos
⁊ ſm phm. 7. phy^r. de ſimultate agētis ⁊ paſſi. nūc T. c. 4. ⁊. 8
aūt in inſtāti cōplete ꝓlationis nōdum ſpēs illoꝝ ⁊ inde.
uerboꝝ tāgūt ſpēm panis: q: multiplicatio ſoni ⁊
ſenſatio nō fit niſi in tꝑe ſm phm in de ſenſu ⁊ ſen.
obiectione penul. ergo per tēpus poſt inſtans ulti- a. l. dubitati
mū cōplete ꝓlationis uerboꝝ nōdū trāſubatio fa one.
cta eſt nec diſpō ꝑuia ad ipſam. ergo panis per
totū illud tēpus ꝑmanet: qȯ eſt cōtra cōem opi. de
euchariſtia. ¶ 4° arguit' ꝙ iſta opi. ponit plurali
tatē ſine neceſſitate. qȯ eſt cōtra doctrinā ꝑhorum
patet ꝑmo phy^r. de op. Melliſſi ⁊ eius cōmēdati- T. c. 50.
one ultra Anaxa. ⁊. 3. de aīa. ⁊. 8. phyſi^r. ꝙ natura T. c. 60.
nihil facit fruſtra. ſemꝑ enim ſi ſufficit paucitaſ ad T. c. 48.
ſaluādū apparētia eſt magis ponēda. ſed talē diſ- Idē. j. ce. t. c
poſitionē fieri in ſacr'is oīno videt' ſuꝑfluū. nec hu 32.
ius pluralitatis videt' eſſe aliqua neceſſitas ut pa
tet in euchariſtia. q: puriſſima fictio videt' eſſe po
nere ibi aliquā diſpōnem precedētem. uel iter ſpe-
cies panis que ſunt ſacr'm. ⁊ inter exiſtētia3 corpo
ris chriſti que eſt res ſignata. ¶ In aliq̄s etiam ſa-
cramētis hoc ꝓbat'. nam in illis que nō imprimūt
characterē nulla neceſſitaſ videt' ponēdi illam diſ
poſitionē que dicit' ab illis ornatus: imo hoc vide
tur eſſe cōtra cōem doctrinā theologoꝝ. In q̄buſ-
cūq̄ enim ſacr'is imprimit' diſpoſitio ad effectum
ꝑncipalē: ſi ꝓpter obicē in ſuſcipiēte nō cauſat' tūc
effectuſ finalis: ceſſante obice ſufficit diſpoſitio ad a. l. ꝑncipal'
illum effectū ꝑncipalē. apparet in ſacr'is imprimēti
bus characterē: que ꝓpter hoc nō ſunt iterabilia.
ſed in ficte penitēte ceſſante fictione nihil eſt quod
ſufficiat ad effectū uere penitētie. alioq̄n nō opor-
teret talem ficte cōfeſſum de eiſdē pctīs alias confi
teri. ergo in tali ſacr'o nulla imprimit' diſpoſitio q̄ſi
neceſſitās ad effectum ſacr'i.

Contra opi. iſtam Quātum ad ſe
cūdam queſtio
nem arguo ſic ꝑmo. Illa virtus ſupnālis ſi ſit in ſa
cramēto: aut eſt ibi indiuiſibil'r. ſ. aut tota in toto ⁊
in qualibet ꝑte. aut tota in toto: ⁊ pars in ꝑte. nō ꝑ
mo modo. q: inter oēs formas ꝑficiētes mām ſola
intellectiua ponit' talis. Non ſcd̄o mō: q: tūc exten
deret' per accn̄s in ſubiecto: qȯ eſt ꝯtra rōnem ꝟtu
tis ſpūalis. Itē in ſacr'is coiter requnt' uerba mul
ta: ut patebit inferius. uel ergo in q̄libet ſyllaba eſ-

ſet eadē virtus oīno.uel in alia eēt alia ⁊ alia ṽtus. Si p̄mo mō opor̄teret dicere ꝙ idē accidēs migraret de ſbcto in ſbctuʒ ⁊ maneret poſtq̄ʒ ſbctuʒ deſi ceret. Si ſcd̄o mō:ſequeref ꝙ ſacr̄m cōſiſtēs in tota ōrone nō hēret aliquā virtutē vnā. ¶ Et ſi dicas ꝙ hēt aliquā virtutē aggregatā ex multis virtutibus multarū partiū.hoc iprobaf per ar^m 2^m cōtra op.ad qōnem p̄cedētē.nō enim eēt dare que iſtarū virtutū eēt p̄ncipiū cāndi illuʒ effectuʒ ſp̄ualem in aīa.nec videf ꝓbabile ꝙ ſacr̄m:vnū formal̄r:cum huius rō formalis ſit ex rōne virtutis ſupnālis:habeat tot ṽtutes ſupnāles aggregatas. ¶ Iteʒ quero qn̄ iſta ṽtus ſupnālis cātur in illo ſenſibili ptinēte ad ſacr̄ʒ.aut an̄ applicationē ad actū ſiue uſū aut in ipſa applicatione.ſi an̄.ergo cātio ei^o eſt pure miraculoſa:q: eſt per actū diuinū: ⁊ nō per aliquā diſpōnem ꝑpetuā ſiue firmatā cū eccl̄ia.nam nō ſeq̄tur ad aliqd per qd̄ poſſit dici q̄n iſta ſit naturaliter ſine miraculo.ſicut de aīatione.ſi ṽo cauſet in applicatione ad uſum videf incōueniēs: nulluʒ enim inſtr̄m formal̄r eſt ideo aptū ad uſum:q: aliq̄s utif eo ut inſtr̄o.pʒ hoc inductiue ⁊ rōne. Naʒ idoneitas inſtr̄i p̄cedit nāliter uſum inſtr̄i ut inſtr̄ʒ eſt.nō enim q: imergo puerū ſiue utor aliquo ſenſibili ad actū ſacr̄i:ideo recipit illā ṽtutē ſpiritualē nō eſt ergo dare qn̄ recipiat. ¶ Ultimo arguif ſic p̄us.q ꝙ hic ponit pluralitas ſine neceſſitate: non enim pʒ aliq̄ neceſſitas talis ṽtutis que fingit in ſacrameto.neq̄ʒ ſm̄ rōnē nālē manifeſtū eſt.neq̄ʒ ſm̄ fidē.q: ſicut ſequēti rōnē nālem nō ſūt ponēda plura niſi que rō nālis cōcludit.ita ſequēti fidē nō ſūt ponēda plura q̄ʒ ueritas fidei req̄rat.ueritas autē fidei nō req̄rit ponere talē ṽtutē ſupnālem in aqua uel in ṽbis.patebit infer^o.nec aliq̄ rō cogit ad iſtā pluralitatē.ergo ⁊c̄. ¶ Exēpla que adducta ſunt de ṽtute recepta in inſtr̄o nō cōcludūt.p̄mū de ſenſibili ſermone accipit manifeſte falſum.nā ſm̄o audibilis nō hēt in ſe formal̄r aliquā itētionē aīe.qd̄ ꝓbaf.q: ſermo nō impoſit^o ad ſignādū:nullā talē formā hēt in ſe.pʒ hoc oībus.per ipoſitionē autem nō recipit aliquā abſolutā formā nec relōnem niſi forte rōnis. ¶ Hoc et̄ ꝓbaf aliter.q: eodē exiſtēte agēte p̄ncipali ⁊ inſtr̄o ſufficiēte ſeq̄tur eadē actio Sed ſi latin^o ꝓferat ṽba latina greco idē eſt agēs p̄ncipale ⁊ inſtr̄m:qd̄ eēt ſi loqueref alq̄ latino:tn̄ nō ſeq̄tur effect^o:q: nullus cōceptus cātur in greco audiēte.ergo ille ſermo non erat inſtr̄m ex ſe ad cāndū aīe cōceptū in audiēte. Fallit ergo exēplum pro tāto ꝙ ſermo audibilis eſt ſignū rememoratiuum reſpectu cōceptus:ita ꝙ facta imutatiōe ſenſus ab ipſo ſermone: ⁊ ulterius intellecta nā^e eius inquātum talis natura^e eſt intellectus cognoſcens ipſum eē impoſitū ad ſignificādum talē naturam ex collatione eius ad illud aliud:intelligit illd̄ aliud nō ita ꝙ ſermo per aliquā formā cauſet ꝯceptū de aliqua re:ſed ſermo eſt p̄uius ad ꝯceptū de re: qui cauſaf per ꝓpriā ſpēm rei uel fātaſma in aīa. qd̄ pʒ:q: quātūcūq̄ʒ ſermo ꝓferref ſi audiēs non haberet in ſe ſpēm rei ꝓlate:nullus cōceptus cauſaret in eo de illa re.vnde per uoces nō intelligim^o res niſi quaruʒ hēmus ſpēs.ſed ꝙ actualiter eas cōſideremus:hoc eſt ꝓpter collationē ſigni ad ſignatuʒ.2^m exēplum de inſtr̄o artificis nō cōcludit. ualde enim improbabile videf ꝙ aliq̄ forma totiēs cauſaret in ſerra quotiēs mouer ab artifice: ⁊ totiens deſinat eē quotiēs deſinit actu moueri.3^m exēplum de motu nō cogit.q: quōcūq̄ʒ ſube cauſenf a celo ſaltē motus localis celi nō pōt eē formale p̄ncipiū ꝓducēdi eas. Et ſil̄r de 4° exēplo de generatione aīalium.quere.1.li.di.18.

Ad primam ergo queſtionem eſt alia opi.quere in Henr̄.quolibe.4.q.ultima.

¶ Nota ꝙ Henricus ubi ſupra triplicē op.ponit de ſacr̄is in cōparatione ad grāʒ. Prima eſt ꝙ nō eſt ponēda quecūq̄ʒ ṽtus ſupnaturalis in ſacr̄is noue legis ad creāduʒ grām:ſed deus ex pacto ſuo aſſiſtit ſacr̄is: ⁊ in collatione ſuoꝝ ſacr̄oruʒ per aſſiſtētiam cauſat grāʒ. ¶ Secūda opinio eſt:ꝙ ſacr̄a noue legis cooperanf ad grām nō ſicut per ſe agēs ⁊ per formā in ſe exiſtētem:ſed ſicut iſtrumētuʒ motū ab agēte per ſe: ⁊ his duabus remotis opinionibus ponit tertiā que ſua eſt ⁊ eſt talis Sacr̄a noue legis dicunf cauſa grē nō q: cauſent eā ullo mō pluſq̄ʒ ſacr̄a ueteris legis.ſed q: ſūt cōtentiua illius qd̄ eſt cauſa grē.aut realiter ſicut ſacramētum euchariſtie:in quo cōtinef realiter humanitas chriſti cōiūcta diuinitati. Ideo dicif maxime cōtētiuam grē ⁊ effectiuā. Aut virtualiter ſicut ſacr̄m baptiſmi ꝙ.ſ.in ṽtute ſanguinis chriſti dicēte Ap̄lo Ro.6. Quotquot baptiẓati ſumus in ſanguine eius baptiẓati ſumus. ⁊ dat exēplum de diuinitate chriſti coniuncta eius humanitati que opabaf mirabilia.vn̄ ⁊ hinc dicunf ſacr̄a noue legis uaſa grē: ⁊ differt ut videf hec opinio a p̄ma ad minus uerbaliter.q: p̄^a dicit per aſſiſtētiaʒ grē hec ṽo per inſiſtētiam ⁊c̄. — Additio aliorum.

¶ Cōtra iſtā opi. Deus nō eſt aliter ſm̄ eēntiam p̄ſentiam ⁊ potētiam in ſacr̄o q̄ʒ in alio corpore.ergo ſi ponaf aliter hoc nō eſt niſi ad aliquē effectuʒ cauſandum.ſed ꝙ ſic ſit ibi non pōt eē per aliquā cauſalitatē ſacr̄i.ſacr̄m aūt nullo modo eſt cauſa deuʒ determinās ad cauſandū effectū ſibi ꝓpriuʒ.ergo tn̄ eſt ibi hoc mō aliter q̄ʒ in alio corpore ex determinatione ꝓprie uolūtatis qua diſponit ſic operari.hec aūt diſpō manifeſtata eccleſie dicif ꝓmiſſio uel pactio.ergo nihil aliud dicit iſta opi.q̄ʒ illd̄ de opi.alia.ſ.de pactione.

Ad primam ergo qōnem dico ꝙ cuʒ neceſſitas coꝝ que ſūt ad finem ſumaf a fine ⁊ ſm̄ oēs loquētes de ſacramentis.finis ſacr̄i eſt grā.uel aliq̄s effectus dei inuiſibilis diſponēs hoīem ad ſalutē. ⁊ iſte finis poſſit ſufficiēter haberi eo modo quo habef per ſacramētum abſq̄ʒ hoc ꝙ dicat ſacr̄m habere aliquam actionem ꝓprie dictā ſiue reſpectu grē quā nō poteſt attingere cum illa creef:ſiue reſpectu diſpoſitionis ſupnaturalis p̄uie.q: illa etiam crearef ſeq̄tur ꝙ non ſit ponēda talis actio:cum nec iſta plura ſint neceſſaria:nec manifeſte poſſibilia. ¶ Qualiter autem cum hoc ſaluef ꝙ ſacr̄a ſunt cauſa grē nō tn̄ per accidēs. ⁊ ꝙ per ſacr̄a habef gratia ſicut ſancti loquunf. Dico breuiter ꝙ oīs diſpoſitio neceſſitās ad formaʒ que nō eſt ratio receptiui poteſt dici q̄dāmodo cauſa actiua ſiue cauſa inſtr̄alis reſpectu forme.ipſum aūt ſacr̄m ſiue ſuſceptio ſacramēti eſt talis diſpoſitio ⁊ imediata nō cauſans aliam mediam inter ſe ⁊ grām . ergo ipſa pōt dici quodāmodo cauſa actiua ul' inſtr̄alis reſpectu gratie.maior ꝓbaf per exempla ⁊ per rōnem. ¶ Primum exēplum iſtius eſt.q: abſolute cōcedif ꝙ merita ſunt cauſa inſtr̄alis reſpectu p̄mij. ⁊ ꝙ per merita acq̄ritur premiū ⁊ tn̄ meritū nō cauſat actiue premiū in ſe:nec aliquam diſpōnem mediā.ſed ſolūmodo ipſummet eſt diſpoſitio p̄uia ad premium non tn̄ ſicut ratio receptiui. — a.l. meritū ¶ Aliud exēplum.motus aliquo modo ponif cauſa reſpectu termini: ⁊ uere ⁊ ꝓprie cōcedif ꝙ per motum acq̄raf terminus. ⁊ tn̄ motus non habet actionē aliquā ad cauſandum terminū.neq̄ʒ etiam diſpōnem intermediam.ſed ipſemet eſt diſpoſitio ꝓrima ad terminum. nō tn̄ rō receptiui. Item maior eadem ꝓbaf rōne. qd̄ eſt cauſa p̄oris nō ꝓpter hoc eſt cauſa poſterioris:niſi illud medium ſit cauſa tertij. ⁊ hoc aliquo modo in eodē ordine cauſe.agēs cauſans diſpōnē ꝓrimam ad formā ſm̄ eos cōcedif eſſe aliquo mō cauſa reſpectu forme.opʒ ergo ꝙ diſpoſitio ꝓrima ad formaʒ reducaf ad genus cauſe efficiētis reſpectu forme. Eſt ergo modus iſte ꝙ ſuſceptio ſacramēti eſt diſpoſitio neceſſitās ad effectū ſignatū per ſacramētū non q̄dem per aliquā formam intrinſecā per quam neceſſario cauſaret terminū:uel aliquā diſpōnem p̄uiā.ſed tn̄ per aſſiſtētiam dei cāntis illum effectū:non neceſſario abſolute:ſed neceſſitate reſpiēte potētiā ordinatā.diſpoſuit enim vniuerſaliter. ⁊ de hoc eccl̄iam certificauit ꝙ ſuſcipiēti tale ſacr̄m ipſe cōferret effectū ſignatum:nec obſtat ꝙ ſuſceptio ſacr̄i eſt aliq̄d circa corpus ipſi^o ſuſcipiētis:grā aūt cauſaf in aīa:q: ſufficit ꝙ diſpoſitio ⁊ forma ſint in eodē ſuppoſito: ⁊ maxime quādo diſpoſitio non eſt diſpō ex parte rei:ſed in ordine ad agēs uolūtarie cāns terminum. ¶ Ad intellectum huius ſciēdum ꝙ inſtr̄m cōiſſime acceptū extendif q̄nq̄ʒ ad cām ſcd̄am:ut tactū eſt in p̄ma q:ꝓprie aūt ut diſtinguif cōtra cām ſecūdam. quādoq̄ʒ ṽo accipif pro eo qd̄ eſt pars per quam totuʒ agit. ⁊ ſic loq̄tur ph̄s uocās.2.de aīa.organa ſenſuum ⁊ aliarū potētiarum inſtr̄a ſiue partes per q̄s totū opaf tales opationes. — T.c.6.⁊ in̄ ¶ Alio mō inſtr̄m dicif cauſa actiua ad diſpōnem p̄uiam. ¶ Tertio modo dicif inſtr̄m ſicut inſtr̄m in arte. ⁊ ab iſto p̄mo tractū eſt hoc uocabulū. De iſto aūt dubiuʒ eſt an ſit actiuū ꝓprie: ⁊ videf ꝓbabilius ꝙ nō. Serra enim nō hēt in ſe niſi quātitatem figurā ⁊ motū localem.de q̄bus oībus patet ꝙ nō ſunt forme actiue. ⁊ ꝓbaf:q: aliter mathematicus cōſiderādo q̄ntum figuratum nō abſtraheret a motu.ſi aūt ponatur ꝙ durities ſit q̄litas actiua.hoc nihil eſt.quia ſi deus de potētia abſoluta aliqd̄ quātū molle ꝯſeruaret in eadem quātitate ⁊ figura mouēdo ipm̄ localiter eque diuideret aliqd̄ corpus ſicut modo inſtrumētum durum diuidit.ergo durities que eſt q̄litas non eſt formale p̄ncipium agēdi.apparet tamen eſſe pro eo ꝙ eſt quedam impaſſibilitas reſiſtens corrumpēti.manēte autem quātitate corporis ⁊ figura non mutato alio nec corrupto ſi localiter mouef opʒ ꝙ expellat aliud ꝓportionatū quātitati ſue ⁊ figure qd̄ non opteret ſi eius quātitas non maneret ſed cederet:ſicut eſt de molli. Probatur etiam ꝓpoſitū:q: ubicūq̄ʒ eſt formalis incompaſſibilitas in creatura vnū illoꝝ nō expellit aliud actiue:ſed tn̄ formaliter.agēs autem inducēs vnū effectiue expellit aliud effectiue.corpora aūt vidētur habere incōpaſſibilitatē reſpectu ubi eiuſdem. ſicut qualitates cōtrarie reſpectu eiuſdē ſubiecti.ſicut ergo idem agēs effectiue inducit calorē: ita frigus expellit.non aūt effectiue calor expellit frigus ſed tn̄ formaliter. Ita in ꝓpoſito de expulſiōe corporis ad ubi per aliud corpus.diuiſio autem ligni per ſerram uel ſecurim nō eſt niſi quedaʒ expulſio partiū ab ubi ad qd̄ mouef ſecuris ab ipſo artifice cedēdo. Tenēdo igif ꝙ inſtr̄a artificialia non ſunt formaliter actiua:ſed tn̄ ſunt receptiua cuiuſdam effectus prioris ordinati ad effectū ultimum apparet magis ꝓpoſitū quomō ſacr̄m pōt dici inſtr̄ʒ lʒ non habeat virtutē actiuam ꝓprie reſpectu termini:ſed ſit q̄dam effectus prior ordinatus ad gratiam. ¶ Et ſi dicaf nō eſſe ſimile:q: ſacr̄m non ſuſcipit illum effectū ſuperiorem ſicut ſecuris recipit motionem.hoc nō obſtat:q: ſicut totum illud qd̄ recipit effectū priorem pōt dici inſtr̄m.ita ⁊ quodāmodo iſte effectus pōt dici inſtr̄m:uere enim pōt dici ꝙ per motioneʒ ſerre lignū diuidif.ſacr̄m aūt ſiue ſuſceptio ſacr̄i eſt effectus ille p̄or in ꝓpoſito.ḡ ⁊c̄.

Uide ꝯ^rem 12° meta^ce, cōmēto.24 — marginal reference beside "tum figuratum" above.

Ad queſtionem ſecūdam patet per idem ꝙ nec manifeſte poſſibile nec neceſſariū eſt ponere illam ṽtutem que ſit forma realis in ſacr̄o.ut quid enim totiens generaref ⁊ corrūperef.nec per illam ſi poneref aliq̄d cauſaref in aīa.nec cauſaref ipſa regulariter niſi ex pactione diuina cum eccl̄ia. ⁊ ſic ſine tot ſupfluis in aqua ⁊ aīa intermedijs pōt ſaluari ꝙ pactio diuina ſit immediata reſpectu effect^o conferēdi recipienti ſacr̄a. Si tamē fiat altercatio propter auctoritates de iſto uocabulo virtus:pōt dici ꝙ virtus vno modo eſt ultimū de potētia.p̄mo ce. ⁊ mū. — T.c.116. ultimū aūt potētie ſigni practici eſt ꝙ ſignificet efficaciter hoc eſt p̄uie ⁊ certitudinal̄r.nā nō poſſet ſigno inquātuʒ practicū eſt cōpetere maior potētia:tamē talis virtus pōt cōcedi eē in ſacramēto.ſed iſta nō eſt aliqua forma abſoluta:ſed tn̄ relatio cōformitatis ſigni ad ſignatū. Et ſiue iſta ptineat ad eēntiam ſacr̄i. ⁊ tūc oporteret ꝙ ſacr̄m nō tn̄ includat rōnem ſigni cum ſuis differentijs:ſed etiam aliquā rōnem cōformitatis ad ſignatuʒ.que dicif ueritas in ſigno. ⁊ patet ꝙ iſtarū relationum vna accidit alteri. ⁊ quaſi poſterior fundaf in alia priori.cōformitas enim in ſigno fundaf ⁊ poſſet eſſe ſignum ſine ea.ſiue iſta nō ptineat ad rōnē ſacr̄i ſed ſit accidens cōcomitans ut in pluribus ſaltem iſta ratio eſt illud ultimum de potētia ſigni practici. ⁊ ſic virtus.

Ad primum autē dico ꝙ aqua abluit cor.i.aīam.non q̄deʒ cauſando diſpōnem mediam inter ipſam ⁊ grām abluentem.ſed abluit tanq̄ʒ diſpoſitio ꝓrima ⁊ imediata ad grām:eo mō quo dicif ꝙ meritū inducit beatitudinem.uel ꝙ ſectio ſiue alia huiuſmodi p̄paratio inducit ſanitatē.ſi enim cauſaret diſpōnem ad grām ⁊ ſic diceref abluere.adhuc oporteret illam diſpōnem imediatius abluere.ſicut argutū eſt ſupra de ordine cauſarū reſpectu tertij. — p̄me.q. ¶ Ad ſecundum dico ꝙ magiſter in diffinitione ſacr̄i per hoc ꝙ addit: ⁊ cauſa exiſtit.nihil aliud intelligit niſi ꝙ eſt ſignum efficax:per qd̄ intēdit ꝙ ſit practicum certum ⁊ uerū ⁊ p̄uiū naturaliter ad ſuū ſignatum. ¶ Per idem dico ad illud de diſtinctione ſacrametoꝝ noue legis ⁊ ueteris.nō enim diſtinguunf per illud qd̄ neutri illoꝝ pōt cōuenire.ſ.actiue agere ad aliq̄d ſp̄uale in aīa:ſʒ iſta noue legis gratiam cauſant tanq̄ʒ ſignum efficax.illa aūt ueteris legis nō:loquēdo de ſacr̄is.i.de cerimonijs illi^o legis. De hoc patebit in ſequēti qōne. ¶ Ad aliō dico.ꝙ ſi motio ſerre eſſet diſpō ꝓrima ad inductio

Universidad de Deust[o] Bibli[oteca]

nem alicuius forme: ꝛ nõ ex nã alicuius motionis ſed ex diſpõne alicuius agẽtis ſil' coopantis: poſſet rõnabil'r peti ab illo agente ꝙ illa motio pficeret id qḋ cõtinet: hoc eſt dictu. ꝙ ſicut cõtinet illud tanq̃ diſpõ preuia: ſic pficiat illud. hoc eſt ad ipa3 immediate ſequat̃ illud. hoc modo eſt in ppoſito.

Ad illa que adducunt̃ in pma op. p3 ex iſtiſ ſacr̃m enim nõ eſt tm̃ cã per acciñs: ſicut nec ipſe poneret ornatũ uel characterẽ eẽ cã3 per acciñs reſpectu grẽ. imo ſicut poneret illud cãtum a ſacro eẽ per ſe diſpõnẽ ad grãm: ita dico ꝙ ſacr̃m uel eius ſuſceptio eſt diſpõ prima ad grãm ꝛ per hoc p3 quõ ponit̃ in diffõne eius: ꝛ quõ pertinet ad artẽ tractatũ de ſacris. ſi enim aliqs ꝯſideraret inciſionẽ uel aliqd huiuſmodi: inquãtũ ordinat̃ ad ſanitatẽ humanã: diffiniret ipſam ꝛ cãam aſſignaret per ipſum ordinẽ: l3 ipſe ordo accideret nãe rei in ſe. hoc mõ ſancti ꝛ doctores nõ curanteſ de baptiſmali ablutione quãtũ ad nã3 in ſe: nõ magis q̃ de nã balneationis cuiuſcũq3 per ſe: cõſiderãt illud inquãtũ ex inſtitutione diuina hẽt ordinẽ ad grãm. ꝛ ideo ſic diffiniũt ꝛ cãas aſſignant.

Ad primum argumẽtũ ſcõe. q. p3 ꝙ ſt⁰ illa eſt efficacia ſigni reſpectu ſignati. que efficacia nõ eſt forma realis maxime abſoluta. ſed eſt ueritas ſigni virtual'r pcedẽtiſ ſignatũ. ¶ Ad 2m. ſi ſanitas nõ poſſet niſi ab agẽte uolũtario induci: ꝛ ab ipſo inſtitueret̃ aliquod ſignũ qḋ eẽt efficax ſeu diſpõ neceſſitãs ipſum ad inducẽdũ ſanitatẽ: illud ſignũ eẽt medicina virtuoſa: nõ tñ per aliquã formã abſolutã que eẽt principiũ ſanãdi. ſed tm̃ per ordinẽ efficacẽ ad ſanitatem. ¶ Ad 3m põt dici ꝙ quotiẽs ſacr̃m eſt nouũ: totiẽs fundamẽtũ eſt nouũ. ꝛ tũc non eſt ibi noua relatio ſine mutatione fundamẽti. ſed illa mutatio nõ eſt ad aliqḋ abſolutũ in fundamẽto: ſed ad eſſe fundamẽti. Uel aliter dici põt ꝙ relatio rõnis põt eſſe noua in aliquo abſq3 omni nouitate abſoluti i ipſo. ſufficit enim noua cõparatio abſoluti ad alterum per actũ intellectus. hoc mõ põt deus dici dominus de nouo ſine nouo abſoluto in ipſo. uel magis ad ppoſitũ põt nũmus dici preciũ de nouo. eẽ enim pciũ nõ dicit niſi relationẽ rõnis. ſicut nec eſſe cõmutatũ pro alio. eẽ enim cõmutatũ nõ magis dicit relationẽ realẽ q̃ eẽ datũ. datũ aũt ut manifeſtum eſt: cũ dicat habitudinẽ obiecti ad uolũtate3: nõ dicit niſi rõnis relationẽ in ipo dato. ſicut nec intellectũ eſſe in obiecto intellecto. Qõ. VI.

Hec eſt pars incidẽtalis hui⁹ diſt. in qua magiſter determiat de circũciſione. Circa quã querit̃ utru3 in circũciſione ex vi circũciſionis conferebat̃ grã. ꝙ nõ. pbatio. Ro. 4. Signaculum accepit circũciſionis. glo. Peccata ibi ſolu3 dimittebant̃: ſed grã ad bũ opandum adiutrix nõ preſtabat̃. Jtem Aug. in pſal. Ut qd deus repuliſti in finẽ. Jlla inqt de ſacris ueteris legis tm̃ pmittebãt ꝛ ſignabãt. hec aũt dãt ſalutẽ. ſ. ſacra noue legis. Jtem circũciſio nõ apiebat ianuam. ſicut vult Beda ſup illud Luc. 2. Poſtq̃ cõſumati ſunt dies octo. Habẽti grãm patet ianua regni. q: eiuſ eſt heres. ſm Aug̃m de tri. li. 15. c. 19. Jpſa diuidit inter filios regni ꝛ pditionis. ¶ Jtẽ per rõnẽ ſic. Sacr̃m nõ cauſat niſi qḋ ſignat. Circũciſio tm̃ ſigt ablutionem ꝛ nõ aliqd poſitiuũ: q: nõ eſt ibi niſi ablatio ptis a toto. ergo ꝛc̃. ¶ Cõtra. Aug. li⁰. 2. de nup. ꝛ

In expõe tituli pſalmi illius. 73.

pcu. ꝛ ponit̃ de cõſe. di. 4. Ex quo inſtituta eſt circũciſio in populo dei ad purgationẽ huius peccati ueteris ualebat magnis ꝛ paruis: ſicut baptiſm⁹ ualere cepit ex quo inſtitutus eſt. hoc nõ eẽt niſi ibi cõferret grã. ergo ꝛc̃. ¶ Jtẽ Beda ſup illud Luc. 2. Poſtq̃ cõſumati ſunt dies octo. ¶ Jdẽ ſalutifere curationis auxilii circũciſio in lege agebat: qḋ baptiſmus tpe grẽ agere cõſueuit.

Hic ſupponẽdũ eſt tanq̃ certũ ꝙ per circũciſionem pctm̃ originale delebat̃. qḋ patet per auc̃res ſcõꝝ. Et ad hoc eſt ratio cõgrua: q: deus nullo tpe reliquit genus humanum ſine remedio neceſſario ad ſalutẽ: maxime illos qbus ipſe legẽ dedit: ut p eius obſeruãtiam ptingerẽt ad ſalutẽ. Fruſtra enim fuiſſet data talis lex ſine tali remedio. ergo tpe legis moſayce dedit aliqḋ tale remediũ obſeruatib⁹ huiuſmodi legẽ. Non pñt aũt attingere ad ſalutẽ ſine deletione originalis culpe. qḋ ſupponit ex 1⁰ li⁰ ergo in illa lege inſtituit aliqḋ remediũ cõtra illa3 culpam. iſtud ꝛ nõ aliud videt̃ eſſe ibi inſtitutum tanq̃ tale remediũ cõtra illam. iuxta illud gen. 17. Maſculus cuius caro pputij ꝛc̃. ¶ Et ſi obijciat̃ ꝙ circũciſio fit ex patribus nõ ex lege: q: data eſt abrahe circũciſio. ꝛ hoc per multos annos. ſ. 400. añ legẽ moſaycã datã in monte ſynai. hoc nõ obuiat qn ſit remediũ cõtra originale pctm̃: ꝙ aũt deus uoluit illud inſtituere añ legẽ moyſi: arguit ꝙ nõ ſit remediũ pciſe huiuſmodi legis: ſed nec lex illud euacuauit ſed cõfirmauit. Sed ingrediẽdũ eſt an ex iſto ſuppoſito ſequat̃ neceſſario grãm in circũciſione conferri. ꝛ q: dimiſſio culpe ꝛ collatio grẽ ſiue ꝯiunctim ſiue ſepatim nõ reſpicit niſi potẽtiã diuinam: aliqd aũt dicit̃ poſſibile deo dupr. ſ. ſm potẽtiam abſolutã uel ordinatã. Jdeo pmo videdũ eſt an poſſibile ſit deo de potẽtia abſoluta delere culpam originalẽ ſine infuſione grẽ. Scdo an hoc ſit ſibi poſſibile ſm potẽtiam ordinatam.

di. 39. c̃itra

Quãtũ ad pmũ vident̃ aliq dicere ꝙ nõ. ꝛ ſi rões cõcludũt: vidẽdũ eſt. pma eſt talis. Non põt de aĩa pctm̃ deleri: niſi de imunda fiat mũda. Sed hoc nõ põt fieri niſi per aliquã mutationẽ factã in aĩa. illa aũt mutatio erit neceſſario ad aliquã formã poſitiuã repugnantẽ culpe: ꝛ hoc abſolutã: q: ad relationẽ nõ eſt mot⁹ nec mutatio. 5. phy⁰. huiuſmodi formã abſolutã repugnãtẽ culpe in aĩa dico grã3. ergo ꝛc̃. ¶ Scda rõ talis eſt. Jn pctõ deformitas opponit̃ grẽ ut puatio habitui. Sed puatio nõ põt tolli a ſbcto niſi per collationẽ habitus oppoſiti. ergo ꝛc̃. Et hoc eſt qḋ Aug. arguit ꝙ culpa ꝛ grã opponunt̃ ſicut tenebre ꝛ lux in aere ¶ Tertia rõ. Culpa nõ põt deleri niſi tollat̃ deordinatio ut nõ imputet̃ ad penã. Si aũt deordinatio eius maneret neceſſario imputaret̃ ad penã: q: ipſa manẽs non põt aliter ordinari ꝙ per penã inflictã. ergo culpa dimitti nõ põt niſi deordinatio ei⁹ tollat̃. illa autem non tollit niſi per grãm. ergo ꝛc̃. ¶ Quarto. ſi culpa dimittit̃: diuina offenſa remittit̃ ergo peccatori deo reconciliat̃. ergo per pñs a deo acceptat̃. nullus aũt a deo acceptat̃ ſine grã. ergo ꝛc̃. Et cõfirmat̃: q: ſi nõ eſt inimicus: ergo amic⁹.

Ric. in pmo di. ar. 6. q. 3. Uide octã quol. 5. q. 4. ꝛ Uarones q. 2. hui⁹ 4⁰ ꝛ c. 10.

Contra iſtam concluſionẽ arguo pmo ſic. Quecũq̃ ſibi inuicẽ repugnãt circa idem mutuo ſe excludũt circa illud. ergo cui plura repugnãt circa aliqḋ ſubiectũ illud põt per qdlibet illoꝝ excludi ab illo ſbcto. Sed culpe originali

repugnat rectitudo in puris nãlibus etiã ſine grã. patet de facto ſm magrm ponẽte3 hoiem a deo ſic cõditum. patet etiã de poſſibili rõne. q: ſi non poſſet nã fieri recta rectitudinẽ nãli ꝛ ſine grã: tũc grã eẽt nãlis: l3 nõ nãe lapſe. tñ nãe in rectitudine propria inſtitute. illud enim eſt nãle qḋ ꝯſeqtur nã3 ſ3 ſe. ergo ſequit̃ ꝙ per ſolã rectitudinẽ nãlem ꝛ ſine grã põt culpa expelli. ¶ Si dicat̃ ꝙ rectitudo abſolute potuit eẽ in nã abſq3 grã tñ poſt culpam nõ põt reſtitui niſi collata grã. ¶ Cõtra iſtud ꝛ ſimul ad cõcluſionẽ pncipalẽ arguo ſic. Forma non hñs eẽ alterius rõnis in ſbcto nõ hẽt inſepabilitatẽ aliam a quocũq3. q: enim eſt talis forma ꝛ tale eẽ habẽs: ideo eſt ſepabilis uel inſeparabilis a quocũq3 Sed forma nõ hẽt eſſe alterius rõnis in ſubiecto: ex hoc ꝙ eius oppoſitũ pceſſit in eo: ut p3 de frigore ꝛ calore circa aquã. ergo forma nõ hẽt aliam inſepabilitatẽ a quocũq3 per hoc ꝙ eius oppoſitũ pceſſit in ſubiecto. Sed rectitudo nãlis ſi nõ pceſſiſſet ſuũ oppoſitũ poſſet ſepari a grã per te. ergo. ¶ Jtẽ qualẽcũq3 ſm formã abſolutã põt de⁹ hominẽ creare: talẽ ꝛ pciſe põt repare poſt culpã ſm formã abſolutã. Sed in pura rectitudine nãli põt hoiem creare. ergo ꝛc̃. maior pbat̃. q: culpa nõ facit nãm eẽ aliã in ſe: ergo nec qn ſit capax eiuſdem cuius fuit pus capax: agẽs aũt diuinũ põt illi imprimere qdcũq3 cuius eſt capax: ꝛ hoc ſine quocũq3 qḋ non icludit̃ in rõne illius impſſi. ꝛ maxĩe ſi id nõ incluſum ſit poſterius ipſa forma impreſſa. Grã eſt hi⁹ reſpectu iuſtitie uel rectitudinis nãlis. ergo. ¶ Si inſtet̃ ꝯ maiorẽ ſm Hiero. ꝙ de⁹ non põt de nõ ꝟgine facere ꝟginẽ. ꝛ tñ a pncipio poteſt creare ꝟginẽ. ¶ Re⁹ accepi i maiore qlẽcũq3 ſm formã abſolutã. ꝛ ſic nõ eſt inſtãtia: q: accipiẽdo qḋcũq3 abſolutũ iportatũ per ꝟginitatẽ: ſiue ſit perfectio in mẽte: ſiue diſpõ in carne: totũ põt deus reparare. ſed ultra. iſta ꝟginitas dicit negationẽ quãdã actus pteriti. ut. ſ. nunq̃ cecidiſſe mẽte uel carne in pctm̃ carnis. ex quo enim actus ptergit nõ põt de⁹ facere qn ptergit. vñ phs. 6. ethi⁰. c. 3. cõmẽdat dcm̃ Agatonis recte dicẽtis. hoc ſolo puat̃ deus ingenita facere que facta ſunt. ꝛ rõ eſt: q: nulla factio põt eẽ nõ entis de aliquo nõ ente. q: maxime extẽdẽdo factionẽ quelibet eſt uel entis de nõ ente. ul' nõ entis de ente: ſicut in annihilatione. ul' entis de ente. pteritũ aũt nõ ẽ ens: ꝛ ipm nõ ptergiſſe ẽ aliqḋ nõ ens. ergo nõ põt ex pterito fieri ꝙ nõ ſit preteritũ. ¶ Si obijciat̃. ſi deus totũ illud abſolutum qḋ eſt in ꝟginitate põt reſtituẽ: ergo ꝛ aureolã reddere. nã aureola videt̃ corñdẽ alicui pfectioni abſolute in ꝟginitate. põt dici ꝙ aureola ꝟginis eſt gaudiũ accñtale de ſua inocẽtia. i. de nunq̃ cecidiſſe i illud pctm̃: ad qḋ coĩter nã pna eſt maxime in adoleſcẽtia. ¶ Et ſi obijcitur ꝙ iſta negatio nõ eſt mã gaudij multũ excellẽtis ul' ſpãlis. ¶ Rñdeo ſic affirmatio eſt fugibilis ſeu odibilis: ſic negatio amabilis. Sicut ergo excellẽs odibile eſt fuiſſe lapſu3 in tale pctm̃: ita ex charitate amabile ꝛ delectabile eſt nunq̃ cecidiſſe. Et ſi ergo gaudiũ eſſentiale eſt de bono poſitiuo imo maximo: tñ nõ eſt incõuenieñs ultra illud addi aliqḋ gaudiũ accñtale de negatione: cui opponit̃ affirmatio odibilis. multum enim addit de gaudio nõ cecidiſſe in culpam ultra id qḋ aliqs h3 de hoc ꝙ poſt culpã ſurrexit ad gratiam. ¶ Cõcedo ergo cõcluſiones ultimarũ rõnũ ꝙ de potẽtia abſoluta poſſet deus dimittere culpã

vt. ſolonis ſ3 aliã lra3 ꝛ ſt ſino ma Jdẽ. 5. phy. t. c. 7.

originalẽ nõ ꝯferẽdo grãm. ꝛ hoc maxime cũ grã nõ opponat̃ formal'r pctõ originali nec mõ dimittat̃ illud pctm̃ per collationẽ grẽ: niſi q: grã includit equalẽter in acceptione diuina iuſtitiã originalem que formaliter opponit̃ peccato originali.

Ad argumenta pro opi. precedente. ¶ Ad pmũ cõcedo ꝙ põt fieri de imũda mũda mũditia oppoſita ſi reſtituat̃ iuſtitia originalis: quã priuat pctm̃ originale: ſiue illud ſit donũ ſupadditũ nãe ſiue ſit rectitudo nãlis. ſ. pſcindens oẽm deformitatẽ pcti. ¶ Ad 2m p3 ꝙ falſa eſt ppoſitio de oppõne iſtius culpe ad grãm: imo ſic opponit̃ culpa iſta iuſtitie originali ꝛ nõ grẽ: niſi q: ipſa in acceptione diuina equalet iuſtitie originali. ſed nullo mõ opponit grẽ ut pprie ꝛ pciſe puatio ei⁹. ¶ Ad 3m dubiũ eſt utrum poſſit nõ imputari ad penã deordinatione ei⁹ non ablata. ſed hoc cõceſſo oppoſita deordiatio iſta poteſt auferri abſq3 collatione grẽ. ¶ Ad 4m concedo ꝙ diuina offenſa placat̃ ꝛ iſte cui dimittit̃ peccatũ recõciliat̃: ſed nõ ſeqtur. ergo eſt accept⁹ deo iſta acceptione ſpãli qua eſt accept⁹ p grã3. hõ enĩ in puris nãlibus eſt placidus deo. nõ tñ acceptus ſpãliter. hoc eſt dignus vita eterna. pax enim ꝛ recõciliatio nõ dicũt niſi deũ nolle vindicare culpam iſtã. ſed acceptare plus dicit. ſ. iſtũ ordinare tanq̃ dignũ vita eterna. ¶ Patet ẽt in nobis: poſſũ enĩ alicui qui offendit me placari ut nõ ſim ſibi inimicus neq3 uelim vindicare cõmiſſum abſq3 hoc ꝙ recipiã eũ ad amicitiã ſpãlem ſm quã ordinet̃ ad aliqḋ bonũ ſpãle. ¶ Sed adhuc reſtat dubiũ. utrũ deus de potẽtia abſoluta poſſet dimittẽ pctm̃ originale abſq3 collatione cuiuſcũq3 poſitiui repugnantis illi pctõ: puta iuſtitie originalis uel alicui⁹ hi⁹. Et videt̃ ꝙ nõ per tres rõnes pus factas de puatione ꝛ mutatione ꝛ deordinatione. ꝛ ſpãliter per hoc ꝙ hõ nõ hñs iuſtitiã originalẽ neceſſario hẽt carẽtiã iſtius iuſtitie ꝛ ẽt debitũ hñdi ſi eſt propagatus ab adã. hoc pbo. Jdeo eſt enim debitor huius iuſtitie: q: accepit in adã debitũ ab ipſo nãliter ppagatus. ſed carẽtia huius iuſtitie cũ debito hñdi eam cõplet rõnẽ pcti illius originalis. ergo ſimpliciter necium eſt ppagatũ ab adã hr̃e pctm̃ originale: ſi nõ det̃ originalis iuſtitia in ſe uel in aliq̃ equalẽti. ¶ Jtẽ di. 17. pmi li. pbatũ eſt charitatem eẽ in aĩa per mutationẽ illã que fit in iuſtificatione pctõris. Si aũt poſſit iuſtificari ſeu recõciliari deo ſine mutatione ei⁹: illa media nõ cõcluderẽt. ergo dicẽdo ꝯñter his que dicta ſunt ibi neceſſe eſt ponere ꝙ pctõr nõ poſſit recõciliari deo ſine mutatione ad formã abſolutã. ꝛ illa repugnabit termino a quo. ꝛ per ꝯñs erit grã ſicut prius eſt argutum. ¶ Primũ arm reqrit difficultatẽ tãgẽdã inferius di. 14. an. ſ. pctm̃ poſſit deleri abſq3 pductione forme noue in aĩa: ꝙ ſi poneret̃ ꝙ ſic de originali. ſic forte ibi dicet̃ de actuali. poſſet dici ad arm. ꝙ non oĩs ppagatus ab adã: q: ppagat⁹ eſt debitor iuſtitie originalis: ſed cũ hoc q: deus vult talem teneri ad illã iuſtitiã. põt aũt nõ uelle iſtũ teneri ad illam iuſtitiã abſq3 mutatione aliq̃ poſitiua ꝛ abſoluta i iſto ut tãget̃ ibi. ¶ Ad 2m iuxta hoc ꝯñter põt dici ꝙ in iuſtificatione pctõris eſt vna mutatio puatiua q: de inimico fit nõ inimicus. eſt etiã alia poſitiua. qua de indigno vita eterna fit dignus vita eterna. ꝛ de nõ potẽte meritorie agere fit potẽs agere meritorie. l3 ex pma mutatione nõ poſſit ꝯcludi aliq̃

Jdẽ ifra di. 16. q. 2. tãgi

a. l. qua.

Universidad de Deusto Biblioteca

forma noua in iuſtificatione:tñ ex ſcða pōt.ꝛ ſic ar
gutū eſt ibi di.17.pmi.nō enim eſt nūc dign⁹ de no
uo vita eterna.neqꝫ nūc de nouo pōt meritorie age
re niſi formam aliquam nouam habeat qua ſit di-
gnus ꝛ qua poſſit agere.

Magrī.4 di.1.c.ultio. Uarro.1.di
ſti.41.q.2.

De potētia ðo ordinata ponit̄ ꝙ etiam
de facto in circūciſione de-
let culpā originalē ſine infuſione grē pp auctes ſā
ctoꝝ que vident̄ negare grām a ſacris ueteris le-
gis ut deductū eſt opponēdo. ℭ Alij dicūt ꝙ pn-
cipaliter inſtituta fuit ꝓpter ꝯmiſſionē originalis.
ex ꝯñti aūt ad grām cōferēdā.ꝛ pro tāto dicit̄ non
ꝯferre grām:q: nō ex pncipali inſtitutione:ſed cō-
comitāter. ℭ Quo ad hoc teneo ꝙ nō eſt poſſibi
le de potētia ordinata culpā originalē nec aliquaꝫ
aliā mortalē dimitti ſine infuſione grē.q: lꝫ abſolu
te ſine ꝯdictione poſſit eē mediū in ſpecie humana
inter filiū regni ꝛ filiū pditionis.ſ.hō in puris nā-
libus.tñ ſm legē ſapie diuine poſt lapſum nullum
eſt mediū inter gratū qui eſt filius regni:ꝛ pctōrē
qui eſt filius carceris.nec pōt eē loquēdo de potē
tia ordinata.i.cōformi legib⁹ a ſapia ꝛ uolūtate di
uina determinatis.ꝛ ideo nullū liberat nec ſic libe
rare pōt a culpa niſi cui dat grām. ℭ Addo etiam
cōtra.2.op.ꝙ pncipalr̄ intēdit grā in circūciſione:
qð ꝓbo.q: agēs ſm rectā rōnem pncipalius intē
dit pfectionē q̄ꝫ carētiā defectus ſiue imꝑfectionis

Uide.F.B. q.4.

q: nō intēdit illā carētiā niſi ꝓpter pfectionē.deus
ergo in inſtituēdo circūciſionē cum ſit agēs ſm re
ctā rōnē:pncipalius intēdit pfectionē poſitiuā pu
ta grām q̄ꝫ carētiā imꝑfectionis.i.pcti originalis.
Tertio ꝓpter cōfirmationē pme op.ꝛ auctes ſan
ctoꝝ.Dico q̄liter ſancti intelligūt ſacra ueteris le-
gis nō cōtuliſſe grām.ſacrm enim ut dictū eſt ꝺuꝰ

q.3.

pōt accipi improꝑe ꝛ ꝓprie.ꝛ q̄dē in illa lege fue-
rūt multa dicta iproꝑe ſacra.ſ.purgationes ab im

c.5.Idē nūi 14.leui.14.

mūditijs ꝯctis ſm legē:ut pꝫ in Leuiti.de purgati
one a tactu morticinī per aquā expiationis.ꝛ de
purgatione a lepra ꝛ alijs hi⁹.erāt etiā ibi ſacra i-
proꝑe dicta alia ab iſtis:tñ plus accedētia ad pfe-
ctionē:cuiuſmodi erāt oblationes hoſtiaꝝ.hec eni
ꝑtinebāt ad cultū latrie pro tpe in quo deus uolu-
it ſic coli.hec ꝛ illa.ſ.purgationes ꝛ ſacrificia ſiue
oblationes dicebant̄ cerimonie ꝛ iproꝑe ſacra.ꝛ
de iſtis cōcedo ꝙ nō cābant grām tanq̄ꝫ ſigna effi
cacia reſpectu grē eo mō quo expoſitū eſt in diffō
ne ſacri.ſed tñ in illis cōferebat̄ grā per modū me
riti.lꝫ aliq negare videant̄ ꝙ in talib⁹ ex charitate
factis cōferret̄ grā.hoc enim videt̄ nimis durūꝫ.ſ.
ꝙ aliqs ex charitate ꝛ obediētia ſeruās dei prece

a.l.irreuerē ter.

ptū ꝛ nō mereat̄.hoc etiā videt̄ irrōnabilr̄ dictum
ꝙ deus alicui dederit p̄ceptū nolēs obſeruātē pre
ceptū mereri:quātūcūqꝫ ex charitate ꝛ obediētia
obſeruaret.nūc aūt de iſtis cerimonijs tā purgatio
nibus q̄ꝫ oblationibus p̄cepta data erāt ī illa le-
ge.patet in multis locis.ꝛ qn̄qꝫ videt̄ ex textu ꝙ
ſunt p̄cepta neccia ad ſalutē.puta qui p̄terierit ſe lu
ſtrari de aq̄ p̄dicta peribit aīa illa de ꝑp̄lo ſuo.que

nūi.15.ꝛ 19. vide gl.ibi.

cōminatio nunq̄ꝫ ponit̄ niſi ad deſignādā trāſgreſ
ſionē pcti mortalis.ergo iudei ex charitate obſer-
uātes ſacra iproꝑe dicta meruerūt grām uel aug-
mētū eius ſi eam iā hēbāt.ſed nō ꝓpt̄ hoc illa erāt
ꝓprie ſacra.ſacrm enim ex ꝟtute opis opati ꝯfert
grām:ita ꝙ nō reqrit̄ ibi bonus motus īterior qui
mereat̄ grām:ſed ſufficit ꝙ ſuſcipiēs nō ponat obi
cem.ſed in illis actib⁹ nō cōferebat̄ ex hoc ſolo ꝙ
offerēs nō poneret obicē ſed tñ cōferebat̄ ex ꝟtu-
te boni mot⁹ interioris tanq̄ꝫ meriti.Sed p̄ter iſta
in illa lege erat circūciſio que fuit ꝓprie ſacrm.vñ
ꝛ magr̄ ab illa ult̄ Aug.ſup pſal.73.Excepit cir-
cūciſionē.hoc enim per modū ſacramenti contulit
grām ex virtute operis operati:non tñ ex virtute
operis opantis.ſ.ex motu interiori.ꝛ tamen ſi ſint
aliq dicta ſcōꝝ grām negātiū ab illis ſacris loquē
do nō tñ de cerimonijs ſed etiam de circūciſione.
ℭ R̄x⁹ duplr̄ pōt intelligi.uel q: paruā grām con
tulit circūciſio reſpectu baptiſmi.cuius rō dicet̄.1.
q.di.ſequētis.uel q: nō cōtulit grām ut diſpōnē im-
mediatā ad glīam.q: nō aperuit ianuā.ſed hoc nō
fuit ex defectu eius:ſed q: fluxit tpe quo p̄ciū non
fuit ſolutū.Uel tertio mō nō cōtulit grām:quia nō
ult̄ cuicūqꝫ ſuſcipiēti.determinabat̄ aūt forte ex in
ſtitutione ſua ad certū gradū grē:ita ꝙ ultra illuꝫ
gradū nō poſſet:nec intēdēdo nec inducēdo:ꝛ ita
ſi tñ gradū inueniret in ſuſcipiēte:nihil ſibi cōfer
ret.ꝛ iſte ultimus modus appet eē de intētiōe ma
giſtri.dicit enim.c.penul̄.ꝙ ſolū pctā ibi dimittebā
tur:nec grā ibi dabat̄.ꝛ ſubdit ſtatim ut in baptiſ-
mo:ꝛ modū ſtatim exꝑmit.q: quātūcūqꝫ iuſt⁹ ac-
cedat ad baptiſmū uberiorem.i.recipit gratiaꝫ:vn
de baptiſmus generaliter intēdit ibi gratiā iaꝫ ha
bitā uel inuētā:ſed nō eſt ita in circūciſione. vnde
abrae iam iuſtificato ſignaculū tñ fuit.nihil enim
ſibi interius cōtulit.q: grā abrae iam attigerat ul̄
trāſcēderat illū gradū ad quē determinata fuerat
circūciſio.ꝛ intelligo nihil ei intus cōtulit per mo
dum ſacri ſiue ꝟtute opis opati.ſed credo ꝙ ei con
tulerit per modū meriti ſiue virtute opis opantis.
q: credo ꝙ actus circūcidēdi ſe ex obediētia dei ꝛ
ex charitate ꝓcedēs ei fuit meritorius:ſicut ꝛ im-
molatio iſaac. ℭ Et ſi obijcit̄ ꝙ circūciſio nō eſt ꝓ
prie ſacrm:q: nō eſt certū ſignū.q: nō ſemꝑ habet
colĺonē grē cōcomitātē ex vi opis opati. ℭ R̄x⁹ ꝙ
ſatis certitudinaliter ſignificat uel grām tūc in fie

Uide Uarro.1.3.di.

ri ſi nō ſit obex.uel tūc ineſſe:ſicut ſi beata ꝟgo fu
iſſet in cōceptione filij in ſūma plenitudine grē ad
quam deus diſpoſuit eam pducturam ſi poſtea fuiſ
ſet baptiçata nullā ibi grām recepiſſet de nouo:tñ
baptiſmus nō fuiſſet in ſignū falſum uel in certuꝫ
q: gratiam ſignificaret:uel tūc fieri uel prius datā
tunc ineſſe.

a.l.ex dð

Ex iſtis patet ad oēs auctēs adductas ar-
guēdo ad pncipale.uel enim loqu
untur de ſacris ueteris legis improꝑe dictis.ſ. de
cerimonijs.uel ſi loquat̄ de circūciſione que fuit
ꝓprie ſacrm negāt eam grām cōferre ſm aliquem
intellectū predictū. ℭ Ad 3ᵐ de aptione ianue di
co ꝙ nō fuit defectus circūciſionis ꝙ nō apuit ia
nuam:ſed q: cucurrit tpe quo p̄cium nō fuit ſolu-
tum. nam poſt ſolutū preciū potuit alicui apiri ia
nua.qui nō fuiſſet baptiçatus ſed ſolū circūciſus ꝛ
in grā.baptiçato ꝟo defuncto ante paſſionē nō pa
tuiſſet ianua pro tūc. ℭ Ad ultimū dico ꝙ baptiſ
mus quātum ad actum exteriorē nō ſignificat niſi
quādam deletionē immūditie corporalis.ꝛ tñ nul
lus negat aliqd eſſe eius effectū poſitiuum. Dico
ergo ad maiorem ꝙ ſacrm magis ꝓprie ſignificat
illum effectū in aīa ad quem cōfert̄ grā in ſacro q̄ꝫ
ſignet ipſam graꝫ.vñ grā exiſtēte vna in aīa:ſacra
mēta tñ diuerſa diſtinguunt̄ penes diuerſa ſignifi
cata ꝓpria que ſunt diuerſi effectus eiuſdem grē:
ſicut dicet̄ poſt:effectus tñ grē tam in circūciſione
q̄ꝫ in baptiſmo ꝓprius eſt ablutio anime a pecca-
to:lꝫ concomitetur alius.ſ.acceptatio ad vitā eter-
nam. Queſtio.VII.

Iuxta hoc quero utrū in tē
pore legis natu-
re fuit aliqð ſacrm corrñdens circūciſio
ni.videt̄ ꝙ non.de con.di.4.Qð apud.
ꝛ eſt Greg.moral̄.4.li⁹.Qð agit apud
nos aqua baptiſmi hoc egit apud ueteres pro par
uulis ſola fides:uel pro maioribus virtus ſacrifi-
cij.non ergo ſacrm. ℭ Item ſacrm nō pōt inſtitui
niſi immediate a deo.patet in.q.de ſacri inſtitutio-
ne.Sed non legit̄ deū tpe illius legis ſaltem uſqꝫ
ad abraam inſtituiſſe aliqð ſacrm. ℭ Cōtra.Aug.
19.cōtra Fauſtum.In nullum nomē religionis poſ
ſunt hoīes coagulari niſi aliquoꝝ ſignorum uelut
ſacrorum viſibilium conſortio colligantur.

R̄ñdeo nullo tpe dimiſit deus cultores ſu-
os ſine remedio neceſſario ad ſalu
tem:ſed omni tēpore poſt lapſuꝫ fuit neceſſaria ad
ſalutem deletio originalis.ergo quocūqꝫ tpe aliqð
remedium efficax erat ad hoc.ꝛ ſi potuit deleri in
adultis per motum bonum intrinſecū.tñ in paruu
lis in qbus talis motus fuit impoſſibilis non po-
tuit deleri per actum ſuum ꝓpriū.ergo per actum
aliquem alioꝝ circa ipſos uel ad ipſos relatuꝫ.ſed
non poterat eſſe certū ꝙ actus alterius relat⁹ ad
paruulū ſufficeret ſibi:niſi hoc eſſet inſtitutū a deo
nullus enim pōt eſſe certuſ ꝙ per aliqd attigat ad
ſalutem:niſi ſit certus ꝙ deus acceptauit illud tā-
q̄ꝫ ſufficiens ad talem finem.Cum ergo non ſolum
adultis cultorib⁹ ſuis ꝓuidit deus de remedio ne
ceſſario ad ſalutem:ſed etiaꝫ paruulis eoꝝ.ꝛ hoc
de remedio de quo parētes pñt eſſe certi pro par-
uulis:ſeqtur ꝙ tēpore illius legis nāe erat a deo i-
ſtitutum aliqð remediū uel ſignū certum ꝛ efficax
deletionis originalis peccati.Et magis probabile
eſt ꝙ ſignū ſenſibile q̄ꝫ aliqð ſignum intelligibile
tñ.q: pro toto ſtatu nāe lapſe cōgruūt homini ſi-
gna ſenſibilia reſpectu ſpūalium.ergo rōnabile eſt
aliqð ſacrm ſaltē cōtra originale fuiſſe in tpe legis
nāe.ſi aūt aliqð aliud puta mr̄imonium uel aliqð
corrñdens alicui ſacro noue legis fuerit illo tēpo-
re de hoc inferius in tractatibus de illis ſacris.

Ad primum argumētum dico ꝙ Greg.
non intelligit ſolam fidē ꝓ
ſolo habitu nec forte tñ pro actu interiori:ſed pro
actu exteriori ſenſibili ꝓteſtāte fidem:ille aūt act⁹
ſufficiēter potuit habere rōnem ſacri.ꝛ ſic diſtigui

a.l.ſacrificiis.

tur fides ſola.i.fides ſolitaria ſine ſacris contra fi
dem in ſacrificio ꝓteſtatam:ꝛ pmum poſuit ipſe
ſufficere pro paruulis.forte aūt iſta ꝓteſtatio fie-
bat in ꝟbo aliquo inuocādi deum:uel offerēdi par
uulum deo.2ᵐ aūt.ſ.fidem cum ſacrificijs pro adul
tis fuiſſe neceſſariā poſuit. ℭ Ad 2ᵐ pōt dici vno
modo ꝙ potuit deus tale ſacrꝫ reuelaſſe alicui pa
trum cum quo tūc frequētius loquebat̄:lꝫ cui ꝛ qñ
ſcriptura non dicat que ab adam uſqꝫ ad abraā ſa-
tis ſuccincte ptrāſit. ℭ Uel pōt dici qð expſſe ha
bet̄ ex ſcriptura ꝙ pro tēpore illo placuerūt deo ſa
crificia.qð non eſſet niſi a deo fuiſſent inſtituta.im
mo reputarent̄ fatui ꝛ p̄ſumptuoſi ſi talia ſine di-
uino precepto uel inſpiratione feciſſent.tuꝫ geñ.4
de oblatione abel ꝛ chaim.tum ex oblatione noe:
poſtq̄ꝫ exiuit de archa.geñ.8.tuꝫ ex oblatione mel
chiſedech qui erat ſacerdos excelſi dei.ut dicit̄ ge-
neſ.14.tum ex oblatione abrae diuidētis uaccam.
ergo.Et iſtud fuit rōnabile.q: hoīes tpis illius fu
erūt proni ad idolatriam ut patet ex tāta multitu-
dine que tēpore illo defluxit ad eam.Fuit ergo cō
gruum in remediū ne ad iſtam defluerēt ꝙ de⁹ ſu
is cultorib⁹ inſtitueret ſacrificia ſibi offerēda.Poſ
ſibile autem eſt ꝙ aliqð determinatum ſacrificiuꝫ
foret ſacrm.non eſt enim cōtra rōnem ſacrificij ꝙ
ipſum uel oblatio eius ſit ſacrm:ꝛ tūc lꝫ indiſtin-
cte habet̄ de tali ſacro in diuerſis locis ſcripture ꝙ
ſit inſtitutum a deo in lege nature.

ℭ Iam ad ſacramenta noue legis acceda-
mus ꝛc. Diſtinctio.II.

In prima diſ.egit magiſter
de ſacro legis mo
ſayce ꝛ legis nāe.In hac ſcða di.inci
pit agē de ſacris noue legis. ℭ Hec
pars diuidit̄ in duas partes.pmo nā
qꝫ determinat de eis cōiūctim.ſecun-
do de ſingulis ſeparatim ibi[Nunc
ꝟo de baptiſmi.] Prima habet duas
partes ſm ꝙ pmo determinat que ꝛ quot ſunt ſa-
cramēta noue legis.2⁹ de tpe inſtitutionis ꝛ effica
cia eorūdem ibi[Si ꝟo querit̄.] Qō.1.

Circa hanc di.quero Utrū ſa
cramēta noue le-
gis habeant efficaciam a chriſti paſſio-
ne.ꝛ videt̄ ꝙ non.q2.5.meta⁹.ꝛ 2.phy

T.c.2. T.c.37.

ſicoꝝ.dicit̄ ꝙ cauſa in actu ꝛ effectuſ in
actu ſimul ſunt ꝛ non ſunt.Sed paſſio chriſti non
eſt in actu.ergo nec effectus aliqs in actu.ergo ꝛc.
ℭ Item aut ab illa tanq̄ꝫ preuiſa futura.aut ut exhi-
bita.non pmo modo.q: tunc potuiſſent ſacra uete
ris legis habuiſſe efficaciam per eam.tēpore eniꝫ

a.l.p̄credita.

illius legis illa paſſio fuit preuiſa ꝛ p̄dicta.ſed cō-
ſequens eſt incōueniēs.q: ſm ſanctos illa tñ per
mittebāt grām.Non ut exhibita:q: tūc baptiſmuſ
ꝛ eucharíſtia non haberēt efficaciam per ea.erant
enim inſtituta ante paſſionem chriſti:ut patebit in
ferius. ℭ Item aut ab illa tanq̄ꝫ a cauſa principa-
li:aut tanq̄ꝫ meritoria.nō primo modo:quia nihil
pōt eſſe cauſa principalis ſacri:niſi qð pōt eſſe cau
ſa pncipalis effectus ſignificati per ſacrm.Sꝫ hoc
non pōt eſſe niſi ſolus deus immediate.Non ſecū
do modo:q: reſpectu gratie nulla eſt cauſa merito
ria.ſi enim eſt ex meritis:iam non ex gratia.Ro.9
ℭ Item ſi ab aliqua paſſione:hoc maxime fuiſſet
a laterali vulnere.per illud Aug.15.de ci.c.26.ubi
loqtur de archa noe dicēs.O, oſtium in latere ar-
che profecto illud eſt vulnus quādo latus crucifi-
xi perforatum eſt lācea.hoc quippe ad illum ueni-

a.l.hac.

entes ingrediunt̄.q: inde ſacra manarūt quib⁹ cre
dentes initiant̄.ſed ab illo vulnere non pōt aliqð
ſacrm habere efficaciam.ergo ꝛc.probatio mi. qa
illud vulnus fuit inflictum corpori iam mortuo.
ut patet Jo.19.Ad ieſum aūt cum ueniſſent ꝛ vidiſ
ſent iam mortuū ꝛc.Sed corpus chriſti poſt mor
tem non erat cauſa meritoria alicuius grē. ℭ Cō-
tra multiplr̄ in lrā.ꝛ Aug.de ci.ubi prius.

R̄ñdeo hic pma cōcluſio ſit hec ꝙ legem
euāgelicam congruum fuit ſacra
mētis pfectiſſimis adornari.ꝓbatio.hec eſt lex p-
fectiſſima quā trinitas diſpoſuit dare homini pro
ſtatu vie.eſt enim ultima ſm illud Math.26.No
ui ꝛ eterni teſtamēti.i.poſt qð nullū aliud eſt futu

Uide bo⁹ᵃˢ

Universidad de Deusto Biblioteca

⁊ alios antiquos hic.

rum: in proceſſu aūt ab impfecto ad pfectū poſteri ora ſunt pfectiora. iſtud etiam eſt ꝓximū pfectiſſi mo. ſ. ſtatui finalis beatitudinis. ergo competebat homini in ſtatu illius legis pfectiſſimis adiutoris ad grām ꝑparari. cuiuſmodi ſunt pfectiſſima ſacramēta. ergo ⁊c̄. ¶ Itē ꝓbat ſcdo ſic. Perfectiſſima cauſa meritoria grē quā trinitas diſpoſuit dare gn̄i humano erat chriſtus cōplēs curſum ſuum in hac vita nobiſcū. cauſa aūt meritoria iuſte inclinat deū ad cōferēdū bonū illi pro quo talis cauſa meret. cā etiā illa exhibita plus īpetrat q̄ ꝓmiſſa. ergo per paſſionē chriſti exhibitā ⁊ cōfirmatiuā legis noue: cōgruum fuit maxima adiutoria ad gratiam hoībus cōferri pro tpe illius legis obſeruande. ergo ⁊c̄. Cōditio iſta exponit pfectiſſime ⁊ quātum ad intēſionem pfectionis: ⁊ quātū ad extēſionem. ꝑmum q꞉ pfectio ſacri cōſiſtit in pfecte ſignificādo uere quātū ad cognitionē ⁊ in grām perfectam cāndo. ergo ſacra noue legis debuerūt eē pfectiſſima ꝑmo modo: q꞉ eſt lex ueritatis. 2° mō quia eſt lex grē. vn̄ Jo. 1. Gra ⁊ ueritas per ieſum chriſtū facta eſt. 2m. ſ. pfectio maxima quātū ad extēſionē declarat. q꞉ ſicut in vita nāli ꝑmū eſt gn̄atio. deide ſeqtur nutritio ⁊ corroboratio: ⁊ ſanitatis pdite reparatio: ⁊ hec q̄tuor ptinēt ad quālibet pſonā ſingularē. pter hoc aūt reqrit aliqd ptinēs ad coitatē quo aliqs cōſtituat in gradu nectio ad aliquē actū neceſſariū coitati. ⁊ ita ſpūaliter ad cōpletā perfectionē extēſiue opꝫ ee adiutorium aliqd ptinēs ad gn̄ationem ſpūalē. ⁊ 2° aliqd ptinēs ad nutritionē 3° ptinēs ad roborationē. 4° ad reparationeꝫ poſt lapſum. Preter hec aūt 5° reqrit aliqd eſſe quo exiens finaliter ꝑparet. q꞉ vita iſta ſpūalis quedā via eſt ordināns ut bn̄ viuēs in ea de ipſa ſine impedimēto trāſeat ad aliam pro qua ꝑparat. Hec ergo. 5 reqrunt tanq̄ adiutoria neceſſaria pſone cuicūq̄ pro ſe. Ad bonū aūt coitatis obſeruātis iſtā legem reqrit ⁊ multiplicatio carnalis. q꞉ iſta pſupponitur bono ſpūali: ſicut nā grē ⁊ multiplicatio ſpiritualis aliquoꝝ in iſta lege. ſic ergo ꝯgruum fuit ſeptē adiutoria cōferri obſeruatoribus legis euāgelice i qbus eſſet pfectio nō tm̄ intēſiua: ſed etiā extēſiua ⁊ ſufficiēs ad oīa neceſſaria pro obſeruātia huius legis. hec aūt ſunt ut dicit magr̄ in lr̄a. baptiſmꝰ ptinens ad gn̄ationē ſpūalem. eucariſtia neceſſaria ad nutritionem. cōfirmatio ad roborationē. penitētia ad lapſi reparationē. extrema vnctio ad finaleꝫ ꝑparationē. mr̄imoniū ad multiplicationē in eē nature uel carnali. ⁊ ordo ad multiplicationem in eē gratie uel ſpirituali.

a.l. hoꝝ ſacroꝝ pfecō attēdit ⁊ q̄ ad itēſionē ⁊ quo ad extenſionem.

Secūda cōcluſio hic declarāda ſit hec. Oia inſtituta ſunt a chriſto uel a deo ꝑ tēpore iſtius legis: qd breuiter oſtēdo hic. q꞉ de ſingulis in locis eoꝝ ꝓprijs plenius appebit. ¶ De baptiſmo patet: q꞉ fuit inſtitutus a Chriſto viuente. q꞉ diſcipuli baptiſābāt: ut patet Jo. 3. ⁊ ꝑceptum fuit ut publice predicaret. Matth. ulti. Ite docete oēs gentes baptiſātes eos ⁊c̄. ¶ De eucariſtia patet eius predicatio diffuſa Jo. 6. ſed inſtitutio in cena Matth. 26. ¶ De cōfirmatione patet inſtitutio Jo. 20. Accipite ſpm̄ ſanctum ⁊c̄. uel in die pētecoſtes Actuum. 2. ¶ De penitētia dicit ꝙ eſt iſtituta Jacobi. 5. Cōfitemini alterutruꝫ ⁊c̄. ſed hoc non videt probabile ex ꝓceſſu littere: q꞉ ſtatim ſequitur. Orate pro inuicem ⁊c̄. manifeſtuꝫ eſt enim ꝙ per illud ſequēs non intēdebat aliqd ſacramentum inſtituere nec ꝓmulgare. nec etiam erat apud Jacobum auctoritas inſtituēdi aliqd ſacramētum ſicut poſt tanget in ratione ponēda ad iſtam cōcluſionem. Melius ergo eſt ut dicat inſtitutum fuiſſe Jo. 20. Accipite ſpm̄ ſanctum quorum remiſeritis peccata ⁊c̄. ⁊ promiſſum Matth. 16. Tibi dabo claues regni celoꝝ: qdcunq̄ ligaueris ⁊c̄. Iſta enim poteſtas nō erat principaliter dimittēdi peccata qd eſt dei ꝓprium: ſed arbitrādi de dimiſſione peccati arbitrio approbato a deo. ſic autē arbitrari eſt in foro penitētie ſoluere uel ligare. ¶ De extrema vnctiōe dicit ꝙ Jacobi. 5. Infirmat quis in uobis ⁊c̄. ſed lꝫ ibi ꝓmulgauerit illud ſacramentum: eſt melius dicere ꝙ fuerit inſtitutum a chriſto. Legimus enim Marci. 6. ꝙ apoſtoli vngebant oleo multos infirmos ⁊ ſanabant. cōſtat ꝙ hoc non fecerūt niſi in virtute chriſti qui inſtituerat illam vnctionem virtuoſaꝫ. ¶ De matrimonio appet Matthei. 19. Non legiſtis ait chriſtus: q꞉ maſculū ⁊ feminaꝫ fecit eos. ſupple deus. ⁊ dixit ſupple per os ade. Quāobrem relinquet homo ⁊c̄. ubi chriſtus approbat ⁊ ratificat id qd deus in ſtatu innocētie per os ade publicauit. ¶ De ordine Matth. 26. Hoc facite in meā cōmemorationē. ⁊ Jo. 20. Quorum remiſeritis peccata ⁊c̄. Hec enim duo ptinent ad ordinem ſacerdotalem. ſ. poteſtas reſpectu corporis chri ueri. ⁊ ptās reſpectu corpis chriſti myſtici. ut dicet in materia de ordine. ¶ Q autē hec omnia a ſolo deo fuerint inſtituta: patet per illud qd tactum eſt in generali de inſtitutione ſacramenti. nulli enim cōpetit ſignum inſtituere practicū niſi uel reſpectu alicuius actus ſui ꝓprij: uel reſpectu alicuius qui ſubeſt ſibi quātum ad illum actū. ſacrm̄ autem eſt ſignum practicum reſpectu effectus dei proprie. ⁊ deus non pōt in actu ſibi ꝓprio alicui alij ſubeſſe. ergo ⁊c̄.

Mgr̄ ſn rū di. 23. c. 2.

Hugo li. de ſacris ii. c. 2.

Gen. 1.

Gen. 2.

Ex his duabus concluſionibus patet ſolutio queſtionis expoſito primo intellectu queſtionis. q꞉ ſacramētum habere efficaciaꝫ eſt ipſum habere regulariter effectum ſignificatuꝫ cōcomitātem. ergo ab illo habet efficaciam a quo eſt ꝙ effectus concomitet. Q autem ſic concomitet: poteſt eſſe ab aliquo dupliciter. uel tanq̄ a cauſa principali ꝑncipaliter cauſante huius cōcomitātiam: uel tanq̄ a cauſa meritoria: que. ſ. meret ut ſit talis cōcomitātia. ¶ Et ſm̄ hoc dico ꝙ ſacramēta noue legis a ſolo deo habēt efficaciaꝫ tanq̄ a cauſa principali: a chriſto autem patiēte ſiue a paſſione chriſti habēt efficaciā tanq̄ a cauſa meritoria. Primum iſtorum ꝓbatur ex ſecūda concluſione ꝑ habita. ſolus enim deus inſtituit hec ſacramenta. ⁊ efficacia ſacramēti non poteſt eſſe ab alia cauſa inferiore q̄ am inſtituēte. hoc etiā patet ſic. Solus deus determinat ſe ad effectū cāndū ſibi ꝓpriuꝫ. ſi enim poſſet ab alio determinari ad agēdū: iam eēt cauſa ſcd̄a reſpectu eius. effectꝰ aūt ſignificati per ſacra ſunt ꝓprij ſoli deo. ergo ſolus deus pōt determinare ſe ad cāndū effectꝰ ſacroꝝ regulr̄ ꝯcomitātes ſacra. hoc eſt aūt ſacra hr̄e efficaciā. ſ. hēre effectus regulr̄ ꝯcomitātes. ergo a ſola uolūtate diuina hn̄t determinate ſacra efficaciaꝫ tanq̄ a cauſa ꝑncipali. 2m patet ex di. 19. 3i li. ⁊ quātum ad pſens breuiter oſtēdit ſic. hoi facto dei inimico per culpā diſpoſuit deus nō remittē illā culpā: neq̄ aliqd adiutoriū dare ad talē remiſſionē ſiue ad ꝯſecutionē btitudinis: niſi per aliqd ſibi oblatum quod gratius acceptaret q̄ offenſa illa eſſet ſibi diſplicēs uel ingrata. nihil aūt pōt inueniri gratius trinitati q̄ ſit tota culpa ⁊ offenſa gn̄is humani diſplicens ul' ingrata: niſi ſit aliqd obſequiū pſone magis dilecte q̄ tota coitas illa que offendit per ul'em offenſam fuerat uel debebat eſſe cara: ſi nō offendiſſet. taleꝫ pſonam ſic dilectā nō potuit genus humanū ex ſe hēre. q꞉ totū fuit inimicū de vna maſſa pditionis. ḡ diſpoſuit trinitas pſonam ſic dilectā ſibi dare generi humano: ac ipſaꝫ ad hoc iclinare ut ipſa offerret obſequiū pro toto illo genere. talis pſona nō eſt niſi chr̄s: cui nō ad menſurā dedit deus ſpm̄ charitatis ⁊ grē. Jo. 3. ⁊ tale obſequiū eſt illud in quo maxima appet charitas: qd eſt offerre ſe uſq̄ ad mortem pro iuſtitia. ḡ trinitas nullū adiutoriū ptinēs ad ſalutē ꝯtulit homini viatori niſi in v̄tute huius oblationis chri in cruce facte ⁊ a pſona dilectiſſima ⁊ ex maxia charitate: ⁊ p lꝫ paſſio illa fuit meritoria cā reſpectu boni meritorij collati hoi viatori.

Hic ſequitur correlariū qd in collatione talium remediorū neceſſarioꝝ gn̄i humano ꝯcurrunt ⁊ miſericordia ⁊ ueritas. maxime enim miſericordie opus eſt hoi inimico tāta remedia ꝯcedere. ſed etiā maxime iuſtitie eſt pp obſequiū tam grati pſone tam dilecte tm̄ remediū ꝯferre illis pro quibꝰ illa pſona obtulit illud obſequiū. Juſtum enim eſt acceptare obſequiuꝫ pſone tam dilecte pro illo pro quo offert obſequiū. maxima etiā fuit miſericordia in pſona offerente ſic ſe offerre pro inimicis trinitatis quā ſumme dilexit. ſed etiā maxime iuſtitie tam in cōparatione ad deum q̄ ad hoiem lapſum. q꞉ nō videret maxime diligere deuꝫ ⁊ ꝓximū niſi pro tāto bono cōmuni. ſ. btitudine hoīs ad quā deus predeſtinauerat eum ⁊ diſpoſuerat eū nō aliter pueturū q̄ per iſtud obſequiū uellet iſtud obſequiū exhibere. ¶ Ex iſtis patet aliud correlariū qd ſuppoſitū fuit in. q. de circūciſione. q꞉ paſſio chri cum eſſet cā meritoria reſpectu efficacie ſacroꝝ ueterum ⁊ etiā reſpectu grē collate antiquis pꝛibus: tm̄ maiorē efficaciam habet reſpectu noſtroꝝ ſacroꝝ ⁊ grē nunc conferēde q̄ tunc. q꞉ iuſte obſequium exhibitū ad bonum maius acceptat q̄ preuiſum. trinitas autē nunc cōfert tanq̄ ꝓpter paſſionē chriſti exhibitaꝫ etiam a nobis creditā ut exhibitā. tunc aūt cōtulit ut ꝓpter eam a ſeipſo preuiſam ⁊ ab alijs fidelibꝰ precreditaꝫ ut exhibendā. ¶ Hinc etiam apparet quare baptiſmus aperuit ianuam. nō aūt circunciſio. nō quidem ex parte meritoria. q꞉ quantūcūq̄ magna grā collata fuiſſet in virtute paſſionis chri preuiſe non cōferebatur ut efficax ad finem gratie ſcilꝫ ad beatitudinem niſi prius obſequium illud eſſet ſolutum. minime autē ſi conferretur tunc in virtute huius obſequij iam ſoluti. cōferretur tamē ut ſufficienter diſponēs ad beatitudinē. ¶ Exemplum in nobis maius bonum cōferimus ꝓpt' obſequium exhibitum q̄ ſperatum.

a.l. meritoꝝ

Ad primum argumentū dico ꝙ ⁊ ſi paſſio chriſti nō ſit nunc in effectu: eſt tamē in acceptione diuia. ⁊ hoc ſufficit ut ſit cauſa meritoria. patet enim ꝙ nos conferimus multa ꝓpter aliqd bonū non preſens in ſe ſed preſens in memoria noſtra ſi ſit preteritū. uel in op. ſi ſit futurum. ¶ Ad 2m pōt dici ꝙ oia ſacra noue legis habent a paſſione chriſti ut exhibita efficaciā: non quidē in actu exteriori ſed interiori exhibitaꝫ. ab inſtāti enim ꝯceptionis chriſtus habuit meritū paſſionis. ⁊ in illo interiori actu ꝯſiſtit ꝑncipalior ratio meriti. ⁊ ideo quicqd inſtituit tēpore vite ſue potuit etiā habere tunc efficaciā a paſſione uolita pfecte ab ipſo chriſto: in qua uolitione erat ꝑncipalis oblatio: ⁊ ꝑncipalis oblatio grata facta deo. nec pōt dici ꝙ ſic paſſio illa accepta fuiſſet ante icarnationem uel paſſionē. q꞉ ⁊ ſi deus eam ꝑuidit: nō tm̄ fuit oblata actu iteriori neq̄ exteriori. ¶ Uel pōt dici ꝙ ſacra noue legis viuēte chr̄o oia minorē habuerūt efficaciā q̄ poſt eius paſſionē. ⁊ tm̄ nō fuit icōueniēs ꝙ inſtituerent ipſo viuēte. q꞉ erāt inſtituta nō ut pro tūc ſed ut pro tpe poſt eiꝰ mortē habitura ꝑncipalē efficaciā. ¶ Ad 3m dico ꝙ intell's apl'i eſt ꝙ grā non hēt cāꝫ meritoriā de ꝯdigno in illo cui ꝯfertur. tm̄ pōt hr̄e cām meritoriā de ꝯgruo in eodē. ⁊ cām meritoriā de ꝯdigno extrinſecā. maxime ſi illa cā meritoria extrinſeca gratuite ſit data illi pro quo eſt cā meritoria ut ſit ei talis cauſa. ¶ Et ſi obijcis. Gratia data pro tali cā ꝯdigna nō eſt grā: q꞉ aliqbꝰ meritis eſt debita. etſi nō meritis recipiētis. ¶ Poſſet dici ꝙ in vniūſis opibꝰ dei nō fuit aliqd opus mere grē: niſi ſola icarnatio filij dei ⁊ lꝫ ſi ad illā nulla merita ꝑceſſerūt: qd utiq̄ uerū eſt in ordinatiōe dina de illa icarnatiōe. q꞉ ſi tpe cōceptiōis ꝑceſſerūt aliq̄ merita marie: tm̄ nō erāt bona abſolute reſpectu icarnationis. ſꝫ forte accelerationis ut ipleret illa icarnatio ꝓordinata. Bene ḡ ait Aug. 13. de tri. c. 19. In rebꝰ per tēpus ortis ⁊c̄. ¶ Ad ultimū dico ꝙ ſi illud vulnus fuit inflictuꝫ chr̄o poſt mortē (ut narrat euāgeliū) ſacra nō fluxerūt ab illo tanq̄ a cā meritoria. ſꝫ dicunt ſpāliť inde fluxiſſe pp quādā ſilitudinē expreſſiorē eoꝝ que ibi fluxerunt ad ſenſibilia que ſunt in qbuſdā ſacris. ſanguis enīꝫ ſpālius aſſil'at ſpēi ſub qua eſt ſanguis ⁊ eucariſtia. ⁊ aq̄ ſpālius aſſil'at māe baptiſmi que ſunt duo ꝑncipalia ſacra. ⁊ iſte intell'us pōt hēri extra de cele. miſ. in ſi. ubi dī ꝙ in illis duobus. ſ. aqua ⁊ ſanguine duo maxima ſacra redemptionis ⁊ regn̄ationis relucent. Qō. II.

Hic agit magiſter de ſacris noue legis de ſingulis ſigillatim. ⁊ ꝑ de baptiſmo qd eſt ꝑm ſacrm̄ ⁊ ianua alioꝝ: que in. 2. diuidit. ꝑ agit de quodā preambulo ad uerū baptiſmū. ſ. de Joānis baptiſmo. Et 2° de uero chri baptiſmo in ꝑncipio di. 3. ibi [Poſt hoc videndū eſt.]

Circa iſtam partē quero utruꝫ baptiſatus baptiſmo Joānis neceſſario tenebat baptiſari baptiſmo chri. videt ꝙ nō. q꞉ magr̄ in lr̄a. c. ult. dīc. Qui ſpem nō poſuerūt in baptiſmo Jo. ⁊ patrē ⁊ fi. ⁊ ſ. ſ. credebant non ſunt poſtea rebaptiſādi. ¶ Item in receptione ſacroꝝ qd datur nō eſt iteranduꝫ. ſed ſi aliqd omittat caute eſt ſupplendū: extra de clerico per ſaltū ꝓmoto. c. vnico. ⁊ de ſacris nō iterandis. c. j. Sed in baptiſmo Joānis dabatur ablutio exterior. ḡ ſi defuit interior illa fuit ſupplenda: ſed non exterior iteranda. ¶ Cōtra de cō. di. 4. aliud. ⁊ accipit ab Aug. ſup Jo. om. 5. f. Si quos baptiſauit Jo. iterum ſunt baptiſandi. plane iterū ſed nō iterato baptiſmo. quos enī iudas baptiſauit ⁊ chr̄s: quos baptiſauit Jo. non ⁊c̄. Item Aug. de baptiſmo ꝯ donatiſtas li. 5. Chriſtꝰ tali baptiſmo mūdat eccl'iam quo accepto alterū nō erat neceꝫ. Jo. aūt tali baptiſmo ptingebat quo accepto eſſet baptiſmū dn̄icuꝫ neceſſariū.

Alex. d̄ hales i. 4. pte ſūme. t̄c. de ꝯfeſſi. q. 9.

Universidad de Deusto Biblioteca

Rn̄deo. Pōt intelligi dupl'r Jo.baptiꝫauiſ ſe. Uno mō in forma baptiſmi chꝛiſti quā potuit ſcire a diſcipulis chꝛi uel ab alijs audientib' eos baptiꝫare. ꝛ tūc nō diceret ꝓprie baptiſm' Joānis. ſic nunc non dr̄ baptiſmus petri uel pauli. Iſtū eniꝫ errorē repꝛehēdit ap'ls.j.ad Coꝛ. ꝛ ſi iſto mō baptiꝫaret Jo.planū eſt ꝙ talis nō eēt iterum baptiꝫādus. ¶ Alio mō pōt intelligi Joā. baptiꝫaſſe nō in forma baptiſmi chꝛi:ſed uel in aliqua alia forma ꝓpꝛia.ſ.in noīe uēturi uł abſqꝫ alia forma: ꝛ de ſic baptiꝫato ſatis videt manifeſtuꝫ ꝙ erat baptiꝫādus baptiſmo chꝛiſti ꝓpter preceptū eius gn̄ale obligans oēs qō preceptū nō impleuerat baptiꝫatus a Jo. Iſtud aūt preceptū gn̄ale fuit rōnabile.qꝛ rōnabile fuit oēs obligari ad h̄ ꝙ eēnt mēbꝛa eccl'ie ꝛ ad ſuſcipiendū ſignuꝫ illud cōe oībus ingredientib' eccl'iam.ſtum qꝛ medicina pꝛeparatiua ſuſcepta ꝯgruuꝫ eſt recipere medicinā curatiuam.diſpōne etiam inducta ꝯgruuꝫ eſt adhuc induci formā principalē.ſꝫ ille baptiſmus Jo.erat ſicut diſpoſitio mera pꝛeparatiua ad baptiſmū chꝛi ut per illam ablutionē facilius inclinarent hoīes ad ſuſcipiendū ablutionē ſibi ſalutarē:nec eēt moleſtum ipſis iam ad ſil'e exercitatis. Et hanc rōnē inuit Jo.baptiſma Jo.j. Baptiꝫo uos aq̄.ſupple tm̄. Medi' aūt ueſtrū ſtetit quē uos neſcitis.qui ſupple baptiꝫat uos nō in aqua tm̄ ſed in ſpū ꝛ ueritate. Si dicat ꝙ mag'r loquit de baptiꝫatis a Joā.ꝑ mō utente.ſ.forma chꝛi in baptiꝫādo.hoc non pōt ſtare:qꝛ infidelitas ſuſcipiētis baptiſmū nō eſt cauſa ſufficiēs ꝙ opoꝛteat eum al's baptiꝫari.dum tm̄ aſſit intētio ſuſcipiēdi illud qō ꝯfert eccl'ia. ꝛ ſi ꝗ̃ a Jo.baptiꝫatus nō habuiſſet fidē trinitatis.dum tm̄ intēderet recipere illū baptiſmū quē Jo.intēdebat dare:qui ſic intelligēdo poterat eſſe uerus baptiſmus chꝛi:nō erat iſte poſtea baptiꝫandus:cui' oppoſitum dicit magiſter de poſtea baptiꝫandis.

a.l.aliqua

a.l. ꝛ medicina.

Ad pꝛimum argm̄ dico ꝙ nō tenet magiſter.nec arm̄ qō ſumitur ex actibus.19.cōcludit.uerum eniꝫ eſt ꝙ nō habētes fidem fuerūt baptiꝫādi baptiſmo chꝛiſti.ſed nō ſequit.ergo habētes fidem nō erant poſtea baptiꝫandi.iſte modus arguendi nō tenet niſi in cauſis pꝛeciſis:qō nō eſt in ꝓpoſito.infidelitas enim non erat cauſa pꝛeciſa rebaptiꝫationis baptiſmo chꝛiſti.imo magis qꝛ pꝛius nō receperant gr̄am baptiſmi. ¶ Ad 2m̄ arm̄ dico ꝙ maioꝛ eſt uera quādo aliquid ſacramēti baptiſmi cōfertur:in baptiſmo aūt Jo.nihil ſacri baptiſmi ꝯferebat.ablutio eniꝫ exterioꝛ ſine determinatis uerbis ꝛ determinata intētione pꝛolatis oīno nihil eſt ſacramēti baptiſmi:ſicut nec quecūqꝫ alia balneatio. ¶ Et ſi obijcias. ubi ergo habet ueritatē illa maxima:ubi omiſſum eſt aliquid caute ſupplendū eſt. ¶ Rn̄deo uel nō poteſt habere locūꝫ in ſacramēto uere vnē:qꝛ duobus concurrētibus ad iſtud ſacramentū:alteruꝫ ſine altero nihil eſt ſacramēti.qꝛ alterum ſine altero nec ſignificat gr̄am nec efficit. ꝛ tunc exponēda eſt illa maxima de diuerſis ſacramētis oꝛdinatis:cuiuſmodi ſunt oꝛdinatio in diaconum ſubdiāconuꝫ ꝛ huiuſmodi. ꝛ de talibus eſt ibi ſermo.uel ſi poſſibile eſt in aliquo ſacramēto uere vno vnam parteꝫ eſſe ſine alia.puta in euchariſtia loquēdo de ſpeciebus panis ꝛ vini:ibi locū habet illud qō omiſſum eſt:eſt ſupplendū.ſꝫ in ꝓpoſito nō:qꝛ ablutio Joānis nihil erat ſacramēti baptiſmi.ideo nō ualet.

¶ Poſt hec videndum eſt quid ſit baptiſmus ꝛc. Diſtinctio.III.

Supꝛa magiſter egit de quadam pꝛeambulo ad baptiſmū chꝛi.h̄ agit de ſacro baptiſmi. ꝛ diuidit i duas:in ꝓhemiū ꝛ tractatuꝫ.qui icipit ibi Baptiſmus dr̄. ꝑma diuidit in partē pꝛincipalē ꝛ incidentalē:que incidētalis icipit.c.4. Pꝛincipalis diuidit in tres ptes.ꝑ agit de partib' intrinſece ptinētib' ad baptiſmū.2º de ſuſcipiente baptiſmū.4.di.3º de miniſtro di.5. Poſt h̄ ſciēdū. ꝑ' que ptinet ad pn̄tē lectionē diuidit i.3. ꝑ agit de q̄ditate baptiſmi ſiue q̄d ſit baptiſmus.2º de forma ei' ibi Sed q̄d eſt illō v̄bū. 3º de inſtitutione ei'.ibi De inſtōne. Et in illa 3ª pte iterſerit de mā baptiſmi.ibi Celebꝛatur aūt ꝛc.

a.l. 2ª

a.l. 6º in illo cap. h̄ ꝛ ſciēduꝫ eſt.

Circa iſtam di.3am querēdum eſt de quatuoꝛ.ꝑ de baptiſmi diffōne.an illa ꝓpꝛia ſit ei' quā ponit magr̄. Baptiſm' eſt tinctio.i. ablutio coꝛporis exterioꝛ facta ſub foꝛa uerboꝝ pꝛeſcripta.2º de forma baptiſmi.an hoc ſit pꝛeciſa forma ei'. Baptiꝫo te in noīe pa. ꝛ fi. ꝛ.ſ.ſ. amen.3º de mā.an ſola aqua nālis pura ſit mā ꝯueniens baptiſmo.4º de inſtitutione utruꝫ inſtitutio baptiſmi euacuet circūciſionem. Queſtio.I.

Ad pꝛimum arguit ꝙ nō:qꝛ pars nō ꝑdicat de ſuo toto. Ablutio eſt ps ſacri baptiſmi.qꝛ ſm̄ Augm̄.j.q.j.detrahe. Accedit uerbū ad elemētū ꝛ ſit ſacr'm. Sacr'm ꝗ̃ ſicut nō eſt v̄ba ita nec ablutio ipſa. ¶ Cōtra. Magiſter in di.j. In ſol'one hui'.q.pōt ꝓcedi ſicut ſupꝑ di.j.de diffōne ſacri. Suppōnēdo eni ex uſu loquētium ſignificatū noīs baptiſmi.ſ.ꝙ baptiſm' ſignificat quoddā ſpāle ſacr'm:ut ſi baptiſm' ſignificet ablutionē ſicut apud iudeos erant baptiſmata coꝛpoꝛum ꝛ uaſoꝝ.i.ablutiones.tunc h̄ qō erit ſacr'm baptiſmi intelligēdo ibi ꝯſtructionem intranſitiuā ſignificat ſacr'm ſpāle. ꝛ hoc tam ſpecificādo ſignificationē ꝛ effectuꝫ ſignificatū:puta purificationē anime a pctō originali:qꝫ ſpecificādo fundamētuꝫ talis ſignificationis ꝛ rel'onis. Ex hoc inqꝫ ſuppoſito apparet qualiter baptiſmus pōt habere diffinitionem. Cum enim diffinibile opꝫ eē ens poſitiuū per ſe vnum:ꝛ reale:ꝛ cōmune.ut habet ſupꝛa.baptiſmus nō eſt pure nō ens:ſicut ipoſſibile. ꝛ ꝓbatur eo mō quo ſupꝛa de ſacro.qꝛ rō ei' non eſt in ſe falſa.nulla enim eſt repugnantia qōcūqꝫ ſenſibile uel quecūqꝫ ſenſibilia inſtitui a deo ad ſignificandum efficaciter ablutioneꝫ anime a pctō.neqꝫ etiā eſt pūrū nō ens ſicut negatio uł pꝛiuatio.patet.eſt etiā per ſe vnū quantū ad illud qō ꝑncipal'r ſignificat.qō eſt talis rel'o ſigni ad tale ſignificatū. Nec huic obſtat qō ꝯnotat coꝛrelatiuū ſuū ꝛ fundamētum.qꝛ ſic relatio quecūqꝫ ꝯnotat:nec ꝙ in fundamēto ſunt multa ꝯnotata.qꝛ ut dcm̄ eſt ſ.vna rel'o rōnis pōt fundari in quātiscūqꝫ diſtinctis in re.talis tm̄ ꝯnotatio bene ꝓhibet hēre diffōneꝫ ꝑ.nihil enim habet diffinitionē ꝑ:niſi ſuba que nō diffinit per aliqō additū.neqꝫ ſicut coꝛrelatiuū additur in diffinitione coꝛrelatiui:nec ſicut ſubiectum in diffinitione accn̄tis.talia enim habēt diffinitionē.ſꝫ nō pꝛimo.patet.7.metacc.ꝗ.Illud aūt palā. Sola ꝗ̃ 3ª

a.l. in littera iſta.

T.c.18.

conditio.ſ.ꝙ opꝫ diffinibile eſſe ens reale excludit a ſacro baptiſmi ꝙ nō habeat oīno pfectaꝫ diffōnē habet tm̄ eo mō quo 2e intētiones uel quecūqꝫ relationes rōnis diffiniunt:qō ſufficit quantū ad itellectum hn̄tem ſciam per diffinitionē.eodē eniꝫ mō eſt diffinitio ſicē illa cui coꝛrn̄det q̄ditas in re. ¶ 2º ꝑn' eſt videndū an hec ſit ei' diffinitio:quaꝫ ponit magr̄. Ubi notandū eſt ꝙ duob' modis pōt de fundamento rel'onis poni quā ipoꝛtat baptiſmus.vno mō ꝙ illa fundet in toto iſto.ſ.ablutione ſil' ꝛ v̄bis tanqꝫ in vno fundamēto: ꝛ hoc eſt bn̄ poſſibile nō obſtāte vnitate ei' cuꝫ ſit relatio rōnis. Alio mō ꝙ eius fundamentū ſit ſola ablutio:ſola inqꝫ.i.nihil aliud fundet:neqꝫ ut totū fundamentū:neqꝫ ut ps fundamēti.ſed nō ſola.i.ipſa ſine qbuſcūqꝫ alijs:imo opꝫ eam hēre multa alia ꝯcomitātia ad hoc ut fundet.ſ.uerba: ꝛ ꝙ ſit a tali miniſtro ſic intēdēte. nec iſtud eſt incōueniēs ꝙ reſpectus tales ꝑcedāt in fundamēto rel'onem rōnis tanqꝫ ꝑſuppoſiti illi rel'oni rōnis. Et ſic in iſta ablutione ꝑcedit hitudo ad uerba ꝯcomitātia:ꝛ ad pſonā ſuſcipientē aliqliter ꝯſentientē. ꝛ ſic in oībus rel'onibus talib' pꝛecedentibus in fundamēto ſic relato per ipſas poſſet poni rel'onem ſignificationis illius quā ipoꝛtat baptiſmus fundari. Si ꝑm̄ iſtoꝝ poneret:tunc cuꝫ in diffōne accn̄tis in ꝯcreto ponat totū ſuum ſbctū ꝛ non pars ꝑcſe:ſicut nec ipm̄ in ꝯcreto pꝛedicat de parte ſui ſbcti.ſed de toto:nō eſſet baptiſmus ſiue ſacr'm baptiſmi ablutio:ſed ablutio ꝛ v̄ba ſil'. Sic ecōuerſo ablutio nō eſſet baptiſmus:qꝛ ablutio ſola nō eſt ſbctū uel fundamentū huius rel'onis.ſed ambo ſil'.ſ.ablutio ꝛ v̄ba.ergo nec alterū coꝝ denominat per ſe ab alio. Si aūt 2m̄ poneret tunc ſicut de ablutione denoīatiue ꝑdicaret diffinitio baptiſmi.lꝫ illa ablutio intelligat circūſtātiāta multis relationib' talib' ad hoc ut ſibi cōueniāt illa relatio. ſic ꝛ ecōuerſo in diffōne hui' rel'onis in ꝯcreto accepte poſſet poni ablutio ſoltimō in recto ꝛ oīa alia in obliquo cum qbuſdā determinationib' ſignificātibus illa determinare ſiue circūſtātiāre ipſaꝫ ablutionem. ¶ Iſtoꝝ duoꝝ ꝑm̄ videret uerius.qꝛ v̄ba nō vident eſſe ſimpl'r nec̄ia niſi eſſent ſignū uł ps ſigni.ſi tm̄ diceret ꝙ eēnt quedā determiatio ipſi' ablutionis que eſt ſignū: ꝛ ſufficit illud ponere ſignum magis qꝫ duo:qn̄ in vno pōt inueniri ratio ſufficiēs ſignificādi.ablutio autē exterioꝛ ſatis pōt poni ſignificare ablutionē interiorē. Hoc ponēdo poſſet poni talis ratio baptiſmi : ꝙ baptiſmus eſt ablutio hoīs aliqual'r ꝯſentiētis facta ab alio in aq̄ ſimul v̄ba certa cū intētione debita ꝓferēte ſignificans efficaciter ex inſtōne diuina ablutioneꝫ aīe a pctō. ¶ Q̄ ſi teneat alia via.ſ.ꝙ v̄ba ſunt ps fundamenti:tunc poſſet poni alia ratio baptiſmi ꝙ baptiſmus eſt ſacr'm ablutionis aīe a pctō ꝯſiſtēs in ablutione hoīs aliqual'r ꝯſentientis facta in aq̄ ab alio abluente: ꝛ in uerbis certis ſil' ab eodē abluēte cum debita intētione ꝓlatis. ¶ Qual'r aūt particule poſite in utraqꝫ rōne ſunt nec̄ie ad rōnē baptiſmi bene patebit ſpālius de ſingulis in qōnibus ſequētib'. ¶ Nec eſt dr̄ia inter iſtas rōnes qn̄ eadem ſm̄ utrāqꝫ ſint nec̄ia ad baptiſmū ſed vna ponit in diffōne eius ſolaꝫ ablutionē in recto.alia ponit ꝛ ablutionē ꝛ uerba ex equo ad ei' rōnem ptinere.que dr̄ia ꝯſurgit ex diuerſo opinādi modo de fundamēto huius rel'onis an ſit ſola ablutio circūſtantiāta an ſimul ablutio ꝛ uerba. ¶ Patet ergo

a.l. terminato

a.l. circũſtã tionata.

a.l. circũſtã tionata.

ſolutio qōnis.qꝛ magr̄ videt loqui ſm̄ illā opīonē ꝙ ablutio circūſtātiāta ſit baptiſm'. ꝛ ſic ponēdo tāgit ea que ꝑncipal'r ptinēt ad rōnem baptiſmi.lꝫ multa ꝯcomitātia debeāt intelligi que exꝑmit rō illa.ablutio hoīs ꝛc. ¶ Ad arm̄ dr̄ ꝙ de re artificiali bn̄ ꝑdicat mā cum ſit tota ſuba artificiati.vn̄ archa nō tm̄ eſt lignea ſed lignū.ſacr'm aūt qꝛ eſt res rōnis aſſ'lat artificiali. ¶ Sed h̄ nihil eſt.qꝛ parſ māe nō ꝑdicat de artificiato.nō eniꝫ dom' eſt lapides.ſed ad eē dom' reqrit aliud cuꝫ lapidib'.qꝛ ut dcm̄ eſt pꝛius nihil ponit in ꝯcreto in diffōne accidentis ꝯcreti niſi illud de quo accn̄s ꝑdicat in cōcreto.nullū aūt accidens ꝑdicat de parte ſui ſbcti. ¶ Opꝫ ꝗ̃ dicere ſuſtinēdo diffōnē magri ꝙ ablutio nō eſt ps fundamēti rel'onis quā icludit baptiſmus:ſed eſt totū fundamētū lꝫ remotū:inter qō ꝛ rel'onē ſigni mediāt quedā rel'ones rōnis ut dcm̄ eſt. ¶ Si obijciat ꝙ neqꝫ ſic neqꝫ ſic pōt deſcribi. qꝛ foꝛmal'r ipoꝛtat rel'onē rōnis.illa aūt nō eſt aliq̄d reale neqꝫ illa realia.ꝗ̃ ꝛc. ¶ Rn̄' ſicut rel'o rōnis in ꝯcreto dr̄ de re extra : quēadmodū h̄ eſt v̄a. hec uox hō eſt nomē uel ſignū nāe hūane.ita eꝫ in diffōne talis ꝯcreti pōt poni res ex̄ ut addita tāqꝫ fundamētū rel'onis.iō nō ualet. Sic de ꝑ. Qō.II.

Ric.i.4.di. j.ar.j.q.j. in ſol'one ſcōi articuli.

a.l.reales.

a.l.aliq̃ alia

Ad ſecundū ꝑn'e ſic ꝓcedit. Et hic arguit ꝙ hec nō ſit forma baptiſmi. Ego baptiꝫo te in noīe pr̄is ꝛ filij ꝛ ſpūs ſcī.ꝑ qꝛ cuiuſcūqꝫ ſacri eſt mām ꝛ formā.forma ei' ē in mā. Sed hec v̄ba nō ſunt in aq̄ nec in ablutione ut in ſbcto.ꝑ 2º qꝛ chꝛs Matth.ult.exꝑmēs foꝛaꝫ baptiſmi nō expſſit iſtā. Sed ab ipō hīt foꝛa ſacroꝛuꝫ que iſtituit.ꝗ̃ ꝛc.ꝫ' ſi iſta eſt foꝛa aut ut v̄a aut ut falſa.nō ut falſa.qꝛ nihil falſitatiſ eſt in ſacriſ ueritatis.nō ut uera.qꝛ v̄itaſ ei' ſequit oꝛdine nāe collationē ſacri baptiſmi. v̄itas eniꝫ oꝛōnis ſequit eſſe ei' qō ſignificat ꝑ ipſaꝫ.iſta aūt oꝛō ſignificat coll'oneꝫ ſacri baptiſmi.forma aūt eo ꝙ eſt foꝛa nō ē poſterioꝛ eo cui' eſt foꝛa nālit' ſꝫ ꝑoꝛ.7.metacc. ¶ Itē de ptib' iſti' forme arguit ꝑ ſic. Greci uere baptiꝫant baptiꝫati ab eis qn̄ uenīūt ad noſ nō rebaptiꝫant. nō aūt ſeruāt nr̄am formā ſed hāc.baptiꝫet ſeruuſ chꝛi in noīe pa. ꝛ fi. ꝛ.ſ.ſ. ¶ Itē ſm̄ Priſcianū v̄bū ꝑ' pſone dat itelligē noīatiuū.ꝗ̃ ſufficeret dicē.Baptiꝫo te abſqꝫ h̄ ꝓnoīe qō eſt ego. ¶ Et ꝯfirmat ꝑ illud.ex̄ de baptiſ. ꝛ ei' eſſe. Siqs.ubi dicit glo.ꝙ ꝓnomē nō eſt de ſuba foꝛe.qꝛ plenū ſenſuꝫ gn̄at h̄ uox baptiꝫo ſine ꝓnoīe. ¶ Itē arguit de ꝯſe.di.4. retulerūt.ubi dr̄. Siqs dic̄ te baptiꝫo ꝛc.baptiꝫat' eſt ex ꝗ̃ baptiꝫare intēdit. Sꝫ ibi nō ponit ꝓnomē. ¶ Itē Amb.de ꝯſe.di.4.a qdā. Si i noīe trinitatiſ uel in noīe chꝛi baptiꝫati ſunt nō debēt rebaptiꝫari.qꝛ ſic ap'li baptiꝫabant:ut habet act.2.10. ꝛ 19. ¶ Itē.5.de tri.c.7. Idē eſt pꝛeꝫ eē ꝛ genitorē eque ꝗ̃ eſſe ualeret dicē.in noīe gēitoris ꝛ geniti ſicē pr̄iſ ꝛ filij. ¶ Itē Amb.de ſpiratiōe ſpi.ſ.c.4. ꝛ ponit i l'ra. Si fide miniſteriū trinitatis tenet: ꝛ vna tm̄ ꝑſona noīet ꝑlenū eſt ſacrꝫ. ¶ Itē.2.pier[ae]. Noīa ꝛ v̄ba trāſpoſita idē ſignificāt:ꝗ̃ equaleret ſi iſta v̄ba eēnt trāſpoſita.ꝗ̃ iſta forma nō eſt ꝑciſa. ¶ Cōtra de baptiſmo ꝛ ei' eſſe.ex̄.ſiqs. Siqs puerū ter in aqua merſerit in noīe pa. ꝛ fi. ꝛ.ſ.ſ.amen. ꝛ nō dixerit:ego baptiꝫo te in noīe pa. ꝛ fi. ꝛ.ſ.ſ.amē.non eſt puer baptiꝫat'. ¶ Hic ꝑ videdū eſt ſi aliq̄ v̄ba pn̄t eſſe forma hui' ſacri. Ubi aduertēduꝫ eſt ꝙ ꝓpꝛie loquēdo de forma ꝓut eſt altera parſ cōpoſiti foꝛ-

T.c.7.

L.j.circa fi.

Universidad de Deusto Biblioteca

ma ſacri eſt ipſa relatio ſigni qua formal'r eſt tale ſacrm: ⁊ mā eſt totum fundamentuꝫ ipſi⁹ relōnis. ueruntamē ſi in fundamēto iſto ſunt plura ex qb⁹ ali quo mō ſit vnum ſacrm que nō oīno equal'r ſe hñt ſed alterū ſit quaſi preuium ⁊ determinabile. alterum quaſi poſterius ⁊ determinatio p̄cedentis. p̄m pōt dici quaſi mā per quandā ſilitudinē ad māꝫ ⁊ alterū forma. māe enim eſt p̄cedere ſm originem ⁊ determinari. forme aūt ſequi ⁊ determinare. ſimil'r illud qō eſt p̄ncipalius ⁊ actualius pōt dici forma reſpectu potētialioris. ſimil'r q̄ eſt ſpūalius pōt dici forma reſpectu eius qō eſt minus ſpūale. ¶ Ad ꝓpoſitū in fundamēto relōnis baptiſmi cōcurrūt ablutio ⁊ uerba ſiue tanq̄ꝫ partes fundamenti ſm vnam opinionē ſiue tanq̄ꝫ fundamēti ⁊ circūſtantie fundamēti ſm aliam. Si primo mō pars p̄ncipalior in ſignificādo ſunt uerba. q2 ſm Aug^m. 2. de doc. chriſtiana. c. j. b. uerba inter hoīes obtinuerūt principatū in ſignificādo. ⁊ ſilem ſniam dicit. 15. de tri. Tunc pp iſtam principalitatē uerba poſſent dici forma reſpectu alterius. 2° mō pꝫ ꝙ v̄ba ſunt determinātia reſpectu ablutionis. ⁊ ſiue ſic ſiue ſic. pꝫ ꝙ v̄ba ſunt magis ſpūalia ablutione. ¶ Sic ḡ ſm iſtas methaphoras p̄dictas pꝫ ꝙ ubi aliqō ſignum concurrit ſenſibile in fundamēto alicui⁹ relationis ſacramēti ⁊ aliqua uerba ſimul. v̄ba ſemper dicuntur forma. Hec de primo.

De ſecundo

videndū eſt que uerba ſint forma iſto mō: ubi ſciēdū eſt ꝙ in ſacris eſt aliqd neceſſariū ſimpl'r. ſ. ex pte ſacri. quo. ſ. nō exūte oīno nō eſt ſacrm. aliqd eſt neceſſariū aliqualiter. ſ. ex pte miniſtri: ſine quo miniſter diſpēſando ſacrm nō pōt vitare pcm̄. Si queratur de forma 2° mō necīa: hoc eſt de forma neceſſario obſeruāda a miniſtro. dico ꝙ in tota eccleſia romana forma necīa hec eſt de qua querit forma necīa. ſ. miniſtro. ⁊ h loquēdo de miniſtro cui cōpetit ex officio baptiſare. quis ſit ille dicet di. 5. nam iſtum nō pōt ignorātia excuſare. q2 tenet ſcire illa que ſunt ſui officij ad qō deputat. Probatio. q2 quilibet miniſter in eccl'ia romana tenet necīo illaꝫ formam ſeruare quaꝫ talis eccl'ia impoſuit miniſtris. hi⁹ eſt iſta de qua querit: ut pꝫ extra in arguēdo. ſ. ad oppoſitū in illo. c. ſiquis. ¶ Si queras de forma necīa miniſtro apud grecos: dici pōt ꝙ quātuꝫ ad aliqua uerba nō p̄ncipalia in forma. ſ. illa qb⁹ exprimit ſuſcipiēs ⁊ actus ſiue miniſter: eccl'ia greca q̄ꝫ nō uoluit formā iſtam ſeruare: cui⁹ cām tāgit aplo. j. Coꝛ. j. d. Hoc aūt dico qō vnuſq̄ſq̄ ueſtruꝫ dicit. ego qdem ſum pauli ⁊c̄. Gloriabant enim de miniſtris baptiſantib⁹ quaſi eis aſcriberet baptiſmus: ⁊ redarguit eos: ⁊ iſtā coꝝ ꝯtentionē dicēs. Diuiſus eſt chriſtus: ⁊ pp hoc oꝛtum fuit inter eos ſciſma ⁊ oꝛdinatū fuit inter eos ad iſtud ſciſma tollenduꝫ ne miniſter exprimeret in ꝓpꝛia pſona nec actus in indicatiuo mō ſed optatiuo: q2 tūc miniſter nō ſignificat eē actoꝛ baptiſmi. ſed tm̄ miniſter deſiderās ⁊ orans effectū baptimi ꝯferēndū a deo. ⁊ ſuſcipiens etiam nō exprimeret in 2ª pſona. ſꝫ in 3ª quaſi nō preciſe reciperet qō recipit ab aliq̄ ſermone ſibi dirigēte. ueruntamē meli⁹ potuiſſet ſuſcipiens fuiſſe expreſſus q̄ꝫ per hoc ſeruus chriſti. ſ. noīe ꝓpꝛio. nō enim iam ſeruus chriſti baptiſat. ſꝫ baptiſat ut ſit ſeruus chꝛi loquēdo de ſeruitio ſpirituali quo chriſtianus eſt ſeruus chꝛi. ¶ De hac forma pōt dici ꝙ quādiu tolerata fuit ab eccl'ia romana: licita fuit eis: ⁊ pro tpe pro quo iſtituta fuit rōnabiliꝫ fuit durante cā p̄dicta. ſed ceſſante illa cā rōnabiliter potuit forma cōmunis fuiſſe eis impoſita. uel ergo romana eccl'ia ꝓhibuit illā formā q̄ātum ad eos. ⁊ tunc peccāt ſeruādo: qō expreſſe nō inuenit in aliquo capl'o ſpālem mentioneꝫ faciēte de eis: uel ſi permiſit ſiue ꝯceſſit: licitum videt eis illam formā ꝯtinuare. ⁊ ſi tali pmiſſione ſeu licētia ſtante in ꝯcilījs ſuis particularib⁹ oꝛdinauerūt inter ſe taleꝫ formā eſſe ſeruandā. videt ꝙ miniſter coꝝ tenetur eam ſeruare: ſicut ſtante iſta pmiſſione eccleſie romane ꝙ alicubi fiat trina imerſio: alicubi vna in illa eccl'ia que determinauit trinam imerſionem ſeruandā: ſic faciendū eſt ⁊ eſt de neceſſitate miniſtri preceptū ⁊ moduꝫ pꝛioꝛis eccl'ie ſeruare. Hec de forma neceſſaria ex parte miniſtri.

Tertio de

forma necīa ex parte ſacri. pꝫ ꝙ iſta nō eſt talis quantuꝫ ad oīa uerba. ex hoc ꝙ dictū eſt ꝙ greci uere baptiſabant: nō tm̄ ſub eadē forma. Unde aduertendū eſt ꝙ in iſta forma ſunt uerba p̄n' pertinentia ad eaꝫ. aliqua aūt nō p̄n' pertinet: q2 exprimunt miniſtrū actum ⁊ ſuſcipientē. miniſtrū enim non eſt ſimpl'r necīum aliquo v̄bo exprimi: neq̄ꝫ ꝓnoīe cuiuſcūq̄ꝫ pſone: q2 nō eſt in v̄bis chriſti. Matth. ult. Alia at duo. ſ. actum ⁊ ſuſcipiētē neceſſe eſt exprimi ſed nō determinate eodē mō quo iſtis v̄bis exprimunt. ſ. actus v̄bo indicatiui modi ⁊ ſuſcipiēs ꝓnoīe ſcdē pſone. ſed pōt actus exprimi uerbo alteri⁹ modi ⁊ ſuſcipiēs uerbo alteri⁹ pſone: ut greci exprimūt. ratio aūt neceſſitatis ꝙ iſta duo ſic uel ſic exprimerentur ſumit ex illo Matth. ulti. Baptiſanteſ eos ⁊c̄. ubi exprimit actus ⁊ ſuſcipiēs. ¶ De uerbis autē principalibuſ que ſunt: in noīe pa. ⁊ fi. ⁊. ſ. ſ. an iſta ſint p̄ciſe ptinētia ad formā. ¶ Ad cui⁹ itell'm aduertendū eſt ꝙ ſm phm. 5. phy^c. q̄druplex eſt mutatio. ſ. ſm ſubaꝫ: qualitatē: quātitatē: ⁊ ubi. ſic ſm iſta v̄ba pōt fieri quadruplex uariatio. ſ. ſm ſubam alia v̄ba ponēdo pro iſtis: ul' aliud v̄bū pro iſto. ſꝫ quātitatē apponēdo uel ſubtrahēdo: ⁊ ſi apponendo ul' anteponēdo ul' poſtponēdo uel iterponēdo. ſm qualitatē. ſ. auferēdo aliquā reqſitā terminationem ad ꝯgruā locutionē. ſm ubi traſponendo. Et de q̄cūq̄ꝫ iſtarū uariationū: dico ꝙ ſi uariās itēdit uti v̄bis qb⁹ utitur tanq̄ꝫ forma eccl'ie p̄ciſa nō baptiſat: q2 deficit ſibi intētio utēdi v̄bis qb⁹ utit tanq̄ꝫ forma eccl'ie. intēdit enim uti illis v̄bis aliqliter uariatis tanq̄ꝫ forma p̄ciſa baptiſmi. Suppoſito ḡ ꝙ nō deficiat intētio. queramus ex pte v̄boꝝ in ſe que iſtarū uariationū pōt ſtare cū forma ⁊ que nō: ⁊ h de ſingulis per oꝛdinē. ¶ De p̄ª dico ꝙ pōt intelligi dupl'r. uel ꝙ aliud v̄bū ſm qd ponat in loco alicui⁹ v̄boꝝ illoꝝ. puta alia uox. tm̄ idem ⁊ ſub eadē rōne ſignificās: uel aliud v̄bū ſimpl'r. ſ. alia uox aliud ſignificatuꝫ hñs. ⁊ ſi 2° mō adhuc dupl'r. q2 uel illud ſignificatū eſt oīno diſpatuꝫ a ſignificato uocis pro qua ponit: ut ſi poneret lapis loco hui⁹ qō eſt pr. uel eſt ſignificatū ꝯueniēs oīno hñs ideꝫ ſubſtratū in re. ⁊ h ꝯtingit dupl'r. uel q2 exp̄mit diſtincte tres pſonas ſub alījs rōnib⁹ ſignificatas q̄ꝫ ſignificant per h. pr ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūs ſcūs. ⁊ ſic eſt de iſtis noīb⁹ genitoris. geniti ⁊ ſpirati. iſta eniꝫ ſignificant perſonas ſub rōne ꝓpꝛietatum. non aūt ſub ratione ſubſiſtentium ⁊ ypoſtaſum. uel ille perſone ſignificantur implicite. ⁊ hec uel tanq̄ꝫ in toto collectiuo quomodo ſignificat eas hoc nomen

T. c. 7. 9.

ſancta trinitas. uel iplicite ut in quodaꝫ importāte perſonas per coꝛrñdentiā effect⁹ ad cām. ⁊ ſic ipoꝛtantur per hoc nomē chꝛs. Hoc enim nomē ſignificat filiuꝫ ſm nām humanā qui vnctus eſt: ⁊ dat intelligere prēꝫ a quo vnctus eſt: ⁊ ſpm̄ ſcm̄ quo vnctus eſt. ſic ḡ hēmus quātū ad iſtud mēbꝛū nomē aliud tm̄ ſm uocem. uel nomē aliud hñs ſignificatum oīno diſperatū. uel noīa ſignificātia tres pſonas nō ſub rōne pſonaꝝ. ut genitoꝛ ⁊ genitus uel nomē ſignificās iſta collectiue. ut trinitas. uel nomē ꝯnotās pſonas ſic̄ effect⁹ cām. ¶ De iſtis quq̄ꝫ de p̄ pꝫ ꝙ manet eadem forma. q2 in q̄libet lingua pōt fieri baptiſmus. foꝛte tm̄ nō licet baptiſanti ex officio: ⁊ ſolēniter uti v̄bis cuiuſlibet lingue: ſicut nec in ꝯfectione eucharīſtie: q2 oꝛdinauit eccl'ia romana ꝙ officia eccl'iaſtica dicant ⁊ ſacra miniſtrētur in latino grāmatico. ⁊ hoc rōnabil'r: q2 iſtud diſtinctius pōt ſcribi ⁊ ꝓferri. ¶ De oīno ipertinēte pꝫ ꝙ oīno forma nō ſeruat. ¶ De noībus ſignificantib⁹ ꝓpꝛietates ⁊ nō pſonas: ut genitoꝛ ⁊c̄. dico ꝙ nō ſeruat in eis forma: q2 chꝛs uoluit perſonas uocari noīb⁹ pſonarū. ⁊ rōnabil'r ſm illud qō tactū eſt in p̄ li. di. 22. ut ſicut iudeis datum erat aliqō nomē ſignificāſ eſſentiā diuinā ſub ꝓpꝛia rōne qō ipi uocabāt nomen dē tetragrāmaton. ita chꝛs dedit eccl'ie noīa ſignificātia pſonas ſub ꝓpꝛījs rōnibus: ſi etiā nō ſic dederit. tm̄ bene ꝓbabile eſt in aliq̄ iuocatione nomē pſone hēre aliquā efficaciā quā nō habet nomē ꝓpꝛietatis pſone. petēdo eniꝫ aliqō donū ab aliquo pro amore ioānis citi⁹ ipetraretur q̄ꝫ ſi loco noīs ꝓpꝛīj poneret nomē ſignificāſ ꝓpetatē ſuppoſiti. ¶ De noīe trinitatis pꝫ ꝙ chꝛs intellexit illas pſonas explicādas. in hoc aūt noīe trinitatis tm̄ ipoꝛtant implicite. ⁊ ideo qō dicit illō cap^m a quodā trinitas debet intelligi explicite pro trib⁹ pſonis. ¶ De 5°. ſ. de noīe chꝛi pꝫ ꝙ aliqn̄ licitum fuit baptiſare. act'. 2. 19. ⁊. 10. de coꝛnelio. Sed an mō eſſet baptiſatus ſi ſic traderet: dubiū eſt. videtur ꝙ ſic baptiſans peccaret moꝛtal'r. imo oīno nō baptiſaret. p̄m ꝓbat. q2 legē ſuperioris nullus inferioꝛ pōt reuocare nec ſimpl'r nec ad tēpus. lex de baptiſādo in iſta foꝛa cōi. In noīe pr̄is ⁊ filīj ⁊c̄. ꝓmulgata fuit a chꝛo Matth. ult. ergo eā pro tpe pro quo chꝛs nō reuocauit nullus ali⁹ pōt reuocare. ſed lꝫ diſpēſauerit in illa lege pro tpe primitiue eccl'ie: q2 fuit rō diſpēſandi ut diuulgaret nomen chꝛi. tm̄ illa rōne ceſſante nō diſpenſauit. ḡ nullus inferioꝛ pro tpe illo poſteriori pōt aliqual'r a lege illa abſolui. ¶ Conſil'r ꝓbat 2^m. q2 forma tradita coīter ſemꝑ manet forma niſi per foꝛme iſtitutoreſ pro aliquo tpe fiat aliq̄ diſpēſatio. Sed forma non fuit diſpēſatiue tradita niſi pro tpe pro quo fuit diſpenſandi ratio. ſ. in eccl'ia primitiua: ut nomē chꝛi diuulgaret. ergo tpe illius diſpenſationis ceſſante forma illa ſola manet que fuit forma ex inſtitutione. Quid ergo? nō audeo dicere ꝙ baptiſatus hodie in noīe chꝛi eſſet baptiſatus: ſed nec audeo dicere ꝙ nō eſſet baptiſatus: q2 nō lego ubi fuerit illa diſpēſatio reuocata. in hoc ḡ caſu reputo dubiū an talis ſit baptiſatus. ¶ Circa iſtum aūt tale remediū hñduꝫ eſt ſic ul'r in alījs dubījſ adhibet. de quo ex̄ de baptiſmo ⁊ ei⁹ effe. de qbus dubium eſt an baptiſati fuerint baptiſent v̄bis iſtis p̄miſſis. ſi baptiſatus es nō baptiſo te. ſed ſi nō es baptiſatus: ego te baptiſo in no. pa. ⁊ fi. ⁊c̄. Et ul'r in oīb⁹ dubījs quantū ad mām ⁊ formā ſunt tres maxie. p̄ª eſt iſta. ſi poſſibilitas adeſt via tutiſſima eſt eligenda. 2ª ſi nō adeſt poſſibilitas vie tutiſſime ꝓxima eſt tenēda. 3ª eſt iſta. Ceſſante ipoſſibilitate caute eſt ſupplendū qō ipoſſibilitas pꝛohibebat.

De ſecunda

uariatione p̄n^li. ſ. ſm quātitatē. dico ꝙ ſi aliqd addat repugnās uerbis p̄ncipalib⁹ forme uel diminuēs v̄ba illa nihil fit: q2 nō ſeruat forma. v̄. grā. de p̄ ſic dicat: in noīe pr̄is maioris ⁊ filīj minoris ⁊c̄. v̄. g. de 2°. ſi pꝛemittat uel diſiungat uel iterponat aliq̄ ꝯditio que nō exiſtat. utpote ſi ego ſum oīpotens. ego te baptiſo ⁊c̄. uel aliq̄ oratio diſiūctiua ꝯ rōnē forme: q2 diſiunctiua nō ponit determinate alterā ptē. ⁊ eodē mō de ſilib⁹. Sil'r ſi anteponit ul' poſt ponit aliqd nō repugnās fit: ſi al'r nō. ¶ De interpoſitione tm̄ eſto ꝙ nō ſit alicui⁹ diſtrahētis uel repugnātis eſt ſpāle h ꝙ ſi iterrūpat vnitatē debitā forme nō manet forma. qn̄ aūt talis vnitas necīa interrūpat: iudicat ex alījs actib⁹ humaniſ. qn̄ enī ex cōi loquela ex iterpoſitione ipertinētis nō iudicatur qn poſſet p̄oꝛ ſermo ꝯtinuari: ꝯſil'r nec dꝫ in ꝓpoſito iudicari: utpote ſi qs incipet orōnē ⁊ diceret. tacete uel recedite. nō pp h eſſet necīuꝫ incipe orōnē: ſed nō obſtāte tali iterruptiōe poſſet eādeꝫ ꝯtinuare ⁊ cōplere. De ſubtractione v̄o ſi ſubtrahat aliqō uerbū de nō p̄ncipalib⁹ dcm̄ eſt p̄us. Si aūt de p̄ncipalib⁹ aliqō ſubtrahat nihil fit: q2 qōlibet v̄bū illoꝝ eſt per ſe necīuꝫ ad formā. ſed ſi ſubtrahat aliq̄ ſyllaba p ſincopā nō pp h deſtruit forma. nō enim uoluit de⁹ oīno determiare hoīem ad v̄ba in ſacris ultra illū modū q̄ v̄ba ſufficiūt ad exprimēdū ꝯceptū. ſed cū ſincopa bn̄ itelligit audiēſ ꝯceptū loquētis. h aūt magis cauendū eſt in v̄bis ſacralib⁹ q̄ꝫ i alījſ v̄biſ pp reuerētiā ſacri. nec tm̄ audere dicē ꝙ nō vitās eā peccet moꝛtal'r: ſi nō vitat nō ex ꝯtēptu: ſꝫ ex q̄dā ifirmitate ul' incōſideratione humana que nō precauet oīb⁹ quantū poſſet.

a. l. diſiungatur.

a. l. quia.

De tertia

uariatiōe p̄n^li q̄tū ad q̄litatē. i. terminatiōes que ptinēt ad cōgruitatē. pꝫ p illō. c. de cō. di. 4. retulerūt. ubi papa rñdet de ſacerdote qui baptiſauit in noīe pr̄ia ⁊ filia ⁊ ſpū ſancta. ꝙ ſi h fecit ex impitia līgue latine nō itēdēs iducē errorē: uere baptiſauit. Qō itelligēdū eſt qn̄ eſt talis icōgruitas i fine dictiōis que nō ꝓhibet qn poſſit capi ꝯcept⁹ ſignificat⁹ p dictionē. Et quō h ſit po^le bn̄ expiunt aliq audiētes q̄ſdā illitteratoſ q loquunt icōgrue: ⁊ tm̄ bn̄ ꝯcipiunt qd uolunt dicere etiā quantū ad ſingula uerba.

De quarta

uariatione p̄ncipali. ſ. ubi dico ꝙ aliq̄ tranſpoſitio oīno uariat ſniam: ut ſi diceret. Ego pr̄is baptiſo te in noīe filīj ⁊c̄. aliqua aūt trāſpoſitio permittit ut trāſpoſita teneāt q̄ſi eandē virtuteꝫ in ipſa foꝛma: ut ſi diceret. In noīe filīj ⁊ pr̄is ⁊c̄. ⁊ p̄ª trāſpoſitio ipedit: q2 aufert ꝯceptū orōnis ut inſtituta eſt. 2ª nō ipedit: q2 eſi ꝯgruū eēt ſuare oꝛdinē ꝓferēdo pſonas qui eſt pſonaꝝ ſm originē: ⁊ neceſſariū ſit h quantū ad miniſtrū. tm̄ nō videt oīno neceſſarium ex pte ſacri. q2 pſone q̄cūq̄ꝫ oꝛdine noīate ſunt vnū efficiens principale in baptiſmo ⁊ ut ſic iuocātur.

Ad pꝛimum

argumentū patet ex pꝛimo articulo quid ſit ꝓpꝛie forma hic. ⁊ qualiter uerba ſunt forma. ¶ Ad 2^m pꝫ ex 2° articulo ꝙ chꝛiſtus expꝛeſſit v̄ba que ſunt p̄ncipalia in foꝛma illa. ⁊ que nō p̄ncipalia. ſ. actuꝫ ⁊ ſuſcipiētē. ſed in poteſtate eccl'ie fuit determinare:

Universidad de Deusto Biblioteca

quib⁹ uerbis p̄me uel tertie pſone ⁊ indicatiui uł optatiui modi exprimerent ſuſcipiēs ⁊ actus. ⁊ eccleſia latina elegit exprimere ſuſcipientē in 2ª pſona ⁊ actum indicatiue. ⁊ rōnabilr ut notaret miniſtruȝ uere ꝯferre ſacr̄m. Eccl'ia aūt greca elegit aliter ⁊ rōnabiliter p̄o t̄pe ut dc̄m̄ eſt: ut auferret ſciſma gloriantiū de baptiȥātib⁹ miniſtris. ¶ Ad 3ᵐ pōt dici ꝙ diuiſio nō eſt ſufficiens: q: bene poſſibile eſt ꝙ v̄ba aliq̄ mālīter ſumpta ſint forma in aliq̄ ſacr̄o. imo potuit deus inſtit⁹. iſſe v̄ba nō ſignificatiua p̄o forma. ¶ Aliter pōt dici ꝙ oratio ut uera nō p̄o t̄pe ꝓlationis ſed p̄o ultimo inſtāti cōplente ꝓlationē: ſicut dicet inferi⁹ in mā de euchariſtia ⁊ tunc cū arguit̄ ut uera ſequit̄ actum rei. uerū eſt ꝙ ꝯſequit̄ ipſam ablutionē: ⁊ ipſa ablutio ipoꝛtat̄ per hoc uerbū baptiȥo. ⁊ tunc nō erit ſenſus baptiȥo. i. ſacr̄m baptiſmi ꝯfero: ſed baptiȥo h̄ eſt abluo. ¶ Ad 4ᵐ de grecis p̄ȝ. ¶ Ad 5ᵐ de ꝓnoīe ego. uerū eſt ꝙ nō eſt ſimpl'r de neceſſitate forme. neq̄ȝ expreſſum neq̄ȝ ut iplicitū in uerbo p̄me pſone. ſed quantū ad eccl'iam latinaȝ ad ninus poſt t̄ps Alexādri neceſſe eſt miniſtro exp̄mere ego. ⁊ glo. illa. ſiquis. cum ꝓbatione ſua retulerūt. pōt intelligi p̄o t̄pe p̄cedēte illam ꝯſtōnem Alexā. tert̄q̄. ſiquis. ¶ Ad illō de trinitate ⁊ chr̄o p̄ȝ in dictis de p̄ma uariatione uerboꝝ. ¶ Ad illud de genitoris ⁊c̄. dicendū ꝙ Aug. ibi intelligit ꝙ idem eſt genitoꝛ ⁊ pater quantū ad hoc qō eſt dici ad alterū. ſiue ipoꝛtare ꝓp̄ietatē eiuſdem pſone. ſed nō ſunt idem quantū ad p̄imū ꝯceptum ſignificatū utrobiq̄ȝ: q: pater ſignificat p̄imo: ⁊ per ſe ſuppoſituȝ in natura diuina. aliud aūt ſignificat p̄mo ⁊ per ſe ꝓp̄ietatē. ⁊ nō eſt eadem vis noīs ꝓp̄ij ⁊ ꝓp̄ietatis noīs in inuocatione facta alicui⁹ pſone ad aliquem effectū. ¶ Ad ultimū dico ꝙ ꝓpoſitio p̄hi uera eſt abſolute de noībus tranſpoſitis: ſed nō ſequitur ꝙ ꝯceptus totius oꝛōnis ex talibus noīb⁹ ſic ⁊ ſic tranſpoſitis ſit idem. forma aūt nō cōſiſtit t̄m̄ in ſignificatione incomplexoꝝ. ſed in ſignificatione totius orationis. Queſtio. III.

T.c.ii.

AD tertium principale ſic ꝓceditur ⁊ arguit ꝙ nō ſolum aqua nālis pura ſit ꝯueniens mā baptiſmi: q: aqua artificialis habet eadem accn̄tia cū aqua nāli. ſ. humiditatem: frigiditatē: perſpicuitatē ⁊ hi⁹. Sed ex accn̄tibus cognoſcit̄ ſuba. ex ꝓhemio p̄mi de aīa. ¶ Itē mixtum eſt groſſius aqua elemētari. aqua aūt artificialis eſt ſubtilioꝛ uel ſaltem nō groſſioꝛ. ergo nō eſt aliqō mixtuȝ. ergo elementū: ⁊ nō niſi aq̄. ḡ ⁊c̄. ¶ Item miſcibilia poſſunt ſepari a mixto. p̄mo de gn̄atione. ergo aliquis pōt adhibere actiuuȝ paſſiuo ad faciendū taleȝ ſeparationē. ergo aq̄ artificialis pōt eſſe aqua elemētaris ſepata a mixto. ¶ Cōfirmatur per illud Exo. 7. de ranis. ubi ars demonum adhibuit actiuū paſſiuo ad ꝓducendū ſtatiȝ ex aqua fluuij ranas. ergo eque poſſibile eſt econuerſo per artē adhiberi actiuum paſſiuo ut fiat ſeparatio elemēti a mixto maxime cum reſolutio ſit facilioꝛ q̄ȝ gn̄atio uel cōpoſitio. ¶ Item quantum ad illam particulā. pura aqua nālis ex 2° metheoroꝝ. c. j. eſt ſubtilioꝛ q̄ȝ uſualis. ⁊ p̄ȝ per experiētiā. q: per decoctionē uel depurationem ſeparat̄ terra ab aqua uſuali que reſidet in fundo. ¶ Item ex latere chr̄i fluxit aqua in qua inſtitut⁹ eſt baptiſmus ſm̄ illud extra de celebratione miſſarū. in quadaȝ. Sed illud qō ibi fluxit nō fuit aqua elemētaris ſȝ flā: q: in coꝛpore moꝛtuo nō ſtatiȝ eſt aliqs humoꝛ qui ſit aqua elemētaris. nec per vulnerationē oꝛit̄ aliquis humoꝛ niſi qui tēpore apertionis erat in coꝛpore. Sed tunc nō erat in coꝛpore aqua pura. ergo ⁊c̄. ¶ Cōtra Joā. 3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſcō ⁊c̄. ¶ Iteȝ per Auic. Sciant artifices alchimie ſpēs per artē p̄mutari nō poſſe. 4. metheo. ḡ nō p̄nt mixtū reſoluere in puram aquā.

T.c.38.

Ca. fina. auicena preſſe hi.

Hic dicendum eſt ꝓpoꝛtionabiliter ad illud qō dictum eſt in p̄ncipio p̄cedētis. q. materia enim ꝓp̄ie accipiendo ſicut illud in quo eſt foꝛma rei eſt totū illud qō eſt ibi ſenſibile in quo fundat̄ relatio ſigni qō eſt foꝛmale in baptiſmo. ſed ſicut in illo toto ſenſibili aliq̄d eſt p̄ncipalius ut ultimate determinās ⁊ ideo dicit̄ foꝛma: ita aliq̄d eſt minus p̄incipale uel determinabile: ⁊ illud dicit̄ materia. ſȝ tale pōt intelligi uel ꝓximum ad ſignificandū uel remotū. p̄oximū eſt ipſa ablutio viſibilis: ipſa enim cū uerbis tanq̄ȝ ſignum ꝓximū ſignificat effectuȝ baptiſmi. ⁊ ideo nō urget nos illa dubitatio. p̄ma. q. j. de trahe. ne foꝛte aſinus bibat ſacr̄m. que uere eſt dubitatio aſinina: q: illa ablutio nō durat niſi in fieri. ⁊ quantūcunq̄ȝ aqua poſſet bibi uel huc uel illuc tranſfundi: ipſa ablutio nō. ⁊ intelligit̄ ablutio hic nō t̄m̄ ſicut aqua dicit̄ lauare coꝛpus quaſi foꝛmaliter. ſed ſicut hō dicit̄ lauare coꝛpus cuȝ aqua q̄ſi ꝓp̄ie actiue. Nam ſolus ꝯtactus coꝛporis ab aq̄ que eſt quaſi ablutio foꝛmalis nō eſt iſtituta tanq̄ȝ ſignum uel pars ſigni: ſed ipſa lotio effectiue facta ab aliquo abluente. Nec opȝ ꝙ ſit ibi ablutio ꝓut diſtinguit̄ contra lotionē ⁊ includit amotionē ſoꝛdium a coꝛpore per ꝯtactuȝ aque. ſed ſufficit lotio in cōmuni dicta coꝛporis ab aqua: alio hoc agēte: qō nihil aliud eſt niſi ꝙ opoꝛtet iſtum ꝯtactuȝ coꝛporis ab aqua fieri ab alio cāte ꝯtactum iſtum. ⁊ iſto modo intelligēdo ablutionē ⁊ lotionem: lotio eſt materia ꝓxima: quaſi per ſe fundamentum uel pars fundamēti iſtius ſignificationis. aqua aūt eſt materia remota que applicat̄ coꝛpori in iſta lotione. Et huius ꝓbatio nō eſt alia: niſi q: ſic inſtitutū eſt: ut patet Jo. 3. ⁊ Matth. 3. Quare aūt ſit ſic inſtitutū ſunt aperte cōgruentie. q: aqua eſt frigida: fluida: lucida: neceſſaria: ⁊ cōmunis. ⁊ he oēs ꝓp̄ietates cōueniunt illi humori in quo debet fieri baptiſmus: qui eſt ad rep̄imendū eſtum ꝯcupiſcētie: ad flectendū rigorem inobediētie: ad illuſtrandum claritatem fidei: ad introducendū in viam ſalutis. ⁊ hoc eſt cōmune oībus: ſicut lex iſta: cui⁹ h̄ ſacr̄m eſt iniciatiuum: coīs eſt oībus ad ſalutem.

Quod autem in qōne ponitur nālis ad diſtinguendū aquaȝ artificialeȝ. ¶ Rn̄deo ꝙ aque ille que cōmuniter dicunt̄ artificiales ſunt coꝛpora quedā mixta: ⁊ nō dicunt̄ aque niſi equiuoce. qō patet p̄mo. q: ita eſt ex qualitatibus ꝯtībus totam ſpēm: ꝙ vna qualitas ſimilis nō ꝯcludit idētitatem ſube. ſed vna diſſimilis in tota ſpecie cōcludit aliā eſſe ſubam. Ille autem que dicūtur aque artificiales habēt a tota ſpecie aliquā qualitatem diſſimilem aque elementari. ¶ Hoc patet 2° ex modo gn̄ationis iſtarū. nā impoſſibile eſt toti nature create ex vno generare aliud niſi ſeruādo determinatum ꝓceſſum per media determinata. tota eniȝ natura creata nō poſſet ex aceto generare vinum ſtatim. ſed opoꝛtet redire ad mām p̄imā cōem eis que eſt aqua que attracta in ſtipite vitis tandē in vua ꝯuertitur in vinum. ⁊ iſta ſn̄ia ponitur a p̄ho. 8. metaᶜᶜ. ⁊ patet ad ſenſuȝ ꝙ ita eſt. ſed iſte aque artificiales ex quocūq̄ȝ ſint fiunt nō ſeruato ꝓceſſu nature per media determinata oꝛdiata. iſte etiā vniuerſal'r fiunt per actioneȝ ignis decoquētis ⁊ reſoluentis. ignis aūt nō videtur eſſe ſufficiēs in v̄tute actiua ad coꝛrūpendū uł ꝯuertendū quecūq̄ȝ mixta in aquā elementarē. ꝓp̄ qō vniuerſal'r concedi pōt ꝙ aque ille que dicunt̄ artificiales non ſunt cōueniens materia baptiſmi. q: nō ſunt in ſpecie aque elementaris.

T.c.14.

Quod additur in qōne pura eſt itelligenduȝ ꝙ ipuritas in aqua pōt intelligi duob⁹ modis. uel ꝓp̄ mixtionem ſm̄ iuxtapoſitionē. ut aqua luroſa dī impura: uł ꝓp̄ mixtionē alterantē a ſpecie ſicut humoꝛ mixtus dī nō eſſe aqua pura. ⁊ p̄ª q̄dem ipuritas non ꝓhibet. dum t̄n̄ nō excludat ab aqua quin ſit ꝯueniens ad lauādum uel abluendū: nec eſt alia ratio niſi q: ſic inſtitutuȝ eſt. vnde aq̄ imbibita farine in paſta uel in ſpōgia: dum ibi eſt: uel ibibita in ſpiſſo luto. ⁊ ſic de aliīs ſi ꝯtingāt carnē nō ſunt ꝯueniēs materia baptiſmi tales aque. q: talis ꝯtactus non eſt lotio. ſed t̄m̄ ꝯtactus aque fluide libere ꝯiungētis ſe cuti uel ſeparātis inter cutem ⁊ aliud coꝛp⁹. ¶ In 1° mō dico ꝙ aliqua ipuritas pōt eſſe manēte aqua inter ſpēm: ſicut foꝛte ſi incipiat inſpiſſari tendendo ad gn̄ationeȝ elemēti groſſioris: ita nō ꝓhibet: dum t̄n̄ ſit fluida: qō p̄o tanto dico. q: in glatie niue ⁊ grādine que t̄n̄ ſunt impfecta uel in via ad mixtionē dum talia ſunt non pōt in eis fieri baptiſmus: q: ibi nō eſt lotio ſicut nec in duro. Si aūt per illam alterationē iam ſit extra ſpēm aque: oīno nō eſt materia baptiſmi: ⁊ de quibuſdā alterationibus ſatis patet. q: cōſtituunt alteratum extra ſpēm aque. puta de humoribus nāliter reſolutis p̄ digeſtionē ut ſaliua urina ⁊ hi⁹. iuxta illō extra de baptiſmo ⁊ eius effectu. Non ut apponere. ¶ De aliīs aūt nō eſt ita manifeſtū. puta de decoctionib⁹ ⁊ admixtionib⁹ ſm̄ ſenſum in quibus nō apparet euidēter ꝙ ſit alterata ſpēs: ut patet de b̄odio carnium ⁊ farinata ⁊ hi⁹. ⁊ ceruiſia ⁊ medone. nō eni manifeſtū eſt ꝙ ſit ibi aliqō actiuū coꝛrūpēs ſpēm aque. t̄n̄ hoc diſcutere nō pertinet ad theologū determinantē mām baptiſmi inquātuȝ haberi pōt ex canone biblie. neq̄ȝ ad canoniſtam determinātem ꝯditiones materie ꝓut determinant̄ ab oꝛdinatione eccl'ie: ſed ꝑtinet ad p̄hm nālem: cuius eſt inquirere que alteratio trāſferat aquā a ſpecie ſua: ⁊ que non: ꝙ ſi de aliquib⁹ ſit dubium ⁊ in talibus fuerit baptiſm⁹ fact⁹ utēdum eſt ibi illis trib⁹ maximis poſitis in ſol'one p̄cedētis. q. de remedijs adhibendis circa eos: de quib⁹ ꝓbabiliter dubitatur.

Quē Ric. di. p̄ſti. q. 3. arti. 3.

Ad p̄mum argᵐ dico ꝙ aqua artificialis: etſi habeat aliqua accidentia ſimilia. t̄n̄ aliqō uel aliq̄ diſſimilia h̄ēt a tota ſpecie ex q̄bus ſequit̄ diſtinctio ſube. ¶ Ad 2ᵐ dicendum ꝙ ⁊ ſi aliq̄ aqua artificialis videat̄ ſubtilioꝛ q̄ȝ elemētaris: q: magis penetratiua. iſta tamē ſubtilitas nō eſt ſubtilitas ſimplicitatis ſȝ virtutis actiue. ⁊ hoc mō vinuȝ eſt ſubtile uel ſubtilius aq̄. ſubtilitas aūt ꝯueniens aque elemētari eſt ſubtilitas ſimplicitatiſ eo mō quo elementū eſt ſimplici⁹ mixto. ¶ Ad 3ᵐ ꝯcedo ꝙ poſſibile eſſet angelum bonum uel malū adhibere aliqua actiua mixto ut paſſo per que reſolueretur ab eo aqua elemētaris. nō enim negaui aquā artificialē eſſe aquā elementarem: q: ars ibi ꝯcurrit: q: nō ꝯcurrit ut ꝓducens terminū ſed ut adhibens actiuuȝ paſſiuo. ſed dico ꝙ nulla ars pōt adhibere idem actiuuȝ. puta ignē quantūcūq̄ȝ diuerſis mixtis ut paſſis. ita ꝙ per illud agēs fiat imediate reſolutio in aquā. ſ. elemētarem. q: illud idem agens nō pōt habere virtutē ut ſit ſine foꝛmis intermedijs mutādi: neq̄ȝ etiam ita taliter diuerſa in eundeȝ terminum coꝛrumpendi. ¶ Ad 4ᵐ patet ex dictis de ipuritate per iuxtapoſitioneȝ. ¶ Ad 5ᵐ rn̄det Innocētius ibi ꝙ illa aq̄ que fluxit de latere ſaluatoris non fuit flā ſed uera aqua: qō ꝓbat ex uerbis euangeliſte. Et qui vidit teſtimoniū perhibuit ueritati. ꝑfecto nō aquaȝ ſed flā dixiſſet ſi non fuiſſet aqua ſed flā. Probat etiam a poſteriori per mām ſacri baptiſmi. nec in h̄ inquit uerum regn̄ationis ſacr̄m fuiſſet oſtēſuȝ. cū per ſacr̄m baptiſmi non regenerent̄ in flāte ſed in aqua. ꝓbat etiam per aquā miſcendā in ſacr̄o euchariſtie. ꝓbat etiam 4° per figuraȝ que p̄ceſſit ſup hoc in ueteri teſtamēto qn̄ Moyſes ꝑcuſſit ſilicem: ⁊ ex ea nō flā: ſed aqua manauit. ¶ Ad ꝓbationeȝ rn̄det ibi ꝙ uel illa aqua fuit ibi de nouo creata miraculoſe: uel de cōponentib⁹ reſoluta. Sȝ qualitercūq̄ȝ dicat̄ de aqua lateris chr̄iſti: q: fluxit ſicut ſibi placuit. nō ꝓp̄ hoc ibi ſacr̄a ſuſceperūt efficaciam ut ſup̄a dictum eſt. ſed ꝓp̄ quandā ſilitudinem ꝑfectiorem ad baptiſmū ⁊ euchariſtiā. certum eſt t̄n̄ ꝙ baptiſmus non pōt fieri niſi in aqua uſuali: q: chr̄iſtus homo inſtituit. Qō. IIII.

a. l. Quia illō idē agēs ſolū ſine foꝛmis itermedijs nō pōt h̄re v̄tutem mutādi neq̄ȝ ⁊c̄.

di. 2. q. j.

AD quartum principale ſic ꝓcedit̄ ⁊ arguitur ꝙ inſtitutio baptiſmi nō euacuauit circūciſionē. q: Matth. 5. Non ueni ſoluere legeȝ ſed adimplere. ſed circūciſio erat p̄cepta in lege. Gen̄. 17. ergo chr̄iſtus nō euacuauit eam inſtituēdo baptiſmū. ¶ Confirmatur. q: ipſe chr̄iſtus in ſeipſo eam ſuſcepit. ¶ Item Gen̄. 17. Data fuit abrae circūciſio in fedus ſempiternum. ergo ad ſemp permanſuruȝ: alioquin non fuiſſet ſempiternū. ¶ Item nullus inferioꝛ habet auctoritatē reuocādi legem inſtitutaȝ a ſuperiore. Sed certū eſt ꝙ dn̄s inſtituit legem moſaycā ⁊ circunciſionē: ⁊ nō inuenit̄ ubi eam reuocauerit etiā in nouo teſtamēto: imo chr̄s toto t̄pe vite ſue moꝛtalis eam ſeruauit. etiā ante cenā comedēdo agnū paſchalē. Diſcipuli aūt nō habuerūt auc̄tem reuocandi. ergo ⁊c̄. ¶ Cōtra Jo. 3°. Niſi q̄s renat⁹ fuerit ex aqua ⁊c̄. ergo baptiſmus poſt ſui inſtitutioneȝ erat ſimpl'r neceſſari⁹ ad ſalutē. ergo circūciſio eſt euacuata: q: nō ſimul ꝯcurrūt duo remedia neceſſaria ⁊ ſufficiētia ꝯtra idem. ¶ Item Gal'. 5. Si circūcidimini nihil chr̄iſt⁹ uobis ꝓdeſt. ¶ Iſta qō ſupponit̄ baptiſmū inſtitutū fuiſſe in lege noua qō uerum eſt: ⁊ rōnabile. uerum ſicut patet ex multis auctoritatib⁹ noui teſtamenti ⁊ chr̄iſti ⁊ ap'loꝝ in quib⁹ ꝓbatur neceſſitas baptiſmi qō nō eſſet niſi eſſet iſtitutus in lege illa legitime. qn̄ t̄n̄ p̄ fuit inſtitutus dubiū eſt. nō q̄dē qn̄ chr̄s baptiȥabat̄ a Joāne: q: ille nō fuit baptiſmus chr̄i. i. in foꝛma chr̄i ſȝ in foꝛma ioānis. t̄n̄ chr̄s dedicauit tūc aquaȝ tanq̄ȝ māȝ idoneā ſuo baptiſmo ex ꝯtactu ſue mūdiſſime carnis. q: in legiſlatore ꝯfirmat⁹ eſt uſus aque. i. ut miniſteriū. Nec etiaȝ in illo uerbo Joā. 3. dicto Nicodemo. Niſi q̄s ⁊c̄. q: nō eſt uerīſīle tam nec̄ium

Luce. 2.

ſacramentū in ꝯclaui coram pſona priuata inſtitui que nō debuit eſſe preco inſtōnis illius.neq; etiā differebat̄ inſtitui uſq; ad tp̄s aſcēſionis. Matth. ult. Nam diſcipuli chr̄i ante paſſionē baptiſabant baptiſmo chr̄i. Jo.3. Dicūt diſcipuli Jo. ad ip̄m. Rabi cui teſtimoniū perhibuiſti. Ecce ipſe baptiſat ⁊ oēs ueniunt ad eum. ⁊ ſequit̄.c.ſequēti. Qm̄ q; Jeſus nō baptiſaret ſed diſcipuli ei⁹. ꝯuincit̄ ḡ tēpus inſtitutionis fuiſſe ante illud tēpus quo diſcipuli chr̄i baptiſabāt.lȝ pciſe hora inſtōnis nō legat̄ in euāgelio. ¶ Jſtud aūt ſuppoſitū eſt rōnabile:q: ſacrm̄ p̄n^le legis euāgelice per qd̄.ſ.intratur in ei⁹ obſeruantiam debuit eē nouū ⁊ ꝓpriū illi legi:ut prius dictū eſt in.q.de inſtōne ſacri in cōi.di.j. Debuit ēt iſtud ſacrm̄ eſſe euidēs in ſignificatione.q: iſta eſt lex ueritatis euacuās vmbrā. Et debuit eē copioſū in gr̄e collōne:q: hec eſt lex gr̄e. Jo.j. Gratia ⁊ ueritas per ieſum chr̄m facta eſt. Debuit etiā eē facile.q: iugū chr̄i ſuaue eſt ⁊ on⁹ ei⁹ leue. Matth.7. ¶ Jtem debuit eē cōmune:q: de⁹ ad legē Moyſi elegit vnū populū tm̄.ſed ad nouā legē totū mundum. Jn oem terrā exiuit ⁊c̄. hec q̄tuor inueniunt̄ in vno.ſ.in ablutione cū uerbis:q: hoc euidēter ſignificat mūdationē aīe que eſt effect⁹ p̄ncipalis ⁊ dat gr̄am copioſe.vñ in ps. di. aq̄ refectionis. Sup aquā refectiōis educauit me. Eſt ⁊ facilis:q: nullo mō piculoſa ſic̄ fuit circūciſio ⁊ cōis oī ſexui ⁊ etati.

a.l. in fine eiuſdē.

a.l.etiam.

22.

Hoc ergo

ſuppoſito tanq; uero ⁊ rōnabili:videndū eſt p̄ vñ erat ſuſceptio baptiſmi ſimplr̄ necia. 2° an ex eodē fuerit circūciſio euacuata. ¶ Quātū ad p̄^m dico q; inſtitutio preceſſit ꝓmulgationē.nō enim ꝓmulgat̄ lex niſi p̄ ſit determinata a legiſlatore a quo habeat firmitatem. ⁊ iſta determinatio pōt dici inſtitutio:niſi etiam ab ipſo ſit reuelata alicui tanq; preconi ſolēni. ⁊ hoc ſi per preconē illam uoluerit ꝓmulgari. ¶ De hac inſtōne dico duo.primo q; pp eam non erat neceſſariū ſimplr̄ baptiſari.qd̄ patet Jo.15. Si nō ueniſſem ⁊ locutus eis nō fuiſſem pctm̄ nō haberent. Ex quo dicto accipio iſtā ꝓpōnē q; nullus tenetur ad aliqd̄ preceptū diuinū niſi per aliquem idoneū ⁊ auctenticū ſibi ꝓmulget̄:uel fama ueridica ⁊ teſtimonio bonoꝝ:cui debet q̄libet rōnabilr̄ credere. ⁊ hoc itelligo de lege poſitiua que non eſt nota interi⁹ in corde nō ergo per ſolā iſtam inſtitutionē precedentē ꝓmulgationē obligat̄ populus necio ad baptiſmū. ⁊ hoc maxime de iſto p̄cepto:q: erat tm̄mō poſitiuū.illud aūt poſitiuū qd̄ p̄ceſſit de circūciſione nō debuit ſtatim dimitti:ex quo certū fuit q; a deo fuerat inſtitutū niſi etiā certitudo fieret illud 2^m fuiſſe datū a deo.hec aūt certitudo de 2° nō poterat hēri ſine ꝓmulgatione auctēti ca. ¶ Scd̄o dico q; ꝓmulgatio hui⁹ ſacri poterat poni duplex.vnā per modū ꝯſilij.alia per modum precepti.hoc aūt fuit ꝯgruum q; p̄ ꝓmulgaret̄ per modū ꝯſilij pp duo.primo q: lex euāgelica que eſt perfectiſſima nō debuit precipitanter imponi.ſed hoīes p̄ ad illā allici cadentē adhuc ſub ꝯſilio:ut poſtea exercitatis poſſet ſub p̄cepto imponi. 2° q: lex uetus nō erat mala ſicut eſt idolatria. ⁊ iō non debuit ſubito repelli.in hoc enim fuiſſet repulſa q̄ſi mala.ſed debuit ſynagoga cum honore ſepeliri:ut oſtēderet̄ fuiſſe bona pro tēpore ſuo. Jmpoſitio āt baptiſmi per modū precepti euacuatio fuit circūciſionis ſaltē quātū ad neceſſitatē. Debuit aūt aliq̄ñ ſequi ꝓmulgatio per modū p̄cepti.q: aliter nunq;

haberet lex iſta firmitatē uel neceſſitatē ſaltē quātum ad illud ſacrm̄. ¶ Et notandū gn̄aliter q; ꝓmulgatio facta de ꝯſilio diuino obligat ad nō ꝯtēnendum.qui enim ꝯſiliū ꝯtēnit:ꝯtēnit ꝯſulentē in quantum ꝯſulentē. ⁊ ideo nolēs ſeruare ꝯſiliū diuinum euangelicū:quaſi ꝯtēnens illud tanq; irrōnabile ⁊ īfructuoſum peccat mortalr̄.vnde videāt mordētes paupertatē euangelicā ne forte(cum nolint ſeruare:q: nō eſt neceſſariū)ꝯtēnant:q: tales ꝯtēnentes uel paruipēdētes ꝯtēnunt chr̄iſtū: qui hanc ſuaſit obſeruari tanq; meritoriā ⁊ utilem ad vitam eternā:ut habet̄ in.6.li.de uerb.ſig. Promulgatio aūt per modū precepti obligat nō ſolū ad nō ꝯtēnendum:ſed etiā ad obſeruandū ſi eſt affirmatiuū:uel cauendū ſi eſt negatiuū. ¶ Hec aūt dixi de ꝯſilio ⁊ precepto diuino:q: ſecus eſt de humano:etiam loquendo de ꝯſilio ſeu precepto boīs ſupioris ſeu prelati:licet enim tam ꝯſiliū q; preceptum alicui⁹ ſupioris ꝯtēnere.i.irrōnale ⁊ infructuoſum iudicare:ſed nō licet dum eſt p̄latus ꝯtēnere nō obſeruādo.q: dicit̄ Matth.23. Super cathedram Moyſi ſederūt ⁊c̄. Jſtud de ꝯtēptu ꝯſilij uel precepti ſupioris.ꝓbatur.q: nō tenētur neceſſario habere falſam opinionē de ſuo ſupiore:ſȝ monitio eius uel preceptū pōt in ſe eſſe irrōnabile ⁊ infructuoſum: ⁊ rōnabiliter ⁊ utiliter tunc laborādum eſt ad ei⁹ reuocationē ⁊ ad correptionē uel amotionē talis prelati fatue precipiētis.ergo nō tenetur ſubditus reputare preceptū eius tanq; rōnabile ⁊ fructuoſum.ſed pōt oppoſitū reputare ſicut eſt. ⁊ ſic ꝯtēnere nō approbādo. Sic ergo patet q; p̄ma obligatio baptiſmi per modū ꝯſilij obligauit oēs ad nō ꝯtēnendū. 2ª aūt per modū p̄cepti obligauit oēs ad quos legitime uenit ad ſuſcipiendū.

a.l.nemo

De ſecundo

principali.ſ.an ex eodem fuerit circūciſio euacuata ex quo fuit ſuſceptio baptiſmi ſimplr̄ necia. dicit̄ q; tēpus quo baptiſmus fuit ſub ꝯſilio erat a p̄ma publicatione ei⁹ uſq; ad chr̄iſti paſſionē. ⁊ hoc nō euacuauit circūciſionē etiā quantū ad neceſſariū. illo enim tēpore neceſſariū erat iudeo circūcidere paruulū ſuum:q: nondū fuit illa lex reuocata ſic nec alia impoſita. A tēpore aūt paſſionis uſq; ad tēpus publicationis euāgelij fuit circūciſio licita:ſed nec neceſſaria nec utilis:q: in chr̄iſti morte legalia ſunt ꝯſumata.qd̄ ꝓbatur ex illo Jo.19. Morte iminente dixit Jeſus ꝯſumatū eſt. Et ſi queritur quid erat paruulo iudei in remediū cōtra originale a paſſione uſq; ad publicationē euangelij.dicit̄ q; nō circūciſio ſed fides parētū ut tp̄e legis nāe. Tertio do tēpore poſt publicationē euāgelij circūciſio fuit mortifera pro quo tēpore loquit̄ Pau. ad Gal.5. Si circūcidimini ⁊c̄. ¶ Contra p̄^m arguit̄ ſic. Si vnum preceptū impoſitū totaliter reuocat aliud:cōſilium ſeu monitio de vno facit aliud non neceſſariū.q: cuius actus preceptū eſt alterius ꝓhibitio:eius actus ꝯſiliū eſt licētia de nō obſeruādo reliquum.ergo ſi preceptū de baptiſmo erat ꝓhibitio circūciſionis quantū ad fructū ⁊ ꝯſiliū de baptiſmo erat reddens circūciſionē nō neceſſariā. ¶ Hoc ꝯfirmatur.q: ſi ante paſſionē aliq̄s iudeus ad predicationē chr̄iſti uel petri paruulū ſuum baptiſaſſet ⁊ nō circūcidiſſet:ſi paruulus fuiſſet mortuus:ſaluat⁹ fuiſſet:q: recepit gr̄am in baptiſmo.a prima enim inſtitutione baptiſmus contulit gr̄am. ¶ Et ſi dicitur q; uerum eſt q; paruulo ſuffeciſſet

Ri.di.3.4. ar.5.q.3. vide etiā ſ.hui⁹.4. ultima.

baptiſmus:ſed pr̄ peccaſſet nō circūcidēdo. ¶ Cōtra.q: ante octauū diem potuit baptiſare puulū: ⁊ ex quo ille habuit iam remediū ꝯ̄ originale: ⁊ ꝑ credidit pr̄.nā credidit baptiſmū efficacē ad hoc. tunc videt̄ q; non tenebat̄ necio ꝓuidere paruulo de alio remedio. ¶ Cōtra 2^m qd̄ dr̄ de tp̄e iter paſſionem chr̄i ⁊ ꝓmulgationē euāgelij.arguit̄ ſic.q: nullus aliter ſe habet nūc q; prius ad aliquā legē:niſi q: eſt ſibi aliter ꝓmulgata. Sed poſt paſſionē chr̄i anteq; apl̄i baptiſmū predicarēt nō fuit baptiſmus aliter ppl̄o ꝓmulgatus q; ante.ḡ nō alr̄ obligabatur aliq̄s poſt paſſionē ad baptiſmū q; ante. nec per ꝯñs ad circūciſionē alr̄ ſe habuit. ¶ Jtem ab eodē hñt p̄cepta.ſ.baptiſmus ⁊ circūciſio vim obligādi ⁊ medēdi ſeu curandi.pȝ per Bedā ſup illud Jo.3. ⁊ ponit̄ in lr̄a di.j. Niſi quis renatus ⁊c̄. Qui nūc per euangeliū ſuū clamat terribilr̄ ⁊ ſalubriter:niſi q̄s renatus ⁊c̄. Terribilr̄ dr̄ pp artā obligationē.ſalubriter pp efficacē medelā.ille du dum clamabat ꝑ legē.maſculus cui⁹ caro prepucij circūciſa nō fuerit peribit aīa ei⁹ de ppl̄o ſuo. Sed circūciſio habuit vim obligādi uſquequo reuocaret̄.ḡ per idem habuit vim medēdi uſq; ad illā reuocationē. Sed per ſolā chr̄i mortē nō eſt alr̄ reuocata q; prius.ut pȝ ex rōne p̄cedēte:q: nulla lex eſt aliter ꝓmulgata.ḡ ⁊c̄. ¶ Jtē poſt mortē chr̄i uſq; ad ꝓmulgatiōis tp̄s iudei tenebant̄ circūcidē paruulos ſuos:q: nullo mō ꝯſtabat eis de reuocatiōe circūciſionis.nō aūt ꝯtulit eā puulo:niſi ut utilē ⁊ neciam ſibi ad ſalutē:q: tenebat̄ ponere ſpē in ea ſic̄ ⁊ prius.ḡ tenebat̄ de neceſſitate hēre falſā opinionē de circūciſiōe.qd̄ nihil eſt dictu:q: de⁹ nullū decipit nec obligat necio ad decipiēdū. ¶ Jtē nūq; fuit hō relict⁹ ſine remedio certo: ⁊ de quo non eēt cert⁹ q; erat remediū certū. Sed in illo tp̄e poſt paſſionē ante publicationē nullū fuit aliud certū nouū remediū datū eis:q: nec publicatū.ḡ remāſit idē qd̄ p̄us. ⁊ eque certū remediū.ḡ eque circūciſio remāſit ſic̄ pr̄⁹. ¶ Cōtra 3^m qd̄ dr̄ de tp̄e poſt publicationē euangelij.apparet act.21.c.ubi legit̄ de paulo qui aſcēdit hierl̄m. ⁊ ibi de ꝯſilio Jacobi ⁊ alioꝝ fratrū poſt 4^am ſynodū hitā in hieroſolymis purificat⁹ ſ̄m legē aſcēdit tēplū ⁊ obtulit pro ſe ſacrificiū:q; uis ſolēniter aū iā ibi fuerat euāgeliū publicatū.pȝ act.21.c.q: ibidē dixit Jacob⁹. Uide quot millia hoīum in iudea crediderūt ⁊ oēs emulatores ſunt legis.ḡ ſtāte tāta publicatiōe euāgelij ibi: ⁊ in ipſo Paulo ⁊ in iudeis ꝯuerſis approbat̄ obſuatio legis. Et ipſe paulus ibidē iter tot chr̄ianos op⁹ legis ipleuit. Quo aūt tp̄e facta fuerit iſta pauli purificatio ⁊ oblatio ſ̄m legē ꝯijci pōt ptim ex textu actuū: ⁊ ptim ex magr̄o hiſtoriarū. iſtud enim fuit ante captionē pauli per ſeptē dies ſicut pȝ act.21.d. Jlla aūt captio fuit circa p̄n^m regni Neronis.q: 3° anno regni Neronis uenit romā ſ̄m magiſtrū hiſtoriarū. Nero aūt incepit regnare circa viceſimū annū poſt chr̄i paſſionē. Jn tāto aūt tp̄e videt̄ euangeliū ſatis publicatū fuiſſe: ⁊ maxīe in iudea:ubi tm̄ paulus obſeruauit legalia.

Gen.17.

Quantum

ergo ad iſtū artı̄^m dico q; i baptiſmo nō eſt diſtinguere niſi duo tp̄a.ſ.tp̄s quo erat ſub ꝯſilio: ⁊ tp̄s q̄ erat ſub precepto. ⁊ p̄^m durauit a p̄n° ex quo p̄dicabat̄ euāgeliū uel baptiſm⁹ per chr̄m ul̄ ꝑ apl̄os uſq; ad p̄dicationē ſolēnē ⁊ auctēticā eiuſdē poſt aſcēſionē chr̄i.ita q; p̄^m tp̄s nullā hēt diuiſionē ꝑ mortē chr̄i nec

poſt eā ex hoc ſolo q; aliter cucurrit poſt baptiſm⁹ q; ante. 2^m aūt tp̄s ut credo icepit in die pēthe^co in hierl̄m:q: uſq; ad illū diē apl̄i nō p̄dicauerūt publice.iuxta illud v̄bū chr̄i. Uos aūt ſedete in illa ciuitate donec induamini v̄tute ex alto. Sed in die pēthe^co miſſo ſp̄ū ſcō ſolēniter p̄dicauerūt. ⁊ apponite ſunt illo die circiter tria millia ⁊ baptiſati ſunt act.2. Jnde aūt ad alias ciuitates ſ̄m ordinē cuilibet loco uel gēti erat tp̄s 2^m qñ ibi publice ⁊ ſolēniter p̄dicabat̄ lex euāgelica.ita q; tp̄s nō incepit ſimul apud q̄ſcūq;.ſed de ſyon exibat lex ⁊ uerbū dñi de hierl̄m iuxta ꝓphetiā Jſaie. ⁊ q̄buſdā icepit tp̄s 2^m ad mēſem poſt penthe^co ⁊ aliq̄b⁹ ad annū: aliq̄bus ad decē annos. ⁊ ſic deinceps ſicut eis p̄dicabat̄. Sed quantū ad circūciſionē diſtinguo q̄tuor tēpora.pro p̄ erat necia.pro 2° utilis nō neceſſaria.pro 3° nec utilis nec necia:tm̄ licita.pro 4° oīno illicita ⁊ mortifera. p̄^m tēpus circūciſionis p̄ceſſit utrūq; tp̄s baptiſmi. 2^m tēpus circunciſionis comitabat̄ p̄^m tēpus baptiſmi. Nā ſicut argutū fuit prius ex quo p̄ ꝯſulebat̄ baptiſmus nō fuit circūciſio necia uolēti baptiſari. Sed tūc cucurrit utrūq; ſub diſiunctione ut iudeus eligeret q̄dcūq; uellet. licuit enim ⁊ ꝓfuit ſibi circūcidi ſi uoluit:nec enim fuit tūc reuocata quantū ad utile:nec quantū ad licitum.licuit etiā ſibi:imo laudabile fuit baptiſari. ⁊ hoc ēt ſatis ꝯgruum fuit q; in tp̄e itermedio iter duas leges qñ nō ſubito p̄ª tollit̄ nec 2ª iponit̄:illo inq; tp̄e ſimul currāt ambe ſub diſiunctione. Tertium aūt tp̄s circūciſionis cucurrit cum 2° tp̄e baptiſmi: ⁊ hoc quantū ad iudeos uſq; ad illud tp̄s pauli de quo argutū eſt p̄us.imo uериſil̄e eſt q; bñ ultra.q: tp̄e purificationis pauli videbant̄ fratres in hieroſolymis approbare obſeruantiā legis: ⁊ de ea ꝯſulere paulo.ſed quantū ad gētiles ꝯuerſos ad fidem 2^m tp̄s baptiſmi ⁊ 4^m circūciſionis ſil̄ cōcurrerūt ſaltē poſt.14.annos a paſſione chr̄i ul̄ circiter qñ.ſ.paulus aſcēdit hieroſolymā ad ſeniores ſup illa q̄ōne ꝯſulēs:de qua habet̄ actuū.c.15.f.ubi primo allegat petrus factū Cornelij.de quo habet̄ act.10. ⁊ deinde Jacob⁹ tanq; ep̄s in hieroſolymis ꝓfert ſniam ſ̄m magr̄m hiſtoriaꝝ dicēs. Ego iudico nō inquietare eos qui ex gētibus ꝯuertunt̄ ad deū: ⁊ ſcribe ad eos ut abſtineāt ſe a ꝯtaminationibus ⁊c̄. ⁊ de illis q̄tuor:duo.ſ.abſtinere ab idolatris ⁊ fornicatione ſunt necia. Et ideo ſp̄aliter eis ſcribēda.q: de illis gētes minus curabāt:duo alia ſcilȝ q; abſtineāt a ſuffocato ⁊ a ſanguine nō erāt necia.ſed bñ ꝯgruebāt ut gētes ꝯuerſe ab ipſis abſtinerēt ne eſſent abhominabiles iudeis.ſic̄ in ſocietate bñ decet q; hō abſtineat a q̄buſdā que ſunt abhominabilia ſocijs.lȝ nō ſint ſimplr̄ illicita.ergo 2^m tp̄s baptiſmi a p̄n° ſui totalit̄ fecit circūciſionē illicitā quantū ad gētes ꝯuerſas.uel ſaltē poſt tp̄s tertij ꝯcilij hieroſolymis:de quo nunc tactū eſt:de quo ſeniores decreuerūt legē nō debere iponi gētibus ꝯuerſis.14.uel.15.āno poſt paſſionē chr̄i. Sȝ quantū ad iudeos ꝯuerſos 2^m tp̄s baptiſmi nec a p̄n° ſui nec poſt ꝯciliū illud 3^m apl̄oꝝ excluſit oīno circunciſionē tanq; illicitā nec alia legalia.ſed multo poſt tp̄e licite ſeruabant̄. ¶ Si obijcitur q; Paulus reſtitit Petro in antiochia ut ipſe ſcribit Gal.2. Cū ueniſſet inquit cephas in faciē ei reſtiti. q: reprehēſibilis erat: ⁊ reddit cām.prius enim q; ueniſſent q̄dā a Jacobo edebat.p.cū gētib⁹. Cū āt ueniſſent ſubtrahebat ⁊ ſegregabat ſe ab illis timēs

Luce.24.

Lu.2.

a.l.in

eos qui ex circūciſione uenerāt: ⁊ ſiᷓlationi ei⁹ con
ſenſerunt ceteri iudei. ⁊ ſequiť ibidē reprehenſio.
Si tu iudeus cum ſis gētiliter ⁊ nō iudaice viuis
quō gētes cogis iudaiçare? Iſtud aūt nō erat diu
poſt illud 3ᵐ ꝯciliuȝ in hieroſolymis: ut pȝ. ſm ma
giſtrum hiſtoriarū. Nam 4° Claudij anno uenit
petrus romā: ⁊ in illa via uerſus romā cū trāſiret
antiochiā facta ſūt iſta. hoc aūt erat ſatis cito poſt
ꝯcilium ſupradictū: qō fuit decimoquarto āno uel
decimoquinto poſt paſſionē chři. ¶ Rñdeo ꝙ de
iſto facto petri ſi peccauerit uel non videbať ꝯtro
uerſia inter duos egregios apľos. ſ. petrū ⁊ paulū
⁊ poſtea iter duos doctores famoſos Augᵐ ⁊ Hie
roᵐ. Salua reuerētia alioꝝ teneo cū paulo ⁊ Aug
lȝ enim apľi in actib⁹ uel uerbis que dixerūt ut ho
mines potuerūt errare: tñ nullus apľs uel ꝓpheta
inquantū ſcriptor alicui⁹ ptis ſcripture aliquo mō
errauit. qꝛ ſm Aug. in epľa ad Hieroᵐ: ⁊ poniť in
canone di. 9. Si ad ſcripturas diuinas admiſſum
fuerit aliqō mendaciū quantūcūq; paruū ſeu offi
cioſum nihil remanet in ea ſolide ueritatis: qua cō
uincať aduerſariuſ. qcq̄d enim ꝯ ipm allegatū fue
rit rñdebit illud mēdaciter eſſe dcm̄ iocoſe uel offi
cioſe: ut eſt illud aliud qō ꝓcedit ita eē dcm̄. vñ di
cit ibidē Aug. His ſoliſ libris ſcriptoꝝ qui canoni
ci noiant hanc didici ferre reuerentiā: ꝙ nullū eo
rum in ſcribēdo erraſſe firmiſſime credā. Cū ergo
paulus ad Gal. que eſt pars ſcripture canonice: h̄
ſcribat. in faciē ei⁹ reſtiti. qꝛ reprehenſibilis erat. ⁊
ſubdit. Cuȝ aūt vidiſſem ꝙ nō recte ambularet ad
ueritatē euāgelij: neceſſe eſt dicere iſta ṽba eē ſim
pliciter uera. uľ toti⁹ ſcripture auctoritas auferret.
Querendū eſt ḡ qs ſit intellect⁹ iſtoꝝ uerboꝝ ut
uera ſint. nō enim pōt dici ꝙ tunc reprehenſibilis
erat: qꝛ ſeruabat tunc legē. Nam poſt illud factum
etiā paulus circuncidit timotheuȝ. iſtud enim fuit
factū cito poſt 3ᵐ ꝯcilium: Barnaba adhuc exiſte
cuȝ paulo in antiochia poſt reuerſionē eoꝝ de hie
ruſalem ut magr̄ hiſtoriaꝝ narrat: qñ. ſ. petrus ꝓ
gens romā trāſiuit per antiochiā. Paulus aūt cir
cuncidit timotheū poſt ſeparationē ei⁹ a barnaba.
qñ ſumpto ſyla ꝓfectus eſt ad viſitandū fratreſ q
bus prius p̄dicauerat ut pȝ act. 16. ¶ Poſt illud
etiam tp̄s bene ad q̄tuor annos paulus purificat⁹
eſt ſm legē: ⁊ tota multitudo cōuerſa in iudea ob
ſeruabat legeȝ. act. 21. nec videť ꝙ reprehenſibilis
erat: qꝛ ſic obſeruabat legē. ſ. in diſcernendo cibos.
qꝛ ⁊ hoc nō magis fuit mortiferū q̄ȝ alia legalia. ſ.
purificatio ⁊ hi⁹. Uel ergo diceť reprehēſibilis fuiſ
ſe: qꝛ in illo actu obſeruabat legē ſubtrahendo ſe a
gentib⁹ in cibo ⁊ potu: ⁊ ꝙ hoc nō erat faciendū:
videť prius ſibi fuiſſe dcm̄ a deo act. 10. de Corne
lio. uel qꝛ prius nō obſeruans legē in hoc coraȝ gē
tibus: poſtea uenientibus iudeis etiā in hoc obſer
uabat. ¶ Et utrūq; iſtoꝝ duoꝝ poſſet poni multi
pliciter. pᵐ enim poterat dici reprehenſibile. qꝛ ad
quācūq; eccľiaȝ ueneris: illi te ꝯformes. ait Amb.
Aug. ergo reprehēſibile fuit in eccľia gentium nō
ꝯformare ſe mō eoꝝ viuēdi. uel qꝛ in hoc dabat oc
caſionē gentib⁹ ſeruādi legē: uel qꝛ oſtēdens facto
illud eſſe nec̄ium. uel ſaltē neceſſariū ad hoc ut cō
uerſi ex iudeis uellent coicare cū eis. ⁊ ſepe iferio
res facerēt aliqua difficilia ne excluderenť a coio
ne ſuperioꝝ. ¶ Ad iſtuȝ intellectū pōt referri illa
reprehēſio pauli. Genteſ cogis iudaiçare. Gal. 2. c.
uel oſtēdēdo eis exēplo neceſſariū ſimpľr fore eis

a.l.quaſi.

ſeruare legem. uel fore neceſſariū eis ut ſint digni
cōmunione iudeoꝝ fidelium. uel ſaltē laudabiliuſ
eis fore exēpla maiorū imitādo q̄ȝ foret oppoſituȝ.
2ᵐ etiā pōt intelligi: uel qꝛ ſimulabat nō reputans
hoc corde eſſe faciendū qō fecit in opere. Ex pmo
enim facto qō fecit in abſentia nuncioꝝ Jacobi. ap
paruit ꝙ nō ſenſit fore abſtinendū a gentib⁹ cōuer
ſis ad fidem. ⁊ in 2° facto oſtēdit ꝙ hoc eſſet faciē
dum. ⁊ ad iſtuȝ intellectū pōt referri illud uerbuȝ
pauli. Simulationi ei⁹ ꝯſenſerunt ceteri. Gal. 2. d. ⁊c̄.
¶ Uel poſſet 2ᵐ dici reprehēſibile. qꝛ non utebať
auc̄te p̄lati. cum enim eſſet ſuperior illis nuncijs
Jacobi magis debebat ipſe ueritatē ꝯſtanter tene
re in opere ⁊ eos adducere ad rectitudinē ſuaȝ q̄ȝ
pp̄ timorē eoꝝ flecti ad illud qō erat eis placitum
uel magis acceptuȝ. ⁊ talis remiſſio ſeu timiditas
p̄lati eſt pro tp̄e reprehēſibilis. ⁊ ad iſtuȝ intelle
ctum pōt referri qō ait paulus. Segregabat ſe ab
alijs timens circūciſoſ. nō eniȝ erat ibi uere timor.
qꝛ ſimpľr licituȝ erat iudeis nō ſeruare legē. ⁊ ma
xime qñ erāt inter gētes. ⁊ hoc debuit petrus exē
plo ſuo oſtēdere nuncijs illis tanq̄ȝ ſuis iferiorib⁹.
¶ De ſingulis iſtoꝝ quatuor poſſet diſcuti qualr̄
uel quantū eſſet reprehēſibile. etſi poſſint ṽba pau
li in ſcriptura ſaluari ibidē. c. 2. melius eſt dicere ꝙ
qōcunq; iſtoꝝ ibi fuiſſet: fuiſſe ueniale q̄ȝ mortale.
Nec pōt excuſari petrus ꝙ hoc faceret pp̄ ſcanda
lum iudeoꝝ vitandū. qꝛ nō erat ibi mā ſcandali ꝑ
fectis neq; paruulis. ſed tm̄ phariſeis. de quo ſcan
dalo non eſſe curandū docet chřs Matth. 15. Cui
cum dixiſſent diſcipuli. Scis qꝛ audito hoc uerbo
phariſei ſcandaliçati ſunt. ſ. de comedēdo abſq; lo
tione manuū. Rñdit. qō enim intrat in os nō coin
quinat hoieȝ ⁊c̄. q̄ſi diceret. nō curetis de illo ſcan
dalo. Sinite illos ceci ſunt ⁊ duces cecoꝝ. tale aūt
ſcandaluȝ fuiſſet hic. qꝛ ex gn̄e act⁹ nullus debuit
ſcādaliçari: niſi male ſentiēs de libertate euangeli
ca. nec per ſileȝ rōnē de ſcādalo vitando pōt excu
ſari paulus in circuncidendo Timotheū uel puri
ficando ſe. qꝛ nullū illicitū eſt cōmittendū pp̄ ſcan
dalum qōcūq; vitandū. vñ extra de regulis iuris.
qui ſcandaliçauerit utili⁹ ſcādalū naſci p̄mittiť q̄ȝ
ueritas relinquať. ad minus hoc uerū eſt pro ueri
tate vite in p̄ceptis negatiuis ſemp̄ ⁊ pro ſemp̄. ⁊
in affirmatiuis pro tp̄e pro quo ſunt adimplenda.
¶ Breuiter ergo paulus licite inter iudeos ſerua
uit legalia etiā multo tp̄e poſt 3ᵐ ꝯcilium: ⁊ h̄ fuit
licitū. dum tñ ipſe nō poneret in eis ſpem: lȝ nō eēt
utile nec nec̄ium. Inter gētes aūt gentib⁹ ſe ꝯfor
mauit. qꝛ licuit ſibi legē non ſeruare pro illo 1° tp̄e
baptiſmi. Petrus aūt in hieroſolyma ſeruās legeȝ
nō peccauit: qꝛ licuit iudeo ⁊ inter iudeos legē ſer
uare tunc. In antiochia aūt iter gētileſ ꝯuerſoſ nō
ſeruans legē nō peccauit. ſed ſe ꝯformās eis in ci
bis ⁊ potib⁹ nō peccauit. ſibi enim licuit nō ſerua
re legē. peccauit aūt poſtea ſegregās ſe ab eis in ci
bis ⁊ potib⁹ pp̄ aliquaȝ q̄tuor rōnum p̄dictaꝝ: ut
uerba pauli p̄dicta ſaluenť. ¶ Et ſi queraſ qñ fuit
circūciſio ſimpr̄ illicita ēt iudeis ꝯūſis. ¶ Rñdeo
ꝙ tp̄s illud nō hēm⁹ in ſcriptura aliq̄. qꝛ hiſtorica
ſcriptura nō perducit eccľiaȝ ultra 5ᵐ annū Nero
nis. ſ. nō ultra triceſimū annū a paſſione chři: ⁊ to
to illo tp̄e etiā iudei ꝯuerſi obſeruabāt legē: qō eiſ
licuit. nec credo ꝙ hoc fuerit omiſſuȝ uſq; ad euer
ſionē hierľm ſiue ad diſperſionē iudeoꝝ cum gēti
bus inter iudeos ꝯuerſos. tūc eni forte ꝯformabāt

Act.16.
Act.21.

ſe gentib⁹ inter quas erant diſperſi. ⁊ ſic paulatim
ceſſauit etiā apud eos obſeruatio. ¶ Uel pōt aliť
dici ꝙ deus per apľos uľ ſucceſſores eoꝝ determi
nato tp̄e ſimpľr ꝓhibuit legalia ſeruari. lȝ de h̄ nō
habeamus in ſcriptura: qꝛ hiſtoria ſcripture nō da
tur: uel durat uſq; ad illud tp̄s. iſtud aūt eſt ꝓbabi
le: qꝛ eccľia tenet ꝙ hereſis eſt dicere legalia curre
re cū lege euāgelica. ut habeť extra de baptiſmo ⁊
ei⁹ effec. maiores. ubi dicit Inno. Abſit ut in illā dā
natā hereſim icidamus que perperā affirmabat le
gem cū euāgelio: ⁊ circūciſionē cū baptiſmo ſeruā
dam. Nō aūt videť ꝙ eccľia h̄ iudicaret hereſiȝ ex
ſola omiſſione iudeoꝝ quadā neceſſitate diſperſio
nis ſeu hi⁹ nō ſeruantiū legeȝ. ſed videť ꝙ hoc fuit
ꝓpter aliquā reuocationē ſimpľr factam a deo.

Ad argumenta pro op. p̄cedēte. Ad pᵐ cuȝ di ꝙ circūci
ſio nō fuit ante mortē chři reuocata. uerū eſt tanq̄ȝ
inutilis ⁊ illicita. ſed bñ tanq̄ȝ relaxata ut iam non
eſſet nec̄ia: qꝛ ꝯſiliū de alio remedio laxauit prece
ptum de priori. Ex quo eni 2ᵐ fuit remediū ſimpľr
⁊ ꝯſulebať. licuit. imo laudabiľr licuit nō uti reme
dio priori circa ideȝ. ¶ Ad illud Jo. 19. Cōſumatū
eſt. dico ꝙ hoc intelligiť de his que ſcripta ſunt de
filio hoīs. iuxta illud Luc. 18. Ecce aſcēdimus hie
roſolymā ⁊ ꝯſumabunť oīa que ſcripta ſunt per ꝓ
phetas de filio hoīs. Uel ſi illō referať ad antiquā
legē ſic debet itelligi. ꝯſumatū eſt in cā. nam mors
chriſti cā erat ꝯfirmatiōis legis euāgelice. ſed illa
nō fuit ꝯfirmata tanq̄ȝ neceſſaria ad obſeruanduȝ
ante predicationē ei⁹ publicā: que nō incepit in paſ
ſione. ſed in pēthecᵉ. tp̄e enim itermedio ſederūt in
cenaculo nemini ſolēniter uel publice predicātes.

Ad argumenta p̄nˡⁱᵃ. Ad pᵐ dico ꝙ
in lege erāt moralia
ſiue legalia: iudicialia ⁊ cerimonialia. ⁊ quātuȝ ad
qōlibet iſtoꝝ pōt intelligi uerbū chři. Nō ueni ſol
uere ⁊c̄. qꝛ decalogus ſimpľr manet. ſed ꝑfecti⁹ ex
poniť q̄ȝ iudei intelligāt. ut pȝ Matth. 5. Audiſtis
qꝛ dictū eſt antiquis. nō occides. Ego aūt dico uo
bis. Quicūq; dixerit fratri ſuo racha ⁊c̄. ⁊ nō me
chaberis ⁊c̄. Ego aūt dico uobis. Quicūq; vide
rit mulierē ad ꝯcupiſcendū eam ⁊c̄. Judicialia aūt
manēt. nō in ſe: ſed in equipollēti quantū ad fineȝ.
Finis enim iudicialiū erat pacifica cohabitatio ho
minum. mores aūt euāgelici plus ualēt ad pacifi
cam ꝯuerſationē q̄ȝ lex talionis. magis eniȝ ſeruať
pax ſi nō percutias ꝑcutientē q̄ȝ ſi oculus pro ocu
lo ⁊ dens pro dente reddať. vnde breuiter nullum
iudiciale illi⁹ legis: qꝛ illius legis: ligat nūc. licet tñ
bene p̄ncipib⁹ nunc ſtatuere aliqua que erant in le
ge Moyſi. ⁊ illa ligant auc̄te principis nūc ſtatuē
tis. nō auc̄te legis ueteris. ſic licet vni regi i regno
ſuo ſtatuere legē que eſt in alio regno. ſed illa nō li
gat ibi: qꝛ lex eſt alterius regni. ſed qꝛ inſtituta hic
ab iſto rege. Cerimonialia aūt nō manent in ſe ſed
in ſuis ſignificatis: qꝛ vmbra tranſijt ⁊ ueritas ſuc
ceſſit. Oēs eniȝ ille purificationes ſignificabāt pu
rificationē a pctō. ⁊ ille oblationes figurabāt obla
tionem perfectaȝ chři. ⁊ actus quoſdā latrie: fidei:
ſpei: ⁊ charitatis in deū. ⁊ hec ſunt cōpleta: hoſtia
illa iam oblata: ⁊ per eam pctis purgatis: ⁊ menti
bus in cultū dei directis. Dico ḡ ꝙ nō uenit ſolue
re legē uel circūciſionē quantū ad fructū ad queȝ
erat inſtituta. imo perfecit eam copioſius remediū
⁊ longe ꝑfectius inſtituēdo. ut dcm̄ eſt in declarā

do ſuppoſitū iſti⁹ qōnis. ¶ Ad ꝯfirmationē cū di.
chřs in ſe fuit circūciſus. ¶ Rñdeo non oportuit
legiſlatorē ſtatim circa natiuitatē ſuā legem ferre.
Et ideo in p̄n° ſui tp̄is lex prior adhuc durauit: vñ
⁊ illa que fuerunt legis nāe fuerūt obſeruāda cir
ca Moyſem uſq; ad tp̄s dationis legis in mōte ſy
nai. ita hic: ⁊ eodem mō pōt dici de agni paſchalis
comeſtione in cena: qꝛ in morte chři cauſaľr expira
uit lex uetus. lȝ nō pro tunc: ſed pro tp̄e publicatio
nis hui⁹ cauſe ⁊ legis euangelice. Et ideo uſq; ad
mortē potuit chriſtus licite illa cerimonialia ſua
re. ¶ Ad 2ᵐ pōt exponi fedus ſempiternū in ſe uľ
in equiualēte. uel forte magis ad intellectuȝ lr̄e ꝙ
erat fedus ſempiternū inter deum ⁊ abraā: ⁊ ſpāli
ter eius ſemē: qꝛ nunq̄ȝ fuit aliud ſignū ſpāliter in
ter deum ⁊ illud genus. ⁊ tñ futuruȝ erat aliqō ſi
gnum federis inter deū ⁊ totū genus humanū. ⁊
melius erat ſemini abrae trāſire in illud fedus cō
mune q̄ȝ remanere ſub ſigno federis ſpālis. qꝛ me
lius eſt partē eſſe in toto cui ſimpľr bene ſit: q̄ȝ eſſe
diſtinctū a ceteris partib⁹ ut ſibi aliq̄liter bene ſit ⁊
alijs male. ¶ Ad 3ᵐ pȝ. qꝛ quantū ad gentiles cō
uerſos p̄ceptū de circūciſione erat reuocatuȝ in 3°
ꝯcilio auc̄te petri ⁊ iacobi. imo ſpūs ſci. qꝛ ait iaco
bus. Uiſum eſt nobis ⁊ ſpūi ſcō. quantū aūt ad iu
deos ſupponiť aliqñ reuocata. lȝ tēpus reuocatio
nis nō fuerit ſimpľr explicitum in ſcriptura. Act.15.

¶ Hic dicendū eſt aliquos ſuſcipere ſacra
mentum ⁊c̄. Diſtinctio. IIII.

Poſtq̄ȝ magiſter egit de
baptiſ
mo quātū ad ei⁹ itrinſeca hic agit de ſu
ſcipientib⁹ baptiſmū ⁊ ꝯſiſtit tota deter
minatio iſtius di. in declarādo quandā
diſtinctionē trimēbrē de ſuſcipiētib⁹: que eſt ꝙ ali
qui recipiūt ſacřm ⁊ rem. aliqui ſacřm ⁊ nō reȝ. ali
qui rem ⁊ nō ſacřm. ⁊ diuidiť in tres. In pᵃ hui⁹ di
uiſionem ponit. In 2ᵃ eam exponit. In 3ᵃ circa eam
dubitationes mouet ⁊ ponit. 2ᵃ ibi [Sacřm ⁊c̄.]
3ᵃ ibi [Solet queri de illiſ.] Prima pars manet i
diuiſa. Scđa diuidiť in tres ſm tria mēbra que de
clarat. 2ᵐ mēbrū ibi [Si vo ſine fide.] 3ᵐ ibi [Sūt
⁊ alij.] Et utraq; iſtaꝝ partiū habet duas: qꝛ p̄ de
clarat ueritatē. 2° obijcit ⁊ ſoluit. ⁊ ꝯ dicta in decla
ratione ſecūdi mēbri ponit duas obiectioneſ. p̄ma
eſt ex auc̄te Aug. ibi [Videť tñ Aug.] 2ᵃ ex auc̄te
apľi. ibi [Queriť quō.] Contra etiam dicta in de
claratione tertij mēbri ponit duaſ dubitationes. pᵃ
ibi [Eis aūt videť.] 2ᵃ ibi [Sed dicūt aliq.] Ter a.l.bis.
tia pars principalis diuidiť in duas ſm duas du
bitationes quas mouet. prima moueť circa tertiuȝ
membrum. ⁊ ponitur ibi [Solet queri ⁊c̄.] ſecun
da mouetur circa 2ᵐ membrū ibi [Solet etiā que
ri.] Primum membrū. ſ. ſuſcipere rem ⁊ ſacramē
tum certuȝ eſt ꝙ cōuenit paruulis. Secundū ſcilȝ
recipere ſacramentū ⁊ nō rem. certum eſt ꝙ tm̄ cō
uenit adultis. Tertium membrum pōt competere
utriſq;: quia utriq; poſſunt habere baptiſmuȝ ſan
guinis ⁊ flaminis. Secundū hoc ergo primo que
rendum eſt de paruulis. ſcđo de adultis. tertio ſi
mul de utriſq;. ¶ Quantū ad paruulos tria que
ro. Primo utrum paruuli ſint baptiçandi. Secun
do utrum paruuli baptiçati recipiant effectum ba
ptiſmi. Tertio utrum paruulus exiſtens in utero
matris poſſit baptiçari. Queſtio. I.

AD primum arguit̄ ꝙ nō: q2 baptiſmus eſt remedium ꝯ pctm̄. Sed paruuli non hn̄t pctm̄: q2 nec uſum rōnis uel uolūtatis ⁊ ſm Aug. de uera religione. Pctm̄ adeo eſt uolūtariū: ꝙ ſi nō ſit uoluntariū nō eſt pctm̄. ergo ⁊c̄. ¶ Item Matth. ulti. Qui nō crediderit cō dēnabitur. Paruulus nō pōt credere. ergo per baptiſmum non pōt ſaluari. ergo fruſtra baptiſatur.

Contra Aug. de fide ad petruȝ. Firmiſſime tene paruulos qui ſine ſacro baptiſmi de hoc ſeculo trāſeunt eterno ſupplicio puniendos: q2 originale pctm̄ in carnali ꝯceptiōe ꝯxerūt.

Hic fuit error pelagij ꝙ paruuli non hn̄t pctm̄ originale. de hoc ⁊ eius īprobatione tactū eſt lib. 2. di. 30. ¶ Teneo ergo oppoſitū: q2 cū ſm ſcripturā ⁊ fidē puuli trahāt originale pctm̄: ad ei⁹ deletionē: que neceſſaria eſt ad ſalutē: ſunt baptiſādi: q2 tpe legis euāgelice baptiſmus inſtitut⁹ eſt in remediū ꝯ illaȝ culpam. ¶ Ad pmum argm̄. illa auctoritas Aug. debet de actuali pctō intelligi: ⁊ iſto mō pctm̄ originale fuit in p̄ parēte uoluntariuȝ: nō tm̄ opȝ ꝙ qōcūqȝ pctm̄ ſit uoluntariū uolūtate illi⁹ in quo eſt. ¶ Ad aliō pȝ ꝙ debet ītelligi de adultis: per illō qō p̄cedit. Qui crediderit ⁊ baptiſat⁹ fuerit. ¶ Uel pōt dici ꝙ qui nō crediderit nec actu nec habitu ꝯdēnabit̄ q2 ſm apl̄m Heb. xi. Sine fide impoſſibile eſt placere deo: credē eni opȝ accedētē ad deū. Paruuli āt etſi nō pn̄t hr̄e actū credēdi: pn̄t tm̄ hr̄e habitū: ut in ſequēti. q. dicet̄. ideo nō ualet.

Qō. II.

AD ſecundū ſic p̄cedit̄ ⁊ arguit̄ ꝙ paruuli baptiſati nō recipiūt effectuȝ baptiſmi: q2 talis effect⁹ eſt gr̄a. Paruuli nō recipiunt grām: q2 nō infundit̄ ſine fide: q2 ſine fide impoſſibile eſt placere deo: ut habet̄ Heb. xi. Sȝ paruuli nō recipiūt fidē: qō p̄bo. p̄ auc̄te apl̄i Ro. 10. Fides ex auditu. paruuli non pn̄t ſic accipe fidem. 2° p̄bo rōne. q2 hn̄s habitū pōt uti eo cū uoluerit nō īpeditus. paruulus baptiſat⁹ cuȝ uenerit ad uſuȝ rōnis nō pōt uti habitu fidei: q2 nō pōt exire in actū credēdi articulos fidei. Et ꝯfirmat̄ iſtud q2 hn̄s habitū ſe hēt aliter ad actū q̄ȝ nō hn̄s. aliq enim mō habitus ſe hēt ad actū. ⁊ ſm illū moduȝ differt hn̄s a nō hn̄te. ſed paruulus baptiſat⁹ nullo mō aliter ſe hēt ad actū credēdi q̄ȝ ſi nō fuiſſet baptiſatus: q2 ſi baptiſat⁹ nutriat̄ inter īfideles ⁊ ab eis doceat̄: ſilr̄ acquieſcet errori eoꝝ ſicut ali⁹ non baptiſatus. ſi ēt nō baptiſat⁹ nutritur inter fideles ⁊ in lege eoꝝ doceat̄: ſilr̄ acqeſcet illi legi ſic aliqs baptiſat⁹. Si ḡ nullo mō aliter ſe hēt ad actū credendi baptiſatus q̄ȝ nō baptiſatus nullo mō hēt habitū fidei. ¶ Si uō rn̄deat̄ ꝙ hitus ꝯq̄ſitus aliquo mō ſe hēt ad actum: nō ſic aūt īfuſus. ¶ Contra h̄: ⁊ ad ꝯfirmationē principalis argumēti. q2 ſi deus infunderet alicui habitū geometrie ꝯcurrētibus ſibi rōnib⁹ terminoꝝ geometraliū poſſet ex illo habitu aſſentire ueritatib⁹ geometricis. ḡ a ſili in p̄poſito ex fide īfuſa ſi adeſſet poſſet hn̄s aſſentire occurrentib⁹ rōnib⁹ terminoꝝ. ⁊ ita app̄hen ſa rōne mortui ⁊ reſurrectionis poſſet aliqs aſſentire huic ueritati. mortui reſurgēt. cui⁹ oppoſitū experimur. ¶ Tandē ꝯfirmat̄ p̄poſitū. q2 cū habit⁹ det aliquā facilitatē ⁊ delectationeȝ in opere. ex 2° ethi⁊. Nullus aūt facilius nec delectabilius opat̄ contra habitū ſuum q̄ȝ ſm euȝ. Sed paruulus baptiſatus poſtq̄ȝ fuerit adultus facilius diſſentit a credibilib⁹ q̄ȝ ꝯſentiat ut experimur. ḡ ⁊c̄. ¶ Iteȝ ad p̄ncipale. Nullus recipit gr̄aȝ a deo niſi aliquo mō ſibi ꝯiungat̄. nam actualiter auerſo ⁊ oīno īdiſpoſito deus nō dat grām. Prima aūt ꝯiunctio ad deū fit per fidē. ergo nō habēti illam nō datur gr̄a. Paulus nō hēt eam ante baptiſmū. ḡ nō datur ei in baptiſmo. ¶ Contra. Aug. in ench. A paruulo recēter nato uſqȝ ad decrepitū ſicut nullus p̄hibetur a baptiſmo: ita nullus eſt qui nō moriatur peccato in baptiſmo. Sed nullus moritur peccato niſi recipiat gratiam. ergo ⁊c̄.

Ad qōnem dico ꝙ ſicut eſt creditū paruulo in baptiſmo origīale dimitti: ita ⁊ creditū eſt ſibi grām infundi: q2 ut dcm̄ eſt in qōne de circūciſione. De⁹ p̄o ſtatu nāe lapſe nulli remittit culpā: niſi cui dat grām. nullū eniȝ liberat a perditione niſi quē ordinat ad hoc ut ſit filius regni. ¶ Ad p̄m argm̄. lȝ deus de potētia abſoluta poſſet dare grām ſine fide: ponendo ꝙ ſint duo abſoluta ſimplr̄ diſtincta. tm̄ q2 dei pfecta ſūt opa. Deut. 32. Et qn̄ hoīem ſanat: totalr̄ ſanat. Jō ꝯcedit̄ ꝙ nō infundit grām puulo ſine fide ⁊ ſine ſpe. Ille aūt p̄bōnes que ſunt ꝯ hoc de fide locum hn̄t in. 3. li. di. 23. Probāt enim nullā eē fidē īfuſaȝ: ⁊ iō ibi hn̄t ſolui. ſicut ibi hēt declarari pp̄ qd ponenda eſt fides. ul' eni ponit̄ hr̄e aliquā cālitatē reſpectu act⁹. ⁊ tūc act⁹ nō poſſet eſſe talis ſine ea q̄lis eſt ipſa poſita: uel nullā: ⁊ tunc manifeſtū eſt ꝙ ex actu nō pōt perpēdi fides in eē: ſed ⁊ ſi aliquaȝ cālitatē hēat: adhuc hoc pōt eē duplr̄. uel p̄ciſaȝ. ſ. ꝙ nulli aliq̄ poſſit cōpetere. uel non p̄ciſam: puta ſi talis cālitas poſſit cōpetere fidei acq̄ſite. ⁊ ſi p̄mū iſtoꝝ poneret̄ poſſet forte certitudinalr̄ fides cognoſci ineē per hoc ꝙ aliqs cognoſceret talē ꝯditionē ſuo actui ineē: que nō poſſet ineſſe ſine fide īfuſa. Si 2m̄ ponat̄ ſimplr̄ nō pōt cognoſci fideȝ īfuſam ineē ex actu: neqȝ ex aliq̄ ꝯditione ipſi⁹ act⁹: ⁊ tunc eēt dicēdum ꝙ lȝ nihil ſit in actu: nec p̄tinēs ad actū in q̄ diſtinguat̄ hn̄s fideȝ a nō hn̄te: ac p̄ hoc nō poſſet eē notū ſm rōneȝ nālē fidē ineē: tm̄ hoc eſt creditū. ⁊ ſic poſſet dici gn̄aliter ꝙ nulla ūt⁹ ſupnālis pōt p̄bari ineē: neqȝ ex actu aliq̄: neqȝ ex aliq̄ ꝯditione alicui⁹ act⁹: ſed nec forte in ulī pōt p̄bari per rōneȝ nālē aliquā virtutē ſupnālē ineē. De iſtis ampli⁹ in 3. li. in mā de ūtutibus dcm̄ eſt. ¶ Ad 2m̄ p̄n̄lr̄ dī ꝙ paruulus ꝯiungit̄ deo p̄ fidē parētū. ¶ Cōtra. pone parētes hēticos uel īfideles. Dī adhuc ꝙ p̄ fidē eccl'ie. ¶ Contra. eſto ꝙ in eccl'ia militāte nullus eſſet fidelis: tm̄ ītenderet facē qō chr̄s fecit. puulus adhuc uere baptiſaret̄ ⁊ recipet grām. ¶ Dico ḡ ad argm̄. ꝙ de facto nulli datur gr̄a: niſi per aliquā cāſā meritoriā que meretur ꝯiunctionē ei⁹ p̄mā cū deo. ⁊ hec cā meritoria eſt chr̄s: ſȝ p̄ter iſtā nō opȝ dare aliam intrinſecā in recipiente: qua ꝯiungatur deo anteq̄ȝ recipiat gratiam.

Alexā. [...] pte ſūm[...] tulo de b[...] pti. colle[...] baptiſā[...] q. I.

Qō. III.

AD tertium ſic p̄cedit̄ ⁊ arguit̄ ꝙ puulus in utero poſſit baptiſari. q2 donū dei perfectiuȝ eſt q̄ȝ pctm̄ ade. ut pȝ rom. 5. Paruulus aūt in utero matris pōt īfici peccato Ade. ergo pōt p̄fici dono dei. ⁊ ſic recipe ſacr̄ȝ perfectius. ¶ Item paruulus in utero poteſt liberari a ſuitute tpali. pȝ ex manumiſſiōe mr̄is. ḡ ⁊c̄. pōt ergo ibi baptiſari. ¶ Item rom. xi. c. Si radix

ſancta ⁊ rami. mater ſcā cōparat̄ arbori. ramus āt dī p̄les in utero. ḡ ⁊c̄. ¶ Cōtra. Coꝛ. p̄a. 15. Non p̄rius qō ſpūale: ſed qō aīale: deinde qō ſpūale. ergo prius oportet naſci carnalr̄ q̄ȝ ſpūaliter renaſci. ¶ Item ut vult Iſidorus. Qui natus ſm adā nō eſt renaſci per baptiſmū non poteſt.

Fr. pet. d' tarā. li. 4. diſ. 6. ⁊ p̄bleu. 2. q. ſ. ſolu. ar. 2.

Dicitur ꝙ nō. q2 puulus in mr̄is utero cōiunctus eſt cāe ſue coꝛruptionis. tale aūt ſic ꝯiunctū nō pōt mūdari dum ꝯiūctū eſt. ¶ Cōtra. q2 caro matris in paruulo nō eſt cā coꝛruptionis niſi mediata: caro aūt ipſa puuli eſt cā īmediata loquēdo de coꝛruptione originali. ſtatim eniȝ cū aīa paruuli īformat carnē ei⁹ inficit̄ illa coꝛruptiōe. īmediati⁹ ergo cāt coꝛruptionē iſtā in paruulo caro ſua q̄ȝ caro mr̄is. Si ḡ ſtante ꝯiunctione ad cāȝ coꝛruptiōis nō pōt purgari ea per te. ſeq̄tur ꝙ puulus hn̄s carnē ſuā p̄p̄riā nunq̄ȝ a pctō originali pōt purgari: qō eſt ꝯ fidē. ¶ Iteȝ. lȝ puulus in utero mr̄is ſit ꝯiunctus mr̄i localr̄: tm̄ eſt diſtinct⁹ ab ea p̄ſonalr̄: q2 hēt aliud coꝛpus ⁊ aliā aīam. Sȝ diſtinctio p̄ſonalis ſufficit ad diſtinctionē ſȝ pctm̄ uel iuſtitiā: ⁊ nō iuſtitiā. nā pctm̄ ⁊ iuſtitia inſunt iſti p̄ſone ſm ꝙ h̄: nō q2 in tali ul' tali loco. ḡ nō obſtante illa ꝯiūctione locali pp̄ diſtinctionē p̄ſonalē pōt puulus eſſe iuſtus: lȝ mater q̄litercūqȝ hēat ſe ad iuſtitiā. ¶ Itē. ſi nō poſſet cū ꝯiūctione iſta ad cām coꝛruptiōis ſtare gr̄a in puulo. ḡ nō poſſet p̄uulus in utero hr̄e baptiſmū flaminis ul' ſanguīs: quoꝝ utrūqȝ eſt falſum. De flamīe pȝ de hieremia Hiere. i. ⁊ de Jo. baptiſta Luce p̄. ⁊ de mr̄e chr̄i h̄ tenet firmiter eccl'ia. ¶ De 2° pȝ per hoc ꝙ ſiqs p̄ſequit̄ mr̄em grauidā: eadē de cā p̄ſequit̄ puulū in utero ei⁹. ḡ ſi mater occidit̄ p̄o iuſtitia: ſilr̄ ⁊ puulus. ſi aūt puulus occideret̄ extra uteꝝ hr̄et baptiſmum ſanguinis: ſi p̄o iuſtitia uel fide occideret̄ ēt nō baptiſatus. ḡ eodē mō rōnabile eſt ꝙ de⁹ nō cōdēnet eū p̄o ſili cā in utero matris paſſum. ¶ Et ex hoc pōt argui ꝯ opi. q2 ſi paruulus pōt hr̄e baptiſmū flaminis. ergo pōt hr̄e purgationē a pctō originali. Sed ꝯiūctus matri que eſt cā coꝛruptionis per te pōt habere baptiſmū flaminis. ergo ⁊c̄.

Ad qōnem dico ꝙ uel puer ſm oēs p̄tes eſt in utero mr̄is. uel ſm aliquā partē app̄et extra uterū. Si p̄ mō. dico ꝙ non pōt baptiſari: nō pp̄ rōnē p̄iorē: q2 ꝯiunct⁹ eſt cāe coꝛruptionis: ſed q2 baptiſm⁹ eſt lotio ul' ablutio in aq̄: ſed puulus ſic in utero nō pōt lauari: q2 nec ſic īmediate tāgi ab aq̄. ¶ Ex hoc ſequit̄ coꝛrem̄ ꝙ ſi paruulus corio inuolueret̄: ⁊ illud poneret̄ in aq̄: ita ꝙ aq̄ nō tāgeret coꝛpus: nō eēt baptiſat⁹: ſed ſi tāgeret̄ aq̄: bene: ſed p̄iectus de ponte nō: q2 h̄ nō eſt ad vitā ordinatū uel lotionē: ſȝ ad moꝛtē. Si 2° mō ſic: aut apparet ps p̄n̄lis: ut caput: ⁊ tūc pōs baptiſari in illa p̄te: ⁊ in hoc ēt ſimplr̄ baptiſari. Icō. eſt eniȝ uериſil'e ꝙ in die p̄thec̄s qn̄ baptiſati ſunt tria milia. act'. 2. ꝙ q̄libet quantū ad totū coꝛp⁹ ſuū lauaret̄ aq̄. ſed p̄ciſe quātū ad faciē aſpergēdo: uel quantuȝ ad caput p̄fundēdo. Et in iſto caſu ſi poſt puer naſceret̄ nō opoꝛteret ipm̄ baptiſare. Si aūt apparet pars minus p̄n̄lis. ſ. manus ul' pes illa eſt baptiſāda: q2 ibi eſt tota aīa: lȝ nō oīs ſenſus ſic̄ in capite. Et ſi hoc minus ſufficeret ad h̄ ut eēt ſimpr̄ baptizat⁹. ſi naſceret̄ poſtea viuus eſſet ſub ꝯditione baptizādus: ut docet̄ extra de baptiſmo ⁊ ei⁹ effectu. De q̄bus credendū enim eſt ꝙ de⁹ ſuppleret illud qō īpotētia īpediret. talis enim etſi moꝛtuus naſcitur ſepeliēdus eſt in terra b̄n̄dicta rōne dicta.

Ad primum ꝯcedo ꝙ de⁹ per donū ſuū pōt iuſtificare paruulū nō natū: ſicut fuit de Hieremia. Jo. bap^ta. de virgīe maria. ſed nō per iſtud ſacr̄m: q2 dum eſt in utero matris capax nō eſt hui⁹ ſacr̄i. ¶ Ad 2m̄ dico. ꝙ quātum ad ſeruitutē tpalē filius dum eſt in utero non eſt diſtinctus a mr̄e. nō enim hēt dn̄s dn̄iuȝ in paruulo: niſi q2 in mr̄e: ſed quantū ad ſeruitutē uel libertatē ſpūalē nō eſt ſil'e: q2 iſta reſpicit diſtinctam p̄ſonā. paruulus aūt in utero eſt ita diſtinct⁹ in p̄ſona a mr̄e ſicut extra uterū. ¶ Ad 3m̄ ꝯcedo. ꝙ fructus inquantū eſt aliqd arboris: ſequit̄ ꝯditionē arboris. tm̄ inquantū eſt aliqd in ſe pōt hr̄e ꝯditiōes oppoſitas arbori in ſe. pōt enim fruct⁹ eſſe mollis: ⁊ arboꝛ dura: ſic in p̄poſito: q2 iuſtitia ⁊ iniuſtitia reſpicit p̄ſonā in ſe: nō ut ꝯiunctā uel diuiſam localiter reſpectu alterius p̄ſone. ⁊ ideo iuſtitia pōt cōpetere p̄oli: lȝ non matri: ⁊ econuerſo. ¶ Aliter pōt dici ad intentionē apoſtoli. ſed hoc ſufficit hic. ¶ Ibi eniȝ. xi. c. rep̄hēdit romanos ab inſultatione iudeoꝝ dicebant iudeos eſſe ramos exciſos ⁊ ſe inſertos: p̄p̄t hoc dicit aliquos iudeos bonos eſſe ⁊ nō exciſos ſed nāles ramos ſic dicēdo. ſi radix ſcā eſt. i. patriarche qui fuerūt q̄ſi radices plebis iudaice ⁊ rami. ſ. ſci. pȝ de apl'is q fuer̄t iudei.

CIrca ſecundū mēbꝛū diuiſionis de recipiente ſacr̄m ⁊ nō rem ſacr̄i: qō p̄ciſe ꝯuenit adultis. quero duo. p̄ utrū adultus nō ꝯſentiēs pōt recipere effectū baptiſmi. 2° utruȝ adultus fictus recipiat effectū baptiſmi.

Queſtio. IIII.

AD primum arguitur ꝙ nō. Nullus diſſentiēs ꝯhit matrimoniū carnale. ergo nec ſpūale: q2 ibi nō minus ſed magis reqrit̄ ꝯſenſus ſpūalis. in baptiſmo aūt ꝯhitur quoddā matrimoniū ſpūale: q2 aīa deſpōſat̄ deo. ḡ ⁊c̄. ¶ Iteȝ Aug. Sicut patrinus rn̄det p̄o paruulo: ita adultus rn̄det p̄o ſeipſo. Sed ſi patrinus nō ꝯſentiat: paruulus p̄o quo rn̄det nō baptizatur. ḡ ⁊c̄. videt̄ eniȝ ꝯferri baptiſmus in ūtute reſpōſionis illi⁹ qua ad qōnē illā vis baptizari: rn̄det patrinus: uolo: ⁊ ſubiungit ſacerdos. ⁊ ego te baptizo ⁊c̄. qō aūt fit ſub ꝯditione ſi ꝯditio nō exiſtat nihil eſt. ¶ Itē in baptiſmo fit qōdaȝ uotum abrenunciādi ſathane ⁊ adherēdi deo. Sed nullus iuitus uel diſſentiēs uouet: uel ſe obligat. ḡ ⁊c̄. ¶ Itē magis nocet baptizato malitia ſui q̄ȝ miniſtri baptizātis. Sed in baptizāte requirit̄ nō tm̄ ꝯſenſus ſed intētio baptizādi. ergo multo magis reqrit̄ cōſenſus baptizati. ¶ Cōtra. extra de baptiſmo ⁊ ei⁹ effe. maioꝛes. Qui terrorib⁹ atqȝ ſupplicijs violenter attrahit̄ ne detrimentū incurrat baptiſmi ſuſcipit ſacr̄m: talis. ſicut ⁊ is qui ficte ad baptiſmū accedit caracterē ſuſcipit chꝛiſtianitatis īp̄reſſum: ⁊ ipſe tanq̄ȝ ꝯditionaliter uolens: lȝ abſolute nō uelit: cogēdus eſt ad obſeruationem fidei chꝛiſtiane. ergo abſolute nō uolēs recipit ſacr̄m baptiſmi.

De baptiſ. paruulorū.

Hic diſtinguo tam ex p̄te ei⁹ qui dī adultus: q̄ȝ ex p̄te ei⁹ qui dī nō uolens. ¶ De p̄ aut adult⁹ non utit̄ nūc rōne: nec eſt uſus vnq̄ȝ ut furioſus ul' fatuus a natiuitate: aut nō utitur nunc rōne: ſed aliqn̄ eſt uſus: aut 3° nunc utitur actualr̄ rōne. ¶ De p̄ bꝛeuiter

Universidad de Deusto

dicendū eſt ſicut de paruulo:niſi ꝙ in hoc eſt dīa
ꝙ ſi ſperat̄ ip̄m aliq̄n curandū ⁊ uſurū rōne:expe
ctandū eſt tp̄s illō:ut cū maiori reuerētia ſuſcipiat
ſacr̄m. Si aūt deſperat̄ de eo ꝙ ad uſuȝ rōnis nū-
q̄ȝ attingat:ſtatim ꝯferēduȝ eſt ſibi ſacr̄m:q2 nulli
deus excludit remediū ad ſalutem. ¶ De 2°.ſ.nūc
nō utente qui aliq̄n tn̄ uſus eſt rōne.dico ꝙ ſuppo
nitur nūc habitualr̄ ꝯſentiēs uel diſſentiens ſꝫ ꝙ
ſe habuit in ſanitate ante iſtud īpedimētū imedia-
te.ſ.ſi tunc actualr̄ ꝯſenſit:iudicat̄ nūc habitualit̄
ꝯſentiēs.ſi tunc actualiter diſſenſit:nūc iudicat̄ ha
bitualiter diſſentiens. Et dixi imediate ita ꝙ inter
actum illū ⁊ iſtud īpedimentū nō interuenit mot⁹
uolūtatis oppoſit⁹: ⁊ ſic ulr̄ dico ꝙ iſte habitualr̄
ſe hn̄s pōt recipere ſacr̄m ſicut paruit ꝑus qn̄ actu
ſic uel ſic ſe habuit.qualiter aūt actualr̄ ſe hn̄ſ poſ
ſit baptiȥari ſtatim dicet̄ in.3.mēbro. ¶ Sed expe
dit ne talem baptiȥari:multa enim licēt que nō ex
pediūt.Coꝛ.p°.6.c. ¶ R° ſi ſperet̄ eum rediturūȝ
ad uſum rōnis magis expedit tp̄s expectare q̄ ute
retur rōne:puta de doꝛmiēte tp̄s vigilie expedit ex
pectare: ⁊ de furioſo tp̄s lucidi interualli. Si autē
nō ſperet̄:puta de eo qui incidit in perpetuū īpedi
mentū uſus rōniſ:eū expedit baptiȥare:ſi tn̄ eſt ca
pax baptiſmi:q2 al's exponeret̄ ꝑiculo dānatiōis.
Qualr̄ aūt ſit capax ſtatim dicet̄ de utēte ratione.
¶ De 3° mēbro.ſ.de adulto utente rōne.diſtinguo
de eo ꝙ ponit̄ in q̄ōne nō ꝯſentiens:qō pōt itelligi
ꝯrie uel negatiue:negatiue tn̄ negat actualē ꝯſen
ſum.ꝯrie vō ponit actualē diſſenſum. ⁊ pȝ diſtictio
q2 nō eſt idem nō uelle ⁊ nolle.ſi aūt accipiat̄ ꝯrie
pro diſſentiēte actu:aut diſſentit ſimplr̄ aut ſꝫ qd.
diſt.15. Et intelligo ſimplr̄:ſicut eſt expoſitū in 3°li.ꝙ ille
qui ut fugiat aliqō icōmodū vult aliqd:ſimp' vult
illō:ſicut ꝓiciēs merces in mari ut fugiat ſubmer
ſionem:ſimplr̄ vult ꝓicere merces.nā po^am ſuam
motiuā ad ꝓiciendū uolūtas mouet iperando: ⁊
ipſa ſeipſam libere mouet:q2 cogi nō pōt.ſimplr̄ ḡ
uolens ꝓicit.ſed ſm qd nolēs:hoc eſt ſub ꝯditiōe
nolens:q2 nollet ſi poſſet alio mō ſaluare vitam.ſi
iſte ſit utroq̄ȝ mō diſſentiēſ:dico ꝙ nō recipit ſacr̄ȝ
q2 deus per ſapientē dicit ꝓuer.23.Fili p̄be mihi
coꝛ tuū.nolens aliquē oīno inuituȝ aſcribi familie
ſue.ſuſcipiēs aūt baptiſmū aſcribit̄ per hoc familie
chr̄i. ¶ Nec opȝ hic diſtiguere de reclamāte ſiue
ꝓteſtante ſigno exteriori ſuū diſſenſum. ⁊ de nō re
clamāte:q2 in rei ueritate ſi eſt diſſenſus:oīno ideȝ
eſt quo ad deū:tn̄ quantū ad iudiciū eccl'ie iudican
De regulis iuris in 6°. tis de manifeſtis: ⁊ eum qui tacet p̄ſumētis ꝯſenti
re nō.cogetur reclamās ad obſeruantiā religionis
chr̄iane.cogetur aūt nō reclamāſ. ¶ Nec in h̄ pōt
argui eccl'ia.ꝙ iſti nolenti:tn̄ non reclamāti fiat in
iuria.minus eniȝ malū eſt ſibi ꝙ inuitus ſeruet le-
gem chr̄ianā q̄ȝ ꝙ īpune p̄mittat̄ agere ꝯ eam: q2
minus malū eſt inuitū aliq̄ bona facere ⁊ mala fu
gere:q̄ȝ libere ⁊ īpune mala agere ⁊ bona dimittē.
Si aūt ſm qd diſſentiat:ſed ſimplr̄ ꝯſentit: ⁊ h̄ nō
tn̄ in illam ablutionē tanq̄ȝ in qōdā balneū:ſed in
ablutionē eo mō quo illaȝ intēdit facere eccl'ia.ille
ſimplr̄ recipit ſacr̄m:q2 ſimplr̄ eſt uolens:lȝ ſm qd
nolens: ⁊ de tali loquit̄ illud ꝯciliū toletanū:qō al
legat̄ extra de baptiſmo ⁊ ei⁹ effe.maiores. Q' illi
qui iampridē ad chr̄iſtianitatē coacti ſunt:q2 iaȝ cō
ſtat ſacris diuinis aſſociatoſ:opȝ ut fidē quā neceſ
ſitate ſuſceperūt tenere cogant̄:ne nomē dn̄i blaſ-
phemet̄: ⁊ fideſ quā ſuſceperūt ꝯtēptibiliſ habeat̄

Exemplū hui⁹ q̄liter aliquis pōt ꝯſentire in illam
ablutionē ſuſcipiēdā eo mō quo ꝯfertur ab eccl'ia:
⁊ tn̄ nollet ſi poſſet euadere toꝛmēta:q2 non credit
eam aliqd ualere:pōt hēri de eo qui nō credit ꝟba
incantationis poſſe hēre aliquē effectuȝ:tn̄ ꝯcedit
incantāti ꝙ dicat illa ꝟba ſup euȝ ea intētione qua
ſolet ea dicere dicēdo in coꝛde ſuo:ualeāt quantuȝ
ualere poterūt:iſte uere diceret̄ incātatus. ⁊ ſi taliſ
incātatio ſup aliquē diceret ꝯſecratio dia bolo: ille
eſſet diabolo ꝯſecrat⁹. ¶ Patet aūt dīa iſti⁹ mem
bri ſm quid diſſentiētis a mēbro p̄cedēti:q2 ille
ſimplr̄ diſſentiēs oīno nō recipit ſacr̄m. ⁊ iō ceſſan
te diſſenſu eſſet ſimplr̄ baptiȥandus. iſte q̄ ſimplr̄
ꝯſenſit:lȝ ſm qd diſſentiat eſt baptiȥatus: ⁊ ceſſan
te diſſenſu illo ſm qd nō eſt iteruȝ baptizādus. Si
quis aūt nō conſentiat tn̄ negatiue dico ꝙ recipit
ſacr̄m ſi cōſenſit virtualr̄:q2 noluit deus obligare
hoīem ad ipoſſibile ul' ſm ſtatū hui⁹ vite nimis dif
ficile.nunc aūt nō diſtrahi nimis videt̄ difficile ho
mini pro ſtatu:q2 ſm Aug.3.de lib.arb. Non eſt in
uolūtate noſtra quin viſis tāgamur.ḡ noluit deuſ
ſalutē hoīs ponere in iſta ꝯditione ſi nō diſtrahat̄.
nec ḡ uoluit obligare eū ꝙ in ſuſcipiēdo baptiſmū
nō diſtraheret̄: ⁊ ita eſt ulr̄ in aliīs ſacr̄is.ſacerdoſ
etiam in ꝯſecrādo euchariſtiā nō obligat̄ ne c̄io:di
co ad hoc ut nō ſit diſtractus.uere eni ꝯficit diſtra
ctus:dum tn̄ p̄ius induēdo ſe intēderet celebrare
miſſam ſm morē eccl'ie. ¶ Et ſi queras.eſto ꝙ nō
ꝯſentiēs actualit̄:tn̄ ꝯſentiēs ꝟtualiter eo mō quo
poſitū eſt.Exēplū de ſacerdote celebrante recipiat
baptiſmū.nunqd ⁊ ille qui ſolū ꝯſentit habitualit̄
recipit.diſtinctio aūt iſtoꝝ virtualr̄ ⁊ habitualr̄ pȝ. ⁊ infra diſt.6.q.4.
2.lib.di.41.Et eſto ꝙ ſic.nunqd ille qui tn̄ negati
ue nō ꝯſentit.negatiue etiā nō diſſentit:q2 nec actū
nec habitū oppoſitū hēt. ¶ De p̄ poſſet dici ꝙ ta-
lis iudicat̄ habitualr̄ ꝯſentiēs:q2 aliq̄n habuit cō-
ſenſum actualē nō interueniēte diſſenſu: ⁊ talis lȝ
utens rōne recipit ſacr̄m:q2 nō videt̄ ꝑꝑ aliquam
ꝯditionē minus capax ſi utitur rōne q̄ȝ ſi p̄i⁹ uſus
nō utatur nūc:ſed in tali nō utente nūc:p̄us tn̄ uſo
ſufficeret hitualis ꝯſenſus.ḡ ⁊ h̄. ¶ De 2° lȝ diffi-
cile eēt aliquē talē inuenire:p̄cipue qui p̄us aliq̄n
cogitaſſet de baptiſmo.q2 ul' tūc placuiſſet ſibi ba
ptizari:uel nō placuiſſet:imo diſplicuiſſet: ⁊ ſm ul
timum modū iudicaret̄ talis hitualis ꝯſenſus uel
diſſenſus eſſe in poſterū.tn̄ ſiquis eſſet oīno nō cō
ſentiens nec diſſentiēs tam actualiter q̄ȝ habituali
ter: ⁊ tn̄ utens rōne nō eſſet capax baptiſmi:q2 ex
quo utitur rōne opȝ ꝙ habeat deuotionē aliquam
ad ſacr̄ȝ:ſi debet ſibi ualē:al'r eni videret̄ ꝯtēnere.

Ad p̄imum arg^m dico ꝙ ī baptiſmo ma
gis ꝓp̄ie eſt adoptio in fi-
liū q̄ȝ matrimoniū:q2 paruulus nō pōt dici ꝓp̄e
ꝯhere matrimoniū:cū nō utatur rōne:cui⁹ uſus re
quirit̄ ad oēm ꝯctū.in adoptione aūt ſufficit ſolus
act⁹ adoptātis:etſi nullū hēat adoptat⁹. ¶ Ad 2^m
dico.ꝙ malitia pōt eē miniſtri inquātū miniſter.ſ.
in male miniſtrādo:uel q2 nō bene credit:uel quia
nō intēdit ꝯferre ſacr̄m. ⁊ hec malitia maxime non
intēdendi ipedit ſacr̄m ꝯferri magis q̄ȝ malitia mo
ris in ſuſcipiente. ⁊ rō dicet̄ in di.ſequēti.Alia aūt
pōt eſſe malitia miniſtri:nō inquantū miniſter:ſed
ꝯcomitās:puta ꝙ eſt in pctō moꝛtali: ⁊ hoc nō ipe
dit ſacr̄m ꝯferri.pȝ ergo ꝙ nō intētio miniſtri ipe-
dit:ſed nō quelibet alia malitia.nō aūt ſequit̄ ex h̄.
ergo nō intētio ſuſcipiētis ipedit:q2 in agente 2° eē

requirit̄ qō per ſe ꝑtinet ad agens:qō eſt intēdere
in agēte per rōneȝ.intētio aūt nō per ſe eſt ſuſcipiē
tis inquantū hi⁹. ¶ Ad 3^m dicendū.ꝙ ſi adult⁹ ba
ptizanduſ ex uoto intēdit renūciare diabolo ⁊ pō-
pis ei⁹:tn̄ illud uotum p̄cedēs nō eſt de neceſſitate
ſacr̄i:ſed ꝑtinens tn̄ ad ei⁹ ſolēnitatē. ¶ Ad aliud
ꝯcedo.ꝙ ꝯſuetudo eccl'ie bona eſt ꝙ nullū adul-
tum baptizat niſi rn̄deat pro ſeipſo: ⁊ eſt ꝯſuetudo
laudabilis ⁊ rōnabilis ut ſolū uolens aſcribat̄ fa-
milie chr̄i:ſed lȝ nō rn̄deret:q2.ſ.nō uteretur rōne
ut doꝛmiēſ poſſet ſibi ſacr̄m ꝯferri:dū tn̄ eēt hitua
liter ꝯſentiēs:ſed h̄ ut dcm̄ eſt p̄us nō expedit facē
ſed expectare tp̄s q̄ actualr̄ ꝯſentiat. Q°.v.

D ſecundū ſic ꝓcedit̄.argui
tur ꝙ adultuſ fi
ctus recipiat grām baptiſmi: q2 Gal'.3.
Quotquot in chr̄o baptiȥati eſtis chr̄m
induiſtis.Sed nullus induit chr̄m niſi
accipiendo grām:q2 per hoc fit conformis chr̄iſto.
ergo ⁊c̄. ¶ Item.ſi fictus nō recipit grām:cū non
poſſit ſaluari ſine grā baptiſmali.ergo recedēte fi-
ctione eēt alias baptiȥādus.ꝯn̄ſ pȝ a ſili.q2 ficte
penitēs tenet̄ ad penitēdū uere de eiſdē pctis.ꝯn̄s
eſt incōueniēs.ut pȝ auctibus ſcōꝝ in lr̄a. ¶ Iteȝ
baptiſmus expellit pctm̄:nō illud qō iam p̄ius ex
pulſum eſt.Qō enim expulſum eſt expelli nō pōt.
ergo expellit pctm̄ qō tunc ineſt.ḡ nullū pctm̄ in fi
cto ipedit effectū baptiſmi.ꝯ Aug.de peni.c.2. ⁊ po
nitur in lr̄a.Oīs qui iam ſue uolūtatis arbiter ꝯſti
tutus eſt cuȝ accedit ad ſacr̄m fideliū:niſi peniteat
eum ueteris vite nouam nō pōt incohare. ¶ Item
de baptiſmo paruuloꝝ dicit Aug.Tūc ualere inci
pit baptiſmus ad ſalutē cū illa fictio ueraci ꝯfeſſio
ne receſſerit:que coꝛde in malitia ꝑſeuerāte pctōꝝ
ablutionē nō ſinebat fieri.ergo illa fictio ipediebat
ablutionem in baptiſmo. ⁊ per ꝯn̄s grām.

Rn̄deo. Fictus dicit̄ qui aliud p̄tēdit ex-
terius:aliud hēt interius.pōt ḡ ali
quis in ſuſcipiēdo baptiſmū eē fictus duplr̄. Uno
mō ꝙ oſ̄dat ſe uelle recipe illaȝ ablutionē eo mō
quo eccl'ia intēdit eam ꝯferre: ⁊ tn̄ oppoſitū hēt in
ſīo: ⁊ ille nō recipit ſacr̄m : ut pȝ ex.q.p̄cedēti.q2
ſimplr̄ eſt nolēs reſpectu ablutionis ſacr̄alis:lȝ ſit
uolens reſpectu ablutionis ſimplicis. ⁊ ſi talis po
ſtea recederet a fictione eſſet baptiȥādus.tn̄ eccl'ia
iudicaret eum ꝯſentire in ablutionē ſacr̄alē: ⁊ coge
ret euȝ ad obſeruantiā fidei chr̄iane:q2 p̄ſumit p̄te
meliorē qn̄ ſigna magiſ p̄tendūt eā:ſicut p̄ſumit
poſt matrimoniū de ficto cognoſcēte illam quā affi
dauit cognoſcere affectu maritali. ⁊ ideo cogit euȝ
ad uerū ꝯſenſuȝ matrimonialē in eā. Alio mō pōt
aliq̄s eſſe fictus oſtēdendo ſe eſſe diſpoſitū ad reci
piendū ſacr̄m: ⁊ tn̄ nō eſt diſpoſitus interi⁹:uel q2
nō habet rectā fidem:uel q2 hēt aliqō pctm̄ moꝛta
le tunc in actu:uel p̄teritū de quo nullo mō atte-
ritur uel ꝯteritur. ⁊ iſto 2° mō coīter loquunt̄ ſcī ⁊
doctores de ficte baptizato.dico tunc q2 nolentem
de⁹ nō iuſtificat.ſꝫ illō Aug^m. Qui creauit te ſine
te:nō iuſtificabit te ſine te.iſte qui hȝ actualr̄ obicē
ꝯ graȝ:puta infidelitatē:ul' aliqō pctm̄:qō tūc actu
uolūtatis cōmittit:uel qō p̄i⁹ cōmiſit. ⁊ nullo mō
ſibi diſplicet:nullo mō recipit graȝ ſꝫ Aug^m ubi ſ̄.
Oīs qui ſue uolūtatiſ arbiter ꝯſtitut⁹ eſt ⁊c̄. ⁊ de iſto
itelligitur illō ſap.p̄. Spūs ſpūſ diſcipline effugiet
fictuȝ. ¶ Et ſi obÿcit̄.ergo iſte tūc videt̄ eē perple
xus:q2 nō patet ſibi via ſalutis cū nō poſſit iterum

baptizari:q2 baptizatus eſt ⁊ ſine grā baptiſmali
ſaluari nō pōt. ¶ Rn̄deo:rebaptizari nō pōt:quia
deus inſtituit baptiſmū initerabilē ne ꝑꝑ plenaȝ re
miſſionē que fit ibi taȝ culpe q̄ȝ pene daret̄ occaſio
ſepius delinquēdi.ſi baptiſmus poſſet ſepius itera
ri.Q' aūt in baptiſmo fit remiſſio omnis pene.dīc
Ambroſi⁹ de ꝯſe.di.4. ⁊ ſumit̄ de glo.ſup illo ꝟbo.
Sine pn̄ia ſunt dona dei.roꝫ.11.Gr̄atia inqt dei in
baptiſmo nō reqrit gemitū uel planctuȝ; uel aliqō
opus.ſꝫ oīa gratis ꝯdonat. ⁊ magr̄.4.di.c.antepe.
tn̄ nulli quotiēſcūq̄ȝ labenti p̄clufit de⁹ viam ſalu
tis in hac vita.nō enim ad maiorē miſerationē uo-
luit ipſe quēcūq̄ȝ noſtruȝ ad ꝓximum obligare:q̄ȝ
ipſe uoluerit hēre ad ſubditū. Petro aūt querenti
Matth.18.quotiēs deberet dimittere fratri peccā-
ti in ip̄m:an ſepties. Rn̄dit ſeptuageſies ſepties:i-
mo ſm Aug^m in omel'.milleſies milleſies: ⁊ ulr̄ q̄-
tienſcūq̄ȝ peccauerit ⁊ recognouerit:parcendū eſt
ei.Sic ergo deus inſtituit aliqō aliud remediū q̄-
tienſcūq̄ȝ peccāti in via.ſ.ſacr̄m pn̄ie: ⁊ tūc dico ꝙ
iſti patet via ſalutis per uerā pn̄iaȝ de iſta fictione
iuxta 2^am auctēȝ Aug.adductā. ¶ Et ſi obÿcitur
quō hēbit iſte grām baptiſmalē uel effectū aliqueȝ
baptiſmi.vno mō pōt dici ꝙ illa fictio non dimittit̄
niſi per uerā pn̄iam:ſed ea dimiſſa hēt baptiſmus
effectū ſuū reſpectu oīum pctōruȝ p̄cedentiū ba-
ptiſmū:que tn̄ nō erant cā fictionis in baptiſmo.ꝟ-
bi grā.aliquiſ ante baptiſmū cōmiſit ſeptē peccata
moꝛtalia: ⁊ ueniens ad baptiſmuȝ de ſex attritus. e.l.atterit̄.
7^m aūt actu placet:uel de eo nullo mō atteritur:il-
lud 7^m ſolū eſt cā fictionis eius in baptiſmo.opȝ ḡ
ꝙ uere peniteat de iſto 7°: ⁊ in ſe: ⁊ inquantū fuit
cā fictionis eius in baptiſmo.qō pro tanto dico:q2
foꝛte peccauit nouo pctō moꝛtali faciēs irreueren-
tiam ſacr̄o baptiſmi recipiēdo illud cum tali fictio-
ne:ſed recedēte iſta fictione que fuit ipedimentuȝ
effectus baptiſmi deus ꝯfert grām baptiſmaleȝ in
remediū cōtra alia pctā:que fuiſſent deleta in ba-
ptiſmo niſi fictio occurriſſet. ⁊ ideo talem de illis
aliīs nō opȝ hēre nouam pn̄iam:nec foꝛte nouā at-
tritionē p̄ter illā que habita fuit ante baptiſmū:
ſed ſolo ipedimento amoto:ſicut de⁹ ſigno ſuo p̄i
mus aſtitiſſet ad cāduȝ effectū eius ul' dandū qn̄
ſuſcipiebat̄ niſi fuiſſet impedimentū in ſuſcipiēte:
ita paratus eſt ſemp poſt ſuſceptionē ei⁹ ſigni aſſi-
ſtere ei qui ſuſcepit ad cāduȝ effectū ei⁹ qn̄ ceſſat
illud ipedimentū. Nec opȝ dicē caractereȝ in ficto
aliqd opari:ſed ſolū ꝙ deus ex eadē pactione aſſi-
ſtit etiā poſtea ei qui ſuſcepit:ad cāduȝ effectū q̄ȝ
cito obex tollit̄. ¶ Sed ꝯ iſtud arguit̄.q2 ꝑ pn̄iam
deletur iſta fictio per te.nō aūt pōt deleri vnū pec
catum moꝛtale quin deleant̄ oīa:q2 ſm Aug^m. Im
pium eſt a deo dimidiā ſperare ueniā.ergo per illā
pn̄iam delētur oīa alia pctā.nō ḡ grā baptiſmalis
delet illa alia. ¶ Item nullū pctm̄ moꝛtale qō ieſt
poſt baptiſmū pōt deleri ſine pn̄ia:q2 illa eſt 2ª ta-
bula poſt naufragiū ſm Hiero^m. Illa aūt alia pctā
que nō ſunt cā fictionis inſunt poſt baptiſmū.ḡ nō
delentur niſi per pn̄iam:uel ſi fingas illa deleri per
baptiſmū qn̄ tollitur ipedimētū effectus baptiſmi:
quare non pōt ita illa fictio que fuit cā ipedimenti
tolli qn̄ ceſſat ipedimētū per ip̄m baptiſmū. ¶ Si Rn̄ſio quorūdam.
dicat̄ ad p̄^m iſtoꝝ ꝙ pn̄ia quātū eſt de ſe poſſet de-
lere oīa pctā:tn̄ qn̄ p̄uenit̄ ab aliq̄ cā potentiore
nō delet illa.ſed iſta cā eſt hic q̄ȝtū ad alia ſex pctā
ſcilȝ grā baptiſmaliſ que p̄uenit pn̄iaȝ ul' effcm̄ ei⁹.

¶ Hoc nō videť rōnabile:q2 prius nāliter tollitur fictio q̄ per baptiſmū aliqd cauſeť:ſed in illo ꝑori op3 hēre verā pniam:q2 fictio nō tollitur ſine vera pnia ſ3 Aug^m.uera pnia plene recōciliat deo quā tum ad oia.ğ baptiſmus nō pōt preuenire effectū pnie quantū ad aliqd delēdū ibi:imo pnia ꝑuenit quātū ad oia. ¶ Poſſet ğ aliter dici.ꝙ pnia vera ꝑfecte recōciliat deo:⁊ per ꝯñs nullū pctm̄ relinquit:ſ3 tm̄ nō omne qd̄ infuit per ſe curat:ſ3 tm̄ illō qd̄ eſt obiectū pnie:de quo.ſ.penitēs penitet. Quꝗ̃ aūt op3 oē pctm̄ qd̄ deleť eē obiectū pnie:utpote ſi oia illa pctā ſint cōmiſſa poſt baptiſmū.qñqꝫ aūt nō op3 ut in ꝓpoſito. ¶ Nō ğ per ṽtutē pnie dimittunť hic oiā pctā:ſed in pnia dimittunť ptꝫ per pniam ꝑtim per aliā cām:⁊ ſic nō habeť ibi dimidia uenia pctoꝝ:ſ3 tota a deo:nō tm̄ tota ꝑ pniaꝫ q2 nō opoꝛtuit de oib^9 que inerāt pctis penitē:⁊ ſ3 hoc eēt dicēdū ꝙ illa ſex deleñ ⁊ quātū ad culpā ⁊ quātū ad penā.nec de eis op3 hēre ꝯtritionē nec ꝯfeſſionē:nec ſatiſfactionē:ſ3 ſolū de illo 7^o qd̄ fuit cā fictionis. ¶ Ad 2^m pōt dici ꝙ oia pctā moꝛtalia ⁊ ſi iſunt poſt baptiſmū:tn̄ nullū eoꝝ fuit cā qn iā eſſent delecta.illud aūt 7^m fuit cā q̄re nec ipm:nec alia ſunt delecta:⁊ iō rōnabile eſt ꝙ reſpectu ei^9 nō hēat baptiſmus efficaciā:ſed reſpectu alioꝝ:q2 ip3 foꝛmalř ipediuit effectū baptiſmi.alia nō. Et tūc illa ꝓpoſitio.pctm̄ moꝛtale poſt baptiſmū nō deleť niſi per pniam.debet intelligi de pctō cōmiſſo poſt baptiſmū.uel oino inherēte:ſic.ſ.ꝙ de ipſo nec fuerit ꝯtritio:nec attritio in baptiſmo:nec poſt baptiſmum. ¶ Aliter pōt dici ꝙ qñ uere aliquē penitet de fictione illa:grā iſundiť ſibi ꝑfectioꝛ q̄ eſſet illa que pꝛeciſe ṽtute pnie iſunderet:ita ꝙ illa icludit in ſe ꝑfectionē3 grē pnialis ⁊ baptiſmalis:⁊ h̄ mō baptiſmus hēt effectū:q2 grā equalens grē baptiſmali datur penitēti de fictione ſiľ cū illa quā meretur de penitēdo. ¶ Sed ꝯ hoc arguiť.q2 tunc ille hēret cōmodū de fictione ſua maius q̄ ſi tunc non fuiſſet fictus:⁊ poſt in pctm̄ cecidiſſet ſiľe illi fictioni.nā ſi cecidiſſet ⁊ mō peniteret nō hēret mō grā3 niſi tm̄ ṽtute pnie.tu aūt dicis illū qui tunc fuit fictus i baptiſmo hēre in penitēdo q̄ſi duplicē grā3. ¶ Hic pt dici vno mō ꝙ nō hēt cōmodū:ſ3 magis detrimētū:q2 tpe baptiſmi ⁊ ſequēti uſqꝫ ad pniā3 eſt fili^9 gehēne:⁊ oia opa ſua moꝛtua ſunt.ſi autē3 nō fuiſſet fictus:fuiſſet tūc ⁊ poſt uſqꝫ ad lapſu3 filius regni:⁊ opa ei^9 viua:qb^9 meruiſſet augmētu3 ⁊ grē ⁊ gľie. ¶ Aliter pōt dici.ꝙ ſi nō fuiſſet fict^9:⁊ poſtea lapſus:⁊ poſtea peniteret:in penitēdo reciperet tantā grām quātā nūc recipit penitēs de fictione:q2 reſurgēs per pniam a pctō moꝛtali recuperat totam grām a qua cecidit:⁊ aliquā ultra per pniam.⁊ hoc uel in re uľ in diuina acceptiōe:ſ3 de hoc iſeri^9 in mā de pnia. ¶ Tertio mō ꝑnᷓ pōt dici ꝙ ille penitēs de fictiōe tm̄ recipit grā3 ṽtute pnie:⁊ ita nō maiorē q̄ ſi nō fuiſſet fict^9 in baptiſmo.⁊ poſt baptiſmū cadēs reſurgeret per pniam.nō eſt enim uериſiľe ꝙ eque penitēti:⁊ de eqli pctō uľ minori nō detur eqlis grā. Ille aūt lapſus poſt baptiſmu3 l3 quantū ad aliqd graui^9 peccauerit q̄ fict^9:tm̄ fictus quantū ad aliqd graui^9 peccauit:q2 ſacro irreuerentiā fecit:⁊ tūc illa ṽba que dicunť de effectu baptiſmi quē ſoꝛtiť penitēs de fictone itelligenda ſunt:nō ꝙ in pnia illa recipiat grām aliquā ṽtute baptiſmi:q2 ſuſceptio ei^9 moꝛtua fuit:⁊ moꝛtuu3 reuiuiſcere nō pōt:ſed abſolutus eſt a pꝛecepto de baptiſmo ſuſcipiēdo:q2 illud ipleuit. Illa aūt ipletio nihil ſibi ualuit ad ſalutē ante iſtam penitētiā3. ¶ Recipit ğ effectū baptiſmi qñ penitet:q2 ē fili^9 regni:⁊ nō obligať ad ſuſcipiēdū bap^m ad h̄ ut ſit fili^9 regni:q2 illō ꝑceptū ipleuit:⁊ h̄ nota ꝙ actualiter peccās moꝛtaliter in alio ſiue in illo actu pōt implere pꝛeceptū affirmatiuū etiā in illo actu.

a.l.ubi.
a.l. aliquo.

Ad primum arg^m dico ꝙ ois baptiçat^9 induit chꝛm̄ quātū ad h̄ ꝙ chꝛi familie aſcribiť:ſ3 nō induit chꝛm̄ ſemꝑ ꝑ charitatem uel grām.⁊ ꝑ^m indumētū pōt dici cōe oib^9 de familia.2^m eſt indumētū ſpāliter filioꝝ. Uel pōt dici ꝙ ille nō eſt baptiçat^9 in chꝛo:ſed in chꝛi noie:q2 nō in ṽtute chꝛi interi^9 baptiçātis. ¶ Ad 2^m p3 ex dictis in coꝛpoꝛe q̄ōnis. ¶ Ad 3^m dico ꝙ baptiſmus expellit oē pctm̄.nō q2 in eodē inſtāti iſit grā ⁊ pctm̄.ſ3 grā baptiſmalis expellit omne pctm̄ qd̄ infuit uſqꝫ tūc.culpa aūt que tūc ineſt actu uľ que actu tūc cōmittiť:uel q2 de illa nulla ꝯtritio ieſt nō expellit:q2 inuenit obicē ꝯrie uolūtatis. Qō.VI.

CIrca tertiū mēbꝛu3 di.qd̄ eſt de ſuſcipiētib^9 re3 ⁊ nō ſacr̄m:quero utrū iam iuſtificati teneanť ad ſuſceptionē baptiſmi.⁊ arguiť ꝙ nō:q2 nō legiť de apľis:nec de beata virgine ꝙ fuerint baptiçati. ¶ Item.baptiçat^9 baptiſmo ſanguinis nō tenetur ad baptiſmū flumis. ergo nec baptiçat^9 baptiſmo flaminis teneť ad illō ꝯñtia p3 per ſe.q2 iſta duo baptiſmata eque dicunť ſupplere baptiſmū fluminis.añs eſt manifeſtū.q2 talis euolat.

ſ.ce.t.c.32.

¶ Itē nullus teneť recipe ſacr̄m fruſtra:q2 in opib^9 dei nihil eſt fruſtra. Sed baptiſm^9 receptus a iuſtificato fruſtra recipiť:cū hēat effcm̄ qui eſt ablutio aie a pctō. Jam enim pꝛius eſt ablutus. ¶ Item nullus teneť iniuriari ſacro. Sed ex hoc fieret iniuria ſacro ſi iuſtificat^9 baptiçareť. Iniuriam eni3 eſt ſacro facere quantū in ſe eſt ꝙ ipm ſit ſignum falſum. Sed talis ſuſcipiēs facit hoc:q2 caret tunc ſignato:q2 tunc nō dat grām. ¶ Cōtra. Jo.3. Niſi quis renatus fuerit ⁊c̄.

Rñdeo dicēdū ꝙ poſt baptiſmū ꝓmulgatum per modū pꝛecepti qlibet qliterc ūqꝫ iuſtificatus qui nō impleuit illō pꝛeceptū:cum quo de^9 nō diſpēſauit ſpāliter ut nō teneretur ad illud:teneť ad baptiſmum affectu.⁊ pꝛo loco ⁊ tpe effectu:ſi manet viatoꝛ nobiſcū quouſqꝫ pōt cōmode recipe in effectu.hui^9 rō fundamētali3 eſt:q2 lex uľr ꝓmulgata oēs obligat.uľr dico illa3 ꝓmulgari:in cui^9 ꝓmulgatiōe nō eſt aliqua acceptio ꝑſone ſiue cuiuſcūqꝫ exceptio ꝑſone uel circūſtātie. tale fuit pꝛeceptū de baptiſmo ſuſcipiendo.⁊ hoc rōnabiliter:q2 ꝯgruum fuit oēs de lege chꝛiſtiana habere vnum ſignū in quo ꝯuenirent inter ſe:⁊ diſtinguerenť ab alijs:ut dictum eſt in.q.de inſtōne ſacramēti in cōmuni.⁊ maxime illud ſignū per qd̄ ingrederenť obſeruantiā huius legis.per ei^9 eni3 ſuſceptionē aſcribunť illi legi:⁊ dicunť de familia chꝛiſti. ¶ Poſſet etiā alia ratio aſſignari:q2 quilibet viatoꝛ tenetur eſſe membꝛū eccľie militātis:nō tm̄ in ſcia diuina:ſed etiā quantū ad notitiā alioꝝ mēbꝛoꝝ quantū in ſe eſt:q2 teneť cu3 alijs mēbꝛis coicare i his que ꝑtinēt ad obſeruātiā legis:⁊ eos nō ſcādaliçare. Si aūt non acciperet ſacr̄m per qd̄ ſit mēbꝛū eccľie ſ3 iudiciū eccľie nō eſſet aptus ad cōmunionē cum alijs mēbꝛis in multis actib^9 pertinentibus ad eccľiam.ſcandaliçaret etiam actiue

a.l.circumſcriptio.

alia mēbꝛa que haberent occaſionē iudicādi ipſu3 contēnere cōmunitatē. ¶ Ex hoc pōt foꝛmari tertia ratio:q2 qui poteſt ex actu facili magnam gratiam acquirere:ſi negligat illum actum videť gratiam contēnere.uel ſaltem nō ea3 ita appꝛeciari quātum eſt appꝛeciabilis:ſed ille qui non eſt baptiçatus quantūcūqꝫ aliter ſit iuſtificatus per actum facilem.ſ.per ſuſceptionē baptiſmi pōt magnam gratiam acquirere:quia quātūcūqꝫ ꝑfecto de lege cōi accedēti ad baptiſmū augeť grā. ergo ſi negligat videť ꝯtēnē grā3:⁊ dat alijs occaſionē ſic iudicādi.

Ad primum argumētum dicendum ꝙ glo.quedam ſup illud Jo.13. Qui lotus eſt ⁊c̄.videtur dicere ꝙ apoſtoli fuerunt baptiçati.quod ꝓbabile eſt:q2 chꝛiſtus fecit eos ſacerdotes cōferens eis in cena poteſtate3 cōficiēdi coꝛpus chꝛiſti.d. Quotienſcūqꝫ ⁊c̄.⁊ cōferens eis poſt reſurrectionē ꝑtātem abſoluēdi. Jo.20. Quorum remiſeritis ⁊c̄.cōtulit eis etiam officium baptiçādi ſolēniter Matth.ulti. Euntes baptiçate ⁊c̄. Oꝛdo autem ſacerdotū ſupponit baptiſmum ſaltem de cōgruo.extra de pꝛeſby.nō bap.ueniens. ¶ Nec videť neceſſitas ꝙ chꝛiſtus cū apoſtolis in hoc diſpēſauerit:q2 nulla videť rō diſpenſandi:nec aliqua neceſſitas uel utilitas conſecuta: cum nec ipſi eſſent gratiores deo per hoc ꝙ nō baptiçati:nec fuiſſent efficaciores doctores in eccľia immo videť ꝙ minus efficaces:q2 min^9 ualet magiſter moralis qui non vult ope implere qd̄ docet: ſm̄ Greg^m.chꝛiſtus etiā in ſeipſo uoluit baptiſmū ſuſcipe:ſaltem Joānis anteq̄3 legem baptiſmi alijs imponeret.q2 Act.ꝑmo diciť. Cepit ieſus facere ⁊ docere.

In omelia.

¶ Cōſimiliter ſupponēdum eſt de beata ṽgine niſi foꝛte ipſa ſit excepta ab illa lege:⁊ de ea fuiſſet ratio diſpēſandi:q2 foꝛte habuit in cōceptione filij ſui illam plenitudinē gratie:ad quam deus diſpoſuit eam peruenire. ¶ Ad aliud dico ꝙ baptiçatus baptiſmo ſanguinis ſi poſtea eſt nobiſcū viatoꝛ:teneť affectu ⁊ pꝛo loco ⁊ tēpoꝛe recipe effectu ſacr̄m.i.baptiſmum fluminis: hoc aūt quod ſupponiť eſt bene poſſibile:ſicut de qbuſdam legitur:ꝙ ſunt facti bis cōfeſſoꝛes:q2 ſuſtinuerūt bis penas pꝛo fide:ꝓpter quas tn̄ nō ſunt moꝛtui. Si autē baptiſmus ſanguinis ſit completus:q2 ſic baptiçatus moriť ⁊ non remanet nobiſcū viatoꝛ non eſt obligatus ad pꝛeceptū viatoris.ſacrā autē non habēt locum niſi pꝛo ſtatu vie:ut tactum eſt diſt.j.

q.3.ar^o.3.

¶ Ad aliud dico.ꝙ nullus recipit fruſtra baptiſmu3:q2 gratia ibi augeť:niſi ꝑuenerit ad terminū ⁊ ſi foꝛte pꝛius peruenerit addiť ibi meritum obediendo pꝛecepto diuino:nec etiam eſt fruſtra poſt plenitudinem gratie ſiqs eam haberet addere opera meritoria. ¶ Ad aliud dico.ꝙ ille non iniuriať ſacro:nec facit ꝙ ſit falſum ſignū:q2 uel ibi cōfeť grā aliq̄:⁊ tūc eſt ſignum pꝛacticū uerum.uel nulla ſi iam ꝑus erat grā ꝑfecta:⁊ tūc eſt ſignum uerum pꝛacticū:nō reſpectu eius qd̄ eſt grā in fieri ſ3 in eſſe. ¶ Si aūt obȷ̄ciť.ꝙ ſaltem nō habet ſecu3 ſignificatu3.ſ.ablutionē a peccato.dico ꝙ illa ablutio ſignificať uel tūc in fieri:uel tanq̄3 nūc in fit:uel tanq̄3 in fiēda quātum eſt ex parte ſacri. ſi.ſ.aliqd ineſſet a quo anima eſſet abluenda. Qō.VII.

ULtimo quero Utru3 oēs baptiçati recipiāt equaliter effectum baptiſmi.videť ꝙ ſic:q2 effectus baptiſmi magis depēdet a cōferēte q̄ a ſuſcipiēte:ſicut effectus vniuerſaliter magis depēdet a cauſa efficiēte q̄ a materia.apparet etiā in ꝓpoſito:q2 in miniſtro reqritur perfectioꝛ intētio q̄ in recipiēte:qd̄ non eſt niſi q2 ab eo magis dependet baptiſmus q̄ a ſuſcipiēte. Sed miniſtroꝝ inequalitas nihil facit ad ineq̄litatē effectus baptiſmi.ergo multo magis nec ineq̄litas ſuſcipiētium: ⁊ per cōſequēs nulla eſt cauſa inequalitatis effectus huius. ¶ Cōtra.actus actiuoꝝ ſunt in patiēte ⁊ diſpoſito.2.de aīa.ergo in magis diſpoſito ꝑfectius recipiť effectus.ergo ⁊c̄.

T.c.24.

Rñdeo. Aliqui diſtinguūt de effectu q eſt res:⁊ ſacr̄m qui diciť caracter.⁊ de effectu qui eſt res tm̄.ſed de ꝑmo effectu nōdū habit^9 eſt ſermo.ſed habebiť di.6.de ſcōo ergo eſt queſtio.⁊ diciť ꝙ plures effectus tales habet baptiſmus oꝛdine tn̄ quodam:q2 cāre grām ⁊ remittere fomitem ⁊ huiuſmodi.patet aūt ꝙ nō in oib^9 baptiçatis eque remittiť fomes.

Ri.i.4.diſ. 4.q.3. Quere bona^ras h ar.2

¶ Sed iſtud non eſt uerum niſi intelligať ſane:q2 fomes cum ſit in carne uel in ṽtute aliq̄ coꝛpali per grām que eſt in aia nō pōt foꝛmalř diminui:q2 nō eſt inter ipſu3 ⁊ grām foꝛmalis repugnātia:cum nō ſint nata fieri circa idem:ſed diciť fomes diminui quātū ad effectum quem cōſueuit cāre in aia.ſ.peccatū.ſm̄ eni3 ꝙ grā augeť fomes minorē habet efficaciam iclinādi ad pctm̄.poniť aūt exēplum ꝯuenīēs de lapillo alligato alis aqle:q2 ſi creſceret ṽtus motiua aqle:l3 non diminuereť grauitas lapilli: q2 oppoſita nō ſunt nec in eodem:tn̄ grauitas lapilli diminuiť quātum ad effectum.quāto eni3 maioꝛ eſt ṽtus in aīa:tāto lapillus minus ipedit aſcēſum uel uolatū

Sic ergo ponēdo vnicu3 effectū baptiſmi ſ.grām. ¶ Rᷓ^o ꝙ cum ad effectū baptiſmi.ſ.grām cōcurrat cauſa ꝑncipalis.ſ.deus. ⁊ cauſa meritoria:ut paſſio chꝛiſti:⁊ ipſe ſuſcipiēs baptiſmum ex parte cuiuſlibet iſtoꝝ poſſet attēdi equalitas uel inequalitas quātum ad deum determinātem ſe coopari iſti ſigno per effectum ſignificatum:⁊ in hoc inſtituētem iſtud ſignū in rōne ſigni certi ut dictū eſt ſupꝛa:aliquo mō pōt eſſe differētia:aliquo modo nō.aliquā enim grām diſpoſuit regulariter cōferre cum iſto ſigno:ita ꝙ nulli minorem.⁊ iſta pōt dici cōferri virtute baptiſmi: qa virtute ueritatis huius ſigni:⁊ ſicut determinatio illa vniuerſalis quātum ad iſtum gradū eſt vnifoꝛmis:ita effectus equalis.

a.l.iſto.

¶ Ueritamē:q2 deus ꝑdeſtinauit diuerſos electos ad diūſos gradus glorie:⁊ hoc ante determinationē huius ſigni ad tantam uel tātam grām cōferendā:⁊ oꝛdinato ad maiorem gloriam rōnabiliter pōt conferri maioꝛ gratia:poſſet deus in determinādo ueritatem ſeu certitudinem huius ſigni diſponere conferre alicui ſuſcipienti pꝛeciſe illam gratiam que reqritur ad certitudinem ſigni.⁊ alicui maiorem quem pꝛedeſtinauit ad maiorem gloriam:ſed ille ulterioꝛ gradu3 non conferreť virtute baptiſmi:ſed de ſpeciali beniuolētia diuina.pꝛopter hoc dici poteſt ꝙ ex parte cauſe pꝛincipalis effectus eſt regulariter equalis ſimpliciter:qui dať virtute baptiſmi:quia ſupponitur ꝙ de lege communi.pꝛima gratia non datur maioꝛ abſqꝫ omni differentia extra cauſam ꝑncipalem. ¶ De ſecundo poteſt dici.ꝙ illa cauſa meritoria poteſt efficacius operari ad gratiam in vno q̄ in alio.uel quia ſpecialius oblata pꝛo vno quantum ad intentionem offerentis: q̄ pꝛo alio.

Universidad de Deusto Biblioteca

uel quãtum ad executionẽ pro vno oblata in effe-
ctu pro alio non: niſi in puiſione diuina. primo mo
do chriſtus poniť cõmuniter noſce oĩa que deus
nouit ſciẽtia viſionis: ꝛ per cõſequens nouit oẽs
electos: ꝛ ad quem gradũ glorie fuerũt electi. po-
tuit ergo pro pdeſtinato ad maiorem gl'iam pleni
us offerre paſſionẽ ſuã: ꝛ pcipue cum ſe offerret p
genere humano ad hoc ut de eis impleret diuina
predeſtinatio. ¶ Secũdo modo paſſio chriſti effi
cacius cooperať pro nobis qui ſumus in lege euã
gelica: q̃ȝ pro patribus in lege moyſi: q2 obſequm
preſtitũ ad maius bonum retribuẽdum magis ac
ceptať q̃ȝ bñficium puiſum. ꝛ illo ſecũdo modo eſt
ineq̃litas in ſuſcipiẽtib⁹ grãm per circũciſionem ꝛ
baptiſmũ ꝑpter ineq̃lẽ applicationẽ cãe meritorie
ad iſtos. ꝛ forte ẽt in baptiȥatis añ paſſionẽ ꝛ poſt
paſſionẽ. Si aũt pmo mõ .ſ. ꝑpter ſpãlẽ oblationẽ
in uolũtate chriſti ſit ineq̃litas grẽ in aliq̃bus nũc
baptiȥatis: dubiũ eſt de facto: ſed poſſibilitas eſt oñſa.
¶ De 3° dico q̃ uel baptiȥati ſunt puuli uel adul-
ti: cõparãdo puulũ ad puulũ cũ nullũ hẽant motũ
ꝑpriũ nullã hñt ieq̃litatẽ ad grãm ex pte ſui reci-
piẽdã. põt tñ in parẽtib⁹ vnius eẽ maior motus q̃ȝ
alterius pro ſuo puulo: uel in aliq̃b⁹ aliq̃s miniſtrã
tib⁹ uel aſſiſtẽtib⁹ baptiſmo: pp quoꝝ merita deus
vni puulo põt cõferre maiorẽ grãm q̃ȝ alteri: ſed h
nõ vtute baptiſmi ſed meriti: ꝛ hoc mõ forte paren
tes bti Nicolai oronib⁹ ſuis meruerũt ſibi maiorẽ
grãm que erat in eo ẽt puulo pncipiũ tã mirabilis
effectus ut duob⁹ dieb⁹ in hebdomada vnica tñ la
ctatione cõtẽtus maneret. ꝛ quo ad hoc magis op
tãdũ eſt puerũ baptiȥari a bono ſacerdote q̃ȝ a ma
lo: q2 orones ſacerdotis boni q̃s multas facit añ ꝛ
poſt baptiſmũ magis exaudiunť ꝛ ualẽt illi pro q̃
ſiũt q̃ȝ orones mali. ¶ Si aũt baptiȥati ſint adul
ti cũ illi per motũ ꝑpriũ pñt eẽ ineq̃liter diſpoſiti:
ꝛ in ſacro cõferť gra ſm ꝑportionẽ diſpõnis in ſu
ſcipiẽte ſequeť ineq̃lis effect⁹. ¶ Q̃ ſi cõpares p-
uulũ adulto: regul'r puulus nullũ meritũ habet.
adult⁹ quãtũcũq̃ȝ tenuẽ hẽat uoluntatẽ: duȝ tñ cõ
ſentiat recipe ſacr'm: nec ponat obicẽ aliquẽ. videť
hẽre meritũ ꝑpriũ: ꝛ pro tãto magis diſpoſit⁹ eſt
q̃ȝ puulus. ergo ꝛc̃. ¶ Sed eſto q̃ adult⁹ toto tpe
baptiſmi peccet uenial'r: videť ergo eẽ indiſpoſitus
quodãmõ. puulus aũt nullã idiſpõnẽ hẽt. ergo in
illo caſu puulus maiorẽ grãm recipiet. ¶ R̃° pec
catũ ueniale nõ ꝓhibet grãm iſundi: nec ẽt actum
meritoriũ ſil' hẽre: tũ q2 aĩa plurib⁹ actib⁹ non põt
ſil' eque pfecte eẽ intẽta. act⁹ bonus cũ quo cõcur-
rit ueniale eſt minus itẽſus: ꝛ iõ minus meritori⁹
q̃ȝ foret ſine illo ueniali. ¶ Et ad ꝓpoſitũ ſeq̃tur.
q̃ adult⁹ ſi nõ ponit obicẽ pcti mortalis ꝛ in ſuſce
ptione baptiſmi cõſentit: aliquẽ motũ hẽt diſponẽ
tẽ quo caret puulus: nõ obſtãte q̃ ille hẽat uenia-
le pctm̃ ſil'. ¶ Ad argͫ dico q̃ baptiſm⁹ plus de-
pẽdet a miniſtro ad hoc ut ſit ſacr'm: q2 in eo ſimp'r
req̃riť itẽtio. nõ ſic in ſuſcipiẽte: q2 nõ põt uti rõne
ſed quo ad hoc ut hic effectus maior uel minor re-
cipiať magis depẽdet a baptiȥato. Qõ. VIII.

Iuxta iſta

patẽt quedam qõ-
nes ſine argumen
tis. ¶ Primo q̃d faciẽdũ eſt de paruu-
lo expoſito. ¶ R̃° aut iueniunť i eo cer
ta ſigna q̃ nõ eſt baptiȥat⁹ ſicut mulier
cule cõſueuerũt cum eo apponere ſal: ſicut cum de
portãdis ad baptiſmũ fit: ꝛ tũc abſq̃ȝ aliq̃ heſitati-
one baptiȥãdus eſt abſolute. Aut nõ inueniuntur
cuȝ eo talia ſigna: ꝛ adhuc q̃ nõ põt de eo hẽri ta-
le ſignum per viciniã: nec per teſtimonium fidedi-
gni q̃ ſit baptiȥatus baptiȥãdus eſt: tñ tutius eſt
uti illa forma illius capl'i ex̃ de bap̃ ꝛ eius effe. de
q̃bus dubiũ. Et de iſto caſu loq̃tur Leo de cõſe. di.
4. de q̃bus inq̃t: nulla extãt indicia inter ꝓpiquos
ꝛ vicinos q̃bus baptiȥati fuiſſe doceanť agenduȝ
eſt ut renaſcanť ne pereãt: in q̃bus qd̃ nõ oſtendiť
geſtũ rõ nõ ſinit ut videať iteratum. Qõ. IX.

De paruulis

iudeoꝝ ꝛ infi
deliũ an ſint i
uitis parẽtibus baptiȥãdi. diciť q̃ non.
q2 aut redderenť parẽtibus: ꝛ tunc ba-
ptiȥatio eoꝝ eẽt in cõtumeliã fidei chri
ſtiane: q2 poſt nutrirenť a parẽtibus in errore pa-
rẽtum: aut nõ redderenť: ꝛ tũc fieret iniuria: quia
duȝ ſunt puuli ius hñt parẽtes in eis. ¶ Sed hec
rõ lȝ forte cõcludat de quacũq̃ȝ pſona puata q̃ nõ
poſſet puulos a talibus auferre: nec iuſte baptiȥa
re. non videť tñ cõcludere de pncipe cui in regimi
ne reipublice tales ſunt ſubditi. Nam in paruulo
deus habet maius ius dñi q̃ȝ parẽtes. Uniuerſali
ter enim in ptãtib⁹ ordinatis ptãs inferior nõ obli
gat in his que ſunt ꝯtra ſupiorẽ: ſicut docet Aug⁹
de v̇bis dñi omel'. 6. ꝛ poniť. c. ulti. ſcõi libri. Si il-
lud iubet ptãs qd̃ nõ debes facere: hic ſane cõtẽne
ptãtem timẽdo ptãtẽ maiorẽ: ꝛ declarat in exẽplo
de curatore ꝛ ꝓcõſule. de ꝓcõſule ꝛ impatore: de
impatore ꝛ deo. ergo ſiq̃s habet regere rẽpublicã
magis debet quãtũ in ſe eſt cogere vnũquẽq̃ȝ ſub-
di dñio ſupiori q̃ȝ inferiori: immo ſupiori cõtẽpto i-
feriori q̃ñ iferior in tali dñio reſiſtit ſupiori. Sicut
ergo impator deberet ſentẽtiare aliquẽ obedire de
bere ꝓcõſuli cõtẽpto pcepto curatoris. i. inferioris
ꝓcõſule ſi ꝯdiceret procõſuli. ita etiã ſi eẽnt ſub eo
dem dñia ordinata. ſ. q̃ aliq̃s eẽt ſeruus titij: ꝛ titi
us petri. magis deberet impator cogere ſeruũ ſer
uire petro: q2 ſupior eſt titio q̃ȝ titio: ſi titius uellet
uti ſeruo illo cõtra dñium petri. ergo maxime de-
bet pnceps ȥelare pro dñio ſeruãdo ſupmi dñi. ſ.
dei. ꝛ per cõſequẽs nõ ſolũ licet: ſed debet pnceps
auferre paruulos a dñio parẽtum uolẽtiũ eos edu
care cõtra cultum dei qui eſt ſupmus ꝛ honeſtiſſi
mus dñs: ꝛ dȝ eos applicare cultui diuino. ¶ Di-
co ergo breuiter: q̃ ſi pnceps hoc faceret cuȝ cau
tela bona. ſ. ne parẽtes prius cognoſcẽtes hoc futu
rum occiderẽt pueros ſuos: ꝛ q̃ baptiȥatos face-
ret religioſe educari. bene fieret. immo qd̃ plus eſt
crederem religioſe fieri ſi ipſi parẽtes cogerenť mi
nis ꝛ terroribus ad ſuſcipiẽdum baptiſmuȝ: ꝛ ad
cõſeruandum poſtea ſuſceptũ: q2 eſto q̃ ipſi nõ eſ-
ſent uere fideles in aĩo: tñ minus malum eſſet eis
non poſſe impune legem ſuã illicitã ſeruare q̃ȝ poſ
ſe eam libere ſeruare. ¶ Item filij eoꝝ ſi bene edu
carenť in tertia ꝛ q̃rta ꝓgenie eſſent uere fideles.
¶ Et ſi dicas q̃ ſm ꝓphetiam Iſaie quaȝ recitat
Paulus ro. Reliq̃e iſrael cõuertenť in fine. Et iõ
iudeos non oportet cogere totaliter ad baptiſmuȝ
ſuſcipiẽdum ꝛ relinquẽdum legẽ ſuam. ¶ R̃° nõ
dubito q̃n uera ſit prophetia chriſti quam recitat
Chriſtus Ioã. 5. Ego ueni in nomine patris mei ꝛ
non accepiſtis me. ſi alius uenerit in noĩe meo illũ
ſuſcipietis. ergo ad minus ex uerbo chriſti erũt p-
uertẽdi: quia adherebunt illi peſſimo antichriſto:
de quo eſt ſermo chriſti pdictus. ¶ Et ſi dicas q̃

Ric. in 4. di. 4. ar. q. 3.

a. l. de n... ra boni.

Cap. 10.

Cap. 9.

a. l. ſuo.

viſa deſtructiõe antichriſti illi qui ſibi adheſerãt con
uertenť. dico q̃ pro tã paucis ꝛ ſic tarde cõuerten
dis nõ oporteret tot iudeos in tot ptib⁹ mũdi tãtis
tpib⁹ ſuſtinere in lege ſua pſiſtere: q2 finalis fru-
ctus de eis eccl'ie eſt ꝛ erit modicus. vñ ſufficeret
aliquos paucos in aliq̃ inſula ſequeſtratos pmit-
ti legem ſuã ſeruare. de q̃buȝ tãdẽ illa ꝓphia Iſaie
impleret. ¶ Iſtud aũt de parẽtib⁹ ifidelib⁹ cogen
dis per minas ꝛ terrores videť ꝓbari: q2 ſil'r com
mẽdat illud ꝯciliũ Toletanũ ſup̃ allegatũ. d. Qui
pdẽ ad chriãnitatẽ coacti ſũt: ſicut factũ eſt tpibuȝ
religioſiſſimi pncipis Aſſebuci. ergo in hoc appro
bat eum tanq̃ȝ pncipem religioſum: quia infideles
coegit ad fidem.

a. l. ſiſebuci

¶ Poſt hec ſciẽdũ eſt ſacr'm baptiſmi a bo
nis ꝛ a malis miniſtris dari ꝛc̃. Diſtin. V.

Poſtquã

magr̃ egit de baptiſ
mo in ſe ꝛ de ſuſcipi
ente. hic agit de miniſtro. ſ. pmo ergo
agit de cõditionib⁹ miniſtri. ſ. 2° de mõ
miniſtrãdi ibi ⌊ Hic etiã ſciẽdũ eſt. ⌋
Prima in duas. p̃ de miniſtri ptãte.
2° de eius ſtatu ꝛ gradu. 2ᵃ in pn° di.
ſexte. ⌊ Nũc q̃bus liceat baptiȥare. ⌋
Prima in duas. p̃ oſtẽdiť q̃ illa ptãs nõ eſt ipedi-
bilis per malitiam miniſtri. 2° ad q̃d ſe extendit ibi
⌊ Hic queriť. ⌋ Prima in duas. pmo oſtẽdit q̃ ita
eſt. 2° oſtẽdit ꝑpter q̃d ita eſt ibi ⌊ Quia miſtrũ. ⌋

a. l. miniſterium.

Circa

hãc di. 5ᵃᵐ querẽdũ eſt q̃liter
malitia miniſtrãtis ſe hẽt ad
ipedimẽtũ uel nõ ipedimẽtũ baptiſmi.
ꝛ circa hoc quero duo. ſ. pͫ utrũ mali-
tia miniſtri ipediat cõferri uerũ baptiſ-
mũ. ſ. 2° utrũ recipiẽs baptiſmũ ſciẽter a malo mini
ſtro mortaliter peccet. Queſtio. I.

Ad primum

ſic ꝓcediť ꝛ ar-
guiť q̃ ſic. Am-
bro⁹ in li° de initiãdis rudib⁹. ꝛ hẽtur. i.
q. i. nõ ſana. Baptiſm⁹ pfidi non mũdat
ſed polluit. qd̃ ꝓbat aucte pſal'. In dilu
uio aq̃rũ ꝛc̃. dĩ de malis. ꝓbat ẽt per illud apl'i ad
Ro. 14. Oẽ qd̃ nõ eſt ex fide pctm̃ eſt. ¶ Itẽ. i. q. i.
Corpalia. ꝛ eſt Aug. de bap̃ puuloꝝ. ſepati formã
hẽre pñt: vt⁹ in eis eẽ nõ põt. queãdmoduȝ ſenſus
nõ ſeq̃tur mẽbrũ q̃ñ amputať a corpe. ¶ Itẽ rõne
Mẽbruȝ aridũ nõ põt eẽ cã influẽdi vitã in aliõ
mẽbruȝ. miſter malus eſt mẽbrũ aridũ eccl'ie: q2 ſi
ne gra que eſt vita eccl'ie. g̃ ꝛc̃. ¶ Itẽ. in aq̃ ad h
ut ſit mã ꝯueniẽs opȝ ut ſit aliq̃ vt⁹ ſupnãlis. ꝓbať
per illud Amb. de ꝯſe. di. 4. per aquã. g̃ multo ma-
gis req̃riť aliq̃ ſcitas uel vt⁹ ſupnãlis in miſtro ut
baptiȥet. magis eni depẽdet baptiſm⁹ a diſpõne mi
niſtri ꝯueniẽte: q̃ȝ ab aliq̃ vtute aque. g̃ ꝛc̃. ¶ Itẽȝ
Aug⁹ de vnico bap̃. poſt mediũ. Martyrẽ cyp̃a-
nũ gl'ioſuȝ: qui apud hẽticos uel ſciſmaticos datũ
baptiſmũ nolebat cognoſcẽ ꝛc̃. ¶ Ex hoc arguo
ſic. Errãs circa aliquẽ articulũ fidei ſi in illo erro-
re moriť dãnať: q2 ſine fide ipoſ'e eſt placẽ deo. He
bre. ii. Cyp̃anus dixit. a malo miſtro: ſaltẽ heretico
uel ſciſmatico nõ poſſe dari uerũ baptiſma. ꝛ i iſta
ſñia final'r pdurauit: ꝛ tñ nõ eſt dãnat⁹ ſed martyr
gl'ioſus. ergo iſta ſñia nõ eſt erronea: nec ꝯ aliqueȝ
articulũ fidei. Si vitas ſacroꝝ ptinet ad illũ arti-
culũ. Scãm eccl'iam catholicã. ꝛ ex̃ de here. ꝛ ſciſ.
ad abolẽdã. Uniũſos qui de ſacris eccl'iaſticis aľr
docẽ nõ metuũt: aut aſſentire q̃ȝ ſacroſcã romana
eccl'ia docet. vincl'o ꝑpetui anathematis inodam⁹.
g̃ iſta ſñia q̃ heretic⁹ baptiȥat nõ eſt vitas ptinenȝ
ad aliqd̃ ſacr'm. Sed nihil eſt aſſerẽdũ tanq̃ȝ certũ
ꝛ necẽũ ad ſacr'm qd̃ nõ eſt ueruȝ ptinẽs necẽo ad
ſacr'm. ergo ꝛc̃. ¶ Cõtra. magr̃ in lr̃a: ꝛ adduc̃ mľ
tas auctes: ꝛ accipiunť plures ab Aug. Una eſt
ſup̃ Io. omel'. 5. Baptiſm⁹ talis eſt q̃lis ille in cuius
ptãte dať: nõ q̃lis miſter a quo dať. ¶ Idẽ ꝯ Cre-
ſcẽtiũ. Si nõ eſt meliꝰ baptiſm⁹ qui per meliorem
dať: nullo mõ malus eſt qui per malũ dať: q2 ideȝ
dať. ¶ Et ſi ille auctes exponanť de malo ſm mo
res: nõ de heretico ꝛ ſciſmatico. tñ de his expreſſe
dicit Aug⁹ ad Oroſiũ. q. 59. Q̃uis vnũ ſit baptiſ
ma hereticoꝝ qui in noĩe pñs ꝛ filij ꝛ ſpũs ſcĩ ba
ptiȥãt ꝛ eccl'ie catholice: tñ qui foris eccl'iaȝ bapti
ȥanť nõ ſumũt ad ſalutẽ. ꝛ ſeq̃tur. Eccl'ia eos non
rebaptiȥat: q2 in noĩe trinitatis baptiȥati ſunt.

Ueritas

q̃õnis pȝ ex auctib⁹ multis. q̃ q̃
cũq̃ȝ malitia miſter ſit malus: ſi
ue hereſis, ſiue ſciſmatis ſiue moꝝ ſalua vnitate ec
cl'ie ſi itẽdit facẽ qd̃ facit eccl'ia: ꝛ ſuet modum ec-
cl'ie uere cõfert baptiſmũ: ꝛ talis baptiſm⁹ vẽ hẽt
effectũ in baptiȥato. nõ obſtãte malitia miſtri: niſi
obſtet malitia ſuſcipiẽtis in hoc q̃ recipit a tali mi
niſtro: de quo diceť in ſequẽti. q. Ueritas aũt iſtiuȝ
ſol'onis nõ hẽt niſi rõnẽ vnã pp q̃d. ſ. q2 ita placuit
chriſto iſtituẽ ut malitia miſtri nõ ipediret ſacrȝ: nec
ei⁹ effcm̃. ꝛ q̃ ſic iſtituit Aug. colligit ex illa aucte
Ioãnis baptiſte. Sup̃ quẽ videris ſpm̃ deſcẽdẽtẽ
hic eſt qui baptiȥat. que ſcribunť Io. p̃. d. Q̃ auteȝ
ita fuerit baptiſm⁹ iſtituẽdus ſũt plures rõnes cõ
grue. pma q̃ rõnabile eſt deũ aſſiſtẽ ſuo ſigno pra
ctico ad cãndũ ſignũ ex determinatiõe uolũtatiȝ ſue
pcedẽte oẽm cõditionẽ miſtri: ut ſic illa determina
tio ſua qua tribuit ſigno eẽ certũ ſignũ eſt ab ipſo
imediate oĩno ꝛ pmo: ita ꝛ aſſiſtẽtia ꝯſequẽs illaȝ
determinationẽ ad coopandũ ſit imediate ab ipſo
2ᵃ cõgruẽtia ſumiť ex fine: q2 ſi baptiſm⁹ nõ poſſet
cõferri niſi a bono nõ eẽt in magnũ remediũ viato
ris. ſed q̃ſi coiter in detrimẽtũ. Cuȝ eni q̃ſi nullus
poſſit eẽ cert⁹ de bonitate ꝑpria: multo magis nec
de bonitate alteriuȝ. ergo ſi ex bonitate miniſtri de
pẽderet baptiſmus nunq̃ȝ poſſet aliq̃s eſſe cert⁹ ſe
uere recepiſſe baptiſmũ: qd̃ eſt incõueniẽs. ¶ Et
ſi obijcias q̃ nec mõ põt eẽ certus: q2 neſcit diſpo-
ſitionẽ ſuam ꝑpriã. hoc nõ obſtat: q2 ſatis põt noſ-
ſe certitudinal'r ſicut req̃riť certitudo q̃ ipſemet i-
tẽdit recipe baptiſmũ: ꝛ hoc ſuffic̃ ex pte ei⁹. ¶ Si
dicas q̃ nõ põt eſſe certus de intẽtione miniſtri. h
nõ obſtat: q2 ꝓbabiliter pſumi põt q̃ miniſtri talẽ
actũ exercẽtes intẽdãt facere illud ad qd̃ actus ſȝ
ſe ordinatus eſt. ſed nõ ita poſſet hẽri certitudo de
bonitate uel ſcitate miniſtri. ¶ 3ᵃ. ex pte ſuſcipien
tis eſt cõgruẽtia: q2 oĩno iniuſtuȝ eſt alterũ pro ini
quitate alterius puniri q̃ñ ille alter nullo mõ com
municat iniq̃tati illius: ita ut poſſit ſibi iputari: ſed
ille baptiȥãdus diſponit ſe ad grãm quãtũ põt. Si
ergo malitia miniſtri ipediret ille puniret pp cul-
pã alienã nullo modo ſibi imputadam.

Ad primũ

ergo dico q̃ aut hereticus ba
ptiȥat puuluȝ in forma ꝛ intẽ
tione eccl'ie: ꝛ nihil obeſt paruulo: nec quãtum ad
ſacrȝ: nec quãtũ ad effcm̃. Aut baptiȥat adultum.
ꝛ adhuc ꝯfert ſibi ſacr'm ꝛ effcm̃ eius: ſi in adulto
nõ eſt aliq̃s malus mot⁹: puta aſſenſus in hereſim

baptiçātis:uel ītētio ut fiat diſcipulus ei⁹: ꝛ de tali itelligēda eſt auctas Ambꝛ. ꝛ ſilr̄ auctas Aug. ꝙ vt⁹ illa ſacri vita eſt. ꝗ ꝛ illa nō manet in mēbꝛo ꝑciſo:nō tn̄ ſeqtur qn per ſacr̄m ei⁹ poſſit eē in ſuſcipiēte:qđ pꝫ ex rn̄ſione ſtatim ſeqūete.vn̄ ad rōnē ſtatim rndēdū eſt.ꝙ in toto corpe humano vita vna eſt oiuꝫ ptiū: ꝛ ꝑticipaꝰ ab eis ordine qdā. qa p̄ in corde.2° in aliqs ſm ꝙ ꝓpinqus ſe hn̄t ad illō ꝑncipiū vite. ꝛ iō ibi per vnā pte nō pōt vita deriuari ad aliā niſi iſta ps deriꝰ.is ꝑus viuat eadē vita mō ſuo ꝑfecto.nō eſt ſic in corpe myſtico qđ eſt eccl'ia:q: nō eſt in eis vna vita nūo.nec opꝫ ꝙ illō mēbꝛū qđ miſterialr̄ dat vitā alteri ſit ꝓpinquꝫ ꝑncipio vite in ꝑticipādo vitā:ſꝫ tm̄ in gradu miſtrādi.exēplū eēt ſi uene in corpe nō viuerēt formalit: tn̄ eēnt media miſtrādi vitā ceteriꝫ ptib⁹. ¶ Ad illud de ſcificatione in aq̄ negatū eſt ſup̄ di.j.nec videꝰ mltū ꝓbabile ꝟtutē ſupnālē totiēs gn̄ari ꝛ corrūpi.neqꝫ ēt ꝙ poſt gn̄ationē in aq̄ baptiſmali ſemper ꝑmaneat ꝑmanēte aq̄. ¶ Ad auctē Amb. q̄re ſup̄. Dici pōt ſic dictū eſt di.j.q.4. ꝛ.5.ꝙ nō eſt vt⁹ aliq̄ in aq̄ que ſit actiua ſm aliquā formā abſolutā:ſed tm̄ eſt vt⁹ que eſt ultimū de potētia.ſ.efficaciter ſignificare grām. ¶ Ad aliud de Cypꝛiano: dico ꝙ aliq̄ ſūt ita ſimplr̄ de ſuba fidei ꝙ oēs etiaꝫ ſimplices poſt tp̄s aliquātulū uſus rōnis tenerentur iſta explicite credē:ſic ſūt articuli de icarnatione:ut chꝛs eſt nat⁹ ꝛ mortuus:de quo ſūt ſolēnitates ſpāles in eccl'ia: ꝛ ꝗs pōt ppl's cōcipe:q: ſr̄ de chꝛo hoie. Alia ſunt explicite reqſita de ſuba fidei obſuāda a maioꝛib⁹ eccl'ie:utpote ꝙ de⁹ eſt trinuꝫ ꝛ hi⁹ ꝑtinētia ſpūalia ꝛ imaginabilia. ꝛ illa diſtinctio pōt hēri ab Aug.14. de tri.c.j. Alia ſr̄ que nec neccio ſūt explicite credēda ab iſtis:nec ab illis:qa nō adhuc illoꝝ ꝟitas eſt declarata ꝛ determinata per eccl'iam cuiuſmodi ſūt multe ꝗnes neccio icluſe in articulis creditis ſed anteqꝫ ſūt per eccl'iā declarate ꝛ explicate nō opꝫ quēcūqꝫ eas credē.opꝫ tn̄ circa eas ſobꝛie opinari:ut.ſ.hō ſit pat⁹ eas tenere pro tpe:pro quo ꝟitas fuerit declarata.ſꝫ mō dico ꝙ baptiſmū eē ſacr̄m noue legis necīū ad ſalutē ſtatim ꝟat de ꝟitate fidei chꝛiane:q: expſſe hītū eſt in euāgelqs.ſed ꝙ ab heretico poterat cōferri nō ſic ſtatim expſſuꝫ fuit:imo nec tpe Cypꝛiani declaratū:pp qđ circa illā ꝟitatē baptiſmi declarādā multū laborauit Aug^{n⁹} in libꝛis ſuis:ut de vnico bap̄. ꝛ cōtra donatiſtas.vn̄ ſi Cypꝛian⁹ ita ſenſit ſ.apud hereticos nō eē baptiſmū:ꝙ tn̄ ꝓmpt⁹ eēt ſentire aio circa hoc qđ eccl'ia determinauit in nullo errauit:niſi forte uenialr̄ peccādo:q: nimis affeꝰuit illud ad qđ nec auctē:nec rōnē cogētē habuit rō eni ſua nō ualet.ſ.qđ qs nō hēt nō pōt dare: qa baptiçās nō dat grām ſed ſacr̄m: ꝛ illud hēt in virtute:q: hēt ordinē: ꝛ hoc mō forte inuit Aug^{n⁹} eū peccaſſe uenialr̄ cū ſubdit in auctē ꝑallegata.duꝫ eos ingt deteſtareꝰ ſiqd purgādū erat paſſiōis falce tollereꝰ. Et ſꝫ mō pōt excuſari abbas Joachim q: etſi ſn̄iam erroneā dixit:ſic pꝫ ex̄ de ſū.tri. ꝛ ſi.ca. Q. tres pſone nō ſūt aliq̄ vna res que nō gn̄at nec gn̄aꝰ:nec ſpirat nec ſpiraꝰ:q: nō di hoc ꝑtinaciter defendiſſe:ſed oēs libꝛos ſuos reliqſſe ſm iudicium eccleſie corrigendos. Queſtio.II.

D ſecūduꝫ ſic ꝓcediꝰ ꝛ arguiꝰ.ꝙ recipiēs baptiſmū a malo ſciēter peccat mortalr̄ q: ſm Ambꝛ.de initiādis rudib⁹. Qui faciūt ꝛ qb⁹ faciūt nihil ꝓdeſt:ſed ad iudiciuꝫ eſt. Loquiꝰ de malis baptiçātib⁹ ꝛ recipientib⁹ab eis baptiſmū. ¶ P̄. coopans alicui ad peccādū mortalr̄.peccat mortalr̄:q: eſt cōtra charitatē fraternā Sꝫ ille recipiēs baptiſmū a miſtro malo coopaꝰ ſibi in actu baptiçādi i quo peccat mortalr̄.ergo ꝛc̄. ¶ P̄. eſto ꝙ miſter uellet cōmittē malitiā ſymōie in cōferēdo baptiſmū.puta nollet baptiçare niſi ꝓ pecunia:nō poſſet aliqs ab eo recipe niſi cōmittet ſymoniā:q: ſi uēdēs eſt ſymoniac⁹: ꝛ emēs.ꝗ ſaltē in illo caſu recipiens:ſic a malo peccat mortaliter. ¶ Oppo^{m} de cōſe.di.4. Romanus.di in ſi.capl'i. Roman⁹ pōtifex nō attēdit hoiem qui baptiçat ſꝫ deū:etſi pagan⁹ ſit qui baptiçat. ¶ P̄. Aug. ſuper Jo.omel'.5. ꝛ.j.q.j. Si fuerit.nō exhorreat columba miniſterium malorum.

Hic diſtinguitur de malo: aut eſt ꝑciſus ab eccl'ia totalr̄ uel ad tp̄s.uel nō ꝑciſus ſed ꝑmiſſus. De iſtius diuiſionis mēbꝛiꝫ per ordinē videam⁹. ¶ De p̄ ſūt duo modi dicēdi oppoſiti.vn⁹ ꝙ teneꝰ aliqs a tali recipe baptiſmū ſi nō poſſit hēre aliū miſtruꝫ: q: baptiſm⁹ eſt ſacr̄m necītatis. ¶ Alius modus dicēdi eſt ꝙ teneꝰ nō recipe ab eo: ꝛ recipiēdo peccat mortalr̄. Hoc aūt ſic declaraꝰ:q: baptiçandus aut eſt adult⁹:aut ꝑuulus.ſi adult⁹ ſufficit ſibi baptiſm⁹ flaminis qn̄ nō pōt hēre baptiſmū fluminiꝫ in ꝓpoſito nō hēt miſtrū:q: ꝓhibitū eſt ſibi coicare cū illo ꝑciſo: ꝛ maxime in actib⁹ ſacr̄alib⁹.ꝗ ille ſaluabiꝰ nō recipiēdo ab eo baptiſmū flumis ꝑ baptiſmū flamis:q: eſt in caſu in quo nō pōt hēre miniſtrū.ſi aūt recipet ab eo baptiſmū coicaret ſibi ꝯ ꝓhibitionē eccl'ie in actib⁹ maxie ꝓhibitis. Si aūt baptiçādus ſit ꝑuuluꝫ:hn̄s ꝑuulū dꝫ baptizare eū ſi nō pōt aliū magis idoneū hēre q̄ꝫ ꝑciſuꝫ:q: cū ꝑciſo (ut ꝑus dictū eſt) nō licet ſibi coicare ꝓ ꝑuulo ſuo. Et ſi ponaꝰ hn̄tē ꝑuulū eē mācū:nec hēre i illa regione aliquē niſi ꝑciſuꝫ:opꝫ dicē ꝯnter ſi nullo mō coicādū eſt cū ꝑciſo in tali actu:ꝙ nec tūc ēt dꝫ ꝑuulū ſuū offerre ꝑciſo baptizādū. ¶ Cōtra illud:q: ꝑceptū ſupioris plus obligat q̄ꝫ ꝑceptū iferioris ex auctē Aug. ꝑallegata. Deus autē ꝑcipit baptiſmū ſuſcipi:nec determinauit a qb⁹ tpe neceſſitatis. Eccl'ia ꝓhibet coicare cū illo quē ꝑſcindit. ergo magis obediēdū eſt ꝑcepto diuino q̄ꝫ eccleſie in caſu illo. ¶ P̄. plus teneꝰ excoicat⁹ vitare aliuꝫ q̄ꝫ alius vitare eū:q: iſtud ꝑceptū de vitādo excōicato nō iponiꝰ alicui niſi ꝓpter ip̄m:nec iponiꝰ ſibi niſi pp ſe. Sed ꝑciſus uel excoicat⁹ in caſu illo nō teneꝰ vitare aliū:imo teneꝰ nō vitare.ſi eniꝫ talis ꝑciſus ſciret ꝑuulū aliquē nō baptizatū ſtatim moriturū:teneꝰ necīo eū baptizare. ꝛ ita eū nō vitare in actu baptizādi.hoc ꝓbo.q: ſi iueniret eum expoſitū ꝑiculo vite corpalis ꝓpter famē teneꝰ eū neceſſario iuuare ad ſaluādū vitā corpalē .magis aūt teneꝰ diligere vitā eius ſpūalē q̄ꝫ corpalē.ergo qn̄ ꝑuulus expoſitus eſt ꝑiculo vite ſpūalis teneꝰ ille ſibi cōferre remediū neceſſariū ad vitam ſpūalem.ergo multo magis alius nō teneꝰ vitare eundem coicādo cum eo in tali actu. ¶ Et per hoc apparet ad rōnem pro ſcđo mō dicēdi que ꝓcedit ex ꝑcepto eccl'ie.illa enim ꝓhibitio vniuerſaliter itelligiꝰ quādo preceptū maioris nō obligat ad cōtrarium ꝑceptū:aut legis nāe: ꝛ ꝑceptū euāgelicum maius eſt ꝑcepto eccl'ie tn̄. Ubi ergo ꝑceptum legis nāe obligat ſic ad ſaluādū vitā ꝓximi corpalē ꝛ multo magis ſpūalē: ꝛ ꝑceptū diuinū de ꝯferendo ꝛ ſuſcipiēdo baptiſmū magis obediēdū eſt ꝑcepto ſupioris q̄ꝫ vitādus eſt aliqs in actib⁹ iſtis pp ꝑceptū eccl'ie ip̄m vitātis. Nullus eni iudex in eccl'ia uel legiſlatoꝛ iterp̄taret ꝑceptū ſuū eē ſeruandū in eo caſu in quo urgeret cōtra ꝑceptū legis nature uel diuinū. ¶ Pōt ergo quātū ad articulum iſtū teneri ſn̄ia media quātū ad adultū: ꝙ adulto licet recipe baptiſmū a ꝑciſo ſi ali⁹ miſter hēri non pōt: ꝛ hoc videꝰ hēri ab Aug. de bap̄ ꝯtra donatiſtas li.6. ſatis cito poſt ꝑn^{m}. pōt tradē ſepat⁹: ſicut pōt hēre ſepat⁹:ſed vitioſe tradē. Jlle aūt cui traditū pōt ſalubꝛiter accipe ſi ipſe nō ſepat⁹ accipiat: ſic pleriqꝫ accidit:ut catholico aio ꝛ corpe ab vnitate pacis nō alienato aliq̄ neceſſitate mortis igruentis ad aliquē hereticū uenit: ꝛ ab eo chꝛi baptiſmū ſine oi ꝑuerſitate ſuſcepit: ꝛ ſiue defūcti ſiue liberati nequaq̄ꝫ apud eos remanerēt ad q̄s nunq̄ꝫ corde tráſierāt. ¶ Pōt ēt forte nō recipe q: baptiſmus flaminis ſibi ſufficeret ſi pp reuerentiā eccl'ie talē vitet.ꝑēſatis tn̄ oib⁹ melius videꝰ ꝙ a tali recipiat q̄ꝫ ꝙ de vita hac ſine baptiſmo decedat. ¶ Quātū aūt ad ꝑuulū ſi nulluꝫ poſſit hēri nō ꝑciſus qui eū baptiçaret ꝛ imineat ꝑiculū ꝙ nō poſſit expectari hēre miniſtrū idoneū.teneꝰ necīo ille offerre ꝑuulū ſuū ꝑciſo.nimis eni durū eēt dicē ꝙ teneꝰ ꝑuulū ſuum ꝑpetuo dānari ꝑmittē cū poſſit hēre aliquē qui eum baptiçet cum ſalueꝰ a quocūqꝫ baptizeꝰ:etiam ſi paganus baptizaret. ſm illud de cōſe. di.4. Romanus.

Quātum aūt ad 2^{m} mēbꝛū diſtinctionis .ſ. de malo nō ꝑciſo ab eccl'ia.ſi eſt occulte malus ita ꝙ vita eius nō ſit ſcādaloſa populo.ſatis cōcedit ꝙ poſſit aliqs a tali:imo debeat recipe baptiſmū ſi al's debeat.q: pp pctm̄ quod nō eſt notoriū nō dꝫ aliqs in actib⁹ notoriqs vitare ꝓximū. Si aūt eſt publice uel notorie malus utpote publice fornicari⁹ aut hi⁹.aut icūbit ſibi ex officio diſpēſare ſacr̄m baptiſmi:utpote q: eſt ſacerdos uel curat⁹ parrochialis:aut nō incūbit:tn̄ cōgrueret rōne officij:utpote q: eſt ſacerdos aliquis dat⁹ uel uocat⁹ in adiutoriū curatiſſi ꝑmo mō non peccat qui recipit baptiſmū pro ſe uel pro paruulo ſuo:q: nō peccat qui a malo debitū petit uel accipit. Jlle aūt curat⁹ debitoꝛ eſt parrochie ſue i ſacriꝫ iſtis miniſtrādiꝫ. Si ſcđo mō ſi poſſit hēre aliū cui incūbit ex officio baptizare.aut eque malū.aut meliorē.ſi meliorē peccat qui ab illo recipit:q: nō icūbit ſibi ſacr̄a miniſtrare: ꝛ ſi eque malū debet recipere a ſuo. ¶ Sed ſi nullus alius poſſit hēri curatus uel ſacerdos:niſi eque malus iſti:poſſit tn̄ haberi aliqs bonus laicus.dubiū eſt qs cui ſit ꝑferēdus in iſto actu.an bonus laic⁹ ſacerdoti publice malo:an ſacerdos malus bono laico. ¶ Et breuiter:q: officiū miniſtrandi ſacr̄a in eccleſia cōpetit ſacerdotibus:videꝰ dicēdum ꝙ quo ad iſtū actuꝫ magis eligendus eſt malus ſacerdos.

Ad pꝛimū argumētū exponēda eſt auctoritas Ambꝛ.ſicut expoſita eſt alia in qōne ꝑcedēti. Jntēdit enim de eo qui ſuſcepit extra eccl'iam: ut fiat diſcipulus baptizantis. ¶ Ad 2^{m} dico ꝙ ille qui petit baptiſmū a malo ſacerdote nō coopaꝰ illi directe ad pctm̄ mortale.petit enim ab eo actū debitū: ꝛ in hoc nō delinqt: qa nullius malitia excuſat eū a ſoluēdo debitū quo teneꝰ alteri. Jlle etiā actus petit⁹ poſſet ſolui ſine peccato ſi baptizaturus cōtereret. Un̄ quātum eſt ex actu petētis petēs magis neceſſitat ſacerdotēꝫ ad penitēdū q̄ꝫ ad actū peccādi. Si aūt ille nō peniteat nihil imputādū eſt ei qui petit illū actū:q: non inquātum eſt pctm̄ petit:ſed inquātū debitum eſt. ¶ Ad 3^{m} dico ꝙ ſi ille nullo mō uellet baptizare: niſi pro actu baptizādi recipiat ꝑciū: ꝛ ſic ſit ꝑfecte ſymoniacus:q: uēdēs ſacr̄m:nullo mō recipiēdus eſt baptiſmus ab eo:neqꝫ pro adulto:q: peccaret mortalr̄: ꝛ nō obligaꝰ ad recipiēdū ſacr̄ꝫ:qn̄ nō pōt recipe ſine pctō mortali:neqꝫ ꝓ ꝑuulo ſuo. Eſto ēt ꝙ nullus eēt qui uellet baptizare in ꝓuincia. ¶ Et ſi arguas tūc exponit ꝑuulū ſuū ꝑiculo dānationis. ¶ R̄o baptizet ipſe ſi poſſit:utpote ſi nō eſt mācus uel mut⁹.uel ſi nō poſſit iuenire aliquē in baptizādo ꝑuulū ſuū niſi emēdo baptiſmū debet dimittē paruulū mori ſine baptiſmo:q: non ſunt faciēda mala:ut īde ueniāt bona.ad Ro. ꝛ q̄libet magis debet diligē ſeip̄m q̄ꝫ ꝓximū: ꝛ ꝑ ꝯñs magis in ſeipſo vitare pctm̄ mortale q̄ꝫ in alio dānationē:tn̄ ille caſus de difficili uel nunq̄ꝫ cōtingeret:qn ſine ſymonia cōmittēda ex pte baptizandi uel offerētis ꝑuulū baptizādū poſſit baptiſm⁹ haberi. Si eni ille ſacerdos uellet uēdere aquā ſuam ꝛ nullo mō alr̄ cōcederet eā pōt ipſa emi. Eſto etiam ꝙ ſit cōſecrata:ſed nullo mō hn̄do oculum ad cōſecrationē:q: tātū ualeret quātū nō conſecrata. Sic enim licet uēdere calicē conſecratū:nullo mō oculū hn̄do ad emēdū ul' uēdēdū ꝯſecrationē. Si aūt ſacerdos nitaꝰ uēdere actū baptizationis:pōt ille qui offert ꝑuulū emere:nō intēdēs actū illum emē inquātū eſt ſacr̄ale:ſed laborē ſacerdotis in illo actu:ſicut cōducunꝰ hodie ſacerdotes ad celebꝛādū miſſas:nō ut ipſi uēdāt ꝛ alij emāt actū celebꝛationis inquātū eſt ſacr̄ale:qđ abſit:ſed ipſi uēdūt laborē: ꝛ alij emūt eū:q: opꝫ vnūquēqꝫ de ſuo labore talr̄ q̄liter victitare ꝛ vitā acqrē. Qō.III.

Juxta hoc querꝰ ſine argumētis an aliquis debeat miſtrare ſacr̄m baptiſmi qn̄ ꝑſumꝰ baptizationē ꝟgē in ꝑiculū vite corporalis ei⁹ qui ſuſcipit. ¶ R̄o. aut talis ꝑſūptio eſt certa ex ſignis certis : utpote ſiqs non hn̄s aquā quā poſſit attingē niſi de pōte ꝓpellat puerū in fluuiū uel in puteū.hic certū eſt ꝙ q̄ꝫtuꝫ eſt ex rōne talis act⁹ nata eſt mors ſubſeq:q: ſubmerſio.dico ꝙ qn̄ ſic ꝑſumꝰ mors nullo mō dꝫ aliqs eū ꝓpellē aut ꝓijcē:q: peccabit mortalr̄ occidēdo: ꝛ q̄libet teneꝰ magis vitare pctm̄ mortale in ſe ipſo q̄ꝫ querē ſalutem ꝓximi:q: ordinata charitas magis eſt ad ſeip̄m. ¶ Di ēt ꝙ talis ſic ꝓiect⁹ nō eēt baptizatus : q: baptiſm⁹ eſt ablutio ordiata ad vitā illi⁹ abluti.nō ſic ordinaꝰ talis dimerſio.eſſet ꝗ in tali caſu aliqs pān⁹ dimittēduꝫ in puteū ul' fluuiū.ſi nō hēꝰ uas in quo poſſet aq̄ hauriri: ꝛ de iſto pāno aq̄ exp̄mēda qua baptizeꝰ talis. ¶ Q. ſi ꝑſūptio illa de morte iminētī uel accelerāda ꝓpter baptiſmū nō ſit certa:ſed leuis: ꝛ forte irrōnabilis utpote ſi ꝑuulus uel adult⁹ eſt in articulo mortis ꝯſtitut⁹. Dico ꝙ hn̄s ꝯſciam de acceleratione mortis talis infirmi per baptizationē eius hēt cōſciam erroneā:que ſi nullus alius aſſit qui baptizet facit eū ꝑplexū.nullus enim ꝑplexus eſt ex lege diuīa: ſed pōt eē in aliquo actu uel caſu ꝑplexus ex erronea cōſciētia.nam ſi ille decedat ſine baptiſmo dānatur.ergo ille teneꝰ de neceſſitate ſalutis ſi nul-

Ri.di.4.4 ar.4.cañ.2 ꝛ.3.

Ric.di.p... ti ar.3.q. Tho. p... di.ar.2... fol.1. ... facto ... nie.5.q... ſtiuncula

Universidad de Deusto Biblioteca

ſus alius aſſit baptizare iſtũ ne dãneť. magis eniʒ teneť diligere vitã eius eternã q̃ȝ vitã eius tpalem Si ergo peccaret non ſaluãdo in caſu neceſſitatis vitã ei⁹ corpalẽ: puta pmittẽdo eũ ſubmergi nolendo ei porrigẽ manũ ad extrahẽdũ: m'lto magiſ peccaret mortal'r pmittẽdo iſtũ dãnari pp defectũ baptiſmi. Si ẽt ille ſtãte illa ↄſcia erronea q᷑ baptizãdo acceleret mortẽ baptizet: peccat ẽt mortal'r: qa ſm ↄſciam facit homicidiũ. ¶ Quid ergo: neceſſe eſt ſi nullus ali⁹ aſſit qui poſſit baptizare dimittere iſtã ↄſciam: q: in caſu illo nullũ eſt aliud remediũ vitãdi pctm̃ mortale. ¶ Appet ẽt ſatiſ rõnabil'r q᷑ illa pſũptio eſt fatua ⁊ irrõnabilis: q: nõ multum noceret ẽt grauiter ĩfirmo parũ aſpgi de aq̃ in capite. ⁊ ſi forte aq̃ frigida noceret: ſaltẽ tepida nõ noceret: q: puuli tenerrimi pro remedio balneanť aq̃ tepida. ¶ Sed nunqd baptizãs cũ iſta ↄſcia erronea eſt irreg'laris ſi poſt mors ſequať. ¶ R°. nõ eſt irregularis: q: nulla lex eccl'iaſtica quãtũ ad illud reddit irregularẽ niſi uere homicidã. iſte aũt ſm vitatẽ non eſt homicida: tñ poſt mortẽ illi⁹ baptizati ſtãte illa ↄſcia teneť ſe hẽre tanq̃ȝ irregularẽ: qa ſe hẽt tanq̃ȝ homicidã: ſed ceſſante uel amota illa cõſcia nõ opȝ diſpẽſationẽ querẽ: q: nunq̃ȝ fuit uere irregularis. ¶ Et ſi queras cui magis ſit cauẽduȝ clerico uel laico baptiȝare ĩfirmũ cõſtitutũ in articulo mortis. dico q᷑ neutri eſt cauẽdũ: q: neuť trãſgrediť p̃ceptũ diuinũ de nõ occidẽdo: nec clericus penã aliquã repellẽtẽ ipm̃ a clericatu incurrit. ſi tñ uterq̃ȝ poneret eq̃liter hẽre ↄſciam erroneã ſimp'r neuter poſſet baptizare: q: p̃ceptũ diuinũ utrunq̃ȝ eque ligat: ⁊ cõtra illud uterq̃ȝ ſm ſuã ↄſciam fac: clericus tñ ſm opinionẽ ſuã falſam crederet ſe incurrere aliã penam ultra pctm̃ mortale. ⁊ ideo ipſe habet plura retractiua in caſu illo q̃ȝ laicus.

¶ Nunc quibus liceat baptiȝare addamus ⁊c. Diſtinctio. VI.

POſtquã magr̃ determinauit di. 5. de ptãte miſtri. hic determinat de ei⁹ ſtatu ⁊ gradu. De gradu in p̃mo. c. De ſtatu. ĩ ſequẽti capl'o. De illis võ qui ab hereticis. ⌊ Hoc ẽt ſciẽdũ eſt. ⌋ Hec eſt 3ª ps iſtius. 6. di. que ſil'r põt cõtinuari dupl'r cũ p̃cedẽtib⁹ ſicut ps p̃ncipalis ↄtra incidẽtalẽ. ⁊ põt diuidi vno mõ ut diuidať ↄtra totũ p̃cedẽs de baptiſmo a p̃n° di. 3ᶜ. ſicut ps p̃ncipalis cõtra incidẽtalẽ. ⁊ ſic diuiſa eſt di. 3ª. Alio mõ ut diſtinguať cõtra ea que p̃cedũt di. 5. ⁊ 6. ut dicatur p̃us fuiſſe determiatũ de ordine miniſtri. 2° de cõditione miniſtrãdi. ſiue ſic ſiue ſic eadeȝ eſt ſñia. ¶ Iſta ps diuidiť in duas ptes. p̃mo nãq̃ȝ deťminat de q̇buſdã cõcurrẽtib⁹ in baptiſmo. 2° de q̇buſdã p̃ambulis ad miniſtrationẽ baptiſmi. ſ. cathecīſmo ibi ⌊ Porro cuicti. ⌋ Prima ps hẽt. 6. In prima nãq̃ȝ tractat ipſe de vnitate baptiſmi. 2° de ſuſcipiẽte ibi ⌊ Illud ẽt ĩgrãdũ. ⌋ 3° de forma ibi ⌊ Queri ẽt ſolet. ⌋ 4° de certitudĩe hñda circa ſuſcipiẽtẽ ibi ⌊ Preterea. ⌋ 5° de intẽtione miniſtri ibi ⌊ Solet ẽt queri. ⌋ 6° de tp̃e baptizãdi ibi ⌊ Cognoſcẽdũ ẽt. ⌋

a.l. ſimpl'r.

CIrca iſtam di. querẽdum eſt de q̃tuor. ¶ p̃rimo de gradu miniſtri. ¶ 2° de vnitate baptiſmi. ¶ 3° de intẽtione miniſtri. ¶ 4° de iterabilitate baptiſmi. Queſtio. I.

DE primo quero vnã q̃onẽ. Utrȝ ſolus ſacerdos poſſit baptiȝare. Et arguiť q᷑ ſic. Iſidoruȝ de offi. li. 2. c. 25. Cõſtat baptiſmum ſolis ſacerdotib⁹ tradi. ¶ P̃. ſoli ſacerdoti conceſſum eſt dimittere pctã. Io. 20. ⁊ Matth. 18. In baptiſmo aũt pctã dimittunť. ergo ⁊c̃. ¶ Oppoſitũ de cõſe. di. 4. Romanus. ubi diciť: q᷑ romanus põtifex hoiem nõ iudicat qui baptiȝat: ſed ſpũs ſctũs ſubminiſtrat g̃ram baptiſmi: lȝ paganus ſit q baptiȝat multo magis uel eque q̇libet chriſtianus.

Rñdeo Cũ oporteat baptiȝãtẽ abluere baptiȝatũ qõ eſt actiue facẽ corp⁹ ei⁹ cõtingi ab aq̃. ⁊ hoc uel per motionẽ corporis ad aquã: utpote ĩmergẽdo: uel per motioneȝ aque ad corpus eius: puta p̃fundẽdo uel aſpergẽdo: necīa reqriť in baptiȝãte v̇tus motiua qua põt aliq̃ iſtorũ modoꝝ actiue abluẽ aliũ. Cũ etiã oporteat miniſtrũ p̱ferre v̇ba in q̇bus eſt forma: neceſſe eſt ipm̃ poſſe loq̇. Cũ etiã reqrať intẽtio in miniſtro ut dicer in 3° articulo: neceſſe eſt ipm̃ hẽre uſum rõnis. Simpl'r ergo nullũ ſuppoſitũ nãe ĩtellectualis excludiť a poſſe baptiȝare: niſi p̱pter aliquẽ illoꝝ triũ defectuũ: uel p̱pter plures uel oẽs ſil'. Cũ ergo nõ ſacerdotes multi poſſint hẽre ⁊ habeãt hec tria. ſeqtur q᷑ ſimpl'r poſſint baptiȝare. Dixi auteȝ g̃naliter ſuppoſitũ nãe intellectualis: q: ſi bon⁹ angelus baptiȝaret in corpe aſſũpto cũ oib⁹ p̃dictis cõditionibus: tũc ſupponẽdũ eẽt uerũ eẽ ei⁹ baptiſmũ q: nõ fieret niſi de p̃cepto dei: nec eẽt ille baptiȝatus ab angelo iterũ rebaptizãdus: ſicut michael p̱hibuit ep̃o dedicare eccl'iam ſuã in mõte gargano aſſerẽs eã a ſe dedicatã fuiſſe. Si etiã malus angelus in corpe aſſũpto baptizet ⁊ cõſtat q᷑ eſſet de p̃cepto dei: talis hñdus eẽt pro baptizato. quia opȝ malũ angelũ etiã ĩuitũ obedire deo. Sed non eẽt ſine certa reuelatione ſup hoc habita credẽdũ q᷑ malus angelus uere baptizaret. Cũ q: de⁹ non miniſtrat ſacra per excluſos finaliter a ſalute. Cũ q: ſi nõ eẽt artatus de p̃cepto diuino ad oppoſitũ: ſupponẽdũ eſt ſemp ipſum frauduleter agere: nec cõplete facere ea que eẽnt necīa ad ſalutẽ baptizati p̱pter inimicitiã quã hẽt ad ſalutẽ hoium ex inuidia p̱cedẽtem. ¶ G̃naliter etiã cõgruum eſt ab hoie viatore cõferri babitũ: ⁊ non ab angelo aliq̃. Cũ q: chriſtus qui ĩſtituit hõ fuit. Cũ q: in ſacro eſt aliqd ſenſibile ⁊ aliqd ſpũale: ⁊ per ↄñs magis cõgruit miniſtro ⁊ utẽti ſenſu ⁊ ĩtellectu q̃ȝ pure ĩtellectuali. ⁊ 3° q: per ſuſceptionẽ baptiſmi aſcribiť aliqs ut ſit mẽbrũ eccl'ie militãtis. ergo cõgruũ eſt hoc fieri per aliquẽ in illa eccl'ia. ¶ Tãdem dico q᷑ lȝ ſm p̃dicta q̃dlibet ſuppoſitũ hñs tres p̃dictas cõditiones poſſit baptizare ẽt cũ hoc cõgruit ſolũ hoiem viatorẽ baptizare: ↄgruũ tñ eſt iter viatores ſolũ ſacerdotẽ baptizare: ⁊ ſoli ſacerdoti congruit ex officio. cui⁹ eſt rõ: q: per baptiſmũ recipiť baptizat⁹ in collegiũ eccl'ie militãtis. receptio autẽ alicui⁹ in collegiũ ptinet ad p̃ſidẽtẽ: ⁊ hñtẽ auctẽȝ in collegio. Et ideo quãto aliqs hẽret maiorem auctoritatẽ in eccl'ia tãto magis ptineret ad euȝ recipere ⁊ introducere in eccl'iam: ⁊ per ↄñs baptizare. Unde magis cõpeteret ep̃o q̃ȝ ſimplici ſacerdoti ſi ſufficere poſſent epiſcopi. ſed propter paucitatem epiſcoporum ⁊ pluritatem baptizãdorum regulariter conceditur oibus ſacerdotibus. ¶ Per hoc apparet ad auctoritatem Iſidori. Loquitur

enim de officio baptiȝãdi: q: illud eſt commiſſum ſacerdoti. ¶ Ad rõneȝ dico: q᷑ ſolus ſacerdos põt dimittẽ pctã per modũ iudicis uel arbitrĩ. quõ remittunť in penitẽtia: ſed in baptiſmo v̇tute ſacramenti abſq̃ȝ arbitrio uel iudicio remittunť.

CIrca ſcõm p̃ncipale quero tria. ¶ p̃mo an vnitas baptiſmi neceſſario reqrat q᷑ ab vno miniſtro cõferať. ¶ 2° an reqrat ſil' eẽ ablutionẽ ⁊ p̱lationẽ v̇boꝝ. ¶ 3° q: vnũ eſt in ſe indiuiſum: ⁊ ab alio diuiſum an reqrat baptiȝãtẽ eẽ diſcretuȝ perſonaliter a baptiȝato. Queſtio. II.

AD p̃rimum arguiť q᷑ non: q: idẽ põt ſil' pluresȝ baptiȝare. ergo plures eũdẽ. ↄñtia pȝ a ſili. añs p̱bat. Cũ q: ſil' põt p̃fundẽ ſuꝑ os dicẽdo. Ego baptiȝo uos ⁊c̃. nec videť ibi aliqd deeſſe qn uterq̃ȝ ſit baptiȝat⁹. Cũ qa ſi eẽt monſtrũ hñs duo capita poſſet ſil' baptiȝare. ⁊ tñ p̱babile eſt ibi eẽ duas p̱ſonas: q: duas hẽt ptes p̃ncipales. Cũ 3° per ſil'e: q: idẽ ſacerdos põt ſil' plures hoſtias ↄſecrare. ¶ Itẽ qñ ad aliquẽ effectũ cõcurrũt plura eque p̃ñt illa fieri a pluribus ſicut ab vno appet de domo: q: eque põt vn⁹ lapis apponi ab vno ⁊ alius ab alio: ⁊ tãdẽ cõplebiť domus: ſicut ſi oẽs lapides uſq̃ȝ ad ĩductionẽ forme apponerenť ab eodẽ. appet ẽt in alio exẽplo ubi ẽ maior vnitaſ effect⁹. eque enim põt nauis ꝑhi vno tractu a plurib⁹ ſicut ab vno hñte eq̃lẽ v̇tuteȝ illis. Sed in baptiſmo cõcurrũt plura ut ablutio ⁊ p̱latio v̇boꝝ. ergo eque põt cõferri a duob⁹: quoꝝ alter abluat ⁊ alter dicat v̇ba: ſicut ab eodẽ abluẽte ⁊ loquẽte. ¶ Oppoſitũ. Miniſter ibi rep̃ñtat chriſtum qui eſt mediator dei ⁊ hominum.

Reſpondeo. Plures baptiȝare põt itelligi uel eũdẽ ſuſcipiẽtẽ: uel plures ſuſcipiẽtes. ⁊ utrũq̃ȝ adhuc ſubdiſtinguiť: q: ſi eũdẽ uel uterq̃ȝ totũ facit uel vnus abluit ⁊ v̇ba alius p̱fert: puta vnus mut⁹ eſt ⁊ tñ abluit: alter mancus eſt. ⁊ v̇ba p̱fert. ¶ Scõm ẽt mẽbrum ſubdiſtinguiť: q: ſi baptiȝãt plures uel manifeſte diſtinctos uel ĩmanifeſte ut in mõſtro de quo dubitať ſi eſt vna p̱ſona uel due. De his q̃tuor membriſ per ordinẽ. ¶ De p̃mo dico q᷑ ille eſt baptiȝat⁹: q: nõ eſt uerſil'e q᷑ vnus faciẽs annullet factũ alterius: ſed ſi tñ vnus eoꝝ faceret qõ facit factũ eẽt. ergo nihil minus qõ facit factũ eſt alio ſimil'r faciẽte. ¶ Circa hoc duo ſunt dubia. p̃mũ: q: nõ põt ideȝ eẽ a duab⁹ cauſis totalib⁹. vnus aũt abluẽs ⁊ p̱ferẽs v̇ba eſt cã totalis in baptiȝãdo: ⁊ hoc illa cauſalitate que cõpetit miniſtro. ergo nõ põt idem baptiſmus eẽ ab alio qui ſit idẽ cãtor in eodẽ ordine. maior p̱bata eſt al's per hãc p̱põnẽ: q: nihil cauſat quo nõ exñte nihil minus eſt effectus. ¶ P̃. ſi agẽs ⁊ forma qua agit ſunt aliud ⁊ aliud: ⁊ ſola ĩducta erit alia. B accipiť a Cõᵗᵉ. 5. phyᵉ. 2. ↄᵗᵒ. Sȝ hoc eſt aliud ⁊ aliud agẽs ſicut miniſtro competit agẽ: ⁊ alia ⁊ alia forma qua agit: q: alia ⁊ alia intẽtio in iſto ⁊ in illo. g̃ ſimpl'r alia baptiȝãdi actio. Sed cuilibet actioni corrñdet ſua paſſio. ergo ſunt ibi plures baptiȝationes paſſiue. ⁊ per ↄñs pluresȝ baptiſmi. ¶ Ad p̃mũ cõcedo illã maiorẽ de cã inducẽte formã effectiue. hic aũt inducit formã deuſ nõ miniſter. ¶ Et ſi obĳcias ſaltẽ formã baptiſmi ut eſt ſacr̃m ĩducit miſter. ⁊ ſic ſunt due cãe ⁊ urq̃ȝ totalis. ¶ R°: ſi uterq̃ȝ abluat: neuter in abluẽdo

a.l. cante eodem. in p̃ di. 2°.

a.l. hic.

eſt cã totalis. ⁊ hoc ſiue ablutio ſiat ĩmergẽdo. tũc enim ambo mouẽt corp⁹ ĩmerſi vno motu cãto a v̇tute motiua amboꝝ. Et lȝ alť poſſet illũ motũ cãre: tñ qñ ſil' mouẽt neuter utiť tota ſua v̇tute motiua q̃ poſſet ea uti: ſicut appet qñ duo portant vnũ põdus qõ alter ſolus poſſet portare. Siue ſiat p̃fũdẽdo uel aſp̱gẽdo. lȝ uterq̃ȝ madefaciat aq̃ a ſe perfuſa uel aſp̱ſa. neuter tñ madefacit tota illa madefactiõe que eſt per aſp̱ſionẽ amboꝝ. ¶ Sȝ adhuc videť ſtare difficultaſ: q: uterq̃ȝ eſt cã totaliſ reſpectu p̱lationis v̇boꝝ: ⁊ ſic quãtũ ad vnam ptẽ effectus exterioris qui eſt ſacr̃m erũt due cãe totales ⁊ hoc eſt ĩpoſ'e. ita de pte effect⁹ ſic̃ de toto. ¶ R°. difficile eſt qn alteri⁹ v̇ba ſup̱fluant: ita q᷑ non ſint per ſe ps vni⁹ ſacri: q: ponẽ duo eiuſdẽ rõnis eẽ ptes vni⁹ qõ ſimpl'r eẽt p̱fectũ hñdo alterũ eorũ p̱ pte: vȝ ſup̱fluũ. que aũt ſup̱fluãt: ⁊ cui⁹ p̱fercũſ diſficile eſt aſſiĝre: q: q̃ rõne illa ⁊ iſta: ⁊ ita urq̃ȝ uel neutra: q: uterq̃ȝ eque cõplete ⁊ ↄſil'i ĩtẽtiõe p̱fert ¶ Rñſionẽ quere. Dici põt q᷑ baptiȝan̄ hui⁹ ul' illius ualet. ſ. cuius baptiȝationẽ deus acceptauit; Cuius võ determinate: nobis penitus incertum; eſt ſolus nouit deus: ⁊ cui uoluerit reuelare. ¶ Ad 2ᵐ argᵐ de actione ſi ponať in paſſo uel in agẽte dubiũ eſt ſi in paſſo nõ eſt plures real'r niſi paſſiones ſint plures: nec paſſiones ſũt plures qñ forma recepta in paſſo vna eſt. ⁊ B tenẽdo negãda eẽt illa p̱põ maior que accipiť a cõmeᵗᵉ. Si auteȝ actio ponať in agẽte ſiue abſolutũ ſiue reſpect⁹ ad paſſum: tũc põt ↄcedi maior: ſed tũc illa eſt falſa. diuerſis actionib⁹ corrñdẽt diuſe paſſiões. Quocũq̃ȝ g̃ mõ dicať de actione nõ poniť plures eẽ paſſiuaſ baptiȝatiões ſed vnicã. ¶ Et ex iſto videť ſeq correᵐ. q᷑ ſacr̃m baptiſmi magis eſt baptiȝatio paſſiua q̃ȝ actiua: q: plurificata baptiȝatiõe actiua non plurificať paſſiua: nec baptiſm⁹: q: paſſiua eſt vna Iſtud aũt illarũ videť p̱babile: q: baptiȝat⁹ p̱prie ſuſcipit ſacr̃m. ſuſcipit aũt p̱prie ablutionẽ paſſiuã ⁊ nõ actiuã: niſi dicať idẽ real'r. ¶ De 2° membro di. dico q᷑ utroq̃ȝ ſeorſum aliqd faciẽte: ⁊ neutro totũ ſil' ſic abluẽte ⁊ p̱ferẽte v̇ba nihil ſit. nec eſt alia rõ niſi ĩſtitutio dei: qui ſicut uoluit eẽ vnũ p̃ncipale agẽs: ita uoluit hẽre vnũ miniſtrũ in coll'one integra ſacri. ¶ Hoc ẽt appet accipiẽdo iſtã formam qua nos utimur. nã per v̇ba illa p̃ferẽs ea ſignificat ſe abluẽ: nõ aũt debet orõ eẽ falſa: que eſt forma ſacroꝝ ueroꝝ. ↄſil'r ẽt debet ĩtelligi v̇bũ grecorum dicẽtiũ baptiȝeť ⁊c̃. q: nõ eſt tñ dep̱catio: ſed etiã quedã efficax optatio: ut ſit ſenſus per iſtũ actum meũ circa iſtũ baptiȝeť ille. ¶ De 3° mẽbro diuiſionis cõcediť q᷑ idẽ plures ſil' aſp̱gẽs uel fundẽs ⁊ ſimul p̱ferẽs formã in plurali dicẽdo. Ego baptiȝo uos. baptiȝat ſimul oẽſ: tñ peccat mortal'r: quia nõ ſeruat formã impoſitã ſibi ab eccl'ia: niſi forte eẽt tãta neceſſitas q᷑ ĩmineret mors oium: ⁊ ſi ſingulos baptiȝaret ſigillatim aliqs eoꝝ foret mortuus anteq̃ȝ alios baptiȝaſſet. ¶ Sed hic eſt dubiũ utrũ tũc ſit vnus baptiſmus. videť q᷑ nõ: q: plures ſunt baptiȝati: ⁊ per ↄñs plures baptiȝatiões paſſiue: ⁊ ita plures actiones ⁊ plures baptiſmi. ¶ Sed oppoſitũ videť: q: nõ eſt niſi vnica forma nam v̇ba tñ ſunt ſemel p̱lata. ¶ Poſſet tñ magiſ cõcedi q᷑ ſunt plures baptiſmi tenẽdo illud qõ dictum eſt q᷑ ſacr̃m baptiſmi eſt baptiȝatio paſſiua. ¶ Et tunc ad argumẽtum dicẽdum q᷑ nõ opȝ ad plurificationẽ alicui⁹ oia que ſũt in illo p̱lificari: ſȝ

Reſpõſio aliorum.

a.l. baptizari.

a.l. iſte.

ſufficit aliqꝺ eoꝝ plurificari ad hoc ꝙ totū plurificet. ⁊ illa ēt forma nō eſt ſimplr̄ vna: q: li uos icludit in ſe ſingulare pluries geminari. ¶ An autē caſus neceſſitatis qui poſitꝰ eſt de pluribus ſtatim morituris excuſaret miniſtrū utentē illa forma. baptiço uos a pctō mortali. dubiū eſt. videt̄ tñ hoc rōnabile: q: exquo ī ptāte eccl'ie fuit determiare iſtā formā ad illa ỽba. baptiço te ſicut dictū eſt ſup̄ di. 3. q. 2. nō videt̄ ꝙ ipſa uoluerit aliquē ita ꝑciſe ad illā formā artare ut per hoc alicui ꝑcluderet̄ via ſalutis. nūc aūt in caſu ꝑdicto alicui illoꝝ ꝑcludit̄ ſalus ſi nō poſſet aliqs ſine pctō mortali uti iſta forma. baptiço uos. nam ſi in quocūq̄ caſu eēt peccatū mortale nullus deberet eos ſic baptiçare. null'ꝯ enim debet ſalutem alterius procurare peccando in ſe mortaliter.

Per Priſcianum.

De quarto mēbro diſtinctionis dico ꝙ ſi tēpus hēri pōt ad diſcernēdū an monſtrū ſit ſimplr̄ vna pſona uel due. de hoc debet hēri diligēs ingſitio anteq̄ baptiçetur. pōt aūt ingſitio hēri ul' ex ptibꝰ corpis: puta ſi ſint duo capita: uel due ſpine dorſi: uel ꝑncipale indicium de cordibꝰ: ſed illud nō pōt eē facilr̄ euidēſ dū viuit. ſed nec ſignū de duobꝰ capitibꝰ eēt oino certū: q: poſſe eēt aliquā cellulā in mrīce eē pforatam per totū pterq̄ in pte ſupiori: ⁊ tūc ꝯcurrerēt ptes ſeminis cadētes in diuerſis icaſtraturis mrīcis ꝑ tota pte iferiori: ⁊ diſtinguerent̄ in pte ſupma ⁊ ibi formarent̄ duo capita: cū tñ reliq̄ mā nō ſufficeret niſi pro formatione vnius pſone. ¶ Breuiter euidētiſſimū ſignū diſtinguēdi eſt per actū itellectus ⁊ uolūtatis. ſi eni ſunt due aie nō eſt necīū vnā ſcire qcqd ſcit alia: ⁊ uelle qcqd vult alia: tñ raro uel nunq̄ accidit ꝙ ſint due aie: qn ſint duo capita: ul' due ptes ꝑncipales capitis: ſ; nō ecōuerſo. ⁊ ſi quo mō poſſit dephēdi diuerſitas itellectuū in itelligēdo: puta ꝙ per aliqꝺ ſignū dephēderet̄ idē ſciri ⁊ neſciri. uel poſſet dephēdi diuerſitas uolūtatū: puta ꝙ eēt ibi uelle ⁊ nolle de eodē abſq̄ dubitatiōe tenēdū eēt ꝙ eēnt ibi due aie. Sed iſtud nō pōt iudicari niſi de mōſtro adulto. q̄le ponit̄ fuiſſe in frācia: hñs due capita: quoꝝ vnū expſſit nolle de eo de quo aliud expſſit uelle. vnū eni uoluit ꝯtinē ⁊ ſobrie viuē: ⁊ aliud laſciuire ⁊ epulari: ⁊ cū vnū per os ſuū excederet reliquū clamabat ſe g̃uari. ¶ De tali mōſtro dico. ꝙ ſi certitudo pōt hēri ⁊ ſint partes de qbꝰ pꝫ ꝙ ptinēt ad diſtinctas pſonas ſepati pfundi deberet iſta ps ⁊ illa cū iteratione forme in ſingulari ſup utrūq̄. Si aūt certitudo hēri nō poſſit baptiçādus eſt ſaltē in illis ptibꝰ que ꝑncipalr̄ ptinēt ad vnū cū forma in ſingulari. ⁊ 2ᵒ abluēde ſūt alie ptes que nō vident̄ ꝑncipalr̄ ptinē ad illuꝫ ꝑmū. ⁊ hoc cū forma que ſeruāda eſt in illis de qbus eſt dubium que ponit̄ extra de baptiſmo ⁊ eiꝰ effectu. de quibus.

Regula.

Ad primū argᵐ. añs nō eſt uerū loquēdo de vno baptiſmo. nā ſi idē baptiçat plures hoc eſt pluribꝰ baptiçationibꝰ paſſiuis: ⁊ ita ſunt plures baptiçatiōes. ¶ Et ſi itēdat ꝓbare maiorē loquēdo de vnico baptiſmo. ¶ Rᵒ ꝙ hoc nō ꝓbat ꝑma ꝓbatio de multis ſil' aſperſiſ ut pꝫ in 3ᵒ mēbro diſtinctiōis. neq̄ ſcda ꝓbatio de monſtris: q: eēnt due pſone in mōſtro eēnt ſigillatim baptiçāde. uel ſi ſil' baptiçarent̄ ſub hac forma ego baptiço uoſ q̄uis miniſter peccaret ſine neceſſitate que nō poſſet de facili iueniri. talis. ſ. ꝙ non poſſet expectari ſigillata baptiçatio eoꝝ. eſſent tñ duo baptiſmi ſicut dictū eſt in tertio mēbro diſtinctionis. ¶ Ad tertiā ꝓbationē de eucharistia: q̄uis ſacerdos ꝓferēdo ſemel ỽba plures hoſtias conſecret ſil': tñ ſunt ibi plures ꝯſecrationeſ paſſiue: ⁊ ēt poſſet cōcedi ꝙ eēnt plures eucharistie: ſicut plures hoſtie. ſilr̄ plura vina cōſecrata ſicut plura vina. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ in aliquo cōcurrūt plura: q̄rū quodlibet ſine alio eſt aliqd in ſe. ⁊ ſicut eſt aliqd ī ſe: ita pōt pmanē ut ſit aliqd totius: ſicut eſt in illo exēplo de ptibus domus. hoc mō nō eſt in ꝓpoſito: q: nec ỽba ſine ablutioue ſunt aliquid baptiſmi nec ablutio ſine ỽbis. ¶ Et ſi dicas ſaltē illa ut ſil' exñtia ſunt ad baptiſmū. ⁊ ſic pñt adhuc eē a diuiſis. hoc uerū eēt ſi nō eēt vnitas efficientis reqſita inquātū illa cōſtituūt vnū ſignū. eſt aūt reqſita ꝓpter ordinationem ꝑncipalis agētis ⁊ inſtituētis: iſtud nō eēt ſignum efficax niſi totaliter miniſtret̄ ab eodem.

Queſtio. XII.

Ad ſecūduꝫ ſic ꝓcedit̄ ⁊ arguit̄ ꝙ nō oportea ſil' eē ablutionē ⁊ ꝓlationē uerboꝝ. q: eucharistia eſt vnū ſacr̄m: ⁊ tñ inter ỽba cōſecratiōis ſup panē: ⁊ ỽba ꝯſecrationis ſup vinū eſt magna iterpoſitio: q: ab illo loco. ſil'r mō. uſq̄. hic eſt calix. ¶ Oppoſitū Aug. ſuper Jo. omel'. 80. ⁊ j. q. j. Detrahe. Accedit ỽbū ad elemētū ⁊ fit ſacr̄m. ¶ Ad iſtā. q. pꝫ ꝙ reqritur ſimultas. ⁊ ꝑncipalis rō eſt inſtitutio chr̄i inſtituentis hec duo tanq̄ vnū ſignū cōpletū ad ſignāduꝫ effectū ita ꝙ neutrū eēt ſignū ſine alio. ¶ Sed q̄lis ſimultas? Una opio ſup illud. c. Detrahe. dicit ꝙ aq̄ per ſe nō eſt ſacr̄m: ſed qñ cōiūcta eſt cū ỽbo. ſ. in ultima ꝓlatione ipſius forme: ⁊ hoc uerū eſt: dicit gloſator: ſm eos intātū ꝙ ſi in illo inſtāti in q̄ forma terminat̄ ⁊ aqua fit ſacr̄m puer nō eēt in aq̄ nō eēt baptiçatꝰ. nō tñ ſeqtur ꝙ aſinus poſſit bibere ſacr̄m: qꝺ arᵐ tāgit ibi cōtra Hādulphū dicētē ꝙ aq̄ eſt ſacr̄m: ſed iō nō ſeqtur contra illos: q: dicūt aquā eē ſacr̄m tm̄ in illo ultimo inſtāti: nec mirū eſt ſm illū: ſi incipiat ⁊ deſinat eē in eodē inſtanti: cū hoc ſit repire in alīqs caſibꝰ ſm legeꝫ: ⁊ ponit vnū caſum. ff. de acceptilaꝫ. l. āñpenul. ⁊ rephēdit illud exēplū. ſed ponit aliud de ſeruo dato uxori a viro ut eū manumittat. nā in eodē inſtāti incipit ⁊ deſinit hēre dñium. ff. de dona. iter virū ⁊ uxo. Q. aūt. §. ulti. Aliud exēplū pōt poni ubi qs ſilr̄ incipit ⁊ deſinit eſſe debitor. ut. ff. ad uellei. debitrix. ¶ Ille bñ pñt eē obiectiones ⁊ ſubtilitates Bernardice. ⁊ qdē ſatis aſinine timēdo ne aſinꝰ bibat ſacr̄m: q: aq̄ neq̄ añ ꝓlationē ỽboꝝ: nec in ꝓlatione: nec in ultimo inſtāti: neq̄ breuiter vnq̄: neq̄ ſine ỽbis uel cū ỽbis eſt ſacr̄m: ſed ipſa ablutio in aq̄ ⁊ ad bibēdū illā non pōt uenire aliqs aſinus: nec iſta ſimultas ultimi inſtātis ꝓlationis uerboruꝫ ⁊ ablutionis eſt necīa. nā apl'i baptiçātes tria millia vno die. Actu. 7. non ſemp cū ultima ſyllaba forme aſpſerūt: ita ꝙ tūc aq̄ tetigerit baptiçatū. Q. etiaꝫ ipſe adducit ỽtutē aliquā eē in aq̄ in ultimo inſtāti ⁊ ſtatim deſinere nihil eſt ꝓprie intelligēdo ỽba: q: pmanēs qñ deſinit eē nō eſt: qñ incipit eſſe eſt. habet enim ꝑmū ſui eſſe ⁊ nō ultimū. ergo ſi ſimul incipiat ⁊ deſinat ſimul eſt ⁊ nō eſt. nec illud oportet ꝓpter hoc ut nō remaneat virtus in aqua poſt actū baptiçandi. q: nec aliq̄ ỽtus eſt in aq̄ qñ actu baptiçās utit̄ ea ſicut tactū eſt di. j. nec ille concordātie legis ꝓbant idē incipe ſil' ⁊ deſinē. Sed hñt ſuū itellectū quꝺ dñs alio mō icipit hēre dñiū ſui dati uxori quā ꝑus habuit: ⁊ deſinit hēre eo mō q̄ ꝑus habuit. habuit eni ꝑus imediate: ⁊ nūc habuit mediate: q: nūc eſt ſuus uxoris. ¶ Dico g̃ ꝙ talis ſimultas reqrit̄ q̄lis reqrit̄ in actibꝰ humanis. noluit eni chr̄s nos obligare ad tā ſubtilē ſimultatē quā vix poſſet hō pcipe uel ſeruare. iudicat̄ aūt ſimultas iter factū hoīs ⁊ ỽbū: qñ icipit vnū anteq̄ totalr̄ finiat aliud: ⁊ hoc idifferēter: ſiue iſtud ꝑus finierit q̄ꝫ aliud uel ecōuerſo. ỽbi grā. ſi qs dicat illā orōnē: facias b': ⁊ fricet barbā: ſiue icipiat actū ſuū añ ꝓlationē ſiue ecōuerſo. dū tñ vnū nō finiat̄ cōplete añ iceptionē alteriꝰ dicet̄: ille ſil' dixit hoc: ⁊ fecit hoc. Ita dico ꝙ ſiue ſacerdos ꝑus imergat vna imerſione ubi moris terre eſt ter imergē: ⁊ poſtea icipiat ỽba cū ſcd'a imerſione: ſiue ꝑus incipiat ỽba dicē. ⁊ dicto. Ego te baptiço. imergat cuꝫ illis ỽbis ſequētibꝰ eſt ſufficiēs ſimultas: dū tñ ꝓlatio nō finiat̄ añ iceptionē ablutionis: nec ablutio finiat̄ añ iceptionē ꝓlationis: talis ſimultas eſt ſufficiēs ad baptiſmū. ¶ Ad argᵐ de eucharistia dicēdū ꝙ nō eſt talis vnitas iter ſpēs panis ⁊ vini q̄liſ eſt in ſacr̄o baptiſmi. ille eni nō ſunt ptes tales q̄rū neutra ſigt̄ ſine altera. uere enim ſpēs panis continet corpꝰ chr̄i ēt ſine cōſecratione ſanguinis: ſ; hec uerba nihil ſunt baptiſmi ſine ablutione: nec econuerſo.

Queſtio. IIII.

Ad tertiū arguit̄ ꝙ non opꝫ baptiçātē pſonalr̄ diſtingui a baptiçato: q: ſacerdos pōt ſibiipſi dare eucharistiā: ut patet in miſſa. g̃ ſic pōt recipe ſacr̄m illud a ſeipſo: ita ⁊ iſtō. ¶ Cōtra. ex̄ de bap̄ ⁊ eiꝰ effe. debitū. ¶ Iſta. q. ſoluit̄ expſſe in illo. c. debitū. pro pte affirmatiua. ad qꝺ adducit̄ figura: auc̄tas: ⁊ rō ꝯgrua. Figura eſt: q: chr̄s ad hoc ſignādū: nō a ſe: ſed a Joāne baptiçari uoluit. Auc̄tas colligit̄ ex uerbis dñi dicētis apl'is. Ite baptiçate oēs gētes in noīe pr̄is ⁊c̄. ubi diſcipulos expm̄it in ſcd'a pſona ⁊ baptiçatos i tertia. Ratio que inuit̄ ibi eſt iſta: q: in baptiſmo celebrat̄ illa ſpūalis gñatio de qua ỽitas ait. Opꝫ uos naſci denuo. Sic̄ g̃ in carnali gñatiōe aliꝰ eſt q gignit ⁊ aliꝰ qui gignit̄: ita ⁊ in ſacr̄ali gñatiōe aliuſ dꝫ eē q ſpūalr̄ gñat: ⁊ aliꝰ qui ſpūalr̄ gñat̄. ¶ Ad argᵐ dico. ꝙ ſuſceptio eucharistie nō eſt ſacr̄m ſic̄ tāget̄ in mā de eucharistia. ſed eſt comeſtio ſeu pceptio ſacr̄alis. baptiſmꝰ aūt eſt ſacr̄m. ¶ Et ſi arguas. ſacerdos ſaltē miſtrat ſibi ſacr̄m eucharistie g̃ pari rōne pōt iſtud. ¶ Rᵒ. miſtrare illud ſacr̄m nō eſt ſacr̄m: q: ſacr̄m illud nō cōſiſtit in uſu: ſ; miſtrare ſacr̄m baptiſmi eſt ipm̄ ſacr̄m. ⁊ rō diuſitatis eſt: q: ſacr̄m baptiſmi cōſiſtit in uſu eēntialr̄: ⁊ nō ī aq̄ ut dictū eſt in. q. ꝑcedēti. eucharistia aūt eſt q̄dda pmanēs diſtinctū ab uſu ſacr̄i: q̄uis ergo aliqs poſſet eē in uſu ſacr̄i pmanētis miniſter ⁊ ſuſcipiēs illum uſum. non tamē pōt hoc in ſacr̄o qꝺ eēntialiter conſiſtit in uſu.

Mat. ultiᵒ

Joha.

Romaꝰ. 3.

Queſtio. V.

Circa tertiuꝫ ꝑncipale quero duo. ſ. ꝑmo utrū in baptiçāte reqrat̄ intētio baptiçādi. ſ. 2ᵒ an reqrat̄ in eo actualis itētio baptiçādi. ¶ Ad ꝑᵐ arguit̄ ꝙ nō. q: non hñs fidē pōt baptiçare. patet hoc de pagano. de cōſe. di. 4. Romanꝰ. Sed nō hñs fidē nō hēt itentionē: q: null'ꝰ vult fieri qꝺ nō credit poſſe fieri. ¶ D Aug. ſup Joā. omel'. 5. Nō timeo ebrioſum in actu baptiçādi. Sed pfecte ebrioſus nō pōt hīe uſuꝫ rōnis. g̃ nec itētionē. ¶ Cōtra. magr̄ in lr̄a. c. j. Solet ēt. in hoc ingt ſic̄ in alīqs ſacr̄is: ſicut forma eſt ſuāda: ita itētio celebrādi eſt hñda. ¶ Ad iſtā. q. coit̄ cōcedit̄ ꝙ ſic. ad qꝺ ponit̄ talis ꝯgruitas: qñ ex aliqbꝰ duobꝰ fit vnū opꝫ ꝙ hoc fiat per aliqꝺ ꝯiūgēs illa. uerbum ⁊ elemētum cōcurrunt ad vnum baptiſmum. ergo requiritur aliquid coniungens illa hoc aūt cōiungēs nō pōt eſſe ſuſcipiens: q: hēt rōnē mãe ⁊ ſuſceptiui. g̃ opꝫ ꝙ ſit in miſtro: ſed tale nihil videt̄ niſi itētio: q: ipſe miſtrās per potētias exteriores: puta motiuā qua abluit: ⁊ expſſiuaꝫ q̄ ꝓfert ỽba cāt illa ut diſtincta. Hec rō nō videt̄ multū efficax. q: in ſigno iſtituto ad placitū pñt multa cōcurrē ad rōnē vniꝰ ſigni pp̄ actionē iſtituētis: ſ; nihil aliud ſit a quo hēat vnitatē. patet de circulis ornatis folīqs viridibꝰ ⁊ alīqs multis ad ſignāduꝫ muſtū. ¶ Dico g̃ diſtinguēdo de itētione q̄tuꝫ ad obiectū: reſpectu cuiꝰ dr̄ itētio: ꝙ miſter pōt dici itendere: uel actū illū quē exercet: uel finē pp̄ quē talis actꝰ eſt exercēdus. 2ᵒ mō magis ꝓprie accipit̄ itētio: q: magis reſpicit finē ꝓpter quē itēdit̄: ut pꝫ liᵒ 2. tñ ꝑ mō alr̄ accipit̄ ut pꝫ per Augᵐ. 9. de tri. ⁊ alibi frequēter. ubi vult ꝙ itētio copulat itelligētiam cū parēte. hoc ēt mō accipit̄ itētio. 2. phyꝰ. ubi agēs ex itētione qꝺ dr̄ agēs a ꝓpoſito diſtinguit̄ contra agēs nāle. Dico g̃ ꝙ opꝫ miſtrū hēre itētionē ꝑmo mō. ſ. reſpectu actꝰ quē exercet. cuiꝰ rō eſt: q: itētio reqrit̄ in quocūq̄ hoīe agēte aliqd nō fortuite: uel exercēte aliquē actū humanū ꝓpe loquēdo de actibus humanis qui. ſ. cānt̄ per itell'm ⁊ uolūtatē ab hoīe. ille aūt actꝰ quē miniſter dꝫ exercē dꝫ eſſe humanꝰ in eo: ⁊ nō caſualis uel fortuitꝰ. eſt eni actꝰ ad quē deꝰ obligauit miniſtrū ex pte ſui: ⁊ ſuſcipiētes ex pte ſua. actꝰ aūt ad quē hō obligat̄ dꝫ eē humanus nō caſualis uel fortuitꝰ: q: ſup fortuita non cadit obligatio: ipſa ēt obligatio eſt ut hō itēdat illū ad qꝺ obligat̄. Si loq̄mur de itētione ſcd'o mō. ſ. reſpectu finis pp̄ quē talis actꝰ eſt exercēdus. Dicendū ꝙ talis finis eſt duplex. ſ. ꝑncipalis ⁊ remotus utpote ꝙ baptiçatꝰ fiat filiꝰ regni q̄lis fieri nō pōt ſi nō hēat grām per quā eſt dignꝰ vita. aliꝰ eſt ꝓximus ⁊ minꝰ ꝑncipalis: ut. ſ. baptiçatꝰ fiat chr̄ianꝰ ſiue mēbrū eccl'ie militātis: ⁊ utrūq̄ finē pōt aliqſ itēdē in ul'i uel in pticulari. ¶ Dico g̃ ꝙ intētio finiſ ultimi nullo mō reqrit̄ in baptiçāte: q: paganꝰ nullo mō itēdit ordinare iſtū quē baptiçat ad vitā eternā. reqrit̄ tñ intētio reſpectu finis ꝓximi. ⁊ h' uel in pticulari uel in gñali. in pticulari: ut ſi intendat iſtū itrare legē chr̄ianoꝝ ſeruādā. in gñali: ſi ī tēdit facē circa iſtū qꝺ chr̄iani ſolēt facē circa ſuoſ. ¶ Rō aūt q̄re reqrit̄ iſta itētio reſpectu finis ꝓximi: ⁊ nō reſpectu finis ultimi eſt cōgrua: q: ſ. deus uoluit iſtū actū exercitū a miſtro eē humanū ī eo: ⁊ nō tm̄ ut eſt talis actꝰ in nã: q: in hoc nō diſtiguerēt a q̄cūq̄ alia balneatione cū alīqs ỽbis. ſed inq̄tū eſt actꝰ alicuiꝰ ut miniſtri exercētis ſignum dei. hñs aūt aliquē actū humanū intēdit finē illiꝰ actꝰ ut eſt ſibi actus humanus. ergo miniſter intēdit finem ꝓximū iſtius actꝰ: ut eſt ſibi impoſitꝰ: ſed finis ille ultimus. ſ. ordinare iſtū ad vitā eternā: nō eſt finis huius ut eſt actꝰ humanus ad quē finem oporteat actū iſtum ordinare ut ſit ſibi humanus. ¶ Hoc aūt rōnabile eſt ul'r in uſu ſigni practici. ſi qs enim legiſlator inſtitueret in ſua politia ta

Ri. pñti di. ar. j. q. 2.

a. l. interſecātibus ſe.

Cap̄ ultīo.

T. c. 9. tīñ

Universidad de Deusto Biblioteca

ctū manus eē ſignū practicū amicitie:nō intende-
ret ꝙ utētes illo ſigno ꝓciſe hērēt actū humanum
circa iſtud inquātū eſt tale qd mālit̃:ſed inq̃tuʒ
eſt tale ſignū iſtitutū. ⁊ ſi diſpoſuiſſet oē tale ſignū
facere ſeruari:nō faceret hoc ſeruari niſi hō exerce
ret actū iſtū ubi eſt inſtitut⁹ ad talē finē. ¶ Sʒ cō-
tra iſtā obījcit ſic. Inſtr̄m nō opʒ ꝙ hēat actionem
ꝓpriā:q: in actione ꝓpria nō eēt inſtr̄m ſed princi
pale agēs.nec multo magis opʒ ꝙ inſtr̄m hēat in-
tētionē reſpectu finis:ſed ſufficit ꝙ dirigat̃ a ꝑnci-
pali agēte intēdēte finē.miniſter eſt inſtr̄m dei.er-
go ⁊c̃. ¶ P̄.ad ſacr̄m nihil per ſe reqrit̃ niſi uł ps
uel res ſacri.ſed intētio nō eſt ps nec aliqd ſacri:q:
nō eſt aliqd ſenſibile:nec eſt res ſacri:que res ſacri
eſt in ſuſcipiēte ſacr̄m. ¶ Ad ꝑmū dico ꝙ aliō eſt
loq̄ de cā ſcdā. ⁊ aliud de iſtr̄o ꝓprie dicto:de qua
di.tractatū eſt ſup̄ di.j.cā eni ſcdā hēt formā ꝓpriā
in eē q̄eto que eſt ſibi rō agēdi in ordine ſuo: ⁊ hoc
reſpectu eiuſdē effect⁹:reſpectu cuius agit cā ꝑnci
palis in ſuo ordine:ita ꝙ uł̃r ſcdā cā ꝓpria accepta
effectū ꝑncipalis cāe per formā ſuā ꝓpriā attigit.
in ṽtute tm̄ cāe ꝑncipalis agētis:q: ſubordinat̃ illi.
ſed inſtr̄m ꝓprie ſi ponit̃ actiuū:uel nō attingit ef
fectū ꝑncipalis agētis:ſed tm̄ aliquā diſpōnē ꝑuiā
quō q̄litas alterās dr̄ inſtr̄m ſubē ad gn̄andū ſbāʒ
ꝫ tm̄ nō eſt ꝙ ſit inſtr̄m in actione alterādi:imo re-
ſpectu alterationis eſt ꝑfectū ꝑncipiū.intātū ꝙ ſi
per ſe eēt per ſe poſſet alterare.ſed ſolū pp̄ hoc dr̄
inſtr̄m reſpectu ſubē:q: agit ad aliquā formā que
eſt diſpō ad ſubāʒ.vn̄ ad ſubāʒ diceret̃ magis agēſ
diſponēs:ut diuidit̃ cōtra ꝑficiēs q̄ʒ agēs inſtr̄ale
diuiſum cōtra ꝑncipale.uel ſi ponat̃ inſtr̄m actiuū
⁊ tm̄ attingēs terminū ꝑncipalis agētis.in hoc di-
ſtinguit̃ a cā ſcdā:q: nō hēt in eē q̄eto formaʒ que
ſit ꝑncipium agēdi in ſuo ordine:ſed tm̄ in actuali
motione. ⁊ recipit eā dū actuał̃r mouet̃. ⁊ de quo-
cūq̄ʒ illoꝝ triū.ſ.cā ſcdā ꝓprie dicta: ⁊ cā iſtr̄ali diſ
poſitiua: ⁊ inſtr̄ali actiua per formā receptā i actu
ali motione.falſum eſt ꝙ nō hēat intētionē ꝓpriāʒ
eo mō quo agēs nāle hēt intētionē nālē:q: q̄dlibet
iſtoꝝ triū hēt formā ꝓpriā que eſt ſibi ꝓpriū ꝑnci
piū agēdi in ordine ſuo: ⁊ per ꝯñs ꝓpriā intētionē
q: formā actiuā nālē cōſeqtur itētio iſto mō. ¶ 4⁰
mō poſſet poni inſtr̄m ⁊ ꝓprie actiuū reſpectu to-
tius aliq̄ ps cui.ſ.ꝑmo cōuenit eē ꝑncipiū opatio-
nis ⁊ toti nō niſi per ꝑtē: ⁊ hoc mō ꝑbus uocat or
gana ꝑtes illas ſm̄ q̄s cōuenit toti opatio: ⁊ iſtud
q̄dā mō hēt intētionē ꝓpriā: ⁊ quodā mō nō.nam
forma ei⁹ actiua: ⁊ eſt ei⁹: ⁊ eſt toti⁹:ſed ei⁹ eſt ꝑmo
toti⁹ aūt eſt per ſe ſed nō ꝑmo. ⁊ eodē mō de intēti
one.nō eni eſt hic ordo ṽtutis ad ṽtutē in eē q̄eto:
ſicut in ꝑmo mēbro.nec ordo effect⁹ ad effectū ſic i
ſcdo.nec ṽtutis in fieri ad ṽtutē in eē q̄eto ſic in ter
tio.ſed eſt eadē ṽt⁹.diuerſimode tm̄ ꝑticipata in to
to ⁊ in ꝑte. ⁊ de iſto mēbro poſſet cōcedi ꝙ tale in
ſtrumētū nō hēt aliā intētionē a ꝑncipali agēte:ſi
cut nec aliā actionē ꝓprie hēt ps quā totū agēs ꝑ
ꝑtē:ſed alio mō hēt eādē. Exēplū ꝑmi.ſol ⁊ pr̄ re-
ſpectu gn̄ationis filij. Exēplū ſcdi.ignis ⁊ calor q
eſt diſponēs ad gn̄ationē alteri⁹ ignis. Exēplū ter
tij.color illuminat⁹ ⁊ ſpēs coloris in aere reſpectu
mutationis oculi ad ſpēm uel viſionē coloris. Exē
plū q̄rti.organū potētie nutritiue ⁊ totū aial reſpe
ctu nutritionis. ¶ Preter hec q̄tuor cōius dici cō
ſueuit nomē inſtr̄i de q̄buſdā alijs.ſ.de inſtr̄is arti
ficiāl a q̄bus ꝑmo tractū eſt nomē inſtr̄i ut de ſecuri

a.l.quia.

2.de aīa. ⁊ alibi ſepe.

⁊ ſerra: ⁊ hi⁹ de q̄b⁹ frequēter ponunt̃ exēpla iſta
que ut dictū eſt ſup̄ nō ſūt ꝓprie actiua:neq̄ʒ reſpe
ctu ꝑncipalis effect⁹ ſi agēs per talia attingit effe-
ctū ꝑncipalē.ſicut monetari⁹ per aliqō inſtr̄m atti-
git figurā imp̄mēdā monete que eſt terminus ei⁹
ꝑncipalis:neq̄ʒ forme diſponētis:ſi agēs per talia
agit ad diſpōnē ꝑuiā:ſicut per ſecurim agit ad diui
ſionē ligni que eſt ꝑuia forme arche:ſed tm̄ inſtr̄m
iſto mō dictū aliud a q̄tuor modis ꝑdictis eſt mo-
tū ſuſceptiuū effect⁹ ꝑoris ordinati ad effectuʒ po
ſteriorē:ita ꝙ receptū in eo hēt ordinē ad terminū
ꝑncipalē ſicut effect⁹ ꝓpinq̄or cāe ad effectū remo
tiorē.nō aūt hēt ordinē cāłitatis ꝓprie dicte. ⁊ de
tali poſſet cōcedi ꝙ inſtr̄m nō hēt actionē ꝓpriam
reſpectu effect⁹:q: nec hēt aliquā ṽtutē:nec in eſſe
q̄eto:nec in fieri: ⁊ iō ſimpł̃r nō eſt actiuū: ⁊ ꝑ con
ſequēs nec hēt itētionē ut cōuenit agēti. ¶ Patet
ergo quō illa maior debet itelligi de iſtr̄o:q: uł de
iſto:qō.ſ.nō eſt actiuū ſed receptiuū effectus ꝑoris
uel q̄rto mō de ꝑte reſpectu toti⁹ opantis per ꝑteʒ.
⁊ minor eſt falſa. ⁊ quātū ad q̄rtū modū ⁊ ēt quin
tū.imo miniſter eſt cā ſcdā reſpectu ablutionis:nō
tm̄ ut ablutio eſt:ſed ut ſacr̄alis. ⁊ iō hēt ꝓpriā itē
tionē cū ſit agēs uolūtariū ⁊ nō nāle.illā.ſ.que ꝑti
net ad cognoſcētē:ſed reſpectu ꝑncipalis effectus
baptiſmi.ſ.gr̄e pōt dici inſtr̄m reſpectu dei eo mō q
agēs diſpoſitiuū dr̄ inſtr̄m reſpectu ꝑficiētis in ſe-
cūdo mō: ⁊ tale agēs nō hēt intētionē reſpectu ter
mini ꝑncipalis agētis:ſed reſpectu ſui ꝓprij termi
ni: ⁊ ita cōcedo ꝙ nō eſt neceſſe baptiʒātē hēre intē
tionē reſpectu ultimi finis baptiſmi:ſʒ reſpectu ba-
ptiſmi. ¶ Ad 2m dico.ꝙ ad baptiſmū ꝑtinent aliq̄
tanq̄ʒ itrinſeca: ⁊ aliq̄ ut extrinſeca. ⁊ cōcedo ꝙ ni
hil itrinſece ꝑtinet ad ipm̄:uel ad fundamētū eius
niſi ſenſibile:tm̄ ſicut cā efficiēs reqrit̃ necio ad ipʒ
tanq̄ʒ cā extrinſeca.ita illud qō eſt q̄ſi ꝑncipiū agē
di tali cāe effectiue.ꝑncipiū aūt ultimatū determi-
nās agēs itellꝰale ad agēdū:eſt itētio:q: tale agēſ
per impiū uolūtatis eſt cā actiua motiua aliaꝝ po
tētiarū que ſubiacēt impio uolūtatis.q̄ñ ergo dr̄ ꝙ
nihil ꝑtinet ad ſacr̄m niſi ſit aliqd ſacri:uel res ei⁹
uerū eſt de eo qō eſt itrinſecū ipſius fundamēti uł
ſignati ipſius ſacri:ſed intētio neutro mō eſt itrin
ſecū:reqrit̃ tamen ex parte agētis.

Di.j.q.4.⁊ 4.

Ad primū

ꝑncipale dico ꝙ nō hñs fideʒ
de fine ultimo nō intēdit ordi-
nare iſtū per baptiſmū ad iſtū finē ultimū.credēs
tm̄ eū poſſe per baptiſmū aſcribi ſecte chriſtianoꝝ:
ſiue credat ſectā illā ualere ſiue nō:pōt itēdē aſcri
bere iſtū illi ſecte.uel gn̄alius pōt intēdere facē per
actū iſtū circa hūc qō chriſtiani intēdūt facere cir-
ca tales. Exēplū.poſſem eniʒ ego credens iudeos
per circūciſionē diſtingui ab alijs intēdere hūc ꝑ-
uiuū ſecte iudeoꝝ ⁊ facē circa eū qō iudei faciunt
circa ſuos circūciſos ēt ſi nō crederē circūciſioneʒ
illā ualere ad ſalutē.hoc ēt mō aliq̄ ṽba q̄b⁹ utunt̃
magi uel mage incātātes poſſet aliqs bone fidei ꝓ
ferre circa mām illā circa quā alij utunt̃ intēdens
in gn̄ali facē illa ad illū finē:ad quē illi proferunt.
¶ Ad 2m dico.ꝙ ebrioſus eſt qui eſt aſſuetus ad
ebrietatē: ⁊ iſte nō ſemꝑ eſt ebrius:q: nō ſemꝑ im
pedit⁹ ab actu rōnis.uerū ergo dicit Aug̃n⁹. Non
timeo ebrioſum.i.aſſuetū gn̄aliter ad ebrietatē:q̄a
illa cōſuetudo mala nō ꝓhibet qn baptiſm⁹ ab eo
collat⁹ ſit bonus:nō tm̄ q̄ñ eſt ebrius. ⁊ hoc dico ꝑ
fecte q̄ñ totał̃r impedit̃ rō:ſed ał̃s q̄ñ eſt nō ipedi-

tus potēs rōne uti. Queſtio.VI.

D ſecundum

ſic ꝓcedit̃ ⁊
arguit̃ ꝙ re
quirit̃ in baptiʒāte intētio actualis: q̄a
ab actu ꝑmo nō ꝓcedit effect⁹ niſi me-
diāte actu ſcdo:itētio hitualis eſt ſicut
act⁹ ꝑmus.ergo ab ea nō ꝓcedit effect⁹ ſine itētio
ne actuali que teneat locū act⁹ ſcdi. ¶ Oppom̄.nō
minus ſufficit in miniſtro itētio ad merēduʒ q̄ʒ ad
ſacr̄m ꝯferēdū:ſed ad meritū nō reqrit̃ itētio actu
alis.ergo nec hic.maior ꝓbat̃.q: meritū nō hēt ef
fectū niſi ex ꝓprio uolūtario conatu ei⁹ qui meret̃.
ſacr̄m aūt hēt effectū:nō per motū uolūtatis in ali
quo:ſed tm̄mō ſi nō ponit̃ obex.minor ꝓbat̃.q: ſi
reqreret̃ ſemꝑ actualis intētio ad merēdū : diſtra-
ctus in ope icepto in q̄cūq̄ʒ ꝑfecto ⁊ quātacūq̄ʒ ꝑ-
fectione nō mereret̃:q: nō hēret intētionē actualē.

Diſtinguitur

coīter de intētione actu
ali ⁊ hituali:q̄ſi iſta ſuf-
ficiēter intētionē diuidāt:ſed videt̃ ꝙ rōnabił̃r poſ
ſet apponi tertiū mēbrū: ⁊ pōt dici intētio ṽtualis.
Ille enim dicit̃ actuał̃r intēdē qui hēt actū elicitū
reſpectu ei⁹ qō intēdit. Ille aūt dicit̃ hituał̃r inten-
dere qui hēt hitū iclinātē ipm̄ ad talē actū.ſed ali-
quis eſt minus ꝑfecte intēdēs q̄ʒ ꝑmo mō ⁊ ꝑfecti
us q̄ʒ ſcdo mō.ergo eſt mediū iter iſta duo mēbra.
Aſſūptū ꝓbat̃.q: ſi aliqs intēdit in ꝑncipio miſſe
celebrare miſſaʒ:ſi poſtea eſt diſtract⁹: nō hēt actu
alē intētionē q̄ñ eſt diſtract⁹.patet:q: nō intelligit
tūc illud in actu.ergo nec vult illud in actu:nec hʒ
tm̄ intētionē hitualē:q: talē hēt dormiēs.hēt ergo
ſe medio mō: ⁊ hāc ei⁹ diſpōnē dico intētionē ṽtua
lē:q:.ſ.ṽtute alicuius intētionis ꝑus hite actualit̃:
facit oīa que facit ex illa tanq̄ʒ ex radice:ita ꝙ illa
intētio actualis fuit ꝑncipiū ordinatū ad oēs iſtos
act⁹: ⁊ hēt in ſe ṽtuał̃r intētionē ꝓpriā cuilibet iſto
rū actuū:ſicut intētio finis hēt in ſe ṽtuał̃r intētio-
nē ꝓpriā cuiuſcūq̄ʒ ordinati ad finē. ⁊ pro tāto ma
nēte itētione cuiuſcūq̄ʒ ad finē ordiati : manet iſta
intētio actualis ꝑma ṽtuał̃r in oīb⁹ iſtis.hoc mō i
tēdēs ire ad ſcm̄ Jacobū ex intētione hui⁹ finis or
dinat multa alia necīa ad illū finē.exequēs aūt il-
la ordinata nō ſemꝑ cogitat de ſcō Jacobo:nec de
reuerētia ei⁹.dico tm̄ ꝙ ſemꝑ meret̃:q: uel hēt intē
tionē eoꝝ que ſunt ad finē illū:cui⁹ eſt illa ꝑma in
tētio.uel hēt act⁹ aliquos ſequētes ex illis intētio-
nib⁹:ſʒ cū illis actib⁹ cōcurrāt aliq act⁹ diſtrahen-
tes ⁊ ab intētione illa ꝑma: ⁊ ab intētionib⁹ ꝓprijs
eoꝝ que ſunt ad illū finē:ſicut declaratū eſt in.2.li.
di.41. ⁊ in.3.di.15.ubi dictū eſt ꝙ forte martyres i
actu ſuſtinēdi martyriū nō habuerūt itentioneʒ ni
ſi iſtā ṽtualē:q: imenſitas penarū abſorbebat for-
te uſum rōnis.iſta tm̄ ꝑpeſſio penarū erat q̄dā effe
ctus deriuat⁹ ex itētione ſeruādi fidē dei: ⁊ iō q̄uʒ
durabat paſſio:durabat ſemꝑ iſta itentio ṽtuał̃r ſi
cut in effectu. ¶ Ad ꝓpoſitū dico.ꝙ ſola itētio hi
tualis nō ſufficit in baptiʒāte.q: ꝓpter iſtā nō dr̄
act⁹ eius:ſʒ cōformis illi hitui act⁹ humanus.ſiā ſi
aliqs hēat hitū iclinātēʒ ad deſideriū ſanitatis : ſi
curat̃ nullo mō itendēs ſanitatē:ſed ad ludū:non
dr̄ cōſeq ſanitateʒ per aliqueʒ actū humanū:ſed ca
ſuał̃r uel fortuite:nō magis q̄ʒ ſi nō habuiſſet iten
tionē ad ſanitatē.ergo ſola itentio hitualis nō ſuffi
cit reſpectu finis act⁹ humani ut humanus eſt.nec
reqrit̃ in baptiʒāte ſemꝑ itētio actualis:q: nō obli-
gauit deus hoiem ad ipoīe uel nimis difficile:cu-

iuſmodi eſt nō diſtrahi:q: ſm̄ Augm̄.3.de li.ar.nō
eſt in ꝑtāte nr̄a qn viſis tāgamur.nec ēt plus obli-
gauit miniſtrū in illo actu q̄ʒ in exequēdo act⁹ alio
rū ſacroꝝ:in cōficiēdo aūt euchariſtiā que eſt ex-
cellētiſſimū ſacr̄m nō obligauit hoiem ad non di-
ſtrahi:qn ꝑus intēdēs celebrare:ſʒ in ꝓferēdo uer
ba ſacr̄alia diſtract⁹ ſit uere tm̄ conficit. ¶ Ex his
cōcludo ꝙ ſufficit in baptiʒāte itētio ṽtualis : hoc
eſt ꝙ aliq̄ñ habuerit itētionē actualē ex qua deſcē
dit nūc uere act⁹ baptiʒādi.ſiue in iſto actu hēat in
tētionē actualeʒ uel aliquā ex ea deſcēdenteʒ:ſiue
nō. Intelligo aūt ꝙ deſcēdit iſte act⁹ abſq̄ʒ oī mo-
tu uolūtatis c̄rio iteruenīente. Sicut ſi iduens ſe
ad miſſam itendēs celebrare ſm̄ uſum romane ec-
cleſie: ⁊ ex iſto ꝓcedat cōtinue forte ſm̄ aliqueʒ hi
tū derelictū in fantaſia cū magna diſtractione:ue-
re facit ea que necīa ſunt ad iſtū actū ſacr̄alē q eſt
cōficē. ¶ Si querat̃ quō pōt aliqs effect⁹ qui mō
eſt reduci in illā itentionē ꝑmā ſicut in cām.ſi nūc
nō eſt iſta itentio neq̄ʒ aliq̄ alia impans iſtū actuʒ.
¶ Dicit̃ ꝙ eſt per quādā ṽtutem impſſam virtuti
motiue per uolūtatē actuał̃r itendēteʒ. ⁊ q̄ʒdiu ma
net illa ṽtus impſſa illa ṽt⁹ motiua mouet.ſicut ſi ali
qs itēderet ire ad aliquē locū: ⁊ poſt in via cogitet
de alijs in illa actuali uolitione fiebat actualis im-
preſſio in potētiā motiuā. Et q̄ʒdiu illa impſſio ma
net mouet ad terminū uolitū. ⁊ ꝓcedit hō.paula-
tim aūt minuit̃ illa impſſio ⁊ tādē deficit ⁊ ceſſat
hō a motu. ⁊ tūc dr̄ ab iſtis ꝙ hō nō hēt itentioneʒ
ṽtualeʒ niſi dū hēt effectū impſſuʒ a uolūtate actu
itendente in potentiā aliquā iferioreʒ. ¶ Sed mi-
rū videt̃ quō uolūtas poſſit eſſe ṽtus factiua cāns
talem formā in iſta potētia organica.mirū eſt etiaʒ
ꝙ ſi cāret̃ ibi.vn̄ paulatim deficeret. Pōt ergo dici
ꝙ in appetitu ſenſitiuo ſiue fantaſia eſt aliq̄ diſpō
ſm̄ quā mouet ceſſante actu uoluntatis impantis
eis. ¶ Uel ał̃r ad ꝓpoſitū ꝙ ſiue uolūtas actu in
tendens aliqd relinquat in potētijs iferiorib⁹ ſiue
nō:ordinate tm̄ hēt ſuas uolitiones reſpectu finiſ ⁊
eoꝝ que ſunt ad finē: ⁊ cū ad aliquā iſtarū ꝑuene
rit ⁊ actū potentie iferioris corr̄ndentis impaue-
rit:pōt ille act⁹ iferior impat⁹ manē:ſʒ itentio nec
ꝑma nec ſcdā maneat: ⁊ dū manet ille act⁹ uolūta
te quātūcūq̄ʒ diſtracta dr̄ manē intentio virtualiſ.
¶ Ad ꝑm̄ argm̄.cōcedo ꝙ aliqs act⁹ reqrit̃ ad ꝫ
ꝙ effect⁹ ſit: ⁊ ille act⁹ pōt dici quo ꝓducit̃ effcūs
extra. Sed ſi queras aliqueʒ actū ſm̄ quem ſit
opatio imanens agēti:taleʒ nō opʒ dare tūc manē
tem quādo effect⁹ exterior eliciť.ſicut manifeſtum
eſt ꝙ multi effect⁹ actu cānt̃ q̄ñ actualis motio cāe
agentis per itellectū a qua ꝓducunt̃ nō manet. ⁊
poſſet poni exemplū in nālib⁹:q: ꝓiecto lapide in
aq̄ ꝑmus circulus eſt cā ſcdi circuli; ⁊ ſic deinceps:
nō tm̄ ſemꝑ manet ꝑmus q̄ʒdiu ceteri. Ita etiā uł̃r
in motu proiectoꝝ prius ceſſat pars motori ꝓpin-
quior q̄ʒ remota. Queſtio.VII.

Ric. in. 4. di.pñti.q.3. ar .j. ſol.2m arm.

Irca quartum

ꝑricipale
q̄ro duo.
ſ.ꝑmo de iteratione baptiſmi.ſ.2⁰ de ca-
ractere ꝓpter quem ponit̃ initerabilis.
¶ Quātū ad ꝑmū arguo.ꝙ baptiſm⁹
poſſit iterari:q: euchariſtia pōt iterari: ⁊ tm̄ eſt ſa-
cramētū excellētiſſimū.ergo ⁊c̃. ¶ Oppom̄ Aug⁹
ad maximinū. ⁊ ponit̃ in lr̄a de cōſe.di.4.rebapti-
ʒare hereticū. Qui hoc ſcitatis ſignū ꝑcepit oino
ꝑctm̄ eſt.catholicū vo imaniſſimū ſceluſ eſt. ¶ P̄.

Universidad de Deusto

De cōſe.di.4.Quis. Alex.ō ha les.4.p.ſū. q.nlˡˢ ō bap Th.i.4.d. 6.ar.2.q.j. Da.li.4.c.j. Roma. 6.

idē.q.iſ.ad Oroſiū. Iō eccl'ia eos nō rebaptiʒat.loquiť de baptiʒatis ab hereticis.q2 in noīe trinitatis ſunt baptiʒati. ¶ Ad.q.teneť ab oib⁹ ꝓ certo: ꝙ non licet iterare baptiſmū. ⁊ ēt ſi itereť de facto ꝙ nō hēt effectū. ⁊ hoc dicūt auctes ſcōꝝ.ponuntur aūt aliquę rōnes ad hoc.vna qdē eſt q2 chꝛs ſemel eſt moꝛtuus: ⁊ baptiſmus v̄tutē hēt ex paſſiōe chꝛiſti.iuxta illud apl'i. In moꝛte ipſius baptiʒati ſum⁹ Sed hec rō nō ꝯcludit.q2 ⁊ penitētia v̄tutē habet a paſſione chꝛi.abſol'o aūt uel ꝑma gr̄a nō dať inimico niſi per meritū mediatoꝛis: ⁊ tñ pnīa iterať. Alia rō poniť:q2 in baptiſmo impꝛimiť caracter qui eſt idelebilis. ¶ Sed ille ꝓbat ꝓpoſitū manifeſtū ꝑ magis imanifeſtius.a ꝑncipio eni ex quo baptiſm⁹ fuit inſtitut⁹ fuit manifeſtū de eo ꝙ nō licuit eū iterari. Qꝛ aūt caracter impꝛimať nō eſt notū ex pꝛima eius iſtitutione:nec ex tota ſcriptura:neq3 etiaʒ ex multis auctib⁹ ſcōꝝ:ſicut tāgeť ſtatim in qōnibuſ de caractē. ¶ Et hoc videť:q2 ſi fuiſſet multuʒ de hoc tractatū a ſcis magř ſniarū mētionē feciſſet de ipſo.nō iueniť aūt aliqō v̄bū dixiſſe de caractē ſm iſtā ſignificationē ſm quā utimur eo.in toto enim tractatu de baptiſmo nō noiat caracterē niſi ſemel in ꝑmo.c.iſtius di.in fi.dicēs. Qui ab hereticis baptiʒati ſunt ſuato caractē chꝛi rebaptiʒādi nō ſūt. ibi uocať caracter chꝛi foꝛma baptiſmi chꝛi:ſic̄ ſatis appet ex auc̄te Aug.ꝑmiſſa.ex qua magř iſert iſtud dictū. ¶ Dico ergo ꝙ rō initerabilitatis baptiſmi eſt iſtitutio diuina cui⁹ nō eſt aliq cā ꝑoꝛ niſi uolūtas ei⁹.tñ iſta iſtitutio eſt rōnabilis ſtum ex moꝛbo ꝯtra quē ꝑncipalř inſtituiť. Iſtud remediuʒ eni ꝑncipalř iſtituiť cōtra oꝛiginale pctm̄:qō non eſt niſi vnicū:nec iterari pōt ſtū ex fine ꝑncipali ad quē eſt.hēt enim plenā remiſſionē pene ⁊ culpe.ſi aūt poſſet hō hēre frequēter talē remiſſionē plenā ab utroq3:eēt magnū incētiuū delinquēdi. Illō eni qō eſt inſtitutū in remediū relabētiū:utpote penitētia nō eſt ſine magna pena ſoluēda ꝓ pctō ſtum tertio q2 per iſtud ſacr̄m cū ſit ꝑncipiū ⁊ ianua per quā intrať in legem chꝛiſtianā:aſcribiť aliqs familie chꝛiſti: ⁊ ſit mēbꝛū eius ⁊ eccl'ie militātis:lʒ autem aliqs ingreſſus in collegiū:ſi offendat poſtq̄ ingreſſus fuerit:poſſit recōciliari: ⁊ collegio ⁊ capiti collegij:nō tñ frequēter i collegiū itrat. ¶ Ad argᵐ dico.ꝙ illa ꝓlatio v̄boꝝ qbus eucbariſtia cōſecrať nō eſt ſacr̄m:ſed eſt cōſecratio ſacralis: ⁊ illō nō licet bis iterare ſuꝑ eādē mām. ⁊ ſi ſcōo iteraretur nibil fieret:q2 iā ꝑus factum eſt.illa ēt ꝑceptio nō eſt ſacr̄m:ut patebit iferius.lʒ ergo eadē ꝑſona poſſet frequēter coīcare ſiue recipe eucbariſtiā:nō tñ ſuꝑ eādē mām frequēter pñt ꝓferri v̄ba ꝯſecrationis eucbariſtie:nec ſic eucbariſtia iterari:ꝙ ꝓpꝛie aliqua materia buius ſacramēti bis ſuſcipiat foꝛmam eius.

Queſtio.VIII.

Iuxta hoc quero que ſit pena iterātiū baptiſma. ¶ Rň⁹.iterari pōt baptiſma:uel iterum cōferēdo:uel iterū ſuſcipiēdo: ⁊ ſiue ſic:ſiue ſic:aut ſciēter:aut ignoranter ⁊ qdē ſi ignorāter de ignorātia pōt diſtingui.igrātia iuris:uel ignorantia facti.ſed ad ꝓpoſitum nō opʒ ꝙ ignorātia iuris in facto illo:ſiue in ſuſcipiēte:ſiue in cōferēte excuſet.aut enim pōt itelligi igrātia iuris diuini ꝓhibētis baptiſmū iterari. ⁊ patet ꝙ ignorātia talis ꝑcepti nō excuſat a pctō:nec a pena iſligēda a deo ꝓ pctō.aut itelligiť ignorātia iuris canonici inſligētis penā. ⁊ nec iſta ignorātia excuſat qn pena illa incurrať.qñ enim ſuꝑ aliq qō eſt ex iure diuino illicitū addiť pena canonica ut illud amplius euiteť.nō eſt necīu ad hoc ut icurrať illa pena aliq ſcia iuris canonici:ſed ſufficit ꝙ teneať ſcire ꝑceptū diuinū.ſed ſi illud trāſgrediať icurrit penā canonicā etiā ſi neſciat a iure canonico penā eſſe inflictā.hoc enim mō ꝑcutiēs clericuʒ cū faciat cōtra ꝑceptū diuinū de charitate frña. ⁊ ſi neſciret excōicationē latā a canone ſuꝑ tali facto tñ incurreret eā. ⁊ occidēs hoīem:lʒ neſciret canonem puniētē homicidā pena irregularitatis:tamē irregularis eēt: ⁊ eadē eſt rō in oībus iſtis:q2 taliſ dat opam rei illicite:de qua re debet ſcire ꝙ ſit illicita: ⁊ ſi neſciat nullo mō debet illā exeq̄ quouſq3 cōſulat ꝑitos per quos poſſit ſcire illā eē illicitam. Sic ergo nō opʒ diſtinguere in ꝓpoſito:niſi de iteratione ſciēter facta:uel ignorāter loquēdo de ſciā uel ignorātia facti:hoc eſt ut ſi ignoreť iſtuʒ fuiſſe baptiʒatū:nūc iterū baptiʒari. Dico tunc:ꝙ ſi illo mō ſciēter eſt iteratio tā ſuſcipiēs q̄3 cōferēs eſt irregularis.ſicut habeť ex̄ de apoſtaꝫ.ex lrāū. Sed dr̄ia eſt ſi publice fiat:uel in occulto quātū ad hoc ꝙ facilius diſpēſať in vna irregularitate q̄3 in alia: q2 in vna ut ꝑuata foꝛte per epm̄.in alia nō niſi per papā.patet ibi. ⁊ intelligiť ſi ſit iteratio abſolute.ſi enim ꝓpter aliqō dubiū ueriſſe:nō truſatice utať gs circa aliū foꝛma buius capl'i.de qbus eſt dubium:nō eſt irregularis.ſi aūt fiat iſta iteratio ignorāter:dicť ꝙ ſuſcipiēs:lʒ ignorāter eſt irregularis ꝓbať per illud de cōſe.di.4.qui biſ.ubi diciť. Qui bis ignorāter baptiʒati ſunt:nō indigēt ꝓ eo penitere:niſi ꝙ ſm canones oꝛdinari nō pñt niſi magna neceſſitaſ cogat.patet ꝙ illud capᵐ loqť de igrātia facti.ſi enim eēt de ignorātia iuris opoꝛteret penitere.nec illud qō ſubdiť: niſi magna neceſſitas.tollit qn talis ſit irregularis.illud enim addiť ꝓpter hoc ꝙ in tali neceſſitate diſpēſandū eēt cuʒ eo.iſto mō diceret canoniſte. Sed nō videť eſſe maioris pōderis ſm rōnē de baptiʒato q̄3 baptiʒante q2 ſcōo baptiʒās ignoraſ illū eē baptiʒatū ꝑuſ:nō eſt irregularis.nō enim teneť qcūq3 ſacerdos facere ſtrictā inqſitionem an uetula baptiʒauit paruulum in domo.nūc aūt non magis videť ille puniendus qui ſecūdo baptiʒať ⁊ ignorāter q̄3 qui ſecundo baptiʒat:immo minus:q2 ille videt querere ſaluteʒ ſuā ne ſit in dubio.neq3 etiā auc̄tas buius.c. qui bis.videť ſatis certa.nullus enim pōt inſligere irregularitatē toti eccl'ie niſi caput totius eccl'ie. Illud aūt.c.ſicut intitulať accipitur ex penitētiali Theodori qui fuit eps cantuarie.ergo inquātum eſt buius auctoris nullū robur habet inſligēdi penam irregularitatis.ergo opoꝛtet dicere ꝙ quodcūq3 capl'm incoꝛpatū in coꝛꝑe decretoꝝ a Gratiano cōfirmatuʒ ſit a papa:uel multa capl'a ibi poſita nō ligāt totā eccl'iam.vnde aūt poſſit doceri ꝙ oīa illa capl'a ibi cōpilata papa ꝯfirmat:nō eſt manifeſtū.nec etiā eo modo quo eſt manifeſtū de omnibus capl'is poſitis in decretalibus. Ibi enim in ꝓemio Greg.9.ſcribēs doctoribus in iure canonico mādat ꝙ cōteti ſint in ſcolis ⁊ in iudicijs hac cōpilatione. Et Boniſa.8⁹ in ꝓemio ſexti libꝛi mādat ꝙ de cōſtitutionibus editis a tꝑe Greg.9.uſq3 ad tēpus ſuum ille ſole habeāt robur que ibi inſerte ſunt. ¶ Et ſi dicas.lʒ Theodorus non potuerit cōdere ius:tñ innuit papam cōdidiſſe cuʒ dicit ſm

canones. ¶ Rň⁹.hic deberet gloſatoꝛ apponere:q2 hec glo.eſt necīa:ſed nulla poniť oſtēdēdo ubi ſit canon ſuꝑ hoc editus. ⁊ h ſicut in multis locis apparet inutilis occupatio gloſatoꝝ in iure canonico qui multiplicāt cōcoꝛdātias ⁊ auc̄tes ad vnum uocabulū: ⁊ poſtea in fine nibil ad ꝓpoſitum. ⁊ alibi ubi eſt uerbū maximi pōderis a quo depēdet ſētentia totius capl'i trāſeūt ſicco pede.ſic appet de Bernardo in multis decretalibus:ubi poniť illud uerbū ſub interminatione anathematis.v̄bi gratia de ſagittarijs diſputās an iſta uerba exꝑmāt ſententiam latam:uel per eam fiat cōminatio ⁊ mittit ⁊ remittit. ¶ Poſſet ergo dici quātū occurrit ꝙ igrātia facti:dūmodo non truſatica uel craſſa:ſed ꝓbabilis ſit.totalř excuſat cōferētem a pena illa ⁊ ſuſcipiētem.vniuerſaliter enim pena canonica nō incurriť niſi a latore canonis inferať.ubi ergo nō inueniť ex vi uerboꝛum inflicta:tūc ſimplř eſt dicendum ꝙ nulla eſt.nō enim uerba cōſtitutionū penalium ſunt ampliāda:ſed reſtringēda.iuxta illaʒ maximam iuris.

Odia reſtringi ⁊c̄.de reg.iur.i.6.

Quantum ad ultimū ꝑncipale de caractere quero tria.ꝑmo utrū in baptiſmo impꝛimatur caracter.ſ2° qd ſit.utrum ſit aliq foꝛma abſoluta.ſ3° in quo ſit.an ſit in eſſe anime uel in potētia. ⁊ in qua potētia. Queſtio.IX.

Ad primum arguiť ꝙ nō.q2 circūciſio nō impꝛeſſit caracterē.ergo nec baptiſm⁹.ꝯña patet:q2 circūciſioni ſucceſſit baptiſmus in remediū cōtra eūdem moꝛbū. ergo utriq3 cōpetebat ſil'is uel idem effectus.antecedēs ꝓbať.quia iſte caracter circūciſionis fuiſſet eiuſdē rōnis cum caractere baptiſmali: ⁊ tūc ſequereť ꝙ circūciſus nō fuiſſet baptiʒādus:q2 duo accidētia eiuſdē ſpeciei uel rōnis non pñt eē in eodem ꝯñs eſt falſum ſicut patet ſupꝛa.3.di.q.4. ¶ P̄.fides diſtinguit fidelē ab infideli: ⁊ charitas filiū ꝑditionis a filio regni.ſm Augᵐ.iſ.de tri.c.19. ⁊ iſta ſunt nobiliſſima in aīa. ⁊ tñ non impꝛimūt aliqueʒ caracterē diſtinctiuū.ergo multo foꝛtius nec baptiſmus. ¶ P̄.caracter ſi impꝛimať nō eſt ſuba:q2 aduenit poſt eē ꝑfectū:nec eſt accidēs per ſe:uel neceſſario inberēs:q2 nō cauſať ex ꝑncipijs ſubiecti. ergo eſſet accidēs per accidēs. Sed omne tale eſt ſeparabile ⁊ cōtingēter ineſt.ergo caracter eſt ſeparabilis ⁊ delebilis ab aīa:cuius oppoſitum tenent oēs ponētes caracterē in aīa. ¶ Cōtra.Dio⁹ de eccleſiaſtica bierar.c.2. ¶ P̄.Dam.liᵒ.4°.c.j. ¶ P̄. baptiſmus eſt ſacr̄m initerabile ex ꝑcedēti.q.ergo impꝛimit aliquē effectū indelebilē:q2 ſi oēs eius effectus poſſent deleri ipſum poſſet iterari:ſed nullū effectū indelebilē habet niſi caracterem . ergo ⁊c̄.

Hic intelligendum eſt ꝙ queſtio an eſt :nibil manifeſtū ꝑſupponit niſi qō diciť per nomen:ſicut patet ex qōne de diffinitione ſacři in cōmuni di.j. ¶ Pꝛimo ergo ſuppone ſignificatū buius noīs caracter ſm ꝙ hic eſt queſtio de eo.ſ2° inquiretur de ꝑncipali an aliqd tale ſit in aīa per ſuſceptioneʒ baptiſmi. ¶ De ꝑmo transferēdo uerbū ex uerbo caracter ſigt idem ꝙ figura. ⁊ ſic accipiť ad Heb. j.ubi nos habemus.figura ſube.poniť caracter in greco. Et hoc mō dicimus caracteres figuras:quibus lr̄e ſcribunť. ⁊ hoc mō dicimus caracteres in icantationibus ⁊ huiuſmodi q̄ſdam figuras ꝯtractas. ⁊ hoc mō accipiť in Apocal'.caracter beſtie. figura in fronte uel in manu que ſigt ipſam ꝑtinere ad familiā beſtie.ſignaliius aūt accipiť caracter ꝓ ſigno: ⁊ hoc mō baptiſmus pōt dici caracter:q2 ſignuʒ quoddā eſt.foꝛma etiā v̄boꝝ in ſacr̄o aliquo pōt dici caracter.ſicut magiſter loqtur de caractere di.iſta:ut dictū eſt.q.ꝑcedēti. ¶ Sed his oībus ꝑtermiſſis de caractere ut loqmur in ꝓpoſito.theologi cōcipiunt coiter per caracterē quoddā ſpūale impꝛeſſum a deo ſuſcipiēti ſacr̄m nō iterabile . Ex iſta rōne noīs ſequunť aliquę ꝓpꝛietates caracteris:quarū due ſunt cōes ſibi ⁊ cuilibet foꝛme.ſ.ꝙ eſt foꝛma aſſimilatiua alīq̄ habēti. ⁊ ꝙ eſt foꝛma diſtinctiua a nō hñte. ⁊ alie ſpāles quarū vna eſt ꝙ eſt ſignum rememoratiuū ſacři ſuſcepti.alia ꝙ eſt ſignū cōfoꝛmatiuū chꝛiſto cuius ſacr̄m ſuſcipiť. ⁊ etiam obligatoriū ei eo modo quo ſuſcipiēs ſacr̄m obligať per eius ſuſceptionē. ¶ Ex iſta etiaʒ rōne nobis patet:ꝙ caracter nō eſt gr̄a nec virtus aliq̄ infuſa:puta fides ſpes charitas:q2 taleſ v̄tutes nō ſemꝑ impꝛimunť ſuſcipiēti ſacr̄m nō iterabile: utpote ficto ſuſcipiēti oꝛdinē uel confirmationē.caracter aūt ſemꝑ impꝛimiť.hoc etiā apparet ex q̄dam alia cōditione quā coiter loquētes attribuunt caracteri:ſcilicet ꝙ eſt indelebilis:virtutes autē iſte ſunt delebiles.ut patet de peccāte moꝛtalř:in quo non remanent ille virtutes.

Cap.13.14. 16. ⁊.19.

Secundum ꝑncipale eſt:an aliqd habēs iſtā rōnem noīs: ⁊ alias ꝓpꝛietates impꝛimať in aīam baptiʒati. Et diciť ꝙ nō: ⁊ modus ponēdi eſt iſte.ſicut enim in aliqbus cōſecratis que in cōſecratione ſua nō recipiūt ſanctitatē foꝛmalē nibil reale impꝛimiť:ita eſt in ꝓpoſito:cū ſuſcipiēs ſacr̄m nō necīo recipiat ſcitatē foꝛmalē:nulla ſibi foꝛma realis necīo impꝛimiť.ſimilitudo ꝓbať.q2 alia ſcificata que nō recipiūt ſcitateʒ foꝛmalř nō diſtinguunť ab hoīe quātum ad iſtum actū qñ ex iſto actu nō recipit ſcitatē. Aſſumptum aūt de illis alijs patet:tum in calice ſcificato . quia nullā foꝛmā realē recipit:tū in eccl'ia dedicata uel aqua bñdicta: ⁊ ueſtibus ſacerdotalibus ⁊ huiuſmodi. ¶ Ad iſtam cōcluſionē arguiť ꝑmo ſic. Sicut ſequēdo rōnem nālē nō ſunt plura ponēda quoꝝ neceſſitas nō appet ex notis ſm nālē rōnem. ita de creditis nō ſunt ponēda plura quoꝝ neceſſitas nō appet ſm fidē. Sed neceſſitas talis foꝛme impꝛeſſe nō apparet etiā ſm ea que ſunt credita de baptiſmo.ergo ⁊c̄. Minoꝛ ꝓbať:q2 nec ſcriptura ſacra iſtud exꝑmit eſſe neceſſariū in baptiſmo:nec ſci explicite:nec ſeqtur euidēter ex v̄itate baptiſmi credita:q2 tota v̄itas baptiſmi cōſiſtit in ſacr̄o viſibili ⁊ effectu inuiſibili.iſtū effectū iuiſibileʒ coiter ubi Aug⁹ ſpecificat uocat gr̄aʒ. ¶ Hic rñdeť ꝙ ſancti ſatis tradūt de caractere ſm illū modū quo loquimur ut adductū eſt de Dio⁹ ⁊ Damaⁿᵒ. ¶ Sed ille auc̄tes videnť tñ eē uocales ⁊ nō ad intētioneʒ eoꝝ.ſicut enim patet reſpiciēdo trāſlationem ⁊ expoſitionē Uercellenſ.c.2.ecclᵉᶜ bierᵉ.in.6.ꝑticula.c.2. Sunt iſta v̄ba que allegant ubi dicit ſʒ iſtā trāſlationē. Ita ſurſum actū diuina btitudo a ſuiipſius ꝑticipatione recipit ⁊ de ꝓpꝛio lumīe ſicut quodā ſigno ipſe tradit diuinū faciēs ⁊ coicatoreʒ in deo manētiū. ⁊ ſeqtur ibi.ſcm̄ ſignū a bierarcha accedēti data ſignificatio.ubi adducūt aliq de alia trāſlatione v̄ba talia. Aduenīēti ad baptiſmuʒ do-

Quere opinantem. Iuriſte ex decreꝫ.j.q.j c.qdā dicūt

Th.in.4. di.j.q.4.ad ducēdo auctoritatem Dionyſij.

naſ̄ a ſūmo ſacerdote ſacrū ſignaculū. Silr̄ illō de
Dam̄.li.4.c.j.adducit ſic:ꝙ per baptiſmū daſ̄ no-
bis regñatio ꝛ ſigillū:per ſigillū intelligiſ̄ ſm eos
caracter. Ibidē di.3.c.2.dicit Dam̄. Quēadmoduȝ
iſraeli circūciſio.ꝛ ſeqtur poſt illud eſt ſigillū. Iſte
auctēs nō adducunſ̄ ad intētionē auctoꝝ. De pri-
ma patet:q2 ſicut cōtinet planū lr̄e ꝛ Uercellēſis
exponit in illa pte.6ª.c.2. Determinat de quodā p
ambulo ad baptiſmū:q̄liter ualet ſm ritū grecoꝝ.
In pmitiua enim ecc̄ia baptiçādus pmo induce-
baſ̄ cui hierarcha manū capi impōnēs ſignabat
eū.pcipiēs ſacerdotib° ꝙ tā ipm q̄ eius ſuſceptio
nē deſcribāt. Illud fiebat lōge añ baptiçationē: ſi-
cut appet ex pceſſu lr̄e ibi.q2 de actu baptiçandi
determinaſ̄ poſt pte.17.ſub lr̄a. Uñ ꝛ text° ille Dio
nyſij ſm trāſlationē Uercellēſis trūcate adduciſ̄.
Premiſſo enim de pprio lumine.ſ.fidei.ſicut quo-
dā ſigno ipſi tradito ꝛ coicatorē in deo manētium
ꝛc̄. De iſtiſ ſubdit:quoꝝ eſt ſcm̄ ſignū a hierarcha
accedēti data ſigtio ꝛ ſacerdotum ſalutaris deſcri
ptio quoꝝ inq̄ redde ſingula ſingulis.ſ.illumina-
tionis tradite ſcm̄ ſignū.a hierarcha data ſigtio.ſ.
impoſitio manuū in capite:ꝛ ꝙ ſit coicator diuino
rū ſignū eſt ſacerdotū ſalutaris deſcriptio qui.ſ.de
ſcribūt eū ꝛ eius ſuſceptorē tanq̄ in coiōnē chriā-
noꝝ receptū.iſta aūt impoſitio manuū ꝛ deſcriptio
fiebat lōge añ baptiçationē.ergo nullo mō iſta hic
dicta pñt intelligi de aliquo ſigno impſſo in baptiſ
mo. ℂ Auctas Dam̄.ualde inepte adduciſ̄.q2 ps
vnius orōnis cōiūgiſ̄ cum pte alterius ptermiſſa
ſnia cōcipiēda cum pte pcedēte. Iacet enim in lr̄a
in Dam̄.ſic. Per baptiſmū pmitias ſpūs aſſumim°
ꝛ eſt ibi vſus.ꝛ ſeqtur alius vſus. Et pncipiū alte
rius vite ſit nobis regñatio:ꝛ tūc ſeqtur ſtatim ſi-
gillū ꝛ cuſtodia ꝛ illuminatio.ergo nullo mō vult
ipſe dicere ꝙ per baptiſmū ſit nobis ſigillū:ſed ꝙ
per baptiſmū ſumimus pmitias ſpūs in pmo uer-
ſu.ꝛ in alia clauſula:ꝙ regñatio eſt pncipiū vite ꝛ
ſigillū ꝛc̄.ergo ex iſta auctē nō pōt hēri niſi ꝙ ba-
ptiſmus ſiue regñatio ſit ſigillū:nō aūt ꝙ per ba-
ptiſmū ſiat in nobis ſigillū. ℂ Alia aūt auctoritaſ
Dam̄.nihil ualet.nam expſſe ibi loqtur de cruce di
cēs. Iſta nobis ſignū eſt data in frōte:quēadmodū
iſraeli circūciſio.per ipſam enim fideles ab infideli
bus diſtinguunſ̄.ꝛ ſeqtur de eadē cruce. Iſta ſcu-
tū eſt arma ꝛ tropheū aduerſus diabolū.ſ.ſigilluȝ
ut nō approximet nobis uaſtator:non plus dicere
vult niſi ꝙ impſſum eſt nobis ſigillū cōtra inimi-
cum.qō nō eſt ad ppoſitū. ℂ Hoc ēt cōfirmaſ̄.q2
Augᵘˢ qui tñ tractauit ex intētione de baptiſmo.
utpote in.6.li.de bapᵐᵒ cōtra donatiſtas.ꝛ in vno
uolumine de vnico baptiſmo.ꝛ pter hec multa ſu-
per Ioā.ꝛ aliq̄ in aliqbus.c.de fide ad Petrū.non
tacuiſſet de caractere ſi ipſe fuiſſet imediatus ꝛ ne
ceſſarius effectus baptiſmi. ℂ Et ſi dicas non ne-
gat. Rñdeo ad ppoſitū ſufficit ꝙ non affirmet:q2
tāte inueſtigationis ſupponiſ̄ ꝙ ſi caracter fuiſſet
prima res baptiſmi alicubi expſſiſſet.tūc auteȝ in
baptiſmo nō diſtinguit niſi ſacrm̄ hoc eſt aliqd vi
ſibile extra:ꝛ rem ſacri.ſ.grām.nec vnq̄ fictū dicit
recipe aliquā rem ſacri.ſed tñ ſacrm̄:nec vnq̄ in-
iterabilitatē baptiſmi oſtēdit ipſe pter talē cara-
cterē impſſum. ℂ Cōſilr̄ etiā de cōſe.di.4.colligū
tur auctēs ſanctoꝝ de baptiſmo.nec videſ̄ ueriſile
ꝙ nullus eoꝝ locutus fuiſſet de caractere: ſi fuiſ-
ſet effectus ita neceſſarius baptiſmi.ꝛ qō videtur

q.l. q̄liſ̄ v3 ſm ritū grecoꝝ in pmitiua ecc̄ia.

multū pōderis habere magr̄ ſententiarū nuſq̄ de
caractere illo ſm iſtū intellectū locutus eſt:cuȝ tñ
ipſe diligēter auctēs ſanctoꝝ de materijs quas tra
ctat cōpilauerit. ℂ 2° pncipalr̄ arguiſ̄ ſic.ꝛ redit i
eādeȝ virtutē.ſ.ꝙ pluralitas nō eſt ponēda ſine ne
ceſſitate. Et arguiſ̄ ſic. Nihil fruſtra ponēdū eſt in
opibus dei ꝛ nāe:q2 deus ꝛ nā nihil faciūt fruſtra
ſed caracter ſm iſtū intellectū ſi ponaſ̄ fruſtra po
niſ̄.ergo ꝛc̄.pbatio minoris.pmo cōparādo ad ef
fectū pncipalē baptiſmi:qui eſt grā.2° ad effectus
illos qui attribuunſ̄ caracteri.ſ.aſſimilare diſtigue
re ꝛc̄. ℂ Quantū ad pmū arguiſ̄ ſic. Si regriſ̄ ut
diſpoſitio ad grām:aut ergo ex pte ſuſcipiētis:aut
ex parte agētis.nō ex parte ſuſcipiētis:q2 aīa non
hñs actuale pctm̄ eſt ſūme diſpoſita ad ſuſcipiēdū
grām.nec ex pte agētis:q2 agēs eſt infinite vtutis.
ℂ Et ſi dicas ꝙ regriſ̄ ut diſpoſitio pmanēs ad ef
fectū iducēdū qñq3 poſterius tpe.qui nō ſtatim in
duciſ̄:utpote ad hoc ꝙ fictus baptiçat° poſtea re
cipiat effectū baptiſmi. ℂ Cōtra hoc arguiſ̄ ut pri
us.aut pro illo poſteriori qñ recipit effectum ulti
mū baptiſmi:caracter regriſ̄ ut diſpoſitio ex parte
ſuſceptiui:aut ex parte agētis:ꝛ ſtat ratio ut prius.
ℂ Arguiſ̄ ad hoc etiam ſpecialr̄:q2 ſine tali ſigno
poſſet de° aſſiſtere baptiſmo uel baptiçato ad cau
ſandū effectū baptiſmi recedēte fictione:ſicut aſſi-
tiſſet in ipſo baptiſmo ſi pus nō fuiſſet fict°. ℂ Et
cōfirmaſ̄ q2 effectus baptiſmi nō daſ̄ illi qui poniſ̄
habere caracterē niſi uere peniteat. Sed per uerā
penitētiam ſine tali forma caracteris grā daretur.
ℂ Quātum ad alios effectus qui attribuunſ̄ ca-
racteri.pbaſ̄ ppoſitū:q2 ſine forma inherēte poſ-
ſet baptiçatus aſſimilari baptiçato ꝛ diſtigui a nō
baptiçato.per hoc qō recipit baptiſmū:ſicut patet
in multis aliqs:q2 pfeſſus in religione aſſimilaſ̄ al
teri pfeſſo:ꝛ diſtinguiſ̄ ab alio nō pfeſſo:nō per
aliquā formā ſibi inherētē poſt pfeſſionē:ſed quia
talē actū habuit in pterito. Eodē mō de tertio effe
ctu.ſ.ꝙ poniſ̄ ſignū ꝯfiguratiuum chriſto ſiue obli
gatiuū:pōt enim aliqs eſſe obligatus alicui ꝛ ita
cōfiguratus ſibi quātū ad obligatiōē cōfigurādi
ſine omni forma inherēte:ſicut ille qui fecit homa
giū alicui dño poſt homagiū obligaſ̄ ſibi ad fideli
tatē ſeruādā:ꝛ ita ad quādam cōfigurationē:ꝛ p
feſſus ex pfeſſione teneſ̄ cōformari ſeu cōfigurari
plato ſuo:ꝛ tñ nec faciēs homagiū nec pfitēs reci
pit aliquā formā abſolutā que ſit ſignum cōfigura
di. ℂ De qrto effectu.ſ.ꝙ poniſ̄ ſignū rememorati
uuȝ ipſius ſacri arguiſ̄ ſic.q2 aut reſpectu ſacri po
niſ̄ tale ſignū rememoratiuū pter excellētiaȝ ſa
cramēti in ſe:aut pter aliquā btitudineȝ ad alios
qui ex ſigno cognoſcāt ſignatiſſ pmo mō:q2 ex
cellētiora ſūt fides ꝛ charitas q̄ ſuſcipiſſe baptiſ
mū:ꝛ tñ iſta nō hñt aliqd ſignū rememoratiuum
poſtq̄ infuerūt:nec ſcdo modo:q2 aut in cōparati
one ad deū uel ad primū:nō ad deū:q2 deus ſine
omni ſigno inexiſtēte cognoſceret iſtum ſuſcepiſſe
ſacrm̄ ꝛ fuiſſe baptiçatū:nō ad primuȝ:q2 uel ad
beatū in glīa ad maiorē glīam habētis tale ſignū:
uel dānatum in inferno ad maiorē cōfuſionem nō
habētis tale ſignū:neutrū eſt dare:q2 maior gloria
eſt beato habuiſſe actū charitatis q̄ ſuſcepiſſe ba
ptiſmū:ꝛ maior cōfuſio eſt dānato cecidiſſe a cha
ritate q̄ a ſuſceptione baptiſmi:ꝛ tñ charitatis ſeu
actus meritorij nullū poniſ̄ ſignū rememoratiuuȝ
in beato nec in dānato. ℂ Specialiter aūt arguiſ̄

j.phy.t.c. p celi.t.c.

de btitudine:q2 ſi ſignū iſtud eēt in habēte ad ſpe-
cialeȝ excellētiā in glīa:ſequereſ̄ ꝙ ſolus ſacerdoſ
inter oēs chriſtianos poſſet habere talē excellētiā
in gloria:q2 ſolus ſacerdos habet oēs caracteres:
ſequereſ̄ etiā ꝙ chriſtus careret iſta excellētia glo
rie:q2 ipſe nō fuit baptiçatus baptiſmo chriſti.ba-
ptiſmus aūt ioānis nō impſſit caracterē:nec fuit ſa
cerdos ſacerdotio ut cōferſ̄ in ordine ſacerdotali:
q2 nō fuit ab aliquo ordinatus:pari rōne nec cōfir
matuſ cōfirmatione ſacrali:ſeqtur etiā ꝙ ſancti pa
tres ꝛ btā vgo:q2 nō habuerūt iſtud ſignū nō hñt
illā excellētiā i glīa. ℂ P.3° arguiſ̄ ex pte hui° do
ni in ſe:q2 nō videſ̄ pbabile ꝙ alicui qui nō tñ eſt
in pctō mortali:ſed in illo actu peccat mortalr̄ de-
us cōferat donū ſuū:ꝛ huius pbatio eſt:q2 dei p-
fecta ſūt opa. Deutero.32. Et ideo nullū curat quē
nō pfecte curat. Impiū enim eſt a deo impfectā ſpe
rare ueniā:nullū ergo donū ſuū dat alicui actualr̄
tūc peccāti mortalr̄. Sed fict° in ſuſcipiēdo baptiſ
mū peccat mortalr̄:q2 facit irreuerētiā ſacro.g̃ de°
ex vtute huiuſ actus in quo peccat mortalr̄ nō dat
ſibi aliqō donū ſpeciale. ℂ Itē oē donū dei datum
hoi aut eſt gratū faciēs uel gratis datū:ſic intelli-
gēdo hoc qō eſt gratū faciēs uel actualr̄ uel diſpo
ſitiue:qō breuius dici pōt.ꝙ deus nullū donū dat
alicui niſi uel pter bonū eius uel pter bonū ec
cleſie. Illud qō poniſ̄ caracter non eſt donū gratis
datū:ſiue pter bonū ecclie:cuiuſmodi donum eſt
linguarū:ꝛ illa de qbus loqtur Apl̄s.1.ad cori.9.
Quia iſtud nulli ualeret niſi tñ habēti.patet etiaȝ
ꝙ nullus effectus utilis ecclie ſequiſ̄.ſed nec do-
nū gratū faciēs:q2 per iſtud donū pſona nō conſti
tuiſ̄ in aliquo gradu acceptatiōis reſpectu dei:nec
etiā tale donū cōferſ̄ ſine grā ꝛ charitate:q2 de° p-
fecte ſanat. ℂ Ultimo arguiſ̄ ex iſto mō eēndi qui
poniſ̄ caracteris:q2 poniſ̄ idelebilis ꝛ hoc ſic. Nul
la forma ineſt aīe:quā nō pōt deus delere.q2 min°
eſt delere q̄ creare:uel ſaltē nō includit ꝯdictionē
formā creatā i aīa deleri ab aīa.ergo ſi caracter ſit
indelebilis nulla talis eſt forma in aīa baptiçati.
ℂ Scdm iſtā opi.patet rñſio ad duas auctēs ad-
ductas ad aliā ptē qōnis.q2 male adducunſ̄ ꝛ oi-
no nō ſm intētionē auctoꝝ ſicut patet in pma rati
one iſtius opinionis. ℂ Ad rōnē pro illa parte de
indelebilitate. Rñdeo ꝙ nō eſt ſacrm̄ initerabile p
pter hoc ꝙ impmat effectū indelebilē.ſed ex ordi-
natione diuina:ſicut dictū eſt in pcedēti queſtione.
ℂ Iſta etiā rō pōt duci ad oppoſitū.magis eni eſt
ſacrm̄ initerabile ſi nullā formā impmat:q2 quātū
cūq3 impmeret illā deleri poſſet:ſi aūt ſolū ponitur
initerabile q2 trāſit in pteritū:tūc ſaluaſ̄ ſimplr̄ rō
indelebilis.q2 deus de potētia abſoluta non poſſet
facere pteritū non pteriſſe. Nā ſi fugias ad formā
impſſam cū quelibet ſit delebilis:nō habeſ̄ ſimplr̄
initerabilitas. Sed ſi dicaſ̄ actū pteritū eē ſignum
cū ille actus pteritus nō poſſit deleri.i.nō fuiſſe.ſe
quiſ̄ ꝙ iſta ſit ratio ſimplr̄ initerabilitatis.

Ad queſtionem pōt dici aliter.ꝙ l3
caracterē ineſſe aīe
nō poſſit pbari per rōnem nālē neq3 in uli ꝙ.ſ.ne
ceſſe ſit dare talē formā ineſſe aīe pter qd:nec ēt
pter finē neq3 in pticulari ut per expiētiam alicu
ius act° ſeu per cōditiones actus manifeſtātes ta-
lē formā ineſſe ipi agēti pcipiēti actū ſuū.ſicut nec
pbari pōt de grā uel charitate.de quo in.3.li.l3 eti-
am ex creditis manifeſte ſiue que ſunt explicite de

Diſt.26.

ſuba fidei ſiue que continenſ̄ in ſcriptura ſiue que
manifeſte per ſcōs ſūt elicita ex creditis nō poſſit
pbari:q2 nō appet nec̄ia habitudo ei° ad talia cre-
dita.tñ poni pōt:q2 nō repugnat ipſi aīe talē formā
hēre q̄lis deſcribiſ̄ caracter:nec per ꝯñs repugnat
deo poſſe aīe talē formā impmē. Sed ne oino fru-
ſtra ꝛ ſine neceſſitate ponaſ̄.opȝ aliquā auctē ha-
bere cui initaſ̄ qui ponit eā:ꝛ tūc facile erit ſolue-
re que obijciunſ̄.inter auctēs aūt ſcōꝝ ſm iſtam ſi
gnificationē caracteris:de qua loqmur:nō videnſ̄
multe auctēs expſſe:tñ alique alleganſ̄ nō ꝯcludē
tes ex Aug̃ de bap̄ ꝯtra donatiſtas li.6. Satis elu
xit oīe que foris caracterē dñicū accepat uenieteȝ
ad ſalutē ab errore corrigi.caracterē tñ in ea domi
nicū agnoſcet:qñq3 tñ qdē caracterē multi lupi lu
pis inſigūt qui itus videnſ̄. Ibidē ēt li.j.de ꝯſe.diſt.
4. Oſtēdiſ̄. Sicut baptiçat° ſi ab vnitate receſſerit
ſacrm̄ baptiſmi nō amittit:ſic ordinat°:ꝛ ſi receſſe
rit ſacrm̄ dādi baptiſmū nō amittit:nulli enim iniu
ria faciēda eſt. In iſta auctē pluries noīat caracte-
rē.ſed appet ꝙ nihil ad ppoſitū ſm ſignificationē
caracteris de qua loqmur:q2 dicit ꝙ lupi lupis iſi-
gunt caracterē.qō magis ſaluaſ̄ de ſacro baptiſmi
q̄ de aliquo effectu in aīa:vñ ubiq3 i illa auctē pōt
caracter hñ ad intentionē ei° accipi pro baptiſmo
nō effectu baptiſmi:ſicut dictū eſt pus magr̄m ac-
cipe caracterē in iſta diſtōne:pro forma baptiſmi.
ℂ Breuiter ſicut habeſ̄ ex̄ de hereticis ad abolen
dā. Sentiēdū eſt de ſacris ecclie ſicut ſentit roma
na ecc̄ia. Romana aūt ecc̄ia videſ̄ ſentire caracte
rē impmi in aīa in baptiſmo ſicut dicit Inno° terti°
ex̄ de bap̄ ꝛ eius effectu.maiores. Qui ficte acce-
dit ad baptiſmū caracterē ſuſcipit chriānitatis im-
preſſum. Et ibidē in fine. Tūc caracterē ſacralis i
primit opatio cū obicē uolūtatis ꝯrie nō iuenit ob
ſiſtētē. Et ſi pma auctas poſſet exponi uocādo ca
racterē chriānitatis ipm baptiſmū:tñ ſcda que dicī
ꝙ ſacralis opatio impmit caractereȝ videſ̄ expſſe
loq de caractere tanq̄ de aliquo impſſo ipſi aīe:ſic
loqmur in ppoſito. ℂ Propter ergo ſolā auctē ec
cleſie quātū occurrit ad pñs eſt ponēdū caracterē
impmi.ad hoc aūt poni pñt tres cōgruētie.prima
talis. Cōgruū eſt ad formā pfectā poni aliquā diſ-
poſitionē.grā aūt forma eſt ſupnālis ꝛ pfecta.er-
go cōgruit ad eā eē aliquā diſpōnē puiā ſupnāleȝ.
talis eſt caracter. ℂ 2ª cōgruētia:q2 cōgruit deum
nō inſtituiſſe ſacra uana:ſaltē pro noua lege que p
fecta eſt.ergo cōgruit ꝙ ſacra ſua a nullo recipian
tur uere qn aliquē effectū habeāt.ſed nō ſemp ha-
bēt grām ſicut in ficto.ergo aliquē aliū. ℂ 3ª ꝯgru
entia eſt:q2 cōgruit receptū in familiam chrī diſtin
gui a nō recepto per aliqd intrinſecū ſibi:q2 l3 chri
ſtus poſſet diſtinguere ſine tali intrinſeco:tñ perfe
ctior eſt diſtinctio eius ꝛ in ſe ꝛ in cōparatione ad
oēm ecc̄iam:militātē.ſ.ꝛ triūphātē ſi fiat p aliquā
formā intrinſecā manētē:q̄ ſi nō ſic fiat:tale auteȝ
diſtinctiuū eius qui ſuſcepit ſacrm̄ quo intraſ̄ i fa-
miliā chriſti ab eo qui nō ſuſcepit ꝛ imanēs in ſu-
ſcepto poniſ̄ caracter. ℂ Iſtarū cōgruētiarū tertia
eſt magis rōnabilis:q2 eſt etiā ſpālis de baptiſmo.
due alie talē hñt pbabilitatē ꝙ ſi poneſ̄ caract̄ ta-
li mō poneſ̄ qualē ille cōgruētie tāgūt:puta ſm p
mā poniſ̄ diſpō ad grām. Rōnabile eſt eniȝ qñ ab
eodē agēte cāns in eodē ſbcto due forme ordinate:
hoc eſt nō ex equo quātū ad cātionē nec eque pfe
cte:ꝙ ſit vna diſpō ad aliā ꝛ hoc nō pfectior ad i-

q.j.hui° qrti articuli.

perfectiorem: ſed ecōuerſo. A deo aūt in baptiſmo cānt caracter ⁊ grā. ⁊ utroqꝫ mō nō ex eq. ḡ cuꝫ caracter ſit imꝑfectioꝛ: ꝯgruū eſt ipm eē diſpoſitiuuꝫ ad grāꝫ que eſt ꝑfectioꝛ. ℭ Sed tñ iſta ꝯgruentia nō ꝓbat ꝙ opꝫ talē formā ponere que ſit diſpō. aliogn cū in quolibet ſacro ꝯferat grā in quolibet: requireret diſpō ꝑuia: applicādo tñ rōnē illā ſpālitér ad baptiſmū hēt maiorē euidētiā. q: ꝑmū ſacrꝫ cōferēs grām eſt baptiſm⁹: ⁊ per ꝯñs in ipſo magis debet ꝯferri diſpō ad grām q̄ꝫ in aliquo alio. quia diſpō nālitér ꝑcedit formā ad quā eſt. ⁊ iō non ſilr opꝫ ꝙ imꝑmat in aliīs poſteriorib⁹ ſacrīs. ℭ Sꝫ ſcōa eſt nimis ulīs q: eque ꝯcludit de q̄libet ſacro: q: q̄dlibet inſtitutū eſt ſic ꝙ nō ſit uanū: ponē aūt in aliīs ſacrīs quedā ornatū correſpondētē caracteri nō ſupfluū eſt: ſicut tactū eſt ſup di. j. Et pōt formari rō ad oppoſitū de aliīs ſacrīs ꝙ iſta rō nō cōcludit. ℭ Si enim aliqs eque fict⁹ pōt recipe aliqd ſacramētū ſicut fict⁹ recipit baptiſmū: qd appet ꝓbabile: q: nō videt maioꝛ neceſſitas determinare diſpōnē ad hoc ꝙ abſolute recipiat ſacrm pnie q̄ꝫ ad hoc ꝙ abſolute recipiat ſacrm baptiſmi: ⁊ recipiēs ſacrm pnie nullū oino effectū inuiſibilē recipit. ergo nō neceſſe eſt ꝓpter vitatē ſacri ꝙ baptiçat⁹ recipiat aliquē effectū inuiſibilē. ſic ergo breuiter tenent cōcluſio ꝓpter auctē eccl'ie ꝑus adductam: ⁊ due cōgruētie: vna de ſuſceptione in familiaꝫ chri: ⁊ alia de diſpōne cōferenda ſunt ꝓbabiles. ℭ Ad argumēta alterius opinionis. ℭ Ad illud qd tāgitur ꝑmo in mō ponēdi dico ꝙ alia cōſecrata nō recipiūt formā inherētē eis: q: nō ſūt capacia. hō aūt capax eſt grē ⁊ diſpōnis cuiuſdā ad grām: ⁊ ideo qñ ꝓpter ipedimētū ſuū nō recipit grām: recipit tamen iſtā diſpōnē: ⁊ iſta eſt caracter. ℭ Et ſi obijcitur in eo ꝙ hō nō recipit ſcitatē formal'r nō diſtinguit ab aliīs ſanctificatis que nō pñt recipe ſcitatē formal'r cuiuſmodi ſunt iſta cōſecrata: calix ⁊ hi⁹. ℭ Rñ° ꝙ hō in iſta negatione. ſ. nō recipe ſcitatem formal'r nō diſtinguit ab illis: ſed diſtinguit in h ꝙ eſt capax nō ſoluꝫ ſcitatis formal'r: ſed diſpōnis ad eā. iſta aūt nō: ⁊ ſi nō recipiat illud ultimū propter impedimētū ex ꝑte eius: tñ recipit diſpōneꝫ ꝑuiā. ℭ Ad illā rōnē ꝑmam de neceſſitate ponēdi plura: rñdeo ꝙ etſi nō poſſit iſtud euidēter neceſſario ꝓbari ex creditis: tñ ponēdi neceſſitas eſt h. q: eccl'ia ponit. ⁊ cōgruētie ſunt q̄les ꝑus adducte ſunt: nec ualet argumētū negatiuū: ſi nec Dio⁹ nec Dama. ergo nullus. ſufficit enim auctas eccl'ie: qa Aug⁹ de morib⁹ manicheoꝝ. Euāgelio nō crederem niſi crederē eccl'ie. ℭ Ad aliā rōnē que ꝓcedit ex medio eodē. ſ. ꝙ nihil ponēdum eſt fruſtra. ℭ Rñ°. ꝙ lꝫ de potētia abſoluta poſſet deus cauſare grām que eſt ꝑncipalis effect⁹ baptiſmi ⁊ etiaꝫ illos alios effectus ꝓprios aſſignatos caracteri. ſ. aſſimilare ⁊c. ſine tali forma abſoluta que ponitur caracter: tñ de potētia ordinata tenet ꝙ cāt illos effect⁹ mediāte iſta forma: ⁊ cōgrue ꝓpter rōnes ꝑdictas. ℭ Et nūc ad rōnē cum di aut eſt diſpō ex ꝑte paſſi: uel agētis. ℭ Rñ°. nō agētis q̄ſi ſit q̄ddam agēs mediū inter ꝑmum agēs ⁊ paſſum. nō enim pono caracterē hēre aliquā ṽtutē actiuaꝫ reſpectu grē cauſande: ſed deum aſſiſtere illi tanq̄ꝫ ſigno inuiſibili ad cāndū grām quā ſignat recedēte ipedimēto ſiue obice inherēte. Eſt ergo diſpō ex ꝑte ſuſceptiui q: eſt forma ꝑoꝛ ſine qua non recipit forma poſterioꝛ: nō quidē quaſi ſit ratio ſuſceptiui re

Cōtra epiſtolā fūdamenti.

ſpectu poſterioris: ſed ꝙ ꝑus inſit q̄ꝫ poſterioꝛ nō ſimpl'r neceſſario ſed nec̄io cōparādo ad potētiaꝫ ordinariā agētis cauſantis utrāqꝫ formam. ℭ Et cū dicit ultra ꝙ poſſet effectus baptiſmi hēri per uerā pniam: dico ꝙ de potētia ordinata nō pōt ſꝫ iſtā opinionē hēri ꝑfecta inocētia ſine tali forma intrinſeca cui de⁹ aſſiſtit ad talē inocētiam cāndam. ℭ Ad illa que obijciunt de aliīs effectibus: puta de diſtinctiōe ⁊ aſſimilatiōe. pꝫ ꝙ etſi abſolute diſtinctio ⁊ aſſimilatio poſſent eē per actū trāſeūteꝫ in ꝑteritū: tñ ꝑfectius ⁊ magis cōgrue ſunt per aliquā formā derelictā poſt actū trāſeūtē. ℭ Conſil'r ad illud de obligatione ſeu cōfiguratione: q: ſi hō recipiēs homagiū alteri⁹ uel ꝑlat⁹ recipiēs alium ad ꝓfeſſionē poſſet aliquā formā ipꝛimē obligato magis hoc faceret q̄ꝫ ꝙ abſolute per actū ꝑterituꝫ ſibi eēt obligat⁹: deus aūt pōt talē formā cōfigurātem hoc eſt oſtēdētē obligationē impꝛimere ī anima. ℭ Qd etiā addit de ſigno rememoratiuo. dico ꝙ rememoratiuū eſt nō tm̄ ꝓpter illos reſpectu q̄rū hēt rōnē ſigni ducēs in rōnē ſignati: ſicut arguitur diuidēdo. ſed hēt rōnē ſigni rememoratiui ꝓpter ipſum qui ſuſcipit: ⁊ tñ ſi ponat ꝓpter alios non tm̄ eēt qddā in ſe rememoratiuū ſacri: ſed ēt eēt ſignū ductiuū in illud ſicut ſignū di qd facit aliō in cognitionē uenire. Pōt ēt cōcedi ꝙ in cōparatiōe ad deū ⁊ ad ꝓximos ſiue in btitudine ad gl'iam ſiue in dānatione ad cōfuſionē. ℭ Et qd obijcit ꝙ deus poſſet cognoſcē oūē ſuā ſine ſigno. nō obſtat q: ēt pōt eā noſſe cū ſigno: bti ēt ⁊ dānati pñt iſtaꝫ noſſe ſignatā quā nō noſcerēt nō ſignatā: q: in btitudine ad maiorē gl'iam: ⁊ in dānatione ad maiorem cōfuſionē. ℭ Et cū obijcit de fide ⁊ charitate ſiue de meritis dicet in rñſione ad 2ᵐ argᵐ ꝑncipale. ℭ Sed illa que obijciunt ibi de chīo ⁊ mr̄e ei⁹ ꝙ caracter nō eſt beato ad gl'iam: ſolui pñt: q: ſicut in nā creata ſunt alique ꝑfectiones nō ſimpl'r: ſed in tali nā: q: ſunt ꝑfectiones ſupplētes imꝑfectionē: ita pōt dici de iſto ꝙ eſt ꝑfectio ſupplēs imꝑfectionē. ⁊ ideo nō cōpetit oino ꝑfecto neqꝫ etiā cōpetit illi ꝑſone in qua eſt aliq ꝑfectio maioꝛ ſupplēs imperfectionē q̄ꝫ ſit iſta. ℭ Ad tertiā rōnem pro opi. pōt dici ꝙ deus peccāti mortal'r in ipſo actu quo peccat mortaliter cōfert aliqd donū ſuum: quia nō vult ſacrm ſuū qd uere ab eo ſuſcipit eſſe uanum: ⁊ ita vult ibi aliquē effectū cauſare: nō aūt ultimū q: indiſpoſitus eſt. ℭ Et cū ꝓbas ꝙ ꝑfecte curat: cōcedo qñ curat: ſed tūc nō curat: imo tm̄ diſponit iſtum ſiue ꝑparat ad curationē: ⁊ cōcedo ꝙ perfecte ꝑparat: ⁊ iſtud eſt rōnabile: q: lꝫ in actionibus bñplaciti circa ꝑſonas ꝑuatas forte nō ꝯferat dona ſua ptinētia ad ſalutē illius ꝑſone niſi ꝑfecte ſanādo illā ꝑſonā. In actib⁹ tñ ul'ibus cōcomitantibus remedia ſua ul'ia: cuiuſmodi ſunt ſacra: rōnabile eſt: ut aliquos effectus ul'es ordinaret cauſare cum talibus remedījs: nō aūt ultimatos: q: non omnes recipiētes illa remedia ſunt ad hoc idonei. ℭ Per hoc apparet ad q̄rtū: cōcedo eniꝫ ꝙ eſt donū ptinēs ad bonū ſuſcipiētis: nō autē eccleſie. Et cum dicis: tale nō pōt conferri ſine aliīs donis perficiētibus talē ꝑſonā: pōt cōcedi in actionib⁹ ſpālibus circa ꝑſonas ſpāles ⁊ mō ſpeciali. ſed non de actionibus generalibus cōcomitantibus remedia generalia cōſtituta pro toto genere humano. illas enim regulariter cauſat cuꝫ ipſis remedījs ne ſint uana. ℭ Ad 5ᵐ lꝫ multipliciter dicat de indelebili

Quere na[...]

tate caracteris: nec ſit multuꝫ utile recitare: breuit̄ dico ꝙ nulla forma pōt eſſe in aia alia ab aia quaꝫ nō poſſit deus de potētia abſoluta delere: ſicut poſterius a priori: q: in hoc nulla pōt iueniri ꝯdictio ſed caracter ſi ponatur hoc mō eſt indelebilis: nec pōt deleri hoc mō: q: nec ṽtute alicui⁹ creature. pꝫ: q: eſt forma ſupnālis: nec pōt virtute diuina deleri de potētia ei⁹ ordinata: q: ordinauit nullā formaꝫ ſupnālē delere niſi pp aliqd demeritū inherēs aie: reſpectu aūt caracteris delendi nulla pōt eē cā demeritoria: cū eniꝫ ipꝛimit in actu peccādi mortal'r nihil pōt demereri ipꝫ tolli. Hic nota ꝯ Tho. ꝙ nō ſit ponere virtutē aliquā ſupernālem in ſacro: q: illa nunq̄ꝫ poſſet corrumpi eodem modo quo caracterem indelebilem ponit.

Nota. ā. di. prima.

di. j. hui⁹ 4ᵗ in 2ª pte 4ᵉ qōnis.

Ad rationes

ꝑnᶜᵉˢ. Ad ꝑᵃᵐ ꝯcedit idē Tho. ꝙ circūciſio nō impreſſit caracterē. ⁊ tunc ꝯ euꝫ eſt arᵐ in. q. j. de efficacia ſacri reſpectu grē: ponit eniꝫ ꝙ nō hēt efficaciaꝫ reſpectu grē niſi q: eſt inſtrꝫ reſpectu cuiuſdaꝫ diſpōnis ad grām. Dico ergo ꝙ ꝯcedi pōt de circuncīſione ꝙ ibi ipꝛimebat caracter aliqs ſicut in baptiſmo. Ita enim erat ꝑᵃ ianua ſalutis in lege moſayca ſic baptiſmus in noua. Et cū arguit ꝙ tunc circūciſus nō eſſet baptiçādus. nego ꝯñtiā. ℭ Ad ꝓbationē pōt ꝯcedi ꝙ caracter ille eſſet eiuſdē rōnis cū caractere baptiſmatis uel alteri⁹. ꝙ ſi eiuſdē uel nō ipꝛimebat caracter per baptiſmū ſuſceptū a circūciſo: ſicut in ſbctuꝫ hñs aliquā formā nō ipꝛimitur iterū talis forma etiā a cā que alias nata eēt ipꝛimere talem formā. ⁊ hoc ideo q: ſbctū nō eſt in potētia: ſed iam in actu ſm illaꝫ. uel ſi ipꝛimeret in baptiçato ali⁹ eiuſdē rōnis nihil incōueniēs: ſaltē ſi caracter ponat rel'o. ut dcm̄ eſt de rel'onib⁹ di. 8. li. 3. uel poſſet dici illū caracterē circūciſionis differre ab illo baptiſmi ſicut imꝑfectū a ꝑfecto: queadmodū grā hui⁹ differret a grā illi⁹: ⁊ tūc in ſuſceptiōe baptiſmi ꝑus circūciſo nō ipꝛimeret nouus caracter: ſed ꝑmus ꝑficeret. ℭ Ad 2ᵐ dico ꝙ nō oīs ꝑfectio in aia hēt tale ſignū rememoratiuū ꝑpetuū: ſed illa per quā ꝯſtituit hñs eā in aliq determinato gradu in eccl'ia: hi⁹ nō ſunt ṽtutes: q: ſunt cōes oibus mēbris in q̄cūqꝫ gradu: ſꝫ ſacra taꝫ illō ꝑ qd iꝑtratur in eccl'ia q̄ꝫ alia ut confirmationis ⁊ ordinis ꝓut dicetur in ſequēti. q. ℭ Ad 3ᵐ patet ex ſol'one quinte rōnis pro opinione precedente: nō enim eſt caracter indelebilis niſi cōparādo ad potētiā creature ⁊ ad diuinā potentiā ordinataꝫ. Qō. X.

D ſecundū

ſic ꝓcedit. Et arguit ꝙ caracter nō ſit forā abſoluta. q: ſm phm. 2. eth⁹. Tria ſunt in aia. potentia: paſſio ⁊ hit⁹. Caracter nō eſt potentia. pꝫ. q: nō eſt nālitér in ipſa aia: nec eſt paſſio: q: eſt forma ꝑmanens: nec hitus q: hitus eſt ſm quē hñs bñ ul' male pōt opari. caracter nō eſt ꝑnᵐ alicui⁹ opatiōis bone uel male: nō bone: q: pōt ſtare cuꝫ pctō mortali: nō male. pꝫ q: eſt donū dei ⁊ effect⁹ ſacri. ḡ ſi illa diuiſio phi ſufficiēter euacuet formā abſolutā in aia. ſequit ꝓpoſitū. ℭ Item ſi eſſet forma abſoluta nō pōt poni niſi de gñe q̄litatis: pꝫ diſcurrendo ꝑ alia genera: nō enim eſt ſuba: q: aduenit poſt eē cōpletum ſube: nō eſt quātitas. pꝫ. q: forma ſpūalis ⁊ incorporea: ⁊ ſic diſcurrēdo de aliīs. qualitas aūt poni nō poteſt. ꝓbatur diſcurrēdo per ſpēs q̄litatis. ℭ P. forma abſoluta hēt aliquā operationē ꝓꝑaꝫ

Cap. 5.

2ᵒ ethi⁹.

caracter aūt nō hēt aliquā opationē ꝓpꝛiam. ḡ ⁊c. ℭ P. Forma abſoluta accñtalis quecūqꝫ eſt delebilis ab illo in quo eſt: q: ab eodē pōt deleri de ſbiecto a quo ipꝛimit in ſbctuꝫ ſaltē a deo: q: ex quo eſt poſterius ſuo ſbcto nō eſt ꝯdictio ꝙ nō inſit. caracter ſimpl'r eſt indelebilis. ḡ ⁊c. ℭ Oppoſitū. Caracter eſt diſpoſitio ad grāꝫ. grā aūt eſt forma abſoluta. ḡ ⁊ iſta forma que eſt diſpoſitio ad eā erit abſoluta. nā diſpoſitio ꝓꝑa videt eē eiuſdē gñis cum forā ad quā diſpōit. ℭ P. caracter eſt ꝑnᵐ aſſil'andi baptiçatū chīo uel alteri baptiçato. Sil'itudo aūt vnitas fundata in q̄litate. ḡ caracter eſt qualitas.

Hic dicitur

ꝙ caracter eſt forma abſoluta. ad qd adducunt quatuoꝛ rōnes. ℭ Prima talis eſt. Mutatio nō eſt niſi ad formā abſolutā. ex 5° phy⁹. Ad caractereꝫ eſt mutatio. pꝫ in ficto baptiçato qui nihil noui accipit in baptiſmo niſi caracterē. ℭ 2° ſic. rel'o non eſt fundamētū rel'onis: q: tūc eſſet ꝓceſſus in īfinitū. Sed caracter eſt fundamētū multarū rel'onuꝫ: eſt enim fundamentū ſil'itudinis ut eſt argutū: ⁊ etiā fundamentū ei⁹ rel'onis quā iportat ſignū: q: caracter eſt ſignū rememoratiuum reſpectu ſacri ſuſcepti. Eſt etiā fundamentum ꝯfigurationis ſiue obligationis ad chīm. ℭ 3° ſic. Relatio nō eſt ptās aliqua neqꝫ actiua neqꝫ paſſiua: q: neqꝫ ꝑnᵐ agendi neqꝫ patiēdi. Caracter aūt eſt ptās aliq: utpote caracter baptiſmi eſt potētia paſſiua ꝑ quā hō fit capax alioꝝ ſacroꝝ. Caracter aūt ordinis eſt potētia quedā actiua ad multos act⁹ ſacros ī eccl'ia. ḡ ⁊c. ℭ 4° ſic. in quolibet ſacro cauſat aliq relatio ad actionē uel paſſionē in aia ſuſcipientis ſacrm: ⁊ tñ nō in quolibet ipꝛimit caracter. ergo caracter non eſt talis rel'o. ergo aliq forma abſoluta. ℭ Cōtra iſtud ⁊ ꝑ ꝯtra opinantē ex dictis ei⁹: q: ꝯdicit ſibi. Ipſe enim dicit hāc eſſe diffōnem caracteris. Caracter eſt ſignū coionis fidei ⁊ ſancte ordinatiōis datum a hierarcha: uel ꝙ eſt ſignū coionis diuinoꝝ ⁊ ſacre ordinationis fideliū. Quomodocūqꝫ ſic ul' ſic diffinatur dicit ꝙ ſignū ponitur in diffōne caracteris ut genus. Ex hoc arguit ꝙ caracter non pōt eſſe forma abſoluta: q: ad quiditatē forme abſolute nō ptinet eſſential'r aliquis reſpect⁹: q: tunc illa quiditas eſſet ad ſe ⁊ nō eſſet ad ſe. nec etiam pōt dici ꝙ relatio ponat ibi tanq̄ꝫ genus: ⁊ non ſit uere genus: q: hoc mō in diffinitione accidētis ponitur ſubiectū. patet aūt ꝙ relatio nō eſt ſubiectuꝫ abſoluti: nec etiam ratio receptiua. ℭ P. ſicut nō ſunt ponēda plura ſine neceſſitate. ita qñ aliqd ponitur preciſe ꝓpter aliqd non eſt illud ponendum perfectius q̄ꝫ requirat ad illud aliud. uel q̄ꝫ poſſit ex illo alio cōcludi. Naꝫ illa perfectio ulterioꝛ que poneret fruſtra poneret. ſed ꝓpter illa oia ꝓpter que ponitur caracter nō eſt neceſſe ꝙ ſit perfectio abſoluta. Poſſunt enim iſta oia etiaꝫ ſaluari ſufficienter ſi ſit forma aliqua relatiua. ergo ſupflue ⁊ ſine cauſa ponitur eſſe forma abſoluta. Minoꝛ patebit ſoluēdo rōnes. prima enim accipit maiorem falſam: qd probo dupliciter. primo per rōnem. ſcōo per auctoritatē. ꝑmo ſic. Reſpectus nō pōt magis intrinſece aduenire fundamēto q̄ꝫ ꝙ neceſſario ſequatur ipſum poſito termino. q: oino non pōt ineſſe fundamento circūſcripto termino: q: tunc non eſſet reſpectus ſed forma abſoluta. ḡ ſi aliqs reſpectus pōt extrinſecus aduenire fundamēto: ſequit ꝙ nō nec̄io ſequit fundamētū etiā termino poſito.

Tho. in. 4. di. 4. q. j. Uid alex. ⁊ boʳᵃᵐ hic. T. c. io. tiñ

Tho. ubi ā. q. 2.

Universidad de Deusto Biblioteca

ergo ille reſpectꝰ pōt eſſe nouus oīno ſine nouitate fundamenti uel termini. ergo ad eiꝰ eſſe nouū pōt eſſe aliq̄ mutatio: qꝛ nō eſt ad aliqð abſolutū. qꝛ ſi dicas reſpectū aliquē aduenire extrinſecus ſbiecto: nō tm̄ fundamēto: hoc nihil eſt: qꝛ relōnes intrinſece: utpote ſilitudo que ꝯſequit albedinē ⁊ hiꝰ pn̄t extrinſecus aduenire ſbiecto: qꝛ fundamētū de nouo aduenit. ğ ſi ille ſunt itrinſece ⁊ alie extrinſece: erit dr̄ia earū in cōparatiōe ad fundamētū. ¶ P̄. agens nāle nō pōt agere de nouo niſi aliqð ponat nouū uel in ipſo uł in paſſo uel hītudo noua eoꝝ: hoc apparet: qꝛ oībꝰ iſtis vniformiter ſe hn̄tibꝰ vniformis erit actio cum tale agēs agat ex neceſſitate nāe: ğ ſi aliqð agens nāle hēt aliquā actionē nouā. uel erit aliq̄ forma abſoluta ante iſtā actionē nouā in agēte: uel alia noua in paſſo: uel habitudo noua agētis ad paſſum. Sed nec p̄ᵐ nec 2ᵐ eſt neceſſium: pōt enim ignis de nouo agere in lignū abſq̄ h ꝙ ante iſtā actionē ignis recipiat nouā formā uel lignum. qꝛ pª forma abſoluta quā recipit lignū eſt ꝑ iſtā actionē. ğ eſt noua hītudo ignis ad lignū abſq̄ omni nouitate forme abſolute. Hoc pꝫ experimētaliter. qꝛ actiuo eodē mō ſe hn̄te ſꝫ potentiā actiuā: ⁊ paſſiuo ſm potentiā paſſiuā ꝓximā ſi fuerit aliqð ipedimentū iterpoſitum inter iſta nō aget iſtud agens in paſſum. amoto aūt iſto ipedimēto uł obſtaculo aget. ğ eſt ibi noua hītudo agētis ad paſſū ſine noua forma abſoluta. ¶ Iſtud ꝓbat ex intentione phi. 5. phyꝰ. qꝛ lꝫ neget motū eſſe in ad aliqd ꝓut ad genus ad aliqd ꝑtinēt relōnes intrinſecus aduenientes: nō negat tm̄ motū uel mutationē eē in ad aliqd extrinſecus aduenies: imo ꝯcedit: ꝯcedit enim in gn̄e ubi eē motū ꝓprie: ⁊ tm̄ ubi nō eſt niſi reſpectus qdam corpis circūſcribētis ad locatum uel locati ad corpus circūſcribens. 2ª ratio etiā habet maiorē falſam. ſ. ꝙ relatio nō pōt fundare relōnem. qꝛ ſm Euclidē 5° geometrie in p̄n°. ꝓportionalitas eſt ſilitudo duarū ꝓportionum. ergo ſuper ꝓportionē que dicit formalr̄ relōnē uel ſup vnitatem eius fundat ſilitudo. ¶ Et ſi arguas ſilitudo eſt vnitas in q̄litate ſm phm. 5. metaᶜᵉ. ¶ Rn̄deo. ⁊ ſi vno mō qd appꝛopꝛiet generi ſube: ⁊ eodē mō idem ⁊ diuerſum que ꝯſequit aliqd inquantū qd fundat in ſuba: ⁊ equale in vnitate quātitatis ſtricte accepte. ſile in vnitate q̄litatis tm̄ alio mō accipiendo in omni gn̄e inuenit qd. accipiēdo rem illiꝰ gn̄is preciſiſſime: ⁊ inuenit quale accipiēdo formā in iſto gn̄e in rōne forme. ⁊ inuenit quātitas v̄tualiter. ⁊ ſic in omni gn̄e inuenit idem ſile ⁊ eq̄le: h mō enim pn̄t hn̄tes relōnes vniꝰ ſpēi dici ſiles ſꝫ vnitatē vnius relōnis ſicut hn̄tes vnā formā ſubalem ſm ſpēm poſſunt dici ſiles ſm ſubā. ¶ Et qð adducit de 2ª relōne que fundat in caractere. ſ. ſigni. ¶ Rn̄deo ſi ſignū eſt ſm Augᵐ de doc. chr̄ia na. qð preter notitiā quā ingerit ſenſibus aliud facit in cognitionē uenire qð uerū eſt nō ſolum de ſigno ſenſibili: accipiēdo ſenſū ſtricte pꝛo ſenſu corporali. ſed uerū eſt etiā de ſenſu icorporali: accipiēdo ſenſum gn̄aliter pꝛo potētia cognitiua: tūc dico ꝙ nihil eſt ex cuiꝰ cognitione nō poſſit deueniri in cognitionē alterius ſaltē ut ex cognitione poſterioris in pꝛius: quin illud poſterius poſſit dici ſignū. ⁊ ſi ꝯcedo ꝙ ſup relōnem aliquā realē pōt fundari relatio ſigni ad aliqd pꝛius. ſed talis relatio non tm̄ ducit in cognitionē ſui: ſed etiā alterius: ⁊ h mō ſiquis videret paternitatē in ſuo fundamēto poſſet

T. c. 19. ⁊ iñ

T. c. 20.

eſſe ſignū rememoratiuū actus gn̄ationis p̄teriti. ⁊ iſto mō in ꝓpoſito. ⁊ maxime nō eſt hoc incōueniens: qꝛ iſta relō ſigni nō eſt niſi relatio rōnis: loquēdo de ſigno inſtituto ad placitū: cuiuſmodi eſt caracter reſpectu ſuſcepti ſacri. Qð additur ibi de relōne ꝯfigurationis ſiue obligationis: non cogit: pōt enim religioſus per uotū religionis obligari ad ſeruandū religionē. ⁊ qui fecit homagium per actum faciēdi homagiū obligari dn̄o ſuo: ⁊ ulr̄ in talibꝰ per ꝓmiſſionē precedentē: ⁊ tm̄ nō eſt ibi aliqua forma abſoluta ſup quā fundat iſta obligatio nec forte aliq̄ relatio niſi rōnis. ⁊ ita abūdāter poſſet ſaluari ratio obligationis ſi poneret relō realis. ſicut filiatio in filio poſſet eē fundamentū alicuius habitudinis filij ad p̄rem: puta obligatiōis ad dilectionē nālem: ⁊ ſi poſſibile eſſet filiationē ſolā eſſe. ¶ Et ad illā ꝓbationē ꝙ tunc eēt ꝓceſſus in infinitum in relōnibꝰ. dico ꝙ nō ualet de realibꝰ relōnibus: qꝛ aliq̄ eſt relatio ultima in qua nō pōt fundari alia realis. ſicut aliqð eſt accidēs: ita ultimū i entibus: ꝙ non pōt ulteriꝰ eē ſbctū alicuiꝰ accn̄tis. ⁊ ideo nō ſequit. ſi accn̄s pōt eē in accn̄te ꝙ in accn̄tibus eſt ꝓceſſus in infinitū. ¶ De relōnibꝰ tm̄ rōnis bene ꝯcedo ꝙ ibi pōt eē ꝓceſſus in infinitū qꝛ quelibet relō ſiue realis ſiue rōnis pōt ulteriꝰ fundare aliā relōnē rōnis. ¶ Tertia etiā rō nō ualet. qꝛ uł equiuocat de ptāte uel hēt vnā ꝓpōnem falſam. ſi enim accipiat ptās ſimpr̄ ad aliquē actū qui ſine illa ptāte ſimplr̄ nō poſſet hēri: ſic nego caracterē eē ptātē. naꝫ baptiçatꝰ in nullū actū ſimpr̄ pōt in quē nō poſſet nō baptiçatꝰ: ⁊ hoc ſiue loquēdo de actu in quē pōt actiue ſiue de actu quē q̄dāmō pōt ab alio recipe: ita eni poſſet nō baptiçatꝰ inungi chꝛiſmate ſic baptiçatus. ⁊ ita poſſet abluere ſic baptiçatus. Si aūt loquamur de ptāte nō ſimplr̄ ſed miniſteriali: hoc eſt ꝑ quā aliqs ſit cōueniēs miniſter alicuiꝰ p̄ncipalis agentis ⁊ ſine illa ptāte nō eēt cōueniens miniſter p̄nliꝰ agētis: talis ptās nō opꝫ ꝙ ſit foꝛa abſoluta: imo ſufficit in multis ꝙ ſit tm̄mō relō rōnis. qð ꝓbat ſm eos. qꝛ ep̄atū nō dicūt eſſe ordinē ultra ſacerdotiū: ⁊ tm̄ ep̄s hēt ptātē talē miniſterialē: quā nō hēt nō ep̄s: eſt enim ꝯueniēs miniſter in aliquo actu cui deꝰ aſſiſtit ut in actu ordinandi. ⁊ nō ſilr̄ aſſiſteret ſi alter nō ep̄s exequeret ſilem actū. Conſilr̄ ꝯſtitutꝰ iudex ſi ferat ſn̄iā: ſn̄ia tenet. pꝛius aūt nō tenuiſſet: qꝛ ſn̄ia a nō ſuo iudice lata nulla eſt ipſo iure. nec tm̄ ille iudex: nec ille ciuis hēt aliquā formā abſolutā realē: nec forte relatiuam niſi tm̄ rōnis quā p̄us nō hēbat. Per illam eniꝫ relōnē rōnis qua ipſe a p̄ncipe iſtituit iudex: uolūtas pꝛincipis ratificat ſn̄iam ab eo latā: ⁊ vult eam obſeruari: nō aūt ratificat ſn̄iam alteriꝰ nō ꝯſtituti iudicis: nec vult illā obſeruari: ⁊ ita iſte ꝑ illā habitudinē ad uolūtatē p̄ncipis: hēt ptātē miniſterialem reſpectu p̄ncipis ut pꝛincipalis agentis ad aliquē actū ꝯueniēter exequēdū miniſterialr̄: queꝫ ſine tali relōne nō poſſet ꝯueniēter exequi. ⁊ multo magis poſſet relatio realis ſi ineſſet poni talis ptās ꝯueniēter exequēdi miniſterialr̄ aliquē actū. patet enim ꝙ filiꝰ: qꝛ filiꝰ pōt hēre aliquā auctē exequēdi aliquē actū in domo p̄ris quē nō pōt nō filiꝰ ⁊ iterū nepos hēt aliquā auctē exequēdi aliquem actū: lꝫ inferiorē quē non pōt non nepos ⁊ ifra: ⁊ ptās iſta ſic uel ſic p̄cipiendi uel iperādi nō eſt niſi cognatio uel filiatio. ¶ Sic etiaꝫ apparet ad illas ptātes de qbus arguit in ſpāli. nā ptās ordinādi ⁊

Th. di. 24 huiꝰ. 4. a. 3. q. 2.

a. l. ep̄s.

confirmandi ſi eſt actiua nō eſt niſi ad miniſtrādū ꝯuenienter in tali actu tali dn̄o. ut ipſe ad actū miniſterialem hiꝰ aſſiſtat operādo pꝛincipalr̄ eo mō quo non aſſiſteret ſilī miniſterio exhibito ab alio. ¶ Caracter aūt baptiſmalis ſi ponit potētia paſſiua: non ponit paſſiua: nec ut receptiua neq̄ ut rō recipiendi. nihil enim abſolute pōt recipere aīa baptiçati: qð nō poſſit recipere aīa nō baptiçati. Sꝫ eſt poteſtas quedā relatiua de congruo ordinata a pꝛincipali agente diſponēte agere in paſſū habēs talē formā: ⁊ nō in aliud paſſum: talis aūt forma relatiua de ꝯgruo reſpectu alicuius agētis p̄ncipalis uolūtarie pōt eſſe ſola relatio: ſicut aliqs diſponit agere aliquid in aliquē. qꝛ filius: uel qꝛ ꝯſanguineus nolens aliqd ſimile dare in nō hn̄te talem relationem. 4ª vō deſtruit pꝛimā: ſi enim ulr̄ in aliq̄s ſacr̄is cauſaret relatio noua ad actionē uel paſſionem ſacr̄i ⁊ nō caracter. ergo eſt ibi relatio noua ſine abſoluto aliq̄ nouo: niſi fingas in quolibet alio poni aliqð abſolutū correſpondens caracteri: utpote ornatum quēdam. ſed ſi ille ornatus eſt forma ſupnālis erit idelebilis eo mō quo caracter eſt idelebilis: qꝛ nō poterit hēre cām demeritoriā: ⁊ tunc videtur fictio quare nō poſſit dici caracter cū ſit forma p̄oꝛ ipſo effectu p̄ncipali ſacr̄i ⁊ forma indelebilis: q̄re etiam ille ornatus nō poterit hēre effectū ſuū ceſſante fictione in aliq̄s ſacr̄is ſicut ponit caracter in ſacr̄is impꝛimētibus caracterē. ¶ Rn̄deo ergo ꝙ ratio nihil ꝓbat niſi ꝙ caracter nō eſt quecūq̄ relatio ad actionē uel paſſionē ſacr̄i ſicut ſi eſſet foꝛa abſoluta nō eēt quecūq̄ abſoluta: qꝛ in aliq̄s ſacr̄is ſm iſtos impꝛimit aliqua forma abſoluta ſed non caracter. Et ꝑꝑ hoc pōt dici ꝙ nō in quolibet alio ſacr̄o impꝛimit aliqua relatio manēs poſt actū. Caracter aūt ſi eſt relatio manet poſt actū ſuſcepti baptiſmi. imo ſemꝑ. Nō obſtantibꝰ ergo iſtis rōnibꝰ que nō ꝯcludunt ut viſum eſt: pōt dici caracter eſſe tm̄mō quendā reſpectū extrinſecū aduenientē ipſi aīe cauſatū a deo imediate in ſuſceptione ſacr̄i interabilis: qꝛ ſic ponēdo ſaltem oēs ꝯditiones ſaluātur que cōiter attribuuntur caracteri.

Sed reſtant duo dubia. ¶ Pꝛimū de fundamēto ꝓximo illiꝰ relationis: aliud quō poſſunt caracteres diuerſorū ſacroꝝ diſtingui abinuicē. ¶ De p̄ videret alicui ꝙ actus ſuſceptionis ſacr̄i tranſiēs in pꝛeteritū eēt ꝓximum fundamentū uel ꝓxima ratio fundandi iſtam relōnem. Sed iſtud eſt falſum ſpāliter in ꝓpoſito. qꝛ ratio fundādi ⁊ relatio ſunt in eodē ſbiecto ꝓximo. ſuſceptio aūt ſacr̄i ⁊ caracter: lꝫ ſint in eodem ſuppoſito: nō tm̄ in eodē ſubiecto ꝓximo: qꝛ ſuſceptio baptiſmi inſuit ſꝫ corpꝰ. caracter ſꝫ aīaꝫ. Iſtud etiam eſt gn̄aliter falſum hic ⁊ in aliq̄s ꝓpter duo. p̄ qꝛ nō ens nō pōt eſſe fundamētum uł ratio fundādi aliquā relōnē realē. qꝛ nec terminus. ꝑꝑ hoc eniꝫ ponit ꝯdictio relatio rōnis: qꝛ habet fundamentū uel terminū negationē. actus aūt trāſiēs in pꝛeteritū poſtq̄ tranſijt ſimplr̄ nō eſt. ergo poſtq̄ tranſit nulla relatio realis fundat ſup eū. Hoc 2° pꝫ. qꝛ ad terminū imutabilē ſuper fundamētum oīno imutabile nō pōt fundari relatio niſi ſimplr̄ imutabilis: ⁊ etiā nec ſio inherens fundamēto. vn̄ ſi aliqua eſſentia creature eſſet ſimplr̄ imutabilis relatio illius ad deum eſſet ſimplr̄ imutabilis. ğ ſi caracter dicat aliquā relōnē ad deū de quo pꝫ ꝙ eſt terminus imutabilis. ⁊ fundat in actu ut pꝛeteritus eſt: cum actus pꝛeteritus: ut pꝛeteritus ſit ſimpliciter neceſſarius: intm̄ ꝙ de potētia abſoluta diuina nō pōt eſſe nō pꝛeteritus: ſequit ꝙ iſta relatio realis eſſet oīno imutabilis etiam loquēdo de potentia dei abſoluta: hoc aūt videt incōueniens ꝙ aliqua ſit relatio realis alia a ſuo fundamēto quā nō poſſit deus de potētia abſoluta delere a fundamento ſuo ſicut poſterius a pꝛiori. ⁊ ille due ꝓbationes ultime ꝓbāt paternitatē nō fundari ſup genuiſſe. ¶ Et ſi adducit as phm ꝯ hoc. 5. metaᶜᵉ. c. de ad aliqd. Pater dꝛ eo ꝙ generat. ¶ Rn̄deo actus potuit eſſe cā in fieri ipſius relōnis: ⁊ qdē qn̄ fuit cauſa tūc relatio infiebat: ſed nō eſt cā in eſſe ſicut nō manet manēte relōne. fundamentū aūt non tm̄ eſt cā in fieri relōnis: ſed in eſſe. ¶ Quid eſt ğ fundamentū paternitatis. ¶ Rn̄deo. fundamentū ꝓximum eſt ipſa potētia genitiua. nō loquēdo de reſpectu quem de ſe dicit potētia. ſed de iſto abſoluto qð denoīatur a reſpectu. Dico ergo a ſimili in ꝓpoſito. ſi caracter ponatur relatio realis eiꝰ fundamētum ꝓximum eſt ipſa nuda aīa: ſiue eēntia ſiue potentia. de hoc in ſequēti. q. qꝛ reſpectus extrinſecus adueniens pōt fundari ſup fundamentū ex cuius pꝛincipijs nullo mō egrediat: nec fundamentū eiꝰ ꝓximum opꝫ determinari ad illū aliquo mō ex ratione ſua ꝓpꝛia: qꝛ tunc nō eſſet reſpectus extrinſecus adueniens: ſed tm̄mō determinat ad illum ab ipſo agēte. ſic in ꝓpoſito. ¶ Ad 2ᵐ dubiū dico. ꝙ ſicut caracter ſi poneret forma abſoluta diceretur diſtingui caracteres ſeipſis formalr̄: ita ſi ponātur reſpectus illi: lꝫ ab extrinſeco poſſint diſtingui extrinſece: tm̄ formalr̄ diſtinguunt ſeipſis. ¶ Sed ſi queras. q̄re ğ ſunt tm̄ tres caracteres. ¶ Rn̄deo. qꝛ de hoc nō faciam mentionē ſpālem in mā de cōfirmatione uel ordine. ideo dico ꝙ hoc pōt patere per ſile in pollitijs iſtis mūdanis: nullus eniꝫ hēt determinatū gradū in familia regis qꝛ comedit uł bibit: nec qꝛ poſt offenſā dn̄s recōciliat ſibi: nec qꝛ multiplicat ꝑſonas in iſta pollitia. nā iſti actꝰ cōes pn̄t eſſe oībus in quocūq̄ gradu. ſed alium gradū habet aliqs qn̄ recipit in familiā dn̄i: alium qn̄ ulterius ꝑficit ⁊ ꝯſtituit: ut miles ad defendendum rempu. alium qn̄ ꝯſtituit ut ſupꝛemus ſub dn̄o ad ꝯſtituendos alios in gradibꝰ determinatis in ſua familia. utpote aliquis ſeneſcalſus gn̄alis uel imediatus ſub dn̄o cui cōmiſſa eſt auctoritas ulis ad recipiēdū aliquos in familiā dn̄i. Et ideo ſi eēt nomen ipoſitū qð ſignificaret gradū in familia uł baliuiam nō diceret habere gradū uel dignitatē aliquis: qꝛ accedens ad menſam: uel qꝛ ꝯiugatus: uł qꝛ rediens ad grām poſt offenſam. Sed diceretur tm̄ habere gradū qui de populo eſſet aſſumptꝰ in familiā dn̄i. ⁊ ulteriorē gradum qui in familia ꝯſtitueretur ad defendēdū domū uel dn̄m. ⁊ ulteriorē qui ꝯſtitueret tanq̄ p̄poſitꝰ ad recipiēdū aliquos ad familiā ⁊ inſtruendū iferiores. Sic in ꝓpoſito tria ſacra. ſ. euchariſtia ad nutritionē ſpūalē. mr̄imoniū ad ꝓcreationē corporalē. pn̄ia ad recōciliationē annualē i nullo certo gradu ꝯſtituūt i eccl'ia imo pn̄t eē cōes omni mēbꝛo eccl'ie i q̄cūq̄ gradu. Sed p̄mꝰ ğdus in eccl'ia ⁊ qdē uliſſimus eſt recipi in familiā chꝛi. qð fit in baptiſmo. ſcðs ſpālis in militiā ad defenſionē fidei chꝛiane: qð fit in ꝯfirmatione. tertiꝰ ꝯſtitui in p̄rem ⁊ paſtorē ad itroducēdū alios in eccl'iam. ⁊ ad dirigendū ⁊ ad inſtruendū eos. qð fit in ordine: ⁊ ſic in pollitia illa nō ꝯgruit

a. l. poteſtas

a. l. ratio.

Hec vi eſſe intētio thoᶜ 5ᵐ metaᶜᵉ. c. de ad aliqd aſſignando fundamēta ſcðimodi.

6° ethiᵉ.

T. c. 20.

a. l. gn̄atiua

illas tres dignitates iterari.ſ.receptionē in familiā ꝓmotionem ad militiā: ⁊ prelationē ad doctrinas. bene tñ iterari pñt nutritio ⁊ ꝑcreatio ⁊ recõcilia tio.ita in ꝓpoſito.tria ſacra nõ decet iterari.alia aũt iterant: ⁊ in nõ iterãdis gradus initerabilis acgritur ⁊ caracter dicit.in iterandis aũt non.

Ad qõnem

põt dici ꝙ ſicut nõ põt ꝓbari aliquã formã realē ipꝛimi in ſuſceptione baptiſmi aliã a gr̃a ⁊ virtutib⁹: ⁊ ꝉ neqꝫ per rõnem nãlem neqꝫ etiã per rõnem euidē tem ex creditis manifeſtis.ita non põt ꝓbari cara cterem ſi ponat forma realis eſſe formã abſolutã reales uel reſpectiuã:qꝛ utrũqꝫ ſaluari põt:ꝙ ſit.ſ. forma reſpectiua ſicut iam oſtēſum eſt:uel ꝙ ſit forma realis abſoluta.Si ponatur nõ põt euidēter iprobari.quedã enim ſunt ſatis rõnabilr̃ ꝯcedenda de caractere ſi ponatur eē:utpote ꝙ eſt forma ſpũalis impꝛeſſa a deo cuicũqꝫ ſuſcipienti ſacr̃m nõ iterabile: ⁊ ꝙ ex inſtõne diuina efficaciter ſignificat gr̃am illius ſacri: ⁊ ꝙ diſponat ad eã ſicut declaratũ eſt in.q.ꝓcedēte:qꝛ eſt in eodē ſuſceptiuo ⁊ ab eodem agēte ⁊ forma prioꝛ ⁊ iperfectioꝛ: ⁊ ꝙ ſit idelebilis cũ nõ hēat cãm demeritoriã coꝛruptiuã: ⁊ ꝙ ſit ſignũ memoratiuum reſpectu ſuſceptionis ſacri que preterijt. ⁊ ſignũ ꝯfiguratiuum.i.ſignãs obligationē aie ad chꝛiſtũ.ꝙ etiam ſit forma aſſimilatiua alteri ſuſcipienti ſacr̃m: ⁊ ab alio diſtinctiua qui nõ ſuſcipit hec oĩa que vident rõnabilit̃ cõcedenda de caractere ſi ponatur forma realis abſoluta poſſunt ſaluari:ſi ponat reſpectus realis per modũ predictũ:ſicut ſi eſt forma abſoluta realis.ſi aũt ponatur reſpectus realis dictũ eſt prius qualiter iſta ſaluabunt ⁊ qualis reſpect⁹ ſit:qꝛ extrinſecus adueniens. Sed ſi ponat foꝛa abſoluta neceſſe eſt dicere ꝙ ꝑtineat ad genus qlitatis:nec opꝫ declarare quõ oēs iſte ꝯditiones ſibi ꝯueniãt:qꝛ ſatis pꝫ.

Ric. in. 4. di.5. arti. 2. q.1.ſol.3.ar. Idē bo⁹ra ⁊ alij multi.

¶ Sed tunc eſt dubiũ in qua ſpecie qlitatis debeat poni.Dicit ꝙ qꝛ eſt qualitas ſupnãlis.nõ opꝫ ꝙ ponatur in gñe qlitatis ſm pħm.10.meta⁰. Coꝛruptibile ⁊ icoꝛruptibile differũt plus ꝙ̃ ſm genus: nãle võ ⁊ ſupernãle differũt plus ꝙ̃ coꝛruptibile ⁊ incoꝛruptibile:qꝛ coꝛruptibile ⁊ incoꝛruptibile ꝯtinētur ſub vno mēbꝛo.ſ.ſub nãli.ergo multo magis nãle ⁊ ſupernãle plus differũt ꝙ̃ ſꝫ genus. ¶ Cõtra.fides ſpes ⁊ charitas ſunt ſupernãlia quedã: ⁊ tñ ꝯceduntur eſſe ꝓpꝛie in gñe qualitatis. ¶ Hoc idem pꝫ aliter.qꝛ nãlitas ⁊ ſupernãlitas nõ ſunt cõditiones niſi per cõparationē ad agens:talis autē cõparatio nõ uariat aliquid quantũ ad eſſe in gñe qꝛ aliquid ponit in gñe ſm ſuam ꝓpꝛiam quiditatem formalē circũſcripta reł̃one ad agens:nec ualet dictũ pħi.10.meta⁰.qꝛ loquit de gñe pħico.ſic enim nulla duo ſunt eiuſdē gñis niſi ſint tranſmutabilia adinuicē.ſed idem genus logicũ bene põt ꝯtinere multa que nõ ꝑtinēt ad idem genus pħicũ patet de ſuba coꝛporea ⁊ incoꝛporea: ⁊ de qlitate

Ric.di.5.4 ar.2.q.1.i ſolu.ad.3.ar.

coꝛpali ⁊ ſpũali. ¶ Aliter dicit ꝙ ſm ꝙ eſt pn̄m cõfigurandi põt poni in 4ᵃ ſpecie qlitatis:ſm aũt ꝙ eſt pn̄m aſſimilandi:poni põt in 3ᵃ: ⁊ ut eſt poteſtas quedã in 2ᵃ. ⁊ ut diſpoſitio ad gr̃am:in pᵃ que eſt diſpoſitio.inquantũ võ imobiliter permanēs:in pᵃ que eſt habitus.Sed hoc non ualet.qꝛ etſi poſſet hēre multas ꝓpꝛietates ſm quas aſſimilet formis diuerſarũ ſpecierũ qualitatis.tñ non põt eſſe in ſe tot quiditatiue. Non enim eſt in ſe niſi vna gditas ſimplr̃.ꝗ tñ erit in vna ſpecie.Uerũtñ iſtud poſſet hēre aliquã ꝓbabilitatẽ de vna alia forma.qꝛ ſm ueritatē illa diuiſio qualitatis in quatuoꝛ ſpẽs nõ eſt ꝓpꝛie gñis in ſpẽs.ſed eſt tñ ſꝫ quoſdã modos diuerſos cõuenientes diuerſis qlitatibus.Et foꝛte eidem qualitati in ſe ſm eſſentiã poſſent cõpetere plures modi qui ponunt in diuerſis qualitatibus.

Ric. ubi

¶ Aliter dicit ꝙ eſt in 4ᵃ ſpecie qlitatis:qꝛ eſt figura quedã ſpũalis. Sed hoc nihil eſt.qꝛ nil collocatur in gñe per ꝓprietates methaphoricas:alioquin chꝛiſt⁹ eēt uere in gñe ſube inaiate:qꝛ dicit petra.

1.cor.10.

⁊ eſſet in gñe aialis irrõnalis:qꝛ leo dĩ methaphorice. ⁊ in gñe qualitatis:qꝛ dĩ lux.Ego ſuꝫ lux mũdi ⁊c̃. Sed ex methaphoricis colligēda eſt ꝓpꝛia ꝯditio rei in ſe. ⁊ ſm illã collocãda eſt in gñe ⁊ ſpecie:ſicut enim poſſet ſpẽs intelligibilis poni in 4ᵃ ſpecie qlitatis.qꝛ cõfigurat aiã ipſi obiecto cognito.

Apoc.5. Jo.8.

¶ Rñdeo ergo ꝙ ſi ponat accidēs abſolutum põt poni in 2ᵃ ſpecie qualitatis.uel etiã in pᵃ.nec alterum iſtoꝝ põt euidēter iprobari. Si enim arguit ſic nõ eſt in 2ᵃ ſpecie que eſt potētia:qꝛ eſt ſupnãlis ⁊ ad illam ſpẽm 2ᵃᵐ nõ ꝑtinet niſi potētia naturalis. Hoc nihil eſt.qꝛ etſi pħs nõ loquebat niſi de potentia nãli exemplificãdo tñ potentia ſupernãlis ſi eſt abſoluta ⁊ accñtalis ⁊ ſpũalis bene põt ꝑtinere ad idem genus intermediũ ſub qlitate cum potentia nãli.ſicut ⁊ habitus ſupnãlis ponit ꝑtinēs ad idem genus intermediũ cum habitu nãli. Si ēt ponatur in pᵃ ſpecie ut hitus.qꝛ de difficili mobilis nõ põt iprobari. Si enim contra hoc arguit.qꝛ eſt potētia ſupernãlis.ergo nõ hitus. ⁊ ꝯñtia ꝓbatur per ſimile:qꝛ potētia nãlis nõ eſt hitus nãlis. ⁊ 2⁰.qꝛ eſt diſpoſitio ad gr̃am.ergo nõ eſt hitus. ⁊ 3⁰.qꝛ oĩs hitus diſponit ad bene uel ad male agendum.2.ethi⁰:ſed caracter nõ. ⁊ 4⁰ qꝛ oĩs habitus diſponit ad faciliter operandũ ex eodē 2⁰ ethi⁰.caracter aũt nõ. Hec nõ ꝯcludunt. Primũ nõ.qꝛ põt habitus ſupnãlis ſiĩ forma ſupnãlis de difficili mobilis eſſe pn̄m agendi uel reſiſtēdi coꝛruptiuo. ⁊ ſic habere rõnem potētie ſupnãlis.nec ſile illud ualet

Ca.5.

qꝛ habitus nãlis dicit quandã facilitationē inductam ſup potentiã nãlem:qꝛ potētia nãlis eſt qua nãliter poſſuꝫ act⁹ quos poſſumus.ſed potētia põt eſſe aliqua ſupnãlis forma ſpũalis imobilis. ⁊ pꝛo tanto põt dici habitus. ⁊ tñ eſt pn̄m quo poſſumus in talem actũ ſpũalē uel ſupnãlem. 2ᵐ nõ cogit:qꝛ bene põt eſſe vnus hitus diſpoſitio ad aliũ.ſic ſm diſtinguētes habitũ pꝛincipij ab habitu ꝯñis:habitus pꝛincipij diſponit ad habitũ ꝯñis:nec per ꝉ eſt diſpoſitio ut diſtinguit ꝯtra habitũ in pᵃ ſpecie. nam illa eſt qualitas de facili mobilis per oppoſitum ad habitũ. 3ᵐ de bene ⁊ male nõ eſt neceſſariũ: qꝛ aliquis põt eē actus indifferēs.ſicut eniꝫ ex frequenter bene agere acquirit habitus inclinãs ad bene agendũ: ⁊ ex frequēter male agere inclinans ad male agendũ.ſic ex frequenter agere abſolute acquirit habilitas ad agendũ tali actione neqꝫ cũ bonitate neqꝫ cum malitia:ſic nec actus gñatiuus fuit talis.ſ.bonus uel malus.hoc pꝫ.põt enim aliquis frequēter conſiderãs geometriã habere facilitatem magnã ad conſiderandũ ꝯñem in illa ſcia: nec eſt ibi habitus bon⁹ uel malus ſicut nec act⁹ ex quo gñabat:ſic ⁊ in hitu ſupnãli põt eſſe. ¶ Et ſi dicas ꝙ hit⁹ ſupnãlis nõ eſt talis qꝛ dat ad pfectionē recipiētis. ¶ Rñdeo.hitus ſupnãlis põt eē diſponēs ad actum bonũ:lꝫ nõ ſit ei⁹ pn̄m elicitiuum proximum uel ſufficiens: ⁊ hoc modo fides infuſa

nõ eſt pn̄m ſufficiēs eliciendi actũ credēdi:nec charitas ĩfuſa eliciēdi actum diligēdi.ſed inclinant ut concurrentib⁹ alijs neceſſarijs actus bonus eliciatur. ⁊ ita dico ꝙ alijs habitus ſupnãlis põt remotius ⁊ iperfectius iclinare ad actum bonũ: ⁊ talis ponit caracter tanꝙ̃ pᵃ ⁊ remotiſſime diſponēs ad bonos actus. Illud 4ᵐ de facilitate nihil ualet:qꝛ nõ eſt uerũ niſi de habitu acqſito.habitus enim infuſus non dat facilitatē ad actum:ut pꝫ de nouiter ꝯuerſo:cui nõ eſt facile poſt ꝯuerſionē act⁹ bonos elicere:ſed difficile quouſqꝫ ex frequētia actuũ bonorum acgrat aliquã virtutem acquiſitam.

Uiõ.2.eth⁹ c.8.oꝑ.

Ad argumenta

ad utranqꝫ partem. ¶ Ad pᵐ ſi ponat forma abſoluta põt poni uel potētia uel habit⁹ ſm duas vias iaꝫ dictas. ¶ Ad 2ᵐ pꝫ in qua ſpecie qlitatis poneret ⁊ quaꝛ. ¶ Ad aliud quãtitas eſt forma abſoluta: ⁊ tñ nõ ponit actiua opꝫ ergo exponere ꝙ hēat opationē reſpectu ei⁹ cui⁹ ſit ſufficiens pn̄m:uel ꝙ aliquo mõ ſe hēat ad opationē. ⁊ ſic ꝯcedo in ꝓpoſito ꝙ illa forma eſt diſpoſitio remota ad opationē. ¶ Ad 4ᵐ pꝫ ex fine qõnis ꝓcedentis. ¶ Ad pᵐ in oppoſitũ nõ eſt incõueniens aliquã relõne diſponere ad formã abſolutã loquēdo de diſpõne nõ reſpectu agētis nãlis:nec que ſit ratio receptiui:ſed de diſpõne cõueniente reſpectu agentis ſupnãlis.ꝉ eſt per quã hõs illã eſt ꝯueniēter natum pati a tali agēte:qꝛ ⁊ illo mõ põt relatio eſſe diſpoſitio reſpectu cuiuſcũqꝫ agētis uolũtarij. ſicut aliquis uolũtarie habet filiũ pꝛo ꝯueniēti obiecto ſiue paſſo alicui⁹ actionis:aliũ aũt nõ ſine tali relõne habet pꝛo ꝯueniēti paſſo.lꝫ equalis ſit in oĩbus abſolutis filio. ¶ Ad aliud de ſilitudine pꝫ quõ ſilitudo nõ tñ fundat ſup qualitatē ut eſt genus diſtinctũ.ſed ut gñaliter inuenit in oĩbus formis rõ ei⁹.hoc eni mõ mētaliter crucifixus põt dici ſilis chꝛo crucifixo coꝛporaliter. Qõ.XI.

Ad ultimum

ſic proceditur. ¶ Et arguit ꝙ caracter nõ ſit in eſſentia aie ut in pꝛimo ſbcto:qꝛ diſpoſitio ⁊ forma ad quã diſponit:hñt idē ſbctũ pꝛimũ.Caracter eſt ꝓrima diſpoſitio ad fidē.fides aũt eſt in itellũ. ¶ Cõtra.ex eadē maiore cũ hac miore caracter ē ꝓrima diſpoſitio ad gr̃am.Gratia eſt in eñtia aie ſicut vita.qꝛ eiuſdem eſt vita pꝛima ⁊ ſecũda.ergo caracter eſt in eſſentia anime ſicut gr̃a ad quã diſponit que eſt vita ſpiritualis.

Tho.di.4. 4.ar.1.q.3.

Hic eſt opinio

ꝙ ſicut gr̃a eſt ĩ eñtia aie.ſic potētia ad gr̃am eſt in potētia aie.Caracter aũt eſt potētialis diſpoſitio ꝓrima ad gr̃am.ꝗ in potētia aie eſt ut in ſbcto ꝓrimo:ſed nõ eſt in qlibet potētia aie:qꝛ tũc nõ eſſet vna forma:ꝗ eſt in vnica potētia.lꝫ magis rõnabile eſt ponē ꝙ in intellũ.cui⁹ ratio eſt:qꝛ caracter eſt ad ꝯfigurãdũ trinitatē creatã trinitati increate.trinitas aũt creata ſiue imago ꝯſiſtit pn̄r in intellũ.qꝛ ex eo ſic ex radice oritur uolũtas. ¶ Cõtra.qꝛ diſpoſitio ad formaꝫ nunqꝫ eſt in poſteriori ſuſceptiuo foꝛme:pꝫ diſcurrendo per ſingulas formas ⁊ diſpões earũ:ſed caracter eſt diſpoſitio ad gr̃am ut ꝯcedis: ⁊ gr̃a eſt in eñtia aie per te.ergo caracter nõ põt eſſe in aliquo ſuſceptiuo poſteriori ipſa eſſentia aie:ſed per te potētia eſt poſterioꝛ eñtia aie qꝛ eſt accidēs ei⁹. Nec ualet ratio uel ꝯñtia qua dĩ gr̃a eſt in eſſentia aie.ꝗ potētia uł diſpoſitio

Hoc idē alexã. ⁊ bo⁹ra ⁊ Ric. ubi ſ. Uide uaronez.q.3.qlibeti ſui. Tho.di.26 pꝛimi libꝛi. Tho.4. p͞te ſum.q.77. arti.6.

ad gr̃am eſt in potentia aie:imo ſequit oppoſitũ.ſ. uel ꝙ ipſmmet ſuſceptiuũ gr̃e ſit ſuſceptiuũ diſpõnis:uel ſaltē diſpoſitio illa nõ põt eſſe in aliq̃ poſteriori illo in quo eſt forma.hoc etiã patet in alijs:qꝛ hitus ſupnãlis nõ eſt in hitu nãli.ſꝫ in potētia nãli in qua eſt hitus nãlis. ⁊ hoc ideo.qꝛ potētia nãlis eſt prioꝛ utroqꝫ hitu. ¶ Item ꝓbatio qua ꝓbatur gratiã eſſe in eñtia aie imediate nõ ꝯcludit:qꝛ pfectio nãlis prioꝛ ineſt alicui ꝙ̃ perfectio uel potētia ſupnãlis:nam pfectio nãlis ⁊ intrinſeca ſequit ſtatim nãm ſui pfectibilis:potētia aũt etſi ſit accñs ſꝫ eum:tñ eſt pfectio intrinſeca ipſi⁹ aie.ꝗ prius nãlit̃ ineſt aie ipſa potētia ꝙ̃ gr̃a: ⁊ per ꝯñs poſſet hēre rõnem ſbcti receptiui reſpectu gr̃e. ¶ Nec ꝯcludit illud de vita:qꝛ vita ſpũalis ꝓrius ineſt ipſi aie ut eſt ꝯiungibilis deo.vnde ſm Augᵐ de ciui.De⁹ ꝓp hoc dĩ vita aie:qꝛ vita aie nõ eſt niſi in ꝯiunctione eius ad deũ ut ad obiectũ.aĩa aũt nõ eſt ꝯiungibilis deo in rõne obiecti niſi per potentiã. ¶ Qõ poſtea de uolũtate addit ꝙ ipſa oritur ex intellũ.quero aũt intellectus hēt ad uoluntatē tñ prioritatẽ gñationis ſiue originis. ⁊ ex hoc nõ ponit pfectio in intellũ reſpectu uolũtatis:ſed impfectio: qꝛ uł̃r impfectiora precedũt pfectiora oꝛdine gñationis. 9.meta⁰. Si aũt intelligas ꝙ intellũs ſit prioꝛ uł̃ radix reſpectu uolũtatis tanꝙ̃ eminēter uel v̄tualit̃ ꝯtinens uoluntatē hoc ipꝛobat ex dictis.qꝛ oꝛdinatum ad alterũ ut prius origine nõ ꝯtinet ipm eminenter uel v̄tualiter:actus aũt intellect⁹ oꝛdinatur eſſentialr̃ ad actum uolũtatis: ⁊ ſi hoc neges de ꝉ diſputandũ eſt in materia de btitudine inferius.

T.c.15.

di.49.q.3.

Dico ergo

ad qõnem ſupponēdo ꝉ qõ declaratuꝫ eſt.2.li.di.26.ſ.de gr̃a ꝙ eſt idem cuꝫ charitate: ⁊ per ꝯñs eſt pᵃ in potentia.ſ.in uolũtate. ⁊ ulterius tñ iſta diſpoſitio ad formã eſt in eodē ſuſceptiuo cum forma. Caracter aũt ſi ponatur in eē ꝯueniēter ponit diſpoſitio ad gr̃am ſacr̃alē ut oſtēſum eſt in ſołone precedentis qõnis de caractere in pᵃ ꝯgruentia.ꝗ ꝯgruũ eſt ponere caracterē formalr̃ in uolũtate. ¶ Et hoc ꝯfirmatur.qꝛ ſi caracter eſt ſignũ uel fundamētũ obligationis aie ad deum.rõnabile eſt ꝙ ponat in illa potētia.cuius eſt pᵃ obligari uel eſſe rõnem obligãdi:talis aũt eſt uolũtas:qꝛ precĩſe per ei⁹ actuꝫ aliquis ſe obligat pn̄cipalr̃.alia enim que ꝯcurrũt ibi ex parte intellect⁹ uel alteri⁹ potētie in hoĩe:nõ ſũt niſi quedã pꝛeambula ad firmũ uelle qõ eſt rõnabiliter ꝓponere uel uouere:uel quedã ſigna manifeſtantia illud eē firmũ. ¶ Ad argᵐ in oppoſitum pꝫ ꝙ caracter nõ eſt diſpoſitio ꝓrima ad fidem.ut fides eſt:ſed eſt diſpoſitio ad illam pfectionem que pꝛincipalr̃ ꝯformat totam aiam deo: ⁊ hec eſt gratia que eſt eadem cum charitate ⁊ in uolũtate:ut dictũ eſt. ¶ Ad rõnem alterius poſitionis dico:ꝙ qꝛuis male ꝓbetur ꝙ caracter ſit in potētia aie:tñ ꝯcedo hoc ꝓp aliud antecedēs qõ accidit.ſ.ꝙ foꝛa ad quã diſponit eſt in potētia. ⁊ cõcedo ꝙ in vna: ⁊ in illa que eſt pꝛincipalioꝛ in imagine:in cui⁹ figuratione cõſiſtit pꝛincipalr̃ tota figuratio aie uel imaginis ad trinitatem. Ex dictis a pn̄o diſ.3.uſqꝫ huc põt colligi vna rõ baptiſmi expꝛimēs oĩa que ſunt ſimplr̃ necĩa ad rõnē baptiſmi:qꝛ ſi ponamus relõnē illã ſigni quã iportat baptiſm⁹ fundari ĩ illa ablutiõe ut in fundamēto totali hñte tñ hitudineꝫ ad v̄ba ⁊ alia ꝯcomitãtia:põt talis rõ aſſigñri ipi⁹ baptiſmi. Baptiſm⁹ eſt ablutio hoĩs viatoris aliq̃liter

Universidad de Deusto Biblioteca

conſentiẽtis uel libero arbitrio nunꝗ̃ uſi facta in aqua elemẽtari fluida ab alio ſimul abluente ⁊ v̾ba certa actum ⁊ ſuſcipiẽtẽ cũ inuocatione trinitatis deſignãtia ꝓferente: tam in abluẽdo ꝗ̃ in ꝓferendo intendẽte facere qḋ chriſtus inſtituit faciendum: uel quod intendit facere eccl'ia chriſtiana efficaciter ſignãs ex inſtõne diuina ablutionẽ aïe a pctõ. ℭ Particule huiꝰ rõnis patent ſic. Ablutio. di.3.q.3. nõ dico perfuſio nec aſperſio nec imerſio: ⁊ hoc uel trina uel vnica: q2 ꝗ̃libet ſufficit ad ueritatem ſacri. Sed miniſter tenet̾ ſeruare modũ eccleſie in qua baptiçat. Hoïs. ſ3 totũ corpus ul' partem principalẽ uel quãcũꝗ̃ in caſu neceſſitatis. ut p3 di.4.q.2. Aliqualiter ꝯſentientis. patet ex eadẽ di.q.4. ⁊ forte nõ ſufficit ſm cõem opinionẽ habitualiter ꝯſentire ſine virtuali ꝯſenſu: tñ illud eſt dubiu3. q2 minor ꝯſenſus ſufficit ad ſuſceptionẽ ſacri ꝗ̃ ad meritum. ſed ad meritũ ſufficit virtualis conſenſus. ſl'r ꝙ nõ utens rõne ſit ſimpl'r capax ſacri nõ habẽs aliquã diſpõnem: ⁊ tñ utens rõne nõ habens illam nullo mõ ſit capax: nõ videt̾ ꝓbabile: q2 nulla diſpoſitio videt̾ ſimpl'r neccĩo requiſita ul' nõ requiſita pp uſum rõnis uel nõ uſum. Facta in aqua ⁊c̃. patet di.3.q.3. per hoc aũt ꝙ dĩ elemẽtari: excludit̾ quicũꝗ̃ humor mixtus qui dicit̾ equiuoce aq̃. ut aqua roſeata. per hoc ꝙ dĩ fluida. excluditur aqua cõgelata ſi manet aqua: uel qualitercũꝗ̃ mixta per iuxtapoſitionẽ corpoꝝ groſſoꝝ: ut non poſſit ablueret. Facta ab alio. patet di.6.q.4. ⁊ ſimiliter illa que ſequunt̾. Simul abluente ⁊ ꝓferente ⁊c̃. patet di.6.q.3. Qḋ ultimo additur. Habente intentionẽ ⁊c̃. patet di.6.q.5. ⁊.6. Et ſic habemus tam ſuſcipiente ꝗ̃ ꝯditiones neccĩas in ſuſcipiente. q2 hoiem viatorem aliqualit̾ ꝯſentientẽ. Habemus ꝯferentem ⁊ ꝯditiones neccĩas ex parte eiꝰ. ſ. ꝙ ſit abluens ⁊ uerba ꝓferens: ⁊ hoc ſimul ⁊ debite itendẽs. Habemus mãm. q2 eſt ablutio in aqua elementari. Habemus formã. q2 uerba certa exprimẽtia actum ⁊ ſuſcipientẽ cu3 inuocatione trinitatis. Habemus id qḋ pertinet ad rõnem formalẽ baptiſmi. ſ. q2 ex inſtõne diuina efficaciter ſignãs. Habemus correlatiuũ: q2 ablutionẽ aïe a pctõ. ℭ Si aũt ponatur relõnem quã importat baptiſmus nõ fundari in ablutiõe ut in fundamẽto totali. ſed in ablutione ⁊ uerbis tanꝗ̃ in vno fundamento inſtituto ad ſignandũ effectũ vnum: tunc põt poni ratio baptiſmi talis cõpleta. ℭ Baptiſmus eſt ſacr̃m ablutionis aïe a pctõ ꝯſiſtens in ablutione hoïs viatoris aliqualiter ꝯſentiẽtis: uel libero arbitrio nunꝗ̃ uſi: facta in aqua elemẽtari fluida cum ꝓlatiõe uerborum actum ⁊ ſuſcipientẽ ⁊ miniſtrũ cu3 inuocatione trinitatis deſignantiũ ab alio ſimul abluẽte: ⁊ v̾ba iſta ꝓferente ⁊ intẽdente facẽ qḋ facit eccleſia chr̃iana. Et tunc eadẽ eſt ibi expoſitio particularum iſtiꝰ rõnis q̃ fuit ⁊ prioris: niſi ꝙ in iſta ponitur ꝓ illud qḋ ꝑtinet ad formalẽ rõne3 baptiſmi: cũ dĩ ſacr̃m: ⁊ correlatiuũ eiꝰ cu3 dĩ ablutiõis. ⁊ poſtea illa que ꝑtinẽt ad fundamẽtũ cum dĩ ꝯſiſtens ⁊c̃. nec eſt dĩa niſi q2 nõ ponit̾ totale fundamentũ iſtiꝰ relõnis utroꝗ̃ mõ idem. utroꝗ̃ tñ mõ idem ꝓn' ĩportat̾: q2 ſiue per ſolã ablutionẽ ſiue ꝑ ambo. ſ. ablutionẽ ⁊ v̾ba: ſunt tñ ambo vnu3 ſignũ integru3 inſtitutũ qdem ꝓncipal'r ad ſignandũ ꝓncipale ſignatũ iſtius ſigni. ſ. ut abluatur aïa a pctõ ⁊ hoc a deo trino ⁊ vno in cuius noïe baptiçamur cui eſt gl'ia in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

ℭ Nunc de ſacr̃o ꝯfirmatiõis ⁊c̃. Diſt. VII.

Poſtquã magiſter egit de primo ſacr̃o. ſ. de baptiſmo: hic agit de 2º. ſ. de ſacr̃o ꝯfirmationis. ⁊ diuidit̾ in duas partes. ſ. in ꝓhemium ⁊ tractatũ: qui incipit ibi [Forma enim.] Et ille tractatus diuiditur in quinꝗ̃ ptes. Primo nãꝗ̃ determinat de forma ſacri. 2º de miniſtro ibi [Hoc ſacr̃3 ab alĩs.] 3º de effectu ibi [Uirtus aũt.] 4º de ꝯditione quadã in ſuſcipiẽte ⁊ cõferente ꝑtinente ad reuerẽtiã ſacri ibi [Hoc ſacr̃m tm̃ a ieiunis.] 5º ⁊ ultimo de initerabilitate huius ſacri ibi [Nec debet iterari.] Queſtio. I.

Circa iſtam diſtinctionẽ poſſent multa queri ꝓportionaliter illis que queſita ſunt de baptiſmo. ſed premitto quanda3 rõnem ſacri huiꝰ: ex quo p3 ſolutio multarũ. q. Et ſupponendo ꝙ relõnis que eſt formale in hoc ſacr̃o fundamentũ totale ſit vnctio determinata cũ ꝯditionibꝰ multis alĩs requiſitis: põt aſſignari rõ talis. Cõfirmatio ſeu ſacr̃m ꝯfirmationis eſt vnctio hoïs viatoris aliqualiter ꝯſentientis: uel libero arbitrio nunꝗ̃ uſi facta in fronte in figura crucis cũ chriſmate ſcificato: ⁊ hoc a miniſtro idoneo ſimul cum intẽtione debita inungẽte: ⁊ uerba certa ꝓferente ſignificãs efficaciter ex inſtõne diuia vnctionem aïe per grãm roborantẽ ad ꝯfitendum cũ conſtantia fidem chr̃i. ℭ Hic patet que ſit huius ſacri materia: q2 cum poſſet diſtingui de mã ſicut diſtinctum eſt de mã in baptiſmo. di.3.q.3. Materia ꝓxima. ſ. illud viſibile qḋ ꝯcurrit in fundamẽto eſt vnctio facta in frõte in figura crucis cũ chriſmate ſanctificato. Mã aũt remota eſt chriſma cõpoſitu3 ex oleo oliue ⁊ balſamo ⁊ ſcificatũ ſpãliter ab ep̃o ul' ab alio cui talis ſcificatio poterit cõmitti. ℭ Forma eſt talis. Signo uel ꝯſigno te ſigno crucis. ꝯfirmo te chriſmate ſalutis uel ſcificationis: in noïe patris ⁊ filĩ ⁊ ſpũs. ſ. ℭ Suſcipiẽs eſt hõ viator aliqualiter ꝯſentiẽs: qḋ itelligendũ eſt ſicut de baptiſmo. ut p3 di.4. Sed hic tñ ſuſcipiens eſt ſm determinatã partẽ pp qḋ additur in frõte. Miniſter eſt ep̃s uel alius cui cõmitti poterit. Ideo dĩ in gñali a miniſtro idoneo. ℭ Ex pte miniſtri reqrit̾ ſimultas in faciẽdo utrũꝗ̃ actũ. ſ. vnctionis ⁊ ꝓlationis forme ⁊ etiã debita intẽtio: que oïa debẽt intelligi ſic̃ expoſitũ eſt de miſtro ĩ baptiſmo di.6. Que adduntur. Significãs efficacit̾ ⁊c̃. dicũt illḋ qḋ foꝛale eſt in iſto ſacr̃o: ⁊ qḋ ultio addit̾ vnctionẽ iteriorẽ. ſignat corrᵐ illiꝰ relõnis que eſt foꝛale ĩ iſto ſacr̃o. ℭ Et ſi obĩcit̾ ꝓ ꝯ mãm ⁊ foꝛale ſil'r: q2 chr̃s nõ ſic inſtituit. ut p3 Io.20. qñ inſufflauit ⁊ dedit diſcipulis ſpm̃. ſ. ⁊ ſil'r act̃.2. qñ miſſo ſpũ. ſ. in liguis igneis ꝯfirmabant̾: nec ẽt apl'i tali forma utebant̾ ul' mã: ut p3 in actibꝰ: ſed impõne manuũ. ℭ Si 2º obĩcit̾ ſpãliter ꝯ mãm: q2 nõ op3 eã eẽ chriſma ꝯſecratu3: q2 nec ĩ baptiſmo neccĩa eſt aq̃ ꝯſecrata: ſufficit eni3 quecũꝗ̃ aq. ℭ Si 3º obĩcit̾ ꝙ ſacerdos cois põt iſtud ſacr̃m ꝯferre iuxta illḋ di.95. Peruenit. ⁊ ponitur in lr̃a. ubi Gregoꝰ Ianuario ep̃o ſcribit. Peruenit ad nos quoſdã ſcãdaliçatoſ fuiſſe eo ꝙ p̃ſbyteros tãgere chriſmate eos qui baptiçati ſunt ꝓhibuimus: ⁊ ſequit̾. Si oino de hac re aliq ꝯtriſtetur ubi ep̃i deſunt. ut p̃ſb2i etiam in frõtibꝰ baptiçatos

chriſmate tãgere debeãt ꝯcedimus. ℭ Ad ꝓᵐ iſtorum dicendũ ꝙ chr̃s nõ alligauit poᵃˢ ſuã ſacr̃is. ⁊ ideo ipſe ſiue in terris ſiue poſt aſcenſionẽ ĩ celo ex̃ns: potuit ꝯfirmare apl'os ſine tali mã ⁊ tali forma. Cum apl'is etiã in ꝓmitiua eccl'ia potuit diſpẽſare ꝯ mãm: q2 in ꝯfirmatione ab eis collata erãt aliq̃ ſigna ſenſibilia: puta coiter deſcẽſus ſpũs. ſ. ſuper ꝯfirmatos: ⁊ donũ linguaꝝ: ſed tñ ceſſantibus talibꝰ miraculis miniſtri debuerũt hãc mãm ⁊ hãc formã ſeruare. Supponit̾ enim inſtitutũ eẽ a deo. l3 tp̃s ⁊ modus huiꝰ inſtõnis in ſcriptura nõ legatur. forte q2 hiſtoriographi ſcripturã uſꝗ̃ ad tp̃s illud nõ ꝓduxerunt: nõ eni3 ꝓduxerũt ultra tẽpus apl'oꝝ: nec etiam uſꝗ̃ ad plures annos ante mortem eoꝝ. toto aũt tp̃e apl'oꝝ forte mãſit donu3 linguarũ in ſacr̃o ꝯfirmatiõis: nec eſt ĩprobabile multa eẽ tradita auctoritatiue a chr̃o eccl'ie per apl'os que tñ in ſcriptura nõ legimus: ut dicit Dam̃. 4. li. c.4. ubi loquẽs de adoratione imaginũ ait. Eſt ãt nobis tradita iſta traditio quẽadmodũ op3 ad orientem adorare crucẽ ⁊ altera plurima his ſimilia. ℭ Ad 1ᵐ dicendũ ꝙ chr̃s ꝯtactu ſue carnis mundiſſime oẽm aquã ꝯſecrauit in uſum baptiſmi: nõ ſic aũt mãm illã ꝯfirmationis. ⁊ ideo requirit̾ hic ſpãlis ſcificatio: qḋ ẽt eſt rõnabile magis hic ꝗ̃ ibi. q2 baptiſmus eſt ſacr̃m neceſſitatis: ⁊ iḋ põt a quocũꝗ̃ miniſtro ꝯferri: ⁊ rõnabile eſt ꝙ in aq̃ nõ ꝯſecrata: alioqn mã ꝯueniẽs nõ poſſet eẽ cois ⁊ ipediretur ſalus multoꝝ. ℭ Ad 3ᵐ ſunt q̃tuor modi dicendi. Primus ꝙ papa ꝯceſſit ꝙ poſſent vngere ĩ frõte oleo: ſ3 nõ chriſmate. ſed hoc eſt ꝯ textũ lr̃e. ſicut p3 ibidẽ. ℭ Itẽ hoc ꝯceſſit eo ꝙ pro eiꝰ ſubtractione erãt qdã ſcãdaliçati. etſi ꝯceſſiſſet illud fieri oleo ſolo oñdẽſ q̃ſi fieret chriſmate: eẽt ſĩlatio ꝯ ueritatẽ doctrine: ſic̃ ſi ꝯcederet̾ panẽ bñdictũ pro eucharíſtia dari. ℭ Scḋs modus dicẽdi ẽ ꝙ pp ſcãdalũ vitandũ ꝯceſſit illud ad tp̃s uel magis ꝑmiſit. ſed iſtud nihil eſt. q2 utilius ſcandalũ naſci ꝑmittit̾ ꝗ̃ ueritas relinquat̾. extra de regulis iuris. ℭ Itẽ in hac ꝯceſſione peccaſſet Gregoꝰ mortal'r ſi ꝯceſſiſſet de facto qḋ nõ potuiſſet de iure. ⁊ ꝓbuiſſet ſacerdotibꝰ occaſionẽ peccãdi mortal'r. ſ. faciẽdi qḋ non licebat eis facere. ℭ Alĩ pñt eẽ duo modi dicẽdi ꝓbabiles. vnus ꝙ in ꝓmitiua eccl'ia non erat dĩa inter ſacerdotes ⁊ ep̃os: qḋ ꝓbat̾ per duas auctes Hiero. que ponunt̾ in canone di.95. ꝓᵃ illaru3 eſt. c. Olim. ⁊. c. ſequẽti. Et ĩtitulat̾ Hieronymi ſup epl'a3 ad Titum.5. dicẽtis. Olim inquit idẽ p̃ſbyter qui ⁊ ep̃s anteꝗ̃ diabolico inſtinctu ſciſmata in religiõe fierẽt ⁊ diceret̾ in ppl'is. Ego ſum pauli: ego aute3 apollo: ⁊ cõi p̃ſbyteroru3 ꝯſilio eccl'ie regebantur: poſtꝗ̃ aũt vnuſqſꝗ̃ eos quos baptiçauerat ſuos putabat nõ chr̃i: in toto orbe decretu3 eſt ut vnꝰ de p̃ſb2is ſupponeret̾ ⁊ ſciſmatũ ſemina tolleret. ⁊ parum poſt. Sicut p̃ſb2i ſciunt ſe ex ꝯſuetudine eccleſie ei qui ſibi ꝓpoſitꝰ fuerit eſſe ſbiectos: ita ep̃i nouerint ſe magis ex ꝯſuetudine ꝗ̃ diſpenſationis dñice ueritate p̃ſb2is eſſe maiores ⁊ in cõmuni debere eccl'iam regere. ℭ Item ad euagriũ p̃ſb2um ⁊ ponit̾ di.93. Legimus. Lu3 apl's ꝑſpicue doceat eoſdẽ eſſe ep̃os quos p̃ſb2os. hoc ꝓbat ibi per multas auctes: ⁊ infra. Alexãdrie a Marco euãgeliſta uſꝗ̃ ad eſdram ⁊ Dionyᵐ ep̃os p̃ſb2i eligebant ſemꝑ ex ſe vnũ: ⁊ in excellẽtiori gradu collocabant quẽ ep̃m uocabãt: quõ ſi exercitus faciat imperatorem. Diaconi aũt eligãt vnũ ex ſe quẽ induſtrie nouerunt: ⁊ archidiaconũ nuncupãt. qd eni3 facit excepta ordinatiõe ep̃s qḋ p̃ſbyter nõ fac. ℭ Rñdet glo. ibi. Intelligunt̾ ibi ꝙ nõ fiunt niſi ab ep̃is. ſed hoc exponit̾ ꝙ nõ fiunt licite. Q2 eni abſolute fiãt. ꝓbat̾ per glo. precedẽtẽ. ubi diſputat̾ in quo facta fuit ꝓlatio aut in officio uel in noïe. ⁊ in fine dĩc: ꝙ facta eſt prelatio quo ad nomẽ: ⁊ quo ad aliquam adminiſtrationẽ: ⁊ quo ad quedã ſacr̃a: que modo ep̃is approꝑiant̾. ℭ Ex hoc dupl'r arguit̾. ꝓmo. Si tũc poſt apl'os facta eſt talis ꝓlatio ep̃oꝝ ſuper p̃ſb2os. ergo a ꝓnᵒ eccl'ie nõ fuit ita. ℭ Item ſi mõ approꝑiant̾. ꝫ ꝓus a ꝓnᵒ nõ fuerũt ꝓpꝛia. ℭ Rº ſi a ꝓnᵒ fuit aliqs actus ꝓprius ep̃o ſic̃ dicit Hieroᵒ preter ꝯſecrationẽ: qd põt ep̃s qḋ nõ põt p̃ſbyter. glo. per ꝯſecrationẽ: intelligit alia. ſequit̾ ꝙ a ꝓnᵒ erat dĩa ep̃i ⁊ p̃ſb2i: ⁊ tñ ille auctes nõ concludũt oppoſitũ. ſed ſunt exponẽde ſicut glo. exponit. ſ. ꝙ forte noïa erãt ſinonima ⁊ adminiſtratio. ĩ. gubernatio eccl'ie cois fuit: ſed tñ nõ diſpẽſatio quecũꝗ̃ ſacroꝝ: qḋ ꝓbat̾ di.21. In nouo. In loco apl'oꝝ ſurrexerunt ep̃i. ſed.72. diſcipuloꝝ vicẽ gerunt p̃ſb2i. ergo a chr̃o fuit diſtinctio ep̃i ⁊ ſimplicis p̃ſbyteri. ℭ Cõtra. Nõne philippus fuit de.72. ⁊ ſtephanꝰ ⁊ ceteri diaconi nõ p̃ſb2i. Item tit. Ad hoc reliq te: ut ordinares p̃ſb2os. ergo nõ ep̃s hoc nõ potuit. Hoc etiã ꝓbat̾ per. c. ſequẽs.95. di. Qḋ ſup illud uerbũ pauli fundat̾. Noli negligere grã3 que data eſt tibi per ipoſitionẽ manuu3 p̃ſb2i. Qm̃ ait p̃ſb2i ep̃i noiant̾ ſm ꝙ dcm̃ eſt ad ep̃m. Noli negligere grã3 que data eſt tibi ⁊c̃. Et alibi. ad maiores natu qui nos poſuerunt ep̃os regere eccl'iam. hec Hieroᵒ. Nõ diſtinguit ꝫ ep̃m a p̃ſb2o. q2 nõ dicit ꝙ ꝯfirmatio fuerit data ꝑ ep̃m tm̃. ſ3 loquit̾ de p̃ſb2o. nec etiã in actibꝰ legit̾ diſtinctio ſacerdotũ ab apl'is qui erãt ep̃i. Et ſi iſtud eſt uerũ tũc ſacerdoti ex officio potuit cõpetere ꝯfirmare ſicut ⁊ ep̃o. q2 ex ꝓᵃ inſtõne nõ erat alius gradus in eccl'ia. tñ pp neceſſitatẽ poſtea multiplicati ſunt ſacerdotes ⁊ reſtricta eſt ptãs ab eis quantu3 ad aliq̃: que reſeruata ſunt ſolis ſacerdotibꝰ maioribꝰ qui dicti ſunt ep̃i. ⁊ talis actus eẽt ꝯfirmare. Q2 ſi uerũ eſt. Greg. bene potuit ſacerdoteſ illoſ ſbiectoſ ianuario ep̃o licẽtiare ad ꝯfirmandũ. q2 in hoc nõ ꝯceſſit ꝑtãte3 eis nõ ꝯuenientẽ eis. ſed reuocauit ꝓhibitionẽ prius eis factã. ℭ Sed ſi ꝯ hoc obĩcias: q2 ſm iſta cũ in primitiua eccl'ia nõ legant̾ aliq̃ confirmaſſe ꝗ̃ apl'i: ſi tũc quicũꝗ̃ ſacerdotes erãt ep̃i uel eq̃les quãtum ad iſtũ actũ: ergo ſolis ep̃iſ debet̾ ex officio. ℭ Rº ꝙ uel nulli alĩ ab apl'is erãt ſacerdotes. q2 illi ſoli tunc potuerũt ſufficere: uel ſi alĩ erant detulerunt apl'is in iſto actu pp manifeſtationẽ ſpũs. ſ. euidẽtem que fiebat in collatione iſtius ſacri. ut cum maiori reuerẽtia ⁊ deuotione ſuſciperet̾ pp excellẽtiã miniſtroꝝ. ℭ Quartus modus dicendi eſt ꝙ ſi a ꝓnᵒ nõ licuit ſacerdoti ſimplici: papa tñ potuit quẽlibet ſacerdotẽ illius regionis facere ep̃m quantũ ad iſtũ actũ: nõ tñ ꝯferẽdo ſibi ſimpl'r gradũ ep̃alẽ nec quantũ ad alios actus: ⁊ tunc qlibet eoꝝ uere ꝯfirmauit tanꝗ̃ ep̃s quantũ ad iſtum actum: ⁊ ratio conferẽdi iſtum gradũ cuilibet ſacerdoti quantum ad iſtum actum poterat eſſe ſcandalũ vitãdũ. ℭ Materia autẽ remota. ſ. chriſma habet ſimilitudinem cum effectu huiꝰ ſacri: oleum enim nitorẽ habet ⁊ ſupereminet ceteris liquidis: ⁊ eſt mã ꝓpria incẽdĩ. Per ꝓᵐ ſignificat caſtitatẽ uel munditia3: per alia duo ſignificat charitatem. Et balſamum

a.l. roſeatia

Bartho. brixienſis de cõſe. diſ.4. ca. preſbyteris Quẽ alioſ.

Qui poſtea fuit Eugenius papa.

Ca.ſ.

ꝓᵃ timo.4.

a.l.p. ꝓphiã cũ impõne.

Act.20.

a.l. quare ꝫ in primitiua ⁊c̃.

Ric. talexᵗ

Universidad de Deusto Biblioteca

Cap.2. qō habet bonū odorē ſignificat bonā famā.iuxta illud.2.Cor.Chri bon⁹ odor ſumus deo.Balſamo etiam corpora mortuoꝝ ꝯdiunt ne putreſcāt.ideo ſignificat incorruptionē:per illaz ergo māz.ſ.chriſma confectum ex oleo ꝛ balſamo ſignificat ꝙ ꝯfirmatus debet habere munditiā ꝛ charitatē ꝛ bonā famam:qꝛ ſine iſtis nō eſt multum auctētica cōfirmatio fidei chriſtiane. Queſtio.II.

Circa iſtam diſtinctionē querī pñt aliqua breuia. ¶ Primo utrū iſtud ſacr̄m ſit neceſſariū ad ſalutē.ꝙ ſic.de ꝯſe.di.5.Oēs fideles per manus ipōnem epōrum poſt baptiſmū ſpm̄.ſ.ſuſcipere debēt:ut pleni chriani inueniant.Ex hoc habet ꝓpoſitū.qꝛ qlibet tenet eē plenus chrianus. ¶ Cōtra.In baptiſmo dat grā.ergo per illā eſt filius regni:ꝛ ita ſufficit ad ſalutē. ¶ Rñdeo.nō eſt ſimplr̄ necīum ad ſalutē.iuxta illud Mar.ulti.Qui crediderit ꝛ baptiçatus fuerit ſaluus erit.ꝛ de ꝯſe.di.5.Spūs.ſ.Ubi habet ꝙ baptiçatus per ſolū baptiſmū ſaluat/eſt tñ neceſſariū adulto ſic ꝙ nō ꝯtēnat ſic dī extra de ſen.excō.ubi dī in glo.ꝙ nō eſt plen⁹ chrian⁹ qui ꝯtēnit. ¶ Ad argumētū dico.ꝙ loquit de adulto qui debet ſuſcipere.i.nō ꝯtēnere ꝛ pro tpe cōgruo ſuſcipe in effectu:iudicaret eniz ꝯtēptus ſi oimoda opportunitate oblata nō ſuſciperetur. Queſtio.III.

Secundo querit.Utrū ſit digni⁹ baptiſmo.ꝙ ſic videt in lrā. ¶ Itez de ꝯſe.di.5.Nouiſſimo.pꝫ ꝙ prefert iſtud ſacr̄m baptiſmo. ¶ Cōtra.Baptiſmus delet culpā ꝛ penā ſine pnīa.hic nō.ğ ꝛc. ¶ Rñdeo.qñ aliqd includit ul' preſupponit aliud illa pñt cōparari ul' ſm illud qō preciſe ptinet ad utrūqꝫ:uel ſm illō qō 2ᵐ ponit p̄ſuppoſito p̄.ꝛ qdem 2ª cōparatio non eſt per ſe:qꝛ ſic ul'r 2ᵐ excedit p̄ᵐ ſicut duo bona excedūt alteꝝ eoꝝ.ſed p̄ª eſt per ſe:qꝛ eſt ſm preciſas rōnes cōparatoꝝ/ꝛ hoc mō dico ꝙ baptiſmus eſt ſimplr̄ nobilius ſacr̄m loquēdo de nobilitate ſacri penes finez principalē ſacri:qui eſt collatio grē:nam ad maiorem grām ꝛ ad plures effectus ſimplr̄ nobiles cōfertur baptiſmus q̄ꝫ ꝯfirmatio/Loquēdo tñ ſꝫ aliā cōparationē confirmatio multum addit baptiſmo. ¶ Pōt etiā dici ſm quid ꝯfirmatio nobilior rōne miniſtri:qꝛ a nobiliori miniſtro ꝯfert:ſꝫ nō eſt hoc ſimpr̄ pp ei⁹ nobilitatē ſed pp baptiſmi maiorē neceſſitatē iſte plurib⁹ miniſtris ꝯcedit.iſta non:niſi ſpālibus.Ex hoc ultimo de nobilitate ſm qd.patet ad argumentū oppoſitum. Queſtio.IIII.

Tertio queritur.Utrū iſtō ſacr̄m poſſit iterari.videt ꝙ ſic.qꝛ morb⁹ ꝯ quem eſt iteratur:pōt enim aliqs poſt ꝯfirmationem/iterū fieri puſillanimus.ergo remedium ꝯ illum morbū iterat. ¶ Contra.Magr̄ in littera.ꝛ de ꝯſe.di.5.dictū. ¶ Rñdeo.iterari nō debet ita ꝙ ſcienter:qꝛ iterans peccat mortalr̄:ſed nec pōt iterari ſic ꝙ iteratū habeat ꝓpriam efficaciam/ratio p̄ncipalis eſt inſtitutio diuina:ꝛ ꝯgruētia:qꝛ per iſtud ſacr̄m inſtituitur aliqs in determinato gradu ecclīe.ſ.in gradu bellatorio:ꝛ ſacr̄m iſtituens in gradu determinato nō iteratur/ꝛ iuxta hoc adducitur ꝯgruentia:qꝛ iprimit effectū indelebilem.ſ.caracterez. ¶ Ad arᵐ.Morbus ut ꝯ ipm eſt hec medicina nō iteratur:lꝫ aliter. Qō.V.

arti.4.q. Ulterius querit que ſit pena iterantium illud ſacr̄m. ¶ Rñdeo dicūt canoniſte ſicut dictum eſt de iteratione baptiſmi.di.6.Qō probant per locum a ſilī.per illud.c.de ꝯſe.diſt.4.Qui bis.Sed aliter dico ꝙ ul'r nulla pena canonica que nō eſt inflicta a papa condēte ius incurritur ipſo iure.nec pp argumēta exponētiū canones ſiue a ſilī ſiue a ꝯrio ſenſu eſt aliquis tali pena aſtrictus:qꝛ pñt exponere ius ꝯditum.nō autez cōdere nouum per ſuas expōnes.Unde Inno.qui tñ fuit papa cū feciſſet magnū opus exponēdo ius canonicū cū fuiſſet requiſitus ab aliīs quale robur uellet illū tractatū hēre:dixit ꝙ nollet ipm eſſe auctenticum:ſed tmmō magr̄ale.Cū ergo nō ueniat in iure canonico expreſſe pena irregularitatis iſflicta pro iteratione ꝯfirmationis ſequit ꝙ nō incurratur/ꝛ hoc maxime pꝫ:qꝛ ꝯſtōnes penales ſūt reſtringēde nō ampliāde:ꝛ ſi uoluiſſet legiſlator penam talē infixiſſe pro iteratione ꝯfirmationis ſicut baptiſmus.potuiſſet expreſſiſſe hic ſicut ibi.Et cōfirmat etiā per.c.illud de ꝯſe.di.5.dictuꝫ.ubi nulla pena infligit epō iterum ꝯfirmāti:ſed nec ſuſcipiēti.niſi ꝙ ſoli deo ſub hitu regulari uel clericali ipſ religioſiſſime famulari decretum eſt.hic aūt inuit nō penā irregularitatis ſed magis oppoſitū.puta exercitiū officiī clericalis.nā i executione ordinū ꝛ p̄cipue in ꝯſecratiōe eucharistie cleric⁹ deo ſuo religioſiſſime famulat:cui ſit glīa i ſclā ſcloꝝ.Amē.

¶ Poſt ſacr̄m baptiſmi ꝛ ꝯfirmationis ſequitur euchariſtie ſacr̄m ꝛc. Diſt.VIII.

Poſtquā magr̄ egit de baptiſmo quo regñamur ꝛ de confirmatione qua roboramur.Hic agit de ſacro euchariſtie q̄ nutrimur:ꝛ in bono ꝯſumamur.Et diuiditur in duas ptes.p̄ cōtinuat ſe ad precedētia.2° determinat de euchariſtia in ſe.⌊Hic qñ.⌋Prima in duas. a.l.hec primo ponit ꝯtinuationē dicendoꝝ ad dicta.2° ſubiungit ꝯtinuationis rōnem cōparādo euchariſtiā ſpāliter ad baptiſmū ibi⌊Per baptiſmū.⌋Et illa ps hēt duas.In p̄ª cōparat euchariſtiā ad baptiſmum ſm excellentiā.In 2ª ſm ꝯuenientiā ꝛ dñaz ibi⌊Cui⁹ figura.⌋Cōuenietia.eſt qꝛ utrūqꝫ ſacr̄m prefiguratū fuit in lege moſayca:ſꝫ dñā eſt ꝙ utriuſqꝫ fuit ꝓpria figura:ꝛ hāc ꝯueniētiā ꝛ dñaz ponit.p̄ ponēdo utriuſqꝫ ſacri ꝓpriā figuram in lege moſayca.2° ponēdo utriuſqꝫ figurā ꝓpriam in ſua cā ibi⌊Hec duo ſacrā.⌋Et ſequit illa pars⌊Hec etiā ante alia⌋In qua agit de euchariſtia in ſe.ꝛ illa pars hēt q̄tuor ptes.Primo agit de ſacro euchariſtie/ꝛ pceptione ſacri.2° de ꝯſecratione ſeu ꝯuerſione qua iſtud ſacr̄m icipit eē.3° de accñtib⁹ remanentib⁹ poſt ꝯſecrationē.4° de miniſterio ꝯſecrationis.2ª in p̄n° di.ii.⌊Si aūt querit.⌋3ª in p̄n° di.12.⌊Si āt q̄rit de accñtib⁹.⌋4ª in p̄n° di.13.⌊Solet aūt queri.⌋Prima diuidit in duas.p̄ determiat de ſacro ꝛ ſuſceptione ei⁹ ueritatē.2° excludit errores ꝯ illa ibi⌊Hec v̄ba.⌋Prima in duas.p̄ determinat de ueritate ſacri.2° de eius ſuſceptiōe in p̄n° di.9.⌊Et ſicut due res.⌋Prima in ꝓhemiū ꝛ tractatū:ꝛ ideo ꝓhemiū nō diuido ꝯ totū tractatū de euchariſtia.ſed tm̄ ꝯ tractatū qui habet in iſta di. qꝛ hic nō ꝓponunt niſi quatuor de qb⁹ in iſta di.

determinat ibi⌊Nunqꝫ ſacr̄m.⌋Tractatus icipit ibi⌊Sacr̄m dñs inſtituit.⌋ꝛ hēt duas ptes.In p̄ª agit de duobus que ꝓpoſuit.ſ.de inſtōne ꝛ forma.In 2ª de aliīs duob⁹.ſ.de ſacro ꝛ re⌊Nunquid ibi ſacr̄m.⌋prima in duas.p̄ agit de inſtōne ueritatē.2° excludit circa h̄ errorē uel dubitationē ibi⌊Cōſideratione dignū.⌋Prima in duas.primo de inſtitutione.2° de forma ibi⌊Forma v̄o eſt.⌋

Circa iſtam diſtinctionez 8ᵃᵐ querendū eſt p̄ncipalit de trib⁹.¶ Primo an euchariſtia ſit ſacr̄m legis noue.¶ 2° de forma:an ſit que ponit in canone miſſe.¶ 3° de inſtitutione:an hoc ſacramētū cōuenienter fuit inſtitutum poſt cenam. Queſtio.I.

Ad primum ſic ꝓcedit.Et arguit.ꝙ euchariſtia nō ſit ſacr̄m noue legis.Primo qꝛ ſacr̄m noue legis eſt ſignuꝫ grē collate in eo qui recipit ſacr̄m:ſed euchariſtia nō eſt hi⁹.qꝛ manet in altari poſt ꝯſecrationē:ꝛ nulli per ipſam grā datur. ¶ Itē ſacrā noue legis efficiunt qō ſignificāt:nō ſic euchariſtia.qꝛ ſignificat a.l.figurāt. uel figurat uerum corpus chri ꝛ ſanguinē ꝯtineri ſub illis ſpēbus.ſed ille ſpēs hoc nō efficiunt.nā reſpectu ei⁹ nō pōt aliqua virtus finita hēre cāſitatē. ¶ Item ſacrā noue legis hñt aliq̄ uerba que ſunt forma.Nō ſic euchariſtia.qꝛ uerba que ſunt forma ſacri opꝫ eſſe ſimul cū ſacro:uerba aūt euchariſtie nō ſunt ſimul.tum qꝛ euchariſtia manet uerbis nō manentib⁹:tum qꝛ duꝫ v̄ba ſunt in ꝓlatione nō eſt T.c.io. euchariſtia ſed in fine ꝓlationis. ¶ Itez di.4.meta⁽ᶜᶜ⁾.qō nō vnuꝫ ſignificat nihil ſignificat.euchariſtia nō eſt ſignū vnū ſeu ſacr̄m.nec ſignificat vnuꝫ ſacr̄m.ğ ꝛc.Probatio minoris.qꝛ aliud ſignuꝫ eſt ſpēs panis.aliud ſignū ſpēs vini:ꝛ hñt aliō ꝛ aliō ſignificatū:qꝛ vnius ſignificatū ꝓpriuꝫ eſt corpus chri:alterius aūt ſanguinis. ¶ Cōtra.de ꝯſe.di.2.in ſacroꝝ oblationibus loquit de euchariſtia/ꝛ ibidem nō oportet in ſacro aliud offerre preter ꝛc.

Hic tria videnda ſunt. ¶ Primo ſicut ꝓceſſuꝫ eſt in aliīs ſacris ponēda ē quedā rō nois euchariſtie ꝛ ſupponēda eſt ex uſu loquentiū/2° inquirendū eſt ſi illi rōni ſubſit aliqd reale/ꝛ 3° ſi id qō ſubeſt ſit ſacrꝫ noue legis qō p̄ncipalit querit. ¶ Ratio nois euchariſtie ſꝫ coīter utentes uel loquētes de euchariſtia pōt eſſe talis. Euchariſtia eſt ſacrꝫ corporis chri ꝛ ſanguinis ueraciter ꝯtenti ſub ſpēbus panis ꝛ vini poſt ꝯſecrationem factā a ſacerdote ſub v̄bis ceteris cū debita intētione ꝓlatis ex inſtōne diuīa ueraciter ſignās corpus chri ꝛ ſanguinē ſub eis realiter contineri. ¶ De 2° dico.ꝙ iſta ratio nō eſt in ſe falſa:qꝛ nulla pars repugnat alteri/poſſibile eniꝫ eſt ſine ꝯdictione corpus chri ꝯtineri ſub ſpecie panis:ꝛ ſanguinez ſub ſpecie vini.qō ſupponat hic.qꝛ di.io.declarabitur.Poſſibile eſt etiā iſta ſigna inſtituta eſſe a deo ad ſignandū ueraciter illa ſignata ſub eis ꝯtineri/qꝛ qō deus pōt facē pōt per aliqō ſenſibile ſignum ipoſitū ſignare.ğ iſti rōni ſubeſt aliqō ens:hoc eſt cui nō repugnat eſſe/Ulterius dico ꝙ ſibi ſubeſt aliqō ens in effectu.ut ꝓbari pōt per auctez ꝛ ꝯgruam rōnem.Auctoritas eſt Matth.26.ubi chriſtus poſt cenā iſtud ſacr̄m inſtituit ut ſub iſtis ſpēbus uerū corpus ei⁹ ꝛ uerus ſanguis ueraciter ꝯtineret:ꝛ nō tm̄:tunc qñ ipſemet ꝯfecit:ſed ꝙ poſtea hoc ſacr̄m a ſacerdotib⁹ in ecclīa cōficeret:ad qō dedit auctēz ſubdens ibi:ꝛ dicēs apl'is.hoc facite in meaꝫ cōmemorationē. ¶ Itē habet Luc.22.ꝛ.j.coꝝ.ii.ubi apl's diffuſe determinat de mō pceptionis ꝛ ꝯſecrationis hui⁹ſacri.Panis ingt queꝫ frangimus nos ſacerdotes nōne participatio dñi eſt/ꝛ ꝙ iſtud ſacr̄m ſit perpetuo in ecclīa ibi ait:q̄tienſcūqꝫ inquit panē hunc comedetis ꝛ calicē bibetis mortē dñi annūciabitis donec ueniat:ſupple ad iudicandū.vnde uſqꝫ ad tūc durabit ecclīa militās ꝛ euchariſtia in ea:ſic tenēt oēs ſancti. ¶ Q hoc ſit ꝯgruuꝫ ꝓbat.qꝛ ꝯgruū eſt chrīm eē nobiſcū in tali ſigno ſenſibili ut magis excitetur qlibet ad reuerentiā ꝛ deuotionē ad chrīm.ꝛ hoc pꝫ de facto ꝙ quaſi ois deuotio in ecclīa eſt in ordine ad illud ſacr̄m.pp hoc enim clericus cū maiori diligētia pſoluit officiū diuinū in ordine ad miſſaꝫ.pp hoc ēt ppl's deuotius audit miſſam q̄ꝫ aliqō aliud officiū eccleſiaſticū/pp hoc etiā ſinguli cū maiori diligentia ꝯfitentur qñ intēdunt ſm ordinationē ecclīe ſaltez ſemel in anno coicare. ¶ Cōgruū etiā fuit poſt gñationē ſpūalez ꝯferri etiā nobis nutrimētū ſpūale:ꝛ illud magis ꝯgrue nobis datur ſub ſilītudine nutrimēti corporalis:nutrimentū aūt corpale precipuum ꝯſiſtit in pane ꝛ vino.ğ ꝛc. ¶ Congruuꝫ etiā fuit ꝙ ſignū ſenſibile:ſub quo nobis de⁹uoluit ſe dare:hēret ordinē ad uerba aliq̄ ab aliquo miniſtro ꝓferēda:qꝛ aliter neſciremus qñ in tali ſigno eſſet chrs ꝛ qñ nō:ꝛ ſic periret reuerētia debita ꝛ deuotio. ¶ Congruū etiā fuit ꝙ in ꝓlatione illoꝝ uerboꝝ miniſter eſſet in ecclīa excellēs.ſ.ſacerdos per cuius actū miniſterialē chrs ſic incipiat eē nobiſcum. ¶ De 3° dico ꝙ illud qō ſubeſt rōni nois prius poſite eſt ſacr̄m.qꝛ.ſ.eſt ſignū ueraciter rep̄ſentans ex inſtōne diuina:ꝛ lꝫ nō grām accñtalez tñ effectū aliquē ei gratuitū.ſ.eſſe corporis chriſti a.l.dei. ſub tali ſpecie.grā aūt in diffinitione ſacri nō accipitur tm̄ pro grā accñtali ſed pro effectu dei gratuito. ¶ De vnitate huius ſacri dico ꝙ bene poſſibile eſſet plura ſenſibilia ꝯcurrere in fundamēto vnius ſacri ſimplr̄:ut ſ.dictū eſt de ablutione ꝛ uerbis in fundamēto relōnis baptiſmi.ſed ibi neutrū illorū eſt aliqd illius ſacri ſine altero.hec aūt ꝛ ſpēs panis ꝯtinet ſuum ſignatū ſine ſpēbus vini ꝛ ecōuerſo/ideo dico ꝙ corpus chri pōt accipi ſtricte ꝓut includit partes aiatas aia chri cuiuſmodi nō eſt ſanguis:lꝫ ſit in potētia ꝓpinqua ut ꝯuertat in carnē aiatam.ꝛ ſic corpus eſt aliud eſſentialr̄ a ſanguie:ꝛ in ſe etiā pōt eſſe aliud ſignatū ꝛ per ꝯñs pōt eē hui⁹ ꝓpriū ſignū:ſicut eſt ꝛ ꝓpria diffinitio.Alio mō corpus pōt accipi ut oīa illa includit que pertinent ad totū corpus organicū ſiue ſint ptes aiate ſiue ſint alia nō formalr̄ aiata:ut humores ꝛ ſpūs:ꝛ hoc mō ſanguis eſt aliqd corporis.p̄ mō accipiēdo corpus:lꝫ ipm ꝛ ſanguis ſint p̄ diuerſa ſignata:tñ ꝯſtituunt vnū ſignatū totale qō eſt corpus ſcdo mō.ꝛ ita ſignū ꝓpriū corporis p̄ mō ꝛ ſignū propriuꝫ ſanguinis pñt eſſe vnū ſignū vnitate integritatis:nō aūt indiuiſibilitatis. ¶ Congruit aūt hoc ſacr̄m hēre talē vnitatē integritatis ꝛ nō indiuiſibilitatis.qꝛ eſt ad cōpletā nutritionē aie que ſignificatur per completā nutritionē corporis.Cōpleta aūt nutritio corporis ſit ex aliquo vno vnitate itegritatis nō vnitate indiuiſibilitatis.ſ.ex alimento:nō enim nutrit ſufficiēter cibus ſine potu nec econuerſo. ¶ Ex dictis pꝫ quadruplex dñā ꝛ excellētia

Universidad de Deusto

huius ſacri ad alia: quarū triplex eſt in ſignificando. Una eſt q: eſt ſimplr ueraciſſimū in ſignando. alia enī ſacra ueracia ſunt quantū eſt ex ſe tñ qñqꝫ nō habēt effectuꝫ ſuū ſignatū ꝓp indiſpōnes ſuſcipientis: iſtud aūt nunqꝫ caret ſuo ſignato. 2ª excellentia eſt q: qō ſignificat iſtud ſacrꝫ hoc realiꝛ ꝯtinet: alia nō. 3ª excellentia eſt ſignati per iſtud: alia enim ſacra ſignificat grām accñtaleꝫ inherentē ſuſcipienti: iſtud aūt ſignificat grām ſubſiſtentē. ſ. uerum corpus chri ibi exiſtēs. Ultima dña eſt in mō eſſendi iſtius ſacri: q: oīa alia ſacra ꝯſiſtunt in uſu ⁊ in fieri. ita ꝙ ideꝫ eſt ibi ſacrm ⁊ perceptio ſacri. ſicut baptiſmꝰ eſt perceptio baptiſmi nec ꝑmanet aliqd qō ſit ſacrm ceſſante uſu tali uel perceptione ſed hoc ſacrm eſt qōdā permanēs etiā ante uſuꝫ: ⁊ hoc ꝯgruum erat: q: chriſtus ꝑmanenter uoluit eē nobiſcum. ergo in aliquo ſigno uel ſacro ꝑmanentie. Unde uſus huius ſacri nō eſt ſacrm. uſus enim uerboꝝ ſacraliuꝫ eſt quedā via ad ſacrm: q: in termino ꝓlationis uerboꝝ incipit eſſe ſacrm. ſꝫ uſus ⁊ perceptio iſtius ſacri eſt quedā diſpoſitio ſacralis ſeu via qua hoc ſacrm applicet membro eccłie. ⁊ bene poſſibile eſt in utroqꝫ uſu ſi digne fiat grātiam ꝯferri utenti: ſed hoc nō eſt formale ⁊ ꝑmū ſignificatū eucharistie ſed quidaꝫ actus ſacrales in quibꝰ bñ pōt grā recipi ſi digne fiant. magiſ tñ in ꝑceptione qꝫ in ꝯſecratione: q: actꝰ ꝑceptiōis ſignificat nutritionē ſpūalē que eſt per grē collationem.

a.l.refectio.
a.l.deſitio.

Ex his patet ad argumēta. ¶ Ad pᵐ: q: eucharistia nō eſt ꝑ ſignum grē accñtalis ſed ſubſiſtentis. ¶ Ad 2ᵐ videtur eſſe bona difficultas ꝯ illum qui ponit ſacra habere actionē reſpectu ſignificati. ſed ꝯtra me nō ꝯcludit. dico enī ꝙ hoc mō intelligiꝛ illa ꝓpoſitio. ſacrm efficit qō figurat. i. ſignificat aliqd fieri illud per ſacrm tanqꝫ per ſignum efficax fit. ſi aūt ſignificat aliqd eſſe illud per ſacrm tanqꝫ per ſignū uerax eſt. Qualiter aūt accipiaꝛ ibi per: dcm̄ eſt in pᵃ di. Et cuꝫ dī ꝙ nulla virtus finita pōt agere ad eē corporis chri ibi. Cōcedo ꝓprie loquēdo de actione. Poteſt tñ aliq̄ virtus finita uel aliqd virtutiſ finite eſſe diſpoſitio imediata ad eſſe corporiſ chriſti ibi. Non a ſe ſed a deo aſſiſtente ibi. Et hoc mō inſtituit iſtas ſpēs ut poſt ꝯſecrationeꝫ aſſiſtat eis ad hanc preſentiaꝫ corporis chri. ¶ Ad 3ᵐ pꝫ. quare iſtud ſacrm nō habet aliq̄ uerba pro forma. q: tūc nō eſſet ſacrm permanēs: cuꝫ uerba nō poſſunt eē niſi in ſucceſſiōe: tñ ipſa ꝯſecratio ſacri ꝯſiſtit in fieri. ⁊ ideo requirit aliquā formā uerboꝝ. ¶ Sed illa nō eſt forma ſacri ſed ꝯſecrationis ſacri. ⁊ pro tanto illa poſſunt dici uerba ſacralia: q: ad ſacrm pertinentia: tanqꝫ forma ꝯſecrationis eius que ꝯſecratio eſt inceptio ſacralis: ſed nō dicunꝛ ſic ſacralia ſicut uerba baptiſmi: illa enim ſunt ſacralia: q: forma ſacri. Si aūt oīno queras que ſit forma huius ſacri. dico ꝙ ipſe ſpēs viſibiles ſunt materia. i. primum fundamentū rēonis ſignificationis ⁊ ipſa ſignificatio eſt ibi formale ſic in aliis ſacris. ¶ Et ſi queraſ qd eſt in h̄ fundamēto tanqꝫ materia. aliud tanqꝫ forma. ¶ Rñdeo ꝙ non eſt hic aliud tanqꝫ materia ⁊ aliud tanqꝫ forma ſicut eſt in aliis cuiuſ ratio eſt. q: iſtud eſt ꝑmanens. ⁊ ideo non poſſunt aliqua uerba ad eius eſſentiā ꝑtinere: in quocūqꝫ aūt ſacro diſtinguiꝛ materia ⁊ forma: ſignū viſibile diciꝛ eſſe materia: uerba vō forma. ¶ Ad 4ᵐ dī ꝙ hec ambo ſunt vnū ſignum vnius rei: ut corporis

Ricar. pḡiti di. ar. j. q. 2.

chriſti. ¶ Contra. Noīa ſinonima ſunt alia ⁊ alia noīa: ſunt etiā plura ſigna nō obſtāte ꝙ idem ſignificent: q: plures ſunt ibi uoces ipoſite ad ſignificandum. ergo a ſili cū hec ſunt alie ⁊ alie ſpēs ſignificantes: erit aliud ⁊ aliud ſacrm. Dico ergo aliꝛ ꝙ ſicut dictum eſt in corpore qōnis ꝙ ſunt ſacramentum vnum vnitate integritatis non indiuiſibilitatis. Ideo non concludit. Queſtio. II.

AD ſecundū ſic ꝓcediꝛ. Et arguitur ꝙ illa nō eſt forma preciſa ꝯſecrationis eucharistie que ponitur in canone miſſe. primo: q: hoc ꝓnomē hoc: aut demonſtrat ſubſtantiam panis aut accidētia. ⁊ utroqꝫ mō eſt ꝓpoſitio falſa: aut demōſtrat corpus chriſti. ⁊ tunc ꝓpoſitio nō eſt effectiua ſicꝫ nec iſta. corpus meuꝫ eſt corpus meum. nulla enim ꝓpoſitio eſt effectiua uł operatiua que uera eſſet: nulla poſita actione uel opatione eque ſicut ſi opatio ponaꝛ. talis eſt iſta: corpus meum eſt corpus meum. ¶ Itē iſtud ꝓnomen hoc: demōſtrat pro inſtāti pro quo ꝓfertur uł pro alio: ſi pro illo nō eſt tūc corpus chri. ergo tūc demōſtrat panem uel accñtia. Sed tunc ꝓpoſitio illa eſt falſa: q: nec panis nec accñtia ſunt corpus chriſti. Sed oratio falſa nō pōt eſſe forma in ſacro ueritatis. ergo ⁊c̄. ¶ Item in forma ſacri tradita a chro nō licet regulariter aliqd interponere. regulariter dico pro interruptione aliqua modica caſuali de qua dcm̄ eſt in diſtōne baptiſmi: ſꝫ hic regulariter iterponiꝛ hec ꝯiunctio enī: que nō eſt in forma tradita a chro ſicꝫ pꝫ in euāgeliis. ¶ Itē ſi hoc ꝓnomen ego ſignat p̄mā pſonā ita meū poſſeſſionē. ḡ ſicut dicēs ego de ſe loquiꝛ. ita dicēs meū deſignat illud a ſe poſſideri. ergo ſacerdos ꝓferēs meū: deſignat illud eſſe ſuū. i. ſacerdotis. ¶ Itē de forma cōſecrationis ſanguinis. arguiꝛ ꝙ nō ſit illa qua utimur: q: illa nō iueniꝛ tradita a chro: q: nullus euāgeliſta ponit illa v̄ba. ¶ Itē eque pauca v̄ba videtur ſufficere ad ꝯſecrationē ſanguinis ſicut corpiſ. ḡ cū ꝯſecratio corpis ꝯſiſtat in q̄tuor v̄bis. ḡ ⁊ ſanguinis. ḡ alia ſuperfluūt. ¶ Cōtra. ex̄ de cele. miſ. Cū marthe. §. Ex eo credimꝰ ait Inno. 3ᵒ. ꝙ forma uerboꝝ ſicut in canone ſcribiꝛ ⁊ a chro apli ⁊ ab ipſis eoꝝ acceperunt ſucceſſores. ergo ⁊c̄.

diſt. 3.
a.l. ſic

Rñdeo. Hic tria vidēda ſunt. Primo ſi eucharistie eſt aliq̄ vna forma. 2ᵒ que 3ᵒ quid ſignat. De p̄ patet ex ſolōne. q. p̄cedētis: q: nulla v̄ba ſunt forma eucharistie: nec de eēntia eiꝰ. ſed v̄ba aliq̄ ſunt forma ꝯſecrationiſ eucharistie: ⁊ ſic intelligēdo: q: ſic ꝓponiꝛ in. q. qd ſit forma ꝯſecrationis. Dico ꝙ ſicut iſtud ſacrm eſt vnū vnitate integritatis nō idiuiſibilitatis: q: in ſe icludit duo ſigna ꝑtialia. que p̄ ſignāt duo ꝓpria ſignata ⁊ prima. ſ. corpus ⁊ ſanguinē. ⁊ remota. ſ. cibationem ⁊ potum ſpūalē. ita ēt eſt vna ꝯſecratio vnitate integritatis. ⁊ tñ due ꝯſecrationes ꝑtiales. ſicut eniꝫ aliq̄ res eſt vna: ſic eſt vna eiꝰ iceptio: ⁊ ſicut plures: ſic plures eius iceptiones: ⁊ ſicut ꝯſecratio eſt pluresſ ſic eiꝰ iceptio eſt plures. Eſt ḡ ꝯſecratio pl'es ꝑtiales ꝯſecratiōes: tñ vna vnitate integritatis. ⁊ ſic eſt vna foīa ꝯſecratiōis vnitate integritatiſ. ſꝫ tñ ꝯtinēſ in ſe plures formas ꝑtiales. diſtictio aūt formaruꝫ illarum partialiuꝫ patet. q: vna eſt efficax ſine alia quod manifeſtum eſt: alioquin enim fideles corpꝰ adoranteſ ante conſecrationē ſanguinis eſſent idolatre. quod falſum eſt.

De ſecundo dico q: uerba ꝯſecratiōis corporis ſunt quatuor. ſ. iſtud ꝓnomē hoc: ⁊ uerbū eſt: ⁊ in āppoſito corpꝰ meū. Cōiunctio enim nō eſt de eēntia forme. ſꝫ ſm vnū doctorē poniꝛ ad deſignādū ordinē ꝯſecrationis ſacri ad uſuꝫ ſacri. qō pꝫ ex uerbis. Accipite. h̄ eſt enim ⁊c̄. q. d. q: talis eſt ꝯſecratio iō utimini ꝯſecrato. Sed alia rō pōt aſſignari. ſ. ꝙ eniꝫ poniꝛ ad ꝯtinuādū ne illa v̄ba que ſunt de foīa ꝓferanꝛ ſine precedētibꝰ. ¶ Sed hic eſt dubiū. utrū p̄termiſſiſ v̄bis p̄cedētibꝰ ꝑ iſta ſola q̄tuor v̄ba ꝯficeret ſacerdos. Diciꝛ ꝙ ſic. q: iſta ſunt p̄ciſa forma: alia ſunt ꝓp reuerētiā uel ꝓp orōnē p̄mittēdā. ¶ Sed ꝯtra iſtud arguiꝛ q: v̄ba ſacralia ex vi v̄boꝝ debēt ſignificare illō qō efficiꝛ ex vi ſacri. Sed ex vi ꝯſecrationis huiꝰ efficiꝛ ibi eē uerū corpus chri. ḡ uerba ſufficiētia ex vi ꝓpa debēt ſignificare illō ibi ꝯtineri. Sed hec v̄ba. h̄ eſt corpus meū. ꝓlata ſine p̄cedētibus hoc nō ſignificāt abſolute. q: li meū ſignificat referri ad pſonā ipſiꝰ loquētis: q: lꝫ miniſter poſſit intēdere ut loquaꝛ in pſona chri: nō tñ ꝓp h̄ ſignificatū illoꝝ uerboꝝ eſſet ꝙ li meū demr̄aret corpus chri: ſed corpus loquētis: ſicut ſi ego icipere loq in pſona chri: dicēdo ſic. Mea doctrina eſt iſta. ſed intēderem loq in pſona chri: tñ ex vi v̄boꝝ nō habeꝛ ꝙ iſta doctria ſit chri ſed illiꝰ qui loquiꝛ. ſic āgeluſ qñ loquebaꝛ in pſona dei. Ego ſum deꝰ abraam: ⁊ per ꝯñs nō eēt ꝓpoſitio falſa ſꝫ ſenſuꝫ pro q̄ fieret: tñ nō erat ſignificatum ꝓprie huiꝰ orōnis ꝙ li ego ſupponeret pro pſona dei. ¶ Hoc etiā ꝯfirmaꝛ per Ambᵐ de ꝯſe. di. 2. Panis eſt in altari. Sermo inquit chri creaturā mutat: ⁊ ſequiꝛ. Cōſecratio qbꝰ v̄bis fit: attēdite que ſunt v̄ba. Accipite ⁊ edite ex h̄ oēs. hoc eſt corpus meū: ubi ipſe videꝛ ꝯiūgere illa uerba p̄cedētia. ſ. accipite tanqꝫ uerba ꝯſecrationiſ ſed h̄ nō eſt itelligēdū tanqꝫ ſint eēntialꝛ ꝑtinētia ad neceſſitatē ꝯſecratiōis: ſed tanqꝫ necīo p̄mittenda ⁊ nō ſolū illa ſed alia plura p̄cedētia in canone ex qbꝰ ex vi ſermonis hēri pōt ꝙ iſta. h̄ eſt corpus meū: dicunꝛ in pſona chri. vñ non ſine cā eccłia ita ꝯnexit totū canonē miſſe: ꝙ ab illo loco coicātes: uſqꝫ ad illū locū poſt ꝯſecrationē. Supplices te rogamus oipotēs deꝰ. nō eſt aliq̄ orō que non necīo ꝯnectaꝛ cū p̄cedēte: uel ꝯiunctionē copulatiuā. ſicꝫ hanc ḡ oblationē: ⁊ hiꝰ. uel per ꝓnomē infinitū. ut quā oblationē tu deꝰ. ⁊ qui p̄die qꝫ pateret: ⁊ poſt ꝯſecrationē. ſ. que ꝓpitio. uel per rēōnē. ut ibi. Simili mō. De iſto articulo diceꝛ i ḡnali ſiꝛ cū dubiis qd fuerit obſeruādū. ¶ De v̄bis aūt ꝯſecratiōis ſanguinis eſt dubiū magis. q: quātū ad duo. Primuꝫ eſt q: formā qua utimur nullus euangeliſtaꝝ recitat. iō nō videꝛ ex euāgelio certa. Greci ēt alia foīe utuntur di. Hic eſt ſanguis ⁊c̄. ⁊ per ꝯñs foīa nr̄a nō eſt preciſa. ¶ Rꝰ. nō dubito quin forma nr̄a ſit certa ſm auctēꝫ illā Innocētii. q: multa tradita ſūt eccłie ab aplis: que tñ nō ſic ſcripta ſunt in euāgeliis. nec obſtat de euāgeliſtis: q: intēdebāt narrare rem geſtā: nō aūt tradere formā ꝯſecrādi. Sꝫ ⁊ de forma grecoꝝ eccłia nō dicit eos nō ꝯficere. vñ dicunt aliq ꝙ foīa eoꝝ ⁊ forma nr̄a ⁊ quecūqꝫ ſcripta in euāgeliis ſufficiens eſt ad ꝯſecrationē: tñ in eccłia romana eſt de neceſſitate miniſtri uti forma qua utimur. ¶ 2ᵐ dubiū eſt an ad formā q̄ utimur ꝑtineāt oīa v̄ba a loco iſto. Silī mō: uſqꝫ ibi: vñ ⁊ memores. ¶ Et coiter teneꝛ ꝙ iſta. Hoc facite in meā cōmemoratiōeꝫ. nō ꝑtinēt ad illā formā h̄ mō: qō ꝓbaꝛ: q: nō magis facit illud. Hoc accipite ⁊c̄. ad ſanguinē qꝫ ad corpus: p̄cepit enim chrs ita fieri ꝯſecrationē corpis ſicut ſanguinis. ḡ ſi illud ꝑtinet ad ꝯſecrationē ſanguinis pari rōne ⁊ corpis. ⁊ per ꝯñs qñ hoſtia leuaꝛ adhuc nō eſt ibi corpꝰ chri ⁊ ſic eſt idolatria: qō nō eſt dicēdū. Hoc ēt pꝫ. q: p̄ceptū de uſu ꝯſecrationis nō eſt de forma ꝯſecrationis: hoc eſt p̄ceptū uſus ut v̄ba oñdūt. ḡ ⁊c̄. Item ꝑ iſta v̄ba ꝯtulit apliſ chrs ꝑtātē ꝯſecrādi. hoc eniꝫ ordinauit eos ſacerdotes. Collatio aūt ꝑtātis ꝯſecrandi nō fit ꝑ v̄ba ꝑtinētia ad ꝯſecrationē. q: v̄ba ꝯſecrationiſ mām reſpiciūt que ꝯſecraꝛ uł terminū in quē ꝯſecraꝛ. v̄ba aūt ꝑtātē ꝯferētia reſpiciūt ꝑtātem quā ꝯferūt ⁊ illū cui ꝯferꝛ. ¶ Hoc ḡ tanqꝫ certo ſuppoſito nunqd oīa v̄ba uſqꝫ illic. Hoc facite: ſunt de forma ꝯſecrationis ſanguinis. ¶ Diciꝛ ꝙ ſic p̄ de illis qui pro uobis ⁊c̄. q: relatiuū implicat añs ⁊ eſt pars vniꝰ totiꝰ orōnis. Silꝛ dicūt multo magis de illis noui ⁊ eterni teſtamēti: q: illud eſt quedā ſpecificatio eiꝰ qō p̄cedit cū dī ſanguis. Ad vnaꝫ aūt formaꝫ videnꝛ pertinere oīa que ꝑtinent ad vnā orōnē. ḡ tam illa. noui ⁊c̄. de qbꝰ certuꝫ eſt ꝙ ꝑtinēt ad vnā orōnem: qꝫ illa: qui pro uobis ⁊c̄. que ꝓp iplicationē ꝑtinere ad eandē orōnē videnꝛ oīa ꝑtinebūt ad formā ꝯſecrationis ſanguis. Sed iſte rōnes nō ꝯcludunt: q: poſſibile eſt aliq̄ multa addi in orōne ꝯſecratiua qbꝰ nō expreſſis tota ꝯſecratio habereꝛ ſicut chrs potuiſſet dixiſſe. Hoc eſt corpus meū aſſumptū de v̄gine ⁊ ſuſpēdendum in cruce: ſicut dixit de ſanguine. qui pro uobis fundetur. ⁊ tūc lꝫ uerba illa fuiſſent dicēda ꝓp deuotiōeꝫ nō tñ fuiſſent ſimplꝛ necīa ad formā: lꝫ ad eandeꝫ orōnem ꝑtinerēt. Multo minus ēt ualet illa ꝓbatio de illo: qui pro uob: qꝫ de illo noui ⁊ eterni: poſſet enim itelligi illa orō in ſenſu cōpoſitionis uł diuiſionis ſicut diſtiguiꝛ illud ſophiſma. Oīs hō qui eſt alius a ſorte currit: lꝫ in ſenſu cōpoſitionis iplicatio ſit ꝑs eiuſdē orōnis: ⁊ ita poſſet itelligi in ꝓpoſito. ita ꝙ ante illud qui nō eēt orō ꝑfecta uł per li qui incipet orō copulata p̄cedēti i ſenſu. ſ. diuiſionis: ⁊ exponereꝛ ſꝫ Priſcianū li qui per ⁊ ille. Cōſilꝛ per illud noui teſtamēti intelligiꝛ coiter ſꝫ ſanctos ꝯfirmator in quo itelligiꝛ iplicatio: ſanguinis inqꝫ qui eſt cōfirmator noui ⁊ eterni teſtamēti ⁊c̄.

Thō. ꝑꝰti diſ. ar. 2. q. j. in ſol. 1. ar. Idem tenet Ric. di. ꝑꝰti arti. 3. q. j.

Hoſt. picta uchſ. 4. ꝑte ſū. in mā huius ſacri. ⁊ Jo. rodito ⁊ Ric. ubi ſ.

Exo. 3.

De cele. mi. c. cū marte.

Pet. de tarenta. ꝑꝰti di. ar. 3. q. 2. Uide Ric. ubi ſ. art. 3. q. 2.

Thō. ꝑꝰti di. ar. 2. q. 2.

De iſto 2ᵒ arlᵒ dico breuiter ꝙ nō eſt nobiſ traditum oīno certitudinalꝛ an ad formā ꝯſecrationis ſanguinis ꝑtineant aliq̄ uerba poſt illud. ſanguinis mei: uel an aliqō illoꝝ ſequentium uſqꝫ illic: hoc facite ⁊c̄. Ideo ꝑiculoſum eſt h̄ aſſerere de quo ſufficiēs auctoritas nō habeꝛ. Nō eſt aūt periculoſum ignorare: q: videꝛ ignorātia inuincibilis. Ex hoc pꝫ iprobatio cuiuſdā dicti minꝰ diſcreti: ꝙ neceſſe eſt in quolibet ſacro ſcire preciſe que v̄ba ſunt de foīa ad hoc ut aliqs ꝯferat ſacrm. Iſtud enim manifeſte falſuꝫ eſt nō ſolū in ꝓpoſito: ſed etiaꝫ in baptiſmo ⁊ pnīa ⁊ ſacro ordinis. forte eniꝫ nullus eſt qui ſciat pro certo nec epš nec ordinatus que ſint preciſa v̄ba ordinatiōis in ſacerdotem: ⁊ tñ nō eſt dicendū ꝙ nullus eſt ordinatꝰ in ſacerdotē in eccłia. Conſilꝛ diuerſi utuntur diuerſis v̄bis in ꝯferēdo ſacrm pnīe: nec eſt certū de aliqbꝰ uerbis p̄ciſis: que ſint illa: nō tñ dōm eſt ꝙ nulluſ abſoluaꝛ in eccłia. Quod ḡ erit ꝯſiluꝫ? ¶ Dico ꝙ ſacerdos itendēs facē qō facit eccłia legēs diſticte uerba canonis a p̄nᵒ uſqꝫ ad finē uere ꝯficit: nec eſt tutū alicui ſe reputare ualde perituꝫ de ſcia ſua: ⁊

Universidad de Deusto Biblioteca

dicere uolo uti p̄ciſe iſtis uerbis pro ꝯſecratiōe ſanguinis. ſed ſecurioꝛ eſt ſimplicitas: uolo iſta vba ꝓferre ſub ea intētione ſub qua chr̄s iſtituit ea eē ꝓferenda ut que ex chr̄i inſtōne ſunt de forma: dico ut de foꝛa: ⁊ que ad reuerētiā. ¶ Sed qd ſi añ oia uerba ꝓlata ꝯtingeret mori ſacerdotē: nunqd bn̄dus eēt ſanguis tanq̃ uere ꝯſecrat'? Dico hic ſic in quodā caſu ſupius p̄miſſo: ſi qs ſacerdos icipet ſic loqui. Hoc eſt coꝛpus meū ⁊ ꝑdicens vba p̄miſſa totalr̄ ꝙ in oib' talib' nō eſt adorādū niſi ſub ꝯditiōe ſi uere ꝯſecratū eſt. Et nunqd iterāda ſūt verba: dico ꝙ nō abſolute. Sed nunqd ſub ꝯditione? dico ꝙ hic nō eſt talis neceſſitas ſic in baptiſmo: q: ibi q̃n dubitat' de baptiꝫatiōe dubitat' de ſalute. Ideo enim cōē eſt ibi q̃nq; ſub ꝯditiōe baptiꝫare. Sed hic ſi ꝓbabil'r dubitat' in altero iſtoꝝ caſuuȝ an ꝯſecratio ſit cõpleta nullū piculū ſalutis iminet ſi nō iteret': nec abſolute: nec ſub ꝯditiōe. Quid ģ? eſt ne illa mā ſemꝑ ſeruāda? dico ꝙ nō. q: putreſceret. ſed ſacerdos poſt coiōnē in ſua miſſa pōt illam mām recipe ſub intētione ꝯditionata tali ſi iſtud ē ꝯſecratū recipio ut ꝯſecratū. ȝ ſi nō: nō. ſed ut tale de quo eſt icertū: nec in ħ pōt eē piculū: q: ieiunus eſt añ ꝑceptionē vini ablutiōis: ⁊ ſi nō eſt ſanguis qḋ ꝑcipit nō tñ facit irreuerētiam coꝛpori ⁊ ſanguini iam perceptis: q: mox poſt ſanguinē iam perceptum ſtatim in altari percipimus purum vinum.

Uide okaȝ q̃li.2.q.fina. Gotfr.pictauēſiſ.4.pte ſũ.pñti di.

De tertio

articulo dī ꝙ ſacerdos ꝓfert illa uerba q̃ſi mãliter: q: recitat ea ſic a chr̄o dicta: ut pȝ per l'ram p̄cedēteȝ in canone: chr̄s āt q̃n illa dixit nō trāſubſtātiauit panē in coꝛpus ſuū. qḋ ꝓbat' ex vbis illi' canonis: q: ibi p̄mittitur: bn̄dixit. vñ dī ꝙ per illã bn̄dictionē p̄cedētem ꝯſecrauit: nō per iſta vba. Hoc eſt coꝛp' meū: cui cõcoꝛdat Inno. de officio miſſe. pte.3.c.6.⁊.14. ¶ Sȝ ꝯ. Aut chr̄s ꝯfecit ſine vbis. qḋ nō eſt ꝓbabile: aut cū vbis. tūc aut cū iſtis aut cū alq̃s nō cū alq̃s a p̄dictis: q: nō eſt ꝓbabile ꝙ alia foꝛma utat' actoꝛ ⁊ miniſtri qbus cõmittit foꝛmā ſi eiſdē remanet difficultas de ſignificatione illi' oronis ultimo ꝓlate a chr̄o. Itē chr̄s mō ſi eēt viatoꝛ poſſet ꝓferre iſta vba ⁊ ꝯficere ⁊ remaneret eadē difficultas ſic pri'.

Uide alex. i 4° ubi adducit q̃tuoꝛ opiones de iſta cõſecratione chr̄i.

¶ Alia eſt opi. ꝙ ſic nomē ſignificat ſine tpe: ⁊ iō pōt ſupponē pro ſuppoſito cuiuſcūq; tpis: nec pōt reſtringi a tpe ꝯſignificato per vbū ſignificãs cõpoſitionē: q: illud eſt diſtãs ſm intell'm uel ſenſuȝ: ⁊ nihil ꝓhibet per ſic diſtãs ſic nec ꝓhibet hic hō cū dī hō eſt alb'. lȝ ꝓhibeat hic. hō alb' currit. ſi ita ꝓnomē cū ponat' loco nois ꝓprij: ⁊ ſignificet ſine tpe: pōt ſignificare ſeu demr̄are ſine tpe: q: ħ ſignificat ⁊ demr̄at pro oī tpe. ⁊ ſic hoc ꝓnomē ħ pōt demr̄are ſub diſiunctione: illḋ qḋ nūc ꝯtinet' ſub illis ſpēb' ul' ꝑrio ꝯtinebit: ut ſit demr̄atio ad intell'm ei' qḋ demr̄at in recto: ⁊ ad ſenſuȝ alicui' qḋ demr̄at in obliq̃. ⁊ illud in recto ſit aliqd nūc pñs uel qḋ in ꝑrio erit pñs ad ſenſuȝ ſub iſtis ſpēb'. ⁊ illa diſiūctiua uera eſt: q: altera ps eſt uera. ⁊ ħ ad intell'm q̃n.ſ. aſſiſtit virt' diuina in ultio inſtãti ꝓlatiōis operãs ad illḋ qḋ ſignificat'. ¶ Cõtra iſtud. lȝ nō opoꝛteat ꝙ ħ ꝓnomen hoc demr̄et aliqd pro determiato tpe. tñ ſic ipſe arguit: ſignificatio oronis ꝯſtituit' ex ſignificato ptiū: ⁊ ptes ſignificãt q̃n ꝓferunt'. Iō ſm euȝ ē neceſſe eſt dicē ꝙ ħ ꝓnomē q̃n ꝓfert' illḋ ſignificat qḋ tūc demr̄at: tūc aut nō videt' poſſe demr̄are aliqd qḋ nō eſt tūc ꝯtētū ſub illis ſpēb': q: ſic poſſet dici ꝙ hic ignis eſt aq̃ uel ħ coꝛp' eſt aq̃ loquēdo de

ſigne ſtatiȝ ꝯuertēdo in aquã ⁊ faciēdo talē demõſtrationē ad ſenſuȝ in obliq̃ ⁊ ad itell'm in recto. ⁊ hoc demõſtrando coꝛp' qḋ nūc eſt ul' in ꝑrio erit. ȝ nō videt' rõnale dicē de aere ſtatiȝ corrūpēdo ꝙ hoc coꝛpus eſt ignis: hec eniȝ ſimp' eſt uera: hoc coꝛp' eſt aer: ⁊ de eodē nō dicunt ſil' ignis ⁊ aer. Itē diſiūctiua ſignificat ptes oronis q̃n ꝓferunt: ⁊ ex ſignificatis earū hoc mō acceptis eſt ſignificatū toti' oronis ȝ ꝙ accepit. opȝ dicē ꝙ li eſt: q̃n ꝓfert' ponat ſignificatū ſuū pro pñti qḋ ſignificat. ſbēū āt pro illa pte diſiūctionis nō accipit pro aliq̃ eodē tpe cū illo qḋ ipoꝛtat ꝑ copulā. ģ tota ſignificatio illi' oronis nō refert' ad aliqd idē uel ad inſtãs. Itē diſiūctiua nō ponit alterã ptē determinate: ȝ eſt ibi fallacia ꝯñtis. ģ ſi hoc ſtat ſic diſiūctiue nō determinate ponit reſpectu ꝑdicati vnã ptē.ſ. hoc qḋ i ꝑrio erit ſub iſtis ſpēb' ſic neq; alteraȝ.ſ. qḋ nūc eſt ſub iſtis ſpēb'. ⁊ nō efficit' ꝑ iſtã orōnē ēt ſm eos niſi ut ipſa eſt va. ģ ꝑ iſtã nō magis efficit' ꝙ illḋ qḋ ſtatiȝ erit ſub iſtis ſpēb' ſit coꝛpus chr̄i: q̃ illud qḋ nunc eſt ſub iſtis.

Aliter ergo

Quere ... q.pñti.

pōt dici ſ. ſit ꝯclio p̃. ꝙ cõcept' qui cãtur p orone ꝓlatã nō habet' per eã niſi in ultio inſtãti ꝓlationis oronis. qḋ ꝓbat': q: nō habet' ꝯcept' oium ptiū oronis añ illḋ inſtãs: ꝯcept' eni toti' oronis nō habet' ſine ꝯceptib' oiuȝ ptiū. Hoc ꝯfirmat' ꝑ ſilē: q: cõceptus format' p dictione nō habet' añ inſtãs ultimū ꝓlatiōis illi' dictiōis. ģ a ſili de orone: ⁊ rõ ſilitudinis eſt: q: ſic ptes dictiōis nō ſignificãt ꝯceptū ſimplicē quē dictio ſignificat. ita dictio nō ſignificat ꝯceptū aliquē cõplexuȝ que ſignificat tota oro. Sȝ dīa eſt. q: ps oronis aliquē ꝯceptū ſimplicē ſignificat. ȝ ad ꝓpoſitū nō eſt dīa: q: utrobiq; totus ꝯcept' nō habet' niſi in fine oiuȝ dictionū ꝓlatarū. ¶ Si obijcit'. ģ oro cãt ꝯceptū q̃n nō eſt: q: q̃n cõplete ꝓlata eſt oro: nihil oronis ē. ¶ R̄ꝫ. pȝ ꝙ arg'm nō cogit. q: idē poſſet argui de ꝯceptu ipoꝛtato per dictionē. iō dico ꝙ cū ꝯcept' fiat in inſtãti in intell'u poſt ꝓlationē oronis ul' dictionis nō fit per illã: q: illa nō eſt: ſic arguit': ſed in fine ꝓlatiōis cuiuſcūq; dictionis ꝑ aliqḋ cãtum in fantaſia a dictione duȝ fuit in ꝓlatione: intell's cãt in ſe ꝯceptū aliquē dictionis uel ad ꝓpoſitū magis per aliq̃ ꝯe relicta a ſingulis dictionib' oium ꝓferebant': itell's in ultio inſtãti per collatione ſuã cãt intell'm ul' cõceptū toti'. Ideo āt dixi de ꝯceptu qui cãtur p oronem: q: ſecus pōt eē de ꝯceptu illo ſignato qui nō cãtur per eã. utpote ꝯcept' qui eſt apud loquentem quē.ſ. intēdit per oronē exprimē. ¶ Et ſi arguit' ꝯ iſtã ꝯnē: q: ſignificatū toti' oronis ꝯſtit' ex ſignificatis ptiū. ⁊ ptes ſignificãt q̃n ꝓferunt. ¶ R̄ꝫ. ſignificatio nō eſt rō formalis cãndi illū ꝯceptū in audiēte. ȝ eſt quedā diſpoſitio ꝑambula ad quã per collationes intell'us ſequit' cãtio toti' ꝯcept' ex ꝯceptib' per ptes cãtis. ¶ 2ª ꝯclo eſt iſta. ꝙ nō opȝ in eodē inſtãti uel in eodē tpe cãri ꝯceptū in audiēte per oronē ꝓlatã ⁊ ueritatē illi' ꝯcept' itelligi ſm ue vnionē extremoꝝ. nā ſi dicã. de creauit mūdū. ꝯcept' iſti' oronis cãtur in ultio inſtãti. tñ ueritas iſtius ſeu vnio illoꝝ extremoꝝ intelligit' pro ꝑ inſtãti tpis: nō eſt ģ idē dicē in quo inſtãti ꝯcipiatur oro: ⁊ pro quo ſ. ꝯcipit' in ultio cõplete oronis: ⁊ cõcipit' pro illo pro quo extrema denotant' vniri in intell'u ſiue extra in re. ¶ 3ª ꝯclo eſt iſta. ꝙ pro illo inſtãti denotant' extrema vniri. ⁊ per pñs ꝙ eſt ueritas in orone: qḋ ſignificat' per uerbū copula-

extrema: q: nihil aliud eſt in ꝓpōne qḋ ſignificet tēpus ad qḋ opoꝛteat ex intell'u ꝓpōnis vnionē extremoꝝ referri. ¶ 4ª ꝯclio eſt. vbū cuiuſcūq; tpis pōt cõſignificare tps uel inſtãs. pȝ: alioquin nō poſſet exprimi cõcept' de vnione extremoꝝ pñtis p̄terita ⁊ futura. Si vo nō poſſet cõſignificare inſtans p̄teritū ſi uerbū eſt p̄teritū pñs ſi eſt vbū pñs: futurum ſi eſt vbū futurū. nulla ꝓpoſitio eēt uera in qua exprimeret' vnio extremoꝝ que nō pōt eē niſi in inſtanti. utpote nec iſta. aīa fuit creata: nec iſta. aīa creatur: nec iſta. aīa creabit'. eēnt uere. Si etiã nō poſſet cõſignificare tps pñs ſi eſt vbū pñs: ⁊ tēpus p̄teritū ſi eſt uerbū p̄teritū. ⁊ tps futurū ſi eſt uerbū futurū: nulla ꝓpoſitio eēt uera cui' extrema nō pñt vniri niſi pro tpe: ⁊ tūc nec iſta eſſet uera. celuȝ mouebat': nec eēt iſta uera. celū mouet': nec iſta celū mouebit'. Iuxta iſtã ꝯnē. dico ꝙ uerbū ꝯſignificare inſtãs uel tps ꝓprie dcm̄ ſiue loquēdo de vbo pñti ſiue p̄terito ſiue futuro ptinet ad multiplicitatē tertij modi equocatiōis: qui eſt ȝ diuerſa cõſignificata dictiōis idē ſignificatis: nō aūt copulatio extremoꝝ pro inſtãti: uel pro tpe ſunt cãe ueritatis talis ꝓpōnis: q: nullus modus vn' eſt qui includat' idifferēter in iſtis duob'. ⁊ ita opȝ hīe vnū cõe q̃n ſūt cãe ueritatis in ꝯſignificatis ſic in ſignificatis. ¶ 5ª ꝯclio ſm vnū modū dicēdi eſt. ꝙ vbū ſi eſt pñs ⁊ ꝯſignificat inſtãs ſignificat inſtans cõplete ꝓlatiōis toti' oronis: q: pro eodē tpe itelligit' ipſa vnio ⁊ ꝯcept' extremoꝝ ſeu toti' oronis: ⁊ toti' ꝯceptus intelligit' pro ultimo inſtãti. ſi aūt eſt vbū pñs ⁊ ꝯſignificat tps ꝯſignificat tps ſiue ꝓlatiōis uel totū uel ptē. ⁊ ſm hoc ſi in ultimo inſtãti ꝓlationis vbi fieret gñatio ignis: hec eſſet uera. ignis gñat'. hec aūt ſil'r. celū mouet'. uel ego curro: ſi i toto tpe ꝓlationis iſti' uel in aliq̃ parte ſaltē maioris vniuntur extrema. ⁊ ſm hoc iſta nunq̃ erit uera: ego bibo uel ego doꝛmio: nec hi': q: nō pñt eē uere ut uerba iſta ꝯſignificãt inſtãtia: q: act' ille nō pōt eſſe in inſtãti: nec pro toto tpe ꝓlatiōis oronis. nec pro pte illi' vniūtur extrema. ⁊ iō ꝓpoſitio illa ſemper falſa eſt. ¶ Scðm iſtã poneret' 6ª ꝯclio. ꝙ in ꝓpōne de pñti ubi vbū ſignificat inſtãs pñs: ſignificata oium ptiū oronis debēt intelligi pro ultio inſtanti. hoc ꝓbat' ex p̄cedēti: q: ſm pħm p̄ pier'. eē ſignificat cõpōnē quã ſine cõpoſitis nō eſt itelligē. ģ ſi copula copulaſſet pro ultio inſtanti pro illo neceſſe eſt intelligi ſignificata oium ptiū. ¶ Et ex ħ ad ꝓpoſitū eſt 7ª ꝯclio. ꝙ cū hoc uerbū eſt nō ꝯſignificet tps ſed inſtãs. q: vnio iſtoꝝ extremoꝝ p' eſt per vtutē infinitã. ⁊ per ꝯñs in inſtãti ſequit' ꝙ oēs ptes iſti' oronis ⁊ ſignificata earū debēt intelligi pro ultio inſtãti oronis. ¶ Ex hoc ſeq[uit'] 8ª cõcluſio. ꝙ hoc ꝓnomē hoc demr̄abit pro ultio inſtãti cõplete ꝓlationis. ⁊ tunc dicet' ꝙ demr̄aret illḋ qḋ pro illo inſtãti eſt ſub illis ſpēb': ut ſit demr̄atio ptim ad ſenſuȝ: ptim ad intell'm. ⁊ quo ad hoc oino ſimpl'r ſicut dixit prioꝛ opinio. Sed illḋ qḋ demr̄atur ad intell'm ⁊ in recto: nō demr̄atur diſiunctiue ſed determinate hoc qḋ nūc ꝯtinet'. ¶ Nona ꝯclo. eſt ꝙ in ſingularib' eſt oꝛdo ſm oꝛdinē ul'ium: añ enim qḋcūq; ul'e pōt itelligi deſcēdere in ꝓpꝛium ſingulare q̃ ꝯhat per diam aliquã ad aliqd inferius tanq̃ ad ſpēm: ut ſic hēamus oꝛdinē iſtoꝝ ſingulariū: hoc ens: hec ſuba: hoc coꝛpus: ⁊ ſic deinceps uſq; ad ſoꝛtē. hoc pȝ per Auic. p̄ phy'ſue. qḋ p'us videmus a remotis coꝛpus q̃ aīal: ⁊ aīal q̃

Ca.3.i fine.

hoiem ⁊c̄. qḋ non eſt intelligendū de ul'i. q: viſus nō videt ul'e ſed de ſingulari ul'ioris. ¶ Et tūc eſt decima ꝯclio. ꝙ hoc in ꝓpoſito demr̄at ſingulare entis ⁊ non per ſe ſingulare alicui' minus ul'is q̃ ens. Qḋ ꝓbat' p̃. q: rõnabil'r querit' de multis qd eſt hoc. nō aūt idem ſupponit' ⁊ querit'. igit' nō ſupponit' per li hoc. hoc lignū ul' hic lapis: q: illḋ queritur. nā r̄nſo iſto dato.ſ. lignū ul' lapis quietat' animus querētis de illo ſingulari. ¶ De illo ģ ſingulari ſupponit' hoc tñ ut eſt ſingulare entis: ⁊ queritur aliqd ſpāle ſub ente: ⁊ qḋcūq; ſpāle ꝯueniens eſt ad r̄nſionē. ⁊ hec ꝓbatio ſtat in vnico uerbo qḋ ponit' Exo.16. De manu.ſ. quid eſt hoc. Alia ꝓbatio eſt q̃ſi grãmaticalis: q: adiectiuū in neutro gñe ſubſtãtiuatū includit in ſe ſuū ſubſtantiuū ſm grãmaticos: nō icludit āt niſi hoc qḋ eſt aliqd ul' ens. ergo ⁊c̄. ¶ Undecima ꝯclio. ꝙ lȝ li hoc ibi nō ſupponat per ſe niſi ſingulare entis. tñ illud intelligit' pro ſingulari alicui' inferioris: ⁊ regularit' pro ſingulari qḋ eſt coꝛpus chr̄i. q: nō eſt ibi in inſtãti ultimo pro quo facit demr̄ationē ens in aliq̃ ſingulari niſi in hoc qḋ eſt coꝛpus chr̄i. ¶ Cõcluſio 12ª eſt. ꝙ nō ꝑꝑ hoc erit ſenſus iſti' ꝓpōnis: coꝛpus meū eſt coꝛpus meum: q: ali' eſt per ſe intell'us añtis ⁊ ꝯñtis. lȝ ſubiectuȝ ꝯñtis ſupponat pro ſbcto añtis. qḋ pȝ: q: ꝯcept' ꝯñtis pōt eē certus ⁊ añtis dubi'. nō eſt aūt ideȝ certus ⁊ dubius. ¶ Hoc etiã pȝ cõuertēdo ꝓpōnē: q: alius intell'us eſt coꝛpus meuȝ eſt hoc.ſ. iſtud ens. ⁊ coꝛpus meū eſt coꝛpus meū. ¶ Decimatertia ꝯclio eſt. ꝙ ſm iſtū intellectū pōt iſta oro eē effectiua ſiue ꝯuerſiua: q: qui p̄ncipalit' faceret in inſtãti pro quo enūciat illud qḋ iſta oro tunc ſignificat ipſe p̄ncipal'r ꝯuerteret. nā facē p̄n' hoc ens eē coꝛpuȝ chr̄i eſt real'r facē ꝯuerſionē per quã coꝛpus chr̄i accipit eſſe hoc. q: eadē eſt factio qua hoc ens fit coꝛpuȝ chr̄i ⁊ qua coꝛp' chr̄i fit hoc ens: hoc eſt fit ens qḋ eſt ſub iſtiȝ ſpēb': ſed illa oro dī eſſe ꝯuerſiua que ſignificatiue agit pro illo inſtãti pro quo ꝯuertēs agit real'r. ģ iſta oro eſt ſimp' effectiua. ¶ Ex iſtis.13. ꝯnib' pȝ. q̃liter iſta oro eſt uera. q: ſm iſtas totuȝ ei' intell's ⁊ cõple[xi]onis terminoꝝ intelligit' pro ultimo inſtãti ꝓlationis. ⁊ pro illo demr̄at hoc illud qḋ tūc eſt ſub iſtis accñtib'. uerum eſt aūt ꝙ iſtud eſt coꝛpus chr̄i. ⁊ ꝙ nō ꝑꝑ hoc cõuertit' iſta ꝓpoſitio. coꝛpus meū eſt coꝛp' meuȝ. ſed iſta pōt eſſe cõuerſiua lȝ illa nō: q: illa denotat dici de ſingulari coioris.ſ. de hoc ente qḋ eſt p̄dicatū. illa aūt denotat dici de ſeip̄o in ſpāli. ꝓpoſitio aūt denotans de hoc ente aliqd p̄ dici pōt eſſe effectiua. ſicut ⁊ iſta que denotaret de lapide ꝙ ip̄m p̄ eſt hoc ens. ¶ Has oēs ꝯnes poſſum cõcedere p̄ter 5ªm: ⁊ alias inquantū ſequunt' ex ea. nā uerbuȝ q̃n ꝓfertur ſicut tūc ſignificat ſic tūc cõſignificat. ⁊ q̃n cõſignificat p̄ſens ⁊ nō additur aliq̃ determinatio per quã tps ꝯſignificatū referat' ad aliud p̄ſens: nō videt' ex vi ſermonis ꝙ copulet pro aliquo inſtãti niſi pro aliquo inſtãti ꝓlationis ipſius vbi pñtis: nec illa ꝓbatio que ibi ponitur cogit. q: ⁊ ſi intell's toti' oronis nō fiat per eam niſi in ultio inſtãti ſicut expoſitū eſt in p̄ª ꝯne: tñ non fit ꝯcept' vnionis extremoꝝ tñ pro illo inſtãti ſicut pȝ in 2ª ꝯne. ¶ Hoc etiã pȝ. q: in ꝓpōnib' de p̄terito ⁊ de futuro pōt uerbū copulare pro quocūq; inſtãti p̄terito uel futuro quantūcūq; diſtante ab orone. ⁊ tñ ibi intell'us totius orationis nō habet' niſi in inſtanti cõplete oronis: ſicut nec intellect' oroniȝ ul'

ꝓpõnis de preſenti: nec uľr intelľus alicui⁹ cõplexie. Per hoc etiã põt deſtrui illud qď ſequitur ad iſtã demr̃ationẽ huius ꝓnois hoc. Nam ſi illõ deberet intelligi pro tp̃e uel inſtãti pro quo eſt cõpoſitio: ⁊ cõpoſitio nõ intelligiť pro ultimo inſtãti ꝓlationis totius orõnis. ſed pro inſtãti ꝓlationis huius uerbi eſt: ſequiť ꝙ demr̃atio pro eodẽ intelligitur. Eſt aũt ⁊ alia difficultas ↄtra predicta ⁊ ſpãliter de illa demr̃atione. nam ꝓnomẽ demr̃atiuũ qñ ꝓfertur ſignificat qď demonſtrat. ẽ ſignificat illud qď tunc eſt demr̃abile: ſed tũc nihil eſt ibi demr̃abile ad ſenſum niſi accñtia: nec ad intellectũ ut videť niſi qď ſubeſt accñtibus. Põt ergo dici aliquãtulũ aliter ꝙ de ṽtute ſermonis non habeť ꝙ ↄcept⁹ ꝓpõnis de preterito ſiue vnio extremorũ intelligať preciſe pro ultimo inſtãti toti⁹ orõnis: ſed ſi intelligitur pro inſtãti: magis debet itelligi pro inſtãti cõplete ꝓlationis ipſius ṽbi. ptes etiã qñ ꝓferunť ſignificãt: ⁊ ſi nã ſignificationis earũ eſt talis ꝙ nõ extẽdit ſe niſi ad aliqd qď eſt preſens qñ ſignificat opꝫ illud ſignificatũ eſſe preſens qñ ptes ꝓferunť. uerũtñ bene poſſibile eſt aliquẽ determinare ſe ad exprimendũ aliquẽ ↄceptum cõplexuꝫ pro inſtãti: ⁊ ↄceptus oium partiũ illius ↄceptus accipi pro illo eodẽ inſtãti ultimo ꝓlationis. hoc eniꝫ mõ diſputantes determinãt ſe ad ꝓferẽdũ intellect⁹ ſuos in ſuis rñſionib⁹ ad idem inſtãs: alioqn nunqꝫ rñdens põt redargui quãticiqꝫ ↄcederet ↄdictoria. Et ſiquidẽ alteri uelit exprimere ↄceptũ ſuum per orõnẽ de pñti nõ cãbit in eo ↄceptũ de ṽtute ſmonis pro ultimo inſtãti ꝓlationis: ſed põt ſibi exprimere aut exponere ꝙ pro illo inſtãti ꝓferat: ⁊ tunc ex tali expõne nõ ex virtute ſermonis ↄciperet illã vnionem extremoꝝ pro illo inſtãti. Sed ſi ipſemet ꝓferens intẽderet per ſuam ꝓpõnem aliqd cãre ſicut etiã poſſet intẽdere exprimere ↄceptũ ſuuꝫ pro ultimo inſtãti. ita poſſet intẽdere cãre illũ effectuꝫ pro illo inſtãti. ſi etiã ad ꝓlationẽ orõnis iſtius intendẽtis aliquẽ ↄceptũ ⁊ oẽs eius ptes accipi pro aliquo inſtãti aliqs alius vidẽs intẽtionẽ ei⁹ uellet aliqd cauſare. poſſet cãre pro ultĩo inſtãti pro quo intẽdit ille oia ſignificare. Et hoc mõ lꝫ non ſit manifeſtũ de ṽtute ſermonis illud qď dcm̃ eſt prius in 5ª ↄne ⁊ ceteris ſequẽtib⁹ de ultimo inſtãti ꝓlationis: tñ manifeſtũ eſt illa poſſe intelligi quantuꝫ ad intentionẽ exprimẽtis ⁊ in ſe: ⁊ inquantũ eſt miniſter dei. qui videns intẽtionẽ ſuam põt illi orõni aſſiſtere ad agẽdũ eo mõ quo ipſa ſm intentionẽ ꝓferentis ſignificat. Sed ſiue illa via teneatur ꝙ de vi ſermonis tota orõ debet referri ad ultimũ iſtãs ſermonis uel ꝓlationis: ſiue iſta ꝙ hoc nõ ſit ex virtute ſermonis. ſed ex determinatione ꝓferẽtis: ⁊ hoc nõ tm̃ in ſe: ſed in ordine ad pͥncipale agens aſſiſtens ad agendũ: ⁊ ſi ſalueť vno mõ uel alio ꝙ iſta ꝓpoſitio eſt uera. i. ſm 8ᵃᵐ ↄnem ⁊ ceteras que ſequunť a qbus non diſcordo remanet difficultas cois utriqꝫ mõ: quõ iſta ꝓpoſitio eſt uera pro ultimo inſtãti. nam ſm utrãqꝫ viam etſi ſit uera pro ultimo inſtãti: nõ tñ prius nãliter qꝫ cõuerſio ſit cõpleta: qꝛ prius nãliter opꝫ rem eſſe qꝫ orõ ſit uera. in eo enim ꝙ res eſt uel nõ eſt: eſt orõ uera uel falſa ex predicamẽtis. Nõ ergo iſta ueritas pcedit nãliter ↄuerſionẽ. ſed ſequiť: ⁊ per ↄñs iſta orõ ut uera nõ eſt ↄuerſiua. Propter hoc dico ꝙ tota illa diſputatio in. 13. ↄnib⁹ ⁊ earũ ꝓbationib⁹ uel iꝓbationibus ſubtilis eſt ⁊ logica de ueritate hui⁹ ꝓpo

a.l.circa. a.l.pñti. a.l.pactiõe. Ca. de ſuba ⁊ de priori

ſitionis ſaluãda: ſed theologo ſufficit ꝙ iſta orõ ut eſt tale ſignum ſenſibile inſtitutuꝫ a deo eſt inſtrm̃ dei ad ↄſecrationẽ illam que ſequiť in ultimo inſtãti: ita ꝙ deus aſſiſtit ſibi tanqꝫ cuidaꝫ diſpõni pͥuie efficaci ut ea cõpleta cauſet taleꝫ effectũ inuiſibilẽ: nõ aũt ipſa ueritas pcedit ut talis diſpoſitio actionem dei: qꝛ eſt ut ſignũ ſenſibile in fieri. ⁊ per ↄñs in tp̃e nõ intelligiť habere ſuã ꝓpꝛiã ueritateꝫ: qñ etiã habet eam illa ueritas ſequiť ordine nãe actionem dei. Breuiter ergo diceret theologus ꝙ qͣlitercuqꝫ logicus ſaluet iſtam ꝓpõnem eſſe uerã: ſaltẽ nõ eſt oratio ſacr̃alis ut uera: ſed ut tale ſignũ ſenſibile pcedẽs forte tpe: ⁊ ad minus nãliter ſuaꝫ ueritatẽ: ſicut diſpoſitio ↄtinua in tpe precedit ultimum inſtãs ⁊ ↄditionẽ cuiuſcũqꝫ in ultimo inſtãti. cã etiã precedit ↄditionẽ cauſati. Et ſi queraſ tunc qualis aut ut uera aut ut falſa eſt ꝓpoſitio cõuerſiua. Dico ꝙ neqꝫ ſic neqꝫ ſic ſꝫ tm̃ ut eſt ꝓpoſitio neutra ⁊ prior nãliter: ⁊ forte tpe ſua ueritate. iſta aũt prioritas ꝓbať ſic: qꝛ omne fundamẽtum prius eſt nãliter relõne ſua accñtali. ꝓpoſitio aũt ſeu ↄceptus eſt fundamentũ reſpectu ueritatiſ que eſt relatio accñtalis: qꝛ põt ineſſe ⁊ nõ ineſſe: ſicut põt eſſe ↄformis ⁊ difformis rei. forte eniꝫ ſedente uera eſt oratio que dicit ſortẽ ſedere: ut dꝛ in predicamẽtis. ergo prior eſt nãliter ↄceptus orationis ut in ſe talis qꝫ ut uerus: adhuc etiã prior duratione eſt ipſa oratio ut uariabilis ⁊ in fieri qꝫ cõceptus eius cauſatus per eã eo mõ quo tps dꝛ eſſe prius ſuo ultimo inſtãti terminãte. Iſtud etiam de prioritate nãli cõceptus ad ueritatẽ pꝫ manifeſte in adiſcẽte. prius enim aliq̃ ↄcluſio nõ demr̃ata ↄcipitur a diſcipulo: ⁊ tũc quidẽ ut neutra ⁊ tm̃ totus per ſe ei⁹ cõceptus percipiť uel ↄcipiť. 2° demõſtratione ad ipſaꝫ applicata cõcipiť ut uera. ⁊ iſtud pꝫ euidẽter. qꝛ poſſet de⁹ inſtituiſſe aliquã orõnem nõ ſignificatiuã. ad cui⁹ ꝓlationem a miniſtro ipſe aſſiſteret ad cãnduꝫ effectũ in fine ꝓlationis. ergo qualitercũqꝫ ſit de illa diſputatiõe logica qualiter iſta ꝓpoſitio eſt uera: hoc eſt tenendũ pro certo ꝙ ipſa ut ſignũ uocale ⁊ in fieri extra eſt ſignum efficax reſpectu cõſecrationis qꝛ diſpoſitio preuia cui deus ex pacto aſſiſtit ad cãnduꝫ effectũ efficaciter in termino: ſiue ipſa ꝓpoſitio ſignificet talem effectum qď uerũ eſt in ꝓpoſito ⁊ congruũ: ⁊ hoc nude. ſ. nec ut uera nec ut falſa. ſꝫ inquantũ eſt diſpoſitio ſiue ſignificat illud ut ꝓpoſitio uera. ⁊ hoc uel pro tũc qñ eſt diſpoſitio uel pro inſtãti illo pro quo cauſabiť illud ad qď eſt diſpoſitio. ⁊ hoc uel prius nãliter qꝫ in illo inſtãti cauſet ille effectus uľ poſterius nãliter. Poſſet qdem hic aliter diſtingui. ſ. ꝙ in ultimo inſtãti ꝓlationis pͦ ſm ordinẽ nãe eſt cõceptus ꝓpõnis ut neuter. 2° ad illuꝫ ſequiť operatio diuina cauſans illud qď oino deſignat. 3° ſequitur ueritas huius cõceptus: ⁊ ſic nõ tm̃ oratio ut uocaliter ⁊ cõtinue ꝓlata prior eſt ueritate: ſꝫ etiã ut hñs ſuũ cõceptuꝫ ꝓpꝛiũ lꝫ nõ ut uerũ. ſed iſtud implicat quedã ptinentia ad illam diſputationem logicã de ueritate ꝓpõnis uel de cõceptu ꝓpõnis pro ultimo inſtãti ⁊ nihil neceſſariũ facit ad iſtam orõnem ut eſt ſacr̃alis: qꝛ ille conceptus qui poniť haberi per iſtam in ultimo inſtãti nullo mõ eſt inſtrumẽtũ dei ad illã actionẽ dei que ponitur ſequi in 2° inſtanti nature. qꝛ de⁹ ad operationẽ ſuam nõ utitur aliquo ſacr̃ali niſi ſenſibili. Sic ergo breuiter ſufficiat miniſtro nõ diſputanti tunc pro quo

Serat. ipſi bat hũc [...] duz. dici[...] Ca.ᵒ 6 [...]

intelligiť oratio intẽdere ꝓferre iſtam orõnem eo mõ quo chriſtus inſtituit eam ꝓferendã. ⁊ ſic habetur intẽtio debita ⁊ inſtrm̃ debitum. ſ. illa oratio ꝓlata cui inſtrõ a tali agẽte adhibito deus aſſiſtit ad cãnduꝫ in ultimo inſtãti talem effectum. Ex iſtis patet de intelľu forme ↄſecrationis ſup vinũ: qꝛ oino ſilis poſſet eſſe diſputatio logica ⁊ certitudo theologica. Qꝛ aũt hic poniť calix hoc ideo fit: qꝛ ↄſecratur ſanguis in rõne potus. liquor aũt nõ habet rõneꝫ potus niſi ut in uaſe. nihil aũt tale ponitur in rõne uel ↄſecratiõe corpis. qꝛ corpus ↄficitur ut cib⁹. ſolidũ aũt hẽt rõnẽ cibi: lꝫ nõ ſit i uaſe.

Ad primum argᵐ pꝫ. ꝙ li hoc demõſtrat ſingulare entis nõ panem nec accidẽtia. qꝛ demõſtrat pro inſtãti cõplete ꝓlationis orõnis. ⁊ hoc uel ex virtute ſermoniſ ſꝫ 5ᵃᵐ ↄnem. uel ex intentione ꝓferentis ſm aliam viam. nec iſta eſt eadẽ illi corpus meũ eſt corpus meum. ſicut patet ex ↄne. 13. ⁊ hoc pꝫ. qꝛ iſta ꝓpoſitio poſſet eſſe cõuerſiua. hoc eſt ignis. nõ tñ iſta: ignis eſt igniſ. qꝛ qď facit hoc ens eſſe ignẽ facit quandã cõuerſionẽ. nõ tñ ſic de igne eſſe ignem. Ad 2ᵐ pꝫ. ꝙ li enim ponitur ad faciendũ ↄtinuationẽ in illis uerbis. ne ſingula ṽba ibi poſſent qͣſi diſiuncta ſtatim ꝓferri. Ad 3ᵐ ↄcedo. ꝙ li meũ opꝫ ꝙ ex virtute ſermonis denotetur referri ad pſonam chriſti. hoc aũt nõ eſt niſi fiat prius mentio de chꝛo. in cuius pſona ꝓferuntur hec uerba ſicut ſi dicerẽ chriſtus dixit: mea doctrina nõ eſt mea. de ueritate iſti⁹ ꝓpõnis ſignificareť ꝙ li mea. refertur ad chriſtuꝫ. nõ aũt ſic ſiquis nõ premiſſa locutione de chꝛo ſtatim diceret mea doctrina ⁊c̃. Ad duo argumenta contra formam conſecrationis ſanguinis patet in corpore queſtionis.

a.l.virtute.

Queſtio. III.

Tertio queritur. Utruꝫ ſacr̃ꝫ poſſit recipi a nõ ieiunis. videť ꝙ ſic: quia chriſtus poſt cenam diſcipulis ſuis pranſis dedit euchariſtiã. Item. j. cor. ii. Siquis eſurit domi mãducet. ubi videť apľs inuere ꝙ anteqꝫ ↄuenirent ad ecclĩam deberẽt famem extinguere in domib⁹ ſuis: ne ibi imoderate de ſpeciebus illis ſumerẽt. vnde redarguit eos ibideꝫ dicens: Unus qdẽ eſurit: alter aũt ebrius eſt. Cõtra. de ↄſe. di. 2. liquido. ⁊ ſumiť ab Aug ad inqſitiones Januarij. Placuit ſpũi ſancto ut in honorẽ tãti ſacri prius in os chriſtiani dominicũ corpus intraret qꝫ alij cibi. ideo mos ille ubiqꝫ ſeruatur.

Rñdeo. Aliquis põt pcipere hoc ſacr̃m ⁊ nõ ſacr̃aliter nec ſpũaliter. aliquis ſacr̃m ⁊ ſacr̃aliter ſed nõ ſpũaliter. aliquis ⁊ ſacr̃ꝫ ⁊ ſacr̃aliter ⁊ ſpũaliter. aliquis tm̃ ſpũaliter ⁊ non ſacr̃aliť. Primo mõ recipit qcũqꝫ recipit hoſtiã ↄſecratam. qꝛ ibi eſt uere ſacr̃m. ⁊ tñ nõ recipit eãꝫ ut ↄſecratam ſed oino nõ diſcernẽs eam a cõi cibo. Talis ſm apľm. j. cor. ii. Judiciũ ſibi manducat ⁊ bibit: nõ diiudicãs corpus dñi. i. nõ diſcernẽs a cõmunib⁹ cibis. ⁊ hoc põt eſſe uel ex ifidelitate ſicut paganus ſi dareť ſibi cõmunio. uel ex ↄtẽptu ſtãte etiã fide ſic in malo chriſtiano. 2° mõ recipit ille qui non tm̃ recipit ſacr̃m: ſed recipit illud ut ſacr̃m credens ibi eſſe corpus chꝛi. ⁊ ſe recipere cõioneꝫ corporis chꝛi ſicut in ecclĩa ↄſueuit fieri talis cõio. ſed ſi eſt in pctõ mortali nõ ↄtritus nõ recipit ſpũaliter: qꝛ nõ recipit effectũ ſpũalem ad queꝫ ordinať huius ſuſceptio. qui eſt aĩe nutritio ſpũalis p grãꝫ datam a chriſto. Sed 3° mõ recipit bonus fidelis ſine pctõ mortali ſm poſſibilitatẽ ſuaꝫ. qꝛ diligẽter ↄſciam examinauit. ⁊ talis uere nutritur ⁊ chꝛo cibo ſpũali vnitur ⁊ incorporať ſm Aug. Crede ⁊ mãducabis me nõ me ↄuertens in te ſed tu ↄuerteris in me. hoc enim itereſt inter cibum corporalẽ ⁊ ſpũalem. qꝛ cibus corporalis ↄuertiť in nutriendum: ſed in nutritione ſpũali cibatus ↄuertiť in cibum. 4° mõ recipit ſpũaliter nõ ſacr̃aliter. ſ. qñ bonus hõ eſt ſm poſſe ſuuꝫ bene ⁊ deuote parat⁹: tñ pp reuerentiã abſtinet uel pp aliquã infirmitatem. uel forte qꝛ nõ põt habere miniſtrũ: cui conuenit illud Aug. de ↄſe. di. 3. ut qd paras dentẽ ⁊ uentrem: Crede ⁊ mãducaſti: ⁊ talis ſpũaliter nutriť. Ad ꝓpoſitum dico ꝙ pͥmis duob⁹ modis ſine 3° põt recipi a nõ ieiunis. Sed de 3° mõ. ſ. de poſſe nõ abſolute ſed licite ⁊ utiliter habet queſtio difficultatẽ. Diſtinguo ergo de ieiunio nãe ⁊ ecclĩe: ieiunium ecclĩe nõ ſoluiť niſi per aliquã refectionẽ extraordinariam preter morem ecclĩe. vñ per ſpẽruꝫ ſumptionẽ uel medicinaliũ uel per potuꝫ ſaltẽ poſt prandium nõ ſoluiť ieiuniũ ecclĩe. Sed ieiunium nature eſt carentia cibi ſuſcepti in ſtomacho uel in via ad ſtomachũ ita ꝙ intret ſtomachuꝫ in illa die a pͥncipio. ſ. huius diei a quo diciť aliquis ieiunus. Similr̃ diſtinguo de debere uel licere. aut intelligitur regulariter uel in caſu aliquo particulari. dico qͥ ꝙ regulariť opꝫ ad pceptionẽ ſpũalẽ ⁊ ſacr̃aleꝫ ſuſcipiẽtẽ eẽ ieiunũ ſimpľ. i. ieiunio nãe: nec iſti⁹ eſt aliqua cã principalis niſi inſtitutio diuina quaꝫ uel chꝛs diſcipulis dedit uel per ipſos ꝓmulgauit: uel eis inſtituendũ reliquit: ⁊ qdem rõnalis eſt inſtitutio pp reuerentiã ſacr̃i que minor eſt regulariter in pranſo qꝫ ieiuno: ⁊ etiã ut primo querať cib⁹ ſpũalis qꝫ corporalis. Si aũt itelligiť in caſu. dico ꝙ aliqs põt eſſe caſus in quo qͣſi gñaliter licet accedere nõ ieiunum. ut in infirmitate graui qñ timetur periculũ mortis iminentis. tunc enim eẽt periculum negare infirmo lꝫ praſo poſcenti ſacr̃m cuꝫ ſit viaticũ: ⁊ ideo dandum eſt ei qui ꝓficiſcitur ex hoc mũdo ut per ipm ducať ad terminũ. Aliuſ caſus ſpãlis eſt. puta in aliqua regione celebratur coiter in vino albo. miniſter parat calicẽ ſacerdoti ⁊ ex aliqua negligẽtia pro vino ponit aquã: ſacerdos nõ aduertens ſed ſupponẽs miniſtrũ bñ feciſſe ꝓcedit dicẽdo uerba: ⁊ alia faciẽdo uſqꝫ ad pceptionẽ: percipiens ṽo liquorẽ de calice auertit eſſe aquã. videť ꝙ ipſe nõ poſſet illo die pcipere ſanguinem: ſi opꝫ ieiunũ eẽ ſuſcipientẽ. Dico ꝙ in iſto caſu tenetur ↄſecrare ſanguinẽ de nouo. ⁊ ↄſecratum percipere. qď ꝓbať. qꝛ qñ ſunt duo precepta ordinata: preceptũ ſuperioriſ magiſ ligat. nũc aũt pceptũ chꝛi ⁊ ecclĩe ⁊ ex ipſa rõne ſacr̃i eſt ꝙ ſacr̃m qñ ↄficiť ↄficiatur integrũ qm̃ ſacr̃m eſt in ſe qͦdã integrũ ex duob⁹: de iſta etiã integritate ſeruanda eſt diſtricta obligatio ecclĩe de ↄſe. di. 2. Cõperim⁹ ut ſacr̃a integra pcipiant: aut ab integris arceanť. Loquiť de ſacerdotib⁹ ↄficientib⁹ ⁊ poſtea nõ cõicantibus. ⁊ ſubditur ratio: qꝛ diuiſio eiuſdẽ ſacr̃i ſine grandi ſacrilegio nõ põt ꝓuenire. ergo quocũqꝫ precepto alio ecclĩe poſito ⁊ maxime qď non reſpicit ipſam ꝓpꝛiam ⁊ eſſentialẽ rõnem ſacr̃i neceſſario tenetur ſemp ois celebrans ad iſtaꝫ integritatẽ ſeruandã. ergo qui iaꝫ pcepit aquã ſimpľr tenetur ad illud cõplendũ qď pretermiſit. ſ. ad ↄſecranduꝫ itegre ſacr̃m: ⁊ tũc ultra ſi teneť ↄſecrare ſanguinẽ

tenetur eundez ꝯſecratum ſumere. vnde habeť de ꝯſe. di. 1. Relatū eſt ꝙ hi qui ſacrificantes nō edūt a.l.certū eſt rei ſunt dñici ſacri. ⁊ ſequiť ꝙ talis a coione vno anno repulſum ſe nouerit. ğ oib⁹ modis tenēdū eſt ut quotieſcūꝗ ſacerdos corp⁹ ⁊ ſanguinē imolat: totiens pceptionis corpis ⁊ ſanguinis pticipē ſe prebeat. Iſte ğ necio teneť ex inſtōne chři ⁊ pp integritatē ſacri ꝯficere ſanguinē: ⁊ ex ſtrictiſſimo pcepto eccľie ſub pena repulſe vno ano teneť ꝯſecratū pcipere. ¶ Et ſi obgcit. Iſte nō eſt ieiunus ğ peccat mortalr. uel ğ nō debet ꝯficere ne pcipiat. uľ ſi opz euz ꝯficere ⁊ pficere opz ꝙ peccet ꝯ pceptū eccľie. a.l.pticipare uľ pcipe. ⁊ tūc eſt perplexus: qd nō eſt dicēdū de aliq̄ ex pceptis dei ⁊ eccľie. ¶ Rꝫ°. eccľia nō ita ſtricte pcepit ſuſcipientē eſſe ieiunū ꝓhibēdo nō ieiunū ſuſcipe: ſicut ꝓhibet diuiſionē ſacri. imo ipſa diuiſio ꝓhibetur a chřo ex p͛ᵃ inſtōne ſacri. nec etiā ita ſtricte ꝓhibet nō ieiunū pcipere ſicut pcipit ꝯſecrantē percipere. ğ ex vna parte hēt iſte pceptū chři ad ſic ꝯſecrandū. ⁊ poſt ꝯſecrationē ſtrictiſſimū preceptū eccleſie de pcipiēdo ex alia parte nō hēt niſi pceptuz eccľie leue cōparatiue de ieiuno. nō enim ibi poniť ꝙ ſuſcipiēs nō ieiunus ſit reus dñici ſacri: neꝗ ꝙ ibi ſit ſacrilegiū: neꝗ repelliť a coione per anū ſic hic. ſimplr eniz eccľia nō itēdebat ligare in iſto caſu ad ieiuniū. imo cū alia duo pcepta tuz vtute chři tum vtute eccľie forti⁹ ⁊ magis obligēt. potī⁹ intēdit in tali caſu obligari ad illa. Nō eſt ğ iſte pplex⁹ qz ſeruādo pceptū ſupioris ⁊ pceptū ſtricti⁹ eccľie bñ facit ⁊ ſi nō ſeruaret peccaret mortalr. Omittēdo aūt aliud pceptū minus ſtrictū nō peccat nouo pctō. qz in iſto caſu nō teneť ſeruare nec eccľia uoluit ligare ad hoc pceptū in hoc caſu: ſꝫ magis ad oppoſitū. ¶ Patet etiā manifeſte ꝙ ieiuniū nō eſt ꝯditio ita necia in ſacerdote pcipiēte. qz in die paraſceues pticula poſita in calice pcipiť cū vino nō cōſecrato. qz illo die calix nō ꝯſecrať. ⁊ uiſile eſt ꝙ vinū cui⁹ deſcēdat in uentrē q̄ʒ illa pticula que maſticatur. ğ ex ꝯſuetudine eccľie ſacerdos ibi pcipit eucharistiā nō ieiunus. ¶ Et ſi obgciť ꝙ ſcādaluz erit ſi ppl's ꝑcipiat illū 2° ꝯficere ſanguinez. ¶ Eſt vna rñſio ꝙ ſi ſcādaliçeť eſt ſcādalū phariſeoꝝ. acceptum. ſ. nō datū. nā factū in ſe bonū eſt ⁊ neciuz. a.l.cauſam. ⁊ glibet debet iudicare qd eſt bonū ſi certū neſciat ſupponēdo ꝙ ſacerdos hēt bonaz cām. glibet ēt ſi ſciret cāz deberet approbare. vñ de tali ſcādalo ait chřs ꝯtēnendo Matth. 16. de phariſeis. Sinite eos ceci ſunt duces cecoꝝ. ois eniz plātatio quam nō plātauit ⁊c. ¶ Alio mō pōt rñderi ꝙ ſatis bñ cauere pōt a ſcādalo ſi caute fiat. nā uadēs ad cornu altaris: q̄ſi pro vino recipiēdo poſt coionē īfuſo vino ⁊ aq̄ uel iam remanēte aq̄ qz nō totā ſumpſit uel aliq̄ de nouo poſita poterit redire ad mediū altaris. ⁊ ſatis in breui tpe ab illo loco ſilī mō poſtq̄ʒ cenatū eſt accipiēs hūc calicē ꝯtinuare poterit uſꝗ ibi. hec qtiēs. uľ uſꝗ ibi. Vñ ⁊ memores. ⁊ illis ⱱbis ꝓlatis cū reuerētia debita ſuſcipe illō tanq̄ʒ ſāguinē uerū. nec totū iſtū pcipieť. nec tātū tps occupabit ꝙ ppl's hēat etiā occaſionez accepti ſcādali. ¶ Et ſi arguiť ꝯ illō qd dcm̄ eſt de itegritate ſacri. qz ſacerdos die paraſceues. nō recipit ſanguinem. ¶ Rꝫ°. illa itegritas regriť in ꝯſecratiōe: ita ꝙ nullus ꝯſecret corp⁹ niſi ꝯſecret ēt ſanguinē. nō aūt requiriť in q̄cūꝗ pceptiōe. qz laicus pcipit bñ corp⁹ ⁊ nō ſanguinē. ſꝫ regriť in illa pceptiōe que ſequiť ad ꝯſecrationē que habeť in illo. c. relatum.

Ad argumentū in oppoſitū bene reſpōdet Aug. in illo c. Liquido. Nō qz poſt cibos dedit dñs. ſ. eucharistiaz diſcipulis. ideo pranſi illud debēt accipere ut faciebant quos apl's redarguit. ſupple. j. Cor. ii. ⁊ ſubdit cām quare chriſtus hoc fecit. Nam ſaluator inquit quo uehemētius cōmendaret myſterij hui⁹ altitudinem. ultimū hoc uoluit infigere in cordib⁹ diſcipuloꝝ. quo aūt ordine deinceps ſumereť apoſtolis per quos eccľias diſpoſiturus erat reſeruauit docendū. ¶ Per hoc patet ad arᵐ 2ᵐ. quia ſm Augᵐ apl's reprehendit illos qui pranſi eucharistiam ſuſceperūt. Et ideo illud uerbū. Siquis eſurit domi manducet. nō debet intelligi domi anteq̄ʒ ueniat ad eccľiam ſed poſt receſſum ab eccleſia. ita ꝙ non ſatiſfaciat fami ſue de eucharistia. ſicut ait. alter ebrius eſt. ſed expectans qd ſibi neceſſarium fuerit in domo ſua pcipiat. Et ideo laudabilis eſt conſuetudo eccľie latine que nulli diſpenſat eucharistiaz: niſi in modica quātitate que nō poſſet ſuſcipi ad crapulam. ⁊ ſufficit ualde bene ad reuerentiam debitam ſacramenti.

Quod nō hoc ꝓcedēdū ⁊c. ¶ De 4° de q̄ tangit magř in iſta di. ſ. de re ſacri magis ꝓprie ptinet ptractare in. 10. di. ideo ad preſens ſuperſedeo cuſtodiens in futuruz: ſcilicet in dicto loco.

¶ Et ſicut due ſunt res illi⁹ ſacri. **Diſt. IX.**

In iſta diſtin. 9ᵃ tractat magř de pceptione ſacri iſtius. Et pᵃ pars manet indiuiſa in qua determinat ueritatez. 2ᵃ pars que icipit ibi⌊ Hec ⱱba ⁊ alia. ⌋ in qua. ſ. excludit errorē circa ueritates determinatas diuidiť in duas. ¶ pᵒ nāꝗ excludit errorez circa iſtam pceptionē ſacri. ¶ 2° aliū circa rem ſacri. ⁊ ſic errores excluſi corrñdēt ⱱitatib⁹ pdeterminatis. 2ᵃ ps icipit in pn° di. 10. ibi⌊ Sūt qdā alij. ⌋ Qō. 1.

Circa iſtam di. quero tm̄ vnā qōnē de pceptione ſacri iſtius. Utrum. ſ. exiſtēs in pctō mortali peccet mortalr pcipiēdo h̄ ſacrz videť ꝙ nō. qz nullus peccat faciēdo illud ad qd tenet. Sed aliquis q̄ñꝗ nō obſtante ꝙ ſit in pctō mortali teneť coicare. ğ ⁊c. ꝓbatio minoris in duob⁹ caſib⁹ extra. Ois utriuſꝗ ſexus. de pe. ⁊ remiſ. diciť ꝙ ois chřianus teneť ſemel in anno coicare. ¶ Item de ꝯſe. di. 2. relatuz. dř ꝙ ſacerdos qui ꝯſecrauit tenetur pcipere ſacřm. ⁊ tm̄ poſſibile eſt ꝙ tūc ſit in pctō mortali uel tpe intermedio incidat in pctm̄ mortale. ⁊ tunc nō teneť ꝯfiteri. qz tm̄ ſemel in anno ſufficit. ¶ Item nullus teneť ꝯfiteri niſi ſemel in anno: ut pꝫ ex̄. Ois utriuſꝗ ſexus ⁊c. ergo pōt exercere ſibi actus cōuenientes. ⁊ ſi non pluries cōfiteatur. ergo ſacerdos pōt pluries celebrare quantūcūꝗ peccauerit ſine iterata ꝯfeſſiōe. nō eniz videť quare dictū preceptū nō ſibi ſufficiat ad ſalutē in ſemel ꝯfitēdo. ſicut ⁊ alteri chřiano cū nō videať ſpāli lege aſtrictus. ¶ Cōtra. j. Cor. ii. Qui mādūcat ⁊ bibit indigne iudiciū ſibi mānducat ⁊ bibit. Talis eſt huiuſmodi qui nō ſpūalr eſt mēbrū chři ⁊ pcipit eucharistiā que pceptio ſignificat ipꝫ ſpūalr incorpari chřo. ¶ Ꝓ. Aug. ſup Io.

omeľ. 26. loquēs de malo ſacerdote. tante inqt rei ſacřm ad iudicium percipit.

Dicēdum ꝙ aliqs pōt itelligi eē in pctō mortali tripľr. pmo in actu: qz ſ. tūc peccat mortalr pctō iteriori uel exteriori. 2° qz poſt pctm̄ mortale pteritū de quo nō recolit nō penituit nec penitet. 3° qz etſi de illo ptērito penituit uel penitet: nō tm̄ ꝯfeſſus eſt nec abſolut⁹ in eccľia. ¶ De p° dico ꝙ peccat mortalr: qz ſimpr mādūcat īdigne. ¶ De 2° dico ꝙ ſi ē negligētia affectata uľ craſſa pp quā nō recolit pctm̄ nō excuſať a pctō: ſꝫ min⁹ peccet q̄ʒ pm°. qd patet. j. Cor. ii. Probet inquit ſeipm hō ⁊c. Teneť eni ſe examinare ſm diligētiā nře fragilitati poſſibilē anteq̄ʒ coicet. Si aūt nō ſit negligētia craſſa: puta qz pceſſit examinatio ſufficiēs ⁊ nullū occurrit pctm̄ de quo nō fuerit uľ ſit ꝯtrit⁹ ⁊ cōfeſſus pus nō peccat coicādo. ſꝫ forte aliqd lateat uel traditū fuerit obliuioni. qd ꝓbať. tū qz poſt talē inqſitionē cōtrit⁹ ⁊ ꝯfeſſus ſi moreref ſaluareť: nō aūt regriť maior examinatio ad cōmunicādū q̄ʒ ad ſecure moriēdū. tū qz alꝫ glibet ſe exponeret piculo coicādo. qz dicit pſal. Delicta qs itelligit. ⁊ Eccē 9. Neſcit hō utruz amore uel odio dign⁹ ſit. ğ ſi oporteret coicātē ſcire ſe eē in charitate: glibet coicādo exponeret ſe piculo neſciēs an illo actu peccaret. 3° ꝓbať: qz tūc nō eēt ſacřm viatoris. qz talis certitudo nō ꝯuenit viatori. pp hoc dico ꝙ diligēti inqſitione facta ſm poſſibilitatez nře fragilitatis ⁊ pmiſſa ꝯtritione ⁊ ꝯfeſſione quātuz videť hoi ſufficē: ſi tūc coicet nō peccat. imo ſiqua alia pctā lateāt per iſtud ſacřz ēt remittūť. ¶ De 3° dico ꝙ ſi occurrat opportunitas teneť pus cōfiteri q̄ʒ coicare. cui⁹ rō eſt: qz nō tm̄ debet recōciliari deo ſed eccľie ad hoc ꝙ digne recipiat ſacřm eccleſiaſtice vnitatis. ſi aūt non occurrat opportunitas cōfitēdi ſi pōt ſine ſcādalo vitare ne tunc coicet teneť nō coicare ſed expectare ꝯfeſſionē pp eādez rōnē que dicta eſt nūc. ſi ꝯo occurrit ſcādalum niſi ſtatim coicet utpote ſi eſt idut⁹: ⁊ poſtq̄ʒ indutus eſt occurrit ſibi ꝯſcia de pctō mortali de quo non fuit ꝯfeſſus: ⁊ nō hēt in ꝓmptu idoneū ꝯfeſſorē. tē cuz cōtritione ⁊ uolūtate ꝯfitēdi tpe opportuno pōt celebrare ut ſcādalum euiteť. ⁊ ſilr de alio coicaturo qui nō celebrat utpote cōſuetudo eſt in aliq̄ religione uel eccľia ut ōēs nō ſacerdotes coicēt in ſimili caſu. ſ. ſi tūc cū debet coicare nō hēt idoneū ꝯfeſſorē pōt tūc nō cōfeſſus coicare: nec eſt dicēdū ꝙ peccat mortalr uel trāſgrediť pceptū ut euitet ſcandalū: qz nullū pceptū excludit iſtū ab iſto actu in hoc caſu. qz dilatio ꝯfeſſionis in actu que nūc habeť in affectu nō excludit qn ſit mēbrū etiā eccľie militātis habile ad act⁹ in qbus mēbra coicāt: ⁊ teneť vitare ſcādalū ꝓximi. De pctō ueniali nō opꝫ dubitare: qz de illo nō eſt neceſſitas pnie. uerūtm̄ auctas quedā de eccľiaſticis dogᵇ⁹. 22. que poniť in littera di. 22. videť facē mētionē de pctō ueniali. ait eni. ſꝫ quis pctō mordeať ſi peccādi decetero non hēt uolūtatē ⁊ ſatiſfaciat lachrymis ⁊ orōnib⁹ accedat ſecurus. ⁊ hoc dico de illo quē mortalia pctā non grauāt. ğ videť ꝙ nō pōt aliqs ſecurus accedē niſi qui ſit ſine uolūtate peccādi uenialr. ⁊ de pteritis ſatiſfecerit lachrymis ⁊ orōnib⁹. ¶ Rꝫ° pōt itelligi de mortali pctō nō qd iā ineſt neꝗ ptērito ſine omni pnia ſed iā cōfeſſo. ſi mordeať: ꝙ nō cōplete ſatiſfecit. ⁊ tūc intelligiť de pctō mortali. ⁊ tūc qd ſequiť. quē pctā mortalia nō grauant. ſupple in actu uel preterita ſine penitētia ſequente.

Ad primum arᵐ dico ꝙ faciēs mō debito illud qd teneť nō peccat. Ad minorē dico ꝙ nullus teneť coicare in peccato mortali. ex̄. e. c. Ois utriuſꝗ ſexus ⁊c. ¶ Ad pmā ꝓbationē dico ꝙ ſicut teneť ſeľ coicare: ita teneť laborare ut ſit extra pctm̄ mortale per pniam. ex̄. e. c. ¶ Ad ſcdam dico ꝙ ſacerdos pusꝗ conſecret teneť laborare ut ſit extra pctm̄ mortale. ſi aūt cōtingat ꝙ poſt cōſecrationē an tm̄ coicationez occurrat ſibi memoria pcti mortalis olim cōmiſſi: de quo nō pceſſit pnia iterior uel exterior tenetur tūc hēre pniam iteriorē anteq̄ʒ pcipiat. ⁊ differre penitētiā exteriorē donec occurrat opportunitas confitēdi. ¶ Ad argᵐ 2ᵐ dico ꝙ illud pceptū de ſeľ cōfitēdo eſt minimū in quo pñt fideles recipe ſacřm a.l.debent. pnie. ſed in multis aliqs caſib⁹ ſpālib⁹ teneňť ad penitētiā exteriorē. ut grauiter infirm⁹ de quo deſpať uel acceptās actū in quo uiſile eſt ſm humanuz iudiciū ꝙ exponit ſe periculo mortis. ſicut in bello mortali. ſic etiā ſpāli lege teneť ſacerdos anteq̄ʒ exerceat iſtuz actū ad penitētiā exteriorē. Et ſi dicas qua lege. dico ꝙ illa lege aplī que poniť. j. Cor. ii. Probet ſeipſum homo ⁊c.

¶ Sunt item alij precedentium inſaniam ⁊c. **Diſtinctio. X.**

Hic incipit diſtinctio. 10ᵃ. in qua magř excludit errorē quoruidam de re huius ſacramēti. qui. ſ. negabāt uerū corpus chriſti in eucharistia cōtineri. hec diuidiť in tres ptes. ¶ pmo ponit errorem. ¶ 2° eius affirmationē. ¶ 3° eius improbationē. 2ᵃ ibi⌊ Qui errādi occaſionē. ⌋ 3ᵃ ibi⌊ Quoꝝ pſidiā. ⌋ 2ᵃ pōt diuidi. qz pmo ponit q̄tuor auctēs pro eis. 2° ſoluit illas auctēs ibi⌊ Qui eadē rōne. ⌋ 3ᵃ cōfirmat ſuā ſolutionē ibi⌊ Ait enim Aug°. ⌋ ⁊ illa tertia pōt diuidi. qz pmo ponit auctē que eſt cōtra ſe. ſcdo pōderat quādā partē que videť facē dubiū ibi⌊ Deinde addit. ⌋ tertio rñdet ad illud dubium ibi⌊ Attendat diligenter. ⌋

Quia uero cōcluſio pncipalis huius di. eſt ꝙ uerū corp⁹ chři in eucharistia realr ꝯtineť ⁊ hoc qdē qz pma eſt de eucharistia ordine doctrine. vñ ⁊ ſuppoſita fuit in prima. q. di. 8. iō circa hāc cōcluſionē de trib⁹ pncipaliter querā. ¶ pmo de poſſibilitate exñtie corporis chři in eucharistia. ¶ 2° de his que cōuenire poſſūt corpi chři in eucharistia exñti. ¶ 3° de actiōe que cōuenire pōt chřo in eucharistia exñti. Circa pmum quero tria. ¶ pmo utrum poſſibile ſit corpus chriſti ſub ſpecie panis ⁊ vini realiter cōtineri. ¶ Secundo utrum poſſit eſſe ſimul localiter in celo ⁊ alibi. ¶ Tertio utrum poſſit ſimul eſſe in celo localiter ⁊ in altari ſacramentaliter. Queſtio. 1.

Eſt ergo pma qō. Utruz poſſe ſit corp⁹ chři ſub ſpe panis ⁊ vini realr cōtineri. videť ꝙ nō: qz ſub ſpecie panis nō ꝯſecrati nō ꝯtineť realiť corpus chři. ğ nō poſt cōſecrationē. antecedens eſt manifeſtum. ꝓbatio conſequētie. quia ſpecies illa nō ſe habet aliter in ſe poſt cōſecrationem q̄ʒ ante. Et ſi dicas ꝙ an eſt in ſubiecto ⁊ poſt non in ſubiecto. Accipio tunc ꝙ nō aliter ſe hēt in

Universidad de Deusto Biblioteca

habitudine ad corpus chr̄i poſt cōſecrationē.q2 ſu
um eē in ſbcto uel nō eē in ſbcto nullo mō uariat il
lā hītudinē.ipoſſe eſt aūt aliqd eē ubi ꝑus nō fuit
niſi uel illud muteꝛ uel ipm̄ in quo eſt de nouo.er
go cū ſpēs panis nō muteꝛ in hītudine ad corpus
chr̄i.ḡ neċe eſt corp⁹ chr̄i mutari in hītudie ad ſpēs
ad hoc ꝙ ſit ibi de nouo.ſed hoc eſt falſu3:q2 corp⁹
chr̄i imutabilr̄ manet in celo:ſm̄ illud Aug.de cō
ſe.di.2.ꝑma hereſis.Donec ꝑficiat ſeculū ſurſu3 eſt
dn̄s.¶ 2° ſic.aut corp⁹ chr̄i ſub illa ſpē eſt q̄ntū:aut
nō quātū.nō pōt eē nō quātū:q2 cū ſit quātū in ce
lo ſic ſil' eēt quātū ꝛ nō quātū.nec pōt ibi eē q̄ntū:
q2 quātitas nō pōt ſepari a mō quātitatiuo ſic nec
ſbctū a ſua ꝓpria paſſione.q2 maxie ꝓpria paſſio
quāti videꝛ eē modus quātitatiu⁹.ḡ eēt ibi modo
quātitatiuo.ꝛ hoc eſt falſum:q2 hoc mō maius nō
pōt eē in minore.¶ 3° ſic.q2 aut in eucharistia eſt
ps corpis chr̄i extra pte.aut nō.ſi ſic.ḡ nō eēnt oēs
ptes ſil' ſub eadē pte hoſtie ꝛ ulr̄ ei⁹ ptes ſūt extra
ſe inuicē.ſic ſi quātū eſt ſil' cū alio quāto ps videꝛ
eē cū pte:ꝛ totū cū toto.ſi aūt nō ſit ibi ps ex⁹ pte3:
ḡ nō eſt ibi quātū.¶ Cōtra.Matth.26.dicit chr̄s
Hoc eſt corp⁹ meū.ꝛ Jo.6.Caro mea uere eſt cib⁹.
ꝛ auctēs multe Aug.ꝛ Ambr̄.ponunꝛ de ɔſe.diſ.
2.ualde exp̄ſſe:q̄rū aliq̄s adducit magr̄ in littera ꝛ
inſpiciantur ibidem.

a.l.ſic min⁹ nō pōt eſſe cu3 maiori ſupple adequate.

Hic duo ſūt declarāda ſicut circa alia cre
dibilia.ꝑmo qd tenēdū eſt ꝛ pp
quā auctēs.2° declarādū eſt q̄liter illud eſt poſſibi
le qō credit.¶ De ꝑmo dico ꝙ corp⁹ chr̄i eſſe ibi
uere realr̄ eſt ſimplr̄ de ſuba fidei eo mō quo ueri
tas alicu⁹ ſacri ptinet ad articulos fidei.iſta enim
v̄itas a ꝑncipio fuit exp̄ſſe tradita ex quo euchari
ſtia fuit iſtituta.Fūdamētū aūt auctēs eſt Matth.
26.ꝛ Luc.22.ubi in cena ait chr̄s.Hoc eſt corp⁹ me
um.Hic eſt ſanguis me⁹.Et ſi heretici uellēt iſta ex
ponē.d.ꝙ ſint figuratiue dicta.ſicut illō qō ait Jo.
15.Ego ſum vitis uera.ꝛ illud.1.Cor.10.Petra au
tē erat chr̄s.Iſtud oīno eſt cōtra intētionē ſaluato
ris.qō patet ex Aug.83.qōnū.q.69.Solet circun
ſtātia ſcripturarū illuminare ſn̄iam.ulr̄ eni itell'us
v̄borū chr̄i an loq̄tur figuratiue an ne.colligi pōt
ex p̄cedētib⁹ uel ɔn̄tib⁹ ibidē uel ex aliq̄s ſcripture
locis.vn̄ cū chriſt⁹ ait.Ego ſum vitis uera.ſubiun
xit.ꝛ uos palmites.Cōſtat aūt ꝙ diſcipuli nō erāt
palmites nāles:ſed tm̄ figurales.Sed cū dixit Lu
ce.22.Hoc eſt corp⁹ meū.ſubdit.qō pro uobis tra
deꝛ.Cū ēt dixiſſet.Hic eſt calix ſanguinis mei.ſub
dit.qui pro uobis fundeꝛ.hoc ēt manifeſte patet ex
alio loco ſcripture.ſ.Jo.6.ubi eſt diffuſa predicatio
de iſto ſacro.¶ Et ſi dicas ꝙ chriſtus vidēs aliq̄s
abijſſe pp p̄dicationē ſuā:de eucharistia poſtea ex
poſuit ſe.d.Sp̄us eſt qui viuificat:caro non ꝓdeſt
q̄cq̄.v̄ba que locut⁹ ſum uobis ſp̄us ꝛ vita ſunt.
Qō ptractās Aug⁹ de cōſe.di.2.Prima hereſis.
ait.Nō hoc corp⁹ qō videtis māducaturi eſtis nec
ſanguinē effundēdū:ſacr̄m aliqō uobis cōmēdaui
ſp̄ualr̄ itellectū viuificauit uos.ḡ ex v̄bis chriſti ꝛ
Aug.videꝛ ꝙ nō itellexit de corpe ſuo niſi figura
tiue.¶ Dico ꝙ magr̄ rn̄det in lr̄a huic auctī ꝛ bn̄.
ꝙ nec chr̄s nec aug⁹ exponēs vult negare v̄itatē
corpis chr̄i ſed ꝙ nō eſt in ſacro corp⁹ chr̄i ſic car
nalr̄ ſic ipſi itellexerūt qui abierūt retro.ſ.viſibilr̄
in forma ꝓpria.ſed per oppoſitū ad iſtū modū itel
ligēdi eſt ibi ſp̄ualr̄ ꝛ intell'ualr̄.ꝛ hoc eſt qō dicit
Aug⁹ ꝛ magr̄ adducit.ꝛ eſt de ɔſe.di.2.Ip3 qde3

Regula notanda.

a.l. multis.

ꝛ nō ip3 corp⁹ qō videbaꝛ māducaꝛ ipm̄ inuiſibilr̄
nō ipm̄ viſibilr̄.Iſto ēt mō de eucharistia diffuſe p
tractaꝛ a Paulo.1.Cor.11.Sci ēt oēs poſtea catho
lici exponētes iſta loca ſcripturarū v̄ba huius ſcri
pture dicūt eē itelligēda de reali p̄ntia corpis chr̄i
nō figuratiue.vn̄ eſt ſimplr̄ hereſis hodie ſētire ꝙ
nō ſit ibi realr̄ uerū corpus chr̄i.Hoc de primo.

De ſecūdo Multa videnꝛ hic ipoſſia im
plicari.ſ.ſequendo principia
phoꝝ.vnū eſt ꝙ quātū ſit ſil' cū quāto.uel ꝙ ſuba
corpis ſit hic ſine quātitate ſua.¶ 2m ꝙ maius q̄ntū
ſit ſil' cū minori quāto uel in loco eq̄li.¶ 3m eſt ꝙ in
cipiat hic eē corp⁹ chr̄i ꝛ tn̄ ſine motu ꝛ mutatione
ꝓpe dicta.q2 nō ponīꝛ deſerē ſuū ubi in celo.¶ 4m
ꝙ idē quātū ſit ſil' in diūſis locis realr̄.¶ Poſſibi
litas aūt oium iſtoꝝ nō eſt hic declarāda:q2 nimia
eēt ꝓlixitas.ꝙ eni hic nō ſit ſuba ſine q̄ntitate ſua
diceꝛ in.2.ar⁹ iſtius di.q.1.Qualr̄ aūt quātū poſſit
eē ſil' cū quāto magis euidēs difficultas eſt de quā
tis hn̄tib⁹ modū quātitatiuū q̄3 qn̄ alterū uel am
bo ſunt ſine mō quātitatiuo.Ideo iſta difficl'tas tā
geꝛ in mā de corpib⁹ g̃lioſis in qōnib⁹ de ſubtilita
te corpis.ultimū aūt ꝙ idē ſil' ſit in diuerſis locis:
declarabiꝛ in qōnib⁹ duab⁹ ſeq̄ntibus.¶ Reſtāt
ḡ pro iſta.q.duo declarāda.ſ.ꝙ ſit poſſe corp⁹ chri
ſti incipe eē ſine ſui mutatione locali in altari.ſcdo
quō ſit poſſe corp⁹ chr̄i eē quātū ſine mō quātitati
uo.¶ De ꝑmo dr̄ coiter ꝙ hoc eſt pp mutationem
alteri⁹ in ipm̄.puta pp ɔūſionē panis in corp⁹ chr̄i.
ꝛ ideo nō op3 ipm̄ corp⁹ in ſe mutari.ſufficit eni ꝙ
aliud muteꝛ in ipm̄ ad hoc ꝙ icipiat corp⁹ ibi p̄nti
aliter eē.ſic eni nāliter genitū eſt ubi fuit ꝑus cor
ruptū.ꝛ nō pp aliquā loci mutationē ꝓpriā ipſius
geniti.iſta videꝛ ꝙ illud in qō cōuerſum eſt aliqd p
ɔuerſionē ſit ubi ɔūſum ꝑus fuit ꝛ nō per mutati
onē loci ꝓpriā ipſi⁹ termini ad quē ɔūſionis:3 ſo
lū termini a quo.

In.4° di.49.q.ꝛ 1 q°.

Tho. diſt.q. 4m arg. Idē 13 ro.q.3 māe in ſuo.

Contra ſuppo.ſm̄ eos ꝙ trāſubatio eſt mu
tatio ſubalis eo mō quo cōcediꝛ eē
mutatio.Ex hoc ſequiꝛ ꝙ hēt pro per ſe termīo ad
quē ſubam.per nullā aūt mutationē habeꝛ per ſe
illud qō eſt poſterius ſuo per ſe termino:ſed ſolu3
per illā mutationē habeꝛ per ſe terminus:ſed hi⁹
p̄ntia eſt poſterius ſimplr̄ ſuba corpis chr̄i:que ſb
ſtātia terminat.manifeſtū eſt.nō enim eſt hi⁹ p̄ſen
tia ꝑor eēntialr̄:q2 ſuba corpis pōt eē ſine hi⁹ p̄ſen
tia nec ſil' nā.q2 tūc nō poſſet iſta p̄ntia deſtrui niſi
deſtrueret ſuba.qō falſu3 eſt.igiꝛ p̄ntia corpis chri
ſti nō habeꝛ per ſe per illā mutationē que eſt ɔuer
ſio uel trāſubatio:ſed ſolū ſuba corpis chr̄i:que nō
eſt ſua p̄ntia.¶ Hec rō pōt formari alio mō ponen
do pro poſterioritate alietatē ſic.per nullā muta
tionē per ſe habeꝛ illud qō eſt per ſe aliud a per ſe
termino.ſed hi⁹ p̄ntia eſt ſimplr̄ aliud a ſuba que
eſt per ſe terminus tranſubationis.ergo ꝛc̄.maior
patet:q2 vnius mutationis per ſe eſt vnus per ſe
terminus.ꝛ ita q̄cqd eſt per ſe aliud ab illo termi
no l3 ſit per accn̄s idē cū eo nō hēret ſe per illā mu
tationē.Minor p3.q2 hi⁹ p̄ntia nō eſt ſuba panis.
manifeſtū eſt.q2 qn̄ ipſa eſt:ſuba panis non eſt.nec
iſta p̄ntia eſt ſuba corpis chr̄i:q2 hui⁹ ſuba fuit qn̄
p̄ntia nō fuit.¶ 2° ſic.De⁹ pt facē corp⁹ ſuū p̄ns cū
pane manēte ſuba panis.ꝛ tūc nō erit per aliqua3
mutationē que ſit ad ſubam ut per ſe terminū.ꝛ tn̄
per iſtā acq̄reret p̄ntia eiuſdē rōnis cū illa que tūc
hētur.ergo op3 ꝙ per mutationē eiuſdē rōnis.ḡ p

aliā fieret q̄3 per mutationē ſubalē.ꝓbatio maioris
q2 ad nouitatē poſterioris nō ſequiꝛ nouitas ꝑoris
p3.8.phy⁹.ubi vult phs ꝙ in celo pōt eē motus ſm
ubi:l3 nō poſſit ibi eē aliq̄ nouitas ſm formā abſo
lutā.cui⁹ rō eſt:q2 ubi eſt qdā reſpect⁹ extriſec⁹ ad
ueniēs ꝛ nō forma abſoluta.S3 p̄ntia iſta poſteri
or eſt ſuba panis ſicut reſpect⁹ abſoluto:ꝛ maxie
ſuba.ḡ ſine mutatione aliq̄ circa ſubam panis pōt
eē noua p̄ntia corpis ad panē.ḡ op3 dare aliquam
mutationē ad hi⁹ p̄ntiā que nō ſit ſubalis.ꝛ p ɔn̄s
in ꝓpoſito per trāſubationē nō hētur iſta p̄ntia.q2
termin⁹ eiuſdē rōnis cuiuſmodi eſt p̄ntia nō ꝓprie
ꝛ per ſe eſt termin⁹ duarū mutationū diſtinctaru3
ſm genus.¶ Et ſi dicas pōt eē p̄ns cum ſuba pa
nis ſine mutatione ſubali.tn̄ ſit nūc p̄ns per ſuba
lē mutationē panis in corp⁹ chr̄i:ꝛ non per aliam.
¶ Cōtra.In corp⁹ chr̄i ꝑus factū p̄ns pani poſſet
deus ɔuertē panē.nō enim eſt magis ɔdictio hic:
q̄3 ꝙ mō ɔuertaꝛ in corp⁹ nō ꝑus p̄ns.ergo per ta
lē ɔuerſionē tūc factā in corp⁹ p̄ns ſpēi panis non
fieret p̄ns ibi.uel oporteret dicē ꝙ fieret p̄ns poſt
q̄3 fuit p̄ns:ꝛ ꝙ eadē p̄ntia terminaret duas muta
tiones dictas.¶ 3° ſic.Qō ɔuertiꝛ in aliqd p̄exn̄s
magis acq̄rit cōditiones eius q̄3 ecōuerſo.patet.ſi
eni nutrimētū cōuertaꝛ in carnē:magis aiatur aia
carnis q̄3 caro iformeꝛ forma eius.ꝛ ulr̄ acq̄rit cō
ditiones abſolutas ꝛ ubi ꝛ alias reſpectiuas car
nis magis q̄3 ecōuerſo.ergo ex ſola ɔuerſione pa
nis in corpus chr̄i p̄exn̄s magis acq̄rit panis con
uerſus p̄ntiā in celo q̄3 corp⁹ chr̄i p̄ntiā ſpēi panis
in altari.¶ 4° ſic.Deus poſſet ɔuertē panē in cor
pus chr̄i ut hn̄s eē in celo.q2 nō eſt ibi maior ɔtra
dictio q̄3 in ɔuerſione que nūc poniꝛ.Sed tūc non
hēreꝛ corpus chr̄i ſub ſpē panis ex ipſa ɔuerſione.
ḡ nec nūc.¶ 5° ſic.Si panis quātus ɔuerteret in
corpus chr̄i quātū ita ꝙ quātitas in quātitate3:ꝛ
ſuba in ſubam corpus chr̄i quātū nō hēret ubi cir
cūſcriptiue:qō fuit ipſius panis circūſcriptiue.er
go ex ɔūſione ſube in ſubam ſuba corpis chr̄i non
hēt ubi diffinitiue:qō erat ſube panis diffinitiue.
ān̄s eſt manifeſtū:q2 nō poſſet illud quātū.ſ.corp⁹
chr̄i eē circūſcriptiue in loco panis cū ſit maius pa
ne.ɔn̄tia ꝓbaꝛ:q2 ſicut ſuba ꝛ ſuba que ſubſūt quā
titati ſe hn̄t ad locū diffinitiue:ita ſuba quāta ꝛ ſba
quāta ſe hn̄t ad locū circūſcriptiue.ḡ qō ɔūſio ſube
in ſubam facit ad eē diffinitiue in loco:hec conuer
ſio ſube quāte in ſubam quātam faciet ad eē circū
ſcriptiue in loco.

T.c.74.75.ꝛ inde.

a.l.iſtū articulum. a.l.fugiēdū

Quantum ergo ad iſtud arg⁹ nō v̄r necē
ū fugiēdū eē ad ɔūſionē pa
nis in corp⁹ chr̄i.ꝑcipue cū a ꝑncipio ex quo res hu
ius ſacri fuit credita fuit ſemp creditū ꝙ chr̄i cor
pus nō mutaꝛ de loco ſuo in celo ut ſit hic.ꝛ tn̄ nō
fuit in ꝑncipio ita manifeſte creditū de iſta ɔuerſio
ne ut diceꝛ di.11.¶ Dico ergo ad h̄ ꝑmittēdo que
dā.ſ.ꝙ qn̄ corp⁹ moueꝛ de loco ad locū ꝛ expelliꝛ
aliud corp⁹ coiter ſunt ibi q̄tuor mot⁹ uel mutatio
nes:ꝛ octo termini:due.ſ.in corpe expellēte.ꝛ due
in expellēdo.nā corp⁹ expellēs moueꝛ ab ubi ſuo
ad ꝑuationē ei⁹:ꝛ illa mutatio que eſt iter terminū
a quo poſitiuū:ꝛ terminū ad quē ꝑuatiuū pōt dici
deꝑditio ꝑoris ubi.idē ēt corpus a carētia ſcdi ubi
moueꝛ ad illud ubi 2m:ꝛ ita a ꝑuatione ut a termi
no a quo ad ubi ut ad terminu3 ad quē:ꝛ illa pōt
dici acq̄ſitiua ubi.Cōſilr̄ ſunt due mutationes ꝛ q̄
tuor termini circa corp⁹ qō expelliꝛ cū ꝑmū corpus

intrat locū eius.Si aūt moueret aliqō corp⁹ ꝛ nō
expelleret aliud corp⁹ de loco ſuo iā nō eēnt ibi ni
ſi due mutationes ꝛ ambe in ipſo corpe moto.vna
ſ.deꝑditiua ꝑoris ubi.ꝛ alia acquiſitiua noui ubi.
Si v̄o corp⁹ nō recedēs a ꝑori ubi fieret i nouo ubi
ibi eēt tm̄ vna mutatio.ſ.a ꝑuatione noui ubi ad il
lud nouū ubi:ꝛ hec acq̄ſitiua:ꝛ nulla ibi eēt deꝑ
ditiua.q2 nō eēt a ꝑori ubi ad ei⁹ carētiā.q2 prius
ubi nō deꝑdiꝛ ex ypotheſi:l3 illud corp⁹ ponaꝛ in
ubi nouo.Sed ſi nulla iſtarū mutationū ponaꝛ oī
no nō eſt itelligibile ꝙ corp⁹ ſit ubi nō fuit ꝑus.nā
ipoſſibile eſt q̄litercūq3 aliqd eē hic realr̄ qō ꝑus
non fuit hic realr̄:qn̄ ſit aliq̄ mutatio realis uel in
iſto uel in illo cui eſt p̄ns realr̄.nā nullo mō eſt trā
ſit⁹ a ɔdictorio in ɔdictoriū quātū ad aliqō p̄dica
tū reale qn̄ ſit aliq̄ mutatio realis:q2 ſi nihil muta
tur realr̄ nō eſt rō q̄re hec ps ɔdictionis eſt magis
uera nūc q̄3 ꝑus:nec q̄re ꝑus alia magis uera q̄3
iſta:ꝛ ſic tā nūc q̄3 ꝑus uel ambo ſunt ſil' uera:uel
ambo ſil' falſa.¶ Ad ꝓpoſitū mutationē deꝑditi
uā illius ubi de celo nullus ponit in corpe chr̄i ſm
Aug^m ſup̄ adductū.donec finiaꝛ ſeculū ſurſum eſt
dn̄s.ꝛ hoc itelligēdo regulariter niſi placeret ſibi
ex aliq̄ gr̄a ſp̄ali localr̄ deſcēdē:qō nō poniꝛ fieri ꝓ
pter v̄itatē eucharistie.Op3 tn̄ ponē ad ſaluādū re
alē p̄ntiā corpis chr̄i hic:ꝙ in ipſo ſit aliq̄ p̄ntia ad
ſpēm panis que ꝑus nō fuit:alioqn̄ nō magis eſſet
nūc p̄ns hic q̄3 ꝑus.illa eni3 mutatio que eſt circa
ſpēs.ſ.ꝙ ꝑus erāt in ſbcto:nūc aūt nō ſūt in ſbcto:
nihil facit ad hoc ꝙ corp⁹ chr̄i de nō p̄nte iſtis fiat
realr̄ p̄ns iſtis:ut ſup̄ ꝓbatum eſt:q2 illa hēt alios
terminos per ſe ab illa qua nō p̄ns ſit p̄ns:ḡ neceſ
ſe eſt ponē aliquā mutationē in corpe chr̄i acq̄ſiti
uā illi⁹ p̄ntie noue:que tn̄ nō pōt dici ꝓpria muta
tio localis pp duo.ſ.tū q2 eā nō ɔcomitaꝛ aliq̄ deꝑdi
tiua ꝑoris ubi:ſicut coiter eſt in motu locali:q2 ibi
terminū poſitiuū a quo ꝛ t̄minū poſitiuū ad que3
ɔcomitanꝛ due ꝑuatiōes eo mō quo phus dicit.5.
phy⁹.ꝙ mot⁹ eſt a ſbcto in ſbctū.ſtū ēt q2 hic ꝓprie
termin⁹ iſti⁹ mutatiōis nō eſt ubi:q2 in t̄mino mu
tatiōis hui⁹ corpis chr̄i nō hēt hic ꝓpe ubi:ſ3 t̄mi
nus eſt quedā p̄ntia ſimplex ipſi ſpēi:uera tn̄ ꝛ rea
lis:t̄min⁹ aūt mutatiōis localis ꝓpe accepte eſt ip
ſu3 ubi.¶ Et ſi queras ad qō gen⁹ ptinet hec mu
tatio ꝛ t̄min⁹ iſti⁹ mutatiōis.dico ſi angelus poniꝛ
de nouo p̄ns alicui corpi dr̄ qdē eē in loco diffiniti
ue eo mō quo ſibi pōt ɔuenire eē in loco:ꝛ ſic diciꝛ
mutari l3 illa mutatio multū diſtet a uera mutatio
ne ſm ubi.Adhuc aūt q̄tū ad aliq̄s ɔditiones p̄n
tia corpis chr̄i ſpēi magis recedit a uera rōne ubi.
q2 nullo mō p iſtā p̄ntiā deꝛminaꝛ ſic ad vnu3 ubi
ꝙ ſibi repugnet aliud.Sed angelus per vnū ubi
ſic determiaꝛ ad illō:ut ſibi repugnet aliud.¶ Et
ſi hēas pro icōuenienti aliquā mutationē q̄lēcūq3 i
corpe chr̄i realr̄ eē.dico ꝙ neċe eſt ponē ſaltem ali
quē reſpectū extriſecus aduenietē qui.ſ.nō neċio
ſequaꝛ fūdamētū ꝛ terminū poſita in actu:q2 oīs
reſpect⁹ ſic ɔſequēs neċio eſt itriſecus aduenienʒ:
ut oſtēſu3 eſt in.q.2.de caractē.ɔ ꝑmā opionē.ḡ re
ſpect⁹ pōt aduenire extrinſec⁹ de nouo ſine alio q̄
cūq3 nouo uel in fūdamēto uel i t̄mino.Sic ḡ nō
eſt icōueniēs corp⁹ chr̄i eē de nouo p̄ns alicui nō
hn̄ti nouā formā abſolutā:nec nouū reſpectu3 re
ſpectu ei⁹:uel ſi hēt hi⁹ nouū reſpectū pari rōne ꝛ
corpus chriſti hēbit nouū reſpectum eius:quia ſi
ſpēs ſunt de nouo p̄ntes corpi chr̄i:ꝛ corp⁹ eſt de

T.c.7.

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

nouo pñs eis.etſi enim cōtinētia nō ſit relo realis
mutua:tñ pñtia eſt relo mutua:nō erit tūc incōue-
niēs dare in corpe chři talē mutationē ad reſpectū
extrinſecus aduenientē. ℂ Et ſi obycias.ad reſpe-
7.7.5.phyˢ. ctū nō eſt mutatio:ſolutū eſt in.q.de caractē. ℂ Et
ſi oino arguas ille reſpect⁹ extrinſecus adueniens
qui dī pñtia ſimplex ad qđ gen⁹ ptinet:pōt dici ꝙ
magis ꝓprie reducit ad genus ubi iter oia gña re
ſpectuū extrinſecus aduenientiū:qꝛ in plurib⁹ cū il
lo reſpectu cōuenit:ꝛ ſi forte nō ſit ꝓprie in illo ge
nere:ſeqtur ꝙ decē gña nō ſufficiēter euacuarent
totū ens:qđ nō eſt icōueniēs eo mō quo phi loquū
tur de rōnib⁹ eoꝝ:qꝛ nō repugnat ſub ente iuenire
aliquē reſpectū:puta angeli ad lapidē qui non hēt
aliquā rōnē reſpect⁹ in gñe ut ipſi loquunt:non tñ
ſeqtur ex hoc plura gña eſſe q̃ decē. ſed ꝙ rōnes
eoꝝ uel ratio alicuius eoꝝ nō aſſignat ſub ratione
cōmuni ſicut poſſet aſſignari.

Hē.ql.j.q.5 **De ſecūdo** dicit ꝙ quātitas corpis chři
Egi.qli.j.q nō eſt ſub ſpē panis niſi con
4.q.2.q.17 comitāter:qꝛ pmus termin⁹ ꝯuerſiōis eſt ſuba cor
B idē Uar- poris chři:ꝛ qcqd eſt ibi:eſt ibi eo mō quo illa ter-
ro i.4.q.4 minat ꝯuerſionē:ergo quātitas erit ibi per moduꝫ
hui⁹ māc. pmi termini:pmus aūt terminus qui eſt ſuba non
hēt modū quātitatiuū ſeu cōmēſuratiuū:g quāti-
tas exñs ibi ſub rōne eius uel ſub modo ei⁹.i.ſube
erit ibi mō nō quātitatiuo. ℂ Cōtra.vnūqđqꝫ ſiue
ſit pmus terminus trāſubātionis ſiue ſcđs:ſi tñ eſt
ibi:hēt ꝓprietates ſuas que ſibi neēio ꝛ nālit con
ueniūt:qđ ꝓbat exēplo: qꝛ ſi deus crearet ſubam
quātam:uel nā gñet ſubam ꝛ cōcomitet quātitas
utriuſqꝫ ꝓductionis terminus pmus eſt ſubſtātia
ꝛ quātitas cōcomitās: ꝛ tñ tā in gñato q̃ꝫ in crea-
to quātitas hꝫ ſuū modū realē ſicut hēret ſi primo
terminaret aliquā mutationē. ℂ Et hoc ꝓbat per
rōnē:qꝛ alia ꝛ alia hitudo ad agēs nō uariat nām
rei:hoc eſt pma uel ſcđa mediata uel imediata:dū
tñ ꝓducat.qꝛ hitudo ad aliud agēs nō uariat nāꝫ
rei acte ſm Augᵐ.3.de tri.ergo nec carebit quanti
tas ſuo mō nāli ꝓpter hoc tm:qꝛ nō eſt pm⁹ termi
nus trāſubſtantionis:dū tñ ſit ibi realr ſiue pmo ſiue
ſcđo per illā mutationē. ℂ 2° ſic:ſi per ꝯuerſionem
ſit terminus ad quē ubi pus fuit terminus a quo:
ergo modus eēndi hui⁹ ꝛ illius erit ſiſis:ille ſalteꝫ
qui pōt eē cois utriqꝫ.ſed panis cōuerſus erat hic
quātitatiue ſuo mō.qꝛ ſub quātitate hñs ptē extra
ptē.ergo ꝛ ſuba corpis chriſti exñs hic ex vi ꝯuſio
nis erit hic ſuo mō quātitatiuo hñs.ſ.ptē ſube ſub
pte quātitatis: ꝛ tūc quātitas eius erit hic ꝓpe di-
mēſiue. ℂ Alio mō dī hic ꝙ ptes corpis chři non
Guil.ockā ſunt extra ſe inuiceꝫ in hoſtia:qđ ꝓbat ſic:qꝛ ſicut
i.4.q.j.hu poſſibile eſt ꝟtuti diuine facere ꝙ corpus ſit ſil cū
i⁹ māc i ſol. corpe:ita ēt ꝛ ꝙ ps vna corpis ſit ſil cū alia.pōt er
2.difficltati go facere ptē ſubintrare ptē: ꝛ ſic ultra ſubitrabūt
hāc viā ſe- ſe inuicē uſqꝫ ad minimā quātitatē nālē ut ſic ſal-
quit.quere uet ꝟitas cuiuſlibet ptis: ꝛ tñ nulla eſt extēſio par
antiquos. tis extra partē:ſicut ꝟitas vnius corpis ſaluat nō
obſtāte ꝙ per ſubintrationē in alio nō ſit extra il-
lud. ℂ Sed ꝯtra.iſtud non eſt ꝓbabile:qꝛ tollit a
corpe chři poſitionē in toto ꝛ oēm figurā que ne-
ceſſaria forte eſt ad corpus aiatū.ſi enim nō diſtet
caput a pede:ſed totū ſubintrat totū uſqꝫ ad mini-
mā ptē nālē:iam nō hēbit ordinē ptiū in toto neceſ
ſarium ad corpus aiatū nec figurā.

Dico ergo aliter ꝙ poſitio que eſt dīa
quātitatis neēio ieſt quāto
ꝯtinuo pmanēti: ꝛ iſtā opꝫ ſaluari in ꝓpoſito.ſ.que
dicit ordinē ptiū in toto.nō eſt eniꝫ bñ intelligibile
aliqđ eē quātū dimēſionatū:gn ſit ſignare in toto
ordinē huius ptis ad illā ſm quātitatē uel poſitio
nē interiacētē.poſitio aūt que ponit pdicamētuꝫ a
qbuſdā aliud addit:pſuppoſito eni ordine ptiuꝫ in
toto poſitio dicit ultra hoc ordinē ptiū ad locum ſi
ue ad ptes loci uel locātis.hoc eſt dictu ꝙ ptes co
extēdant ptib⁹ loci:ſicut totū dicit pmo cōmēſura
ri toti loco in quo hēt ubi:ita ꝙ poſitio pdicamētū
pſupponit poſitionē dīiam quātitatis: ꝛ ſpecificat
ubi:per modū aūt quātitatiuū ſiue dimēſiuū quo-
cūqꝫ mō noiet nō intelligo niſi poſitionē dictaꝫ ſe-
cūdo mō.hāc aūt habitudinē poſſibile eſt deum ſe
parare a quāto:manēte ēt poſitione pma nō ſolum
per negationē termini:ſicut poſſet facere aliqđ cor
pus quātū extra vniuerſum: ꝛ tūc nō hēret iſtā ſe
cūdā poſitionē:qꝛ nō hēret aliqđ ꝯtinēs cui⁹ ptib⁹
ptes ꝯtēti cōmēſurarent.ſed etiā poſito termio cui
ſ.pñti poſſet fieri cōmēſuratio ſeu coextēſio alteri⁹
corpis poſſibile eēt deū ꝯſeruare quātū ꝛ coexñtiā
eius ad aliud quātū: ꝛ tñ ſine iſta coextēſione ptiū
vnius ad ptes alterius quā dicit poſitio iſta de q
loqmur. Qđ ꝓbo pmo ſic.quecūqꝫ nā ꝯtingēter re
ſpicit quālibet formaꝫ alicuius gñis ſimplr ſe hēt
cōtingēter ad totū genus.Intelligo enim ſimplici
ter q̃ſi nō eſt neēio ex cā intrinſeca:hec videt ſatis
manifeſta:qꝛ ſi eēt vna nā ꝛ a cā intrinſeca deēmi-
naret ſibi tale genus neēio determinaret ſibi ali-
quā ſpēm illius gñis:qꝛ vna nā nō hēt itrinſece ad
oppoſita diſiūcta neceſſitatē gn hēat neceſſitatem
ad aliqđ vnū illoꝝ. ℂ Et per hoc ſoluit inſtantia
que poſſet fieri ſic:qꝛ nūꝫ eſt par uel impar neceſſa
rio:nec tñ neēio alterū illoꝝ:inſtat eniꝫ de aliq cō
muni reſpectu paſſionis diſiūcte:ſed q̃dlibet ſpāle
neēio ſe hēt ad alterū ſicut ad genus:nec iſta inſtā
tia etiā eſt ad ꝓpoſitū:qꝛ h nō eſt aliqđ ſbctum qđ
ꝯtingēter ſe hēat ad quācūqꝫ formā toti⁹ generis.
ℂ Et ſi inſtes:qꝛ ſupficies neēio eſt colorata: ꝛ tñ
cōtingēter ſe hēt ad quēlibet colorē:nō eſt inſtātia
qꝛ hec nō eſt neceſſitas ad itra:nō enim poſſet iue
niri itrinſeca rō per quā eēt ꝯdictio ex pte ſupfici-
ei ſi eēt ſine colore:ſicut cōtingētia eſt reſpectu cu-
iuſcūqꝫ coloris.Hac maiore ſuppoſita addo mino
rē.ſ.ꝙ corpus ſe hēt cōtingēter ad quācūqꝫ poſiti-
onē ptiū in loco.patet:qꝛ poſſum mouere corp⁹me
um a q̃cūqꝫ poſitione ad aliā.ergo corp⁹ hñs poſi
tionē ptiū in toto nō ſimplr ſe hēt neēio ad pōneꝫ
iſtā que eſt pdicamētū:nec iſta coexñtia quanti ad
quātū eſt ſimplr neēio rō illi⁹ pōnis ſcđe:qꝛ cōtin-
git itelligē coexñtiā alicui⁹ ipſi toti abſqꝫ hoc ꝙ in
telligat coexñtia uel coextēſio ptiū ptib⁹.hec eniꝫ
coexñtia eſt alia ab illa:ēt qñ ſe ꝯcomitant:nec iſta
in rōne ſua formali icludit illā.ergo abſolute corp⁹
quātū hñs pmā pōnē poſſet eē ſine oī pōne extri-
ſeca ꝛ itelligi quātū coexñtiā hēre ad aliud q̃tū ſi
ne iſta pōne. ℂ Et ſi queras gd ſit hoc quātitateꝫ
ſuari ſine pōne extrinſeca.dico ꝙ nō eſt aliud niſi
abſolutū ꝯſeruari ſine reſpectu extrīſec⁹ adueniēte
ſic ēt coexñtiā ꝯſeruari ſine pōne illa nō eſt aliud
niſi vnā relōnē extrinſecā ꝯſeruari ſine alia relōne
extrinſeca:ſicut illa que eſt ubi pmo eſt totius cir-
cūſcripti ad totum circūſcribens.ſed poſitio que di
cta eſt aliud genus ſupaddit reſpectum partiū ad
partes. ꝛ ꝙ prima neceſſario habeat ſcđam nō eſt
niſi ꝙ iſte reſpectus ſit talis ꝙ includat diuiſibili-

tatē ptiū ꝛ pñtiā earū ptib⁹ locātis:ſed coexiſtētia
alicuius totius toti uel cuilibet parti abſtrahit ab
iſta poſitione ꝓpter quā ubi neēio hēt poſitionem
ergo ſimplr poſſibile eſt illā coexñtiā eē ſine poſi-
tione. ℂ Et hoc pōt breuiter declarari ſic:qꝛ poſi-
tio ſcđa ſupponit ubi ꝓprie dictū.ergo ſi deus pōt
quātū cōſeruare ſine ubi ꝓprie dicto:pōt ꝛ ſine po
ſitione. ℂ Et ſi dicas bñ pōt ſine ubi:ſed nō cū pñ
tia ſiue coexiſtētia ad aliud corp⁹:falſum eſt:nā co
exiſtētia lꝫ ſit quāti ad corp⁹:nō tñ formalr eſt ubi.
ℂ Et ſi obycit ꝙ quātitas nō pōt poni ſine reſpe
ctu iſto quē dicit modus quātitatiuus:qꝛ non pōt
eē quātū ꝛ aliud q̃tū gn ſit cōmēſuratū illi. ℂ Di
co ꝙ quātitatē poſitā ꝛ terminū bñ ſeqtur eq̃litas
uel ineq̃litas que dicit reſpectū itrinſecus aduenie-
tem:ſed nō neēio cōſeqtur aliqs reſpect⁹ extrinſe-
cus adueniēs:talis eſt aūt cōmēſuratio ut hic loq
mur uel magis ꝓprie coextēſio.Nā ſi loq̃ris de cō
mēſuratione ſm eq̃litatē uel ineq̃litatē:qꝛ.ſ.hoc ſit
maius uel min⁹.iſtā cōcedo in ꝓpoſito:qꝛ corpus
chři eſt mai⁹ hoſtia:ſed nō iſtā cōmēſurationē que
dī ꝓprie coextēſio que ꝓpe dic ſiſitatē ptis cū pte.

Ex dictis patet ſolo ad rōnes pncipales.
ℂ Ad pmā pꝫ ex p arᵒ:qꝛ ꝯce-
do hic aliquā mutationē nō tm ſperuꝫ qua ſiūt de
ſbcto ſine ſbcto:ſed ēt aliā qua ſiūt pñtes corpi chři
ꝛ cū hoc ꝯcedo nouā pñtiam corpis ad ſpēs. ꝛ ad
iſtaꝫ eſt mutatio: ꝛ q̃lis eſt forma talis dꝫ iudicari
mutatio. ℂ Uel ſi nō placet uti uocabulo mutatio
nis.dicat ꝙ aliqs reſpect⁹ extrīſectus adueniēs no
a.l.nec q̃lit- u⁹eſt ſine oī mutatione:nec mutari tūc erit ab alio
cūqꝫ ſe hic. in aliud ire:ſic dicit Grego⁹ in moral.ſꝫ q̃litercūqꝫ
ſe hēre alr in ſe uel ad alterū.ſ.tm̄mō in ſe ꝛ ad ſe:
uel ad alterū ex relōne itrinſec⁹ fundamēto adue-
niēte.ſed relō nō eſt mutatio tūc qꝛ ibi nihil noui
T.c.17.ꝛ i aduenit ex.7.phyˢ. ℂ Ad 2ᵐ dico ꝙ modus quā
de.ꝛ ſpālit titatiu⁹ nō eſt paſſio quātiſic riſibile hois:imo eſt
tex.cō.33. accñs per accñs ei⁹.ſ.reſpect⁹ extrinſec⁹ adueniēs
ptib⁹ quāti ad ptes alteri⁹ quāti. ℂ Ad 3ᵐ ꝯcedo
ꝙ ps eſt ex̄ ptē ꝓut li extra reſpicit per ſe ipſas p-
tes corpis ꝛ reqrit ad pōnē que eſt dīa quātitatis
ſed ꝓut extra ptinet ad locū:ſic ps nō eſt ex̄ ptem.
ſ.nō eſt extra illū locū in quo eſt alia pſ:nec ex h ſe
quit ꝙ totū nō ſit quātū:qꝛ totū quātū hñs eodeꝫ
Uide Ua- mō ſuas ptes extra ſe iuicē in toto pōt hēre vnicaꝫ
ro.q.7.h⁹ pñtiā ſui ꝛ oium ptiū ad aliqđ vnū extra idiuiſibi
māc optic. le:uel quātucūqꝫ modicū diuiſibile ita ꝙ ibi nō eſt
alia pñtia alq parti ꝛ alia alq̃. Queſtio.II.

Ad ſecundum ſic ꝓceditur
videt ꝙ nō
poſſit eē idē corp⁹ localr ſil in diuſis lo
cis:ꝓ ſic.Idē nō pōt referri ad ſe oppoſi
tis relōnib⁹:qꝛ oppoſita relatiue inclu-
dūt ꝯdictoria:ſed ſi idē ſil eēt in diuſis locis poſſet
dici iferius ꝛ ſupius ſeipſo: ꝛ reſpectu alteri⁹ eiuſ-
dē: ꝛ ſilr dextrū ꝛ ſiniſtrū: ꝛ ſic de alq̃s relōnibus
oppoſitis ſm ſitū. ℂ Itē ꝓpinquū ꝛ diſtās ſūt re-
lationes ꝯrie ſicut ſile ꝛ diſſile.ſed ſi idē eēt ſil in
duob⁹ locis poſſet eē ſil eidē ꝓpinquū ꝛ diſtās:qđ
eſt ita icōueniēs:ſicut ꝙ idē ſꝫ eādē q̃litatē ſit eidē
ſile ꝛ diſſile. ℂ 3° ſic.Idē tpale nō pōt eē ſil in di-
uerſis tpib⁹.g nec idē locabile i diuſis locis. ℂ 4°
qꝛ idē corp⁹ poſſet ſil moueri ꝛ geſcē:qꝛ in vno lo-
co moueri ꝛ in alio geſcē.ꝯñs eſt impolē:qꝛ ſūt p-
uatiue oppoſita. ℂ 5°:qꝛ idē corp⁹ hūanū ut chri-
ſti poſſet in vno loco hēre opationē ſenſitiuā i alio
nō hēre:qꝛ in vno loco poſſet vidē corp⁹ſibi ꝓpin-
quū: ꝛ in alio nō poſſet idē vidē:qꝛ eēt diſtās ipro
portionalr. ℂ Cōtra.Hug.de ſacris pte.8.c.11.dicit
Qui fecit ut vnū corp⁹ eēt in vno loco fecit quō uo
luit. ꝛ ſi uoluiſſet aliter poſſet facere.

Hic tenetur a multis ꝯcluſio negatiua. Hē.qli.9.q.
ſed diuerſi diūſimode ꝓbāt 31.
vnus doctor arguit ſic.qñ aliqd (quātū eſt de potē
tia agētis) idifferēter fieri poſſet ſm uarios modoſ
ſi idē eēt receptibile illius ſm vnū modū polē eēt
fieri ſm quēlibet alioꝝ modoꝝ.ex pte aūt agentiſ
cū ſit iſinite potētie eſt eq̃lis poſſibilitas ut vnum
corp⁹ fiat ſil in plurib⁹ locis ſm quēcūqꝫ modum
pluralitatis.ſed ipoſſibile eſt ꝙ deo agēte ideꝫ cor
pus ſit ubiqꝫ.g ſimplr ipoſſibile eſt ꝙ idē corp⁹ fi-
at ſil in diuerſis locis.ꝓbatio minoris:qꝛ poſſe eē
ubiqꝫ ſil eſt ꝓpriū dei. ℂ Itē ſequerent plura ꝯdi
ctoria:qꝛ qñ ponit in vno loco aut hēt eādē formā
quā ꝛ in alio.aut nō:ſi ſic ꝛ in vno ponat gelu ꝛ i
alio calor:ſeqtur ꝙ in vno hēbit frigus ꝛ in alio ca
lorē.ſilr ſi in vno loco nō iueniret gd comedēt ibi
eſuriret:in alio aūt iueniēs cibū nō eſuriret: ꝛ i vno
loco icurreret ex aeris intēperie infirmitatē:in alio
ex tēperie ſanitatē. ꝛ ſic eēt ſanū ꝛ nō ſanū ul egrū
ꝛ in vno loco occideret in alio nō.ergo ſil moreret
ꝛ nō moreret. ℂ Si aūt teneat 2ᵐ mēbrū eadē ſe
quunt:qꝛ ſaltē idē corpus hēbit ꝯria:ſed ſm pmuꝫ
mēbrū utrobiqꝫ hēbit ꝯriū ſm aliud.mēbrū auteꝫ
in vno loco hēbit ꝯriū vnū: ꝛ in alio aliud. ℂ Iteꝫ
ſicut locatū cōmēſurat dimēſionib⁹ loci ſm quātū
ꝛ cōtinuū:ſic cōmēſurat ſm vnū ꝛ plura.g ſi ideꝫ
locatū ſit in diuerſis locis erit ſil vnum ꝛ plura.
ℂ Et ſi inſtet contra ſcđam rōnē.qꝛ ipſa videt eo
mō cōcludere de corpe chři in cruce ꝛ in pixide:qꝛ Hē⁹ubi.s.
ibi vulneraret ꝛ ibi nō. ℂ Rñdet ꝙ qñ aliqd con
uenit alicui ſm ꝙ natū eſt ei ꝯuenire ſimplr cōue-
nit ſibi:ut ſi hō eſt criſpus ſm caput eſt criſp⁹ ſim-
pliciter:lꝫ nō ſit criſpus ſm aliā ptē.Uulnerari au
tē qđ includit diuiſionē cōtinui cōpetit alicui ut ha
bet eē localr tm̄. ꝛ ideo ſi in vno loco ſit localr: ꝛ in
alio nō localiter:ſi vulnerat ubi eſt localr ſimplici
ter vulnerat:ſi nō vulnerat in alio non ꝓpter hoc
nō vulnerat:ſed eſt fallacia a ſm gd ad ſimplr.ſed
ſi ponat idē corpus localr: ꝛ per ꝯñs dimēſionalr
in diuerſis locis:gcqd natū eſt agere uel pati i vno
loco ꝛ in alio:ergo ꝛ tūc ſimplr habebit oppoſita.
ℂ Alius doctor ſic arguit.Termini locati ꝛ ter- Tho.pñti
mini loci ſunt ſil:ergo ſi locatū eſt extra terminos di.2.pñ¹ q̃-
ſui loci ꝓpꝛiꝫ:eſt etiā extra terminos ſuos ꝓprios. ſtiūcula.3.
ℂ Adducit ēt de angelo ꝙ nō pōt ſil eē in diuer- illius.q.
ſis locis:ergo minus vnū corp⁹ localr in diuerſis
locis. ℂ Alius ſic arguit:res ſicut per ꝓpriā nām Egi.qli.j.q
eſt tm̄ in vna ſpecie:ſic per vnā dimēſionē eſt ſimul j.ꝛ qli.2.q.
tm̄ in vno loco:qꝛ ſicut ſe hēt nā ad ſpēm ſic quāti 17.
tas ad locū. ℂ Alius ſic arguit:ſi idē eēt ſil in diū Got.d ſōt.
ſis locis:aut vna mutatione:aut duab⁹.nō vna:qꝛ qli.3.q.4.
vna mutatio eſt tm̄ ad vnū terminū.nec duab⁹:qꝛ Et alan⁹ in
aut eiuſdē ſpēi:aut alterius.nō eiuſdē:qꝛ nō pōt ſi 4.q.j.
mul idē moueri duob⁹ motib⁹ eiuſdē ſpēi.3.phyˢ. T.c.19.
ꝛ.5.metaᶜᵉ.c.de eodē.nec duob⁹ alteri⁹ ſpēi:qꝛ ter- Tex.non
mini eſſent ꝯriꝗ: ꝛ ſic mot⁹ incōpoſſibiles. ℂ Item hñte cō.
cuiuſlibet motus termini ſunt incompoſſibiles.5. T.c.26.in
phyˢ.ſed quecūqꝫ duo ubi poſſūt eſſe termini eiuſ pn.ēt ꝛ ad
dem motus:quia pōt corpus moueri ab vno ubi finē.5.hꝛ iō
ad aliud:ergo quecunqꝫ duo ubi ſunt incompoſſi-
bilia circa idem corpus. ℂ Ego etiam appono

rõnes alias.ꝑma eſt:agẽs nãle nõ itẽdit per ſe coꝛruptionẽ termini a quo:ſed tñ per accidẽs:q̄a eſt incõpoſſibilis termino ad quẽ:quẽ intẽdit inducere:ergo ſi vnũ ubi ſit cõpoſſibile alteri ubi:agẽꝫ naturale nõ coꝛrũpet ꝑmũ ubi ad hoc ꝙ inducat ſecũdum ubi.ergo poſſet facere coꝛpus in nouo ubi abſqꝫ hoc ꝙ remoueat illud aliud ubi qḋ habuit ꝑus. ¶ 2° ſic:impoſſibile eſt eãdem mãm eẽ ſimꝉ ſb duabus foꝛmis ſubalibus.ſeꝺ ſi poſſibile ſit idem coꝛpꝰ ſimul eẽ in diuerſis locis:ſequiꝛ oppoſitũ illius. ¶ Pꝛobatio minoris.ꝑma eſt:q: ponaꝛ idem nutrimẽtũ in duobus locis uel tribus:⁊ a diuerſiꝫ aialibus in illis exiſtẽtibꝰ comedaꝛ:nutritiua utriuſqꝫ cõuerteret idem in ſubam ſuã:⁊ per ꝯñs eadem mã nutrimẽti illius erit ſimul ſub diuerſis foꝛmis ſubalibus ⁊ aiabiꝛ in bꝛutis diuerſis aiabus ſenſitiuis:⁊ in hoibꝰ diuerſis intellectiuis. ¶ 2ª ꝓbatio eiuſdẽ minoris eſt:q: poſito ꝙ idẽ lignuꝫ ſit in diũſis locis ⁊ in illis ſint duo ignes agẽt i illõ lignũ ⁊ coꝛrũpẽt:q: nõ põt reſiſtere ṽtuti agẽti ⁊ inducerẽt foꝛmã ignis:nõ eãdẽ:cum agẽtia ſint diũſa:ergo aliã ⁊ aliã:⁊ in eadẽ mã:cum mã ligni coꝛrupti fuerit eadẽ ſicut ⁊ lignũ idem. ¶ Itẽ ſequereꝛ ꝙ quãtũcũqꝫ puulus ignis poſſet cõburẽ omnia cõbuſtibilia:q: ſi hẽat hic cõbuſtibile ꝓpoꝛtionatum ⁊ ibi aliud:⁊ in tertio loco tertiũ:poterit hĩ agere in illud ⁊ ibi in illud.⁊ ſic ſiꝉ in infinitis locis:⁊ ſic quecũqꝫ cõbuſtibilia poſſent ſimul incendi a quãtũcũqꝫ paruo igne:ſed quecũqꝫ virtus poteſt ſimul in multa paſſa parua põt ſimul in paſſuꝫ magnũ itegratũ ex illis paruiꝫ:ergo minimꝰ ignis poſſet cõburere integratũ ex oibus cõbuſtibilibus ¶ 4° ſic:aial hñs hic cõueniẽs nutrimẽtuꝫ nutritur:alibi ṽo nõ habẽs nõ nutrireꝛ ibi:⁊ ſic ſiꝉ nutrireꝛ ⁊ nõ nutrireꝛ. ¶ 5° ſic:q: ſi in duobus locis haberet cõueniẽs nutrimẽtum ⁊ ſuſcipet utrobiqꝫ ſeqtur ꝙ in duplũ nutrireꝛ uel ꝙ nutrimẽtũ ſuſceptum depderet ⁊ nõ cõuertereꝛ in nutrimentum.

a.l.boc.

¶ Cõtra iſtã op.hic ſufficit in gñali : q: quodlibet tenẽdũ eſt eſſe deo poſſibile qḋ nec eſt ex terminis manifeſtũ impoſſibile:nec ex eo impoſſibilitas uel cõtradictio euidẽter cõcludiꝛ.Sic eſt hic:ut patebit ſoluẽdo oẽs rõnes ſupꝛa poſitas. ¶ In ſpeciali aũt arguiꝛ per quaſdã rõnes quas ille doctoꝛ cuius rõnes ꝑmo recitate ſunt ponit ⁊ nitiꝛ ſoluere. ¶ Pꝛima eſt talis.nõ minus incõueniẽꝫ eſt duo coꝛpora eẽ ſimul q̄ꝫ idẽ coꝛpus in duobus locis.ſed deo eſt poſſibile ꝑmũ:ſicut patet de coꝛpe gl'ioſo ⁊ non gl'ioſo.ergo ⁊ ſcḋm.maioꝛ patet.q: phs ſm pꝛedicamẽta ſua oino ponerẽt repugnãtiaꝫ inter duo quãta reſpectu eiuſdem ubi.ſicut albi ⁊ nigri reſpectu

Tex.c.76.

eiuſdẽ ſubiecti:ſicut patet.4.phyꝭ.c.de uacuo. q̄a quãtũ eo ꝙ quãtũ expellit aliud eiuſdẽ quãtitatis nõ q: tale uel tale.⁊ exẽplificat de cubo.minoꝛ pꝛobaꝛ in reſurrectione chĩi de dote ſubtilitatis. ¶ Reſpõdet ꝙ due dimẽſiones repugnãt ꝓpter ſituꝫ locale.⁊ illud tollit dos ſubtilitatis.ſed illud qḋ eſt rõ limitationis ad vnũ ubi.ſ.ſitus determinatꝰ non põt tolli per aliqḋ donũ uel dotẽ.q: etiã coꝛpꝰ gl'ioſum habet ſitũ determinatũ quo opꝫ ipſum eſſe ita hic ꝙ nõ alibi:lꝫ nõ habeat ſitũ localẽ quo reſiſtat alteri coꝛpoꝛi. ¶ Sed cõtra iſtud arguiꝛ ex tertia rõne ſua que eſt de cõmẽſurari ſm multũ ⁊ vnum q: ſm illã impoſſibiliuꝫ erit duo coꝛpa eẽ ſimul magis q̄ꝫ vnũ coꝛpus in duobꝰ locis.q: aut ideo opꝫ locatũ multiplicari multitudine illa locoꝝ:q: commẽſureꝛ loco:aut ꝓpter aliquã rõnem ſpãlẽ.ſi ꝓpter ꝑmũ cum eque opoꝛteat loca cõmẽſurari locatis ſicut ecõuerſo:q: cõmẽſuratio talis eſt reſpectu cõis:tũc ſeqtur ꝙ ad multiplicationẽ locatoꝝ ſeqtur multitudo locoꝝ. Et ideo ꝓpoſitũ.ſ.ꝙ eque eſt impoſſibile duo coꝛpa eẽ ſimul:ſicut idem in pluribus. Si ṽo ꝓpter aliqḋ aliud hoc nõ põt eſſe niſi poſteritas nãlis uel ſimultas loci reſpectu dimẽſionis locate. Nam ꝑus nãliter nõ opꝫ cõmultiplicari poſteriori.ſed poſterius ꝑori ⁊ ſimul ei cũ quo eſt ſimul.ſed ſi iſta eſt rõ:manifeſtũ eſt ꝙ dimẽſiones loci ſunt poſteriores dimẽſionibꝰ locati.ergo magis opꝫ dimẽſiones loci multiplicari ad multitudinẽ dimẽſionũ locati q̄ꝫ ecõuerſo. Pꝛobatio minoriꝫ.tũ q: dimẽſiones locati ſunt cãe dimẽſionũ loci q: locatũ facit latera cõtinẽtis diſtare ⁊ ſupꝑficiem eius eẽ in actu.tum q: ꝑus eſt qḋ põt eſſe ſine alio ⁊ nõ ecõuerſo.Dimẽſiones aũt coꝛpis pñt eſſe ſine dimẽſionibus locãtis.patet de ſupꝑficie ꝑmi celi nõ aũt ecõuerſo.q: nõ pñt diſtare ſupꝑficies locãtis abſqꝫ diſtãtia partiũ locati.patet ẽt per aliud:q: in motu locali quocũqꝫ manet eadẽ ſupꝑficies locati. ſed nõ loci.imo coiter mutaꝛ ſupꝑficies loci mutato locato.⁊ ſi coꝛpꝰ eq̃le ſuccedit eq̃li.⁊ ſiꝉr figurato adhuc nõ manet ſupꝑficies eadẽ ꝑoris ꝯſcribẽs coꝛpus 2ᵐ. ¶ Et hec rõ põt ſic foꝛmari:nõ tñ ꝯ eum ſed ad ꝓbãdũ ꝙ ſiꝉ põt eẽ coꝛpꝰ in pluribꝰ locis: duo coꝛpa pñt ſiꝉ eẽ.ergo idẽ in duobꝰ locis ſiꝉ.añꝫ ꝯcediꝛ ab oibꝰ.ꝓbatio ꝯñtie.q: magis poꝭe eſt cuꝫ vnitate ꝑoris nãliter ſtare multitudinẽ poſterioꝝ nãliter q̄ꝫ ecõuerſo.dimẽſio aũt locati ꝑoꝛ eſt nãliẽ dimẽſione loci ut ꝓbatũ eſt nũc.g̃ magis poꝭe eſt vni coꝛpi locato coꝛrñdẽ plures dimẽſiones locorũ q̄ꝫ ecõuerſo. ¶ 2° ſic.poꝭe eſt ꝙ deꝰ ꝯuꝛtat quãtitatẽ panis in quãtitatẽ coꝛpis chĩ ſicut ꝯutiꝛ ſuba in ſubam.hoc poſito cũ ſꝫ eũ illud in qḋ aliqḋ ꝯutiꝛ ſit ubi ꝑus fuit ꝯuſum.ſequiꝛ tũc ꝙ coꝛpꝰ in qḋ fit ꝯuſio eſt ubi fuit ꝑus illud qḋ ꝯuertiꝛ.⁊ nõ põt eẽ ſm ſuã quãtitatẽ in alio loco.ita ꝙ q̄ꝫtitas ſit ei rõ eẽndi ibi ſicẽ eẽt ſi eẽt per ſe terminꝰ ꝯuſionis niſi ſit ibi localꝛ ſm eos.g̃ illud coꝛpꝰ erit localꝛ ubi ꝑus fuit localꝛ ꝯuſum.⁊ cũ hoc manet in ſuo loco ꝓpꝛio.Cõuerſio aũt nõ aufert terminuꝫ in quẽ eſt a loco ſuo.ergo ſiꝉ põt eẽ localꝛ in duobus locis. ¶ Rñdet ꝙ aut ſuba panis manet in tali ꝯuſione ⁊ tũc uel afficiꝛ dimẽſionibꝰ coꝛpis chĩ.⁊ nõ ſeqꝛ ꝙ coꝛpꝰ chĩ ſit dimẽſiue in duobꝰ locis.ſed tñ in vno.aut nõ afficiꝛ ſuba panis illis dimẽſionibꝰ coꝛpoꝛis chĩ.⁊ tũc coꝛpꝰ chĩ nõ eſt ubi eſt ſuba panis:niſi rõne ſube panis:⁊ per ꝯñs nõ dimenſiue. q: ſm phm.j.phyꝭ.ſuba nullã hẽt magnitudinẽ.⁊ ſic nõ erit ibi localꝛ.⁊ per ꝯñs nõ erit localꝛ i duobus locis.aut oino totũ ꝯutiꝛ in totũ.⁊ ſic cũ nihil maneat rõne cuiꝰ coꝛpꝰ chĩ dicaꝛ ibi eẽ.ſ.i loco cõuerſi.ſequiꝛ ꝙ nõ erit ibi.q: nõ ſacralꝛ:cũ nulla ſit ſenſibilis ſpẽs.nec nõ ſacralꝛ : q: ſic eſt tñ in celo. ¶ Et ꝑterea cũ coꝛpꝰ chĩ nõ eẽt ibi dimẽſionaliẽ nõ poſſet iplẽ locũ quẽ ꝑus ipleuerãt dimẽſiones panis.⁊ ita nõ maneret illa capacitas.ſed in iſtãti ꝯuſionis ptes aeris ꝯcurrerẽt:⁊ deſineret eẽ locꝰ q̄ ꝑus erat.⁊ ſic per ipm nõ maneret ibi coꝛpꝰ alicuiꝰ nec coꝛpꝰ chĩ.ſic nec mõ manet coꝛruptis ſpẽbꝰ panis.g̃ ſi adhuc ibi manẽt hĩ nõ eẽt niſi ꝑꝑ ſubaꝫ ptium aeris que imediate añ ꝯuſionẽ iſtiꝰ termini tãgebãt dimẽſiões panis.⁊ ſic ſemꝑ maneret ibi coꝛpus chĩ:q: ſemꝑ manẽ poſſent ibi iſte ptes aeriꝫ.

Lra ſequẽs uarie ... i originali ſed ſatis bñ iacet hic.

Tex.c.

a.l.nec ſeqꝛ

¶ Cõtra.ratio nõ videtur ſolui:q: cõuertaꝛ ſuba quãta equalis coꝛpi chꝛiſti in coꝛpus chꝛiſti quantũ.⁊ ſtabit argumẽtũ:q: illud in qḋ fit ꝯuerſio erit quãtitatiue in loco termini ꝯuerſi.⁊ cũ hoc ẽt erit in loco ꝓpꝛio ubi ꝑus. ¶ Qñ ergo rñdet diuidẽdo põt dari hoc mẽbꝛũ ꝙ totũ oino cõuertiꝛ in totuꝫ: q: nõ ſeqtur ꝙ terminus cõuerſionis nõ ſit ubi ꝑus fuit ꝯuerſum ſi nihil manet.niſi negeꝛ iſta ꝓpõ terminus ꝯuerſionis eſt ubi ꝑus fuit cõuerſum : ⁊ foꝛte negaret eã:niſi foꝛte cũ iſta additione ſi illud manet qḋ fuit cõuerſo rõ locãdi.⁊ tũc argumẽtum iſtud nõ cõcludit cõtra eũ.nec etiã de aere eq̃li cõuerſo in coꝛpus chĩ.nec curo inſiſtẽ.q: credo ꝙ illa ꝓpõ cui initiꝛ rõ ſit falſa.ſ.ꝙ opoꝛteat terminuꝫ cõuerſionis eẽ ubi ꝑfuit cõuerſum ſiue maneat illud qḋ fuit ꝯuerſo rõ locãdi ſiue nõ. ¶ Poſſet dari aliud mẽbꝛũ diuiſionis.ſ.ꝙ quãtitas aeris ꝯuertereꝛ in quãtitatẽ coꝛpis chĩ ſuba aeris remanẽte. ⁊ tũc poſſet iferri ꝙ coꝛpꝰ chĩ eẽt ſub ſua quãtitate ⁊ dimẽſione.patet etiã ꝙ quãtitas eius ſit ubi ꝑ fuit quãtitas aeris cõuerſi.ergo coꝛpꝰ chĩ erit ibi dimẽſiue.⁊ cũ hoc erit in celo. ¶ Arguo ergo aliẽ per aliã rõnẽ ad hãc cõcluſionẽ:⁊ ſi foꝛte ſit ad hominẽ arguo ſic.Ubicũqꝫ põt deus facẽ ſubaꝫ nãlẽ nõ ſub mõ ſuo nãli uel ſub mõ ſibi oppoſito:põt eã facẽ ſub mõ ſuo nãli ſeu cõueniẽti ſue nãe.ꝓbatio. q: in faciẽdo ꝑmũ eſt duplex miraculũ.vnũ ṽo tñ eſt in faciẽdo 2ᵐ. Sed deus põt facere coꝛpus chĩ ſacratũ ſm oẽs ⁊ facit de facto ſacralitter.i.nõ ſub mõ ſuo nãli ſiꝉ in diuerſis locis.ergo põt idẽ facere in eiſdẽ ſub mõ nãli.ſ.localꝛ ⁊ dimẽſiue. Nec ualet dicẽ ꝙ eſt hic per cõuerſionẽ alterius in ipſum: q: cõuerſio alterius in iſtud nõ eſt iſti foꝛmalꝛ ratio eẽndi hic.qḋ patet:q: trãſeũte cõuerſione manet terminus cõuerſionis hic.ergo ſine aliq̃ ꝯdictione põt alicui cõferri eẽ hic ſine cõuerſione aliq̃ alterius in ipſum. ¶ Si dicas ꝙ cõuerſio iſta ut ꝑterita eſt cã iſtius pñtie. ¶ Cõtra.Deus de potentia abſoluta nõ põt facere ꝯuerſionẽ ꝑteritã nõ ꝑteriſſe.ergo de potẽtia abſoluta non poſſet facẽ ſic pñs nõ eſſe ſic pñs.qḋ nihil eſt. ¶ Si dicas ꝙ ſpẽs derelicta poſt ꝯuerſionẽ eſt coꝛpi rõ chĩ exiſtẽdi hic. ⁊ ita ad iſtud eẽ hic necio reqriꝛ cõuerſio. ¶ Contra.Spẽs illa nõ eſt foꝛmalꝛ in coꝛpe chꝛiſti . ergo nõ eſt rõ coꝛpi chꝛiſti eẽndi foꝛmalꝛ aliq̃le . ⁊ hoc loquẽdo gñaliter de aliq̃li pꝛo quocũqꝫ qḋ foꝛmaliter ineſt coꝛpi chĩ.ſed coꝛpus eſt foꝛmalꝛ pñs.ergo per aliqḋ aliud q̄ꝫ per cõuerſionẽ uel ſpẽm conuerſi ſicut dicit Hug.qui totũ tribuit potẽtie dei:lꝫ doctoꝛ iſte nitaꝛ ſoluẽ. ¶ Pꝛobaꝛ etiã illa ꝑma ꝓpoſitio:q: poſſibile eſt nouitatẽ eẽ circa aliqḋ poſterius abſqꝫ nouitate circa ꝑus.ergo poſſibile eſt nouã eẽ talẽ pñtiã abſqꝫ omni nouitate circa foꝛmã ſubalẽ que ꝑoꝛ eſt omni tali reſpectu. ¶ 4° arguo ſic.Angelus põt eẽ ſiꝉ diffinitiue in pluribus locis.ergo ⁊ coꝛpus circũſcriptiue.ꝯñtia videꝛ ſatis manifeſta.q: ſiꝉis hitudo eſt in utroqꝫ.⁊ per cõſequẽs ſiꝉ determinatio ad locũ ſibi ſuo mõ ꝯueniẽtẽ.vñ coiter negãtes ꝯñs negant añcedẽs.ꝓbatio añtis.Deus põt cõuertere panẽ in angelum ut ꝓbabiꝛ di.11.⁊ ubi ꝑfuit cõuerſum ibi eſt illḋ in qḋ cõuertiꝛ.ſaltẽ ſi rõ locationis ipſius cõuerſi manet ergo angelus eſt ubi fuit panis.ſed nõ põt eẽ ibi ꝑſens q̄n ſit in loco ſm modũ ſibi cõueniẽtẽ eſſendi in loco.⁊ tñ manet in ꝓpꝛio loco in celo.ergo ⁊c. Iſtarũ q̃tuoꝛ rõnũ ꝑmam ⁊ tertiã põdero . ſecũda ⁊ q̃rta nõ ꝓcedũt niſi ex quodã ꝑſuppoſito:qḋ nõ credo eẽ uerũ.cõcluderet tñ cõtra plures illam ꝑſuppoſitionẽ cõcedẽtes. ¶ Ad hoc eſt intẽtio Hugo.quẽ lꝫ iſte doctoꝛ nitaꝛ exponẽ.tñ legẽti Hugo. ſatis patet ꝙ totuꝫ qḋ ꝑtinet ad iſtud diffinibile.ſ. eſſe ſimul in duobus locis idẽ coꝛpus attribuit oĩ potẽtie dei:non aũt alicui conuerſioni alicuius in iſtum terminum.

a.l.difficile

Uiḋ augᵐ de ci.li.21.c. 7.

Dico ergo ad qõneꝫ ꝙ eſt maxima mihi certiſſima ꝙ deo eſt poſſibile omne qḋ nõ includit euidẽter ꝯdictionẽ:⁊ ad qḋ non ſeqtur neceſſario contradictio.hoc eſt huiuſmodi.ergo poſſibile eſt deo ut patebit ſoluendo rõnes.Dico ergo ꝙ deo ſimpꝉr eſt poſſibile idẽ coꝛpus ſiꝉ facere in diuerſis locis localꝛ.hoc patet ex intellectu terminorum.

¶ Q: cũ quodlibet cõcedã ſꝫ maximã mihi notã eſſe poſſibile ꝙ nõ icludit ꝯdictionẽ euidẽter:nec aliquo auctore aſſeriꝛ includẽ:⁊ iſtud ſit hꝰ q: rõnes que inducunꝛ ad ꝓbãdũ ꝯdictionẽ nõ videntur cõcludere:ut patebit rñdẽdo.Cõcedo ſimpliciter poſſibile deo idẽ coꝛpus localiter ſiꝉ eẽ in diũſis locis:hoc bꝛeuiter declaraꝛ cõſiderãdo intellectum terminorum.

¶ Cum enim dico idẽ coꝛpꝰ ſiꝉ eẽ localiter in diũſis locis nihil dico ſup hoc coꝛpꝰ niſi quẽdã reſpectũ extrinſecus aduenictẽ fundatũ in vno quanto ad aliud quãtũ circũſcribẽs.reſpectũ aũt talẽ plurificari ſup idẽ fundamẽtũ ad diuerſos terminos: nõ appet cõtra aliqḋ notũ ſm rõnẽ:q: reſpectꝰ intrinſecus aduenictes de q̄bus minus videꝛ poſſũt plurificari fundamẽto eodẽ manente ad diuerſos terminos:ut ſup eãdẽ albedinẽ pñt due ſiꝉitudies fundari ad duos terminos:ut ꝓbatũ eſt liº.3.diſt. 8. ¶ Aſſũptũ.ſ.ꝙ ubi nõ dicit niſi reſpectũ extrinſecus aduenictẽ ad circũſcribẽs ſatis patet ex dictis in ꝑcedẽti.q. Et mirũ eſt ꝙ ſequẽtes rõneꝫ tñ ſequunꝛ imaginationẽ:ꝙ q: imaginatio non ſeparat locũ a coꝛpe nec ecõuerſo.nec ꝑcipit vnũ plurificari ſine alio:qḋ iḋ dicaꝛ ſimpꝉr ipoſſibile vnum ſine alio plurificari.ſequẽdo tñ imaginationẽ non apparet aliud:ſed excluſa iſta imaginatione que ſemper innitẽs ſenſibꝰ nõ aliud appꝛhẽdit.⁊ ſequendo rõnẽ ex rõnibus terminoꝝ nulla eſt neceſſitas ꝙ plurificato vno plurificeꝛ aliud : ut plurificato poſteriori nõ eſt neceſſe ꝑus plurificari.ipſa autẽ ubi ſunt manifeſte poſteriora ipſo quãto locato ⁊ accidẽtaliter ⁊ ꝯtingẽter aduenictia.in multis etiã aliis ubi maioꝛ eſt cõnexio ſm rõnem cõcedimꝰ vnuꝫ ſine altero plurificari.vix enim eſt aliq̃ alia habitudo accidẽtalioꝛ ſuo fundamẽto q̄ꝫ ſit ubi nec aliqs modus eẽndi in.nec aliqs modus ab.⁊ ſic de aliis multis habitudinibꝰ: ⁊ tñ in aliis habitudinibꝰ nõ ita ꝓterue aſſeriꝛ impoſſibilitas plurificatiõis habitudinũ circa idem fundamẽtũ. ¶ Et ſi inſtes ꝙ uerũ eſt ꝙ plures reſpectus pñt fundari in eodem fundamẽto quãdo vnus eoꝝ nõ adeq̃t totuꝫ fundamẽtũ.hic aũt vnũ ubi adequat totã rationẽ quãti inquãtũ locabile eſt.Hoc videꝛ ſine rõne dictũ:q: reſpectus qui oriꝛ ex nã fundamenti magis videꝛ adeq̃ri fundamẽto q̄ꝫ ille qui extrinſecuꝫ aduenit ceteris paribus.ſed ad duos terminos poſſunt eẽ in eodẽ fundamẽto duo tales reſpectꝰ oriẽtes ex nã fundamẽti:ut due eq̃litates ad duo quãta eq̃lia.ergo ſine rõne fingiꝛ ꝙ hic vnus reſpectꝰ adequaꝛ. ¶ Confirmaꝛ:quia non magis adequat

a.l.ſupioꝛ.

Que Ric. di.pñti arᵗᵒ 2.q.3.

quātitatē ſua pn̄tia ad locū q̄ȝ adeq̄t ſubaȝ ſua pn̄
tia ſibi ꝯueniēs. ſed ſuba ponit̄ poſſe hr̄e plureſ pn̄
tias ēt p̄mo cū ſit p̄mꝰ terminꝰ multarū ꝯuerſionū
in multis altaribꝰ. ꝛ cū hoc tn̄ eſt pn̄s in celo ſub
mō quātitatiuo. ḡ. ¶ Aliq̄ argumēta ſunt facilia ꝛ
ſoluent̄ eo mō quo ꝓcedūt in ḡnali. multa alia ſūt
difficilia ſm imaginationē que ꝓcedūt in exēplis
ſup̄ adductis de calore ꝛ frigore: fame ꝛ ſaturita-
te: ſanitate ꝛ egritudine: morte ꝛ vita: ꝛ ſic de aliiſ.
¶ Et pro iſtis ſoluēdis pono tres ꝓpōnes. q̄rum
p̄ma eſt. quecūq̄ȝ ſunt p̄ora eēntialr̄ ipſo ubi: vni-
formiter īſunt corpi q̄ruis hn̄ti diuerſa ubi. nec ua
riabunt̄ uariato ipſo ubi: que vō poſteriꝰ uel ſil' nā
uariabunt̄ ſm uarietatē ipſiꝰ ubi. hoc patet: q2 pri-
us eēntialr̄ nō uariat̄ ꝓpter uariationem poſterio
ris. ſed poſteriuſ bn̄ uariat̄ ad uarietatē p̄oriſ: que
etiā ſunt ſil' nā cū aliquo uariant̄ cū illo. ¶ 2ª ꝓpō
eſt. Sicut paſſum exn̄s in vno ubi recipet formaȝ
a duobꝰ agētibꝰ ſibi ibidē approximatis ſic ipm̄ in
duobꝰ locis exn̄s patiet̄ ab eiſdē ſibi in illis duobꝰ
ubi approximatis. ꝛ hoc itelligo de paſſiōe que eſt
ad formā abſolutā. hoc patet: q2 ad hoc ꝙ patiens
patiat̄ ab agēte recipiēdo iſtā formā nō opȝ niſi ꝙ
ſit in potētia paſſiua: ꝛ agēs hēat formā actiuaȝ: ꝛ
ſint debite approximata: ſiue in hoc ubi ſiue in illo
ſit approximatio nihil differt q̄ntū ad actionē que
eſt ad formā abſolutā: ſed paſſo poſito in duobus
ubi ipm̄ hēt eādē potētiā paſſiuā ad formā abſolu
tā. ꝛ actiuū hēt eādē potētiā actiuā. ꝛ eodē modo
pōt approximari ſibi ut eſt in iſto ubi ſicut in alio.
ergo eodē mō patiet̄ quātū ad oēȝ formā abſolutā
a quocūq̄ȝ actiuo ſibi approximato ſiue in iſto ubi
ſiue in alio: ſicut ſi tm̄ eēt in vno ubi: ꝛ eēt agēs ſi-
bi approximatū. Addidi aūt ſm formā abſolutam
q2 nō opȝ ꝙ eadē patiat̄ loquēdo de reſpectis que
ſunt ſil' nā cū ubi uel poſteriora: q2 illa pn̄t uariari
ſicut ꝛ ubi: ex p̄ma ꝓpōne. uerūtn̄ ibi ēt poſſet cō-
cedi iſta ſcōa ꝓpō ut patebit in rn̄dēdo ad inſtāti-
as in ſpāli. ¶ 3ª ꝓpō eſt. ſicut corpꝰ in vno ubi exi
ſtēs ſe hēret in rōne actiui ad diuerſa ſibi approxi-
mata in illo ubi: ſic ipſum ut exn̄s in duobꝰ ubi ſe
hēt ad eadē ſibi in illiſ ubi approximata. hoc patet
ex ꝓbatione p̄cedētis. ¶ Ex his ad rōnes docto-
rū adductas pro opinione negatiua. ¶ Ad p̄maȝ
dico ꝙ p̄ma ꝓpō poſſet ita itelligi ꝙ eēt neganda.
abſolute enim pōt deus in oēm viſionē ꝛ ſm oēm
modū viſionis. nō tn̄ in quocūq̄ȝ oculo pōt cauſa-
re quācūq̄ȝ: q2 nō q̄libet oculus eſt ſuſceptiuꝰ. ſed
eſto ꝙ loquat̄ de q̄cūq̄ȝ forma ad quā eq̄lr̄ ſe hēt
potētia agētis de ſe ꝛ potētia receptiui ꝙ per iſtaȝ
potētiā eque poſſet quelibet cāri in ſuſceptiuo: tūc
uera eſt ꝓpō: q2 tā ex rōne actiui q̄ȝ paſſiui eēt eq̄-
lis poſſibilitas. Sed nō adhuc ſequit̄ de qualibet
diuiſim ꝛ de oībꝰ ſil'. q2 ex pte dei ꝛ ſuſceptiui acti
ui ꝛ paſſiui ſup̄ficies eſt eque poſſibilis ad oēm co
lorē: nō tn̄ ad oēm ſil'. ꝛ tūc oporteret oſtēdē ꝙ cor
pus ex pte ſui eſt eque ſuſceptiuū oium ubi ꝛ duo
rū: qō negat̄ ab aduerſario. tn̄ ad rē cōcedo ꝙ ex p
te dei actiui ꝛ corpis ut ſuſceptiui eq̄lis eſt poſſibi
litas in corpe ad duo ubi que ſunt ſimplr̄ diſtincta
ꝛ ad quotcūq̄ȝ: ꝛ tūc ad oia. ꝛ cū dī per nullā ṽtu-
tē pōt vnū corpꝰ hēre oia ubi nec eē ubiq̄ȝ. falſum
eſt. ꝛ ꝓbo: q2 ipſi cōcedūt ꝙ corpꝰ chr̄i poſſet ubi-
q̄ȝ eē ſacralr̄. Poſſet eni deus q̄dcūq̄ȝ corpꝰ vniūſi
cōuertē in corpꝰ chr̄i ſicut panē. ꝛ ego dico ꝙ non
eſt maior limitatio ad eē alicubi localr̄ q̄ȝ ſacraliter

cōparādo ad potētiā dei. Quicq̄d eni pōt fieri per
cām ſcōam actiuā: pōt deꝰ facē imediate. ipm̄ autē
ſacr̄m uelās corpꝰ chr̄i nō eſt cā corpi eēndi hic: ni
ſi ſicut cā effectiua ſcōa: q2 nō tanq̄ȝ cā formalis ut
ꝓbatū eſt. ¶ Et ad ꝓbationē cū dī ꝙ eē ubiq̄ȝ eſt
ꝓpriū dei. dico ꝙ deꝰ ex ſua imēſitate neceſſ eſt ubi
q̄ȝ. q2 nullū pōt eē ubi in quo nō ſit ſm potētiā pn̄-
tiā ꝛ eēntiā. ꝛ ſic ipoſſe eſt aliud a deo eē ubiq̄ȝ. ſed
nō eſt incōueniēs aliq̄d aliud a deo per eius potē-
tiā eē in quocūq̄ȝ ubi. nec per hoc debet dici ꝓprie
eē ubiq̄ȝ ſicut deꝰ: q2 nō eſt imēſum. ¶ Ad illud ar
gumētū qō includit multa de illis repugnātibꝰ. pa
tet ex tribꝰ ꝓpōnibꝰ. applico tn̄ ſic. Eſto ꝙ huic cor
pori in iſto loco approximat̄ vnū agēs. ſ. ignis: ꝛ i
loco eodē aliud agens. ſ. aq̄. dico ꝙ aut ſunt eq̄lis
ṽtutis in agēdo: aut vnū vincit alterū. ſi ſunt eq̄lis
ṽtutis ſicut approximata iſti corpi hn̄ti vnum ubi
uel utrūq̄ȝ ipediret alterū: ita ꝙ neutrū ageret uel
agerēt ad quēdā effectū mediū in quo paſſum nec
p̄fecte aſſimilaret̄ vni nec alteri: ſic eodem mō dico
nūc q̄n ſunt approximata eidē corpi in diuerſis lo
cis. Si aūt ṽtꝰ alteriꝰ vincat: uel ſimplr̄ aſſimilat ſi
bi paſſum: uel magis q̄ȝ alterū: ꝛ eodeȝ mō dico ſi
ſint in diuerſis locis: q2 nō eſt maior difficultas h
q̄ȝ ſi ignis ꝛ aq̄ ponerent̄ ſil': qō tn̄ nō negat̄ poſſe
fieri a deo. ꝛ idē corpꝰ approximatum igni ꝛ aque
hn̄tibꝰ idē ubi. qō q̄nō oporteret ibi dicē ad vitāduȝ
ꝯria in paſſo: hoc faciliꝰ uel eque facile vitare pōt
q̄cūq̄ȝ in ꝓpoſito. ¶ De fame ꝛ ſaturitate dico ꝙ
fames eſt appetitꝰ calidi ꝛ ſicci. iſte aūt appetitꝰ ul'
eſt nālis uel uolūtariꝰ. ſiue ergo ſic ſiue ſic dic̄ ali-
q̄d abſolutū. illud ergo nō uariat̄ pp̄ uarietatē ubi
ex p̄ma ꝓpōne: ꝛ per ꝯn̄s ſi hic ſatiaret̄ ꝛ ceſſaret
appetitꝰ cibi ceſſaret ēt in eodē alibi: lȝ nō ex cibo
ſūpto ibi ſic̄ ſtatim dicet̄ de morte. ¶ Si aūt dicas
ſaturitatē eē repletionē corpalē ſtomachi. tūc eſſet
dubiū cū nō recipiat hoc ut hic. utrū iō hic eēt re-
pletꝰ iſto mō. ꝛ dico ꝙ nō: ſicut nec corpꝰ chr̄i ut i
pixide fuiſſet vulneratū: q2 iſta repletio nō dicit ni
ſi pn̄tiā alimēti ꝯtēti a cōtinēte. ſ. ſtomacho uel uē-
tre. ꝛ ſicut poſſibile eſt ꝙ ꝯtinētia iſtud corpꝰ hic ꝛ
ibi ſint alia: ita poſſe eſt ꝙ ꝯtinētia actiua iſtius cor
poris hic ſit alia, cōtinētia eiꝰ in alio ubi. q2 hic ni-
hil abſolutū dicit: ſed reſpectū extrinſecū. ¶ De 3°
ſ. ſanitate ꝛ infirmitate tēperie ꝛ intēperie. dico ꝙ
uel intēperies aeris expellit tēperiē in cōparatiōe
ad corpus aialis in qō agit aer tēperatꝰ uel intēpe
ratꝰ. ꝛ tūc breuiter erit tale q̄le natū eēt cāre agenſ
vincēs. lȝ forte ageret illud remiſſius pp̄ actionem
ꝯrū ipedientis ꝛ reſiſtētis. Si aūt ſint eq̄lia in agē-
do paſſum tūc alterabit̄ in media ꝓportione eodē
mō: ſicut ſi diceres ꝙ ſana aura ꝛ īfirma ſil' eſſent:
qō ꝯcedis deū poſſe: ꝛ idē corpꝰ eēt approximatū
iſti aure ꝛ illi ſil'. ¶ 4ᵐ qō eſt de morte ꝛ vita faci
liter ſoluit̄: q2 utrūq̄ȝ iſtoꝝ eſt aliq̄d abſolutū p̄ua-
tiuū uel poſitiuū. ꝛ per ꝯn̄s nō uariat̄ pp̄ uariatio
nē ubi: ſm p̄mā ꝓpōnē. ſi ergo morit̄ hic morit̄ ꝛ
ibi. ſed tn̄ nō ſeq̄tur: vulnerat̄ hic. ergo vulneratur
ibi: q2 vulneratio dicit diuiſionē cōtinui: ut hic ab
aliquo hic diuidēte. ſed tn̄ eſt uerū ſi hic habet vul
nus qō ꝛ alibi hēt: q2 ſic eſt diſcōtinuatio ptium:
que ſi ibi eſt in hoc corpe ꝛ alibi in eodem. ¶ Ad
3ᵐ p̄ncipale huius doctoris dico ꝙ nō opȝ locatuȝ
cōmēſurari dimēſionibus loci ſȝ vnū ꝛ multa. ita
ꝙ ad multitudinē dimēſionū loci ſequat̄ multitu-
do dimēſionū locati, ſicut nec ad plurificationē po

2.de a... 28.

a.l.boc.

ſterioris ſeq̄tur multitudo p̄oris: maxime de reſpe
ctu extrinſeco ꝛ fundamēto ſicut tactū eſt in arguē
do ꝯtra p̄mā opi. ¶ Ad rōnē p̄mā alteriꝰ doctoris
dico ꝙ termini vnius pn̄t itelligi ſil' eē cū terminis
alterius uel ſimultate p̄ciſa ꝛ adeq̄ta: uel nec p̄ciſa
nec adeq̄ta. Si p̄mo mō itelligat̄ de ſimultate dico
ꝙ maior eſt uera ꝛ minor falſa. Si aūt itelligat̄ de
ſimultate ſcōo mō. ſ. nō adeq̄ta: tūc maior eſt falſa:
q2 nō opȝ illud qō eſt extra termios vniꝰ eē ex t̃mi
nos alteriꝰ. q2 ulr̄ ſi vnū excedit aliud nō opȝ ꝙ il
lud qō eſt ſil' excedenti ſit ſil' exceſſo. vbi gr̄a. ſi aia
ſm terminos ſuos q̄ditatiuos. (t̃minū eni quātita
tiuū nō hēt) ſit ſil' cū t̃minis digiti. nō pp̄ hoc ſeq̄t̄
ꝙ q̄cq̄d eſt extra terminos digiti ſit extra t̃minos
aie. ¶ Ad illud de angelo dico ꝙ ꝯcludit oppoſi-
tū ſic oſtēſuȝ eſt in. 4ª rōne ꝯtra opionē. pōt eni an
gelus ſuo mō. ſ. diffinitiue eē in pluribꝰ locis. ſ. per
potētiā diuinaȝ. ¶ Ad aliud alteriꝰ doctoris dico
ꝙ illud ſile nō tenet: q2 nā vna eſt rō formalis eēn
di in vna ſpē: ſed dimēſio nō eſt rō formalis ꝓxima
eēndi in loco. ſed tm̄ rō fūdamētaliſ. illa tn̄ pōt eſſe
vna lȝ reſpectꝰ ſint diūſi. ſicut albedo pōt eē vna lȝ
ſil'itudines diūſe ſint. ſed nō niſi per vnā ſil'itudinē
ꝯſtituit̄ formalr̄ in ſpē ſil'is. ſi aūt ſpēs ſil'is nō poſ
ſit plurificari in eodē nec ſil'itudo. ¶ Ad aliud al-
teriꝰ doctoris dico ꝙ ſi remanet in eodē ubi i quo
p̄us erat: pōt acq̄rē nouū ubi vnica mutatiōe ꝛ du
abꝰ mutationibꝰ. ¶ Et ſi queras: ille mutationes
aut ſunt eiuſdē ſpēi: aut nō. de vnū uel alterū nō
curo. ¶ Et cū arguis: due mutatiōes eiuſdē ſpēi
nō ſūt ſil' in eodē. dico ꝙ nō eſt icōpoſſibilitas mu
tationū niſi ex icōpoſſibilitate terminoꝝ ul' forma
rū ſȝ q̄s ſūt. Primo ḡ opteret ꝓbare icōpoſſibilita
tē duoꝝ ubi. qō nego. q̄re nō erit icōpoſſibilitaſ du
arū hiꝰ mutationū. ¶ Ad aliō eiuſdē doctoris cū
dicit ꝙ termini mutationis ſint icōpoſſibiles. dico
ꝙ uerū eſt de p̄mis terminiſ. nō aūt de terminiſ cō
comitātibꝰ. Intelligo aūt ꝙ p̄mi termini cuiuſlibet
mutationis ſūt p̄uatio ꝛ forma ꝛ ecōuerſo. ꝯcomi-
tātes aūt qui iūgunt̄ terminis p̄dictis. ulr̄ ergo cō
cedo ꝙ p̄uatio ꝛ forma ſunt icōpoſſibiles: ſed ꝯco
mitātia pn̄t eē cōpoſſibilia. vbi gr̄a. in mutationibꝰ
ſubalibꝰ ſi ponat̄ vnica forma in aiato: corpꝰ orga-
nicū p̄cedit aiationē que eſt terminꝰ ad quē: ſȝ nō
eſt per ſe terminꝰ a quo corpꝰ organicū: ſed ipſa in
aiatio q2 mutatio eſt iter illā inaiationē ꝛ aiationē
lȝ aūt inaiatio ꝛ aiatio ſint ſil' icōpoſſibilia: non tn̄
corpꝰ organicū ꝛ aiatio. Eodē mō in corruptiōe ſi
manet eadē forma corpis que p̄us fuit terminuſ a
quo per ſe. ſ. forma: cuiꝰ p̄uatio ſuccedit ille nō ma-
net. ſed terminꝰ cōcomitās iſtā per ſe terminuȝ a q̄
manet. Eodē mō in augmētatiōe ſi ponat̄ tota quā
titas p̄exn̄s manē manet totꝰ terminus a quo po
ſitiuus qui eſt cōcomitās p̄uationē que eſt p ſe t̃mi
nus a quo ꝛ ecōuerſo in diminutione manet quā-
titas poſitiua aliq̄ que p̄us. ſed nō idē per ſe t̃mi-
nus a quo. Silr̄ in alteratione ſm intēſionem ꝛ re
miſſionē: ꝛ eodē mō dico de motu locali ꝙ non eſt
ꝯdictio ꝙ motꝰ acq̄ſitiuus ſit ſine dep̄ditiuo. ꝛ tūc
cū termino ad quē nō manet per ſe terminꝰ a quo
qui eſt p̄uatio: ſed manet ille terminꝰ qui eſt q̄ſi per
accn̄s: ꝛ q̄ſi cōcomitās coiter per ſe t̃minū. ¶ Ad
ꝓpoſitū ponat̄ hic eē tm̄ motꝰ acq̄ſitiuus noui ubi
ſine motu dep̄ditiuo: ꝛ hiꝰ per ſe terminꝰ a quo eſt
p̄uatio ubi acq̄ſiti. illa aūt nō manet cū termio ad
quē: ſed hic nullus eſt terminꝰ cōcomitās per ſe ter

Uide tho. q̄i.j.ar. 21. ꝛ.22.

minū a quo. q2 talis nō eſt niſi ubi ſunt duo motuſ
uel mutationes cōcomitātes. ꝛ per ſe terminꝰ vniꝰ
eſt per accn̄s terminꝰ alterius. ¶ Ad rōnes p me
appoſitas. ad p̄mā dico ꝙ per illā poſſet ꝓbari ꝙ
duo corpa nāliter pn̄t eē ſil': q2 agēs nāle nō itēdit
corpꝰ vnū expellē niſi iducat aliud corpꝰ. ſi ḡ nō eſ
ſet repugnātia duo corpa eē ſil': tūc mouēdo h corpus
ad iſtud ubi nō expelleret̄ aliud corpꝰ. ꝛ ſic nā
poſſet facē duo corpa ſil'. q2 ergo cōcludit manife-
ſtum incōueniēs. dico ꝙ aliq̄ ſunt repugnantia re
ſpectu ṽtutis create ꝛ limitate ſup̄ quoꝝ ſimultatē
nō pōt creata ṽtus actiua: que tn̄ nō ſūt ſimplr̄ in-
cōpoſſibilia. Exēplū ṽginē parere ita eſt nāe crea-
te ipoſſibile facere ſicut duo corpa in eodē loco ꝛ
vnū corpus in diuerſis ſup̄ que nō pōt ṽtus crea-
ta ſil': que tn̄ nō includūt ꝯdictionē ſimplr̄ ut viſuȝ
eſt: ideo ſunt poſſibilia deo. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ pōt
cōcedi ꝙ ſi illa mā corpis locati in duobꝰ locis trāſ
mutat̄ a duobꝰ agētibus ad duas formas nō eſſet
nouū miraculū: ſed tn̄ per antiquū miraculuȝ eēt
ꝓportionata ad recipiēdū actiones illoꝝ agētiuȝ.
Dico tn̄ aliter ꝙ ſi idē ponat̄ eſſe in duobꝰ locis nō
ſeq̄tur ꝙ eadē mā duabus formis iformet̄ ſil' ſimi
libus neq̄ȝ eiuſdē ſpēi neq̄ȝ alterius. Eodē q̄dē mo
do pōt argui de hoc ꝛ de alio: ſi agētia ponant̄ eiuſ
dē ſpēi uel alterius. ¶ Ad exēplū de alimēto dico
ꝙ idē fieret de alimēto ſūpto a diuerſis in diuerſiſ
ubi: qō fieret ſi illi duo ſtomachi fierēt in eodem lo
co: ꝛ cibus ille eēt in utroq̄ȝ. tūc eni aut totalr̄ ṽtꝰ
vna vinceret aliā ꝛ totū cōuerteret in ſuū corpus:
uel eēnt ṽtutes eq̄les: ꝛ tūc eq̄liter cōuerterent de
alimēto hoc in ſuū corpus: ꝛ illa in ſuū. uel eēnt in
eq̄les: nō tn̄ vna oino vinceret. ꝛ tunc fortior plus
cōuerteret in ſuū corpꝰ. ꝛ alia debilior minus con
uerteret. eodē mō ſicut hēres dicere ibi de ſtoma-
chis aialiū ſibi exn̄tibus ꝛ cibo recepto in utroq̄ȝ:
ita dico hic iuxta illā ꝓpōnē ſcōam ſupra poſitam.
¶ Per illud ad aliud de ignibꝰ approximatis vni
ligno in diuerſis ubi. ēt dico ꝙ hēres idē dicere ſi
duo ignes per potētiā dei eēnt ſil' ꝛ approximati il
li ligno. ¶ Et ſi queras q̄d eēt dicēdū. nōne tunc
oporteret ꝙ lignū cōuerteret̄ in ignē uel in queȝ ꝛ
a quo. nō enim magis ab vno q̄ȝ ab alio: q2 ſūt eq̄-
les: nō in vnū: q2 duo ſūt agētia ꝛ totalia. nō autē
pn̄t eē due cāe totales eiuſdē effectꝰ. Dico ꝙ ul' eū
dē ignē ḡnarēt p̄fectiorē: ꝛ ſic eēt effectꝰ diuiſibiliſ
ſm p̄fectionē ſi forma ſubalis pōt hēre ptē ꝛ pteȝ.
ſicut diceret̄ de calore. ſi vō ḡnarēt eūdē effectū in
diuiſibilē oino ḡnarēt: tn̄ eo mō efficiēdi quo neu-
ter illoꝝ poſſet eē cā totalis effectꝰ: q2 poſt ita bre-
uē alterationē que nō ſufficeret ad ignitionē ab al
tero iſtoꝝ p̄ciſe agēte. ꝛ tūc iſta ꝓpō eſt uera: quia
due cāe totales totalr̄ cāntes nō pn̄t eē eiuſdē effe
ctus. ¶ Ad aliud dico ꝙ aial exn̄s in aliquo ubi
ſine nutrimēto nutriret̄ ibidē duȝ tn̄ idē aial ſuſci-
peret alimētū cōueniēs in alio ubi. q2 ꝛ ſi motꝰ lo-
calis nutrimēti ad ſtomachū nō ſit idē hic qui ibi.
nec mirū q2 ex quo ubi eſt aliud: ꝛ motꝰ localis ad
ubi pōt eē alius. tn̄ cōuerſio nutrimenti in ſubam
alēdi eſt eadē hic ꝛ ibi. q2 illa ꝯuerſio eſt ḡnatio p
tis ſube iſtius nutriti ꝛ tota ſuba nutrita: ꝛ queli-
bet ps p̄or eſt ipſo ubi. nec ergo uariabit̄ ad uaria
tionē eiꝰ. ſ. ubi. ¶ Et cū addit̄. ſi utrobiq̄ȝ hēret ali
mētū ſufficiēs duplo nutriret̄. dico ꝙ uel utrobiq̄ȝ
ſuſcipet totū illud alimētum. ꝛ per ꝯn̄s ſup̄flueret.
q2 eius medietas ſufficeret ad nutritionē eius uel

a.l.per nāȝ.

a.l. ſbalibꝰ.

a.l.bec.

a.l.q̄.

Universidad de Deusto Biblioteca

in vno loco ſuſcipet ptē ꝛ in alio aliam. ꝛ utrobiqꝫ
ſufficiēter nutriret.patet ex p̄dictis. ℂ Ad illō de
modico igne ꝙ cōbureret oīa cōbuſtibilia.dico ꝑ
ꝑpōnē tertiā.q꞉ ſi ponaṫ ignis in vno loco ꝛ mul-
ta cōbuſtibilia ſibi hn̄ti illud ubi tm̄ approximata.
ꝙ dicerē tūc de igne reſpectu illoꝝ.ſic dico nūc:q꞉
uel in aliqō illoꝝ ageret p̄ciſe.uel ſi in q̄dlibet eſto
ꝙ oīa eēnt ſil'.ageret tn̄ ualde remiſſe in ea. Eodē
mō dico in ꝑpoſito ꝙ actio erit remiſſa in q̄dlibet
iſtoꝝ reſpectu actionis quā hēret in vnū illoruꝫ ſi
in nullū aliud ageret. Nec mirū:q꞉ vt⁹ nālis maioꝛ
Hec arⁱˢ nō poſuit ſup̄. forma ea ut ſcis. eſt in plura q̄ꝫ in pauciora: ꝛ in multa q̄ꝫ in vnum.
ℂ Ad illud de diuerſa figuratione.dico ꝙ lꝫ figu-
ratio videaṫ eē q̄litas:tn̄ cōſeqtur ip̄m ubi. ℂ Ad
aliud de toto ꝛ pte.dico ꝙ ps extra totū nihil hēt
qō nō hēt in toto.illa eni actualitas que attribuiṫ
pti extra totū ꝛ nō in toto nō eſt niſi p̄ciſio. ℂ Sꝫ
cōtra:q꞉ ꝯtinuitas eſt forma abſoluta. ꝛ per ꝯn̄s p̄
oꝛ eſt ipſo ubi.ergo nō pōt eē idē corp⁹ in loco iſto
ꝯtinuū ꝛ alibi nō ꝯtinuū. ꝛ per ꝯn̄s nec hic pars ꝛ
ibi nō ps:eo mō quo ꝯtinuatū alteri dicitur pars.
ℂ Reſponſionem quere.

Rn̄ſio ℂ Dici pōt ꝙ duplex eſt figura.q̄dā eſt forma ab
ſoluta: ꝛ iſta eſt de gn̄e q̄litatis forma uł circa ali
qd cōſtās figura. ꝛ ita nō ſequiṫ ubi. Alia eſt figu
ra que eſt ſituatio ptiū in loco ꝛ in ꝯtinēte : ꝛ iſta
eſt forma reſpectiua cōſequēs ip̄m ubi. ꝛ ſic ꝑce-
dit argᵐ. De h̄ tn̄ di.12.q.4.rn̄dēdo ad.q.ibi. Sed
de figuratione alia ꝛ alia videṫ ꝛc̄.

aliorū. Uide.q.ſe-quēte ꝛ in-fra arᵒ.2.q 3.expſſe ad h̄.

Dico ad argumēta p̄ncipalia. ℂ Ad pᵐ
dico ꝙ multi ꝯcedūt relationes
oppoſitas poſſe eē ſil' in eodē.dicētes idē ꝛ ſꝫ idē
eē p̄ncipiū agēdi ꝛ patiēdi. Sed ad ꝑpoſitū non
opꝫ incidē in iſtā difficultatē.nullus eni negat qn
relationes oppoſite poſſint ineē eidē ꝟm diuīſa fun
damēta.utpote q꞉ ꝟm aliqd ſit maius ꝛ ꝟm aliud
min⁹. ꝛ hoc uel reſpectu ſui uel alteri⁹.ubi aūt i to
to corpe aliud ꝛ aliud eſt poſteri⁹ ꝛ anteri⁹: ſupi⁹
ꝛ iferi⁹.vn̄ mediāte illo ubi tanq̄ꝫ fūdamēto alio ꝛ
alio nō eſt icōueniēs corp⁹ hn̄s ubi ſupi⁹ ꝛ iferiuſ
eē ſupius ꝛ iferi⁹.nec mireris reſpectū ſupioris ꝛ
iferioris fundari in ubi:lꝫ ubi ſit reſpect⁹.q꞉ poteſt
bn̄ vn⁹ reſpect⁹ fundari in alio reſpectu:ut tactum
De caractē q.1.idē hꝫ i p̄ di.19.q.1. ꝛ.1.di. 2ᵃ.q. 5. ꝛ i h̄ 4ᵒ di.12.q.1. eſt ſup̄. ℂ Ad aliud dico ꝙ relationes ꝯrie in gn̄e
bn̄ pn̄t ineē eidē ꝟm diuīſa fūdamēta.ſic idē pōt eē
ſil'e alicui ꝟm albedinē: ꝛ diſſil'e eidē ꝟm ſciam.ꝑ-
pinquū aūt ꝛ diſtās fundanṫ in corpe ubitato:qa
ip̄m ubi ei⁹ eſt ꝑpinquū ꝛ diſtās.ḡ ſi aliō eſt ubi
ꝑpinquū ꝛ diſtās pn̄t eidē corpi ꝯuenire ſic cōue
niūt duob⁹,ubi que ꝯueniūt illi corpi: ꝛ ſunt fūda-
mēta ꝑpinqtatis ꝛ diſtātie. ℂ Ad 3ᵐ dico ꝙ ſicut
idē tpale nō pōt eē ſil' ꝟm tp̄s.i. eadē tpalitate : ut
ita dicā in diuīſis tpib⁹:ſic nec idē locabile pōt eſſe
ſil' ꝟm locū in duob⁹ locis.ſi aūt accipias in an̄te ſi
mul ꝟm tp̄s: ꝛ in ꝯn̄te ſil' ꝟm locū.ualet ꝯn̄tia uel ꝑ
portio.q꞉ ita debet ſimultas tp̄is cōparari ad tp̄s
idē circa tpale.ſicut ſimultas loci ad eūdē locū cir
ca locabile. Cōcedo ḡ ꝙ vnica locatione qō eſt di-
cere eē ſil' ꝟm locū nō pōt eē idē locabile ſil' in duo
bus locis. ℂ Pōt aūt hec rō duci ad ptē oppoſitā
lꝫ ſophiſtice ſic.idē locabile ſil'.i.in eodē loco exn̄s
pōt eē in diuīſis tpib⁹.ḡ ꝛ ſil' tpe pōt eē in diuīſis lo
cis. Soluāt iſtud ſophiſma ꝛ ſoluēt argumētū ſu-
um ſi forte reputēt ꝙ hēant euidētiā. ℂ Ad aliud
ꝙ idē moueṫ ſil' ꝛ qeſceret:dico ꝟm p̄mā ꝑpōnē il
larū triū ꝙ cū moueri uel qeſcē ꝟm locū ſit ſil' cum

ubi:uel poſteri⁹ uariaṫ ad uariationē ubi: ꝛ ita po-
terit in vno ubi qeſcē locał'r : ꝛ in alio ubi moueri:
q꞉ qeſcē hic locał'r nihil aliō eſt q̄ꝫ hēre ꝯtinue ideꝫ
ubi qō p̄us: ꝛ ibi moueri nihil aliud eſt q̄ꝫ hēre ali
ud ꝛ aliud ubi.ſicut aūt eſt poſ'e ꝙ idē corp⁹ hēat
hic pmanēter ubi vnū: ꝛ aliud ibi:ſic poſ'e eſt ꝙ ꝑ
manēter hēat hic vnū ubi: ꝛ alibi plura ſucceſſiue
ℂ Eodē mō dicēdū eſt de ptib⁹ toti⁹ ſi fiāt inſtātie
q꞉ poſ'e eſt ꝙ hic oēs ptes toti⁹ qeſcāt in toto: ꝛ ibi
alique moueanṫ:ut man⁹ uel pes:q꞉ oīa iſta conſe
quunṫ ubi:puta hoc ꝛ illud. ℂ Et ſi arguas:ḡ ut
eſt in vno ubi poſſet moueri ad ſeip̄m ut eſt in alio
ubi: ꝛ ita accederet ad illud ubi in quo iā eſt, ꝛ tē
uel expelleret ſeip̄m de alio ubi ad qō accedit: ꝛ tē
eēt icōpoſſibile ſibiipſi ꝟm ubi:ſicut aliud corp⁹ uł
nō expelleret: ꝛ tūc deſineret hēe illud ubi v̄tute ꝑ
pria accipiēs tm̄ illud ubi qeſcētis:uel faceret ſe ut
hn̄s aliud ubi cū ſeipſo: ꝛ ita q̄ſi duo corpa ſil'.ſiſr
ſi eēt aiatū poſſet ſeip̄m mouē pellēdo uel trahen-
do: ꝛ poſſet idē hō hn̄s mille ubi facere choreas ꝛ
maximū exercitū in cāpo: ꝛ multa alia que videnṫ
mira ꝛ iterū loq ꝛ tacē ꝛ diſputare cū ſeipſo. Dico
ꝙ hec ſūt puerilia ꝛ imaginationē ſenſui initētē ſe
quētia.ſi eni queraṫ rō eoꝝ de qb⁹ arguiṫ nulla eſt
difficultas maioꝛ ꝙ corp⁹ moueaṫ ad illud ubi in
quo qeſcit q̄ꝫ ad aliud ubi. ꝛ tūc cū ꝑuenerit ad il-
lud ubi dico ꝙ idē corp⁹ expellet ſe de illo ubi in q̄
qeuit:niſi forte illa vt⁹ agēs per quā habuit aliud
ubi deſinat cōſeruare ip̄m ut aliud ubitatū: ꝛ tunc
nō hēbit niſi tm̄ ubi qō hūit p̄us qeſcēs.ſꝫ p̄us nō
hēbat illud ut terminū ſui mot⁹:imo deſinet ſꝫ ubi
qō hēbat in motu:hēre aut q̄dcūqꝫ ubi ſiue ut i mo
tu ſiue in termino mot⁹ nihil facit ad uariationem
uel multitudinē abſolutoꝝ que ſūt in re. ℂ Per h̄
patet de chorea ꝛ bello cōfabulatiōe ꝛ diſputatio
ne cū ſeipſo:q꞉ ſi loq dicat actū imaginatiōis uel i-
tellect⁹ ille qdē ubiqꝫ eſt idē ubicūqꝫ fuerit loqueṫ
ſi aūt nō eſt niſi formatio uocis per iſtra nālia i ae-
re ꝑcuſſo. ꝛ qdē ali⁹ erit aer cōtiguus organis uo
calib⁹ in iſto ubi: ꝛ alius in alio ubi: ꝛ eſto ꝙ idem
aer ſit:moueri tn̄ poterit hic locał'r aer ꝛ ibi non: ꝛ
ſic in iſto formabiṫ uox ꝛ in illo nō: ꝛ in illo loqueṫ
ꝛ in iſto tacebit: ꝛ in iſto tenebit tenorē: ꝛ i iſto qn
tā: ꝛ ille attrahet aerē extra aquā exn̄s: ꝛ idē exn̄s
in aq̄ nō poterit attrahē:ſed nō ſubmergereṫ h̄:qa
alibi hēt aerē attractū refrigerātē ip̄m. ℂ Ita etiā
ꝯcedo ꝙ ut in vno ubi poterit mouē corp⁹ ſuū ut ē
in alio ubi pellēdo uel trahēdo:q꞉ pp idētitatē cor
poris nō auferṫ ratio mobilis nec motiui ab ipſo.
ℂ Et ſi arguiṫ ſic.ſi moueṫ ergo nō qeſcit.ſi quie-
ſcit:ergo nō moueṫ.ergo ſi ſil' moueṫ ꝛ qeſcit:ſimł'
moueṫ ꝛ nō moueṫ:ſil' qeſcit ꝛ nō qeſcit. ℂ Rᵒ.in
reſpectiuis oppoſitis nō ſeqtur abſoluta affirma-
tio ꝛ negatio ſed tm̄ ꝟm qd ſicut nō ſeqtur:eſt ſil'is
ꝛ diſſil'is.ergo eſt ſil'is ꝛ nō ſil'is.nā an̄cedētia ue
rificanṫ ſi itelliganṫ reſpectu diuerſoꝝ.ſi eniꝫ eſt ſi
milis huic eſt ſil'is. ꝛ ſi eſt diſſil'is illi eſt diſſil'is ſi-
cut phs arguit in p̄dicamētis.c.de quātitate. ꝙ ſi
aliqd eſt magnū ad hoc eſt magnū: ꝛ ſi puū ad il-
lud eſt puū: ꝛ ex hoc iſert ꝙ magnū ꝛ puū nō ſūt
ꝯria:qō nō teneret niſi magnū ad hoc inferret ma-
gnū. ꝛ paruū ad hoc inferret puū. Eodem mō hoc
qeſcere in hoc ubi infert qeſcere: ꝛ moueri in hoc
ubi infert moueri:tn̄ ille affirmationes nō inferūt
illas negationes:puta qeſcere nō moueri : moueri
nō qeſcere imo eſt fallacia ꝯn̄tis:q꞉ an̄cedēs ueri-

ficaṫ in reſpectu ad vnū terminū: ꝛ ꝯn̄s negatiuuꝫ
negat reſpectu cuiuſcūqꝫ. ℂ Ad ultimū argᵐ dico
ꝙ oīs act⁹ imanēs qui ineēt iſti corpi in hoc ubi in
eēt ſibi in quocūqꝫ ubi:lꝫ nō iſieret ſibi ut i iſto ubi
ꝛ de hoc diceṫ in.2.arᵒ iſti⁹ di.q.2. ℂ Sed nūquid
ſanguis uel ſpūs uel ſil'ia que nō ſunt de v̄itate na
ture humane eēnt eadē hic ꝛ ibi:ſolueṫ ubi dictum
eſt nūc.ſ.arᵒ.2.q.1.huius di.que tamen erat in ordi
ne.q.4.

Queſtio.III.

D tertiū ſic ꝑcediṫ. ꝛ arguiṫ
ꝙ corp⁹ chr̄i nō pōt
ſil' eē in celo ꝛ in eucharīſtia. ℂ Primo
per illud Aug. ꝛ poniṫ de ꝯſe.di.2.p̄ma
hereſis. Corp⁹ chr̄i ſurſum eſt: ꝛ in vno
loco eē opꝫ. ℂ 2ᵒ ſic.q꞉ formalis rō eēndi in loco ē
T.c.76. ꝛ circiter. quātitas ꝟm p̄hm.4.phyˢ.c.de uacuo. Sed nō pt
aliqd plurificari nō plurificata ei⁹ formali rōne.er
go quātitate corpis chr̄i exn̄te vna nō pōt ip̄m eē
niſi in loco vno. ℂ 3ᵒ ſic.quecūqꝫ vni ꝛ eidē ſūt ea
dē ſunt iter ſe eadē.ergo quecūqꝫ vni ꝛ eidē ſūt ſil'
iter ſe ſunt ſil'.ergo ſi corp⁹ eēt hic ꝛ ibi:tūc illō qō
eēt hic cū eo ꝛ illud qō alibi eſt cū eo eſſent ſil'.ſed
ꝯn̄s eſt falſum.q꞉ alterū pōt eē rome alterū pariſi⁹
ergo ꝛc̄. ℂ 4ᵒ ſic.qō diſtat ab aliquo eſt aliud ab
eo:q꞉ nihil diſtat a ſeipſo.ſed corp⁹ chr̄i ſi eēt in eu
chariſtia diſtaret a ſeipſo in celo.ergo eēt aliō ꝛ ali
ud. ꝑbatio maioris:q꞉ diſtātia icludit diſcōtinuita
tē.vnitas aūt quātitatis ꝯtinue eſt ꝯtinuitas.ḡ di-
ſtātia repugnat illi vnitati: ꝛ per ꝯn̄s ponit plura-
litatē. ℂ 5ᵒ ſic.q꞉ poſſet tūc ſil' moueri ꝛ qeſcē:qa
corp⁹ chr̄i in celo qeſceret.in eucharīſtia aūt moue
2.tho⁹.c.21. reṫ ad motū eucharīſtie ꝟm illud p̄hi.motis nobis
moueṅṫ oīa que ſunt in nobis. ℂ Oppoſitū patet:
q꞉ corp⁹ chr̄i eſt in celo:ꝟm illud Aug. Donec finia
tur ſeculū ſurſuꝫ eſt dn̄s. ꝛ poniṫ de ꝯſe.di.2.prima
hēſis. ꝛ eſt v̄e i eucharīſtia ut tactū eſt.1.q.hui⁹ di.

Concluſio eſt certa cuilibet fideli:ut oſtē-
Tho.p̄n̄ti di.q.1.ſol.p̄mū argᵐ. ſum eſt.1.q.hui⁹ di.ſed vn⁹ mo
dus ponēdi eſt talis.ſ.ꝙ per ꝯuerſionē alterius in
ip̄m pōt illud corp⁹ eē alibi q̄ꝫ in loco ſuo nāli: qa
ubi p̄fuit ꝯuerſum ibi eſt illud in quo cōuerſuꝫ eſt:
nō locał'r ſed ſacrał'r: ꝛ hoc mō.ſ.ſacrał'r corp⁹ chr̄i
pōt eē alibi ꝛ in plurib⁹ locis.nō aūt locał'r nec di-
mēſiue:q꞉ locał'r eē icluderet ꝯdictionē:ſicut poſi-
q.1.hui⁹ di. te ſūt rōnes coꝝ in p̄cedēti.q.ſacrał'r aūt nō inclu-
dit ꝯdictionē:q꞉ ip̄m nō eſt ibi ꝟm leges loci:ſꝫ tm̄
illud ſub quo eſt ſacrał'r. ℂ Sed ꝯtra hec argumē
ta tacta ſunt aliq̄ in p̄cedēti.q.iprobādo iſtā ꝯnem
cōem. Manifeſtū eni videṫ ꝙ cōuerſio nō eſt for-
malis rō corpi eēndi hic:nec ut pn̄s:q꞉ ipſa trāſeū
te manet corp⁹ hic:nec ut eſt p̄terita:q꞉ tūc nō poſ
ſet de⁹ facē corp⁹ ſuū nō eē hic:ſicut nec ꝯuerſionē
p̄teritā nō eē p̄teritā:nec ēt illud qō uocaṫ ſacr̄m.ſ.
a.l.ſunt. ſp̄ēs ſunt rō formalis corpi eēndi hic:q꞉ nō eſt for-
mał'r in corpe chr̄i:nec per eas aliqd iēſt formaliṫ
corpi chr̄i. ℂ Ex hoc arguiṫ. De⁹ pōt facē in crea-
tura aliqd ſine eo qō nō eſt ſibi formalis rō eēndi:
nec aliquo mō de eēntia eius:ſꝫ nec ꝯuerſio nec ſa
cramētū eſt formalis rō corpi eēndi hic:nec aliquo
mō de eēntia ei⁹.ergo de⁹ pōt facē corp⁹ eē hic ſine
utroqꝫ iſtorū. ℂ Itē nō eſt maioꝛ repugnātia cor-
pus chr̄i eē ſil' cū ſuba panis q̄ꝫ cū quātitate eius.
q꞉ nō magis ſuba repugnat ſube q̄ꝫ ſuba quātitati
quo ad talē ſimultatē.ſed corpe chr̄i exn̄te in celo
pōt deus facē idē corp⁹ ſil' cū quātitate panis ꝟm
oēs.ergo pōt facē idē ſil' cū ſuba panis quāta: ꝛ ꝑ

ꝯn̄s ſine cōuerſione:hoc quātū ad p̄mū duoꝝ que
tacta ſunt. ℂ Si ēt illa ſuba panis quāta ponaṫ ſa
cramētū adhuc cōtra eos:q꞉ ſicut ſup̄ oſtēſum eſt
facili⁹ eſt facē corp⁹ eē alicubi cū mō ſuo nāli q̄ꝫ ſi-
ne:ſed cū ſuba panis quāta pōt deus facē corp⁹ ſu
um mō ſacr̄ali.i.nō nāli.ergo ꝛ mō nāli. ℂ Et ſi di
cas ad p̄mā rōnē ꝙ relatio nō pōt fieri ſine ꝑprio
termino:ſicut nec ſine fūdamēto. ꝑpri⁹ aūt ṫminuſ
iſtius pn̄tie eſt aliqō ſacr̄m.i.aliqō ſenſibile replēs
locū cū quo uel ſub [illegible] corp⁹ chr̄i eſt nō localiter.
ℂ Cōtra. Nō magis ipoſſibile videṫ corpus chri-
ſti eē cū illo q̄ꝫ cū iſto.ergo nō magis repugnat eē
cū ſuba panis q̄ꝫ cū quātitate ut dictū eſt : ꝛ ſic de
quocūqꝫ alio a ſe: ꝛ tūc ultra. Si pōt aūt eē alibi q̄ꝫ
ubi eſt ſub mō nō nāli ſibi.ḡ ꝛ ſub nāli.hoc ꝯ ſcōꝫ.
ℂ Dico ḡ ꝙ ponēdo ꝯuerſionē in ꝑpoſito de qua
diceṫ di.11. ꝛ ponēdo ꝙ h̄ ſit aliqō ſignū ſēſibile cō
tinēs uere corp⁹ chr̄i hic pn̄s qō ſenſibile dicaṫ ſa-
cr̄m qō qdē uerū eſt.ſ.corp⁹ chr̄i de facto h̄ eſt poſt
cōſecrationē uel cōuerſionē. ꝛ ſub ſacr̄o : nō tn̄ ſic
qn poſſet eē nō per ꝯuerſionē:nec ſub ſacr̄o loquē
do de quocūqꝫ ſenſibili determinato nō video : ſic
argutū eſt in.q.p̄cedēti. ℂ Et forte illi qui negant
deū poſſe facere corp⁹ ſuū in plurib⁹ locis alr̄ q̄ꝫ ꝑ
cōuerſionē ſub ſacr̄o:negarent ēt hoc:niſi q꞉ fides
dicit hoc.de mō aūt iſto eēndi.ſ.nō q̄titatiue uel nō a.l. artat.
dimēſiue uel locał'r nō video ſi pōt fieri idē in plu
rib⁹ locis nō ſub mō nāli qn ēt poſſit fieri mō nāli
cū in p̄mo ſint duo miracula.in ſcōo tm̄ vnū ut ſup̄
oſtēſum eſt. In p̄mo qdē ſunt duo miracula.vnū.ſ.
in cāndo pn̄tiā corpis hic: ꝛ aliud in ſepando ip̄m
a ſuo mō nāli.ſic ḡ pōt eē mō nāli ſicut ſub ſacr̄o.

Ad primū in ꝯriū dico:ꝙ Augⁿ⁹ ſic itelli
git.opꝫ.i.opportunū ē.i.ꝯgruū
eſt illud corp⁹ gl'ioſum habitare in illo regno p̄pa
rato gl'ioſis.ſed nō opꝫ.i.nō ſimpl'r eſt necium.pōt
enim aliqn̄ ēt locał'r chr̄s nō eē ibi mouēdo ſe de il
lo loco: ꝛ multo fortius pōt eē alibi ꝛ ſacrał'r ꝛ lo
cał'r per diuinā actionē abſolute abſqꝫ deꝑditione
illius ubi in celo:ſicut mō tenemuſ illud corp⁹ pn̄ſ
eē in eucharīſtia nō locał'r. ℂ Ad 2ᵐ dico ꝙ forma
lis rō pōt itelligi dupl'r.p̄mo ꝑprie pro rōne for-
mali,prima.2ᵒ pro remota large ſumēdo rōnē for-
malē pro rōne fūdamētali remota ſicut caloꝛ diciṫ
formalis rō agēdi: ꝛ albedo fūdamētał'r dī rō for-
malis eēndi ſil'e pro tāto.ſ.ꝙ caloꝛ eſt p̄ncipiū quo
agēs agit: ꝛ albedo ſil'itudinis:ſil'itudo aut eſt rō
formalis ꝑpinq̄ ſil'is.loquēdo ergo de p̄ma ratio
ne pōt cōcedi ꝙ ſine plurificatione ei⁹ nō plurifica
tur illud cui⁹ eſt rō formalis:ſed rōne formali ſcōo
mō falſum eſt:q꞉ idē pōt eē p̄ncipiū agēdi ꝑximū
reſpectu multarū actionū: ꝛ idē fundamētū proxi
mū reſpectu multarū relationū:quātitas autē nō
eſt formalis rō eēndi in loco p̄mo mō:ſed ſecundo
mō q꞉ ꝑximū fundamētū illius reſpectus: ꝛ ex h̄
ſequiṫ ꝑpoſitū.ſ.ꝙ ſup idē fundamētū pn̄t funda-
ri plures reſpectus maxime extrinſecus aduenien-
tes. ℂ Ad 3ᵐ dico ꝙ p̄ma ꝑpoſitio falſa eſt niſi i-
telligēdo de vniformi vnitate illius tertij in ſe ꝛ il-
loꝝ que cōcludunṫ eē vnū ex vnitate illius:q꞉ alſ- a.l. alias.
ſi eſt minoꝛ vnitas illius tertij in ſe nō pōt cōcludi
maioꝛ vnitas alioꝝ inter ſe per vnitatē illorum in
tertio. Eodē mō de ſimul:q꞉ niſi illud tertium cum
quo alia ſunt ſimul ſit limitatū ꝟm illā vnitatē ꝟm
quā ipſa ſunt ſil' cū illo tertio:nō ſequiṫ ſimultas
coꝝ inter ſe:nec qui pariſius ſil' eſt cū eo erit ſimul

Universidad de Deusto Biblioteca

cū illo qui cū eodē tertio eſt rome: ſi illud tertiū ſit illimitatū. vñ nō ſeqtur: ergo ſum ſil' cū eternitate: ꝛ aia antichri ſil'r. ergo aia hec ꝛ ego ſil' ſum⁹: q: eternitas eſt imēſa ꝛ illimitata quātū ad actualē pñtiā Ad ꝓpoſitū dico ꝙ illud qḋ ſil' eſt in duob⁹ locis illimitatū eſt: lꝫ nō ỽtute ꝓpria: ſed ỽtute dei agētis quāti ad ubi: ꝛ ideo que ſunt ſil' cum ſic illimitato nō opꝫ ꝙ ſint ſil' inter ſe. ℂ Ad 4ᵐ de diſcōtinuatione dico ꝙ accipiēdo diſtantiā p̄o diſtātia locali maior eſt falſa. ℂ Ad ꝓbat. ōnē dico ꝙ aliqd non eſt idē ſibi: q: cōtinuū ſibi: ſed uer iore vnitate: qa cōtinuitas eſt vnitas ptis ad ptē in toto: ſed vnitas toti⁹ ad ſeipm eſt uera idētitas. dico ergo ꝙ etſi totū ut diſtās nō cōtinuet ſibiipſi ut diſtāti. tñ i utroꝗ termino diſtātie eſt uere idē hñs eādē ꝯtinuitatē ptiū in toto. ℂ Et cū dicit ꝙ vnitas totius cōtinui eſt ꝯtinuitas ei⁹: uerū eſt vnitas ut eſt ex ptib⁹ ſed idētitas ei⁹ ad ſeipm nō eſt ꝯtinuitas eiuſdē totius ad ſeipm eo mō quo ps eſt ꝯtinua pti. ℂ Ad 5ᵐ patebit in ſcḋo articulo iſtius di. ar. 2. q. 3. que tñ in ordine erit. q. 6. concluſione. 6.

Irca ſecūdum ꝑncipale q̄ro tria. ¶ Primo utrū corpi chri nāliter exñti ꝛ eidē ſacral'r exñti neccio īſint eedē ptes ꝛ ꝓprietates. ¶ 2° utrū quelibet actio immanēs que eſt in chro nāliter exñti eadē īſint ſibi ut in euchariſtia ſacraliter exiſtēti. ¶ 3° utrū corpori chriſti ut in euchariſtia exiſtenti poſſit ineſſe aliquis motus corporalis. Queſtio. IIII.

D primum ſic ꝓcedit. ꝛ arguit ꝙ nō. ꝑmo q: nihil pōt eē ubi ꝑus non fuit niſi aliqd cōuertat in ipꝫ. ſed in euchariſtia nihil ꝯuertit in ꝓprietates corpis chriſti. ergo ibi nō ſunt. ꝓbatio maioris: q: qḋ incipit eſſe ubi ꝑus nō fuit: hoc eſt per aliquā mutationeꝫ. ſed nō eſt mutatio in eo qḋ incipit ibi eē: q: manet ubi ꝑus fuit. ergo eſt in aliquo alio cui uel in cuius ubi incipit ipm eē pñs. hoc nō eſt niſi per cōuerſioneꝫ. minor patet: q: ſola ſuba hic cōuertit in ſubam: ergo nō in paſſiones. ℂ 2° ſic. ſanguis non eſt in euchariſtia ſacraliter niſi poſt ꝯſecrationē vini. ergo nō eſt ſub hoſtia. tñ q: al'r poneret ibi fruſtra contineri. ſ. ſub ſpecie vini: tñ q: nihil incipit eē ſimpliciter poſtꝗ iā eſt ſimpl'r. ergo nec incipit eē ſacralit' poſtꝗ eſt ſacral'r. ſed ſanguis ſacraliter icipit eē ſb ſpe vini: cuius cōſecratio ſeqtur cōſecrationem corporis. ergo nō eſt hic ſacral'r ſub ſpe panis. ꝛ tñ eſt ibi corp⁹. ergo ut eſt ſub hoſtia tñ nō hēt ſanguinē quē hēt in celo. ℂ 3° ſic. quātitas nō pōt eē ſil' cuꝫ quātitate: q: eſt repugnātia formalis hic reſpectu ubi ſicut ꝯrioꝝ reſpectu eiuſdē ſbeti que nullo mō pñt eē ſil': q: ſm phm. 4. metaᶜᵉ. Ad ꝯria ſil' eē uera ſequit ꝯdictoria ſil' eē uera: ergo quātitas corporis chri que eſt ꝓprietas eius nō pōt eē in eo ut eſt ſub hoſtia. ℂ Hoc ēt patet: q: quātitas vñ quantitas nō pōt eē ſil' cū quātitate cōtinēte qn ſit ibi local'r: q: poſito fundamēto ꝛ termino ꝓprio neceſſario ſequit rel'o media. Fūdamētū ꝓprium circūſcriptionis paſſiue eſt quātū: ꝓprius terminus ei⁹ eſt cōtinēs. hic aūt nō eſt quātitas circūſcriptiue: patet: ergo nullo mō eſt ibi. ℂ 5° ſic. ſicut in opib⁹ nature nō debet poni pl'ralitas ſine neceſſitate ſequēdo rōnē nālē: ita nec in credītis eſt ponēda pluralitas que nō ſequit per neciam deductionē ex credi

tis: ſed tota ỽitas euchariſtie pōt ſaluari nō ponēdo hic niſi ſolā ſubam corpis chri. ꝓbatio mioris: q: corp⁹ pōt eē ſine aia cū ſit mā ſuſceptiua eius: ꝛ ita potētia ꝯdictionis ad aiam ꝛ ēt ſine aia hēt rōnē cibi ſpūalis. ℂ Itē pōt eē ſine ꝓprietatib⁹: quia ꝑus nāliter pōt eē ſine poſteriori. ergo ſine ꝯdictione poſſet hic fieri ſola ſuba corpis chri nuda ſub ſpēbus illis. ſed ſic eēt res ſufficiēs ſacri: q: ſignuꝫ effectus ultimi. ſ. nutritionis ſpūalis. g̃ ꝛc. ℂ Cōtra. Magr̄ di. ii. in fi. ꝛ idē dicit Inno⁹ de offō miſſe pte. 3. c. 10. Tale corpus dedit chriſt⁹ diſcipulis ſuis q̄le habuit: ergo eadē q̄litas inſuit corpi chriſti in euchariſtia que īſuit eidē in exiſtētia nāli.

Hic duo ſunt vidēda. Primo de ſuppoſito. 2° de queſito. Supponit eniꝫ corpus chri mō duplici eē: in celo ſuo mō nāli: ꝛ in euchariſtia mō ſacrali. utrūꝗ eſt ſatis manifeſtū. ꝑmū per illud Aug. de cōſe. di. 2. ꝑma hereſis. Donec inqt finiat ſeculū: ſurſuꝫ eſt dñs. 2ᵐ per ea que ꝑdicta ſunt. q. j. huius di. ℂ Sed dubiū eſt de corpore ut eſt in euchariſtia que ſunt illa que continet tanꝗ ptes. Dico ꝙ nō cōtinet aiam nec accidētia. hoc eſt poſſibile accipiēdo corpus p̄o ꝑmo pfectibili ipſius aie: q: nō eſt ꝯdictio corpus illud eſſe ſine aia ꝛ ſine accñtibus. hoc etiā cōgruū eſt q: ſpecies iſte repñtāt alimētū. ergo ſubam ꝛ nō accidētia. hoc ēt factū eſt: qm ſi in triduo euchariſtia cōſecrata fuiſſet: fuiſſet ibi uera res euchariſtie: ꝛ tñ nō fuiſſet ibi aia: ſicut dicet in fine huius ſolutiōis. Corpus ēt hoc mō nō cōtinet ſanguinē: q: ſaguis nō eſt aiatus: ꝛ per ꝯñs nec aliq̄ ps ꝑmi aiati. poſſibile eſt etiā ex pte ſacri: q: alterius eēntial'r pōt eē aliō ſignū. corpus ſūptū dicto mō differt eēntialiter ab aia ꝛ ab aliis ut ſanguie ꝛ hi⁹. ergo pōt habere aliud ſignū ad placitū. ℂ Et hoc ꝓbat a minori: q: pōt hēre nō idē ſignū nāle. ſunt enī duo cōceptus iſtoꝝ eēntial'r diſtincti qui cōceptus ſunt ſigna rerū nāliter. ꝑ pieremenias. ſanguis aūt eſt eſſential'r aliud a corpe: ut eſt ꝑmū pfectibile ab aia ergo eius pōt nō eē idē ſignū qḋ eſt ſāguis. ℂ Hoc etiā ꝓbat factū: q: poſſibile fuit totū ſanguinē fuiſſe ſeparatū a corpe chriſti in morte. ꝛ tñ ſi tūc fuiſſet euchariſtia cōſecrata fuiſſet res eadem que ꝛ mō. poſſibile eſt etiā ꝙ magna pars ſanguinis ſit effuſa: ꝛ tñ tota res eadē māſiſſet ſub ſpecie panis. ℂ Hoc ergo tenēdū eſt ꝙ corpus chri ut eſt ꝑmuꝫ ſignatū ſpēi panis ꝛ cōtētū nō includit aiaꝫ: nec accidētia: nec ſanguinē. ℂ De queſito ꝑmo vidēdus eſt intellect⁹ qōnis. nō enim querit hic de neceſſitate extremi vnius uel alterius in exiſtēdo: neꝗ de neceſſitate hñdi partes uel ꝓprietates abſoluteꝫ: ſꝫ querit de neceſſitate cōcomitātie uel ꝯñtie. ſ. an corpori chri exñti mō dicto inſint alique ptes uel proprietates uel neccio ſequant uel cōcomitent ꝙ eedem inſint que ſibi inſunt exiſtēti mō nāli. ꝛ ꝧ pōt intelligi dupl'r. ꝑmo utrū per li neccio importet neceſſitas ſimpl'r ꝛ abſoluta: uel tñ ſꝫ qd. ſ. ꝙ ex poſitione añcedētis ſimpl'r neccio ſequat cōſequēs: ul' ꝙ ſequat ſm qd ſiue ex ſuppōne: hoc eſt ſuppoſita exiſtētia ſubiecti ꝯñtis. ℂ Primo ergo vidēdū eſt de neceſſitate ſimpl'r. 2° de neceſſitate ſm quid. ℂ De ꝑmo ſit ꝑma cōcluſio. ꝙ nō eſt ſimpl'r neceſſitas ꝙ ſi ſub mō nāli hēt partes ꝛ ꝓprietates ꝙ hēat eaſdē ſub modo ſacrali: hoc breuiter apparet q: poſt reſurrectionē nō erit euchariſtia: nec etiam corpus chri hēbit ſub iſto mō ꝓprietates ſeu paſſi

ones. ꝛ tñ tūc corpus chri ſub mō eēndi nāli hēbit iſta. ℂ Cōcluſio ſcḋa hec eſt: ꝙ nō eſt ſimpl'r neceſſitas ecōuerſo. ſ. ꝙ nō ſequit ſimpl'r neccio ſi corp⁹ hēt iſtas ptes ꝛ ꝓprietates ſub mō ſacrali ꝙ ꝓpt hoc eas hēat ſub exñtia nāli: hoc ꝑmo ſic ꝓbat: qñ exñtia aliq̄ eſt indifferēs ad duos modos: ſicut poteſt ſimpl'r hēri ſub vno mō ſic ꝛ ſub alio: ſed exñtia corpis chri ſimpl'r ſeu realis indifferens eſt ad iſtos duos modos. ſ. nālē ꝛ ſacralē. ergo pōt haberi ſub iſto mō: lꝫ nō ſub alio. ℂ Dicit qdā ad hoc: ꝙ ꝑma itelligit qñ neuter modus depēdet ab alio ſic aūt nō eſt hic: q: modus ſacralis depēdet a modo nāli: q: ille eſt ꝑmus modus eēndi in ſacramento. ℂ Cōtra. ꝛ eſt ad cōcluſionē ꝑncipalē. exiſtētia ſub mō nāli nō eſt de eēntia exñtie ſub mō ſacrali: nec eſt eius cā. ergo iſta nō depēdet ab illa. quia nihil depēdet ab aliquo qḋ nō eſt de eēntia eius nec cā eius. ꝑma ps añtis patet. q: res euchariſtie nō hēt ibi modū exñdi nālē. ſ. extēſiuū. hēret aūt ſi eēt de eēntia illius exñtie uel mō exñdi quē ibi habet. q: oē hñs aliqd hēt illud qḋ eſt de eēntia eius. ꝓbatio ſcḋe partis añtis: q: deus eſt cā imediata iſtius exñtie. ſ. corpis chriſti in ſacro. ergo corpus ſub nāli exiſtētia nō eſt cā exñtie ſacralis. ℂ Itē. ꝛ eſt idē q̄ſi cū ꝑore. euchariſtia nō depēdet ab eo quod nec eſt ſacrm nec res ſacri: nec cā huius. Sed exñtia mō nāli nō eſt ibi ſacrm. patet. nec res ſacri. immo res ſacri eſt exñtia ſub alio mō diſpato. nec eſt cā huius uel illi⁹: ut patet ex ꝑdictis. g̃ ꝛc. ℂ Itē. ꝛ eſt q̄ſi idē. Deus pōt ſine quocūꝗ cāto nō itrinſeco alicui illud cāre: exñā mō nāli nō eſt itrinſeca euchariſtie. ergo ꝛc. ℂ Dices ꝙ maior eſt uera de abſolutis nō de reſpectu. q: reſpect⁹ ſine fundamēto ꝛ termino fieri nō pōt. euchariſtia aūt icludit reſpectū: cui⁹ terminus eſt exñtia corpis mō naturali. ℂ Cōtra. exñtia lꝫ ſit eadeꝫ ſub duob⁹ modis. ſ. nāli ꝛ ſacrali: tñ nō eſt terminus rel'onis que icludit in euchariſtia ſub mō nāli: ſed ſub mō diſpato. ꝓbatio. Eo mō eſt res cōtēta in euchariſtia q̄ mō ē ꝑmū ſignatū hui⁹ ſigni. hec eſt enī dr̄ia huius ſacri ad alia. q: real'r ꝯtinet ſuū ꝑmū ſignatū ut eſt ſuuꝫ ſignatū ꝑmū. ſed exñtia ſub mō nāli nō cōtinet hic real'r. imo ſub mō alio diſpato. ergo ꝛc. ℂ Ex hac ſcḋa ꝯne ſequit correlariū ꝙ añ icarnationē potuit ita uere euchariſtia fuiſſe ſicut ꝛ nūc. ꝛ hoc tam quātū ad ſignificationē ꝗ quātū ad rē ſignatam ꝛ ꝯtētā. ℂ 2ᵐ eſt correlariū. poſt icarnationeꝫ poſſet corpus chri deſinere eē ſub mō nāli: ꝛ tñ euchariſtia uere manē: ꝛ quātū ad ỽitatē ſigni: ꝛ quātum ad ỽitatē ſignati ꝛ cōtēti. hoc patet. q: ſꝫ ad corpus chri realiter cōtineri in euchariſtia nō neccio ſequitur corpus illud hēre exñtiā mō nāli. ergo ꝑmū potuit fieri ſine ſecundo ſiue ꝑcedēdo ſiue remanēdo poſt deſtructionē illius ſcḋi. ℂ De ꝑceſſione ꝓbat ꝑmū ſpāliter ſic. Ubicūꝗ res tpalis pōt hēre uerā exñtiā realē: ibi poſtꝗ nō fuerit pōt incipe eē ſimpliciter. Sed corpus chri pōt ſimpl'r hēre exñtiaꝫ realē ſub mō exñtie ſacralis. ergo poſtꝗ nō fuit ꝧ pōt ſimpl'r incipe eē. ergo nō opꝫ ad hoc ꝙ ſub ꝧ mō icipiat eē ꝙ ſub alio mō icipiat ēt eē. ℂ Et ſi dicas ꝙ qñ icipit ꝧ opꝫ ꝙ ſil' alibi incipiat. q: ſi eſt inceptio ſimpl'r eſt eē rei in ſe. ꝙ ſi ſil' incipiat in alio nō minus opꝫ ad hoc ꝙ ſit iceptio ſimpl'r ꝙ res icipiat eē in ſe. q: eadē eſt inceptio ſimpl'r rei ſic eſt idē ſimpl'r eius eē. eē aūt ſimpl'r iſti⁹ rei in ſe eſt ipius ſub eē nāli. ℂ Dec rñſio excludit per rōnes ſa

ctas ad ſcḋam ꝯnē: q: ſi eque hēt exñtiā realeꝫ ſub iſto mō ſicut ſub alio ex ꝑma rōne. ꝛ illa nō dependet ab alio mō exiſtēdi ex rōne ſcḋa. ſequit ꝙ pōt hēre ſimpl'r inceptionē ſub iſto mō ſacrali: abſꝗ ꝧ ꝙ hēat iceptionē ſub illo. ℂ Eodem mō pōt argui ad correlariū de deſinē eē: q: ubicūꝗ res tpalis hꝫ uerā exñtiā dū ibi manet nō oino deſinit quōcūꝗ deſinat ſub alio mō. ℂ Cōtra ꝑmū correlariū infero hoc incōueniēs. ergo illud corpus poſſet incipe eē poſtꝗ fuit. Nā in icarnatione icepiſſet illud corpus eſſe. ꝛ tñ ꝑus fuiſſet uere ſi euchariſtia fuiſſet uera. ℂ Cōtra 2ᵐ ſil'r arguo: q: tūc idē corpus deſineret eē poſtꝗ deſiſteret eē. ꝓbo: q: deſinēdo eſſe ſub mō nāli deſineret eē. ꝛ tñ maneret ſi euchariſtia uere maneret. ꝛ tūc poſſet ēt deſinē eē ſub euchariſtia. ℂ R° ꝙ neutra ꝯñtia ualet. q: hñs eſſe ſimpl'r ſi incipit ſub alio mō manēs nō incipit niſi ſm qd. ꝛ ſimpl'r manens ſi deſinit alicubi ſub alio mō nō deſinit niſi ſm qd. ℂ Ad rōnē de incarnatione dico ꝙ poſſibile eēt illud idē corpus fuiſſe formatū de ſanguinib⁹ ỽginis. ꝛ hoc ſub mō eēndi nāli nō obſtāte ꝙ euchariſtia ꝑceſſiſſet uera. ſed illa formatio nō fuiſſet tūc inceptio corpis niſi ſm qd. ſicut mō cōuerſio panis in corpus nō eſt inceptio corpis niſi ſm qd: ꝛ tota rō eſt: q: qḋ ſic incipit preabet eē ſimpl'r. ℂ Sil'r dico ad 2ᵐ ꝙ deſitio corporis ſub mō nāli nō eēt deſitio niſi ſm qd. ſi tamē maneret idē corpus hñs eādē exiſtētiā realē ſb mō ſacrali. ℂ Et ſi obiicias. fuit nūc inceptio corporis ſimpl'r in cōceptione chri. ergo ſil'r fuiſſet inceptio ſimpl'r ſi in euchariſtia ꝑceſſiſſet. nā nō fuiſſet minus uerū eē corpis chri ſub mō nāli tūc ꝗ nunc. ꝛ per ꝯñs acgrēdo illud eē nō fuiſſet minus uera iceptio corpis accipiētis tale eē. ℂ R° inceptio ſimpl' regrit nō tñ ꝙ ſit acceptio eē ſimpl'r ei⁹ qḋ dr̄ incipere. ſed ꝙ ſit ad ꝑmū eē eius. nūc aūt fuit in icarnatione acceptio nō tñ eē ſimpl'r corpis ſed ēt primi eē. tūc aūt fuiſſet iceptio eē ſimpl'r ſub mō vno: nō tñ ꝑmo. q: ꝑceſſiſſet ideꝫ eē ſimpl'r ſub alio mō. ꝛ ideo tūc fuiſſet iceptio ſm qd: mō aūt ſimplicit'. ℂ Si ỽo arguas de deſitione: q: ſi deſitio ſub mō nāli eſt deſitio ſimpl'r. nā illa corruptio ē corruptio ſimpl'r. ꝛ hoc ubicūꝗ q̄re ſi nō corrūpat hic g̃ manet poſtꝗ corruptū eſt. ℂ R° nulla ꝯdictoria ſunt de eodē ꝯcedēda ꝓpter diſtinctionē iſtoꝝ modoꝝ eſſendi ut dicet ſtatim. ſi ergo loq̄ris de corruptione que eſt ſepatio ptis a pte ſicut corpis ab aia. ul' forme corpeitatis a mā. ſi talis corruptio eſt exñtis ſb tali mō: eſt ēt eiuſdē ſub q̄cūꝗ mō. alioqn eadē forma ſil' informaret idē ꝛ nō iformaret. ꝛ per ꝯñs nō poſſet corpus chri ſub mō nāli fieri inaiatū qn fieret ſub ſacro inaiatum ꝛ ecōuerſo: nec ēt reſolui in māꝫ ſepata forma corpeitatis hic qn ibi fieret tale ſub mō ſacrali. nec ecōuerſo. ſed ſi loq̄mur de corruptione ptiū totali. i. deſitione totius exñtis ſb iſto mō: ꝛ ſub iſto mō bñ poſſet deſinere eē ut hic non deſinēdo eē ibi ꝛ ecōuerſo. q: totū pōt deſinere habere vnū modū ſue exiſtētie retinēdo ſibi aliū modum: ſub quoꝝ modoꝝ utroꝗ uere tota iſta exiſtētia ſaluat. ℂ Ex hoc ſequit correlariū. ſ. ꝙ per corruptionē quam nā poſſet facere in corpe chri. ſ. ſeparādo partē a pte neceſſe eēt ſeparationē fieri ptium huius rei eodē mō hic ꝛ ibi. ſed per illā deſitionem quā poſſet deus de potētia abſoluta facē non qdē eſſe rei ſimpl'r: ſed rei ſub iſto mō poſſet res illa nō hēre iſtū modū eēndi. ꝛ tñ hēre illū. ℂ Et ſi

Marginal notes: a.l.ſanguis nō eē niſi ſel' in euchariſtia que eſt vnū ſacrm. — Tex. c. 9. ꝛ 17. — a.l.4° — a.l.res corporis chri. Tho. a.l.maior. — a.l.quia. — a.l.uere. — a.l.ꝓbōne.

obijcit ꝯtra iſtud q: illud qd nihil eſt in ſe nihil eſt in altero. ergo ſi corpus chr̄i nō hēret in ſe exñtiā i. ſub mō nāli nō poſſet habere eā ſub ſacr̄o. ¶ Dico ſi in ſe intelligat interimēdo uel p̄ſcindēdo oēm modū eēndi in aliquo. minor eſt falſa. nā corp⁹ chr̄i eque uere hēt eſſe ſuū reale ſub mō exiſtēdi in alio ſicut in ſe. ſi aūt intelligat in ſe nō p̄ſcindēdo ſȝ ponēdo ꝓpriā exñtiā huius realē. ꝯcedo maiorem. ꝛ tūc dico ꝙ ſi corp⁹ eſt tm̄ in eucharíſtia non ſequit ꝙ nō ſit hoc mō in ſe. q: ita uerū eē hēt iſto mō i ſe in eucharíſtia ubi eſt ſub ſigno. ſicut in celo ubi eſt nō ſub ſigno. ¶ De ſcdo mēbro diſtinctionis. ſ. de neceſſitate ſm qd ſupponat. ſ. exñtia ſbcti ꝯñtio eſt hec ꝯcluſio. ꝙ neceſſe eſt iſto mō eaſdē ꝓprietates ꝛ ptes ineſſe corpi ſub iſto mō eēndi ꝛ illo. ꝓbatio q: nullū abſolutū deſinit eē in aliquo adueniēte ſibi p̄ciſe nouo reſpectu extrinſeco. ꝓprietates ꝛ partes in corpe ſunt uere abſoluta. ſed p̄ñtia iſta in eucharíſtia eſt tm̄ reſpect⁹ extrinſecus adueniēs. ergo ꝛc. ¶ Hic ēt poſſet argui ſm illa que dicta ſunt q. 2. huius di. q: abſolutū nō uariat ꝓpter uariationē reſpectuū ubi uel ſibi ſi̇l'ium. ergo nō uariat abſolutuȝ aliqd in corpe chr̄i ꝓpter ubi in celo: ꝛ ſm iſtā p̄ñtiā in eucharíſtia que aſſimilatur reſpectui ubitali. Maior p̄me rōnis ꝓbat: q: nō eſt formaliſ repugnātia talis reſpect⁹ ad ubi per exñs. nec etiā v̄tualiſ eo mō quo paſſio ꝯ̄ria repugnat ſbcto ut frigus igni. q: oppoſitū iſtius reſpect⁹ nō orit ex p̄ncipijs abſoluti. tūc eni ille reſpect⁹ nō eēt ꝯtingēter inhērēs: nec extrinſecus adueniēs. ¶ 2° ſic. q: abſolutū nāliter p̄us ineſt cui ineſt q̄ȝ reſpect⁹ fundatus in illo abſoluto: ꝛ maxime extrinſecus ꝛ ꝯtingēter adueniēs. ergo in illo p̄ori anteq̄ȝ intelligat corpus hēre iſtū reſpectū nouū in eucharíſtia habebat quātitatē ꝛ q̄litatē ꝛ oia abſoluta que ſunt in eo. aliogn enim ſequeret ꝯ̄dictoria ſimpl'r eē uera de eodē. nā iſta affirmatio ꝛ negatio non poſſet dici ineē ſm diuerſa. puta ſm hoc ubi ꝛ illud ul' p̄ñtiā hāc ꝛ illā. q: ſicut affirmatio iſta nō eſt nata ineſſe ſm ubi ita nec negatio eꝯuerſo. ¶ Hic poſſet plane ſic argui. De eodē ſm idē nō ſunt ſimpl'r uera ꝯ̄dictoria. ꝛ nō op; addere ad idē q̄ñ illud p̄dicatū eſt abſolutū. Corpus ſi h nō hēt abſoluta: ꝛ ibi hēt. hoc eſt idē ꝛ ſil' ꝛ ſm idē. ¶ Due p̄me ꝯditiones patēt. ꝓbatio tertie. q: nihil aliud eſt h ꝛ ibi niſi ubi ꝛ ubi. ſed nec affirmatio abſoluta nec negatio ineſt ſm ubi. qd patet: q: poſito ꝙ corpus beatū pōt local'r moueri hic ꝛ ibi nō pro tāto: q: iſta iſūt ſm ubi aliud ꝛ aliud. tūc eſt fallacia ꝯ̄ñtis arguendo ſic. nō mouet hic. ergo non mouet: lȝ teneat gr̄a mā̄e: ꝛ ſil'r ſi idē hēret duas ſupficies ſm vnā poſſet eē albū ſm aliā nigrū. ꝛ nō eēt ꝯ̄rietas nec ꝯ̄dictio: q: nō ineēnt ſm idē. ſed de abſoluta affirmatione ꝛ eius negatione. ſi inſunt eidē in quo nō ſit differētia niſi tm̄ reſpectuū: manifeſtū eſt ꝙ ſm idem inerūt: q: illi reſpect⁹ nō poterāt eē rō ſm quā affirmatio uel negatio ineſſet: q: reſpectus eſt poſterior naturaliter abſoluto.

Ad argumenta

p̄ncipalia. ¶ Ad p̄mum dicēdū ꝙ qui teneret iſtā maiorē ꝙ nihil poſſet eē alibi manens in ſuo loco p̄ori niſi per ꝯuerſionē alterius in illū neceſſe hēret gloſare illā ꝓpōnem de eo qd p̄mo incipit eē alibi. ꝛ dicere ꝙ ꝓprietates incipiūt eſſe h ꝯcomitāter: nō aūt p̄mo. ¶ Sed ꝯtra hoc p̄mo. q: ſaltē habet ꝙ aliqd eſt hic ſine ꝯuerſione alicuius in ipm. ꝛ per ꝯñs ꝯuerſio ſiue ꝓpria mutatio nō eſt ꝓpria rō formalis nec p̄ciſa ad eēndū h. ¶ Et p̄terea alia eſt p̄ñtia aie hic: ꝛ corpis: q: aliud ꝛ aliud fundamētū. ergo p̄ter illā p̄ñtiā qua formaliter corpus eſt hic: op; dare aliā qua aia formal'r ſit h. ꝛ iſta nō habet per ꝯuerſionē. ergo maior eſt falſa. ¶ R̄n° q̄ ꝙ mihi nō eſt difficultas. q: dictā maiorē nō credo uerā: ut dictū eſt. j. q. huius di. nec eni ꝯuerſio eſt rō talis p̄ñtie: nec ꝓpria mutatio ad talē p̄ñtiā. ſed ſola v̄tus diuina per mutationē illaȝ que nō eſt ꝯuerſio facit illud qd eſt alibi hēre iſtā p̄ñtiam h. ꝛ hoc pōt facere ita de pte corpis ꝛ ꝓprietatibus ſicut de toto corpe. ¶ Ad 2^m ſi tenet ꝙ corpus qd eſt p̄mū ſignatū ſp̄ei panis nō ꝯtinet per ſe ſanguinē tanq̄ȝ aliqd eius iuxta illud qd dictum eſt ſup̄ declarādo ſuppoſitū. tūc facilis eſt r̄nſio. q: tm̄ mō eſt ſanguis ꝯcomitāter ſub ſpe panis. ꝛ tūc nō eſt ibi bis ex vi ſacr̄i. nec tm̄ fruſtra eſt ꝯcomitanter ſub ſpe panis: cum ſit ſub ſpe vini ex vi ſacr̄i. q: hoc eſt ad ſaluādū v̄itatē rei ꝯtēte: que ubicūq̄ȝ ponat ſemp hēt eadē abſoluta. nec ſequit ꝙ icipit eē hic poſtq̄ȝ fuit hic loquēdo de eodē mō eēndi. p̄fuit enim hic ꝯcomitāter ꝛ icipit hic eē ex vi ꝯſecrationis. ¶ Si aūt teneat ꝙ ſanguis eſt per ſe ps corporis ut corpus eſt p̄muȝ ſignatū ſp̄ei panis. tunc op; dicere ꝙ bis eſt hic ſanguis ex vi ſacr̄i. ſed adhuc nō eodē mō. q: ſub ſpe vini eſt per ſe ꝛ primo. q: p̄mū ſignatū ei⁹. Sub ſpe v̄o panis eſt per ſe: ſȝ nō p̄mo. imo aliqd p̄mi ſignati. nec tūc eſt fruſtra: q: per ſe eſt ſub ſpe panis: ut ſaluet v̄itas rei ꝯtēte p̄mo: nec icipit eē poſtq̄ȝ eſt eodē mō eēndi: ſed incipit eē p̄mo: poſtq̄ȝ nō fuit p̄mo: lȝ per ſe habuerit ibi eē. ¶ Ad aliud ar^m dico ꝙ poſitis extremiſ nō op; relationē extrinſecus adueniētē neceſſario ſequi. ¶ In hoc enim differt a relatione ꝓprie dicta ſeu reſpectu intrinſecus adueniēte. p̄ñtialitas autē iſta eſt reſpectus extrinſecus adueniēs. ¶ Ad aliud lȝ abſolute poſſet corpus chr̄i poni eē ſine alijs. puta ſine aia: ꝛ ſine alijs. tm̄ poſita exñtia corporiſ alibi cū iſtis ꝓprietatib⁹ ꝛ ptib⁹. nō pōt hic eſſe ſine illis: ꝓpter ꝯ̄dictionē de affirmatione ꝛ negatione abſoluti ſub duob⁹ reſpectibus. ¶ Ex iſta ſolutione appet qd eſt in eucharíſtia p̄mo ut ſigtuȝ ꝛ ꝯtētū: ꝛ qd eſt ibi nō p̄mo ſed ꝯcomitāter. q: illud ſine quo p̄mū ſignatū nō hēret eē mō nāli. ꝛ etiaȝ poſſet dici ꝙ nō eſt neceſſe poſita exñtia corporis hic ꝛ ibi. ꝙ illa que inſunt corpi ſub vna exñtia inſint ſibi ſub alia. loquēdo etiā de formis abſolutis. nec tm̄ ſeqtur ꝯ̄dictio. ſ. ꝙ ſit quātū ꝛ nō quātū. immo eſt quātū hic. ſed nō quātitate que ſit hic. ſed quantitate que eſt in celo. ¶ Pro hoc eſt rō talis. ꝗcūq̄ȝ ꝯtingēter ꝯiūgunt inter ſe ꝛ eidem. 3° pōt vi. a illoꝝ ꝯuenire illi tertio abſq̄ȝ hoc ꝙ aliud conueniat eidē. ſed p̄ñtia ſub̄e hic ꝛ p̄ñtia quantitatis ei⁹ ꝯtingēter ꝯiūgunt ꝛ inter ſe ꝛ reſpectu tertij qd eſt corpus quātū. ergo pōt corpus manere quātuȝ poſita vna p̄ñtia ſine alia. maior videt plana: quia nō eſt rō inſeparabilitatis coꝝ ex parte coꝝ inter ſe: cum ꝯtingēter ꝯiūgant. nec ex parte tertij: q: ꝯtingēter ꝯiūgunt illi tertio. minor ꝓbat. patet eniȝ ꝙ p̄ñtia ſub̄e corpis ꝛ p̄ñtia quātitatis ei⁹ eſt alia ꝛ alia: ꝛ neutra ſimpl'r includit alteram q: neutra eſt de per ſe eēntia alterius. nec per ſe cauſa eiuſ. ergo ꝯtingēter ꝯiungunt inter ſe. Probo etiā ſecundam partē minoris. ſ. ꝙ ꝯtingēter ſe habēt ad hoc tertiū qd eſt corpus eē quātū. q: forma abſoluta p̄ius naturāl'r p̄ficit ſuū p̄fectibile q̄ȝ huius p̄fectibile uel ipſa forma hēat reſpectū extrinſecus adueniētē: ꝛ iſtud eēt euidētius ſi argueret de corpe ꝛ aia. nā ꝯiūctio aie ad corpus reqrit ad exñtiā ſub̄e ꝯpoſite. Illa aūt ſub̄a ꝯpoſita p̄uſ eſt nāliter quocūq̄ȝ reſpectu extrinſecus adueniēte. ergo ſub̄a ꝯpoſita uel quāta ſeu corpus aiatū nō hēt hāc p̄ñtiam uel illā: ꝛ hoc ad aliqd extrinſecū ab iſtis niſi ꝯtingēter ſibi adueniētē: ꝛ ſicut poſterius nāliter. ¶ Ex hoc breuiter poſſet ſic argui. qd pōt eē ſine aliqbus ꝯiūctis: quoꝝ ꝯiūctio eſt ꝯtingēs: pōt eē ſine altero illoꝝ p̄ciſe. Corpus aiatū uel ſub̄a quāta pōt eē ſine duabus illis p̄ñtijs. ſ. p̄ñtia hui⁹ ptis ſp̄ei eucharíſtie: ꝛ p̄ñtia illius ptis ꝛ ille due p̄ſentie ꝯtingēter ꝯiūgunt: q: neutra eſt per ſe cā alterius. ergo ꝛ ſub̄a q̄ta uel corpuſ aiatū pōt eē cū vna p̄ñtia ſine alia. ꝛ tūc nihil aliud eēt niſi ꝙ quātitas informaret ſuū p̄fectibile. ſed nō hēret duplicē p̄ñtiā ſicut hēt ſuū p̄fectibile. ꝛ ita ſuum p̄fectibile eſt quātum utrobiq̄ȝ. ſed nō quātitate p̄ñte utrobiq̄ȝ. ¶ Cōtra. ubicūq̄ȝ corpus eſt quātū hēt ibi illō qd eſt formale p̄ncipiū eēndi quātū. ſed nō hēt ibi illō niſi illud ſit ibi p̄ñs. ergo ꝛc. ¶ Itē q̄le eſt aliqd h tale eēt circūſcripto per poſſibile uel ipoſ'e oi alio eē. ſed ſi circūſcriberet quātitas ſub eē nāli corpus iſtud nō eēt quātū. ergo ipm ut hic nō eſt quātum. ¶ Itē res eucharíſtie poſſet ibi ueraciter ꝯtineri abſq̄ȝ hoc ꝙ hēret alicubi eē mō nāli. patet ex p̄mo ar^{lo} huiuſ ſol'onis. ſed ſi nuſq̄ȝ alibi eēt ſola res hic ꝯtēta eēt ſub̄a. ergo ipſa nō eſt quāta. ꝛ q̄lis tunc eēt ſȝ formā abſolutā talis eſt nūc. ergo ꝛc. ¶ Ad rōnē illā in ꝯ̄riū de ꝯtingēti ꝯiūctione p̄ñtiarū inter ſe ꝛ eidē tertio ꝯpoſito ex ptibus abſolutis.

R̄nſio ¶ R̄n° ꝛc. Ad p̄mū dici pōt diſtinguēdo maiorē. aut itelligit ꝙ hēt ibi quātitatē informātē: ꝛ ſic ꝯcedo: aut p̄ñtē: ꝛ ſic nego. ¶ Ad 2^m dico ꝙ quātitas ſemp ineſt corpi q̄lectūq̄ȝ hēat: imo lȝ non hēat quātitatē ut hic p̄ñtē. hēt tm̄ ipſam informātē ꝛ ſic eſt quātū. ¶ Ad 3^m dico ꝙ corpi chriſti eēt quantum lȝ nō modo nāli nec quātitate p̄ñte: ſed quantitate inherente. Queſtio. V.

aliorum. D ſecūdum ſic ꝓceditur ꝛ arguit ꝙ non quecūq̄ȝ actio imanēs que ineſt chriſto nāliter exiſtēti inſit ſibi ſacral'r in eucharíſtia exñti: q: nec auditio nec viſio: ꝛ ſic ul'r de ſenſatione. ꝓbat p̄mo: q: obiectū nō eſt ſibi p̄ñs in debita ꝓportione reqſita ad talē actum loquēdo de obiecto qd eſt ſibi p̄ñs ut in celo. ¶ 2° q: organū nō hēt hic modū extēſiuū ſub quo ꝛ nō aliter eſt receptiuū ſenſationis. ¶ 3° q: inter oculum ut hic. ꝛ obiectū ut in celo eſt obſtaculū ꝓhibēs mul'tiplicationē coloris uel lucis. ergo ꝛc. ¶ 4° q: h nō ſentit ea que ſunt hic p̄ncipia. ergo nec mltō minus aliqd aliud ſenſibile. Añcedēs ꝓbat: q: organū ſenſus nō eſt hic ſub mō reqſito ad ſenſationē. ¶ Cōtra. q: tūc ſil' eēt vidēs ꝛ nō vidēs idē obiectū. ꝛ eodē mō de alijs ſenſationib⁹. ꝯñs eſt falſum q: ꝯ̄dictoria ſimpl'r ineēnt eidē. Euidētia hui⁹ rōnis patet ex ſol'one. q. p̄cedētis ar^{lo}. 2. ¶ Item opatio eſt p̄fectio potētie opatiue: ꝛ in ipſa ꝯſiſtit btitudo ipſius potētie. Ipſam etiā ꝯſeqtur delectatio ꝓportionata p̄fectioni opationiſ. patēt hec oia ex. 10. ethi⁹. ergo ſi oculus chr̄i ut hic careret viſione quā hēt in celo careret hic ſua ꝓpria p̄fectione. ꝛ hec ē btitudo eius eo mō quo viſus dī btificabilis. Careret etiā delectatione ꝯñte illā opationē p̄fectā: ꝛ tūc ſequeret ꝙ oculus ut hic eēt miſer ꝛ cū dolore ꝛ triſtitia. q: qd tollit delectationē eſt doloroſuȝ ꝛ triſte. ꝛ tūc ſimpl'r eēt ꝯtra appetitū nālem ſenſitiuū qd haberet eſſe in eucharíſtia.

Reſpondeo.

Primo dī aliqd ineē chr̄o ut hic: qd ſibi ieēt ſi nuſq̄ȝ alibi eēt niſi hic. ꝯcomitāter aūt dī aliqd ſibi ieſſe hic qd p̄mo ineſt ſibi ut alibi. ꝛ ex hoc ſibi ieſt ut h pp idētitatē ſbcti ꝛ forme. ¶ Scdȝ hoc ergo eſt p̄ᵃ ꝯcluſio. ſ. ꝙ chr̄o ut hic ꝯcomitāter ieſt ois opatio que p̄mo ſibi ineſt ut in celo. ¶ 2ᵃ ꝯcluſio eſt ꝙ nulla ſenſatio pōt p̄mo ineſſe chr̄o ut in ſacr̄o. ¶ 3ᵃ ꝙ opatio ſp̄ualis ut itellect⁹ ꝛ uolūtatis pōt p̄mo ineſſe chr̄o ut in eucharíſtia. ¶ Prima ꝯcluſio ꝓbat p̄mo in ul'i per hoc ꝙ nullū abſolutū deſinit eē in aliquo ꝓpter nouū reſpectū extrinſecus adueniētem. opatio aūt eſt forma abſoluta ut oſtēſuȝ eſt in p̄mo li. di. 3. ergo ꝓpter p̄ñtiā nouam que eſt reſpectus nouus extrinſecus adueniēs non deſinit illa opatio ineē ſuo ſubiecto. Euidētia huius rōnis poteſt hēri ex fine ſol'onis p̄cedētis qōnis. ubi iſta rō diffuſius ptractat. ¶ Dicūt qdaȝ ad hoc ꝙ maior eſt uera de forma ſimpl'r abſoluta. opatio auteȝ nō eſt ſic abſoluta: q: reqrit reſpectū potētie ad obiectū. ¶ Cōtra. etiā alie quātitates ul' q̄litates in ſuo fieri depēdēt ab approximatione agētis: ut patet de calore ꝛ frigore ꝛ alijs q̄litatibus ad q̄s eſt alteratio. ꝛ tm̄ in eē ſuo ſunt ſimpl'r abſolute. ſil'r opatiōeſ in ſuo fieri nō reqrunt talē reſpectū. ꝛ hoc ubi inſiunt ꝯcomitāter ꝛ nō p̄mo. Apparet eniȝ ꝙ ſi corpus chriſti in cruce fuit infrigidatū: frigus etiā fiebat in corpe chriſti ut in pixide ꝯcomitāter ſed nō p̄mo. ꝛ ad illud fieri non reqrebat approximatio agētis ad paſſum ibi. ergo a ſimili iſta q̄litas cū ſit in ſe abſoluta lȝ in fieri reqrat p̄ñtiaȝ obiecti ad potētiam: hoc nō erit niſi ubi p̄mo inſit. pōt ergo concomitāter ifieri ſine tali reſpectu. ¶ R̄ndēt ꝙ operatio magis includit reſpectū q̄ȝ alie forme de quibus arguit. puta calor frigus ꝛ hi⁹. q: ille tm̄ reqrūt reſpectū agētis ad paſſum. ꝛ hoc ubi inſūt p̄mo: ſed poſt ſuū fieri in eē ꝓprio nō reqrūt hi⁹ reſpectū: ſed opatio eſt in ꝯtinuo fieri. ꝛ ideo reqrit ꝯtinuā approximationē potētie ad obiectū. Et ex hoc videt ꝙ magis repugnet iſti in fieri uel in eſſe ſine tali reſpectu q̄ȝ calori. ¶ Dico ꝙ lȝ ſit in fieri ꝯtinue tm̄ nō ſeqtur qn ꝯcomitāter poſſit ineſſe ꝛ ꝯtinue infieri ſine obiecti p̄ñtia uel approximatione. ſicut enim calor pōt infieri corpi in eucharíſtia ſine approximatione agētis: ut ibi. ita ſi eē caloris eſſet in fieri ſemp poſſet cāri calor in corpore in hoſtia. ꝛ tm̄ ſine tali approximatione. Nō eniȝ magis reqrit ꝯtinuus reſpectus ad fieri ꝯtinuū q̄ȝ ad fieri trāſiēs reſpectus p̄ tūc p̄ſens. ¶ Et ſi obijcias ad opationē reqrit reſpectus ad obiectū: nō tm̄ ut eſt cauſa in fieri. ſed cū hoc reqrit obiectū in ratione terminātis. ſicut ergo impoſſibile eſt opationeȝ eſſe ꝛ nō terminari ad obiectū: ſic impoſſibile eſt ꝙ alicubi inſit: ꝛ ut ibi nō terminet ad obiectum p̄ſens. ¶ Dico ꝙ nō oportet obiectū in ſe eē preſenſ ꝓpter terminationē actus: ſed tm̄ ꝓpter cāionem ita ꝙ q̄ñ eſt aliq̄ cauſa ſufficiēs ipſius actus nō requirit p̄ñtia obiecti ꝓpter terminationē. ſicut patet de vidēte creaturā in eēntia diuina. ſi eēntia eſt cauſa illius viſionis nō reqrit illud obiectū ad qd terminat hec viſio p̄ñs ꝓpria p̄ñtialitate. ¶ 2ᵃ ꝓ-

Margin notes (printed):

a.l. ꝓpter.

a.l. Sȝ corp⁹ hic aliqd abſolutū h ꝛ nō hic ibi ſil'r ſimul ꝯ̄dictoria ō eodē ꝛ ſil'r ſm idem.

a.l. Cōuerſio nō eſt ꝓpria rō formaliſ nec p̄ciſa mutatio ad eēndū hic.

a.l. p̄terea ut hic.

Cap. 4.

a.l. eſſet.

Universidad de Deusto Biblioteca

baẗ hec ꝑma cõcluſio in ſp̄ali.q: oīs intellectio in eſt chriſto ibi ⁊ hic. Sed ſi aīa chriſti intelligeret p̄ciſe ſm modū intelligendi aīe viatoris non haberet intellectionē intuitiuā iſtius obiecti ſine ſenſatione cõcomitãte eiuſdē.ergo cum illā intellectionē haberet eãdem hic ⁊ ibi: ſequiẗ ꝙ etiā ſenſationē requiſitā ad ipſam haberet hic ſicut ibi. ¶ 3° probaẗ ſic.q: paſſio appetitus ſenſitiui utpote dolor eadē infuiſſet hic ⁊ ibi.ergo ſenſatio ꝯadē.añcedēs ꝓbatur:q: mors ſecuta fuiſſet hic ſicut ibi.ibi aūt ſequebaẗ ad dolorē imoderatū.ergo ⁊ hic.ꝯñtia ꝑma ꝓbaẗ:q: nõ eſt idē effectus ſine eadē cauſa: ⁊ h̄ non ponēdo miraculū: ⁊ loquēdo de cā nāli p̄ciſa.dolor eſt effectus ſenſationis uel obiecti nõ niſi ſenſati.ḡ nõ pōt eſſe idē dolor ſine ſenſatione eadē abſq; miraculo. ¶ Rñdēt qdā ꝙ actus imaginationis ſufficeret ad hoc in chriſto.ſ.ad illū dolorē. ¶ Cõtra hoc duplr.ꝑmo q: rñſio deſtruit ſe.nõ enim poſſibile eſt actū imaginationis ineſſe cui actus ſm ſenſum nõ pōt ineſſe:q: imaginatio eſt motus factus a ſenſu.2.de aīa. ¶ 2° q: imaginatio nõ eſt cā dolo-
T.c.160. ris eiuſdē ſm ſpēm.cuius cā eſt ſenſatio exterior. alioqn ſomniãs doleret dolore eiuſdē ſpēi cum dolore vigilãtis. ¶ 2ª cõcluſio p̄ncipalis ꝓbatur ſic. q: organū ſenſus nõ eſt in corp̄e chriſti in euchariſtia ſub mõ illo qui req̄riẗ ad hoc ꝙ imuteẗ ab obiecto.q: opꝫ ꝙ tale habeat modū quãtitatiuū.⁊ ſic ſit localiter in loco ad hoc ut patiaẗ a corpore obiecto.ſilr ei ut in euchariſtia nõ eſt obiectū approximatū.ita enim eſt hic p̄ñs cuicūq; corpori ut agenti:ac ſi nõ eſſet p̄ñs.q: ſic hic eſt:ac ſi nuſq̄ eēt quātum ad rõnem patiēdi a corpore.eſſe enim corpus req̄rit paſſum approximatū ſibi localr.ſic aūtē nõ eſt hic corpus chriſti localiter.ſed ſolū ſpēs eſt hic iſto modo.nec illud eſt magis p̄ñs hic alicui corpi in rõne paſſi q̄ſ ſi angelus eēt hic.ergo nulla ſenſatio pōt ſibi ineſſe ꝑmo ut in euchariſtia exiſtit. ¶ 3ª cõcluſio.ſ.ꝙ opatio intellectus ⁊ uoluntatis ꝑmo pōt ineſſe chriſto ut in euchariſtia.ꝓbaẗ ſic:q: aīa chriſti nūc beata itelligit ſicut angelus quo ad hoc ꝙ nõ depēde. a ſenſibus nec ex ſenſibilibus in intelligēdo.ergo ſicut angelus alicubi exñs poſſet ituitiue intelligere obiectū ſibi ꝓportionaliter p̄ñs: ita aīa chriſti ibidē exiſtēs pōt illud obiectū intueri.ergo aīa chriſti ut hic pōt intuitiue intelligere illa intelligibilia que ſunt ſibi ut hic p̄ñtia ſicut angelus poſſet:utpote intuitiue videre angelū hic p̄ſentē ⁊ aīam ſacerdotis.hec aūt intuitio ineſt anime chriſti ꝑmo ut hic:q: nõ ineſt illi aīe ꝑmo ut in celo ſuppoſito ꝙ imoderata diſtãtia impediat itellectionē intuitiuā creatā.ſic enim angelus exiſtēs in celo intuitiue nõ videt qcquid p̄ſens hic videt ituitiue. ¶ Ex hoc ſeqtur correlarium ꝙ chriſtꝰ ꝓpter ſuū eſſe in euchariſtia nõ tm̄ nõ p̄uaẗ aliq̄ operatione quā habet ut in celo:ſed ut in euchariſtia eſt habet aliquā opationē ꝑmo quā per ꝯñs cõcomitãter habet ut in celo:utpote intellectionē ⁊ uolitionē cuiuſcūq; obiecti cuius angelus hic p̄ſens haberet.⁊ per ꝯñs nõ eſt ad impfectionē ſuā ꝙ ſit in euchariſtia:ſed ad ampliorē pfectionem.

Ex his ad argumēta. ¶ Ad ꝑmum dico ꝙ oīs ſenſatio eiuſdē obiecti que ineſt ſenſui chriſti ut in celo:ineſt eidē in euchariſtia:ſicut ꝓbatum eſt in ꝑma cõcluſione per tres vias. ¶ Ad ꝑmā ꝓbationē in oppoſitū dico:ꝙ non requiriẗ obiectū in debita ꝓportione p̄ñs ad actum ſentiēdi niſi ubi obiectū eſt aliquo mõ cauſa ſēſationis ⁊ hic ut ꝑmo inſiēde. ¶ Ad ſcðam dico:ꝙ organū hoc uere eſt quãtū hic ſicut in celo.⁊ per cõſequēs pōt recipe ſenſationē nõ obſtãte ꝙ ſenſatio nõ recipiẗ abſolute niſi in quãto habēte modū q̄titatiuū:ſed nõ habet hic modū quãtitatiuū.i.coextēſum quãto cui eſt p̄ñs nec replet locū.⁊ iõ ut hic nõ pōt ſibi ꝑmo inſieri ſenſatio.iſte eni modus q̄titatiuus req̄riẗ in organo ad hoc ꝙ ꝑmo ſibi inſiat ſenſatio:ſed nõ req̄riẗ ad hoc ꝙ cõcomitãter ſibi iſiat uel inſit:q: nõ eſt cā neċia recipiēdi ſenſationē huiꝰ modus quãtitatiuus:ſed tm̄mõ cõditio requiſita per cõparationē ad agēs ꝓ trãſmutãs. ¶ Ad tertiā ꝓbationē dico per idē ꝙ obſtaculū nõ eſt obſtaculū niſi ad ſenſationē ꝑmo inſiēdaꝫ uel inſieri. ¶ Ad 2ᵐ arᵐ nego ꝯñtiā.nam añcedēs eſt uerū ex ſecūda ꝯne ſolonis.ꝯñs aūt falſum eſt ex prima ꝯne.ratio defectus ꝯñtie patet ex dictis:q: ad ſentiendū illa que ſunt hic oporteret ſenſationē ꝑmo fieri in oculo ut hic.non enim pōt illa ſenſatio primo inſieri oculo ut in celo:q: illud ſenſibile nõ eſt p̄ñs oculo ut in celo:ſed ad hoc ꝙ inſiat ſenſatio concomitãter alicuius obiecti oculo:ut hic ſufficit ꝙ illud ſit ꝓportionaliter p̄ñs oculo ut alibi ⁊ ut poſſit ſibi ut ibi primo inſieri.ſic aūt eſt de obiectis que ſentit ſenſus chriſti ut in celo. Queſtio.VI.

D tertium ſic ꝓcediẗ ⁊ arguiẗ ꝙ corpori chriſti ut in euchariſtia poſſit ineē motus corpalis.ꝑmo q: vnū ⁊ idē nõ pōt ſilr eē cõtinuū ⁊ nõ ꝯtinuū:q: ꝯtinuitas p̄cedit ubi ⁊ eſt abſolute forma. Sed corpꝰ chr̄i in cruce erat nõ ꝯtinuū loquēdo de diuiſione facta ꝑ vulnera.ergo ipꝫ in pixide erat nõ ꝯtinuū:ſed ſimpliciter diuiſum.ergo de ꝯtinuo fiebat nõ ꝯtinuū. ⁊ per ꝯñs mouebaẗ motu corpali. ¶ 2° ſic. Nutritio eſt ad ſubam.ergo nõ pōt idem ſimul nutriri ⁊ nõ nutriri. Corpus chr̄i nutriebaẗ in exñtia nāli.ḡ nutritū fuiſſet in exiſtētia ſacrāli. Sed nutritio eſt
2.tho°.c.d. mutatio corpalis.ergo ⁊c̃. ¶ 3° ſic. Motis nobis mouenẗ oīa que in nobis ſūt.ergo mota hoſtia moueẗ corpus chriſti in hoſtia:ſed ille motus eſt corporalis:q: ab vno ubi ad aliud ubi.ergo ⁊c̃. ¶ Et cõfirmaẗ:q: impoſſibile eſt aliqd habere aliõ ⁊ aliud ubi ſine omni motu ⁊ mutatione. Corpus chriſti habet aliud ⁊ aliud ubi quãdo hoſtia moueẗ.ergo ⁊c̃. ¶ 4° ſic.ſubiectū hñs diſpõnes requiſitas ad ſuſceptionē alicuius forme pōt illaꝫ recipe. Corpus chriſti hic habet oēs diſpõnes req̄ſitas ad receptionē caloris ⁊ frigoris:q: quecūq; ſunt rõnes recipiēdi iſtas q̄litates in corpore chriſti nāliter exiſtēte:iſte eēdē inſunt corpori chriſti ut hic.ergo corpus chriſti ut hic pōt recipe calorem ⁊ frigus. ⁊ per cõſequens moueri motu alterationis ſm terti-
T.c.8. am ſpeciem qualitatis. ¶ Contra.5.phyꝰ dicitur. Omne qõ moueẗ eſt in loco. Corpꝰ chriſti in ſacro non eſt in loco.ergo ⁊c̃.

Ad intellectum queſtionis premitto diſtinctiones quaſdam.primo de motu. Poteſt enim intelligi ſtricte non dico diſtinguēdo motum cõtra mutationē: ſicut diuiſibile cõtra indiuiſibile:ſed accipiendo motum indifferenter ad mutationē diuiſibilē ⁊ indiuiſibilem.ſtricte tamen accipiẗ ſm ꝙ eſt ad illos terminos ad quos ponit philoſophus proprie fieri mutationē:que ſunt ſuba:quãtitas:qualitas:⁊ ubi

a.l.etiam. T.c.7.⁊.9 pꝫ.5.phyꝰ.pōt enim alio mõ magis extēſiue accipi ꝓut dicit quãcūq; acceptionē cuiuſcūq; noue forme ſiue abſolute ſiue reſpectiue: ⁊ ſiue reſpectꝰ ptinentis ad ubi ꝓprie uel per quandā ſilitudinē uel reductionē.cuiuſmodi reſpectus eſt p̄ñtialitas corporis chr̄i hic ſub ſpecie.ut tactū eſt in.j.q.huiꝰ di. ¶ Diſtinguo 2° ꝙ corpus chr̄i pōt intelligi moueri motu ſic uel ſic ſumpto ꝑ uel ꝯcomitãter. ⁊ ratio mēbrorum huius diuiſionis pꝫ ex ꝑnº ſolonis qõnis precedētis. ¶ 3° diſtinguo ex parte agētis:q: corpus ſic uel ſic moueri tali uel tali motu pōt intelligi uel a virtute creata uel imediate a deo.ſꝫ hoc ḡ ſtabit ſolutio qõnis in ſex ꝯnibꝰ. ¶ Prima eſt iſta Corpus chriſti ut in euchariſtia nõ pōt moueri ꝑ motu uel mutatione ꝓprie dicta a virtute creata. ¶ 2ª eſt iſta.ꝙ pōt ꝑ moueri motu ꝓprie dicto imediate a deo. ¶ 3ª eſt iſta.ꝙ pōt moueri ⁊ moueẗ ꝑ motu extenſiue ſumpto. ¶ 4ª eſt iſta.ꝙ iſto mõ ⁊ iſto motu non moueẗ niſi imediate a deo. ¶ 5ª eſt. ꝙ pōt ꝯcomitãter moueri ⁊ moueẗ omni motu ad formā abſolutā quo moueẗ ꝑ ut in celo: ⁊ ab eodē agēte a quo ibi moueẗ. ¶ 6ª ⁊ ultima eſt.ꝙ nõ mouetur ꝯcomitanter motu locali quo moueẗ ꝑ ut in celo:nec aliquo motu ſilī motui locali. ¶ Prima ꝯcluſio ꝓbaẗ ſic.q: nulla virtꝰ creata agit circa corpus nõ ſibi ꝓportionalr approximatū ſm locum. corpus chr̄i eſt hic nõ ut in loco: ⁊ ꝑ ꝯñs nulli approximatū ſm locum:imo tm̄ illa ſpēs ſub qua eſt approximaẗ cuicūq; agēti illa approximatiõe que
a.l.nulla pōt hēri ad iſtud ubi. Dixi aūt oīs ṽtus creata:q: etſi manifeſtius ſit de corpore q̄ſ de angelo:tm̄ angelus ſi agat circa corpus realiter trãſmutãdo illõ realiter ſibi approximaẗ localiter uel ſaltem hēt localem exñtiam:q: virtus eius nõ pōt eē ad aliquē motū in corpore niſi p̄ſuppoſito ubi illiꝰ corporis. ¶ 2ª ꝯcluſio ꝓbaẗ per 4ᵃᵐ rõnem factā ad ꝑmā partē:q: oēm diſpõnem neċiam ad recipiendū calorem habet corpus chr̄i ut h̄:quā hēt ut in celo.ḡ ſibi ut h̄ nõ repugnat recipere calorē eſto per poſſibile uel ipoſſibile qõ nuſq̄ alibi eſſet. ⁊ per ꝯñs cū virtus diuina oēm formā poſſet iprimere paſſo cuius paſſum eſt receptiuū:ſequiẗ ꝙ deus pōt corpꝰ ſuum ut h̄ trãſmutare ꝑ ad calorē. ¶ 3ª ꝯcluſio pꝫ. q: tenemus ꝙ poſt ꝯſecrationē ubicūq; eſt hoſtia ibi uere eſt corpus chr̄i.ḡ ꝑꝑ p̄ñtiā vniformē corporis ad hoſtiā que hoſtia hēt aliā ⁊ aliā p̄ñtiā localem ꝑ ad aliud ⁊ aliud ꝯtinens ſequiẗ ꝙ corpus chr̄i hēat aliā ⁊ aliā p̄ñtiā ad aliud ⁊ aliud ꝯtinēs:
a.l.hic. hec aūt alia ⁊ alia p̄ñtia non eſt ſine mutatione ſic extenſiue ſumpta. ⁊ iſto mõ ineſt ꝑ corpori ut h̄:q: nullo mõ corpus chr̄i ut in celo hēt iſtā p̄ñtiā:imo neutrā. ¶ Et ſi queras poſſet ne hēre aliā ꝯ aliam preſentiā ⁊ nõ tm̄ reſpectu ꝯtinētis.ſ.ſpēi ita ꝙ [illegible] p̄ñtialitas reſpectu ꝯtinentis ſpēm:lꝫ reſpectu ſpēi nõ hēret aliā p̄ñtiā ⁊ incipet hēe nouā p̄ñtiā reſpectu alterius. Dico ꝙ nõ eſt ſimplr neċiū illud corpus eē p̄ſens ſpēi:ſed tm̄ ex ordinatione diuina de qua certificauit eccl̄iam.poſſet ḡ deꝰ de potētia abſoluta facere corpus ſuū nõ eſſe p̄ſens ſpēi iſto mõ manēte ſpecie: ⁊ facere ipm̄ iſto mõ p̄ſens aeri circūſtãti hoſtiā: ⁊ etiā ſucceſſiue nūc vni parti aeris: nūc alteri: ⁊ ſic trãſferre corpus de loco hoſtie uſq; ad quãcūq; partē vniuerſi. ⁊ ſemꝑ ſub eodē modo exiſtēdi nõ localiter cū alio corpore replēte locū. ¶ 4ª ꝯcluſio ꝓbaẗ:q: qõ nullo mõ hēt virtutem motiuaꝫ ſuꝑ aliud q̄ñ illud eſt per ſe nõ mouet illõ per accidēs q̄ñ eſt cum alio cū quo nõ facit vnū ſic actus ⁊ potētia:ſed virtus creata oīno nõ pōt ſuꝑ corpus chr̄i in ſe ſub iſto mõ exiſtēdi ad mouēdū ipm̄.ergo q̄ñ eſt cū alio reſpectu cuiꝰ nõ eſt ſic potētia nec ſic actꝰ ſequiẗ ꝙ eadē virtꝰ nõ poterit corpꝰ illud mouere etiā per accidēs.ſic aūt eſt cū hoſtia: q: pꝫ ꝙ ſpēs non eſt forma eiꝰ:nec ipm̄ forma ſpēi. Si maior iſta negeẗ:q: graue exñs in naui moueẗ a mouēte nauē.lꝫ graue nõ ſit forma nauis:nec ecõuerſo.inſtãtia nõ eſt ad ꝓpoſitū:q: virtꝰ motiua illius poſſet ſuꝑ graue per ſe:ſi graue per ſe eſſet:iõ aūt addidi in maiori:quorum neutrū eſt actꝰ alteriꝰ: q: ⁊ ſi aliqd qõ eſt actus alicuiꝰ nõ poſſet ꝑ ſe moueri ab aliquo:tm̄ pōt moueri per accidēs ab eodē potēte mouere totū cuiꝰ eſt iſte actus. ¶ Sed ut ꝯ maiorem oīs inſtãtia tollaẗ:accipiaẗ iſta maior:q̄ñ aliq̄ ꝯiunguntur p̄ciſe per actum uolūtatis ꝯtingēter ſe hñtis ad illam ꝯiunctionē ſi vnū illorum ſm ſe ſit mobile oīno iproportionatū alicui mouenti. ⁊ reliquum ꝓportionatū ipm̄ nõ eadē motione pōt mouere utrūq; iſtorum ꝯiūctorum.pꝫ.q: ſi mouet vnū qõ eſt ſibi ꝓportionatū nõ ꝑꝑ hoc per accidēs mouet reliquū:q: reliquū nõ eſt preſens iſti moto:nec ſic actus potētie nec ecõuerſo.nec ſimpr ex aliq̄ neceſſitate nāli ſicut graue eſt p̄ñs illi cui innitiẗ: ⁊ ꝑꝑ h̄ ſimul moueẗ cū illo:ſed tm̄mõ eſt ſibi p̄ñs uolūtate aliq̄ ꝯtingēter ſe hñte ad illā ꝯiūctionē que per ꝯñs pōt nõ uel ꝯiunctionē illā:ſtãte tm̄ motione alterius illorum. ¶ Exēplū iſtiꝰ.ſi angelus uolūtarie faceret ſe eſſe p̄ſentē lapidi.ſi moueo lapidē nõ ꝑꝑ hoc moueo angelū:q: nec eſt mobile per ſe a ṽtute mea:nec per accñs in ꝓpoſito:q: nec forma nec pars alicuiꝰ mobilis per ſe a me. Si ergo angelus eſſet preſens lapidi moto a me in termino motus:h̄ nõ eſſet per actū meū:ſed per actionē ſuā ꝓpriaꝫ qua faceret ſe p̄ſentē ibi.eodē mõ in ꝓpoſito cū corpus ſit preſens ſpēi tm̄ per actū uolūtatis diuine.ſi facio ſpēm hēre nouū ubi per illā motionē nõ eſt ibi corpus:q: nullo mõ ſubeſt p̄ſentialitas illiꝰ corporis neq; noua neq; antiqua uolūtati mee:nec etiā per accidēs:q: nõ eſt forma:nec pars illius qõ ſubeſt mee motioni. ¶ Contra.qõ mouet aliqd per ſe mouet per accidēs qcqd eſt in illo.ergo virtus creata que per ſe mouet hoſtiā:per accidens mouet corpus qõ per ſe eſt in hoſtia. ¶ 2°:q: aliter eēt nouū miraculū quotiēs ſacerdos trãſferret hoſtiā:q: illa trãſlatio nõ poſſet fieri manēte ueritate euchariſtie ſine ſp̄ali actione diuina. ¶ Ad ꝑᵐ dico:ꝙ illa ꝓpoſitio ꝑª falſa eſt.niſi intelligaẗ de illo qõ eſt in moto uel ſicut actꝰ in potētia:uel ſicut pars in toto uel ſicut aliqd neceſſitate nāli ꝯiunctū:ut graue illi cui innitiẗ.ſi eni tm̄ per actū uolūtatis ꝯtingēter ꝯiungiẗ hoc illi.mouēs iſtud nõ ꝑꝑ hoc mouebit illud:ſed opꝫ ꝙ illa uolūtas que eſt cā ꝯiūctionis ſit etiā cā motionis illiꝰ qõ nulla nāli neceſſitate ꝯiungitur moto.ſic eſt in ꝓpoſito. ⁊ pꝫ exēplū de ãgelo. nõ eniꝫ mouēs lapidē per ſe:ꝑꝑ hoc mouet ãgelū ꝑ accñs:ut dictū eſt. ¶ Ad 2ᵐ dico.ꝙ nõ eſt nouū miraculū:q: deꝰ ea uolūtate qua inſtituit euchariſtiā in eccl̄ia determiauit facē corpus chriſti ſemꝑ preſens ſpēi poſt ꝯſecrationē. ⁊ ideo ſpecie manēte qualitercūq; transferaẗ ꝙ deus faciat corpus p̄ñs alia p̄ñtia loquēdo de p̄ñtia reſpectu ꝯtinētis.ſicut ſpēs hēt aliā p̄ſentiā ⁊ aliā ut ꝑ ꝯtēta nõ eſt nouū miraculū:ſed antiqua determinatio uolūtatis diuine.ſic ſi ãgelus determinaſſet ꝑ uolūtatē ꝙ ſemꝑ

Universidad de Deusto Biblioteca

ſimul eſſet cuȝ iſto lapide:nō diceret̄ miraculū:q: trāſfertur traſlato lapide:nō tn̄ trāſferēs lapidē ꝑ actionē ſuā trāſferret angelū:ſed angelus uolūtate ꝓpria. ℭ 5a ↄcluſio ꝓbat̄ per illā ꝓbationē que poſita eſt de formis abſolutis tam in pa.q.iſtius arli q̄ȝ in 3a q: abſolutū nō uariat̄ pp uariationē reſpectus extrinſeci:nec deſinit ineē pp nouū reſpectuȝ extrinſecus aduenientē: ⁊ qua rōne de abſoluto in eſſe:eadē rōne de abſoluto in fieri. ℭ Hec etiā concluſio pōt ꝓbari in ſpāli diſcurrēdo per mutatiōes que ſunt ad formas abſolutas.p gdē de alteratiōe q: ſic corpus eſt calidū in exiſtia nāli ↄcomitanter eſt calidū in ſacro ſ3 ꝙ oēs ↄcedūt. ℭ Conſilr de augmēto ⁊ diminutione:q: ſi ps quātitatiua adueniret uel recederet a corpore in exiſtia nāli:ↄſimilr adueniret ul' recederet in eucbariſtia:q: eaſdē partes hēt corpus ſub vno mō eſſendi quas ſub alio. ex pa.q.iſtius arli. ℭ Conſilr de nutritione:q: nutritio eſt aggñatio partis toti nutriēdo:nō aūt pōt eē aliq̄ pars aggñata h que nō eſt ibi.eodē mō in corruptione que opponit̄ nutritioni ſi aliq̄ ps deperit corpori in exiſtia nāli:ipſa nō manet pars eiuſdeȝ in ſacro nec eↄuerſo. ℭ Nec tn̄ dico:ꝙ ſi corpus corrūperet̄ in exiſtia nāli ꝙ pp hoc corrūperet̄ in eucbariſtia. ℭ Ubi ſciendū ꝙ corruptio ꝓprie dicta eſt ſepatio forme a mā manēte poſtea ſub ꝑuatione forme.ſi aūt corrūperet̄ in exiſtia nāli nō maneret in eucbariſtia mā ſine forma.hoc declaro ſic: q: aia p ꝑficit ſuū pm ꝑfectibile.ſ.totū corpus organicum.ptes aūt nō ꝑficit:niſi q: ſunt aliqd pmi ꝑfectibilis.ḡ forma totius corpis organici ceſſante nihil eſt formatū ab aia. Eodē mō ulr qn̄ aliqd cōpetit p toti: ⁊ parti nō:niſi q: toti:deſtructo toto in ordine ad aliud pſ nō hēt eundē ordinē ad idē. Nūc aūt pm ſignatū eucbariſtie eſt corpus cōpoſituȝ ex mā ⁊ forma:ſiue includat ſanguinē ſiue nō:nō curo.de hoc tactū eſt articulo iſto.q.j.ergo nō manente aliquo toto ſub rōne primi ſignati nihil eius remanet tanq̄ȝ ſignatū eius per ſe:ſed ſepata forma corporis a mā in exiſtia nāli nō manet illud pm ſignatuȝ eius per ſe ſub eucbariſtia:q: ſimul mā hēret formaȝ ⁊ nō hēret.ergo ſub illo ſigno nihil oino manet iſtius ſignati.neq̄ȝ enim mā ſub forma pp ↄdictionē: neq̄ȝ mā ſine forma oino:q: nō ↄtinet̄ hic:niſi quia ps totius:neq̄ȝ mā ſub alia forma:q: tunc ſimul hēret ⁊ nō hēret illā aliam formā. ℭ Cōtra.prius ↄceſſum eſt in pa.q.iſtius articuli ꝙ poſſet manere res eucbariſtie:etſi corpus nuſq̄ȝ hēret exiſtiam nāleȝ: imo poſito ꝙ corrūperet̄ in exiſtia nāli non ſequit̄ quin poſſit manere uere ideȝ ut eſt res eucbariſtie. ℭ Rn̄deo.ꝙ illa deſitio corporis ſub exiſtia nāli pōt eſſe tota ⁊ totalis q̄ſi eſſet annihilatio. ⁊ uere eſſet annihilatio ſi corpuſ alicubi nō eſſet:tn̄ maneret totū idem hic ſub alio mō exiſtēdi. Sed ſi ſit ibi corruptio illa ꝑtialis deſtructio.ſ.ſepatio ptiſ a pte manente ⁊ illa nō pōt eſſe ibi nō exiſte ſimul ſepatione ubicūq̄ȝ:nec ſeparatio illa pōt ſtare h cū hoc ꝙ aliqd corporis ſit in ſacro:q: nihil corporis eſt in ſacro niſi ut eſt pars totius.pars aūt mālis ſeparata a pte formali nō eſt pars totius:ergo nō ſequit̄. ſi pōt deſinere eſſe h nō deſinēdo eſſe ibi.ḡ pōt corrumpi ibi ⁊ nō corrumpi h:q: pm nullā includit ↄdictionē.nō enim ponit niſi vnū reſpectū manē in abſoluto alio nō manēte.2m aūt ponit ↄdictionē.ſ. eandē formā abſolutā informare idem ⁊ nō informare.poſita ſola uariatione reſpectuuȝ. ℭ Si aūt dicas ꝙ utrobiq̄ȝ forma nō īformat māȝ. ℭ Cōtra q: ↄtra ueritatē huius ſacri eſt partē corporis ↄtineri h niſi prius ↄtineat̄ totū corpus: ⁊ ita mā ſine forma nullo mō cōtinebit̄ hic.nec per ↄñs poterit corrumpi ut h.lȝ totaliter poſſit corrūpi ut h:q: nō pōt mā tranſmutari ut h a forma ad priuationem: que tranſmutatio eſt corruptio:imo mām deſinere hēre formā eſt deſinere eē partē totius: ⁊ per ↄñs deſinere eſſe ut hic. Ex primis duabus ↄnibus apparet quō corpuſ chriſti ut hic poſſet p moueri motu ꝓprie dicto ⁊ a quo. ℭ Ex 3a ⁊ 4a patet quō corpus chriſti ut h poſſit moueri p motu extēſiue ſūpto ⁊ a quo. ℭ Ex 5a ⁊ 6a apparet quō poſſit moueri concomitanter ⁊ quo motu ⁊ a quo.

Ad rationes. ℭ Ad primā lȝ dicat̄ ꝙ vulnerabat̄ in cruce ⁊ nō in pixide:tn̄ rn̄deo ꝙ vulnus pōt accipi pro ipſa formali diuiſione continui partiū:uel pro ipſa ut inflicta a corpore ut ibi ſubintrāte ⁊ diuidēte ptes corporis.ſi p mō:ita diuiſum fuiſſet corpus in pixide ſicut in cruce:q: ſicut arguit̄ ↄtinuitas ⁊ nō continuitas nō poſſunt ſaluari pp aliud ⁊ aliud ubi. Si accipiat̄ 2o mō uerum eſt:ꝙ illa diuiſio nō infiebat corpori p ut in pixide. Iſta etiā diuiſio partiuȝ corporis in pixide fuiſſet cōparādo partes ad totū cuius ſunt partes:nō aūt cōparādo ad locū uel continens:q: partes diuiſe nō habuiſſent ubi ⁊ ubi diſtantia ſicut habuerūt partes diuiſe in cruce: ⁊ ratio huius eſt:q: partes in cruce habuerūt extēſionē corporalē corrñdentē extenſioni ↄtinētis. Et ideo diuiſioni earū in toto corrñdebat diſtinctio in partibus ↄtinētis:nō ſic aūt ptes in eucbariſtia:imo ptes ibi diuiſe ⁊ diſcōtinue ut in toto nō habuiſſent ptes diſtinctas ↄtinētis ſibi corrñdentes. ℭ Per hoc pōt ſolui vnū argm qō ſit ad 2m.q.primi articuli:q: ſi liquor poſſet eſſe in duobus locis.ḡ hic in dolio clauſo.ibi aūt in dolio ꝑforato. ⁊ per ↄñs h maneret ↄtinuuȝ.ibi aūt flueret. ℭ Rn̄o.ꝙ ptes cōparando ad totū eodē mō haberēt ↄtinuitatē h ⁊ ibi: ſed cōparādo ad ↄtinēs poſſent hēre ↄtinuitatē cōtinentis corrñdentē h ⁊ nō ſilem corrñdenteȝ ibi. ℭ Ad 2m de nutritione.pȝ ꝙ illa fuiſſet corpis exiſtentis utrobiq̄ȝ:accipiendo nutritionē pro aggñatione ptis ſube ipſi toti nutrito:ſed nō ſequit̄ ex h mutatio corpaliſ:p corpis ut h:q: nō eēt per nutrimētū approximatū ut h:ſed tn̄ eēt h cōcomitanter pp ↄuerſionē nutrimēti alibi approximati: ⁊ ꝓpt idētitatē ſube h ⁊ ibi quā opȝ ubiq̄ȝ hēre eaſdē partes. ℭ Ad 3m pȝ:quō mouet̄ p accipiēdo motū extēſiue ⁊ a quo ex 3a ⁊ 4a ↄne. ℭ Ad 4m ↄcedo qō ꝓbat̄.ſ.ꝙ abſolute pōt h corpus moueri p motu corporali ꝓprie dicto:ſed nō a quocūq̄ȝ:ſed a deo immediate ſic dictū eſt in ↄne 2a. Ideo āt nō ab alio agēte ↄcomitāter ēt:q: agēs creatū ad hoc ꝙ trāſmutet corpus regrit ipm localr approximatū:deus āt pōt agere in corpus quātūcūq̄ȝ nō localr exñs:q: potētia eius reſpicit paſſum abſolute ſm ꝙ ipm eſt ſuſceptiuū termini:nō aūt reſpicit ipm ꝑciſe ſm ↄditiones illas accñtales approximatiōis ⁊ diſtātie localis que ſunt necie reſpectu agētis cuiuſlibet nālis. ℭ Hic itelligēdū eſt pro argto de nutritiōe ꝙ ſi corpus nō nutrit̄ h niſi ↄcomitāter:q: alibi p. ⁊ nutritio eſt necia ad ↄſeruationē vite mortalis.ḡ nō pōt corpus h ↄtinuari in vita niſi q: ↄtinuat̄ alibi. ℭ Et ex hoc ſequit̄ ꝙ ſi nuſq̄ȝ alibi eſſet mō nāli uel moreret̄ deficiēte nutrimēto iam ↄuerſo ul' perpetuo

maneret in vita mortali ſine ſuſceptione nutrimēti ſi ergo nuſq̄ȝ eſſet localiter:ſed tn̄ ſacraliter ſemꝑ maneret ibi ſub eodē mō eſſendi quo iceperat ibi. nō enim magis poſſet mori ut ibi q̄ȝ nutriri.ḡ poſſibile eēt corpuſ ſub aliquo mō eſſendi viuere vita mortali: ⁊ tn̄ imortalr ſine etiā nutritiōe ⁊ reſpiratione ⁊ aliis que ad vitā mortalē coiter regrunt̄.

a.l.non ḡ ſi nuſq̄ȝ.

Circa tertiuȝ p̄ncipale quero tria. ¶ pm de virtute actiua nāli in eucbariſtia.utrū.ſ. chriſtus in eucbariſtia exiſtēs poſſit ꝑ aliquā nālem virtuteȝ trāſmutare aliqd aliud a ſe. ¶ 2o de actione eius ut obiecti in potētiā intellectiuā.utrū aliqs intellectus creatus poſſit nālr vidē exiſtiaȝ chri in eucbariſtia. ¶ 3o de actiōe eius ut obiecti in ſenſum.utrū aliqs ſenſus poſſit nālr corpus chri ſentire ut in eucbariſtia. Qō. VII.

Ad primum arguit̄ ꝙ ſic:q: ſȝ phȝ.5.metac. ⁊.9.potētia actiua eſt p̄n m tranſmutādi aliud inquantū aliud:ſed chriſtus ut in eucbariſtia hēt potētiā actiuā:q: omnē formā abſolutam quā hēt in exiſtia nāli.ḡ ut in eucbariſtia hēt p̄n m trāſmutādi:ſed hñs p̄n m tranſmutādi per illud trāſmutare pōt:lȝ poſſet fieri vis de gerūdiuo trāſmutādi ſȝ illa que dicta ſunt in p li.di.7.an filius dei hēt potentiā gñandi. ℭ 2o ſic.hō viuēs vita mortali ſemꝑ nutrit̄.p de gñatione:ſed corpus chri in eucbariſtia vixiſſet vita mortali dum chrs eſſet mortalis.ḡ ſemꝑ nutriret̄ ⁊ nutrimentū ↄuerteret̄ in ſubam eius.ḡ ſemꝑ ageret. ℭ 3o ſic.hō viuēs vita mortali ſemꝑ indiget reſpiratiōe aeriſ ⁊ inſpiratione.pȝ:q: ſuffocatio ſiue in aq̄ ſiue in aere ſemꝑ ſit pp defectū huius.ſ.reſpirare ut dī i libro de reſpiratione. Corpus chriſti ut prius viuit h vita mortali.ḡ ↄtinue h inſpirat ⁊ reſpirat aerē:lȝ he ſūt actiones.ḡ ⁊c. ℭ 4o chrs ut in eucbariſtia hēt eādeȝ potētiā actiuā quā hēt ut in celo:nec eſt īpedita ut eſt h.ḡ ſm illā potētiā pōt chrs h exire i actuȝ eius. ⁊ per ↄñs mouē corpuſ ſuū motu locali. ℭ Cōtra. Omne agēſ phyſice agēdo repatit̄.3.phys. Corpus chri ut h nō pōt pati phice.ḡ nec agere. ℭ 2o ſic.corpus agēs in aliud regrit determinatā approximationē ſm locū ad aliud corpus. Corpus chriſti nō eſt h localiter:imo quantū ad oēm hitudinē ad aliō corpus ē h ac ſi nō eēt h:q: nō replet h locū.

T.c.17.
T.c.2.

a.l.ſic.

T.c.41. ⁊ 2.de aia.
T.c.47.

T.c.8.ideȝ p de gñane.
T.c.54. ⁊.55.

Rn̄deo. Sicut hō eſt cōpoſitus ex aia ⁊ corpore.ita hēt potētiaſ quaſdā mere ſpūales que ↄueniunt aie p.tn̄ toti per ſe per aiam ut ſunt intellc̄s ⁊ uolūtas.hēt etiā quaſdā potētias corporeaſ que.ſ.nō ſunt aie per ſe:ſed totius ↄiuncti ex aia ⁊ corpore.ex p̄no de ſenſu ⁊ ſenſato. ⁊ gdeȝ illarū que ſunt totius ↄiuncti:quedā ſunt magis corporee.que.ſ.ↄſequunt̄ nām corpis ſic mixti. Quedam ſunt magis approximātes ad naturā aie ſcilȝ que ↄſequunt̄ corpus aiatū inquantū tale. De his ergo potētiis ſupponēdo aliquas hincīde actiuas vidēduȝ eſt per ordinē. ℭ Et ſit pa ↄcluſio.ꝙ chrſ in eucbariſtia nō pōt uti aliq̄ potētia actiua corporea ſiue illa ſit mere corporea:puta ↄñs nāȝ corporis mixti:ſiue ſit corporea.hoc eſt ↄñs totū aiatuȝ. p hoc ꝓbat̄:q: ois potentia actiua corporea regrit paſſum in qō agat approximatuȝ ſibi localiter.iſta potētia ut eſt h nō eſt alicubi localiter approximata.ergo ut eſt h nō pōt hēre paſſuȝ ſibi approximatum ſicut requirit̄ ad actionē talis potentie.maior pȝ.7.phys.ubi ꝓbat̄ ꝙ opȝ agens corporeū approximatū eſſe paſſo mediate uel imediate. ℭ 2a ↄcluſio eſt ꝙ chrs in eucbariſtia pōt uti quacūq̄ȝ potentia actiua ſpūali.hoc ꝓbat̄ per mediū oppoſitū:q: illa nō regrit ad actionē ꝙ hēat eſſe localiter:q: ⁊ ſi agens per p̄n m ſpūale ſit in loco:nō tn̄ regrit̄ ꝙ ſit ibi localiter ad hoc ꝙ agat. ℭ Hāc aūt ↄnem in ſpāli explicādo:dico ꝙ chriſtus in eucbariſtia pōt hēre aliquā actionē mere ſpūalē tam ex parte p̄ncipii q̄ȝ ex parte termini. ⁊ pōt hēre aliquā ſpūalem ex pte principii agēdi.corporalē tn̄ ex pte termini. ℭ Primū illoꝝ ꝓbo.q: ſi eſſet aliqs angelus preſens chro in eucbariſtia poſſet aia chri illū angelū illuminare ⁊ illi loqui locutione mētali:eo mō quo angelus exiſtēs ubi chrs eſt poſſet aliū angelū illuminare uel aliī loqui.nā iſta illuminatio ⁊ locutio nō regrit niſi p̄n m actiuū ſufficiēs in illumināte ⁊ loquēte: ⁊ ſbētū capax ex pte illuminati ſiue cui ſit locutio. ⁊ forte approximationē ſm ubi diffinitiuum ſeu approximationē ſimplicē illuminātis ad illuminatū uel loquētis ei cui loquit̄:nec requirit̄ ibi localiter eē.ſicut nec ſi vnus angelus loqueret̄ aliī.hec aūt oia ſunt in ꝓpoſito.q̄liter autē aia chri hēat p̄n m illuminādi angelos ⁊ loquēdi eis intellectualiter ſupponat̄ ex.3.li.diſt.13. ⁊.14. ℭ 2m.ſ.ꝙ pōt hēre actionē ſpūalē ex pte p̄ncipii.tn̄ corporalem ex pte termini declarat̄ ſic:q: angelus hēt potentiā motiuā ſm locū nō organicam.pȝ:q: nō pōt hēre potentiā aliquā organicā.illa pōt eē p̄n m mouendi corpus ſm totū nō ſm ptes quō corpus nrm mouet̄ organice. Quelibet aūt aia itellectiua taleȝ potentiaȝ hēt.ḡ pōt eſſe p̄n m motus. ⁊ per ↄñs illa eſt mere ſpūalis ex pte p̄ncipii:q: nullo mō organica: ⁊ tn̄ corporalis ex pte termini:q: eius terminus eſt motus localis corporis. ℭ Et ſi arguit̄ ꝙ tūc aia hoīs hēt duplicē potentiā actiuā motiuā ſm locuȝ reſpectu corporis.hēt eni vnā organicā ⁊ ꝑter illā aliā nō organicā.hoc aūt ponere videt̄ ſupfluū.tū q: videt̄ eſſe rōnis eiuſdē cuȝ altera.tum q: altera potētia nō pōt exire in actū ſuū pro ſtatu iſto manifeſtū eſt. ℭ Rn̄o.ſicut aia quātuȝ ad multa alia ſiliſ eſt angelo:ita etiā quātū ad potētiā motiuā corpiſ nō organicā.nō enim eſt ratio q̄re iſta ſuba nō hēt huius potētiā motiuā corporis. ⁊ ulr nulli nāe debet negari ꝙ eſſet in ea ꝑfectionis niſi manifeſte appareat ꝙ tale ſibi repugnet:q: ſm phm.2.de gñatiōe in fine. Dignificāda eſt natura ſemꝑ ſm melius quātuȝ poſſibile eſt. ⁊ cū arguis ꝙ eſſent eiuſdē rōniſ. nego. Nam iſta potētia nō organica que mouet totum corpus ſimul nō ordinate per pteſ eo mō quo ſit motio corporis aialis in motu ꝓgreſſiuo.iſta in q̄ȝ eſt alterius rōnis a virtute ꝓgreſſiua:q: iſta habet actionē mouēdi totū corpus īmediate nō pteȝ poſt partē. Illa aūt nō pōt mouere totū niſi ordinate mouēdo partes ⁊ partē poſt partē.ſicut mō virtus ꝓgreſſiua primo mouet quaſdā partes ⁊ ꝑ illas alias:deinde totū corpus.ſunt ergo alterius rōnis ſicut patet ex ꝓprietatibus ⁊ actionibus earum que ſunt alterius rationis. ℭ Ad 2m cum diciſ ꝙ illa nunc eſt fruſtra:quia nullus eius actus poteſt haberi. ℭ Reſpōdeo ꝙ nunc guſtum ⁊ alios ſenſus ponimus ⁊ necios ad ꝑfectionē nature humane: ⁊ tn̄ nō opȝ oēs iſtos eſſe in actu ſuo aliqū:ſed poſſunt eſſe ſine actu ſuo ut in beatis:nec tn̄ ſunt fruſtra:q: ptinent ad perfectionē naturalē illiuſ in quo ſunt.ſi ergo illi nō ſunt ibi fruſtra:quoꝝ tamē

T.c.8. ⁊.9 ⁊ inde.

T.c.59.idē 8.phys.
T.c.56.

a.l. aggregatio.

a.l. illud.

uſus eſt fruſtra pro illo ſtatu qui eſt ſimpl'r ſtatus
perfectus nature humane. poſſibilis aūt eſt uſus il
lorum preciſe pro iſto ſtatu nāli. multo magis illa
potētia motiua nō organica nō eſt fruſtra. lȝ uſus
eius nō poſſit mō ħeri. cuius tm̄ uſus erit perpetuo
in btitudine: q2 nō tm̄ poterit tunc btūs mouē cor
pus ſuum ꝓgreſſiue. i. ꝑ mouēdo vnam partē. ꝛ ꝑ
illam aliam. ꝛ ſic totū: ſed poterit ſtatim ꝛ imedia-
te mouere totū corpus ſm ubi ſine tali ordine mo
tus partiū. de hoc inferius in materia de btitudine
di.49.q.14 q. de agilitate. hanc potentiā motiuā nō organicaȝ
ſuppono eſſe in aīa chriſti: q2 etiā erit in aīa cuiuſli
bet beati nō tm̄ quantū ad habitū: ſed quātuȝ ad
actum uel uſus poſſibilitatē. hanc etiaȝ poterit uti
īmediate mouēdo aliqđ corpus ſm ſe totum ſicut
angelus poſſet mouere. hac etiā forte uſus eſt chri
ſtus in vita iſta: ut qñ dilapſus eſt de manib' iudeo
Luce.4. rum qui ducētes eum ad montē ſuper quē erat ci-
uitas eoꝝ ſita uoluerunt precipitare: qñ etiam ela
pſus eſt de manib' parētum ꝛ manſit in hierl'em:
2. ut pȝ ſm Orige. ſuper illud Luce. Cum factus eēt
Jeſus annoꝝ. 12. ergo aīa chriſti in eucharistia exi
ſtens poterit uti iſta potētia mouēdo ſpēs illas uel
hoſtiam. ꝛ forte ſic aliqñ mota eſt hoſtia a chīo i-
mediate. ¶ Et ſi queras. Nunqd prius mouit cor
pus ſuum per iſtā potentiaȝ motiuam q̄ȝ hoſtiam?
¶ Reſpōdeo. nō fuit neceſſariū ſicut nec oportet
angelum prius mouere ſe localiter ad hoc ut cor-
pus ſibi approximatū moueat localiter.

Ad argumenta. ¶ Ad ꝑmū dico ꝙ iſta deſcriptio de po
tentia actiua. ſ. ꝙ eſt ꝑnm transmutādi ꝛc. debet in
telligi quantū eſt ex parte ſui: ſed multa ipedimen
ta poſſunt ꝑuenire uel ex parte habētis uel ex pte
obiecti uel mediȷ ꝑꝑ que nō pōt habēs illam potē-
tiam exire in actum. ſi vō ponderet illud gerūdiuū
ꝛ.q.2. q̄lꝫ. transmutādi ſm illa que dicta ſunt ꝑ lib. diſt. 7. de
potētia generādi. ¶ Rñdeo. debet itelligi trāſmu
tandi quantū eſt ex pte illius potētie: ſed nō ſequiꝛ
quin aliud poſſit impedire actualē trāſmutationē.
¶ Ad 2m dico. ꝙ corp' ħ nutritur ſi nutriꝛ in exi-
ſtentia nāli: ſed non ſequiꝛ. ergo ut ħ agit: q2 nutri
tio nō eſt niſi aggeneratio partis ipſi' ſubē nutri-
te: ꝛ iſta aggeneratio pōt eſſe per actionē virtutis
nutritiue ſiue ut ħ ſiue ut alibi. ¶ Ad 3m de inſpi-
ratione ꝛ reſpiratione dico ꝙ corpus chīi ut ħ nō
reſpirat aerem nec inſpirat. tūc enim oporteret po-
nere aerem aliquē ut ħ ſimul cuȝ corpore chīi ſub
hoſtia: ſed tm̄ corpus chīi ut ħ habet pulmonē refri
geratū ſicut alibi in exñtia nāli: q2 frigus cātū per
aerem ibi attractū cātur ħ ꝯcomitanter: lȝ nō ꝑmo.
¶ Ad 4m dico ꝙ potētia illa motiua chīi que eſt
organica ꝛ corpalis: lȝ ſit in corpe chīi ut ħ tm̄ non
pōt eſſe ꝑnm act' ſui in corpe ut ħ: q2 reqrit ptē ex-
tra partē nō tm̄ in toto: ſed in cōparatione ad locū
ad hoc. ut per vnā ptē motā localiter moueat aliā.
potētia aūt alia motiua nō organica pōt in actum
ſuuȝ ħ ſicut in celo. ꝛ per ꝯñs ſm iſta pōt mouere
corpus aliud ſibi approximatū ſicut angelus poſ-
ſet: ſed tm̄ non pōt mouere corpus ſuum ut ħ: q2 ut
q. ꝑcedēte. ſic illud corpus nō ſubeſt alicui potētie motiue ni
ſi diuine immediate ut dictū eſt ſupra. Qō. VIII.

D ſecundū ſic ꝑcediꝛ. ꝛ vi-
detur ꝙ nullus
intellectus creatus nāliter poſſit videre
corpus chīi ut in eucharistia. primo q2
illa exiſtentia eſt ſupnaturalis. ꝛ per ꝯñs eſt uerū
ſupnāle. ergo eſt tm̄ ſupernāliter cognoſcibile: non
ergo ab aliq̄ intell'u creato natural'r. ¶ Hec ꝯñtia
a.l. ... ultima ꝓbaꝛ: q2 factibile ſupernāle nō pōt fieri niſi
qua ... tm̄ ſupnatural'r a cā ſupnaturali. ergo a ſili cogno
tm̄ ſupn... ſcibile ſupnaturale nō pōt cognoſci ab aliquo itel-
lectu creato nāliter. ¶ Item cognitio fidei eſt ſim-
pliciter eminētior omni cognitione naturali: ſȝ de
exiſtentia corporis chīi in eucharistia eſt fides uel
cognitio fidei ſicut de articulis aliȷs ſm illuȝ artim.
Sanctā eccl'iam catholicā. ergo ꝛc. maior ꝓbaꝛ: q2
alias nō eſſet neceſſe fidem eē infuſam ſimpl'r: q2
ad cognitionē illam poſſet nā attingere ſi non eſſet
ſimpl'r eminētior omni cognitione nāli. ¶ 3o ſic. ſi
intellectus poſſet nāliter cognoſcere exñtiaȝ corpo
ris chriſti in eucharistia: mali angeli poſſent eā co
gnoſcere: q2 ſȝ Dionym. 4. de di. no. remanēt in eis
nālia integra. ꝯñs falſum eſt: q2 inimici gr̄e nō pñt
cognoſcere ſacrm̄ gr̄e. ¶ Et hoc ꝯfirmaꝛ per illud
Ambr. ſup illud Luce. Miſſus eſt. q2 ſm eum ma-
lignū ſpm̄ latuit myſteriū incarnationis: ſed eque
Primo. poſſet ipſe ꝑcipere illud ſicut iſtud: q2 qua rōne iſtud
eſſet cognoſcibile nāliter: ita ꝛ illud. ¶ Hoc etiam
ꝯfirmaꝛ ſȝ Dam. li. 4. c. 5. ubi loquēs de iſto ſacro
ait. Vere inquit ſpūs opatio hec que ſup nām ſunt
operaꝛ que non pōt capere niſi ſola fides. ꝛ paulo
poſt. Interrogas qualiter panis ſit corpus chīi. di-
co tibi. Spūs ſcūs ſic ſupuenit ꝛ facit hec que ſunt
ſup rōnem ꝛ intellectū. ¶ Itē nullus intell's crea
tus pōt cognoſcere futurū ꝯtingēs. iſtud aūt. ſ. cor
pus chīi eē ſub eucharistia eſt eque īdeterminatū
ſicut futurū ꝯtingēs: q2 depēdet mere a uolūtate di
uina ad hoc ꝯtingēter ſe hñte. ḡ ꝛc. ¶ Contra. aīa
chīi nouit nāliter ſe eſſe ubicūq3 eſt. ꝛ per ꝯñs no-
a.l. exiſt... uit ſe eſſe in eucharistia. ꝛ ita nāliter pōt noſſe exi-
corporis ... ſtentiaȝ que rōne ſui ꝛ corpis ibi eſt. ¶ 2o ſic exñ-
ibi. tia nō eſt excellētius cognoſcibile q̄ȝ exiſtēs cui' eſt
exñtia: ſed chīs eſt nāliter cognoſcibilis ab intell'u
creato. ḡ ꝛ quecūq3 exñtia ei'. ꝓbatio maioris: q2
nō pōt aliq̄s modus iproportionaliter excedē illū
cuius eſt modus. ¶ Item btūs nāliter videt i alio
beato actū beatificū: ꝛ tm̄ illa btitudo nō eſt minus
ſupnālis q̄ȝ exñtia corpis chīi in eucharistia. ḡ ꝛc.
maior pȝ. q2 ꝛ ſi nō videat btūs in uerbo beati alte
rius btitudinē nec in ſe nec per aliquā ſpālē reue
lationē: pōt tm̄ videre alium eſſe btm̄ ſicut pōt vide
re aīam alterius beati uel angelū uel eſſentiā alte-
rius angeli: q2 nō magis excellit intellectū ei' natu
ralem beatitudo angeli q̄ȝ ipſa anima.

Hic dicitur ꝙ nō pōt cognoſci natural'r ab intell'u viatoris: q2 eſt ob
Thōs ... iectuȝ fi...: pōt tm̄ bene cognoſci a btō ꝛ hoc actu
diſti. ar. ...co: q2 eoꝝ que enigmatice cognoſcunꝛ i via
q.4. ſuccedit in btitudine clara viſio. ¶ Aliter di. idem
Ricar. ... tm̄ in ſñia quātū ad ꝑm: ſed ꝑꝑ aliā rōnē: q2. ſ. lumē
diſ. ar. 5... nāle nō attingit ad cognitionē iſti' exñtie: quātum
ad 2m diſcordaꝛ: q2 di ꝙ nō tm̄ pōt videre btūs in
uerbo illā exñtiā: ſed etiā in gñe ꝓprio ꝑꝑ hoc: q2
q̄uis ille modus exiſtēdi excedat facultatē luminis
nālis intell'us. nō tm̄ luminis gl'ie. ꝛ ideo lȝ nullus
intellect' creatus relict' ſuo lumini nāli poſſit vidē
illū modū exiſtēdi. intellect' tm̄ adiutus lumine ſu
pernāli glorie pōt videre. vnde dicit ꝙ quicūq3 in
tellectus beatus moduȝ exñtie corporis chīi ſub
ſacro ꝛ oīa que ſunt fidei videt clare nō tm̄ in vbo:
ſed etiā illa viſione que di eſſe in genere ꝓprio.

Rñdeo ad qōnem. primo exponendo iſtos
tres terminos: intellectus: vidē na
turaliter. Intellectus enim creatus uel eſt oīno ſe-
paratus a mā ſicut angelicus uel eſt ſibi ſilis in ope
ratione ut intellectus aīe ſepate: ꝛ intellect' aīe cō
iuncte corpori btō qui ſunt ſil'es angelis in opatio
ne ut ſuppono hic. ꝛ ꝓbaꝛ inferius: uel eſt intell's
creatus ꝯiunct' corpori corruptibili qđ aggrauat
aīaȝ. Sap. 9. ille nō itelligit niſi imaginabilia ul' il
la que relucent in fantaſmatib' ex. 3. de aīa. ¶ Et
T.c.30. ꝛ per hoc aduerbiū nāliter nō intelligiꝛ ꝙ intellect'
inde. ex ſola ſua natura poſſit illud obiectū cognoſcē: q2
eſt ſicut tabula raſa que nihil pōt ex ſe ſola cogno-
T.c.14. ſcere ex. 3. de aīa. ſed intelligiꝛ illud cognoſcere nā-
liter. q2 intellectus pōt cognoſcere ꝯcurrentib' cau
ſis nālibus. ſ. actiuo ꝛ paſſiuo. Videre aūt ipoꝛtat
intellectionē intuitiuā ut diſtinguiꝛ ꝯtra itellectio-
nem abſtractiuā. ꝛ quidē ut dictū eſt alibi intelle-
ctio intuitiua eſt cognitio rei ut in ſe eſt preſens. ab
ſtractiua pōt eſſe eius ſm ꝙ relucet in aliqua ſili-
tudine que pōt eſſe exñtis ꝛ etiā nō exñtis ſiue ꝑ-
ſentis ſiue nō. Non ergo queriꝛ de intelligere nāli
ter: ſed de videre: q2 de itelligere loquēdo de intel-
lectione abſtractiua manifeſtū eſt ꝙ noſter intelle
ctus pōt intelligere corp' chīi. Impoſſibile eſt eniȝ
aliquā cōplexionē cōcipere cui' extrema nō ꝯcipiū
tur. poſſibile eſt aūt intellectū noſtrū ꝯcipere hanc
cōplexionem corpus chīi eſt in eucharistia. alioqn
nō poſſet illā formare. ergo intellect' noſter ꝛ iſtaȝ
cōplexionem ꝛ ei' extrema pōt cognoſcere ꝛ itelli
gere aliqua intellectione. ¶ Et ſi queras quō pōt
corpus chīi uel exñtia eius in eucharistia intelligi
a nobis abſtractiē. ¶ Rñdeo. docet Aug. 8. de tri.
c. 4. ꝛ 5. Quomō habemus fidem de chīo cum tm̄
chriſtū nō viderimus. hoc eſt ſm ipm̄ in q̄buſdā i-
tentionib' coībus acceptis a ſingularib' ſicut diffu-
ſe docet ibi: q2 nihil intereſt ad fidem noſtrā utruȝ
erremus in q̄buſdā ꝯditionibus ſingularib' conce
ptis de chīo: q2 fides noſtra nō reſpicit per ſe illas
ꝯditiones ſingulares ꝓprias: ſed aliquē hoīeȝ ſin
gularem cui' notitia potuit nobis inferi ex notitia
cuiuſcūq3 ſingularis hoīs: ita etiā exñtia corporis
chīi ħ potuit nobis iferi ex alia exñtia utpote ali-
cuius ꝯtenti in ꝯtinente: ſeu ſignati in ſigno: uel te
cti in tegente. ¶ De videre aūt ħ eſt de intellectio
ne intuitiua huius exiſtētie mouetur queſtio. His
rōnibus terminoꝝ ſuppoſitis. ¶ Rñdeo ad. q. ſm
mēbra diſtinctionis. ꝛ ſit ꝑa ꝯcluſio ꝙ intellect' no
ſter pro ſtatu vie nō pōt nāliter videre corpus chīi
ut ibi exiſtēs. hoc ꝓbatur: q2 intellect' qui nō itelli
git niſi ex ſenſibilib' eodē mō intelligit ſenſibilib'
eodē mō ſibi preſentib'. Noſter intellectus ꝓnunc
eſt hi': ſenſibilia aūt ſunt ſibi eodeȝ mō ꝑntia an
teq̄3 ſit ibi corp' chīi ꝛ poſtea. ergo ꝛc. ſed an... ō
videt intuitiue corpus chriſti: q2 ante nō eſt ibi. er-
go nec poſt videt intuitiue. ¶ Scđa ꝯcluſio eſt de
intellectu nō alligato ſenſibilib' in intelligēdo ꝛ ſit
iſta. Oīs talis intellectus ſiue angelicus ſiue aīe ſe
parate ſiue hoīs beati nāliter pōt videre exñtiā cor
poris chīi in eucharistia. hoc ꝓbatur ꝙ intellect'
ſe hñs ad intelligibilia ſicut ipſa ſunt in ſe intelligi
bilia prius intelligit illud qđ prius intelligibile eſt
in ſe. ꝛ per ꝯñs illud qđ eſt prius in ſe ens: q2 vnū-
qđq3 ſicut ſe habet ad eē: ita ad ueritatē. i. intelligi
T.c.4 bilitatē ſm ſe. 2. metac. Intellectus aūt talis reſpi-
cit totum ens: ꝛ qđcūq3 ſm ordineȝ ſue itelligibili
tatis. ſuba aūt eſt ꝑor ſicut in entitate ſic in cogno
ſcibilitate quocūq3 mō accidētali ipſius ſubē. ḡ ta-
lis intellectus prius intelligit ipſam ſubſtantiā q̄ȝ
quēcūq3 modū eius. ꝛ per ꝯñs nullus modus ſub
quo eſt ſubſtātia pōt impedire intellectionē ſubē a
tali intellectu. breuiter ſic arguiꝛ. Modus accñta-
lis per ſe obiecti nō impedit cognitionē illius obie
cti. iſta ꝑſentia in eucharistia eſt modus accñtalis
ſubē corporis chīi. ergo nō impedit illā ſubam co-
gnoſci ab itellectu cui' ipſa eſt per ſe obiectuȝ. Eſt
aūt per ſe obiectū iſtius intellect' abſtracti: qui nō
dependet in intelligēdo a ſenſibilib'. ¶ Si dicas
ꝙ iſta ꝯcludūt ꝙ talis ſuba corporis chīi poſſet co
gnoſci a tali intellectu: ſed nō intuitiue videri: quia
illa exñtia eſt ſupernālis. ꝛ per ꝯñs iproportiona-
lis cuilibet intell'ui creato ut natural'r cognoſcēti.
¶ Cōtra hoc: ꝛ ꝑ ꝯtra ꝯnem: deinde ꝯtra rōnem.
¶ Contra ꝑm dupl'r. primo q2 virtus potēs cogno
ſcere obiectū dum eſt preſens intuitiue pōt cogno
ſcere eius abſentiā duȝ eſt abſens. pȝ. 2. de aīa. q2 ꝑ T.c.149.
viſuȝ cognoſcimus nō tm̄ lucē: ſed tenebrā. intelle
ctus abſtractus talis pōt cognoſcere preſentiā pa
nis qñ eſt preſens: q2 nō eſt obiectū ſupnāle. ergo
pōt cognoſcere abſentiam ei' qñ eſt abſens. ꝛ qua
rōne pōt cognoſcere iſtaȝ abſentiā ſubē panis: pōt
cognoſcere preſentiā ſubſtātie corporis chīi: q2 cor
pus illud in ſe eſt obiectū ꝓportionatū etiā intelle
ctui tali ut intuēti. ergo modus accñtalis ipſi' cor
poris nō impedit quin ſit obiectū intuibile eidē in
tellectui. ¶ Scđo ſic. Totū ens creatū eſt obiectū
ꝓportionatū tali intell'ui: quantū ad cognitionem
tam abſtractiuā q̄ȝ intuitiuā. Nō enim differt itui-
tiua ab abſtractiua niſi ꝑꝑ preſentiā obiecti aliā ꝛ
aliam. quicqđ ergo pōt eſſe obiectū ꝓportionatuȝ
intellectui in hac preſentia: ꝛ in illa. Si ergo quod
cūq3 ens pōt abſtractiue cognoſci a tali intellectu
qñ eſt ſibi preſens vno mō. ſequiꝛ ꝙ pōt intuitiue
intelligi ab eodem quādo eſt ſibi perfecte preſens
in ꝓpria exiſtētia actuali. ¶ Contra rōnem etiam
iſtius reſpōſionis de ſupernāli arguo ſic: q2 natura
le ꝛ ſupnaturale nō diſtinguunt naturā alicui' in
ſe: ſed tm̄ in cōparatione ad agens. ideo enim diciꝛ
aliquid ſupernāle: q2 a ſupernāli agente. naturale
vō q2 a naturali agēte: ſed habitudo ad agens aliō
ꝛ aliud nō neceſſario cōcludit aliquid eſſe aliud ꝛ
aliud in ſe ſm Augm. 3. de tri. c. 9. ergo nō neceſſa-
rio cōcludit illud eſſe aliud ꝛ aliud in rōne intelli-
gibilis. ¶ Hoc etiā patet: q2 impfectuȝ ens poſſet a.l. ꝛ m'tor ꝑ
eſſe ſupernāle. ꝛ naturale aliqđ poſſet eſſe ꝑfecti' fecti' eo poſ
eo. ſicut oīs ſubſtātia eſt ſimpl'r perfectior omni ac ſet eē nāle.
cidente. 7. metac. ꝛ tm̄ alicui ſubſtātie que eſt ens T.c.2. ꝛ 4
naturale pōt ineſſe aliqđ accidēs ſupnāle. ¶ Hoc ꝛ inde.
etiam patet. q2 virtutes theologice ut charitas ꝛ
huiuſmodi ſunt in determinata ſpecie qualitatis.
ꝛ ſm multos angelus habet nāliter principia co-
gnoſcēdi oēs ſpecies entiuȝ. ergo habet nāliter ꝑn
cipia cognoſcendi iſtas virtutes: lȝ ſint entia ſuper
nālia. ¶ Tertia ꝯcluſio eſt ꝙ intellect' btūs nul-
lo mō per actum beatificū videt corpus chīi in eu
chariſtia. hoc ꝓbatur: q2 btūs nō diſtinguiꝛ a non
beato niſi vidēdo obiectuȝ beatificū ut eſt obiectū
beatificū: ꝛ ea que icludunꝛ in ipſo ut eſt tale obie
ctū: ſed corpus chīi eē in eucharistia nō eſt tale ob
iectum ut pȝ. nec icluſum in obiecto beatifico pȝ. q2
eque eēntial'r ꝑtinet ad obiectū beatificū icludē in
rōne obiecti vnam rem uel ueritatē vni' ſacri ſicut

Universidad de Deusto Biblioteca

alterius. ſicut eque ptinet ad ueritatē fidei credere ueritatem vni⁹ articuli ſicut alterius: ſed nullo mō pertinet ad obiectū beatificū icludere iſtud ſub ratione oſtenſi. ſ. grām ꝯferri paruulo in baptiſmo uł ꝯſitenti in ꝯfeſſione. ⁊ iſta eque ueraciter icludunt in ſacris iſtis ſicut coꝛpus chꝛiſti in eucbariſtia. ergo nullo mō obiectū beatificū ut eſt obiectū tale includit coꝛp⁹ chꝛi ut uiſum in eucbariſtia. ¶ Addo iuxta hoc ꝙ multo minus requirit ad beatitudinē ꝙ beatus uideat exñtiam coꝛporis chꝛi in gñe ꝓpꝛio: qꝛ multo minus ad beatitudinē requirit talis perfectio viſionis ꝗ̃ viſionis in uerbo.

Ad argumenta.

¶ Ad pᵐ ſi arguis hoc eſt igit ens ſupnāle vniformiter eſt ens ſupnāle. ergo cognoſcibile ſupernāle: ita ꝙ ſupnālitas in antecedēte ⁊ ꝯñte referat ad idem. ꝯcedo ꝯñtiam: qꝛ in ꝯñte refert ſupernālitas ad entitatē ſic in antecedēte: ſed tūc nō ſequit. ergo tñ ſupernāliter pōt cognoſci. iſtud enī nō ſequit niſi ſupernāle refertur ad cognoſcibilitatem. ſi aūt intelligas in ꝯñte cuꝫ dī cognoſcibile ſupernāle. ſupernāle referri ad cognoſcibilitatē: nego ꝯñtiam. eſt ens ſupernāle. ergo cognoſcibile ſupernāle: qꝛ in antecedēte li ſupnāle dicit habitudinem ad cām ſuam a qua pōt accipere eſſe. ꝫ aūt nō poſſit accipere eſſe niſi a cā ſupernāli tñ eſt cognoſcibile nāliter: qꝛ quātūcūq; aliqd ſupernāliter ponatur in eſſe poſtq̃ tñ poſitum eſt in eſſe eſt quoddā ens nāle ⁊ ꝓpoꝛtionatū potētie naturalr cognoſcētis uel cognitiue. ¶ Per hoc pꝫ ad illaꝫ ꝓbationē adductam: factibile ſupernāle nō eſt naturalr factibile. ergo cognoſcibile ſupnāle nō eſt naturalr cognoſcibile: qꝛ ſi ſupnāle ubiq; per ſe determinet illud cui additur: pōt concedi ꝯñs ſicut etiā antecedens. ⁊ tunc minoꝛ erit falſa. ꝙ iſta. ſ. exñtia ſit cognoſcibile ſupernāle. Si aūt ſupernāle nō determinet per ſe illud cui additur: ſed quoddā aliud implicitum utpote ens. ꝯñtia nō ualet: qꝛ in antecedēte per ſe determinat ipm ſub rōne factibilis. ⁊ ideo repugnat ei hoc qō eſt fieri nāliter. in ꝯñte vō nō determinat cognoſcibile ſub fieri. ⁊ ideo nō repugnat ei cognoſci nāliter. ¶ Ad 2ᵐ dico: ꝙ hec ꝓpoſitio eſt falſa. ſ. quodcūq; cognitū per fidem excellit qōcūq; cognoſcibile nāliter: loquendo de cognoſcibili ab intellectu abſtracto. uera eſt tñ loquēdo de cognoſcibili naturalr ab intellu noſtro pꝛo ſtatu vie. Et ideo nobis neceſſaria eſt fides: nō aūt illi intellectui abſtracto. ratio hui⁹ negationis ſatis patet. qꝛ angeli intuitiue potuerūt nāliter cognoſcē chꝛiſtum pati ⁊ mori. ſicut poterant nāliter cognoſcere ipſuꝫ viuere vita humana. noſ aūt de illa moꝛte habemuſ cognitionē fidei. Illa aūt cognitio intuitiua multo perfectioꝛ eſt noſtra enigmatica ⁊ de eodeꝫ ſubiecto: ita dico de exñtia coꝛporis chꝛi in eucbariſtia. ¶ Ad 3ᵐ de malis angelis dico ꝙ ſi abſolute permittat quicūq; angelus malus uti ſua potentia cognitiua nāli pōt intelligere qōcūq; intelligibile cauſatū. ⁊ per ꝯñs poſſet intelligere cogitationes coꝛdium ⁊ myſteria grē. ex quo poſita ſunt in

Vid. uarrones di. 45. q. 4. ⁊ okaꝫ dli. 4. q. 13.

effectu: ſed ſicut dicit magr lib. 2. diſt. 7. multa poſſunt ex natura ſua que nō permittunt eis: ⁊ ita ſupponitur ꝙ nō permittit angelo malo videre ſecretum coꝛdis. ⁊ hoc mō ⁊ nō alio poſſet videre coꝛpus chꝛiſti in eucbariſtia. ſic ergo ſupponit ꝙ non permittunt videre myſteria grē. ⁊ ſic exponēda eſt auctoritas Ambꝛoſij de myſterio incarnationiſ nō abſolute quin quilibet angelus malus poſſet vidē uel cognoſcere integritatē marie tam in mēte ꝗ̃ in carne eque ſicut pōt cognoſcere tactuꝫ digiti ad digitum uel aliam intellectionē naturalē alicuius intellectus: ſed nō fuit pmiſſus ꝓpter certas cās ne impediret redēptio noſtra. ſi enī cognouiſſent nūq̃ dñm glorie crucifixiſſent. i. nunq̃ me redimi ei⁹ moꝛte ꝓcuraſſent.

1. Coꝛ. 2.

¶ Ad ꝯfirmationē de Dam. dico ꝙ loquit de nobis pꝛo ſtatu iſto. q̃uis vn⁹ doctoꝛ dicat eū loq tam de angelo ꝗ̃ de nobis: ſed h̄ nō pōt eſſe uerū loquēdo de nāli potētia intellect⁹ angelici: ut ꝓbatum eſt in 2ª ꝯne ſolutioniſ: ſed tñ de potētia angeli ut permiſſi. ⁊ hoc de malo angelo.

Th. [...] Quē [...] ⁊ alios [...]

¶ Ad 4ᵐ dico: ꝙ ꝯtingēs dum eſt ꝯtingēs. ſ. dum eſt in cā ſua nō pōt ſcribi ab intellectu creatoꝛ: ſed quantūcūq; aliqd contingēter ſit in cauſa ſua. poſtq̃ tñ ꝯtingēter poſitum eſt in eſſe. ſicut iam habet determinatā entitatē: ita iam pōt habere determinatam cognoſcibilitatē. ⁊ hoc in quocūq; intellectu reſpiciēte totum ens. ꝫ ergo aliquis intellus nō poſſit pꝛeſcire ꝙ in iſta hoſtia cōtinebit coꝛpus chꝛiſti. tñ ex quo iſtud factuꝫ eſt bene pōt intellect⁹ naturaliter intueri coꝛpus ibi exiſtens.

Ad argumenta

pꝛo opinione. ¶ Ad illō de fide rñſuꝫ eſt. Ad ꝓbationem aūt: qꝛ tunc habitus fidei nō eſſet neceſſarius. dico ꝙ nobis eſt necīus: qꝛ intellect⁹ noſter intelligēs ex ſenſibilib⁹ nihil pōt habere vñ determinate aſſentiat tali ueritati. ⁊ ideo requirit habitus inclinās ad aſſentiendū: ſed alius intells reſpiciēs totum ens. ⁊ per ꝯñs iſtud ens intuitiue bene pōt hēre aſſenſum de hoc ex rōnib⁹ extremorum viſis intuitiue. ⁊ ideo ſibi nō eſt necīa fides. ¶ Et cum additur ꝙ fidei ſuccedit viſio: dico ꝙ h̄ eſt uerum de pncipali obiecto fidei qō eſt deus trinus ⁊ vnus: ſed nō de oibus alijs reſpectu quorū eſt fides. alioquin opoꝛteret beatū videre in uerbo grām fuiſſe collatā in baptiſmo pꝛeſentia ⁊ ꝯfirmatione. videret etiā ſemp in uerbo incarnationē vbi natiuitatē paſſionē ⁊c̄. que nō ſunt necīa ut videātur in vbo nec in ſe ad hoc ꝙ aliqs ſit btūs. hoc ēt mō nō opꝫ de iſto ſacro magis ꝗ̃ de alijs ſacris uł de alijs credibilib⁹ ueritatē ſemp videre in vbo ad hoc ut aliqs intells ſimpr ſit btūs.

Qō. IX.

Ad tertium

ſic ꝓcedit: ⁊ arguit ꝙ exiſtētia coꝛporis chꝛi in eucbariſtia poſſit videri oculo coꝛporali. pꝛimo qꝛ btūs videndo iſtas ſpēs nō deciperet: qꝛ deceptio repugnat btitudini: ſed ſi nō videret coꝛpus chꝛiſti poſſet decipi credēdo ibi eſſe ſubſtantiā panis. ergo ⁊c̄. Saltem poſſet dubitare an ibi eſſet ſubſtātia panis ſi nō videret ibi coꝛpus chꝛiſti. dubitatio [...] videt repugnare ſtatui btitudinis. ſicut impfectio perfectioni.

Vide [...] dli. 4. q. [...]

¶ Scōo qꝛ lux ſi eſſet punctalis videt uel eſſet viſibiliſ. ergo coꝛpus chꝛi ut h̄ eſt viſibile. ꝯñtia patet. qꝛ non eſt h̄ ſub rōne minus viſibilis ꝗ̃ foꝛma punctalis. antecedēs ꝓbatur. Tuꝫ qꝛ illa lux ſe diffunderet ſperice: ⁊ ita videret ſperice. tum qꝛ reflexio fit a ſolo pūcto coꝛporis reflectētis. ⁊ tñ illud videt a quo fit reflexio.

a. l. vide[...]

¶ Cōtra. qcquid videt: videt ſub pyramide cui⁹ baſis eſt in re viſa ⁊ conus in oculo. g̃ coꝛpus chꝛi videt ſub tali pyramide: ꝫ nō eſt ibi dare baſim pyramidis: qꝛ illa eēt ſil cū baſe pyramidis: ſub qua videt hoſtia. nā ubiq; ē coꝛp⁹ cū hoſtia. ⁊ tūc coꝛp⁹ chꝛi ⁊ hoſtia

Propo[...] ne. 3. [...] perſpec[...] pecbe[...] Propo[...] ne. 4. [...] perſpec[...] eiuſde[...]

ſimul viderent ſub equali angulo coꝛrñdenti: ſed que vident ſub eodeꝫ angulo vident equalia. ergo coꝛpus chꝛiſti videret equale ſpēi. ſequeretur etiaꝫ ꝙ coꝛpus chꝛiſti videret ut rotunduꝫ: qꝛ baſis ſub qua videtur ſpecies eſt rotunda.

Hic dicitur

Ricar. pñti di. ar. 5. q. 2. Thōs pñti di. ar. 4. q. 1. Vide uarro. q. pñti.

ꝙ diſtigui pōt de oculo glorioſo ⁊ nō glioſo. ¶ Itē de videre nāliter ⁊ glioſe uel miraculoſe. neuter autē viſus pōt videre nāliter coꝛpus chꝛi in eucbariſtia ⁊ ponit vna ratio: qꝛ nō pōt ibi eſſe ꝯtactus ſine q̄ nō eſt actio nālis in coꝛporib⁹. Ratio aūt quare ibi nō pōt eē ꝯtactus eſt: qꝛ coꝛpus chꝛiſti nō reſpicit ibi ſpēs rōne quātitatis. Quātitas aūt ſola eſt ratio ꝯtactus. ¶ Alia ratio eſt: qꝛ coloꝛ reſpicit quātitatē pꝛo per ſe ſbcto. coꝛpus aūt chꝛi nō hēt oꝛdinem ad locū rōne quātitatis. g̃ nec rōne coloris. g̃ coꝛpus chꝛi nō pōt imutare mediū imutatiōe aliq̄ virtute coloris: ⁊ ita nec ad viſionē. ¶ Ponit alia ratio: qꝛ ſpēſ nō pōt hic deriuari ab obiecto per medium: qꝛ obiectū nō eſt in loco. deriuatio aūt talis reqrit ad viſionē. Addit etiā ꝙ nec lumē glie q̄le ponit in coꝛpore uel oculo glioſo pōt attingere reꝫ nō exñteꝫ alicubi ut in loco. g̃ nec iſtud coꝛpus: cū iſtud ut hic nō ſit alicubi. ¶ 3° additur ꝙ nec per miraculū pōt aliqs oculus eleuari ad cognoſcēdū iſtud: qꝛ nō pōt eleuari ad cognoſcendū exiſtentiā ſube ſepate: coꝛpus aūt chꝛi ut hic hēt modū exñtie ſube ſepate. g̃ ⁊c̄. ¶ Cōtra pᵐ. angelus nunq̃ eſt pꝛeſens localiter niſi diffinitiue. mouet tñ localiter coꝛpus ſibi ꝓpoꝛtionalr pꝛeſens. ⁊ ſi hēret v̄tutem alterādi ipm alteraret coꝛpus ut ibi p̄ſenſ. g̃ nō requirit ex pte mouētis exñtia coꝛpalis ad hoc ꝙ alteret oꝛganū ad ſenſationē. ¶ Itē coꝛpuſ chꝛi nō eſt pꝛeſenſ ſpēi alicui ad minuſ niſi minimo ſenſibili: qꝛ nulli indiuiſibili eſt p̄ſens ibi. minimū aūt ſenſibile pōt percipi a ſenſu pfectiſſimo ſm Ariſ¹ᶜˢ in fine de ſenſu ⁊ ſenſato i dubitatiōe ultima. ergo iſtud poterit percipi a viſu pfectiſſimo nō obſtante ſuo mō exñdi hic. ¶ Cōtra. aliud nō eſt ſil'e de ſba ſeparata ⁊ de iſto coꝛpore: qꝛ iſtud coꝛpus eſt quātum coloratū ⁊ figuratū: nō ſic aūt ſuba ſeparata. ¶ Argumentū pᵐ. ſ. de ꝯtactu nō ꝯcludit: qꝛ cōtactus ut dicit habitudinē coꝛporis ad coꝛpus extrinſecum nō videt necīo reqri ad aliquā actionē abſolutam cuiuſmodi eſt imutatio ſenſus: qꝛ actio abſoluta videt poſſe p̄cedere quēcūq; talem reſpectuꝫ extrinſecus aduenientē. g̃ ꝫ coꝛpus ut hic nō ꝯtingat excludēdo talem reſpectū extrinſecus aduenientem ad coꝛpuſ aliud: nō ſequit quin poſſit alterare qō eſt imutare ad foꝛmam abſolutam ſenſationis. ¶ Ad 2ᵃᵐ rōnem nō ſequit niſi ꝙ coloꝛ nō hēt oꝛdinem ad locū eo mō quo quātitas que eſt ſbiectū eius nō hēt oꝛdinē ad locū. hoc aūt non eſt n[...]: qꝛ nō eſt extēſio ꝓpoꝛtionalis extēſioni quātitatis illius coꝛporis. Si ergo iferas ꝙ coloꝛ nō coextēditur extēſioni quāti ꝯtinētis: qō ꝯcedo: ſed ſi iferas. ergo nō pōt alterare mediū. nihil ad. b. ¶ Ad 3ᵐ de deriuari per mediū iꝓbatū eſt per pmā rōnē: qꝛ angelus bū pōt hēre aliquē effectū oꝛdinate deriuatum in paſſo ſm ptes paſſi: ꝫ ipſe angelus ut agēs nō habet alicubi eē localiter. Qō additur de lumine glie nō eſt euidēs quō pp nō exñtiam coꝛporis ut in loco nō poſſit attingi in rōne obiecti ab hñte tale lumē. Qō additur de miraculo non ꝓbatur: qꝛ exiſtētia huius coꝛporis: ꝫ quo ad aliqd ſimilis ſit exiſtētie angeli: non tñ quo ad ſenſibile ⁊ viſibile: qꝛ angelus caret illis pꝛincipijs que requiruntur in aliquo obiecto ad actuꝫ ſenſationis: ſcilꝫ quātitate ⁊ qualitatib⁹ ſenſibilib⁹. iſta aūt ſuba hēt quātitatē ⁊ q̄litates ſenſibiles. ꝫ modus aliqs eis auferat. opoꝛteret g̃ pꝛobare ꝙ talis modus eſſet ſimplr neceſſarius ad hoc ꝙ eſſet ſenſatio iſtoꝝ.

Ad qōnem

ergo dico ꝙ deus de potētia abſoluta poſſet cāre in oculo glorioſo uel nō glioſo viſionē iſtius coꝛporis: ꝫ iſtud coꝛpus nuſq̃ ē. ⁊et niſi in eucbariſtia. hoc ꝓbatur: qꝛ viſio eſt foꝛma abſoluta. ex pᵒ lib. di. 3. g̃ ſine ꝯdictione pōt fieri ſine reſpectu pꝛeſentialitatis ad obiectū uel quocūq; tali reſpectu. ¶ 2° dico ꝙ nulla viſio etiā ſic cauſata poſſet eē coꝛporiſ ut hic pꝛimo: qꝛ hec includeret coꝛpus ut h̄ uel eſſe cām pꝛimo viſionis uel eſſe ꝓpꝛiū ⁊ pᵐ terminū viſionis. Sed coꝛpus ut h̄ neq; pōt cāre pᵒ neq; terminare pᵒ: qꝛ taꝫ cauſatio q̄ terminatio talis reqrit in obiecto pᵒ cānte uel terminānte diſpōneꝫ debitam. ⁊ hoc ſm locū utpote appꝛoximationē ⁊ diſtantiam debitā: ſed coꝛpus iſtud ut h̄ non pōt debite appꝛoximari oꝛgano uł diſtare debite: qꝛ nō eſt in loco ut hic nec miraculū ad hoc iuuat: qꝛ coꝛpus ut hic abſolute non eſt viſibile nec ut cauſatiuum viſionis nec ut terminatiuū. miraculum aūt nō eſt ad illud qō includit contradictionem.

Ad argumenta.

¶ Ad pmuꝫ dico ꝙ ſenſuſ etiā nr nō decipit circa eucbariſtiā. qō enī pcipit p ſe h̄ eſt ibi. ſ. quātitaſ figura coloꝛ ⁊ hꝰ. nec eſt poſſibile mō ꝙ circa eucbariſtiā decipiat viſus noſter: ſed tñ itellectus arguens ex his que ſenſus appꝛehendit ꝙ ibi eſt ſuba panis. hoc aūt arᵐ eſt ſophiſticū. ꝫ eniꝫ hoc eueniat ut in pluribꝰ: nō tñ neceſſario. Dico ergo ꝙ ſenſus beati perciperet hoc qō ſenſus noſter ſcilꝫ accidētia: nec iſte aliquo mō deciperet ſic nec noſter: imo minus ꝗ̃ noſter: ſed nec intellect⁹ beati ſic ſophiſtice argueret ex actu ſenſus ſic noſter arguit. ¶ Ad illud de dubitatione: dico ꝙ btūs dimiſſus nāli cognitioni ſue nō ſciret per actum ſenſus hoc eſſe coꝛpus chꝛi: ſed tñ per intellectū ituitiue vidēs illud coꝛpus ſicut dictū eſt de cognitiōe intuitiua. q. pꝛecedēte. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ lumē punctale nō multiplicaret ſe ad oꝛganuꝫ coꝛporale: ita ꝙ eſſet viſibile ſm cōem opinionē que dicit ꝙ non eſt poſſibile idiuiſibile moueri. ex. 6. phyꝫ. ſed hoc diſcuſſum eſt in. 2. lib. di. 2. de motu angeli. Et cum ꝓbas ꝙ ſperice ſe multiplicaret. negandū eſſet ſm iſtam viam: imo pꝛius opoꝛteret ꝙ ipm hēret in ſe diuiſibilitatē quantitatiuā ꝗ̃ ageret inquantū paſſuꝫ.

T. c. 7. ⁊ 87. ⁊ inde. q. 9.

¶ Ad aliud de reflexione luminis a pūcto nō cogit: qꝛ in illa reflexione pᵐ agens nō eſt illa lux punctualis que tāgit coꝛpuſ a quo fit inflexio: ſi tñ lux punctaliſ eſſet ibi: ſed eſt ipm pᵐ obiectū a quo multiplicat illa lux. Idem enim agit in viſione recta reflexa ⁊ fracta. vnde pūctus tangens ſupficiē ſpeculi nō multiplicat radium reflexum: ſed pmū luminoſum qō uſq; ad ſpeculū multiplicat lumen ſuuꝫ. illud etiā imediate in rōne cauſe multiplicat radium reflexum. ⁊ ratio eſt: qꝛ agens nāle ex quo agit ſm ultimū ſue potentie qñ impedit agere ſm illam lineam que eſt maxime ꝯueniēſ actioni nāli: puta rectā que eſt bꝛeuiſſima agit ſm eam ſm quā pōt. ſ. ſm lineam reflexam. ⁊ hec eſt ratio q̄re non videt in ſpeculo imago ipſa coꝛporis multiplicata uſq; ad ſpeculū: ſed ipm coꝛpus cui⁹ eſt imago.

¶ Si aūt queritur qualis ſit illa cõuerſio ⁊c̃.
Diſtinctio.XI.

Upra magiſter determinauit ueritatē de euchariſtia quantum
ad ſacrm̄ ⁊ rem ſacri ⁊ uſum eiꝰ. hic
determinat de ꝯſecratiōe ſacrali. que
eſt q̄ſi iceptio ſacri. ⁊ diuidit̃ in duaſ
partes. ¶p̄ eni determinat de ipſa ꝯſecratiōe quãti
ad actū ꝯſecratiōis. ¶2° quantū ad mām ibi⌊ Sub
alia aūt ſpecie.⌋ p̄ᵃ in duas. p̄ determinat ueritatē.
2° excludit errorē circa hoc ibi⌊ Quidā aūt.⌋ 2ᵃ ps
in.3. p̄ determinat de mā p̄cedēte ⁊ ꝯcomitāte ꝯſe-
cratione in cōi. ſ. q̄re eſt ſpēs alia ⁊ alia ab ipſa ſpe
rei ꝯtēte. 2° de ipſa in ſpāli quantū ad duplicē ſpēʒ
ꝯcurrentē ibi⌊ Sed qꝛ ſub duplici.⌋ 3° de quadaʒ
ſpecie apponēda alij ſpēi principali ibi⌊ Aqua.⌋

Irca diſt. iſtā.iiᵃᵐ querēdū eſt
p̄ncipal'r de duobꝰ.
Primo de ꝯuerſione ſeu trāſubſtātiatio
ne. 2° de mā apta tranſubſtātiationi uel
ꝯuerſioni. ¶ Circa p̄ᵐ p̄ querenduʒ eſt
de poſſibilitate. 2° de actualitate. ¶ De poſſibilita
te quero duo. ¶primo utrū ſit poſſibilis trāſubſtan
tiatio. ¶2° utrum ſit poſſibile q̄libet ens conuerti
in quodcunq̄ʒ.
Queſtio.I.

D primum arguo ꝙ non: qꝛ
trāſubatio idē eſt
T.c.7.⁊ iñ ꝙ mutatio ſube in ſubaʒ. Sed taliſ mu
tatio nō eſt niſi gñatio uel corruptio. ſʒ
phm 5° phyſiꝰ. Sed nec iſta nec illa eſt
tranſubatio. g̃ nec eſt poſſibilis trāſubatio. ¶ 2° qꝛ
in omni mutatione aliqd ſbctum cōe manet. ex illa
T.c.32.73. ⁊ inde. diffōne mutationis. 6. phyꝰ. Mutari eſt alit' ſe hr̃e
nūc q̄ȝ prius. ⁊ pʒ diſcurrēdo per oēs ſpēs mutatio
T.c.7.⁊.9 ⁊ inde. nis. 5. phyꝰ. Sed in tranſubatione nihil cōe manet
g̃ nec eſt aliq̄ trāſubatio: qꝛ nō pōt eſſe aliqd aliud
q̄ȝ mutatio: qꝛ nō eſt aliqd permanēs: nec etiā ſuc-
ceſſiuū aliud a motu ⁊ mutatione: qꝛ ſucceſſiua nō
ſunt niſi motus ⁊ mutatio tpē: ⁊ hiꝰ. g̃ ⁊c̃. ¶ 3° qꝛ
in omni mutatione termini ſunt icōpoſſibiles. Sʒ
termini tranſubationis non ſunt incōpoſſibiles: qꝛ
poſſunt eſſe ſimul. g̃ tranſubatio nō eſt mutatio. ⁊
tunc ut prius nihil aliud pōt poni. g̃ ⁊c̃. ¶ Cōtra.
Ambr. de ſacris ⁊ habet̃ de ꝯſe. di. 2. Re uera mira
bile. Nō minus eſt dare q̄ȝ mutare nouas naturaſ
rebus. ex quo ꝯcludit ꝙ cū deꝰ poſſit dare nouas
naturas rebus que prius nō erant potuit ⁊ muta-
re nām in nām. ⁊ per ꝯñs tranſubſtantiare.

Hic ſecundū p̄ceſſum ſupius habitū
de ſacris. p̄ vidēda eſt ra
tio nois. 2° an illi rōni poſſit aliqd ſubeſſe. 3° qd ſit
illud in ſpāli: utpote ad qō genus ptineat uel cuiꝰ
ſpēi in gñe rōnem poſſit hēre. ¶ De p̄ dico ꝙ hec
eſt ꝯueniēs ratio huiꝰ nois tranſubatio qō eſt trāſi
tio totalis ſube in ſubaʒ. p̄ expono iſtud uocabulū.
totalis. totum enim vno mō dr̃ integrū ex partibuſ
alio mō pro q̄libet pte cathegrāmatice. ⁊ ſincathe
grāmatice. ſʒ hoc dupl'r pōt eſſe trāſitio totiꝰ in to
tum. vno mō accipiēdo pro toto integro ex ptibꝰ. ſ.
ꝙ vni toti ex partibꝰ ſuccedat aliqō totuʒ ex ptibꝰ.
a.l.aliud T.c.10. ⁊.24. ¶ Et hoc mō dicit Ariꝰ p̄ de gñatione. ꝙ gña-
tio eſt trāſmutatio totiꝰ in totū: qꝛ illud totū ex par
tibus qō fuit uere totū. ſ. per ſe vnū non manet: ſed
aliud totū ſuccedit: nō tm̄ qualibꝰ pars ſuccedit: qꝛ

mā manet cois ſm ipm̄. Et per oppoſitū in altera-
tione nō trāſit totū in totū: qꝛ q̄libet totum per ſe
vnū qō preceſſit alteratione manet in termino alte
rationis: ſed tm̄ tranſit totū vnū ſm qd ſiue per ac
cidens in totū aliud per accñs. ut lignuʒ calidū in
lignū frigidū quoꝝ neutrū eſt totū ꝓprie loquēdo
ſed tm̄ per accidēs totū. ſicut p accñs vnū: qōcūq̄ʒ
aūt totū qō. ſ. eſt per ſe vnū. ⁊ per ꝯñs eſt de genere
ſube manet idem ſub utroq̄ʒ termino trāſmutatio-
nis huiꝰ. ſ. alteratiōis. ¶ Per hoc pʒ ꝙ iſta aucto
ritas nihil facit ꝯ ponēʒ de pluralitate formaꝝ: qꝛ
quãtūcūq̄ʒ ponat̃ pᵃ forma manere ſm rei ueritatē
in gñato ⁊ corrupto. tm̄ nō manet totū idē etiā iſto
mō loquēdo de toto: qꝛ totū ſimpl'r precedēſ corru
ptionem icludebat formā ultimā ſpecificatā. illud
aūt non manet in termino gñationis: ſed tm̄ pars
eiꝰ. ergo bn̄ dictū eſt in diffōne tranſubationis eaʒ
diſtinguēdo ꝯ trāſmutationē ꝙ nō eſt trāſitio totiꝰ
in totū: qꝛ ibi poſſet eē equocatio de li totiꝰ: ſʒ ꝙ eſt
totalis trāſitio. ¶ De 2° qō additur in hac rōne no
minis. i. ſube in ſubam: dico ꝙ ponit̃ ibi ſuba diſti
guendo ꝯ accñs. manifeſtū eſt eniʒ ꝙ trāſitio accñ
tis in accñs magis diceret̃ trāſaccidētatio q̄ȝ tran
ſubatio. Sed qō dr̃ ſube in ſubaʒ intelligēdū eſt ſʒ
T.c.5. inde. phm. j. phyꝰ. ꝙ dupl'r dr̃ aliqd fieri ex aliq̄. ſ. ex ſbie
cto manēte ul' ex termino corrupto. aliter eni ignis
gñat̃ ex mā ignis. aliter ex aere ſiue nō igne ſʒ ipʒ
ibi. Tranſitio g̃ illa ptialis ſube in ſubam pōt eſſe
uel ſubiecti a termino in terminū trāſeuntis: ul' to
tius termini trāſeuntis in terminū oppoſitū. Sed
in ꝓpoſito cū dr̃ trāſitio totalis excludit̃ primuſ i-
tellectus: qꝛ nihil cōe trāſit ibi a termino in termi
nuʒ. tūc eni nō eēt trāſitio totalis: ſed ptialis. g̃ eſt
hic tm̄ trāſitio ſube in ſubaʒ. ſīc termini total'r deſi
nētis eē in terminū ſīc in ſubam total'r icipiētē eē.

De ſecundo arᵗⁱ p̄ dico ꝙ poſſibile eſt
huic rōni nois aliqd ſub-
eſſe. 2° ꝙ illud nō eſt poſſibile alicui virtuti actiue
niſi diuine imediate. ¶ Primū ꝓbat̃. qcqd pōt eē
total'r nouū nō repugnat ſibi ſuccedere alij qō pōt
totaliter deſinere eē. Sed aliq̄ ſuba pōt totaliter eē
noua ſīc expoſitū eſt prius totaliter. hoc eſt nō tm̄
ſm ſe totā cōpoſitā ex partibꝰ: ſed etiā ſm q̄libet
eius. ⁊ alia pōt eodē mō deſinere eſſe. g̃ hoc pōt to
taliter ſuccedere illi total'r deſinēti. ⁊ per ꝯñs hoc
pōt ꝯuerti total'r in illā: ⁊ ita trāſubari. Aſſumpta
patēt: qꝛ nec totalis iceptio ſubſtātie nec totalis de
ſitio includit ꝯdictionē: nec per ꝯñs iceptio huius
ad totalē deſitionē illiꝰ. que tranſitio icludit trāſub
ſtātiationē. g̃ uera eſt pᵃ ꝯclo. ſ. ꝙ poſſibilis eſt trā
ſubſtātiatio. ¶ 2ᵐ ꝓbat̃. ſ. ꝙ ſoli deo iſtud ſit poſſi
bile: qꝛ in cuiꝰ potētia actiua eſt utrūq̄ʒ extremuʒ ⁊
qr̄ʒ: ad totū eē ⁊ quantū ad totū nō eē. ⁊ h̄ p̄ciſe
in .1ᵉ v̄tute actiua ut trāſitio extremi in extremū ⁊
preciſe eiꝰ. nūc aūt eſſe totalis ſubſtātie ⁊ nō eē eiꝰ
ſubſunt virtuti actiue diuine ⁊ ſoli illi: qꝛ quelibet
alia requirit ſbctū in qō agat. g̃ trāſitio totalis ſub
ſtātie in ſubam ſubeſt illi v̄tuti ⁊ ſoli illi. maior ⁊ eēt
tota ratio ꝯfirmat̃ per ſile de trāſitione partiali. cu
ius enim v̄tuti actiue ſubeſt eē ⁊ nō eē ptiale utri-
uſq̄ʒ extremi: eiꝰ v̄tuti ſubeſt trāſitio ptialis extre-
mi in extremū. pʒ de gñatione ⁊ corruptione. v̄tuſ
enim potēs ſup nō eſſe forme p̄cedētis ⁊ eē forme
a.l.aliq ꝯñtis manēte illa pte cōpoſiti cōmuni. ſ. mā pōt ſu
per gñationem huius ex illo que eſt tranſitio par-
tialis vnius partialis in aliud. ergo a ſimili virtus

potēs ſup eē ⁊ nō eē utriuſq̄ʒ extremi total'r pōt ſu
per trāſitionem totalē extremi in extremum.

Uar. i hac mā. q.3. op. 2. **Quantum** ad 3ᵐ arᵗⁱˢ dr̃ diſtinguēdo de
mutatione ſbctiue ſūpta ⁊ ob-
iectiue. trāſubatio nō eſt mutatio ſubiectiue: ſed ob
Uide Ua. i p̄ diſ.5.q.2. ⁊ q̄re Sot. iectiue. ¶ Pro diſtinctione hac pōt poni ꝓbabili-
tas: qꝛ aliqd pōt gñari ſubiectiue aliqd obiectiue ſi
cut ꝓbatū eſt. j. li. di. 5. in. q. de p̄ncipio mali gñatio
nis filij. ⁊ pari rōne pōt gñatio diſtingui ut ſumpta
ſubiectiue uel obiectiue. ⁊ per ꝯñs mutatio. ¶ Cō
tra hoc p̄mo: qꝛ diſtinctio nō cōcordat cū pho: qa
T.c.32.⁊ 73. ex. 6. phyꝰ. mutatio eſt qua aliqd pōt al'r ſe habere
nūc q̄ȝ p̄us. hec rō nō cōuenit niſi ſbcto tm̄ nō ter-
mino: qꝛ terminꝰ nō ſe hēt nūc aliter q̄ȝ p̄us: qa ſi
eſt terminus ad quē nūc p̄mo eſt ⁊ ita nō ſe habu-
it p̄us al'r q̄ȝ nūc: ſi eſt terminus a quo nūc nō eſt:
⁊ per ꝯñs nō ſe aliter hēt nūc q̄ȝ p̄us. g̃ nihil muta
tur niſi ſubiectiue. ¶ Una rñſio eſt ꝙ phus nega
uit aliqd ꝓduci niſi de ſbcto. ⁊ iō mutatio apō euʒ
regrebat ſubiectū. ſed nos ponimus aliā mutatio-
a.l.illi. nē poſſibilē: ⁊ ita poſſumus alij attribuē rōneʒ mu
tationis: ſed nō illā de qua loqtur phs. ¶ Alia rñ
ſio eſt: qꝛ ſi arguit̃ de illo al'r q̄ȝ accipit̃ in diffiniti-
a.l.ꝙ. T.c.ii. one: qꝛ illud reqrit entitatē poſitiuā pro tāto: qꝛ ali
a.l. ſbiectū. ud eſt diña entis: ſicut idē. io. metaᶜᵉ. ¶ Cōtra. hoc
nō ꝯcludit: qꝛ nūc extñs ſub p̄uatione ⁊ p̄us ſb for
ma dr̃ aliter ſe hēre: ⁊ tñ eē ſub p̄uatione nō eſt ta-
liter ſeu entiter ſe hēre: qꝛ p̄uatio nō eſt aliq̄ entitaſ
ergo ex eo qō addit̃ aliter nō pōt cōcludi ꝙ ſit en-
titas cois utriuſq̄ʒ termini. ¶ Cōtra p̄mā rñſionē.
Aliud eſt negare phm in rōne nois. aliud in ponē
do uel nō ponēdo extñtiā rei ſigte. multa eni nō po
ſuit: que tñ ſi poſuiſſet dixiſſet ꝯñter nobiſcū de rō
ne ꝯueniēte eis. ſed vniu'r ubi poſuit aliquā rōneʒ
ꝓpriā alicuius dixiſſet illud nō ꝯuenire niſi ei in q̄
illa ꝓpria rō ſaluaret̃: quōcūq̄ʒ dixiſſet de exiſtētia
uel nō extñtia illoꝝ qbus illa rō applicaret̃. Nunc
aūt hec rō nois ſm phm mutatio eſt ⁊c̃. que poſi-
ta eſt nō ꝯuenit niſi ubi manet aliqō ſbctū. g̃ lʒ ſup
poneret nobiſcū trāſubationē poſſibilē: tñ cuʒ ſibi
repugnet iſta rō negaret eā eē mutationē. ¶ 2ᵃ rñ-
ſio nō ualet: qꝛ nō arguit̃ ab eo qō in deſcriptione
mutationis ponit̃ al'r. uerū eſt enim ꝙ al'r ibi acci
pit̃ gñal'r ad entitatē poſitiuā ꝯrioꝝ uel p̄uationiſ
⁊ forme: ſed al'r arguit̃ ex eo ꝙ dr̃ ſe hēre. Nā iſtō
includit aliqd cōe manē ⁊ ei qō eſt aliter ſe hēre nūc
⁊ al'r ſe hēre p̄us: qꝛ ſe hēre al'r affirmat̃ eq̄liter ex
pte utriuſq̄ʒ. ¶ Ite iſta diſtinctio non cōcordat di-
a.l.alio. ctis ſcōꝝ: qꝛ ſm Greg. 5. moral'. mutare eſt ex ali-
quo in aliud ire. hoc nō ꝯuenit niſi ſbcto mutatiōiſ
¶ Poſſet ēt argui cōtra dictā rñſionē per rōnē: qꝛ
ſi obiectiue dr̃ aliqd mutari. hoc eſt qꝛ obeci diſtin
guēdo cōtra ſbctū mutat̃. Sed terminus ad q̄ȝ
hic nō mutat̃. ergo nō pōt iſta trāſubatio dici mu
tatio obiectiue. ¶ Si dicat̃ ꝙ obiectiue ſumit̃ hic
gñal'r pro termino ſiue a quo ſiue ad quē. ⁊ in cre-
atione uerificat̃ mutatio obiectiua pro termino ad
quē. hic aūt pro termino a quo. ⁊ ꝓbat̃: qꝛ uerū eſt
dicē ꝙ panis ꝯuerſus eſt in corpꝰ chr̄i. ergo panis
mutatꝰ eſt: qꝛ nō eodē mō ſe hēt quo p̄us. ¶ Hoc i
probatū eſt ptractādo rōnē phi: qꝛ neuter terminꝰ
ſe hēt nūc al'r q̄ȝ p̄us. terminus eni a quo non ma-
net. ⁊ ſic nō ſe hēt al'r: qꝛ ſe hēre aliter icludit enti-
tatē ſe hñtis al'r. ⁊ tūc pōt dici ꝙ non ſeqtur. panis
eſt ꝯuerſus in corpꝰ. ergo eſt mutatꝰ: qꝛ añcedens
nō denotat niſi trāſitū termini a quo ad terminum

ad quē. ꝯñs aūt denotat trāſitū alicuius ſbcti cois
utriq̄ʒ termino. ¶ Et ſi adhuc obyciat̃. corruptum
eſt mutatū ⁊ nō ſbctiue: qꝛ nō manet. ergo obctiue
¶ Dico ꝙ illud qō ꝯuenit pti per ſe dr̃ de toto per
T.c.i. accñs. 5. phyꝰ. in p̄nᵒ. ⁊. 7. Et qꝛ mā corrupti eſt p
T.c.i.⁊.2. ſe mutata a forma ad p̄uationē. Et iō hoc totū pōt
dici per accñs mutatū: ſed nō ſic eſt in ꝓpoſito: qa
nulla ps trāſubati per ſe mutat̃. ¶ Ad aliā g̃ per-
ſuaſionē adductā pro opione de gñari ſbctiue ⁊ ob
iectiue. dico ꝙ illud pōt duci ad oppoſitū. nō enim
diſtinguit̃ gñatio in ſbctiuā ⁊ obctiuā: lʒ aliqd di-
cat̃ gñari ſbctiue uel obiectiue. g̃ pari rōne nec mu
tatio diſtinguet̃ ſic uel ſic. Et ſi dicas ſi gñari ſic di
ſtinguit̃: g̃ ⁊ mutari. ⁊ p̄terea quō pōt gñari ſic di-
ſtingui ⁊ nō gñatio. ¶ Ad p̄ᵐ dico ꝙ gñatio non
eſt iferius ad mutationē niſi ut ꝯuenit ſbcto gñati
onis: ut aūt cōparat̃ ad terminū hēt rōnē ꝓductio
nis: ut dictū eſt li. j. di. 5. q. p̄dicta. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ
ab eodē abſtracto p̄ñt iponi multa denoiatiue uel
idē equoce: qꝛ illa forma pōt hēre aliā ⁊ aliā habi-
tudinē ad diuerſa ⁊ per diūſa ꝯcreta. uel idē equo-
ce acceptū pōt ſigre illā formā ut hñtē talē ul' talē
hitudinē. Exēplū pʒ de ſano: qꝛ ſanitate extñte vna
forma que pōt aliā hitudinē hēre ad ſignū aliā ad
cām aliā ad ſbctū: hoc cōcretū ſanū iponit̃ ad ſign
dū iſtā formā ſub hac ⁊ illa hitudine. ⁊ iō eſt equi
uocū: ⁊ poſſent iponi ſimpl'r diūſa ꝯcreta: puta ſa-
nū ſanificatiuū ⁊c̃. ita in ꝓpoſito gñatiōe extñte ea
dē ſm ſe pōt ipſa hēre diuerſas hitudineſ ad ſbctū
cui ineſt: ⁊ ad terminū ad quē eſt. ⁊ ſm hoc pōt cō
cretū ipoſitū ab ipſa equoce accipi ut denotat iſor-
mationē huiꝰ ⁊ illius. ⁊ ſic aliqd dr̃ equoce gñari:
lʒ gñatio ſm ſe nō ſic diſtinguat̃: ſed tm̄ dicat̃ alio
modo accipi ut eſt huius ⁊ illius.

Dico ergo ꝓprie loquēdo ꝙ trāſubatio
nō eſt mutatio. nec circa hoc
opʒ laborare ad ingrēdū genꝰ trāſubationis: quia
mutatio etſi det itelligē ſubiectū qō mutat̃ ⁊ formā
ſm quā mutat̃ ⁊ hitudinē ſbcti ad formā. tñ ultra
iſtā hitudinē formal'r iportat ſucceſſionē imediatā
iformationiſ ad nō iformationē. ⁊ ecōuerſo. Sicut
g̃ in baptiſmo dr̃ aliqd māle ut ablutio. ⁊ aliqd for
male. ſ. v̄ba. lʒ ambo ſint mālia ſimpl'r reſpectu eiꝰ
qō eſt ſimpl'r formale: ut eſt ſigtio. tñ hoc dr̃ eo ꝙ
v̄ba ſūt aliquo mō formalia reſpectu ablutioniſ. ſic
in ꝓpoſito tā ſbctū q̄ȝ terminꝰ eſt māle in mutatio-
ne: ſed illoꝝ duoꝝ formaliꝰ eſt terminꝰ q̄ȝ ſubiectū
iō dr̃ formaliꝰ ēt iportari ⁊ v̄iꝰ q̄ȝ ille reſpectꝰ ſucceſ
ſionis: lʒ uere ille reſpectꝰ ſit formalior. qꝛ eſt aliqd
uerius in ſe: qꝛ forma abſoluta. uel ad minꝰ ens po
ſitiuū. ille aūt ordo poſteritatis uel ſucceſſioniſ nō
eſt niſi reſpectꝰ ſm qd. Nō hēret̃ g̃ genꝰ trāſubatio
nis ſi eēt mutatio niſi q̄ȝtū ad illud formale qō ad
dit ultra terminū reſpectꝰ. ſ. qui eſt ordo imediatus
alicuius ad aliud p̄cedēs. ¶ Si aūt oino uelis ex
tēdere mutationē ut dicat̃ de trāſubatione. pōt di-
T.c.7. ci ꝙ ſicut ſm phʒ. 5. phyꝰ. triplex eſt mutatio. ſ. a nō
ſbcto in ſbctū. a ſubiecto in ſbctū. ⁊ a ſbcto in nō ſb
iectū. ⁊ accipit̃ ibi ſubiectū pro ente poſitiuo. ⁊ nō
ſubiectū pro p̄uatione eius. ſic pōt uerſio extēden
do ad mutationē ſupnālē diſtingui. ut illa que eſt a
ſbcto in nō ſbctū dicat̃ annihilatio. que aūt a non
ſubiecto in ſubiectū creatio. que v̄o a ſubiecto in ſb
Uide uarro. ubi ſup. ⁊ tho. diſt i. iectum trāſubatio. Sed per hoc q̄ſi nihil habet̃ de
gñe remoto trāſmutationis. qō. ſ. eſt genus uerſio-
nis niſi ꝙ utrūq̄ʒ formal'r eſt inferius ad relōnem

Universidad de Deusto Biblioteca

iſta arlo. 2o. q. pma. quādam ordinis ſiue ſucceſſionis.

Ad argumenta.

¶Ad pm patet ex iſto ultimo articulo ¶Ad 2m per idē. ¶Ad 3m dico ꝙ uerū eſt in mutatione ꝓprie dicta: q: ſuccedit in eodē ſuſceptiuo oppoſitū poſt oppoſitū. Eſt eni ibi trāſitio ꝑtialis ſ. forme in oppoſitū eodē ſubiecto manēte. ⁊ iō ibi termini illi pmi ſunt icōpoſſibiles: ſed nō eſt iſta rō in ꝓpoſito. hic eni ſufficit ꝙ eē huius termini ⁊ illius ſint diſpata: lȝ ſil' ſe poſſint cōpati in entitate: q: ad nihil idē iformādū cōparant circa qd ſibi ſuccedāt. Uel poſſet cōcedi ꝙ eēnt ſimplr icōpoſſibiles circa idē nūo: lȝ nō ſint incōpoſſibiles in eſſendo abſolute: ſicut ſil' ſunt in entitate albū ⁊ nigrū. ⁊ qdē ſunt uere ꝯria ſm ſpēs in qbꝰ ſunt. nec tn̄ ſil' ſunt in aliquo eodē ſuſceptiuo. Queſtio. II.

D ſecūdū

ſic ꝓcedit: ⁊ arguitur ꝙ qdlibet poſſit cōuerti in qdlibet. ¶Primo ꝙ creatura in deitate: q: nō repugnat ꝑſone diuine terminare aliquā actionē realē: ut patet in icarnatione cuiꝰ terminus erat vbū. ergo a ſili in ꝓpoſito. ¶2o ſic nō repugnat nāe diue terminare illā actionē que nō reqrit in termino mutabilitatē: poſſibilitatē: nec finitatē. Sed trāſubatio eſt huiꝰ: q: nō reqrit terminū ſuū mutari: nec ꝑ ꝯn̄s poſſibilitatē aliquā in termino: nec reqrit termino ſuo aliqd addi. ⁊ per ꝯn̄s nec finitatē nec oppōnē uel cōponibilitatē. ergo ⁊c. maior ēt ꝯfirmat: q: nō repugnat nāe diuine terminare itellectionē ⁊ uolitionē pro tāto ꝙ ille actiones nō reqrūt mutationē nec poſſibilitatē nec limitationē in termino uel obiecto. ¶P. ꝙ quelibet creatura poſſit ꝯuerti i quālibet ꝓbat. q: nulla creatura pōt magis ꝯūti i vnā q̄ȝ in aliā pp ꝯueniētiā termini a quo ad terminuȝ ad quē. q: in iſta ꝯuerſione nulla reqrit ꝯuenientia alicuius ſbcti cōis manētis. ergo quantūcūqȝ aliq creatura nō ꝯueniat cū alia nō minus eſt ꝯūtibilis in ipſam. ¶Oppoſitū. pmo ꝙ nihil poſſit ꝯuerti i nāȝ diuinā. q: tūc nā diuina poſſet ꝯūti in aliud: q:
a.l. ꝯūſiōis termini iſtius mutationis pn̄t mutuo eſſe termini. tūc ēt nā diuina poſſet icipe eē alicubi ubi pus nō fuit: uel eo mō quo nō fuit: qd videt incōueniens. ¶Itē Augꝰ. 7. ſup geñ. ad lrām. c. 4. ⁊ Boetiꝰ li. de duabꝰ naturis ⁊ vna ꝑſona chri. c. 7. Nullo mō pōt corpꝰ ꝯuerti in ſpūm. nec ecōuerſo. ¶Item ꝙ nō quelibet creatura in quālibet: q: tūc poſſet ꝯūti quātitas panis in quātitatē corpis chri. ⁊ per ꝯn̄s corpꝰ chri quātū eēt ubi pus panis fuit. ꝯn̄s ipoſſe eſt: q: tūc corpꝰ maius eēt in loco minori. ¶Item tūc abſtractū poſſet ꝯuerti in reſpectiuū. ⁊ per ꝯn̄s reſpectꝰ poſſet per ſe eē ſine fundamēto ⁊ ſine termino: ſicut ⁊ abſtractū cōuerſuȝ in ipm. ꝯn̄s eſt impoſſibile manifeſte: q: ꝯdictio eſt reſpectū eſſe ſine fundamento ⁊ termino.

Hec qō

ut patet ex argumētis: cōtinet duos arlos. ſ. de ꝯuerſione deitatis in creaturā: ⁊ creature in creaturā. ¶De pmo dico
Uide Ua. q. 1. hꝰ māe. ⁊ vide Dē. q°. 7. q. 4. ꝙ nō. ⁊ rō tacta eſt in pcedēte. q. arlo. 2. ꝯne. 2. q: nihil pōt cōuerti nec ut terminꝰ a quo: nec ut terminuȝ ad quē. niſi cuius eē ⁊ nō eē totalr ſubeſt vtuti cōuertētis. nihil aūt itrinſecū deo ſubeſt potētie diuine: q: illa potētia nō reſpicit pro obecto niſi poſſibile: ſed qcqd eſt deo itrinſecū eſt neceſſe eē. ¶De 2o dico ꝙ qdlibet pōt ꝯuerti in qdlibet pp eādē rōnē. q: utrūqȝ extremū in creaturis ſubeſt potētie diuine ⁊ quātū ad totale eē: ⁊ q̄tū ad totale non eſſe.

Ad argumēta.

¶Ad pmū dico ꝙ vbū eē incarnatū nō dicit vbū eē terminū alicuius actionis de gn̄e actionis. ⁊ cū di ꝙ icarnatio terminat ad ꝑſonā filij. dico ꝙ vnio illa loquēdo de vnione que iportat relationē in nā humana iportat vbū pro termino: q: in nā humana eſt reſpectꝰ realis ad vbuȝ ⁊ ecōuerſo nō niſi rōnis. Sed terminꝰ actionis de gn̄e actionis eſt aliqd qd accipit eē per illā actionē. hec autē eſt vnio illa realis nāe humane ad vbū. ¶Et ſi arguit. filiꝰ dei eſt icarnatꝰ. ergo eſt ſbctū uel terminꝰ illiꝰ actionis: q: icarnari ſigt paſſionē quā opȝ ponere in ſbcto uel in termino. ¶Et pterea cuilibet actioni rn̄det ꝓpria paſſio. tres ꝑſone incarnabant actione ꝓprie dicta. ergo qd rn̄det illi eſt paſſio ꝓprie dicta. hoc aūt eſt icarnatū eē. g ⁊c. ¶Ad primā dico ꝙ icarnatū eē eſt vnitū eē carni in vnitate ꝑſone. ⁊ hoc ſm ꝙ vnitū eē dicit relōnē nō realē: ſed rōnis tm̄. ¶Ad 2m dico ꝙ actiōi trinitatis corrn̄det aliq paſſio realis: ſed illiuſ obiectū eſt nā humana. ⁊ terminꝰ eſt aliqd in nā humana. ſ. vnio formalis nāe illiꝰ ad vbū: ita ꝙ vnio trinitatiſ ſiue magis vnitio que eſt actio trinitatis eſt ad vnionē formalē nāe humane ad vbū. que vnio eſt realr in nā humana. ¶Et cū di ꝙ icarnatū eē dicit paſſionē ſic icarnare actionē. dico ꝙ etſi icarnari uel icarnatū grāmatice iportat paſſionē pp modū ſignādi: nō tn̄ realr in illo de quo di: ſed tm̄ in alio qd cōnotat illi vniri: ⁊ illud aliud di eē ſbctū paſſionis iportate realr per icarnari. que. ſ. corrn̄det illi actioni quā iportat icarnare. ¶Ad 2m dico ꝙ ꝯtra imutabilitatē neceſſitatē ⁊ ifinitatē cuiuſcūqȝ eſt ꝙ poſſit eē terminꝰ alicuiꝰ actionis ꝓprie dicte de gn̄e actiōiſ. Et cū di de actionibꝰ itelligēdi ⁊ uolēdi. dico ꝙ h nō eſt ad ꝓpoſitū: q: ſicut dictū eſt in lib. 1. di. 3. iſte dicunt actiones q: opationes. Nā per actiones de gn̄e actionis aliqs terminꝰ accipit eē ſimplr ſi producit uel aliquo mō eē. per itellectionē aūt obctuȝ itellectū nullo mō accipit eē: imo pſupponit oino ipſi itellectioni. ⁊ hoc iō: q: iſte opationes que dicunt actiones ſūt ultimi termini. nō aūt grā alioꝝ terminoꝝ. ¶Sed adhuc reſtat dubiū: an actio de gn̄e actionis reqrat terminū mutari. dico ꝙ nō videt facile quō actio de gn̄e actionis poſſit poni ꝑ quā terminꝰ nō accipit eē: immo ſicut ponit talis actio in diuinis per gn̄ationē actiuā filiꝰ dei accipit eē. ſi tn̄ actionē ſic dictā poſſit aliqd terminare. ⁊ tn̄ nullo mō accipe eſſe dicet in ſequente. q.

Ad argumenta

in oppoſitū. pmū cōcedo. ¶Ad 2m dico ꝙ etſi quātitas panis ꝯūteret in quātitatē corpis chri. nō tn̄ pp hoc corpꝰ eēt hic uel eſſet quātitas ex vi ꝯuerſioniſ: ſicut tactū eſt pus. 1. q. di. 10. ¶Et ad ꝓbationē illā ſup tractatā ſed nō ſolutā. ſ. ꝙ genitū eſt ubi corruptū fuit. Dico ꝙ iō ibi eſt: q: mā manet cōis que in gn̄atione nō mouet localr. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ibi recipit formā ubi eſt: ⁊ ex hoc genituȝ ex ipſa ⁊ forma eſt ubi pfuit corruptū. ¶Cōtra. mā non eſt rō eēndi in loco localr ſed quātitas. nō aūt manet eadē quātitas in gn̄ato ⁊ corrupto niſi ut mā. ergo ipſa nō eſt rō q̄re genituȝ eſt ubi pfuit corruptum. ¶Dico ꝙ mā ſm ſe hēt eē in loco diffinitiue: ſicut quecūqȝ ſuba limitata. ipſa aūt ut ſub quātitate habet eē in loco circūſcriptiue: q: ergo manet diffinitiue ubi pus fuit ſuba: ideo ibi recipit formā. ⁊ ideo

ſuba genita ibi eſt ubi prefuit ſuba corrupta. ⁊ ubi diffinitiue eſt ſuba ibi circūſcriptiue eſt ipſamet ut quāta. ⁊ iō ſeqtur ꝙ genitū ut hn̄s quātitatem ibi eſt circūſcriptiue ubi fuit corruptū circūſcriptiue. Nō tn̄ intelligēdū eſt ꝙ aliqn̄ fuerit alicubi ſuba hic uel ibi diffinitiue ⁊ nō circūſcriptiue: q: nunq̄ȝ fuit ſine quātitate que erat rō circūſcribēdi: ſed tn̄ nō ponēdo aliquā quātitatē manē eandē: qd credo eē uerū. nō opȝ ponere aliqd idē circūſcriptiue ma-
a.l. uerius. a.l. ubi. nēs eē rōnē eēndi in eodem loco in genito ⁊ corrupto: ſed ſufficit mā remanēs in loco diffinitiue ubi fuit corruptū. ¶Poſſet ēt dici ꝙ ubi agēſ inuenit paſſum ibi informat ipm: ſed agēs in gn̄ando non trāſmutat localr. ergo informat ibi paſſum. ⁊ ubi paſſum informat ibi eſt cōpoſitū ex paſſo ⁊ forma inducta. ergo ⁊c. ¶Cōceſſo tn̄ ſm cōeȝ opi. ꝙ ibi poſſit eē terminus cōuerſionis ubi pfuit cōuerſuȝ. dico ꝙ debet intelligi ubi nō pciſe: ſed uel ſic ul' ſm ꝑtem: ⁊ ſic ubi pfuit panis poſſet eē corpus chri ut quātū uel pciſe uel ſicut in ꝑte ſui ubi: ita ꝙ ps eēt ibi. ⁊ pars eēt in ubi circūſtāte. eſto etiā ꝙ teneret illud pncipiū aliquoꝝ ꝙ terminus ꝯuerſionis eſt ubi pfuit ꝯuerſum. nō tn̄ erit ibi localr. ⁊ ſic poſſet ꝯcedi ꝙ ſi quātitas eēt pmus terminus ꝯuerſiōis eēt ubi pfuit ſuba panis: nō tn̄ eēt localr. ⁊ hoc eſt argm contra aliā viā que ponit pp hoc quātitatem chri nō eē hic localr: q: eſt ſcōs terminus ⁊ nō primus. q: eſto ꝙ eēt pmus adhuc nō eēt ibi localit'
Dē.ꝰ qo p. q. 5. ⁊ Egi. qlo. 1. q. 4. Hugo ō nouo ca. pn̄ti di. q. 2. ſol. 2. arm. neceſſio. Ita enim poſſet iſte modus ſepari a pmo termino cōuerſionis ſicut a ſcōo. ¶Ad 3m di ꝙ Augꝰ ⁊ Boetiꝰ loquunt in cōparatione ad potētiaȝ creatā. ¶Sed hoc nihil eſt: q: nulla vtꝰ creata poteſt qdcūqȝ corpꝰ cōuertē in qdcūqȝ. ¶Ideo dico aliter: ꝙ quot ſunt rōnes repugnātie tot ſūt rōnes ipoſſibilitatis. ⁊ aliq illarū amota eſt aliq poſſibilitas que pus nō fuit: nō qdē poſſibilitas ſimplr: ſȝ ex ꝑte illius. vbi grā. viſus nō pōt recipe itellectionē. tū q: itellectio iextēſa eſt ⁊ viſus extēſus. tū qa viſus eſt cognoſcēs tm̄ aliqd ſub rōne ſingularis. itellectus aūt itelligit nō pciſe ſub rōne ſingularis. tolle vnā ipoſſitatē: utpote ſi eēt potētia que poſſet hēre obctū ſub rōne vniuſlis. ⁊ cuȝ remaneret alia rō ipoſſitatis ſimplr eēt ipoſſibile hoc ſicut illud. ⁊ tn̄ diceret hoc poſſibile reſpectu illius nō ſimplr: ſȝ q: illa rō ipoſſitatis ibi nō eſt rō ipoſſibilitatis hic. ¶Ad ꝓpoſitū dē corpꝰ hēt quādā nō repugnātiam ut ꝯuertat in corpꝰ. puta q: hēt mām quātitatē ⁊ ſiles rōnes cōcurrētes ad ꝯūtibilitatē. Ois ſpūs hēt oppoſitas rōnes iſtis. ergo lȝ ſit ipoſſibile ſimpliciter corpꝰ celeſte cōuerti in elementare iſto mō quo ipoſſibile eſt ſpūi conuerti in ignē: q: reſpectu agētiſ cuiuſcūqȝ creati utrūqȝ eſt ipoſſe. reſpectu tn̄ agētis icreati ſicut vnū eſt poſſibile ita ⁊ aliud. ſi illud di poſſe ⁊ aliud ipoſſibile. q: hic eſt aliq rō impoſſibilitatis que nō eſt ibi. ¶Ad 4m dico ꝙ abſtractū poſſit ꝯuerti in reſpectiuū ⁊ ecōuerſo. ſȝ nō ſeqtur ultra ꝙ reſpectꝰ eēt ſine fundamēto ⁊ termino. q: terminꝰ per ꝯuerſionē accipet eē eo mō quo pōt hēre eē. reſpectꝰ aūt nō pōt hēre eē ſine fundamēto ⁊ termino. Nec ſequit ſi terminus a quo pfuit ſine iſtis. ergo terminus ad quē pōt eē ſine iſtis: ſicut nec in aliqs ubi terminꝰ vnus reqrit aliqua ad ſui eē que nō reqrit alius. dico ergo ꝙ ſi in reſpectiuū ꝯuerteret abſtractū ille reſpectꝰ reqreret fundamētū ⁊ terminū: ⁊ hēret ea uel antiq que pceſſert cōuerſionē uel noua. Exēplū in aliqs. Nō ſequit. lapis pōt cōuerti in ſciam ⁊ ecōuerſo. lapis nō informat aliquē itellectū. ergo nec ſcia. qdcūqȝ eni in aliqd ꝯuertat ſemꝑ terminus hēbit ſuū ꝓpriū modū exiſtēdi ſicut terminus a quo ꝯuerſioniſ habuit ante cōuerſionē ſuū ꝓpriū modū exn̄di. Qō. III.

Circa ſecundum

pncipale quero duo. ¶pmo utrū panis conuertat in corpus chri in euchariſtia. ¶2o an panis in iſta cōuerſione annihilet. ¶Ad pmuȝ
arguo ꝙ nō. Augꝰ. 3. de tri. 7. Chriſti corpus dicimus qd ex fructibꝰ terre acceptū ſumimus. Sȝ nō eſt aliqd acceptū ex fructibꝰ terre niſi panis uel vinū. ergo nō trāſubat. ¶2o Dam. lio. 4. c. 6. Quemadmodū in baptiſmate: q: cōſuetudo eſt hoibꝰ aq lauari ⁊ oleo vngi cōiugauit oleo ⁊ aq grām ſpūs ſci ⁊ fecit ipm lauacrū regn̄ationis. ſic q: ꝯſuetudo eſt hoibus panē comedē ⁊ vinū ⁊ aquā bibere: cōiugauit ipſis ſuipſiꝰ deitatē ⁊ fecit ipſa corpꝰ ⁊ ſanguinē ipſius: ut per ꝯſueta ⁊ ſm nām in his que ſuper nām ſunt ſiamus. vult dicē ꝙ ſicut in baptiſmo abluimur in aq: ⁊ hoc ideo cōſtitutū eſt: q: ꝯſuetudo hoibꝰ eſt lauari in aq. ita i euchariſtia paſcimur ⁊ potamur pane ⁊ vino. q: iſta ſunt cōſuetꝰ potꝰ ⁊ cibuſ humanus. ergo ſicut in baptiſmo eſt uere aq eiuſdē rōnis cū cōi aq qua abluimur. ita in euchariſtia uere eſt panis ⁊ vinū cū cōi cibo ⁊ potu hūano. ¶3o ſic. Augꝰ in glo. ſup illud. 1. Coꝝ. 10. Unꝰ panis ⁊c. Sicut vnꝰ panis ex multis granis ⁊ corpus chriſti ex multis mēbris ita eccl'ia ex multiſ ꝑſonis. ergo euchariſtia ꝓpter iſtā ſilitudinem ſigt corpus chriſti uerū ⁊ corpꝰ chri myſticū: ſȝ ex multis granis nō colligit aliqd ſic ſigtiuū niſi paniſ. g ille manet in euchariſtia. ¶4o ſic. In oi mutatiōe poſitiua terminus ad quē accipit eē. Sed corpus chri nō accipit eē per iſtā actionē: q: tūc frequēter accipet eē: nec ēt aliqd eē accipit: q: tūc frequenter augeret ex frequētatione euchariſtie. ergo corpus chri nō eſt hic terminus alicuius mutationis ſeu actionis poſitiue. ¶5o ſic. Si panis cōuerteret in corpꝰ chri oporteret eē aliquē terminū ꝯmuȝ iſtiuſ mutationis. illud in ꝓpoſito nō pōt eē deitas ex pcedēti. q. nec aia itellectiua: q: illa ſm oēs non eſt hic niſi ꝯcomitāter: nec pōt eē aliqd accn̄s uel accidētia: q: tūc nō eēt trāſubatio ſed trāſaccn̄tatio. nō reſtat ergo niſi mā ſola: ſed cōuerſio in mām ſolam nō eſt trāſubatio. magis eni diceret reſolutio i māȝ q̄ȝ trāſubatio. ⁊ hoc patet: q: ſm oēs forma panis cōuertit in formā aliquam: ſicut mā in mām. ⁊ iſta forma nō pōt aliq ineniri que terminet: ut patet ex diuiſione pposita. ergo ⁊c. ¶Si dicas ꝙ eſt aliq forma ſubalis alia ab itellectia in quā ꝯuertit forma panis. ¶Cōtra hoc. vnius rei nō eſt niſi vnū eſſe. ergo nō eſt niſi vna forma. ¶Oppoſitū. Ambro. de ſacris. ⁊ ponit de ꝯſe. di. 2. panis eſt in altari. ubi acceſſit ꝯſecratio de pane fit corpꝰ chri. Idē ⁊ ponitur ibidē. Re uera mirabile. Sermo qui potuit facere que nō erāt: nōne poteſt mutare ea que ſūt in id qd nō erāt: q̄ſi diceret: ſic. ¶P. Euſebius. ⁊ ponit ibidē. Quia corpꝰ. Sacerdos inuiſibilis viſibiles creaturas in ſubam corpis ⁊ ſanguinis ſui ſecreta ꝑtāte cōmutat: ⁊ ad hoc hn̄tur plures auctoritates de cōſe. di. 2. in diuerſis locis. ⁊ magr adducit aliqs in iſta di. ⁊ aliquas in di. pcedēte.

a.l. 6.

a.l. 2. cap. 8. 9.

Hic duo

vidēda ſunt ſicut circa alia credita. pmo qd tenendū. 2o quō illud

Universidad de Deusto Biblioteca

Opio mãicheoꝝ quã tenuit fr Joannes iacobita.

Mãc 13. & o kã i 4° in hac mã. q. 3. ſolo ne ſepti dubij Vide ipſ quo li. 4. q. 3. ꝛ in tractatu hui⁹ mãc caplo. 5.

poterit declarari. ¶ De p̄mo ſicut recitat Inno⁹ de
officio miſſe. pte. 2. c. 26. circa hoc erãt tres opiones
Una ꝙ panis manet: ꝛ tñ cũ ipſo uere eſt corpus
chꝛi. Alia ꝙ panis nõ manet: ꝛ tñ nõ ꝯuertit ſ; de
ſinit eẽ uel per annihilationẽ uel per reſolutionem
in mãm: uel per corruptionẽ in aliud. Tertia ꝙ pa
nis trãſubat in corp⁹ ꝛ vinũ in ſanguinẽ. quelibet
aũt iſtarũ uoluit iſtud cõe ſaluare: ꝙ ibi uere ẽ cor
pus chꝛi. q2 iſtud negare eſt plane cõtra fidem: ut
patet di. 3. in. q. j. Expſſe eni a p̄ncipio inſtõnis eu
chariſtie fuit de ueritate fidei ꝙ uere ibi ꝛ realiter
corp⁹ chꝛi cõtinet. ¶ Pro p̄ma opi. arguit p̄mo ſic
Sicut in nãlib⁹ nõ ſũt plura ponẽda q̄; rõ nãlis ne
ceſſario cõuincit. p̄ phy⁹. ꝛ in pluribꝰ locis ſ; pbꝫ:
q2 pluralitas eſt ſupflua. ita in credibilib⁹ nõ ſunt
ponẽda plura q̄; ꝯuinci poſſit ex vitate creditorũ.
Si vitas euchariſtie ſaluari põt ſine iſta trãſubati
one. g̃ ꝛc̃. minor pbat. ꝙ ad vitatem euchariſtie re
quirit ſignũ ꝛ ſignatũ realr ꝯtẽtũ. ſuba panis cũ
ſuis accñtib⁹ eque põt eẽ ſignũ ſicut ſola accidẽtia
imo magis: q2 ſuba panis ſub ſpẽb⁹ magis eſt nu
trimẽtũ q̄; accñtia. ergo magis repñtat corp⁹ chꝛi
ſti in rõne nutrimẽti ſpũalis. Res ẽt ꝯtẽta. ſ. uerũ
corpus chꝛi eque põt ſaluari cũ ſuba panis ſic cũ
accñtib⁹: q2 nõ magis repugnat ſube eẽ ſil' cũ ſuba
q̄; cũ quãtitate illius ſube. ¶ Et cõfirmat hec rõ.
q2 ponẽda ſunt pauciora miracula quãtũ poſſibile
eſt: ſed ponẽdo panẽ manẽ cũ ſuis accñtib⁹ ꝛ cor
pus chꝛi ibi eẽ uere pauciora ponunt miracula q̄;
ponẽdo panẽ ibi nõ eẽ. Nam tũc nõ poneret aliqᷦ
accñs ſine ſubiecto. ¶ 2° ſic. ꝛ qñ in idẽ redit. In
creditis nobis ſm itellectũ vniuſalem traditis: nõ vi
det ille modus determinãdus qui eſt difficilior ad
itelligẽdũ ꝛ ad quẽ plura vident ſeq icõuenientia
ſed iſtud corp⁹ chꝛi eẽ in euchariſtia eſt qõdã uerũ
vniuſ'r traditũ nobis. iſte aũt itell's ꝙ nõ ſit ibi ſub
ſtãtia panis videt difficilior ad ſuſtinẽdũ ꝛ ad ipm
ſequunt plura icõueniẽtia q̄; ponẽdo ibi eẽ ſubam
panis. ergo ꝛc̃. maior pbat. q2 ex quo fides nobis
data eſt ut ſit via ad ſalutẽ: ita debet ut videt deter
minari ꝛ teneri ab eccl'ia ſicut magis eſt idonea ad
ſalutẽ. Sed ponẽdo itellectũ aliquẽ talẽ ſupra mo
dũ difficilẽ ꝛ ad quẽ manifeſte vident ſeq incõue
niẽtia eſt occaſio auertẽdi oẽs phos: imo fere oẽs
ſequẽtes rõnẽ nãlẽ a fide uel ſaltẽ ipediẽdi eos ne
ꝯuertant ad fidẽ ſi dicat eis talia ptinere ad fidem
nr̃am: imo videt ꝙ phs hẽret pro maiori icõueniẽ
te uel qcũqꝫ ſequẽs nãlẽ rõnes ea que ponunt hic
negãdo ſubam panis q̄; hẽret de oib⁹ articulis q̄s
hẽmus de icarnatione. ꝛ mirũ videt q̃re in vno ar
ticulo qui nõ eſt p̄ncipalis articl'us fidei debeat ta
lis intellect⁹ afferi: pp quẽ fides pateat ꝯtẽptui oi
um ſequẽtiũ rõnẽ. ¶ 3° ſic. Nihil eſt tenẽdũ tanq̄;
de ſuba fidei niſi qõ põt expſſe hẽri de ſcriptura ul'
expſſe declaratũ eſt per ecclãm: uel euidẽter ſequi
tur ex aliquo plane ꝯtẽto in ſcriptura uel plane de
terminato ab eccl'ia. ¶ Iſta maior videt ſufficiẽs:
q2 pro nullo alio hẽret qs cãm exponẽdi ſe morti.
ꝛ pro oi eo qõ eſt de ſuba fidei laudabil'r expone
ret qs ſe morti. ꝛ ẽt ꝙ nll'o iſtoꝝ modoꝝ hẽtur cer
tũ firmiter credere videt leuitatis: q2 nõ eſt auctas
ſufficiẽs nec rõ ſi nullũ iſtoꝝ inueniat. nũc aũt nõ
videt expſſe hẽri nõ eẽ ibi ſubam panis. Nã Jo. 6.
ubi multũ p̄dicat vitas euchariſtie planũ eſt. ubi
chꝛiſt⁹ dicit. Ego ſum panis viuus qui mãducaue
rit ex hoc pane ꝛc̃. Et. j. Cor. dic Paulus. Panis

T.c.50. Idẽ. 8. phyſi⁹. t.c.48.

Cap. 10.

quẽ frãgimus nõne cõicatio corpis chꝛi eſt? nec in
uenit eccl'ia ubi iſtã vitatẽ determiet ſolẽniter. nec
etiam q̃liter iſtud poſſit ab aliquo manifeſto credi
to euidẽter inferri. ergo ꝛc̃. ¶ Si dicas ſicut dicit
vnus doctor ꝙ Matth. 26. dicẽdo. hoc eſt corpus
meũ: expſſe iſinuat panẽ nõ manẽ: q2 tũc eẽt ꝓpo
ſitio falſa. ¶ Hoc non cogit: q2 dato ꝙ ſuba panis
maneret nõ demõſtrat ſuba panis: ſed ꝯtẽtum ſub
pane. ſicut mõ nõ demõſtrant accñtia: q2 tũc eẽt ꝓ
poſitio falſa: ſed eſt ſenſus. hoc ens cõtẽtũ ſub iſto
ſigno ſenſibili eſt corp⁹ meũ. ¶ Itẽ in ſacris ueri
tatis nulla debet eẽ falſitas. Sꝫ accñtia iſta ſignãt
nãliter ſubas q̄s affecerũt. ꝛ ſi nõ ſit ibi coꝝ ſuba:
ſignatio iſta nãlis erit falſa. hoc ẽ icõueniẽs. ¶ Si
dicas ꝙ ſignificãt corp⁹ chꝛi ꝛ ſanguinẽ. ꝛ iſta ſig
tio eſt uera. ¶ Contra. Naturalis ſigtio non mu
tat ꝓpter ſigtionem ex iſtitutione ad placitũ. ergo
iſta accñtia nãliter ſignt eadẽ que p̄us ſiguerũt. er
go ex iſta pte in ſigtione nãli erit falſitas niſi ſigta
ſubſint ſignis. Sed poſito ꝙ illa ſigta ſubſint ue
ritas habet in ſigtione nãli accñtiũ. poſſet ẽt ueri
tas hẽri in ſigtione ad placitũ: q2 in illis ſbctis poſ
ſent ꝯtineri illa que ſignt ad placitũ ex iſtitutione.
ꝛ ſic hẽret oimoda vitas in utraqꝫ ſigtione. Sꝫ ſ;
aliã viã falſitas eſt in ſigtione nãli. ergo magis cõ
gruit alia via q̄; iſta. ¶ Pro opinione 2ª põt argui
per rõnes ſil'es aliqb⁹ p̄dictarũ: q2 tres p̄me ſatis
vident poſſe adduci pro iſta. tñ q2 plura miracula
ponunt ponẽdo trãſubationẽ q̄; negãdo. tñ q2 iſta
trãſubatio eſt ita difficilis ad intelligẽdũ. ꝛ ita vi
det repugnare rõni nãli: q2 oi ſequẽti rõnẽ nãlẽ vi
det irrõnabil'r poſita: ꝛ per ꝯñs plus auertẽ a ue
ritate fidei q̄; abſolute ponẽ panẽ nõ manẽ per an
nihilationẽ uel per aliquã aliã viã. ¶ 3° q2 iſta trã
ſubſtãtiatio nõ videt magis ꝓbari ex ſcriptura q̄;
panẽ nõ manere. imo minus. ¶ Cõtra iſtas opio
nes arguit qdã doctor. cõtra p̄mã ſic. ꝙ ipſa eſt in
cõueniẽs ꝛ ipoſſibilis ꝛ heretica. p̄mũ ꝓbatur ex
trib⁹. p̄mo q2 tollit reuerẽtiã debitã chꝛo ut cõtine
tur in hoſtia. Sibi eni in euchariſtia debet cult⁹ la
trie: ſed ſi ibi maneret ſuba panis nõ deberet talis
cultus exhiberi ꝓpter idolatriã adorãdo creaturã.
¶ 2° dicit incõueniẽs: q2 tollit ſigtionẽ hui⁹ ſacra
mẽti. debet enim illud p̄mo ſigre corpus ut p̄mũ
ſignatũ. ſed ſi ibi maneret ſuba panis ipſa haberet
rõnẽ p̄mi ſigti. ¶ 3° q2 tollit debit⁹ uſus ſacri: qa
ſi maneret uere ſuba panis eſt uere cib⁹ corporalis
huius aũt ſacri uſus eſt ꝙ ſit cibus ſpũalis. Scõꝫ
vo. ſ. ꝙ hec poſitio ſit ipoſſibilis arguit per idẽ me
diũ tã cõtra p̄mã opinionẽ q̄; cõtra ſcõam. q2 nihil
põt incipe eẽ ubi p̄us nõ fuit niſi per ſui mutationẽ
uel alterius in ipm. Sed corpus chꝛi nõ mutat per
hoc ꝙ euchariſtia cõficit: q2 manet in celo ſicut p̄
us. ergo ſi nihil cõuertat in ipm nõ eſt magis rea
liter in altari q̄; p̄us fuit. hoc eſt ipoſſibile. Tertiũ
ſ. ꝙ ſit heretica ꝓbat ſic: q2 eſt cõtra vbũ chꝛi iſtitu
entis ſacrm Mat. 26. Hoc eſt corpus meũ. non di
cit hic eſt: ſꝫ. hoc eſt. ſi aũt ſuba panis manet nihil
annihilaret ꝛ nõ cõuerteret uerius diceret. hic eſt
corpus. q̄; hoc eſt corp⁹. ¶ Cõtra opinionẽ ſcõam
arguit ſpãliter cõtra hoc ꝙ ponit reſolutionem in
mãm panis p̄iacentẽ: q2 uel fieret in mãm nudam.
ꝛ hoc eſt ipoſſibile: q2 tũc eẽt mã ſine forma: ꝛ ſic
actus mãe erit ꝛ nõ erit: uel fieret in mãm ſub aliq̄
alia forma: ſed hoc eſt incõueniẽs: q2 uel illud cor
pus aliud nouũ. cuius eſt illa mã eẽt ſil' cũ ſpẽbus

Tho. p.. di. ar. 4. q.. ſol. 2. q.. cule.

Ockã ..

a. l. vide..

Tho.. p. a. q..

ꝛ corpe chꝛiſti. uel mutaret de loco illo. ꝛ utrunqꝫ
eſt incõueniẽs. p̄mũ q2 ipoſſibile eſt duo corpa eẽ
ſil'. 2m q2 ille mot⁹ localis illius poſſet pcipi per ex
pulſionẽ corpis alterius circũſtãtis. ¶ Quicquid
ſit de opinionib⁹ iſte rõnes nõ vident eas efficaci
ter iprobare. p̄ma nõ ualet: q2 mõ non eſt idolatria
qui adorat chꝛm in euchariſtia. ꝛ tñ nõ põt negari
qn ſit ibi creatura aliq̄. ſ. ſpẽs ille. ſed nõ eſt adoran
dũ ſenſibile ꝯtinẽs ſed chꝛs ꝯtẽtus. Et eodẽ modo
tũc dicet chꝛiſtũ cõtineri ſub pane quãto ꝛ quali.
ꝛ ita nõ panẽ adorari ſed chꝛiſtũ ꝯtẽtũ in pane ut
in ſigno. ¶ Et ſi obijcias ſaltẽ ſimplices qui nõ ſic
diſtinguũt eẽnt idolatre. dico ꝙ ita põt nunc argui
ꝯtra te: q2 ſimplices nõ diſtiguũt accñtia illa a cor
pore chꝛi. in oibus aũt talibus eſt vna rñſio. q2 ſim
plices adorãt in fide eccl'ie. ꝛ hoc ſufficit eis ad ſa
lutẽ. Maiores aũt diſtincte adorãt ꝯtẽtũ nõ ſignũ
cõtinẽs. ꝛ hoc ſiue ſignũ cõtinẽs ſit accñs tm̃. ſiue
ſuba panis cum accñte. ¶ Ad 2m dico ꝙ eſt ad op
poſitũ. q2 ſi eẽt hic ſuba panis illa duplex ſigtio eſ
ſet uera. ſ. nãlis qua accñtia ſignt ſubam panis. ꝛ
illa que eſt ex inſtitutione diuina: qua ſenſibile ſigt
corpus chꝛi. ſed nũc nõ põt ſaluari niſi p̄ciſe altera
uera. ¶ Nec põt dici ꝙ ceſſet ſigtio nãlis ꝓpt ali
am qua eſt ex inſtitutione. q2 ſi ſic tũc nõ ducerent
accñtia illa nãliter quãtũ eſt de ſe ad dephendẽdũ
ſubam panis. ſed totalr ceſſaret in eis iſta ſigtio ul'
repñtatio que tñ p̄us infuit eis: ꝛ tũc aliquo mõ i
mutaſſent aliter itellectũ añ cõſecrationẽ q̄; poſt. h̄
nihil eſt. ¶ Re° ergo ꝙ p̄mũ ſigtũ ex inſtitutione
debet eẽ corpus chꝛi. ꝛ ita eſt ſiue maneat ſuba pa
nis ſiue nõ. ſed p̄mũ ſigtũ accñtiũ ꝙ. ſ. nãliter ſignt
ſemp eſt ſuba illa quã p̄mo affecerũt uel nata eẽnt
afficere: q2 illa ſigtio nãlis nõ mutat. ¶ Ad 3m nõ
ualet. q2 mõ mediũ eſt ꝙ ille ſpẽs nutriũt ſm Apo
ſtolũ. j. Cor. 11. Unus qdẽ eſurit. alius vo ebri⁹ eſt.
ꝛ hoc ex pceptione ſpẽrũ ſacrãliũ. ꝛ tñ nõ negatur
hic eẽ cibũ aie. tñ dat ipſum cõtẽtũ ſub nutrimẽto
corpali. ꝛ ita ſi poneret panis manere eẽt ibi nutri
mẽtũ corpale. ꝛ tñ ꝯtẽtũ ſub illo eẽt tm̃ nutrimẽtũ
aie. Aliud aũt de ipoſſibilitate ſatis ſolutum eſt di.
10. q. j. q2 icipit hic eẽ nõ ſine oi mutatione extẽden
do mutationẽ ad illã p̃ntiã ſimplicẽ. ¶ Aliud de
hoc uel hic nihil eſt ad. h. uerũ eſt eni ꝙ h̄ eſt cor
pus meũ. ꝛ hic eſt corpus meũ: ſed nõ hoc accñs:
ſed ꝯtẽtũ ſub accñte. eodẽ mõ ſi eẽt panis non hoc
qõ eſt ſuba panis eẽt corpus: ſed hoc qõ eſt ꝯtẽtum
ſub pane eſt corpus. maluit aũt ſaluator uti h̄ uo
cabulo hoc q̄; hic: q2 magis exp̄mit vitas: lꝫ utrũqꝫ
dictũ eẽt uerũ. ¶ Ad aliud cõtra ſcõam opi. poſſet
rñderi ponẽdo annihilationẽ panis total'r. ul' ſi po
nat reſolutio uſqꝫ ad mãm ex qua fuit. arg̃m nõ co
git. poſſet enim dici ꝙ ꝛ in mãm nudã ꝛ .. mãꝫ ſb
alia forma. ꝛ poſſet dici ꝙ imanentẽ ubi p̄us ..ut.
uel motã inde localr. ¶ Et qñ arguit ꝯtra p̄muꝫ:
q2 tũc mã eẽt ſine forma. ꝛ ſic in actu ꝛ nõ in actu:
equocatio eſt de actu. q2 vno mõ act⁹ eſt dñia entis
oppoſita potẽtie ꝓut diuidit oẽ ens qõ eſt. ſ. i actu
uel in potẽtia. Alio mõ act⁹ dicit habitudinẽ illam
quã dicit forma ad iformabile ꝛ ad totũ cuius eſt.
ꝛ eodẽ mõ equocat de potẽtia: q2 ut opponit actui
p̄mo mõ dicit ens diminutũ cui. ſ. nõ repugnat eſſe
extra cãm ſuã. ens aũt in actu oppoſitũ iſti potẽtie
eſt ens cõpletũ in ſuo eẽ extra cãm ſuã quodcunqꝫ
ſit illud. Alio mõ potẽtia dicit p̄ncipiũ receptiuum
actus ſcõo mõ dicti: ſicut mã dicit potẽtia ꝛ forma

actus. hec diſtinctio plane patet per phm. 9. meta^{ce} T.c.j. ꝛ.2.
in p̄ncipio. ꝛ ẽt mẽbra diſtinctionis ꝓbari pñt per
dicta phi in multis locis loquẽtis de actu ꝛ poten
tia nũc ſic nũc ſic. ſicut in. 7. meta^{ce}. c. pe. ꝛ. 8. meta. T.c.59. ꝛ 6
c. ulti. Ex actu ꝛ potẽtia per ſe ſit vnũ. nõ intelligit T.c.15.
de iſtis ut oppoſita ſunt: q2 ſic nõ ſunt ſil'. Alio mõ
9. meta^{ce}. c. 5. eſt aũt act⁹ exiſtere rẽ nõ ita ſicut dici T.c.11.
mus potẽtia. Et poſt explanãdo iſtã deſcriptiones
manifeſtat in multis oppoſitis: ut vigilãs ad dor
miẽs. ꝛ vidẽs ad cla..ẽs oculũ. ꝛ elaboratũ ad il
laboratũ. hi⁹ ingt di.. eſt alteri pti actus determi
natus. alteri aũt potẽtiale. ¶ Ad ꝓpoſitũ g̃ mã ſi
ne forma eſt in actu p̄mo mõ ꝛ nõ in potẽtia. qõ ꝓ
bat per ipſum Aug^m. 12. cõfeſſionũ. Ecce vba ſua.
Mã ipſa accepit a deo hoc impfectũ eẽ qõ hẽt. ſ. in
potẽtia: ꝛ neceſſe eſt ipm hoc ponere: q2 mãm con
cedit a deo cãri: ſed anteq̄; cãret erat in potẽtia. p̄⁹
mõ ꝓbat: q2 aliter cãret qõ ipoſſibile eſt cãri. ergo
poſt creationẽ fuit in potẽtia: nõ iſto mõ: q2 tũc per
creationẽ nõ eẽt aliq̄ entitas mãe ꝓducte: tñ igitur
poſt creationẽ fuit in potẽtia ſcõo mõ: q2 fuit rece
ptiuũ actus ſcõo mõ dicti: ſed tũc eſt ignorãtia elẽ
chi cũ dicit. mã eſt in actu p̄mo mõ: ꝛ nõ in actu ſe
cũdo mõ. ergo eſt in actu ꝛ nõ in actu. Eodem mõ
eſt equocatio de potentia hincinde. ¶ Si ẽt daret
2m. ſ. ꝙ mã recipet aliã formã ꝛ maneret ſil' cũ cor
pore chꝛiſti nõ poſſet iprobari qn eẽt deo poſſibile
q2 nõ includit cõtradictionẽ. ſi enim corpus chꝛiſti
ẽt quãtũ põt eẽ ſimul cum quãtitate panis ꝛ plus
repugnat quãtũ quãto quãtũ ad ſimultatẽ q̄; ſub
ſtãtia ſube. ꝛ per ꝯñs plus q̄; ſube cuicũqꝫ. Sic eni
arguit phs. 4. phy⁹. c. de uacuo. ꝙ ſi duo corpora T.c.76.
poſſent eẽ ſimul ꝛ quodlibet ſeqtur ꝙ nõ eſt ipoſ
ſibile aliquã ſubam cõpoſitã ex illa materia ꝛ no
ua forma manere ſimul cũ corpe chꝛiſti. ¶ Si ite
rum daret ꝙ expellit nõ tñ ſic ꝙ manifeſte appa
reat expulſio aeris: nec hoc põt ꝓbari impoſſibile
deo: q2 nullam includit cõtradictionem.

Quantum ergo ad iſtũ articulũ qd. ſ. ſit tenẽdũ. Re° ꝙ cõ
muniter tenet ꝙ nec panis manet cõtra p̄maꝫ opi.
nec annihilat uel reſoluit in mãm p̄m.. ſed cõuer
tit in corpus chꝛiſti. ꝛ ad hoc multũ expſſe videt
loqui Ambr. cuius vndecim auctẽs ſupra addu
cte ſunt ꝛ plures habent de cõſe. di. 2. ꝛ ponũtur a
magro di. 10. ꝛ de iſta. ¶ Principal'r aũt videtur
mouere ꝙ de ſacris tenẽdũ eſt ſicut tenet ſancta ro
mana eccl'ia ſic habet extra de hereticis. Ad abo
lendã. Nũc aũt ipſa tenet panẽ trãſubari in corp⁹:
ꝛ vinũ in ſanguinẽ ſicut manifeſte habet extra de
ſum. tri. ꝛ fide ca. Firmiter credimus. §. vna vo. ubi
dicit. Ipſe ieſus chꝛiſtus ſacerdos eſt ꝛ ſacrificiũ.
cuius corpus ꝛ ſanguis in ſacro altaris ſub ſpeci
ebus panis ꝛ vini ueraciter cõtinet. ꝛ ſeqtur ſtati.
Trãſubſtãtiatis pane in corpus ꝛ vino in ſangui
nem ptãte diuina. ¶ Ad hoc etiã eſt vna cõgruẽ
tia: q2 eccl'ia orat. Fiat cõmixtio ꝛ ꝯſecratio corpis a.l. nõ errat
ꝛ ſanguinis dñi nr̃i Ieſu chꝛiſti ꝛc̃. Alia eſt cõgru cum dicit.
entia: q2 nõ ieiunus nõ põt cõgrue celebrare: ſed
pcepta euchariſtia adhuc põt ſacerdos iterũ cele
brare. ſicut habet extra de cele. miſ. Cõſuluiſti. ex
cepto ingt die natiuitatis dñi niſi tamẽ neceſſitas
ſuperueniat ſufficit ſacerdoti ſemel in die miſſaꝫ ce
lebrare. ꝛ ex hoc innuit ꝙ in die natiuitatis domi
ni ꝛ quãdo neceſſitas ingruit licet plures miſſas
celebrare in die.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ad argumenta pro ꝑma opi. ⁊ ſecūda. ¶ Ad ꝑmū ꝯcedo ꝙ ēt in creditis nō ſunt plura ponēda ſine neceſſitate: nec plura miracula q̄ᷓ opȝ. ſed cū dicit̄ in minori ṽitas eucharistie poſſet ſaluari manēte pane uel ſine trāſubſtatione: dico ꝙ bn̄ fuiſſet deo poſſibile iſtituiſſe ꝙ corpus chr̄i uere eēt p̄ñs ſubſtantia panis manēte uel cū accñtib⁹ pane annihilato. ⁊ tūc fuiſſet ibi ṽitas euchariſtie. q: ⁊ ſignū uerū ⁊ ſignatū uerū: ſed hic nō eſt mō tota ṽitas euchariſtie. nō enim ſic iſtituit ut dicūt auc̄tes adducte. ¶ Et cū dr̄ ꝙ ad ṽitatē euchariſtie nihil reqrit̄ niſi uerū ſignū ⁊ uerū ſignatū. ¶ Rn̄o uerū eſt eo mō quo ſignū eſt inſtitutū ⁊ quo ſibi debet corrn̄dē ſignatū: qō nō eſt nūc p̄ciſe: ꝙ corp⁹ ſit cū aliquo. ſ. cum pane uel cū accidētibus panis indiſtincte: ſed inſtitutū eſt nūc ꝙ ſignatū ſit tm̄ ſub accidētibus ut ſub ſigno. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ nō eſt aliqs articl'us artādus ad itellectū difficilē niſi ille intellectus ſit uerus: ſed ſi uerus eſt ⁊ ꝓbat̄ euidēter eē uerum: opȝ ſm illū intellectū tenere articulū qñ ingrit̄ in ſpāli: q: nullus alius itellectus ſpālis uerus eſt. ſic aūt ſupponit̄ de itellectu huius articuli ex auc̄tib⁹ allegatis. ¶ Et tūc ad tertiū ubi ſtat vis. dicēdum ꝙ eccl'ia declarauit iſtū intellectū eē de ṽitate fidei in illo ſymbolo edito ſub Inno°. 3°. in cōcilio lateraneñ. Firmiter credimus ⁊c. ſicut allegatū eſt ſuperius. ubi explicite ponit̄ ṽitas aliquoꝝ credēdorū magis explicite q̄ᷓ hēbat̄ in ſymbolo apl'orum: uel Athanaſij. uel Nicenī. ⁊ breuiter qcqd ibi dicitur eē credēdū tenēdum eſt eē de ſuba fidei. ⁊ hoc poſt iſtā declaratiōnē ſolēnē factaȝ ab eccl'ia. Et ſi queras q̄re uoluit eccl'ia eligere iſtū intellectū ita difficilē huius articuli cū ṽba ſcripture poſſent ſaluari ſm intellectū facilē ⁊ ueriorē ſm apparētiam de hoc articulo. ¶ Dico ꝙ eo ſpū expoſite ſūt ſcripture quo cōdite. Et ita ſupponēdū eſt ꝙ eccl'ia catholica eo ſpū expoſuit: quo tradita eſt nobis fides ſpu. ſ. ṽitatis edocta. ⁊ ideo hūc intellectū eligit: q: uerus eſt. Nō enim in p̄tāte eccl'ie fuit facere iſtud uerū uel nō uerū: ſed dei inſtituc̄tis: ſed itellectū a deo traditū eccl'ia explicauit directa in hoc ut credit̄ ſpū ṽitatis. ¶ Ad 4ᵐ poſſet dici ꝙ accñtia nō ſemꝑ ſignāt ſubam eē in actu quā affecerūt: ſed aptitudinal'r. uel ſi nō ſignāt in actu non eſt ibi falſitaȝ in ſigno ut eſt ſignū iſtitutū ad placitū: q: ut ſic habet ſignatum ad qō inſtitutum eſt.

a.l. illoꝝ

De ſecūdo articulo p̄ncipali ſūt duo declarāda. ꝑmo quō panis trāſubſtātiat̄ uel poſſit fieri trāſubatio in corpus chr̄iſti p̄exñs. 2° qd poſſit eē formale in termino ad quē ꝯuerſionis. hec enim duo tāgebant̄ in argumentiȝ ad ꝑmā partē. ¶ De ꝑmo ſciēdū ꝙ ſiue ad trāſubſtātiationē vnius ad aliud nō reqrat̄ niſi ꝙ uterqȝ terminus ſit ſuba. ⁊ ſit plene in obediētia agentis quātū ad totale eē ⁊ quātū ad totale nō eē: ſiue ſȝ aliquos plus reqrat̄. ſ. mutua cōuertibilitas ſȝ nāȝ ꝑpt̄. ſ. p̄ncipiū potētiale trāſmutabile a forma vnius ad formā alterius: ſȝ nō vnica trāſmutatione: ſȝ per multas. ⁊ hoc ab agēte nāli. utrūqȝ iſtoꝝ ſaluatur in ꝓpoſito: q: tā panis q̄ᷓ corpus chr̄i totaliter eſt in p̄tāte dei quātū ad totale eē ⁊ totale nō eſſe. hn̄t etiā mām eiuſdē rōnis ꝑpter quā quātū eſt ex parte utriuſqȝ poſſet fieri trāſitus per nām ab vno in aliud: ſȝ per multa media: ſȝ etiā cōſiderādo corpus illud inquātū nūc imortale ⁊ ipaſſibile nō poſſet illud per nām cōuerti in panē: ſed hoc nō eſt: qa careat mā receptiua forme panis: ſed q: mā eiuȝ in ſeꝑabiliter cōtinetur a forma ſua. ſ. aīa impaſſibili. ¶ Hoc etiā poſſet declarari de p̄tib⁹ utriuſqȝ termini. deus enim in p̄tāte ſua hēt tā mām q̄ᷓ formā utriuſqȝ termini. ⁊ per ꝯñs pōt mām ꝯuertē in materiā: ⁊ formā in formā: ⁊ ita totū in totū ⁊ totalit̄. hoc aūt nō pōt nāle agēs: q: in p̄tāte eius non eſt mā ſed ſupponit̄ actioni ſue. ex ꝑma. q. huius q̄rti. ⁊ iſta rō ꝓcedit ſm illā viā que tacta eſt in. q. p̄cedēte. nō aūt ſupponēdo ꝙ ꝯuerſio reqrat ſuſceptiuū ut cōe utriqȝ termino. ¶ Sed de mō poſſibilitatis iſtius ꝯuerſioniȝ ponit̄ ſic. Materia ut eſt qd eſt oīno indiſtincta. ꝑmo de gn̄atione. ergo agēs ꝑ ſupponēdo eam ut qd reſpicit illā ut oīno indiſtinctam. Deus eſt huiuſmodi: q: nō agit per motuȝ. ⁊ hoc ideo q: nō eſt inſtr̄m ſed cauſa ꝑma. ergo agit in mām ut oīno indiſtinctā. ergo ſicut pōt formam deſtructā eadem nūo reducere in ſuā mām ꝓpriaȝ q: nō agit per motū qui ꝓhibet idē numero redire. ita pōt eādem formā inducere in quācūqȝ materiam. ad eādē aūt formā numero ſeqtur eadē materia numero. ergo pōt facere ꝙ quecūqȝ forma fiat in quacūqȝ mā. ⁊ ſic pōt facere ꝙ forma corpis ponat̄ in mā panis: ⁊ per hoc illa mā fiat iſta: ⁊ forma forma: ⁊ totū iſtud diffuſe declarat̄. ¶ Sed cōtra ꝑmā ꝓpōnem quam accipit. ſ. mā ut eſt quid eſt oīno indiſtincta. arguit̄ ſic. q: aut intelligit̄ indiſtincta ſȝ numerū. ſ. ꝙ quecūqȝ ut eſt qd eſt oīno eadē cuicūqȝ. uel intelligit̄ indiſtincta ſȝ rōnē. hoc eſt ut eſt qd eſt vnius rōnis. Si ꝑmo mō iſte intellectus eſt oīno impoſſibilis: q: cōtra phm ⁊ ꝯtra rōnē naturalē ⁊ cōtra illud qō intēdit declarare cōtra phȝ q: ex intētione loquēs. 12. metaᶜᶜ. c. 2. de per ſe p̄ncipijs dicit ꝙ ſicut p̄ncipiata ſunt alia: ſic coꝝ per ſe p̄ncipia. ⁊ hoc ſm genus ⁊ ſpēm ⁊ numerū. ⁊ ad ꝓpoſitū exp̄ſſe dic̄ hoꝝ que ſunt in eadē ſpecie diuerſa. ſupple ſunt p̄ncipia: nō p̄ciſe: ſed q: ſingulariū. Alia eſt tua mā ⁊ mouēs ⁊ ſpēs ⁊ mea. ratiōe aūt vniul'i eadē. ergo ex itētione vult ꝙ mā mea ⁊ tua ut eſt per ſe p̄ncipiū meū ⁊ tuū eſt alia numero. eſt aūt per ſe p̄ncipiū ut qd eſt: q: pars ſube non pōt eſſe aliqd niſi ut ſuba ⁊ ut quid. Hoc etiam patet ex ꝓceſſu phi inueſtigādo materiā. ꝑmo phy⁹. ⁊ ꝑmo de generatione. ⁊. 2°. dicit eam eſſe eādē ſbſtātiam toti trāſmutationi ⁊ utriqȝ termino. Sic ergo eſt eadem in genito ⁊ corrupto quō nō eſt eadē in duobus ſimul genitis: q: tunc gn̄atio ⁊ corruptio non magis cōcluderent materiā vnā q̄ᷓ ſimul exiſtētia diuerſoꝝ. ergo materia ut qd ſi eſt eadem in aere corrupto ⁊ in igne genito ex ipſo: ipſa ut qd eſt nō ſic eſt eadem in aere ⁊ igne ſimul exiſtētib⁹. ¶ Et pōt ratio cōfirmari: q: ſi poſſet eſſe eadem ſimul ſub forma aeris ⁊ ignis nō reqreret̄ trāſmutatio corrūpens p̄cedens ad hoc ꝙ materia fieret ſub alia forma. ¶ Cōtra hoc etiam eſt rō manifeſta: q: materia eſt prior ordine nature q̄ᷓ ipa forma recepta: q: materia eſt fundamētū oīum iuxta illō 5. metaᶜᶜ. in antiqua trāſlatione. in fundamēto nature nihil eſt diſtinctū. p̄us autem ut eſt p̄us eſſentialiter nō uariat̄ ꝑpter uariationem poſterioris. ſi ergo materia ut eſt qd eſt oīno eadem in ſe nullo modo pōt eſſe alia ꝑpter aliam formā receptā. ergo ipſa oīno eadem recipiet formas ꝯrias ſubſtantiales uel ſaltē incōpoſſibiles: ut aeris ⁊ ignis. ⁊ tūc ſequeret̄ ꝙ generās poſſet gn̄are nihil corrumpendo. poſſet etiā materia ſimul eē eadē ſub forma hoīs ⁊ aſini. ⁊ ſic nll'e due forme ſubāles repugnarent inſimul ꝑficiēdo mām. Eſt etiā ille intellectus falſus ad ꝓpoſitū ſuum: q: deducit ꝙ pōt formam corpis ponere deus in mā panis. Si aūt iſta materia eſt eadem cum materia corpis non pōt poni in ea forma corporis: q: iam habet eā. eadē enim numero ſibi utpote mā corpis: iam habet illā formaȝ. ergo ⁊ iſta habet. ⁊ ſi habet nō pōt ſibi imp̄mi: qa tūc ſimul haberet ⁊ nō haberet. ¶ Si aūt itelligat ꝙ materia ſit indiſtincta hoc eſt eiuſdē rōnis. ⁊ ſic deducat ꝙ deus pōt formā eādem numero imprimere illi materie que ineſt iſti. ꝯñtia nō ualet: quia eadē forma numero nō pōt ſimul informare duas mās: quarū utraqȝ erit ſufficiēs receptiuū ⁊ totale eius. nam ⁊ iſta vnitas rōnis ſtat cum diſtinctione numerali huius māe ab illa. Eſto etiā ꝙ daret̄ ſibi ꝯſequēȝ nō tm̄ ſeqtur ꝙ iſta materia fiat illa materia: q: p̄us nō uariat̄ ꝑpter nouitatē poſterioris materia ergo illa non fit alia q̄ᷓ p̄us fuerit: q: recepit aliā formā quam p̄us nō habuit. ¶ Hoc etiam ꝓbat̄: q: ſi fieret alia: ergo iſta forma nō poſſet ſibi imp̄mi: q: forma illa nō pōt imp̄mi illi māe que iaȝ habet eā. ut ſic arguat̄. pro eodē inſtāti ſi mā paniȝ recipit formā corpis. ergo fit in illo inſtāti mā corporis. ergo in illo inſtāti nō pōt recipe formam corporis: q: materia corpis non pōt tūc recipe formā corporis: q: eam p̄habet. ¶ Iteȝ iſta imp̄ſſio forme corporis in mām panis nō eēt trāſubſtantiatio ſed gn̄atio. illa enim materia p̄us fuit ſub ꝑuatiōe forme corporis: ⁊ nō habet formā illam. Nec per hoc etiam ꝓbat̄ quō forma panis trāſeat in formā corporis. ¶ P̄. etiā iſta ꝓpoſitio ꝙ ſolus deus reſpicit mām ut eſt quid videt̄ eſſe falſa. agens enim ſub ea rōne reſpicit paſſum ſub qua inducit i eo terminū actionis. ſed agēs creatū pōt inducē formaȝ ſubālem in mām per gn̄ationem. ⁊ illa inducit̄ in mām ut eſt quid: q: ſic eſt per ſe receptiua forme ſbſtātialis. ergo agēs nāle attingit materiā ut eſt qd. ⁊ ex hoc ſequeret̄: ſi iſta ꝓpoſitio eēt uera: ꝙ eam reſpiciēs ut quid pōt eādem formā in materiā quācūqȝ imprimere. ⁊ tūc ſi agēs ſupn̄āle trāſubſtātiare pōt ſequeret̄ etiā ꝙ agēs cātum hoc poſſet. qō eſt manifeſte falſum. ¶ Itē illa ꝓpoſitio qua probat ꝙ deus nō agit per motū: ⁊ omne aliud agit ꝑ motū: q: oē aliud eſt inſtr̄m dei. ⁊ deus eſt ꝑma cā nō cōcludit: imo magis pōt duci ad oppoſitū: q: ſi inſtr̄m inquātū inſtr̄m eſt nō oportet agere ꝑ motum: niſi q: ipſum eſt mouēs motum: ergo oportet illud reſpectu cuius eſt inſtr̄m mouere ipſuȝ: ⁊ per ꝯñs illud cuius eſt inſtr̄m poterit agere per motuȝ in ipſum inſtr̄m.

Egi.l. theore⁹ the⁹ 5. ⁊. 2. a.l. reſpicit

a.l. eādē

T.c. 17

T.c. 62 T.c. 24 T.c. 5

a.l. ſubſtātiā

T.c. 4

a.l. ſidem.

Quantum ergo ad iſtum articulum dico. ꝙ poſſibilitas cōuerſionis panis abſoluta in corpus chr̄i eſt ex plena obediētia utriuſqȝ termini reſpectu virtutis diuine. ¶ Sed eſt dubiū ſpeciale hic ꝑpter terminum ad quē p̄exiſtētem: q: nō videt̄ ꝙ in p̄exiſtēs ⁊ ſm eſſe p̄ſtinū manēs poſſit aliqd ꝯuerti. ¶ Hic dici pōt ꝙ eſt impoſſibile trāſubationē partialē eē in p̄exiſtēs: q: illa eſt mutatio per quam potētiale recipit actum quo prius caruit. ⁊ per cōſequens cōpoſitum ex illo potētiali ⁊ illo actu nouuȝ eſt. q: ſuccedit priuationi illius actus. ¶ Sed oppoſitū eſt in trāſitione totali: q: ibi non eſt mutatio ut dictum eſt prius: ⁊ ideo non oportet terminuȝ illius trāſubſtātiationis ſequi priuationē ſeu negationeȝ oppoſitam ſuo eſſe. ¶ Sed iſtud nō ſufficit: qa lȝ non oporteat terminū iſtius trāſubſtātiationis eē nouum ꝑpter rōnem mutationis ſicut bene deducit̄: tamē videt̄ ꝙ oportet ipſum eſſe nouum: q: eſt terminus noue actionis. nihil enim eſt termin⁹ actionis ꝓprie. ſ. de genere actionis quin per illā actionē accipiat eſſe. ⁊ hoc ſalteȝ ſm illud ſm qō eſt formalis terminus actionis illiuȝ. vnde etiā filius dei qui eſt terminus actiue gn̄ationis patris per illaȝ gn̄ationem accipit eſſe ⁊ ꝑſonam eſſe ⁊ deum eē. aliogn ſi nullū eſſe accipit per illam nō videt̄ eē intelligibile quomodo ſit ibi aliqd terminās generationem que eſt actio de genere actionis. qō pro tanto dico ad excludēdum opationes que dicunt̄ equoce actioneȝ illarū qdem terminū non oportet accipere eſſe: q: non ſunt actiones de genere actiōis: ſed ſunt termini: ut dictum eſt diſtin. 3. primi libri. ¶ Si dicas uerū eſſe de termino actioniȝ poſitiue trāſubſtātiatio aūt non eſt niſi actio deſtructiua termini a quo. ⁊ in hoc magis eſt nō actio. ¶ Hoc nō videt̄ ꝓbabile: q: ipſa eſt inter terminos poſitiuoȝ ita ꝙ nec eſt creatio nec deſtructio tm̄. ¶ Pōt dici ꝙ trāſubſtantiatio hoc ſtante ꝙ ſit inter terminos poſitiuos que ſunt ſubſtātie poteſt poni duob⁹ modis intelligi. Uno modo ꝙ ſit ad ſubſtātiaȝ ut per ipſam accipiētem eſſe. Alio modo ut ſit ad ſubſtantiam ut per ipſam accipiētem eſſe hic. Prima pōt dici ꝓductiua ſui termini ad quem. ſecunda adductiua: q: per ipſam adducit̄ terminus ut ſit hic. ⁊ ſub aliīs ṽbis pōt eſſe uel ad entitatem ſui terminī uel ad p̄ſentialitatem eius alicubi. trāſubſtantiatio primo modo pōt eſſe ad ſubſtantiam que p̄fuit: ſed non videt̄ poſſe poni in ſubam manētem ſm eē ſuum antiquum: ſed ſecūdo modo bene pōt eſſe tranſubſtātiatio in preexiſtēs: q: poteſt fieri de nouo p̄ſens hic. ubi fuit terminus a quo. manēs tamē ubi erat prius. ¶ Et ſi obijcit̄ ꝙ iſta ſcd̄a non eſt tranſubſtātiatio: q: terminus eius non eſt ſubſtātia ut ſubſtātia: ſed eſt iſta p̄ſentia que accidit ſubſtantie. ſola enim illa acqritur per iſtaȝ actionē. ¶ Et preterea tunc erit terminus ad quem per trāſubſtātiationem alicubi ubi p̄us non fuit. cuius oppoſitum ꝓbatuȝ eſt in diſt. 10. q. ꝑma. ¶ Et p̄terea tūc quot eſſent hic p̄ſentia tot eſſent p̄ſentialitateȝ: ⁊ per cōſequens tot cōuerſiones. multa aūt ſunt in chriſtō quoꝝ quodlibet eſt hic preſens. ergo ſūt multe cōuerſiones. ¶ Ad ꝑmum pōt dici ꝙ ſubſtantia eſt terminus ipſius trāſubſtātiationis ſcd̄o modo dicte: q: ipſa ſubſtātia ſuccedit ſubſtātie. nō tamē habet eſſe ſubſtātiale nouum: ſed tm̄ p̄ſentiā nouam. ¶ Ad ſecūdum dico. ꝙ trāſubſtātiatio primo modo dicta non facit terminū ad quem eſſe ubi non p̄fuit. ⁊ ita debet intelligi cōcluſio ꝓbata diſt. 10. ſed trāſubſtātiatio ſecūdo modo dicta includit mutationem quādam ad ſimplicē p̄ſentiaȝ circa terminū ad quem ⁊ rōne iſtius bene pōt terminus ad quē eſſe per illam ubi non p̄fuit. ¶ Ad tertium pōt dici ꝙ nō eſt ibi niſi vnicum ꝑmo p̄ſens. ſ. illud quod eſt primū ſignatum huius ſigni. Alia aūt preſentia uel ſunt partes ipſius uel cōcomitantia ipſum. cōuerſio ergo eſt vnica: q: vnius ſubſtātie paniȝ ꝑ ſuo preſentis iſtis ſpecieb⁹ in vnum corpus ut preſens eiſdem. ¶ Pro iſta via videt̄ eſſe ratio iſta. q: eo mō terminus prior cōuertit̄ in terminū poſteriorem. quō terminus poſterior ſuccedit termino p̄o

a.l. trāſitione.

Universidad de Deusto Biblioteca

ri: ſed terminus poſterior nō ſuccedit ſm eſſe ſimpliciter: ſed ſm eſſe hic preſens pani p̄exiſtenti. ergo nec panis ꝯuertit nec tranſit in corpus chriſti niſi ſm eſſe hic p̄ſens pani preexiſtēti. ¶ Si dicas ꝙ abſolute eſſe corporis ſuccedit ipſi eē panis: qa corpus manet ſm ſuum eſſe ſimplr̄ pane deſinēte eſſe. ¶ Contra. hoc nō eſt ſuccedere ſicut terminū termino: qꝛ ſic ſol poteſt dici ſuccedere cuicū que corrupto hic inferius: qꝛ manet in ſuo eſſe illo deſinente eſſe. ¶ Secūdum hanc viā poteſt teneri ꝙ termini iſtius tranſitus ſunt incōpoſſibiles eo modo quo termināt. qꝛ ſic non ſunt ſimul. licet de potentia abſoluta dei poſſint eſſe ſimul. ſicut licet deus poſſit facere aerem ſimul cum igne de potētia abſoluta ⁊ forte ex eadem materia. tamen ut aer ſuccedit igni ſic ſunt incōpoſſibiles in ſimul eſſendo. ¶ Cōtra hoc videt̄ ꝙ non ſit tm̄ vna mutatio in propoſito: qꝛ per illam qua corpus ut hic ſuccedit pani ut hic non deſinit panis eſſe niſi ut hic. ⁊ per ꝯſequēs non deſinit eſſe ſimpliciter. ergo oportet dare aliā mutationem per quam panis deſinit eſſe ſimpliciter. ¶ Reſponſionem quere.

[R̄ſiſio] ¶ Dici pōt (ut dicit doc. q. illa an panis in cōuerſione in chriſti corpus anihilet. an ſolutiones argumentorum) que in ordine eſt. q. 4. huius di. ꝙ panis hac cōuerſione deſinit ſolum eſſe hic ⁊ ſic ſolū habet mutationem deꝑditiuā preſentie ſue hic. ⁊ hoc p̄mo ueritate iſtius cōuerſionis hāc conſequitur alia deꝑditiua qua deſinit eſſe ſimplr̄: ⁊ ſic ſūt
[aliorum.] due: ſed tm̄ vna p̄mo vnitate cōuerſionis huius.

De ſecundo articulo dico ꝙ ſicut in cōuerſo ſunt duo. ſ. materia ⁊ forma: ita in termino ad quem cōuerſionis. ponitur enim hic compoſitum primo cōuerti in compoſitum. ⁊ ita in utro que termino aliquid eſſe formale ⁊ aliqd materiale. Quid ſit ergo formale in termino ad quem. dicit̄ ꝙ in natura humana chriſti nihil eſt niſi materia p̄ma ⁊ anima intellectiua. ⁊ ꝓ hoc ſunt quatuor rōnes fundamētales.

[Tho. j. pte ſū. q. 76. arti°. 3. ⁊ 4.]

Prima eſt hec. Unius entis eſt vnū eſſe. vnum eſſe eſt ab vna forma. ergo vnius entis eſt vna forma. Hoc confirmatur per illud phi. 7. meta^ce. c. de vnitate diffinitionis. ubi vult ꝙ genus nihil eſt preter eas que ſūt generis ſpecies. ⁊ ibidem. finalis differētia ſubſtātia erit rei ⁊ diffinitio. ⁊ ibidē. non eſt ordo in ſubſtantia. quomodo enim oportet intelligere hoc prius: illud vō poſterius.

[T. c. 43.]

Ex qbus omnibus accipit̄ ꝙ vnitas diffinitiōis per hoc eſt ꝙ genus nihil eſt preter ea quorum eſt. ⁊ differētia que habet rationem formalis dicit totam ſubſtātiam rei. ergo nō eſt ibi alia ⁊ alia forma. qꝛ tunc ſi a prima acciperet̄ genus ⁊ a ſecūda differētia: genus eſſet aliquid preter ſpēs ſaltem ſm eſſe quiditatiuū: nec eſſet differentia ultima tota ſubſtātia diffiniti. Eſſet etiā ordo in ſubſtātia rei ſm ordinē formarum. ¶ Ibidē etiam videt̄ dicere philoſophus ꝙ differētia poſterior includit priorem. nam fixio pedis eſt quedam pedalitas: ſed nō includeret ſi ab alia ⁊ alia forma ſumeret̄. Hec ratio ſumpta eſt ex vnitate per ſe. Secūda ratio ex differentia forme accidētalis ad formam ſubſtātialem ſumit̄. forma enim ſubſtātialis dat eē ſimpliciter. accidētalis aūt ſm quid. Ex hac ſequit̄ alia differētia ꝙ forma accidētalis aduenit enti ſimpliciter. ſubſtātialis autem enti tm̄ in potētia. Tertia differētia eſt ꝙ ſubſtantie eſt generatio ſimpliciter: qꝛ de potētia ſimpliciter ad eſſe ſimpliciter: accidētis autē ſm quid: ſed ſi forma ſubſtātialis poſſet ſequi aliam formā ſubalem in eodem iſte differētie nō ſaluarent̄. nam illa ſecūda nō daret eſſe ſimplr̄: qꝛ adueniret enti in actu. ⁊ eſſet generatio ſm qd. ⁊ ultimū medium. ſ. de gn̄atione ponderat̄ ſpecialiter. qꝛ ſm phum. 5. phy. generatio non eſt motus ꝓpter duo media que ibi tangit.

[T. c. 8.]

Primū eſt. qō mouet̄ eſt. qō generat̄ nō eſt. Scōm mediū eſt. qō mouet̄ eſt in loco. ⁊ loqtur utrobique accipiēdo qō gn̄at̄ pro ſubiecto gn̄ationis. ergo illud ſimpliciter nō eſt nec habet formā per quam pōt eē in loco. Sed ſi poneret̄ forma prior ſaltē per iſtam ſubiectū eſſet ſimplr̄ ⁊ poſſet eſſe in loco. ergo ⁊c. Tertia ratio ſumit̄ ex p̄dicatiōe: qꝛ qn̄ a diuerſis formis accipit̄ p̄dicatio. uel eſt p̄dicatio per accn̄s utpote ſi forme nō ſunt per ſe ordinate. ut homo eſt alb⁹. uel ſi forme ſint per ſe ordinate eſt p̄dicatio per ſe ſecūdo modo. ut ſuperficiatū eſt coloratum. ergo ſi genus accipit̄ ex vna forma ⁊ ſpecies accipit̄ ab alia. qō oportet dicere ponēdo plures formas in hoie ſequitur ꝙ p̄dicatio alicuius generis de hoie nō erit p̄dicatio per ſe p̄mo mō. Quarta rō pōt fieri ⁊ plus ualet oibus p̄cedētibus.

[T. c. 5.]

Pluralitas nō eſt ponenda ſine neceſſitate ex p̄mo phy. Sed non eſt neceſſarium ponere illas plures formas: qꝛ perfectior continet in ſe imperfectiorē virtualiter ſicut tetragonū trigonū. ex. 2° de aia. ergo ſuperfluū eſt ponere illā aliam diſtinctā ab iſta ꝑfectione cōtinentē illā.

[T. c. 8.]

¶ Innitētes iſtis rōnibus ⁊ cōcluſionē ipſarum tenētes ad ꝓpoſitū eas applicāt. dicit̄ eni vno modo ꝙ p̄mus terminus cōuerſionis iſtius eſt cōpoſitum ex materia ⁊ aia intellectiua. nō ut intellectiua nec ut cōſtituit cōpoſitum qō eſt hō. ſed ut dat eſſe corporeum ⁊ cōſtituit cōpoſitū qō eſt corpus ipſa enim eadē aia ⁊ cōſtituit in eſſe hois ⁊ aialis ⁊ corporis ⁊ ſubſtāne: ⁊ hoc ſine diſtinctione reali forme ⁊ forme: ſed ꝓpter cōtinētiam virtualē forme ꝑfectioris. ⁊ ſicut poteſt aliqd primo agere per aiam ut dat eſſe corporeū. licet non agat eādem actionem per aiam ut dat eſſe intellectiuū: ita pōt terminare actionē ſub tali rōne licet non ſub tali.

[Tho. [illegible] diſ. ar. [illegible] p. [illegible] 6. ar. [illegible] Quer [illegible] ueū [illegible] io. ⁊ [illegible] q. io. ⁊ [illegible] preci[illegible]]

¶ Cōtra iſtud. ſi hoſtia cōſecrata a chriſto in cena in pixide fuiſſet in triduo ſeruata permāſiſſet ibi eadem res p̄mo contenta. illud aūt in qō p̄mo fiebat cōuerſio nec fuit materia prima nec accidētia nec cōpoſitum ex materia ⁊ accidēte. ergo cōpoſitū aliqd ex materia ⁊ forma ſubali. illud ergo permāſiſſet in triduo: ſed tūc nō erat cōpoſitum ex materia ⁊ aia intellectiua: qꝛ chriſtus uere fuit mortuus in cruce. ⁊ ita aia intellectiua uere fuit ſeparata: ſed nō pōt eē ſimul ſeparata ⁊ vnita eidē corpori. ex di. 10. Item terminus iſtius cōuerſionis oportet ꝙ ſit reale ⁊ ut reale: quia cōuerſio eſt realis. Sed aia intellectiua ut dat eſſe corporeū diſtinguendo cōtra eſſe intellectiuum etiam ſm aliquos iſtorum non eſt aliquid reale: ſed tm̄ quid abſtractum per actum intellectus ſicut cōmune eſt aliqd preter ſingularia ſiue inferiora ſm eos. ergo iſta cōuerſio non poteſt eſſe in aiam ſub tali ratione ut in per ſe terminum conuerſionis. ¶ Alius tenens cōcluſionem eandem dicit ꝙ materia habēs modum quantitatiuū eſt illud compoſitū in quo ſit cōuerſio panis. quantitas enim derelinquit in materia modum extenſiuum partiū qui modus nō eſt aliquod accidēs ipſi mãe. ⁊ tm̄ materia ſub illo modo eſt compoſitum in tantum etiam ut poſſit dici corpus: ut ipſe declarat.

Ideo aūt negat quātitatē eſſe in per ſe termino cōuerſionis: qꝛ tūc nō eſſet tranſubſtātio ſi regreret in per ſe termino ſuo aliqō accidēs. ⁊ tunc etiā eēt ibi quātitas p̄: qō ipſi negant ⁊ alij coiter. ¶ Cōtra. quero aut modus ille quātitatiuus eſt idem materie preciſe ſumpte: aut nō.

[a. l. preciſſime.]

ſi ſic: ⁊ ꝯuerſio ſit in mām ſub iſto mō. ergo ſit ꝯuerſio toti⁹ panis in mām preciſe acceptā. ⁊ per ꝯñs nō eſt mã ꝯuerſa in materiā ⁊ forma in formā qō ipſe negat. Si nō. ergo uel ille modus quātitatiuus nihil eſt. ⁊ tūc ꝯuerſio ſit in nihil qꝛ formalis termin⁹ ꝯuerſionis eſt purum nihil uel ꝯuerſio ſit p̄ciſe in ipſam materiā ⁊ per ꝯñs nō eſt mã ꝯuerſa in materiā ⁊ forma in formā. ⁊ tūc multiplicant̄ v̄ba ſine fructu. aut aliqd aliō a mã. ⁊ tūc uel forma ſbalis uel accn̄talis. Si ſbalis ⁊ nō aia intellectiua habet̄ ꝓpoſitū ꝙ eſt alia forma ſbalis in corpe chr̄i. Si accn̄talis ſequit̄ illud incōueniēs qō credit vitare. ſ. ꝙ in per ſe termio iſti⁹ ꝯuerſiōis regrat̄ aliqō accn̄s. ¶ Itē nihil cāuſ a poſteriori naturalr̄ pōt eē idē priori naturalr̄. modus iſte p̄ tecātur ⁊ derelinquit a quātitate que eſt poſterior nāliter ſuba mãe. ergo nō pōt eē idē ſube mãe. maior ꝓbatur: qꝛ qō eſt idē realr̄ priori nō depēdet realiter ab eo: ſed poſteri⁹ depēdet realr̄ a priori. prius non depēdet realr̄ a poſteriori. ergo nec iſtud qō eſt idē ſibi realr̄ depēdet a poſteriori. ſequit̄. ergo depēdet ⁊ nō depēdet. ¶ Adhuc maior iſtius manifeſtius patet. qꝛ ꝯdictio eſt aliqd eſſe ⁊ nō eē aliqd qō eſt idem ſibi: ſed ſi iſtud nō depēderet ab aliq ⁊ illud qō eſt idem ſibi depēderet: poſſet illō eē ſine illo. ¶ P. aut illō corpus qō ponis p̄m̄ terminū ꝯuerſionis eſt corp⁹ mathematicū uel nāle. nō enim diſtinxit phs corp⁹ in plura. Si mathematicū. ergo icludit actu q̄ntitatem ergo habet̄ qō vitas. Si nāle. uel ergo eſt per formā ſbalē nālem uel per q̄litatē. ſi p̄ mō habet̄ ꝓpoſitū: qꝛ illa forma nō eſt aia intellectiua. ſi 2° mō ⁊ q̄litas nālis preſupponit quātitatē. adhuc habet̄ ꝓpoſitum. qꝛ primus terminus ꝯuerſionis icludet materiā cum quātitate ⁊ q̄litate. ⁊ ita erit nō tm̄ ens per accn̄s: ſed duplr̄ ens per accn̄s. Item nō ſunt efficaciora uerba ſuper ſanguinem q̄ ſuper corpus: ſed dicēdo hic eſt calix ſanguinis. nō pōt fingi terminus ꝯuerſionis eē ſola mã ſub mō quātitatiuo: qꝛ illud non eſt ſanguis. Sāguis enim dicit aliquā ſubam que generat̄ a nutrimēto aſſumpto. ⁊ eſt primū ꝯuertendum in carnē. nō aūt gn̄aret̄ nec ꝯuerteret niſi haberet ꝓpriā formā ſbalem. ¶ P. cū di. hoc eſt corp⁹ nō ponit̄ aliqd abſtrahēs a ueritate carnis ⁊ oſſis ⁊ hu⁹: ſed poti⁹ ut includit oēs ptes ei⁹ qō eſt p̄ aiabile: ſed ſi diceret̄. Hec eſt caro uel os videret̄ fictio ponere terminum ꝯuerſionis eſſe tm̄ mām ſub modo quātitatiuo. ergo multo magis in ꝓpoſito accipiēdo corpus ut eſt qōdā icludēs oia iſta. ſicut hic accipitur ſic. ergo neuter modus tenens ꝯnem negatiuā hāc ꝙ in corpore chr̄i nō eſt alia forma ſubalis q̄ intellectiua ſaluat ſufficiēter ueritatem eucharistie. ſed nec ſaluat ſufficiēter vnitatē rei ꝯtēte in eucharistia. ſ. vnitatē corporis chr̄i. qꝛ ſicut in exn̄tia nāli: ita ⁊ in eucharistia erat idē corpus ⁊ mortuū ⁊ viuum. qō ꝓbat̄ per multas auctēs: quarum vna eſt Ambr. ⁊ ponit̄ de ꝯſe. di. 2. Oia quecū que. loquēs de eucharistia. quō efficit̄ corp⁹ chr̄i. idem inquiens ſane corpus qō de virgine ſumptū eſt qō paſſum eſt ⁊ ſepultū: qō reſurrexit ⁊ in celū aſcēdit. Item dicit Leo papa in ſermone de aſcēſione dn̄i. Non dubia fide: ſed certiſſima ſcia tenemus eā nām in p̄re cōſeſſuram throno: que iacuerat in ſepulchro. Idē habetur ab Aug in ſermone de aſcēſione qui incipit. Oia chariſſimi.

[Cap. 17.]

Itē Aug. de fide ad petrū. Idem hō in utero matris ⁊ pepēdit in cruce ⁊ iacuit in ſepulchro ⁊ reſurrexit. ſed nō pōt intelligi hic iſta idētitas niſi rōne partis que eſt corpus. Hoc etiam vult Dam. li. 3. c. 30. Nullā iquit partiū nature depoſuit. Item Grego⁹ ſuper illud Jo. 20. Maria ſtabat ⁊c. Qō moriēdo in ſepulchro poſuit: ſurgēdo ſup angelos leuauit. Hoc etiam habet̄ ab Aug ad Felicianum. ⁊ habet̄ li. 3. di. 21. Illam carnē in ſepulchro nō deſeruit quā in utero formauit. Hoc etiā ꝯfirmat̄ p̄ Innocentiū. extra de celebratione miſſarū. In quadam. De latere ſaluatoris fluxit ſanguis ⁊ aq: in qbus iſtituta ſunt duo p̄ncipalia ſacra: baptiſmus ⁊ eucharistia. ergo eucharistia ut ibi innuitur. ⁊ hēt ſignificationē illi⁹ ſanguinis fuſi de latere. ⁊ habet efficaciā virtute illi⁹ ſanguinis: ſed nō ſignificat ſanguinem niſi qui eſt pars corpis: nec hēt efficaciā niſi in virtute effuſi ſanguis de corpe chr̄i. ergo illud corpus de q̄ fuſus fuit ſanguis ille fuit corpus chr̄i. Sed de corpore mortuo fuſus fuit. qꝛ Jo. 19. di ꝙ eo iam mortuo vn⁹ militū latus ei⁹ aperuit. Cū viderēt inquit Jeſum iam mortuū. ergo illō corp⁹ iam mortuū fuit idē cū corpe chr̄i viuētis. Itē Hiero⁹ ſup illud Jone. 2. Et ſubleuabis de corruptiōe. dicit. Illud ipm corp⁹ ⁊ eandē carnē reſurgere que homo cōdita fuerat.

[Hē. qli. 3. q. 6. 8. 15. ⁊ 16 ⁊ qli. 2. q. 2. ⁊ 3. ⁊ qli. 4 q. 13. ⁊ 14 in fine ⁊ qli. 6. q. 14. ⁊ q̄li^to. 9. q. 8. ⁊ qli. 10. q. 5. ⁊ qli. 12. q. 10.]

¶ Alij ꝯcedentes ꝯnem ad quā adducte ſunt iſte auctēs dicūt ꝙ q̄tuor rōnes adducte pro ꝯne negatiua ꝯcludūt de qlibet qō ꝓducit̄ ab vno ⁊ eodē agēte. nō aūt ꝯcludūt de hoie. qꝛ ꝓducit̄ a duobus agētib⁹ ⁊ duab⁹ mutationib⁹. corpus eni ꝓducit̄ a ꝓpagāte. aia aūt a creāte. 16. de aialib⁹ di. Solus intellectus eſt ab extra. ¶ Et iſte due ꝯnes. ſ. p̄a ꝙ ille rōnes ꝯcludāt ibi. ⁊ nō ꝯcludāt hic. que eſt 2a. ꝓbātur. p̄a ſic. Omne qō eſt id eſt: qꝛ vnū nūo eſt. Boe⁹ li. de vnitate ⁊ vno. ergo ad qualibet vnā rem nālē eſt vna mutatio nūo. Sed mutatio diſtiguit̄ ſpecie numero ⁊ gn̄e per formā terminātem. ex. 5. phy. ergo vni⁹ mutationis qua ꝓducit̄ vna res nālis eſt vna forma nūo terminans.

[T. c. 4. ⁊ 18]

¶ Si dicat̄ ꝙ in gn̄atione vni⁹ entis ſunt multe gn̄atiōes ꝑtiales. ⁊ ille ſunt ad diuerſas foias tanq ad ꝓpos terminos. ¶ Cōtra. aut iſte plures forme educunt̄ de vna potentia materie aut de diuerſis. non de vna. qꝛ ſm ꝯ^tēt. 12. meta^ce. nūs potētiarū in mã eſt ſm nūm ſpecierum. ⁊ ita ille due forme qbus eſſet vna potētia eēnt eiuſdem ſpēi: ſed tales duas eſt ipoſſibile ſil' eē in eodē.

[Cōme. 11. ⁊ circiter.]

¶ Et p̄terea tūc ille ꝑficeret mām ſm eandē potētiam. ⁊ tunc duo actus eſſent vnius potētie. qō videtur eſſe ꝯtra phm 3° phy. ubi vult ꝙ potētie diſtinguant̄ ſicut act⁹. qꝛ ſi poſſe ſanari ⁊ poſſe egrotari eſſent idem. ſanare ⁊ egrotare eſſent idem.

[T. c. 10.]

Nec pōt dici ꝙ ille forme educant̄ de diuerſis potētijs materie: qꝛ cum ille potētie ineſſent materie ſine ordine nature ſequeretur ꝙ ⁊ forme ille ſine ordine eſſent perficiētes materiam iſtam. qō eſt impoſſibile. tunc etiam ſequeret̄ ꝙ materia ut eſt terminus a quo generationis plures mutationes includētis eſſet ens per accidēs: qꝛ habēs plures potētias: ſed de ente per accidens nō generat̄ niſi ens per accidens. ergo generatū nō eſſet vnum niſi per accn̄s. ¶ Item oēs ille rōnes concludunt ex per ſe rōne forme ſubalis. ipſa enim per ſe cōſtituit ens in actu ſimplr̄. ¶ Et ſi r̄ndeatur per completū ⁊ incōpletum. hoc improbatur: qꝛ non eſſet via diſtinguēdi

Universidad de Deusto Biblioteca

formam ſubalem ab accidētali: quātūcūq̄ eniȝ eēt forma talis uel talis poſſet euadi dicēdo illam que eſt ſubſtantialis eſſe accidentalem ⁊ ecōuerſo. per completum ⁊ incōpletum. ¶ Ex hoc pōt formari ratio ſic. Illa poſitio eſt irrōnalis que excludit diſtinctionē ſub͂e ab accn̄te. hec eſt hꝰ. q2 per iſtā nō pōt ꝯcludi aliquā eē formā accn̄talē per hoc ꝙ aduenit enti in actu. q2 per te illud fuit in actu incompleto. ⁊ ita dicā (ſi forma accn̄talis adueniat) ꝙ p̄exiſtēs ſit in actu icōpleto. ¶ Scd̄a ꝯcluſio. ſ. ꝙ in hoīe nō ꝯcludātꝰ: ſed ꝙ oppoſitū ſit ibi uerū ꝓbatꝰ ſic. Omne per ſe agēs habet aliquē ꝓpꝛiū terminū ſue actionis. ⁊ per ꝯn̄s ubi ſunt diuerſa agētia ⁊ diuerſe actiones nō pōt eſſe forma eadē per ſe terminans.

T.c.38.⁊ circiter.

Et hoc ꝯfirmatꝰ per phm. 5. phyꝝ. ubi vult ꝙ nō pōt eadē ſanitas redire pp diuerſitatē actionis ad hāc ⁊ ad illā ſanitatē: ſȝ agēs icreatū per ſe agit ad gn̄ationē hoīs: q2 infundit aiam intellectiuā. ⁊ agens creatū per ſe agit ad eius gn̄ationē alterando corrūpendo trāſmutando. alioquin non magis eſſet bos pꝛ bouis q̄ȝ aſinus. niſi q2 per actionē bouis de ſemine bouis gn̄atur bos. ⁊ ita in homine. ¶ Et confirmatꝰ ratio. q2 ſi idem eſt per ſe terminꝰ utriuſq̄ agētis aut idem cōpoſitū aut eadē forma. Si p̄m detur. ergo hō eſt creatꝰ. q2 eſt per ſe terminus creationis. ſi forma. ḡ hō non eſt per ſe a ꝓpagante: q2 per ſe eſt terminus creationis. utrūq̄ eſt incōueniens. ¶ Addit iſte iuxta primā rōnē ſuaȝ ꝙ ad duas formas eductas de potētia māe ſūt potentie diſticte. Sed ad duas formas quarū altera educitꝰ de potētia māe altera cauſatꝰ nō ſūt due habitualitates uel potētie.

a.l. habilitates.

⁊ iō magis eſt vna gn̄atio ad duas formas 2° mō q̄ȝ p̄ mō. ¶ Addit etiaȝ ꝙ illa forma que pōt dare eē māe nāliter ſeorſuȝ ſine altera nata eſt ꝯſtituere ſuppoſitū. ⁊ ideo oīs forma ſupueniens illi eſt accn̄s: ſed forma nō nata dare p ſe eſſe ſine alia nō eſt nata ꝯſtituere ſuppoſituȝ niſi miraculoſe. ⁊ ad ꝓpoſitū forma mixtionis non eſt nata pficere niſi dum aia itellectiua pficit. ⁊ iō nata eſt ſeparari a mā qn̄ aia deſinit informare: ⁊ ideo miraculū eſt ꝙ forma mixtionis manet in mā ſine intellectiuā. nec aia adueniēs illi eſt accidēs: q2 illa prima nō eſt nata ꝯſtituere ſuppoſitū niſi miraculoſe.

a.l. primū.

¶ Addit etiā ꝙ eadē mā eſt ꝓpꝛium pfectibile ipſius mixtionis ⁊ aie intellectiue nō aūt forma prior. ſ. mixtionis ꝯſtituit ꝓpꝛium receptiuum aie. tunc enim aia adueniret enti in actu. ⁊ tūc nō eſſet forma ſubalis. ¶ Addit 4° ꝙ itellectiua ꝯtinet in ſe uegetatiuā ⁊ ſenſitiuā. Illa aūt forma mixtionis ꝯtinet virtualr̄ oēs formas que pn̄t eſſe ſeorſum in

a.l. corpis.

alīs formis corporeis. Ideo aūt intellectiua nō cōtinet iſtaȝ formā mixtionis: q2 ipermixta eſt ⁊ inextenſa. ⁊ ideo ꝯtinet illas que pn̄t tali mō hēre eſſe: forma aūt mixtionis ꝯtinet oēs alias extēſas uł extenſibiles. ⁊ ideo ille due ſufficiunt in hoīe. ¶ Cōtra ꝯnem arguitꝰ ex iſto 4° ⁊ ultimo addito ſic. Uegetatiua in plāta ꝯtinet in ſe formā corporeitatis: ⁊ ſenſitiua in boue ꝯtinet uegetatiuā ⁊ corporeitateȝ. alioquin oporteret in illis ponere plures formas qd̄ ipſe negat: tunc accipio iſtam ꝓpōnem. qcq̄d cōtinet pfecte ⁊ formalr̄ aliquā formā ꝯtinentem formaliter aliam formā ꝯtinet etiā illam aliā. ſed itellectiua continet pfecte ⁊ formalr̄ uegetatiuā ⁊ ſenſitiuam per te: ⁊ nō ſub rōne deſtruente rōnem uegetatiue ⁊ ſenſitiue. ſed ſub rōne pfectiore q̄ȝ ille forme habeantꝰ ſine intellectiua. ergo intellectiua cōtinet pfecte iſtam formā quā ſenſitiua ⁊ uegetatiua cōtinent: ſine rōne ergo videtꝰ dictū ꝙ ſenſitiua in bruto ꝯtinet formā corporeitatis ⁊ uegetatiua in planta. ⁊ tn̄ ꝙ ſenſitiua ⁊ uegetatiua ut ꝯtente in itellectiua ⁊ mō pfectiori nō ꝯtineant eandem formam. ¶ Si dicas ꝯtinentur in intellectiua mō inextēſo. ideo nō continet formā corporeitatis que eſt extenſibilis. ¶ Contra. aut ſenſitiue ⁊ uegetatiue modus inextēſibilis repugnat: aut modus extēſibilis. aut nec ſic nec ſic. ſi p̄mo mō: ergo nō ꝯtinentꝰ in itellectiua. ſi 2° mō: ergo nō ꝯtinent formam corporeitatis. Si vō detur 3m mēbrum. ſ. ꝙ neq̄ ſic neq̄ ſic. tunc indifferēter poterūt ꝯtinere formaȝ corporeitatis ut ſunt in ſe uel ut contente in intellectiua tunc enim ꝯtinēt corporeitatē ꝓpter ordinem pfectionis forme ad formā: nō aūt ꝓpter modū exiſtēdi talem uel talē ſed ordo pfectionis ſemꝑ eſt ideȝ. Item manifeſtius videtꝰ excluſa fide ꝙ poſſit ꝯcludi in alīs viuis forma mixtionis differre ab aia q̄ȝ in hoīe de aia intellectiua. ⁊ hoc ꝓbatꝰ. q2 non pōt eſſe regulariter idem effectus a q̄buſcūq̄ ⁊ quātīcūq̄ diuerſis agentibꝰ. ſed a quocūq̄ ⁊ q̄litercūq̄ corrumpatꝰ corpus viuum: dum tn̄ nō ſtatim reſoluatur in elemēta. ſemꝑ ꝓducitꝰ cadauer idē ⁊ eiuſdem rōnis. p3 ad ſenſum: ſed idē nō pōt eſſe terminus ꝓpꝛius actionis huiꝰ ⁊ illiꝰ agētis. ergo nō eſt nouū ꝓductū per actionē corruptiuā ipſius aiati: ſed eſt derelictū. ¶ Apparet iſtud in ſpāli ſi bos p cultellū ſubmerſionē uel interfectionē uł alīs modis corrumpatꝰ ſemꝑ derelinquitꝰ idem cadauer ⁊ eiuſdē rōnis. corrūpentia aūt hec ⁊ illa nō ſunt nata inducere eandē formā ⁊ hoc ſtatim abſq̄ omni alteratione pꝛeuia. imo ſi deberet eadē talis forma induci ⁊ ab eodē agēte adhuc videtꝰ vniformis alteratio necīa pꝛeuia. ſed hec quantūcūq̄ difformis alteratio pꝛecedat ⁊ ab alio ⁊ alio agēte: ſemꝑ ſequitur idem terminus. ¶ Contra 2m additū. ſ. de forma pficiente nāliter ſeorſum ſumpta arguitur ſic. Omne agēs qd̄ pōt ſufficienter in actionē ſuā ſine actione alterius ⁊ in terminū actionis pōt iformare paſſum illa forma ſine actione alteriꝰ. ſed agens nāle pōt cum cōmuni influētia ſine ſpāli actiōe diuina in actionē ſuā ⁊ in terminū actiōis qui eſt forma mixtionis: qd̄ enim tūc in eodē inſtātī deꝰ creat aiam hoc nō eſt prius naturalr̄ q̄ȝ ꝓpagās iducat formā mixtionis. imo eſt poſterius nāliter ſic͂ forma ad quā eſt diſpoſitio ſequitꝰ diſpōnem. Nec neceſſario ſimplr̄ deus creat aiam. imo mere ꝯtingēter. ergo agēs illud pōt informare ſuū paſſum per iſtam formā mixtionis abſq̄ actione dei. ⁊ per ꝯn̄s nulla ꝯdictio eſt reſpectu agētis creati. ꝙ forma mixtionis informet abſq̄ aia intellectiua. nō ergo eſt miraculū. ¶ Contra 3m additū de primo pfectibili aie intellectiue arguitꝰ duplr̄. primo ſic. Propꝛiū pfectibile ab agente ſufficiēte pōt perfici ꝓpꝛia pfectione circūſcripto quocūq̄ agente alio ⁊ pfectione alia. maxime ab agēte nō dependente in agēdo ab actione alicuius alterius agentis. ergo ſi materia prima ſit primum ⁊ ꝓpꝛium perfectibile anime intellectiue poterit a deo agente qui in agēdo non dependet ab aliquo creato informari anima intellectiua abſq̄ actione agentis creati ⁊ termino eius ⁊ ita ſine omni forma mixtionis poſſet immediate intellectiua perficere materiā. hoc videtur inconueniens: quia tale compoſituȝ nō videretꝰ eſſe hō: cum nō hēret illud qd̄ eſt de eſſentia hominis nec eſſet nō hō: q2 hēret illud quo formalitꝰ hō eſt hō. ¶ Scd̄o ſic. ex duobus actibus quorū vnus non eſt potētia reſpectu alterius nō pōt fieri per ſe vnū

T.c.49.⁊ inde. T.c.15.

7. metaꝰ. c. pe. ⁊ 8. c. ulti. Quia ibi uterq̄ illorum actuū manet actꝰ ſimplr̄ reſpectu alteriꝰ: ⁊ ex duobus actibꝰ in ſe ⁊ inter ſe nō fit per ſe vnū. ſed p te forma mixti ⁊ aia intellectiua ſunt duo actꝰ ⁊ neuter potētialis reſpectu alteriꝰ ſic ꝙ neuter eſt rō recipiendi alterū. ergo nō fit per ſe vnū ex eis. ¶ Si dicas imo. q2 eadē mā recipiet ea. hoc nihil ad. h. q2 per ſe vnitas alicuiꝰ entis eſt ex actu nō ex potētia ex capl̄is pꝛeallegatis. ¶ Cōtra rōnem iſtiꝰ opionis inquātū ꝯcordat cū p̄cedēte opione ꝯ illam di

a.l. diuiſiuā

uiſionē aut vna mutatione aut pluribꝰ. arguitꝰ ſic. Aut ſufficit ad vnitatem cōpoſiti geniti ꝙ due ſint mutationes ordinate ad duas formas ordinatas: uel reqritꝰ tm̄ eſſe vna mutatio. Si 2° mō tūc a quibuſcūq̄ agētibꝰ ſint plures mutationes lȝ ordiate: tn̄ genitū nō erit vnū. ⁊ tunc hō ſm opinionē iſtaȝ nō erit vnꝰ. Si aūt p̄m ſufficit tūc lȝ ille plures mutatiōes ſint ab vno agēte: nō minꝰ ꝓductū poterit eſſe vnū q̄ȝ ſi ille mutationes ſint a diuerſis agentibus. imo ceteris paribus videtꝰ ꝙ magis ſufficiat vnū agens q̄ȝ plura agētia. ¶ Rn̄detꝰ ad h. ꝙ due mutatiōes ad quas eſt vna potētia māe ſufficiunt ad hoc ut ꝓductū ſit vnū: non aūt ubi ſunt potētie diuerſe māe. ſed ſm p̄m additū ad formas eductas de potētia māe ſunt diuerſe potētie: ad formā aūtē eductā ⁊ aliā nō eductā eadē eſt potētia. hāc aūt ⁊ aliam reſpiciūt duo agētia: ⁊ ideo due mutatiōes a talibꝰ duobꝰ agentibꝰ ſubordinatis ſufficiūt ad ꝓducēdū cōpoſitū. nō aūt ille due alie. ¶ Cōtra. aut potētie nūantꝰ ad nūationē forme. ⁊ tunc ſequitꝰ utrobiq̄ eſſe duas potentias ſic͂ ſunt due forme ſiue ab eodē ſiue a diuerſis agentibꝰ ſint iducte. aut nūatꝰ potētia nō reſpectu forme ſed reſpectu agētis: ⁊ ſequitur magis nūatio potētie: qn̄ ſunt diuerſa agentia q̄ȝ qn̄ eſt vnū agēs. ¶ Dices nūantꝰ ſȝ nūm formarum nō abſolute que recipiuntꝰ in ipſo cōpoſito ſed illarū que educuntꝰ de potētia illiꝰ: tales aūt ſūt ille que termināt actiones agētis nālis: ſȝ illa que terminat actionē creantis nō eſt talis. ⁊ ideo pp illaȝ nō nūatꝰ. ¶ Cōtra. accidit māe ꝙ forma pficiēs ipſam educatꝰ de potētia eius uel nō educatꝰ: ſi eniȝ eēt poſſibile aliquā formaȝ eē in mā: ⁊ tn̄ nō educi de potētia eiꝰ: ipſa ita pfecte pficeret mām ſic͂ ſi educeretꝰ de potētia eiꝰ. ḡ mā eodē mō ſe hēt in rōne pfectibilis ad formā eductā ⁊ nō eductā: ⁊ per ꝯn̄s eodē mō reſpectu huiꝰ uel illiꝰ nūabitꝰ uel nō nūabitur potētia māe. ¶ Scd̄m hoc ad pꝛimā rōnem pro 2ª opione poſſet rn̄deri. poſſet eniȝ dari utrūq̄ mēbꝛū. ⁊ p̄ qdem ꝙ vna eſt mutatio qua ꝯducitur vnū ens nāle. ⁊ hoc loquēdo de mutatiōe ultia: ⁊ tūc ꝯcedo ꝯneȝ ꝙ tm̄ eſt vna forma. uerū eſt per ſe terminās illā mutationē: tn̄ plures ſunt mutatiōes partiales terminate ad plures formas ꝑtiales p̄cedentes uel ordine durationis. ſi ponatꝰ vna forma prius tp̄e induci q̄ȝ alia uel ordine nāe. ſi ponamus oēs illas ſimul tp̄e induci. niſi ꝙ ſicut dictuȝ eſt in qōnibus. 9. metaꝰ ad ultimā formā nō eſſet ꝓpꝛie mutatio. Exēplū huiꝰ. ſi ponantꝰ ꝑtes organice differre ſm formas ſubales. tūc enim pꝛecedit gn̄atio vnius nō ſolū nā ſed etiā tp̄e gn̄ationē alteriꝰ ꝑtis: ⁊ etiā gn̄ationē illam que eſt ſimplr̄ gn̄atio totiꝰ: qua. ſ. inducitꝰ forma totalis p̄ſuppoſitis iam formis oīum partiū: ſed ſic ponēdo vnā uł plures diceres aut eſt vna potētia uel plures in mā reſpectu iſtaꝝ pluriū formarū ordinatarū. poſſet dari h uel illud. ¶ Et ſi detur ꝙ vna potētia ad duas iprobatiōes. ¶ Cōtra hoc rn̄deo ad p̄am cū dī vna potētia ſpecie eſt ad vnā formā ſpecie. uerū eſt eiuſdē ordinis. Et ad duas auctēs phi. ¶ Rn̄deo intelliguntꝰ nō de potētia receptiua ⁊ actu recepto. ſȝ de potētia ⁊ actu ut ſunt dīe oppoſite entis. ut apparet de poſſe ſanari ⁊ poſſe egrotare: de q̄bus exēplificat: q2 non eſt uerū de potētia ſubiecti: q2 idem corpus ⁊ eadē potētia receptiua pōt poni in corꝑe reſpectu duoꝝ ꝯrioꝝ: lȝ actus nō ſint ideȝ. Iſta aūt diſtinctio potētie ſic ⁊ ſic p3 ex. q. iſta arꝰ p̄. Si detur etiā ꝙ ſunt due potētie reſpectu huiꝰ ⁊ illiꝰ forme. ad duas improbationes illiꝰ mēbꝛi pōt faciliꝰ rn̄deri. Cuȝ eniȝ primo dicitꝰ ꝙ ille due potētie iſunt ſine ordine illi māe pōt negari. imo eſſentialiꝰ ⁊ imediatiꝰ ieſt māe ordo ad vnā formā q̄ȝ ad aliā. ſicut in ſbiecto reſpectu paſſionū diuerſarū pōt eē potētia p̄oꝛ reſpectu vniꝰ ⁊ poſterior reſpectu alteriꝰ. Si aūt ꝯcederetꝰ ꝙ potētie ſunt ex equo nō ſequitꝰ ꝙ actꝰ ſunt ex eq. pōt enim eē ordo potētiarū quātuȝ ad terminos: lȝ nō ſit ordo earū quātū ad fundamētū: ſic͂ p3 i multis alīs ubi duo reſpectꝰ ſine ordine iſunt vni fundamēto. ⁊ tn̄ termini illoꝝ reſpectuū hn̄t ordinē inter ſe ⁊ in cōparatione ad fundamētū. ¶ Alia ꝓbatio de ente per accn̄s nō hēt apparentiā: ſi enim de igne poſſit gn̄ari aer ⁊ aq: non pp hoc ſequitꝰ ꝙ ignis in rōne termini a quo ſit ens per accn̄s: quia iſta potētialitas ⁊ illa nō ꝯſtituūt per ſe terminū a quo. ita ēt ex ꝑte ſbcti ſi hēat potētiā aliā ⁊ aliā nō ſequitꝰ. ſi ille potētie inter ſe accidūt. ḡ hn̄s illas eſt ens per accn̄s. 2ª rō p̄niꝰ que ꝓcedit ex rōne forme ſbalis ⁊ vnitate rei nō ꝯcludit: q2 diſtinguo de dare eſſe ſimplr̄. q2 ſm phm p̄ de gn̄atiōe. ubi arguit ꝙ T.c.12.⁊ tū

ex nō ente ſimplr̄ nō pōt aliquid fieri patet. ¶ Rꝰ ad argm̄ diſtinguēdo nō ens ſimplr̄: q2 aut ꝓut ſimpliciter accipitꝰ pro ulr̄. ⁊ tūc nō ens ſimplr̄ eſt purum nihil. ⁊ ſic ex nō ente ſimplr̄ nō pōt aliqd fieri ⁊ iſti nō enti oppoſitū eſt qdcūq̄ ens quātūcunq̄ minimū hēat de entitate. Alio mō accipitꝰ ens ſimpliciter ꝓut diſtiguitꝰ ꝯ ens ſm qd. ⁊ tūc ens ſimpr̄ eſt ſuba: ens ſȝ qd eſt accn̄s: ⁊ p3 qd eſt nō ens ſimpliciter oppoſitū iſti. Sic dico in ꝓpoſito ꝙ forma ſubalis dat eē ſimplr̄. nō qdē eſſe p̄m: qd̄. ſ. imediate ſequitꝰ nō eſſe ſimplr̄: ſed dat eē ſimplr̄ ut diſtiguitꝰ cōtra eē ſm qd. ¶ Primū p3: q2 ſi accn̄s p̄ adueniret māe ⁊ ſi daret ſibi p̄m eſſe formale: nō tn̄ daret ſibi eſſe ſimplr̄ ſed ſm qd: q2 nō eſt actꝰ niſi ſm qd a.l. nō p̄ſupponat mām ⁊ h hn̄tē eē ſimplr̄. i. eē recedens a nō eſſe.

nulla etiā forma ſubalis mālis eſt que det eē ſimpr̄ māe ⁊ hoc ſi teneatꝰ eē ſimplr̄. i. omne recedēs a nō eſſe. ſicut ꝓbatū eſt in iſta ſolōne. arꝰ p̄. q2 ſm aduerſarios mā hēt eē ſimplr̄ iſto mō etiā ſine omni forma: nō ergo ſola forma ſubalis dat eſſe ſimpr̄. i. ulr̄: nec etiā ſimplr̄. i. p̄m. Sed accipiēdo eſſe ſimpr̄ Hē. quoli. j. q. 10.

2° mō ꝓut diuiditꝰ ꝯ ſm qd. dico ꝙ ſicut ens diuiditur in prius ⁊ poſteriꝰ: uel p̄m ⁊ 2m. ⁊ prius ꝯtinet ſub ſe ſubam: ⁊ poſterius accidēs. ita ſimplr̄ in iſto intellectu equiualet ei qd̄ eſt primum nāliter: ⁊ ſm quid equiualet ei qd̄ eſt poſteriuſ nāliter: ⁊ iſto mō omne accidens dat eſſe ſm qd. dico ergo q2 forma ſubſtātialis ſiue adueniat alicui iam hn̄ti eſſe ſiue non: dat eſſe ſimplr̄ hoc 2° mō ſed nō primo: ſicut forma accn̄talis cuicūq̄ adueniat dat eſſe nō ſimpliciter ſed ſm qd. ¶ Et ſi queras vn̄ pōt ꝓbari ꝙ hec forma dat eē ſimpꝰ illa nō: ſi de rōne neutriꝰ eſt

Universidad de Deusto Biblioteca

dare illud eſſe qđ imediate recedit a nō eē. ℭ R⁹.
aut tu queris dere in ſe.aut in cōparatione ad co-
gnitionē noſtrā:ſi in ſe nulla cā eſt q̄re iſta dat eſſe
ſimplr̄. ⁊ illa ſm qd niſi q: hec eſt forma ſubalis: ⁊
⁊ illa accntalis. Sicut enim nulla eſt cā q̄re calidū
calefacit:q: imediata eſt. ⁊ iter cām imediatā ⁊ ef-
fectū nō eſt alia cā media.ita i gn̄e cauſe formalis
h̄ eſt imediata:calor ꝯſtituit calidū. ⁊ aīa hoīem: ⁊
eſt imediatio forme ad actū formalē. ℭ Si āt que-
ras in cōparatione ad cognitionē nr̄am:de qua vi
detur ꝓcedere arm̄.q̄ſi iſta opinio deſtrueret oēm
diſtinctionē inter formā ſubalē ⁊ accntalez quo ad
nos. ℭ Rn̄deo ph̄i diſtinxerūt inter formā ſubalē
⁊ accntalē a poſteriori:utpote per iſta media hēre
ꝯriūm ⁊ nō hēre:recipere magis ⁊ minus ⁊ nō re
cipere ſm eā:poſſe eē notū ⁊ nō eſſe: ⁊ hi⁹.ſ; ad reꝫ
breuiter dico vnū eē mediū per qđ manifeſtius di
ſtinguiť quantū ad cognitioneꝫ noſtrā que forma
aduenies enti in actu ſit ſubalis ⁊ que accidētalis.
Quādiu enim ꝓcediť in ſubalib⁹ ſemꝑ poſterior ē
ꝑfectior priorib⁹.q̄n aūt ueniť ad accntales ſequēſ
eſt impfectior ultima precxn̄te.que aūt ſit ꝑfectior
hoc nobis inoteſcere nō pōt niſi a poſteriori. ⁊ illō
eſt rōnabile ⁊ in ſe ⁊ in nobis:in ſe qdem.q: in eo
dem gn̄e nō aduenit forma forme niſi ut ꝑfecti⁹ cō
ſtituat in illo gn̄e:in alio aūt qcqd aduenit.ſ.ut ac-
cidens impfecti⁹ eſt q̄cūq; p̄ſuppoſita forma ſbali.
p; ergo rn̄ſio ad formā argumēti:q: iſta opinio nō
deſtruit diſtinctionē inter formā ſubalē ⁊ accntalē
nec in ſe.iſta eniꝫ eſt imediata.q: hec eſt hec. ⁊ illa
illa. Nec q̄tū ad cognitionē nr̄aꝫ per media illa ꝑ
que poſſumus cog̃ſcere diſtinctionē iſtā ſicut a po
ſteriori:nec mirum ſi diſtinguēdo hāc formā ab il
la ſ; intell'm noſtrū opꝫ uti poſteriorib⁹ hac forma
⁊ illa.q: nec alio mō cog̃ſcimus q̄ſi in aliq formas
a.l. Ratio. ſubales niſi a poſteriorib⁹. ℭ R⁹ quā facit ad aliō
mēbrum.ſ.ꝙ ille q̄tuor rōnes nō ꝯcludūt de hoīe
ꝓ nobis facit.tn̄ inquātū ꝯneꝫ negat de alijs aīa
tis pōt rn̄deri ꝙ reſpectu cuiuſcūq; aīati pōt poni
ꝙ hēat duo agētia uł q̄ſi duo.quelibet eniꝫ forma
vite eſt excellētior ſimplr̄ quacūq; forma mixtiōis
⁊ ita qđcūq; inducēs formam vite opꝫ eē ꝑfecti⁹ ſe
ipſo uel alio ut p̄ciſe inducit formā mixtionis. ⁊ ita
l; ab eodē generet corpus mixtū in planta uel bru
to ⁊ inducať aīa:tn̄ ibi idem eſt q̄ſi duo agentia:q:
hn̄s in ſe rōnem ꝑfectioris ⁊ impfectioris agētis.

Ad rationes q̄ ꝓ p̄a opione. ℭ Ad primā ꝯcedo p̄am ꝓpōnē
ꝙ vni⁹ entis vnū eſt eē:ſed 2ᵃ ꝙ vnū eſſe reqrit tn̄
vnam formā.negāda eſt:accipiēdo eſſe vniformit
in maiori ⁊ minori:ſicut enim ens ⁊ vnū diuiditur
in ſimplex ⁊ cōpoſitū.ita eſſe ⁊ vnū eſſe diſtinguiť
in eſſe tale ⁊ tale.ergo eē per ſe vnū nō determinat
ſibi eē ſimplex p̄ciſe:ſicut nec aliqđ diuiſum deter
minat ſibi p̄ciſe alterū diuidentiū.iſto mō toti⁹ cō-
poſiti eſt vnū eſſe: ⁊ tn̄ includit multa eē partialia
ſicut totū eſt vnū ens: ⁊ tn̄ multas entitates partia
les habet. Neſcio enim iſtā fictionē ꝙ eſſe eſt quid
ſupueniens eſſentie nō cōpoſiti.Si eſſentia eſt cō
poſita.hoc mō eſſe toti⁹ cōpoſiti includit eē omniū
partiū ⁊ includit multa eſſe partialia multarū par
tium uel formarū ſicut totuꝫ ens ex multis formis
includit illas actualitates ꝑtiales.Si tn̄ oīno fiat
vis in uerbo ꝯcedo ꝙ formale eſſe toti⁹ cōpoſiti eſt
principalr̄ per vnā formā. ⁊ illa forma eſt qua totū
cōpoſitū eſt hoc ens.iſta aūt eſt ultima adueniens

oībus precedētibus. ⁊ hoc mō totū cōpoſitū diui-
ditur in duas ptes eētiales:in actum ꝓpriū.ſ.ulti
mam formā qua eſt illud qđ eſt. ⁊ ꝓpriā potētiā il
lius actus que includit māꝫ primā cuꝫ oībus for-
mis precedētib⁹. Et iſto mō ꝯcedo ꝙ eſſe illud to-
tale eſt cōpletiue ab vna forma que dat toti illō qđ
eſt.ſed ex hoc nō ſequiť ꝙ in toto includať preciſe
vna forma:uel quin in toto icludanť plures forme
nō tanq̄ ſpecifice ꝯſtituētes illō cōpoſitū.ſ; tanq̄
quedā incluſa in potētiali iſtius cōpoſiti. Exēpluꝫ
huius eſt in cōpoſito ex partib⁹ integralib⁹:quāto
enim aīatum eſt ꝑfectius tāto reqrit plura organa
⁊ ꝓbabile eſt ꝙ diſtincta ſpecie per formas ſbales:
⁊ tn̄ ipm eſt uerius vnuꝫ.uerius inq̄.i.ꝑfectius:ſ;
nō uerius vnū.i.indiuiſibilius.in cōpoſitis enim fre
quētius inueniť cū maiori cōpoſitione uerior vni-
tas ⁊ entitas q̄ in partib⁹ cum minori cōpoſitiōe.
ℭ Ad ꝯfirmationē illam adductā de 7⁰ metaᶜᵉ.c.
de diffōne.capl'm illud nō videť bene exponi:ſicut
p; in expōne quaꝫ edidi ſup illud.c.auctes aūt ille
truncate ſunt: ⁊ nihil ad.b.p̄ᵃ qdeꝫ truncata eſt.q:
ſequiť.ergo genus nō eſt p̄ter eas que ſunt generis
ſpēs.aut ſi eſt qdem ut mā:eſt ⁊ 2ᵃ pars diſiunctio
nis eſt uera.vnde ad illō 2ᵐ mēbrū ſubdit exēplū.
uox qdem ut genus eſt. Eſt ergo intētio ph̄i ꝙ illō
qđ iportať per genus eſt nihil niſi potētiale reſpe-
ctu ſpecierū. ⁊ eodeꝫ mō illud qđ ſequiť ꝙ finalis
dr̄ia erit terminus: ⁊ diffinitio nullo mō pōt intelli
gi ꝙ tota ratio qditatiua ſit in ultima dr̄ia.tūc eniꝫ
oīno gen⁹ ſupflueret in diffōne.q: ſola ultima dr̄ia
totā eſſentiā rei exprimeret.ſed debet itelligi ꝙ cō T.c. 44.
pletiue eſt tota ſuba rei:ſicut a forma ultima eſt cō 6. theo.
pletiue tota eſſentia hn̄tis formā. Eodē eniꝫ modo 2.phy.
aſſignat ipſe hic vnitatē diffōnis quā dixit ſe p̄mi-
ſiſſe in analeticis: ⁊ quā in.8.metaᶜᵉ.c.penul.aſſi- T.c.8.
gnat vnitatē rei:q: ſic ibi dicit ꝙ ex duob⁹ ꝯſtituiť
cōpoſitū reale:q: hoc actus illud potētia:ita hic di
cit ꝙ ex duob⁹ ꝯceptib⁹ cōponiť vnus ꝯceptus qdi
tatiuus ſeu diffinitiuus:q: iſte ꝯceptus eſt potētia
lis ⁊ ille actualis: ⁊ ſicut ibi actus eſt principalior
q̄ potētia. ⁊ per ꝯn̄s p̄ncipalior ratio vnitatis ſic ⁊
entitatis:ita ⁊ hic.q: ꝯcept⁹ ultime dr̄ie eſt ꝯcept⁹
actualior ⁊ p̄ncipalior rō vnitatis diffōnis. Qđ ad-
ditur ibi ꝙ in ſubſtātijs nō eſt ordo nihil eſt ad ꝓ-
poſitū.ante enim imediate uoluit ꝙ ſi eſt nugatio
adendo priorē dr̄iam poſteriori:ꝙ pari rōne erit
nugatio ecōuerſo.nō enim eſt ordo talis in ſubſtā-
tijs:hoc eſt in his que ꝑtinēt ad rōneꝫ ſbalē alicui⁹
ſiue diffinitiuā:ꝙ ali⁹ ⁊ ali⁹ ordo faciat uł tollat nu
gationē. ℭ Qđ addiť ꝙ dr̄ia inferior icludit ſupio
rem hoc eſt manifeſte falſuꝫ:q: tūc ipoſſibile eēt ꝑ
genus ꝓximū ⁊ dr̄iam ꝓpriā diffinire:q: idē bis
diceť.ſ.ula dr̄ia ſupior per ſe icluſa tam in rōne dr̄ie
inferioris q̄ in rōne gn̄is ꝓximi.vn̄ ponēdo rōnes
gn̄is ⁊ dr̄ie loco nominū manifeſte apperet nuga-
tio: ⁊ hec eſt intētio ph̄i ibidē quā debeat nugatio
cognoſci in diffinitione ponēdo ſcilꝫ ꝓ nomini-
bus:nec etiam poſſet diffinitio dari per genus re-
motum ⁊ plures differētias:q: eadem differentia
ꝓxima illius generis diuiſiua remoti pluries dice
retur in illis multis differētijs additis gn̄i. Conſe-
quēs eſt plane ꝯ ph̄m ibidē qui dicit nihil aliō eſt
in diffinitione q̄ primū dictū genus ⁊ differentie.
Alia vō genera ſunt p̄ᵐ ⁊ cū hoc cōprehenſe dr̄ie.
⁊ exemplificat ſtatim ut aīal alatum uel aīal bipes
nō alatum. Similr̄ aūt ⁊ ſi plura dicanť oīno non

differt per plura aut per pauciora dici:vult dicere
ꝙ nihil aliud eſt diffinitio q̄ p̄ᵐ genus cuꝫ multis
a.l. uel. differētijs ⁊ ꝓximum genus ⁊ vna differentia.q:
ꝓximum genus nihil eſt niſi genus remotuꝫ cum
multis differētijs incluſis: ⁊ q̄libet modus diffinie
di includeret nugationē ſi dr̄ia inferior per ſe inclu
deret ſuperiorē. ℭ Qđ ergo addit ibi.ꝙ hoc ipē ue
lit dicere cum dicit fixio pedis eſt quedā pedalitas
hoc nō eſt ad ꝓpoſitū.intelligit enim ibi nō de p̄di
catione per ſe p̄ mō qualis intelligiť per iſta abſtra
cta. Sed ꝙ inferior dr̄ia debet per ſe diuidere ſupe
riorem inquantū hi⁹. Et hanc diuiſionē per ſe in-
nuit per iſta abſtracta. ℭ Et ꝙ ſic intelligat p; ex
precedētibus iſtius.§.in p̄n.dicit enim ꝙ opꝫ diui
dere dr̄ie dr̄iam: ⁊ ſubdit quā intelligit nō dicendo
habētis pedes aliud alatum aliud nō alatum.ſed
aliud habēs fixos pedes aliud nō fixos pedes.he
n̄aq; ſunt dr̄ie peduꝫ. Et ſequiť illud qđ allegatur.
nam fixio pedis eſt quedā pedalitas hoc eſt dictu
fixio pedis per ſe particulat pedalitatē. ⁊ ideo ꝑ ſe
diuidit hn̄s pedes. Nō ſic aūt alatum. ℭ Ex toto
ergo illo capl'o ſi ꝯueniēter per totū exponereť ſic
alibi expoſitū eſt neq; habeť ꝙ genus nihil eſt per
ſe in diffōne preter rōnem dr̄ie:neq; ꝙ dr̄ia ultima
ſit diffinitio tota uel indicās totā ſubaꝫ rei:neq; ꝙ
nō eſt per ſe ordo in his que iportanť per ſe ꝑ dr̄ias
ordinatas:neq; ꝙ iferior dr̄ia per ſe includat ſupe
rioreꝫ.nec breuiter aliqd ꝓ vnitate forme.imo ue
re ſaluať totum illud.c.ponēdo rōneꝫ quiditatiuā
compoſitā ex ꝯceptu potētiali ⁊ actuali: ⁊ actualē
eſſe principaliorē cām vnitatis:ſicut de ente cōpo-
ſito dicēdum eēt quantū ad vnitateꝫ: ⁊ ipſe dicit in
8.lib.c.ulti. ℭ Ad 2ᵐ rn̄ſum eſt.q: equiuocať de li
ſimplr̄. ⁊ quidē ꝓ primo dare eē nec omni nec ſo
li forme ſubali ꝯuenit dare eſſe ſimplr̄ quin ſi p̄mo
adueniret quātitas māe poſſet dare ſibi eē forma-
le p̄ᵐ.l; nō p̄ᵐ recedens a nō eſſe. Et forma aliqua
ſubalis pōt aduenire 2⁰ ⁊ 3⁰.ſed diſtinguendo eſſe
ſimplr̄ ꝯtra ſm quid.ſicut p̄ᵐ nāliter ꝯtra 2ᵐ nāliť.
ſic oīs forma ſubalis dat eſſe ſimplr̄ ⁊ accidētalis
nō ſimplr̄ ſed ſm qd.nō ergo queras ſi p̄ uel 2⁰ ad
ueniat iſta forma alicui.ſed q̄ncūq; adueniat taleꝫ
actuꝫ nata eſt tribuere q̄lis forma eſt. ℭ Sed due
ꝓbationes adducte de.5.phyſ.de gn̄atione ⁊ mo-
tu viderenť hēre difficultatem ſpālem. ℭ Ad p̄ᵃᵐ
dico ꝙ nō eſſe accipiēdo ꝓ ſubiecto gn̄ationis ac
cipitur ibi p̄uatiue: ⁊ eſt ſenſus.qđ gn̄atur.i.quod
ſubijcitur gn̄ationi caret eſſe ſimplr̄.qđ aūt moueť
hoc eſt ut ſubijcitur motui nō caret eſſe aliquo ſim
pliciter. ℭ Et ſi arguas.ergo nullā formā ſubaleꝫ
habet que dat eſſe ſimplr̄.nō ſequiť:ſed eſt fallacia
ꝯn̄tis:pōt enim habere aliqđ eſſe ſimplr̄ illō mō ꝑ
vnam formaꝫ ſubalem: ⁊ tn̄ carere eſſe ſimplr̄ qđ
nata eſt alia forma ſubalis dare. ℭ Aliud argᵐ.de
eſſe in loco reqrit ut videť aliam difficultatē:tn̄ de
motu locali ⁊ alterationis pōt faciliter rn̄deri per
idē ꝙ omne mobile alteratione uel latione per ali
quā formam preſuppoſitaꝫ illi motui eſt in loco:q:
quātitas precedit neceſſario utrūq; iſtoꝝ motuū.
ℭ Qđ aūt gn̄atur hoc eſt ſubijcitur gn̄ationi neq;
a.l. aliquaꝫ. per illud per qđ ſubijciť gn̄ationi neq; per formaꝫ
aliam quā habet per gn̄ationē per ſe eſt in loco.q:
⁊ ſi ſubiectū gn̄ationis actu eſſet hn̄s formā ſuba-
lem ⁊ etiam habēs quantitatē aliquā que eſt ratio
locandi:tn̄ nō habet quantitatē ut eſt ſubiectū ge-
nerationis:q: quātitas nō eſt ratio recipiēdi termi

num iſtius mutationis. ⁊ ita ulr̄ ſubiectū gn̄atiōis
ut eſt per ſe ſubiectū nō includit aliqd qđ ſit per ſe
ratio eſſendi in loco:q: nō eſt niſi tn̄ ſuba:l; eaꝫ cō
comitetur quātitas:ſed illa nō eſt per ſe aliqd eius
inquantū ſubijciť gn̄ationi. ℭ Sed ſi queras quō
illud qđ moueť motu augmētationis eſt in loco. Li
cet iſta dubitatio nō ſit neceſſaria ad ꝓpoſitum:ta Egidius theo⁹.I.
men rn̄deo ꝙ ſm aliquos quātitas uel quantū p̄-
ſupponiť in motu augmētationis ⁊ diminutionis.
termin⁹ aūt quātitatis talis uel talis terminat mo
tum hunc ⁊ illū. ℭ Sed ꝯtra hoc. Nulla quātitas
oīno eadem manet in toto motu ⁊ ſub utroq; ter-
mino:ſubiectū aūt manet ideꝫ.ergo quantū nō eſt
ſubiectū iſtius motus. Et preterea iſta terminatio
cui⁹ generis eſt per ſe ſpēs:ſi gn̄is quātitatis quā-
titas eſt:ſi nō:motus ille nō erit per ſe ad quantita
tem. Dico ergo ꝙ ſicut ſubiectū alterabile l; in to-
ta alteratione ſit ſub qualitate:tn̄ nō eſt ꝓprie dicē
dum ꝙ quale ſit ſubiectū alterationis.q: illa quali
tas accidit illi qđ eſt ſbctū alteratiōis.ita augmēta
bile:l; ſemꝑ dum augmentať ſit quantū:tn̄ ex quo
uariať ſm quantitatē ſicut alterabile ſm qualitatē
quātitas nō eſt ratio nec per ſe ꝯditio ſubiecti aug
mētationis. ℭ Quid ergo in ſbctū augmētatiōis:
Dico ꝙ ſicut ſubiectū per ſe alterationis eſt ens in
actu ſm formas priores qualitate:nō tn̄ ens i actu
ſm qualitatē.ita per ſe ſubiectū augmētationis eſt
aliqd ens in actu ſm aliquā formā priorē quātita
te:nō aūt per ſe eſt ens in actu ſm quātitatē:forma
aūt prior nō eſt niſi ſubalis.ergo per ſe ſbctū aug-
mentationis ⁊ diminutionis non eſt niſi ſuba tn̄.
ℭ Quō ergo ſbctū qđ ibi moueť eſt in loco: Rn̄-
deo ulr̄ cuiuſcūq; motus ſubiectū eſt in loco uel ꝑ
formā prius acquiſitā imobili qđ moueť tali motu
uel per ipſam formā ſm quā mobile fuit uel moue
tur: ⁊ p̄ᵐ mēbrū uerū eſt de alterato ⁊ lato.2ᵐ mē-
brum uerū eſt de augmētato ⁊ diminuto:ſed quod
ſubijciť gn̄ationi neutro mō eſt in loco. Nec enim
preſupponiť iſti mutationi in ſubiecto aliqd qđ ſit
ratio locādi:nec illō ſ; qđ ſbctū fluit eſt rō locādi.
ℭ Ad 3ᵐ de p̄dicatione dico ꝙ prima facie nō vi-
detur niſi ꝙ predicatū acceptuꝫ a forma poſteriori
non dicať per ſe de eo qđ accipiť a forma priori:ſic
h̄ nō eſt per ſe hō.eſt albus uel ſupficies eſt colora
ta: ⁊ per hoc nō pōt plus haberi niſi ꝙ h̄ nō eſt per
ſe:aīal eſt hō. ℭ Et ſi obijcias ꝙ etiā nec ecōuerſo
hic eniꝫ nō eſt per ſe.coloratū eſt ſupficiatū. ℭ Re
ſpondeo qđ preciſe accipitur a forma priore ⁊ qđ
preciſe accipiť a forma poſteriore:ſic ſe hn̄t ꝙ neu
truꝫ per ſe includiť in altero.ideo nō eſt predicatio
per ſe:ſicut nec ecōuerſo.ponēdo aūt genus accipi
a forma priore ⁊ dr̄iam a forma poſteriore ꝯcludē
dum eſt ꝙ nec genus per ſe predicabiť de dr̄ia nec
ecōuerſo.qđ ꝯcedo.ſed nō ſequiť ꝙ genus nō p̄di
cetur per ſe de ſpecie:q: ſpēs etſi iportat dr̄iam ul-
timā tanq̄ principalē in rōne ſua:nō tn̄ preciſe im
portat illud:ſed cū hoc rōneꝫ gn̄is tanq̄ de per ſe
ꝯceptu ei⁹. ℭ Et ſi ulterius obijcias ꝙ nec iſta eſt
per ſe.ſupficiatū coloratū eſt ſupficiatū ubi tn̄ non
accipiť preciſe intellect⁹ prioris ⁊ poſterioris ut di
ſtiguunť ꝯ ſe.ſed ut intell's poſterioris icludit p̄us
cōparādo ad intell'm p̄oris ſm ſe. ℭ R⁹.h̄ ſi uerū
eſt:h̄ iō eſt q: ſbctū iſtud ſupficiatū coloratū nō h;
ꝯceptū vnū per ſe. ⁊ qđ in ſe nō eſt per ſe vnū non
videť eē alicui per ſe vnuꝫ.nō ſic aūt ex alia ꝑte:q:
ꝯceptus prioris ⁊ poſterioris faciunt conceptum

Universidad de Deusto Biblioteca

per ſe vnuꝫ. ¶ Et ſi queras.q̄re magis hic q̄ꝫ ibi:
¶ Rñdeo.ſicut querere q̄re ex actu ꝛ potentia fit
T.c.15. vnum nulla eſt qō ex.8.metaᶜᶜ.c.ulti. Nā nulla eſt
ratio niſi q꞉ hoc eſt per ſe actus ꝛ illud per ſe potē
tia:ita q̄re ex iſto actu ꝛ iſta potētia fit per ſe vnuꝫ
ſiue in rebꝰ ſiue in ꝯceptibꝰ nō eſt alia cā niſi q꞉ h̄
a.l.illius eſt potētiale reſpectu huiꝰ: ꝛ illud actuale: ꝛ huiuſ
ulterius nulla eſt ratio niſi q꞉ hoc eſt hoc: ꝛ illō eſt
illud: ꝛ eodē mō de vno per accñs:q꞉ hoc eſt hoc:
ꝛ illud eſt illud.idēo h̄ eſt acᵗꝰ per accñs: ꝛ illō po
tentia per accñs. ꝛ iō ex h̄ ꝛ illo fit vnū per accñs.
imediatior enim eſt iſta:calor ꝯſtituit calidū ꝛ hu
manitas hoiem. ꝛ per ꝯñs calor ens per accñs cō
ſtituit: ꝛ humanitas ens per ſe.q̄ꝫ iſta calidū cale
facit. ꝛ tñ 2ᵃ eſt imediata cuiꝰ querere mediū eſt in
T.c.9.ꝛ26 diſciplinati.4.metaᶜᶜ. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ hēt eui
idē.3.meᶜᶜ. dentiā bonā ꝯ 2ᵃᵐ opinionē iprobatā:fruſtra eniꝫ
T.c.4. poneret corporeitaſ alia ab intellectiua ſi ipſa iclu
dat uegetatiuā ꝛ ſenſitiuā: ꝛ ſenſitiua ꝛ uegetati
ua includāt corporeitatē: ſed ſm aliā viaꝫ eſt faci
lis rñſio.hic enim eſt neceſſitas ponendi plura. ꝛ
que:illa certe que eſt rō ulr diſtinguendi hoc ab il
lo.ſ.ꝯdictio que eſt imediata rō diſtinguēdi plura
ſub ente:utpote ſi hoc ꝛ illud recipiāt ꝯdictionem
in eſſendo:q꞉ ſi hoc eſt ꝛ illud nō eſt:nō ſunt ideꝫ
ens in eēndo.ſic in ꝓpoſito forma aie nō manente
corpꝰ manet. ꝛ iō ulr in q̄libet aiato neceſſe eſt po
nere illā formā qua corpꝰ eſt corpꝰ aliā ab illa qua
eſt aiatū.nō loquor de illa que eſt corpꝰ.hoc eſt idi
uiduū corporiſ qō eſt genꝰ. Nā qōcūqꝫ indiuiduū
ſua forma tali eſt corpus:ut corpꝰ eſt genꝰ: ꝛ habēſ
corporeitatē.ſed loquor de corpore ut eſt altera ps
cōpoſiti.per hoc eniꝫ nō eſt indiuiduū nec ſpēs in
gñe corpis nec in gñe ſube:qō eſt ſupius:ſꝫ tm̄mō
per reductionē.vñ corpꝰ qō eſt altera pars manēs
quidē in eē ſuo ꝓprio ſine aia hēt per ꝯñs formam
qua eſt corpus iſto mō. ꝛ nō hēt aiam. ꝛ ita illa for
ma necīo eſt alia ab aia.ſed nō eſt aliqō indiuiduū
ſub gñe corpis niſi tm̄ per reductioneꝫ ut pars.ſic
nec aia ſepata eſt per ſe inferiꝰ ad ſubam:ſed tm̄ p
reductionē. ¶ Cōtra hoc.diſpoſitio necīa ul' neceſ
ſitans nō manet abſqꝫ illo ad qō diſponit necīo.ſꝫ
forma mixtionis eſt diſpoſitio necīa ad aiam.g̃ ꝛc̄.
¶ Et ꝯfirmat̄ ſpāliter in ꝓpoſito:q꞉ itellectiua cū
ſit imortaliſ nō necīo ſepat̄ a mā niſi q꞉ aliq̄ forma
ſubalis quā reqrit ut diſpōnem necīam ſepat̄.ipſa
eniꝫ ſm ſe nō hēt in mā aliqd ſibi repugnāſ.ſꝫ illa
necīo requiſita nō pōt poni niſi forma mixtioniſ.g̃
itellectiua ſine illa nō pōt eſſe:nec ſepat̄ illa ſtāte.
¶ Rñdeo alique q̄litates ꝯſequunt̄ formā mixtio
nis ꝛ in aliquo gradu ſunt necīe ad hoc ut intelle
ctiua maneat.q꞉ qcqd eſt neceſſariū ad diſpōnē eſt
etiā neceſſariū ad formā ad quā diſponit.ſed bene
pñt qualitates eſſe necīe ſimplr ad intellectiuā ut
informantē: ꝛ hoc in gradu pfectiori q̄ꝫ necīo req
ratur ad formā mixti:poſſibile enim eſt formā pfe
ctiorem reqrere illud qō impfectior requirit: ꝛ nō
tm̄ ſm gradū equalē:ſed ſm gradū pfectioreꝫ.cor
ruptis ergo illis diſpōnibus in gradu illo in quo
neceſſario requirunt̄ ad intellectiuā nō manet itel
lectiua. ꝛ tñ illa alia forma diſponēs ad eaꝫ poteſt
manere:q꞉ nō ſunt corrupte ſm gradū neceſſariuꝫ
ad illam formā:ſed illa alia etiā nō manet in eē ꝑ
fecto: ꝛ quieto. ꝛ q̄litates ꝯſites eam ſunt corru
pte ſm gradū ſm quē ꝯſequunt̄ eam in eſſe perfe
cto ꝛ quieto. ꝛ ideo nullū corpus aiabile hēt ſim

pliciter eſſe pfectum ꝛ quietū recedēte aia:imo ſta
tim eſt in ꝯtinua tendētia ad reſolōnem ſui in ele
menta. ¶ Ad formā ergo argumēti dico ꝙ illa for
ma nō eſt diſpoſitio necīa uel neceſſitās ad intelle
ctiuam: ꝛ ꝫ ſtatim ſequat̄ eam intellectiua in gña
tione hoc non eſt pp neceſſitatē inter eas.ſed quia
agens ſupius habet paſſum ꝓportionatū compo
ſitū:q꞉ ex mā ꝛ forma mixtionis: ꝛ qñ hēt paſſuꝫ
ꝓportionatū cōpoſitū ſtatim inducit in illud illam
formā cuius eſt capax. ¶ Et qō etiā additur in cō
firmatione ꝙ aīa intellectiua nō habet in mā repu
gnantiam.dico ꝙ nulla eſt forma ſubſtātialis iſfor
mans mām quin illam ꝯſequant̄:uel ipſa requirat
qualitates ꝯſequētes ꝛ in certo gradu in quo ſi nō
maneant:nec forma illa informabit mām.ꝫ ergo i
tellectiua nō habeat ꝓpriā repugnantiā ad aliquā
formā nālem:tñ informādo mām requirit qualita
tes aliquas ꝛ in gradu aliquo pfecto in quo ſi nō
maneant ipſa nō informabit mām.ille aūt ſunt q̄li
tates ꝯſequentes formam priorem ſed nō neceſſa
rio requiſite ad eſſe forme prioris in tāto gradu in
quanto requirunt̄ ad eſſe intellectiue in mā. Iſtud
patet in exēplo.q꞉ ad animationē ab itellectiua re
quiritur cor ꝛ epar determinate calida:cerebrū de
terminate frigidum. ꝛ ſic de ſingulis partibꝰ orga
nicis.tali aūt diſpōne ceſſante pōt adhuc manere
qualitaſ aliqua que ſtat cum forma mixti.ꝫ nō illa
que requirit̄ ad eſſe ꝛ operationē itellectiue in ma
teria. ¶ Quantū ergo ad iſtud dubium ſcōm hu
ius ſecūdi articuli,dico ꝙ corpuſ chriſti per ſe idu
dit mām ꝛ ad minus formā vnam mixti priorē in
tellectiua. ꝛ per iſtam formaꝫ eſt in actu partiali ꝛ
ꝓrimuꝫ receptiuū aie intellectiue:ꝫ nō ſit per illā
in genere corporis ut corpus eſt genus niſi per re
ductioneꝫ: ꝛ in iſtud cōpoſitū:qō tñ per ſe eſt pars
hois:fit per ſe cōuerſio panis:q꞉ totius in totum ꝛ
partium in partes: ꝛ per ꝯñs hec forma eſt forma
lis terminus cōuerſionis ſiue forma termini ꝯuer
ſionis:hec aūt manet eadem ſiue aia vniatur illi ſi
ue nō vniatur.q꞉ hec prior eſt nāliter ſaltem in for
mando ipſa aia ꝛ in triduo manſit.aia nō manēte
ibi: ꝛ in triduo fuiſſet eadē res huiuſ ſacri ſi ſacrm̄
tunc māſiſſet q꞉ in illo triduo forma corporeitatis
nō fuit ſeparata a mā ſua in chriſto: ꝛ per ꝯñs nec
ſeparata a mā ſua.ut in eucharīſtia. Sicut eniꝫ idē
nūo fuit res iſta ſm ſe in exiſtētia nāli:ita etiā ideꝫ
compoſitū nūo qō eſt terminus ꝯuerſionis primuſ
manſiſſet ſemꝑ in eucharīſtia:nec ualet in iſta idē
titate ſaluāda fugere ad idētitateꝫ materie ſeu ypo
ſtaſis.q꞉ ꝯtraria poſſunt ineſſe eidem idētitate ma
terie quando ſuccedunt ſibiinuicem. ꝛ ſi etiam uer
bum aſſumpſiſſet lapidem fuiſſet lapis idem natu
re humane identitate ypoſtaſis.

Ad argumenta.

¶ Ad primuꝫ ſicut
panis diceret̄ colle
ctus ex granis.ita ſpēs remanētes dicuntur colle
cte.q꞉ ſunt aliqd ipſiꝰ collecti: ꝛ ita exponit Aug.
¶ Ad 2ᵐ nō intelligit ꝙ ueſcamur ibi pane rema
nente ſicut ꝯſueuimus uti.ſed eo ꝙ quātū ad uſuꝫ
actum eūdem habet quē habet panis. Ille aūt ſpe
cies eodē modo nutriunt quo illa quoꝫ ſpēs ſunt.
debet ergo itelligi ſua ſimilitudo quo ad hoc ꝙ ali
quibus eodē modo ſe habentibꝰ quo ad uſum no
ſtrum ſicut pane ꝛ vino utimur ſeu paſcimur in eu
chariſtia . ſicut utimur aqua in baptiſmo:ſed non
quo ad hoc ꝙ ſicut remanet aqua ita ibi maneat

ſuba panis:expreſſe enim vult oppoſitū in eodē.c.
ſtatim poſt.ipſe panis ꝛ vinū tranſit ait in corpꝰ ꝛ
ſanguinē dei. Si aūt modū inquiras ſufficiat tibi
audire qm̄ per ſpm̄ ſcm̄ fit. ꝛ paulo poſt. Panis ꝛ
vinum ꝛ aqua ꝛ per inuocationeꝫ ꝛ ſupaduentuꝫ
ſpūs ſancti ſupnāliter trāſubſtātiat̄ in corpus chri
ꝛ ſanguinē. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ſpēs panis ꝛ vini ita
repñtant corpus chri uerum ꝛ myſticū ſicut paniſ
q꞉ ita oſtēdunt in ſe multa grana quantū ad illud
ſm ꝙ grana hñt rōnem ſenſibilitatis.ſ.rōne acci
dentium. ¶ Ad aliud pꝫ ex 1ᵒ arlᵒ ſolōnis q̄onis.
hic enim eſt trāſmutatio nō qua terminus accipit
eſſe ſimplr ſed qua accipit eē hic. ¶ Ad ultimū pꝫ
ꝙ primus terminꝰ iſtiꝰ ꝯuerſionis nec eſt mā ſola:
nec mā ſub quātitate.q꞉ tunc nō eſſet trāſubatio ſꝫ
a.l.quantitatiuo. trāſquātitatio:nec mā ſub mō quantitatiuo nec cō
poſitū ex mā ꝛ aia intellectiua:ſed cōpoſitū ex mā
ꝛ forma quadā priore itellectiua que māſit eadem
realr cū chro viuo ꝛ in corpe mortuo: ꝛ que māſit
tanq̄ꝫ formale rei ꝑ ꝯtēte ſub eucharīſtia ſemꝑ ex
quo fuit eucharīſtia iſtituta.iō nō ualet. Qō.IIII.

D ſecundum

ſic ꝓcedit̄: ꝛ
arguit̄ ꝙ pa
nis in ꝯuerſione in corpus chri annihi
letur:q꞉ qō ꝓceſſit ꝛ nihil eiꝰ manet an
nihilat̄:panis prefuit ꝛ nihil eiꝰ manet:
q꞉ nec mā nec forma.totū enim totalr trāſit:mā.ſ.
in mām ꝛ forma in formā.ergo ꝛc̄. ¶ 2ᵒ ſic.qō ni
hil eſt in ſe nec in alio ꝛ prefuit aliqd annihilat̄.pa
nis poſt ꝯuerſionē nihil eſt in ſe.nihil eſt ēt in chri
corpore:q꞉ tunc corpus chri augeret̄ per ꝯuerſio
nem panis in ipm̄. Illud enim fit maius in quo eſt
aliud ꝛ aliud quantū manēs.ergo. ¶ 3ᵒ ſic. In trā
ſitione partiali forma annihilat̄:q꞉ nihil eiꝰ manet
ad minus nō diſtinguit̄ iſta corruptio ptīo ab anni
hilatione niſi q꞉ forma prior manet in potētia māe
ſed in ꝓpoſito forma panis nō manet in potētia ſu
ſceptiui ſui:pōt etiam ꝓbari ꝙ ibi forma a qua eſt
trāſitus ānihilet̄:q꞉ nō manet in actu.patet.nec in
potētia ſubiecti. ꝓbatio:natura pōt potentiā nāleꝫ
reducere ad actum: ꝛ per ꝯñs ſi iſta forma deſtru
cta remaneret eadeꝫ nūo in potētia māe poſſet per
T.c.38. agens nāle in actū reduci.qō eſt ꝯtra phm̄.5.phyᶜ.
T.c.ult. ꝛ.2.de gñatione in fine. ¶ Si dicas ipſam nō ean
dem nūo ſed eandē in ſpecie manere in potētia ſub
iecti.hoc nō ꝓhibet annihilationē:q꞉ ꝛ ſi iſta eſſet
annihilata adhuc poſſet alia nūo educi de potētia
materie. ¶ Item annihilatio ꝛ creatio ſunt oppo
T.c.7.ꝛ.8 ꝛ inde. ſita ſicut gñatio ꝛ corruptio.q꞉ ſicut dicit̄.5.phyᶜ.
Idem eſt terminus a quo gñationis: ꝛ terminꝰ ad
quē corruptionis: ꝛ ecōuerſo.ita ideꝫ eſt terminus
ad quē annihilationis: ꝛ terminꝰ a quo creatiōis:
ꝛ ecōuerſo.ſed qñ tota ſuba ꝛ totalis eſt terminus
ad quē ꝓductionis ꝓductio eiꝰ eſt creatio.ergo qñ
ipſa tota ꝛ totaliter eſt terminus a quo deſtructio
nis:illa deſtructio eſt ānihilatio:ſed in ꝓpoſito ipſa
tota ꝛ totalr eſt terminus a quo cōuerſionis.g̃ ꝛc̄.
In pede.q.poſt oppᵐ. ¶ Oppoſitū dicūt auc̄tes adducte in.q.precedēte
arlᵒ ꝑ.dicūt eniꝫ panē ꝯuerti in corpus chri.g̃ non
annihilat̄. ¶ Et hoc arguit̄ in rōne:q꞉ creatio ꝛ an
nihilatio ſunt oppoſita. Sed ſi corpus ꝯuerteret̄ i
panē iterum illa reductio panis nō eſſet creatio:q꞉
nō eſſet ſimplr de nihilo ut de termino a quo.g̃ pa
ri rōne ꝯuerſio panis in corpuſ nō eſt annihilatio.
Item iſtius annihilationiſ nō poſſet eſſe cauſa niſi
deus. Sed deus nō poteſt eē cauſa nō eſſendi res

ſm quod probat Aug.83.q.q.21.

Hic dicitur

ꝙ panis nō annihilat̄: ꝛ ex Hēri. q̄li.9.
hoc infertur ꝙ poſt cōuer q.9.q̄li.11.q.
ſionem panis nō eſt nihil. ꝛ per ꝯñs eſt aliquid.nō 4.quoli.12.
aūt illud qō prefuit.q꞉ illud ꝯuerſum eſt:nec qcq̄ꝫ q.10.
aliud a termino in quē ꝯuerſus eſt.ergo poſt ꝯuer
ſioneꝫ eſt aliqd ut illud in qō ꝯuerſus eſt.vnde qō
prefuit panis eſt corpus chri.aut ſi iſta negetur ne
ceſſe eſt dare ꝙ aliquitas corporis ſit eiꝰ qō fuit pa
nis: ꝛ ſilr eſſe corporiſ ſit eiꝰ:alioquin panis poſt
ꝯuerſionē nullo mō poſſet dici aliqd:ſed oporteret
dicere ꝙ oīno eſſet annihilatus. ¶ Hec ergo opio
duo dicit: ꝛ ꝙ panis nō annihilatur: ꝛ ꝙ poſt con
uerſionē nō eſt nihil:ſed aliquo mō aliqd: ꝛ 2ᵐ de
ducit ex ꝑ. ¶ Contra illud 2ᵐ arguo q̄druplr ſic.
primo terminus mutationis inquantū eſt terminꝰ
includit nō eē alterius termini.hoc ꝓbat̄:q꞉ iquā
tum eſt terminus hēt aliquā incōpoſſibilitateꝫ ad
alium terminū.ergo ut eſt terminus nō icludit ali
quitatē alterius termini:nec alterū terminū eē ali
quo mō aliquid:q꞉ ꝯdictio eſt ꝙ ut includit nō eē
eius includat aliquitatē eiuſdem. ¶ 2ᵒ q꞉ corpus
chri nullo alio mō ſe habet in ſe poſt ꝯuerſionē q̄ꝫ
ante.ergo nec aliqd alio mō habet eē in ipſo. Sed
panis nō ꝯuerſus nullo mō hēt aliquitatē ſuaꝫ in
corpore chri.nec aliquitateꝫ corpis chri:g̃ nec poſt
ꝯuerſionē.ꝓbatio ꝑme ꝯñe:eſſe ſm qd in aliq̄ eſt
pp eſſe eius ſimplr:q꞉ eniꝫ aliqd in ſe eſt tale.ideo
ſic uel ſic hēt aliqd in ſe uel eē in alio.g̃ nō eſt dñia
in mō eſſendi alicuiꝰ in aliquo niſi pp dñiam eiꝰ in
ſe. ¶ Item cuiꝰ eſt aliqtas illud ea formalr eſt ali
quid.ſi g̃ aliquitas corpis ſit nūc eius qō fuit ſuba
panis.ergo illud qō fuit ſubſtātia panis eſt nūc for
maliter aliqd illa aliquitate:quero quid aliqd:non
paniſ:q꞉ panis nō eſt. ¶ Et preterea ꝯdictio vide
tur ꝙ aliquitate corporis ſit formalr aliqd illō qō
eſt ſuba panis:nec iſta aliquitate eſt illō quod fuit
panis corpus:q꞉ qō fuit ſuba panis ſimplr deſinit
eſſe corpus ſimplr manet in eodē eſſe:nec pōt dici
ꝙ iſta aliqtate eſt aliqd aliud niſi panis ul' corpuſ.
¶ Item aliqd ꝛ res ꝯuertunt̄ ſm Auic.1.metaᶜᶜ Cap.6.uel
ſue.cuius ergo eſt aliq̄ aliqtas illō formalr eſt res. c.1.ꝛ.2.
ꝛ per ꝯñs ſequeret̄ ꝙ illud qō fuit panis nūc eſſet Hēr. quoli.
res:res aūt ſm iſtuꝫ doctorē dī duplr.vno mō pro 5.q.2.
re opinabili ut res dī a reor reris:alio mō res rata
ꝓut dī a ratitudine.hac ergo aliqtate hoc qō fuit
panis uel erit res ꝑ mō. ꝛ tunc ſequit̄ ꝙ nō magiſ
ſit res q̄ꝫ chymera:q꞉ chymera eſt res.iſto mō ſm
eum: ꝛ tūc optime ſtat cū tali aliqtate annihilatio
panis:ſicut ſi aliqd ꝯuerteret̄ in chymerā uere eēt
annihilatū.ſi res 2ᵒ mō:tūc ut prius:aut res qdita
te panis: ꝛ tūc panis nō eſt qditatiue ꝯuerſus:aut
res qditate corporis ꝛ hoc eſt ipoſſibile pp qdita
tiuam diſtinctionem eiꝰ qō fuit panis ꝛ corporis.
¶ Alio mō dicit̄ ꝙ panis nō annihilat̄:q꞉ poſt cō Egi. theuᵉ
uerſionē in corpus manet in illo in potētia:q꞉ cor 1.ꝛ.34.
pus chri ꝛ panis hñt ſubiectū cōe ut mām: ꝛ ideo
ſubſtātia panis pōt redire per corporis ꝯuerſionē
in ipm̄. ꝛ illa reditio nō eſſet creatio.g̃ nec iſta con
uerſio eſt ānihilatio: ꝛ hoc pp cōem ſubam ul' cōe
ſbiectū in cuiꝰ potētia eſt uterqꝫ terminꝰ. ¶ Cōtra.
Nō poſſet pāis ānihilari ex iſto dicto manēte aliq̄
alio corpe:q꞉ ſi aliqō aliud corpꝰ ſaltē corruptibile
manet:manet mā eiuſdeꝫ rōnis:cuiꝰ poᵃ eſt uterqꝫ
terminꝰ: ꝛ per ꝯñs manet panis:ſicut mō dī mane
re in mā corporis chriſti.ergo nō poſſet annihilari

Universidad de Deusto Biblioteca

panis niſi tota ſuba corporea annihilet. ⁋ Item ſi
panis annihilaret ⁊ corp⁹ chꝛi eēt ibi preſens: eodē
mō panis eſſet in potētia materie corporis chriſti
quo nūc eſt. ergo ꝑꝑ hoc ꝙ nunc manet in potētia
in mā corporis chꝛi nō debet negari annihilatus.
⁋ Item ſubiectū cōe utriꝗ termino nō eſt neciuꝫ
niſi ad tranſmutationē ꝓprie dictā. excludēdo eniꝫ
ſubiectū ⁊ accipiēdo preciſe duos terminos alicu-
ius trāſmutatiōis magis requirit in eis oppoſitio
ꝗ̄ aliquid idem cōe. imo idem cōe tm̄ aliquibus ꝓhi
bet ipſa eſſe per ſe terminos alicui⁹ trāſitus ut pꝫ
in his que ſunt eiuſdē ſpēi. ergo cum in iſto trāſi
tu nō ſit ꝓprie mutatio nec ſubiectū manēs: ſed tm̄
ſunt duo termini trāſitus nihil cōe per ſe dabit: uł
aufert aliquā rōneꝫ ab iſto trāſitu. ergo ſi ille trāſi
tus eēt ānihilatio excluſo quocūꝗ cōi: erit ⁊ mō.

Ad qōnem Dico ꝙ in ꝓpoſito nihil pa
nis manet poſt ꝯuerſioneꝫ.
2° ꝙ panis nō annihilat uel qḋ eſt facili⁹ ꝙ panis
Quere gu. iſta ꝯuerſione non annihilat. ⁋ Primū ſupponat
uar. in. 4°. ꝓbatum ex rōnibus ꝯtra primā opionē. ⁋ 2ᵐ pro
ſuo diſ. ii. h. batur ſic. terminus ad quē trāſitus ipſi⁹ panis non
eſt purum nihil. ergo panis nō annihilat. ꝯñia ꝓ-
batur: qꝛ terminus ad quē annihilationis eſt purū
nihil ⁊ hoc ꝓbatur a ſilī. ſicut termin⁹ a quo crea-
tionis eſt purum nihil: ita terminus ad quē annihi
lationis debet eē purū nihil. Antecedēs ꝓbat: qꝛ
terminus ad quē iſtius trāſitus eſt corpus chꝛi: qꝛ
⁊ ſi negatio panis ꝯcomitet terminū ad quē: nō tm̄
terminus iſte eſt oīno nihil: ſed eſt in aliquo poſiti
uo. ⁋ Cōtra iſtud. qꝛ ⁊ ſi deſitionem panis ꝯcomi
tetur poſitio corporis chꝛi hic: tm̄ illa deſitio panis
ſm ꝓpriam rōnē ut diſtinguit ab illa poſitione cor
poris chꝛi videt eē annihilatio: qꝛ termin⁹ ad quē
eius eſt nihileitas panis. ⁋ Confirmat per ſilē. qꝛ
corruptio nō eſt mō annihilatio nō ꝑꝑ hoc ſolū: qꝛ
gn̄atio ꝯcomitat eam: qꝛ ſi ꝑꝑ hoc ⁊ ꝑꝑ terminum
gn̄ationis preciſe nō eſſet annihilatio: eēt mutatio
poſitiua ipſa corruptio ꝑꝑ terminū poſitiuū muta-
tionis: qḋ falſum eſt: nūc ergo corruptio ſm ꝓpriā
rōnem ut diſtinguit eſſentialr̄ a gn̄atione ꝯcomitā
te nō eſt annihilatio: qꝛ aliqd corrupti manet. ſ. mā
⁊ ex hoc ſequit ꝙ negatio ad quā eſt: eſt negatio ī
apto nato. ergo ꝑuatio. ergo per oppoſitū in ꝓpoſi
to cum nihil termini a quo maneat nec negatio eē
panis ſit priuatio: qꝛ nō in apto nato: ſed puruꝫ nō
a.l. deſitio. eſſe: ſequit ꝙ iſta panis deſtructio ſm ꝓpriā rōnē
ſui ſit ānihilatio. ⁋ Et hoc ꝯfirmat 2°: qꝛ per ſe ra
tio alicuius nō uariatur ex aliquo ꝯcurrēte per ac
a.l. deſitiōe cidens cum eo. Sed per accidēs eſt ꝙ cum iſta de
ſtructione panis ꝯcurrit poſitio corporis chꝛi h. ꝓ
a.l. deſitiōis batio. poſſet enim p̄ᵐ ſepari a 2°. ergo ꝑꝑ iſtam po-
ſitionē corporis chꝛi hic nō uariat ratio iſtius de-
ſtructionis. ſed ipſa ſi ſola eēt ſine poſitione iſta eēt
annihilatio panis. ergo ⁊ mō. ⁋ Hic diceret vno
mō ꝙ tranſubatio eſt mutatio p̄ciſe inter terminos
poſitiuos. ita ꝙ nō erit dare duos terminos ꝑuati-
uos ad duas mutationes ſicut in gn̄atione ⁊ cor-
T.c.7. ruptione: ſed ſicut ſꝫ phm̄. 5. phy⁹. aliꝗ mutatio eſt
a ſubiecto in ſb̄ctū. que. ſ. hēt pro utroꝗ per ſe ter-
mino aliqd poſitiuū. ita iſta tranſubatio hēt duos
terminos p̄ciſe. ⁊ utriꝗ poſitiuū: ⁊ ita non eſt hic
ꝯſiderare illā deſtructionē ꝗ̄ſi ſit vna mutatio ꝑ ſe
formalr̄ diſticta gn̄e ab iſta inceptione corpis chꝛi
hic. ſed tm̄mō eſt vnus trāſitus huius poſitiui in
illud poſitiuū. ⁋ Cōtra iſtud manifeſtū eſt ꝙ pa-
nem nō eſſe nō eſt formalr̄ corpus chꝛi eē hic. nec
ecōuerſo. qꝛ poſſet panis nō eē corpe nō poſito h.
⁊ ecōuerſo. ſilr̄ nō eē corpis chꝛi h ⁊ eſſe panē hic
nō ſunt formalr̄ idē. ſed oppoſiti termini. ḡ poſſu-
mus hēre duos trāſitus ꝗditatiue diſtinctos. ꝗ̄ruꝫ
uterꝗ hēt ſuos ꝓprios terminos ⁊ tūc ſtat tota diſ
ficultaſ tacta de gn̄atione ut diſtinguit a corruptio
ne ⁊ de per ſe formali diſtinctione hui⁹ deſtructiōis
ut diſtinguit a poſitione corpis chꝛi. ⁋ Hic pōt di
ci ſuſtinēdo iſtam ꝯ̄nem. ſ. ꝙ panis nō annihilatur
ſimplr̄: qꝛ terminus ānihilationis eſt purum nihil
hoc eſt ꝙ nihil termini a quo manet in termino ad
quē: nec negatio in aliquo apto nato que dī ꝑuatio
terminat eā ⁊ oppoſite ꝯditiones iſtis ꝯditionib⁹
ſunt in corruptiōe ut corruptio eſt: nec 3° ꝙ nega-
tio in aliquo poſitiuo diſpato terminat eam: ſꝫ ſim-
pliciter negatio ex̄ genus. ſ. ex̄ oē poſitiuū ſiue ſb̄ie
ctum qḋ dicat priuatū ſm illam negationē ſiue diſ
peratū qḋ icludat illā negationē. Et iſtud ultimuꝫ
requiri pōt oñdi. nā nō ſolū mā aeris corrupti ma-
net: ⁊ hēt priuationē forme prioris: ſed negatio for
me aeris ſaluat in forma ignis que de nouo indu-
citur. ⁊ negatio illa ut eſt in forma ignis nō eſt ibi
ut in ſb̄cto apto nato. Sed ſic eſt tm̄ in mā cōi. Sꝫ
eſt ibi ut in aliquo diſpato. ⁊ lꝫ circūſcribat nega-
tio illa: ut in mā cōi que mō terminat corruptionē:
⁊ ꝑꝑ quā corruptio mō nō eſt annihilatio: ſi tm̄ ter
minaret aliquā deſitionē negatio iſta ut in diſpato
adhuc nō annihilaret aer. ⁋ Ad ꝓpoſitū ⁊ ſi hic
nō ſint ille due rōnes de ꝗbus pꝫ ꝙ ꝑꝑ eas corru-
ptio nō eſt ānihilatio. ſ. qꝛ aliqd corrupti manet: ⁊
qꝛ negatio termināns eaꝫ manet in apto nato: eſt tm̄
ibi 3ª ratio. ſ. ꝙ negatio termināns eſt in aliꝗ poſiti-
uo ſb̄cto lꝫ diſperato. ⁋ Per hoc ad rōnē pōt dici
ꝙ illa deſitio panis ſm ſe ēt ut eſt ad nō eē panis
nō ex̄ genuſ. ſed ut in corpe nō eſt ānihilatio ut pꝫ.
⁋ Tunc ad illud exēplū de corruptiōe: uerū eniꝫ
eſt ꝙ nō negat corruptionē eſſe annihilationē p̄ci
ſe ꝑꝑ gn̄ationē ꝯcomitātē: ſꝫ ꝑꝑ duas cāas: qꝛ̄ū vna
includit aliā. ſ. que eſt ſb̄ctū cōe. ⁊ ideo negatio ter a.l.q
minās eſt priuatio. Sed ſi poſſet ſine utraꝗ iſtaꝝ
ſtare 3ª ꝙ negatio termiaret ut in aliꝗ poſitiuo diſ
perato: adhuc nō eēt illa trāſitio ānihilatio: ⁊ talis
ponit iſta ꝯuerſio. ⁋ Sꝫ 3ᵐ magis cogit. ſ. de ꝑ ſe
⁊ per accñs: iuenit enim h trāſitus per ſe ab eē pa
nis ad nō eē ei⁹ ⁊ ali⁹ a nō p̄ñtia corporis chꝛi h ad
p̄ñtiā ipſius h. Et tūc ſicut argutū fuit ſi 2ª nō ꝯco
mitaret p̄mā p̄ª eēt annihilatio. ḡ ⁊ mō formalr̄ ē
annihilatio. qꝛ rō ei⁹ nō uariat ꝑꝑ illud qḋ ꝑ accñſ
ꝯcomitat. ⁋ Item ſi panis annihilaret ⁊ corpus
chꝛi poneret h p̄ñs: oī eodē mō ſe hēret tam paniſ
ꝗ̄ corpus quātū ad oēm ꝯditionē tam eē ꝗ̄ nō eē
ſicut mō ſe hēt: ſed qḋ oī eodē mō ſe hēt ſic ſi eſſet
annihilatū eſt annihilatū. ḡ p̄ª ꝓpoſitio manifeſta
eſt: qꝛ ſi eēt ānihilat⁹ nec mā nec forma ei⁹ remane
ret eadē eodē mō nec nūc: ſi aūt corpus eēt tūc pre
ſens ſub accñtib⁹. ita ⁊ nūc. ⁋ Itē ⁊ eſt directe cō
tra rñſionē ultimo dictā ad illud de corruptiōe: qꝛ a.l.d
terminus ut termin⁹ actionis noue nouus eſt: ne-
gatio ḡ eē panis ut terminus deſitionis panis no-
ua eſt. ſed ut in corpe chꝛi nō eſt noua. naꝫ illo mō
quo diſpatū icludit negationē diſpati ante deſitio-
nem panis corp⁹ chꝛi fuit nō panis. ⁋ Si dicaſ ue
rum eſt nō panis ut in corpe nō eſt negatio noua
ſicut nec diſpatio noua corpis ad panē: ſed nō eſſe
panis ē nouū. ⁋ Cōtra ex h ſequit ꝙ nō eē panis

eſt terminus: qꝛ ut negatio iſta eſt in corpore eſt ꝑ
rōnem diſperationis ſm rñſionem illā. Si ḡ nō eē
panis terminat ut nouū: nō terminat ut in corpore
per rōnem diſperationis. ⁋ Item qñ ſilr̄ ꝯcurrunt
mutationes diuerſoꝝ generū. negatio nō eſt per ſe
terminus vni⁹ ut icludit in termino alteri⁹. Exem-
pluꝫ ſi ſilr̄ ſint gn̄atio ⁊ loci mutatio: negatio termi
nans corruptionē ꝯcomitantē gn̄ationē nō termi-
nat eam per ſe ut ſaluat in ubi. ⁊ ꝓbat illud ꝑ rō-
nem: qꝛ ubi negatio termini a quo mutatiōiſ per ſe
ſaluat in termino ad quē alterius: opꝫ illas muta-
tiones eſſe eiuſdē gn̄is: qꝛ ad terminū ad quē ⁊ a ꝗ
oppoſitos. Sed in ꝓpoſito corpus chꝛi nō icludit
nō eſſe panis. pꝫ: qꝛ diſperatio illa corpis ad paneꝫ
fuit manēte utroꝗ extremo. nō includit ḡ illam ne
gationem eē panis niſi ut h. ſed ille terminus ut h
nō pertinet ad genus ſub̄e. ḡ negatio illa nō per ſe
terminat deſtructioneꝫ ut ſaluat in corpore ut hic.
⁋ Iſtarū rōnum alique p̄ñt euadi. 2ª ſic negando
iſtam ꝓpōnem. qḋ omni eodē mō ſe hēt ſꝫ eē ⁊ nō
eſſe ſicut ſi eēt annihilatū illud eſt ānihilatū: opor
teret addere in ſb̄cto iſtud. ⁊ oīno idē ſuccedit ſibi.
Q aūt iſta additio ſit necīa ſatis apparet: qꝛ ante-
ꝗ̄ res creatur eſt ita nihil ſicut ſi prius fuiſſet crea
ta ⁊ poſt annihilata: ⁊ tm̄ anteꝗ̄ creetur nō eſt āni
hilata. ⁊ ꝗre hoc? qꝛ nō ſuccedit nihileitas ei⁹ eſſe
ſuo. Ita dico ꝙ ſi panis eēt annihilatus non mane
ret mā nec forma ſicut nec mō. ſed tm̄ nūc aliqd ſuc
cedit ipſi totali eē panis qḋ nō ſuccederet ſi eēt an
nihilatus: qꝛ nūc ſuccedit negatio in gn̄e. ſ. in aliꝗ
poſitiuo diſpato: tūc v̄o ſuccederet negatio ſimplr̄
extra genus. ⁋ Ad 3ᵐ pōt dici ꝙ negatio ut inclu
a.l. in toto ditur in diſpato nō eſt incōpoſſibiliſ ſue affirmatio
ambitu. ni in rōne cōi entis. alioqn diſpata nō poſſent ſilr̄ eē
entia: ſed negatio ꝯ̄dicenſ repugnat ſue affirmatio
ni etiā in toto ambitu entiſ. Si ḡ negatio panis diſ
perata prefuit in corpe: nō tm̄ negatio ꝯ̄dictoria eē
ei⁹: nunc aūt poſt ꝯuerſionē illa negatio ꝯ̄dictoria
eſt in corpe chꝛi. ⁊ ſic eſt noua qꝛ ſequit affirmatio
nem ſibi ꝯ̄dicentē. ⁋ Cōtra hoc nō videt aliꝗ mō
iſta negatio ꝯ̄dictoria eſſe in corpe magis ꝗ̄ priuſ.
⁊ ita ut noua eſt ⁊ terminat deſitionē panis nō ter
minat ut in corpe. Negatio etiā ꝯ̄dictoria eſt purū
nihil: ⁊ ita purū nihil ſi dī de aliquo poſitiuo ſic̄ ſi
de chymera dī. ḡ ſi illa negatio terminat deſitioneꝫ
ſequit ꝙ illa deſitio erit purū nihil. ⁋ Si dicat ad
p̄ᵐ ꝙ nō eē panis ut ꝯ̄dicit eſſe panis aliter eſt in
corpore chꝛi ꝗ̄ prius: qꝛ in corpe chꝛi ut hic icludi
tur illud nō eē ꝯ̄dictoriū. In corpe aūt abſolute nō
icludit niſi negatio diſperata. ⁋ Hoc iprobat per
4ᵃᵐ rōneꝫ: qꝛ terminus poſterior nō eſt rō noue in
cōpoſſibilitatis ad aliqd pri⁹ naturalr̄. ḡ illō ut hic
nō eſt aliꝗ rō noue incōpoſſibilitatis corpis ad eē
panis. ḡ opꝫ dicē ꝙ iſta negatio nō ſit noua: ⁊ tunc
nō terminat deſitionē. uel ſi eſt noua ⁊ nō eſt in cor
pore ut hic: qꝛ illa p̄ñtia nō eſt rō ſꝫ quā ineſt talis
incōpoſſibilitas: nullo mō illa negatio terminabit
ut in corpe deſitioneꝫ panis. ⁋ Pōt ḡ teneri 3ᵐ. ſ.
2ᵐ mēbrū diſiūctiue poſite ſupra. ꝙ ⁊ ſi deſtructio
panis ſit ānihilatio abſolute panis: ſicut ꝓbat illa
ratio de per accñs: ꝙ qꝛ neceſſe eſt dicere ꝙ ipſi eē
panis ſimplr̄ ſuccedit nō eſſe panis ſimplr̄: ⁊ iſta
a.l. p̄ſentie. ſucceſſio oppoſiti ad oppoſituꝫ per accñs ꝯiungit
cū ſucceſſione corpis chꝛi hic ad nō p̄ñtiam hic: iō
iſta hēbit ſuos per ſe terminos alios a per ſe termi
nis illi⁹: nō ergo per ſe terminus iſti⁹ terminabit ꝑ
ſe uel preciſe ut ꝯiungit per accñs per ſe termīo al
terius. Dico etiā ꝙ hac ꝯuerſione panis nō annihi
latur: qꝛ ſicut dictū eſt in ſolōne precedēti: trāſuba q.p̄cedētis.
tio quedā eſt qua terminus accipit ſimplr̄ eē: que
dam aūt qua accipit hic eē. de p̄ª qua termin⁹ vnuſ
accipit ſimplr̄ eē ⁊ ali⁹ ſimplr̄ nō eſſe: forte poſſet
ſaluari ꝙ deſtructio termini a quo nō eſt ſimplicit̄
annihilatio: qꝛ ibi per ſe terminus ad quē ipſi⁹ ince
ptionis eſſet oppoſitu termino a quo deſitionis: ſi
cut eſt de termino a quo ⁊ ad quē gn̄ationis ⁊ cor
ruptionis. ⁊ ita poſſet ibi negatio termini a quo: ut
in termino ad quē terminare deſitionē: ſed in ꝓpo
ſito ubi tm̄ eſt trāſitio adductiua: termin⁹ ad queꝫ
per ſe mutationis poſitiue nō opponit termino a ꝗ
mutationis priuatiue: ⁊ ita nō pōt eſſe rō ꝯcluden
di negatiōeꝫ ei⁹. Poſſet ḡ dici ꝙ ꝯuerſio iſta eſt ſic̄
ſub̄e in ſubam nō quantū ad eē ſub̄e ſimplr̄. ſꝫ quā
tum ad hoc eſſe ut ſicut corpus ut h ſuccedit pani
ut hic: ita panis ut h ꝯuertit in corpus ut hic: ⁊ ille
mutationeſ lꝫ ſint in ſubas: tm̄ nō ſunt iter ſubaſ ut
inter terminos: termini eniꝫ ſunt tm̄mō p̄ñtialitaſ:
⁊ nō p̄ñtialitas: que p̄ñt reduci ad genuſ ubi. ut di
ctum eſt di. 10. q. 1. ſicut ḡ mutatione poſitiua nō ac
quirit ſimplr̄ eſſe corpori: ſed tm̄ eſſe hic: ita muta-
tione depditiua corrñdente quaꝫ includit ꝯuerſio
iſta inquātū iſta ꝯuerſio eſt tranſubatio trāſlatiua:
nō aūt ꝓductiua: iſta inꝗ̄ non deperdit panis eſſe
ſimplr̄: ſed hic eē. ⁊ pꝫ ſatis pulchra corrñdētia: qꝛ
ſicut corp⁹ hēt nouā p̄ñtiā nō depdēdo antiquā ⁊
mutationē acꝗſitiuā ſine depditiua: ut dictū eſt di.
10. q. 1. ita etiā panis hēt deperditiuā ſine acꝗſitiua.
qꝛ deſinit eſſe hic: ⁊ nō acꝗrit aliam p̄ñtiaꝫ alibi. qꝛ
ergo nō deperdit ſicut nec acꝗrit per hāc ꝯuerſio-
nem ut eſt trāſlatiua niſi tm̄ eē hic ⁊ nō eſſe hic. ſe
quitur ꝙ per hāc ꝯuerſionē ut h eſt nō deperditur
eſſe ſubale. ⁊ per ꝯ̄ñs nō annihilat. imo nō deſtrui
tur panis hac ꝯuerſione: qꝛ tm̄ panis nō manet in
eſſe ſubali: ⁊ hac ꝯuerſione nō deſtruit ut dictū ē.
opꝫ ꝙ deſinat eē alia deſitione que eſt a ſimplr̄ eē
eiuſ ad ſimplr̄ nō eſſe ei⁹: illud aūt nō eſſe ei⁹ lꝫ ꝗ̄ſi
ꝯcomitet p̄ñtiaꝫ corporis ut hic: nō tm̄ ut terminuꝫ
eiuſdē gn̄is: ⁊ per ꝯ̄ñs ſi iſta deſtructio ſm ſe ꝯſide
rata ſit annihilatio: tm̄ nullo mō iſta ꝯuerſio eſt an
nihilatio. Exempluꝫ huius. Si panis deſtrueret ⁊
crearet angelus de nouo ⁊ fieret p̄ſens ſpēi panis
ꝯuerſio panis in angelū eſſet panis ut hic in ange
lum hic p̄ñteꝫ. ⁊ per iſtā ꝯuerſionē angelus nō ac-
quireret niſi illā p̄ñtiā: ꝯcomitaret tm̄ illā p̄ñtiā no
uaꝫ nouū eē qḋ terminat creationē ꝓpaꝫ. ⁋ Per
iſtuꝫ modū dicēdi apparet que tranſubatio pōt eē
impreexiſtēs ⁊ que nō. ⁊ que pōt eſſe manēte ter-
mino a quo ⁊ que nō. trāſitio enim que eſt a termi
no in terminū ſm eē ſimplr̄ terminoꝝ ⁊ nō eē: nō
pōt eſſe alicui⁹ ꝯuerſi. ⁊ tm̄ manētis nec in terminū
preexñteꝫ. ſed tranſubatio que eſt trāſitus ſub̄e in
ſubaꝫ quantū ad h eē: pōt eſſe ⁊ termini a quo ma
nentis ſi deſinat h eē: nō tm̄ ſimplr̄ deſinat eē ⁊ ſuc
cedat ſibi aliō ut hic. Pōt ēt eē in terminū p̄exñteꝫ
ſi icipiat hic eē abſꝗ h ⁊ icipiat eē. Pōt etiā eē ꝙ
terminus a quo deſtruat. ſed nō hac ꝯuerſione. Et
pōt eē ꝙ terminus ad quē incipiat eē ⁊ nō hac cō
uerſione. ſicut exēplificatū eſt de angelo creato.

Ad argumenta. Ad p̄ᵐ ſi teneat p̄ᵐ
mēbruꝫ diſiunctiue
poſitiue in p̄n° ſolōnis negāda eſt illa maior. opꝫ
eniꝫ addere nihil ei⁹ manet: ⁊ ſilr̄ nihil ſuccedit ut a.l. ſimplr̄.

Universidad de Deusto Biblioteca

per ſe terminus. ¶ Ad 2ᵐ per idem. ⁊ ſi nihil ſit in ſe nec in alio:tamē ſuo eſſe nõ ſuccedit oĩno nihil. ¶ Ad 3ᵐ negandū eſt formā in corruptione ānihilari. Et ad pbationē:q2 nõ manet niſi ĩ potētia materie.dico φ ipſa manēte in potētia mãe eſt cõpoſiti alterā ptē manere per ſe. ⁊ ſic etiā manet forma p accidēs.cuiᵘ aūt aliqd ſiue per ſe ſiue per accñs manet nõ annihilaṫ. ¶ Et cū dicis φ poſſet ide3 nũo redire per agēs nãle.nõ ſeqṫ.q2 potētia illa ĩ qua manet forma debet ĩtelligi pñᵐ potētiale:nõ aūt reſpectuſ:corrupta eni forma nõ ampliᵘ manet reſpectus potētie ad formā:q2 nõ eſt reſpectᵘ potētie ad oĩno preteritū.ſicut nec ad oĩno ĩpoſſibile.ſed ĩpm pñᵐ potētiale manet. ⁊ in hoc totū manet p ſe ſm aliqd eiᵘ: ⁊ forma que erat aliqd totiᵘ manet p accidens ſ3 aliqd ſui. Uel poſſet breuiter dici φ ⁊ ſi nihil forme corrupti maneat.tñ negatio ſuccedēs ſibi eſt negatio in apto nato. ⁊ iõ puatio: ⁊ illa nõ eſt nata terminare annihilationē. ¶ Et cu3 applicaṫ ad ppoſitū. ⁊ ſi requiriṫ φ maneat ad hoc φ dicatur nõ annihilari. ⁊ forma panis non ſic manet:q2 mã eiᵘ trãſit in mãm.dico φ pp multas rõnes ut dictum eſt prius corruptio nõ dĩ annihilatio: ⁊ l3 ille due ſufficiãt.ſ.ſbctū manere ⁊ negationē terminãtem eē priuationē:tñ ſi negatio terminãs eſſet queciiq3 negatio in gñe.puta in aliq̃ diſpato poſitiuo: adhuc trãſitus ad ipſam nõ eēt ãnihilatio. ¶ Ad 4ᵐ põt dici φ nõ oĩs pductio totius ſubē eſt creatio.ſed que eſt a termĩo a quo ut a pure nihil: ⁊ ita hic per oppoſitū ſi teneaṫ 2ᵐ mēbrū huiᵘ diſiunctiue poſite in ſol'one qõnis:ſed nõ ɔcludit φ a ɔuerſione panis annihileṫ.ſed tñ φ eiᵘ annihilatio ɔcomitaṫ iſtam ɔuerſionē. ¶ Ad rõnē in oppoſitum. Ambr.loquiṫ de ɔuerſione terminoꝝ nõ ſ3 ſimpˡ eſſe ſed ſ3 qd eē. ¶ Ad aliõ de creatiõe p3 ex ſol'one ultimi argumēti ad pmã partē. ¶ Ad Aug.rñdeo deus nulla actiõe poſitiua ãnihilat re3.ſed ſic poſitiue agēdo re3 ɔſeruat:ita ãnihilare eſt deſinere creaturā ɔſeruare. ⁊ hoc põt deus. Qõ.V.

Ultimo queritur ſine argumētis qbus ppõnibᵘ poſſit hec ɔuerſio uere exprimi. ¶ Rᵒ nõ põt uere ſignari p uerbū eſſendi nec fiēdi:neq3 etiā p hoc uerbū poſſe uel poſſibile. ⁊ hoc ſm nullā dĩam tēporis.nec eni3 panis fuit corpus nec eſt nec erit. ⁊ ecõuerſo corpus nõ fuit nec eſt nec erit panis. ⁊ rõ oĩum iſtoꝝ eſt:q2 eē notat vnionē extremoꝝ eſſentialem uel accñtalē pro illo tpe qõ aſſignat.ſed pro nulla dĩa tpis hñt hec extrema vnione3 eſſentialē nec accñtalē:ſed pro omni inſtãti uel diſperationē. puta qñ extrema ſunt entia poſitiua uel maiorē repugnantia3.ſ.entis ad nõ ens pro illo inſtãti pro q̃ vnū eſt: ⁊ aliõ nõ eſt. ¶ 2ᵒ dico φ paniſ nec ſit nec factᵘ eſt nec fiet corpᵘ chři:nec ecõuerſo. ⁊ rõ iſtorū eſt q2 fieri qñ predicaṫ 2ᵐ adiacēs pdicat fieri ſimpliciter eiᵘ de quo dĩ: ⁊ ſic nõ ɔiungit aliqõ oppoſitum ipſi ſbcto ſicut panis fiebat qñ coquebaṫ: ⁊ ſic corpus fiebat qñ in utero ṽginiſ formabaṫ.ſ3 nihil ad.h.ſed qñ fieri predicaṫ 3ᵐ adiacēs tunc denotat ſbctu3 fieri ſm formā pdicati:ſed panis pro nulla dĩa tpis ſit ſm formā pdicati.ſ.corporis:nec econuerſo. ⁊ p3 illud in ſiti p oppoſitū. Ideo eni hec eſt uera.hõ ſit albus:q2 hic hõ ſit ſub forma albedinis ⁊ per oppoſitū hec ĩpoſſibilis hõ ſit aſinus. ⁊ h loquēdo ſtricte de virtute ſermoniſ.ſic videṫ eē in p-

a.l.ſicut lo-

poſito. ¶ 3ᵒ dico φ panis nõ põt nec potuit nec poterit eē corpus chři:nec ecõuerſo. ⁊ rõ oĩum iſtoꝝ eſt:q2 ille de poſſibili eſt falſa:cuius illa de ineē eſt ĩpoſſibilis:quelibet eni3 de poſſibili põt exponi in aliquā de ineſſe poſſibile l3 forte falſam.ſ3 quelibet de ineſſe corrñdēs cuilibet iſtarū de poſſibili eſt ĩpoſſibilis ex pᵃ õne iam pbata. ¶ Quarto ḡ dico φ nullo iſtoꝝ modoꝝ accipiēdo utrūq3 extremu3 in recto.op3 alterū de altero pdicari. Si ḡ uera debet eſſe pdicatio.op3 alterū eoꝝ in obliquo accipe denotãdo ordine3 extremi ad extremū: ⁊ hoc põt eſſe dupl'r.uel cū hac prepõne ex ul' de.addēdo ad terminū a quo ſicut dicit phus.2.metaᶜᶜ.c.3. Q2 ex mane fit meridies ⁊ nõ ecõuerſo. ⁊ hoc mõ põt cõcedi φ ex pane uel de pane fit corpus chři.alio mõ addendo termino ad quē hãc prepõne3 in.que denotat ĩpm eſſe terminū ad quē:hoc mõ panis tranſit in corpᵘ chři. ⁊ oēs alie locutiones de ṽtute ſermonis ad aliquā iſtarū reducunṫ:ſed 2ᵃ eſt magis ppria:q2 nõ denotat aliqd cõe manere:ſic aliquo mõ denotat iſta prepoſitio ex.ſm modū ppriū accipiendi ex.nõ enim ex oppoſito fit oppoſitū:niſi q2 ex ſbcto cõi utriuſq3.ſm pbm.1.phyᶜ.p. de gñatione. ⁊ ii.metaᶜᶜ. Nulla aūt ppoſitio cū mutatione accepta uel moueri et accipiēdo vnū termini in obliq̃: ⁊ alterū in recto uera eſt:utpote panis mutatur in corpus:q2 nõ eſt h mutatio:ut dictu3 eſt in.j.q.iſtiᵘ di.tranſire aūt ſeu uerti abſtrahit a rõne mutatiõis: q2 ponunt habitudinem termini ad terminū nõ importando ſubiectum cõmune manere.

quit in propoſito.

T.c.7.

T.c.36. 7.60. t.c.10. T.c.6. 3b.7.meᶜᶜ. T.c.22. a.l.habe

Circa ſecundā partē iſtiᵘ di. querendum eſt de mã ɔueniēte iſti ɔuerſioni. ⁊ duo hic querunt. Primo utrū ſolus panis triticeus cū aq elemētari coagulatᵘ ſit ɔueniēs mã ɔuerſionis in corpus chriſti. 2ᵒ utrū ſolum vinum expreſſum de vua ſit ɔueniens materia ɔuerſionis in ſanguinem. Qõ.VI.

Ad primam qõnes p3 de ɔſe.di.2.c.i. ⁊ c. non op3. ⁊ c.ſequēti. Ratio principalis eſt:q2 chriſtus talē mã3 ɔſecrandā inſtituit: ⁊ in ſignū inſtõnis tali mã ɔſecrãda uſus eſt. ¶ Q2 etiā panis triticeus ⁊ nõ alius habeṫ de ɔſe.di.2.in ſacro. Et huiᵘ cõgruentia accipiṫ ex illo uerbo Jo.12. Niſi granū frumēti ⁊c.ubi chriſtus ſe grano frumēti cõparat.vñ Aug.ibi. Cu3 ſint multa grana frugū nulli ſe cõparat niſi illi.vñ mos cepit eccľie de hoc ſolo grano ɔfici corpus dñi. ¶ De hac etiā farina triticea aqua elementari coagulata debet panis formari:q2 iſta ſupponiṫ panē illū fuiſſe formatū quo uſus eſt chřs ɔſecrādo:nec ſufficit paſta ſed panis:q2 ſic ɔſtitutū eſt: ⁊ ad oĩa eſt cõgruentia:q2 cum ſacrm illud ſit ſignu3 nutrimenti ſpūalis:in illis ɔgrue inſtituiṫ que ſunt ſigna pncipalis nutritiõis corporalis.pncipale aūt nutrimētum quantū ad cibū eſt panis triticeus. ¶ S3 hic eſt dubiū pᵐ de amido:an ex ipſo poſſit formari panis ɔſecrabilis.2ᵒ an de farina triticea paſta confecta:nõ cocta poſſit ɔfici.3ᵒ an panis aſimus ul' fermentatus uel uterq3. ¶ Quantū ad pᵐ videretur pᵃ facie φ talis panis eſſet ɔſecrabilis:tum q2 ille uſualiter reputaṫ panis triticeus: ⁊ chřs iſtituit ſacrm in pane triticeo uſuali:tu3 q2 ille depurationes que fiunt circa amidū preparandū nõ videtur alterare a ſpecie farine triticee:nõ eni fiunt ibi niſi

decolationes ⁊ purgationes ⁊ hiᵘ:hec aūt non videntur alterare medullā tritici a ſpecie ſua. Sed ſi credaṫ expertis in rebᵘ de q̃litatibᵘ ɔñtibᵘ eas que innoteſcūt ex opationibᵘ per quas q̃litates cognoſcimus ⁊ diſtinguimus ſubas:aliter eni nõ cognoſcimus diſtictionē ignis ab aqua niſi per ea que innoteſcūt nobis ex opationibᵘ: ⁊ ſm medicos quelibet ſpēs hēt qualitatē ⁊ opationē a tota ſpecie que nõ cõpetit ſibi per talē mixtionē.ſ3 ɔſequiṫ forma3 ppriā talis ſpēi: ⁊ hiᵘ q̃litas ⁊ opatio alia eſt in tota ſpecie in amido: ⁊ alia in pane triticeo ſic apparet cernētibᵘ eas ⁊ aſſignãtibᵘ pprietates tales ⁊ tales quantū ad effectᵘ:ex quo videṫ φ amidū ſit totalr' alteriᵘ ſpēi a pane triticeo. ¶ Et ɔfirmatur iſtud.nõ enim per aliud pbamus acetū ⁊ agreſtā differre ſpecie a vino. ⁊ per ɔñs nõ eſſe mã3 ɔſecrationis quantū ad vinū niſi quantum ad q̃litates ⁊ opationes:q2.ſ.acetū eſt a tota ſpecie frigidū:vinū aūt a tota ſpecie calidū. ¶ Hic breuiter põt dici φ cum certū ſit farinā tritici purgatā ſ3 cõem purgationē eo mõ.ſ.quo piſtores ſolēt eam purgare eſſe mãm ɔuenientē ad faciendū panē ɔſecrabilē: ⁊ dubium ſit:an amidū ſit hiᵘ mã: ⁊ pars negatiua multu3 ſit pbabilior:nõ ſine pctõ aliquis ſe exponit tali dubio:maxime ille qui preparat hoſtias ɔſecrandas:q2 ſibi ſimpl'r eſt certū φ de tali mã preparat. utēs forte põt magis excuſari de pctõ.q2 ſupponit talē mãm eē bene preparatā.ſed ſi in ṽitate non eſt iſta mã ɔſecrabiliſ in ɔſecrãdo nihil facit.nec tñ eſt ĩdolatria nec occaſio idolatrie pplo:q2 quãtū in ſe eſt ſupponit mãm eē idoneā: ⁊ a ſe ⁊ ab aliĩs adoranda. ¶ Quo ad 2ᵐ dubiu3 bene pbabile eſt φ paſta ⁊ panis nõ differūt ſpecie:q2 per decoctionē paſte in furno uel alio mõ ab igne nõ fit niſi exalatio humoris aquei cõmixti cū partibᵘ farine: ⁊ hec mixtio eſt per iuxtapoſitionē:talis aūt ſepatio non mutat ſpē3:q2 nec etiā mixtio. Nec tñ de paſta põt confici:q2 noluit chřs in ſacris ſuis iſtā ſubtilē diſputationē de dĩa ſpecifica ĩponere nobis.ſ3 φ panem triticeū uſualē hēremus coiter pro mã ɔſecrationis.ut ſic ſ3 Dam.li.4.c.5.uel.6.illud qõ coiter ɔſueuit eē nutrimentū corporale ĩpm uel ſīle eſſet nobis ſacrm inſtitutū ſpūale. ¶ Et ſi arguas.panis ſit paſta per modicā cõpreſſionē in digitis:q̃re nec poſt talē cõpreſſionē a digitis videṫ mã ɔſecrãda ſicut ante decoctionē. ¶ Rᵒ.hoc pbat φ nõ differt ſpecie panis a paſta.ſ3 nõ pbat φ paſta ſit mã ɔſecrabilis. ¶ Et ſi queras de pane tali recēti ⁊ reducto in paſtā:an ſit ɔſecrabilis. Rᵒ φ ſic.q2 quãtūcūq3 remittaṫ in illo ɔſueta duritia que ɔſueuit eſſe in pane cocto:tñ ex quo ſemel coctᵘ eſt ⁊ panis fuit niſi manifeſte recedat a rõne panis uſu[a]li a nõ recedit a rõne panis ɔſecrabilis. ¶ 3ᵐ dubiū [ex]cludit maiorē difficultatē.greci enim dicūt φ neceſſe eſt ɔficere in fermēto. ⁊ ideo negãt latinos ɔficere: ⁊ añs nituntur pbare per euãgelia. Dicūt eni3 φ chřs paſſus eſt luna.14.ut ĩpleret figura legis de agno paſchali qui imolabaṫ luna.14. ⁊ hoc futurū chriſtus prenoſcēs preuenit comedē agnū paſchale3 ante lunā.14.dicūt aūt tunc inter iudeos panē fermentatū eē in uſu.nõ enim erat eis interdictus panis fermētatus ante.14.die3 mēſis primi ad ueſperam.ex hoc ɔcludūt chriſtū tunc uſu3 fuiſſe fermento. ⁊ per ɔñs ĩpm ɔfeciſſe in fermēto. ¶ Pro iſta opĩone adducunt alia de euangeliſtis.ut illud Jo.18.c.φ nõ introierāt iudei in pretoriū ut nõ cõ-

a.l.multis

a.l.aliqua

taminarenṫ ſed mãducarēt paſcha:paſcha aūt accipiṫ ibi pro agno paſchali qui debebat comedi.14. luna.ergo.14.luna tradiderūt chřm pilato. ¶ Itē Jo.12.legiṫ φ ante die3 feſtū paſche: ⁊ ſequiṫ totu3 illud de cena ⁊ inſtõne euchariſtie.ḡ ante diē illu3 in quo imolabaṫ agnᵘ paſchalis.per ɔñs añ luna3 14. ¶ Item Matth.26.dĩ quõ iudei cogitauerūt occidere chriſtū.d.nõ in die feſto.ille aūt dies feſtᵘ principalis erat luna.15.iuxta illud nũi.28. Quartadecima die mēſis primi paſcha erit. ⁊ 15ᵃ die ſolēnitas.ſupple principalis.ḡ de illo intelligiṫ in Jo. cum dĩ. Ante diē feſtū ⁊c. Sed in ppoſito ta3 añs eſt falſum q̃3 ɔñs.pᵃ enim ɔñtia nulla eſt.nec 2ᵃ eſt nečia. Q2 enim paſſus fuerit luna.15. ⁊ per ɔñs fecit cenam luna.14.pbaṫ expreſſe per illõ Matth. 26. Prima die aʒimoꝝ queſierūt diſcipuli ubi vis paremᵘ tibi comedere paſcha. Et Matth.14. Prima aūt die aʒimoꝝ qñ paſcha imolabãt. Quo vis eamus ⁊ paremus ut mãducemus paſcha. Et Luce.22. Uenit dies aʒimoꝝ in qua neceſſe erat comedere paſcha. ⁊ miſit dñs petrū ⁊ ioãnē dicēs. Euntes parate nobis ut mãducemᵘ paſcha. ¶ Ex iſtis p3.φ die aʒimoꝝ pᵃ.ſ.14.luna comedit agnu3 paſchalē. ⁊ hoc iuxta illud nũi.28.qõ allegatū eſt ſtatim. ⁊ 15.die erat ſolēnitas hoc eſt primus dies integer ſolennis ſolēnitatis paſche: ⁊ illa die paſſus eſt chřs. Et ſic illa hora qua comedi debuit agnus paſchalis ſm legē.ſ.14.die mēſiſ primi comederūt diſcipuli uerū agnū. ¶ Ad pbationes eoꝝ quas addunt pro añte p3 per vnam diſtinctionē poſita3 ab Innocētio de officio miſſe.pte.3.c.4.φ paſcha quinq3 modis accipiṫ.vno mõ pro ſolennitate diei aʒimoꝝ que erat luna.15.alio mõ pro die in cuiᵘ ueſpere comedebaṫ agnus que erat luna.14.3ᵒ pro hora imolatiõis agni que erat pars diei.14.4ᵒ pro agno qui comedebaṫ uel imolabaṫ.5ᵒ mõ pro panibus aʒimis. ¶ Ad ppoſitū ſufficit pᵐ mēbrum diſtinctionis pro ſoluenda auctē pᵃ de Jo.18. ⁊ ſil'r pro 2ᵃ auctē. ¶ Hoc ergo ſimpl'r tenendū eſt φ de neceſſitate panis ɔſecrabilis nõ eſt neq3 φ ſit aʒimus:neq3 φ ſit fermētatus:q2 ſm Anſ.in lib.ſuo de aʒimo ⁊ fermētato.nõ differūt ſubaliter aʒimuſ ⁊ fermentatū. ⁊ ideo nõ negamuſ uere ɔficere grecos:qõ etiā p3:q2 tpe Leonis pape fuit ɔſtitutū φ ɔficereṫ in fermēto:ſed fuit ad tps ad extinguēda3 hereſim ebionitaꝝ:qui dixerūt φ nečiu3 erat chriſtianos iudaiʒare. ⁊ per ɔñs paſcha ſuū in aʒimo ɔficere:ſicut fecerūt iudei: ⁊ ad extinctionē huiᵘ hereſis fuit ordinatū ɔſecrare in fermento. Sed poſt hereſi illa extincta redĩt eccľia occidētalis ad primam ɔſuetudinē que ɔformis eſt inſtõni chřī ⁊ pmulgationi facte per eiᵘ vicariū petrū. Sed de neceſſitate miniſtri ad minus in eccľia latina eſt hodie ɔficere in aʒimo.ſicut dictū eſt ſupra iſta diſ.de mã ɔueniente. ¶ Et forte etiam grauiter peccant greci qui nõ ſe ɔformãt eccľie petri.maxime cū hic habeaṫ fundamētū ſolidū φ ſic chřs iſtituit iſtud ſacrm celebrandū:ad minus l3 nõ neſcio quin aliṫ fieri poſſet.tñ ſic magis ɔgrue celebratur.

a.l.erit

di.3.q.3.

Ad ſecundam qõnē dico φ vinum artificiale ſiue qõcūq3 aliud vinū qõ non eſt vinū vitis.utpote vinū pomoꝝ ⁊ hiᵘ.nõ eſt vinū niſi ſm qd ⁊ equiuoce.vñ nullu3 tale eſt aptum ɔſecratiõi in ſanguinē. ¶ Principalis ratio eſt:q2 ſic chřs iſtituit bona ɔgruētia.

qꝛ 2ª pars principalis nutritionis.i.potus ꝓncipaliter ꝯſiſtit in vino ut in potu principali. ⁊ de hᷓ habetur de ꝯſe.di.2.vinuꝫ etiã illud debet eẽ expſſuꝫ de vua. Quãdiu enim liquor eſt in vua tñ hẽt magis rõnem comeſtibilis ꝙ̃ potabilis. ¶ Illud aũt ſacrm pro 2ª pte ſui eſſentialr ꝯtinet ſanguinem. ⁊ pro ſigno aliquo qḋ eſt per ſe potuſ. ⁊ hoc hẽtur de ꝯſe.di.2.Didicimꝰ. ⁊.c.ſequẽti.ꝙ de ipreſſo botro. hoc eſt de vuarũ granis ppl's coicaret ualde eſſet ꝯfuſum:ſed ſi neceſſe fuerit botrus in calicẽ cõprimatur. ¶ Huic aũt vino apponẽ aquã non eſt ſimpliciter nečium de neceſſitate ſacri: qꝛ ẽt qñ appoſita eſt nõ ꝯuertiꝭ in ſanguinẽ niſi ꝓus ſit ꝯuerſa in vinũ: ⁊ ita modica eſt apponẽda. ⁊ ita tẽpeſtiue ꝙ ante ꝯſecrationẽ poſſit ꝯuerſa fuiſſe in vinuꝫ:greci etiã nõ apponũt aquã.ut dicit Inno.de officio miſſe.pte.3.c.4.uel.5.eſt tñ de neceſſitate miſtri pp ꝓceptum eccl'ie: ⁊ etiã chriſtus vinũ cũ quo fuit aq̃ mixta ꝯſecrauit.iuxta illud Dam.li.4.c.5.Chriſtꝰ calicẽ ex vino ⁊ aq̃ tradidit diſcipulis ſuis.d.Bibite ex hoc oẽs.hic eſt enim ſanguis meus ⁊c̃. Congruentia appoſitionis aque in vinum eſt pp myſterium:ut ſignificeꝭ populus vniri chro.iuxta illud de ꝯſe.di.2.Omne. Cuꝫ in calice aqua vino miſceꝭ populus chro vnitur.i.copulãdus ſignificaꝭ per fidem ⁊ dignã ſacramẽti perceptionem.

¶ Si aũt queritur de accidentibus que remanent ⁊c̃. Diſtinctio.XII.

In iſta diſtictione determiat magr̃ de his que remanẽt poſt ꝯſecrationẽ euchariſtie: ⁊ diuiditur in duo. ¶primo eniꝫ determiat de eſſe illoꝝ accñtiuꝫ que remanent ibi ſine ſubiecto. ¶2º de quadã trãſmutatione facta circa illa accñtia.ſ.fractione hoſtie in partes ibi⌊ Solet etiã queri. ⌋ ⁊ iuxta illud incidẽter determinat de ſignificatione illaruꝫ partiũ in quas frangiꝭ hoſtia ibi⌊ Quid aũt ptes ille figurãt. ⌋ Sequiꝭ illa pars. ⌊ Poſt hᷓ queriꝭ. ⌋ que põt põni incidẽtalis.in iſta diſtinctione ul' ꝓncipaliter diuiſa ꝯ totã precedẽtẽ partẽ. In iſta eniꝫ determiat de euchariſtia ſub rõne ſacrificij: poſtq̃ꝫ determinauit prius de ea ſub rõne ſacri: ⁊ iſta habet principalẽ ⁊ incidentaleꝫ que diuidiꝭ in duas: quarũ prima pars eſt de inſtitutione huius ſacramenti ⁊ ſacrificij ibi⌊ Ut iſtitutuꝫ eſt. ⌋ 2ª de perceptione ibi⌊ Si aũt requiratur. ⌋ a.l.queriꝭ.

Circa iſtam diſtinctionẽ querendũ eſt ꝓncipaliter de accidẽtibus remanẽtibꝰ ſine ſubiecto. ⁊ ibi tria. ¶primo de eſſe iſtoꝝ accidẽtiũ. ¶2º de actionibꝰ eoꝝ. ¶3º de trãſmutatione circa ipſa. ¶ Circa ꝓmũ queruntꝭ duo. ¶ꝓmo an in euchariſtia ſit aliqḋ accñs ſine ſbcto. ¶2º an qḋcũq̃ꝫ accñs remanẽſ ſit ſine ſbcto. Qõ.I.

Ad primum arguiꝭ ꝙ nõ.qꝛ ſic ſubſtãtie conuenit eſſe per ſe:ſic accidẽti eẽ in alio.hᷓ ꝓbaꝭ:qꝛ ens diuidiꝭ in ens p ſe ⁊ in enſ in alio. Et pm membrũ ꝯuenit ſubſtãtie. ⁊ 2m accidẽti. Sed ipoſſibile eſt eſſe ſubſtantiam ⁊ nõ eſſe per ſe ſiue eẽ in alio.qꝛ qḋ uere eſt nulli accidit.ꝑ phyꝭ.ergo ipoſſibile eſt eſſe accidẽs ⁊ eẽ p
T.c.27. ſe uel nõ eſſe in alio. ¶ 2º ſic. Poſterius eſſentialr nõ põt eſſe ſine priori eẽntialr.5.metacc.c.de ꝓori. T.c.16. Sed accidẽs eſt poſterius eſſentialr ſubſtantia.ex 7.metacc. Quia ſubſtãtia eſt ꝓnm oium entium cognitione ⁊ tpe. T.c.4. ğ ipoſſibile eſt accidẽs eẽ ſine ſuba cuiꝰ eſt accidẽs. ¶ 3º ſic. Impoſſibile eſt diffinituꝫ eſſe ſine diffõne: ⁊ per ꝯñs ſine quocũq̃ꝫ diffiniẽte ipm.ſꝫ ſuba diffinit accidẽs.ex.7.metacc.c.3.ğ ⁊c̃. T.c.44. ⁊ inde. ¶ Si dicas maior eſt uera de diffiniẽte ptinẽte ad quiditatẽ diffiniti.nõ aũt de illo qḋ diffinit utadditũ.ſic aũt ſubſtãtia diffinit accidẽs. ¶ Cõtra. Impoſſibile eſt ⁊ incõpoſſibile relatiuũ eſſe ſine correlatiuo:tũc enim relatiuũ nõ eſſet relatiuũ: ⁊ tñ correlatiuũ diffinit relatiuũ nõ ut aliqd de qditate eiꝰ ſed ut additũ.ergo maior eſt uera de diffiniente ut additũ. ¶ Hoc etiã ꝯfirmaꝭ:qꝛ ſi ad diffinitionem alicuiꝰ creature ptineret ipſe deus nõ ptineret niſi ut additũ. ⁊ ꝯdictio eſſet ꝙ diffinitũ eſſet ſine iſto addito.nũc aũt ſm phos ſuba eſt cã ſimplr nečia accidẽtis ſicut deus creature: ⁊ ꝓpter iſtam neceſſitatem cauſandi cadit in diffinitione accidẽtis ſic tale additum.ſ.ſimplr neceſſariũ:ergo ⁊c̃. ¶ Iteꝫ in predicamẽtis album ⁊ albedo idem ſignificãt: Cap.6. qꝛ albũ ſolã qualitatẽ ſignificat.ergo eodẽ mõ quãtitas ⁊ quantũ. Sed ipoſſibile eſt eſſe quantũ niſi ſit aliqḋ ſubiectũ cui quãtitas ꝯueniat.ergo eſt impoſſibile quãtitatẽ eſſe ſine ſubiecto. ¶ Cõfirmaꝭ. qꝛ qñ aliqua ſunt oino eadẽ vnũ non põt eſſe ſine alio.hiꝰ ſunt quãtitas ⁊ quantũ. ¶ Oppoſituꝫ di in lr̃a. ⁊ auctes ſanctoꝝ que adducte ſunt di.precedente. ¶ Item per rõnẽ. Accidẽtia panis manẽt. patet ad ſenſum: ⁊ nõ afficiũt corpus chri:qꝛ illud nõ eſt quantũ hac quãtitate.ſed multo magis nec figuratuꝫ hac figura:ſed figura corporis humani: nec eſt coloratũ hoc colore:ſꝫ colore ꝯueniẽte corpori humano.nec afficiũt aerẽ:qꝛ aer nõ eſt capax iſtoꝝ accidentiũ:cũ iſta ſint accñtia corpis mixti ⁊ repugnãtia elemẽto:nec afficiũt ſbam panis:qꝛ illa nõ manet.ut pꝫ ex ꝓdictis.ergo ſunt ſine ſbiecto.

Hic dicitur ꝙ cum vniꝰ cõpoſiti ſit tñ vnũ eſſe illud eſſe ex ꝯñti ⁊ per accidẽs eſt cuiuſlibet accñtis illius totiꝰ. ⁊ per ꝯñs ſi ſepareꝭ accidẽs a ſbcto deus dat ſibi nouuꝫ eſſe:qꝛ nõ põt nunc hẽre eſſe totius cui prius accidebat. ¶ Cõtra hoc.vnũqḋq̃ꝫ qḋ eſt extra cauſam ſuam ⁊ intellectũ ſicut habet entitatẽ ꝓpriã ita ⁊ ꝓpriũ eẽ:ergo ſi accidẽs hẽt ꝓpriã entitatẽ eẽntialem extra ſubiectũ ⁊ intellectũ hẽt ⁊ ꝓpriũ eſſe. ⁊ ita nõ eſt formalr per eſſe ſubiecti.pª ꝓpoſitio ſupponiꝭ hic tãq̃ꝫ plana.alibi eni declarat de eẽ ⁊ eẽntia. ¶ Item formã eſſe in mã de neceſſitate arguit cõpoſitũ eſſe.ita ꝙ ipoſſibile eſt ponere pm ſine 2º ſed per aliquã tranſmutationeꝫ nãlem forma eſt in mã.ut per alterationẽ uel augmẽtationẽ.ergo per illam ⁊ ab eodẽ agente cõpoſitũ ex ſubiecto ⁊ accidente habet eẽ formale illius accidẽtis.ſed nõ hẽt eſſe formalr illiꝰ ſubiecti.qꝛ illud prefuit ante mutationẽ.ergo ⁊c̃. ¶ Item ſi accidẽs qñ ſeparaꝭ hẽt nouũ eſſe opꝫ ibi ponere aliquã tranſmutationẽ a carentia illiꝰ eſſe ad iſtud eẽ.ſed hoc eſt ipoſſibile. primo qꝛ nõ põt poni que ſit iſta mutatio nõ enim eſt gñatio.qꝛ accidẽs nõ eſt ſubiectũ gñatiõis:nec eſt augmẽtatio nec alteratio:qꝛ nõ acqriꝭ quãtitas nec qualitas per iſtam mutationẽ:qꝛ tũc uel qualitas eſſet ſubiectũ augmẽtationis uel alterationis cuius eſſe acquiriꝭ:uel eſſet q̃litas ⁊ quantitas. ⁊ ſic de iſto poſſet argui in infinitum. ¶ Item eſſe

Uide de... hic ⁊ v... preſen... Thõ... diſ.ar... ſoln... 3º qſti... Et.3... 77.ar... ſol.ul... In ꝓ d... ⁊ in 3... q.i.

illud nouuꝫ.qꝛ nõ eſt formalr eſſe diuinum aut eſt ꝓprie ſuba uel accidẽs uel neutrum.ſi in gñe ſube erit independẽs: ⁊ per ꝯñs nõ erit formalr eẽ alicuius accidẽtis:qꝛ nullũ accidẽs põt eſſe formalr independẽs uel per ſe eẽ. Si in genere accidentis quõcũq̃ꝫ per reductionẽ erit eque dependẽs cũ forma cuius eſt: ⁊ per ꝯñs per illud eſſe formalr non erit illud cuiꝰ eſt ens independẽs. ¶ Aliter di ꝙ qñ accidẽs ſeparaꝭ a ſubiecto deꝰ dat ſibi quandaꝫ Dẽ.quo.4. q.36. virtutẽ ſupnãlem per quã virtutẽ põt per ſe eẽ lꝫ ſine ea nõ poſſet. ¶ Cõtra iſtud 2m arguiꝭ ſicut ꝯtra precedẽs:ad minus quantũ ad duo ultima argumenta.qꝛ iſta virtus aduenĩẽs eſt terminus alicuius mutationis.quero cuiꝰ. ¶ Iſta etiam ptinebit ad aliqḋ genus:quero ad quod. ⁊ arguiꝭ ut prius. ¶ Item lꝫ aliqua virtꝰ ſupnãlis detur alicui.tamẽ poſtq̃ꝫ ineſt nãle eſt hñti eaꝫ hẽre uel poſſe habere illud ad qḋ eſt illa virtus:ſicut cecus:lꝫ ſupnãliter illumineꝭ:tñ illuminatus nãliter videt.ergo lꝫ eſſet miraculũ in ꝓ inſtãti ꝯſeruationis iſtoꝝ accidẽtiuꝫ ſine ſubiecto:qꝛ tunc ꝯfertur accidenti iſta vtus:tñ poſtea per iſtam virtuteꝫ erit nãliter ſine ſubiecto. ¶ Item ipoſſibile eſt ſubam accipere aliquã virtutem per quã depẽdeat ad aliqḋ ut ſibi inherẽs.ergo ipoſſibile eſt accidẽs recipere virtutẽ per quaꝫ ſit per ſe ens abſolutũ ab omni inherẽtia ad aliud. ꝓbaꝭ ꝯñtia.qꝛ iſta per ſe eẽ ⁊ iherere eque appropriant iſtis.ſ.ſube ⁊ accidẽti.hoc huic ⁊ illud illi.

Ad qõnem Rñdeo ꝙ hᷓ uocabulũ accidens põt accipi pro per ſe ſignificato eiꝰ uel pro eo qḋ denoiatur ab iſto per ſe ſignificato.iſta diſtinctio eſt ul'is in oibus ꝯcretis. Ulterius accipiẽdo pro illo qḋ denoiatur a ſignificato iſtius nois accidẽs põt accipi uel pro abſoluto uel pro reſpectiuo ſiue reſpectu accñtali.ſꝫ hoc ergo hñtur tria mẽbra.ſ.de accidẽte quantũ ad per ſe rõneꝫ quã importat accidẽs.2m de eo qḋ denoiatiue di accidẽs ⁊ eſt abſolutũ.3m mẽbruꝫ de eo qḋ denoiatiue di accidẽs. ⁊ eſt reſpectiuũ. ¶ P̃.hᷓ ꝓdicatum eẽ in ſubiecto uel non eſſe in ſubiecto põt accipi ſm aptitudinẽ uel ſm actualitatẽ. ¶ Sit ergo pª ꝯcluſio.ꝙ loquẽdo de per ſe ſignificato accidentis:ꝯdictio eſt ipm intelligere nõ eſſe in ſbcto. ⁊ hoc intelligẽdo vniformiter in ſubiecto ⁊ ꝓdicato.ſ.ſi in actu actu.ſi aptitudine aptitudie. ¶ 2ª cõcluſio ꝙ loquẽdo de eo qḋ denoiatur a per ſe accidentis ſignificato: ⁊ eſt per ſe reſpectuſ:ꝯdictio eſt ꝙ ſit ſine ſubiecto: ⁊ hoc actu:ita.ſ.ꝙ nõ actu inhereat ſubiecto extendẽdo ſubiectũ ad fundamẽtum qḋ põt dici ꝓximũ ſubiectũ reſpectus. ¶ 3ª ꝯcluſio eſt ꝙ illud qḋ denoiatur a per ſe ſignificato accidẽtis ⁊ eſt quid abſolutũ põt eſſe ⁊ nõ ineſſe ſbiecto actualiter:ſed nečio ineſt aptitudinalr. ¶ Prima ꝯcluſio ꝓbatur.qꝛ per ſe ſignificatũ huius nois accidens eſt quidã reſpectus ad illḋ cui accidit. ⁊ forte idem reſpectus quẽ importat hec dictio inherẽs ad illud cui inheret: ⁊ idem ſignificatũ eſt accñtis ⁊ accñtie:ut ita loquar: ⁊ inherẽtis ⁊ inherentie. a.l.quin. Sicut ergo ipoſſibile eſt accidẽtia eſſe ⁊ nõ ſit iherentia ſi actu actu:ſi aptitudine aptitudine:ita aliquid eſſe accidẽs loquẽdo de per ſe ſignificato ⁊ ꝓ huius nois quin ſit inherẽſ ꝓportionalr:hoc eſt ſi actu actu:ſi aptitudine aptitudine. ¶ Et ſi queraſ ad qḋ genus ptinet illud qḋ per ſe ſignificat hᷓ qḋ eſt accidẽs uel inherẽs. ¶ Rº ad genus aliqḋ reſpectus extrinſecus aduenĩẽtis.pꝫ enim ꝙ dicit reſpectum:qꝛ nõ põt itelligi rõ eiꝰ ad ſe. Nõ aũt dicit reſpectũ intrinſecus aduenientẽ:qꝛ nõ neceſſario ꝯſequẽtem poſitionẽ extremoꝝ:qꝛ ſicut patebit in ultima ꝯne fundamentũ eius ⁊ terminus poſſunt manere ſine iſto reſpectu. ¶ Si queras ad qḋ genus.vide ſi forte ad genus paſſionis. ut ſic paſſio dicat nõ tñ reſpectũ paſſi ad agenſ:ſed ad formã: uel ſi forte ad genus actionis.ut ſic actio dicat non tñ reſpectũ agentis ad patiẽs:ſed forme informãtis ad illud qḋ informãt.ſed utroq̃ꝫ mõ erit reſpectus extrinſecus aduenĩẽs. ¶ Et ſi obijcias ꝙ illud qḋ eſt determiati generis nõ põt cõpetere pluribus generibꝰ.accidẽs aũt uel inherẽs quantum ad per ſe rõnem nois ꝯuenit oibus nouẽ gñibus. ergo ⁊c̃. ¶ Rº bene põt qḋ eſt determiati gñis denoiare plura genera.forte creatũ dicit aliqd per ſe pertinens ad genus rel'onis: ⁊ tñ forte denominat quodlibet aliud a deo. ⁊ ſoluꝫ illud aliud a deo eſt ꝓprie i gñe.ergo põt iſte reſpectꝰ ptinere per ſe ad vnum genus: ⁊ tñ denoiatiue dici de rel'onibuſ ul' reſpectibꝰ nouem generũ. ¶ Sed ſi ꝯtra hoc obijcias per ſimplicium ſuper ꝓdicamẽta ꝙ eẽ in.nõ cõſtituit aliqḋ ſpãle genuſ:qꝛ vnũ eſſe in.eſt oiuꝫ nouem generũ. ¶ Rº uel eſſe in.accipiꝭ denoiatiue. ⁊ ſic circuit oia gña accidentiũ:ſicut hoc qḋ eſt inherere uel accidere:uel accipiꝭ pro ipſa habitudie per ſe ſignificata per eẽ in: ⁊ hoc modo accipiꝭ aliqḋ genus ab eſſe in.qꝛ eſt ſpẽs determinata i vno genere. Si aũt intelligas ꝙ eẽ in.quãtuꝫ ad per ſe rõnem quã importat nõ ptineat ad aliqḋ genus determinatũ ſed per ſe ad plura gña:negãduſ eſt:nõ enim eſt tante auctẽis ꝙ ꝓpter dictũ eiꝰ debeat ꝯcedi oppoſitũ eius qḋ ratio ꝯcludit:rõ aũt ꝯuincit ꝙ ille ꝯceptus quẽ importat in.põt qditatiue ꝯtineri a.l.eſſe. in aliq̃ gñe:lꝫ denoiatiue dicaꝭ de formis que ſunt in multis gñibus.nõ enim di qditatiue de albedie ⁊ linea:tunc enim albedo ⁊ linea non dicerenꝭ ad ſe:qꝛ illud qḋ eſſentialr includit reſpectũ nõ eſt ad ſe.ſm Augm.7.de tri.c.2. ¶ 2ª ꝯcluſio ꝓbaꝭ:qꝛ reſpectuſ eſt eſſentialr habitudo inter duo extrema. ⁊ ideo ſicut tollere terminũ ad quẽ eſt reſpectꝰ:eſt tollere uel deſtruere reſpectũ:ita tollere illud cuiꝰ eſt reſpectus eſt tollere reſpectũ ⁊ deſtruere rõneꝫ reſpectus.nõ ergo qꝛ accidẽs reſpectũ eſt accidẽs. ideo reqrit ſubiectũ uel fundamẽtũ.ſed qꝛ reſpectꝰ eſt reſpectus:ideo reqrit cuiꝰ ſit ⁊ ad qḋ ſit etiaꝫ in diuinis. ¶ Si arguaꝭ ꝯ iſtam ꝯnẽ ꝙ videꝭ ꝯdicere precedẽti:qꝛ ſm ꝯnem ꝓcedentẽ rõ quã ſignificat accidere ul' inherere eſt reſpectꝰ extrinſecus adueniens:ğ nõ põt cõpetere alicui reſpectui denoiatiue.qꝛ reſpectuſ nõ eſt ſubiectũ reſpectꝰ nec fundamentũ:ſicut eni eſſet ꝓceſſus in infinitũ.ğ ꝑitas uel ſſitudo nõ põt inherere uel accidere:qꝛ iherere ſeu denoiari ab inherẽtia reqrit ꝙ denoiatuꝫ ſit ſubiectũ ⁊ fundamẽtũ inherẽtie. ¶ Rº ꝙ vnuſ reſpectuſ bene põt fundari in alio ut poſteriꝰ in ꝓori: diſt.6.q.10. ſicut ſupra tactũ eſt in q̃dã.q.de caractere ⁊ ꝓbatũ de ꝓportione ⁊ ꝓportionabilitate: ⁊ ita dico ꝙ ſic albedo põt denoiari ab inherẽtia ſiue ab eo qḋ põt accidere ita põt ꝑitas denoiari: ⁊ ſilis eſt denominatio quo ad hoc utrobiq̃ꝫ.ſ.ꝙ ꝓdicatũ dicit reſpectuꝫ extrinſecuſ aduenientẽ ipſi ſbcto. a.l. Sed ſi arguas. ¶ Si ſic arguas.ergo ipſemet reſpectꝰ inherẽtie denoiabiꝭ a ſeipſo:hoc ſoluet in ſequẽte ꝯne. ¶ 3ª ꝯcluſio ꝓbatur:qꝛ accidẽſ abſolutũ vñ abſolutũ nõ requirit terminũ nec terminos:qꝛ tunc nõ eſſet abſolutum.

Universidad de Deusto Biblioteca

a.l.maioꝛ. Si igiẗ requirit ſubiectũ opꝫ ꝙ hoc ſit ꝑ aliam
dependentiã ad ipm̃ eſſentialẽ. ſed nulla eſt depen
dentia ſimpl'r nec̃ia alicui⁹ abſoluti ad aliqd quod
nõ eſt de ẽentia ei⁹: ſed tñ cã extriſeca niſi ad cãm
extrinſecã ſimpl'r primã. ſ. ad deũ. ſubiectũ aũt nõ
eſt de eſſentia accñtis: q2 tũc hõ albus nõ eſſet ens
T.c.13. per accidens qđ eſt ꝯ phm̃. 5. meta^ce. c. de ente. ⁊ .c.
T.c.7. de vno. 7. meta^ce. c.3. Quia addẽdo alicui illud qđ
T.c.12. ⁊ iñ eſt de eſſentia ei⁹ nõ habeẗ ens per accñs: ꝓcipue ſi
illud in ſe ſit ens per ſe. A[illegible]ns aũt ſm̃ ſe eſt ens ꝑ
T.c.14. ſe ſꝫ phm̃. 5. meta^ce. c. de ente. vñ ⁊ per ſe eſt in gñe
nec ſubiectũ eſt cã extrinſeca ſimpl'r p^a: q2 de⁹ non
eſt ſubiectũ accñtis. ğ dependẽtia accñtis abſoluti
ad ſbctũ nõ eſt ſimpl'r nec̃ia. uoco ſimpl'r nec̃ium
cui⁹ oppoſitũ includit ꝯdictionem. maioꝛ ꝓbaẗ: q2
cãlitatẽ cuiuſcũqꝫ cãe extriſece reſpectu cuiuſcũqꝫ
cãti ꝑfecte ſupplere põt p^a cã. q2 hꝫ in ſe oẽm talẽ
cãlitatẽ eminẽtius q̃ 2^a cã. ¶ Si dicas ſbctũ eſſe
cãm mãlẽ reſpectu accñtis: ⁊ de⁹ nõ põt ſupplere
vicem cãe mãlis ſicut nec formalis. ¶ Contra ſm̃
T.c.12. phm̃. 8. meta^ce. accñtia non hñt mãm ex qua ſed in
qua. uel ſi hñt ex qua illud nõ eſt ſbctũ: q2 ſbctũ
cum accñte facit ens per accidẽs ut dictũ eſt. ꝑ ſe
aũt intrinſecũ eſſentie accñtis ſiue mã ſiue forma
nõ ꝯſtituit ens per accidẽs: q2 accñs ut totũ qđdã
eſt: eſt ex oĩb⁹ ꝑtinentib⁹ ad eſſentiã ei⁹. ¶ Ex iſta
rõne pꝫ. quare phi dicerẽt ꝙ accñs nõ põt eſſe ſine
ſbcto: nõ qdem q2 ponerẽt ſbctũ de eſſentia accñ-
tis. imo ex eis ꝯſtituit ens per accñs: nec q2 de ẽen
tia accñtis abſoluti ponerent ĩherẽtiã uel reſpectũ
quẽcũqꝫ ad ſbctum: q2 ꝯdictio eſt ꝙ in per ſe rõne
abſoluti includaẗ aliqs reſpect⁹: q2 tũc eſſet abſolu
tum ⁊ nõ abſolutũ. ſed tñmõ q2 ponerẽt ordinem
cauſarũ ſimpl'r nec̃ium. ita ꝙ p^a cã nõ põt cãre cã-
tum cãe ſcđe ſine ſcđa cã. ſbctũ aũt habet aliquã
cãlitatẽ reſpectu accñtis loquendo de ordine nãli
cãrũ: ⁊ ideo ſine iſta cã in ordine ſue cãlitatis po
ſita negarẽt accidẽs eſſe: ⁊ pro tãto dĩ. 1. phy^e. ꝙ ĩ-
T.c.39. idẽ 7. meta^ce. tellectus querẽs ſegregationẽ paſſionũ a ſubiectis
T.c.3. erit querẽs ĩpoſſibilia. ſed nõ eſt ĩpoſſibile q̃ſi ĩclu-
dat aliqd repugnãs prime rõni ſeu qditati accñtis
abſoluti. [illegible] tali ĩpoſſibili poſito nulla põt ſeruari
a.l. anaxagore. regula diſputationis maxime quãtũ ad illa ꝯñtia:
a.l. ⁊ coꝝ. quoꝝ oppoſita includunt in añte. pꝫ enim ꝙ tunc
tali ĩpoſſibili poſito ſtatim ꝯcedẽda ſunt ꝯdictoria
⁊ ita in ꝓpoſito includiẗ maximũ incõueniẽs. ſ. re
dargutionis ad qđ duci põt rñdens. nũc aũt phus
T.c.18. 4. phy^e. c. de uacuo. querit iſtam qõnẽ ſi eſſet ſpa-
tiũ in quo tñ eſſet coloꝛ aut ſonus: utrũ illud eẽt
uacuũ. ⁊ rñdet determinate ad alterã partẽ queſt.
q2 ſi eſſet receptiuũ corporis eſſet uacuũ. ſi autẽ ex
primo intell'u ei⁹ qđ eſt colorẽ eſſe includeret ipm̃
eſſe in ſbcto: cum ſbctũ ei⁹ nõ poſſet eſſe niſi corp⁹
ex ꝑ tunc intell'u poſiti haberet corp⁹ ibi eſſe ⁊ cor
pus ibi nõ eſſe. ⁊ ita illa ypotheſi poſita rñdendũ.
eſſet ſtatim ꝙ ſpatiũ eſſet uacuũ ⁊ non uacuum.
¶ Iſtud dictũ pro tanto adduciẗ ut videaẗ phm̃ il
lam ꝯdictionẽ nolle eſſe in p^a rõne qditatiue acci-
dentis: ſicut nec poſuit eẽ in ſbcto eſſe de p^a qdita-
tiua rõne albedinis: ſꝫ tñ eſt illa ĩpoſſibilitas apud
eum ꝑ neceſſitatẽ quã ponit in ordine cauſarum.
¶ Contra iſtã ꝯnẽ arguiẗ ꝑ ſic. ſi albedo inheret
ſubiecto ut tu ꝯcedis. iſta inherẽtia aut eſt de ẽen-
tia albedinis. ⁊ habeo ꝓpoſitũ ꝙ ꝯdictio eſt. ⁊ p^a
ꝯdictio ſubiectũ eſſe ſine predicato: aut nõ eſt. ⁊ h
videẗ incõueniens: tum ꝑ auc̃tẽ. tum ꝑ rõnem.

T.c.2. ꝑ auc̃tẽ phi. 7. meta^ce in ꝓn^o. accñtia inquit ſiue
alia a ſubã. dicunẗ entia eo ꝙ taliter entis. ğ forma
lis rõ entitatis in accñte eſt inherere taliter enti. ſ.
T.c.3. ſubſtãtie. ⁊ paulo poſt. Nihil ipſoꝝ ſm̃ ſe aptũ na
tum nec poſſibile ſeparari a ſubſtãtia: multa etiam
T.c.2. ſunt ad hoc ibidẽ. ¶ Confirmaẗ ꝑ phm̃. 4. meta^ce
ubi dicit ꝙ ens dĩ de ſubſtantia ⁊ accñtib⁹ ſicut ſa-
num de ſanitate in aĩali ⁊ urina: ſed nihil formalit̃
de urina ſanũ dicit niſi habitudinẽ [illegible]gni ad ſanum
dictũ de aĩali. ergo nec ens dictũ de accidẽte aliqd
T.c.[illegible] dicit niſi habitudinẽ includens ad ſubam. Silr in
7. c.3. videẗ dicere ꝙ quẽadmodũ aliqđ nõ ſcibile
eſt ſcibile equiuoce ⁊ medicabile equiuoce opus ⁊
uas. ita ⁊ iſta quãtitas ⁊ qualitas dicuntur entia.
Ratio ad ꝓbandũ eſſe illud incõueniẽs eſt iſta. in
herẽtia ſi nõ eſt de eſſentia albedinis erit aliđ: ⁊ in
erit ipſi albedini. q2 albedo dĩ inherens formal'r il
la inherẽtia. ¶ Quero ergo de inherẽtia qua ĩhe-
ret inherẽtia albedini. aut ipſa eſt eadẽ albedini ul'
ipſi inherẽtie: ⁊ pari rõne fuit ſtandũ in p^o: uel illa
inherẽtia inherẽtie eſt alia a ſuo fundamẽto. ⁊ erit
ꝓceſſus in infinitũ. ¶ P. ꝯtra iſtam ꝯnem eſt aliđ
dubiũ. q2 ad minus relatio accñtis ad ſubiectũ vi-
detur eſſe eadẽ illi accñti. Probatio. q2 lib. 2. di. 1. di
ctum eſt ꝙ relatio cuiuſcũqꝫ creature ad deũ in ra
tione triplicis cãe eſt eadẽ fundamẽto. ſed reſpect⁹
accñtis ad ſbctũ nõ videẗ minus idẽ accñti q̃ ille.
qđ ꝓbaẗ. q2 ſubſtãtia creata nõ diffinitur per ipſã
eſſentiã diuinã additã in ſua diffinitione: q2 tũc ni
hil poſſet habere diffinitionẽ in ſuo gñe. cũ de⁹ ſit
extra genus: ⁊ tñ accidens ꝑ ſuũ reſpectũ ad ſub
T.c.[illegible] iectum nec̃io diffiniẗ per reſpectũ ad ſbctũ. ex. 7.
meta^ce. c.3. ergo ille reſpectus ei⁹ ad ſbctũ nõ min⁹
eſt idem ſibi q̃ reſpectus ſubſtãtie create ad deũ.
¶ Itẽ 3^m dubiũ eſt: q2 ſaltẽ ſi reſpectus albedinis
ad ſbctũ ſit ali⁹ ab albedine. nõ videẗ eẽ poſterioꝛ
albedine. q2 albedo nõ requirit ſbctũ niſi ꝑ iſtũ
reſpectũ quẽ hꝫ ad ipm̃. ſꝫ ſi ille reſpect⁹ eſt poſte
rioꝛ albedĩe põt albedo manere iſto reſpectu circũ
ſcripto. ergo põt nõ dependere ad ſbctũ. Et iſta rõ
põt euidẽtius deduci de accñte ut ĩtellecto q̃ ut in
exñtia. hoc mõ ſi albedo eſt prioꝛ illo reſpectu. igiẗ
põt cõplete ꝯcipi ſine illo reſpectu: ⁊ per ꝯñs com
plete diffiniri ſicut prius ſine poſteriori: ſed nõ re-
quirit ſbctũ niſi ꝑ iſtũ reſpectũ quẽ habet ad ſub
iectum. ğ põt cõplete diffiniri ſine ſbcto ꝯ phm̃ ubi
prius. ¶ Itẽ 4^m dubiũ eſt: q2 ſi inherẽtia eſt aliud
ab albedine ⁊ poſteri⁹ ea ſaltẽ videẗ ꝓpria paſſio
eius: q2 nihil videẗ ĩmediatius ĩherere albedini q̃
hitudo ad ſbctũ. ſed ſubiectũ per ſe eſſe ſine ꝓpa
paſſione ĩcludit ꝯdictionẽ: alioquin nulla ꝯcluſio
eſſ[illegible] ſimpl'r ſcibilis. q2 quecũqꝫ talis ꝑdicat paſſio
ne[illegible] ſbcto. ⁊ per te nulla talis eſſet ſimp^r nec̃ia:
nec ꝑ ꝯñs ſimpl'r ſcibilis. ¶ Ad iſta. ad p^m nullo
mõ ꝯcedendũ eſt inherentiã eſſe de eſſentia albedi
nis: ⁊ queſtio mota de hoc ab aliqbus videẗ eẽ tru
fatica ⁊ ſine intell'u: ⁊ ſi enim aliquã euidentiã ha
beret querere: an illa relatio ſit eadẽ albedini: non
In 2^o [illegible] tñ ꝑ hoc an ſit de eſſentia ei⁹: q2 nihil eſt de eſſen
tia alicuius niſi qđ ꝑtinet intrinſece ad qditatẽ ei⁹.
reſpectus aũt aliquis: lꝫ ſit idem fundamẽto ſic di
ctum eſt de reſpectu creature ad deũ: ubi ſupra. nõ
tñ eſt de qditate ei⁹: q2 tunc nulla eſſentia creature
eſſet abſoluta. ¶ Dico ğ negatiuã ꝙ ĩherẽtia qua
albedo ĩheret ſbcto ſuo nõ eſt de ẽentia albedinis.
Cum arguiẗ per auc̃tem Ar^{is}. dico ꝙ nunq̃ hoc

ſenſit ꝙ forma que per ſe eſt in gñe abſoluto ẽentia
liter includat reſpectũ aliquẽ. Ratio aũt inherẽtie
nõ põt ĩtelligi quin intelligaẗ rõ reſpect⁹: niſi nõ in
telligas qđ dĩ per nomẽ. ¶ Auctoritas ğ p^a addu
citur ex equocatiõe illi⁹ uocabuli eo ꝙ. nõ enĩ ſem-
per eo ꝙ. eſt nota cãe formalis illi⁹ qđ precedit. nã
T.c.13. ut dĩ. 5. meta^ce. c. de in eo ꝙ. quotiẽs dĩ cã totiẽs dĩ
a.l. Comentatoꝛ enĩ. 5. me^ce. c. de in eo ꝙ qtiẽs dĩ cã ⁊c. ⁊ dicit ꝙ li in eo ꝙ põt eẽ nota. inquãtũ ſiue in eo ꝙ. talia pñt eſſe nota cuiuſcũqꝫ
cãe illi⁹ qđ ꝑcedit. ⁊ ita cũ ſuba ſit aliq̃ cã accñtis:
lꝫ nõ de eſſentia ei⁹: accidens eſt ens eo ꝙ eſt talit̃
entis: deſignãdo illã cãlitatẽ in ſubſtãtia: ſꝫ nõ ꝑ
hoc formale eſſe in entitate albedinis erit eſſe alte
rius entis. ſicut ul'r cãtum a q̃cũqꝫ cã in quocunqꝫ
gñe cãe eſt illđ qđ eſt: q2 eſt taliter entis. ſ. talis cãe
in tali gñe: ⁊ ordine cãndi. nec tñ iſta habitudo ad
quãcunqꝫ cãm eſt formale uel eſſentiale in cãto: q2
tunc nullũ cãtũ eſſet formal'r abſolutũ. ¶ Aliqui
Uide alex. de alexã. 7. meta^ce. etiã iſtum textũ ꝑuertunt accipiẽtes q̃ſi eſſet text⁹
Ar^{lis}. accñtia non ſunt entia niſi q2 taliter entis:
quã ꝓpõnẽ nec phs dicit nec eſt ibi: nec ſequiẗ ex
ꝓpõne phi. Nã eo ꝙ ſicut in añte põt denotare il
lius qđ precedit: ita põt denotare quãcũqꝫ cãm il-
lius qđ ꝑcedit talẽ cãm: nõ tñ ꝑciſã: ⁊ per ꝯñs nõ
denotat talẽ ꝑciſionẽ. Sed eſto ꝙ in ante denota-
retur cã ꝑciſa ſicut in ꝯñte. neutra tñ ꝓpoſitio facit
ad ꝓpoſitũ ꝙ illa hitudo ĩportata per li taliter en-
tis ſit formale in eſſe albedinis. Sumiẗ aũt ibi tali
ter entis pro ſubſtãtia de qua ꝑceſſit ſermo: uel to-
taliter entis ſm̃ aliã l'ram. ita ꝙ totaliter non dicat
ibi totalitatẽ ul'itatis: q2 tũc accñs eſſet entis ul'iſſi
me accepti: ⁊ ita nõ eſſet ens ſed totaliter totalitate
ꝑfectionis. ⁊ ſic ſuba eſt total'r ens. ¶ Alia aucto
ritas neqꝫ aptũ natũ neqꝫ poſſibile: ⁊ alia que di
cuntur ibi. pꝫ quõ phs intelligit ꝑ nec̃iũ ordinẽ
cauſati ad cãm ꝓximã: ſed nõ habeẗ ex hoc ꝙ ha-
bitudo ad cãm ꝓximã ſit de eſſentia cãti. ¶ Aucto
T.c.2. ritas illa de 4^o meta^ce. ⁊ ſil'is de. 7. de non ſcibili ⁊
T.c.14. ſcibili: põt adduci ſꝫ ſupficiẽ uerboꝝ ꝙ accñs nul
lam hꝫt entitatẽ formalẽ ſicut ſanitas in urina ni-
hil habet de rõne formali ſanitatis: ⁊ ſi ad h addu
citur nõ eſt niſi ignorãtia uocabuloꝝ. pꝫ enĩ ꝙ ac
T.c.ll. cidentia ſunt ꝑn^a agendi ⁊ ꝑn^a cognoſcẽdi ſubam.
ex p de aĩa. ⁊ per ſe obiecta ſenſuũ. ſed truffa eſt di
cere aliqd eſſe ꝑn^m agẽdi uel actione reali in mãm
uel actione intẽtionali in ſenſũ uel intell'm ⁊ non
hꝫe aliquã entitatẽ formalẽ. Ita enim dicerem⁹ chy
meras agere uel ſentiri: truffa eſt etiã aliqd eẽ per
ſe paſſionẽ entis niſi ipm̃ habeat per ſe aliquã enti
tatem uel eſſe terminũ alicui⁹ motus ul' mutatiõis
niſi habeat aliquã entitatẽ. ſube aũt oẽs ſi quas ha
beant paſſiones ſunt accñtia: ſiqs etiã motus eſt
augmẽtationis alterationis ⁊ ubi eſt ad ac[illegible]ut
a.l.73. ad terminũ. Eſt ğ intell'us phi in illis exẽplis non
ꝙ ſil'e currat ſuꝑ quatuoꝛ pedes: q2 ſꝫ Dam. c.72.
Qđ in oĩbus eſt ſil'e idem utiqꝫ erit ⁊ nõ exẽplũ.
⁊ ideo ꝑmittit nõ neceſſe oĩno ⁊ indifferenter aſſi-
gnari exẽpla. neceſſe eſt enim in exẽplis ⁊ ſil'e ꝯſi-
derare ⁊ diſſimile. ita dico ꝙ ad hoc faciũt illa exẽ
pla phi. ꝙ ſicut ordo ẽentialis eſt medicine ad aĩal
in eo qđ eſt dici ſanũ. ita hitudo eſſentialis eſt inter
accñs ⁊ ſubã in hñdo entitatẽ. ſed nõ ꝙ ille ordo
eſſentialis ad ſbctum ſit de eſſentia albedinis: que
habet illũ ordinẽ: ſicut rõ ſigni eſt eſſential'r ſanũ
ut dĩ de urina. ⁊ ratio diſſil'itudinis in hoc eſt: q2 ĩ
urina nõ eſt aliq̃ forma abſoluta a qua dicaẗ ſana:
lꝫ ſit ibi aliqđ abſolutũ ſuꝑ qđ fundaẗ rõ ſigni: ut

pote talis coloꝛ uel talis digeſtio: ⁊ alia que appa-
rent ibi. ſed ipe ordo ad ſanitatẽ eſt quo formaliter
dĩ urina ſana. ⁊ ideo oĩno equiuoce quantũ ad no
men ĩpoſitũ ab illo ꝯceptu quo aĩal dĩ ſanũ: q2 lꝫ ſa
nitas ſit eadẽ que eſt in aĩali formal'r ⁊ que ſignifi
catur per urinã: tñ ſanum ĩpoſitũ ad denotandum
hñs ſanitatẽ formal'r: ⁊ hñs eam ut ſignũ eſt pure
equiuocũ. ſed ex alia parte ens nõ eſt pure equo-
cum. ut dictũ eſt alias: ⁊ in utroqꝫ extremo eſt ali-
quid abſolutũ: ꝑ qđ formal'r utrũqꝫ dĩ ens: lꝫ ſuꝑ
vnum abſolutũ fundeẗ ordo ad aliud. ¶ Ad rõnẽ
illam dico ꝙ inherẽtia inheret albedini: alioqn al
bedo nõ eſſet formal'r inherẽs illa inherẽtia: ⁊ cũ
queris de illa inherẽtia qua inherẽtia albedinis ĩ-
heret albedini. dico ꝙ illa eſt eadẽ inherentie albe
dinis: ⁊ tñ ibi eſt ſtatus. Ratio hui⁹ pꝫ li. 2. di. 1. q. 5.
q2 illa relatio eſt idem fundamẽto ſine qua funda-
mentũ eſſe includit ꝯdictionẽ. hi⁹ eſt iſta inherẽtia
inherẽtie. q2 ꝯdictio eſt inherẽtiã albedinis ad ſu
perficiẽ eẽ actu ⁊ nõ inherere actu uel nõ hꝫre ĩhe
rentiam: ſil'r ĩpoſſibile eſt ⁊ ꝯdictio eſt eſſe in apti-
tudine quin ⁊ hꝫat in aptitudine. ſed ꝑ rõnẽ oppo
ſitam nulla inherẽtia forme abſolute eſt ſibi eadẽ:
q2 nõ eſt ſimpl'r repugnãtia illã formã ſimpl'r eſſe
⁊ nõ ineſſe. ¶ Et per iſtud pꝫ ad 2^m dubium. dico
enim ꝙ inherẽtia albedinis nõ eſt eadẽ albedini:
⁊ cum ꝓbatur per relõnem creature ad deũ: dico
ꝙ nõ eſt ſil'e ꝑ maiorẽ poſitã prius ad iſtã ꝯnem
tertiã. Nulla enim relõ ad cãm extrinſecã eſt idẽti
ca cãto niſi illa que eſt ad cãm p^{am}: ꝑ hoc ꝙ p^a cã
põt qđcũqꝫ cãtũ cãre ſine quacũqꝫ alia cã extrin
ſeca. ¶ Et cũ arguiẗ de diffõne illud magis ꝓba-
ret accñs nõ debere diffiniri per ſubam: q2 lapis ꝑ
deum nõ diffiniẗ. Cum tñ de⁹ ſit cã talis ſine qua
ĩpoſſibile ⁊ ꝯdictio eſt eſſe lapidẽ uel equũ. nõ aũt
ſic ſbctũ reſpectu accñtis. ¶ Sed rñdeo. idẽtitas
reſpectus ad fundamentũ uel nõ idẽtitas nõ eſt ra
tio q̃re terminus reſpectus cadat in diffõne funda
menti ut additũ. ¶ Quid ergo aliud? ¶ Rñdeo
ꝙ nec dependẽtia eſſentialis ⁊ nec̃ia eſt cã ꝙ ter-
minus depẽdentie addatur in diffõne fundamẽti
dependẽtis: tũc enim deus magis poneret in diffi
nitione cuiuſcũqꝫ creati q̃ ſuba in diffõne accñtis:
ſed cã eſt. q2 nulla forma põt habere ꝯceptũ perfe
ctum qditatiuum niſi cointelligaẗ illud cui⁹ eſt for a.l. quietatiuum
ma: diffinitio aũt exprimit coinceptũ ꝑfectũ diffini
ri. ⁊ ideo quantũcũqꝫ eſſentialia forme exprimerẽ
tur ſine illo cui⁹ eſt forma: q̃uis quiditas ei⁹ indi-
caretur: tñ nõ eſſet ꝯceptus ꝑfectus quietãs intel-
lectum: ⁊ ideo nec diffinitiuus. Sed cãtum qđ eſt
in ſe qđdã cõpoſitũ ſubſiſtẽs ſi ꝯcipiaẗ in ſe intell's
ibi quieſcit nõ requirẽs aliud cointelligẽ. ¶ Et ſi
obĩcias ergo par eſt neceſſitas formã ſbalem diffi
niri per additũ ſic ⁊ accñs. ¶ R^o utrobiqꝫ eſt ne-
ceſſitas. pꝫ per phm̃ diffinientẽ aĩam. 2. de aĩa. ubi T.c.6. ⁊ iñ
ſtatim ponit corpus qđ eſt ꝑfectibile ipſi⁹ uel totũ
cõpoſitũ cui⁹ ipſa eſt pars: nec aliqd ponit ꝑtinens
ad eſſentiã aĩe: ſed tñmõ hoc qđ eſt act⁹ qđ ſignifi
cat reſpectũ aĩe ad illud cui⁹ eſt forã: nõ tñ eſt ſil'is
additio hic ⁊ ibi. q2 in diffõne forme ſubalis additũ
aliqd qđ facit per ſe vnũ cũ ipſa: uel cui⁹ ipſa eſt ꝑ
ſe pars: qđ dico ꝑ modũ diuerſum dicẽdi formã
diffiniri: ul' per mãm uel per totũ. ſed in diffinitiõe
forme accñtalis additur aliqd cũ quo nõ facit ꝑ ſe
vnũ nec cui⁹ eſt pars per ſe. ¶ Ad 3^m dubiũ dico
ꝙ ille reſpect⁹ inherẽtie eſt poſterioꝛ albedĩe. ſicut

Universidad de Deusto
Biblioteca

ul'r reſpectus fundat⁹ in aliquo eſt poſterioꝛ funda
mento. ¶ Et cū dicis.ḡ albedo nō necio req̄rit ter
minū reſpectus: nego ꝯñtiaȝ. bene enim poteſt de
pendere aliq̄d a termino reſpect⁹: ⁊ tñ nō depēde-
re a reſpectu. ſi reſpect⁹ eſt poſterioꝛ eo. ita eni ſuba
lapidis nō depēdet a reſpectu lapidis ad deuȝ. ſed
magis ecōuerſo: ſi eſſent diuerſa: ⁊ tñ lapis depen
det eſſentialr̄ a deo qui eſt termin⁹ reſpect⁹. ¶ Ad
illā ꝓpōnē nō req̄rit terminū niſi ꝑꝑ illū reſpectū.
¶ Rñdeo ꝑꝑ ut ꝯñtem necio nām fundamēti: ſed
nō ut ꝑꝑ requiſitū ad nām fundamēti tanq̄ꝫ pꝛius
ipſo. ⁊ ꝙ ſic eſt ꝑꝑ: nō opꝫ ꝙ in eodē oꝛdine req̄rat
in quo req̄rit terminus reſpect⁹. ¶ Per hoc ad ſe
quens ibidē qd̄ tāgit adhuc de diffōne accñtiſ. ꝯce
do eniȝ ꝙ albedo itelligi pōt quātū ad q̄ōlibet qd̄
per ſe p̄ mō icludit in rōne albedinis oīno nihil in
telligēdo de illo reſpectu. ⁊ cuȝ dī ḡ poſſet diffiniri
per eſſentialia ꝯceſſum eſt ꝙ bene poſſet aſſignari
aliq̄ rō per eſſentialia indicās totā eſſentiā ei⁹. ſȝ il
la nō eſſet diffinitio: q2 nō eſſet expꝛeſſiua pfecti cō
ceptus: ſemꝑ enim intell'us hñs illū ꝯceptū depen
det ad aliq̄d aliud termināṡ depēdētiā illi⁹ ꝯcept⁹.
¶ Et cū arguis. ſi reſpectus ille nō necio ꝯcomite
tur: ḡ nec terminus reſpect⁹ req̄rit ad itellectioneȝ
albi. nego ꝯñtiā loquēdo de intell'u cōpleto ⁊ ꝯce-
ptu quietāte intell'm: ad illū enim req̄rit cointelli-
gi terminū: nō tñ reſpectū ad terminū. ⁊ iſtud ulti
mum declarat totā iſtam ꝗnē ⁊ riſionē ad tria ar-
gumenta p̄cedētia. eſt eni inherētia reſpect⁹ q̄daȝ.
¶ Ad 4ᵐ dubiū dico. ꝙ iſta inherētia nō eſt ꝑ ſe
paſſio albedinis: ſed eſt accñs per accñs: eſt eni re
ſpectus q̄dā extrinſecus aduenicēs ⁊ hoc ad min⁹
cuicūq; accidēti abſoluto: q2 dicit actualē vnioneȝ
illius abſoluti ad aliud abſolutū: oīs aūt vnio ab-
ſoluti ad abſolutū eſt reſpectus extrinſecus adue-
niens: oīs aūt talis reſpect⁹ eſt illi cui ineſt accidēs
per accñs ſicut ſatiſ declaratū eſt. ḡ. in quadā. q. de
caractere: q2 nō necio ꝯſequit illud ēt poſito termi
no: tūc enim eſſet itrinſecus aduenicēs. nō eniȝ pōt
aliq̄s reſpect⁹ magis itrinſecus aduenire q̄ꝫ ꝙ ne-
ceſſario ꝯſequat fundamētū poſito termino. ſi eni
ſolū fundamētū poſitū ſine termino ꝯſequeret nō
eſſet reſpect⁹. Illa aūt ꝓpoſitio ꝙ. ſ. oīs vnio abſo-
lutoꝝ eſt reſpect⁹ extriſecus aduenicēs. ꝓbatur: q2
neutrū ex rōne ſui nec ambo ſil' ſunt necia cā talis
vnionis. pōt enim de⁹ ſine ꝯdictione facē utrūq; ſe
paratim: ⁊ ſeparatim cōſeruare ſine alio: pꝛo eo ꝙ
neutrū illoꝝ reſpectu alterius pōt eē niſi cā extrin
ſeca ⁊ nō p̄ᵃ. ita ꝙ illud de reſpectu extrinſeco de-
clarat quō albedo pōt eſſe ſine ihērētia: ſic. ſ. funda
mentū ſine reſpectu extrinſecus aduenicnte. ul' q2
terminus reſpect⁹ nō eſt. ſic in ꝓpoſito: uel q2 ſi eſt
ſeꝑatus eſt: ſȝ illō de reſpectu extrinſeco tādē redu
citur ad rōnē adductā. ḡ. ad ꝓbationē 3ᵉ ꝯnis. ſ. ad
hāc ꝓpōnē: de⁹ pōt q̄ōcūq; abſolutū facere ſine eo
qd̄ nō eſt de eēntia ei⁹ q2 nō depēdet ab illo niſi ut
a cā extrinſeca nō p̄ᵃ: ⁊ oīs talis depēdētia eſt ꝯtin
gens. ¶ Ad illā ḡ ꝓbationē de paſſione ꝙ imedia
te ineſt. poſſet dici ꝙ ſi albedo hēt aliquā ꝓpꝛiam
paſſionē illa imediatī⁹ iheret ſibi q̄ꝫ inherētia illa.
illa eniȝ necio ineſt albedini: ⁊ hoc ſiue ꝯiūcte ſbie
cto ſiue ſeparate. Inherētia aūt tñ ꝯtingēter ineſt
⁊ nō ex nā albedinis: ſed a cā extrinſeca: nō enim
facit albedo ſe inherere: ſȝ agēs. ul'r eniȝ foꝛma nō
gñatur effectiue: ſed cōpoſitū. ⁊ ſicut in cōpoſito ꝑ
ſe vno. ita in cōpoſito per accñs. Qō aūt facit albe
dinem inherere ſbcto facit cōpoſitum per accñs. ſ.
ſbiectū albū. ¶ Et ſi arguas ꝙ pari rōne nec reli
qua pars. ſ. potētialis facit totū. ⁊ ita ſbctū non erit
p̄nᵐ effectiuū vniēdi ſibi aliqd̄ accñs. Hoc non eſt
ad ꝓpoſitū. Soluit tñ q2 ſubiectū bene pōt v̄tualr̄
includere foꝛmā: ⁊ ita totū ex ſe ſubiecto ⁊ foꝛma.
nō ſic aūt accñs: q2 nō icludit v̄tualr̄ ſeipꝫ nec ſub
iectū nec per ꝯñs totū ex his: ſequit ēt nāliter ipm
agens cū ſit terminus foꝛmalis. nō ſic aūt ſbiectū.
¶ Poſſet alio mō dici ꝙ lȝ inherētia inſit imedia
te albedini ⁊ aliīs abſolutis: nō tñ ſequit ꝙ magiſ
ſit ꝑ ſe paſſio: niſi ꝓbet illud fundamētū aliquorū
ꝙ accñs uariabile nō pōt ieſſe alicui niſi mediāte
accñte inuariabili ſuꝑ qd̄ fundāt magnā hārēgam
de potētīs aīe. Sed vñ ꝓbēt querāt: aliq̄ exempla
adducūt. ſȝ opoꝛteret vidē aliquā rōneȝ ꝯiūctionis
extremoꝝ. ſi enim aliquid eiuſdē rōniſ poſſit eē ac
cidens inſeparabile in vno ⁊ ſeparabile in alio: erit
debile fundamentum: ⁊ iſtud nō negatur de calo-
re in igne ⁊ in ligno.

Egidi⁹ 3.q.io. a.l. p⁹ habent.

Ad argumenta

pꝛincipalia. ¶ Ad p̄ᵐ dico ꝙ accipien
do per ſe eſſe: ⁊ eſſe in alio vniformiter. ſ. put ꝑ ſe
eſſe negat aptitudinē ad inherenduȝ: ⁊ eſſe in alio
affirmat illā aptitudinē: ſic iſta duo ꝓpoꝛtionaliter
ꝯueniunt. p̄ᵐ ſubſtātie: ⁊ 2ᵐ accñti: ⁊ tunc nō plus
ſequit niſi ꝙ accidens nō poſſit eſſe ens per ſe cui
repugnet inherere. ſicut nec ſubſtantia poteſt eſſe
cui ꝯueniat aptitudo inherendi. ⁊ ſi uelis accipere
utrūq; actualiter. ſ. actualiter eſſe per ſe ⁊ actualit̄
eſſe in alio. dico ꝙ ut ſic nō diuidunt nec ſunt pro-
pꝛia iſtis diuidētibus. ſ. ſubſtātie ⁊ accidēti. nec mi
rum: q2 ex parte illius per ſe pꝛimus intellectus in
fert 2ᵐ. Repugnātia enim ad ineſſe infert nō ineē.
Sed ex alia parte non ſic. ſed eſt fallacia ꝯñtis. eſt
aptum ineē. ergo ineſt. ¶ Et ſi queras de iſta apti
tudine inherēdi uel inaptitudine quid ſit ⁊ quali
ter ſe habeat ad albedinem: an. ſ. inſit ſibi. ⁊ an per
aliam inherentiā: ⁊ ſic in infinitū. ¶ Si etiā que-
ras de quantitate uel etiā albedine per ſe exiſtēte
an habeat oppoſitū modum eſſendi illi quē habet
qñ eſt in alio. ¶ Et videt ꝙ ſic: q2 per ſe ⁊ in alio
quōcunq; accipiātur ſunt oppoſita iter ſe. ¶ Sed
oppoſitum videt. q2 idem eſſe eſt ut dictū eſt pꝛiuſ
⁊ per ꝯñs idem modus ipſius eſſe. ¶ Si 3° que-
ratur an iſtud accñs ex ſua aptitudie poſſet actua
liter ineſſe ſi fieret ſubſtātia in actu que eſſet nata
infoꝛmari eo. ¶ Ad pꝛimum aptitudo nihil aliud
abſolutuȝ eſt a natura illius cuius eſt aptitudo: ꝙ
nō aliud abſolutū patet: ſed nec aliud. ut reſpectuſ
alicuius realis actualis: nihil enim dicit niſi ꝙ na-
tur[illegible]gruerct tale quid. ideo aūt competit iſti na-
tu[illegible]e ſeu non repugnat: quia hec natura eſt hec na
tura. ¶ Ad ſecundū dico ꝙ modi eſſendi poſſunt
intelligi uel ꝙ uariant ipſum eſſe: ul' ꝙ ponant ali
quam diuerſitatē poſteriorē ipſo eſſe. pꝛimo modo
ſicut eſt ideȝ eſſe accidētis in pane ⁊ ſine pane: ita
idem modus eſſendi ſcd̄o modo uariatur: quia eē
illud in pane fuit ſubiectū cuiuſdam reſpectus rea
lis ad panem: quādo aūt eſt per ſe pꝛiuatur illo re
ſpectu. ⁊ per hoc patet ꝙ dicunt diuerſum moduȝ
circa eſſe ponendo reſpectum ad aliud ⁊ pꝛiuādo.
¶ Ad tertiū patet ex illo quarto dubio pꝛius ſolu
to. q2 accidens nō poteſt ſe vnire effectiue ſbiecto.
vñ ſi deus reduceret ſubſtātiā panis: ⁊ nihil aliud
faceret: remaneret accñs ſine ſbiecto: ſicut modo.

nec vniret ſube panis tanq̄ꝫ foꝛma per v̄tutē illius
accñtis dico effectiue. ¶ Et ſi arguas. miraculum
eſt ꝙ nō ieſt. ergo ceſſante ipedimēto ihērētie. ſ. nō
exñtia ſbcti ceſſabit miraculū ⁊ totalr̄ ierit. ¶ Rñ
deo aliq̄d poſitū in eē miraculoſe ꝑmanet in illo eſ
ſe quouſq; ab aliq̄ agēte trāſmutet. ¶ Ad 2ᵐ dico
ꝙ p̄us ⁊ poſteri⁹ pñt itelligi uel actualr̄ uel ſȝ ap
titudinē. ſi accipias vniformiter ꝯcedo ꝙ poſteri⁹
nāliter nō pōt eē ſine p̄ori: ſed ſi accipias ꝙ poſte-
ri⁹ ſȝ aptitudinē nō pōt eē ſine p̄ori actualr̄: nego.
qd̄ enim eſt p̄us aptitudinalr̄ ſi nō ſit nō eſt pꝛius
ſi ēt ſit ⁊ tollat depēdētia poſterioris ad ipm ꝑ ali
q̄d aliud p̄us utroq;: nec ſic eſt actu p̄us. ⁊ h̄ mō ē
in ꝓpoſito. vñ dico ꝙ iſtud accñs nō eſt actualiter
poſteri⁹ ad ſubam panis: ſed tñ aptū natū eſſe po
ſteri⁹ ad illud tanq̄ꝫ ad aptitudinalr̄ p̄us. ¶ Et ſi
arguas: nullū reſpectū ſpālē poſterioris hēt ad de
um quē p̄us nō habuit. ḡ nō magis ſupplet ꝑ acti-
onē diuinā illa p̄oritas panis nūc q̄ꝫ p̄us. ⁊ iſtud
poſſet eē obo ꝯtra tertiam ꝗnē p̄ncipalē: ⁊ ꝯtra ꝓ-
bationē ei⁹: quō cā p̄ma extrinſeca poſſit ſupplē cā
litatē cuiuſcūq; alteri⁹ cāe extrinſece: cuȝ nō poſſit
hēre in ſe p̄oritatē cāe ſcd̄e. nec per ꝯñs videt t̄mi
nare poſterioritatē in cāto coꝛrñdētē ꝓpꝛie illi p̄o-
ritati. ¶ R̄° vnica p̄oritas illimitata pōt termina-
re poſteri⁹ ſimpl'r. ¶ Cōtra. Nō al'r terminat nūc
q̄ꝫ p̄us: ſed nō terminauit totalr̄ p̄uſ. ¶ R̄°. aliqui
reſpect⁹ erāt p̄us in poſteriori qd̄ eſt fundamētum
qui mō nō ſunt: ⁊ hoc eſt poſſibile: q2 erāt extrinſe
cus aduenicētes iſti fundamēto. illi ḡ reſpect⁹ pꝛius
erāt terminati ⁊ mō nō ſunt terminati. ꝯcedo: quia
nec ſunt: ſed vnicus reſpect⁹ qui p̄us fuit termina-
tus ad ſimpl'r p̄mū eſt mō terminat⁹: ⁊ terminatio
illi⁹ vni⁹ ſufficit ad eē fundamenti talis reſpectus.
¶ Cōtra. ergo illis aliīs depēdētīs nō depēdebat
p̄us fundamētū eēntialr̄: q2 ſine terminis illarum
depēdētiarū p̄mus reſpect⁹ eius ad ſimpl'r p̄mum
ſufficiebat ⁊ totalr̄ ſufficiebat ad eē fundamēti to
talis. Qō aūt hēt q̄cq̄d req̄rit ad ſui eē i p̄ori ſigno
in 2° ſigno nō depēdet ad aliq̄d eēntialr̄. ¶ R̄° iſta
deductio bñ videt tāgē oꝛdinē cāꝝ ſcd̄arū ⁊ neceſ
ſitatē illi⁹ oꝛdinis ꝑꝑ quē oꝛdinē dictū eſt p̄hm ne
gare poſſibilitatē in ꝓpoſito: uel ſi ille oꝛdo nō eſt
necius eſt difficile vidē quō cā ſcd̄a eſt cā effectus
cū illud nō ſit cā ſine quo ab alio p̄us nāliter cātū
hēt totalr̄ eē. de hoc quere li. 2. di. j. q. j. ¶ Ad 3ᵐ de
diffōne rñſum eſt rñdēdo ad dubia mota ꝯtra terti
am ꝗnē. ¶ Reſtat tñ ibi vnū d̄bū: q2 ꝓbat ꝙ illud
qd̄ cadit in diffōne necio req̄rit ad eē ei⁹ ſicut coꝛ-
relatiuū ad eē coꝛrelatiui. ¶ R̄°. hoc ideo eſt: quia
iſtud eſt relatiuū: nec eſt alia rō q̄re necio requirit
terminū. nō eni q2 accñs. imo ſi eēt rel'o ⁊ n[illegible]. cñſ
ſicut rel'o in diuiniſ: adhuc req̄reret terminū. Sed
illud diffinitū de quo loq̄mur eſt abſolutū. iō nō re
quirit additū: ſicut reſpect⁹ terminū. ſed ſicut cām
aliquā extrinſecā: ⁊ quelibet talis nō necio req̄rit
p̄ter p̄mā. ¶ Ad 4ᵐ dico. ꝙ albū pōt itelligi du-
pliciter. vno mō ut ipoꝛtat foꝛmā talē ſub tali mō ſi
gnificādi: ⁊ hoc per ſe ſignificat. vñ ſm p̄hm in pꝛe
dicamētis. albū ſolā q̄litatē ſignificat: qd̄ ueruȝ eſt
tñ ſub alio mō ſignādi q̄ꝫ albedo. Alio aūt mō ut cō
muniter accipimus per albū ⁊ hu⁹ cōcreta totū cō-
poſitū ex ſbcto ⁊ foꝛma. Si p̄mo mō argumētū ha
bet maiorē euidētiā. Nā de ſcd̄o mō patet ꝙ non
opꝫ ſi albedo eſt ꝙ albū ſit. Sed de p̄mo mō dico:
ꝙ de v̄tute ſermonis nec opoꝛteret tūc cōcedē ꝙ ſi

a.l. Sȝ ſi accipias non vniformit: tūc qd̄ ē poſteri⁹ ſȝ aptitudinē pt eē ſine p̄ori actualiter.

⁊ l̃r. j. di. 2.

Cap. d̃ ſuba

albedo eſt ꝙ albū ſit: q2 etſi foꝛma ſit que apta na-
ta eſt inherē ſubiecto: nō opꝫ ꝙ ipſa ſit ſub tali mō
eēndi. ſ. ſub actuali ihērētia ad ſbctū: albū aūt ſig̃t
ipſam ſub tali rōne actualr̄ ihērētis. ¶ Et ſi obīj-
cias ꝙ nomē tā adiectiuū q̄ꝫ ſubſtātiuū abſtrahit
a t̄pe. ergo albū nō ſignificat actualē inherētiā foꝛ
me ad ſbiectū. q2 tūc cōſignificaret t̄ps p̄ñs. ¶ R̄°
tūc ꝯcederet ꝙ ſicut albedo eſt ita ⁊ albū eſt: nec
ſequeret. ḡ aliq̄d tanq̄ꝫ ſubiectū eſt albū: q2 nec in
añcedēte hoc ponit neq; per ſignificatū: nec ꝑ mo
dū ſignādi: iſtud facili⁹ ꝯcederet de q̄ītitate: ſic eniȝ
ꝯcedit hic quātitatē eē: ita ⁊ q̄tū eē: nec tñ ꝯcedit
hic aliquā ſubam pfici quātitate. Qō. II.

a.l. Uel.

D ſecūdū

ſic ꝓcedit: ⁊ argui
tur ꝙ in eucharī-
ſtia q̄ōcūq; accñs ſit ſine ſbcto. p̄mo ſic.
Qōlibet accidēs eſt ibi ſine ſuba. ḡ ſine
ſbcto. añſ patet ex p̄cedēte. q. ꝓbatio ꝯñ
tie. p̄mo ſic. 7. metaᶜᶜ. Suba eſt p̄mū oīum ratione T.c.4.
qd̄ ꝓbat. q2 neceſſe eſt in cuiuſcūq; rōne ſube rō-
nē eē: nō aūt cadit ſuba i rōne cuiuſcūq; niſi ut ad
ditū: aliogn illud nō eēt ens per ſe: in cui⁹ rōne ca-
dit: qd̄ eſt cōtra A R̄. 5. metaᶜᶜ. c. de ente. nō autē ca T.c.14.
dit ut additū niſi ut ſbctū. ¶ Hoc ꝯfirmat q2 qñ ac
cidētia ſūt in ſuba: ſuba terminat depēdētiā cuiuſ-
cūq; accñtis: ſed nō terminat niſi ut ſbctum. ḡ ⁊c̄.
¶ Itē nullū accñs eſt ſbctū alicui⁹ accñtis in eu-
chariſtia. ḡ q̄ōlibet eſt ibi ſine ſbcto. ꝯñtia patet: q2
nō eſt ibi ſuba. Añs ꝓbo. p̄. q2 per p̄hm. 4. metaᶜᶜ. T.c.14.
accñs inq̄t nō accidit accñti niſi q2 ambo accidunt
eidē ſubiecto. nihil eni h̄ illi magis q̄ꝫ illud accidit
huic. ¶ 2° rōne. tū q2 ſicut ſube ꝯuenit per ſe eſſe:
ita accñti inherē. ḡ ſicut repugnat ſube inherē: ita
accñti per ſe eē uel ſubſtare. tū q2 qd̄ terminat de-
pēdētiā aliquā nō depēdet depēdētia eiuſdē rōnis
ſed oē accñs depēdet depēdētia ad ſubiectū. ḡ nul
lū determinat hāc depēdentiā. ¶ Itē aliqd̄ accñs
eſt ibi ſine ſubiecto. ḡ q̄ōlibet pōt eē. añs patet. q2
accñs qd̄ p̄mo natū eſt ieſſe ſube nō hēt ibi ſubie-
ctū: q2 nō eſt ſuba ibi. ꝯñtia ꝓbat. tū q2 q̄ōlibet ac-
cidēs eque eēntial'r depēdet a ſubiecto. vñ q2 in de
pēdētīs necīs uel eēntialib⁹ eſt magis necia de-
pendētia ad p̄mū. patet in cauſis: q2 depēdētia ad
p̄mā cām eſt ſimpl'r necia. ḡ magis eſt necia depē
dētia ad ſubam q̄ꝫ ad q̄ōcūq; accñs. Si ergo ali-
qd̄ pōt eē accñs ſine dependētia ad ſubam: ⁊ q̄ōli
bet poterit eſſe ſine depēdentia ad quodlibet ſub-
iectū. ¶ Itē 4°. magis videt repugnare accñti re
latiuo ſeu reſpectui eſſe ſine ſubiecto q̄ꝫ cuicūq; al
teri: ſed iſtud pōt eē ſine ſubiecto. ergo q̄ōcūq; ali-
ud. ꝓbatio minoris. q2 ſi repugnaret. aut ergo vn-
de accñs. aut vnde rel'o. nō vnde accñs: q2 tūc re-
pugnaret cuilibet accñti. nec vnde relatio: q2 tunc
repugnaret rel'oni diuine: qd̄ falſum eſt: q2 non eſt
in ſubiecto. ⁊ ꝓbat: q2 illa eſt infinita: ⁊ infinitum
eſt per ſe ens. ¶ Pꝛima ꝓpoſitio ꝓbat. q2 illa eſt
eēntia diuina: ⁊ ita infinita. ¶ 2ᵃ ꝓbat: q2 cōditio-
nes ſimpl'r pfecte entis ſm ꝙ ens cōueniūt eidem
ita ꝙ vna aliā infert: ſicut neceſſitas infert actuali
tatem ⁊ infinitas neceſſitatem: ⁊ ſic de aliīs. ergo
illud quod habet infinitatem habet etiam per ſe eſ
ſe que eſt conditio nobilis in ente. ¶ Oppoſitum
videtur per ſe manifeſtum: quia tunc opoꝛteret di-
cere ꝙ in euchariſtia quilibet motus poſſibilis ibi
eſſet ſine mobili: ſequeretur etiam aliud ꝙ reſpe-
ctus eſſet ibi ſine fundamento. eſt enim ibi equa-

litas hui⁹ quātitatis ad aliam quātitatē tantam
eſt ibi ſilitudo iſtius q̄litatis ad aliā q̄litatē eiuſdē
ſpēi. ⁊ eſt circūſcriptio paſſiua ſiue locatio hui⁹ di-
mēſionis ꝯtēte a ꝯtinēte: nec eq̄litas p te eſt in q̄ti
tate: nec ſilitudo in albedie nec circūſcriptio i q̄ti-
tate. ⁊ per ꝯñs iſte relōnes eēnt ⁊ nō in aliq̄ fūda-
mēto. Si ꝯñs nō ſtatim appet icōueniēs: pbaſ icō
ueniēs per h: qꝛ nihil dī formalr̄ tale niſi p aliquā
formā ſibi inherētē formalr̄. hec quātitas dī foꝛalr̄
eq̄lis. ⁊ hec q̄litas ſilis. ⁊ hec dimēſio locata. ḡ il-
lud a quo denoiaſ ſbctū ineſt ſubiecto: ut forma.

Egi. ex the ore. 36. 37. 38. 39. **Hic ſunt** due opiones extreme. Una que
ponit ſolā quātitatem in euchari
ſtia eē ⁊ poſſe eē ſine ſbcto. pro qua facit q̄tuoꝛ rō-
nes. pma eſt iſta. Sola quātitas iduiduaſ per ſe ⁊
oia alia accñtia per quātitatē. ḡ ſi aliqd accñs eſſet
⁊ nō in quātitate eſſet hoc ⁊ nō eēt hoc. ¶ Item ſi
eēt albedo ſepata a quātitate eſſet ſenſibilis ⁊ non
ſenſibilis: ꝙ aūt ſenſibilis pbo. qꝛ eēt per ſe de ter
tia ſpe q̄litatis. Qꝫ aūt iſenſibilis pbaſ. qꝛ nō q̄tū
nō pōt ſentiri. ⁊ hoc ſi negeſ pbaſ: qꝛ ſm phm de
Cap. 7. ſenſu ⁊ ſenſato. ſi ſenſibile diuideret in ifinitū v̄tus
ſenſitiua diuideret in ifinitū: hec ꝯñtia nō ualet ni
ſi ſm diminutionē ſenſibilis opoꝛtēt creſcē v̄tutē ſē
ſitiuā. ḡ ſi ipꝛopoꝛtionalr̄ eſt aliqd ſenſibile minus
ſenſus creſceret ipꝛopoꝛtionalr̄: ſꝫ ſenſibile idiſibi-
le eſt minus ipꝛopoꝛtionalr̄ (ut ita loq̄r) q̄cūq ſen
ſibili quāto. ḡ v̄t⁹ ſenſitiua aliq̄ poterit eē ipꝛopoꝛti
onalr̄ maioꝛ q̄cūq alia. ꝯñs eſt falſuꝫ. ḡ ⁊c̄. ¶ Itē
ſi albedo eēt ſine quātitate eēt q̄litas ſpūalis: qꝛ in
diuiſibilis. ⁊ eēt q̄litas coꝛpalis: qꝛ in tertia ſpe q̄li
tatis: ⁊ ita ſpūalis ⁊ nō ſpūalis. ¶ Iteꝫ 4⁹ ſic. Si
albedo eſt ſine quātitate: ⁊ per ꝯñs ſpūalis nō eēt
repugnātia qn ieſſet ſpūi. ⁊ ſic ſpūs poſſet eē alb⁹.
Rōnes iſte nō pbāt. pma nō: qꝛ nullū ens eſt ſin-
gulare formalr̄ per aliqd alteri⁹ gñis. ſic̄ eni in q̄li
bet gñe eſt iuenire ſupmū in cooꝛdinatione illi⁹ ge
neris: ⁊ oia media gña ⁊ ſpēs: ita eſt iuenire aliqd
ifimū per ſe in illa cooꝛdinatiōe de quo oia p̄dican
tur ⁊ ipm nō de alio. ¶ Qualitas ḡ ēt qñ eſt i q̄ti
tate nō eſt hec per quātitatē formalr̄. ḡ ſi eſt cā eſt
cā extriſeca ſingularitatis ipſi⁹ q̄litatis: ⁊ q̄litaſ p̄t
eē ſingularis ſine cā iſta extriſeca: de h ampli⁹ ha-
bet li. 2. di. 3. in q̄ōnib⁹ de iduiduatione. ¶ 2ª rō de
ſenſibili ⁊ iſenſibili nō ꝯcludit. ſenſibile eni pōt di
ci qd uel eſt in potētia remota ut ſentiaſ: uel qd eſt
in potētia ppinq̄. In potentia remota eſt qcqd hēt
formā ſufficiētē: nō tñ ſub mō ꝯueniēti ſb quo opꝫ
eā hēri ad hoc ꝙ ſentiaſ. in potentia ppinq̄ eſt qd
hēt eā ut ſtatim ceſſante ipedimēto poſſit ſeq act⁹.
T.c.7. Iſta diſtinctio declarata eſt p̄ li⁹. di. 7. De potentia
T.c.10. gñandi ⁊ pbata per auctē phi. 5. ⁊. 9. metaᶜᶜ. Pa
tet ēt per Anſ. de libo arbi⁹. c. 4. Ubi vult ꝙ nul-
lā potētiā hēm⁹ in nobis que ſola ſufficiat ad actū:
ſicut exēplificat de viſu qui nō ſufficit ad actum vi
dēdi ſine obcto ⁊ medio illuminato ⁊c̄. h mō albe
do ſepata eēt ſenſibilis accipiēdo ſenſibile in potē-
tia remota: qꝛ eēt forma que ſm ſe eēt motiua ſen-
ſus: ſꝫ nō ſub illo mō eēndi: ⁊ pp hoc nō eēt ſenſibi
le potētia ppinq̄. nec pp hoc eſt aliq̄ ꝯdictio: ſicut
nec eēt ſi argueres de diuiſibili ⁊ idiuiſibili. illa eni
albedo eēt diuiſibilis potētia remota: qꝛ poſſet eſſe
in quāto ⁊ tūc eēt in potētia ppinq̄ ad diuidēdum
ſed nō eēt diuiſibilis potētia ppinq̄ q̄diu eſſet ſi-
ne quātitate. ¶ Et cū arguis. ſi eēt ſenſibilis. ergo
ſenſus ille ipꝛopoꝛtionalr̄ excederet oēm aliū ſen-

ſum. ¶ Rñ⁹. ꝯñtia ualeret ſi eēt ſenſibile alicui ſen-
ſui in potētia ppinq̄. tūc eni ille ſenſus eēt pfectioꝛ
oī alio ſenſu ſm illā ppoꝛtionē ſm quā iſtud ſenſi-
bile deficeret ab aliꝭ ſenſibilib⁹. Sed lꝫ ꝯcedaꝫ ꝙ
ſit ſenſibile potētia remota: nullo tñ mō eſt ſenſibi-
le alicui ſenſui in potētia ppinq̄. ⁊ ideo nō opꝫ ali-
quē ſenſum poſſe ipſam ſentire ſub iſto mō eſſendi
nec per ꝯñs excedē ipꝛopoꝛtionalr̄ alios ſenſus. h
enim tñ ſequereſ ſi eēt ſenſibile in potētia ppinq̄:
qꝛ ſic arguit ibi phs de obcto ſenſibili. ¶ Ad 3ᵐ di
co ꝙ eēt ſimplr̄ q̄litas coꝛpalis: qꝛ determiata ſim
pliciter pficē coꝛp⁹. ſm qd aūt incoꝛpea: qꝛ nō actu
ens in coꝛpe: ſicut ſuba coꝛpea: lꝫ eēt ſine quātita-
te adhuc eēt coꝛpea: qꝛ eēt apta nata eē ſub quanti Uide Tho. ubi. ſ. hic.
tate. angelus aūt nō ſic. eſt etiā idiuiſibilis actu: di
uiſibilis aūt potētia remota uel aptitudine: ut dcm̄
eſt. ¶ Ad 4ᵐ nō hēt appentiā: qꝛ ſic lapis nō pōt
eē ſapiēs: qꝛ nullo mō hēt rōnē receptiui reſpectu
ſapie: ſic angelus nō pōt eē alb⁹: qꝛ nullo mō ſuſce
ptiuus eſt forme hui⁹ ſiue iſta forma poneret diui
ſibilis ſiue nō. Nūc qdē eſt duplex rō q̄re non pōt
eſſe alb⁹. vna eſt extēſio in ipſa forma ⁊ inextenſio
angeli. alia rō. qꝛ hec forma eſt hec forma ⁊ ange-
lus eſt angelus. ⁊ ſcōa rō eſt eēntialis rō ipoſſibili
tatis. pma nō. ḡ pma ablata eſt poſſibilitaſ: nl'a eſt
ꝯñtia. ¶ Cōtra opionē ēt iſtā pmā quātū ad ꝯneꝫ
ei⁹. pmo arguiſ ſic. Depēdētia ad pmū eſt eēntiali
oꝛ q̄ ad aliqd poſteri⁹ loquēdo de abſolutis depen
dentib⁹ ⁊ terminātib⁹ dependētias: q̄litas eſt foꝛ-
ma abſoluta ſicut quātitas. ergo eēntialius depen
det q̄litas a ſuba q̄ a quātitate. Si ergo pōt eē q̄-
litas ſine depēdentia actuali ad ſubam poterit eē
ſine dependētia actuali ad quātitatē. ¶ Itē abſo-
luto ⁊ pfectiori nō magis repugnat per ſe eē q̄ ab
ſoluto ⁊ impfectiori. q̄litas eſt forma abſoluta etiā
ſm eos: ⁊ pfectioꝛ q̄ quātitas. ergo ⁊c̄. ¶ Proba
tio minoris quātū ad ſcōam partē. pmo qꝛ q̄litas ē
per ſe p̄ncipiū agēdi actionē realē. patet. ⁊ ipſi con
cedūt. quātitas nō: qꝛ nulla actio realis: ut hic loq
mur cōuenit quātitati. ¶ Scōo. qꝛ ſm oꝛdinē ſub
ſtātiarū attēdiſ oꝛdo q̄litatū. ſubꝭs enim nobiliori
buſ coꝛrñdent q̄litates nobilioꝛes: nō aūt ſic coꝛre
ſpōdet oꝛdo quātitatū. nō enim ſemp nobilioꝛ ſub
ſtātia eſt maioꝛ quātitate. maxima enim coꝛpoꝛa i
gñe coꝛruptibiliū ſunt elemēta: ⁊ tñ ſunt impfectiſ
ſima. illud aūt videſ pfecti⁹ qd ppoꝛtionalr̄ coꝛrñ-
det in ſua pfectione pfectiori. ¶ 3⁹ qꝛ per q̄litates
ſube pfecte cōſequunſ fines ſuos. uel enim act⁹ hti
ficus eſt q̄litas de quo tactū eſt pmo li⁹. di. 3. uel ſi
nō: ſaltē ſm cōem opionem ad btitudinē reqrūtur
alique forme ſupnāles uel aliq̄ forma que eſt qua
litas. quātitas aūt nullo mō eſt ſube p̄ncipiū attin
gēdi finēꝫ ſuū. ¶ 4⁹ qꝛ quātitas ſeqtur cōpoſituꝫ
rōne mãe. q̄litas aūt rōne forme. forma aūt eſt ſim
pliciter pfectioꝛ mã. 7. metaᶜᶜ. c. 2. Et iſtud ultimuꝫ T.c.7. inde.
forte eſt rō pmi ſcōi ⁊ terrū mediū. ppter hoc enim
oꝛdo q̄litatū coꝛrñdet ſm pfectionē oꝛdini ſubarū
ſm pfectionē. ⁊ ppter hoc qualitas eſt p̄ncipium
actionis realis. ⁊ etiā ipſi ſube p̄ncipiū attingendi
finem ſuum. ¶ 5⁹ qꝛ qd magis cōuenit cum perfe-
ctione ſimplr̄ eſt ſimplr̄ pfectius. qualitas autē ut
pote ſapiētia magis cōuenit cū perfectione ſimpli
citer. ⁊ ſimilr̄ intelligere ⁊ uelle q̄ aliq̄ quātitas:
uel qꝛ vna eſt ratio formalis ſapie diuine ⁊ ſapien
tie create: que eſt qualitas ſm vnam opinionem ta a.l.5'.
ctā pmo li. di. 8. uel ſi nō: ſaltē quātum ad omnem

ppinq̄tateꝫ: in analogia maioꝛ eſt ppinq̄tas ſapie
create ad ſapiaꝫ diuinā q̄ alicui⁹ quātitatis ad de
um: uel aliqd ei⁹. vñ ſicut poſe eſt pfectionē ſimpr
eē in creata. ſ. cū limitatiōe q̄litaſ que eſt ſapia eſt p
fectioꝛ ſimplr̄ hñtis eā: nulla aūt quātitas eſt pfe-
ctioꝛ ſimplr̄: nec ēt ſic̄ poſe eſt creaturā hēe pfecti-
onē ſimplr̄. ¶ Cōtra iſtā rōnē iſtaſ ſic: qꝛ qd eſt p
pinquus pfectiori eſt ſimplr̄ pfecti⁹: quātitaſ eſt ſim
pliciſ ppinqoꝛ ſube q̄ q̄litas. ſuba aūt eſt pfectiſſi
mū entiū. ḡ quātitas eſt pfectioꝛ q̄litate. ¶ Rñ⁹. ſi i
p̄ pfecto ꝯcurrūt ſil' multe pfectiōes: q̄litercūq mi'
te nō curo: mō aliqd forte pōt eē ſibi ppinquus ſm
vnā pfectionē ⁊ nō ſm aliā: utpote de⁹ eſt: ſimplr̄
necē eſt: ⁊ hec necītas eſt in ipſo pfecto ſimpliciſ.
Quāto ḡ aliqd eſt magis necīū tāto ppinquſ deo
⁊ ſic celū eſt deo ppinquus q̄cūq coꝛruptibili. pter
h aūt de⁹ eſt nā itellectualis ſimplr̄ pfecta. huic ſꝫ
hoc magis appꝛopinq̄t creatura mere itellualis lꝫ
finita: cuiuſmodi eſt nā angelica. poſt hāc nā itelſ
nrī: lꝫ nō mere itellualis ⁊ finita: poſt hāc nā ſenſi
tiua que magis appꝛopinq̄t itellūali q̄ nō ſenſiti-
ua. In h ḡ oꝛdine ppinquus eſt deo muſca q̄ celuꝫ:
poſſet ḡ inferri ex pmo oꝛdine ꝙ celū eſt ppinquus
deo. ⁊ per ꝯñs pfecti⁹ muſca. Ex 2⁹ aūt oꝛdie ꝙ mu
ſca eſt pfectioꝛ celo: ⁊ ita oppoſita. Dico ergo ꝙ qñ
cūq in pmo ꝯcurrūt pfectiōes q̄litercūq diſtincte
uel diſpate illud eſt ſimplr̄ pfecti⁹ qd eſt ſibi ppinq
us ſm illud qd hēt rōnē pfectioris. ſic̄ ſm phm. 3.
Cap. 4. thop⁹. nō ſequiſ ſimiā eē meliorē eq̄: lꝫ ſit ſilioꝛ hoi
qꝛ nō eſt hoi ſilioꝛ in ꝯditionib⁹ nobilioꝛib⁹ ſimplr̄
ꝯditio aūt nobilioꝛ ſimplr̄ in pmo eſt intellūalitas
q̄ necītas eēndi eo mō itelligēdo magis quo ē ibi
diſtinctio. Et iō hō eſt ſimplr̄ nobilioꝛ celo. nec mi
reris talē oꝛdinē diuerſuꝫ aſſignari ad pmū ſm di
uerſas pfectiōes. qꝛ quelibet pfectio pōt eē p̄ncipi
um vni⁹ hierarchie nālis: uel ſm phos vni⁹ cathe-
ne auree. ⁊ ita ſꝫ diuerſas pfectiōes ſimplr̄ in pmo
pticipatas oꝛdiate a diuerſis pñt attēdi diuerſe ca
thene auree. ¶ Ad ppoſitū dico ꝙ in ſuba ut eſt
pmū entiū eſt duplex oꝛdo poritatis: vn⁹ in ſubſtā
do aliꝭ qd icludit recipe alia ⁊ pfici ab eiſ: ali⁹ actu
alitatis itēſiue: ⁊ ſcōa pfectio eſt ſimplr̄ maioꝛ q̄ p
ma: qꝛ pma ꝯuenit potētiali uel ſaltē reqrit illd cui
Concl. pict. i 4. pte ſu. in ma de euch ariſtia. ꝯuenit eē potētiale. ¶ Quātitas aūt ppinqoꝛ eſt
ſube ſm pmā rōnē: qꝛ imediatioꝛ ſm rōnē recepti-
ui. Qualitas aūt ſꝫ aliā. ipſa eni eſt p̄ncipiū agēdi
nō ſic quātitas: ⁊ ſm h appet minoꝛ actualitas ei⁹
¶ 2ª opi. eſt in alio extremo. ſ. ꝙ nullū accñſ pōt eē
ſbctū alicui⁹ accñtis: ⁊ per ꝯñs in eucharistia qd-
cūq accñs eſt ſine ſbcto. pro iſta opione ſūt rōnes
facte pus ad p̄ncipale ad pmā ptē q̄ōnis. ¶ Cōtra
iſtā pmo ſic. Illd eſt per ſe ſbctū alicui⁹ acc[illegible] de
quo aliqd accñs p̄dicaſ per ſe ſcōo mō. Sꝫ de [illegible]
accñte p̄dicaſ aliqd accñs per ſe ſcōo mō ut ppꝛia
paſſio ei⁹. ḡ ⁊c̄. Probō maioris. Illud de q̄ p̄dicaſ
accñs per ſe ſcōo mō: cadit in diffōne accñtis ut ad
ditū: ⁊ nō niſi additū ut ſbctū: qꝛ nullā aliā depen
dētiā hēt diffinitū ad tale diffiniēs. minoꝛ patet: qa
vniulr̄ oēs paſſiōes demr̄ate in tota ſcia mathema
tica demr̄anſ de accñtib⁹ ⁊ per ſe ſcōo mō dicūtur
de eis. Patet icipiēdo a pma ꝯne ariſmetrice ul' ge
ometrie uſq in finē. itātū ꝙ quelibet ſcibilis paſſio
eque ſciret de eo de quo ſciſ ſi nulla eēt ſuba coꝛpo
rea in vniuerſo. nō eni min⁹ triāgulus hēt tres an
gulos ⁊c̄. ⁊ ſi in nulla ſuba eēt triāgularitas. nec
min⁹ poſſent tres linee eē latera triāguli eq̄lateri:

etſi nulla eēt ſuba ſbiecta eiſ. ¶ Itē pro h eſt auic̄.
2. metaᶜᶜ. c. j. ubi manifeſte vult ꝙ aliqd accñs ē ſb
iectū alteri⁹ accñtis. ⁊ exēplificat. ſic̄ mot⁹ eſt ſbctū
uelocitatis ⁊ tarditatis. ¶ Et h 3⁹ appet in ppoſi
to per illā rōnē factā ad oppoſitū. qꝛ manifeſtū eſt
hic eē multas relōnes qb⁹ aliq̄ referunſ. ut eq̄lita-
tē ſilitudinē circūſcriptionē paſſiuā: nō aūt pñt ille
relōneſ poni: ⁊ nō in ſbcto qꝛ nō pñt abſoluta refer
ri iſtis relōnib⁹ niſi ille relōnes eēnt foꝛalr̄ in eis.

Ad qōnē ḡ rñdeo mediādo iter opioneſ p̄
dictas. diſtiguēdo de ſbcto put
accipiſ pro ultiāte termināte illā depēdētiā alteri⁹ a.l.alicuius
act⁹ per accñs. aut pro q̄cūq termināte illā depen
dētiā prio. ⁊ ſi nō ultiāte. h eſt pro q̄cūq cui aliqs
act⁹ poſſet ineē per accñs tanq̄ foꝛa ei⁹ nō facienſ
vnū per ſe cū ſbcto. Prio mō plantū eſt ꝙ nihil pōt
eē ſbctū accñtis niſi ſuba. 2⁹ mō dico ꝙ poſe eſt ali
qd accñs eē ſbctū accñtis: ſic̄ pbāt illa que tacta ſē
ꝯ ſcōaꝫ opionē: ⁊ poſe eſt accñs qdcūq abſolutuꝫ
eē ſine ſbcto utroq mō: ſic̄ pbāt illa que adducta
ſūt ꝯ pmā opionē. ſꝫ accñs reſpectiuū nō eſt poſſi-
bile eē ſine ſbcto ſcōo mō. qꝛ nō eſt poſe ꝙ ſit reſpe
ct⁹ iter duo qn ſit alicui⁹ ⁊ ad aliqd. ⁊ h nō ex rōne
accñtis ſed ex rōne reſpect⁹: nō pōt aūt eē reſpect⁹
alicui⁹ ad aliqd niſi iſit illi cui⁹ eſt reſpect⁹. ⁊ ita ſi
eſt accñtis ierit ſibi tanq̄ accñs. ⁊ ſic pꝫ de poſi ꝙ
accñs poſſit eē ſine ſbcto. ⁊ h ſbcto ſic uel ſic ſūpto
¶ Sed de facto qd: Rñ⁹ accñs reſpectiuū eſt hic i
ſbcto: ſcōo mō loquēdo de ſbcto. qꝛ illi⁹ eſt hitudo
ad terminū. Sꝫ de abſolutis diuerſimode opinan-
tes de q̄titate rñdēt diuerſimode. Qui eni dicunt
q̄titatē eē aliā eēntiā abſolutā ab eēntia ſube coꝛ-
poree ⁊ q̄litatis: ſic̄ dic̄ cois opio: dicerēt q̄titateꝫ
hic eē ſine ſbcto: ſed nō q̄litatē: imo ꝙ q̄litas eſt in
quātitate. ⁊ pro h eſt iſta pbabilitas: qꝛ q̄litaſ hec
eſt extēſa. pꝫ ad ſenſuꝫ. nō eſt aūt extēſa eēntialr̄ ſi
ne extēſione que ſit itrinſeca q̄litati ſm iſtā opionē
ſed tñ per accñs. Sꝫ oē extēſum per accñs uel re-
cipit extēſionē in ſe qua extēdiſ per accñs. uel reci
piſ in extēſione uel extēſo: q̄litas aūt nō recipit in
ſe extēſionē ſm iſtā opionē. ḡ eſt tñ extē[illegible] per acci Hāc opi. ſecut⁹ eſt okā i. 4. q. j. huius mãe.
dēs: qꝛ recipit in extēſo. ⁊ h ꝯcoꝛdat cū illo p̄dica-
mētoꝝ. c. de quātitate. quāta eſt ſupficies tāta eſt
albedo. Qui aūt dicerēt quātitatē ſube coꝛpee nō
eē aliud ab eēntia talis ſube: ⁊ quātitatē coloris nō
eē aliud a colore. dicerēt q̄litatē hic nō eē in quanti
tate: imo magis quātitatē que appet eē quātitateꝫ
q̄litatis. ſed de iſta altercatione habeſ li. 2. di. 12. q. j.

Ad argumēta p̄ncipalia. ¶ Ad pmū
ꝯcedo ꝙ qdlibet accñſ
caret ibi ſbcto aliq̄ accipiēdo ſbctū pmo. ſ. ultimate
terminās depēdētiā accñtis: nec plus pbat illa rō
ſūpta ex. 7. metaᶜᶜ. Ideo eni in diffōne oium accñ-
tiū poniſ ſuba: qꝛ nullius pōt hēri ꝯcept⁹ pfect⁹ qe
tās itellectū ſine additione ſube: ſed nō pp hoc ſb-
ſtātia eſt imediatū additū in diffōne cuiuſcūq ac-
cidētis. imo in diffōne alicui⁹ eſt imediatū tanq̄ p
ximū receptiuū. In diffinitione v̄o alteri⁹ eſt addi-
tū ut mediatū receptiuū mediate determinās eius
depēdētiā: ⁊ imediate depēdētiā alicuius alteriuſ
ad qd illud depēdet. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ accñs pōt eſ
ſe ſbctū accñtis: ſcōo mō accipiēdo ſbctū: lꝫ nō pri-
mo mō. ¶ Ad auctē. 4. metaᶜᶜ. pōt dici triplr̄. p ꝙ
li qa nō ſit nota cāe: ſꝫ ꝯcomitātie: ut ſit ſenſus: nō
eni accidit accñs accñti niſi qa. i. qñ ambo accidūt
alteri. hoc enim erat neceſſariuꝫ apud philoſophū

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

qui nō reputabat accñs ſine ſbcto poſſe ſupporta-
re aliud accñs:ut dictū eſt in.q.p̄cedēte.2° pōt dici
ꝙ loqtur de accñtib⁹ diſparis:ſicut p̄tēdit exēpluz
a.l. ut albū muſico. ſuū ibi.Dicͭ eni albū ⁊ muſicū.3° pōt dici ꝙ illud
nō eſt dictū tanq̄ʒ uerū ꝙ accñs nō accidat accñti:
ſed eſt dictū tanq̄ʒ q̄ddā ſequēs ex ypotheſi quā in
tēdit ibi iprobare.Arguit eni ſic.ſi ꝯdictoria ſūt ſil'
uera.ḡ oīs p̄dicatio eſt per accñs:⁊ per ꝯñs necē ē
p̄dicationē in ifinitū ire:ſed in ifinitis nō eſt ordo.
2.metaᶜᶜ.Quia ubi nō eſt aliqd p̄mū non eſt aliqd
bitū:ḡ nullū accñs hēbit ordinē per ſe ad aliud ac
cidēs:⁊ per ꝯñs nō magis accidet h̄ accñs illi q̄ʒ
ecōuerſo.⁊ huic mō exponēdi ꝯſonat lrã.Nō eniz
ait:accñs nō accidit accñti niſi q: ambo eidē:ſʒ ac-
cidēs nō accñti accidet niſi q: ⁊c.per qd inuit ſe il
lā ꝓpōnē aſſerē nō tanq̄ʒ uerā ſed ex p̄orib⁹:⁊ hoc
mō exponēdo magis pōt ex illa auc̄te oppoſitū cō
cludi q̄ʒ ꝓpoſitū.erit eni ſm iſtā expōnē illud illa-
tū tanq̄ʒ icōueniēs:nō affirmatū tanq̄ʒ uerū.Cū ꝓ
baͬ per rōnē de per ſe eē ⁊ in alio eē:patet rñſio ex
qōne p̄cedēte.q: eo mō quo iſta ſūt ꝓp̄a ſubē ⁊ ac
cidēti.ita nō pōt cōpetē accñti per ſe eē nec ſbſtare
ſic nec ſubē pōt cōpetē iherē.Hoc aūt eſt accipien-
do ſbſtare ſic cōpetit ultio terminãti depēdētiā ihe
rētis.Et cū ꝓbaͬ ultio per rōnē depēdētie ꝙ non
pōt termiare depēdētiā eiuſdē rōnis.ꝯcedi pōt oī-
no eiuſdē rōnis:q: alia idepēdētia reqriͬ in termi-
nãte ultio que idepēdētia ꝓhibet depēdentiā oīno
illi ſilem que eſt ad ipm:ſed depēdētia que eſt aliq̄
mō eiuſdē rōnis nō repugnat terminãti depēdētiā
T.c.io. ſic oīs creatura depēdet ad deū.⁊ h̄ in rōne cāe ef
fectiue:⁊ tñ vna creatura depēdet ad aliā ſic ad ta
lē cām:ſed nō ut ad cām oīno p̄mā effectiuā q̄lis ē
depēdētia ad p̄mū.ſic in ꝓpoſito oīa accñtia depē
dēt ad ſubam ut ſbctū:p̄ mō accipiēdo ſbctū.⁊ per
ꝯñs nullū accñs pōt terminare depēdētiā coꝝ tan
q̄ʒ ultiate termināſ quō ptinet ad ſubam tͥniare.
Ad 3ᵐ ꝯcedo ꝯñtiā de pōri loquēdo de q̄cunq̄ʒ
accñte abſoluto. Si arguas de accñte reſpectio
per h̄ ꝙ depēdētia ad p̄mū eſt eēntialior q̄ʒ depen
dētia ad aliqd poſteriuſ.Rñ°.depēdētia relonis
ad fūdamētū eſt eēntialiſſima.ita ꝙ ſine ea nō pōt
eē rō relonis.ſi ḡ ſuba nō pōt eē fūdamētū alicu-
ius relonis:ſʒ tñ accñs necē eſt illā relonē eēntia
li⁹ depēdē ad accñs:qd pōt eē fūdamētū huius q̄ʒ
ad ſubam.ſed h̄ nō q: relo eſt accñs:ſed q: relo eſt
relo:ut dictū eſt in ſolōne p̄cedēti. Ad 4ᵐ dico
ꝙ nullo mō relo accñtalis pōt eē ſine ſbcto accipi
endo ſbctū ſcdo mō:quō fūdamētū relonis accñta
lis eſt ſbctū ei⁹. Ad ꝓbationē aūt per diuiſionē
aut inq̄ʒtū relo aut inquãtū accñs.dico ꝙ diuiſio
nō eſt ſufficiēs.Eſt eni dare mediū ſ.inquãtū relo
accñtalis.illa eni relo que formalr ꝯſtituit ſuppoſi
tū per ſe nō eſt in aliq̄ ſbcto:q: ſuppoſitū per ſe enſ
nō hēt formale iherēs ꝓprie loquēdo de iherente.
quelibet aūt relo accñtalis eſt nō ꝯſtituēs ſuppoſi-
tū.⁊ per ꝯñs cū ſola illa que cōſtituit ſuppoſitū ſit
nō iherēs:iſta erit iherens.⁊ patet in alijs. multa
eni ſūt ſpãlia qb⁹ aliq̄ repugnãt:nō tñ repugnãt ꝑ
nãm vni⁹ cōis reptã in eis:nec per nãm alterius:ſʒ
per nãʒ ꝓpriā que icludit ambo iſta ꝯiūcta:ut ſi di
ceres:hoī repugnat irriſibilitas.aut ḡ inq̄ʒtū itelle
ctuale:aut inq̄ʒtū aial.⁊ ſi iquãtū itellūale repug-
ret ⁊ āgelo.ſi iquãtū aial repugnaret boui:dico ꝙ
neq̄ʒ ſic neq̄ʒ ſic:ſed iquãtū hō eſt aial rōnale.ſic i
ꝓpoſito inquãtū relo eſt accñtalis repugt ſibi nō
eē in ſbcto accipiēdo ſbctū ſcdo mō. Poſſet alir
dici ꝙ reloni vñ relo repugnat nō eē in ſbcto aliq̄
extēdēdo illud ad fūdamētū.nec eni relo diuina ē
ita per ſe:ſic eēntia dīna eſt p ſe.ſ.ſimplr ad ſe ens
nullo mō idigēs ad ſui eē alio q̄cūq̄ʒ:nec eſt ita ꝑ
ſe ens ſic ſuppoſitū eſt per ſe ens:ſed ipſa ſm rōnē
formalē necio eſt in fūdamēto:ut in p̄ſuppoſito:⁊
necio eſt in ſuppoſito:ut uel in p̄ſuppoſito:uel ut
formalr per ipm ꝯſtituto.Q̄ ēt ꝓbaͬ relonē eē per
ſe:q: ifinita.⁊ ſi ꝯñtia poſſet cōcedi:tñ añs videtur
negādū.nulla eni pfectiōe formalr ifinita caret ali
qua pſona dīna:q: tūc nō eēt ſimplr pfecta.ſʒ que-
libet caret aliq̄ relone originis.ḡ nulla relo eſt for
malr ifinita.⁊ h̄ patet ex rōne pfectiōis ſimplr:q̄a
ſm Anſ.monol.15.eſt illud qd in q̄dlibet meli⁹ eſt
ipm q̄ʒ nō ipm.nō aūt pōt relo eē ſimplr nobilior
ſuo oppoſito:q: relatiua ſūt ſil nã.qñ ḡ arguiͬ.eēn
tia diuina eſt ifinita p̄nitas uel relo diuina eſt eēn
tia.ḡ p̄nitas eſt ifinita.eſt figura dictiōis:ſic argu
endo ſic.deitas itelligit:p̄nitas eſt deitas.ḡ p̄ni-
di.2.⁊.4 5. tas itelligit.⁊ rō hui⁹ tacta eſt frequēter in p̄ li.q̄a
in abſtractis bñ pōt eē p̄dicatio idētica.ubi aūt p̄-
dicatū eſt adiectiuū nō pōt eē uera niſi ſit formalis.
ſi ḡ maior uera eſt formalr ul idētice nō curo.⁊ mi
nor eſt tñmō uera p̄dicatione idētica iferēdo ꝯnēz
que nō pōt eē uera:niſi formali p̄dicatione:utpote
q: p̄dicatū eſt aliqd adiectiuū.in illa illatione iter-
preto: idēticā p̄dicationē minoriſ eē formalē:q: nō
poſſet iferri ꝯ iſta niſi talis fuiſſet p̄dicatio in mino
ri.Et in iſta iterp̄tatiōe que fit iferēdo ꝯnē eſt com
mutatio:ſic iferēs ex p̄miſſis.ſor.eſt hō ⁊ plato eſt
hō.ḡ ſortes eſt plato.iterp̄taͬ fuiſſe hoīem h̄ aliqd
in p̄miſſis.q: alr nō poſſet iferre ꝯnē ex p̄miſſis.⁊
iō q̄le qd cōmutaͬ in h̄ aliqd.ſic in ꝓpoſito eēntia
eſt ifinita.eſt p̄dicatio formalis.p̄nitas eſt eēntia:
eſt p̄dicatio tñ idētica.ſi iferaͬ p̄nitas eſt infinita
nō pōt eē p̄dicatio niſi formalr:⁊ illa nō ſequiͬ ni-
ſi iterp̄tãdo p̄dicationē in minori que fuit tñ idēti
ca eſſe formalez:⁊ per ꝯñs nō ſeqtur niſi cōmutan
do p̄dicationez idēticā in formalem. Qō.III.

Circa ſcdm articulū quero.Utrum
accñtia i eucharīſtia poſſint
hēre quācūq̄ʒ actionē quā poterãt hēre
in ſbcto.arguo ꝙ nō duplici via.p̄ ꝙ nl
lā oīno.2° ꝙ nō eādē. Ad p̄mā ꝯnēz
ſic.deſtructo p̄ori eēntialr deſtruiͬ poſteri⁹.Prius
eēntialr eſt eſſe q̄ʒ agē.eſſe accñtis eſt iherē.ḡ de-
ſtructo ineē accñtis deſtruiͬ oē agē ipſi⁹.Et cōfir-
maͬ.q: ineē ꝯuenit accñti tanq̄ʒ ꝓpria paſſio eius
agē aūt in obctū ꝯuenit ſibi ꝯtingēter:ſic accñs ꝑ
In p̄o accñs. Itē agē per ſe ē ſuppoſiti:ut ex p̄ metaᶜᶜ
ha... .Accñſ aūt nō pōt eē ſuppoſitū.ḡ ⁊c. Cō
fi maͬ rō ſm Boeᵐ de hebdoᵇ⁹.d.In oīb⁹ citra de
uz differūt quo eſt ⁊ qd eſt.Forma ḡ que nata eſt eſ
ſe quo reſpectu actiōis nō pōt eē agēs.ḡ p̄ciſe ſup-
poſitū qd natū eſt hēre illā formā que eſt quo p̄t eē
agēs. Cōfirmaͬ ēt per exēplū:q: eni aīa eſt quo
hō eſt hō:iō aīa nō pōt eē hō.ita a ſilī forā que na
ta eſt eē quo aliqs agat nō pōt eſſe agēs. Cōfir-
maͬ tādē ſpãliͬ in ꝓpoſito.q:.ſ.hec forā quãtitas
ſepata nō videͬ forā nãlis.quãtitas eni ſepata vi-
T.c. 4.i.hui⁹.4 deͬ pure mathematica.ſed ſm phm.3.metaᶜᶜ.i ma
thematicis non eſt finis:nec motus:nec bonum.
T.c. a.l.cãdo, 54 Ad ſecūdam cōcluſionem.ſ.ꝙ nō omnis actio
poſſit eis cōpetē que p̄us.arguiͬ ſic.p̄ de ḡñatione
dicit phs:ꝙ opʒ agēs ⁊ patiēs cōicare in mã:ſed h̄
ſtãtia hñs iſta accñtia cōicabat in mã cū aliquo cū
quo nō cōicãt iſta accñtia ſepata i mã.ḡ ⁊c. Itē
T.c.18. 7.metaᶜᶜ arguiͬ ꝯtra ideas platonicas.ꝙ idea nō
poſſit eē p̄ncipiū ḡñandi cōpoſitū:q: eſt forma tñ
ſicut Cōᵗᵒʳ ptractat ibi rōnē phi:⁊ ualde male.ḡ a
ſilī in ꝓpoſito.forme iſte nō pñt eē p̄ncipiū ꝓducē
di cōpoſitū.poterãt aūt eē p̄ncipiū qñ erãt in ſuba
ſicut accñtia ſunt p̄ncipia ꝓducēdi ſubaz.ergo ⁊c.
Itez ad p̄ncipale.ſi accñtia ſepata poſſint habe
re omnē actionē ſine ſbcto quā p̄us poterant hēre
in ſbcto.ḡ ſpēs itelligibiles ſepate ab intellu:⁊ cha
ritas a uolūtate ſepata poterūt in eaſdē actiones i
q̄s poterãt qñ p̄us erãt in ſbcto.ꝯñs eſt falſum:q:
tūc ſpēs itelligibilis ſepata poſſet itelligē:⁊ chari-
taſ ſepata poſſet diligē.⁊ ita utrūq̄ʒ iſtoꝝ poſſet eē
btū:uel ſimplr:uel quãtū ad aliquā pte btitudis:
qd eſt ipole.q: nec btitudo tota:nec ps ei⁹ pōt cō-
petere alicui niſi nãe itellectuali. Oppoſitū ꝙ i
aliquā eādē poſſint:q: accñtia ſepata ſūt ſenſibilia
patet ad ſenſuz.pñt ēt alterare paſſa ſibi approxia
ta.patet de modica aq̄ appoſita ſpēb⁹ vini.ḡ in ali
quā actionē pñt in quā p̄us. Q aūt in oēz ꝓbaͬ
q: forma manēs eadē in eē hēt eādē ꝟtutē.⁊ p cō-
ſequēs pōt eē p̄ncipiū eiuſdē actionis.accñs ſepa-
tū manet ſm ſe idem qd p̄us.ergo ⁊c.

Th.in.4. di.12.ar.1.q ſſol.p̄n.2. queſtiūcle. Quē Uar. q.pñti. **Hic eſt** opinio ꝙ in actionib⁹ nãlib⁹ forme
ſubales nō ſūt imediatū p̄ncipium
agēdi uel p̄nᵐ ꝓximū actiuū:ſed agūt mediãtib⁹ q̄
litatib⁹ actiuis ⁊ paſſiuis tanq̄ʒ ꝓp̄is iſtr̄is:ut dī.2
de aīa ꝙ.ſ.calor nãlis eſt q̄ aīa agit.Et iō q̄litates
nō agūt in ꝟtute ꝓp̄a:ſʒ in ꝟtute forme ſubalis.vñ
actio earū nō tñ terminaͬ ad formā accñtalez ſed
p̄ phy⁹. ſubalē.⁊ pp hoc ḡñatio eſt termin⁹ alteratiōis.hi⁹
aūt ꝟtutē inſtr̄alē recipiūt eoipſo ꝙ a p̄ncipijs eēn
tialib⁹ ſubē cāniͬ.vñ ſicut remota ſuba idē eſſe ſm
ſpēm remanet accñtib⁹ ꝟtute diuina.ita ēt remanet
eis eadē ꝟt⁹ que p̄us.⁊ iō ſicut añ poterãt itēdere
Th.3.p.ſū. q.77.ar.3. ſol.ar.ult. ad formā ſubalē:ita ⁊ nūc. Et ſi arguaͬ ꝯtra h̄
q: nihil agit ultra ſpēm ſuā. Rñdēt ꝙ ꝓpria ꝟ-
tute nihil agit ultra ſuā ſpēm.ꝟtute aūt alteri⁹ cui⁹
eſt inſtr̄m pōt agē ultra ſuā ſpēʒ:ſicut ſerra agit ad
formā ſcãni. Cōtra illud quero qd itelligiͬ p h̄
qd dī in ꝟtute ſubē.q: ſiue itelligat abſolutuz ſiue
reſpectiuū quero in quo eſt illud.ſi abſolutum qd
eſt ſuba:uel aliqd qd eſt in ſuba:cū ſuba panis nō
ſit ſimplr.ſeqtur ꝙ per nihil ſiue nō ens accñs ge
nerabit uel ꝟtute nihili.ſi itelligat abſolutū qd eſt
accñs uel aliqd in accñte:nihil eſt ibi nobili⁹ accñ
te:⁊ per ꝯñs nō magis pōt in ꝟtute talis in aliqd
pfecti⁹ q̄ʒ in ꝟtute ꝓpria ſi itelligat hitudinē accñ-
tis ad ſubam ut ad cām p̄orē:cū ad nihil nō ſit ali-
qua hitudo ⁊ panis nō ſit aliqd ens.ſeqtur ꝙ ex
hoc ꝙ ē in ꝟtute nō poniͬ aliqd poſitiuū:⁊ ita idē
qd p̄us. Ex his ꝟbis videͬ ꝙ ponat ꝟtutē illaz
eē aliqd in accñte.dicit eni ꝙ cātur iſta ꝟt⁹ inſtr̄a-
lis in accñtib⁹:uel ꝙ ipſaz recipiūt eo ꝙ cāniͬ a p̄n
cipijs eēntialib⁹ ſubē.⁊ tūc patet manifeſte cū ni-
hil in accñte ſit nobili⁹ eo:nō pōt accñs per hoc ꝙ
dī in ꝟtute.i.per hāc ꝟtutē in aliqd pfecti⁹ q̄ʒ poſſit
ex ſe:ſed itellect⁹ iſtoꝝ ꝟboꝝ ꝟtute talis cāe ubi di
cta ꝟba locū hñt:videͬ eē iſte.ſ.ꝙ dicit hitudinem
cāe iferioris ad cām ſupiorē ſeu pfectiorē ꝯcurren
tē in cāndo ſicut ſup̄ dictū eſt:ꝙ ifluētia quam reci
pit agēs iferi⁹ a ſupiore nō eſt aliq̄ forma tūc cãta:
ſed eſt tñ ordo determinat⁹ cãrū in ſimul agendo.
Itē qd nō eſt nullā rōnē cāe hēt reſpectu geni-
ti qñ ḡñaͬ.pʒ.2.phyſi⁹.⁊.5.metaᶜᶜ.c.de cā.q: cā in T.c.37. T.c.3.
actu ⁊ effect⁹ in actu ſil ſunt ⁊ nō ſūt.patet ēt rō-
ne.q: nō ens qñ nō eſt nihil cāt in quocūq̄ʒ ordine
cāe.ſuba aūt nō eſt quā iſtud accñs affecit:⁊ cui⁹
erat accñs.ḡ illa ſuba nullā rōnē cāe hēt ꝓpinque
uel remote reſpectu effect⁹ cãti ab accñte:⁊ p ꝯñs
accñs nō cãt aliqd in ꝟtute ei⁹ tanq̄ʒ in ꝟtute cauſe
ſupioris. Itē nihil eſt cā inſtr̄alis illi⁹ ad qd ſua
ꝟt⁹ actiua ſola ſufficit ꝓducēdū.patet ſi accipiaͬ in
ſtrumētū ſtricte:ſicut ſerra ⁊ ſecuris dicunͬ inſtr̄a
mouētia mota.tale eni iſtr̄m nō hēt de ſe formā ſuf
ficiētē ad ꝓducēdū effectū:ſed tñ per motionē p̄n
cipalis agētis ꝓduciͬ qd ꝓduciͬ.Si ēt iſtr̄m acci
piͬ ſm alios modos ſup̄ poſitos.ſ.put cā iferior di dist.1.q.1.⁊ 4.⁊ dist.6. q.5.
ciͬ inſtr̄m uel forma quā hi⁹ cā recipit per motiōez
agētis ſupioris:qua forma agit adhuc nullū iſtoꝝ
inſtroꝝ per formā ſuā pōt in effectū:reſpectu cui⁹
eſt iſtr̄m.ſed necē eſt ꝙ ad illū effectū ꝯcurrat ſimr
ꝯcāns illud cui⁹ eſt inſtr̄m.Nūc aūt accñs per for
mā ſuā p̄ciſe ſine oī actiōe ſubē i q̄dcūq̄ʒ agat agit
ḡ nullo mō agit in ꝟtute ſubē:uel ut inſtr̄m ei⁹ ad
aliquē effectū. Itē hoc pōt argui per principia
iſtoꝝ de inſtr̄o qd eſt mouēs motū:q: accñs in ꝓ-
poſito non eſt motum a ſubſtãtia cū ipſa nō ſit.er-
go accidens non eſt eius inſtrumētum.

Dico ergo ad qōnem ꝙ poſſet poni tri
plex actio ꝯuenire accñtib⁹.
ſ.vna reſpectu ſubē ḡñande:⁊ due reſpectu accñti
um cāndoꝝ.vna reſpectu ſenſationis.alia realis i
paſſum realr hñs ꝯtriū. Prima nullo mō p̄t cō
petē accñti ſepato.neq̄ʒ iſtr̄alr ut iā ꝓbatū eſt.⁊ h̄
accipiēdo iſtr̄m pro q̄cūq̄ʒ cā ſiue attingēte t̄minū
p̄ncipalis agētis:ſiue pro cā ſcda ꝓprie dicta:ſiue
pro pte pro qua totū agit:ſiue pro recipiēte tūc for
mā actiuā qua agit:ſiue recipiēte tūc motionē ſolā
tanq̄ʒ effectū p̄uū effectui p̄ncipali:qui modi acci
piēdi inſtr̄m patēt ſup̄.q.1.hui⁹ q̄rti.In oībus eni
iſtis reqriͬ ꝙ illud cui⁹ eſt inſtr̄m ꝯcurrat cāns in ⁊.q.5.6.di.
ſuo ordine cāndi:⁊ qd nō eſt nihil cāt in q̄cūq̄ʒ or
dine cāndi.Sʒ p̄ter iſtos modos inſtr̄m dī cā p̄uia
diſpoſitiua ad terminū:lʒ hēat actionē illā diſpoſi-
tiuā in ꝓpria ꝟtute:⁊ iſto modo bñ eſt pōle accñſ
eē inſtr̄m ſubē:q: pōt cāre actionē diſpoſitiuaz ad
terminū ſubē agētis:ſed nec iſto mō pōt accñs eē
inſtr̄m ſubē in ꝓpoſito:q: ſuba que nō eſt nullum
terminū iducit:nec iducē pōt in fine alteratiōis fa
cte per illa accñtia. Ex hoc pʒ ſolo ad illā dedu
ctionē pro illa opi. Auctas eni ſcdi de aīa non
plus ꝯcludit:niſi ꝙ calor eſt inſtr̄m aīe h̄ mō ultio
q:.ſ.digerit ⁊ alterat nutrimētū ut in termino illi⁹
alt̄atiōis poſſit ex ipſa ḡñari ſuba.vñ ſunt ibi due
actiones ⁊ duo p̄ncipia agēdi:q: reſpectu alterati
onis p̄uie p̄ncipiū agēdi eſt calor.reſpectu aūt for
me carnis iducēde p̄ncipiū eſt aīa ul forma carnis
⁊ p̄mū agēs dī iſtr̄m reſpectu ſcdi nō ꝓprie ſub or
dinatiōe ꝟtutis ad ꝟtutē:ſʒ effect⁹ ad effectum.vñ
magis ꝓpe diceret agēs diſpoſitiuum q̄ʒ inſtr̄ale.
Et qñ ultra dī in deductiōe illa ꝙ accñtia agūt
in ꝟtute ſubē.hoc nō ſeqtur niſi q: ſūt iſtr̄a.nō ſt
aūt iſtr̄a ſubē nō entis.q̄re ex h̄ ſeqtur oppoſituz.
Et qñ ultra infert ex hoc ꝙ actio accñtiū nō ſo
lū terminaͬ ad formā accñtalē:ſʒ ad ſubalē.h̄ repu
to falſuz:niſi ſicut ad terminū remotū:q nullo mō
attingiͬ per actionē forme accñtalis:ſed ad quē or
dinaͬ termin⁹ qui attingiͬ per actionem accñtis.
Et cū ꝓbaͬ ꝙ accñs attingit terminū actionis, a.l.ꝙ agēs

qȯ attigit t'minuȝ actōiſ attingit ipſum paſſiū.
T.c.ii.ꝛ.12

q: attingit paſſuȝ in qȯ forma inducit.ſuba autem
nō pōt attingē mām tanꝙ̄ paſſuȝ in qȯ agat:qȯ nō
ſepat a paſſionib⁹ ṽtute agētis nālis:ut dī p̄ de ge
neratiōe.Dico ꝙ hec ꝯn̄tia nō ualet:niſi in virtute
iſti⁹ ꝑpōnis ſubitellecte:ꝙ oē iſtr̄m attingit t'minū
p̄ncipalis agētis.que falſa eſt in ꝓpoſito.Et cū vi
det ꝓbari per hoc qȯ ſbdit.ꝙ gn̄atio eſt terminuſ
alterationis.iſtud pōt duci ad oppoſitū.nō eſt enim
itrinſec⁹ termin⁹ alteratiōis:ſed extrīſec⁹ ꝛ alteri⁹
gn̄is:ꝛ hēt ꝓpriū terminū p̄orē ſ3 gen⁹ ꝑpo t'mio
alteratiōiſ.ℭ Qȯ aūt hēt cālitatē ꝓpriā ꝛ adeq̄tā
reſpectu poſterioris eēntial'r:nō ſequit ꝙ hēat cā
litatē q̄ attigat p̄us eēntial'r.imo ſeqt oppoſituȝ.ſ.
ꝙ nō hēat cālitatē q̄ attigat p̄uſ eēntial'r.ḡ eo mō
q̄ gn̄atio eſt t'min⁹ alteratiōis:ſeqt ꝙ p̄ncipiū alte
ratiōis nō attigat terminū gn̄atiōis niſi mediate:
q: attigit q̄ddā ordinatū ad ip̄m.ℭ Sic p3 iſta ꝯ:
ꝛ ſit p̄ma quātū ad ſolōnē iſti⁹ q̄ōnis.ſ.ꝙ accidēs
ſepatū nullo mō pōt eē p̄ncipiū actiōis ad ſubam:
ꝛ ħ iſtrale ṽtute ſube que nō eſt.ꝛiuxta ħ ē̄t decla
ratū eſt ꝙ nec accn̄s ꝯiūctū pōt eē per ſe attingēs
ſubam ut terminū:q: auctes adducte de.2.de aia.
ꝛ hi⁹ nō accipiūt iſtr̄m niſi pro agente diſpoſitiuo.
ℭ Etſi ꝯ hoc arguit.ꝙ aliq̄ forma imediate attin
git terminū gn̄atiōis:ſed forma ſubalis nō:q: nō
VA pᵐ
eſt p̄ncipiū agēdi imediate:ſ3 mediate.ℭ Cōce
do p̄mā ꝓpōnē:ſed 2ᵃ falſa eſt:q: nihil eſt iſtr̄ȝ ali
cui⁹ cāe niſi ſupioris cāe in gn̄e cāe efficiētis.ḡ ſi
accn̄s ꝯiūctum per eos eſt iſtr̄m ſube:ſuba erit ſu
peri⁹ agēs:ſed ſupi⁹ agēs p̄us nāliter agit.ꝛ ſi eſt
nāle agēs agit q̄cq̄d uel q̄tū pōt.ḡ ſuba in illo p̄o
ri.in eodē tn̄ iſtāti tp̄is in quo agit ut ſupi⁹ agēſ:ꝛ
accn̄s agit ut iſtr̄m ei⁹ ſuba ꝓducet terminū queȝ
pot'it ꝓducē:ſed pōt ꝓducē totā ſubam:q: pfectio
ſm aliquos.
ſube ꝓducte nō excedit pfectionē ſube agētis.ḡ iȝ
2ᵒ iſtāti nāe accn̄s agēs nō ꝓducit ſubam.uel ea
CAT
dē bis ꝓducet.ℭ Itē.oīs potētia mere paſſiua
eſt ꝯdictiōis.9.metaᶜᶜ.ſbctū aūt nō eſt in potētia ꝯ
T.c.17.
dictionis ad ꝓpriā paſſionē.ḡ hēt aliquā cālitateȝ
reſpectu ei⁹ aliā a cālitate māe.nō niſi cāe efficien
tiſ:q: nā formalis:patet.de fine aūt nō eſt ſmō hic
ꝛ videt ꝙ op3 eos iſtud ꝯcedē ſm dicta ſua.Dicūt
Th.ubi.ſ. q.77.ar.6.
eni potētias fluē ab eēntia aie.ꝛ hic dicūt ꝙ accn̄ſ
hēt ṽtutē iſtralē:q: cātur a p̄ncipijs eēntialib⁹ſube
iſta nō pn̄t itelligi tm̄mō paſſiue pro ſbcto recepti
uo.ℭ Itē.ſi accn̄s ꝓducit:ꝛ per aliqȯ p̄ncipiū ꝓ
ductiuū imediatū per te:qȯ eſt accn̄s:nō loquēdo
de ifinitate accn̄tali in gn̄abilib⁹ ꝛ gn̄atis in eadeȝ
ſpē:de qua loquunt phi.quero ordinē eēntialē in
iſtis accn̄tib⁹.Ubicūꝙ̄ eni eſt ordo accn̄talis in ge
nerabilib⁹ op3 dare extra totū illū ordinē aliquam
cām eēntial'r pfectiorē.ḡ reſpectu accn̄tiū ſingula
riū in ſpe caloris da mihi cām ꝓximā eēntial'r or
dinatā ad totā iſtā ſpēm.ꝛ eodē mō arguā de indi
uiduis illi⁹ ſpēi.ꝛ nō eſt ꝓcedē in īfinitū in ordine
eēntiali.ḡ ſtabit ad aliquam ſpēm accn̄tis que erit
cāta:ꝛ nō ab alio accn̄te:ſed imediate a ſuba:ꝛ p
ꝯn̄s ſuba hēbit rōnē p̄ncipij actiui imediate reſpe
T.c.32.
ctu accn̄tis.ℭ Hoc ꝯfirmat per ph3.7.metaᶜᶜ.c.9.
in fine.ubi dicit ꝙ ꝓpriū ſube ex his accipe eſt:qa
nece eſt p̄exiſtē aliquā alterā ſubaȝ actu exn̄tē que
facit ut ſit aial ſi ſit aial:q̄le ṽo ꝛ quātū nō necium
niſi ptāte ſolū.Uult ḡ ꝙ ad hoc ꝙ ſuba fiat eſt ne
ceſſe aliā ſubam p̄exiſtē que ꝓducat.S3 ad hoc ꝙ
quātū ꝛ q̄le ꝓducat nō op3 aliqȯ q̄tū uel q̄le pre
exiſtē niſi potētia tm̄.ḡ aliqd qȯ nō eſt actu q̄tum

nec q̄le pōt eē p̄ncipiū ꝓductiuū imediatū quāti ꝛ
q̄lis.ℭ Itē.4.metheo⁹ dī.Singulū eſt id qȯ ē dū
pōt in ꝓpriā opationē.ꝛ ſil'e hētur a Dama.c.60.
ℭ Et l3 iſte auctes hēant iſtātiā de entib⁹ impfciſ
tn̄ videt ualde icōueniēs ꝙ enſ pfectiſſimū ſm ge
nus iter creata careat actione:ita ꝙ forma ei⁹ non
poſſit eē p̄ncipiū imediatū ꝛ ꝓximū ꝓductiuū ali
cui⁹ actionis.ℭ Et ħ arguit ſm vnū p̄ncipiū iſto
rū:q: illa forma eſt p̄ncipiū agēdi in qua gn̄ans ꝛ
genitū aſſimilant:ſed gn̄atū p̄ncipal'r aſſimilat ge
nerāti in forma ſubali.ſm qd aūt ſibi aſſimilat i ac
cidētib⁹.ℭ Nec pōt euadi dicēdo ꝙ iſta ꝯcludūt
formā ſubalē eē p̄ncipiū agēdi:ſed remotū tam re
ſpectu ſube q̄ȝ reſpectu accn̄tis:de qb⁹ ꝓcedūt rō
nes.ℭ Hoc nō ſufficit.q: nullus negat in deo eſſe
aliquā formā que ſit p̄ncipiū ꝓximuȝ agēdi.nō ꝙ
ſine cauſis itermedijs agat.ſed ꝙ in ſuo ordie cān
di per nihil mediū ultra formā ſuā agit.ita eſto in
ꝓpoſito:qȯ tn̄ iprobatū eſt:ꝙ accn̄s hēat quādaȝ
actionē ad ſubam poſteriorē actiōe ſube.ſuba tn̄ p
ſuā ꝓpriā formā erit p̄ncipiū actionis ſibi ꝓprie i
ſuo ordine agēdi.ℭ 2ᵃ ꝯ iſti⁹ q̄ōnis eſt.ꝙ accidēs
nō pōt eē p̄ncipiū effectiuū gn̄andi ſubam p̄ncipa
liter.hāc ꝓbo.oē agēs totale uel eſt vniuocū:ꝛ ita
eque pfectū ꝓducto.uel equocū:ꝛ ita pfecti⁹.acci
dēs eſt oīno impfecti⁹ ſuba.ḡ ꝛc̄.ℭ Dicit ad hoc
ꝙ aliqȯ agēs equocū pōt eē ignobilius ſuo effectu
ſicut albedo reſpectu itellectiōis albedinis.ꝛ ſicut
Cōᵗᵒʳ recitat de Galieno ſup illud.7.metaᶜᶜ.de illa
ṽtute quā uocat diuinā que eſt formatiua fetus:ꝛ
tn̄ nō eſt ſimpl'r nobilior fetu formato ſi eſt accn̄s.
ꝛ ſil'is difficultas pōt eē de quocūꝙ̄ viuo genito p
putrefactionē:qȯ eſt nobili⁹ celo a quo generatur.
ℭ Cōtra hoc.l3 iſta ꝑpō (ſimpl'r impfecti⁹ ſ3 ſpēȝ
uel gen⁹ nō pōt eē totale p̄ncipiū actiuū reſpectu
pfectioris) ſit mihi eque nota ſicut aliq̄ in phia:q̄
negata neſcirē ꝓbare aliquē ordinē entiuȝ:immo
nec ꝙ p̄mū ens eēt pfectiſſimū:imo poſſet ꝓterui
endo dici ꝙ totū vniuerſuȝ ꝛ q̄dlibet in eo factum
eſt a muſica.ℭ Si eni arguas ꝙ muſica eſt ita i
perfecta.ꝛ tu idē dicis ꝙ impfecti⁹ pōt ꝓducē pfe
ctius.habito hoc nulla eſt rō q̄re nō ſic impfectiuſ
poſſit ꝓducē aliud ſic pfecti⁹.nec iſta ꝓteruia po
ſita pōt ꝓbari ꝙ p̄ma cā ſit pfectiſſima excellens
oīa alia in creatione:nec etiā hoc addito ꝙ ſit cau
ſa equoca:imo cū hoc poſſet ſtare ſm ꝓteruiā iſtā
ꝙ eēt impfectiſſima uel impfectior cātis.ℭ Ta
mē ꝓbo dictā ꝓpōnē aliq̄liter.p̄mo ſic.cā vniuoca
hēt effectū vniuocū pro termino adeq̄to ſue poten
tie:ſed per te cā equoca totalis eſt impfectior cau
ſa vniuoca.ergo ipoſſibile eſt cām illā equocam eē
cā... totalē reſpectu ipſi⁹ effect⁹:ꝛ ſic deus nō poſ
ſet facē effectū cuiuſcūꝙ̄ creature:qȯ eſt abſurdū.
patet ꝯn̄tia.q: effect⁹ adeq̄tus potētie pfectiori nl'
lo mō pōt eē a potētia impfectiori.ℭ 2ᵒ ſic.ubicū
ꝙ̄ ad ꝓductionē eiuſdē effectus cōcurrunt cā vni
uoca ꝛ equoca.equoca eſt ſimpl'r pfectior.patet p
ph̄m.17.metaᶜᶜ.ꝓpter hoc eni op3 totū ordinē ac
cidētalē reducē in aliquā ſpēm eēntial'r ſuperiores
in cādo:q: difformitas vniformis op3 ꝙ reduca
tur ad cām vniformē.ꝛ ideo oībus gn̄abilib⁹ ꝛ cor
ruptibilibus oportet eē aliquam cām ſuperiorem
que ſit cauſa vniformitatis in continuatione gene
rationis ꝛ corruptionis.ex hoc habeo iſtam pro
poſitionem.ꝙ ubi ad idem concurrunt cauſa vni
uoca ꝛ equiuoca.equiuoca eſt pfectior.ſed ꝙ nō

poſſit ſine vniuoca:hoc eſt aliq̄lis impfectionis in
ipſa equoca.patet.de⁹ enim pōt ſine cā vniuoca:ſ3
ſol nō pōt in aial pfectū:l3 poſſet in impfectū.ergo
quecūꝙ̄ equoca ſola ſine vniuoca pōt in effectum.
ipa eſt ſimpl'r pfectior:q̄ȝ illa equoca que poſſet cō
currē cū vniuoca ad idē cauſandū:ꝛ per ꝯn̄s equo
catio talis hēt duplicē p̄eminētiā cālitatis ſup effe
ctū.vnā quā hēt vniu'r equoca ꝯcurrēs cū vniuo
ca:ꝛ aliā que hēt illā pfectionē quā vniuoca adde
a.l.quia.
ret in cāndo:qua caret multe cauſe equoce:l3 lōge
pfectiores vniuocis.ℭ 3ᵒ ſic.ſi forā cāe equoce da
ret eē formaliter alicui nō poſſet dare eē ſimpl'r perfe
cti⁹ ſeipſa.ergo ſi impfecti⁹ q̄ȝ formaliter det alicui eē:
nō pōt ei dare pfecti⁹ ſeipſa:ſed dās effectiue eē ali
cui dat ei eē mō impfectiori q̄ȝ dando ſibi formal'r.
Nō eni eſt poſ'e ꝙ aliqs modus dādi aliqȯ eſſe ſit
ita pfect⁹ ſicut dādi illud eē formal'r:ſicut nec eēn
tia diuina pōt alicui dare eē a ſe in q̄cūꝙ̄ gn̄e cauſe
pfecti⁹ q̄ȝ ſit eē:qȯ ipſa dat formal'r.ℭ 4ᵒ ſic.ſi cā
tū ſit ſimp'r pfecti⁹:l3 ſit ſimplex:tn̄ ſ3 iſtū itellectū
pōt diuidi in duo.ſ.in illud in quo equat cāe:ꝛ in il
lud in quo excedit cām.p̄mū dicat.a.ſcōm.b.ille ef
fect⁹ ſm.a.p̄ciſe eſt effect⁹ adeq̄t⁹ cāe ſue:q: ſimpl'r
eque pfectū ens ſicut cā.ḡ.b.uel erit a ſeipſo uel a
nullo:q: ab.a.ut ab ipſa cā nō pōt eē.nā ultra effe
ctū adeq̄tū cāe nō pōt eē ſil'aliqd excellēti⁹ ab ipſa
ꝛ hec rō pōt accipi ab Auic̄.6.metaᶜᶜ ſue.ℭ Dico
ḡ ꝙ ꝓp nullas iſtātias pticulares negāda eſt iſta
ꝑpō vniu'lis que nota eſt ex termis:ꝙ totale cānſ
nō pōt eē impfecti⁹ cāto ſuo loquēdo de cā efficiua
8.metaᶜᶜ.t.c.16.
ꝛ ꝙ totale cans equocū eſt pfecti⁹:q: nō eque pfe
ctū.ſpēs eni ſe hn̄t ut nūi.ℭ Illa aūt iſtātia de al
q.7.
bedine ꝛ ei⁹ itellectione nihil ualet:ut p3 li.j.diſ.3.
niſi ꝙ per illud argumētū ꝓbat ꝙ albedo non eſt
cā totalis itellectiōis:ſed tm̄ ptialis.vn̄ bn̄ poſ'e eſt
effectū excellē talē cām in pfectione:q: reliquā pfe
ctionē hēre pōt ex cā reliq̄ ptiali:ꝛ ita a duob⁹ſil'p
fectior eſt q̄ȝ ab altera illaꝝ:ſicut dictū eſt ibi.ℭ 2ᵃ
iſtātia ꝛ 3ᵃ que uadūt ad eductionē uel iductioneȝ
aie in viuētib⁹:ꝛ hoc ſiue a ꝓpagāte ſiue in putre
factis.ubi q̄ſi eādē reputo difficultatē.hēt ſolui li.
2.diſt.18.ꝛ eſto ꝙ nō apperet ꝙ aliq̄ cā creata poſ
ſet iueniri nobilior aia que terminat talē gn̄ationē
p̄us eēt ꝯcedēdū ꝙ ipſa imediate eēt a deo q̄ȝ iſta
ꝑpō iā ꝓbata negaret.ℭ 3ᵃ ꝯ ſit de illis duabus
actionib⁹ in ſenſuȝ ꝛ itellectū quo ad itētionaleȝ ꝛ
in ꝯriū quo ad realē:ꝛ ſit hec.accn̄s ſepatū ſaltem
eo mō quo q̄litas tertie ſpēi eſt hic ſepata.ſ.ſine ſb
ſtātia pōt eē p̄ncipiū utriuſꝙ̄ actiōis eo mō quo p̄
us:ꝛ hoc quātū eſt ex ſe.q̄re hoc addit patebit in
ſolōne dubitationū ſequētiū.hāc ꝓbo ſic.Cuiuſ tū
ꝙ actionis aliq̄ forma eſt totale p̄ncipiū actiuū.il
la ſi eēt per ſe ſub mō ꝯueniēti ad agēdū poſſet eſſe
p̄ncipiū eiuſdē actionis:ſed q̄litas eſt p̄ncipiū ꝛ to
tale ꝛ formale utriuſꝙ̄ actionis p̄dicte.Qn̄ auteȝ
eſt ſepara a ſuba:eſt tn̄ in quātitate ſiue hn̄s exten
ſionē ſicut hēt:manet ſub mō ꝯueniēti ad agēdū:q
eſt modus extēſiuus.ḡ ꝛc̄.maior patet:q: totali p̄n
cipio poſito ꝛ ſb rōne ſub qua natū eſt eē p̄nᵐ pōt
p̄ncipiare illud cui⁹ ponit p̄ncipiū.minor ꝓbatur
vno mō ſic.q: nihil aufert iſti forme per ħ ꝙ per ſe
eſt niſi ſbctū.Illud aūt nō fac̄ cū ipſa niſi vnuȝ per
accn̄s.ſed per ſe p̄nᵐ agendi in vno ordine eſt p ſe
vnū.ḡ ablatio illi⁹ ſbcti nihil aufert de per ſe p̄nci
pio agēdi.ℭ S3 iſtud nō ꝓbat niſi ꝙ ſbctū nō h3
per ſe rōnē p̄ncipij in eodē ordie cū accn̄te.ℭ S3

nō obſtat qn poſſit eē per ſe p̄ncipiū agēdi eiuſdeȝ
actiōis:in alio tn̄ ordine:ut p3 de cauſis ordinatis
nec vnitas iſtoꝝ per accn̄s ipedit vnitatē ordiſ.Iō
ꝓbat illa minor al'r ſic.Illa forā eſt p̄ncipiū actiōiſ
que eſt tale p̄ncipiū aſſimilādi ſibi paſſuȝ:nō tn̄ re
aliter ut in actiōe reali que eſt in ꝯriū.S3 in actiōe
itētionali que eſt in ſenſum.de p̄ma p3:q: terminuſ
foralis ſimpl'r eſt ſil'is forme accn̄tali.ḡ illa pōt eē
p̄ncipiū agēdi quo.De 2ᵃ ꝓbat.q: ſilitudo in ſenſu
deficit q̄tū ad aliqd a ſilitudine reali in paſſo.er
go q̄tū eſt ex pte hui⁹ forme ut agētis pōt ita bn̄
eē totale p̄ncipiū hui⁹ actiōis ſicut illi⁹.ſi aūt in il
la ſenſatione ſit aliq̄ pfectio ulterior:hoc nō eſt in
quātū eſt a q̄litate ſenſibili:ſed inq̄tū eſt a potētia
ſenſitiua.ℭ Cōtra iſtas ꝯnes ſūt aliq̄ dubia.Prio
ꝯ tertiā eſt iſtȯ dubiū.nō eni appet ꝙ ſit alia actio
q̄litatis in ſenſuȝ ꝛ ꝯriū.p̄mo q: q̄litas nō agit p
electionē.ḡ quātū eſt de ſe vniformiter agit.q̄tū ḡ
eſt ex ſe idē imittit in q̄dcūꝙ̄ paſſuȝ:ꝛ per ꝯn̄s nō
eſt alia ꝛ alia actio quātū eſt ex pte agētis.ℭ 2ᵒ q:
ubi eſt idē p̄ncipiū actiuū eſt eadē actio:ꝛ ħ ꝓbat
per Cōmētᵒʳ.3.celi ꝛ mū.ꝯᵗᵒ.72.ſi vna nā ꝛ actio
erit vna:ſed idē eſt hic p̄ncipiū forale agēdi ꝛ pri
mū tā in ſenſuȝ q̄ȝ in ꝯriū.ḡ eadeȝ actio.ℭ Aliud
dubiū eſt ꝙ iſta ꝯcl'io ultima videt ꝯdicē duab⁹ p̄
cedētib⁹.ꝓbo ſic.q: ſi accn̄tia ſepata poſſint in oēȝ
gradū actionis in quē poterāt ꝯiūcta.ḡ pn̄t in cor
ruptiōe forme ſubalis illi⁹ paſſi in qȯ agūt.S3 cor
ruptio illa nō pōt eē in nihil ṽtute illoꝝ:q: creatu
ra nō pōt annihilare:nec in accn̄tia ſepata:q: crea
tura nō pōt facē accn̄tia aliq̄ eē per ſe.ḡ in ſubam
aliquā eſt hui⁹ corruptio.ꝛ ſic ſi ꝯ tertia uera ſit ꝙ
iſta pn̄t eē ſufficiēs p̄ncipiū alterādi ſicut p̄us ſeq
tur ꝙ pn̄t eē p̄ncipiū gn̄andi ſubam efficiēs cōtra
p̄mā ꝛ ſcōam ꝯnē.ℭ Ad p̄mū qd ſit actio:ꝛ in q̄
ſit dicet.q.j.di.ſeq.ſed poſito hic breuiter:qȯ credo
eē uerū:ꝙ actio dicit reſpectū quēdā extrinſec⁹ ad
ueniētē ſiue ſit in agēte ſiue in paſſo.ꝛ reſpectum
mutuo corn̄dētē reſpectui paſſionis:cū paſſiones
in diūſis paſſis ſint alteri⁹ ꝛ diūſe rōnis:ſicut ꝛ for
me recepte in eis.ſequit ꝙ actiones erunt ſic alie.
ℭ Hoc cōfirmat ſpāliter in ꝓpoſito:q: paſſum re
ceptiuū forme ſm eē reale nō eſt receptiuū eiuſdeȝ t.c.71. ꝛ.121
ſm eē itētionale.2.de aia.op3 eni receptiuū ſoni eē Idē.3.ȯ aia
abſonū:ſaltē regulariter receptiuuȝ forme iſto mō t.c.4.
nō eſt receptiuū forme alio mō.maxie i receptiuis
mālib⁹.ergo organū ꝛ ſbctū ꝯriū nō ſunt recepti a.l. cōtrarij
ua forme ſm idē eē:qa vnum recipit intētionaliter
aliud realiter:ꝛ per conſequens cum agens agat
in paſſum ſm potētiā receptiuā ei⁹.ſm illud 2ᵒ de T.c.24.
aia.Act⁹ actiuoꝝ ſunt in patiēte hn̄ diſpoſito.ſeqt
ꝙ agēs nō agat in hoc paſſuȝ ꝛ illud actiōe eiuſdē
rōnis.ℭ Et tūc ad iſtātiā de agēte ex electiōe.Rᵒ
ꝙ agēs ex electiōe pōt diuerſimode agē:nō tm̄ di
uerſitate q̄dā diſpatiōis:ſed ꝯdictiōiſ:ſicut pōt nō
tm̄ hoc agē ꝛ illud:ſed hoc agē ꝛ illȯ nō agē.agēſ
aūt nāle qȯ eſt illimitatū ſimpl'r uel aliq̄liter ſm p
fectionē actiuā pōt ad diſpara agē:ſed nō ad ꝯdi
ctoria:q: qȯlibet illoꝝ agit in mā diſpoſita:ꝛ ħ ne
ceſſario.Nō ergo ſeqtur.nō agit ſ3 electionē.ergo
nō diuerſas formas in diuerſis paſſis:ſ3 ſeqt.ḡ nō
īdifferēter agit uel nō agit ex ſe formā illaȝ quā po
teſt agere in tali paſſo.Exemplum de ſole.ꝛ tactū
eſt p̄mo libro di.2.ꝛ.7.qui l3 habeat indetermina ꝛ.28.q.3.
tionem quādam ad diſperata cauſanda in diuerſiſ
paſſis:non eſt tamen indeterminatuſ ꝯtradictorie

ad agẽdũ:imo neccio agit in qõlibet paſſiuũ ꝗcqd
põt in illud agẽ. ¶ Ad 2m dicẽdũ ꝙ eiuſdẽ princi-
pij actiui pñt eẽ multe actiones formalr diſtincte:
dũ tñ illud nõ ſit limitatum in ſua ṽtute actiua ad
vnã actionẽ ſicut eſt vnica forma: ⁊ ſic oẽs auctes
Cõmẽtatoris ⁊ cuiuſcũꝙ alterius deberet exponi
de forma vnica in ṽtute:ſicut eſt vnica in eſſe natu
re. ¶ Ad aliud dubium cõtra alias duas ꝯnes rñ
deo. Uno mõ breuiter poſſet dici ꝙ q̃litas eſt pnci
piũ actionis in paſſum hñs ꝯriũ: ⁊ hoc ſm quem-
libet gradũ ſm quẽ pus: ⁊ hoc quãtũ eſt ex pte q̃li
tatis actiue:ſed pp ſubiectũ in quo eſt ꝯriũ qõ det
minat ſibi aliquẽ gradũ magis q̃ aliũ. poſſe eſt ꝙ
nõ poſſit in oẽm gradũ ꝯrĳ inquãtũ ꝯriũ eſt in tali
ſbcto eodẽ mõ quo pus potuit. ⁊ iſta rñſio declara
bit ex ſequẽtibꝰ. ¶ Alio mõ põt dici ꝙ etſi poſſit i
oẽm gradũ alterationis:in quẽ potuit ꝯiũcta.nõ ſe
quit ꝙ poſſit in corruptionẽ ſube. Rõ huiꝰ eſt iſta
q: gñatio nõ põt a corruptione ſepari cõparando
ad agẽs nãle:hoc mõ intelligẽdo qn ꝗcqd cãtũ cor
rũpit ſimplr in fine corruptionis aliqd relinquat:
q: nõ annihilat. Nec põt creatura corrũpere in ac
cidẽs per ſe exñs:q: nõ põt cãre accñs ſic exñs: ḡ
ſi corrũpat corrũpet in ſubam: ⁊ per ꝯñs ſi nõ hẽt
ṽtutẽ corrũpẽdi in ſubam:oino nõ corrũpet:ſed ac
cidẽs ſepatũ nõ hẽt ṽtutẽ corrũpẽdi in ſubam: qa
nec ꝓducẽdi ſubam:ut ꝓbatũ eſt ſupra. ¶ Cõtra
hoc pmo.q: q̃litas que põt oẽm gradũ alterationis
puie ad gñationẽ põt in gradũ icõpoſſibilẽ forme
ſubali rei corrũpẽde: ⁊ ita in corruptionẽ. ¶ Pri-
mũ ꝓbat:q: ſi nõ põt inducẽ aliquẽ gradũ icopoſ
ſibilẽ forme ſubali corrũpẽde.ergo cum q̃cũꝙ gra
du iducibili ab ipſo põt ſtare forma ſubalis corrũ-
pẽdi. ⁊ ita per nullã alterationẽ põt corrũpẽdũ cor
rũpi. ¶ Rñ. nunq̃ põt alterãs inducẽ gradũ incõ
poſſibilẽ alterabili. ꝓbat ex rõne terminoꝝ:q: nõ
põt mouẽs inducẽ gradũ incõpoſſes ſuo mobili:cu
ius ꝓbatio eſt:q: mobile manet in toto motu. ḡ ſb
oĩ gradu per motũ iducto:ſed nihil manet ſub aliq̃
ſibi icõpoſſibili.ergo ⁊c. Q̃n aũt infers:tũc nunq̃
a.l. ſubam alterãs per alterationẽ ſubiectũ corrũpet alteratũ.
a.l. alterati ꝯcedo. ⁊ ꝓbo hoc per aliã rõnẽ a pori:q: pus nãli
ter nõ corrũpit per aliqd poſteriꝰ nãliter.ꝗcqd eſt i
ductũ ab alterãte ut alterãs eſt poſteriꝰ nãliter for
ma ſubali rei alterabilis.ergo per nihil tale iductũ
ab alterãte corrũpit ſuba alterabilis. ¶ Dico ḡ ꝙ
nulla ſuba corrũpi põt niſi a ſuba:ſicut nec oppoſi
tũ ſube corrũpẽde põt iduci niſi a ſuba:ut ſupiꝰ eſt
ꝓbatũ.a q̃li aũt ꝯrio nõ corrũpit ſuba niſi diſpoſi-
tiue:q: ad illã alterationẽ ſequet gñatio niſi aliqd
ipediat. ¶ Sed ꝯtra:q: tũc ſequeret ꝙ accidentia
ignis ſi eẽnt maxima:utpote tãte quãtitatis ſic ſpe
ra ignis: ⁊ tñ ſepata a ſuba nõ poſſent corrumpere
guttã aque ibi exñtẽ.qõ videt iprobabile. ¶ Aliõ
q: ſi accñtia alterãtia pñt in quẽlibet gradũ altera
tionis ſicut pus.ḡ in ultimũ: ⁊ per ꝯñs cũ ille ulti-
mus corruptꝰ imediate diſponat ad corruptionem
ſube:ulr iſto corrupto imediate ꝯcomitet corruptio
ſube.ſeqtur ꝙ ſuba corrũperet. ¶ Ad pm cõcedo:
ꝙ ſi tota ſuba ignis in ſpera ſua deſtrueret: ⁊ ma-
nerent ibi oĩa accñtia.gutta aque ibi poſita nunq̃
deſtruet ab illis. ⁊ rõnes pus poſite hoc cõcludũt
q: nõ poſſent aliquã aliã ſubam gñare:nec corru-
ptio iſtiꝰ põt eẽ niſi in ſubam:q: nõ eſt in nihil:nec
in mãm nudã:nec in accñtia:maxime ṽtute agẽtis
nãlis:q: nõ põt nã aliqd annihilare:nec in mãm p

mã reſoluẽ:nec accñtia facẽ ſine ſbcto. ¶ Ne tñ ni
mis abſurdũ dicat hoc ⁊ ꝯ ſenſum.dico ꝙ ſi accñ-
tia aliq̃ actiua eẽnt ſine ſbcto:ſuba quãta ⁊ q̃lis ap
proximata eis corrũperet:ſed nõ ab eis:immo ab
agẽte vniulr cãto.ſ.celo:ad qõ eſt fuga nãliũ:preci
pue cũ forma hic iducẽda ſit impfecta:que totalr
eſt in ṽtute actiua celi: ⁊ per ꝯñs nullo particulari
agẽte ipediẽte:imo magis diſponẽte põt forma illa
a celo iduci:ſicut iducit q̃ſdã formas impfectas in
mãs corruptibiliũ. ⁊ ſi eẽt aliq̃ forma ad quã indu
cẽdã celũ nõ ſufficeret.oporteret fugẽ ad pmã cãz
ſimplr:q: hic iduceret illã formã ad quã agẽs nã-
le diſponit.nec hoc eſt fugẽ ad miraculũ:q: regulr
oẽm ipotẽtiã totiꝰ nãe create deꝰ ſupplet:ut patet i
giatione corpis organici:ubi nõ ponit miraculum
ita hic tota nã creata nõ ſufficẽt ad gñationẽ iſtam
nec ad corruptionẽ: ⁊ iõ nã diſponẽte ad eã ultia-
ta diſpõne deꝰ regulr ſupplẽt ipotentiã nãe. ¶ Ad
2m dico:ꝙ nullus eſt gradus in alteratiõe ad quẽ
neccio ſequat corruptio forme ſubalis alterabilis:
ſed ille qui eſt ꝓrimus in vno alterabili põt eẽ nõ
ꝓrimꝰ in alio alterabili loquẽdo reſpectu corrũpẽ
tis uel gñantis itrinſeci imediate ſe hñtis ipſi alte
rãti. Eſto eni ꝙ gradus aliqs q̃ſi ꝓrimꝰ illi qui eſt
icõpoſſis forme aque iduceret in aquã ab aliq̃ agẽ
te.ſtatim ſequeret corruptio ipſiꝰ aque ſi i illo agẽ
te eẽt forma per quã poſſet corrũpere aquã.ſi autẽ
nõ ſit in illo forma corruptiua aque nõ corrũperet
forma aque ab illo agẽte:ſed forte ab aliquo agẽte
vniulr iducẽte iſtã formã ad quã mã eſt diſpoſita.
Sic hic ſi ab accñtibꝰ ſepatis alteraret aq̃ ad gdũ
qui alr eẽt ꝓrimꝰ corruptioni ſicut eſt dare ibi ꝓ-
ximũ. ⁊ dico ſicut:q: in diuiſibilibꝰ nihil idiuiſibi-
le eſt ꝓrimũ idiuiſibili.tũc qdẽ ſtatim ſequeret ab
ipſo alterãte corruptio aque:ſed nõ niſi ab extrinſe
co. ¶ Sed adhuc ꝯ hoc arguit.q: qñ aliq̃ q̃litas
eſt in ſbcto põt eẽ pncipiũ agẽdi ad aliqd icõpoſſi
bile forme ſubali.ḡ ⁊ hic:q: datũ eſt pus ꝙ oẽz al
terationẽ quã põt accñs in ſbcto cãre:põt ⁊ ſine ſb
iecto. ¶ Itẽ 2o. q̃libet gradus alterationis eſt eiuſdẽ
rõnis.ḡ qõ põt hẽre actionẽ corruptiuã vniꝰ illud
eiuſdẽ rõnis ſi pfectiꝰ eſt põt eẽ pncipiũ actiõis cor
ruptiue ulterioris gradus: ⁊ ſic de q̃libet.ſed poſſe
eſt q̃litatẽ ſepatã corrũpere aliquẽ gradũ q̃litatis
ſube ſicut ꝯcedis.ḡ ſi iſta q̃litas ſepata ſit pfectior
põt corrũpere quẽcũꝙ gradũ illiꝰ q̃litatis.ſed cor
rupto q̃cũꝙ gradu q̃litatis nõ manet ſuba por:q:
nõ manet ſine ſua q̃litate nãli.ḡ ⁊c. ¶ Itẽ 3o. agẽs
nãle poſſet corrũpe q̃litates i eucharıſtia. ⁊ p ꝯñs
poſſet inducẽ gradũ aliquẽ incõpoſſibilẽ illis for-
mis ſm ſpẽm: ⁊ tñ nõ põt ibi inducẽ formã ſubalez:
q: nõ eſt ibi ſubctuz.ḡ pari rõne q̃litates ſeparate
pñt inducere in paſſuz gradũ icõpoſſibilẽ q̃litati:
lz nõ poſſint inducere formã ſubalẽ aliquã conco-
mitãtem q̃litatẽ oppoſitam. ¶ Ad primũ dico: ꝙ
q̃litas actiua aliq̃ in ſuba exñs nõ põt eẽ per ſe pn
cipiũ actiuũ reſpectu alicuius q̃litat repugnãtis
ſube corrũpẽde:ſed tñ põt eẽ pnm cãndi q̃litates
in tali gdu ad quẽ ſeqtur corruptio ſube hñtis il-
lã q̃litatẽ.ſed ibi ſequet iſtũ gradũ q̃litatis corru-
ptio ſubſtantie.hic autez nõ:quia ibi eſt quoddam
agẽs ꝯiũctũ iſti accñti:qõ põt corrũpere ſubſtãtiã
hãc ⁊ aliã gñare.hic nõ. ¶ Ad iſtud ḡ nõ ſequet
corruptio ab iſto agẽte:ſed forte ab aliquo agente
ulr ut dictũ eſt. ¶ Ad 2m dico.ꝙ lz gradus iſte ⁊
iſte ſint eiuſdẽ rõnis in ſe:nõ tñ in cõparatione ad

qõcũꝙ agẽs:q: agẽs qõ põt ſubam corrũpere põt
corrũpẽ ultimũ gradũ q̃litatis ꝯñtis eã: ⁊ ſolũ illõ
a.l. alios. agẽs:ſed aliõ agẽs bñ põt corrũpẽ aliqs gdus nõ
illi neccios. ¶ Uel alr põt dici ⁊ planiꝰ ꝙ gradus
pñt eẽ eiuſdẽ rõnis uel in ſe tñ:uel in ſe ⁊ in cõpa
ratione ad ſbctũ.ſi p mõ falſa eſt illa ꝓpõ que dicit
ꝙ agẽs eiuſdẽ rõnis põt corrũpẽ illa que ſũt eiuſ-
dẽ rõnis.ſi eni nõ ſũt eiuſdẽ rõnis in cõparatione
ad ſbctũ:utpote:q: ſbctũ detminat ſibi alterũ illo-
rũ.nõ aũt neccio determinat ſibi alios:bñ põt aliqõ
agẽs corrũpẽ in tali ſbcto vnũ graduz uel plures:
nõ tñ illũ ultimũ quẽ ſubiectũ ſibi determinat: qa
ille non corrũpit niſi ad corruptionem ſubſtantie.
3m VA ¶ Et ſi arguas ſic.ſic ſuba neccio reqrit illũ gdũ
q̃litatis ꝯñtis:ita ille gradus repugnat ꝯrio agẽti
ḡ ſic dicit ꝙ manebit q̃diu ſuba manet:ita ſeqtur
ꝙ nõ maneat pp ꝯriũ actiuũ. ¶ Et pterea.qõ eſt
poſteriꝰ gñatiõe eſt pus corruptione:ſed iſta q̃li-
tas ſm gradũ neccĩũ ſube eſt poſterior gñatiõe ſb
ſtãtia.ḡ erit por in corruptiõe.ḡ pus nãliter corrũ
pet q̃ ſuba:ſed nõ niſi ab alterãte ut alterãs eſt.ḡ
⁊c. ¶ Ad pm dico.ſi aliqõ agẽs eſt ita potens ad
deſtruẽdũ iſtũ gradũ:ſic ſuba ad ꝯſeruãdũ.argu-
mẽtũ hẽt euidẽtiã.ſed dico ſubam hẽe maiorẽ vir
tutẽ ad reſiſtẽdũ ꝯrio corruptio illiꝰ gradus q̃ il-
lud ꝯriũ hẽat ṽtutẽ actiuã ad corrũpẽdũ. ⁊ rõ hu
ius eſt:q: cõparãdo actiuũ ad actiuũ ſimplr pfecti
us ſm entitatẽ eſt ſimplr pfectiꝰ ſm ṽtutem.ſuba
aũt hẽt ṽtutẽ actiuã reſpectu q̃litatis ꝯñtis eã: ⁊ q̃
litas ꝯria hẽt ṽtutẽ actiuã ad corrũpẽdũ ipſã.ſim
pliciter aũt ſuba eſt pfectior q̃litate ꝯria:ḡ ṽtꝰ ſub
ſtãtie ſimplr eſt maior in reſiſtẽdo q̃ ṽtꝰ q̃litatis
a.l. ex hoc. ꝯrie in corrũpẽdo. ¶ Et hec eſt bona ꝓbabilitas
ꝙ ſuba eſt cã actiua reſpectu q̃litatis ꝯñtis ipſam
q: alr nõ reſiſteret ꝯrio corrũpẽti ſuã q̃litatẽ:nec
illa q̃litas poſſet reſiſtẽ:q: de ſe eſt qd impfectius
q̃ ꝯriũ corrũpẽs:ſi ponat ꝙ illud ꝯriũ ſit ſimplr
inteſius in ſua ſpe q̃ iſtud in ſua. ¶ Ad 2m dico.
ꝙ illa ꝓpõ nõ eſt uera niſi de his que ſũt ordina-
ta in gñatiõe ⁊ corruptione ꝑtinẽte ad idẽ genus
cuiuſmodi ſunt forme ordinate ſm ponẽtes plres
formas.ibi eni forma vniulior ſicut pus aduenit
mãe:ita poſteriꝰ diſcedit. Sz de ſbcto ⁊ ꝓpa q̃lita
te ꝯñte ſz illũ gdũ ſz quẽ eſt neccĩuz ſube.falſũ eſt.
imo iſta q̃litas: ⁊ poſteriꝰ iducit ⁊ poſtꝰ corrũpit.
3m CAT VA ¶ Et ſi queras a quo iducit hiꝰ q̃litas uel a ge-
nerãte ut gñans eſt:uel ab alterãte ut alterans ⁊
ꝯſil:a quo corrũpit:uel a corrũpẽte ſubam ut cor
rũpẽs eſt:uel ab alterãte ut eſt iducẽs q̃litatẽ op-
poſitã in genito. ¶ Rñ effectꝰ ꝓrimꝰ cãe equoce
ſm ſpẽm in quolibet idiuiduo cauſat ab aliquo i-
diuiduo cãe equoce.rõ eſt:q: idiuidua eiuſ[illegible]
nõ neccio reqrũt aliã ⁊ aliã cãm ſpe.poſſe eni[illegible]
eãdẽ nãm ſpecificã in iſto ꝓduci a cã eiuſdẽ rõnis
a qua põt ꝓduci eadẽ nã in alio idiuiduo:quia ad
eũdẽ terminũ formalẽ ſufficit idẽ pncipiũ formale
iductiuũ.illud aũt hoc ⁊ hoc qõ hẽt illũ eũdẽ ter-
minũ formalẽ nõ reqrit neccio ꝓductiuũ alteriꝰ rõ
nis. ¶ Ex hac ꝓpõne de cã equoca ⁊ effectu ꝓri
mo ꝓbata ꝯcludo ꝙ q̃litas neccio ꝯſequẽs aliquã
ſubam ſm ſpẽm in quocũꝙ cãtur a tali ſuba:q: p
ma q̃litas cauſat tñ a ſuba.ḡ ⁊ quelibet põt. Et
per ꝯñs cũ cã equoca ſit ṽtualior q̃ vniuoca. ⁊ ſi
cã vniuoca poſſet iducẽ iſtuz effectũ.tñ cã equoca
pueniret:ſicut dic Ariſtes de magna flãma ⁊ pua
lĩ de reſpiratione.nõ ḡ iducit iſta q̃litas geniti ab

aliquo alterãte ut alterãs eſt:hoc eſt nõ eſt pncipi
um formale inducẽdi illam qualitatem qualitas. CAT
¶ Et ſi arguas.tũc iſta alterãs pũia nõ hẽt ter VA 4m
minũ. Nõ eſt incõueniẽs de termino per ſe eiuſdẽ
gñis:q: hẽt terminũ extrinſecũ formã ſubalẽ geni
ti. ¶ Et ſi queras an illa q̃litas geniti iducat a ſb
ſtãtia gñante. ¶ Dico ꝙ etſi poſſet iduci ab illa:
tñ ꝓbabiliꝰ eſt ꝙ iducat ab ipſa ſuba genita: qa
agẽtia hñtia eãdẽ ṽtutẽ ⁊ eq̃lẽ:lz poſſent in idem
paſſum eãdẽ formã iducẽ:tñ agẽs quãto hẽt pati
ens ſibi imediatiꝰ ꝯiũctũ tãto ceteris paribꝰ effica
cius ⁊ imediatiꝰ agit. Si aũt ipmmet eſt ſuſcepti-
uũ termini actionis ſue:ut in ꝓpoſito ipm eſt paſ-
ſum ſibi imediatiꝰ ꝯiũctũ: ⁊ per ꝯñs ibi nõ pueni
et gñans ſubam genitã:q: nõ eſt pus ſm pfectio-
nẽ ipſo:ſed tñ duratione.genitũ aũt eſt eq̃le pfe-
ctione ⁊ imediatiꝰ ipſi paſſo: ⁊ hoc põt bñ ſaluare
quõ oẽs forme equoce iducibiles iducunt in quo
cũꝙ a ſeipſo:lz tale agẽs equocũ nõ diceret poſſe
iducẽ formã illã in aliõ paſſum:ſicut uolũtas vna
nõ põt iducẽ uolitionẽ ſuã in aliã uolũtatẽ:bñ tñ
in ſeipſam. ¶ Ex his patet a quo corrũpit q̃litas
pcedẽs:q: ab illo a quo iducit ꝓpria q̃litas ipſius
geniti.illud aũt iducẽs eſt ipmmet genitũ:ut dictũ
eſt. ¶ Uel põt dici meliꝰ ꝙ corrũpit ab illo qõ cor
rũpit ſbctũ eiꝰ.h aũt eſt gñans ſubaz ꝯriã: ⁊ tc q̃li
tas iſta corrupti nõ corrũpit niſi per accñs.q̃litas
tñ geniti iducta que hẽt aliquẽ gradũ qui ſimplr
fuit incõpoſſis ſube corrũpẽde ipſa iducit p ſe acti
one ſube genite:lz nõ per mutationẽ:q: ſbctũ non
pfuit carẽs ea. ¶ Hec aũt que dicta ſũt:nõ ſolũ ſũt
uera de q̃litate ſepata a ſuba:ſz ẽt exñte in ſuba:q:
ibi ſuba ut q̃lis nõ corrũpit ſubaz nec iducit q̃lita
tẽ in gdu icõpoſſi ſube corrũpẽde:ſed ut ſuba per
ſe corrũpit ſubaz: ⁊ p accñs q̃litatẽ eiꝰ:ut ſuba ge
nerat ſubam: ⁊ ultimꝰ gdus ꝓpinquꝰ ſube gñan-
de qui pmꝰ eſt icõpoſſis ſube corrũpẽde eſt ab ipo
genito. Uñ manifeſte patet falſitas iſtiꝰ ꝓpõnis.
oĩs ſuba iõ corrũpit:q: iducit aliqs gdus icõpoſ
ſibilis ſue ꝓpe q̃litati:imo nunq̃ gdus icõpoſſis
eſt niſi in aliq̃ ſuba iã genita. Alioqn icõpoſſia eſ-
ſent ſil:nec aliqs gdus iductꝰ uel iducibilis ab al
terãte ut alterans eſt põt corrũpẽ ſubam:q: nulluz
poſteriꝰ ſm genꝰ põt eẽ pncipiũ corrũpẽdi pus ſz
genꝰ. ¶ Ex h patet ad iſtãtiã que põt fieri de aq̃
que nõ poſſet corrũpẽ ignẽ:q: ſimplr ignis hẽt p a.l. ꝙ tunc
fectiorẽ ṽtutẽ actiuã. ¶ Rñ.nõ eſt vniulr uerũ ꝙ aq̃ non ⁊c.
impfectiꝰ nõ põt corrũpẽ pfectius.loquẽdo de ſpe
ad ſpẽm.ſed impfectiꝰ actiuũ ſm genꝰ nõ põt cor
rũpẽ pfectiꝰ ens ſm genꝰ:q: nõ põt iducẽ niſi im
perfectiꝰ ſm genus: ⁊ iſtud impfectiꝰ nõ põt eſſe
ſuccedẽs corruptioni pfectioris ſm genꝰ. Nõ eniz
põt accñs eẽ ꝓprie ſuccedẽs corruptioni ſube:qa
ſi illud ſolũ ſuccederet ſuba ut ſuba eẽt q̃ſi annihi
lata:ſed in impfectiꝰ eiuſdẽ gñis nõ eſt ita:q: imp
fectiꝰ in hoc qõ põt iducẽ aliqd ſilẽ ſibi:põt iducẽ
aliqd qõ põt ſuccedẽ ipſi corrupto eiuſdem gñis.
¶ Poſſet ẽt dici ꝙ iter pfectũ ⁊ impfectũ eiuſdez
gñis eſt formalis repugnãtia:pp quã vnũ põt ali
ud corrũpẽ:ſed iter pfectũ vniꝰ gñis: ⁊ impfectuz
alteriꝰ gñis nõ eſt niſi tñ repugnãtia ṽtualis: ſic
pus repugnat oppoſito poſterioris: ⁊ poſteriꝰ op
poſito poris.poſterius aũt ſm genus nõ põt per
ſe niſi in oppoſitũ ſui gñis: ⁊ ideo nõ in corruptio
nẽ poris ſm genus:cui nõ opponit niſi idirecte. CAT
¶ Ad 3m cõcedo:ꝙ ſpẽs ſepate pñt corrumpi ab

agēte creato:ut dicet in articulo ſequēti: ⁊ ēt quali ter ibi ſuba gñet ⁊ nō gñet. ¶ Sed ſi formet rō h̄ mō.poſitis accñtibꝰ ſepatis:utpote calore ignis in quātitate poſſet corrūpi a ſuba alterāte:uľ ab alio qli ſepato ꝯrio:uel magis actiuo:utpote a quanto frigido ſepato:nō ſolū pfectiſſimꝰ gradus illius ca loris:ſed etiā ultimus.ſed nō eſt maioris virtutis: uel magis actiua iſta frigiditas ſepata per hoc ꝙ calor eſt ſepatꝰ q̄ ſi calor eēt in ſuba . ergo ſi calor eēt in ſuba ignis adhuc poſſet frigus ſepatum cor rūpere ultimū gradū ſube ignis: ⁊ tūc ſtat totū ar gumētū pn̄ˡᵉ.q: ille nō pōt corrūpi niſi ignis cor rūpat.nec corrūpi niſi aliq̄ ſuba gñet: ⁊ ita frigus ſepatū poſſet gñare aliquā ſubam. ¶ Rꝫ°.ꝙ ponē do caliditatē ignis ⁊ frigus aque in quātitatibꝰ ſe paratis ſi frigiditas ſimpľr vinceret ſm̄ intēſiones in ſpē ſua calorē in ſpē ſua.ꝯcedo ꝙ qlibet gradus ēt ultimꝰ illius caloris poſſet corrūpi ab illo frigo re.ſed nō ſeqtur ꝙ ſiľr poſſit ultimus gradus calo ris corrūpi qñ calor eſt in igne. ⁊ rō eſt hec:q: q̄ti tas que ſubÿcit calori ſepato nō determiat ſibi ne ceſſario gradū aliquē caloris:nō magis īfimuꝫ q̄ ſūmū.nō hēt eni aliquā ỽtutē actiuā uel necitatem reſpectu cuiuſcūqꝫ gradus ibi. ⁊ iō qō pōt corrum
a.l. hic. pere in tali ſbcto vnū gradū pōt corrūpere aliuꝫ ⁊ quelibet.vñ hi gradus ſunt eiuſdē rōnis in ſe ⁊ in cōparādo ipſi ſbcto.i.eq̄lis eſt determinatio uel in determinatio ſbcti ad quecūqꝫ gradū ⁊ econuerſo. Sed nō ſic qñ calor eſt in igne.ſupmū eniꝫ gradū nō ſibi necīo determinat ſed cōtingēter eſt in igne ⁊ iō ſi ille gradus nō pōt reſiſtē frigori corrūpenti nec ſbctū reſiſtet:q: nō necīo regrit illū gradū ſed īfimū gradū ſibi determinat necīo. ⁊ iō lꝫ ille gra dus īfimus nō poſſit reſiſtē tñ ſuba ignis que eſt maioris ỽtutis pōt reſiſtē ꝯrio corrūpēti.plus eniꝫ pōt ſuba ignis ad ꝯſeruādū illū effectū q̄ frigꝰ ad corrūpēdū.ꝯſeruabit ergo ille gradus q̄diu ignis eſt in ſuo eē manēs. Et iō niſi ſit aliqd corrumpēs ignē i ſe nō corrūpet ille graduſ. ¶ Qñ ḡ dī ꝙ nō eſt frigus maioris ỽtutis nec magis actiuū per h̄ ꝙ calor eᵗ ſine ſuba q̄ ſi eēt cum ſuba. Cōcedo ꝙ nō eſt in ſe magis actiuū:ſed in hoc ꝯriū magis pt agē.q: hoc ꝯriū ſepatū caret cā cōſeruāte ſui eſſe. ꝯiūctū aūt hēt cām cōſeruātē ſui eē. Et iſta rñſio
a.l.vniuˡſis eſt vniuˡſr de cauſis ꝯrÿs formaľr uel ỽtualr cōcur rētibꝰ circa idē paſſum.nō eni eſt vna magis acti ua ſimpľr uel minꝰ:q: alia concurrit circa idē paſ ſum.ſed tñ vna eſt minus actiua in illō:q: alia cō currit:quia illa impedit.

Ad principales rōnes. ¶ Ad pmuꝫ dico ꝙ iſta ꝓpō.de ſtructo pori deſtruit poſteriꝰ.uera eſt de ſimpľr po ri:a quo.ſ.depēdet poſterius.nō aūt de illo qō aliq̄ mō eſt pus a quo tñ poſteriꝰ nō depēdet eēntialit: ſicut eſt in effectibꝰ ordinatis.ꝓpingor cāe dī por remotiore: ⁊ tñ poľe eēt aliqñ cām exire in effectū ſcōm:lꝫ ipediret a pmo. ¶ Alr pōt dici:ꝙ illa pro poſitio uera eſt niſi aliqd aliud pus pore ⁊ poſteri ore ſuppleat vicē illiꝰ poris.ſic eſt de deo ⁊ ſbiectō reſpectu accñtis hic. ¶ Sed pma rñſio eſt dubia: quō effectꝰ poſterior poſſet eē ſine effectu pori eiuſ dē cāe:qñ iter effectꝰ eſt ordo eēntialis.dictum eſt
di.2.⁊.io.⁊ in.2.di.j.q.j ⁊ i qᵗᵒ.q.8. eni ſepe in pmo libro:ꝙ cā nata hēre effectꝰ ordia tos nō eſt in potētia ꝓpinq̄ ad effectū remotiorem ꝓducēdū:niſi ꝓpingori iā ꝓducto. ⁊ per hoc non pōt ſpūs ſanctꝰ ſpirari niſi a pře ⁊ filio ſiľ:ac per h̄

nō pōt creatura creari niſi ſiľ a tribꝰ pſonis dinis. ⁊ alia multa ibi.2ᵃ ēt rō nō ualet hic:q: etſi deꝰ ſup pleat vicē.i.cāuſatē ſbcti reſpectu accñtis ꝯſeruan do accñs ſine ſbcto:nō tñ ſupplet vicē ipſiꝰ īheren tie ad ſbctū.de qua arguit ꝙ illa eſt por actiōe in extrinſecū:niſi dicas ꝙ pro tāto ſupplet vicē ipſiꝰ ī herētie ad ſbctū de qua arguit:q: conſeruat ibi eē. ¶ Sed ad formā pōt dici negādo minorē: q: i eē accñtis nō eſt eēntiaľr pus q̄ agē in extrinſecū:lo quēdo de ineē alicui ſube:q: utrūqꝫ ꝯuenit ꝯtigen ter accñti: ⁊ poſteriꝰ ēt ꝯtingēter phēt pus.neceſſa rio qdē ⁊ eēntiaľr actio pſupponit eē ipſiꝰ forē acti ue:ſed ꝙ in eē cōcomitet illud eē nō eſt necīū :nec necīo peractū ad agē.qñ tñ uterqꝫ reſpectꝰ ꝯuenit eidē forme abſolute.ſ.in eē ⁊ agē in extrinſecum:lꝫ uterqꝫ ſit extrinſecꝰ aduenicēs.tñ pmꝰ nō ita ſe hēt ꝯtingēter ad fundamētū ſicut ſcōs:q: ſi ſemp fun damētū ſtāte ordine cārū nāliū hēt pmū reſpectū: nō ſic ſcōm. ⁊ pñt plura ipedire ne ſcōs reſpectꝰ in ſit q̄ ne pmꝰ:q: ꝯriū ipedieſ pōt auferre iſti forme ne agat.ſed ne inſit nihil pōt auferre niſi deus. Eſt ḡ minor falſa ꝙ ineē eſt pus q̄ agē eēntiaľr:lꝫ tñ eē eſt eēntiaľr pus.ineē aūt eſt coiter pus cōſiderā do ordinē cārū nāliū. ¶ Et tūc ad cōfirmationem de imediatione dico ꝙ nō oē imediatꝰ alicui neceſ ſario pſupponit oī mediatori:utpote ſi illud imedi atius nō eſt cū aliquo reſpectu mediati:neqꝫ cauſa actiua:neqꝫ receptiua:neqꝫ effectꝰ ſimpľr necīo ꝓ pingor eidē cāe. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito.ineē eni hēt i mediationē hāc ꝙ ſtatim ex cauſis nālibꝰ ꝯſeqtur fundamētū:ita ſtatim q̄ per nullā cām nālē ipedit nō ſic agē:ſed tñ nec ineē eſt rō elicitiua:nec rece ptiua:nec effectꝰ ſimpľr necīo por q̄ agē. ¶ Et ſi dicas.ineē eſt ꝓpria paſſio accñtis.agē aūt eſt ac cidēs per accñs.patet rñſio pma.q.huiꝰ dī.ieē eni nō eſt ꝓpria paſſio ſed accñs ꝯtingēter inherēs:lꝫ ut in pluribꝰ.accñs aūt ut in pluribꝰ nō necīo pce dit accñſ in paucioribꝰ:uel ad utrūlibet. ¶ Ad 2ᵐ pncipale dico:ꝙ iſta ꝓpō.actio eſt tñ ſuppoſiti.nō hētur a pho.j.metaᶜᵉ.ſed ibi habet ꝙ actio eſt cir ca ſingularia: ⁊ pro tāto pfert expimētū arti i agē do:uel expttū artifici.ſed vñ locus eſt circa ſingula re:ut obctū.ḡ eſt ſoliꝰ ſuppoſiti:ut agētis. Si ḡ ac cipit iſta ꝓpō:actio eſt ſuppoſiti.ſumunt aliter q̄ a pho:ſaltē hic.actio tñ eſt ſuppoſiti ut ultiate de noiari ab actione:ſed nō ut ſolius denoiari ab ipa. q.pmo
Hāc rñſionē intelligere potes ex.5.di.j.lib.ubi ha bet quō ab eodē abſtracto: ⁊ maxime dicēte reſpe ctum pñt accipi plura denoiatiua denoiantia plu ra ad que cadit illa forma ⁊ ſm̄ ordinē.ſicut ab h̄ abſtracto.potētialitas accipit hoc cōcretū ꝓximuꝫ qō eᵗ potētia. ⁊ dicit de calore. ⁊ ulterius hoc con cre um qō eſt potēs: ⁊ dicit de igne habēte calorē. Eodē mō pōt accipi ab actione vnū cōcretū quod denoiaret pncipiū formale agēdi: ⁊ illud de calore diceret:utputa calor caelficat.i.eſt quo habēſ agit. ſic calor eſt potētia calefactiua:nec tñ eſt potentia litas:nec potēs:ſed nō accipit ab actione cōmuni ter:niſi denoiatiuū denoians ultimum denoiabile ad qō terminat tota dependētia illius forme. ⁊ cō cedo:ꝙ quātūcūqꝫ forme denoient ab actione cuꝫ iſta forma nata ſit eſſe in ſuppoſito.poſſet ulterio ri denoiatione ſuppoſitū denominari ab actione. ¶ Sed diceres.ſaltē hac denoiatione uſitata qua aliqd dicit agere forma non denoiat ab actione: ⁊ ita ꝓpoſitū. ¶ Rꝫ°.forma habēs rōnē forme non

ſic denoiat.i.forma informās:q: tūc eſt alteri ratio qua ipm denoiat hac denoiatione:ſed forma nō in formās.ſed per ſe ens nō denoiat hac denoiatione denoiari tñ pōt alia denoiatione ut pdictū eſt. ⁊ ſi ipſa nō depēdet ulterius ad aliqd denoiatū.deno minatio eius erit ultima. ⁊ ſi illa ꝓpō.ſolius ſup poſiti eſt agere.breuiter exponit : uel alicuius ha bētis modū ſuppoſiti. In hoc aūt ꝙ dico hēre mo dū ſuppoſiti:nihil poſitiuū intelligo ultra eſſentiā forme:ſed tñ negationē informādi aliqō quod per iſtā formā agat. ¶ Ad cōfirmationē per Boetiuꝫ pōt dici ꝙ ſicut ipſe loqtur ibi de quo eſt: ⁊ qō eſt. qōlibet cātū hēt iſta aliquo mōdiſtincta:eo modo
di.2.⁊.8. quo nullū creatū eſt purū eē:de quo in pᵒ liᵒ.ſed nō opꝫ ꝙ in quolibet creato quo agit: ⁊ qō agit ſunt di ſtincta.ſi enim aia eſt eēntia ſimplex: ⁊ idē realiter ſue potētie nō eſt aliud qō agit actione itellectiua: ⁊ quo agit: ⁊ ita hic iſtud eſt q̄ddā ens ⁊ accidenſ ſimplex:nec informās aliud. ¶ Exēplū adductuꝫ de aia ⁊ hoie nō ꝓbat niſi de quo ⁊ qō in eēndo: ⁊ hoc accipiēdo quo ptiale:nō quo totale:qō dico: q: hō ut quo totali humanitate eſt hō:ſed per aiaꝫ eſt hō ut quo ptiali. ⁊ hoc eſt qō aliqñ ꝯſueuit dici de forma totius ⁊ forma ptis.forma aūt totius eſt qditas rei includēs utrāqꝫ ptē eēntialē. ⁊ illa non eſt aliud realr ab ipſo:ꝙ ſi ſic forte ſit aliud tñ eſt aliud in mō intelligendi: ⁊ tñ iſto mō pñt differre qō ⁊ quo reſpectu actionis qñ quo eſt quo totale: qō ſemp eſt ad minꝰ qñ ipm quo nulli alq̄ ineſt : ⁊ forte etiā qñ alq̄ ineſt:q: tūc ſubiectū nullā cālita tē hēt ꝓpriā reſpectu actionis. Sed tñ tūc denoia tur ab illa actione denoiatione remota:q: denoiat a pncipio quo illius actionis. ¶ Ad illud qō ad ducit de.3.metaᶜᵉ.de mathematicis.ꝙ i mathema ticis nō eſt actio uel agēs nec bonū.dico ꝙ quanti tas in eucharistia nō eſt pure qd mathematicum. mathematicū enim ita abſtrahit a q̄litatibus nāli bus:ſicut a forma ſubali. Ita enim uel magis ab ſtrahit mathematicus a nāli ſicut a metaphyſico. Cōcedo ergo ꝙ ſi quātitas eēt ſola ipſa nō eēt agē di pncipiū tali actione de qua loqmur hic. Sed q̄ litas iſta nālis que eſt hic in quātitate bñ pōt hēre
a.l.tactum. actū virtualē reſpectu paſſi. ¶ Et ſi queras.quan titas ſepata ſine q̄litate eēt ne actiua in ſenſum:vi
T.c.64. det ꝙ ſic:q: eſt per ſe ſenſibile.2.de aia. ⁊ iteruꝫ in intellectū poſſet agere:q: eſt per ſe intelligibile.nō aūt poſſet agē in intellectū nrm niſi pus in ſenſuꝫ. ergo ⁊c. ¶ Oppoſitū videt:q: nō eſt ſēſibile pmo. illud aūt qō eſt tñ ſenſibile per ſe nō pmo nō pōt agere ſine illo qō eſt pmo ſenſibile. ¶ Pōt dici ꝙ nō ſentiret:q: uel nullā actionē hēt in ſenſu ſm̄ ali quos ipzimēdo ſpēm ꝓpriā:ſed ſola ſenſibilia ꝓpria hoc faciūt.ſenſibilia ỽo coia ſolū faciūt mo dū imutādi ipm ſenſum.uel ſi cū ſenſibili ꝓpo cau ſet ꝓpriā ſpēm cōe ſenſibile(alioqn quō ꝓprie ſen tiret)nō tñ pōt iſtam cāre ſine ſenſibili ꝓprio cōco mitāte:nō qdē qn iſtud ſit pus q̄ q̄litas ſenſibilis pmo. ⁊ ita ſm̄ ſe poſſibile ſepari ab illa:ſed nō pus in agēdo in ſenſum: ⁊ ſic inquātū hiꝰ nō eſt ſepara bile a ſenſibili ꝓprio. ⁊ forte rō eſt:q: ſenſus eſt pri mo potētia receptiua ſui ꝓprÿ obiecti: ⁊ ideo a nul lo alio pōt recipe aliū actū niſi pus nāliter ſit i iſto actu. ¶ Ad pmū argumētum patet ex his. ¶ Ad 2ᵐ dico:ꝙ poſſet mouere intellectū ſi ſibi eēt ꝓpor tionatū uel ꝓportionalr pñs:ſed nō eēt ſic intelle ctui nro:q: ſibi nō pōt fieri pñs niſi per ſpēm que

nō pōt cauſari in intellectu niſi pus ſpēs obcti fue rit in ſenſu. ¶ Ad 3ᵐ pncipale dico:ꝙ iſta ꝓpō p mi de geⁿᵉ.agēs ⁊ patiēs opꝫ coicare in mā.expo ni pōt de coicatione aptitudinali uľ actuali.iſta au tem accñtia ſepata etiā nata ſunt coicare cū paſſo in mā ſui ſubiecti. ¶ Uel aliter ꝙ nō eſt uera niſi de agēte vniuoco. Nā deus uel celū nō coicant in materia cum iſtis inferioribus. ¶ Sed hoc nō ſol uit:q: huiuſmodi accñtia agūt in ſua ꝯria actione vniuoca.ergo pma ſolūtio melior eſt:q: ex quo hec forma eſt eiuſdē rōnis cum forma terminātē.ſequi tur ꝙ ſicut forma terminās eſt in mā:ita iſta nata eſt eſſe in mā.ſed nō oportet ipſam actu eē in mate ria ſicut illa eſt : q: agere eſt forme maxime per ſe entis:ſed recipi uel ꝓduci nō eſt forme niſi in ali quo ſuſceptiuo. ¶ Ad 4ᵐ de.7.metaᶜᵉ.poſſet ad duci pro me:q: cōcedo ꝙ q̄litas non pōt eſſe pnci piū gñandi ſubam cōpoſitā:ſed in alio adducit cō tra me.q: nec q̄litas eſt pncipiū gñandi cōpoſituꝫ quale:nec etiā forma ſubalis ſi per ſe eēt:eſſet pnci piū gñandi ſubam cōpoſitam:qō tñ habereſ nega re ſicut ⁊ negas de q̄litate ⁊ cōpoſito q̄li. ¶ Dico ergo pmo ad auctē Arˡ.ꝙ intētio ſua eſt ꝙ idea Platonis nō pōt eē pncipiū gñandi ſubam cōpo ſitam:q: nulla ſuba oino immālis pōt gñare ſubaꝫ cōpoſitā niſi mediāte corpe. ¶ Sed vñ eſt hec ꝓ poſitio uera apud phm:Dico ꝙ ex hoc ꝙ ponit or dinē cārum in vniuerſo eē ſimpľr necīum: ⁊ vidit ſubas ſepatas ſm̄ poſitionē ſuam mouere celoſ:ut per talē motū ꝓducāt aliq̄ in iſtis inferioribus.nō aūt ſic moueret ſi poſſent imediate ꝓducere iſta.q: tūc ille ordo cārū nō eſſet neceſſarius:qō ſibi eſſet incōueniēs.nec per hoc patet imponere ſibi truf fas aliquoꝝ ꝙ ſubſtātia ſeparata nō poſſit cauſa re aliqd hic inferius ꝓpter aliquam impfectioneꝫ uel tale aliqd:uel tale in ſuba ſepata:uel ꝓpter im proportionē ſimplicis ad cōpoſitū:ſed tñ propter iſtum ordinē cauſarum.cōceſſit enim ꝙ ſubſtantia ſimplex creat celum motū.qō eſt cōpoſitum per ac a.l. cauſat.
cidēs. ⁊ quare nō ita cōpoſitum per ſe cum ipſum agēs nō magis habeat cōueniētiam cum compoſi to per accidēs:nec toto:nec partibus q̄ cum cōpo ſito per ſe.ſed nō cōmunicamus cum pho in iſta ꝓ poſitione.ordo cauſarū nālium eſt ſimpliciter ne ceſſarius.ipſe etiam diceret ꝙ accidēs ſimplex nō poſſet ꝓducere ſubiectū q̄le.non q: negaret accñs ſimplex quādo eſt in ſubiecto eſſe totaꝫ rationem agendi: ⁊ ita ſi poſſet per ſe eſſe poſſet per ſe agere ſed q: negaret illud poſſe per ſe eſſe ꝓpter neceſſi tatē ordinis cauſarū apud eū. ¶ Sed qō dicit ibi ꝙ forma ſubalis ſi per ſe eſſet ſm̄ auctoritatē hāc phi non poſſet eſſe pncipium generādi ſubſtātiam cōpoſitam. Hoc quidē habet dubium.ſi enim ſicut q̄litas eſt totale pncipium alterādi.ita forma ſuba lis generātis ſit totale pncipiū generādi.cōſequēſ eſt dicere ꝙ forma ſubſtātialis per ſe ens pōt ſub ſtātiam generare:niſi forte q: nō eēt ſub modo cō uenienti ad agēdū.nihil enim habet modū ꝯuenien tem ad agēdū in mām quātā:niſi ipſum ſit quātuꝫ loquēdo de agēte vniuoco:ſed de hoc an forma ſb ſtātialis ſola eēt principiū gñandi:uel qō plus eſt: an prima ſuba ſola. Require ſupra ſub primo uacat. ¶ Ad 5ᵐ argumētū principale.ſi ſpēs intelligibi lis poneret totale principiū intellectionis haberet aliquā apparētiā ꝙ ſeparata poſſet eſſe principiū ⁊ de charitate reſpectu dilectionis.ſed nec hoc nec

Universidad de Deusto Biblioteca

di.3.ꝑ.ar.3. ꝛ in 3⁰ q̄:tū ad charitatem. illud poſui totale ꝑncipiū:ſed ꝑtiale: ꝛ minus ꝑn-
cipale.ꝑncipiū aūt minus ꝑncipale nunq̄ pōt age
re niſi ꝑncipaliori ꝑus nāliter agēte: ꝛ hoc loquen
do de ꝑoritate ex ꝑte agētis.nō ut actio uel termi-
nus recipit in paſſo:q2 ſic ſimul nā terminat actio
agētiū ordinatoꝝ in paſſo ad formā. ℭ Sed nun-
qd cōtra aliquos tenētes illud aña ꝯcludit hec rō:
Dico ꝙ ſpēs itelligibilis quātūcūqꝫ ſepata uel cō-
iūcta nunq̄ itelligit.nihil eni dicit intelligē niſi in
a.l. ad lraз ēūa T.c.2.5.12. ꝛ.18. hoc ꝙ hēt intellectionē talē formal'r ſibi inherentē
ꝛ ſic adducēda eſt ꝓpō tertij de aia.intelligere eſt
pati:q2 intelligē eſt hēre intellectionē.ſpēs aūt in
telligibilis a nullo ponit eſſe ꝑncipiū receptiuum
intellectionis.vñ magis cōcluderet hoc argumen
tum ꝙ ſpēs ſepata poſſet intelligere cōtra ponētes
ꝙ eſt rō formalis recipiēdi intellectionē:q̄ ꝯtra po
nētem ꝙ eſt totale ꝑncipium actiuū intellectionis.
ℭ Sed adhuc deducet:ꝙ ſaltē ſpēs intelligibilis
ſepata poſſet cauſare actiue intellectionē:qō videt
incōueniēs. ℭ Rñdeo.hoc nō ſeqtur niſi hēat paſ
ſum approximatū receptiuū intellectionis.ſed ſi ta
le hēat ꝯñter eēt cōcedēdū:q2 cāret intellectionem
in illo. ꝛ quo ad hoc eſt vna difficultas cois nobis
ꝛ illis:q2 quācūqꝫ cālitatē tribuimus ſpēi uel par
tialē actiuā:ut ſupra dixi.uel tm̄ rōne ꝑñtātis obie
ctū iſtā ꝑfectionē eodē mō hēret ſi eēt ſepata:ſicut
ſi cōiūcta.videt ergo ſi ſepata eēt pñs intellectui:
nō per inherētiā:ſed per ſimplicē pñtiā poſſet eo-
dē mō ſufficere ad cāndū intellectionē in itellectu:
ſicut qñ inheret. ꝛ hoc cōcedo.q2 dixi ſupra ꝙ in-
tellect⁹ nihil ꝑfectionis ꝑtinentis ad ipm̄ recipit a
ſpecie informāte:ſed tm̄mō op3 ſpēm ut aliā cām ꝑ
tialē effectus cōcurrere cū intellectu:ſed ꝙ aliquā
do cā ꝑtialis alteri coinhereat:hoc eſt oino accñta
le:q2 eque ꝑfecte poſſet cāre effectū ſine inherētia
ꝓpter ordinē eēntialē.ſ.ſubordinationis ꝟtutis acti
ue ad ꝟtutē actiuā.cui accidit ordo ſubiecti ꝛ accñ
tis. ℭ Et ita breuiter dico ꝙ charitas in pñia ime
diate cābit intellectionē intuitiuā ſui in intellectu:
ꝛ tñ nō erit pñs intellectui inherēdo ſed uolūtati
ꝛ tñ iſta pñtia ſufficit ad hoc ꝙ ipſa ut cā ꝑtialis
ꝯcurrat cū alia cā. ℭ Iſtud ḡ argumētū:ꝙ frequē
ter fit q̄ſi ſit pōderis cōtra nullā opiōnē concludit
niſi cōtra ponētē ſpēm eē totale ꝑncipiū intellecti-
onis actiuū. ꝛ cū hoc ꝓpinquū ꝛ ꝓpriū receptiuū
eiuſdē ꝛ idē poſſe mouere ſe:ſed cōtra ponētē q̄li-
tercūqꝫ de actiuitate ſpēi nō cōcludit niſi ꝙ ſepata
poſſit ſimpl'r agere ſicut cōiūcta.ſi tñ hēat paſſum
ꝓportionatū pñs.eodē mō de charitate reſpectu
dilectionis.

Queſtio.IIII.

Circa tertium ꝑncipale pri-
mo quero de
trāſmutatione poſſibili manēte euchari
ſtia.2⁰ de tranſmutatione cū qua nō ma
net euchariſtia. ℭ Deͤmo quero an oīs
trāſmutatio que pōt cāri ab agēte creato circa acci
dētia in euchariſtia manēte necīo regrat eādē quā
titatē manere. ꝙ ſic:q2 tā motus ꝙ mutatio neceſ
T.c.6.9. ſario regrit ſubiectū ꝛ ꝓſupponit.patet ex diffōne
mot⁹.3.phyſ.mot⁹ eſt act⁹ entis i potētia.ꝛ eſt act⁹
t.c.32.ꝛ.73 Idē.5.phyſ ſi.ꝛ.t.c.55. mobilis inquātū mobile.patet etiā ex diffinitione
mutationis.6.phyſ.mutari eſt aliter ſe hēre nunc
ꝙ̄ ꝑus:ſed trāſmutatio que pōt cāri ab agēte crea
to:ul' eſt mot⁹ uel mutatio.ergo neceſſario ꝓſuppo
nit ſubiectū: ꝛ hoc manēs idē ſub utroqꝫ termino:
ꝛ hoc eſt de rōne ſubiecti.ſed hic nihil manet idē

ſub utroqꝫ termino:niſi quātitas maneat eadem.
ℭ Et cōfirmat:q2 nō manēte priori eodē nō manet
poſterius idē.in illis etiā mutationib⁹ hic poſſibi-
libus nō poſſet inueniri ſubiectū aliqō niſi quanti- T.c.n.tū T.c.32.
tas. ℭ Itē.7.meta.c.7.pbat phs ꝙ gñare non
gñat niſi cōpoſitū.ꝛ exponit in fine capl'i.ꝙ nō ſo
lum de ſuba oſtēdit rō nō fieri ſpēm:ſed de oib⁹ ſi-
mil'r ꝑmis ꝑdicamētis cois eſt rō:ut quātitate ꝛ q̄
litate ꝛ aliis cathegoriis.fit enim uelut enea ſpera:
ſed nō ſpera nec rea.ſimil'r in aliis cathegoriis.nō
enim fit q̄le ſed q̄le lignū:nec quātū ſed quātum li
gnū aut aial.ſed nō pōt eē hic cōpoſitū gñatū per
accñs aliud:niſi quātitas ſit ps illius cōpoſiti.illā
aūt op3 fuiſſe eādē in trāſmutatione:q2 ſm phm
ſbi op3 ſemp ꝑſiſtere māṁ que trāſmutat ad for-
mā ut fiat cōpoſitū. ℭ Itē agēs nāle nō pōt in eu-
chariſtia cāre augmētū nec diminutionem:q2 hec
nō cōueniūt niſi aiatis qbus ꝛ nutritio cōuenit.2. T.c.19.14. 37.
de aia.ſed ſpēs in euchariſtia nō ſunt aiate.ḡ nō
poſſunt augeri nec minui.ſed nō eſt aliqs mot⁹ ad
quātitatē aliā ꝛ aliā:niſi augmētū ꝛ diminutio ut
patet.5.phyſ.ubi in gñe quātitatis ponunt iſta ſic T.c.iii.
alteratio in gñe q̄litatis. ℭ Cōtra.ſpēs ille poſſūt
a ſacerdote frāgi.patet ad ſenſum.ꝛ per ꝯñs ſolui
tur cōtinuitas.cōtinuitas aūt eſt vnitas ꝯtinui.er
go ſoluit eius vnitas.ergo nō manet in illa tranſ-
mutatione eadē quātitas que ꝑus. ℭ Itē circa hꝰ
ſpēs pōt eē cōdēſatio ꝛ rarefactio ab agēte creato.
in raro aūt maior eſt quātitas:in denſo minor.

Hic eſt una opinio que dicit ꝙ nō ſolū
poſſibile eſt hic quātitatē Sot.de ſīb⁹.q̄.iiii. ꝛ opīo lei.
nō manere eadē:ſed ꝙ eſt oīno alia ꝛ alia quanti-
tas in rarefactione ꝛ cōdenſatione ſpērū:ita.ſ.oi-
no ꝙ nihil ꝑoris remanet in poſteriori:nec ps ali-
qua poſterioris ꝑfuit in ꝑori. ℭ Et ex hac cōcluſi-
one cōcedit ad ꝓpoſitū aliā.ſ.ꝙ hic eſt motus ſi-
ne ſubiecto etiā ab agēte creato: ut ſatis patet ad
ſenſum:q2 ignis pōt rarefacē iſtas ſpēs:ſicut ſi eſ-
ſent in ſubiecto.addit tñ quātū ad hāc ſcōam ꝯclu
ſionē ꝙ illud ſm qō fit ꝑmo ꝛ per ſe tranſmutatio
nō eſt oīno ſine ſubiecto:q2 huiuſmodi tranſmuta
tio fit ſm rarū ꝛ denſum.Iſta aūt uariatio fit ſ3 ca
lidū ꝛ frigidū: ꝛ ad huiuſmodi trāſmutationē ſeq-
tur cōtractio uel extēſio: ꝛ ſic quaſi per accidēs fit
ꝛ ex ꝯñti trāſmutatio ſm quātitatem: ꝛ ſm hoc:q2
illud ſm qō ꝑmo ꝛ per ſe fit hec trāſmutatio : hec
mutatio nō eſt ſine ſubiecto:pōt dici ꝙ hic motus
non eſt oīno ſine mobili. Et q̄ſi nō ſufficiat hec re-
ſponſio ſubdit:q2 tamē illud qō hic ponit pro ſub-
iecto eius ſm qō per ſe fit trāſmutatio etiā trāſmu
tat: ꝛ ſue trāſmutationi nō pōt ſubiectū aſſignari.
ideo rōne eius dicit motus eſſe ſine mobili in pro-
poſito. ℭ Pro ꝑma cōcluſione arguit ſic.termios T.c. pn⁹ ꝛ l iſti⁹ q
motus oportet eſſe incōpoſſibiles.patet.5.phyſ.
ergo nihil vnius termini manet in alio:ſicut incō-
poſſibile nō eſt in ſuo incōpoſſibili.ſi etiam ponere
tur hic ꝙ quātitas aliqua hic maneret eadem:ſed
termini mutationis eēnt maius ꝛ minus in ipſa
quātitate.hoc improbat ipſe:q2 ſubiectū motus ꝛ
terminos oportet realiter differre:ſed quātitas il-
la ꝛ maius ꝛ minus in quātitate nō differūt reali
ter.non enim pōt dici ꝙ fiat uariatio ſm maius ꝛ
minus qn fiat uariatio ſm eēntiam quantitatis cū
maius ꝛ minus nō ſit niſi ipſum quātum eſſentia-
liter.hoc modo arguit ipſe:ꝙ nō pōt albedo mane
re eadē in trāſmutatione ꝛ uariari magis ꝛ min⁹.

ℭ Et ſtat virtus huius rōnis in hoc ꝙ ſubiectum
realiter diſtinguit ab utroqꝫ termino: ꝛ in hoc ſpe
cialiter ꝙ ſubiectū manet ſub utroqꝫ termino:neu
ter aūt terminus cum alio cū ſint ſuppoſiti. ℭ Itē
a.l. ꝯditiōe ſcōo arguo pro iſta cōcluſione ſic.quelibet pars ra
rioris eſt rarior.ergo quelibet pars rarioris eſt ma
ior ſ3 quātitatē.ergo quelibet eſt quāta noua quā
titate. ℭ Si dicas nō ſeqtur oīno noua:ſ3 noua tm̄
ſm partē. ℭ Cōtra.accipio illud qō eſt ſubiectum
iſtius partis quātitatis que noua eſt.illud eſt rari⁹
q̄ fuit ꝑus.ergo ꝛ maiori quātitate quātuз.patet
ex ꝑma ꝓpoſitione.q2 quelibet pars rarioris eſt ra
rior.ergo maior. ꝛ per ꝯñs quātitas illa noua cui⁹
ponit ſubiectū maior erit quantitate antiqua: ꝛ tñ
nō oīno alia ab illa.ergo eodē mō tota quātitas to
tius rari erit maior tota quātitate denſi: ꝛ tñ nō oī
no noua. ℭ Hic breuiter ſic arguit.quantitas illa
que ꝑfuit ſi manet.quero in quo ſubiecto:non niſi
in eodē in quo ꝑus:q2 accidēs non migrat.ergo il
lud qō ꝑus fuit quātū hac quātitate:mō erit quan
tum eadē.ergo non pōt eſſe quātū:nec ſm ſe totū:
nec ſm partē alia noua quātitate:niſi idē ſit ſimul
quātū duabus quātitatibus:qō eſt impoſſibile:uel
niſi in rarefactione ſit aggeneratio nouarū partiū
ſube ſub noua quantitate: ꝛ iſta aggñatio partium
quātarū ad quātitates preexiſtētes ſit rarefactio :
ſed hoc nihil eſt:q2 tūc nō quelibet rarioris pars
eſſet rarior formal'r. Illa enim pars antiq̄ non eſſet
rarior formaliter per hoc ꝙ ſibi cōtinuaret ps alia
noua. ℭ Pro ſecūda cōcluſione ſic arguit ipſe ſi-
cut pōt elici ex ꝟbis ſuis.ſicut ꝟtute diuina accidēs
habet eē in facto eſſe ꝛ ꝯceto eſſe ſine ſubiecto:ita ꝛ
in fieri ꝛ in motu poteſt habere eſſe ſine ſubiecto.
ℭ Alia ratio.q2 ſicut virtute diuina habet eē ſine
ſubiecto:ſic ꝛ habet oia eadē ꝟtute:ut.ſ.oia que ſi-
bi cōuenire pñt in ſubiecto ſibi ꝯueniant ſine ſubie
cto.ſicut ergo extēſio poſſet uariari ſm maius ꝛ mi
nus in ſuba: ꝛ ſm hoc ꝑticipatiue diceret illa ſub-
ſtantia maior ꝛ minor.ita etiam cū extēſio ipſa ma
neat ſine ſubiecto poterit huiuſmodi tranſmutatio
a.l. ſibi. fieri in illa. ℭ Tertio:q2 l3 motus nō ſit ſm cōple-
tam rōnem ſubiecti ſm curſum nāe cōuenientem:ni
ſi ſit aliqd vnū aliter ſe habēs ſm aliquaз formam
nūc q̄ ꝑus:tñ ad eēntiā motus ꝑncipal'r ꝑtinet ipſe
fluxus forme:uel ipſa forma ſm eſſe in fieri.hec au
tem bene inueniri pōt:l3 nullū ſubiectū aliter ſe ha
Sot.ꝯ ſeipſ3 beat ſm eam. ergo ꝛ eēntia motus. ℭ Cōtra hanc
ſcōam cōcluſionē inuit tres rōnes. Prima talis eſt
quātitas maior nō eſt educta de potētia māe:quia
nō habet ſubiectū.tale aūt ens dicit creari: ꝛ ita in
tali trāſmutatione non eſt fieri maius niſi per crea
tionē.2⁰:q2 ſub ſpēb⁹ panis tādiu manet corp⁹ chri
q̄diu manēt ibi accñtia que affecerūt ſubaз panis
ſed per te quātitas eſt oīno noua uel alia q̄ ꝑus.ḡ
nō manet ibi corpus chriſti:qō tñ nō ponit. 3⁰ ſic.
eſſe ſucceſſiuoruз cōſiſtit in ſucceſſione partiū ſm
ꝑus ꝛ poſterius.nō aūt pōt eē ꝑus ꝛ poſterius in
motu:niſi aliqd ſit qō uariat ſm ꝑus ꝛ poſterius.
ergo ꝛc. ℭ Et rñdet ad iſta:ꝙ q2 in iſta trāſmuta-
tione nō ſic eſt aliud ꝛ aliud ꝙ q̄ſqꝫ habeat eē in-
terruptū:neqꝫ ſic ꝙ ſm ſe ſit corruptū:neqꝫ regña
tū aliud ſile:neqꝫ ꝙ vnū ſit alteri ꝯtrarium:ſed eſt
vnius rōnis ſm formā ꝛ ſpēm ꝛ in eſſe ꝯtinuo ꝛ ſi
ne iterruptione. Ideo nō impedit qn poſſit hic po
ni ratio motus: ꝛ hoc poſſet applicari ad ꝑmū:q2.ſ
ideo nō eſt creatio:q2 nō eſt ꝓductio alicuius noui

ſm eſſe interruptū:ſed tm̄ eſſe alicuius ſm formaз
ꝛ ſpēm ſm quoddā fieri ſucceſſiuū ꝯſuatū. ℭ Ta
men ad ꝑmū dicit ꝙ ſicut in potentia ſubiecti erat
ut ab agēte creato poſt minorē quātitatē introdu-
ceret maior ſine creatione:ita in quātitate ſepara-
ta manet hic vix ut poſt minorē fiat ab agēte natu-
rali maior ꝛ ſine creatione:ita ꝙ terminus a quo
eſt minor quātitas ſm gradū a quo incipit motuſ.
terminus aūt ad quē eſt maior ſm aliū gradū ad
quem ſtat trāſmutatio. Motus aūt eſt flux⁹ quan
titatis indeterminate inter iſtos terminos certos
hñs eſſe inter illos ſm gradus q̄ſi infinitos.ſed ſi
fieret aliq̄ alia quātitas ſic ꝙ non haberet habitu
dinē ad quātitatē ꝑexiſtētem:ita ꝓprie crearetur. a.l. illa.
In iſto uerbo ultimo videt ſtare rñſio ſua : ꝙ ſcili-
cet ideo nō eſt creatio:q2 quātitas noua que indu-
cit habet talē habitudinē ad quātitatē ꝑexiſtētem
ꝙ ſuccedit ſibi ſine interruptione per fluxum ſm
gradus in forma quātitatis q̄ſi infinitos . ℭ Ad
ſecūdum rñdet ꝙ nō deſinit ibi eſſe corpus chriſti
ꝓpter quācūqꝫ uariationē illarū ſpērū:ſed ſoluз ꝓ
pter talē que nō poſſet eſſe niſi mutata ſuba panis
uel vini ſi ibi eſſet: ꝛ ideo q̄diu manēt ſpēs ſm eē
nō interruptū ſub tali rarefactione uel extēſione. ꝛ
ſic de aliis.ꝙ ſi panis ibi eſſet poſſet illis affici:tā-
diu manet ibi corpus chriſti. ℭ Ad 3ᵐ dicit ꝙ in
motu qui eſt ad quātitatē ſiue ſit per ſe:utpote ſm
augmētationē:ſiue ſit ſm rarefactionē ut in ꝓpoſi
to:nō eſt ibi accipe per ſe ꝛ ꝑmo ordinē aliquaruз
partiū niſi ſm quātitatē: ꝛ ſic poterūt ſeparate in-
telligi habere ordinē in fieri ꝛ ſucceſſione:q2 pote
rit pars cōtinue ſuccedere parti:ita nō in ſubiecto
ſicut in ſubiecto. ℭ Quātū ad iſtā opinionē de ꝑ-
ma cōcluſione.nō op3 multū curare niſi ꝓpter ſe-
cūdam.tota enim vis iſtius q̄onis eſt cū in qbuſdā
trāſmutationibus hic apparētibuſ:utpote loci mu
tatione ꝛ huiuſmodi poſſimus manifeſte inuenire
ſubiectū aliqō idem manēs ſub terminis : ꝛ h ad
minus ſm cōem opinionē ponēdo hic ſolā quanti
tatem ſine ſubiecto.ſed trāſmutationis cuius ter-
mini ſunt quātitas: ꝛ quātitas nō ſit facile inueni
re ſubiectū.ergo nō pōt eſſe hec trāſmutatio a q̄ti
tate in quātitatem. ℭ Hec difficultas eſt cois ſiue
tota quātitas ſuccedēs ſit noua ſiue pars eius:q2
ſi det quātūcūqꝫ modica pars noua trāſmutatio-
nis ad illā querā ſubiectū.nō oportet ergo quātuз
ad ꝓpoſitū de ſubiecto trāſmutationis ſm quanti
tatē hic apparētiſ magis improbare illā que ponit
totā quātitatem nouā:q̄ qualibet aliam que po-
nit ad minus aliquā partē quātitatis nouaз:quod
oportet oēs ponere:alioqn non eſſet nūc maior q̄
ꝑus. ℭ Prima tñ cōcluſio illius videt falſa:cuiuſ
ratio eſt:q2 non manēte ſubiecto eodem nō manet
aliqō accñs eiuſdem:ſed per te quātitas vini non
manet eadē qñ rarefactū eſt.ergo nullū accñs ma
net ibi idem:q2 ſm cōem opinionē quodlibet acci-
dens eſt ibi in quātitate:uel mediate uel imediate
ꝛ per cōſequēs nō manet idem ſapor numero:nec
idem color ꝛ huiuſmodi. ℭ Et ſi dicatur:ꝙ eſt ar
gumētum ruſticoꝝ fugere ad ſenſum:q2 ratio de-
bet iudicare de eodē: ꝛ de diuerſo. ℭ Rñdeo.ꝙ ſ3
Ariſ.8.phyſ. Fatuū eſt querere ibi rōnē ubi ha- T.c.26.
bemus aliqd certius rōne. Mirū etiā videt ſi ſen-
ſus nō pōt iudicare de numero ſuoꝝ ſenſibiliuз ꝓ
prioꝝ:cum numerus ſm phum.2.de aia.ſit per ſe
ſenſibile:tñ illud non pōdero:q2 ut alibi dixi:nul- T.c.64. i.2.di.3.q.2.

lus ſenſus iudicat de radijs ſolis utrū ſint idē uel aliq̄ cōtinue in medio:cū tm̄ illud cuius eſt numerᵒ uel vnitas hic ſit ꝓpriū ſenſibile. ¶ Hoc ḡ omiſſo arguo ſic.nō eſt poſſibile ꝙ q̄ticūq̄ diuerſa agentia regulariter inducāt eādē formā poſt corruptionē eiuſdē corrupti.ſʒ a quocūq̄ rarefiāt huiuſmodi ſpēs ſiue ab igne ſiue a ſole inducit regulariter talis ſapor ⁊ talis color. ¶ Si ponas illa accñtia eē noua planiᵒ arguit ſic.ab igne pōt rarefieri ſpecies illa vini.ab igne aūt nō pñt induci oēs ille q̄litates que ibi appent.tū q: ſi cōtinet:nō tm̄ quātum cuiq̄ diuerſa accñtia ſm genus uel ſpēm.tum quia ignis nō cōtinet in ſe virtualr̄ q̄litates mixti.ſed ſi vinū cōſecratū hic fuit dulce:⁊ ibi amarū poſt rarefactionē remanet in illis ſpēbus amaritudo:⁊ in iſtis dulcedo.⁊ ſic de q̄buſcūq̄ ſpēbus ſaporis:⁊ q̄buſcūq̄ coloribus:puta ſi cōſecrat vinū albū uel rubeū.ergo ſolus ignis rarefaciēs nō inducit oēs iſtas q̄litates.ergo nō ſunt noue.ergo nec ſbctū illud.ſ.quātitas ſine quo iſta nō pñt manere eadem

Hoc hʒ q̄ro 7.q.5.⁊ q̄to 6.q.16. eſt nouū. ¶ Scōo arguit cōtra iſtā opinionem ex dictis opinātis.dicit enim ſubam eſſe indiuiduam formalr̄ per quātitatē.ergo hic panis formalr̄ eſt hic panis per hāc quātitatē.ergo corrupta hac q̄titate non manet amplius hic panis:ſed aliᵒ panis ſingularis.ergo in quacūq̄ rarefactione tota ſubſtātia prior corrūpit ⁊ noua generat:qō videt ſatis iprobabile ⁊ cōtra rōnem:q: ꝙ talis alteratio ſtatim nccio regrat nouā ſubam eſt dicere ꝙ non poſſit eē uariatio circa poſterius qn ſit circa prius:nec quomodocūq̄ poſterius:ſed ꝙ nec eſt ꝓpria paſſio:nec cōſequēs neceſſario illud prius:qō videt incōueniēs manifeſtū. ¶ Rōnes ad iſtā cōcluſionē nō cōcludūt.pma de incōpoſſibilitate terminorum motus ſeu mutationis ſoluit per hoc:q: minor propoſitio uera eſt de pmis terminis qui ſunt ſemꝑ priuatio ⁊ forma:ſed nō eſt uera vniulr̄ de terminis cōcomitātibus illos terminos:ut ſupra dictum eſt in

arᵒ p̄ ſoluē do pᵐ argᵐ Hot. Et di.ii.q.3 ar.3.ſolōniſ op.de formis.di.io.q.2. ¶ Et ſi arguas hic magis ⁊ minus ſunt ⁊ incōpoſſibilia. ¶ Rñdeo uerū eſt ut ultimate uel cōplete informātes illud ſubiectū ſed nō ut minus eſt aliq̄d maioris.alioq̄n opʒ dicere ꝓpter iſtā rōnē ꝙ tota quātitas aucti eēt noua:qō nō eſt ꝓbabile qn partes carnis ſm ſpeciē que manēt eedē ſunt quāte eadem quātitate qua prius:

a.l.aliq̄ q̄titas partiū ſube q̄ aduenerunt. tm̄ aliqua partiū quātitatis que aduenerunt noua eſt. ¶ Cū ipſe poſt deducit ꝙ quātitas nō mouet a maiori ad minus.cōcedo.⁊ ſic de q̄litate:q: quātitas ⁊ maius uel minus in quātitate nō loquēdo de reſpectu quē importat maiᵒ:ſed de abſoluto qō ſupponit tanq̄ ꝓximū fundamētū nō ſunt eēntialiter diſtincta:nec eo modo quo oportet ſubiectum motus diſtingui a termino.Et ideo ſimplr̄ illā rōnem cōcedo ꝙ nō trāſmutat aliq̄ forma alicuiᵒ generis ad magis ⁊ minus intra genus:ſed tota forma que eſt maior ſiue in quātitate ſiue in qualitate

a.l.dico. ubi nō dicit ens per accñs eſt terminus a quo:⁊ tota forma que eſt minor eſt terminus ad quem uel ecōuerſo:⁊ tm̄ in illa tota forma que eſt maior potuit eſſe illa res que eſt minor ſicut aliquid eius.

Rñſio ¶ Ad ſcōam rōnē quere. Poſſet dici pmo ad rōnem negādo ſuppoſitū.ſ.raritatē eē rōnē maioris quātitatis:aut noue quātitatis ſupadditē:q: raritas eſt extēſionis intēſio que extenſio modus eſt q̄litatis. Uel aliter tenēdo raritatē inferre maiorē quātitatē. ¶ Cum dicit quelibet pars rarioris eſt rarior ꝯcedo.igit quelibet pʒ maior diſtinguo:aut ſm eādē quātitatē.nego.aut ſm aliā ⁊ aliā.⁊ ſic cōcedo. ¶ Cū dicis.igit quelibet eſt quāta dupliciquātitate.ſ.noua ⁊ pexñte.negat. Et cū ꝓbat. q: adueniēte maiori minor nō cedit.ideo ſit maior ⁊ pma eſt.igit due.Dico p̄ſuppoſitū eē falſum:q: quātitas eſt homogenea.igit ſit vnū ſicut ex duabus aq̄s ſimul iūctis:nō ſunt due ſed vna eſt. Tamen prima rñſio uerior:ut patet in fine queſtionis reſpondendo ad tertium argumentum. aliorum.

¶ Niſi forte illa ꝓpō pma ſit falſa.ſ.quelibet pars rarioris eſt rarior:niſi loquēdo de ptibus ſm ſpēm nō ſm mām:quō eſt illa ꝓpō uera pmo de generatione.quelibet pars aucti eſt aucta:⁊ tūc oportēt dicere:q: rarefactio nō eſt ad aliquā q̄litatē vniformem in toto alterato:⁊ in q̄libet parte eius:ſed ſic rarefaciēs de aliq̄bus partibus ſube rarefactibilis gñat aliq̄ corpora ſubtiliora q̄ ſit illud corpus rarefactibile.⁊ ita q: nō pñt eſſe ſimul cū aliq̄s partibus adhuc remanētibus in ſpecie ſua.naʒ duo corpora nō pñt eſſe ſimul:ideo ille ptes expellunt alias de loco ſuo:⁊ per ꝯñs totū corpus occupat locum maiorē:⁊ ſic rarius eſſe nihil eſt aliud q̄ habere plura corpa ſubtiliora pmixta ſm iuxtapoſitionē cum partibus ſuis ꝓpriꝗ:ita breuiter ꝙ rarius eſt qō habet corpa aliq̄ pmixta ſubtiliora hoc modo cū ptibus ſuis adhuc manētibus in propria forma. Nec mirū ꝙ aliq̄ ptes pñt prius conuerti in corpus ſubtilius q̄ alie:q: aliq̄ ſunt ꝓpinquores agēti ⁊ citius recipiunt actionem eius q̄ alie. T.c.p.

¶ Cōtra.aliq̄ ſtatim in pncipio alterationis corrūpent:⁊ ſic noua gñabunt ⁊ iterū ubicūq̄ eſt ſubiectum illud alteratū vniforme. Et ꝙ ita ſit hoc ſenſus dicit. ¶ Ad pmū iſtoꝝ dico:ꝙ nō ſtatiʒ eſt corpus rarius:q: raritas maior nō accipit niſi ex occupatione maioris loci.nō aūt maior occupatio antequā ſit calefactio in aliquo gradu maiori notabili. ¶ Ad 2ᵐ dico:ꝙ nec ſenſus diſcernit in aere ſpūs ſeu uapores ab aere:⁊ tm̄ ſpūs uel uapores in aere nō ſunt eiuſdē ſpēi cū aere. ¶ Quātū ad ſcōam cōcluſionē iſtius opinionis ubi eſt pōdus fūdamētale iſtius qōnis.q: ut dictū eſt prius in ea eſt difficultas cōtra utrāq̄ opi.ſ.⁊ ponētē totā quātitatē nouam:⁊ ponētē eam nouā ſm partē. Arguo contra p̄dictā cōcluſionem que cōcedit motū ab agēte creato ⁊ ſine ſubiecto mobili reducēdo rōnes:q̄s ipſe adducit cōtra ſe:⁊ nitit ſoluere. Primo quo ad pmam de creatione ſic:qō ſm ſe totū ⁊ totalr̄ producit de nō eſſe ad eē:uel creat:uel ſaltē regrit ꝟtutē equalē virtuti creatiue.ſed hec quātitas noua tota ⁊ totaliter ꝓducit ad eſſe per te.ergo ⁊c.maior ꝓbat pmo:q: ſi totaliter ꝓducit poſt nihil patet ꝙ eſt creatio.ſi aūt poſt aliq̄d:⁊ tm̄ totaliter hoc non pōt eſſe niſi per totalē cōuerſionē illius in iſtud.uel ſi fingas aliū modū:ſaltē ille trāſitus regrit eq̄lem virtutē actiuā ſicut totalis cōuerſio in hoc:ſed cōuerſio totalis illa non pōt eē niſi a virtute equali ꝟtuti creatiue. ¶ Scōo ⁊ eſt cōfirmatio p̄cedentis:q: ſi.a.ſuccedit.b.nō eſt alterius rōnis ſm aliq̄d intrinſecū ſibi ꝓpter hoc ꝙ ſuccedit illi. Hoc ꝓbat pmo:q: qn̄ ſuccedēs eſt:tūc nō eſt illud cui ſuccedit ergo ꝓpter illud nō uariat ſuccedēs in ſe. Secundo:q: ordo poſterioris ad hoc uel hoc nō videtur uariare fundamētū ordinis in ſe.ſed ſi.a.nulli ſuccederet ⁊ haberet totale eē ſuum poſt nō eſſe crearet:nec poſſet ꝓduci quōcūq̄ ſic totū ⁊ totalr̄ niſi

a ꝟtute infinita.ergo lʒ nūc ſuccedat cuicūq̄ alteri ſi tm̄ totū ⁊ totalr̄ ꝓducat:cū ſit terminus in ſe oino idē.ſeq̄tur ꝙ requiret ꝟtutē ꝓductiuā equalē. ¶ Si dicas:ꝙ q: ſuccedit iſti nō videt regri tanta ꝟtus ꝓductiua quāta regreret ſi ſuccederet nihilo uel negationi. ¶ Hoc nō videt ꝓbabile.quia terminus ad quē nō regrit aliā ꝟtutē ꝓductiuā:niſi ꝓpter aliā pfectionē in ipſo termino ꝓducendo. ergo ſi totus ⁊ totalr̄ ꝓducat poſt aliq̄d uel non poſt aliq̄d:regrit eq̄lis virtus. ¶ Qō cōfirmat:q: hñs in ꝟtute ſua actiua aliquē terminū totū ⁊ totaliter pōt illū in eſſe ponere qn̄ nō impedit.ſed ꝑ hoc qō nō habet poſitiuū qō totalr̄ trāſmutet de eſſe ad nō eſſe nō impedit:q: fatuū eſt dicere illō corrūpēdū eſſe expedimētū agētis.ergo etſi nō haberet aliq̄d tale deſtruēdū pōt totū ⁊ totaliter effectū ponere in eſſe:⁊ ita poſt nihil:⁊ per ſequēs creare. ¶ Cōfirmat iſta rō.q: ſi quantitas iſta ſuccederet ſuo ꝯrio uel oppoſito cōcederes eam creari.ſed ita negatio eius includit in quātitate p̄exiſtēte ſicut includeret in cōtrario ſi p̄cederet.nam qōlibet incōpoſſibile ſimplr̄ includit negationē ſui incōpoſſibilis:⁊ nullo modo affirmationē eius niſi rōne ſubiecti cois.iſta quātitas p̄cedēs nō magis hēt ſubiectum cōe cum quātitate ſuccedēte q̄ ꝯriū cū ꝯrio. ergo eque ſeq̄tur mō iſta quātitas negationem ſui eſſe:ſicut ſi p̄ceſſiſſet ſuū oppoſitū. ¶ Contra duo tacta in rñſione ad iſtā rōnē.pmum eſt de illa vi remanēte in accñte. Cōtra qō arguo ſic.nihil poſitiuum remanet in accñte ſepato qō non fuit in eo ut cōiūcto:ſed in cōiūcto nō fuit aliq̄ vis qua de ipſo

a.l.aliquiuſ trāſmutati eius. poſſet ꝓduci aliq̄s terminus:ſed tm̄ ꝙ ipſum poterat eſſe alius terminus:⁊ poterat ꝓduci de potentia ſubiecti.ergo in ipſo ſeparato nō eſt aliq̄ vis per quā poſſit habere reſpectu alterationis niſi tm̄ rōnem termini. ¶ Prima ꝓpoſitio.ſ.ꝙ nihil poſitiuum remanet in accñte ſepato eſt ꝓbata ſupra di. iſta.q.j. ¶ Aliud addit in rñſione:ꝙ ſi quantitas iſta nō haberet habitudinē ad quātitatē p̄orem uel p̄exiſtētem:tūc ꝓprie crearet. Addo minorē:ſed illa habitudo ad p̄exñtem nō ꝓhibet creationē iſtius.ergo iſta creat.ꝓbatio minoris.hec habitudo nō eſt niſi quedaʒ ſucceſſio imediata eſſe iſtius ad eſſe illius:ſed ſucceſſio talis non ꝓhibet ſuccedēs creari. ¶ Et pōt ꝓbari per exēplum:q: nō eſt hic magis imediata ſucceſſio q̄ eſſe aie ad organiçationem corporis:⁊ tm̄ non negat aiam creari in corpore organico.ergo nec hic.rō ibi eſt:q: aia accipit eſſe totaliter poſt nō eſſe ſui:⁊ eadē ratio eſt in ꝓpoſito:q: hec quātitas accipit totale eſſe poſt non eē ſui. ¶ Utrū aūt cum illo nō eſſe p̄ceſſerit aliq̄d poſitiuū uel nihil:uel p̄ceſſerit ꝯriuʒ uel ſit nihil ad h.q: ibi idē ſunt pmi termini qui creationis. ¶ Deduco ſcōam rōnem:ubi cōcedit ꝙ tādiu manet corpus chriſti q̄diu manēt accidētia que nata eēnt afficē panē ſi maneret nō p̄ciſe q̄diu huiuſmodi accidētia manēt eadē numero. ¶ Cōtra hoc:q: iſta quātitas que ſuccedit quātitati preexñti non magis eſt eadē quātitati p̄exiſtēti q̄ quecūq̄ alia in vna alia hoſtia nō cōſecrata:immo minus eſt eadem:q: iſta eſt incōpoſſibilis illi in eēndo:nō ſic illa.ergo nō magis erit corpus chriſti ſub iſta noua quātitate:q: p̄fuit ſub illa alia:q̄ erit ſub quacūq̄ alia quātitate:que.ſ.eſt eque eadē illi preexiſtenti. ¶ Et ſi fugias ad ſucceſſionē huius quātitatis ad illā.arguo ſic.ſub nulla quātitate eſt corpus chriſti niſi per cōuerſionē ⁊ cōſecrationē:ſed per cōuerſionem ⁊ cōſecrationē nō accipit eſſe:niſi ſub iſta quātitate:⁊ illa eſt oino alia ſicut quātitas alteriᵒ hoſtie nō cōſecrate.ergo per illā cōuerſionē ⁊ cōſecrationē nō eſt ſub illa quātitate.ergo modo nullo ¶ Poſſet etiā argui per illud qō adductū eſt ꝯtra pmā cōcluſionē per dicta opinātis:q: non diutius manet corpus chriſti ſub ſpecie panis q̄ natus eſſet hic manere panis qui cōuerſus eſt:ſed ſub alia quātitate nō maneret hic panis qui cōuerſus eſt ſi panis eſt hic per quātitatē.ergo ⁊c. ¶ Cōtra tertiam rñſionē ſuam que ꝯcordat cū tertia rōne quā adducit pro ſe quo ad iſtā cōcluſionē.ſ.ꝙ nō eſt de eēntia motus ꝙ ſm eū aliqō ſubiectū aliter ſe hēat non arguo:q: ꝯcluſionē in ſe credo uerā eē:ſed ad ꝓpoſitū:q: ꝓpter hoc cōcedit ipſum motū poſſe eſſe ab agēte creato ſine ſubiecto:arguo ſic.agēs creatū nō pōt cauſare accñs ſine ſubiecto in eſſe q̄eto ergo a ſilr̄ uel a maiori nō pōt cāre accñs in fluxu ſine ſubiecto. ¶ Per iſtud rñdeo ad rōnes illas q̄s

a.l.ꝯditiōe. adducit pro cōcluſione ſcōa:q: pma rō bñ probat ꝙ deus pōt facere formaʒ in fluxu uel in fieri ſine ſubiecto:ſicut pōt facere eā in eſſe q̄eto ſine ſubiecto:ſed nō ſeq̄tur ꝙ agēs creatū pōt facere formaʒ in fluxu ſine ſubiecto:imo ſeq̄tur oppoſitū:q: non pōt facere formā q̄etā ſine ſubiecto.cāns aūt motum effectiue cāt formā in fluxu. ¶ Scōa rō.ſ.ꝙ dat deus accñti ſepato ut oia poſſint ſibi conuenire que pñt ei conuenire in ſubiecto.cōcludit oppoſitū.nam in ſubiecto nō poſſet ſibi cōuenire niſi tm̄ ꝙ eſſet terminus motuſ.ergo nullo mō pōt ſibi aliud cōuenire extra ſubiectum:⁊ ſic oportet dare aliquod aliud ſubiectū motus:q: ſm ipſum ſubiectū eſt aliud a termino motᵒ. ¶ Tertia rō ſua.ſ.ꝙ nō eſt de eēntia motus ꝙ aliqō ſubiectū fluat ſm ipm bñ ꝓbat:ꝙ deus pōt facere motū ſine ſubiecto:ſed nō de agēte creato:q: nō pōt ſeparare qōcūq̄ ab illo qō nō eſt de eēntia ſua:imo ſeq̄tur oppoſitū ſm ſuā rñſionē ad pmā rōnē:q: nō pōt magis ſeparare a ſubiecto formā in fluxu q̄ in q̄eto eſſe.ſed non pōt creatura aliq̄ actiue eē cauſa forme in eē q̄eto ſine ſubiecto.ergo nec in fluxu. ¶ Cōtra illud qō ipſe addit ad exponēdū ſcōam cōcluſionē.ſ.ꝙ motus qui eſt hic per ſe ſm q̄litatē nō eſt ſine ſbiecto:lʒ illud qō cōcomitat terminū per ſe huius motus ſ.quātitas ſit ſine ſubiecto. ¶ Cōtra hoc ſic. Tota

a.l. Si tota rarſitas ē pmᵒ tminus formalis motᵒ rarefactionis illiᵒ aūt ſubiecti ē totū q̄ti tā.ergo illud qō p̄ſupponit nalr̄ iſti tmino nō pōt tm̄ per accidens ⁊c. raritas eſt pmus terminus formalis motuſ rarefactionis.illius aūt ſubiectū eſt totū quātū.ergo illō p̄ſupponit nāliter iſti termino.ergo nō pōt tm̄ per accñs acq̄ri per hoc ꝙ tāta q̄litaſ acq̄rit:q: priuſ nāliter ⁊ p̄ſuppoſitū alteri nō ſolū acq̄rit per hoc ꝙ acq̄rit poſterius nāliter:immo prius p̄ſupponit iam acquiſitum.

Ad queſtionem ergo rñdeo:ꝙ in eucharíſtia manēte poteſt intelligi q̄druplr̄ mutatio.vna ſm ubi.alia ſm q̄litatē quā nō cōcomitat aliq̄ uariatio ſm quātitatem.tertia ſm q̄litatē quā concomitat uariatio ſm quātitatē.q̄rta ſm quātitatē pmo. ¶ De pma mutatiōe manifeſtū eſt quō regrit eādē quātitatē manētē.ſicut enim ubi in eē q̄eto neceſſario eſt in quāto ut in ſubiecto:ita ubi fluēſ neceſſario eſt in eodē ⁊ regrit idē quātū manēs ſub eodē termino. ¶ De 2ᵃ ēt eſt manifeſtū ꝙ ibi eadē quātitas manet:⁊ ita pōt ſm cōem opi.eē ſubiectū illius alterationis:ut ſic q̄litas fluēs hēat idē pro ſubiecto:qō ponit q̄li a.l. quadruplex.

tas manēs hēre: ⁊ talis in gñe eſt: uel ſm figuram aliā ⁊ aliā: uel ſm q̄litatē tertie ſpēi ſm magis ⁊ minus: que uariatio ſm magis ⁊ minus nō corrūpit accñtia euchariſtie ſ3 ꝙ ſunt necīa euchariſtie: q: de uariatione corruptiua dicet̃ in ſequentibus. ¶ Sed de figuratione alia ⁊ alia videt̃ ꝙ corrūperet quātitatē ſm illud Auic. 7. metace ſue. ꝙ dimēſio alia ⁊ alia requirit aliā ⁊ aliā quātitatē. ſed h̄ videt̃ eē cōtra ſenſum: q: nimis durū eēt dicere ꝙ quotiēs figurat̃ aq̄ aliter ⁊ aliter in alio ⁊ alio uaſe totiēs hēret nouā quātitatē ſimplr manētibꝰ ptibus eiſdē in ſe ⁊ in toto. figura ergo nō dicit ultra quātitatē niſi relationē ptiū ad ſe inuicē: uel terminoꝝ includētiū ptes. hec aūt relatio mutari poteſt ptibꝰ manētibus eiſdē ⁊ in ſe: ⁊ in toto. ¶ De q̄litate ēt tertie ſpēi ubi tm̄ in toto motu manet eadem ſpēs ſatis eſt manifeſtū ꝙ quātitas manet eadem. ¶ Sed de tertia trāſmutatione que eſt ſm rarum ⁊ denſum. ⁊ de q̄rta videt̃ dubiū. breuiter ergo ut p̄dictū eſt ad ꝓpoſitū opi. cōis: imo oīs dicēs ꝙ aliqua quātitas eſt noua. ſ. rarior: patit̃ eādē difficultatē quā ⁊ illa que ponit totā quātitatē eē nouam: niſi teneat̃ ibi via tacta ꝙ rarefactio eſt quedā iuxtapoſitio corpoꝝ ſubtilioꝝ inter ptes corpis groſſioris. ſm aūt iſtā euaderet̃ difficultas niſi ꝙ difficile eſt videre quō hoc poſſit gñari ab igne uel ſole corpꝰ ſubtilius vino. ⁊ de hoc eēt dicēdū ſicut dicet̃ in ſequēti. q. ¶ Sed eēt alia difficultas: q: q̄ cito rareſierēt ille ſpēs ſtatim eſſet ibi alia ſuba noua: ⁊ per ꝯñs nō ubiq3 corpꝰ chr̄i. Mirū etiā videtur: ꝙ nulla ſuba manēs eadē oīno poſſit trāſmutari a raro in denſum nec ecōuerſo. ¶ Sed qd tenēdo opi. cōem ꝙ ibi ſit quātitas ſine ſbcto uel tota noua: uel nō noua nō curo. poterit ne hoc eē ab agēte creato? Videt̃ ꝙ nō. p̄mo q: qō imediate cōſeruat̃ a deo nō pōt corrūpi ab agente creato. talia ſunt hiꝰ accñtia ſepata. ⁊ iō nō pñt corrūpi effectiue a creatura. cuius rō eſt: q: nulla cā creata pōt hēre ṽtutē actiuā p̄eminentē ṽtuti cāe cōſeruantis iſta in iſto eē: ſed quātitas hec hēt eē ſupnāle uel imediate a cā ſupnāli ꝯſeruāte. ergo ⁊c. ¶ Itē q̄titas in ſbcto nō corrūpit̃ per ꝯriū: q: nec hēt ꝯrium ĝ nō niſi per defectū ſbcti uel alicuius necīo ꝯñtis ad ipſam: ſed nō pōt hoc corrūpi per defectū ſbcti: q: eſt hic ſine ſbcto. nec ſcdo mō: q: nullū aliud accidēs qō ſibi ineſt necīo cōſequit̃ ipſam. ¶ Si ergo queras a qua cā iducit̃ quātitas noua? ¶ Rñdeo: a ſolo deo imediate: nec tm̄ nouo miraculo: q a ea uolūtate qua diſponit euchariſtiā eē in eccleſia diſpoſuit: ꝙ circa illas ſpēs pñte actiuo nāli cāret talē trāſmutationē q̄lē in ſubāq3 cōuerſis cauſaret agēs nāle: ⁊ hoc ne meritū fidei euacuaret̃ ſi videremꝰ ſpēs itrāſmutabiles. ¶ Hec via nō pōt iprobari per ſenſu3: q: ſaluat oīa que apparent ſenſui. nec per rōnē: q: ſi arguas ꝙ aufert agēti nāli ſuam ꝓpriā actionē. ¶ Ro. nō aufert eā que pōt ſibi cōpetē. ſ. ut trāſmutet ſbctū pñs a forma in formā. ſed negat ſibi illā que nō pōt ſibi cōpetē. ſ. trāſmutare ⁊ nō aliqō ſbcti. ¶ Alr̄ di tenēdo in iſto membro opi. cōem. ſ. ꝙ in rarefactione quātitas ſit noua: nō tota: ſed ps in eodē ſbcto: ꝙ in quātitate: nō in ſubiecto eſt motꝰ rarefactionis per quē per accidēs eſt aliqs gradus quātitatis nouus. ſed tm̄ ſine ſbiecto nec eſt nouū miraculū: q: q̄ſi aggñat̃ illa noua ps quātitati p̄exñti: nec eſt nouū miraculū aggñatu3 quātitati ſepate hēre ſilem modū in eēndo uel ſe-

Jo. roditon in. 4. di. io. q. 3. ar. 4.

paratione: ſicut exēplificat̃ de ptibꝰ carnis gñatis ex nutrimēto in chro. Eodē eni miraculo quo ṽbū aſſūpſit humanā nām aſſumunt̃ ad vnitatē pſonalem ptes carnis gñate de nutrimēto: ita hic eode3 miraculo quo facta eſt quātitas ſepata factū eſt: ut qcqd eſt ps eiuſdē quātitatis ſit ſimilr ſeparatum. ¶ Cōtra hoc p̄mo: q: poſſet iſti quantitati apponi alia quātitas: ſicut ſi vinū nō cōſecratū apponeret̃ ſpēbꝰ ꝯſecratis: ⁊ quātitas appoſita nō eſt ſine ſubiecto: ſicut illa cui apponit̃. ¶ Nec rō: nec illa ſilitudo eſt ad ꝓpoſitū: q: ille ptes gñate de nutrimēto fuerūt ptes: uel ſiūt alicuius totius aſſūpti a ṽbo. Sed iſte ptes quātitatis nō fuerūt: uel nō ſunt ptes alicuius totiꝰ p̄mo hñtis ſepatū eē: q: l3 pars accipiat ſilr eē toti ſine nouo miraculo: tm̄ ps nō accipit ſilr eē alteri pti ſine nouo miraculo: ⁊ q: tota raritas eſt per ſe terminꝰ illius alterationis: tota illa hēt pro ſuo ꝓprio ſbcto totā quātitatē ſicut ps ptē. ĝ tota iſta p̄ſupponit quātitatē iſtā maiorē. ergo ⁊ per ꝯñs illa q̄titas eſt p̄us nāliter maior q̄3 iſta raritas iducta. ¶ Breuiter ĝ quātū ad iſtū articulū uel op3 tenere opi. p̄mā ꝙ quātitas nullo modo eſt alia actione agētis creati. uel op3 dicē ꝙ agens creatū poſſit agē ſine paſſo in qō agat. Sed p̄mu3 (a.l. ſ.) appet aliqbꝰ iprobabile. 2m pōt declarari aliq̄liter. ſ. ꝙ agēs creatū nō requirat paſſum: nec aliqd ſupplēs vicē paſſi. ¶ Et p̄mo arguit̃ ꝯtra iſtud 2m. q a (T. c. 8.) videt̃ deſtruē fundamēta phi nālis p̄ phyꝭ. p̄ de generatione. (T. c. 24.) ⁊ alibi ſepe. q: nō oporteret aliqd idē ſubeſſe (a.l. q.) termino trāſmutatiōis. videt̃ ēt illa deſtruē que apparēt ad ſenſum. nā agēs qō hēt in ṽtute ſua actiua cōplete terminū pōt ponē illū in eē ſi nō ipediat̃. ĝ agēs creatū poſſet ponē terminū in eē ſine quotiq3 paſſo: ⁊ ſic poſſet facē accñs ſine ſbcto ⁊ formā ſubalē ſine mā: qō patet manifeſte ꝯtra ſenſum. vn̄ agens creatū pp duo requirit paſſum. ſ. pp ſe: q: paſſum eſt cōcauſa cum agente creato: quia habet virtutem limitatam in agēdo. ⁊ ideo requirit cauſam aliam. ſ. mālem cōcurrētē in fieri. ꝓpter effectū etiam qō eſt cōpoſitū ex materia tanq̄3 parte p̄exiſtēte. ⁊ forma tanq̄3 pte aduenietē. ergo nō poneret̃ agēs creatū agere oīno ſine materia uel in ſe uel in equiualēte. ¶ Sed diceret̃ ꝙ p̄mum ſupplet vice3 ſubiecti in cōparatione ad agēs creatum. qō ꝓbat̃. q a ſicut pōt ſupplere vicem ſubiecti quātū ad eſſe getum reſpectu accidētis: ita pōt vicem ſubiecti ſupplere reſpectu agentis quātum ad fieri effectus. ꝓbatio. magis videt̃ requiri cauſa ad effectū q̄3 ad aliam cauſam ad cāndum. ſubiectū aūt reſpectu accidentis habet rōnem cauſe: ſed reſpectu agentis ⁊ cāntis accñs habet rōnem cōcauſe tm̄. ĝ ⁊c. ¶ Eſſet ergo modus iſte huius ꝯcluſionis. ꝙ agēs cauſatū nō agit ſine ſubiecto: uel in ſe: uel in aliquo ſupplente vicem ſubiecti. Et in ꝓpoſito: l3 non ſit ſubiectum in ſe: deus tamen ſupplet vicem ſubiecti: ideſt cauſalitatem extrinſecam que competeret ſubſtantie ſi adeſſet: ⁊ hoc inquantu3 illa cauſa extrinſeca requirit̃ cum agente creato ut cōcauſa. Et hoc eſt poſſibile ſicut poſſibile eſt ꝙ deus ſuppleat vicem illius cauſe reſpectu effectus creati. non enim magis dependet cauſa a concauſa q̄3 effectus cauſatus ab utraq3 cauſa. ¶ Sed contra hoc iterum arguitur: quia cauſalitas ſubiecti eſt receptio forme: ſed impoſſibile eſt deum uel in ſe quomodo (a.l. uel ... cūq3.) cūq3 habere rōnem receptiui forme. ¶ Item agēs cauſatum ſi requirit paſſum ut concauſa3: ⁊ hoc in

rōne recipiētis formā. ergo non pōt agere ſine tali paſſo ſine nouo miraculo: ⁊ ita erit nouū miraculum ꝙ agat poſito aliquo tali qō ſuppleat vicē ſubiecti: ſed in actione miraculoſa agēs creatū nō agit totum ex ſe. ergo op3 redire in hoc ꝙ illa actio nō ſit ab agente creato. ¶ De 4a tranſmutatione que eſt in quātitate ſm ſe faciliꝰ eſt. hic enim nō eſt aliq̄ poſſibilis ſm augmentū ⁊ diminutionē: q: nō ſunt ſpēs aiate: ſed eſt hic poſſibilis ſm appoſitione3 ⁊ ablationē. pōt enim iſta ſuꝑficies diuidi in ptes: ⁊ pōt hic aliqō apponi quantū. ¶ De diuiſione dico ꝙ nō eſt ꝓprie mutatio aliq̄ eiuſdē ſubiecti: ſed tm̄ eſt reductio partiū in actu que prius erāt in potentia in toto: hoc eſt idiſtincte. reductio inq̄3 ad actu3 diſtinctū: q: prius erant in toto ꝯtinuate: ⁊ ita quodāmō vnū ⁊ poſtea extra totū diſcōtinuate. ¶ Si tm̄ queras ſubiectū hic in mutatione tali q̄li. ¶ Ro. ipſe ptes manētes ſm eandē entitatē poſitiua3: l3 nō cum illa p̄ciſione quā intelligimus dicētes ptē eſſe in actu pñt poni ſbctu3: q: ſm eandē entitate3 poſitiuā erāt in toto: ⁊ poſtea extra totū: ſed in toto habuerūt ꝯtinuationē que ꝓhibuit illā actualitatem includentē preciſionē. extra totū aūt habēt eam: ita ꝙ ptes tranſmutant̃ a forma ad p̄uationē ⁊ ita nō eſt hic gñatio: l3 q̄ſi corruptio ſine gñatione: q: illa entitas que nūc eſt utriuſq3 ptis poſitiua totaliter prefuit: l3 nō p̄fuerit ſub illa p̄ciſione. ſ. nō cum alio ſicut nūc eſt. illa aūt entitas totiꝰ que prefuit nō manet nūc. p3 ergo quō iſta trāſmutatio nō requirit quātitatē eandē manentē: loquēdo de idētitate que eſt ꝯtinuitas: ſed tm̄ requirit idētitate3 loquēdo de quocūq3 poſitiuo hic ⁊ ibi: l3 aliter ſe habēte. ¶ De appoſitione dico: ꝙ poſſibile eſt aliqō quantū iſti apponi ⁊ ei ꝯtinuari: ⁊ hoc nullo ſubiecto manēte eodē niſi forte iſtis partibꝰ ꝯtinuatis ut predictū eſt in diuiſione: ⁊ ſic quātitas erit eade3: nō ſolū idētitate ꝯtinuitatis: ſed etiā eadē idētitate poſitiua que p̄cedit ꝯtinuitatē: que. ſ. eſt in hac: ⁊ ſimiliter in illa: ſiue ꝯtinuent̃ ſiue diſcontinuent̃. Et hec difficultas cōis eſt cuicūq3 vnioni ſiue diuiſioni. ſi eni uel diuiſio uel vnio eſt trāſmutatio: ⁊ queris eiꝰ ſbctu3 nihil cōe manet niſi entitates ptiū diuerſarū uel vnitarū. (a.l. diuiſap) Et illa entitas qñ eſt vnio facta hēt aliqd quo caret qñ eſt diuiſio. ſ. habitudinē vnitoꝝ: uel ꝯtinuationē coꝝ loquēdo de quātis: ⁊ ita illa trāſmutatio ulr in diuiſione eſt p̄uatiua. in ꝯtinuatiōe ṽo poſitiua. ¶ Et ſi arguis. ſi aliquod quantū apponit̃ iſti ⁊ fiat iſti ſpēi ꝯtinuū. ĝ eſt idē terminus amboꝝ. aut ĝ ille terminꝰ eſt in ſbcto aut ſine ſbiecto. ¶ Rñſionē quere. ¶ Dicit̃ ꝙ corpus chr̄i nō eſt ſub aliq̄ idiuiduali: nec ſub aliq̄ qō nō ē pars illiꝰ quāti. ideo ille terminꝰ aut linea cū nō ſit ps illiꝰ quāti: nō ſe tenet ex pte eiꝰ qō eſt ſine ſubiecto. Si dicas nō eſt maior rō ꝙ ſe teneat ex pte huius q̄3 illiꝰ. Negat̃. q: illa linea eſt in ſbcto: cū non ſit ps illiꝰ hoſtie. ¶ Poſſet ēt dici l3 minꝰ ꝓbabilr ꝙ fractio ſeu diuiſio ptiū q̄titatis nō eſt niſi qda3 motꝰ localis: ⁊ eſt ſbctiue in ipſis latis: ⁊ tūc oporteret dicere ecōuerſo ꝙ continuatio nō eſt niſi quedam latio: quia latio non facit continuitatem: ſed contiguitatem.

Ad argumēta principalia. ¶ Ad p̄m dico ꝙ nō eſt de eēntia motꝰ ꝙ ſit talis ul' talis entis: nec mutatiōis ꝙ ſit alicuiꝰ alr ſe hñtis: ſic nec de eſſentia albedinis ꝙ ſit alicuiꝰ hñtis albedinē: l3 ſic forā aliq̄ in eē geto eſſentialr eſt in ſe talis: l3 nulliꝰ ſit ut iformabilis: ita motꝰ eēntialr eſt actualitas quedā potētialis: ut ita dicā: ⁊ mutatio ē quedā alr habitio: l3 nulliꝰ denoiati ab h̄ uel ab illa. ¶ Ad 2m dico: ꝙ ſic phs ꝯceſſit necīu3 eē ſbctū in mutatiōe ul' motu qō ſubiectū p̄exiſteret termīo forali: ⁊ eēt ps totalis termini. ita dixit cōpoſitū eē totalē terminū huiꝰ ꝓductionis: ſ3 apud nos añs nō eſt oīno necīū. ¶ Ad 3m p3: ꝙ aliq̄ trāſmutatio alia q̄3 ſm augmētū uel diminutionē pōt eē circa q̄titatē ut diuiſio ⁊ cōtinuatio: ⁊ hoc ſm ſe. Rarefactio aūt ⁊ ꝯdēſatio ſm accidēs: ⁊ p ꝯñs l3 ille ſpēs nō pñt augeri nec minui proprie loquendo: tamen poſſunt a quantitate minore ad quātitatem maiorem tranſmutari: ⁊ ecōuerſo.

Queſtio. V.

De trāſmutatione corruptiua quero utrū poſſibile ſit circa euchariſtiā fieri trāſmutationē corruptiuā illoꝝ accñtiū. videt̃ ꝙ nō. Forā eſt ſimplex iuariabili eſſentia ꝯſiſtēs. li. 6. p̄n. ¶ Itē Boeꝰ li. de tri. (In p̄n. j. c. 3) forā ſimplex ſbctū eē nō pt. ¶ Itē mā eſt q̄ res pōt eē ⁊ nō eſſe. 7. metace. ex his oībꝰ hi ꝙ ſimplex ad (T. c. 22.) minꝰ forā nō pōt corrūpi: ſ3 accñs ſepatū i euchariſtia eſt forā ſimplex iſto mō. ĝ ⁊c. ¶ Itē ſi corrūperet̃: aut in ſuba3: aut in aliō accñs: aut in nihil. nō in nihil: q: tūc creatura ānihilaret. nō in accñs: q: tūc creatura cāret accñs ſine ſbcto. nec in ſuba3: q: ex accñte nō pōt fieri ſuba. ĝ ⁊c. ¶ Cōtra. illa accidentia pñt frāgi: teri: ⁊ digeri. ⁊ p3 ad ſenſum. ⁊ ꝓbat̃ ex quadā glo. j. Coꝛ. 11. Nutrimentū aūt cōuertit̃ in ſubſtantiā rei nutriende. ergo ⁊c.

Hic dicitur ꝙ eē ſubſiſtēs qō manētibꝰ accñtibꝰ ꝯuenit ē ꝯforē illi (Thoſ pñtl di. ar. 2. i ſo. pn. 3. q̄ſtiū. a.l. eſſe ꝙ) forme quā p̄us ſuba panis hūit. ⁊ iō eē in q̄ dimēſiones ſubſiſtūt tollit̃ eiſdē paſſiōibꝰ qbꝰ tolleret̃ ſuba panis exñs ibi. ⁊ pp hoc eodē mō corrūpunt̃ accñtia remanētia ſic p̄us poterāt corrūpi. p̄us āt poterāt corrūpi dupr. vno mō manēte ſba panis. alio mō p corruptionē ſube que ꝯtigit ex trāſmutatiōe accñtiū: q: ſic gñatio eſt terminꝰ alterationis: ita ⁊ corruptio. ⁊ ex pte ēt q̄titatis: q: cū vnaqueq3 res hēat q̄titatē determinatā: intm̄ poterit fieri diuiſio ꝙ ſpēs nō remanebit. In h̄ ĝ ſacro aliq̄ trāſmutatiōe facta adhuc manet illō eē dimēſiuū ſube p̄cedenti ꝯforme. Aliqñ tollit̃ eē p̄dictum: ⁊ tūc deſinit eſſe ſacrm̄. Et ſilr ex pte q̄titatis: q: ſi fiat diuiſio i partes tāte q̄titatis ꝙ ſufficiat ad ſpē3 panis ul' vini. ⁊ ſi ſint alie dimēſiones: q: ptes ꝯtinui que erāt in poa fiūt in actu tm̄ eē ꝯforme ſube p̄exñti manet. ſi aūt q̄titas ptiū ad h̄ nō ſufficiat eē utriuſq3 deſinit eē. ſ. dimēſio ⁊ eē p̄dictū. ⁊ iō tūc corpꝰ chr̄i deſinit ibi eē. In qd āt fiat iſta corruptio qñ eſt potētialis: (a.l. potiſ.) tāget̃ i. q. ſequēti. ¶ Cōtra ꝯñe p̄ncipis que dic̄ ꝙ eodē mō pōt tolli dimēſio iſta ſic ſuba: q: h3 eē ꝯfor- (a.l. quo.) me ſube panis. arguo ſic. nō pōt itelligi iſta ꝯformitas in aliq̄ poſitiuo nouo: q: nihil tale aduenit ipſi accñti p h̄ ꝙ ē ſine ſbcto: ſ3 illō qō ei aduenit ꝯfor- (a.l. ĝ necio iſta ꝯformitas eſt tm̄.) me eſt tm̄ i iſta negatiōe nō iherere actu. ſ3 ꝯformitas in iſta negatiōe nō ſufficit ad h̄ ut vniformiter tollat̃ q: iō tollit̃ eē ſbe: q: eſt paſſu3 ꝓportionatū agēti nāli. ſ. hñs ptē potētialē ⁊ actualē: q̄rū potētialis pōt eē ſine actuali. iſtud āt hñs tm̄ ꝯformitatē in negatiōe nō h3 aliq̄s tales ptes. ĝ ⁊c. ¶ Ite3 ſuba cōpoſita necīo ſibi determinat q̄litatē aliquā ꝓpriā: ⁊ maxīe ſm eū qui ponit ꝙ ſuba corrūpit̃

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Th. ubi ſ. ad corruptionē q̄litatis:qḋ nō eēt niſi nēcio deter
minaret ſibi illā qualitatē:ſed quātitas nō nēcio ſi
bi determinat aliquā q̄litatē.ita enim eſt idifferenſ
ad ꝯriam ſicut ad iſtā: ⁊ ad vnū gradū eius ſic ad
alium:q꞉ ex principijs quantitatis nulla qualitas
nec ullus gradus egredit̄ qualitatis.ergo ⁊c̄.

Dico ergo ad qōnē:ꝙ accn̄ia euchari
ſtie pn̄t corrūpi: ⁊ h̄ qdeꝫ de
a.l. aliam. qualitatib⁹:q̄ruꝫ trāſmutatio nō reqrit aliā quātita
tem.ſatis eſt manifeſtū ſm cōem opi.q꞉ ille pn̄t po
Okaꝫ i. 4. ni hēre ſubiectū cōe manēs.ſ.quātitatē.ſed ſꝫ aliā
in mā de eu opi.que ponit q̄ttitateꝫ ſubē nō differre a ſuba:nec
chariſtia te quātitatē albedinis ab albedine. ⁊ per ꝯn̄s nullaꝫ
net hoc. eſſe hic quātitatē magis ſepatā a ſbcto q̄ꝫ ſubſtan
tiam cui⁹ eſt q̄ttitaſ nō eſt eque facile ſaluare corru
ptionē q̄litatis.tūc enim opꝫ ponē ꝙ cū pari rōne
quelibet q̄litas ſit ſine ſbcto ſic̄ ⁊ vna.quecūqꝫ trāſ
mutaret̄:trāſmutaret̄ ſine ſbcto: ⁊ tunc redit iſtud
ad difficultatē tactā in.q.p̄cedēte quō euchariſtia
corrūpit̄ per corruptionē q̄ttitatis; ⁊ quō q̄ttitas il
la poſſit eē noua. ℭ Tamē ad ꝯnē in cōi pōt ſic ar
gui.v̄tus agētis nō diminuit̄ per hoc ꝙ accn̄s eſt
ſine ſbcto.ſed ſi accn̄s eſſet in ſbcto poſſet corrūpi
ab agēte nāli.ḡ ⁊ mō. ℭ Hec rō nō ꝯcludit:q꞉ non
ſufficit ſola v̄tus eq̄lis agētis nālis:ſed opꝫ ꝙ hēat
paſſum ſibi ꝓportionatū ad hoc ꝙ agat ſicut pꝫ.
ℭ Rꝫ° q̄ꝫdiu manet quātitas ſatiſ facile eſt ſꝫ cōeꝫ
opi.ſaluare paſſum reſpectu agentis nālis: ⁊ h̄ bn̄
poſſibile eſt reſpectu q̄litatū ꝯriarū:q꞉ nō ois alte
ratio iter ꝯria reqrit q̄ttitatē mutari: ⁊ tn̄ in tali al
teratione ad q̄litatē cū qua nō poſſet ſtare ſpēs pa
nis deſinit eē euchariſtia:q꞉ de⁹ inſtituit nō ꝯſerua
re euchariſtiā hoc eſt accn̄tia ſine ſbcto:in qbuſ ſit
corpus chr̄i niſi q̄ꝫdiu manent ibi q̄litates nate p̄fi
cere ſbas iam ꝯuerſas.ḡ ſimplr̄ ſaluat̄ euchariſtiā
poſſe deſinere eſſe actione agētis nālis:nec ibi eſt
aliqḋ miraculū nouū:q꞉ eadeꝫ uolūtate antiq̄ qua
de⁹ uoluit euchariſtiā eſſe in eccl'ia.uoluit etiā illā
nō manē niſi q̄ꝫdiu q̄litates apte nate p̄ficere ſbas
iam ꝯuerſas manēt. ℭ De corruptione aūt eucha
riſtie per corruptionē quātitatis a quo agente poſ
ſit fieri tactuꝫ eſt in qōne precedenti. An aūt in de
ſitione euchariſtie per ꝯuerſionem uel tranſmuta
tionem in quantitatem nouaꝫ oporteat ſubſtantiā
redire.dicetur in.q.ſequenti.

Ad rōnes. Ad primaꝫ dico: ꝙ auctor ille
loquit̄ de illiſ ſex principijſ de
qb⁹ determinat.illa aūt ſunt foīe reſpectiue extrin
ſecus aduenieētes.vn̄ h̄ auctor nō arguit de formiſ
abſolutis. ℭ Ad 2ᵐ pōt dici: ꝙ Boe⁹ loquit̄ de for
ma que eſt pura forma.i.purus actus ſicut appli
cat ibi de deo. Et ueruꝫ eſt ꝙ foīa que nō eſt nata
p̄ficere aliqḋ potētiale non eſt nata recipe accn̄s: ⁊
ita eſt de eſſentia diuina:niſi forte fiat inſtantia de
Uide uar.i 2°di.3. eſſentia angelica ⁊ itellectione.ſed de hoc in qōne
de ſimplicitate angeli an hēat materiā. ℭ Ad phꝫ
7.meta^ce.planū eſt ꝙ nō ꝯcederet aliqd poſſe cor
rūpi:niſi hēt potētiā diſtinctā ab actu ſic p̄te a p̄te
ſed h̄ poneret q꞉ ponit ordinē cārū ſimp^r necīū:ul'
q꞉ poneret ſimplr̄ nihil poſſe corrūpi:niſi cui⁹ ps
manet poſt corruptioneꝫ.ſic ponit nihil ꝓpe poſſe
gn̄ari:niſi cui⁹ ps fuit an̄ gn̄ationē.ſed nec in ordie
cārū:nec in iſta p̄tis ſepatiōe a toto ꝯcordam⁹ cuꝫ
ipſo. ℭ Ad rōnē dico: ꝙ q̄litas nō corrūpit̄ i nihil
ſed in q̄litatē aliā ꝯriā:uel alteri⁹ gradus in eadeꝫ
ſpecie:nec ſeqtur ꝙ agēs nāle faciat accn̄s ſine ſb
iecto:q꞉ q̄litas noua hēt idē ſbctū qḋ ⁊ p̄or q̄litas
habuit ul' ſaltē q̄ꝫtuꝫ eſt de ſe hēe poſſet.ſi aūt loq̄riſ
de corruptiōe q̄ttitatis:cui nō pōt aſſignari aliqḋ
aliḋ p̄us ſbctū.illa nō corrūpit̄ actiōe nālis agētis
ſine ſbcto:uel p̄exiſte:de quo dictū eſt in.q.p̄cedēti
a.l. dicetur. uel de nouo creato:de q̄ dr̄ in.q.ſequēti. Qō.VI.

Ultimo quero. Utrū i ali
qua tranſ
mutatiōe facta circa euchariſtiā neceſ
ſe ſit ſbam aliquā actiōe diuia redire.vi
det̄ ꝙ nō:q꞉ q̄ttitas ſepata hēt modum
ſubē in agēdo.ḡ ⁊ in fiēdo ⁊ patiendo.ḡ qcqd pōt
gn̄ari de ſuba ſi ibi eſſet poterit gn̄ari de q̄ttitate ſe
parata.nō ḡ opꝫ aliquā ſbam redire. ℭ Itē agens
nāle ⁊ approximatū paſſo naturalr̄ tranſmutat.ḡ
nō reqrit̄ miraculū ad h̄ ut trāſmutet:ſꝫ ſuba non
pōt redire niſi p nouū miraculū.ḡ nulla trāſmuta
tio poſſibilis ibi reqrit ſubaꝫ redire. ℭ Itē agēſ nā
le nō ipeditū nēcio agit.ḡ nō depēdet in agēdo ab
aliq̄ actiōe que ſit imediate uolūtatis diuie:q꞉ uo
lūtas diuia nulli⁹ actiōis ad ex̄ eſt p̄nᵐ niſi ꝯtingē
ter.nēciuꝫ aūt nō pōt depēdere a ꝯtingēti.ḡ in iſta
actiōe nō reqrit̄ aliqd qḋ cauſet̄ a uolūtate diuia i
mediate. ℭ Itē Aug.7.de ci.c.30.ſic de⁹ res q̄s cō
didit adminiſtrat:ut eas ꝓp̄os mot⁹ agē ſinat.ḡ ſi
nit agēs nāle agē motū ſuū nālē: ⁊ per ꝯn̄s trāſmu
tare euchariſtiā ſine oī miraculo.ḡ ⁊ ſine ſuba re
deūte. ℭ Cōtra.iſte ſpēs pn̄t nutrire ut dic̄ quedā
glo.ſup illud.j.Cor.ii.Ali⁹ qdē eſurit:ali⁹ v̄o ebri⁹
eſt.ḡ pn̄t trāſmutari in ſubaꝫ alēdi.ḡ ex eis p̄t gn̄a
ri ſuba:ſꝫ h̄ nō pōt fieri niſi ſuba redeat:q꞉ ex non
ſuba nō fit ſuba. ℭ Itē pꝫ ad ſenſum: ꝙ hoſtia ꝯſe
crata pōt corrūpi i ignē ul' in aiatū gn̄atū p putre
factionē:ſic̄ corrūperet̄ ſi eēt ibi panis: ⁊ tūc ut pꝫ
ſubſtātia gn̄ari nō pōt niſi ſubſtātia redeat.ḡ ⁊c̄.

Hec eſt una opio Inno.de officio miſ
ſe.p̄te 3ᵃ.c.de fractiōe.dicit
eniꝫ ꝙ ſuba panis redit:qḋ pōt ſic ꝓbari:q꞉ chr̄s
eſt i euchariſtia ut nutrimētū ſpūale: ⁊ tādiu q̄ꝫdiu
ſpēſ ſūt ut ꝯueniēſ nutrimētū corp̄ale.ḡ deſinētib⁹
ſpeciebꝫ hēe rōnē ꝯueniētis nutrimēti:utpote qn̄ ſi
eſſent in ſuba panis ⁊ vini ille ſubē eēnt icōueniē
tes ad nutrimētū corp̄alr̄:tunc rōnabilr̄ deſinit ibi
eſſe corp⁹ chr̄i ut nutrimētū ſpūale.deficiēte aūt eu
chariſtia redit ſuba. Nec opꝫ hic ponē nouū mira
culū ad h̄ ꝙ corp⁹ chr̄i deſinat ibi eſſe qn̄ ſpēs non
eēnt nate afficere ſubas ꝯuerſas:q꞉ ita de⁹ iſtituit
euchariſtiā nō manē niſi manētib⁹ ſpēb⁹ ꝯueniēti
bus. Nec eſt nouū miraculū.ꝙ.ſ.deſinēte corpore
chr̄i ibi eē redeat ſuba:q꞉ de⁹ ordiauit nunq̄ꝫ accn̄
tia eē ſine ſbcto:niſi in euchariſtia. ℭ Cōtra h̄ poſ
ſet argui ſic.quero qn̄ redit ſuba panis:aut h̄ eſt i
ultimo inſtāti qn̄ gn̄at̄ ibi noua ſuba. ⁊ tūc ſequit̄
ꝙ ſil' ſit ibi panis ⁊ nō panis.qn̄ eni gn̄at̄ aliḋ pa
nis corrūpit: ⁊ per te tūc panis eſt ibi p̄. ⁊ h̄ eſt icō
ueniēs.aūt an̄ illḋ ultimū inſtās: ⁊ tūc vident̄ ſeq
duo icōueniētia.p̄ᵐ eſt ꝙ nō tādiu manet euchari
ſtia q̄ꝫdiu manerent ibi ſpēs nō corrupte.uel ꝙ ſil'
manebit euchariſtia ⁊ erit ibi ſuba panis cū corp̄e
a.l. ... corp... chr̄i. ℭ 2ᵐ icōueniēs eſt:q꞉ agēs qḋ pōt in p̄tē mo
tus pōt in totū motū ⁊ terminū qn̄ nō magis repu
gnat vna pars mot⁹ ibi ſuſceptiuo q̄ꝫ alia.h̄ appꝫ
ex dictis ſupra in.q.precedēti.ſed nō magis repu
gnat illis ſpēb⁹ vna pars alteratiōis q̄ꝫ alia q̄ꝫdiu
ſpēs ille nō corrumpunt̄ ſimplr̄ ſed alterant̄.ergo
agens potēs in primā partē alterationis pōt ⁊ in
qualibet.ergo dum manet illa alteratio nō neceſſe
eſt ſubam redire. ℭ Sed ad iſtud argᵐ ꝓbabiliuſ
eſſet dare 2ᵐ mēbrū: ⁊ tūc p̄ᵐ qḋ infertur forte nō
eſſet incōueniēs opinātī.diceret enim ꝙ nō manet
euchariſtia q̄ꝫdiu manēt ſpēs ille q̄litercūqꝫ ſe ha
bentes:ſed q̄ꝫdiu manēt ut cōueniētes nutrimēto:
pn̄t aūt ſic alterari ut nō ꝯueniant nutrimēto ante
q̄ꝫ totalr̄ corrūpant̄.ſicut poſſet panis nō eſſe ꝯue
niens nutrimentū anteq̄ꝫ corrūperet̄ ſapor ⁊ alia
accn̄tia: ⁊ tūc difficile eſſet inuenire certū gradū al
terationis uel putrefactionis uſqꝫ ad quē p̄ſe ma
neret euchariſtia. ℭ Ad 2ᵐ diceret̄: ꝙ pp totā illā
alterationē que p̄cedit corruptionē ſpērū: ⁊ p ꝯn̄s
corruptioneꝫ euchariſtie nō opꝫ ſubam redire:ſed
opꝫ eam redire pp gn̄ationē que ſequit̄ illā altera
tioneꝫ ⁊ ꝯcomitabit̄ corruptionē ſpērū.nō aūt pōt
redire tunc qn̄ erit corruptio.q꞉ tunc ſil' eſſet ⁊ nō
eſſet. ℭ Sed iſta rn̄ſio nō aſſignat ſufficientē redi
tionem ſubē panis.eque eniꝫ poſſet agēs nāle age
re uſqꝫ ad ultimū inſtās ſi nō rediret per te:ḡ non
Tho. p̄nti di.ar.2.i ſol. p̄n.2. q̄ſtiū. dicit ſufficiēter. ℭ Eſt alia opi.que ponit mām re
dire.exponit̄ tn̄ ꝙ nō pōt intelligi de mā prius ān̄i
hilata:q꞉ qḋ in nihil eſt redactū nō pōt iterū idem
nūo redire:nec etiā de mā prius ꝯuerſa in corpus
chr̄i.hoc pōt intelligi:q꞉ illa non poſſet redire niſi
corpus chr̄i uel mā corporis chr̄i ecōuerſo ꝯuerte
retur in mām paniſ:ſicut nec panis ꝯuerſus poſſet
redire niſi corpus chr̄i ꝯuerteret̄ in panē. Sꝫ opꝫ
iſtam opi.itelligi ſi debeat ꝓbabilr̄ ſuſtineri: ꝙ de⁹
nouam materiā creat:nec opꝫ tūc ponere nouū mi
raculum:q꞉ hoc eſt ex antiquo miraculo ne fides
perdat meritū: ⁊ per ꝯn̄s ut ois trāſmutatio poſſit
h̄ fieri ab agēte nāli:que poſſet fieri ſi accn̄tia eēnt
in ſuba.nec tūc ſimplr̄ ſuba materie corporee in cō
uerſione minueret̄:nec in p̄n° creata per iſti⁹ redi
tionem augeret̄:q꞉ quantū fuit de mā ꝯuerſum in
corpus chr̄i tm̄ redit h̄ ul' creat̄. ℭ Cōtra hāc opi.
arguo ſic.quero enim qn̄ redit mā:aut in ultimo i
ſtanti qn̄ gn̄atur ibi noua ſuba:aut ante ultimū in
ſtanſ. Nō ante.pp duo.tum q꞉ manēte euchariſtia
eſſet ſubſtantia ibi māe alia a mā corporis chr̄i:qḋ
Th.p̄ª p̄te ſum.q.66. ar.4. nō tenet cois ſchola. Tum q꞉ illa mā eēt ſine foīa:
qḋ eſt ſimplr̄ ipoſſibile ſm iſtū:ſaltē nō eſt poſſibi
le ſine nouo miraculo:ſed nō ſunt ponenda plura
miracula ſine neceſſitate. Si v̄o in inſtāti gn̄atiōis
redit mā.fruſtra ponitur redire ad hoc ut agēs nā
le gn̄et ex ea:q꞉ nō gn̄at niſi de mā quāta ſm iſtuꝫ
Th. ubi ſ. ar.2. maxime. Silr̄ nō pōt gn̄are niſi cum illa gn̄atiōe
ꝯcomitet̄ corruptio: ⁊ ſpālr̄ ſm iſtū:ſed tunc nō
corrūpet aliquā ſubaꝫ:q꞉ illa materia nō redit ſub
forma ſbali corrūpenda:q꞉ tūc ſimul hēret eā ⁊ nō
hēret. ℭ Moduſ etiā quo dicit iſte doctor: opi.iſtā
nēcio eſſe tenēdā.ſ.ꝙ nō redeat:nec mā annihila
ta nec ꝯuerſa:ſed tm̄mō poſſibile eſt eam redire:q꞉
alia noua creatur.nō videt̄ ꝓbabilis:q꞉ mā annihi
lata redire pōt ⁊ mā ꝯuerſa. ℭ Primū ꝓbat̄:q꞉ ni
hil ſequēs annihilationē materie eſt eiuſdē rōnis:
cum nihilo precedēte creationē materie.ſic̄ termi
nus annihilationis ad quē. ⁊ creationis a quo ſūt
idem uel eiuſdē rōniſ:ſicut in gn̄atiōe ⁊ corruptio
ne.ergo eſt eadē diſtātia materie ad nihil ſequens
annihilationē eius: ⁊ ad nihil precedēs creationē
eius.ergo eadē potētia pōt ſup hanc diſtantiā ⁊ il
lam.que ergo pōt creare pōt ⁊ annihilatā repare.
ℭ Item.mā annihilata nō eſt magis nihil q̄ꝫ ante
creationeꝫ.nō ergo magis includit ꝯdictionem q̄ꝫ
prius.ergo ſicut prius potuit oīpotentia illud ꝓdu
cere qḋ ſic erat nihil:ita ⁊ nunc pōt. ℭ 2ᵐ.ſ.de mā
ꝯuerſa ꝓbat̄:q꞉ corpus chr̄i nō aliter ſe habet per
hoc ꝙ panis ꝯuertitur in ipſuꝫ.ergo ecōuerſo poſ
ſet panis ꝯuerſus redire eo mō quo ꝯuerſus eſt in
ipm abſqꝫ hoc ꝙ corpus chr̄i aliter ſe haberet in ſe
q꞉ ſicut hn̄do in ſe iſtaꝫ entitatē poſt ꝯuerſionē nō
aliter ſe habet poſitiue.ita in nō habēdo:puta ſi re
diret paniſ nō aliter ſe hēret p̄uatiue. ℭ 3ª opi.eſt. Egi.i theo.
ꝙ ſicut ꝯ^tor dicit p̄ phy².Et de ſuba orbis in mate theore.44
ria gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū opꝫ itelligere dimēſio 45.
nes iterminatas ante aduētū forme ſubalis:alias Cō. 66.idē
nō poſſet itelligi diuiſio māe ut in diuerſis p̄tibus 4.phy² cō.
māe ſint diuerſe forme ſubales.hi⁹ aūt dimēſioneſ 15.expſſiuſ.
poſt forme ſbalis aduentū accipiūt eē terminatū ⁊
cōpletū.qcqd aūt intelligit̄ in mā ante formā ſbalē
hoc manet idem nūo in gn̄ato ⁊ corrupto:q꞉ remo
to poſteriori opꝫ remanere prius. Sicut ḡ mediātī
bus his dimēſionib⁹ icōpletis mā panis reciperet
formā ei⁹ qḋ ex pane gn̄aret̄: ⁊ h̄ pane nō ꝯuerſo.
Ita(cū nunc ſit datū dimēſionib⁹ ut ſubſiſtāt ⁊ ha
beant eē ꝯforme eē prioris ſubē)datur eis ꝙ poſ
ſint ſubeē forme ſbali: q꞉ de rā ſua nō hn̄t ꝙ ſub
ſint niſi tm̄ accn̄tali.ſed a foīa ſbali hn̄t h̄: ⁊ tūc ul'
ex ꝯn̄ti adueniet mā pp ꝯcomitātiā nālē forme ad
materiā uel ipſi dimēſioni v̄tute diuina dabit̄ natu
ra māe pp ꝓpinq̄tatē ad ipſaꝫ:ut ſic illḋ genituꝫ ſit
cōpoſitū ex mā ⁊ foīa. ℭ Addit̄ huic opi.ꝙ ſi ex Hēri.q̄°.8.
talib⁹ dimēſionib⁹ gn̄aret̄ uermis p̄: ⁊ poſt ex par q.36.
tibus nutriētib⁹ gn̄aret̄ ſba:mā nutrimēti erit tan
dem mā illi⁹ ſubē. ℭ Cōtra iſtā opi.arguo ſic.foīa
determinata ad aliqḋ receptiuū nullo mō pōt aliḋ
p̄ficē:ſic̄ nec albedo angelū:nec ſapia lapidē:ſꝫ for
ma ſubalis determinat̄ ad mām ſubalē:ut ad pro
priū ſuſceptiuū.ḡ nullo mō pōt p̄ficere dimēſioneꝫ
de gn̄e q̄ttitatiſ que nō eſt mā ſbalis. ℭ Itē.forma
de gn̄e priori nō pōt p̄ficere ſuſceptiuū de gn̄e po
ſteriori.ḡ nec forma ſubalis dimēſionē.an̄s ꝓbat̄.
q꞉ act⁹ p̄ſupponit potētiā: ⁊ hoc loquēdo de ordine
originis.act⁹ aūt gn̄is prioris nec origie:nec perfe
ctione aliqd p̄ſupponit de gn̄e poſteriori. ℭ Itē 3°
⁊ videt̄ manifeſtius:q꞉ foīa ſbaliſ eſt talis act⁹ qui
eſt natus ꝯſtituere per ſe vnū cū ſuo p̄fectibili p ſe
ſꝫ nō pōt ꝯſtituere vnū per ſe cū aliquo de genere
quātitatis.ḡ ⁊c̄. ℭ Itē.illud qḋ eſt eēntialis rō ter
minādi depēdentiā alteri⁹ nō pōt ad illḋ depēdere.
foīa ſubalis eſt hi⁹ reſpectu quātitatis.ḡ ⁊c̄. ℭ Itē
quō de po^a dimēſionis pōt deduci foīa ſbalis:cuꝫ
ex nā rei nō ſit in illa tanq̄ꝫ in ꝓprio potētiali. Sic
videt̄ iprobata p̄ª pō opi.in gn̄ali.ſ.ꝙ dimēſio non
pōt hēre vicē māe reſpectu foīe ſbalis:ſed q̄ꝫtuꝫ ad
gn̄ationē ex illa dimenſione iprobat̄ in ſpāli.p̄ ſic.
Ignis genit⁹ ex illa dimēſione ⁊ foīa ſubali ignis
nō eēt vniformiter:nec vniuoce ignis cū alio igne
gn̄ato ex foīa ſbali ⁊ mā ignis: ⁊ tūc ignis nō vni
uoce ageret cōburēdo hoſtiā ſic̄ cōburēdo lignuꝫ.
ℭ Itē.nō ſolū in vno ſeqt̄ abſurditas ꝙ erit igniſ
mathematicus ex q̄ttitate ⁊ foīa ſubali.ſꝫ erit taliſ
ꝓceſſus in gn̄abilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ uſqꝫ ad fineꝫ
mundi nam ex illo igne habēte dimēſionē pro ma
teria dicto mathematico generabit̄ aqua hn̄s ideꝫ
pro mā qḋ habuit corruptū pro mā: ⁊ ex illa aqua
aer: ⁊ ſic uſqꝫ ad finē mūdi:uel in infinitū ſꝫ pboſ.
ℭ Qḋ ille alius doctor addit de mō ſiue materia
nutrimenti aduenientis nō ſaluat ꝓpoſitū.poſito
eniꝫ ꝙ genitū nō ſit nutribile ſic̄ ignis nihil ualet.

Universidad de Deusto Bibliote

¶ Item. eſto ꝙ ſacerdos eēt nutrit⁹ de iſtis ſpecie
bus: ⁊ pone ſicut poſſibile eſt ꝙ per magnū tēpuſ
quouſq̄ multe ptes māe fluxiſſent ⁊ noue genite
fuiſſent. ſequit̄ ꝙ ille ptes nō ita erunt uere parteſ
carnis: ⁊ ex ptib⁹ eſſentialib⁹ carnis ꝯſtitute ſicut
alie ptes que nō eſſent genite ex ſpēbus: ⁊ ſic poſſi
bile eſſet ponere caſuꝫ ꝙ puer nutritus ex ſpēbus
Ricar. pn̄ti di. ar. 2. q. 2. in ſol. pn̄ᵒ. uſq̄ in finē vite ſue nō reſurgeret niſi hō cōpoſituſ
ex dimenſione ⁊ forma ſubāli vna uel ptib⁹. ¶ 4ª
opi. eſt ꝙ in trāſubſtātiatiōe ipſiſ accn̄tib⁹ coicat̄ p
creationē poſſibilitas trāſmutabilis: nō tm̄ in for-
maꝫ: ſed etiā in infinitū gradū actualitatis que eſt
mā. ḡ accn̄tia reſoluunt̄ poſtea in mām ex predicta
poſſibilitate eis annexa ꝯuerſa in actualitatē gra-
dus infimi nāliter factā. Et ita hec opi. ꝯcordat cū
2ª. ſ. ꝙ mā redit: ſed nō imediate a deo: ſed p actio-
nem agētis nālis. ¶ Cōtra hoc: q2 hoc purū poſſi
bile ſm ipm eſt terminus creationis. ḡ eſt aliqd ex
cām ſuam: uel extra pᵃᵐ cām hēt entitatē poſitiuā
mā inferioreꝫ: ſed hoc eſt falſum: q2 dicit Aug. lib.
ꝯfeſ. Feciſti dn̄e duo: vnū ꝓpe te angelicā nāꝫ: aliō
12. c. 33. ꝓpe nihil. ſ. māꝫ pᵃᵐ. ergo de facto nihil eſt inferi⁹
mā pma: ꝫ forte poſſibile ſit aliqd inferiuſ creari a
deo. qcqd ſit de hoc nō habet h̄ bn̄ locū diſputatio
de hoc. ¶ Ad ꝓpoſitū arguo ſic. mā nō ꝓducitur
per gn̄ationē cum ſit fundamentū ꝑſuppoſitū gn̄a
tioni. ergo agēs nāle nō pōt illud purum potētiale
admixtū ſpēbus ꝯuertere in mām primā uel in cō-
poſitū: ita ꝙ actione illa ꝓducat mām primā uł ꝓ-
a.l. purum poſſibile a.l. illo priam iſti cōpoſito. ¶ Item. eſto ꝙ tale cōpoſitum
poneret̄ in ſpēbus euchariſtie. ⁊ ꝙ poſſibile eēt de
illa actione nālis agētis ꝓducere mām uel cōpoſi
tum adhuc fruſtra poneret̄: q2 agens nāle non pōt
agere niſi inquantū actu eſt: qō nō eſſet hic.

Dico ergo ad qōnē. ꝙ trāſmutationuꝫ poſſibiliū circa euchariſtiā.
quedā ſtant cum euchariſtia manēte. quedaꝫ non.
oēs pᵉ nō requirūt ſubaꝫ redire quācūq̄: nec actio
ne diuia: nec actione agētis nālis: nec in illis de fa
cto eſt mā uel redit. ¶ Scdarū aūt quedā non re
quirūt ſubam redire: tm̄ redit actione diuina. ita ꝙ
ſunt quatuor ꝯnes. ¶ Prima ꝓbat̄. omne agens
potēs in tranſmutationē aliquā pōt in terminū il-
lius ſi hēt ſuſceptiuū: nō magis repugnās termiō
ꝗ̄ꝫ motui. ſed in trāſmutationib⁹ in qbus manet eu
chariſtia agēs nāle pōt in totū motū: ⁊ ſuſceptiuū
non plus repugnat termino ꝗ̄ꝫ motui. ḡ ⁊c̄. minor
pꝫ. q2 ſuſceptiuū nō pōt hic poni niſi quātitas. quā
titati aūt nō magis repugnat vn⁹ gradus q̄litatis
ad quē pōt eſſe trāſmutatio ꝗ̄ꝫ alius gradus iper-
fectior ſm quē ⁊ alios ſibi ſiles pōt eſſe mot⁹ alte-
rationis. Nā quātitas ſm rōnem ſui nō determiat
ſibi aliquē gradū q̄litatis. igit̄ ⁊c̄. ⁊ ſic pꝫ pª ꝯclīo
ſcilꝫ ꝙ manente euchariſtia non eſt necium redire
ſubam. ¶ Et per idem pōt probari 3ª ꝯcluſio. ſ. ꝙ
tranſmutatio corruptiua euchariſtie: duꝫ tm̄ ibi ma
neat eadeꝫ quātitaſ que ſit ſbiectū trāſmutationis
nō necio requit ſubam redire. ¶ 2ª ꝯcluſio ꝓbatur
q2 dum manet euchariſtia nō eſt ibi ſuba niſi ſuba
corporis chr̄i. accn̄tia etiā manēt tunc ſine ſbcto. ſꝫ
neutrū iſtoꝝ eſſet uerum ſi alia ſuba rediret. ergo
manēte euchariſtia nulla ſubſtātia de facto redit.
¶ 4ª ꝯcluſio eſt diſſimilis 2ᵉ que eſt. ſiue per alte
rationē: ſiue per motū in quātitate corrumpat̄ eu-
chariſtia redit de facto ſubſtātia. ⁊ h̄ eſt ſuba cōpo
ſita cui talia accn̄tia ꝯuenirēt quā etiam afficiunt:
⁊ hoc in inſtanti corruptionis ⁊ immediate a deo.
¶ Prima pars hui⁹ ꝓbat̄: q2 de⁹ ſtatuit illas ſpēs
manentes eſſe ſine ſbcto in euchariſtia p̄ciſe ⁊ nō
alibi. ergo ſtatuit ꝙ ceſſante euchariſtia non ſunt
ſpēs ſine ſbcto. ⁊ per ꝯn̄s in ipſo inſtāti corruptio-
nis ſit ibi aliq̄ ſuba. ¶ 2ª pars ꝓbatur: q2 ſi aliqua
ſubſtātia redit: nō alia ꝗ̄ꝫ illa que pōt illiſ accn̄tib⁹
nouis affici: q2 alia ſubſtātia non eſſet capax. ¶ 3ª
pars ꝓbat̄. ſ. ꝙ nō redit imediate niſi a deo: q2 nul
lum aliud agēs hēt virtutē actiuā ad hoc ſufficien
tem. Nō ergo redit ſuba cōpoſita dum accn̄tia eu-
chariſtie manēt: ut dicit pª opinio. nec ut dicit 2ª opi
nio: redit mā ſiue per reparationē ſeu reſolōnē ſeu
creationē: q2 hoc eſſet oino ſupfluum: cū per mām
ſolā nō poſſet magiſ ſaluari actio aliq̄ agētis nāliſ
nec ut dicit 3ª: dimēſio eſt ſuſceptiuū forme ſubſtā
tialis. nec ut dicit 4ª. poſſibilitas illa eſt aliqd: nec
in aliqd ꝯuertibile. ¶ Que aūt trāſmutatio poſſit
fieri manēte euchariſtia. pꝫ: q2 quelibet alteratio p
quā nō iducit̄ aliqd incōpoſſibile pani ſi maneret:
⁊ trāſmutatio ſm quantitatē uel per ſe ut fractio ⁊
diuiſio: q2 ptes panis hōgenee nate eſſent manere
ſub illis ptibus quātitatis diuiſe. uel ſm quātitatē
ꝯcomitant̄: ut eſt in rarefactione uł ꝯdēſatione: dū
tm̄ nō inducat̄ quātitas repugnās ſube panis iam
ꝯuerſe ſi eēt. ¶ Per oppoſitū aūt trāſmutatio cor
ruptiua ſm qualitatē ſꝫ gradū illū ſm quē nō poſ
ſet ſtare cum pane ſi maneret. ⁊ hoc ꝫ quātitas oi-
no maneat eadē. talis aūt nō pōt fieri manente eu
chariſtia. uel ſaltē nō ſit de facto. vn̄ ſi poſſibile eēt
ꝙ calor ignis induceret̄ in ſpēbuſ ꝯſecratis ſꝫ gra
dum repugnātem pani ſi adeſſet: ⁊ tm̄ quātitaſ oi-
no eadē que pri⁹ maneret corrūperet̄ euchariſtia:
q2 euchariſtia nō ꝯſiſtit in ſola quātitate: ſꝫ in aliiſ
accn̄tib⁹ necio ꝯn̄tib⁹ ſubaſ ꝯuerſas. Et per ꝯn̄s in
inductiōe illi⁹ caloris icōpoſſibilis rediret ſuba de
facto. ut ꝓbatū eſt 4ª ꝯne. ſed h̄ nō eſſet neciuꝫ pp
actionē agētis nālis ut dicit 3ª ꝯcluſio. haberet eni
agens nāle quātitatē pro ſbcto in quā poſſet iduce
illū calorē: ut ꝓbat ꝓbatio pᵉ ⁊ 3ᵉ ꝯnis. ⁊ tūc eſſet
ibi quātū calidū calore igneo: ⁊ tm̄ nō eſſet ignis.

Ad argumēta. ¶ Ad pᵐ dico. ꝙ quā
titas ſepata nō habet
aliquē modū poſitiuū ſube. ſꝫ tm̄ negatiuū: iſtū. ſ.
nō ineſſe actu ſbcto: ſed iſte modus negatiuus nō
ſufficit ad hoc ut poſſit eſſe ſbctū magis ꝗ̄ꝫ prius:
imo cuius potuit prius eſſe imediatū ſbctuꝫ ei⁹ ꝑ
ſe pōt eſſe nūc. pōt tm̄ ꝯcedi illud argᵐ ꝙ alicuius
trāſmutationis pōt quātitas eſſe ſbctū: ſed nō trāſ
mutationis ad ſubam: q2 ibi requit̄ ꝙ ſbctuꝫ ſit pn̄
cipium ſube cōpoſite: ut mā. ¶ Ad 2ᵐ ꝯcedo ꝙ nō
requirit̄ nouū miraculū ad actionē agētis nāliſ ꝗ̄ꝫ
diu agens illud hēt paſſum: ſed qn̄ nō hēt paſſum
nō pōt agere niſi per miraculū detur ſibi paſſuꝫ. ſꝫ
ſicut a nā dari nō pōt ita paſſum requiſitū ad gn̄a
tionē nō eſt hic: nec pōt eſſe uel fieri per agēs nā-
le de aliquo qō ſit h̄. ⁊ ideo opꝫ ad hoc ꝙ agenſ nā
le poſſit agere hac actiōe: ꝙ per miraculū rn̄deat
ſibi paſſuꝫ ꝓportionatū. nec tm̄ dico ꝙ qn̄ redit de
facto ſm 4ᵃᵐ ꝯnem ꝙ agens nāle ibi generet: ſed
ſolus de⁹ creat ibi ſubam cōpoſitā p̄. ſed ſi ulterior
debeat ſequi gn̄atio alicui⁹ de illa ſuba: pōt agens
nāle ibi agere ad formā ſubaleꝫ: q2 hēt paſſum ſibi
ꝯueniēs. ¶ Per idem pꝫ ad 3ᵐ. q2 necio agit quā-
tuꝫ pōt agere. nō aūt pōt ibi agere ad formā ſbale
niſi ſit ibi aliud receptibile a quātitate. ideo necio
requirit̄ actio diuia. ¶ Et ſi queras an agat agēs
nāle ad hoc ꝙ ſuba illa rediens actione diuina ſit
quanta uel qualis illa q̄litate quā inducit in quāti
tatem. Poſſet dici ꝙ ſic: q2 cuꝫ poſteri⁹ nā agat ꝗ̄ꝫ
deus in reducēdo ſubam. ⁊ in illo poſteriori habet
paſſum receptiuū illi⁹ termini formalis in quē pōt
⁊ per ꝯn̄s pōt illud paſſum afficere illo termio for
mali. Uel pōt dici oppoſitū. ſ. ꝙ nō: q2 nō pōt agēs
creatū iformare ſbctū aliquo accn̄te: niſi prius ha-
buerit aliqd repugnās qō tollit̄ per actionē agen
tis hi⁹. Sed hoc nō eſt neciuꝫ: q2 ſi h̄ nō p̄cedit or
dine durationis ꝯriuꝫ uel ꝑuatio: nō pp hoc tollit̄
actio agētis nālis: q2 bene pōt agēs nāle hēre effe
ctum ſibi coeuum ⁊ in ſeipſo: ut de ꝓpria paſſione
a.l. creare. ꝯn̄te ſbctuꝫ uel in alio: utpote ſi ſil̄ cauſarent̄ ſol ⁊
aer ſimul fieret aer lucidus a ſole: ⁊ tm̄ non p̄ceſſiſ
ſet in aere oppoſitū luminis. ¶ Ad 4ᵐ ſignanter
dicit Aug. ꝓprios mot⁹. i. qui ſūt v̄tute ꝓpria corꝑ:
ſꝫ talis nō eſt niſi q hꝫ ſbctū ꝯueniēs: cuiuſmodi nō
eſt q̄ntitas ad ſuſceptionē forme ſbalis. ⁊ iō poſt ſolā
a.l. poſita ſola q̄ntitate q̄ntitatē nō pōt ſuba ꝓduci niſi actione diuina.

¶ Solet etiam queri ⁊c̄. Diſtinctio. XIII.

Ec eſt ultima pars in q̄ magr̄ de-
terminat de cā efficiēte cōſecrationiſ
euchariſtie. ⁊ diuidit̄ in duas. in pn̄-
cipalē in qua determinat hāc ꝯnē. ꝙ
a quocūq̄ ſacerdote bono uel malo
indifferēter pōt ꝯfici euchariſtia. ⁊ incidētalē que
tangit de ꝑceptione ſacri hui⁹. 1ª ibi⌊ Illud etiā ſa
ne. ⌋ ⁊ ſequit̄ epilogus reſpectu iſti⁹ tractatuſ toti⁹
ibi⌊ De hoc celeſti myſterio. ⌋ ⁊ pars icidētalis ibi
ꝗ ſit dicēdus hētic⁹ que icipit ibi⌊ Ne āt igreſ. ⌋

Irca hanc di. quero duo. ſ p̄
utrū ſola actione
diuina poſſit ꝯfici corpus chr̄i. ſ 2º utrū
quicūq̄ ſacerdos ꝓferēs uerba ꝯſecra
tioniſ cū itētiōe determiata ⁊ circa māꝫ
ꝯuenientē poſſet ꝯficere euchariſtiaꝫ. Qō. I.

La. ð actiōe a.l. Auctor 6. pn̄ᵒ dic. **D primum** ſic p̄cedit̄. ⁊ ar
guit̄ ꝙ nō in. 6.
principiis di ꝙ ois actio in motu firma
tur. diuina actio nō fundat̄ in motu. er-
go de⁹ nō cāt aliqd per actionē ſuam. ḡ
nec hic. ¶ Iteꝫ ibidē. ꝓpriū eſt actioni ex ſe iferre
paſſionē. ſed h̄ nulla paſſio ifert̄. ḡ hic nō eſt actio.
Minor ꝓbat̄: q2 illa paſſio fieret in inſtāti ꝯuerſio
nis ſicut ⁊ actio. in illo aūt inſtāti nō manet paniſ.
ḡ tūc nō eſt paſſio in pane. ſed nec tūc eſt paſſio in
corpore chr̄i q2 corpus chr̄i tūc per iſtā actionē nō
mutat̄. ¶ Itē ꝙ nō ſola actione diuina. p̄ ſic. agēs
T. c. lo. 23 nāle pōt ꝯuertere totū in totū. q2 p̄ de ge. di ꝙ ꝯ̄a
tio eſt ꝯuerſio toti⁹ in totū. ḡ agēs nāle pōt in totaꝫ
iſtā ꝯuerſionē: q2 nō videt̄ ſibi ipoſſibiliſ niſi q2 eſt
totius in totū. ¶ Iteꝫ nā pōt formare corpus chr̄i
in eē nāli. ḡ pōt illud formare hoc ſm eē qō hēt in
euchariſtia. ꝓbatio aūtis. Natura formauit corp⁹
ex ſanguinib⁹ virginis. ꝓbatio ꝯn̄tie. Idē eē eſt cor
poris chr̄i in utero v̄ginis ⁊ in euchariſtia. ſed ſup
idē eſſe ut terminū pōt eadē v̄tus. ḡ ⁊c̄. ¶ Et ſi di
cas ꝙ eſt idē eē. tm̄ ſub alio ⁊ alio mō. ⁊ ꝙ ꝫ ſuper
pᵐ modū poſſit nā nō tm̄ ſup 2ᵐ. ¶ Cōtra. eſſe ſuit
per ſe terminus iſti⁹ actionis: nō aūt ille modus. ḡ
eodē eſſe manēte per ſe manet idē terminus. ⁊ per
ꝯn̄s in illud poſſet eadē virtus. ¶ Nec pōt dici ꝙ
ꝓhibet̄ pp modū. q2 modus nō repugnat ei cuiuſ
eſt modus. ergo iſte modus nō repugnat illi eē. ḡ
qō pōt in illud eſſe ſm ſe nō impedit̄ per quēcūq̄
modū eiuſ quin poſſit in ipm. ¶ Et ꝯfirmat̄ iterū.
q2 maius eſt poſſe in eſſe ꝗ̄ꝫ in quēcūq̄ modū ei⁹.
¶ P̄. ultimo ſacerdos habet aliquā actionē reſpe
ctu ꝯſecrationis. ergo nō ſola actione dei ꝯficit̄ eu-
chariſtia. antecedēs ꝓbatur. nō enim requit̄ inten
tio aliq̄ in aliquo reſpectu alicui⁹ effectus ad queꝫ
ipm nullo mō eſt cā agēns. ſed intentio ſacerdotis
requirit̄. ergo ⁊c̄. ¶ Cōtra pma. q. prima. inter ca
tholicam. ⁊ ſumit̄ ab Aug. lib. de corpore dn̄i. My
ſteriuꝫ corporis ⁊ ſanguinis dn̄i ꝑficit̄ virtute. ſ. ſ.
⁊ ſequit̄: ſicut chriſtus eſt qui baptiſat: ita ipſe eſt
qui per ſpm̄ ſuum hāc ſuam efficit carnē ⁊ trāſfun a.l. ſanctuꝫ.
dit in ſanguinē. ¶ Item Grego⁹. 1. q. 1. Multi ſecu
larium. Unus idēq̄ ſpūs. ſ. in tota eccl̄ia inuiſibili
ter myſteria corpis chr̄i ⁊ opando ſcificat: ⁊ ſcificā
do bn̄dicit. Et iſte due auc̄tes ponunt̄ h̄ in lr̄a.

Ad ſolutionē huius. q. tria ſunt viden
da. Primū an actione di
uina poſſit hoc ſacr̄m ꝯfici. ſ. euchariſtia: ⁊ hoc tan
gunt pª duo argᵗᵃ. 2ᵒ an actione agētis creati ut pn̄
cipalis agētis. ⁊ hoc tāgūt duo ſequētia artᵃ. 3ᵒ an
actione alicui⁹ creati ut inſtrāliter agētis. ⁊ h̄ tāgit
ultimū arᵐ. ¶ De p̄ videt̄ manifeſtū ꝙ ſic: loquē-
do de actione coiter ſicut de⁹ dı̄ hēre actionē circa
creaturas: qn̄ aliqd nouū imediate facit in eis: niſi
ꝙ nō eſt eque facile videre quō ſit h̄ actio poſitiua
ſicut in creatione. q2 nō eſt hic aliqō poſitiuū abſo
lutū accipiēs ſimplr̄ eē. ſed de hoc tactū eſt diſt. ii.
¶ Magis ḡ ꝓprie ſtringēdo actionē ꝯ̄ relōnē hꝫ Opio aliq̄-
hi⁹ articulus difficultatē: ⁊ dı̄ ꝙ hoc mō accipiēdo rū quaꝫ nō
actionē actione diuia pōt fieri. ⁊ ſit hi⁹ ꝯuerſio: qō ſeqtur wa.
ꝓbat ſic. nō minoris v̄tutis uel actionis eſt aliqd in pn̄ᵒ ſcdi
ꝯuertere in p̄exiſtēſ. ꝗ̄ꝫ in nō p̄exiſtēs: ſed ſi ꝯuerte ⁊ quarti.
retur a deo panis in nō p̄exn̄s eſſet ibi ſimplicit̄
actio diuina: qua illud nō p̄exn̄s ꝓduceret̄. q2 ꝓ-
duci nō poſſet niſi aliq̄ actione: nō relōne. ḡ ⁊ nūc
eſt actio: ⁊ nō tm̄ relatio. ¶ Item creatio eſt uera
actio. ſed nō minus poſſet termin⁹ iſti⁹ ꝯuerſionis
accipe eſſe ꝗ̄ꝫ terminus creationis. ſ. ſi hec ꝯuerſio
fieret in nō p̄exn̄s: qō totalr̄ accipet eē per ꝯuerſio
nē m iſtā. ḡ ⁊c̄. Maior ꝫ videat̄ plana. tm̄ ꝓbat̄ ac
cipiēdo actionē ſtricte ut dictū eſt. q2 ſi creatio eēt
tm̄ relō. ḡ creare eſſet tm̄ referri. ſed cum creare ſit
ꝯ̄eti uelle reꝫ eē: tūc uelle diuinū eēt tm̄ relō uł re
ferri. qō videt̄ incōueniēs. ¶ Itē de⁹ hēt actionem
ꝓprie dictā ad intra. ḡ eque uel magis ꝓprie dictā
ad ex̄. ⁊ ſic i ꝓpoſito. ꝓbatio aūtis. q2 ſi gn̄atio nō
eēt actio ꝓprie dicta ut ꝯ̄ relōnē diſtinguit̄. ſeque-
retur ꝙ gn̄atio eſſet tm̄ relō. ⁊ tūc gn̄are ⁊ dicere
eēt tm̄ referri qō eſt incōueniēs. ¶ Itē ad hoc idē
de actione ꝓprie dicta ad intra arguit̄. correlatiuū
nō eſt cā ſui correlatiui: q2 ſunt ſil̄ nā. ſed ꝓducē eſt
cā uel pn̄ᵐ ꝓducti. ⁊ ꝯſtat ꝙ formalr̄ per ꝓductio
nem. ḡ ꝓductio illa nō eſt ſola relatio ad ꝓductū.
q2 tunc eſſet oino ſil̄ cū ipſo. ⁊ nō prior nec rō cāe. a.l. hēt rō-
¶ Ultimo arguit̄ ⁊ eſt rō coiſ ad actionē ad ex̄ de nem cauſe.
qua ſunt pª duo argᵗᵃ: ⁊ ad actionē ad itra de qua
ſunt duo alia. ⁊ arguit̄ ſic. 5. metaᶜᶜ. c. de ad aliqd. T. c. 20.
Relō ſcdi modi fundat̄ ſup actionē ⁊ paſſionē. ſed
relō nō fundat̄ ſup relōnē. ḡ actio nō eſt tm̄ relō.
¶ Si arguiſ ꝯ̄ hanc opi. q2 ſm Boeᵐ li. de tri. ⁊ vi
detur ſumi ab Aug. 5. de tri. c. 10. ⁊ coiter videt̄ ac- 1. c. 6. ⁊ inde
cipi a doctorib⁹: i diuinis nō manēt niſi duo gn̄a. ſ. ſꝫ nō ex̄ ſſe

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſuba ꝛ relatio. ḡ nō actio ut diſtinguit ꝯtra relōnē.
ℭ Dicet ꝙ ſub relōne cōprehēdit actio ꝑꝑie di-
cta. q2 reſpectū dicit aliquē. ſed nō ꝑꝑie relōnem.
ℭ Et hoc videt poſſe ꝯfirmari per Aug^m. 5. de tri.
c. 2. ꝛ ubi excludit a deo ſingula p̄dicamēta. ꝛ tñ vi
detur ꝯcedere ꝙ ipſe ſit ꝑꝑie faciēs quantū ad p̄-
dicamentū actionis. ſed ſine mutatione. ℭ Ad hu
ius difficultatiſ intellectū ut actio diſtinguit cōtra
relōnem an ꝯueniat deo ad intra uel ad extra gñā
liter: ꝛ ex hoc ſpāliter in ꝓpoſito opꝫ videre rōneꝫ
actionis ſꝫ ꝙ ponitur diſtingui a relōne. actio eni
nō pōt poni aliqd abſolutū ſm ꝙ ponit gen^9 vnuꝫ
illoꝝ. x. diſtinctum. ꝓbatio: q2 iam eſſet noua foꝛa.
ꝛ tunc ſequerent duo incōuenientia. vnuꝫ gñale ꝙ
ad actionē eſſet actio. ꝛ ſic in īfinitū. ꝛ eſt rō Ariſ^t.
5. phy^9. qua ꝓbat ꝙ ad actionē nō pōt eſſe motuſ.
Qualiter aūt hoc ſequat pꝫ q2 ad formā abſolutā
nouā pōt eē aliq̄ actio. q2 illa forma nō eſt a ſe nec
a nihilo. ergo eſt ab aliquo agēte. ℭ Scōm incon
ueniens ſpāle. ſ. diuidēdo de ſbcto in quo poneret
ſi eſt in agēte. ergo omne agēs ante mutaret ſꝫ for
mam abſolutā q̄ꝫ paſſuꝫ mutaret ab ipſo q2 paſſuꝫ
nō mutat ab ipſo niſi iam hñte actionem. agēs aūt
ad hoc ꝙ habeat iſtaꝫ actionē cū ſit forma abſolu
ta noua: opꝫ ꝙ mutetur ad ipſam. ℭ Rñdet ꝙ nō
q2 motus eſt actus etiā in potētia paſſiua. actiuum
aūt anteq̄ꝫ agat eſt in potētia actiua. ꝛ ideo exitus
eius de hac potētia ad actum nō eſt mot^9 nec muta
tio. ℭ Cōtra. ſi actio eſt forma abſoluta ꝛ noua in
agente neceſſe eſt ꝙ habeat aliqd ſuſceptiuū. quia
nō eſt per ſe ſubſiſtēs. tūc eniꝫ nihil diceret forma
liter agens per ipſam. ſicut nec aliqd dī formaliter
quantū per quantitatē ſeparatā. ſuſceptiuū aūt ha
bet aliquā potentiā ſuſceptiuā ul' paſſiuā reſpectu
ſuſceptibilis. ergo actiuū ante actionē erit in poten
tia paſſiua ad actionē. ℭ Et qd habet potētiā paſ-
ſiuam qñq; ſub priuatione qñq; ſub forma mutat
ꝑꝑie. ergo ſequit ꝑpoſitū ꝙ agens ꝑꝑie mutet.
ℭ Qd adducitur ibi ꝙ actio eſt actuſ potētie acti
ue: uerum quidē eſt ſimplr ſed difficile eſt hoc ſal-
uare ſm iſtam ypotheſim. ſ. ſupponēdo ꝙ actio ſit
quid abſolutū in agēte. nō eniꝫ pōt eſſe potētie acti
ue ut ſuſceptiue. q2 hoc eſt contra rōnem potētie ſu
ſceptiue uel paſſiue. nec pōt eſſe eiuſ ut elicitiue. ꝗ-
bo: q2 nō ut ab ipſo qd eſt ꝑꝑie eſſe eius ut actiu^9
q2 tunc actiuū ut actiuum per formā abſolutā prio
rem actione iſta actiue ſe trāſmutaret ad iſtā actio-
nem. ꝛ tunc eſſet queſtio adhuc ulterior quo aliqd
tranſmutaret ipm ad illam priorē actioneꝫ: ꝛ ſic in
infinituꝫ. ſed tenēdo iſtam ypotheſim opꝫ dicere ꝙ
actio lꝫ ſit potētie actiue qualiter opꝫ: tñ eſt act^9 ali
cuius potentie paſſiue. q2 hoc eſt ulr uerū de omni
forma que nō eſt ſeparata ab omni ſuſceptiuo. Si
etiam dicat ſm hanc ypotheſim ꝙ ſit in patiēte: ſe
quitur etiā incōueniens. ſ. ꝙ nō pōt aliqd paſſum
pati ſm formā de genere quātitatis uel qualitatiſ
quin ſimul duratione ꝛ forte prius nā patiatur ſm
formā abſolutā alterius generis. ſ. ſm actionē que
ponitur in ipſa forma abſoluta alia a q̄litate ꝛ quā
titate. ꝯñs videt incōueniēs maxime de forma po
re ꝛ poſteriore ꝙ nō poſſit ſbctuꝫ pati ſm formam
abſolutā priorē: niſi patiat ſm formā poſteriorem
que non eſt ꝑpria paſſio prioris. pꝫ: q2 albedo pōt
manere in ſubiecto poſt actionē trāſeuntē. ſic ergo
ꝓbata eſt hec negatiua ꝙ actio ut ponit genus di
ſtinctum cōtra alia nouē nō eſt forma abſoluta no

a.l. uel.

T.c.13.

a.l. ut eliciti ue ſiue ab ipſa q̄ ē ꝑꝑe

a.l. q̄liter cū q̄ in ꝛc̄.

a.l. reſpectu poſteriorū.

ua neq; in agente neq; in patiēte. ℭ Nec pōt poni
forma abſoluta ſed nō noua: imo coeua illi in quo
eſt pp duo ut prius. p^m eſt ut'e: q2 tunc actio eſſet ꝛ
nō circa aliqd paſſum. qd videt eſſe ꝯ rōnem actio
nis. q2 ſm actorē ſex pn^{ce}. Actio regrit nō ſolū qd
agat ſed in qd agat. ℭ Uidet etiam hoc ꝓbari rō-
ne. q2 nō vniformiter eſt actio qñ nihil agitur ꝛ qñ
aliqd agitur. q2 ſi qñ nihil agit agens eque agit ſic
qñ aliqd agitur. ergo nō eſt maior ratio qre illō po
ſtea ſit q̄ꝫ mō. nō enim aliqd ſit niſi q2 agens agit. ꝛ
per te nūc ita agit ſicut poſtea qñ res accipit eē. vñ
breuiter nō videt intelligi rōnem actionis qui po-
nit eam ita abſoluta ꝙ ſimplr nulli reſpecti hēat
ad ꝓductum uel paſſum. imo nec actio in diuinis
eſt quin ſemp per eas aliqd uel aliquis accipiat eē.
nec deus ſemp egit actione ad extra eque ante mū
dum ſicut in creatione mūdi. 2° diuidēdo ut priuſ:
q2 ſi ponat forma abſoluta ut coeua illi in quo eſt
ꝛ cum hoc in agēte: ſequit ꝙ nunq; aliq actio inci
pit uel deſinit eē niſi qñ forma actiua ad illā actio-
nem incipit uel deſinit. ꝛ tūc q̄diu calidum eſt cali
dum manet calefactio. ꝛ per ꝯñs qñ calidū ipedit
a ꝯrio eque agit ſicut qñ nō impedit. ꝛ qñ termin^9
actionis eſt induct^9 in paſſum ſemp poſt eque ma
net actio ſicut ad inducendū terminū. ponere autē
actionē formā abſolutā ꝛ in paſſo coeuam ſibi eſt
oino irrōnabile. q2 deſtructo agēte adhuc eēt actio
eadē in paſſo. ſimul etiā pateret idem paſſum a ꝯ-
rijs actionib^9 ſi pōt ſucceſſiue a ꝯrijs agētib^9 pati.
ℭ Ex his ſequit ꝙ ſi actio eſt genus diſtinctū ipm
ut ſic per ſe nō dicit niſi reſpectū. ℭ Ulteri^9: ſi oēs
reſpect^9 habeāt vnam rōnes cōem q̄ditatiuā reſpe
ctus nō poneret niſi vnum genus reſpectiuū ꝛ ita
nō niſi q̄tuor pdicamenta. Si ergo debet ſaluari
illa famoſa diuiſio pdicamentorum. q2 ſm Auic. 3.
meta^{ce}. cogimur obſeruare illā diuiſionē pdicamē
torum famoſas qua dicunt eſſe. x. gnāliſſima. cogi
mur in q̄ꝫ pp phoꝝ antiquā auctes: cui nō debet fa
cile ꝯdici. neceſſe eſt dicere ꝙ reſpect^9 hēat ſufficiē
tes rōnes formales. ſufficiētes inq̄ꝫ ad diſtinctionē
generū. hec aūt diia ſufficiens ad iſtud que ꝓbabi
lius colligit ex dictis auctoꝝ eſt reſpectus extrin-
ſecus ꝛ intrinſecus aduenieēs. ut ille dicat intrinſe
cus aduenieēs qui necio ꝯſequit ambo extrema in
actu poſita. uel qd idem eſt: necio ꝯſequit ſui fun-
damentum termino nō excluſo ſed poſito. extrinſe
cus qui nō ꝯſequitur necio extrema etiā ambo ſit
in actu poſita. Et tunc illa ſex pn^9 de qbus agit au
cto: pro tāto nō ſunt ſpēs relōnis. q2 relatio dīc re
ſpectum intrinſecus aduenientē. illa aūt dicunt re
ſpectus extrinſecus aduenieēs. actio ergo erit reſpe
ctus extrinſecus aduenieēs. ℭ Sed cui videt ꝙ
pa^9: q2. 3. phy^9 vult phs q2 actio ꝛ paſſio funda-
tur in motu: motus aūt eſt in paſſo: ꝛ ꝙ nō diſtin-
guitur formalr niſi per eſſe ab hoc ꝛ in h. ℭ Sed
ꝯtrium videt. q2 in codē eſt reſpectus ꝛ fundamen
tum. rō fundamēti ut videt hoc oñdit. ſed potentia
actiua que eſt fundamētus actionis eſt in agēte. ḡ.
ℭ Item in codē nō ſunc reſpect^9 oppoſiti ſaltes ad
idem: nec vniuerſalr neceſſario ſimul paſſio uel re
ſpectus paſſionis vniuerſaliter eſt in paſſo. nō ḡ ne
ceſſario in codē eſt reſpectus oppoſitus. ℭ Item in
quocūq; eſt forma aliqua illud eſt ſimplr tale ſm
formā illam. oino enim irrōnabile videt ꝙ foꝛā ſit
in aliq ꝛ nō ꝯſtituat ipm informatū ſm ipſam. ḡ
actio eſt formalr in paſſo paſſuꝫ erit formalr agēſ.

La.ō actio a.l. in quo

ℭ Dicetur ergo ꝙ actio eſt reſpectus extrinſecus
adueniens: ꝛ in agente ut in ſuppoſito: in forma
autē que dicitur potentia actiua ut in fundamēto
ꝑimo. Similiter paſſio dicit reſpectū oppoſitum
corrñdentem iſti. ꝛ in paſſo ut in ſuppoſito. ꝛ in po
tentia paſſiua ut in fundamēto ꝑimo. ℭ Ulteri^9
in ſpāli agēs creatū hēt reſpectū ad terminū p^m ſi-
ue totalē qui dī ꝓductū ꝛ ad terminū qui dī forma
educta uel inducta: ꝛ ad ſbctuꝫ illi^9 forme quod eſt
paſſum uel tranſmutatū. Qd aūt iſti reſpect^9 ſint
alīj ꝛ alīj. ꝓbat: q2 ſunt ad alios terminos. ꝓbat ēt
per aliud. q2 reſpectus corrñdentes ecōuerſo ſunt
oino alīj ꝛ alīj. reſpectus eniꝫ ꝓducti ad ꝓducens
eſt ſicut dependētis ad illud ad qd depēdet: ꝛ hoc
ſimplr ſm ſuū eſſe ſicut ſimplr accipit eē. reſpect^9
aūt trāſmutabilis ad tranſmutantē nō eſt ſimp^r de
pendētis ſm eſſe. trāſmutabile eni ſm ſuū eſſe ſim
pliciter ꝯcurrit cū agēte ut ꝯcauſa: nec accipit ſim-
pliciter eſſe ab ipſo: ſed tñ accipit eē ſm formā que
inducit. Reſpectus etiā ꝓducti ꝛ inducti pꝫ ꝙ ſūt
alīj ꝛ ſi uterq; ſit dependentis a ꝓducēte. q2 illud
primo depēdet qd p̄ accipit eſſe: ꝛ hoc eſt ꝓductū.
illud ſcōario uel per accñs depēdet qd ſcōario acci
pit eſſe: ꝛ hoc eſt eductū uel inductū. Iſtoꝝ trium
reſpectuū ex pte agētis duo primi nō ſunt extrinſe
cus aduenietes. q2 uel agens nō hēt relōnē realeꝫ
ad ꝓductū uel inductū: ſicut eſt de deo producēte
creaturā uel aliqd in creaturis. uel ſi hēt necio ꝯſe
quit fundamētū poſito termino. hoc eſt manifeſti^9
de reſpectu ꝯñte in producto ul' educto: ꝙ. ſ. nō eſt
extrinſecus adueniens. q2 neceſſario ſequit funda
mētuꝫ poſito termino. Ille autē reſpect^9 qui eſt ad
paſſum eſt extrinſecus adueniens: q2 bene poſſibi
le eſt actiuuꝫ ꝛ paſſiuum eſſe ꝛ etiā approximata
ꝛ tamen nō habere iſtum reſpectum: ꝙ agens ſit
illud a quo trāſmutat: nec illud ab ipſo trāſmutet
utpote ſi eſt aliqd ipediēs actionē. ergo actio cū ſit
reſpectus extrinſecus aduenieēs ut prius eſt dedu-
ctum: erit hitudo agentis ad paſſum trāſmutatuꝫ.
Et hoc ꝯfirmat per phm. 5. meta^{ce}. qui diffinit potē
tiam actiuā eē pn^m trāſmutādi aliud inquātū aliō.
Sicut aūt potētia actiua eſt pn^m tranſmutādi: ita
actio que eſt actus potētie actiue erit tranſmutatio
alteri^9. ſ. paſſi inquātū alterū eſt. Duo aūt alīj reſpe
ctus. ſ. ꝓductionis uel inductionis ſeu eductioniſ:
ꝛ hoc ſiue actiue ſiue paſſiue ptinebūt ad gen^9 re-
lationis ꝑꝑie dicte: q2 ſunt itrinſecus aduenietes.
ℭ Ex dictis pꝫ equiuocatio multiplex hui^9 nois
actio. vno enim mō dī de opatione ꝓut intellectio
uel uolitio dī opatio: ꝛ tñ in rei ueritate eſt q̄litas
ut declaratū eſt li. 1. di. 3. Alio mō actio dicit p ſe ha
bitudinē uel reſpectū. Et qñq; accipit hoc nomen
actio pro reſpectu ꝓducētis ad ꝓductū: ſicut d..it
pi eſſe cā agens filij. Qñq; aūt pro reſpectu indu-
centis ad inductū uel educentis ad eductū. ut cali-
duꝫ dī cā agēs caloris in ligno. Qñq; etiā accipit
hoc nomē actio pro re acta: includēdo tñ iſtū rece-
ptum que exprimit hoc ꝙ eſt ab alio ſic in. 3. phy^9.
Aliqñ etiā pro reſpectu trāſmutātis ad trāſmuta-
tum iuxta illā deſcriptionem li. 6. pn. Actio eſt ſm
quā in illud qd ſubgcit agere dicimur. Actio ſꝫ p̄-
mam ſignificationē eſt forma abſoluta ꝛ in gñe q̄-
litatis. ut dictū eſt. ſm 2^{am} ꝛ 3^{am} eſt reſpect^9 extrin
ſecus aduenieēs. ꝛ ſic ꝑꝑie in gñe relōnis. ſꝫ 4^{as}
preciſe eſt gen^9 diſtinctū: ut pri^9 eſt ꝓbatū p Ariſ^{les}
5. meta^{ce}. ꝛ per diſtinctionē reſpectuū qui nō perti

T.c.17.

q. ultima

T.c.18.14. ꝛ.11. ꝛ circiter.

La.ō actōe

T.c.17.

nēt ad gen^9 relōnis a relōnib^9 ꝑꝑie dictis que ſūt
in gñe relōnis. ꝛ pꝫ per deſcriptionē nūc adductā
ſm 5^{am} ſignificationē. ſi tñ ſit ſignificatio hui^9 nois
ſicut coiter exponit ibi phs. pꝫ ꝙ actio quantū ad
illud ꝯnotatū ptinet ad aliqd genus abſolutuꝫ ſm
qd paſſum trāſmutat utpote quātitatē uel q̄litateꝫ
ꝛ hi^9. ꝛ ſic dicit ibi phs de actione ꝙ eſt opus ꝛ fi-
nis hui^9. ſ. actiui. opus aūt ꝛ finis hui^9 eſt ipſa foꝛa
abſoluta in paſſo: lꝫ ut fluenſ loquēdo de agente p
motū. vñ premittit ibi ꝙ motus eſt act^9 ꝛ actiui ꝛ
paſſiui. actiui ut ab ipſo. paſſiui ut in ipſo. Ille autē
motus ſm ꝯ^{tes} realiter eſt foꝛa fluēs. dī ḡ actio ibi
ipm actū ſiue opus uel finiſ agētis: inquātū eſt ab
ipſo agēte. Et q2 iſta duo. ſ. res acta ꝛ eſſe ab. nihil
vnū per ſe ꝯſtituūt: ſi nomē actionis in iſta 5^a ſigni
ficatione ſignificet ꝯceptū per ſe vnū non ſignifica
bit ambo ſed alteꝝ. Et rōnabile eſt ꝙ p̄ncipalr for
malius ſignificet ꝛ cōnotet illud qd eſt malē. ut in
alījs noib^9 ipoꝛtantib^9 talia diuerſa: ꝛ tunc nō opꝫ
querere ad qd genus ptineat rōne cōnotati. q2 pōt
ptinere ad tot gñā ad quot forma cāta in paſſo ab
agēte. ſed ille reſpect^9 ab alio qui formalr ipoꝛtat p
nomē actionis in hac 5^a ſignificatiōe adhuc videt
equiuoce itelligi: uel. ſ. ut ab: ut a ꝓducēte ſeu idu
cente. uel ab: ut a tranſmutante: ꝛ ſm p^m itellectū
pertinet ad genus relōnis. ſicut ꝛ ipſa ꝓductio ul'
inductio paſſiua: ut prius eſt dictū. ſm intellectum
ultimū ptinet ad genus paſſionis: ſicut ꝛ trāſmu-
tatio paſſiua. ℭ Et ſi obgciaſ ꝙ h repugnat Ariſ^{li}
in. 3. phy^9. qui vult ꝙ formale in actione ſm ꝙ di-
ſtinguit a paſſione ſit eſſe ab alio. ḡ illud nō dīc re
ſpectuꝫ de gñe paſſionis. ℭ Rñ^o. Ariſ^{les} nō loquit
ibi de actione ſm ꝙ eſt genuſ diſtinctū ꝯtra paſſio
nem. ſed de actione ſm aliam ſignificationē nomi-
nis: iſtam. ſ. actū ꝛ nō ut ꝓductū nec ut inductum.
cū enim p̄miſiſſet de actu actiui ꝛ actu paſſiui. hec
enim actio eſt. ſ. actus actiui: illud aūt paſſio actus
paſſiui. ꝓbando p̄mā ſubdit. opus aūt ꝛ finis act^9
hi^9 eſt actio. illi^9 aūt paſſio. accipit ergo ibi actionē
pro opere ꝛ fine agentis. illō aūt eſt forma acta in
paſſo: que ut fluens eſt motus. ℭ Ex hoc pꝫ ſolu-
tio ad quandā obiectionē prius factā ex illa lrā. cō
cedens eniꝫ Ariſ^{les} ibi actionē eſſe in paſſo ꝛ non
in agente: q2 tūc agens moueret: loquit de actione
ſm hanc 5^{am} ſignificationē: nō aūt ſm ꝙ actio eſt
genus diſtinctū ꝯ paſſionē. illo eniꝫ mō accipiēdo
actionē actione formalr aliqd eſt agens. ſicut rela
tione eſt relatū. ꝛ ſic neceſſe eſt illud quo eē intrin
ſecum illi qd dī eſſe tale per ipm: ſicut ſilitudinem
eſſe in ſili. ℭ Aliter pōt dici ꝙ ab h pōt accipi eq̄-
uoce. vno mō ut eſt relatio oppoſita ei qd eſt a quo
aliud: ꝛ tūc debet intelligi aliqd precedēs qd ſpeci
ficatur per ab hoc. utpote qui ab hoc ul' qd ab hoc:
ꝛ hoc mō ab hoc nō ptinet ad genus actionis. ſed
magis reſpectus oppoſitus. ſ. a quo aliō. Alio mō
ab hoc accipit nō ut determinat aliqd precedēs. ꝛ
tunc idem eſt cum iſto reſpectu a quo: ꝛ hoc modo
ꝯcedi pōt ptinere ad genus actionis. lꝫ iſto mō nō
eſt mot^9 qui eſt in paſſo niſi tm̄mō terminatiue. ꝛ h
ſufficit ad ſaluandū vba Ariſ^t ibidē. vult enim ꝙ
actio ꝛ paſſio ſunt idē: ſicut via ab athenis ad the
bas ꝛ ecōuerſo. nō intelligo ꝙ itelligat ibi vna via
pro ipſa magnitudine: ſup quaꝫ ſit motus. ſed pro
ipſo motu hinc illuc ꝛ econuerſo. ut patet per aliō
exemplū qd poſuit de diſtantia hinc illuc: ꝛ illinc
huc ſup idē ſpatiū. ubi vult ꝙ illa ſint eadeꝫ mālit

T.c.19.3. phy^9.

3. phyſi^9. cō mē. 4. ꝛ vide ideꝫ. 5. phy. cō. 9.

T.c.19.21. 22. ꝛ ubi ſ.

T.c.21.

T.c.21. ꝛ.18

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

ꝓpter identitatẽ ſpatij.ſed alia formalr.ita hic:mo
a.l. ad quẽ. tus eſt illud per qõ dr̃ agens per reſpectũ ab h̄:in-
telligẽdo per ab hoc reſpectũ a quo.In mobili etiã
fundat̃ ecõuerſo reſpectꝰ ad agẽs. Et iſti duo reſpe
ctus hñt aliqd idem mãliter ut motũ ſed formalr
3.phy.t.c.18 ſunt alij ⁊ in alijs ſubiectis.pmiſit enim ibi in pnᵒ
a.l.capli. illius ptis de actione q̇ opʒ inecẽ actũ utriſq̇.ſ.mo-
tiuo ⁊ mobili.mobile enim eſt in ipſo poſſe.mouẽs
aũt in operi.ergo illũ actũ mouẽtis quẽ ponit opa
T.c.22. ri vult ineſſe mouẽti. ¶ Et ſi obijcias q̇ in fine ca
pituli dicit q̇ cui inſunt hec.ſ.actio ⁊ paſſio ſupple
motus eſt. Põt dici q̇ alia lr̃a hẽt motus ineſt.uel
iſta lr̃a põt ſic exponi.nõ cui inſunt ut ſbcto ul' fun-
damẽto.q: nec paſſio de gñe paſſionis ineſt motui
uel fundamẽto.q: reſpectꝰ fundatus ſup motuʒ ad
agens eſt intrinſecus aduenieẽs:cũ motus ſit forã
ipſa inducta ul' educta.ſed cui iſunt h̄:alterũ termi
natiue.ſ.actio: ⁊ alterũ q̃ſi ſubiectiue:q: ↄcomitan
ter in eodẽ ſbcto ut paſſio.q: tñ uarie videt̃ ibi loq
de actione ⁊ paſſione:nõ põt faciliter hẽri certa in
tentio eiꝰ:niſi exponẽdo totũ illud.c.queraſ g̃ ibi:
q: h̄ eſſet nimis ꝓlixum. ¶ Ad ꝓpoſitũ in ſpãli di
co q̇ ſi qua ad diuina trãſferunt gñã qõ eſt expoſi
tum in p̊ li.di.8.nõ trãſfert̃ aliq̃ actio de gñe actio-
nis. ⁊ hoc ad intra ut ſic quãtũ ad oĩa itrinſeca ſim
pliciter ſit illa ꝓpoſitio uera.ſ.q̇ tñ ſunt ibi duo ge
nera.ſ.relatio ⁊ ſubã. Neq̇ ẽt ↄuenit deo aliq̃ actio
de gñe actionis reſpectu cuiuſcũq̇ totalr ꝓducti:
cuiꝰ.ſ.nõ pceſſit aliq̃ pars potẽtialis. Et ꝓbatio cõ
munis tam de ꝓductiõe ad itra q̃ de ꝓductiõe to
tali ad extra(cuiuſmodi eſt creatio)iſta eſt : q: ubi
eſt totalis ꝓductio nõ de aliquo paſſo ſeu potẽtio-
a.l. potẽtiali nali:ibi deficit illud qõ reqrit̃ ad actionẽ ꝓprie di-
T.c.17. ctam que ſemp eſt in paſſum ſm phm.5.metaᶜᵉ. ⁊
Ca.õ actõe auct.6.pn.ſed nec pater ꝓducit filiũ de aliq̃ poten
tiali uel quaſi potẽtiali.ut oſtẽſum eſt p̊ li di.5.nec
creat de aliquo paſſo trãſmutato. Alia cois ꝓba-
tio eſt.q: actioni corrñdet paſſio ꝓprie dicta que.ſ.
eſt reſpectus extrinſecus aduenieẽs ſic ⁊ ipſa actio.
In diuinis aũt ad intra nullus põt eſſe reſpectꝰ ex
trinſecus aduenieẽs:q: qlibet ſũme neccio oritur ex
a.l.reſpectꝰ paſſionis. nã fundamẽti.nec ibi nec in creatiõe põt eẽ paſſio
extrinſecus adueniens.q: ꝓductuʒ ſiue extra ſiue
intra ſũme neccio refertur ad ꝓducentẽ.de intra nõ
eſt dubiũ.ſed de extra ꝓbo.q: ipoſſibile eſt aliq̃
relonem magis itrinſece creature ieſſe q̃ illã que
eſt ad creatorẽ intñ q̇ illa eſt idem realiter funda
mento ut oſtẽſum eſt li.2.di.1. Eſt tñ tam ad intra
q.4.⁊.5. q̃ ad extra in totali ꝓductione actio aliqua diuia:
accipiẽdo actionẽ nõ pro aliquo de gñe actionis:
ſed pro aliquo corrñdente illi actioni de gñe actio-
nis:ſicut in ꝓducto nõ eſt paſſio de gñe paſſionis
ſed paſſio equiuoce dicta ad paſſionẽ corrñdenteʒ
actioni de gñe actionis. Et iſta equiuocatio nomi-
nis actionis dicta eſt prius cuiꝰ ſilis põt corrñde-
re in noie paſſionis.vñ ꝓductio actiua uel actio in
diuinis eſt tñ actio relõ realis tñ.ſilr ꝓductio paſ
ſio.ad extra aũt ꝓductio actio eſt relatio rõnis . ⁊
ecõuerſo ꝓductio paſſiua relatio eſt realis:ſicut di
ctum eſt.1.li.di.30. ¶ Sed in ꝓpoſito de iſta ↄuer
ſione nunqd ponẽda eſt ibi actio diuia? ¶ Dico q̇
q̇ ſic:accipiendo actioneʒ pro relone rõnis:ſed de
actione corrñdente actioni de gñe actionis magis
eſt dubiũ.ſi eni ibi tñ ↄuertat̃ ſuba in ſubam ita q̇
nihil ſit trãſubſtãtiatũ ibi:nõ põt ibi ſaluari paſſio
ꝓprie dicta:nec per ↄñs actio,ſed ſi ponat̃ ſm aliã

viam quã ſupra poſui q̇ h̄ ↄuerſio eſt ſube panis
ut hic:in corpus chri ut hic. ⁊ ſic ſit ibi corpꝰ chriſti
paſſum recipiẽs pñtiam nouã.tũc põt dici q̇ h̄ eſt
ꝓprie paſſio in corpe: ⁊ ita actio corrñdens ꝓpor-
tionalis actioni de gñe actionis nec iſta repugnat
deo.põt enim deus trãſmutare aliq̇ paſſuʒ ſic nã
põt. ⁊ ita tranſmutatio paſſiua eſt paſſio ꝓprie: ⁊
actiua eſt actio corrñdens gñi actionis nõ tñ rela
tio. ⁊ tũc opʒ dicere q̇ genus actionis aliq̃ mõ ſm
predicationẽ ꝓportionalẽ poſſit ad deuʒ trãſferri.
ſed nõ ad intra. ¶ Uarũ uuarũ ſniarũ pᵃ videt̃ dif
ficilio:imo nõ videt̃ bene intelligibile quõ ſit aliq̃
noua actio realis ſine termino ⁊ ad minus aliqua
realis relõ noua ſiue forma abſoluta. h̄ ãt excepta
deſtructione panis cuiꝰ terminus ad quẽ eſt nõ ẽẽ
panis ꝓut eſt aliqua uerſio poſitiua:nõ habet talẽ
formã abſolutã ſm oẽs in corpore chri.relonẽ rea
lem ergo nouã ad minus opʒ ponere ibi: ⁊ hoc
agens.nec videt̃ q̇ illa poſſit eẽ noua niſi aliquid
realiter ſit nouũ in illo corpore:pp qõ magiſ nunc
dicatur terminare actionẽ realem dei q̇ prius.

Ad argumenta

ↄ̃ iſtuʒ artĩᵐ. ¶ Ad pᵐ cuʒ dr̃ relone ni
hil ꝓducit̃:ꝓductione aliqd ꝓducit̃:hec ratio nõ
debet alique intelligentẽ mouere.ꝓductio enĩ di
uina qua deus ꝓducit aliqd ad extra nõ eſt abſolu
tum in eo ſm oẽe:q: ſʒ nihil abſolutũ in ſe reſpicit
creaturã.ergo neceſſe eſt oẽs dicere illã ꝓductionẽ
qua di deus ꝓducẽs eſſe reſpectũ:ſed qd magis in
cõueniens eſt dicere q̇ relone ꝓducat q̃ q̇ reſpe
ctu ꝓducat.qcqd enim videtur eſſe ↄ̃ iſtud:relone
ꝓducit:oportet q̇ acciperet ex aliquo medio cõ
muni omni reſpectui ꝓut forma abſoluta in gene
re põt ſe hic ad ꝓductionẽ eo mõ quo nullus reſpe
ctus põt. ¶ 2ᵒ manifeſtũ eſt q̇ ꝓductũ magis forã
liter ꝓducit̃ ꝓductione paſſiua ſui q̃ ꝓductione
actiua agẽtis.ſed illa ꝓductio paſſiua nõ eſt paſſio
de gñe paſſionis.q: nõ eſt extrinſecus adueniẽs:
ſed maxime intrinſecus oritur ex fundamẽto.g̃ eſt
relõ ꝓprie dicta.ergo cãtuʒ ꝓducit̃ ꝓductione for
maliter relone ꝓprie dicta. ¶ Dico g̃ ad arᵐ.quia
utraq̇ pmiſſa eſt amphibologia.põt eni abſtratiuʒ
ↄſtrui in rõne formalis pncipij primi uel remoti. ⁊
iſta multiplicitas ultr accidit qñ aliq̇ abſtractũ cõ
ſtruit in ablatiuo cum aliquo ↄcreto denoiante re
ſpectũ.hec enim eſt uera:ſile eſt ſile ſilitudine.itel
ligẽdo ablatiuũ ↄſtrui in rõne forme primo deno
minãtis. Et ſilr hec eſt uera:ſile eſt ſile q̃litate itel
ligendo ablatiuũ ↄſtrui in rõne pncipij formalis re
moti. Et hec eſt uera:calidũ calore calefacit: ⁊ hec
calidũ calefactione calefacit:ſʒ in alio ⁊ in alio ſen
ſu. ¶ Ad ꝓpoſitũ:ſi utrobiq̇ ↄſtruat̃ ablatiuuſ in
rõne forme prime denoiantis:minor: ꝓpoſitio eſt
uera ⁊ maior falſa:q: ꝓductio illa qua formalr ꝓ
ducitur eſt relõ: ⁊ ita eſt ſyllᵒ ex oppoſitis.ſic iſte.
nullus hõ currit:fortes currit.igit̃ for.nõ eſt hõ: ⁊
nec mirũ ſi infert ↄnem impoſſibile:imo incõpoſſibi
lem ſm artem ſcõi prior.accipiẽdo aũt maiorẽ ne
gatiuã ꝓut ablatiuus ↄſtruit in rõne pncipij forã
lis remoti: ⁊ minorẽ affirmatiuam ꝓut ablatiuus
ↄſtruit in rõne forme primo denoiantis.ſic utraq̇
eſt uera.ſed tũc inferẽdo q̇ ꝓductio nõ eſt relõ:ſit
figura dictionis mutando rõnem pncipij formalis
primi in rõne pncipij formalis remoti:uel ecõuer
ſo.uel ut magis logice dicat̃ cõmutãdo abſolutuʒ
in reſpectiuũ.naʒ pnᵐ remotuʒ reſpectu cuiuſcũq̇

denoiati relone eſt abſolutũ:pnᵐ aũt ꝓximũ eſt re
ſpectus: ⁊ forte poſſet h̄ poni figura dictionis ſm
a.l.uſq̇. pᵐ modũ ex ſilr terminatione.nec uſquequaq̇ ali
bi ita euidẽter ſicut in talibꝰ ꝑalogiſmis.h̄ enim eſt
pp ſilem terminationẽ caſualẽ que oñdit ſilem cõ
ſtructionẽ caſuum. ⁊ in hoc decipit ſm amphibolo
giam.quantũ ad pmiſſas apparet enim q̇ poſſit i-
ferri ac ſi in eodẽ caſu ſilr terminata ſilem ſniaʒ ſi
gnificarẽt in pmiſſis. ¶ Ad 2ᵐ:nõ eſt incõueniẽs
ↄcedere creationẽ dei eſſe relõneʒ rõnis cũ neceſſe
ſit dicere creationẽ creature nõ eẽ paſſionẽ de gñe
paſſionis ſed relonẽ ꝓprie dictã. ¶ Et cũ infers.g̃
deum uelle creaturã eſſe eſt referri.nõ ſequit̃.crea
re enim ſignificat relonẽ paſſionis: ⁊ ↄnotat actuʒ
eſſentialẽ diuinũ intrinſecũ nõ tñ abſolute ſed ut
tranſit ſup obiectũ extra.deũ aũt uelle creaturã eẽ
principalr dicit actum diuinũ:lʒ ↄnotet trãſituʒ eiꝰ
ſup obiectũ.mõ nõ ſequit̃.qõ pncipalr dicit relonẽ
eſt relõ.g̃ illud qõ q̃ſi fundamẽtalr ↄnotat relõneʒ
eſt relatio.vñ in forma arguendi eſt figura dictiõiſ
q: mutat̃ ad aliqd in ad ſe:ſic̃ ſi argueret̃ ſic:ſilem
eẽ eſt referri.ſed albũ eſſe eſt ſile eſſe.g̃ albũ eẽ eſt
referri.nihil ualet. ¶ Ad 3ᵐ:ſi hec eſt uera : gñã-
tio eſt relatio.ut oñſum eſt di.27.primi li. ⁊ ultr ab
abſtractis tenet ↄñtia ad ↄcreta:lʒ qñq̇ nõ ecõuer
ſo.nullũ erit incõueniẽs imo necium q̇ gñare erit
referri. Sed ſi vis fiat in uerbis ⁊ habeat̃ pro icõ-
uenienti q̇ gñare uel dicere ſit pciſe referri.dico q̇
inferius nõ eſt preciſe ſupius:q: eſt ſupius cuʒ ali
qua dĩa addita.ſic hõ nõ tñ aĩal:ſʒ ſimul rõnale.
ita dico q̇ gñare dicit relonẽ ſed talẽ.ſ.ꝓductiuaʒ
per nãm: ⁊ dicere relonem ꝓduci per intellm. ⁊ iõ
gñare nõ eſt tñ referri.ſed referri relone originis
fundata ſupra nãm fecũdam: ⁊ dicere referri relo
ne originis fundata ſup intellectũ fecũduʒ. ¶ Ad
4ᵐ cuʒ dr̃ q̇ relatiuũ nõ eſt cã ſui correlatiui.iſtud
arᵐ eſt ↄ̃ oẽm opi.niſi forte ponentẽ pſonas abſo-
lutas.ſi enim oẽs catholici ↄcedũt ibi originẽ:ↄce
dunt etiã ibi principiationẽ pſone ad pſonam . uel
opʒ dicere q̇ relatiuũ ſit pnᵐ ſui correlatiui.ul' opʒ
dicere q̇ pᵃ pſona principiãs ſit abſoluta a relone
ad 2ᵃᵐ. ¶ Eſt ergo rñſio quã dixi.1.li.di.28.q.2.q̇
lʒ relatiua ſint ſil' nã ꝓut ſimultas dicit nõ poſſe eẽ
ſine inuicẽ.tñ cum hoc ſtat prioritas originis que
nihil aliud dicit niſi a quo eſt aliud. ¶ Cõtra hoc:
aliqua pñt hr̃e ordinẽ in intellu:que tñ nõ pñt hr̃e
ordinẽ extra intellectũ.ergo que nullũ ordinẽ hr̃e
poſſunt in intellu oĩno nullũ ordinẽ hr̃e pñt.ſed re
latiua ſunt ſil' in intellu.g̃ ⁊c̃. ¶ Item qõ eſt ſil' ut
eſt ſimul nõ eſt prius:ſed prius origine ut eſt pus
origine eſt ſil' cuʒ poſteriore ut eſt poſterius.q: ſic
ſunt per ſe relatiua.g̃ prius origine nõ eſt pus. Et
idem arᵐ poſſet fieri de priori ⁊ poſteriori natura.
¶ Ad pᵐ dico q̇ eſſe ſil' in intellu põt intelligi du
pliciter.uel q̇ illa ſimultas determinet actũ intelli
gendi ut tranſit ſup obiecta:uel q̇ determinet ipſa
obiecta que intelligunt̃. Uel aliter ⁊ redit in ideʒ:
ſimultas põt dicere modũ obiectoꝝ ut intelligunt̃
ſiue ut cõparant̃ ad actũ intelligendi:uel modum
ipſoꝝ ſʒ ſe.p̊ mõ maior eſt falſa.ſ.que ſunt ſil' in in
tellectu nullũ ordinẽ hñt.q: quantũcũq̇ illa opor
teat cointelligi nõ pp hoc tollit̃ aliqd qõ ↄuenit eiſ
ſm ſe. ⁊ ſolũ hoc mõ eſt minor uera. ¶ Contra ut
ſub ꝓprijs rõnibꝰ intelligunt̃ hñt ſimultatẽ oĩmo-
a.l. ipſa ut habentia. dam in intellu.ergo nullũ ordinẽ. ¶ Rñdeo ꝓpe
rões eoꝝ hñt quendã ordinẽ: ⁊ tñ ipſe ut hñtes

ordinem hñt etiã ſimultatẽ.ſ.per cõparationeʒ ad
actum intelligendi. ¶ Ad 2ᵐ. ꝓpoſitio illa maior
que ſunt ſimul ut ſunt ſil' nõ hñt ordinẽ:uera eſt ſi
li ut dicat ſimultatẽ. ⁊ in mõ ſimultatis: ⁊ cũ h̄ in
mõ ordinis ⁊ in mõ iherendi ipſiꝰ ſimultatis ⁊ or-
dinis.itelligo ſic q̇ ſicut accipit̃ modus ſimultatis
ſm nãm ⁊ ſm originẽ:ita accipiat̃ ꝓportionaliter
idem modus prioritatis ⁊ poſterioritatis.cuʒ hoc
etiã q̇ ſicut ſimultas pᵈicat̃ de iſtis:ita ordo ne
getur de eis.ſ.q̇ ſi accipit̃ ibi ſimultas ut denoiati
ue inherẽs eis. ⁊ per hoc nõ neget̃ ordo inecẽ eis p
ſe p̊ mõ:ſed neget̃ eis ineſſe denoiatiue: ⁊ tunc illa
minor nõ hʒ ueritatẽ niſi de hoc mõ ſil' nã: ⁊ de mõ
inherẽdi accñtali ſeu denoiatiuo. ⁊ ↄcludo vnifor
miter q̇ nõ ſunt ordinata tali ordine. ⁊ hoc ut de-
noiata a tali ordine.ſed ex hoc nõ ſequit̃ quin ſint
ordinata per ſe p̊ mõ.vñ ⁊ hec eſt uera.priꝰ ut pus
prius eſt poſteriore itelligẽdo de pᵈicatione per ſe
primo mõ. ⁊ hec.prius ut prius eſt ſil' cũ poſterio-
re.intelligẽdo de pᵈicatione per ſe 2ᵒ mõ.nec in ta
libus itẽtionibꝰ gñalibꝰ eſt incõueniẽs vnũ oppo-
ſitum predicari eſſentialr de alio: ⁊ reliquũ oppo-
ſitum de eodẽ denoiatiue intelligẽdo oppoſitũ qõ
ſm ſui ↄceptus rõnem eſſet oppoſitũ.ſed nõ ſalua
tur oĩno oppõnis rõ ubi eſt difformis modus pᵈi
cationis. ¶ Exẽplum huiꝰ:potentia eſt potẽtia p
ſe p̊ mõ: ⁊ potẽtia eſt in actu actualitate ſibi corrñ
dente.q: potẽtia qñ eſt extra ſuã cãm nõ eſt in poᵃ
ad ſuũ eſſe magis.pʒ ideʒ in intẽtionibꝰ logicalibꝰ
q: hec eſt uera.ſingulare eſt ſingulare per ſe p̊ mõ
⁊ hec.ſingulare eſt ul'e pᵈicatione denoiatiua. ⁊ in
intẽtionibꝰ grãmaticis maſculinũ eſt maſculinuʒ.
hec eſt uera p ſe p̊ mõ.hec aũt.maſculinũ eſt neu-
truʒ.uera eſt denoiatiue uel denoiatiua pᵈicatiõe.
¶ Ad 5ᵐ principale de.5.metaᶜᵉ.põt dici vno mõ
ſic:q̇ nulla relõ ſcdi modi fundat̃ ſup actionem ⁊
paſſionẽ.ut dictũ eſt li.1.di.17.ſed tñ ſup potentiã
actiuã ⁊ paſſiuã.q: ille relones que vident̃ funda
ri ſup actionẽ ⁊ paſſionẽ nõ inſunt qñ actio ⁊ paſ-
ſio eſt:iſunt etiã qñ actio ⁊ paſſio nõ ſunt.hoc pʒ.
qñ enim aliqs in creaturis gñat tũc nõ eſt pr̃:lʒ po
ſtea qñ ꝓles formata eſt:ſicut illa ꝓles icipit eſſe
filiꝰ:ita icipit qui genuit eſſe pr̃.tñ tunc nõ eſt aliq̃
eiꝰ actio.poſſet enim tũc uel nõ eſſe ul' nõ oĩno age
re aliq̃ actione noua pᵗer illam primã.relõ aũt nõ
põt eſſe niſi dum eſt fundamẽtũ: ⁊ ſi ſit fundamẽtũ
cõpletũ: ⁊ hoc ex utraq̇ pte ſil' erit ⁊ relõ.actiões
ergo ille pñt hr̃e ſe tñ ad relones ſicut pᵘie diſpõ-
nes ad tales relones. ¶ Saluat̃ g̃ dictũ phi ibi.q̇
relones de 2ᵒ mõ dicunt̃ ſm potentiã actiuã ⁊ paſ
ſiuam ut ſm fundamẽta . ⁊ dicunt̃ ſm actiones po
tentiaꝝ ut ſm diſpõnes pᵘias ad illas relationes.
¶ Alio mõ põt dici q̇ phs loqtur ibi de actiõe ſʒ
2ᵃᵐ ſignificationẽ nois ꝓut iportat hitudinẽ ꝓdu
centis ad ꝓductũ. ⁊ actio ſm hãc ſignificationẽ p
ſe dicit aliqd de gñe relonis:ut dictũ eſt ſupra. Et
tũc illud ſm potẽtiã actiuã ⁊ paſſiuã debet exponi
ut pus.ſ.ut ſm fundamentũ.illud aũt qõ ſequit̃. ⁊
actiones potentiaꝝ.debet itelligi ſm actiões forã
liter ſic̃ ſm ſilitudinẽ eſt ſile. ⁊ ad iſtũ intellm ali-
qd illiꝰ lr̃e manifeſte ↄſonat.ait enim:ſic pr̃ ſilij pr̃.
hic qdẽ fecit.illud aũt paſſum eſt.fecit.hoc eſt ꝓdu
xit:paſſum eſt.i.ꝓductũ. ¶ Et ſi obijcias q̇ exem
plificat calefactiuũ ad calefactibile: ⁊ iterũ calefa-
ciẽs ad illud qõ calefit: ⁊ ſecãs ad illud qõ ſecatur
tanq̃ agẽtia. ¶ Rᵒ exponit quõ itelligit illa vba

ſtatim. dicēs ſm tēpora iam dicunt ad aliqd: ut qd fecit ad factū ⁊ facturū ad faciēdum. h̄ enim ſemp agens eſt ꝓducēs ⁊ actū eſt ꝓductū. ⁊ ita debet itelligi calefactiuū pro ꝓductiuo toti⁹ calidi. eo mō
T.c.22.27. ⁊ inde. quo in .7. dicit totū cōpoſitū gn̄ari. ⁊ hoc in gn̄ationibus per accidēs ſicut in gn̄atione ſube. ⁊ calefactibile accipit pro toto illo poſſibili ꝓduci: non aūt pro paſſiuo ut eſt poſſibile trāſmutari: ⁊ ita calefaciens pro ꝓducēte totū cal. dū ⁊ illō qd calefit pro toto cōpoſito terminā̄te ꝓductionē. nō āt pro ſbiecto trāſmutato ad calorē. ⁊ ita de illo qd ſecat ad ſecās. ¶ 3° mō pōt dici φ pħs nō tm̄ ponit ibi ſpēs
5.meta^ce. t. c.19. relōnis ſed etiā modos ſm quos aliq̄ dicunt ad aliquid ſicut ⁊ in .c. q̄litatis. nō tm̄ ponit ſpēs q̄litatis ſed modos: vn̄ dicit: q̄le dī vno mō dr̄ia ſube: nō tm̄ dr̄ia ſubalis ptinet per ſe ad genus q̄litatis: ita hic in 2° mō relatiuoꝝ pn̄t poni illa ſm que aliqd dr̄ ad aliud. nō ut ſm relōnē formalr̄ ſed ut ſm reſpectū aliquē extrinſecus aduenientē hn̄tes ſilitudinem cū illo mō. ⁊ tūc exponat lr̄a. actiua ⁊ paſſiua ſm potentiā actiuā ⁊ paſſiuā dicunt ad aliqd ut ſm fundamēta relōnū ꝓprie dictaꝝ. qd ſequit. Et actiones potētiaꝝ exponat. ſ. de actionib⁹ de genere actionis φ ſm eas formalr̄ dicunt actiua ad paſſiua ⁊ ecōuerſo. nō qdem ſm relōnes ꝓprie de gn̄e relōnis ſed ſm quoſdā reſpectus ptinētes ad 2^m modū relatiuoꝝ: lȝ nō ad genus relōnis: hn̄tes tm̄ modū ſilēm qbuſdā ſpēb⁹ relōnis: ut ſic iſta ptineant ad vnū modū relatiuoꝝ: nō aūt ad aliquam ſpēm relōnis. ¶ Cōtra ea que dicta ſunt de actiōe dei ad intra. ⁊ actione totali ad extra. arguo p̄ ſic. Cuius eſt potētia ei⁹ eſt actus. de ſom. ⁊ vig. in pn̄° ſed in deo eſt uere potētia actiua. ergo ei uere cōuenit agere. ¶ Itē dum creatura eſt ſemp refert ad deum. ſed nō ſemp refert ad deum per creationem paſſionē. qꝛ creatio paſſio nō eſt niſi in inſtāti p̄ qn̄ creatur: ſicut nec creatio actio dei eſt niſi tūc. ergo aliqua relōne alia q̄ȝ iſta creatione refert. ḡ lȝ illa alia qua necīo ſemp refert nō ſit de gn̄e paſſionis. tm̄ illa creatio paſſio pōt eſſe de gn̄e paſſionis. qꝛ ꝯtingēter abeſt a creatura poſt p̄^m inſtās. ¶ Item creatio videt eſſe ꝓductio realis. ſed dei ad creaturam nō eſt relatio realis. ergo creatio non eſt rel. ¶ Ad p̄^m dico: φ ſicut hoc nomē actio equiuocat ut ſupra dictū eſt. ita hoc nomē potētia actiua. nō ſolum enim dī de potētia trāſmutatiua: ſed etiā de potētia ꝓductiua. ⁊ qdē deus habet potentiā actiuam utroq̄ȝ mō. ⁊ ſic pōt ꝯuenire ſibi actio utroq̄ȝ
a.l. et mō. ſed ſic vna actio nō erit alia. ¶ Ad 2^m videtur poſſe duci ad oppoſitū. qꝛ ſi creatio paſſio nō ſemp manet: tm̄ ſemp manet illa habitudo quā creatura habet ad deū ut ad cām efficiētē dū creatura manet. ergo illa habitudo nō eſt creatio paſſio de gn̄e paſſiōis. ¶ Rn̄deo ergo φ creature ad deū ut ad cām efficientē nō eſt niſi vna relō ⁊ coeua fundamento: imo eadem fundamēto: ut pȝ .2. li. dī. j. ⁊ illa pōt dici creatio paſſiua: uel ſi hoc nomē creatio importat nouitatē ſiue ordinē ad nō eē p̄cedens: tūc opȝ uti alio noīe nō importāte nouitatē. qꝛ illa nouitas nō eſt coeua nec relōni ad deum nec funda-
In ſolutiōe p̄ncipali. q. 4^e in fine. mento. ⁊ de hoc eſt dictū .2. li. ubi ſupra. ¶ Ad 3^am rn̄ſum eſt. j. li. dī. 30. quomodo deus realiter eſt dn̄s ⁊ tm̄ nō relatione reali dominȳ.

De ſecundo ar^lo videtur φ iſta ꝯuerſio poſſit cōpetere alicui creato ut agenti p̄ncipali. cui⁹ eſt ratio: qꝛ actio cōpetēs deo per pn̄^m agendi nō formalr̄ infinitū pōt cōpetere creature: qꝛ ſibi nō repugnat actio cui⁹ pn̄^m ſufficiens eſt aliqd finitū uel nō infinitū. ſed de⁹ ꝓducit creaturā per uoluntatē que nō eſt formalr̄ infinita. ḡ ⁊c̄. ꝓbatio minoris. ſi enim uolūtas dei eēt formalr̄ infinita: includeret formalr̄ oēm perfectionem intrinſecā deo. qꝛ infinito nulla pōt fieri additio ⁊ tunc uolūtas eſſet pelagus īfinite ſube. qd nō eſt uerū. qꝛ hoc eſt ꝓpriū ipſi eēntie ſm Dam. c. 9. qui eſt miſit me ⁊c̄. totum enim in ſe cōprehēdens habet eſſe uelut ſube qddā infinitū pelagus ⁊ iterminatū: ⁊ ideo p̄mittit ibi qd videt eſſe p̄ncipali⁹ nominū que de deo dicunt qui eſt. ¶ Confirmat. qꝛ uolūtas non includit formalr̄ in ſe relōnes. ſine illis aūt nō habet totalis pfectio diuina itrinſeca. ergo nec infinitas. ¶ Item agēs nāle pōt iſtas ſpecies alterare. ⁊ tandē ex eis ſubam gn̄are: ut pȝ in mixtione aque multe ad ſpēs vini ⁊ nutritione ⁊ alijs gn̄ationib⁹ que fiunt ex iſtis ſpēbus. ḡ poteſt virtus creata ꝯuertere totaliter iſtas in aliquā ſubſtantiā prius nō exiſtentē. ⁊ per ꝯn̄s totalr̄ ꝯuertere in ſubam preexn̄tem: qꝛ nō maior requirit virt⁹ hic q̄ȝ ibi. ¶ Dico tm̄ φ creatura nō pōt in iſtā cōuerſionē ut agens principale. Ratio eſt qꝛ in eā nō pōt niſi agens cui⁹ virtuti actiue totalr̄ ſubeſt eſſe ⁊ nō eſſe utriuſq̄ȝ extremi. pȝ ex ſolōne p̄^e ⁊ 2^e. q. ii. dī. Sed nullū creatū eſt hu⁹. qꝛ qdlibet p̄ſupponit aliquā partē ipſius termini a quo ⁊ ad quē: ut oſtēſum eſt p̄^a qōne hui⁹ qn̄. ¶ Ad illud qd dicit de uolūtate. dico φ maior eſt probabilis. ſ. φ pn̄^m agendi finitū ul' nō infinitū nō repugnat creature ⁊ ita nec actio in quā pōt per ſe ſufficiēter tale pn̄cipiū. Et ex h̄ ſequit φ uolūtas ut eſt pn̄^m creature ſit formalr̄ īfinita. Nego ḡ minorē. ſ. φ nō ſit infinita. ratio tacta eſt. j. li. dī. 10. ⁊ .13. Apparet h̄ breuiter qꝛ de⁹ eſt ſimplr̄ btūs in opationib⁹ intellus ⁊ uolūtatis ſue. Nō eſt aūt ſimplr̄ btūs in eēntia ut eſt īfinita niſi eā cōprehēdat. ⁊ ſic intellus cōprehendit vidēdo. ita uolūtas ſuo mō opȝ φ cōprehēdat amādo ad hoc φ ſit pfecte btā ⁊ p ꝯn̄s utraq̄ȝ potētia ⁊ uterq̄ȝ act⁹ utriuſq̄ȝ potētie circa eēntiā diuinā ut pfecte ſe btificat erit infinitū. ¶ Ad ꝓbationē ḡ illi⁹ minoris dico φ in diuinis pōt itelligi quaſi īfinitas extēſiua ſi itelligeret q̄ſi īfinita multitudo pfectionū. alio mō īfinitas intēſiua alicui⁹ pfectiōis ſimplr̄: ita φ illa pfectio ſȝ ꝓpriā rōnē ſua ſit ſine limite ⁊ termio. ⁊ h̄ 2° mō adhuc aliqd pōt hēre īfinitatē nō tm̄ formalē ſȝ ēt fundamētalē. aliqd aūt formalē itēſiuā lȝ nō fundamētalē. ¶ Dico ḡ φ nihil vni⁹ rōnis foīalis eſt infinitū p̄ mō. imo forte nec abſolute in deo eſt talis īfinitas. forte enim ſic ꝯ̄ne ſunt finite loquēdo de iſta finitate ⁊ īfinitate. ita ⁊ pfectiōes ſimplr̄ ſunt finite nūo ſeu ſua multitudine. ⁊ relōnes ⁊ notiones. ⁊ hec ⁊ illa ſil' iuncta ſunt finita: ſȝ īfinitas itēſiua foīalis ⁊ fundamētalis ſil' eſt i eēntia dina ut eēntia eſt. Et pro tāto a Dam. uocat pelagus. foīalis aūt tm̄ nō fundamētalis eſt in q̄libet alia pfectione ſimplr̄. quelibet eni hēt ſuā pfectionē foīalē ab īfinitate eēntie tāq̄ȝ a radice ⁊ fundamento. Infinitas aūt neq̄ȝ foīalis neq̄ȝ fundamētalis eſt in relōnib⁹ qbuſcūq̄ȝ in diuinis. ut oñſuȝ eſt in p̄ li. dī. 13. qꝛ pn̄ meli⁹ eſt nō hēre filiationē q̄ȝ hēe. pfectio aūt ſimplr̄ eſt illud qd melius eſt qdlibet hēe q̄ȝ nō hēe. Apparet tunc rn̄ſio φ lȝ uolūtas ſit foīalr̄ īfinita. tm̄ nō icludit in ſe formalr̄ oēs pfectiōes itrinſecas qꝛ nec eēntia nec aliquid aliud icludit ſic eas oēs: ſed nec icludit fundamētaliter oēs. ſȝ ſola eēntia ſic icludit oēs. idō dī pelagus. uolūtas tm̄ per idētitatē icludit q̄libet pfectionē ſimplr̄ ⁊ q̄libet relōnē. ¶ Cōfirmatio
a.l.quanti cūq̄ȝ. illa de relōnib⁹ parū ualet. qꝛ quōcūq̄ȝ nō icluderent ille adhuc poſſet rō īfinitatis ſaluari. iſto mō intelligēdo φ ille nihil addūt pp qd ſit īfinitas. ſic enim eis circuſcriptis nō min⁹ habet in aliq̄ īfinitas ⁊ ille addite nō ſunt formalr̄ īfinite: ⁊ finitū ul' nō infinitū additū alicui finito non facit īfinitū ſequit ꝓpoſitū. ¶ Dico ḡ φ lȝ uolūtas nō icludat foīalr̄ relōnes: tm̄ pōt eē formalr̄ īfinita. ¶ Et ſi obījcias nō icludit totalr̄ pfectionē diuinā. ¶ Dico etſi nō totalr̄ extēſiue tm̄ totalr̄ itēſiue ſm vnā pfectionē formalr̄. ſȝ oēs alias pfectiōes ⁊ relōnes nō foīalr̄ ſȝ idētice. Et de iſtis ſepe dictū eſt p̄ li. dī. 8. ¶ Ad 2^m pȝ ex p̄cedēti dī. ex 4^or ultimis qōnib⁹. ex q̄ruȝ p̄^a pȝ quō iſtis accn̄tib⁹ ꝯuēit agē. ex trib⁹ alijs quō eis ꝯueniat pati ⁊ corrūpi. Breuiter ḡ negāduȝ eſt ab agēte creato poſſe iſtas ꝯuerti in ſubam aliquā totalr̄ nouā. neq̄ȝ in mixtione neq̄ȝ imutatione ſeu quacūq̄ȝ iſtarū ſpecierū corruptione. ut pȝ ibi. ſȝ aliqn̄ noua ſuba ſuccedit eis corruptis. ſed nō actiōe agētis creati: ſed dei imediate reducētis.

Th.i.p.ſū. q.77.ar.6. in ſol.p̄nci. De tertio ar^lo videret φ hec ꝯuerſio cōpetere poſſet creature ut agēti inſtraliter. p̄ qꝛ accn̄s pōt eē inſtralit agēs ad gn̄ationes ſube. ḡ a ſili in ꝓpoſito. ¶ Añs ꝓbat p̄ ſic: qn̄ aliq̄ ſunt eſſentialr̄ ordiata pluſ diſtat 3^m a p̄ q̄ȝ 2^m: ſed in creatura ſunt eēntialr̄ ordiata eēntia: eē ⁊ potētia. ḡ plus diſtat po^a ab eēntia q̄ȝ eſſe. ſȝ eſſe differt realr̄ ab eſſentia. ḡ ⁊ p ꝯn̄s nulla foīa ſbalis pōt eſſe imediatū pn̄^m agēdi. ¶ 2° ꝓbat idē añs.
T.c.33. Tho.ibidē ar.4. Qn̄cūq̄ȝ ſunt duo act⁹ q̄ruȝ neuter icludit aliū nō reducunt in idē pn̄^m: ut habet a pħo 2° de aīa. qui vult φ potētie diſtinguant p act⁹ ſic act⁹ p obiecta ſed pficere mām ⁊ abſtrahē a mā ſunt duo act⁹ in aīa ⁊ nō icludētes ſe. qd ꝓbat. qꝛ uterq̄ȝ pōt eſſe ſine alio: p̄m⁹ ſine 2°: ut i puero ⁊ dormiēte. ſcd̄s ēt ſine p̄ ut in aīa ſepata. ſȝ act⁹ prior. ſ. dare eſſe māe cōpetit eēntie ut ꝓxio pn̄° formali. ḡ ille ali⁹ act⁹ nō ꝯueniet eſſentie. ⁊ tūc a ſili de alijs ſbalib⁹ formis reſpectu actionū que vident ei cōpetē. ¶ Si obījcitur ꝯ iſta. p̄ qꝛ qdcūq̄ȝ abſolutū pt ſepari a q̄cūq̄ȝ abſoluto: qꝛ nō appet ꝯdictio in h̄. ḡ ſi intellus ſit abſolutuȝ qd aliud ab aīa pōt ab ea ſeparari. ⁊ ita ſepat⁹ poterit intelligē ⁊ btificari: qd videt incōueniens. 2° qꝛ ſuba ſiue qditas ſube eſt obiectū motiuum intellus. eſt ḡ pn̄^m imediatū opandi in intellȝ.
Tho.ibidē ar.6.in ſol. p̄nci. ¶ Ad p̄^m dicūt negādo p̄mā ꝓpōnē ponēdo exēpluȝ de ſbcto ⁊ paſſione. ¶ Ad 2^m φ illa actio eſt intētionalis nō realis. ¶ Cōtra p̄^m: qꝛ ſic habet ꝓpoſitū: qꝛ ſi ſbctū nō pōt ſepari a paſſiōe h̄ eſt ꝓpt aliquā neceſſitatē in ſbcto reſpectu paſſiōis. hec āt neceſſitas reducit ad aliquā cālitatē. nō cāe mālis cū illa ſit ꝯdictionis. ḡ cāe efficiētis. ⁊ ſic ſuba erit cā efficiēs alicui⁹ paſſionis niſi ꝓcedat in īfinituȝ dādo paſſionē an̄ paſſionē. 2° habet ꝓpoſitū. qꝛ inſtantia poſita ꝯ maiorē ꝯfirmat maiorē: qꝛ oēm cā-
Tho.eadē p.q.77.ar. 6.in arg. p̄ p^e quā tenet añ ſo. p̄nci. T.c.4. litatē cāe extrinſece pōt de⁹ ſupplē. iſta cālitas ſbcti reſpectu paſſiōis pp quā eſt neceſſitas erit cālitas cāe extrinſece. ḡ ⁊c̄. ¶ Qn̄ aūt ꝯfirmāt iſtā rn̄ſiones per hoc φ in diffōne paſſiōis cadit ſbctū nihil ualet. qꝛ ſic nullū accn̄s poſſet a ſbcto ſepari. nā ſȝ pħm ibi in .7. meta^ce. in rōne cuiuſcūq̄ȝ accn̄tis neceſſe eſt rōnē ſube eſſe. ¶ Hec ēt inſtātia de ſbcto ⁊ paſſione alr̄ iprobat: qꝛ ſequeret φ ſuba panis nō poſſet eē ſine quātitate nec ecōuerſo. qcqd enim p ſe ⁊ p̄ ieſt ſupiori: p ſe lȝ nō p̄ ieſt īferiori. exēplū de triāgulo ⁊ Iſochele de eo qd eſt hēe .3. ſȝ ꝯtinuū eſſe per ſe ⁊ p̄ ieſt ſube corporee. ḡ per ſe lȝ nō p̄ ineſt pani ⁊ p ꝯn̄s nō poterit panis manē ſine ꝯtinuitate eadē. nec ꝯtinuitas eadē ſine pane: qꝛ accidēs nō migrat a ſbcto i ſbctū. ⁊ ita nō poſſet q̄ȝtitas in eucharīſtia manē ſine ſuba panis. qd ipſi negāt ⁊ cois ſchola. ¶ Cōtra rn̄ſiōnē iſti⁹ opi. ſ. φ foīa ſbalis nō pōt ſm eos eſſe pn̄^m imediatū agēdi. argutū eſt ſupra dī. 2. q. 3. ⁊ hoc nūc ſufficiat breuiter replica- a.l.hic.
re. qꝛ illud eſt pn̄^m agēdi in quo ꝓducēs aſſilat ſibi paſſum. uel meli⁹ nō aſſilat ibi ꝓductū in foīa pfe- a.l.ſibi.
ctiori foīa ꝓducētis. aſſilat aūt ſibi ꝓductū in forma ſubali. ḡ ⁊c̄. 2° ſic. qꝛ inſtrm̄ ſm eos nō agit niſi ut mouēs motū. ḡ imediate mouet a p̄ncipali agēte ad hoc ut moueat. ⁊ per ꝯn̄s ad h̄ ut accn̄s agat ut inſtrm̄ ſube imediate mouebit a ſuba. ¶ Sed hec nō ualet ſm ea que mihi vident uera de ordie cāru: qꝛ nō credo ſemp cām 2^as que uocat q̄n̄q̄ȝ inſtrumētū recipe motionē ſpālē a cā p̄^a. ſed tm̄ hēre ſubordinationē aliquā forme ſue actiue ad formā actiuā alteri⁹. per quā ſubordinationē cā p̄ore exeunte in actū in ſuo ordine cāndi: 2^a nata eſt exire in actum in ſuo ordine cāndi. ⁊ ſic 2^a dī mouēs motū nō qꝛ recipiat motionē a p̄^a p quā moueat. ſed qꝛ in motione ſua depēdet ab alia prius nāliter actu mouēte. ¶ Rn̄ſio ad 2^as inſtātiā. ſ. de qditate ſube mouente intellm̄ nō ualet. qꝛ etſi ſuba ibi hēat eſſe itētionale: tm̄ ipſa itellectio eſt foīa realis. ḡ reſpectu ei⁹ opȝ dare aliqd pn̄^m actiuū reale: ⁊ ut reale. Neq̄ȝ ualet fugere ad fantaſma. qꝛ ſm eos eſſentia angeli mouet intellm̄ angeli ad ꝓpriā itellectionē angeli. ⁊ ibi nullū pōt fingi fantaſma. ¶ Ad argumēta pro iſta inſtātia que eſt de cālitate inſtrali accn̄tis reſpectu ſube. ¶ Ad primā dico de illo ordine: eſſentie: eſſe: ⁊ potētie: qd ſimplr̄ falſum eſt: φ eſſe ſit aliō ab eēntia. ⁊ h̄ ꝓbatū eſt p dicta eoꝝ. qꝛ icō poſſibile eſt genitū ut genitū per ſe hēe vnū eſſe: ſi eſſe ſit aliud ab eē. genitū aūt ut genitū ſiue p̄mus termin⁹ gn̄ationis eſt per ſe vnū. Eſto ēt φ eēt talis ordo quē fingūt eē ⁊ potētie. dico φ potētia p̄cederet ipm eſſe. qꝛ in q̄cūq̄ȝ inſtāti nāe uel duratiōis eſſentia habet pfecta: in eodē habet pfectum pn̄^m operādi opationes ꝯuenicētes potētie ⁊ p ꝯn̄s pfecta potētia. ⁊ ita ſi eſſe ſit aliō a po^a: potētia p̄cedet ipm eſſe. ¶ Ad 2^m dico φ maior ꝓpoſitio eſt ulr̄
diſt.36.p̄ml q.3.
falſa de actu p̄ ⁊ 2°. qꝛ ſic ꝓbaretur φ nihil eſt pn̄^m actiuū in creaturis. nā formā opȝ dare actū ipi qd informat: ⁊ ſi eſt actiuū opȝ φ reſpiciat illud in qd cāt actū 2^m. iſta aūt ſunt diſpata. qꝛ ſine ꝯdictione vnū pōt ſepari ab alio. ¶ R° ḡ φ illa maior nec ē uera de actib⁹ ordinatis p̄ ⁊ 2° ſed ulr̄ falſa. qꝛ foīa dās actū 2^m dat ēt actū p̄^m ⁊ ecōuerſo. ⁊ ſic applicatur ad ꝓpoſitū de aīare ⁊ intelligē. ⁊ idō ad ꝓpoſitū nihil ualet illa maior. ſic aūt eſt uera de actib⁹ ſcdis diſpatis ⁊ pn̄° actiuo limitato ſic debet itelligi pħs 2° de aīa ubi adducit. nihil eſt ad ꝓpoſitū. qꝛ aīare ⁊ intelligē nō ſunt tales duo act⁹. ¶ Alia
Th.ubi ſ. ar.3. in ſol. p̄nci. inſtātia principalis ad iſtū 3^m arti^m eſt talis. poſſibile eſt creaturaȝ in v̄tute dei cāre aliquā cognitionem ꝓpriā de deo. ergo multo magis poſſibile eſt accn̄s in v̄tute ſube cāre ſubam. añs ꝓbat. qꝛ poſſibile eſt aliquā cognitionē ꝓpriā hēe de deo ⁊ nō niſi p creaturā. qꝛ nihil aliō mouet intellm̄ viatoris.

¶ Rñſio eſt duplex. pª qꝛ cognitio dei eſt accidēs ⁊ per ꝯñs nō excedit totū genus accñtis mouētis intellectū eodē mō ſi loquamur de cognitione ſbe create ⁊ accñte. poſſibile eſt ḡ accñs cāre cognitionem ſube create uel icreate abſqꝫ h ꝙ cauſet aliqd nobili⁹ pfectione ſua ꝓpria. ſed nō ſic ſi cāret ſbāz. qꝛ quelibet eſt ſimplr̄ pfectio: quocūqꝫ accidente. ¶ Alia rñſio ⁊ qſi redit in idem: qꝛ obiectū in cognitione hēt eē diminutū ⁊ per ꝯñs ſuba ut cognita uel de⁹ ut cognit⁹ hēt eē diminutū in cognoſcēte. ſuba aūt ut in ſe hēt eē ſimplr̄ ⁊ pfectū. lꝫ ḡ accidens poſſet eē pn^m ꝓducēdi ſubam in eē diminuto. i. in eē cognito. uel creatura deū in tali eē diminuto. i. in eē cognito. ḡ arguēdo a ſili nō ſequit ꝙ accñs poſſit eē pn^m ꝓducēdi ſubam in eē ſimpr quocūqꝫ. nec ut inſtr̄m nec ut agēs pn^le. ¶ Quātum ḡ ad iſtū arti^m ſic̄ prius dictū eſt inſtr̄m poteſt multiplr̄ itelligi. ſed ad ꝓpoſitū agēs diſpoſitiuū dr̄ inſtr̄m. Et ſic miniſter hñs actionē ꝓpriā hūanā preuiā actioni diuine tanqꝫ diſpōnē neciaꝫ nō ſimpliciter ſed ex ordinatiōe dei paciſcētis cum ecclia qō ad talē actū miniſtri faciet talē actū ſibi ꝓpriuꝫ eſt inſtr̄m dei in iſta ꝯuerſione. ⁊ iſta rñſio eſt ulīs in oib⁹ ſacr̄is in qb⁹ miniſter reqrit̄ qꝛ ipſe miniſter eſt agēs qōdā diſpoſitiuū. actio aūt ſua eſt actio inſtr̄alis reſpectu actiōis pncipalis agētis eo mō aliqualiter quo ſectio eſt ad formā ſcāni. qꝛ ad illā ſequitur regularit̄ illa forma ex ordie agētis pncipalis. Sic in ꝓpoſito ꝓlatio ṽboꝝ poſſet dici actio inſtr̄alis reſpectu ꝯuerſionis ſeu ꝯfectionis corporiſ chr̄i. qꝛ ad illā ꝓlationē ſequit̄ regularit̄ iſta ꝯuerſio uel ꝯfectio. Et ſic actiōe alicui⁹ creature ut agētis inſtr̄aliter ꝯficitur corpus chr̄i. nō qdē ut attingentis terminū ſic̄ aliq̄ inſtr̄a hñt actionē inſtr̄alē attingētē terminū ut dictū eſt. Sꝫ eo mō q̄ agēs pͥuiū dr̄ agē inſtr̄alr̄ ad formā pncipalē quā nō attigit. ⁊ actio ei⁹ dr̄ inſtr̄alis qꝛ diſpoſitiua ⁊ preuia.

Ad rōnes

pncipales pmas duas ꝯcedo. qꝛ ꝓbāt ꝙ in iſta conuerſione actio diuina nō ſit actio de gñe actionis. niſi teneatur illa opi. dicta ſupra. ꝙ ſuccedit corp⁹ pani ut h. ¶ Et ſi iſtud teneat̄ tūc ad illas rōnes. Ad pmaꝫ ſic. ꝙ cū dr̄ actio in motu firmat̄ uel fundat̄. ibi accipitur mot⁹ indifferēter ad motū ꝓprie dictū ⁊ mutationē. Et indifferēter ſubiectiue uel fundamētaliter uel ꝯcomitāter. ⁊ cōcedo ꝙ iſta actio fundat̄ in mutatione corpis chr̄i ſuccedētis ſic ſuo nō eē hic. ¶ Ad 2^m ꝯcedo ꝙ h eſt paſſio tenēdo illā viam. illa aūt eſt in corpe qō ſit de nō pñte h preſens hic. ¶ Ad 3^m rōnē pꝫ ſupra di. ii. quō gñatio eſt ꝯuerſio toti⁹ in totū. ſed nō totalis ꝯuerſio q̄lis eſt iſta. ¶ Ad 4^m nō ſequit̄. nā pōt eē pn^m iſtius eē ſub vno mō ꝯueniēte ſibi. ḡ ſub mō nō ꝯueniēte ſibi. ſꝫ repugnāte ſibi quātū eſt ex pte ſui. ¶ Et cū dr̄ ꝙ idem eſt eē. ex hoc ſequit̄ ꝙ idem poſſet eē pn^m ipſius eē: qō ꝯcedo ſed nō ſequit̄. ḡ ipſi⁹ eē ſub h mō pōt eē pn^m qō eſt pn^m eius ſub mō illo. ¶ Et qñ ꝓbat̄. qꝛ modus ipſi⁹ eē nō repugnat ipſi eē dico ꝙ repugnat in cōparatione ad talē cām: ita. ſ. ꝙ cā nō pōt cāre eē illud ſub iſto mō. lꝫ poſſit cāre eē abſolute uel ſub alio mō. ¶ Et qñ addit̄ ultimo ꝙ modus nō excedit in pfectione illud cuiuſ eſt modus. dico ꝙ aliqd impfectū pōt eē. ⁊ tñ imperfectio ſibi derelicta pōt nō ſubeē cāitati illius cui ſubeſt illud qō eſt pfectius ſub alio mō ꝯueniēte. ¶ Ad ultimū dico ꝙ actio inſtr̄alis agētis accipiendo inſtr̄ale agens pro diſpoſitiuo bene reqrit intentionē ꝓpriā in illo agēte ſiue ſit nāle. ut in calore alterāte hñ eſt intētio ꝓpria. lꝫ ſit agēs inſtr̄ale reſpectu ignis generādi hoc eſt diſpoſitiuū ad illud. ſiue agēſ per intelle̅m. qꝛ ibi inſtr̄m reqrit determinatā actionē humanā que ordinat̄ ad actioneſ principalis agētis. ⁊ talis vniuerſalr̄ eſt actus miniſtri in diſpēſatione ſacroꝝ.

Queſtio. II.

Ad ſecundū ſic procedit̄. arguo ꝙ nō quilibet ſacerdos pōt ꝯficere euchariſtiā. ꝑ illud. j. q. j. Multi ſeculariū. ubi adducitur illud Malach. 2. Maledicā benedictionib⁹ urīs. ⁊ exponit̄ vno mō maledicā qcqd a uobis benedicitur. ⁊ ſit illa cōminatio malis ſacerdotibus. ergo qcqd ab eis benedicit̄ a deo maledicitur. ⁊ per ꝯñs nihil ſimplr̄ per myſteriū eoꝝ bñdicit̄. ¶ Item ibidē. j. q. j. Qō qdem. §. opponitur. ſuſpēſo uel depoſito ſacerdote nulla ei relinquitur poteſtas. ḡ ⁊c. ¶ Item ṽtus miſſe in ſacro eucharīſtie principalr̄ ꝯſiſtit. ergo ſi malus ſacerdos pōt ꝯficere ſic̄ bonus: eque ualeret miſſa mali ſic̄ boni ⁊ ecōuerſo. ¶ Itēꝫ laicus pōt ſumere euchariſtiā. ſed ſumptio eſt finis ꝯſecrationis. ⁊ per ꝯñs eſt ſimpliciter meli⁹ ⁊ nobilius. ergo eque uel magis pōt laicus ꝯficere. nō ergo ſolus ſacerdos. ¶ Itē btūs Laurētius ſanguinē diſpēſauit. ut pꝫ ex uerbis ei⁹ ad Sixtū. Cui cōmiſiſti ⁊c̄. ⁊ hoc probat̄ per illō di. 93. Diaconi. §. preſente pſbīo Diaconus eucharīſtiam corporis chr̄i ſi neceſſitas cogit iuſſus erogat. ¶ Cōtra. j. q. j. ꝙ qdem. nulla cā oñdit̄ cur ille qui baptiſmū non pōt amittere ius amittere poſſit baptiſādi. ergo a ſili qui ordinē ſacerdotalē amittere non pōt nec ius ꝯficiēdi amittere pōt. ſed nullus ſacerdos pōt amittere ptātē ſacerdotalē. qꝛ caracter eſt idelebilis. ergo ⁊c̄. ¶ Item ibidem. §. de his. ſacroꝝ ſcītatē in puerſis hoibus ſiue qui intus ſunt ſiue qui foris ꝯſtat impollutā atqꝫ iuiolabilē permanere. ergo quicūqꝫ ſacerdos quātūcūqꝫ malus pōt hēre ſcītatē ſacroꝝ eandē cuꝫ bono. ¶ Q̄ etiā ſolus ſacerdos poſſit taꝫ ꝯſecrare q̄ꝫ diſpēſare probat̄ ſic per illud di. 93. non opꝫ diacones paneꝫ dare. i. corpus domini ſm glo.

Ad qōnem

dico ꝙ ꝯficere euchariſtiaꝫ ut pncipaliſ cā nulli pōt cōpetere niſi ſoli deo pꝫ ex. q. pcedēte. lꝫ ut cā inſtr̄alis. uel ut magis ꝓprie dicā ut miniſter pōt cōpetē alicui homini qꝛ ſic deuſ ordinauit. ꝙ in qbuſcūqꝫ ſacr̄is miniſter poſſit eē hō. ſic ergo loquēdo de cōficiente dico ꝙ miniſtrū poſſe ꝯficere pōt intelligi duplr̄. vno mō abſolute ita. ſ. ꝙ ſi attētet facere faciat qō intēdit. alio mō de poſſe ordinate facē: ⁊ hec diſtinctio gñalis eſt in oibus ſacr̄is. qꝛ plus reqrit ordiate miniſtrare in eis q̄ꝫ ſimpliciter miniſtrare. ¶ Loquēdo de poſſe ſimplr̄ nihil requiritur ultra mām debitā de qua dictū eſt in fine di. ii. niſi miniſter debitus ad quē requirunt̄ tres ꝯditiones. ſ. ꝙ ſit ſacerdos. ꝙ poſſit ꝓferre uerba ꝯſecrationis. ⁊ ꝙ poſſit habere intentionē debitā ſciendi. ſ. qō intēdit ecclīa facere. 2ª cōditio ⁊ 3ª ſunt cōes h ⁊ in miniſtrante alia ſacr̄a. pp defectū ſcōe nō pōt mutus cōficere. pp defectū tertie carēs uſu rōnis non pōt conficere. Et eodē mō de baptiſādo ⁊ conferendo quecūqꝫ alia ſacr̄a. ſed pma ꝯditio eſt h ꝓpria. ſ. ꝙ ſolus ſacerdos pōt: ⁊ quilibet pōt cui pñt cōpetere ille due ꝯditiones. ſ. ꝓlatio ⁊ intentio. Q̄ ſolus

ꝓbatur per illud extra de ſum. trini. ⁊ ſi. ca. ubi dr̄. Hoc ſacr̄m nemo pōt ꝯficere niſi ſacerdos qui rite fuerit ordinatus ſm claues ecclīe. ¶ Sed vñ accipit ecclīa fundamentū iſti⁹ ſnie: ¶ Rñdeo ex illo ṽbo chr̄i Matth. 26. Hec quotieſcūqꝫ feceritis ⁊c̄. ubi loquit̄ aplīs: uel ad minus non niſi diſcipulis: quib⁹ in ecclīa ad minus nō ſuccedūt niſi ſacerdotes. aplīs ſuccedūt epī. diſcipulis pſbr̄i. ut habetur di. 21. In nouo teſtamēto habet̄ idem ēt ex illa ſnīa pauli pª ad Coꝝ. c. 10. Panis quē frāgimus nōne coicatio corpis dñi eſt: quē frāgimus noſ inquit. ſ. aplī ⁊ diſcipuli ei⁹. ſi eniꝫ qlibet fidelis poſſet ꝯficere nō oporteret aliū alqs̄ frāgere. ſed qlibet poſſet de ſuo ſacrificio coicare. ¶ 2⁹ pꝫ. ſ. ꝙ ois ſacerdoſ potens ꝓferre ṽba cuꝫ intētione poſſit ꝯficere. pꝫ per auctes adductas ad oppoſitū. Nec obſtat ſi inſtet̄ de degradato qꝛ ſit nō ſacerdos. ſi eni hoc uerū eſt nō eſt inſtātia iſta de aliquo ſacerdote. dr̄ tñ nō eē uerū. qꝛ caracterē nō pōt aliqs degradans delere. nec ꝯcedit̄ ꝙ ſiqs pōt aliqd miniſterialr̄ iprimere. ꝙ ſic poſſit miniſterialr̄ auferre: qꝛ de⁹ nō ſic eū inſtituit miniſtrū in amotione ſicut in collōne. ⁊ tūc illa regula. Facili⁹ eſt deſtruere q̄ꝫ ꝯſtruere. nō ꝯceditur de miniſterialr̄ agēte in ſacr̄is. pro quo adduci pōt illō pauli 2ª Coꝝ. c. ulti. Nō dedit nobis de⁹ ptātē in deſtructionē ſꝫ in edificationē. ¶ Si etiaꝫ obijcit̄ de degradato ꝙ nō mācat ſacerdos: qꝛ ſpoliatur priuilegio clericali ⁊ traditur curie ſeculari. ¶ R̄ ꝙ nō eſt eſſentiale ordini hēre illō priuilegiuꝫ cōcomitās. qō ſatis pſuadet̄. qꝛ illud priuilegiū videtur ꝯceſſuꝫ ab impatore Cōſtātino. ordo nō. Aliqñ etiā ſacerdos erat ſine tali priuilegio. ſ. añ ꝯceſſioneꝫ: hoc tñ poſſet eē vnū brocardicū iuriſtis. qꝛ illud priuilegiū ꝯſiſtit in hoc ꝙ nō poſſit iudicari in cā ſanguinis niſi a iudice ecclīaſtico ul̄ qſi in cā ſanguinis. Sed ſi papa exuit aliquē priuilegio eccleſiaſtico cōmēdās eū curie ſeculari. iudex ſecularis eſt miniſter uel executor iudicis ecclīaſtici. nullus aūt ali⁹ a iudice ecclīaſtico pōt eū cōmittere iudici ſeculari. ḡ non eſt poſſibile ꝙ cōmittat̄ ſibi niſi ſic̄ miniſtro iudicis ecclīaſtici. ⁊ per ꝯñs nō ſpoliatur priuilegio: qꝛ dū manet pͥuilegiū pōt aliqſ ſecularis in eū eē miniſter iudiciſ ecclīaſtici. ¶ Si obijcis de heretico ⁊ ſciſmatico ꝙ nō ꝯficiat. qꝛ ſacerdos nō offert in pſona ꝓpria ſꝫ in pſona ecclīe cui⁹ eſt miniſter. hic aūt eſt pciſus ab ea. ⁊ huic rōni videt̄ magr̄ inniti in lr̄a. ꝓbat̄ añs per hoc ꝙ dicit ſacerdos. offerim⁹ tibi ⁊c̄. nō dicit. offero. ¶ R̄⁹ ꝙ oblatio nō ptinet ad rōnē ꝯſecratiōis. nec necio reqrit̄ ꝙ offerat̄. offertur enim hoſtia nō ꝯſecrata. ⁊ tūc eſt ſacrificiū nō ſacr̄ꝫ. ſicut euchariſtia ꝯſecrata ꝯſeruata in pixide eſt ſacr̄m. lꝫ nō ut ibi ſit ſacrificium niſi aptitudinalr̄. ¶ Eſto etiā ꝙ ueruꝫ ſit ꝙ opꝫ quelibet ꝯficientē ꝯficere in fide ecclīe hñ pōt nō ſolū ſciſmaticus ſed etiā hereticus: qō plus eſt. pone ꝙ ſit hereticus pōt circa euchariſtiā hēre intētionē ecclīe in ꝯficiēdo. ⁊ h itentionē in ulī intēdēdo. ſ. facere qō chr̄s iſtituit faciēdū. ⁊ qō ecclīa facit lꝫ nō intēdat in ſpāli. qꝛ credit euchariſtiā nihil ualere ſicut dr̄. 2. prioꝝ. Cōuenit ſcire oēꝫ mulā eē ſterilem ⁊ dubitare de hac. ⁊ de iſta itentione ulī dictum eſt ſatis di. 5. in mā de baptiſmo. ¶ Reſtat ḡ videre 2^m mēbrū. ſ. de poſſe ordinate cōficere. ⁊ ad h multa ꝯcurrūt que tñ oia pñt reduci ad. 3. loquendo de illis que non reqrunt̄ ad ſimplr̄ poſſe. qꝛ uel iſta reqrunt̄ ex pte miniſtri: uel loci: uel temporis.

Et ſm hoc tres ſunt articuli. p⁹ videndū eſt de reqſitis ex pte miniſtri ad hoc ut ordinate poſſit ꝯficere ſuppoſito ꝙ hēat māꝫ ꝯuenientē ⁊ poſſit uerba ꝓferre cū intētione debita ſupaddita hi⁹: ex pte miniſtri ſunt in duplici drīa. quedā ſunt amotiones ipedimentoꝝ. ⁊ quedā appōnes ꝯueniētiū ſeu idoneoꝝ. ¶ De p⁹ ipedimēto ei⁹ qō eſt ordinate ꝯficere ſunt uel culpa tm̄. uel pena tm̄. uel nec pena nec culpa. De ipedimēto culpe quō. ſ. exiſtēs in peccato mortali nō pōt ordinate ꝯficere dictū eſt diſt. 9. ¶ De ipedimēto ꝙ nec eſt culpa nec pena. ſ. cū qs nō eſt ieiun⁹ ieiunio nāe dictū eſt ibidē. ¶ Reſtat ergo h pciſe videre de ipedimēto qō eſt pena. nulla aūt talis pena eſt nālis ſiue in corpore ſiue in aīa. qꝛ talis pena nō ſimplr̄ ipedit. ſꝫ tm̄ pena canōica. uel nālis inquantū ſup eaꝫ fundat̄ pena canonica. Pena aūt canonica (ut breuit̄ dicā) eſt aliq̄ ꝓhibitio act⁹ exercēdi uel gradus recipiēdi qui alias cōpeteret nō ꝓhibito. hi⁹ aūt pene multe ſunt nō fundate ſup aliquā penā uel defectū nāleꝫ. ut degradatio: irregularitas: excoicatio maior: ſuſpēſio ab executione eoꝝ que ſunt ordinis: ſymonia: infamia. ⁊ quedā alia hi⁹ ad iſta reducibilia: ut ſub iſamia poteſt ꝯtineri eē publicū pctōreꝫ qō ꝯtinet multa. ſ. publicū fornicariū: publicū uſurariū: ⁊ hi⁹. ¶ Alique aūt pene canonice fundant̄ ſup defect⁹ nāles. nō eniꝫ uoluit ecclīa quaſcūqꝫ pſonas defectuoſaſ miniſtrare in altari: ⁊ merito: qꝛ i ueteri lege Leui. 21. ponit̄ lex homini qui habuerit maculā ꝙ nō offerret deo ſuo panē nec accedat ad miniſteriū eiuſ. Iſti aūt defectus ſunt in qb⁹ eſſet ſcādalū puſilloꝝ ſi taliter defectuoſus in nālib⁹ miniſtraret. ⁊ rōnabiliter: qꝛ qcqd ſine pctō mortali pōt dimitti vitandum eſt ſi ex exercitio ei⁹ oriatur ſcādalū puſilloꝝ. tale ſcādalū orireṫ ſi notabilr̄ defectuoſi in nālib⁹ ut mutilati: uel horribili ifirmitate ifirmi: ut lepra ⁊ hi⁹ miniſtrēt in altari. Ideo ecclīa rōnalr̄ talib⁹ defectib⁹ nālib⁹ adiunxit penas canonicas. ſ. ꝓhibitiones miniſtrādi pp reuerētiā ſacri. ⁊ ad vitāduꝫ ſcādalū puſilloꝝ. ⁊ iſte ꝓhibitiones patēt in canone di. 25. ⁊ extra de corpore vitiatiſ. Reqrit̄ ḡ in ordinate ꝯficiente ablatio oium hoꝝ ipedimētoꝝ: qꝛ hñs qōcūqꝫ iſtoꝝ ſi ꝯficit facit ꝯ ꝓhibitionē eccleſie: ⁊ per ꝯñs nō ordinate. ¶ 2^m reqſitū ex pte miniſtri eſt appoſitio ꝯueniētiū. ſ. ornamētoꝝ ut hētur de ꝯſe. di. j. Ueſtimēta. dr̄ ibi ꝙ ueſtimēta ecclīe qbus deo miniſtrat̄ debēt eē ſacrata ⁊ honeſta qb⁹ in alqs uſibus nō debēt uti q̄ꝫ in ecclīaſticis ⁊ deo digniſ officijs. Que aūt ſunt hec idumēta. exponit Inno. de offi. miſſe. pte. j. c. 10. Sūt ingt ſex indumēta coia epis ⁊ pſbr̄is. ſ. amictus: alba: cingulū: ſtola: manipulus: ⁊ planeta. in qbuſdā tñ locis ꝯſuetudo obtinuit ꝙ nō opꝫ cingulū bñdici: ⁊ ſic nō apparet quin liceat uti cingulo nō bñdicto. ¶ De hiſ oibuſ ex pte miniſtri ſiue in p⁹ mēbro de reqſitiſ ad ſimplr̄ poſſe: ſiue in iſto 2⁹ mēbro de reqſitis ex pte miniſtri ad ordinate poſſe: ſi querit̄ que pena miniſtri attentātis. ¶ Rñdeo ſi eſt mutus nō pōt attētare loqui. ſi nō utitur rōne nō pōt attētare hēre itētionē debitā. ſi nō eſt ſacerdos ⁊ attentat facere ut ſacerdos nō ſolū peccat mortalr̄ ⁊ nihil facit ſꝫ irregularis eſt: ut habet̄ ex̄ de clerico nō ordinato miniſtrāte. c. j. ⁊. 2. ⁊ ulr̄ qcūqꝫ exequēs uel attētans actū alicui⁹ ordinis quē nō hēt irregulariſ eſt. pꝫ h in illo titulo in diuerſis caplīs. ¶ Pena aūt miniſtrātis in quocūqꝫ impedimēto canonico videtur

di. j. c. 12. ⁊ di. 6.

a. l. ꝙ corp⁹ nō ſuccedit pani niſi ut hic.

a. l. aliquē

Ric. di. pñ. ti arti. j. q. j.

a. l. cōferre. ⁊ ſcōpt⁹. c. 8. ⁊. 9.

Cap. 10. a. l. Cōtigit

diſt. 8. q. 3.

eſſe irregularitas:ut pʒ extra de clerico excoīcato uel depoſito in diuerſis caplis. ⁊ hoc maxīe ſi miniſtrās ſciat talē penā ſibi inflictā. Sed hic pōt diſtingui de ignorātia iuris uel facti. Ignorātia iuris nō excuſat:qꝛ tenet ille qui ſe exponit ad tātū actū ſcire iura ſm que pt exercere tātū ⁊ talē actū. ⁊ iō talis ignorātia iuris nō excuſat.ſʒ forte magis aggrauat. Ignorātia aūt facti excuſat ut habet in eodē titulo.c.aplice. ⁊ hoc niſi fama ueridica ⁊ publica ſibi manifeſtet ꝙ ſit tali pena ipeditus.qō pbat per illud caplm eodē titulo illud dñs cū ei niſi per famā de ſnia ꝯ eū lata ꝯſtaret:peccare nō credidit ſi diuia officia quātūcūqꝫ ſolēniter celebrauit.ſubditur ibi.qꝛ in dubijs via tutior eſt eligēda ſi delata in eū ſnia dubitaret.debuerat tñ poti⁹ abſtinē q̄ȝ ſacra eccl'iaſtica ptractare. Et in fine ſubdit. Cum eo miſicordiā faciētes penā quā canon his q poſt excoīcationē diuinā pſumpſerūt celebrare infligit: nō duxim⁹ īfligēdā. Ex hoc pʒ ꝙ miſicorditer relaxat dubitāti penam quā īcurrit ex canone qui celebrauit diuina poſtq̄ȝ inotuit ſibi p famā de excoīcatione in eū lata. Inter iſta tñ ipedimēta nō icludit minor excoīcatio quo ad hoc ꝙ pena irregularitatis ſequat.qꝛ etſi peccet grauiter in excoīcatiōe minori celebrās:nulli⁹ tñ irregularitatis notā icurrit ut habet eodē.c.ſi celebrat. Clerus de ſymoniaco ⁊ pctōre notorio dubiū eſt.ſed pᵐ videt ſolui per illō decre.diſ.33.maritū.ubi iter nō pmouēdos noiat ille qui per emptionē ad imitationē ſymonis magi pecunia obtulit. ⁊.i.q.i.papa Greg⁹ eos oino ſymoniacos dānat ac deponendos auc̄te aplica cenſet. ⁊ de hꝫ dī ex̄ de ſymonia in textu ⁊ in glo.ḡ iſte videt ſimplr ihabilis pp penā canonicā ad exercēdū actū ordinis.ſic oino eſt deijciēdus a clero ſʒ auc̄tē adductā. De pctōre publico ſeu notorio certū ē ꝙ ante pniaʒ peccat mortalr ꝯficiēdo.nō tñ qꝛ eſt in pctō mortali:ſʒ qꝛ ſcādalizat. Sed eſt ne irregularis: Forte nō inuenit hic pena in canone ſibi inflicta.lʒ eniʒ phibeat di.33. Nullus.ꝙ nullus audiat miſſaȝ pſbri quē indubitāter ſcit ꝯcubinā hr̄e: ⁊ ex hoc videat ꝙ ſibi phibet celebrare:qꝛ magis aſtringitur ad cauēdū q̄ȝ audiēs:ut nō audiat. ⁊ per ꝯñs ſi celebrat ꝯ pceptū eccl'ie facit.tñ iſta ꝯſtitia nō eſt necia in penis.qꝛ pene nō ſūt ampliāde. ⁊ q̄ñqꝫ pbibet coīcatio cū iſto in aliq̄ actu ut corrigat.non tñ iſligit iſti pena irregularitatis ſi exerceat iſtum actū. ¶ Idē poſſet dici de publico uſurario ēt manēte in pctō uſure. De iſami aūt qui tñ penituit de pctō ſʒ nōdū eſt reſtitut⁹ in īegrū ſi celebrādo fiat irregularis nō eſt dicēdū ꝙ ſic niſi iueniat in iure canonico. De celebrāte aūt ſine illis ornamētis uł oibus uel aliqb⁹ uel nō ꝯſecratis nō inuenit in canone pena irregularitatis iſlicta.breuit exquo iſta eſt pena iuris poſitiui qñ nō iſligit nō icurrit. Nulla ḡ ꝯditio ex pte miniſtri reqſita ⁊ nō obſuata facit icurrere irregularitatē niſi defect⁹ ſacerdotij uł alia pena ſimplr phibēs ⁊ remouens ab exercitio ſacerdotij: ⁊ per ꝯñs ſacerdos nō phibitus per talem penā ꝯficiēdo nō icurrit irregularitatē.nec ergo ppter pctm̄ niſi ſit tale cui annexa ſit phibitio canonica. Nec ppter nō ieiunū:nec ppter caretiā ornamētoꝝ debitoꝝ.nec breuiter pp quecūqꝫ alia ſub pdictis nō ꝯtenta nō incurrit irregularitas.

Regula.

a.i.caplo.

Extra de regul.iu.l.6.

Sequitur 2ᵐ pnl̄e.ſ.de reqſitis ex pte loci ubi poſſumus diſtinguē locū in loci pprie dictū. ⁊ in uas qui eſt locus mobilis ſʒ

a.l.ꝙ

Ari¹ˢ.4.phy⁹. Ex pte loci pprie dicti reqrit amotio ipedimēti.ſ.ꝙ locus nō ſit interdictus. ⁊ reqrit appoſitio ꝯuenietis diſpōnis.ſ.ꝙ ſit ſcificat⁹. Primū eſt ſimplr neciuʒ:qꝛ celebrās in loco īterdicto facit ꝯ phibitionē eccl'ie. ⁊ per ꝯñs non ordinate. 2ᵐ eſt neciuʒ niſi caſus neceſſitatis occurrat:ut pbatur per illud de ꝯſe.di.i.ſic.ubi dī non in alijs q̄ȝ dño ꝯſecratis locis.i.tabernaculis a pōtificib⁹ delibatis miſſas cantare ac celebrare licet. Idē pʒ.c.ſequēti. ⁊.c.hic ḡ. ⁊.c.ſequēti.ubi dī. Nullus pſbyter miſſas celebrare pſumat niſi in ſacratis ab epō locis qui ſui pticeps de cetero uoluerit eē ſacerdotij. ſed exceptio illa de caſu neceſſitatis.pʒ ibidē.cōcedimus. Caſus aūt illi ſunt iſti.ut ſi eccl'ie in patria ſunt deſtructe.uł ſiqs in via peniturs nō poterit accedere ad aliquā eccl'iaȝ ꝯſecratā.qō regularit uerum eſt de nauigātib⁹ ⁊ ceteris hi⁹.nō eniʒ videtur uerifir̄e ꝙ obſeruationē illi⁹ pcepti decalogi.ſcificationis ſabbatī qō pceptū eccl'ia iterpretata eſt in hꝫ qō eſt audire miſſam die dñico de ꝯſe.di.2.miſſas.uoluerit eccl'ia ipedire p aliqō pceptū minoris obligationis ut per talē uel talē locū reqri ad hꝫ ut miſſa audiatur.cū nō debeat qs reſtringi ab obſeruatione magis necij per artationē ad min⁹ neciuʒ. Que āt uel ubi ſint loca ꝯſecrata.dico ꝙ regularit eccleſie parrochiales ⁊ alie ſolēnes collegiate:oratoria āt que dicunt capelle:non pñt hēri que ſint ꝯſecrate niſi de licētia epi.ut habet de ꝯſe.di.i.vnicuiqꝫ fideliū licet hr̄e oratoriū: ⁊ ibi orare:miſſas āt ibi celebrare nō licet niſi in caſib⁹ ſupradictis.oratoriū tñ ſacrū facē nō licet niſi auc̄te epi.de ꝯſe.di.i. Nemo. Iſtius ēt loci reqrit ornat⁹.ſ.lumē.ut dī ex̄ de celebratione miſſa.c.ulti.de eo qui ſine igne ſcificabat ⁊ aq̄. ⁊ ſequit. Mādamus ꝙ officio ⁊ bñficio ipſꝫ priues perpetuo. De loco mobili ſiue uaſe diſtiguo ꝙ uas remotū eſt altare qō debet eſſe lapideuʒ.de ꝯſe.di.i. Altaria ſi nō ſunt lapidea chriſmatis vnctione nō ꝯſecrant. uaſa pinqua ſunt calix ⁊ patena que debēt eſſe de auro uel argēto:uel ubi paupertas cogit ad min⁹ de ſtāno.ſic habet de ꝯſe.di.i. Calix. Calix dñi cū patena ſi nō ex auro oino ex argēto fiat.ſiqs āt tā paup ē ſaltē ut ſtāneū calicē hēat de ere āt aut auricalco nō fiat.qꝛ ob vini v̄tutē erugīnē uel rubiginē pariter ⁊ uomitū puocat. Nullus aūt in ligneo uel vitreo pſumat miſſas celebrare.de vitreo aūt rōnale eſt pp ei⁹ fragilitatē ne ſanguis dñi piculo exponat.de ligneo pp ibibitioneʒ humoris. Iſta uaſa oia debēt eſſe ꝯſecrata. De altari habet de ꝯſe.di.i. Eccleſie. ⁊ ꝯcedimus. ⁊ duob⁹ caplis ſequētib⁹. Siue aūt ſit fixū ſicut eſt coiter i eccleſijs.ſiue portabile nō eſt magna dr̄ia.qꝛ in altari portabili ſiue in alio fixo ꝯuenit miſſas celebrare.ut habet ex̄ de priuilegijs ⁊ exceſſib⁹ priuilegiorum. In his que ad cultū cū fratrib⁹ minorib⁹ ⁊ pdicatorib⁹ duximus indulgēdū:ut ubicūqꝫ fuerint ſine parrochialis pIudicio ualeāt cū altari viatico celebrare.quidā nimis ſtulte interpretādo noſtrā indulgentiā nituntur aſſerere ꝙ ea pdicti fratres preter prelatoꝝ aſſenſum facere hoc nō pñt. ⁊ paulopoſt.cū aūt nihil eis ꝯferret indulgētia memorata ſine qua ideʒ platis annuentib⁹ liceret eiſdē.mādamus ꝙ iterpretatione hui⁹ reprobata.duʒ tñ ab alijs que iuri parrochiali prorſus ꝯueniūt abſtineant datam eis licentiā celebrādi etiā auc̄te nr̄a nō differas publicare.ita ꝙ dicti fratres ex idulgētia noſtra grām videant ꝯſecuti. Alt Honori⁹ tertius.

T.c.41. circiter.

Exo. 23. 5. pe.

a.i.

a.i.

¶ Si obijcit ex hoc caplo ꝙ nō licet uti altari viatico.niſi ex priuilegijs. ¶ Rñdeo uerū eſt quantū ad uſum eius indifferēter in quocūqꝫ loco ꝯſecrato uel nō ꝯſecrato.ſed quātū ad uſum ei⁹ in loco cōſecrato videtur ſatis eſſe ius cōe.qꝛ añ dedicationem altaris in eccleſijs qbuſcūqꝫ coiter celebratur cū altari paruo. Hoc ēt altare ſiue fixū ſiue mobile ⁊ portabile opʒ eſſe nō enormiter fractū ex̄ de ꝯſe. eccle.uel altaris. Ad hec ſi ſit altare.ubi dī ꝙ ſi lapis bñdict⁹ fuerit iminut⁹ debet iterū bñdici. ⁊.c. ꝙ in dubijs. Calicē ēt ⁊ patenā opʒ eſſe ꝯſecrataȝ ut hētur ex̄ ubi.ſ. Hec ēt uaſa opʒ eē ornata.altare qdē tobalijs duab⁹:ubi eſt mos eccl'ie ꝯſecratis. Et qō magis pciſuʒ eſt corpali de ſyndone mūda. Et opʒ ꝙ illud corpale coopiat ad min⁹ locū calicis ⁊ hoſtie que debēt collocari ſup altare ꝯſecratum:ſiue totū imobile ꝯſecratum ſit ſiue ſup mobile ubi reqrit uſus ei⁹. ¶ Si querit que pena ſit celebrantib⁹ ſine iſtis ꝯditionib⁹ que dicte ſunt ex pte loci ⁊ uaſis. ¶ R̄ꝫ⁹ in nullo pmiſſoꝝ icurrit irregularitas niſi in duob⁹ caſib⁹.pmus ſi ſciēter celebrat in loco iterdicto a iudice.ali⁹ ſi celebrat i calice nō idoneo. ¶ Circa pᵐ ſciēdū ꝙ locus pōt eē interdictus a iudice uel a iure.a iure qdē ſi eſt pollut⁹ ſanguine uel ſemine.ex̄ de ꝯſe.eccle.c.ulti.ſi in eccl'ia. ⁊ in talib⁹ ſi notoriū eſt pctm̄ eſt celebrare.nō tñ icurrit irregularitas:qꝛ nō eſt a iure iſlicta expſſe. Si aūt priuatū eſt nec pctm̄ eſt:qꝛ nec recōciliatione indiget.ex̄ de adulte.ſignificaſti. Si aūt interdictū ſit a iudice latum ꝯ locū.celebrās ibidē ſciēter dī icurrere irregularitatē.qō pbat per vnū caplm ex̄ de clerico excoīcato miniſtrāte.poſtulaſti. ⁊ per aliud caplm ex̄ de exceſſi.pla. Tāta. Sed utrūqꝫ caplm bñ poſſet exponi.cum neutrū eſt iuris expoſitiuū:neqꝫ ēt iuris poſitiui rñſiuū.ut appareat talem ſic celebrātē irregularē eē ſimplr.qō pʒ.exponēdo v̄ba illa que pōderant de puatione bñficioꝝ. ⁊ hi⁹. In 2⁰ caſu.ſ.de defectu calicis idonei dubiuȝ eſt an pp illud irregularitas incurrat.qꝛ pena illa depōnis que habet ex̄ de cele.miſ.c.ulti.iſligit pp multa.ſ.qꝛ nō utebat calice debito nec aq̄ nec igne Et ita dubiū eſt ſi pp qōcūqꝫ iſtoꝝ ſepatim debeat infligi depoſitio.qꝛ ibi oia ꝯcurrebant.

In originali uacuum.

Ricar.pñti di.art.4.q. .in ſol.pn.

Tertium pnl̄e.ſ.ex pte tpis.breuiter teneas ꝙ a pn⁰ diei uſqꝫ ad nonam miſſa ꝯgrue celebrat nō computando pnᵐ diei ab aſcēſu ſolis ſup oriſontē nr̄m.ſed ab illa hora ex q̄ radij ſolares illuminat hemiſperium noſtrū qō dī pnᵐ aurore. ⁊ icipit ſm auctores in li.de crepuſculis.qñ ſol eſt ſub oriſonte ad.10.uel.8.gradus:q̄rū aſcēſus nō ꝯtinet ſpatiū ultra hore eq̄lis ⁊ 5ᵃᵐ vni⁹ hore. ⁊ ille termin⁹ celebrādi tūc ⁊ nō ante.pbat. de ꝯſe.di.i. Nocte ſancta natiuitat miſſas celebrēt pſbri. ⁊ iſra eadē di.ḡ.de ieiunijs. In ſabbato ſcō circa noctis initium miſſarū ſolēnia ſunt celebrāda. ⁊ rō eſt.qꝛ illa ps diei artificialis que eſt poſt nonaȝ ſabbati ſci cōputat cū nocte pcedēte dieȝ dñicā.vñ in bñdictione cerei dī hec nox eſt ⁊c̄. ⁊ ēt in orōne dī Deus qui hāc ſacratiſſimā noctē.termin⁹ aūt celebrationis.ſ.hora nona colligit ex ꝯſuetudine eccleſiarū. ⁊ ille termin⁹ maxime attingit in dieb⁹ ieiunioꝝ qñ regularit i eccleſijs collegiatis ꝯſueuit circa horā nonā miſſa de ieiunio celebrari. Iſtā āt circūſtātiā tpis ꝯcomitat qōdā neciuʒ ad faciēdū tractū tpis in celebratione miſſe ordinata q̄cunqꝫ hora diei artificialis fiat.ſ.legere itroitū orōnes ⁊

eplam ſicut in miſſalib⁹ ſm uſuʒ eccl'ie romane notatur.ſine qb⁹ premiſſis nullus ordinate ꝯficit.nec forte abſolute qs ꝯficere poſſet.ut ſ.tactū eſt di.8. niſi premitteret ad min⁹ illa v̄ba per que ſignificaret ſe pferre v̄ba ꝯſecratiōis in pſona chr̄i nō in pſona ſacerdotis. ¶ Ultimū eſt ꝙ celebrātē opʒ habere aliquē rñdētē in pſona toti⁹ eccl'ie:ut denotet eſſe mediator inter deū ⁊ eccl'iam offerēs ſacrificiū deo pro eccl'ia que ſibi aſſiſtit in offerendo.

q.2.

Ad argumēta. ¶ Ad pᵐ pōt exponi illa glo.illi⁹ v̄bi Malachie.qcqd a uobis bñdicit ſupple inquātum mali eſtis.qꝛ mali inquātū hi⁹ adulādo bñdicūt malis qb⁹ de⁹ ueraciter maledicit.ſed in eucharīſtia ſacerdos nō bñdicit inquātū malus:ſed inquātū hēt in bñdicēdo ⁊ ꝯſecrādo intētionē eccl'ie. ¶ Ad 2ᵐ cū dī.nulla ei relinquit ptās.uerū eſt de ptāte ad ordinate exequēdū.nō aūt de ptāte ad ſimpʳ exequēduʒ. ¶ Ad 3ᵐ.ſi oblatio ſacri iquātū oblatio ſacri hēat efficaciā pro illo pro quo offert neceſſe eſt cōcedere ꝙ oblatio facta a malo eq̄leʒ hēat efficaciā ſicut illa que eſt facta a bono. Sed ſi multa alia cōcurrētia in miſſa per modū orōnis multū faciāt ad efficaciā miſſe.qō videt pbabile.qꝛ deuotio in vna alia orōne nō multo min⁹ diſtat apud deū a deuotione in qbuſdā ptinētib⁹ ad miſſam. ⁊ deuotio acceptat ſm merita illi⁹ cui⁹ eſt deuotio.ſequit ꝙ miſſa melioris erit melior. ⁊ tñ ſacrm̄ utrobiqꝫ ē eq̄le. ¶ Si q̄ras qd ſimplr tenēdū: ¶ R̄ꝫ⁹.nullū bonū recōpēſat de⁹ ſm iuſtitiā retributiuā niſi pp aliqō meritū cui corrñdet illō bonū. Iſtud meritū qō dī eē i celebratiōe miſſe ut miſſa eſt nō pōt eē meritū abſtractū ſicut idea Platonis.ḡ opʒ ꝙ ſit realr aliqō meritū.uel ḡ toti⁹ eccl'ie uel alicui⁹ mēbri.nō eſt aūt toti⁹ eccl'ie niſi qꝛ alicui⁹ ptis.nō eſt aūt partis male ⁊ mortue in toto ſic eſſet ptis viue.i.exñtis ⁊ operātis in charitate.ḡ in miſſa nō eſt tñ merituȝ cuiuſcūqꝫ qñ eſt mali ſic qñ eſt boni. ⁊ per ꝯñs de⁹ ſm iuſtitiā retributiuā nō hēt alicui in eccl'ia:nec toti eccl'ie recōpēſare tātū bonū p iſta ſic pro illa. ¶ Ad 4ᵐ dico.ꝙ ſumere eſt magis cōe ⁊ neciuʒ q̄ȝ ꝯficere. ⁊ magis neciuʒ lʒ ſit in ſe aliqñ nobili⁹. plurib⁹ tñ q̄ñqꝫ cōpetit q̄ȝ minus nobile qō eſt minoris nobilitatis. ⁊ rō eſt maior ſiue coior neceſſitas.ita eſt hic.qꝛ chr̄s expreſſe docuit ſe uelle ſumi eucharīſtiā a quolibet chr̄iano. Jo.6. Niſi manducaueritis carnē filij hoīs: ⁊ ibi loquit oib⁹.ſed ꝯſecrationē ſeu diſpēſationē noluit ita eſſe cōeȝ:qꝛ nō fuit ita neciuʒ ut eſſet cois.pñt enim pauciores diſpenſare q̄ȝ ſuſcipere. ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ Laurētius diſpēſauit ſanguinē chr̄i.ut pʒ in legēda.qō bñ eſt ꝯgruū.qꝛ ſanguis nō diſpēſat niſi in calice.tact⁹ āt calicis ꝯcedit diacono.ſed corpus nō diſpēſat niſi ſpēs panis tāgat. Ideo ſequēs auctoritas de diſpēſatione corpis a diacono videt difficilior. Ad quaȝ dici pōt ꝙ ſimplr in caſu neceſſitatis ꝯcedit diacono diſpēſare corp⁹ chr̄i.ut dicit auctoritas allegata ſed nō ſequit ex hoc ꝙ poſſit ꝯficere:qꝛ minus eſt diſpēſare q̄ȝ ꝯficere. Nullo āt mō laico ꝯficere nec etiā diſpenſare ꝯuenit.ſm illud de ꝯſe.di.2.puenit. ubi dī ꝙ qdā pſbri intm̄ paruipēdūt diuina myſteria ut laico corpus dñi tradāt ad deferendum īfirmis: ⁊ ſequit.īterdicit ſynodus ne talis temeraria preſumptio ampli⁹ fiat. Ratio cōgrua eſt.qꝛ ſic ab aīa mediāte corde deriuant virtutes aīe ad cetera membra. ⁊ in corde eſt pncipalis ſedes.vide.16.de

aialibus: ⁊ etiã in q̃libet pollitia actus ꝑncipales
ptinētes ad illã pollitiã: ꝑtinēt ad aliquã ꝑſonam
ꝑncipalē in illa pollitia. ita rōnale eſt iſtū actū ꝯfi-
ciendi ⁊ diſpēſandi euchariſtiã reſidere apud illū
qui eſt ꝑncipalis in hierarchia eccl'iaſtica. hi⁹ autē
eſt ſacerdos. ḡ ⁊c̄. ¶ Cōfirmaf hoc. qꝛ nō minoris
reuerētie uel auctis eſt poſſe ſup corpus chr̄i uerū
q̃ ſup corpus chr̄i myſtici. 2ᵐ aūt ſoli ſacerdoti cō
uenit. eque ergo uel magis ꝓ reuerentiã corporis
chr̄i ueri ſoli ſacerdoti ꝯueniet auctoritas reſpectu
ipſi⁹ ꝯficiēdi ⁊ regulariter diſpēſandi. nō enim pōt
in eccl'ia nimis digna ꝑſona nec nimis dignus gra
dus īueniri ad ꝯſecrationē uel diſpēſationē iſtius
ſacri in quo ueraciter ⁊ realiter cōtinef ille qui eſt
ſanctus ſanctoꝝ. cui ſit gloria in ſecula ſeculoꝝ.

¶ Poſt hec de penitentia agendum eſt ⁊c̄.

Diſtinctio. XIIII.

Poſtq̃ magiſter deter
mina
uit de ſacro baptiſmi ⁊ ꝯfirmationis
euchariſtie. h̄ determinat de ſacro pe
nitentie. qd̄ eſt cōe ſacr'm. tm̄ poſt ba
ptiſmū. qꝛ 2ᵃ tabula poſt naufragium
Queſtio. I. eſt penitētia ſꝫ hieroᵐ. ¶ Circa iſtã
di. quero ꝑ. utrū penitētia necio req-
ratur ad deletionē pcti mortalis poſt baptiſmū cō
miſſi. videf ꝙ nō. qꝛ ceſſante actu īteriori ⁊ exterio
ri ceſſat eſſe pctm̄. ḡ ſtatim ſine penitentia deletur.
aña pꝫ. qꝛ pctm̄ nō eſt niſi deordinatio in actu ex-
teriori uel interiori. ¶ 2° ſic. hō offenſus pōt remit
tere offenſam abſq; h̄ ꝙ offendēs peniteat. ḡ mul
to magis de⁹ qui eſt ſūme miſericors. ſꝫ remiſſa of-
fenſa remittif pctm̄. ḡ ⁊c̄. hec duo argumēta ꝓbāt
ꝙ nō reqrif penitētia ad iſtã deletionē. ¶ Itē ꝙ
nō ualeat ad illã deletionē. ꝓbaf ꝑmo ſic. Aug. in
omel'. ſup illud Matth. 5. Eſtote miſericordes. lo-
quens de dãnatis dicit. Erit ⁊ tūc penitētia: ſed tm̄
infructuoſa. qd̄ ꝓbat per illud dictum de dãnatis
Sap̄. 5. Penitentiã agētes ⁊c̄. Si dicas ꝙ q̃diu
hō eſt in vita iſta ualet penitētia ad deletionē pcti.
ſed nō poſt. ¶ Contra hoc eſt auctoritas hiero. de
penitē. di. 3. ⁊ ponif in lr̄a. Nihil inde ꝓfuit egiſſe
penitētiã ꝑ quã ſcelus emēdare nō potuit. ¶ Itē
opꝫ illud per qd̄ deletur pctm̄ mortale eē mai⁹ bo-
num q̃ pctm̄ illud ſit malū uel eque bonū. ſed pe-
nitētia eſt minus bonū q̃ pctm̄ mortale ſit malū.
ḡ ⁊c̄. maior pꝫ. qꝛ nō recopēſaf malū niſi per bonū
eq̄le illi qd̄ tollit. minor ꝓbaf. qꝛ penitētia eſt bonū
finiti. pctm̄ aūt mortale eſt malū īfinitū. qd̄ pꝫ per
illud Anſ. Cur de⁹ hō. li. 2. c. 5. tãtū malū eſt pctm̄
quãtus eſt qui offendif: uel in quē cōmittif. ſed ille
eſt īfinitus. qꝛ tibi ſoli peccaui. ḡ ⁊c̄. Hec duo argu
menta ꝓbãt ꝙ penitētia nō ualeat ad deletionem
pcti mortalis. ¶ Oppoſitū ꝓbaf ſil'ibus vijs. quã
tum ad primã viã ſic. Saluator ait Luc. 13. a. Niſi
a.l. ſimilif. penitentiã egeritis oēs ſimul peribitis. Item hie-
rony. 2ᵃ epl'a ad Demetriadē. ⁊ ponif in lr̄a 2ᵃ poſt
naufragiū ⁊c̄. Prima tabula cōparaf naui ītegre:
qua fracta naufragus periclitaf. niſi alicui tabule
adhereat. hec dī 2ᵃ tabula. ergo a fil'i cadēs in pec-
catum mortale: ⁊ in hoc paſſus naufragiū ſpūale
periclitaf niſi adhereat penitentie. ¶ Item quan-
tum ad 2ᵃᵐ ꝯnem arguif ſic. Matth. 3. dicif. Agite
penitentiã ⁊c̄. ḡ ualet. ¶ Item Ezech. 18. Si im-
pius egerit penitentiam. ſequitur. Omniū iniqui-
tatum eius nō recordabor. vita viuet. ergo ⁊c̄.

Hic ſunt tria videda. ¶ Primo quid
manet in pctōre trāſeun
te actu a quo dicif peccator: qꝛ ſi nihil reale manet
nō opꝫ querere quid delendū ſit. imo oīno eſſent ſi
miles qui nihil cōmiſit ⁊ qui ceſſauit: tm̄ ab actu
peccādi interiori ⁊ exteriori. ¶ Scdō ꝙ illud de-
letur ⁊ ad hoc requirif aliqua punitio. ¶ Tertio
ꝙ nō quecūq; ſed punitio penitētialis: ⁊ in hoc pꝫ
ſolutio q̄ōnis. De ꝑmo ſciendū ꝙ ſicut eſt duplex
iuſtitia habitualis. ſ. grã ⁊ charitas. ⁊ actualis. ſ.
rectitudo nata ineſſe actui elicito. ⁊ ꝑma pꝫ. 2ᵃ de-
claratur. qꝛ actus natus eſt elici ꝯformiter ſue re-
gule. ⁊ in iſta conformitate cōſiſtit rectitudo eius.
¶ Item cū oppoſita eque multiplr̄ dicanf erit du
plex iniuſtitia habitualis. ſ. ꝑuatio grē in eo cui de
bet ineſſe. ⁊ actualis. ſ. priuatio iſtius rectitudinis
in actu cui deberet ineſſe. Poſt aūt actum intrinſe
cum ⁊ extrinſecū tranſeuntē manet quedã iniuſti-
tia habitualis. Sed nō ab illa ſola dicif quis pec-
cator. alioquin quis cōmiſiſſet duo millia peccata
mortalia: ⁊ qui vnū eſſent eque peccatores intēſi
ue ⁊ extēſiue. qꝛ in eis ⁊ tota grã quantū ad inten
ſionem. ⁊ ſola ipſa quantū ad extenſionē priuatur
tam in eo qui cōmiſit vnū q̃ in eo qui duo millia.
⁊ ideo nō dicetur vnus minus peccator poſt actū
tranſeuntē q̃ alius. ¶ Aſſumptū ꝓbatur. qꝛ in q̄-
libet pctō mortali ita priuatur gratia ꝙ nihil eius
manet. ⁊ per ꝯſequēs per nullū ſuccedēs pōt fieri
intenſior neq; extēſior loquēdo de priuatione iſta
habituali: qꝛ nō priuat niſi vnum habitū ſicut non
eſt nat⁹ niſi vnicus ineſſe. ⁊ hec ratio ſimilis eſt ra
tioni Anſel'. de conceptu virginali: ꝙ peccatū ori-
ginale nō eſt natū ineſſe magis in vno q̃ in alio.
quia in quo eſt iniuſtitia nō poteſt ab eo priuari iu
ſtitia. de quo dictum eſt lib. 2. diſt. 30. ⁊ 37. Iniuſti-
tia aūt actualis manere nō poteſt ceſſante actu. qꝛ
illius ſubiectū proximū eſt actus in anima ſicut ⁊
rectitudinis ſibi oppoſite. nō enim anima pōt eſſe
imediatū ſubiectū illius rectitudinis: ſed tm̄ act⁹
in anima. adhuc tamē nō manente actu nō manet
illa rectitudo nec eius obliquitas. ¶ Dicitur ergo
ꝙ manet in anima que peccauit reatus culpe que
eſt quedã obligatio ad penã debitã illi culpe. Illa
aūt obligatio eſt quedã relatio realis nō fundata
ſup actum culpe: ſed ſup ipſam eſſentiã aie: non tm̄
niſi culpa preuia actuali. ſicut eſt dictū ſepe ſupra
quō ſuper actionē fundaf relatio. ¶ Sed cōtra h̄
arguif duplr̄. primo ꝙ nulla relatio realis fundata
ſup actum culpe manet in aia. 2° qꝛ ſi maneret non
ab illa diceref aia peccatrix. Primū ꝓbatur. qꝛ re
lati realis ītrinſecus aduenies ſequif necio poſi
tionem extremoꝝ. hec aūt non ſequif. pꝫ: qꝛ aia ea
dē manēte ⁊ deo ſeu pena eodē mō ſe hñte. nō ꝑp
hoc aia eodē mō eſt obligata ad penã. qꝛ nō ante
pctm̄. ¶ Q; ſi ſit rel'o extrinſecus aduenies neceſ
ſe eſt ſibi dare cām per quã adueniat extremis iã
poſitis ſicꝫ de ubi ⁊ ceteris. nō eni pōt eſſe reſpect⁹
realis nō ſequēs extrema poſita quin ſibi ut termi
no rñdeat aliq̄ actio realis. ſed iſti⁹ obligatiōis nō
pōt dari actio realis nec agēs reale. nō eniꝫ aia q̄
peccãdo nō habuit niſi vnicã actionē deordinatã
que fuit ad illud uelle priuatū circūſtãtijs debitis:
⁊ ita nō ad iſtum reſpectū ut ad terminū. nec pōt
iſta obligatio dici terminus actionis diuine ime-
diatus. quia nulla anima dicitur peccatrix ꝑciſe ab

a.l. cōmiſit tm̄.

a.l. q... eſt ... nō p...

Tho. ... di. o. ... ſol. ... ſtim... In 3 ... di. 3 ...

illo qd̄ eſt terminus īmediate actionis diuine. 2ᵐ ꝓ
baf per illud ultimū. qꝛ ſi eēt in aia talis obligatio:
nō poſſet fingi ineē niſi a deo immediate. ⁊ ita per
iſtã formal'r nō eēt aia peccatrix: cū deus nō ſit cã
pcti per ſe ſed ſolū ꝑmiſſiue. Iſtã difficultatē tãgit
magiſter di. 18. c. ulti°. ⁊ videf ſoluere per hoc. pol-
luta eſt aia ingt quouſq; peniteat. ſicut erat duꝫ in
ea erat praua uolūtas. ⁊ exēplificat de eo qui teti-
git morticiniū. ceſſante enim tactu eſt immūdus ſi
cut ꝑus. ⁊ ſubdit. ita polluta remanet aia ſicut fuit
in ipſo actu pcti. qꝛ ita eſt lõge a deo per diſſil'itudi
nem. ipſa ergo diſſil'itudo que ineſt aie ex pctō: ⁊
eſt elõgatio aie a deo macula intelligif. ¶ Contra
iſtud ſtat deductio ꝑor. qꝛ macula iſta uel elõgatio
uel diſſil'itudo quocūq; noief nō pōt eē tm̄mō ca-
rētia habitus grē. qꝛ illa totaliter ineſt ꝑmo pecca-
to: nec carētia rectitudinis in actu: qꝛ iſta nō eſt na
ta manere niſi manēte macula in actu. ¶ Itē ma-
cula ſummi odiū a. ⁊ amor ſummus ipſius. a. repu
gnãt. ergo per vnum auferf aliud. ⁊ per ꝯſequens
macula odij. a. poſſet auferri per imoderatū amo-
rem ipſius. a.

Dico ergo quãtū ad iſtum articulū ꝙ
nihil reale abſolutū uel rela
tiuū eſt in aliquo ceſſante omni actu peccati a quo
ille dicaf peccator. ⁊ hoc uel grauiter uel multipli-
citer peccator. ſicut aliqs dicif poſt actū trãſeūtem
Quia ſi dicaf aliqd derelictū ab actu manere: illō
nō eſt formal'r pctm̄. qꝛ pōt ſtare in iuſtificato ſicut
habitus vitioſus. uel diſpoſitio ad illū manet in iu
ſtificato ſubito. patet: qꝛ in ꝑncipio ꝓnus eſt ad ſe-
quēdū illam inclinationē habitus vitioſi. ſed pu-
gnãdo cōtra eam bene meref ⁊ acqrit ſibi habitū
in cōtrariū. vnde magni pctōres non ſtatim quan
do ſunt iuſtificati hñt illam pacē quã hñt ꝑfecti ⁊
exercitati in virtutibus. Quicūq; etiã habitus ul'
diſpoſitio vitioſa derelinquiref ex actibus define-
ret eſſe poſt fluxū tp̄is niſi firmaref per frequētes
actus: ſicut vniu'r oīs diſpoſitio ad habitū definit
eſſe ceſſantibus actibus ꝑficiētibus habitū. Sed il
lud a quo peccator dicif peccator poſt actū nō de-
ſinit eſſe per quãtūcūq; tēpus: l3 actus ſimiles nō
adijciãf. ſemꝑ enim in infinitū eſt peccator poſtq̃
cōmiſit. nō eſt ergo ibi aliqd abſolutū uel relatiuū
poſitiuū uel ꝑuatiuū a quo dicaf pctōr a tp̄e ceſſa
tionis actus uſq; ad penitētiã. ſed tm̄mō quedã re
latio rōnis inquãtū eſt obiectū intellectus uel uo-
lūtatis dei. qꝛ poſtq̃ cōmiſit dei uoluntas ordinat
3l. ipſum ad penam correſpōdentē peccato. ⁊ tūc intelle-
ctus ꝑuidet ⁊ pro omni tp̄e donec pena debita ſit
ſoluta. Iſtud ꝓbaf per Augᵐ ſup illud pſal'. Bea-
ti quoꝝ remiſſe ſunt ⁊c̄. videre ingt deum peccata
eſt ad penam imputare. auertere aūt faciē a pecca-
tis hoc eſt ea ad penam nō reſeruare. ita ergo dicit
peccata ab eo tecta nō ut deus tūc non videat. ſed
ut nolit aiaduertere. i. punire. ergo ipſum remane-
re in reatu poſt actum trãſeūtem nihil aliud eſt ni
ſi ipſum a dei uolūtate ordinari ad penam condi-
gnam illi peccato. obiectū aūt intellectus uel uolū
tatis ut intellectū uel uolitū non habet niſi relatio
nem actionis. ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmaf per ſimile. qa
eſto ꝙ deus in multiplicatione meritoꝝ nō inten-
dat habitū charitatis ut poſſibile eſt ſi merita ſint
remiſſa: uel etiam ſi eēnt intēſa. tamē iſte qui plura
merita habuit trãſeūtibus interioribus ⁊ exterio-
ribus eſt magis meritus q̃ alius. qd̄ nihil aliō eſt
niſi qꝛ ordinaf ad maiorē gl'iam. per qd̄ non habe
tur aliqd̄ reale poſitiuū uel ꝑuatiuū abſolutū uel
relatiuū intrinſecū iſti. ſed tm̄ relatio rōnis inquan
tū ut eſt obctū uolūtatis diuine ordinaf ad multi-
plicē gl'iam. ibi eniꝫ in acceptatione diuina ordinã
tur iſta merita: uel ille per merita ad talē uel talem
gl'iam. ſicut ergo iſta acceptatio ꝓpter merita tran
ſeūtia nihil eſt realis niſi act⁹ uolūtatis diuine. ⁊ i
a.l. realiter iſto tm̄ rel'o rōnis ſicut in obcto uolito. ita ex alia p
te ꝓpter pctã trãſeūtia nihil eſt aliud abiectio iſti⁹
niſi reprobatio uel repulſio in uolūtate diuina. ⁊ i
pctōre rel'o rōnis ut abiecti uel reprobati ad talē
uel talē penã ordinati. Hoc tãdē patet in groſſo ſil'r
qꝛ ſiqs offendat magnū ꝑncipē tali offenſa cui cor
rñdeat pena magna ceſſante illo actu nihil eſt i ip
ſo qd̄ ꝑus nō fuit ꝓpter qd̄ mō dicaf inimic⁹: ⁊ nō
ꝑus: ſed tm̄ in uolūtate dñi offenſi eſt act⁹ trãſiens
ſup ipm̄. Et per hoc in ipſo eſt rel'o rōnis ut in ob-
iecto uolito uel ordinato ad talē penã. Ex iſto ſeq-
tur correlariū. ꝙ nihil aliud eſt poſt actū pcti ceſ-
ſante offenſa macula ⁊ reatus niſi iſta rel'o rōnis. ſ.
ordinatio ad penã ut eſt diſcōueniēs ipſi aie dī ei⁹
macula. ſicut per oppoſitū pulchritudo. ut autē eſt
obligatio foial'r ad illã penã dī reat⁹. ⁊ ut eſt actus
uolūtatis diuine in qua eſt tota iſta realitas ꝑ quē
actū ordinaf ad talē penã dī offenſa. nihil eniꝫ ali-
ud eſt offēdi ul' iraſci in deo q̃ uelle vindicare iſta
pena. ⁊ l3 deus dicaf figuratiue irat⁹ uel offenſus:
tm̄ accipiēdo iſtã rōnē iraſci pro uelle vindicare ex
cluſa paſſione ꝯcomitãte iſtius uelle de⁹ formalit̄
eſt irat⁹ uel offenſus: qꝛ formal'r eſt uolēs vindica
re pctm̄ cōmiſſum cōtra legem ſuam.

De ſecūdo articulo dico ꝙ iſtud qd̄ di-
ctū eſt remanē poſt actū in
pctōre pōt deleri: ⁊ qñq; delef. iuxta illud ſymboli
Remiſſionē pctōꝝ. ⁊ de⁹ eſt remiſſiu⁹ pctōꝝ. ⁊ qñ
q; remittēs pctã. ⁊ hoc ꝓbaf ſic. qꝛ aliqñ ꝑdeſtina
tus labif in pctm̄ mortale. patet de Dauid: Petro:
⁊ Paulo: ⁊ q̃ſi innūis. nō aūt pōt btificari: ad qd̄
ꝑncipal'r ordinaf per ꝑdeſtinationē niſi deleto pec
cato. accipiēdo pctm̄ mō ꝑdicto: qꝛ nullus btificaf
remanēs obligat⁹ ad penã ſoluēdã. qꝛ uel ſil' ſoluē
dã cum gl'ia: qd̄ eſt impoſſibile. qꝛ ad minus ſꝫ diſ
poſitionē diuinã gl'ia illa ⁊ pena quecunq; repu-
gnat. uel poſt gl'ificationem ſoluēdã: qd̄ ſimil'r eſt
impoſſibile. qꝛ deus diſpoſuit illam gl'iam in quo-
cūq; finalē eē: ita ꝙ nō ſequef aliq̄ pena. ergo opꝫ
añ gl'ificationē remitti uel deleri iſtã obligationē
ad penã qñq; ſuſtinēdã. ¶ Scdō dico ꝙ non re-
mittif ſine pena uel equalēte in acceptatione diui-
na. qꝛ per quodcūq; peccatum offendif deus ſicut
ſcriptura ſatis clamat. offenſa aūt eius ul' ira (ut di
ctū eſt) eſt eius uelle vindicare: uel aliqd ſuffici-
ens ad placãdū exigere. ergo poſito quocūq; pec-
cato deus vult vindicare de peccãte. Sꝫ uelle vin
dicare eſt uelle punire. ergo poſt peccatū commiſ-
ſum ad eius deletionē requirif aliqua punitio uel
equiualēs in acceptatione diuina. Et l3 culpa que
tollif tollaf regulariter per penam. ſicut obligatio
ad aliqd tollif per ſolutionē illius. ⁊ l3 qñq; tollaf
per aliud a pena equalēs in acceptatione diuina.
tm̄ regulariter per penã ordinaf etſi nō tollaf. ⁊ h̄
eſt qd̄ dī coiter. ⁊ accipif a Boetio li°. 4. de conſoⁿᵉ
phie. pſa. 4. ꝙ pena eſt ordinatiua culpe ita ꝙ nō
pōt relinqui in vniuerſo aliqua culpa cui non cor-
rñdeat pena ordinatiua. Et ſimpliciter melius eſt

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

peccatorē non coꝛrectū eſſe in pena ꝗ̄ ſine pena. q2 in pꝛimo eſt aliqd boni.ſ.coꝛrñdentia iuſta pe-ne ad culpam.ſed in ſecūdo eſſet tñ malitia.ſ.cul-pa ⁊ impunita. Nec tñ intelligo φ hic ſit ſimplicit̄ neceſſitas cuius oppoſitū includit ꝯdictionem.qa ex quo nō eſt idē eēntialr̄ deū remittere culpam: ⁊ punire eam ut patebit ex illa.q.di.16.de expulſiōe culpe ⁊ infuſione grē.videṫ φ deus poſſet vnū ſe parare ab altero.ſed de potētia oꝛdiata iſta eſt via ulr̄ pñxa a lege diuina oꝛdinādi.ſ.pctm̄ per penaꝫ tanqꝫ per pꝛopꝛium coꝛreſpondens.

De tertio

articulo.pmo vidēdū eſt de re. 2º de noīe. ¶ De re eſt iſta cō-cluſio.φ ad deletionē pcti regulr̄ reqriṫ pena uel punitio uolūtaria.hoc ,pbaṫ.q2 per aliquā punitio nē deleṫ pctm̄:ut dictū eſt in 2º articulo. ⁊ per ali-quā nō deleṫ.ut patet de punitione dānatoꝝ. ⁊ de illa pena que ſtatiꝫ ſeqtur culpā:iuxta illud Aug. li.ꝯfeſ.p. Juſſiſti dn̄e. ⁊ ita eſt ut pena ſit ſibi quiſqꝫ pctōꝛ. Nō eſt aūt ita ,pbabilis dr̄ia inter punitionē qua deleṫ pctm̄ ⁊ qua nō deleṫ ſicut de uolūtario ⁊ nō uolūtario.tū q2 punitio damnatoꝝ lōge maioꝛ eſt ⁊ intēſiue ⁊ extēſiue ꝗ̄ punitio viatoris cuius pctm̄ deleṫ per punitionē. ⁊ per ꝯñs maius ⁊ minꝰ in intēſione ⁊ extēſione nō facit dr̄iam iter puniti-onē delētē pctm̄ ⁊ nō delētē.tū q2 ita videmꝰ in of-fenſis humanis φ pena uel diſplicētia uoluntaria placat offenſum.nō aūt oīno inuolūtaria ⁊ cū mur mure ſuppoꝛtata uel ſuſcepta.ergo rōnale eſt ſi per aliquā penā debeat deleri offenſa: ⁊ per aliquā nō ⁊ differētia quo ad hoc nō ſit ita ,pbabilis per ali-qd ſicut per uolūtariū ⁊ inuolūtariū:φ pena uolū taria regulr̄ reqraṫ ad deletionē pcti. Et tūc ſequi tur coꝛrelariū quō duplr̄ oꝛdinaṫ culpa per penaꝫ. culpa enim manēs oꝛdinaṫ per penā ꝯcomitātē:ꝫ inuolūtariā. ⁊ ſic nō deleṫ per eā.culpa enim oꝛdi-nata per penā uolūtariā deleṫ per eā. ¶ Sꝫ ſi que ras quō aliq̄ pena poſſit eē uolūtaria cū de ratione pene ſit eē inuolūtariū.q2 ſicut nullus peccat in eo qō nō vult.ita nec puniṫ in eō qō vult. Hec difficul tas ,plixiorē reqrit declarationē.ubi itelligēdū eſt φ inuolūtariū ſimplr̄ eſt illud cōtra qō uoluntas ſimplr̄ remurmurat. ⁊ per ꝯñs per oppoſitū uolū-tariū pōt intelligi triplr̄.vno mō cōtra qō nō oīo uolūtas remurmurat:ſed patienter ſuſtinet.2º mō qō uolūtarie acceptat.3º mō qō uolūtarie cāt. ⁊ ℔ duplr̄.ſ.uel ut cā ,pxima ptialis. ⁊ nō intēdēs iſtū effectū:uel ut cā remota pncipalis ⁊ intēdens eſſe ctū: ⁊ ſic hñtur ꝗtuoꝛ mēbꝛa. Et patet hec diſtin-ctio.q2 in pmis duobꝰ modis triſtitia eſt obctū tm̄ mō uolitionis. Jn 3º eſt effectꝰ tm̄, ⁊ nō obctuꝫ. Jn 4º obctū ⁊ ēt effectꝰ niſi aliqd ipediat.hec mēbꝛa ſtatim declarabunṫ.patet ēt oꝛdo.q2 2m addit ſup pmū ꝗ̄tū ad rōnē uolūtarij. ⁊ 3m ſup 2m. ⁊ 4m ſup 3m. Pena ēt pōt itelligi uel qōcūqꝫ icōmoduꝫ ſiue diſcōueniēs. ⁊ illud pōt eē in hoīe in pte ſenſitiua. uel in coꝛpe ꝯiūcto actui aīe ſenſitiue.uel pōt eē p-mū diſcōueniēs qō eſt triſtitia que eſt ex pte itelle ctiua que ,ppꝛie ⁊ pmo eſt pena:de qua dicit Aug. de ci.li.14.c.15.φ triſtitia eſt diſſenſio animi ab hiſ rebꝫ que nobis nolētibꝰ acciderūt. Suppoſito er-go de penis exterioribus tanqꝫ de manifeſtis quō pñt eē uolūtarie quocūqꝫ iſtoꝝ ꝗtuoꝛ modoꝝ uo-lūtarij. De pena iſta pma.ſ.triſtitia ſpāli videamus patet φ ipſa pōt eē uolūtaria pmo mō.ſ.ſꝫ qd.i.pa tiēter tolerata:q2 malū incōmodū:dū tñ nō ſit con

tra rectā rōnē:pōt nō tñ abſolute patiēter:ſed oꝛ-dinate patiēter ſuſtineri.pōt ēt iſtud acceptari ī oꝛ-dine ad aliquē finē:ut dicit Augꝰ liº de pnia. Pec catoꝛ de pctō doleat: ⁊ de dolore gaudeat. Sed 3m .ſ.quō uolūtas cāt doloꝛē uel triſtitiā uoluntarie ut cā ptialis eſt difficiliꝰ. Ad qd̄ dico φ triſtitia in ali qua uolūtate cāri naliter nō pōt niſi a duabꝰ cauſis ꝯcurrēnbꝰ.ſ.ex actuali nolitione alicuius exñte ⁊ actuali apphēſione illius exñtie iuxta deſcriptionē triſtitie pmiſſam ab Aug. ei:qd ḡ eſt cā nolitionis eſt cā ptialis ipſius triſtitie:ꝫ nō itēdat per nolitio nē cāre triſtitiā:nec opꝫ intēdē.iſte aūt due cāe qñ cūqꝫ ꝯcurrit qñtū eſt ex ſe cānt triſtitiā ſicut effcm nāliter pñē. Ex iſto tertio declaraṫ 4m. q2 ex q triſtitia ſequṫ ut effectꝰ nālis nolitionē actualē alicu ius: ⁊ ꝯſideratione actualē illius noliti.ꝫ iſte due cāe multiplr̄ poſſint ꝯcurrē:q2 ex tot cauſis eē φ pōt eē talis ꝯſideratio actualis in itellectu. ⁊ talis actualis nolitio in uolūtate:tñ nihil vnū pōt eē cā triſtitie loquēdo de nāli cātione:niſi poſſit eē cā cō curſus iſtoꝝ duoꝝ que ſunt cāe ,prime nāliter ne ceſſarie.hiꝰ aūt cā cois pōt eē uolūtas ut imperās actū ꝯſiderationis: ⁊ actū nolitionis eiuſdē obecti. ⁊ hoc in oꝛdine ad illū finē intentū ut ſequaṫ triſti tia punicā.ḡ uolūtas pcipiēs itellectui ꝯſiderare aliqd ut actu erñs: ⁊ uoluntati nolle illud ut actu erñs:cāt triſtitiā tanqꝫ vna cā etiā intēdēs iſtū ef-fectū. ⁊ hoc nō ut ,prima.q2 nō pōt eē vna cā ſuffi ciēs ,prima.ſed cāt triſtitiā ut vna cā remota. qa cā eſt primarū cārū reſpectu triſtitie ⁊ applicatō nis carū. Sic ḡ patet quō pma pena.ſ.triſtitia pōt eē ſumme uolūtaria. ⁊ eſt a uolūtate cāta.nō tñ ſi cut a cā ptiali ſicut vniuṫ cauſaṫ a uolūtate uolen te illō qō euenit.ſed ſicut a cā totali:remota tñ ap-plicātē.ſ.cās ptiales ,primas huius effectꝰ. ⁊ hoc in oꝛdine ad talē effectū cāndū.tūc ad argumētū illud.ois pena eſt inuolūtaria.uerū eſt ſm ſe cōpa rādo ad uolūtatē ſequētē affectionē cōmodi.tñ po teſt eē uolūtaria uolūtate āncedēte.ſ.uolūtarie ap plicatione cauſarū ad quas ſequiṫ.pōt etiam eſſe uolūtaria uolūtate iuſta acceptāte. ⁊ hoc uolunta te ſequēte affectionem iuſtitie:q2 ſic acceptat quic quid habet oꝛdinem ad per ſe uolendum iuſte.iſta aūt triſtitia pōt eē ad aliqd per ſe iuſte uolēdum.

De ſecūda

ꝯne huius articuli.ſ.de uoca bulo pnie.dico φ ſicut in pu nitione iſta uolūtaria ꝯuenit multa ꝯſiderare. Pri mo qdē uelle punire:qō eſt uelle impatiū ſeu effi car ꝯiūgēs cās ,primas ipſius punitionis paſſiue Et ſcdo.nolle peccaſſe uel diſplicere qō eſt cā ptia lis ,prima pene.ꝫ nō intēdat penā illā. Et trio uel le acceptare punitionē illaꝫ paſſiuā iam inflictam. 4m patiēter ferre punitionē. Et hec ꝗtuoꝛ ſic breui ter explicanṫ. Vindicare cōmiſſum. Deteſtari com miſſum. Acceptare penā inflictā. Patiēter ferre pe nam inflictā. His ꝗtuoꝛ coꝛrñdēt alia ꝗtuoꝛ ex pte termini uolitionis.in qbus eſt ideꝫ māle.ſ.punire. foꝛmalia aūt ꝗtuoꝛ ſupaddita.ſ.uolitū a uoluntate cānte:a uolūtate deteſtāte:a uolūtate acceptāte: ⁊ a uolūtate patiēter ferēte. ¶ Patet aūt φ non eſt per ſe idem uolitio aliq̄ pdicta ⁊ ipſa punitio paſ ſiua. ⁊ ita nomē qō per ſe ſignificat uolitionē ⁊ ꝯnō tat punitionē nō ſignificabit vniuoce punitionē notādo uolitionē: ⁊ per ꝯñs ſi aliq̄ dictio ſignificet per ſe punitionē uolitā ⁊ pene uolitionē ℔ erit eq uoce. Jterū ſi ſignificat iſtā qdruplicē uolitionē:

hoc erit equoce. Jſtis ergo octo poſſet iponi aliqō idē nomē equoce. Sed faciēdo vim in hoc noīe pe nitere ⁊ ſequēdo auctē ⁊ uſum loquētiū de ℔ noīe cū penitē ſit penā tenere ſm ethimologiā nominis ⁊ tenere penā iportet actionē reſpectu pene nō tm̄ paſſionē ipſius ut iherētis:,ppꝛie videṫ ſignificatū huius uocabuli ꝯſiſtere in ꝗtuoꝛ pmis. Et ſic ſit q̄-druplex diffinitio uel deſcriptio eius qō eſt penite-re. ¶ Pꝛima eſt iſta.penitē eſt vindicare pctm̄ a ſe cōmiſſum. ⁊ patet quō eſt ibi tenere penā.q2 appli care ſibiipſi penā eſt tenere eā: ⁊ iſtud pōt intelligi ſiue applicet uel infligat penā in effectu ul' affectu q2 vindicās nō minus vindicat: ⁊ ſi qñqꝫ pena nō ſequaṫ pp defectū alicuius cāe ſcōe:dū tñ ipē eque ⁊ iuſte intēdat penā infligē. ¶ Scōa deſcriptio eſt penitere eſt deteſtari uel odire pctm̄ a ſe cōmiſſum uel diſplicētiā hēre de hoc pctō a ſe cōmiſſo. ⁊ pa-tet quō eſt ibi penā tenere:q2 in cā ,pxima partiali. Et iſtud pōt intelligi de nolle uel deteſtari uel diſ-plicētiā hēre de hoc pctō ſub ,ppꝛia rōne uel in gñā li ſil' de quocūqꝫ pctō a ſe cōmiſſo. ⁊ iterū de diſpli cētia foꝛmali uel ṽtuali. Et eſt diſplicētia ṽtualis q cūqꝫ actus uolūtatis virtualr̄ includēs illā diſpli-cētiā:ſicut quodāmō cā includit effectū:ꝫ effectuſ in ſe nō cauſeṫ:ſic cū ois nolitio oriaṫ ex aliq̄ uoliti one:ois diſplicētia ſeu nolitio pcti ꝫ foꝛmalr̄ nō in ſit:pōt ṽtualr̄ ineſſe in aliq̄ uolitione ad quaꝫ nata eſt cōſequi talis diſplicētia. ¶ 3ª deſcriptio.penite-re eſt penā inflictā pꝛo pctō ſuo cōmiſſo gratanter acceptare: ⁊ patet quō hoc eſt penā tenere ſic obie ctū tenere per actū uolūtatis. ⁊ iſtud pōt itelligi de acceptare foꝛmalr̄ uel ṽtualiter.ſed aliq̄ alia acce-ptatione in qua iſta includiṫ virtualr̄ ſicut uolitio entis ad finē includiṫ in uolitione finis. ¶ 4ª de-ſcriptio eſt:penitere eſt penā ſibi pꝛo pctō ſuo infli ctam patiēter ſufferre. ⁊ patet quō hoc eſt penā te-nere:q2 nō abijcere remurmurādo.vñ ⁊ coiter di-ciṫ in hoc ſenſu ſuſtinere.i.ſub actione agētis infli-gētis ſe illi cōfoꝛmādo tenere. Ois punitio uolūta ria ꝯtineṫ ſub aliquo ꝗtuoꝛ modoꝝ pnie:ſed ad de letionē cuiuſlibet pcti moꝛtalis actualiſ poſt baptiſ mū cōmiſſi reqriṫ aliq̄ punitio uolūtaria. ergo ad eius deletionem requiriṫ penitētia dicta aliquo il-lorum quatuoꝛ modorum.

a.l. Canon.

Ex his ad

ſolōnem qōnis arguiṫ breuit̄ ſic. Ad deletionē culpe moꝛta lis poſt baptiſmū cōmiſſe reqriṫ punitio uolūtaria uel uolūtas punitionis.ſed neutrū iſtoꝝ pōt eē ſi-ne penitētia.ergo ⁊c̄. ¶ Pꝛima ,ppoſitio eſt ,pba ta in ſcōo articulo ⁊ in pñº iſtiꝰ tertij articli.ſecūda patet ex ſcōa pte iſtius articuli. ¶ Ex iſta rōne pa tere pōt quō cōcluſio in qua ſtat ſolō qōnis debe-at intelligi.ſ.φ pnia reqriṫ ad deletionē pcti ⁊c̄.nō enim intelligiṫ niſi de pnia actuali.i.actu puniēdi q eſt peni tenētia(ut ita loq̄r)actualis. Nec de il-lo actu intelligiṫ niſi indiſtincte accipiēdo ad qōcū qꝫ ꝗtuoꝛ pdictoꝝ. An aūt opꝫ iſtū actū eē rectū ſeu ṽtuoſum uel nō ⁊ ēt foꝛmatum uel nō.de hoc in ſe quēti qōne. Intelligiṫ etiā ꝯcluſio de reqri non ſim pliciter necio cuius oppoſitū includit ꝯdictionem q2 poſſet deus remittē ſine oī actu illius cui remit tit. Sed nec de reqri necio ſuppoſito actu hoīs cui remittiṫ. Poſſet enim deus remittē per aliquē mo tū feruētē dilectionis in deū abſqꝫ quocūqꝫ ꝗtuoꝛ pdictoꝝ actuū ſub ,ppꝛia rōne.utpote in actu fer-uoris ad martyriū ſtatim ſuſtinēdū.ubi foꝛte nō eſt

ſet cogitatio de aliquo pctō moꝛtali pus commiſſo nec per ꝯñs aliqō penitere pdictū ⁊ hoc foꝛmalr̄: ꝫ ṽtualr̄ in illo motu eēt penitere ſm ſcōam ſignifi cationē: ⁊ iſtud ,pbaṫ:q2 nullus excludiṫ a regno celoꝝ:qui facit illud qō ſimplr̄ eſt neceſſariuꝫ.ſed eſt poſſibile aliquē uſqꝫ ad inſtās.a.exñtē in pecca to moꝛtali ab inſtāti.a.neceſſitari ad toto coꝛde in-ſiſtēdū circa actus diſtrahētes a cogitatione de pec cato cōmiſſo.utpote ſtatim expoſito martyrio artiſ ſimo. ⁊ ,ppter hoc dictū eſt in ꝯne φ reqriṫ ad hoc ut pctm̄ moꝛtale regulariter deleaṫ:q2 diciṫ regula riter fieri qō ſit ſm regulas determinatas a ſapien tia diuina.q̄rū hec eſt vna φ pctm̄ cōmiſſuꝫ nō de leaṫ ſine diſplicētia de pctō cōmiſſo:que appet mō tū rōnalis:q2 ſicut pctm̄ auertit a fine ⁊ conuertit ad creaturā:ita rōnale eſt φ nō deleaṫ niſi per mo tū oppoſitū auertētē a pctō ſiue a creatura: ut cir-ca illā fuit pctm̄ ⁊ ꝯuertētē ad deū. Ad hoc autē φ eſt diſplicē de pctō cōmiſſo pñt reduci alia tria mē bꝛa eius qō eſt punire. Spāles aūt cōditiones q̄li ter actus penitēdi uel puniēdi reqratur ad peccati deletionem:an ut diſpoſitio pꝛuia:an ut cōcomitās patebit in pꝛoxima queſtione.

Ad argumenta.

¶ Ad pm pꝫ ex p ar tiº. ¶ Ad 2m non ,p bat niſi de potētia abſoluta dei. ⁊ ℔ ꝯceſſum eſt in 2º arlº pñi. Sed ſi arguas φ de potentia oꝛdinata pōt remittē ſine pena ſic ⁊ hō iratꝰ. ¶ Rñº remiſſio eiꝰ nō eſt per mutationē uolūtatis eiꝰ:q2 uoluntas eiꝰ ⁊ in ſe ⁊ in actu uolēdi tā abſoluta ꝗ̄ inq̄tū traſ ſit ſup obctū pmanet vniformis. ⁊ per ꝯñs ſi in et̄ nitate vult aliquē puniēdū eē pꝛo aliq̄ tpe vult illū ſemp puniēdū pꝛo illo tpe niſi aliqd i creatura mu teṫ.nō ſic aūt de uolūtate hoīſ irati que mutaṫ quā tū ad actū uolēdi ⁊ nolēdi. ¶ Ad 3m de pnia dāna toꝝ.dico ut pus dictū eſt ibi.q2 uere nō penitēt:qa nec penā tenēt cū nō ſit ibi uolūtariū:ſꝫ remurmu ratio. ¶ Sꝫ de ℔ qō dr̄ de iuda. Rñdeo φ nō qcū qꝫ actꝰ penitēdi ſufficit ad deletionē pcti:ut patebit ex ſequēti qōne:ſed opꝫ φ ſit actꝰ oꝛdinatꝰ ⁊ maxi me ex circūſtātia finis que pma eſt iter circūſtanti as actꝰ moralis. Judas aūt nō penituit cū iſta cir-cūſtātia.i.ex dilectiōe dei. ¶ Ad ultm patebit aliq̄-liter ex qōne ſequēti qs actꝰ penitēdi uel puniēdi ē diſpō pꝛuia ad deletionē pcti. ⁊ qs foꝛmalr̄ reqſituſ (in quo deleṫ pctm̄. ⁊ ille ſcōs eſt tātū bonū quātū malū eſt pctm̄.q2 malū pcti ꝯſiſtit in auerſione a fi ne.ḡ ⁊ bonū reductiuū ꝯſiſtit in ꝯuerſione ad finē Jta aūt pfecte ꝯuertit in deū actꝰ ꝯuerſionis ſicut auertiṫ actꝰ pcti.ſicut aūt nō eſt in ſcōo actu realit̄ bonitas itēſiue ifinita.ita nec in actu pcti malitia i tēſiue ifinita:q2 nō eſt maioꝛ malitia ꝗ̄ bonū qō p uat.nō puat aūt bonū ab actu niſi qō natū eēt ineē actui:actui aūt cū ſit qd finitū nō eſt natū ineē bo-nū niſi finitū.eſt ḡ pciſe ifinitas ⁊ malitia in pctō: ⁊ bonitas in actu oppoſito pp ifinitatē ipſiꝰ obcti a quo pctm̄ auertit: ⁊ ad qō actꝰ bonꝰ ꝯuertit. ⁊ ℔ nō eſt niſi ifinitas pticipata:uel magis ſm dici in ipſo actu pp ifinitatē realē ⁊ ſimpr̄ i ipſo obcto. Qō.II

Secundo

quero Utrū actꝰ peni-tēdi reqſitꝰ ad deletio-nē pcti moꝛtalis ſit actꝰ alicuius ṽtutis. φ nō.q2 paſſionibꝰ nō laudamur.2.eth. actꝰ aūt ṽtutis laudabilis eſt.ex eodē.2. penitē aūt eſt paſſio quedā:ſic ⁊ ipſa punitio quā icludit. ¶ Jtē actꝰ ṽtutis ē uolūtariꝰ:q2 electiūꝰ.ex

Cap.5.

Universidad de Deusto Biblioteca

Cap.6. 2.ethi⁊.ſed pnīa eſt inuolūtaria.nihil enim eſt pena le niſi qḋ eſt cōtra uolūtatē: ⁊ tūc ut ꝑus. ❡ Itē v̄tutes fuiſſent in ſtatu inocētie ⁊ remanebūt in patria:q̄ꝛ natura remanebit perfecta. ⁊ fuiſſet tunc ꝑfecta cuius nature ſunt ille virtutes.ſed nec in inocētia:nec in patria pōt eē pnīa.q̄ꝛ nec aliqḋ malū de quo hēat punitio uolūtaria.ḡ ⁊c̄. ❡ Item ſi penitē eēt actꝰ v̄tutis nō eēt alterius potētie q̄ꝫ uolūtatis.patet iductiue.ſed nō eſt aliqḋ uelle:q̄ꝛ reſpectu mali:nec nolle:niſi hoc qḋ eſt nolle peccaſſe ſed iſte nō eſt actꝰ v̄tutis:q̄ꝛ nec electiuus.nam electio nō eſt reſpectu ipoſſ̄is.p̄teritū aūt nō fuiſſe eſt ipoſſ̄e deo.ex.6.ethi⁊.hoc ſolo ꝑuaṫ deꝰ:igenita facere que facta ſunt. ❡ Itē aut eſt actꝰ v̄tutis acq̄ſite:aut infuſe.nō ꝑmo mō:q̄ꝛ acq̄ſita pōt manē cuꝫ pctō mortali. ⁊ actꝰ eius:actꝰ aūt pnīe v̄tutis non: q̄ꝛ delet mortale. Nec īfuſe.patet per iductionē de fide:ſpe: ⁊ charitate. ⁊ ēt per ꝓbationē cōem.quia quelibet v̄tus infuſa ⁊ actꝰ eius hēt imediate deuꝫ pro obiecto:nō ſic ille actus:ſed peccatū.ergo ⁊c̄. Cap.3.

❡ Oppoſitum per magiſtrum in littera patet.

In iſta queſtione

ꝑmo opꝫ videre quō punire poſſit eē actꝰ v̄tutis. ⁊ hoc ꝑm quelibet iſtoꝝ quatuor modoꝝ qui poſiti ſūt in ſol'one p̄cedēte arlo.3. ⁊ cuius v̄tutis. ❡ 2°an aliq̄s iſtoꝝ actuū regraṫ ut actꝰ v̄tutis. ⁊ iō idiſtincte tractādū eſt in utroq̄ꝫ articulo de q̄tuor.q̄ꝛ ex ſol'one p̄cedēte nō habeṫ qn̄ qōcūq̄ꝫ iſtoꝝ ſufficiat. ❡ Primꝰ articl'us iſtoꝝ duoꝝ hēt ꝯnes 4or iuxta.ſ.q̄tuor rōnes pnīe ꝑus tactas de pnīa:ſꝫ ꝑmā ſignificationē.ꝑma ꝯcluſio eſt hec penitē pōt eē actus v̄tutis mediū:q̄ꝛ pōt eē actꝰ cōformis recte rōni.hoc ꝓbaṫ:q̄ꝛ ꝑm rectā rōnē quilibet legiſlator vindicat trāſgreſſionē legis.vnde ⁊ phs in fine.io.ethi⁊.poſt doctrinā de vitijs ⁊ v̄tutibus ſtatim itroduxit legē poſitiuā tanq̄ꝫ ultricē vitioꝝ ⁊ ꝑmiatricē v̄tutū.patet in fine.io.ethi⁊. Sꝫ ſi legiſlator recta rōne vindicat miniſter recta ratiōe exeq̄tur.q̄ꝛ vniu'r rectitudo in actu ſubminiſtrationis eſt ex ꝯformitate eius ad agēſ cui ſubminiſtrat ḡ ꝑm recta rōnē pōt aliq̄s ut miniſter legiſlatoris vindicare pctm̄ cōmiſſum ꝯtra legē. ⁊ hoc in illuꝫ in quē eſt ſibi cōmiſſum vindicare:q̄ꝛ al's nō eſt ſꝫ miniſtrās:ſed vnicuiq̄ꝫ cōmiſſum eſt eē miniſtrꝫ dei ferētis legē ſuā ad vindicādū in ſeipm̄ pro peccatiſ que cōmiſit.penitē aūt ꝑmo mō dicit ſic vindicare in ſeipm̄.tenē eni qn̄ nō addiṫ datiuus exprimēs cui teneaṫ ſignificat ꝙ ſibiipſi tenēti teneaṫ.ꝫ patet ex cōi ſermone. Iō deus lꝫ puniat pctōrē nō dr̄ penitere:q̄ꝛ nō ſibi ſed alteri penā iſligit. Sed ſi ſibiipſi iſligēs diciṫ penitē.i.ſibi penā applicādo tenere. ❡ Quātū ḡ ad hāc ꝯnē nō dico ꝙ penitē ꝑmo mō ſemp ſit actꝰ v̄tutis.i.elicitus a v̄tute.ſed v̄tutis.i.natꝰ elici a v̄tute:uel gn̄are v̄tutē:q̄ꝛ conformis recte rōni. ⁊ in hoc eſt bonitās moralis actus humani.accidit tn̄ quātū ad per ſe rōnē bonitatis moralis:ꝙ ſit a v̄tute gn̄ata:uel v̄tutē gn̄ans ut dictū eſt li.3. ❡ 2a ꝯcluſio eſt cuius v̄tutis ſit ille actꝰ penitē ſꝫ ꝑmā ſignificationē huiꝰ uocabuli penitē. ❡ Ad cuius declarationē ſciēdū ꝙ penitē reqrit p̄cognitionē diſtinctā eius:de quo penitet ꝑm iſtū intellectū:ubi dico ꝙ iſta ſe hn̄t per ordinē impare cātū ꝓprimarū ꝑtialiū triſtitie ꝯiūctionē: ⁊ ipſe cāe ꝑtiales ꝯiūcte que ſunt effectꝰ ꝓprimus illius impḡ ⁊ ultra ſeq̄tur effectꝰ remotꝰ huius impḡ.ipſa.ſ.triſtitia.poſtea pōt ſeq̄ cōplacētia triſtitie que eſt actꝰ

a.l. ſignificationes. Cap.ulti. di.33.⁊.34

uolūtatis hn̄s triſtitiā pro obcto: ⁊ tādē gaudium de triſtitia ꝑm illud Augni. Pctōr de pctō doleat: ⁊ de dolore gaudeat. Patet diſtinctio illoꝝ.ꝑmi q̄dē.ſ.impḡ a cauſis ꝓprimis triſtitie ſicut cāe p̄ncipalis ⁊ remote a cā ſcōaria ⁊ ꝓpinq̄.ſcōi a tertio ſicut cāe ab effectu: ⁊ actionis a paſſione.tertiḡ a q̄rto ſicut obcti ab actione.q̄rti a q̄nto ſic obcti a paſſione apphēſiua de illo obcto. ❡ Dico ḡ ꝙ oium iſtoruꝫ q̄nque nihil eſt vindicare per ſe:niſi ꝑmū.ſ.ipꝫ uelle impatiuū.ꝓbaṫ:q̄ꝛ in vindicāte iferiori ⁊ ſupiori:uel ſaltē in quocūq̄ꝫ vindicāte imediate idē peccatū ſub eadē rōne ⁊ ſub eiſdē circūſtātijs vindicādi pōt eē actꝰ vindicādi eiuſdē rōnis.ſed in vindicāte in ſeipm̄ ⁊ in aliū ꝑm rectā rōnē hincide non pōt eē aliqd vniforme p̄ter ꝑm iſtoꝝ.ḡ ⁊c̄. ❡ Hoc poſſet ꝓbari a poſteriori:q̄ꝛ ille actiones ꝑtinentes ad 2m ꝑnt eē a cauſis quātūcūq̄ꝫ ideterminatis. ſꝫ iuſte vindicare nō. Sed iſtud nō curo:q̄ꝛ declaratio(arguēdo)ſtatim ex ꝑorib' oſtēdeṫ. Sufficiat ḡ hic hēre ꝙ poſſibile eſt iuenire aliquē actū ꝑorem cauſis ꝓprimis triſtitie: ⁊ cōtigentē illas cās ſicut declaratū eſt articulo ultio ſol'onis p̄cedētis: ⁊ per ꝯn̄s ille actꝰ p̄cedit triſtitiā:ac per hoc cōplacētiaꝫ ⁊ multo magis gaudiū de triſtitia.illū ꝑmū actum poſſibilē uoco vindicare ſiue penā infligē pro commiſſo: ⁊ per ꝯn̄s hēmus diſtinctā rōnē eius qḋ eſt penitē ꝑm ꝑmā ſignificationē nois. ❡ Hoc ſuppoſito ſit hec cōcluſio.penitē eſt actꝰ ſp̄alis v̄tutis.ꝓbaṫ:q̄ꝛ ille actꝰ natus eſt hēre ſp̄ale obctū ⁊ ſp̄ales circūſtātias ordinatas.obctū pctm̄ vindicabile circūſtātias que ꝯueniūt actui ut recte tēdēti in tale obctū.ſ.finē modū ⁊ hꝰ. ❡ Ulteriꝰ in ſp̄ali ſit hec cōcluſio.penitē nō eſt actus alicuiuſ v̄tutis itell'ualis.patet ſtatim q̄ꝛ eſt actꝰ appetitus ut appetitus: q̄ꝛ impare itellectui ut cōſideret ⁊ uolūtati ut deteſteṫ.ut dictū eſt in p̄cedēti ſol'one.hoc impare non ꝯuenit niſi appetitui uel uolūtati.neq̄ꝫ eni aliq̄ vis ſenſitiua pōt impare itellectui ⁊ uolūtati: ⁊ ꝯtiſgere eos in actibꝰ ſuis.neq̄ꝫ itellectꝰ ſibi ⁊ uoluntati. ſed ſola uolūtas ſibi ⁊ itellectui.iuxta illud Augni de trini. Uolūtas copulat parētē cū ꝓle.hoc quantū ad intellectū:quātū ad uolūtatē:uolūtas imperat ſibi. Hec ēt ꝯcluſio iterū patet.q̄ꝛ v̄tꝰ itellectualis dicit uerū eē uel nō uerū eē ſiue in ſpeculandis ſiue in agēdis.hec aūt inclinat ad ſic agēdū:nō autē ad dictādū ſic eē agēdū. Eſt ḡ actꝰ nō v̄tutis intellectualis ſed appetitiue. ❡ Seq̄tur alia ꝯcluſio ꝙ nō eſt appetitiue v̄tutis ordinātis ad ſeipm̄ cuiuſmodi ſunt tēperātia ⁊ fortitudo.ergo v̄tutis ordinātis ad alterū cuiuſmodi eſt iuſtitia.hoc argumētū tenet ſupponēdo illā famoſam v̄tutū appetitiuarū diſtinctionē.ꝙ ad duo gn̄a oino reducantur. Añs ꝓbaṫ.q̄ꝛ actū iſtū vindicādi pōt aliq̄s eodeꝫ mō ꝑm rōnē rectā exercē in alterū ſicut in ſeipſum ſi etiā exerceat in ſeipm̄ nō exercet in ſe:niſi ut in alterū:q̄ꝛ nō exercet in ſe:niſi inquātuꝫ ſibi cōmittiṫ a legiſlatore in iſtū reū vindicare.ſed accidit ꝙ iſte cui cōmittiṫ ut miniſtro iudicis ſit iſte reus:q̄ꝛ eodem mō exercet ꝑm rectā rōnē miniſtri in reū ſi eēt oino alius in ꝑſona.ergo iſta virtus cuius natus eſt eſſe iſte actus cōtineṫ ſub iuſtitia ꝓut in generali diciṫ iuſtitia ois v̄tus ordinatiua ad alterū uel q̄ſi ad alteꝝ. Nec obſtat ꝙ ille in actu iſto ordinaṫ ad ſeipſum:q̄ꝛ nō ad eē niſi ut alterū:ut.ſ.miniſter iudicis in reum contra legem in quem commiſſa eſt ſibi auctoritas a iudice. Ulterior inquiſitio:

Li.de pe. a.l.appetitiua. a.l.credo arguendo ſtatim. Li.8...

Ca.i.c.5. ſub iuſtitia ꝯtineṫ amicitia:loquendo de iuſtitia in cōmuni:q̄ꝛ amicitia eſt virtꝰ ad alterū.8. ⁊.9.ethi⁊. Nunqd igiṫ actꝰ iſte penitēdi uel puniēdi eſt actꝰ amicitie.videṫ ꝙ ſic.q̄ꝛ amicitia eſt actus recōciliādi amico:talis eſt iſte. ❡ Itē amicitie eſt corrigere amicū ut ſit dignus amari.illo qḋ repugnat honeſte amicitie excluſo iſtud vindicare eſt corrigē amicū ut fiat digne amabilis.ergo ⁊c̄. Probatio minoris.q̄ꝛ tātū puniṫ ut vindiceṫ uel ut vindicās ſatieṫ crudelitas eſt.ergo nō eſt ꝑm rectā rōnē vindicta: niſi ut ille in quē vindicaṫ corrigaṫ.ſed hec eſt amicitia.ergo ⁊c̄. ❡ Cōfirmaṫ per phm̄.2.rhetor.c.12. ubi vult ꝙ differt correptio a punitione ſtricte accepta in hoc ꝙ correptio ſit correpti gr̄a.ut.ſ.emendeṫ.punitio aūt ſit puniētis gr̄a ut ſatieṫ.2m videṫ eē oino crudelitas. ⁊ hoc tā in miniſtro q̄ꝫ in iudice:q̄ꝛ ꝓpter eūdē finē debet miniſter exeq̄:propter quē fert iudex ſn̄iam:q̄ꝛ finis eius debet eſſe finis mouētis ipſum. ⁊ per ꝯn̄s qḋ eſt crudelitatis i vno ⁊ in alio. ❡ R⁊:vindicare etiā qn̄ eſt actꝰ ordinatꝰ nō eſt actꝰ amicitie ad illū in quē vindicaṫ:q̄ꝛ vindicta ꝓprie reſpicit corrn̄dētiā pene ad culpaꝫ ꝑm legē.lꝫ nō cōcomiteṫ correptio ipſius puniti.vnde ⁊ q̄n̄q̄ꝫ iuſta vindicta ſit extermināndo reū: ⁊ patet ꝙ nō corripiēdo.nec tn̄ crudelitatis eſt ut ꝓcedit ſcōa obiectio.q̄ꝛ finis iſtius ꝓprimus eſt cōſeruatio legis ⁊ ulterior finis ille qui eſt finis legis.finiſ autem legis poſite ab hoie legē ferēte nō eſt ipſe legiſlator uel bonū eius ſed bonū cōe.ꝓpter illuꝫ ergo finē eſt lex ⁊ obſeruatio eiꝰ. ⁊ ita rōnabilior eſt vindicta inquātū eſt ad iſtū finē q̄ꝫ ſi eēt ad bonū ꝑuatū ꝑſone punite. In ꝓpoſito aūt poſſet dici ſilr: ꝙ lex diuina eſt ꝓpter bonū cōe hoium q̄buſ data eſt ⁊ punitio cuiuſcūq̄ꝫ cōtra legē peccātis. ⁊ hoc ꝑm legē eſt pp obſeruationē legis. ⁊ ulterius pp bonū cōe illoꝝ qbꝰ data eſt lex.tādē v̄o pp ipm̄ legiſlatorē: ⁊ hoc ideo hic.nō aūt i lege poſita ab hoie:q̄ꝛ hic bonū legiſlatoris eſt ſimpl'r melius bono coitatis.nō aūt ibi.actꝰ aūt amicitie que imparet aliquā punitionē amati ut amati nō imparet illā niſi p̄ciſe pp correctionē amati. ⁊ lꝫ illa eēt via corrigēdi.tn̄ ſi alia eēt via facilius corrigēdi amicitia ut amicitia magis imparet illā aliā viā. Per hoc patet ad iſtātiā ꝑmā:q̄ꝛ ſi per pnīam recōciliaṫ q̄s deo:tn̄ deus nō vindicat p̄ncipal'r de illo ut recōciliet ipm̄ ſibi uocādo recōciliationē reductionē in amicitiā ꝑſtinā.ſed ut recōciliatꝰ imunis a pena debita hēaṫ ſoluta iā pena illa quā vindicās reqrit ſolui per ſe pp corrn̄dētiā ꝑmiſſam ad culpā ꝑm legē. ❡ Cōſimil'r ad 2m.dico eni ꝙ vindicare nō eſt p̄ncipal'r ꝓpter correctionē puniti.lꝫ q̄n̄q̄ꝫ illa correctio ſequatur.ſed eſt per ſe ut ordineṫ culpa per penā: ⁊ ut obſeruet lex punitiua in quē trāſgreſſum eſt. Et cū diciṫ hoc eē crudelitatis.patet ꝙ nō.q̄ꝛ ulterior finiſ eſt bonū cōe.ſed crudele eēt ſi ſtaret in fine alio q̄ꝫ cōi uel q̄ꝫ in fine ultimo. ❡ Ad ꝯfirmationē de ꝑo rheto.dico ꝙ corrigēs corrigit gr̄a correpti.ſꝫ vindicās nō gr̄a correpti per ſe:nec gr̄a ſuiipſius. ſed gr̄a legis: ⁊ ulteriꝰ gr̄a boni cois. ⁊ tūc gr̄a ſui ſi eſt ipſe finis legis ut eſt in ꝓpoſito. Eſt ergo iſte actꝰ iuſtitie punitiue que diſtinguiṫ ꝯtra iuſtitiā cōmutatiuā: ⁊ ēt cōtra amicitiā. Et forte iſte actꝰ eſt nobilior iter oēs actꝰ iuſtitie in cōi excepto actu ꝑmiationis.q̄ꝛ ille eſt ꝓpriꝰ legiſlatori: ⁊ nulli aliq̄ ꝯueniens niſi ex cōmiſſione a iudice q̄ſi vice eius. Aliq̄ aūt actꝰ cōmutationis amicitie ⁊ hꝰ ꝑnt cōuenire

regul'r q̄buſcūq̄ꝫ ꝑſonis. Actꝰ aūt qui excellētiori ꝑſone eſt ꝓpriꝰ ceteris paribꝰ eſt excellētior. Sed adhuc actꝰ ꝑmiādi excellētior eſt:q̄ꝛ cū iſta excellētia cōi utrobiq̄ꝫ.ſ.ꝙ ſoli p̄ncipi conuenit.premiare hēt utrūq̄ꝫ extremū nobiliꝰ. ⁊.ſ.meritū pro quo ſit ⁊ ꝑmiū qḋ ꝯferṫ. ⁊ ꝑſonā meritā cui cōferṫ:que excellūt penā culpā ⁊ ꝑſonā reā cui pena infligitur. ❡ Alia cōcluſio eſt iſta:ꝙ ille actus eſt actus uolūtatis:cuius eſt impare itellectui ⁊ uolūtati. ⁊ ꝫ impio ꝑtinēte ad iraſcib.lē ⁊ potētiā aliquā hn̄teſ in ſe aliqd ſil'e v̄tuti iraſcibili.ſicut eni iraſcibilis in ſenſitiua ſuo mō vindicat:ita ⁊ illa potētia que imperat vindictā in ꝑte itellectiua hēt q̄ddā ſil'e iraſcibili.ntīc aūt nō ꝯuenit in ꝑte itellectiua hoc iperare niſi uolūtati. Ex hoc poſſet eē dubiū de hitudine iſtiꝰ v̄tutis ad charitatē. Ex quo enim iſta per actū ſuū impat actū charitatis:videṫ eē ſupior charitate. Sed oppoſitū eſt manifeſtū:q̄ꝛ per ſe obctū charitatis eſt deꝰ ſub rōne obiectiua nobiliſſima. ꝓpriū aūt obctū iſtiꝰ eſt malū vindicabile ſeu reuſ in quē eſt vindicādū. Et ex hoc patet ꝙ pnīa non tm̄ nō eſt v̄tꝰ theologica ut ꝑus argutū eſt.ſed nec v̄tꝰ ſimpl'r nobiliſſima iter illas que ſūt circa obctū cātū. ❡ Ad illā ḡ iſtantiā de uſu v̄tutis dico ꝙ uolūtas ꝑm diuerſos hitus pōt uti ſeipſa q̄ſi circulariter hoc mō ex dilectiōe dei in ſe que eſt actꝰ charitatis pōt impare actū uolūtatis vindicatiuū pcti. ⁊ ecōuerſo.ex actu impatiuo vindicādi pōt imperare actū dilectiōis dei in ſe ad quē ſequaṫ nolitio ul' diſplicētia de aliquo pctō cōmiſſo. ⁊ ſic triſtitia de illo pctō.ḡ charitas pōt uti actu pnīe: ⁊ etiā actu cuiuſcūq̄ꝫ v̄tutis in uolūtate uel in itell'u. ⁊ pnīa ēt pōt uti charitate: ⁊ q̄cūq̄ꝫ v̄tute in itell'u ⁊ uolūtate que pōt eē p̄ncipiū cōſiderationis ⁊ nolitionis obiecti de quovult cāre triſtitiam. Dico ḡ ꝙ illa eſt ſupior ſimpl'r cui magis ex obcto ꝯuenit impare.ſꝫ charitati ex obcto.ſ.fine ultimo magiſ ꝯuenit uti q̄cūq̄ꝫ alia v̄tute q̄ꝫ ecōuerſo.ſic ſemp in actibꝰ ⁊ ꝑtātibꝰ ordinatis hn̄s finē ſupiorē regul'r utiṫ iferioribus oibꝰ. Sic appet de ꝑmo actu penitēdi ſiue de ꝑma ſignificatiōe huius uocabuli penitē qd ſit.q̄ꝛ uelle impatiuū: ⁊ cuius effectꝰ:q̄ꝛ triſtitie. ⁊ ꝑ que q̄ſi per inſtrā.q̄ꝛ per cās ꝓprimas triſtitie.ſ.ꝯſiderationē actualē ⁊ nolitionē actualē alicuius obiecti. Et circa qḋ obctū:q̄ꝛ circa pctm̄ cōmiſſum: ⁊ a q̄.q̄ꝛ a miniſtro hn̄te cōmiſſionē puniēdi a legiſlatore. Et pp quē finē:q̄ꝛ pp obſeruationē legis. ⁊ ulterius pp bonū cōe.ac per hoc ꝙ ille pōt eē actꝰ v̄tutis ſp̄alis.q̄ꝛ cuiuſdā ſp̄alis iuſtitie. Et cuiꝰ ſbcti:q̄ꝛ uolūtatis. ⁊ quā cōparationē hēat ad alias v̄tuteſ theologicas ⁊ acq̄ſitas. ❡ De ſcōa ſignificatione huius uocabuli penitē.ſ.de eo qḋ eſt deteſtari peccatū cōmiſſum uel diſplicētiā hēre de cōmiſſo. Dico ꝙ iſte pōt eē actꝰ v̄tutis.ꝓbaṫ ut ꝑus:q̄ꝛ pōt eē actꝰ electiuus ꝯcors rōni recte.rō eni recta ſicut dictat cōplacēdū eē in bono honeſto ita dictat diſplicēdū eē in malo inhoneſto. ❡ Et ex hoc patet ſecūda cōcluſio.ſ.cuius v̄tutis pōt ēt eē actꝰ:q̄ꝛ nullius ſp̄alis ſed cuiuſcūq̄ꝫ appetitiue.quecūq̄ꝫ eni v̄tus inclinat ad cōplacēdū in bono honeſto:iclinat etiā ad deteſtādū ⁊ ad diſplicēdū de malo inhoneſto oppoſito.utpote caſtitas de aliquo inordinato ꝯtra caſtitatē iclinat ad diſplicētiā. ⁊ humilitas de actu iordinato ſupbie: ⁊ ſic de ceteris.quelibet tn̄ iclinās ad talē diſplicentiā eſt virtꝰ appetitiua:quia nihil eſt principium odiendi ſicut nec amandi niſi

a.l. creatū. a.l.artibus ꝑ ethi: i pn̄

Ric. ⁊ tho. di. presenti. ſtus appetitiua. Et ex hoc patet q male ponif deteſtatio peccati actus penitētie virtutis.loquendo de penitētia virtute primo modo ut eſt ſpēs iuſtitie q: iſte act⁹ eſt multū gñalior q̄ poſſit eē ille qui eſt pprius act⁹ pnie iuſtitie elicit⁹ ab ea. ℭ De 3° qd eſt gratāter acceptare penā iflictā pro pctō cōmiſſo.dico q ēt iſte act⁹ pōt eē ſtutis:q: ɔcors recte rōni. Et 2° q pōt eē multarū ſtutū.qrum tñ quelibet ſit appetitiua.q: qcqd pōt eē pncipiū acceptādi aliqd obctū pōt eē pncipiū acceptādi aliud in ordine ad ipm.per diuerſas aūt ſtutes pōt acceptari aliō ⁊ aliud obctū in ordine ad qd poſſit pena iflicta p pctō acceptari. Nā ſi ex charitate amaf de⁹ ex charitate pōt acceptari pena inquātū reductiua eſt ad dei amicitiā. Si aūt ex ſtute ſpei deſideraf deus ut bonū mihi:ex ſtute ſpei acceptaf pena ut ordināſ ad iſtud pmiū attingibile. Si ex ſtute timoris caueſ amiſſio vite eterne:ex ipſa pōt acceptari pena ut excludēs illā amiſſionem. ſi ex amicitia honeſta ad ſeipm diligit qs ſibi mūditiā ⁊ inocētiā3:ex illa pōt acceptare penā que ſoluit reatū q ifuit. ℭ De 4°.ſ.patiēter ferre penā inflictā:patet q poteſt eē actus ſtutis ⁊ ſpālis ſtutis q: patiētie.

De ſecūdo pncipali.ſ.an penitē ut actus ſtutis regraf ad deletionem pcti.dico q nō ut act⁹ vnius determinate virtutis. 2° q nō ut act⁹ cuiuſcūqz ſtutis genite talis uel talis idifferēter. ⁊ 3° ſi ut act⁹ ſimplr pfecte circūſtātionat⁹ nunqd ut format⁹ uel ſufficit ut informis. ℭ Primū patet ex dictis:q: penitē ſm quācūqz qtuor ſigtionū pdictarū ſufficit:ut pbaf aucte Ezechi.18. ⁊ 33. Quacūqz hora ingemuerit pctōr ⁊c. Act⁹ aūt pmus ⁊ alq nō necio ſunt alicui⁹ eiuſde3 determinate ſtutis.ſed pmus iuſtitie.ultim⁹ patiētie.duo itermedij cuiuſcūqz ſtuſ appetitiue. ℭ 2m pbo:q: act⁹ eque pfect⁹ ſm oēs circūſtātias morales eque eſt accept⁹ a deo ad pcti deletionē.ſ3 ſine ſtute genita pōt hēri actus eque pfect⁹ ſm oēs circūſtātias morales ſicut cū ſtute iā genita:q: ſm pfectū dictamē itellect⁹ de aliquo agibili pōt eē pfecta electio circūſtātionata oib⁹ circūſtātijs que ſit pma gñatiua ſtutis:⁊ per ɔñs actū rectum pfecte circūſtātionatū qui regrif ad deletionē pcti nō op3 eē ſtutis ut a ſtute iā inexñte:ſed pōt eē ſtutis ut eſt pmo gñatiuus ſtutis. ℭ De 3° dico q actū aliquē humanū regri ad deletionē pcti pōt duplr itelligi.uel ut diſpōnē pūiā:ul' ut cōcomitātē.pmo mō ſufficit act⁹ iformis.imo ſemp eſt iformis:q: diſpō pūia ad pcti deletionē eſt ſemp ſine grā ⁊ charitate.a cuius ſoli⁹ ihērētia ⁊ iclinatione ad actū dicif act⁹ format⁹.2° mō dico q regrif act⁹ format⁹. Nā in illo iſtāti in quo delef pctm̄ charitas ineſt:⁊ per ɔñs ſi act⁹ regrif ut ɔcomitās regrif ut formatus. ℭ Ad hui⁹ itellectū ſciēdū q pctōr in pctis exñs eo mō dictū eſt in pcedēti qōne ar1° p.pctm̄ manē poſt actū pōt ex nālib⁹ cū cōi influētia cōſiderare pctm̄ cōmiſſum ut offenſiuū dei ⁊ ut ɔtra leges diuinā ⁊ ut auerſiuū a deo:⁊ ut ipeditiuū pmij:⁊ ut iductiuū ſupplicij:⁊ ſub multis talib⁹ rōnibus:⁊ pōt uolūtas ipm ſub aliq illarū rōnū:uel ſub multis illud pctm̄ ſic cōſideratū deteſtari:⁊ ille motuſ pōt cōtinuari ⁊ intēdi añ ifuſionē grē.pōt ēt iſta deteſtatio eē totalr circūſtātionata circūſtātijs moralib⁹ debitis.nō eſt eni ſiſile q neceſſe ſit pp pctm̄ iſtud remanēs actū quēcūqz circa pctm̄ cōmiſſum eē defectiuū in aliq circūſtātia morali. Iſte aūt motus dī attritio:⁊ eſt diſpō ſiue meritū de ɔgruo ad deletionē pcti mortalis que ſequif in ultimo inſtāti alicui⁹ tpis in quo tpe iſta attritio durauit.nec eſt certū ſi de talē attritione uolebat eē diſpōnem ad iuſtificationē niſi ſit pfecte moralr circūſtātionata ſalte ſi eſt aliq circūſtātia iordinate circūſtātionata nō eſt diſpō ad iuſtitiā:q: tūc eſt actualr offendēs. Sed ſi eſt tm̄mō carēs aliq circūſtātia debita ex i cōſideratione intellect⁹ uel omiſſione uolūtario quā tū ad illā circūſtātiā:tūc dubiū eſt ſi diſponat ſufficiēter ad iuſtitiā. Sed ſi eſt attritio pfecte circūſtātionata in gñe moris videf oino diſpō ſufficiēs ad iuſtitiā in termino illi⁹ attritionis acgredā in t'mino inqz que deus pfixit debē eē terminū illi⁹ mot⁹ attritionis quē uſqz tūc vult cōtinuari:uel eni3 op3 dicere q iuſtificet pfect⁹ ſine oī diſpōne ſufficiēte de congruo ex pte ei⁹:⁊ per cōſequēs difficile eſt ſaluare q apud deū nō ſit acceptatio pſonarū ut dictū eſt li.2.di.6.q.2.⁊ di.2.q.vnica. uel nulla pōt eē ſufficiētior diſpō ad iſtā iuſtificationē q̄ iſta attritio pfecte circūſtātionata in gñe moris:ut tūc in ultimo inſtāti uel aliquo uſqz ad qd deus determinauit attritionē debere durare ad hoc ut ſit meritū de cōgruo ad iuſtificationē infundif grā:⁊ tūc ſimpliciter delef pctm̄. Et ſi manet idē motus contra pctm̄ in eē nāe ⁊ moris qui pus:idē motus qui pus fuit attritio in illo inſtāti fit ɔtritio:q: in illo inſtāti fit cōcomitās grē:⁊ ita actus format⁹:q: bñs ſecū charitatē que eſt forma actus ut hic loqmur. Ibi tñ op3 diſtinguere ſigna nāe iter actū ut eſt talis in eē nāe ⁊ moris ⁊ inter charitatē ⁊ inter actū ut eſt format⁹:q: in.pmo ſigno nāe eſt ibi act⁹ talis in 2° charitas:in 3° act⁹ format⁹ a charitate iclināte ⁊ inhērēte:⁊ ſic attritio ſit ɔtritio ſine oī mutatione reali ipſi⁹ act⁹. ℭ Cōtra.ergo nō per contritionē delef culpa:q: nō eſt ɔtritio,niſi in tertio ſigno nāe:⁊ in ſcdo delef neqz eſt ɔtritionē illam ut per meritū:q: ſegtur illā deletionē. ℭ Pōt ergo dici q deus diſponit per attritionē in aliquo tpe tā q per aliqd meritū de cōgruo in aliquo iſtāti dare grām:⁊ pro illa attritione ut pro merito iuſtificat. ſicut eſt meritū iuſtificationis. Et l3 non ɔtinuaret idē act⁹ circa pctm̄ in gñe nāe ⁊ moris qui pus:adhuc in illo inſtāti ifunderef grā:q: iā pceſſit meritū ſufficiēs de ɔgruo. Eſto eni q in ultimo inſtāti intellect⁹ ⁊ uolūtas ceſſent a pterito actu ɔuertendo ſe ad aliquē aliū actū impertinētē:qre nō iuſtificabit iſte in ultimo inſtāti ſicut alius bñs in illo inſtāti actū quē pus habuit.ille enim qui in illo iſtāti bēt actū:per actū huius ut in illo inſtāti nō iuſtificat ſed per actū ut pceſſit in tpe:⁊ hoc mō habuit alius actū illū. Et ſm hoc diceref q nō oporteret ad deletionē pcti cōtinuari aliquē actū penitentie: neqz formatū:neqz informē.ſed tm̄mō in tpe precedere uſqz ad inſtās actū penitētie informē. ℭ S3 qd ſi in illo inſtāti ponat obicē.ſicut enim pōt tūc habere actū impertinētē ita oppoſitū. ℭ Diceref q non pōt ponere obicē:q: iam meruit ut in illo iſtāti def ſibi grā. Sed hoc nihil eſt:q: eſt non poſſit quis in inſtāti pmiationis poſt meritū de cōdigno ponere obicē ut in inſtāti mortis nō pōt qs demereri.tūc enim merito ſuo debet reddi ipeccabilitas. Tamē q meruit de cōgruo ponere obicē in illo inſtanti in quo recipet terminum meriti de congruo pōt nō hēe illud qd meruit q ponit obicem.

ita eſt ſiſile q niſi cōtinuet in illo iſtāti actū ſimilē in gñe moris nō hēbit illud ad qd talis act⁹ diſponit meritorie de ɔgruo:⁊ ideo pma via videf rōnabilior.ſ.q per actū pnie informē.ſed plene ul' ſemiplene circūſtātionatū in gñe moris delef pctm̄:ut p diſpōnē pūiā ⁊ meritū de ɔgruo:p actū aūt pnie qui eſt format⁹:⁊ dī ɔtritio delef ut per actū ɔcomitātē. ℭ Et cū arguit.ɔtritio ut cōtritio ſegtur deletionē. ℭ Rñ° act⁹ qui eſt ɔtritio in eodē iſtāti tpis pcedit nā deletionē.l3 ut ɔtritio hoc eſt ut format⁹ ſequaf deletionē ordine nāe:⁊ ſic debet ɔcedi in ſecūda diuiſionis q per actū qui eſt ɔtritio delef pctm̄:ut per diſpōnē oino ɔximā.nec eſt icōueniēs imo ɔueniēs diſpōnē ɔximā ſil' eē cū forma ad quā diſponit. ℭ Si queraf de illis qtuor actib⁹ pdictis cōparādo iter ſe qs eo⅔ ſit ſimplr diſpō magis cōueniēs ad deletionē pcti. ℭ Rñ°.quāto ex plurib⁹ ſtutib⁹ ⁊ pfectiorib⁹ act⁹ elicit tāto eſt melior actuſ.g pm⁹ ſi eliciaf a ſola iuſtitia mediate uel imediate.⁊ ſcds act⁹ uel tertius eliciaf ab alia ſtute pfectiore: utpote a charitate.patet q ſcds uel terti⁹ erit excellētior pmo.eodē mō eſt intelligēdū de qrto.ille eni eſt ſimplr impfectiſſim⁹:⁊ q: minuſ habet de rōne uolūtarij:⁊ q: a minus pfecta ſtute. Sed ſi iuſtitia impans actū in pmo mō moueaf ad ſuū impiū ex actu charitatis ſicut dictū eſt ſup poſſibile eē.tunc act⁹ pmus hēt duplicē bonitatē:⁊ ex iuſtitia ɔxia impante:⁊ ex charitate remota impante actū illū. Silr ſi iuſtitia impet in pmo mō uſum charitatis: ut cāe ɔxime reſpectu triſtitie ihērēde act⁹ ille charitatis eo eſt pfectior:q: a duab⁹ ſtutibus q̄ ſi ab vna tm̄. ℭ Si aūt querif qs iſto⅔ actuū eſt efficacior reſpectu triſtitie inherende. ℭ Rñ° duo ultimi ſupponūt triſtitiā iā inhērētē. Duo⅔ aūt alio⅔ pōt eē mutua excellētia iducēdo triſtitiā.qñqz enim ex charitate ſiue ex ɔtēplatione dei ſtati3 ieſt qſi quedā deteſtatio pcti ⁊ ſegtur triſtitia maxima nullo adhuc poſito actu iuſtitie reſpectu illi⁹ triſtitie.qñqz aūt pmo ieſt act⁹ iuſtitie ⁊ itēſus in ſe.⁊ tñ cauſe ɔxime.ſ.itellect⁹ in ɔſiderādo ⁊ uolūtas in deteſtādo non efficaciter mouenf ex illo impio iuſtitie. forte q: carēt hītib⁹ qui eēnt pncipia pfectionis in actib⁹ ſuis. Et l3 iſti moueanf qñqz:nō tñ ſequitur triſtitia.qd etſi poſſet eſſe pp multas cās:ppter h eſt qñqz:q: ſicut itellcs ɔformaf pti ſenſitiue in nobis eſt ita ⁊ appetit⁹ itellectiu⁹ appetitui ſenſitiuo quātū ad facilr ɔdelectari ⁊ triſtari. Cui⁹ g appetitus ſenſitiu⁹ nō eſt nat⁹ triſtari uel dolē ei⁹ uolūtas nō facilr triſtaf. ℭ Ex hoc ſequif q aliqs hēt maximū actū pnie pmo mō:⁊ tñ nullū effectū ul' modicū:⁊ aliq ſine oī actu pnie pmo mō hñt maximū effectū eiuſdē rōnis cū illo qui nat⁹ eſt eē effectus pnie. Et q ille effect⁹ ſit maior uel minor.hñ eſt aliqua excellētia in ordine ad deletionē pcti. S3 ſimpliciter maior eſt act⁹ ad actū ad quos act⁹ ſequif hincinde triſtitia:q: pluſ delet meritorie pctm̄ act⁹ cauſatiuus triſtitie q̄ ipſa triſtitia.

Ad primū argumētū pncipale dico q etſi triſtitia ſit ɔpaſſio tñ impare eā eſt act⁹.⁊ ſicut dictū eſt pus triſtitia nō eſt act⁹ ſtutis pnie ēt quōcūqz accipiēdo pniam.ſed pnie ſtutis pmo mō accepte triſtitia eſt effect⁹ remotus.effect⁹ aūt ɔximus cāe imediate ipſi⁹ triſtitie. ℭ Ad 2m dictū eſt in pcedēti.q.quō triſtitia pōt eē uolūtaria ſm affectionē iuſtitie. ⁊ eſto q pena eēt iuolūtaria nō ſegtur qn act⁹ elicit⁹ a uolūtate ſit uolūtari⁹. ℭ Ad 3m pōt dici duplr.vno mō ex quo ſt⁹ eſt i nobis ſupplemētū defect⁹ nālis in nobis.vñ nō ponūtur ſtutes morales a qbuſdā in angelis nec in ſtatu inocētie fuiſſent tales in nā qles nūc.nec g tunc fuiſſet necītas hñdi ſtutes oēs qs ⁊ nūc.⁊ h ſpāliter de ſtutib⁹ que nō hñt bonū pro obcto ſed malū ut pnia.q: in ſtatu illo nō fuiſſet illud malū:ſic forte nec rē fuiſſet patiētia:q: nec mā patiētie. ℭ Aliter dici pōt q pnia eſt hit⁹ inclināſ ad facilr vindicādū in ſe reū:⁊ q in ſe:hoc eſt male:q: formalis rō ſtutis eēt eadē ſi cōmitteref ſibi vindicare i aliū reū. Beat⁹ aūt ⁊ inocēs pñt hēre hitu3 ɔmpte vindicādi in aliū reū.g ⁊ in ſe.ſi tñ reatus inēēt.⁊ ſic pōt cōcedi q in ſtatu inocētie ⁊ in btitudie manet iſta ſt⁹.nec mirū cū in deo maneat iuſtitia vindicatiua:l3 nō in ſeipm:q: nō pōt eē reus. ℭ Ad ultimū dico.q nō eſt ſt⁹ theologica:imo circa obctū creatū:⁊ cū arguif q nō pōt eē iformis.nego.imo ex multis actib⁹ vindicādi in ſe iuſte reū pōt acqribitus qui maneat cū pctō mortali:⁊ poſſet acquiri añ deletionē pcti mortalis:niſi forte q: de⁹ iuſtificat anteq̄ poſſint hēri act⁹ ſufficiētes ad gñationē pnie. ℭ Et cū ɔbaf pmo q delet pctm̄.g non ſtat cū eo. ℭ Rñ° q ſt⁹ nō delet ēt meritorie.ſed act⁹ q nat⁹ eſt eē actus ſtutis:ſiue ſit a ſtute elicitus ſiue nō.ſed ſtutis gñatiuus:⁊ cū hoc bñ pōt ſtare:imo neciō ſtat q ſit iformis.⁊ per ɔñs hit⁹ ſuus ſi ieſt erit iformis. ℭ Et ſi arguif cōtra hoc per auctes.q rū vna eſt Aug.ni de pnia.ſine charitate in nob eē nō pōt uera pnia.⁊ alia Aug.ni de uera ⁊ falſa penitētia. Cū ſit opus dei fructifera pnia:iſpirare ea3 pōt qñcūqz vult ſua miſericordia.⁊ ibidē de uera ⁊ falſa pnia.q ſine amore dei ɔſequaf qs ueniā hēt hoc pro icōueniēti. Et eodē mō q uera pnia ſit ſine amore dei. Iſte auctes oēs vnā hñt rñſionē:q: pnia:ſiue act⁹:ſiue ſtuſ nō eſt uera quātū ad fine3 pnie attingēdū ſine charitate:⁊ hoc eſt qd dicit ſecūda auctas de pnia fructuoſa. pnia eni3 abſolute pōt inaſci ex nālib⁹ hoīs:ſed nō fructifera.h eſt ferēs fructū.imo ut fructuoſa eſt in ultimo inſtanti. Sed illa tertia q ſine amore dei nullus ɔſequitur ueniā.pōt ibi accipi uenia nō tm̄ pro pnia:ſed ɔ fine pnie.⁊ ita cōmuniter dicimus q per pniam acquirif uenia.⁊ illa uenia eſt qñ qs per grām acceptaf ad amicitiam diuinam. Queſtio.III.

Tertio quero Utrū pnia virtuſ ſit tm̄ vni⁹ pene iflictiua.q ſic arguif:q: iſligit penā ut ordinatiuā culpe.vniuſ aūt culpe eſt vna pena ordinatiua.ſicut vni⁹ deordinationis eſt vna ordinatio.g ⁊c. ℭ Itē pnia eſt quedā iuſtitia ut dictū eſt in.q.pcedēti. Iuſtitia āt reddit eqle pro eqli.vni aūt culpe pōt eē vna pena eqlis corñdēs.g ⁊c. ℭ Itē vnius ſtutis eſt vnus act⁹ ⁊ vnū obctū.g pnie que eſt vna ſt⁹ eſt vn⁹ act⁹ ſ.iſligē penā:⁊ vnū obctū.ſ.pena iflicta. ℭ Cōtra. Joelis.2. Scindite corda ueſtra ⁊c. Et Jac.5. Cōfitemini alterutrū pctā ueſtra.⁊ Matth.3. Facite dignos fruct⁹ pnie. ℭ Ex his oib⁹ auctib⁹ arguif ſic ſm Aug.m. uera pnia ad baptiſmi inocētiā nitif reducē:ſed nō reducif niſi p iſta tria. Uel meliuſ ſic. pnia eſt iuſtitia punitiua ſm legē dinā.ſ3 ſm leges dei op3 pl'res penas iſligē ut ɔbaf iſtis auctib⁹.g ⁊c. ℭ Itē Aug.n⁹ de uera ⁊ falſa pnia.⁊ ponif in decre. di.16. auctas ualde ɔlixa de m'tis que reqrunt i uero penitēte.⁊ ſbdit.iſti ſt digni fruct⁹ pnie huius ſcdi. Jō bi ō peni. di.5.c.p.

Opio aliq̄rū quā tenet doctor.

Hic dicitur ꝙ cuicūqȝ ꝟtuti in appetitu corrn̄det aliq̄ regula in intellectu ſiue alia aliq̄ ſiue eadē pluribꝰ. de hoc in 3°.36.di.q.vnica.articulo.2. Si pnīa ſm ꝙ eſt ꝟtuſ ⁊ quedā ꝑticularis iuſtitia: ex ſol'one ꝓcedēte. hēt actū ꝓpriū penitē ſm ꝑmā illarū q̄tuor ſignificationū ꝑus poſitarū. ergo opȝ querē regulā illius virtutis in intellectu. ⁊ ſm illā ſequeſ actuſ īflictiuus vniuſ pene uel pluriū. Regula aūt eius diciſ eē duplex. quedā nālr cognoſcibilis: ut.ſ. ꝙ de peccato eſt diſplicēdū. ⁊ iſta eēt notitia intellectui angelico ſi fuiſſet angelus viator poſt ꝑmū pctm̄ cōmiſſum: ⁊ per ꝯñſ potuiſſet hēre aliqd in uolūtate correſpondēter inclinās illi regule ad actū vindicādi uel diſplicēdi: ⁊ iſta pnīa ſicut ⁊ regula eius poſſet eē in oī ſtatu vniformis: qȝ ſi nō deficeret cognitio nālis ꝯueniēs nāe humane poſſet pro quocūqȝ ſtatu deuenire in cognitionē iſtius regule: ⁊ per conſequēs eque hēre in uolūtate aliqd īclinās ꝓportionabilr iſti regule. Alia regula reſpiciēs pctm̄ deteſtādū tm̄mō eſt nota ex reuelatione.ſ. ꝙ peccatum eſt deteſtādū inquātū eſt dei offenſiuū uel inquantum auerſiuū a deo: uel īpeditiuū acq̄ſitionis beatitudinis: uel inquātū inductiuū finalis miſerie. ⁊ ſub iſtis rōnibꝰ corrn̄det huic regule aliq̄ iuſtitia ī uolūtate alia qdē ſicut alia eſt eius regula. ¶ Ad ꝓpoſitū. pnīa ꝑmo mō eſt tm̄ vniꝰ pene īflictiua. ſicut eius regula tm̄ oſtēdit vnā penā infligēdam.ſ. diſplicētiā ad quā ſeqtur triſtitia que eſt vnica ⁊ ꝑma pena. Scḋa eſt īflictiua cuiuſcūqȝ cuius ſua regula eſt dictatiua. regula aūt ſua.ſ. notitia hīta ex diuina ſcriptura dictat plures penas eē infligēdaſ q̄s lator illius legis cuiꝰ penitēs eſt miniſter uoluit infligi ad hoc ut ſufficiēter placareſ. ⁊ tales ſunt multe: ut colligiſ ex ſcriptura. ¶ Diciſ ḡ ad q̄ōnē. ꝙ pnīa ꝑmo mō ut hn̄s regulā nālr notā tm̄ eſt vniꝰ pene īflictiua: ⁊ ex hoc triſtitie ꝯñtis penitētiam: ſed pnīa ſcḋo mō.ſ. ut hn̄s regulā ex ſacra ſcriptura acceptā eſt pluriū penarū īflictiua: tot.ſ. q̄t legiſlator ibidē reuelauit ſibi uelle ſufficē pro culpa totalr expiāda. ¶ Sed ex dictis iſtaſ ꝙ penitētia ſcḋo mō nō ſit ꝟtꝰ acq̄ſita. qȝ ad cuiꝰ cognitionē reqriſ aliqd ſupnāle illud nō eſt ꝟtꝰ acq̄ſita. ſed penitētia ſcḋo mō eſt hmꝰ: qȝ notitia que eſt eiꝰ regula nō eſt nālis cū ſit tm̄ poſſibilis hēri ex reuelatione ergo ⁊c̄. ¶ R°. in oībꝰ doctrinis ordinatis tā ſpeculatiuis q̄ȝ practicis ⁊ hoc tā actiuis q̄ȝ factiuis: ſupior aliqd nouit eo mō quo illud nō pōt eē notū inferiori. patet ꝑ metace. ꝑ ethꝛ. ⁊ per exēpla manifeſta: qȝ in ſpeculatiuis ſupior nouit ꝑꝑ qd. ſed inferior tm̄ qa. in practicis aūt actiuis ſupior nouit finē ſupiorē ſub ꝓpria ratione ⁊ illū intēdit. Inferior aūt nō: ſed tm̄ ꝓpriū finē. Cōſilr in artibꝰ loquēdo de finibꝰ artiū ſubordinatarū. ¶ Ad ꝓpoſituȝ ꝟitates ſupmas ſpeculatiuaſ nō poſſumꝰ nālr noſſe: ſed tm̄ ex reuelatione: ut deū eē trinū. ⁊ ulr q̄ſcūqȝ ꝟitates īmediatas de deo. de hoc li° ꝑ q̄ōne.j. ꝓlogi. ⁊ di.42.q.ꝑma. ¶ Cōſilr in practicis non poſſumꝰ ſcire deū ſub ꝓpria rōne eē finē creature ītellectualis niſi per reuelationē. Cōſilr ſi poſſet īueniri aliq̄ res ita excellēs cuius finis ꝓprius nō eēt nālr cognoſcibilis: oporteret de fine eius hēre cognitionē per reuelationē. In ꝟtutibuſ aūt alique ſunt poſſibiles nāe humane ordinabiles ad finem ſub rōne ſupiori q̄ȝ cognitio huius ſtatꝰ ſe extēdat utpote ꝙ oīa ſunt dimittēda ꝑꝑ chriſtū: ⁊ pro chri-

a.l.nota.

In phe°. Cap.j.

a.l.aro.

ſto p̄latis in oībꝰ licitis obediēdū ⁊ hmꝰ. In talibuſ ḡ regulas directiuas opȝ eē cognitas ex reuelatione: ⁊ tales ſunt vniulr oēs regule ꝟtutū euāgelicarū ut pauptatis: caſtitatis ⁊ hmꝰ: qȝ ꝑncipia uel concluſiones practice qbꝰ innituſ iſte ꝟtutes ut regulis nō pn̄t nālr eē nota. nec ꝑꝑ hoc ille minꝰ ſunt ꝟtutes: imo excellētiores ꝟtutes. tū qȝ illa uera ſūt excellētiora: uera pro quāto ad ea nō attigit lumē nāle viatoris: tū qȝ illa uera ſunt certiora q̄ȝ multa alia ad que attingit lumē nāle viatoris: qȝ uera ab illa ꝟitate que nec fallere pōt nec falli. vn̄ hn̄ti fidē ꝙ deꝰ īſpirauit totā ſacrā ſcripturā: ⁊ ꝙ ipſe eſt ꝟitas īfallibilis: certꝰ debet eē q̄cq̄d ab ipo in ſcriptura eſt reuelatū q̄ȝ illud ad qḋ q̄cūqȝ intellectuſ pōt nāli lumine attingē. ¶ Nec ex hoc ꝙ regula iſtiꝰ ꝟtutis eſt tm̄ ex reuelatione uel fide nota ſeqſ iſtaȝ ꝟtutē appetitiuā nō eē moralē: qȝ ſm ꝑhm̄.2.ethꝛ. ꝟtꝰ moralis dī eē ex hoc ꝙ eſt ex more uel ex ꝯſuetudine gn̄abilis. q̄cunqȝ aūt notitia ſiue ex lumine nāli habita. ſiue ex fide pōt ſm illā appetitꝰ īclinari: ⁊ ex frequēti actione gn̄are in ſe hitū ſic īclinantē qui erit hitꝰ electiuꝰ. qȝ appetitiuꝰ ⁊ ſm rectam rōnē: lȝ nō nālē ſed aliā rectiorē. Et hoc mō paupertas: humilitas: caſtitas: ⁊ hmꝰ ſunt ꝟtutes morales qȝ ſm ꝑfectā ⁊ rectā rōnē lȝ nō pure nālē ex more. i. frequēter ſic eligē gn̄ant. Sic ſuppoſita iſta regula nota ex euāgelio. pnīaȝ agite. pōt uolūtas ex frequēti elicē actū cōformē iſti regule gn̄are in ſe habitū inclinātē ad ꝯſilēs actꝰ: ⁊ ille uere erit ꝟtꝰ qa recte rōni imo rectiſſime cōſonus: ⁊ tn̄ moralis: qȝ ex more ⁊ ꝯſuetudine gn̄atꝰ. ¶ Circa iſtā dubitaſ ꝑmo. quō rōne nāli pōt eē notū pctm̄ aliqḋ ſub rōne pcti in actibꝰ humanis. ¶ 2° quō poſſit eē notū pctm̄ eē dei offēſiuū. ¶ 3° quō pōt eē notū pctm̄ eē a deo auerſiuū. ¶ 4° quō pōt eē notū pctm̄ eſſe īpeditiuū eterne btitudinis. ¶ 5° quō pōt eē notuȝ pctm̄ eē diſpoſitiuū tanq̄ȝ demeritū ad penā finalē oīa hec dubia innituſ huic ꝙ nullū iſtoꝝ videſ rōne nāli cognoſcibile. ¶ R°. quōcūqȝ ſit nālr cognoſcibile pctm̄ eē deteſtādū ⁊ puniēdū ſub ꝓpria rōne pōt hēre pro regula pniam ꝑmo mō dictaȝ.ſ. ut cognoſcibile nālr: ſed ut cognoſcibile ſupnālr ſic hēt pro regula pniam ſcḋo mō dictam.

Ad primum ꝑncipale argumētū pōt dici ꝙ pena ordināſ pctm̄ ſȝ ſe pōt eē vna vniꝰ: ſed ordinās in ordine ad illum quē offendit culpa multiplex eſt ſȝ uolūtatē illius in cōparatione ad quē ordinat. patet in actibus humanis: ubi pena ſatiſfactoria alicui offenſo tanta ⁊ tā multiplex eſt quāta ⁊ quotuplex ſufficit offenſo pro emēda. penitentia aūt tanq̄ȝ pena ſubordinata iuſtitie iudicis eſt ꝟtus inflictiua pene correſpondētis uolūtati ipſius offenſi. ⁊ illa eſt multiplex loquendo de penitētia ſcḋo mō: ut patet ex ſcriptura. ubi iuſtitia iudicis ꝑncipalis in vindicādo culpā exprimit. ¶ Ad 2m dicēdū per idē ꝙ eq̄le ex nā rei poſſet reddi: ⁊ tn̄ nō eēt ſufficiēter puniēs. qȝ iſta punitio reſpicit punitū in cōparatione ad illū ad cuius acceptationē ſit iſta punitio. ¶ Et ſi arguas. ergo crudelis eſt ſi punitio in ſe ſufficiēs nō ſit ſibi ſufficiēs. ¶ Rn̄ſionē quere. ¶ Dici pōt ꝙ oēſ ille pene equalēt vni pfecte punitioni. ſepe enim attritio inſufficiēs eſt: ideo requirunſ alia ut dictum eſt. ¶ Ad 3m patet in ſol'one ꝓcedēte. qȝ actus penitētie virtutis eſt impare: ⁊ hoc tanq̄ȝ de primo actꝰ cātionis pene qui ſunt reſpectu triſtitie ꝯſideratio

⁊ nolitio alicuius obiecti. Ipſa aūt triſtitia ſequēs eſt effectꝰ remotꝰ: ⁊ iſta pōt hn̄ multiplicari ſtante actu vno ipſiꝰ pnīe ꝟtutis: qȝ per vnū actū vindicādi ſiue impandi punitionē pōt q̄s impare oēs punitiones correſpondētes ſm iuſtitiam huic culpe.

Queſtio. IIII.

31. Quarto quero Utruȝ per ſacr̄m pnīe deleaſ culpa. videſ ꝙ nō. qȝ dicit ꝑs. Dixi ꝯfitebor iniuſtitiā meā dn̄o. ubi Caſſiodorus. Magna pietas dei ꝙ ad ſolam ꝓmiſſionē pctm̄ dimittit. uotū enim pro opatione iudicaſ. Et Augꝰ ibidē notā tū ꝓnūciar: ſed promittit ſe ꝓnūciaturū ⁊ deus dimittit: ſed ſine ꝓnūciatione nō eſt pnīe ſacr̄m. ¶ Itē Augꝰ ſup illud Jo.11. de ſuſcitatione lazari. nemo pōt ꝯfiteri niſi ſuſcitās. ꝓbat triplr. ¶ ꝑ per ſuſcitationē lazari qui ꝑus ſuſcitatꝰ eſt q̄ȝ de monumēto eductꝰ. ¶ 2° per illō Eccliaſtici.17. A mortuo uelut qui nō eſt perit cōfeſſio. ¶ 3° per illud pſal. Nunqd medici ſuſcitabūt ⁊ ꝯfitebunſ tibi. ¶ Itēȝ ſi per ſacr̄m pnīe dimittiſ pctm̄ cū ſacerdos miniſtret ſacr̄ȝ. ḡ ſacerdos dimitteret pctm̄. ꝯñs eſt falſum per illud Hieronymi ſuper Matth.16. Tibi dabo claueſ ⁊c̄. hūc inq̄t locū nō itelligētes qdā aliqd ſumūt de ſupbia phariſeoruȝ ut dānare innoxios uel ſoluē putēt noxios: cū apō dn̄m nō ſnīa ſacerdotū ſed reoꝝ vita queraſ. ⁊ hꝰ ꝓbationē inuit ſbdēs. In leuitico ſe oſtēdere ſacerdotibꝰ iubenſ leproſi: quos illi nō faciūt leproſos uel mūdos. ſed diſcernūt qui mūdi uel īmūdi ſunt ita hic. ¶ Cōtra Matth.16. Quodcūqȝ ligaueris ⁊c̄. ¶ Item Jo.20. Quoruȝ remiſeritis peccata remittunſ eis ⁊c̄.

a.l.ſuſcitatꝰ

A mortuo uelut nihil perit confeſſio. ſic textꝰ

a.l.ſupcilio

14.

Hic ſunt tria vidēda. ¶ ꝑmo rō huius noīſ ſacr̄m pnīe. ¶ 2° ꝙ illi rōni nominis aliqd ſubeſt. ¶ 3° ſol'o.q. ¶ De ꝑmo pono hanc rōnē noīs. pnīa eſt abſolutio hoīs penitētis facta certis ꝟbis cū debita intētione ꝓlatis a ſacerdote iuriſdictionē hn̄te ex inſtitutione diuina efficacit̄ ſignificātibus abſolutionē aīe a peccato.

Quo ad 2m oſtēdo ꝑmo ꝙ poſſe eſt huic poſitioni noīs aliqd ſubeē. 2° ꝙ congruit aliqd ſubeſſe. ⁊ 3° ꝙ aliqd ſubeſt. ¶ Primū oſtēdiſ per hoc ꝙ poſſibile eſt deo aīam abſoluere a pctō. iuxta illud ſymboli. Remiſſionē pctōꝝ. ⁊ ꝑ ꝯñs poſſibile eſt inſtituē aliqḋ ſignū illius abſolōnis ⁊ hoc ſignū efficax ut ꝑus expoſitū eſt efficax in mā de ſacris in uli: ⁊ pari rōne ꝟba quecūqȝ a q̄cūqȝ miniſtro ꝓlata: ⁊ tūc patet tota poſſibilitaſ illius rōnis. Cōgruitas ꝓbaſ quātū ad ſingulas particulas. ꝑmo qȝ ꝯgruū eſt aliqḋ eſſe ſignū ſenſibile iſtius abſolōnis a pctō ꝑꝑ eaſdē rōnes ꝑꝑ q̄s dictū eſt di.ꝑa de ꝯgruitate ſacri in cōi. Et ꝓpter eaſdē ꝯgruū eſt illud eē ſignū inſtitutū a deo: qȝ ⁊ magis mouebit ⁊ ducet intellectū in certitudinē: ⁊ magis inclinabit affectū ad ꝓmptitudinē ſuſcipiēdi illud ſignū. Cōgruit ēt in ꝓpoſito iſtud ſignū abſolutionis iterioris inſtitui in ꝟbis ſignificātibꝰ abſolutionē ut ſignū repn̄tet ſignatū. Et hoc eſt qḋ dictū eſt in rōne ꝙ pnīa eſt abſolō. i. quedā ſnīa diffinitiua abſoluēs reū. nō tn̄ ſnīa iudicis ꝑncipalis ſȝ iudicis ſcḋarȳ uel cōmiſſarȳ. pōt enim q̄s ex cōmiſſione cognoſcē in cā. ⁊ ita ex cōmiſſione ſnīare uel pro condēnatione rei ſi indignus eſt: uel pro eius abſolōne ſi dignus ſit. Cōgruit etiā ꝙ iſta abſolō exterior fiat a ſacerdote: qȝ cōgruit extrema ꝑ me-

Diſ.4.q.2. ⁊ 4. ⁊ di.1.q. 1. ſol'o ꝑnꝰ.

diū reduci in extremū. ⁊ ita in hierarchia eccliaſtica extremos.ſ. pctōreſ reduci in deū per hierarchā i. ſacerdotē. ſicut eſt in ecclia triūphāte. Congruit ēt ꝙ a iuriſdictionē hn̄te: qȝ ſnīa a nō ſuo iudice lata nulla eſt. ¶ Ex hoc ſeqtur correlariū ꝙ doctrina de ſacro pnīe ſubalternaſ doctrine de iudicȳs ⁊ ēt doctrine de ſentētȳs. pro quāto enim eſt in eccleſia duplex forus.ſ. publicus ⁊ ꝑuatus pro tāto eſt duplex iudiciū: ⁊ q̄ntū ad aliq̄s regulas iuſtitie opȝ eē ꝯueniētiā hic ⁊ ibi. ſicut utraqȝ diffinitio hic ⁊ ibi eſt actꝰ iuſtitie. Et pro tāto pōt ſacr̄m penitētie dici ſacr̄m iudiciale uel iudiciuȝ ſacrale. Et ex hoc ꝙ ſacrale eſt firmius qȝ rōnabiliuſ q̄ȝ aliqḋ iudiciū publicū. Et ex hoc patet rō q̄re nō eſt neceē ita ꝑciſa ꝟba in iſto ſacro ſicut in baptiſmo ul' euchariſtia. qȝ ſufficit ꝙ exꝑmaſ actꝰ ſnīe abſoluētis: ſicut ⁊ in iudicio publico nō opȝ eē limitata ꝟba. ait enim vnus de Theodoro martyre. Jubeo ignibus tradi. alter de Cypriano ſcō. gladio aīaduerti placet. Cōiter tn̄ iſta ꝟba ſūt apta. Ego te abſoluo. quecūqȝ alia ꝑmittanſ uel ꝯſequanſ ſm diuerſam ꝯſuetudinē in diuerſis ecclȳs. Cōgruit ēt ꝙ reqratur intētio debita ut ſupra expoſitū in aliȳs ſacris. Cōgruit etiā ex pte ſuſceptiui ꝙ ſit penitēs. i. hn̄s aliquā diſplicētiā de pctō cōmiſſo. hoc enī videmꝰ ēt in iudicibꝰ tpalibꝰ ꝙ ꝓteruū ſnīalr cōdēnant penitētē ꝟo ſuo mō abſoluūt. i. tanq̄ȝ nō reū uel nō puniēdū ſentētiāt. 3° dico ꝙ hoc factū eſt cuius fūdamētū accipiſ ex auctībꝰ adductis ad oppoſituȝ. Et ꝙ a ſacerdote ſolo poſſit diſpēſari. hētur ex̄ de ſūma tri. ⁊ fide catho. Firmiter. Et ꝯgruū eſt ut idē hēat ptātē ſup corpus chri uerū ⁊ myſticū. Et ex hoc ſeqtur correlariū ꝙ nihil ptinēs ad ſacr̄ȝ pnīe pōt a laico diſpēſari ſicut nec cōfectio euchariſtie: ⁊ ideo cōfeſſio que eſt diſpō ꝑuia ad ſacr̄m pnīe ut dicet poſtea facta laico nihil ualet ꝟtute opis opati. Et adhuc dubiū eſt an ſit in detrimētuȝ ſalutis. qȝ illa reuelatio non pōt eſſe confeſſionalis.

De reg. iur. l.6. ⁊ c. ſi a nō cōpe. l.j. 2. ⁊ ultima.

diſt.17.

Quantum ad 3m articulū videtur eē opinio magrī di.18.c.6° In ſoluēdis culpis inq̄t ⁊ retinēdis ita opaſ ſacerdos euāgelicus: ⁊ iudicat ſicut olim legalis in illis q̄ erāt ꝯtaminati lepra que pctm̄ ſignificat: ⁊ ꝓbāſ per illud Hieronymi qḋ iā adductū eſt. Sȝ iſtō videſ nimis derogare ſacro pnīe. Nā ſm hoc per ſacr̄m pnīe nunq̄ȝ deleret pctm̄ ſed neceſſe eſſet ꝑus deleri per cōtritionē ad hoc ꝙ digne ſuſciperet ſacr̄m pnīe: qȝ nullus digne oſtēdiſ mūdus a pctō niſi ꝑus ſit īmunis ab eo. Et ſequereſ ulterius icōueniēs ꝙ nunq̄ȝ ſacr̄m pnīe poſſet eē ſcḋa tabula: qȝ nunq̄ȝ liberaret naufragū a piculo ſubmerſiōis. ¶ Diciſ ḡ ꝙ ita deus reqriſ diſpōnē de ꝯgruo ad hoc ut pctōri cōferat grām per ſacr̄m: ⁊ hoc nō ꝙ alliget potētiā ſuā ſacris. qui tn̄ ſine diſpōne illa ꝑuia ⁊ cōgrua que ſufficeret cōferat per ſacr̄m grāȝ ⁊ hec eſt maioris miſericordie.ſ. duplicē viā iſtituere per quā iuſtificeſ pctōr q̄ȝ ipm̄ ad vnā viā artare. ſicut ergo adultꝰ ꝑmā grām delētem originale pōt hēre duplici via. uel ex bono motu diſponente ad illā de cōgruo. uel ex ſuſceptione baptiſmi. ita ⁊ in ꝓpoſito. hoc declaraſ ſic. qȝ ad ꝑmā ſuſceptionē grē reqriſ aliq̄s motꝰ meritorius de ꝯgruo. ad 2m aūt nō reqriſ niſi uolūtaria ſuſceptio baptiſmi ⁊ ſine fictione. hoc eſt cū intētione ſuſcipiēdi qḋ ꝯfert ecclia. ⁊ ſine actu uel uolūtate pcti mortalis ita ꝙ in ꝑmo reqriſ aliqḋ opus intrinſecū aliquo modo

Opio alexꝰ de hal' quā tenet doctō a.l.ut.

Universidad de Oviedo Biblioteca

acceptū tan̄q̄ meritū de cōgruo. In ſcḋo ſolū req̄rit opus exterius cū amotione iterioris ipedimēti nō ſolū ergo attrit⁹ per aliqḋ tp̄s uſq̄ ad certū inſtās in ultimo inſtāti recipit grām delētē peccatū tan̄q̄ per ṽtutē meriti de cōgruo ut declaratum eſt in ſolōne p̄cedēte. Sed nō hn̄s talē actū qui ſufficiat ad meritū de cōgruo. ſed tm̄ hn̄s uolūtatē ſuſcipiēdi ſacr̄m eccl'ie ⁊ ſine obice pc̄ti mortalis actualiter ſibi facto uel in uolūtate inherētis recipit nō ex merito ſed ex pacto diuino effectū iſtius ſacri: ut ſic paru attrit⁹ etiā attritione que nō hēt rōnē meriti ad remiſſionē pc̄ti: uolēs tm̄ recipe ſacr̄m pn̄ie ſicut diſpēſat in eccl'ia ⁊ ſine obice in uolūtate pc̄ti mortalis in actu in ultimo inſtāti illi⁹ ꝓlationis ṽbo⁊ in quo. ſ. eſt vis ſacri iſtius recipiat effectū ſacramēti. ſ. grām pn̄ialē nō qdē ex merito. q: diſpoſitio interior non erat ſufficiēs per modū meriti: ſed ex pacto dei aſſiſtētis ſacro ſuo ad effectū illum ad quē inſtituit ſacr̄m: aliogn nō apperet quō ſacr̄ʒ penitētie eēt ſcḋa tabula. ſi nun̄q̄ per ipm̄ ut ſacr̄ʒ eſt poſſet recupari ſcḋa grā amiſſa. ſed tm̄ per attritionē tan̄q̄ per p̄uiā diſpōnē ⁊ per cōtritionē tan̄q̄ per diſpōnē cōpletiuā. ¶ Si queras an pn̄ia ſit ſacramētū. ¶ R̄n⁹ vis ſit in uocabulo. ſi pn̄ia accipiat ut in duabus qōnib⁹ p̄cedētibus. ſ. pro actuali penetētia: ſm̄ quācūq̄ illarū ſignificationū: uel ēt pro hituali tenētia que eſt ṽt⁹ quedā ſpālis cuius act⁹ eſt tenētia actualis. ſm̄ p̄mā ſignificationē nō eſt pn̄ia ſacr̄m: q: nō eſt ſignū ſenſibile. ſʒ iſtis modis poſſet dici ſacr̄m pn̄ie intelligēdo cōſtructionē trāſitiuā. nō aūt intrāſitiuā ſicut hic creatura ſalis: niſi hic equocetur nomen penitentie.

Ad p̄mum argumētū cōcedo iuxta illas auctes pſal'. Aug^m et Caſſiodori. q̄ frequēter dimittit pc̄m̄ per aliquē motū attritionis tan̄q̄ per meritū de cōgruo an̄ ſuſceptionē ſacri pn̄ie: ſicut in adulto frequēter dimittit originale an̄ ſuſceptionē baptiſmi. nec tm̄ ſequit q̄ per ſacr̄m nō dimittat. q: ſi illa alia dimiſſio qn̄q̄ nō aſſit: iſta nō deficit ⁊ illa minus regrit. ſ. intētionē ſuſcipiēdi baptiſmū ſiue ſacr̄m pn̄ie ſine obice contra effectū eius. ¶ Ad 2^m dico q̄ duplex eſt ꝯfeſſio laudis ⁊ fraudis. cōfeſſione laudis nullus digne cōfitet niſi p̄us ſuſcitat⁹. q: ſm̄ Hiero^m in illa ep'la. Cogitis me. nō eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Sed cōfeſſio fraudis accepta eſt deo i ore pctōris. hoc eſt eius qui adhuc eſt pctōr eo modo quo expoſitū eſt in p̄ma qōne iſtius di. pc̄m̄ manē poſt actū: dū tm̄ nō ſit pctōr in uoto ſeu actu interiore uel exteriore. Cōcedo ḡ q̄ an̄ pceptionē dignā pn̄ie op3 ſuſcitari uel ſimpl'r: ⁊ tūc per pn̄ie ſacr̄m nō delet pc̄m̄ ſed grā que infuit auget: uel ſuſcitari ſm̄ qd. ſ. ut hēat aliq̄lē diſplicētiā de pc̄tis: ⁊ propoſitū cauēdi decetero ⁊ uelit ſuſcipe ſacr̄m penitētie in quo attritio ſit cōtritio. ⁊ tūc ſuſcitat ſimp'r per ſacr̄m. Et qdē eſt necc̄iū: ut dicet di. 17. ſicut etiam dictū eſt ſupra q̄ iuſtificato per baptiſmum flaminis necc̄ius eſt baptiſmus fluminis. ¶ Cū obij- (Diſ.4.q.7.)

cit de laſaro qui p̄us fuit ſuſcitat⁹ q̄̄ ſolut⁹ a vinculis. ¶ R̄n⁹ reus obligat debito pene et ne quo vinculo ſoluto obligādus eſt ad penā tp̄alē. p̄us autē ſuſcitat q̄̄ obligatio p̄ma mutet in ſcḋā. uel qḋ uerius eſt: p̄us ſuſcitat q̄̄ ſoluat a ſcḋa obligatione. ⁊ hoc mō ad ſacerdotes ꝑtinet ſoluē nō ſimpl'r: ſʒ pro ꝑte pene quā pn̄t relaxare ṽtute clauiū: de qua inferi⁹ dicet: ⁊ ſic laſarus viuificat⁹ a chr̄o. i. pctōr (di. 18. ⁊ 19.)

a morte culpe per grām reſuſcitat⁹ ⁊ ſolut⁹ a carcē ſepulchri. i. pctōr ſolut⁹ a debito pene īferni relinqtur diſcipulis ſoluēdus ab inſtitis. i. a penis tp̄alibus in q̄s cōmutat pena eterna: q̄s penas tp̄ales pōt ſacerdos relaxare uel intēdere claue nō errāte. ¶ Ad ultimū cōcedo q̄ ſacerdos ita dimittit peccatū in pn̄ia ſicut in baptiſmo. ⁊ ita abſoluit ſic baptiſat. q: utrobiq̄ ſimpl'r uerū eſt q̄ miniſtrat ſacramētū. effectū aūt ſacri miniſterialiter cāt: q: aliqd cāt ad qḋ ſm̄ diſpōnē ſeu pactionē dei regulariter ſeqtur effect⁹ ſacri. ¶ Ad illud Hiero^m r̄ndeo. affirmatiua illa uera eſt. ſ. q̄ ſicut ſacerdos legalis oſtēdebat leproſos mūdatos: ſic ſacerdos euāgelicus oſtēdit pctōres iuſtificatos. ſed negatiua. ſ. q̄ nō aliter ſacerdos euāgelicus ſe hēat ad leproſos ſpūaliter q̄̄ ſacerdos legalis ad leproſos corpalit'. ſ. p̄ciſe oſtēdēdo mūditiā hincinde: falſa eſt. Et rō eſt: q: nō dedit deus in ueteri lege aliquā cerimoniā uel purificationē cui miniſtrate a miniſtro idoneo aſſiſtat regulariter ad mūdādū leprā corpalē. dedit aūt in lege noua aliqḋ ſacr̄m cui ex pacto regulariter aſſiſtit ad mūdandum ſpiritualiter niſi īpediat obex contrarie uoluntatis.

¶ Et ſicut predictis auctoritatibus illorum error conuincitur ⁊c̄. Diſt. XV.

Circa iſtam diſt^nem quero Utrum cuilibet pctō actuali mortali corr̄ñdeat ſatiſfactio ꝓpria. Videt q̄ nō. q: tunc poſſet ſatiſfieri de vno nō ſatiſfaciendo de alio. Illa enim ꝓpria vni poſſet ſolui ſine ꝓpria alteri. ſed ꝯn̄s eſt falſum. q: ſatiſfaciēs de vno recōciliaret ad amicitiā p̄ſtinā. ⁊ nō ſatiſfaciēs de alio remaneret inimicus. ſil' ḡ eēt amicus ⁊ inimicus: qḋ eſt ipoſſibile. ¶ Item tūc poſſet ſatiſfactio fieri de vno remanēte alio peccato: q: illud qḋ eſt ꝓpriū iſti poſſet ſolui lʒ remanēt uolūtas alterius pc̄ti. ¶ Itē ſi cuilibet ꝓpria. ergo vni debet orō tm̄ alteri ieiuniū: alteri elemoſyna. ꝯn̄s eſt falſum: q: tūc nō poſſet pro quocūq̄ peccato idifferēter iponi qḋlibet iſto⁊: ⁊ tūc in aliq̄ caſu nulla poſſet iponi ſatiſfactio pro pctō: q: poſſibile eſt paupem peccare illo pctō cui corr̄ñdeat elemoſyna ⁊ nō poſſet facere eā. cōſil'r tūc nun̄q̄ iponerent oia talia ſil' pro vno pctō. ¶ Itē ſm̄ magr̄m di. 20. ⁊ ſumit ab Aug̃. qn̄q̄ tāta eſt cōtritio q̄ totā penā delet. ergo cōtritio pōt eſſe cois ſatiſfactio ſufficiēs pro quocūq̄. regrit ēt pro quocūq̄: q: ſine illa nō delet aliqḋ pc̄m̄. ¶ Cōtra. ſatiſfactio ꝓ culpa eſt ſol'o pene: q: ſatiſfactio eſt redditio ei⁹ qḋ eſt reddēdū ſm̄ iuſtitiā. ſed ſm̄ iuſtitiā pena ordiat culpā. ſed determinate culpe corr̄ñdet ꝓpria pena ſicut deordinationis ordinatiua. ergo ⁊c̄. ¶ Item Apoc. 18. dicit de illa babylone. Quātū glificauit ſe ⁊ in delitijs fuit: tātū date ei tormētū ⁊ luctum. Et iuxta mēſurā delicti erit ⁊ plagarum modus.

Reſpondeo. Satiſfactio vno mō accipit gn̄aliter. Alio mō ſtricte ⁊ ꝓprie. ¶ De p̄ma ſunt qnque vidēda. ¶ p̄mo que ratio nois. ¶ 2° an ſit homini poſſibilis ſatiſfactio iſto mō pro culpa. ¶ 3° in qbus cōſiſtit. ¶ Et ex hoc q̄rto ad qōnē. an cuilibet pctō ꝓpria corr̄ñdeat pena. ¶ 5° iuxta difficultatē tactā in trib⁹ primis argumētis an vna poſſit ab alia ſepari. ¶ De primo ſciēdū q̄ ſatiſfactionis gn̄aliter ſumpte hec eſt

ratio. ſatiſfactio eſt redditio uolūtaria equiualētis al's indebiti. ¶ Primū. ſ. redditio patet q: non eſt abſoluta datio. Nam hoc qḋ eſt ſatis dicit cōmēſurationē ad aliqd precedēs corr̄ñdētem. ¶ Q2 dicitur uolūtaria patet: q: ſi eſſet inuolūtaria nō eſſet ſatiſfactio ſed ſatiſpaſſio. ⁊ hoc mō ille a quo exigitur in inferno pena debita culpe cōmiſſe ſatis patitur ⁊ nō ſatiſfacit. ¶ Q2 etiā ſit equalētis patet: q: hoc importat illa ꝑticula ſatis. hoc etiā regrit iuſtitia reddēs ſatiſfactionē pro illo cui correſpondet. ¶ 4^m. ſ. al's indebiti. patet: q: ſi eēt al's debitū nō ſatiſfaceret pro iſto. Nam nō eēt corr̄ñdēs iſti ſʒ iuſtitiā ſed aliq̄. ⁊ iſta rō ſatiſfactionis cois eſt ad contractus ⁊ obligationes q̄ſcūq̄. hoc enim mō recipiēs bn̄ficiū pōt bn̄ficiāti bn̄ facere: ⁊ hoc mō dilectus diligēti recōpēſando dilectionē eq̄lē. ⁊ ita tam in actibus liberalibus uolūtariis q̄̄ in actib⁹ quēadmodū neceſſarijs. ſ. ꝯtibus ubi eſt quedā obligatio q̄ſi neceſſitās ad reddēduʒ pōt inueniri iſta rō. cōſimil'r cum culpa faciat delinquētē debitorē ei in quē peccat: pōt ibi iſta rō ſatiſfactionis iueniri ut. ſ. reddat ſibi equalēs. ⁊ al's indebitum quantum ſibi abſtulit per peccatum.

De ſecūdo dicit q̄ nō eſt poſſibile homini ſatiſfacere de peccato deo quē offēdit. Primo: q: per pc̄m̄ aufert honor deo debitus. nihil aūt equalens honori eius pōt a nobis ſibi reddi. Scḋo q: pc̄m̄ mortale eſt infinitum malū. tātū enim malū eſt quātus ille in quē peccatur. nihil aūt a nobis pōt ſibi reddi niſi bonū finitū. ergo nō equalēs. ergo ⁊c̄. ¶ Itē ex alio medio. ſ. al's indebito arguit ſic: q: qcqd poſſumus deo ipēdere obſequū ⁊ honoris totū debitū eſt ratione creationis gubernationis ⁊ redēptionis. ergo nihil poſſumus ſibi impēdere qḋ ſit indebitū ſibi etiam ab innocēte. ⁊ per ꝯn̄s al's debitū q̄̄ pro peccato. Quid ergo? Dicit q̄ in ṽtute paſſionis chr̄i poteſt pctōr ſatiſfacere. q: illa paſſio intātū acceptat a deo trino: ut ṽtute ei⁹ acceptet ſatiſfactio illa que ſm̄ ſe accepta nō poſſet eſſe ſatiſfactio. Sed ſi illa opinio intelligat de potētia abſoluta diuina q̄ nō poſſit actum aliquē acceptare penitētis tan̄q̄ ſatiſfactionem iſtā pro peccato niſi inquātū coniungit merito paſſionis chriſti. Improbat p̄mo q: poſſibile fuit filiū dei nō fuiſſe incarnatū. nec per ꝯn̄s paſſum: ⁊ cum hoc poſſibile fuiſſet deū ꝓduxiſſe p̄deſtinatū ad btitudinē. ⁊ iuſte. nō tm̄ excludēdo miſericordiā. ergo poſſibile fuiſſet tūc penitētē ſibi ſatiſfeciſſe: q: nō pōt iuſte pctōrē ſine ſatiſfactione beatificare. ¶ Cōfirmat iſtud per Aug^m. 13. trini. c. 10. Fuit qdē ⁊ alius modus nr̄e redēptionis poſſibilis. ſ. q̄̄ per incarnationē ⁊ paſſionē. ſed nullus noſtre miſerie ſanāde ꝯuenictior. ergo lapſus videtur poſſe ſanari alia via q̄̄ per incarnationē ⁊ paſſionem chriſti. ¶ Itē paſſio chriſti nō delet culpā noſtrā niſi ut cauſa meritoria. ⁊ per ꝯn̄s ut cauſa ſecūda que nō eſt de eēntia rei. imo reducit ad gen⁹ cauſe efficiētis. Sed qcqd pōt deus per cām ſecūdam efficiētē pōt imediate. ergo ſine illa poſſet iuſte ⁊ ordinate remittere culpā. ¶ Si dicat ad iſta duo q̄ deus poſſet ſine chriſto mediatore deleuiſſe culpā viatoris. ⁊ ita ꝓduxiſſe eum ad btitudinē ſm̄ p̄mū argumētū. ⁊ imediate iuſtificaſſe ſm̄ ſcḋm argumētū: tm̄ non per viā ſatiſfactionis: q: non fuiſſet aliqd equalēs redditū tūc. Nūc aūt eſt totum equalēs per paſſionē chriſti: cum iſta tm̄ tali q̄li ſa- (Anſel. li°. 1. c. 2. cur deus homo.)

tiſfactione iſtius. ¶ Cōtra. ſatiſfactio eſt redditio equalētis pro equalēte. ſed quātū malū fuit peccatum auertēs a deo tantū bonū eſt cōuerſio ad deū ex charitate. quātū etiā bonū natū fuit ineſſe actui meo tātum bonū ⁊ nō plus abſtulit peccatū meū. ⁊ tātū bonū pōt ineſſe actui meo. ſic ergo per illud oino equalēs reddit. ¶ Si dicas actus meus non ſit equalēs in bono illi malo in diſplicētia niſi act⁹ iſte eliciat ex grā. ſed p̄ma grā nō daret peccatori niſi ex paſſione chriſti. ¶ Cōtra hoc. q: de potētia abſoluta bn̄ poſſet dari p̄ma grā ſine merito paſſionis chriſti. qḋ ꝓbat: q: ſumma grā data creature data eſt aie chriſti. ⁊ ſine omni merito. nullo enim mō paſſio eius nec exhibita nec p̄uiſa erat meritū reſpectu grē ſibi cōferēde. imo p̄us p̄uidebat grā habiturus q̄̄ eius paſſio acceptāda. ¶ Itē paſſio chriſti fuit bonū finitū etiā accepta ſm̄ totā rōnem meriti in ea. q: non erat bonū increatū. nec per conſequēs acceptat a deo infinite ex ꝑte obiecti. q: nō fuit deus beatus uolēdo illā paſſionē ſicut amando ſuā eēntiā. ſi ergo infinitas in pctō ꝓhiberet ſatiſfactionē poſſibilem etiam prohiberet eam poſita paſſione chriſti.

Quantum ad iſtum ergo articulū pōt dici q̄ deus de potētia abſoluta poſſet dediſſe peccatori poſt attritionem tan̄q̄ poſt diſpōnem cōgruā ⁊ meritū de congruo grām per quā motus eius fieret cōtritio. ⁊ ſic per ſatiſfactionē deleuiſſe pc̄m̄. p: per actū illum reddentē deo equalēs illi bono qḋ abſtulit peccatum. Poſſet etiā ille actus eſſe al's indebitus. q: lʒ deus poſſet uelle nos obligare ſibi ut qcqd ſumus ⁊ poſſumus teneamur deo: tm̄ ex maxima miſericordia ſua cōſiderās nr̄am fragilitatē ⁊ difficultatem ad bonū noluit nos regulariter obligare niſi ad decalogum; ⁊ ita potuiſſet tūc ordinaſſe obligare hominem ad decalogū. ſ. chriſto nō incarnato. poſſet ergo tūc hō aliq̄ opa ſuperogatiōis exercere que al's ſibi eēnt indebita. ⁊ tūc ſaluaret tota rō ſatiſfactionis. De potētia tm̄ ordinata de⁹ nō diſpoſuit alicui peccatori dare p̄mā grām niſi in ṽtute meriti illius qui erat ſine pctō. ſ. chriſti. q: ſicut tactū eſt ſup̄ nō diſpoſuit ſibi recōciliare inimicū niſi per obſequm magis gratū q̄̄ offenſa eius erat ſibi diſplicens. ⁊ tale obſequm eius eſt paſſio chriſti uel meritū eius ⁊ ſicut nō diſpoſuit dare grām pctōri ſine paſſione ſine qua grā nulla pōt eē ſatiſfactio oino: q: nec equalēs aliquo mō nec ſimpl'r nec in diuina acceptatione. ideo multo magis de potētia ordinata nō eſt poſſibile ſatiſfieri deo de peccato niſi in virtute paſſionis chriſti. (i b 4° ⁊ i 3°)

De tertio dico q̄ ſatiſfactio in iſto intellectu magis cōſiſtit in actib⁹ penalibus uel paſſionib⁹ uolūtarijs q̄̄ in alijs actib⁹ bonis nō penalib⁹. lʒ qn̄q̄ poſſet per aliquē actum bonū nō penalē ſatiſfieri. q: bn̄ pōt deus actū magnū charitatis acceptare pro punitione debita vni culpe. lʒ enim nō ſit ꝓpria punitio: eſt tm̄ maius bonū: ⁊ magis deo reddēs honorē q̄̄ illa que eſſet ꝓpria illius punitio. Sed regulariter ſicut culpa ordinat per penā ⁊ nō per aliqḋ aliud magis bonū q̄̄ ſit culpa. ita ſatiſfactio iſto mō dicta conſiſtit in actionibus uel paſſionib⁹ hn̄tibus rōnē pene. Et hoc eſt qḋ dicit Aug^no de uera ⁊ falſa pn̄ia. ⁊ ponit di. 16. c. j. Sunt digni fructus virtutū qui nō ſufficiūt penitētibus. penitētia enim graviores fruct⁹

poſtulat ut dolore ⁊ gemitibus moꝛtuus impetret
vitā. Iſti aūt actus penales uel paſſiones uolunta
rie in gn̄e reducunſ ad actū interiorē diſplicētie uł
paſſionē triſtitie: ⁊ ad actū exteriorē cōfitēdi ꝓpꝛi
um pc̄tm̄. qd̄ eſt ualde penale. uel paſſionē cōcomi
tātē. ſ. uerecūdiā: ⁊ ad actū ſimpłr exteriorē uł paſ
ſionē. ſ. macerādo carnē. ⁊ oīs talis maceratio dici
tur cōtineri uel reduci ad ieiuniū. uel eleuādo mē
tem in deū. ⁊ hoc fit per oꝛonem. uel ſua tꝑalia ero
gando: qd̄ fit per elemoſynam.

Ex hoc patet de q̄rto articulo. ſ. ſoluti one q̄ōnis. ſiue enim in
telligaſ ſatiſfactio ꝓpꝛia. i. determinata ſm̄ ſpēm. ſi
ue ꝓpꝛia. i. determinata ſm̄ nūm. nō neceſſario coꝛ
rn̄det ꝓpꝛia ſatiſfactio cuicūq; pc̄tō: q2 ⁊ eadē ſa
tiſfactio ſm̄ ſpēm ⁊ eadē ſm̄ numerū pōt coꝛrn̄de
re huic pc̄tō ⁊ illi. Q ſm̄ ſpēm patet. q2 ꝯtritio pōt
coꝛrn̄dere huic ⁊ illi. ⁊ illa eſt eadē ſm̄ ſpēm maxi
me ſi obiecta ſunt eadē ſm̄ ſpēm. Q ſm̄ numerum
patet. q2 contritio de pluribus ſił in gn̄ali pōt vna
coꝛrn̄dere pluribus illis. ſed tunc opꝫ ad hoc ꝙ ſit
ſatiſfactio totalis nō diminuta ꝙ aliqd eius ſuffici
at pꝛo vno pc̄tō. ⁊ aliqd pꝛo alio. aliqd in q̄; ⁊ ali
quid nō de ptibus integralib⁹ in actu. Sed de gra
dibus intēſionis ita. ſ. ꝙ ſit in tāto gradu itēſionis
ꝙ in lōge minori ſufficeret pꝛo vno. ⁊ in ḡdu quē
ſupaddit ultra ſufficeret pꝛo alio. Pn̄t etiā plures
ſatiſfactiones uel totales uel ptiales coꝛrn̄dē vni
peccato. Totales qdē q2 nō eſt pc̄tm̄ qd̄ nō poſſit
remitti per ſolā cōtritionē: ⁊ tūc illa ſola eſt totalis
ſatiſfactio. Pōt etiā idē remitti per cōtritionem re
miſſam ⁊ alias penas ſupplētes impfectionē ꝯtri
tionis. Cōtritio aūt intēſa ex vna pte ⁊ ipſamet re
miſſa cum alīis penis ex alia pte differūt etiaꝫ ſpe
cie: lꝫ ſint equalētes in acceptione diuina. Bꝛeuiter
ergo nō coꝛrn̄det cuicūq; peccato ꝓpꝛia ſatiſfactio
que. ſ. nulli alī coꝛrn̄deat. nec aliq̄ alia iſti coꝛrn̄det.
ſed cuilibet coꝛrn̄det ſatiſfactio pꝛo tunc ꝓpꝛia lꝫ
alia poſſet eē ꝓpꝛia. Intelligo pꝛo nūc ꝓpꝛia uel ut
in ſe diſtincta. uel ut aliquid virtualiter incluſum
in ſatiſfactione.

de peni. di. j. Sic ⁊c.

De quinto articulo dico ꝙ ſatiſ factio iſto
mō accipiēdo: que tn̄ totalis eſt ⁊ nō diminuta re
cōciliat ſatiſfaciētē ipſi quē offendit. q2 uel impla
cabilis eſt offenſus qd̄ eſt cōtra miſericoꝛdiā. uel ſi
placabilis per nihil magis q̄ per ſatiſfactionē iſto
mō dictā. Impoſſibile eſt aūt aliquē deo recōcilia
ri: ⁊ tn̄ remanere in aliquo pc̄tō. vn̄ Aug^us de ue
ra ⁊ falſa pn̄ia. Scio dn̄m inimicū omni crimino
ſo. quō ergo qui crimē reſeruat: de alio recipiet ue
niam. ſine amore dei cōſequereſ ueniā ſine quo ne
mo vnq̄; inuenit grām. hoſtis enim eſt dū offendit
pſeuerāter. ⁊ quedā ipietas infidelitatis eſt ab eo
qui iuſtitia eſt dimidiā ſperare ueniam. Sequiſ er
go ꝙ ipoſſibile eſt ſatiſfacere deo de vno pc̄tō re
manēte actuałr ipenitēte de alio peccato moꝛtali.
Sed ſi intelligaſ ſepatio huius ſatiſfactionis ab
illa ita ꝙ dū actu reddit hō deo per cōtritioneꝫ uł
ſatiſfactionē quācūq; de hoc pc̄tō ⁊ ſufficiēteꝫ pꝛo
hoc pc̄tō nō actu reddit ſatiſfactionē ſufficiētē pꝛo
alio pc̄tō. dico ꝙ ſepari pōt ſatiſfactio ꝓpꝛia huic
a ſatiſfactione ꝓpꝛia illi: ⁊ hoc quātū ad effectum
lꝫ nō quātū ad affectū ſaltē in habitu. patet enim
quo ad effectū. q2 ſicut nō eſt neceſſe intellectū ſił
ꝯſiderare hoc pc̄tm̄ ⁊ illud. ⁊ ita nō eſt neceſſe uo
lūtatē ſimul penitere de hoc ⁊ illo. ⁊ hoc accipien
do penitere pꝛo quocūq; illoꝝ q̄tuoꝛ ſignificatoꝝ
poſitoꝝ di. pcedēti. q. j. Sed tn̄ dum ꝯſiderat vnuꝫ
⁊ penitet de illo ſaltem habituałr ſatiſfacit de alio.
hoc eſt animo promptus eſt ſi cogitaret aliud ad
ſatiſfaciendum de eo.

De ſecūdo principali. ſ. ſatiſfactione ſtri cte ſumpta ꝓpoꝛtionabiliter
dictis q̄tuoꝛ ſunt vidēda. ¶ Primo rō nois ſicut p̄
us. ¶ Scōm de poſſibilitate nō hēt hic difficultatē.
Ideo erit hic ſcōm qd̄ fuit tertiū p̄us. ſ. in qbus cō
ſiſtit illa ſatiſfactio. ¶ Et ex hoc tertio ſolutio q̄ōnis
ſi cuilibet pc̄tō rn̄det ꝓpꝛia ſatiſfactio. ¶ Quarto ſi
in vna ꝓpꝛia ſatiſfactio eſt ſepabilis ab alia. ¶ De
p̄mo dico q̄; ſatiſfactio eſt opatio exterioꝛ laborio
ſa uel penalis uolūtarie aſſūpta ad puniēdū pc̄tm̄
cōmiſſum a ſe. ⁊ hoc ad placādū diuinā offenſam.
uel eſt paſſio ſeu pena uolūtarie tolerata in oꝛdine
p̄dicto. Iſto mō accipiſ ſatiſfactio multo ſtrictiuſ ⁊
pticularius q̄; ſatiſfactio p̄mo mō. q2 illa potuit cō
ſiſtere in actu penalis paſſionis uolūtarie interio
ri uel exteriori. ¶ Scōm patet. q2 ut op⁹ exteri⁹ uł
paſſio diſtinguiſ cōtra actū uel paſſionē interioreꝫ
mētis. ⁊ cōtra actū oris uel paſſionē cōcomitantē
nō ꝯſiſtit ſatiſfactio niſi in illis tribus opibus diffi
cilibus. ſ. ieiunio oꝛone ⁊ elemoſyna. de qb⁹ dictuꝫ
eſt tertio articulo p̄cedēti. uel in paſſionibus uolū
tarīis cōcomitātibus iſta tria opa difficillima. Ex
hoc dico de tertio articulo ꝙ peccatis in gn̄e diſti
ctis in tria mēbꝛa. ſ. in peccatū carnis. in peccatum
cōcupiſcētie oculoꝝ. ⁊ ſupbiā vite. j. Io. j. ⁊. 5. coꝛ
rn̄dēt de cōgruo ꝓpꝛie ſatiſfactiones in gn̄e. ſ. pec
cato carnis ieiuniū uel vniułr quecūq; maceratio
carnis magis oꝛdinata ad repmēdū tale peccatuꝫ
carnis. ⁊ ſub iſto cōpꝛehēdo vigilias. pegrinatio
nes. aſpitates ueſtiū. nuditatē uel diſcalciationem.
imo gn̄aliter quecūq; laborē fatigātē. Peccato au
tē ſupbie ⁊ ceteris ſpūalibus magis appꝛopꝛiate
coꝛrn̄det oꝛo: que ⁊ humiliat ſpūm deo ⁊ roborat
cōtra peccata ſpūalia. Peccatis aūt circa tꝑalia ut
auaritie uel cupiditati cuicūq; ut rapine furti uel
ablationis iniuſte magis appꝛopate coꝛrn̄det ero
gatio elemoſynarū. Et rō iſtoꝝ eſt ꝓpter maiorem
coꝛrn̄dētiā pene ad culpā. q2 per que peccat qs p
hoc ⁊ puniet. Sic dictū eſt de coꝛrn̄dētia iſta i ge
nerali. ⁊ de cōgruo. Sed de neceſſario uel cōgruo
in caſibus ſpecialib⁹ nō ſic. Nam alicui pōt nō cō
petere vnum iſtoꝝ opum penaliū. qui tn̄ peccauit
peccato cui de cōgruo coꝛrn̄det talis pena uel ſa
tiſfactio. ut paupi qui furatus eſt non cōpetit dare
elemoſynas. ⁊ ſic in alīis caſibus. ⁊ tūc ſi contritio
nō ſufficiat nō debet pc̄tm̄ oīno manere inultū. Et
poſſibile eſt ergo ⁊ cōgruū pꝛo tunc imponere pꝛo
ſatiſfactione ꝓpꝛia huic pc̄tō aliqd: qd̄ tn̄ nō eſt ſi
bi ꝓpꝛiū ſm̄ vniułem coꝛrn̄dētiā de cōgruo: ⁊ hic
reqriſ diſcretio ſacerdotiſ ut nō īponat alicui penā
nimis ſibi diſcōuenientē. ſed aliā que magis ſibi cō
uenit ⁊ quam foꝛte meliuſ adimplebit utpote pau
per. nec elemoſynaſ pōt dare. nec orare. ſed opoꝛtet
eum cōtinue laborare pꝛo victu ſuo neceſſario: nec
ieiunare: q2 tūc nō ſufficeret ad laborē neceſſariuſ
pꝛo victu neceſſario cōtinue acqrēdo. Quia ergo
ipſe laboꝛ cōtinuus eſt ſibi ieiuniū cōtinuū: q2 con
tinua maceratio carnis tn̄ modo inducēdus eſt ut
illū laborē ſubeat in remiſſionē peccatoꝝ intēdēs
illum ad hūc finē referre ſaltē quouſq; occurrat ſi

bi oppoꝛtunitas ſoluēdi aliquā aliā ſatiſfactioneꝫ.
⁊ aliq̄ alia pn̄t ei ita tēperate ⁊ diminute imponi ut
ſint ſibi poſſibilia. Conſiłr diues qui lapſus eſt ad
peccatū carnis ſi eſt adeo delicatus ꝙ nō uelit ie
iunare: nec aliā macerationē notabilē ſubire. uel p̄
ſumiſ ꝙ ſi ſibi imponereſ cito abīceret: ⁊ ſic pecca
ret nouo pc̄tō: inducēdus eſt ad oꝛonē ⁊ elemoſy
nā: ⁊ illud ſibi imponēdū qd̄ libētius recipit: ⁊ qd̄
crediſ pſeuerātius adiplere. Uel ſi oīno nullaꝫ pe
nitētiā uelit recipe a ſacerdote impoſitā. dicit tamē
ſe habere diſplicētiā de peccato cōmiſſo: ⁊ firmū ꝓ
poſitū nō recidiuādi: abſoluēdus eſt: ⁊ non eſt re
mittēdus ne cadat in deſpationē: ⁊ nūciāda eſt ſi
bi pena que eēt pꝛo pc̄tis faciēda. ⁊ ꝙ eā in ſe uel
in equalēti abſq; impoſitione ſtudeat adimplē. ali
oqn ſoluet ad plenū in purgatorio. hec miſericoꝛdia
ſatis cōſonat illi ꝓphetie Iſa. 42. de chꝛiſto quam
Matth. 12. c. recitat. Arūdinē quaſſatā nō confrin
get: ⁊ lignū fumigās nō extinguet. Arūdo quaſſa
ta eſt pc̄tōꝛ quaſſat⁹ tētationibus ⁊ peccatis. lignū
fumigās eſt lignū nimis humidū ex pc̄tis. tn̄ ali
qd hn̄s de igne charitatis. hic extinguiſ ſi per du
ritiā ſacerdotis ad nimiſ difficile obligeſ. ſed nō ex
tinguiſ ſi p̄dicaſ ſibi ꝙ opꝫ eū hic uel alibi penam
ſoluere. ⁊ ꝙ ſtudeat hic tantā penam ſoluere quā
ta peccatis debeſ: ne alibi acrioꝛ exigaſ.

Tho. pn̄ti di. ar. j. q. 3. in ſo^ne pn̄^li ⁊ q̄ſtiuncle. Ri. pn̄ti. di. ar. j. q. 5. in ſol^ne pncī^n. De. ali. 8. q. iii.

De quarto dicit ꝙ etſi ſatiſfactio exteri oꝛ pꝛo vno pc̄tō poſſit ſepa
ri a ſatiſfactione pꝛo alio: ut qn̄ orat tūc nō dat ele
moſynā. tn̄ nō pōt ſatiſfactio exterioꝛ fieri de vno:
ita ꝙ remaneat iſte in alio pc̄tō. ⁊ ꝓbaſ q2 placa
ret deū: ⁊ tn̄ eēt inimicus eius. ⁊ quo ad hoc opoꝛ
tet ſatiſfactiones eē cōiūctas ſaltē in uoluntate ad
minus habituałr: lꝫ non in effectu nec in uolunta
te tunc actualiter. ¶ Sed iſta ſn̄ia videſ nimiſ du
ra cōtra peccatores ⁊ occaſio maioris obſtinatio
nis. ſi enim iſte hodie uere penitēs ⁊ humiłr reci
piēs ſatiſfactionē eſto ieiuniū triū dierū cras reci
diuat in pc̄tm̄ moꝛtale: ⁊ de illo nō penitēs ſecūdo
die ieiunat: q2 ſibi fuit ipoſitū: ſi dicas ꝙ illud ieiu
niū ſcōe diei nō eſt aliq̄ ſatiſfactio exterioꝛ: magis
occaſio eſt inducēdi iſtū iā lapſum ut tertio die nō
ieiunet. ⁊ per ꝯn̄s ad nouū pc̄tm̄ moꝛtale: q2 tranſ
grediēdo iſtā penā iniūctā a ſacerdote ⁊ receptam
videſ eē pc̄tm̄ moꝛtale: cū ſit trāſgreſſio p̄cepti ec
cleſie ⁊ vicarū dei in illo actu. ¶ Ex iſto pōt foꝛa
ri talis rō. ſi poſt lapſum ⁊ añ pn̄iam nouā nō exe
quaſ qs ſatiſfactionē p̄ſtinā ſibi impoſitam peccat
moꝛtaliter nouo peccato. ergo ſi exequaſ bn̄ facit.
q2 actū obediētie facit: ſed nō facit actuꝫ obediētie
niſi inquātū illud eſt ſibi impoſitū tanq̄; pars ſatiſ
factionis. ¶ Dico ergo ſine p̄iudicio: ꝙ qui ſemel
uere penitet ⁊ recipit ſatiſfactionē uel pn̄iam cōdi
gnam ſibi impoſitā ab eccłia claue nō errāte: quā
tūcūq; poſtea recidiuet nunq̄; tenebiſ niſi ad illaꝫ
vnicā ſatiſfactionē adimplēdā. Et ſi eam ipleat in
charitate melius eſt: q2 nō tn̄ ſoluit penā ſed me
reſ. Sed ſi adimpleat eā uolūtarie extra charitatē
ſoluit qdē penā: ſed nō mereſ grām. Si aūt ipſa ab
eo extra charitatē exigit ſoluiſ pena: lꝫ ipſe nō ſol
uat. Et in p̄mo eſt ſatiſfactio ſimpłr: q2 recōcilians
⁊ placās. In 2° eſt qdē ſatiſfactio q2 uolūtaria red
ditio ⁊c. ſed nec recōcilias nec placās. In 3° auteꝫ
eſt ſatiſfactio: ultra quā nō exigeſ pena ulterioꝛ. Ex
2° mēbꝛo ſequiſ ꝙ ſi magnā pte ſatiſfactionis ſibi
īpoſite expleuit in pc̄tō moꝛtali ⁊ poſt iterum peni
tet de pc̄tō nouo nō eſt ſibi iterato pn̄ia imponēda
pꝛo pc̄tō de quo ſatiſfecit: lꝫ extra charitatē. ſed tn̄
de nouis pc̄tis que fuerūt cā q̄re illa ſatiſfactio fuit
moꝛtua. ¶ Et ſi arguas. moꝛtua eſt. ergo nō eſt ſa
tiſfactio. nō ſequiſ niſi ꝙ nō eſt ſatiſfactio placans
nec recōcilians in amicitiā. ¶ Et ſi dicit. ergo non
ſatiſfactio. nō ſeqtur. q2 ſufficit deo ꝙ qs uolūtarie
ſoluat penā debitā ad punitionē pc̄ti cōmiſſi: q2 ēt
qd̄ minus appet ſufficit ſatiſpaſſio. Patet in actib⁹
humaniſ. Si enim alicui offenſe in regē coꝛrn̄deat
p̄ciſe ſm̄ legē abſciſſio manus. ſi iſti etiā inuito ab
ſcindiſ manus ſatis patiſ: ⁊ intātū ſufficit regi: ꝙ
ſm̄ legē ⁊ iuſtitiā nō debet ab eo penā ulteriorem
exigere. ⁊ tn̄ nō recipit eum in grām uel amicitiaꝫ
multo magiſ ergo poſſet ſufficere pꝛo punitiōe cul
pe ſi aliqs ſibi penam debitā infligeret: lꝫ nō eēt in
grā uel amicitia ipſius iudiciſ offenſi. ¶ Ex tertio
mēbꝛo pōt dici ꝙ talis ſi ꝓpter nouuꝫ pc̄tm̄ in qd̄
recidiuat dānareſ anteq̄; cōpleſſet totā penā ſibi i
poſitā: puniret in inferno tꝑaliter pena coꝛrn̄dēte
illi: que nō fuit hic ſoluta. ⁊ illa ſoluta poſt tp̄s ali
qd̄ nō puniret amplius illa pena. ſicut ⁊ de ueniā
li. q2 moriēs in pc̄tō ueniali ſił cū moꝛtali nō puni
reſ eternałr pꝛo ueniali ut diceſ inferius. ⁊ eodeꝫ
mō in ꝓpoſito. Ex quo enim ſm̄ plenā iuſtitiaꝫ pu
nitiuā ſemel ipoſita eſt pena tꝑalis iſti pꝛo pecca
to de quo uere penituit: nunq̄; iſti pꝛo illo debebit
niſi pena tꝑalis: ⁊ illa ſoluta nulla alia.

a.l. elici.

Ad argumēta Ad duo p̄ma patet ex q̄nto articulo p̄mi mē
bꝛi. ⁊ q̄rto ſcōi. ¶ Ad 3^m patet ex 3° articulo ſcōi
mēbꝛi. ¶ Ad 4^m patet ex 4° articulo p̄mi mēbꝛi.
¶ Sed ſi arguas. cōtritio pōt delere qdcūq; pec
catum. ergo pꝛo nullo coꝛrn̄det aliq̄ alia ꝓpꝛia ſa
tiſfactio nō ſeqtur. tū q2 cōtritio includit aliquā ſa
tiſfactionē in uoto ſaltē. ut diceſ di. 17. ⁊ lꝫ q̄nq; cō
tritio ſit tā intēſa ꝙ ſufficiat pꝛo tota pena: uł ſatiſ
faciat. tn̄ p̄ceptū de aliq̄ pena infligēda nō eſt irrō
nale. q2 regulariter cōtritio nō eſt niſi ſatiſfactio p
tialis: ⁊ p̄cepta gn̄alia danſ pp remediū gn̄ale. ⁊
ſm̄ illas conditiones que inueniunſ in hoīb⁹ ut in
pluribus. ¶ Ad p̄mū in oppoſitū. cōcedo ꝙ aliqua
pena coꝛrn̄deat eq̄liter iſti culpe uel pena diſtincta
in ſe uel pars v̄tualiter cōtēta in alia pena. ⁊ ita eſt
ſatiſfactio ꝓpꝛia iſti uel actualis uel virtualis. ⁊ ſic
ꝓpꝛia ꝙ nulla alia nūc coꝛrn̄det loquēdo de ſatiſ
factione totali: lꝫ alia poſſet coꝛrn̄dere. iſta etiā nūc
nō coꝛrn̄det alī culpe lꝫ poſſet alī coꝛrn̄dē. ¶ Ad
auctē Apl̄i dico ꝙ loqtur de pena dānatorum. pa
tet ex lr̄a. cecidit: cecidit illa babylon ⁊c. ⁊ ibi uerū
eſt ꝙ p̄ciſe ualde ⁊ ꝓpꝛie cōmēſuraſ pena culpe
ſed nec tanta p̄ciſio nec cōmēſuratio eſt in pena pe
nitētiali nec requiritur. Queſtio. II.

Secundo quero Utrum q cūq; iniu
ſte abſtulit: uel detinet rem alienā tenea
tur illam reſtituere ita ꝙ non poſſit ue
re penitere abſq; tali reſtitutione. ꝙ nō
arguiſ. reſtitutio nihil eſt penitētie. ergo ſine ea pe
nitētia pōt eſſe uera. añcedēs ꝓbaſ. q2 nō eſt cōtri
tio. nec cōfeſſio. manifeſtū eſt. nec ſatiſfactio: q2 illa
eſt redditio alicuius al's indebiti. ex p̄cedēti q̄ōne.
ſed iſta redditio eſt al's debiti. q2 ſi hō nō peccaſſet
⁊ haberet rem alienā tenereſ illā reſtituē. ergo ⁊c.
¶ Item poſſet hoc ꝓbari per partes ſatiſfactiōis:
ſub quarū nulla teneſ reſtitutio. ¶ Itē nullus te

In epſa de expla^ne fidi cath^ce ad dāmaſū papā

neṫ ad impoſſibile: q: qui dicit deū pcepiſſe impoſſibile anathema ſit ſm Diero^m. ſed qñq; impoſſibile eſt alienū reſtituere illi cuius eſt: ut qñ neſcit cuius ſit: qd pōt cōtingere: ſiue q: neſcit de illo a quo habuit ubi ſit. nec de aliquo ſibi ꝓpinquo cui vice eius reſtituat. ſiue in alio caſu: ut ſi inueniat alienū ꝛ neſcit cuius ſit. ¶ Jtē nullus teneṫ ad reſtitutionem ſibi magis dānoſam q̄ ſit utilis ei cui ſit reſtitutio. ſed qñq;: utpote ſi ille cui eſt reſtitutio facienda degat in remotis: nec pōt ſibi reſtitui: niſi maiores ſumptus ponanṫ in mittēdo ſibi q̄ ſit illud totum qd reſtituēdū eſt. ergo in illo caſu nō tenetur.

In ꝓhe^o. uel cap. j.

¶ Jtē pmo ethi^r diciṫ. q̄ bonū cōe diuinius eſt ꝛ pferēdū bono ꝑticulari. ſed poſſibile eſt reſtitutionem faciēdā petro eē dānoſaȝ paulo reſtituēti. ꝛ in hoc magis dānoſaȝ reipublice: q: ſ. paulus eſt magis neceſſarius reipublice q̄ petrꝰ: ergo in illo caſu nō teneṫ reſtituere. ¶ Jtē glibet teneṫ magis diligere ſe q̄ ꝓximū: ſm illud Cant. Oꝛdinauit in me

Cap. 2.

charitatē. ergo qñ reſtitutio eſt ſibiipſi dānoſa ut ſi eſt in extrema neceſſitate: teneṫ magis illō ſibi retinere: q̄ ex dilectione alterius alij reſtituere. ¶ Jtē reſtitutio faciēda eſt in fauorē illius cui ſit. ergo nō eſt faciēda qñ cederet in dānū eius: nec etiā qñ cederet in dānū reipublice. ſed gladius redditus furioſo eēt in eius cui reſtituiṫ dānū: q: male uteretur eo: ꝛ in dānū reipublice. q: lederet pacē ciuitatis: g̃ ꝛc. ¶ Et cōſilr pōt argui. qñcūq; reſtitutio hēt uel dānū annexū illi cui ſit: uel dānū reipublice annexū. ¶ Jtē adultera cōcipiēs filiū ex adulterio filius putatiuus mariti defraudat uerū heredē hereditate. ꝛ tñ nō teneṫ mulier ſibi hereditatē reſtituere. ergo ꝛc. Minoꝛ ꝓbaṫ. q: nō poſſet illud ſine ſui diffamatione: ad quā nullus teneṫ: imo ad eiꝰ oppoſitū: ꝛ ſequereṫ maius malū. ſ. uxoricidiū ſi maritus ſciret crimē. ¶ Jtē aliqs pōt bñficiū eccl'iaſticum ſibi ꝓcurare auferēdo per ꝓcurationē ſuā alteri ſed nō teneṫ alteri illud reſtituere: g̃ ꝛc. ¶ Cōtra. Aug^nꝰ in epl'a ad macedo^m. ꝛ poniṫ in littera. Q̄diu res ꝓpter quā pctm̄ eſt nō redditṫ: ſi reddi pōt nō agiṫ pnīa: ſed fingiṫ. Et. 14. q. 6. ſi res. Non dimittiṫ pctm̄ niſi reſtituaṫ ablatū. ¶ Jtē Exo. 22. ubi pcipiṫ reddi iniuſte ablata. ꝛ addi penam.

a. l. additur a. l. q̄tuoꝛ.

Hic ſunt tria vidēda. Primo vñ rerū dñia ſint diſtincta ut hoc dicaṫ meuȝ ꝛ illud tuū. q: iſtud eſt fundamētū oīs iniuſtitie in cōtractādo rem alienā: ꝛ per ꝯñs oīs iuſtitie in reſtituēdo eam. Scōo quō dñia pmo diſtincta iuſte trāſferunṫ. Tertio ex hoc patebit que ſit iniuſta rerū occupatio alienarū ſeu alteriuſ dānificatio in re tꝑali. Quarto quō talis ad reſtitutionem teneatur ¶ De pmo ſit hec pma cōcluſio. q̄ lege nāe uel diuina nō ſunt rerū diſtincta dñia pꝛo ſtatu inocētie, imo tūc oīa ſunt coīa. ꝓbaṫ per illud decretorū di. 8. c. p̄. Jure nāe ſunt oīa coīa oibus. ꝛ ad hoc adducit Aug^m ſup Jo. c. 2. Quo iure. dicentē. Quo iure defendis villas eccl'ie diuino an humano? vñ qſq; poſſidet qd poſſidet nōne humana uolūtate? nam iure diuino dei eſt terra ꝛ plenitudo eius. Jure ergo humano diciṫ hec domꝰ mea eſt: hec villa mea eſt. hic ſeruus meus eſt. ¶ Jtē ibidē. Tolle iura imperatoꝝ qs audet dicere: hec villa mea eſt? ꝛ poſt ibidē. Per iura regia poſſidenṫ poſſeſſiones. ꝛ. 12. q. 1. dilectiſſimis. Coīs uſus oīum que ſunt in hoc mūdo oibꝰ eē debuit. Rō ad hoc duplex. pꝛima q: uſus rerū ſm rectā rōnē ita debet cōpetere hoibuſ

ſicut cōgruit ad cōgruā ꝛ pacificā ꝯuerſationem ꝛ neceſſariā ſuſtētationē. Jn ſtatu aūt innocētie coīs uſus ſine diſtinctione dñioꝝ ad utrūq; iſtoꝝ plus ualuit q̄ diſtinctio dñioꝝ. q: nullus tūc occupaſſet qd fuiſſet alij neceſſariū. nec opoꝛteret illud ab ipo per violētiā extoꝛqueri. ſed glibet hoc qd pmo occurriſſet neceſſariū occupaſſet ad neceſſariū uſum Sic etiā magis fuiſſet ſufficiētia ad ſuſtētationem q̄ ſi alicui pcluderet uſus alicuius per appꝛopꝛiationē illius factā alteri. ¶ Scōa cōcluſio eſt q̄ illud pceptū legis nāe de hñdo oīa coīa reuocatum eſt poſt lapſum: ꝛ rōnabilr ꝓpter eadē duo. Pꝛio q: coītas oīum rerū eēt cōtra pacificā ꝯuerſationē cū malus ꝛ cupidus occuparet ultra ea que eēnt ſibi neceſſaria. Et hoc etiā inferēdo violētiam alijs qui uellēt ſecū eſſe coībus ad neceſſitatē uti. ſicut legiṫ de Nēbroth q̄ erat robuſtus uenatoꝛ coram dño. i. hoium oppꝛeſſoꝛ. Jtē eēt cōtra neceſſariam ſuſtētationē ꝓpter illud: q: foꝛtiores bellatores ꝓuarent alios neceſſarijs. Et ideo pollitia Arꝛ. 2. polli. q̄ nō ſint oīa coīa: multo melioꝛ eſt q̄ pollitia Socratis quē repꝛehēdit de oibus coibus ſm illū ſtatū quē pꝛius inuenit in hoibus. ¶ Tertia pcluſio q̄ reuocato illo pcepto legis nāe de hñdo oīa coīa: ꝛ per ꝯñs cōceſſa licētia appꝛopꝛiādi ꝛ diſtinguendi coīa nō fiebat actualis diſtinctio per legē nāe nec p diuinā. per diuinā nō: ut ꝓbaṫ per illud Aug^m ſuperius adductū. Quo iure ꝛc. Per legē nāe nō ut videṫ ꝓbari: q: nō appet q̄ illa determinet ad oppoſita: ipſa aūt determinauit in nā humana hoc q̄ oīa eēnt coīa: niſi dicaṫ q̄ illa ꝓpoſitio inſtituit de rerū diuiſione. Fere beſtie. qd nullius eſt occupāti cōcediṫ. ſit de lege nāe. Et lȝ q̄ſi ſtatim poſt nāe appꝛehēſionē de hoc q̄ eſt res eē diuidēdas occurrat illa tanq̄ ꝓbabilis ꝛ manifeſta: tū rōnabiliꝰ eſt dicere q̄ ipſa nō ſit de lege nāe ſed poſitiua. Ex hoc ſequiṫ q̄ alij lege poſitiua fiebat pꝛima diſtinctio dñioꝝ: ergo ut videā an illa diſtinctio ſit iuſta opꝫ videre quō lex poſitiua talis ſit lex iuſta. ¶ Sit ergo pcluſio q̄rta q̄ lex poſitiua iuſte regrit in legiſlatore prudētiā ꝛ auctē. Prudētiā: ut ſm rectā rōnē practicā dictet qd faciēdū pꝛo coitate. Auctem: q: diciṫ lex a ligādo. ſed nō quecūq; ſinīs prudētia ligat coitatē nec aliquē ſi nulli pficeat. Quō autē prudētia poterit hēri ad cogitādū leges iuſtas ſatis patet. Quō aūt auctas iuſta habeaṫ que cū hoc regrit ad legē iuſtā. ¶ Sequiṫ qnta concluſio. q̄ eſt duplex pncipatꝰ uel auctas. ſ. paterna ꝛ pollitica: ꝛ pollitica duplex. ſ. in vna pſona uel in coitate. Pꝛima. ſ. paterna iuſta eſt ex lege nāe qua oēs filij tenenṫ parētibus obedire: nec iſta per legē aliquā moſaycā uel euāgelicā eſt reuocata: ſed magis cōfirmata. Auctas vo pollitica que eſt ſupꝛa extraneos ſiue in vna pſona reſidaṫ ſiue in coitate poteſt eſſe iuſta ex cōmuni cōſenſu ꝛ electione ipſius cōmunitatis. Et pma auctoritas reſpicit defenſum nālem q̄ q̄i non cohabitātes ciuiliter. ſecūda reſpicit cohabitātes quātumcūq; nulla cōſanguinitate uel ꝓpinquitate cōiunctos: utpote ſi ad ciuitatem aliquam edificādam uel habitādā occurrerent extranei aliqui vidētes ſe nō poſſe bene regi ſine aliqua auctoritate: poterāt cōcoꝛditer cōſentire ut vni pſone uel cōmunitati cōmitterēt illam cōmunitatem. Et vnicuiq; pꝛo ſe tm: ꝛ ſucceſſoꝛ eligeret ſicut ipſe: uel pꝛo ſe ꝛ tota ſua poſteritate: ꝛ iſta auctoritas pollitica ut patet iuſta eſt: q: iuſte pōt ſe

ſe ſubmittere vni pſone uel cōmunitati in his que nō ſunt cōtra legem dei in qbus melius pōt dirigi per illum cui ſe ſubmittit q̄ per ſeipſum. ergo habemus cōplete quomodo poterat condi lex poſitiua iuſta: q: ab habēte prudētiam in ſe uel in cōſiliarijs ſuis: ꝛ cum hoc habēte auctoritatē iuſtā aliquo dictorum modoꝝ in iſta cōcluſione. ¶ Ex his eſt ſexta cōcluſio: q̄ pma diſtinctio dñiorum potuit eſſe iuſta a lege poſitiua iuſta ſiue lata a pꝛe ſiue pncipe ſiue cōmunitate iuſte regnāte uel regente. Et hoc modo ꝓbabile eſt factum fuiſſe. Nam ul' poſt diluuium Noe filijs ſuis diſtinxit terras quas ſinguli occuparēt pꝛo ſe uel filijs ſuis ꝛ poſteris: uel ipſi de cōmuni ꝯcoꝛdia inter ſe diuiſerūt: ſicut legitur Geñ. 13. b. de Abꝛaam ꝛ Loth: q: Abꝛaam dedit electionem ipſi loth quā partē uellet eligere: ꝛ ipſe reliquam acciperet: uel lex aliqua ꝓmulgata eſt a patre uel ab aliquo electo ab eis in pꝛincipē: uel a cōmunitate cui ipſamet cōmunitas cōmiſit iſtaȝ auctoritatē: que inq̄ȝ lex fuit uel potuit eſſe q̄ res tūc nō occupata eſſet pmo occupātis: ꝛ tūc poſtea diuiſerūt ſe ſuper faciem oꝛbis terrarum: ꝛ vnus occupauit vnam plagam: ꝛ alius aliam.

De ſecūdo articulo dico q̄ trāſlatio reꝝ pōt eſſe uel quātum ad dñiū ut ſi res a dñio vnius tranſeat ad dñium alterius. uel quātum ad uſum ſiue ius utēdi. manēte tamen dñio apud eūdem: ꝛ iuſtitia uel iniuſtitia in trāſlatione uſus diffoꝛmes habet regulas iuſte trāſlationi dñij. Hec ergo trāſlatio dñij pōt fieri uel auctoritate publica uel pncipis uel auctoritate legis: uel auctoritate ꝑuata ipſius dñi immediate poſſidentis. ¶ De pma trāſlatione ſit hec cōcluſio pma in iſto articulo. trāſlatio dñij auctoritate legiſ iuſte iuſta eſt. ꝓbaṫ: q: ſi lex iuſta potuit iuſte determinare pma dñia: ꝛ nō minoꝛ eſt auctoritas legis ul' pncipis: qd habeo hic pꝛo eodē poſt diuiſionē dñioꝝ q̄ ante: ergo ꝓpter eādē cām ꝛ eūdē finem pōt iuſte trāſferri dñium poſtq̄ fuerat alicui appꝛopꝛiatū Ex hoc dico q̄ pſcriptio in imobilibuſ ꝛ uſucapio in mobilibus eſt iuſta trāſlatio. Pꝛobaṫ pꝛimo auctoritate extra de pſcriptionibus vigilāti. glo. ſup illud aliena. Pꝛobaṫ etiā per rōneȝ duplr. Pꝛimo ſic. iuſte pōt illud ſtatui a legiſlatore qd eſt neceſſarium ad pacificam cōuerſationē ſubditoꝝ. ſed dominiuȝ rei neglecte ſicut negligiṫ in pſcriptione ꝛ uſucapione trāſferri in occupātem eſt neceſſarium ad pacificā ꝯuerſationē ciuium: q: ſi nō transferretur dñium in illū occupātē ſed remaneret apud pꝛimum poſt quātumcūq; tēpus eſſent lites imoꝛtales nam poſt quantumcūq; tēpus ille qui neglexit uel heres eius repeteret illam rem neglectā ab alio ul' alijs quantocūq; tꝑe occupatam: ꝛ eēnt tales liteſ q̄ impoſſibile eſſet eas deſcindere: q: nec ꝓbationem ſufficiētē habere. Et ex talibus litibus ꝑpetuis eſſent cōtētiones ꝛ foꝛſitan odia inter litigates: ꝛ ſic tota pax reipublice ꝑturbata. ¶ Scōa rō eſt q: legiſlatoꝛ pōt iuſte per legem punire trāſgredientem cuius trāſgreſſio uergit in detrimētū reipublice etiā ſi pena coꝛporali. ergo multomagis pecuniaria: ꝛ hoc applicādo eam fiſco. ergo pari ratiōe pōt eum punire pena tali applicando illud in quo puniṫ alicui qui in hoc eſt miniſter legis. ſed negligēs rem ſuam tāto tꝑe trāſgrediṫ: ita q̄ eius tranſgreſſio eſt in detrimētū reipublice: q: impedimētū pacis. ergo iuſte pōt lex ſicut rem illam neglectam

applicare fiſco: ita ad maiorē pacem trāſferre illaȝ in illum qui tāto tꝑe occupauit tanq̄ȝ in miniſtruȝ legis. Et ex hoc patet quō debet intelligi illa pꝛeſumptio iuris ꝛ de iure cōtra quam nō admittiṫ ꝓbatio. q̄. ſ. ſic negligēs rem ſuā habuit eam pꝛo derelicta. Etſi enim hoc nō ſit uerū in re. tñ legiſlatoꝛ punit iſtum ac ſi habuiſſet eam pꝛo derelicta: q: in aliquo aſſimilaṫ habēti pꝛo derelicta: ꝛ illud in q̄ aſſimilaṫ derelinquēti iuſte regrit ſilem penā. Jſtō etiā apparet ꝓbabile per hoc q̄ ſi glibet poſſet ſuum dñium trāſferre in alium tota coitas pōt cuiuſlibet de coitate trāſferre dñium in quēlibet: q: in facto coitatis ſuppono includi cōſenſum cuiuſlibet. ergo illa coitas habēs iſtum cōſenſum q̄ſi iā oblatum in hoc q̄ glibet cōſenſit in leges iuſtas cōdēdas a coitate uel pncipe pōt per legē iuſtā cuiuſlibet dñium transferri in quēlibet. ¶ Scōo pōt fieri trāſlatio per actū pſone ꝑuate imediate hñtis dñium rei. Hoc aūt pōt eſſe uel per actū mere liberalē uel per actum ſm qd liberalē. Pꝛimus eſt qñ trāſferēs nullam expectat redditionē. Secūduſ eſt qñ pꝛo eo qd tñſfert expectat aliqd ſibi reddi. ¶ De pꝛimo ſit hec cōcluſio que eſt ſcōa huius articuli. Dominus alicuius rei nō ꝓhibitus a lege ſeu ſupiore a cuius uolūtate depēdeat in dādo uel trāſferēdo uel donādo pōt dōare rē ſuā alij uolēti recipe. Hoc ꝓbaṫ: q: exquo per actum uolūtatis ſue fuit dñs. ergo pꝛo uolūtate pōt ceſſare eſſe dñs: ꝛ alius vult recipe: ergo pōt incipe eſſe dñs: ꝛ non ꝓhibet aliq̄ cauſa ſupioꝛ iſtum deſinere ꝛ illū incipe eſſe dñm. ergo per donationē iſtam ſit uere ꝛ iuſte tranſlatio dñij. Ex hoc patet quid regritur ad iuſtam donationē: q: liberalis tranſlatio ex parte donātis: ꝛ uoluntas recipiēdi ex parte illius cui ſit donatio: ꝛ libertas ex parte amboꝝ huius donādi ꝛ illius recipiēdi: hoc eſt q̄ nulla lege ſupiore ꝓhibeaṫ iſte uel ille nec per actum alterius a quo depēdeant in iſta trāſlatione. Et ꝓpter defectum ſcōi nō pōt qs donare pecuniā fratri minori: q: ille nō vult eē dominus. ꝓpter defectū tertij non pōt monachus dare ſine licētia abbatis: nec filiuſfamilias ſine uolūtate parētis: nec etiā clericuſ in aliquo caſu ſine uolūtate uel ſaltē cōtra uolūtatem pape: ut habeṫ extra de cenſi. romana. ad cuius capituli obſeruationem penam poſuit Gꝛego. 10. cuius capl'm eſt hodie in. 6. li. decre. Exigit. q̄. ſ. viſitātes a viſitatis nl'la recipiāt munuſcula: ꝛ ſi recepint teneanṫ duplū reſtituere: uel nō abſoluanṫ a maledictione qua ipſo facto incurrūt: ut dicit Jnnocētius quartꝰ in nouis cōſtitutionibus. Huic aūt coꝛreſpōdet in trāſlatione uſus liberalis accōmodatio: ꝛ habet ſimiles leges ad hoc q̄ ſit iuſta: q: regrit in accōmodante liberam uolūtatē: ꝛ in recipiēte q̄ uelit recipe rem accōmodatam ad uſum: ꝛ q̄ non ſit aliqua uoluntas legis uel pncipis obſiſtēs illi accōmodationi. Alia trāſlatio uel accōmodatio non eſt mere liberalis: ſed ubi transferēs expectat aliqd equalenſ ei qd trāſfert diciṫ ꝓpꝛie cōtractus: q: ibi ſimul trahunṫ uolūtates partiū. trahiṫ enim iſte ad trāſferēdum in illum a cōmodo qd expectat ab illo: uel qd expectat trāſferēdum in ſe. Huiuſmodi contractus in qbus dñia transferunṫ quidā ſunt rei utilis pꝛo re utili immediate ſicut vini pꝛo blado ꝛ huiuſmodi. ꝛ diciṫ reruȝ permutatio do ut des uel do ſi des. Quidam rei utiliſ pꝛo nūmiſmate uel ecōuerſo: q: enim difficile erat res uſuales immediate cōmuta

In li^o. 6.

re. Ideo inuētum eſt mediū per qō talis cōmutatio faciliter fieret qō uocaẜ nūmiſma. ⁊ dicit cōmutatio nūmiſmatis pro re utili emptio: ecōuerſo vō uēditio. Quidam tertio nūmiſmatis pro nūmiſmate: ⁊ dicit mutui datio ⁊ mutui acceptio. Sunt ergo tres cōtractus in qbus trāſfert dñium quibus corrēſpōdent alij cōtractus in qbus trāſfert uſus uel ius utēdi retēto dñio. Nam rerū pmutationi correſpondet mutua uel pmutua accōmodatio: emptioni corrñdet cōductio ⁊ uenditioni locatio. mutuationi non corrñdet aliqd ꝓprie in trāſlatione uſus rei. De pma tranſlatione. ſ. rerum permutatione ſit hec cōcluſio que eſt tertia huius articuli: ꝙ dñi rerum iuſte eas pmutāt ſi ſine fraude ſeruēt equalitatem ualoris in cōmutatis ſm rectā rōnem. Intelligēdo hic cōditiones ſꝰus expoſitas ad donationem iuſtam reqſitas: explicanẜ etiam alie que ſūt ꝓprie ad iuſtam pmutationē. Qō primo addiẜ ſine fraude. excludit fraudem in ſubſtātia quātitate ⁊ qlitate. In ſubſtātia ut nō cōmuteẜ auricalcum pro auro: nec aqua pro vino. In quātitate: ut ſiue quātitas menſureẜ per pondus ſiue per aliā menſuram. ſ. virgam uel huiuſmodi quātū ad lōgitudinem: uel mēſurā aliam corporalē: ut. ſ. modiū ſextarium uel huiuſmodi ſiue in liqdis ſiue in aridis iuſtum pōdus ⁊ vniuerſaliter iuſta menſura ſerueẜ. ¶ Cōſimilr de qualitate: ꝙ nō cōmuteẜ vinū corruptum: qō accipit ab alio cōmutāte tanq̄ vinum purum: ⁊ hec oīa ꝓbanẜ extra de iniurijs ⁊ dāno dato. ſi culpā. Qui occaſionem dāni dat dānum videtur dediſſe. ſed defraudās illum in ſubſtātia qui putat pmutādo accipe aliam ſubſtātiā uel qualitatem uel in quātitate qui putat accipe aliud quantū dat occaſionē dāni: q: ille nō pmutaret niſi crederet aliam ſubſtātiam uel quātitatem ⁊ qlitatem recipe: ergo videẜ non tm̄ fallacia de libro elenchorum: ſed ꝑſumptione iuris: ⁊ ſm ueritatē dānū dediſſe. Seqtur in illa regula ꝙ eq̄litas ualoris eſt ſeruāda: hoc ꝓbaẜ per Augm̄. 13. trini. c. 3. vili uelle emere ⁊ caro uelle uēdere re uera vitiū eſt. ⁊ hoc intelligēdo de re vili ⁊ cara quantum ad uſum: qa frequēter res que in ſe eſt nobilior in eē nāli minus eſt utilis uſui hoīum: ⁊ per hoc minus ꝑcioſa: ſicut ſm Augm̄ de ciui. li. ii. c. 16. Melior eſt in domo panis q̄ mus: cum tm̄ omne viuum nobilius ſit ſimpliciter nō viuo in eſſe nāe. Et ꝓpter hoc addiẜ ſ3 rectam rōnē attēdentem. ſ. naturā rei in cōparatione ad uſum humanū ꝓpter quē ſit cōmutatio iſta. Iſta aūt equalitas ſm rectam rōnem non conſiſtit in indiuiſibili ſicut dicit quidā doctor motus ex h q: iuſtitia habet tm̄ mediū rei: ſed cetere virtutes mediū rōnis. hoc enim falſum eſt ut declaraẜ liº. 3. di. 34. q. 1. immo in iſto medio (qō iuſtitia cōmutatiua reſpicit) eſt magna latitudo: ⁊ intra illam latitudinem non attingēdo indiuiſibilē pꝛciū equalentie rei ⁊ rei. q: quo ad hoc quaſi impoſſibile eēt cōmutātem attingere ⁊ in quocūq; gradu circa extrema fiat iuſte fit. ¶ Que autē ſit iſta latitudo ⁊ ad quātū ſe extēdat quādoq; ex lege poſitiua: qñq; ex cōſuetudine innoteſcit: lex enim reſcindit cōtractum ubi cōtrahēs decipiẜ ultra medietatem iuſti pꝛecij: tamē infra illud ſi ex alio apparet iniuſtitia debet reſtitutio fieri corrñdens. Qñq; autē relinquiẜ ipſis cōmutātibus: ut penſata mutua neceſſitate reputāt ſibi mutuo dare equalens hincinde ⁊ accipe. durum eſt enim inter hoīes eſſe cōtractꝰ:

a.l. uſuali.

a.l.permutata.

Ric.li.3.di.33.ar.3.q.4 He.ql.6.22 Uide.S.o.5.ethi.lcone.5.⁊.6.

in qbus cōtrahētes non intēdāt aliqd de illa indiuiſibili iuſtitia remittere ſibi mutuo: ut ꝑ tāto oēm cōtractum concomiteẜ aliqua donatio. ⁊ ſi iſte eſt modus cōmutātiū quaſi fundatus ſup illud legis nature. hoc facias alij qō tibi vis fieri: ſatis ꝓbabile eſt ꝙ qñ ſunt mutuo contēti mutuo uolūt ſibi remittere ſi ſm aliqd deficiūt ab illa iuſtitia reqſita. ¶ Cōſilis cōcluſio oīno eſt de iuſta uenditione ⁊ emptione: q: ibi ita oportet ex vna pte conſiderare nūmiſma ſicut hic rem pmutatā. Addo ꝙ in iſtis utriſq; ꝯtibus licet permutātē uel uendētē penſare dānum ſuum: nō aūt cōmodum ipſius ementis ſiue cū quo pmutat: hoc dico in carius uendendo uel pmutādo. Et intelligo ſic. Si qs multū indiget re ſua ⁊ per magnā inſtātiā inducaẜ ab alio ut uēdat uel pmutet pro re alia cum poſſit ſe ꝑſeruare idēnem ⁊ ex uēditione uel pmutatione iſta multū dānificaẜ pōt carius uendere q̄ ſi alˀs ſine tali dānificatione uēderet uel pmutaret. Sed ſi emēs magnum cōmodū conſequaẜ ex illa re ſibi uēdita uel permutata non pōt carius uendi uel permutari. Nam ꝓpter maius cōmodum eius qō conſequitur nec res mea eſt in ſe ꝑcioſior nec mihi melior. Et ideo non debet mihi maius pꝛeciū appoꝛtare. Secus autem eſt quādo damnificor: q: tūc mihi eſt ꝑcioſior lȝ non in ſe. Cum iſtis contractibꝰ (ut dictū eſt) conueniunt mutua accōmodatio conductio ⁊ locatio. Et cōſimiliter quantum ad poſitas iam cōditiones eſt ſeruanda iuſtitia conſiderādo ibi ad uſum: ſicut hic ad dñium. ¶ De ultimo contractu ſcilicet de mutui datione ſit hec cōcluſio quarta iſtius articuli. Ad iuſte contrahēdum mutuum oportet ſeruare equalitatē ſimpliciter in numero ⁊ pondere exceptis qbuſdam caſibus de qbus diceẜ in ſine. ratio huius a quodā aſſignaẜ talis: q: uſus pecunie eſt eius cōſumptio. ergo cōcedens eam mutuo per cōſequens cōſumit eā. ¶ Cōtra hoc obijciẜ per illud extra de ſignificationibus uerborum. Exijt qui ſeminat. ⁊ eſt hodie in. 6. li. ꝙ quarūdā rerum uſus perpetuo ſeparaẜ a dñio. Pōt ergo talis ratio aſſignari. q: in mutui datione transfert dominium. hoc enim ſonat uocabulū: mutuo do tibi meum. ergo qui cōcedit mutuo non manet dominus pecunie mutuate: ⁊ per cōſequēs ſi pro illa pecunia recipiat aliqd ultra ſoꝛtem pro non ſuo recipit ſiue uendit non ſuum. Alia ratio eſt: eſto ꝙ pecunia maneret ſua: tamē illa pecunia non habet ex natura ſua aliquem fructum ſicut habēt aliq̄ alia ex ſe germinātia: ſed tm̄ peruenit aliquis fructus ex induſtria alterius ſcilicet utentis: induſtria autem huius non eſt eius qui concedit pecuniam: ergo ille uolens recipere fructū de pecunia vult habere fructum de induſtria aliena. quam tamē non dedit ille alius ſibi ex hoc ꝙ accepit mutuum ab alio. Et hec eſt ratio quare per oppoſitum fructus lignorum germinātium computaẜ in ſoꝛtē. Excipiuntur in iſta mutuatione duo caſus in genere. quādoq; enim licet accipe ultra capitale ex pacto: quādoq; autem non ex pacto. Primū tripliciter. uel ratione pene cōuentionalis: dū tamē non fiat in fraudem uſurarū. uerbi gratia. Ego indigeo pecunia mea ad mercandum: cōcedo tamen tibi ad certum diem: adijciēs penam cōditionalem ꝙ niſi tali die ſoluas: quia multum dānificabor: ſolues poſtea tantum ultra. hec pena adiecta licita eſt: q: licet me ſeruare indēnem ſic ꝑmonendo illū cū quo ꝯtraho.

Ric.p... ar.5... ri... arg...

Signum aūt qñ nō eſt in fraudē uſurarū maniſeſtum eſt illud qñ mercator magis uellet pecuniā ſibi ſolui die pꝛefixo q̄ in craſtino cū pena adiecta ſibi. Et per oppoſitū eſt in fraudē qñ vult diem trāſiri potiꝰ q̄ pecuniā ipſo die ſolui. 2m eſt rōne intereſſe. debitor enim ex cuiꝰ nō ſolōne creditor notabiliter dānificaẜ teneẜ de iuſtitia ſatiſfacere creditori de intereſſe. Et lȝ ille creditor nō poſſet hīe ꝯ eum actionem in foro exteriori: utpote q: nō ſunt pacta uł iuramēta: tm̄ in foro ꝯſcie debitor teneẜ ultra ſortem ad intereſſe. 3º ꝯditio eſt qñ utrūq;. ſ. capitale ⁊ illud ſupfluū poniẜ ſub incerto. qō ꝓbaẜ extra de uſuris nauigāti. §. rōne. arguēdo per locū a ſili: q: ſicut hic incertitudo excuſat: ita ibi. Sine pacto ēt licet. Soluꝰ eniȝ aīus ſine omni pacto uerbali uel alio ſigno equalēti oſtēdente debitori ꝙ mutuans nō mutaret ſine ſpe lucri nō facit illū recipientē ultra ſoꝛtē ſine pacto hīe alienū ⁊ ideo nec teneri ad reſtitutionē. Intelligēdū ēt ꝙ pecunia hēt aliquē uſum utilē ex ꝓpꝛia nā: utpote ad videndū oꝛnandum uel oſtēdendū poſſibilitatē tanq̄ diuitē ⁊ ad illū ſinē pōt locari ſicut equus uel aliud locale: ⁊ pro uſu iſto retēto dñio pecuniā recipi: ⁊ tūc ex toto eſt ꝯtus locationis uel ꝯductionis: nō aūt mutuatio ſeu mutui datio: ⁊ deberet idem pōdus reſtitui niſi forte ſufficiat locari eq̄le in pōdere ⁊ ualore. De regule ꝑdicte oñdūt qd iuſtū ⁊ qd iniuſtū in cōmutabilibꝰ ſtatim factis. i. qñ uterq; cōmutās ſtatim dat uel recipit illud pro quo cōmutat. Sed qñ cōmutās nō ſtatim recipit illud pro quo cōmutat. ſed differẜ hꝰ receptio queriẜ qd iuris. ¶ Rºꝯ. ꝑter regulas ꝑdictas ptinētes ad iuſtū uł iniuſtū in ſingulis ꝯtibꝰ: pro pñti addo h iſtas duas. Prima ē ꝙ cōmutās nō cōmutet uel uēdat tp̄s. q: tp̄s non eſt ſuū. Scda ꝙ nō ponat ſe in tuto de lucrādo: ⁊ illum cū quo cōmutat de dāno: itelligo in tuto ſemp uel ut in pluribꝰ. ¶ Ex iſtis regulis patēt multi caſus in ſpāli. v. gra. Dicaẜ feſtū natiuitatis dñi. a. ⁊ feſtū ſci Joānis bapꝭ. b. iſte cōmutās tradit alij rem ſuam in. a. aut q̄ tūc eā erat uēditurus aut nō: lȝ in b. ſi ſic uel determinat nūc pꝛeciū ſm ꝙ currit tp̄s pro. a. ⁊ tūc facit miſericoꝛdiā: q: ſupplet indigētiā primi anteq̄ teneaẜ illā ſupplere: qñ. ſ. expectat ſolutionē huius uſq; in. b. Aut determinat pꝛecium maius q̄ ſit iuſtū pro. a. ⁊ tūc eſt uſurarius: q: uēdit tp̄s ꝯ primā regulā: qō ꝓbaẜ extra de uſuris. Conſuluit. Si aūt nō eſſet mō uenditurus: ſed alias qñ videreẜ ꝙ ſm curſum temporis plus poſſet lucrari. Aut ergo nunc ponit certū pꝛecium aut nō: ſed dimittit certificationē pꝛecij pēdentē ex aliquo futuro. ¶ Si primo modo. ſ. ſi ponit pꝛeciū ſm ꝙ res nūc ualet nō eſt dubium quin faciat miſericoꝛdiam magnā. Si vō maius q̄ nunc ualēt tamē nō ita imoderatū pꝛecium quin tēpore ſolōnis uerīſimiliter qñq; plus qñq; minus ualeat res uendita: rōne dubij excuſat: q: ꝯtra nullā regulā ſupra dictam facit: qō ꝓbaẜ per illud capłm nauigāti. §. ratione. ¶ Et ſi obijciẜ ꝯtra hoc per illud ibidē. In tua. ¶ Rº. ibi ꝯtineẜ monitio utilis nō ꝑceptū neceſſariū. ¶ Si aūt determinationē pꝛecij ex ualore futuro illius rei pēdere relinquat: aut ergo pro tēpore determinato illiꝰ ſolōnis uel alio in quo nō ꝯſueuit regulariter res plus ualere q̄ qñ dat rem ſuā: ⁊ tūc miſicoꝛdiā facit: utpote cōcedo tibi iſtud pro tāto pꝛecio pro quāto ualebit in. b. uel aliq̄ tpe citra. b. cum tm̄ illa res conſueuit cōmuniter carior

a.l. i cōmutationibus

a.l.ratio.

eſſe in. b. q̄ in aliquo tēpore pꝛecedēte. ¶ Si autē uelit pꝛeciū determinari pro tpe idcterminato hoc mō ut ponat ſe in tuto lucri: ut in pluribꝰ: ⁊ alium in dāno: utpote uolo ꝙ tantū ſoluas mihi pro iſto quātum ualebit in quocūq; tempore uſq; ad. b. qñ carius uendeẜ. uſura eſt. quia ponit ſe uel partem ſuam quo ad lucrum: ut in pluribꝰ in tuto. ⁊ illū cū quo contrahit ad dānum: ⁊ tunc habet pro ſe illud qō euenit ut in pluribꝰ: ⁊ contra ſe illud qō euenit ut in paucioribꝰ. ¶ Eſt etiam ibi alia iniuſtitia: q: aliquo die determinato opoꝛteret eū exponere rem ſuam uenditioni: ⁊ nō in tēpore particulari uagor: ⁊ in illo ꝯtingeret ꝙ minus care uēdereẜ q̄ in die cariſſimo inter. a. ⁊. b. ⁊ per cōſequens in tali pacto facit ſe certum de lucro ultra q̄ humana induſtria pertingere poſſet. De ergo regule dicte ſunt de iuſto ⁊ iniuſto in uēditione ⁊ cōmutatione quacūq; pro nunc uel futuro: ⁊ hic loquēdo de cōmutatiōe iconomica que eſt qñ cōmutās intēdit rem accipe pro qua cōmutat ut nō merceẜ ea. ſ3 ut ea utatur.

Sequitur de cōmutatiōe negociatiua ubi cōmutans intendit mercari de re quā acquirit: quia emit nō ut utatur: ſed ut uendat: ⁊ hoc carius: ⁊ hec negociatiua diciẜ pecuniaria uel lucratiua. De hac ultra regulas pꝛedictas quid iuſtum ⁊ quid iniuſtū addo duo. Primū eſt ꝙ talis cōmutatio ſit utilis reipꝰ. 2m eſt ꝙ talis iuxta diligentiā ſuam ⁊ pꝛudētiam ⁊ ſollicitudinē ⁊ pericula accipiat in cōmutatione pꝛeciū coꝛreſpōdens. ¶ Prima ꝯditio exponitur. q: reipu. eſt utile habere cōſeruatores rerum uenaliū ut pꝛompte poſſint inueniri ab indigentibus uolentibus illas emere. ¶ In ulteriori etiam gradu utile eſt reipu. habere afferētes res neceſſarias quibꝰ illa patria nō abundat: ⁊ tamē uſus earum ibi eſt utilis ⁊ neceſſarius. Ex hoc ſequiẜ ꝙ mercator qui affert res de patria ubi abundat ad patriam ubi deficit uel qui illā emptam cōſeruat ut pꝛompte inueniatur uenalis a uolenti eam emere habet actum utilem reipu. h quo ad expoſitionem prime conditionis. ¶ Sequitur ſecūda. quia vnuſquiſq; in opere honeſto reipu. ſeruientem opoꝛtet de ſuo labore viuere: honeſto dixi pꝛopter meretrices ⁊ hiſtriones inhoneſte viuentes. ſed afferens iſte uel conſeruans honeſte ⁊ utiliter ſeruit reipub. ergo opoꝛtet eum de ſuo labore viuere nec hoc ſolū: ſed vnuſquiſq; poteſt induſtriam ſuam ⁊ ſollicitudinē iuſte uēdere: induſtria illius transferētis res de patria ad patriam requiriẜ magna ut conſideret quibꝰ que patria abundat ⁊ indigeat. ergo pōt iuſte ultra ſuſtētationem neceſſariā pro ſe ⁊ familia ſua ad iſtam neceſſitatem deputata recipere pꝛeciū coꝛrñdens induſtrie ſue. ⁊ ultra hoc 3º aliquid coꝛrñdens periculis ſuis. Ex quo enim in periculo ſuo tranſfert ſi eſt tranſlator uel cuſtodit ſi eſt cuſtos: ꝓpter huius periculū pōt ſecure aliquid accipere coꝛreſpōdens: ⁊ maxime ſi qñq; ſine culpa ſua in tali ſeruitio cōmunitatis dānificatus eſt: utpote mercator trāſferens qñq; amiſit nauē onuſtā maximis bonis: ⁊ aliꝰ qñq; ex incēdio caſuali amittit ꝑcioſiſſima que cuſtodit pro repu. ¶ Hec oīa ꝯfirmanẜ: q: q̄tū deberet alicui miniſtro reipu. legiſlator iuſtꝰ ⁊ bonꝰ retribuere. tātū pōt ipē ſi nō aſſit legiſlator de repu. nō extoꝛquēdo recipe: ſed ſi eſſet bonus legiſlator in patria indigēte deberet locare pro ꝑcio magno hꝰ mercatores qui res neceſſarias afferrēt

z qui eas allatas ſeruarēt. z non tm̄ eis z familie ſuſtentationē necīam inuenire:ſed etiā īduſtriā pe ritiā z ꝑicula oīa locare. ḡ ēt hoc pñt ipſi in uēden do. Ex iſtis duab⁹ ꝯditiōib⁹ reqſitis in negociatiua iuſta pȝ quō aliq ſūt vituꝑabilr̄ negociatores:ut.ſ. illi qui nec trāſferūt nec ꝯſeruāt nec eoꝝ induſtria meliorant res uenalis:nec certificāt aliqs aliuſ ſim plex de ualore rei emēde:ſȝ mō emit ut ſtatim ſine oīb⁹ iſtis ꝯditionib⁹ uēdat iſte eēt exterminādus a republica z exulāduſ: z uocant tales gallice regra tiers.qꝫ ꝓhibēt imediatā cōmutationē uolentium emere uel cōmutare iconomice: z per ꝯñs faciunt qōlibet uenale uel uſuale carius emēti q̄ȝ deberet eſſe: z vilius uēdenti: z ſic dāñificāt utrāq̄ȝ partē.

T.c.85.

De tertio

ar^lo^ ſatis pȝ ex p̄dictis:qꝫ rectū eſt iudex ſui z obliqui:ꝑ de aīa z ideo ex iuſtitia determiata in p̄cedēti ar^lo^ in trāſ lationib⁹ dñij uel uſus rerū apparet iniuſtitia que accidit in talib⁹ qō breuiter pōt exponi diſcurrēdo. Nā in donatione nō eſt iuſtitia ſi donans nō mere liberaliter donat:uel ꝯ̄ uolūtatē alicui⁹ a quo depē det in donādo donat ſicut pȝ in illo caſu de quo al legatū eſt ibi extra de cēſib⁹ exigit.li.6. Nō aūt me re liberalr̄ donat ſilr̄ decept⁹ uel q̄ſi neceſſitate tra ctus donat:qꝫ ignorātia z aliq̄lis coactio excludūt uolūtariū ſimpr̄ ex 3° ethi^c^. ℭ Et ex h̄ ſequit̄ ꝙ de ceptus de eo cui donat q̄ͣtuȝ ad illaȝ rōnē ꝑꝑ quaȝ donat nō ſimplr̄ donat. ℭ Et iō ſi alicui tanq̄ȝ pro pinquo donet qui tm̄ nō eſt ꝓpinquus nō ſimp^r^ do nat. Cōſilr̄ ſi alicui ut egeno qui nō eſt egen⁹. z iō videāt illi trutani.ſ.qui diuites exñtes recipiūt tm̄ tanq̄ȝ egentes elemoſynas:ne iniuſte oīa hui⁹ reci piāt:qꝫ nō eſt in dāte uolūtariū ꝑꝑ ꝯditionis igno rantiā quā reſpicit in donādo. Conſilr̄ ſi attractus ut in uſuris dādis nō ē mere donatio liberalis. Cō ſilr̄ dicendum eſt de accōmodāte:lȝ ibi nō ſit defe ctus eq̄lis ꝑꝑ eq̄le iuſtū:qꝫ tranſlatio uſus ad tp̄s nō reqrit tantā liberalitatē q̄ͣtaȝ trāſlatio dñij. Jn ꝯmutatione eſt iniuſtitia ex eiſdē cauſis.ſ.ex dece ptiōe z iuolūtario z ꝓhitiōe ſuꝑioris cui cōmutāſ ſubeſt in cōmutādo. z ex hoc pōt dici iniuſta cōmu tatio que ſit in ludis alearuȝ z hi⁹:iuxta illud.ff.de aleatorib⁹.l.ultima. z ex̄ de vi. z hone.cleri. Cleri ci.ſuꝑ illō officia. Jn gl.in iſta lex nō ligat niſi illos qui viuendo pollitice ſubſunt legi iꝑeriali qui forte nulli ſunt hodie.qꝫ ubi p̄cipue illa lex locū hēre con ſueuit municipalia p̄iudicāt iꝑialib⁹.ut pȝ in Jta lia. Jniuſtitie in emptione z uēditiōe tacte ſūt ꝑus tangēdo de iuſtitia in eis. Et iuxta hoc de locatiōe z ꝯductiōe z ſolōne iniuſtitia p̄cipua eſt uſura cui⁹ vituperatio habet̄ ex̄ de uſuris. Sup eo. Uſure cri mē utraq̄ȝ pagina deteſtat̄. Ꝙ uetus.pȝ per Ezec. Ad uſurā nō accōmodabis z c̄. ꝙ noua Luc.6. Da te mutuū:nihil inde ſperantes. ℭ Et ſi arguit̄ ꝯ̄ h̄ ꝙ licet vnicuiq̄ȝ in ꝯctib⁹ ſe ſeruare indēnē ut dcm̄ eſt prius.ꝙ uēdēs pōt carius uēdere attendēs dā nuȝ ſuū in uēdēdo:maxīe ſi inducat̄ ab illo cui uē dit.ḡ eodē mō ſi inducat̄ ab alio qs ut ſibi mutuet licet ſibi ſe ſuare indēnē:qō nō pōt niſi accipiēdo aliqd ultra ſortē. z hoc ex pacto.alias eſt incertuȝ. Silr̄ dans uſurā uolūtarie dat:qꝫ nullus cogit eū ad hoc:ſed uoluntate ſua accipit pecuniā z reddit ultra ſortē: z ſic pōt dñiuȝ trāſferre in aliū. Si aūt transfert dñiuȝ.ḡ alius.ſ.uſurari⁹ nō habet alienū. ℭ Ad p^m^ rñdeo:ſi nō vult dāñificari pecuniā ſibi necīam reſeruet:qꝫ nullus eū neceſſitat ad facien

Cap.18.

dam miſericordiā ꝓximo:ſed ſi vult miſericordiaȝ facere neceſſitat̄ ex lege diuina ut nō faciat eaȝ vi tiatam. ℭ Ad 2^m^ z ſi trāſferat dñium tm̄ recipienſ tenet̄ reſtituere ſicut in mutui datione trāſfert: z tm̄ debitor tenet̄ tandē reſtituere creditori. ℭ Cōſilr̄ pȝ de iniuſtitijs in cōmutationib⁹ ubi ſit dilatio re cipiendi. Eſt enim iniuſtitia uēdēdo tp̄s uel ponē do ſe in certo de lucrādo uel ſimplr̄ uel ut in pluri bus. ℭ Conſilr̄ in negociatiua eſt iniuſtitia ſi offi cit reipu.actus ei⁹:uel ſi imoderate recipit a repu. ultra induſtriā diligētiam ſollicitudinē z ꝑicula. ℭ Jtē preter iniuſtitias iſtas ꝑtiales in iſtis ꝯcti bus uel cōmutatiōib⁹ eſt vna gñalis:qñ aliqs uſur pat rem alienaȝ dño ſimplr̄ inuito. z hoc tam dño ꝓximo q̄ȝ remoto.ſ.legiſlatore qui nō vult:imo ꝓ hibet illā rem occupari inuito dño niſi in caſib⁹ p̄e ſcriptionis z uſucapionis. Jn iſtis aūt nō eſt tranſ latio dñij.ſ.in furto:rapina z hi⁹:lȝ ſit violentia oc cupatio rei cui⁹ eſt dñiuȝ z iſta iniuſtitia eſt mani feſtior quacūq̄ȝ alia:ubi ꝑꝑ ſolam defectuoſam cō ditioneȝ eſt iniuſtitia in trāſlatione uel cōmutatio ne ut eſt in caſibus ſupradictis.

al. tm̄

De quarto

ſunt.5^e^ vidēda. Primo ꝑꝑ̄ quā rōnē ſit reſtitutio faciē da. 2° quis tenet̄ reſtituere. 3° quid. 4° cui.5^o^ qñ. ℭ De ꝑ dico ꝙ ſicut auferre alienū eſt pctm̄ mor tale ꝯtra preceptū diuinū negatiuū. Nō furtum fa cies.ita z tenere alienū: z ideo ſicut neceſſariū eſt ſeruare p̄cepta negatiua:ita neciuȝ eſt nō tenē alie num dño inuito: z per ꝯñs uel actu ſtatim reddere uel ſaltē uelle reddere cuȝ fuerit opportunitas:vñ nō eſt reſtitutio faciēda necio ut pars quedā ſatiſ factionis neq̄ȝ gñalit̄ accipiēdo ſatiſfactionē neq̄ȝ ſpālit̄:gñaliter enim accepta reddit pro pctō eq̄ ualens et in quē peccatur:non ſic iſta reſtitutio.qꝫ abſq̄ȝ omni redditione pro pctō poſſet reddi ꝓrio qō ſuum eſt:ſicut in mutuis reddit̄ creditori abſq̄ȝ omni ſatiſfactiōe ꝑtinēte ad recōciliationē pctōriſ. ℭ Conſilr̄ nō eſt ſatiſfactio ſpālis que eſt 3^a^ pars pnīe:qꝫ de cōgruo requirit̄ reſtitutio in re ul' in uo to ante oēm partē penitētie ſicut ceſſatio uolūtate uel facto a pctō. Sed ſatiſfactio que eſt 3^a^ pars pe nitentie nō requirit̄ ante alias duas partes pnīe: imo ſequit̄ ꝯtritionē z ꝯfeſſionē ut iniuncta a ſacer dote.reſtitutio aūt nō iniungit̄ a ſacerdote:ſed a le ge diuina: z eſt ſimile in aliqs pctis ſiqs teneret for nicariam uel magis adulterā:reſtituere eam viro ſuo nō eſt niſi ceſſare a pctō uel a trāſgreſſione hu ius precepti. Nō mechaberis: z iſtud precedit oēs partē penitētie accepte. Et ideo ſicut tenens adul teraȝ nō eſt capax pnīe:ſed irriſor: z ſi talis ueniat ad penitentiā addit pctm̄ pctō.ita detinens alienū z uolūtatē z facto dum talis eſt nō eſt capax alicu ius partis penitētie. ℭ De 2° ponunt̄ duo v̄ſus.ſ. de quis. Quilibet inſolidū:reddat prius iniuriato. Juſſio ꝯſiliuȝ:ꝯſenſus palpo recurſus. Participāſ mutus nō obſtās nō manifeſtās. Quoꝝ ſtat ſnīa in hac maxima. Quicūq̄ȝ abſtulit uel detinet alie num tenet̄ reſtituē. Auferre aūt pōt ut cā ſuꝑior.ſ. precipiēdo:uel ut ꝓxima imediate auferēdo:ul' ut cā coadiuuās:ut ſocius in auferēdo ul' ut inducēs ſi ꝯſulit uel fauet uel adulatur tali ꝯſilio.fauore ul' adulatione ꝑꝑ quā ſit ablatio z ſine qua nō fieret. ℭ Conſimilr̄ de detinēte qui imediate detinet po ſitiue ul' p̄uatiue ſiue iterpretatiue.ut.ſ.qꝫ nō facit reſtitui cū ei ex officio h̄ cōpeteret uel auxiliuȝ uel

fauorē prebēdo:ut ſi tacet reqſitus in iudicio:ubi poſſet ſnīalr̄ reſtitui reſ dño ſuo: z tm̄ dicēdo v̄itatē nō iminet ei ꝑiculū ſtat⁹ uel ꝑſone:vñ breuiter oīs obligatio ad reſtōnē reducit̄ ad auferre uel detinē z hoc uel ut cā p̄n^lis^ uel ꝓxima uel coadiuuās ul' inducēſ uel nō ipediēs qñ ei⁹ eēt ad bonū reipu. z ſine ꝑiculo ꝑſone ipedire: z hec oīa ex quo reducū tur ad ꝯſenſuȝ efficacē uerū uel iterpretatiuū ꝓbā tur per illō.2.q.1. Notū ſit.ubi dī ꝙ facientē z ꝯſen tientē par pena ꝯſtringit: z h̄ accipit̄ ex dicto Pau li Ro.1.c. Nō ſolū qui talia agūt ſed qui ꝯſentiunt faciētib⁹. Jſtoꝝ oium qlibet tenet̄ ad reſtōnē iſoli dū.ſȝ vno reſtituēte oēs aliq̄ liberant̄ a debito in cō paratiōe ad illū dāñificatū:tm̄ aliq̄ tenent̄ pro rata portiōis que eos ꝯtingit illi qui pro oīb⁹ ſatiſfecit. ℭ De 3°.ſ.qd dico ꝙ nō ſolū tenet̄ qs ad reſtituen duȝ rem ablatā uel uſuȝ rei.ſȝ ēt ad itereſſe z fructū ꝯceptū de re ſi res erat fructifera.ſȝ nō fructuȝ qui ꝓuenit ex iduſtria ei⁹ qui utit̄ illa re. Ex quo ſequi tur ꝙ lucrū acqſitū ex pecunia fenebri nō tenet̄ fe nerator reddē. Alioquin ille qui recipet poſſet eſſe iuſte uſurari⁹:qꝫ recipe fructū de ſua pecunia ꝓue niēteȝ per iduſtriā alteri⁹ eſt facē uſurā: z h̄ eſt for te qō magis poſſet hoīes inducere ad uſurā:qꝫ de uſuris lucrātes illō qō lucrant̄ nō tenent̄ reſtituē. imo illō ſuū eſt:qꝫ ꝑ ſuā iduſtriā acqſitū erat.alie nuȝ āt reſtituēdū eſt. ℭ De 4°.ſ.cui dico ꝙ dāñifi cato:ſi tm̄ ſit poſſibile:poſſibile inq̄ȝ ut ſi nouit eū: z ſi hēat eū pñtē uel hēe pōt:ut ſibi mittat̄ ſine ma iori incōmodo q̄ȝ illō qō mittēdū eſt eēt utile ei cui mittit̄. z itelligo de ipſo ul' aliqb⁹ ei⁹ ꝓpinqs ſi mor tuus eſt uel ſi abſens eſt:qꝫ p̄ſumit̄ lege nāe ꝙ ille magis uelit reſtōnē fieri ſuis ꝓpinqs: z iō in duo bus caſib⁹ nec illi nec ſuiſ utpote ſi cui neſcit̄ ul' ſci to cui tm̄ mortuo neſciunt̄ ꝓping. ℭ Jn alio ſi ma iores ſumpt⁹ eēnt ponēdi in mittēdo q̄ȝ illō ualeat illi cui mittit̄: z in iſtis ſi queras cui dico ꝙ paupi bus vice illi⁹ qꝫ cui nō pōt tpalr̄ reddi reddit̄ ſpūa liter:redditio ſpūalis ſit maxīe reddēdo paupibuſ pro illo. ℭ Si queraſ ꝑ quan⁹ cui⁹ debet reddi pau perib⁹. ℭ R^o^.nō ineni qs necio det'inat⁹ ſit media tor in diſtribuēdo iſta paupib⁹. ℭ Dicit vn⁹ doctor ꝙ ꝯfeſſor uel aliqs de cui⁹ fidelitate credat. ℭ Ui det mihi ꝙ per ſeipꝫ ꝯſilio tm̄ alicui⁹ boni viri pōt illō diſtribuē paupib⁹:qꝫ tali mediatori poſſet da re ut reſtitueret de cui⁹ fidelitate p̄ſumeret: z tm̄ iſte ſibiipſi applicaret uel aliqs uſib⁹ q̄ȝ deberet:vñ ubi lex diuia uel eccl'iaſtica nō ligat ꝑſonā:ſequēda eſt rō nālis:illa aūt dictat magiſ ꝙ ꝑſona que tenet̄ re ſtituat paupib⁹ per ſeipaȝ q̄ȝ per aliā.lȝ nō excludē do ꝯſiliū alteri⁹ boni viri:ſed icludēdo. ℭ De 5°.ſ. qñ dico ꝙ nō licet aliq̄ tpe detinē alienū iui dño ſ.nolēte z ſm rectā rōnē nolle debēte. Et per regulariter reſtitutio eſt ſtatiȝ faciēda.ſic ſtatiȝ ceſ ſandū eſt ab actu cuiuſcūq̄ȝ pcti mortalis:non tm̄ exteriori ſȝ iteriori. ℭ Sȝ i caſib⁹ qñq̄ȝ licet differ re reſtōnē exteriorē:poſita tm̄ iam iteriori.ſ.uolūta te reſtituēdi cuȝ occurrerēt circūſtātie opportune. ℭ Jlli aūt caſus ulr̄ cōtinent̄ ſub hac maxīa:licet detinē reȝ alienā qñ ille cui⁹ eſt debet uelle eā rōna biliter detineri:ſȝ in qbuſdā caſib⁹ hoc debet uelle aliqs ēt rōnabilr̄.ſ.rem ſuā detineri ab alio de ſcō poſita iaȝ reſtituēdi uolūtate cū circūſtātijſ oppor tunis.ḡ.Debet eni uelle qlibet reſtōnē ſibi nō fieri tūc qñ eſt in p̄iudiciū coītatis:uel ipſi⁹ recipientis reſtōnē:qꝫ debet uelle bonū ſuū bonū cōe. z ita di

Thõs pñti di.art.5.fol. 3^a^ arg^m^.4. qſtiuncule. z Ric.diſt. pñti art.4. 44.

latiōnē aliq̄lē illi⁹ reſtōniſ boni utilis ut ſeruet̄ ma ius bonū. Debet ēt uelle nō fieri reſtōnē.tūc qñ eēt in diffamationē reſtituētis:qꝫ debet magiſ uelle fa mam ꝓximi q̄ȝ illud modicū cōmodū ſuū ſtatim. Cōſilr̄ debet magis uelle ꝙ vitet̄ magnū incōmo dū ꝓximi reſtituētis q̄ȝ modicū incōmodū ſuū uel nullū in illa modica dilatiōe reſtituētis. ℭ Ex his ſequit̄ ꝙ qñ eēt reſtitutio dāñoſa reipu.ul' ei cui ſit uel diffamatiua reſtitutio uel nimis notabilr̄ dāñoſa nō tenet̄ ad ſtatim reſtituēdū:ſȝ ſufficit ꝙ ſta tim ex affectu reſtituat. z actu reſtituat ceſſantib⁹ i cōuenientib⁹ hincinde. ℭ Et ſi obijcit̄:reſtituē eſt act⁹ p̄cepti negatiui.qꝫ nō tenē alienū.ad obſuatio nē aūt p̄cepti negatiui tenet̄ qlibet ſemꝑ z pro ſꝑ. ℭ R^o^.tenē alienū iniuſte:ideſt iuito dño eſt ſemꝑ ꝓhibitū z iō ſemꝑ z ꝓ ſemꝑ opȝ nō tenē iſto mō:ſȝ qñ aliqs hēt uolūtatē reſtituēdi pro tpe opportūo ex tūc tenet dño uolēte etſi non actu elicito:tm̄ actu debito.qꝫ dñs dȝ uelle ꝙ q ſuū hēat teneat quſq̄ȝ poſſit reddē opportūe. ℭ Ꝙ ſi dicaſ dñs hic eſt i uit⁹:qꝫ nō vult ꝙ per quantūcūq̄ȝ tp̄s teneat̄ ſuū. ℭ R^o^.ꝙ dño male z iordinate uolēte ſtatiȝ reha bere ſuū: z ꝑ ꝯñs iordinate nō uolēte ꝓximū ſuū illud tenere:nō eſt tenēs iniuſt⁹:qꝫ ēt depoſituȝ de cuius redditiōe eſt lex ſtrictiſſima pōt teneri licite dño iuito uolūtate iordinata. ℭ Et ad iſtā ꝑiculā qñ pñt reduci ēt multi aliq̄ caſus a p̄dictis:vn⁹ ſpā lis eſt qui ēt pōt reduci ad ꝑiculā qs.ſ.qñ ablatio fuit occulta:tūc nō tenet̄ ablator ſe ꝓdere:nec per ꝯñs ꝑ ſeipm reſtituē:ſed ꝑ aliā ꝑſonā ſecretā z fide lem: z expedit ꝙ per ꝯfeſſorē:qꝫ ſibi eſt crimē dete ctuȝ in ꝯfeſſione z de ei⁹ fidelitate ꝙ reſtituat fidei ſue cōmiſſuȝ:ſatis debet credi. ℭ Pōt ḡ hic differ ri reſtitutio quſq̄ȝ uolūtas talis ꝑſone z opportuni tas habeat̄. Ali⁹ ēt eſt caſus qñ qs nō pōt reddē: qui etiā poſſet reduci ad qs:qñ eniȝ eſt ipotēs pro tūc nō tenet̄:tenet̄ tm̄ poſt cū ꝑuenerit ad pinguio reȝ fortunā ſic ꝓbat̄ extra de ſol'onib⁹. Odoarduſ. Sicut etiā in glo.notat̄ ꝙ illa actio nō expirat per inopiā debitoris:ſed ſopitur. vnde illud.manis eſt actio quā inopia debitoris excludit. Sed ius agē di manet ſicut obligatio in debitorem lȝ ſopita.

a.l.nolēte.

Ad argumenta.

ℭ Ad p^m^ pȝ p^a^ ꝑti cula articuli ultimi ꝑꝑ quā rōnem qꝫ nō tenet̄ ad reſtōnē ut ad ſatiſfa ctionē ꝓprie dictā que eſt 3^a^ pars pnīe. Sed tenet̄ ad eā ut ad ceſſationē a pctō: z hoc actu z effectu cū circūſtātijs debitis ul' opportunis. ℭ Ad 2^m^ z 3^m^ pȝ ex dictis in 4° ar^lo^:qꝫ neſciens tenet̄ redde re pauperib⁹. Sed qō adducit̄ ibi de neſciētia dñi rei inuētē.dico ꝙ res inuēta debet tradi alicui ꝑſo ne publice cuſtodiēda z in locis publicis ꝓclama ri:ut ſic dñs qui amiſit poſſit ad eā ꝑtingere. Sed ſi poſt talē clamationē nullus appareat dñs faciē dum eſt ſicut de reſtitutione uaga. ℭ Ad aliud pȝ ꝙ nō eſt maior ſumpt⁹ ponēdus in miſſione q̄ȝ ua leat illud qō mittit̄.ſed expectāda eſt pñtia ꝑſone ſi qñq̄ȝ credat̄ haberi. Si tm̄ nō credat̄ hēri nec nū cius interueniat ſine nimijs ſumptib⁹ tradendū eſt parentib⁹:qui ſi nō adſint dandū eſt pauperibus: vniuerſalr̄ enim dādo elemoſynā pauperibus pro aliquo datur ei bonū ſpūale: z in hoc ſit ſibi reſtitu tio poſſibilis qñ non pōt ſibi reddi bonū tēporale. ℭ Ad aliud ſi ꝑſona preoccupāſ rē alienā ſit mul tuȝ necīa reipublice. z eēt in neceſſitate arta. z illa alia ꝑſōa cui debet̄ ſilr̄ arg^m^ hēet aliq̄ȝ euidētiā:ſȝ

Universidad de Deusto Biblioteca

de hoc dicet̄ ſtatim in rñſione ad ſequēs argm̄.ſ3 ſi illud iniuſte detētū a pſona multū neccia reipu.nō ſit ſibi necciuz ſimplr̄:ſ3 tm̄ ad ſaluādū ſtatū ſuū ſolēnē.dico ꝙ non licet alicui ſtatū ſolēnē tenē de bonis alienis:nec tātū ualet reip.iſti9 ſtat9 ſolēnis quē tenet p nō reſtōnē:q̄ztuz ualet fidelitaſ ei9 ꝛ iuſtitia cois. ¶ Ad aliō:aut detinēs eſt in extrema neceſſitate:ꝛ ille cui9 eſt res nō:ſed hēt aliquā citra extremam neceſſitatē:ꝛ tūc dicēdū ꝙ iſta res fit iſti9 detinētis iure poli:quo i extreme neceſſitatis arlo ad ꝓuidēdū ſuſtētationi nāe via oib9 extrema neceſſitate detētiſ eſt ꝯceſſa:ex̄ de vb.ſig.Exgit qui ſemiat ꝛ eſt hodie in.6.decre. Si aūt ambo detinēs.ſ.ꝛ cuius res detinet̄ ſunt in extrema neceſſitate.ſi priuſ deuenit dñs ad illā extremā neceſſitatē debet reddi dño duplici iure:tū q2 ꝑus ſuū:tū q2 iam ex iſta neceſſitate factū eſt ſuū.ſi vō ꝑus deuenit detinenſ factū eſt ſuū.ꝛ tūc dño poſt deueniēti ad iſtā neceſſitatē nō debet reddi q2 ceſſauit dñiuz ei9 in re iſta.ꝛ factū ē alteri9 iure poli. Si āt ambo ſil' deueniāt: dico ꝙ debet reddi dño.quia nunq̄z cecidit a dño. ¶ Et ſi arguas ꝙ magis debet qlibet ſe diligē q̄z ꝓximū:ꝛ p ꝯñs magis vitā ſuā corꝑalē q̄z vitā ꝓximi.ꝛ p ꝯñs iſtā rē ſimp' necciaz ſibi magis retinē q̄z dare ꝓxio. ¶ Rñ°.magis debet diligē vitā ſuā ordinate ut eſt diligibilis ad vitā eternā:ꝛ ita magis ꝯſeruationē iuſtā vite ſue q̄z ꝯſeruationē iuſtā vite ꝓximi:ſ3 nō magis ꝯſeruationē iniuſtā vite ſue q̄z ꝯſuationē iuſtā vite ꝓximi. Sic eniz magis debet latro ſuſtinē ſuſpēdiū q̄z occidere ſuſpēdētē ut euadat:cui9 rō eſt:q2 dilectio vite corꝑalis iniuſte cuſtodite nō eſt dilectio ordinata.q2 nō eſt ad dilectionem aīe nec dei. Iſti9 aūt detinētis in caſu ultio cuſtoditio vite de re aliena eſt iniuſta:ꝛ cū h̄ eſt etiā homicida.q2 iniuſte occidit aliuz qui ſubtrahit ſibi necciuz qō ſibi debet̄. ¶ Sed nunqd ſi poſt extremā neceſſitatē deueniat detētor in ꝑ uel 2° caſu ad pinguiorē fortunā tūc tenet̄ reſtituē.regula videt̄ ꝙ ſic:q2 illa eſt de poſſītate ſoluēdi:ut allegatuz eſt ſupra de ſoſonib9. Odardus. ¶ Cōtra res illa ſcā eſt iſti9 detinētis p hoc ꝙ fuit in extrema neceſſitate.ꝛ p ꝯñs deſijt eē dñi ꝑmi.ḡ nō eſt ſibi reddēda. ¶ Poſſet dici ꝙ res talis neccia ſimpl'r nō poſſet eſſe niſi aliqd ꝑtinēs ad victū ꝛ tūc ꝯſumeret̄ ꝛ iuſte:q2 iſte ꝯſumēs fit dñs:tenet̄ tū poſt deueniens ad pinguiorē fortunā reddere equalēſ:q2 obl'o ad equalēs videt̄ ortū hūiſſe p cōparationē ad illā occupationē ꝑ9 rei aliene que fuit iniuſta ante extremā neceſſitatē. Et illa obl'o per extremā neceſſitatem nō eſt extincta ſ3 ſopita:ſed ſi nunq̄z aū extremā neceſſitatē occupaſſet:tūc iuſte ſimpl'r occupaſſet rez ſuā:nec ad aliquā tenet̄ reſtōnē. ¶ Ad aliō de gladio pz:ex qō in.5.arlo.4.arli. ¶ Ad illud de adultera dī multipl'r:vno mō ꝙ ipſa debet reuelare ſuū crimē filio ſpurio:ꝛ inducē eū ad dimittēdū hēditatē uero hēdi per h̄ ꝙ iniuſte occupat cū non ſit heres. ¶ Aliter dī ꝛ min9 ualet ꝙ debet reuelare culpā ſuā marito ut aſſignet hēditatē uero hēdi qō licitū eſt ſm iura iꝑialia:ubi teſtās ꝑ in teſtamēto iſtituit heredē. ¶ Cōtra ꝑmā rñſionē:q2 aut fili9 credet matri.aut nō.ſi credet nō eſt ꝓbabile ꝙ pp h̄ dimittē uelit hēditatē:q2 pauci iueniunt̄ ita ꝑfecti ut pp iuſtitiā ſeruādā in foro dei dimittāt magnas poſſeſſioneſ q̄s ꝑñt tenere iure exteriori:nec hoc pōt mr̄ ꝑſumere:niſi multuz ꝑus expta fuiſſet uolūtatē filij ſui.nō aūt debet ſe exponere certo periculo diffamationis apud filiū ſuū pp incertā correctionē filij. Si vō nō crederet tūc eſſent duo mala:q2 ꝛ ipſa eēt diffamata:ꝛ ipſe teneret hereditatē ut ꝑus. ¶ Cōtra 2am rñſionē arguit̄.q2 ꝛ mulier ſe diffamat ꝛ exponit ſe periculo mortis ꝛ maritū periculo uxoricidij:q2 talis poſſet eſſe ꝣelator ut ſūt multi ꝙ illā occideret uel ꝑpetuo hēet odio:ꝛ a ſe ꝛ ab actu ꝯiugij expelleret. Ad iſta mala diffamationis mortis uel ſaltez odij uel diſcordie que ſunt ualde ꝓbabilia ꝛ vident̄ ut in plurib9 euētura non debet ſe mulier exponere pp incertū bonū hereditatis reſtituēde. Et ꝑter hoc in terris ubi ꝑmogenitus eſt hereſ pī ſi crederet uxori nō poſſet a ſpurio auferre hereditatē niſi in foro publico ꝓbaret euz talē:ꝛ tūc oporteret mulierē diffamari nō tm̄ apud maritū ſed apud totaz patriā. ¶ Dico ḡ ꝙ mulier debet laborare q̄ztuz pōt ad hoc ꝙ hereditas reddatur uero hēdi q̄ztuz in ſe eſt. Dico aūt q̄ztuz in ſe eſt:q2 nō debet ſe diffamationi exponē.ſed ex alijs cauſis honeſtis filiū ſpuriū q̄ztuz pōt inducē ut dimittat hereditatē.vn9 modus honeſtus eſt ut itret religionē:ali9 ut ſit clericus ꝛ recipiat bñficia eccleſiaſtica:ꝛ his q̄ſi ſufficiētib9 ꝯtētus hereditatez dimittat alij fratri laico remanēti:ſed ſi p nullā honeſtā pſuaſionē pōt mr̄ flectere cor filij ſpurij ut dimittat hereditatez:nō videt̄ ꝙ debeat ſe ꝓdere illi ſpurio:q2 nō eſt certa ꝙ talis impſuaſibilis ab ipſa in alijs honeſtiſ:pp hoc flecteret̄:imo forte tenaci9 teneret ꝯcipiēs diffamationē ſui.q2 p illā dimiſſionem notaret̄ ſpuri9:ꝛ talē notā multū cauent male nati.ꝛ tūc debet mulier laborare aliūde reſtōnē fieri uero hēdi q̄ztuz pōt ꝛ ſm corrñdentiā iuſtitie:q2 nō dico ꝙ teneat̄ ad reſtituēdū equalēs toti hereditati:nā multū differt inter hēe ꝛ ꝓpe eē:iſte aūt nunq̄z habuit hereditatē l3 fuerit ꝓpe ſm iuſtitiā:ꝛ iō min9 q̄z equalēs hereditati ſufficit ſibi pro reſtitutione:ꝛ illō min9 determinet̄ ſm arbitriū boni viri.videt̄ tū ad min9 ꝙ debeat ſibi ꝓuidere de victu honeſto ꝛ ueſtitu ſi fuit hereditas pinguis ut poſſit ſufficere heredi ad duplū uel ad triplū iſti9. ꝙ ſi h̄ non poſſit faciat qō dī in illo.c.Odoardus. ¶ Ad ultimū ſil'r ꝙ iſte tenet̄ reſtituē bñficiū non totū:q2 multū intereſt iter hēe ꝛ ꝓpe eē:ſed aliquaz portionē corrñdentē alicui pti ualoris bñficij:ꝛ h̄ ſi directe abſtulit ſibi bñficiū intētione dānificādi eum. ¶ Si aūt idirecte.ſ.ꝓcurādo ſibiipſi ꝛ cuz h̄ etiā dānificare aliū intēdebat:tenet̄ ut dixi. Sed ſi tm̄mō ꝓprie utilitati itēdebat ꝓuidē.ꝛ ſic ꝓcurat ſibi ꝛ ex ꝯñti ali9 ꝑter itētionē illi9 dānificat̄:iſte ad nihil tenet̄ illi:q2 licet vnicuiq3 ſibiipſi ꝓuidē alio neglecto. ¶ Cōfirmat̄ hoc per illō.ff.de noui op.nū.l.ꝛ ſi ꝑſcindo uenas in fundo meo per q̄s deriuabat̄ aq̄ ad puteū alteri9 intentione nocēdi ſibi teneor ad reſtōnē dāni:ſed ſi hoc facio ſine fraude intendēs ꝯſulere utilitati ꝓpe:ut q2 mihi eſt utile facere murū qui nō pōt ꝯueniēter fundari ſine ꝑceſſione illaꝝ uenarū:nō dānifico aliuz:q2 ius habeo faciendi utilitatē meā in fundo meo. Et.ff.de reg.iur. Nemo dānū facit niſi qui illud facit qō facere ius nō hēt.iſte aūt hēt ius ꝓcurādi ſibi bñficiū ſeruatis circūſtātijs iuſtis ꝛ honeſtis. Qō.III.

Tertio quero. Utrū dānificās aliū in bonis pſone.ſ.corꝑis uel aīe teneat̄ reſtituere ad hoc ꝙ poſſit uere penitere:videt̄ ꝙ nō:nullus tenetur ad ipoſſibile. Sed in tali dāno q̄nq3 eſt ipoſſibilis reſtitutio:ḡ ꝛc̄.minor pz.q2 dānificans nō pōt reddere bonū ſpūale equiualēs ei quē dānificauit in bonis aīe.ſil'r ſi dānificauit auferēdo mēbrum uel occidēdo non pōt reddere nec illud nec equiualēs:q2 nullū bonū exterius qō eſt bonū minimū q2 bonū fortune pōt eſſe equalens bono nāe qō eſt bonuz mediū ſm Augm̄ ꝑ retractationum. ¶ Item retrahēs hoiem a religionis igreſſu dānificat illū in bonis aīe que eſſet hiturus in religiōe:ꝛ dānificat religionē ſubtrahēdo illi talē pſonam:nec tū tenet̄ ad reſtitutionē illoꝝ bonoꝝ illi:q2 nō pōt nec ad reſtituēdū religioni pſonā illā uel equiualentē illi pſone:q2 tūc teneret̄ ipſe itrare religionem pro eo ſi nō poſſet iducere alium equalentez. ¶ Cōtra.6.q.j.ex merito.deteriores ſunt qui vitā bonoꝝ prauis morib9 corrūpunt q̄z qui ſubſtātias alioꝝ prediaq3 diripiūt. ¶ Itē Exo.22. Qui ſeducit vginē ꝛ dormit cū ea:dotabit eā ꝛ hēbit eā uxorem:aut reddet ei pecuniā iuxta modū dotis quaz virgines ſolēt accipē.ergo iſta dānificatio illata vgini ꝯ caſtitatē reqrit reſtitutionē caſtitatis ꝯiugalis reddēde pro ea. ¶ Itē de dānificāte in corpore habet̄ extra de iniurijs ꝛ dāno dato.c.j.ſi rixanti.ꝛ ſumit̄ ab Exo.21.c. Si ꝑcuſſerit alter ꝓximū ſuū ꝛ ille mortuus nō fuerit ſed iacuerit i lecto:qui ꝑcuſſerit operas ei9 ꝛ ipenſas in medicos reſtituet.

Rñdeo. hic ꝑ vidēdū eſt de dānificāte aliū in bōis aīe.2° i bōis corꝑis. ¶ De primo non intelligit̄ de bonis nālib9 aīe:q2 nullus pōt ſic aliū dānificare cū illa nālia bona ſint bona incorruptibilia:ſed de bonis moruz itelligit̄ uel acquiſitis que corrūpunt̄ uel acqrēdis:quoꝝ acqſitio ipedit̄.ut.ſ.de pctis ꝛ vitijs:qb9 vtutes acqſite corrūpunt̄.uel tandē vitia gñant̄:ꝛ que deberent gñari ex actib9 bonis ipediunt̄ in iſtis nō pōt quiſ aliū directe dānificare.q2 pctm̄ ꝛ ois act9 vitioſus adeo eſt pctm̄ quo uolūtarium:qō ſi nō eſt uolūtarium nō eſt pctm̄.ſm Augm̄ de uera religiōe.ḡ ſola uolūtate ꝓpria pōt aliqs ſic dānificari:ſed aliqſ pōt aliū idirecte dānificare iducēdo eū ad pctm̄ ꝛ actus vitioſos qb9 vtutes corrūpunt̄ ꝛ vitia gñant̄ ꝛ iſta inductio pōt eē multiplex.ſ.ꝯſulēdo pſuadēdo:ꝛ rogando ꝛc̄. ¶ De iſto dico ꝙ tenet̄ mō ſibi poſſibili reſtituere ſibi dānū.ſ.inducēdo eū efficaciter ad pniam ꝛ ad act9 vtuoſos:ꝛ ſi ſola iductio nō ſufficiat.q2 facilius eſt ꝑuertere q̄z ꝯuertere:tenet̄ ꝛ per ſe orādo ꝛ per orones alioꝝ ꝓcuratas ipetrare ſibi ꝯuerſionē.ꝛ per alios pſuaſores efficaceſ dum tm̄ illis nō prodat pctm̄ occultū illi9 alteri9.ꝛ ex hoc pz q̄ztuz periculū eſt aliū ſollicitare ꝛ inducere ad pctm̄:q2 vix pōt digne reſtituere:cū uoluntatem illā allectā ad pctā vix poſſit pſuaſionibuſ ꝛ alijs multis vijs reducere ad virtutē. Ratio huiꝯ ſatis pz:q2 cuz virtutū bona ſint maxima ſ3 Augm̄ primo retractationū.plus dānificat qui in iſtis dānificat q̄z qui in qbuſcuq3 alijs.ꝛ per ꝯñs plus ſm iuſtitiam tenetur ad reſtituendū ꝓximo tale bonū quantum ſibi poſſibile eſt.

De ſecundo dānificās in corpore aut itulit ultimū dānū.ſ.mortez:aut aliqō aliud dānū citra mortē:ꝛ hoc dupl'r uel irremediabile:uel remediabile. Exemplū de ꝑ: mutilatio.exēplū de 2° vulneratio:uel alia leſio curabilis. Et ſi in mutilatione dupl'r.q2 uel eſt enormiſ que ipedit ex toto actū humanū aliquē qui cōpeteret homini ſ3 illā partē amputatā:ut in man9 dextre amputatione:ubi aufertur oino act9 humanus nat9 cōpetere ſm illā manū:uel nō enormis.ſ.nō impediēs actū humanū:ut amputatio digiti ul' alicui9 partis digiti. ¶ De iſtis oibus dānis vidēdum eſt ꝑ qd poſſit oibus iuſte reſtitui.2° qd ſtatutum eſt. ¶ De ꝑ dico ꝙ ſi lex talionis in oibus hiſ ſtatueret̄ iuſta eſſet:q2 nō eſt facile ut pro dāno tali illato homini fiat recōpēſatio eq̄lis per bona aliqua fortune:q2 nō equūlēt. ¶ Si obijcit̄:ergo lex moſayca iudicialis remaneret:ꝛ tunc in lege noua liceret iudaiꝣare q̄ztuz ad iudicialia. ¶ Rñ°.lex aliqua pōt hēe robur ut a legiſlatore i cōitate ubi ſtatuitur:ꝛ tūc vndecūq3 accipiat̄ rō ſtatuēdi nō hēt robur ut ſtatuta ab alio ſed ut ab iſto:ꝛ h̄ mō iudicialia multa legis moſayce poſſent a papa ꝛ ab iꝑatore ſtatui a chrianis obſeruādi:nec obſeruarentur ut a Moyſe ſtatuta:ſed ut a legiſlatore euāgelico:nec hoc eſſet iudaiꝣare:q2 nō ſeruat̄ lex iudicialis q2 moſayca:ſed q2 eadē ſtatuit̄ a ꝑncipe qui pōt ſtatuere leges in lege chriana. ¶ Iſtud ꝓbat̄ ꝑ de facto:q2 multa talia in decretalib9 ſumunt̄ ex iudicialib9 legis moſayce.ut pz extra de iniurijs ꝛ dāno dato.c.j.ꝛ ſequētib9:que oia ſumunt̄ ex exodo.22.ꝛ.23.ꝛ ſeruāda ſunt hodie:ut iura canonica nō ut in lege moſayca. ¶ Hoc pz ēt per duo exēpla. Naz coitas aliq̄ videns aliā bene legib9 ordinatā pōt illas leges quas iudicat rōnales ut utiles ſibi aſſumere.ut ille qui habet auctez ꝯdendi leges in iſta coitate ſtatuat iſtas h̄ obſeruari:ꝛ tūc obſeruabūtur h̄ nō.q2 leges illius coitatis:ſed q2 ſtatute a legiſlatore in iſta coitate. ¶ Patet etiā hoc in ciuitatibus ubi eſt regimē per ptatē ꝛ intrinſecū ꝑſidentem ubi vna accipit leges alteri9 ꝛ ordinat eas in ciuitate iſta ſeruādas. ¶ Patet etiā in regnis ſicleges frācie poſſet alius rex accipe ꝛ ſtatuere eas in ſuo regno ſeruādas. ¶ Patet etiaz in religionibus:q2 ꝯſtitutiones ꝛ ordinationes vni9 religiōis alia vidēs eſſe honeſtas ꝛ bene ꝯueniētes ad obſeruationē vite regularis poſſet ſtatuere ut ille in iſta religione obſeruarent̄:nec obligarēt tunc ꝑdicatores:q2 ſunt ordinationes fratrū minoꝝ:ſed q2 a capl'o gñali ꝑdicatoꝝ approbate. ¶ Sic in ꝓpoſito de iudicijs legis Moyſi. Nec mirum.q2 deus nō fuit fatuus ut daret illa iudicia ꝯ rōnez:imo legendo leges iꝑiales codicis multa inueniūtur ſatis ꝯſona multiſ iudicijs legis moſayce. Et l3 dederit aliq̄ ualde dura que nō opz in euāgelio ſeruare:tū multa dedit rōnalia ualde etiā pro ſtatu q̄cunq3 in hac vita mortali. Et iō ſi iſta ſtatuant̄ a legiſlatore obſeruāda pro quocūq3 tpe iuſte ſtatuunt̄. Et h̄ mō ſi ſtatueret̄ ab aliquo blaſphemū adulterū idolatram debere occidi.multo iuſtius ordinat̄ q̄z ꝙ fur ſuſpendat̄:ut poſt patebit.ſed pz ad qd aſpiciūt plus principes:q2 ad cōmoduz tēporale q̄z ad honorem dei:ꝛ per hoc plus puniūt ꝛ reprimere uolunt peccata in ꝓximum q̄z in deum.ut pz. ¶ De 2° quid.ſ.ſtatutum eſt. ¶ Rñdeo.pro primo dāno ꝛ maximo.ſ.vite ablatione regularit̄ in multis cōitatib9 ſtatuta eſt lex talionis.ſ.ut homicida moriat̄ ꝛ rōnabiliter q2.ſ.nō ſolum hoc competit legi moſayce:ſed etiam legi nāli ꝛ approbatū ꝛ conformatuz eſt in lege euāgelica a chriſto. Matth.26. Ois qui gladio occidit gladio peribit.ꝛ per cōſequens ubicūq3 lex talis de vita pro vita reddenda ſtatuta eſt iuſte debet hō patienter ſoluere iſtam penaz que ſi alicubi nō ſit ſtatuta nullus dz eā ſibi iferre:

a.l.ita ē de impolītate.

Ricar.ꝑñti di.ar.5.q.4 ſo.nonū ar. Hoſtie.i ſū. que dī copioſa.li.5.tit. de penis ꝛ remi.

a.l.ſaltem

a.l.q... pen...

Cap.9.

Cap.9.

a.l.quatuoꝛ

a.l.anglie

q: nullus debet eſſe homicida ſui ſine ſpāli p̄cepto
dei.ſ; expedit ibi ꝙ exponat vitam ſuā in cā iuſta:
utpote ꝯ inimicos eccl'ie pro reſtõne faciēda illi cu
ius vitā abſtulit. Qui ſi nec tantā reſtõnē uelit fa-
cere nõ põt oino eē imunis a reſtõne:ſicˀ gdā fatui
faciūt qui abſoluūt homicidas nõ eis oñdētes re-
ſtitutionē nec'io incūbentē.q̄ſi facilꝰ poſſit trāſire
homicida q̄ꝫ (ut ita dicā) canicida uel bouicida:q:
ſi occidiſſet qs bouē ꝓximi ſui uel canē nõ abſolue
ret ſine reſtõne.tenet ergo ad reſtõnē ſpūalē equa
lentē vite quā abſtulit:ſicˀ põt eē equalētia i talibꝰ.
nec hoc ſolū.ſed ſi iterfectꝰ ſuſtētabat aliqs p̄rez ul'
matrē uel ꝓpinquos tenet interfector oībꝰ illis ad
tantā reſtitutionē quātā illis abſtulit per iterfectio
nem illiꝰ. ¶ Et q: vix poſſet aliqs digne recõpēſa
re per actiones illud qd̄ abſtulit homicida expedi
ret ſimpl'r aie talis ꝙ ſolueret per paſſiões uolūta
rias ul' patiēter ſuſceptas.ut.ſ.occideret pro homi
cidio: ꝛ iõ optime ꝓuiſuz eſt cõitati ubi ſtatuta eſt
lex talionis in cā homicidij.pz enim q̄tuz deꝰ dete
ſtat homicidiuz q̄ñ David (qui tm̄ iuſte occiderat)
uoluit edificare ſibi domū:ſed q: fuit effuſor multi
ſanguis humani: ꝓhibitꝰ eſt a deo. Si g̊ iuſtꝰ occi-
ſor nõ acceptat ad cultū dei:iniuſtꝰ occiſor ubi ap-
parebit: Hoc g̊ qd̄ dictū eſt ibi eſt dictuz de iniuſte
occidēte. ¶ Sed qs eſt iuſtꝰ occidēs: Rñſio hētur
Ca.21.ꝛ.22. 33.q.5. Si nõ licet: ꝛ ītitulat ibi Aug.j.de ciui.dei.
His inqt exceptis qs lex iuſta gñal'r uel deꝰ ſpālit
iubet occidi qſqs hoiem occidit criminis reus erit.
Que aūt ſit lex iuſta ipſe det'inat de libero arbiᵒ li.
p̄ breuiter. Nulla niſi que uel deſcēdit a lege diuia
ſicut ꝯnes practice a p̄ncipijs practicis:uel que cõ
cordat legi diuie:ad minꝰ que nõ diſcordat. ¶ Ad
ꝓpoſitū lex diuina abſolute ꝓhibuit non p̄mittas a.l.nõ occi-des ꝛ nulli ꝛc.
hoiem occidi ꝛ nulli licet iferiori in lege ſupioris
diſpēſare.g̊ nulla lex poſitiua ꝯſtituēs hoiem occi
dendū iuſta eſt ſi in illis caſibꝰ ſtatuat quos deꝰ nõ
21.ꝛ inde. excipit. Excepit aūt ml'tos:ut pz in Exo.ſ.blaſphe
mum:homicidā:adulterū: ꝛ multos alios.nullus
g̊ ſm iuſtā legē occidit:nec lex poſitiua iuſte iſligit
homicidiū ſi nõ excipit ille caſus a deo ꝓhibente
homicidiū. ¶ Et ſi obijciaſ:g̊ lex ē iniuſta que pre
cipit furē occidi.q: deꝰ nõ excepit ab illo p̄cepto ne
gatiuo:nõ occides:pcm̄ furti.imo manifeſte oſtē-
dit ſe nolle excipe furē:nec uelle eum plecti morte:
q: iſligit furi aliā penaz. ¶ Rᵒ. ꝯſtat ꝙ deꝰ in lege
Moyſi uel euāgelica explicite nõ excepit pcm̄ fur
ti ab illo p̄cepto:nõ occides. ut.ſ.ꝑꝑ h̄ pcm̄ liceat
hoiem occidē: ꝛ iõ niſi reuocauerit aliq̄ reuocatiõe
ſpāli:qd̄ nõ habet ex ſcriptura.nec de bulla ſup h̄
deſcēdēte de celo audiuimꝰ:nõ video ꝙ lex aliq̄ iu
ſta poſſit ſtatuere hoiem occidi pro furto ſolo.dico
aūt ſolo:q: ſi eſt fur ꝛ cū hoc iuaſor p̄ſumit homici
da:q: vult occidē: ꝛ ad h̄ paratꝰ eſt ſi aliqs ſibi reſi
ſtat:h̄ pz per illud Exo.22.de fure nocturno ꝛ diur
no.fur nocturnꝰ ipune occidit:qui aūt itrātē de die
ad furādū occidit homicidij reus eſt.cā diuerſitatꝪ
eſt hec:q: p̄ſumit ꝙ qui de nocte furat occideret ſi
bi reſiſtētē ſi poſſet:nõ aūt qui de die itrat. ¶ Eſto
etiā ꝙ aliq̄ mõ licuiſſet iudeis pro furto occidere:
magis videt per miſicordiā euangelicā iſte rigor
reuocatꝰ q̄ꝫ rigor ꝯ adulteriū:q: pcm̄ furti ē ml'to
minꝰ q̄ꝫ adulteriū:iuxta illud Prouer.6. Nā gran
dis eſt culpa cū qs furatꝰ fuerit.furat eni ut eſuriē
tem ipleat aiam:deꝑhēſus q̄qꝫ reddet ſeptuplum.
Sequit. Qui āt adulter eſt ꝑꝑ inopiā cordis ꝑdet
aiam ſuā. Sed pena de adulterio eſt reuocata in il
lo Joā.8. Nemo te ꝯdēnauit mulier:nec ego te cõ
dēnabo:uade iam ampliꝰ noli peccare. Multo ma
gis g̊ reuocatꝰ eēt rigor ꝯ furtū ſi fuiſſet ſtatutꝰ in
lege moſayca. De alia dānificatione in corpe.ſ.mu
tilatione enormi uel nõ enormi coiter nõ eſt ſtatu-
ta in eccl'ia reſtitutio niſi pecūiaria. ꝛ illa debet rñ-
dere nõ ſolū dāno qd̄ icurrit qs per mutilationem
pro toto tpe futuro q̄ uſurꝰ eēt qs mēbro abſciſſo:
ſed ēt expēſis appoſitis in curatiõe: ꝛ h̄ dicˀ capl'm
allegatū extra de iniurijs ꝛ dāno dato. ꝛ ultra pla
cationi ipſiꝰ leſi:que regreret ēt ſi nõ eēt talis muti
latio: ꝛ ꝯſolationi ipſiꝰ afflicti:q: ꝑpetua eſt ſibi de
ſolatio de tali mutilatiõe. Plus ēt ē põderāda mu
tilatio paupis q̄ꝫ diuitis ſi magis egebat pte abſciſ
ſa ad victū nec̄iuz:q: uſus fuiſſet pte illa ad ꝓcurā
da nec̄ia:ſ; ex alia pte ſit q̄dā ꝯditio prepõderāſ.ſ.
dignitas pſone.ſ; h̄ parū eſt reſpectu p̄ᵉ ꝯditionis.

Ad argumēta.

¶ Ad p̄ᵐ pz quõ poſ-
ſibile eſt reſtituere bo-
num aie in p̄ arlᵒ: ꝛ bonū corpis in 2ᵒ:reſtituendo
bona exteriora corrñdentia:ul' pro occiſione bona
ſpūalia ipſi occiſo. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ſi extraxit de
religione aliquē iam obligatū ad religionē obliga
tione ꝓfeſſionis:tenet agere ad reſtitutionē:ut.ſ.
ille redeat ad religionē. Sed ſi aliquē diſpoſitū ad
intrādū retraxit ne itraret:q: itereſt iter hēe ꝛ ꝓpe
eſſe:nõ tenet ad tātā reſtitutionē religioni ad q̄tā
ſi fuiſſet in religione.ſed tenet ad aliquā reſtitutio
nem:puta ad aliqualē inductionē alteriꝰ aliq̄l'r eq
ualētis ad igreſſuz illiꝰ religionis. ꝛ h̄ itelligēdū eſt
ſi illū retraxit intētiõe dānificādi religionē:ſi āt itē
tione ꝯſulēdi utilitati ꝓpe ſine fraude nõ tenet reli
gioni.ſ; in p̄ caſu: ꝛ i 2ᵒ tenet pſone quā retraxit:ut
in pſuaſiõibꝰ: ꝛ alijs bõis ſpūalibꝰ ad equalētiā bo
nis illis i qbꝰ illū retrahēdo dānificauit. Qõ. IIII.

Quarto

querit. Utrū dānificās
aliquē in bono fame te-
netur ad reſtitutionē:ita ꝙ penitē uere
nõ poſſit niſi famā reſtituat.videt ꝙ nõ
extra de calū.c.j.ꝛ.2. Infamis eſt denū
ciator uel accuſator falſi criminis.g̊ negās uerum
crimē ſibi ipoſitū iniuſte iſamat accuſantē:q: oſtē-
dit eū accuſatorē falſi criminis: ꝛ tm̄ iſte negās tale
crimē ſibi ipoſitū nõ tenet famā reſtituere accuſan
ti.q: magis videt accuſans debere reſtituē famaz
accuſato:cū nõ poſſit ꝓbare crimē ſibi impoſitum.
¶ Itē tenet qlibet magis ȥelare pro fama ꝓpa q̄ꝫ
pro aliena ſicut magis diligē ſeipm q̄ꝫ ꝓximū:ſed
accuſatꝰ in publico de crimie occulto nõ põt famā
ſuā cuſtodire illeſaz niſi idirecte alterū diffamādo.
negādo crimē ſibi ipoſitū: ꝛ ita denotādo eū de-
latorē falſi criminis.g̊ iſte ſm rectā rõnē tenet euz
diffamare ſ; idirecte: ꝛ per ꝯñs nõ reſtituere.q: in
p̄mo actu nõ egit iniuſte. ¶ Cõtra Aug.ad Ma
cedoniuz epl'a.2. ꝛ ponit.14.q.6.c.j.ſi res. Non di
mittit pcm̄ niſi reſtituat ablatuz ſi reſtitui poteſt.
¶ Item ꝓuer.2. Melius eſt nomē bonū q̄ꝫ diuitie
multe.ergo plus ledit ꝓximū qui aufert ei nomen
bonū q̄ꝫ qui aufert diuitias.ſi ergo ibi tenet ſm iu
ſtitiam reſtituere multo magis hic.

Rñdeo.

In gñe põt aliqs aliū tripl'r diffa-
mare:vno mõ falſum crimē iponē
do.2ᵒ mõ uerū crimē:tm̄ occultū nõ ſeruato ordine
iuris in publico ꝓponēdo.3ᵒ mõ uerū crimē.ſ; oc
cultū:in publico tm̄ ſibi ipoſitū negādo.q: in h̄ ne-
gans notat iponētē de calūnia. In p̄ dico ꝙ opz re
ſtituere famā retractādo uerbū ſuū uel qd̄ ſibi ipo
ſuit: ꝛ hoc ita publice ſicut ſibi ipoſuit:q: alias nõ
ſeruat iuſtitiā in reddēdo ꝓximo qd̄ ſuū eſt. ¶ Et
ſi obijcit ꝙ magis tenet ȥelare ꝓ fama ſua q̄ꝫ alie-
na.nõ aūt poſſet illi reddere famā ſuā retractando
uerbū ſuū niſi ſeipm diffamaret. ¶ Rñdeo ſicˀ di-
xi in p̄ᵃ qõne de reſtitutione.rñſione ad 6ᵐ arg.ꝙ
a.l. ad 8ᵐ argumētū. bona corporis uel exteriora nõ ſunt diligenda niſi
in ordine ad bonū aie: ꝛ ad deū:hoc aūt nõ eſt niſi
ut poſſint iuſte cõpetere illi qui diligit. Et iõ ſicˀ ibi
de dilectiõe vite ꝓprie corpalis dixi.ita dico hic de
dilectione fame ꝓprie:ꝙ qlibet cui põt iuſte cõpe-
tere in ſe fama debet magis diligere illam q̄ꝫ alteri
cui nõ põt iuſte cõpetere. Sed ſi ſibi non põt cõpe
tere niſi iniuſte:alteri aūt iuſte magis debet diligē
alteri cui iuſte ꝯuenit q̄ꝫ ſibi cui iniuſte: ꝛ ita eſt h̄.
accuſato enim de falſo crimine iuſte cõuenit fama:
accuſanti aūt poſt talē accuſationē iniuſte:nõ ſolū
q: mētitus eſt in accuſando:ſed q: publice mētitus
a.l. radicabiliter eſt:in quo ſufficiēter ꝛ iudicabil'r ſe diffamauit. Et
ideo poſtea directe oſtēdēs inocentiā alteriꝰ cui te
netur in hoc ꝛ indirecte nocētiā ſui nõ tūc ꝓpe dif
famat ſe.ſed tūc amouet falſam laudē qua iſte poſt
accuſationē mēdacē idignus eſt. Exēplū.qs forni
catur tribꝰ videntibꝰ illi poſtea accuſantes nõ diffa
mant illū.ſed ipſemet ſe diffamauit in facto illo pu
blico:q: breuiter cõmittēdo qdcūqꝫ crimē publice
incurrit leſionē dignitatis: ꝛ ſic amittit famā quan
tum eſt in ſe:nec publicatio illa poſtea per quā no
tificat illa leſio aufert ſibi famā:ſed tm̄mõ facit de
uenire magis in publicū illud qd̄ ex nā actꝰ cõmiſſi
prius ſimpl'r erat publicū. ¶ Et ſi queraſ.aliquis
non iponit in publico tale crimē aliq̄ ſed murmurat
uel indiſcrete loquit:ul' alicui corā multis narrat.
tm̄ nõ tanq̄ꝫ ſibi certū.ſed ſic ſe audiuiſſe:nunqd te
netur reſtituere: ¶ Rᵒ.rara fides ideo eſt q: mul
ti multa loquunt. Et ideo dicēs ſe tm̄ audiuiſſe ni
ſi ex mõ dicēdi oñdat aliquā maiorē certitudinem
q̄ꝫ ex cõi relõne nõ aufert ex nā actus in opinione
alioꝝ famā ipſi:q: ſi illi firmiter ꝯcipiāt illū de quo
eſt ſermo crimīnoſuz eſſe leues ſunt.q: qui cito cre
dit leuis eſt corde. Eccl'iaſtici.19. Uerūtm̄ q: a ſcan
Cor.8. dalo puſillorūz opz cauere.iuxta illud Pauli.j.ad
Cor. Si ꝓximum ſcādaliȥē non māduco carnes
in eternū. ꝛ multi ſunt tales puſilli leues ad credē
dum mala.ideo eſt periculoſum eis talia audita ex
relatu eis referre. Et ſi fiat hoc aio malo ledendi.ſ.
illū de quo eſt ſermo:nõ eſt facile excuſare quin ſit
ꝯtra charitatē: ꝛ per ꝯñs mortale pcm̄. Si autem
a.l. excedat fiat corā talibꝰ ex icõſideratione: durū eſt ꝙ exeat
genus pcti uenialis:q: lingua in lubrico poſita eſt
ꝛ qui nõ offendit in v̄bo h̄ ꝑfectꝰ eſt vir. Jacobi 3ᵒ.

De ſecundo

dico ꝙ non tenet retracta
re uerbū ſuū qd̄ ꝓpoſuit i
publico:q: hoc faciēdo mētiret:cū ſciat illud qd̄ ꝓ-
poſuit eſſe uerū: ꝛ nõ tenet mētiri ꝑꝑ qdcūqꝫ bonū
reddendū aliq̄. Sed tenet alio mõ licito reddere ſi
bi famā:utpote ꝑ hiꝰ uerba nõ credatis eū eē talē.
male enim dixi ꝛ fatue dixi: ꝛ hec qdez uera ſunt.
male dixi fatue dixi:q: nõ ſeruato ordine iuris ꝓ-
poſui etiā in publico qd̄ nõ eſt uerū publicū ꝛ per-
ſuaſio iſta:nõ reputetis iſtuz malū bona eſt:q: qli-
bet p̄ſumēdus eſt bonus donec ꝓbet ꝯtriū.iuxta il
lud extra de ſcrutinio in ordine faciendo.c.vnico.
Humana fragilitas illū quē indignū eſſe nõ nouit
dignū debeat eſtimare. Sed iſte nõ eſt ꝓbatus ma
lus coram iſtis.ergo bonū eſt pſuadere eis ꝙ ipſi
nõ reputent eum indignum nec malum.

In tertio

mēbro dico ſil'r ꝙ nõ tenet retra
ctare negationē ſuā qua negauit
in publico uerū crimē ſibi ipoſitū:q: nõ tenetur q-
cūqꝫ ſtatim in iudicio ꝯfiteri ſe reum nõduz ꝯuictꝰ
tenet tm̄ per quedā v̄ba ſolēnia:ut dictū eſt in ꝓxi-
mo arlᵒ.reſtituere famā illi accuſanti quē indirecte a.l.ſobrie.
notauit de calūnia.dicēdo nõ hēatis eum pro calū
niatore:q: credo ꝙ habuit bonā intētionē ꝓponē
do:uel forte ſe credidit ꝓbare intentū ſuū ꝛ dece-
ptus fuit. Sed de illo qui negat tale crimē uerū:ſ;
ꝓuatū in publico ſibi oppoſitū nunqd peccat mor-
taliter: videt ꝙ ſic:q: mētit ꝛ mēdacio pnitioſo ꝛ
reipub.q: reſpublica ꝑꝑ eiꝰ mēdaciū publicū ipedi
tur a punitiõe eiꝰ iuſta ꝛ pſona accuſati:q: ꝑ h̄ no-
tat de calūnia. ¶ Rᵒ. iuſte qd̄ iuſtū eſt ꝓſequeris.
deute.16.nõ g̊ reſpub.oia mala debet punire. Sed
que cū h̄ ꝙ ſūt puniēda põt iſta ptās iuſte punire.
talia aūt ſunt que corā iudice ſeculari ſufficienter
pñt ꝓbari. Et ideo nõ ledit reſp.ſi diuinū iudiciuz
excedat iudiciū eiꝰ ut aliq̄ reſeruent diuio iudicio:
ſup que nõ põt eē iuſtū iudiciū reip.q: hõ videt ea
que patēt.deꝰ aūt ituet cor.j.Reg.16. ¶ Per h̄ pz
ad obiectionē:cū dī ꝙ eſt ꝯ repu. Et cū dī ꝙ eſt ꝑ-
nitioſuz ꝯ accuſantē:dico ꝙ nõ eſt uerū:ſ; ipſemet
eſt ſibi pnitioſus qui eo mõ ꝓponit q̄ non deberet
ꝓponē:imo deberet nõ ꝓponere. Et iõ iputet ſibi
ſi aliq̄ iſamia ſequit:q: ipſe eſt cā.nõ aūt ille negās
q: defendit inocētiā ſuā i publico ubi nõ eſt nocēs
nec hñdus eſt pro nocēte donec fuerit conuictus.
¶ Sed remanet difficultas ſi peccat mētiēdo pro
ſe.durū videret ꝙ qlibet accuſatꝰ i publico ab vno
ſtatim teneret de neceſſitate ſalutis in publico ꝯfi
teri illõ: ꝛ ſic ſtatim exponē ſe patibulo in iudicio
ſanguis. Sed hñdo oculū nõ tm̄ ad penā:ſ; ad ho
neſtū ꝛ ihoneſtū nõ apparet ꝙ iſte honeſte ꝛ ſ; re
ctā rõnē debeat ꝯfiteri corā tali iudice:q: ipſe plus
q̄ꝫ qcūqꝫ aliꝰ accuſans ſingularis auferret ſibi fa-
mā:q: ꝯfitēti ꝯ ſe i iudicio credit. ¶ Quid g̊: cau-
ta eſt rñſio iuriſtarū.nego ꝓpoſita ut ꝓponunt. ꝛ
hec qdē ſine mēdacio pñt dici in ꝓpoſito:q: ꝓpo-
nunt in publico ꝛ ut publica ꝛ publice ꝓbāda.ſic
aūt negare ea põt qs ſi ſcit ea nõ poſſe ꝓbari in pu
blico. Q: ſi iudex urgeat eū ut ꝯfiteat ꝓpoſitū uel
ut publice neget.rñdere poſſet ꝙ ipe rñdit ſufficiē
ter ad accuſationē: ꝛ ſic eſt modus iuriſpitis rñde
re.nec ab illa rñſione vult decliare faciat iudex er
ga accuſantē qd̄ iuris eſt. ¶ Sed nunqd ſi neget
intēdēs tm̄ negare illud ut ꝓpoſitū eſt.ſ.ut publicū
ſicˀ ſacerdos fac̄ de ꝯfeſſo dicēs nihil mali ſcio iſtū
feciſſe.q: loquit ut in publico.audiuit āt in alio fo
ro.nunqd tenet iſte qui negauit de illa negatione
penitē: ¶ Rᵒ bonarū mētiū eſt culpā agnoſcē ubi
culpa nõ eſt.di.5. Ad eiꝰ. ꝛ intitulat Grego. ꝛ ideo
multo magis ubi dubitat an ſit culpa ꝛ q̄lis.culpa
bone mētis ē culpā agſcē. ꝛ iõ i tali caſu tutū ē poſt
talē negationē penitere idiſtincte de h̄ tanq̄ꝫ de ta
li quale eſt:utpote ſub tali indiſtinctione ſi morta-
le tanq̄ꝫ de mortali.ſi ueniale tanq̄ꝫ de ueniali.

Ad argumenta.

¶ Ad primū pz ex
iſto 3ᵒ arlᵒ. ¶ Ad
2ᵐ ſi arguit de illo qui non ſeruato ordine iuſtitie
in publico accuſatus negauerit.concedo ꝙ ille nõ
tenetur reſtituere famam accuſanti:imo accuſans

accuſato. ⁊ iputet accuſans diffamationeꝫ ſibiipſi: qꝛ ⁊ ipudenter ⁊ iniuſte egit in publico accuſando priuatū. ¶ Si aūt illō argᵐ fiat de mēdacit̄ accuſante inocētē: qui nō pōt accuſato reddere famam niſi ſeipm̄ infamet. pꝫ rn̄ſio ex p̄mo articulo qōniſ: qꝛ nō eſt dignuſ fama poſt tale mēdaciuꝫ publicū. alius auteꝫ dignus eſt fama. ¶ Item debet ſm̄ iuſtitiam ſibi reddi.

¶ In pfectione aūt pn̄ie ⁊c̄. Diſt. XVI.

Queſtio. I. Circa iſtam di. quero. Utrū iſta tria ꝯtritio ꝯfeſſio ⁊ ſatiſfactio ſint ptes penitentie. pbo ꝙ nō. pctm̄ eſt ſimplex defectus. ḡ pōt cōpetē ſibi ſimplex remediuꝫ. penitētia eſt tale remediū. ḡ ⁊c̄. ¶ Item ſi eēnt ptes pn̄ie. aut ḡ itegrales: aut ſbiectiue. ⁊ accipio itegrales coiter ad ptes eēntiales ⁊ q̄titatiuas. nō itegrales: qꝛ totū nō p̄dicaꝛ de tali pte. ꝯteri aūt eſt penitere: ⁊ ꝯfiteri eſt penitē: ⁊ ſatiſfacere eſt penitē. ḡ ⁊c̄. Nec ſunt ptes ſbiectiue: qꝛ in q̄libet pte ſbiectiua pfecte ſaluaꝛ rō toti⁹ ſine alia pte. ſoꝛ. enim eſt pfecte hō dato ꝙ plures nō eſſent in ſpecie hūana: ſꝫ in ꝯtritiōe ſine alijſ nō ſaluaꝛ pfecte rō pn̄ie. ḡ ⁊c̄. ¶ Itē ſi eēnt ptes pn̄ie: aut penitētie ṽtutis: aut pn̄ie ſacri. Nā p̄ᵐ qꝛ pn̄ia ṽt⁹ eſt ſimplex forma in aīa: qꝛ ſpūalis. ⁊ per ꝯn̄s īdiuiſibilis. ꝯſil'r ꝯfeſſio ⁊ ſatiſfactio nō ſunt ſpūalia: ſꝫ ſenſibilia ex̄ mentē. Nec 2ᵐ: qꝛ oē ſacr̄m eſt ſignū ſenſibile ul' ꝯſiſtit i ſigno ſenſibili. ꝯtritio nō eſt aliqd ſenſibile: ſꝫ ſpūale qd i aīa. ḡ nō eſt ps ſacri. ¶ Itē nulla ps eſt poſterioꝛ nāli oꝛdine ſuo toto: ſꝫ pn̄iaꝫ ſacr̄m ſequiꝛ nāli oꝛdine ſatiſfactio. ḡ ⁊c̄. ¶ Itē fructus nō eſt ps ei⁹ cui⁹ eſt fruct⁹. pꝫ exēplo. ut pomū nō eſt ps arboris. ⁊ rōne: qꝛ fruct⁹ eſt ultimū qō expectaꝛ de eo cui⁹ eſt fruct⁹. nulla aūt ps ei⁹ eſt tale ultimū: ſed ſatiſfactio eſt fruct⁹ pn̄ie. ſꝫ glo. ſup illō
Cap. 3. Matth. Facite dignos fruct⁹ pn̄ie. ⁊ ſꝫ ſn̄iaꝫ Aug. de uera ⁊ falſa pn̄ia. ⁊ poniꝛ i iſta di. c. 1. ¶ Cōtra magr̄ in lr̄a qui dic̄ ꝙ ad pfectionē pn̄ie iſta tria requiruꝛ. nō aūt reqruꝛ ad pfectionē alicui⁹ itrinſece loquēdo plura niſi ſint aliquo mō partes eiuſ.

Hic intelligendū eſt. ꝙ p̄ter iſtum modū quo accipitur pn̄ia pro ſacro pn̄ie: pn̄ia uel magis penitere pōt multipl'r aliter accipi. ſic eni habeꝛ ex dictiſ di. 14. q. 1. ⁊ 3. ꝯtingit hr̄e iuſtitiā quādā vindicatiuaꝫ pcti ꝓpꝛ: q̄. Et ꝓmū ei eſt act⁹ ꝓpꝛ⁹ ei⁹ illicit⁹ qui
a.l. elicitus
eſt qōdā uelle impatiuū pene ut culpā vindicātis. in 3ᵒ gradu eſt effect⁹ ꝓrim⁹ iſti⁹ act⁹ eliciti: qui effectus eſt act⁹ aliqs ul' act⁹ aliqui: ad quē ul' ad quos ſequiꝛ pena vindicatiua. nō enim pōt uolūtas per actū uolēdi impare penā niſi priuſ iperādo cāꝫ pene: qꝛ paſſiones nō ſunt in ptāte uolūtatis niſi mediantib⁹ actib⁹. ¶ 4ᵒ ⁊ ultio ſequiꝛ pena ꝯn̄s iſtū actū iperatū ab actu elicito ipſi⁹ pn̄ie ṽtutis. ⁊ iſta pena eſt effect⁹ remot⁹ illi⁹ act⁹ eliciti. ¶ Patet aūt diſtinctio iſtoꝝ oīuꝫ per poſſe ſepari ab inuicē. pōt enim ṽtus illa eē ſine actu ſuo elicito. pꝫ de ſe ⁊ ecōuerſo: qꝛ ut dictū eſt p̄mus act⁹ ꝯfoꝛmis recte rōni natus ḡnare ṽtutē pōt hēri anteq̄ꝫ aliqd ṽtutiſ habeaꝛ. qꝛ eſt ḡnatiuus p̄mi gradus ṽtutis. ¶ Cōſimiliter act⁹ ille elicit⁹ qui eſt 2ᵐ pōt eē ſine 3ᵒ. i. ſine actu impato: qꝛ nō ſtatiꝫ ad actū iperḡ in uolūtate ſequiꝛ act⁹ qui iperaꝛ: qꝛ uolūtas iperās nō eſt oīpotens. Et ecōuerſo. 3ᵐ illud pōt eē ſine 2ᵒ. ſ. actus aliqs cātiu⁹ pene ſine actu uolūtatis iperāte actū iſtuꝫ. ſic pōt hr̄e qs deteſtationē pcti a ſe cōmiſſi īmediate ex ꝯtēplatiōe dei: ſꝫ nō iperet talē actū elici ut vindicatiuū culpe. ¶ Pōt et̄ eſſe 3ᵐ ſine 4ᵒ. qꝛ nō ſemp ad act⁹ illos qui eēnt nati ḡnare penā: ſequiꝛ pena ꝑꝑ aliquā indiſpōneꝫ foꝛte in ipſa po⁹ ſuſceptiua pene. ſic nō ſemp ad uolitionē uel odiū pcti cōmiſſi ſequiꝛ triſtitia: ut p̄us dictū ē. ¶ Pōt etiā 4ᵐ ſepari a 3ᵒ. qꝛ illa pena pōt eſſe ſine actu illo oꝛdiato qui nat⁹ eēt penā illā cāre: qꝛ ille act⁹ ut oꝛdinat⁹ nō eſt cā p̄ciſa ḡnatiōis pene illi⁹. ḡ iſtoꝝ qōlibet ſine quolibet eē pōt. ⁊ quelibet duo ul' tria ſine quolibet uel q̄buſlibet alijs. ¶ Ad ꝓpoſitum de h̄ uocabulo penitere ꝓpꝛie ut dictuꝫ eſt p̄us eſt penaꝫ tenere. tenere aūt icludit ⁊ actionem tenētiſ ſcilꝫ ꝙ uolūtarie teneat: ⁊ applicationē pene ſibi ꝙ in ſe teneat. Pōt ḡ h̄itus ille dici pn̄ia: qꝛ quedam h̄itualis tenētia pene. ſic p̄nᵐ h̄itual'r iclināo ad īfligēdā ſibi penā uolūtarie: ⁊ act⁹ ei⁹ pōt dici pn̄ia actualis ul' penitere: qꝛ qōdā uelle inflictiuū pene ſibiipſi. Et actu ille ꝓrimus iperat⁹ ab actu elicito iſti⁹ pōt dici penitere: qꝛ eſt uolūtarie hr̄e i ſe penā ſaltē in cā ſua: nec aliter pōt eque p̄ncipal'r uolūtarie hēri ſic̄ i cā 4ᵐ. ſ. puniri pena ſequēte actū illū nō eſt ꝓpꝛie penitere: ſed magiſ (ut ita dicā) peniteri. i. pena teneri uel uſitatius puniri. ¶ Ad ꝓpoſitum tria p̄dicta nullo mō ſunt ptes pn̄ie ṽtutis: ut argutū eſt ad p̄nᵐ: qꝛ illō eſt quedā foꝛma ſimplex in uoluntate ut charitas uel quecūq̄ alia iuſtitia. Et per aliud pꝫ: qꝛ illud eſt pmanēs ſic̄ pmanētia ptinet ad ṽtutē. ꝯtritio aūt ꝯfeſſio ⁊ ſatiſfactio ſunt quedā h̄itia eē in fieri. pmanēs aūt nō ꝯſtat ex ptibus h̄ntib⁹ eſſe in fieri. Item iſta duo 2ᵃ nō ſunt in uolūtate ut in ſbcto: ſed ſunt quedā exteriora. Cōſil'r dico ꝙ nō ſunt ptes pn̄ie 2ᵒ mō dicte: qꝛ ⁊ act⁹ ille eſt qdā act⁹ ſimplex ſic̄ eſt act⁹ ṽtutis ſimplicis pꝫ et̄ ex alio: qꝛ ille actuſ eſt imediate uolūtatis ut elicit⁹ a uoluntate: ſed ꝯfeſſio ⁊ ſatiſfactio nō ſunt act⁹ imediate eliciti a uolūtate: ſed iperati: ſꝫ loquēdo de pn̄ia 3ᵒ mō. ſ. put eſt cā ꝓrima ipſi⁹ pene iſti gēde que cā eſt act⁹ impatus ab actu pn̄ie ṽtutis. iſti⁹ ptes pn̄t poni iſta tria. ⁊ ꝯſil'r iſti⁹ quarti qō eſt puniri ptes pn̄t poni tres pene que ꝯcomitāꝛ iſtoſ tres act⁹. ⁊ hoc mō iuſtitia cōmutatiua ul'r reſpicit eq̄litatē in cōmutatione nō rei: ſꝫ magis ſm̄ rectā rōnē. ḡ h̄ mō iuſtitia punitiua que ē quedā cōmutatiua ī punitiōe reſpicit penā eq̄lē ſiue cōmēſuratam illi culpe. ⁊ h̄ ſm̄ rectā rōnē illi⁹ legis ſm̄ quā ipſa eſt vindicatiua. lex aūt illa ſm̄ quā pn̄ia ṽt⁹ eſt vindicatiua dictat culpā debere oꝛdinari: ⁊ p penā intrinſecā triſtitie ⁊ per penā extrinſecā duplicē: uerecūdie. ſ. ⁊ afflictiōis ſiue laboris coꝛpalis: ſic colligiꝛ ex diuerſis ſcripturis: que ꝯtinēt legē illā. ḡ illa pena ſiue puniri qō rn̄det culpe integraꝛ ex trib⁹ penis. Et ꝯſil'r cā ꝓrima iſti⁹ pene opꝫ ꝙ integreꝛ ex cauſis ꝓpꝛijs iſtarū penaꝝ. Cā aūt ꝓpꝛia triſtitie iterioris eſt deteſtatio pcti cōmiſſi a ſe ſiue diſplicētia de pctō. ⁊ hec icludit duas cāſ ptialeſ. ſ. ꝯſiderationē pcti cōmiſſi ⁊ nolitionē ei⁹. ⁊ iter iſtaſ principalioꝛ eſt cā nolitio: ipſa etiā poſita nec̄io ponit aliā: nō ecōuerſo. Iſte ḡ actus qui eſt ꝓpꝛia cā ꝓrima triſtitie dī ꝯtritio. ſcd̄s act⁹ qui eſt cā ꝓria erubeſcētie ul' uerecūdie dī ꝯfeſſio ubi pctm̄ occultum ꝓpalaꝛ homini. 3ᵃ cā ꝓrima uel ꝓpꝛia 3ᵉ pene eſt opus aliqō laborioſum uel penale. Sicut ergo pena pfecta coꝛrn̄dēs culpe ſm̄ iuſtitiā vīdicatiuā

habet tres penas partiales que ſunt ptes vni⁹ punitionis pfecte: eo mō quo tres reſtōnes eēnt ptes vni⁹ reſtōnis pfecte illi qui fuiſſet tripl'r dānificat⁹: ita tres act⁹ ad quos ſequunꝛ iſte tres pene ſūt partes vni⁹ cāe ſufficiētis ꝓxime reſpectu pene condigne. ¶ De pn̄ia ſacro dico: ꝙ iſta tria nullo modo
q. 4. ſunt ptes ei⁹: qꝛ ut dictū eſt di. 14. Pn̄ia ſacr̄m eſt illa abſolutio ſacr̄alis facta certis ṽbis ⁊c̄. Hui⁹ āt nulla ps eſt ꝯtritio: que eſt qōdā ſpūale i aīa: neq̄ ꝯfeſſio: qꝛ nihil eſt ipſi⁹ ſn̄ie ſacerdotis: ſꝫ act⁹ rei accuſantis ſe neq̄ ſatiſfactio: ſed ſequiꝛ illā abſolōnē ſacr̄alē. ¶ Hec tn̄ tria ad ſacr̄m pn̄ie ad hoc: ut digne recipiaꝛ reqruꝛ uel p̄euia uel ſequētia. Simpliciter eniꝫ reqriꝛ ꝯfeſſio: qꝛ ſacerdos nō abſoluit reum arbitrarie niſi p̄us reus ſibi fuerit accuſat⁹ in foro illo. Nō eſt etiā utiliſ illa abſolutio niſi p̄cedat
diſt. 14. q. 2. ⁊. 4. in ꝯſītēte aliq̄ ꝯtritio uel attritio. ptes iſti⁹ diſtinctionis patēt ex dictis ſupra. Sufficit eni ꝙ aliq̄ diſplicētia: ſꝫ infoꝛmis p̄cedat. ⁊ tūc ille capax eſt abſolutionis ſacr̄alis. ⁊ per illā fit ꝯtritio. ſatiſfactio autē debet ſequi ſacr̄m pn̄ie ad hoc ut hēat efficaciaꝫ. ⁊ hoc in re uel in uoto niſi iudex poſſet perpēdere illas penas alias p̄cedētes ſufficere ad totalis pene ſolōnē. iſta enim ſn̄ia ſacerdotis ſic abſoluit ꝙ tn̄ ligat. abſoluit qdem a debito pene eterne. Sed ligat ad ſolōnē pene tpalis niſi ſit ſufficiēter iam ſoluta. ipſa et̄ uel nullo mō abſoluit uel ſaltē nō efficaciter niſi ille re⁹ ſit in ſe debito mō diſpoſit⁹: qꝛ ſacrꝫ eſt ſignū abſolōnis iterioris que iterioꝛ nō ꝯcomitaꝛ niſi ſit debita diſpoſitio in mēte interi⁹ abſoluendi.

Ad argumēta. ¶ Ad p̄ᵐ nō ſequiꝛ ſi pctm̄ ſit ſimplex. ḡ remediū vindicatiuū uel vindicta pene debet eē ſimplex. iuſte eni pōt legiſlatoꝛ ſtatuere multas penaſ partiales coꝛrn̄dere tanq̄ꝫ vnā vindictā itegrā vni pctō. ¶ Ad 2ᵐ dico: ꝙ pn̄ia 3ᵒ mō dicta uel pena pro 4ᵒ mō coꝛrn̄dens alicui pctō pōt accipi dupl'r. vno mō pro tali adeq̄te coꝛrn̄dente. ⁊ ſic vnica penitētia ⁊ vna pena coꝛrn̄dent vni culpe. Et illud ſic hēt ptes ſe hēt ad illas ſicut ad partes integrales. ¶ Alio mō pōt accipi pn̄ia 3ᵒ mō dicta: uel pena 4ᵒ mō pro ḡnali rōne ei⁹ qō eſt tenere penā uel puniri pro culpa: ſꝫ nō adeq̄te. Et hoc mō eſt totū ul'e ad illā que ſunt partes integrales p̄ mō. hoc pꝫ in exēplo. Eſto enim ꝙ aliqſ occidat aliū iuſta pōt eē
a.l. reddenda
lex ꝙ pena coꝛpali puniaꝛ ⁊ pena pecuniaria reddenda amicis occiſi: ⁊ utrūq̄ iſtoꝝ eſt pena: ⁊ pena pro homicidio: ⁊ hoc mō pena pro homicidio pōt dici ul'is reſpectu pene coꝛpalis ⁊ pene pecuniarie: qꝛ utrūq̄ illoꝝ eſt pena ⁊ pro iſto peccato. Alio mō accipiēdo penā pro homicidio pro pena totali coꝛrn̄dente illi culpe. Sic nec punitio coꝛporalis tn̄ nec pecuniaria tn̄ eſt pena illa: ſꝫ quodlibet iſtoꝝ eſt ps integralis illi⁹ pene. ¶ Et ſm̄ hoc pꝫ quō pn̄ia p̄dicaꝛ de quolibet iſtoꝝ triuꝫ diuiſiꝫ accipiēdo pro tenētia alicui⁹ pene coꝛrn̄dētiſ culpe ſꝫ nō total'r adeq̄te. Et quō ex alia pte nullū iſtoꝝ ſine alio integrat pn̄iaꝫ ut eſt adeq̄ta culpe. ¶ Ad 3ᵐ pꝫ ꝙ neq̄ ſunt partes ſacri pn̄ie neq̄ pn̄ie ṽtutis nec etiā actus illius ṽtutis: ſꝫ actus iperati ab illa virtute qui eſt actus ꝓrimus punitiuus ⁊ pene ꝯcomitātes ea ſunt ptes effectus remoti actus pn̄ie: tn̄ actus elicit⁹ pn̄ie poſſet aliquo mō dici habere ptes iſtas nō foꝛmal'r: ſed q̄ſi cāliter pro quāto ipſe eſt aliquo mō diſtinctus: ut impat iſtaꝫ ptes ⁊ illā. ⁊ hoc mō remotiſſime poſſent dici ptes ipſi⁹ virtutis pn̄ie: ut inclinat ad oēs iſtas infligendas. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ pn̄ie ṽtutis ⁊ actus eius eliciti ⁊ actus ei⁹ impati opus exterius laborioſuꝫ eſt fructus. ⁊ hoc mō debet itelligi de ope exteriori operato. Et ꝯcedo ꝙ illud opus exteri⁹ nō eſt ps pn̄ie aliq̄ iſtoꝝ triū modoꝝ dicte: tn̄ eſt ps ei⁹ qō eſt puniri: qō eſt 4ᵐ iter illa p̄ri⁹ n̄ūata. ⁊ nō ē icōueniēs idē eē ptē poſterioris ⁊ fructū p̄oris. Qō. II.

Secundo quero. Utruꝫ remiſſio uel expulſio culpe ⁊ infuſio ḡre ſint vna ſimpl'r mutatio: videꝛ ꝙ nō. Aug. de uera ⁊ falſa pn̄ia: ⁊ poniꝛ in lr̄a hui⁹ di. c. 2. Dolendū eſt pctōri nō ſolum ꝙ peccauit: ſed qꝛ ſe ṽtute priuauit. Ex quo ſequiꝛ ꝙ peccare nō eſt ſe foꝛmal'r priuare virtute: nec pctm̄ foꝛmal'r eſt priuatio virtutis. Sed iſuſio ḡre que eſt virtus ſi eſt foꝛmal'r expulſio alicui⁹ priuationis nō eſt niſi priuationis ꝓpꝛie. ergo non eſt ipſa expulſio culpe. ergo eſt alia materia doloris priuatio ṽtutis ⁊ ipſa culpa. ergo per oppoſituꝫ expulſio culpe virtutiſq̄ reſtitutio eſt alia ⁊ alia materia gaudij. ¶ Item in moralib⁹ coꝛruptio vitij eſt alia mutatio ab iductione virtutis. ḡ ſil'r h̄. ꝓbatio aīn̄tis. vitiū eſt quedā q̄litas poſitiua: ut timiditas uel parcitas. nō enim oīs carēſ foꝛtitudine eſt timidus: ſed hn̄s habitū inclinantē ad timēdū: nec oīs carens liberalitate eſt parcus: ſed qui acq̄ſiuit habitum ex frequēter parce agere. pꝫ etiaꝫ inducēdo in vitijs: qꝛ extrema inclināt potentias virtual'r ad habitus ſibi ꝯfoꝛmes. ſicut media ad actus ſibi cōfoꝛmes: ⁊ iſta iclinatio nō eſt per ſolam priuationē ſed qn̄ ſunt foꝛme poſitiue oppoſite: quarū vna ſuccedit alij: ſunt alie mutatiōes: qꝛ q̄tuoꝛ termini: ut pꝫ in alterationib⁹ a ꝯ̄rio in ꝯ̄riū. ¶ Item ḡnatio ⁊ coꝛruptio ſunt due mutationes ꝑꝑ quatuoꝛ terminos. ſ. duas priuationes ⁊ duas foꝛmas: ſed hic eſt coꝛruptio pcti qō infuit: ⁊ quedā ḡnatio in eē gratuito qn̄ gr̄a infundiꝛ. ḡ due mutationes. ¶ Item diſpoſitio ⁊ illud ad qō diſponit nō ſunt idē. expulſio culpe diſponit ad infuſionē ḡre. ꝓbatio: qꝛ p expulſionē culpe eſt nō inimicus: per infuſionem ṽo ḡre eſt amicuſ: ſed nō eſſe inimicū diſponit ad eſſe amicū. Et poſſet ex hoc foꝛmari rō principalis: qꝛ nō eſt idem deſinere eſſe inimicū: ⁊ incipere eē amicum: ſed per expulſionē culpe deſinit eſſe inimicuſ per infuſionē ḡre incipit eſſe amicus. ḡ ⁊c̄. ¶ Contra. ſi expulſio culpe ſit alia mutatio ab infuſione ḡre: aut ergo erit mutatio poſitiua ul' priuatiua: ul' (ut alij loquunꝛ) deperditiua ul' acq̄ſitiua. Nō acquiſitiua: qꝛ mutationis poſitiue terminus ad quē eſt aliqd poſitiuū. illius aūt expulſioniſ terminus ad quē poſitiuus nō eſt aliuſ a gr̄a. Nec priuatiua: qꝛ tunc terminus a quo eſſet poſitiuus: ſed culpa nō eſt aliqd poſitiuū. ḡ ⁊c̄. ¶ Item ſi ſit alia mutatio hec ⁊ illa aliquē oꝛdinē habebūt inter ſe prioris ⁊ poſterioris: qꝛ oꝛdinanꝛ ad eundē finem: ⁊ non ex equo: qꝛ nō eque imediate attingūt illum: ſed non eſt ibi dare oꝛdineꝫ. ergo ⁊c̄. ꝓbatio minoris: qꝛ ſi expulſio eſſet prioꝛ nā. ergo in illo priori eſſet ille amicus: ⁊ tn̄ nō amicus: qꝛ nō hn̄s gr̄am ſine qua nulluſ eſt amicus. Si etiā infuſio ḡre eſſet prioꝛ in illo priori eſſet amicus: qꝛ hn̄s gr̄am: ⁊ tamen inimicus: qꝛ habens adhuc culpam.

Rn̄deo. ¶ Hec ſit p̄ᵃ ꝯcluſio: ꝙ infuſio ḡre ⁊ expulſio culpe ſeu magis ꝓpꝛie loquēdo remiſſio culpe non ſunt ſimpl'r vna muta- Vide uar. i 4. q. p̄nti.

mmmm

Universidad de Deusto

tio.hoc ꝓbatur q̄druplr̄.p̄ ſic.idem ſimplr̄ nō pōt
pluriſicari ⁊ nō pluriſicari ſimul: ⁊ hoc accipiēdo
vniformiter idētitatē ⁊ pluriſicationē:puta ſi reali
ter realiter: ⁊ ſi rōne rōne.hoc enim icludit oppoſi
tum primi p̄ncipij:qꝛ idem ut eſt idē eēt vnū ⁊ non
vnū. Sed remiſſiones culparū ſunt multe q̄n nō
eſt niſi vna iſuſio grē. Eo enim mō quo qs dr̄ pec
catoꝛ poſt actū pcti trāſeuntē dr̄ pctōr a multis cul
pis poſtq̄ multas cōmiſit: ⁊ illarū quelibet hēt ꝓ
priā remiſſionē:qꝛ quelibet remiſſio poſſet eē ſine
a.l. tm̄. alia.ſi tn̄ illā culpā cōmiſiſſet ⁊ nō aliam. ¶ Item
2ᵒ ſic. Idem nō ſeparat̄ ab eodē accipiendo vniſor
miter identitatē ⁊ ſeparationē:puta ſi realiter rea
liter. ⁊ ſi rōne rōne:qꝛ etiā hoc includit oppoſitū
primi p̄ncipij.ſ. ꝙ idem ut eſt idē ſimul ſit ⁊ nō ſit.
Sed remiſſio culpe ⁊ iſuſio grē pn̄t abinuicē ſepa
ri.ꝓbat̄ tam cōparando p̄ᵐ ad 2ᵐ q̄ ecōuerſo.poſ
ſet enim in ſtatu inocētie in gn̄e humano. ⁊ ita fa
ctum eſt in angelis qui nō peccauerūt grā infundi
abſqꝫ culpe remiſſione:qꝛ nulla culpa infuit. Silr̄
pōt culpa remitti abſqꝫ hoc ꝙ grā infundat̄.poteſt
enim deus de potētia abſoluta hoiem creare in pu
ris nālibꝰ ſine culpa ⁊ ſine grā.ergo ⁊ poſt lapſū
talem reparare: ⁊ ita remittere culpā ſine iſuſione
grē. Euidētia iſtius rōnis pꝫ ſupra in qōne de cir
q.6. cūciſione di.pª. ¶ 3ᵒ ſic.culpa ⁊ grā nō ſunt forma
liter oppoſita nec formalr̄ repugnantia.ꝓbatio.qꝛ
tunc agēs effectiue uel defectiue potēs ſup eē vniꝰ
poſſet effectiue uł defectiue ſup nō eē alteriꝰ:ut pꝫ
a.l.creata ulr̄ in incōpoſſibilibꝰ.uolūtas aūt cāta pōt effecti
ue uel defectiue ſup eſſe culpe:qꝛ ab ipſa eſt culpa.
ergo ipſa poſſet effectiue uel defectiue ſup nō eſſe
grē:qđ eſt falſū:qꝛ grā nō deſtruit̄ niſi annihilet̄:
ſed creatura nō pōt aliqd annihilare. Patet ḡ pri
ma ꝓpoſitio.ſ.ꝙ nō eſt formalr̄ repugnantia inter
culpā ⁊ grām:ſed nō eſt vnica mutatio ab aliq ut a
termino a quo ad aliud ut ad terminū ad quē:niſi
illa ſint formalr̄ repugnantia.ḡ ⁊c̄. ¶ 4ᵒ ſic.vna
mutatio nō eſt ad formā poſitiuā niſi a ꝓpria p̄ua
tione eiꝰ.culpa ut ab ea poſt actū dr̄ aliquis pctōr
nō eſt ꝓpria priuatio grē:qꝛ vnica grā non hēt niſi
vnicā priuationē:multe aūt ſunt culpe hoc mō ut
dictū eſt in pª rōne. Nec ualet inſtātia ꝯ maiorē:
ꝙ aliqua mutatio hēt utrūqꝫ terminū poſitiuū:qꝛ
iſtiꝰ mutationis que eſt ad grām per ſe terminus a
quo eſt priuatio. ⁊ per ꝯn̄s ꝓpria priuatio termini
ad quē. ¶ 2ª ꝯclūo eſt hec.iſuſio grē ⁊ remiſſio cul
pe nō ſunt due mutationes reales.hoc ꝓbat̄:qꝛ i
fuſio grē eſt mutatio realis:qꝛ inter priuationē for
me realis ad formā illā.remiſſio aūt culpe non eſt
mutatio realis.ḡ ⁊c̄. Maioꝛ huiꝰ eſt ꝓbata. ⁊ ex h̄
a.l.ꝙ hic. pꝫ:qꝛ hec eſt vna mutatio realis. Minoꝛ idiget ꝓ
batione.ubi eſt intelligendū ꝙ ſi poneret̄ peccatū
actuale eſſe corruptionē uł priuationē formalr̄ ali
cuius gradus nāe uel rectitudinis nālis uel cuiuſ
cūqꝫ poſitiui ꝓprij.tūc expulſio culpe eſſet reſtitu
tio iſtiꝰ poſitiui qđ culpa priuabat: ⁊ tūc poſſet illa
expulſio eſſe mutatio realis ⁊ poſitiua a priuatiōe
rectitudinis huiꝰ ad ipſam rectitudinē:ſed hoc eſt
iprobatū.2.li.di.35.qꝛ nā intellualis eſt incorrupti
bilis per quācūqꝫ actionē ſui ⁊ ſic tota nā ita ⁊ qui
cūqꝫ gradus:qꝛ ſi vnus gradus poſſet corrūpi ab
illa nā per aliquā actionē ſui.ſequeret̄ ꝙ per actio
nes aliquotiēs iteratas poſſet totaliter corrūpi.vn̄
illud Aug.ench. Pctm̄ intātū eſt malū inquantū
adimit de bono.debet intelligi nō ꝙ adimat de bo

nitate nāe ineſſe p̄:qꝛ defectus effectus ꝯtingētis
nō repugnat eſſe:qꝛ nec repugnat effectui ꝯtingēti
cui magis uideret̄ repugnare:ſed debet itelligi de
adimere bonū in actu 2ᵒ nō quidē qđ ineſt:ſed qđ
deberet ineſſe. Si etiā poneret̄ ꝙ aliq macula re
maneat in aīa ꝓpria pctō actuali: ⁊ ꝙ illa expelle
retur in pnīa.tūc poſſet poni remiſſio culpe muta
tio realis ab illa culpa ad carentiā eiꝰ:ſed hoc eſt i
probatū ſupra di.14.q.j.arti.j.ubi oñſū eſt ꝙ poſt
actū culpe trāſeuntē iteriorē ⁊ exteriorē preter in
iuſtitiā habitualē que eſt carētia grē ⁊ vnica in vna
aīa nō remanet aliq iniuſtitia actualis ꝓpa a qua
dicat̄ pctōr tali pctō:qꝛ nō eſt imediate receptiua il
lius obliquitatis que nata eſt eſſe in pctō actuali:
ſed tm̄ mediāte actu in quo ꝓrimo ſit illa obliqui
tas.ergo poſt actū tranſeuntē tm̄ remanet aīa obli
gata ad penā ꝓpriā corrn̄dentē illi culpe cōmiſſe:
⁊ iſta obligatio dr̄ reatꝰ ille qui manet in aīa poſtq̄
trāſit actus pcti intrinſeci ⁊ extrinſeci. ¶ Ex h̄ pōt
ꝓbari minoꝛ rōnis illius preaccepte ſic. Obligatio
ad penā pro culpa cōmiſſa nō eſt aliqd reale in aīa
poſt actū preteritū:ſed eſt tm̄ relo rōnis in obiecto
uolito ut uolitū eſt.ergo remiſſio que eſt ab obliga
tione iſta ad nō obligationē nō eſt mutatio realis.
ꝯn̄tia pꝫ:qꝛ nō eſt mutatio realis niſi ſit i terminū
realē poſitiuū uel priuationē realē. Añs declarat̄:
qꝛ ſicut uolitū a me per hoc ꝙ eſt a me uolitū nul
lam hēt formā realē nouā abſolutā uel relatiuā:ſꝫ
tm̄ relones rōnis corrn̄dentē reali uolitioni in me:
ita per hoc ꝙ aliqs eſt uolitus uł ordinatus ad pe
nam a uolūtate diuina poſtq̄ cōmiſit culpā:cū cul
pa nō remaneat nec aliqđ reale poſitiuū uel priua
tiuum:nec alia relatio realis fundata ſup culpā re
manebit:ſed tm̄ rōnis. ⁊ hoc indifferēter accipien
do relonē rōnis pro obiecto uolito ſicut pro obiecto
intellecto:ut dictū eſt in p̄ li.di.45.q.j.qꝛ nō magiſ
eſt realis collo obiecti uoliti per actū uolūtatis ad
aliud q̄ cōparatio obiecti itellecti ad aliud p actū
intellectus. ¶ Cōtra hoc.nō eſt trāſitus a ꝯdicto
rio in ꝯdictoriū ſine aliq mutatione:ſed q̄n iſti re
mittit̄ culpa eſt trāſitus talis:qꝛ ante remiſſionem
iſte eſt ordinatus ad penā ⁊ dignꝰ pena: ⁊ poſt nō.
ergo ⁊c̄. Maioꝛ pꝫ.qꝛ ſi nulla eſt mutatio nō eſt rō
quare magis nūc pars vna ꝯdictionis eſt uera q̄
alia: ⁊ prius alia uera magis q̄ nūc: ⁊ pōt hec ꝓ
batio ulteriꝰ deduci:qꝛ talis trāſitus nō pōt eſſe ſi
ne mutatione reali:qꝛ mutatio rōnis opꝫ ꝙ redu
catur ad aliquā mutationē realem. Minoꝛ ꝓbat̄:
qꝛ anteq̄ culpa remittat̄ iſte eſt ordinatus ad pe
nam ⁊ dignꝰ pena:q̄n remittit̄ nō ordinat̄ ad penā
nec eſt dignus pena. ¶ Et ꝯfirmat̄:qꝛ ante remiſ
ſionē intellectꝰ diuinus ſcit iſtū eſſe puniendū.ḡ il
lud ſcitū eſt uerū.poſt remiſſionē aūt ſcit illum nō
eſſe puniēdū.ḡ illud eſt uerū.ḡ eſt trāſitus. ¶ Et
pōt argui ex ꝯne ꝓbata ulterius:qꝛ cū iſta muta
tio nō ſit in uolūtate diuina nec in actu eiꝰ.ḡ erit in
iſto cui culpa remittit̄. ⁊ per ꝯn̄s remiſſio culpe in
iſto ſcdm̄ ꝓpriā rōnē eius eſt aliqua mutatio. ¶ Rꝰ
hic p̄mo uidendū eſt aliquid de uolūtate creata po
ſtea ad ꝓpoſitū applicandū.uolūtas creata:lꝫ nō
poſſit ſimul uelle affirmationē ⁊ negationē eidem
pro ſimul.tn̄ pōt nō ſimul uelle illa eidē pro ſimul
ſcilꝫ per diuerſos actus ſibi inuicē ſuccedētes ⁊ pōt
ſimul uelle illa eidē nō pro ſimul: ⁊ hoc eidem nul
lo mō in ſe uariato ante terminū uolitionis.pꝫ ſi ſi
mul conſideret idem pro diuerſis nunc ⁊ pro illis

oppoſita ſibi cōpetere. Sed nec neceſſe eſt illđ cui
vult affirmationē ⁊ negationē:pro diuerſis nunc
uariari ex illa uolitiōe niſi illa ſit cā ſufficiēs illoꝝ
oppoſitoꝝ ⁊ ſit uolitio abſoluta non ꝯditionata.ſi
enim nō poſſet eſſe cā illoꝝ ⁊ ſit uolitio abſoluta.
utpote ſi ambo nō ſint cābilia extra:qꝛ ſunt tm̄ en
tia rōnis:ut uolo huic dn̄ium uel aliqd tale qđ nō
eſt cābile realiter in illo:uel ſi illud uolitum iſti eſt
cābile:nō tm̄ ab hac uolūtate:ut uolo iſti b̄titudinē
que eſt qđdā reale cābile in iſto:nō tm̄ a uoluntate
mea. Si etiā ſit cābile realiter in iſto ⁊ a uolūtate
mea iperāte cābile illud uelim.tm̄ iſti ꝯditionaliter
pro.a. ⁊ oppoſitū pro.b.ꝯditionaliter:nec opꝫ hoc
oppoſitū pro.a.nec illud pro.b.ieſſe iſti niſi ꝯditio
ſtet pro utroqꝫ uel altero. ¶ Ad ꝓpoſitū quecūqꝫ
abſoluta obiecta exceptis pctīs ⁊ gn̄aliter inordi
nate uolitis:uolūtas creata pōt uelle pro eodē nūc
uel pro alio ⁊ alio: ⁊ hoc ſiue vno actu ſiue diuer
ſis:uolūtas diuina pōt vno actu uelle eidē pro eiſ
dem nūc vna uolitione realiter.ſed diuerſis ſcdm̄ rō
nem:qꝛ uoluntatē eſſe limitatā ad aliq obiecta ſe
cundaria preciſe:ita ꝙ in alia nō poſſit eſt impfe
ctionis in uolūtate. ⁊ per ꝯn̄s pro diuerſis inſtāti
bus pōt uelle affirmationē ⁊ negationē iſti nullo
mō in ſe uariato ante actū uolitionis: ⁊ hoc magiſ
pōt q̄ uolūtas creata:qꝛ minus depēdet eternū a
tpali q̄ actus tpalis a tpali:imo nō dependet.ꝙ ſi
illa affirmatio ⁊ negatio qua vult illa uolūtas iſti
nō uariato in ſe vnū pro.a. ⁊ alterū pro.b.ſint ſim
pliciter cābilia:qꝛ ſunt realia.ſequit̄ qꝛ ſunt cauſa
bilia a uolūtate diuīa:qꝛ eſt oīpotens:ſed ſi nō ſint
cauſabilia uel uolūtas illa uelit tm̄ alterū uł ambo
ꝯditionaliter:ſequit̄ ꝙ illa uolūtas uolet iſti vnū
oppoſitū pro.a. ⁊ aliud pro.b. ⁊ ſine omni iſtiꝰ mu
tatione:ſine etiā omni mutatione ſui in ſe ⁊ in actu
ſuo: ⁊ ſine mutatione obiecti ut obiectū eſt:qꝛ ⁊ uo
litio ⁊ obiectū ut uoluntati obijcit̄ hēt eſſe in eter
nitate:nec poſſet obiectū uariari ut obijcit̄ actui ſi
ne uariatione actus. ¶ Ex hoc ergo ſequit̄ ꝙ uo
luntas diuina pōt uelle iſti affirmationē dicatur.c.
pro inſtanti.a. ⁊ eidē negationē dicat̄.d.pro inſtāti
b.abſqꝫ omni mutatione in uolūtate diuina:uel in
obiecto ut obiectū eſt:uł in aliquo extra. Et hoc ſi
inter illa oppoſita nō ſit nata eſſe mutatio:puta qꝛ
affirmatio nō eſt niſi tm̄ affirmatio rōnis. ⁊ p ꝯn̄s
negatio eſt tm̄ negatio entis rōnis:uel ſi uolūtas
nō uelit illa niſi tm̄ ꝯditionaliter uel ambo uel al
terum. Sed qꝛ nullū ens rōnis eſt nouū niſi p no
uum actū uolūtatis uel intellectus:iſta ꝯditio.ſ.de
ente rōnis nō ſaluat tranſitū a ꝯdictorio in ꝯdicto
riū ſine mutatione:lꝫ nō inter illa que ſunt rōnis:
tm̄ inter actum ⁊ nō actū:pp ergo oīpotētiā uolū
tatis diuine nullo mō pōt uelle iſti.c.pro.a. ⁊.d.pro
b.ſine mutatione aliq in iſto. ⁊ hoc ſi uelit illa uoli
tione efficaci ⁊ abſoluta:ſed ſi uelit ambo uel alte
rum ꝯditionaliter ⁊ ꝯditio nō exiſtat:nec tūc reqri
tur mutatio:uolūtas aūt creata:qꝛ nō eſt oīpotēs.
pōt abſolute uelle eidem non uariato.c.pro.a. ⁊.d.
pro.b. ⁊ ſine aliq mutatione p̄cedēte uel ſequente.
¶ Ad formā ergo rōnis ꝯcedo maiorē ꝓprie acci
piendo tranſitū:ſed minorē iſto mō nego:qꝛ uolū
tas diuia pro inſtāti pro quo iſte peccat ⁊ pro toto
tpe habito uſqꝫ ad inſtās.b.vult illū eſſe puniēdū
nō put puniēdū eſt participiū futuri tpis paſſiui:
ſed put eſt nomē.ſ.vult illū eſſe dignū puniri:qđ
nihil aliud eſt niſi uelle punire iſtū pro tūc: ⁊ h̄ uo

litione ꝯditionata.videlꝫ ſi ſiat in termino:uel ſi in
inſtāti.b.peniteat vult iſtū pro tūc. ⁊ pro toto tpe
habito uſqꝫ ad inſtās noui pcti nō eſſe puniēdū:
qđ eſt uelle iſtū ꝯditionalr̄ nō punire ſi ſiat in ter
mino.hic ḡ nō eſt trāſitus aliqs ab vno oppoſito
in aliud oppoſitū:ſꝫ hic eſt circa idē obiectū uelle
ꝯditionatū affirmatiōis pro vno inſtāti ⁊ uelle cō
ditionalr̄ negationis pro alio inſtanti. Et iſta duo a.l. cōditio
uelle in eternitate ſimul.tant ⁊ circa obiectum in natum.
eternitate uolitū:lꝫ nō pro eternitate:ſed pro alio ⁊
alio nūc. ¶ Per hoc pꝫ ad illam ꝓbationē de intel
lectu diuino qui ſcit iſtū ante remiſſionē eē dignū
pena ⁊ poſt remiſſionē nō eſſe dignū.hoc enī nō
eſt aliud q̄ ſcire iſtū eſſe ordinatū ad penā p actū
uolūtatis ꝯditionatū pro illo inſtāti pro quo ſic eſt
ordinatus: ⁊ nō ordinatū pro illo inſtanti pro quo
ſic nō eſt ordinatꝰ. ¶ Si arguas ꝙ oīmoda ſimul
tas eſt incōpoſſibilis.qꝛ tūc ſimul uellet oppoſita
⁊ pro ſimul.nectio ḡ reqrit̄ ibi ultra aliq ſucceſſio:
⁊ pro tāto aliq mutatio. ¶ Rꝰ.nō reqrit̄ aliq ſuc
ceſſio actus ad actū:neqꝫ actꝰ ut tēdit ſup obiectū
ad actū ut tēdit ſup aliud obiectū:qꝛ in eternitate
tēdit ſup utrūqꝫ:ſed nec ſucceſſio vniꝰ obiecti ad al
terū in ſe extra:qꝛ nō reqrit̄ ad iſtā dei uolitionem
exñtia rei extra.ſicut nec tpale ad eternū:ſed reqri
tur ibi aliq ſucceſſio eoꝝ que ſunt obiecta in eē ob
iectiuo:nec hoc eſt idē ſic hīe ordinē. ⁊ hīe ordinē
in obijci:qꝛ prius ut prius: ⁊ poſteriꝰ ut poſterius
pn̄t ſimul itelligi:ita ꝙ in obijci ipſi intellui nō hꝫ
ordinē: ⁊ tn̄ ordo eſt ipſoꝝ ut ſunt obiecta.ſ.ieē eo
rum obiectiuo:nec ex iſto ordine obiectoꝝ ieſſe ob
iectiuo ſequit̄ aliq mutatio:qꝛ oppoſitū non ſucce
dit oppoſito neqꝫ in cognoſci neqꝫ in eē. ¶ Si ar
guas ꝯ hoc.qꝛ ſemꝑ ſtat difficultas rōnis:qꝛ p̄ eſt
vna ps ꝯdictionis uera.ſ.iſte eſt ordinatꝰ ad penā.
2ª altera.ſ.iſte nō eſt ordinatꝰ ad penā:ſed non eſt
trāſitꝰ a ꝯdictorio in ꝯdictoriū ſine mutatiōe.ḡ ⁊c̄.
¶ Rꝰ.in eternitate hec eſt uera.iſte pro.a.eſt ordi
natꝰ ad penā. ⁊ iſte pro.b.nō eſt ordinatꝰ ad penā:
nec iſta ſunt ꝯdictoria ſimul uera:nec ſuccedentia
ſibi inuicē in ueritate:ſed iſta pro qbꝰ affirmatio ⁊
negatio denotant̄ in eſſe apprehēdunt̄ ut ſuccedē
tia ſibi realr̄ uel poſſibilr̄. Uel aliter nihil aliđ eſt.
iſte eſt nūc ordinatꝰ ad penā.niſi iſte eſt uolitus ad
penā pro.a.ſi tunc iudicet̄. ⁊ iſte poſtea nō eſt ordi
natus ad penā.i.iſte nō eſt uolitus ad penā pro.b.
ſi tūc iudicet̄. ⁊ hec nō ſūt ꝯdictoria:ꝙ aūt utraqꝫ
uolitio iſta ptinēs ad retētionē ⁊ remiſſionē culpe
nō ſit niſi ꝯditionata.pꝫ.qꝛ ſi uellet abſolute pctō
rem ſtatim cū peccat punire ſtatim puniret. ¶ Cō
tra totū iſtū ꝓceſſū de diuerſis nūc pro qbꝰ eſt of
fenſa ⁊ remiſſio. Arguit̄:qꝛ deꝰ poſſet angelo pec
canti in euo exñti abſqꝫ omni tpe remittere offen
ſam. ⁊ tūc nō eſſet dare talia diuerſa nūc pro qbus
eēt culpa ⁊ remiſſio:maxime ſi ponat̄ euū idiuiſibi
le. ¶ Si dicat̄ ꝙ tūc eſſet aliud euum culpe. ⁊ tūc
deſineret eē aduenīēte remiſſione. ¶ Cōtra:qꝛ al
terum iſtoꝝ duoꝝ uel culpa uel remiſſio eſt tm̄ pri
uatio: ⁊ ita nō hēt ꝓpriū euū cōparādo ēt ad euū
angeli manētis p̄ ſub culpa poſtea ſub remiſſione
⁊ in illo euo eodē ⁊ pro illo inſtāti eſſent illa duo
oppoſita. ¶ Rꝰ iſtiꝰ querat̄.2.li.di.2.q.de ſucceſſio
ne eui. ¶ Dici pōt ſcdm̄ Jo.de baſolis. Euū forma ⁊ q.p̄ª ⁊.4ª
ſimplr̄ eſt idiuiſibile tn̄ ꝟtualr̄ ut coexiſtit pluribꝰ
ptibꝰ tpis eſt diuiſibile. Sꝫ eſto ꝙ deꝰ remittat iſto
mō culpā poſt offenſā ſine oī mutatiōe ſiue i actu

ſiue in obiecto ut obiectū eſt.ſiue in obiecto ut ex. nõne huic actui remiſſionis corrñdet in petro cui remittit ex aliq̃ mutatio rõnis.videt ꝙ ſic.q: alioquin nõ magis eēt.p.abſolutus ſeu recõciliat⁹ poſt remiſſionē q̃ an̄.ꝙ ſi corrñdet de illa erit qõ an ſit eadē cū illa gratificatione an alia. Pōt dici ꝙ ubi act⁹ in quo obiectū hēt eē rõnis pōt eſſe terminus mutatiōis realis ibi pōt obiectū mutari mutatione rõnis.ſicͭ lapis pōt fieri nō itellecto itell'ꝰ a me: q: itellectio ei⁹ in me pōt eē noua. Sed ubi act⁹ nullo mō eſt termin⁹ mutationis realiſ ibi obiectū ut i actu nō pōt mutari mutatiōe rõnis.hi⁹ eſt uelle diuinū. ⁊ per ꝯñs petrus ut eſt obiectū iſti⁹ act⁹:q: ut extra hñs eē nouū nō hēt nouiter rõnē obiecti:ſ3 vniformiter in eternitate: ⁊ ita nulla videt eſſe ꝯcedenda mutatio nec rei nec rõnis in petro qñ dī culpa ſibi eſſe remiſſa:ꝯcomitat tñ ibi remiſſionē illa3 actiuā dei ⁊ paſſiuā ſm dici in petro quedā mutatio realis. ⁊ h̄ ſemp de potētia ordinata que eſt ad gratificandū petrū:q: de potētia ordinata nulli remittit de⁹ pro.a.quin illū pro tunc gratificet:ſed de potētia abſoluta ⁊ in re ex: ⁊ in actu intra pro eternitate poſſent iſta ſeparari:ut.ſ.remitteret petro in.a. aduenięte.a.qõ nō eſt niſi actus imanēs deo: ⁊ tñ nō gratificaret ipm̄ in.a.aliquo actu trāſeunte extra ſi in eternitate uellet remittē in.a. ⁊ tñ nō uellet in eternitate gratificare pro.a.q: p̄ᵐ nihil dicit niſi negationē act⁹ poſitiui qui eſt uelle punire. 2ᵐ aūt dicit actū aliū poſitiuū. ¶ Et ſi obꝫcias ꝙ nō pōt aliter ſe hēre petrus ad diuinā uolūtatē ut punitiuam uel nō punitiuā:niſi q: aliter ſe hēt ſm aliqd aliud:puta:q: acceptus uel nō acceptus:q: obctū nō uariatū in ſe ſm aliqd prius actu nō al'r obꝫcit uolitiōi diuię. Hec eſt falſa:q: uolūtas nr̄a pōt alio actu aliter ſe hr̄e ad obiectū vniformiter ſe hñs in ſe ante actū ⁊ poſſet ſi ſemp hēret eundē actū ꝯtingenter tranſeuntē ſup obiecta ſecūdaria.

Ad argumenta.

¶ Ad p̄ᵐ ꝯcedo ꝙ pctm̄ nō eſt formal'r priuatio gr̄e:ut ꝓceſſerūt alique rõnes ad pᵃᵐ ꝗnē. ⁊ ex hoc p3.ꝙ inductio gr̄e ⁊ cuiuſlibet v̄tutis nō eſt formal'r expulſio culpe. Sed ſi ex illa auc̄te uelis ꝓbare duas eſſe mutationes ifuſionē ⁊ expulſionē.per hoc ꝙ peccare ⁊ gr̄am corrūpi ſunt due mutationes.ḡ a ſil'i in ꝓpoſito.dico ꝙ ꝯñtia nō ualet:q: illa culpa ad quā eſt motus pcti uel peccādi nō manet uſq3 ad ifuſionē gr̄e:nec ēt tūc poſſet eē terminus a quo ꝓprie mutationis. Sed illa culpa trāſeunte manet ſolā obligatio in iſto ut eſt obctu3 ſcōariū uolūtatis diuine. ⁊ illa in iuſtificatione nō pōt eſſe terminus a quo alicui⁹ mutationis ꝓprie. ¶ Ad 2ᵐ p3 q̄re ſunt ibi due mutationes in moralibus:q: ſunt ibi q̄tuor termini:duo poſitiui realeſ ⁊ duo priuatiui reales.nō ſic h̄. Per idem p3 ad illud de gñatione ⁊ corruptione. ¶ Ad ultimu3 de diſpōne ad formā ad quam diſponit:dico ꝙ iſta remiſſio priuatiua que eſt carētia obligationiſ ad penam nō eſt aliq̃ diſpoſitio realis ad amicitiam ſeu gr̄am. ⁊ ideoipſa remiſſio accepta q̄ſi termiata ad hāc carentiā nō eſt aliq̃ mutatio realis. Si ḡ accipias ꝙ remiſſio mutatio eſt diſpoſitio ad illā mutationē que eſt ifuſio gr̄e nego:q: remiſſio nō eſt aliqua mutatio neq3 actiua neq3 paſſiua nec rei nec rõnis. Et per eadē poſſet rñderi ad quatuor rõneſ poſitas ad pᵃᵐ ꝗnē in ſolōne qõnis.ſi tñ ille ab aliquo extēderent ad ꝓbandū ꝙ ſunt due mutatiōeſ qõ negatū eſt in 2ᵃ ꝗne. Maior enim pᵉ rõnis ſi ſic accipiat qcqd multiplicat uel plurificat in ſua entitate tali q̄li eſt aliud realiter ab illo qõ nō plurificatur in ſua entitate.falſa eſt niſi ſit ens reale. ⁊ iō remiſſiones que plurificant taliter q̄liter ſunt enteſ: q: tm̄ rõnis entia ſunt ⁊ infuſio gre eſt vna nō ſequitur ꝙ ille ſint alie mutatiōes ab illa.ſed bñ ſequitur ꝙ nō ſunt eadē ſibi:q: ul'r plurificatū in ſua entitate tali q̄li nō eſt idem nō plurificato accipiendo ſil'e3 plurificationē hincinde. ¶ Conſil'r maior 2ᵉ rõnis qcqd ſepat ab alio in ſuo eſſe eſt aliud realit ab illo.falſa eſt.niſi ſit in ſuo eē ens reale. ¶ 3ᵃ rō ⁊ 4ᵃ nō ꝓbāt pluralitatem iſtoꝝ tanq̄3 duarū mutationū:ſed tm̄ q: illa mutatio que eſt ad gr̄a3 nō habet pro per ſe termino a quo culpam.qõ ꝯcedo.

Ad rationes

in oppoſitū. ¶ Ad p̄mā dico ꝙ ſicͭ reatus uel plenius obligatio ad penā que ſola manet poſt tranſitum actus iterioris ⁊ exterioris in pctō eſt ens:q: rõniſ ⁊ ſic eſt ens poſitiuū. ⁊ per ꝯñs nō reatus ul' nō obligatio uel nō debitū eſt priuatio entis rõniſ ⁊ ita ſi eſſet alicubi trāſitus rõnis ab obligatione ad nō obligationē illa eſſet mutatio rõnis ꝑuatiua uel deꝑditiua:ſed illa nuſq̄3 eſt nec in actu uolūtatis diuine nec in obiecto ut obiectū eſt:nec in obiecto ut extra.niſi dicat ꝙ pro tāto eſt in obiecto ex pro quāto illud obiectū eſt in illo nūc pro quo act⁹ uolūtatis diuine reſpicit illud obiectū. ⁊ tūc obctū extra trāſire a nō eſſe in iſto nūc ad eſſe in illo nūc eſt ꝯcomitāter mutari mutatione rõnis ab obligatione ad nō obligationē. Cū ergo arguis ꝙ nō ſit mutatio deꝑditiua:q: terminus ei⁹ a quo nō eſt aliquid poſitiuū nego:nec tñ culpa eſt aliqd poſitiuū nec illa manet:ſed obligatio ſequēſ cōmiſſionē culpe eſt aliqd poſitiuū: ⁊ illa remanet. ¶ 2ᵐ argᵐ de priori ⁊ poſteriori pōderat ab aliqb⁹ in iſta mā:q: ponēdo diſtictionē iſtoꝝ tanq̄3 mutationū querit ordinē inter ea. Breuiter dico ꝙ ſm phm̄.5.metaᶜᶜ c.de priori. ⁊.9.metaᶜᶜ.c.7. Aliqua ſunt priora generatione aliq̃ perfectione. ⁊ iſte prioritates coiter ecōuerſo ſe hñt. In via enim gñationis impfectiora ſunt priora.hoc mō dico ꝙ ſi expulſio culpe eēt aliqõ ens. ⁊ infuſio gr̄e via gñationis prior eēt expulſio culpe:ſed ecōuerſo via pfectionis pō: eēt infuſio gr̄e:q: imediatior ipſi fini qõ eſt ſimpl'r perfectum in iſto ordine. Sil'r de p̄oritate ꝯñtie p3 ꝙ iperfecti⁹ eſt prius.ſicͭ aīal eſt p̄us ſm ꝯñtiā q̄3 hō ⁊ ul'r ꝯñs eſt impfecti⁹ q̄3 añs.ſic eo mō quo eēt ꝯñtia inter iſta:expulſio ſequeret ad iſuſionē gr̄e.nō ecōuerſo.nō eni ſunt oppoſita imediata ſimpl'r ex nā extremoꝝ:ſed ex inſtōne diuina. ⁊ nō ſequit induc̄tio vni⁹ ad amotionē alteri⁹ niſi in oppoſitis imediatis ſm ſe:ſed an gr̄a3 ſequat expulſio culpe dubiū eſt cū nō ſint formal'r oppoſita:ut ꝓbatū eſt in 3ᵃ rōne ⁊ pᵒ ꝗne ſolōnis:ſed poſſet dici negādo illud:q: ꝯdictio eſt eē amicū deo ⁊ non amicū.per gr̄am eſt amicus.per culpa3 v̄o inimicus.ergo ⁊c. ¶ Sed h̄ nō cogit:q: amicitia per gr̄am eſt ordināri ad vitā eternā.inimicitia per culpā eſt ordinari ad penā ꝯdignā.hec pñt ſil' ſtare.l3 nō pro eo nūc. forte quocūq3 ſint oppoſita magis videt formalis ꝯñtia ad ineē gr̄a3 nō ineē culpā q̄3 ecōuerſo:q: in 2ᵃ añs nullo mō ponit ꝯñs. ¶ S3 ſi querat de p̄oritate cāſitatiſ iter iſta. ¶ R̄ᵒ nō eſt qõ.nec eni iſta negatio obligationis que nō eſt niſi negatio entis rõnis cā eſt gr̄e:nec ecōuerſo:q: ſola uolūtaſ diua

ex ſua iuſtitia determinat illā obligationē:ſ3 ex miſericordia nō obligationē. ¶ Si queras quē ordinē hñt iſta.ſ.gr̄a ⁊ nō culpa ut ſunt obiecta ſcōaria diuine uolūtatiſ. ¶ R̄ᵒ.ſicͭ dictū eſt libᵒ p̄.di.41.q. de p̄deſtinatiōe.eo mō quo eſt ordo uolitiōiſ diuię ad obiecta ſcōaria.p̄us eni vult ꝓpinquus fini: ⁊ ita ſimpl'r p̄us vult iſti pro.a.poſtq̄3.ſ.peccauit gr̄am q̄3 nō vindicare loquēdo de prioritate itētiōis. S3 exequēdo vult ecōuerſo.ſicͭ eni p̄us vult iſtū hēre merita q̄3 gl'ia3:ita vult p̄us ordinē executiōis iſti nō ineē culpā q̄3 ieſſe gr̄am. ¶ Uel ſi dicat ꝙ per ineē uel nō ineē nihil ponit in iſto ex:ſ3 tm̄ ut ē obiectū uolūtatiſ diuię.pōt dici ꝯñter ꝙ hec obcta ſ3 pfectionē hñt ordinē quedā ut in ea tēdit uolūtaſ diua:ſ3 ſ3 cāſitatē uel gñationē nullū ordinē hñt.

¶ Hic oritur qõ multiplex ⁊c. Diſt.XVII.

Queſtio .I.

Circa iſtam

di.17ᵃᵐ quero hanc qōnem. Utru3 necīu3 ſit ad ſalutē pctōri ꝯfiteri ſua pctā oīa ſuo ſacerdoti.videt ꝙ nō. Ambr.ſup illō Luc.22.ubi hr̄ ꝙ petrus poſt negationē chr̄i fleuit amare.dicͭ ſic. Lachryme lauāt delictū qõ uoce pudor eſt ꝯfiteri.lachrymas petri lego: ſatiſfactione3 nō lego. ¶ Itē ſup illud pſ. Dixi ꝯfitebor ⁊c. dicit Caſſiodoruſ. Dixi.i.apō me deliberaui ꝙ ꝯfitebor. ⁊ tu remiſiſti.ſequit magna miſericordia dei ꝙ ad ſolā ꝓmiſſionē dimittit pctm̄. ¶ Itē Aug.ibidē nō du3 ꝓnūciat:ſed ꝓmittit ꝓnūciaturū ⁊ de⁹ remittit. ¶ Itē Ezech.18. Quacūq3 hora pctōr igemuerit vita viuet. Ad h̄ ēt ponunt alie auc̄tes h̄ in lr̄a de Lazaro. Jo.12.q: prius reſuſcitat⁹ eſt q̄3 ſolut⁹ ab inſtitis ⁊ de leproſis Luc̄.17. ¶ Itē ꝓ rōnē ſola precepta decalogi ſunt necīa ad ſalutē iuxta rñſione3 chr̄i Matth.19. Si vis ad vitā igredi ſerua mādata. Et alibi mādata noſti.hoc fac ⁊ viues.ḡ ſi ꝯfeſſio eēt ſimpᶦ necīa ꝯtineret ſub aliq̃ decē mādatoꝝ decalogi:ſed non ꝯtinet:q: hi⁹ p̄cepta ſunt de lege nāe: ⁊ ad min⁹ ligabāt tpe legis moſayce:ſ3 nec in lege nāe nec in lege moſayca erat obligatio ꝯfitēdi ſua pctā homini. ¶ Itē nullus obligat ad ipoᵉ:ſ3 mut⁹ nō pōt loq. ¶ Itē oīs ex̄neus iter illos qb⁹ ē barbaruſ eſt mut⁹.ḡ nō tenet ꝯfiteri. ¶ Itē nō hñſ ſacerdotē p̄ñtē nō pōt ei v̄botenus ꝯfiteri p3:nec tenetur per ſcriptū:q: ſup h̄ nō iuenit p̄ceptū editū. ¶ Itē nulluſ tenet mētiri:imo ex lege diua nō mētiri:ſaltē pnitioſe:ſed hñs ꝯſciam ꝙ per totā ſuā vitam vixit inocēter ⁊ ſine pctō mortali:ſi ꝯfiteret ſe peccaſſe ſaltē mortal'r mētiret.ḡ ⁊c. ¶ Cōtra Jac. 5ᵒ. Cōfitemini alterutrū pctā ur̄a. ⁊ in canone ē de peni.di.i.adducunt mlt̄e auc̄tes q̄s ēt magr̄ ponit in lr̄a.vna eſt Amb̄. Nō pōt q̄ſq̄3 iuſtificari a pctō niſi añ fuerit pctm̄ ꝯfeſſus. ¶ Itē Aug. Nemo dicat ſibi occulte ago pnia3 nouit de⁹:q: i corde ago. ſequit.ḡ ſine cā dictū eſt que ſolueritis ſup terram erūt ſoluta in celo: ⁊ ſine cā claues date ſunt v̄bu3 chr̄i fruſtram⁹. Et idē ſup illō p̄s.nō abſorbeat me ꝓfundū.pute⁹ eſt ꝓfunditas iniqtatꝫ i quē ſi cecideris nō claudet ſup te oſ ſuū ſi tu nō clauſiſ os tuū.

Luce.18.
Luce.10.

In libro de paradiſo.
In libro de penitentia.

a.l.videda.

In iſta

qōne tria dicēda ſunt.p̄ᵒ quo p̄cepto tenet qs ad ꝯfeſſionē pcti ſui faciendam ſacerdoti.2ᵒ qd icludit iſtud p̄ceptū de ꝯfeſſione.3ᵒ qd circa illud eſt per p̄ceptū eccl'ie explicatum. ¶ De p̄ ad ꝓpoſitū nō poſſumus inuenire p̄ceptū quo teneat qs ad ꝯfeſſionē niſi iuris nālis uel poſitiui. ⁊ hoc uel diuini uel eccl'iaſtici. Illō aūt eſt uerū de iure nāli cui⁹ ueritas eſt nota ex terminis ⁊ tale eſt p̄nᵐ in lege nāe.ſicͭ ⁊ in ſpeculabilibus p̄nᵐ notū eſt ex terminis:ſiue qõ ſequit euidēter ex tali uero ſic noto:cuiuſmodi eſt ꝯclō practica demr̄ata. ⁊ ſtricte loquēdo nihil aliō eſt de lege nāe niſi p̄nᵐ uel ꝯcluſio demr̄ata.ſic tñ extendēdo q̄nq3 dī illud eē de lege nāe qõ eſt uerū practicum ꝯſonū p̄ncipꝭs ⁊ ꝯnib⁹ legis nāe intātu3 ꝙ ſtatim notū eſt oīb⁹ illō ꝯuenire tali legi. ¶ Et ex h̄ p3 ꝙ nō recte loquit Gratianus de iure legis nāe uolēs illa que ſunt in ſcriptura ueteris ul' noui teſti de lege nāe eſſe:q: nec illa oīa ſunt p̄nᵃ practica nota ex terminis:nec ꝯnes practice demr̄ate:nec uera euidenter ꝯſona talib⁹ p̄ncipꝭs ⁊ ꝯnib⁹.exponēdu3 ḡ eſt ꝙ extendit ius nāle ad ius poſitiuū ab auctore nāe ut diſtinguit ꝯ ius poſitū ab aliq̃ qui nō eſt auctor nāe. ¶ 2ᵐ mēbrū.ſ.de lege poſitiua diuina p3 ex p̄dictis. Quecūq3 enim ꝯtinent in ſcriptura pro tpe pro quo ſunt obſeruāda: ⁊ tñ non ſunt nota ex terminis nec demr̄abilia ex talib⁹ notis nec ſtatim ꝯſona talib⁹ ueriſ euidēter ſunt mere de iure poſitiuo diuino:cuiuſmodi ſunt oēs cerimonie iudeorū pro tpe illi⁹ legis. ⁊ chriſtianoꝝ pro tpe legis nr̄e. nec eni3 eſt notū ex terminis nec demr̄atū:nec euidenter ꝯſonū talib⁹ ꝙ de⁹ ſit colēdus in imolationibus beſtiarū ueteris legis: ⁊ h̄ pro q̄cūq3 tpe:nec ꝙ ſit colēdus in cerimonꝭs nr̄is:puta in oblatiōe eucharīſtie uel cantu pſalmoꝝ:l3 iſta ſic ſint ꝯſona legi nāe ꝙ nō repugnēt. ¶ Hoc etiā p3:q: illa que ſunt de lege nāe ſiue ꝓprie ſiue extēſiue ſemp ſunt vniformia:nō ſic hi⁹ cerimonie que erant alie pro tpe alteri⁹ legis. ¶ 3ᵐ mēbrū p3.q: ultra ius poſitiuū diuinū qõ ꝯtinet in ſcriptura diuina eccl'ia ſtatuit multa ⁊ pp obſeruantiā honeſtiorē in morib⁹: ⁊ pp reuerentiā maiorē in ſuſcipiēdis ⁊ diſpēſandis ſacris. ¶ Ad ꝓpoſitū dico ꝙ nō tenet qs p̄cepto legis nāe ad ꝯfeſſionē pcti de qua querit:quia tūc hec obligatio fuiſſet pro ſtatu ul' tpe cuiuſcūq3 legis:qõ falſu3 eſt:q: nec erat in ſtatu inocētie:nec in ſtatu legis moſayce. ¶ Sed ꝯ hoc obꝫcit p gloſam.ſup illud Geñ.3ᵒ. Adam ubi es.uox eſt iquit increpātis ⁊ ꝯfeſſionē ingrētis ⁊c.ḡ fuit ꝯfeſſio in tpe legis nāe poſt lapſum. Sil'r de Aaron ⁊ filꝭs ei⁹ legit in Leui.ꝙ debuerūt ꝯfiteri pctā filioꝝ iſr'l. Et frequēter dī in lege ꝙ qui peccaſſet deberet ꝯfiteri pctm̄ ſuum: ⁊ offerre tale uel tale ſacrificium. ¶ Hoc ēt ꝯfirmat:q: i uet'i teſtō multe ſūt auc̄tes de ꝯfeſſione faciēda.ſicut illō. Juſt⁹ p̄or accuſator eſt ſui. ⁊ hi⁹. ¶ Itē ꝙ ſit ꝯclō ſequēs ex p̄ncipꝭs legis nāe.ꝓbat:q: hec ē nota ꝙ qlibet reus debet iudicari: ⁊ iſta ꝙ nullus debet eē iudex in cā ꝓpa. ergo reus debet iudicari per aliū:nō pōt iudicari per aliū niſi accuſet illi alꝗ:nec pōt accuſari niſi a ſeipſo ſi pctm̄ ſuū ſit occultū.ḡ debet ſeipm̄ accuſare alꝗ a quo iudicet: ⁊ magis ꝯſonum rōni ꝙ in ſecreto q̄3 in publico ſi pctm̄ ſit occultū:imo forte ſatiſ notū rōni nāli ſi pctm̄ ſit occultū ꝙ accuſatio debet eē occulta.ḡ ex ꝓpōnib⁹ notis legis nāe ul' ſaltem ualde euidēter ꝯſonis ſequit ꝯfeſſionē iſtā ſecretā ꝓpꝛiꝗ pcti eē faciēdam alꝗ. Et tūc nulli rōnabili⁹ q̄3 ſacerdoti. ¶ R̄ᵒ ad p̄ᵐ argᵐ.ꝙ Adā nō debuit pctm̄ ſuū occultaſſe deo:q: ipſe eſt iudex cui manifeſtū eſt oē pctm̄: ⁊ corā quo qlibet reᵘ debet recognoſcē pctm̄ ſuū. ⁊ hanc ꝯfeſſionē de⁹ reqſiuit ab eo quā nō ſolū nō fecit:ſed pctm̄ ſuu3 excuſauit

In decretis di.p̄.humanum.

a.l.hoſtiaꝝ

Ca.16.tiſ.

Prouer.18.

retoꝛquẽdo in mulierem.ꝺ.mulier quã dediſti mi-
hi ⁊c̃. Uñ illõ nõ ꝯcludit ꝙ in illa lege eẽt ꝯfeſſio
faciẽda hoĩ:ꝫ eẽt faciẽda deo icrepãti. ¶Ad 2ᵐ in
tota lege moſayca nõ fiebat iſta ꝯfeſſio de qua loq̃-
mur:ſed de pctĩs occultis tñ deo fiebat ꝯfeſſio:de
q̃buſdã tñ defectib⁹ publicis ⁊ obſeruãtia legaliũ
fiebat ꝯfeſſio: vniuſcuiuſqꝫ:q̃ſ.ſ.obtulit pꝛo tali
delicto ſacrificiũ. Et gñalis ꝯfeſſio ſacerdotis pꝛo
pplo erat iſta.iniuſte egim⁹:peccauimus ⁊ hĩ⁹. ⁊
iſto mõ publica ꝯfeſſio ſacerdoꝫ erat quedã diſpo-
ſitio ad petendã miſericoꝛdiã dei pplo.ſic̃ ⁊ mõ in
eccl'ia nõ ꝯfeſſiõe iſta de qua loq̃mur ꝯfitemur noſ
peccaſſe ⁊ petim⁹ miſicoꝛdiã ⁊ nobis ⁊ toti pplo.
¶Ad 3ᵐ dico ꝙ oẽs auc̃tes õ uet'i teſtõ ad ꝓbãdũ
ꝯfeſſionẽ ſic̃ ꝺ loq̃mur ſunt tñ uocales nõ ſniales.
¶De qua ĝ ꝯfeſſione loquunt: ¶R̃⁹ de illa gñã
li quã fecerũt ſacerdotes ⁊ Daniel ⁊ multi alĳ viri
ſancti:uel de illa ꝯfeſſiõe delicti ſui publici ꝓpꝛĳ in
obſeruatione legaliũ ut ſunt iſte irregularitates in
ꝯhẽdo imũditias legis. ¶Ad rõnẽ illã ꝯcedo.ꝙ
iſta eſt nota lumine nãli uel ſaltẽ ualde ꝯſona ꝓpõ
ni note ꝙ reus eſt iudicãdus:q: nullũ delictũ reli
quẽdũ eſt ĩpunitũ in vniuerſo:ſi eſt vn⁹ rectoꝛ vni-
uerſi iuſt⁹ ꝙ eſt notũ nãliter uel ualde ꝯſonũ notis
nãliter:ſed ultra ꝙ iudicãduſ ſit ab alio iudicãduſ
ꝯcedo. Sed qs eſt iſte ali⁹:nõ eſt notũ ꝑ rõnẽ nãlẽr
nec per aliq̃ ꝯſona rõni nãli niſi de eo qui eſt retri-
butoꝛ meritoꝝ ⁊ punitoꝛ pctõꝝ. Et tũc ultra cũ dĩ
ille ali⁹ non põt iudicare niſi ſibi fiat accuſatio.põt
negari:q: ipſe pctã nouit ẽt anteq̃ꝫ fiãt ſine oĩ accu
ſatione. Uel eſto:ꝙ detur ibi tanq̃ꝫ ꝯſona notis ꝙ
iſti iudici debet culpa accuſari:⁊ ab ĩpo peccãte:q:
ipſe ſolus ſcit.ex oĩb⁹ iſtis nõ ſequit niſi ꝙ pctõꝛ de
bet deo ꝯfiteri: ⁊ ꝯcedo fuiſſe de lege nãe ꝯfeſſionẽ
talẽ.i.ꝯſonã ueris notis ex lege nãe:q: pꝛo oĩ ſtatu
poſt lapſum iuſti qui habuerũt fidẽ de deo ꝙ erat
rectoꝛ vniuerſi iuſt⁹ poſtq̃ꝫ peccauerũt ꝯ dei leges
ꝯfitebant deo pctã ſua petẽtes ab eo remiſſionem.
ſciẽtes eũ ſine tali remiſſiõe tanq̃ꝫ iuſtũ iudicẽ vin
dicaturũ de illo pctõ. ¶Sꝫ ſi arguas ꝙ alicui alĳ
hoĩ debet ſe accuſare qui ſit iudex ei⁹.iſtud nõ põt
ꝓbari per nota legis nãe:nec ẽt eſt eis euidẽter cõ
ſonũ:q: nulluſ hõ põt eẽ iudex pcti hoĩſ niſi ut mi
niſter ſũmi iudicis.hoc aũt mõ.ſ.eẽ miſtrũ iudicis
in vindicãdo ul' puniẽdo pctm̃ cõmiſſuꝫ magiſ cõ
ceſſum eſt vnicuiqꝫ reſpectu ſui q̃ꝫ vni reſpectu al-
teri⁹.vnicuiqꝫ eniꝫ cõmiſit de⁹ ut ſit miniſter dei in
vindicãdo pctm̃ ꝓpꝛiũ in iſligẽdo ſibi diſciplinã ⁊
triſtitiã pꝛo illo pctõ:nõ ſic aũt notũ eſt ꝙ ꝯceſſerit
alicui reſpectu alteri⁹. ¶Et ſi arguas ꝙ in repu-
blica humana vn⁹ eſt iudex alteri⁹. ¶R̃⁹.uerũ eſt
de illis que pñt ſibi inoteſcere in illo iudicio cuiuſ-
modi ſunt publica. ¶Si 3ᵐ mẽbꝛũ teneat.ſ.ꝙ cõ
feſſio nõ cadit niſi ſub p̃cepto eccl'ie nõ põt facil'r ĩ
pꝛobari:niſi q: uel eccl'ia nõ attentaſſet taꝫ arduũ
pꝛeceptũ ĩponere oĩb⁹ chꝛiſtianis niſi eẽt p̃ceptũ diui
nuꝫ:uel q: nõ iuenit ubi ab eccl'ia iponat iſtud p̃-
ceptũ:qn añ hoc ſci reputarẽt hoc p̃ceptũ de ꝯfeſ-
ſione obligare.ſi enim allegat illõ capl'm ex̃ de pe
ni. ⁊ remiſ. Ois utriuſqꝫ ſexus.pꝫ ꝙ illud eſt inocẽ
tĳ tertĳ in ꝯcilio lateraũ.ante aũt illõ tp̃s ꝑ multoſ
annos fuit Aug.pluſq̃ꝫ per.800.annoſ.qui p̃dicat
ꝯfeſſionẽ ualde eẽ necẽiaꝫ:ut pꝫ in li⁹ ſuo de uera ⁊
falſa pnĩa: ⁊ auc̃tes quedã illi⁹ ponunt hic in lr̃a.
quedã in canone.de pnĩa dĩ.6. Nec canoniſta faci
le iuenirẽt aliq̃õ ꝯſiliũ uel p̃ceptũ ꝓpꝛie ubi expꝛi-
matur p̃ceptũ de ꝯfeſſione faciẽda ſic̃ hic loq̃mur.
Hãc tñ opiõneꝫ tenet gloſatoꝛ de peni.dĩ.5.in p̃n⁹.
ubi pꝛius diuerſas opiones recitat de pnĩa. ⁊ poſt
ſubdit ſuã dicẽs. Meli⁹ dĩ eã iſtitutã a q̃dã uñi ec-
cl'ie traditiõe poti⁹ q̃ꝫ ex nouo teſtõ ul' ueť'is auc̃te.
Sed ſalua gr̃a ſua irrõnal'r loquit.turpe enim eẽt
theologo dicere aliq̃d eẽ in biblia ⁊ neſciret ubi il-
lud iueniret: ⁊ ita debet eẽ canoniſte dicenti aliq̃d
eſſe ex uñi traditiõe eccl'ie: ⁊ nõ iuenire in canone
ſi canon ſufficiẽter ꝯtinet uñes traditiões eccl'ie.nõ
allegat aũt aliq̃õ capl'm canoniſ ad iſtã traditiõeꝫ:
ſed tñ poſt ſubdit ꝙ traditio eccl'ie eſt obligatoria
⁊ ad hoc allegat ar.ii.dĩ.in his reb⁹. ¶Iteꝫ ſi hec
opio uera eẽt videret ꝙ papa nõ teneret ꝯfiteri:q:
ſicut habet extra de vb.ſig. Ergo qui ſeminat:nõ
hẽt iperiũ par in parẽ. ¶Itẽ nõ videret ꝙ iſideleſ
tenerent ad p̃ceptũ de ꝯfeſſiõe:q: ſꝫ aplm.i. Coꝝ
5. Quid mihi eſt de his que foris ſunt iudicare.
¶Tñ vnũ arg̃ᵐ inuit gloſatoꝛ pꝛo ſua opione ta
le.ꝯfeſſio nõ eſt necẽia apud grecos.eſſet aũt necẽia
ſi p̃ceptũ de ea eẽt ex auc̃te ſacre ſcripture. Sꝫ añs
nõ eſt manifeſtũ.necẽiuꝫ eni eſt apud eos baptiſmꝰ
fluminis ſic̃ ⁊ nobis tanq̃ꝫ p̃ᵃ tabula.ſic ẽt pnĩa vi
dei:imo ſacr̃m pnĩe:ut 2ᵃ tabula. Et ſi ꝓbat añs:
q: nõ eſt apud eos ꝯſuetudo ꝯfitẽdi. ¶R̃⁹.mltas
laudabiles ꝯſuetudines omiſerũt ex quo ab eccl'ia
receſſerũt. ⁊ ita iſtã nõ ſolũ laudabilẽ ſed ẽt necẽiaꝫ
potuerũt omittere. Nec necẽio iſti⁹ act⁹ iducit ꝯſue-
tudineꝫ. Nec eſt iſtud q̃õ ipſe accipit pꝛo añte.ſ.ꝙ
greci nõ teneant ꝯfiteri ita notũ iter eos ſic ipſe di
cit:quimmo nec notũ ꝙ nõ ꝯfiteant. Nec ꝺ alicu-
bi aliqs doctoꝛ ſcribẽs ꝯ alias abuſiones eoꝝ exp̃
mit.cũ tñ fuiſſet notabilis diſcoꝛdia ab eccl'ia Ro-
mana ſi in ꝺ diſcoꝛdarẽt.notabilioꝛ.ſ.q̃ꝫ cõficere in
fermẽtato.uel uti hac foꝛma baptiźet ſeruus chꝛi.
de qb⁹ nõ tacet a latinis. Breuiter videt rõnabili⁹
tenere 2ᵐ mẽbꝛũ.ſ.ꝙ ꝯfeſſio cadat ſub p̃cepto diuino
poſitiuo. Sed tũc opꝫ videre an explicite in euãge
lio a chꝛiſto imediate:q: pꝫ ꝙ nõ i ueteri lege.an ab
ipſo explicite in aliq̃ doctrina apl'ica.an nec ſic nec
ſic:ſed dato a chꝛiſto ⁊ uocetenus ab apl'is eccl'ie ꝓ-
mulgato. Primũ iſtoꝝ eẽt magis ꝯueniẽs tenẽdũ
ſi poſſet euidẽter hẽri iſtud pꝛeceptũ ex euãgelio.
Nec opꝫ ad hoc adducẽ illud Matth.16. Tibi da
bo claues regni celoꝝ.q: nõ eſt niſi ꝓmiſſio de da
tiõe futura. Si aliq̃d in euãgelio ualet ad ꝺ videt
illud Jo.20. Accipite ſpm̃ ſcm̃ quorum remiſeritis
pctã ⁊c̃. ¶Ex hoc arguit vno mõ ſic. Hic data eſt
ptãs apl'is ⁊ i eis oĩb⁹ ſacerdotib⁹ remittẽdi pctã.
nõ p̃n'r:q: hoc eſt ꝓpꝛiũ dei.ĝ miniſtral'r ⁊ arbitra
tiue:ſed nõ põt arbitrari in cã ignota.ĝ eſt eis ma-
nifeſtãda cã in qua debẽt arbitrari.hec manifeſta-
tio eſt ꝯfeſſio.ĝ ex iſta collatione ptãtis arbitrarie
ſacerdotib⁹ in cã pcti obligat pctõꝛ ad accuſanduꝫ
ſe eis tanq̃ꝫ arbitris.q̃õ eſt cõfiteri. ¶Si dicat ꝙ
rõ hñ ꝯcludit ꝙ ſacr̃m pnĩe eſt inſtitutũ a chꝛiſto tan
q̃ꝫ utile ⁊ efficax.nõ tñ ſequit ex hoc ꝙ ſit necẽio re
cipiẽdũ ut cadẽs ſub p̃cepto:q: extrema vnctio eſt
inſtituta a chꝛiſto ⁊ ꝯfirmatiõis ſacr̃m ut dictũ eſt ſ.
⁊ tñ neutrũ eſt ſimpl'r necẽium.nec eſt p̃ceptum de
iſto uel illo recipiẽdo. Et tũc ad foꝛmã argumẽti.
ſunt arbitri in cã pcti.ĝ alĳ debẽt ſe illis accuſare.
uerũ eſt illi qui uolũt ſe eoꝝ arbitrio ſubmittere. ⁊
ſi ſubmittãt ipſi hñt bene ptãteꝫ arbitrãdi ſed non
ſequit.ĝ alĳ neceſſitate p̃cepti tenent ſe ſubmittere
eoꝝ arbitrio. Exemplũ.q̃tuoꝛ ſunt ſacerdotes quoꝝ

quilibet hẽt auc̃teꝫ abſoluẽdi iſtum pctõreꝫ.q̃libet
eſt cõplete arbiter ei⁹ q̃tũ ad ptãtẽ.nõ tñ tenet ſe
ſubmittere cuilibet.ſed vni tñ cui uoluerit. Et ꝺ
ꝯfirmat ꝑ hoc ꝙ chꝛiſtus ſubiũxit. Et quoꝝ retinueri
tis retẽta ſunt.illud uerbũ nõ eſt p̃ciſum.nõ ſolum
eniꝫ illa pctã retẽta ſunt a deo pctõri ad penã que
retẽta ſunt a ſacerdote:q: ſacerdos nõ retinet aliq̃
niſi aliq̃ mõ ſibi accuſata:ſed ſignis idebitis pnĩe.
Et tñ illa que nullo mõ ſunt oſtẽſa ſacerdoti de⁹ re
tinet ad vindictã gehẽne.ĝ nec iſtud uerbũ.quoꝝ
remiſeritis remittunt erit p̃ciſum. Uñ neutri affir-
mationi adiũxit negatiuã denotantẽ remiſſionẽ fa
ctam ab apl'is uel retentionẽ eẽ p̃ciſam reſpectu re
tentionis uel remiſſionis a deo faciende. Lꝫ hec re
ſponſio videat multũ ꝓbabilis excludẽdo rõnẽ p̃-
cepti ab iſto v̇bo Jo.20. Quoꝝ remiſeritiſ ⁊c̃.tñ ex
cludẽdo eam oñdit ꝓpoſitũ dupl'r. Pꝛimo ſic.nul
li cõmittit ptãs iudiciaria uel arbitraria niſi alicui
iponat neceſſitas ſubmittẽdi ſe ſibi: ſed ſacerdoti
per te cõmittit hĩ⁹ ptãs in cã pcti.ĝ alicui ut reo i-
ponitur neceſſitas ſubmittẽdi ſe arbitrio ei⁹. ⁊ hoc
per idem. Maioꝛ ꝓbat:q: nullus eſt iudex alicu-
ius in cui⁹.ſ.iudicãdi uoluntate eſt iudicari ab iſto
iudice uel nõ iudicari:tũc enim iſte nullã auc̃tẽ iu
dicandi hẽret ſi iſte poſſet iudicari ſi uoluit ⁊ non
iudicari ſi noluerit.ad q̃d enim eſt ptãs iudiciaria
apud aliquẽ niſi ut ius dictet in illũ qui tenet pare
re iuri.immõ enim iudicare per modũ punitionis
ſi tu uelis nõ eſt iudicare. Sed nec iſtud cogit.ꝯce
do enim ꝙ iſte arbiter non tñ hẽt ut poſſit dictare
ius in cã iſta:ſed ex quo ali⁹ ſubmittit ſe ſibi ſua di-
ctatio ligat uel ſoluit iſtũ.nõ ſic aũt dictatio alicui⁹
ſciẽtis ius ⁊ nõ hñtis ptãtẽ iudiciariã. ¶Aliter ĝ
arguo ſic. Quicũqꝫ pꝛimã gr̃aꝫ amiſit tenet de ne
ceſſitate p̃cepti:⁊ hoc illi⁹. Diliges dñꝫ deũ tuũ ⁊c̃.
agere quãtũ in ſe eſt ad ei⁹ recuꝑationẽ: ⁊ ẽt v̇tute
illi⁹ pꝛecepti. Diliges teip̃m. Sed iſte pctõꝛ in pctõ
moꝛtali amiſit pꝛimã gr̃am ⁊ põt eam recuꝑare ſu
ſcipiendo ſacr̃m pnĩe ab illo arbitro:q: hoc eſt iſti-
tutuꝫ ut remediũ efficax ad recipiẽdũ pꝛimã gr̃aꝫ
ex illo v̇bo Jo.20. Quoꝝ remiſeritis pctã ⁊c̃. ⁊ ſic
ꝯcludit.neceſſitas p̃cepti ꝯfeſſionis nõ ex iſto v̇bo
tñ. Quoꝝ remiſeritis ⁊c̃.ſed ex iſto ⁊ illo p̃cepto.
Diliges dñm deũ tuũ ⁊c̃.ſimul iuncto. ¶Si dicaſ
ꝙ maioꝛ eſt uera ꝙ tenet ad aliquã viam per quã
poſſit recuperare:ſed nõ ad iſtã determiatẽ:ſi alia
ſit poſſibilis. Nunc aũt lꝫ ſuſcipere ſacr̃m pnĩe ſit
via utilis:tñ eſt etiã alia utilis:q: nõ ꝓbat iſtã eſſe
p̃ciſam ad illã recuperãdã. ¶Contra hoc.nulla
alia eſt ita facilis ⁊ ita certa.hoc enim non opꝫ niſi
nõ ponere obiceꝫ ad gr̃am q̃õ multo minus eſt q̃ꝫ
hẽre aliquã attritionẽ que per modũ meriti de con
gruo ſufficiat ad iuſtificationẽ:ut dictũ eſt ſup̃ diſt.
14. Põt etiã aliqs eẽ magis cert⁹ ꝙ nõ ponat obi-
cem q̃ꝫ ꝙ hẽat attritionẽ ſufficientẽ q̃ſi per moduꝫ
meriti de cõgruo:q: ꝓbabil'r põt ſcire ſe tũc nõ pec
care actualiter pctõ interiori uel exteriori. ⁊ intẽde
re recipe q̃õ eccl'ia itẽdit in illo ſacro ꝯferre.nõ ſic
põt ſcire ſe hẽre attritionẽ ſufficientẽ ut meritum de
ꝯgruo ad iuſtificationẽ. Tunc hãc maiorẽ accipio
ubi eſt via facilioꝛ.i.magis in ptãte hoĩs ⁊ certioꝛ
ad gr̃am recuperandã.tenet q̃libet ad illam viam
ita ꝙ nõ omiſſa illa attẽtat aliã difficiliorẽ ⁊ incer
tiorem:q: tũc exponeret ſe periculo ſalutis ſue: ⁊
videret eẽ ꝯtẽptoꝛ ꝓpꝛie ſalutis. Sed illa via ſuſci
piẽdi ſacr̃m pnĩe eſt magis poſſibilis homini ⁊ cer
tioꝛ ad pꝛimã gr̃am recuperãdã.ĝ ex illo.vñ iſtud
habet efficaciã ⁊ ex illo p̃cepto dilectiõis dei ⁊ ſui
ipſius tenet quis ad iſtã. Iſta ratio ſi ꝯcludat p̃ce-
ptum de ꝯfeſſione hẽri ex euangelio ex illo uerbo.
quoꝝ remiſeritis pctã ⁊c̃. Et illo diliges dñm ⁊c̃.
bene q̃dẽ.ſin autẽ ſaltẽ hoc ꝯcludit ꝙ pꝛeceptuꝫ de
ꝯfeſſiõe faciẽda ẽ ualde rõnabile pꝛo ml'titudie:q:
⁊ ſi aliqua ꝑſona poſſi⁹ hẽre aliq̃õ remediuꝫ ſpãle.
tñ de iſto remedio q̃õ coĩtati eſt poſſibilius ⁊ certi⁹
rõnabil'r datur pꝛeceptũ etiã oĩbuſ in coĩtate.ut di
ctuꝫ eſt ſupꝛa de baptiſmo.ꝙ lꝫ aliquis habeat ba
ptiſmũ flaminis ſine baptiſmo fluminis.tñ q: ba-
ptiſmus fluminis eſt remediũ facile ⁊ certũ pꝛece
ptum de hoc pꝛo tota coĩtate eſt ualde rõnale. ⁊ ita
adminus habebo ꝙ rõnaliter fuiſſet datum pꝛece
ptum gñaliter de ꝯfeſſione faciẽda. ¶Si oĩno cõ
tendas ꝙ per rõnes poſitas in iſto mẽbꝛo nõ ꝓba
tur fuiſſe datum ex uerbis euãgelĳ.nunq̃d dicem⁹
2ᵐ.ſ.ꝙ illud pꝛeceptũ habet ex uerbis alicui⁹ apl'i
dĩ ꝙ ſic de illo uerbo Jac̃.5. Cõfitemini alterutruꝫ
pctã ⁊c̃. Sed nec per hoc videt mihi ꝙ Jacob⁹ p̃-
ceptũ hoc dedit nec pꝛeceptuꝫ a chꝛiſto ꝓmulgauit.
Pꝛimũ nõ.vñ enim ſibi auctoritas obligãdi totaꝫ
eccl'iã cũ eẽt ep̃s eccl'ie hieroſolymitane niſi dicas
illã eccl'iam in p̃n⁹ fuiſſe pꝛincipalẽ. ⁊ per ꝯñs eiuſ
ep̃m pꝛincipale p̃riarchaꝫ q̃õ nõ ꝯcederẽt romani.
Nec ꝙ illa auctoritas pꝛopꝛie pꝛo tp̃e illo erat ſibi
ſubtracta. Nec 2ᵐ videt.q: apl'i publicãtes p̃ceptũ
dñi in ſcripturis ſuis utebant mõ loquẽdi per quẽ
potuit inoteſcere ꝙ erãt pꝛecones chꝛi:ut pꝫ ꝑ illõ
Pauli.i.ad Coꝝ.7.ut qñ vult publicare illud p̃ce
ptum dñi de nõ dimittenda uxore dicit.p̃cipio non
ego ſed dñs ⁊c̃. Qñ aũt vult facere ꝓpꝛiã ꝑſuaſio
nem dicit de cohabitatione viri ꝯuerſi ad fidem cũ
ſua uxore iſideli.uel ecõuerſo.q: hoc lꝫ ſit ſine ꝯtu
melia chꝛi:nõ tñ eſt necẽium.dico ego nõ dñs.alio-
quin nõ poſſet eccl'ie ꝯſtare ꝙ ipſe ut pꝛeco publi
caret p̃ceptũ niſi ex pꝛecedẽtib⁹ uel ſequẽtib⁹ mani
feſtaret ſe eſſe in illa publicatiõe pꝛeconeꝫ. Utrũqꝫ
etiã mẽbꝛũ ſimul ꝓbat per illa v̇ba ãnexa.dicẽdo
eni ꝯfitemini alterutrũ.nõ magis dicit ꝯfeſſionẽ fa
ciẽdã eẽ ſacerdoti q̃ꝫ alĳ.ſubdit eniꝫ ⁊ orate pꝛo in-
uicẽ ut ſaluemini.ubi nullus diceret ip̃m iſtituiſſe:
nec ꝓmulgaſſe p̃ceptũ diuinũ:ſed intellectus eiuſ
eſt ſicut in illo uerbo. Cõfitemini alterutrũ.perſua
ſio ad humilitatẽ.ut.ſ.gñaliter nos ꝯfiteamur apõ
ꝓximos pctõres.iuxta illud.i.cañ.Jo.p̃. Si dixeri
mus q: pctm̃ nõ habemus noſmetipſos ⁊c̃. Ita ꝑ
2ᵐ ꝑſuadet ad charitatẽ fraternã.ut.ſ.per charita-
tem fraternã ſubueniamus nobiſ inuicẽ. Apparet
ergo iſtud nõ eẽ de iure diuino ꝓmulgato per ſcri
pturam apl'icam. Uel igit tenendũ eſt p̃ᵐ mẽbꝛũ.ſ.
ꝙ ſit de iure diuino ꝓmulgato per euangeliũ ut in
2ᵒ uel 3ᵒ mẽbꝛo eſt declaratũ.uel ſi illud nõ ſufficiat
dicenduꝫ eſt 3ᵐ.ſ.quod eſt de iure diuino poſitiuo
ꝓmulgato a chꝛiſto apoſtolis:ſed eccl'ie ꝓmulga
to per apl'os abſqꝫ omni ſcriptura:ſicut multa alia
tenet eccl'ia oretenus per apl'os ſibi ꝓmulgata ſi-
ne ſcriptura.cui⁹ fundamẽtũ eſt illud Jo.20. Mul-
ta quidẽ ⁊ alia ſigna fecit Jeſus ⁊c̃. ⁊ habet exp̃ſ-
ſe extra de celebꝛa.miſſa.cum marthe.li⁰.3.

De ſecundo ar'ˡᵒ dico ꝙ hoc p̃ceptũ in
cludit quis debet ꝯfiteri.
q: adultus.i.hñs uſum rõnis ⁊ cognoſcens pctm̃
q̃õ cõmiſit per quẽ adultũ nõ intelligo tãte ul' tãte
etatis:ſed ꝙ habeat etatem ad cognoſcẽdũ iuſtuꝫ

Margin notes: Ps. 105. Iudi.ii. — Da.2.⁊ ide — a.l.licet. — a.l.hic — di.4.q.6. — Alexan. de halis in.4. pte' ſũ.õ cõfeſſiõe.q.9. ⁊ Ric. ubi ſupꝛa.

uel iniuſtum ꝯtra legē dei.in multis enim ante eta
tem ꝯſuetā malitia ſupplet etatē: ⁊ nō tm̄ in malis:
ut dicūt coia uerba:q꞉ forte hēt citius prudētiā ad
malū.vñ dr̄ doli capax:ſed ēt in bonis.iuxta illō in
legēda ſcē agnetis.fides nō in ānis cōputaẜ: ⁊ iſtiꝰ
breuiter regula eſt.qñ aliqs inſtructꝰ ⁊ interrogatꝰ
ordinate ꝑcipit diſtincte qō iuſtū.⁊ qō iniuſtū in le
ge diuina.qō pōt facil'r vid ⁊ ſi ad ordinatas iter-
rogationes ordinate rñdeat ſicut aliꝰ adultus ꝑfe-
cte ex ſil'ibꝰ premiſſis ſil'r rñderet. ¶ Cōtinet ēt h̄
preceptū qd debet ꝯfiteri.q꞉ pctm̄ mortale: ⁊ nō cō
tinet aliud.nā per ueniale nullus ꝑiclitaẜ extra na
uem eccl'ie:q꞉ pctm̄ ueniale ſtat cuꝫ ꝑfecta charita
te que eſt nauis ſaluāſ. ⁊ ideo ex pͣ inſtōne pn̄ie ut
2ͤ tabule nō opꝫ aliquē ad eā ꝯfugere pro remedio
ꝯ ueniale ſed tm̄ ꝯ mortale. ¶ Item ꝯtinet dictuꝫ
preceptū qō pctm̄ mortale:q꞉ omne de quo habeẜ
memoria: ⁊ hoc p̄miſſa inqſitione diligenti ſm poſ
ſibilitatē fragilitatis humane.intelligo quātā inq-
ſitionē poſſet aliqs apponere circa aliqō multū ar
duuꝫ qō ſibi multū eſſet cordi.tantā deberet appo
nere circa oia pctā mortalia reducenda ad memo-
riam ⁊ illa reducta ad memoriā debet eidē ꝯfiteri
nō diuidēdo ꝯfeſſionē:q꞉ dicit Aug.de uera ⁊ fal-
ſa pn̄ia. ⁊ ponit̄ de pn̄ia di.5.c.Cōſideret. Quidaꝫ
vni celāt qō alij manifeſtādū ꝯſeruāt qō eſt ſe lau-
dare: ⁊ ad ypocriſiꝫ tēdere. ⁊ ſemꝑ uenia carere ad
quaꝫ credūt per fruſta ꝑuenire. ¶ Si ꝯ hoc obij-
ciatur:q꞉ tūc videẜ ꝙ q̄libet pctō: teneẜ cuilibet re
quirenti dicere oia pctā ſua.alioquin tacēdo ea uel
aliqō illoꝝ eſſet ypocrita:q꞉ oñdit ſe inocētioreꝫ q̄ꝫ
ſit. ¶ Rꝫº.ꝙ tacēdo cui nō debeo dicere nō oſtēdo
me inocentē in his que taceo.ſed illi cui dicere de-
beo. ⁊ qñ dicere debeo quō ſicut in ꝯfeſſione ta-
cendo aliqō ꝯfitēdo aliud oſtēdo me inocēteꝫ in h̄
ꝙ taceo. ⁊ in h̄ eſt ypocriſis:nō i alio caſu. ¶ Nec
ſolū pctā ſed circūſtātias pctōꝝ notabil'r aggrauā
tes includit dictū preceptū.iuxta illud Aug.prius
ꝯſideret q̄litatē criminis in loco in tpe in ꝑſeueran
tia in uarietate ꝑſone ⁊c̄. Saltē illas dico aggrauā
tes ⁊ necio ꝯfitendas que ſpāli ꝓhibitione ꝓhibē
tur.ꝟbi grā.alienū accipere eſt illicitū.ſed ſpāli ꝓ-
hibitiōe ꝓhibeẜ accipi de loco ſcō. ⁊ iō ſpāle pctm̄
ſcilꝫ ſacrilegij per hāc circūſtātiā ꝯſtituiẜ. ¶ Sil'r
eſt illicitū nō ſuā cognoſcere:ſꝫ ſi qua ꝓpinqua ſit
ſpāli ꝓhibitione ꝓhibeẜ: ⁊ ideo ſpāle pctm̄.ſ.ince-
ſtus per hāc circūſtātiā ꝯſtituiẜ frequētia etiā non
eſt dubiū eſt circūſtātia ſimpl'r ponēs aliud pctm̄:
q꞉ q̄libet vice cōmittiẜ nouū pctm̄ ⁊ de ſil'ibus ſil'e
habeaẜ iudiciuꝫ. ¶ Multe aūt ſunt circūſtātie ex
quibꝰ pctm̄ eſt aliquo mō grauius:q꞉ ſi minor ten
tatio. ⁊ hoc uel ex pte obiecti.uel ex pte ꝑſone.pec
cantis de qbus nō eſt ita certū ꝙ oporteat illas cō
fiteri.tm̄ tutum ⁊ utile eſt hoc fieri. De alijs ꝟo que
nihil ad.h.puta ſine qua eēt tāta grauitas cuꝫ alia
circūſtātia ipertinēte fatuuꝫ eſt ꝯfiteri.utpote ſi ali
quis peccat cū aliq̄ que uocaẜ berta ul' alicia ⁊ hꝰ.
¶ Cōtinet etiā hoc p̄ceptū cui q꞉ ſacerdoti.ille eni
in eccl'ia hēt ſolus auc̄teꝫ ligandi ⁊ ſoluēdi.ut dice
tur diſt.19.Et ſacerdoti hn̄ti iuriſdictionē:q꞉ ſn̄ia a
nō ſuo iudice data nulla eſt. ¶ Cōtinet 4º qñ:q3
qñcūq3 eſt in periculo mortis.q̄libet enim qñ imi-
net iudiciū dānationis ul' miſericordie debet ſe p̄-
parare ad miſericordiā quantū pōt. Iſtud aūt non
tm̄ eſt in īfirmitate mortali tm̄.ſꝫ qñ aggrediẜ actꝰ
arduos in q̄bus ſit ueriſil'e ꝙ mors immineat:ut in

a.l. ſed ꝙ pctm̄ mor[le] Rño ꝙ oē de quo.

De regulis iuris in.6.

bello mortali in naufragio ⁊ hꝰ.Et etiam qñ vult
exercere actus aliquos q̄bus debeẜ reuerētia ſpā-
lis:ut qñ vult coicare:q꞉ ſicut dictū eſt ſupra di.9.
habita opportunitate cōfeſſoris nullus debet ſine
ꝯfeſſione coicare ⁊ in ſil'ibus ſimile eſt iudicium.
¶ Cōtinet etiā q̄liter:q꞉ cuꝫ diſplicētia pcti cōmiſ
ſi ⁊ cū ꝓpoſito abſtinēdi a pctō. ⁊ obediēdi eccl'ie
in ſatiſfactionē pro iſto pctō. Intelligo nō ꝙ opor-
teat eū uelle penā.uel pn̄iaꝫ ſuſcipere a ſacerdote:
q꞉ ⁊ ſi nullā ſibi oblatā a ſacerdote uellet recipe.
tm̄ duas idoneitates uel ꝯditiones hēt prepoſitas
hic ⁊ ꝓpoſitū recipiēdi penā infligendā ſibi a deo
hic uel in purgatorio:talis inq̄ꝫ citius eſſet abſol-
uendus q̄ꝫ repellēdus.ut dictū eſt ſupra di.15.q.1.
Sed ſi ſuſcipiat aliquam pn̄iam uel ſatiſfactioneꝫ
ſibi impoſitam ab eccl'ia teneẜ illam ſeruare. Et h̄
ꝓpoſitum oportet ꝙ habeat ut debito modo cōfi-
teatur.ſ.ut uelit obedire cōfeſſori in ſeruando uel
ſoluēdo illaꝫ ſatiſfactionē quā uoluntarie ſuſcipiet
ab ipſo impoſitā. ¶ Sed arguitur cōtra hoc qō di
ctum eſt in 2º articulo.que ſunt confitēda.quia oia
mortalia per hoc qō dictum eſt ſupra di.15.q.p̄ma.
ꝙ aliquis pōt ſoluere penam debitā pro vno pctō
nō ſoluendo penam pro alio:imo permanendo in
aliquo pctō.ergo a ſimili poteſt ſoluere cōfeſſioneꝫ
debitam vni pctō ſubticendo aliud. ¶ Reſpōdeo.
ibi dictum eſt ꝙ ille qui uere eſt ſemel abſolutus a
peccatis omnibꝰ penam exteriorem ſibi impoſitā
poteſt ſoluere uel in charitate uel in pctō mortali.
⁊ eſto ꝙ in peccato mortali ſoluat nō tenetur eam
iterum ſoluere:nec hic:nec in purgatorio:nec in i-
ferno.Sed ſi aliquis nunq̄ꝫ uere abſoluaẜ ab iſto
peccato:quia quādo debet abſolui ponit obiceꝫ q̄-
lis eſt ypocrita qui ponit obicem tunc tenetur ſol-
uere qualēcunq̄ꝫ penam exteriorē ſoluat uel ſatiſ-
faciat. Et ratio eſt:q꞉ prius oportet penam eternaꝫ
cōmutari in temporalē anteq̄ꝫ aliqua pena tēpora
lis ſit aliqua ſolutio pro iſta culpa. Quādo autem
ille ypocrita cōfitetur non eſt ſibi cōmutata:q꞉ nec
abſoluitur ab iſta culpa cōmutata.eſt aūt quando
iſte ſemel uere penitet lꝫ qualitercūq̄ꝫ poſtea reci-
diuet.iſte enim aliquādo uere fuit iuſtus ⁊ nō de-
bitor pene eterne pro prius cōmiſſis:ſed ille ypo-
crita ſemper manet debitor pene eterne pro prius
cōmiſſis. ⁊ etiaꝫ de nouo ſit debitor noue pene pro
nouo peccato qō hic cōmittit.

a.l.in 2º.

De tertio articulo dico ꝙ eccleſia prece-
ptum iſtud quātum ad aliqua
predictorum nō ſpecificauit: ⁊ quantum ad aliqua
ſpecificauit.precipua autem ſpecificatio huius pre
cepti īuenitur in illo capitulo extra de penitē. ⁊ re
miſ.Omnis utriuſq̄ꝫ ſexus. ¶ Quantum ad quis
ſpecificauit:quia peccator adultus poſtq̄ꝫ ſcilꝫ ad
annos diſcretionis attigerit ⁊c̄. ⁊ nihil aliud eſt
q̄ꝫ adultus ſm intellectū prius aſſignatū. ¶ Quā
tum ad que:dicunt quidam ꝙ ſi habet mortalia te
netur preciſe ad confeſſionem illoruꝫ ⁊ non uenia
lium.Si autem habet ſola uenialia propter prece-
ptum eccleſie tenetur in illo caſu ad illorum cōfeſ-
ſionem. ¶ Hoc non intelligo:quia in illo capitulo
dicitur omnia peccata ſua.aut ſit ibi diſtributio de
peccatis uenialibꝰ aut non.ſi ſic.ergo habēs mor-
talia per virtutem illius precepti tenetur ad cōfeſ-
ſionem uenalium.ſi non.ergo nō habēs mortalia:
ſed tm̄ uenialia nō teneẜ ad ꝯfeſſionē illoꝝ:q꞉ ſim
pliciter nō cadūt ſub illo qō diciẜ ibi.oia pctā ſua.

vnde videẜ ꝯdictio ponēdo eūdē intellectū uoca-
buloꝝ iſtoꝝ oia pctā ſua dicere iſtū obligari ad cō
feſſionē uenialiū: ⁊ nō iſtū. ¶ Itē eſto ꝙ aliqs vi-
xit ſine pctō mortali uſq̄ꝫ ad mediū q̄dragesime.ſi
tūc cōfitereẜ ut ipleret p̄ceptū eccl'ie per te teneret
cōfiteri uenialia:q꞉ illa ſola hēt:peccet illo die mor
taliter uelit poſt iplere p̄ceptū eccl'ie de cōfeſſione
per te nō teneẜ cōfiteri uenialia illa que ꝑus habu
it.ergo per cōmiſſionē mortalis abſolutꝰ eſt ab ali-
qua obligatione.ſ.a cōfeſſione uenialiuꝫ:qō videẜ
irrōnabile. ¶ Dico igiẜ ꝙ quātū capio ex ſtatutis
eccl'ie gn̄alibus nullus teneẜ ad cōfeſſionē uenia-
liū in quocūq̄ꝫ caſu:nec in hoc eccl'ia ſpecificauit p̄
ceptū de cōfeſſione. ⁊ hoc rōnabil'r:q꞉ ipſa utiẜ ſa-
cramētō pn̄ie tanq̄ꝫ tabula ſcda cōtra naufragium
qō nō eſt in uenialibus. Nec aliqs teneẜ ad aliquā
cōtritionē de uenialibus:immo in actuali uolūta-
te uel actu uenialis moriēs ſaluabiẜ:uapulabit tm̄.
Non videẜ aūt ꝙ aliqs teneaẜ ad ſcdam ptē pn̄ie
que eſt cōfeſſio de quo nō teneaẜ hēre cōtritionem
uel attritionē. ¶ Hoc etiā patet ex alio:q꞉ (ſicut ſu
pra dictū eſt) uenialia deleнẜ total'r quātuꝫ ad cul
pā ⁊ penā.qñq̄ꝫ ſine aliquo ope ſpāli ſicut p actuꝫ
feruētē cōtēplationis in deū:queādmodum gutta
cōſumiẜ a flāma uehemēti. ¶ Si queras quō er-
go ſacerdos cognoſcet vultū pecoris ſui:ſi ille qui
dixit ſe vixiſſe innocēter nō teneẜ cōfiteri uenialia
ſua. ¶ Rñdeo.ſiqs ſibi cōfitereẜ ⁊ ſolū uenialia:
exquo cognoſcet ipꝫ non feciſſe niſi ſola uenialia:
ex nullo niſi ex ꝯfeſſione ſua.vñ extra de offi.ordi-
narij.ſignificauit.cōfitēti pn̄aliter in oibus creden
dū eſt:q꞉ nō eſt uerisil'e ꝙ qs ſit imemor ſue ſalutiſ
ergo ſibi eodē mō credat uenīcti ⁊ dicēti. Dn̄e re-
gratior deo q꞉ exquo fui ultimo cōfeſſus non hēo
cōſciam de pctō mortali date mihi eucharistiam: ⁊
in iſta pn̄ia tātam habet cognitionem vultus peco
ris ſui:quātā ſi narraſſet uenialia ſua per duos di-
es:nec aliā certitudinē poſſet hēre de ꝓprijs ueni-
alibus ſi cōfitereẜ q̄ꝫ mō habet de innocētia eiuſ.ſ.
per ꝓpriū teſtimoniū eius. Quātū igiẜ ad que ec-
cleſia circa illud p̄ceptū nō ſpecificauit. ¶ Quan
tum aūt ad cui videẜ ſpecificare per hoc ꝙ ait pro-
prio ſacerdoti. Nā ex p̄ma inſtitutione eccl'ie non
videnẜ fuiſſe diſtincti ꝓprij ſacerdotes.qñ eni apl'i
hinc ⁊ inde ibāt predicādo uerbū dei:nec ſunt iſte
ſacerdos iſtiꝰ gētis nec illius: ⁊ nec iſte nec ille.ſed
poſt ſunt dioceſes diſtincte ⁊ parrochie: ⁊ ſacerdo
tes in parrochijs.pro tūc tm̄ pn̄t ⁊ poterāt dici pro
prij ſacerdotes q̄cūq̄ꝫ hn̄tes iuriſdictionē ordinari
am uel cōmiſſam uel ſoli hn̄tes iuriſdictionē ordi-
nariā cōtra cōmiſſarios.uel ſtrictiſſime ſoli hn̄tes
imediatā iuriſdictionē ⁊ ꝓximā ordinariā.Et ſm
hos intellectꝰ pn̄t fieri altercationes hodie iter or-
dinarios ⁊ cōmiſſarios de intellectu illius capl'i.
Siq̄dē ordinarij ⁊ ꝓximi ⁊ inferiores nō altercā
tur cōtra ſupiores ut ipſi ſoli ſint ꝓprij ⁊ non aliq.
nō eniꝫ ita faciliter audēt curati reſiſtere epīs ſicut
paupibus p̄uilegiatis. Si tm̄ pōderareẜ virtus uo
cabuli ꝓprio ſacerdoti.ꝓprius qui ſolus ⁊ nō ali-
us:uel ꝓprius iſti:q꞉ iſti ⁊ nō aliq.neutro mō obli-
gaẜ aliqs ad cōfitēdū ꝓprio ſacerdoti:q꞉ ſi multi ex
equo pn̄t alicui parrochiano:uterq̄ꝫ ex equo abſol
uit.Idē etiā ex equo abſoluit mltos parrochianos
igiẜ intelligiẜ pro hn̄te iuriſdictionē ad immediate
abſoluēdū iſtū.nec in hoc tūc ſpecificaẜ p̄ceptū:q3
in gn̄ali erat de cui.ſ.ſacerdoti hn̄ti iuriſdictioneꝫ.

a.l. preſunt

Et ſi aliqs poſſit cōmittere illā imediatā iuriſdicti
onē vni quā alius hēt ordinarie qō ipſi nō negant
papā poſſe.igiẜ ſm iſtū intellectū cōmiſſarius pōt
fieri ꝓprius.nō igiẜ illud ꝓprio ſacerdoti ſpecifi-
cat cui ut includiẜ in p̄cepto p̄mo:niſi dicaẜ ꝙ in p̄
mitiua eccl'ia q̄libet ſacerdos habuit iuriſdictionē
ſupra quēlibet penitētē: ⁊ nūc ſingulis ſunt deter-
minati ſinguli penitētes ꝟt ſubditi: ⁊ tunc quilibet
erat ꝓprius cuilibet hoc mō.ſ.ꝙ hn̄s iuriſdictionē
ordinariā ſup quēlibet:ſed nō ꝓprius.i.determina
tus ſibi uel parrochie ſue.ſicut mō eſt ꝓprius: ſed
iſta ꝓprietas nullā ptātē ſpālē tribuit ꝓprio quaꝫ
nō habuiſſet ille:ſed tm̄ limitat aliquos aliquibuſ.
¶ Si ꝟo queras utrū de vi p̄cepti p̄mi ⁊ de eiꝰ ex
plicatione quātū ad iſtū articulū cui liceat cōfiteri
laico: ¶ Ad qō magr̄ videẜ rñdē in l'ra ꝙ ſic. ⁊ au
ctoritates ſūt in canone de peni.diſt.6.§. Placuit.
¶ Rꝫº.talis ꝯfeſſio pōt eē mā uerecundie que eſt
vna pena debita pctō: ⁊ in hoc cōfitēſ ſoluit aliquā
penā quā ſolueret ſi cōfitereẜ ſacerdoti.ſꝫ q꞉ accu-
ſatio ad hoc ex p̄cepto ſit ⁊ non ad aliud ut ſequaẜ
ſn̄ia: ⁊ laicus nullā hēt ſn̄iandi auc̄tē in iſto foro:
ſequiẜ ꝙ nullū p̄ceptū eſt de accuſando ſe laico ⁊
forte utiliꝰ eēt nō accuſare ſe illi ſi poſſet eq̄lē uere
cūdiā hēre apō ſe recogitādo eadē pctā: ⁊ ſic eque
puniri. ¶ Et ſi diceret aliqs ꝙ necīū eſt nō ꝯfiteri
laico:q꞉ nulli licet diffamare ſe nec ꝓdere pctm̄ ſu
um occultū:maxime qñ ille cui ꝓdit nō p̄ſumiẜ ce
lator ſecreti:nec ſcit melius cōſulē pctōri q̄ꝫ ipſemet
ſibi.forte eni ꝓpter cōſiliū regrēdū liceret alicui re
uelare pctm̄ ſuū alicui laico diſcretiori:ſed nec hoc
patet:q꞉ cōſilium poſſet inqri poſito caſu in ul'i de
aliquo abſq̄ꝫ reuelatione pcti ſui. ¶ Quid igiẜ de
malefactoribꝰ dānatis cōfitētibꝰ laicis: ¶ Rꝫº ſim
plicitas excuſat eos ne in hoc peccēt: ⁊ humilitas
coꝝ eſt meritoria eis pro quāto uolūt illud qō pti-
net ad ſacrꝫ pn̄ie ſupplere ſicut pn̄t. Sꝫ viro diſcre
to qui bn̄ ſciret ad qd eſt cōfeſſio iſtituta:nec forte
utile foret nec ſine forte necīum talē ꝯfeſſionē facē
¶ Quo ad qñ:eccl'ia determinauit p̄ceptū.ſ.ſel' in
anno ⁊ illud ſel' videẜ adminꝰ eē circa paſcha quo
tpe ſm illud capl'm debet q̄libet chrianus coicare
niſi in caſu. ¶ Et ſi dicas ꝙ hec ſpecificatio eſt la-
xatio q꞉ ꝑuſ tenebanẜ ſtatim cōfiteri habita oppor
tunitate cōfeſſoris.nūc aūt nō tenenẜ uſq̄ꝫ ad qua
drageſimā. ¶ Rñdeo.utrūq̄ꝫ eſt dubiū aliq̄bus.q
buſdā dicētibus ⁊ tūc ⁊ nunc teneẜ ſtatim habita
opportunitate cōfeſſoris cōfiteri.q̄buſdam dicenti
bus ꝙ nec tunc:ſed tm̄ in uoto cōfiteri pro aliquo
tpe ante mortē:nec nūc:ſed pro uoto cōfiteri ſemel
in anno. ¶ Secūdū videẜ eſſe mitiuſ:q꞉ precepta
penalia non ſunt ampliāda ſed reſtringēda:nec in
ueniẜ quādo preceptum iſtud affirmatiuum liget
uel obliget niſi ad aliquādo. ⁊ illud quādo añ ſpe-
cificationem eccleſie fuit indeterminatū ad quod-
cūq̄ꝫ quādo ante mortem:ſed poſt ſpecificationem
eſt indeterminatum ad quodcūq̄ꝫ quādo vnicū in
anno.ſemper tamē oportet habere uolūtatem con
fitendi tūc pro quādo preceptum obligat.hoc dico
ſic ꝙ pro nunq̄ꝫ noluntatem habeat.

Alex.ð hal. q.2. Ric.pñ.di. ar.3.q.6.

de reg.iur.

Ad argumēta.

¶ Ad p̄mū p̄t dici ꝙ
tpe negatiōis petri ſa-
cramētū pn̄ie nō fuit iſtitutū:ſꝫ poſt reſurrectionē
qñ chrs dixit diſcipulis ſuis: Accipite ſpūꝫ ſanctū
quoꝝ remiſeritis ⁊c̄. Et iō nō tenebaẜ pro tūc ad
cōfeſſionē:nec poſt inſtōnē ſacri adhuc tenebatur

Universidad de Deusto Biblioteca

q: iā añ reſurrectionē per aliud remediū fuit pec
catū ſuū deletū. ¶ Et ꝯſil'r rñderi pōt de infideli
tate oīum diſcipuloꝝ in paſſione xp̄i ꝙ nō teneba
tur poſt ad ꝯfeſſionē: q: poſt reſurrectionē penitue
rūt añ inſtōnē ſacri pnie. ⁊ hoc bñ ꝯfirmat ꝙ ꝯfeſ
ſio nō erat de lege nāe nec moſayca. ¶ Sꝫ ad illa
uerba Ambroſij. Lachryme lauāt delictū qḋ uoce
pudor eſt ꝯfiteri. nō ſunt ſic intelligēda ꝙ ſine cō
feſſione pudoroſa in actu uel in hītu lauet delictū:
ſed cōtritio pōt eē tāta: ꝙ in ea etiā añ ꝯfeſſionē de
leť pctm̄: qḋ tñ eſt ita graue ꝙ cōfeſſio eius ſequēs
eſt pudoroſa. ¶ Ad auctē Aug. ⁊ Caſſiodori ſu
per pſal'. Dixi ꝯfitebor. dico ꝙ illa ꝯtritio hēt ꝓpo
ſitū ſeu ꝓmiſſionē cōfeſſionis ſecuture: ⁊ ſic non
deleť pctm̄ ſine ꝓpoſito ꝯfitēdi: qḋ patet per finē
auctis Caſſiodori. ubi ſubdit. Uotū pro ope iudi
caſ: q̄ſi diceret uotū uel uolūtas cōfitēdi iudicaſ p
ꝯfeſſione futura: nec tñ ſequiť ex hoc ꝙ ſine cōfeſ
ſione futura pctm̄ deleaſ quātū ad penā debitā: q:
illa cōfeſſio eſt vna pena. ⁊ ſi illa non ſoluaſ hic ſi
ſit tñ uolūtas ſoluēdi ſolueť alibi. Si aūt mutetur
uolūtas ſoluēdi illā: iā recidiuat a uera pnia ⁊ pec
diſt.4.q.6. cat mortal'r: ut dictū eſt ſup̄ de baptiçato baptiſmo
flaminis ꝯtēnēte poſtea baptiſmū fluminis. ¶ Ad
p̄mā rōnē dico ꝙ oēs cerimonie tā ueteris legis q̄ꝫ
noue reducēde ſunt ad aliqḋ p̄ceptum decalogi: ⁊
Deutero.6 pñt ad illud reduci: Audi iſrael de⁹ tuus vnus eſt.
Exo.10. uel ad illud. Memento ut diē ſabbati ſcifices. ſiue
enim per p̄mū ſiue per ſcdm̄ p̄ceptū dicamus deū
p̄cepiſſe ſe honorādū ut deū: ſeqtur ꝙ ille cerimo
nie qb⁹ ſe vult coli cadāt ſub illo p̄cepto ſicut ꝯclu
ſio ſub p̄miſſis. ¶ Si arguiť cōtra: q: tūc ille ceri
monie eēnt de lege nāe. ¶ Rñ⁹ ex maiori de lege na
ture ⁊ minori de lege poſitiua nō ſequiť ꝯcluſio ni
ſi iuris poſitiui. maior iſta. de⁹ eſt colēdus. eſt de le
ge nāe ſaltē q: ualde ꝯſona legi nāe. ſed hec minor
vult ſic coli. eſt mere de iure poſitiuo. uariaſ autem
pro alio ⁊ alio tpe. ḡ ꝯclō. ſ. ſic colēdus eſt. eſt me
re de lege poſitiua: q: ſemp ꝯcluſio ſeqtur ꝯditionē
p̄miſſe impfectioris. ¶ Ad aliud dī ꝙ talis debet
Tho. pñti ꝯfiteri per iterp̄tē uel per aliq̄ alia ſigna a q̄bꝫ que
di.q.3.ar.4 pñt eē nota ſacerdoti. 2m eſt bñ ꝯcedēdū: ſi aliq̄ ta
fol°.2.argm lia ſigna ſint coīa ꝯfitēti muto uel barbaro ⁊ ſacer
4°q̄ſtiūcle doti. ¶ Sꝫ p̄mū nō videť neceū: q: for⁹ iſte ex nā
ſua eſt ſecretiſſim⁹. ḡ nō teneť aliqs ad iſtū forū ut
aliq̄ mō publicus: ſed lꝫ iterp̄res uelit celare ⁊ tene
atur celare ſicut ſacerdos: tñ ſi uelit malignari ipe
⁊ ſacerdos pñt eē teſtes ꝯtra accuſatū: ⁊ ita ex nā
hu⁹ accuſationis hec accuſatio pōt uenire in publi
cū: ⁊ ita nō eſt pnialis. ¶ Ex h̄ patet ꝙ plurib⁹ ſa
cerdotib⁹ ſil' nō eſt ꝯfitēdū necio ut meli⁹ iudicent
qḋ ſi fiat nō eſt ſacralis ꝯfeſſio. maxime aūt videť
ꝙ nō ſit ꝯfitēdū per iterp̄tē: q̄ñ timeť ipm nō eē ſe
cretariū idoneū: ⁊ in tali caſu iſte hēt ipoſſitatē ꝯfi
tēdi hoi idoneo. Cōfiteaſ deo igiť cū ꝓpoſito cōfi
Th.ubi.ſ. tēdi hoi opportunitate oblata. ¶ Ad aliud videť
q̄ñqꝫ ꝯfeſſio faciēda p ſcriptū: ut legiť de Thoma
ep̄o cātuarieñ. qui miſit ad curiā pro abſolutione.
Sꝫ hoc videť eē ꝯtra rōnē cōfeſſionis: q: oīs ſcri
ptura ex ſui nā nata eſt eē publica. quātūcūqꝫ enīꝫ
aliqs ꝯſeruet ſecrete apud ſe ſcriptū: tñ ex quo mit
tit illō ul' pp nūciū ul' pp illū ad quē mittiť pōt pu
blicari: ⁊ ſemp ex ſui nā eſt patulū cuicūqꝫ legenti
loquēs qḋ ibi cōtineť. Quilibet ḡ ſcribēs aliqd fac
in hoc qḋ eſt ꝯtra nām ſigni idonei in ꝯfeſſione: ⁊
in iſta ſcriptura tolliť uerecūdia que eſt pena ma

gna in ꝯfeſſione: ⁊ h̄ niſi ꝯfitēs ſit pñs q̄ñ per ſcri
ptū ꝯfiteť. ⁊ iō qḋ dī. 30. q. 5. Qualis debeat. ꝙ qs
pōt ꝯfiteri per ſcripturā. Joānes exponit. q̄ñ ꝯfitēs
eſt pñs: q: abſens nō pōt licite. igiť abſens expectet
pniam cū ꝓpoſito cōfitēdi ea hīta. ¶ Ad aliud di
co ꝙ ſimpl'r inocēs a mortali ⁊ ueniali teneť ſim
pliciter nō ꝯfiteri. vñ ſi btā v̄go fuiſſet ꝯfeſſa petro
poſt aſceſſionē: peccaſſet cōfitēdo: ſed ſi eſt tm̄ inno
cēs a mortali pōt ꝯfiteri uenialia ⁊ pōt nō cōfiteri:
ut dictū eſt. 3. ar1°. §. de que. nec eſt icredibile mltos
eē tales in eccl'ia qui per annū viuāt ſine mortali: i
mo per dei grām multi multo maiori tpe ſine pctō
mortali ſe cuſtodiūt ⁊ multa opa pfectionis exer
cēt: de quoꝝ meritis theſaurus eccl'ie congregaſ.

¶ Hic queri ſolet ⁊c. Diſtin. XVIII.

In hac diſtictione

18ua magiſter tractat de ptāte clauiū
⁊ diſ.19a. de collatione earū. ¶ Circa
hāc. 18. di. quero utrū ptās clauiū tm̄
mō ſe extēdat ad penā tpales. arguiť
ꝙ nō. q: ſi ſic: aut ad remittēdū illam
aut ad infligēdū. nō ad remittēdum:
q: tūc per frequētes abſolōnes poſſet tota pena de
bita pctō remitti: ⁊ ſic apud quecūqꝫ ſacerdotē eēt
ptās abſoluēdi a pena ⁊ culpa per frequētes abſo
lutiones qḋ eſt incōueniēs. Nec ad infligēdū: q
tūc q̄libet penitēs teneret adimplē q̄libet penā
ſibi iniūctā a ſacerdote: qḋ eſt falſum. q: ſi qs indiſ
crete iponat imoderatā penā de qua penitens pōt
ſcire ꝙ eſt ip̄portionata culpe: pōt utiqꝫ ſcire ex
ſcriptura que cōtinet corrñdētiā penarū ad culpās
nō teneť illā implere: q: nō teneť obedire inferiori
ꝯtra uolūtatē ſupioris. nec etiā p̄ter: q: nō obedit
inferiori niſi ꝓpter uolūtatē ſupioris: nō eſt autē
uolūtas ſupioris. ſ. dei ꝙ tāta pena infligaſ pro ta
li culpa. ¶ Itē Jo. 20. Quoruꝫ remiſeritis peccata
⁊c. ergo ptās clauiū eccl'ie eſt ad pctā dimittendū
nō ergo extēdit ſe p̄ciſe ad penā tpalē. ¶ Contra.
illa ptās clauiū ad aliqd ſe extēdit: ſed nō ad aliud
q̄ꝫ ad penā tpalē. ergo ⁊c. maior patet: q: alioquin
nō eēt aliq̄ ptās. minor ꝓbaſ: q: nō ad remiſſionē
culpe nec pene eterne: q: ſm magr̄ꝫ in lr̄a hec duo
ꝯueniūt ſoli deo. ergo ⁊c. ¶ Itē ante uſum clauiū
per ſolā cōtritionē ⁊ ꝓpoſitū cōfitēdi remittiť pec
catum ſm Augm ⁊ Caſſiodorū ſup illud pſal'. Di
xi cōfitebor ⁊ tu ⁊c. ergo ſi uſus clauiū circa tales
aliqd reſpiciat: hoc nō eſt niſi ad penam tēporalē.

¶ Poſtq̄ꝫ oſtenſum eſt ⁊c. Diſtin. XIX.

Circa diſtinctionē

19a. q: ſolutio iſtius q̄ōnis dependet
ex ſolutione ſequētis que eſt de colla
tione clauiū: ſiue quō claues eccleſie
habeat de quo hic di. 19. agiť. iō que
ro hic hāc q̄ōnē: utrū cuilibet ſacerdoti in ſuſcepti
one ordinis ſacerdotij cōferanť claues regni celo
rum. videť ꝙ nō. Apocal'. 3. de chriſto. Claudit ⁊
nemo apit: apit ⁊ nemo claudit. ergo ſolus hēt cla
ues iſtas. ¶ Itē Augn⁹ de baptiſmo cōtra Dona
tiſtas. 5. li. A pctō nō abſoluit niſi colūba. i. chriſt⁹
uel mēbra colūbe. ergo nullus ſacerdos iniuſt⁹ hēt
claues qb⁹ poſſit abſoluē a pctō: ⁊ tñ iniuſtus pōt
hēre claues ſacerdotij. ¶ Itē vna clauis dī cōiter
eē clauis ſcie: ſed hoc non cōferť cuilibet ordinato

in ſacerdotē: q: p̄us ignarus nō inueniť ſe ſciētem
poſt ordinationē: nec p̄us ſciēs plus ſciētē q̄ꝫ ante.
Si aūt cōferret nobis nō lateret nobis ſm phūm
De regulis iuris in. 6. 2. poſte⁹ in fine. ¶ Itē ſnīa a nō ſuo iudice lata nl'
la eſt. ḡ nullus hēt claues alicui apiēdi celum niſi
ſuo ſubdito. ſed ex ſuſceptione ſacerdotij nō daſ ſi
bi ſubdit⁹ nec iuriſdictio in ſubditis. ḡ nec claues.
¶ Itē ſi in ordine ſacerdotij dent claues. ḡ nō pñt
hēri a nō ſacerdote. pñs eſt falſum: q: archidiaco
n⁹ quē nō opꝫ ſemp eē ſacerdotē pōt ligare ⁊ ſoluē:
q: excōicare ⁊ recōciliare. patet extra de ſen. excō.
¶ Cōtra. Mat. 16. ꝓmittiť petro ⁊ ſacerdotibus.
Tibi dabo claues regni celoꝝ. ⁊ Jo. 20. ipleť illud
ꝓmiſſuꝫ dicēte xp̄o. Quoꝝ remiſeritis ⁊c. ¶ Itē
cui daſ qḋ mai⁹ eſt ei regul'r nō negaſ qḋ eſt min⁹:
ſed maxima ptās pol'is viatoris eſt ptās ꝯficiendi
corpus xp̄i: ⁊ hec refert in ſuſceptione ordinis ſa
cerdotij. ḡ ⁊ ptās reſpectu corpis myſtici que minor
eſt. puta clauis ligādi ⁊ ſoluendi eidem in ordine
illo confertur.

Hec ſecūda qḋ (ut p̄dictū eſt) ē p̄mo ſol
uēda ubi ſunt qnque vidē
da. ¶ Primo ꝙ in eccl'ia: ⁊ hoc apud ſacerdotē ri
te ordīatū eſt vna clauis eccl'ie que eſt ptās ſnīan
di in foro pnie. ¶ 2° ꝙ apud eū eſt clauis que eſt po
teſtas cognoſcēdi in cā rei cōfitētis. ¶ 3° ꝙ hec ⁊ il
la clauis nō ſunt eadē ſed due. ¶ 4° q̄liter hñs has
duas claues poſſit per eas in act⁹ earū ſiue q̄lē po
tētiā hēat per eas reſpectu actuū ipſaruꝫ clauium.
¶ Et 5° ſi p̄ter iſtas ſit alia clauis in eccl'ia. ¶ De p̄
⁹ thopl'. mo oēs trāſferētes ſm aliquā ſīlitudinē trāſferunt
clauis nōis eſt ꝓximū inſtrm̄ apiendi ⁊ clauden
di oſtiū per qḋ intraſ in domū: ac per hoc nec aper
to nec apiens eſt nec cā pp quam apiť. puta digni
tas pſone ad intrādū: uel idignitas pp quā expel
a.l.ꝯtingit. liť hoc mō ſpūal'r ꝯuenit ꝯſiderare aptionē regni
celoꝝ que fit per ſnīam diffinitiuā qua ſentētiaſ ce
lū iſti apiendū: q: iſta aptio nō eſt actualis: ſed di
ctata codigna diſpō iſtius cui apiť. cōuenit etiā in
uenire apientē: ⁊ iſte eſt ſnīans. cōuenit et iuenire
cām ꝓpter quā huic apiť per ſnīam itroductiuam
⁊ ꝓpter quā huic clauditur per ſnīam excluſiuam. ſ.
demerita iſti⁹ ⁊ merita illius. nullū iſtoꝝ eſt clauis
q: p̄mū eſt aptio. 2m apiens. 3m cā remota. igiť po
teſtas illa que eſt in ſnīante que eſt imediate p̄nci
piū ſiue inſtrm̄ ſnīandi: que ſnīa dicit aptio illa ꝓ
p̄iſſime dī clauis regni celoꝝ. hoc de noie. ¶ De
re ſic. auctas iudiciaria ſnīandi celū huic apiendū
uel aptū eē pōt itelligi tripl'r. vno mō auctas ſimpl'r
p̄ncipalis. 2° mō nō p̄ncipalis ſed p̄cellēs. 3° modo
nō p̄ncipalis nec p̄cellēs: ſed pticularis. p̄mo ſoli
deo cōuenit ꝓpter duo. p̄mo q: ipſe ſolus ex ſe eſt
iuſtus: imo ipſa iuſtitia. p̄mū aūt iudiciū nō pōt cō
a.Api. petere niſi p̄mo iuſto: q: iudiciū non eſt pfectū niſi
ſit iuſtū. iuxta illud pſal'. Feci iudiciū ⁊ iuſtitiam. ſi
qdē iudicare eſt ius uel iuſtū dictare. p̄mū autē iu
ſtū opꝫ eē pfectiſſimū: ⁊ ita iuſtiſſimū. igiť p̄mi iu
ſti. 2° q: iudicare eſt p̄ſidētis. iuxta illud Apl'i ad
Ro. 14. Tu qs es qui iudicas alienū ſeruū. p̄mus
aūt p̄ſidēs nō pōt eē niſi de⁹ ſolus. vñ ſicut nō pōt
alij coicare diuinitatē: ſic nec p̄mā ptātē iudicandi
nec per pñs clauē ſimpl'r p̄ncipalē apiendi celum.
¶ Scda clauis. ſ. nō p̄ncipalis tñ p̄cellēs pōt itel
ligi q̄ꝫtū ad duplicē p̄eminētiā. vnā qdē in vniuſi
tate cāꝝ iudicādarū. aliā in firmitate ſnīe diffiniti
ue. ⁊ utraqꝫ p̄eminētia pōt ꝯuenire illi qui oīa me

rita ⁊ demerita nouit que ſunt cāe ꝓpter q̄s celuꝫ
eſt apiendū uel claudēdū. Et cū hoc hēt uolūtatē
inſepabil'r cōformē iuſtitie diuine. ꝓpter p̄mū pōt
in oīb⁹ cauſis ſnīare: q: oēs nouit. ꝓpter 2m pōt ei⁹
ſnīa ſimpl'r eē firma ⁊ irreuocabilis: q: ſemp iuſta
hec clauis cū utraqꝫ p̄eminētia ꝓprie eſt chriſti q
nouit oīa merita ⁊ demerita iudicādoꝝ: ⁊ ſemp iu
ſtitie diuine cōformiter iudicat. nec iſta pōt eſſe in
eccl'ia militāte ſaltē cōgrue nō pōt. q: nullus in ec
cleſia nouit oēs cās iudiciarias: nec hēt uolūtatē
imutabil'r iuſtā. ¶ Tertia clauis. ſ. pticularis quā
tū ad cās cognoſcēdas: ⁊ infirma quātū ad ſnīam
ferēdā. puta ꝙ ſit aliq̄ñ reuocabilis: pōt ꝯferri ali
cui in eccl'ia militāti: qui pōt in illa cānoſſe ⁊ in il
la ſm legē diuinā recte iudicare: ⁊ ſi q̄ñqꝫ p̄ter illā
ſnīa eius nō erit firma: ſed ſi ſm illā erit firma. Po
teſt ḡ in eccl'ia eē vna clauis celi apiendi. ſ. auctas
ſnīandi pticulariter ⁊ nō irreuocabil'r alicui celuꝫ
eē aptū. Cōgruit etiā iſtā eē in eccl'ia ⁊ hoc i ſacer
dote: ut hierarchia eccl'iaſtica ſit ordinata ⁊ ultia
reducanť in p̄mū per mediū. Hierarcha aūt eſt me
dius iter deū pctōreſqꝫ reducēdū. ⁊ de hoc Ber. de Ad Eugenium.
ꝯſi°. li. 3. c. 13. hoc ēt cōgruit pfectioni cārū ſcdarum
in eē morali ſicut cārū in eē nāli. deus enim vniul'r
nō negat creaturis cālitatē que pōt eis cōpetē: im
mo ⁊ illā coicat: ⁊ ad ei⁹ actionē cauſis ſcdis aſſi
ſtit. Ex quo ergo in eē gratuito poſſibile eſt hoiem
hēre iſtā cālitatē reductiuā que dī clauis: cōgruuꝫ
eſt ꝙ hoc ſupmo in eccl'ia. ſ. ſacerdoti deť. ¶ Ter
tio dico ꝙ data eſt. ꝓbaſ per illud Jo. 20. Quoruꝫ
remiſeritis ⁊c. ⁊ hec recte dī clauis ptātis: q au
ctoritas iudicandi recte eſt poteſtas cum iudicare
ſit preſidentis.

De ſecūdo articulo dico ꝙ illud qḋ ordi
naſ ad iſtā auctē ſniandi ul'
cuius uſus ordinaſ ad uſum iſti⁹: ita. ſ. ꝙ ſine uſu
illius nō eſt rect⁹ uſus iſti⁹. pōt dici clauis: q: iſtrꝫ
qḋdā apiendi lꝫ nō ꝓximū: imo q̄ſi ꝯcurrit in vnū
cū inſtro ꝓpinquo uel ꝓximo. ſine iſto enim nō re
cte apit nec claudit. auctas v̄o cognoſcēdi in cauſa
pctōris eſt hi⁹: q: ſine iſta cognitione non recte qs
ſentētiat celū huic apiendū uel claudēdū. ergo illa
auctas pōt dici clauis regni celoꝝ. ¶ Iſta aūt po
teſt diſtingui tripl'r ſicut p̄cedēs. Et de claui tertio
mō accepta pōt ꝓbari ꝙ ꝯgruū ſit eam hēri in ec
cleſia: ⁊ ꝙ hēaſ ex p̄cedēti ar1°. q: qui hēt auctem
diffinitiue ſnīandi in cā hēt auctē cognoſcēdi in cā
illa: niſi alicui cōmitteret ꝙ ſine cāe cognitiōe ſen
tētiaret in cā ad ſuū libitū: que cōmiſſio non videť
alicui rōnabil'r faciēda: qui poſſet in ſnīando erra
re: cuiuſmodi eſt oīs viator. Deus ḡ recte cōmittēs
eccl'ie auctē p̄mā que dī clauis ptātis cōmiſit et ſi
bi ſcdam: que dī clauis ſcie. Et in collatione prime
clauis que habeť ex Jo. 20. intelligiť etiaꝫ collatio
iſtius ſcde tanq̄ꝫ ſuie quātū ad uſum uſui illius p̄
me. ¶ Nec eſt iſta clauis ſcie aliq̄ ſcia actualis uel
hītualis uel diſcretio quecūqꝫ: ſicut magr̄ videť di
cere di. iſta. c. p̄. multi inqt indiſcreti qui nec añ ſa
cerdotiū nec poſt ſciam hñt diſcernēdi: ideoqꝫ illā
clauē in ꝯſecratione nō recipiūt. qui v̄o añ ſacerdo
tiū ſcia diſcernēdi p̄diti ſunt: ⁊ añhabita diſcretio
augeť ⁊ fit in eis clauis ut iā ea uti ualeāt ad clau
dēdum uel apiendum. iſta inq̄ꝫ ſciētia actualis uel
habitualis non eſt clauis iſta: quia auctoritas co
gnoſcendi ⁊ ſi requirat ſciētiam uel diſcretionem
conconitantem rectum uſum eius: quemadmodū

Universidad de Deusto Biblioteca

regrit clauis poteſtatis aliquā iuſtitiā ad rectum
uſum ſui:tñ ſicut ptās iudicādi nō eſt iuſtitia:imo
pōt eē ſine iuſtitia:ita ptās uel auctas cognoſcēdi
in aliq̄ cauſa pōt eſſe ſine diſcretione cognoſcendi:
⁊ ita debet magr̄ exponi qui vult eū ſaluare ꝙ ad
clauē ſcie regrit ſcia:ſupple ad h̄ ꝙ aliqs recte uta
tur ea:nō aūt ad h̄ ꝙ abſolute iſit. ¶ Si obijcit.q̄
re ḡ magis dr̄ iſta clauis ſcie q̄ȝ illa iuſtitie ſiue iu-
ſtitia:ſi nō regrit hic ſcia niſi q̄ȝtū ad rectū uſum il
li⁹. ¶ R̄o. ſine iuſtitia hn̄s auctē ⁊ aliqd ſnianſ:fa
cit qō eſt ptātis lȝ idebite fiat. ⁊ ita hn̄s auctē cog
ſcēdi in ca ſi attētet aliqd facit lȝ idebite.illud tñ qō
p̄m⁹ facit ſemp eſt ptātis: ⁊ iō ſemp dr̄ clauis ptā-
tis.hoc aūt qō iſte facit ſemp eſt ſcie.i.cognitionis
in cauſa:lȝ non ſciētie habitualis.

Th.diſ.18. hui⁹.4ᵃ.q.j ſol.j.arg.2. queſtiūcle.

De tertio articlo dicūt qdā ꝙ iſte claues
ſūt idē cū caractē ſacerdotali: ⁊
tūc eēt facile vidē quō ꝯferunt cuilibet ſacerdoti i
ei⁹ ordinatiōe ſic ⁊ caracteres. ¶ Sȝ ꝯ arguit ſic.
Ille ſunt diſtincte ptātes:q̄rū vna pōt eē ſine alia.
ſed ptās ꝯficiēdi corpus chr̄i ſiue caracter ſacerdo
tij ut ad hoc eſt pōt eē ſine illa ptāte que icludit in
clauib⁹.ḡ ⁊c̄.minor ꝓbat:qꝛ ſic fuit in aplis in ce-
Matth.26 na cū dicebat eis.Hoc facite in meā cōmemoratio
nē.ubi data eſt eis ptās cōficiendi:ſed nō clauium
uſqȝ poſt reſurrectionē.Jo.20.dicēte chr̄o.Quorū
remiſeritis ⁊c̄.Conſilr̄ videt poſſe argui de q̄libet
ſacerdote nūc ordinato in eccl'ia.ꝑus eni dicit ep̄s
ordinādo:accipite ptātē ꝯficiēdi uel celebrādi miſ-
ſam tā pro viuis q̄ȝ pro defūctis dās ei calicē: ⁊ q-
buſdā iterpoſitis ponēs manū ſup caput ei⁹ dicit.
Accipe ſpūm ſcm̄ quoꝝ remiſeris ⁊c̄.vn̄ videt ꝙ
q̄libet ſacerdos ꝑus tp̄e accipiat ptātē cōficiēdi q̄ȝ
abſoluēdi.ḡ eſt alia ⁊ alia.Et iſtud ꝓbat ꝙ nō tm̄
a.l.diſtiguuntur. diſtinguit a caractē ſi caracter eſt aliqd vnuȝ: imo
ꝙ ſunt diſticte ptātes iter ſe. ¶ Itē (ut dictū eſt ſu
di.6.arᵗᵒ ultimo,q.2. pra)caracter nō pōt eē niſi relatio;rel'o aūt nō pōt
eē eadē ad plures terminos.corp⁹ chr̄i uerū ⁊ my
ſticū uel cōſecratio hui⁹ ⁊ abſol'o illi⁹ſunt diſtincti
termini.ḡ illud qō eſt rel'o ad cōſecrationē non eſt
idē cū ptāte ad abſol'onē. ¶ Dico ḡ ꝙ ſimplr̄ ſunt
due claues:ita ꝙ abſolute uerū eſt illud v̄buȝ chr̄i.
Matth.16. Tibi dabo claues ⁊c̄. ⁊ poſſent de potētia dei ab-
ſoluta ſepari ab iuicē.ſic eni aliqs nūc p̄ſidēs pōt
cōmittē alteri auctē cognoſcēdi in cā nō cōmitten
do ſibi auctēȝ ſniandi in ea:ut ſi dicēt:cōmitto tibi
auctē examinādi cām iſtā ⁊ referas mihi ut ſentē-
tiem:poſſet ēt ꝯferre auctē ſniandi ſine aucte cog-
ſcēdi:ut ſi diceret:cōmitto tibi ꝙ ſine oī cognitiōe
cāe ſentēties ſicut placet.talis aūt cōmiſſio nō eēt
ordinata alicui cui⁹ uolūtas eēt obliq̄bilis.Ita eti
am poſſet de⁹ cōmittē auctē cognoſcēdi ſine aucte
ſniandi.Et eēt iſta cōmiſſio ordiata ſimplr̄ ſi eēt ēt
in humanis. ¶ Poſſet ēt deus de potētia abſolu-
ta alicui hn̄ti uolūtatē obliq̄bilē cōmittē auctē ſen
tētiādi ſine cognitione in cā. ¶ De potētia aūt or-
dinata ſiue de facto cōmittit utrūqȝ cuilibet ſacer-
doti eccl'iaſtico ad minus cōplete ordinato.qō pro
tāto dico:qꝛ ſi ꝑus tp̄e dat ſibi auctas celebrandi
q̄ȝ abſoluēdi nō eſt ꝑfecte ordinat⁹ quātū ad utrā-
qȝ auctē.ſi p̄mo facto omitteret 2ᵐ.Sed an p̄ciſe ſi
mul tp̄e utraqȝ ptās det nō aſſero.Q. ſi ꝑus detur
vna q̄ȝ alia.qn̄ ḡ imp̄mit caracter ſacerdotij. ⁊ quo
mō ſe hēbit iſta duplex clauiſ ad caracterē. ¶ Ad
p̄ᵐ poſſet dici ꝙ ſicut ſūt due ptātes ita duo cara-
cteres. ⁊ uterqȝ imp̄mit in ſigno ꝓprio ſenſibili ſi
gnificāte illud iuiſibile.utpote p̄m⁹ in datione cali
cis cū illis v̄bis.accipe ptātē celebrādi ⁊c̄.2⁹ in im
poſitione manuū cū illis v̄bis.accipe ſpūȝ ſcm̄ ⁊c̄.
Et ſm̄ hoc pateret qd eēt dicēdū ad ſcōm:qꝛ utra-
qȝ ptās eſt qdā caracter:ſed illi duo itegrāt totū or
dinē ſacerdotij:ſed ſm̄ hoc ēt viderent eē duo cara
cteres corrn̄dētes duab⁹ clauib⁹:uel eēnt due cla-
ues. ¶ Si ḡ nō placet tot caracteres ponē corrn̄-
dētes vni ordini ſacerdotali.pōt dici ꝙ per vnū ca
racterē ſacerdotalē hēt qs ptātē ꝯficiēdi corp⁹chr̄i
ubicūqȝ ille imp̄mat: ⁊ per illū aſcribit iſte familie
chr̄i in tali gradu excellēti:utpote in gradu cibātis
populū chr̄i in eccl'ia.Sicut aūt in iſtis curijs ma
gnoꝝ ꝓmot⁹ad gradū excellētē in familia dn̄i per
hoc diſponit ut hēat auctē aliquā reſpectu alioꝝ
ſeruoꝝ:ita per hoc ꝙ iſte in familia chr̄i in gradu
excellētiori cōſtituit per caracterē ſacerdotalē diſ-
ponit de cōgruo ad hn̄dū ptātē ſup corp⁹ chr̄i my-
ſticū ligādi ⁊ ſoluēdi. ⁊ tūc caracter ſacerdotalis ē
diſpō ad iſtas claues:ſaltē collatio vni⁹ nō ſepat a
collatiōe alteri⁹:qꝛ(ſicut dictū eſt)qō chr̄s in eodē
v̄bo Jo.20.cōtulit ambas eccl'ie:ita ⁊ epiſcopuſ in
eodē ſigno ſenſibili ⁊ v̄bo cōfert ambas.vnā qua-
ſi excellētē ⁊ explicite. ⁊ aliā q̄ſi iplicite.cui⁹ uſus
eſt añcedēs ad uſuȝ iſti⁹. ¶ Et ex hoc patet ꝙ ali-
qualr̄ p̄nt dici vna clauis vnitate ordis:qꝛ ad actū
vnū ultimū.ſ.aptionis ordinant. ⁊ ad illū vna ſub
ordinat alteri qꝛ remotior ab illo effectu.

De quarto articulo.ptās actiua cui ſta
tim corrn̄det paſſiua ⁊ non
eſt ipedibilis ipſa eſt ſemp potētia ꝓpinq̄ ad agen
dū:ſed ſi eſt alia cui nō corrn̄det paſſiuū in nā ſta-
tim uel hito paſſiuo ipſa eſt ipedibilis dū eſt actio
ipedita nō eſt potētia ꝓpinq̄ ſed remota ut habet
a ph̄o.9.metaᶜᵉ.c.4.ubi vult ꝙ actiuū ⁊ paſſiuum
hn̄tia cōplete potētiā actiuā ⁊ paſſiuā ſtatim agūt
nec opȝ addere nullo exteriori ꝓhibēte:qꝛ hoc in-
cludit in rōne potētie qō nō eſt uerū niſi de potētia
ut dicit potētiā ꝓpinquā actui. ¶ Ad ꝓpoſitū po
teſtas cōficiēdi ſtatim hēt mām in nā;qꝛ oēm panē
triticeū. ⁊ eſt ptās nō ipedibiliſ:qꝛ q̄ñcūqȝ aliqs at
tētat per eā facere in mā determinata ⁊ debita fac.
Sed ſi hoc mō eēt de claue utpote ꝙ ſtatim corrn̄
deret ſibi pro mā pctōr penitēs ⁊ nō poſſet ꝑ actū
alicuius alteri⁹ ipediri qn intēdēs uti ea facē qō
facē intēdit.tūc clauis eēt ptās ꝓpinq̄ ad abſoluē-
dū: ⁊ tūc ſequeret ꝙ ſacerdos ex hoc ꝙ ordinatuſ
poſſet quēcūqȝ pctōrē ſibi cōfitētē abſoluē:non q-
dē ꝙ poſſet licite:ſed peccaret mortalr̄:ſi hoc atē-
taret cōtra ꝓhibitionē ſupioris:faceret tñ ſicut ſa-
cerdos ꝓhibit⁹ quātūcūqȝ ſi attētat cōſecrare con
ſecrat. ¶ Sed hec duo ſuppoſita coiter nō tenent
Nō enim tenet ſaltē p̄mū.ſ.ꝙ ex ordine hēat mā
ſed opȝ aliquē ſubditū ſibi dari in quē hēat iuriſdi
ctionē nō ſolū ad hoc ꝙ rite abſoluat : ſed ad hoc
ut ſimplr̄ abſoluat:qꝛ ſentētia a nō ſuo iudice lata
eſt nulla.Et ita videret etiā dicēdū de ſcōo ꝙ poſ-
ſet ſupior ad tēpus ſubtrahere ſubditū per ſuſpen
ſionem iſtius. ⁊ tūc poteſtas iſtius impediret ſim-
pliciter ita ꝙ ſi attētaret abſoluere non abſolueret
de facto. ¶ Eſt ergo ſm̄ ſentētiā iſtam poteſtaſ cō
ficiendi poteſtas ꝓpinqua:ſed clauis eſt potentia
remota.Tum qꝛ ex hoc ꝙ eſt clauis in aliquo nō
corrn̄det ſibi paſſiuū aliqō:niſi aliūde fiat ſibi paſ-
ſiuum.Tum quia ſi eſt in aliquo poteſt impediri
per aliquem ſupiorem ꝓhibētē.Et ratio diſſimili-

tudiniſ forte poneret:qꝛ a p̄ncipio nulli nocuit nec
ordinationi eccl'ie ꝙ q̄cūqȝ ſacerdos quācūqȝ māȝ
ꝯſecraret.nocuiſſet aūt ſi per collationē clauiuȝ in
ordine q̄libet ſacerdos fuiſſet iudex cuiuſcūqȝ pe-
nitētis ⁊ potuiſſet quātūcūqȝ ꝓhibit⁹ exeq actum
clauis:qꝛ in hoc iſte poſſet facē p̄iudiciū aliȷ̄ cuius
iſte eſt ſubdit⁹. ¶ Quō ḡ ſm̄ iſtā viā cōem ſalua-
p celi cōtra Platonem bit iſta ꝓpō.Oi potētie actiue corrn̄det paſſiua.in
nā enim ſi aliq̄ eēt potētia actiua cui nō poſſet cor-
reſpōdere paſſiuū niſi per aliquā potētiā actiuam.
illa p̄ma nō eēt potētia actiua.ergo a ſilī hic cū per
clauē nō poſſit iſti corrn̄dere mā niſi per aliā potē
tiā actiuā.ſ.iuriſdictionē.ſequit ꝙ clauis nō ſit po
tētia actiua. ¶ Et hoc poſſet cōfirmari de iſta ptā
te iudiciaria.nullus enim videt poſſe hēre potēti-
am iudicādi cui nullus ſubeſt ut iudicabilis ab eo
ergo clauis vn̄ clauis nō eſt ptās iudicādi. ¶ Si
dicas ꝙ potētia actiua quātūcūqȝ ſit ꝑfecta tñ req
rit mām.uerū eſt. ⁊ ptās cōficiēdi regrit mām.ſ.pa
nē.ſed tñ ſtatim qñ habet ptās cōficiēdi nō opȝ re
quirē aliā potētiā actiuā ad hoc ꝙ panis ſit ꝯſecra
bilis.ſi enim oporteret ad hoc ꝙ eēt ꝯſecrabilis ꝙ
eēt dn̄s illius panis iam ptās ſacerdotalis nō eēt
ptās cōficiēdi niſi remota.ita in ꝓpoſito hn̄ opȝ ꝙ
aliqs ſit penitēs offerēs ſe iſti ut abſoluat:lȝ ſi nō
pōt eē mā abſolubilis niſi fiat talis per aliā potēti
am ꝯcurrētē.iſta nō videt eſſe potētia actiua abſol
uēdi. ¶ Cōſilr̄ iſta ꝓpō eſt vniulr̄ uera in nālib⁹:
ꝙ qñ potētie actiue vnius rōnis corrn̄det p̄mo po
tentia paſſiua vnius rōnis cuilibet ſub iſta corrn̄-
det qōlibet ſub illa ſi nō ſit defectus v̄tutis actiue:
ſed non eſt ſic in ꝓpoſito:qꝛ vni claui corrn̄det iſte
ut abſolubilis ⁊ alteri nō:niſi dicat ꝙ claui corrn̄-
det nō pctōr ut penitēs:ſed pctōr ſubdit⁹ penitēs.

De quinto articulo dico ꝙ in eccl'ia eſt
duplex forus.vnus ſecretiſ-
ſimus in quo idē eſt accuſator ⁊ reus. ⁊ ad iſtū p-
tinēt claues p̄dicte.Eſt aūt alius forus publicus:
qꝛ ⁊ eccl'ia hēt auctem corrigēdi delicta publica.
⁊ ibi regrit duplex auctas corrn̄dēs duplici predi
cte.ſicut ad qōlibet iudiciū rectū regrit cognitio i
cā illa ⁊ ſniatio.Iſte auctes ptinētes ad foruȝ pu
blicū p̄nt dici claues.De hac ptāte data eccl'ie ha-
bet Mat.18.dicēte chr̄o petro.ſi peccauerit i te
fr̄ tuus. ⁊ ſeqtur tādē.dic eccl'ie.ſi eccl'iam nō audi
erit:ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus. ⁊ ſeqtur.
Amē dico uobis quecūqȝ alligaueritis ſup terram
erūt ligata ⁊ in celis. ⁊ quecūqȝ ſolueritis ſup ter
ram erūt ſoluta ⁊ in celis.Ex quo patet ꝙ de⁹ ap-
probat ſol'onē ⁊ ligationē eccl'ie factā in foro pu-
blico:quā qui cōtēnit hn̄dus eſt ſicut ethnicus ⁊
publicanus.In hoc foro claudit eccl'ia.i.coīe fide-
liū per excoicationē: ⁊ apit per abſol'onē ab excōi-
catione ſeu recōciliationē. ¶ Ex hoc pȝ ꝙ iſte cla
ues nō ſunt eedē cū p̄orib⁹ clauibuſ:qꝛ iſte ſepant
ab illis:utpote in hn̄tib⁹ iuriſdictionē ſm̄ ordinati
onē eccl'ie ſine ſacerdotio ut in archidiacono ⁊ q-
buſdā alqs hn̄tib⁹ iuriſdictionē ſm̄ ordinationem
eccl'ie ſine ordine ſacerdotali: ⁊ ecōuerſo ut eſt in
qbuſdā.ſ.coib⁹ ſacerdotib⁹:qb⁹ nō eſt data hec po
teſtas excludēdi ab eccl'ia uel recōciliādi. ¶ Sed
nunqd q̄libet hn̄s iuriſdictionē pōt excoicare ⁊ re
cōciliare? ¶ R̄o excoicatio que ſimplr̄ eſt excoica
tio que eſt ſola maior:eſt excluſio alicui⁹ a coione
fideliū.nō qdē excluſio corpalis que fit in icarcera
tione uel excluſione ab alqs:ſed excludēdo ꝑ ꝓhi
bitionē ne coicet cū alqs nec alȷ̄ cū eo.Nullꝰs aūt
nō ſbdit⁹ iſti tenet ſuare iſtōnē iſti⁹:ſic nec p̄cepta
ei⁹.ḡ videt ꝙ nō ſbdit⁹ iſti nō tenet vitare excoica
tū ab iſto.Si ḡ per excoicationē tenet q̄libet chr̄ia
nus vitare excoicatū:opȝ ꝙ h̄ ſit ꝑ p̄ceptū illi⁹ cui
tenet obedire q̄libet chr̄ian⁹. ⁊ tūc ſeqt ꝙ nullꝰs in
ferior papa aucte ꝓpa poſſit excoicare:lȝ poſſet ex
coicare q̄ȝtū ad ſuos ſbditos:h̄ eſt p̄cipe ſuis ut ca
ueāt ſuū. ⁊ tūc ſeqt ꝙ q[...]qȝ iferior ſi ſimplr̄ excōi
cat:excoicat ex cōmiſſiōe illi⁹ cui tenēt oēſ alȷ̄ obe
dire q tenent iſtū excoicatū vitare. ¶ Et ex h̄ ſeqt
ꝙ illud cadit ſb illa regula iuris:qō nō eſt ꝯceſſuȝ
eſt ꝓhibitū.uera eſt de his que nō ꝯueniūt regula
riter niſi alicui ex aliq̄ ꝯceſſiōe ſpāli. ⁊ tūc ex eiuſ-
dē aucte tenent gn̄alr̄ chr̄iani excoicatū vitare:cu
ius aucte icurrūt penā excoicatiōis minoris ſi nō
vitāt.illā enim icurrūt aucte legiſlatoris.nō aucte
hui⁹ iudicis pticularis. ¶ Si h̄ nō placēt oportēt
querē vn̄ p̄ a p̄ncipio eccl'ie hūit q̄libet talis q mō
coiter excoicat in eccl'ia auctē ſup oēs chr̄ianoſ ut
tenerent ſibi obedire cauēdo iſtū excoicatū ab eo
ꝑꝑ ei⁹ p̄ceptū ut ei⁹.Et tūc quō fuiſſent auctes iſe
rioꝝ limitatiores q̄ȝtū ad nūm ſbditoꝝ ſaltē q̄ȝtuȝ
ad iſti⁹ p̄cepti obſuatiā.Et q̄re nō ita iſtoꝝ ſicut ⁊
alioꝝ querat q vult.Si p̄ma ſnia eſt uera tc̄ ſacer-
dotes parrochiales ⁊ alȷ̄ ꝯſil'es in nullo caſu p̄nt
excoicare niſi in quo iuenit exp̄ſſe eis ꝯceſſuȝ. ⁊ ſic
excludunt quedā picula que ꝓueniūt ex ꝓnitate
q̄rūdā fatuoꝝ ad excoicādū.frequēſ ſiqdē eſt hui⁹
gladȷ̄ pcuſſio in eccl'ia:qui tñ raro ab apl'iſ iuenit
extract⁹.in oīb⁹eni epl'is pauli nō iuenies ꝙ excōi
cauerit niſi trib⁹vicib⁹.Prio pᵉ ad cori.5.Oino in
qt iter uos audit fornicatio q̄lis nec iter gētes ita
ut uxorē p̄ris ſui qs hēat. ⁊ ſequit:ego aūt abſens
corpe:p̄ns aūt ſpū iā iudicaui eū ut p̄ns qui h̄ opa
t⁹ eſt in noīe dn̄i ieſu chr̄i ꝯgregatis uob in vnū: ⁊
in eo ſpū cū v̄tute dn̄i ieſu tradē hi⁹ hoiem ſathane
in iteritū carnis ut ſp̄us ſalu⁹ ſit in die dn̄i. ¶ Idē
in pᵃ ad thi.Quidā circa fidē naufragauerūt ex q Cap.5.
h⁹meneus ⁊ alexāder q̄s tradidi ſathane ut diſcāt a.l. Hymeneus.
nō blaſphemare. ¶ Idē ad gal.p̄.Siqſ uob euan
geliȝauerit p̄ter illud qō accepiſtis anathema ſit.
¶ Alicubi tñ alibi legit aplꝫ bonis ꝓhibuiſſe coi
care cū malis.1.Cor.5.Si is qui fr̄ noiat iter uos
eſt fornicator aut auar⁹ aut idolis ſuiēs aut male-
dic⁹ aut ebrioſus aut rapax:nec cū hi⁹ cibū ſumē.
¶ Itē theſſa.3.Denūciam⁹ uobis fr̄es in noīe dn̄i 2ᵉ.
ut ſbtrahatis uos ab oī fr̄e iordinate ambulāte. ⁊
poſt pauca ſbdit ibidē.Siqs nō obedierit v̄bis nr̄iſ
ꝑ epl'am hāc hūc notate ⁊ nō cōmiſceamini cū illo
ut ꝯfūdat.Et tñ q̄liter liceat coicare cū illo ſubdit
nolite q̄ſi inimicū exiſtiare illū ſed corripite ut frēȝ
¶ Idē.2.thimo.3.Erūt hoies ſeſe amātes. ⁊ poſt
pauca.hos deuita. ¶ Ibidē.c.4.alex.erari⁹multa
mala mihi p̄ſtitit:quē ⁊ deuita. ¶ Idē ad titum.3.
Hereticū hoiem poſt vnā ⁊ ſcōam monitionē deui
ta. ¶ Et Jo.in 2ᵃ canᶜᵃ ſua.c.vnico.Siqs uenit ad
uos: ⁊ hāc doctrinā nō affirmat nolite eū recipē i
domo nec aue ei dixeritis.Qui eniȝ dicit ei aue coi
cat ei⁹ opib⁹ malignis. ¶ Tm̄ ḡ in p̄mis duabus
auc̄tib⁹ videt ſnia excoicatiōis ſimplr̄ lata. ⁊ patet
ꝙ ibi fuit cā iuſta:qꝛ pctm̄ enorme ⁊ publicū ⁊ for
ma debita:qꝛ ꝓceſſus legitimus: ⁊ intentio recta:
quia intendebatur correctio delinquētis.vnde ⁊ p̄
mus ille per illā excoicationeȝ correctus eſt:ut pa
tet per epl'am ſcōaȝ ubi monet eos eum ꝯſolari ne Cap.2.

abſorbeat̄ ꝓfundiori triſtitia. alij nō legunt̄ penitē-
tes fuiſſe. forte iā erāt apoſtate a fide ꝛ pmāſerunt
ibi. ℂ In 3ª auctē eſt ꝯtra pdicatē aliqd repugnās
ſane fidei fuerūt tūc pſeudo apl'i. In alijs autē ubi
pcipit vitare malos uel ſimpl'r uel quātū ad aliqs
act⁹ nō videt̄ ita plene eē lata ſnia excoicatiōis. q̄a
nō vident̄ illi per hoc traditi ſathane. dicit̄ enim ꝙ
quos apl's tradidit ſathane ſtatim habuit diabo-
lus ptātē uexādi eos. nō ſic aūt ꝓbabile eſt factuꝫ
de oibus malis quos ſcribit eſſe vitandos.

Nicola⁹ de lyra ſr ep'la pª ad cor⁹ cap. 5.

Ad argumenta.

ℂ Ad pᵐ patet ꝙ illa auctas Apoca. nō debet itelligi de claui miniſteriali. ſed de pemi-
nēti que eſt auctas ſniandi vniu'r ꝛ irreuocabil'r.
ℂ Ad 2ᵐ magr̄ exponit illā auctē di. iſta. c. 3. ꝙ tm̄
per colūbā uel ei⁹ mēbra fit digne remiſſio uel re-
dēptio pctōꝝ. fit tñ per alios: ſed non digne uel re-
cte. dat eniꝫ de⁹ bñdictionē digne poſcēti: ēt per mi
niſtrū indignū: qd ꝓbat̄ per Hieroᵐ ſup illd Mat.
16. Tibi dabo claues regni celoꝝ. Et per Augᵐ in
li. q. noui ꝛ ueteris teſtamēti. q. ij. Voluntas ſacer
dotis obeſſe uel ꝓdeſſe nō pōt. ſed meritū bñdicti
onē poſcētis. ℂ Ad 3ᵐ patet ex 2º artiˡᵒ. qꝛ clauis
ſcie nō eſt aliq̄ ſcia. ſed eſt auctas noſcēdi hoc eſt i
quirēdi ꝛ examinādi cām rei. ℂ Ad 4ᵐ patet ex
4º articulo: qꝛ ſm vnā opi. clauis eſt de ſe tm̄ pote
ſtas remota ꝛ ad hoc ꝙ ſibi rñdeat mā regrit̄ in eo
alia ptās. ſ. iuriſdictio uel ſaltē per aliā ptātem acti
uā ſubijcit̄ ſibi mā ut fiat ſibi mā capax actiōis ei⁹.
Scdm aūt aliā opi. clauis eſt ptās ꝓpinq̄. ꝛ inclu
dit iuriſdictionē puatā. qd enim aliō eſt iuriſdictio
ꝙ̄ auctas dictādi ius. ꝛ hoc qd aliud eſt ꝙ̄ auctaſ
iudicādi ꝛ ſniandi. ℂ Ad 5ᵐ patet ex 5º arˡᵒ. ꝯce-
do enim ꝙ nō ordinat⁹ pōt hēre claues alias per
tinētes ad forū extrinſecū. ꝛ ordinatus nō hēre. tñ
ad hoc ꝙ ſit hierarcha eccl'ie. ideſt i pncipatu emi
nēte opꝫ ꝙ habeat illas claues exteriores. ꝛ cum
hoc pſupponit̄ ꝙ habeat interiores. vnde nullus
ordinat̄ ep̄s niſi pus in ſacerdotē fuerit ordinat⁹.

Op. ma. ſcᵉ

Quē Ric. di. pñti. art. 2. q. 1. ꝛ. 2. ꝛ tho. eād di. ar. p. q. 3.

Ad queſtionem

motā diſ. 18: dicun-
tur due ꝗnes. pma negatiua. ſ. ꝙ vis cla
uiū nō ſe extēdit ad remotionē culpe u'
pene eterne. qd videt̄ magr̄ ſentire di. il
la. Deus ingt per ſe tm̄ dimittit pctm̄: qꝛ ꝛ aiaꝫ mū
dat ab iteriori macula. ꝛ a debito eterne mortiſ ſol
uit. Quid ergo faciūt ſacerdoteſ euāgelici? Rñdet
tribuit eis ptātē ligādi ꝛ ſoluēdi. i. oſtēdēdi eos li-
gatos ꝛ ſolutos: qd ꝓbat per illud de leproſo pus
ſanato ꝙ̄ ad ſacerdotē miſſo. Luce. 5. Sil'r de laça

ꝛ. 17.

ro pus ſuſcitato: ꝙ̄ diſcipulis ad ſoluendū tradito.
Jo. 11. Itē per Hieroᵐ ſup illud Matth. 16. Tibi da
bo claues. in Leuiti. ingt ſe oſtēdere ſacerdotibus

c. 13. ꝛ. 14.

iubent̄ leproſi: quos illi nō faciūt leproſos uel mū
dos: ſed diſcernūt qui mūdi uel imūdi ſunt. Ex ꝗ
dicit magr̄. ꝙ olim ſacerdotes legales hēbāt iuriſ-
dictionē in curādis leproſis: hoc nūc hēt ſacerdos
euāgelicus in retinendis uel remittendis culpis.
ℂ Addit̄ affirmatiua ꝙ vis clauiū ſe extendit ad
penā tpalē. ꝛ in hoc magr̄ exponit aliter quomo-
do ſacerdos euāgelicus ſoluit ꝛ ligat: qꝛ ligat ad
penā tpalē quam imponit cōfitēti. Soluit aūt cum
a pena debita aliqd dimittit uel per eā pctōrem ad
ſacroꝝ cōiōnē admittit. ℂ Addit̄ aūt ꝙ hec ptās
reſpectu pene tpalis talis eſt ꝙ nō ratificat̄ actus
eius niſi ſit cōformis iudicio diuino. ſ. niſi tātā im-

Vide Ric. di. pñti arˡᵒ. p. q. 4.

ponat quātū ſm iuſtitiā diuinā pctis rñdet. ꝑ gra
pone iſte pro pctis ſuis tenet ſm ſtrictū rigorē ad
penā dece dierū. ſacerdos vtute clauiū pōt ſibi re-
mittere penā triū dierū. Et eſto ꝙ de theſauro ec-
cleſie iſte diſpēſator poſſit vnū diē uel duos remit-
tere poſt totū hoc remanet iſte obligat⁹ ad ſex uel
qnque dies. de qb⁹ ſi ſacerdos aliqd dimittat nō ra
tificat iſta obligatio: qꝛ tūc clauis ptātis errat in li
gādo ꝛ ſoluēdo. facit enim eum magis ſolutū a pe
na tpali ꝙ̄ deus iudicet eum ſolutū: ꝛ per ꝯñs niſi
ille hos ſex dies hic ſoluat: reſiduū ab eo exiget in
purgatorio. ℂ Cōtra pmū: qꝛ tūc ſacrm penitentie
nō eēt ſacrm noue legis: nec aliquā cāuſalitatē uel diſ
poſitionē hēret cālem ad pmā grām: qꝛ nunq̄ di-
gne ſuſciperet̄ niſi ab hēte iam pmam grām. nullus
enim digne oſtēdit ſolutus a deo niſi pus ſit ſolut⁹.
ℂ Itē ſuſceptio iſtius ſacri eſt inſtrm ad grām. ꝗ
eſt diſpoſitio efficax ꝛ neceſſaria et ſtatuto diuino
ad grē ſuſceptionē. Inſtrm aūt uel diſpoſitio pūia
nō eſt ſignū rememoratiuū ſiue oſtēſiuū alicuius:
ut iam pteriti ſed futuri. ergo collatio ſacri pnie ad
hoc ut fiat digne nō opꝫ ut ſit ſignū abſolōnis di-
uine pcedētis. ℂ Cōcedo iſta ut diffuſe declaratū
eſt di. 14. q. 4. ꝙ ſacrꝫ pnie pōt digne recipi ab at-
trito. ꝛ hoc tāta attritione que nō ſufficeret pmo-
dum meriti ad iuſtificationē ſuſcipiēdā in termino
attritionis. ꝛ ſi nō ficte recipiat̄ in termino recipit̄
grā pma qꝛ a deo cōfert̄. ꝛ abſolutio ſacralis eſt ſi
gnum efficax illius abſolōnis ſequētis in ultimo i
ſtāti ipſius: ſicut platio vboꝝ eſt ſignū cōfectiōis
corpis chriſti. ℂ Et ſm hoc patet quō ſacrm hoc
eſt inſtrm ad grām pmā ſicut diſpō pūia eo modo
quo alteratio pōt dici inſtrm reſpectu gñatiōis ſub
ſtātie: qꝛ diſpoſitio pūia. nō igit eſt ſile de ſacerdo-
te legali reſpectu lepre: ꝛ de euāgelico reſpectu cl-
pe. qꝛ ille tm̄ exercuit aliqd qd erat ſignū rememo-
ratiuū mūdationis lepre: ꝛ nihil qd eēt ſignum ꝓ
noſtici efficax reſpectu mūdationis ſequētis. ſed
iſte exercet actū qui eſt ſignū ꝓnoſtici efficax mū
dationis ſequētis in ultimo inſtāti. nec tm̄ mētitur
dicens: qꝛ intelligit abſolutio eius pro illo inſtāti pro
quo iſte a deo ꝛ ab eccl'ia eſt abſolutus. ℂ Si di-
cas. ergo ſacerdos delet maculā ꝛ penā mortis et
ne qd eſt ꝓpriū deo. Dico ꝙ utrūq̄ facit: ſi tñ duo
ſunt illa de qbus dictū eſt al's: ſed nō facit niſi iſtra
liter: nō qde attingēdo illū effectū nec vtute ꝓpria
nec alterius: ſed attingēdo aliqd pus qd eſt diſpo-
ſitio neceſſitās ad illum effectū: neceſſitās inq̄ ex
diuina pactione: ꝛ tale agēs cāns diſpōnem neceſ
ſaria ad terminū dicit̄ agēs inſtrale ut eſt de alte-
rāte ꝛ gñante. ꝓpriū aūt eſt deo pncipaliter mūda
re ꝛ remittere illud debitū etiā attingedo illuꝫ effe
ctuꝫ. hoꝝ aūt neutrū cōuenit ſacerdoti. ℂ Aucto
ritates ergo quas magr̄ adducit pro ſe affirmatiue
loquunt̄ ꝙ hoc facit. ꝛ uerū eſt ꝙ ſacerdos euāge
licus oſtēdit illum mūdatū ꝛ ſolutū pro inſtāti pro
quo intelligit̄ ſua abſolutio. ſed nō hoc ſolū: immo
ſic oſtēdit ꝙ illa oſtēſio eſt diſpoſitio preuia ꝛ ne-
ceſſaria ad illud qd oſtēdit. hec eſt enim excellētia
ſacroꝝ noue legis ꝙ eorum ſuſceptio eſt diſpō ſuf
ficiēs ad grām. Illoꝝ autem legaliū nec ſuſceptio
erat diſpoſitio efficax ad mūdationē corpalem le-
pre uel huiuſmodi feditatis. Eſſet aūt ſile ſi loque
remur de ſacerdote legali purificāte aliquem per
aliquas aſperſionis ab al[illegible] regularitate contracta
in lege ex contactu lepre uel hi⁹. tunc enim ſacer-

dos ille exerceret quēdā actū qui eēt ſignū efficax
recōciliationis hui⁹ irregularitatis: ꝛ mūdationiſ
illi⁹ polluti: in cui⁹ mūdationis actu uel termio ſe-
queret̄ effect⁹ ſignat⁹. ſ. ꝙ iſte eēt dign⁹ coicare cū
ceteris ſynagoge. ℂ Cōtra illud qd dictū eſt de 2ª
ꝗne pōt argui. nulli cōmittit̄ ptās arbitrādi in cau
ſa aliq̄ cui⁹ arbitriū nunq̄ꝫ erit ratū ꝑꝑ quācūq̄ꝫ di
ligētiā poſſibilē adhiberi ab ipſo: ſed tm̄ a caſu: uel
per miraculū ſpāle: ſed per quācūq̄ꝫ diligētiā poſſi
bilē adhiberi a ſacerdote nō pōt ꝑtingē ad illud in
diuiſibile pene quo de⁹ iudicat pctōrē eē dignuꝫ. ſi
ꝗ attingat: hoc erit a caſu uel per miraculuꝫ ſpāle:
nec erit ratū per te niſi ad illud attingat. ꝗ non hēt
auctē aliquā arbitrādi. ℂ Cōfirmat̄: qꝛ nec eſt ꝑi-
ſile ꝙ de⁹ dederit ptātē eccl'ie arbitrādi: ſic ꝙ ipſe
noluerit arbitriū eccl'ie ratificare: ꝛ tñ ꝙ ipoſ'e ſit
eā recte arbitrari. ſic nihil ratificat̄ niſi a caſu u'ꝑ
miraculū ſpāle. ℂ Itē nullus ꝯſtituit̄ arbiter inter
ptes ſub hac ꝯditione ꝙ pciſe arbitret̄ ad uolūta-
tē vni⁹ ptis. ꝛ hoc maxime qñ nō pōt noſſe detmi
nate uolūtatē illius ptis. Sed in iudicio pnie ptes
ſunt de⁹ ꝛ pctōr iter quos eſt ſacerdos arbiter. er-
go nō obligat̄ pciſe ad arbitrādū illā penā quā ſi-
bi de⁹ infligeret maxime cū nō poſſit ſibi ꝯſtare de
uolūtate dei quo ad hoc pciſe ut eſt mēbruꝫ eccl'ie.
ℂ Itē ſi ſacerdos iponat pniam aliquātulū maio-
rē ꝙ̄ rñdeat pctis: nō eſt ꝓbabile q̄n penitēs tene-
atur eā iplē. ꝗ ſi aliquātulū min⁹ pena ꝯdigna illa
videt̄ ſufficē. nā ſi nō ſufficeret aliq̄ citra illā pūcta
lē quā dictat diuina iuſtitia. ꝗ nō oporteret explere
aliā ultra illud pūctale diuine iuſtitie. ℂ Dico er-
go ꝙ ſicut in alijs cōmutationib⁹ iuſtitia cōmuta-
tiua hēt aliquā altitudinē ita ꝙ nō reſpicit in com-
mutationib⁹ idiuiſibile. ſed mediū recte rōnis. Ita
iuſtitia punitiua que eſt cōmutatiua pene pro cul-
pa nō reſpicit neccio gradū idiuiſibilē pene corrñ-
dētē huic culpe. ſed eſt ibi alia latitudo infra quam
pena minor nō ſufficit: ultra quā pena maior non
eſt imponēda. ꝛ extra totā iſtā latitudinē clauis ci-
tra uel ultra ligās errat. ꝛ tūc nō imerito que ſolui
tur in terris nō ſoluit̄ in celis. i. nō ratificat̄: ſed in-
tra latitudinē nō errat. ꝛ ideo arbitriuꝫ ratificat̄ in
tātū ꝙ q̄cq̄d iponit̄ itra illā latitudinē hic opꝫ iplē
ꝛ ſi hic nō iplet̄ reſiduū in purgatorio exiget̄. Et ſi
min⁹ iponat̄ ꝛ expleat̄ nihil maius exiget̄ in pur
gatorio. ℂ Iſtud aūt mediū in iſta latitudine poſ
ſibile eſt eē hoi notū per legē dei cū adiutorio rō-
nis nālis. ꝛ ideo obligatio ad hoc mediū latum eſt
ad poſſibile hoi ſine miraculo ſpāli ꝛ ſine caſu ꝛ
fortuna. ℂ Sed nunq̄d penā a claue nō errāte i-
poſitā tenet̄ penitēs adiplē? ℂ Rº ꝙ ſic ſi uelit ſe
ſubmittē ſacerdoti huic. ꝛ quātū ad abſol'onē cul-
pe ꝛ quātū ad ſuſceptionē pene totalis corrñdētis
qꝛ tūc obligat̄ pcepto eccl'ie cui ſe uolūtarie ſubmi
ſit. Si aūt tm̄mō ſe uelit ſubmittē huic quātum ad
cōmutationē pene eterne in tpalē: ꝛ nō quātuꝫ ad
taxationē pene totalis: ſed tm̄ quātū ad illā ꝛ illi⁹
taxationē vult ſe ſubdere manui dei uel hic uel in
purgatorio. nō expediret talē ſine abſol'one repel-
lere. tūc enim recederet deſpat⁹. nec videt̄ ꝑꝑ iſtaꝫ
uolūtatē eē in pctō mortali: cū cōterat̄ de pctō ꝛ ue
lit puniri pena cōdigna pro eo: ꝛ ab eo cuius eſt iu
ſte eā iſligere. lꝫ nolit eā ſibi infligi ab iſto ſacerdo-
te. nec ipſemet uelit eā recipē ut ſit miniſter ipſius i
fligēde. ℂ Nec pōt dic[illegible] inobediētē eccl'ie eſſe
qꝛ pōt ſe ſubmittē arbitrio eccl'ie quātū ad iudiciū

a.l. aliquā.

a.l. latitudinem.

a.l. aliqua.

illud pniale ad qd neccio tenet̄ ſe ſubmittē: lꝫ nolit
ſe ſubmittere illi ſequēti. Et patet ꝙ illud nō inclu
dit̄ neccio in pmo: qꝛ ſacerdotes pmo exñte quātū-
cūq̄ꝫ vniformiter ualde uariāt ſequēs. vñ ꝛ frequē
ter ꝑꝑ uolūtatē ꝯfitētis ad ſubeūdū penā non ma-
gnā dāt aliquā modicā pdicēdo ſibi ꝙ opꝫ reſidu-
um ſoluere in purgatorio. ꝛ cū illa pūa ſit manife-
ſte iproportionata culpe ꝛ oīno extra illā latitudi-
nē nō ꝑꝑ hoc nō recipit talis ſacrꝫ pnie. Eodē mō
videt̄ ꝙ pōt oīno penā nullā ſibi imponere ꝑꝑ reſi
ſtētiā eius ad ſuſtinēdū pdicēdo ſibi ꝙ totā illā pe
nā opꝫ ſoluere in purgatorio. Et Augⁿᵘˢ hoc innuit
ꝙ ſi vir tali iclinabili iponat̄ pnia aliq̄ diſplicēs: ti
mēdū eſt ne īde accipiat occaſionē recidiuandi in
pctm̄ mortale. qꝛ ꝓjciēdi illā pniam in quo pecca-
bit mortal'r poſtq̄ꝫ uoluit ſe ſubmittē ſacerdoti i ei⁹
ſuſceptione. ℂ Sed dato ꝙ erret clauis ſcie nō tñ
ptās clauis nunq̄d arbitriū ratificat̄ i celo? ℂ Rº
clauis ſcie errat qñ nec bñ regrit̄ nec examinant̄ il
la que ptinēt ad hoc iudiciū: utpote ſi circūſtantie
alique fatue que nec aggrauāt nec alleuiāt ſed pla
cēt aurib⁹ pruriētib⁹ ꝯfeſſoris: ſi etiā non regrit de
attritione ꝯfitētis ſed tm̄mō ut audiat eti ac ſi nar-
raret vnā narrationē uel fabulā. ꝛ in pmo qdem lꝫ
aliqd fiat qd nō eēt faciēdū: ſi tñ nihil omittat̄ qd
eēt faciēdū: utpote circūſtātijs nō regrēdiſ regſitiſ
regrunt̄ ille que eēnt regrēde: pōt ſeq rectū iudici-
um. ſed in ſcdo omiſſa regſitione diſplicētie cōfiten
tis nō pōt ſeq rectū iudiciū niſi caſual'r. Breuit̄ er
go dico ꝙ ſi clauis ſcie erret exequēdo nō neceſſa-
ria ad illā cām uel illicita peccat cōfeſſor. lꝫ ſi nihil
omittat de necijs ad cognitionē cāe pōt recte iudi-
care. Si aūt errat clauis ſcie omittēdo aliqd qd eſt
necium ad cāe cognitionē: ꝛ peccat ꝛ nō pōt recte
iudicare niſi a caſu ꝛ potiſſime de attritione uel cō
tritione cōfitētis. Qꝛ ſi penitēs oſtēdat ſe dolenteꝫ:
cū tñ nō ſit: eſt fictus: ꝛ recedit a uera pnia: ꝛ cum
nouo pctō nec clauis ſcie errat: ſed penitēs in peri
culū ſui errat. ꝛ tūc ratificat̄ iudiciū ſacerdotis in
celo. hoc eſt ꝙ fecit qd ſuū eſt. qꝛ ut hō non potuit
cor videre niſi per ſigna exteriora: ſed nō ratificat̄
quātū ad illū ſuſcipiētē: qꝛ nō eſt capax iſtius ſicut
oſtēdit ſe capacē. ℂ Sed eſto ꝙ aliquo neceſſario
omiſſo a caſu fecit iuſtā ſniam. ℂ Rº ratificabitur
quātū ad ſuſcipiētē ſi nō eſt fict⁹ ita ꝙ ſibi ſuffice-
ret illā penā iplere. ſed nō ratificabit̄ ex pte ꝯfeſſo-
ris q̄n peccet errādo. Et iſto mō opꝫ diſtinguē ꝙ
aliqñ ratificabit̄ arbitriū ex utraq̄ꝫ pte. ſ. tam ſacer
dotis ꝙ̄ ſuſcipiētis. aliqñ ex parte illius nō iſtius.

a.l. regrunt̄

a.l. ſufficiet

Ad argumēta.

ℂ Ad pmum cōcedo utrūq̄ꝫ mēbrū diſtincti-
onis. Et cū dicit̄ cōtra pmū ꝙ tūc poſſet totam pe
nā remittē. nego. qꝛ aliqd eſt mediū determinatum
ſm rectā rōnē in quo ſtādo remittit recte: ſed nō ul
tra. ℂ Et cum dr̄ ꝙ ſaltē per plures abſol'ones re
mitteret. hoc tāgit bonā difficultatē an iterata con
feſſio eorūdē pctōꝝ vi clauiū plus ꝛ plus de pena
remittat. videt̄ ꝓbabile ꝙ ſic: qꝛ eiuſdē rōniſ eſt ab
ſolutio ſcda cū pma. ergo pōt eādē vtutē hēre reſpe
ctu alicui⁹ ptis pene remittēde. ꝛ per ꝯñs per aliq̄t
abſol'ones finitas cū culpa illa hēat ptitionē in ꝑ-
tes finitas poſſet total'r remitti. ſiqdē oē finitū per
ablationē ptiū finitarū aliq̄tiēs ſūptarū total'r ꝯſu-
mit̄. ℂ Quid ꝗ meli⁹ ꝙ̄ ſemꝑ ꝯfiteri duſq̄ꝫ poſt cē
teſimā u' milleſimā ꝯfeſſiōeꝫ eēt tota pena remiſſa
debita q̄buſcūq̄ꝫ pctiſ cōmiſſiſ. ℂ Uꝛ ꝓbabili⁹ ꝙ 2ª

Universidad de Deusto Biblioteca

abſolutio ỽtute clauiũ nullã partez pene remittat. nam hic fugere ad ptes eiuſdẽ quãtitatis uel eiuſdẽ ꝓportionis nihil eſt. q: nõ eſt rõ q̃re ſcõa abſolutio nõ põt auferre ptẽ eiuſdẽ quãtitatis ſi quam poſſet. Nec mirũ ſi nullã põt: q: illud iudiciũ ſel'latũ ſine errore de⁹ ratificat in celis. qd̃ eſt irreuocabile. g̃ rõnale eſt ꝙ ſic ratificet qd̃ ſit iterabile. non dico ꝙ illicitũ uel ipoſ'e ſit iterari: ſed tñ cuz fructu iſto quẽ nũc hẽt nõ eſt iterabile. Ꝭ videm⁹ in ſentẽtijs diffinitiuis in foro litigioſo qb⁹ abſoluunt accuſati qñ iueniunt inocẽtes: nec poſtea replicat in ꝯſitio ut ſit ꝓceſſus in eadẽ cã. nec ſi replicaret ꝑ illã ſcõam ſniam iſte abſolueret. ſed per ꝑmã. q enĩ ſolut⁹ eſt ampli⁹ nõ abſoluit. q: nullus ſoluit niſi ligat⁹. ¶ Ad ſcõam ptẽ diſtinctionis ꝯcedo ꝙ penã iflictã a ſacerdote que nõ excedit totã illã latitudinẽ iuſtitie tenet ꝯfitẽs ſoluẽ ⁊ ſufficit. ¶ Sꝫ dices. vñ ſciet iſte ꝯfitẽs ſi excedat latitudinẽ an nõ: ¶ Rº. uel a lege diuina ſi pit⁹ eſt in ea per ſe uel ſi nõ põt reqrẽ ab aliquo cõfeſſore de cui⁹ prudentia magis cõfidit: uel ſi nolit ſe ſubmittere ꝯfeſſori alij nec per iduſtriã ſuã ſufficit ad hoc ꝙ iudicet de pena hac ſi ſit ꝯdigna culpe an nõ: ſeruet penã ſibi ipoſitã: maxime ſi ſibi videt excedẽ penã ꝯdignam Si aũt videat ſibi deficẽ: tuti⁹ eſt adire aliũ ꝯfeſſorẽ prudẽtẽ q̃ꝫ exponẽ ſe purgatorio. ¶ Scõꝫ argᵐ cõcedo ꝙ uſus clauiũ extẽdit ſe ad culpã remittẽdã: ⁊ ad debitũ pene eterne. ſed iſtral'r. ⁊ per hoc patet ad ꝑmũ in oppoſitũ. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ſicut baptiſm⁹ fluminis nõ hñti ꝑus grãm ꝯfert: ⁊ hñti auget: ⁊ frequẽter in adultis ꝑcedit baptiſm⁹ flamis baptiſmũ fluminis: ſi tñ non ꝑcederet ut in puulis ꝯferret per baptiſmũ ꝑma grã: ita frequẽter Ꝭ adl'ti per attritionẽ tanq̃ꝫ per meritũ de ꝯgruo iuſtificant anteq̃ꝫ ꝯfiteant ſm illos auctes Augᵐ ⁊ Caſſiodori. ⁊ tũc in ſuſceptione ſacri auget eis gratia. Sꝫ eſto ꝙ nõ habuerint ſufficiẽtẽ attritionẽ ꝑ modũ meriti ad iuſtificationẽ. ⁊ per ꝯñs in pctõ exñtes. ⁊ tñ aliq̃liter attriti ꝯfitent in ultimo iſtãti recipiũt grãm ỽtute ſacri. loquunt g̃ ille auctes de iuſtificatis ꝑ mõ. ſed nõ per Ꝭ excludũt iuſtificationẽ ſcõo mõ: ut ſatis pꝫ de baptiſmo ſcõo modo.

a.l. alio.

¶ Sciendũ eſt etiã ꝙ tẽpus pnie eſt uſq̃ꝫ in extremũ articulũ vite ⁊c̃. Diſtinctio. XX.

Circa diſtinctionez

20ᵐ quero Utrũ pnia in extremis ualeat ad ſalutẽ. videt ꝙ nõ. Augⁿ⁹ in quodã ſmone. ⁊ ponit in lra loquẽs de ſic penitẽte. nõ ꝑſumim⁹ ꝙ bñ hic exit. ¶ Idẽ ⁊ ponit in lra. ⁊ de pe. di. 7. Periculoſum eſt ⁊ interitui vicinũ uſq̃ꝫ ad mortẽ ꝓcraſtinare pnie remediũ. ex hac auctẽ ſic arguitur. peccat mortal'r qui ſe exponit ꝑiculo mortis ſue: ſed talis eſt ꝓtrahẽs pniam uſq̃ꝫ ad ultimũ. g̃ ⁊c̃. ¶ Cõfirmat per illud Augᵐ in ſermone inocẽtũ. hac aiaduerſione pcutit pctõr: ut moriẽs obliuiſcat ſui qui dũ viueret oblit⁹ eſt dei. ¶ Itẽ eccᶜⁱ. 17. Uiu⁹ ⁊ ſanus ꝯfiteberis. adducit illud Augᵐ. age pniaꝫ dũ ſanus es. ſi ſic egiſti: egiſti quo tpe peccare potuiſti ſi vis penitẽ qñ iã peccare nõ potes: pctã te dimiſerũt: nõ tu illa. Ex hoc ſic arguit. Nulla pnia ſufficit ad ſalutẽ niſi ſit uolũtaria: ſed penitẽs in extremis nõ dimittit pctã ſua: ſꝫ illa eũ ſm Augᵐ. g̃ ⁊c̃. ¶ Itẽ nihil ordinãdũ eſt a legiſlatore qd̃ eſt occaſio trãſgrediẽdi legẽ. ⁊ ꝑcipue multis. Ꝭ patet: q: tũc legiſlator aliqd faceret per ſe: qd̃ eẽt in deſtructione legis ſue. Sed pniam ſerotinã ualẽ eſt occaſio ꝯtinuãdi pctm̃ pro tota vita. Quis eni nõ cõtinue peccaret per totaꝫ vitã ſi breuis pnia in fine ſaluaret: ergo ⁊c̃. ¶ Itẽ nulli dimittit pctm̃ mortale niſi per aliquã penã tpalẽ correſpõdẽtẽ pctõ. ſed talis penitẽs in extremis nullã penã ſoluit. uel ſaltẽ nõ ſufficiẽtẽ. nec pctõ correſpõdẽtẽ. ¶ Si dicat ꝙ penã tpalẽ debitã pctõ in purgatorio ſoluet. ¶ Contra. moriẽs in pctõ mortali dãnat ſtatim. ergo moriẽs in grã ſtatim ſaluabit. ⁊ per ꝯñs nulla pena ſoluet poſt hãc vitã. ¶ Cõtra. Augⁿ⁹ de uera ⁊ falſa pnia. diſt. 7. ⁊ ponit in lra. Penitẽtia ſi in extremo vite hiatu aduenerit: ſaluat ⁊ liberat: qd̃ ꝓbat ſubdẽs. multũ fuit ſera latronis pnia: ſed nõ fuit ſera eius indulgẽtia. de quo hẽtur Luc. 23. ꝓbat ẽt ꝑ illud Ezech. 18. ⁊ 23. Quacunq̃ꝫ hora ingemuerit peccator ⁊c̃.

In iſta qõne due ſunt ꝯnes ſatis certe. ¶ Pª eſt hec. penitẽtia uera ſiue iterior ſola ſiue exterior cũ ſuſceptione ſacri pnie ſufficit ad ſalutẽ alicuius in extremis. ¶ 2ª ꝙ ꝑnia que videtur hẽri in extremis vix eſt uera pnia ſufficiens ad ſalutẽ. q: difficile tũc eſt hẽre uerã pniam. ¶ Primũ patet per Augᵐ. ⁊ ponit in lra. qm̃ de⁹ ſemper potẽs eſt ẽt in morte ꝑmiare qb⁹ placet. cũ g̃ op⁹ ſit nõ hoĩs ſed dei fructuoſam pniam iſpirare: pot eã qñcũq̃ꝫ vult ſua miſericordia. ⁊ per rõnẽ patet: q: ſiue pnia iterior ſola per modũ meriti de ꝯgruo ſi ab aliquo in extremis hẽat: hoc diſponat ad iuſtificationẽ: ſiue ſacrm̃ pnie per modũ ſacri operet ad eandẽ: ſi ab aliq̃ in extremis hẽat hec uel illa hẽtur eadẽ rõ pceptionis grẽ que ⁊ in alio penitẽte. ⁊ ꝑ ꝯñs grã pcipiet: ⁊ ſic ſalus. ¶ 2ª ꝯcluſio ꝓbat. ꝑmo ꝙ tũc ipedit uſus liberi arbitrij: uel uſus liber rõnis ⁊ uolũtatis ex dolore uel timore ĩherẽtib⁹. nõ enĩ dico aliquẽ eẽ in extremis q grauat morbo ſꝫ cõẽꝫ legẽ curabili: ut febre tertiana: uel hĩ⁹. nec qui ſubito morit cui⁹ mortis adhuc nulla appet cã. ſed qui ex cauſis euidẽtib⁹ iã poſitis iudicat⁹ eſt ꝓximus morti ſm cãs iferiores opantes ut in pluribus: ut pote in ĩfirmitate qñ iã attingit ad gradũ deſpatuꝫ iudicio medicoꝝ. uel in alijs ꝑiculis ut ſubmerſiõe ⁊ hĩ⁹. ſtatim iminet mors: ⁊ in iſtis inq̃ꝫ uel eſt maximus dolor in pte ſenſitiua: uel timor maximus. Et utraq̃ꝫ paſſio uehemẽs nata eſt ipedire liberuꝫ uſum rõnis ⁊ uoluntatis. q: ſm Augᵐ. 83. q. q. 36. Paſſiones cãte a triſtãtib⁹ uel triſtib⁹ plus mouẽt q̃ꝫ paſſiones cãte a delectabilib⁹. paſſio aũt delectationis uehemẽs qñq̃ꝫ ipedit totalr: uel fere uſũ rõnis: ut dicit de ci. dei. act⁹ aũt diſplicẽtie de pctõ ad hoc ꝙ ſit ſufficiẽs ad uerã pniam ſiue itrinſecã ſolã ſiue ad dignã ſuſceptionẽ ſacri pnie reqrit liberũ uſum rõnis ⁊ uoluntatis. ¶ Si dicas ꝙ dolor uel timor qui ieſt nõ total'r ipedit itellectũ uel uolũtatẽ. ꝯcedo: ſed multũ ipedit: ⁊ per ꝯñs remiſſi⁹ ⁊ impfecti⁹ uſus itellect⁹ ⁊ uolũtatis tũc põt hẽri qui vix ſufficit ad diſplicẽtiã ſufficiẽtẽ ⁊ reqſitã ad uerã pniam. hãc rõnẽ tãgit Augⁿ⁹ in lra. Cũ ſꝫ uenit pnia tãt⁹ aliqñ cruciat⁹ ligat mẽbra ⁊ dolor ſenſuꝫ oppmit ut vix homo aliqd cognoſcẽ ualeat. ¶ 2º ad Ꝭ ꝙ diſplicẽtia ualeat ⁊ ſit ordinata opꝫ ꝙ ſit debite circũſtãtionata ⁊ maxie circũſtãtis finis ⁊ ꝑncipij actiui ꝑncipalis ut. ſ. ſit uolũtaria ꝑꝑ deũ ſed difficile eſt tũc hẽre actũ ſic circũſtãtionatũ: q: g

uſq̃ꝫ tũc fuit ipenitẽs nõ videt tũc extorquẽ a ſeipſo diſplicẽtiã nouã niſi timore pene iminẽtis. ꝑſumit enim ꝙ ſi remot⁹ eẽt a pena ſicut ꝑus non extorqueret a ſeipſo illã diſplicẽtiã ſicut nec ꝑus. tuꝫ q: ſaltẽ aliqd ſimpl'r inuolũtariũ videt cã iſti⁹ diſplicẽtie. nã expectatio mortis videt cã iſti⁹ diſplicẽtie. illa aũt eſt iuolũtaria. ⁊ qd̃ nõ ſit niſi ex ſuppõne cuiuſdã iuolũtarij nõ eſt ſimpl'r uolũtariũ: ſicut nõ oĩno uolũtarie ꝓijcit qs merces in mari: ſi non ꝓijcit niſi ex ſuppõne cuiuſdã ꝑiclitatiõis quã nollet. ſaltẽ qd̃ nõ eſt niſi ſit uolũtariũ nõ eſt multũ acceptũ alĩ. nec multũ videt ꝑꝑ amorẽ ei⁹ factũ. hãc rõnẽ tãgit Augⁿ⁹ in lra. opꝫ nõ ſolũ timẽ iudicem ſed diligẽ. arbitrij enĩ libtatẽ querit ut delere poſſit cõmiſſa nõ neceſſitatẽ: charitatẽ nõ timorẽ. nõ igit timeat penã qui penitet: ſed anxiet pro glia. ¶ 3ª rõ: q: hitus malus uſq̃ꝫ tũc cõtinuat⁹ multũ retrahit ab actu pnie. ⁊ hãc rõnẽ tãgit Augⁿ⁹ in lra. cũ filij quos illicite dilexit ſint ꝑñtes: uxor ⁊ mũdus ad ſe uocet: multos ſolet pnia ſerotina decipe. itellige hec delectabilia eẽ ꝑñtia in ſe uel in fantaſmatibus uehem̃ter impſſis: ⁊ ſiue ſic ſiue ſic: ex uehemẽtia hit⁹ cõtinuati multũ inclinãt ad ſe iordinate amãda: ⁊ per ꝯñs magnã faciũt difficultatem ad hñdũ magnã diſplicẽtiã de eis ad hoc ut ſit diſpõ ſufficiẽs ad deletionẽ culpe. ¶ 4º. quãto aliqs eſt minus dñs ſui act⁹ tãto reqrit intẽſior diſplicentia ad hoc ꝙ ſit diſpõ ſufficiẽs ad deletionẽ culpe. Iſte aũt minus eſt dñs: q: nullo mõ eſt dñs act⁹ exterioris ad peccãdũ. reqreret igit ſm ſtrictã iuſtitiam intẽſior mot⁹ diſplicẽtie ad iuſtificationẽ ei⁹ q̃ꝫ ad iuſtificationẽ ſani: cũ vix poſſit hẽre eque intẽſum. Et hãc rõnẽ tãgit Augⁿ⁹ in lra. Age pniam dũ ſanus es: ſi ſic agis ſecur⁹ es: q: pniam egiſti qñ peccare potuiſti. ſi vis agẽ pniam qñ iã peccare nõ potes: pctã te dimittũt: nõ tu illa. ad minus nõ tu ita libere illa dimittis ſicut ille ſan⁹. ⁊ iõ quãtũ deficit in te de libtate: tãtũ ſm rigorẽ reqrit in te mot⁹ intẽſior quẽ vix uel nunq̃ꝫ poteris hẽre. ¶ Ideo dicit Augⁿ⁹ ꝙ magnũ eſt cui deus tũc iſpirat ſiqs eſt uerã pniam. q: vix uel nunq̃ꝫ eſt aliqs qui habeat diſpõnẽ de cõgruo: ut cui inſpiret. ¶ Ex iſtis ſequunt duo correlaria. vnũ ꝙ ſano pſuadẽdũ eſt ut ſanus peniteat incutiẽdo ſibi timorẽ q̃ꝫ ꝑiculoſuꝫ ſit expectare ſerotinã pniaꝫ ꝑꝑ rõnes ꝑdictas. ¶ Aliud correlariũ. ꝙ ifirmo iã ad articulũ iſtũ deducto ſuadẽdũ eſt ut ſꝫ ſuã poſ'itatẽ laboret ad pniaꝫ ordinatã: ut. ſ. nõ obſtãte dolore uel timore utat rõne quãtũ põt: ⁊ nitat hẽre diſplicẽtiã uolũtariã ꝑꝑ finẽ debitũ. ſ. ꝓpter deũ: ⁊ renitat male inclinationibus ⁊ delectationũ ꝑñtiũ: ⁊ laboret ad diſplicentiã quãtũ poterit hẽre lꝫ breuẽ. ⁊ ne in deſpationẽ mittat extollẽda eſt ſibi dei miſericordia: ꝓponendo ſibi exẽplũ de latrone illo cuius fuit penitẽtia ſera: ſed non ſera indulgentia.

Ad argumenta. ¶ Ad ꝑmũ dico ꝙ ꝑſumptio eſt ſm ea que eueniũt ut in plurib⁹: ⁊ magis apparẽt ꝯſona rõni recte: ut in plurib⁹ videt difficile: uel ipoſſibile tali bñ penitẽ ꝑꝑ rõnes dictas. tñ iſta ꝑſumptio nõ cõcludit de neceſſitate: q: lꝫ ut in paucioribus ⁊ difficiliter poſſibile eſt oppoſitũ euenire: ⁊ iõ dic̃ Auguſtin⁹. nõ dico ꝙ ſaluabit: ſed nec dico ꝙ dãnabitur. q: de neutro põt hõ eẽ cert⁹. ¶ Ad 2ᵐ cõcedo ꝙ qui ſcienter exponit ſe ꝑiculo ſalutis ſue peccat mortal'r. ⁊ iõ iſte ſi aliquo actu elicito determinat ſibi nunq̃ꝫ penitẽ niſi in extremis: illo actu elicito exponit ſe ꝑiculo tali: ⁊ peccat mortal'r. ſed etiã de illo pctõ ſi ſic peccauit poſſibile eſt ipꝫ penitere in extremis ſicut ⁊ de alijs. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ q̃ꝫdiu aliqs hẽt uſum liberi arbitrij põt peccare pctõ interiori lꝫ nõ exteriori: ſaltẽ cõplacẽdo in pctis iam ꝑus cõmiſſis. ⁊ ita põt pctm̃ tũc dimittere per diſplicẽtiã de eis: lꝫ neceſſe ſit nõ peccare pctõ exteriori ſed ẽt iſtud intãtũ põt eẽ ibi pro tũc uolũtariuꝫ: ut hẽat tũc uolũtatẽ ꝙ ſi poſſet tũc peccare pctõ exteriori fugeret hoc oĩno: ⁊ nõ tm̃ diſplicẽtiã: ſed aliã pniam exteriorẽ hẽre de pctis ꝑus cõmiſſis ſaltez in uoto ſi ſupuiuat. ¶ Ad aliud dico ꝙ legiſlator nõ debet ea ꝑtermittẽ que ſm ſe ſunt cõgrua in lege ordinata. lꝫ aliqs ex illis accipiat occaſionez delinquẽdi: alioqn nunq̃ꝫ deus debuiſſet iſtituiſſe penitẽtiã aliquã in aliq̃ lege. q: qlibet põt ex hoc accipere occaſionẽ delinquẽdi quã non accipet ſi non poſſet poſtea penitere. nũc aũt ad legẽ ſimpl'r ordinatã pro ſtatu iſto nãe lapſe reqrit ꝙ pnia poſſit eſſe fructuoſa. ⁊ qua rõne in quocũq̃ꝫ iſtãti ſanitatis pari rõne ⁊ in extremis: imo magis eſt neciũꝫ pro multis impfectis ꝙ tũc poſſit ualere. Dico igit ꝙ iſtud nõ eſt occaſio data a lege: ſed tm̃ accepta ab impfectis: ſm ſe aũt eſt occaſio ſeruãdi legẽ ꝓpter amorẽ legiſlatoris qui tãte miſericordie eſt erga miſeros ut nunq̃ꝫ eis claudat ſinũ miſericordie ſue. ¶ Põt cõfirmari rñſio: q: qñ ex aliquo directe ꝓuenit maius bonũ q̃ꝫ indirecte tanq̃ꝫ ex occaſione accepta ꝓueniat malũ: tũc illud faciẽdũ eſt: ⁊ nullo mõ ꝑtermittẽdũ ꝓpter talẽ occaſionẽ. ſed maius bonũ eſt quoſdã uſq̃ꝫ in finẽ malos per pniam ſaluari q̃ꝫ malũ ſit pctm̃ ex iſtius occaſione factũ. q: per iſtã pniam multi finaliter attingũt ad terminũ ꝑdeſtinationis diuine. per illã aũt occaſionem diuinã nulli cadũt ab iſto: ⁊ ſi aliqñ peccãt tñ nõ pctõ quo finaliter dãnent. ¶ Ad aliud cõcedo ꝙ oportet iſtũ alia pena puniri pro pctõ: ſed hoc nõ debet ſibi imponi hic: q: nõ põt illã hic implere. nec põt ſibi imponi ꝙ tãto tpe ſit in purgatorio: q: iſte ſacerdos nõ hẽt auctẽ ſibi infligẽdi illã penã: ſed ꝓponẽda eſt ſibi pena correſpõdẽs pctis tali mõ. ſi ſanus eẽs talis pnia eſſet tibi imponẽda: quã ſi ꝯualueris ſtudeas adimplere. ſed nũc es in manu dñi. cõfide de miſericordia eius: q: etſi te puniat. tñ miſericorditer uel in caſu ubi nõ põt ꝓtrahi mult⁹ ſermo nõ opꝫ aliquã penã ſibi ſpecificare: ſed tm̃ eum inſtruẽ de iuſtitia dei miſericordi. ¶ Ad aliud qd̃ obijcit cõtra rñſionẽ dico ꝙ illud nõ eſt ſil'e. moriens enim in pctõ mortali nihil hẽret retardatiuuꝫ a pena cõdigna. ſed iſte moriens in charitate: debitor tñ pene pro pctis cõmiſſis quoꝝ pniam non fecit habet aliqd retardatiuũ a glia: q: nullus dũ eſt debitor alicuius pene põt glificari q: glia ſicut nec penam ſecũ patit: ſic nec debitũ pene: q: nec ſimul nec poſterius perſoluende.

¶ Solet etiam queri ⁊c̃. Diſtinctio. XXI.

Hec eſt diſtin.

21ª. Quero ꝑmo qõnez hãc. Utrũ poſt hanc vitã poſſit aliqd̃ pctm̃ dimitti. videt ꝙ nõ: q: nullus moriẽs iuſtus põt poſtea peccare. g̃ nec moriẽs in pctõ põt poſtea reſurgere. ꝯñtia patet: tũ a ſil'i: q: ſil'e videt pro aliq̃ ſtatu poſſe peccare ⁊ reſurgere a pctõ. tũ a maiori: q:

facilius eſt cadere q̄ʒ reſurgere.tuʒ q: reſurgere a pctō nō videt̄ cōpetere niſi ei qui pōt mereri.ſed q pctō nō pōt in aliquo ſtatu cadē nō pōt mereri. ¶ Iteʒ. nullū pctm̄ mortale poſt hāc vitā pōt remitti. igit̄ nec ueniale.ꝯn̄tia patet:q: ſunt eiuſdē rōnis:cum nō niſi ſm magis ⁊ minus differāt. ¶ Itē Dam̄.li. a.l.22. 2.c.4. Qō eſt angelis caſus hoc eſt hoībus mors. ſed angelus poſt caſum eſt oīno iuariabilis ab hi⁹ in qō cadit.ergo ⁊ hō ab illo in quo morit̄ eſt iuariabilis poſt mortē. ¶ Itē per penā minimā pōt dimitti pctm̄ ueniale:dū tn̄ ſit uolūtaria:ut aſperſione aque bn̄dicte ⁊ hi⁹.pena mortis eſt maxima:q: ul Cap.9. timū terribiliū eſt.3.ethi⁹.ergo per illā ſi ſit acceptā uolūtarie ab iſto morituro pōt deleri oīs culpa uenialis:ergo poſt mortē nulli remanet dimittēda. ¶ Si dicas ꝙ mors eſt inflicta pro pctō originali: ⁊ ideo nō pōt eē pena debita alij pctō nec deletiua nec remiſſiua pcti. ¶ Cōtra.originale pctm̄ dimiſſum eſt in baptiſmo:q: cōtra hoc ſpāliter ordinat̄.ergo nō eſt mors in iſto pena debita pro originali.ergo ut p̄us. ¶ Cōtra.magr̄ in lr̄a: ⁊ pbat p illud Mat.12.Luc.12. ⁊ Marci.3. Qui peccauerit in ſpūm ſcm̄ nō remittet̄ ei neq̄ʒ in hoc ſeculo neq̄ʒ in futuro.ſubdit magr̄.ex hoc dat̄ intelligi ſicut ſancti doctores tradunt ꝙ quedam peccata in futuro dimittentur.

In iſta queſtione vna cōcluſio eſt certa.ſ.ꝙ peccato dimiſſo in hac vita pena debita pro ipſo pōt ſolui poſt hāc vitā. Qō pbat̄ rōne:q: nullus cū debito pene btificat̄.aliter enim pene ſil' ſoluēde ſūt cū gl'ia:aut poſt gl'iaʒ.ſed neutro mō:q: nec pena pōt ſtare cū gl'ia nec ſuccedere gl'ie.igit̄ ſiqs aliq̄ʒ eſt debitor pene opʒ ꝙ p̄us illā ſoluat. Iſte aūt qui digne penituit in extremis:qō poſſibile eſt ut dictū eſt di.pcedēti.nō ſoluit dignā penā p pctō de quo penituit.ergo illā ſoluet poſt hāc vitā. Hoc ēt dicūt auctes q̄s magr̄ adducit in lr̄a.vna Aug̃.21.de ciui.dei.c.27.ubi tractat illud p̄r ad Cor.3.de his q edificāt lignū fenū ſtipulā:poſt iſtius inqt corpis mortē donec ueniat̄ ad diē dānationis ⁊ remunerationis ſi hoc tpis interuallo ſpūs defunctoꝝ qui edificauerūt lignū fenū ſtipulā igneʒ dicant̄ ppeti trāſitorie tribulationis uenialia cōcremātē non redarguo.⁊ ſeqtur. Grauior erit ignis q̄ʒ ille qcquid hō pati poterit in hac vita. Et ideʒ de uera ⁊ falſa pnia.⁊ ponit̄ de peni.di.7.loquēs de ſero penitēte viuat dū morit̄.intellige de vita gr̄e:non pmitti- a.l. ⁊ nō. mus ꝙ euadat oēm penā.nam p̄us purgādus eſt igne purgationis:qui in aliud ſeculum diſtulit fructū cōuerſionis. Hic aūt ignis etſi eternus non ſit: miro tn̄ mō grauis eſt.excellit enim oēm penā quā vnq̄ʒ paſſus eſt aliqs in hac vita. Et hāc ſniam dicit magr̄ di.20.c.2. Si inqt ⁊ an̄ expletionem pnie deceſſerint ignē purgatoriū ſentiūt ⁊ grauius puniunt̄ q̄ʒ ſi hic expleſſent pniam. Nec mirū:q: pena quāto minus uolūtaria tāto minus ſatiſfactoria.⁊ tota iſta ſnia de purgatorio fundat̄ in uerbo aplī.1.ad Cor.3.ubi dicit ipſe ſaluus erit:ſic tn̄ q̄ſi per ignē.dicit de impfecto moriēte cum uenialib⁹. Sed aliud nō eſt ita certū.ſ.de pctō hic nō dimiſſo an pnia debita pro ipſo poſſit ſolui in futuro: ⁊ ſic remitti.⁊ ſcdo an tale pctm̄ hic nō dimiſſum poſſit ibi dimitti. ¶ De p̄mo iſtoꝝ tanq̄ʒ de certo tenetur ꝙ nō de pctō mortali:q: pro ipſo nō dimiſſo pena debita eſt pena dānationis que nō remittetur. De pctō ueniali opʒ videre que pena ſibi rn̄deat ſʒ dei iuſtitiā. ¶ Et dī ꝙ ſibi per ſe rn̄det pena eterna.p acciñs aūt tpalis. Primū pbat̄:q: ſiqs dānet̄ pro mortali ⁊ cū ueniali pro illo ueniali ſemp punieī. alioqn in inferno poſſet eē redēptio alicuius peccati.ſed nō punieī a deo pro illo eternaliter:niſi iuſte ſibi pena eterna deberet̄. Scdm̄ pbat̄:q: pctm̄ ueniale ſtat cū charitate per quā hō ordinat̄ ad regnū: ⁊ per ꝯn̄s rōne illius pctō ueniali debet̄ pena tpalis.

Alterum de bat'. p̄mo in expōne litterali.

a.l. pecca uenialia.

¶ Cōtra p̄mū arguit̄ p̄mo ſic:q: nō ſtat cū charitate debitū pene eterne.ſed cum charitate ſtat ueniale:nō tm̄ nō deletū poſt actū:ſed ēt actualiter cōmiſſum.patet ſm oēs.ergo ⁊c. pbatio maioris.q: per charitatē eſt aliqs dignus vita eterna. ſed ſi cum hoc ſtat debitū ad eternā penā.igit̄ ſimul eſt aliqs dignus vita eterna ⁊ pena eterna.ſed hoc eſt impoſſibile:q: nullus pōt eē debitor pene pro illo inſtāti pro quo eſt ordinat⁹ ad gl'iam.q: tunc ſil' poſſet ſtare gloria ⁊ pena aliqua. Probat̄ etiam maior aliter:q: poſt actū peti mortalis nihil remanet de pctō niſi debitū pene ut dictū eſt diſt.14.q.1. igit̄ ſi debitū pene eterne poſſet ſtare cum gr̄a:peccatū mortale nō remiſſum poſſet ſtare cum gr̄a:eo mō quo manet poſt actū: ⁊ tūc idē eſſet amicus ⁊ inimicus. ¶ Itē ſcdo.eēntialis pena dānatoꝝ non eſt pena ſenſus ſed dāni.illa aūt neceſſario concomitat̄ quācūq̄ʒ penam:q: nulla pena pōt ſtare cuʒ btitudine.ergo debitū ad quācūq̄ʒ penā eternā includit penā dāni eternā: ⁊ per ꝯn̄s penā eēntialeʒ dānationis:ſed illa nō corrn̄det ueniali. ¶ Itē peccatū ueniale ⁊ mortale ſunt improportionabilia in rōne malitie uel offenſe:q: infinita uenialia ſi eēnt nō equarent̄ vni mortali in rōne offenſe.q: nec oīa illa auerterēt a fine ultimo ſicut vnū mortale.ergo pena ſm iuſtitiā corrn̄dēs mortali pctō improportionaliter ⁊ in infinitū excedit penā debitā ueniali. ſed nō improportionaliter ⁊ in infinitū excedit in inteſione.q: quelibet pena ſʒ inteſionē finite excedit uel excedit̄ ab alia.igit̄ hoc erit ſm exteſioneʒ.igit̄ nō debet̄ ueniali pena eterna.hāc ꝯcluſionē concedo. ¶ Ad rōnem in oppoſitū dicit̄ vno mō ꝙ peccato ueniali per acciñs q̄ñ cōiungit̄ mortali debet pena eterna:nō aūt rōne ſui. ¶ Sed hoc non intelligo:q: deus ſemp punit citra ꝯdignum.⁊ eſto ꝙ ſimpl'r ſm rigorē puniret uſq̄ʒ ad cōdignum: oīno iniuſtū eēt penam eternā inſligere pro illo cui ſm ſe debet̄ pena tpalis. Quātumcūq̄ʒ enim contingat alteri hoc nō facit iſtud infinitū exire iſtud genus culpe.ergo nec iuſte corrn̄det ſibi pena in infinitum excedēs. ¶ Dico ergo ꝙ peccato ueniali ſiue hic puniēdo ſiue in inferno ſiue alibi non debet niſi pena tpalis nec per ſe nec per acciñs. q: ſm ſe eſt talis offenſa que ſm ſe punit̄ per tpalem ſufficientem. Nec eſt incōueniens penam debitā ueniali habere terminū in inferno.q: ⁊ uere penitēs p̄mo ⁊ partē penitētie impoſite explēs: ⁊ ante totam expletam recidiuās in mortale ⁊ in illo mortali decedens pro parte penitētie reſidua explēda ſoluet penam in inferno:ſed nō niſi tpalem.q: ex quo in remiſſione peccatoꝝ p̄ori cōmutabat̄ debitum pene eterne in debitum pene tēporalis:nunq̄ʒ iſte eſt debitor pro illis niſi pene tpalis: ⁊ per cōſequēns pena totali ſoluta erit liber ab iſtis:non tn̄ in inferno eſt redēptio illius.ſ.peccati pro quo iſte eſt damnatus.q: [illegible] pro illo debitū pene eterne nunq̄ʒ fuit com[illegible] in debitū pene tpalis.⁊ ideo ſemp manet

illud debitū ſi nunq̄ʒ pōt eſſe illa pena tota ſoluta. ¶ De ſcda cōcluſione pōt dici dupl'r.vno mō ſic. ꝙ nihil aliud eſt culpe uenialis remiſſio q̄ʒ ſolutio pene tpalis debite pro ea.pbat̄:q: poſt actū tranſeuntē culpa que manet nihil aliud eſt niſi reat⁹ ad penam debitā.iſte aūt reatus uenialis non eſt niſi ad penā tpalem ex articulo p̄cedēti.⁊ per cōſequēſ ſoluta pena tpali in purgatorio pro iſto ueniali ex hoc ipſo ipſa culpa uenialis remiſſa eſt:nō ſic autē de mortali:q: pena debita ei nō pōt eſſe total'r ſoluta:niſi p̄mo ſit eterna cōmutata in tpalē.⁊ iſta cōmutatio uocat̄ remiſſio culpe mortalis.hec autē remiſſio nō fit niſi per uolūtariā diſplicētiam ordinatam qualis nō habet̄ poſt mortē. ¶ Sic pʒ vnus modus quō poſt mortē nō pōt dimitti mortale:ſed tm̄ pena debita mortali p̄us dimiſſo.pōt aūt poſt mortē dimitti ueniale p̄us nō dimiſſum:q: pōt ſolui pena totalis ſibi debita: ⁊ in hoc ipſum remitteret. ¶ Si iſte modus nō placet:q: vident̄ ſancti diſtinguere inter remiſſionē culpe cuiuſcūq̄ʒ ⁊ pene: ⁊ maxime inter remiſſionē culpe ⁊ ſolutionē pene debite illi culpe.pōt dici alio mō ꝙ pctm̄ ueniale i a.l.pniam. iſta vita remitti pōt nō tm̄ per penā interiorē ul' exteriorē:q: illa nō eſt necīa ad hoc:ſed per aliquem actū deo magis acceptū q̄ʒ pctm̄ ueniale diſpliceat ⁊ hoc uel relatū ab ipſo opante ad hoc pctm̄ ueniale remittēdū:uel nō relatū ab ipſo ſed a deo acceptāte in ordine ad illud. ¶ Ad ppoſitū:opa iſtius qui morit̄ in charitate etſi poſt mortē nō referātur ab ipſo ad ueniale in quo morit̄ dimittēdū.nec etiam ipſe habeat aliquē actū nouū meritorium per quē deleat̄ ueniale:tn̄ illa opa p̄us facta pn̄t eſſe a deo relata ad remiſſionē iſtius uenialis poſt mortem.⁊ hoc iſto mō cauſa impedibilis dum eſt impedita nō ponit effectū.duʒ vō eſt nō impedita ponit. ſed merita iſtius morientis in charitate eēnt cauſa ſufficiēs deletionis uenialiū iſtius.uel relata ab ipſo uel a deo acceptāte illa in ordine ad iſtud. ſunt aūt impedita dum iſte viuit ſi ſemp actu manet in pctō ueniali.poſt mortē vō non ſunt impedita: q: tūc nō contrahit actū peccati uenialis.igit̄ per illa delebunt̄ uenialia poſt hāc vitā. ¶ Ex hoc ſequūtur duo. Primū ꝙ in inſtāti mortis remittunt̄ uenialia:q: tūc nō manet actus pcti uenialiſ: ⁊ per cōſequēs tūc ceſſat impedimētū. Aliud ꝙ oē peccatū ueniale moriētis in charitate remittit̄ in hac vita niſi ille cōtinuet actum peccati uenialis uſq̄ʒ ad mortē uel ad inſtās mortis. Hoc ſcdm videt̄ pbabile niſi dicas deū hoc ordinaſſe ꝙ bona merita iſtius reſeruent̄ in diuina acceptatione uſq̄ʒ ad inſtāſ mortis:q̄ñ.ſ.deſinit viator eſſe: ⁊ per ꝯn̄s tūc retribuat bonū corrn̄dēs iſtis meritiſ.nō ſic autem pro aliquo inſtāti p̄ori pro quo fuit viator. ¶ Iſtud eſt pbabile in aliqs:q: cum quodcūq̄ʒ meritū mereat̄ ut credo augmētū gr̄e:q: aliquē determinatū gradum gl'ie ad quē reqrit̄ ut diſpoſitio p̄uia aliqſ gradus gr̄e: ⁊ nō ſemp deus poſt quēcūq̄ʒ actū meritorium augeat gr̄am pportionatā merito:videtur ꝙ augmētū debitū meritis remiſſis reſeruet uſq̄ʒ ad inſtās mortis. Et eodē mō de iſta deletione uenialiū que eſt quoddā premiū nō p̄ncipale iſtoruʒ meritoꝝ ſicut ⁊ augmētū charitatis in tali uel tali gradu.⁊ hoc eſt rōnale.q: in illo inſtāti iſte p̄mo fit in ſtatu alio ⁊ p̄miū meritoꝝ reddi eis impediuit ſtatus viatoris uel aliqd cōcomitās ſtatū huiuſmodi. Nec opʒ hic aſſignare ꝙ hec reſeruatio pro inſtāti mortis ſit rōnalis:q: homo tūc maxime indiget ppter maximas tētationes tūc imminentes hoc enim nō eſt uerū:q: in inſtāti mortis aīa eſt ſeparata a corpore ⁊ per ꝯn̄s non eſt in via ſed in termino:nec per ꝯn̄s tūc expoſita tētationib⁹. ¶ Si neuter modoꝝ iſtoꝝ placet nec p̄mus.ſ.ꝙ ideʒ eſt ueniale remitti ⁊ penā ſolui debitā illi.nec ſecūduſ ſ.ꝙ per merita in vita habita ⁊ reſeruata in diuina acceptatione deleant̄ in inſtāti mortis.querat̄ ali⁹ quē eſt difficile inuenire.nam motū aliquē bonum per quem tanq̄ʒ per diſpōneʒ uel meritū de ꝯgruo uel cōdigno deleat̄ ueniale ponere in aīa poſt mortem non videt̄ doctrine theologie cōſonum que ponit ſtatum illum ab iſtis immunem.

Ad argumenta. ¶ Ad p̄mum nego ꝯn̄tiā intelligēdo reſurgere pro liberari a pctō. ¶ Ad pbationeʒ dico ꝙ nō eſt ſimile:q: peccare eſt libere agere ⁊ p ſtatu vie. Reſurgere aūt.i.immunē fieri a peccato nō reqrit libere agere etiā in via:q: uel ſm p̄mā opinionem nō eſt niſi ſoluere penā ⁊ hoc eſt pati eā.uel ſm ſcdam nō eſt niſi per merita p̄us habita in via ⁊ pro tūc acceptata culpā nūc dimitti. ¶ Ad ſecūdam pbationē ꝯn̄tie cōcedo ꝙ facilius eſt cadere q̄ʒ reſurgere put reſurgere dicit actū ordinatuʒ in ptāte ſimpl'r reſurgētiſ.ſed ſic nō accipit̄ reſurgere in iſta remiſſione peccati uenialis. ¶ Ad tertiā pbationē falſum accipit.ſ.ꝙ reſurgē tūc eſt per actū uolūtatis meritoriū qui tūc inſit.ſed per actū meritorium qui p̄us infuit in vita ſm ſcdam opinioneʒ uel per nullū actum meritoriū:ſed tm̄ per pati penam cōdignam pro illo peccato ſm primā opinionem. ¶ Ad ſecūdum nō ualet cōſequētia: ⁊ ratio dicta eſt in p̄ma opinione ⁊ hoc ſm illam opioneʒ. ſm ſcdam eſſet dicēdū ꝙ merita facta in vita non pn̄t acceptari pro inſtāti mortis ut per ea deleatur mortale:q: deus diſpoſuit mortale nō delēduʒ niſi per ſuſceptionē uolūtariam ſacr̄i uel per aliquaʒ diſpōnem tanq̄ʒ meritū de cōgruo tūc uel uſq̄ʒ tūc inherētem quādo peccatū delet̄.non ſic eſt in eo q decedit in mortali. ¶ Ad pbationem dico ꝙ etſi mortale ⁊ ueniale ſint eiuſdē rōnis in genere nature uel forte in malitia moris:ut genus virtutis diſtinguit̄ cōtra gratuitū ⁊ peccatū.nō enim ideʒ eſt eſſe virtuoſum uel vitioſum moraliter: ⁊ iuſtum ⁊ peccatorē theologice:immo q̄ñq̄ʒ vitioſus eſt iuſtior ⁊ magis virtuoſus magis peccator ut al's eſt dictum.ſed tn̄ nō ſunt iſta eiuſdē generis uel ratiōis in rōne offenſe diuine: ⁊ ideo nec vniformiter remittunt̄. ¶ Ad tertiū eſt ſimilitudo quo ad hoc ꝙ angelus cadēs eſt in termino nō in via:ſic ⁊ homo in morte.ſed non oportet ſimilitudinē eſſe quātuʒ ad ſtabilē permanētiam in quocūq̄ʒ:ſed in illo qō eſt p̄ncipale in illo qui iam attingit terminū cuiuſmodi eſt vita ſpūalis per gr̄am uel mors ſpiritualis per peccatū mortale.⁊ ſic qui morit̄ in vita gr̄e ſemp viuet.qui vō morit̄ in peccato mortali ſemp permanebit.ſed de peccato ueniali non oportet eē talem ſtabilitatē.q: illud nō eſt aliqd ſm qō per ſe attēdat̄ ſtatus bonus uel malus vie uel termini. q: pōt ſtare cum bono ſtatu ⁊ cum ſtatu malo taʒ vie q̄ʒ termini.ſed quādo eſt cum bono ſtatu termini oportet ꝙ deleat̄ anteq̄ʒ plene habeat̄ ultimus terminus. ¶ Et aliud pōt bene cōcedi ꝙ mors uolūtarie accepta ſit pena ſufficiēs pro pena cuiuſcūq̄ʒ peccati uenialis.⁊ forte pro magna parte pene

In li.4.di. 14.⁊ i.3.di. 1.ō ſinceris ueritatib⁹.

Universidad de Deusto Biblioteca

debite pro mortalibus dimiſſio. Nec obſtat ꝙ eſt pena neceſſaria: qꝛ aliquis pōt neceſſariū uoluntarie acceptare. ⁊ ſic huic cōſonat qđ dictū eſt in ſecūda opinione. ꝙ peccatū ueniale deleaꝛ in inſtāti mortis cum dicto in pͥma opi. qꝛ ſi per ſolam ſolutionē pene remittaꝛ in morte illa pena ſoluiꝛ: ⁊ ſic i morte ueniale remittiꝛ. Queſtio. II.

Secundo quero Utrū cōfeſſor in q̄cūq; caſu teneaꝛ celare pctm̄ ſibi in ꝯfeſſione detectū. videꝛ ꝙ nō: qꝛ licitum eſt vnicuiq; renūciare iuri ſuo. ergo confitēti cū ius ſuū ſit pctm̄ ſuū celari licet huic iuri renūciare licētiādo cōfeſſorē ut nō teneaꝛ illud celare. ¶ Itē Ber. de p̄cepto ⁊ diſpēſatione li. 4. Qđ eſt inſtitutū pp charitatē nō debet cōtra charitatē militare. ſed celatio pcti cōfeſſi in aliquo caſu militaret ꝯtra charitatē. ergo ⁊c̄. ꝓbatio minoris. Qñ cūq; peccatū cōfeſſum eēt cōtra bonū cōe: utpote crimē hereſis uel ꝓditio reipublice: ⁊ maxime ſi ex cōfeſſione ꝑcipeꝛ iſtud nō tm̄ eē factū ſed faciēdum videꝛ cōtra charitatē eē contēnere bonū cōmune ꝓpter bonum aliqđ pſone priuate. ¶ Item aliqui cōdixerūt interficere ſacerdotē in tali nemore: qui ſacerdos cum eis eſt viator: vnus añ ingreſſum nemoris penitet ⁊ cōfiteꝛ eidē ſacerdoti hoc peccatū. iſte ſacerdos alijs nō penitētibus nō teneꝛ ſe exponere morti ſine cauſa. ergo nec ingredi nemus. ſed non ingrediēdo reuelat facto alijs ſocijs cōfeſſionē illius cōfeſſi. nō eniꝫ diuerteret ab eorum ſocietate niſi iſte fuiſſet confeſſus. ergo in iſto facto ⁊ cōſilibus licet reuelare ꝯfeſſionē. ¶ Itē ſacerdos de facto abſoluit aliquē epm̄ ſymoniacū: qđ nō pōt de iure: iſte ſacerdos teneꝛ cōfiteri ⁊ in ſpeciali de iſto pctō ⁊ ſic circūſtantionato: qꝛ eſt mortale. ⁊ iſte circūſtantie aggrauāt: ſed ſic confitēdo reuelat peccatū epiſcopi illius ſymoniaci. ergo ⁊c̄. ¶ Item licitū eſt reuelare qđ non eſt peccatuꝫ nec circūſtantia peccati. ſed talis eſt pſona cum qua cōfitēs peccauit: pone qꝛ hec uel illa nō ſit circūſtantia aggrauās. ¶ Item abbas habēs monachuꝫ in loco ꝑtinēte ad monaſteriū ſuum ſcit eum per confeſſionem in loco illo peccaſſe ⁊ habere ſocietateꝫ ibi ſuſpectā per quam ſemꝑ alliciꝛ ad peccādū. videꝛ ꝙ poſſit cōſulere ſaluti aie ſue. ergo poteſt euꝫ amouere ab illa cura uel ab huiuſmodi officio ut nō habeat occaſionē huiuſmodi peccādi. ſed amouēdo eum facto reuelat cōfeſſionē: qꝛ facit tale factum qđ nō faceret ſi iſte nō fuiſſet ſibi cōfeſſus: ꝑ qđ etiam alij ꝑnt in notitiā peccati illius uenire: ſaltem in vniuerſali. ¶ Itē extra de ſen. excō. cum nō ab hoīe. a cōīone eius qui pro iniectione manuum in clericū in edictū excōicationis incidit: debes abſtinere: niſi forte tibi ſoli illud pateret: in quo caſu ipſum p̄uatim tm̄ vitabis. ⁊ ſeqtur. ut ſaltē rubore uerecūdie ſuffuſus pro latēti exceſſu ſatiſfacere cōpellaꝛ. ex hoc habeꝛ ut videꝛ ꝙ ſi in ſecreto uꝉ per cōfeſſionem ſcio iſtū incidiſſe in ſñiam excōicationis: debeo eum p̄uatim vitare ut ſit cōfuſus. ergo ꝓpter cōfeſſionē licet alicui confuſionē inferre. ergo pari rōne ⁊ cōfeſſionē reuelare. ¶ Cōtra. de peni. diſt. 6. ⁊ in lr̄a. Sacerdos ante oīa caueat ne de eis que ei cōfitenꝛ peccata eoꝝ alicui recitet. ⁊ ſeqtur pena. Nam ſi hoc fecerit deponaꝛ ⁊ oībus diebus vite ſue ignominioſus ꝑgat. ¶ Itē de peni. ⁊ remiſ. extra. Oīs utriuſq; ſexus. Caueat oīno ne v̄bo uel ſigno aut alio quouis modo ꝓdat pctōrem ⁊ ſeqtur. Si peccatū ſibi detectū p̄ſumpſerit reuelare nō ſolū a ſacerdotali officio decreuimus deponendū: uerum ad agēdū ſtrictiſſimā penitētiam in artiſſimum monaſterium detrudēdum.

a.l. peregrinando.

In iſta queſtione hec ſit pͥma cōcluſio. ꝙ celare peccatū in cōfeſſione detectum teneꝛ ſacerdos de lege nāe. Scōa ꝙ ad hoc etiā teneꝛ de lege dei poſitiua. Tertia ꝙ ad illud teneꝛ de lege poſitiua eccleſie. Quarta quādo ⁊ q̄liter teneꝛ: ⁊ de alijs circūſtantijs ꝑtinētibus. Quinta de alijs ſecretis uel ſub ſecreto alicui detectis. ¶ Prima ꝓbaꝛ ſic: eadem ꝑſona uere affirmare pōt aliqđ in pſona alterius loquēs: qđ uere negat in pſona ꝓpͥa loquēs. probatio. angelus loquēs moyſi in pſona dei uere dixit. Ego ſum dñs deus tuus. Exo. 20. qđ uere negaſſet in pſona ꝓpͥa loquēs. ergo a ſimili homo repſentans pſonam dei in foro ꝯfeſſionis uere pōt aliqđ affirmare qđ extra illum forū pōt negare uere quādo loqtur in perſona ꝓpͥa. ergo extra forum dicēs illa ſe audiſſe uel ſcire mentiꝛ: qꝛ ad notitiā eiꝰ non uenit: niſi inquātum repſentabat perſonā dei. ſed vitare mēdacium eſt de iure nature: ⁊ maxime mēdacium pernitioſum. ergo ⁊c̄. ¶ Cōtra rōnem iſtam p̄mo ſic. eiuſdē ⁊ ut eiuſdem in pſona eſt cognoſcere in cauſa ⁊ ſentētiare de ea. hec eſt manifeſta: qꝛ ad hoc cognoſcit iſte ⁊ ut iſte ut recte ſentētiet: ſed ſacerdos nō in pſona dei ſentētiat abſoluēdo cōfitentē ſed in pſona ꝓpͥa. igiꝛ ⁊ ſic audit ⁊ cognoſcit. ꝓbatio minoris. non abſoluit p̄ncipaliter: ſed tm̄ miniſterialiter. abſoluere aūt miniſterialiter ſibi non cōpetit niſi in pſona ꝓpͥa. ſi enim in pſona dei loquereꝛ abſoluēdo confitētem uere poſſet dicere ſine prece preuia: que eſt. dñs te abſoluat ego te p̄ncipaliter abſoluo ⁊ grām infundo. ſicut angelus uere dixit in pſona dei. Ego te eduxi de egypto. ¶ Item non magis audit uel abſoluit ſacerdos in foro cōfeſſionis in perſona dei q̄ꝫ cōficiat eucharistiam in pſona eius: qꝛ eque excellēs eſt actus iſte ſicut ille. ⁊ actus ſacr̄alis in quo opatur virtus diuina ſicut hic. immo videꝛ ibi plus agere in pſona dei uel chriſti q̄ꝫ hic. ibi enim ꝓfert uerba chriſti: corpus meū. ⁊ in pſona chriſti de quo premiſit. qui p̄die q̄ꝫ patereꝛ ⁊c̄. ita ꝙ totū illud. accipite ⁊c̄. Hoc eſt ⁊c̄. dicit ipſe recitādo uerba chriſti non ſic in ꝓpoſito. Unde non p̄mittit hic. chriſtus uolēs abſoluere peccatorē dixit ſic: ego te abſoluo. ſed li ego ſtat hic pro pſona miniſtri. ex hoc ergo patet ꝙ magis uel nō minus cōficit in pſona chriſti q̄ꝫ abſoluat uel audiat cōfeſſiones in pſona chriſti: ſed cōficit in pſona ꝓpͥa. Unde non mētiꝛ poſt miſſaꝫ dicēs. ego ſcio me hodie cōſecraſſe. igitur ⁊ hic. ¶ Item ſm̄ iſtum eūdem ⁊ ueritatē ut poſtea ꝓbabiꝛ licet peccata in confeſſione detecta in vniuerſali dicere: ⁊ in particulari nō relata ad pſonaꝫ cōfitentem. hoc etiā ꝓbatur per illud extra de peni. ⁊ remiſ. officij. ubi Innocētius tertius rñdet cuidam cardinali legato qui ſcripſit caſum quem audierat in cōfeſſione ⁊ petijt cōſilium. papa non redarguit eum de reuelatione illa in vniuerſali etiaꝫ per ſcripturam. ſed rñdit qualiter ſit tali pſone confitenti cōſulendum. ¶ Hoc etiam patet ex cōmuni uſu cōfeſſorū: ſiue enim in cōmuni ſermone ſiue in p̄dicatione aliquādo dicūt: talis caſus cōtigit. aliqua pſona ſic ⁊ ſic peccauit. habeꝛ igiꝛ illa ꝓpoſitio: ꝙ cōfeſſor pōt licite extra confeſſionem dicere peccatū ſibi cōfeſſum: ita tamē ꝙ nullo modo relatum ad pſonam cōfitētem ut poſſit deuenire ad notitiam eius. ſed ſi p̄dicta ratio ualeret hoc non liceret: qꝛ mentireꝛ. ꝓbatio: qꝛ neſciēs particulareꝫ niſi pro determiato ſingulari ſi neſciat ſingulare neſcit particulare. ſed iſte neſcit aliquā pſonam tale pctm̄ feciſſe niſi pro hac perſona ſibi cōfeſſa. ⁊ hoc pctō ſibi cōfeſſo. igiꝛ ſi mētireꝛ de hoc ⁊ de hac: qꝛ neſciēs cōſiliter ⁊ de alio ⁊ de alia. Concedo iſtas rōnes ꝙ reuelatio nō eſt cōtra legē nāe ꝓpter hoc ꝙ reuelās mētiaꝛ. ⁊ per ꝯñs illam p̄ma rōnem nō teneo. ¶ Rñdeo igiꝛ ad eam ꝙ nō eſt idem loqui in pſona alicuius ⁊ loq auctoritate illius ſiue ut miniſter illius. cōmuniter enim loquēs in perſona alicuius p̄tendit ſimplr̄ pſonā eius ut eſt cōmuniter in iſtis iocoſe ſimulātibus aliquos. iſte enim ſimulat iſtum balbutiētē uel talē in tali actu: ⁊ iſte ꝓpͥe dicēdo ſicut ille diceret in pſona illius loquitur: uel facit tale factū. Et iđ q̄cito deficit a faciendo ſicut ille faceret adiſcēdo ſicut diceret: diciꝛ ſibi tu mētiris ꝟel tu deficis q̄ꝫuis tūc faciat uel loquatur more ſuo ꝓpͥo. hoc mō eſt de locutionibꝰ angeloꝝ in pſona dei. non ſic ſacerdos audit cōfeſſiones uel abſoluit in perſona dei: ſed tm̄ eſt miniſter dei in illo actu. ⁊ ut miniſter agit. ⁊ ſi ut miniſter: ergo in pſona ꝓpͥa. Cōcedo igiꝛ ꝙ iſte ſi audiret in pſona dei ⁊ loquereꝛ in pſona dei poſſet illđ ueraciter dicere ꝙ in pſona ꝓpͥa nō poſſet. nam in pſona dei hoc uere diceret: ego ſum deus: ego creaui mūdū ⁊c̄. ſed in pſona ꝓpͥa ſic loquēs mētireꝛ ſed ſacerdos in cōfeſſione nec audit nec loqtur in pſona dei: ſed in pſona ꝓpͥa: lꝫ auctoritate dei ut eius miniſter. eodē modo in alijs ſacris. vñ ut miniſter dei baptiȥat ⁊ cōſecrat ⁊c̄. ⁊ tñ ut homo ſiue in pſona ꝓpͥa ſcit ſe baptiȥaſſe: ⁊ ſine mendacio pōt dicere ſe baptiȥaſſe. Teneo igiꝛ p̄mam concluſionem. appono tñ quatuor rōnes alias. Quarum p̄ma ſumiꝛ ex rōne charitatis. Secūda ex rōne fidelitatis. Tertia ex rōne ueritatis uel ueracitatis. Quarta ex rōne vnitatis uel mutue utilitatis. Prima talis eſt: lex nāe de charitate fraterna exprimiꝛ Matth. 7. Oīa quecūq; vultis ut faciāt uobis hoīes hoc facite illis. hec eſt enim lex ⁊ prophete. ⁊ Luce. 6. Prout vultis ut faciāt hoīes uobis ⁊ uos facite illis. Sed ſic intelligi debet illa ꝓpoſitio legis nāe de charitate f̄rna que vultis uobis idest que debetis ſm rectā rōnem uelle. ⁊ hoc itelligiꝛ in illa ꝓpōne Matth. 22. Diliges primum tuum ſicut teipm̄. ſed q̄libet debet diligere ſm rectaꝫ rōnem famā ꝓpͥā: ergo ⁊ celationē peccati ſui cōfeſſi. ⁊ per ꝯñs cōfeſſor debet idem diligere ⁊ uelle ipſi cōfeſſo: ſed reuelatio tolleret cōfeſſo famaꝫ. ergo ⁊c̄. Minor ꝓbaꝛ per ſcripturā Eccꝉi. 41. Curā habe de bono noīe. ⁊ reddit rōnem de hoc. Hꝫ enim magis remanebit tibi q̄ꝫ mille theſauri magni ⁊ p̄cioſi. ꝓbat etiam per aliud ſubdēs. bone vite numerus dierū. bonū aūt nomē ꝑmanebit in eternū. ⁊ Prouer. 22. Melius eſt nomē bonum q̄ꝫ diuitie multe. ¶ Item per rōnē ꝓbaꝛ. q̄libet enim ſm rectā rōnem debet ſibi uelle vitā ciuilē. hoc aūt tolliꝛ per ablationē fame: qꝛ in hoc aliq̄s viuit vita ciuili ꝙ idoneus eſt ad actus aliquos cōpetētes ſibi in illa ciuilitate. ſed fama amiſſa p̄uatus eſt habilitate ad tales actus. qꝛ amiſit ſtatū dignitatis illeſe. ſ. habilitatē ad actus q̄bus alꝰ dignus eſſet. Scōa para minoris. ſ. ꝙ reuelatio peccati cōfeſſi tollit cōfeſſo huiuſmodi famā. ꝓbaꝛ: qꝛ qua rōne pōt vni reuelari ⁊ alteri: ⁊ ſic oībus. ſed in tali reuelatione eſt manifeſtū ꝙ ſtatus dignitatis illeſe que cōſiſtit in fama eius apud cōciues tolliꝛ iſti. ¶ Scōa ratio. Quilibet de lege nāe teneꝛ ſeruare fidelitatem ꝓximo ſuo quā uellet ⁊ deberet ſibi uelle ſeruare: ſed cōmittēs ſecretū maximū alteri uellet ſibi ſeruari ⁊ deberet uelle ſibi ſeruari tanq̄ꝫ ſecretū. ergo alter cui cōmittit teneꝛ illud ſibi ſeruare. hec ratio tāgiꝛ Prouer. 11. Qui ambulat fraudulenter reuelat archana. qui aūt fidelis eſt celat amici cōmiſſū. ¶ Tertia rō. Quilibet ex lege nāe teneꝛ ſeruare ꝓmiſſum licitū: ſed recipiēs ſecretū maxime iſtud in cōfeſſione detectū. ⁊ ſi nō explicite tñ implicite ꝓmittit ſe ſeruaturū: qꝛ ſine tali ꝓmiſſo ſaltē ſubintellecto nō cōmittereꝛ ſibi tale ſecretū. ergo ⁊c̄. hec ratio ꝓbaꝛ: uel pōt ſumi ex illo v̄bo. Loqmini ueritatē vnuſq̄ſq; cum ꝓximo. ¶ Quarta ratio. in hoc cōmunitas aliqua habet vnitatē ꝓportionatā vnitati corporis: qꝛ ibi eſt ordo ſupioris ⁊ inferioris. ⁊ teneꝛ ſupior influere in inferiorē: ⁊ inferior ſubminiſtrare ſupiori: iuxta illam parabolā Pauli de corpore myſtico ⁊ nāli in diuerſis locis. ſed in ciuilitate inferior eſt minus ſufficiēs ⁊ minus ſciēs. ⁊ in eccl'ia pctōr inferius. Supior aūt eſt hierarcha q ⁊ pōt cōſulere ⁊ recōciliare. ergo de lege nāe eſt ꝙ nullus excludat inferiori recurſum ad ſupiorē: qꝛ hec eſt cōis utilitas mēbroꝝ adinuicē. Sed reuelatio ſecreti excludit talē recurſum inferioris ad ſuperiorē in cōſilio aīe. ⁊ per ꝯñs influētiā ſupioris in inferiorē: qꝛ nullus recurreret ſi regulariter illđ de quo querit cōſiliū uel remediū non eēt ſeruādū ſecretū. ergo eadē lege nature qua teneꝛ q̄libet ad ſeruādū vnitatē corporis chriſti myſtici: ⁊ ad cōeꝫ utilitatē alijs ſicut mēbris in corꝑe teneꝛ celare ſecretū hoc. ¶ Scōa cōcluſio. ſ. ꝙ teneꝛ lege diuina poſitiua. ꝓbaꝛ p̄mo ſic. Quilibet chriſtianuſ teneꝛ nō dare occaſionē alteri qua reuoceꝛ a lege chriſti: ſed lex chriſti eſt de cōfeſſione faciēda: ut eſt oſſuꝫ di. 17. igiꝛ q̄libet lege chriſti teneꝛ nō retrahere aliquem a cōfeſſione faciēda. ſed reuelās cōfeſſioneꝫ occaſione data retrahit aliquos a cōfeſſione. g̃ ⁊c̄. ¶ Si dicas: ⁊ ſi ille ſacerdos reuelat tñ alius erit celator ſecreti. hoc nihil eſt: qꝛ iſte quātū eſt ex genere opis ſui dat occaſionē alteri cauēdi eodeꝫ mō a ſingulis cōfeſſoribus. ¶ Itē ſcōo ſic. chriſtuſ ſtatuit arbitriū penitētie eē ultimū in terris quantum ad illud crimen cōfeſſuꝫ: qđ patet ex illo v̄bo Matthei. 16. Quodcūq; ſolueris ſuꝑ terrā erit ſolutū ⁊ in celis. idest finaliter ⁊ ultimate approbatū. ⁊ Jo. 20. Quoꝝ remiſeritiſ peccata ⁊c̄. ſupple in iudicio diuino finaliter remiſſa approbanꝛ. ergo peccat cōtra legē chriſti q̄cūq; aliqđ in iſto foro diſcuſſuꝫ: ⁊ ibi finaliter terminatū deducit ad aliū forū publicū. ſed reuelās quātū in ſe eſt facit ꝙ deduci poſſit ad aliū forū. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio ſic. dās occaſionē peccādi mortaliter exequēdo p̄ceptū chriſti peccat mortaliter. qꝛ preceptū qđ eēt debite exequēdū iſte quātum in ſe eſt facit indebite exequi. ſed reuelanſ cōfeſſionem dat occaſionē indebite exequēdi chriſti p̄ceptum de cōfitendo: qꝛ mēdaciter. dat eniꝫ occaſionē ut aliq̄s in cōfeſſione ſeipſum laudet ⁊ aliū quē odit vituꝑet: ut ſic indigne a cōfeſſore promoueaꝛ: ⁊ alius puniaꝛ. ergo ⁊c̄. ¶ Tertia cōcluſio. ꝙ eſt de iure poſitiuo eccl'ie celatio ⁊c̄. que pa-

Ric. pͥa. ar. 4. q. 4.

Ricar. pͥa. q. 4.

a.l. aliquo. a.l. aliqua.

Zacha. 8.

Ad Ro. 7. ⁊ 12. ⁊ p̄me ad corin. 6.

Universidad de Deusto Biblioteca

tet ex allegatis ad oppoſitū:inter que ſcōz fuit me-
lius ⁊ rōnabilius.nō enim expedit ꝙ ꝓpter aliqđ
crimē fiat aliqs uagabūdus.dū tñ aliquo mō eius
mora cōis uel ſolitaria poſſit inter hoīes tolerari:
q̄: uagabūdus magis uolūtati ſue male dimittere
tur.⁊ ita tā in ſe q̄ȝ in alijs plus peccaret ⁊ noceret
q̄ȝ ſi arte cuſtodie māciparet.¶ De q̄rta ꝯne vide-
amus:qs:cui:qñ:⁊ qd.De qs dico ꝙ nō ſolū ꝯfeſ-
ſor:ſed ⁊ is cui cōfeſſor reuelat:lȝ illicite tenet cela
re.ꝓbatio:q̄: trāfferēs aliqd in aliū de facto:qđ nō
pōt licite de iure trāfferri nō dat illi alteri ius uten
di uel trāfferēdi iſtud in alterū:q̄: exquo nō habu-
it ius nō potuit ius in aliū transferre:q̄: nemo dat
qđ nō hēt.ſed cōfeſſor reuelās nō habuit ius tranſ
ferēdi iſtud in alterū.ergo ſi de facto trāfferat ali⁹
nō hēt ibi ius ulterius trāfferēdi.Idē dico de illo
qui audit cōfeſſionē cōfitētis:alius.ſ.a confeſſore.
ſi enim audit caſualiter nō peccat.tenet tñ ad ſilē-
tiū.ſi vo doloſe mortalr̄ peccat:⁊ adhuc tenet ad ſi
lētiū.Hę due cōditiones de qs ꝓbant per rōnes ꝑ
us poſitas ad p̄mā ⁊ ſcđam ꝯneȝ.Sed qñ dico ꝙ
pro ſemp ⁊ ad ſemp:q̄: eſt p̄ceptū negatiuū:⁊ ex
hoc ſequit ꝙ nō magis poſt mortē cōfeſſi q̄ȝ eo vi
uo:q̄: rōnes poſite ad p̄mā ⁊ ſcđam ꝯnē eque con
cludūt de hoc ſicut de p̄cepto negatiuo pro tūc ⁊
tūc.¶ Sed de cui:dicit ꝙ cuilibet tenet celare:niſi
ſi ſupiori cui in caſu pōt reuelari.Sed rōnes pre-
miſſe cōcludūt de ſupiori ſicut de iferiori:niſi in ca
ſu qñ.ſ.inferior nō pōt abſoluere:ſed recipit ut re-
ferat ſupiori qui pōt abſoluere:⁊ tūc cēſendum eſt
ꝙ cōfitēs ſibi ut inferiori narrat ſibi ut interp̄ti tñ
⁊ tunc ſtat totū intra vnicū actū ꝯfeſſionis:in quo
cōfitēs ⁊ ſupior qui ſolus tūc eſt cōfeſſor ſunt iudi
cādus ⁊ iudex.medius aūt qui audit ⁊ refert:tm̄-
modo eſt interp̄s.tenet tñ ad ſilētiū quātū ad oēm
aliū ab illo cui eſt interpres.¶ Si dicas ꝙ per h̄
rñdet ad quoddā argumētū p̄us factū in illo capi
tulo officiȝ:q̄: ibi inferior narrat ſupiori pctm̄ ſibi
cōfeſſum.⁊ per ꝯñs illud capl'm nō ꝓbat ꝙ liceat
alicui etiā in vniuſ̄i dicere pctā audita extra foruȝ
cōfeſſionis.hoc nihil eſt:q̄: ille cardinalis non ſcri
pſit pape ut papa abſolueret:ſed ſcripſit cōſiliū re-
quirēs qd ipſemet faceret:ut patet per rñſionē pa-
pe qui nō imediate abſoluit illā mulierē de hoc ꝙ
ſuppoſuit partū.ſed rñdet ſibi q̄liter diſcret⁹ ſacer-
dos debet illi mulieri cōſulere.¶ Et cōſilr̄ poſſet
in tali dubio reqri cōſiliū:nō tm̄ a ſupiore ſed a q̄-
cūqȝ alio prudēti tñ:qui.ſ.ſciat ꝯſulere.Uñ illđ qđ
ibi dictū eſt cōtra rōnē p̄mā gñaliter eſt ueruȝ.ſ.ꝙ
pctm̄ cōfitētis nō relatū nec determinatū ad pſonā
cōfitētē pōt dici a cōfeſſore ⁊ utiliter:imo neceſſa-
rio qñ nō eſt ita perit⁹ ut ſciat ipſe cōſulere.⁊ tunc
pōt utiliter ⁊ necio dicē cuicūqȝ prudēti qui ſcit cō
ſulere ſibi.¶ Sed nunqd papa pōt p̄cipere ut ſibi
reuelet?¶ Rñdeo diceret aliqs nunqd papa pōt
ſupra ius nāe?De qd dico ꝙ nō tm̄ pctm̄ p̄ncipale
cōfitētis ⁊ circūſtātias pcti:q̄: circūſtātie non pñt
bñ reuelari ſine reuelatione facti.ſed ⁊ pſona ſcđa
cū qua peccat:qđ patet per rōnes poſitas ad p̄mā
⁊ ſcđam ꝯnē:q̄: etiā cōfitēs vult famā pſone cuȝ q̄
peccauit ſaluare.i.deberet uelle ſicut ſui.immo eō
magis ꝙ pſona illa ſibi fuit cōiūcta in crimine.tñ
enim magis tenet ei ad boni reſtōnē qđ per illam
amiſit.⁊ ad cuſtodiā illius boni qđ pōt cuſtodiri
nō obſtāte illo malo cōmiſſo.fidelitas etiā ⁊ uera-
citas ⁊ vnitas ſeu coitas patet hic ut p̄us.Conſilr̄

Guil. altiſſiodoreſ. 4. pte ſū.trac. de ꝯfeſſiōe. cap.5.

tres rōnes pro ſcđa ꝯne:q̄: nō celatio retrahit a cō
feſſione.deducit etiā ad forū alium qđ eſt in hoc fo
ro uētilatū:⁊ eſt occaſio mētiēdi in iſto foro ut pri
us dictū eſt.¶ De q̄nta ꝯne dicit:ꝙ ad oē ſecretū
ſeruādū tenet qs de lege nāe ꝓpter rōnes ad p̄mā
ꝯnē adductas.nec ſolū qñ exp̄mit cōmittēs ſe uel
le cōmittē illud ſecretū.ſed qñcūqȝ ex mō cōmittē
di appet ꝙ uelit cōmittere ut ſecretū.¶ Ratiōes
aūt ad ſcđaȝ ꝯnē nō eque hoc euidēter concludūt
niſi tertia.q̄: daret occaſio mētiēdi in cōmittendo
alicui aliq̄ ſecreta.¶ Quātū aūt ad iſtū articuluȝ
dico ꝙ pene eccl'iaſtice nō ſunt eedē inflicte de q̄li
bet ſecreto ſicut de iſto.Siqs tñ publice reuelaret
aliqđ aliud ſecretū ſibi imponit alia pena.ſ.ifamia
Impoſitor enim falſi criminis uel cuiuſcunqȝ ueri
lȝ occulti:qđ nō pōt ꝓbare:pro calūniatore habet
extra de calūnia.talis eſt iſte qui reuelat quodcū-
qȝ ſecretū crimē:qđ probare non poteſt.

Ric.di.pſti.q.ultima.

Ad argumenta.

¶ Ad p̄mū dico ꝙ
pctm̄ cōfeſſum debe
re celari nō eſt tm̄ ius cōfitētis:ſed ius coitatis:qa
ex oppoſito.ſ.reuelatione ſequeret cōtinua pertur
batio.in coitate:q̄: paſſim q̄libet reputaret aliū ab
hominabilē:⁊ nō licet iſti renūciare iuri coitatis:
lȝ ſuo.¶ Aliter pōt dici:eſto ꝙ tm̄ eēt ius iſtius
i.in fauorē iſtius indulti:nō licet iſti renūciare quo
ad hoc ꝙ cōfeſſor ſit liber ad reuelādū:q̄: cōfeſſor
tūc multiplici iure:nāe.ſ.⁊ poſitiuo:quoꝝ nullius
reuocatio eſt in ptāte cōfitētis.Quid igitur faciet
ꝯfeſſor cōfeſſo uolēte peccatū ſuū ꝓdi?Dico ꝙ cō
fitēs pōt poſtea pctm̄ ſuū extra ꝯfeſſionē dicere:⁊
ſi ut ſecretū adhuc licētia ſequēs nō abſoluit cōfeſ
ſorem a lege nāe:qn teneat celare.ſed ſi dicit ut nō
hēat ſecretū ⁊ maxime apud aliā pſonā uel apud
alias certas q̄bus forte licet ꝓpter aliquē bonuȝ ſi
nem qui pōt ſequi ex reuelatione illis facta:uel illi
tūc ꝯfeſſor pōt dicere illud tanq̄ȝ ſibi publice dictū
extra omne ſecretū.¶ Sed nunqd pōt tūc dicere
audiui hoc in cōfeſſione?¶ Rñdeo.di.ꝙ hec ſola
uerba.audiui hoc pctm̄ ⁊ huius pſone in cōfeſſio-
ne includūt pctm̄ mortale:q̄: includūt reuelationē
huius ut cogniti:eo mō quo nō licet reuelari.vnde
cui poſt ꝯfeſſionē reuelat extra omne ſecretū:caue
at in mō narrādi ne hoc narret tanq̄ȝ ſibi dictū mo
do quo nō licet reuelari.¶ Cōtra hoc:licet hoc
narratū extra cōfeſſionē dicere q̄bus ille vult:⁊
nō eſt narratio ſpālis per hoc ꝙ dicit hoc eſſe ſibi
cōfeſſum.hoc igit dicere eſt ſibi licitū.¶ Ad 2m
dico ꝙ nullus caſus pōt eē in quo ꝯtra charitatē
militet ſilētiū:immo cōtra charitatē cōem milita-
ret oppoſitū:ut eſt oſtēſum q̄tuor rōnibus ad p̄mā
ꝯnem.¶ Et qñ inſtas de bono cōmuni:dico illud
Deutero.20.Iuſte qđ iuſtū eſt exequeris.ꝗ chari-
tatiue qđ charitatis eſt exequeris.ſed nō charitati
ue exeq̄tur qui cōtra legem nature modis p̄dictis
manifeſtat aliqđ malum cōmiſſum uel cōmitēduȝ
q̄re reprobandus eſt ille uerſus iuris.Eſt hereſis
crimen qđ nec cōfeſſio celat.nō qn meruū ſit bonuȝ
ſed ſentētia eſt falſa.¶ Ad tertiū pōt dici ꝙ ſacer-
dos iſte multiplicē occaſionē pōt habere non irrā-
di nemus:aliaȝ ab iſta malitia latronū ſibi detecta
⁊ ad minus multiplicē aliam pōt cogitare ⁊ dice-
re coram illis:utpote uolo hoc ⁊ illud facere ad il-
lum,⁊ illū locū declinare anteq̄ȝ ꝓcedaȝ ulterius.
Et ſi ex tali occaſione allegata videat diuertēne
uerbo nec facto reuelat cōfeſſionē.Si aūt non poſ

ſit ex aliq̄ occaſione diuertere qn appareat illis ali
is ꝙ ꝓpter cōfeſſionē diuerteret:⁊ in hoc facto re-
uelaret confeſſionē.Dicit quidā ꝙ tenet intrare:⁊
ſi exponit ſe morti hoc eſt pro cauſa iuſta:ut.ſ.ſuet
legem dei de ſigillo cōfeſſionis.⁊ per conſequens
ſi morit martyr eſt.Sed aliter pōt dici ꝙ facta pñt
eē ſigna equoca:q̄: diuerſimode a diuerſis cōcipi
pñt ad hoc.ſ.uel ad illud factū.igit non debet repu
tari reuelatiuū cōfeſſionis:niſi ex nā ſua ꝓdat pec
catum ꝯfeſſum.ſed diuertere a nemore non ſic du
cit:q̄: ſi illi alq̄ nō fuiſſent p̄us collocuti de illa iter
fectione nunq̄ȝ per hoc ꝙ ille diuertit cognoſceret
illū eē ꝯfeſſuȝ de uolūtate occidēdi iſtū.ſi tñ diuer
tere ex rōne ſui eſt ſignū ductiuū in notitiam talis
pcti cōfeſſi duceret quoſcūqȝ in hoc.⁊ iſtos eque ſi
nō fuiſſent collocuti ſicut ſi fuiſſent collocuti.Gñā
liter igit pōt dici ꝙ ſignū qđ eſt de ſe indifferēs ad
hoc qđ eſt tale pctm̄ eē cōfeſſum uel nō eē lȝ ſit ali
quib⁹ magis ſignū determinatū ex aliquo ſuppo-
ſito nō eſt ſignū reuelatiuū ꝯfeſſionis:nec per ꝯñs
ſimplr̄ illicitū ꝯfeſſori.¶ Ad aliud dico ꝙ confeſ-
ſor indiſcrete miniſtrās ſacr̄m pnīe tenet nō ſtatim
cōfiteri de facto ſuo indiſcreto qñ.ſ.cōfeſſor ſu⁹ po-
terit ſtatim deuenire in notitiā pſone circa quaȝ in
diſcrete exercuit uſum clauiū:⁊ hoc ad minus te-
net nō in ſpāli exp̄mere culpā circa quā ⁊ moduȝ
quo idiſcrete exercuit:ſed uel p̄ciſe in vniuſ̄i dicen
do ſic.mea culpa idiſcrete ⁊ idebite miſtraui ſacr̄m
pnīe:uel ſi urget eū cōſcia de ꝯfeſſione faciēda ſup
h̄ in ſpāli:ut dicit argm̄ q̄: eſt pctm̄ mortale ſpāle:⁊
circūſtātie ſpāliter aggrauātes tenet expectare op
portunitatē ꝯfitēdi alicui qui ex tali ꝯfeſſione pcti
⁊ circūſtātiarū nō poſſit deuenire in notitiā pſone
huic ꝯfeſſe:ꝙ ſi nunq̄ȝ poſſit hēri talis ꝯfeſſor qn
ex explicatione pcti ⁊ circūſtātiarū poſſet deueni-
re in culpā ⁊ pſonā iſti cōfeſſam.iſte eſt in caſu im
poſſibilitatis ad ꝯfitēdū hoī:q̄: plus tenet ad pre-
ceptū nō ꝓdēdi culpā ſibi cōfeſſam q̄ȝ ad ꝯfitēduȝ
explicite culpā ſuā:q̄: ad p̄mū multiplr̄ ex lege na
ture ut ꝓbāt rōnes ad p̄mā ꝯnē ⁊ multiplr̄ ex le-
ge poſitiua diuina:ut ꝓbāt rōnes ad ſcđam ꝯnem.
Ad 2m vo ad plus de lege poſitiua diuina:ut dictū
eſt di.17.ergo iſte ꝯfiteat deo.Ex hoc ſeq̄tur ꝙ q̄li
bet miniſtrās ſacr̄m pnīe maxime debet cauere ne
indiſcrete miniſtret ſacr̄m pnīe p̄cipue in illo caſu:
ubi ex idiſcretione ſua nō poterit explicite penitere
abſqȝ hoc ꝙ ꝓdat ꝯfeſſionē alterius ſibi confeſſi.
¶ Ad aliud eſto ꝙ ſcđa pſona nūqȝ nō aggrauet
ſicut fornicationē nō aggrauat ꝙ ſcđa perſona ſit
berta uel alitia ceteris parib⁹ utpote ſoluta non ꝓ
pinq̄ ⁊ de ceteris.⁊ tūc fatuū eſt ſcđam pſonā cōfi
teri.Et ſi dubitaret aliqs an hoc modo explicite ſit
pctm̄ mortale.ſiue tūc ſiue al's ſcđa pſona expreſſa
eo mō quo fuerit necio exp̄menda ſemp ſub ſigillo
ꝯfeſſionis cadit ut dictū eſt in q̄rto articulo.⁊ tunc
in p̄mo caſu negāda eſt illa maior:qcqd nō eſt pec
catū nec circūſtātia ⁊c̄.ad h̄ enim ꝙ eēt uera opor
teret addi nec aliqd per qđ poſſit deueniri in noti-
tiā pſone cōfitētis:uel in maiore oporteret pluſ ad
di.ſ.nec aliqd de lege nāe uel diuina pro ſecreto ha
bēdo:⁊ minor eſt manifeſte falſa de ſcđa pſona.⁊
patet q̄rto articulo.¶ Ad aliđ.ſi in collegio eſt cō
ſuetudo cois:ut ſine nota q̄libet extra monaſteriū
curā hñs:uel ſine cura morā trahēs reuocet pro li
bito p̄ſidētis.uel etiā nō paſſim pro libito:ſed quā
doqȝ pro alia cā honeſta:ut nūc iſte q̄eſcat in clau

Ric.pſti.d
ar.4.q.2.in
ſol.5.arg'i.

a.l.explicare.

Ric.4.

ſtro:nūc laboret cū martha in exteriori miniſterio
⁊ nūc ille ꝓut utile viſum fuerit p̄ſidēti.dico tunc
ꝙ monachū ꝯfeſſum de crimine cōmiſſo in aliquo
loco extra monaſteriū ubi morat pōt abbas ad mo
naſteriū reuocare:q̄: in hoc nullo mō pctm̄ ꝯfeſſū
ꝓdit:lȝ aliqs dixerit ꝙ ꝯfeſſor nullo mō pōt ſe ha
bere aliter ad ꝯfeſſum rōne cōfeſſionis quātuȝ ad
quēcūqȝ actū extra forū illū:q̄ȝ ſi penitus nihil au
diſſet.Si aūt eſt ꝯſuetu do in collegio ꝙ nō tranſfe
rat monachus ſic de loco forinſeco ad clauſtrū ni
ſi rōne delicti uel inſufficiētie in cura illius loci:nō
videt tūc licitū abbati ꝯfeſſum ad monaſteriuȝ re-
uocare.¶ Si dicas nō apponit remediū ad ſalutē
ouis ſue?¶ Rñdeo.ꝯſulat ſibi in foro pnīe melio-
ri mō quo poterit:ut illū locū ſibi piculoſum dimit
tat.ſi noluerit nō attētet eē deus.ſed defectus occl'
tos ſibi ſm̄ iuſtitiā incorrigibiles dei correctiōi di-
mittat.¶ Ad ultimū dico ꝙ capl'm illud nō loqui
tur exp̄ſſe de illo qui nouit per ꝯfeſſionē aliqueȝ eē
excoicatū.nec etiā per viā ſecreti ſibi cōmiſſi.ſed ꝑ
uatim.i.ſic iſte ſcit ꝙ coitas neſcit.uel credit coita-
tem neſcire.Et ſic p̄uatim ſciēs debet p̄uatim vita
re.nec mirū eſt:q̄: nō eſt debitor illi alteri.i.iſti⁹ tan
q̄ȝ ſecreti.¶ Sed ſi ſciret per viā ꝯfeſſionis tm̄ qd
faceret?¶ Rñdeo ſicut ad tertiū argumētū:qa ſi
pōt per aliā viā vitare eū q̄ȝ ex vitatione ꝓdēdo ex
coicationē eius debet vitare.ſin aūt nō ſolū non de
bet immo nō licet vitare:q̄: talis vitatio eſt de iure
poſitiuo eccl'iaſtico tm̄.nō ꝓdere aūt tenet ille de
lege nāe ⁊ de iure poſitiuo diuino ⁊ eccleſiaſtico.
Qñ aūt precepta videtur eſſe ꝯtraria illud qđ eſt
ſupius magis obligat.⁊ ideo firmius eſt ſeruādū:
nec ſeruās illud ⁊ p̄termittēs aliud peccat.q̄: nul-
lus ex lege diuina ⁊ eccl'iaſtica eſt perplexus.

¶ Cūqȝ multis auctib⁹ ⁊c̄. Diſtin.XXII.

Circa diſtictionem

22as quero vnicā queſtionē.Utrū pec
cata per pnīam dimiſſa in recidiuan
te redeāt eadē numero?Videt ꝙ ſic
Augus ꝯtra donatiſtas libro.1.cap.5
Redire dimiſſa peccata ubi fraterna charitas non
eſt aptiſſime dñs in euāgelio in illo ſeruo docet a
quo dñs dimiſſuȝ debitū repetijt:q̄: ille ꝯſeruo ſuo
debitū nollet dimittē.Matth.18.Et in hac auctori
tate chriſti fundātur oīa dicta doctoꝝ dicētiū pec-
cata redire:quoꝝ multe auctoritates ponuntur in
littera.¶ Item Iac.2.Qui offendit in vno factus
eſt oīum reus.¶ Iteȝ ꝯtritus de peccato ſi poſtea
cōtēnit ꝯfiteri.aut redit idem peccatū:⁊ ſic habet
ꝓpoſitum.aut nō:⁊ ſic erit dimiſſum ſine ſecunda
⁊ tertia parte penitētie:qđ eſt incōueniēs.¶ Iteȝ
tenebra pōt redire eadeȝ numero.q̄: p̄uatio nume
rat uel ex numeratione habitus cui opponit uel
ſubiecti.ſed tenebra ſequēs lumē habet ideȝ ſubie-
ctū cum tenebra precedēte.⁊ eſt p̄uatio eiuſdem lu
minis in numero.q̄: idem lumen in numero mane
ret ſi tenebra non ineſſet.ergo eodē modo peccatū
qđ eſt tenebra ſpūalis in mēte pōt eadem numero
redire.¶ Cōtra.ſucceſſiuū non redit idem nume-
ro:peccatū eſt huiuſmodi.ergo ⁊c̄.ꝓbatio maioris
q̄: tūc cōtradictoria poſſent ſimul eſſe uera.ſit eniȝ
in hoc inſtāti vnuȝ ꝯtradictorioꝝ uerū ſi iſtud po
ſtea redit idē numero in illo recidiuāte aliud con-
tradictorioꝝ pōt eſſe uerū.¶ Item peccatum nō

Hē.quol.8.
q.18.
Uide Ric.
⁊ Tho.q
idē tāgunt.

a.l. ad 4m
argumētū.

a.l. eo ꝙ

ineſt alicui niſi per actū aliquē peccātis. ſ; ille act⁹
nō redit idē numero in recidiuāte. ḡ nec peccatuꝫ.

In iſta queſtione

p̄mo eſt vidēduꝫ utrū poſſibile ſit
idē pctm̄ numero de potētia dei abſoluta redire. 2°
ſi de potētia ordinata dei poſſit aliquo mō idē redi
re. 3° quō de facto pōt dici in recidiuāte. ¶ De pri-
mo dicit̄ ꝙ nō: q: nihil pōt redire idē numero niſi [Ric. pñti di ſtin. q. j.]
per potētiā diuinā. ſed pctm̄ quo ad culpā non pōt
redire idē per dei potentiā: q: ſm Aug^m. 83. q. q. 3.
deo auctore nemo fit deterior. ¶ Cōtra hoc. pctm̄
(ut dictū eſt di. 14. q. j.) pōt ad ꝓpoſitū itelligi du-
pliciter. ⁊ hoc loquēdo de pctō actuali. vno modo
ipſa inordinatio actualis. alio mō obligatio ad pe-
nam ſequēs illū actū. p̄mū dicit̄ culpa in actu. 2^m di
cit̄ reatus ſequens ex illa culpa. Illa aūt obligatio
que ꝓprie nata eſt eſſe in actu: non proprie manet
poſt actuꝫ. tum q: p̄uatio que nata eſt ineſſe deter
minato ſubiecto: non ꝓprie manet ſine illo ſubie-
cto. tum q: tūc oppoſita poſſent ſimul eſſe. Si eniꝫ
aliqua inordinatio ꝓpria culpe odij fraterni rema
neret poſt actum: ⁊ poſtea ſequeret̄ fruitio eiuſdeꝫ
fratris eſſent ſimul culpe oppoſite: q: odium imo-
deratū ⁊ immoderata fruitio eiuſdē pſone. Ex hoc
igit̄ ſeqtur uerum eſſe illud qd̄ dictū eſt ibi ꝙ poſt
actū peccati trāſeūtem nihil preter iniuſtitiā habi-
tualē. i. carētiam gr̄e manet in aīa niſi obligatio ꝓ-
pria ad penaꝫ corrn̄dentē culpe actuali. Ex hoc ſe
quit̄ ꝙ predicta ratio nō ↄcludit ꝓpoſitum: q: ſi lo
quit̄ de inordinatione ſiue obligatione que eſt in cul
pa actuali. dubiū eſt an concludit illam non poſſe
redire. ſed de illa non querit̄ in ꝓpoſito: ſed de obli
gatione ad penam. Probatio vō adducta per Au-
guſtinuꝫ nihil ualet hic: q: ⁊ ſi deo auctore nō fit
homo deterior malitia culpe: tñ pōt eſſe maluſ ma
litia pene ⁊ multo magis obligatus ad penā cum
nullus ſit recte obligatus ad penā niſi per actum
uolūtatis diuine. ¶ Item deus pōt iſtum obliga-
re pro. b. ad eādem penam ad quā pro. a. igit̄ ⁊ iſte
pōt obligari ad eādem. ⁊ per cōſequēs habere eti-
dem reatū. ⁊ uoca. a. ⁊. b. inſtātia inter que ſucce-
dit tēpus mediū in quo nō eſt obligatus. añcedēs
probat̄. q: uolūtas mea hoc pōt uelle. ſ. iſtū primo
ordinare ad penam. ⁊ ſecūdo uelle nō ordinare ad
penaꝫ ſub cōditione. ſ. ſi iterū non offendat. ⁊ ſi ite
rum offendat uelle eum extūc ordinare ad eādem
penam. ¶ Si dicas ꝙ in hoc uolūtaſ mea non eſt
iuſta: ⁊ per ↄſequēs ſimile non pōt cōpetere uolū-
tati diuine. ¶ Cōtra. 12. q. 2. epiſcopus. ſeruus ma-
numiſſus ꝓpter ingratitudinē iterū pene ſeruitu-
tis iuſte ſubdit̄: ergo ſic in ꝓpoſito. ¶ Sed dicere
tur forte ꝙ iſta ratio nō ꝓbat ꝙ hec obligatio re-
deat eadem numero ad penam eādē numero. hec
enim ſunt diuerſa obligatio ad penam eādem. ⁊ ea
dem obligatio ad penā. ¶ Et cōfirmat̄. q: uolitio
dei ad penam infligēdā iſti pro. a. ⁊ pro. b. non eſt
eadem uolitio ſm rōnem: l; ſit eadem ſm rem. Eſt
enim alia ⁊ alia uolitio diuina ſm rōnem ſ; diuer
ſitatē obiectoꝝ. ¶ Cōtra. ſi nō peniteret tēpore in
termedio maneret obligatio non tm̄ ad penaꝫ: ſed
etiam eadē obligatio. ſed quicqd deuſ pōt circa cre
aturam manēte aliqua cōtinuatione que nihil eſt
illius uoliti pōt illo circūſcripto: q: illud nō eſt ali-
quid de eēntia illius uoliti. ergo ⁊c̄. ¶ Sic igitur
poteſt dici quātum ad iſtum articulū ꝙ ſiue in reci
diuante ſiue in non recidiuāte. quia actus diuinuſ
non depēdet a peccato extrinſeco iſtius recidiuan
tis: pōt deus de potētia abſoluta reducere obliga-
tionem iſtius ad eādem penam que prius: ⁊ etiaꝫ
eādem obligationem: ⁊ ita eodem modo quo pec-
catum remanet poſt actum: q: non niſi obligatio
ad penam poteſt de potentia dei abſoluta peccatū
idem numero redire non ſolum in recidiuante: ſed
in non recidiuante.

De ſecundo articulo

dico ꝙ deus diſ
poſuit peccata penitētis poſt penitētiam eſſe tecta
i. ſm Aug^m exponētem illud pſal. Beati quorum [3i.]
remiſſe ſunt iniqtates: ⁊ quorum tecta. i. non am-
plius videri ad vindictam. Et ſ; illud Naum. Nō [Caꝑ. j.]
iudicabit dñs bis in idipſum. Et ideo de potētia or
dinata non poteſt redire obligatio nec ad eandem
penam: nec eadem poſtq̄; eſt extincta. ⁊ hoc eſt qd̄
habet̄ de peni. di. 4. ſ. diuina clemētia dimiſſa pec
cata in ultionē ulterius redire non patit̄. ¶ Con-
tra. bona opera mortificata per peccatum mortale
poſt in reſurgēte a peccato reuiuiſcūt: ut dicit Au [Sup qñ ad bebitum]
guſtinus de peni. di. 2. ⁊ ponit̄ in litter^a diſt. 15. c. 5.
Pium eſt credere ut cum dei gratia in homine de
ſtruxerit mala priora: etiam remuneret bona. ⁊ cū
deſtruit quod ſuum non inuenit diligit bonum qd̄
in illo plantauit. ¶ Item ſimiliter ſe habent mala
ad punitionem ⁊ bona ad remunerationē: ſed bo-
na facta prius reuiuiſcūt ad remunerationem: er-
go ⁊ mala redeūt ad punitionem. ¶ Rñdeo. dici
poſſet vno modo ꝙ hec eſt ſupabundans bonitas
⁊ miſericordia diuina: q: bona ſemꝑ viuūt in eius
acceptatione. bona inq̄; meritoria: ⁊ ſemper eēt eiſ
premiū retribuēdum niſi eſſet indiſpoſitio recipiē-
tis ꝓpter nouam culpā: ſed mala totaliter extingu
untur: ita ꝙ nec in ſe nec in intellectu uel volunta-
te diuina remanēt in ordine ad vindictam. ⁊ ideo
Aug^{n9} ad quādam inſtātiam infideliū ꝓbantium
ꝙ non ſemꝑ deus vult dimittere peccata. dicūt eniꝫ
dñm mali incitatorem: ⁊ ei ſemꝑ placere mala: qui
bus ſemꝑ preſtat gr̄am. Reſpōdet Aug^{n9}. Cōſtat
ei multuꝫ peccata diſplicere qui ſemꝑ preſto eſt ea
dem deſtruere. ſi enim ea amaret nunq̄; deſtrueret
⁊ ponit̄ in canone de peni. di. 3. ꝙ frequēter. ⁊ hec [⁊ in nono cap. inq parus ibi. perſiſi.]
di. 14. c. 3. Et per iſtam viam eſſet ad ꝓpoſituꝫ bo-
num exēplum iuriſtarū ꝙ alicui remanet aliquod
ius: cui tñ non remanet: uel nō cōpetit actio ꝓpter
aliquod impedimētum. ita habēti bona merita in
acceptatione diuina: mortificata tamen per pecca-
tum mortale: remanet totum ius qd̄ corrn̄det illis
meritis ad vitam eternam. ſed non remanet actio
q̄;diu ille eſt inimicus. ⁊ ſi perpetuo ſit inimicus:
perpetuo ceſſat illa actio. ceſſante autem inimicitia
cōtracta per nouum peccatum mortale non redit
nouum ius. ſed competit actio ſm ius antiquum.
in mortali auteꝫ remiſſo nec ius remanet nec actio
quia nec deus habet ius vindicandi in iſtum. ita
enim perfecte texit peccatuꝫ iſtius ⁊ remiſit ut nec
actio ſibi remaneat ad vindicādum. Quāuis hoc
ſit bene dictuꝫ in cōmendationem miſericordie di
uine: tamē poteſt aliquo modo reduci ad iuſtitiam
hoc modo. peccatuꝫ non remittit̄ niſi ad minus de
bitum pene eterne cōmutet̄ in debitum pene tem-
poralis: qua cōmutatione facta nunq̄; regulariter
remittit̄ illa culpa niſi illa pena ſoluatur in ſe: uel
in pena equiualenti. ⁊ per conſequenſ remiſſo pec
cato mortali in ſe primo: ⁊ in pena ſua ſoluta poſt

nihil iuris remanet per qd̄ ab iſto ſit exigēda pena
aliq̄ pro illo pctō. Sed poſt meritū aliqd̄ vita eter
na dignū: nunq̄; dignitas iſta ad bonū eternū cō-
mutat̄ ſ; iuſtitiā in bonū tp̄ale. igit̄ nunq̄; expirat
illud ius q̄uſq; bonū eternū ſit ſolutū: ſed illō nō
ſoluit̄ in viatore duꝫ eſt viator. ḡ ſemꝑ manet illō
ius: tñ extinctū ꝑ pctm̄ mortale. q: tūc nō cōpetit
ſibi executio iuris ſui. nō eſt igit̄ ſile de remunera
tione meritoꝝ mortificatoꝝ: ⁊ de reditiōe pctōꝝ
remiſſoꝝ nō ſolū ꝓpt̄ dei miſericordiaꝫ: qd̄ utiq;
uerū eſt. ſed ēt ꝑꝑ iſtā iuſtitiā cōmutātē ibi eternū
in tp̄ale: nō ſic aūt hic. ¶ Per idē pꝫ ad 2^m ar^m. q:
nō ſilr̄ ſe hn̄t mala ad punitionē: ⁊ bona ad remu
nerationē: quo ad h̄ ꝙ mala pn̄t puniri tp̄alit̄ ⁊ ſuf
ficienter ſi pena eterna ſit cōmutata in tp̄alē. ſ; bo-
na merita nō pn̄t premiari ſufficiēter ꝑ talē tp̄aleꝫ
cōmutationē. nec per ↄñs niſi ip̄m p̄miū eternū in
ſe ſit collatū: qd̄ nunq̄; ſit viatori: ⁊ iō ſemꝑ remāet
ius ſibi ſaluū ad gl̄iaꝫ quā acqſiuit per illa merita.
¶ Cōtra hoc. q: tūc oīs reſurgēſ a pctō mortali re
ſurgeret in gr̄a maiori q̄; fuit illa a qua cecidit: q:
reſurgeret in oīb⁹ bonis que p̄us habuit iaꝫ viuifi
catis. ⁊ p̄ter h̄ in iſto actu pn̄ie per quē reſurgit. ⁊ [a. l. quem.]
qd̄ illis p̄teritis ſupaddit: ⁊ ita in maiori gr̄a qd̄ vi
det̄ icōueniēs. tum q: nō oīs cadēs ſemꝑ graui⁹ ca
dit q̄; p̄us ceciderit. nec igit̄ reſurgēs gratior reſur
git q̄; p̄fuit. tum q: p̄^a gr̄a pōt eē maior ⁊ minor. ⁊
per ↄñs minima. ſed ꝑ pn̄iam acqrit̄ p̄^a gr̄a. ḡ po^{ſ}
eſt aliqn̄ p̄^{9} gr̄am recupatā per pn̄iam eē minimā.
¶ Ad h̄ dico ꝙ nō eſt idē hīe plura merita in acce
ptatione diuia reſeruata in ordine ad p̄miū pro eiſ
reddēdū. ⁊ hīe maiorē gr̄am intēſiue. ul̄r eniꝫ cui-
cūq; merito debet̄ nō tm̄ aliqd̄ p̄miū accn̄tale: ſ; ēt [a. l. augmētum gre.]
premiū eſſentiale. pꝫ: q: ſi qs iſtud ſolū hēet ſine oī
alio merito bt̄ificaret̄ nō p̄ciſe in illo gradu in quo
ꝑꝑ gr̄aꝫ ſolā ſine meritis beatificaret̄ ſic̄ paruuluſ
nūc baptiſat⁹. gl̄ia enim cuiuſcūq; hn̄tis meritum
ꝓpriū excedit gl̄iam talis. ergo qd̄cūq; merituꝫ ſe
quēs alia merita iam habita reqrit ꝓpriū gradum
gl̄ie eſſentialis ſibi corrn̄denteꝫ. nec tñ per qd̄cūq;
meritū auget̄ ſtatim gr̄a. nec hn̄s plura merita eſt
ſemꝑ in maiori gr̄a. ſi igit̄ ſufficiat ſola gr̄a ad ali-
quā gl̄iam. tñ meritis corrn̄det aliqs gradus gl̄ie
ſaltem: l; maiori gr̄e ſine meritis corrn̄deat maior
gl̄ia q̄; minori gr̄e. tñ in quocūq; gradu eodeꝫ po-
natur gr̄a merito adiuncto: l; per illud nō ſtatim ī-
tendat̄ gr̄a: tñ corrn̄det ſibi gradus gl̄ie ultra illū
gradū qui rn̄deret preciſe illi gr̄e. ¶ Per hoc dico
ad ar^m. ꝙ reſurgēs plura merita hēt in acceptatio
ne dei: q̄; habuit qñ cecidit. ⁊ per ↄñs ad maioreꝫ
gl̄iam ex ea parte ordinatur. ſed nō opꝫ eum in ma
iori gr̄a reſurgere. q: ſm eius diſpōnem in deteſtā
do peccatū cōmiſſuꝫ intenſe uel remiſſe datur ſibi
nunc maior uel minor gratia. ¶ Sed cōtra. q: tūc
reportaret cōmodum de lapſu ſuo. q: reſurgit di-
gnior premio in dei acceptatione. ¶ Iteꝫ reſpōſio
data videt̄ includere repugnātia. q: ſi eſt dign⁹ ma
iori gloria quādo reſurgit q̄; fuit quādo cecidit ⁊
cecidit a magna gr̄a per quā fuit dign⁹ magna glo
ria. ergo nō reſurgit in parua gr̄a. q: illud vnicum
meritū qd̄ reſurgendo ſuperaddit nō adderet tātū
de gloria quātum defectus ſecunde gr̄e ſiue eius
minoritas reſpectu prime diminuerit de gloria. er-
go ⁊c̄. ¶ Ad primū dico ꝙ non habet cōmodum
ſed magnū incōmodum nō ſolum q: peccauit. ſed
ad ꝓpoſituꝫ quia totum tēpus quo manſit in pec-
cato eſt ſibi perditum quo tēpore merita potuiſſet
multiplicaſſe ſi tunc in gr̄a manſiſſet. ¶ Ad ſcōm
dico ꝙ preſcindēdo illud in gl̄ia qd̄ reſpondet me
ritis. ⁊ illud dicatur. b. ab illo qd̄ reſpondet gratie.
⁊ illud dicatur. a. forte. a. excedit. b. ⁊ quādo iſte re
ſurgit: q: oīa priora merita viuūt in dei acceptatio-
ne redit ſibi ius ⁊ dignitas ad totuꝫ. b. ſed ad. a. nō
redit ſibi ius ⁊ dignitas ſi gr̄a ſecūda ſit minor pri
ma. igitur reuiuiſcūt me[rita]. ſed nō reuiuiſcit prior
gratia. q: prius habita. Et iſtud eſt ſatis cōſonum
iuſtitie. q: gr̄a prior fuit tm̄ donum dei. merita aūt
erant aliquo mō opera hoīs. Et ideo iſta ſunt ſibi
ſemꝑ ſalua in acceptatione dei. gratia vō nō ut pro
pter eam ordinatur ad aliqd̄ premium. q: habuit
eam. ſed tm̄modo per eam ſi nunc habet eam. Hec
via tenens gradum eſſentialē glorie correſponde-
re merito cōſonat ſcripture que in multiſ locis iſtā
ſententiā diuine iuſtitie aſſerit: ꝙ reddet vnicuiq;
ſm opera ſua in pſal. 6i. Et roma. 2. nuſq̄; autē ha-
betur qd̄ reddet vnicuiq; ſm habitū ſuum. Et cō-
ſonat obſeruātie legis diuine. q: ſm ipſam utile eſt
cōtinue quantū poſſibile eſt opera meritoria exer
cere q̄;uis remiſſa a deo ut per illa non ſtatim au-
geatur gratia: quia correſpōdet ſinguliſ in accepta
tione dei determinatus gradus gl̄ie. nec adeo ex-
pedit ſaluare gr̄am quātum opus remiſſum agere
per qd̄ nō augetur gratia: quia etſi iſte ſic remiſſe
agens nō habeat maiorem gr̄am per opus ſuum
q̄; ille dormiens in quo ſaluatur gr̄a ſine tali ope-
re. non tamē fruſtra iſte egit nec in nullo excedit il
luꝫ qui dormiuit. imo per illud qd̄ egit iam dignus
eſt aliquo eterno bono quo nō eſt dignus ille. Ex
iſto ſequunt̄ duo correlaria. Unum ꝙ aliqs dign⁹
maiori gl̄ia loquēdo de eo in gl̄ia qd̄ corrn̄det me
ritis. ⁊ de digno nō ꝓpinque ſed remote. puta ſm
ius ſed ſuſpenſuꝫ dānatur. ⁊ ali⁹ dignus multo mi
nori gl̄ia iſto nō ſaluat̄. ſed hoc ideo eſt: q: ille ali⁹
dignus eſt ꝓpinque. q: habens ius nō ſuſpēſum.
dignus eſt etiā ad illō aliud in gl̄ia corrn̄dens gr̄e
ad qd̄ nō eſt ille dānatus dignus. Et nulli dat̄ cor-
rn̄dens meritis ſine corrn̄dente gr̄e. Si etiā illud
corrn̄dens merito eſt eiuſdē rōnis cuꝫ corrn̄dente
gr̄e. ⁊ per qd̄cūq; meritum auget̄ iſtud in diuia ac
ceptatione. igitur meritis finitis corrn̄debit tantuꝫ
glorie quantuꝫ eſt illud corrn̄dens gr̄e. aliqs ergo
in gradu determinato habēs illam ſaluaret̄. ⁊ ha-
benſ oīa iſta. ſed mortificata dānaretur. dānat̄ igit̄
dignus. ſed remota dignitate ⁊ ſuſpēſa. ⁊ ſic dign⁹
multo maiori gl̄ia dānabitur: ⁊ dignus dignitate
ꝓpinqua multo minori ſaluabitur. nec mirum ini- [a. l. quia.]
mico dum eſt inimicus quecūq; bona preterita nō
ſufficiunt ad premium ↄſequēdum. ¶ Scōm cor-
relarium eſt. ꝙ illa quib⁹ reſpondet magnus gra-
dus gl̄ie dum ſunt mortificata nō poſſunt mereri
minimā gr̄am. alioquin qui cecidiſſet a multis me
ritis iam meruiſſet ut reſurgeret ab illo lapſu per
primaꝫ gr̄am ſibi ꝓpter iſta merita conferendam.
nec tamē credo ꝙ merita mortificata omnino ni-
hil faciant in acceptatione diuina ad primā gratiā
dandam huic lapſo: quia etſi ſm ſtrictaꝫ iuſtitiam
iſte inimicus dei nō ſit dignus de ꝓpinquo ad ali-
quam gratiam ⁊ gloriam. tamen excellens miſeri
cordia dei ꝓpter precedentia merita l; mortificata
citius dat gratiam ad reſurgendū. vnde ſicut cre-
do ꝙ perfectior grauius cadit ꝓpter maiorē igra-
titudinē. ita credo ꝙ ceteris parib⁹ citius reſurgit

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝓpter dei benignitatē merita p̄dicta ad hoc aliq̄
liter acceptantē.vnde aliq̄n audiui de viro ꝑiꝰ ual
de ꝑfecto ꝛ poſtea ꝓfundiſſime lapſo cum ꝑꝑ fa-
cinora ſua eēt morti adiudicatꝰ miſericorditer vi-
ſitato ꝑfectiſſima pnīa ſibi ſubito īſpirata eſt. Iſtō
bn̄ debet allicere quēlibet ad ſemꝑ meritorie agen
dum pro viribꝰ:qꝛ ſiue manſurus ſiue lapſurus ſit
nō erunt iſta in obliuione totaliter coram deo.

De tertio arlᵒ ꝑncipali dico ꝙ pctm̄ di
miſſum redit tanꝗ̄ circūſtātia
aggrauans hoc pctm̄ quo recidiuat. ꝛ hoc duplr̄.
a.l.in qō
Primo.qꝛ quāto aliquis recipit ab alio beneficiuꝫ
ſibi magis indebitū.tāto ſibi magis tenet̄ lege gra
titudinis.etiā ſi bn̄ficiū receptū ſit minus. ꝛ ꝑ ꝯn̄s
magis ſi beneficiū eſt eq̄le.ſed exiſtēti in pctō mor
tali nulliꝰ eſt deus debitor niſi pene.igit̄ ſi ſibi graꝫ
ꝯfert hoc erit donū maxime gratuite ꝛ liberalr̄ da-
tum. ꝛ precipue ſi eſt gr̄a equalis gr̄e collate alq̄ i-
nocenti.igit̄ iſte ex lege gratitudinis eſt deo ſpālit̄
obligatus ꝑꝑ hoc donū liberalr̄ collatū: ꝛ per ꝯn̄s
offendēs poſt ꝯ eum grauius peccat ꝑꝑ ingratitu-
dineꝫ. Scōo.qꝛ quāto aliqs tenetur pluribꝰ obliga
tionibꝰ ad aliqd:tāto ſi trāſgredit̄ grauius peccat.
ſed penitēs quotienſcūꝗ digne penitet.obligat ſe
ſaltē uoto ad nō peccādū in poſterū:qꝛ ſine tali ꝓ-
poſito nō eſt digna pnīa. ꝛ preter hoc eſt aſtrictus
ad nō peccare eadē lege qua inocens.igitur ſi poſt
peccat tranſgredit̄ duplicē legē obligantes ad non
tranſgrediendū.ſ. ꝛ illā gn̄alem ꝛ iſtā ſpāleꝫ de ꝓ-
miſſo ſeruādo qō maxime obligat de ꝓmiſſo facto
deo. ꝛ de aliquo ꝑtinēte ad honorē dei. ¶ Cōtra.
illud nō aggrauat quo nō exn̄te imo poſito eiꝰ op-
poſito eſſet pctm̄ eque graue uel grauius.ſꝫ ſi iſte
nō fuiſſet prius penitēs imo ſemꝑ inocens: ꝛ nunc
peccaret grauius peccaret ꝗ̄ mō.ergo ꝛc̄. Proba
tio minoris.qꝛ cadēs a ſtatu inocētie grauius pec
cat ꝗ̄ cadens a ſtatu pnīe.tum qꝛ maius beneficiū
recipit iſte cui deus ꝯſeruauit inocentiā ꝗ̄ cui con
ceſſit pniam poſt pctm̄.tum qꝛ inocens minorē hꝫ
occaſionē cadēdi. ¶ Item nō opꝫ cadēdo a pnīa ſi
mul neceſſario peccare duobꝰ pctis.ergo poſſibile
eſt ꝙ peccet vnico pctō tm̄.ſed illo vno eque graui
ter poſſet peccaſſe prius cadēdo ab inocētia.qō pꝫ
cōparādo illud ad quācūꝗ intēſionē malitie cōue
nientē pctō.igit̄ ꝛc̄. ¶ Ad pᵐ ꝯcedo ꝙ ſimplr̄ ma
ius beneficiū diuinū eſt ꝯſeruare inocentiā ꝗ̄ ꝯce
dere poſt pctm̄ pniam.vnde maius beneficiū ꝯtu-
lit deꝰ ſue matri ꝗ̄ magdalene.vn̄ ſingularis gl̄ia
ꝛ ornatuſ eſt in beatis de nunꝗ̄ cecidiſſe in pctm̄.
Et tūc ad argᵐ maiorē nego.qꝛ poſſibile eſt aliqō
pctm̄ hic nunc vnā circūſtantiā aggrauantē nunc
aliam: ꝛ illa que ibi aggrauat pōt eſſe grauior ꝗ̄ il
la que hic aggrauat. ꝛ iſte circūſtātie due poſſunt
eſſe repugnātes. ꝛ ita hic pniam precedere aggra-
uat qꝛ tribuit ingratitudinē. Conſilr̄ ab inocentia
cadere aggrauat ꝓpter ingratitudinē: ꝛ inocentia
ꝛ pnia mō quodā repugnāt.ſed cadere ab inocen
tia ſimplr̄ magis aggrauat. ¶ Contra hoc arguit̄
Cap.7.
per illud Luc.ubi chr̄s queſiuit a ſymone de duo-
bus debitoribꝰ:quoruꝫ alteri creditor plus dimiſit
alteri minus.quis creditoreꝫ plus diligeret.rn̄dit.
Eſtimo ꝙ is cui plus donauit.qō chr̄s approbanſ
a.l. iudicaſti.
dixit.recte rn̄diſti.ſed inocenti nihil donat deꝰ hoc
mō.pctōri aūt mlt̄a donat.ergo peccator plus deo
tenetur:quare magis ingratꝰ eſt ſimplr̄ qn̄ recidi-
uat. ¶ Rn̄deo.donare pōt intelligi abſolute ꝓut
eſt actus uolūtatis liberaliter ꝯſentis.uel dona-
re.i.ꝯdonare ſiue remittere ut accipit̄ cuꝫ dr̄:dona
uit pctā. Primo mō uerū eſt ꝙ cui plus donatur il
le magis tenet̄ donāti. ꝛ hoc mō dico ꝙ deus ino-
centi maius donum dedit ꝗ̄ cui dimittit pctm̄. Se
cundo mō penitēti donat pluſ ꝗ̄ inocēti.qꝛ inocēſ
nō habet qō ſibi remittat̄. ꝛ ſi tunc ſumat̄ maior ꝙ
ille plus tenetur diligē cui plura donātur.i.remit-
tuntur.uerū eſt cōparādo duos:quoꝝ vni paucio
ra donātur. ꝛ alteri plura. ꝛ hoc ſi nō eſſet benefi-
cium aliud datū niſi hoc qō eſt donare uel remitte
re. Sed nullus eſt cui deus pauca donat.qꝛ pauca
cōmiſit:quin ſit eidem aliud beneficiū datū magiſ
ꝗ̄ donare.i.remittere plura.ſ.ꝯſeruare eū ab aliqs
a.l.ſeruatus.
in que cadere potuiſſet ꝛ cecidiſſet niſi ꝯſeruatus
a deo fuiſſet. ꝛ hoc cōſonat glo. Aug.ſup illud. Et
cōmiſſa ꝛ nō cōmiſſa donātur.qꝛ nulluſ eſt qui ali
qua cōmittat.quin aliꝰ poſſet eadem cōmittere niſi
preſeruaret̄.igit̄ ille cui dimittit̄ tenetur plus dili-
gere ſupple ex cā remiſſionis.ſed alius tenet̄ dili-
gere ex alia cā:qꝛ nō habuit dimittēda:qō ſine pre
ſeruatione diuia eſſe nō pōt. ꝛ hec cā requirit ſim
pliciter maiorē gratitudinē. Exemplū huiꝰ.ſi aliqſ
ex liberalitate ꝯcedit alicui oīa ſua ut eis utat̄ ad
libitum. Alteri vō ꝯcedit aliqua mutuo: ꝛ poſt qn̄
debet illa reddere remittit ſibi:qs eū plus diliget?
Dico ꝙ pmus.qꝛ maius beneficiū recepit: ꝛ tamē
plura remittit alteri.ſed ꝙ primus nihil habeat ſi-
bi dimittendū hoc eſt ex beneficio illiꝰ qui oīa ſua
liberalit̄ ei ꝯceſſit.vn̄ nō eſt uera illa ꝓpoſitio ſim
pliciter.cui plus dimittit̄ plus diligit dimittentem:
niſi de illo dimittēte:per cuius beneficiū nō ſtat ꝙ
iſte non tenetur ad tot ad quot ille. ¶ Ad 2ᵐ dico
ꝙ poſſibile eſt recidiuātē peccare pluribꝰ pctis.uꝉ
quaſi pluribꝰ.ſi ex deliberatione agat ꝯ legem cō-
munem ꝛ ꝯtra legem gratitudinis ꝛ ꝯtra legeꝫ ꝓ-
miſſi.ſed coiter nō ſic peccat̄:qꝛ peccās cōmuniter
nō appetit niſi delectationē lꝫ inordinate: ꝛ uellet
illi delectationi nō eſſe annexas tot ꝓhibitiones.
ꝛ iſto mō omni pctō ꝯiungit̄ inobedientia ꝛ ꝯtēptꝰ
ꝛ odiuꝫ dei ꝛ ingratitudo: ꝛ huiuſmodi.nō ꝙ pec
cator habeat tunc actū elicitum pertinentē ad ſin-
gula iſtoꝝ.ſed implicite inquātū vult aliqd ad qō
quodāmodo ꝯcomitant̄ hec oīa. ¶ Cōcedo ergo
ꝙ poſſibile eſt peccare recidiuantē vnico peccato.
Et qn̄ infers.ergo poſſet eque grauiter peccaſſe ꝓ
qn̄ cecidit ab inocentia.ꝯcedo quantū eſt ex parte
libidinis ꝛ inordinationis formaliſ in pctō.ſed nō
quantū eſt ex parte iſtius circūſtantie ingratitudi
nis ꝛ multiplicioris obligationis.peccaſſet tamen
tunc grauius quantū ad aliam circūſtantiā:qꝛ ma
gis ingratus eſt cadendo ab innocētia ꝗ̄ a penitē
tia. ¶ Contra.eſto ꝙ iſte decies penituit ꝛ qlibet
vice de decem pctis mortalibꝰ poſt decimā pniam
recidiuat cum tāta libidine peccās cū quāta in pri
mo pctō.tunc hoc pctm̄ erit centies grauius pmo
pctō:qꝛ rōne cuiuſlibet pcti dimiſſi tenetur non ca
dere: ꝛ in rōne cuiuſlibet eſt ſpālis ingratitudo in
cadendo. ꝛ ratione penitētie cuiuſlibet in qua pro
miſit nō peccare tenetur nō peccare. ¶ Reſpōdeo
nulla noua culpa eſt ita grauis ex aliqua circūſtā
tia reſpiciente penitentiā precedentē:ꝙ illa circun
ſtantia equiparet̄ grauitati peccati in ſe ſine ꝓ-
pria malitia:nec forte in cēteſima pte.tn̄ ꝯcedo ꝙ
ſic iſta circūſtātia ingratitudis ꝛ ꝓmiſſi agguat: ꝛ
iſta grauiꝰ eſt quāto fuit prꝰ collatuꝫ bonū magis

indebitū:qō erat regulariter in eo qui grauiuſ pec
cauerat. ꝛ quāto pluries ꝓmiſit:qō regulariter ac
cidit in eo qui pluries penituit. ¶ Sed qd eſt ſim
pliciter grauius uꝉ cadere reſpiciēdo ad maiuſ be
neficium:uel magis indebitū preſtitū:uel ad plu-
ra ꝓmiſſa de nō cadēdo? ¶ Rn̄deo abſolute plus
ligat preceptū legis nature ꝑtinens ad gratitudi-
nem ꝗ̄ iſta obligatio noua cōtracta per ꝓprias ꝓ-
miſſionem.niſi forte iſtud principiū uel preceptuꝫ
ſerua promiſſa.magis obliget ꝗ̄ iſtud.eſto gratuſ
benefacienti ſm gradū eius in benefaciēdo. ¶ In
iſto articulo reſtat dubium. Nunqd oportet in ſpe
ciali cōfiteri peccata precedētia tanꝗ̄ circūſtātias
aggrauantes. ¶ Reſpōdeo ꝙ ꝗ̄ꝗ̄ hoc ſit licitum
ꝛ forte utile.nō tamē videt̄ neceſſarium illa ꝯfiteri
in ſpeciali.qꝛ inquantū aggrauāt poſſunt exprimi
ſufficiēter in ꝯfeſſione abſꝗ expreſſione illoꝝ pec
catoꝝ prius dimiſſoꝝ in ſpāli.ſ.dicendo de multis
ꝛ magnis pctis alias penitui. ꝛ credo ꝙ deꝰ mihi
remiſerat. ꝛ ideo nūc fui magis igratꝰ in peccādo.

Ad argumēta. ¶ Ad pmum patet ꝙ
illa parabola ad h ꝑn
cipaliter tendit ꝙ eadeꝫ pena exigitur a ſeruo illo
qui noluit dimittere cōſeruo ſuo que fuiſſet exacta
ab eo ꝓpter delictum pncipale. Quod enim ibi di
citur.mittite euꝫ in carcerem donec reddat vniuer
ſum debitum.intelligo ad ꝓpoſitū qꝛ nō redderet
vniuerſum debitum niſi ſoluēdo penam dānatio-
nis pro eo mittatur in illum carcerem dānatorum.
Et ita ad ꝓpoſitum recidiuans eidem pene dāna
tionis adiudicatur quā habuiſſet propter peccata
priora. ꝛ prius dimiſſa ꝛ equalem quantū ad du-
rationem:qꝛ donec reddat ꝛc̄.ſed nō ſequit̄ ꝙ eq̄-
lem quantū ad intēſioneꝫ. ꝛ ita dicendū eſt ad oēs
auctoritates ſanctoꝝ fundataſ in illa parabola ſal
uatoris:ꝙ peccata illa redeūt.i.ꝙ obligatio ad dā
a.l.pctōꝝ.
nationeꝫ redit. ꝛ aggrauata ꝓpter remiſſionē illo-
rum preteritoꝝ. ¶ Ad 2ᵐ iſto modo eſt intelligen
da auctoritas Jacobi quātū ad dānationē que eſt
generalis pena omniū peccatoꝝ mortalium.factꝰ
eſt omniū reus.uel aliter ꝛ in idem redit quantuꝫ
ad auerſionē a fine ultimo:que eſt cōmunis omni
peccato mortali.ſed nō eſt intelligendū ꝙ factꝰ eſt
omniū reus quantū ad grauitateſ ſpeciales ſingu
lorum. ꝛ nullo mō quantū ad illas grauitatēs eaſ
deꝫ in numero uꝉ in ſpecie. ¶ Ad aliud. Uno mō
pōt dici ꝙ ſi contritus prius contēnit poſtea ꝯfite-
ri peccat nouo peccato mortali in illo ꝯtēptu. nec
tamē redit culpa dimiſſa per contritionē neꝗ inꝗ̄
redit quantū ad malitiam nec quantū ad reatum.
ſed ſemꝑ ſola pena manet temporalis debita illi.lꝫ
pena dānationis debeatur nouo peccato mortali.
¶ Alio mō poſſet dici.ꝙ quādo pro peccato ha-
betur pena cōpleta.intellige cōpleta quantum ad
tres partes penitētie:contritionē:confeſſioneꝫ:ſa-
tiſfactioneꝫ:tunc cōmutata eſt pena dānationis in
penam tēporalem:nō ſic aūt de peccato de quo ha
betur cōtritio ſine aliꝭ duabus partibꝰ penitentie.
¶ Sed prima reſponſio eſt cōuenientior:qꝛ pctm̄
in cōtritione ſimpliciter deletur.ita ꝙ nō manet ni
ſi obligatio ad penam tēporalem. ꝛ ſi poſt ſequat̄
contēptus ſatiſfactionis ſeu ꝯfeſſionis nouum pec
catum mortale eſt. ꝛ aggrauatū ꝓpter culpaꝫ prio
rem in ꝯtritione dimiſſam. ¶ Ad aliud dico ꝙ nō
pōt redire eadem tenebra numero ſaltem per na-
turam.qꝛ ita non pōt eſſe eadem negatio ſicut nec
eadeꝫ affirmatio poſita interruptione hinc ꝛ inde.
¶ Ad ꝓbationem dico ꝙ ad vnitatē priuationis
nō ſufficit vnitas ſubiecti ꝛ habitus oppoſiti.ſꝫ re
quiritur vnitas cōtinuitatis eiuſdeꝫ in ſubiecta.eo
modo quo pōt habere eſſe in ſubiecta.patet hoc
per ſimile:qꝛ ad vnitatē negationiſ nō ſufficit vni-
tas affirmationis.naꝫ nō ſor.qō eſt negatio vnius
numero affirmationis pōt eſſe nō ſolum plura nu
mero.ſed in pluribꝰ ſpecie ꝛ genere. ꝛ tot eſſe quot
ſunt entia que nō ſunt ſortes.ita ꝛ priuatio pōt eē
eiuſdem forme ꝛ tamē nō eadem.pōt etiam eſſe in
eodem ſubiecto plurificata:ſi ſit interruptio : ſicut
ꝛ habitus eius eſt plurificatus ſi cum interruptio
ne ineſſet illi ſubiecto.ſiue enim poſitiuū ſiue ꝑua
tiuum uel negatio idem numero reparare hoc : ſi- a.l. negatiuum.
cut dicetur in materia de reſurrectione:ſoliꝰ eſt po
tentie infinite dei cui ſit gloria ꝛc̄.

¶ Preter premiſſa eſt etiaꝫ aliud ſacramen
tum ꝛc̄. Diſtinctio.XXIII.

Circa hanc diſt. 23ᵉˢ quero
hāc qōnem in-
cludentē totam mām di. Utruꝫ extre
ma vnctio ſit ſacr̄ꝫ noue legis.ꝙ nō.
omnia ſacr̄a noue legis ſunt inſtitu-
ta a chriſto ſupra di.j.q.3.ſed iſtud vi Di.2.q.j.
det̄ inſtitutū fuiſſe a Jacobo in ſua canonica.5.c.in
firmatur quis inter uos inducat pſbyteros ꝛ orent
ſuper eum ꝛc̄. ¶ Iteꝫ ſacr̄m vnum habet vnā ma
teriam ꝛ vnam formā.hoc aūt ſm ꝙ miniſtrat̄ ab
eccleſia habet multas materias.qꝛ multas vnctio
nes: ꝛ multas formas.qꝛ multas orōnes ꝯiūctas
multis vnctionibꝰ. ¶ Oppoſitū magr̄ in lr̄a.

Hic ſunt duo videnda. ¶ Primo ꝙ
poſſibile eſt eē aliquod
ſacr̄m noue legis qō ſit ſignū efficax finalis remiſ-
ſionis uenaliū.qō ꝯgruit: ꝛ ꝙ hoc factuꝫ eſt. ¶ 2ᵒ
ꝙ extrema vnctio eſt tale ſacrꝫ: ꝛ de totali rōne ex
treme vnctionis. ¶ Primū ſic.poſſibile eſt deū fi-
naliter remittere uenialia.ḡ poſſibile eſt ſibi iſtitui
ſignū efficax iſtiꝰ remiſſionis.ꝯſitia pꝫ.qꝛ poſſibile
eſt hoiem inſtituē ſignū efficax practicū cuiuſcūꝗ
operis ſui.ergo multo fortiꝰ eſt deo poſſibile. ꝛ ita
pōt qōcūꝗ ſignū ſenſibile:cuiꝰ iſtitutio nō icludit
ꝯdictionē inſtituere tanꝗ̄ ſignum practicū efficax
iſtiꝰ effectus. Hoc etiā ꝯgruū eſt receſſurū.ſ.ab hac
vita finaliter a uenialibꝰ abſolui.qꝛ iſta nō remiſſa
eſſent ipedimētū gl̄ie ꝯſequēde. ꝛ non remiſſa pn̄t
eſſe uſꝗ ad exitum.qꝛ pctōr q̄ſi ꝯtinue peccat tali-
bus pctis. Hoc etiā factū eſt.ꝓbat̄ ex illo vbo Jac.
5.ſi in pctis eſt remittunt̄ ei.nō itelligit de mortali
bus:qꝛ hec nō remittunt̄ niſi in baptiſmo uꝉ pnīa.
ergo de uenialibꝰ.ſit ergo pᵃ ꝯcluſio ꝙ reſpectu fi-
nalis remiſſionis uenialiuꝫ ꝯuenit eſſe ꝛ pōt eſſe.
ꝛ eſt ſacramentum noue legis.

De ſecunda ꝯne principali dicendū:ꝙ
illō ſacr̄m uocat̄ extrema
vnctio.cuiꝰ aſſignari pōt rō talis. Extrema vnctio
eſt vnctio hoīs īfirmi penitētiſ facta in determiatiſ
partibꝰ corpiſ cū oleo ꝯſecrato ab epō miniſtrata a
ſacerdote ſil̄ uerba certa cū intētione debita ꝓferē
te ex inſtitutione diuina efficaciter ſignificās cura
tioneꝫ finalē uenialiū. ¶ Iſta ratio apparet bona.
qꝛ nō eſt in ſe falſa ex.5.metaᶜᵉ.c.17.qꝛ nulla ps eiꝰ T.c.34.
repugnat alteri. Exponēdo ergo partes.primo po a.l. Expono.
nitur ꝙ eſt vnctio cuiꝰ ꝯgruentia eſt.qꝛ iſtud ſignū

ſenſibile congruit effectu.ſ.interiori vnctioni cura
tiue.ſubditur hominis infirmi. Ideo non debet cõ-
ferri ſano nec qualitercũq̃ expoſito periculo mor-
tis:quia nõ ei cui iminet mors ex periculo extrin-
ſece violentie: ut armorum uel ſubmerſionis uel
huiuſmodi nec qualitercũq̃ infirmo ſed periculo-
ſe.ita q̃ probabiliter imineat ſibi exitus de ſtatu
viatoris ad terminum. ¶ Qđ additur penitẽtis.
patet:q2 nullus eſt capax iſti⁹ ſacramenti digne ni
ſi ſit in gratia. Iſtud enim ſacramentũ nõ eſt reme
dium acgrẽdi grãm.q2 ad hoc ſunt tñ baptiſmus
⁊ pnĩa. Et ex hoc excluduntur nõ utentes rõne ut
paruuli. ⁊ qui nõ hñt mãm pnĩe ſaltem qui nõ hñt
pniam de uenialib⁹ ut pfecte inocẽtes:q2 etiam nõ
utẽtes rõne nõ pñt eẽ penitẽtes excludunt furioſi
⁊ amẽtes. ⁊ hoc niſi per uoluntatẽ precedentẽ ex-
preſſam preſumant illud uelle. ¶ Qđ addit in de
terminatis partib⁹. Iſte ptes ſunt organa potẽtiaꝝ
per quarũ actus peccatur frequẽter uenialiter.ut-
pote organa 5ᵉ ſenſuũ ⁊ potẽtie motiue. ⁊ hoc aliqñ
a.l.ſunt igr reſpectu eiuſdẽ ſenſus uł potẽtie gemiate.ut orga
na potẽtie viſiue.ut oculi duo.organa potẽtie au-
ditiue due aures.organa potẽtie olfatiue nares.or
gana potẽtie tactiue manus. Et ſi iſtis pdictis ſic
geminant organa:ita geminãtur vnctiones.orga-
num guſtus eſt lingua in qua nõ fit pp abhomina
tionez tollendã vnctionẽ.ſed exterius ſup os.ppt
organũ potentie generatiue fit vnctio ad lumbos.
12.c. iuxta illud Gregorij ſup illud Luce. Sint lũbi ue-
ſtri precincti ⁊c̃.viris inquit luxuria in lumbis eſt
ppter organũ motiue quãtũ ad pgreſſiuã que eſt
principalis motiua fit duplex inunctio in duob⁹ pe
dibus tanq̃ organis ad illũ motũ ordinatis. Alia
motio qua frequẽter peccatur eſt motio lingue.iux
ta illud Iac.5. Qui nõ offendit uerbo hic pfect⁹ eſt
vir ⁊ multa alia ibi. Et cõtra iſtud eſt vnctio oris.
ita q̃ ipſa eſt remediũ ↄtra duplex pctm̃ ueniale ſi
T.c.88. cut lingua ↄgruit in duo opera nãe.2º de aĩa.in gu
ſtum.ſ.⁊ loquelã. Sũt ergo.12ᶜ vnctiones.ſ.partia
les.ſ3 alique ſunt geminate q̃ſi vna.ita q̃ ſunt.7ᶜ
pncipales.5ᵉ in organis.5ᵉ ſenſuũ.6ᵃ in organo pn
cipali potẽtie motiue pgreſſiue.ſeptima in organo
principali generatiue. ¶ Sequit cũ oleo.nec op3
ibi eſſe aliqđ ↄfectum ex oleo ⁊ balſamo ut in ma-
teria ↄfirmationis:q2 ↄfirmatio eſt ad ↄfeſſionez ⁊
ↄfirmationẽ fidei. Et ideo in ↄfirmato requirit nõ
tñ puritas ↄſcie ſignificata per oleum.ſed odor bo
ne fame ſignificatus per balſamũ.ſ3 hic qui habet
exire in breui de via ad terminũ ſufficit ↄſcia pura.
Conſecratio aũt ep̃alis eſt neceſſaria ad hoc ut ſit
mã apta.q2 coiter in ſacris ↄſiſtentib⁹ in uſu ſolus
baptiſmus nõ reqrit mãm ſpãliter ↄſecratã.q2 chri
ſtus tactu mũdiſſime carnis ſue qñ uoluit a Ioãne
baptiʒari totam aquã ↄſecrauit:hoc eſt in uſuz iſtũ
dedicauit. ¶ Qđ ſequit miniſtrata a ſacerdote ex
primit miniſtrũ idoneu3.nõ ſolũ qui licite exerceat
ſed qui ſolus ſacrm miniſtret:ita q̃ ſi alius attẽta
ret nihil facit.ſicut ſi nõ ſacerdos attẽtet ↄficere ni
hil facit. Determinatio aũt hui⁹ miniſtri habet per
illud Iac.5.inducãt pſbros. ¶ Que ſequunt.uer
ba debita ⁊ ſimul cũ intẽtione debita pferẽte.pti-
nent ad formã huius ſacri ⁊ ſimultatẽ eius cũ mã
⁊ intẽtione miniſtri. Simultas ⁊ intentio expoſita
ſunt ſatis ſupra in mã de baptiſmo.forma aũt hec
ſeptuplex ad.7.vnctiones pncipales eſt. Per iſtã
ſanctã vnctionẽ ⁊ ſuã piiſſimã miſericordiã parcat
tibi dñs qcqđ narium lingue tactu uel hi⁹ vitio de
liquiſti. ¶ Iſta ratio poſita cõpleta eſt:q2 ↄtinet ſu
ſceptiuũ:q2 hoiem penitentẽ infirmũ. ⁊ hoc in par
tibus determinatis pus expreſſis. ⁊ mãm remotã
ſcil3 oleum ↄſecratu3 ab ep̃o.uel pximã ipſam vn-
ctionem factã cum oleo. ⁊ hoc ſeptenariã pncipalẽ
⁊ vndenariã cõputando oẽs partiales. Cõtinet ẽt
formam q2 certa uerba.i.ſeptẽ orones a ſacerdote a.l. vndenarium.
cum.7.vnctionib⁹ principalib⁹ pferendas. Conti
net etiam miniſtrũ:q2 ſacerdotẽ. Et hoc colligit ut
dictum eſt Iac.5.vngẽtes oleo ſancto ⁊c̃.

Ad primum dĩ hoc ſacrm fuiſſe inſtitu- Di.2.q.4.
tum a chriſto:ut ſupra patuit
di.2.q.predictis. Iacob⁹ aũt non erat niſi pmulga
tor ſiue preco hui⁹ ſacri a chriſto inſtituti. ¶ Ad 2ᵐ
dico q̃ eſt vnũ ſacrm vnitate integritatis ſed non
vnitate indiuiſibilitatis.ſicut effectus ei⁹ nõ eſt vn⁹
indiuiſibiliter.q2 nõ remiſſio vni⁹ uenialis.ſed vn⁹
vnitate plenarie remiſſionis oium uenialiũ ut oib⁹
remiſſis nihil remaneat retardans a perceptione
beatitudinis.quã nobis concedat ⁊c̃.

¶ Nunc ad conſiderationẽ ſacre ordinatio
nis accedamus ⁊c̃. Diſt. XXIIII.

Circa iſtam 24ᵃᵐ di.quero vnã qõnem.
Utrũ in eccl'ia ſint ſeptẽ ordines
eo mõ quo ordo uel ordinatio ponit
ſacrm.q̃ nõ.q2 tũc in eccl'ia eẽnt.12ᶜ
ſacra:q2 pter ſacrm ordinis ſunt alia
ſex. ¶ P.quilibet ordo h3 caracterẽ ſibi pprium.er
go illis ſeptẽ correſſderent ſeptẽ caracteres:ↄñs eſt
falſum.q2 aut illi eſſent eiuſdẽ ſpẽi:qđ eſt falſu3.q2
plura accidẽtia eiuſdẽ ſpẽi nõ poſſunt eẽ ſimul ⁊ ſe
mel in eodẽ ſubiecto.ex.5.metaᶜᶜ. Aut alteri⁹ ſpẽi: T.c.Aſſin beñ.
⁊ hoc videt incõueniẽs:q2 in ſpẽbus eſt eẽntialis
nobilitas maior ⁊ minor:non ſic videret aſſignari
poſſe eſſentialis excellentia in iſtis caracteribus.
¶ P.in primitiua eccl'ia tñ vident fuiſſe duo or-
dines.ſ.ſacerdotiũ ⁊ diaconatus.ſiquidẽ in actib⁹
apl'oꝝ nõ legimus alios fuiſſe ordies tũc in eccle-
ſia.ergo nec nũc ſunt.q2 eccl'ia poſt tẽpus apl'oru3
nullũ ordinẽ ſupaddit.q2 in iſto ſacro ſic ⁊ in aliis
op3 inuenire iſtitutionẽ ei⁹ a chriſto. ¶ P. Dionyſi⁹
5.eccl'iaſtice hierarchie ponit tñ tres ordines ſcil3
ep̃atũ:ſacerdotiũ ⁊ diaconatũ. ¶ P. Iſidor⁹ ethiᶜᵃ
li.7.c.12.ponit ep̃atũ eſſe ordinẽ.ſed nullus eſt iſto
rum ſeptẽ.ergo ſunt plures. ¶ Idem de ep̃atu ha
betur in canone di.21.c.cleros. ¶ P.p⁹ tonſura vi
det ſacrm: ⁊ q2 ſignũ ſacre rei ⁊ q2 hñtes iſtã ton
ſurã gaudẽt priuilegio clericali:qđ videt pprium or
dinatis. ¶ Oppoſitũ magiſter in littera.

Circa queſtionẽ hanc ſunt q̃tuor vi
denda. ¶ Primo
quid ſit ordo ſm q̃ loquimur de ordine. ¶ Scđo
quot ſunt ordines in eccleſia iſto modo loquendi.
¶ Tertio ſi ordo eſt ſacrm. ¶ Quarto quõ ſunt
vnum. ¶ De primo dicit q̃ ſacrm ordinis eſt pote
ſtas ſpiritualis ad aliquem actum exequendus in
eccleſiaſtica hierarchia ⁊ per conſequens ſm ordi
nes diuerſitatis ad tales actus in eccleſia eſſent or
dines diſtinguendi. ¶ Cõtra ex iſta deſcriptione
ſequit q̃ epiſcopatus ſit ordo qđ eſt ↄtra coes:patet
eni q̃ ep̃atus eſt poteſtas ad aliquẽ actũ in eccl'ia:
utpote ad actũ ↄfirmãdi ⁊ ↄferẽdi ordines ſacros:
⁊ nõ tñ ptãs ↄgrue exercẽdi.ſ3 ſimpl'r exercendi.

q2 nõ ep̃s ſi attentet iſtos act⁹ ut videt nihil facit.
¶ Scđo ſequit q̃ ſub ordine ſacerdotali non ſit
aliquis ordo in eccl'ia.qđ eſt ↄ oẽs.probatio ↄñtie:
nã ptãtẽ ſpũalẽ loquẽdo de ptãte ſpũali ſimpl'r nõ
hẽt diaconus uel ſubdiaconus.q2 etſi aliqđ ↄgrue
poſſit facere qđ nõ faceret ↄgrue laicu3:tñ ſi laicus
attẽtaret illud facere:ſimpl'r faceret. ¶ Tertio ſeq
tur q̃ ſacerdotiũ ſint duo ordines:q2 ſacerdoti cõ-
petit duplex ptãs ſpũalis.ſ.ↄficiendi eucharistia3:
⁊ abſoluẽdi penitentẽ:que nõ ſunt vna ptãs:quia
vna videt prior fuiſſe altera:cũ in cena ↄtulit deus
primã.2ᵃᵐ aũt nõ niſi poſt reſurrectionẽ Ioan.20.
¶ Intelligendũ ẽ q̃ vno mõ accipit ordo ſicut eũ
deſcribit Aug.19.de ciui.dei.c.13.q̃ ordo eſt rerum
parium:diſpariũq̃ vnicuiq̃ ſua loca tribuẽs con-
grua diſpoſitio. Iſto mõ accipimus coiter ordinem
cum dicimus entiũ in vniuerſo eẽ ordinẽ: ⁊ ita loq
T.c.52. tur Ariſ.ˡᶜˢ.12.metaᶜᶜ.oia ordinata ſunt aliq̃liter: ⁊
declarat quõ. Hoc mõ etiã accipit ordo in pollitijs
bene diſpoſitis:ubi pſonarũ pariu3 ⁊ ipariũ in illa
pollitia cõgrua diſpoſitio dĩ eſſe ordo illi⁹ pollitie a
quo ipſa dĩ eſſe ordinata. Sed alio mõ gradus p-
eminens in tali pollitia dĩ ordo: ⁊ ſic pſona in gra
du preeminẽti dĩ hẽre ordinẽ ſicut dĩ hẽre gradũ q̃ſi
anthonoᶜᶜ.q2 qui ſunt in gradu inferiori nõ dicunt
ſic hẽre gradũ.hoc mõ in eccl'ia que eſt pollitia ordi
nata ↄgrue eſt ordo ſ3 iſtã duplicẽ acceptionẽ. Nã
ſm primã tota eccl'ia eſt ordinata illa ↄgrua diſpo
ſitione parium ⁊ ipariu3 vniuſcuiuſq̃ in ſuo loco.
¶ 2º mõ pſona hñs gradũ eminentẽ in eccl'ia dici
tur hẽre ordinem: ⁊ l3 hec duo ſignata ponãt ſe mu
tuo:q2 ubi eſt ordo pᵒ mõ in pollitia ibi eſt gradus
eminẽs: ⁊ ita ordo 2º mõ:tñ hoc ſignũ ⁊ illud non
ſunt idem:ut ſatis p3. Sicut ergo loqmur de ordie
hic accipit pro 2º ſignificato:nõ pro pmo. ¶ Ulte
rius gradus eminẽs in eccl'ia dĩ in ordine ad actũ
eccl'iaſticũ eminentẽ:nõ ſic qdẽ q̃ gradus ſit ptãs
exequẽdi actũ illu3:ut dixit prior opinio iprobata.
ſed q̃ gradus ſic diſponẽs de ↄgruo uel ſimpl'r ad
exequẽdũ uel debite illũ actu3:ut ſic poſſit ordo ut
hic loqmur de ordine dici gradus preeminẽs in ec
cleſia diſponẽs ad actũ aliquẽ eccl'iaſticũ eminẽtẽ.
Et q2 ſpãliter actus eminẽtes in eccl'ia ſunt act⁹ re
ſpiciẽtes ſacra ideo põt ſpãlius dici q̃ eſt gradus
diſponẽs ad aliquẽ actũ ſacralẽ. ¶ Ex hac rõne q̃-
ſi gñali poſſet inquiri ſpãlior rõ ordinis ut hic loq
Ric. Tho. ⁊ Bona⁹ ⁊ coiter alij theologi. mur de ordine.ſed in h eſt quedã ↄtrouerſia. Qui
eni3 ponũt ſacerdotiũ eſſe ſimpl'r ſupremũ ordinẽ
negãdo ep̃atũ eẽ ordinẽ ex quo ſacerdotiũ eſt gra-
dus diſponẽs ad eucharistiã ↄſecranda3 tanq̃ ad
actũ excellentiorẽ ↄueniẽte3 illi gradui: ⁊ rõ oium
ordinũ inferioꝝ uel graduũ debet accipi in ordine
coꝝ ad iſtud pᵐ diceret q̃ eẽt ↄgrua deſcriptio or
dinis q̃ eſt gradus eminẽs in eccl'ia diſponẽs de
ↄgruo ad actũ aliquẽ ad ↄſecrationẽ uel diſpẽſatio
Guiel. Altiſiod.4.pte ſumme.c.1. huius ſacri Bon.4.pte ſũ.c.1. hui⁹ materie. nem eucharistie ptinentẽ. ¶ Alij dicẽtes ep̃atũ eẽ
ordinẽ:q2 ſibi cõpetit aliquis gradus in eccl'ia qui
nõ cõpetit ſacerdoti nõ reſtringũt rõnem ordinis:
q2 diſponat ad actũ eminentẽ ptinentẽ ad euchari
ſtiam:ſed in gñe q̃ ſit gradus eminẽs in eccl'ia diſ
ponens ad actũ aliquẽ ſacralẽ exequẽdum. Et iſto
mõ poteſtas quã addit ep̃atus ſupra ſacerdotiũ re
ſpicit aliquẽ actum ſacralem.videl3 ↄfirmare ⁊ or-
dines ↄferre:qui actus ſunt ppꝛij epiſcopo.

De ſecundo arˡᵒ inuẽtes dictis Diony
ſij ⁊ Iſidori allegatis ad
primã partẽ: ⁊ canoniſte dicũt ep̃atũ eſſe pprie or
dinem:ad qđ videt eſſe rõ:cũ ep̃o ↄueniat queda3
ptãs ſpãlis inq̃tu3 ep̃s:aut illa erit ordinis: ⁊ tũc
ppoſitũ:aut iuriſdictiõis: ⁊ tũc poſſet auferri p ſu
periorẽ:qđ videt incõueniẽs:q2 ↄſecratio alia mul
to minor ↄſecratiõe ep̃i nõ põt auferri qn ſemel cõ
ſecratũ ſemp maneat ↄſecratu3.pbat ex de ↄſecra
tione eccl'ie uł altaris:aq̃.in glo. ¶ Iſta via poſſet
dupl'r teneri:cõparando ep̃atũ ad ſacerdotiũ:vno
mõ ſic:q̃ gradus põt dici eminẽs:uel pp ułitatem
actuũ quos reſpicit:uel pp nobilitatẽ actus quẽ re
ſpicit.iſta diſtictio p3 in alijs pollitijs:ubi alicui cõ
petũt plures act⁹ ⁊ alicui pauciores.tñ nobilior pt
ſibi cõpetere:ut iudex põt ſñiare qui eſt act⁹ nobili
or q̃3 multi alij qui ↄueniũt pſone iferiori:ſ3 cui cõ-
petit ułitas ad act⁹:ei cõpetit etiã act⁹ nobilior:q2 ſ
ułitate actuũ cõprehẽdit ille act⁹ nobilior: ⁊ ex h
videret q̃ gradus ille qui reſpicit ułitatẽ actuũ ſit
ſimpl'r ſupior q̃3 ille qui reſpicit pciſe actũ nobiliſſi
mu3: ⁊ ſic diceret ep̃atus ſimpl'r ſupior ordo:q2 h3
ordinẽ ad oẽs act⁹ eccl'iaſticos.ſacerdos nõ ad oẽs
l3 ad nobiliſſimũ. ¶ Et tũc argᵐ cuiuſdã doctoris Hoc idẽ th. di.pñti.art.
ↄ iſtã ↄnẽ.qđ eſt:vnus ordo nõ depẽdet ad alium 3.q.2.poſt
quãtũ ad neceſſitatẽ ſacri.ſed ſi nõ pſbyter ordina- oppoſitũ.
retur in ep̃m nihil eẽt factũ:ↄcludit magis oppoſi Ric.di.pñ-
tum. Nã quãto ordo ep̃atus itimius includit ſacer ti art.5.q.2.
dotiũ ⁊ alios gradus iferiores tãto eſt ſimpl'r pfe in ſol.pnˡᵒ.
ctior:q2 eẽntiali⁹ reſpicit act⁹ iſtoꝝ icluſoꝝ. ¶ Te
nendo tñ iſtã ↄnẽ.ſ.q̃ ep̃atus eẽt pprie ordo ⁊ ali⁹
a ſacerdotio.poſſet adhuc dici q̃ nõ eſſet nobilior
q2 etſi icludẽdo ſacerdotiũ ⁊ ep̃atũ ſit eminẽtia gra
dus:q2 ad plures act⁹ q̃3 per alterũ ſolũ tñ illõ qđ
precise addit ep̃atus ſupra ſacerdotiũ nõ eſt ita ex-
cellens gradus ſicut ſacerdotiũ:q2 per illõ qđ ſibi
ſupaddit nõ ↄueniũt ſibi act⁹ ita nobiles ſicut ↄue
niũt ſacerdoti per ſacerdotiũ. ¶ Nec haberẽt iſti
pro incõueniẽti q̃ impfectior ordo pſupponat: ⁊ h
necio ut recipiat ordinẽ pfectiorem:qñ impfectior
addit aliã ułitatẽ ad act⁹ eccl'iaſticos quã nõ inclu a.l. aliqua3
dit ille qui eſt pfectior:ſed tñ ordinẽ ad actum pfe
ctiorem. ¶ Alij ↄdicũt ↄni qua3 tenẽt ille due vie. Tho.di.pñ
q2 negãt ep̃atũ eſſe ordinẽ pprie dictũ: ⁊ iõ nec or ti. ⁊ Ric.ea
dinẽ ſupiorẽ ſacerdotio:ut dicit pᵃ via nec eo iferio dẽ di.ar.4.
rem:ut dicit 2ᵃ:nec dicit ibi caracterẽ iprimi:ſed an q.2.⁊.3.
ſit delebilis a papa deponẽte ep̃m uel nõ delebilis Ric.diſ.25.
pp ↄſecrationẽ cũ qua ↄfert altercant iter ſe.ſ3 ua- ar.2.q.3.
na videt altercatio:negãdo ep̃atũ eẽ ordinẽ:que-
cũq̃ eni3 iuriſdictio in eccl'ia uel per ſupiorẽ ſuſpẽ
di põt:ita q̃ ſi tpe ſuſpẽſionis attẽtet aliqđ facẽ ni
hil facit:uel total'r pro oi tpe tolli. ¶ Salte3 qcqđ
ſit de iſta ↄtrouerſia de ep̃atu act⁹ nobiliſſimus in
eccl'ia ſimpl'r eſt ↄſecratio eucharistie: ⁊ ita ſupm⁹
gradus ſiue nobiliſſim⁹ pp nobilitatẽ act⁹ ad que3
diſponit eſt ſacerdotiũ: ⁊ per ↄñs iſto mõ accipien
do deſcriptionẽ ordinis iuxta pᵃᵐ deſcriptionẽ po
ſitam in p arˡᵒ: ⁊ diſtinctione3 ordinis in eccl'ia tñ
ſunt ſeptẽ ordines:quoꝝ primus eſt gradus diſpo
nens ad ↄſecrationẽ eucharistie: ⁊ eſt ſacerdotiu3.
Scđs gradus eſt diſponẽs ad diſpẽſationẽ eucha
riſtie ſaltẽ ſanguinis: ⁊ eſt diaconat⁹. Terti⁹ eſt diſ
ponẽs ad oblationẽ mãe eucharistie ↄſecrãde: ⁊ eſt
ſubdiaconat⁹. ¶ Et p3 rõ q̃re tres iſti ſacri dicunt
ordines:q2 imediate diſponũt ad actum aliquẽ uł
miniſteriũ circa eucharistiã:uel eius mãm exhibẽ
dam. ¶ Ulterius aliqui alij gradus diſponunt ad
actus aliquos remote ſe habentes ad eucharistiã.

Universidad de Deusto
Biblioteca

uel ergo ad cōuenientem diſpoſitionem in populo
ad orandū ↄ ſuſcipiendū uel remouendū ipedimē
tuz ſeu diſpōnē incōueniētē. Primo mō diſpoſitio
ↄueniēs ptinēs ad effectū eſt deuotio: ↄ ad hāc de
uotionē attēdit acolitus illuminādo cereos. Alia
diſpoſitio eſt ptinēs ad itell'm.ſ.cognitio: ↄ ad hāc
agit lector. Remouere phibens eſt arcere idignos
ne approximēt: uel ḡ idignos hoies. ↄ h̄ ptinet ad
officiū hoſtiariȷ̄: uel dem..neo: ↄ hoc ptinet ad offi
cium exorciſte. ¶ Ex dictis apparet ꝙ nō eſt pro-
prius actus diaconi legere euāgeliū: ↄ ſubdiaconi
epl'am: ſed iſti ſunt remoti ↄ minus pfecti act⁹ eoꝝ:
perfectiſſimi aūt ↄ ꝓpȷ̄ illoꝝ ordinum ſunt quos
habet vnuſ imediate circa eucbariſtiā diſpēſandā:
alius circa mām eius offerendam.

De tertio ar^lo dico ꝙ loquēdo ꝓprie de
ſacro ordo nō eſt ſacr̄m: q2 oē
ſacr̄m eſt ſignū ſenſibile: ↄ ordo (ut dictū eſt) qdā
gradus eſt ſpūalis. tn̄ accipiēdo ſacr̄m pro ſigno i-
uiſibili ſicut aliqd dr̄ res ↄ ſacr̄m: hoc mō pōt dici
a.l.gratie. ſacr̄m: q2 ſignū ↄueniētis gradus executioni act⁹
debiti illi gradui: ↄ ēt ſignū illi⁹ act⁹ ↄueniētis tali
gradui. ¶ Quid ḡ eſt 7^m ſacr̄m? dico ꝙ ordinatio
cui⁹ deſcriptio pōt eſſe iſta. Ordinatio eſt inſtitutio
alicui⁹ in gradu eccl'ie preeminēte cui ↄuenit aliqō
miniſteriū circa eucbariſtiā exhibendū facta a mi-
niſtro idoneo certa ūba pferēte: ↄ ſil' cū intētiōe de
bita miniſteriū gradus illi⁹ aliquo ſigno viſibili re
pñtans ex inſtōne diuia efficaciter ſignās grāz p-
eminentē qua ordinat⁹ digne aliqō miniſteriū exe
quaꝭ. Et ſm ul'em iſtā rōnē ordinationiſ pñt ꝓpor
tionaliter accipi rōnes ſpāles ordinū. puta ordina
tionis in ſacerdotē. inſtitutio in gradu eccl'ie ſump^r
preeminētē diſponēs hn̄tem ad ↄficiendū euchari
ſtie ſacr̄m facta ab ep̄o certa ūba cū intētione debi
ta pferēte. ¶ Et ſi circa pticulas hi⁹ deſcriptioniſ
pticularis queras qs ē miniſter idone⁹? ¶ R̄° di
co ꝙ ep̄s ↄ ſolus in ſacris ordinib⁹: in alijs aūt nō
ſacris aliqn̄ ex cōmiſſione aliq ꝑuilegiati ut abba-
tes. ¶ Si queras que ūba uel que forma? ¶ R̄°.
illa quā ep̄i hn̄t in ſuiſ libris ep̄alib⁹. Sed in ſacer
dotio videꝭ ꝓbabile ꝙ ibi ſint due forme ptiales i
quaꝝ altera ↄferꝭ ptās ↄficiēdi eucbariſtiā. in reli
qua ptās abſoluēdi in pn̄ia. Et iſtis ↄiūgunꝭ due
mãe hoc eſt duo ſigna viſibilia ꝓpria. forme p^e tra
ditio calicis ↄ patene cū hoſtijs accipe ptātez cele
brandi ↄc. Scđe forme ipoſitio manus ep̄i ſup ca
put: accipe ſpm̄ ſcm̄: ut ſic ep̄s ↄcordiꝭ agat ſūmo
ep̄o chrō: qui ut dictū eſt prius ↄtulit ptātez apl'is
ↄficiendi q̄z abſoluēdi. ¶ Ex hoc ēt pȝ quō ſunt ſe
a.l.ordi^nes. ptem ordies qui ſunt inſtōnes in ordinib⁹: ↄ illi ſe-
a.l. que ptez dicunꝭ ↄtineri ſub ſacro ordiniſ ul' magiſ ꝓpe
ſub ſacro ordinationis inquantū eſt vnū ſacr̄m.

Sed tunc de 4° qualiter eſt ſacr̄m ordinis
vnum. ¶ R̄ñdeo vnitate gñis
ꝓpinqui: ſicut ūtutes morales dicunꝭ eſſe tres ſm
a.l. occurrūt. gen⁹: iuſtitia: fortitudo: tēperātia: ↄ in p^a diuiſione
virtutis moralis h̄ ꝓmo ↄcurrunt: tn̄ in ſpāli queli
Diſt.36.q. bet iſtaꝝ ulterius diuidiꝭ ut dictū eſt li°.3. Eſt etiā
vnica. alia vnitas inter ordines. ↄgruū eſt enim prius re-
cipere ordinē inferiorē q̄z ſupiorez: nec tn̄ ille ordo
eſt ſimp^r neceius: ita ꝙ ſi ꝑtermittaꝭ nihil fit: ut ap-
paret extra de clerico per ſaltuz ꝓmoto. ubi habeꝭ
c.vnico. ꝙ nō eſt iterādū qō eſt factū: ſȝ qō fuit ꝑtermiſſuz
caute eſt ſupplendū: ↄ per ↄñs nō nihil fit in colla
tione ordinis ſuperioris: ↄ ſi nō fuerit ordo iferior

prius collatus. iſta tn̄ vnitas ordinis nō eſt illa ꝓp
quam ordo uel ordinatio eſt vnū ſacr̄m. ſed magis
vnitas prior ſcilicet generis.

Ad argumēta. ¶ Ad ꝓmū dico ꝙ in
diuiſiōe illa ꝓmaria ſa
crī in.7. ordo ul' magis ordiatio eſt ibi tn̄ vnū mē
brum: lȝ poſſit ulterius diuidi in quedā ſpālia ↄtē-
ta ſub ipſo: q2 illa p^a diſio nō eſt in ſpēs ſpāliſſimaſ
ſed in quedā ꝓpinquius ↄtēta ſub ipſo. ¶ Ad 2^m
ↄcedo plures eſſe caracteres ↄ ꝓbabili⁹ ꝙ alteri⁹
ſpēi: ut apparet ex actib⁹ ad quos iſti gradus diſpo
nunt: qui gradus uel ſunt caracter. uel habēt pro-
prios caracteres necio correſpondentes. Cum arguiꭞ
de illa excellētia ſpecifica pōt cōcedi ꝙ eo mō quo
caracteres ſunt entia habēt talem excellētiā ſi etiā
ponerenꭞ eiuſdē ſpēi illa iprobatio ꝙ tunc nō eēnt
ſimul nō ↄcluderet. illa enim ꝓpoſitio nō eſt uera
de rel'onibus etiā realib⁹: ↄ ſicut dictū eſt ſup̄ di.6.
q.io. caracterē nō oportet ponere formā abſolutaz.
¶ Ad 3^m dico: ꝙ in primitiua eccleſia erāt pauci
credētes. ↄ ideo pauci miniſtri ſufficiebāt ad diſpē
ſandum eis eucbariſtiā: ↄ ideo nō oportuit tūc mi
niſtros in ſingulis gradib⁹ inſtitui. poſt aūt multi-
plicata eſt fides: ↄ etiā ↄcomitabaꭞ deuotio ad cō-
municandū quotidie: ↄ tūc fuit neceſſitas habēdi
multos miniſtros ad ſingula miniſteria ad eucba
riſtiam ptinētia: ↄ ideo tunc eccl'ia multoſ miſtroſ
in ſingulis gradib⁹ inſtituit. Nec tn̄ tunc de nouo
inſtituti ſunt illi ordines. imo magr̄ in lr̄a dicit ꝙ
chriſtus actus ſinguloꝝ ordinū in ſeipſo exercuit:
ↄ etiā ꝙ antiqtus prefigurabanꭞ in qbuſdā gradi
bus correſpōdentib⁹ eis in lege moſayca. ſed ordines
ab antiquo iſtituti tūc qn̄ multiplicatus eſt nūs fi-
delium collati ſunt miniſtris quos prius nō opor-
tuit ↄferri alicui: q2 nō fuit prius neceſſariū ei⁹ mi-
niſteriū. Hec eſt etiā ratio q̄re mō in eccl'ia nō ſunt
in ſingulis ordinib⁹ determiati miniſtri: q2 etſi mō
eſt multiplicata multitudo fideliū: tn̄ eſt imutata le
titia deuotionis. vnde multi ſemel vix in anno uo-
lunt coicari: ↄ iō circa eucbariſtiā diſpēſandaȝ nō
oportet mō tot miniſtros aſſiſtere. Et ꝓp hoc qua-
tuor ordines nō ſacri ſimul ↄferunꭞ. ita ꝙ nullus
eſt deputatus ad miniſtrandū in gradu iferiori qn̄
ille ſit ſibi ꝓprius: ↄ ali⁹ alȷ̄. ¶ Ad aliud Dionyſij
Iſidori ↄ canonis pȝ ex dictis in 2° ar^lo. Qui enī
negant ep̄atū eſſe ordinē exponūt eos accipere ſa-
cramētū pro ſacrali. ¶ Ad ultimū nego ꝓmā ton-
ſuram eſſe ordinē. ↄ cum dicis eſt ſignuz ſacre rei.
¶ R̄ñdeo nō eſt ſignū practicū efficax rei ſacralis
ideſt grē: quō intelligendū eſt ſacr̄m eſſe ſignū rei
ſacre: ut dictū eſt di.j. Qō additur ibi de priuilegio
clericali: nō ualet. q2 laici ↄuerſi in religionē gau-
dent priuilegio clericali. ↄ potuit legiſlator illō pri
uilegiuz dediſſe principi uel alicui ſimpliciꭞ laico.
falſa eſt igitur illa propoſitio ꝙ illud priuilegium
eſt proprium ordinato.

¶ Solet etiam queri ↄc. **Diſt. XXV.**

CIrca hanc diſt.25^m quero
de ſuſcipiēne
ordies duas qōnes. Prima eſt: utrū
pena canonica ipediat a ſuſceptione
ↄ collatione ordinū: ꝙ nō. excoicat⁹
uel irregularis ſi attentet ↄficere: ↄfi
cit. ergo a ſili ep̄s excoicatus uel irregularis ſi at-
tentet ordinare: ↄ facere qō facit eccl'ia ordinat. ↄ

iſte qui ſuſcipit ſi intēdit ordinari ordinaꭞ. ↄñtia pȝ
per locū a ſili: q2 ſil'e videꭞ hincinde. ↄ etiā per lo-
cum a minori: q2 qō nō ipedit executionē actuſ no
bilioris. nō videꭞ ipedire executionē act⁹ min⁹ no-
bilis. ¶ P̄. irregulariſ nō excludiꭞ a pceptiōe alio
rum ſacroꝝ. quin ſi intēdat recipere recipit. nec er
go iſti⁹. ↄñtia p.. a ſili: añs pȝ. q2 irregularis pōt ac
cipere ſacr̄m pn̄ie. Alioquin precluditur ſibi ſaluſ.
¶ P̄. nulla pena canonica magis excludit ab aliq̄
gradu uel actu eccl'iaſtico q̄z hereſis. ſȝ hereſis nō
excludit. ut habeꭞ. j.q.j. qō qdez. ¶ Oppoſitū. j.q.j.
de cetero. ↄ.c. primo ſymoniacos oino dānamus.
ↄ poſt talē ſuſceptionē uel collationē irritaz decre
uimus. Et.c. ſi quiſ. qui ſcienter ſe a ſymoniacis ↄſe
crari: imo execrari pmiſerint: eorūqȝ ↄſecrationem
oino irritā decreuimus. ¶ P̄. eccl'ia pōt dare ptā-
tem ↄferēdi ordines: ut pȝ: q2 ↄſecrandi ep̄m: ergo
pōt auferre. ergo aliā penā canonicā pōt infligere
ep̄o ꝓp quā non poſſit ↄferre ordines. ¶ P̄. eccl'ia
illegitimat pſonas ad ↄhendū matrimoniū: ita ꝙ
ſi attētant nihil faciūt: ergo multo magis pōt red-
dere ep̄m illegitimū ad actū ſpūalez: ita ꝙ ſi atten
tet nihil faci. ↄñtia ꝓbaꭞ: q2 magis videnꭞ ſubeſſe
eccl'ie illa que ſunt de iure poſitiuo q̄z que ſunt de
iure nāli ↄ diuino. ſed quecunqȝ ordinatio eccl'ie p
iſtas dignitates ep̄atus ↄ hi⁹ videꭞ ptinere ad ius
poſitiuū eccl'ie: ſaltem a deo non videꭞ eſſe de lege
nature ↄ diuina ſicut matrimonium.

In iſta qōne primo eſt vidēdū de peniſ
canonicis de qbus querit
queſtio. Scđo q̄liter excludāt ab ordinis collatiōe
uel ſuſceptione. ¶ Circa p^m pena canonica ut itel
ligimus in ꝓpoſito eſt pena iflicta per canones p-
hibens uel arcēs punitū ab aliquo gradu eccl'iaſti
co qui alias ſibi liceret. Hoc ultimum additur: q2 ſi
alias nō liceret ſibi nō eſt pena: q2 nō eſt pena lai-
co ꝙ nō poſſit ↄficere. q2 hoc alias ſibi nō cōpetit:
ſed ſacerdoti ordinato pena eſſet. Dixi aūt ſm cano
nes: q2 ſiue a canone infligaꭞ ſiue a iudice: nō a ca
none tn̄ ad hoc ut ſit iuſta debet ſȝ canones ifligi.
Dixi aūt phibēs uel arcēs: q2 pena de qua loqmur
uel intelligiꭞ artare tanq̄z ꝓhibito tn̄: ul' ſi aliquo
mō ulteri⁹ de quo diceꭞ in 1° ar^lo iſte modus ↄtine
a.l.ſex. tur ſub arcere uel artare. ¶ In ſpāli ſeptē ſunt hi⁹
pene canonice: videlȝ depoſitio: degradatio: infa-
mia: irregularitas: excoicatio: interdictū: ſuſpēſio.
De iſtis ↄ per ordinez dicendū eſt ↄ ſingulis in ſe:
ↄ q̄liter icurrunꭞ ↄ quali remedio remittunꭞ: ↄ cō
parando eas adinuicē ſm grauitatē ↄ ꝑmanētiā.
¶ Prima. ſ. depoſitio eſt maxima: q2 totalis amo-
tio a ſtatu clericali: ↄ ſi degradatio ſit amotio ab oī
gradu clericali. tunc idem eſt depoſitio ↄ degrada
tio. ſi aūt degradatio ſit depoſitio tn̄ a determina-
to gradu. reſeruato tn̄ gradu alio ſicut a ſacerdotȷ̄
gradu remanet gradus clericalis: tūc degradatio
eſt quedā partialis pena reſpectu depōnis. ¶ Sȝ
quō depoſitus amoueꭞ a ſtatu ↄ gradu clericali?
¶ R̄ñdeo: nō ꝙ caracter ordinis ſibi tollaꭞ: nec p
ↄñs ordines ſuſcepti: ſed tollitur licētia exercendi
actū cuiuſcūqȝ ordinis. ↄ etiaȝ priuilegiū illud qō
cōpetit ordinatis: vnde talis tradiꭞ curie ſeculari:
ita ꝙ ↄ quantū ad actus eccl'iaſticos ↄ tutelā pſo
narum eccl'iaſticarū ↄ quantū ad forum totaliꭞ ex
cludiꭞ de nūo pſonaꝝ eccl'iaſticaꝝ. ¶ Iſta pena q̄
liter infligiꭞ? ¶ R̄ñdeo nunq̄z a iure: ſed pciſe ifli-
genda eſt a iudice. Forma aūt ſm quaȝ infligenda

eſt habeꭞ extra de penis: degradatio eſt hodie in
6° li°. Cauſe aūt ꝓp quas infligēda eſt ſunt pecca-
ta enormia: utpote hereſis. ſciſma: reuelatio ↄfeſſio
nis. De p̄ extra de hereticis: ad abolendā. De 2° eꭗ
de ſciſmaticis: ad ſcindēdos in.6.lib. De 3° extra de
penitē. ↄ remiſ. ois utriuſqȝ ſexus. ¶ Qual'r remit
titur iſta pena? ¶ R̄ñdeo nō niſi per reſtitutionē
in integrū ab eo qui pōt reſtituere qui poniꭞ ſolus
papa. Quis legitime dep..tus nō legaꭞ poſtea re
ſtitutus. ¶ Scđa pena eſt infamia que eſt ſtat⁹ le-
ſe dignitatiſ: quātū ad vitā ↄ mores: ſicut fama eſt
ſtat⁹ illeſe dignitatis quātū ad vitā ↄ mores. Hec
aūt leſio diuerſimode icurriꭞ. Ubi ſciēdū ꝙ nō eſt
idem eē infamē ↄ ifamatū. Infamat⁹ eſt qui de cri-
mine aliquo publice accuſaꭞ. Infamis aūt non eſt
ꝓp talē impōnē criminis: ſed ul' per crimē publicū
publice cōmiſſuȝ. ut forte ſi publice piurauit ul' qō
cūqȝ aliud crimē publice cōmiſit ꝓp qō ius deter-
minat aliquē fore ifamē: uel q2 a iudice coram quo
ꝓbaꭞ crimē ei⁹ iudicaꭞ infamis: ita ꝙ ois infamis
eſt publice notatus de crimine qō ius punit pena
infamie: ſed qñqȝ nō eſt in iudicio de hoc ↄuictus:
ↄ tūc eſt infamis tn̄ a iure ↄ nō a iudice. qñqȝ ↄui
ctus: ↄ tali pena a iudice punitus: ↄ tūc eſt utroqȝ
mō infamis: ↄ a iure ↄ a iudice. ¶ Ex iſtis pȝ 2^m
qualiter infamia ↄhaꭞ. p^a enim infamia ↄhiꭞ ex i-
pōne criminis ifamatorȷ̄. Scđa incurriꭞ a iure ul'
iudice puniente tale crimē tali pena. ¶ Sed que
eſt cā ꝓp quā incurriꭞ ifamia 2° mō? ¶ R̄ñdeo. 6.
q.j. infames. Oēs infames eē dicimus quos leges
ſeculi infames appellant: ergo ille leges ſeculares
puniētes crimē infamie ſunt canonice. ↄ ille leges
habenꭞ. ff. de his qui notātur infamia. per totum.
¶ Qō remediū ↄ iſtaȝ penā? ¶ R̄ñdeo ↄ ifamiā
primo mō qñ aliqs eſt infamat⁹ eſt purgatio cano-
nica. ut habeꭞ extra de purgatiōe canonica. ex tua
rum. ¶ Illa enim purgatio totaliter tollit illā infa
miā uel infamationē. Cōtra infamiaȝ 2° uel 3° mō
que q̄ſi eſt eadē lȝ a diuerſis iure ↄ iudice nō eſt re
medium niſi reſtitutio in itegrū ab eo qui pōt ſic re
ſtituere. extra de teſtib⁹. teſtimoniū in glo. arcetur. a.l.habeꭞ.
¶ Iſta pena eſt ſimpl'r grauior q̄tuȝ ad vitā ciui
lem q̄z depoſitio niſi depoſitio includat iſtā: q2 hec
ꝓhibet ab omni actu legitimo ēt poſt actaȝ pn̄iaȝ:
q2 talis pſona vilis eſt. extra de reg. iuris. ifamibuſ In.6.
porte dignitatis patere nō debēt. ¶ Tertia pena
eſt irregularitas: ↄ iſta eſt ihabilitas ad ſuſceptio-
nez ↄ executionē actuū ordinū. Iſta icurriꭞ frequē
ter a iure q̄uiſ poſſet aliqn̄ infligi a iudice ſȝ iura:
incurriꭞ aūt a iure ex qbuſdā criminib⁹: ↄ ex qbuſ
dam nō criminib⁹: ↄ ex qbuſdā que qñqȝ pñt eſſe
crimina: qñqȝ non crimina. ¶ Ex criminib⁹ q̄tuor
pertinētib⁹ ad ordines uel act⁹ eoꝝ: quoꝝ vnū eſt
ſymonia. aliud furtū in ordine. 3^m miniſteriū in or-
dine nō ſuſcepto. 4^m cōtumacia in nō ſeruādo pe-
nas eccl'iaſticas. ¶ Symonia uel pōt eē in ordine
uel in bñficio: ꝙ ſi in ordine ↄ ſciēter ita. ſ. ꝙ ordi-
natus ſciat ſe ſymoniace ordinari ſolus papa diſpē
ſat: extra de ſymonia. nobis. ↄ. j.q.j. ut argutum eſt
ad oppoſitū. Ex quo enī legiſlator ↄſecrationē eo-
rum oino nō irritat: ſibi ſoli ↄuenit relaxare. ſi aūt
eſt ignorās ignorātia iuincibili: utpote ali⁹ de q̄ pe
nit⁹ neſcit pciū dedit ut ordinareꭞ nō efficiꭞ irregu
laris: niſi ſi poſtq̄z ↄſtiterit ſibi exequaꭞ actuȝ ordi
nis ſic ſuſcepti: vnde poſtq̄z ſibi conſtat de ordine
ſic ſuſcepto ſuſpenſus eſt ab actu illius ordinis

quouſqꝫ a tali ſuſpẽſione liberet. ¶ Symoniacus
aũt in bñficio nõ ſic grauiter punitur tñ ex quo ſibi
ꝯſtat ꝙ ſymoniace illud obtinuit tenet reſignare:
⁊ toto tpe quo tenet iniuſte tenet ⁊ tenet ad reſtitu
tionẽ oium que ꝑcepit. hec ꝓbat̃ de ſymonia in di
uerſis caplis. ¶ De furto in ordine diſtinguo q:
aut ꝓhibet̃ per excoicationeꝫ ne quis accedat niſi
de illo epatu ⁊ prius legitime examinatus ⁊ rece-
ptus: aut non eſt talis excoicatio uel prohibitio. in
utroqꝫ caſu furtiue ſe igerẽs eſt irregularis: ſed in
primo indiſpẽſabilr niſi per papã. in 2° diſpẽſabilr
per epm: ꝓbat̃ extra de eo qui furtiue ordies ſuſce
pit. in p̃. c. ⁊. 2. in tex. ⁊ in gl. ¶ De 3° crimine ꝙ ad
ipꝫ ſequat̃ irregularitas: habet̃ extra de clerico nõ
ordinato miniſtrãte. per totũ. ¶ De 4° habet̃ ex-
tra de clerico excoicato uel depoſito miniſtrante. ꝑ
totũ. Et hoc itellige maiori excoicatione. q: ut ha-
betur ibidem. c. ſi ce. lꝫ in minori excoicatione cele
brãs grauiter peccat: nullus tñ irregularitatis no
taꝫ icurrit. Intellige ẽt poſtq̃ ſciuit ſe eẽ excoicatũ.
ſi eniꝫ hẽt ignorantiã inuincibilẽ nõ tenet̃ cauere
ab actib° ordinũ nec exercẽdo illos incurrit irregu
laritatẽ: ut habet̃ ibidẽ extra aplice: in glo. utpote
ſiqs excoicauit aliuꝫ per lras ⁊ a tpe ſigillationis
lre uoluit euꝫ ſtatim eſſe excoicatũ. ille nõ tenet̃ ſe
hẽre pro excoicato quouſqꝫ lra ad eũ ꝑuenerit. Si
aũt nõ ſit ignorãtia inuincibilis nec oimoda icerti
tudo. ut per famã uel rumorẽ publicum deuenerit
ad eũ pena de excoicatione irregularis eſt. lꝫ cũ co
mitius agatur. Probat̃ extra de trãſlatione epoꝝ
inter corporalia. Sic etiã ſi nõ ſeruet̃ pena iterdi-
cti. ut habet̃ extra de exceſſib° platoꝝ ⁊ ſubditoꝝ.
Jn.6. tanta. Tñ illud caplm bñ poſſet exponi. ¶ Seq-
tur etiã nõ ſeruantẽ ſuſpenſionẽ: ut habet̃ extra de
ſnia ⁊ re iudi. cũ eterni. ⁊ extra de ſnia excoicatio.
cuꝫ medicinalis. ¶ Sequit̃ etiã irregularitas tria
nõ crimina: utpote ſeruitutẽ di. 54. ut extra de ſer-
uis nõ ordinãdis. per totuꝫ. ratio aũt: q: ſeruus eſt
poſſeſſio dñi ⁊ ideo nõ debet ab eo auferri ipſo iui
to. Qñ aũt ordinat̃ ſit inhabilis ad quoſdã act° ſer
uiles: q: ſi de facto fuit ordinatus dño iſcio nec de
nouo ꝯſentiẽte debet ſibi reddi: tñ dñs nõ debet eũ
actib° dedecẽtib° ordinẽ ſuũ applicare: ſꝫ debet ſer-
uire dño ſuo in actib° decẽtib° ſtatũ ſuũ. ¶ Sequi
tur etiã illegitimatũ: ex̃ de filijs pſby. non ordinan
dis. c. j. ⁊. 2. ⁊ ratio: q: pſumunt̃ imitatores prẽs in
cõtinẽtie. tales pſumunt̃ etiã male morigerati: q
male educati. tñ cũ eis ſatis faciliter diſpẽſat̃. vnde
Bñdictus vndecim° cũ quodã tali ſine diſpẽſatio
ne ordinato ⁊ in ordinib° miniſtrãte poſtea facilit̃
diſpẽſauit ſicut ipſe vidi bullã diſpẽſatiõis. ¶ Se-
quitur etiã 3m nõ crimẽ. ſ. turpẽ uel enormẽ mutila
tioneꝫ uel ifirmitatẽ: ut habet̃ extra de corpe vitia
tis nõ ordinãdis. Expoſuiſti. ⁊. 55. di. Si euangeli
ca ⁊ p̃cedẽti. ⁊ extra de clerico debilitato. ꝙ ſi non
ſit mutilatio deformis. nec ipſe fuerit in culpa illi°
mutilationis nõ excludit̃. ut habet̃ di. 55. ſiqs a me
dicis. ⁊ duob°. c. ſequentib°. Si aũt fuerit in culpa
ut ſi ſeipm mutilauerit ut ibidẽ habet̃: ſiqs abſcide
rit: cum tali vix diſpẽſet̃. Unde Nicolaus q̃rtus cũ
difficultate magna diſpẽſauit cuꝫ quodã tali q̃uis
religioſo. ¶ Conſilr eſt dicẽdũ de ifirmitate enor-
mi uel nõ enormi. ¶ Sequunt̃ etiã duo que qñqꝫ
pñt eẽ cũ culpa: qñqꝫ ſine culpa: videlꝫ homicidiũ
⁊ bigamia. ſub homicidio ꝯtinet̃ mutilatio actiua
enormis alteri° hois: ⁊ de iſta mã habet̃ ex̃ de ho
micidio uolũtario ⁊ inuolũtario. ⁊. 55. di. c. ultimo.
50. di. miror. ⁊ hoc eſt pp horrorẽ ſanguinis effuſi.
vnde etiã dauid nõ pmiſit de° edificare domuꝫ no-
mini ſuo multo ſanguine effuſo. 2. Reg. 7. ſed de ſꝫ
diſtingue de uolũtario ⁊ inuolũtario. uoluntariuꝫ
nunq̃ deletur niſi per baptiſmũ. ⁊ tũc eſt ratio cõ
grua: q: delet̃ rõ: q: nõ amplius habet̃ horrori iaꝫ
nouus hõ factus per baptiſmũ. Si aũt ſimpr eſt in
uoluntariũ utpote alius irruit in gladiũ iſti° in nul
lo nocet. di. 58. Si aũt inuoluntariũ ſm qd: utpote
nõ potuit euadere mortẽ niſi occideret. irregularis
eſt: ibidẽ di. 58. de his. ſed facilis eſt diſpẽſatio. ſi aũt
eſt caſuale ⁊ dedit operã rei licite. ⁊ adhibuit debi
tam diligẽtiã nullã penã icurrit: altera illaꝝ ꝯditio
num p̃termiſſa icurrit penam. ¶ De bigamia que diſt.33.
ſimplr inducit irregularitatẽ ut dicet̃ iferi° in mã
de matrimonio: habet̃ extra de bigamis. ¶ Quar
ta pena eſt excoicatio de qua qd ſit dictũ eſt di. 19.
5. ar° ſolonis. ⁊ hoc de excoicatiõe maiori: que eſt
ſimplr excoicatio: minor ſiqdem nõ eſt excoicatio
niſi ſm qd: q: ſm qd excludit a coione fideliũ: pu-
ta in ſacris. ¶ Uñ etiã incurrit̃ pꝫ: q° qñqꝫ a iure:
qñqꝫ a iudice. Et qdeꝫ a iure qñqꝫ erat poſſibile di
cere nũm: imo erat paruus nũs qñ fuerũt decreta
les cõpilate ſub Greg. 9. ſed hodie qs nũare ſuffi-
ciat: ⁊ cũ creſcãt in infinitũ creſcẽtib° morib° capi- a.l.mo[illegible]
tuꝫ: nõ opꝫ circa hoc mẽbranas iplere. ſꝫ tñ dico ꝙ
nec a iure nec a iudice debet ifligi niſi pro peccato
mortali nec pro quocũqꝫ ſed graui cũ quo etiã ꝯco
mitat̃ ꝯtumacia: q: q̃diu aliqs eſt paratus ſatiſfa
cere pro culpa ⁊ audit eccliaꝫ: q̃re hñdus eſt ſicut
ethnicus ⁊ publicanus: cũ ſm chriſtũ pena iſta in
fligat̃ q̃ſi ultima illi qui nõ vult audire eccliaꝫ: qui
eſt finaliter ꝯtumax. qs aũt ſit miniſter iuris iferẽ-
do hãc penã: dictũ eſt ſupra diſ. 19. ubi prius. q: ad
ſimplr excoicandũ nullus eſt niſi cui ſubſũt oẽs
fideles. ḡ nec aliqs ali° niſi ut cõmiſſari° auc̃te illi°.
¶ Qualiter relaxat̃? ¶ Rñdeo ꝙ per abſolõneꝫ
factã ab illo qui excoicauit ſi eſt excoicatio a iudi-
ce uel a ſupiore ei°. Si aũt eſt a iure per abſolõnẽ
ei° qui ius ꝯcedit: nec hoc ſolũ ut dicũt multi. ſed ꝑ
abſolõnẽ cuiuſcũqꝫ ſacerdotis qñ legiſlator nõ re
ſeruauit ſibi iſtam abſolõnẽ: ⁊ ꝓbãt per caplm ex̃
de ſnia excoicationis. nup. ſed illa ꝓbatio parũ co-
git: q: nõ ſequit̃. ille nõ reſeruat. ḡ ꝯceſſit. loquẽdo
de forma ꝯñtie etiã ſm iura: q: poſſe abſoluere ca-
dit ſub illa regula. Qõ nõ eſt ꝯceſſum videt̃ eẽ ꝓ-
hibitum: q: nõ cõpetit alicui abſoluere a ſnia com
miſſa a ſupiore niſi ſit ſibi ꝯceſſum. ¶ Cõparãdo
aũt iſtã penaꝫ ad p̃cedentẽ hec ſimplr eſt grauior
quantũ ad intẽtionem q: excludit ab omni coione
alias licita: illa tñ ab his que ptinẽt ad ordines: ſꝫ
iſta reputat̃ leuior: q: facili° remittit̃: ſed hoc eſt ad
oppoſitũ. Iſta eni ideo facili° remittit̃. q: grauiſſi-
ma eſt ⁊ a plurib° excludit. Ille aũt due pene. ſ. irre
gularitatis ⁊ excoicationis pñt eſſe ⁊ publice ⁊ ꝑ-
uate. ⁊ quo ad hoc ꝙ pñt eẽ priuate ſunt min° gra
ues q̃ alterutra p̃cedentiũ: que due ſemꝑ ſunt pu
blice. ¶ Quinta pena eſt iterdictũ que eſt artatio
a qbuſdã actib° eccliaſticis exercẽdis: uel ab aſſiſtẽ
do qbuſdã talib°. Et lꝫ iſta pena aliqñ poſſit ifligi
loco ⁊ nõ pſone: qñqꝫ pſone ⁊ nõ loco: qñqꝫ utriqꝫ
⁊ ſicut infligit̃ ita eſt ſeruãda. tñ ut eſt diſtincta pe
na a ceteris frequẽtius infligit̃ loco ⁊ non pſonis:
niſi dum in loco ſunt ut. ſ. in tali loco nõ liceat cele-
brare ſolẽniter diña nec alios itereſſe. Et iſta pena

interdicti qñqꝫ ꝯhitur a iure. qñqꝫ a iudice. a iure
occurrit exẽplũ de receptãtib° uſurarios extraneos
extra de uſurarijs. uſurarũ uoraginẽ. ⁊ eſt hodie
in. 6. li° a iudice pp cãs inumeras. coius pp inobe
diẽntiã cõem ppli terre: relaxat̃ per illũ qui poſuit
interdictũ. qñqꝫ ẽt relaxat̃ in certis caſib° a iure: ut
pꝫ extra de ſen. ex. alma mater ecclia: ⁊ eſt hodie i
6. li°. ¶ Sexta pena eſt ſuſpenſio que eſt ꝓhibitio
ab aliquo alias ꝯueniẽte: ⁊ hoc ad tps in hoc diſti
guit̃ iſta pena ſpãlit̃ ꝯ alias. hec aũt eſt multiplex:
q: quedã eſt ſuſpẽſio ab officio: quedã a beneficio:
quedã ab ingreſſu ecclie ⁊ ultra qñqꝫ incurrit̃ ipo
iure: ut habet̃ extra de ſen. ⁊ re iudi. cũ eterni. ⁊ ex̃
de ſen. excõi. cũ medicinalis. ⁊ ẽt in ſuſcipiẽdo ordi
nes ab epo qui renũciat loco ⁊ dignitati tali. q: qui
executionẽ nõ hẽt executionẽ nõ ꝯfert: ⁊ ita ſi ordi
nem ꝯfert ſuſcipiẽs tñ executionẽ nõ hẽt: iõ eſt ſuſ
pẽſus de ſꝫ. j. q. 7. daibertũ. ⁊ ex̃ de ordinã. ab epi.
qui renũ. c. j. in glo. ſilr de ordinato ſciẽter ſymonia
ce: ut dictũ eſt ſ. frequẽter aũt ifligit̃ a iudice nunc
illa nũc iſta. Tollit̃ ãt ꝑ relaxationẽ factã talis ſuſ
penſionis ab eo qui eam tulit. uel a ſuperiori eius.

De ſecundo

ar° principali certũ eſt de
qnqꝫ penis ultimis ꝙ nõ
ꝓhibẽt a collatione uel ſuſceptiõe ordinũ de facto
ut ꝓbat̃ per Aug. j. q. j. ꝙ qdaꝫ. ⁊ eſt rõ. q: cũ illis
penis põt ſtare ⁊ rõ miniſtri ⁊ ſuſcipiẽtis ⁊ intẽtio
⁊ alia neccia hincinde: de iure aũt ꝓhibẽt ita ꝙ illi-
cite attẽtet̃ ꝯriũ: tñ ſi attentat̃ hoc fit qõ intẽdit. rõ
aũt iſti° negationis eſt: q: ecclie collata eſt ptãs or
dinãdi ſibi miniſtros. ut colligi põt ex illo ṽbo pau
prime.3.b, li ad thimo. ubi deſcribit̃ quales debẽt diaconi or
diari. ¶ De pª aũt pena. ſ. degradatiõe maxime ſi
fiat circa epm dubiũ eſt utrũ excludat ꝯferre ordi-
nes de fcõ. ſꝫ pro ⁊ ꝯ habet̃. q. p̃cedẽte ar° 1°.

Ad argumẽta.

¶ Ad pmũ ꝯcedi põt
quãtuꝫ ad qnqꝫ penas
primas. ſed ſi teneat̃ quantũ ad ſextã penã ꝙ epo
depoſitus ſimplr nõ eſt eps. tunc quo ad illũ caſuꝫ
negãda eſt ſilitudo in ꝯñtia. q: caracter ſacerdotij
tolli nõ põt. nec ꝑ ꝯñs ſacerdotiũ ſic epat°. ¶ Ad
aliud nõ ſufficit intẽtio niſi ſit miniſter idoneus q̃-
lis nõ eſt depoſitus ſm illam opionẽ. ¶ Ad 3m nõ
eſt ſile: q: pnia eſt ſacrm gñale. ⁊ iõ ab illo nullus
excludit̃ nec de facto: nec de iure. alia ſacra que in
cludunt aliqd excellẽtie bene poſſunt alicui nega-
ri pp delictum hoc exigens. ¶ Ad illud de hereſi
uerum eſt ꝙ nõ excludit de facto. ſed de iure exclu
dit ſi talis etiã nõ ſit ꝯdẽnatus. Si ṽo ſit preciſus
⁊ ꝯdẽnatus ab ecclia nõ confert ordines ſi epatus
nõ ſit ordo ⁊ poſſit ſimplr auferri: ſicut haberẽt re
ſpondere illi qui tenẽt epatum eſſe nõ ordineꝫ. ſed
quandam dignitateꝫ additam ſuꝑ ordines que ad
iuriſdictionem magis ſpectat.

Ad argumenta

in oppoſituꝫ. ¶ Ad
primũ cõcedo ꝙ ſy-
moniaci ordinatio eſt irrita quãtuꝫ ad executionẽ.
tamẽ ordinẽ recipit. ⁊ ideo nõ indiget niſi ut ei° ſuſ
penſio relaxetur. ¶ Ad 2m ꝯñtia nõ tenet. q: mi-
niſtro eccleſie datuꝫ eſt ut ſit miniſter in ꝯferendo
nõ in auferẽdo. ¶ Ad 3m tanget̃ inferius quõ ec-
cleſia põt pſonas illegitimare: ⁊ ſic inhabilitare ne
ſint idonee ad ꝯhendũ matrimoniũ: ſꝫ hic ex quo
a.l.ſimilis. collatus eſt caracter nõ eſt ſimul poteſtas ad aufe
rendum illis. Et cuꝫ arguit̃ ꝙ eſt illud magis ſm
legẽ nature q̃ iſtud: uerũ eſt ut matrimoniũ ꝯtra-
ctum ſit ratum: ſed nõ ut quecũqꝫ pſone nullo ob-
ſtante ipedimento poſſint illud matrimoniũ ꝯhe-
re. magis enim eſt de lege nature: ꝙ deus illud qõ
imprimit nãe qõ nõ repugnat peccato nec formalr
nec tanq̃ cauſe demeritorie perpetuo remaneat in
aia q̃ ꝙ quicũqꝫ ⁊ quecũqꝫ ſint habiles ad ꝯhen
duꝫ matrimoniũ. Et ideo inhabilitatio aliq̃ pſona
rum ad iſtum actũ nõ eſt ita ꝯtra legẽ nature: ſicut
caracterem alicui ipreſſum deleri. Qõ. II.

Secundo

quero an ſexus mulie
bris aut etas puerilis
impediat ſuſceptioneꝫ ordinũ. Q: non.
Gal. 3. In chriſto ieſu nõ eſt ſuus neqꝫ
liber: nõ eſt femina nec eſt maſculus. er
go nulla differẽtia eſt inter feminã ⁊ maſculũ in le
ge chriſti: ſicut nec circa ſeruũ ⁊ liberũ: ergo illud
ſacrm legis euãgelice qõ põt maſculus recipere: ⁊
femina: ſicut ſeruus ⁊ liber. ¶ Pꝫ. 32. di. preſbyter.
ſit mentio de preſbytera. ⁊. 27. q. j. diaconiſſam nõ
debere ordinari ante. 40ta ãnos. ¶ De etate etiaꝫ
puerili arguit̃: q: nõ ꝓhibet aliorum ſacroꝝ ſuſce
ptionem ut baptiſmi ⁊ ꝯfirmationis: ⁊ videt̃ potiſ
ſime ad ꝓpoſitũ eſſe de ꝯfirmatione: q: illõ ſacrm
datur ad digne ꝯfitendũ fideꝫ chriſti: iſte actus nõ
põt cõpetere niſi adulto: ſicut nec actus ordinatio
nis. ergo ⁊c̃. ¶ Oppoſitũ. 23. di. ſacratas deo femi
nas uel monachas ſacra uaſa uel ſacratas pallas
contingere: incẽſum circa altare ferre perlatum eſt
ad aplicam ſedem que oia reprehẽſione ⁊ vitupe-
ratione plena eſſe nulli rõne ſapienti dubium eſt. a.l.recte.
omne miniſteriũ mulieris vitupio plenũ eſt. ¶ Pꝫ.
j. Coꝝ. j. turpe eſt mulieri tondi. ergo ⁊ ordinẽ reci xſ.
pere: q: tonſura ꝯcomitat̃ ordinẽ aliquẽ ut ſignuꝫ
ſignatum. ¶ Pꝫ. de vita ⁊ hone. cle. ſiquis. ⁊ di. 23. Prohibete
ibi habet̃ ꝙ clerici nõ nutriant comam: ſed tondã ⁊. 2. c. ſequẽ
tur. ¶ Pꝫ. de etate puerili habet̃ in cañ. di. 77. ſub ti.
diaconus nõ minus viginti annoꝝ ordinetur.

Hic breuiter

dico ꝙ excludi ab ordine
uel ordinũ ſuſceptione ul̃
nõ poſſe ſuſcipe ordines põt intelligi triplr. videlꝫ:
uel nõ poſſe debite ⁊ honeſte: uel nõ poſſe licite. q:
eſt ꝯtra preceptum: uel nullo mõ poſſe etiã de fa-
cto: ita ꝙ ſi attẽtetur fieri nihil fiat. ¶ Primo mõ
puer ⁊ nõ habẽs diſcretionẽ nõ põt recipere ordi-
nes: q: nõ põt cum debita reuerẽtia recipere taleꝫ
gradũ qui ꝯfertur in ordine. ¶ Scdo mõ puer nõ
põt recipere ordinẽ ſacrum lꝫ poſſit illo mõ recipe
ordines iferiores. ¶ Primũ ꝓbatur: q: ſuſceptio
ni ordinis ſacri annexũ eſt uotum ꝯtinentie: ut ha
betur extra: ſed puer ⁊ nõ habẽs diſcretionẽ nõ po
teſt in iſtud uotuꝫ tacite uel expreſſe. ¶ Scdm ꝓ- De eta. ⁊
batur: q: non inuenitur ꝓhibitio arcens pueros a qua. a mul
ſuſceptione ordinũ nõ ſacroꝝ. ¶ De 3° mõ nõ poſ tis ⁊. 28. di.
ſe: dico ꝙ iſtud nõ inuenit̃ in puero ⁊ hoc reſpectu
cuiuſcũqꝫ ordinis etiã ſacri: q: poteſtas exequẽdi
aliquẽ actum uel gradus quo quis põt iſtum actũ
exercere: põt duratione precedere actum illum ul̃
potentiã ꝓpinquã ad actuꝫ illum: ordo nõ eſt niſi
gradus diſpones ad miniſtranduꝫ in determinato
gradu eccleſiaſtico: ut dictũ eſt di. precedenti. ergo
ille põt cõpetere anteq̃ ſolutis ipedimentis ſit in
potẽtia ꝓpinqua ad exercendũ illum actuꝫ: nec ibi
requirit̃ ꝯſenſus ad ipreſſionẽ caracteris. ſicut nec
in minorib° ordinib°. Iſtud tñ nõ poſſe 3° mõ eſt in
muliere: qõ nõ eſt tenendũ tanq̃ precĩſe per eccle
ſiam determinatũ. ſed habet̃ hoc a chriſto nõ eniꝫ

eccleſia preſumpſiſſet totum ſexum muliebꝛem pri uaſſe ſine culpa ſua actu qui poſſet ſibi licite cōpe tere:qui eēt oꝛdinatus ad ſalutē mulieris ⁊ alioꝝ in eccleſia per eam:q: hoc eſſe videreť maxime in iuſtitie nō ſolū in ſolo ſexu ſed etiā in paucis ꝑſo nis. Nunc aūt ſi de lege diuina licite poſſet cōpete re mulieri oꝛdo eccl'iaſticus poſſet eſſe ad ſalutez ⁊ eaꝝ ⁊ alioꝝ per eas. Et q̄d dic̄ apl's.i.ad thimo. 2. Docere mulierē nō permitto:intelligēꝭ de doctri na publica in eccl'ia nō eſt dictuz apl'i tanq̄ ſtatuē tis:ſed nō ꝑmitto:q: nec chꝛs ꝑmiſit.cuiꝰ argumē tum euidēs accipiť q: nec matrē ſuam poſuit in ali quo gradu oꝛdinis in eccl'ia:cui nulla alia potuit uel nō poterit in ſc̄itate equiparari. Ratio aūt nā lis huic dicto conſonat quā apl's inuit p̄ͣ ad Coꝛ. Nam natura nō ꝑmittit mulierē ſaltē poſt lapſum tenere gradū eminentē in ſpecie humana ſiqdem eſt dictū ſibi in penā pc̄ti ſui Gen̄.3.ſub viri pote ſtate eris. ¶ Contra h̄.ubi idez agēs ⁊ paſſuz eiuſ dem ſpēi ibi eſt idem effectus:ſed ep̄s eſt idē agēſ: ⁊ pono ꝙ eodem modo intēdat hic ⁊ ibi vir ⁊ mu lier ⁊ aīa viri ⁊ mulieris paſſa eiuſdē ſpēi.ergo ſi ep̄o aliquid agēte aīa viri recipiet caracterem:ſeq̄ tur ꝙ ipſo idem agēte circa mulierē ipſa idem reci piet. ¶ Rn̄deo.maioꝛ eſt uera de agēte inducente foꝛmā ⁊ agente nāli.ſed ſi uoluntarie agat ⁊ ꝯtin genter nō eſt uerum ꝙ idem agat.ſed poterit non agere. Si aūt nō inducat:ſed tm̄ facit quēdā actuz ad quē aliud inducat qui uolūtarie inducit in illō paſſum in quo ꝓponit inducere:maioꝛ nō eſt uera ⁊ ita eſt in ꝓpoſito. ¶ Et iſtud argᵐ eſt bonuz ad ꝓbādū ꝙ miniſter nullū actū nec̄ium facit ad quē nec̄io ſequiť effectus ſacri:ſed tm̄ ꝯtingenter:ut in pluribus ex pactione diuina.

Cap.ii. (margin, beside "lis huic dicto conſonat")

a.l.falſa. (margin, beside "⁊ ita eſt in ꝓpoſito")

Ad argumēta.

¶ Ad p̄ᵐ dico ꝙ quā tum ad gl'iam ꝯſequē dam ⁊ ad gr̄am hn̄dā nō eſt diſtinctio in lege chꝛi inter feminā ⁊ maſculū.q: tantā gr̄am hr̄e ⁊ tātaz gl'iam attingere pōt illa ſic̄ iſte:ſed quantū ad gra dum excellentē habendū in eccl'ia bene decet eſſe diſtinctionē inter virum ⁊ mulierez in lege chꝛi:q: hoc cōſonat legi nature. ¶ Ad 2ᵐ foꝛte in grecia uxoꝛ p̄ſbꝛi pōt dici p̄ſbyteriſſa:ubi ſacerdotes utū tur licite matrimonio pꝛius ꝯtc̄o:ſed apud nos la tinos ubi caſtitas nō ꝯiugalis ſed ſimpl'r eſt oꝛdi ni annexa pꝛeſbyteriſſa pōt dici aliq̄ bona matro na vidua uel perfecta inter alias mulieres:uel foꝛ te in collegio illa que pꝛeeſt oībus aliq̄s:ut abbatiſ ſa inter moniales:ſed iſta nō hēt per hoc gradū al tioꝛez oꝛdinis:imo nec pꝛeeminētiā reſpectu alicu ius viri. ¶ Conſil'r pōt dici ad illud de diaconiſſa ꝙ illa cui cōpetit ex oꝛdinatione abbatiſſe uel col legij legere omeliā in matutino pōt dici diaconiſſa ſed ille nō eſt actus alicuiꝰ oꝛdinis. ¶ Ad aliō pōt dici ut dicit Gꝛatianus di.4.in iſtiꝭ moribꝰ utentiū in ꝯtriuz nōnulle leges abrogate ſunt:ut poſtea ꝓ bat ibi per multa exempla ⁊ maxime qm̄ moreꝭ ꝯ trꝗ innitūtur rōni noue. Ita hic in pꝛimitiua eccle ſia pueri nō erāt ſtatim inſtructi in his que ptinēt ad cultū uel officiū diuinū: ⁊ imo bene adulti erāt in talibus ſatis rudes.nūc aūt pueri ſtatim in tali bus erudiunť ⁊ exercenť: ⁊ ideo ſufficiētius inſtru ctus eſt aliquis mō.13ᵒ annoꝝ in talibꝰ actibus q̄ꝫ tunc foꝛte erat ruſticus.25ᵉ annoꝝ. Et ideo nō mi rum ꝙ decreta illa de etate ſeruāda abrogata ſūt. Et eſto ꝙ de iure ad oīno debite ſuſtinendū debe rent ſeruari:q̄d nō credo tm̄:nec ſimpl'r neceſſariū eſt neceſſitate pꝛecepti illa obſeruare:nec ſimplici ter neceſſariū neceſſitate facti.quin ſi hoc p̄termiſ ſo oꝛdo ꝯferať uere ſuſcipiť ⁊ gradus determinatꝰ miniſtrandi in eccleſia cōfertur illi qui pꝛo tēpore iſto ex ore infantiū ⁊ lactentium perficit laudem. cui ſit laus in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

a.l.p̄ſbꝛa. (margin, beside "ni annexa pꝛeſbyteriſſa")

a.l.ab illo. (margin, beside "iſto ex ore infantiū")

¶ Cum alia ſacramenta poſt peccatum ⁊c̄.

Diſtinctio.XXVI.

Circa iſtam 26ᵃᵐ di.quero. Utrum matri monium fuerit imediate inſtitutuz a deo.ꝙ nō Gen̄.2.ait Adam.hoc nūc os ex oſſibus meis. ⁊ ſequiť:q̄obꝛē relinquet hō patrē ⁊ matrē ⁊ adhere bit uxori ſue.ubi dicit glo.ꝙ tunc inſtitutum fuit ſacr̄m matrimonij. ⁊ Sal.allegat hoc in euāgelio. ergo Adam inſtituit illud. ⁊ per ꝯn̄s nō imediate fuit a deo inſtitutū. ¶ P̄.circa inſtitutū a deo nul lus inferioꝛ deo pōt aliqd imutare:ſꝫ eccl'ia imu tat aliqd circa matrimoniū:q: aliquas ꝑſonas que alias eſſent legitime ad ꝯhendū illegitimat.ergo. ¶ Cōtra Matth.19.ait chꝛs phariſeiꝭ.nō legiſtiꝭ: q: qui fecit ab initio maſculū ⁊ feminā fecit eos. ⁊ ſequiť.q̄d deus coniunxit homo nō ſeparet.

Qō.i. (margin, beside "Circa iſtam")

Matth.19. (margin, beside "ſacr̄m matrimonij")

Ad ſolutionem

.q.tractādaꝝ de ma trimonio ſūt hic que dam nec̄ia p̄mittenda. Et ſit hec p̄ͣ ꝯcluſio p̄cipā lis. Ad ꝓcreandū ꝓlem debite educandā marē ⁊ feminā vinculo indiſſolubili ſibi mutuo copulari ⁊ obligari honeſtū eſt. ¶ 2ᵃ ꝯcluſio eſt.marē ⁊ femi naz poteſtatē ſuoꝝ coꝛpoꝝ ſibi mutuo tradere pꝛo uſu perpetuo ad ꝓcreandū ꝓlem debite educādā honeſtū eſt. ¶ 3ᵃ ꝯcluſio:iſtā dationē mutuā a deo inſtitui ⁊ appꝛobari ꝯgruum eſt. ¶ 4ᵃ ꝯcluſio:iſti ꝯtctui donationis mutue aliq̄d ſacr̄m annecti con gruum eſt: ⁊ ita factū eſt. ¶ 5ᵃ:in matrimonio ne ceſſariū eſt plura diſtincta ꝯcurrere ⁊ que. ¶ Ad ꝓbationē p̄me ꝯnis ſit hec p̄ͣ ꝯcluſio pꝛeuia.hoīeſ uelle ꝓcreare ꝓlem in ſpecie humana eſt actus re cte circūſtantionabilis.hoc ꝓbať.ꝙ nō eſt actꝰ de ſe malus ut nō poſſit recte circūſtātionari ſicut eſt dare alienū.pꝛobatur:q: nō magis ſm̄ inclinatio nem quāto iſta ſpēs eſt pfectioꝛ:nō aūt pōt ſaluari regulariter in iſto ſtatu moꝛtalitatis:niſi per ꝓpa gationē:ſil'r ſi eſſet imoꝛtalis adhuc ſꝫ rectā rōnē nāe cōpeteret ſibi coīcare pfectionē ſuā eo mō quo eſſet ſibi poſſibile.hoc aūt eſt ꝓpagādo.tum 3ᵒ ex creditiꝭ:q: de illicito nō datur p̄ceptū.ſed Gen̄.p̄ 9.datur p̄ceptū de ꝓpagatiōe. Creſcite ⁊ multipli camini.tum 4ᵒ q: honeſtū eſt agere ad reparatio nem ruine angelice: ⁊ reſtaurationē illiꝰ ſupne ciui tatis hierl'm ſm̄ p̄deſtinationē diuinā:ſed electi p̄ deſtinati ad reparandū ruinā illā nō ꝓducunť co muniter in eē niſi per ꝓpagationē.ergo. ⁊ ſic pꝫ ꝙ iſte actus nō eſt de ſe malus. Sed nec de ſe eſt ſuf ficienter bonꝰ bonitate moꝛali:q: nulluſ actꝰ eſt ſuf ficienter bonꝰ moꝛaliter ex rōne agētis uel obiecti niſi amare deū.q̄d nō pōt eſſe ꝯ rectaz rōnem:imo nec̄io eſt ſm̄ rectā rōnē ꝙ talis actus tēdat in tale obiectū.hoc aūt eſt:q: obiectū eſt finis ultimus ſꝫ ſe uolēdus ⁊ a q̄libet oꝛdinato ad finē illo mō quo pōt finē amare:ſed ꝓcreare ꝓlem pꝫ q: nō eſt finiſ ultimus ſed aliqd oꝛdinatū ul' oꝛdinabile ad finē illū ⁊ per ꝯn̄s pōt hō recte ⁊ nō recte oꝛdinare illō in

finem:ergo eſt actus circūſtātionabilis rectiꝭ circū ſtantijs. ¶ P̄.ꝓbať utrūq̄ꝫ ſimul.q: ille actꝰ eſt de ſe malus cuiꝰ obiecto repugnat eſſe bonū:ſiue cu ius obiectū repugnat actui ⁊ actꝰ agēti. ⁊ per oppo ſitum ille eſt de ſe bonus cuiꝰ obiectū eſt ſimpl'r bo num nec̄ium ⁊ ꝑfectiſſime ꝯueniēs agēti:ſed neu trum iſtoꝝ ꝯuenit huic actui:q: eiꝰ obiectuz nō eſt bonū ultimuz:nec repugnat ſibi eē bonum:g̃ de ſe nec malus nec pfecte bonꝰ moꝛal'r:q: nullus actꝰ eſt pfecte bonuſ ex gn̄e tm̄ ſiue ex ſolo obiecto niſi amare deum.nec malus ex gn̄e ſiue ex ſolo obiecto niſi odire deū. ⁊ neutrū actū opꝫ ſpecificare:nec eſt circūſtātionabilis:q: ex gn̄e hēt iſte actꝰ qui ē ama re deū ꝙ ſit bonus. ⁊ odire ꝙ ſit malus:vn̄ loquē do de amore amicitie deꝰ nō pōt nimis amari:nec aliqs pōt deū bene odire.hec eſt g̃ p̄ͣ ꝯcluſio in ꝓ bādo p̄ᵃᵐ ꝯnē p̄nᶜⁱˢ.ꝙ uelle ꝓcreare ꝓlē eſt actꝰ cir cunſtātionabilis rectis circūſtantijs. ¶ 2ᵃ ꝯcluſio ſit hec:p̄ͣ circūſtātia reqſita ad bonitatē moriſ iſtiꝰ actus eſt circūſtātia finis:ſicut ul'r eſt in moꝛalibꝰ ⁊ eſt iſta uelle ꝓcreare ꝓlem religioſe educādā ad ampliādū cultū diuinū:hoc ꝓbať per rōnē:q: pfe cta opatio humana eſt finis hoīs:p̄ ethiᶜ.ad finez aūt debēt alia oꝛdinari:ergo ad huc finē debet qli bet uelle ꝓlem:iſta ꝓbať ex creditis:q: qlibet de bet ſic diligere ꝓximū ex charitate ſicut ſeipꝫ.i.ad idem.ſed qlibet debet diligē ſe ad honeſtā ꝯuerſa tionē ⁊ diuinū cultū:ergo ⁊ ꝓximū ſuū. ⁊ maxime ꝓlem cui ſpālit̄ teneť. ¶ Cōfirmať per Augᵐ.9. ſup Gen̄.d.bonum ꝓlis dī non ipſa ꝓles:ſed ſpes ⁊ deſideriū quo ꝓles queriť ut religioſe educať ul' infoꝛmeť. ¶ Sequiť 2ᵃ circūſtantia que eſt ꝙ iſte actus debet eē determinataꝝ ꝑſonaꝝ maris.ſ. ⁊ fe mine:nō ꝙ eē maris ⁊ femine ſit circūſtātia:ſꝫ in cludiť nec̄io in actu qui eſt ꝓcreare ꝓlē:ſed deter minataꝝ dico eſſe circūſtantiā ex pte cōrū agētiū. nā uaga ꝯiunctio eſt ꝯ bonuz ꝓlis:q̄d eſt finis hic intētuſ:ꝯ bonū familie: ⁊ ꝯ bonū ciuitatiſ. ¶ Pꝛi mum ꝓbať:q: ꝓles nō religioſe educareť:tum ex parte parētū:q: nō haberēt determinatā notitiam ſue ꝓlis:ſaltē pr̄. ⁊ ita nō eſſet ſollicitꝰ ſue pꝛoli de bitam ipēdere diſciplinā:nec ecōuerſo ꝓles pr̄i de bitā reuerentiā ⁊ timorē filialē:pp̄ quē timorē filiꝰ magis obedit pr̄i ⁊ magis ab eo diſciplinā recipit q̄ꝫ ab alio. ¶ Scd̄m ꝓbať:q: bonuz familie ꝯſiſtit in aliq̄ firma adheſione pꝛincipaliū ꝑſonarū fami lie.alias eēt bonū uagū: ⁊ pp̄ h̄ dicit phs.8.ethiᶜ. ꝙ hō nāliter eſt aīal ꝯiugale ⁊ domeſticū.nec etiā alique ꝑſone diligētiā adherēt circa nec̄ia ſibi mu tuo ⁊ ꝓli.ergo. ¶ Tertiū ꝓbať.q: amicitia ciuiū ut plurimū eſt ex determiata ꝓpinquitate in certo gradu:ſed ibi nulla eſſet ꝓpinqtas noua certa que eēt cā amicitie.ideo pp̄ iſta recte rep̄hēdit Ariᶜˢ pollitiā Socratis.3.pol'.q: pꝛo ſtatu nāe lapſe mul to melioꝛ eſt illa quā ipſe oꝛdinat. ⁊ pꝛo omni ſtatu fuiſſet ꝯ rectā rōnē uaga ꝯiunctio maris cū femia. Iſta ēt circūſtātia ſatis pꝫ ex creditis per ſcripturā ſacrā.nam Gen̄.2.dī. Erūt duo in carne vna. ⁊ chꝛs idē dicit Matth.19. ⁊ apl's p̄ͣ Coꝛ. Unuſq̄ſq̄ꝫ ſuā uxorē hēat pp̄ foꝛnicationē. ⁊ eſto ꝙ iſta determia tio nō ꝓbareť per rōnē nālē eē ſimpl'r nec̄iaz.ita ꝙ eiꝰ oppoſitū repugnat manifeſte rōni nāli:ſaltē hec affirmatiua ſatis pꝫ ſm̄ rōnē nālem.ſ.ꝙ honeſtuz eſt ꝑſonas ſibi inuicē eē determinateſ ad actū iſtū. ¶ Sequiť alia circūſtātia.ſ.ꝙ ꝑſonas iſtas ſibi i uicē ad iſtū finē vinculo indiſſolubili obligari ho neſtum eſt.hoc ꝓbať ex p̄cedēti.q: ſi determinatio ad cōmorandū ⁊ mutuo ſeruiēdū ualet ad debitā ꝓlis educationē ⁊ ad bonū familie ⁊ ciuitaꝭ mul to magis ad h̄ ualet ꝑpetua adheſio determiataꝝ ꝑſonaꝝ adinuicē.nō aūt ꝑpetuo adhererēt ſibi pp̄ multas occaſiones ⁊ diſplicētias occurrentes niſi ad talē adheſionē eſſent ſibi inuicē vinculo idiſſo lubili obligate. ¶ Et eſto ꝙ non poſſet ꝓbari iſta ꝯcl'io:que p̄ncipalis eſt in iſto arlᵒ:eē ſimpl'r nec̄ia ex rōne nāli euidenter.ꝓbať tm̄ ſicut ꝓpoſita eſt.p̄ ꝙ marē ⁊ feminā ſic obligari ad talē finē eſt hone ſtū ⁊ rōni nāli ꝯſonū. ¶ Et ex h̄ pꝫ ſol'o cuiuſdā.q. an taliſ obl'atio ſit de lege nāe.q:(ſic̄ dictū eſt ſ̄.di. 17.) ꝓpꝛiiſſime de lege nāe eſt p̄nᵐ pꝛacticū p ſe no tum ⁊ ꝯcluſio demr̄atiue deſcēdēs ex tali p̄nᵒ ſcd̄a rio:aut de lege nāe eſt uerū euidēter ꝯſonū talibuſ pꝛincipijs ⁊ ꝯnibꝰ lꝫ nō nec̄io ſequēs. ⁊ h̄ mō marē ⁊ feminā obligari ad finē p̄dictū eſt de lege nāe.ut pꝫ ex dictis. ¶ Ad ꝓbationē 2ᵉ ꝯnis p̄ncipalis ſit hec p̄ͣ ꝯcluſio:obligationē illā idiſſolubilē expedit ex actu uolūtatis ꝑſonaꝝ obligatoꝝ naſci.hoc ꝓ bať:q: uel ſic naſceť uel ex ipoſitione legiſlatoris ſine actu uolūtatis eoꝝ:ſꝫ p̄ᵐ eſt utiliꝰ ⁊ magis cō ſonū rōni nāli.q: ex quo obligatio debet eſſe idiſſo lubilis expedit ꝙ modus quo ſit ſit ꝯueniēs idiſſo lubilitati eiꝰ:ſed ſi cogerenť a legiſlatore ſibi iuicē ꝯiungi minus placerēt ſibi mutuo. ⁊ ita eēt maioꝛ occaſio diſceſſionis future:q: ſicut dī.20.q.3.p̄ſenſ. q̄d qs nō eligit ꝑfecto nō diligit:q̄d aūt nō diligit facile ꝯtēnit. ¶ 2ᵃ ꝯcluſio eſt hec:marē ⁊ feminam trāſferre in ſe inuicē ptātē coꝛpoꝝ ſuoꝝ pꝛo uſu ꝑ petuo ad iſtū finē:honeſtuz eſt: ⁊ hoc ꝯtctu mutue donationis.hoc pꝫ ex p̄cedēti viſa rōne ꝯtctuſ mu tue donationis.dī eni ꝯtctus q̄ſi ſimul tractꝰ duaꝝ uolūtatū. ⁊ per ꝯn̄s neceſſario reqrit actꝰ uolūtatū ꝯcoꝛdes in trāſlatiōe mutua coꝛpoꝝ.ſicut in ꝑmu tationibꝰ ⁊ uēditionibꝰ coiter accidit:nec hoc ſuffi cit.ſed opꝫ iſtos actus per aliq̄ certa ſigna mutuo expꝛimi.alioquin neutri ꝯſtaret de actu uolūtatis alteriꝰ: ⁊ neuter vult trāſferre niſi pꝛo quāto ꝯcipit aliū uelle in ip̄m trāſferre. Si ergo ex pꝛecedēti ꝯne expedit illos obligari per ꝓpꝛias uolūtates ⁊ nō ſine ſignis expꝛeſſis:ergo expedit ibi eē ꝯtctum ex quo naſcitur illa obligatio.ſed ꝯtctus ille nō pōt eſſe niſi mutue donationis uel ꝑmutatiōis:q̄d idē eſt:poteſtatis coꝛpoꝝ pꝛo uſu ꝑpetuo ad iſtū finē: nam ptātez ſui coꝛporis que ſua eſt nullus trāſfert in alium niſi per actū uolūtatis ſue.q: per illuz ſit dn̄s: ⁊ deſinit eſſe dn̄s: ⁊ ſic facit aliuz dn̄m: ⁊ per ꝯn̄s illud q̄d alius acqrit in coꝛpore alteriꝰ trāſfert in ip̄m per actum uolūtatis libere trāſferētis: ⁊ h̄ cum ſigno extrinſeco euidēti in quo habeť rō ꝯtctꝰ pꝛedicti:foꝛma iſtiꝰ ꝯtctus do ſi des:uel do ut des. ¶ 3ᵃ ꝯcluſio pꝛincipalis ꝓbať ſic:nulli obligarent ſe cōmuni obligatione ſaltē difficili niſi ad hoc eēt aliquid aſtringens:ul' ſicut lex nature uel ſicut lex poſitiua diuina uel humana.lex enim nature ⁊ ſi obliget ad diſſolubilitatē vinculi pꝛedicti pꝛemiſſo tali contractu:tamē non lex nature euidētiſſima: ſed 2ᵒ mō dicta.illud aūt q̄d nō eſt de lege nāe niſi 2ᵒ mō nō eſt oībuſ manifeſtū.g̃ expedit neceſſitatē illiꝰ p̄cepti a lege potiſſima determinari. Eſto ēt ꝙ ad hoc obligaret p̄ceptū legis nāe p̄ mō dicte.pu ta p̄nᵐ pꝛacticū manifeſtū ul' ꝯcluſio.adhuc expe diret ponere ad hoc p̄ceptū diuinū.q: minus obe diunt hoīes ſoli legi nāe q̄ꝫ deo p̄cipiēti.q: minꝰ ti

Cap.ii. vide (margin, beside "cta opatio humana")

Cap.ii. (margin, beside "in aliq̄ firma adheſione")

a.l. adhibe tur. (margin, beside "alique ꝑſone diligētiā adherēt")

Cap.17. (margin, beside "idē dicit Matth.19.")

a.l. ⁊ uocať iſte ꝯtus. (margin, beside "pꝛedicti:foꝛma iſtiꝰ ꝯtctus")

a.l.poſitiua diuina. (margin, beside "ad hoc obligaret p̄ceptū legis nāe")

Universidad de Deusto Biblioteca

ment ⁊ reuerent̄ ↄſcias ꝓprias q̄ȝ auctem diuinā. nec expedit determinationē iſtaȝ ꝑ mō fieri a lege poſitiua humana:q: leges poſitiue humane uarie ſunt apud diuerſos. iſta aūt indiſſolubilitas debet eſſe vniformis apud oēs. ❡ Hoc factū eſt:ut patet gen̄.2. ⁊ Matth.19. ubi chriſtus allegat deū dixiſ- ſe qd̄ adam ꝓtulit gen̄.2. q: dixit per os ade:ut p̄e conis: ⁊ ideo dixit deū ↄiūxiſſe ſupple marem ⁊ fe- minā ↄiunctione mr̄imoꝛ:ali.q: p̄cepto qd̄ ꝓtulit per os ade.o.adherebit ⁊c̄. Sed itelligēdū ꝙ aliō eſt p̄cipere ↄctū illum ⁊ aliud p̄cipere adheſiones perpetuā ꝑmiſſo ꝑ ↄctu.pᵐ bene expedit p̄cipi pro tp̄e illo pro quo eēt neceſſitas ꝓpagatiōis. ⁊ maxi me ſi hoīes eſſent difficiles ad hoc ſine p̄cepto. ſed pro alio tp̄e pro quo nō eſt neceſſitas nō opȝ p̄cipi. ⁊ hinc eſt ꝙ de⁹ poſt lapſum bis dedit p̄ceptuȝ de

Gen̄.8.⁊.9 ↄhendo. gen̄.ꝑ. ⁊ iterū deletis oībus poſt diluuiū p̄reter octo aīas. Sed p̄ceptū 2ᵐ expedit dari pro ſemp. q: illā indiſſolubilitatē oñſuȝ eſt eſſe ↄſonaȝ legi nāli in pᵃ ↄne: ⁊ min⁹ ſeruaret̄ niſi ſup hoc eēt p̄ceptū. ſicut dictū eſt in 2ᵒ arᵗᵒ. ❡ Ad hāc ↄnem

Ric. in.4. 27.di.art.j. q.2.i ſo.pn. 3ᵃᵐ ponit̄ ratio talis. nullus pōt rem alteri⁹ dn̄i alte ri obligare:niſi de ↄſenſu uel approbatione illi⁹ cu- ius eſt. ſed corpus cuiuſcūq; eſt dei iure creationis. ergo nullus pōt trāſferre illud in dn̄iuȝ alteri⁹ niſi inquātū de⁹ approbat. ergo ſi trāſlatio eſt honeſta ad iſtū finē:ut pȝ ex pᵃ ⁊ 2ᵃ ↄne p̄ncipali:ſequit̄ ꝙ ↄgruum eſt deū iſtaȝ trāſlationē corpoꝝ approba re. ❡ Sed diceret̄ hic. ꝙ lȝ hō ex creatiōe tenetur deo in oīb⁹ que pōt. deus tn̄ non tm̄ exigit ab hoīe ſed dimittit eū libertati ſue. ſolūmō exigit ut ſeruet p̄cepta decalogi. vn̄ pōt qs ſe uendere in ſeruū lȝ de hoc nō inueniat̄ ſpālis approbatio diuia in ſcri ptura. in qua uēditione ita trāſfert ptātē ſui corpis in aliū ſicut in ↄctione mr̄imonꝗ. ↄſilr̄ pȝ de trāſla tione dn̄ꝗ oīum ſuarū rerū. ⁊ tota rō eſt: q: in qbuſ deus nō obligat ſibi hoīem uel ſua relinq̄t ea uolū tati hoīs. ❡ De 4ᵃ ↄne ſit hec pᵃ ↄcluſio ſpālis: ↄ- ctui p̄dicto ↄgruū eſt annecti collationē gr̄e: q: ↄ- ctus p̄dictuſ eſt difficilis: cū ex eo naſcat̄ obligatio ualde difficilis. cui⁹ difficultas ↄiuncta eſt honeſta ti. ut ꝓbatū eſt prius. ad honeſtū aūt ⁊ difficile cō gruum eſt gr̄aȝ ↄferri. ❡ Scd̄a ↄcluſio eſt hec. cō gruum eſt in aliquo ſigno ſenſibili ad hoc a deo in ſtituto regulariter ↄferri: q: dictū eſt ſupra in gn̄ali de ſacris di.pᵃ. expedit talia ſigna eē inſtituta pro ſtatu iſto. ❡ Tertia ↄcluſio. expedit ſacrm̄ ꝓprie dictū ↄiungi ↄctui p̄dicto. pȝ ex duab⁹ p̄cedētibus. q: ſignū efficax gr̄e tunc collate. ❡ Sed intelligē dum ꝙ circūſcripta cōſideratione de rōne ſacri in ꝓpoſito pn̄t coiter ueritates de mr̄imonio oſtendi per rōnē ↄctus ⁊ obligationis. hec aūt rō ſacri an nexa difficultates nouas videt̄ adducere. puta a q̄ ⁊ ubi fuit inſtitutū que forma qualiter vna. qs mi niſter ⁊ q̄liter vnus. ⁊ qs effectus ſit ſacri. ❡ De p̄ nō pōt dici ꝙ ſacrm̄ matrimonꝗ ſit inſtitutū in ſta tu inocētie: gen̄.2. q: oīa ſacra hn̄t efficaciam a paſ ſione chr̄i exhibita uel preuiſa. ſi aūt ſtatus inocē- tie ſtetiſſet. paſſio chr̄i nec fuiſſet exhibita nec p̄ui- ſa. nec apparet ꝙ ſit ſacrm̄ legis moſayce. nec inue nitur ubi in lege euāgelica inſtitutū ſit. chriſt⁹ eniȝ Matth.19. approbauit qd̄ inſtitutum fuit Gen̄.2. ⁊

Cap.7. Paulus pᵃ ad Coꝛ. ſic docuit uſum uel actum ſe- quentē ↄctum mr̄imonꝗ. Diceret ḡ aliqs ꝙ illō ad

5. eph. ſacrm̄ hoc magnū eſt: dico tn̄ in chr̄o ⁊ in ec- cleſia. itelligit̄ de ſacro extēſe accepto pro ſigno ſa- cre rei. cuius tn̄ nō eſt cā nec ſignum aliqd̄ efficax. nō eniȝ eſt matrimoniū ſignū efficax reſpectu ↄiū- ctionis eccl̄ie ad chriſtū. ſed ſi aliquo mō eſt ſignū efficax ita pōt eſſe uotum ꝟginitatis ſignū ↄiūctio nis eccl̄ie ꝟginiſ ad chriſtū. ❡ Sed ꝙ coiter tenet

eccl̄ia ſacrm̄ matrimonꝗ eſſe 7ᵐ iter eccl̄iaſtica ſa cramēta: ⁊ de ſacris eccl̄ie nō eſt aliter ſentienduȝ a.l.quia.

q̄ȝ ſentit eccl̄ia romana: extra de hereticiſ. ad abo- lendā. ideo dici pōt ꝙ ↄctui matrimoniali annexit deus ſacrm̄ ꝓprie dictū: ſaltem pro lege euāgelica. alioquin nō eēt ſacrm̄ noue legis. ⁊ tūc opȝ dicere

ꝙ iſtitutū fuit a chr̄o ſicut ulr̄ dictū eſt ſ. de ſacris diſt.2.q.4.

eccl̄iaſticis. ubi aūt nō iuenit̄ plani⁹ q̄ȝ Matth.19. ⁊ lȝ ibi tm̄ approbauerit ↄctum inſtitutū Gen̄.2. ⁊ per ↄñs illud nō inſtituit: inſtituit tn̄ ſacrm̄ qd̄ pōt accipi ex illo uerbo qd̄ addidit. qd̄ deuſ ↄiunxit hō nō ſeparet. ut nō intelligat̄ ibi ↄiunxiſſe pro iſtituiſ ſe p̄ciſe ↄctum matrimonꝗ. ſed ↄiunxiſſe ex tunc

gratioſe per inſtitutionē ſacri ↄcomitantis illuȝ ↄ- a.l.p̄ncipali⁹ cotrib...

ctum ↄiungentē. Forma aūt eſt aliqd̄ ſignū ſenſibi le inſtitutū a deo ad ſignificandū efficaciter gr̄am tunc collatā. ❡ Sed hic eſt dubiū. uel enim de⁹ in ſtituit ita indeterminatū ſignū: ut ſit ſignū efficax gr̄e ſicut indeterminatū ſignū requiſitū ad ↄctuȝ. uel magis determinauit illud qd̄ debet eſſe efficax gr̄e q̄ȝ ex ipoſitione humana determinet̄ ſignū ſuf ficiens ad ↄctum. ⁊ ſi ſic uel determinauit aliq̄ uer ba p̄ciſe. puta accipio te in meā uel in meū: ul' de terminauit indifferēter quecūq; uerba exprimētia talē ↄſenſum. ⁊ inter iſta multū intereſt. q: ſi deter minauit ſtrictiſſime illō. ſ. ꝙ forma huius ſacri cō- ſiſtit in uerbis p̄ciſis. ſequit̄ ꝙ multotiēs eſt con tractus matrimonꝗ ſine ſacro etiā in lege euāgeli- ca: q: multotiēs ↄhit̄ per alia uerba q̄ȝ per iſta. Si etiā determinauit uerba ſed indifferenter ↄſenſuȝ iſtum exprimētia quecūq; ſint iſta. adhuc tn̄ cū ↄ- hantur qn̄q; inter mutos ſine uerbis: ſequit̄ ꝙ ali cubi eſt ↄctus iſte ſine ſacro. nec iſtud eſt abſurdū q: poſſibile eſt ꝙ uſq; ad legē euāgelicā frequēter ↄhebat̄: ubi tn̄ nunq̄ȝ fuit ſacrm̄ ut hic loqmur. ſ. ꝓprie. Si aūt nō determiauit ꝙ ſit ſacrm̄ gr̄e ma- gis q̄ȝ ex ipoſitione humana determinet̄ ſignū ſuf ficiens ad ↄctum. tunc pōt dici ꝙ in quocūq; ↄctu in lege euāgelica ↄcomitat̄ ſacrm̄. q: illud ſignum qd̄ requirit̄ ad ↄctū eſt ex inſtitutione diuia ſacri. ❡ Ex hoc pȝ 2ᵐ q̄liter ſit vna forma q: vna vnita te integritatis nō vnitate indiuiſibilitatis. ꝟba eni hincinde expreſſiua ↄſenſuſ ſunt vnum ſignū inte grum ⁊ reſpectu ↄctus ⁊ reſpectu gr̄e: nec eſt incō

ueniens plures formas p̄ticulareſ eſſe vnius ſacri diſt.8.q.4.

ſicut dictum eſt ſupra de eucharīſtia de forma ſup panē ⁊ vinū. ❡ De miniſtro eſt aliud dubiū. q: ut plurimū ipſimet ↄhentes miniſtrāt ſibiipſis h̄ ſa- cramentū uel mutuo uel uterq; ſibi. Sed nec h̄ re quirit̄ necīo ſi in omni ↄctu eſt ſacrm̄: q: aliqn̄ pa- tres ↄhunt pro filijs uel filiabus p̄ntibus eis non exprimētibus ſigna ꝓpria: ſi ergo ibi eſt ſacrm̄ opȝ dicere ꝙ miniſter huius ſacri pōt eſſe indifferēter quicūq; pōt eē miniſter in ↄctu matrimonꝗ. Sed qualiter vnus miniſter pōt dici ſicut prius de vna forma. Sed qs effectus. dico ꝙ due gr̄e in aīabus ↄhentiū: ⁊ hoc niſi ſit obex p̄cti mortalis hinc ⁊ in de. nō enim ſufficit ad gr̄am percipiēdā ꝙ ↄhens nō ſit fictus reſpectu ſacri: ſed opȝ ꝙ p̄us penitue rit: q: iſtud ſacrm̄ nō dat p̄mā gr̄am. Scd̄s effect⁹ totalis eſt vnio aīaruȝ ↄhentiuȝ: ſed primus effect⁹ totalis eſt vnus. ſ. gratioſa ↄiunctio aīaruȝ. Si aūt ſtringē do formā ad certū ſignū ⁊ ad miniſtros determiā tos oporteat ↄñter dicere ꝙ nō oēs ↄhentes in le ge chr̄iana recipiūt ſacrm̄. pōt tn̄ dici ꝙ percipiunt gr̄am ſi alias nō ſit obex: q: deus aſſiſtit ibi pp̄ diſ ficultatē illi⁹ ↄctus honeſti: nō tn̄ tantā gr̄aȝ quan tam p̄ciperent cū ſacro maxime ſi ipoſſibilitas nō excuſet. ❡ De 5ᵃ ↄne que applicat ſignificata ad uoces dico ꝙ aliud eſt matrimoniū: ⁊ aliud ↄctus matrimonꝗ: ⁊ aliō ſacrm̄ matrimonꝗ. matrimoniū eſt illa obligatio mutua uel vinculū illō de quo di ctum eſt in pᵃ ↄne p̄ncipali. ↄctus aūt eſt ille actuſ mutuus uoluntatū de quo dictū eſt in 2ᵃ ↄne p̄nci- pali. ſacrm̄ eſt ſignū efficax gr̄e ↄcomitans actū il- lum. de quo ſacro dictū eſt in 3ᵃ ↄne p̄ncipali: ⁊ pȝ diſtinctio iſtoꝝ per ſe. pᵐ enim eſt ꝑmanēs in aīa- bus ↄiugū: ⁊ eſt relatio tm̄ realis extrinſecus ad- ueniēs: uel qd̄ ueri⁹ videt̄ relatio rōnis: q: nihil eſt ibi niſi dn̄ium nouū: ⁊ noua ſeruitus per nouā cō mutationē: ſed dn̄ium tale uel ſeruitus nihil reale

a.l.autem ponit in dn̄o uel ſeruo. 2ᵐ etiam tm̄ eſt in fieri ⁊ eſt actio uel paſſio interior uel exterior uel magis con ſtans ex actib⁹ interiorib⁹ ⁊ exteriorib⁹ duarū ꝑſo- narum ⁊ hēt ſe iſtud ad mr̄imoniū ꝑ mō dictū ſic cā in fieri: quēadmodū gn̄atio ad p̄nitatē uel ma- gis ſic baptiçari uel ordinari ad caracterē ſic pȝ ſ. ❡ Tertiū aūt ſilr̄ eſt in fieri: ⁊ ſimul eſt ⁊ non eſt

a.l.primo cū p̄: ⁊ ideo nō ſemp manet cū 2ᵒ: nec opȝ dicere ꝙ

a.l.duobuſ hoc nomē mr̄imoniū ſit equiuocū ad iſta tria: imo ꝙ tm̄ ſignificet pᵐ: ⁊ pro alijs oībus accipiat̄ tm̄ i obliquo ſpecificās illa: ut pro 2ᵒ dicat̄ ↄctus matri monꝗ: ⁊ pro 3ᵒ ſacrm̄ mr̄imonꝗ ubi nō eſt conſtru

a.l. nō erit contētio de nomine. ctio intrāſitiua ſȝ trāſitiua. Si aūt oīno ↄcedas ꝙ hoc nomē mr̄imoniū ſignificet illa tria. nō ↄtendo de noīe: q: hoc erit equoce. Poſſūt aūt hec tria ſic deſcribi. mr̄imoniū eſt vinculū idiſſolubile iter ma rem ⁊ feminā ex mutua trāſlatione ptātiſ corpoꝝ ſuoꝝ in ſe inuicē facta ad ꝓcreandaȝ ꝓlem debite educandā. Scd̄m ſic: ↄctus mr̄imonꝗ eſt maris ⁊ femine mutua trāſlatio corpoꝝ ſuoꝝ pro uſu ꝑpe tuo ad ꝓcreandā ꝓlem debite educandaȝ. Sacrm̄ mr̄imonꝗ eſt expreſſio certoꝝ uerboꝝ maris ⁊ fe- mine ad ſe inuicē ſignātiū traditionē mutue ptātiſ corpoꝝ ad ꝓlem debite ꝓcreandā ex inſtitutione diuina efficaciter ſignificās gr̄aȝ ↄferendā mutuo ↄhentib⁹ ad ↄiunctionē mutuā aīoꝝ gratioſam. ul' ſi uerba certa non ſint p̄ciſe forma hui⁹ ſacri: nec etiā ↄhētes ſint p̄ciſe miniſtri: ponat̄ in p̄n° loco il lius expſſio uerboꝝ exhibitio certoꝝ ſignoꝝ ma- ris ⁊ femine: uel aliquid gn̄alius ſignificās tradi- tionem mutuam poteſtatis corpoꝝ maris ⁊ femi- ne ad prolem debite procreandam.

Gen̄.j. **Per hoc patet** ad.q. iſtam applican do: ↄctus ſiqdeȝ ma trimonꝗ inſtitut⁹ eſt a deo ante lapſuȝ. Gen̄.2. Hoc nūc os ex oſſibus meis: ⁊ creſcite ⁊ multiplicami- ni. ⁊ poſt lapſuȝ Gen̄.3ᵒ. Multiplicabo ↄcept⁹ tuoſ ⁊ erūnas: dixit dn̄s eue. ⁊ Gen̄.9. Creſcite ⁊ multi. ⁊ eſt iſtitutio per modū p̄cepti affirmatiui. ita ꝙ obligat ſemp: ſed nō ad ſemp: ſed tp̄e neceſſitatis: nō tm̄ in p̄n°: ſed adhuc videt̄ eodē mō obligare ſi paucitaſ in filijſ ex aliqua cā accideret. puta ex bel lo peſte uel clade ⁊ hi⁹. ⁊ hoc ꝓbat quō iſte ↄctus eſt a deo per legē poſitiuā diuinā inſtitut⁹: ⁊ etiam aliter eſt ab ipſo. ſ. ut ip̄rimēte legē nāe cordib⁹ ho- minum: de qua lege nāe eſt iſte ↄctus: lȝ nō primo nec ut necīum notum: tn̄ ut ſcd̄ario ↄſonū. ❡ Se- cundū. ſ. obligationē indiſſolubilē iſtituit deus ex lege ſua poſitiua. Gen̄.2. Adherebit uxori ſue. ad- herebit inq̄ȝ. i. nō momentanee accipiet. inſtituit ēt imprimēdo legē nāe nō ſolū quantū ad euidenter necīa ex lege illa: ſed quantū ad euidēter ↄſona illi legi: ⁊ ꝙ ſic inſtituerit ꝓbat̄ in p̄n° pᵉ ↄnis ⁊ iſtud p̄ceptū 2ᵐ hēt vim negatiui q: obligat ſemp ⁊ ad

ſemp niſi per legiſlatorē fiat ſpālis diſpēſatio: ut di cetur di.34. ❡ Tertiū. ſ. ſacrm̄ mr̄imonꝗ inſtituit 33.

deus ſicut dictū eſt in 4ᵃ ↄne principali. ❡ Sed h̄ eſt dubiū. q: ex oībus ↄnibus iſtis ⁊ ex iſta ſolōne nō habet̄ nec ratio ↄctus mr̄imonꝗ nec obligatio- nis nec inſtitutio diuina reſpectu ei⁹ niſi pp̄ finē. ſ. ꝓcreare ꝓlē debite educandā. hec aūt inſtitutio dī fuiſſe in officiū: ſed p̄ter hoc mr̄imoniū fuit inſti tutum in remediū. ſ. vitāde incōtinētie poſt lapſuȝ. Unde ḡ p̄ eſt honeſtas ↄctus huius uel obligatio nis iſto mō uel inſtitutio uel approbatio diuina re ſpectu ei⁹ ad iſtū fineȝ. ❡ R̄ᵒ. nō apparet facile ꝙ ſm̄ rectā rōnē debeat quis in illo actu p̄ciſe ad de- lectationē aſpicere: imo magis oppoſitū videt̄ ↄſo num rōni: ergo magis tolerādū: q: nō videt̄ inue- niri ibi finis laudabilis niſi ꝓcreatio ꝓlis. rō etiaȝ nālis nō videt̄ ↄcludere aliquā honeſtatē in actu illo: nec per ↄñs in obligatione uel cū ↄctu obliga torio mutuo ad illū actū: nec per ↄñs ꝙ legiſlator recte debeat talē ↄctū uel obligationeȝ approbare uel inſtituere. ❡ Quid ḡ ſi dicat̄ ꝙ quicūq; uolēs uti corpore ſuo ad delectationē p̄cti ne utatur iniu ſte cū nō ſua: pōt cōmutare corpus ſuū pro corpo- re alteri⁹ quo iuſte utatur tanq̄ȝ ſuo: ⁊ tūc iſta datio honeſta erit pp̄ illaȝ iuſtitiā. ꝑſuppoſito tn̄ tali fine licito: nec oportebit tūc ꝙ de licētia dn̄a utat̄ ſe ul' corpe ſuo ad talē actū ad h̄ ut licite utat̄: q: (ut di- ctuȝ eſt) excludēdo 2ᵃᵐ rōnē ad 3ᵃᵐ ↄnē. de⁹ eni vni- cuiq; cōmiſit ſe ⁊ ſua in qb⁹ nō obligauit eū ſibi. ſi hoc nō ſufficiat nec iuſtitia ad illū actū erit magis laudabilis q̄ȝ iuſta ↄiunctio uel cōmutatio ad vnū aliū actum qui nō eēt laudabilis: puta cōmutatio ad utēdū alio ad locū aliuȝ pro ſil'i uſu ⁊ econtra. Saltē pōt h̄ recurri ad inſtitutionē dei qui non ex laudabilitate act⁹ pp̄ aliū finē q̄ȝ ꝓpagationē: ſed ex īfirmitate poſt lapſum ⁊ ꝓnitate ad iſtū actū in dulſit: nō approbauit actū iſtū: ⁊ h̄ ad vitādū mai⁹ malū: ⁊ iſta idulgētia poſita ↄctū ordiatū ad actū iſtū iſtituit: ⁊ ſi nō lege nāe ipreſſa ſaltē lege poſiti ua: ⁊ h̄ taȝ q̄ȝtuȝ ad ↄctū. q̄ȝ quātū ad obligationē ſed difficile eſt iuenire ubi quo ad ↄctuȝ: q: nunq̄ȝ in ueteri teſtō iuenit̄ ↄct⁹ p̄cept⁹ uel laudat⁹ niſi ad ꝓcreationē ꝓlis. ſemp eni mādatū diuinū eſt ad h̄ Creſcite ⁊c̄. qd̄ nō eſt niſi ꝓpagādo ſalteȝ in nouo teſtō certificati ſumus de h̄ pp̄ aliū finē. ſ. pp̄ vitan duȝ fornicationē. j. Coꝛ.7. hoc aūt ſm̄ idulgētiam dico ⁊c̄. ⁊ uериſil'e eſt ꝙ iſta idulgētia nō fuerit ꝑ fa cta in noua lege. ſȝ a p̄n° humani lapſus. Sic ḡ ex primis ↄnib⁹ habet̄ de inſtōne mr̄imonꝗ ⁊ obliga tionis in ordine ad finem ꝓpagandi prolem ⁊ in- ſtitutio ſacramēti concomitantis illum cōtractuȝ: ſed inſtitutio contractus ad vitandā fornicationeȝ nō habetur ita per rōnem naturalē: imo vix tanq̄ȝ licitum ex inſtitutione diuina niſi ut indulgēte. iu- ſtitia tamen ibi per rōnem in indiſſolubilitate ⁊ ſa cramentum concomitās contractum illum eodem modo concomitatur ut prius de matrimonio inſti tuto propter primum finem.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Ad argumēta. ℂ Ad pᵐ pȝ ex pᵃ ꝯne q: adam ſic̄ preco ꝓtu
lit ibi uerba. hoc nūc os ex oſſibuſ ⁊c̄. ſicut manife
ſte exp̄mit chꝛis Matth. 19. d. de eo qui fecit maſcu
lum ⁊ feminā: ⁊ dixit q̄obrem adherebit hō ⁊c̄.
ℂ Ad 2ᵐ eccl'ia circa mām habilē uel inhabilē ali
quid imutat: ſed nō circa illud qȯ eſt eſſentiale cō
tractui matrimonij preſupꝯpoſita mā idonea.

a. l. illa.
a. l. deo

ℂ **Poſt hec aduertendū eſt quid ſit coniu-
gium ⁊c̄.** Diſtinctio. XXVII.

QUero duo circa iſtam 27ᵉ diſti.
Pꝛimo de diffinitione mr̄imonij
quā ponit magr̄ in lr̄a. Utrum ſit
ꝯueniēs cū dicit ꝙ mr̄imoniū eſt
viri mulieriſq; ꝯiunctio maritaliſ
inter legitimas pſonas vitaȝ idiſ-
ſolubilē retinēs. Uidet ꝙ nō: q: aut ꝯiunctio acci-
pitur ibi pꝛo ꝯiūctione paſſiua aut pꝛo rel'one. nō
pꝛimo mō: q: illa tranſit trāſeunte: ⁊ ceſſante actu
ꝯhentiū. ⁊ etiā oīs paſſio eſt ad aliquē terminū: ⁊
tunc opȝ dare terminū aliquē inductū per iſtā con
iunctionē: qȯ nō eſt uerū: q: nihil eſt ibi nouū niſi
reſpectus rōnis. nec 2ᵒ mō. Tum q: inēēt terminꝰ
pꝛeteriti motus uel mutationis pꝛecedētis. q: poſt
mutationē īeſt ꝑncipaliꝰ nō: ȝ ꝯñs eſt falſuȝ: q: nō
eſt foꝛma abſoluta. tum q: cum ſint due rel'ones:
vna viri ad mulierē: ⁊ alia ecōuerſo. 3. phyˢ. eadē ē
via ⁊c̄. ġ ſequit̄ ꝙ eēnt duo mr̄imonia uel ꝙ mr̄i-
moniū nō ſit eēntialr̄ vnuȝ. ℂ Cōtra magr̄ in lr̄a.

Ad iſtam q̄ōnem pȝ ex dictis ad 5ᵐ ꝯnē
pꝛecedentis. q. q: iſta diffinitio
matrimonij debet itelligi ſicut explicata eſt per dif
finitionē ul' deſcriptionē poſitā ibi: q: ſi mr̄imoniū
accipiat̄ ꝓpꝛie pꝛo illa ꝯiunctiōe tūc debet itelligi
ꝯiūctio hītualis idē ꝙ obligatio. Si autē accipiat̄
ibi pꝛo ꝯctu ꝓpꝛie tūc ꝯiunctio pōt accipi pꝛo actu
ꝯiungēdi uel paſſione que icludit utrūq; actū. ſ. in
trinſecū ⁊ extrinſecū pſonaꝝ in actu ſuo ꝯiunctaꝝ.
ℂ Ad argᵐ dico ꝙ itelligēdo mr̄imoniū ꝓpꝛie cō
iunctio itelligit̄ pꝛo rel'one: ⁊ cū dicis ꝙ illa eēt ter
minꝰ motꝰ: nō ſequit̄ q: illa mutatio ꝑuia que erat
ibi erat per actū uoluntatis nō derelinquētē aliqd
inductū: ⁊ ſm actū cāndi ſignū exteriorē a quo ēt
nihil derelinquebat̄: cū dicis de dualitate rn̄ſuȝ eſt
pꝛius q: mr̄imoniū eſt vnuȝ vnitate itegritatis nō
indiuiſibilitatis: ⁊ ita eſt ulr̄ in omni ꝯctu: q: ꝯctꝰ
includit duas ptes. ſ. aſſenſum huiuſ ⁊ illius: ⁊ in
utroq; etiā duos actus. ſ. interiorē ⁊ exteriorem ſi
gnificantem illum interiorem.

SEcundo quero an ꝯſenſus exp̄ſ
ſus per uerba ſit cā ſuf
ficiens mr̄imonij? Q: nō: q: tūc nullus
poſſet eē certus de mr̄imonio: ſicut nec
de ꝯſenſu alteriꝰ. nō enim videt qs uolū
tatē alteriꝰ. ꝯñs eſt icōueniēs: q: nullus poſſet tūc
uti certitudinalr̄ actu mr̄imonij ſine ꝑiculo. ℂ P.
32. q. 2. honorant̄. in textu ⁊ in gloſa. ⁊ ex̄ de ſpōſa-
libꝰ. tue. ſufficit expꝛeſſio parētū pꝛo filijs. ℂ Con
tra. magr̄ in lr̄a. ⁊ extra de ſpōſalibus. tua noſ in ſi
de ſine ꝯſenſu ⁊c̄. cetera nequeunt mr̄imoniuȝ fa-
cere. ꝯſenſus aūt tacitus nō ſufficit ad ſacr̄m: quia
nō eſt ibi ſignum ſenſibile.

Solutio iſtius q̄ōnis pȝ ex 2ᵃ ꝯne pᵉ
q̄ōnis: q: ibi habet̄ q̄-
liter ꝯctus mutue donatiōis ptāis coꝛpoꝝ eſt ho
neſtus: ⁊ q̄liter ſe hēt ad vinculū derelictū iter ꝯiu
ges: ⁊ tunc ad foꝛmā. q. nō eſt dicēdū ꝙ ſit ꝓpē cā
ſufficiens illiꝰ vinculi: ſed eſt diſpoſitio ꝑuia ſic̄ ba
ptiſari ⁊ oꝛdinari eſt ꝑuia diſpoſitio ad caracterē.
ꝯſenſus aūt expꝛeſſus v̄bis ſufficiētibꝰ includēdo
iſta duo nihil aliud eſt q̄ȝ ꝯctus mr̄imonij: ⁊ iō ſe
hēt ad mr̄imoniū ſicut iſte ꝯctus. ℂ Ad pᵐ argᵐ
dico ꝙ pōt ibi eē certitudo talis q̄lis reqrit̄ in acti
bus humanis. in alijs eni ꝯctibꝰ puta uēditiōis ul'
cōmutationiſ rerū nō reqrit̄ certitudo demr̄atiua:
ſed ſufficit ꝓbabilis ⁊ ut in pluribuſ: ⁊ talis eſt in
ꝓpoſito ex ſuppōne iſtiꝰ ꝓpōnis qlibet hn̄dus eſt
uerax de quo nō habet̄ euidens ſignū oppoſiti: ⁊
iſta eſt de lege nāe. i. ꝯſona legi nāli ꝙ pꝛo fideli ⁊
ueraci qlibet habeat̄ quouſq; per exꝑientiā uel ꝑ
teſtimoniū alioꝝ fuerit certitudinalr̄ ꝯriū extima
tum. Si aūt aliqs dicat ſe fraudaſſe pſonā ſecuȝ ꝯ
hentē: de hoc infra di. 30. q. 1. ℂ Ad 2ᵐ ꝯcedo ꝙ ad
ꝯctum ſufficit parētes ꝯhere pꝛo filijs ⁊ ſufficeret
ſine qbuſcūq; v̄bis ꝯctus per lr̄as. ſicꝫ ī alijs ꝯ
ctibꝰ emptionis ⁊ uēditionis firmioꝛ ꝯctus habet̄
in lr̄is q̄ȝ in v̄bis nudis. Sed an in iſtiſ ſignis alijſ
a v̄bis ul' exhibitis ab alijs uel a ꝯhētibꝰ ſaluet̄ rō
ſacri: tactū eſt in ꝯne 4ᵃ ſol'onis pꝛecedentis.

a. l. efficiēs

ℂ **Hic queri debet ⁊c̄.** Diſt. XXVIII.

QUero circa iſtā 28ᵉ di.
Utrum
ſolus aſſenſus de p̄ñti expꝛeſſus uerbiſ
cauſet mr̄imoniū? Q: nō. Omne vincu-
lum uel ꝯctus ad qȯ licite pōt ſequi car
nalis copula eſt mr̄imoniū uel mr̄imonij ꝯctꝰ. ſed
poſt ꝯſenſum expꝛeſſuȝ v̄biſ de futuro licite ſequit̄
copula carnalis: q: tales non dicunt̄ foꝛnicarij: q:
ſubſequēte copula carnali eccl'ia ſimpʳ dicit eē ma
trimoniū iter illos. ergo. Hoc ꝯfirmat̄ extra de ſpō
ſalibꝰ. is qui. ℂ P. ipletio ꝓmiſſi ſicut ⁊ fidelitas
eſt de lege nāe. nō aūt eſt per illū actū: q: ille actuſ
non eſt foꝛma ꝯhendi nec foꝛma ſacr̄i: ġ pꝛius fuit
mr̄imoniū. ġ ꝓmiſſio eſt vinculū idiſſolubile: ⁊ ma
xime ſi ꝯfirmat̄ iuramēto: q: ſeruare iuramētuȝ eſt
de lege nāe. ℂ P. nō eſt mediū q̄ītū ad ꝯctū iſtuȝ
inter ſpōſalia ⁊ mr̄imoniū: ſed qn̄ apponit̄ iuramē
tum excedit ꝯctus firmitatē ſpōſalium: q: ſpōſalia
hn̄t firmitatē ſuā ſine iuramento: ġ qn̄ apponit̄ iu
ramentū eſt ꝯctus mr̄imonij. ex ꝓmiſſo ergo cum
iuramēto ſurgit vinculū indiſſolubile: ergo matri-
monium. ℂ Contra magiſter in littera.

a. l. ꝯſenſus

Rn̄deo ſicut pȝ ex 2ᵃ ꝯne pᵉ ſol'onis ꝯctus
mr̄imonij: qui. ſ. iducit obligationē
uel vinculū qȯ dī vinculū mr̄imoniale eſt datio: ⁊
ſi nō liberalis eſt tn̄ datio pꝛo alio recipiendo que
eſt ꝓmutatio: traditio ſaltē mutua ptāis coꝛpoꝝ.
ſed nullus ꝓmittendo tradit illud qȯ ꝓmittit imo
eſt ꝯdictio: q: ꝓmiſſio eſt de tradēdo in futurū. cō
ſenſus aūt de futuro expꝛeſſus ſignis ꝯueniētibuſ
tali ꝯſenſui nō eſt niſi ꝓmiſſio: ġ ipoſſibile eſt ibi eē
traditionē: nec per ꝯñs ꝯctus mr̄imonij. ℂ Si qs
aūt uellet facere vim de ſacro ꝯcomitāte ꝯctū poſ
ſet dicere ꝙ ꝓpꝛia foꝛma huiꝰ ſacr̄i ſiue ꝯſiſtat in
uerbis tm̄ ſiue in ſignis alijs nō tn̄ conſiſtit niſi in
ſigno repꝛeſentatiuo: nō aūt ꝓnoſtico: nec intēde-
re pꝛo futuro eſt ſufficiēs intētio in miniſtro ad mi
niſtrandū ſacr̄m: ſed opȝ ꝙ intēdat pꝛo pꝛeſenti ſi-
cut ſignū ſignificat. in ſacris eni ueritatiſ miniſter

non miniſtrat idonee ſi mētitur. ergo nō eſt ſacr̄m
ſi eſt ꝯſenſus de futuro tn̄ ꝑꝑ defectum intētionis
miniſtri. ⁊ mendaciū ſi eſt utitur ſigno repꝛeſenta
tiuo. ſi aūt utitur ſigno ꝓnoſtico etſi nō mentiat̄:
tn̄ deficit intentio reqſita ⁊ ſignū debitū requiſitū.

Ad pꝛimum argᵐ dico ꝙ maioꝛ non eſt
uera niſi intelligat̄ de vin-
culo indiſſolubili ante actuȝ copule carnalis. iſtud
aūt etſi fiat indiſſolubile per actum illū: nō tn̄ erat
pꝛius indiſſolubile. ℂ Et ſi queras iſto ſuppoſito
ſm pꝛeſumptionē eccl'ie qd ſm ueritatē eſt vincu-
lum indiſſolubile: nunqd actus ſequēs cauſat vin
culum idiſſolubile. ℂ Rꝫᵒ ueritas pꝛeualet ꝑſum-
ptioni ſimplr̄ ⁊ in quocūq; iudicio ſi appareat ꝙ
ꝯ̄quiter poſſit eē ueritas nc ta ſicut illȯ vn̄ oritur ꝑ-
ſumptio. In ueritate ergo ſi iſte in actu ſequēti ſpō
ſalia nō mutat ꝯſenſum ſpōſalium in ꝯſenſuȝ mr̄i-
monialē nō efficit̄ matrimoniū per iſtū actū: q: iſte
actus nec ex nā rei nec ex lege diuina eſt foꝛma ſa
cramētalis: nec mr̄imonij in ꝓpoſito. eccl'ia tn̄ cui
nō pōt inoteſcere animuſ exercētis actū illū pꝛeſu
mit ꝙ iſte noluit peccare moꝛtalr̄: ⁊ ideo ꝙ taliſ ꝓ-
cedat a ꝯſenſu ſpōſaliū ad nouū ꝯſenſuȝ mr̄imonia
lem: ⁊ illo affectu cognoſcat iſtā. Et per hoc ad illȯ
qȯ adducit̄ extra. cōcedo enim ꝙ ſi nō mutet̄ ꝯſen
ſus pꝛioꝛ in mr̄imonialeȝ ſm ueritatem nō eſt ma
trimoniū. lȝ eccl'ia ſic ꝑſumat. ℂ Ad 2ᵐ dico ꝙ ꝓ-
miſſio etſi ſit de lege nāe ſeruāda: tn̄ nō attingit ad
ꝯctum dationis: ⁊ ideo quātūcūq; teneat̄ ſoluere
ꝓmiſſuȝ: res tn̄ manet ſua. ſi aūt det alteri data eſt
nec pōt poſtea ab illo cui dedit auferre ut reddat
ꝓmiſſum. nec tenet̄ ad reſtitutionē: q: nihil ſibi ab
ſtulit: ſed debet de ipoſſibilitate reddēdi ꝓmiſſum
penitere ſiue de defectione ꝓmiſſionis. ita eſt h. ġ
illa ꝓpoſitio maioꝛ ꝙ viculū idiſſolubile ꝓueniēſ
ad iſtā obligationē eſt matrimoniū uera eſt de idiſ
ſolubili de iure ⁊ de facto. ſic̄ eſt qn̄ datio. facta eſt
perpetuo. ꝓmiſſio aūt etſi ſit indiſſolubilis de iure
tn̄ diſſolubilis eſt de facto per dationē ſequentem.
ℂ Ad 3ᵐ dico: ꝙ in ſponſalibꝰ eſt gradus in firmi
tate ⁊ firmitas iuramēti addita ſpōſalibꝰ per ꝯſen-
ſum de futuro lȝ magis certificet: nō tn̄ exit certitu
dinem ⁊ firmitatem ſponſalium.

a. l. diſpōſa
ria.

ℂ **Opoꝛtet aūt conſenſum coniugalē libe-
rum eſſe a coactione ⁊c̄.** Diſt. XXIX.

CIrca iſtam 29ᵃᵐ di. quero.
Utruȝ ꝯſenſuſ
coactus ſufficiat ad ꝯhendū uerum
mr̄imoniū? Q: ſic: q: baptiſatꝰ timo-
re penaꝝ ſufficiēter cōſentit ita ꝙ ue
re recipit baptiſmū. vnde ⁊ cogēdus
eſt ad obſeruātiā fidei iam ſuſcepte extra de baptiſ
mo ⁊ eiꝰ effectu. maiores. ġ a ſili in ꝓpoſito cum
ibi ſit mr̄imoniuȝ ſpūale ſicut h carnale. imo ꝯñtia
videt̄ tenere a minore. q: minus videt̄ reqri liber-
tas ad carnale q̄ȝ ad ſpūale mr̄imoniū. ℂ P. nul-
lus metus ipedit niſi qui pōt cadere in ꝯſtanteȝ vi
rum. ſed vir conſtans eſt foꝛtis. ⁊ foꝛtis eſt impaui
dus. 3. ethiꝰ. ℂ P. extra de his que vi metuſq; cā
fiunt. ad aures. electio facta per metum ſi ſit iura-
mento firmata eſt obligatoꝛia. ergo a ſimili in pꝛo
poſito. ℂ P. coactio facta per metum non eſt niſi
quedā inductio efficax ad illud. que non eſt ſimpʳ
coactio: ſed blanditie ita efficaciter inducere poſ-
ſunt ſicut terroꝛes uel mine. ergo ꝯſentiens ꝓpter

Cap. 9.

aliquas blanditias uel delitias allicientes nō ꝯhe
ret mr̄imoniū. ꝯñs eſt falſum. ergo. ℂ P. extra de
deſpō. ipuberū. tua nos. pr̄ filiū nōduȝ adultū cuiꝰ
uolūtaſ nō pōt diſcerni: cui vult pōt mr̄imonio tra
dere. ⁊ poſtq̄ȝ filius ad pfectā etatem ꝑuenerit de-
bet hoc adiplere: ⁊ hoc habet̄. ff. de ſpōſalibꝰ. l. ſed
que pr̄is. dī de filia ꝙ tūc ſolū diſſentiēdi a pr̄e licē
tia ꝯcedit̄ ſibi ſi indignū moribꝰ uel turpē ſpōſum
pr̄ ei eligat. ⁊ ꝓbat̄ hoc a ſili. q: papa pōt ſuos fili
os cogere ad ꝯhēdū mr̄imoniū ſpūale: puta ad re
cipiendū epatū. ergo. ℂ Cōtra magr̄ in lr̄a. ℂ P.
fauoꝛabiliꝰ eſt mr̄imoniū ſpūale q̄ȝ carnale. ſed cō-
ſenſus coactus ipedit ꝓfeſſionē religionis: ut ha-
betur. 20. q. 3. pn̄s ġ ⁊ h. ℂ P. ꝙ filius nō poſſit co
gi a pr̄e ad ꝯhendum matrimoniū habet̄ extra de
deſpō. impu. c. j. ℂ P. ex̄ de his que vi metuſq; cā
fiūt. c. j. ⁊ in glo. mr̄imoniū ꝯctū per metuȝ non te
net nec obligatus eſt qui hoc facit etſi iuret.

Hic dicitur ꝙ ſimplr̄ nō pōt aliqs cogi
ad ꝯſenſuȝ. ſed tn̄ ſm qd. ſ. Got. de fon
per metum penarū quas vult euadere. tūc arguit̄: tibꝰ quoli.
ſed penas quas timet ſufficiēter euadit cōſentiēdo 13. q. 15.
tn̄ uerbo extrinſeco. ġ ſi ultra h ꝯſentit aio iteriuſ
iſto ꝯſenſu ꝯſentit nō ex metu. ⁊ per ꝯñs ille ꝯſen-
ſus eſt liber: ⁊ nō coactus: ⁊ ita obligat̄. ſed tn̄ iudi
cio eccl'ie nō eſt mr̄imoniū que talē ꝑſumit in mr̄i-
moniū nō ꝯſenſiſſe. ſed tn̄ in ꝓlatione v̄boꝝ ad pe
riculū qȯ metuit euadēdū. ℂ Cōtra hoc. qcūq; co
git̄ ad aliqd qȯ nō pōt eē ſine alio abſq; pctō moꝛ-
tali cogit̄ ad illȯ aliud. ⁊ hoc accipiēdo coactionē
ſilr̄ hinc inde. ſed iſte ꝑ te cogit̄ ad dicēdū v̄ba exte
rioꝛa ad expꝛimēdū ꝯſenſum per metū. illa aūt uer
ba nō pn̄t eē ſine ꝯſenſu illo iteriori ſine pctō moꝛ
tali. q: ꝓferens illa ſine illo pniitioſe mētit̄. ergo ſic
per te pōt cogi ad ꝓferēdū v̄ba ſic ⁊ ad ꝯſenſuȝ ite
rioꝛē. maioꝛ ꝓbat̄ multiplr̄. tum q: iſte metus qui
excuſat eſt ille qui pōt cadere in ꝯſtātē viruȝ ſm iu
ra. ſed in virū ꝯſtātē nō pōt cadere metus maioriſ
incōmodi q̄ȝ pctī moꝛtalis. tum etiā: q: nullus me
tuſ pōt cadere recte in aliquē niſi ad ſubeundū mi
nus malū ut fugiat maius malū. ſed pati q̄ſcunq;
penā eſt minus malū q̄ȝ peccare moꝛtalr̄. ℂ Ideȝ
etiā poſſet ꝓbari de licito ⁊ illicito: q: metꝰ nō pōt
inducere aliquē ad aliqd niſi ut eſt licitū: q: magiſ
neceſſe eſt vitare illicitū q̄ȝ fugere penā. ſicꝫ plus
a cā ſupioꝛi determinat̄ aliqs ad fugiēdū illicitum
q̄ȝ ad penā cauēdā: q: deus per affectioneȝ iuſtitie
retrahit hoīem ab illicito. affectio aūt cōmodi incli
nat ad penā vitādā. ℂ Hec rō tota ꝯfirmat̄ dupli-
ci exēplo. ꝑ ſi alicui nō liceret ꝯſentire interius nul
lus metus deberet eū iducere ad ꝓferēdū v̄ba ex-
terius ſic̄ eſſet de religioſo qui nullo mō iduci de-
bet ad dicēdū hec v̄ba: q: aut eſt ꝯſentiēs aio: ⁊ ſic
peccat moꝛtalr̄ ꝯ uotū. aut nō ꝯſentiēs: ⁊ ſic peccat
moꝛtalr̄ mēdacio pniitioſo: ġ nullus aliꝰ iducit̄ ſuf
ficiēter per metū ad dicēda iſta v̄ba niſi ut diſtigui
tur a religioſo: q: licet ſibi ꝯſentire iteriꝰ. ℂ Aliud
exēplū. ſi qs violētiā iferēs iſti ut accipiat illā: ⁊ ēt
per violētiā exigeret ab eo tale iuramentū iuro ad
ſcā dei euāgelia ꝙ ſine metu ꝯſentio in iſtā: nullo
mō dȝ ex aliquo metu ad iſtud iuramētū iduci: q:
eſt pctm̄ moꝛtale iurādo mēdaciter. ergo a ſili nul
lo metu pōt iſte iduci ad accipiēdū iſtā v̄bo exteriꝰ
niſi ut ſic accipe eſt licitū. nō eſt aūt licitū niſi ut cō
iungit̄ ꝯſenſui interiori. ℂ Si dicas ꝑ iſtas rōnes
ꝓbari pōt ꝙ nō debet dicē v̄ba ꝑꝑ quēcūq; metū

niſi ɔſentiat aio tñ ſi ɔſentit tenet:q: ad illum ɔſenſuꝫ nō iducit eū ſufficiēter met⁹. C Cōtra:nec ad uerba exteriora cogit ſimplr' ſic q ali⁹ moueat linguam ſuā:ſed q: iminet ſibi aliud magis vitādū.ſ. mors:iō dī cogi ad ſic loquēdū:ġ a ſili cū imineat ſibi maiuſ malū q̄ ɔſentire in iſtā:utpote mors ul' pctm̄ mortale metu cogit ad ɔſentiēdū in iſtā. Cōfirmat iſtud:q: oppoſitum daret occaſionē multis mentiēdi pniciose. C Confirmat etiā per exēplum ſigs in magno piculo pꝛoȷ̄ciat merces in mari ne ſubmergat ex metu ꝓȷ̄cit:z ſi eēt act⁹ ali⁹ſine quo nō poſſet eē ꝓiectio uel abſolute uel ſine pctō mortali ad illū ſilr' cogeret. C 2° peccat opinio in ħ q dicit eccl'iam ꝑſumere nō eē ɔſenſuꝫ q: ꝑſumit ipꝫ ex metu tm̄mō ɔſenſiſſe exteri⁹:nō interi⁹ in aio.ħ falſuꝫ eſt:q: eccl'ia ſemꝑ ꝑſumit pro meliore pte:ſicut habet ex̄ de re.iur.eſtote miſericordes.z ex̄ de ſcrutinio in ordinib⁹ faciēdo.c.vnico.qs ꝑſumitur idoneus qñ nō ꝓbat idone⁹ z apparet manifeſte: q: eccl'ia copulā carnalē ſequentē ſpōſalia ꝑſumit eē ex affectu mrimoniali:q: ꝑſumit ſpōſuꝫ z ſponſam nō peccare mortalr' in illo actu.ergo a ſili ħ.

Ad qōnem

igit duo ſunt vidēda.p̄ ql'r poſſit eſſe ɔſenſus coact⁹.2° ſi ille ſufficiat ad 3ctuꝫ mrimonq̄. C De p̄ 3dictio eſt uolūtatē ſimplr' cogi ad actū uolēdi:q: cū violentū ſit ex 3° ethi⁹.cui⁹ pn'm eſt ex̄ nō ɔferēte vim paſſo:itellige paſſo viꝫ.i.violētiā nō ɔferēte:nō negatiue ſꝫ 3rie.i.ɔferēte.qō eſt dictu.violētū eſt qō eſt totalr' a pn⁹ extriſeco q eſt 3 iclinationē paſſi:z uelle nō pōt ſic ieſſe uolūtati,q: tūc noleſ uellet ul' nolēs nollet:z ſic ſequit ꝓpoſitū.pōt ġ hñs uoluntatē cogi ad aliquā paſſionē utpote ligat⁹ hic cogit remanere:ul' ad aliquā actionē inſtralē:que tñ nō eſt actio ſua.utputa ſi aligs manu mea pcutiat ita poſſet facē manu erea.ſꝫ ad actionē uolūtatis ellicitaꝫ uel iperatā que ꝓprie eſt actio humana nō pōt cogi niſi ſm qd metu.ſ.maioris mali q̄ ſit ille act⁹ z eſt iſta coactio poſſibilis in hoīe ᵭtuoſo qñ nō leui eſtimatiōe ſꝫ certitudinalr' ſaltē certitudie ſufficiēte in actib⁹ humanis ſcit malū ſibi iferēdum qō maius eſt incōueniēs ſibi q̄ actū iſtū diſplicētē elicere:z pōt bñ eē q ſm rectā rōnē ſit ſibi mai⁹ incōueniēs:utpote mors ul' ſuſtinē carcerē uel captiuitatē mutilationē enormē:ſtupꝛū z ſilia mala.cuꝫ ġ iſte ſit dñs uolūtatis ſue pōt z uelle aliqō qō aliaſ nollet z iperare actū al's nolitū anteq̄ icurrat iſta mala:z hoc ſm rectā rōnē:vnde talis met⁹ dr' poſſe cadere in ɔſtātem virum.ſed nullus metus pōt inducere aliquē ad pctm̄ mortale ſm rectā rōnem q: nō pōt eē mai⁹ malū qō iminet q̄ ſit iſtud pctm̄ q: nulla pena ſolū peior eſt q̄ culpa mortalis.

De ſecundo

dico q ɔſenſus iſto mō coactus in iſtā nō ſufficit ad 3ctū mrimonq̄:ut expreſſe habet ex̄ de ſpō.Cū locuꝫ.z ueniēs.2.z.c.ɔſultationi. C Sed que eſt rō iſti⁹. C Ꝛ°.z a cā formali iſti⁹ 3ct⁹.z a cā efficiēte a qua eſt q 3ct⁹ hēt talē formā.z a cā finali ꝓpter quā efficiēſ dedit iſti 3ctui talē formā.p̄ᵐ pꝫ.q: iſte 3ct⁹ eſt datio:z lꝫ nō liberalis:q: dat ut detur ſibi eq̄le.eſt tñ libera datio:q: 3 datiōis rōnē eſt q nō ſit libera. C 2° a cā efficiēte:q: de⁹ talē iſtituit iſtā trāſlationē ſūme liberā.vñ nō eſt iſtō ab eccl'ia determinatū ſꝫ tm̄ expꝛeſſuꝫ.patet eni q eēt in lege nāe erat iſtud regſitū in 3ctū mrimonq̄. Gen.2. Adherebit uxori ſue:ſꝫ nō adheret qs illi qō iuite tenet:

z Gen.24.dicit de abraā qui dixit illi ſeruo ſuo ſi noluerit mulier tecū uenire tūc liber eris a iuramēto:z cū peteret ille rebeccā dixerūt:uocem⁹ puellā z queramus uolūtatē ei⁹:z ſtatim queſierūt parētes.vis ire cū hoīe iſto?rñdit ibo. C 3° ex pte finis que eſt ples pcreāda ex quo naſcit indiſſolubilitas vinculi:ad iſtū cōpetit iſtā datione eē ſimplr' liberā:q:(ut dictus eſt) q: ut habet.20.q.3.pñō.)qō ge nō diligit:facile pdēnit. C Dicit qdā q poſſet dici eccl'iam illegitimare pſonā aptam et pro tpe illo pro quo eſt coactio:q: ſic pōt illegitimare ſimplr': ita et in caſu uel ad tpſ:ſed ħ nō credo ita ſtatuti:q: eccl'ie hoc regrit ad nāz iſti⁹ 3ct⁹ ab efficiēte determinatā pp finē ad quē eſt. C Cōtra hoc.ſi iſte coactus metu ſimplr' ɔſentit in iſtā(ut dictū eſt pri⁹) uere ɔſentit:q: ex quo duobus eſt ut vitet peccatū mortale ɔſentit iterius ɔcorditer ᵭbis exteriorib⁹.ġ cū p actū uolūtatis trāſferat dñiū:iſte trāſfert ptāte ſui corpis in illā. C Ꝑ.ſigs ex metu pcti mortalis 3heret mrimoniū ſimplr':puta ſi ex pcepto diuino uel hoīs ſupioris ſi poſſet hoc pcipere ſimpl' 3heret:z tñ metus pcti mortalis eſt ita metus:z ita cadens in ɔſtantē virum ſicut aligs metus penerimo multo magis. C Ꝑ.nō tū ibi pōt ge timere malū:ſed etiam primo:ergo ſi malum iminet huic mulieri ul' pcti.ut ſi dicat pro firmo q ſe proſtituet ſtatim niſi ducat uel peneut ſi dicat q ali⁹ uel ipſa occidet ſe niſi ducat:iſte ut vitet iſta mala accipit eā:videt q ſit 3ct⁹ mrimonq̄ z tñ eſt metus.ergo. C Ad ſolonem iſtoꝝ poſſet accipi rō ex ſacro:q: regrit libera intētio in miniſtrādo ħ ſacrā ſed illud nō eſt ita notū ſicut de liberalitate regſita ad 3ctū. C Ad pᵐ pcedo q iſte cui iminet metus pcti mortis uel carceris ſm rectā rōnem debet dicere ᵭba mrimonialia que exigunt ab eo:z eō ſequēti debet ɔſentire interius ɔcorditer ᵭbis:nec tñ per iſtū ɔſenſum trāſfert poteſtatē ſui corporis in illā:q: nullus cōſenſus eſt trāſlatiuus niſi mere liber. C Et ſi dicas ſaltē iſte libere hēt actum uoluntatis:ergo quantū eſt in ſe tranſfert. Ꝛñ.nō libere hēt:q: nō niſi ex metu habet:ꝫ metus nō ſit cā effectiua:ſed cā uehemēter inductiua ſicut non libere loquit uerba exteriora ſed ex metu. C Uel poſſet dici q deus qui eſt ſuperior dñs in iſta trāſlatione nō ratificat eam niſi ſit mere libera. C Et per hoc poſſet rñderi ad iſtud argumentū:iſte ſcit ſe nō tranſferre corpus ſuū:q: nō libere ɔſentit:z ſigno exteriori oſtēdit ſe tranſferre:ergo mentitur. C Rñdeo.oſtēdit ſe trāſferre quantū in ſe eſt:ſed ſcit ſe nō tranſferre:q: ſcit hec nō ratificari a ſuperiori. C Si dicas ergo ad hoc q nō mētiatur.opꝫ dicere accipio te in meam ſi dominus permiſerit. C Rñdeo.iſta ɔditio ſemꝑ intelligit quanticūq̄ ſit abſoluta locutio:z iſto mō debet intelligi abſolute uerbum eius:accipio te in meam ſupple quātum in me eſt ɔſuppoſita violētia iſta:z ſi deus ratificaret per talem ɔſenſum qualē nunc habeo traditionē corporis mei fieri tradere tibi meum:z intantū trado quantū tradi pōt per talem ɔſenſum. C Ad 2ᵐ dico:q contrahēs ex obedientia ꝓpter metum peccati mortalis cōtrahit ut ſeruet iuſtitiā: z ideo ex mera electione:z tūc videt ceſſare ratio cōtra p⁹ opionē:q: ita diceret ille q coact⁹ ad ᵭba ex mera electione ɔſentit ad ᵭba ex iuſtitia:q: conſenſum illū hēt celo iuſtitie:ne.ſ.peccet. C Ad 3ᵐ ſi tm̄mō timeat pena in primo:dico q non poſſet

di.26.in 3ne pn⁹. Ricar.p̄io.di.art.4.

ex tali metu eē ɔſenſus ſufficiēs ad mrimoniū.ſꝫ ſi timeat pctm̄ in ꝓximo:z hoc ualde certitudinalr' opus pfectū eēt ſigs illā acciꝑet ne peccaret:z ſi acciꝑet teneret mrimoniū:q: eēt ɔſēſus liber ex charitate. C Sed nungd tenet ex neceſſitate ſalutis: C Reſponſionem quere.

Rñſio

C Unus modus dicēdi eſt q tenet q: qlibet tenetur de neceſſitate ſalutis ſaluare ſalutē corpalem quātū pōt ſine ſui piculo.igit a fortiori ſalutē ſpūalē ꝓximi. C Ali⁹ modus dicēdi eſt q non tenet: q: ille ꝓeſtādo.qō nō eſt cā ſui mali eſt imunis a malo ſi aliqō fecerit:q: ut dicit Ar̄r̄'ᶜᵃ in elēchis nō que dicūt hoīes faciūt.Durū enim eēt q ꝑ ᵭba illius mulieris qs de neceſſitate ſalutis cogeretur nubē ubi ille fortaſſis itēdēt religionē igredi.

aliorum.

Ad primū

argᵐ pncipale nō eſt ſile ꝓpter tria.pmo q: cōditio baptiſati efficit melior nō ſic mrimonio aſtricti.2° q: uoluntas ſupioris ratificat per talē cōſenſum coactū aliquē fieri filiū eccl'ie:nō ſic aūt in mrimonio.3° q: in baptiſmo nō eſt ita ꝓprie mrimoniū ſicut adoptatio.pōt aūt bñ ſuffice minus de uolūtario in adoptato q̄ in 3hēte mrimoniū.vñ nō hñſ uſuꝫ rōniſ pōt adoptari ſed nō deſpōſari. C Ad 2ᵐ.fortis nō eſt oīno ipauidus:q: hoc eſt audacis in nullo pauere:ſed eſt ipauidus z pauet ut recta rō dictat.dictat aūt rō recta plus debē time mortē q̄ carcerē z pctm̄ mortale q̄ actū iſtū al's diſplicibilem. C Ad 3ᵐ in iductione per terrores multū eſt de iuolūtario z parū de uolūtario.ecōuerſo aūt in iductione per blāditias z delitias.ibi enī multū eſt de uoluntario z parū de iuolūtario:q: in pmo ſi uolūtaſ diminuat ſibi ſtatim reſilit.in 2° aūt ſi iā allecta dimitteret ſibi forſitan ɔſequeret illud ad qō allecta eſt z iō nō ſic eſt inuolūtaria coactio per blāditias ſicut illa que eſt per minas z terrores:z rō eſt quia frequēter uolūtas ɔcordat appetitui ſenſitiuo:qui ab aliquo magis ɔueniēti patiēs magis z magis iclinat.z ecōuerſo patiēs ab aliquo diſcōueniente magis z magis fugit. C Ad ultimū illud.c.pōt exponi de debē:de cōgruo:nō aūt de neceſſitate pcepti:z ad illud qō adducit de.ff.dico q ita loquitur ius ciuile.ſed iuſ canonicū eſt 3riū.Uñ illud Pauli.Filq̄ obedite parētib⁹.nō itelligit quo ad iſtō:qa in iſto nō tenet fili⁹ obedire pri.qō aūt adducit de mrimonio ſpūali nō eſt ſile:q: nō tātā auctē habet pī corpalis ſuꝑ filiū ad mrimoniū carnale:quantā hēt pī ſpūalis ſuꝑ filiū reſpectu mrimonq̄ ſpūalis: z ratio cōgrua eſt q: hic efficit 3hēs melioris conditionis:nō ſic autem ibi.

Ephe.6.

C Nec ſolū coactio ipedit uel excludit conſenſum ſed etiā error zc. Diſtinctio.XXX.

Quero circa

iſtā.30ᵃᵐ di.duas.q.pma utrū ad 3ctum mrimonq̄ regrat cōſenſus ſequēs rōnē nō erroneā ſiue apphēſionē q nō.Gen.29.de iacob z lya in quā nō cōſenſit niſi ex errore credēs eam eē rachelē:z tñ videt fuiſſe mrimoniū.aliogn copula carnalis fuiſſet fornicatio. C Ꝙ ſi excuſes eū per ignorātiā:lꝫ nō forte ſufficiētē q: nō inuincibilē. C Cōtra.ſaltē in craſtino potuiſſet eā repellere tanq̄ non ſuam. C Ꝑ.Gen.27.iſaac ex errore bñdixit iacob credēſ ipm eē eſau.z tñ poſtea dixit.bñdixi ei eritq̄ bñdict⁹.ergo a ſili in ꝓpoſito. C Ꝑ.ſacerdos credens baptiſare vnā pſonā ſi baptiſaret aliā eēt baptiſata:ġ error nō ibi ipedit z pari rōne nec hic. C Ꝑ. plus obeſt cōiugi moralis malitia in ɔiuge 3tra legē diuinā q̄ pena ſeruitutis.ſed apphēſio erronea quo ad iſtam malitiā ſi ſequat cōſenſus in iſtā pſonam non impedit cōtractum matrimonq̄:ergo nec error in conditione ſeruitutiſ. C Contra.magiſter in littera.

Ad iſtam

queſtionē dico ex ſcōa cōcluſione prime.q.di.26.q iſte contractus eſt donationis libere z uolūtarie ſicut dictuꝫ eſt di.pcedenti.ignorātia aūt z maxime illius conditionis que reqritur ad actum uolūtatis cāt iuolūtariū ſm phm.3.ethi⁹.z ſm Augᵐ.8.de tri.c.4. nihil eſt amatū uel uolitū niſi pus cognitū. C Ex hoc ſeqtur breue correlariū q error ſiue apphēſio erronea quātum ad oēm cōditionē regſitam per ſe ad cōtractum facit cōtractū nullum eſſe.ſunt autē in genere tres tales cōditiones:due ex parte perſonarum:vna q hec pſona puteт eē illa.alia q perſona ſerua credat libera.3° cōditio eſt error ſibi corñdens ex parte cōtractus:puta ſi credat aliam pſonā ſimili cōtractu cōtrahere:cum tñ in rei ueritate non cōtrahat:q: nō itēdit dare ſicut alia intendit accipe. C De pmo errore patet:q: impedit oēꝫ uenditionē z traditionē rerum:puta ſi emat aurū z uēditor uēdit auricalcū.ita hic intelligit q.h.det ptātem ſui corpis ſi alia det al's nihil ſit. C Scōa cōditio eſt hic ſpecialis:q: hec eſt pmutatio ptātis corpis pro ptāte corporis.ſeruus aūt nō pōt dare ptātem ſui corpis libere ſicut illa econuerſo.z illa neſciēs ſeruitutē eius per cōſequēs non ɔſentit ſcienter in ſeruum nec vult cōmutare ptātem ſui corporis pro poteſtate corporis quā ſeruus non pōt facere:q: nō habet illam. C Et ex hoc ſequit aliō correlarium q error cōditionis melioris nō impedit nec ſeruitus ſi nō ſit ignota. C Tertia cōditio generalis omni cōtractui eſt.q: ſi vnus contrahit animo ſimplici z alter doloſe utens ſignis contractus ſine animo cōtrahēdi nō eſt cōtractus:q: deficit ibi pncipalior cauſa.ſ.actus mutuus uoluntatis ſine quo cauſa minus pncipalis.ſ.ſignū exterius nō ſufficit. C Sed hic ſunt dubia.pmū eſto q aligs ad exequēdū libidinē dicat ᵭba.aio tñ nō intendēs cōtrahere:alia pſona ſimplici aio cōtrahēs nungd obligat.videt q ſic:q: ex parte ſua ſunt tā conſenſus q̄ uerba:z ita tota cauſa obligationis. C Ꝑ.eſto q doloſe cōtrahēs expmat alteri doluꝫ ſuū iſta pſona ſimplici aio cōtrahēs nō pōt recedere a 3ctu:q: exponeret ſe piculo fornicationis.nec pōt ſtare:q: nō pōt reddere debitū certitudinaliter ex parte ſua z ꝓbabiliter ex parte alterius.de quo ꝑſumēdum eſt meliuſ:q: tūc exponeret ſe periculo fornicationis.ergo videt in tali caſu pſona iſta ſimplex eſſe pplexa. C Ad pmū dico q 3ctuſ mrimonq̄ nō claudicat.z iō ſi ſcōa pſona nō dat nihil fit: ut dictū eſt in.1.q.3ne.2.do ut des:uel do ſi des:z iō ſi illa nō dat ita nihil facit.lꝫ ex pte ſua nō ſit impedimētū facti niſi ex ɔſēti. C Sed de ſcōō eſt magis altercatio gbuſdā dicētib⁹ q iſta pſona nō pōt reddere debitū ſtāte ɔſcia de dolo alteriuſ.nec recedere:q: exponit ſe piculo fornicationis:ut dictum eſt.Dico tñ breuiter q nullus eſt perplexus in lege diuina etiam quocūq̄ actu ꝓprio poſito:dū tñ nō maneat aliqō peccatū mortale:per quod fiat pplexus.iſta ſimplici animo cōtrahēs cū doloſo nec

Cap.2.

Cap.3. z.io.de tri.

Ric.27.di. hui⁹.4.ar. 1.q.3. a.l.magna.

Universidad de Deusto Biblioteca

tũc nec multo magis poſt hẽt aliquẽ actũ per quez ſit pplexa.ğ ſimplr patet ſibi via ſalutis. Dico ğ ꝙ via tutioꝛ eſt nõ facẽ ſibi ꝯſciam ꝙ alter doloſe cõſenſerit.imo ꝙ tũc ueraciter ꝯſenſit.ſꝫ mõ mẽtit.ꝛ in hoc caſu faciat ſicut uero cõiugi. Si aũt nõ põt tollẽ ꝯſciam quã hẽt in ṽbo p̃uatiuo alteriꝰ ꝯiugis ſtãte illa ꝯſcia peccat moꝛtalr reddẽdo debituꝫ:qꝛ foꝛnicaṫ.nõ reddẽdo aũt ꝛ multo magis recedẽdo exponit ſe ꝑiculo pcti moꝛtalis.qꝛ foꝛte iſte mẽtiṫ:ꝛ ꝓbabilius eſt ꝙ nũc mẽtiaṫ q̃ꝫ ꝙ mentitus fuerit in p̃ncipali ꝯctu.ꝛ tũc iſta uel negat ſibi qõ ſuũ eſt uel ſi recedit mechaṫ ẽm euãgeliũ. In magnas ğ briga ponit ꝯhẽs cũ doloſe ꝯhẽte. ¶ Sꝫ nunqd iſte doloſus erit imunis? ¶ Rꝫ°. ſtãte illo dolo i foro ꝯſcie dicẽdũ eſt ſibi ꝙ nullo mõ reddat nec petat:qꝛ foꝛnicareṫ. ¶ Sed cũ hoc dicẽdũ eſt ſibi:ꝙ de neceſſitate ſalutis teneṫ ſatiſfacẽ pſone leſe ut ſibi reddat de ſuo quãtũ ſibi abſtulit.erat aũt iſtius de iure coꝛpꝰ doloſi:qꝛ cõmutauit coꝛpꝰ ſuũ ꝑ coꝛpore illiꝰ ſicut qui ueraciter ꝯhit cũ alia:qõ eſt ſeruãdũ.ꝛ iõ teneṫ iſte doloſus cõmutare dolũ in uerũ ꝯctũ. ¶ Sed eſto ꝙ tpe itermedio ꝯhat cũ alia ueraciter. ¶ Rꝫ°. ſeruãdũ illud eſt cũ ſatiſfactione exteriori poſſibili.puta cũ ꝓcuratiõe mrimonij cõuenientis:ſicut dı̃ Exo.22. ꝛ de ipoſſibilitate reddẽdi huic qõ ſibi debeṫ eſt penitẽdũ. De doꝛmiẽte cũ ṽgine qui teneṫ ſibi ad certã reſtitutionẽ ẽm moꝛẽ dotis quã ſolẽt accipe ṽgines in pãia illa. ¶ Si argumẽtaṫ ꝯtra ſolutionẽ iſtã de errore que conſiſtit in hoc ꝙ cõmutatio nõ eſt niſi ẽm apphẽſionẽ ualoris cõmutati ad illud pro quo cõmutaṫ. ¶ Contra hoc:aliqs põt aliqd dare uel commutare expectãs magnũ ſibi dari.cui tñ nihil reddereṫ:nec tñ pp hoc datio p̃ma eſt nulla. ¶ Rꝫ°. quedã eſt datio nõ liberalis expectãs redditionẽ futurã.quedã eſt exigẽs dationẽ p̃ntẽ cõcomitãtẽ que ꝓpꝛie cõmutatio eſt.p̃ma bñ tenet etiã ſi poſtea nõ ſequaṫ redditio expectata.qꝛ in p̃nti fit trãſlatio ſolũ ſub ſpe redditionis future.2ª nunq̃ꝫ eſt niſi fit ſtatim redditio ꝯcomitãs:qꝛ ꝯctꝰ cõmutatiuus eſt ꝯditionalis etſi nõ expſſa ꝯditione:tñ vniulr ex nã ꝯctꝰ ſubintellecta:ꝛ ꝯctꝰ ꝯditionatꝰ nõ eſt nõ ſtãte cõditione.

Ad p̃mũ argm ſiue iacob poſſit excuſari a pctõ ſi cognouit lyã p̃ma nocte:ſiue nõ.nõ eſt magna vis:qꝛ nõ fuit ꝯfirmatus ſed poſtq̃ꝫ dephẽdit illã eẽ lyã ꝯſenſit nouo ꝯſenſu pp illa ṽba laban.nõ eſt ꝯſuetudinis in loco iſto ut minores p̃us tradanṫ ad nuptias.ꝛ extũc fuit uxoꝛ eiꝰ.alſ bñ ꝯcedo ꝙ potuiſſet repudiaſſe eã ſicut non ſuã. ¶ Ad 2m ſubdiṫ ibi ꝙ poſt egreſſum iacob ꝛ ingreſſum eſau iſaac ſtupore uehemẽti ꝛ ultra q̃ꝫ dici poſſit admirãs expauit.en qs ğ ꝛc̃.ꝛ tũc ſbñdixit.bñdixi ei eritq̃ꝫ bñdictꝰ.ubi ex textu daṫ intelligi ꝙ fuerit raptꝰ in illa admiratione uehemẽti:ꝛ iĝ ea vidit iacob eẽ iuſte bñdicẽdũ.ꝛ ita lꝫ illã bñdictionẽ p̃mo ab hoĩe ꝛ humana cautela extoꝛtã dediſſet:tñ poſtea in extaſi a ſpũ ſcõ approbatã ꝓnũciauit tanq̃ꝫ firmã ſubiũgẽs.eritq̃ꝫ bñdictꝰ. ¶ Ad aliud dico ꝙ nõ eſt ſiĉ de baptiſmo ignorãter collato:qꝛ ibi nõ eſt ꝯctꝰ mutuus. ¶ Si tñ aliqs ad ſolõnẽ huius.q.accipet rõnẽ ex rõne ſacri ꝙ non poſſet ꝯferri ab errãte videṫ ꝓbabile ꝙ errans in baptiçãdo circa pſonã nõ baptiçaret ſicut nec in mrimonio. ¶ Sed iſta rõ nõ eſt poſita ad ſolõnez q.nec talis erroꝛ ꝙ ſit.a.uel.b.dũ tñ intẽdat ꝯferre ſacrm illi pſone que p̃ns eſt videṫ ipedire collationẽ alioꝝ ſacroꝝ ſicut hec ipedit:nõ ꝙ ipediat ſacramẽtũ p̃mo.ſed qꝛ ipedit ꝯctũ donationis faciẽdũ illi cui nõ vult donare illud qõ hic daṫ. ¶ Ad ultimũ dico ꝙ malitia moralis nõ eſt aliqd per ſe reqſitũ nec eius oppoſitũ ad iſtũ ꝯctũ.ꝛ ideo nõ ipedit ipm.ſecus eſt de ſeruitute ꝓpter rõnẽ dictaꝫ in ſolutione qõnis.

Queſtio.II.

Secũdo quero. Utrũ inter mariã ꝛ ioſeph fuerit mrimonium uerũ.ꝙ nõ.17.q.j.ſunt quedã. Uouẽtibꝰ nõ ſolũ nubere:ſed uelle nubere dãnabile eſt. ¶ P̃. Nũoꝝ ulꝰ.hẽtur ꝙ mulieres debebãt nubẽ viris ſue tribꝰ:ğ maria ſꝫ legẽ nõ potuit nubere niſi viro de tribu ſua:ſed ioſeph erat de tribu iuda ſicut hẽtur Luc.2.eo ꝙ erat de tribu ꝛ de domo dauid.maria aũt erat de tribu leui:qꝛ cognata heliſabeth.Luc.j. ¶ P̃. ꝯhẽs mrimoniũ in aliqd aliud cõſentit q̃ꝫ in cohabitationẽ:qꝛ ſic fr̃ ꝛ foroꝛ p̃nt cõſentire.ğ in carnalẽ copulaꝫ:qꝛ nihil aliud videṫ addere mrimoniũ ſup cohitationẽ:ſed in illã nõ poterat cõſentire:qꝛ uouerat ṽginitatẽ. ¶ Cõtra magr̃ in lr̃a.ꝛ accipit ex euãgelio Matth.j. Cũ eſſet deſpõſata ꝛc̃.

Hic ſunt duo videda.p̃mo qꝛ ita eſt.2° quõ. p̃mũ patet ex auctibꝰ magri q̃ꝫ ponit in lr̃a.ꝛ rõ ꝯgrua ad hoc:qꝛ uel erat p̃ceptuꝫ vniuſe oibꝰ qui erãt in lege illa de ꝯhẽdo mrimonium:qõ videṫ:qꝛ pro bñdictione erat fecũditas:ꝛ p maledictione ſterilitas.patet ex multis locis ſcripture:uel ſi nõ fuit p̃ceptũ gñale:qõ patet ex h ꝙ Hieremias Hiere.2.ꝛ Joãnes baptiſta remãſerunt ṽgines.tũc htẽ ṽgini fuit datũ ſpãle mãdatũ de ꝯhẽdo cũ ioſeph.ꝛ ad h p̃nt eẽ rõnes ꝯgrue que accipiunṫ ab Amb.ſup Luc.ut.ſ.eẽt teſtis ṽginitatis marie.2° ut ꝛẽt ipſa nõ hẽret occaſionẽ mẽtiẽdi de ṽginitate ſua.qꝛ ſꝫ Ambm.occaſionẽ mẽtiẽdi inde ſpõſata habuiſſet:deſpõſata nõ habuiſſet:ut ſic tñ teſtimonio q̃ꝫ ex pſũptione magis crederet ſibi de ṽginitate ꝛ de mirabili ꝯceptione filij ſui. Cõgruũ ẽt fuit ut ſibi de ṽgitate crederet ne notaret īfamiꝫ qꝛ nõ putauit chr̃s oꝛtꝰ ſui fidẽ mr̃is iniurijs aſtruẽdã. Sciebat eni tenerã eẽ ṽgis ṽecũdiã:ꝛ lubricã famã pudoris.iõ maluit dñs aliqs de ſuo oꝛtu q̃ꝫ de mr̃is pudore dubitare. Alia rõ ut eẽt in obſeqꝫ ṽgini ꝛ puero ſiue in egyptũ eũti ſiue redeuntiꝫ quã rõnẽ tãgit Orig.ſup illud Matth.j. Cũ eẽt deſpõſata. Alia rõ aſſignaṫ ab Amb° ut diabolus ſallereṫ. ¶ Sꝫ hec rõ videṫ p̃ui ualoris.quõ enĩ nõ poſſet diabolus videre ṽginitatẽ mr̃is ſi habuiſſet virũ ſicut ſi nõ habuiſſet:debet ğ itelligi ꝙ nõ potuit h vidẽ:qꝛ nõ fuit pmiſſus:lꝫ nãli potẽtia itellectus ſui potuerit hoc vidẽ:nec tũc iſta rõ videṫ magni momẽti:qꝛ eque fuiſſet ꝓhibitus ſi nõ habuiſſet virũ. Alie rõnes ꝙ chꝛiſtus noluit incipe ab iniuris legis ne daret occaſionẽ iudeis ꝛ herodi ꝑſequẽdi ipſum:cũ partus inupte lege dãneṫ:ne etiaꝫ ṽginibus ſiniſtra opinione viuẽtibꝰ dareṫ uelamẽ excuſationis.ꝙ ipſa quoq̃ꝫ mr̃ dñi infamata videṫ. iſte videnṫ bone cõgruentie ad p̃poſitũ.

De ſecũdo articulo diciṫ ꝙ btã ṽgo uouerat ṽginitatẽ ſub cõditione.ſ.niſi deus aliter diſponeret:ꝛ ideo licuit ſibi matrimoniuꝫ cõtrahere. ¶ Contra.in omni uoto quantũcũq̃ꝫ abſoluto videṫ includi hec conditio.ſi deo placet:quia nullus debet offerre aliquid deo uelit deꝰ uel nolit:neq̃ꝫ oꝛdinate intẽdit ſic offerre. ergo cum cõditione iſta ſic intellecta ſtat abſolute uotũ. Dico ğ ꝙ abſolute uouit ṽginitatẽ qõ ſci cõij ciũt ex illo ṽbo ſue iterrogatiõis ad gabzielẽ: quomõ fiet iſtõ qm̃ virũ nõ cogſco.ſi eni ſolũ nõ cognouiſſet ſine ꝓpoſito nunq̃ꝫ cognoſcẽdi nulla eẽt qõ. qꝛ in poſterũ cognoſcẽda ſi nõ eẽt ſterilis ꝯcepiſſet ꝛ iõ fuit qõ de mõ ſupmirabili:qꝛ firmiſſime diſpoſuerat uel uouerat nunq̃ꝫ ſe cognoſcẽdã a viro. ꝛ ad hũc itellectũ expoſuit angelus rñdẽdo.ſpũs ſanctꝰ ſupueniet ꝛc̃. ¶ Quõ ğ potuit ꝯhẽ mrimoniuꝫ? ¶ Rꝫ°. in ꝯctu mrimoniali eſt mutua datio coꝛpoꝝ ad copulã carnalẽ nõ niſi ſub ꝯditione iplicita.ſ.ſi petaṫ. Uñ ꝯhẽtes cũ ꝓpoſito ſtatim uouẽdi caſtitatẽ uere ꝯhũt.hec aũt ꝯditio de uoto caſtitatis nõ p̃iudicat uoto caſtitatis:poſito ẽt ꝯctu mrimonij:niſi illa ꝯditio ponaṫ in effectu.ğ ubi eſt certitudo ſimplr ꝙ nunq̃ꝫ poneṫ in effectu ibi in nullo p̃iudicat uoto caſtitatis ꝯctꝰ mrimonij.ſꝫ hec fuit talis certificatio.ex quo enim hẽmus Mat.j.ꝙ angelus inſtruxit Joſeph. Noli timẽ accipe Mariã cõiugẽ tuã.multo magis:imo ĩdubitãter cõcludiṫ ꝙ ipſa ꝑer angelũ uel immediate a deo anteq̃ꝫ deſpõſareṫ Joſeph fuit certitudialr edocta: noli timere accipe Joſeph virũ iuſtũ in cõiugẽ.ecce eniꝫ ſpũs ſanctꝰ dabit eũ tibi cuſtodẽ ꝛ teſtẽ ṽginitatis qui tecũ pari uoto ꝯtineat:ꝛ in multis tibi ad ṽginitatis cuſtodiã cõgruẽtibꝰ obſequaṫ.nec eſt mirũ de iſta ꝓbabilitate:qꝛ qcqd factũ eſt circa ioſeph p viſionẽ angelicã totũ factũ eſt rõne Marie que fuit imediata in illa ieffabili ꝛ mirabili cõceptione.ſ. vnigeniti filij dei.exẽplũ iſtiꝰ põt hẽri ex̃ de ṽboꝝ ſigni.exĩt.ꝛ eſt hodie in.6.li.ubi dı̃ ſnialr ꝙ retento dñio cõcedẽ aliqs uſum nõ eſt iutile:qꝛ uſus ille necius eſt utẽtibꝰ.ꝛ a ſilĩ in ꝓpoſito cõcedẽ ptãteꝫ ſui coꝛpis ad talẽ actũ ſi petaṫ retẽto tñ uſu:qꝛ certũ eſt:qꝛ ab illo nõ peteṫ nõ eſt iutile. Hoc tñ exemplũ patiṫ calũniã:qꝛ nõ ita videṫ ꝙ uſus poſſit reſeruari dñio tradito ſiĉ ecõuerſo.qꝛ poſterius magis tradiṫ ſine p̃ori q̃ꝫ ecõuerſo:ſed quo ad h.videlicet ꝙ alicui põt cõpetẽ vnũ ſine alio. in ꝓpoſito aũt nũc uſum retinuit ſibi auctẽ ſua:ſed certificata fuit ꝙ ſpũs ſcũs uſum illũ retineret:ita ꝙ nunq̃ꝫ ille alius cui talis uſus debebaṫ exigeret. ¶ Aliud exẽplũ:ſiqs ꝯxiſſet ſpõſalia cũ iuramẽto ꝛ poſtea uouiſſet ṽginitatẽ:videreṫ cõſulẽdũ illi ꝙ cõſumaret ſpõſalia ꝯhẽdo de facto ut ẽuaret fidẽ iuramẽti ꝛ tñ ut ẽuaret uotũ ſtatim añ ꝯſumationẽ deberet anhelare ad religionẽ.ğ iſti licet dare ptãtẽ ſui coꝛporis ꝯiugi uere ꝯhẽdo mrimoniũ ratũ:ꝛ tñ cũ intẽtione nunq̃ꝫ dãdi uſuꝫ quãtũ eſt ex pte ſui:ẽt ſine h ꝙ ſciat illũ nunq̃ꝫ petiturũ talẽ uſuꝫ.ğ mlto magis licet ſic ꝯhẽ ſi ſciret nunq̃ꝫ p̃dictũ ꝯiugẽ petiturũ. ¶ P̃. adultera hẽt ptãtẽ alteriꝰ cõiugis:qꝛ per mrimoniũ fuit ſibi data ꝛ idefectibilr:tñ nõ habet nec hẽre põt uſum coꝛpis illiꝰ pp pctm̃ ſuum.ergo pctm̃ põt ppetuo ꝓhibẽ uſum ſtãte poteſtate data in mrimonio.ergo multo magis ſpũs ſanctus propter aliquam cauſam honeſtã hoc põt.

Ad p̃mũ argm p̃ncipale:dico ꝙ illa auctoritas debet itelligi de uolẽtibꝰ nubẽ ẽm cõem legẽ:nõ aũt de illis qbꝰ conſtat certitudinalr ꝙ nunq̃ꝫ uſus ſequẽſ talẽ actũ peteṫ. ¶ Ad 2m põt dici ꝙ illa lex fuit data pp filias ſalphat.ꝛ h ne trãſferreṫ poſſeſſio de tribu in tribuꝫ: ut patet ibidẽ Nũi ultio.ğ nõ obligauit niſi mulieres illas ad qs deuolueba̅ṫ hereditas p̃na ſiĉ ad illas deuoluta fuit p̃re moꝛtuo. Maria aũt nõ fuit ſic heres.iõ licuit ſibi nubẽ alteri alterius tribus. Aliter põt dici ꝙ Maria fuit de utraq̃ꝫ tribu.ſ. Juda ꝛ Leui.de tribu iuda ex pte p̃ris.ꝛ de tribu Leui ex pte mr̃is.ſiqdẽ Joachim deſcẽdit ex nathã filio dauid ſicut patet de Dam̃.c.90.ubi ponit genealogiã ſcẽ dei genitricis.illa aũt Anna p̃ſumiṫ fuiſſe de tribu leui que.ſ.fuit mr̃ Marie.ꝛ per ipſam eſſet Heliſabeth cognata Marie. ¶ Jſtud etiam p̃mũ de cognatione iude ꝓbari põt per h qõ euangeliũ deducit chꝛiſtũ fuiſſe de tribu Juda deducẽdo Joſeph ex illa tribu:qõ nõ eẽt ueruꝫ niſi maria eẽt de illa tribu:ꝛ hãc rõnẽ tãgit Hiemꝰ ſup Mat. in p̃ncipio. ¶ Ad ultimũ patet ex.2.arl°.q.qꝛ ꝯſenſus iſte eſt in traditionẽ mutue ptãtis coꝛporuꝫ ad ꝓlem ꝓcreãdã.ꝛ per ꝯñs in uſum ſi petaṫ:ſed hic fuit certitudo ꝙ nunq̃ꝫ uſus iſte a cõiuge petereṫ.

¶ Poſt hec de bonis coniugij que ſint ꝛc̃.

Diſtinctio.XXXI.

Quero circa iſtã.31m di.utrũ ſint tria bona mrimonij que magr̃ ponit in lr̃a.ſ.fides ꝓles ꝛ ſacrm̃.ꝙ nõ:qꝛ ſacrm̃ eſt foꝛmaliter in ſe bonũ.ğ nõ eſt aliqs bonis bonũ. ¶ P̃. iter adulterã ꝛ adulterum põt eẽ mrimoniũ.ubi tñ nõ eſt bonũ fidei. ¶ P̃. cũ ſterili põt eẽ mrimoniũ:ubi nõ eſt bonũ ꝓlis. ¶ P̃. cũ mrimoniũ ſit ſacrm̃ nõ eſt bonũ ptiale mrimonij:qꝛ idem nõ eſt pars ſui. ¶ Contra.magr̃ in littera.

Hic dicẽdũ ꝙ ꝯhens mrimonium obligat ſe ad copulam carnalẽ ſaltẽ ſub cõditione ſi petaṫ.ꝛ certitudo de nõ petẽdo in paucĩſſimis hẽtur.in iſto aũt actu p̃uaṫ hõ magno bono.ſ.uſu rõnis ẽm phm̃.7.ethi.talis ingt actꝰ furaṫ itellectũ ſepiſſime ſapiẽtis.vñ Augꝰ.14.ci.c.16. Uoluptas qua maioꝛ in coꝛpis uoluptatibꝰ nulla eſt in ipſo momẽto tpis quo ad eius ꝑueniṫ extremũ pene ois acies ꝛ q̃ſi vigilia cogitationis obruiṫ.nullus aũt ẽm rectã rõnẽ debet ſe obligare ad aliqd in quo tãtũ malũ patiṫ niſi ſit ibi aliqd bonũ recõpẽſans.ğ nullus debet ꝯhere mrimoniũ niſi ſint aliq̃ bona recompẽſantia iſtã iacturã uſus rõnis.ꝛ hec dicunṫ a ſcis excuſãtia illũ actũ carnalẽ.iſta aũt ſunt bonũ fidei:ꝓliſ ꝛ ſacrm̃. ¶ Cõtra hoc:qꝛ in ſtatu inocẽtie fuiſſet matrimoniũ hñs iſta bona:nec tñ fuiſſet tũc poſita ut excuſantia illũ actũ. ¶ P̃. in mrimonio Joſeph ꝛ Marie nõ opoꝛtuit ponere excuſantia iſta nec vniulr in ſpũali mrimonio.videlicet cum pari uoto caſtitatis cõiugũ. ¶ P̃. multo magis p̃uaṫ hõ uſu rõnis per ſomnũ q̃ꝫ per actũ illũ.ꝛ hoc tã intenſiue Uñ ẽm phm̃.j.ethi.felix nõ differt a miſero niſi ſꝫ medietatẽ vite.ſ.in vigilia.q̃ꝫ etiã extẽſiue:qꝛ ſomnus diu p̃uat:iſte aũt actus q̃ſi momẽtanee.ğ nullus ẽm rectã rõnẽ debet ſe exponere ſomno niſi eſſent bona excuſantia ꝛ maioꝛa iſtis:qõ tñ nõ cõcediṫ. ¶ Diciṫ ꝙ ſunt hec bona excuſantia.ſ.neceſſitas nãe ꝛ cõfoꝛtatio oꝛganoꝝ:qꝛ ſine ſomno eſſet nimia fatigatio viriũ ſenſitiuarũ:ꝛ per ꝯñs impedimẽtũ in intellectu:qꝛ intellectus impediṫ fantaſia impedita. ¶ Aliter diciṫ ꝙ nõ patiṫ qs pꝛopꝛie dãnum in ſomno ſicut in iſto actu:qꝛ poſt ſomnum vigoraṫ intellectus:poſt actum iſtuꝫ hebetaṫ:ita ꝙ per iſtum actum non tm̃ p̃uaṫ quis illo bono:ſed redditur minus aptus uel habilis ad illud ꝛ alia

---

Margin notes (left page): a.l. faciat ſicut uera cõiunx. — Mat.19.

Margin notes (right page): Luce.j. — a.l.ſed. — a.l.hec. — Li°.4.c.6. — a.l. dicitur. Ric.pñ.di. ar.j.q.j.i ſolu.p̃ncipali — Cap.18. — a.l.ſpiſſe. — Cap.17. — Ric.ubi.ſ. ſol.3m argm — Idem Ric.

Universidad de Deusto Biblioteca

poſt actum illum. oppoſitum aũt eſt de ſomno.

T.c.al.

Ad queſtionem ergo dico q̃ ſm ph̃ꝫ 5. meta^ce. c. de pfecto bonũ ⁊ pfectũ idē. duplex aũt eſt pfectio rei. ſ. itrinſeca ut forma. ⁊ extrinſeca ut finis. alicuius ēt pōt eſſe duplex finis. ſ. remot⁹: ⁊ ꝓpinquus. ⁊ remotior eſt regulariter p̃ncipalior: q: ad illũ ordinaẽ ꝓpinqor: accipiēdo ergo m̃rimoniũ pro illo vinculo derelicto ex p̃mo ꝯctu forma eius eſt indiſſolubilitas. ſicut tactũ eſt in p̃ma. q. ꝯne p̃ma. ⁊ iſta indiſſolubilitas dicit ſacr̃m pro eo q̃ ſignat indiſſolubilitatē cōiūctionis chriſti ⁊ eccl'ie. ergo ſacr̃m ut hic accipiẽ eſt bonũ intrinſecũ m̃rimonĳ: q: eius p̃ma pfectio ⁊ formalis: hec aũt ordinaẽ ad actũ carnalē mutuo reddēduꝫ ſi petaẽ. que redditio iuſta eſt ex iſta obligatiōe mutua p̃cedēte. ğ hui⁹ m̃rimonĳ fides. i. fidelitas ſiue iuſtitia ad actũ ad quē ꝯiugeſ mutuo obligantẽ eſt eiuſ bonũ extrinſecũ ſicut finiſ ꝓpinquus. Ultimo iſte actus ordinaẽ ad ꝓcreandũ ꝓlē debite uel religioſe educādā. ergo ꝓles religioſe educāda ſi ſequaẽ eſt bonũ extrinſecũ m̃rimonĳ tanq̃ꝫ finis p̃ncipalis. ſic ğ patet quō ſacr̃m ut hic accipiẽ eſt bonũ m̃rimonĳ p̃mũ ⁊ intrinſecũ ⁊ forma. fides. i. fidelitas in iuſte reddēdo actũ debitũ eſt bonũ eius ut finis ꝓximus: ſed minus p̃ncipalis. bonũ ꝓlis eſt eius bonũ extrinſecũ ut finiſ ultimus: ſed p̃ncipalis. ¶ Sed pp argumēta vidēdum eſt quō hec tria ſunt in quolibet matrimonio. nō enim videẽ eē bonũ ſacri in m̃rimonio rato nō cōſumato: q: illud eſt diſſolubile per religionis ingreſſuꝫ: ſicut patet extra de regularib⁹. ad aplicā. nec bonũ ꝓlis videẽ eē ubi eſt ip̃oſſibilitas ad ſuſceptionē ꝓlis: nec bonũ fidei ubi nō ſeruaẽ fides: ut in adulteriis.

De ꝯuſione ꝯiug. ad aplicā. ⁊ c. uerũ. ⁊ c. ex publico.

¶ R̃e⁹. ſacrũ ut eſt bonũ m̃rimonĳ (ſic̃ dictũ eſt) nō accipiẽ pro ſacro noue legis. q: illud eſt ſenſibile: iſta aũt indiſſolubilitas eſt q̃d ſpirituale in mētibus ꝯhētium. ſacr̃m etiā m̃rimonĳ ſtatim trāſit: q: cōſiſtit in fieri. iſta aũt indiſſolubilitas manet ⁊ eſt in eē q̃eto: nō in fieri. ſacr̃m etiam eſt diſpō ad gr̃am in digne ſuſcipiētibus: nō autem iſta indiſſolubilitas. hoc enim eſt intrinſecũ bonũ oīs m̃rimonĳ noue legis: ita q̃ ip̃oſſibile eſt eē matrimoniũ formal'r ſine illo qō eſt forma eiuſ: ſꝫ alia duo bona nō ſunt intrinſeca m̃rimonio nec neceſſaria ſibi formal'r: ſed ſunt ibi nec̃ia in obligatione ⁊ virtual'r. bonũ q̃dē fidei ſeruāde in actu reddendo ꝯiugi qō ſuũ eſt: ⁊ nō dādo alteri alienũ. eſt eniꝫ neceſſario in obligatione: ⁊ quātũ ad negatiuā ſaltē eſt ibi obligatio ſemp ⁊ ad ſemp: quātũ aũt ad affirmatiuā diceẽ in ſequēti diſtinctione. ⁊ ideo non ſeruās fidē peccat mortal'r. ¶ Tertiũ bonũ. ſ. ꝓliſ eſt ibi in obligatione ſub cōditione ſi eueniat ut ſuſcipiaẽ gratāter ⁊ religioſe educeẽ. ideo eſt ibi ſub obligatione pro ſemp ⁊ ad ſemp nō impedire illud bonũ ſtudioſe. ¶ Ex his ad inſtātias ad p̃mũ dicitur vno modo q̃ indiſſolubilitas manet uſq̃ ad mortē. Qō aũt dicit Apl's p̃ma Cor. 7. Mortuus eſt vir ſoluta eſt mulier a lege m̃rimonĳ. dicunt eſſe uerũ de morte ciuili: non tm̃ de morte carnali: q: iſte actus nō cōpetit niſi viuēti vita ciuili. profitēs aũt vitā religioſam moriẽ ciuilitati. ¶ Contra hoc. ſi m̃rimoniũ eēt cōſumatũ eēt indiſſolubile omno uſq̃ ad mortē: ita q̃ ſi ꝯiuges etiā pari uoto cōtinerēt nō diſſolueret vinculũ inter eos etiā per ingreſſum religionis. ergo ſm iſtā viā indiſſolubilitas iſta cōpeteret m̃rimonio: nō ex ꝯctu matrimonĳ ſimpl'r qui eſt datio mutua: ſed ex actu carnali ſupaddito: qō nō videẽ ꝓbabile: q: iſte actus non eſt aliq̃d noui cōtractus: nec per ꝯñs aliquā nouā indiſſolubilitatē obligationis inducit. ¶ Aliter dicit q̃ per ꝓfeſſionē religionis nō diſſoluiẽ vinculũ cōiugale. ¶ Sed ſi arguiẽ q̃ ſpōſa manēs in ſeculo pōt alteri nubere ⁊ eſſe uxor eius. ⁊ ita erit ſimul uxor duoꝝ. ¶ R̃ñdet q̃ hoc nō eſt incōueniens: ita tñ q̃ vniuſ tm̃ ſpũaliter. ſ. vinculo ſpirituali. alterius ſpũaliter ⁊ carnaliter. eſſet aũt inconueniēs q̃ eſſet duoꝝ ſimul carnaliter. ⁊ ſm hoc haberet ꝯñter cōcedere q̃ vna poſſet eē uxor centum ſimul iſto vinculo ſpũali: ⁊ tũc m̃rimoniũ vñ matrimoniũ nō determinaret q̃ vna eſſet vnius: nec illa iuſtitia cōmutatiua que ibi req̃riẽ: nec videẽ q̃ illa copula carnalis ſequēs aliquā nouam iuſtitiā cōmutatiuā tribuat. ¶ Tertio mō dici pōt q̃ in matrimonio rato etiā ſi cōtrahēs intēdat non ꝯſentire in carnalē copulā: ſed ſtatim ad religionē auolare ante cōſumationē nō eſt accōmodatio ſed ꝑmutatio ꝑtr̃is nō ad tēpus: ſed pro uſu ꝑpetuo: alioq̃n nō eſſet uere m̃rimoniuꝫ noue legis. ⁊ ex datione iſta oriẽ vinculũ indiſſolubile niſi per mortē nāleꝫ alterius ꝯiugũ: uel per reuocationē ſeu relaxationem illius qui ſtatuit hoc eſſe ſic idiſſolubile. chriſtus aũt qui iſtam indiſſolubilitatē induxit Matth. 19. reprobās pro lege ſua repudiũ moſaycũ ip̃e relaxauit iſtā indiſſolubilitatē qñ alter ꝯiugũ ꝯuertitur ad religionē. vñ eccleſia nunq̃ꝫ attentaſſet poſt m̃rimonia rata nō ꝯſumata licētiare alterũ ad religionē altero manēte in ſeculo niſi chriſtus hoc inſtituiſſet. habeẽ aũt hoc ex facto chriſti uocātis Joannē ap̃lm ⁊ euāgeliſtā ad ap̃l'atũ a nuptĳs. Jo. 2. cuius exēplũ imitati ſunt ſancti p̃res. Alexi⁹. Theonas ⁊ alĳ. nec tñ illa nubēs alĳ erit ſimul uxor duorũ: ſed tm̃ ſecũdi: q: vinculũ ipſius ad p̃mũ diſſolutũ eſt per relaxationē chriſti: nō aũt p̃ciſe per talem uel talē mortē eius: q: diſſolutio que eſt p mortem eſt per defectũ alterius extremi: nec req̃rit ſpecialē relaxationē legiſlatoris. hec autem relaxatio chũ rōnabilis fuit: q: rōnabile eſt obligationeꝫ ad minus bonũ cōmutari in obligationē ad mai⁹ bonũ ab eo qui hēt auc̃tē cōmutādi. ꝓfeſſio aũt in religione eſt obligatio ad maius bonũ: q: ad ſpũale. vñ ⁊ chriſtus ſtatũ v̓ginitatis intelligit nō tm̃ per carētiā actus: ſed cum ꝓpoſito cōtinēdi ꝑpetuo: ⁊ iſtũ p̃tulit ſtatui cōiugali. Matth. 19. Sunt eunuchi qui ſe caſtrauerũt ꝓpter regnũ celoꝝ. qui pōt cape capiat. vñ hec caſtitas diuiſa ꝯtra ꝯiugalē dicẽ hēre fructũ cētenariũ. illa v̓o trigenariũ ſꝫ Hieronymũ ꝯtra iouinianũ. ¶ Si queras an iſta indiſſolubilitas cōueniat m̃rimonio euāgelico ꝓpter rōnem ſacri. Dico q̃ in lege nāe fuiſſet indiſſolubile: ⁊ tñ tūc nō fuiſſet ꝓprie ſacr̃m annexũ ꝯctui m̃rimonĳ ⁊ chriſt⁹ potuiſſet iſtā indiſſolubilitatē p̃cepiſſe in m̃rimonio ſue legis: lꝫ nullũ ſacr̃m adiunxiſſet illi ꝯctui. potuiſſet ēt ſacr̃m adiūgere ꝯctui: ex quo tñ ꝯctu nō uellet naſci vinculũ indiſſolubile: ſi uoluiſſet repudiũ moſaycũ approbare. eſt ergo iſta indiſſolubilitas a dño ſupiore determinate ꝯctũ debere fieri pro ſemp ⁊ obligationem debere ſequi pro ſemper: niſi ipſemet in aliquo caſu diſpēſet. ad hoc etiā cōſonat ratio nālis recta. ¶ Ex iſta ſolutione ſeq̃tur correlariũ notabile q̃ cōtrahētes ſub aliqua cōditione repugnāte alicui iſtorum trium bonorum nihil faciunt: puta contra primum.

Al'r. ō hab ſpñti diſ. ſr lraꝫ magri. Uide Ric. di. 27. hui⁹. ar^lo. 2. q. 2.

a.l. ibi.

a.l. ciuiliter

De. quol. q. 39.

a.l.

accipio te in meā donec occurrat magis placens. Cōtra ſcōm accipio te in meā ita ut non tenear tibi ſeruare fidē nec affirmatiue ad reddēdũ niſi quando uoluero: nec negatiue q̃n poſſim pro libito meo alteri cōiūgi. Cōtra tertiũ. accipio te in meā ſi ꝓcurauerīs uenena ſterilitatis: uel cōſentias mecuꝫ in ꝓcuratione taliũ ueneno ꝝ. ⁊ ratio q̃re iſti contractus non ſunt matrimoniales eſt: quia non tenent niſi ſub illa conditione cum ſint conditionaleſ: ſed impoſſibile eſt q̃ ſint m̃rimoniales ſub illa cōditione q: repugnat ꝯctui m̃rimoniali: imo nullus cōtractus eſt: q: iſte nō pōt dare ſe cōtra p̃ceptuꝫ ſuperioris. ꝓhibitio aũt ſupioris eſt de trāſlatiōe ſb iſtis cōditionibus: q: p̃cepit trāſlationē que debet fieri: ſub cōditionibus oppoſitis fieri. vñ q̃cũq̃ attentauerint non ſolũ peccāt mortal'r: ſed obligantẽ ad recedēdũ ab oī uſu mutuo v̓tute talis ꝯtractus.

Ad argumenta. ¶ Ad p̃mũ patet q̃ iſta nō ſunt tria bona ſacri m̃rimonĳ. illud enim eſt quoddā ſignũ cōcomitās cōtractũ: ſed ſunt tria bona m̃rimonĳ vinculi indiſſolubilis manētis poſt ꝯctũ. ⁊ nō eſt icōueniēs illud eē bonũ alĳs bonis: ⁊ eē bonum vno iſtoꝝ tanq̃ꝫ bonitate intrinſeca alĳs tanq̃ꝫ finibus ꝓpinqori ⁊ remotiori ſeu p̃ncipaliori. ¶ Ad ſcōꝫ patet ex ſol'one. q. q: bonũ fidei eſt ſemp in obligatione: ſed nō in executione. ¶ Ad 3^m patet per idē q: obligatio nō eſt abſolute ad bonũ ꝓlis: ſed ſub cōditione ſi eueniat ad gratāter ſuſcipiēdũ ⁊ religioſe educādũ ⁊ ad non ꝓcurādũ ſtudioſe oppoſitum. ſ. ne eueniat. tñ ſꝫ ueritatē ubi eſt certa ip̃oſſibilitas ad bonũ ꝓlis: nō videẽ actus ille cōiugaliſ multũ excuſari per iſtud bonum niſi forte dicas q̃ miraculoſe deus daret fecũditatē ſterili: ſed ſi nec illud eſt ꝓbabile nec intētum ab iſtis utētibus tali actu alia duo bona excuſant. ⁊ tũc m̃rimonium eſt ibi tm̃ ut in remediũ: nō aũt ut in officiũ. de quo dictũ eſt di. 26. in ſol'one q̃ōnis. ¶ Ad ultimũ patet: quomō equocaẽ de ſacro: q: ut eſt vnũ bonũ m̃rimonĳ nō eſt formaliter niſi indiſſolubilitas illius vinculi uel obligationis: ut aũt eſt ſacr̃m matrimonĳ eſt ſignũ ſenſibile gr̃e collate digne cōtrahētib⁹ m̃rimonium ad cōiunctionē gratioſam animoruꝫ.

a.l. licet.

¶ Sciendũ etiā eſt ⁊c. Diſtinctio. XXXII.

Circa iſtam 32^ā diſt. quero utrũ ſit ſimpl'r neceſſariũ in m̃rimonio reddere debitũ petēti. Q̃ nō. Nullus obligatur ſimpl'r ad pctm̃ mortale: ſed reddere illud debitũ eſt pctm̃ mortale. tum q: p̃uat ſe maximo bono. ſ. uſu rōnis: qō eſt maius bonum q̃ꝫ actus v̓tutis. agēs aũt actũ ꝯriũ actui v̓tutis uel actũ vitioſuꝫ peccat mortal'r: ſed p̃uare ſe actu v̓tutis eſt pctm̃ mortale. ergo ⁊ p̃uare ſe uſu rōnis: qō cōuenit in actu illo. tum q: ſi nō eēt cōtractus m̃rimonĳ talis actus eēt pctm̃ mortale: ſꝫ nullus pōt ſeipſum licētiare. ⁊ per ꝯñs ex actu ſuo proprio nō licet ſibi qō p̃us nō licuit. ꝯtractus m̃rimonĳ eſt actus iſtoꝝ. ¶ P̃. ꝯhens m̃rimoniũ anteq̃ꝫ cōſumet ſi intret religionē nō teneẽ reddere debitũ ⁊ tñ tũc eſt cōiunx. ¶ Et ſi dicas mortuus eſt ciuiliter. Cōtra. añ ꝓfeſſionē non eſt ſic mortuus: ⁊ tñ illo t̃pe nō teneẽ reddere. ¶ P̃. t̃pe obſeruatiōiſ ⁊ orōnis ſacre ⁊ ieiunĳ nō teneẽ q̃s reddere debitũ: q: tũc eēt indiſpoſit⁹ ad comedēdũ carnes agni ſicut habeẽ in l̃ra. ſed nullus ſit inidoneus ad euchariſtiā ꝓpter actũ illũ ad queꝫ nec̃io obligatur. ¶ P̃. in loco ſacro nō teneẽ q̃s reddere: q: maius malũ ſeq̃tur q̃ꝫ viteẽ. ſ. interdictũ loci: qō eſt maluꝫ cōe quo ad multitudinē: ⁊ malũ quodāmō reducibile in deũ cuius cult⁹ impediẽ in loco illo. ¶ Contra. j. Cor. 7. Nolite fraudare inuicē niſi ex cōſenſu ad tēpus: ⁊ vir uxori debitũ reddat: ⁊ uxor viro. ⁊ ꝓbat ibi: q: vir non habet poteſtatem corporis ſui: ſed uxor: ⁊ econu'ſo ſimiliter.

a.l. ꝯtingit.

Ad queſtionem dico q̃ reddere debitũ cōiugale poteſt intelligi dupl'r: uel ꝓpter duplicē finē ſicut m̃rimoniũ duplici de cā eſt iſtitutũ: ut dictũ eſt ſupra. q. j. de m̃rimonio: ⁊ ꝓpter p̃mũ finē. ſ. bonũ ꝓlis reddere eſt dupl'r laudabile. vno mō: q: ad finē laudabilē. ſ. ad bonũ ꝓlis. alio mō: q: in ſe actus iuſtitie reddētis illi qō ſuũ eſt: q: ad finē ad quē debet eſſe ꝓpter ſcōm finē. ſ. cā vitāde fornicationiſ eſt laudabile tm̃. 2° mō. ſ. q: actus iuſtitie. iſtud tñ iuſte redditũ nō eēt iuſtũ nec illi deberet reddi niſi deus diſpēſaſſet ꝓpter ꝓnitatē hoīs poſt lapſum. ¶ P̃reſcindēdo ergo p̃mũ bonũ laudabile. ſ. bonũ ꝓlis ſi queraẽ de redditione debiti vniu'r ex obligatione ꝯiugũ. Dico q̃ eſt act⁹ p̃cepti affirmatiui explicātis iuſtitiā cōmutatiuā. p̃ceptũ aũt affirmatiuũ obligat ſemp: ſed nō ad ſemp: ſed pro qñ actus pōt eē debite circũſtātionat⁹: ⁊ ita hic in q̃ſſe pōt aliquis iuſte nō reddere debitũ ꝯiugi dupl'r. vno mō ſi cōiunx amiſit ius petēdi: ul' nō hēt ius petēdi ꝓ nũc. alio mō qñ obligaẽ ad nō reddēdũ vinculo fortiori. p̃mũ cōtingit in fornicatione cōiugis. maxime ſi alter tm̃ fuerit fornicatus. tũc enim innocēs pōt lapſum ſi ſibi publice cōſtiterit repellere ⁊ amiſit lapſus ius petēdi pro eo q̃ nō ſeruauit fidē. ⁊ iō nō eſt neceſſario ſibi fides ſeruanda ſaltē affirmatiue. Si aũt uterq̃ lapſus ſit: tũc paria crimina pari vi dicta ſunt delēda: ſic nō habet ius petēdi ſtati poſt m̃rimoniũ ratũ: lꝫ adhuc nō amiſerit: q: nōdũ peccauit eo q̃ poſt m̃rimoniũ ratũ licet intrare religionem: nec opꝫ ſtatim: ſed ad tēpus pōt ſtare in ſeculo ⁊ deliberare: ⁊ ſi teneret ſtatim reddere teneret facere ſe inhabilē ad religionē. ¶ Sꝫ eſto poſt ingreſſum religionis mulier remanēſ in ſeculo nō cōtinet uel timeẽ ne cōtinere uelit. nunq̃d vir ꝓfeſſus extrahēdus eſt de religione ⁊ ſibi reddendus. 33. q. 5. habeẽ exp̃ſſe. Q̃ qui uxorē ſuā uelare ꝑmiſerit aliam non accipiat: ſed ſimiliter conuertatur. ¶ Sed cōtrariũ videẽ expreſſe haberi extra de cōuerſione cōiugatoꝝ. c. j. laicus uxoratus qui de licētia ⁊ permiſſione uxoris religionē ingreſſuſ profeſſionē fecerit uxore in ſeculari habitu uel in ſeculo ꝑmanēte nec tranſeũte ad religionē aut ꝑpetuā cōtinētiam non uouēte. dicimus q̃ niſi uxor ad religionem trāſierit aut caſtitatē ꝑpetuo ſeruare promiſerit vir pōt ⁊ debet de monaſterio reuocari. Si dicaẽ q̃ debet intelligi quādo mulier nō renunciat iuri ſuo: ſed tm̃ ad tēpus ut vir uacaret orationi. Hoc eſt cōtra planũ ſenſuꝫ l̃re: q: habeẽ ibi: q̃ ſi de licētia ⁊ ꝑmiſſione uxoris monaſteriũ ingreſſus ꝓfeſſionē fecerit. q̃d de ſtricto rigore eſſet faciēduꝫ an illa cōpellēda ad cōtinētiam an iſte extrahēduſ in caſu iſto: q: ſ. ignorāte epiſcopo factum eſt: ſed preſentibus preſ byteris ⁊ monachis dubiũ eſt: q: iſta videtur renũciaſſe iuri ſuo perpetuo quantum ad debitum petendum licentians eum publice ad

In. q. p̃cedēte i p̃n° hēẽ

Uide Ric. di. 27. hui⁹ ar. 2. q. 2.

Uide Ric. ubi ſupra. q. 2. ⁊. 3.

ꝯſtitutū in religione.nō eni talis renūciatio reqrit
neceſſio ꝙ ſit de ſitu epi.ſi ḡ renūciauit ſufficiēter ni
hil iuris hēt illa ad repetēdū eū.ſilr coactio ei⁹ ad
cōtinentiā eſt aliqd licitū: ⁊ lȝ penale tn̄ debitū ex
iſta licētia data viro.coactio aūt viri ad ſtādū cum
uxore videſ ad illicitū inducere:q₂ ad pctm̄ mor-
tale cū ille uouerit caſtitatē ⁊ potuit uouē:q₂ licen
tiatus.Saltē de hoc cautū eſt in regula fratrū mi
noꝝ ubi de his qui uolūt vitā iſtā accipe dicitur.
ſi uxores nō hn̄t:uel ſi hn̄t ⁊ iam monaſteriū itra
uerint uxores uel licētiā eis dederint auctē dioce
ſani epi uoto continētie iam emiſſo ⁊ illius etatis
ſint uxores:ꝙ nō poſſit ex eis oriri ſuſpitio:dicant
illis ḃbū ſancti euāgelij ⁊c̄.Un̄ ꝑmiſſis iſtis cōdi-
tionib⁹.ſ.uoto cōtinētie emiſſo uel ſaltē licētia data
auctē dioceſani epi videſ ꝙ hodie fieret ſm̄ illō.c.
Scilicet ꝙ vir extraheret ⁊ redderet uxori.℄Et
tūc qn̄ dicit ꝙ ipſa dicit renūciare iuri.℄Rn̄deo
nō ſufficiēter ⁊ pfecte quātū ad forū eccl'ie que de
terminauit modū debitū iſtius renūciationis p uo
tū cōtinētie emiſſum ⁊ licētiā datā auctē dioceſa-
ni epi.℄Et qō tāgiſ de pctō mortali ipſius reuo-
cari poſſet dici ꝙ teneſ nō petere:q₂ renūciauit iu
ri ſuo quātū in ſe fuit:ſed pōt reddere:q₂ nō potuit
renūciare iuri alieno.Et q₂ putauit ſe abſolutum a
iure illius:ideo pro tūc nō peccauit.Tn̄ qn̄ cōſtat
ſibi per eccl'iam ꝙ nō fuit abſolut⁹ a iure uxoris te
neſ ſibi reddē illud cui nō potuit renūciare.℄Se
cūdus caſus eſt qn̄ obligaſ fortiori vinculo ad nō
reddēdū:puta ſi uergat in detrimētū ꝓprie icolu-
mitatis.teneſ enim magis diligē ꝓpriā incolumi-
tatē q̄ȝ iſtud debitū reddere alteri cōiugi,uel ſit cā
occiſionis fetus in utero ꝑgnātis:uel ſit cā abor-
ſus.Ad hec enim cauēda teneſ fortiori vinculo q̄ȝ
ad reddēdū debitū iſti.Ubi ḡ eſt ꝓbabile piculuȝ
de extinctione fet⁹ uel ꝙ naſcaſ aborſus non tene
tur reddere.℄Cōſilr maiori p̄cepto teneſ nō agē
vn̄ ꝓles naſcaſ leproſa que poſſet al's ꝓcreari ſa-
na q̄ȝ pro nūc ſatiſfacē uolūtati mulieris pro quan
do ut in plurib⁹ puer naſciſ leproſus.vn̄ nō ſine cā
in lege moſayca accedēs ad mulierē mēſtruatā de
buit mori:nec mors infligebaſ ibi niſi pro peccato
mortali ⁊ graui:nec eſt ꝓbabile ꝙ in lege euāgeli
ca que eſt lex caſtitatis ſit minus ꝓhibit⁹ ad men
ſtruatā accedē.℄Si obijciſ ergo leproſe nō debet
ſanus reddē debitū:q₂ ⁊ eſt cōtra bonū ꝓlis que
naſciſ leproſa ⁊ cōtra incolumitatē ꝓpriā:q₂ poſ-
ſet ex tali actu incurrere leprā:cui⁹ tn̄ oppoſitū ha
beſ extra de cōiugio leproſoꝝ.c.j.ubi habeſ.Man
damus ut uxores viros : ⁊ viri uxores:que lepre
morbū incurrūt ſequanſ ⁊ eius ꝯiugalē affectionē
miniſtrēt: ⁊ ad hoc eos ſollicitis exhortationib⁹ in
ducere nō poſtponas.Si vō ad hoc induci nō po
terūt iniūgas eis ut uterqȝ ꝯtinētiā ſeruet.ꝙ ſi mā
dātū tuū ſeruare ꝯtēnāt vinculo excoicatiōis aſtri
gas.⁊.c.ſequēti.Si virū uel uxorē leproſum fieri
cōtigerit ⁊ īfirmus a ſano carnale debitū exigat ge
nerali p̄cepto apl'i qō exigiſ eſt ſoluēdū:cuius p̄ce
pti in hoc caſu nulla exceptio inueniſ.℄Rn̄⁹ ꝙ lȝ
ꝯiugi leproſe cōiūx ſanus uel leproſus debeat red
dere debitū ſm̄ iſta.c.tn̄ nō ſeqtur ꝙ tpe mēſtruo-
rū:q₂ ibi nō eſt ꝯtra bonū ꝓlis ꝙ ꝓcreeſ leproſa:i
mo magis eſt ꝯtra bonū ꝓlis ꝙ nunq̄ȝ ꝓcreeſ de
iſta mr̄e ſi pp leprā viteſ.hec aūt etſi nō ꝓcreabiſ
tpe mēſtruoꝝ:ꝓcreabiſ tn̄ poſtea tpe cōpetenti.⁊
tūc ſana nūc aūt leproſa.℄Si aūt obijcias de pi-
culo lepre in ſano reddēte.poſſet dici ꝙ in illa ꝯiū-
ctione nō eſt ꝓbabile leprā icurri:ſed diuturna co-
habitatio nō p̄cipiſ:q₂ ex illa pōt ſanus ifici ab ifir
mo.eſto ēt ꝙ timereſ ex tali ꝯiūctione īfectio lepre
in ſano reddēte ſaltem ex frequēti quotiēs leproſa
peteret.Dico ꝙ ad talē penā ſe obligauit in cōtra
ctu mr̄imonij.vn̄ ⁊ alicubi ſacerdotes expreſſe ad
oſtium eccleſie exprimunt illud.

Ad argumenta.

℄Ad p̄mum nego minorē.℄Ad pri-
maȝ ꝓbationē:dico ꝙ ꝑpetuus uſus rōnis eſt ma
ius bonū q̄ȝ act⁹ ḃtutis. Et ideo qui per aliquem
actū p̄uaret ſe ſic uſu rōnis peccaret mortalr̄:imo
mortaliſſime:ſed carētia uſus rōnis pro momento
nō eſt tātū malū ſicut act⁹ oppoſit⁹ actui virtutis:
nec quodcūqȝ p̄uās uſu rōnis ad tēpus eſt pctm̄.
nā nimia tormēta ita impediūt uſum rōnis ſicͤ uo-
luptates: ⁊ tn̄ martyres ſciēter ſe exponētes talib⁹
tormētis nō peccauerūt ſed meruerūt.℄Ad ſecū
dā ꝓbationē ꝯcedo ꝙ iſtis an̄ ꝯtrctū nō liceret talis
act⁹:lȝ tn̄ poſt ꝯtrctū nō ꝙ ipſi ſeipſos licētiare poſ-
ſint:ſed faciūt quēdā actū quo facto deus licētiat
eos ad quēdā actū ſequētē ad quē nō licētiaret ſi-
ne illo p̄uio: ⁊ iſta rn̄ſio videſ bn̄ pſuadere ꝙ iſte
uſus nō eſt licit⁹ ex ſola iuſtitia qua uolūtate ꝓp-
pria dāt ſe mutuo:ſed adueniēte approbatione ſu-
perioris.℄Ad 2ᵐ patet ex ſol'one ꝙ ꝯiūx nō hēt
pro tūc ius petēdi.℄Ad 3ᵐ apl'us nō dicit abſo-
lute abſtinēdū tpe ſacro:ſed cōſulit ad tp̄s ut uacēt
ōroni: ⁊ iteꝝ reducanſ in ſeipſis ne tētet eos ſatha
nas.℄Et qō adduciſ de hiero^mo^.⁊ poniſ.33.q.4
qcūqȝ uxori debitū reddit nō pōt carnes agni ede
re.℄Rn̄deo nō pōt oīno cum reuerentia debita.
℄Et cū dicis nō excludiſ aliqs pp actū p̄cepti a
coicādo.nego:q₂ aliqs act⁹ p̄ceptus eſt pp quem
iſte eſt minus diſpoſit⁹ ad reuerēter pcipiēdum eu
chariſtiā.Si tn̄ loq̄ris de excludi ex neceſſitate p̄-
cepti.cōcedo ꝙ nō:q₂ nō video quo mō ꝓpter hoc
ſolū peccaret mortalr̄ ſi pcipet corpus dn̄i.℄Ad
ultimū dico ꝙ in loco ſacro regulariter abſtinēdū
eſt:q₂ nō ſtatim iminet piculū fornicationis gn̄ ſta
tim cōmitti poſſit in loco nō ſacro.ſi tn̄ diu oporte-
ret eos cōmanere in loco ſacro negaret aliqs iſtuȝ
peccare ſi redderet debitū ibi petitū.℄Qō addu-
ciſ de interdicto loci.Diceret forte ꝙ ꝓpter actum
occultū nō eſt locus interdictus ſaltem publice ut
oporteat cultū diuinū ibidē publice pretermitti.

℄Queritur hic de antiquis patribus ⁊c̄.

Diſtinctio.XXXIII.

Circa iſtam 33ᵃᵐ di.in qua magiſter agit
de mr̄imonio antiquoꝝ patrū. Que
ro de bigamia p̄mo.⁊ ſcdō de repu-
diatione uxoris.℄Circa p̄mū que-
ro duo.p̄mo quātū ad legem nāe uel
moſaycā utrū fuerit aliqn̄ licita bigamia.ſcdō quā
tum ad legē euāgelicā utrū bigamus ante baptiſ
mum poſſet poſt baptiſmū ad ſacros ordines pro-
moueri.℄Ad p̄mū arguiſ ꝙ nō : q₂ bigamia eſt
cōtra legem nature:qō ꝓbaſ.tum ex illo uerbo ge
neſ.2°.Erunt duo in carne vna.ubi expreſſit leges
nature de matrimonio:non ergo plures q̄ȝ duo.tū
ex gloſa quadam interlineali de Lamech.Acce-
pit uxores duas ⁊c̄.ubi habetur ꝙ iſte primus in
duxit bigamiam ⁊ adulterium que eſt cōtra leges

nāe.℄P̄.(ut ita loq̄r) biuiria nunq̄ȝ licuit : ita ꝙ
mulier duos viros hēret.ergo nec ecōuerſo.ꝯñtia
ꝓbaſ:q₂ ad actus ꝯiugales eq̄les iudicanſ.j.Coꝝ
7.℄Cōtra.Gen̄.16.Abraā habuit Sarā Agar ⁊
Cethuraȝ.⁊ de Jacob Gen̄.29.⁊.30.qui habuit q̄
tuor uxores.⁊ de Dauid.2.Reg.5.Nō eſt aūt ꝓba
bile ꝙ iſti ſci patres in tali copula fecerint aliqd il
licitū.ergo.℄P̄.Aug^no^ de bono ꝯiugali ḃſus fi-
nē.Antiqs iuſtis nō fuit illicitū ꝙ plurib⁹ feminis
utebanſ:neqȝ cōtra nām hoc faciebāt:cū cauſa gi-
gnēdi hoc facerēt:neqȝ cōtra legē neqȝ ꝯtra morē
q₂ eo tpe nulla lege erat prohibitum.

Gen.25.

Hic primo

videnduȝ eſt quid requiriſ
ad ſtrictā iuſtitiā cōmutati-
uam in ꝯtctu mr̄imoniali: ⁊ hoc ex pte ꝯhētium: ⁊
qd ultra hoc addiſ ad cōpletā iuſtitiā in tali ꝯtctu:
⁊ hoc ex pte ſupioris.Scdō qd in caſu ſufficit ad
iuſtitiā quātū ad iſtā mām de qua queriſ: ⁊ q̄liter
iſtud ſufficiēſ fiat cōplete iuſtū.℄De p̄mo dico ꝙ
in omni cōmutatione quātū eſt ex pte cōmutātiuȝ
⁊ cōmutatoꝝ ſtricta iuſtitia reqrit eq̄litatē cōmu-
tatoꝝ quāti. poſſibile eſt: ⁊ hoc ad illū finē ꝓpter
quē cōmutaſ.Jſta aūt cōmutatio in ꝯtctu mr̄imonij
e'i fit pp duas cās.Una.ſ.ꝓpter ꝓcreationē ꝓlis.
Alia in remediū vitāde fornicationis.℄Quātuȝ
ad p̄mū corpus viri eſt maioris ualoris q̄ȝ corpuſ
mulieris:q₂ pro eodē tpe idē vir pōt pluref fecūda
re q̄ȝ eadē mulier poſſit a viris cōcipe.℄Quātuȝ
ergo ad iſtū finē de ſtricta iuſtitia videſ bigamia li
cita:ut vir cū tot corpib⁹ mulierū corp⁹ ſuū cōmu-
tet quot pōt fecūdare eo mō quo eſt eis pot'e fecū-
dari:nec tn̄ in ſtatu inocētie qn̄ mr̄imoniū fuit p̄ci-
ſe in officiū fuiſſet bigamia:q₂ nō fuiſſet tūc neceſ-
ſitas ꝙ vir cōmutaret corp⁹ ſuū pro plurib⁹ ad plu
res ꝓles ꝓcreādas:q₂ per ſimplicē cōmutationeȝ
vnius pro vna fuiſſet ſufficiēs ꝓcreatio: ⁊ nec vir
nec mulier fuiſſet tūc ſterilis.℄Quātū ad 2ᵐ finē
qui tn̄ eſt pro ſtatu nāe lapſe.ſ.pro fornicatione vi-
tāda eq̄lis ualoris ſunt corpus viri ⁊ mulieris . iō
de ſtricta iuſtitia pro ſtatu nāe lapſe cōſiderādo ꝯ
ctū iſtū ut eſt ad utrūqȝ finē reqriſ cōmutatio vni⁹
corpis pro vnico.Et addo ꝙ cōpletio iuſtitie i iſta
cōmutatione nō eſt niſi ex auctē ſupioris inſtituē-
tis uel approbātis talē cōmutationē.q₂ etſi res ali
que ſunt iferioꝝ dn̄oꝝ tn̄ cōmutatio earū licita ⁊
iuſta talis uel talis determinaſ a legiſlatore: ⁊ ml'-
to magis in ꝓpoſito de corpibus in cōparatiōe ad
deū.ipſe aūt inſtituit ⁊ pro ſtatu inocētie ⁊ pro ſta
tu nāe lapſe regulariter iſtā cōmutationē debē fie-
ri vnius pro vno.Jn hoc ḡ eſt cōpleta iuſtitia.

a.l. cum.

De ſecundo

articulo dico ꝙ diſpenſa-
tio eſt iuris declaratio ul'
iuris reuocatio.℄Potuit ḡ deus legē ſuā de com
mutatione iſta uel declarare uel in aliquo caſu re-
uocare: ⁊ hoc rōnabilr̄:in caſu illo qn̄ mai⁹ bonuȝ
ꝓuenit ex reuocatione q̄ȝ ex obligatione:ſeu obſ-
uatione.tūc aūt qn̄ erat neceſſitas multiplicādi ge
nus humanū ad cultū diuinū:puta q₂ pauci erant
cultores dei neceſſitas fuit ut multiplicarenſ culto
res dei quātū poſſent:q₂ in ſola ſucceſſione eorum
māſit fides ⁊ cult⁹ diuinus.ḡ pro tūc rōnabile fuit
diſpēſare ut vnus cōmutaret corp⁹ ſuū pro plrib⁹
corpib⁹ mulierū ad maiorē multiplicationē cultoꝝ
dei que ſine hoc nō fieret.Sic aūt fuit diſpēſatum
ut p̄ſumiſ de abraā ⁊ qbuſdā aliīs pr̄ibus.℄Qua
liter aūt ibi ſaluabaſ iuſtitia cōſiderādo ꝯctum ex
pte ꝯhētiū:declaraſ ſic.Qn̄ aliqd ordiaſ ad duos
fines:p̄ncipalē.ſ. ⁊ min⁹ p̄ncipalē.rōnabile eſt uti
illo eo mō quo magis ualet ad finē p̄ncipalē:lȝ per
hoc aliqd detrahaſ fini minus p̄ncipali.Exēplum
cibus ualet ad duo.ſ.ad delectationē que eſt min⁹
p̄ncipalis: ⁊ ad nutritionē que eſt magis p̄ncipa-
lis ſm̄ recreationē: ⁊ ꝯueniēs eſt ut aliqs utaſ ci-
bo eo mō quo magis expedit nutritioni:lȝ in h̄ de-
trahaſ delectationi:ita ꝯtc⁹ iſte mr̄imonij: ⁊ eſt ad
bonū ꝓlis ut ad finē p̄ncipalē: ⁊ ad vitādū fornica
tionē ut ad finē minus p̄ncipalē.ḡ ſm̄ rectā rōneȝ
debēt ꝯhētes ſic cōmutare ut cōmutatio plus ua-
leat ad ꝓcreationē ꝓlis:lȝ minus ualeat ad illam
redditionē.Sed hoc fit in cōmutatione vnius cor
poris viri pro plurib⁹ corpib⁹ mulierū.Et ſic h̄ ab
ſolute faciēdū eſt in caſu neceſſitatis:q₂ qn̄ eſt ual
de neceius finis p̄ncipalis:negligēdus eſt finis mi
nus p̄ncipalis.℄Et ex hoc patet quō ex pte ptiū
eſt iuſtitia:q₂ ſm̄ rectā rōnē utraqȝ ps debet uelle
aliqd de iure ſuo dimittē in cōmutādo ⁊ recipiēdo
ꝑmutationē ad finē minus p̄ncipalē:ut recipiat eq
ualēs in cōparatione ad finē magis p̄ncipalē que
plus debet eligē:lȝ debeat cōmutari aliqd de aliq̄
qō eēt ſibi debitū determinatū remittē. ⁊ qn̄qȝ eſt
neceſſe in aliquo caſu:qn̄.ſ.ad talē remiſſionē tene
tur ⁊ cōplere licet ⁊ debet qn̄ a ſupiori eſt hoc or-
dinatū.Hoc patet gen̄.16.ꝙ coegit Sara Abraam
ut itraret ad Agar ancillā ſuā:ut uel ſic hēret filiū
de ancilla quē de ipſa hēre nō poterat.℄Si obij-
ciſ ꝙ pro tpe moderno eēt bigamia illicita.℄Rn̄
deo etſi illicita ſit:eo ꝙ pronūc nō eſt a legiſlato-
re diſpēſatū:imo reductū eſt ad illud legis nature.
Erūt duo in carne vna per chr̄m.Matth.19.tn̄ lo
quēdo de iuſtitia ex pte ꝯhētiū ⁊ ꝯct⁹ etiā mō non
eſt illicita.Sed pro tāto eſt illicita:q₂ nūc nō eſt ne
ceſſari⁹ ille finis minus p̄ncipalis:eo ꝙ multi ua-
cāt gn̄ationi fideliū:q₂ fides multiplicata eſt.Ceſ-
ſante igiſ neceſſitate detrahēdi aliqd ſcdō fini : pp
neceſſitatē p̄mi finis:ſeruādus eſt ꝯct⁹:ita ut ſueſ
ibi iuſtitia reſpectu utriuſqȝ finis.ſ.ꝙ vnuſ habeat
tn̄ vnā: ⁊ ecōuerſo.℄Si tn̄ ꝯtingeret caſus per
bellū:uel cladē:uel peſtē:ꝙ multitudo viroꝝ cade
ret: ⁊ multitudo mulierū remaneret:poſſet tunc bi
gamia eē licita cōſiderādo p̄ciſe iuſtitiā ex pte com
mutātiū: ⁊ deberēt ex pte ſua uelle ſic commutare
mulieres cū viris plus pro minori quātū ad ſcdm
finē:lȝ pro eq̄li quātū ad p̄mū:nec deficeret ibi niſi
cōpletio iuſtitie que eſt ex approbatiōe diuina:que
forte tūc fieret ⁊ eccl'ie ſpālīter reuelareſ.

a.l. in cōparatione.
a.l. detrimētum.
a.l. quia.
a.l. finem.

Ad argumenta.

℄Ad p̄mū dico ſi-
cut dictū eſt ſup̄ diſ.
17.ꝙ aliqd eſt de lege nāe duplr̄.ſ.p̄mo qō eſt uerū
practicū ſimplr̄ notū lumine rōnis nālis: ⁊ ita po
tiſſimū gradū tenet p̄ncipiū practicū notum ex ter
minis.ſcdm gradū tenet ꝯcluſio demōſtrata ex ta-
libus p̄ncipijs.Scdario aūt eſt de lege nāe qō re-
gulariter ꝯſonū eſt legi nāe p̄mo mō dicte.℄Cir-
ca p̄mū nulla cadit diſpēſatio. ⁊ iō eius oppoſituȝ
ſemp videſ eē pctm̄.℄Circa 2ᵐ in caſu cadit diſ-
pēſatio in quo coiter oppoſitū videſ cōſonum legi
nāe. ⁊ p̄ciſe iſto ſcdō mō eſt monogamia de lege na
ture: ⁊ bigamia cōtra illā: ⁊ ſic cōcedo ꝓbationes
illas gen̄.2.⁊ glo.gen̄.4.Nec ſeqtur tn̄ ex hoc ꝙ i
caſu oppoſitū nō poſſit eē licitū:imo in caſu eſt ne
ceſſarium p̄cipue cōſiderādo iuſtitiā ex pte cōmu-
tationis ⁊ cōmutātiū qn̄ ꝓpter neceſſitatem recta

a.l. ibi.

Universidad de Deusto Biblioteca

ratio dictat illo mō debere cōmutationē fieri: ⁊ qñ ꝓceptū diuinū adeſt. Uerūtñ de lamech abſolute ꝯcedi pōt ꝙ peccauit mortalr. q2 ꝯtra legē nature: ſ3 ſcdō mō ⁊ nō in caſu in quo recta rō dictaret illā legē reuocādā: nec ſupior diſpēſauit: immo fuit oppoſitū utriuſq3. ¶ Ad 2m dico ꝙ nunq̄ fuit ex ꝑte iuſtitie iter cōmutātes ſic cōmutare ut minꝰ eueniret finis ꝓncipalior: ⁊ magis eueniat finis minꝰ ꝓncipalis: q2 finis ꝓncipalis eſt magis intēdēdus: ſ3 biuiria magis eēt ad finē minus ꝓncipalē: ⁊ multo minus ad finē ꝓncipaliorē: q2 eadē mulier ifra idē tēpus a pluribꝰ viris impgnari nō poſſet. ¶ Ad argumētū in oppoſitū: l3 de aliqbus ſcis pātribus ꝓſumat ꝙ in ꝯhēdo bigamiā nō peccauerint: q2 utraq3 rō ꝯhēdi ibi cōcurrit. ſ. neceſſitas ꝓpter quā iuſte erat ſic ꝯhēdū: ⁊ auctas diuina approbās ⁊ ꝓcipiēs. Tñ ſi aliq ſine iſtis cauſis uel altera earū ꝯxerint nō eſt mihi incōueniēs ꝙ mortaliter peccauerint: quia non reputo eos fuiſſe tunc cōfirmatos. Queſtio. II.

D ſecūdū arguit ꝙ ſic: q2 ſ3 hieroꝰm in epl'a ad Oceanū. ⁊ ponit di. 26. c. j. Unius uxoris virū. i. monogamū poſt baptiſmum.
a. l. enim. Si añ baptiſmū cōiugē habuit que ha-
a. l. obierit. buit virū nō imputat ei cui ꝓcſus nouo nec ſtupra nec alia que añ fuerāt obſunt. ¶ ꝑ. di. 50. Siquis
a. l. habet. viduā. ⁊ hoc in glo. ꝙ ſi ante baptiſmū occidit poſt baptiſmū pōt ꝓmoueri. ergo a ſili de bigamia ante baptiſmū. ¶ Cōtra. Augꝰ ſup epl'am ad Titū ⁊ ponit di. 26. c. 2. acutius intelligūt qui nec eū qui cathecuminus uel paganus añ baptiſmū habuit vnā ⁊ poſt baptiſmū aliā ordinādum cenſuerunt. ¶ ꝑ. ibidē. c. vna tm̄. ⁊ eſt Ambr. de offi. ante ba-
a. l. ꝓrogatiue. ptiſma iterata coniugia prerogatione ordinatiōis impedimēta generant.

Hic ſunt duo vidēda. ſ. pmo qd tenendum. ⁊ 2º ꝓpter quam cām. ¶ De pmo ꝯcordāt oēs ꝙ bigamus ſiue añ baptiſmū ſiue poſt eſt irregularis. ſicut habet expſſe per. c. allegata ad oppoſitū. homicida tñ añ baptiſmū poſt baptiſmū nō eſt irregularis: ſic hētur expſſe in glo. di. 50. Siqs viduā. ubi glo. ſup illud ꝟbū. Poſt baptiſmū. arguit a ꝯrio ſenſu. ḡ ſi añ baptiſmū ꝯſcius eſt homicidij nō obeſt. Qđ aūt dicit
Dē. qll. 6. q. 20. ab aliqbꝰ nullū poſſe ꝯhē irregularitatē añ baptiſmū. cuius rōnē aſſignāt: q2 tūc nō pōt aliqd habē ꝓuationē qñ nō eſt natū hēre habitū: ſicut catulus añ nonā diē nō pōt eē cecus. ſed añ baptiſmum nō eſt hō capax ordinis. ꝓbat extra de pſbytero non baptiſato. c. ſiqdē pſbyter nō fuerit baptiſatus baptiſet: ⁊ poſtea ordinet. Ex quo patet ꝙ nihil recepit ꝓus qñ videbat ordiari ſacerdos. nā ſi recepiſſet ordinē nō eēt poſtea reordinādus: ſicut habet
Cap. vnico extra de clerico per ſaltū ꝓmoto. ubi dicit ꝙ recipiens ordinē poſteriorē ſine ꝓori: recipiat poſtea ordinē ꝓtermiſſum nō iterādo poſteriorem ꝓus receptū. ¶ Sed hec rō nō ualet: q2 etſi ꝓuatio nō poſſit ineē alicui niſi qñ natū eſt hēre habitū: tñ impedimētū hñdi hitū pro tpe quo deberet ineē pōt ꝓcedere tēpus hñdi habitū: ſicut patet in exēplo adducto: q2 catulus añ nonā diē pōt hēre aliqđ ipedimētū ne hēat viſum tpe quo ſibi cōpeteret. ¶ Irregularitas aūt nō eſt ꝓuatio ꝓprie eius qđ eſt hēre ordines: ſed magis iordinatū ut nō itelligat negatiue ſed ꝓuatiue: ſed magis eſt ipedimētū ne ſit capax ordinis pro tpe quo ſibi cōpeteret. ḡ pōt eē añ baptiſmū. Eſto ēt ꝙ ꝓuatio nō poſſit ineē tñ cā ꝓuationis pōt ineē qñ hitus nō eſt natus ineſſe ⁊ ita hec irregularitas que eſt cauſa ꝓuādi ul' carendi ordine pro tempore congruo.

De ſecūdo aliud eſt loq de cā ꝯgruitatis: ⁊ de cā nec̄itatis. nā3 cā q̄re ꝯgruit bigamū arceri ab ordinibꝰ ſacris: vna coiter ponit ab oibꝰ defectꝰ ſacri: quā tāgit Augꝰ di. 26. c. ii. acutius. ⁊ Amb. ibidē. c. vna. Et arguit ſic. Sacerdos tanq̄ chri vicariꝰ in eccl'ia repñtās pſonā chri nō debet hēre aliqd repugnās chriſto i cōparatione chri ad eccl'iam ⁊ ecōuerſo. nūc autē chriſtꝰ eſt vnicus ſpōſus vnius eccl'ie: ⁊ eccl'ia eſt vnica ſpōſa vnici ſpōſi chri. ḡ hñs oppoſitū huius nō recte ſignificat uel repñtat chriſtū in eccl'ia: ſed bigamus qui habuit duas uel vnā que fuit duorū hēt aliqd repugnās iſti cōiūctioni chri ⁊ eccl'ie. ḡ. ¶ Sed querēdo cām neceſſitatis ꝓpter quā iſte neciō excludit ab ordinibꝰ. Eſt duplex opinio. vna q2 per baptiſmū delet pctm̄ ⁊ ſequela pcti proprie. bigamia aūt nec eſt pctm̄ nec ꝓprie ſequela peccati. Et per hoc rñdet ad illud de homicidio cōmiſſo añ baptiſmū: q2 nō eſt ſile. illud eni eſt ſequela peccati uel pctm̄ maxime ſi peccet in occidēdo. ¶ S3 qđ ſi occidat iuſte ſicut iudex. ḡ illud homicidium nō delet quātū ad irregularitatē. ¶ Hoc concedit vnus gloſator ⁊ irrōnabilr: q2 tūc eēt melior cōditio peccātis q̄ nō peccātis in ſili actu. Aliq̄ dicunt ꝙ iſtud homicidiū eſt pctm̄ hoc mō. q2 eēt peccatū niſi eēt per circūſtantias aliq̄s excuſatū. ideo ex ſe nō exit genus actꝰ pcti. ¶ Si querit. q̄re ḡ baptiſmus nō tollit penas iſtius mortalitatis que ſequit pctm̄ mortale uel originale. ¶ Rñdet: q2 nō ſunt ſequela pcti ꝓprij. Stat igit tota rō in hoc ꝙ baptiſmus delet oē pctm̄ ꝓpriū: ⁊ qđ natū eſt eē peccatū ex gñe actꝰ niſi circūſtātie impedirēt: ⁊ ſequelas ad iſtud: nō aūt tollit qđ neutro mō eſt pctm̄ ꝓpriū uel ſequela: ⁊ ſic eſt bigamia. ¶ Contra hoc. eſto ꝙ bigamus peccet in bigamia: puta in ꝯhēdo illicite ſequeret cū ille ꝯctus ſit pctm̄ uel annexus pctō ꝙ deleret. ¶ ꝑ. Augꝰ in illo. c. acutius. Femina ſi cathecumina viciata eſt nō pōt poſt baptiſmū iter dei ꝟgines ꝯſecrari. ⁊ tñ poſſibile eſt illam corruptionē añ baptiſmū fuiſſe pctm̄. ḡ non delet per baptiſmū quātū ad penas ꝓprias corrñdētes ſibi. ¶ ꝑ. ſi ex iſta cā eēt neciō irregularitas in bigamia: q2. ſ. nō eſt pctm̄ nec ſequela: eccl'ia nō poſſet iſtā irregularitatē tollere: q2 nō pōt tribuere bigamie ꝙ ſit ex ſe pctm̄ ul' ſequela peccati. ¶ Alia opinio dicit ꝙ ſicut aliq̄ eſt infamia ꝯſequēs actū ex nā actus. aliq̄ ꝯſequēs actū ꝓciſe ex ſtatuto eccleſie. ⁊ pmā nō pōt eccl'ia nec ſacrm̄ eccl'ie tollere puta baptiſmus. Scdām pōt. ita ⁊ de irregularitate. nūc aūt bigamia nō ex ſtatuto eccl'ie ſed ex defectu ſignificationis inducit irregularitatē: q2 bigamus nō repñtat chriſtū ut eſt ſpōſus eccl'ie quō ſacerdos debet repñtare: uel ſaltē nō hēre aliqd repugnās illi repñtationi. homicidiū aūt nō inducit irregularitatē niſi ex ſtatuto eccl'ie: ideo per ſacrm̄ pmū eccl'ie. ſ. baptiſmū tollit: ⁊ aliud nō. ¶ Cōtra ſi irreglaritas bigamie eēt ex aliquo ꝓori q̄ ex ſtatuto eccl'ie: eccl'ia nō poſſet ibi diſpēſare. Cuius oppoſitū habet di. 34. Lector. ubi papa Martinꝰ cōcedit lectorem qui duxit viduā poſſe in ſubdiaconū ꝓmoueri: ſed nō ultra. S3 gloſa dicit ibi ꝙ pa-

Cap. 3. pa diſpēſat. ¶ Cōtra. Apl'us. j. Thimo. Uniꝰ uxoris virū ⁊c. Et dicit Innoꝰ tenē ꝯriū. q2 nō licet diſpēſare cū bigamo: ut hic extra de bigamis Nuper Et idē Martinus hic dicit di. 50. Siqs viduā. Lu-
Bernardus ex de bigamis ſup. c. ſup eo. cius tñ diſpēſauit cū Panormitano epō qui fuit bigamus. Sed quedā glo. iſta cōcordat. ſ. ꝙ in pmitiua eccl'ia ſubdiaconatꝰ nō erat ordo ſacer: ⁊ ideo Martinus cōcedit bigamū fieri ſubdiaconū: ſed nō ultra aſcēdere. Diſpēſationē cōtra gloſam iſtā cuiuſdā qui dicebat Nicolaus furioſus. hñt aliqui
a. l. qcūq3. libri di. 50. Quicqd ſit hoc ſaltē tenet eccl'ia. ſ. nec ad diaconatū nec ad ſacerdotiū cū bigamo diſpenſari licet. Nec factū Luciȷ quātū ad epm̄ panormitanū reprobat in hoc q̄ſi fecerit aliqd qđ facē non potuerit: ſed ꝙ hoc nō decuit niſi ex magna cauſa.
a. l. ſtatuti. ¶ Dico ergo ꝙ cā irregularitatis nō eſt niſi ex ſtatuto eccl'ie. Sed q̄re regulariter illa pena de homicidio ꝑpetrato remittit in baptiſmo: ⁊ hec que ex ſtatuto eccl'ie ſeqtur bigamiā nō remittit: cā nō eſt niſi ſtatutū eccl'ie uolētis iſtā penā remitti ⁊ nō illam. Iſta aūt ordinatio eccl'ie rōnabilis eſt ex hoc ꝙ iſte homicida nō eſt inhabilis ad ordines niſi ꝓpter horrorē ſanguinis effuſi ꝓpter quē horrores
Cap. 7. dauid fuit ꝓhibitꝰ edificare tēplū dño. 2. Regum. Iſte aūt horror tollit in baptiſmo q2 ꝓſupponit ꝙ de lupo factus ſit agnus. Sicut ⁊ paulus ante baptiſmū ꝑſecutor poſt baptiſmū factꝰ eſt ouis ⁊ paſtor. Cū igit in baptiſmo ceſſet cā illiꝰ ihabilitatis debet ceſſare ēt effectꝰ: ſed cā inhabilitatis in bigamo ad ordines nō ceſſat in baptiſmo: q2 ſemp remanet defectꝰ ſacri. i. ſignificationis que reqrit in ſacerdote repñtāte pſonā chriſti in cōparatiōe ad eccleſiā: ideo nec ibi tollit effectꝰ niſi poſtea per ſpecialē diſpēſationē. ¶ Ad argumēta ad pmum. uel hieroꝰmꝰ negat ſicut coiter canoniſte negāt eum tenētes Augm. uel pōt exponi. Crimina non obſunt quātū ad gram recipiēdā. obſunt tñ quātū ad gradū dignitatis in eccl'ia hñdū. hec aūt diſtinctio accipit ex illo. c. Ambr. vna. ¶ Ad 2m non eſt ſile de irregularitate iſta ⁊ illa. cuius cauſa dicta eſt in ſolutione queſtionis. Queſtio. III.

De repudio. Quero utrū in lege moſayca fuerit licitū repudiare uxorē. Q ſic. Deut. 24. Si accepit hō uxorē ⁊ nō iuenerit grām añ oculos eius ꝓpter aliquā feditatem ſcribet ei libellum repudij ⁊ dabit in manu eius ⁊ dimittet eam de domo ſua. ¶ ꝑ. Malach. 2. Cum odio habueris uxorē dimitte eā dicit dñs deꝰ iſrl'. ¶ ꝑ. extra de reg. iur. per q̄s cās aliqd naſcit per eaſdē diſſoluit: ſed mrimoniū naſcit per cōſenſum mutuū. ḡ diſſolui pōt per diſſenſum mutuū. ¶ ꝑ. di. 34. ſi cuiꝰ. Si in clericatu marito ꝯſtituto uxor adulterauit dato repudio eā dimittē debet. ḡ repudiū uxoris eſt licitū ēt in lege euāgelica. ¶ Contra. q2 videt eē cōtra legē nāe quā ꝓmulgauit adā Gen. 2. adherebit hō uxori ſue. ex qua chriſtus cōcludit. qđ ḡ deus cōiūxit hō nō ſepet. ¶ ꝑ. ꝯctus mrimonij eſt eēntialiter datio ꝑtātis ꝓprij corpis alteri irreuocabilr pro ꝑtāte corpis illius alterius ḡ nulla accōmodatio uel datio ad tp̄s pōt eē mrimoniū: ſed ſi repudiū licet: talis ꝯctus nō eſt niſi ad tēpus: q2 ſi ꝑpetuo fuiſſet. ḡ repudiata maneret uxor: ⁊ tūc illicite dimitteret: ſeqtur ḡ ꝙ ſi repudium fuit licitū in lege moſayca: ꝙ ibi nullū fuit mrimoniū. ¶ ꝑ. nunq̄ licuit mulieri repudiare virū: ergo nec ecōuerſo cum quātum ad ea que ſunt cōiugij ad paria iudicentur.

Hic dicitur ꝙ repudiatio uxoris etiā in lege moſayca fuit illicita — Ric. pñ. di. ar. 3. q. j.
qđ ꝓbat pmo auctē chri reprobātis illā Mat. 19. Dico uobis ꝙ qcūq3 dimiſerit uxorē ſuā excepta cā fornicationis mechat. ⁊ qui duxerit dimiſſam mechat. ¶ Probat hoc ēt per rōnē quā chriſtus pro ſe adducit que eſt talis. a ꝓncipio cōiūxit deus maſculū ⁊ feminā ꝯctu mrimonij: ut patet ex ꝟbo ade. ⁊ infert chriſtus. ergo qđ deus cōiūxit hō nō ſepet. ¶ Probat tertio ex rñſione chri ad. q. pharifeor. cum enim obijcerēt. cur ergo mādauit moyſes dare libellū repudij ⁊ dimittere: ait illis: Qm̄ moyſes ad duritiā cordis ueſtri pmiſit dimittē uxores ueſtras. hoc aūt ab initio nō fuit ſic. ⁊ glo. iterli. ſup illud. pmiſit moyſes nō deus. ⁊ dicit glo. ꝙ fuit cōſiliū hoīs nō dei impiū. ⁊ magr. 2. c. huiꝰ di. hoc fuit a moyſe pmiſſum nō ut cōcederet diuortium: ſed ut tolleret homicidiū. ⁊ Augꝰ in libꝰ de ſermone dñi in mōte. nō qui ꝓcepit dari libellū repudij: hoc ꝓcepit ut uxor dimittat: ſed qui dimiſerit inqt det libellū repudij: ut iracūdiā temerariam eijciēdi uxorē libelli cogitatio tēperaſſet. qđ intelligi pōt eo mō quo Amb. ꝓcepit Theodoſio. nanq3 ꝓpter quādā crudelitatē ex ꝓcepto eiꝰ impetuoſo ꝑpetratā uoluit Ambr. ut ipſe legē cōderet ne qs miniſter ꝓcepta eius crudelia infra trigīta dies exequeret: ſi forte infra tēpus illō ira eius qeſceret ⁊ ſniam tēperaret. ⁊ ſubdit Augꝰ ubi ꝓus. qui ꝓus dimittēdi queſiuit morā ſignit quātū potuit duris hoibꝰ ſe nolle diſſidiū. ¶ ꝑ. ex de diuor. repudiū uxoris ꝟitās in euāgelio reprobauit. Alia opio di-
Ric. ubi. s. cit ꝙ datio libelli ⁊ repudiatio uxoris licita fuit ꝓ tpe legis moyſi: q2 moyſes ꝓmulgauit legē dei. ⁊ ideo quos ipſe cōiūxit ut legiſlator ⁊ ꝓnunciauit ⁊ deus cōiūxit. ⁊ quos ſepauit deus ſepauit. deus aūt pōt ſepare mrimonialiter cōiūctos. ¶ ꝑ. ſm Augm in epl'a pma ad hieroꝰm. ⁊ ponit in cañ. di. 9. Si ad ſcās ſcripturas admiſſa fuerint officioſa mēdacia qd in eis remanebit auctis: q̄ſi dicat nihil. ⁊ rō eſt: q2 quecūq3 auctas adducat ad repellēdū hereſim: rñdebit illud eē dictū mēdaciter iocoſe: ſicut ⁊ illud alibi. ergo a ſili in ſcriptura nulla auctas ꝓceptiua auctē habebit. ⁊ cōſilr de cōſilijs ſi aliqđ cōſilium datū in ſcriptura nō eēt ſalubre uel utilius ad ſeruādū nulla eēt auctas obſeruationis in ſcriptura. ergo a ſimili ſi aliq̄ cōceſſio ſit in ſcriptura de aliquo illicito ſicut iſta: ſeqtur ꝙ nulla cōceſſio ſimplr auctē habeat ꝙ cōceſſum ſit licitū. ¶ ꝑ. lex iuſta nō debet directe dare occaſionem peccādi mortaliter: ſed iſta conceſſio videbat directe eſſe occaſio iudeis dimittēdi uxores: ſi enī hoc nō fuiſſet ſcriptū nō magis dimiſiſſent. q̄ ꝓrēs añ legem moyſi. ergo uel hoc nō erat pctm̄ mortale uel lex nō erat iuſta. Modus cōueniēs quo iſta opinio teneri poſſet eſt iſte. cōpleta iuſtitia non eſt in iſta cōmutatione uel ꝯtractu mrimoniali niſi ex ratificatione diuina. l3 ante eam inueniat illud qđ ſufficit ad iuſtitiā ex parte cōmutationis ⁊ cōmutātium ⁊ quādocūq3 talis iuſtitia inueniri pōt in cōmutatione rōnabile eſt deū ratificare eam. ſed ſicut cōmutatio corpis viri pro pluribus corpibus mulierū eſt iuſta qñ talis cōmutatio eſt neceſſaria ad ꝓcurationē plis. ⁊ ideo tūc iuſte deus diſpenſa-
a. l. ꝓcreationem. uit ⁊ approbauit bigamiā ꝓpter maius bonū pro

Universidad de Deusto Biblioteca

uenies q̄3 eēt ex alia parte cōmutādo vnicum pro
vnico. ⁊ cōmutātes deberēt ſic uelle cōmutare ſm
rectā rōnē. ita in ꝓpoſito ꝓpter maius malū vitan
dum q̄3 ſit bonū indiſſolubilitatis cōiugij pōt deuſ
diſpēſare ut fiat ꝯtus ad tēpus donec mulier diſ-
pliceat viro: ⁊ in hoc ſaluat iuſtitia aliq̄liter: q2 nō
tm̄ ꝓpter maius bonū ꝯſequēdū: ſed etiam ꝓpter
maius malū vitādū debēret uelle ſic cōmutare:
maius aūt malū eſt uxoricidiū q̄3 diſſolubilitas: q2
illud eēt magnū malū pene uxoris iterfecte. ⁊ gra
ue malū culpe interficiētis: ⁊ eēt malum toti reipu
blice: q2 occaſio cōtinue diſcordie ⁊ pugne propter
trā parētū uxoris ad interfectorē. ⁊ in hoc cōtinua
familie diſſipatio: q2 viro interfecto ab aduerſarijs
uel a lege deſtrueret familia eius ⁊ educatio ꝓlis.
Sic ergo poſſet dici ꝙ ſicut deus diſpēſauit in bi-
gamia ꝓpter maius bonū: ita cū iſta gēte in repu-
dio ꝓpter maius malū vitādū. ⁊ tūc ad illa que ad
ducunt pro p̄ma opinione pōt dici ꝙ chriſtus pro
mulgauit illud pro tpe legis ſue. ſ. euāgelice: ita ꝙ
ſicut ipſe reduxit mr̄imoniū eo mō quo iſtitutū fu-
it in lege nāe: ut. ſ. eēt vnius cū vna: cum tm̄ in lege
moſayca eēt licita bigamia. ita ēt reduxit mr̄imoni
um ſimplr̄ pfectū. i. indiſſolubile pro lege ſua ſicut
inſtitutū fuerat in lege nāe. ⁊ ita irritat pro lege ſua
ꝯtū illū qui licuit pro lege moſayca qui erat accō
modatio corpoꝝ ad tēpus ad ꝓcurationē ꝓlis. q̄-
uſq3. ſ. mulier eēt gratioſa in oculis viri: ſicut ⁊ mľ
tas alias impfectiones licitas ſub moyſe euacua-
uit chriſtus reducēdo ea que erāt pmāſura ad pfe
ctiones in lege ſua. ☙ Ad ꝓbationē ḡ chri patet ꝙ
loqtur pro lege nāe: ⁊ in hoc ſufficiēter refellit pha
riſeos ꝙ iſti nō obſeruabāt mr̄imoniū ſicut erat in
lege nāe: ⁊ oſtēdebat ſe rōnabilr̄ ſtatuere inſepara
bilitatē pro lege ſua. q2 hoc cōſonū eſt p̄me inſtitu
tioni in lege nāe. ☙ Ad aliud de rn̄ſione chriſti ad
phariſeos. ad duritiā cordis ueſtri pmiſit: qō multi
pōderāt ꝙ fuerit tm̄ pmiſſio non cōceſſio. Dico ꝙ
chriſtꝰ pmiſit. i. intelligit ꝙ moyſes hoc nō p̄cepit
nec ꝯſuluit nec approbauit: ſed tanq̄3 ex q̄dā neceſ
ſitate licitū nō ꝓhibuit: nec hec eſt ſolū pmiſſio: ſ3
diſſimulatio cuiuſdā illiciti. hoc enim nihil aliō eſt
dicere q̄3 ꝙ moyſes pmitteret ire ad dānationē3: ⁊
nō nūciaret eis ꝙ iſta eēt via dānationis: imo ma
gis inſinuaret eis oppoſitū: qō nullus iuſte legiſla
tor pōt etiā facē in legibꝰ humanis que multa ma-
la dimittūt inulta ſm Augꝰ. j. de li. arb. etſi eni3 le
giſlator nō puniat oē malū ⁊ ita pmittit: q2 nō pu
nit. tm̄ nullo mō in lege ſua illud cōcedit. Vn̄ iniu-
ſta eēt lex humana uel eius lator qui uel que ſcri-
beret aliqd qō eēt cōtra illā legē. ☙ Qō aūt addit
ibi. ad duritiā cordis ueſtri. nō ꝯcludit hoc eē illici
tum: q2 frequenter duritia ſubditoꝝ eſt cā ut aliqd
relaxet eis qō alˀs eēt eis utile nō relaxari ſi eſſent
tractabiles. ſicut p̄latus vidēs collegiū pnū ad ali
qd: cuius oppoſitū eēt honeſtius ⁊ utiliuſ ſeruare
⁊ ſi poſſet illud oppoſitū ſtatuere utiliter ſi ſubdi-
ti eēnt facilr̄ inclinabiles. pōt tm̄ nō ſtatuē uľ ſi ſta
tutū eſt relaxare uere pōt: ⁊ hoc iuſte ne ſtāte illo
ipſi multiplicius peccēt. ☙ Ad illas glo. p̄ma vi-
det negāda: q2 moyſes ut legiſlator nō erat niſi p̄-
co dei. Sed qui vult exponē illā pōt dicere nō deˀ
ſ. imediate p̄cipiēdo moyſi iter alia p̄cepta. Unde
nunq̄3 in q̄tuor p̄mis libris legis inuenit deū hoc
p̄cepiſſe moyſi nec alq̄. iō iſtud magis p̄ciſe moyſi
eſt imputādū ſicut oīa que ſunt in Deutero. ⁊ non

a. l. pcreati onem.

a. l. ipſi.

S. Bo. i pſi ti di. ar. 3. q. j. 7. 2.

alibi q̄3 illa que alibi locutus eſt deus ad moyſen.
⁊ eſt hec rō ꝯgrua: q2 laxationes ptinētes ad indu
ſtriā humanā deus nō ita uoluit ponere in ſcriptu
ra tanq̄3 a ſe ꝓlatas ſed ſicut a ſeruis ſuis: vn̄ ⁊ ſb
leuationē laboris moyſi qui tota die ſedebat ad iu
dicādū populū deuſ nō per ſe imediate exp̄ſſit: ſed
iethro cognatus moyſi tanq̄3 ad humanā induſtri
am ptinēs exp̄ſſit. ☙ Ad aliā glo. facile eſt rn̄dere
q2 nihil dicit cōtra opinionē iſtā: uerū eſt enim ꝙ
nō fuit dei p̄ceptū dimittere: ſed ſi dimitteret ꝙ da
ret libellū repudij: ſed fuit cōſiliū hois nō ſicut ho
minis ſed ſicut p̄conis legiſ diuine. ☙ Ad illō Au
guſtini. ꝯcedo ꝙ ex mora illa quā iniūxit in ſcribē
do libellū inſinuauit ꝙ abſolute diſplicebat ſibi di
miſſio illa. nō ſolū ḡ tūc faciebat melius qui nō di-
mittebat q̄3 qui dimittebat: ſed qui dimittebat faci-
ebat male: ſed nō ita male ꝙ peccaret mortalr̄ con
tra mr̄imoniū ſicut feciſſet ſi nō fuiſſet licētiatꝰ per
legē. ☙ Ad iſtud de diuortijs patet in p̄mo. uerū3
eſt enim ꝙ chriſtus reprobauit pro tpe legis ſue.

In ſolne p. argu. op. ſupra.

Ad argumenta

p̄ncipalia. ☙ Ad p̄-
mā parte ad p̄mum
patet ex ſolutione. ☙ Ad 2m cōcedo ꝙ mr̄imoniū
ſimplr̄ eſt obligatio ppetua: ſed mr̄imoniū ſm qd
pōt eē obligatio ad aliqō tēpus l3 nō ppetua: ⁊ ſic
ꝯcedo ꝙ in lege moſayca nō fuit aliqō mr̄imoniu3
ſimplr̄ niſi aliq forte ultra pfectionē legis uoluiſ-
ſent ſe obligare ppetuo: qō non oportebat inquātū
ꝯhebāt ꝯiugiū in illa lege. ☙ Vel poſſet dici ꝙ ſi
tūc fuit mr̄imoniū ſimplr̄: ⁊ ita obligatio indiſſolu
bilis uerū eſt niſi legiſlator reuocaret uel diſpenſa-
ret: diſpēſauit aūt qn̄ mulier nimis diſplicebat viro
ut timeret uxoricidiū: ſicut dictū eſt ſupra de mr̄i-
monio rato nō ꝯſumato qō diſſoluit per religionis
ingreſſum: ⁊ tm̄ fuit ſimplr̄ mr̄imoniū: nō tm̄ accō
modatio ad tēpus: ſed legiſlator diſpēſat in tali ca
ſu ꝓpter maius bonū ꝯſequēdū: h aūt ꝓpter maiꝰ
malū vitādū. ☙ Ad illud nō eſt ſilē: q2 nō eſt ſilis
rō diſpēſandi. nō enim tātum timeret ſi mulier odi
ret virū ſicut ecōuerſo: q2 ipſe ſerus cohibet a vin-
dicta exteriori magis q̄3 virū. Qui vult tenē p̄mas
opinionē ad argumēta in oppoſitū pōt faciliter rn̄
dere ad illas auctēs Deut. ⁊ Malach. pōt dici ꝙ
ſunt pmiſſiones minoris mali: ſed tm̄ peccati mor-
talis ne. ſ. grauius pctm̄ mortale eueniat. ☙ Ad ſe
cūdū illa regula p̄ciſe uera eſt de diſſolubilibus cu
iuſmodi nō eſt obligatio iſta. poſſet etiā dici ad mi
norē ꝙ obligatio iſta innaſcit ex uolūtatibus ꝯhē
tiū tanq̄3 ex cauſa inſtrali p̄ncipalr̄ aūt ex ordina-
tione diuina: ⁊ illa regula debet intelligi tm̄ de cau
ſis inſtralibus vn̄ ex cā p̄ncipali ꝯcludit Chriſtus
Matth. 19. inſepabilitate3 dicēs. quos deus coniū
xit homo non ſeparet.

☙ Nunc ſupeſt attēdere ⁊c. Diſtin. XXXIIII.

C Irca iſtam

34us di. quero.
Utrū impotē
tia ad actū carnalē impediat mr̄imo-
niū ſimplr̄. ꝙ nō: q2 hoc nō eſt niſi q2
ꝯtrahēdo obligat ſe ad actū illu3: ſed
hoc eſt falſum: q2 pōt ꝯtrahere cū uo-
lūtate intrādi ſtatim religionē. ☙ P̄. ſequeret ꝙ ſe
nex eēt ineptus ad ꝯhēdum mr̄imoniū. cuius op-
poſitū tenet ecclia que patit talia ꝯiugia. ☙ P̄. ma
leficiū nō eſt impedimētū ppetuū. pōt eni3 per de-
ſtructionē maleficij maleficus curari: ſed ipotentia

tia tpalis nō impedit: ergo ſaltē impotētia per ma-
leficiū nō ipedit mr̄imoniū. ☙ Cōtra. 33. q. j. ſi per
ſortiarias. Itē ex de frigidis ⁊ maleficiatis. c. ultº.
⁊ c. ꝙ ſedē. qui impotētes ſunt ad ꝯhēdū mr̄imo-
nium apti minime reputantur.

Hic primo

de ꝯne vidēdū eſt in gn̄ali. 2º
de duplici impotētia in ſpāli.
☙ In gn̄ali ois ipotētia ſimplr̄ ⁊ ppetua cui. ſ. ſub
ueniri nō pōt per nām uel artē ſi p̄cedat mr̄imoni-
um ſimplr̄ ipedit ꝯhēdū ⁊ dirimit iā ꝯtū. ⁊ ad h̄
eſt triplex rō ex nā iſtius ꝯtꝰ. p̄ma q2 iſte ꝯtuſ eſt
datio ptātiſ corpoꝝ ad talē actū ſi petat: ſed iſte nō
hēt ptātē ad talē actum. ḡ nihil tale pōt dare: ⁊ ita
nec ꝯhere. ☙ P̄. in ꝯtu iſto obligat ſe ad actū iſtū
ſi petat: ſed hiꝰ actus eſt ſibi impoſſis ēt ſi petat. er
go obligat ſe ad ipoſſibile: obligatio aūt ad ipoſſi-
bile eſt nulla ex lege diuina. ḡ lex diuina nō appro
bat talē obligationē. ḡ nulla eſt. ☙ P̄. alia pſona i
tēdit cōmutare ptātē ſui corpis pro ptāte corpis al
terius. ḡ credit aliū ecōuerſo poſſe cōmutare: ſ3 nō
pōt. ḡ hic eſt error ptinēs ad aliqd qō eſt per ſe req
ſitū ad ꝯtū: talis aūt error facit ꝯtū nullū: ſic di-
ctū eſt ſupra di. 3. q. j. ☙ Si aūt talis impotētia ſeq
tur mr̄imoniū ꝯſumatū nō dirimit: q2 iam ptās eſt
tradita uere. ⁊ ille cui fuit tradita miſſus fuit i poſ
ſeſſionē. ḡ nō pōt reuocari per aliqō ipedimētu3 ſu
perueniēs. ſi aūt tale impedimētū ueniat iter mr̄i-
moniū ratū ⁊ ꝯſumatū. dubiū eſt an dirimat. 33. q. j
p̄mū. c. videt dicere ptē negatiuā. ꝯiugiū cōfirmat
officio. ⁊ ſeqtur poſt. anteq̄3 cōfirmet ipoſſibilitas
officij ſoluit vinculū. ☙ Cōtrariū videt. q2 iā data
eſt ptās: etſi impedimētū uſus accidat nō pp hoc
reſcindi pōt datio p̄or: l3 difficile eēt iudicare ſi nō
p̄cederet ratū an p̄cederet ꝯſumatū niſi forte eſſet
ablatio alicuiuſ ptis nečie ad actū illū tpe illo iter
ueniēs. ☙ De ſcdo duplex eſt impotētia in gn̄e. nā
lis ⁊ caſualis. nālis in viro eſt frigiditas uel muti
latio ptis nečie: in muliere artatio. caſualis eſt per
maleficiū. ipoſſibilitas p̄ma ſatis patet. ſcda fit per
malignos ſpūs qui hn̄tes pactiones cū hoibꝰ ſer-
uāt ꝓmiſſa. nō q2 ueraces: ſed ut alq̄ eis adhereāt
q2 ſi nulla pacta ſeruarēt nulli eis ſeruirēt: ⁊ ut illi
qbus ſeruāt pmiſſa eos colāt. nā ex ſupbia ſua p̄-
cipue appetūt honores diuinos. deus etiā pmittit
eos exercere ptātē ſuā ad ipediēdū aliquos ab ali
quibus actibꝰ in quos poſſent ſi nō eēnt impediti:
⁊ hoc uel ꝓpter pctā eoꝝ uel ꝓpter aliquā aliam
cām occultā: ⁊ hoc mō magus hn̄s pactū cum de-
mone ꝓcurat ab eo ut iſtū impediat a tali actu cu3
tali mr̄iere q̄diu tale maleficiū pſeuerat: puta acꝰ
curuata uel aliq̄ hiꝰ. ☙ Qō igit eſt remediū cōtra
iſtud impedimētū per demonē? ☙ Rº ſi per orō-
nes ſcōꝝ impediat ꝯtus demonis bn̄ fit. ſi tm̄ deuſ
illas nō exaudiat: tūc ſi ſciret maleficiū ⁊ deſtrue-
ret demon nō fatigaret eū amplius: q2 ex pacto nō
adeſt niſi dū durat aliqō ſignū. Et ex hoc patet ꝙ
truſatica eſt illa qō an liceat tollere maleficiū intē
tione curādi maleficiatū. nō enim ſolū licet ſed eſt
meritoriū deſtruere opa diaboli: nec in hoc eſt ali-
qua infidelitas: q2 deſtruēs nō acqeſcit opibꝰ mali
gnis: ſed credit demonē poſſe ⁊ uelle fatigare du3
tale ſignū durat: ⁊ deſtructio talis ſigni iponet fi-
nē tali uexationi. ☙ De iſtis duobꝰ ipedimētis ad
ꝓpoſitū dico ꝙ in aliquo ſunt ſilia ⁊ in aliq̄ diſſi-
milia. ſilia q2 impediūt ꝯhēdū ⁊ dirimūt ia3 ꝯtū
reſpectu illius pſone reſpectu cuius ſunt iſta ipedi

a. l. aſfirma tium.

a. l. maga.

a. l. aſſiſtit.

mēta. qō pro tāto addit: q2 nō tm̄ caſuale ſed etia3
nāle impedimētū pōt eē reſpectu vniuſ pſone ⁊ nō
reſpectu alterius: maxime de nāli in muliere. Sed
poſt diuortiū eſt duplex differētia: vna ꝙ hn̄ti ipe
dimētū caſuale licet ꝯhere. ⁊ ſi poſt ꝯtū carnalr̄
copulet ſcđe nō debet reddi p̄ori: q2 maleficiatꝰ re
ſpectu vniꝰ nō ꝓpter hoc eſt maleficiatus reſpectu
oium. ſic enim eſt maleficiatus ſicut miniſtri diabo
li ꝓcurāt eum per maleficiū diaboli: ſicut aliq̄ ma
ga vult iſtū ppetuo ipediri reſpectu iſtius: nō tm̄ re
ſpectu alterius: puta ſi nollet ꝙ iſtā duceret ſed ſe
uel aliā. alter aūt. ſ. hn̄s impedimētū nāle ppetuu3.
⁊ hoc reſpectu cuiuſlibet debet manē ſine ſpe cōiu
gij. ⁊ tutū eēt ſibi intrare religionē: q2 ſi poſt ꝯhat
de facto ⁊ carnalr̄ copulet: coget redire ad p̄orem
q2 appet ſniam diuortij ꝓceſſiſſe ex errore: ⁊ ita nl
lum fuiſſe corā deo. ⁊ mr̄imoniū p̄mū uerū fuiſſe:
q2 ipedimētū qō putabat ppetuū nō erat. ☙ Sed
quō inoteſcit ppetuitas iſtiuſ impedimēti. hētur ex
tra de frigidis. laudabilē. debēt enim per triēnium
cōmorari ⁊ dare opam illi actui. ſi aūt poſtea recla
māt debēt iurare cū ſeptima manu. i. vir ⁊ uxor de
ſcia. ⁊ ſeptē vicini ꝓximi de fidelitate: ſi vir recla-
mat accuſatiōi uxoris credit viro qui caput eſt mu
lieris. ibidē. c. j. Si vir accuſat incūbit ſibi ꝓbatio
mō p̄dicto. ☙ Sed q̄liter cognoſcet diña iſtius ⁊ il
lius impedimēti? ☙ Rº. difficile eſt videre niſi per
inſpectionē corpis ſi deficiat aliq̄ diſpō nečia reqſi
ta in pte illa ad iſtū actū uel per iudiciū medicoru3
quātū ad frigiditatē ſi aliq̄ ſigna manifeſte oñdāt
ipm eē talis cōplexionis. Si vō nec ſic nec ſic. ⁊ tm̄
ſimplr̄ impedit p̄ſumēdū eſt ꝙ ſit maleficium.

Ad argumenta.

☙ Ad p̄mū cōcedo
ꝙ obligat ſe ad actū
ſi petat ſaltē pro aliquo tpe determinato: ſed infra
aliqō tēpus nō op3 reddere illū actū ſi uelit itrare
religionē. iſte aūt nō pōt obligare ſe ad actū pro q̄-
cūq3 tpe ſi eſt ppetuū impedimētū: q2 ut dictu3 eſt
in p̄ncipio ſolōnis ſola impedimēta ppetua ipedi-
unt. ⁊ habet in ti. iſto. c. frnitatis. ☙ Ad 2m ſi ſenex
eēt oino ipotēs: dicerē ꝙ nō ꝯheret mr̄imoniu3: l3
aliq̄ poſſet ꝯſentire in eū ad cohabitādū ſicut fr ⁊
ſoror. ⁊ ita forte multe magis deſpōſant diuitiaſ q̄3
pſonas. ☙ Ad 3m patet ex dictiſ: q2 ſi maleficiū eſt
tpale nō impedit niſi tpaliter. preſumit aūt ppetu-
um ſi per triēnium perſeuerat.

☙ Hoc etiā notādū eſt ⁊c. Diſtin. XXXV.

C Irca iſtam

35us di. quero.
Utrū adulte-
riū cum aliq̄ viuēte viro ipediat mr̄i-
moniū cū eadē poſt mortē illius viri.
ꝙ nō. 2. Reg. Dauid adulteratus eſt
cum berſabee: ⁊ poſt interfecto uria
cōtraxit cū ea mr̄imoniū. ☙ P̄. Augꝰ de nup. ⁊
cōcu. ⁊ ponit in littera. pōt fieri ꝯiugiū cū qua p̄ceſ
ſit adulteriū. ☙ Cōtra. 31. q. j. illud vō. ⁊ c. relatum.

Cap. ii.

Rn̄deo.

tria ſunt crimina que ꝯiūcta uel ſe-
parata vident facere difficultatem
circa mr̄imoniū cōtrahēdū: ſunt aūt crimina illa ꝯ
ctus cum pſona cōiugata: adulteriu3: machinatio
in mortē cōiugis legitimi: fidei datio ipſi adultere:
uel cōtractus de facto cū ea uel ꝓmiſſio cum iura
mēto: q2 hec tria ultima ad ꝓpoſitū pro eodē repu
tant. ☙ De duobus p̄mis patet extra de eo qui du
xit in mr̄imoniū quā polluit per adulteriū. c. ultio.

¶ De tertio.ſ.ꝑmiſſione cum iuramēto an ualeat.
habeť extra de his que metu uel vi fiūt.ad aures.
¶ De his tribus dico:ꝙ ultimū per ſe nō impedit
mr̄imoniū ꝯhēdū poſt mortē viri:ſicut habeť ex-
tra de eo.c.ult°. Sigs uxore viuēte fide data ꝑmi-
ſerat ſe illā ducturū uel cum ipſa de facto ꝯxerit ſi
nihil aliud fuerit:nō eſt mr̄imoniū qȯ cū ea contra a.l.aliam.
xit poſt uxoris obitū dirimēdū. Tertiū cū ꝑ ſimpˡ
impedit ꝛ dirimit.ibidē.ī eodē.c.ſeqtur enim ibi.
Tolerari nō debet ſi ꝑus uel poſtea dū vixit uxor
illius illā adulterio polluiſſet. ꝛ referť ꝑus ꝛ poſt
ad fidei dationē.hoc aūt itelligēdū eſt qñ ambo ſc̄
cōſcij ꝙ actus ille eſt adulteriū.ſi eniʒ vir tn̄ ſit cō
ſcius ꝛ mulier inſcia.puta q: neſcit eum hēre aliaʒ
tūc ſi vir poſtea ꝯhat cum illa ad petitionē viri nō
eſt diuortiū celebrādū:ſicut habeť ti.e.c.j. ¶ Sed
qd ſi pſona ꝑus neſcia poſtq̄ ſcit impedimētū pe-
tat diuortiū:videť celebrādū ex eodē.c. ꝛ hoc ar-
gumēto a ꝯrio ſenſu.habeť enim ibi in textu.ꝙ ſi
mulier diuortiū nō petat nō ſunt ſeparādi.ex quo i
nuiť ꝙ ſi ipſa petat ſunt ſeparādi. ¶ Sed hic eſt
dubiū:q: talis ꝯctus cū muliere inſcia:uel eſt mr̄i
moniū uel nō.ſi ſic nō debet dirimi ad petitionem
mulieris.ſi nō:debet fieri diuortiū ad petitionē vi-
ri:q: nō pōt ſiľ ſtare cū nō ſint vir ꝛ uxor. ¶ R̷°.
nō eſt mr̄imoniū:q: mulier ꝯſentit in eum tanq̄ i-
potētē cōtrahere.ipſe aūt ex ꝑte ſui nō eſt talis q̄lē
eum credidit. ꝛ tūc cum diciť ꝙ nō pn̄t ſimul ſtare
cōcedo ꝙ ille nō pōt eam mr̄imonialiter tractare:
q: ex parte eius fornicatio eſt:ſed illa pōt ſibi mr̄i-
monialiter copulari:q: ignorātia inuincibilis excu
ſat eam. ¶ Sed eſto ꝙ mulier intelligēs ipedimē
tū nō petit diuortiū:nō eſt diuortiū celebrādū:ꝼm
illud.c.igiť debēt ſimul ſtare: ꝛ nō in cōiugio:q: ꝑ
te ꝯtractus nō fuit ꝯctus mr̄imonij.igiť aliq debēt
ſimul ſtare fornicarie ꝼm iſtā ſniam. ¶ R̷°.ſi mulī
er ſciēs impedimētū cōſentiat in mr̄imoniū:vir co
gēdus eſt ut cōſentiat in penā pcti ſui:q: ſciēter de
cepit inſciā: ꝛ ita erit mr̄imoniū nouū ex nouo con
ſenſu. ꝛ iſta ſnia eſt ualde iuſta ut decipiēs inſciam
in hoc qȯ eſt dare ptātē corpis ſui:qui tn̄ nō intēdit
dare uel nō pōt:cogať poſtea ueraciter implere qȯ
ꝑus fecit doloſe. ¶ Sed dices.nunqd ꝟtute primi
cōſenſus nō poterāt ſimul ſtare? ꝛ eſto ꝙ iſcia con
ſentiat in quolibet actu cōiungať ꝛ iſte ſciēs ꝙ il- a.l.ꝯiugal'r
la vult eē uxor eius cōſentit de nouo in eam nō ex
primēdo ſibi impedimentū:q: forte ex hoc gñareť
odiū:nunqd pn̄t ſtare? ¶ R̷°.ꝑmus cōſenſus non
fuit mr̄imonialis: ꝛ ideo nullus act° pōt eē licitus
in ꝟtute illius cōſenſus. ꝛ ideo ad hoc ꝙ ſint cōiu
ges reqriť nouus cōſenſus. ¶ Et tūc ad 2m dico:
ꝙ ſi impedimētū nō exprimať pſone inſcie ipſa in
copula carnali ſequēte nō cōſentit nouo conſenſu:
ſed ſolū redit in ꝟtute ꝑmi conſenſus qui nullus fu
it: ꝛ iō lʒ pſona ſciēs de nouo cōſentiat:nō tn̄ ſuffi-
cit.hoc expſſe dicit glo.ſup illud.c.in ꝑmo cōſenſu
qui nullus fuit intelligiť ꝑdurare:ſicut ꝓbatur de
ſeruo qui crediť liber cum quo ꝯhiť ſi poſt manu-
mittiť uxore ignorāte non ꝯhiť mr̄imoniū:q: poſt
manumiſſionē factā manēdo cum eo ſemꝑ intelli-
giť approbare cōſenſum ꝑmū:qui fuit erroneus ꝛ
nō mr̄imoniū. ¶ Aliter poſſet dici ꝙ ſi illa inſcia
fuit ducta viuēte ꝑma uxore ducētis legitima:ue-
ra eſt ſnia iſta: ꝛ in iſto caſu loquiť glo.q: iſte eſt ca
ſus textus.ꝙ vir qdā uxorē hn̄s ſibi aliā hui° rei
inſciā copulauit:ſed ꝑma mortua nitiť recedere a
ſcd̄a: ꝛ ſic accepit ſcd̄am viuēte ꝑma. ꝛ tūc qdē ue-
rum eſt ꝙ nullus erat ꝯctus:q: ipſe fuit ligat° alte
ri.lʒ iſta crederet eum liberū a mr̄imonio. ¶ Sed
ſi ſola duo.ſ.fidei datio ꝛ adulteriū cum inſcia con
iugata fierēt ꝛ poſt mortē viri eius: ꝛ etiaʒ uxoris
alteriuſ adulteri ille duceret iſtā.qd iuris?videtur
ex iſto.c.ꝙ ſimpľr eſt mr̄imoniū:etiā ſi nunq̄ exꝓ
mať pſone inſcie defectus ille:nec ipſe poſt expſſio
nem defectus de nouo ꝯſentiat. ꝛ rō eſt: q: ex iſto
c.colligiť ꝙ eccľia nō ſimpľr illegitimauit pſonas
illas ꝓpter illa duo ꝯcurrētia:ſed ꝼm qd.ſ.ſi pſona
decepta reclamet:ſed ꝑma ſnia videť certior:qa ſi
poſt ſciat impedimētū ꝛ reclamet fiet diuortiuʒ.ex
iſto.c.igiť ꝑus nō fuit uerū mr̄imonium uerum.
¶ 3° dico ꝙ ſiue ꝑmū cōcurrat cum ſcd̄o ſiue ter-
tio ꝛ impedit ꝛ dirimit.ſicut patet extra de cōuer.
infideliū.laudabilē.imo ſolū ſcd̄m videť impedire
ex illo.c. ꝛ loqtur ibi de ſarracenis:qui dum eſſent
in captiuitate quarūdā chriſtianarū viros earū ſu
is inſidijs ꝛ machinationibus occiderūt. ꝛ ſentēti
at eccľia ꝙ ſi poſt per ipſas ad fidē chriſtianam ac
ceſſerint ꝛ cum eis adheſerūt ſupple in mr̄imonio
nō ſunt tolerādi:cum tale dānū tali lucro eccľia cō
pēſare nō uelit.h̷ non tāgiť de adulterio ſarraceni a.l.
cum chriſtiana:nec de fidei datione:ſed tn̄ de ma-
chinatione in morte legitimi viri. ꝛ adhuc conſcia
uxore:nec glo.addit ibi ad caſuʒ iſtū fidei dationē
uel adulteriū:ſed iſta machinatio debet itelligi cū
effectu ut ſimul ſit affectus ꝛ effectus:ſicut glo.ſu
per illo ꝟbo ꝓcurauerit. ¶ Sed qd ſi nō conſcia
uxore iſte ſolus occidit maritū:nunqd pōt ducere
iſtam? ¶ R̷°.c.j.ſi fiat ſine intētione ducēdi eā.pu a.l.
ta ſi in bello iuſto occidit euʒ nō ad hoc ut ducat il
lam.nō habeť expſſe qn poſſit eam poſtea ducere:
dum tn̄ mulier nō ſit cōſcia:q: in caſu iuſti belli di
cit.c.illud ꝙ cum tales ſupple mulieres nō ꝓcura
uerint viroꝝ interitū defunctoꝝ mr̄imoniū inter
huiuſmodi pſonas.ſ.interfectorē ꝛ uxorē interfe-
cti licite pōt ꝯtrahi. ꝛ ꝓbať per locū a ſimili uel a
minori:q: ſi vir non cōſentit in mortē legitimi viri:
ſed uxor eum occidit pōt poſt ab alio huius crimi
nis inſcio duci.33.q.2.Interfectores.Hoc etiā cōfir
mať per illud extra de ſpōſalibus.cum apud.cum
ꝓhibitoriū ſit edictū de mr̄imonio cōtrahēdo:qui
cūq̄ nō ꝓhibeť per ꝯn̄s admittiť. ¶ Sed eſto mu
lier ꝑmo ignara poſt audita interfectione viri ratū De ...
habet.nunqd impedit?videť ꝙ ſic.q: in maleficijs
ratihabitio retrotrahiť ꝛ mādato cōparať. ¶ Op
poſitū tn̄ tenet glo.c.ꝑdicto.Laudabile.in fine.pro
pter illud.c.nūc adductū.cum apud. ꝛ ex eodeʒ.c.
cum apud.pōt cōcludi ꝙ ſimplex ꝑmiſſio non eq
ualet alicui illoꝝ trium enumeratoꝝ in tertio mē-
bro.nec igiť nuda ſpōſalia.ſic igiť patet ꝙ iſtorum
trium tertiū ſolum nunq̄ impedit:ita ꝙ dirimat.ꝑ
mum etiā ſolum nunq̄ impedit.ſicut patet per au
ctoritatē Augⁿⁱ adductā in arguēdo.ſcd̄m qñq̄ i-
pedit ꝛ qñq̄ nō.ſed ſemꝑ quādo eſt cum tertio im
pedit. ¶ Sed nunqd ſemꝑ qñ eſt cū ꝑmo? ¶ R̷°
ſupra ti.iſto.c.ſignificaſti.Tertiū cuʒ ꝑmo ſemper a.l.
impedit. ꝛ rō tota eſt ordinatio eccľie:q: iſte eſt ꝑ-
mus caſus ad hoc tactus ubi impediť cōtract° ex
ſtatuto eccľie preciſe illegitimātis pſonas ad con-
trahēdum.Sed ratio inducēs eccleſiam ad ſic or-
dinandum eſt repreſſio adulterij ꝛ homicidij que
frequenter accideret ſi tales perſone poſſent legi
time contrahere.

Ad argumenta.
¶ Ad ꝑmum patet ꝙ lex iſta non fuit
ſtatuta pro tpe illo.iuſtius tn̄ feciſſet ſi eaʒ lapidaſ
ſet. ¶ Et ſi dicas nō:q: ſeipſum tūc lapidaſſet: qa
fuit ſocius in crimine. ¶ Cōtra.q: uel nō excuſas
eum per hoc.uel opʒ te dicere ꝙ ſocius in crimine
nō teneť ad eādē penā publicā inferēdā ad quam
teneret ſi nō eēt ſocius.Si aūt excuſas eum de nō
puniēdo illam per hoc ꝙ remiſit ſibi illam penam
legis:hoc nō habemus ex ſcriptura:ſed q: fuit pec
catum ꝑuatū. ꝛ ideo nō debuit illud punire pena
publica: ꝛ hec videť rōnabilior rn̄ſio. ꝛ tūc ꝙ acce
pit eam in uxorē poſt illa grauia pctā adulterij ꝛ
homicidij illud ultimū nō fuit impedimētum.

¶ Nunc de conditione videamus ꝛc.

Diſtinctio.XXXVI.

Circa iſtam 36ᵃˢ di.quero Utrū ſeruituſ
impediat mr̄imoniū.ꝙ ſic.nuľ̄s pōt
dare alienū:ſed corpus ſerui eſt dn̄i.
ꝼm phm̄.3.polliᵗ. ¶ P̷.fauorabilior
eſt ꝓfeſſio religionis q̄ʒ mr̄imonium
carnale:ſed ſeruus nō pōt ꝓfiteri religionē ſine uo
lūtate dn̄i.igiť nec mr̄imonium ꝯtrahere. ¶ Con-
tra.extra de cōiu.ſeruo.c.j.

Hic ſunt duo videnda.ꝑmo vn̄ inducta ſit
ſeruitus: ꝛ ſi iuſte iducta.ſecūdo
ad ꝓpoſitū. ¶ De ꝑmo diciť ꝙ de lege nāe oēs na
ſcunť liberi.tn̄ ſeruitus uel magis ꝓprie ſubiectio
filialis ad patrē eſt de lege nāe.puta obediētia filia
lis ptinēs ad diſciplinationē:q: ꝼm phm̄.8.ethiᶜ.ſi Cap.ii.
lius hēt a patre eſſe ꝛ diſciplinā.iſta aūt ſeruit° de
qua loqmur ꝼm quā dn̄s pōt uēdere ſeruum ſicut Cap.3.
pecudē.de qua loqtur phs ꝑ polliᵗ.ꝙ ſeru° nō pōt
exercere actus ꝟtutis pro eo ꝙ opʒ eū ad ꝑceptuʒ
dn̄i exercere actus ſeruiles.iſta nō eſt inducta niſi
aliq̄ lege poſitiua. ¶ Sed an iuſta? R̷° ſicut dcm̄
eſt di.15.quō inceperūt ꝑmo dn̄ia eē iuſta:ita dico
ꝙ iſta vilis ſeruitus nō pōt eē iuſte iducta niſi du-
pliciter.vno mō q: aliqs uoluntarie ſe ſubiecit tali
ſeruituti:lʒ talis ſubiectio eēt fatua:imo forte ꝯtra
legē nāe:ꝙ hō libertatē ſuā a ſe abdicet.poſtq̄ tn̄
facta eſt neceſſe eſt ſeruare:q: hoc eſt iuſtum.Alio
mō ſi aliqs iuſte dn̄ans coitati videns aliquos ita
vitioſos ꝙ libertas eoꝝ nocet eis ꝛ reipublice pōt
iuſte punire eos pena ſeruitutis:ſicut ꝛ iuſte poſ-
ſet eos occidere in certis caſib° ꝓpter bonū reipu-
blice. ¶ Si dicas ꝙ eſt tertia cā ſeruitutis utpote
ſi captus in bello ſerueť: ꝛ ſic ſeruatus a morte fi-
at ſeruus deputatus ad ſeruiēdū.nō appet manife
ſte iuſtitia hic.q: forte etſi captor potuerit occidere
captiuū ſi habuit bellū iuſtū defendēdo ſe:non aūt
inuadēdo: ꝛ hoc ſtāte ptinacia ipſius cōtra bellan
tem.tn̄ exquo deſinit eē ptinax:q: eſt in uoluntate
ipſius iam captus inhumanuʒ videť infligere ſibi
penā cōtra legē nāe.nō enim eſt hec rō:q: in h̷ ca-
ſu nō remaneret iſte rebellis nec abutereť ſua liber
tate ſed forte fieret obediēs ꝛ libertate ſibi donata
bn̄ utereť. ¶ Si arguať cōtra ꝑmū mēbrū.ſ.ꝙ ſer Cap.2.
uitus nō eſt cōtra legē nāe:q: ꝼm phʒ ꝑmo polliᵗ.
pollēs mēte debet ꝑſidere.pollēs virib° debet ſer-
uire.aliqui ſunt nāliter pollētes mēte.ergo nāliter
ad dn̄m apti.aliqui minus prudētes mēte ꝛ magiſ
robuſti corpe.ergo nāliter debēt eſſe ſerui. ¶ R̷°.
hoc nō eſt intelligēdū de iſta ſeruitute extrema de
qua loqmur:ſed tn̄ de ſeruitute pollitica qua iferi-
or diſponiť a ſupiore.nō tn̄ ſicut inaiatū:ſed ſic mi
nus vigēs mēte ordinať per illū qui magis pollet
mēte. ¶ Si arguas cōtra 2m mēbrū.ꝙ illud qȯ eſt
cōtra legē nāe nō pōt fieri iuſtū nec antiqtas tpis
ratificat crimina ſed magis cōdēnat.oīs aūt ſerui-
tus alia ab illis duobus caſibus eſt iniuſta ꝛ con-
tra legē nāe.igiť per nullā longingtateʒ tpis videť
iuſtū ꝙ dn̄s dn̄eť talibꝰ ſeruis. ¶ R̷°.tactum eſt
di.15.quō per ꝑſcriptionē pōt'ius acqri ſi cōcurrāt
cōditiones ille quas iura determināt.ſ.ꝙ iuſto ti-
tulo acqrat. ꝛ ſit bonefidei poſſeſſor: ꝛ ꝙ poſſede-
rit ſine interruptione tpis a lege determinati:ſed il
lud extēdit ſe ad poſſeſſiones:nō aūt ad ſeruituteʒ
q: nō eſt eadē rō in poſſidēdo aurū ꝛ ſeruū quātū
ad legē nāe. ꝛ ideo eēt difficile ſaluare per ꝑſcripti
onē iuſtitiā eē detinere tales ſeruos:niſi preſumať a.l. iuſtam.
ꝙ altero duoꝝ modoꝝ fuerint facti ſui a ꝑncipio.
¶ Si obijciť quare igiť apľus ꝑcipit tales ſeruos Eph.6.
obedire dn̄is ſuis. ¶ R̷°.multe obligationes ſunt
iniuſte ex parte illoꝝ qbus fiūt: ꝛ tn̄ poſtq̄ facte fu
erint ſeruāde ſunt.Un̄ Apľus oſtēdēs ſeruitutem
ꝼm ſe nō eē laudabilē:nec multo magis detētioneʒ
alicui° in ſeruitute ait.ſeruus uocatus es nō ſit ti
bi cure.ſed ſi potes liber fieri magis utere.

De ſecundo dicūt aliqui ꝙ ſeruuſ pōt S. Th.pñ
ꝯhere mr̄imoniuʒ inuito ti di.q.2.
dn̄o. ꝛ hoc ex iſto articulo ꝑmo.q: mr̄imonium eſt Th.ubi.ſ.
de lege nature: ſeruitus autem non eſt de lege na- Ric.pñ.di.
ture:ſed magis cōtra.qȯ autem eſt de lege nature ar.4.q.j.
nō tolliť ꝑ aliō qȯ eſt tn̄ de lege poſitiua. ¶ Alia
rō poniť:q: ſeruus nō eſt ita ſui dn̄i qn ſit ſui iuris
quātū ad actus nāles ptinētes ad cōſeruationē in
diuidui.patet q: pōt uti neceſſarijs ad vitā.ergo a
ſiſi quātum ad actus ptinētes ad cōſeruationē ſpe
ciei.ꝯn̄ia ꝓbať:q: cōſeruatio ſpēi cum ſit mai° bo
num nāle q̄ʒ cōſeruatio indiuidui magis eſt de le-
ge nāe. ¶ Rōnes iſte poſſent ſolui.ꝑma q: obliga
tio que nō eſt de lege nāe:bene pōt ipedire aliquaʒ
libertatē que cōpetit alicui ex lege nāe.Exempluʒ.
nā ex lege nāe nihil tibi debeo.tn̄ ſi uoueo tibi obe
dientiā teneor tibi obedire.mr̄imoniū etiā non eſt
de lege nāe niſi ſecūdario:ut dictū eſt ſupra. ꝛ eque di.26. ꝛ.33.
videť de lege nāe reddere vnicuiq̄ qȯ ſuuʒ eſt:im ꝛ.37.
mo ꝑmario.igiť exquo per obligationē ſeruus fe-
cit ſe dn̄i teneť ei reddere ſuum ꝛ abſtinere ab illo
qȯ impedit talē redditionē:lʒ illud aliud impediēſ
competeret ſibi nō obligato ſecūdario ꝼm legē na-
ture. ¶ Scd̄a ratio nō cōcludit:q: certū eſt ꝙ nō
oīs qui teneť cōſeruare indiuiduū teneť multipli-
care ſpēm. ¶ Si dicas ꝙ ſaltē ita licet ſibi ꝙ illud
licere nō pōt ſibi tolli per hoiem. ¶ Uerū eſt in ca
ſu neceſſitatis in quo cōſeruatio ſpeciei depēderet
ab actu eius:ſed q: multi nō ſerui intēdūt genera-
tioni etiā in lege chriſtiana:ideo non eſt neceſſari-
us ad cōſeruationē ſpeciei actus iſtius pertinens
ad hoc. ꝛ ideo per aliquam obligationē pōt hoc ſi-
bi ꝑcludi. ¶ Et cōfirmať.q: ante mr̄imoniū teneť
dn̄o ad certos actus.puta ad.a.b.c.ſi ꝯhat mr̄imo
niū obligatio illa erit ad aliqd incōpoſſibile ipſi.b.
uel.c.igiť illa obligatio ſequēs nō pōt iuſte fieri:q:
in illa tolliť alienum qȯ non pōt reddi poſt iſtam
obligationem factam.

Dico ergo quātum ad iſtū articuluʒ ꝙ
ſeruus de uolūtate dn̄i pōt
ꝯhere mr̄imoniū. ꝛ ſi onus mr̄imonij ſit in aliquo

repugnãs ſeruitijs cõſuetis dñs cõcedẽs ſibi con-
trahere relaxat ſibi implicite illa ſeruitia conſueta.
Et ſi dñs poſtea reuocaret iſtã conceſſionẽ. utpote
ipm totalr̃ impediẽdo a copula carnali. uel mitten
do eum in ptes longinq̃s: uel detinẽdo eũ in labo
ribus: ita q̃ nõ poſſet aliquãdo viſitare uxorẽ pec
caret mortalr̃: ⁊ in manifeſtis eſſet per eccliaz cor
rigẽdus. ¶ Põt etiã ↄtrahere dño inuito pro quã
to habet aliqd iuris in corpe ſuo. non enim puauit
ſe quacũq̃ libertate ad quoſcũq̃ actus. ⁊ pro quã
to corpus eius eſt ſuũ põt cõmutare cum alio: q̃ ſi
alius ſiue ſeruus ſiue liber uelit eſſe cõtẽt⁹ illa mo
dica ptãte ſiue ad modicũ uſum quẽ ſcit eum poſſe
dare bene põt ſibiipſi piudicare: ⁊ tenet cõmutatio
¶ Ex hoc ſeqtur q̃ ſeruus põt cõtrahere cũ libe-
ra. dum tñ ipſa ſciat cõditionẽ eius ⁊ cõſentiat in
eum nõ obſtãte tali cõditione: q̃ tũc cõmutat ptã-
tem ſui corpis pro illo modico qd̃ hẽt ſeruus pote-
ſtatis in ſuo corpe: ⁊ põt ↄhere cum ancilla. ⁊ tũc
videt utriq̃ cõcedere id qd̃ põt. ⁊ ſicut ↄhũt ita te
nent poſtea ſm iuſtitiã reddere debitũ pro quãto
ſ. illi actus nõ impediũt a ſeruitijs cõſuetis. ¶ Sz
eſto in caſu iſto ↄhũt ſine uolũtate dñi: ⁊ vnus dñs
mittit ſeruũ in affricã: ⁊ alius dñs mittit ancillã in
frãciã: nunqd licet hoc facere? ¶ Rñdeo cuz cau-
ſa mr̃imonij ſit fauorabilis inducẽdi eẽnt dñi ne B
facerẽt: ſed ſi facerẽt nõ appet q̃liter ſuppoſita ſui
tute facerẽt cõtra iuſtitiã: q̃ iſte pus fuit in poteſta
te dñi ut mitteret eum illuc. immo ut uẽderet euz ⁊
ſilr̃ illa in ptãte dñi ſui ſilr̃ quãtũ ad illũ locum: ⁊
per actus ꝓprios ſine uolũtate dñoꝝ nõ potuerũt
ſe facere liberiores: nec a ſe iure dñoꝝ ſuoruz ma
gis eximere q̃ pus. igit adhuc licet. Sed ſi ancil-
la credit cõtrahere cũ libero: qui tñ eſt ſeruus. nun
qd cõtrahit? ¶ Poſſet dici q̃ error cõditionis pe
ioris impedit ↄtractũ: q̃ impedit cõmutãtẽ recipe
re tãtũ pro quãto intẽdit cõmutare: ſed ignorãtie
melioris conditionis uel equalis non impedit pro
pter cõtrariam rationem.

Ad argumenta.

¶ Ad pmum patet ſm iſtã viã ultimaz
q̃ ſeruus nõ eſt dñi ſm oĩa: ſed ſz aliq̃ eſt ſui iuris
ut ad comedẽdũ bibẽdũ dormiẽdũ. ⁊ breuiter ad
quoſcũq̃ actus exercẽdũ ꝓpter quos nõ ſbtrahũ-
tur dño debita ſeruitia. igit cum pro tũc poſſet uti
actu carnali põt ad illũ ſe obligare quãtũ ſui iuris
eſt. Qd̃ phs dicit de ſeruitute illa maledicta q̃ ſer-
uus eſt ſicut pecus põt intelligi q̃ eſt dñi ſui ſicut
poſſeſſio uel pecunia. nõ tñ q̃ in actibus ſuis duca
tur tm̃ ⁊ nõ ducat: q̃ quantũcũq̃ ſit ſeruus: eſt tñ
homo. ⁊ ita liberi arbitrij: ex quo patet magna cru
delitas fuiſſe in pma inductione ſeruitutis. q̃ ho-
minẽ arbitrio liberũ ⁊ dñm ſuoꝝ actuũ ad ṽtuoſe
agẽdũ: facit q̃ſi brutũ ⁊ libero arbitrio nõ utentem
nec potẽtẽ agere ṽtuoſe. ¶ Ad 2m nõ eſt ſilẽ: q̃ ꝓ
fitẽs in religione totalr̃ ſe ſubmittit obediẽtie plati
illius religionis. ⁊ in hoc ex toto ſubtrahit ſe a con
ſuetis ſeruitijs dñi ſui nõ ſic ↄhẽs mr̃imonium ſed
ſolum in aliq̃bus actibus qui pñt ſtare cum hoc q̃
reddat ſeruitia cõſueta. Queſtio. II.

Secundo

quero Utrũ etas pue
rilis poſſit ipedire ma
trimoniũ. Q᷒ nõ. q̃ aliqs põt accipe ptã
tẽ anteq̃ poſſit in uſum. igit in ↄctu ma
trimonij ubi eſt datio uſus ⁊ acceptio po
teſtatis põt aliqs anteq̃ poſſit in uſum: ⁊ ita puer.
¶ Cõfirmat. q̃ etas puerilis nõ ipedit ſuſceptio-
nem ordinis. de hoc ſupra dictũ eſt diſt. 25. ⁊ tñ ibi
recipit ptãtẽ exequẽdi actũ ordinis queꝫ pro tunc
nõ põt exeq. ¶ Cõtra. extra de frigi. ⁊ male. q̃ ſe-
dẽ. puer q nõ põt reddẽ debitũ nõ eſt apt⁹ ↄiugio.

Rñdeo

Sicut dictũ eſt ſup diſ. 34. ipotẽtia
ſimplr̃ ꝓhibet ↄhere. q̃ datio ptã
tis ↄiugij eſt in iſto ↄctu: ⁊ qui nõ hẽt ptãtem nihil
dat. ¶ Rõ iſta cõcludit de pueris pro tpe pro quo
ſunt pueri. ſed q̃ illa ipotẽtia nõ eſt ꝑpetua: ſed ex
pectat futura potẽtia. iõ põt nũc ꝓmittere potẽtiã
pro tpe futuro pro quo hẽbit: ⁊ hoc fit in ſpõſalib⁹
q̃ puer põt ↄhere ſpõſalia nõ mr̃imoniũ. rõ autez
que ponit ibi de defectu intẽtionis ſiue adducat B
ad ↄctũ ſiue ad mr̃imoniũ nihil eſt ad. b. q̃ añ põt
hẽre diſcretionẽ ſufficiẽtẽ ad intẽtionẽ debitam q̃
hẽat potẽtiã que debet cõmutari in iſto contractu.
¶ Si queras tẽpus pueritie regulr̃ ponit in ma-
ſculo tẽpus q̃tuordecim annoꝝ. femine duodecim
ſed tñ aliq̃n malitia ſupplet etatẽ: ⁊ cõplexio pue-
nit tẽpus regulare: ⁊ tũc exquo hẽt ptãtẽ iſtam ⁊
diſcretionẽ ſufficiẽtẽ ad debitũ ↄſenſum põt cõtra
here. q̃ hẽt qd̃ det ⁊ ↄſenſum ſufficiẽtem ⁊ ſigna.
¶ Ad argumẽta. cõcedo q̃ aliqs põt ſuſcipe ptã-
tẽ anteq̃ poſſit uti illa. Sed nõ põt dare ptãtẽ an-
teq̃ hẽat illã. In iſto aũt ↄctu eſt datio ptãtis.

¶ Sunt igitur quidam ordines in quibus
nullatenus poteſt contrahi coniugiũ ⁊c.

Diſtinctio. XXXVII.

Circa iſtam 37ᵃᵐ di. quero.
Utrũ ſacrꝫ or-
dinis impediat mr̃imoniuꝫ. Q᷒ nõ. 1.
Thi. 3. Unius uxoris vir. dĩ de epo.
¶ Itẽ di. 31. Aliter. ſacerdotes greco
ruꝫ copulant mr̃imonio: ⁊ tñ habẽt
eũdẽ ordinẽ ſacrũ quẽ hñt latini. ¶ P. nõ magis
opponit ordo ⁊ mr̃imoniũ q̃ ecõuerſo. ſed ↄiuga-
tus põt recipe ordinẽ ſacrũ. igit ⁊ ecõuerſo. minor
appet: ſi ↄiugat⁹ in minoribus ordinibus recipiat
poſtea ordines ſacros uere recipit ſi ſit intẽtio cõſe
rẽtis ⁊ ſuſcipiẽtis. ¶ Cõtra. di. 32. placuit epos p̃-
ſbyteros diacones ⁊ ſubdiacones ſm pora iſtitu-
ta abſtinere ab uxorib⁹. i. nõ ↄhere ut dicit ibi glo.
¶ Itẽ di. 37. pſbyteris. ¶ Itẽ di. 28. nullũ facẽ dia
conem epi pſumat niſi qui ſe caſtũ ꝓmiſerit.

Hec eſt

cõcluſio certa. dicit enim q̃ non li
cet ↄhere: q̃ pſona ſuſcipiẽs ſacrũ
ordinẽ efficit illegitima ſimplr̃ ad ↄhẽdũ mr̃imo-
niũ ⁊ hoc uel per eccliam uel imediate a chriſto. lz
hoc nõ legat in ſcriptura. ¶ Sed 2m nõ videt pro
babile. q̃ in pmitiua ecclia nõ tenebat niſi forte ↄ
cas q̃ nunq̃ licuit poſt ſuſceptionẽ ſacri ordinis ↄ
here mr̃imoniũ: lz liceret aliq̃n uti mr̃imonio iaꝫ ↄ
cto ſicut nũc apud grecos. ¶ Sed que rõ huius il
legitimationis? videt aliq̃bus q̃ ꝓpter uotum an
nexũ ſacro ordini. q̃liter aut illud uotũ illegitimet
dicet di. ſequẽti. ¶ Sed ↄtra. aut uotũ illud eſt ſic
annexũ q̃ ſuſcipiẽs uouet. aut eſt tm̃ ex p̃cepto ec-
cleſie quaſi annexũ: q̃ tenet ita ſeruare ac ſi uoue
ret. pmo mõ non. q̃ nullus nolẽs uouet nolitũ. ſed
iſte ſuſcipiẽs ordinẽ ſacrũ explicite hẽt in uolunta
te nõ ↄtinere. igit poſſibile eſt q̃ ipſe nõ uouet con
tinẽtiã. ¶ Si dicas q̃ uouet in facto qd̃ facit in ſu
ſcipiẽdo ordinẽ ſacrũ. q̃ antiq patres latini uoue-
rũt ⁊ iſte ſuſcipit ſilẽ ſignũ. ¶ Cõtra. nullus tene

tur ex uoto ad uotũ factũ ab alio maxime ſi habet
uotũ ↄriũ. ¶ P. oriẽtales ſuſcipiũt idẽ ſignũ: ⁊ tñ
ſine uolũtate caſtitatis. ¶ Si ſcdo mõ: igit ↄhens
ſimplr̃ ↄhit: pbat extra de matri. cõtra. ↄtra inter-
di. eccle. c. ex lris. lz ↄtra interdictuꝫ ecclie tranſire
ad ſcda uota nõ debuerit. nõ eſt tñ ↄueniẽs ut ob B
ſacrm ↄiugij diſſoluat. aliq̃ tñ pnia debet eis impo
ni: nõ q̃ cõtra ꝓhibitionẽ ecclie hoc fecerũt. igit ſi
uotũ ↄtinẽtie eſt annexũ ordini ſacro ſolũ ex prece
pto ecclie: ſeqtur q̃ nõ ſimplr̃ illegitimat ad ↄhen
dum. vniulr̃ enim in iure ſtatutũ ꝓhibẽs hoc fieri
nõ illegitimat: ſed opꝫ q̃ ↄtineat talẽ ſñiam q̃ ſi ↄ
ctum fuerit dirimat: uel ſi copulati fuerint nõ ſunt
aliqualiter tolerandi.

Dico igitur

q̃ nec ꝓpter uotũ cõtinen
tie ꝓprie dictũ annexũ or
dini ſacro nec annexũ ex p̃cepto ecclie p̃cipiẽtis ta
li nõ ↄhere eſt q̃ iſte nõ põt ↄhere: lz ex hoc q̃ ec
cleſia facit talẽ pſonã ſimplr̃ illegitimã: qd̃ ſtatutũ
fuit rõnale: ſiue habitũ fuerit a chriſto ſiue non: q̃
talis deputat miniſterio ſacro: qd̃ reqrit mũditiam
mẽtis ⁊ carnis. pſpicacitatẽ intellect⁹: ⁊ feruorem
affect⁹: ad que oĩa diſponit ↄtinẽtia: ⁊ ad eoꝝ op-
poſita frequẽtia carnalis act⁹. nec in hoc debet ali
qs dicere eccliam ſibi p̃iudicare in ſuo iure. q̃ ec-
cleſia coiter nõ cogit aliquẽ ad ſuſceptionẽ ordinis
ſacri. ⁊ ſatis publicauit: q̃ poſt talẽ ordinem ſuſce
ptũ ſuſcipiẽs eſt inhabilis ad ↄhendũ. igit uolũta
rie incurrit talem inhabilitatem.

Ad argumenta.

¶ Ad pmum illud
Apli. vnius uxoris
vir. intelligit. i. nõ pluriũ: nec tũc tñ de pñti ſed de
p̃terito. i. q̃ nõ habuit plures. q̃ tũc eẽt bigamus
⁊ irregularis. ¶ Si tñ dicas q̃ etiã tũc licuit ha-
bere vnã. uerũ eſt ſm cõſuetudinez ecclie pmitiue
utẽdo mr̃imonio pus ↄcto. ſed nõ licuit tũc ↄhere
ſi nullã pus habuerat. ⁊ per hoc patet ad auctẽ ſe
quẽtẽ. cum enim dicit textus: mr̃imonio copulant.
exponit glo. i. copulato utunt. ¶ Ad aliõ nego ſi-
militudinẽ. q̃ ſuſceptio ſacri ordinis nõ reqrit niſi
ſacrũ debitũ ⁊ miniſtrũ debitũ ⁊ intẽtionẽ debitaꝫ
in ſuſcipiẽte ⁊ miniſtrante. ⁊ ideo ↄfert ↄiugato: lz
ſuſcipiẽdo peccet. ſed mr̃imoniũ reqrit habilitateꝫ
in pſonis ad ↄhẽdũ. ⁊ ſic per ordinẽ ſacrũ ſuſceptũ
eſt oĩno inhabilis ad illud mr̃imoniũ ↄhẽdum. vñ
ecõuerſo nõ eſt impedimẽtũ mr̃imonij ad ordineꝫ
quale eſt ordinis ad mr̃imonium.

¶ Nũc de uoto inſpiciam⁹ ⁊c. Di. XXXVIII.

Circa iſtam 38ᵃᵐ di. quero
Utrũ uotum
ↄtinẽtie impediat mr̃imoniũ. Q᷒ nõ.
extra qui clerici uel uouẽtes pñt cõ-
trahere mr̃imoniũ. ¶ P. nõ minus
obligat apud deũ uotũ ſimplex q̃ ſo
lẽne. ſed ſimplex nõ impedit mr̃imoniũ. idẽ. c. Me
minimus. ⁊ c. 2. ¶ Sed dices hoc ideo eẽ q̃ uotũ
ſimplex ꝓbari nõ põt. ſolẽne põt. ¶ Cõtra. ſi uotũ
nõ ſolẽne fieret corã multis poſſet tũc ꝓbari. ⁊ tñ
tũc nõ impediret ↄhere. igit illa nõ eſt cã. ¶ Con-
tra. ibidẽ inſinuãte. dicit de q̃dã nobili que fec uo-
tũ cõtinẽtie ⁊ ſeruauit per bieniũ poſtea contraxit
⁊ coacta fuit redire ad ſtatum pſtinuꝫ. igit dirimit
iam contractum.

Dico

q̃ uotũ cõtinẽtie põt eẽ publicũ uel p
uatũ ſimplex uel ſolẽne. nec iſte due di
ſtinctiones ſunt eedẽ. q̃ tam publicũ q̃ puatũ põt
eẽ ſimplex uel ſolẽne. uotũ enim nõ ſolẽnizat niſi
aliquo iſtoꝝ modoꝝ q ponunt extra de uo. ⁊ uo.
re. ⁊ eſt hodie in. 6. li. extra etiã eo. ti. c. rurſus. tan-
gunt in glo. tres modi ubi habet ſic. uotum ſolẽne
eſt qd̃ fit interueniẽte aliq̃ iſtarũ ſolẽnitatũ. videli-
cet per ſuſceptionem ſacri ordinis. 28. diſt. diaconi.
¶ Itẽ per ſuſceptionẽ ſacre ueſtis que tñ ꝓfitenti
bus dari debet pñtibus teſtib⁹ per quos ꝓbari poſ
ſit ſi hoc negaret. extra de regularib⁹. ſtatuimus.
Tertio mõ cũ per ꝓfeſſionẽ deuouet ſe alicui reli-
gioni abbati uel abbatiſſe. ex de regularib⁹. tacui-
mus pñtib⁹ teſtib⁹ per quos ꝓbari poſſet ſi hoc ne
garet. ⁊ ne hec negari poſſint fiat inde publica ſcri
ptura. 27. q. 1. dcs femine. in qua ſcriptura ꝓfiteat
uelle religioſe viuere. al's aũt uotũ ↄtinẽtie factum
q̃uis corã multis dicit ſimplex q̃ſi nõ ueſtitũ uel
inſtitutuꝫ aliq̃ ſolẽnitate. hec in glo. Iſti tres modi
qui hic ponunt: ⁊ illi qui ponunt in alio. c. in. 6. li.
nõ ſunt iuris niſi duo. ſ. per ſuſceptionẽ ſacri ordis
⁊ per uotũ religionis uerũ uel pſumptũ. pſũptum
qdẽ eſt q̃n recipit habitũ ꝓfeſſoꝝ ubi eſt diſtinctio
iter habitũ ꝓfeſſoꝝ ⁊ nouitioꝝ. ⁊ ẽt q̃n ultra an-
nũ morat in monaſterio abſq̃ ꝓteſtatione de non
ꝓfitẽdo. dicit g̃ ſolẽne nõ q̃ publicũ ſed q̃ in ſe ha
bet aliqd annexũ ut in publicũ debet uenire: ⁊ per
qd̃ uouẽs ponit ſub alterius hoĩs ptãte. ⁊ ſic eſt p
ciſe in ſuſceptione ſacri ordinis: per quẽ ſuſcipiens
cõſtituit miniſter ecclie ⁊ aliter q̃ pus ſub epi po
teſtate. q̃ eps põt eũ cogere ad ſtatũ clericalẽ ſer-
uãdũ: ⁊ ad vitãdũ ea que repugnãt ſtatui clerica-
li. Un ſi p̃dictũ ordinẽ ſuſcipet in ſecreto adhuc eſ
ſet ſolẽne ꝓpter rõnẽ iam dictã. ſicut ẽt ꝓfeſſio reli
gionis facta in manu eius qui põt recipe hẽt in ſe
aliqd annexũ vñ debeat in publicũ uenire: q̃ opꝫ
talẽ vitã ſecularẽ dimittere: ⁊ cum aliqs in clauſtro
ſui ordinis cõuerſari. ⁊ ideo eſt ſolẽne etiã ſi fieret
in occulto. ¶ Ex dicta di. uotũ. rñdeo ad qõnem q̃
qcqd dicat opiniones q̃s recitat glo. ex qui clerici.
rurſus. hec tñ opinio eſt cois q̃ uotũ ſimplex nõ i-
pedit ſimplr̃. ſicut habet ibi in tex. lz enim ipediat
mr̃imoniũ ↄhẽdũ: nõ tñ dirimit iam ↄctũ. ⁊ ſolum
hoc dicim⁹ ſimplr̃ ipedire. uotũ aũt ſolẽne ſimplr̃
ipedit. ſicut habet ibidẽ. c. inſinuãte. Rõ duplex aſ
ſignat. vna q̃ ſolẽne ꝓbari põt: nõ autem ſimplex
¶ Sed hoc nihil eſt: q̃ ut dictum eſt ſimplex ⁊ ſi
ſit publicũ ⁊ ꝓbet non tñ dirimit. ¶ Alia rõ eſt:
q̃ per uotũ ſolẽne dat aliqs illi cui uouet ius ſui ad
actum ſequẽtẽ illud uotũ. ⁊ per ↄñs uouẽs ſolẽni-
ter ↄtinẽtiã dat illi in cuius manu uouet ius ſui ad
faciẽdũ illud obſeruari. igit nõ põt dare ius ſui ad
actũ oppoſitũ q̃ iam nõ hẽt illud. Hec rõ ꝓbabilis
eſt. inſtaret tñ: q̃ uouẽs uoto puato dat corpus ſu
um deo quãtum ad actũ uotũ. igit nõ poſſet poſtea
dare corpus ſuũ cõiugi ad actũ ↄriũ. nõ enim mi-
nus trãſfert aliqs a ſe qd̃ immediate dat deo q̃ qd̃
dat ſibi mediãte hoĩe vicario. Si dicat q̃ deus no
luit ptãtẽ corpis imediate ſibi dari ſic q̃ datio ſe-
quẽs ad cõiugiũ ſimplr̃ nulla eẽt. ſed ſic uoluit de
datione facta ſibi mediãte hoĩe. Sz vñ hec ſcriptu
ra nõ videt cõtinere iſtã uolũtatem dei. ¶ Alia rõ
eſt q̃ uouẽs ſolẽniter mittit in poſſeſſionẽ illũ cui
uouet ſolẽniter. uouẽs aũt puate nõ: ſed q̃ſi promit
tit. Sed hec ualet minus q̃ ſcda. q̃ oĩa intrinſeca
uoto ut reſpicit actũ uolũtatis per quem obligat ſe
uouẽdo ⁊ trãſfert dñium ſuũ in alterũ. q̃ per ſolaꝫ

Quẽ Tho. ⁊ Ric. diſ. 25. huius. ⁊ di. pñ.

a. l. uoto.

a. l. ibidem.

Idez. q. 20. Uidua.

Ric. pñ. di. ar. 7. q. 2. in ſol. pñ.

Ric. eadeꝫ di. ar. eodẽ. q. 1. i ſol. pn.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto

uolũtatẽ eſt dñs ⁊ trãſfert dñium.oĩa inq̃ ista ſũt eq̃lia hincinde.igiẽ nõ magis datio hic q̃ ibi.nec ꝑmiſſio ibi q̃ hic. ℂ Si ponaẽ q̃rta rõ ꝙ tranſgreſſio uoti ſolenis eſt ſcãdaloſa.⁊ iõ ad eius obſeruãtiã teneẽ nõ tm̃ deo ⁊ ſibi:ſed ẽt toti eccl'ie.trãſgreſſio uoti ꝑuati nõ eſt ſic ſcãdaloſa.hoc nihil arguit niſi grauius peccet hic q̃ ibi.ſed de hoc nõ queriẽ. nõ enim ſemꝑ pctm̃ grauius tollit ptãtẽ ad ꝯhendũ.cõſil'r ſi de pctõ ageret:videreẽ illicitum ꝯhere poſt uotũ ꝑuatũ.q: ſimpl'r peccat mortaliter in cõtrahẽdo cum intẽtione cõſentiẽdi ⁊ cõſumãdi actũ carnalẽ.⁊ ideo nõ põt licite ꝯtrahere niſi cum intẽtione non cõſentiẽdi.⁊ per ꝯſequẽs intrãdi religionem:qñ etiã cõſumat videẽ peccare mortaliter q: cõtra uotũ ſuum:lꝫ ſm aliquos poſt ꝑmũ actuꝫ nõ peccet mortaliter in reddẽdo.q: ad illud iaꝫ eſt obligatus vinculo fortiori.peccat tñ mortaliter petendo.q: nihil habet iuris in hoc cuꝫ renũciauerit tali iuri in uoto. ℂ Hec etiã ratio de ſcãdalo nõ cogit:q: uotum publicũ etſi non ſolẽne inducit ſcandalum ſi uouẽs trãſgrediaẽ finaliter. Ratio igitur ad hoc poni põt hec.ſ.ꝙ eccl'ia illegitimauit ſic uouentẽ:⁊ hoc fuit rõnabile.q: ipſe poſuit ſe in poteſtate eccl'ie quãtum ad oppoſitũ eius ad qd̃ eſt cõtractus m̃rimonij.uouẽtem aũt priuate nõ illegitimauit:q: non ſic ſe poſuit in eius poteſtate.Sꝫ ga ſe poſuit in manu dei ad oppoſitũ ſeruãdum:⁊ cõſuluit anime ſue apud deum ne tranſgrediaẽ:nam eccl'ia relĩqt eum iudicio diuino. ℂ Et ſi queras q̃re nõ illegitimauit eum cum peccet mortaliter contrahẽdo niſi cum ꝓpoſito non cõſumandi. ℂ R°. non oĩa mala punit eccl'ia nec ſic ea ꝓhibet ut propterea penas eccleſiaſticas inſtĩgat.⁊ forte maius malum ſequereẽ ex illegitimatione uouẽtium uoto ſimplici q̃ ex non illegitimatione.q: ibi ſequeretur frequẽtior culpa in actu carnali ſi nollẽt cõtinere.ſicut ualde ꝓbabile eſt de multis.nec hẽrẽt ſuas q̃bus cõtenti eſſent:etſi nõ petẽdo:tñ reddẽdo licite uterenẽ. ℂ Ad argumẽta patet q: obligatio apud deum etſi facit peccatũ non tñ facit hũc illegitimum ad contrahendum.

ℂ Poſt hec de diſpari cultu videndum eſt ⁊c. ℂ Diſtinctio.XXXIX.

Circa iſtam 39[as] di.quero. Utruꝫ diſpar cultus impediat m̃rimoniũ. Q. non. Gẽ.41.Joſeph accepit aſenech filiã phutifaris:cum tñ ipſe eſſet fidelis ⁊ ipſa infidelis. ℂ P. Exo.2. Moyſes accepit filiam iethro infidelis.qd̃ ꝓbaẽ ex hoc:q: cum uellẽt redire in egyptũ moyſes circũcidit filium ſuũ.vnde ipſa ait.Sponſus ſanguinis tu mihi es. ℂ P. Heſter.2.habeẽ quomodo heſter nupſit aſſuero qui non fuit iudeus:ſed gentilis. ℂ P.3. Reg.Salomon accepit filiam pharaonis.moabitidas.ammonitidas.idumeas.ſydonias.⁊ ethẽas ℂ P.1.ad Corinth.7.Siquis frater habet uxorẽ infidelem:⁊ hec cõſentit habitare cum eo non dimittat eam.igiẽ diſpar cultus non dirimit m̃rimonium iam cõtractum.nec per ſe repugnat m̃rimonio.q: tũc cõſilium Apoſtoli ꝙ frater ſtet cum infideli eſſet cõſiliũ de fornicatione. ℂ Cõtra Eſdre 9.⁊.10.ubi ſeparatio fiebat cõiugum alienigenarũ ℂ P.2.ad Corinth.6.Nolite iugum ducere cum infidelibus.que enim ꝑticipatio lucis ad tenebras aut que pars fidelis cum infideli. ℂ P.28.q.1.ſic enim non niſi eiuſdẽ religionis ⁊ fidei maneãt copulata cõiugia.Et ibidem.c.caue.nõ niſi baptiſata ſumaẽ in cõiugium quia baptiſmus eſt primum ſacramentum.

Hic ſunt duo videnda. ℂ Primuꝫ quomodo infideles poſſunt contrahere uel habere cõiugium:⁊ quomodo fidelis cum infideli. ℂ De ꝑmo diciẽ ꝙ nõ.q: ibi non põt eſſe bonum fidei ex parte eius.q: non eſt fidelis deo.igiẽ nec ꝓlis. ℂ Secũdo q: ex parte eius nõ eſt bonum ꝓlis.q: quãtum in ipſo eſt educaret ꝓlem in ritu ſuo ⁊ ita non religioſe. Tertio q: ibi nõ eſt bonum ſacri.q: infidelis ex quo non habet ꝑmum ſacramẽtum non eſt capax alioruꝫ.ut ꝓbaẽ extra de preſbytero non baptiſato.c.1. ℂ Hec non mouẽt. primum nõ.q: fides.i.fidelitas ſeruari põt ſine fide qua crediẽ in deum.⁊ hanc ſeruãt infideles fidelibus in cõtractibus ⁊ ecõuerſo.⁊ habetur per Aug[m] in epiſtola ad publicolam.non enim ſequiẽ non vult ſeruare fidem iſtam ad deum a qua dicũtur chriſtiani fideles.ergo non vult ſeruare fidem i.fidelitatẽ primo.tum quia non ſeqtur non vult ſeruare ꝑfectius:igiẽ nec minus ꝑfectũ.tum etiam q: nõ põt attingere per rõnem naturalem ad obſeruantiam huius fidei ſicut illius. ℂ Secũda rõ nõ mouet:q: vult educare ꝓlem quantum põt per rationem naturalẽ noſcere ipſam eſſe educãdam.igitur non potes plus habere niſi ꝙ non eſt ibi perfectum bonum ꝓlis.ſ.ꝙ educeẽ ad cultum dei:nec mirum:quia educator non nouit ipſam ſic eẽ educandam. ℂ Tertia etiã ratio nõ mouet:q: oĩbus cõtractibus m̃rimonij precedẽtibus legem euãgelicam non fuit annexum ſacramẽtum ꝓprie dictũ. nec fuiſſet annexuꝫ cõtractui in ſtatu innocentie ſi ſemꝑ in illo mãſiſſet.ſicut dictum eſt ſupra diſt.26. nec tamẽ tunc defeciſſet aliq̃d de ꝑfectione ꝑtinente ad cõtractuꝫ matrimonij. ℂ Sed duo alia ſunt que faciũt difficultatem.vnum quomodo infidelis põt dare corpus ſuum alteri cum nõ faciat hoc innitẽs approbationi legis diuine.q: illaꝫ ignorat ⁊ ſine illa non põt ſimpliciter dare uel ſaltem nõ poteſt licite dare niſi in virtute approbationis dñi ſuperioris. ℂ Scõm eſt:quia cum matrimoniũ eẽntialiter includat indiſſolubilitatẽ quomodo infidelis contrahit matrimoniũ cum illud ſit diſſolubile ſi poſtea alter coniugum cõuertatur ad fidem ſine altero.poteſt enim tũc diſcedere.⁊ iſtam rationem ponit magiſter in littera dicẽs.matrimoniuꝫ illud nõ eſſe ratũ lꝫ legitimum. ℂ Sed ad ꝑmũ iſtoruꝫ põt dici ꝙ deus poſt lapſum gñal'r licentiauit oẽs ad talẽ cõmutationẽ nõ tm̃ ꝓpter ꝑmũ finẽ.ſ.ꝓp officiũ ſed etiã ꝓpter ſcõm.ſ.in remediũ:⁊ tũc utentes cõmutatiõe iſta:lꝫ neſciãt ſe licẽtiatos:q: ignorãt legẽ dei:nõ tñ peccãt ſicut in aliqo licẽtiãs:lꝫ go neſciat ſe licẽtiatum:dum tñ nõ ſciat illud qd̃ agit eſſe illicitũ nõ peccat. Probabile enim eſt ꝙ a principio ex virtute illius licẽtie diuine uel ꝑcepti inoleuit uſus cõtrahẽdi m̃rimoniũ etiã apud infideles.q: a patribus ſuis ſm quãdam conſuetudineꝫ deriuatã hoc acceperunt.⁊ lꝫ primi infideles nollent ſequi patres in fide que eſt ad deum.tamen in iſto imitati ſunt eos.nec mirũ q: hoc eſt de lege nature ſecũdario ut dictum eſt ſupra.⁊ ideo ualde cõſonum mentibus ſinguloꝝ.eſto etiam ꝙ nullo modo licite trãſtuliſſent,trãſtulerũt tñ ex quo domini

ſuperior omnib[9] conceſſit transferre non tm̃ fidelibus:ſed etiam infidelib[9].igitur ex parte dñi ſuperioris erat forte tranſlatio illa licita ⁊ ad minus aliq̃: ⁊ ex parte cõtrahentiũ firma ⁊ iuſta:lꝫ nõ completa:tamẽ nõ iniuſta ſi ſeruabant conditiones quas ſeruãdas dictabat ratio nãlis. ℂ Ad 2[m] rata erant niſi ſuperueniret aliq̃d fortius vinculũ cuꝫ quo nõ poſſet ſtare iſtud:cuiuſmodi eſt obligatio noua ad deũ per fidei ſuſceptionẽ quãdo alter coniunx nollet cõmorari abſq̃ ipedimẽto illius fidei ad quam magis tenetur q̃ ad vinculũ ꝯiugale.eſt igiẽ ratuꝫ ſtantibus eiſdẽ conditionib[9] extremoꝝ.ſed nõ ratum pro tunc pro qñ fortius vinculuꝫ ſuꝑueniret cui obſeruãtia iſtius vinculi repugnaret.

De ſecundo articulo.aliud eſt eſſe inter aliquos m̃rimoniũ ul' cõtrahi ſimpl'r ⁊ abſolute:⁊ aliud licite ⁊ honeſte: poſſe aũt eſſe matrimoniũ inter fidelẽ ⁊ infidelem primo mõ neceſſe eſt dicere.⁊ etiam 2[o] probatur utrũq̃ per illud ap'li vir fidelis nõ dimittat uxorẽ infidelem que cõſentit habitare cum eo.ſi enim nõ eſſet matrimoniũ ſuaderet fornicationẽ.ſi aũt non eſſet hoc licitũ ⁊ boneſtũ apoſtolus nõ conſuleret. ſic igitur patet qualiter põt eſſe matrimoniũ inter fidelem ⁊ infidelẽ ⁊ rões adducte ad primũ articulum poſſent adduci cõtra iſtud:ſed patet prius earuꝫ ſolutio. ℂ Nunq̃d igitur põt ꝯtrahi. ℂ Reſpondeo ꝙ ſic quantũ eſt ex iure diuino.q: ex illo nõ magis habeẽ ꝙ cõtractus ſit nullus q̃ ꝙ obligatio ex ꝯtractu priori ſit nulla.q: nõ poſito nouo impedimẽto qui põt eſſe alterius põt ſe dare alteri:ſed de iure poſitiuo eccl'ie ſimpl'r non põt.q: eccleſia illegitimauit fidelem nõ ſimpl'r ſed reſpectu infidelis.ſicut patet in auctoritate adducta ad oppoſitum.28.q.1.hoc aũt eccl'ia rõnabiliter ordinauit. q: hoc nõ põt cõgrue ⁊ honeſte fieri:⁊ ad hoc ualent alique rões addducte ad primũ articulũ.nõ enim eſt honeſtũ fideleꝫ ꝯtrahere cum aliquo ubi deficiat bonum ꝓlis cõpletum:qd̃ eſt educatio ad cultum ueri dei.nec honeſtũ eſt fidelem ꝯhere cui contractui nõ ſit annexum ſacr̃m fidei chriſtiane. ⁊ etiam ubi nõ ſit bonum ſacri.i.indiſſolubilitas. q: coniugium chriſtianoꝝ natum eſt habere hec bona. ℂ Si queris quare apoſtolus ſuadet matrimonium inter infideles cõtractum eſſe ſeruãdum poſt cõuerſionem alterius.ſi enim ꝓpter aliquem bonum finem honeſte ſeruatur.igitur ꝓpter eundem poſſet honeſte cõtrahi. ℂ Rñdeo cauſa apoſtoli patet ibi.ſaluabiẽ inquit vir infidelis per mulierem fidelem.igiẽ ſeruare matrimoniũ prius contractum eſt occaſio cõuertendi cõiugem infideleꝫ. ceſſante aũt euidẽter cauſa illa nõ debent inſimul cõmanere:utputa ſi nõ conſentit habitare cum cõuerſo.uel non ſine iniuria creatoris blaſphemãdo ſcilꝫ uel ſollicitando cõuerſum ad infidelitatẽ.vitãda eſt enim tam ſingularis familiaritas cum quocunq̃ cõtrarie ſecte niſi propter maius bonum.ad ꝓpoſituꝫ aũt contrahere de nouo cum infideli nõ eſt occaſio ꝓbabilis ad expectandũ tãtũ bonuꝫ.ſ. conuerſionẽ eius.q: multuꝫ amans ꝯiugium multa ⁊ magna faceret ut illud attingeret que nõ eſſet facturus ipſo adepto.⁊ ideo ſi iſte nõ vult conuerti in primo ut poſſit habere coniugiũ cum chriſtiana nõ eſt ꝓbabile ꝙ iſta poſtea lucretur eum.ſed magis ecõuerſo:q: ille videẽ abducere iſtã.⁊ ideo ceſſat ratio tante familiaritatis ad infidelẽ:⁊ manet ratio fugiendi illam familiaritatẽ:⁊ ideo idem apoſtolus qui cõſuluit manere ꝯuerſum cum non cõuerſa diſſuaſit ꝯtrahere fidelẽ cum infideli.ſicut argutum eſt ad oppoſitum.

Ad argumenta. ℂ Ad ꝑmas duas auctoritates dico ꝙ non fuit tunc iſta lex poſitiua illegitimãs fidelẽ reſpectu infidelis. ℂ Si arguas ſaltem illa ratio naturalis tunc fuit que nunc eſt ratio illegitimandi. ℂ Reſpondeo in illis caſibus de quibus nunc arguitur forte erat probabile ꝙ fidelis lucraretur infidelem uel erat neceſſitas fugiendi maius inconueniens cum certa confidẽtia de adiutorio diuino ꝙ fidelis nõ ſubuerteretur per infidelem.⁊ ita liceret hodie niſi eſſet illegitimatio eccleſie ſuperaddita.Unde nõ oportet ordinationem eccleſie fundari ſuper naturaleꝫ rõnem neceſſariam:ſed ſufficit ꝙ ſuper ꝓbabilem. ℂ Ad aliud nõ fuit prohibitum tempore legis moſayce cõiugium cum alienigenis niſi cum illis chananeis.illos eniꝫ uoluit deus ex toto extirpari.ideo Heſter non illicite nupſit aſſuero. ℂ Ad illud de Salomone cõcedo ꝙ ipſe ſicut peſſimus ⁊ ingratiſſimus homo deo ſuo non ſolum in hoc peccauit.quia alienigenas duxit contra legem etiam de gentibus ſpecialiter ꝓhibitis.ſicut in multitudine mulierum ſiquidẽ habuit ſm vnam litterã.700[ss] uxores quaſi reginas.⁊
a.l.tranſlationem. 300[as] concubinas.cum tamẽ diceret lex ſpecialiter
Cap.17. de rege Deutero.nõ habebit uxores plurimas que alliciant animum eius.quod forte ſpecialiter dixit Moyſes ꝓpter malitiam iſtius ꝓuiſam:ut ſi nõ compeſceretur ſaltem confunderetur.ne aliq̃ etiam eum imitarentur.⁊ quod peius eſt copulatus eſt eis amore ardẽtiſſimo intantũ ut faceret eis idola ⁊ templa ad colendum deos ſuos.vnde non ſine cauſa ſubiunxit Moyſes ut ſupra.que alliciãt animum eius.⁊ hec omnia aggrauat ſingularis ingratitudo ſapientie eminentis ſibi ſubito a deo cõceſſe:ita ꝙ iſta auctoritas non requirit reſponſionem ſed ſolam deteſtationem. ℂ Ad ultimum patet ex ſecundo articulo qualiter licet ſeruare matrimonium cõtractum cum infideli.nec tamẽ cõtrahere q: nõ eſt eadem ratio utrobiq̃.

ℂ Nunc ſupereſt de cognatione aliquid dicere ⁊c. Diſtinctio.XL.

Circa iſtam 40[am] diſt.quero.Utrum cognatio carnalis ĩpediat matrimoniũ. Q. nõ.q: matrimoniũ videẽ ſtrictiſſime ſeruatum ⁊ ſeruandũ fuiſſe in lege nature.ſed Cayn cõtraxit cum ſorore ſua:⁊ cõtraxiſſet etiam in ſtatu innocentie.q: cum aliqua cõtraxiſſet ex ꝑcepto illo. Creſcite ⁊c. nõ aũt cũ matre ex illo uerbo. Relinquet homo pa-
Gẽ.2. trem ⁊ matreꝫ.ne.ſ.iungatur eis m̃rimonialiter ⁊ nulla fuiſſet alia niſi ſoror:q: filia ade.ergo. ℂ P. amicitia firmat domum.igiẽ cõfert ad ꝯiugiuꝫ.ſed conſanguinei ſpecialiori amore afficiunẽ ad ſe q̃ ad alios.Item nõ eſt cõtra aliq̃d bonum matrimonij.patet diſcurrẽdo.ergo ⁊c. ℂ Oppoſitũ.Leuiẽ.
Per ſingula. 18.excludunẽ multe pſone ꝓpter ꝯſanguinitatem. ℂ Item magiſter in littera.⁊ extra de conſanguinitate.non debet.

Uiꝫ Iſidorũ.9.li.ethimolo.c.5. Hic ꝑmittende ſũt quedã deſcriptiones quorũdã noium

Marginal notes (left page): Magi. ſen. pñ.di.c.2. — a.l.peccatũ — Ric.pñ.di.ar.7.q.1.in ſol.ꝑnci. — Exo.4. — Cap.11. — Lib.1. — Ric.hoc ar.1.q.3. — Right page: 1.Cor.7.

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝛ quedam regule: ꝛ ſecundo eſt ſoluenda queſtio. ¶ De primo ſit h̄ pma deſcriptio. ꝯſanguinitas eſt vinculū pſonaꝝ ab eadē pſona carnali ꝓpagatiōe deſcēdentiū. ¶ 2ª pſona a qua plures carnali ꝓpagatione deſcēdūt ſtipes uocať. ¶ 3ª linea ꝯſanguinitatis eſt ordo pſonaꝝ ꝯſanguinitate iunctarum. ¶ 4ª hec linea diuidiť in aſcēdentē deſcēdētem ꝛ trāſuerſalez. linea deſcēdēs eſt a pſona ꝓpagante ad ꝓpagatas: ꝛ aſcēdēs a ꝓpagato ad illas a qb⁹ deſcēdit. trāſuerſalis eſt qn̄ ambe pſone deſcēdunt ab eadē. ſ3 neutra ab altera. ¶ 5ª gradus eſt determinata ꝓpinqtas pſone ad pſonā ſm ꝯſanguinitatez. gradus eni ꝓprie iueniť in linea aſcēdēte ꝛ deſcendēte. iproprie aūt in linea trāſuerſali. pª regula eſt hec. in linea recta tot ſunt gradus quot ſunt pſone vna min⁹. h̄ pbať. q2 tot gradus quot ꝓpagationes cū gradus ſit hitudo uel ꝓpinqtas iter pſonā ꝛ pſonā. ſunt aūt pſone vna plures q̄3 ꝓpagatiōes: q2 ꝓſupponiť toti collectioni aliq̄ ibi nō ꝓpagata. ¶ 2ª regula. in trāſuerſali cōputanť gradus ſ3 magis remotū a ſtipite. ex̄ de ꝯſan. Uir qui a ſtipite ſ3 regulā approbatā quoto gradu remotior diſtat a ſtipite. ꝛ a quolibet per aliā lineā deſcēdentē. ꝛ rō hui⁹ eſt: q2 pſone que ſūt in linea trāſuerſali nō hn̄t inter ſe ꝓpinqtatē niſi rōne ſtipitis. ꝛ iō nō pn̄t iter ſe ꝓpinqus ꝯiungi q̄3 remotior eoꝝ ꝯiūgať ſtipiti. ¶ Ad ꝓpoſitū ēt eſt vna regula. ꝙ efficacior gradus eſt in linea deſcēdēte q̄3 in trāſuerſali: ꝛ rō nālis eſt. q2 plus ꝯiungiť ꝓles parenti q̄3 ꝓles ꝓli. ꝛ ideo magis eſt ꝯ legē nāe ꝯiungi in p̄ gradu in linea recta q̄3 in trāſuerſali. ſemꝑ enim fuit ꝯ mr̄imoniū illa ꝯiunctio. ꝛ magis filij ad matrē q̄3 pr̄is ad filiā. q2 maior irreuerētia eſt. vn̄. 8. de aīalib⁹ dicit Ariſ. de equo qui uelat⁹ cognouerat matrē ſuā: ꝙ poſtea diſcoop̄tus oculis vidēs h̄ ſe p̄cipitauit: ꝛ alibi legiť de elephāte qui igeniatus ut mr̄ē3 ſuā cognoſceret: poſt hoc ingeniatorē3 occidit. ex q̄ p3 ꝙ hoc eſt ꝯ legē3 nāe. etiā ut cōpetit brutis per ꝓpagationē. ꝛ iō p̄mus gradus deſcēdens ꝛ potiſſime matris ad filiū maxime ipedit matrimonium.

In noua traſlatione hi li. 9. c. 37 Hoc h3 phs ubi ſupra d camelo.

De ſecūdo dico ꝙ in oī lege aliq̄ ꝓpinqtas ipediuit in lege nāe illa ſola ut dictū eſt in p̄ gradu in linea deſcēdēte ex illo v̄bo ade. relinq̄t hō patrē ꝛ matrē q̄tu3 ad copulam ꝯiugalē: ꝛ nō itelligiť tm̄ de pr̄e ꝓximo: ſed de quocūq3 in linea recta. ita ꝙ ſi ada3 hodie viueret nō poſſet ducē aliquā uxorē. forte ēt poſt multiplicationē humani gn̄is ſi ſteiſſent in inocētia fuiſſet ꝓhibitio in qbuſdā gradib⁹ ultra p̄m. ſed in p̄n⁹ nō potuit fieri. q2 nō erāt alie femine q̄3 ſorores. In lege moſayca erat ꝓhibitio q̄tu3 ad quoſdā gradus ulteriores. ut p3 leuiti. 18. In lege āt euāgelica fuit aliqn̄ ꝓhibitio uſq3 ad 7m gradū. p3 per magr̄3 in lr̄a. ſ3 ſub Innocētio 3º reſtricta eſt uſq3 ad 4m gradu3 icluſiue. ex̄ de ꝯſan. nō debet. ꝓhibitio copule ꝯiugalis 4m ꝯſanguinitatis gradū de cetero nō excedat. ꝛ aſſignat rōnē. qm̄ in ulteriorib⁹ gradib⁹ ia3 nō pōt abſq3 graui diſpēdio obſuari: ꝛ poſt approbat ꝛ ratificat pro futuro. cū ḡ iquiēs iam uſq3 ad 4m gradū ꝓhibitio ꝯiugalis copule ſit reqſita. ſ. ꝑ nos h̄ in ꝯſilio: ꝛ infra. ita eā uolum⁹ eē ꝑpetuā nō obſtāntib⁹ ꝯſtōnib⁹ ſuꝑ h̄ dudū editis uel ab aliꝭ uł a nobis. ꝛ in eodē. c. reuocat oēs ꝓhibitiōes de cōſugio ꝯhēdo in 3º ꝛ 4º gn̄e ꝯſanguinitatis. ꝛ de ſobole ſuſcepta ex ſcḋis nuptijs cognatiōi viri p̄oris de nō copulādo. que ꝓhibitiōes multas difficulta-

Gen. 2.

tes iducebāt (ꝛ ut dicit) aliqn̄ picultū aīaꝝ. S3 vn̄ eſt ꝙ ꝓpinqtas talis uł talis ſimpľr ipedit. ¶ Rº in lege euāgelica nō iueniť a chrō alia ꝓhibitio ultra ꝓhibitionē legis nāe. nec ēt explicite ꝯfirmauit ꝓhibitionē ſuꝑ hoc factā in lege moſayca. ſ3 eccľia illegitimauit pſonas aliqn̄ in gradu remotiori. poſtea in 4º gradu. ꝛ rō illegitimatiōis fuit pp pacē ꝛ amicitiā ſeruādā in eccľia. uſq3 eni ad 4m gradū manet amicitia rōne ꝯſanguītatis. ꝛ extūc icipiūt eē q̄ſi extranei ꝛ amore ꝯtepeſcere. ꝛ iō ꝯgruū eſt tūc ꝑ vinculū ꝯiugale tepeſcētē amicitiā reuocare.

Ad argumēta. ¶ Ad p̄m p3 ꝙ illō ſuit neciu3 pro p̄n⁹ humani gn̄is. ſ. ꝙ ꝯtus fieret in p̄ gradu. in linea tn̄ trāſuerſali nō recta. ¶ Ad 2m dico ꝙ alia eſt amicitia ꝯſanguineoꝝ ꝛ alia ꝯiugū. illa ꝯſanguineoꝝ maxime in linea recta eſt reuerētie q̄tu3 ad deſcēdētes reſpectu ſupioꝝ. ꝛ cuiuſdā regiminiſ ſeu p̄ſidētie. ecōuerſo amicitia ꝯiugū eſt ſine tali reuerētia. imo eſt cū reuerētia intm̄ ut ſincerius diligēs ꝯſanguineam magis odiat in ea illā irreuerētiā nō ſolū a ſe ſed a quocūq3 alio exhiberi. ꝛ iō ꝯcedo ꝙ amicitia diſponit ad ꝯiugiu3. ſed alterius rōnis oino ab illa que eſt inter conſanguineos.

¶ Nūc de affinitate vidēdū eſt ꝛc̄. Di. XLI.

Circa iſtam 41am di. quero. Utrū affinitas ipediat mr̄imoniū. Q3 nō. effectus ḡ nō repugnat ſue cāe. ſed affinitas eſt effectus mr̄imonij. ḡ nō repugnat mr̄imonio. ¶ P̄. tunc inceſtus cū ſorore uxoris ipediret copulā ꝯiugalē cu3 ea ſimpľ. q2 per illū iceſtū ſit affinis uxori ſue. ꝯñs eſt falſum. ut habeť extra eo. ti. de affinitate ꝛ ꝯſanguinitate nō d3. ¶ Oppoſitū. 35. q. 3. de ꝓpinquis.

Hic breuiter. Ratio affinitatis pōt poni talis. Affinitas eſt vinculum quoddā perſone ad perſonā aliquā ex carnali copula cu3 pſona alteri ꝯſanguinea cōtractū. ſemper enim q2 pſona carnaliter copulata eſt ꝯſanguinea alicui. ideo illa cui copulať ſit affinis illius ꝛ ecōuerſo. ꝛ eſt quaſi expoſitio nominis affinis. ſ. acceſſio ad affines. cōiunctus enim carnaliter alicui de ꝯſanguinitate aliqua excedit per h̄ ad affines illius conſanguinitatis. ꝛ ideo habet vinculū talis acceſſus ad omnes de illa cōſanguinitate. in iſto vinculo poſſunt aſſignari gradus ꝛ linee ſicut prius in ꝯſanguītate. ꝛ pro his omnib⁹ eſt vna breuis regula. quoto gradu cōſanguinitatis aliquis diſtat ab alio: toto gradu affinitatis diſtat ab eodē illa que eſt ab iſto carnaliter cognita nō dico uxor. q2 hic non requiriť: nō ſolum enim cum uxore: ſed cum cōcubina uel meretrice cōtrahiť affinitas cōſanguineoꝝ ipſius viri. imo in inceſtu non ſufficit ad affinitatē ꝓprie dictam ꝙ ſit uxor. ſed requiriť carnalis ꝯiunctio. ut habeť. 35. q. ulti. fraternitatis dicit de ꝯiugibus ꝙ ſi vna caro fuerint nō pōt eē ꝙ aliquis ſit ꝓpinquus vni eoꝝ quin ꝑtineat alteri in quo datur intelligi affinitatē non cōtrahi niſi mediāte cōmixtione carnali: extēdēdo tn̄ affinitatem di. ꝯhi nō ſolum cu3 uxore carnaliter cognita. ſed etiam cum nō cognita: ꝛ qḋ plus eſt: cum illa cum qua p̄ciſe ꝯhuntur ſponſalia. ¶ Ubi eſt aduertendū ꝙ iſtud vinculum cōtractum ad aliqua3 ꝓpter ꝯiunctionem eius cum aliquo ꝯſanguineo.

ꝛ hoc ſiue ꝯiunctionem matrimonialem ſiue cōcubinariam. d. coiter publice honeſtatis iuſtitia.

Ad q̄ōnem ergo dico ꝙ affinitaſ ſimpľr impedit matrimoniū. ꝛ ratio nō eſt niſi ſtatutum eccľie illegitimātis affines. ꝛ in eodē gradu ipedit matrimoniū in quo ꝯſanguinitas. ꝛ hoc quide3 de affinitate ꝓprie dicta. p3 in ti. illo. de ꝯſanguinitate ꝛ affinitate. Nō debet conſimiľr de affinitate coiter ꝛ extenſiue dicta: que uocatur publice honeſtatiſ iuſtitia. habeť extra de cōſangui. ꝛ affini. c. j. eque ut canones dicūt abſtinēdū eſt a ꝯſanguineis uxoris ꝛ ꝓprijs. De iſta etiā publice honeſtatis iuſtitia multa habenť extra de ꝯſan. ꝛ affini. in. 6. li. ꝙ ex ſpōſalibus que ipſo iure ſunt nulla. uel qualitercūq3. dum tn̄ nō ſunt nulla ex defectu ꝯſenſus oritur iſtud ipedimētū mr̄imonij ipediens ꝯhendū ꝛ dirimens iam ꝯtum.

Ad p̄mum argm dico ꝙ affinitas que eſt effect⁹ mr̄imonij cuiuſdam p̄cedētis illud nō ipedit. ſed ipedit aliud inter illos inter quos per matrimoniū eſt ꝯta affinitas. ¶ Ad 2m dico ꝙ affinitas ꝯta per copulā cū ſorore uxoris ante matrimoniū ſimpľ ipediret matrimoniū pro futuro. ſed poſt mr̄imoniū ꝯtu3 affinitas ſupueniens non dirimit. ꝛ ratio eſt: q2 multa impediūt nōdum factū que non deſtruunt iam factum. priuatur tamē vir iure petendi propter illud crimen: ꝛ poſt mortem uxoris ſine coniugio ꝑmaneat. ut habetur ibidem.

¶ De parentaliū graduum ꝛc̄. Diſt. XLII.

Circa iſtam 42am di. quero Utrum cognatio ſpūalis impediat matrimonium. Q3 non. extra de cogna. ſpūali. ſi vir uł mulier ignorāter de ſacro fonte ſuſceperint. ꝛ ſequiť. Nobis videť ꝙ ſiue ex ignorātia ſiue ex malitia fecerint nō ſunt ab inuicē ſeparādi: nec alter alteri debet debitum ſubtrahere. ¶ Cōtra. ibidē. c. uenīēs. Mandamus q̄tenus ſi ꝯſtiterit mulierē p̄dicti viri filiam de ſacro fonte leuaſſe anteq̄3 eam deſpōſauerit uxorem uos inter ipſos diuortium celebretis.

Reſpondeo cognatio ſpūaliſ legaliſ eſt q̄ḋdam vinculū ꝯtum ex diſpēſatione ſacroꝝ ſpāliter baptiſmi ꝛ ꝯfirmationis. Quia ſicut habeť ex̄ de cognatione ſpirituali in. 6. lib. Quāuis. §. ultimo. Et pro datione alioꝝ ſacroꝝ ſupra a baptiſmo ꝛ cōfirmatione cognatio ſpūalis nequaq̄3 oritur que matrimoniū impediat uel diſſoluat: de qua ꝛ eius gradib⁹ habeť extra de cogna. ſpūali in. 6. li. ¶ Quantū aūt ad illō quod queriť dico ꝙ ſi p̄cedat mr̄imoniū ſimpľr impedit ſicut p3 in. c. ad oppoſitū p̄allegato. uenīēs. ſi ſequať mr̄imoniū nō dirimit ſicut p3 ex p̄ argumēto. ꝛ ratio p̄mi nō eſt niſi ſtatutū eccľie illegitimātis pſonas in caſu illo. ¶ Iuxta qḋ notādū ꝙ cognatio legalis ipedit etiā matrimoniū. de qua habetur extra de cognatione lega. c. vnico. ſi qua per adoptionē ſoror mihi eſſe ceperit q̄3diu durat adoptio inter me ꝛ ipſa3 nuptie ꝯſiſtere nō poſſunt. ꝛ glo. ſuꝑ illo. c. dicit ꝙ illud ueru3 eſt ſiue cognatio legalis ſit per arrogationē ſiue per adoptionē. dicimus aūt illum arrogare illum qui ſui iuris eſt: ꝛ ꝑ arrogationē trāſit in noſtra poteſtate. ꝛ ſit arrogatio auctoritate p̄ncipiſ. adoptio ſit per quelibet magiſtratum nec adoptatus tranſit in poteſtatē adoptantis: ſ3 remanet in poteſtate ſui pr̄is. ꝛ ta3 adoptati q̄3 arrogati dicunť filij adoptiui. ꝛ iter fratreſ adoptiuos ꝛ nāles impediť matrimoniū q̄3diu durat adoptio: ut auctoritates iſte ꝓbant. ꝛ auctoritates pro ꝛ ꝯtra ſolute ſunt: q2 vna loquiť de cōditione p̄cedēte matrimoniū: alia de ſequente.

Ex dictis breuiter colligo ipedimēta matrimonij que ipediūt ſimpľr. dico aūt ipedimentū ſimpľr poſt qḋ ſi fuerit attentatum nihil ſit. Nō ſimpľr aūt dico ꝓhibitionē quācūq3 pp quā illegitime ſit. ſi tn̄ ſit nō eſt irritum. Ipedimenta aūt ſimpľr aut accipiunť ex nā talis ꝯtus: aut ex ſtatuto eccleſie ſupaddito. ſi p̄mo mō. igiť uel ex ꝯditionib⁹ neceſſarijs ad ꝯtum: uel ex neceſſarijs ex parte ꝯhentiū. ex parte ꝯtus q2 ex natura eiuſ eſt ꝙ ſit datio uolūtaria poteſtatis corporis pro poteſtate corporis: ꝛ perpetuo cōmutātium. ideo qḋ impedit uoluntaria3 dationē talem: impedit nām ꝯtus huius. tale aūt eſt ex parte uoluntatis inuolūtariū ex metu qui pōt cadere in cōſtantē virum. qui metus eſt ex certitudine ſufficiēte mali iminentis. qḋ magis debet quis vitare ſm rectā rōnem q̄3 cum iſta non ꝯhere. ꝛ huius mala ſunt malū mortis: mutilationis enormis carceris ꝓprie ſeruitutis: ſtupri ꝛ huiuſmodi. ꝛ de iſto ipedimento dictū eſt di. 29. Inuoluntariū aūt ex defectu notitie p̄cedētis ſiqdem ad uoluntariū reqriť notitia uoliti. 3. ethi⁹. aut eſt ex carentia totali notitie intellectualis: aut eſt cu3 aliquali l3 defectiua q2 erronea. ſi primo mō ſic furia ipedit mr̄imonium dum durat. ꝛ ita ꝯtum iſtum: ſi tn̄ furioſus habet lucida interualla pro tp̄e interualli pōt ꝯhere: ꝛ eodē mō poſt ꝯtum tunc petere: ꝛ eſt ſibi debitum tunc reddendū. nō aūt pro tp̄e furie: q2 tunc neſcit ex iure ſuo petere: ſed ſicut brutū. tunc etia3 reddere eſſet alteri periculū in pſona. Si aūt ſit aliqua cognitio ſed cum errore uł deceptione: triplex deceptio ſimpľr impedit: q2 quelibet eſt cōtra illō qḋ neceſſario requiriť ad ꝯtum: quarū prima eſt error pſone. 2ª error conditionis peioris. puta ſeruitutis. 3ª error dationis mutue: puta iſta dat credens iſtum poſſe redonare ſiue ſecum poſſe ꝑmutare. ille aūt non redonat: l3 proferat uerba doloſo aīo tm̄. ſ. ut extorqueat libidinē. ꝛ de iſto triplici errore dictū eſt ſupra di. 30. pena aūt iſti⁹ ultimi. ſ. qui decipit in ꝯtu eſt ut ueraciter illud impleat: qḋ fallaciter ſimulabat: q2 tenetur reddere iſti illud pro quo reddendo iſta cōmutauit: ꝛ ideo in foro ꝯſciētie cogēdus eſt ut ueraciter cum illa cōtrahat. Si aūt iam ueraciter cōtraxit cum alia. ꝛ per ꝯſequēs nō poſſit cum iſta: peniteat de pctō illo ꝛ de impoſſibili: ꝛ ꝓcuret illi reſtitutionē ei equiualētis quantum pōt: ut. ſ. reddať illi mulieri per ip̄m corpus alterius viri potentis equiualētis corpori ſuo quantum ad ꝯtum iſtum: uel ſalte3 ſatiſfaciat ei in aliꝗ ſm arbitriū boni viri. In foro aūt contētioſo ſi probaretur cōtractus exterior doloſe factuſ ab iſto cogetur ſeruare illū tanq̄3 uerū. Sed ſi cū 2ª ꝯxit tp̄e intermedio adhuc eccľia p̄cipiet ut adhereat prime. ſed in foro ꝯſcie diceť oppoſitu3: q2 2ª eſt uera uxor eius. prima nō. ꝛ iſte debet ſeruare ſn̄iam eccleſie ſeruādo ueritatē legis diuie: ꝛ iputet ſibi ꝙ tāta pena manet ſuꝑ ip̄m pp talem fraudē quā fecit: q2 etiā iſte ꝯtus eſt obligatori⁹ ad aliq̄ bona. puta ad fidē ſeruandā ꝛ idiſſolubilitatē ꝛ ꝓle3 ſu

Cap. 2. r. 3.

ſcipiendã ⁊ educãdã ſi euenit: que tria bona ſunt matrimonij: ⁊ gñalit in omni ꝯtu ꝯhens ſub cõditiõe oppoſita illi ꝯtui nihil facit. ⁊ ideo ꝯtra rõnem iſti⁹ ꝯtus eſt ꝯditio oppoſita repugnãs alicui bono mrĩmonij. ⁊ ita ſunt tria ipedimẽta ex triplici ꝯditione oppoſita ꝯtui ꝯtra tria bona matrimonij. ⁊ de iſtis dictũ eſt di.31. ¶ Ex parte aũt pſonarum ꝯhentiũ regrit ut poſſint dare illã ptãtem corpoꝶ. ſimplr aũt ipotens ad copulã carnalẽ nõ põt dare hãc poteſtatẽ. q: nõ hẽt impotẽs. nec alligatus alteri mrĩmonialiter: q: iam corpus ſuũ nõ eſt ſuũ ſed ꝯiugis. ſic igit ipotẽtia ſimplr ⁊ alligatio mrĩmonialis alteri ipediunt ex pte ꝯhentiũ. de iſta aũt ipotentia dictũ eſt di.34. qualiter eſt quedam nãlis. ⁊ quedã caſualis. ⁊ utraqꝫ niſi ſit ppetua nõ ipedit ſimplr. nãlis aũt in viro eſt uel p frigiditatẽ uel per carentiã ptis neceſſarie. in muliere per artationẽ ſimplr. qd dico ꝯtra artationẽ alicui. caſualis aũt eſt per maleficiũ. ⁊ hoc ſiue reſpectu cuiuſlibet ſiue reſpectu determinate perſone. Ad iſtam aũt impotentiã reducit impedimẽtum etatis puerilis: q: etſi ibi nõ ſit ipotentia perpetua. tñ pro tali etate nulla eſt potẽtia: ⁊ ideo nulla põt dari. ⁊ de iſto impedimẽto etatis dictum eſt di.36. ¶ Sic igit habemus ex pte ꝯtus tria ipedimenta in genere. ſ. per metũ: per defectũ notitie: ⁊ p appoſitionẽ ꝯditionis repugnãtis. ⁊ ex pte ꝯhentiũ duo in gñe. ſ. impotentiã ſimplr: ⁊ ipotentiã ſm iuſtitiam: q: alligatus eſt alteri. ¶ In ſpãli aũt pmũ ipedimentũ põt eſſe ita multiplex qtuplex eſt malũ qd iuſte timet. ¶ Scdm ipedimẽtũ eſt triplex ſm triplicẽ errorẽ: ⁊ 4ᵐ per defectũ uſus rationis. ¶ Tertiũ ipedimentũ ꝯtinet ſub ſe tria repugnãtia tribus bonis mrĩmonij. ¶ Quartũ ipedimẽtũ ꝯtinet duplicẽ ipotentiã nalem viri. ſ. frigiditatẽ ⁊ mutilationẽ ⁊ vnicam impotentiã mulieris. ſ. artationem ſimplr. frigiditas enĩ in muliere nõ ipedit ſimplr ſicut nec ſterilitas. ⁊ vnum gñale utriqꝫ ſexui. ſ. etatẽ puerilẽ. ⁊ ꝯtinet ſub ſe ipotentiã caſualem in utroqꝫ ſexu dum tñ perpetuã. ¶ Ultimũ ipedimentũ manet indiuiſum. ⁊ ratio illius ipedimẽti pꝫ ex di.33. ubi dictũ eſt q pro lege euãgelica nõ habet locũ bigamia. nec licet dimittere uxorẽ. ergo nullo modo ipſa viuente ſiue dimiſſa de facto: ſiue non dimiſſa licet cum alia contrahere. ¶ Ex ſtatuto eccleſie ſunt tãtũmodo impedimenta ex parte perſonarum: q: ecclia nihil determinauit circa formã uel mãm iſtius ꝯtus. ſed ſolũ pſonas aliqs illegitimauit faciendo eas nõ capaces hui⁹ ꝯtus. ⁊ hoc uel pp nimiã eaꝶ ppinquitatẽ inter ſe: uł pp earum ad cultũ diuinũ ſpãlem applicationẽ: uł pp alicui⁹ horrẽdi criminis enormitatẽ. Primo mõ illegitimauit ꝯſanguineos in 4° gradu ⁊ īfra in ſimili gradu affines. ⁊ hic uel ppꝛie dictos quorum. ſ. vinculũ ꝯtum eſt ex ꝯiunctione carnali uel extenſiue. quoꝶ. ſ. vinculũ ꝯtũ eſt nõ ex cõmixtione carnali ſed tãtũ per mrĩmoniũ uel ſpõſalia que uocat publice honeſtatis iuſtitia. ⁊ de iſtis trib⁹ ipedimẽtis dictũ eſt. de p di.40. de 2° ⁊ 3° di.41. ⁊ de iſto etiã ultimo ipedimẽto habet extra de ſpõſalibus. ⁊ eſt in.6. lib. Ex ſponſalibus puris ⁊ certis dũmodo nõ ſint nulla ex defectu ꝯſenſus orit efficax ipedimentũ ad ipediendum ⁊ dirimẽdũ ſequẽtia ſpõſalia uel mrĩmonia. nõ aũt ad precedẽtia diſſoluendũ. ſ. ipedimentũ iuſtitie publice honeſtatis. ¶ Iuxta hoc etiã eſt quedã ppinquitas qſi mixta

a.l. quod

carnalis ⁊ ſpũalis. cuiuſmodi eſt cognatio ſpũalis ⁊ legalis: de qbus dictũ eſt diſt.41. ⁊.42. ⁊ de iſta habet extra. eo. ti. ne dum inter baptiçatũ ⁊ eũ qui illum ſuſcipit de baptiſmo: ac inter eũdem baptiçatum ⁊ ſuſcipiẽtis filios ⁊ uxorẽ ante ſuſceptionẽ carnaliter cognitã ab eodẽ. imo etiã inter ſuſcipiẽtem patrẽ baptiçatiqꝫ ⁊ matrẽ cognationẽ ſpũalẽ in baptiſmo iure ꝯtrahi ꝯſtat: que cognatio ipedit ad ꝯhendũ mrĩmoniũ: ⁊ dirimit iam ꝯtũ. ⁊ eadẽ que ſunt de ſuſcipiẽte dicta ſunt etiã de baptiçante cenſenda. ¶ Ex ꝯfirmatione quoqꝫ ſpũalis cognatio eiſdẽ modis ꝯhit mrĩmoniũ ſimplr ipediẽs ꝯhendũ ⁊ dirimẽs iam ꝯtũ. alias vo pſonas a ſupradictis ex baptiſmo uel ꝯfirmatione non ipediri ad mrĩmoniũ ꝯhendũ: aut dirimi poſt ꝯtum decreuimus ibidẽ. c.2. per cathecĩſmũ qui pcedit baptiſmum cognatio ſpũalis ꝯhitur per quã ꝯhẽdũ mrĩmoniũ impedit. per iſtã tñ cognationẽ mrĩmonium poſt ꝯtũ minime ſeparat. ⁊ ibidẽ. c.3. ſi plures acceſſerint ad ſuſcipiendũ de baptiſmo infantẽ ſpũalis cognatio ꝯhit mrĩmonia poſt ꝯta ipediẽs ⁊ diſſoluens. ⁊ de ꝯfirmatione inſup quantũ ad hoc idẽ iudiciũ eſt habendũ. ¶ Ex datione vo alioꝶ ſacroꝶ ſpũalis cognatio nequaqꝫ oritur que mrĩmonium ipediat uel diſſoluat. Et eſt ordo iſtaꝶ ppinquitatũ. q: ꝯſanguinitas eſt mere carnalis propinquitas. affinitas ppꝛie ſurgit ex copula carnali mere publice honeſtatis. iuſtitia ex ppingtate carnali ꝯtu mrĩmoniali ⁊ ſponſaliũ. Spũalis cognatio ex ppinquitate carnali ⁊ ſuſceptione uel datione ſacri baptiſmi uel ꝯfirmatiõis. legalis ex carnali ⁊ alio vinculo ſꝫ legẽ per adoptionẽ. ſ. per applicationẽ aũt ſpãlem ad cultũ diuinũ. ecclia illegitimauit eum qui ſolẽniter uouit ꝯtinentiã: ⁊ eũ qui ſuſcepit ordinẽ ſacrum. de primo dictũ eſt di.38. de 2° di.37. illud aũt de uoto ſolẽni: ſi tñ ibi fiat traditio poteſtatis corporis ad caſtitatẽ ſeruandũ ipſi ecclie uel prelato: in cuius manu uouet. ⁊ per hoc nõ habet poteſtatẽ ſui corporis ad actum ꝯiugalẽ. tunc põt reduci iſtud ipedimentũ ad nãm ꝯtus. ſicut illud de alligato ad aliud mrĩmoniũ. Si autẽ tale uotum nõ tollit iſti quin hẽat poteſtatẽ ſui corporis: tũc ex ſtatuto ⁊ ptãte ecclie eſt illegitimatio ⁊ irritatio. nõ tñ q: ſe tradit ecclie ad talẽ actũ. ſꝫ q: chꝛiſtus uocãdo Ioãnẽ a nuptijs pretulit uotũ ꝯtinentie vinculo cõiugali. ⁊ ideo ecclia illum qui eſt in gradu ſupiori iuſte illegitimauit ad accipiendum gradũ inferiorẽ ſiue ad apoſtatandũ. Tandẽ pp enormitatẽ criminis tñmõ duplicis illegitimauit iuſte. pp. ſ. enormitatẽ īfidelitatis illegitimauit fidelẽ nõ ſimpr: ſꝫ reſpectu īfidelis: ⁊ ecõuerſo ad mrĩmoniũ ꝯhendũ. ⁊ de hoc dictũ eſt di.39. Aliud crimẽ enorme eſt adulteriũ cũ machinatione in mortẽ legitimi ꝯiugis. ⁊ de iſto ipedimẽto dictum eſt di.35. uel etiã cum fidei datione de ꝯhẽdo poſt mortẽ legitimi ꝯiugis. Sic ergo in gñe ex ſtatuto ecclie ſunt pſone illegitime ex duplici crimine ex applicatione ad cultum dei ⁊ ex ppinquitate ꝯſanguinitatis ex vinculo affinitatis ⁊ publice honeſtatis: ⁊ ex cognatione ſpirituali ⁊ legali. ⁊ hec impedimenta tangũtur in his uerſibus. Error: ꝯditio: uotum: cognatio: crimen. Cultus: diſparitas: uis ordo ligamen: honeſtas. Si ſis affinis ſi forte coire nequibis. Sed in iſtis uerſibus cõnectũtur ipedimenta abſqꝫ omni ordine nãli pñt igit ordie debito ⁊ magis in particulari iſtis vſib⁹ explicari.

a.l. fronte criminalis

a.l. pp

Uis fraus pſone ſerui donationis ⁊ amens. Addita conditio tria cõiugij bona tollunt. Frigidus arta puer truncatus pſtigiatus. Alterius ꝯiunx obſtat mutue dationi. Ordo ſacer uotum duo cultus ſpõſis mechi. Carnalis legis: cognatio ſpũalis. Hec vi pcepti ſit huic affinis honeſtas. Hi quatuor pmi uerſus ꝯtinẽt ipedimẽta que repugnant nãe ꝯtus mrĩmonij. primus qnqꝫ in ſpãli. ſcds tria. tertius qnqꝫ. quartus vnũ. ⁊ ſic ſunt qtuordecim ipedimenta poſt que ſubdit in fine quarti uerſus: obſtant mutue dationi: itellige que eſt in ꝯtu matrimonij: obſtãt. ſ. hec oia predicta. tres alij uerſus cõtinent ipedimẽta ex ſtatuto ecclie. pmus qtuor. ſecundus tria. tertius duo. ⁊ ſic ſunt nouẽ. ⁊ hoc eſt qd dr in pn° tertij uerſus. hec vi pcepti. ſ. ecclie ipediunt mrĩmoniũ. ⁊ ſic in ſpãli ſunt.23. ipedimenta ſimplr. illi aũt uerſus oẽs nõ ꝯtinẽt niſi duodecim ſed ſub errore debet intelligi qdruplex ipedimẽtũ in ſpãli. ⁊ ſub ꝯditione triplex impedimẽtũ de ꝯditionib⁹ appoſitis cõtra tria bona mrĩmonij. vñ qui refert error ad errorẽ pſone: ⁊ ꝯditio ad errorẽ cõditionis ſatis oñdit ſe ignorantẽ in iure canonico. uotũ ſicut ſtat. cognatio itelligit pro carnali ſpũali ⁊ legali. crimẽ pro illo adulterio cum fidei datione ⁊c. ⁊ illud poſſet qnqꝫ diſtingui ſm q dictũ eſt di.35. q iſtoꝶ trium aliqñ cõiungunt duo. ⁊ aliqñ vnum illoꝶ ipedit. ſed iſtud ipedimentũ nõ eſt diſtinctũ in iſtis uerſib⁹ diſtinctius exprimẽtib⁹ cetera ipedimẽta ſpãlia. ſm alios uerſus nõ diſtinguit niſi illud ultimũ de ipotentia: qd ꝯtinet qnqꝫ ipedimenta ſpãlia ſm alios uerſus. nõ eſt admirandũ ſi ſollicitudinẽ tantã ponit ecclia in ordinãdo mrĩmonia: q: coitas chꝛiſtianorũ utitur mrĩmonio: p cuius uſum multiplicat populus chꝛiãnus: ⁊ ideo ſic ordiari debet ut in ei⁹ ꝯtu ⁊ uſu vitẽtur ea que obuiãt charitati ſiue in deũ ſiue in pximũ. ⁊ ſeruãda ſunt que ꝯgruunt honeſtati. ut ſic honeſtũ mrĩmoniũ chꝛiſtianũ ꝯgrue ſignificet illã benedictam ꝯiunctionẽ chꝛiſti ⁊ ecclie. de qua dicit aplˢ. ſacrũ aũt hoc magnũ eſt. dico aũt in chꝛo ⁊ ecclia. que ꝯiunctio nũc eſt per fidẽ ⁊ aliqualẽ dilectionẽ. ſꝫ in pria erit per viſionẽ ⁊ pfectam fruitionẽ ſpõſe non habentis maculã neqꝫ rugam ad ſponſum ſpecioſum pre filijs hominũ: cui ſit honor ⁊ gloria. in ſecula ſeculorum. Amen.

Ephe.5.

¶ Poſtremo de conditione reſurrectionis ⁊c.

Diſtinctio. XLIII.

Q.i.

CIrca iſtam. 43ᵃᵐ di. quero qnqꝫ. Primo utrũ reſurrectio gñalis hoiũ ſit futura. Q non. eccliaſtes.3. Un⁹ eſt interitus hoium ⁊ iumentoꝶ: ſed iumenta nõ reſurgũt. ergo. ¶ P. Iob 14. Hõ cũ dormierit nõ reſurget: donec atterat celum nõ euigilabit: ſꝫ celũ nunqꝫ attereſ cũ ſit icorruptibile. ergo. ¶ P. phs.2. de gñatiõe que corrũpuntur ſm ſubam nõ redeũt eadẽ nũo: ſed ſpecie. Idem vult.5. phyᶜ. ¶ P. per rõnẽ totũ regrit vnionem partiũ. ergo ⁊ idẽ totũ eandẽ vnionẽ: ſed non redibit eadẽ vnio q: interrupta eſt. ſed iterruptum nõ redit idẽ: q: ſi redit: idẽ iterato erit. ſed iteratio repugnat idẽtitati: q: iteratio ponit nũm: idẽtitas priuat. ergo. ¶ Oppoſitũ. Iob.19. Scio q in nouiſſimo die de terra ſurrecturus ſũ ⁊c. ¶ P. i. ad Cor.15. Omnes reſurgemus.

T.c.ulti.

T.c.36.⁊ inde.

a.l. iteratio

Hic duo ſunt videda. Primo de poſſibilitate. 2° de facto. De primo dr ſic. q ſi in hoie aia ſenſibilis eẽt diuerſa ab aia rõnali. ⁊ per ꝯñs corruptibilis ſicut in alijs aialibus optime ꝯcluderet q in reſurrectione non erit eadẽ aia ſenſibilis. ⁊ per ꝯñs nec idẽ aial. Si aũt ponat q eadẽ aia ſm ſubãm ſit in hoie rõnalis ⁊ ſenſibilis nullas in hoc anguſtias patiemur. qd declarat alibi oſtẽdens dñam hois ad alia corruptibilia. Ad ppoſitũ: q: alioꝶ aialiũ forma nõ eſt per ſe ſubſiſtẽs ut poſt cõpoſiti corruptionẽ manẽ ualeat: ſicut eſt de aia rõnali que eẽ qd ſibi in corpore acqrit etiã poſt ſepationẽ a corpe retinet. ⁊ in participationẽ illi⁹ eẽ corpus per reſurrectionẽ adducit: ita q nõ ſit aliud eẽ corpis: ⁊ aliud aie in homine: alias ꝯiunctio aie ⁊ corpis eſſet accñtalis. ⁊ ſic nulla iterruptio facta eſt in eẽ ſubali hois ut nõ poſſit idẽ nũo redire pp interruptionẽ eẽndi ſic accidit in alijs reb⁹ corruptis: quaꝶ eẽ oino corrũpit. Stat ergo iſtud dictũ in hoc: q etſi interruptũ nõ poſſit redire idẽ nũo: tñ q: eẽ aie itellectiue eſt idẽ qd eſſe toti⁹: ⁊ mã manet eadẽ. ⁊ ſic in nullo ptinẽte ad ſubam hois facta eſt iterruptio eſſentie. ideo poſſibile eſt hoiem redire eundẽ nũo nõ ſic in alijs corruptis. ¶ Cõtra hoc p auctẽ Aug.22. de ci. dei c.20. loquẽs de carne reddenda homini in reſurrectione. etſi ingt oibus periſſet modis: nec ulla ei⁹ mã in ullis nãe latebris manſiſſet: vñ uellet eam repararet oipotẽs: g totalr deſtructũ ⁊ corruptũ in totali eſſe põt idẽ repari. ¶ P. per rõnẽ ſi deſtructum eſſet annihilatũ illud nihil ſequẽs annihilationẽ ei⁹ eſſet eiuſdẽ rõnis cũ nihilo qd erat terminus a quo creationis. pꝫ: q: ille mutationes oppoſite hñt idẽ pro termino: vna pro termio a quo: alia pro termino ad quẽ. Sed nihil precedẽs creatiõẽ nõ repugnabat quin illõ cui opponit poterat creari. g ⁊ poſt ãnihilationẽ poterit idẽ recreari. ¶ Cõfirmat rõ: q: planũ eſt q ex pte cãe remanet eadẽ ptãs. ex pte aũt lapidis eſto q lapis ſit annihilat⁹ tãta eſt poſſibilitas ſimplr ad eẽ poſt annihilationem quãta ante creationẽ: q: nõ magis icludit ꝯdictionẽ. neqꝫ illud nihil in qd ceſſit lapis magis priuat poſſibilitatẽ: q: nõ puaret: niſi tanqꝫ oppoſitũ: ſed eidẽ ⁊ eqlit opponebat ante creationẽ. ¶ P. in hoie eſt aliq entitas poſitiua que neqꝫ eſt par mãlis nec formalis nec ptes ſicut pbatũ eſt 3° lib. di.3. q.2. ⁊ ad ppoſitũ ſufficit repetere vnã rõnem. q: aliqd eſt ibi cãtũ a cauſis itrinſecis. ſed nec mãlis nec formalis eſt cãta a cauſis itrinſecis. nec ambo ſil. g aliq alia entitas a cauſis diuiſim ⁊ ꝯiũctim acceptis. ⁊ illa deſtruit: aliogn hõ nõ eẽt uere mortuus: q: non eſſet corruptio totalis entitatis hois: ⁊ tñ illa entitas reparabit eadẽ nũo alioquin non eſſet idem hõ nũo. ¶ P. ſi deus in hoc inſtãti. a. ⁊ illo tpe medio uſqꝫ ad. b. ⁊ in inſtãti. b. conſeruaret iſtud eſſe ꝯcederet q eſſet oino idẽ numero. ergo ſi in. a. conſeruat ⁊ iterũ in inſtanti. b. ⁊ in tẽpore intermedio eſſe nõ conſeruat. adhuc erit idem. ⁊ tamen erit iterruptũ in tẽpore itermedio. Probatio ꝯñtie: q: idẽtitas illius eſſe ut eſt in. b. ad ſeipm ut eſt in. a. nõ depẽdet eẽntialiter ex ꝯſeruatione pro tpe illo medio. q: neqꝫ ut a cã formali: neqꝫ ut a qcunqꝫ cauſa eſſentiali. Hoc etiam pbatur aliter. q: alioquin non poſſet deus idem eſſe creare in alio inſtanti poſteriori quod in inſtanti priori creat: q: ſi in inſtanti priori creat: ⁊ in tempore ſequenti

Tho.i.4. di.44.q.i. i ſol. etiã ar. a.l. corruptiua.

Idem ubi ſup in ſol. pmi ar.

a.l. in toto.

a.l.illud conſeruat eē idem:ut ꝯſeruatum in tpe illo eētialiter regrederet ad idētitatem illi⁹ eſſe in inſtanti.b. ⁊ tūc ſi nō eſſet ꝯſeruatū in illo tpe ſed in p̄ creatum in.b.nō poſſet creari idem. ℂ P̄.diuerſitas poſterioris nō arguit diuerſitatē prioris eſſentialr:ſʒ illa inſtãtia ad ipm eſſe pmanēs ſunt poſteriora eētialiter. Unde ⁊ illud eē manet idem in qbuſcūqʒ inſtãtib⁹ ſuccedētib⁹.ergo ſiue fiat ꝯtinuatio inter illa inſtãtia ſiue nō.nō ꝯtinuus ipm eſſe poterit eſſe ideʒ:uel ſic.ſi eſſe eſſet in.a. ⁊ in tpe ſequēti. ⁊ in.b. eſſet ideʒ in.a. ⁊ in.b.ergo ſi deſtruaf poſterius eo qō eſt durare in tpe intermedio adhuc nō nečio ex hoc ſequeꝛ diuerſitas ei⁹ in.a. ⁊ in.b. ℂ P̄.ex illa radice ꝙ eſſe ſimplr̄ interruptū uel deſtructū non pōt redire idem:ſequunꝛ incōuenictia.p̄ ꝙ de⁹ nō poſſet brutum reſuſcitare idem nūo.cuius oppoſitum nōnunqʒ legiꝛ miraculoſe factuʒ a ſanctis:ut pʒ de tauro quē ſuſcitauit Silueſter in legēda ei⁹. ⁊ hoc deo negare eſſe poſſibile videꝛ magne īfidelitatis: ⁊ tñ ſenſitiue ei⁹ eſt deſtructio ⁊ iterruptio.

Rome pñtib⁹ ꝯſtãtio ⁊ helẽa tūc nouiꝛ ꝯuīſiʒ a.l.uel.

Sequereꝛ etiaʒ ꝙ oia accidētia que corrūpunꝛ in corruptione hois ulr̄ ante reſurrectionē nō poſſūt eadem nūo redire. ⁊ tunc nō haberet hō reſuſcitatus eandē ꝓpriam paſſionē nūo quā prius:q2 illa ꝓpria paſſio nō mãſit poſt mortē:q2 erat totius ut totius: ⁊ nō aie tm̄.ꝯñs aūt eſt ipoſſibile ꝙ ſit idē ſub ſpecie. ⁊ tñ nō habeat eandē paſſionē. ℂ Sequereꝛ etiam de aliqs accidētib⁹ ꝙ potētie aie que ꝺm iſtum ſunt accidētia cū nō ſint accidētia ſolius aie.ſed totius cōpoſiti ꝺm phm in pn̄⁹ de ſenſu. ⁊ p̄ de ſomno ⁊ vigilia.ꝙ nō poſſent redire eadē. ⁊ ita hō nō haberet eandē potentiā auditiuā uel viſiuā ⁊ ſic de ſingulis. ℂ Sequereꝛ etiā ꝙ hō nō haberet eandē quantitatē:q2 illa nō manet.nec in mā ſola manēte:nec in aia intellectiua. ℂ In alio videꝛ peccare:q2 ponit totuʒ eſſe hois manere nō iterruptum.primo.q2 ut ꝓbatuʒ eſt prius entitas totalis interrūpiꝛ. Scdō.q2 eſſe aie intellectiue nō eſt eſſe totale hois ut ipſe accipit:q2 omne ens hēt aliqd eſſe ꝓpriū.hō ut hō eſt aliqd ens nō tm̄ aia.ģ hēt aliqd eſſe ꝓpriū: ⁊ nō tm̄ eſſe aie. ℂ P̄.iſte in hoc ꝯdicit ſibiipſi q2 alibi dicit ꝙ ſtatuſ aie in corpore eſt pfectior ꝙ̄ ſtatus ei⁹ extra corpus:q2 eſt ps cōpoſiti. ⁊ ois pars mãlis eſt reſpectu totius. Et tūc arguiꝛ ſic.qō habet totaliter idem eē ꝓpriū nō eſt impfectius ex hoc ſolo ꝙ nō coicat aliq̄ illud eē.ſʒ per te aia totaliter hēt idem eē ſepata qō ꝯiuncta. imo eſſe qō eſt totale eſſe hois nūqʒ coicaꝛ corpori.ergo ipſa in nullo eſt impfectior pro eo ꝙ nō coicat idem eē corpori. Ma.apparet ꝙ perfectior nãliter p̄ſupponiꝛ ei qō eſt coicare pfectionē.ergo nō eſt maior uel minor per hoc ꝙ coicat ul' nō coicat. ⁊ hoc maxime ſequiꝛ ſi per taleʒ coicationē nullū aliud eſſe eſt totius ꝙ̄ iſtud idem. ℂ P̄.ꝓbatū eſt ſup̄ in mã de euchariſtia:ꝙ in hoie eſt alia forma ſubalis ab aia intellectiua: ⁊ per ꝯñs cum cuiuſlibet forme ſit dare eſſe in aia itellectiua nō eſt totale eſſe cōpoſiti. Et iſtud etiā pōt adduci ꝯtra pmū: q2 illa forma interrūpiꝛ ꝺm eſſe. ⁊ tñ reduciꝛ eadē. ℂ Ad ꝓbationē quā inuit in ꝯriū ꝙ tūc vnio aie ⁊ corporis eēt accñtalis.ꝯñtia eſt negãda:q2 ſicut vnio nō eſt nihil ſed alicui⁹ ad aliqd.per ꝯñs eſt entis ad ens:ita eſt hñtis eſſe ad hñs eſſe:q2 non capio ꝙ aliqd ſit ens extra cām ſuam:quin hēat eſſe ꝓpriū.ergo ſicut ens eſt per ſe cōponibile cū ente ſicut per ſe receptiuū cum per ſe recepto.ita ⁊ hñs

Tho.j.pte ſum.q.77.ar.j.
Circa pn̄ᵐ
Idē p.j.ſu. ſue.q.89.ar.j.
diſt.2.q.3.

eſſe ꝓpriū cum hñte eſſe ꝓprium nec eſt vnio accidentalis.q2 iſtud eſt per ſe pfectibile. ⁊ illud per ſe pfectio:q2 ſi habere eſſe tolleret per ſe rōnem pfectibilis.ergo nō poſſet aliqd eſſe per ſe defectibile niſi nō ens. ℂ Aliter poniꝛ ꝙ q2 nã nō agit niſi p motum ⁊ mutationē.ideo nō pōt reducere idē numero:q2 motus ul' mutatio nō pōt redire idē nūo. deus aūt pōt agere nō per motū nec per mutationem. Et ideo per oppoſituʒ redit idem nūo. ℂ Et ad hoc pōt adduci aliud qō tangit iſte ꝙ q2 de⁹ reſpicit ipſam mãm ut qd pōt in ipſaʒ ut in nullo mō diſtinctā formā quācūqʒ iprimere.nam ut eſt quid eſt oino indiſtincta. ⁊ ita pōt formā eandē ſemp imprimere dum mã manet eadeʒ.mã aūt ut ſic manet ſemp eadē.ſed agens nãle nō reſpicit mãm ut qd: ideo nō pōt indifferēter quācūqʒ formaʒ inducere in ipſam quācūqʒ manentē eandē: ⁊ ita nō eandē formā inducere. ℂ Cōtra iſtud primo ad ꝓpoſitū falſum ſupponiꝛ.ſ.deus nō agit per mutationē reſuſcitãdo:qō ꝓbatur:q2 mã prefuit ſub priuatione forme ⁊ ſit ſub forma.ergo per actionē agētis tranſit a priuatione ad formā.ſed trãſitus talis ꝓprie eſt mutatio:q2 tota ratio mutationis ibi ſaluatur. ℂ Qō dicit ex alia parte de agēte nãli.ꝯcluſio dubia eſt: ⁊ tangeꝛ.q.3.ſed ratio nō ꝯcludit.q2 nō opʒ ſi poſterius nō poſſit redire idem.ergo nec pͥus:ſʒ mutatio eſt poſterior ipſa forma. ℂ Et cōfirmatur iſtud:q2 de facto deus reſuſcitãs nō reducit eandē mutationē nūo.q2 reſuſcitatio nō erit eadem mutatio cū gñatione:tñ eadem forma nūo reduceꝛ.vnde fallacia ꝯñtis eſt ex diſtinctione mutationū iferre diſtinctionē terminoꝝ.ecōuerſo eniʒ bñ ſequiꝛ: ꝙ ſi alia forma acquiriꝛ ꝙ ſit alia mutatio.ſʒ eadē pōt bene acqri diuerſis mutationib⁹:ſicut ⁊ idem ubi ſpecie pōt acqri diuerſis motibus localib⁹ ſpecie:utpote motu circulari ⁊ motu recto qui adeo ſunt alteri⁹ rōnis ut non ſint cōparabiles.7.phy⁹. Aug.etiam 3ᵒ de tri.c.9.vult ꝙ idem ſpecie poſſit gñari equiuoce ⁊ vniuoce: ⁊ tñ mutatiōes ſunt alterius rōnis. Probatio etiā ad hoc antecedēſ.ſ.ꝙ mutatio nō pōt reduci eadem nūo nō ualet:q2 etſi vnitas totius ex partib⁹ ſit cōtinuitas partis cum parte:tñ vnitas ſiue idētitas partis ad ſeipſaʒ nō eſt continuitas eius ad aliam partē.ſi ergo interruptio ponat nō cōtinuitatē poſterioris ad prius nō ſequiꝛ ꝙ tollat idētitatem illius ad ſeipſam. Et ꝙ illa opinio tãgit de reſpicere mãm ut qd eſt.tactuʒ eſt ſupra in materia de euchariſtia di.ii.ar.2.q.j.ſi enim aliquē intellectum bonū haberet propoſitio forſan eſſet ille ꝙ deus nō reſpicit mãm ut ordine quodam tranſeuntē a forma in formā:quō agens naturale neceſſario reſpicit:q2 nō pōt imediate trãſire de quocūqʒ in quodlibet.ſed hec differētia nihil facit ad poſſe reducere idem numero uel nō.q2 ille ordo reſpicit formas ꝺm rōnes ſpecificas.non aūt ꝺm idētitatem uel diſtinctionē numeralē cauſa: q2 nō pōt ſtatim ſuccedere forme vini niſi aceti forma: ⁊ non ecōuerſo imediate.ſed ꝙ huic forme vini ſuccedat uel illi indifferēs eſt.ſicut indifferēter ex hoc igne uel illo generaꝛ aqua.ergo agēs reſpiciens ordinē formaruʒ in tranſmutatione.ita pōt habere aliquid precedēs formā inducendā ab ipo ſicut ſi imediate ageret ſine tali ordine: ⁊ per ꝯñs ſi abſolute ſit ſibi poſſibile reducere idem numero non impedictur per hoc ꝙ determinatur ad tales ordinem formarum in agendo.

Egidi.in theore.4.
Cap.5.
P.a.c.3.
T.c.4.
Uide var. q. pcedē.

Quantum

igiꝛ ad iſtum artiᵐ dico ꝙ poſſibilitaſ eſt ex pte dei ex oipotentia ei⁹. Qz ſi ſit poſſibile aliq̄ cauſe de hoc nō tracto hic.ſed.q.3.diceꝛ. Et ex pte obiecti eſt poſſibilitas ſimplr̄:q2 nō includit ꝯdictionē. ⁊ hoc ꝓbatū eſt ⁊ auctē ⁊ rōne. ⁊ ꝯtra pmã opionē. ⁊ ꝺ ſiue reducaꝛ ſine mutatione ſiue p mutationē:q2 utrūqʒ eſt poſſibile ſicut argutū eſt ꝯtra 2ᵃᵐ opinionē.

De ſecūdo

arˡᵒ ſi reſurrectionē fore poſſit oñdi rōne nãli de hoc ſtatim in ꝓrima.q. Sed ꝓnunc manifeſta eſt ꝯcluſio ex ueritate fidei.hāc enim ueritatē tanqʒ articuluʒ fidei exprimit tam ſymbolū aploꝝ.carnis reſurrectionem:ꝙ̄ ſymbolū nicenū. ⁊ expecto reſurrectionem mortuoꝝ:ꝙ̄ ſymbolū athanaſiq.oēs hoies reſurgere habēt cum corporib⁹ ſuis ⁊c̄.iſtud autem ualde expreſſe habeꝛ in multis locis ſcripture.utpote Jo. ⁊ Matth.25. ⁊ apoſto.j. Cor.15. ⁊ j.theſ.4. ⁊ 2.machab.12. Niſi eos qui ⁊c̄.

Cap.5.

Ad argumēta.

ℂ Ad pᵐ ſalomō fuit ibi ꝯcionator nūc allegans pro par[...] ſtultoꝝ nunc rñdens ꝺm ſniam ſapientum. ⁊ illud dictuʒ eſt ꝯcionando pro ſtultis. Sed ꝯdiciꝛ illi ſnie poſtea.c.ulti. Ibit hō in domū eternitatis ſue. ⁊ finem loquēdi oēs pariter audiamus.deuʒ time ⁊ mãdata eius obſerua hic eſt ois homo. ℂ Ad 2ᵐ ⁊ ſi celū nunqʒ attereꝛ quantum ad ſubam:tñ attereꝛur quãtū ad efficaciã uel iſfluētiam in iſta inferiora generãdo ⁊ corrumpēdo: q2 poſt iudiciū ceſſabit iſta influētia: ⁊ quo ad hoc intelligi pōt illud Cor.7.preterit figura hui⁹ mūdi. uel poſſet dici ꝙ loquiꝛ de illo celo de quo loquiꝛ petrus in canonica ſua:celi calore ſolueꝛ:qō non intelligiꝛ niſi de celo elemētari. ℂ Ad aliud.phs ibi diſtinguit circulationē in corporib⁹ celeſtibuſ a circulatione in corruptibilib⁹:q2 ibi ſuba nō corrūpitur niſi per motum: ⁊ ideo redit eadē nō ſicut accipiens eſſe per iſtum motū.ſed ſit p̄ſenſ eidē parti per motū reducentē.ſed circulatio in iſtis iferioribus eſt ꝺm corruptionē forme ſubalis ⁊ reductionem ei⁹. ⁊ ideo nō ſic redit idem nūo.an aūt ulr̄ negat idem nūo poſſe redire.de hoc.q.3. ℂ Ad ultimum poſſet dici ꝙ cōpoſitū pōt idem redire lʒ nō redeat vnio eadē partiū.q2 illa vnio nō eſt de eētia toti⁹.nec illa vnio eſt illa entitas totalis que eſt ex partib⁹.nec forme illi⁹ entitatis:ſed q2 vnio eſt ſimplr̄ nečio reqſita ad entitatē totalē: ⁊ nō videꝛ aliqd eſſe idem nūo niſi illud ſit ideʒ nūo qō nečio reqriꝛ ad ipm. Ideo ueri⁹ videꝛ ꝙ vnio redibit eadem. ⁊ hoc ſi accipiaꝛ pro illa relōne partiū vnitarum adinuicē.nō aūt pro ipſa paſſione que nō manet niſi in inſtãti reſuſcitationis.illa eniʒ pōt poni alia ſicut ⁊ illa mutatio eſt alia a gñatione. Et cuʒ arguiꝛ ꝙ illa vnio fuit interrupta.dico ꝙ interruptum pōt redire ideʒ nūo: ⁊ nō tm̄ abſolutū:ſed reſpectus ſi extrema ei⁹ redeāt eadē nūo. Credo eniʒ beatā Mariaʒ habuiſſe eandē relōnē ad filiū poſt paſſionē quã habuit ante chriſti paſſionē: ⁊ tamē fuit interrupta: ⁊ in morte chriſti pp deſtructioneʒ termini: ⁊ in morte Marie pp deſtructionē fundamenti. ℂ Et ſi dicas ꝙ ꝯdicere videꝛ illa rñſio ſibiipſi.q2 negat vnionē paſſionē redire eandē: ⁊ tñ illa eſt nečia ad fieri totius. ⁊ ꝺm iſtud dictuʒ non pōt aliqd redire idem niſi illud redeat idem:qō eſt nečium ad eſſe ei⁹. ℂ Rᵉ.eſto ꝙ vnio ut eſt paſſio ſit nečia ad fieri totius.ſequiꝛ ꝙ non eſt idem fieri

P.a.c.3.
Uidē var.5

ipſius toti⁹:niſi ſit eadeʒ vnio. ⁊ ꝯcedo. ⁊ tunc uel neutrū erit idē qō eſt ꝓbabile.q2 illa vnio ut dictū eſt nō erit eadē cū gñatione hois uel utrūqʒ poterit eſſe idem:q2 nō eſt ibi ꝯdictio. Qō.II.

Secundo

quero. Utruʒ poſſet eē notū per rōnem nãleʒ reſurrectionē gñalem hoium eē futurā. Qz ſic.deſideriū nãle nō pōt eē fruſtra. ꝯᵐᵗᵒʳ.2.metaᶜᵉ.ſed [h]ō nãle deſideriū hēt ad ſemp eſſe. ⁊ iſtud deſideriū pōt eſſe notū per rōnem nãlē ⁊ ꝙ illud nō ſit ipoſſibile.ergo ⁊c̄.ꝓbatio minoris:q2 nō fugiꝛ aliqd nãliter niſi ꝟtute nãlis deſiderꝗ uel amoris ad aliud: ſed nãliter fugit hō mortē.hoc pʒ per experientiā.pʒ etiā per illud apl̄i ad Cor.5. Nolumuſ expoliari ſed ſupueſtiri. ℂ P̄.nãliter notū eſt ꝙ btitudo nãliter appetitur. hoc patet ⁊ ex.j.ethiᶜᵒʳ.de beatitudine in gñali. ⁊ ex 10.de btitudine in ſpãli.ſed notum eſt per rōnē naturalem beatitudinē nō poſſe eſſe niſi ſempiternā. ergo notum eſt per rōnem nãlem hoiem eſſe ordinatum ad aliquā perfectionē ſempiternaʒ.ꝓbatio minoris. Aug.lib.13.de trini.c.8.ꝓbat illud per rōnem ſic:morientē vita ipſa deſerit:ſi beata:aut ergo nolētem deſerit aut uolentē aut neutrum.ſi nolentem:quō eſt beata vita que ita eſt in uolūtate ꝙ nō ſit in poteſtate.ſi autē uolentē:quomō vita btã erat quã noluit qui habebat.ſi dicas neutrum:nec nolle:nec uelle.ſed nec illa btã eſt vita que talis eſt ut quē beatū facit amore ei⁹ indigna ſit. ℂ P̄.nãliter notum eſt ꝙ tota ſpēs nō caret fine ſuo quin illum in aliquo indiuiduo ꝯſequaꝛ.ſed nãliter notū eſt btitudinē eſſe finem ſpēi humane.ergo ⁊ hoieʒ poſſe ꝯſequi illaʒ faltē in aliquo indiuiduo.ſed nō pōt eam ꝯſequi in vita iſta pp multas miſerias cōcomitãtes eam:puta uarietas fortune ⁊ ifirmitas corporis:impfectio ſcie ⁊ virtutis: ⁊ inſtabilitaſ ⁊ fatigatio in exercēdo actuſ pfectos intantū ut nulla opatio quantūcūqʒ in pn̄⁹ eſt delectabilis poſſit ꝯtinue eſſe delectabilis:imo per eam fatigato delectabilis erit ceſſare ab ipſa: ⁊ notum eſt per rōnem nãlē:opationē beatificã nō eē faſtidioſam:nec pōt haberi a ſola aia ſeparata:q2 in hoc hō nō ꝯſequiꝛ finem ſuū.ergo hebiꝛ in alia vita a toto ꝯiuncto: ⁊ per ꝯñs ad minus videꝛ per rōnem nãlem ꝯcludi in qb⁹ hō ad finē ſuum ꝑtinget. ℂ P̄.per rōnē nãlem notū eſt ꝙ ois ſpēs que eſt de integritate vniuerſi eſt ꝑpetua:q2 totū integrū eſt perpetuū.ſʒ hō eſt ſpēs pfectiſſima faltē inter iſta inferiora.ſumuſ enim nos quodãmō finis oium.2.phyſi⁹.ergo ⁊c̄. ℂ Oppoſitū Aug.13.tri.c.9.loquēs de vita imortali uel ſempiterna.hac inqt utrū careat humana nã nec parua qō eſt.humanis qppe argumentationib⁹ hāc iuenire conãtes vix pauci magno prediti ingenio uacãtes ocio doctriniſqʒ ſubtiliſſimis erudiri ad indagãdã ſoli⁹ aie imortalitatē ꝑuenire potuerūt. ℂ Itē act.17.di de qbuſdã athenieñſib⁹ audientib⁹ paulū ꝙ dicebat ꝙ nouoꝝ demonioꝝ videbaꝛ denūciator eē:q2 Jeſum ⁊ reſurrectionē annuciabat eis: ⁊ tñ illi athenienſes erant phi multum vigentes rōne nãli.pʒ de Dionyſio ꝯuerſo qui fuit vnus eoꝝ.ergo iſtud qō videbaꝛ eis ita remotum a ueritate nō videꝛ bñ eſſe notū per rōnē nãleʒ.vnde ⁊ oia que adducit ibi paulus nō ſunt niſi quedã pſuaſiones.pʒ ibi. ℂ P̄. Act.26.cū diceret paulus. Si paſſibilis chřs ſi prim⁹ ex reſurrectione ⁊c̄. Feſtus magna uoce dixit. Inſanis paule.

In phe. Uide var. q. pcedēte.
2ᵒ
Cap.17.
Cap.10.
T.c.24.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Reſpondeo hoc manifeſtū eſt: ꝙ ſi ratio aliq̄ reſurrectionē oſtē
dit opʒ ꝙ accipiaẛ ex aliquo qd̄ eſt ꝓpriū hoīs: ita
ꝙ nō ꝯueniat alijs corruptibilibꝰ. hoc aūt non eſt
mā etiā incorruptibilis: nec forma aliq̄ deſtructibi
lis: q2 etſi talis ſit in hoīe ⁊ excellētior omni forma
bruti: tn̄ ex illa nō pōt ſumi ratio ſufficiēs ad ꝓbā
dum reſurrectionē totius. ergo opʒ ꝙ accipiatur a
forma ſpecifica hoīs uel ab opatione ꝯueniēte ho-
mini ſm illā formā. ¶ Primo mō ꝓcedēdo ex tri
bus ꝓpōnibus ꝯcludiẛ ꝓpoſitum. ⁊ ſi ille oēs rō-
ne naturali eſſent note haberemus ꝓpoſitū. Sūt
aūt ille. prima. aīa intellectiua eſt forma hoīs ſpeci
fica. 2ª. aīa eſt icorruptibilis. ex qbus ſequiẛ ꝙ for
ma ſpecifica hoīs ſit incorruptibilis. additur 3ª ꝙ
forma ſpecifica hoīs nō remanebit perpetuo extra
corpus. Sequiẛ ergo ꝙ aliqñ redibit idem. Iſta re
ditio iterata reſurrectio uocaẛ ſm Dam. li. 4. c. 19.
Reſurrectiō eſt 2ª eius qd̄ diſſolutuʒ eſt ſurrectio.
¶ De iſtis ergo tribꝰ ꝓpōnibꝰ qualiter note ſunt
Tho. 1. pte ſum. q. 76. ar. 1. per ordinem videamus. De pª dī ꝙ eſt ratione na
turali nota: qd̄ oſtendiẛ dupl'r. Uno mō per aucto
ritates phoꝝ qui hoc aſſerebāt ⁊ nō niſi tanq̄ rō-
ne nāli notum. Alio mō adducēdo ibi rōnes nāles
T. c. 6. T. c. 1. ex quibꝰ iſtud ꝯcludiẛ. De pmo. Ariſꝰ diffinit ani
maʒ. 2. de aīa. ꝙ eſt actus corporis phyſici ⁊c. ⁊ in
pnº tertij. de pte aūt aīe qua cognoſcit ⁊ ſapit. ubi
videẛ ponere aīam intellectiuā partē ſaltē ſubiecti
uaʒ aīe prius diffinite in cōmuni. ¶ Pͦ. oēs phi cō
muniter in diffinitione hoīs poſuerūt rōnale tan-
q̄ eius dr̄iam ꝓpriam. per rōnale itelligētes aīam
intellectiuā eſſe partē eſſentialē eius. nec breuiter
inueniẛ aliquis phs notabilis qui hoc neget: lʒ ille
Cōmēto. 5. ⁊ inde. maledictus Auerrois in fictione ſua. 3. de aīa. que
tn̄ nō eſt intelligibilis nec ſibi nec alij: ponat intel-
lectum: eſſe quādā ſubām ſeparatā mediātibꝰ fan
taſmatibꝰ nobis ꝯiungibilē: quā ꝯiūctionē nec ipſe
nec aliquis ſequaẛ eiꝰ adhuc potuit explicare: nec
per illā ꝯiunctionē ſaluare hoīem intelligere. nam
ſm ipm hō formal'r nō eſſet niſi qddā aīal irrōna-
le excellens: per quandā tn̄ aīam irrōnaleʒ ⁊ ſenſi
tiuam excellentiorē alijs aīabus. ¶ De 2º ad ꝓpo
ſitum nō inueniẛ faciliter ratio a priori neq̄ a po-
ſteriori ꝓpria: niſi ex ꝓpria opatione hoīs: ſiqdeʒ
forma inoteſcit ex opatione ſicut mā ex trāſmuta-
tione. Ex opatione ergo intelligēdi arguiẛ ꝓpoſi-
tum ſic. Intelligere eſt ꝓpria opatio hoīs. ergo eſt
a ꝓpria forma: ſed eſt ab itellectiua. ergo intellecti
Tho. ea. p. ſum. q. 75. ar. 2. ua eſt ꝓpria forma hoīs. ¶ Sed iſta rō patitur in
ſtantiā: q2 intellectus ⁊ itelligere ſm eos ſe habēt
paſſiue ⁊ nō actiue. ergo illa ꝓpoſitio. ꝓpria opera
tio eſt a ꝓpria forma: nō ꝓbat intellectiuā eſſe ꝓ-
priam formā. ſiqdem ab ipſa nō eſt ipſa opatio ſm
eos: ſed ab obiecto itelligibili ul' a fantaſmate. Ideo
ex illa opinione formo rōneʒ aliter ſic. Hō itelligit
formal'r ⁊ ꝓprie. ergo aīa itellectiua eſt ꝓpria for-
ma hoīs. añs videẛ ſatis eſſe manifeſtū ſm auc̄teʒ
T. c. 1. ⁊ 5. ⁊ inde vide 2. de aīa. phi. 3. de aīa. ⁊ 1. ethiꝝ. c. 9. q2 itelligē eſt ꝓpria opa
tio hoīs. opatio aūt ut diſtinguiẛ cōtra actionē ſeu
T. c. 14. 55 ⁊. 60. factionē formal'r ineſt ipſi operanti ⁊ nō ab ipſo in
altero. ꝯſil'r. 10. ethiꝝ. in intelligere ponit felicitateʒ
Cap. 10. hoīs. ⁊ manifeſtū eſt ꝙ illa felicitas ineſt formal'r
homini. ergo ⁊ illa opatio in qua ꝯſiſtit. Sed ten-
tandum eſt ꝓbare antecedēs per rōnem cōtra pro
teruum ſi neget. ⁊ hoc intelligēdo in antecedēte in
telligere ꝓprie acceptum: per qd̄ itelligo actum co

gnoſcendi trāſcendentē totum genus cognitionis
ſenſitiue. ꝓbaẛ ergo illō añs vno mō ſic. hō cogno
ſcit actu cognoſcēdi nō organico. ḡ itelligit ꝓprie.
ꝯñia pʒ ex rōne iam poſita: q2 intellectio ꝓprie eſt
cognitio tranſcendēs omne genus ſenſationis. oīs
aūt ſenſatio eſt cognitio organica ex. 2. de aīa. añs
huiꝰ enthymematis ꝓbaẛ: q2 oē organuʒ determi-
natur ad certū genus ſenſibiliū. ex. 2. de aīa. ⁊ hoc
q2 ꝯſiſtit in media ꝓportione extremoꝝ illiꝰ gnis.
ſed aliquā cognitionē experimur in nobis que nō
cōpetit nobis ſm tale organū: q2 tūc determinaret
precise ad ſenſibilia determinati gnis cuiꝰ oppoſi-
tum expimur: q2 cognoſcimus per talē actū dr̄iam
cuiuſcūq̄ gnis ſenſibiliuʒ ad aliqd qd̄ nō eſt aliqd
illius gnis. ḡ cognoſcimus utrūq̄ extremū. pʒ illa
ꝯñia ſm phm ſic arguentē. 2. de aīa. c. de ſenſu cōi.
Sed huic inſtaẛ p̄: q2 cognitio organica eſt que nō
eſt ſm determinatā partē corpis. illa aūt de qua ar
guitur ꝙ per ipſam diſtinguimus ſenſibilia a non
ſenſibilibꝰ ineſt toti p̄: ⁊ iō nō per aliqd̄ organū ꝓ-
prie loquēdo. tn̄ nō trāſcēdit omne genꝰ cognitionis
ſenſitiue ſm pfectioneʒ: q2 ieſt p̄ to. . : ⁊ per ꝯñs nō
eſt māle ſicut illud qd̄ ineſt toti per pte. ita enim pꝰ
ſio totiꝰ eſt mālis ſicut aliqd qd̄ ieſt toti per partes.
2º negaẛ aſſumptū. ſ. q2 ille actus nō ineſt ſʒ aliqd
organū: q2 ieſt ſm organū fantaſie. cuiꝰ ꝓbatio eſt:
q2 illo leſo ipediẛ cognitio. Nec ꝓbatio illa de de-
terminatiōe organi ad certū genꝰ cogit: q2 fantaſia
extēdit ſe ad oīa ſenſibilia. ¶ Sed 2ª iſtātia exclu
ſa eſt per qddā ibi tactū: q2 p illū actū diſcernimus
totū genus ſenſibiliū ab aliquo extra totū illud ge
nus. nec illa ꝓbatio ꝙ ipediẛ ille actus leſo orga-
no fantaſie ꝯcludit. hoc eñi eſt pp ordinē potētia-
rū illarū in operādo. nō aūt q2 intellectio exercetur
mediāte illo organo. Aliter ꝓbaẛ añs pncipale: q2
aliq̄ cognitio imālis ieſt nobis. nulla aūt ſenſitiua pōt
eē imālis. ḡ ⁊c. Iſtud uocabulū imāle eſt frequens
in uſu phi in ꝓpoſito: ſed videẛ ambiguū. pōt enim
ad ꝓpoſitū tripl'r itelligi. uel imālis: q2 icorporea
hoc mō: q2 nō opaẛ per partē corporeā ⁊ organū. ⁊
tunc iſtud eſt idē cū ꝓpōne iam poſita de nō orga-
nica: uel alio mō imālis: q2 nullo mō extēſa: ⁊ tunc
plus dicit q̄ nō organica. etſi eniʒ oīs organica ſit
extēſa: q2 recipiẛ in extēſo: nō tn̄ ſolū: q2 ſi recipi-
tur in toto cōpoſito p̄ cū illud ſit extēſuʒ adhuc erit
opatio extēſa. 3º mō pōt intelligi imālis eiꝰ in cōpa
ratione ad obiectū: ut. ſ. reſpiciat obiectū ſub rōne
bus imālibꝰ: utpote inq̄tuʒ abſtrahit ab hic ⁊ nūc
⁊ hiꝰ que dicunẛ ꝯditiones māles. ¶ Si ḡ ꝓbare
tur imālitas 2º mō uerius habereẛ ꝓpoſitū q̄ ex
ꝓbatione eiꝰ p̄ mō. ſʒ nō videẛ ſic poſſe ꝓbari niſi
ex cōditionibꝰ obiecti qd̄ reſpicit ille actꝰ niſi forte
ex reflexione: q2 experimur nos reflecti ſup actū ta
lis cognitionis. quantū aūt nō eſt ſup ſe reflexiuū.
Et ideo ab obiecto huiꝰ actus ſit finaliter ꝓbatio
ꝯñtis. ¶ Pͦ. habemus in nobis aliquā cognitionē
obiecti ſub aliq̄ rōne ſub qua nō pōt eſſe actꝰ alicuiꝰ
aliq̄ cognitio ſenſitiua. ḡ ⁊c. añs ꝓbaẛ. q2 expimur
in nobis ꝙ cognoſcimus actu ul'e. expimur ꝙ co
gnoſcimꝰ ens uel qualitatē ſub rōne aliqua com
q̄ ſit ratio primi obiecti ſenſibilis etiā reſpectu ſu
preme ſenſitiue. expimur ꝙ cognoſcimus relōnes
ꝯñtes nās rerū etiā nō ſenſibiliū. experimur ꝙ di-
ſtinguimus oē genus ſenſibiliū ab aliquo qd̄ nō
eſt illiꝰ gnis. expimur ꝙ cognoſcimus relōnes rō-
nis que ſūt 2º intētiōis. ſ. relōnē ul'is gnis ⁊ ſpēi

⁊ oppoſitionis: ⁊ aliaꝝ intentionū logicaliū. expe
rimur ꝙ cognoſcimus actū illū quo cognoſcimus
iſta. ⁊ illud ſm ꝙ ineſt nobis ille actꝰ qd̄ eſt p actū
reflexum ſup actū rectū ⁊ ſuſceptiuū eiꝰ. Experi-
mur ꝙ aſſentimus cōplexionibꝰ ſine poſſibilitate
ꝯdicēdi uel errādi: utpote pmis pncipijs. expimur
ꝙ cognoſcimus ignotum ex noto per diſcurſum:
ita ꝙ nō poſſumus diſſentire euidentie diſcurſus
nec cognitionis illate. qdcūq̄ iſtoꝝ cognoſcere eſt
ipoſſibile alicui ſenſitiue potentie attribuere. ḡ ⁊c.
Siqs aūt ꝓterue neget illos actus ieē homini: nō
eſt cū eo ulterius diſputādū. ſed dicendū ſibi ꝙ eſt
brutū: ſicut nec cū dicēte: nō video colorē ibi nō eſt
diſputādū. ſed dicēdū ſibi: tu idiges ſenſu: q2 cecuſ
es. ita ꝙ quodā ſenſu. i. perceptione iteriori experi
mur iſtos actꝰ in nobis. ⁊ ideo ſiqs iſtos neget di-
cendū eſt eū nō eē hoīem: q2 nō hēt illā viſionē ite
riorē quā alij experiunẛ ſe hēe. Aſſumptū. ſ. ꝙ nul
lus iſtoꝝ actuū pōt eē ſʒ aliquā potētiā ſenſitiuā.
ꝓbaẛ: q2 actu ul'e cogſcit ſub tāta indr̄ia ſub quā-
ta ipm ſic cognitū eſt ſil' dicibile. eſt aūt ſil' dicibile
de oībus ſingularibꝰ in qbus ſaluaẛ. ſic nō cogſcit
ſenſus. Sedoe 2ª eſt euidētiꝰ: q2 nulla potētia pōt
cognoſcere aliqd ſub rōne ul'iori rōne ſui ꝓprij ob
iecti: ſicut viſus nō cognoſcit aliqd ſub rōne idiffe
renti ad colorē ⁊ ad ſonū. ḡ cognitio illa que eſt ali
cuiꝰ ſub rōne colori quocūq̄ p̄ obiecto: etiā ſūmi
ſenſus nō pōt eſſe aliq̄ ſenſatio. ¶ 3m ꝓbat idē: q2
nulla ſenſatio pōt eē diſtinctiua pmi obiecti ſenſibi
lis. i. coiſſimi ab eo qd̄ nō eſt tale: q2 nō pōt eē utri-
uſq̄ extremi. ¶ De relōnibꝰ ꝯñtibꝰ alia nō ſenſibi
lia inter ſe uel iſenſibilia ad ſenſibilia. pʒ per idē ꝙ
ſenſus nō pōt in illos: multomagis pʒ de relōnibꝰ
iſtis que dicunẛ rōnis. q2 ſenſus nō pōt moueri ad
cognoſcēdū aliqd niſi qd̄ icludiẛ in obiecto ſenſibi
li ut ſenſibili. habitudo rōnis nō icludiẛ in aliq̄ ut
exñs eſt. ſenſus aūt exñtis eſt ut exñs eſt. ⁊ per hoc
poſſet ꝓbari pm etiā de actu ul'i: q2 ul'i in actu repu
gnat eſſe exñs ut exñs. ¶ Aliud de reflexione ſup
actū ⁊ potētiā ꝓbaẛ per hoc: q2 q̄tuʒ nō eſt reflexi
uum ſup ſe. ¶ Alia duo de compōne ⁊ aſſentire
cōpōni ⁊ de diſcurrere ⁊ aſſentire euidētie diſcur
ſus ꝓbanẛ ex relōne rōnis: q2 illa nō ſūt ſine relō
ne rōnis. Cōſequētia pmi enthymematis ꝓbaẛ ſic
ſi talis actꝰ eſt in nobis formal'r cū nō ſit ſuba nr̄a.
ꝙ qñq̄ ieſt: qñq̄ nō ineſt. ḡ opʒ dare ſibi aliqd re-
ceptiuū ꝓpriū: nō aūt aliqd extēſuʒ: ſiue ſit pſ orga
nica ſiue totū cōpoſitū: q2 tunc iſta eſſet extēſa: nec
poſſet eē talis q̄lis dicta eſt circa obiecta q̄lia dicta
ſunt. ḡ opʒ ꝙ inſit ſm aliqd inextēſum. ⁊ ꝙ illō ſit
formal'r in nobis: illud nō pōt eſſe niſi aīa itellecti
ua: q2 quecūq̄ alia forma eſt extēſa. Uel aliter pōt
ꝓbari iſta ꝯñia eūdo ad ꝯditiōes obiecti illiꝰ actꝰ:
q2 quelibet forma iferior itellectiua ſi hēt opatiōeʒ
hēt pciſe reſpectu obiecti ſub rōnibꝰ oppoſitis iſtis
rōnibꝰ dictis. ḡ ſi hēmus opationē circa obiectum
ſub iſtis rōnibꝰ: illud nō inerit nobis ſm aliquam
formā aliā ab itellectiua. ḡ ineſt nobis ſm itellecti
uam. ḡ intellectiua formal'r ieſt nobis. alioquin ali
ter nō eſſemus formal'r operātes ſm illā opationē.
¶ Ex 2ª opatione humana. ſ. uolūtate pōt ꝓbari
idem: q2 hō eſt dñs ſuoꝝ actuū: ita ꝙ in ptāte eius
eſt determinare ſe ad hoc uel oppoſitū: ſicut dictū
eſt di. 25. ſcdi. q. 1. Et etiā nō tm̄ ex fide: ſed ēt p rōnē
nālem. illa aūt indeterminatio non pōt poni in aliq̄
appetitu organico uel extēſo: q2 qlibet appetitꝰ or-

ganicus uel mālis determinaẛ ad certū genus ap-
petibiliū ſibi ꝯueniēs: ita ꝙ illud apphēſuʒ nō pōt
nō cōuenire nec appetitus nō approbare. ḡ uolun
tas qua ſic īdeterminate uolumus eſt appetitꝰ non
alicuiꝰ talis forme. ſ. mālis: ⁊ per ꝯñs eſt alicuiꝰ ex
cedētis oēm talē. hiꝰ ponimus intellectiuā. ⁊ tunc
ſi appetitus ille ſit formal'r in nobis: q2 ⁊ appetere
ſequiẛ ꝙ forma illa ſit forma noſtra.

De ſecunda ꝓpōne pncipali que eſt ꝙ aīa intellectiua eſt imorta
Ric. li. 2. di. 19. ar. 1. q. 1. lis ꝓcedit ſicut de pª. p̄ adducendo auc̄tes phoꝝ
T. c. 21. qui hoc ſenſerūt. Ariſꝰ. 2. de aīa. dicit ꝙ intellectꝰ
ſepaẛ a ceteris ſicē perpetuuʒ a corruptibili. ¶ Si
dicaẛ ſepaẛ q̄tuʒ ad opationē. ¶ Cōtra. ex hoc ſe-
quiẛ ꝓpoſitū: q2 ſi pōt ſepari ſʒ opationē ⁊ ſm eē:
ſm ipm. 1. de aīa. ¶ Pͦ. 3. de aīa poniẛ dr̄ia inter ſen
T. c. 12. T. c. 7. ſum ⁊ intellectū: q2 excellēs ſenſibile corrūpit ſen
ſum: ⁊ pp hoc poſtea minus ſentit minꝰ ſenſibile.
nō ſic eſt de itell'u: imo poſtq̄ intellexerit ſūma in
telligibilia magis itelligit inferiora. ḡ intellectꝰ nō
debilitaẛ in operādo: ⁊ tūc ultra ſequiẛ ꝙ ſit incor
T. c. 16. ruptibilis in eēndo. ¶ Pͦ. 12. metaᶜᵉ. c. 1. mouentes
cauſe uelut prius exñtes. que aūt ut ratio. i. forma
T. c. 17. ſimul ſupple cū cāto ut toto. qñ enim ſanaẛ hō. tūc
⁊ ſanitaſ eſt: ſi aūt poſteriꝰ aliqd manet pſcrutādū
eſt. in qbuſdā eniʒ nihil ꝓhibet ut ſi aīa eſt tale nō
oīs: ſed intell's. ḡ vult dicere ꝙ intell's eſt ſola ma
Cap. 4. nens poſt cōpoſitū ſed nō ante. ¶ Pͦ. 16. de aīali-
In no. t. c. 2 de ge. aīalium. c. 3. bus relinquiẛ ſoluʒ intellectū deforis aduenire. ḡ
nō accipit eē per gñationē: ſed a cā extrinſeca. nec
per ꝯñs pōt accipe nō eſſe per corruptionē: nec p
aliquā cām corruptiuā: q2 eiꝰ eē nō ſubeſt alicui ta
li cauſe cū ſit a cā ſupiori imediate. ¶ Pͦ. ex dictiſ
phi formanẛ alique rōnes. eſt enim vnū pnm apud
eū ꝙ nāle deſideriū nō eſt fruſtra. nūc aūt in aīa ē
Cōmēta. 2. meᶜᵉ. cō. 1. T. c. 22. nāle deſideriū ad ſemp eē. ¶ Pͦ. 7. metaᶜᵉ. vult ꝙ
mā eſt qua res pōt eē ⁊ nō eſſe. ḡ illud qd̄ non hēt
mām nō hʒ talē potētiā nō eſſendi. itellectiua non
Cap. 11. hēt mām ſʒ eū q2 eſt forma ſimplex. ¶ Pͦ. 3º ethiꝝ.
vult ꝙ fortis debet ſe exponē morti pro republi-
Cap. 9. ca. ⁊. 9. ethiꝝ. vult idē. ⁊ ſm iudiciū rōnis nālis. er-
go ſm rōnē nālē pōt cognoſci imortalitaſ aīe. Pro
batio illiꝰ ꝯñtie. q2 nullus pp qdcūq̄ bonū virtu-
tis uel in ſe uel in alio ul' coitatis debet uel pōt ap
petere oino nō eſſe ſuū. q2 ſm Augm. 3. de lib. arbº
nō eſſe nō pōt appeti. nūc aūt ſi aīa nō eſſet imor-
Th. 1. p. ſū. q. 75. ar. 6. talis moriēſ accipet nō eē total'r. ¶ Pͦ. arguit vnꝰ
doctor ex v̄bis phi ſic. qd̄ corrūpiẛ aut corrūpiẛ p
ꝯriū aut per defectū alicuiꝰ neceſſario regſiti ad eē eiꝰ:
ſed aīa intellectiua nō hēt ꝯriū: nec eē corporiſ eſt
ſimpl'r neceſſ:uʒ ad eiꝰ eē: q2 hēt ꝓpriū eſſe per ſe. ⁊
idem in corpe ⁊ extra corpus. nec eſt dr̄ia niſi ꝙ in
corpore coicat illud corpori: ex̄ corpuſ non coicat.
¶ Pͦ. ſimplex nō pōt ſepari a ſeipſo: aīa ē ſimplex
ḡ nō pōt ſepari a ſeipſa. nec per ꝯñſ ſepari a ſuo eē
q2 nō per aliā formā a ſe hēt eē. Secus eſt de cōpo
ſito qd̄ hēt eſſe per formā: que forma pōt ſepari a
mā. ⁊ ita eſſe cōpoſiti deſtrui. ¶ Sed oppoſitū vi-
T. c. 60. detur phos ſenſiſſe. q2 in fine. 7. metaᶜᵉ. ex intētio-
ne vult ꝙ oēs partes que pñt manere ſepate a to-
to ſunt elemēta. i. ptes māles: ſicut ipſe accipit ele-
mēta. ⁊ p̄ter tales neceſſe eſt ponere in toto aliquā
formā: que totū eſt illud qd̄ eſt: que non poſſet ma
nere ſepata a parte māli toto nō manēte. ḡ ſi ꝯceſ-
ſit aīam intellectiuā eſſe formam hoīs: ſic patet ex
ꝓbatione precedēte: nō ponit eā manere ſeparatā

T.c.101. ⁊ a mã toto nõ manẽte. ¶ P. Principiũ videſ apud
inde. ⁊ ſpã eum: qd incipit eſſe deſinit eſſe. vñ p de celo ꝯ Pla
liter. t.c.126 tonem videſ hic pro incõpoſſibili: ꝙ aliqd incipit
⁊ inde. ⁊ ſit perpetuũ ⁊ incorruptibile. ⁊. 3. phy. c. de infini
T.c.30. to. Cuius eſt pñm eiꝰ finis eſt. ¶ Põt dici ꝙ lꝫ ad
illam 2am ꝓpõnẽ ꝓbandã ſint rõnes ꝓbabiles: nõ
tñ demrãtiue. imo nec neccie. Et qd adducit pro ea
ſm primã viam de auctibꝰ phoꝝ dupl'r põt ſolui.
vno mõ: qꝛ dubiũ eſt qd phs circa hoc ſenſit. varie
Jõ diſ dẽ. enim loquiſ in diuerſis locis: ⁊ habuit diuerſa pñ
ubi ſupra. cipia: ex quoꝝ aliquibus videſ ſequi vnũ oppoſitũ:
ex aliqs aliud. vnde ꝓbabile eſt ꝙ in illa ꝯne ſemp
fuerit dubius: ⁊ nũc magis accedere ad vnã ptẽ:
nũc ad aliã: iuxta hoc qd tractabat mã ꝯſonã vni
parti magis qꝫ alteri. ¶ Eſt ⁊ alia rñſio realior:
qꝛ nõ oia dicta a phis etiã aſſertiue erãt ab eis ꝓ
bata per neccĩam rõnem nãlẽ. ſed frequẽter nõ ha
bebãt niſi quaſdã ꝓbabiles pſuaſiones: uel vulga
T.c.6. rem opi. pcedentiũ phoꝝ. vñ dicit phs. 2. de celo ⁊
mũdo in. c. de duabꝰ qõnibꝰ difficilibꝰ loquiſ tẽtan
dum dicere qd videſ dignũ reputãtes ꝓmptitudi
nem magis iputari uerecũdie qꝫ audacie. ſi qs pp
phiam ſtare ⁊ paruas ſufficiẽtias diligit. de qbus
maximas hẽmus dubitationes. vñ parue ſemp ſuf
ficientie ſuffecerũt phis: ubi nõ poterãt ad maiora
T.c.60. puenire ne ꝯdiceret principiĳs phie. Et in eodẽ. c.
ad fi. de aliqs aſtris dicũt egyptĳ ⁊ babylonĳ a qbꝰ mul
tas credulitates habemꝰ de vnoquoqꝫ aſtroꝝ. vñ
qñqꝫ phi acquieſcũt pp ſuas pſuaſiones ꝓbabiles
qñqꝫ pp aſſertiones ſuoꝝ principioꝝ preter rõnẽ
necciaꝫ. ⁊ illa rñſio ſufficeret ad oẽs auctes lꝫ eẽnt
expreſſe ꝙ nõ ꝯcludũt ꝓpoſitũ. Tamẽ rñderi põt
per ordinẽ. primo ꝙ nõ itelligit illã ſepationeꝫ niſi
preciſe in hoc. ſ. ꝙ intellectꝰ nõ utitur corpe in ope
rando. ⁊ per hoc eſt icorruptibilis in operando lo
quendo de illa corruptione qua virtꝰ organica cor
rumpiſ. pp corruptionem organi: ⁊ illa ſola corru
T.c.65. ptio cõpetit potẽtie organice ſm phm p de aia. ſi ſe
nex acciperet oculũ iuuenis videret utiqꝫ ſicut iu
uenis. ergo ipſa potẽtia viſiua nõ eſt debilitata ul'
corrupta quãtũ ad opationẽ: ſed quãtum ad orga
num tñ. nec tñ ex illa icorruptione intellectꝰ: qꝛ. ſ.
nõ hẽt organũ per cuius corruptionẽ poſſit corrũ
pi in operãdo: ſequiſ ꝙ ſit ſimpl'r icorruptibilis in
operãdo: qꝛ tunc ſequereſ ꝙ in eſſendo ſicut tunc
argutũ eſt. ſed tñ ſequiſ ꝙ nõ eſt corruptibilis in
operãdo illo mõ quo potẽtia organica: tñ ponereſ
T.c.66. ſimpl'r corruptibilis: iuxta illud p de aia. Intellus
corrumpiſ in nobis quodã interiori corrupto. ⁊ hꝫ
pro tãto: qꝛ ponereſ pñm ipſi toti cõpoſito operan
di opationẽ ꝓpriã eiꝰ. ſed cõpoſitũ eſt corruptibile
ergo ⁊ pñm opatiuũ eiꝰ. Qꝫ aũt ſit pñm operãdi to
ti ⁊ opatio eiꝰ ſit opatio totiꝰ. videſ Ariſ dicere p
T.c.64. ⁊ de aia. ¶ Ad aliud dico ꝙ excellẽs ſenſibile corrũ
inde. pit ſenſum per accidẽs: qꝛ corrũpit organũ: qꝛ ſol
uit illam mediã ꝓpõnẽ in qua ꝯſiſtit bona diſpoſi
tio organi: ⁊ per oppoſitũ intellectus: qꝛ nõ hẽt or
ganuꝫ nõ corrũpiſ ab excellẽti obiecto. ſed ex hoc
nõ ſequiſ ꝙ ſit incorruptibilis niſi ꝓbeſ ꝙ nõ de
pẽdeat in eẽndo a toto: qd eſt corruptibile. ¶ Ad
Uide hẽri. illud de. 12. metaᶜᵉ. dĩ ꝙ Ariſ ponit illud ſub du
ubi ſupra bio. ⁊ dicit forſan: ſed nõ dicit forſan ad iſtud ꝙ in
tellectus manet poſteriꝰ. i. poſt totum. ſed non ois
aia ſed itellectus. ⁊ ſequiſ. oẽm nãqꝫ ipoſſibile for
ſan. ubi dubitat an poſſibile ſit oẽm aiam manere:
poſtqꝫ poſitũ. ſi ergo expreſſe aſſerat põt dici ꝙ tñ

non fuit per rõnem neceſſariã demonſtratũ: ſꝫ per
rõnes ꝓbabiles pſuaſum. ¶ Ad aliud ualde du
bium eſt qd ipſe ſenſerit de iceptione aie intellecti
ue. ſi enim nõ ponit deum aliqd imediate de nouo
agere ſed tñmõ motu ſempiterno mouere celũ: ⁊
hoc ut agens remotũ: a quo agẽte ſeparato pone
ret ipſe intellectiuã de nouo ꝓduci. ſi eniꝫ dicas ꝙ
ab aliqua intelligẽtia: duplex eſt incõueniẽs. vnuꝫ
qꝛ illa nõ põt creare ſubſtãtiã. ſ. di. huiꝰ qrti. Aliud
qꝛ illa non põt magis aliqd nouum ꝓducere ime
diate qꝫ deꝰ ſm principia phi de imutabilitate agẽ
tis ⁊ de ſempiternitate in agẽdo. nec põt ipſe ut vi
detur ſm pñcipia ſua ponere intellectiuã eẽ termi
T.c. num agentis nãlis: qꝛ ut videſ ex. 12. metaᶜᵉ. ponit
eam incorruptibilẽ. ⁊ nulla forma que eſt terminꝰ
agentis nãlis eſt ſimpl'r icorruptibilis. ¶ Põt di
ci ꝙ ponit eam imediate accipere eſſe ⁊ nouũ eſſe
a deo: qꝛ ꝙ accipiat eſſe ſatis ſequiſ ex principĳs
eius cũ nõ ponat eaꝫ perpetuo preceſſiſſe ſine cor
pore: nec prius in alio corpore. ⁊ nõ eſt ꝓbabile ſꝫ
rõnem a quo poſſit recipere totale eſſe nullo ꝓſup
poſito niſi a deo. ergo ꝯcederet creationẽ. nõ ſequi
tur: qꝛ nõ dixit eſſe aliaꝫ ꝓductionẽ ꝯpoſiti ⁊ aie
intellectiue. ſicut nec in igne ⁊ forma ignis. ſed illã
aiationẽ corporis organici ponit eſſe ꝓductionem
per accidẽs ipſius aie. Nos aũt ponimus duas ꝓ
ductiones. vnam de nõ eſſe aie ad eſſe eiꝰ: ⁊ illa eſt
creatio. aliam a nõ aiatione corporis ad aiationeꝫ
eius. ⁊ illa eſt ꝓductio corporis aiati: ⁊ pmutatio
nem ꝓprie dictã. Qui igiſ poneret tñ 2am. ſ. aiatio
nem: nullã creationẽ poneret: ⁊ ita Ariſ. ¶ Sꝫ
ſi lꝫ vites crationẽ ſm eum quõ põt agens imuta
bile aliquid nouuꝫ ꝓducere? ¶ Rñdeo nullo mõ
niſi pp nouitatẽ paſſi receptiui. ꝙ enim effectus to
taliter ⁊ preciſe dependẽs a cã actiua eſſet nouus
reducereſ ſm Ariſ in aliquã uariationẽ ipſiꝰ cãe
efficiẽtis. ſed ꝙ effectus dependẽs ab agẽte ⁊ paſ
ſo receptiuo ſit nouus põt reduci in nouitatẽ ipſiꝰ
paſſi ſine nouitate agẽtis: ⁊ ita diceret hꝫ ꝙ deꝰ ne
ceſſitate nãli traſmutat corpus organicũ ad aiatio
nem qꝫ cito corpus eſt ſuſceptiuũ iſtius aiationis:
⁊ a cauſis nãlibus ſit aliqñ de nouo iſtud ſuſcepti
uum: ⁊ tunc noua eſt mutatio ad aiationẽ ab ipſo
deo. ¶ Sed quare reducẽda eſt illa nouitas ime
diate in deuꝫ ſicut in cãm agentẽ? ¶ Rñdeo. ſicut
qꝛ eſt primũ agẽs ideo ſm Ariſ eſt ſemp agens
aliqua actione in paſſuꝫ ſemp eodẽ modo ſe hñs.
ita ſi aliqd paſſum põt eſſe nouum ⁊ ſuſceptiuum
alicuius forme que nõ põt ſubeſſe cãlitati alicuius
cauſe ſcõe. deus eſt imediata cauſa illiꝰ: ⁊ tñ de no
uo qꝛ omni potẽtie paſſiue in ente oportet ponere
aliam actiuã corrñdentẽ: ⁊ ita ſi paſſiue noue non
corrñdet alia actiua creata: corrñdebit ſibi imedia
te diuina. ¶ Ad aliud de deſiderio nãli rñdebitur
rñdendo ad rõnes principales: qꝛ prima ratio pñ
cipalis: 2a ⁊ 3a ꝓcedunt ex hoc. ¶ Ad aliud de. 7.
metaᶜᵉ. uera eſt illa deſcriptio mãe: nõ tñ intelligẽ
da ita ꝙ materia eſt qua res tñ cuius ipſa eſt pars
põt eſſe ⁊ nõ eſſe. ſed res ſiue cuius ipſa eſt pars
ſiue que recipiſ in ipſa. alioquin forma ignis non
poſſet nõ eſſe qꝛ materia nõ eſt pars forme ignis.
¶ Ad aliud de forti ſit magna altercatio an ſm re
ctam rõnem debet ſe ſic exponere morti. tñ põt di
ci ſicut phs reſpõdet in. 9. ꝙ maxime bonũ tribuit
ſibi in exercẽdo illum magnũ actum virtutis. ⁊ hꝫ
bono priuaret ſe imo vitioſe viueret ſi illo actu tũc

pretermiſſo ſaluaret ſuum eſſe per quantũcũqꝫ tẽ.
melius eſt aũt ſimpl'r maximũ bonũ ⁊ momenta
neum qꝫ remiſſum bonũ virtutis uel vita vitioſa p
magnũ tẽpus. vnde ex illo ꝓbaſ euidẽter ꝙ bonũ
cõmune ſm rectã rõneꝫ eſt magis diligendũ qꝫ bo
Doció hẽ. num ꝓprium: qꝛ totũ bonuꝫ ꝓprium debet hõ ex
qli.1.q.13. ponere etiam deſtructioni ſimpl'r ſi neſciat animã
imortalẽ pp ſaluationẽ boni cõmunis. ⁊ illud ma
gis diligiſ ſimpl'r ꝓpter cuius ſalutẽ eſſe alterius
contẽnitur ul' negligiſ. ¶ Ad rõnes illas doctoꝝ.
Ad primã: ſi intelligat aiam habere per ſe eſſe idẽ
in toto ⁊ extra totũ ꝓut per ſe eſſe diſtinguiſ cõtra
ineẽ accidẽtis. hoc mõ forma ignis ſi eſſet ſine mã
hẽret per ſe eſſe: ⁊ tũc poſſet ꝯcludi ꝙ forma ignis
eſſet incorruptibilis. Si aũt intelligiſ de eſſe per ſe
qd ꝯuenit cõpoſito in gñe ſubẽ: ſic eſt falſuꝫ ꝙ aia
ſine corpore hẽt per ſe eſſe: qꝛ tũc eſſe eiꝰ nõ eẽt cõ
municabile alteri: qꝛ in diuinis etiaꝫ per ſe eſſe illo
mõ acceptũ eſt incõicabile. vnde iſto mõ deficit cõ
ſequẽtia: aia hẽt eſſe ſine corpe: ergo nõ idiget cor
pore. qꝛ in 2o intellectu antecedens falſum eſt. in p
ꝯñtia nõ ualet: niſi addatur ibi qd nãliter ſiue ſine
miraculo hẽbet per ſe eſſe pmo mõ. ſed hec ꝓpoſi
tio credita eſt ⁊ non per rõnem nãlem nota. ¶ Ad
aliud nõ ois corruptio eſt per ſepationem alterius
Uide hẽri. ab altero. accipiẽdo enim eſſe angeli ſi illud ponaſ
qli.1.q.3. ſm aliquos aliud ab eſſentia illud non eſt ſepara
Tho.1.pte. bile a ſeipſo. ⁊ tamen eſt deſtructibile per ſucceſſio
q.79.⁊ nem oppoſiti ad ipſum eſſe.
104.art.1.
Tho.1 ſũ. **De tertia** ꝓpõne dĩ eam ꝓbari poſſe per
ꝯgẽ.lib.4. hoc ꝙ pars extra totũ eſt imp
c.79. fecta. forma aũt tam nobilis nõ remanebit perpe
T.c.17. tuo impfecta. ergo nec ſepata a toto. ¶ P. nullum
violentũ eſt perpetuũ ſm phm. 2. de ce. ⁊ mũ. ſepa
ratio aũt corporis ab aia eſt violenta: qꝛ ꝯtra incli
nationẽ nãlem aie ſm phm: qꝛ nãliter inclinaſ ad
perficiẽdũ corpus. ¶ De iſta ꝓpõne videſ ꝙ phs
ſi poſuiſſet aiam imortalẽ magis poſuiſſet perpe
tuo eam manere ſine corpore qꝫ in corpe: qꝛ omne
cõpoſitũ ex ꝯrĳs eſt corruptibile. nec rõnes iſte ꝓ
bant. prima nõ. nam illa maior. pars extra totũ eſt
impfecta. nõ eſt uera niſi de pte que recipit aliquã
perfectionẽ in toto. aia nõ recipit ſed cõmunicat. ⁊
ſic põt formari ratio ad oppoſitũ. qꝛ non repugnat
alicui eque pfecto in ſe manere: lꝫ alteri nõ cõmu
nicet ſuam pfectioneꝫ. hoc apparet de cã efficiente
cui nõ repugnat quãtũcunqꝫ manere ſine effectu
ſuo. ſed aia manet eque pfecta in eſſe ſuo ꝓprio ſi
ue ꝯiuncta ſiue ſeparata: tñ in hoc hñs diſſiam: qꝛ ſe
parata nõ cõmunicat ſuũ eẽ alteri. ¶ Per hoc ad
aliud: qꝛ inclinatio nãlis duplex eſt. vna ad actum
primũ. ⁊ eſt impfecti ad pfectũ: ⁊ concomitaſ potẽ
tiam eſſentialẽ. alia ad actũ 2m ⁊ eſt pfecti ad pfe
ctionem cõmunicandã: ⁊ ꝯcomitaſ potentiã acci
dentalẽ. ¶ De pma uerũ eſt ꝙ oppoſitũ eiꝰ eſt vio
lentum ⁊ nõ perpetuũ: qꝛ ponit impfectionẽ ꝑpe
tuam quã phs habuit pro incõueniẽti qꝛ ponit in
vniuerſo cauſas ablatiuas cuiuſcũqꝫ impfectiõis.
Sed 2a inclinatio etſi perpetuo ſuſpendaſ nullum
violentũ ꝓprie dĩ: qꝛ nec impfectio. nunc aũt incli
natio aie ad corpus tñ eſt 2o mõ. Uel põt dici ſm
Auic. ꝙ appetitꝰ aie ſatiatus eſt per hoc ꝙ ſemel
pfecit corpus: qꝛ illa ꝯiunctio eſt ad hoc ut aia me
diante corpore acqrat ſuas pfectiones per ſenſus
quas nõ poſſet acqrere ſine ſenſibꝰ: ⁊ per ꝯñs ſine
corpore. ſemel aũt ꝯiuncta acqſiuit quãtũ ipſa ſim

pliciter appetit acquirere illo modo.

Dico ergo ꝙ illaꝝ trium ꝓpõnũ ex q
bus formaſ ratio ad reſurre
ctioneꝫ quodãmõ a priori: qꝛ ſumpte ſunt a forma
hois reſuſcitãdi. pa eſt nãliter nota: ⁊ error ei oppo
ſitus qui ꝓprius eſt ⁊ ſolius Auerrois peſſimus
eſt nõ tñ ꝯtra ueritatẽ theologie: ſed etiã ꝯtra ue
ritatẽ phie. deſtruit enim ſciam: qꝛ oẽs actus itelli
gendi ut diſtinctos ab actibꝰ ſentiendi: ⁊ oẽs actꝰ
electionis ut diſtinctos ab actibꝰ appetitus ſenſiti
ui: ⁊ ita oẽs virtutes que nõ generanſ ſine electio
nibus factis ſm rõneꝫ rectã: ⁊ per ꝯñs talis erraſ
eſſet a coĩtate hoium ⁊ nãli rõne utentiũ extermi
nandus. Sed alie due nõ ſunt ſufficiẽter note rõ
ne nãli: lꝫ ad eas ſint quedã pſuaſiones ꝓbabiles.
¶ Ad 2am quidẽ plures ꝓbabiliores. vnde ⁊ illã
videſ magis expreſſe ſenſiſſe phs. ¶ Ad 3am autẽ
pauciores: ⁊ per ꝯñs ꝯcluſio ſequẽs ex iſtis nõ eſt
per illã viam ſufficiẽter nota rõne nãli. Scõa via
ad eam eſt a poſterioribꝰ: quarũ alique ꝓbabiles
tacte ſunt in rõnibꝰ pñcipalibus: utpote de beati
tudine hois. ¶ Ad hꝫ etiaꝫ adducit de iuſtitia dei Uar. ubi ſ.
retribuẽtis. nunc aũt in vita iſta virtuoſi maiores ⁊ Ric. ubi
patiunſ penas qꝫ vitioſi. Et iſtud argm videſ apl's ſupra.
tangere. 1. Coꝝ. 15. Si in hac vita tñ ſperãtes eſſe
mus miſerabiliores ſumus oibꝰ hoibꝰ ⁊c. ¶ Sed
iſte rõnes a poſteriori minus ꝯcludunt qꝫ ille a pꝛio
ri accepte a ꝓpria forma hois. nõ eniꝫ apparet per
rõnem nãlem ꝙ eſt vnus rector hoium ſm leges
iuſtitie retributiue ⁊ punitiue: etiã eſto ꝙ ſic dice
reſ ꝙ vnicuiqꝫ in bono actu ſuo ſit retributio ſuffi
ciẽs: ſicut dicit Aug. lib. 1. ꝯfeſſi. c. 12. Juſſiſti dñe ⁊ In fine
ita eſt ut ſibi ſit pena ois peccator. ita ꝙ ipm pctm
eſt pena pa pcti. vnde apparet ꝙ ſancti a poſterio
ri arguẽtes ad ꝓpoſitũ nõ intẽdunt facere niſi qſ
dam pſuaſiones ꝓbabiles: ſicut Greg. lib. 4. mora
lium. in fine poſitis ad hoc qbuſdã pſuaſionibꝰ di
cit. Qui ꝓpter iſtas rõnes noluerit credere ꝓpter
fidem credat. ſil'r doctrina pauli act. 17. ⁊. 26. ⁊ et
1. Coꝝ. 15. per exemplũ de grano cadẽte ⁊ per reſur
rectionẽ chriſti. Si chriſtus reſurrexit ⁊ mortui re
ſurgent. ⁊ per iuſtam retributionẽ uel nõ ſunt niſi
pſuaſiones ꝓbabiles: uel tñ ex premiſſis creditis
pꝫ diſcurrẽdo per ſingula. ¶ Breuiter ergo nec a
priori nec per rõnem pñcipĳ intrinſeci in hoie. nec
a poſteriori: puta per rõnem alicuiꝰ opationis uel
pfectionis ꝯgruentis homini põt ꝓbari neceſſario
reſurrectio inĩtẽdo lumini nãli. ergo hoc tanqꝫ di
uino certum nõ tenetur niſi per fidem: imo nec 2a ꝓ
poſitio in pa via ſicut dicit Aug. 13. tri c. 9. tenetur
per rõnem. ſed tñ per euangeliũ dicẽte chõ. Noli Luc. 12.
te timere eos qui occidunt corpus: animã aũt non
poſſunt occidere. timete aũt ⁊c.

Ad argumẽta. ¶ Ad pm. aut arguiſ
preciſe de deſiderio nã
li ꝓprie dicto: ⁊ illud nõ eſt aliquis actus elicitus:
ſed ſola inclinatio nature ad aliqd. ⁊ tũc planũ eſt
ꝙ nõ põt ꝓbari deſideriũ naturale ad aliqd niſi p
ꝓbetur poſſibilitas in nã ad illud: ⁊ per ꝯñs econ
uerſo arguẽdo eſt petitio principĳ: aut arguẽdo de
deſiderio nãli minus ꝓprie dicto: qd. ſ. eſt actus eli
citus ſed ꝯcorditer inclinationi nãli: ⁊ tunc iterum
nõ põt ꝓbari ꝙ aliqd deſideriũ elicitũ ſit nãle illo
mõ niſi prius ꝓbeſ ꝙ ad idem ſit deſideriũ nãle p
mõ. Si autẽ arguas. illud nãliter deſideraſ qd ap
prehenſuꝫ ſtatim actu elicito deſideraſ. qꝛ iſta pro

Universidad de Deusto Biblioteca

nitas nō videtur eſſe niſi ex inclinatiōe nālī:hoc
a.l.prima vno mō negaret primo:q: vitioſus ſtatim inclinat
ad deſiderandū ſm habitū ſuum id qđ ſibi offert.
Sed q: nā nō ſtatim eſt ex ſe vitioſa nec in oibus:
⁊ glibet ſtatim appetit iſtud apprehēſuz:ſequit ꝙ
illud deſideriū nō eſt vitioſum.ergo iſta rn̄ſio non
eſt gn̄alis. Jdeo pōt dici ꝙ opꝫ apprehenſionē eſſe
ſm rōnem rectā nō erroneā:alioquin ſi ad appre-
henſionē erroneā ſtatim oēs appetāt actu elicito:
nō ſequit illud eſſe ꝯſonū iclinationi nāe:imo ma-
gis oppoſitū. Nō eſt aūt manifeſtū per rōnem nā-
lem ꝙ ratio oſtendēs homini ſemꝑ eē tanq̄ꝫ appe-
tibile ſit ratio nō erronea:q: prius oporteret oſten
dere ꝙ iſtud poſſet cōpetere homini. ¶ Breuiter
ergo omne mediū ex deſiderio nāli videt eſſe ieffi
cax.q: ad efficaciā ei⁹ opꝫ oſtēdere uel potētiā nālē
in natura ad iſtud:uel ꝙ apprehēſio quā ſtatim ſe
quit iſtud deſideriū ſi eſt act⁹ elicitus ſit apprehē-
ſio recta ⁊ nō erronea: ⁊ horū p̄m eſt idem cū ꝯne
que ꝯcludit ex deſiderio nāli.2m aūt difficili⁹ ul' mi
nus notū illa ꝯne. ¶ Sed ad ꝓbationē hui⁹ ꝙ de
ſideriū hoīs nāle eſt ad imortalitatē:q: nāliter fu-
git mortē:poſſet dici ꝙ illa ꝓbatio ꝯcluderet eque
T.c.59. de quocūq; bruto. ¶ Et ſi adducat phs.2.de gn̄a
tione in fine. Meli⁹ aūt in oibus ſemꝑ eſſe q̄ꝫ non
eſſe.iſtud eſt ad oppoſitū:tuꝫ q: eque ꝯcluderet in
bruto ſicut in hoīe:tuꝫ q: ſubdit. Hoc aūt in oibus
ipoſſibile exiſtere ꝯtinue ꝑꝑ longe a p̄n⁹ diſtare: ⁊
ideo reliquo mō deus cōpleuit nām ꝯtinuā facere
gn̄ationē.q̄ſi dicat cū deſideriū nāle ſit ad ſemꝑ eē
in qbus eſt:hoc ipoſſibile in ſeipſo eſt ad illō:ſicut
eſt poſſibile.ſ.in ꝯtinuatione ſpēi in diuerſis idiui-
duis. ⁊ ita ꝯcedit de hoīe ſicut in alio gn̄abili non
in vnico ſed in tali ſucceſſione. ¶ Sed ſemꝑ vide
a.l.quia. tur ſtare vis ꝙ fugiēs vnū oppoſitū non fugit niſi
ꝑꝑ amorē alteri⁹ oppoſiti. ¶ Cōcedi pōt ꝙ ex hoc
ſequit cū fugiat mortē ꝓnunc:ergo amat vitā pro
nunc. ⁊ ſic de quolibet nūc ſignato.ſed nō ſequit:ḡ
pro iſinito. ¶ Ad illud aūt apl'i nolumus expolia
ri.rn̄deo nolumus.ſ.noſ iſpirati ſiue certificati per
fideꝫ. ⁊ utiq; nolumus nāliter ſic ꝙ iſtud nolle eſt
ſm nālē iclinationē:ſꝫ nō eſt notū rōne nāli ꝙ iſtō
nolle ſit ſm inclinationē nālē. ¶ Ad 2m ꝯcedit ꝙ
uerū eſt btitudinē nō ſolū in ul'i ſꝫ etiā in ſpāli ap-
peti nāliter ab hoīe ſicut iferius patebit di.49.ſed
nō eſt notū nāli rōne ꝙ ipa in particulari que.ſ.cō
ſiſtit in illo quo nos credimus illā ꝯſiſtere appetit
nāliter ab homine:oporteret eniꝫ eē notū per rōnē
nālē:q: ille actus nobis eſt conueniēs tanq̄ꝫ finis.
10.ethi. ¶ Cum ergo ꝓbas per phm ꝙ btitudo nō tm̄ in
c.10. gn̄ali.j.ethi.ſꝫ in ſpāli ex.10.appetit nālit'. ¶ R°
etiaꝫ illa rō btitudinis quā phs reputauit ſpālem:
que.ſ.ꝯſiſtit in ſpeculatione altiſſimaꝝ cāruꝫ perfe
ctiſſima poſſibili homini eſt ualde rō ul'is.in ſpāli
aūt deſcēdēdo ipſe nō videt ꝑceſſiſſe ultra ſpecu-
a.l.iſta lationē ꝑfectiſſimā in vita illa.vn̄ ingſita iſta btitu
10.ethi. dine hoīs ſubdit. Opꝫ ⁊ corpus ſanū eē ⁊ cibū ⁊ ſa
c.10. mulatū eſſe:nō tm̄ eſtimādū multis ⁊ magnis idi-
gere felicē.ergo felicitas illa ſpālis:quā nos poni
mus:q: ponimus ſpeculationē homini poſſibileꝫ:
longe ꝑfectior eſt quacūq; poſſibili ſibi in vita iſta
nō eſt nālit' nota eē finiſ noſter.nec nāliter notū eā
nāliter appeti a nobis tanq̄ꝫ finē. ¶ Cū ꝓbas per
rōnē Aug.btitudinē nō poſſe eē niſi ſempiternam
a.l.mēbrū. dabit illō mediū ab illo qui tenet btitudinē huma
nam poſſe hēri in vita iſta:ꝙ uolēs amittit eaꝫ:q:

debet ſm rectā rōnē uelle ꝓpriā ꝯditionē nāe ſue.
recta aūt ratio oſtēdit iſti nō hn̄ti fidē:ut videt ſibi
ꝙ ꝯditio nāe ſue eſt mortalitas tam aīe q̄ corpis.
Et iō debet uelle ſicut vitā amittere ita vitā btām.
¶ Et cum dicis nō eſt vita btā que nō erat amata
ab hn̄te.uerū eſt ſi nō eſſet amata pro q̄n eſt poſſi-
bilis ⁊ ꝯueniēs illi amāti ſed ſic eē ꝯueniētem pro
ſemꝑ nō eſt notū per rōnē nālē. ¶ Ad aliō ꝯcedit
ꝙ notū eſt hoiem poſſe cōſequi finē ſuū in aliq̄ idi
uiduo. ⁊ per ꝯn̄s beatitudinē in illo gradu in quo
notū eſt btitudinē eſſe finē hoīs. ¶ Et cuꝫ dicis ꝫ
eſſe ipoſſibile in vita iſta dī ꝙ illa ipoſſibilitaſ non
eſt nota ꝑ rōnē nālē. ¶ Cū adducis iſortunia iſir
mitatē corporis:iperfectionē ꝟtutis ⁊ ſcie. ¶ Rn̄de
tur ꝙ hec oia repugnāt ꝑfecte felicitati:q̄lē notuꝫ
eſt cōpetere intelligētie:ſed nō q̄leꝫ notū eſt poſſe
cōpetere homini. ¶ Ad 4m diceret ꝙ illa ſpēs ꝑ-
petuabit in vniuerſo per ꝯtinuā ſucceſſionē indi-
uiduoꝝ.quā poneret phs per gn̄ationē ꝯtinuā.nō
aūt ꝯtinuabit per vitā alicui⁹ ul' aliquoꝝ in ſpecie.
¶ Ex his apparet quāte ſint grē referēde miſeri-
cordie creatoris:qui nos per fidē certiſſimos red-
didit in his que ꝑtinēt ad finē noſtꝝ ⁊ ad perpe-
tuitatē ſempiternā:ad que igenioſiſſimi ⁊ eruditiſ
ſimi q̄ſi nihil poterāt attingere iuxta illō qđ addu
ctum eſt de Aug.13.trini.9.in fine.ꝙ vix pauci ma
gno prediti ingenio uacātes ocio ⁊c. Ad indagā-
dam ſolius aīe imortalitatē potuerūt ꝑuenire.ſed
ſi fides adſit que eſt in eis quib⁹ dedit Jeſus filios
dei fieri:nulla queſtio eſt.q: ipſe ſuos credētes in
hoc certiſſimos reddidit.

Queſtio.III.

TErtio quero.

Utruꝫ nā poſſit eſſe cā actiua reſurrectionis. Q ſic:q: in nā eſt po
tentia paſſiua ad reſurrectionē ⁊ nālis.
aīa enim naturalr' inclinat ad materiaꝫ
perficiendā. ⁊ ecōuerſo mā naturalr' ad aīam ut ad
ꝑfectionē.ſed oī potētie paſſiue nāli corrn̄det potē
tia actiua nālis:alioquin talis potētia paſſiua eſſet
fruſtra.ḡ eſt aliq̄ potentia actiua nālis reſpectu re
ſurrectionis. ¶ P̄.in natura eſt duplex ꝓceſſus.
vnus cōponēdo.ali⁹ reſoluēdo. ⁊ a quo vn⁹ incipit
in illud alius terminat ⁊ ecōuerſo.ḡ uterq; videt
eque ſubeſſe actioni nāe.q: uterq; terminus uni-
uſq;.ſed nā pōt reſoluere cōpoſitū iſtud in cōponē
tia.ergo ecōuerſo ex cōponētib⁹ pōt ꝓducere iſtud
cōpoſitū. ¶ P̄.corrūpat aer in igneꝫ poſtea ignis
in aerē.deinde ecōuerſo aer in ignē.ille ſcđs ignis
videt idē cum p̄:q: eadē mā. ⁊ pōt eē ꝙ hēat ideꝫ
efficiēs cū p̄ igne. Nūc aūt ſm phm.8.metace.3.c.
Si mā eadē ⁊ efficiēs idē: ⁊ effectus idē.ſi ḡ natu
ra pōt eūdē ignē reducere:pari rōne ⁊ eūdē hoīe.
¶ Oppoſitū Diony.de di.no.c.6.de reſurrectione
dicit. Rem uetuſtati viſam ꝯ naturā.mihi aūt ⁊ ue-
ritati ſupra naturā. ¶ P̄.aīal ꝑfectū nō pōt ꝓdu-
ci equoce ſic cōmētator arguit ꝯtra Auic.8.phy.
ꝯto.46.cui⁹ tert⁹ icipit. Utrū vnūqđq; mouet.hō
ergo cum ſit aīal ꝑfectiſſimū non pōt ꝓduci a na-
tura niſi ꝓductione vniuoca:ſed reſurrectio nō eſt
ꝓductio vniuoca:q: nō generatio.ergo ⁊c.

Hic ſciendū eſt ꝙ cuꝫ ſm Dam.c.19.li.
4.reſurrectio eſt ei⁹ qđ ce-
cidit ⁊ diſſolutū eſt 2a ſurrectio. ⁊ hō totus cecidit
in morte. ⁊ etiā ponēdo formā mixti ibi aliam ab
aīa itellectiua ut credo eſſe uerū:illud mixtū diſſo
lutuꝫ eſt uel in morte:uel poſt mortē neceſſe eſt ad

reſurrectionē:primo qdē ordine nature illō mixtū
reparari idē. Et 2° illi mixto aīam intellectiuā ean
dem reuniri ut ſic reſurgat idē hō. ¶ Primo ḡ vi
dēdū eſt ſi nā poſſit reducē formā mixti eādē nūo.
¶ Scđo ſi poſſit illi mixto diſſoluto reunire aīam
itellectiuā ut ſit ideꝫ hō. ¶ Et p̄m duo ꝯtinet.p̄m ſi
ul'r pōt aliqđ corruptibile redire idē nūo.2° ſi iſtud
mixtū ut ſic in ſpāli ſint tres articuli. ¶ De primo
Opio phoꝝ ⁊ maxie platōicoꝝ. Aug.12.ciui.c.13.recitat opionē phoꝝ aliquoꝝ di-
centiū per circuitus tēpoꝝ eadē redire:qbus ipo-
nitur ꝙ poſt magnū annū.i.poſt.36r millia ānoꝝ
oia redirēt eadē ſratio coꝝ erat q: redeūte cā eadē
redibit idem effectus.tūc aūt oia corpora celeſtia
redibūt ad eūdē ſitum.q: ſupponēdo illud Ptolo
mei in almageſto.ꝙ celū ſtellatū moueat in centū
annis vno gradu ꝯ motū diurnū:ſequit ꝙ cōple-
bitur mot⁹ ille ei⁹ ab occidēte in orientē in.36r mil
libus annoꝝ. ¶ Sed illā opi.iprobat ibi Aug⁹ ꝑ
auctoritatē ſcripture Ro.6. Chriſtus reſurgēs ex
mortuis ⁊c.2° per illud.j.theſ.4. Semꝑ cum dn̄o
Pōā.ii. erimus. Jtē per illud pſalmiſte. Tu aūt dn̄e ſerua
bis nos ⁊ cuſtodies nos a gn̄atione hac in eternū.
ii. vnde de ſic opinātib⁹ bene ſubdit pſalmiſta. Jn cir
cuitu impij ambulāt.i.dicūt reditiones circulares.
Et per rōnem de btitudine:q: ſm iſtū circultū nul
la eſſet uera btitudo:pro eo ꝙ aīa btā reditura eēt
ad miſerias:quas prius habuit: ⁊ ita dum btā eſt:
aut credit ſe nunq̄ꝫ rediturā. ⁊ ſic falſa opione btā
eſt.aut credit ſe rediturā ⁊ tunc timet. ⁊ per ꝯn̄s
nō eſt beata. Et rn̄det ibi ad illud eccl'.j. Nihil ſub
ſole nouum.d. Abſit ut his Salomonis uerbis il-
los circuitus ſignificatos eſſe credamus.ſed ul' ge
neraliter accipiēdo eadē preceſſiſſe:que erunt non
aūt eadē ſm numerū.uel aliqui ſic intellexerūt tā-
q̄ꝫ in predeſtinatione dei iam facta fuiſſe oia ſapiēſ
noluiſſet itelligi: ⁊ iō nihil recens ſub ſole. ¶ Pōt
etiā illa opi.iprobari quantū ad rōnē ei⁹:q: ſi ꝓbet
aliquē motum celeſteꝫ alicui incōmenſurabilē:qđ
ꝓbari pōt ſi ponat magnitudo ſuꝑ quā ſit eſſe in-
cōmenſurabilis magnitudini ſuppoſita hincinde
equali uelocitate.tūc inq̄ꝫ ſequit ꝙ nunq̄ꝫ oēs mo
tus redibunt ad idem:nec iſtud de incōmēſurabili
tate motuū eſt contra ꝯtinuitatē motus cōtinui:q:
ſi duo mobilia mouerent:vnū ſuꝑ coſtam quadra
ti aliud ſuꝑ diametrū:motus illi eſſent incōmenſu
rabiles:nec in perpetuū ſi durarēt redirent ad vni
formitatē.ſed iſtud regreret magnā diſcuſſionē ſin
guloꝝ motuū ꝯgruentiū epiciclis ⁊ deferentibus
ſi aliquis poſſit alicui iueniri incōmenſurabilis in
toto celo. ¶ P̄.illud fundamentū acceptū a Pto-
lomeo iprobat per thebit qui ꝓbat celum ſtellatuꝫ
nō ſic moueri ab occidēte in orientē:q: tunc aliqū
foret in principio cancri noni celi ſtella illa que ali
as fuit in principio capricorni noni celi: ⁊ iō ponit
motū octaui celi uel ſtellati eſſe in qbuſdā paruis
circulis deſcriptis ſuꝑ principiū arietis ⁊ libre no
ni celi. ⁊ ꝙ ille eſt quidā mot⁹ acceſſus ⁊ receſſus
ſm ꝙ principiū arietis mobilis in ſuo circulo aſcē
dit. ⁊ per oppoſitū caput libre mobilis in ſuo circu
lo deſcēdit. ⁊ alias ecōuerſo capite arietis deſcēdē
te caput libre aſcendit. ⁊ ſic mouent ſtelle in 8uo ce
lo ſm longitudinem ⁊ latitudinē ſimul.ſi ergo ille
motus ꝓbaret in aliquo tꝑe cōpelli in quo tꝑe nō
poſſent oēs orbes iferioreſ redire ad eundē ſitum
quē habuerūt in principio illi⁹ motus ſequeret ꝓ-
poſituꝫ. ¶ P̄.ratio eſt diminuta:q: nō tm̄ a cā effi

ciente dependet identitas effectus:ſed etiam a mā.
Materia aūt pōt eſſe oīno alia uel alium ſituꝫ ha-
bens in cōparatione ad celuꝫ:q: per actionē liberi
arbitrij poſſunt corpora ipediri ne ſint in illo ſitu
ubi prius erāt.pōt etiā per actionē talem aliqđ cor
pus eſſe diuiſuꝫ: ⁊ ita mā diſperſa. ¶ P̄.manifeſta
icōueniētia ſequunt ad hāc poſitionē in ſpecie hu
mana.ſequit enim p̄ ꝙ adiſcere nō ſit niſi remini-
ſci.de quo tāgit phs.j.poſtr.q: inconueniēs eſt ut T.c.4.
ꝓbat in fine ſcđi poſtr nobiliſſimos habitus eē in
nobis ⁊ latere nos. Aliud eſt q: actus liberi arbi-
trij nō ſubſunt neceo cāliitati celi. ⁊ per ꝯn̄s illi non
neceſſario redibunt ideꝫ.nec per ꝯn̄s aliqui actus
neceſſario depēdentes ex eis: ⁊ tm̄ illud exempluꝫ
ponit Aug.de dicto phoꝝ ubi prius ſicut iquit.in
hoc ſeculo plato ⁊ in ſchola que achademica dicta
eſt diſcipulos docuit ita per inumerabilia retro ſe
cula ⁊ idē plato ⁊ eadē ciuitaſ ⁊ eadē ſchola idēq;
diſcipuli reperiri.ſed ſubdit.abſit ut iſta credamuſ a.l.reperti.
inducēs iprobationes ex ſcriptura pri⁹ adductas.

Alia eſt opinio totaliter ꝯria dicēſ ꝙ Sot. dli. 6.
impoſſibile eſt redire q.2.
aliqd idē nūo per agens nāle.pro quo adducit au Eg.thece.j.
ctoritaſ phi.2.de gn̄atione in fine.quoꝝ ſuba perit T.c.ult.
nō reuertit eadē nūo. ⁊ auctoritas eius.5.phy.de T.c.36.
ſanitate ꝙ nō redit eadem nūo. ⁊ auctoritas ei⁹ in Cap.de op
predicamētis a ꝑuatione ad habitū ipoſſibilis eſt poſitione.
regreſſio.qđ intelligenduꝫ eſt de priuatione ſubſe-
quēte formā ⁊ forma p̄cedente:cū qua ꝯcordat il-
lud qđ allegāt aliqui de.8.metace.de vino ⁊ aceto. T.c.14.
Sed illud negat reditū imediatū etiā ſm ſpēm:q: Hē.ql.4.q.
opꝫ prius fieri reſolutionē ad mām cōem. Adduci 13. ⁊ qli.8.
tur etiā auctoritas.6.ethir.approbātis dictū aga- q.5. Cap.3.
thonis.recte inquit ait:hoc ſolo priuat de⁹ ingeni- a.l.ſolonis.
ta facere que facta ſunt.ergo nō pōt p̄terita reduce
re:q: tunc faceret ea eē nō tm̄ nō preterita ſed etiā
preſentia. ¶ P̄.rōnes q̄tuor ponunt ad hoc.p̄a eſt
hec.in omni corruptiōe mā geniti diuidit:ita ꝙ nō
ex tota mā eadē gn̄atur genitū que prefuit in cor-
rupto. ⁊ ſic ulteriuſ ſemꝑ ſit maior ⁊ maior diuiſio
māe.ergo per quāſcūq; circulationeꝫ ſi reditio fiat
ad aliqd eiuſdē ſpēi cum p̄ corrupto nō erit ex ea-
dem mā totali. ⁊ per ꝯn̄s nō erit idem:q: ad idēti-
tatē nūalē requirit eadē mā ſicut eadem forma ſm T.c.27.⁊
phm.12.metace.c.2. ⁊ per rōnem:q: eſt p̄nm eēntia- circiter.
le totius. ¶ P̄.2° agens nāle nō pōt agere niſi ꝑ
motum uel mutationē.motus aūt ⁊ mutatio non
pōt redire idem:q: ei⁹ vnitas eſt ꝯtinuitas ⁊ inter
ruptio uel iteratio repugnat ꝯtinuitati:ergo ⁊ vni
tati motus: ⁊ mutationis. Nō ergo terminus eiuſ
pōt redire ideꝫ. ¶ Et iſta ratio ꝯfirmat ſic:ſicut ſe
habet hoc ꝓductū ad ꝓductū.ita hec ꝓductio ad
ꝓductionē.ḡ ꝑmutatim:ſicut ꝓductū ad ꝓductio
nem.ſic hoc ꝓductū ad hanc ꝓductionē. Sed nō
pōt eſſe ꝓductū ſine ꝓductione.ḡ nec hoc ꝓductū
ſine hac ꝓductione.ſed ꝫ ꝓducto nō pōt redire ea
deꝫ:q: nec eadē mutatio.ḡ nec hoc ꝓductū. ¶ P̄.
nō poſſet redire idem niſi ad ipm poſſet eſſe eadeꝫ
potētia.ſed hoc falſuꝫ eſt.q: aut eadē potētia ſemꝑ
manēs aut de nouo reducta.non p̄ mō.q: potentia
corrumpit in aduētu forme. ⁊ per ꝯn̄s poſt primā
reductionē ad actū nō manet eadē potētia. Nec 2°
mō.q: ſicut forme ſuccedit alia priuatio q̄ꝫ que pre
ceſſit eam ita forma reſoluit in aliā potētiā ſi in ali
quā reſoluit. Probat etiaꝫ ſimul ꝙ neutro mō:q:
ad preteritū nō eſt potētia:hec forma eſt preterita.

¶ Quare etiã nõ ſtatim reducit̃ a nã idem ſi potẽtia eſt ad idē in ſuſceptiuo ⁊ nã põt eſſe cã actiua. in hoc enim nõ eſt ratio: cũ nã agat ex impetu: q̃re nõ ita ſtatim reducat idē ſicut nõ ſtatī ad minus habito tali ordine formarũ ſm quẽ põt reducẽ idẽ ſpecie. Sed manifeſte videmus ꝙ nõ ſtatim in pª reductione eiuſdē ſm ſpẽm reducit idem nũo: qḋ apparet ex actibꝰ uel acq̃ſitibus oino alq̄s pñtibus ſaltẽ ut inſeparabilibꝰ ipm̄ ſuppoſitũ: ⁊ iſta queſtio poſita ſub quare poſſet eſſe 4ª principalis ratio. *(a.l. nulla.)*

Tertia opinio

eſt media que ponit ꝙ etſi nõ oĩa pñt redire eadẽ nũo ꝑ actionẽ nãe: tñ aliq̄d põt redire idē nũo. pro hac opione arguit̃ p̄ per illḋ phi. 8. meᶜᵉ. 3. c. Si agẽs idẽ ⁊ mã eadẽ effectꝰ erit idẽ. q2 nõ aſſignat diuerſitatẽ effectꝰ poſſibilẽ niſi ꝑꝑ diuerſitatem efficiẽtis uel materie. ſed poſſibile eſt idē efficiens eẽ ⁊ eãdem materiã reſpectu 2ⁱ ꝓducti que erãt reſpectu p̄ ꝓducti. g̃ poſſibile eſt 2ᵐ ꝓductũ eẽ idem cũ p̄ ꝓducto. Minor ꝓbat̃: q2 ſi frequẽter in corruptione fiat diſperſio uel diuiſio mãe: tñ poſſibile eſt oppoſitũ in multis caſibꝰ: puta ſi includat̃ ignis intra urinale: ⁊ ibi corrũpat̃ in aerẽ. deinde ex illo aere gñet̃ ignis per reflexionẽ radioꝝ ſolarium uel aliter: mã incluſa erit eadẽ. ¶ Conſiſr ſi ex ſolido gñatur ſolidũ ubi p̄ciſe forma geniti põt ſequi formã corrupti: ſequit̃ ꝙ qua rõne tota materia prefuit ſub forma corrupti: pari rõne eadẽ tota ſuberit ſub forma gñandi. ¶ Rñdet̃ ꝙ illḋ phi debet intelligi cũ hac adiectione ſimul. q2 ſꝫ phm̃. 5. phyᶜᵉ. Nõ tñ eſt nũatio ꝑꝑ alietatẽ ſp̃ei ⁊ ſubiecti: ſed etiã tp̃is. ¶ Alia rñſio ⁊ melior ꝙ phs aſſerit ꝙ ſi agens aliud: ⁊ mã alia ꝙ effectꝰ eſt aliꝰ. Sed nõ ex oppoſito añtis. ſi agens idẽ ⁊ mã eadẽ infert ꝙ effectus ſit idẽ. vñ in fine ꝯcludẽdo ait. Si g̃ cõtingit idem ex mã facere palã: q2 p̄nᵐ qḋ eſt ut mouens idẽ. nã etſi mã altera: ⁊ mouẽs: ⁊ qḋ factum eſt ſupple erit aliud. ¶ Cõtra p̄mã rñſionẽ. ſi agẽs agat nunc in. a. inſtãti cauſabit aliq̄d: iſtud ſit. b. ſi nõ agat nunc ſed ceſſet uſq3 ad inſtans. b. cauſabit idẽ. g̃ ſi cauſet in. a. ⁊ tp̃e intermedio iter. a. ⁊. b. deſtruat̃ illḋ cãtū ⁊ iterũ agat in inſtãti. b. cãbit illḋ idem. ꝯñtia p3 ex hoc ꝙ ꝯtinuitas tp̃is intermedĳ nihil facit ad idẽtitatẽ ꝑmanẽtiſ: q2 hẽt eſſe idē in illo tp̃e ⁊ in terminis illiꝰ tp̃is. ¶ Si neges aſſumptum: q2 in. b. inſtãti nõ põt idem cãtū hẽre eãdẽ influentiã quã habuit in inſtãti. a. ⁊ ideo nõ poterit tunc idẽ cãre. ¶ Cõtra hoc duplr̃. p̄ q2 ſi ſtis influentia ſufficit ad idẽtitatẽ effectꝰ. ſi enim in inſtãti. a. eſſet aliud agẽs approximatũ paſſo ꝓduceret idẽ nũo qḋ iſtud agẽs ꝓducit. ⁊ tñ illa iñuẽtia nõ eẽt eadẽ nũo cũ influẽtia iſtiꝰ: ſed tñ ſĩlis. nũc aũt in alio inſtanti: puta. b. eſt influẽtia ſĩlis que fuit in inſtãti. a. ¶ Ꝑ. influẽtia illa nõ eſt aliq̄d abſolutū receptũ in cã 2ª: q2 tunc cã 2ª per illud receptũ poſſet agere ſine cã pª: cuiꝰ influentiã recipit. q2 iã hẽt in ſe totũ illud ꝑꝑ qḋ indiget actione cãe p̄me: qḋ incõueniẽs eſt. g̃ influẽtia cãe ſup̃ioris reſpectu inferioris nõ eſt aliq̄d receptū in cã inferiori. vñ eſt tm̃mõ ordo eiꝰ in cãndo ad cãm ſuperiorē ꝯtinue quantũ eſt de ſe coagentẽ. nõ ergo erit alia influentia ſicut nec alius ordo cãe ſup̃ioris ad inferiorē. ¶ Ꝑ. aut ſimplr̃ ipoſſibile eſt idē nũo alias ꝓduci: ⁊ tunc ſequit̃ ꝙ deus in hoc tũc nõ poterit. aut nõ ſimplr̃ ipoſſibile. ⁊ tunc ſequit̃ ꝙ in cãlitate eorum in q̄bus prius fuit iſtud poſſibile ⁊ nunc erit.

(margin: Ricar. pñti di. ar. 3. q. 1. ſol. 6. ar. — T. c. ii. ⁊. 12 — a.l. aditiõe. — T. c. ii. ad fi. — T. c. 12. in princi. — a.l. nunc)

ſed prius fuit in cãlitate cãrũ naturaliũ. g̃ ⁊ nũc erit.

Quantum

ad iſtũ artᵐ rñdeo ꝙ opio 3ª videt̃ ꝓbabilior. p̄ma enim de reditu oium eſt oino iprobabilis ſaltẽ: q2 eſt ꝯ̃ ſidẽ nec pro ea eſt rõ efficax: q2 illa de reditu celi: ⁊ dubiti añs ſupponit. ⁊ dubia eſt illatio. ¶ Scḋa opi. nõ ꝓbat ſufficiẽter ipoſſibilitatē reditꝰ cuiuſcũq3 per naturã. Et ideo põt teneri 3ª: q2 nõ apparet q̃re nõ poſſit natura aliq̄d idẽ nũo reducere. ſi enim ubi eſt ꝯtinua actio agẽtis nãlis reſpectu ꝓducti: ſicut eſt in ſole reſpectu radĳ ſi ponat̃ in p̄ inſtãti ꝓducere radiũ: ⁊ in tp̃e habito ꝯſeruare in ultio inſtanti: puta. b. erit ibi idẽ radius: cũ nõ depẽdeat illa idẽtitas radĳ in 2º inſtãti ad ſeip̄m in p̄ inſtanti uel ab exñtia eiꝰ in tp̃e intermedio: q2 ſine illa exiſtẽtia poſſet idẽ nũo fuiſſe ꝓductũ in eodẽ inſtãti. ſequit̃ ergo ꝙ illo eſſe itermedio deſtructo poſſet idem eſſe in utroq3 extremo. ⁊ l3 in alq̄s agẽtibus ubi diceret̃ agẽs nihil agere poſt p̄ᵐ inſtans eſſet euaſio quãtū ad illud reſpectu ꝓximi agentis. tñ argᵐ manet idem reſpectu remoti agẽtis a quo cõtinue depẽdet effectus. ⁊ in iſto effecto depẽdente a ꝓximo agẽte imediate ꝯcludit̃ ꝓpoſitū. ¶ Ad illa g̃ que ſunt pro opione 2ª ⁊ ꝯtra illã 3ªᵐ per ꝯñs ad p̄ᵐ rñſum eſt in pª qõne. ¶ Ad 2ᵐ magis poſſet ex illa dubitatione. 5. phyᶜᵉ trahi oppoſitũ. q2 ſi ſanitas ꝯtinuata per diē manet eadẽ q̃re nõ eodẽ mõ illa que fuit in mane ⁊ iterrupta in meridie ⁊ reddita in ueſpere erit eadẽ. vnde nõ habet̃ ibi expreſſe negatiua que allegat̃. ¶ Ad illud de predicamẽtis: ſi priuatio que eſt terminus a quo nõ põt redire eadẽ: nec terminus ad quẽ. ⁊ hoc loquẽdo de preciſo termino a quo ⁊ reſpectu agentis nãlis. nunc aũt nõ eſt cã quare illa nõ redit eadẽ: niſi q2 poſitiuũ cum quo ꝯiungit̃ nõ redit idem. ſi enĩ forma ſm ordinẽ gñationis imediate precedẽs aliam in mã põt redire nõ apparet quare nõ poſſit etiam redire priuatio ꝯcomitãs. illa ergo ꝓpoſitio de predicamẽtis intelligit̃ in ordine naturalis gñationiſ ſm deſcẽſum: q2 poſt priuationẽ ibi nõ redit habitus: q2 nõ redit forma imediate precedẽs illũ habitũ ſm ordinẽ gñationis. ¶ Põt breuiter dici ꝙ illḋ intelligit̃ de idẽtitate ſm ſpẽm nõ de idẽtitate nũali. ⁊ tũc de imediata reditione. ⁊ per ꝯñs neutrum de reditione mediata. ¶ Ad illud. 6. ethiᶜᵉ itelligit phs. ingenita facere que facta ſunt: ideſt nõ põt facere quin facta fuerint: ſed nõ ſequit̃. ergo non põt facere ea pñtia. nõ enĩ repugnat ea facta fuiſſe: ⁊ nũc eſſe pñtia alia factione: etiã ſi deſtructa fuerit inter p̄mã factionẽ ⁊ 2ªᵐ. ¶ Ad rõnes. Ad p̄mã p3 ꝙ illa rõ nõ deberet mouere. tum q2 aliq̃ pars materie eadẽ non obſtante diuiſione mãe manet. g̃ in illa parte reduceret̃ eadẽ forma que prius. ſi non ꝑꝑ aliud impedit̃ reditio eiuſdẽ forme niſi ꝑꝑ alietatem materie: ⁊ tunc gñatũ nouũ eſſet partim nũeraliter idem ei qḋ prefuit: partim diuerſum. q2 pro illa p̄te materie que manet eadẽ eſſet genitum idem prius corrupto. pro alq̄s aũt partibꝰ materie que ſucceſſerũt illis que fuerãt in corrupto ⁊ diſp̄ſe ſunt eſſet gñatũ aliud a corrupto: tum q2 deꝰ uel angelus poſſet colligere oẽs p̄tes materie ipſiꝰ corrupti: ⁊ applicare eas agẽti naturali in debita proportione. ⁊ ſic rediret idem nũo totũ qḋ prius. ſm illã rõnē. Silr̃ naturalr̃ põt eadẽ materia ſaluari tota ſine diuiſione: utpote ignis in urinali cõuerſatur in aerem. ⁊ ecõuerſo totū ille aer conuertatur

(margin: Dub. 3ᵐ argᵐ.)

in ignem hec nõ eſt diſperſio materie. Eſt ergo reſponſio ꝙ nõ oportet neceſſario materiã priorem corrumpi ⁊ diuidi: ⁊ l3 maneret eadē illa nõ eſſet tota ratio reditionis eiuſdẽ. ¶ Ad aliud de motu ⁊ mutatione rñſum eſt in prima qõne. ¶ Ad ꝯfirmationem de permutata ꝓportione. ¶ Rñdeo. ꝑmuta proportio accipit̃ ab Euclyde lib. 5. ꝯne. 16. ſi alique quãtitates ſunt ꝓportionales ꝑmutatī ꝓportionate quoq3 quãtitates erũt: ⁊ trãſfertur illḋ ad argumenta. p3 per phm̃. 2. prioꝝ. ſi. a. ⁊. b. ꝯuertuntur. ⁊. c. ⁊. d. ꝯuertunt̃. ſi. a. ⁊. c. ꝯtradicũt. ⁊. b. ⁊. d. ꝯtradicunt. ⁊ hoc mõ ulr̃ ualet argumentũ a ꝑmutata ꝓportione ſi ꝑmutatio fiat quantū ad cõtradicere ⁊ cõuerti. Si aũt fiat quantũ ad ſequi uel antecedere nõ ualet: ſed facit fallaciam ꝯñtis. nõ enĩ ualet hec. ſicut hõ ad nõ hoiem: ſic aial ad nõ aial. ergo ꝑmutando ſicut hõ ad aial ſm ꝯñtiã ſe habet. ſic nõ homo ad nõ aial ſm ꝯñtiā. ¶ Ad ꝓpoſitum q2 arguit̃ quo ad hoc qḋ nõ eſt poſſe eẽ ſine hoc. ꝯñtia nõ ualet. q2 cõmune determinat ſibi aliud cõmune: ⁊ inferius ſub cõmuni nõ determinat ſibi aliq̄d inferiꝰ ſub alio cõmuni. iſtud autẽ eſt bene poſſibile: q2 ex eo qḋ cõmune determinat ſibi aliud cõmune nõ ſequit̃ niſi ꝙ inferiꝰ determinat ſibi idē cõmune. Exemplũ. ſicut ſup̃ficies ad hanc ſup̃ficiem. ſic color ad hũc colorẽ: ⁊ econuerſo. ergo ꝑmutando ſicut ſup̃ficies nõ põt eſſe ſine colore. ſic nec hec ſup̃ficies ſine hoc colore. Nõ ſequitur: q2 etſi cõmune vnũ determinat ſibi aliḋ cõmune nõ tñ ſingulare. Cõſilr̃ ſicut corpus ad hoc corpus ita locus ad hunc locũ. ergo ꝑmutatim. ſicut corpus ad locũ ſic hoc corpus ad hunc locū: ſed corpus nõ põt eſſe ſine loco. ergo nec hoc corpus ſine hoc loco. nõ ualet ꝯñtia. q2 nõ eodem mõ determinat ſibi hoc corpus hũc locũ ſicut corpus locum. ſed bene ſequit̃. ſi illud qḋ neceſſario req̃rit̃ ad aliud nõ põt eſſe ſine aliquo: nec illud ad qḋ requiritur põt eſſe ſine illo. ⁊ ita cum ꝓductio neceſſario includat̃ in rõne huiꝰ ꝓductionis ſi ꝓductio nõ põt eſſe ſine ꝓducto: ſequit̃ ꝙ hec ꝓductio nõ põt eſſe ſine hoc ꝓducto. ſed nec ꝓductio in cõmuni nec ꝓductũ in cõmuni neceſſario requirit hanc ꝓductionem. ¶ Breuiter ꝑmutatio non tenet niſi ſm idem ſm qḋ prius prefuit ꝓportio uel ſm aliquid in quo ꝓportionẽ eſſe includit̃ in p̄ma ꝓportione. ſicut in hoc qḋ eſt ꝓportionale eſſe ſm ꝯuertibilitatẽ includit̃ ꝓportionalia eſſe ſm repugnantiam. Sed in ꝓpoſito nõ eſt ita: q2 in hoc qḋ eſt ꝓportionale eſſe ſm ſuperius ⁊ inferius nõ includitur ulr̃ ꝓportionalia eſſe ſm inſeparabilitatẽ talem in inferioribꝰ qualis eſt in ſup̃ioribus. ¶ Ad aliud dico ꝙ principiũ potẽtiale ſemꝑ manet idē ⁊ illud ſufficit ad hoc ut forma recipiat̃. q2 ſi ultra iſtud principiũ queras aliã potẽtiam que eſt reſpectus illa nihil facit ad receptionẽ forme. ſi tñ illa requiratur põt dici ꝙ uere nũc eſt eadẽ. ⁊ cum queris aut ſemꝑ manet aut redit eadẽ. utrũq3 põt dari. primũ quidem q2 abſolute loquendo de potẽtia que dicit ordinẽ receptiui ad receptum ille. ſ. ordo manet idem ſiue anteq̃3 receptũ inſit ſiue qñ receptum ineſt. q2 ille ꝯſequitur naturā receptiui que nata eſt perfici a tali forma. Et ꝓbatur illā manere: q2 ſi deus reduceret eandẽ formã: qḋ non negatur ſibi poſſibile: illa faceret per ſe vnum cū materia ſicut prius. ergo in materia eſſet potẽtia reſpectu eius eadẽ que prius. Et tunc cum arguit̃ potẽ-

(margin: a.l. hic — In corpore q̃ſt. ipugnã do Egidiũ — a.l. ꝑpõne. — T. c. 1.)

tiam deſtrui in aduentu forme oportet dicere ꝙ l3 non intelligit̃ ꝓprie de ipſa rõne potentie: ſed de quodã reſpectu cõcomitante potentiā quã habet per hoc qḋ eſt ante actum: que eſt quedã prioritaſ durationis ad actum: nõ aũt includit̃ per ſe in rõne potentie: q2 ſimul ipſa põt eſſe cum illa prioritate ⁊ cum ſimultate ad actū. ¶ Poſſet etiã dici ꝙ potentia ante actum manet eadẽ ſemꝑ ⁊ cū actu nec tamẽ ſunt oppoſita ſimul q2 potẽtia ante actũ nõ eſt ad formam pro illo eodẽ nunc: pro quo ineſt actus ſed pro alio: q2 pro nunc habet actũ. Potentia aũt ante actũ non ineſt ad eandẽ formã ſed pro futuro. ⁊ ꝙ altera illarũ reſponſionũ ſit uera: probatur per hoc ꝙ ſi aliq̄d põt habere potentiam ad formam iam habet potentiã. q2 impoſſibile nõ põt fieri poſſibile. ⁊ per ꝯñs non põt aliquãdo haberi potentia ad aliquã formã quin nũc habeat̃ ſi ſuſceptiuum poſſibile nunc eſt. ¶ Aliter diceret̃ ꝙ eadē potẽtia rediret: ſicut ⁊ poſſibile eſt eundẽ actũ redire. ⁊ tunc diceret̃ ꝙ pro inſtanti pro quo actuſ ineſt non manet potẽtia que eſt oppoſita actui. redit aũt ceſſante illo actu. ¶ Ultimo mõ diceret̃ ꝙ a principio creationis in principio potentiali ſunt diſtincte potentie tot quot ſunt forme receptibiles nõ tñ diſtincte ſpecie: ſed numero. nõ preciſe tot ſ3 ad eandẽ formam ſunt tot quotiens illa forma põt induci. ⁊ vnaqueq3 illarũ potentiarũ deſinit eẽ adueniente ſuo ꝓprio actu. nec illa redit: ⁊ tñ eadem forma põt redire: q2 ad illam nõ tñ erat vnica potentia: ſed alia ⁊ alia ſ3 qḋ erat alias ⁊ alias inducibilis idem principiũ potentiale. ¶ Cum arguit̃ contra 2ᵐ membrũ ꝙ nõ poſſit eadem potẽtia redire: q2 nec priuatio: dictū eſt ſupra ꝙ priuatio põt redire ſi poſitiuũ cui adiungit̃ priuatio põt. ⁊ eodẽ modo dicit̃ de potentia ſi põt redire illa forma ꝑ ordine generationis quã concomitat̃ illa potentia ad illam ſcḋam. ¶ Cum arguit̃ cõtra utrũq3 membrum ꝙ potẽtia nõ eſt ad preteritum: uerum eſt ut preteritũ. vnde nõ eſt ꝓprie potẽtia ut illḋ qḋ fuit nõ fuerit. ſed potẽtia eſt ad illud qḋ fuit preteritũ: inquantũ tñ ip̄m põt eſſe futurum. Iſtud aũt argumentũ de potẽtia non tñ concludit cõtra agẽs naturale: ſed etiam cõtra reditionē eiuſdẽ forme materialis per actionem diuinã: q2 illa requirit potentiam in materia quã perficit. Qui diceret iſtas potentias nihil eſſe loquẽdo de quacũq3 potẽtia preter illam: que dicit reſpectũ recipientis ad formam receptã expediret ſe breuiter de tota illa briga. q2 quot ponant̃ nihil a nõ eſt cura. Illa ãt que eſt realis relatio ex parte materie ad formã. ſicut ecõuerſo informatio eſt realis relatio forme ad materiã illa inq̃3 redit eadem ſi forma redit. uel ſi nõ rediret ante cõpoſitum poſſet idem redire dictũ eſt in prima qõne. ¶ Ad ultimũ quare ſtatim in p̄ma reditione eiuſdem ſm ſpẽm nõ rediret idem numero. põt dici ꝙ aliqua ſunt ipedimẽta ex parte paſſi uel agentis ꝑꝑ que accidẽtia inſeparabilia primi non ſunt ſtatim reducibilia ⁊ ſine illis nõ reduceret̃ eadem ſuba. nõ ſic op3 ſemꝑ eſſe talia ipedientia.

(margin: a.l. quem. — Soluendo 2ᵐ auct. de p̄dicamẽtis — a.l. p̄ter illũ reſpectum.)

De ſecũdo

articulo principali abſolute poſſibile eſt nature reducere corpus mixtũ idem ſuppoſita 3ª opinione in p̄cedenti arlᵒ. ſed nõ eſt poſſibile reducere idem eodẽ mõ quo reducetur. ¶ Prima cõcluſio ꝓbat̃: q2 ſi tertia opi. in precedẽti articulo ſit uera q̃cũq3 mã tota eadem approximat̃ agenti eidẽ ſine ipedimẽ-

Universidad de Deusto Biblioteca

tis pōt idem reduci: nec tñ eidem agenti nũo: ſed eidem ſm ſpēm. q2 idētitas ſm ſpēm in agente equalet idētitati nũali. ꝓbatio. ſ. in illo inſtāti h ignis ex illo ligno generat ignē hunc. ſi in eodē inſtanti ille aliꝰ ignis eſſet approximatus eidē ligno gñaret eundē ignem: ſed poſſibile eſt totā mām ex qua formabať corpus iſtud alias in gñatione nāli eſſe iteruʒ ſub forma ſeminis ⁊ mēſtrui in alia matrice ſicut ꝓbatur per dictū Greg. moral'. 4. ⁊ ponit lib.
Cap. 22. 2. di. 20. q. 2. ergo tūc in alia matrice formaret idem corpus mixtū. ℂ Scōa ꝯcluſio eſt mihi certior: q2 iſta dependet ex qbuſdā ſi opi. 3a dicta ſit uera. illā 2am ꝓbo: q2 tota nā actiua eſt alligata cuidā ordini formaꝝ in tranſmutatione. ita q tota nā nō poſſet imediate poſt acetū inducere vinum. ſolus deuſ in agendo nō limitať ad illuʒ ordinē: ⁊ maxime eſt il le ordo neceſſarius reſpectu agētis nālis: qñ procedit ab imꝑfecto ad perfectū: q2 illud nō pōt pluribus ſed paucioribꝰ modis ꝑduci. Nūc aūt mixtū iſtud eſt perfectū inter illa corruptibilia: ⁊ ideo ad ipm determinať magnus ordo iformis preuius ſʒ ordinē nālē: utpote ſeminis ſanguinis ⁊ carniſ ⁊c̄. Nunc aūt tales forme nō precedēt illam formationem corporis eo mō quo tunc reparabiť q2 ſubito reparabiť de cineribꝰ uel pulueribꝰ: uel aliſ in qbꝰ fuerat ꝑus reſolutū. ergo tota nā creata nō poterit reparare illud corpus eo mō quo tunc reparabiť.

Dēri. qli. li. q. 14. Uide Uar. q. 4. huius materie.

De tertio

arlo reparato illo corpe a qcūq3 videť q a nā poſſit aīa reuniri illi corpori: q2 illa forma eſt diſpoſitio que eſt neceſſitas aīe rōnalis. in nā ğ eſt diſpoſitio neceſſitāſ ad aīationē: ſed ad totalē diſpōnem ſequiť nečio illud ad qð diſponit. ℂ Sed ꝯtra pʒ q illa aīa non pōt ab aliq̃ creatura alia a ſe reuniri corpori. ſed nec a ſeipſa tanq̃ a pn° effectiuo illiꝰ vnitionis. ꝓbatio utriuſq3. cā equiuoca eſt ſimpl'r nobilior effectu: ⁊ ꝓbať aucte Aug. 83. q. q. 2. Omne qð ſit ei a quo ſit par eſſe nō pōt. Alioquin iuſtitia que ſua vnicuiq3 tribuere debet de rebꝰ auferať neceſſe eſt. intelligit aūt de cā equiuoca q2 iuſtitia in cā vniuoca reqrit equalitatē ſed in equiuoca eminentiaʒ. Idem vult
In p diſt. 3. q. 7. fol. pm ar. pc opi. Auic. 6. metacc. c. 3. Idem vult Aug. ſup Geñ. 12. q agēs eſt preſtātius paſſo. que ꝓpoſitio (ut alias dictuʒ eſt) depēdet ex illa. agēs eſt ſimpl'r ꝑfectiꝰ ſuo effectu formali: ſed hō eſt ſimpl'r ꝑfectior aīa ſua ſicut totuʒ parte ⁊ quacūq3 alia ſuba corporea. pʒ ğ nec aīa nec aliq̃ ſuba corporea alia ab hoīe pōt eē
T.c.70. cā effectiua hoīs. ℂ P̃. 2. phyſ. Forma ⁊ efficiens nō coincidūt in ideʒ nũo. ğ aīa que eſt cā formalis hoīs nō eſt cā effectiua eiuſdē. ℂ P̃. nō minus nālis fuit pa vnio facta in gñatione q̃ illa facta in reſurrectione. ſed aīa nō potuit eē cā effectiua illius vnionis. ſed ſolus deus creans ⁊ infundēs. ğ ⁊c̄. ℂ Cōcedo ꝯnē q ſi ſoli vtuti actiue diuīe ſube pa ꝑductio hoīs ſoli eidē ſuberit ꝑductio 2a. iſta autē ꝑductio eſt in aīatiōe corporis organici. ℂ Ad illud in oppoſitū dico q in tota nā nihil eſt in ſuſceptiuo qð ſit diſpoſitio neceſſitāſ ad formā: q2 cū q̃libet tali ſtat potētia ꝯdictionis: cū iſta nečio cōcomiteť ſuſceptiuū qð eſt preciſe ſuſceptiuū. talis eni repugnat neceſſitati. Sed illud uerbū uſitatuʒ de diſpōne que eſt neceſſitas debet ſic intelligi: q diſpoſitio non ſit ratio neceſſitatis: ſed q ipſa poſita agēs nečio iducat formā ad quā eſt diſpoſitio uel neceſſitate ſimpl'r ſicut qñ eſt mere nāle ul' neceſſitate ſʒ qd ut qñ agēs eſt uolūtariuʒ ⁊ diſpoſuit ſic agere: ⁊ hoc ultimo mō forma corpeitatis eſt diſpoſitio neceſſitās ad aīam. nō q ex iſta uel vtute eiuſ ſequať aīatio: ſed q2 ipſa poſita agēs neceſſitate cōditionata ſue diſpōnis inducit formā ad quā eſt.

Ad argumēta

principalia. ℂ Ad pm dico q nō eſt aliq̃ potētia paſſiua creata cui nō rñdeat potētia actiua in nā ne ponať paſſiua fruſtra: ſed diuerſimode poniť illa actiua in nā ſm phōs ⁊ theologos. ſtricte eniʒ accipiēdo nāʒ actiuā pro nā creata: q2 Arlcs pōt itell'm imediate iduci a deo: ut tactū eſt. q. ſ. iſtiꝰ di. nō cuilibet potētie paſſiue corrñdet ꝓpa actiua in nā: ſʒ accipiēdo nām pro agēte nāli nečitate: ſic phs diceret eē potētiā actiuā in nā. q2 pus cāʒ agētē nāli nečitate in iſtō paſſuʒ. Sʒ theologi negāt et in nā eē potētiā actiuā iſto mō: q2 pm dicūt agē in iſtō nō nāli nečitate ſʒ libere: ⁊ tūc ſm eos cū dī corrñdet aliq̃ actiua in nā. nā debet ibi accipi coiter ad totuʒ ens. nec ēt ipſi ponūt magis fruſtra aliqd i ente q̃ phs: q2 eque pōt poꝰ paſſiua reduci ad actū ſi reducať nō ab agēte creato ſʒ icreato: nec nāliter actiuo ſed libere ſicut ſi ab agēte alio mō poneret reduci. ℂ Ad aliud ꝯſitia nō ualet: pōt in ꝓceſſuʒ reſolutiuū. ğ ⁊ in illū ꝓceſſuʒ cōpoſitiuū qui fuit in cōponēdo. pʒ iſtātia. poſſuʒ eni diuidē ſolidū: nec tñ partes diuiſaſ poſſuʒ iteꝝ ꝯtiuare. ℂ Ad 3m: vno mō negať eādē māʒ totał'r in ſe ⁊ i ptibꝰ poſſe approximari ïterū alicui agēti pp diuiſionē priuʒ māe que ſit in corruptiōe. Alio mō negať mām eandē poſſe manere uel redire: tñ iſtud argm tangit illud gñale de quo tractať in p articulo ſolutionis: ⁊ eſt pro 3a opi. que nō eſt ibi ſimpl'r reprobata.

Qõ. IIII.

Quarto quero.

Utrū reſurrectio ſit nālis. q ſic. ſʒ Dam. lio. 3. c. 14. Qð cōe eſt oibꝰ in eadē ſpecie nāle eſt. reſurrectio ē hiꝰ. ğ ⁊c̄. ℂ P̃. motꝰ eſt nālis qui terminatur ad qeteʒ nālē: q2 nālit' moueť mobile ad illō in quo nāliter qeſcit: ⁊ pari rōne mutatio eſt nālis que terminať nāliter ad formā nālit' ꝑficiētē mām ꝑfectibile. ſʒ reſurrectio eſt hiꝰ. q2 ꝑfectibile nālit' ꝑficiet illa forma reunita. ğ ⁊c̄. ℂ Oppoſitū Dioný. de di. no. c. 16. dicit de reſurrectione ipſam viſam eē ſupra nām. ergo nō eſt nālis. ℂ P̃. ad cognoſcendū eſſe eius nāles pōt pertingi per rōneʒ nālem. nō ſic ad reſurrectionē ex. 2. q. huiꝰ di. ergo ⁊c̄. ℂ P̃. qð nāle eſt euenit in pluribꝰ nō tñ ſuppoſitis: ſed etiam tēporibꝰ q2 euenit quotiēs cā eius que nālis eſt nō eſt impedita. eſt aūt impedita in paucioribꝰ. ſed reſurrectio tñ ſemel euenit. ergo ⁊c̄.

Intelligendū

eſt hoc q nāle equoce accipiť. qð apparet ex hoc q diuerſis opponiť: ⁊ illa eſt vna doctrina cognoſcēdi multiplex. i. theologoꝝ. opponiť enim nāle vno mō ſupnāli. alio mō libero uel uolūtario. 3o mō violento. nālitas enim aliqñ ꝑtinet ad pnm actiuū: ⁊ tunc opponunť ſibi liberū vno mō: ⁊ alio mō ſupnāle. nā agēs nāle uel nālit' dī qð opponiť libero: q2 agit neceſſitate nāli. Sed uoluntariū uel liberū qð ſeipm determinat ad agendū: ⁊ illo mō loquiť phs. 2. phyſ. diuidēs nām ꝯ agens a ꝓpoſito. ⁊ 9. metacc. c. 2. ⁊ 4. de potētijs actiuis irrōnalibus ⁊ actiuis rōnalibꝰ ſiue libis. Alio mō ex pte pncipij actiui ad paſſiuū: ita actiui nāle dī qð hʒ nālē ordinē actiui ad paſſiuū: ⁊ illo mō qð ꝑnāle: q2 excedit oēʒ talē ordinē nālē: ⁊ illo mō qð cūq3 agēs cātū dī nāle ⁊ ſolū agēs icreatū dī ſupnāle. ℂ Ex pte paſſi opponiť nāle vno mō violēto: ut nāliter dī moueri uel pati qð patiť ſm ꝓpriaʒ iclinationē paſſi. violēter vo qð patiť ꝯtra iclinationē paſſi: ⁊ ex h ſeqtur q nāle ⁊ violētū nō ſunt oppoſita ꝯria imediata. imo ē iter ea mediū: qñ. ſ. paſſum neutro mō ſe hēt neq3 iclinať ad illud qð recipit neq3 ad oppoſitū: ſicut ſupficies ad albedinem uel nigredinē uel ad mediū. Sequiť ēt q non pōt eē violētia in pmo paſſo. ſ. mā pma: q2 nō iclinať cōtra aliqd cuꝰ eſt abſolute receptiuū: ⁊ hec diſtictio illoꝝ oppoſitoꝝ ⁊ medij accipiť in paſſo ut cōpa-
a. l. trāſmutetur. rať ad formā ad quā trāſit. ut aūt paſſum cōparať ad agēs a quo recipit formā dī nāliter moueri qñ moueť ab agēte nāliter ſibi corrñdēte. ſupnālit' autē moueri qñ ab agēte ſupra totū ordinē agētis nāliter ꝓportionato iſti. ſic ğ hēmus nāle dupl'r ut ꝑtinet ad actiuū. q2 ut diſtinguiť cōtra liberū: ⁊ ſupnāle: ⁊ nāle uel nāliter dupl'r ut ꝑtinet ad paſſum. q2 ut diſtinguiť cōtra neutral'r ⁊ cōtra violentum.
Cap. 3. ℂ Sed ꝯtra diſtinctionē duoꝝ ultimoꝝ mēbrorū arguiť: q2 ſm phm. 3. ethiꝝ. violētū eſt cuius pncipiū eſt extra nō ꝯferēte vim paſſo. ğ in diffōne violēti poniť pncipiū motiuū ⁊ per ꝯñs violētū eēntialiter nō tñ accipiť ex cōparatione paſſi ad formā ſed ad agēs. ℂ Rñdeo ⁊ ad quotcūq3 tales inſtātias per hāc ꝓpōnem. illud eſt per ſe cā quo poſito circūſcripto alio uel uariato ſeqtur effectꝰ: nūc aūt ſi forma ꝯtra quā inclinať receptiuū nō iducať niſi per agēs per ſe violētās paſſum: tñ per ſe rō violēti eſt ex hitudie paſſi ad formā. q2 paſſo ⁊ forma manētibꝰ in ſua rōne: puta q forma ſit receptibiliſ tñ cōtra iclinationē paſſi quōcūq3 uariať agēs paſſum violēter recipit. hoc ēt appet: q2 nō tñ in iducī ſed ēt in ꝑmanē dicit q aliq̃ forma violēter permanet in paſſo ⁊ diu: aliq aūt nāliter ita q circūſcribēdo agēs. q2. ſ. nō hēt actionē poſt iductionē forme ibi eſt nālitas uel violētia ꝑciſe cōparādo formam ad receptiuū. Cōcedo ğ q in deſcriptione violenti poniť agēs tanq̃ extrinſecū. ſed nō tanq̃ per ſe cōplēs nec tanq̃ per ſe cōſtituēs rōnē violēti. ſed tñ mō cōpleť per illud paſſo vim nō ꝯferēte ⁊ tñ mō maneret violētū poſt oēm actionē agētis: ſi ſic lapis poſſet qeſcē ſurſum ſine ꝯtinua actione detinētis. Addit tñ pncipiū in deſcriptione violēti tanq̃ cā extrinſeca. ℂ Cōſil'r ſi paſſum recipiat aliquaʒ formā aliquo mō ſupnālē: ⁊ in hoc poſſet ſupnālitas dicē modū hitudinis paſſi ad formā: tñ nunq̃ dī ſupnāle niſi q2 recipit eā a tali agēte. cuius ꝓbano eſt: q2 ſi forma nāliter ſui ꝑfectiuā recipet a tali agēte: adhuc recipet eā ſupnāliter. nō qdē ꝓpť habitudinē ad formā: q2 ſic nāliter recipit: ſed ꝓpter habitudinē ad agēs a quo recipit. ℂ Ad ꝓpoſitū reſurrectio ſignificat paſſionē cui corrñdet ꝓ actione reſuſcitatio. ğ in qōne an reſurrectio ſit nālis. nō accipiť nālitas niſi ꝓut ꝑtinet ad paſſionē. Sed in qōne an reſuſcitatio actiua ſit nālis: accipiet naturale ut ꝑtinet ad actionē ⁊ ad cām actiuā. Primo ğ mō dico q erit nālis ut nāle opponiť violēto. ſed nō nālis ut nāle opponit ſupnāli: ſed erit ſupnālis. Et rō utriuſq3 mēbri patet ex dictiſ in p arlo. Rō pmi: q2 paſſum inclinať nāliter ad formā quam recipit. Rō ſcōi: q2 nō recipit ab agēte nālē ordinē hñte ad illud agēdū ſed ſupra totum illud. ℂ Si vo querať de reſuſcitatiōe actiua an erit nālis. ℂ Rñdēdū eſt q utroq3 mō quo nālis ꝑtinet ad actionē illa erit nō nālis: q2 ⁊ ab agēte libere nō nāli neceſſitate ⁊ ab agēte ſupra totū ordinē cāꝝ creataruʒ que dicunť hēre ordinē nālem agēdi in paſſo.

Ad argumenta.

ℂ Ad pmū: auctas Dam. itelligēda eſt de eo qð eſt cōe oibus in ſpecie a pncipio itrinſeco uel a cā nāli nō ſic hic. ⁊ patet q ſic intelligit: q2 ꝓpoſitionē ſic intellectā applicat ad opationē duplicem de chrō qui eſt in oibꝰ in ſpē humana a cauſa intrinſeca uel ſaltē naturali. ℂ Ad ſcōm ꝓbat tñmodo q reſurrectio ſit naturalis ut opponiť violē- a. l. nāle.
to: tamē quod tāgiť ibi de mutatione habet dubium an reſurrectio ſit mutatio. ⁊ dicetur in ſequenti queſtione.

Queſtio. V.

Quinto quero

Utrū reſurrectio ſit in inſtāti. q non. ſ. ad Theſſal'. 4. Mortui qui in chriſto ſunt reſurgent primi: deinde nos qui viuimus ⁊c̄. ergo illi q inuenienť mortui in aduētu chriſti primo reſurgēt ⁊ deinde illi aliq̃ rapti in obuiam morienť ⁊ poſtea reſurgēt. ergo nō ſimul erit reſurrectio iſtorum ⁊ illorum. nō ergo in inſtanti. ℂ P̃. Augns. 20. de ciui. dei. c. 20. Tam ineffabili uelocitate rediturū antiquiſſimorum cadauerū puluerem in membra ſine fine victura. Ipſe Apoſtoluſ aptiſſime dicit. Ue- a. l. erit.
lox ⁊ tardum ſm phm. 4. phyſ. tepore determinan- T.c.96.
tur. ⁊ eodem. c. 20. ad immortalitatē per mortē mira celeritate tranſibūt. ℂ P̃. in reſurrectione aliqd qð prefuit corrumpeť: q2 materia illa que recipiet formam nouā prefuit ſub alia forma corrumpēda illud corrūpēdum habebit eſſe finitum. omne aūt vndiq3 finitum poſitiuum hēt ad minus duos terminos poſitiuos. ergo id eſſe illius p̄cedentis habebit duos terminos poſitiuos: ⁊ per cōſequēs eſt a. l. illud.
dare ultimum inſtās eſſe illius precedētis. ergo ſi reſurrectio erit immediate poſt eē illius ⁊ in iſtāti erit inſtās imediatū iſtāti: qð eſt cōtra phm. 5. ⁊ 6. T. c. 29. ⁊ circiter.
phyſ. ℂ P̃. corpus tūc corrumpēdum habebit eſſe permanēs. permanēs autem nō habet eſſe in tē- T. c. 2. ⁊ 3
pore niſi q2 in inſtāti. ergo ſi immediate precedat eſſe corporiſ reſuſcitādi: ſeqtur q precedat in inſtāti immediato illi eſſe: ⁊ tūc ut prius corpus reſuſcitādum non poterit habere eſſe immediatū in inſtāti. ℂ Oppoſitū. j. Corinth. 15. In momēto in ictu oculi in nouiſſima tuba. quam auctoritatē Augns adducit de ci. ubi ꝑus pro ꝓbatione reſurrectioniſ ſubito fiende. ℂ P̃. generatio eſt in inſtāti. ergo ⁊ reſurrectio. ℂ P̃. magiſter in littera dicit. q in inſtanti erit reſurrectio.

Reſpondeo

cum reſurrectio ſm Dam. ut dictū eſt ſit iterata ſurrectio eius qð cecidit. cecidit aūt pmo totuſ hō per ſeparationē intellectiue a corpe: ⁊ ſcōario cecidit illud corpus mixtū per corruptionē in aliud ul' alia ⁊ ꝯuerſus ſit ordo gñationis ⁊ corruptiōis: ac per hoc oporteat ꝑus ordine nāe corpꝰ repari q̃ aīam reuniri. illā aūt repationē corpis p̄cedit collectio ptiū māe que diſpſe erāt per reſolōnē corpis i diuerſa ſtatim uel cū mora. pmo ğ opʒ vidē de iſto pambulo reſurrectiōis qð eſt collectio ptiū corpis. ſcōo de inductione forme corporis in mām illam. tertio de vnione aīe ad corpuſ illud. ℂ De primo dico q fiet miniſterio angeloꝝ. ⁊ ideo in tpe. añcedēs patet ex illo dicto ſaluatoris Matth. 24. Mittet filius hominis angelos ſuos cū tuba ⁊ uoce magna ⁊ cōgregabūt electos eius a q̃tuor uētis a ſummiſ

celoꝝ uſq₃ ad terminos eoꝝ.qḋ eſt dictu:quocūq₃ diſpie fuerint ptes mãe corpis in elementa ſiue in ignē ſiue in terrā a ſūmis celoꝝ uſq₃ ad terminos eoꝝ ſiue in qḋcūq₃ corp⁹ mediū aqueū aereū uel imꝑfecte mixtū a q̄tuoꝛ uētis:oēs mãe ptes recolligent ꝛ reunient.ꝯñtia appꝫ per hoc qḋ dictū eſt in.2.li.di.8.q.vnica.ꝙ angelus nō pōt mouere corpus in inſtanti.

De ſecundo. dico ꝙ illa formatio corporis erit in inſtāti:q₂ fiet imediate ṽtute diuina.nā angelus nō poterit illam formā ſubalē inducē in mãz.ṽt⁹ aūt diuina etſi poſſit ſucceſſiue agē ꝛ ſucceſſiue iducē formā ſicut ṽtus creata:ꝛ forma ſubalis poſſet ſucceſſiue iduci: qḋ aliq negāt:tñ magis ꝯgruit ꝙ illa ṽt⁹ formā inducibilē in inſtāti iducat in inſtāti:q₂ nunq₃ eſt ſucceſſio necia niſi ꝑpter aliquē defectū agētis.Naz oēs ille cāe tacte a Cōm^tᵉ.4.phy^s.c.de uacuo.mobilis ad moꝛe:ꝛ mobilis ad medium:ꝛ medū ad moꝛe reducunt finalr̄:ſicut al's tetigi ad imꝑfectionē ṽtutis agētis:ꝑpter quā imꝑfectionē pōt ſibi mobile reſiſtē nō abſolute:ſed ut reſpicit terminos ꝛ mediū per qḋ trāſferēdū eſt a termino in t̄minū. nūc aūt illa ṽt⁹ nullā pōt hēre imꝑfectionē.hec aūt forma iducibilis eſt in inſtāti.patet:q₂ pōt ꝑficere in iſtāti. ¶ Sed hic eſt dubiū:q₂ tūc ſequit ꝙ motus localis erit in inſtāti.ꝓbatio:q₂ corp⁹ illud formatū erit denſius uel rarius puluerib⁹ illis ex quibus format.ꝛ ſiue ſic ſiue ſic uel maiorē locuz occupabit q₃ illud ex quo gñat uel minorez:ꝛ ſic eſt mot⁹ localis nō tm̄ ipſius:ſed aeris circūſtātis.2° q₂ illud corpus erit alterius figure q₃ illud ex quo format.ḡ occupabit locū ſue figure ꝓportionaliter coꝛrñdētē:ꝛ ita ut ꝑus. ¶ Cōcedo ꝯñē iſtoꝝ argumētoꝝ ꝙ accipiēdo gñalr̄ motū localē ꝑut qñ generatū ſuccedit coꝛrupto occupās maiorē uel minorē locū q₃ coꝛruptū dr̄ aliq loci mutatio q₂ maioris uel minoris loci occupatio:ſ₃ nō ab eodē corpe in actu.ſic in inſtāti eſt loci mutatio:nec ſolum ſic. Sed aer circūſtās ſtatim pellit ſi corp⁹ eſt maius. uel ſeqtur:ſi corp⁹ eſt minus:ꝛ qdē in ꝑmo inſtāti qñ.ſ.pellit cōcedo ꝙ in inſtāti pellit:ꝛ hoc a ṽtute diuina imediate:q₂ illa imediate ponit corp⁹maiuſ ubi fuit minus.Nūc aūt qḋ effectiue mouet localr̄ vnū corpus effectiue expellit aliud corp⁹:ꝛ nō ipſ₃ corpus motū effectiue expellit aliḋ.ſicut nec caloꝛ in ligno expellit effectiue frigus a ligno:ſed ipſum calidū qḋ effectiue cāt calorē in ligno effectiue expellit frigus ab eo.poſſibile tñ eſt ṽtuti diuine ponere iſtud corpus maius in ubi ꝛ ꝯſeruare ibi corpus qḋ ꝑus:ꝛ tūc duo corpa ſil'.Sed tūc eſſet nouū miraculū ultra ſubitā poſitionē corpis maioriſ hic.Si aūt ſil' cū hac poſitione corpiſ hoc expellat aliud nō eſt niſi vnū miraculū.qñ aūt corp⁹ genitū eſt minus corpe coꝛrupto aliud eſt.tūc enim ul' deus imediate mouebit oēm aerē circūſtātē ut cōtingat minoris corpis ſupficiē:uel pōt nō mouere q₂ hoc nō eſt neceſſe ſimpl'r ad hoc ꝙ corp⁹minus ſit hic:q₂ pōt deus dimittē nām ſibi:ꝛ cū nā nō poſſit mouere aerē in inſtāti ut applicet laterib⁹illiuſ corporis minoris.erit ibi uacuū ad tēpus quouſq₃.ſ. nā poſſit aerē circūſtātē ꝯtiguare corpi illi.Ex quo patet ponēdo ꝙ deus ſubito faciat corp⁹ minuſ qḋ nō icludit ꝯdictionē ꝛ diminuit aerē circūſtātez ſi bi ad actionē nãe uacuū erit per tp̄s.nō ergo uacuum eē in vniuerſo icludit ꝯdictionē:imo ſi nā faceret in inſtāti minus ex maiore videret poſſe cōcludi uacuū eſſe per tp̄s ſine diuino miraculo.

Dē. dli. 4. q.15.

2^to.7i.ad finem.

In.2.di.2.q 9.ſol.4^m argu^m ꝑn^ic.

De tertio dico ꝙ aiatio nō eſt tm̄ in iſtāti ꝑpter rōnē dictā in.2.arti.q₂ ſ.eſt a ſolo deo imediate cuius ṽtuti actiue nihil reſiſtit:ſed neceſſe eſt eā eē in inſtāti:q₂ nō poſſet eē ſucceſſio in receptione forme niſi uel ꝑpter partes forme inducēde:uel ꝑpter ptes corpis:q̄rū vna ꝑus recipit formā q₃ alia.ſed neutrū pōt poni in aiatiōe:nō ꝑmū:q₂ illa aia in vnico gradu in quo creatur reuniet:ita ꝙ l₃ ps aliq corpis poſſet eē ꝑfectioꝛ alia:tñ hoc nihil ad ꝓpoſitū ad ſucceſſiuam vnionē ipſius aie.nec 2^m pōt dare ſaltē de ꝑmo aiabili.aliqd enim eſt ꝓportionatū aiabili ꝑmo:ita ꝙ nihil eius pōt aiari niſi totū ſil' aiet:l₃ forte de multis ptib⁹ corpis que nō ſunt ſimpl'r necie ad aiationē:ut ſunt manus pes ꝛ cetere ptes.vna poſſit prius aiari q₃ alia:ſed loqmur de ꝑma aiatione. ¶ Dico ēt ſcḋo ꝙ in eodē inſtāti in quo corp⁹format aiatur:q₂ ex quo forma iſta eſt diſpō neceſſitāſ ad aiaz nō abſolute ſed ex neceſſitate agētis:nō ſimpl'r ſed ex diſpōne ſua:ſtatim forma corpis iducta inducit ab ipſo forma que eſt aia:ꝛ nō ex neceſſitate mãe. ¶ Et ſi queras:nunqd eadē mutatione iducit forma corpis ꝛ aia:Dico ꝙ nō:imo iductio forme corporis eſt per mutationē:iductio aūt aie nō eſt cum aliq mutatione que ſit ad aiam uel aiationez ut ad terminū. Primū appꝫ:q₂ ſuſceptiuū forme corpeitatis trāſit a ꝑuatione ad formā.ꝛ 2^m appꝫ per idē q₂ ſuſceptiuū aie uel aiationis nō eſt mã ꝑma ſed corpus. ¶ Illud aūt nō hēbit ꝑuationē ipſius aie a qua trāſeat ad formā:q₂ nec ſil' hēbit eā cuz aia: q₂ tūc ꝑuatio ꝛ forma eēnt ſil' nec ꝑus hēbit eā q₃ formā:q₂ nō ꝑus tpe erat corp⁹ q₃ aia.nunq₃ aūt eſt mutatio niſi qñ ſuſceptiuū termini ad quē aliquis iductiōis ꝑcedit duratiōe ipm terminū ad quē ꝛ tūc eſt ſub ꝑuatiōe t̄mini. ¶ Si arguas ḡ nō eſt ibi aiatio actio nec aiatio paſſio.q₂ actio nō eſt ſine paſſione nec paſſio ſine mutatiōe:ꝛ mutatio negat ibi.ḡ tā actio q₃ paſſio:qḋ videt icōueniēs. ¶ R° ſic dictū eſt ſup di.13.paſſio dicit reſpectuz paſſi ad agēs extrinſec⁹ aduenientē:l₃ eſt nō necio ꝯñtem extrema poſita.talis aūt pōt eē etſi paſſum nunq₃ ꝑcedat duratiōe formā quā recipit:q₂ quātūcūq₃ ſil' ſecū hēat formā:pōt tñ eā recipe ab alio:ꝛ tūc breuiter in iductiōe forme coeue ipſi paſſo bñ eſt paſſio ſine mutatiōe.Exēplū hui⁹ ſm Aug^m.2.ꝯfeſ.q dā mō ꝑoritatis creat mã ꝑuſq₃ forma.in illo ꝑori mã nō hēt reſpectū ad deū niſi ꝓducti ad ꝓducēſ: ꝛ ille reſpect⁹ eſt extrinſec⁹aduenieēs:imo necio cōſequēs nām fūdamēti.ex.1.di.2^a.in 2° iſtāti nãe recipit formā a deo ꝛ ille reſpect⁹nō eſt ei⁹ut ꝓducti ut ad deū ꝓducētē:ſed eſt ei⁹ut iformati ad deū ut informātē ſiue ut ipꝛimētē formā:ꝛ ille ſcḋs reſpect⁹ extrinſecus aduenit mãe:q₂ poſſet ꝑpetuo mã manere deo ꝯſeruāte ſine illo reſpectu receptionis a deo.forma ḡ illa ſil' duratione ꝯcreata eſt mã.l₃ poſteri⁹ nā iducit uel ipꝛimit in mām paſſiōe de gñe paſſionis.ſed ſine oī mutatiōe:q₂ nunq₃ mã a ꝑuatione forme illi⁹trāſit ad formā.nec breuiter alr̄ ſe hēt ſm eā:q₂ alr̄ ꝛ alr̄ ꝑſupponūt entitatē. ¶ Ex hoc ſeqtur coꝛrelariū ꝙ dicēdo actionē ꝛ paſſionē abſtrahi a motu ꝛ mutatione nō op₃ dicē ꝙ remaneat in eis ſola rō relationis:immo uere remanet rō actionis ꝛ paſſionis abſq₃ quacūq₃ rōne motuſ uel mutationis. ¶ Reſtant duo gua dubia.vnum an in eodē iſtāti erit oīum reſurrectio:de quo tāgit ꝑmū arg^m.ꝛ aliud in quo iſtāti:etſi nō determinato uel ſignato tñ quo in cōparatione ad ptes uel horas diei nālis:utpote ſi in inſtāti medie noctis uel aliquo alio determinatū reſpectū hñte ad ptes diei nālis. ¶ Ad primuz Aug. ſup totū illud capitulū allegatū.20.ꝛ.19.videt ex itētione determinare ꝙ reſurrectio eoꝝ qui iuenient moꝛtui i aduētu iudicis ꝑcedet duratione reſurrectionē illorū q inuenient viui:ſicut illi viui ſm ṽba aplica ꝑus rapient obuiā:ꝛ ibi ut ꝓbabile eſt ſm Aug^m morient:ꝛ ſubito poſtea reſurgent:ꝛ ſic poſtea reſurrectio eoꝝ ſequet reſurrectionem illoꝝ qui erūt moꝛtui.vnde dicit Aug^nᵒ.Si ſanctos qui repient chriſto uenicte viuētes eiq₃ obuiam rapient crediderimus in eodē raptu de moꝛtalibus corpibus exituros:ꝛ ad eadē mox imoꝛtalia redituros:nullas in ṽbis apl'i patiemur anguſtias.hoc expſſe etiam videt ṽba apl'i dicere.Moꝛtui qui in chriſto ſūt reſurgēt ꝑmi.deinde nos ꝛc.ubi ſm Aug^m apl's in ſe ac etiā in illos qui ſecū viuebāt trāſfigurabat ꝑſonas illoꝝ qui inuenient viui. ¶ De ſcḋo dubio videt ꝑma facie certū eē ꝙ quodcūq₃ iſtās eſt oēz habitudinē hñs ad ptes diei nālis.qḋ eniz in vna pte terre eſt inſtās medie noctis in oriſōte vno:in oppoſito oriſōte eſt meridies.ꝛ ſic de ſingulis inſtātibus poſſibilib⁹aſſignari in die nāli.ḡ reſurgēt moꝛtui in quacūq₃ hora diei nālis ſic partes comparādo.Sed q₂ nō ſine cauſa querit de hora reſurrectionis:intelligēduz eſt querētes querere de hora in cōparatione ad illam regionē ubi erit iudicium reſurgētiū ſiue reſurrecturi trāſſerent ut iudicent.trāſſerent inq₃ uel poſt reſurrectionē cōpletam uel ante per trāſlationē puluerū collectorum. utrūq₃ enim eſt poſſibile deo:uel ut reſuſcitētur in diuerſis locis:foꝛte ubi ſepeliebant:uel ut pulueres de ſingulis locis colligant ad locū vnū ubi debēt poſt reſurrectionē oēs ad iudiciū ꝯuenire:ꝛ in illo loco fiat reſurrectio oīum.uoco autē pulueres corpa quecūq₃ in qbus eſt ultimate facta reſolutio puta ſi in tātam partē ignis:ꝛ in tātam partē aque ꝛ in tātam partē terre:ꝛ iſta pars ignis ſit imediate iuxta globū lunare ſup pūctum quēcūq₃ terre: ꝛ alia pars ſit directe in extremitate oppoſita diametraliter in ſpera ignis:ꝛ tertia pars ſit in iſimo uel medio uel ſuꝑmo aque ꝛ huiuſmodi.hec oīa et ſi huiuſmodi ſint mille millia intelligunt cum dicūtur pulueres uel cineres.Cum enim dixit chrs. A ſummis celoꝝ ꝛ a q̄tuoꝛ uētis.nō intellexit ipſe pulueres quos uſitate accipim⁹in ſepulchris uſq₃ ad tātam diſtātiam eſſe diſperſos:ſed intellexit generaliter in quacūq₃ tota uel partes facta ſit reſolutio illa colligent:ꝛ ex illis collectis.i.ex mã in eis que fuit ꝑus materia corpis coꝛrupti reparabitur iterū idem corpus.Ille aūt locus iudicij gñalis ꝓbabiliter eſtimat terra ꝓmiſſionis ſiue uallis uel pars ioſaphat determinata ibi:uel tāta parſ quāta ſufficiet pro reprobiſ.ſiqdem electi nō erūt in terra ſed rapient chriſto obuiā in ae.e:ꝛ per ꝯñs reſpectu ipſius partis terre intelligēda eſt hora.S₃ qḋ tūc dicit eē media nocte:accipit a Matth.25.ꝛ ab Aplo.1.Theſ.5.Dies aūt dñi ſicut fur ita in nocte ueniet.qḋ non videt intelligēdū ad lrāz:q₂ etſi dominus poſſet ſe manifeſtare ſingulis:tñ magis ꝓbabile eſt ad cōfuſionē reproboꝝ qui videbunt ꝛ ab inuicē ꝛ a bonis ut ſint in loco illuminato:ꝛ ꝑ cōſequēs tūc in loco reſurrectionis ꝛ iudicij non ſunt tenebꝛe medie noctis.ea ergo hora foꝛte qua chriſtus reſurrexit:ea in cōparatione ad illam regionem reſuſcitabunt moꝛtui:uel ea hora qua adiudicatus eſt a pilato:ul' ea qua expirauit in cruce. ſiqdem de hoc certū non habemus ex ſcriptura:ꝛ quodcūq₃ illoruz ponat exponēdū eſt illud media nocte pro incertitudine.

q.4m.

q.4.14.

Vide Ric. ubi ſupra ar.5 q.3.

Vide Boſ. ubi ſupra q.te ar.1.

Ad argumenta. ¶ Ad ꝑmū de apl'o ꝯcedo ꝙ nō erit idē inſtās reſurrectionis oīum:q₂ in inſtāti reſurrectionis ꝑus moꝛtuoꝝ adhuc aliqui viuēt:ꝛ viuēt vita moꝛtali.ꝛ ꝓbabile eſt ꝙ ſoluēt moꝛtē ſicut chriſtus ꝛ mater eius.ꝛ reſurgēt.ergo poſteri⁹ q₃ aliq qui iam ſunt reſuſcitati. ¶ Ad aliud qḋ dicit Auguſtin⁹ de uelocitate pōt referri ad collectionē puluerū non ad alia duo ſequētia.ꝛ cōceſſum eſt ꝙ illa collectio fiet in tēpore:ſ₃ alia duo in inſtāti ꝛ in eodem inſtāti. ¶ Tertiū ꝛ quartū tāgūt difficultatē magnā apud ꝑhantes de ultimo inſtāti eē rei permanētis.ſed ſi dicat ſicut dictū eſt li.2.di.2.q.2. quodcūq₃ manēs in eſſe ſuo mēſurat euo.nulla eſt difficultas:q₂ euū idem mēſurat corpus ꝑcedens ꝛ dum manet:ꝛ deficiēte illo corpore deſinit euuz eius:ꝛ tūc eſt dare ultimū in eſſe illius ꝑmanētis: uerū eſt:ꝛ idem eſt illud ultimū ꝛ ꝑmū:ꝛ idē mēſurat totum eſſe ſuſtinēdo indiuiſibilitatē eui.Cuz ergo arguit de eſſe finito ꝙ habebit duos termioſ negādum eſt ꝙ nō eſt cōtinuum ſed indiuiſibile. ¶ Et ſi dicas ſaltē immediate ante eē illius reſuſcitādi eſt eē illius coꝛrūpēdi:quero in quo uel cuz quo ipſius tpis.nō cum tpe:q₂ tūc illud tēpus nō eſſet finitū ꝓpꝛijs terminis ergo cum inſtanti tpiſ. ergo nō ſuccedet imediate inſtās tpis. ¶ Rñdeo. eſſe imediate pꝛecedēs reſurrectionē ipſam eſt eē in inſtāti eui.qḋ quidem euum pōt coexiſtere tpi ſicut ꝛ nūc.ꝛ cum queris de coexiſtēte ſibi in tēpore ut imediate pꝛecedit reſurrectionē.dico ꝙ coexiſtens ſibi eſt tēpus ꝛ nō inſtās:ꝛ ita illi qui loquūtur de ꝑmanētibus:ut ſi haberēt eſſe in tpe deberent dicere ꝙ nunq₃ ultimo habēt eſſe:ſed hñt eē in toto tpe:ꝛ in ultimo illius habēt nō eſſe:q₂ generādū habet eſſe:tñ tēpus illud finitū habet pꝛopꝛios terminos:q₂ inſtās menſurās eſſe generādi eſt terminus tpis menſurātis eſſe ipſius coꝛrūpendi. ¶ Et ſi dicas illud eſſe eſt quoddā finitū.ergo illud eſſe habebit ꝓpꝛios terminos.nō ſeqtur:pꝛopꝛios in qbus ipſum ſaluet:nec coꝛrñdet ſibi habere ꝓpꝛios terminos niſi rōne tpis mēſurātis.ꝛ illius ꝓpꝛij termini ſunt duo inſtātia ſiue menſurēt illud eſſe ſiue aliud. ¶ Per hoc ad aliud cum dicit ꝙ ꝑmanēs non habet eſſe in tpe.i.cum tpe niſi qa in inſtāti hec falſa eſt tenēdo ꝑmā viam de mēſurari euo.Tenēdo aūt aliā op₃ dicere ꝙ cum toto tpe eſt ut illud eſt imediatū ad inſtās ſicut cōtinuū ad ſuum terminū:ꝛ hāc imediationē nō habet ut eſt in alio inſtāti:ꝛ tūc op₃ negare iſtā:ꝑmanēs nō habet eē in tpe niſi q₂ in inſtāti.uerū qdem eſt ꝙ pōt eē in inſtāti:ſed tñ pōt hēre eē in tpe.videlicet eſſe duratiuū:ꝛ ſm iſtud eē ꝛ nō illud inſtātaneū eſt imediatū ad eē iſtātaneū ſequēs.S₃ ꝑma rñſio videret facilioꝛ ꝛ rōnabilioꝛ:q₂ permanēs etſi maneat cū tpe videt hēre eſſe in ſe eque indiuiſibile.

a.l.erūt.

Hoc tenet Th.ꝛ Ric.

a.l.quis.

a.l.ac.

¶ Solent autem nonnulli percontari ꝛc.

¶ Diſtinctio.XLIIII.

Universidad de Deusto Biblioteca

Circa iſtam di. 44[a] quero pmo Utrū in quolibet hoie reſurget totum qđ fuit de vitate humane nāe in eo. Q nō. Geñ. 2. Tulit deus vnā de coſtis ade ꝛ edificauit eam in mulierē. ergo uel eua nō reſurget: q2 nō illud qđ fuit in ea de ueritate humane nāe ex coſta: uel adā nō reſurget cū toto eo qđ fuit in ipſo de vitate nāe: q2 nō cū coſta. ℂ P. idē nō reſurget in diuerſis: ſed qđ fuit de vitate carnis in vno pōt eē nutrimētū alteri: ꝛ per 2ñs 2uerti in vitatē nāe alterius. ꝛ ita ſucceſſiue eē de vitate nāe in duob⁹. ģ in altero nō reſurget qcqd in ipſo fuit de vitate nāe humane. ℂ P. ex eadē maiore ſumēdo ſub ipſa iſtā minorē: illud qđ fuit ſemen in vno per multas trāſmutationes pōt fieri ſemē in alio. ꝛ per 2ñs in genito ab illo ꝛ genito ab iſto idē erit de vitate nāe in utriſq;. ℂ P. nō opꝫ ꝙ in quolibet reſurgat qcqd fuit de vitate nāe humane in eo: niſi ut redeat ſimplr idē nūo qđ cecidit. ſed pari rōne oporteret idē dicere de ſingulis mēbris uel ptibus organicis: ꝛ tūc in qlibet parte oporteret reſurgere illud qđ fuit de vitate cuiuſli

Cap. 86. bet ptis: qđ eſt cōtra Aug[m] in encħ. ꝛ poniſ in lr̄a nō ita reparabiſ ut ad eaſdē corpis ptes ubi fuerit redire neceſſe ſit. alioqn ſi capillus redit quē tam crebra tōſura detraxit ꝛc. ꝛ ſubdit: Quēadmoduꝫ ſi ſtatua metalli liqueſceret ꝛ eā uellet artifex rurſum ex mā repare nihil intereſſet ad ei⁹ integritatē que pticula māe cui mēbro ſtatue redderet: dūꝫ tn̄ tota reſtituta reſurgeret. ita deus mirabilr de toto quo caro nr̄a extiterat: eā mirabili celeritate reſtituet. nec aliqd attinebit ad eius itegrationē utrū capilli ad capillos redeāt: aut in ptes alias reuoceñ curāte artificis puidētia ne qd indecens fiat.

Cap. 86. ℂ Oppoſitū vult Aug[n]⁹ ibidē in encħ. ꝙ caro reſtaurabiſ de toto quo caro nr̄a extiterat. Idēꝫ ēt di

12. ꝛ inde. cit. 20. ciui. dei. c. ꝛ Luc. 21. Capillus de capite ueſtro non peribit.

Uide uar. q. 3. h⁹ māe. Circa iſtam qōnē: ex quo hō cōponiſ ex corpe ꝛ aia ꝛ aia ſemp manet eadem: opꝫ videre de corpe organico quō redit idē: q2 vo corpus illud cōponiſ ex multis ptib⁹ or

a.l. ethero geneis. ganicis que diſtinctio partiū reqriſ ppter multitudinē opationū: quarū aia eſt pncipiū ppter ſui pfe

a.l. ethero genearum. ctionē opꝫ videre de idētitate partiū organicarū. ꝛ q2 ptes ille etherogenee cōponunſ ex ptibus hōgeneis: opꝫ videre idētitatē in hōgeneis. ℂ Primo ģ q̄liter pars hōgenea puta caro in cōtinua nutritione maneat eadē ꝛ nō eadē. ſcōo quō redeat eadem que fuit pmo in corpore mortali. ℂ De modo

Magr̄ i. 2. di. 30. c. qb⁹ rep. ꝛ. c. ſe. nutritionis eſt vna opinio que dicit ꝙ nihil de nutrimēto trāſit in vitatē humane nāe: ſed tn̄ illō eſt de vitate humane nāe qđ 2hiſ a parētibus. illō aute in ſe multiplicaſ ut fiat augmētatio. Exēpluꝫ de multiplicatione paniū euāgelicoꝝ. qđ aūt generaſ ex nutrimēto q̄ſi fomētū adheret calori nāli ne extinguaſ: ſicut oleū adheret lichino: ꝛ ita reqriſ nutrimētū q̄uis nō 2uertaſ in vitateꝫ humane nāe. ℂ Cōtra hoc pmo. q2 nō minus pfecta eſt uegetatiua in hoie q̄ in bruto. ģ nō minuſ pōt in hāc operationē uegetatiue que eſt nutrire eo mō quo nutrire eſt 2uertē ſubam alimēti in ſubam alēdi. q2 ſic eſt in bruto. ģ per uegetatiuā in hoie pōt fieri talis 2uerſio. ℂ Et cōfirmaſ. ita enim gn̄aſ hō imperfecte quātitatis ſicut bruta: ꝛ ita ſit in eo depditio cō

tinua ptiū ſicut ibi. ergo ita opꝫ eē augmētationes ꝛ reſtaurationē depditi hic ſicut ibi. ibi aūt eſt per hoc ꝙ terminus augmētationis eſt aliqd de eē ipſius ſube nutriēdi ꝛ augmētādi. ℂ P. ſm iſtā viam nō poſſemus ponere augmētationē poſſibilem in hoie niſi per miraculū ſicut patet de illa multitudi

a.l. multipli catione. ne paniū: q̄re ģ magis deficeret nā illa q̄ nā bonis quo ad hoc qđ eſt acqrere quātitatē pfectā poſt ꝑ pfectam. ℂ P. ſm illā viā ſequeret ꝙ in hoie eēſet aliq̄ caro ſimplr incorruptibilis per totā vitā ſuam: uel ſi corrūperet nunq̄ poſſet reſtaurari: quia nō niſi per nutrimētū. qđ negaſ. utrūq; eſt incōueniēs. pmū: q2 illa pars incorruptibilis eēt alterius ſpēi a ceteris partib⁹ carnis corruptibilibus. ſcōm q2 ſemp minus eēt in hoie de vitate carnis humane. ℂ P. partes carnis que gn̄ant eſt nā nutrimento ſunt uere aiate etiā aia intellectiua. ergo ſunt uere de ſuba veritatis tali vita. Añcedēs lꝫ videaſ manifeſtū tn̄ pbari pōt: q2 quelibet eſt aiata aia ſenſitiua: q2 in qlibet pōt exerceri aliq̄ opatio ſenſitiue ut tactus. quelibet etiā eſt aiata aia uegetatiua: quia quelibet debite quātitatis pōt aliquā gn̄tionē uegetatiue habere. ſenſitiua aūt ꝛ uegetatiua in homie eadē aia eſt cum intellectiua ex. 2. li. di. 4. q. 6. ꝛ diſt. 16. ꝛ di. ii. ar. 2. q. 3. ℂ Aliter dicit ꝙ caro primo formata inducta a parētibus eſt de ueritate humane nāe. nutrimētū vo poſtea trāſit in iſtud qđ eſt de vitate. ſed hoc mō q2 couertit in periſtēs nō recipiēdo nouā formā: neq; ſm totū neq; ſm partem: ſed tn̄mō per hoc ꝙ deficiēte ibi forma nutrimēti ſuccedit in illa mā forma carnis pexiſtēs. ℂ Iſtd declaraſ per exēplū: q2 ſic eſt de aia intellectiua ꝙ de nouo pficit mām que fuit ſub forma alimēti: nec tn̄ ipſa in ſe eſt noua ſm totū nec ſm ptē. ℂ Declaraſ etiā per auctē: q2 p de ge⁹. c. de augmēto. Caro ſꝫ ſpēm augeſ: nō caro ſm mām. ꝛ caro ſm ſpēm manet: caro aūt ſm mām fluit ꝛ refluit. ſed ſi induceret noua forma carnis in nutritione: ꝛ pari rōe deſineret in depditione pe forme carnis que pſuit nō ſolū mā carnis flueret ꝛ reflueret: ſed etiā forma: qđ videt eē cōtra eum. ℂ 3° per rōnē: q2 ſi in nutritione mā nutrimēti recipet aliā formā carnis que nō pſuit. ergo cū reliq̄ carne preexiſtē nō faceret vnū: niſi quoddā cōtiguū uel cōtinuū cum illa ꝛ tūc nutritio eēt quedā iuxtapoſitio carnis noue ad carnem preexiſtentē qđ negat pbs ubi ſupra. Seqtur etiā ꝙ nō quelibet pars nutriti eēt nutrita uel aucti aucta: q2 nō illa pars cui iuxtaponiſ caro noua. ℂ Cōtra iſtā opi. forma que nullo mō eſt exteſa ex parte ſui: nec aliter ꝙ pus pficit mā; alio ꝛ alio mō extēſam reſpicit eaꝫ indiuiſibiliter: hoc eſt ꝙ ipſa nō ſm ptes pficit partes māe. forma autem carnis nō reſpicit hoc mō mām indiuiſibilr: q2 nō eēt ſimplex: ſicut aia intellectiua: qđ nō pcedit. ergo cū mām alio mō extēſam: q2 multo maiorem q̄ añ pficiat. opꝫ q alia ſit aliter exteſa. ſi tūc cū partes eius pores maneāt: opꝫ ꝙ alia pe forme ſit noua: alioqn nō eēt extēſior: nūc q̄ pus. maior pbaſ: q2 forma que ut aliter p acceñs reſpicit mām extēſam: ipſa alio mō extēſa reſpicit mām alio mō extēſam: q2 ſm Ar̄ls in pdicamētis. Quāta eſt ſupficies tāta eſt albedo. Et appet per rōnem: q2 pars eius eſt in parte: ꝛ ita maior in maiori. ℂ P. cōcedit ꝙ poſt nutritionē plures ſunt ptes māe in toto q̄ pus. aut ergo pars noua māe eſt in toto ſine forma: qđ eſt incōueniēs: aut eſt ibi ſub forma noua:

ꝛ eſt ppoſitū. aut ſub forma pexiſtēti: ꝛ tūc ul'illa deſinet pficere ptē māe quam prius pfecit. ꝛ tunc migrabit eadē ps formalis a pte māe ad aliā ptem qđ eſt incōueniēs: aut illa ps forme pōr eadē pficiet ſil' ptē māe nouā: ꝛ tūc ſeqtur ꝙ ſil' pficiet duo pfectibilia quoꝝ utriq; eſt ſibi adeq̄tū. ℂ P. caro iſta nata eſt fluere: q2 nō eſt icorruptibilis. ſed non tn̄ fluit mā q̄ forma. q2 forma illa nō pōt manē eadē niſi maneat iformās mām quā pus: loquendo de eadē pte forme: q2 depēdet nālit a pfectibili qđ pficit. ergo opꝫ cōpoſitū fluere. ꝛ per 2ñs cōpoſitū redire per nutritionem.

Quantum ergo ad iſtū articulꝫ ſit hec pma 2cluſio ꝙ in nutritione eſt aliq̄ gn̄atio. extēdēdo gn̄ationem ad oēm inductionē forme ſubalis in mām poſt priuationē: q2 ſicut argutū eſt mā alimēti nō manet ſb forma alimēti nec ſub aliq̄ alia q̄ ſub forma nutriti: ꝛ illā recipit poſt nutritionē. ģ ꝛc. ℂ Expō iſti⁹ 2nis. nō enim dī gn̄atio ſimplr q2 nō eſt gn̄atio p ſe entis put illud dī per ſe eē: qđ nō eſt ps alicui⁹. ſed pōt dici aggn̄atio: q2 gn̄atio alicuius qđ per generationē ſit idē alicui pexñti cui aggn̄aſ: uel pōt dici ingn̄atio: q2 gn̄atio ptis in toto cuius non fuit pars. ℂ 2ª 2. ꝙ in illa gn̄atione tali q̄li forma carnis que iducit in mām nutrimēti noua eſt. q2 ut eſt argutū 2tra pcedētē opi. pexñs nō poſſet de nouo pficē illā mām: q2 nō cōpetit niſi forme oino iextēſe. ſicut exēplificaſ ibi de itellectiua. quelibet enim extēſa per accñs hēt ptē aliā in alia ꝛ alia pte māe

a.l. aliquā. ꝛ ita ſi noua mā pficiſ nō pficiſ per aliam partem que pus pfecit aliā mām. ℂ Declaratio iſti⁹ eſt per fluxū ptis genite in nutritione: q2 qñ illa fluit ſicut mā ptis illius deſinit eē aliqd totius carnis: ita ꝛ forma que pficit illā mām deſinit eē. q2 nō pōt manere ſine illa mā nec migrare. ℂ 3ª 2cluſio. ps aduenięs per nutritionē eſt aliquo mō ſilis pti pexñti que infuit per gn̄ationē ꝛ aliquo mō diſſilis. ſilis in forma ſpecifica nō tn̄ itellectiua: ſed corpeitatis que pſupponiſ. diſſilis in hoc: q2 quāto agēs mere nāle magis 2tinuat actionē in 2riū tāto magis debilitaſ ei⁹ vt⁹: que pbaſ: q2 oē tale agēs repatiſ in

a.l.ſ. agēdo. ꝛ ita q2 agit in 2riū patiſ ab ipſo. quā actio

a.l. aliquaꝫ nē uocat phs corruptiuā. ģ caro pmo hita ex gn̄a

actionē cor tione quāto magis agit in nutrimētū ut 2riū: tāto

ruptiuam. magis debilitaſ vtus eius: ꝛ ex hoc dī ipurior caro. ģ illa poſt aliqđ tps in quo cōtinue ſic agit in 2riū eſt ipurior q̄ in pncipio. ꝛ per 2ñs cū genitum nō poſſit eē pfectius gn̄ante ſeqtur ꝙ caro genita ab illa carne poſteriori quāto poſteri⁹ gn̄aſ tāto re

Te. c. 42. gulariē erit ipurior: q2 ab ipuriore genita. ℂ Iſta 2cluſio cōfirmaſ per exēplū phi p de gn̄atiōe. quāto viniū magis egit in aquā mixtā ſibi: tāto eſt ipu rius intātū ut tādē ppter impuritatē q̄ſi totū fiat aq̄. ℂ Hec 2cluſio includit aliā ꝙ nō tn̄ poſterior genita eſt impurior pore: ſed eadeꝫ manēs in toto poſterius eſt ipurior ſeipſa pus. ꝛ hec eſt rō ipuritatis in carne poſterius genita. ℂ Hec 2cluſio nō

a.l. poni. aſſerit formā carnis nō recipe magis ꝛ min⁹. ſi tn̄ illud poneret iſta impuritas eēt ppter remiſſionē forme ſubalis. pōt tn̄ eſſe pciſe ppter impfectionē q̄litatū nāliū 2ñiū formā que ſunt pncipiū alterā

F. 9. di nutrimētū. ꝙ quāto impfectius alteraſ tāto ex eo caro impurior gn̄abiſ. ℂ 4ª 2cluſio de diſtinctione carnis ſm ſpēm ꝛ carnis ſm māꝫ appet ex terna: q2 vnaqueq; pars carnis hēt certā periodū in

toto. ꝛ tāto maiorē quāto purior. tāto minorē quāto impurior. tādiu enim pōt eē ſuū 2ſeruare in toto q̄diu pōt per q̄litates ſuaſ reſiſtere corrūpēti. Hec aūt piodus maior eſt in pte pus genita q̄ poſteri⁹ ꝛ in pori pte periodi quecūq; eadē pars eſt efficacior ad agēdū q̄ in poſteriori. Et intelligēda eſt illa diña ceteris parib⁹. hoc eſt ſi pars carnis genita fuerit ex tali nutrimēto qđ fuit natū 2uerti in carnem eque purā ſicut ex quo genita eſt illa caro. ſiq̄dē alteratione pportionata poſita ex vno alimēto nata eſt caro purior gn̄ari q̄ ex alio. ℂ Ex iſtiſ ad q̄rtā 2cluſionē. forma dat eē ꝛ agere. ergo ps ſm formā pōt dici q̄diu hēt eſſe ſm formaꝫ. uel q̄diu hēt agē ſm formā. ꝛ ſcōm infert pmū: lꝫ nō ecōtrario. citius enim deficit alicui actio ppter impfectionem q̄ eē. ꝛ ſiue ſic ſiue ſic pars ſm formā non eſt tn̄ pars forme: ſed includit mām ꝛ formā. Primo aūt mō quecūq; pars dū manet in toto diciſ pars ſm formā a pncipio. ſ. periodi ſui uſq; ad ſinē. q2. ſ. tādiu hēt eſſe. Scōo mō non diciſ pro omni parte periodi pars ſm formā: ſed pro illa pro qua habet virtutē ita efficacē ꝙ pōt ſibi cōpetere actio ſꝫ formam. nō dico ſibi tn̄mōdo ut cōcurrēti ad actionē totius: nec ſibi ſimplr ſeparate a toto: ſed ſibi in toto virt⁹ ineſt ad ppriā actionē: quā ut ibi exiſtens poſſet hēre. lꝫ nō 2ſideret pciſe ut cōcurrēſ ad actionem totius. ꝛ illa efficacia vtutis reqrit determinatā vtutē intēſiuā ꝛ extēſiuā. q2 nō quecūq; modica pars in toto poſſet illo mō hēre actionē ppriam. ſed tn̄mō cōcurrere ad actionē totius: ut dicit phs in de ſenſu de actione cētesime milleſime ptis

a.l. decime. milleſ in ſenſum. Reqriſ ergo alia determinata q̄titas extēſiua ad illā efficaciā agēdi in toto. reqriſ

a.l. aliqua. etiā quātitas itēſiua vtutis. q2 (ut dictū eſt) poſt re

Cap. 7. ut qdam diui dunt. miſſionē vtutū actiuarū intātū ut magis cedāt 2rio q̄ vincāt nō pōt illud agere ppria actione. ģ hoc ſcōo mō pars ſm ſpēm eſt tāte quātitatis nālis ꝛ tāte vtutis actiue ꝙ ſibi poſſit cōpetere ppa actio nō qdē ut ſuppoſito extra totū. ſed ſic ppria ꝙ nō tātū 2currat ad actionē totius. ℂ Primo mō parti ſm ſpēm nō opponiſ ppie pars ſm mām niſi ſicut hoi viuo opponiſ hō mortuus. ꝛ ſic eadē pars diciſ pars ſm ſpēm dū manet in toto ꝛ pars ſꝫ materiā qñ fluit. ſicut idē diciſ pmo hō viuuſ ꝛ poſtea mortuus. ſcōo mō alia eſt ps ſm ſpēm alia ſm māꝫ etiā partib⁹ manētibus in toto: q2 aliq̄ modica ps cui nō pōt cōpetere ppria actio etiā ſi ſit in pncipio ſui piodi eſt pars ſm mām. pars aūt quātitatis ſufficiētis ad agēdū eſt pars ſm ſpēm. ꝛ hoc ſi habeat virtutē efficacē ad agēdū que reqrit quātitatem vtualeꝫ. ℂ Et per oppoſitū pars ſm mām que nō habet talē efficaciā virtutis quātacūq; quātitateꝫ extenſiuam habeat.

Per hoc ad fundamēta pcedētiſ opi. Exemplū de intellectiua eſt ad oppoſitū: q2 illa mō inextēſibili ꝛ iextenſibilr reſpicit mām. ꝛ ideo nullā partē nouā habet per hoc ꝙ pficit nouā partē māe. ſed oppoſitū ſeqtur de illa forma extenſibili in mā. ℂ Auctas phi ꝛ de carne ſꝫ ſpēm ꝛ ſm mām ſoluta eſt in q̄rta concluſione. qa nō intelligit ꝙ pars ſm mām fluat ꝛ refluat. i. materia tn̄. ꝛ pars ſm formā maneat. i. forma ſm ſe totam. ſed tam pars ſm mām q̄ pars ſm formam eſt pars integralis totius. ꝛ eſt uere cōpoſitum ex materia ꝛ forma. vñ uocat carnem ſm mām ꝛ carnē ſm ſpēm cōpoſitū ex materia ꝛ forma: non aūt

mām carnis ⁊ ſpēm carnis. que aūt ps cōpoſita ex mā ⁊ forma carnis ſit caro ſm ſpēm ⁊ que ſm māz dictū eſt in 4ª ꝯne. ⁊ quō caro ſm māz fluit. patet ſm pmū modū diſtinguēdo carnē in carnē ſm ſpeciem ⁊ carnē ſm mām. ſm aūt ſcōm modum pars ſm mām fluit. i. eſt in ꝓxima diſpoſitione ad fluendum. ⁊ hoc loquēdo de parte ſm materiam ꝓpter defectuz quātitatis virtutis. loquēdo aūt de parte ſm māz ꝓpter defectū qͣtitatis mobilis. nō eſt itelligēda illa dīa de fluxo ⁊ nō fluxu. ſed illa ps ſꝫ ſpēm augeť: ps ſꝫ māz nō augeť: q: (ut ſtati diceť) minima uel aliqua nō notabiliter magna in toto nō augeť. ſꝫ aliq̄ determinate qͣtitatis que ſufficit ad ptem ſm ſpēm augeť. Pars ḡ ſm ſpeciē nō fluit ſm pmū intellectū. q: manet in toto. nec ſm 2m itellectū. q: hēt virtutem ꝯſeruādi ſe in toto. nec ſm 3m itellectū. q: habet quātitatē ſufficiētē ut aliq̄ ps ad ſui ꝯſeruationem ſibi aggenereť. ⁊ p oppoſituz ps ſm mām tripl'r intellecta tripl'r fluit. ¶ Ad 3m dico ꝙ ⁊ in nutritione ⁊ in augmētatione eſt quedā iuxtapoſitio ⁊ tm̄ ipſi nutrito uel aucto (⁊ hoc ſiue toti ſiue pti) nō ſit tm̄ iuxtapoſitio: ubi intelligēdū: pone aliquā ptē tāte quātitatis ⁊ vtutis: ut nō tm̄ coagat toti: ſed poſſit in toto exīs hēre ꝓpriaz actionē. dicať. a. hēt iſta modicas ptes. eſto. 10. qͣrū quelibet q: forte regruť plures in vno q̄ȝ in alio. utpote in plāta ſufficit vna. in bruto due. in homie tres uel plures nō curo. hēt eq̄lē vtutē itēſiue. dicatur. b. c. ⁊c̄. Si nutrimētū fuerit p quotcūq̄ȝ ſequeſtrationes uel depurationes ad hoc deductū ut iaz ſit ſub forma ꝓxima forme nutriēdi. ſiue hoc fuerit anteq̄ȝ local'r mittať ad ptes nutriēdas. ſiue poſtq̄ȝ miſſuz fuerit per vtutē regitiuā toti°. ⁊ h̄ p q̄ſdā vias ſubtiles deſeruiētes tali miſſioni cuiuſmodi ſunt uene in corpibus aialiū: ⁊ alia hi° corrñdētia in plātis iā iſtud ſub forma cāb̄ḡ uel glutini uel roris approximatum pti nutriēde ⁊ receptum in poris quibuſdā dimiſſis ex fluxu q̄rūdā ptiū ſm mām que ꝑfuerūt ibi: ⁊ nūc ex fluxu ſuo reliquerūt poros repletos aliquo humore ſubtiliori: ⁊ ita totum carēs denſitate in ptib° regſita ad bñ eē ei° ibi exiſtēs cōuertiť in ipm nutriēdū. ⁊ ſicut aīn ꝯuerſionem iuxtaponebať cōtigue partibus nutriēdi. ita poſt cōuerſionē iuxtaponiť cōtinue aliq̄bus ptib° manētibus. eſto ergo. a. eſt tāta ps cui cōueniat nutriri ⁊ augeri in poris intra ipſum. a. recipiunť paſſim ptes nutrimēti. ⁊ ibi exiſtētes aggeneranť partibus. b. c. ⁊ ceteris ꝑiſtētibus illis iuxtaponunť ſed nō toti. q: ſunt aliqd intra ipſum totū. lꝫ ulla pſ de nouo genita ſit aliqd intra aliā partē illius partis nutrite. eſto ꝙ illa ſit minima cui cōueniat ꝓprie nutriri uel augeri ſic ꝙ quelibet pars eius ſit nutrita uel aucta. Et iſtud eſt neceſſariū ponere. ſ. aliquā partē notabilis quātitatis minimam ſic auctam: q: ſi quelibet pars in toto quātūcūq̄ȝ modica augereť ꝓprie neceſſe eſſet ꝙ auctū ſemp augereť in duplo uel ſaltē in notabili quantitate maiori q̄ȝ prius. qō eſt manifeſte falſum. Sic ergo apparet ad rōnez illā quō in nutritione eſt iuxtapoſitio alicuius: q: ptibus minimis que ꝓprie nō nutriūtur. ſed nō eſt iuxtapoſitio illi qō ꝓprie nutriť: cuius. ſ. alia pars fluxit: ⁊ poſtea alia pars noua reſtaurať: ſed illi ſit quedā ingeneratio. i. intriſeca generatio partis noue loco ptis antique que fluxit. Sed ex iſtis adhuc nō habeť de modo augmētationis: q: illa generatio que ſit in nutritione eſt momētanea. augmētatio aūt non eſt in inſtāti cum ſit motus. Illa etiā pōt fieri ſine augmētatione ut manifeſtū eſt ſm phm pmo de gñatione. nec opꝫ hic addere modū augmētationis. q: nō querimuſ hic de nutritione: niſi ut habeamus quō in nutritione manēt partes homogenee eedē uel nō eedē.

In ſolone ſequenti.

T.c.41. ⁊ circiter.

De ſecundo principali ſuppoſito ꝙ ad ueritatē nāe huius hominis ptineāt: non tm̄ partes eēntiales. ſ. materia ⁊ forma: ſed etiā partes integrales: nō tm̄ ptes ethe rogenee ſed homogenee: ex q̄bus cōponunť etherogenee: ⁊ breuiter qcqd fuit uere aliqū aiati aia intellectiua uel per ſe aliqd hi° aiati. dico pmo conclusionē hāc. nō qcquid fuit in petro ꝓ tota vita eius de ueritate nāe eius reſurget in eo. ꝓbať breuiter. q: ex quo tales partes multe fluxerūt in vita eius: ⁊ alie multe redierūt ex ꝑcedente articulo. ſi oēs ille rediret in eo uel eēt corpus eius immoderate denſitatis uel imoderate quātitatis. ¶ Scōa ꝯcluſio eſt videre que partes reſurgēt ut ſit debite denſitatis ⁊ debite magnitudinis. ⁊ hoc tāte quāte futurus eēt in fine triginta annoꝝ ſi vixiſſet: q̄ tāte quātitatis poniť quodlibet reformādum in reſurrectione: qō intelligo ſi nō fuiſſet orbatio in iſto impediēs eum ptingere ad debitā quātitatez infra triginta annos. que cōtingeret in iſto nā nō orbata. ¶ Hic duplex eſt via. hoc enim uerū eſt ꝙ regulariter pars por in corpe hois viuentis purior eſt ex precedēti articulo. regulariter dico q: ex ipedimento accidētali uel ex parte cōnnētis uel ex pte cōuenietis uel nociui adhibiti pōt aliud accidē. hoc aūt eſt ꝓbabile ꝙ corpus illud reparabiť ex partibus purioribus que aliquādo fuerūt partes huius corporis. ergo hēbit totum illud qō cōtractū eſt ex parētibus: q: hoc fuit puriſſimū. ⁊ de aliq̄s genitis ex nutrimēto ſemp ꝑoribus uſq̄ȝ ad quātitatē ſufficientem toti corpori. ¶ Alia via. nutritio nō eſt per ſe neceſſaria niſi ad reſtaurationē deꝑditi. augmētatio aūt eſt per ſe neceſſaria ut genitū attingat ad debitā quātitatē nāe ſue. In quacūq̄ȝ ergo nutritione uſq̄ȝ ad terminū augmētationis aliqd ꝑciſe conuertiť ꝓpter nutritionē. ſ. ut reſtaureť illud qō fluxit: aliqd aūt ꝓpter augmētationē. ſ. ut acqrať quātitas debita etiam ſi nihil fluxiſſet: ⁊ pmum qdem non eſt de ꝑncipali intētione nature. ſimpl'r enim natura magis cōſeruaret ad eſſe totius partē que fluxit ſi poſſet cōſeruare q̄ȝ loco eius aliquā imꝑfectiorem reſtauret. ſed ſecūdū eſt de ꝑncipali intētione nature uolētis attingere quātitatē perfectam: ita ꝙ ſecūdum intētū eſt ꝓpter ꝑfectionem acqrendam. pmū autem quaſi occaſionatū ꝓpter vitādā impꝑfectionez. ¶ Huic addiť iſta ꝓbabilis: ꝙ uſq̄ȝ ad quātitatē debitam ille erūt partes in corpe reſuſcitādo quas natura magis ex intentione fecit eſſe partes illius corporis: ſed huiuſmodi ſunt ille que aduenīūt ut augeāt: non aūt ille que adueniunt ut reſtaurēt. ergo reſurget corpus ex illo qō pmo tractum eſt a parētibus ⁊ ex aliq̄s partibus generatis ex nutrimēto ꝓpter augmentationem debitā corporis uſq̄ȝ ad quantitatem ſufficientem illi corpori. ¶ Ille due vie in hoc conſonant: ꝙ quicqd tractum eſt a parentibus reſurget: quia ſm pmaz viam illud eſt puriſſimuz inter omnes partes corporis. ſm aliam viam illud eſt maxime de intentione nature in iſto ſuppoſito. ſed diſcordāt quantum ad partes genitas ex nutrimēto. q: prima ponit hic

adiūgi ptes que fuerūt puriores in illo corpe ſꝫ toti fluxū vite eius. alia ponit huic adiūgi ptes que magis ex intētione nāe fuerūt de vītate huius corporis. nō aūt eedē ſūt puriores in toto fluxu tpis: ⁊ magis de intētione nāe ptes hui°: q: ſemp prius genite regul'r erāt puriores ſiue magis ſiue min° intēte. ſemp aūt ſiue ꝑus ſiue poſteri° ille que ultra reſtaurationē neceſſariam deꝑditi fuerunt genite: fuerūt magis de intētione nāe. ¶ Si obijcias contra utrāq̄ȝ viā: quō ergo reſuſcitat° hēbit eādē carnē quā habuit hic viuus? Dico ꝙ nō hēbit preciſe eādē quā habuit in aliquo inſtāti: uł in aliq̄ tpe vite ſue. ſed nec hēbit totā illā quā habuit in aliq̄ tpe ꝑter illā quā ꝯxit a parētib°. illā qdē totā hēbit: ⁊ alias ptes q̄s ſucceſſiue habuit: nūc iſtā nūc illā: ⁊ ſic eſt magis idē corpus reſuſcitatū corpi habito in hac vita q̄ȝ ſi eēt idē qō iſte habuit in aliquo inſtāti determinato uł tpe vite ſue. q: ſi eſſet idē illi ꝓ tali iſtāti eēt magis aliud a corpe ſuo ꝓ alio iſtāti.

Idē dīc Ricar. di. pñti. ar. ꝑ. 44.

Ad argumenta. ¶ Ad pmū dico ꝙ illa coſta non fuit de vītate nāe in adā. q: ꝑter illā habuit coſtas ſufficiētes ſm ꝙ cōpetūt hoi coiter. illa aūt fuit ſibi data tanq̄ȝ ſuꝑflua quo ad ſuppoſitū: ſed neccīa quo ad intētionē nāe ſicut in maſculo eſt ſemē nō tanq̄ȝ aliqd nāe illius ſuppoſiti: ſed pp gñationē alteri° ſuppoſiti eſt in illo tanq̄ȝ in uaſe. vñ nō eſt aiatum aia iſtius. ita fuit de illa coſta. Uel ſi oino fingať ꝙ illa fuit coſta ſimpl'r ſibi neccīa ſicut ps itegralis. Rñdeo. ſeqtur repleuit carnē ꝓ ea. i. loco eius aliam coſtā formauit. Primū uerius credo. ſed dato ſcōo nō reſurget in adā coſta trāſlata: ſꝫ alia. ¶ Ad aliud credo ꝙ nunq̄ȝ fuit nec erit uſq̄ȝ ad finē mundi aliqd eque de vītate humane nāe in duob° ſuppoſitis. Et iō reſurget ꝑciſe in vno in quo magiſ fuit de vītate: magis inq̄ȝ uel q: in ipſo purius uel q: magis de intētione nāe ps eius. Si aūt oino ꝯcēdať ꝙ ſimpl'r ⁊ eq̄liter fuit de vītate nāe utriuſq̄ȝ. Dico ꝙ reſurget in illo in quo ꝑus fuit aiata. ⁊ hoc dicit Aug°. ⁊ poniť in lrā. reddiť illi aie que illā pmit° ut hō fieret aiauit. ⁊ iſtud eſt rōnabile. q: poſt pmā aiationē facta eſt illa caro illius hois. ⁊ per ꝯñs. et ſi poſtea q̄ſi uſurpeť ab alio nō amittiť illa pma hītudo eius ad hāc mām. ſi autez illi in quo fuit ſcōo de vītate nāe: ſufficiāt ad quantitatē debitā partes alie que fuerūt corpis ſui in ſucceſſione vite ſue p nutritionē ex illis reparabiť corpuſ debite quātitatis: q: iſte fuerūt aiate iſta aia: ⁊ eēntialiorē ordinē habuerūt ad illā aiam ꝑter illō qō in alio reſurget q: ad aliā aiam habuit eēntialiorē habitudinez q̄ȝ ad iſtā. Si vō ꝑter illud qō in alio reſurget ptes nutrimētales q̄s ille ſucceſſiue habuit: nō ſufficiant ad debitā quātitatē corpis illius ſupplebit vñ uoluerit oipotēs. ¶ Ad aliud ſi poſſibile eēt ꝙ ꝑciſe idē eēt ſemē in duob°: ⁊ per ꝯñs idē eēt pmo de uītate nāe in duob° ſuppoſitis: qō tm̄ nunq̄ȝ credo fuiſſe nec fore: illud reſurget in pmo. ¶ Ad aliud dico ꝙ nō eſt ſilis rō de toto ⁊ de pte. q: pmo intēdiť reſtauratio eiuſdē totius in reſurrectionē. nō ḡ ptis: maxime de illa pte que non eſt ꝑncipalis ſine cuius idētitate totū pōt eſſe idē. ¶ Sed ſi arguas de pte ꝑncipali cuius vnitas reqriť ad vnitatē totius. Dico ſil'r de illa ſicut dixi de toto: q: ptes homogenee ſufficiētes ad quātitatē eius debitam reſurgēt in illa pte organica: ⁊ hec ille que ꝑus fuerūt de vītate nāe illius ptis ꝑus inq̄ȝ duratione ſi

In eadē c. ſ.

fuerūt eq̄liter de vītate alterius: ⁊ quātū ad puritatem: ⁊ quātū ad intētionē nāe. ſi aūt in aliquo alio ꝑncipalius altero illoꝝ modoꝝ in alio reſurgent.

Queſtio. II.

Circa iſtam ſcōam ptē huius diſt. Quero pmo utrū ignis infernalis cruciet malignos ſpūſ. Qꝫ nō. Aug°. 12. ſup geñ. arguit ex intētione ſic. Agēs eſt ꝑſtātius patiēte. corp° aūt nō eſt ꝑſtātius ſpū: ſed ecōuerſo. ḡ nullū corp° agit in ſpūm. ¶ P̄. ſm ipm ibidē nō ſunt corporalia. ſed corpalib° ſilīa q̄b° aīe exute afficiunť. ḡ nō afficiunť pena corpea. ¶ P̄. p̄ de genenē. corpus nō agit niſi poſt cōtactū: nō aūt pōt tāgē ſpūz: q: illa tāgūt ſe: quoꝝ ultima ſunt ſil'. ſpūſ nō hēt ultimū. Et cōfirmať iſtud per phm. 7. phi°. ubi vult ꝙ agēs ⁊ patiēs opꝫ eē ſil': ⁊ nihil hoꝝ medium: ſpūs aūt nō pōt eē ſil' cū corpe: q: reſpectu corpis q̄ſi nō eſt in loco. ¶ P̄. p̄ de genē. Agēs itēdit ſibi aſſimilare paſſum. ſed corpus nō pōt ſibi aſſimilare ſpūm: q: tūc ſpūs eēt capax alicui° forme in qua aſſimilareť corpi. ¶ Oppoſitū Mat. 25. Ite maledicti in ignē eternū: qui parat° eſt diabolo ⁊ angelis eius. ¶ P̄. Gre. 4. dial'. c. 30. ſi diabolus eiuſq̄ȝ angeli cū ſint icorpei corpeo ſunt igne cruciādi. qd miꝝ ſi aīe anteq̄ȝ recipiāt corpa poſſint corpea ſentire tormēta. ¶ P̄. Aug°. 21. de ci. dei. c. 10. Cur nō dicamus q̄uis miris ueris tm̄ modis ſpūs icorporeos poſſe pena corpalis ignis affligi. ⁊ iſtud ꝓbat ibi per hoc ꝙ ſpūs hoium incorpei pñt uel poterūt corpoꝝ ſuoꝝ vinculis inſolubil'r alligari.

Cap. 29.

T.c.43. ⁊ i de. Idez. 7. phy°. t.c.8. 5. phy°. t.c. 22. ⁊. 6. phy ſi. t.c.1. ⁊. 1. de gene. t.c. 44. T.c.9. ⁊ iū T.c.51. ⁊ circiter.

Hic dicitur ꝙ ſpūs cruciať igne inquātū eū apphēdit ſub ratione diſcōuenietis. Et cōfirmať per Greg. dial'. 4. c. eo patiť quo videt. ⁊ q: cremari ſe reſpicit cruciatur. ¶ Ad poſſibilitatē huius eſt Auic. 9. metaͨ. ubi exēplificat de ſomnio. ꝙ aliqs magis cruciať ex ſōnio ex tali appꝛhēſione fantaſtica alicuius diſcōuenietis q̄ȝ affligereť qñq̄ȝ in vigilia ex pñtia eiuſdē. ¶ Cōtra hoc: aut uera appꝛhēſione apphēdit ignē ut diſcōuenietē ſibi aut falſa. Si uera opoꝛtēt ponere modū illius diſcōuenietie qui nō appet poſſibilis: q: tanq̄ȝ ꝯtiū real'r corruptiuū nullo mō pōt eē diſcōueniēs nec a rōne nec a uolūtate: q: obiectū ut obiectū eſt ꝯueniēs potētie. Si falſa ſeqtur primo ꝙ nō ab igne: ſed a ſua falſa extimatione cruciať: qō eſt incōueniēs: q: ſicut nullus falſa opione eſt beatus: ita nullus eſt falſa opinione miſer. ¶ Secūdo ſi illa falſa extimatio eſt a deo: deus erit imediata cauſa deceptionis. Si aūt ab ipſo angelo nō videť ꝓbabile. q: ſm Dio. de di. no. nālia ſūt in eiſ ſplēdidiſſima. ḡ pñt nāliter apphēdere ꝙ ignis nō eſt eis diſcōueniēs. ¶ P̄. Greg° ubi ſup. Aia non ſolū vidēdo: ſed etiā expiendo incēdiū patiť.

Th. pñ. di. q. 1. Egi. de ro. q̄li. ii. q. 9. ⁊ li. 4. q. 15. c. 7. ad ſi.

Aliter dicitur ꝙ ſpūi dať qdaz habit° ſupnālis ꝓpter demeritum peccati: ⁊ per illū habitū ſubjiciť corpali agenti ut poſſit ab eo pati. ¶ Cōtra hoc: aut ille habit° eſt forma corpalis: aut ſpūalis. ſi corpalis: ita pōt deus dare illū habitū angelo ut inhereat ſicut ꝙ angelus ſit albus: uel lapis ſapiēs. q: eq̄lis eſt repugnātia utrobiq̄ȝ ſuſcipiētis ad ſuſceptū. ſi ſpūalis: ergo nō per illū magis eſt paſſum ꝓportionatum corpi ut agēti q̄ȝ ꝑus. ¶ P̄. habit° nō eſt quo ſimpl'r poſſum° ſꝫ q̄ aliq̄liter poſſum°. ḡ in q̄ nō eſt potētia ſimpl'r ad agē uł pati i eo nō eſt po° ad ſic

Dē. quol. 8. q. 38.

agere uel pati.ſed in nã illa nõ eſt ſufficiēter poten
tia ad pati:nec ille hitus põt dare poſſe:q̃ꝛ non eſt
potētia. ¶ P̄.illa pena recipeꝛ imediate in illo ha
bitu tanq̃ꝫ in ꝓrimo receptiuo:imo nec mediate i
ipſa nã angeli ſi repugnat illi nãe. ⁊ ſi deꝛ p̃mũ ſeq
tur ꝙ ille hitus ſepat⁹ ab angelo poſſet puniri ea-
dē pena. Si ſcõm ſeqtur ꝙ nullo mõ angelus pu-
nit ſed tm̃ ille habitus.

Ad queſtionē

dico ꝙ ſm Aug.ᵐ de ci. dei.14.c.15.dolor carnis
tm̃mõ eſt offenſio aie ex carne: ⁊ quedã ab ei⁹ paſ-
ſione diſſenſio.ſicut aie dolor qui nũcupaꝛ triſtitia
eſt ab his reb⁹ que nobis nolētib⁹ accidũt. Ex hoc
appet ꝙ dolor eſt paſſio ꝯſequēs apphēſionē ſenſi
tiuã ⁊ in appetitu ſenſitiuo. Triſtitia aũt eſt ꝓprie
in appetitu itellectiuo:aut in uolũtate: ⁊ ꝯſequenſ
apphēſionē euent⁹ alicuius obiecti noliti. ¶ Pri-
mũ.ſ.dolorē ꝓprie dictũ nõ opꝫ querē in ſpiritibuſ
ſiue angelis ſiue aiab⁹ ſepatis niſi fingaꝛ ꝙ in ſpũ
ſepatõ ſit appetit⁹ ſenſitiuus ⁊ pari rõne ſenſus. ⁊
tũc etiã poſſit inēē ſibi paſſio:tam ſm appetitũ illũ
q̃ ſm ſenſum:qõ truſaticũ eſt ſm Ariſ.ᵗᵉᵐ p̄ de aia
nihil aliud eſt dicere aiam triſtari uel gaudē q̃ te-
xere uel edificare.qõ utiq̃ꝫ uerũ eſt ꝓut ſunt paſſi-
ones appetit⁹ ſenſitiui:q̃ꝛ ille ſunt paſſiones totiuſ
cõiũcti ſicut ⁊ ſentire ad qõ ꝯſeqtur paſſio. Eſt er-
go totius ꝯiũcti ex de ſenſu ⁊ de ſomno.nec tñ ne-
go in aia ſenſitiua eē illã ꝑfectionē que eſt cõpleti-
ua in rõne potētie ſenſitiue.nã illa nõ eſt aliud ab
ipſa eēntia aie intellectiue tenēdo qõ tenui.2.li.diſ.
16.ꝙ p̄ncipia opandi ex ꝑte aie nõ ſunt accñtia aie
Sed illa ꝑfectio que eſt in aia : imo eſt regulr̃ ipſa
nã aie:nõ eſt potētia viſiua uel auditiua niſi ꝑtialr̃
ſed ꝓpria potētia viſiua eſt quoddã eēntialr̃ inclu
dēs illã ꝑfectionē aie ⁊ aliã ꝑfectionē corpis mixti
corñdētē iſti ad oꝑationē cõem. ⁊ eodē mõ ipa ſē-
ſatio eſt p̄mo toti⁹ ꝯiũcti ex iſtis duob⁹:ita ꝙ ꝓri-
mũ ſuſceptiuũ ⁊ rõ ſuſcipiēdi nõ eſt in aia.uel ali-
qd qõ p̄ciſe eſt in aia.nec forma mixtionis in orga
no.ſed forma toti⁹ cõpoſiti ex corpe mixto ⁊ aia. ⁊
talis ꝑfectio eſt ꝓrima rõ recipiēdi ſenſationem. ⁊
iõ illa forma totalis eſt potētia ſēſitiua.nec vna pe
ei⁹.ſ.forma mixti.nec alia.ſ.forma aie itellectiue. ğ
de dolore ut diſtinguiꝛ a triſtitia nõ opꝫ querē cãm
nec in ſpũ ſepato:nec i aia ſepata.q̃ꝛ nõ põt eē ibi.
¶ De triſtitia videam⁹.dico ꝙ cũ ſit in uoluntate
ex apphēſione exñtie obcti diſcõueniētis ſm rõnē
uel opꝫ querē obctũ:qõ ſtatim oſtēdaꝛ ut diſcõue-
niēs per rõnē: ⁊ tñ poſitũ.uel ſi nõ põt ſtatim oſtē-
di ut diſcõueniēs niſi a rõne errãte.q̃ꝛ nõ eēt diſcõ
ueniēs michaeli: ⁊ nõ videꝛ rõnale ꝙ illa afflictio
ſequaꝛ apphēſionē erroneã.opꝫ iuenire ibi obctuꝫ
diſcõueniēs ſm rõnē ⁊ nolitũ. ⁊ tñ poſitũ.dico aũt
ꝙ ignis ille eſt obctũ ſic diſcõueniēs. ⁊ h̄ duplr̃.p̄
mo ut detinēs ſpũm diffinitiue.2° ut imutãs obcti
ue. ¶ De p̄mo nullũ corpus ut locãſ eſt locato diſ
cõueniēs.niſi q̃ꝛ aliud corp⁹ eſt ſibi ꝯueniēs.ſpũs
aũt ſicut cũ nullo corpe hēt nãlē ꝯueniētiã:q̃ꝛ tunc
illud eēt nãle ſaluatiuũ ei⁹:ita ad nullũ corpuſ hēt
nãlē diſcõueniētiã:ꝑꝑ quã detineri ibi ſit nãe ſue
diſcõueniēs.vñ ſi michael cuicũq̃ꝫ corpi eēt ex p̄ce
pto diuino ꝯiũct⁹ localr̃ diffinitiue ēt ꝑpetuo. ⁊ h̄
apphēderet:nullo mõ apphēderet ut diſcõueniēs
nec ut mãm triſtitie.ğ ad hñdũ triſtitiã de igne de-
tinēte opꝫ ut iueniaꝛ p̄mo rõ noliti.ſic angelus ma
lus hēt nolle detineri ꝑpetuo ab igne. ⁊ ſpalr̃ ſub

Vide mag. in littera.

T.c.64.

a.l.rõnabile.

a.l.quia.

iſta rõne ex ſñia diuina uel uolũtate diuina illic ef-
fectiue detinēte: ⁊ ad iſtud nolle iclinat affectio cõ-
modi ſm quã appetit liberũ uſum potētie:ut ſicut
nã ſua eſt indifferēs ad qõcũq̃ꝫ corpus ſic poſſet ſe
facē p̄ñtē cuicũq̃ꝫ corpi. ꝓmouet aũt ſupbia ꝓpter
quã appetit uti ꝓpria ꝑtãte. Cõſumat iuidia ꝓpter
quã nunq̃ꝫ uellet determinate eē ꝓpter ſñiam uel
actionē diuinã. Iſtud nolle p̄cedit detētio ⁊ appre
hēſio detētionis. Iſto aũt nolle lꝫ inordinate poſi-
to in uolũtate eius ſeqtur apphēſio certa de euētu
iſtius noliti. ⁊ ex hoc tertio uel q̃rto cõputãdo iſta
duo que p̄cedũt nolle ſequitur triſtitia. ¶ Si que
ras nunqd illã triſtitiã effectiue cãt ignis detinēs?
¶ R̄ᵒ.igniſ nõ detinet ſpũm effectiue:q̃ꝛ qõ nõ lo
cat aliqd effectiue nec impedit ipm amoueri ab h̄
loco nõ detinet ipm.hec domuſ qdē nõ detinet me
effectiue quãtũ ad p̄muꝫ:q̃ꝛ nõ locat me effectiue:
tñ impedit me moueri ad aliũ locũ: ⁊ iõ põt dici ꝙ
dãmõ effectiue me detinē ſicut ꝓhibēs aliã deten
tionē formalē.vñ locus formalr̃ me cõtinet ⁊ locat
nõ aũt effectiue.ſed neutro mõ põt aliqſ locus cor-
poralis detinere angelũ.ğ tm̃mõ ille ignis forma-
liter detinet:ita ꝙ nulla eſt detētio ignis ꝑtinēs ad
genus actionis.ſed tm̃mõ reſpect⁹ extrinſecus ad
ueniēs reducibilis ad genus ubi:detinēs aũt acti
ue ſiue p̄mo mõ:q̃ꝛ determinãs actiue ad locũ illũ
ſiue ſcõ mõ q̃ꝛ ꝓhibēs ab illo loco ad aliũ locum
deus eſt imediate:q̃ꝛ ꝯtra uolũtatē angeli nõ habē
tis ſaltē angelũ ſupiorē nõ poſſet fieri ſic detētio niſi
ſi a deo imediate. Sed ulteri⁹ angelus nõ tm̃ odit
detētionē actiuã dei: ⁊ ſuã paſſiuam a deo:ſed odit
detētionē formalē ꝑpetuã ab illo igne:nec tñ app
hēdit illã detētione actiuã uel paſſiuã ut poſitã uel
cõtinuãdam.ſed illã detētionē formalē. ⁊ per ꝯñs
de illa detētione formali triſtaꝛ.obiectũ aũt triſta-
bile ꝓprie cã eſt ipſius triſtitie:q̃ꝛ nõ uolitas ime
diate.tũc enim eēt in ꝑtãte eiuſ imediate triſtari uel
nõ triſtari.qõ nõ eſt uerũ poſita nolitione ⁊ appre
hēſione noliti:ita ꝙ detētio illa formalis uel ignis
ille detinēs formalr̃ effectiue contriſtat: ⁊ ſic ultra
cũ triſtari ſit formalr̃ cruciari eo mõ quo poſſibile
eſt ſpũm cruciari:ſeqtur ꝙ ignis ut formalr̃ deti-
nēs ſpũm effectiue cruciat: ⁊ ſm illũ modũ põt ſal
uari dictũ illud quo mõ ignis eſt inſtr̄m dei crucia
do:q̃ꝛ p̄ncipalius odit detētionē actiuã dei: ⁊ ſuaꝫ
paſſionē a deo:q̃ꝫ detētionē illã formalē ignis:ga
ſcõam nõ odit niſi in ordine ad p̄mã: ⁊ ita ꝙ affli-
git obiectiue:in ſcõ affligit in ṽtute p̄mi: ⁊ ita in-
ſtrumētalr̃.nec ſeqtur:ignis non detinet effectiue:
ſed tm̃ formalr̃:ğ nõ affligit effectiue:q̃ꝛ ipꝫ ut deti
nēs formalr̃ eſt obctũ nolitũ ⁊ apphēſuꝫ ut poſitũ.
Et iõ effectiue infert triſtitiã. ¶ Si dicas hoc eſt
nõ tm̃ q̃ꝛ nolitũ:ſed q̃ꝛ obctũ eſt ſm ſe diſcõueniēs
q̃ꝛ ſpũi ꝯuenit libertas ac indr̃ia ad quecũq̃ꝫ locus
corpalē. Añs eſt falſum:ut dictũ eſt ſup̄ de michae
le ſi apphēderet ſe ꝑpetuo determinari ad certũ lo
cũ vnũ a ſñia diuina nõ triſtaret:q̃ꝛ etſi eē ſic liber
tas uel indr̃ia ad loca:nõ tñ ad illa ut in actu tan
q̃ꝫ ꝑfectio nãlis:q̃ꝛ ſicut nec vnus locus ita nec in
dr̃ia ad quecũq̃ꝫ loca nãliter ꝑficit angelum: ⁊ ideo
determinatio ad vnũ nõ eſt cõtra nãlem inclinatio
nem angeli. ¶ Exēplũ illius modi triſtãdi põt eē
in hoibus deſiderãtibus mori:qbus triſtis eſt vita
hoc mõ odiũt aiam in corpore ſuo eē uſq̃ꝫ ad iſtãs
mortis nãlis ꝓpter aliqõ odibile cõcomitãs vitam
mortalē. ⁊ ſecũdo apphēdit iſtud nolitũ fore: ⁊ iõ

tertio ſeqtur triſtitia de detentione aie in corpe ſeu
de corpe ut detinēte aiam nõ ꝙ corp⁹ detineat effe
ctiue aiam:ſed quõcũq̃ꝫ ut ſuſceptiuũ formã: ⁊ ut
ſic detinet eſt obiectũ nolitũ: ⁊ ut ſic apphēſum ef-
fectiue cõtriſtat: ⁊ iſtõ hēri põt a Greğ.dial.4. Si
viuētis hoiſ ſpũs incorpeus teneꝛ in corpe.cur nõ
poſt mortē incorpeus ſpũs corpeo igne teneaꝛ? ⁊
Aug.ⁿᵘˢ.21.de ci.dei.c.10. Si ſpũs hoium ꝑfecto in-
corpei: ⁊ nũc potuerũt includi corpalibuſ mēbris:
⁊ tunc poterunt corporum ſuorum vinculis inſo-
lubiliter alligari.

Cap.30.

De ſecundo

mõ.ſ.q̃liter ut obiectũ im-
mutãs cõtriſtat:ꝯſilr̃ quo
ad aliqd dicēdũ eſt eē.p̄mo:intellect⁹ enim angeli
determinaꝛ ꝑpetuo ad intēſe cõſiderãdũ ignem in
rõne obiecti.2° apphēdit iſtã determinationē ad ta
lem ꝯſiderationē.3° odit. ⁊ ſic p̄us iſtud odiũ oriꝛ
ex affectione cõmodi ex qua vult qõcũq̃ꝫ obiectuꝫ
ꝓut ſibi delectabile fuerit ꝯſiderare nũc hoc ⁊ nũc
illud: ⁊ ꝓmoueꝛ ex ſupbia ex qua vult uti itellecti
ua ſua ſm impium uolũtatis ꝓprie: ⁊ ꝯſumaꝛ ex i
uidia ꝓpter quã odit determinari a deo ad aliquaꝫ
cõſideratione vnicã.4° ſeqtur apphēſio nõ tm̃ nu
da iſtius ꝯſiderationis ſicut in ſcõ.lꝫ apphēſio cer
ta de euētu iſti⁹ ꝯſiderationis intenſe ⁊ ꝑpetue.5° ex
hoc ſeqtur triſtitia. ¶ Quo ad aliqd aũt eſt diſſilr̃
hic ⁊ in p̄cedēti quo ad p̄mũ:q̃ꝛ ignis hic hēt rõnē
agētis effectiue detinētis intellectũ angeli in inten
ſa ꝯſideratione ſui: ⁊ nõ ex impio uolũtatis ange-
li. ¶ Et ſi queras quõ illa poſſit cõpetere igni cuꝫ
nullũ corp⁹ poſſit intelligētiã ſpũs ita efficacir̃ mo
uere ut nõ magis ſubſit itelligētia uolũtati ipſius
ſpũs quãtũ ad determinationē act⁹ ꝯſiderãdi.ſ.h̄
uel illud:ſicut Aug.ⁿᵘˢ dicit.ꝙ uolũtas auertit ⁊ cõ
uertit intelligētiã:nũc ad hoc nũc ad aliõ. ¶ Opꝫ
ğ dicere ꝙ iſtud nõ ꝯuenit igni ṽtute ꝓpria:q̃ꝛ to-
ta ṽtute actiua ignis poſita angelus ſibi dimiſſus
poſſet ignē uel aliud corp⁹ indifferēter ꝯſiderare ꝓ
impio uolũtatis ſue. Ideo opꝫ dicē ꝙ illa detētio i
ꝯſideratiõe ignis intēſa ⁊ ꝑpetua ⁊ cõtra uolũta-
teꝫ angeli ſit effectiue a deo p̄ncipalr̃: ⁊ ab igne ut
actiue:ſed min⁹ p̄ncipalr̃. Et põt poni exēplũ ſicut
itellect⁹ agēs ⁊ fantaſma ſe hñt ad mouēdũ intel-
lectũ poſſibilē in nobis.ſic in ꝓpoſito deus hēt ſi-
milē modũ itellectui agēti: ⁊ ignis fantaſmati: ⁊ eſ
ſet oino ſilr̃ ſi in nobis intellect⁹ agēs eēt formalr̃
uolēs ⁊ poſſibilis.ſilr̃ ⁊ agēs per uolũtatē ſuã de-
terminaret aliqõ certũ fantaſma ad mouēdũ effica
ciſſime itellectũ poſſibilē ꝯtra uolũtatē ei⁹.nec ob-
ſtat ꝙ p̄ncipale agēs ⁊ inſtr̄m nõ ſũt in eodeꝫ ſup-
poſito hic:ſicut ibi itellect⁹ agēs ⁊ fantaſma:q̃ꝛ or
do agētiũ illoꝝ nõ reqrit idētitatē ſuppoſiti. ¶ In
3° ēt eſt diſſa hic ⁊ p̄us:q̃ꝛ multo magis odit ange
lus ꝑpetuã detētionē intelligētie ſue in intēſa cõſi
deratione ignis q̃ꝫ detētionē formalē ſui localr̃ dif
finitiue ab igne:q̃ꝛ in oppoſito p̄mi.ſ.libero uſu in-
telligētie ſue pro impio uolũtatis circa qõcũq̃ꝫ ob-
iectũ multo cõſiſtit magis ꝑfectio ei⁹: ⁊ multo ma
gis deſideraꝛ q̃ꝫ in libero uſu ꝑtãtis ſue motiue q̃ꝫ
tũ ad ubi diffinitiue. Illa aũt detētio in ꝯſideratiõe
intēſiſſime ignis ipedit p̄mã libertatē:q̃ꝛ per hoc i
pediꝛ itellect⁹ eius ꝑfecte ꝯſiderare alia cõſidera-
bilia:ſed detētio diffinitiua ab igne non ipedit niſi
2ᵐ.ſ.liberũ uſum potētie motiue ut nõ poſſit ſe fa-
cere p̄ñtē cuicũq̃ꝫ corpi. Ex hoc ſeqtur diſſa in 5° ꝙ
multo maior erit triſtitia ex illa ſcõa cã q̃ꝫ ex p̄ce-

De tri.⁊.83 q.⁊ alibi ſe ꝓbabetur

dēte:q̃ꝛ ubi eſt maior nolitio ⁊ eque certa apphen
ſio de euentu ſeqtur maior triſtitia. Eſt etiã diſſa in
iſto ⁊ p̄cedēti quo ad hoc aliq̃liter ꝙ magis põt di
ci ignis effectiue affligē ſpũm iſto mõ q̃ꝫ mõ p̄cedē
ti:q̃ꝛ ibi tm̃mõ affligit effectiue:q̃ꝛ ut obctũ nolituꝫ
apphēſum cãt triſtitiã:hic aũt effectiue cãt p̄mam
apphēſionē ad quã determinaꝛ intellectus que eſt
nolita: ⁊ ita hec hēt q̃ſi duplicē actionē:in p̄ori nõ
niſi ſimplicē:ſed ſicut in p̄ori nõ ponebaꝛ diſcõue-
niētia ignis ex nã rei.ſed tm̃mõ nolitio detinē: ita
⁊ hec diſcõueniētia nõ eſt ignis ut obcti ꝯſiderati:
ſed finalr̃:q̃ꝛ nolitũ eſt illud obiectũ ſic cõſiderari:
tñ eſt maior inclinatio ad nolle ſic:q̃ꝫ in modo p̄o-
ri. ¶ Cõtra utrũq̃ꝫ modũ ſunt inſtãtie.cõtra p̄mũ
q̃ꝛ oēs detinet eq̃liter:ğ oēs cruciabunꝛ eq̃liter.cõ
ſequēs eſt ꝯtra Aug.ᵐ 21.de ci.c.16. Nequaq̃ꝫ negã
dũ eſt ipm eternũ ignē aliis leuiorē:aliis futurũ eē
grauiorē ſiue ipſi⁹ ardor pro pena digna cuiuſcũq̃ꝫ
uarieꝛ:ſiue eq̃liter ipſe ardeat:ſed nõ eq̃li moleſtia
ſentiaꝛ. Ex qua ēt auctē videꝛ hēri ꝙ ardor crucia
bit eos ⁊ nõ tm̃ detētio. ¶ Cõtra 2ᵐ.q̃ꝛ ſi nõ niſi i
telligibilr̃ ip̄rimit talē impſſionē ſeqtur delectatio:
q̃ꝛ illa eſt ꝯueniēs potētie itellectiue.ꝓbaꝛ ēt q̃ꝛ de
lectaret michaelē. ¶ Cõtra utrũq̃ꝫ ſilr̃.q̃ꝛ ſi nõ no-
lit uel nõ odiat ſic detineri uel ab obcto ſic imutari
nõ triſtabiꝛ:ac per hoc cũ in ꝑtãte eius ſit nõ nolle
in ꝑtãte eius erit nõ cruciari. ¶ P̄.eque poſſet af-
fligi in lapide uel ſole uľ celo empyreo ſi detineret
diffinitiue ab illis: ⁊ mutaretur ab illis obiectiue.
¶ Ad p̄mũ detētio formalis que eſt ſm diffinitio-
nē formalē eq̃lis eſt:ſed nolle nõ eſt eq̃le:imo intē
ſius in his qui magis peccauerũt: ⁊ iõ maior triſti
tia. ¶ Ad 2ᵐ nõ eſt in ꝑtãte eoꝝ illud nolle uľ nõ
nolle ſicut tãgeꝛ de ꝯtinuatione mali act⁹ in eiſ:cu
ius cã forte eſt actio ꝯtinua cãe ſupioris agētis ad
aliqd vniforme in eis ꝓpter demeritũ p̄cedens ad
qõ vniforme ſequaꝛ vniformiter afflictio eoꝝ. ⁊ ꝓ
pter hoc nõ põt aliqs remiſſi⁹ nolle q̃ꝫ mõ nolit:q̃ꝛ
ſicut nõ eſt in ꝑtãte ei⁹ act⁹:ita nec modus act⁹: ⁊ ſi
cut cã ſupior vniformiter agit ad nolle:ꝓpꝛ qõ cã
iferior nõ põt difformiter agē ab ipſa:ita vniformi
ter agit ad intēſionē huius nolle. ¶ Ad aliud pri
ma impſſio que eſt ad itellectionē ignis delectabi-
lis eēt ex ſeipſa itellectui.ſed in q̃rto inſtãti prius
nolitionē.i.apphēſionē euēt⁹ noliti.ex illa apphen
ſione nolita ⁊ apphēſa cauſaꝛ triſtitia. ¶ Et ſi di-
cas ſaltē apphēſio ut in p̄mo inſtãti poſita cãbit de
lectationē. ¶ R̄ᵒ nõ põt:q̃ꝛ appetit⁹ ille in eodē in
ſtãti hēt triſtitiã uehemētē: ⁊ illa excludit oē gau-
diũ nõ tm̃ ꝯriũ ſed imptinēs ex.7.ethi⁹. ¶ Si di-
cas cã delectationis eſt prior nãliter q̃ꝫ cauſa triſti-
tie. ¶ R̄ᵒ.in hñtibus tm̃ ordinē nãlē:q̃ꝛ ſimultatē
realē efficacius excludit minus efficax.lꝫ efficaci⁹
ſit poſterius nã.nec mirũ q̃ꝛ impediēs ſiue ꝓhibēſ
qñq̃ꝫ eſt poſterius nãliter.agēſ tamē p̄mũ impediꝛ
per contractionē eius.exemplũ in generatiuo vni-
us ⁊ alteratiuo ad cõtrarium.

a.l.nolituꝫ.

Jn.2.diſ.7. ⁊ iſra di.4 6.49.⁊.50

Cap.18.

Ad argumenta.

¶ Ad p̄mũ.illa pro
poſitio Aug.ⁱⁿⁱ p̄edet
ex iſta ꝙ agēs eſt p̄ſtãtius termino formali acti-
onis: ⁊ terminus formalis actionis eſt p̄ſtantior
ſuo receptiuo. ¶ Scõa aũt iſtarũ nõ eſt uera niſi
inquãtũ hoc eſt actus: ⁊ illud potētia: ⁊ ſic conce-
dendũ eſt agēs inquãtũ in actu formali uel ṽtuali
eſſe p̄ſtãtius paſſo inquãtũ eſt in potētia ad illõ.
vñ illa ꝓpoſitio.agēs eſt p̄ſtãtius paſſo.uera eſt

Universidad de Deusto Biblioteca

quātū ad hoc ꝙ patiēs recipit ab agēte quātū ad hoc nō pōt ſe facē in actu per ſe. ſic ꝫ id fit in actu per agēs. ſed ex hoc nō ſeqtur ꝙ ſit p̄ſtāti⁹ abſolu te nā illi⁹ qḋ eſt ſuſceptiuū: ſicut nec de t̄mino for mali reſpectu eiuſdē. ſed q2 Aug^{ns} itēdit ꝯcludere per illud argumētū ꝙ corp⁹ nō agit in ſpūm: pōt di ci ꝙ maior ſua ē uera de agēte equoco ⁊ totali ſeu p̄ncipali. alr nō. etſi ꝯcluſio eſt uera: ⁊ cōceſſuꝫ eſt ꝙ ignis nō eſt agēs p̄ncipale in ſpūꝫ ſiue in illa de tētione: q2 in illa nō agit: ſed formalr diffinitiue cō tinet: ſiue in imutatione: q2 ibi nō agit niſi ut iſtrm̄ dei: ſicut fantaſma ſe hēt ad itellectū agētē. In cān do aūt triſtitiā ꝭ mō uel illo nō eſt p̄ncipale agens ſed ipſa uolūtas nolēs illud obctū: magis eni ex ꝭ ꝙ obctū eſt nolitū ſequiꝭ triſtitia q̄ꝫ ex rōne obcti in ſe uel ipſa apphēſio euēt⁹ obcti noliti: q2 obctuꝫ nō tm̄ nolitū ſed ut nolitū apphēſuꝫ eē uel fore cō triſtat. ℂ Ad aliud Aug^{ni} pōt exponi ibi de his q bus ſpūs afficiunꭍ imediate: q2 illa ſūt ſilia corpi bus: q2 paſſiones aliq̄ mō cāte a corpib⁹. nō aūt de illis qb⁹ afficiunꭍ ſpūs mediate: q2 iſta ſūt corpa lia: ul' qḋ idē eſt exponaꭍ de afficiēte formalr nō ef fectiue. ℂ Ad aliud. ꝭ vniulr eſt uerū ꙋ opꝫ agēs eē pñs patiēti: ſaltē ſm ꝟtutē actiuā. ⁊ ex hoc ſequi tur. ubi pñtia ꝓportionata nō pōt hēri niſi per cō tactū reqriꭍ ꝯtact⁹. ubi aūt uerior pōt hēri illa mul to magis ſufficit ad actionē: ſed multo uerior p̄t eē pñtia ſpūs ad corp⁹ per coexñtiā q̄ꝫ ſit illa per ꝯta ctū. ℂ Aliter pōt dici ꙋ reqriꭍ ꝯtact⁹ ꝟtualis non mathematicus. ꝯtact⁹ aūt ꝟtualis eſt ꙋ aliqd i iſto poſſit eē termin⁹ ꝟtutis in illo. qḋ nihil eſt aliud q̄ꝫ illud hēre ꝟtutē cātiuā alicui⁹ in illo: ⁊ iſto mō de⁹ ſi nō eēt citra orbē lune pñs eēt cētro terre. ſicut di
q.vnica. ctū eſt in li. p̄. di. 37. ℂ Ad aliud pōt dici ꙋ cā eq uoca equoce aſſimilat ſm aliqd qḋ hēt in ſe nō for malr ſed ꝟtualr. ⁊ hoc mō obctū qḋ eſt nolibile ha bet in ſe triſtitiā ⁊ ſm illā aſſimilat. ℂ Alio mō p̄t dici ꙋ illa ꝓpō eſt uera de agēte p̄ncipali nō iſtra li. de⁹ aūt eſt hic agēs p̄ncipale ⁊ ſibi aſſimilat paſ ſum: q2 intelligit ⁊ vult afflictionē illi⁹: ⁊ ſm hoc i
a.l.uolituꝫ. tellectū ⁊ nolitū aſſimilat ſibi paſſum.

Qō tertia totius diſtinctionis.

SEcūdo quero Utrū homi nes damna ti poſt iudiciū cruciabunꭍ illo igne infer nali. Q. nō. 6. thop^{r}. Oīꝫ paſſio facta ma
Cap.9. gis abῐcit a ſuba. ḡ ſi cōtinue cruciaren tur ab illo igne magis ac magis deperdereꭍ eorum ſuba. ⁊ per ꝯñs tādē oino cōſumarenꭍ: qḋ eſt ꝯtra illud Job. 20. Luet oia quecūqꝫ ipſe fecit: nec tñ cō ſumeꭍ. ⁊ cōtra illud Apoc. Deſiderabūt mori ⁊ fu
Cap.9. giet mors ab eis. ℂ Itē. aut patienꭍ ab illo igne re aliter imutāte. aut tm̄ itētionalr. nō realr pp duo. p̄ mo q2 ceſſante p̄mo motu reali nō videꭍ aliqs mo tus realis poſſe cū poſterior depēdeat a p̄ori. 2° qa tūc realr corrūpereꭍ corp⁹ illud. q2 vnū ꝯriū eſt re aliter corruptiuū alteri⁹. Sed ſi tm̄ erit itētionalis nō erit afflictiu⁹: q2 illa paſſione patereꭍ ſenſus bti ibi pñtis ab igne. ḡ nulla paſſione patienꭍ. ℂ Op poſitū Matth. 25. iudex dicit hoibus dānādis. Ite maledicti in ignem eternum.

Ad queſtionē patet ꙋ ignis pñs cor ruptibili aiato aīa ſenſi tiua pōt hēre in illud duplicē actionē. ſ. realem que eſt vniuoca: ⁊ itētionalē que reſpectu illi⁹ eſt equo ca: q2 ſpēs ſenſibilis nō ſimplr eſt eiuſdē ſpēi cum ipſo obcto. ℂ Ad ꝓpoſitū ḡ dico ꙋ poſt iudicium cū corp⁹ hoīs ſit per ſe corruptibile ignis pñs po terit hēre in illo utraqꝫ actionē: q2 nō repugnāt ⁊ eſt ibi tā ſuſceptiuū q̄ꝫ actiua utriuſqꝫ: niſi dicas realē tūc īpediri pp defectū mot⁹ celi: ſed de ꝭ diſt. 48. pōt ēt tūc vna eē ſine alia loquēdo de poſſi ab-
q.2. ſolute: q2 neutra depēdet eētialr ab altera. vñ ⁊ mō ſunt ſeparabiles ſi aliqd ſit ſuſceptiuū forme rea liter ⁊ nō intētionalr: ⁊ aliud ecōuerſo. ſed tūc nō poterit vna eē ſine alia ꝓpter aliqḋ īpedimētū: ⁊ hoc uel q2 deus nō coagit igni ad illā actionē: uel q2 aliqḋ agēs creatū īpedit vnā actionē: ⁊ nō aliā. 2° dico ꙋ ſola intētionalis ſufficit ad creādū dolo rem: ſola aūt realis ſine itētionali nō ſufficeret ad hoc. Scḋa pꝭ eſt manifeſta: q2 lꝫ lignū calefiat quā tūcūqꝫ exceſſiue: tñ nō dolet. Prima ꝓbaꭍ: q2 ex cellēs ſenſibile ut excellēs ſenſibile natū eſt īferre dolorē: q2 diſcōueniēs inquātū tale: ſi ergo inquā tū excellēs ſenſibile nō īmutat niſi intentionalr: lꝫ enim alia īmutatio realis cōcomiteꭍ qua diſſolniꭍ organū a media ꝓportione in qua ꝯſiſtit: tñ ſine illa actione eēt obctū diſcōueniēs ſenſui: ſequereꭍ dolor. Hoc ēt ꝓbaꭍ: q2 aliqñ ubi eſt modica uel nul la īmutatio realis eſt magn⁹ dolor pp īmutationē intētionalē. ſicut ſi man⁹ fuerit exceſſiue frigefacta ex ꝯtactu niuis uel glaciei: ſi ſtatim approximetur igni: eſt ibi uehemēs dolor: ab illo obcto īmutatē: ⁊ tñ modica uel nulla actio realis a calido in manu pp excellētiā ꝯrij. frigoris in ipſo paſſo. ℂ Modus aūt eſt iſte dolor ſic ⁊ delectatio ſenſitiua eſt paſſio cāta in appetitu ſenſitiuo ab obcto apphēſo ꝑ ſen ſuꝫ. ſic ḡ aliqḋ obctū inquātū obctū ꝭ eſt itētional motiuū eſt cōueniēs: ita cāt poſita ſenſatione dele ctationē in appetitu ſenſitiuo: vñ nō ē facile iō de lectatione ſaltē viſus ⁊ audit⁹ fingē immutationem aliquā realē ad ſalutē ipſi⁹ ſuppoſiti. Eodē mō lꝫ i mutationē intētionalē obcti diſcōueniētis cōcomi teꭍ alia īmutatio realis diſcōueniens nāe: qḋ forte nō eſt uerū in viſu ⁊ auditu: ſeqtur dolor cātus ab illo obcto ſenſato ut ſenſato in appetitu ſenſitiuo. 3° dico ꙋ ꝓbabili⁹ videꭍ poſt iudiciū ponē ſolā im mutationē intētionalē: q2 etſi poſſit utraqꝫ tūc po ni ex p̄mo articulo: tñ realis nō faceret aliquē dolo rē ſine intētionali: nec ēt cū itētionali: ſed ſola imu tatio intētionalis faceret dolorē. ḡ cū pluralitas nō ſit ponēda ſine neceſſitate: ⁊ nō ponit ibi paſſio ignis niſi pp afflictionē illoꝝ ab igne ſufficit ponē ſolaꝫ itentionalē: ita ꙋ alia poſita videꭍ ſupflua: q2 nihil faceret ad hūc finē. ℂ Itē. ꝯgruū eſt ponē circa dā natos ita pauca miracula ſicut poſſe eſt: cū non ſit viſibīle ꙋ de⁹ uelit circa eos tūc multiplicare mira cula ultra illud qḋ reqrit ad punitionē eoꝝ iuſtam ſed ponēdo actionē realē: ⁊ cū ꝭ ut neceſſe eſt intē tionalē. videꭍ ꙋ opꝫ ponē circa eos plura miracu la q̄ꝫ ponēdo ſolā itentionalē. ḡ ⁊c. Probo mino rē. lꝫ quecūqꝫ via hēat ponē ꙋ tūc nō corrūpunꭍ a cā itrinſeca. ⁊ hoc uel per ꝯſeruationē diuinā mi raculoſam uel nō miraculoſam ſed iuſtā: q2 corrū dente ſtatui finali in quo iā illi ſunt. tñ ſi ponatur actio realis ibi eſt aliqñ cā corruptiua extrinſeca. ⁊ miraculū videꭍ ſi illud nō corrūpit: cū cā que pōt inducē aliqḋ incōpoſſibile alicui poſſit ipm corrūpere. ille aūt ignis pōt inducē calorē oino incōpoſſibile qlitati mixti reqſite ad vitam. ſi ergo illum nō in ducat in ſūmo: ⁊ tñ agat realr miraculū eſt. ſicut fuit in camino ubi ignis nō habuit oēm actionem

Vide De. diſtī. 48. q.2. ⁊ 9.

quā ex nā ſua hēre potuiſſet. ſi iterū inducat calo rem in illo gradu miraculū eſt ꙋ ille gradus ſtat cū vita. Si dicas eodē mō ex alia pte opꝫ ponē mi raculū ne corrūpaꭍ ab extrinſeco. nā nāliter imuta tio illa itētionalis exceſſiua cāt dolorē exceſſiuum vñ ⁊ dolor exceſſiuus occidit. ſicut appet de anthi
Cap.6. oco. j. Mach. qnimo ēt timor excellēs de quo min⁹ videꭍ qñqꝫ eſt cā mortis. ℂ R°. nullus dolor ſim pliciter repugnat q̄litati mixti ſimplr reqſite ad vi tā. qḋ patet ſatis: q2 itētio cātiua doloris magis vi dereꭍ repugnare. ſed illa nō repugnat ſic nec vnū ꝯriū in eē reali. ⁊ aliud in eē itētionali. Appet etiā per Aug^{m}. 21. ci. c. 3. Nō iō mori poterūt illa corpa: q2 dolebūt. ⁊ ſubdit. Cur corpa que aialib⁹ dolorē pñt iferre: mortē ꝟo inferre nō pñt: niſi q2 nō eſt cō ſequēs ut mortē faciat qḋ dolorē facit: nō eſt ḡ ne ceſſariū future mortis argumētum dolor: ⁊ rō ſua pauloan̄ poſita ſtat in hoc. aīe eſt dolē nō corporis ēt qñ ei dolēdi cā eſt a corpe. ſi ergo a dolē argumē tū ſumereꭍ ad mortē: magiſ ad aīaꝫ ptinet mori ad quā magis ptinet dolere. Adhuc an̄ illud inuit rō nē aliā q̄ſi ꝓalē. cui⁹ rōnis eſt dolorē facē mortis ar gumētū: cū vite poti⁹ ſit indiciū. certū eſt enīꝫ viuē p̄ē qḋ dolet. q̄ſi arguit. ſi dolere nec̄io infert viuere nō nec̄io infert mori. Dico tñ ꙋ qñqꝫ imo hic ut in plurib⁹ ad dolorē exceſſiuū ſeqtur mors. q2 ſequiꭍ ip̄roportio illius q̄litatis nālis reqſite ad vitam. ⁊ modū ponē reqreret declarare quō ꝟt⁹ fantaſtica ⁊ appetit⁹ pñt hēre actionē in q̄litates nāles. ſꝫ quō cūqꝫ hoc ſit nō eſt ibi formalis repugnātia cuiuſcū qꝫ ſenſationis uel doloris ad quecūqꝫ gradū q̄lita tiſ nālis reqſite ad vitā. ḡ nō erit tātū miraculū do lorē quecūqꝫ eē ſine morte ſicut q̄litatē realeꝫ ſim pliciter ꝯriā q̄litati mixti eē cū vita. ibi enim eēt q̄ſi repugnātia formalis iter q̄litatē inductā a ꝯrio ⁊ q̄litatē reqſitā ad vitā. uel ſi ſcḋa nō opponereꭍ eēt miraculū vitā eē ſine illa q̄litate mixta. ſed hic non reqriꭍ aliqḋ miraculū niſi ꙋ dolor ſuſpēdaꭍ ab ef fectu ſuo ut in plurib⁹. ſ. ne ad ipſam ſequaꭍ diſtem peratio mixtionis repugnās vite. ipm aūt quo ad talē effectū ſuſpēdi nō opꝫ ponē nouū miraculum. ſed reduci ad idē ad qḋ reduciꭍ ſuſpēſio actiōis ꝯ rioꝝ ad itra ne corrūpāt. videlicet ut pp ſtatū fina lē ad quē reducti ſunt deus ſuſpēdat cās ab effecti bus ut in plurib⁹ qui ſi ſequereꭍ deſtruereꭍ illō cō
Cap.24. poſitū. ℂ Itē. 3°. ſcriptura videꭍ dicē eūdē dānatum pati a ꝯrijs iuxta illud Job. Ab aqs niuiū trāſibūt ad calorē nimiū. Et lꝫ ſaluareꭍ iuxta illā ſufficiem ſrē alternatio in iſtis afflictionib⁹. tñ nō poſſet pro babilr ſaluari ꙋ ſil' patereꭍ in ſūmo ⁊ realr a ꝯtra rijs. pōt aūt ſaluari ꙋ ſil' patiaꭍ ⁊ in ſūmo itētiona liter ab eis. q2 ſpēs ꝯrioꝝ ēt in ſūma nō ſunt ꝯrie. ḡ illa via de intētionali ſine reali immutatione pōt plura ſaluare ptinentia ad eoꝝ afflictionē q̄ꝫ alia. ℂ Quarto dico ꙋ nec eſt oino certa rō ad negan dū ibi imutationē realē. q2 ex quo pōt poni: ut ha beꭍ in p̄ articulo. ⁊ lꝫ nō ſit nec̄ia ad dolorē. ſic ha beꭍ in. 2. articulo. tñ quecūqꝫ arguunꭍ in tertio arti culo ſi aſcribanꭍ miraculo nō pñt iprobari. Poſſet enim deus uel coagē igni ad inducēdū calorē rea lē in corpus: nō tñ que eēt formalr repugnās quā titati illius mixtionis uel cōplexionis. ⁊ tunc poſ ſet poni miraculū in hoc ꙋ nō coagit in totū effe ctū in quē agit ignis. Poſſet etiā deus coagē igni ad illū ſūmū calorē incōpoſſibilē: ⁊ tūc deſtrueret illa mixtio ꝓportionata: nec tñ deſtrueret vita deo

miraculoſe cōſeruāte eā. Q2 ſi ponaꭍ calorē induci in ſūmo ⁊ tñ eq̄litatē illā mixti ſtare in eodē: videꭍ ꙋ formalr repugnātia ſit ſicut ſi mediū ⁊ extremū ſilr fierēt in eodē. Et an hoc ſit poſſe deo nō hic ſed alibi: tñ nō eſt ita notū ſicut alterū duoꝝ p̄dictoꝝ. ℂ Sic ḡ dico ꙋ patienꭍ paſſiōe afflictiua ab igne ⁊ iō nec̄io paſſione intētionali: nō nec̄io aūt ad af flictionē paſſione reali: ſed ſi illa cōcomiteꭍ q2 cau ſa nālis approximata ſuſceptiuo opꝫ icorruptionē illius corpis ab extrinſeco ſaluari aliquo p̄dictoꝝ modoꝝ. ℂ Cōtra ſcḋm articulū inſtaꭍ per hoc ꙋ ſenſus bti ſentirēt oēm ꝺ2iam ſenſibilē: ḡ ſi eēt bea tus in illo igne intentionalr imutareꭍ ab illo ſicut dānatus. ⁊ tñ nō patereꭍ paſſione afflictiua: ḡ illa nō eſt per ſolā paſſionē intētionalē. ℂ Itē. ōis opa tio eſt delectabilis potētie opanti q2 pfectio ei⁹: ḡ ſenſatio quecūqꝫ que ꝯcomitaꭍ actionē intētionalē erit delectabilis. nō ḡ doloroſa. ℂ Itē. appetit⁹ ſenſi tiuus nō eſt niſi ꝓpter nām. ḡ nihil eſt ſibi diſcōue niēs niſi q2 diſcōueniēs nāe. ℂ Ad p̄mū. ul' ſenſui beati nullū ſenſibile eēt excellēs: q2 ſenſus ille ita erit pfect⁹ ꙋ nō poterit aliqḋ ſenſibile ꝓpter exceſ ſum eē illi ip̄roportionatū: ⁊ tūc ſequereꭍ ꙋ etiam ſi imutareꭍ intētionalr ab illo igne. nō tñ doloroſe q2 nō a diſcōueniēte. Uel aliter cū dolor nō cauſeꭍ (ut dictū eſt) in ipſo ſenſu: ſꝫ in appetitu ſenſitiuo. ⁊ appetit⁹ ſenſitiuus beati eſt totalr qetat⁹ uel cō plete ſatiat⁹ delectatione ſenſibili. ⁊ delectatio ex cellēs excludit triſtitiā quācūqꝫ. 7. ethi^{c}. in illo ap
petitu bti nullus dolor cāri poſſet. Eſſet ḡ ꝯceden dū ſi illud ſenſibile eēt excellēs ſenſui eius ꙋ do lor cauſareꭍ in appetitu eiuſ: niſi q2 a cā efficaciori ineſt illi appetitui ꙋ excludit oēm doloreꝫ. ℂ Ad 2^{m} opatio nō ꝓportionata non eſt delectabilis: ta lis eſt ſenſatio obcti excellētis. nec mirū q2 opatio nō eſt delectabilis niſi q2 circa obiectū delectabile iſtud aūt obiectū eſt diſcōueniēs: ideo cōtriſtās ul' dolorificās. ℂ Ad 3^{m}. uerū eſt ꙋ nā facit aliqd eē diſcōueniēs appetitui ſenſitiuo: q2 illud uel ꝯcomi tās illud coiter eſt corruptiuū nāe: tñ eſto ꙋ tale aliqñ nō cōcomiteꭍ ſi ſemp manet diſcōueniētia p̄ ma: ita i ꝓpoſito lꝫ nō ſit hec imoderata calefactio ꝯcomitās ſpēm excellētis calidi: tñ manet diſcōue niētia calidi: ut ſpēꝫ ip̄mētis ad appetitū ſēſitiuū.

Ad argumēta p̄ncipalia. ℂ Ad p̄^{m} il la auctas. 6. thop^{r}. vi deꭍ iprobare actionē realē ignis: nō aūt itētionalē q2 de illa nō itelligiꭍ dictū phi. ſed ſi realis ponaꭍ opꝫ dicē ꙋ ꝓpō eſt uera quātū eſt ex pte cāe nāliſ dimiſſe ſibi in agēdo: q2 tūc per cōtinuationem fit magis ⁊ magis obiectio ꝯueniētis a ſuba cui illō eſt ꝯueniēs. ſed in ꝓpoſito nō dimittiꭍ cā nālis ſibi Uel aliter magis abῐcit a ſuba diſpoſitiue qñ ſeq tur illud ad qḋ eſt diſpō: ſed hic nō ſic magis abῐ cit de ſuba hoc mō: q2 nō pōt in effectū illi⁹ diſpoſi tionis. que. ſ. ſm ſe eēt diſpō cāis nālib⁹ ſibi dimiſſiſ ℂ Ad aliud patet que actio intētionalis. ſ. uel rea lis ſit ibi ponēda nec̄io: ⁊ que poſſet ibi poni ⁊ ad obiectiones cōtra ex articulo ſcḋo ⁊ tertio.

ℂ Preterea ſciendum eſt ꙋ omnes anime ⁊c.

Diſtinctio. XLV.

CIrca iſtam di. 45^{m} quero q̄ tuor. ſ Prio utrū aīa ſeparata poſſit intelligere q̄ditates ſibi an̄ ſeparationem habitualiter notas. Queſtio. I

T.c.39. Q nõ.3.de aia.fantaſmata ſe hñt ad intellectuʒ ſi
cut ſenſibilia ad ſenſum:ſed ſenſus nõ põt aliquaʒ
ſenſationẽ hẽre niſi moueat a ſenſibili.ergo nec in
tellectus aliquã intellectionẽ niſi moueat a fantaſ
mate:ſed tũc nõ mouebit a fantaſmate.℄ P̄.p̄mo
T.c.66. de aia.itellectus corrũpit quodã iteriori corrupto
illud interi⁹ nõ põt eẽ niſi organũ fantaſie.illõ aũt
corrũpit in morte.ḡ ⁊ intellect⁹.℄ P̄.nullus itel
lect⁹ itelligit niſi intellect⁹ poſſibilis:q2 agẽs nõ i
T.c.20. telligit:ſed poſſibilis nõ manet poſt morte:q2.3.de
aia.intellectus paſſiuus corrũpit:poſſibiliſ eſt paſ
T.c.6. ſiuus.ergo ⁊c̄.℄ Oppoſitũ.3.de aia.aia eſt locus
ſpẽrũ nõ tota:ſed intellect⁹ loci eſt ſaluare locatuʒ.
Proſa.5. ḡ intellect⁹ ſaluat ſpẽs.ergo ⁊c̄.℄ P̄.Boeti⁹.5.cõ
ſolationũ.receptũ eſt in recipiẽte per modũ recipi
entis.aia recipiẽs ſpẽs intelligibiles eſt icorrupti
bilis.ḡ recipit eas icorruptibil'r.℄ P̄.Auic.6.nã
liũ.p̄ma pte.c.6.Aia ſepata clarius videbit uerita
tẽ q̄ʒ cõiũcta.⁊ cõcordat cũ illo Sap̄.9.Corp⁹.qd̄
corrumpit aggrauat animam.

Th.j.p.q̃.
q.99.ar.j.⁊
50.di.4.q.j

Hic eſt una opinio de itellectione aie ſe parate per ſpẽs ſibi iſfluxaſ a deo:ſed eius ptractatio magis eſt ꝓpria in ſequẽ ti.q.℄ De ſpẽ ḡ nõ influxa ſiue per modũ nãlẽ ac quiſita videt eẽ opinio Auic.6.nãliũ.pte.6.c.5.ꝙ ipſa nõ manet ſine actu intelligẽdi.℄ Ad hoc ad ducit etiã Aug⁹.ii.tri.3.ꝙ ceſſante actu cogitãdi
a.l. prius. nihil manet in intelligẽtia poſtq̄ʒ ꝯuerſa ad memo
riã recipit ab ea.hec ſonãt ꝙ nulla ſpẽs itelligibi
lis remaneat in intellectu habitual'r ceſſante actu.
Dẽ.qlib.4. ℄ Alia opi.eſt ꝙ in intellectu nulla eſt ſpẽs intel
q.7.⁊.8. ligibilis:ſʒ tm̃ fantaſma in ṽtute fantaſtica.℄ Cir
Gotfr.ql.9. ca h̄ diffuſe hit⁹ eſt tractat⁹ di.3.p̄mi.q.7.⁊ di.3.2ᵃ.
q.19. q.10.vñ ex ꝓbatis ſupponat p̄mo ꝙ ſpẽs intelligi
bilis ſit ponẽda.2° ꝙ ipſa remaneat in itellectu ceſ
ſante oi actu itelligẽdi:nec tm̃ remaneat ut raptim
trãſiẽs ſed ut habit⁹ quo ad rõnẽ pmanẽtie.an aũt
ſit habit⁹ tactũ eſt ibi in 2° lib.loquẽdo enim de ha
diſt.3.q.10. bitu uſitate ꝓut eſt aliq̃ q̃litas iclinãs ad faciliter
ꝯſiderãdũ.ſpẽs non eſt habit⁹:ſed p̄cedit eum:imo
p̄cedit actũ a quo gñat ille habitus ꝓprie dictus.
Qual'r aũt Aug⁹ ⁊ Auic.exponendi ſunt.pʒ ibi:
q2 Aug⁹ nõ loquit niſi de acie ſenſitiua quam uo
cat aciẽ cogitatiõis que nõ manebit in aia ſepata.
Auic.aũt videt ponẽ duplicẽ modũ itelligẽdi ab i
feriori ⁊ ſupiori ut tactũ eſt ibi:⁊ ab iferiori qdem
notitiã pmãſiuã:a ſupiori nõ.℄ Ex his ſuppoſi
tis hẽmus iſtã ꝯnẽ ꝙ in intellectu h̄ʒ ſe manet ſpe
cies itelligibilis poſt actũ itelligẽdi.℄ Ex hoc ar
guo ſic.in itellectu ut eſt ſubiectũ ſpẽi itelligibilis
nõ eſt per ſe reqſitũ:nec nec̃io ꝯiũctio eius ad cor
pus.ḡ per nõ ꝯiũgi ad corp⁹ nõ ſe hẽt al'r in recipiẽ
do ſpẽm intelligibilẽ.ꝯñtia patet:q2 ſubiectũ nõ ali
ter ſe hẽt in recipiẽdo accñs pp uariationẽ ei⁹:qd̄
nõ eſt rõ recipiẽdi illud:nec aliquo mõ nec̃iũ in re
cipiẽdo.ipſa aũt aia ẽm ſe:⁊ inq̄ʒtũ p̄ficit corp⁹ eſt
ſubiectũ totale ſpẽi:q2 aliter angelus nõ poſſet eẽ
ſbẽtũ taliũ ſpẽrũ.añs ꝓbo:q2 ſpẽs iſta eſt forã ſim
plex imãlis uel ſpũalis ad min⁹ in hoc qd̄ eſt inex
3.de aia.cõ. tẽſa ⁊ inextẽſibilis.vñ dicit Cõ^tor ꝙ trãſfert obie
18.ꝓpe fi. ctũ de ordine in ordine qñ de fantaſmate trãſfert p
intellectũ agẽtẽ ad ordinẽ intellectuſ poſſibilis qd̄
nõ itelligo niſi de ordine mãlis ⁊ extẽſibilis ad or
dinẽ imãlẽ ⁊ inextẽſibilẽ.ſed nihil ſimpl'r imãliter
recipit in itellectu inquãtũ cõiũctus eſt ſimpl'r cor
pori:q2 ſi inquãtũ ſic.uel ḡ in toto p̄mo:uel illa cõ

iũctio erit aliq̃ rõ recipiẽdi:ſiue ſic ſiue ſic receptũ
nõ erit oino imãle iſto mõ.℄ Ex hoc hẽo ꝙ ſpẽs
intelligibilis eodẽ mõ põt iformare itellectũ ſepa
tũ ſicut cõiũctũ:⁊ tũc ultra cũ ſpẽs itelligibilis cõ
iũcta itellectui agẽti ⁊ poſſibili eodẽ mõ cõſtituat
rõnẽ memorie p̄fecte:eo mõ quo al's dictum eſt de Jn.2.di.j.⁊
memoria itellectiua:qd̄ ꝯtinet obiectũ itelligibile alibi ſepe.
⁊ intellectũ gignitiuũ.ſequit ꝙ in itellectu ſepato
poterit eẽ memoria eiuſdẽ rõnis que fuit in cõiun
cto.⁊ ultra cũ memoria eque p̄fecta ſit eque parẽs
p̄fecti act⁹ in itelligentia ⁊ ṽbi p̄fecti per Aug^m.13.
de tri.per totũ.ſequit ꝙ in itellectu ſepato poterit
eẽ eque talis gignitio ſicut itellectui cõiũcto.ḡ aia
ſepata per ſpẽm intelligibilẽ retẽtã cuiuſcũq3:cui⁹
p̄uſ poterit hẽre actualeʒ itellectionẽ.Huic ꝯſonat
intẽtio phi qui vult p̄mo de aia.ꝙ ſi nõ põt habe T.c.ii.⁊ 12
re opationẽ ſepatã nec eẽ.℄ Ponit ẽt ſciam ꝓpe
in itellectu.3.de aia.d.ꝙ ſicut aia per ſenſus eſt ſen T.c.37.
ſibilia:ita per ſciam eſt ſcibilia.Scia aũt ex pte ſua
nata eſt icorruptibil'r manere:⁊ per ꝯñs ex pte ſb
iecti:cũ ſbẽtũ ſit icorruptibile.hñs aũt ipſam eſt in
potẽtia accñtali ad ꝯſiderãdũ ex eodẽ.4.⁊.8.phy⁹ T.c.8.
igit aia ſepata eſt in potẽtia accñtali ad itelligẽdũ T.c.32.
obiecta prius hitual'r ſibi nota.ḡ põt ex ſe exire in
actũ.℄ Huic ẽt cõſonat illud Hieronymi in ꝓlogo Cap̄.7.ad
biblie.Diſcam⁹ in terris quoꝝ nobis ſcia remane finem.
bit in celis.ualde eni idignũ eẽt tãtũ laborare cir
ca ſciam ⁊ ṽtutes ſi deſineret eẽ in morte:⁊ ualde
irrõnale eſt ꝙ maneãt qn eoꝝ actus poſſint hẽri.
℄ Cõtra hoc vident aliqũe dubitationes.p̄mo q2
ſi multe ſpẽs itelligibiles ſint cõſeruate in itellectu
aut quelibet mouebit ad itellectionẽ uel ad cõſide
rãdũ obiectũ repñtatũ per ipſam:uel nulla.p̄mum
eſt icõueniẽs:q2 nõ cõuenit itelligẽ multa diſticta.
ḡ relinquit 2^m ꝙ nihil cõtinget itelligẽ.℄ P̄.itel
lectio ſine fantaſmate p̄fectior eſt q̄ʒ cũ fantaſmate
cuius ꝓbatio eſt:q2 cõuenit cũ intellectione dei ⁊
angeloꝝ que eſt ſimpl'r p̄fectior in gñe intellectio
nũ.ḡ ſi itellect⁹ ſepatus poſſit intelligẽ ſine fantaſ
mate hẽret itellectionẽ ſimpl'r p̄fectiorẽ q̄ʒ cõiũct⁹
qd̄ eſt incõueniẽs.℄ P̄.in itellectu cõiũcto nõ ſuf
ficit ſpẽs itelligibilis ad itellectionẽ ſine fantaſma
te:q2 opʒ cõuerti ad fãtaſmata.3.de aia.ſed iſta ſpe T.c.39.
cies itelligibilis eſt eque p̄fecta in itellectu ꝯiũcto
ſicut in ſepato.ḡ ipſa ſola eſt in ſepato:nõ ſufficiet
ad intellectionẽ nec fantaſma poterit tunc hẽri:er
go ⁊c̄.℄ P̄.opatio ꝓpria totius nõ põt eẽ ꝓpria
opatio ptis:q2 nec eẽ totale totius poterit eẽ ptis: Cap̄.4.
ſed intelligere eſt ꝓpria opatio hois ex p̄mo ethi⁹
⁊ ꝓbat per rõnẽ:q2 eſt aliq̃ ꝓpria opatio iſti⁹ ſpẽi:
⁊ nõ alia q̄ʒ iſta:ḡ illa nõ põt eẽ opatio aie que eſt
tm̃ pars ſpẽi.℄ Ad p̄mũ difficultas iſta de itelle
ctione multoꝝ uel vniuſ obiecti p̄mo cois eſt.m̃ in
ꝓpoſito hẽt difficultatẽ ſpãlẽ:q2 hec nõ põt recur
ri ad ſenſus pticulares pcipiẽtes ſenſibilia:nec ad
fantaſmata efficacius uel minus efficaciter mouẽ
tia:ſicut de intellectu cõiũcto.ſi enim ſint plura in
telligibilia pñtia intellectui illud cuius ſpẽs forti⁹
imp̄mit ſenſui ⁊ eſt efficacior in repñtãdo illud in
ipſo efficacius mouet intellectũ ad ſui cõſideratio
nem.℄ Dico ergo breuiter ad iſtud hic:⁊ per ꝯñſ
ubiq3 de iſta nõ ſimultate:ꝙ obiecta pñtia habitu
aliter uel ſunt eque motiua itellectus:uel aliqd̄ eſt
efficacius motiuũ eius q̄ʒ alia.Si p̄mo mõ ⁊ cum
hoc poneret eq̃lis inclinatio intellectuſ ad qdlibet
illoꝝ:nullũ illoꝝ p̄us intelligeret q̄ʒ aliud:h̄ ypo

theſis eſt ipoſſibilis.Si aũt aliqd̄ efficacius moti
uũ ablata inclinatione maiori ad vnũ obiectuʒ q̄ʒ
ad aliud qd̄ eſt efficacius motiuũ p̄us mouebit ⁊
p̄us itelliget.Penſatis ergo hinc ⁊ inde ṽtute mo
tiua ⁊ inclinatione:apparet qd̄ prius intelligetur.
℄ Ad 2^m dico ꝙ aliqd põt dici p̄fectius poſitiue
uel pmiſſiue.Exẽplũ aial eſt p̄fectius muſca pmiſ
ſiue.q2 rõ aialis pmittit ꝙ aial ſaluet in hoie.mu
ſca aũt eſt p̄fecti⁹ poſitiue:q2 quelibet ſpẽs aliquaʒ
p̄fectionẽ ponit ultra genus.℄ Ad ꝓpoſitũ intel
ligere ſine fantaſmate eſt p̄fectius q̄ʒ intelligẽ cum
fantaſmate.uerũ eſt pmiſſiue ſed nõ poſitiue.i.nõ
ponit plus p̄fectionis.qd̄ ꝓbat:q2 agẽs potẽs uti
inſtrõ nõ poſitiue p̄fectiuſ agit ſi nõ utat inſtrõ:tñ
actio ſine inſtrõ poſſibile eſt ꝙ ſit p̄fectior actione
que eſt cũ inſtrõ:ita hic de fantaſmate qd̄ eſt ut in
ſtrumẽtũ cõcedo ꝙ aliquã ꝯditionẽ p̄fectionis ha
a.l. intelle bet intellecto ſine fantaſmate quã nõ hẽt itellecto
ctione. cũ fantaſmate q2 ſiſtitudinẽ quãdã cuʒ intentione
ſimpl'r p̄fecta ſubẽ ſepat.ſed nõ ſeqtur ex h̄ ꝙ que
cũq3 talis ſit poſitiue perfectior q̄cũq3 tali.℄ Ad
3^m dico ꝙ ſi ſpẽs intelligibilis in cõiũcto nõ ſuffi
cit ſine fantaſmate:hoc nõ eſt ꝙ fantaſma reqrat
ſbi tanq̄ʒ p̄ncipiũ aliqd̄ actus intelligẽdi:ſed p̄ciſe
reqrat ut p̄ncipiũ opationis ṽtutis fantaſtice:⁊ il
la opatio reqrit ad intellectionẽ ꝓpter cõnexionẽ
potẽtiarũ ſupioꝝ ⁊ inferioꝝ in agẽdo:liqdẽ ſupe
rior ⁊ nõ p̄fecte opat circa aliqd̄ obiectũ niſi infe
riores que pñt opari opent circa idẽ.⁊ hec eſt rõ
q̄re diſtractio potẽtiarũ aie circa diuerſa obiecta i
pediũt opationes earũ.Eſt tñ aliq̃ p̄fectio quã fan
taſma tribuit intellectioni per hoc ꝙ intẽdit ſpẽm
intelligibilẽ regulariter in q̃libet intellectiõe.ſicut
48. declaratũ eſt li.p̄mo.di.3.Sed illa p̄fectio hẽri nõ
põt ſine fantaſmate.⁊ ideo quo ad hoc cõcedẽduʒ
eẽt ꝙ intellectio ſepata eẽt minus p̄fecta q̄ʒ cõiun
cta niſi eẽt aliqd̄ reformãs qd̄ ſufficeret pro eq̃li p
fectione reſtaurãda.Et ex hoc patet quõ nec̃ia eſt
cõuerſio ad fantaſmata:nõ ſicut ad p̄ncipiũ intelli
gẽdi:ſed ſicut ad illud quo opʒ potẽtiã inferiorem
uti ad hoc ꝙ ſupior hẽat opationẽ ſuã:⁊ hoc pro
pter ordinẽ potẽtiarũ in agẽdo q̄s ad p̄fecte agen
dũ opʒ cõcurrere in agẽdo circa idẽ obctũ.℄ Ad
4^m:cuiuſcũq3 totius forma nõ eſt nata eſſe per ſe:
eius totius põt eẽ aliq̃ opatio ꝓpria que nõ põt eſ
ſe forme ſue.Sed per oppoſitũ cuius forma ſpecifi
ca nata eſt per ſe eẽ illiuſ totius nõ põt eẽ aliq̃ opa
tio p̄fecta que nõ poſſit eſſe forme ut opantis:quia
opatio p̄fectiſſima nõ põt ineẽ niſi inſit ẽm formaʒ
p̄fectiſſimã ⁊ nõ põt eẽ ẽm formã poſſibilẽ per ſe eſ
ſe niſi poſſit illi per ſe ineẽ.q2 illud erit per ſe imedi
atũ receptiuũ:⁊ ita ſi per ſe eſt:per ſe põt recipere.
Cõcedo ergo ꝙ itellectio eſt ꝓpria opatio toti⁹ ho
minis.ſed ẽm formã p̄fectiſſimã in eo tanq̄ʒ ẽm ꝓ
priã rõnem opandi:nec hoc ſolũ ſed q2 hec forma
eſt ſepabilis ſic ineſt ẽm eã ꝙ põt eſſe eius:⁊ iõ ſic
Do.diſt. ꝓpoſito.℄ Ad ꝓbationẽ de eſſe:lʒ aliq dicãt ꝙ eſſe
44.4. totius eſt eẽ aie:tñ hoc iprobatũ eſt ſup̄ di.43.q.j.
vñ cõcedo ꝙ eẽ totius nõ põt eſſe aie nec ecõuer
ſo loquẽdo de eſſe totali ⁊ p̄ciſo:⁊ tñ opatio perfe
ctiſſima totius iſtius:q2 nõ põt ineẽ niſi ẽm aiam:
⁊ nõ põt ineẽ ẽm eã ut ẽm ꝓprimũ receptiuum niſi
poſſit eẽ eius qñ ipſa per ſe eſt.ſeqtur ꝙ opatio to
tius põt eẽ opatio illius.vñ nego ꝯñtiã.eſſe huius
non poteſt eſſe illius.ergo nec opatio eius opatio

iſtius.℄ Ad ꝓbationẽ.opari p̄ſupponit eẽ.ueruʒ
eſt:ſed nõ ut p̄ciſam rõnem recipiendi.

Ad argumenta p̄ncipalia.℄ Ad p̄mũ illa auctas.3.de aia.debet itelligi quo ad acqſitionẽ intellectionis.
⁊ hoc p̄mã ⁊ p̄me:ſed quo ad uſum nõ eſt intelli
gẽdũ.⁊ rõ eſt:q2 intellect⁹ põt uti forma p̄uſ acqſi
ta:lʒ illa nõ hẽant que p̄ẽs nec̃ia erãt ad acqrẽdã
illã formã:nõ ſic ſenſus loquẽdo de ſenſu exteriori
põt uti aliq̃ forma p̄uſ acqſita.q2 nõ eſt ꝯſeruatiu⁹
ſpẽi p̄us recepte ad poſterius opanduʒ.℄ Aliter
poſſet dici ꝙ hec ꝓpõ intelligit pro ſtatu iſto:q2 i
tellectionẽ iſtã nobis ꝯueniẽtẽ per expientiã nõ no
uit phus niſi pro ſtatu iſto:q2 nullã aliam expieba
tur.℄ Ad 2^m.intellect⁹ corrũpit.i.ipedit quãtum
ad opationẽ.⁊ ſic q̄ſi corrupt⁹ hẽtur quodã interi
ori corrupto:q2 ſine opatione fantaſie nõ poteſt in
opationẽ ſuã.ſed ex hoc nõ ſequit ꝙ ſit in ſe corru
ptio uel corruptibilis:nec ꝙ illud aliud nec̃io req
rat ad actũ eiuſ:ſed tm̃mõ ꝙ reqrat ẽm ordinẽ po
tẽtiarũ qui nũc inuenit in nã humana in operãdo
circa idẽ obiectũ.℄ Ad 3^m dico ꝙ intellect⁹ paſſi
uus nõ intelligit ibi intellect⁹ poſſibilis.ſed aliq̃ ṽ
tus ſenſitiua quã aliq uocãt cogitatiuã:⁊ uerũ eſt
ꝙ ois ſenſitiua corrũpit:⁊ iõ intellect⁹ paſſiuus il
lo mõ acceptus.nõ tñ intellectus paſſiuus eo mõ
quo dicimus intellectũ poſſibilẽ eſſe paſſiuum.

Queſtio.II.

S Ecũdo quero. Utrũ aia ſe parata poſ ſit acqrere cognitionẽ alicui⁹ p̄us igno ti.Q nõ:q2 tũc intellect⁹ fruſtra vniret corpi.ꝓbatio ꝯñtie.nõ vnit ꝓpter perfe
ctionẽ corpis.q2 forma nõ eſt ꝓpt mãʒ:ſed ecõuer
ſo.2.phy⁹.ḡ vnit ꝓpter p̄fectionẽ ſui acqrẽdã:ut.ſ. T.c.14.⁊
per uſum ſenſuũ in corpe acqrat ſciam:ſed iſtud eſ 23.⁊ circit.
ſet fruſtra ſi ſepata ſine uſu ſenſuũ poſſet eã acqrẽ. Jdẽ.j.õ aia
℄ P̄.trãſitus ab extremo in extremũ nõ põt eẽ ni c.53.
ſi per mediũ.res extra eſt oino mãliter:in itellectu
oino imãliter.ḡ opʒ ꝙ trãſeat per mediũ in quo ſit
aliquo mõ mãliter ⁊ aliquo mõ imãliter.ſic aũt eſt
in ſenſu.mãliter q2 ẽm ꝯditiones indiuiduales.⁊ i
mãliter q2 ẽm phm.2.de aia.ſenſus eſt receptiuus T.c.121.
ſpẽrũ ſine mã.mã inq̄ʒ tali q̃lẽ reqrit forma realiter
exiſtẽs extra.℄ P̄.ſi poſſet acqrere cognitionem
vnius ignoti:pari rõne ⁊ cuiuſlibet.⁊ ita diſtãtia
localis quãtũcũq3 nõ ipediret eius cognitionẽ:qd̄
videt eẽ ꝯtra Aug^m in li.de cura pro mortuis agẽ
da.ubi vult ꝙ aie ſepate nõ nouerũt ea que h̄ agũ
tur niſi eis exp̄mant ab angelis uel ab aiabus ad
eas ueniẽtib⁹ que illa hic nouerũt.℄ Oppoſituʒ.
nã nõ eſt ſine ꝓpria opatione ſpecifica.⁊ accipitur
ex.2.ce.⁊ mũ.⁊ a Dam.c.64.aia aũt humana eſt T.c.17.
p̄fectiſſima forma ⁊ eius ꝓpria opatio ẽm itell'm
poſſibilẽ eſt intelligẽ.ẽm agẽtẽ abſtrahẽ:⁊ ẽm uo
lũtatẽ uelle:ḡ nullus moduſ eẽndi põt ꝯuenire aie
ẽm nãm ſuã in quo nõ poſſit in iſtas opationes.ſʒ
aũt nãm ſuã talis eſt ꝙ põt hẽre eẽ ſepatũ:⁊ h̄ eſt
ex p̄fectione nãe ſue.vñ hoc nõ ꝯuenit aliis formis
impfectis.ḡ in illo eẽ põt in illas opationes:ſʒ poſ
ſibile eſt eã nõ acqſiſſe p̄us ſpẽs obiectoꝝ.ſicut pa
tet de aia paruuli defuncti.ḡ poterit tũc acqrere.

Th.di.50.
4.q.j.

Hic tenetur negatiua ꝓpter rõnẽ ſcõaʒ in ṽtute.arguit eni ꝙ opor tet eẽ quãdã cõueniẽtiã inter recipiẽs ⁊ receptum ſpẽs aũt in ſenſib⁹ exñtes hñt ꝯueniẽtiã cũ intelle

Uide Dẽ.q
li.10.12.⁊.13

Universidad de Deusto Biblioteca

ctu inquātū ſunt ſine mā ꝛ cū reb⁹ mālib⁹ inq̄ātum
ſunt cū ꝯditionib⁹ mālib⁹. ꝛ iō ꝯuenient̄er ſenſus re
cipit a reb⁹ mālibus ꝛ intell'o a ſenſu. nō aūt intel-
lect⁹ imediate a reb⁹ mālibus. q꞉ nō eſt ibi talis cō
uenientia: ꝛ iō ad hoc ꝙ poſt ſeparationē a corpe itel
ligat nō requirunt alique forme a reb⁹ accepte uł tē
uel ꝑus. ¶ Quō ḡ intelliget? ¶ Rn̄deo per influē
tiā a ſubſtātijs ſupiorib⁹ deo. videlicet uel angelis. ꝛ h
loquēdo de nāli influētia ꝛ nāli cognitione ei⁹: qđ
oſtēdit ſic. Intellect⁹ nr̄ eſt medi⁹ iter ſubas intelle
ctuales ꝛ res corpales. vn̄ di aia eē creata in ori-
zonte eternitatis li° de cāis. Et h iō q꞉ per itell'm
ppōne. 2. attingit ad ſubas intellectuales. Inquātum vō eſt
act⁹ corpis attingit res corpales. oē aūt mediū in-
quātū appropinqt vni extremo tāto magis recedit
ab alio: ꝛ ecōtra. ſed aia rōnalis que mediat inter
ſubas itelligibiles ꝛ res corpales (ut dictū eſt) dū
ſepat quodāmō accedit a reb⁹ corpalib⁹. igit' tē ac-
cedit ad influxū ſubarū intelligibiliū. vn̄ cum aia
nr̄a in ſtatu vie maxime ad corpus accedat utpote
ei⁹ act⁹ ex̄ñs nō hēt reſpectū ad res intell'uales: ꝛ
iō nō recipit influētiā a ſupiorib⁹ ſubſtātijs ut cogſcat
ſed cognoſcit per ſpēs a ſenſib⁹ acceptas. ꝛ iō ēt in
hac vita quāto aia magis abſtrahit' a corpe tanto
magis a ſubſtātijs ſpūalib⁹ influxū cognitionis recipit
ꝛ ideeſt ꝙ quedā occulta cognoſcit in dormiendo
ꝛ in exceſſu mētis. vn̄ qñ actu erit a corpe ſepata
erit patiſſima ad recipiēdū influētiā ab itelligentijs
ſupiorib⁹. ſ. deo ꝛ angelis. ꝛ ſic per hu⁹ influētiā hē
bit cognitionē maiorē uel minorē ſcḋm modū capa-
Cō. 5. ꝛ iñ. citatis ſue. ꝛ ſic Cōtor loquit'. 3. de aia. q꞉ ponit itel
lectū poſſ'em eē ſubam ſepatā: q̄uis in hoc erret: tn̄
q̄ntū ad h recte dicit ꝙ ex h ꝙ ponit ſuba ſeparata
hēt reſpectū ad ſubas itell'uales ſupiores eas ut i
telligat. Sꝫ ſcḋm aliū reſpectū quo cōparat' ad intel
lectū nr̄m recipiēdo ſpēs a fantaſmatib⁹ nō ꝯiūgit'
ſubſtātijs altiorib⁹. ¶ Cōtra iſtā pōnē etſi nō eēt alia
rō niſi ex iſtis duob⁹ pncipijs: quoꝝ pmū eſt ꝙ plu
ra nō ſunt ponēda ſine necitate. ꝛ accipit' a pho p
T. c. 50. phy°. ꝛ 2m ꝙ de nulla nā ponēdū eſt ꝙ derogat ei⁹
3dē. 8. phy. dignitati niſi ſit euidēs ex aliquo ꝯuenienti tali nāe
t. c. 48. ꝙ pōt accipi a pho. 2. de gñatione. ſemp ingm⁹ nāꝫ
T. c. 39. deſiderare id qđ meli⁹ eſt: ꝛ ſicut in toto vniuerſo:
3dē. 8. phy. ita in q̄libet pte magis ponēdū eſt id qđ meli⁹ eſt ſi
t. c. 56. bi ſi nō euidēter appeat ſibi illud nō ꝯuenire. nūc
aūt hic ponit' pluralitas: q꞉ ſpēs tales influxe a deo
uel angelis ꝛ ſine neceſſitate. q꞉ nā ſufficiēter illa
hēt in ſe vn̄ poſſit attingē ad pfectionē ppriā ſine
talib⁹ datis iſuſis a deo uel angelis. vn̄ hoc nō vi-
det' niſi qdā recurſus ad deū uel angeloſ: ppter h
ꝙ nō capit' pfectio illi⁹ nāe in ſe. ¶ Hec ēt opi. vili
ficat nām aie itellectiue. ſicut eni ſimpl'r vilior eſt
nā in qua nullam opationē uel nō niſi viliorē pōt.
ita pportional'r eſt illa vilior que in opatione ſibi
ꝯuenientem nō pōt q̄ꝫ que pōt. aia aūt ſepata per te
ex itrinſecis ſibi ēt cū obctis itrinſecis ꝯcurrētib⁹
nō pōt in illā opationē ſibi ꝯuenientē: niſi deus uel
angeli dent ſibi tales ſpēs. lapis aūt ex itrinſeciſ ſi
bi ſine influxu tali mēdicato pōt in opationē ſibi p
portionatā q꞉ deſcēdere in cētrū ꝛ ibi qeſcere. ergo
magis vilificat' aia ſcḋm pportionē ad ſuā nobilita-
tē ex illa poſitione q̄ꝫ nā lapidis. ¶ Itē. ſic opinanſ
Th. 3. pte. tenet alibi ꝙ duo accn̄tia eiuſdē ſpēi nō pn̄t ſil' eē.
q. 35. ar. 5. illa aūt ſpēs lapidis ut obcti influxa eſt eiuſdē ſpēi
cū ſpe itelligibili acqſita ab aia hic in corpe. ḡ uel
illa influxa nō poterit eē uel opꝫ iſtā hic acqſitā nō

manē: ſed 2m eſt falſum: q꞉ cū ppriū ſbctū ſpēi illi⁹
ſit icorruptibile: ꝛ ipſa ſpēs ex ſe poſſit icorruptibi
liter manē: ſeqtur ꝙ ipſa manebit. ḡ nō dabit' ipſi a
deo aliq̄ ſpēs lapidis. ꝛ per ꝯñs uel nunq̄ꝫ poterit
itelligē lapidē uel poterit intelligē per ſpēm ꝑores
acceptā a reb⁹: qđ negāt. ¶ Si dicas nō dari ſpēꝫ
ꝑus hn̄ti nō videt' rōnabile ꝙ illa ſpe pfecta q̄lis
dat' alteri nō hn̄ti careat iſta aia. ꝛ ſaltē hoc habet'
ꝯtra opinionē. ꝙ aliq̄ itellectio erit tūc per ſpēm p
us a re acceptā. ¶ Si dicas ſpēm infuſam ꝛ acqſi
tā differre ſpe ſicut vtutē acqſitā ꝛ iſuſam que ſil'
ſunt: iſtud eſt anxioma de quo in. 3. li. di. 36. q. 1. ſed diſt. 31. q. 1.
eſto ꝙ ꝯcedat' eis de vtutib⁹: nō ſequit' ppoſitū h 25.
q꞉ virt⁹ infuſa hēbit aliā regulā ppriam q̄ꝫ acqſita
ꝛ ex alietate regule poterit poni alia vt⁹ ſpe. q꞉ vt⁹
in rōne eēntiali vtutis depēdet a regula cui confor
mat'. hec aūt nō poterit fingi dr̄ia ſpecifica ſpēi infu
ſe: ꝛ ꝑus acqſite: q꞉ nō eſt hec dr̄ia niſi tm̄mō pnci
pij effectiui uł modi efficiēdi. talis aūt nō diſtiguit
effect⁹ ſpe ſcḋm ꝙ innuit Aug⁹. 3. de tri. c. 10. ¶ Rō 9. uel. 10.
nes opi. nō cōcludūt. pma ad ptē negatiuā. uel erit
ex q̄tuor terminis uel ꝯcludet oppoſitū: uel vna p
poſitio erit falſa. Si eni accipias pro maiore opꝫ eſ
ſe ꝯuenientiā iter recipiens ꝛ receptū ꝛ pro minorē
res mālis extra nō hēt ꝯuenientiā cū itell'u. qđ ſeq-
tur. ḡ itellect⁹ nō recipit rē mālē extra: nec ecōuer-
ſo. Si aūt cōcludas ꝙ nō recipit a re māli extra:
ſunt q̄tuor termini: q꞉ iſtud pdicatū nō fuit in ma-
iore. ſi aūt accipias maiorē iſtā quā tn̄ nō ponis in
ſcripto ſed pmā: opꝫ eē ꝯuenientia iter recipiēs ꝛ il
lud a quo recipit: dico ꝙ magis pprie diceret' pro
portionē q̄ꝫ ꝯuenientiā: q꞉ recipiēs hēt rōnem paſſi
ꝛ illud a quo recipit rōnē agētis. agēs aūt ꝛ paſſū
ſunt pportionalia: nō aūt pprie ꝯuenientia: niſi ex-
tēdēdo ꝯuenientiā ad pportionē. imo pportio eorū
reqrit diſcōuenientiā: q꞉ reqrit ꝙ vnū ſit in actu tale
ꝛ aliud in potētia tale. Sic ḡ maior iſta noua uel
erit falſa ſi itelligat' de ꝯuenientia pprie dicta: uel ſi
extēdat ꝯuenientiā ad pportionē cōcedat'. ꝛ tūc mi
nor. res extra nō hēt ꝯuenientiā iſto mō cū itellectu
falſa eſt. eſt eni actu ſaltē vtuali tale q̄le formal'r in
tellect⁹ eſt in potētia. ¶ Hoc cōfirmat' pmo. q꞉ tu
cōcedis fantaſma hr̄e talē ꝯuenientiā ad itellectū: ꝛ
tn̄ fantaſma eſt oppoſite ꝯditionis ad illud qđ reci
pit' in itellectu: in hoc ꝙ nō repn̄tat niſi obctū ut h
ꝛ nūc. qđ itelligit' ſua rōne vniuſ'i abſtractum ab
iſtis ꝯditiōib⁹: nec illa alia ꝯuenientia. ſ. ꝙ fantaſma
eſt ſine mā extrinſeca facit ꝙ fantaſma eſt actiuuꝫ.
eſt eni uere in mā: h eſt in organo extēſo. ꝛ tn̄ ipe-
diret actionē in itellectū imālē exiſtē in hac mā ex-
tēſa: quātū exiſtē in illa mā extēſa. ſed tm̄mō per h
agit fantaſma in itellectū. q꞉ eſt repn̄tatiuū obcti. ḡ
hoc eque pōt ipa res in ſe que eque eſt repn̄tatiua
ſui. ꝛ hoc credo eē uerū. q꞉ lꝫ itellectus poſſit ab-
ſtrahē a fātaſmate manēte ſine re. tn̄ pōt imediate
accipe cognitionē a re extra. ꝛ habet' in quodā cō-
mēto. 3. de aia. ¶ Cōfirmat' ſcḋo. q꞉ ſequeret' ꝙ an
gelus nō poſſet accipe cognitionē a re: qđ iproba-
tū eſt in li°. 2. di. 3. q. ultima. Scḋa rō que eſt ad cō
cluſionē affirmatiuam de illo iſluxu uel peccat ſcḋm
diuerſuꝫ itellectū medij: uel habet alterā pmiſſam
falſaꝫ. Cū eni accipis in maiore mediū quāto ma
gis recedit ab vno extremo tāto magis accedit ad
aliud. Si itelligas vniformiter mediū accedere ꝛ
recedē: ꝯcedo. Si difformiter falſa eſt. utpote ſi eſt
mediū in eēndo ꝛ recedit ab hoc extremo in eēn

do: accedit ad aliud in eēndo. Sil'r ſi eſt mediū in
opando ꝛ recedit ab hoc in opando: accedit ad il-
lud in opando. Sed ſi eſt mediū in eēndo uel ope
rādo ꝛ recedit in eēndo ab vno extremo nō ppter
hoc accedet ad aliud in opando: mō minor pōt itel
ligi uel de medio in eēndo ꝛ uerū eſt: q꞉ quodāmō
aia ꝯiūcta hēt eē mediū iter ſubam ſepatā ꝛ eē cor
poreū: ꝛ tūc cōclude. ḡ aia ſepata qñ recedit a cor
pore in eēndo: magis accedit ad ſubam ſepataꝫ in
mō eēndi. ꝯcedo: ſed ex hoc nihil ad. b. ꝙ magiſ ac
cedat in recipiēdo influxū ei⁹ ptinētē ad opationē
ꝛ ſi ad hoc deduceret' rō: manifeſtū eſt ꝙ nō cōclu
dit. tūc enim aia ſepata magis eēt capax talis iflu-
entie: q̄ꝫ ipſa cōiūcta corpi g'loſo: q꞉ cōiūcta corpo
ri g'loſo magis accedit ad corpus ſcḋm eē q̄ꝫ ipſa ſe
parata: imo magis hoc eſt pfectius q̄ꝫ ipſa ꝯiūcta
corpi corruptibili. Si aūt accipias in mīore ꝙ aia
ſepata magis recedit a corpe in opando q̄ꝫ ꝯiūcta
falſum eſt: ut ab obiecto: circa qđ opet': ita eni pōt
ſepata cognoſcē corp⁹ ſicut cōiūcta potuit: ꝛ iō nō
ſeqtur ꝙ magis accedat ad ſubam ſepatā ut ad ob
iectū cogīoſcibile. uel ut a quo recipiat obiectū co
gnoſcibile. ¶ Que adducunt' pro cōfirmatione il
lius poſitionis vnū de ſomno ꝛ extaſi aliud de di-
cto Cōti°. 3. de aia. vident' figmēta: nō enim iō in ſō
no vident' uera: q꞉ aia recedit a corpe in opando:
ut ab obiecto: tūc eniꝫ q̄to ſomn⁹ pfundior: tanto
magis talia viderent': hoc aūt falſum eſt: q꞉ ſōnia
nō accidūt in ſomno pfundiſſimo: ſed in ſomno te
nui. tūc eniꝫ epilētici regulariter viderēt uera a ſpi
ritib⁹ illis. vn̄ iſtō fundamētū videt' eē acceptū ex
fictionib⁹ machometi qui dr̄ fuiſſe epilēticus: ꝛ ad
cooperiēdū mēdaciter miſeriā ſuā dixit ſe oportere
cadere qñ angelus loquebat' ſibi: ꝛ ſcḋm illā fictionē
eius Auicēna reuerēter loquēs de lege ſua fingit
Cap. 1. ꝛ in in. 9. metacē. tales abſtractiones a ſenſu ut fiat re-
Quelidē. 6 uelatio ab angelis. ¶ Nos aūt chr̄iani nō dicim⁹
aliū pte. 5 aliquē in ſomno uł extaſi aliq̄ videre niſi ſit ibi ali
qua cā poſitiua: utpote ꝙ deuſ tūc intellectū imu-
tet: de cōgruo aūt magis tūc diſponit' per amotio-
nē ipedimēti: q꞉. ſ. nō eſt diſtract⁹ circa alia obiecta
ꝛ uehemēs occupatio circa aliud obiectū ipedit i
tēſe opari circa iſtud: imo magis videt' miraculuꝫ
ꝙ in ſomno reueleet' vitaſ q̄ꝫ in vigilia in intellectu
nō nimis intēto circa ſenſibilia: q꞉ nāle eſt ꝙ in vi
gilia hō hēat uſum rōnis: in ſomno aūt nō. ¶ Il-
lud 2m de Auerroi planū eſt ꝙ totū eſt figmētū: ꝛ
ad ppoſitū: ꝙ iſta ſuba ſepata recipiat a ſupiorib⁹
ꝛ tn̄ ut cōiūgit' nobis nō recipiat ꝯdictio eſt: q꞉ nł
la ſuba ſepata poſſet nobis ꝯiūgi niſi in rōne cau-
ſe efficiētis uel mouētis. Actiuū aūt aliqđ ſi in eēn
do recipit aliqđ a ſupiori: ꝛ inquātū eſt actiuuꝫ eſt
recipiens ab eodem.

Ad queſtionem

ergo dico ꝙ aia ſe-
parata pōt acqrere
cognitionē obiecti ꝑus ignoti. ꝛ hoc tā de cogniti
In p° ꝛ q° libro. one abſtractiua q̄ꝫ intuitiua. rōnes iſtoꝝ termino-
rū alś dicte ſunt. pmū pbo: q꞉ actiuo ſufficienti ꝛ
paſſiuo ſufficiēti ſufficiēter approximatis pōt ſeq
effect⁹: ꝛ ſi agēs ſit nāliter agēs ſeqtur effect⁹: nūc
aūt in aia ſepata hn̄te lapidē uel aliud obiectum p
portional'r ſibi pn̄s: cōcurrūt hec oia agēs ſuffici-
ens ꝛ paſſum ſufficiēs reſpectu cognitioniſ abſtra
ctiue ſiue ſpēi intelligibilis talis obiecti: per quam
habet' cognitio abſtractiua. ḡ ꝛc. Minor pbat': q꞉
intellect⁹ agēs cū obcto eſt ſufficiēs cā actiua ſpēi

intelligibilis: nec minus cū obiecto extra q̄ꝫ cū fā-
taſmate de quo iſti cōcedūt. q꞉ ut dictū eſt ꝯtra opi
nionē arguēdo: nihil eſt in fantaſmate ppter qđ ſuf
ficiat ad cāndū ſpēm intelligibilē qn eminētius ſit
in re cuius eſt fantaſma. Intellectus aūt poſſibilis
eſt ſufficiēter receptiuus. ¶ Per iſtā rōnē pbatur
2m. ſ. de cognitione intuitiua: nā cāe illius ſufficien
tes ſunt obiectū in actuali exn̄tia pn̄s: ꝛ intellect⁹
agēs ꝛ poſſibilis hec oia pn̄t cōcurrere: ꝛ ita ut vi
det' pbat' ꝙ neceſſe eſt rē ipſam imediate ſufficere
ad cognitionē intellectualē hn̄dā de ipſa: q꞉ ſoluꝫ
fantaſma nō ſufficit ad cognitionē intuitiuā obie-
cti: q꞉ fantaſma repn̄tat rē exn̄tē uel nō exiſtētem:
pn̄tē uel nō pn̄tē: ꝛ per ꝯñs per ipm nō pōt habe-
ri cognitio de re ut exn̄te: ꝛ in ppria exn̄tia pn̄te: ta
lis aūt cognitio que dicit' intuitiua pōt eē itellecti-
ua: aliogn intellect⁹ nō eēt cert⁹ de alia exn̄tia ali- a.l. aliqua.
cuius obiecti. ſed nec iſta intuitio itellectiua uel in
tellectio intuitiua haberi pōt per ſpēm pn̄tē: q꞉ illa
repn̄tat rem indifferēter exn̄tē uel nō exn̄tē: pn̄teꝫ
ꝛ nō pn̄tē: ꝛ per hoc ſeqtur ꝙ per ſolas ſpēs influ
xas a deo uel angelis non eſt poſſibilis intellectui
ſepato utraq̄ꝫ intellectio. q꞉ nō ſcḋa. ſi ergo illa eſt
poſſibilis: q꞉ ꝛ nūc eſt poſſibilis: ſeqtur ꝙ erit de
re in ſe: nō per talē influxū. diſtātia etiā imoderata
obiecti impedit illā intellectionē obiecti intuitiuā:
ꝙ ſcḋm Augm de cura pro mortuis agēda. aie ille ne a.l. quia.
ſciūt que hic agunt' niſi ab angelis diſcant: uel ab
aliq̄s aiabus de nouo ad eas uenientibuſ: q꞉ ille que
hic nouerūt pn̄t illis dicere: ſicut Joānes baptiſta
pdixit aiabus ſcis in limbo chr̄iſtū eē deſcēſurum
ſicut exponit Grego⁹ illā qōnē eius in Matth. Tu Cap. 1.
es qui uēturus es. nūc aūt ſi per ſpēs influxas co-
gnoſcerēt illas cōditiones exn̄tie rerū non oporte
ret talia nūciari eis a ſanctis ea ſciētibus. ſ. angeliſ
uel animabus ſicut dicunt iſti.

¶ Special'r aūt credo impoſſibile eē aliquā ſpēꝫ
intelligibilē equari in aia per iſluxū ab angelo q꞉
nō credo ꝙ angelus poſſet aliquā formaꝫ realem
quā intelligo diſtinctā cōtra ubi cauſare in iſtis in
ferioribus: nec per ꝯñs ſpēm intelligibilem in aia
que eſt forma ꝛ pfecta lꝫ dicat' intrinſeca reſpectu
obiecti. qua enim rōne poſſet iſtā imprimere: poſ-
ſet imprimere intellectionē in intellectu: q꞉ ꝛ intel
lectio eſt forma quedā intētionis reſpectu obiecti
realis tn̄ in ſe poſſet imprimere uolitioneꝫ qđ nul
lus concedit.

Ad argumēta

principalia. ¶ Ad pri
mum dico ꝙ non ſeq-
tur fruſtra aiam vniri corpori. eſto enim ꝙ ppter p
fectionē aie fieret iſta vnio ut. ſ. acqreret pfectioneſ
ſuam ex tali vnione non ſeqtur ꝙ fruſtra vniat' ſi
per aliam viā poſſet eā acqrere. Si enim aliqđ or
dinat' ad finē nō fruſtra fit: ſi alio mō poſſit finiſ ac
quiri: ſicut ſi ſanitas poſſit acqri per ſectionē ꝛ po-
tionē nō fruſtra fit ſecutio etſi per potionē poſſit ſa
nitas haberi: ita etſi cognitio poſſit acqri per uſum
ſenſuum ꝛ per aliū modū ab aia ſepata nō fruſtra
fit vnio ex quo ipſa eſt cōueniēs vno mō acqrendi
cognitionē. ¶ Aliter ꝛ magis ad rem: ꝙ vnio aie
ad corpus nō eſt finaliter ppter pfectionē corpis
nec ſolā perfectionē aie. Sed ppter pfectionē toti
us cōſiſtētis ex iſtis ptibuſ: ꝛ ideo lꝫ nulla pfectio
poſſit accreſcē huic pti uel illi que nō poſſet habe-
ri ſine tali vnione. tn̄ nō fit fruſtra vnio: q꞉ pfectio
totius que pncipal'r intēdit' a nā nō poſſet haberi

niſi illo mõ. ¶ Ad 2m dico ꝙ aliqd eſt mediuꝫ vni virtuti: qȯ non eſt mediũ alteri loquẽdo de medio neceſſario: ſicut in traſferẽdo corp⁹ de loco ad locũ ubi aliqȯ eſt mediũ neceſſariũ ỽtuti naturali motiue: ita ꝙ virt⁹ nãlis nõ põt traſferre de ubi remoto ad aliud ubi niſi per ubi mediuꝫ: ⁊ tñ illud nõ eſt mediũ ỽtuti diuine que põt ſubito traſferre de quocũqꝫ ubi ad qȯcũqꝫ ubi. Sic i ꝓpoſito impfecte ỽtuti abſtractiue necẽiũ mediũ eſt inter ſenſibile extra ⁊ pure itelligibile. ſ. eſſe imaginabile. ſed ỽtuti pfectiori abſtractiue nõ eſt iſtud mediũ neceſſariũ: vñ argumẽtuꝫ poſſet duci ad oppoſitũ ꝙ ſi virt⁹ itellectus ſepati eẽt pfectioꝛ ꝙ̃ ꝯiũcti poſſet ſine tali medio traſferre obctũ ab extremo i extremũ. ¶ Alio mõ poſſet dici ꝙ ſub altero extremo cadit eſſe imaginabile: qꝛ illud eſt ſimplr eſſe ſenſibile. illud auteꝫ extremũ habet ſub ſe diuerſa: ⁊ in diuerſis gradib⁹: qꝛ aliquo mõ in gradu ſenſibili remotiori ab itelligibili eſt ſenſibile extra: ꝙ̃ ſẽſibile ut eſt in imaginabili: nunc aũt in gradu aliquo in extremo põt alia ỽtus agere: ⁊ alia minoꝛ nõ põt agere: ſed ab alio gradu ꝓpingori. Ita h lꝫ virt⁹ abſtractiua itellect⁹ nr̃i ꝯiũcti nõ poſſit agere a ſenſibili abſtrahẽdo itelligibile niſi ab hoc gradu iſimo ſẽſibili. ſ. ab imaginabili tñ illa ỽtus ſupioꝛ ul̕ efficacioꝛ põt abſtrahere a gradu magis diſtãte puta a ſenſibili extra. ¶ Ad 3m cõcedit ꝙ cuiuſlibet ceteris parib⁹ põt acqri notitia. ¶ Et cuꝫ dicis de diſtãtia locali ꝙ nõ ipediat. ¶ Rñdeo nõ ſeqtur: qꝛ reqrit determinata pñtia obiecti ad potẽtiã. Iſtã aũt determinatã pñtiã impedit ipꝛopoꝛtionata diſtãtia. nec mirũ: qꝛ ad minus obiectũ qȯ eſt aliquo mõ hic actiuũ nõ põt agere in paſſum quãtũcũqꝫ diſtãs. ⁊ ꝑ ꝯñs cõcedo ꝙ nõ põt reſpectu obiecti quãtũcũqꝫ localiter diſtãtis notitia cãri in intellectu ſepato: ſicut nec in cõiũcto. ¶ Si cõtra hoc obijciaꝛ: qꝛ ſm Boetiũ de hebdo. per ſe notũ eſt incoꝛpalia in loco nõ eẽ: ꝫ nec in opatione ſua diſtãtiã localẽ reqrere. ¶ Rñdeo phs videꝛ ponere diſtãtiã determinatã reqri ad actionẽ etiã ſube ſepate. vñ in. 8. phy. videꝛ ponere ꝙ intellect⁹ mouẽs oꝛbẽ ſit in aliq̃ pte illius oꝛbis a qua incipit mot⁹ ꝗ̃ſi ad actionẽ mouẽdi nõ nihil faceret pñtia localis ſaltẽ diffinitiua mouẽtis. Sil̕r in. 7. phy. vult ex intẽtiõe ꝙ agẽs ⁊ patiẽs ſunt ſil̕. qȯ uel itelligiꝛ de ſimultate per cõtactũ ubi nõ põt eẽ maioꝛ: ſic̃ eſt in coꝛporib⁹ ſm eũ. uel ubi iſta eẽ nõ põt ſed alia maioꝛ: puta pñtia mutua: de illa intelligaꝛ: ſpũs auteꝫ ad coꝛpus põt hẽre pñtiã maiorẽ ꝙ̃ per cõtactum: ergo ex intẽtione ſua ſimultas per cõtactũ mutuum erit ex pñtia mutua: ⁊ per ꝯñs nimia diſtãtia ipedit actionem.

T.c.84. a.l. intelligentia.

T.c.8. ⁊ iñ

Queſtio. III.

20. Tertio quero Utrũ aĩa ſeparata poſſit recoꝛdari ꝑteritoꝝ que ipſa nouit cõiũcta ꝙ nõ. phs in lib° de memoria ⁊ reminiſcẽtia. ponit ꝙ memoria eſt vis ſenſitiua Dam. etiã li. 2. c. de memoratiuo. ponit idem. nulla aũt ſenſitiua manet in aĩa ſepata quãtũ ad poſſibilitatẽ hñdi actũ. ꝫ ⁊c̃. ¶ P̃. obiectũ intellectus eſt vniuſ̕e ut habeꝛ a pħo ꝑ phy. ⁊. 2. de aĩa. ſed vniuerſale abſtrahit ab hoc ⁊ nũc fuiſſe ⁊ fore ⁊ hi⁹ ꝯditionib⁹ reſpiciẽtib⁹ exñtiã: memoria aũt reſpicit cõditionẽ determinatã ptinẽtẽ ad exiſtẽtiã: utpote ꝑteritionẽ. ꝫ memoria repugnat pti intellectiue. ꝫ nõ manet in aĩa ſepata. ¶ P̃. tũc ſequereꝛ ꝙ

T.c.49. T.c.60.

pari rõne aĩe beate hẽrẽt recoꝛdationẽ olim ꝑteritoꝝ: ⁊ per ꝯñs aĩa btã hẽret recoꝛdationẽ pcti cõmiſſi. ꝯñs eſt falſuꝫ: tũ qꝛ Iſa. 65. Ecce ego creo celũ nouũ. ⁊ ſeqtur. Obliuioni tradenꝛ anguſtie poreſ. Et Gꝛego⁹ exponẽs illud dicit eãdẽ ſñiam: tuꝫ qꝛ beat⁹ nullã patieꝛ miſeriã. Recoꝛdatio aũt iſta eẽt cã magne miſerie: qꝛ magne diſplicẽtie: nõ eniꝫ poſſet beat⁹ cõplacẽ in malo commiſſo: nec neutro mõ ſe hẽre. i. nec cõplacẽdo nec diſplicẽdo: qꝛ non ſtaret hoc cũ pfecta charitate: ꝫ hẽret diſplicẽtiã: ⁊ de aliq̃ irreuocabili. ꝫ triſtitiã. ¶ Oppoſituꝫ Luc. 16. ait abꝛaã ad diuitẽ illũ. Fili recoꝛdare qꝛ recepiſti bona in vita tua. laçarus ſil̕r mala ⁊c̃. ¶ Idem vult Aug⁹ ſup illud pſal̕. Fiãt filij eius oꝛphani. ⁊ idẽ. 9. ꝯfeſ. ꝙ mortui hñt memoriã nr̃i. ¶ P̃. ſi nõ hẽrẽt memoriã pctõꝝ cõmiſſoꝝ in vita moꝛtali nõ hẽrẽt mãm grãs referẽdi deo de eius miſericoꝛdia ⁊ eſt argumẽtũ Gꝛego. fundãtis ſe ſup illud pſal̕. 88. Miſericoꝛdias dñi in eternũ cantabo. Quomodo in eternum miſericoꝛdiam canit qui miſerie non meminerit?

108.

4. moralium fine ſup illud Job. 3. paruus ⁊ magnus.

Circa iſtam queſtionẽ: ꝑmo ingrendus eſt an memoria ꝓprie dicta cuius. ſ. eſt recoꝛdari preteriti ſit in parte ſenſitiua. ſecũdo an ſit in parte intellectiua. Iſtis autem duobus ſupponiꝛ quoddã certum utriqꝫ parti cõmune. ſ. ꝙ aliqs actus cognoſcẽdi preteritũ ut preteritum eſt in nobis. hoc patet ꝙ al̕s deſineret nobis pꝛima pars pꝛudẽtie que eſt ſm Tullium recoꝛdatio ꝑteriti. ſequereꝛ etiam ſecũdo ꝙ virtuoſi non poſſent iuſte cognoſcere ſe iuſte pꝛemiãdos: nec vitioſi ſe iuſte puniẽdos: que pꝛemiatio ⁊ punitio fit ꝓpter malum uel bonũ preteritum nec ſibi nec illi ex ypotheſi cognoſcũt illud preteritũ in ſe ipſis: ergo nec iuſtitiam in pꝛemiatione uel punitione. Hec poſitio deſtruit oẽm pollitiam ⁊ oẽm concoꝛdiam in pꝛemiationẽ uel punitionem iuſte ſm legem inferẽdam. ¶ P̃. preteritum plus habet de ueritate ꝙ̃ futurum. cuius ꝓbatio eſt: qꝛ ueritas futurorum eſt cõtingens: preteritorum neceſſaria iuxta illud phi. 6. ethi. hoc ſolo pꝛiuaꝛ deus ingenita facere que facta ſunt. ſed poſſumus habere aliquam cognitionem futuroꝝ ut futura ſunt ut experimur. Aliogn non poſſemus nobis prouidere ad ꝓcurandum nobis cõmoda uel ad vitandum incõmoda. ergo multo magis poſſum⁹ habere aliquam cognitionem de preteritis ut preterita ſunt ⁊ ita recoꝛdationem. ¶ Hoc ſuppoſito tanq̃ certo ꝙ poſſit nobis ineſſe actus cognoſcẽdi preteritum inquãtum preteritũ ut obiectum: addo ꝙ ille actus qui diciꝛ recoꝛdari nõ eſt cuiuſcũqꝫ preteriti immediate: ſed tñ alicuius actus preteriti qui immediate fuit ipſi ſuppoſito recoꝛdãti: ⁊ qui fuit in ipſo actus humanus. ad excludẽdum actus uegetatiue ⁊ ſenſuales ſiue generaliter impceptibiles: nõ enim recoꝛdoꝛ eius quod eſt te ſediſſe niſi qꝛ recoꝛdoꝛ me vidiſſe uel noſſe te ſediſſe: vñ lꝫ cognoſcã me natũ ſub rõne ꝑteriti uel mũdũ creatũ. non tñ recoꝛdoꝛ iſtius uel illius: qꝛ nõ noui aliquẽ actũ meũ in ꝑterito traſeuntẽ ſup hoc uel illud. ¶ Ex hac ꝫ rõne: recoꝛdatio eſt cognitio ſeu cogitatio act⁹ alicuius ꝑteriti ipſi⁹ recoꝛdãtis: ⁊ h inq̃tũ ꝑteriti ſequitur quedã ex h qȯ dĩ ꝑteriti: quedã aũt ex h ꝙ talis obcti. ¶ Ex h eniꝫ ꝙ ꝑteriti ſequunꝛ ꝑ 4or certa. quoꝝ ꝑm eſt iſtȯ ꝙ potẽtia recoꝛdatiua hẽt actũ poſt tẽpus: aliogn nõ eſſet ꝑteriti ut ꝑteriti. Et iſtȯ

a.l. quod cognitione.

Cap. 5.

a.l. rio

dictũ phi in illo li° ꝙ memoria hẽt actũ poſt tpˢ debet intelligi per ſe. ita ꝙ act⁹ recoꝛdãdi per ſe ſuccedit recoꝛdato. Sũt aũt hec uerba ſua. poſt tpˢ memoria oĩs ſit. ¶ Scõm: ꝙ pcipit fluxũ tpis iter illud inſtãs uel tpˢ in quo fuit illud qȯ eſt obiectuꝫ recoꝛdatiõis ⁊ inſtãs pñtis pceptionis. ¶ Tertiũ: ꝙ obiectũ recoꝛdatiõis qñ obijciꝛ recoꝛdationi nõ eſt in ſe pñs qꝛ tũc nõ eẽt recoꝛdatio ei⁹ ut ꝑteriti. ¶ Quartũ cũ opoꝛteat obiectũ aliquo mõ eẽ pñs ad actũ ⁊ nõ põt eẽ in ſe pñs: opꝫ ꝙ ſit pñs ꝑ ſpeciẽ. Et tũc potẽtia recoꝛdatiua erit ꝯſeruatiua ſpẽi. ⁊ hoc loquẽdo de totali potẽtia reqſita ad recoꝛdationem: ſiue enim ſint due: quaꝝ vna ꝯſeruet ſpẽꝫ alia recoꝛdeꝛ: ſiue ſit vna hñs utrũqꝫ actũ nõ curo: ſalteꝫ ad recoꝛdationẽ reqriꝛ ꝯſeruatio ſpẽi obiecti recoꝛdabilis. ¶ Ex recoꝛdatione autẽ illi⁹ obiecti ſpãlis. ſ. act⁹ ꝑteriti ipſi⁹ recoꝛdãtis ſequunꝛ q̃tuoꝛ certa. ¶ Pꝛimũ qdẽ eſt ꝙ recoꝛdatio erit duplicis obiecti vni⁹ remoti uel ultimi. ſ. alicui⁹ circa qȯ recoꝛdans qñqꝫ habuit actũ humanũ: ⁊ alteri⁹ ut ꝓximi. ſ. act⁹ humani ⁊ ꝑteriti tẽdentis in obctũ illȯ. ¶ Scõm: ꝙ cũ opoꝛteat potẽtiã recoꝛdatiuã hẽe ſpẽm ⁊ hoc loquẽdo de tota itegra reqſita ad recoꝛdationẽ: ⁊ nõ poſſit iſta ipꝛimi ab obiecto qñ non eſt: uel qñ nõ eſt in ſe pñs: neceſſe eſt eaꝫ ipꝛimi ab obiecto qñ eſt actu pñs. illud aũt obiectũ ꝓximuꝫ eſt actus humanus ꝑteritus. ꝫ dum ille fuit ipꝛimebatur ſpẽs necĩa. ¶ Tertiũ: qꝛ nullus põt hẽre recoꝛdationẽ niſi de actu ꝓpꝛio ⁊ hoc humano: qꝛ ꝑ ſolũ illũ cognitũ ut obiectũ ꝓximũ cognoſciꝛ obiectũ ei⁹ ut obctũ remotũ. ⁊ per ꝯñs nõ põt recoꝛdari actus eiuſdẽ rõnis in alio cui⁹ in ſeipſo recoꝛdaꝛ. ¶ Quartum: cum non poſſit impꝛimi actus humani preteriti ſpẽs in aliaꝫ potentiã niſi cuius illeꝫ actus eſt obiectũ: ſequiꝛ ꝙ opꝫ actũ cognoſcendiꝫ preteritum eſſe obiectum potentie recoꝛdatiue. ¶ Iuxta hoc põt dubiũ iferri ⁊ eſt an recoꝛdatiua cognoſcat actum illũ dum eſt cuius ut preteriti eſt recoꝛdatio tanq̃ obiecti imediati. videꝛ enim ꝙ ſi illũ tunc nõ cognoſcat nec poſtea recoꝛdabiꝛ. Sed nõ eſt ꝓbatio necĩa: qꝛ ſenſus nõ videꝛ eſſe reflexiuus ſup actuꝫ alterius ſenſus: ⁊ eſto ꝙ nõ pcipiat actũ alteri⁹ ſenſus dum pñs eſt: nõ apparet demõſtratiue q̃re nõ poterit pcipere illũ ut preteritũ: poſtq̃ preterijt: ſaltẽ illis certis ſuppoſitis ingraꝛ ꝯcluſio illi⁹ articuli: videꝛ ꝙ recoꝛdatio nõ poſſit poni act⁹ partis ſenſitiue: ꝑ ex illa cõditione que eſt pcipere tpˢ. tpˢ aũt eſt nñs mot⁹ ſm pꝛius ⁊ poſterius. 4. phy. hoc aũt pcipi nõ põt ſine collatione poſterioris ad ꝑus: collationeꝫ aũt nullus ſenſuũ hẽe põt: qꝛ hoc eſt ꝓpꝛiũ itellectiue. ¶ P̃. dictũ eſt in. 6. illato ꝙ opꝫ recoꝛdantẽ pcipere actũ dum eſt ꝑſens: ſed ſenſitiua nõ põt pcipere actũ ſentiẽdi dum pñs eſt: ſaltẽ nõ ultr: qꝛ actus ſupme ſenſitiue nõ põt pcipi ab aliquo ſenſu: nec ab inferiori nec a ſupiori: ꝑꝫ: nec a ſeipſa: qꝛ nõ eſt potẽtia illa ſup ſe nec ſup actũ ſuũ ꝯuerſiua: ⁊ tñ cuiuſlibet ſenſatiõis in nobis põt eẽ recoꝛdatio ut experimur: ꝫ nõ eſt illa recoꝛdatio gñalr alicui⁹ ſenſitiue. ¶ Sꝫ qꝛ h arguiꝛ ex quodã qȯ pꝛius dictũ fuit eẽ dubiũ: ideo arguitur ex. 6. tanq̃ certo ſic: ſenſitiua non pcipit ꝑ niſi qualitatẽ aliquã ſenſibilẽ: vñ 2° de aĩa phs ut ꝯcedat viſionẽ aliquo mõ eſſe pceptã a viſu dicit illaꝫ eſſe aliquo mõ coloratã: ſed nec recipit ſpẽꝫ ꝓpꝛiã niſi alicui⁹ talis q̃litatis: ſed ſenſatio illa cui⁹ eſt recoꝛdatio nõ põt aliquo mõ poni q̃litas ſenſibilis:

a.l. rio

a.l. ꝙ

T.c.101.

T.c.137.

qꝛ quecũqꝫ ſenſatio ut coloris uel ſoni uel ſaporis eque põt eſſe recoꝛdata: ergo illa ſpẽꝫ reqſita ad recoꝛdationẽ nõ eſt ſenſus alicui⁹ ut potẽtie receptiue. ¶ P̃. nõ opꝫ ponẽ in pte ſenſitiua aliquã opationẽ ſenſitiuã que non põt ꝯcludi eſſe in bꝛuto: h ꝓbaꝛ. qꝛ in aliquo bꝛuto põt eſſe excellẽs ſenſitiua quantũ ad oẽs act⁹ ſenſitiue quos experimur in nobis: ſed iſta recoꝛdatio nõ põt ꝯcludi eſſe in bꝛuto ex ei⁹ actib⁹: ꝓbatio minoris. videmus act⁹ oẽs bꝛutoꝝ ex qb⁹ magis poſſet ꝯcludi utpote qui videnꝛ act⁹ pꝛudẽtie uel ꝓuidẽtie: ut pꝫ de foꝛmica recolligente grana ad eũdẽ locũ ⁊ tpe determinato. ſ. in eſtate. ¶ Sil̕r act⁹ vindicandi uel q̃ſi iuſtitie retributiue. puta obſequẽdi bñfacientib⁹: ⁊ puniẽdi offendẽtes: videꝛ in bꝛutis cõpetere eis iquantũ cognoſcũt preteritũ ut tale. ¶ Sil̕r 3° de actib⁹ ptinẽtibus ad ꝯſeruationeꝫ ſpẽi: utpote de nidificatione auium: ⁊ nutritiõe pulloꝝ ⁊ hi⁹ que nõ videnꝛ poſſe cõpetere eis nãliter abſqꝫ cognitiõe preteriti ut preteriti. Et 4° aliqua ſunt diſciplinabilia: ut vult phs de memoria ⁊ re. ⁊ de ſenſu ⁊ ſenſato: qȯ non eſt ſine memoria ꝑteriti ut ꝑteritũ eſt. hec autẽ oĩa pñt ſuſtineri ſine recoꝛdatione ꝑteriti ut ꝑteriti. ergo nullus actus bꝛuti ꝯcludit illũ actũ ineẽ bꝛuto. Minoꝛ iſti⁹ ꝓbaꝛ diſcurrẽdo per illos act⁹: de vniformitate enim quãtũ ad locũ ⁊ tpˢ ut pꝫ in foꝛmica põt ſaluari per ſolã appꝛehenſionẽ ⁊ retẽtioneꝫ ſpẽi ei⁹ qȯ eſt delectabilis ſine appꝛehẽſione ꝑteriti ut ꝑteritũ: ſi eniꝫ delectabilis fuit huic foꝛmice h reponere granũ: ⁊ illa ſpẽs delectabilis que remanet in fantaſia mouebit appetitũ ſenſitiuũ ad querendũ illud tanq̃ delectabile: ⁊ ita de nouo ad ueniendũ ad illũ locũ: q̃re aũt in vno tpe recolligit ⁊ in alio nõ: opꝫ dare rõnẽ ex pte ſue cõplexionis q̃re eſt ſibi delectabile ſic recolligere grana ⁊ ſic nõ: ſiue hoc imponaꝛ nãli induſtrie ſiue aliȷ̃ cauſe. ſaltem illud de tpe nõ ꝯcludit recoꝛdationẽ: qꝛ foꝛmica hoc anno genita que nunq̃ ꝑus eſt expta penuriam hyemalẽ: ita recolliget in eſtate iſta grana ſicut alia decẽ ãnoꝝ ſi tãtũ poſſet viuere: ergo ex recoꝛdatione preteritoꝝ nõ habet illũ actum pꝛo tali tẽpore. Si aũt frequẽtatio eiuſdẽ loci arguaꝛ ex preterito. Reſpõſuꝫ eſt ꝙ illa eſt ex delectabili pꝛi⁹ appꝛehẽſo abſqꝫ appꝛehẽſione preteriti ut ꝑteriti. ¶ Cõſimiliter ad 2m de vindicta uel beneficiatiõe ab aĩali leſo uel placato: bꝛeuiter dico ꝙ fantaſma delectabilis placẽtis uel triſtabilis offendẽtis ipꝛimitur: ⁊ ſemp impulſat appetitũ ſenſitiuũ ad motum cõfoꝛmẽ illi obiecto vindicãdi uel beneficiandi: qñ ceſſat ſaltem aliud delectabile uel triſtabile pꝛeſens foꝛtius mouẽs. Et ideo ſi tpe intermedio ſuſpendaꝛ iſta actio per aliud pꝛeſens in fine tpis ſtatim illud fantaſma mouet ⁊ ſequiꝛ in appetitu ſenſitiuo motio ꝓpoꝛtionata iſti obiecto que pꝛius nõ ſequebaꝛ: qꝛ erat impeditũ ab alio obiecto foꝛtius mouẽte: nõ eſt ergo h appꝛehẽſio ꝑteriti ut ꝑteritum: ſed tñ eius qȯ eſt ꝑteritũ cuius ſpẽs manens mouet ad vindictã uel grãm ceſſante foꝛtius alio mouẽte. ¶ Cõſimiliter de 3°. qꝛ delectabile in eſt bꝛutis his vndecũqꝫ ſaltem cãm opoꝛtet ꝯuincere intrinſecã ex complexione nunc taliter diſpoſita uel alterata ad congregãdum talia ⁊ talia ligna ad faciendum nidum uel ad ſic componẽdũ. ⁊ illud nõ eſt alias delectabile: cõplexione tũc aliter ſe hñte: ⁊ ex iſta delectatione: nõ autẽ appꝛehẽſione ꝑteriti ut ꝑteritũ operanꝛ. Cuius ꝓbatio eſt:

q: ſi eſſet aliqḋ brutū ꝓpagatum in p̄ anno: eque
ꝓuideret ſibi necia ad nidificationem ſicut ſi eſſet
quotcūq3 annoꝝ. ḡ ex cognitiõe p̄teriti ut p̄teritū
nõ eſt iſta nidificatio: ⁊ ꝯcurrit cū p̄. ¶ Quãtū ãt
de diſciplinatiõe facilꝰ ſoluiť ⁊ ꝯcurrit cū 2ª. ſoluiť
aũt per h̄ ꝙ ex frequẽti ſenſatiõe delectabilis ⁊ tri
ſtabilis ꝯiũctoꝝ ipreſſuz eſt iſti aïali fantaſma dele
ctabilr̄: ⁊ h̄ mõ ꝙ qñcūq3 mouet vnū ſtatī ex ꝯiũ
ctione mouet aliud: ḡ qñ cibꝰ pñs mouet appetitū
ad ſumẽdū ſtatī fantaſma v̄ge ꝑcutiẽtis ſil' mouet:
⁊ ꝑ ꝯñs ut triſtabile ad fugiẽdū: etſi ex magna fre
quẽtia iprimať fantaſma huiꝰ ut ualde triſtabilis:
magis retrahit a delectabili q̃ delectabile alliciat
ad ſeipſ3. ¶ Suſtinẽdo tñ intẽtionẽ Ariſ.lis in illo
libello ꝙ memoria ſit in ꝑte ſenſitiua. Põt rñderi
ad iſta: ⁊ q̃ſi dicẽdo ea ad oppoſitū. p̄m eni de pce
ptiõe tpis ꝯcedit ibi Ariſ.les dicẽs ꝙ p̄ ſenſitiuo q̃
ꝑcipimꝰ magnitudinẽ: ꝑcipimꝰ ⁊ tp̄s: nec obſtat ꝙ
eſt ſucceſſiuū: q: motꝰ eſt ſucceſſiuꝰ: ⁊ tñ motꝰ eſt ꝑ
T.c.63. ⁊ 64. ſe ſẽſibilis ex 2º de aïa. nec obſtat ꝙ dī nũs: q: nũs
eſt ꝑ ſe ſenſibilis ibidẽ: ⁊ in .4. phyſ. c. de tpe. ꝯto. ii.
vult Cõmẽtator ꝙ ſi ꝑcipiať ſolus motꝰ fantaſma
tum ꝑcipiť tp̄s: ſ3 iſtud poſſet exponi ꝙ talis motꝰ
ꝑcipiť ab itell'u: nõ a v̄tute fantaſtica. ¶ Ad aliud
poterit dici ꝙ aliqs ſenſus poterit recipe ſpẽz actꝰ
ſentiẽdi: ⁊ ſpẽm illã retinẽ trãſeũte actu: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ
illã p̄t hr̄e actū poſt tp̄s ⁊ ita recordari. Et cū obq̃
ciť de actu ſup̄me poᵉ ſenſitiue. põt ꝯcedi ꝙ recor
datio actꝰ eiꝰ nõ cõpetit alicui ſenſui ſic̃ nec ſenſui
alq̃ cõpetit recordari ꝑpriẽ actꝰ: ut accipiť ab Aug.
2º de libº arbº. ¶ S3 tñ hoc cõpetit ſup̄iori reſpe
ctu actꝰ iferioris ſenſitiue. ¶ Aliter poſſet dici ſ3
T.c.137. ⁊ inde. ꝙ phs videť ſentire 2º de aïa. ꝙ viſus aliq̃ mõ ſen
tit ſe vidẽ: q: viſio eſt aliq̃ mõ colorata: ⁊ ita poſſet
ꝯcedi ꝙ ſenſatio ſup̄me ſenſitiue ꝯtineť q̃dãmõ ſb
obiecto ſup̄me memoratiue. Etſi arguas reflexio
nes illiꝰ ſenſitiue ſup̄ra ſe nõ magis ꝯcludit h̄ q̃3 cõ
cludat ꝯ Ariſ.les de viſu ꝑcipiẽte viſionẽ. ¶ Ad ul
timū l3 ꝓbabilr̄ poſſent actꝰ brutoꝝ ſaluari nõ po
nendo memorationẽ ꝓpriẽ in eis: ſed ſolū imagina
tiuam cognitiuã obiecti qḋ eſt preteritū: l3 non ut
preteritū tñ ea que videmus in actibꝰ eoꝝ facilius
ſoluanť ponẽdo in eis memoriam.

De ſecundo arlº p̄ncipali videť Ariſ.les
quedã dicẽ in illo liº ex q
bus ꝯcludiť memoria in ꝑte itellectiua: dicit eni3.
quorūdã itelligibiliū memoramur: ut ꝙ triãgulus
hẽt tres eq̃les duobꝰ rectis ⁊c. h̄ qdẽ q: didicit ⁊
fuit ſpeculatꝰ. ¶ Rñdeť ſ3 eũ ibidẽ ꝙ memoria i
Dẽri. q̃li. 13. q. 7. telligibiliū nõ eſt ſine fantaſmate. ¶ Cõtra. nõ ꝑp
hoc negãdū eſt memoriã eẽ in itell'u: ſic̃ nõ negať
intelligẽ in intell'u: ⁊ tñ ſm ipm ibi nõ intelligimꝰ
Dẽ. ubi s. ſine fantaſmate. ¶ Aliť rñdeť ꝙ itelligibiliū me
moramur ꝑ accñs vñ dicit ibi loquẽs de illis q̃re
intell's. i. ꝑtis itellectiue ſm accñs erit ſupple me
moria. ⁊ Dañ. ubi prius itelligibiliū ſic̃ didicimus
memoramur. ſubſtãtie aũt ipſoꝝ memoriã nõ hẽ
mus. ¶ Cõtra. quecūq3 v̄tus cog̃ſcit actū ut eſt ob
iecti aliq̃ mõ cognoſcit obiectū: ſed h̄ obiectū. trian
gulū hr̄e tres ut eſt uerū demr̄atū ul' ſcitū p̄t itell's
ſolus cognoſcẽ: ita ꝙ nullus ſenſus põt cognoſcẽ
illū actū me ſpeculatū fuiſſe triãgulū habere tres.
¶ P̄. Ariſ.les ꝯcedit ibi ꝙ reminiſcẽtia ſoli hoi ieſt
6. nãliū ꝑ. 5 a. l. quedã. ⁊ h̄ vult Auic. ubi p̄us. c. 3. q: ibi eſt ſola ſyllogiſa
tio: ex h̄ arguiť duplr̄. p̄ q: cognitio ꝓpria ipſi hoi
videť eẽ ipſiꝰ intell's. ¶ 2º efficaciꝰ: q: cognitio per

diſcurſuz ſyllogiſticū ꝑtinet ad ſolū intell'm hiꝰ eſt
cognitio reminiſcẽtie: nã reminiſcẽs diſcurrit a q
buſdã notis ad illud qḋ aliq̃liter decidit cuiꝰ vult
recupare recordationẽ: ⁊ l3 nõ ſit ibi ſyll's: q: ſemp
eſt ex p̄miſſis ad ꝯnem: ꝓcediť enim ibi a ꝯrijs uľ
a ſiſib' uel a qbuſcūq3 hñtibꝰ ordinẽ aliquẽ in ſen
tiri ad illud qḋ querimus: tñ nec talis collatio põt
cõpetere virtuti ſenſitiue ut videť: eidẽ aũt virtuti
cõpetit diſcurſus ⁊ cognitio terminãs diſcurſum.
recordari aũt terminat illū diſcurſum. ḡ ⁊c. ¶ Cõ
tra iſtã rõnem obq̃ciť p̄. q: Ariſ.les dicit quoſdã be
ne reminiſcitiuos: quoſdã male ꝑp diuerſitatẽ or
gani: ḡ reminiſcitiua attribuiť ꝑti ſenſitiue. ¶ Ꝯ.
ꝙ reminiſcẽtia ſit ipoſſibilis adduciť argumentū
qḋ recitat Themiſtius p̄ poſte. de ſeruo fugitiuo
per qḋ ꝓbať ꝙ ipoſſibile ſit aliqd addiſcere: q: aut
illud fuit prius ſcitum: ⁊ ita nõ addiſciť: aut nõ: ⁊
ita ſi occurrit intell'ui neſcit illud eẽ qḋ reqrit: h̄ q
dem argumentū ibi nõ hẽt euidentiã: q: qcqd ne
ceſſario infertur ex p̄miſſis neceſſarijs ex hoc ipſo
ſcitur: nec op3 ꝙ ſciam illud qḋ queſiui ſcire niſi in
gñali: q: queſiui ſcire qcqd potui inferre ex illis no
tis: ſed in ꝓpoſito hẽt difficultatẽ: arguiť enim ſic:
aut ille pfecte oblitus eſt eiꝰ qḋ eſt. a. aut nõ: ſi ſic. ſi
per reminiſcentiã poſſit redire ad memoriã eiꝰ ne
ſcit illud eſſe cuiꝰ recordationẽ queſiuit: ⁊ per ꝯñs
nõ reminiſciť: q: reminiſcẽs recordať alicuiꝰ de no
uo ut prius memorati: ⁊ poſt tpe intermedio obli
ti: ſi nõ eſt perfecte oblitus. a. ḡ nõ põt reminiſci. a.
6. n. Ariſ. partes. ¶ Cõfirmať p̄m mẽbrū per Auic. ubi prius. c. 3. de
ſideriū recordãdi in particulari nulli bruto ineſt:
ſi eni3 nõ memorat memorari nõ deſiderat. ¶ Si
militer Ariſ.les in lib. j. videť ponẽ memoriã ꝑtinẽ
ad virtutẽ fantaſticã cuiꝰ ingt Ariſ.les. ſ. partis aïe
memoria ſit manifeſtū eſt qñ ⁊ cuiꝰ fantaſia eſt illiꝰ
Lib. a. etia3 memoria eſt: ⁊ Dañ. ubi prius: memoria eſt
imaginatio derelicta a ſenſu ſ3 actū. ¶ Ad itell'm
illarū auctuz dico ſic̃ p̄us dictū eſt ꝙ actꝰ recordã
di hẽt duplex obiectū. ſ. ꝓximū ⁊ remotū: p̄teritio
aũt qñq3 reqriť in utroq3 obecto ut obctū eſt: qñq3
in altero tñ. ſenſus aũt q: nõ cog̃ſcit obiectū ſuū
niſi ſm aliquã diſpõnẽ quã hẽt dum ſentiť: iuxta il
T. c. 8. lud. 7. meta. abeũtibꝰ ſenſibilibꝰ a ſenſu nõ ẽ palã
utrū ſint an nõ: iõ nõ põt hr̄e recordationẽ actꝰ ſui
ut p̄teriti: qn ẽt hẽat obctū ſẽſati ut p̄teriti: q: ut tñ
mõ ſic ſe hñtis ſic̃ ſentiebať dum mãſit actꝰ ſentiẽ
di: intell's aũt nõ reqrit p̄teritionẽ in utroq3 obcto:
ſed tñ in ꝓximo: q: eni actꝰ eiꝰ põt eẽ alicuiꝰ ut eſt
neciuz ſic̃ ſpeculãdi triãgulū hr̄e tres. iõ actꝰ recor
dãdi illū actū ſpeculãdi põt hr̄e obctū remotū nõ
ut p̄teritū: ſed ut ſemp vniformit̃ ſe hñs: q̃tū3 ḡ ad
iſtã ꝯditionẽ reſpicere obiectū p̄teritū ut p̄teritum
tam. ſ. remotū q̃3 ꝓpinquū ita ꝙ utrūq3 cog̃ſcať p̄
ciſe ⁊ neceſſario ut preteritū memoria eſt neceſſa
rio ſenſitiue: nõ aũt neceſſario itellectiue: l3 ſic poſ
ſet eſſe eius. ut ſtatim diceť in ſol'one. ¶ Ad aliud
dico ꝙ memoria in parte ſenſitiua eſt ſufficiẽs ad
operandū ſine intellectu: ut p3 in brutis. ſed econ
uerſo memoria intellectiua nõ ſufficit ad operan
duz ſine memoria ſenſitiua: ſic̃ nec poſſumus ſine
fantaſmate intelligere: iõ nõ diceret Ariſ.les hoĩes
bene ⁊ male memoratiuū: q: itell'us eiꝰ bñ uel ma
le ꝯſeruet ſpẽm alicuiꝰ p̄intellecti: ſed q: memoria
eius ſenſitiua que ꝯcurrit cū intellectiua etiã ad re
cordationẽ itellectiua eſt bñ uel male retẽtiua: for
te eni3 memoria itellectiua quecūq3 ſemp ꝯſeruat

ſpẽz: ſed nõ põt in ſuū actū: q: ſpẽs deleta eſt a me
moria ſenſitiua ſine qua illa nõ ſufficit ad oꝑandū.
Boe. 5. ꝯſ. pſa. 5. idẽ i cõmẽ. ⁊ themiſtio. 3. de anima. ¶ Hoc ꝓbať p̄: q: receptū videť eſſe in recipiente
per modū recipiẽtis: ⁊ per ꝯñs cū intell'us ſit v̄tus
inmãlis ⁊ imutabilis ab his paſſionibꝰ corporalibꝰ
videť ꝙ ſpẽs eiꝰ maneat indelebiliter. ꝑp hoc eni3
Ariſ.les tñ aſſignat labilitatẽ ſpẽi in memoria ſen
ſitiua: q: organum ſic uel ſic patitur uel mouetur.
¶ Probať idem 2º: q: qñ aliqs reminiſciť op3 ꝙ
habeat aliqd apud ſe manẽs per qḋ illud eſſe ſciat
cuiꝰ prius meminit ⁊ poſt oblitus eſt. ut argm ꝓce
dit de ſeruo fugitiuo. Iſtud aũt manẽs nõ põt po
ni in ꝑte ſenſitiua: q: illud eſt deletum: ſaltẽ nõ re
manet pfecte nec ſufficiẽter ad actū recordandi: ḡ
ꝓbabile eſt ꝙ illud ſit ſpẽs in intell'u manẽs perfe
cte ⁊ ſic recupata ſpecie in memoria ſenſitiua que
aliq̃liter decidit per collectionẽ ad ſpẽz intelligibi
lem manentẽ cognoſciť illud obiectū recordatū eẽ
illud qḋ fuit prius memoraliter notū: ſic igiť quã
tum ad primitatẽ uel radicem ſeu ſufficientiã ex ſe
ad actum nõ eſt memoria in parte intellectiua: ſed
in ſenſitiua etiam in nobis.

Dico ergo quantū ad iſtū artm ꝙ in in
tellectiua eſt memoria ⁊ actꝰ
recordãdi ꝓpriẽ dictus: ſuppoſito eni3 ꝙ intell'us
nõ tñ cognoſcat uľia: qḋ qdẽ uerū eſt de itellectio
ne abſtractiua: de qua loquiť phs: q: ſola illa eſt
ſciẽtifica: ſed etiã ituitiue cognoſcat illa que ſenſus
cognoſcit: q: pfectior ⁊ ſup̄ior cognoſcitiua in eo
dem cognoſcit illud qḋ iferior: ⁊ etiã ꝙ cognoſcit
ſenſationes: ⁊ utrūq3 ꝓbať per h̄ ꝙ cognoſcit ꝓ
põnes ꝯtingẽter ueras: ⁊ ex eis ſyllogiſať: forma
re aũt ꝓpõnes: ⁊ ſyllogiſare ꝓpriū eſt intell'ui. Il
larū aũt ueritas eſt de obiectis ut intuitiue cogni
tis ſub rõne. ſ. exñtie ſub qua cognoſcunť a ſenſu:
arti p̄cedenti. ſequiť ꝙ in intell'u poſſint inueniri oẽs ꝯditiones
prius dicte ꝑtinẽtes ad recordari. ꝑcipere eni3 põt
tp̄s ⁊ hr̄e actū poſt tp̄s: ⁊ ſic de ceteris: ⁊ põt bre
uiter recordari cuiuſcūq3 obctī: cuiꝰ põt memoria
ſenſitiua recordari. q: põt illū actuz qui eſt ꝓximū
obiectū intuitiue cognoſcere qñ eſt: ⁊ ita recordari
poſtq̃ fuit: põt etiã recordari multoꝝ obiectoꝝ ꝓ
ximoꝝ quoꝝ non põt ſenſitiua recordari: utpote
oĩs itellectionis ⁊ uolitionis p̄terite. Q eni3 taliū
recordeť hõ ꝓbatur: q: alias nõ poſſet penitere de
malis uolitionibꝰ. nec preterita3 intellectionem ut
preteritã ꝯferre ad futura3: nec ꝑ ꝯñs ex eo ꝙ iſta
a. l. oĩa deſtruuntur ſpeculatus eſt ordinare ſe ad ſpeculãdū alia ſequẽ
tia ex iſtis: ⁊ breuiter deſtruiť ſi intellectionū ⁊ uo
litionū p̄teritarū nõ recordamur. Iſtaꝝ aũt nõ põt
aliquis ſenſus recordari: q: nõ cadunt ſub obiecto
alicuiꝰ ſenſus: ḡ illa recordatio eſt ꝓpria intell'ui: ⁊
hoc rõne obiecti ꝓximi. eſt etiã alia ꝓpria nõ ſolū
rõne obiecti ꝓximi ſed remoti: ut recordatio que tẽ
dit in neciuz ut neciuz ut in obiectū remotū: cuiuſ
modi eſt recordatio hñs pro obiecto remoto trian
gulū hr̄e tres. Nã obiectū ꝓximū recordatiõis. ſ.
actus tendẽs in tale obiectū nõ põt eſſe niſi actus
partis itellectiue. ¶ Sic ḡ p3 ꝙ aliqua recordatio
eſt ꝓpria intell'ui ex rõne utriuſq3 obiecti actus. ſ.
tam ꝓximi q̃3 remoti: aliqua etiã rõne obiecti ꝓxi
mi eſt ita ꝓpria ꝙ nõ poſſet cõpetere ſenſui. aliqua
ex rõne obiecti ꝓximi cõpetit intell'ui: tñ põt cõpe
tere ſenſui: utpote ſi intell'us intuitiue itellexit me
videre album: poſtea intell'us recordať me vidiſſe
album. hec quidem obiectum ꝓximum ⁊ remotū

poſſet eſſe obiectū recordationis ſenſitiue. ſed etiã
põt eẽ obiectū recordationis intellectiue: ⁊ eſt qñ
cūq3 ſit collatio ex tali recordatiõe per diſcurſum
ad aliud ſyllogiſtice ꝯcludẽdū: alicuiꝰ tñ ſenſitiue:
utpote ſupreme ſenſatio p̄terita nõ põt eẽ obiectū
ꝓximū niſi tñ recordationis intellectiue: ut factū
eſt in arlº p̄cedẽti. nulla tñ recordatio ꝑtinet ad in
tellectū inquãtū p̄ciſe abſtractiue intelligẽs. Nul
la etiã ex hoc ꝙ ꝑtinet ad intell'm reqrit duplicẽ p̄
teritionẽ. ſ. in utroq3 obiecto: nulla ẽt ꝑtinet ad itel
lectū tanq̃3 primarie ⁊ radicalr̄ ſufficiẽtẽ ad recor
dandū: ⁊ ꝑp has tres ꝯditiones uel aliquã earū
intelligẽde ſunt uel exponende oẽs auctes Ariſ.lis
⁊ alioꝝ negantiū in ꝑte itellectiua memoriã. Qñ
enim obq̃ciť ꝯ 2am rõnem in illo arlº que p̄cedit ex a. l. ꝓcedit.
actu reminiſcẽdi per hoc ꝙ phs ponit reminiſciti
uos ⁊ nõ reminiſcitiuos ex diſpõne organi p3 ex di
ctis: ⁊ ſpãlit̃ ex 3ª ꝯditione. ⁊ explicatū eſt ſatis ſ.
¶ Ad illḋ de ſuo fugitiuo eſt ſolutū ſi uerū eſt ꝙ
ſpẽs itelligibilis ſemp manet: ⁊ ſenſitiua aliq̃liť ꝑ
dita ꝑ collationẽ q̃3dã uľ uſū aliaꝝ ſpẽrū ſiliū re
cupať pfecte. tũc eni ſciť iſtḋ nũc recordatū eẽ illḋ
qḋ priꝰ uľ poſt fuit recordatū ⁊ poſt oblitū ꝑ ſpẽm
qeſcẽtẽ in itell'u: ſic̃ ſi ſpẽs petri niſi qeſcat in v̄tute
fantaſtica. l3 nunq̃3 utar illa. poſtea tñ occurrẽte pe
tro viſui ſtatī cog̃ſco ipm eẽ petrū ꝑ collationẽ ad
hanc notitiã itrinſecã: ſm ꝙ docet Aug. 8. de tri. c. 6. idẽ. 9. tri. c. 6.
¶ Si aũt nihil poneret remanẽ in tali obliuiõe ꝑ
collationẽ ad qḋ poſſet ſciri illḋ eẽ qḋ reminiſcẽdo
querebať: nõ videť ꝙ in fine poſſet ſciri illḋ eẽ ma
gis q̃3 de ſuo fugitiuo ignoto. ¶ Ad aliḋ ꝙ poniť
hitꝰ fantaſie ſaltẽ nõ hr̄ ex h̄ niſi de memoria ſenſi
tiua. ꝙ eni p̄ter illã ſit alia que eſt firmitas itell's i
illo li. p3 ubi diť ſciam aut ſenſū. cuiꝰ hitū dicimus
eẽ memoriã. ſcia3 pro itell'u: ſenſū pro fantaſia cu
ius p̄us dixit memoriã eẽ habitū. Iſta tñ auctori
tas quereret expõnẽ ſi poneret memoria ſenſitiua
diſtincta potẽtia: ſed nõ eſt ad ꝓpoſitū h̄ de hoc diſ
cutere. ¶ Qḋ adduciť de Dañ. ſube ipſoꝝ memo
riã nõ hẽmus uerū eſt ut obiectoꝝ p̄teritoꝝ: ⁊ ſic
nõ eſt recordatio eoꝝ q̃ reqrit duplicẽ p̄teritionẽ.

Ad qõnẽ ḡ p3 ꝙ cum in aïa ꝯiũcta ſit aliq̃
memoria itellectiua illa remanet
inſepata. ⁊ ꝑ ꝯñs notitia hitualis oĩum illoꝝ que
uſq3 ad ſepationẽ in ea mãſerũt: ⁊ ꝑ ꝯñs põt uti il
lis remanẽtibꝰ ad actū memorãdi ſic̃ poſſet uti ꝯiũ
cta: q: (ſic̃ dictū eſt i p̄cedẽti. q.) oẽs for̃e itell'uales
⁊ opatiões ꝯñtes que poterãt hr̄i a ꝯiũcta poterũt
hr̄i a ſepata. memoria ãt ſenſitiua loquẽdo de tota
li poᵃ nõ manet inſepata: ſic̃ nec aliq̃ poᵃ ſenſitiua.
dixi ãt totali: q: etſi aïa ſit illḋ qḋ eſt for̃ale in poᵃ ſẽ
ſitiua: tñ poᵃ ſenſitiua for̃alr̄ icludit formã quãdã
totiꝰ cõpoſiti ex corpe ſic mixto: ⁊ aïa pficiẽte ꝓpor
tionalr̄ ad actū correſpondentẽ tali toti: ⁊ ꝑ ꝯñs cū re
cordari ſenſitiue ſit totius illḋ nõ põt cõpetere aïe
ſepate. ¶ Breuiť ḡ oĩum eoꝝ q̃rū recordať ꝯiun
cta põt recordari ſepata: q: q̃rũcūq3 fuit mẽoria ſẽ
ſitiua eoꝝ fuit itellectiua ꝑp cognitionẽ ituitiuam
ꝯcomitãtẽ oẽm pfectã ſenſatiuã ꝑceptã: ſ3 nõ oĩ re
cordatiõe põt recordari ſepata qua potuit ꝯiũcta.
¶ Si obq̃ciť ſola ſpẽs in mẽoria itellectiua nõ ſuf
ficiebat i aïa ꝯiũcta ad recordãdū ſine alia i memo
ria ſenſitiua: ut eſt dictū in 2º arlº. ḡ nec mõ ſufficit: p̄ª huiꝰ diſ
q: nõ eſt mõ pfectior q̃3 prius. ¶ Rñſum eſt in p̄ ſol. 3ᵉ obie
cedenti. q. in ſiľi: q: nec mõ poſſumus uti ſpecie in ctionẽ i cor
telligibili ſine fantaſma: tũc aũt poterimus h on ꝓ pore q̃ſtiū.

pter nouam pfectionẽ:ſed qꝛ nõ eſt ibi ille ordo illarum potentiarũ in operãdo qui nunc eſt.

Ad argumenta ꝑncipalia. ¶ Ad pᵐ ꝯcedo in hoĩe memoriaꝫ ſenſitiuã ſed ex hoc nõ ſequit̃ ꝙ nulla ſit in eo intellectiua:nõ enim debet negari ſuꝑiori cognitiue qđ eſt pfectionis in iferiori.vñ ſi de⁹ poſſet hẽre actũ poſt tp̃s nec hñet ꝓpriũ actũ ſtãtẽ in eternitate poſſet recordari: ⁊ ſic ſcriptura ꝯcedit eũ recordari.in trenis:recordare dñe qđ accidit nobis:inquãtuꝫ.ſ.ille act⁹ qui in ſe nõ eſt poſt tp̃s ꝯſiderat̃ ut coexñs priori tpi: ⁊ nũc iſti: ⁊ ſic q̃ſi poſt tp̃s;angeli aũt qꝛ nõ oẽs intellectiones hñt ꝑpetuas pñt abſolute recordari:fatuũ eſt eniꝫ dicere ꝙ lucifer nõ recordat̃ ſe peccaſſe:nec boni angeli recordant̃ tales act⁹ itelligibiles habuiſſe:uł ẽt aliquos exteriores circa corpus. ¶ Ad 3ᵐ illa auctoritas loquit̃ de itellectu ut hẽt intellectionem ſciẽtificã:q̃lis eſt ſola ſcia abſtractiua: ⁊ tñ ſic nõ eſt ꝑciſa ex nã intell'us: qꝛ in illa intellectiõe abſtractiua põt itelligi ſingulare:lꝫ nõ mõ a nobis.de hoc alibi. ¶ Si obĳcias potẽtia nõ cognoſcẽs ſingulare ut ſingulare nõ recordat̃:qꝛ recordãs cognoſcit aliquid ut h: ⁊ nũc: qđ eſt ꝓpriũ ſingulari. ¶ Rñ⁹.exñtia actualis ꝑ cõuenit nãe:vñ hec nã nõ eſt exñs formalr̃ qꝛ h:lꝫ ꝑ nãm:illã aũt nãm ut exñtẽ ituitiue cognoſcit itellectus: ⁊ iſta cognitio exñtis ut exñtis ſufficit ad h ꝙ ei⁹ poſſit eſſe recordatio. ¶ Cũ ḡ dicis potentia recordatiua cognoſcit h ut hoc.nego.tu ꝓbas:cognoſcit aliqđ ut h ⁊ nũc.ſi intelligas per nũc exñs ⁊ per hic in ſe pñs:cõcedo ꝙ cognoſcit aliqđ ut in ſe pñtialiter exñs: ⁊ ſic ultra h ⁊ nũc ſunt ꝓpa ſingularia ita ꝙ nõ pñt eẽ nãe nõ ut ſingularit̃:lꝫ eni nõ ſint alicui⁹ niſi qđ eſt in ſingulare ſingularitate intrinſeca uł adiuncta:tñ nõ includũt formalr̃ nec per ſe ꝓſuppoſitiue ſingularitatẽ tanq̃ꝫ ꝑciſaꝫ rõnẽ ſm quã illa iſunt. ¶ Ad 3ᵐ di vno mõ ꝙ beati recordant̃ pctã cõmiſſa:nec tñ eſt eiſ ad penã:lꝫ gaudent de miſericordia diuina remittente: ⁊ de liberatione a pena: ⁊ ꝓbat̃ hoc per illud ps. Miſericordias dñi.ubi Greg.quõ in eternũ miſericordias dñi canũt qui miſerie nõ meminerũt. ¶ Cõtra.lꝫ h qđ eſt deũ remiſiſſe pctm̃ petro icludat petrũ peccaſſe:tñ iſta ſunt ſimplr̃ diſtincta itelligibilia:nec 2ᵐ icludit pᵐ in eſſe:pꝫ q̃ñ petrus peccauit:nec ꝑ ꝯñs in itelligi:ḡ poſſibile eſt intellm̃ petri ſiſtere in ſic peccaſſe:abſq̃ꝫ hoc ꝙ cõſideret deum remiſiſſe illa pctã: ⁊ q̃ꝫ q̃ꝫ ꝯtẽdas ꝙ nunq̃ꝫ ſit vn⁹ actus ſine alio in petro tm̃ ſaltẽ ſunt duo obiecta ⁊ diſtincte itellectiones: ⁊ etiã intellectio ei⁹ qđ eſt petrũ peccaſſe eſt prior nã:quero ḡ hãc recordationẽ qua ſe peccaſſe recordat̃ quis act⁹ uolũtatis ſequit̃:aut uelle ſiue cõplacere:aut nolle ſiue diſplicere:aut nullus nec placet nec diſplicet.ſi pᵐ:petrus malus eſt:qꝛ cõplacet in pctõ qđ cõmiſit.ſi 2ᵐ miſer eſt:qꝛ nolitũ eueniſſe qđ ſcitur eueniſſe cãt triſtitiã.per Aug.de ci.14.c.15. Triſtitia eſt ex illis reb⁹ que nobis nolẽtibus acciderũt.ſi neq̃ꝫ ſic neq̃ꝫ ſic:iteruꝫ malus.ſi enim viator nõ põt cõpleta deliberatione recordari pctm̃ ſuũ cõmiſſum:quin deteſtet̃ uel diſpliceat: alioqn peccat ad minus omittẽdo:q̃ꝫto magis ad hoc tenet̃ btũs.ratio eniꝫ cois magis ligat btm̃ q̃ꝫ viatorẽ:que eſt pfecta dei dilectio:que ſemꝑ ipellit ad odiendũ illud qđ eſt ꝯ deuꝫ:q̃ñ actu cognoſcit̃ uel cogitat̃. ¶ Qđ aũt adducit̃ de pſ. ⁊ ex hoc arguit̃:miſericordiã nõ canit qui miſerie nõ meminit.

¶ Rñ⁹ in uł'i meminit miſerie lꝫ nõ in ꝑticulari:qꝛ ſcit iam ſe eẽ btm̃. ¶ Dico tñ ꝙ poſſibile eſt totalr̃ deleri a memoria beati pctm̃ qđ ipſe cõmiſit nec in hoc derogat̃ btõ:imo videt̃ ꝑtinere ad btitudineꝫ accñtalẽ ei⁹.ſi enim inocẽs gaudebit de inocentia ſpãli gaudio ut tactũ eſt ſ.di.1.lꝫ ille nõ poſſit gaudere de inocẽtia:qꝛ tunc eſſet ei⁹ falſum gaudiũ:tñ põt inocẽtia de ei⁹ memoria deleri ut de illa nõ habeat aliquã mãm triſtitie.põt etiã de⁹ ſtãte memoria hñtuali pcti cõmiſſi ꝓſeruare btm̃ ne vnq̃ꝫ exeat in actũ ꝯſiderãdi ſe illud cõmiſiſſe: ⁊ hoc iterũ ſufficeret ad excludendũ occaſionẽ ꝓximã triſtitie:lꝫ non remotã:nec priuatio talis notitie hñtualis uel actualis faceret eũ in aliquo impfectũ:qꝛ ſm pħm quorũdã obliuiſci ut turpiũ meli⁹ eſt q̃ꝫ reminiſci: qđ maxime uerũ eſt loquẽdo de illo qui turpe cõmiſit cui penale eſt reminiſci: ⁊ ſcriptura dicit deũ obliuiſci pctoꝝ ⁊ ea eſſe tecta:qđ lꝫ oporteat exponere ꝑꝑ infinitatẽ itellectionis diuine quã nullum cognoſcibile poſitiuũ uł priuatiuũ põt ſubterfugere:tñ ꝙ realr̃ ſint abſcõdita uel oblita illis qui cõmiſerunt nullũ incõueniẽs eẽt. Si hoc nõ placet: lꝫ ꝙ ſemꝑ remanebit in eis memoria hñtualis peccatoꝝ ⁊ q̃ñq̃ꝫ exibũt in actualẽ recordationẽ:tunc ad vitãdũ triſtitiã dicẽdũ eſt:uel ꝙ de⁹ ſuſpẽdat cãlitatẽ illã quã recordatio nata eẽt hẽre reſpectu triſtitie: ⁊ hoc qđẽ poſſibile eſt ſicẽ ſuſpẽdit nãlẽ actionem ignis reſpectu pueroꝝ in camino:ſed tũc erit miraculũ quoties recordant̃ ꝙ nõ triſtent̃:uł ſi fugitur miraculũ opꝫ dicere ꝙ cã nãlis põt ipediri ꝑ ꝯriũ excellẽs ne cauſet effectũ: ⁊ maxime q̃ñ ꝯriũ totaliter replet capacitatẽ paſſi:ita in ꝓpoſito:gaudium de obiecto btifico replet totalr̃ capacitatem bti: ⁊ iõ nõ eſt capax triſtitie que nata eẽt ꝯſequi illam recordationẽ. Uincit eniꝫ illud obiectũ in cãuſãdo gaudiũ virtutẽ illi⁹ recordationis in cãndo triſtitiã:qꝛ ſm Ariſ.7.ethi⁹.delectatio uehemens excludit quãcũq̃ꝫ triſtitiã nõ ſolũ ꝯriaꝫ:ſed ẽt ꝯtingentẽ. ¶ Cõtra:hẽt nolle reſpectu iſti⁹ recordari.ḡ nõ hẽt qcqđ vult.igit̃ nõ eſt btũs.ex 13° de tri.c.5. ¶ Rñ⁹.btũs hẽt qcqđ vult de pñti uł de futuro:de ꝑterito aũt qcqđ vult hoc eſt uelle nõ fuiſſe nõ hꝫ: nec h arguit miſeriã:qꝛ impoſſibile eſt preteritum non fuiſſe.

Queſtio.IIII.

Ultimo quero. Utrũ beati cognoſcãt orones q̃s offerimus. Q nõ. Iſa.63. Abraã neſciuit nos ⁊ iſrł ignorauit nos.ibi dicit Aug⁹ ꝙ mortui neſciũt:imo ſci quid agant viui. ⁊ Hiero⁹ ibi.quere in originali. ¶ P. de⁹ ſolus nouit ſecreta cordiſ.orõ mẽtalis que maxime eſt deo accepta eſt hi⁹.ḡ ⁊c. ¶ P.nõ opꝫ eoſ noſſe niſi ad hoc ut oret pro nobis:ſed ꝯñs eſt icõueniẽs:qꝛ nõ ſunt in ſtatu meriti:ḡ nõ pñt orare: qꝛ in orõne ꝑ ſe ꝯſiſtit meritũ. ¶ Cõtra h eſt vnuſ error:quẽ tangit Hiero⁹ in epła ad vigilantium.

Hic tria ſunt vidẽda.p ſi btũs nãli cognitiõe nouit orõnes noſtras.¶2° ſi cognitione ſupernãli.¶3° ſi cognoſcens pro nobis oret. ¶ De p eſt tactũ in ſołone.2.q.huius di.qualiter aĩa ſeparata põt acq̃rere notitiã nõ ſolũ abſtractiuã:ſed etiã intuitiuã:nõ ſolũ ſenſibilium ſicut põt ꝯiuncta:ſed etiã quorũcũq̃ꝫ itelligibiliũ ꝓportionatoꝝ ⁊ ꝓportionatr̃ preſentiũ:proportionatũ aũt eſt ſibi qđcũq̃ꝫ intelligibile creatũ: ergo orationẽ ſiue uocalẽ quã ⁊ coniuncta poſſet noſſe ꝑ ſenſus corpiſ:ſiue mentalẽ que tũc erit ſibi ꝓportionata:põt tunc intuitiue noſſe:ſi tñ imoderata diſtãtia nõ ipediat:de qua tactuꝫ eſt.q.illa 2ᵃ. Nec ualet ꝙ intell'us actũ ſuũ ꝓpriũ hẽt occultuꝫ cuicũq̃ꝫ creature ⁊ actũ uolũtatis pari rõne occultum:qꝛ hec ſunt intima creature: ⁊ ꝑ ꝯñs nihil põt iſta noſſe niſi qđ eſt intimũ creature:tale eſt ſolus deus qui illabit̃. Hoc non ꝯcludit qꝛ manifeſtũ eſt ꝙ oẽm actũ uolũtatis mee põt intell'us me⁹ noſſe: ſed intellect⁹ ali⁹ pfectior creatus põt in illud obiectum in qđ põt intell'us me⁹ ſi nõ ipediat determinatus ordo ad alia intelligibilia:nec defect⁹ ꝓportionate pñtie.intell'us aũt ſeꝑatuſ eque pfectus eſt ſicut intell'us ꝯiũctus:uel pfectior: ⁊ nõ determinat̃ ex aliquo ordine ad nõ cognoſcẽdũ opationeſ alterius intell'us uel uolũtatiſ nec pñtia reqſita neceio deficit:qꝛ põt eſſe ſine illapſu.alioqn eniꝫ angelus nullã poſſet hẽre pñtiã debitã reſpectu alteri⁹ a ſe:cũ nulli illabat̃:qꝛ hoc repugnat creature. ¶ Qđ ergo diciſ talẽ opationẽ eſſe intimã. ¶ Rñ⁹.itimior eſt ſibi eſſentia q̃ꝫ opatio: ⁊ tñ intell's ali⁹ ſeꝑat⁹ põt eſſentiã intelligere:nec ualet.hoc eſt intimũ inherendo:uel qđ plus eſt idẽ in eſſendo.ḡ nihil cognoſcit illud intimũ niſi per illapſum:imo rõ videt̃ ꝓcedere q̃ſi extrinſeca rei magiſ poſſint cognoſci ab intell'u ſeꝑato q̃ꝫ ſpũalia intrinſeca:qđ nõ eſt uerũ imo magis ꝓportionatũ eſt obiectũ intell'ui ſeꝑato eſſentia rei intelligibilis:uel opatio itrinſeca q̃ꝫ aliqđ ſenſibile:qꝛ itell'ui puro purũ itelligibile eſt magis ꝓportionatũ intelligibile:dum tñ finitum. ¶ Si obĳcias:intell'us ſeꝑatus ⁊ intell'us ꝯiũct⁹ hñt idem obiectũ pᵐ.ſub obiecto aũt ꝑ intell'us cõiuncti nõ ꝯtinet̃ opatio:ḡ nec ſub obiecto intell'uſ ſeparati. ¶ Rñ⁹ dictũ eſt alibi ꝙ gñalius eſt obiectũ pᵐ intell'us ut eſt talis potẽtia q̃ꝫ obiectũ pᵐ motiuum ei⁹ pro ſtatu iſto. ⁊ ſub obiecto ꝑ mõ accepto ꝯtinet̃ qđcũq̃ꝫ ens creatũ.nõ aũt ſub obiecto 2° mõ ⁊ ratio eſt.qꝛ nũc determinate mouet̃ a ſenſibilib⁹ uel ab his que abſtrahunt̃ ab his ꝑꝑ ordinẽ imediatuꝫ ad fantaſticã virtutẽ que tũc nõ erit.ꝑ ergo modo accipiẽdo obiectũ primuꝫ:maior eſt uera ⁊ minor falſa.2° mõ minor uera: ⁊ maior falſa.

De ſecũdo ar'° dico ꝙ nõ eſt neceſſe ex rõne btitudinis ꝙ btũs videat orones nr̃aſ neq̃ꝫ regulariter ſiue ulr̃ in vbo: qꝛ nõ eſt aliquid q̃ſi necia ſequela btitudiniſ:neq̃ꝫ ꝙ reuelent̃ qꝛ neq̃ꝫ talis reuelatio neceio ſequit̃ btitudinẽ:btitudo enim intell's in obiectis creatis nõ tranſcendit qditates ſeu illa quoꝝ eſſentia viſa eſt necia ratio videñdi:tñ qꝛ ꝯgruuꝫ eſt btm̃ eẽ coadiutorem dei in ꝓcurãdo ſalutẽ electi eo mõ quo hoc ſibi põt cõpetere: ⁊ ad iſtud requirit̃ ſibi reuelari orones nr̃as ſpãliter que ſibi offerunt̃:qꝛ ille ſpãliter innituntur meritis ei⁹ tanq̃ꝫ mediatoris perducentis ad ſalutẽ que petit̃.iõ ꝓbabile eſt ꝙ de⁹ beatis reuelat de oronib⁹ ſibi uł deo i noie ei⁹ oblatis.

De tertio ar'° videt̃ dubiũ:qꝛ ſi reuelat̃ eis talẽ petere per eos ſaluteꝫ: aut aliqđ ꝑtinẽs ad ſalutẽ:aut videt deũ talẽ uelle ſaluari aut nolle:aut non uelle:ſi uelle.ḡ ſciunt ꝙ ſaluabit̃.fruſtra ḡ orant ſi nolle nõ orabũt pro aliq nolito ipi deo.ſi nõ uelle ſciunt ꝙ nõ eueniet.ergo fruſtra orarẽt. ¶ Rñ⁹. Beatũ orare pro aliquo põt itelligi uel orone habituali uel actuali: ⁊ loquor h tñ de orone mẽtali que eſt deſideriuꝫ oblatũ deo ea intentione ut ab ipſo habeat̃ optatũ.ſi de habituali illa eſt perpetua ⁊ gñalis pro oibus electio: ſed de iſta nõ eſt difficultas. Si de actuali.iſtã hẽt aliqs ſcũs ſpãliter q̃ñ ſibi reuelat̃ aliquẽ ipm actu inuocare:qꝛ rõnale eſt ut uelit merita ſua illi ualere ad ſalutẽ:qui deum ſpãliter inuocat ſibi per illa merita ſubuenire.illa aũt oratio nõ repugnat beatitudini:qꝛ bene põt aliqs pfectionẽ ſũmã adept⁹ uelle ut per ſua merita per que ad illã pfectionẽ attingit alius per ſuã orõnẽ attingat:ita ut ſua merita nõ ſibi ſoli ſint ꝓpria:ſed alĳ de beneficio dei acceptantis ualeãt:ſicẽ poſſet aliqs ſũmũ gradũ adeptus in curia regis per aliq̃ obſequia uelle orare pro alĳs nõ ut per orationẽ hi⁹ ad maiorẽ graduꝫ amicitie attingat:ſed ut merita per que attingit ad talẽ gradũ alĳs ad hi⁹ merita recurrentib⁹ ſuccurrant. ⁊ hoc ſuppoſita liberalitate regis acceptãtis illa non tm̃ pro illo.ſed pro alĳs ex liberalitate ſua qua pro minori bono retribuit nõ tm̃ maius bonũ ſed etiã plura bona:dum tñ per nouũ actum uolũtatis plures illud bonũ ſibi applicẽt ⁊ faciat quaſi ſuum. ¶ Cũ igit̃ arguis btũs aut videt deuꝫ uelle aut nolle. ¶ Rñ⁹ nullũ mẽbrũ opꝫ dare.ne duꝫ de ſalute finali illi⁹ qui orat.ſed nec de exauditione illius orõnis quã nũc offert.nõ enim ſequit̃.de⁹ reuelat petro Ioãnẽ nũc petere.a.per merita petri.ḡ reuelat̃ petro Ioãnẽ ſaluandũ uel nõ ſaluãdũ.nec etiã ſequit̃.ḡ ſibi reuelat Ioãnẽ exaudiẽdũ uł nõ exaudiẽdũ in iſta petitione.tñ eſto ꝙ reuelaret̃ ſibi iſtũ exaudiẽdũ uel nõ exaudiẽdũ in iſta petitione.nõ ſequit̃.ḡ fruſtra orat.qꝛ ſicut de⁹ vult illũ ſaluare ⁊ exaudire.ita vult per determinata media ut pote per orõneꝫ talis beati ipm ꝯſequi.ſi aũt reueletur petro determinate ꝙ deus nollet illã orõneꝫ exaudire.petrus nõ eẽt ibi mediator in orãdo. Si uõ nõ reuelat̃ ſibi ꝙ uelit nec ꝙ nolit.petrus orat expectãs ut orõnẽ ſuã ꝯſequat̃ determinata reuelatio exauditionis uel ſaltẽ determinatus effectuſ exauditionis quantũ ad ipm petentem.

Ad argumenta principalia. ¶ Ad pmũ dico ꝙ abraaꝫ pro tpe pro quo intelligit̃ illud Iſa.fuit in limbo: ⁊ per ꝯñs non beatus. Et ideo neſciuit filios ſuos iudeos habitãtes in terra iſrael qꝛ nec notitia nãli intuitiua que impedit̃ per imoderatã diſtantiã:ſicut eſt dictũ in illa.q.nec notitia reuelationis ſpãlis.qꝛ nõ habuit illã viſionẽ in uerbo quã ꝯcomitatur regulariter talis reuelatio.nõ ergo cõcludit de beatis quib⁹ in uerbo regulariter reuelant̃ que a deo ſpectant.uel tanq̃ꝫ beatitudinẽ eoꝝ augens uel tanq̃ꝫ ꝑtinens ad cauſalitatẽ eoꝝ reſpectu btitudinis alioꝝ. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ nihil eſt in mente operatio.ſ.quecũq̃ꝫ intellectus uel uoluntatis:uel quecũq̃ꝫ ꝓprietas uel conditio realis hui⁹ uel iſti⁹: quin totũ ita pateat angelo ꝓportionaliter preſenti nõ impedito:uel aĩe nõ impedite ꝓportionaliter preſenti.ſicut aĩe ꝯiuncte apparet albedo preſens per ſenſus.illud ergo dictũ ꝙ ſolus deus nouit abſcondita cordiũ.uerum eſt uł'iter ⁊ ex ꝓpria perfectione:ita ꝙ ipoſſibile eſt ꝙ per aliqđ impediẽs ſibi lateat.nouit etiam ut iudex vniuerſalis omniũ taliuꝫ occultoꝝ illo modo nec angeli boni nec mali nec anime ſeparate nouerunt.imo de facto beati multos tales motus nõ nouerunt ꝓpter defectuꝫ preſentie debite.mali autem multa talia etiam preſentia ꝓportionaliter nõ nouerunt deo impediẽte ꝓpter cuius ipedimentũ nõ pñt multa:que tñ nõ

Universidad de Deusto Biblioteca

ſpediti naturalr̃ poſſent. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ orõ nr̃a
nunc duplicẽ hẽt effectũ. vnũ q: meritoria oranti
īmo opus ualde meritoriũ. aliũ q: ex hoc ꝙ ſpālr̃
dirigit̃ pro alio meritoria eſt illi pro quo offert̃. ꝛ
primo mõ beati nõ hñt orõnẽ. ſed 2° mõ nec eſt in-
cõueniẽs aliquẽ qui iam eſt in termino quo ad ſe.
per orõneꝫ mereri alteri. ſicut videmus in pollitijs
ubi rex illud qđ vult dare: vult tñ per itercesſioneꝫ
alicui⁹ dare alicui qui nõ eſſet dignus ſtatim exau-
diri ꝛ maxime vult ſi aliquis apud eũ maxime ac
ceptus intercedat. qui tñ acceptus nullũ gradũ ul
teriorẽ amicitie ſibi mereret̃. ¶ Aliter poſſet dici
breuit̃. ꝛ q̃ſi redit in idẽ ꝙ ſicut ĩpetrat btũs aliq̃s
nõ ſibi ita cauſat meritũ aliq̃s ꝛ nõ ſibi. oratio eniꝫ
ſua eſt diſpoſitio de ꝯgruo ut ꝑꝑ eam deus ꝯcedat
illud qđ ĩpetrat illi cui petit. ꝛ ita eſt meritum non
iſtius pro ſe. ſed pro illo cui redditur qđ huic meri
to quaſi pro premio ꝓximo correſpondet.

¶ Sed queritur hic de ualde malis ꝛc.

Diſtinctio .XLVI.

SEquitur hic de ualde ma
lis q: in hac
di. agitur de iuſtitia dei ꝛ miſericor-
dia ꝯcurrẽtib⁹ in punitione maloꝝ.
Ideo querunt̃ q̃tuor. ¶ p̃ utrũ in deo
ſit iuſtitia. ¶ 2° utrũ in deo ſit miſicor
dia. ¶ 3° an in deo diſtinguat̃ iuſtitia ꝛ miſicordia.
¶ 4° an in punitione maloꝝ ꝯcurrat ex ꝑte dei pu
nientis iuſtitia cum miſericordia. Qõ .I.

AD primum arguit̃ ꝙ nõ: ex
5° ethi². c. ii. Dñi
ad ſeruũ nulla eſt iuſtitia. q: nulla eq̃li
tas. ergo multo fortius nec dei ad crea-
turaꝫ uel ecõuerſo. cũ potiſſime ille dñs
poſſet dicere ſeruo illđ. 1. ad Coꝝ. 4. Quid habes
Cap. 10. qđ nõ accepiſti a me? ¶ P̃. 10. ethi². icõueniẽs eſt
laudare ſbas ſeparatas ex operatione virtutũ: ſicut de
ducit de iuſtitia ſpālr̃. Et ꝯfirmat̃ per ſile. q: nõ
eſt in deo temperantia. ergo nec pari rõne iuſtitia.
¶ P̃. iuſtitia inclinat ad reddendũ debitũ. de⁹ nul
li eſt debitor. ergo. ¶ Oppoſitum in pſal. Iuſtitia
47. plena eſt dextera tua.

Hic primo videndũ eſt de iuſtitie diffõne
rõnẽ gñaliſſimaꝫ iuſtitie po-
nit Anſ. de v̄itate. c. 12. ꝙ iuſtitia eſt rectitudo uolũ
tatis ꝑꝑ ſe ſeruata. hec rõ ſpecificat̃ per iuſtitiã ſꝫ
Cap. 3. ꝙ de ea tractat Ariſt. 5. ethi². qui addit ultra hãc
rõnẽ hoc qđ eſt eẽ ad alterũ. ꝛ utroqꝫ mõ accipien
do pꝫ ꝙ iuſtitia cõpetit deo. p̃ mõ. hẽt enim rectitu
dinem uolũtatiſ īmo uolũtatẽ inobliquabilẽ. q: p̃a
regula eſt: ꝛ ſeruata ꝑꝑ ſe. nõ ꝓut ſeruata dicit ali
quã ſuſceptionẽ uel paſſionẽ reſpectu alicui⁹ ſeruã
tis. ſed ſeruata ꝑꝑ ſe. i. ſpõtanee ꝑꝑ ſe ſemp̃ hitã. 2°
etiã mõ pꝫ. q: põt hẽe rectitudinẽ ad alterũ: ꝛ iđ in
oĩ actiõe ſua ad alterũ eſt rectitudo. ¶ Iſta 2ª ſub
Uide Th. diuidit̃. q: ul' eſt q̃ſi ul'is ad alterũ puta ad legiſla
pª 2ᵉ. q. 60. torẽ ꝛ ad legẽ inq̃ꝫtuꝫ eſt reg'a quedã determina
ar. 3. ta a legiſlatore. ꝛ hec dĩ a qbuſdã iuſtitia legalis.
Uel eſt ꝑticularis: puta in aliq̃ ꝑticulari determia
to ꝑtinẽte ad legẽ: rectitudo ad alterum. Et hec 2ª
ſbdiuidit̃. q: ul' põt eẽ ſimpl'r ad alteꝝ uel ad ſe q̃ſi
Diſ. 14. q. 2. ad alterũ. ¶ Et 2ᵐ mẽbrũ pꝫ ex eo qđ dictũ eſt in
mã de pnĩa ꝙ ipa eſt iuſtitia punitiua nõ tm̃ reſpe
ctu alteri⁹ ſimpl'r ſed ſui q̃ſi alteri⁹: q: ſibi ut iudi-
cis miniſtro ꝯceſſa eſt punitio ſui ut rei. ¶ Prima
iſtarũ. ſ. legalis poſſet poni in deo ſi eẽt alia lex ꝑ
determinatione uolũtatis ſue cui legi ꝛ in hĩ legiſ-
latori q̃ſi alteri uolũtaſ ſua recte ꝯcordaret: ꝛ eſt q̃-
dem iſta lex. de⁹ eſt diligẽdus. ſi tñ debet dici lex ſi a.l.ſed no
ue p̃nᵐ practicũ legis. ſaltẽ eſt v̄itas practica ꝑce-
dens oẽꝫ determinationẽ uolũtatis diue. ¶ Iuſti
tia etiã illa ꝑticularis ad ſe. q̃ſi ad alterũ eſt in ipo.
q: uolũtas ſua determinat̃ per rectitudinẽ ad uolẽ
dũ illud qđ decet ſuã bonitatẽ. ꝛ hec eſt q̃ſi reddi-
tio debiti ſibiipſi. i. ſue bonitati tanq̃ꝫ alt'i. ſi tñ poſ
ſet dici ꝑticularis. q: aliq̃ mõ eſt ul'is. ſ. virtualiter.
¶ Et illa duo mẽbra. ſ. iuſtitia legalis ꝛ ꝑticulariſ
ad ſe q̃ſi ad alterũ in deo q̃ſi idẽ ſunt. q: rectitudo
uolũtatis diuine reſpectu ſue bonitatis. Si loqua
mur de reliq̃ iuſtitia que ſimp' eſt ad alterũ. illa di
uiditur in cõmutatiuã ꝛ diſtributiuã. ꝛ ita diſtigui
tur iuſtitia in nobiſ: ut pꝫ per phm. 5. ethi². in diſtri Cap. 5.
butiua reqrit̃ eq̃litas ꝓportiõis nõ q̃titatis. in cõ
mutatiua ſm aliquos eq̃litas q̃titatis: nõ tm̃ pro
portionis. ita exponunt̃ ibi. ¶ Ad ꝓpoſitũ cõmu Tho. 2ª 2ᵉ
tatiua ꝓprie reſpicit punitionẽ ꝛ p̃miationeꝫ: ut. ſ. q. 61. ar. 2.
pro meritis q̃ſi cõmutãdo reddant̃ p̃mia: ꝛ ꝓ pec Uide Ric.
catis ſupplicia. ¶ Diſtributiua reſpicit q̃ſi nãe ꝑ diſti. [illegible]
fectiões ſupadditaſ. ut. ſ. nãe diſtribuat̃ ꝑfectio ſibi Tho. [illegible]
ꝓportionata. ſic in nr̃a in re publica diſtributiua ꝑ ti. q. 4.
ſonis ſm gradus ſuos ꝓportiõalr̃ diſtribuunt̃ bo
na ꝑtinẽtia ad gradus eoꝝ. ſic ĩ hierarchia vniuſ
nãe nobiliori a hierarcha. i. ꝑncipe dõ diſtribuunt̃
ꝑfectiones nobiliores ſeu ꝯueniẽteſ tali nãe. ꝛ nãe
inferiori diſtribuunt̃ ꝑfectiones ſibi cõuenientes.
¶ Prima illaꝝ nõ põt ſimpl'r eſſe in deo reſpectu
creature. q: nõ põt eẽ ſimpl'r eq̃litas: ſed põt eẽ ali
qualiter ſm portionẽ ſic iter dñm ꝛ ſeruũ. dñs eni
liberalẽ decet retribuere mai⁹ bonũ q̃ꝫ ſeruus poſ
ſit mereri. dum tñ ſit talis ꝓportio ꝙ ſic ſeruus fa
cit qđ ſuũ eſt. ita dñs retribuat qđ ſuũ eſt. ꝛ eodẽ
mõ puniẽdo citra ꝯdignũ. ¶ Sed 2ª iuſtitia põt hĩ
eſſe ſimpl'r. q: ſimpl'r põt dare naturis ꝑfectiones
debitas uel ꝯueniẽtes eis ſm gradus perficiẽtes. Uide [illegible]
¶ Sic ḡ in gñe tota illa diffinitio iuſtitie eo mõ q̃ infra [illegible]
põt ad deuꝫ ꝑtinere põt reduci ad duo mẽbra. ut ꝑ
dicat̃ iuſtitia rectitudo uolũtatis in ordine ad ꝯde
centiã uolũtatis diuine. alio mõ rectitudo uolũta
tis in ordine ad exigẽtiã ei⁹ qđ eſt in creatura. ꝛ il
la diſtinctio põt hẽri ab Anſ. ꝓſol. 10. ubi loquens
ad deũ dicit. Cũ punis malos iuſtũ eſt. q: illoꝝ me
ritis ꝯgruit. q̃ꝫtũ ad 2ᵐ mẽbrũ. Subdit ſtatim. Cũ
parcis malis iuſtũ eſt. nõ q: illoꝝ meritis ſꝫ q: tue
uolũtati uel bonitati ꝯdecẽs eſt. q̃ꝫtũ ad p̃ᵐ mẽbrũ
ꝛ tãta eſt illoꝝ mẽbroꝝ diſtinctio ꝙ de⁹ ꝯ p̃mã iu Tho. [illegible]
ſtitiã opari nõ põt nec ꝑter eã: ſed ꝑter iuſtitiã 2ᵐ ti ola [illegible]
põt opari. lꝫ nõ ul'r q: nõ põt dãnare iuſtũ ul' bea
taꝫ. ¶ Si obijcit̃ ꝙ nõ põt in deo eẽ alia iuſtitia hĩ
ꝛ illa. q: tũc vna eẽt regula ut p̃a ꝛ alia regulata:
ut 2ª. ¶ In uolũtate aũt diuia nõ põt eẽ rectitudo
regulata. ꝛ ꝓbat̃ hĩ in nobis. nã ideꝫ iclinat in finẽ
ꝓpriũ ꝛ ad ea que ſunt ad finẽ ut ſunt ad finẽ. ḡ ſi
illud inclinãs ad finẽ eẽt ſimpl'r ꝑfectũ. ſimpl'r ꝑfe
cte iclinaret ad ea que ſunt ad finẽ. ſic pꝫ de chari-
tate beatoꝝ. iuſtitia aũt dei põt eſſe ſimpl'r ꝑfecta.
ergo ꝑter illã nulla alia requirit̃ in uolũtate diui
na. ¶ Oꝝ etiã dĩ ꝙ q̃ñqꝫ nõ põt agere ꝑter 2ᵃᵐ: nõ
videt̃ ꝓbabile. q: qcq̃d nõ icludit ꝯdictionem põt
ſimpl'r agere. ꝛ ita uelle: ſed non põt aliquid uelle
quod nõ poſſit recte uelle. q: uolũtas ſua eſt p̃ma
regula. ergo quicq̃d nõ includit ꝯtradictioneꝫ põt

intelligi uelle. ꝛ ita cum illa iuſtitia 2ª determinet
ad aliq̃d cuius oppoſitũ nõ icludit ꝯdictionẽ põt
deus uelle ꝛ recte uelle ꝛ agere ꝑter illã iuſtitiã
ſcdãm. ¶ Primũ iſtoꝝ forte ꝯcederẽt aliqui ꝙ nõ
eſt in deo duplex iuſtitia ſed tm̃ vnica hñs tm̃ qua
ſi aliũ ꝛ aliũ effectũ: utpote uelle ꝯcorditer ꝯdecen
tie bonitatis ſue. ꝛ uelle ꝯcorditer exigẽtie creatu-
re. ¶ Sed 2ª ratio videt̃ euidenter ꝯcludere ꝙ ad
q̃cq̃d p̃a iuſtitia iclinat iuſtitia 2ª iclinare põt uolũ-
tatem diuinã cũ determinate iclinet q: per moduꝫ
nature. nõ tñ ſic inclinat quin ꝑter eã ꝛ ꝯtra eã poſ
ſit uolũtas diuina uelle. ꝛ ita nõ erit diſtinctio iſta
rum in hoc qđ eſt poſſe agere ꝑter eam ꝛ nõ poſ
ſe agere ꝑter eam.

Non ĩprobando diſtictiones dico
tñ breuius ad q̃õ
nem ꝙ in deo nõ eſt niſi vnica iuſtitia re ꝛ rõne. tñ
ꝑter illã extẽdendo iuſtitiã poni põt aliq̃ iuſtitia
uel magis aliq̃d iuſtuꝫ in creaturis. ¶ Primũ de
claraſ q: cum iuſtitia ꝓprie ſit rectitudo uolũtatis
quaſi habituate. ꝛ per ꝯñs q̃ſi nãlr̃ inclinãs ad
alterũ uel ad ſe q̃ſi ad alterũ ꝛ uolũtas diuina nõ
hẽat rectitudinẽ inclinãtẽ determinate ad aliq̃d ni
ſi ad ſuam bonitatẽ q̃ſi ad alterũ. nam ad qđcunqꝫ
aliud obiectũ mere ꝯtingẽter ſe hẽt. ita ꝙ eque po
teſt in hoc ꝛ in ei⁹ oppoſitũ. ſequit̃ ergo ꝙ nullã iu
ſtitiam hẽt niſi ad reddendũ ſue bonitati uel uolũ
tati qđ eam ꝯdecet. ¶ Sic aũt hẽt vnuꝫ actũ rei ꝛ
a.l.etiam. rõnis ad quẽ determinate inclinat illa iuſtitia que
eſt reſpectu ſue bonitatis. ſed ille actus ex ꝯñti re-
ſpicit multa obiecta ſcdãria. ꝛ eo mõ quo dictũ eſt
ꝛ 36. 2ª ꝛ in p̃ lib. di. 35. ꝙ intellectus diuinus ꝑter hoc ꝙ
ĩ ꝓlogo ꝛc. habet vnum obiectũ p̃ᵐ ꝛ vnũ actũ reſpicit multa
obiecta ſcdãria. ſed in hoc eſt dĩa hĩ ꝛ ibi. q: intelle
ctus obiecta ſcdãria neč'io reſpicit. hĩ aũt uoluntas
obiecta ſcdãria tm̃ ꝯtingẽter. ¶ Et ideo nõ ſolum
nõ depẽdet ab eis act⁹ hĩ ſicut nec ibi. ſꝫ nec neč'io
determinat̃ ad illa hĩ ſicut determinat̃ ibi. ¶ Si aũt
uelimus diſtinguere vnũ actũ re in multos rõnis
ſicut ibi diſtinguit̃ vna itellectio rei in multas rõ-
ne ut trãſit ſup multa obiecta ſcdãria. dico ꝙ reſpe
ctu illarũ nõ ſunt q̃ſi diſtincte iuſtitie rõne. ſed nec
vna q̃litercũqꝫ diſtincta uel indiſtincta. q: hitus i-
clinat per modũ nãe ꝛ ita determinate ad vnuꝫ ut
per hoc repugnet potẽtie habituate per habitũ il-
lum tẽdere in oppoſitũ. ſed ad nullũ obiectũ ſcdã-
rium ita determinate inclinat̃ uolũtas diuina per
aliq̃d in ipſa ꝙ ſibi repugnet iuſte inclinari ad op
poſitũ illius. q: ſicut ſine ꝯdictione põt oppoſituꝫ
uelle. ita põt iuſte uelle. alioq̃n poſſet abſolute uel-
le ꝛ nõ iuſte: qđ eſt incõueniens. ꝛ hoc eſt qđ dicit
Anſ. ꝓſ. 11. Illud ſolũ eſt iuſtũ qđ vis. nõ iuſtũ qđ
nõ vis. ut ſic ſi poneret̃ in intell'u diuino aliqs ha-
bitus itellectiuus reſpectu ſui ꝛ alioꝝ magis poſ-
ſet diſtingui in multos hitus rõne ut iclinat in ob-
iecta ſcdãria q̃ꝫ in ꝓpoſito. q: ibi ad qđlibet ſcdãriũ
determinate inclinat̃ intellect⁹. nõ ſic hec uolũtaſ.
vnde poſſet dici ꝙ illa vnica iuſtitia que nõ iclinat
determinate niſi ad p̃ᵐ actum modificat act⁹ ſcdã-
rios. lꝫ nullũ eoꝝ neč'io quin poſſet modificare op
poſitũ. nec q̃ſi ꝑuenit uolũtatẽ inclinãdo eaꝫ per
modũ nãe ad aliquẽ actũ ſcdãriũ. ſed uolũtas p̃ de
terminat ſeipſam ad qđcũqꝫ obiectũ ſcdãriuꝫ. ꝛ ex
hoc ille actus eſt modificatus ab illa p̃a iuſtitia. q:
ꝯſonuſ uolũtati cui adequat̃ q̃ſi pro rectitudie icli
nante iuſtitia p̃ª. ¶ 2° mõ iuſtũ dĩ eſſe in creatura
ex corñdentia vnius creati ad aliud ſic iuſtuꝫ eſt
ex parte creature ignẽ eſſe calidũ aquaꝫ frigidam.
ignẽ ſurſum ꝛ terrã deorſum. q: nã iſta creata hoc
exigit tanq̃ꝫ ſibi corñdens ſic poſſemus dicere in
pollitijs. ꝙ eſto ꝙ in ſolo ꝑncipe eſſet iuſtitia. tñ in
reb⁹ ordinatis eſſet quodãmõ iuſtuꝫ. ut. ſ. tales res
ſic diſponerent̃ ꝛ tales ſic. q: hec res ipſe ut nate
cedere in uſum ciuiũ exigũt. ſed ad iſtud iuſtũ non a.l.hoc
determinat iuſtitia diuina ĩtrinſeca. p̃a ut eſt reſpe-
ctu p̃mi actus iſto mõ. q: ille act⁹ nõ reſpicit illud
obiectũ neqꝫ reſpectu act⁹ ſcdãrũ q: ut reſpicit iſtđ
obiectũ ſcdãriũ nõ eſt illa iuſtitia determinate icli-
nans ut dictũ eſt. ¶ Cõtra iſta. p̃ q: iuſtitia nõ põt
eſſe in aliq̃ uolũtate niſi inclinet ꝯcorditer dictami
ni prudẽtie. ꝛ per ꝯñs ꝯ̃ni ſyll'i practici. intellectus
aũt diuinus nõ ſyllogiſat cũ nõ diſcurrat. ¶ P̃. in
tellectus diuinus prius apprehẽdit agibile q̃ꝫ uo-
luntas illud uelit. ꝛ uolũtas nõ põt diſcordare ab
intell'u apphẽdẽte. intell'us aũt determiãte appre-
hendit hoc agibile. ita ꝙ nõ indifferẽter hoc ꝛ illđ
q: tunc erraret. ḡ uolũtas determinate vult hĩ agi-
bile. ita ꝙ nõ põt uelle oppoſitũ ſicut nõ põt aliq̃d
iniuſtũ uelle ſi recte uelit. ¶ P̃. ſi iuſtũ eſt petruꝫ
ſaluari ꝛ deus hoc iuſte vult. ḡ iniuſtũ eſt petrum
dãnari: ꝛ ita ſi de⁹ põt hoc uelle põt aliq̃d iniuſtuꝫ
uelle. ¶ Ad p̃ᵐ dico ꝙ ſi in nobis põt eẽ alia v̄tuſ
moralis uel habitus inclinãs ꝯcorditer ꝯ̃ni practi
ci ſyll'i: multo magis eſt in nobis hitus rectus ap-
petitiuus qui iclinat ꝯcorditer p̃nᵒ p̃ practico. q: il
lud p̃nᵐ practicũ eſt uerius ꝛ per ꝯñs rectius. iuſti
tia aũt que eſt in deo vnica re ꝛ rõne ut dictum eſt
ꝯcorditer inclinat p̃ p̃nᵒ practico. puta de⁹ eſt diligẽ
dus. ſed ſi ſtricte accipias q: nõ inclinat ꝯcorditer
ꝯ̃ni ſyll'i practici. Ideo nõ eſt v̄tus aliq̃ ſpãlis. cõce a.l. ꝙ
do ꝙ illa iuſtitia que eſt in deo non eſt niſi q̃ſi ul'is
ꝛ radicalis v̄tus. a cui⁹ actuſ rectitudine nate ſunt
oẽs iuſtitie ꝑticulares ꝓcedere lꝫ nõ neč'io. ¶ Ad
2ᵐ dico ꝙ intellect⁹ apprehẽdit agibile anteq̃ꝫ uo-
luntas illud uelit. ſed nõ apprehẽdit determinate
hoc eẽ agẽdum qđ apprehẽdere dĩ dictare. īmo ut
neutrũ eſt offert uolũtati diuine. qua determinãte
per uolitionẽ ſuã illud eſſe agẽdũ itellectus appre
hendit tanq̃ꝫ uerũ illud agendũ. ut dictũ eſt in mã
de futuris ꝯtingẽtibus lib. 1. di. 39. ¶ Eſto tñ: ꝙ in
tellectus de aliquo ante apprehẽderet illud eẽ agẽ
dum q̃ꝫ uolũtaſ illud uellet. ſicut apprehẽdit de hĩ.
deus eſt diligẽdus. nõ ſequit̃ nãli neceſſitate: illud
apprehẽdit ꝛ uolũtas nõ põt diſcordare. ergo uo-
luntaſ nãli neceſſitate hoc vult. q: nõ põt diſcorda
re in obiecto. ut. ſ. uelit aut nolit illud qđ oſtẽdit uo
lendũ ſed in mõ tẽdẽdi in illud obiectũ diſcordat.
¶ Uel magis ꝓprie diſtinguit̃. q: intell's ſuo mõ
tẽdit in illud. ſ. nãliter ꝛ uolũtas ſuo mõ. ſ. libere. ꝛ
ille potẽtie ꝯcordãt que ſemp̃ in idẽ obiectũ tẽdũt
ſuis ꝓprijs modis tẽdẽdi. ſic fantaſma ꝛ intell'us
nõ diſcordãt. lꝫ hic tẽdat in obiectũ ut ſingulare: il
la in obctũ ut ul'e. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ſic in iſtis pol
litijs legiſlator reſpicit in ſe ſimpl'r iuſtũ qđ eſt iu-
ſtuꝫ boni publici: ſm q̃d aũt reſpicit alia iuſta ꝑtia
lia: ſemp̃ q̃dẽ in ꝓportione ad hoc iuſtũ. ꝛ ideo in
quibuſdã caſib⁹ iuſtũ eſt nõ ſeruare leges iuſtas re
ſpiciẽteſ aliq̃ iuſta ꝑtialia: q̃ñ. ſ. obſeruatio eaꝝ uer
geret in detrimẽtuꝫ iuſti publici. ſ. bñ eẽ reipublice
ita deus ſimpl'r determinat̃ ad iuſtum publicũ cõ
munitatis nõ ut cõmunitate aggregationis ſicut
in ciuitate. ſed cõmunitate eminẽtiſ ꝯtinẽtie qđ eſt

iuſtum ꝯdecēs bonitatē ſuā.oē aūt aliud iuſtū eſt particulare: ⁊ nūc hoc iuſtum nunc illud iuſtū ſm ꝙ ordinaṫ uł ꝯuenit huic iuſto: dico ğ ꝙ pōt uelle petrū dānari ⁊ iuſte uelle: qꝛ illud pticulare iuſtū petrū ſaluari non neceſſario requiriṫ ad iuſtū publicū quin oppoſitū eiꝰ poſſit ordinari ad illud idē.ſ.ad condecentiā diuine bonitatis. Eſt enim illud finis qō nullū ens ad finē determiate neceſſario regrēs.

Ad argumenta principalia.

¶ Ad pᵐ dico ꝙ nō eſt ibi eq̄litas ſimplr niſi ad ſeipm: iō nec iuſtitia ſimplr niſi ad ſe q̄ſi ad alterū: ſed eq̄litas aliq̄lis pōt ſibi poni q̄lis pōt eſſe dñi excedētis ualde ad ſeruū exceſſum. ¶ Ad aliud dicēdū ꝙ nō ſunt ibi virtutes ſm illud impfectionis qō eſt in eis: ſ3 ablato eo qō eſt impfectionis: ſic p3 in exēplo adducto de tēperātia. illud eni regrit in nā tēperata poſſe eē aliquā delectationē imoderatā: ⁊ h̄ eſt iperfectionis: ⁊ pp hoc magis ꝑprie ponimus ibi iuſtitiā q̄3 tēperātiā qꝛ illa nō ita regrit aliquē exceſſū in paſſionē uel aliquā talē iperfectionē ſicut regrit tēperātia. utrum tñ iuſtitia ut ibi eſt ſit ṽtus q̄3tuz ad illā rōnē ꝙ ſit diſtincta formalr a uolūtate: ⁊ q̄ſi regula eiꝰ uł tñ mō ſit uolūtas ſub rōne pᶜ regule ſeipſam determināntis: dubiū eſt: qꝛ ſi 2ᵐ ponaṫ magis ſoluiṫ rō: qꝛ tūc nō eſt ibi ſub rōne ṽtutis moralis. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ nō ſimplr eſt debitor niſi bonitati ſue ut diligat eā: creaturis aūt eſt debitor ex liberalitate ſua ut coīcet eis qō nā ſua exigit: que exigētia in eis ponit qōdā iuſtū q̄ſi ſcōariū obctū iſtiꝰ iuſtitie: tñ ſm ṽitatē nihil eſt determiate iuſtū ⁊ ex deū niſi ſ3 qd ſcilʒ cū hac modificatione q̄3tuz eſt ex pte creature ſed ſimplr iuſtū tñmō eſt relatū ad primā iuſtitiā quaſi.ſ.actualiter uolitū a dina uolūtate. Qō.II.

a.l.quia.

a.l.triſtitia. D ſecundū ſic ꝓcediṫ ⁊ arguiṫ ꝙ nō. qꝛ ſ3 Dam.liᵒ.2.c.13. miſericordia eſt cōpaſſio de malo alieno: i deo nulla eſt cōpaſſio: qꝛ nulla paſſio. ergo. ¶ P̄. miſicors eſt promptus ad tollendū miſeriā alienā ⁊ cōpatiēdū ſed deus nō eſt promptus ad tollendū miſeriā qꝛ cum poſſet oēm tollere oēm tolleret. ¶ Oppoſitū

102. in ps. patiens ⁊ multū miſericors.

Rn̄deo.

Miſericordia in nobis eſt hītꝰ uel q̄litercunq3 dicaṫ forma qua noluimus miſeriā alteriꝰ: ita ꝙ p inclinat ad actū nolendi miſeriā in alio: ⁊ hoc uel futurā: ⁊ tūc preſeruat ab illa ſi pōt: uel pñtē ⁊ tūc releuat a miſeria ſi pōt: ⁊ ex ꝯñti poſt opatiōnē diſponit ad paſſionē.ſ. diſplicentiā de miſeria iminente uel pñte. ¶ Quātū ad 2ᵐ ꝓut.ſ. miſericordia inclinat ad paſſionē illā nō eſt in deo: ⁊ ab illo videṫ iponi pñᶜ nomē miſericordie exponēdo miſericors ethiᶜᶜ.i. miſerū cor hñs: qꝛ cōpatiēs miſerie aliene in hoc hēt cor miſerum: hoc eſt coīcans in miſeria. Sed q̄3tuz ad iſtā opatiōnē nolēdi miſeriā ſiue iminentē ſiue pñtem miſericordia ꝑprie in deo eſt. qō ꝓbaṫ de iminēte. qꝛ ſicut nullū bonū euenit niſi uolēte deo: ita nihil ꝓhibeṫ ne eueniat niſi deo nolēte: multe aūt miſerie poſſibiles euenire alicui ꝓhibenṫ ne eueniāt: ergo deꝰ hēt nolle reſpectu illarū. ¶ Conſilr de miſeria pñte: qꝛ nulla miſeria tolliṫ niſi deo nolente illā ineſſe: multe aūt frequenter tolluntṫ. ğ ⁊c. ¶ De hac miſericordia poſſet diſtingui ſicut de nolle miſeriam inee. qꝛ ſicut diſtinguit Aug. in deo uelle añs ⁊ ꝯñs, ita poſſet diſtingui in eo duplex nolle reſpectu miſerie. ⁊ ſic ſemꝑ hēt uelle añs reſpectu boni creature. ita ſemꝑ h3 nolle añs reſpectu mali creature ꝓhibēdi uel tollēdi: iuxta illud aplī ad Thimo. vult oēs hoīes ſaluos fieri. ſed ſicut nō hēt ſemꝑ uelle ꝯñs reſpectu boni. ita nec nolle ꝯñs reſpectu mali amouendi. pᵐ aūt nolle nō eſt miſicordis ſed 2ᵐ. ⁊ illō pōt diſtingui in hoc ꝙ uel hēt nolle reſpectu mali iminentis totalr uel ptialiter. ſi p̄ mō dī miſericordia liberās. que.ſ. excludit omne malū uł iminens uel iam pñs. 2ᵒ mō dī miſericordia parcēs uel mitigās. que.ſ. nō totū malū excludit. ſed aliquā partē mali debiti iſti ſm merita ſua. ¶ Utroq3 aūt mō miſericordia eſt in deo qꝛ uel ſubuenit qbuſdā oēs miſeriam iminentē ꝓhibēdo uel pñtē releuādo. aliq̄s aūt partē miſerie debitam dimittendo.

ſ.2.

Ad argumenta.

¶ Ad pᵐ p3 ꝙ illa deſcriptio miſericordie eſt q̄3tuz ad effectū eiꝰ remotū uel ultimū.ſ. paſſionē ordinatā cōpatiendi ſequētē ex actiōe ordinata nolēdi malū ꝓrimo. ſed q̄3tuz ad illū effectū remotū ꝯceſſum eſt miſericordiā nō eē in deo. ſ3 tñ quātū ad ꝓrimū qui eſt nolle miſeriā neē. ¶ Ad 2ᵐ miſericors nō infligit miſeriā niſi ſ3 rectā rōnē. nūc aūt recta rō aliqñ dictat miſeriā aliqbꝰ infligēdā ut ſm aliquos appareat iuſtitia. ut in dānatione reproboꝝ. ⁊ ideo nō iſligit ille penas nec pmittit niſi eo mō quo eam infligi ſtatuit cū miſericordia. uel cū dictamine recte rōnis. Qō.III.

D tertium arguiṫ ꝙ ſic: Caſſi. ſup pſal. 50. he due res ſūt in vīs dñi ſemꝑ adiūcte. ⁊ loquiṫ de miſericordia ⁊ iuſtitia. ¶ P̄. ſi nō diſtinguerenṫ ſ3 eēnt idē. ğ utriuſq3 eſſet idem effectus. ꝯñtia p3. qꝛ idem pñᵐ formale nō hēt niſi eundē effectū: ſed ꝯñs eſt falſū. qꝛ effectus miſericordie eſt liberare ſine meritis. effectꝰ iuſtitie eſt ꝯdēnare ubi nō ſūt merita uel ſaluare pro meritis. ¶ Oppoſitū vult Aug.11. de ciui.c.10. Eo ſimplex eſt deꝰ ꝙ eſt qcqd hēt. ⁊ hoc de eo ꝙ dī ad ſe hīꝰ eſt miſericordia ⁊ iuſtitia. ergo deꝰ eſt miſericordia deus eſt iuſtitia. ergo hoc eſt illud.

Ad qōnem

ſuſtinēdo primā opi. poſitā in pᵃ.q. dī ꝙ miſicordia eſt quedā pars iuſtitie p̄ mō dicte que.ſ. eſt ꝯdecentia ſue bonitati. qꝛ ſue bonitati ꝯdecet miſereri. Suſtinendo tñ ſcōam viam p3 ꝙ iuſtitia ⁊ miſericordia nō ſunt formalr idem. qꝛ iuſtitia reſpicit pro p̄ obiecto bonitatē diuinā. miſericordia aūt reſpicit aliquid in creatura pretermiſſo etiā iuſto qō pōt eſſe in creatura.ſ. exigētia. qꝛ nō eſt miſericordia in deo ubi ſic eſt iuſtum in creatura. iſtud aūt obiectū ⁊ illud nō reſpiciunṫ prio ab hoc ⁊ illo niſi in hoc ⁊ in illo ſit aliqua nō idētitas formalis. cum tñ nō identitate formalr ſtat idētitas ſimpᶜ ſicut dictū eſt di. 2. ⁊ di. 8. primi.q.4. ¶ Si aūt queriṫ ordo iuſtitie illo mō accepte in hoc ⁊ in illo. iuſtitia eſt ſimpliciter prior miſericordia cōparando ad obiecta ſicut obiectū eſt prius ſimplr obiecto. ex parte aūt ipſorum inter ſe ut ſunt intrinſeca deo nō hñt ordinē niſi eo mō quo alie pfectiones nō eedem formalr ponunṫ habere ordinē per hoc ꝙ vna prius diceretur ineſſe realiter: ſi eſſet ibi diſtinctio realis. ⁊ ꝯſequens ſm illam diſtinctionē quā habēt vna eſſet prior nūc altera. ⁊ illa prioritate poſſibili iuſtitia eſt prior miſericordia: ſ3 illud Anſel. ꝓſol.11. ex iuſtitia naſcitur miſericordia.

Tho.i.p... di.46.q.2. ... Ric.i.p... di.46...

Ad argumenta.

¶ Ad pᵐ extendit duas res ad dualitatem ſm qd. de qua dictū eſt.q. p̄dicta pmi. dī.8. nec op3 exponere res per realitates ⁊ formalitates: qꝛ ſicis eſt diſtinctio rei ⁊ rei ſicut realitatis: ⁊ realita

Ric.di.pū ar.2.q.2. tis: uel formalitatis: ⁊ formalitatis. ¶ Ad 2ᵐ dī: ꝙ miſericordia ꝯnotat aliud q̄3 iuſtitia. l3 iſta duo ſint iter ſe ſimpᶜ eadē. ¶ Sed ꝯ hoc. ꝯnotatio illa nō regrit aliquā diſtictionē huiꝰ ab illo ut eſt in ſe. ſed tñmō ut ꝯcipiṫ ⁊ ſignaṫ. qꝛ ad hoc regriṫ ꝯnotatio. argᵐ aūt regrit ꝙ illoꝝ inter ſe ut ſunt cāe diſtinctoꝝ effectuū ſit aliq̄ diſtictio: nec ſufficit ut videtur ad hoc dīa rōnis. qꝛ res rōnis nō eſt illud q̄ aliqs effectꝰ realiter efficiṫ. imo gñaliter nulla diſtictio realis in effectu depēdet a relōne rōnis in cā. ut ꝓbatū eſt dī.13. pmi. Iſta aūt diſtinctio effectuū eſſentialr depēdet ex diſtinctione in cā. ğ nō eſt ſolius rōnis. ¶ Cōcedo ğ iſtā rōnē ꝙ ſic in deo itellectus nō eſt formalr uolūtas nec ecōuerſo. l3 vnū ueriſſima idētitate ſit idē alteri. ita iuſtitia nō ē formaliter. uel qditatiue idē miſericordie uel ecōuerſo. ⁊ pp hāc nō idētitatē formalē pōt iſtud eē pñᵐ primū alicuꝰ effectꝰ extra: cuiꝰ reliquū nō eſt pñᵐ formale: eodē mō ſicut ſi hoc ⁊ illō eſſent due res. qꝛ eſſe pñᵐ formale cōpetit alicui ut eſt tale formalr. ¶ Cōtra hoc eē diuinū eſt actualiſſimū. ğ icludit oēm pfectionē diuinā: nō icluderet aūt ſi eſſet diſtincta pfectio a pfectione ⁊ ab eēntia. qꝛ qōcūq3 diſtinctum ab eo formalr eſt ibi actualr. ⁊ per ꝯñs ut diſtinctū eſt ibi actu. ⁊ ita eēntia ut diſtincta nō icludit oēm actū. ¶ P̄. ſi ſint ibi diſtincte formalitates reales. ğ diſtincte ſunt ibi realitates. ⁊ ita diſtincte res. ꝓbatio pᶜ ꝯñtie. qꝛ quelibet formalitas ꝑpria realitate eſt diſtincta. ¶ Ad pᵐ. eēntia vnitiue ꝯtinet oēm actualitatē diuine eſſentie: vnitiue aūt nō ꝯtinenṫ que ſine omni diſtinctiōe cōtinenṫ. qꝛ vnio nō eſt abſq3 oī diſtictiōe. Nec vnitiue ꝯtinenṫ que ſimplr realr diſtincta cōtinenṫ. qꝛ illa multiplr ſeu diſperſim ꝯtinenṫ. ğ hoc uocabulū vnitiue icludit aliqualē diſtictionē ꝯtētoꝝ que ſufficit ad vnionē. ⁊ tñ talē vnionē que repugnet oī cōpōni ⁊ aggregationi diſtinctoꝝ. hoc nō pōt eſſe niſi ponaṫ non idētitas formalis cū idētitate reali. ¶ Ad argᵐ ğ ꝯcedo ꝙ eſſentia ꝯtinet oēm actualitatē. ⁊ per ꝯñs oēm formalitatē. ſed nō ut formalr eadē. qꝛ tūc nō ꝯtineret vnitiue. ¶ Et ſi dicas. ꝯtinet quātum pōt ꝯtineri. uerū eſt quantū vnū vniꝰ rōnis. nihil autē vniꝰ rōnis pōt ꝯtinere plura non formalr eadē pfectius q̄3 vnitiue uel identice. ¶ Ad 2ᵐ pōt dici: ꝙ quot ſunt ibi formalitates tot ſunt ibi realitates ⁊ res. ſed quelibet pluralitas eſt tñ ſm qo ſicut oſtēſum eſt ibi. ¶ Uel poſſet negari ꝯñtia plures formalitates reales. ğ plures realitates. ſicut negaṫ. plures pſone diuine. ğ plures diuinitates. ſed pma rñſio eſt realior. ¶ Ad auctē in oppoſitum ꝓbat uerā identitatē in deo cuiuſcūq3 ad qōcūq3 loquendo de itrinſecis ipſi deo. ſed ex hoc nō ſequiṫ. ergo qōlibet eſt formalr idem cuilibet. qꝛ uera idētitas imo ueriſſima que ſufficit ad oīno ſimplr pōt ſtare cum non identitate formali. ut dictum eſt predicta q.4. diſt.8. primi. Queſtio.IIII.

D quartū ſic ꝓcediṫ arguiṫ ꝙ non. Aug. 83.q. q.3. nullo ſapiēte auctore ſit hō deterior. ergo multo magis deo auctore: cū deus ſit maior omni ſapiēte nō ſit hō deterior ſed qui addit maluz malo facit totū deterius ſicut addens bonū bono facit totū melius. 3. thopiᶜ. ergo ⁊c. ¶ P̄. Deuṫ. 25. ſm modū delicti erit ⁊ plagarum modus. ſed delictū cuiuſcūq3 peccantis eſt tpale ⁊ finitū. ergo ſm iuſtitiā punitio cuiuſcūq3 erit talis. ergo in punitione eterna pro tpali culpa uel trāſitoria nō eſt iuſtitia. ¶ P̄. punitio iuſta eſt ad correptionē puniti. ſed nullus dānatus per punitionē ſui corripiṫ. prima ꝓbaṫ per Ariſᵗᵉˢ.1. rhetorice. ¶ P̄. Ja.2. iudiciū ſine miſericordia fiet ei q nō fecerit miſericordiā. ⁊ Aug. ſupra illud pſal. ꝓpe es tu dñe. ubi nō miſereṫ.ſ. deus vindicta datur. ergo in dānatis eſt iuſtitia ſine miſericordia. ¶ P̄. Apoc.18. quantū glꝭficauit ſe ⁊ in delitijs fuit tātū date ⁊c. ergo ibi eſt ſtricta corrñdētia pene ad culpam ſine aliq̄ remiſſione. ğ ſine miſicordia. ¶ Oppoſitū in pſal. vniuerſe vie dñi miſericordia ⁊ ueritas. ubi Caſſio. ſup pſal. 50. he due res in vīs dñi ſemper adiūcte ſunt. ¶ Et in ſcriptura hī ſatis de utroq3. ut iuſtus dñs ⁊ iuſtitias dilexit. ⁊ alibi nō obliuiſcetur miſereri deus: nec cōtinebit in ira ſua miſericordias ſuas.

118. Coph.

24.

ps.10.
ps.76.

Ad iſtam

qōnē ꝓbabilr teneṫ ꝙ in omni opere diuino ꝯcurrūt miſericordia ⁊ iuſtitia. iuxta illud pſal. vniuerſe vie dñi miſericordia ⁊ ueritas. ¶ Ad hoc etiā eſt rō. qꝛ artifex uolūtate ꝓducēs ꝯformiter regule ſue iuſtꝰ eſt qꝛ iuſtitia reddit vnicuiq3 qō ſibi debeṫ. artificiato maxime debeṫ ꝙ ꝯcordet regule ſue. deꝰ aūt eſt talis artifex reſpectu oīs creature. Silr miſericordia eſt in ſubueniēdo indigētie pñti ut nō inſit uel future que iminet ne inſit. Deus ꝓducēdo quācūq3 creaturā ſic uel ſic ſubuenit indigēti. ğ ⁊c. ¶ Pro iſtis duabꝰ rōnibꝰ ſimul eſt ꝯgruētia talis. quanto plures virtutes inclināt ad aliqō idem opus tāto illud eſt pfectius. ut per oppoſitū tāto opus eſt vituperabilius quāto eſt ꝯtra inclinationē uel rectitudinē pluriū virtutū. Omne opus dei ut eiꝰ eſt ꝑfectiſſimū. ğ eſt ex omni ṽtute quā poſſibile eſt concurrere in eodētpe. poſſibile eſt aūt in eodē ope cōcurrere miſericordiā ⁊ iuſtitiā. p3 ex ſolōne pᶜ.q. 2. ⁊ 3. iſtius diſt. ergo. ¶ Sed pᵃ rō que ꝓcedit ex rōne iuſtitie ⁊ miſericordie accipit iſta ualde gñaliter. ſi enim ꝑprie iuſtitia eſt in reddēdo debitū. ⁊ artificiato nihil eſt debitū niſi ſm uoluntatē artificis: ſequiṫ ꝙ in ꝓductione eiꝰ nō eſt iuſtitia ſtricte loquēdo. ſed talis artifex eſt deus reſpectu creature. qō ğ accipiṫ. artificiato debitū eſt ꝯformari ſue regule. negādū eſt accipiēdo ſtricte debitū: qꝛ deꝰ hoc nō debet artificiato. Si aūt accipiaṫ ꝙ hoc requiriṫ in artifice ad hoc ut ſit debite artificiatū. ex hoc nō ſequiṫ iuſtitia in ꝓducente: ſi tātū det liber artificiato ꝙ ſic ꝯformet abſq3 omni exigētia ꝓuia ex pte artificiati: ſicut eſt hic. ¶ Ratio aūt de miſericordia ualde extēdit miſericordiā ad ſubleuationem uel excluſionē cuiuſcūq3 defectus: cū tñ miſericordia nō ſit ꝑprie niſi ad ſubleuādū uel ſupplēdum defectū ptinentē ad miſeriā. nō autē omne defectiuū pōt eſſe miſerū. ¶ Etiam ꝯgruētia illa de cōcurſu virtutū icludit dubiū. qꝛ nō eſt certū ꝙ in uolūtate diuina poſſit eſſe rō alicuiꝰ virtutis. non tñ nō diſtincte re certū eſt. ſ3 nec formalr diſticte. qꝛ uolūtas ex hoc ꝙ ifinita magis ſufficit ad oēm rectitudinē actus q̄3 aliqua ṽtus qualitercūq3 re uel rōne diſtincta ſupaddita. ſi tñ ꝯcedaṫ ibi ṽtus diſtincta formalr a uolūtate. ſicut ſapiētia uel alia

Tho.ſ.pte ſu.q.12. art. 4. ⁊ di.pñti artᵒ.2.q.ſ. Utrū in oī ope diuio.

virtus intellectualis in itellectu nõ opꝫ ꝙ ꝯcurſus plurium taliũ ad ideꝫ opus reqrat̃ ad ſummã pfectionẽ operis. Eſto etiã: ꝙ ille rõnes ꝯcluderet generaliter de operib⁹ dei poſitiuis. q: ibi eſt manifeſta rectitudo ⁊ etiã excluſio indigẽtie. tñ q: in punitione maloꝝ infligit̃ aliqd malũ ita ꝙ magis ſit indigens per punitionẽ ꝙ̃ ante: nõ videt̃ ꝙ eque cõcludant in ꝓpoſito.

Ad qõnem

pmo videndũ eſt que ſit punitio maloꝝ. 2° ſi eſt a deo. 3° ſi ꝯcurrit iuſtitia. 4° ſi miſericordia. ¶ De p̄ punitio eſt pceptibilis carẽtia boni ꝯueniẽtis in nã intellectuali. uel pceptibilis pñtia mali diſcõuenientis in eadẽ. bonum aũt intellectuale in gñe duplex eſt bonũ. ſ. cõmodi: ⁊ bonũ honeſti. bonũ qdẽ utile qd ponit̃ 3ᵐ ad alterutrũ illoꝝ reducit̃ 2ᵐ ꝙ ad ipſuꝫ ordinat̃. ⁊ lꝫ qñqꝫ in eodẽ ꝯcurrant rõnes boni cõmodi ⁊ honeſti: ut in fruitione dei in pñia: imo gñaliter omne honeſtũ ſit cõmodũ: lꝫ nõ econuerſo tñ ſummũ cõmodũ eſt btitudo. ⁊ eſſet cõmodũ lꝫ per īpoſſibile nõ eſſet honeſtũ. ſũmuꝫ etiã honeſtũ eſt charitas ⁊ eſſet honeſtũ lꝫ per īpoſſibile nõ eẽt cõmodũ: ergo in nã intellꝰuali eſt duplex punitio per priuationẽ duplicis boni. p̄ᵃ uocat̃ malũ iniuſtitie ſiue culpe: ⁊ põt dici obſtinatio in pctõ. 2ᵃ uocatur pena dãni uel dãnũ uel dãnatio. malũ diſcõueniẽs in natura mere intellꝰuali nõ põt eſſe aliq̃ opatio illius nãe ſm ſe accepta: q: quelibet eſt ꝯueniẽs. oẽ quidẽ intelligẽ ſm ſe acceptũ ꝯuenit intellꝰui cõit̃: ⁊ omne uelle uolũtati. ⁊ ſilr̃ omne nolle ſm ſe acceptum: q: ita libere hẽt nolle ſicut uelle. ⁊ etiã illi cõparãdo hãc potẽtiã opatio vni⁹ nõ eſt diſconueniens alq̃. nihil ꝙ̃ inuenit̃ ibi qd ſit poſitiuũ diſconueniens tali nãe niſi paſſio diſtincta ꝯ opationem uel opatio diſcõueniens: nõ qdem ſm ſe: ſed q: nolita: imo gñaliter omne nolitũ poſituꝫ tñ in effectu cauſat triſtitiã. Huiuſmodi operatio nolita eſt imediata ꝯſideratio ignis: ſicut dictũ eſt ſ̄ius diſt. 44. q. 2. que eſt ꝯ iperiũ uolũtatis uolẽtis libere uti intelligẽtia ſua ad applicandũ nũc ad iſtud obiectuꝫ nũc ad illõ. determinat̃ aũt itelligẽtia ꝯ iſtud uelle ex ſemp intenſa ꝯſideratione ignis per qd īpedit̃ a pfecta ꝯſideratiõe alioꝝ obiectoꝝ. ut dictũ eſt ibi. Triſtitia ãt in gñe eſt ibi q̃druplex: duplex de priuatione boni duplicis: vna qdem de priuatione boni honeſti ſiue gr̃e per culpã. triſtat̃ enim de obſtinatione ſua in pctõ que eſt p̄ᵃ priuatio uel ſaltẽ triſtatur de pctõ qd cõmiſit in vita: in quo nũc ſine remiſſione derelictus eſt. nõ qdẽ triſtat̃ de hoc uel illo ſm ſe: q: talis priuatio: ſed q: demeritũ reſpectu pene dãni: hoc eſt triſtat̃ nõ q: deũ offendit: ſed q: cõmodo qd imoderate appetit ſe peccãdo priuat: ⁊ illa triſtitia ꝓprie põt dici pena uermis. ul̃ triſtitia ex remorſu de pctõ cõmiſſo: nõ q: pctm̃: ſed q: cã demeritoria reſpectu pene dãni. Triſtitia de carentia boni cõmodi. ſ. btitudinis uel nõ eſt noiata: uel põt dici triſtitia abſortiua: q: ei⁹ deſideriũ maxime ineſt nãe: ⁊ ſpãliter ſibi ſine freno iuſtitie derelicte ei⁹ perpetua carẽtia pcepta ꝯtriſtat totaliter abſorbẽdo: uel noiat̃ pena dãni ut ſit ꝯſtructio trãſitiua. i. pena de dãno. Nam uocãdo ſolã carẽtiam cõmodi penã dãni ꝯſtructio eſt itrãſitiua. Duplex eſt aũt triſtitia de poſitiuo diſcõueniẽte: vna de detentione ignis perpetua: tanꝙ̃ diffinitiue locantis alia de detẽtione intelligẽtie in ꝯſideratione intẽſa ignis ut obiecti: que duo poſitiua. ſ. due detẽtiones ſunt nolita: ⁊ ideo diſcõueniẽtia nõ ſic ꝙ deſtruãt nãm potẽtie cui inſunt. ſed ſic eſt diſcõueniẽs graui eſſe ſurſum: ⁊ eẽt ſibi triſte ſi eẽt ab eo perceptũ. ⁊ ille due triſtitie de duplici detẽtione pñt ſic noiari pena icarceratiõis p̄ᵃ. pena excecationis 2ᵃ ut ſit ꝯſtructio trãſitiua accipiẽdo penã pro triſtitia: ⁊ illud additũ in genitiuo pro obiecto ꝯtriſtãte. ſic ergo habemus in gñe duas punitiones: per priuationem duplicis obiecti boni. ⁊ q̃tuor per poſitioneꝫ quadruplicis triſtitie: reſpectu quarũ ſunt cãe duo poſitiua. ſ. due detentiones nolite ⁊ due priuationes ille nolite ⁊ percepte.

a. l. nãe itellectualis.

De ſecũdo

arᵗⁱᵒ p̄ᵃ pena. ſ. culpa ꝯtinuata ſine remiſſione que continuatio põt dici obſtinatio ipſa nõ habet deum pro cã poſitiua: ſicut enim culpa qñ cõmittit̃ inquãtuꝫ culpa nõ hẽt cãm poſitiuã aliquã: ſic nec inquãtũ ꝯtinuat̃ ut culpa eſt p̄ᵃ pena: iuxta illud Aug. ꝯfeſ. Juſſiſti dñe: ⁊ ita eſt: ut pena ſit ſibi ois pctõr. de q dictũ eſt 2° lib. di. 37. q. 1. ⁊. q. 3. Hec aũt culpa ut cõtinuata eſt a deo ut cã negatiua. ſ. nõ remittẽte: nec tñ eſt p̄ᵃ cã negatiua: ſed ipſa uolũtas uolũtarie cõtinuans eſt cã demeritoria ei⁹ qd eſt deuꝫ nõ remittere: uel ſaltẽ ipſa uolũtas qñ cõmiſit hec demeruit lꝫ nõ ſemp poſt actũ illi⁹ pcti ꝯtinuet. 2ᵃ pena ſilr̃ cũ ſit priuatio nõ habet cãm poſitiuã: ſed hẽt deũ tanꝙ̃ cãm negatiuã: q: nõ ꝯferentẽ btitudinẽ. Sꝫ ad iſtud nõ cãre ei⁹ habet aliã cãm demeritoriã in ſubiecto. ſ. culpã pp quã dignus eſt iſtud cõmodũ ſibi nõ ꝯferri. Duo aũt alia nolita. ſ. ille due detẽtiones ſunt a deo: q: ſunt entia poſitiua ⁊ per ꝯñs bona. Et quidẽ prima detẽtio eſt a deo imediate ſaltẽ ut perpetua: q: lꝫ ignis detineat ſpm̃ q̃ſi formalr̃ non tñ effectiue locat eum: nec. ſ. effectiue determinãdo ipſum ad iſtud ubi: nec ꝓhibendo ab alio ubi: nec ipſe ſpũs ſe locat ſaltem perpetuo. de⁹ igit̃ imediate eſt cã illius detentionis diffinitiue perpetue. ſecunde detẽtionis. ſ. intelligẽtie in ꝯſideratione intenſa ignis cauſa ꝓxima. ſ. partialis eſt ignis. de⁹ aũt reliqua cauſa imediata: q: ſm cõmunẽ ordinẽ cauſarum obiectũ debet in agẽdo in intelligentiã aliſarum obiectũ debet in agẽdo in intelligentiã alicuius habere cauſalitatẽ ſubordinatã reſpectu uoluntatis eius. hec aũt nõ ſubordinat̃ uolũtati ipſi⁹ ſpũs: imo contra eius uoluntatẽ mouet tanꝙ̃ imediate ſubordinatũ uoluntati diuine. Quatuor ergo iſte triſtitie cũ ſint effectus poſitiui ſunt a deo ſ; oẽs mediate. ſ. mediãte apphẽſione obiecti noliti.

12. Et. ma vnica t 34.

De tertio

articulo dico ꝙ cuꝫ iuſtitia dupliciter accipit̃ in deo. ſicut dictum eſt diſt. iſta. q. prima. in iſta punitione nõ tñ eſt iuſtitia prima: ꝙ. ſ. cõdecet diuinã bonitateꝫ ſic punire: ſed etiã 2ᵃ: q: hec eſt quedã exigentia ul̃ iuſta correſpondẽtia pene ad culpã: ⁊ hoc patere poteſt diſcurrẽdo per ſingulas punitiones predictas. prima quidẽ pena nõ eſt iflicta: nec poſſet iuſte inſligi cum ſit formalr̃ culpa: ſed eſt pena derelicta: ſicut dicit Aug. ſuper ps. 5. uerſi. 4. cum punit deus peccatores malũ ſuuꝫ nõ infert: ſed ſuis malis: ut malos relinquit: qd intelligo de illa pria pena que eſt culpa derelicta ſiue nõ remiſſa uel deſertio peccatoris in tali culpa: ⁊ hoc ſicut dictũ eſt eſſe a deo in articulo precedẽte ſic eſt iuſte ab ipſo. iuſte enim derelinquit uel nõ remittit: ſiue quia uolũtas uoluntarie continue male vult: ſiue quia uſqꝫ ad terminum vie permãſit in peccato ſine penitentia: q̃ tamẽ tẽpus erat ſibi preciſe taxatum ad penitẽdũ: ſiue tertio: quia peccauit in via ubi demeruit ſic derelinqui: iuſtum eſt quidẽ illũ qui continuat malitiam a malitia per alium nõ liberari: nec hoc ſolũ: ſed qui potuit malitiam derelinquere ⁊ adhuc habuit tẽpus preciſum ſibi taxatuꝫ: nec in tẽpore illo corrigitur: ſed pſeuerat in malo. iuſtum eſt ut tẽpore illo elapſo deſeratur illi malo. 3° etiã de quo minus videt̃. ſiquis per culpã ſuam ſe precipitat in ipotentiã euadẽdi nõ ſolum a ſe ſed etiã a quocũqꝫ niſi ab illo quẽ tunc offendit iuſte põt deſeri in iſta impotẽtia: ſicut ſiquis ſe uoluntarie ꝓiiceret in foueam de qua non poſſet per ſe euadere: nec aliquo mõ niſi per adiutoriũ alterius queꝫ contẽnit ⁊ offendit in ꝓiiciẽdo ſe iuſte põt in illa fouea derelinqui. ¶ Hec tria ad ꝓpoſitum ſatis patẽt: quia ⁊ dãnatus cõtinue eſt in aliquo malo uelle: ut videt̃ ꝓbabiliter. ⁊ uſqꝫ ad terminũ vie permanſit ipenitens: ⁊ in via offendit labendo in peccatũ: de quo nõ põt euadere per ſe niſi tñmodo diſponendo ſe meritorie de cõgruo: ⁊ hoc pro ſtatu vie quẽ totuꝫ ſine tali merito infructuoſe pertrãſit. ¶ Scd̃a etiã pena ſicut a deo. ſ. negatiue quia nõ conferẽte beatitudinem: ita iuſte eſt a deo: quia ſicut bonũ honeſtum iuſte requirit ut pro ipſo reddatur bonuꝫ cõmodum: ita peccatũ priuãs honeſtateꝫ iuſte requirit ut pro ipſo reddat̃ priuatio boni cõmodi: ⁊ iſta correſpondẽtia iuſta priuationis cõmodi ad priuationem honeſti ordinat illã culpam ſicut põt ordinari malum. abſolute enim eſt cõtra ordinẽ: ⁊ ideo non põt manere in toto cuꝫ ordine illo qui põt eſſe in toto ſtante illo niſi aliqd adiungat̃ qd ordo totius requirit adiungi. Exemplũ putredo in mẽbro ſimplr̃ eſt contra bonũ ordineꝫ corporis ꝙ ſi non tollatur nõ põt ſtare melior ordo corporis qui põt haberi illo ſtãte niſi apponatur aliqd aliud quod ſm vniuerſalẽ ordinem corporis correſpõdet mẽbro putrido: videlꝫ aliquid qd ꝓhibeat cõmunicationem illius membri ad alia mẽbra talem qualis eſſet ſi nõ eſſet putredo. pro iſto Boetius. 4. de cõſolatione. infeliciores ſunt iprobi iniuſta ipunitate dãnati ꝙ̃ iuſta punitione puniti: nec miruꝫ quia in primo nullũ eſt bonum niſi nature qd tamẽ viciatur per malum culpe. ¶ In 2° ultra bonũ nature eſt aliqd bonum reformãs culpam. ſ. iuſta correſpondentia pene ad illam. ¶ In 3° pena ſatis apparet iuſtitia exigẽtie quia ſicut bonis cõgruit ubi in corpore nobiliſſimo circũſcriptiue. ſ. corporibus beatoꝝ ⁊ diffinitiue angelis bonis. tamẽ cuꝫ libertate ad aliud ubi pro libito quia glorie eſt poſſe uti potẽtia ſua motiua ad quodcũqꝫ ubi quia nõ repugnat glorie: ſic iuſtum eſt reprobos locari in corpore viliſſimo: qd eſt terra: ⁊ ad illud limitari ut priuentur potẽtia motiua que ſi poſſent male uterent̃ ꝓpter malitiam uolũtatis. ¶ In 4ᵃ etiam eſt iuſtitia: quia ſicut intellectus beati determinat̃ ad vidẽdum nobiliſſimũ obiectum: eſſentiã. ſ. diuinã: ⁊ cõcomitatur uoluntas ad fruendũ illo obiecto ſtante tamẽ libertate conſiderãdi alia obiecta ⁊ amandi: quoꝝ conſideratio ⁊ dilectio nõ impedit iſtud bonum: ſic intellectus mali determinat̃ ad intenſe cõſiderandũ aliqd obiectum diſcõueniens: quia nolitum ⁊ imperfectũ q: corporale ⁊ uolũtas ad nolẽdum aliquid poſitum ineſſe: qd eſt contriſtatiuũ ⁊ aufertur libertas cõſiderãdi ⁊ uolẽdi alia per que conſiderata ⁊ uolita poſſet illa punitio diminui: ⁊ ratio tam in beato ꝙ̃ in iſtis eſt: quia per intellectũ ⁊ uoluntatẽ preciſe meruerunt: ⁊ ille ſunt nobiliſſime potẽtie nature intellectualis: in quartũ per conſequens pfectione ul̃ impfectione preciſe conſiſtit perfectio uel iperfectio talis nature. ¶ In quatuor aliis penis. ſ. triſtitiis ſatis apparet iuſtitia: q: cõſumatio pene requirit triſtitiam. ſi aũt de hominibus dãnatis poſt iudiciũ loco ſecũde detẽtionis ponat̃ ardere in igne: ⁊ in loco quarte triſtitie ponatur dolor in appetitu ſenſitiuo: tunc eſt ibi iuſtitia ex correſpondentia illius acerbitatis ad delectationẽ inordinatam quã habuit in peccato.

ps. 4.

¶ Contra. mali ad maluꝫ non videt̃ habitudo in qua ſit bonitas. ¶ Ꝓ. ſalteꝫ melius eſſet ſi primũ malum tolleret̃ ꝙ̃ ſi eo manẽte addatur aliud malum correſpõdẽs ſicut apparet in exemplo illo de mẽbro putrido uel ſimplr̃ melius eſſet corpori expulſio putredinis ꝙ̃ ꝙ ꝓhiberet̃ cõmutatio illi⁹ mẽbri ad alia. ¶ Ad p̄ᵐ falſi ad falſum eſt neccia corrñdentia uel qd ſic mali inhoneſti ad malũ incõmodi eſt iuſta corrñdentia. ¶ Ad 2ᵐ dĩ ꝙ vniuerſuꝫ eſſe melius requirit ꝙ aliq̃ mala ſint in eo qd accipit̃ ab Aug̃ in encħ. c. 11. Oipotẽs meli⁹ iudicauit ſinere mala fieri: q: potens eſt de illis maiora bona elicere. Ideꝫ. c. 11. mala eminẽter ſituata eminẽtius cõmendãt bona. Et iſtud ſpãliter deducitur in ꝓpoſito: q: ſumendo culpas ⁊ puniendo eas apparet in effectib⁹ diuinis iuſtitia que nõ appareret ſi nulla culpa ſumeret̃: hoc dicit Aug⁹ de ci. 21. c. 12. diſpartitur genus humanũ ut in qbuſdam demonſtret̃ quid ualeat miſericors gr̃a in ceteris aũs iuſta vindicta. neqꝫ enim utrũqꝫ demõſtraretur in oibus. Iſta etiam cõmẽdatio boni ex malo iuxta poſito refertur ad gl̃iaꝫ ſanctoꝝ quib⁹ Iſaie. 66. Ingredient̃ ⁊ videbũt cadauera hominũ ⁊ erit ad ſatietatẽ ois carnis. Juxta illud ps. Letabit̃ iuſtus cum viderit vindictã. Et iſtud tractat Aug⁹ de ci. 20. c. 21. Eſſet ergo negãdũ ꝙ melius eẽt vniuerſo malum culpe tolli a malis: q: tunc tolleret̃ bonitas que eſt in iuſta punitione que nõ põt eſſe iuſta nec bona ſi ois culpa tolleret̃. nec exẽplũ illud de mẽbro putrido ualet. q: ſicut meli⁹ eſſet illi corpori amotio putredinis ꝙ̃ arefactio membri manente putrefactione: ita melius eſſet huic perſone culpam ſuam tolli ⁊ penã ꝙ̃ iſtam duplicem priuationẽ cum tali maxima correſpõdentia manere in eo: quia utraqꝫ priuatio ⁊ eſt in ſe mala ⁊ iſti mala ⁊ magis mala ꝙ̃ correſpõdentia huius ad illam ſit iſti bona. ſed alia correſpõdẽtia eſt magis bona vniuerſo ꝙ̃ nullam talem eſſe in vniuerſo: quia pluralitas graduum bonitatis oportet ad perfectionẽ vniuerſi ſicut melius eſſet lune habere lucem ſolis ſi poſſet eam habere ſtãte ſua natura: nõ tamen vniuerſo: quia tunc nõ eſſent omnes gradus luminariũ in vniuerſo. ¶ Cõtra hoc. nec natura ſupma poſſibilis in vniuerſo facta eſt nec fiat ut tenetur ꝓbabilr̃: nec omnes gradus beatitudinis poſſibiles in natura beatificabili erunt in regno celoꝝ. Si ergo ꝓpter perfectionẽ vniuerſi non faciet deus omnes gradus bonitatis qui nõ ſolum ſunt vniuerſo boni: ſed in ſe boni ⁊ habẽtibus boni/quia neceſſitas eſt ꝙ ꝓpter pfectioneꝫ vniuerſi ſit iſta bonitas infima que eſt in ſe malũ ⁊ habenti malũ. imo iſta eſt inferior quacũqꝫ que eſt in ſe bonũ ⁊ habenti bonum/imo melius eſſet oẽs tales tolli ⁊ pro eis dari bona: que eſſent in ſe bona. ⁊ habẽtibus bona. ſ. btitudines. ¶ Iſtud

Universidad de Deusto Biblioteca

excludit primam rōnem. non enim de malis ut vi3 detur eliciunt bona maiora ꝗ̄ eſſent iſta que priuantur per mala. punitio enim iſta priuatiua non eſt magis bona ꝗ̄ charitas uel beatitudo que priuatur. ℂ Aliud qō tangitur. ſ. ꝙ mali cōuenienter ordinatū eminentius cōmendat bonum ul' qō cōmendatio bonoꝝ eminu3 non requirit illud qō eſt malum. quid enim eſt malū conuenienter ordinatum| cum omne ideo ſit malu3: quia eſt cōtra ordinem: nec ſimile eſt de diuerſis coloribꝰ in picturis: quia quilibet color eſt aliquid poſitiuū imutatiuum viſus ſuo modo: ſed ſi pictor poſſet in vno loco dimittere uacuum nō ꝓpter hoc eſſet pictura pulchrior. ℂ Aliud de manifeſtatiōe diuine iuſtitie non videt̄ cōcludere eminētior. eſt enim actꝰ etiā iuſtitie ꝓmittere bonū meritū ꝗ̄ punire meritum malum| imo infima iuſtitia eſt vindicare. vnde actus eiꝰ nunꝗ̄ debet eē medꝗ̄ electiuus ſicut in premiatione τ cōmutatione ſed ꝗ̄ſi cum quadā diſplicentia τ ille actus uolūtatis minus eſt ꝑfectus quia ad hoc ꝙ ſit bonus debet eſſe minꝰ uoluntarius. electio enim magna vindicandi magis crudelitas eſt: modo nō ſequit̄ non apparet iuſtitia diuina in actu infimo poſſibili cōpetere iuſtitie ergo nō apparet imo eminentius apparet in aliꝗ̄s actibꝰ eminētioribꝰ iuſtitie. ℂ Quartū ſil'r de letitia beatoꝝ nō videt̄ mouere: ſic̄ eni3 ſm Gregᵐ dialog. 4. Deus quia pius eſt nō paſcitur cruciatu: quia iuſtus eſt ab iniquoꝝ ultione nō ſedatur. ita multo magis beato repugnat paſci cruciatuꝗ̄ hoc attribuit̄ deo precise ꝓpter iuſtitiam que iuſtitia quādoꝗ̄ compellit iudicem ad vindicādu3 ubi alius non iudex compatitur punito: ſed eſto ꝙ modo ſint cōformes diuine iuſtitie. ideo letent̄ de punitiōe maloꝝ ſiue iude: nōne magi3 letificarentur de eius glorificatione ſi beatificaret̄: patet ꝙ ſic: nūc enim petrus plus gaudet de beatitudine lini ꝗ̄ de dānatione iude. Si aūt iudas btificaretur letaretur de glificatione eius ſicut nunc de beatitudine lini. iſta excludendo τ cōfirmando rationes illas ſumptas ex dictis Aug. poteſt dici3 de quarto articulo τc̄.

q.2. **De quarto articulo** ſicut dictū eſt diſt. iſta miſericordia liberās totam miſeriam excludit: parcens: ſed nō liberans partem eius que debetur excludit: prima nō eſt hic ſed ſecūda. Ad qō ponitur

Th.diſ.pñ ti art.2.q.2. ſol.pᵉˢ qſtiu culam.

talis ratio: agens τ patiens ſemp ſibi ꝓportionabiliter reſpondēt: ita ꝙ ſicut ſe habet agēs ad actionem ſic patiens ad paſſionē: que autē ſunt inter ſe inequalia nō habent ſimilem ꝓportionem ad alia niſi inter ſe inequalia: ſicut ſenarius τ quaternariꝰ quia ſunt inequales habēt ꝓportionem dupla3 ad ternarium τ binarium cōſimiliter inequalēs: ergo quando agens excedit patiens oportet ꝙ actio excedat paſſionē. Et hec ꝯcluſio cōfirmatur: quia videmus in omnibꝰ agentibus equiuocis ꝙ patiens non recipit totu3 effectū. ℂ Ex hac cōcluſione ad ꝓpoſitum ſic dans ſe habet per modu3 agentis: τ recipiens per modū patiētis: ergo quāto dans ſuperexcedit recipientē conueniens eſt ut datio excedat illam receptionē que eſt ꝓportionata recipienti. pro eodem aūt cōputatur minus malum τ maius bonum: ut dicit̄ in. 5. ethicꝰ. ergo deus ſicut ſemper dat ultra condignū ita ſemp infligit malum citra condignum. ℂ Contra illa3 rōnem primo ſic:

Cap.6.

ſi duo habeant eandem ꝓportionem ad alia duo. quantū vnum illorum excedit reliquū illoꝝ tātu3 vnum iſtoꝝ exceditur a reliquo illoꝝ: τ hoc loquēdo de tātū τ quantū ſm proportionē nō ſm quantitatem. Apparet in exēplo ſuo: ſicut ſe habet ſenarius in ſexquialtera ꝓportione ad quaternarium: ſic ternarius ad binarium: ſed nō quantu3 excedit agens patiens tm̄ excedit actio paſſionē: q2 in propoſito agens uel dans in infinitū excedit paſſum uel recipiēs: nec tamē illa datio eſt ultra condignū in infinitum. ℂ Si dicas ꝙ imo: quia actio diuina eſt infinita τ datio quantū eſt ex parte ſui: quia eſt uelle ſuum: tunc ratio nō eſt ad ꝓpoſitum: nam ex hoc nō ſequit̄ ꝙ iſtud agēs habeat aliquid maius creare extra ꝗ̄ ꝯueniat paſſo recipere: neꝗ̄ ꝙ det extra aliquid maius ꝗ̄ cōueniat recipienti recipere. ſed tm̄modo ꝙ actio eius manens in ſe eſt quodam perfectius receptione illius: ita eſſet ſi in effectu nō daretur iſti niſi minimū ꝓportionatu3 ſibi.

a.l. cauſare

ℂ P. exemplum ſuum eſt ad oppoſitū: ſi eni3 agētis equiuoci nō totum effectum recipiat ipſum paſſum: ergo uel ipm̄ paſſum uel aliud paſſum: τ tūc ſemp agens equiuoce requirit ſimul plura paſſa: uel nullum paſſum: τ tūc cum effectu in paſſo habebit alium effectum per ſe ſtantem: quoꝝ utrūꝗ̄ eſt mihi incōueniens: vnde l3 poſſit colorari ratio loquēdo de actione faciēdo brigam in hoc ꝙ actio accipiat̄ manens in ipſo deo agente: tamē loquendo de effectu ſicut hic dicit paſſum nō recipit totū effectu3 agētis equiuoci eſt manifeſte falſu3: τ ita etiam loquēdo de actione ut eſt in paſſo: ſicut loquitur phs. 3. phyſicꝰ. ℂ Ad rōnem ergo uel maior eſt falſa uel minor: uel equiuocat ꝓportionē: τ hoc loquendo de actione prout eſt aliqd in paſſo. ſi enim accipiat ꝓportionem ꝓprie τ ſic ſimilem eſſe proportionem agētis ad actionem τ patientis ad paſſionem falſa eſt hec ꝓportio: ſicut τ iſta: quantum agens excedit formam ab agēte tātū patiens excedit formam in ipſo receptam: nec ille intellectus ſimilis ꝓportionis inter hec ꝗ̄tuor. ſequit̄ ex illo antecedente agēs eſt ꝓportionatū patienti. illa enim ſunt ꝓportionata in hoc ꝙ iſtud eſt actu tale quale illō eſt in potētia: ubi illa duo ſunt extrema vniꝰ ꝓportionis: quomō ex hoc pōt inferri ꝙ illa duo habent ſimilem ꝓportionem ad alia duo. ſ. actionē τ paſſionem niſi ſupponendo ꝙ actio ſit actu tale quale paſſio eſt in potētia: qō eſt falſum. ſi aūt aliquo modo accipiat ꝓportionem in maiorem nō. ſ. ſm excedentiam τ exceſſum: ſed aliquo modo alio ſm quē forte poſſet maior habere apparentiā: ſicut nō eſt illa regula uera ꝙ inequalia nō habent ſimile3 ꝓportionē niſi ad inequalia. ℂ Dico ergo ꝙ huius cōcluſionis. ſ. ꝙ in punitione eſt miſericordia parcens: melius fundamētum habetur Ja. 2º. miſericordia ſuperexaltat iudiciu3: quia ſicut dictum eſt in principio ſolutionis quanto ad aliqō opus concurrūt plures virtutes tātoillō eſt perfectius. Si ergo iudicium ſit a iuſtitia τ cū hoc a miſericordia tanto perfectius eſt. ſic aūt eſt ſi infligendo aliqō qō iuſtitia dictat infligēdum remittitur aliquid ad quod miſericordia inclinat remittendum: τ ſic iudicium diuinū ſuperexaltat miſericordia pro quāto perfectius eſt ex miſericordia ꝗ̄ eſſet ex ſola iuſtitia. ℂ Contra hoc. imo magis miſericordia videt̄ deſtruere iudiciū iuſtum: quia ſicut ex iuſtitia vindicādum eſt: ita vindicandu3 eſt

a.l. magis

T.c.21.

proportionaliter delicto: ergo ſicut eſſet contra iuſtitiam non vindicare: ita non totaliter vindicare. ℂ Reſpondeo dare bonum indebitū nō eſt cōtra iuſtitiam: q2 eſt liberalitatis: τ actus vnius virtutis nō repugnat alteri: ſed ſubtrahere bonum debitum eſt contra iuſtitiam. nunc autē pari paſſu currunt quātum ad iuſtitiam dare bonum: τ nō inferre malum: ergo inferre malū ultra debitum eſt cōtra iuſtitiam: quia ſubtrahere bonum debitu3: ſed inferre malum citra debitū nō eſt contra iuſtitiam ſicut nec dare bonum indebitū. ℂ Cōtra hoc adhuc ſtat ratio. quia tunc nō eſſet contra iuſtitiā nullum malum inferre: ſicut nec maximū bonu3 indebite dare. ℂ Confirmatur: quia huic culpe intenſe in tribus gradibꝰ ſm ſtrictam iuſtitiam correſpondet pena habēs tres partes. a. b. c. cum iuſtitia ſtat ꝙ. c. nō infligat̄ ex datis: ex hoc ſequit̄ ꝓmo ꝙ pari rōne cu3 iuſtitia ſtaret ꝙ. b. nō infligeretur: quia nō magis neceſſario dictatur. b. infligendū ꝗ̄. c. τ ita de. a. ℂ Scōo ſequit̄. ꝙ iuſtitia permittit vnu3 gradum ipctō eſſe impunitū punitione ꝓpria. ergo pari rōne pōt permittere alium gradū ipunitū: τ ita totum. ℂ Reſponſionem quere.

Rñſio ℂ Dicendu3 eſt ꝙ iuſtitia latitudinem graduum ſuoꝝ habet: extra quā ſi deus puniret iuſtitia nō uteretur. ideo l3 poſſit dimittere vnum gradū pene uel duos: nō tamē ſequit̄ igitur quelibet: quia tunc exiret latitudine3 illam ad iuſtitiā requiſitā: τ ſic patet ad iſta duo argumēta rñſio. ℂ Poſſet etiam aliter dici ꝙ ſi dimitteret nō faceret contra iuſtitiam abſolute cōſideratā. q2 quicquid faceret iuſte faceret. cum eiꝰ uolūtas ſit ipſa iuſtitia: τ iſta ſm iuſtitiam faceret l3 non ordinatam. prima ſolutio elicitur ex diſt. 18. huius quarti. ſcōa autē ex pñſenti diſtinctione.

aliorum

Ad argumenta principalia. ℂ Ad primu3 Aug. loquit̄ de malo culpe non pene: quia deus eſt bene iudex maloꝝ. Deut. 23. Mihi vindictam τc̄. ℂ Contra ſaltem ꝓbatio Aug. ſtat: quia nullo ſapiēte auctore ſit homo deterior: nec ergo multo magis deo auctore ſit homo deterior: ſicut ipſe arguit: ſed per punitionem ſit homo deterior: quia additur malo malum. ℂ Reſpōdeo ſtante primo malo 2ᵐ malū additum l3 ſit deterius iſti. nō tamen ſimpl'r: quia nō in cōparatione ad vniuerſum: cuius ordo requirit malum iſtud manens per malum aliud ordinari.

Cap.4.

Exemplū melius fuiſſet ceco nato de quo Joānes loquit̄ a principio vidiſſe: non tamē melius in ordine ad manifeſtationem diuine ſapiētie τ bonitatis. cum ergo accipitur nullo ſapiēte auctore ſit homo deterior: uel exponendū eſt de malo culpe: uel ſi ſimpliciter de malo: diceret̄ ꝙ ille per pena3 addita3 nō ſit ſimpliciter deterior: l3 multiplicius habeat malum: quia ꝓportio mali ſecundi ad malu3 primū in eo iuſta eſt. ℂ Ad ſcōm dicitur ꝙ ſi malus perpetuo vixiſſet perpetuo peccaſſet: τ ideo ꝑpetuo punitur: quia perpetuo peccauit in uolūtate: τ eſt ratio Grego. moral'. ℂ Cōtra. aliquis peccat cum ꝓpoſito penitendi: ergo nec explicite nec implicite in uoto perpetuo peccat. ℂ Reſpondeo. exponit ſe ꝑpetuitati peccati: ſicut dictū eſt in ſolutione de ꝓꝗ̄ciēte ſe in foueam. Et hoc maxime ꝑmanendo toto tēpore vite ſine penitentia. ℂ Aliꝰ eſt modus dicendi qui videt̄ eſſe Aug. 21. de ciui. dei. ubi videtur dicere ꝙ non requirit iuſtitia pe-

Th.diſ.pñ ti ar.4.q.3. ... Lib.34.c. ... illud ... eſt ... τc̄.

nam infligi perpetuam ad hoc ut ſit ſufficiens culpe: ſed ideo eſt perpetua. quia perſona perpetua τ perpetuo manet in culpa. ait eni3. Qō eſt de illa ciuitate mortali homines ſupplicio prime mortis. h' eſt de illa ciuitate imortali homines ſupplicio ſcōe mortis auferre. ℂ Et paulo ante de penis quibuſdam in iſta ciuitate inflictis: nōne inquit pro huiꝰ vite modo ſimilia videtur penis eternis: ideo ꝗ̄ pe eterna eē nō poſſunt. quia nec ipſa vita que his plectitur porrigitur in eternum. ℂ Uult dicere: ꝙ aliqua culpa talis eſt: que nō meretur totalē excluſionem a ciuilitate. τ hec eſt tēporalis. reſpectu autem vite ciuilis aliqua tanta eſt que meretur totalem excluſionē ab illa vita ciuili. τ illius intēſio correſpondet culpe. extenſio autem accidit ſcil3 ꝙ ſit finita. quia vita finita. ſic in ꝓpoſito culpa mortalis meretur totalem excluſionē ab illa ciuitate ſuperna. ſed ideo precise perpetua eſt. quia vita cum culpa eſt perpetua. ℂ Pro hoc videt̄ ratio: q2 poſſibile eſſet deo ſm etiam ſtrictum rigorem iuſtitie taxare penam intēſam ſm ꝙ ſufficienter reſpōderet culpe τ ſi natura eſſet ſtatim annihilanda. ergo ꝙ pena eterna ſic infligitur nō eſt: quia eternitas ſit per ſe de rōne pene inquantu3 equaliter punitiua: ſed accidit ꝓpter eternitatem perſone puniente τ culpe remanentis. τ iſtud magis ſaluat quomodo ſm modum delicti erit τ plagarum modus loquēdo de intenſione que per ſe requiritur in pena. extenſio infinita ſibi accidit ex cauſis ꝑdictis.

Deut.25.

ℂ Ad aliud dico: ꝙ ſicut medicina eſt duplex. curatiua τ preſeruatiua: ſic pena dupliciter eſt medicina. corrigibili infligitur ut curet. incorrigibili ut preſeruet nō ipſum ſed alios: quia ad bonum cōmunitatis eſt ꝙ determinētur per legiſlatorem alique pene: τ ꝙ iſte infligātur delinquentibus. τ nō tm̄ in determinatione ſed etiam in inflictione ſunt medicine preſeruatiue illis qui ſunt in ſtatu preſeruationis. ꝙ autē punitio neutro modo ſit medicine nō repugnat iuſtitie: patet in penis ciuilibus determinatis pro magnis culpis. ℂ Ad aliud dico ꝙ Jacobus intelligit de miſericordia liberante. τ ſimiliter Auguſtinus. ℂ Ad aliud. tantū τ quātum nō nominant equalitatē quantitatis. ſed proportionis hoc eſt ꝙ qui plus ſe inordinate glorificauit ꝗ̄ alius ille ſm proportionem ſimilem plus alio puniatur: ſicut l3 premium excedat meritum qui plus alio meruerit plus proportionaliter premiatur: qō nobis concedat τc̄.

a.l. extermi nantis.

ℂ Solet etiam queri qualiter dabitur iudicij ſententia τc̄. Diſtin. XLVII.

Circa iſtam diſtinctionem quero primo. Utrum vniuerſale iudicium ſit futurum. ꝙ non. Joan. 12. Nunc iudiciu3 eſt mūdi. ℂ P. Naū primo. Nō puniet dominus bis in idipſum. ℂ Itē Augꝰ ad heſitium: in quo que3 inuenerit ultimus eius dies in eo inueniet eum ultimus ſeculi dies. Ex his omnibꝰ cum hac addita iudiciu3 vniuſcuiuſꝗ̄ eſt quādo moritur ſequit̄ ꝙ nullum aliud iudicium expectetur. ℂ Hoc etiam ꝓbatur rōne: q2 ſententia nō demandatur executioni niſi poſt iudicium. quia fruſtra ſequeret̄ iudiciu3 poſt executionem ſentētie. ſed dānati erunt dānati ante diem iudicij: τ beati beati. ergo executio fieret ante iudiciū

Qō.I.

In ep̄la de die iudicij.

Universidad de Deusto · Biblioteca

Primo

illius ſententie que tunc eſſet ferenda. ergo tūc fieret fruſtra iudicium. ℂ P. in pſal. nō reſurgūt impij in iudicio. ℂ P. Matth. 19. dicit chriſtus apl'is. Sedebitis ſuper ſedes duodecim iudicātes duodecim trib⁹ iſrael. ergo apl'i nō iudicabunt. Et pro hoc eſt Greg. moral. 26. ⁊ ponitur in littera di. 47. ꝙ in iudicio erunt quatuor ordines. vnum illorū qui iudicabunt ⁊ non iudicabunt. ℂ Oppoſitum

Ca. 20. ſup illō iob. 36. iudiciū pauperib⁹ tribuit.

Aug. 20. de ciui. dei. c. 21. loquens de fine libri Iſaie permittit inquit ipſe ꝓpheta fines eccl'ie ad quos per ultimū iudiciū facta beatoꝝ malorūqʒ diſcretione ueniet: ubi pertractat diffuſe illa uerba Iſaie ulti. ueniet ois caro in ꝯſpectu meo adorare in hieruſalem ⁊ egredient ⁊ videbūt membra hominū qui preuaricati ſunt in me. utens trāſlatione. 70ta interpretum qua ⁊ cōmuniter utitur. ⁊ in fine ſubdit: in bonis caro. in malis membra uel cadauera noiantur: ꝓfecto poſt reſurrectionē carnis cuius fides his rerum uocabulis omnino firmatur illud quo boni ⁊ mali ſuis finibus dirimentur futurum eſſe iudicium declaratur.

Reſpondeo. Iudicium gnāliter accipit pro quacūqʒ certa notitia. ⁊ illo mō ſenſus etiam diſtincte apprehendēs obiectum uel diſtinguēs obiectū ab obiecto ubi reqritur forte magis diſtincta apprehenſio dicit iudicium. Unde 2° de aia dicit ſenſus cōmunis iudicare de ſenſibilib⁹ diuerſoꝝ ſenſuum. Alio mō iudicium dicit certa apprehenſio intellectualis etiam quecūqʒ: ⁊ hoc mō diffinitiua cognitio de aliquo pōt dici iudiciū de ueritate illius iuxta illud primi ethi⁹. vnuſquiſqʒ bene iudicat que cognoſcit ⁊ hoc eſt bonus iudex. ℂ Adhuc magis ꝓprie dī de uero aliq̄ cōplexo: qꝛ ſm Augm. 3. de lib. arbi. nullus iudicat de regulis eternis: ſed ſm eas de alijs: ergo iudiciū eſt certa apprehēſio de aliquo per aliō. omne uerū cōplexum apprehendit eſſe uerū per aliud. qꝛ ſi eſt imediatum adhuc iudicat uerū per rōnes terminoꝝ: ſm primū poſterioꝝ: principia cognoſcimus ſquātū terminos cognoſcimus. ℂ Adhuc magis ꝓprie dicit de uerbo complexo qō eſt ꝯcluſio: qꝛ de ꝯcluſione iudicat nedum per terminos: ſed per ꝑncipia. ℂ Adhuc magis ſpāliter dicitur de ꝯcluſione practica q̄ʒ ſpeculatiua qꝛ iudicium eſt dictamē intellectus practici ꝯſonum iuſtitie. iuſtitia aūt nō reſpicit ſpeculabilia ſed operabilia. ℂ Adhuc ſpecialius cum lex nō tm̄ determiet agēda ⁊ fugiēda: ſed determinat reddēda premia bene meritis: ⁊ ſupplicia male meritis: ut ex amore premioꝝ alliciant ad bene agendū: ⁊ ex timore penarum uel ſupplicioꝝ retrahant a male agēdo: magis ꝓprie iudiciū accipit determinatio certa de premijs uel ſupplicijs reddendis q̄ʒ de alijs ꝟitatibus practicis. illas aūt ueritates lʒ quilibet poſſit ex principijs practicis elicere: ⁊ ſic q̄ſi ratiocinando iudicare: tamē adhuc ſtrictiū iudiciū accipitur prout ptinet ad habentē auctoritatē determinādi. iuxta illud: extra de ſentētijs. ſentētia a nō ſuo iudice lata nulla eſt: ergo completiſſima ratio iudicij ſtat in hoc ꝙ eſt cōpleta determinatio ⁊ auctētica reddendi alicui ſm merita ſua: cōpleta inq̄ʒ qꝛ icludit determinationē firmam intellectus: ⁊ determinationem uolūtatis efficacē: hoc eſt uolūtatis potentis ⁊ intēdētis ſm determinationē intellect⁹ retribuere: ⁊ hoc eſt qō ſpecificat per illō auctētica: qꝛ per hoc intelligit ꝙ ſit illius qui ſm uoluntatē ſuam efficacē pōt determinationē intellectus ⁊ determinationē uoluntatis perducere ad effectum.

T. c. 145. ⁊ inde.

Cap. 3.

a. l. ſm pbʒ primo. T. c. 6.

a. l. ꝟitatib⁹

Ca. ſi nō a cōpe. l. j. 2. ⁊ ulti. idē de re. iu. in. 6.

ℂ Ex hoc apparet diuiſio iudicij in gn̄e in approbatiuum ⁊ ꝯdēnatiuum. nā iudici poſſunt eſſe manifeſta aliqua ex qbus ſequit in particulari illū eē premiandū. puta qꝛ bene meruit. uel puniendū qꝛ male meruit. ⁊ pma ſentētia eſt approbatiua: 2a cōdēnatiua. iuxta iſta q̄ʒqʒ in nobis ferūtur due alie ſentētie: puta ſi pro aliquo ꝓponantur digna merito ⁊ iudex inueniat ꝓpoſita nō eſſe uera: ſequitur ſentētia repulſiua a premio. Simil'r ſi ꝯtra aliquē ꝓponant aliqua digna ſupplicio ⁊ inueniant non eſſe uera. ſequit ſnia abſolutiua ſeu abſoluēs: puta talē corā nobis accuſatū ꝓnūciamus innocētem.

De ſecūdo dico ꝙ ꝓprie accipiendo iudicium ⁊ ſm utrūqʒ mēbrū diuiſionis erit iudiciū gn̄ale: ad qō non pōt haberi demonſtratio: qꝛ minus notū eſt q̄ʒ reſurrectio: ⁊ tm̄ (ut dictū eſt ſupra) reſurrectio demōſtrari nō poteſt. ℂ Sed ponunt ad iſtud ꝯgruētie. pa talis: qꝛ ꝯgruum eſt finaliter ſepari oēs malos ab oibus bonis. nō enim malus cōmunicat cū bono niſi ut ad hoc ut malus corrigat: uel ut bon⁹ per eū exerceat: ſm illud Aug. ſuper pſal. nūc aūt ueniet finalis determinatio ubi nec ultra boni exerceant nec mali corrigant: ergo ꝯgruū eſt ferri finaliter gn̄alem ſniam: ergo ⁊ gn̄ale iudiciū ut ſepatio illa gn̄alis appeat iuſta. ℂ 2a ꝯgruentia: qꝛ in ſecretis iudicijs que fiunt circa ſingulas pſonas lʒ ſit iuſtitia: nō tm̄ oibus manifeſta. Rōnabile eſt ergo ꝙ deus habeat aliqō iudiciū gn̄ale in quo manifeſtet ſnia uel iuſtitia quā exercuit in iudicijs particularib⁹. ℂ 3a ꝯgruentia: ſicut res ſunt a pmo efficiēte ita reducunt in pm ut in finem: ſed pter ſpāles exitus rerum a deo per illam opationē de qua dicit ſalua tor Jo. pater meus uſqʒ modo operatur ⁊ ego operor: fuit vnus exitus ul'is in prima rerū creatione: ergo a ſimili pter ſingulares reductiones cōgruit eſſe vnam finalē reductionē in finem ſuum. ⁊ per ꝯn̄s ad hec vnam finalē ſniam diſcretiuā: qꝛ mali nō reducunt. ℂ 4a ⁊ eſt melior: qꝛ pter hʒ ꝙ vnuſquiſqʒ aſcribat regno ul' carceri tota multitudo ꝑmiſſa ad regnū debet aliqñ determinari ad poſſidēdū illud: ⁊ tota alia multitudo relinqui carceri: ut ſic ſit ſequeſtratio duarū familiarū ſeu duarū ciuitatū: ſicut tractat Aug. per totum de ciui. dei. lʒ ergo ſingulariter nūc iſte nūc ille aſcribat regno. nunc iſte nunc ille carceri: tamē cōgruum eſt eſſe aliqō iudicium generale per qō tota multitudo ꝑuiſa ad regnum mittatur in poſſeſſionē regni: ⁊ tota alia relinquatur carceri.

diſt. 43.

54.

Cap. 5.

De tertio In illo iudicio aliqd erit ꝑuiuʒ videlʒ innoteſcētia meritorum uel demeritoꝝ propter que feret ſentētia talis uel talis: ⁊ aliud completiuum. ſ. latio ſententie ⁊ executio illius lʒ poſſint diſtingui latio ⁊ executio. ℂ Primum dubiū eſt. an fiat in tēpore uel inſtāti: ⁊ ſi in tēpore breui uel nō breui: poſſibile qdem eſt ꝙ merita ſinguloꝝ omnia ſingulis inoteſcant ita ꝙ ſit miraculū ex pte oſtēſionis: tm̄ ſi dimittatur vnuſquiſqʒ intellectus ſuo mō intelligendi naturali: tunc in tali oſtenſione requireret magnū tēpus ad intelligendū merita ſucceſſiue primo iſti⁹. 2° illius. ⁊ ſic de ſingulis. ℂ 2° poſſibile eſt ꝙ vnicuiqʒ manifeſtent merita uel demerita ꝓpria in ſpeciali. ⁊ merita uel demerita alioꝝ in gn̄ali: ⁊ hoc dupl'r

uel ſic ꝙ ſingulas pſonas cōſideret: tm̄ hanc ut iuſtam ⁊ premiandā ꝓpter merita eius in gn̄ali conceptā: ⁊ illam ut iniuſtā ⁊ puniendā ꝓpter demerita eius ꝯcepta in gn̄ali: uel alio mō nō ſingulas pſonas ꝯcipiendo in ſpāli: ⁊ merita eoꝝ in gn̄ali: ſed tam pſonas q̄ʒ merita in gn̄ali: utpote ꝯcipiendo oēs relictos in terra eſſe reprobos ⁊ iuſte ꝯdēnandos: oēs aūt raptos chriſto obuiam in nubib⁹ eſſe iuſtos ⁊ ꝑmiandos: ⁊ illoꝝ ꝑmiū regreret magnam ſucceſſionē: qꝛ ꝯſideratio ſingillatim ſingularum pſonaꝝ: lʒ ſine ꝯſideratione ſinguloꝝ meritorum nō poſſet fieri ſubito a cōmuni intell'u creato ſine miraculo. 3° mō in gn̄ali: uel 4° in ſpāli poſſibile eēt per potentiā diuinā nō tm̄ manifeſtantē: ſed creantē actum uel act⁹ cognoſcēdi ⁊ intellectiones diſtinctas oium meritoꝝ: ⁊ hoc oium pſonaꝝ ſimul in quocūqʒ intell'u: qꝛ quecūqʒ nō repugnāt formal'r: ⁊ poſſunt ſucceſſiue recipi in aliquo abſoluta potētia diuina pñt ſimul recipi in eodē. Et ſi iſtud ultimū ponat tunc illud preambulū non opʒ eē niſi in inſtāti ſequēs. ſ. ipſa ſnia lata ſi ꝓferatur uocaliter erit in tpe. ſi tm̄ mentaliter poterit eſſe in inſtāti: nō tantū quantū ad chriſtū ꝓferentē. ſed et quantū ad illos pro qbus uel ꝯtra quos ſnia ꝓfertur: qꝛ poſſet facere eos in inſtāti ꝯcipere ſniam talem uel talē. ℂ De 4° ſi erit ibi diſceptatio uocalis uel ꝓlatio ſnie uocalis erit in tpe. ſi aūt erit in inſtanti opʒ ꝙ utrūqʒ ſit tm̄ mētale ⁊ ei⁹ poſſibilitas iam dicta eſt: uel qō magis videt ꝯſonare euangelio ꝙ diſceptatio erit uocalis ⁊ ꝓlatio ſnie ſiue illa diſceptatio manifeſtet ſingulis ſubito uel in paruo tpe uel in magno. ℂ De loco aūt dicūt aliq ꝙ erit in ualle ioſaphat ſm illō Joelis. 3. Adducā oēs gētes in uallē ioſaphat. Sed plane vult apl's pa theſ. 4. Q boni rapient obuiam chriſto in aere: mali relinquent in terra: ⁊ boni nō erūt in ualle ioſaphat mali forte erunt ibi uel in circuitu in tāto loco quātus poterit eos capere. forte etiā conijcit ab aliquo ꝙ iudex deſcēdet inferi⁹ in aere: in quo fuit in trāſfiguratione: uel in quo tranſfigurat⁹ eſt corā apl'is. in qua tranſfiguratione oſtēdit ſignū gl'ie future.

Matth. 25. Nico. de li. ſup. 3. ioelis ⁊ 9rtū. ad theſ. 4. ep'le Tho. pmi di. ar. 2. q. 2.

Ad primum arm ſequit ibi nunc ꝑnceps mūdi hui⁹ eijciet foras. ꝑnceps. ſ. diabolus qui uſqʒ ad aduentū chri principabatur mūdo: lʒ tyrānice. ergo iudiciū mūdi qō nūc eſt aūt chriſtus erat ad illā eiectionē: qꝛ ſentētiabat ipm expellēdū per paſſionē chri. ℂ Ad 2m de natū: ⁊ ſil'r ad Aug. ⁊ ad rōnem ſequentē dico ꝙ vnuſquiſqʒ inquantū pſona priuata iudicat ⁊ finaliter qñ eſt in termino vie ſibi ꝑfixe: ſed inquantū eſt ps familie deputate pro aula ul' familie deputate pro carcere iudicabit cum alijs iudicio finali. Et p idē apparet ad dictū Grego. de. 4. ordinib⁹ in iudicio. perfecti qdē quantū ad diſceptationē ꝓcedentem ſniā nō iudicabunt. ſed nec ipſi nec alij iudicio ptinente ad eos ut priuatas pſonas: ſed in eo ꝙ dī. uenite bn̄dicti pris mei pcipite regnum. oēs filij regni iudicabunt iudicio gn̄ali ut heredes illi⁹ regni. Simil'r infideles quantū ad diſceptationē preuiā nō iudicabunt iudicio gn̄ali. ſʒ in illo: Ite maledicti ⁊c. Et ipſi alij qbus ꝓlata eſt diſceptatio iudicabuntur in cōmuni ut mēbra carceris: ⁊ tunc accreſcet aliqō gaudiū vnicuiqʒ electo ultra illō qō hñt in iudicio ꝑticulari: qꝛ quilibet gaudebit de integritate ſue ciuitatis. ⁊ accreſcet aliqō ſuppliciū cuilibet dānato ultra ſuppliciū partiale ſibi taxatū. qꝛ integritas uel repletio carceris. vnūquēqʒ incarceratū anguſtat. ℂ Ad illud ps. Nō reſurgēt. uerū eſt ad vitam iuxta illud Machab. dictū eſt de antiocho. ſibi aūt reſurrectio ad vitam nō erit. Et hoc apparet ex eo qō ſubdit: neqʒ pctōres in ꝯſilio iuſtoꝝ. i. de iuſtis cōſilium ſiue accipiat ibi iuſtoꝝ. i. de iuſtis ꝯſiliū ꝙ ꝑpetue btificent eſt dei. ſiue ꝯſilium iuſtoꝝ quo. ſ. ꝯſulunt cōſiliū iuſtoꝝ eſt in oibus uoluntati diuine concordare: ⁊ in illam cōcordiam impij nō reſurgunt.

Matth. 25.

2. 7.

Queſtio. II.

Secūdo quero. Utrum mūdus ſit purgandus per ignē. Q nō. qꝛ tunc idem purgaret ſe qō eſt incōueniēs. ℂ Oppoſitum in pſal. Ignis ante ipm precedet: ⁊ adducitur in littera. 96.

Rñdeo. Illa ꝯflagratio uel purgatio p conflagrationē que predicit in multis auctrib⁹. ⁊ precipue 2a petri. 3. Celi ardentes ſoluētur: elemēta vo ignis ardore tabeſcent ⁊c. multipl'r eſt poſſibilis deo: qꝛ omni mō qui nō includit ꝯdictionem: ſed qs modus ſit magis ꝯſonus nāe partiū vniuerſi ingramus. ℂ Pōt eſſe ꝙ aliqs ignis ſit de nouo creatus ⁊ magne uel parue quātitatis. ⁊ pōt eſſe ꝙ ſit ſimul in aliq tota latitudine ⁊ ſpiſſitudine circa terrā: ⁊ nō ubiqʒ niſi per motū circa terram. ⁊ ſil'r pōt eſſe utrūqʒ illoꝝ. primū ꝙ ignis ſit gn̄atus. 2m ꝙ ſit in aliqua determinata pte ſup terrā ⁊ nō ubiqʒ niſi per motū circa terram. ℂ De his ergo duob⁹. ſ. ꝓductione illius ignis: ⁊ loco ꝓductionis uel ꝯſeruationis ſiue ꝯtinuationis ingratur. ℂ De p ſi ponat creatuſ opʒ ponere ꝙ tātūdem de alio corpore corruptibili annihilet: uel ꝙ in tota ſuba corporea corruptibili fiat ꝯdēſatio correſpondēs quātitati illi⁹ ignis creati: uel opʒ ponē ꝙ ille ignis creatus ſit ſimul cū alio corpe. Si etiā ponat gn̄atus ⁊ per ꝯn̄s ex alio corpore groſſiore: qꝛ ignis eſt ſubtiliſſimū corpus iter corpora corruptibilia: opʒ dicere ꝙ aliud corpus corruptibile in tātū cōdēſetur quantū iſtud eſt rari⁹ corpe ex quo gn̄atur: uel ꝙ ꝓportionabil'r iſti quātitati ecōuerſo corpus rarius ꝯuertat in denſius. Si ergo gn̄aretur ex aere oporteret uel ꝙ aer in aquā ꝯuerteretur uel aqua in terram in tāta ꝓportione que corrñdet locationi illius ignis geniti. patet in exēplo. Eſto eniʒ ꝙ tota ſpera aeris diuidat in decē ptes. ex vna illarū gn̄atur ignis: ⁊ hēt decē ptes: quarū quelibet eſt eq̄lis illi ex qua generet totus ignis. Tunc quero nouē ptes aeris que remanēt ubi habebūt locū: uel opʒ duo corpa eſſe ſimul: uel opʒ illas ꝯdēſari uel alia corpora circūſtātia uſqʒ ad nō repletionē loci nouē ptiū. Si aūt hoc fiat per ꝯuerſionē illoꝝ nouē ptiū in aquā hēbit locatio ignis geniti: ⁊ ſi nō fiat ꝯdenſatio alicui⁹ alterius qꝛ ille nouē nō gn̄ant vnā partē aque ſʒ fere que cū. 9es partib⁹ ignis prius geniti quaꝝ vna locat in loco aeris corrupti in ignē ipleret totū locū decē ptiū aeris. ⁊ tūc eſſet cū incēdio ignis diluuiū aque. lʒ nō in tāta quātitate in quāta eſt icendiū ignis. aq quippe excederet aquā preexiſtētē in decē partes ad illum ignem nouum genitum.

De ſecundo cū ignis nō maneat extra ſperam ſuā niſi in ꝯtinua gn̄atione ſm illud phi de iuuētute ⁊ ſenectute ſemper eſt in fieri: quō ꝑmaneret in aliq ſpera cōpleta circa terrā: quō etiā depuraret: cum depuratio nō

ſit niſi per ꝯſumptionē alicuiꝰ impuritatis.utpote uapoꝝ uel alioꝝ talium corpoꝝ mixtoꝝ ex quibus eſt īpuritas aeris. Breuiter ergo quātū ad utrūq; articulū videt̃ ꝓbabiliꝰ dicere ꝙ ſicut ignis pōt extra ſuā ſperā eſſe in mā aliena:utpote in corpe ignito ut carbone uel flāma nō ꝙ ibi ſit in ptibꝰ ſolidis ue re forma ignis niſi ponant̃ formas ſpecificas diſtinctas ſimul pficere eādē māā:qđ videt̃ incōueniēs. ſic uapores exiſtēs in aere per iuxtapoſitionē pñt igniri ⁊ iſta ignitio ſucceſſiua nūc illoꝝ uaporum nunc iſtoꝝ ſaltē pro toto aere ſupra poſito regioni habitabili hoīuȝ pōt dici illa ꝯflagratio. ¶ Et per iſtud bene depurat̃ aer.q2 illa corpora ignita ꝯuertuntur ſtatim in uerū ⁊ purū aerem in ſua regione predñante. ⁊ illo corpore ignito ꝑꝑ qualitates mutuas ꝯrias in ipſo.ſ.ignis ⁊ uaporis modicuȝ reſiſtente aeri.q2 quodāmō agit ad deſtructionem ſui. uapor aūt nō ignitus nō ſic eſſet ſtatim ꝯuertibilis ab igne in purū aerem:apparet quō flāma pōt ad depurationē aeris groſſi.q2 per actionē illā preuiā corporis igniti.i.hñtis qualitatē igneam in ſeipm. aqueum ṽo ⁊ ſubaliter hñs qualitatē aque diſponitur a ꝯtinēte ut ſtatim ꝯuertat̃ in ipm ꝯtinens. ⁊ ſic gñatur aer puruſ qui nō ſic poterat in ſeipm cōuertere illum uaporem manentē groſſum.

Ad argumentum dico ꝙ ignis ſemper manet in ſe purus puritate nāli,tum q2 ſumme actiuus:ita ꝙ ſtatim ꝯuerteret ignis in ſe ſi qđ extraneē nāe aſcēderet ad regionē illā,tum q2 nihil per actionē corpoꝝ celeſtiuȝ eleuat ad illā regionē ignis puri ut ſic fiat ignis īpurus.ſpāliter aūt illa īpuritas de fumo ſacrificioꝝ oblatoꝝ idolis. ⁊ de infectione ex pctis hoīs nō aſcēdit ad ſperā ignis.q2 nec fumuſ ille nec aliqua infectio quecūq; ex actibꝰ imundis uſq; ad ignem poteſt aſcendere.illa autem depuratio ponitur ꝑpter impuritatem aeris contractam ex actibus peccati humani.ideo nō ſequitur igneȝ purgare ſeipſum.

¶ Solet etiam queri in ⁊c. Diſt.XLVIII.

Q̃o.I. **Circa iſtam** diſt.quero primo. Utrū chriſtus in forma humana iudicabit. Q̄ non. Judicare nō eſt niſi ptātē hñtis ⁊ dñium ſup iudicatū.chriſtꝰ ẜm nāȝ humanā eſt frater noſter.ḡ non dñſ.

Super Jo. ſermo.23. ¶ P̄.Aug.lib.3. ⁊ ponit̃ in lr̃a ſup illud Joā.5.filius quos vult viuificat ſuſcitat corpora nō pr̄.ſed filius ẜm diſpenſationē humanitatis in qua eſt minor:pr̄e. ⁊ poſt ſubdit.ẜm autē ꝙ deus eſt viuificat aīas.iudicare aūt magis ptinet ad aīam q̄ ad corpus.ergo illud nō cōpetit chriſto niſi ẜm ꝙ deꝰ eſt. ¶ P̄.ſi in forma humana iudicabit.aut ḡ glioſa: aut nō:ſi glioſa.ſequit̃ duplex incōueniēſ.p̄ ꝙ corpus glioſum poſſit videri oculo corpali. ⁊ hoc nō glioſo.q2 dānati videbūt eū:iuxta illud Jo.19.Uidebunt in quē cōpunxerūt. a.l. tranſfixerunt. Aliud eſt incōueniēs. q2 tūc dānati delectarent̃ in viſione illiꝰ forme glioſe.delectabile eniȝ pſens ⁊ pceptū a ſenſu delectat. nullā aūt delectationē habebūt in aſpectu iudicis. ſed dolorē ⁊ tremorē. Sed 2m videt̃ eſſe ꝯ illud Luce.21.Ueniet cū ptāte magna ⁊ maieſtate. ¶ Oppoſitū Jo.5. Poteſtatē dedit ei iudiciū facere.q2 filius hoīs eſt.ḡ ẜm nām humanā data eſt ſibi ptās ſic iudicādi. ¶ P̄.Job.36.Cauſa tua q̄ſi impij iudicata eſt.gloſa.a pilato. Jō iudiciū cāmq; ſuſcipias dī chro. ⁊ pm nō eſt uerū niſi ẜȝ nāȝ humanā.ḡ.

Tho. p̃te. bl.q.4. **Hic dicitur** ꝙ in forma ſerui.ad hoc rō talis eſt.q2 iudiciū requirit dñium in iudicāte:iuxta illud Ro.14.tu qs es qui iudicas ſeruū alienū.ẜm hoc ergo chro cōpetit iudicare ẜm ꝙ hēt dñium ſup hoīes. Eſt aūt dñs hominum nō ſolū rōne creationis.ſed etiā rōne redēptionis.vnde Ro.14. Jn hoc enim chs mortuus eſt. ⁊ reſurrexit ut ⁊ viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ dñetur.ergo ſibi in illa nā in qua eſt redēptor ꝯgruit auctoritaſ iudicādi. ¶ P̄.iudiciū illud ad hoc ordinat̃ ut aliqui admittant̃ ad regnū:aliqui excludant̃ : hec aūt adeptio regni nō ꝯuenit homini ex ſolis bonis creationis.q2 ſupuenit īpedimentuȝ ex pctō primi parentis.qđ niſi per meritū redēptionis tolleretur nullus admitteret̃ ad regnū illud.ergo cōueniens eſt ut chriſtus inquantuȝ redēptor illi iudicio ẜm nām humanā pſideat.ſicut redēptionis beneficiuȝ ẜm illā nām exhibitū eſt itroductoriū ad regnum. ¶ Hoc ꝯfirmat̃ per illud Act.10. Cōſtitutus eſt a deo iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Et ex hoc deducitur ulterius.cum per redemptionem generis humani vniuerſalit̃ tota natura melioret̃:ut habet̃ coll.1. Pacificans per ſanguineȝ crucis eius ſiue que in celis:ſiue que in terris ſunt.ideo nō ſolum ſup homines ſed ſuper omnē creaturam chriſtus per ſuā paſſionem dominiuȝ promeruit. ⁊ ita iudiciariam poteſtatē.vnde Matth.ultimo.Data eſt mihi oīs poteſtas in celo ⁊ in terra. ¶ Additur ꝙ ẜm diuinitatem nō apparebit omnibꝰ in iudicio.quia non poſſet apparere ſine gaudio.nullum autē gaudiū impij tunc habebunt. ¶ Primum ꝓbatur:quia in delectabili eſt conſiderare illud qđ eſt delectabile ⁊ rōnem delectabilitatis. ⁊ ſic ẜm Boetium in lib. de hebdomadibus.id qđ eſt poteſt aliquid habere preter ipſum eſſe.ipſuȝ ṽo eſſe nihil preter ſe habet admixtuȝ.ita illud qđ eſt delectabile poteſt habere aliquid admixtum ꝑpter qđ non apparet delectabile.ſed illud qđ eſt ratio delectabilitatis nihil habere pōt ꝑpter quod ſit indelectabile:uel ſit nō delectabile.res ergo que ſunt delectabiles per participationē bonitatis que eſt ratio delectabilitatis poſſunt apprehēſe nō delectare.ſed illud qđ p eēn tiam ſuam eſt bonitas:īpoſſibile eſt ꝙ eius eēntia apprehēſa nō delectet. ¶ Cōfirmari pōt iſtud per illud Jo.17.Hec eſt vita eterna ut cognoſcant te.ḡ in illa viſione conſiſtit vita eterna. Uita autē eterna ſine gaudio haberi nō poteſt.nullo modo etiaȝ cōcedetur reprobis illud in quo ꝯſiſtit vita eterna. ¶ Contra primam concluſionē illius opinionis. aliud eſt dicere chriſtus in forma humana iudicabit.aliud chriſtus ẜm humanitatē iudicabit.uera enim eſt iſta.ꝙ chriſtꝰ in forma humana creat aīas:ſed nō iſta.ẜm humanitatē creat.imo quicquid fecit uerbū ex quo naturā humanam aſſumpſit:qđ faciens naturā humanā non depoſuit hoc fecit in natura humana niſi ſtringas hoc qđ eſt in natura ad intellectū eius qđ dicit̃ ẜm nām humanam:ubi notatur nō tm̄ cōcomitātia nāe humane reſpectu ad actum ſed cauſalitas nature humane reſpectu actus.ſi primo mō intelligas ꝙ in nā humana iudicabit nō eſt queſtio niſi eadē iſti.utrū qn̄ iudicabit deponat nāȝ humanā.ḡ ad hoc ut ſit qđ opꝫ ꝙ habeat̃ aliꝰ itellꝰ qui magis ꝓprie exp̄mit̃ ſic.ẜm nām humanā iudicabit:ſed hoc eſt falſuȝ loquēdo de iudicare p̄ncipaliter.ꝓbatio.iudicium p̄ncipale ſic haberi pōt ex dictis di.p̄cedenti.q.1.eſt perfecta ⁊ p̄ma determinatio eius qđ eſt reddēdum alicui ẜm merita.illa pfecta determinatio includit cōpletum dictamē intellectus ꝙ hoc ſit reddēdū: ⁊ completam determinationē uolūtatis per uelle efficax ſufficiēs ex ſe ad executionē illius determinati.ſed chriſtus ẜm nām humanā non pōt habere tale uelle reſpectu premij reddēdi ipſi iudicato.q2 non poteſt habere impium p̄ncipalis efficax conitigendi aliquam aīam obiecto btifico.q2 ẜm Augm de vidēdo deo.in eius poteſtate eſt videri ſi vult videtur ⁊c. ¶ Ad rōnes ad hanc cōcluſionē non concludūt de p̄ncipaliter iudicare.q2 per actū redemptionis nō meruit p̄ncipale dñium reſpectu hominis. Probatio.nam inquātum redēptor habuit rationem cauſe meritorie pro nobis.cauſa auteȝ que tm̄ eſt meritoria non pōt eſſe principalis.nō enim cauſat niſi ab aliq̄ cauſa principaliori acceptatur. que ꝑpter iſtud acceptuȝ p̄ncipaliter cauſat.ergo eſto ꝙ trinitati ꝑpter redēptionem teneremur tanq̄ dño ſupremo quodā nouo iure ultra ius dominij qđ habet ex creatione:qđ uerū eēt ſi tātū bonū eſſet nobis redēptio ut accepta a trinitate quātum creatio.adhuc non ſeqtur ꝙ chriſto ẜm naturā humanam rōne redēptionis obligamur ut ſupremo dño. ¶ Similr̃ ad ſecūdam:q2 non introducet in quātuȝ redēptor ut principalis introducēs:ſed tm̄ modo ut cauſa meritoria. ¶ Cōtra ſcđam cōcluſionem:abſolutū p̄us naturaliter alio nō pōt eſſe ſine cōtradictione ſine eo viſio eēntie diuine eſt abſolutum aliqđ ſaltem ab omni reſpectu ad gaudiū ⁊ eſt prius nāliter illo:non enim obiectū delectat niſi prius app̄henſum.ergo ſine cōtradictione poſſet viſio eiuſ eēntie eſſe in aliquo ſine delectatione nec iſtud negaret phuſ niſi q2 poneret cōiūctioneȝ cauſarū in vniuerſo ſimpliciter neceſſariā.ita ꝙ ẜȝ eum ſimpliciter neceſſariū eſt cauſe prime coagere ſecūdis ẜm ꝙ pōt eis coagere.coagēdo autē nature intellectuali iam vidēti eēntiam ſuam quātū poteſt coagere ſeqtur delectatio.q2 cauſe ꝓxime illius delectationis quātum eſt ex ſe neceſſitant̃ ad illum effectū.ſed theologi negāt illā ꝓpoſitioneȝ ꝙ ad quodcūq; neceſſitat̃ cauſa ſcđa quātū eſt ex ſe neceſſitat̃ ⁊ p̄ma.q2 negāt p̄mā neceſſario coagere ſcđe quātū pōt. Ratio illa nō ualet.nō enim ꝓbāt niſi q2 illa rō delectabilitatis que eſt bonitas non poſſit eē nō delectabilis.ſed nō ſequit̃.ergo nō pōt non delectare:q2 delectabile dicit aliqđ in ſe.uel ſi reſpectū nō niſi aptitudinalē qui neceſſario cōſeqtur fundamētū.ſed delectare dicit effectū poſteriorem ꝯtingēter cauſabilē maxime ex cōtingenti determinatione uolūtatis diuine ad coagēdū ipſi delectabili. ¶ Ad illā cōfirmationē de Jo.17.rñdeo ſine gloſa auctis ẜm phm.12.meta.actus intellectus eſt vita.ergo actus intellectus eternus eſt vita eterna.ſi actu actu.ſi aptitudine aptitudine.nūc aūt viſio eēntie diuine ſi cōcederet̃ dānatis:lȝ non eſſet eterna actu.tm̄ aptitudine quātū eēt ex parte actus uel potētie apta eſſet ut eſſet eterna.ergo vita eterna.ſed ſi ex hoc inferas.ergo btitudo.nō ſequit̃. Jmmo ſi tu dicis chriſtuȝ dicere ꝙ in hoc eſt btitudo ut cognoſcāt te ⁊c.tu nō accipis textū euāgelij.ſed quādā gloſam ſpecialiorē intellectus littere.ſi ergo vis pciſe pōderare uerbū ſine omni gloſa:ſoluo tibi ꝙ eſt vita eterna.ſi autē per alias gloſas vis arguere ꝙ loquat̃ de beatitudine.ergo licet mihi ſic addere gloſam nō diſtrahētē.ut cognoſcant te amando ⁊ fruendo.

Jdē hēt ambro.ſup Lucam.

a.l. illius.

L.c.39.

Ad queſtionem ſupponēdo ex p̄ma q.di. prime. ꝙ iudiciū eſt cōpleta determinatio eiꝰ qđ reddēduȝ eſt alicui ꝓ meritis. ⁊ illa cōpleta determinatio icludit pfectū dictamē itellectꝰ de hoc ⁊ pfectū uelle uolūtatiſ non qualecūq;.ſed efficax.ſequit̃ ꝙ p̄ncipalr̃ iudicare includit p̄ncipalr̃ dictare ⁊ p̄ncipalr̃ hēre uelle efficax nihil aūt dicit̃ p̄ncipaliter agere aliqđ qđ in agēdo eſt eā ſubordinatū alicui alteri p̄ncipali.ḡ p̄ncipalr̃ iudicare nō cōpetit niſi nāe itellectuali.cuius itellectus nō ſubordinat̃ alicui alteri in iudicādo:nec eiꝰ uolūtas ſubordinat̃ alicui in uolēdo. ⁊ hoc efficaciter qđ pōt dici in imperādo ipm uolitū.ſic ꝙ ad illō iperiū ſeqtur effectꝰ.nūc aūt intellectꝰ aīe chri ſubordinat̃ diuine ṽitati in dictādo ⁊ maxime de illis de quibus non pōt eſſe certa dictatio niſi ex regulis determinatis a uolūtate diuina contingenter ſe habēte ad eas. cuiuſmodi ſunt omnia que ſpectāt ad beatitudinem ⁊ miſeriam iudicatorum.uolūtas etiam aīe ipſius eſt ſubordinata uolūtati diuine recte uolendo. ⁊ quantumcūq; efficaciter uelit aliquid imperādo illud efficaciter ſic per ſuum imperium illud eueniat ſubordinat̃ neceſſario uolūtati diuine.q2 illa uoluntas anime chriſti non eſt omnipotēs.ergo impoſſibile eſt chriſtum ẜm naturā humanam principaliter iudicare. ¶ Breuiter enim tota natura creata ſimul non habet efficax imperiū reſpectu huius qđ eſt hanc animam videre deum. Dico efficax ad qđ imperiuȝ ex ſuo imperio in ſe non ab alia cauſa ſequat̃ effectus nec illa uolūtas chriſti preſumet p̄ncipaliter imperare petrum fore beatū.ſed tm̄modo ſubauctenticē imperare tanq̄ illud impiuȝ fiat efficax ab alio ſupiore in ṽtute cuius imperat. ¶ Alio modo poteſt accipi iudicare non ſic omnino principaliter: ſed cōmiſſarie uel ſubauctētice excellēter excellentia ſingulari quaſi.ſ.non poſſet eſſe alia auctoritaſ cōmiſſaria ſuperior. ⁊ hoc modo ꝯcedo ꝙ chriſtuſ ẜm naturam humanaȝ aīam iudicat.q2 etſi poſſet pure creature cōmitti ꝙ intellectus eius recte dictaret de retributione ⁊ uolūtas recte uellet ⁊ ad rectum uelle eius ſemp ſequeret̃ euētus ipſius uoliti:lȝ non a ſe cauſatus ſed a uoluntate diuina aſſiſtente ſemper iſti uolitioni efficaci tamē non poſſet cōmitti pure creature ꝙ omne eius uelle impleretur ab eadeȝ pſona.quia tūc pura creatura eēt omnipotēs.ergo ſuprema cōmiſſio poſſibilis eſt ꝙ nō ſolum omne determinatū a uolūtate infallibiliter eueniat.ſed ꝙ ab eadem pſona cuius eſt illa uolūtaſ eueniat:ut ſic pſona illa habeat imperiū efficax cuius uolūtas creata determinat euētum alicuiuſ in ſuo ordine quātum pōt.hoc modo uolūtas aīe chriſti determinat ſubauctētice ſiue cōmiſſarie:tali cōmiſſione ꝙ lȝ illa uolūtas non impet principaliter ſicut nec p̄ncipalr̃ dñat̃.tm̄ hñ impat ſicut habēs dñium reſpectu impati.ſed cōmiſſarie impat. q2 ut hñs dñium ſubordinatū dño ſupremo dei. ⁊ adhuc ſic impat ꝙ impium eius efficaciā cōpletā hēt ab eadē pſona. ⁊ ſi aliā auctem iudicādi tribuat aliqs aīe chriſti videt̃ blaſphemia attribuendo nāe create qđ eſt ꝓpriū creatori. Jſta aūt via ſicut nō cōcedit illi aīe chriſti oīpotētiā:ita nō negat ab ea ſummā excellētiā que pōt competere creature.

a.l. ſubordinatus eſt.

a.l. iudicando.

a.l. auctoritate.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nec auc̄tes ille adducte pro p̄ma opinione. Ro.14. ut viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ dn̄ef. ⁊ Act.10. iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. ⁊ Mat. ultio. Data eſt mihi oīs ptās. intelligēde ſunt de dn̄io uel auc̄te iudiciaria uel ptāte p̄ncipali: ſed ſubordinata tn̄ eminentiſſima que pōt eſſe ſub principali.

Ad argumēta.

¶ Ad p̄mū dico ꝙ chīs ut hō hēt ptātē cōmiſſariā. ſed nō p̄ncipalē: ⁊ ita cōpetit ſibi nō p̄ncipalr̄ iudicare ut hō. ¶ Ad 2m illud Augn eſt dictū per approbationem: ſicut magr̄ exponit in lr̄a: uel pōt dici ꝙ viuificatio aiarū ſoli deo cōpetit ⁊ hoc ſiue de vita p̄ma que eſt iuſtificatio ſiue de vita pfecta que eſt btitudo. ¶ Reſuſcitatio autē corporū ⁊ iudiciū pn̄t cōpetere chr̄o hoi ut imperāti: lꝫ iperio ſubauctētico: qꝛ reſpectu illoꝝ pōt habere dn̄ium minus p̄ncipale ſaltē accipiēdo reſurrectionem pro illis p̄ambulis que fiūt miniſterio angelorum: qꝛ chriſtꝰ hēt impium efficax reſpectu poteſtatis angeloꝝ. ſilr̄ hēbit impium efficax illius ſentētie ferēde etiā ipſe ſm nām humanā. ¶ Ad aliud dico ꝙ appebit in forma glīoſa: qꝛ poſtq̄ꝫ ſemel glīficatus eſt nunq̄ꝫ eſt nō glīoſus: ſicut poſtq̄ꝫ reſurrexit imortalis. ad Ro. Morſ illi ultra nō dn̄abif. ⁊ ita de alīqs ptinētibus ad glīam corpis. ſed ſi accipias appere nō pro hoc q̄le corpus hēbit in ſe ſꝫ quale videbif iudicādis: pōt dici ꝙ a btis videbif in illa forma glīoſa. iā enim in iudicio bti erūt quicūqꝫ electi etiā in corpe: ſꝫ de malis eſt difficultas. pōt dici ꝙ uel nō videbūt illā formā glīoſam: imo nullā: ⁊ tūc oportebit exponere illud. videbunt in quē cōpūxerūt. uel videbūt chriſtū in corpe glīoſo nec ex hoc ſequef aliq̄ delectatio: qꝛ bene poſſibile eſt viſionē obiecti ꝯueniētis ſepari a delectatione: ſicut tactū eſt cōtra aliā opinionē: nec eſt incōueniens oculū nō glīoſum videre corpus glīoſuꝫ. de lꝫ in mā de dotibus corpiſ di. ſequēti. ¶ Si ꝯtra hoc adducas illud Iſa.26. Tollas impiū ne videat glīam dei. ibi eſt qdā dialogus inter deū ⁊ ꝓphetam. ꝓpheta allegāte ꝯtra impiū. nō videat glīam dei. ⁊ deo rn̄dēte pro impio. videat. ⁊ iſtud eſt v̄buꝫ ꝓphete ſm legētes lr̄am ſub eodē ſenſu ab illo loco. in terra iſtoꝝ videant. ¶ Alio mō melius legif ut ſit allegatio ꝓphete cōtra impiū. in terra iuſtorum iniq̄ geſſit: ⁊ ſequif ſub interrogatione uerbū dn̄i. ⁊ nō videbit glīam dn̄i. q̄ſi dicat nō videat. Rn̄det ꝓpheta. dn̄e exaltef manus tua ut nō videāt. Rn̄det deus. videāt ut cōfundanf ꝣelātes ppl̄i. ⁊ ſicut iſtō ultimū videāt. referf ad viſionē eternā: nō tn̄ ad viſionē in iudicio: ⁊ tūc illud videāt ut cōfūdātur. nō ptinet ad idē: ſed videāt ſupple impij cōuerſi per miſericordiā: ⁊ ex hoc cōfundanf ꝣelāteſ populi: qꝛ ꝣelo quodā nolūt impīos fieri miſericordiam. ¶ Si aūt accipiaf tm̄mō de viſione in iudicio tūc pōt intelligi ꝙ impij etiā tūc nō iuſtificati videant glīam. i. formā corpis chriſti glīoſam: ⁊ cōfundanf. qꝛ illa viſio magis erit eis cōfuſibilis ⁊ triſtabilis q̄ꝫ delectabilis: mēs tn̄ lr̄e magis eſt de viſione in forma deitatis q̄ꝫ humanitatis. Qō.II.

a.l. erit. Cap.6.

a.l. Tollat ipiꝰ ne videat glīa dei.

Secundo quero

Utrū in iudicio uel poſt ceſſabit motus corpoꝝ celeſtiū Qꝫ nō. Gen̄. p̄ dicif de luminaribus: fiant luminaria ⁊c. ⁊ ſint in tp̄a ⁊ ſigna ⁊ dies ⁊ annos. ⁊ quo ad hūc finē videnf facta: ſꝫ iſtud hēri nō pōt ſine motu coꝝ. ¶ P̄. Gen̄.8. Cūctis diebus terre eſtas ⁊ hyems nox ⁊ dies nō requieſcēt. ¶ P̄. 9. metacc. c.7. ſemp agit ſol ⁊ aſtra ⁊ totū celū. nō aūt eſt timēdū ne qn̄ ſtet. qō timent qui de nā. ⁊ ſubdit q̄ſi ꝓbationeꝫ duplicē. p̄ma eſt hec. neqꝫ laborāt hec agētia. ⁊ hāc rōnē magis ptractat. 2. de ce. que. q. in hoc ſtat. nullū agēs ceſſat mouere niſi in hoc fatigef. Aliā ꝓbationē tāgit ibi in.9. nō enim ſm potētiā ꝯdictionis ineſt ipſis ut corruptibilibꝰ motꝰ ut ſit laborioſa ꝯtinuatio motꝰ q̄ſi minor ſit iſta. hic mouētia nō fatiganf ex lꝫ ꝙ nō ſit in eis potētia ꝯdictionis. ⁊ adhuc illud ſuppoſitū ꝓbat ibi.9. Nā mā ſuba ⁊ potētia non actu cā huius ſunt. ſ. ꝯdictionis. ¶ P̄. vniuerſum non erit impfectius poſt iudiciū q̄ꝫ nūc. ḡ corpa p̄ncipalia vniuerſa nō amittēt tūc ꝓpriā pfectionē aliquā ſed motus eſt ꝓpria pfectio celeſtiū corpoꝝ. uel requirif ad eoꝝ pfectionē: qꝛ ſi nō fruſtra mouerenf ¶ P̄. aut motꝰ celi eſt nālis: aut violētus. non violētus: qꝛ. ſ. de celo. nullū violētū ppetuuꝫ. ſed talis motꝰ pōt eē ppetuꝰ. ſi nālis: ḡ qes oppoſita eſt violēta. ⁊ per ꝯn̄s illa nō erit ppetua. ¶ Oppoſitū in lr̄a. tūc nō erit viciſſitudo diei ⁊ noctis. ⁊ ꝓbat per illud Zacha.14. Erit dies vna que nota eſt domino nō dies neqꝫ nox. ¶ P̄. Iſidorus de ordine cāruꝫ li.4.c.5. ⁊ ponif in lr̄a poſt iudiciū ſui laboris ſol mercedē ſuſcipiet: ⁊ nō ueniet ad occaſum nec ſol nec luna ſed in ordine quo creati ſunt ſtabūt: ne impij in tormētis ſub terra poſiti fruanf luce eoꝝ. vn̄ Abachuc. Sol ⁊ luna ſteterūt in ordine ſuo. Hec Iſidorus.

T.c.17. ad finem.

T.c.2.ii.

Ubi ſupra.

In iſta queſtione

p̄mo videndū eſt qd ſenſerit p̄hs 2° qd theologi. ¶ De p̄mo ſatis patet. appet ex intētione ſua in diuerſiſ locis ꝙ ſenſit motū celi ppetuo duraturū. ¶ Ad hoc ponit vnā rōnē. 12. metaphyſice talē. oēm ſubam impaſſibilē optimū ſortitā eſſe finē opꝫ extimare. nulla erit altera ſuba ipaſſibilis p̄ter has que ſunt actiue cāe lationū. Ex hoc arguif. ſi optimus finis ſube ſepate eſt in cāndo lationē alicuius corpis celeſtis: ⁊ non pōt aliq̄ talis ſuba carere fine ſuo. ergo nō pōt nō mouē. ¶ Hāc rōnē aliq nō intelligētes eā ſicut p̄hs qui eaſ facit deridēt illā. qꝛ etiā ſm p̄hm. 10. ethic. pfectio ipſaꝝ cōſiſtit in ſpeculatione ueritatis. nō eſt ergo finis earū ēt ſm eum mouere corpus ſicut hic videf accipe. ¶ Sed illa inſtātia ꝓcedit ex equocatione finis. vno enim mō eſt finis pficiēs. ⁊ ſic btitudo eſt in intellectu uel uolūtate intelligētie. ponif eius finis itra ⁊ obiectū illius ponif finis extra. ⁊ hoc intellexit ipſe. 10. ethic. ⁊ ille finis ſimplicif eſt finis. ¶ Alio mō finis dī ultimū ꝯn̄s ex pfectione rei lꝫ nō pficiēs rē. ⁊ lꝫ mō diceret p̄hs ꝙ nō ſolū ille ſbſtātie ſunt pfecte in ſe. ſed ex plenitudine pfectiōis neceſſe eſt ꝙ coicēt illā pfectionē alīqs: ⁊ ita nō tm̄ p̄mū finē ſortienf: ſed 2m. ille ſcōs hēri nō pōt ſine motione alicuius corpis celeſtis. ⁊ illa rō ſic intellecta pōt ſic formari. Suba pfectiſſima nō caret aliquo qō cōpetit ſube ex pfectione ſube: ſiue illud ſit pfectio eius itrinſeca ſiue coicatio pfectionis eius extra. ſed ſube ex pfectione ſube cōpetit ꝙ non tm̄ in ſe pficiaf. ſed pfectionē ſuā coicet alīs ꝓducēdo. ḡ iſtud maxime cōpetit ſubīs ipaſſibilibꝰ. ſed non pn̄t aliquā ſubam ꝓducē niſi mouēdo celū. hoc p̄ ſupponit ipſe tanq̄ꝫ declaratū in. 7. metacc. ꝯ ideas platonis. ⁊ ꝙ ille ſit itellꝰ Ariſ ⁊ phoꝝ accipif ab auic. ſ. metacc. ubi ip̄e ult ꝙ vno mō metaca ē uniſ

Quē.2. phyſi.i.c.48 ⁊ alibi ſepe

alīqs ſciētīs qꝛ dirigit eas ⁊ regulat: quō pōt etiaꝫ cōcedi ꝙ dn̄s ſit utilis ſeruo: ſm eūdem ibi. econuerſo aūt ꝓprie accipiēdo utilitatē nō ꝯuenit niſi aliq̄ ad finē: ⁊ ſic alie ſūt utiles methacc. ſuus utiliſ dn̄o. ḡ eodē mō cum utilitas ſit equoca potuit ēt finiſ equocari ut utilitati p̄mo mō dicte correſpōdeat finis terminās nō cōſumans. utilitati ſcōo mō dicte corrn̄deat finis pfectionis. vn̄ nullus p̄hus ponit neceſſitatē agēdi extra cōpetere ſubīs ſepatis q̄ſi illa ꝓducta pficerēt aliquo mō ipſas ſubas producētes. ſed qꝛ ex plenitudine pfectionis illarū ſubarum eſt ꝙ nec̄io ſe diffundat ad alias. ¶ 2a ratio p̄hi talis eſt. quodcūqꝫ pmanēs ⁊ ſempiternuꝫ ad quodcūqꝫ aliud pmanēs ⁊ ſempiternū ſemp ⁊ neceſſario habet eādē hitudinē. Hoc ꝓbaf. qꝛ habitudo nō pōt iter aliq̄ uariari niſi ex uariatione alterius extremi: ſed extrema ſunt ſempiterna ⁊ iuariabilia. ſed itelligentia mouēs eſt quedā ſuba permanēs ſempiterna: ⁊ celū ſilr̄. ergo ſempiternum hoc hēt eādē habitudinē ad illud ſicut mouēs ad motū. ¶ Si inſtes: ubi ergo incipiet difformis habitudo ſempiterni ad aliqd? ¶ Rn̄deo ſm eum. p̄ma difformitas eſt in ptibus alicuius ſempiterni: lꝫ ſit vniformis ſm totū. qꝛ enim motus ille eſt vniformis ex vniformi habitudine mobilis ad mouēſ ideo hēt ptes nouas difformes ⁊ ex hac difformitate ptiū pōt ulterius ſequi alia difformitas uel uarietas in ſubīs genitis illo mō. ⁊ ſic a cauſis vniformibus. puta intelligētia ⁊ celo ⁊ ſe vniformiter adinuicē hn̄tibus cauſaf p̄mo aliqd vniforme conſtās ex ptibus difformibus ut motus: ⁊ mediante illo alia difformitas ſimplr̄. ¶ 3a rō. qcqd eſt in entibus uel eſt ſimplr̄ neceſſariū in eſſendo uel ut in pluribus uel ut in paucioribus uel ad utrūlibet. in celo nihil eſt ad utrūlibet nec ut in paucioribꝰ: qa utrūqꝫ eēt impfectionis repugnātis tali corpi. nec aliqd eſt ibi in pluribus: qꝛ tūc qn̄qꝫ oppoſitū ꝯtingeret. lꝫ ut in paucioribus: qō nunq̄ꝫ viſuꝫ eſt. nunq̄ꝫ enim euenit oppoſitū alicuius ꝯincētis ad motꝰ illos regulares. ergo qcqd eſt ibi eſt ſimplr̄ neceſſariū. Theologi coiter tenēt oppoſitū: pro quo adducunf auc̄tes ⁊ rōnes. auctoritas vna Iſa.60. ⁊ ponif in lr̄a. Non erit ibi amplius ſol ad lucenduꝫ per dieꝫ. ¶ Sed iſta auctoritas ſicut rn̄det magr̄ adducēs Hierom li.17. ſup Iſa. nō negat ſolē ⁊ lunam tūc lucere. lꝫ hoc videnf uerba ſonare: ſed ſignificaf his qui erūt in eterna btitudine nullū uſū lucis pſtare. vn̄ Hieroms. ſolis ac lune nobis ceſſabit officiū ⁊ erit ipſe dn̄s lumē ſuis in ppetuū. ſilr̄ intelligif illa auc̄tas Apocal. Ciuitas nō eget ſole. ¶ Alia auc̄tas adducif Apoc.10. Iurauit angelus ⁊c. ꝙ poſt hoc tēpus amplius nō erit. ſed exponi poſſet illud qō nō erit amplius tēpus ut impleatur ꝓphetia: qꝛ iam erit oīs ipleta. ¶ Adducitur rō talis. motus celoꝝ eſt tanq̄ꝫ ꝓpter finē ꝓpt̄ generationē ⁊ corruptionē. ergo ceſſante illa gn̄atione fruſtra erit talis motus. Et iſtud cōfirmaf. 2. de gn̄atiōe. ꝙ p̄ter lationē diurnā neceſſaria eſt latio ſolis in obliquo circulo ut ſit cōtinua gn̄atio ⁊ corruptio iſtoꝝ inferioꝝ. Et idē p̄hs. 2. phye. Sumus quodāmō finis oīum. ¶ Sed illā rōneꝫ derideret p̄hs. Nunq̄ꝫ enim aliqd ignobilius eſt nobilioris finis loquēdo de fine pficiēte: ſed tm̄mō de fine prouenīēte ſeu q̄litercūqꝫ terminātē: ⁊ tūc ex defectu talis finis: quē tn̄ defectū ipſe negaret eē futurum qꝛ ponit gn̄ationē ppetuā ſicut ⁊ motū celi. ex illo

8.phye.ſ. ⁊ 2.celi. t.c.12. metacc. vbi d poteſt.

Ric. pri.di. 2.q.2. Tho. eadē di.4.q.2. He. quol.4 q.6.

a.

Tho. ⁊ He. ubi ſupra.

T.c.56. ⁊ ide. T.c.14.

tn̄ defectu ſi ponerēf nō ſequeref motū celi deficere. ſicut nec ex defectu effectus ſequif cām deficere maxime ſi effectus deficit nō ꝓpter defectū huius cāe: ſed alicuius alterius: ſicut opꝫ theologū dicere ꝙ gn̄atio nō deficit ꝓpter defectū cāe in ſua cālitate: ſed ꝓpter uolūtatē diuinā. ¶ Et cum dicif de fruſtra nullā appentiā hēt: qꝛ non eſt aliqd fruſtra ſi hēt finē pficiētē: lꝫ nō ꝯueniat ulterius aliqſ finis extrinſecus qui nō eſt pficiēs: ſicut nec deus fuit fruſtra ab eterno: lꝫ nō creauit illas res extra que ſunt finis quodāmō. Illa auc̄tas ſcōi phye poteſt exponi finis oīum ſupple gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū. qꝛ homo eſt nobiliſſimū inter illa. ⁊ in lꝫ quodammodo finis perficiens.

Ad queſtionem

pōt dici ꝙ nec p̄hs ꝓbat nec̄io ꝯcluſionem ſuā nec theologi ſuā. nedū per rōnē neceſſariam ſed nec per auc̄tē ſcripture euidētē. ⁊ patet ex dictis quō ſoluunf illa que adducunf pro ſcōa via Rōneſ aūt pro via p̄hi ſoluenf poſtea. ¶ Quid ergo: p̄ma pars ꝓbabilius videf ꝓbare per rōnem q̄ꝫ ſcōa. ſcōa lꝫ nō exp̄ſſe hēaf in ſcriptura magis videf cōcordare cum dictis ſanctoꝝ ⁊ ſcripture. ḡ poſſibilitas utriuſqꝫ ptis ꝓbari pōt. p̄me faciliter ⁊ hoc tn̄ coiter ſm theologos q̄ꝫ ſm p̄hos. qꝛ cauſe ille mouētes ſicut ſunt ſufficiētes ad mouēdum per tātū tēpus a p̄ncipio mūdi uſqꝫ ad iudiciuꝫ ita ſunt potētes mouere in infinitū. v̄tus enim illa infinita p̄mi motoris ſufficit ad mouēdū ex ſe in ordine p̄me cāe. ⁊ alie v̄tutes ſufficiūt per iſtud ſempiternū mouere in v̄tute illius. ¶ Poſſibilitas ſcōe ptis ꝓbaf: ſed nō ex cōceſſis a p̄his: ſed theologis tm̄: qꝛ uolūtas dei cōtingēter ſe hēt ad mouere celum ⁊ nō mouere. Prima cā cōtingēter ſe habēte ad effectū effectus eſt ſimplr̄ cōtingēs: ⁊ pōt ſimpliciter nō eē ex hoc ꝙ illa cā pōt in ſuo ordine ſimpliciter nō cāre: ⁊ illa nō cānte nulla alia cauſabit ¶ P̄. arguif ex pte ipſius mobilis: qꝛ motꝰ celi nō eſt nālis: nec violētus. non nālis ut ꝓbat Auic̄. 9. metacc. Tuꝫ qꝛ tūc cū ꝯueniret ad aliud ad qō nāliter moueref nāliter qeſceret. qꝛ motꝰ nālis eſt ad qetem nālē in illo ubi ad qō eſt motus: ⁊ per conſequēs ab illo eēt motus violētus. ⁊ tunc ultra cum ſemp dū eſt acceſſus alicuius ptis ad aliqō ubi eſt receſſus alteriuſ ptis ab eodē ubi: imo quelibet pſ poſtq̄ꝫ trāſiuit illud ubi dū accedit ad aliud ubi recedit ab illo ſm diuerſas ptes circuli in quo mouetur. ſeqtur ꝙ idē ſimul moueref nāliter ⁊ violēter. Nec eſt violētus qꝛ tūc receſſus ab illo eēt nālis: ⁊ tūc ut p̄us ſilr̄ nālis ⁊ violētus. ḡ ex pte ipſius mobilis nulla eſt repugnātia nec ꝙ motus cōtinuef: nec ꝙ finiaf. ¶ Cōtra ſcōam viā que eſt theologorū obīcif ſic. Poſt iudiciū erit ſucceſſus in cogitationibus beatoꝝ uel ſaltē dānatoꝝ ⁊ ēt in actibus imaginatiue: talis ſucceſſus nō pōt eē ſine tp̄e. qa ſm Auerro. 4. phye. c. de tp̄e. cōmēto. 11. ſiqs nō pciperet aliquē fluxū niſi tm̄ in actu imaginandi adhuc pcipet tēpus. ſi ergo tūc tēpus erit: ⁊ tēpuſ nō poterit eē ſine motu celi. qꝛ tēpus eſt paſſio primi motus. 4. phyſie. c. de tp̄e in fine. ergo ⁊c. ¶ P̄. ſi ſtarēt corpa celeſtia hērēt imoderatā actionem in corpora ſuppoſita. quia accedente ſole nunc plus generatur de elementis ſuperioribus ⁊ etiam corrumpitur de inferioribus econuerſo ipſo recedente: ergo ſole perpetuo ſtante ſuper aliquam partem hemiſperij in illa pte imoderate gn̄aref plus

Cap.2.

a.l. ſucceſſio.

Cō.98. totius li.

T.c.133.

de igne ⁊ corrūperet de aqua ⁊ terra: ⁊ ita in illa
regione ſuppoſita nō ſtaret diſtinct⁹ ordo ſperarū
elemētarium.cōſimiliter nec in pte oppoſita.q: ibi
eēt oppoſitus modus gñationis ⁊ corruptiōis ul'
al's eēnt duo corpa ſil'.ul' imoderata cōdēſatio:idē
ſequeret de mixtis:ſi tñ aliq̄ mixta ponerent tē ma
nere.nā corpa celeſtia ſtātia directe ſup illā regio-
nē corrūperēt illa mixta: ⁊ tādē oia i aliq̄ ꝯuenictia
ṽtuti elemētoꝝ iſtoꝝ ſuppoſita ṽtuti illoꝝ. ℂ P̄.in
quolibet ordine eēntiali deſtructo p̄mo deſtruit oē
poſteri⁹.2.meta^cc.motus celeſtis eſt ſimpl'r p̄m⁹mo
tus.ex.8.phy^z.ergo illo deſtructo īpoſſibile eſt ali-
quē aliū eē.ſʒ tūc poſſibile eſt aliquē eē utpote mo
tum localē oīum beatoꝝ ⁊ etiā aliquē aliū motum
in iſtis inferioribus.ſi enim actiuū approximet paſ
ſo:utpote ignis alicui cōbuſti bili nō eſt rō q̄re nō
poſſet agere in illud.⁊ ad hoc eſt articulus.ſtante
celo ſi applicet ignis ſtuppe nō poterit cōburē er-
ro: eſt. ℂ P̄.4.ſi ſol ſemp ſtaret in oppoſita parte
terre ſemp eēt tenebra.q: cū terra ſit corpus opacū
neceſſe eſt ꝙ obiecta luminari faciat ultra ſe pyra-
midē vmbroſam. ℂ Ad p̄mū dicit ſic ꝙ tēpus nō
eſt in motu celi ſicut vna quātitas in alia quantita
te.q: nō opʒ ponere duas tales quātitates in eodē
ſubiecto pmanēte.q̄rū vna ſit q̄ſi ſubiectū ⁊ alia q̄
ſi paſſio.ergo tēpus ultra motū ut motus includit
ppriā ſucceſſionē nō addit niſi rōnē mēſure forma
liter: ⁊ fundamētal'r rōnes illas que reqruntur ad
mēſurādū que ſunt vniformitas ſiue regularitas ⁊
uelocitas q: mēſura eſt q̄d certiſſimū quātū ad p̄-
mū.ſ.regularitatē uel vniformitatē ⁊ minimū quā
tum ad 2^m.ſ.uelocitatē.tūc aūt nō manebit aliquis
mot⁹ uelociſſimus:uel ſaltē nō vniformis uel regu
laris.⁊ ideo tūc in nullo motu fundabit rō mēſure
ad oēm aliū motū: ⁊ ideo tēpus nō erit eo mō quo
nūc ponit paſſio p̄mi motus. ℂ Si arguat mēſu-
ratū nō pōt eē ſine mēſura. ℂ R̄⁹ hoc uerū eſt de
mēſura rei in eē q̄ditatiuo: ⁊ rō eſt:q: mēſuratū ta
le depēdet a mēſura tali.ex.5.meta^cc.c.de ad aliq̄d
q: refert ad ip̄m ⁊ nō ecōuerſo ſicut ſcibile eſt mē-
ſura ſcie:q: ſcia depēdet ad ip̄m.nō eſt aūt uerū de
mēſura accn̄tali que per applicationē uel coextēſi-
onē mēſurat:ſicut ulna mēſurat pānū.patet enim
ꝙ quātitas pāni nō depēdet a quātitate ulne: ⁊ ſ
ſolo mō motus p̄mus acceptus ſm ſuā extēſiones
ſucceſſiuā cū relatione mēſurationis ad alios mo-
tus eſt mēſura eoꝝ per applicationē uel coextēſio
nē:nō aūt per terminationē depēdētie eēntialis eo
ruʒ. ℂ Pro iſta rñſione adducit illō Ioſue.ꝙ ip̄e
pugnauit ſtāte ſole ⁊ luna: ⁊ per ꝯñs toto celo: ne
illis ſtātibus ⁊ aliq̄s oīb⁹ corpibus motis eſſet ni-
mis irregularitas in motu iſtoꝝ corpoꝝ celeſtiuʒ:
⁊ Aug^nº.11.cōfeſ.ſtante celo mouet rotula figuli.
ℂ Ad 2^m.iſta rō nō debet mouere ut ꝑpter talem
actionē imoderatā vitādā in elemētis ponat celū
nō ſtare:q: tūc erit eadē rō agēdi que ⁊ nūc:lʒ non
eque vniformiter: ⁊ nūc eſt eadē rō nō imoderate
agēdi in inferiora que ⁊ tūc.p̄mū ꝓbat:q: tūc nō
eſt rō agēdi ex parte cāe particularis:niſi q: habet
formā ſufficiēter actiuā: ⁊ paſſum approximatum
uel ſi dicas cū hoc aliud agēs vniuſ'e.ſ.celū. uolo:
nō inquātū motū local'r:q: motus localis nō eſt ſi
bi rō agēdi in ſuo ordine.nihil enim facit mot⁹ lo-
calis ſm p̄hm.2.de gñatione.niſi ꝙ adducit gene-
rās.hoc eſt per ip̄m ſit approximatio agētis hñtis
ṽtutē ppriā ad ip̄m paſſum.Sed hec oia.ſ.ꝑticula

re agēs hñs ṽtutē actiuā ppriaʒ.⁊ approximatio
ad paſſum.⁊ hitudo ſiue aſpect⁹ad corpus celeſte
hñs ad determinatā ṽtutē cāe ſupioris pn̄t tūc po
ni:q: corpus celeſte q̄eſcēs eādē ṽtutē cāe ſupioris
hēt reſpectu cāe inferioris ſuppoſite quaʒ hēret ſi
nō q̄eſceret.ḡ oia ſūt reqſita ad actionē tūc que ⁊
nūc. ℂ 2^m ꝓbat.nā ꝙ mō non ſit imoderata actio
hoc eſt uel ex pte cārū ꝓximarū reſiſtētiū ſibi mu
tuo in actionib⁹ ſuis ēt pro tūc q̄ñ utrūqʒ eſt ſuffici
enter approximatū paſſo puta ſol hinc: ⁊ ſaturnus
inde ad vnū pugillū terre: ⁊ iſta reſiſtētia poſſet in
ueniri in utriſqʒ q̄eſcētib⁹ ſicut motis:uel iſta non
deſtructio eſt ex pte totius celi:q: armo[...]eſt in oī
bus corpib⁹ celeſtibus cōparatis ad aliquā partē
actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ:ita ꝙ nō pmittūt imoderatā
ꝯſūptionē repugnātē pfecto eē elementoꝝ in ſuis
ſperis: ⁊ iſta cā erit tūc ut nūc:uel ſi nō poſſet iue-
niri cā in ipſo celo uel in ipſis elemētis huius ꝓhi
bitionis poſſet poni in uolūtate diuina cōſeruāte.
ℂ Ad 3^m p̄mitas mot⁹ celeſtis ad alios mot⁹ non
eſt p̄mitas cāe uel alicuius a quo depēdēt eēntial'r
ſed tm̄mō cuiuſdā pfectionis in q̄buſdā ꝯditioni-
bus mot⁹ que ſunt regularitas ⁊ uelocitas. patet
enim ꝙ eēntial'r nō depēdet actio corpis celeſtis
in aliq̄d inferius ex motu illi⁹ corpis:q: ſm p̄hm
2.de gñatione.nihil facit latio ad gñationē:niſi q̄a
adducit gñans.ḡ ſi ſine illo motu gñans eēt eque
approximatū eque ageret. ℂ Ad 4^m nō habet ꝓ
incōuenientī de illa pyramidi vmbroſa.⁊ ex hoc de-
ridet iſta auctas Iſidori adducta ꝙ ſol ⁊ luna ſta
būt ne dānati ſub terra hēant aliq̄d lumē.nō enim
ſic ſunt ſub terra ſicut aliq̄ imaginant antipodes:
q̄ſi in ſupficie oppoſita nr̄e terre hitabili: ſed ſunt
ſub terra.i.in cētro terre:uel cōcauo terre: ⁊ ſic nō
magis hērēt lumē ſi ſol circūferret q̄ʒ ſi ſol ſemper
ſtaret in vna pte:ſil'r alia ꝓ illius auctis ꝙ ſol ⁊
luna in ordine in quo creati ſunt ſtabūt. videt an-
teʒ ſatis irrōnabile.tū q: ex quo receſſerūt ſel'ab il
lo ſitu nō redeūt iterū ad eūdē infra ſpatiū trigin-
taſex milliū annoꝝ.ergo oporteret iudicium uſqʒ
ad hunc terminum differri poſt creationē mundi.
q̄d nō eſt ꝓbabile.Sil'r creata erāt in ſitu maxime
cōuenientī noue ꝓductioni rerū.ſtabunt aūt in ſitu
maxime cōuenientī cōſeruationi rerū ſine noua pro
ductione:ergo nō pōt iſte ſitus eſſe ille.

Ad argumenta principalia.

ℂ Ad primum nō eſt finis principalis luminariū ꝙ ſint luminaria in dies ⁊
annos ⁊c̄.ſed eſt finis ſub fine pro tēpore vite mor
talis hoīum indigētium tali diſtinctione tēporum.
ℂ Per idem ad ſcd̄m.cūctis ⁊c̄.hoc eſt cūctis die
bus q̄bus utilis eſt ſemētis ⁊ meſſibus:quod non
eſt niſi pro vita mortali. Vel aliter.cūctis diebus
terre.i.cūctis diebus vite terrene hoīs. ℂ Ad ali-
ud patet ꝙ illa concluſio fuit de intētione p̄hi.ſed
male ꝓbatur.q: agēs non fatigat.agēs enim uo-
lontarie pōt ceſſare ab agēdo lʒ non fatiget in agē
do.vnde hec eſſet cōcedēda ꝙ omne agēs quod in
agēdo fatigat quādoqʒ deficiet.ſed ſi nō fatigant:
non oportet ꝙ non deficiat:q: eſt alia cauſa defici
endi uel ceſſandi q̄ʒ fatigatio. Illas alias ꝓpoſitio
nes de.9.meta^cc.ꝙ non eſt ibi potētia cōtradictio-
nis.⁊ hoc q: nulla eſt ibi materia:ſi adducant ad
probādum infatigabilitatē cōcedo.ſed ex infatiga
bilitate non ſequitur ꝓpoſitum.ſi autem adducan
tur ad probandum concluſionem principalem nō

ualēt:q: ſiue in celo ſit mā que eſt ꝓ ſube:ſiue nō
ſaltē mā in potētia ad ubi.ſ.ſbctum mobile eſt ibi ⁊
oporteret ꝓbare ꝙ illud nō ſit de ſe in potētia ꝯdi
ctionis ad motū ⁊ nō motū.oppoſituʒ enim videt
ꝓbabilius:cū nō hēat in ſe niſi potētiā receptiuam
mobilis ad motū: ⁊ ois potētia p̄ciſa receptiua vi-
det eē ꝯdictionis. ℂ Ad aliud dico ꝙ mot⁹ nō eſt
niſi pfectio ipſius celi ſm q̄d: ⁊ talē deficere nō eſt
incōueniēs maxime cū q̄es ppetua ſit ſibi maior p
fectio. ℂ Et ſi arguas tūc.fruſtra moueret modo.
Et p̄terea mot⁹ ſe hēt ad q̄etē ſicut potētia ad p̄ua
tionē. ℂ Ad p̄mū.celū nō mouet ꝑpter aliquā p-
fectionē itrinſecā cōpletiuā ſui que cōſiſtat in mo-
tu uel acq̄rat per motū.ſed ſtāte nō impfectiōe ce-
li:q: eſt in potētia neutra eſt ad moueri ⁊ ad quie-
ſcere:pfectio tñ vniuerſi pro ſtatu iſto magis req-
rit celū moueri ꝑpter ſtatū corpaliū. ℂ Ad 2^m ac
cipiēdo q̄etē.put p̄ciſe dicit carētiā motus ſic eſt im
perfectior:q: quātūcūqʒ poſitiuū illud q̄d dicit mo-
tus ſit impfectū:tñ carētia eius ut carētia nō eſt ſic
pfecta.ſed in q̄ete eſt aliq̄d ſubſtratū idētitas ſiue
vniformitas eēntie: ⁊ iſtud eſt ſimpl'r pfectius q̄ʒ
ſit illud poſitiuū in motu.ſ.aliter ⁊ aliter ſe habere
ℂ Ad aliud rñdet Auic.ꝙ nec eſt nālis nec violē
tus:ſed ex pte agētis uolūtarius:lʒ tali uoluntate
que ſm ip̄m ⁊ A^ꝛcis necio determinat ad agēdū
ex pte aūt paſſi ponēdus eſt neuter ſicut dictū eſt
al's ꝙ ſupficies eſt in potētia neutra ad albedineʒ
⁊ vniuſ'r q̄ñ ſubiectū ad neutrū ꝯriū determinate
iclinat neutrū recipit nāliter uel violēter:eſt tñ in
celo quedā habilitas ad motū circularē ꝑpter hoc
ꝙ ip̄m eſt figure ſperice. Sed iſta habilitas nō ſuf
ficit ad nālitatē:ſed tm̄mō ad nō violentiā. ℂ Ad
rōnes adductas pro opinione p̄hi. Ad p̄mā theo-
logus forte hēret negare ab intelligētia oēm potē
tiā ꝓductiuā ſube.⁊ tunc videret difficultas quō
iſtud nō cōpeteret ſibi: ⁊ tñ ſube impfectiori cōpe-
tit: ⁊ lʒ in hoc nō pficiat ſuba in ſe:tñ cōpetit ſube
ꝑpter pfectionē ſicut argutū eſt. Si iterū daretur
p̄ho ꝙ iſta ſuba eſt coicatiua ſui ꝓducēdo ſubam:
nō ſeqtur.ḡ necio uel ſempiterne:q: ꝓductio actu
alis alterius ſube nō eſt ꝑpter bonū illius in ſe ſed
vniuerſi: ⁊ bonū vniuerſi nō reqrit in infinitū talē
ꝓductionē.⁊ in hoc eēt pes figēdus theologis: ſi
uellēt arguē pro pte ſua ex creditis.uel ex ꝓbabili
bus aliq̄liter ſm rōnē nālē oſtēdēdo ꝙ pfectio vni
uerſi magis reqrat uel eque cōpatiat gñationē ceſ
ſare q̄ʒ ip̄m cōtinuari ultra.ex hoc nō habet ꝓpoſi
tū de motu ſicut rñſum fuit ad rōnē pro opi.theo-
logoꝝ.ſed oporteret oſtēdere ꝙ perfectio vniuerſi
magis reqreret q̄etē iſtoꝝ corpoꝝ uel eque pmit-
tit. ℂ Ad 2^m opʒ negare iſtā ꝓpōnē maiorē in agē
te uolūtarie:q: uolūtate antiq̄ ⁊ imutabili pōt dif-
formiter agere in paſſum antiquuʒ ⁊ eē imutabile
in ſe. Et tūc ad ꝓbationē maioris.extrema iſti⁹ no
ue habitudinis nō erūt abſoluta nā agētis ⁊ abſo
luta nā paſſi que ſunt vniformia:ſed agēs ⁊ paſſū
ut hñs formā nouā creatā ab agēte: ⁊ illud funda
mētū eſt nouū.⁊ ideo fundat nouā habitudinem
paſſi ad agēs. ℂ Si queras an iſtud nouū cātum
aliquā habitudinē nouā paſſi ad agēs hēat: Dico
ꝙ nulla eſt:q: ſicut p̄ma nouitas in paſſo eſt in ha
bēdo hāc formā:ita p̄ma hitudo noua ei⁹ ad agēs
eſt ſm iſtā formā nouā. ℂ Ad 3^m dico ꝙ aliq̄d po
teſt cōtingere ad utrūlibet:ita ꝙ ex pte ipſius celi
nō eſt repugnātia ad hoc:q: eſt de ſe in potētia cō-

tradictionis:ſed cōpletiue cōtingētia ad utrūlibet
eſt ex cōtingētia ex pte ipſius cauſe uolūtarie mo-
uentis:ſic ꝙ eius uolūtas nec neceſſario determi-
nat ad mouēdum nec ad non mouendum.

ℂ Poſt reſurrectionē vo. Diſt.XLIX.

Primo queritur Utrꝫ btitudo cōſiſtat pcīſe in opatione. Videt
ꝙ nō.Aug^nº.13.de tri.c.5.in fine.poſt
alias diffōnes reprobatas iſtā infert
Beat⁹ ergo non eſt niſi qui habet oia
que vult: ⁊ nihil mali vult.ergo bea-
titudo cōſiſtit in hñdo oia bñ uolita.
multa aūt ſūt bñ uolita alia ab opatione.ergo ⁊c̄.
ℂ Cōfirmat per illud Boetij.3.de cōſolatione.Be
atitudo eſt ſtatus oium bonoꝝ aggregatione pfe-
ctus.tūc ut p̄us iſtud nō cōſiſtit in ſola opatione.
ergo ⁊c̄. ℂ P̄.btitudo cōſiſtit in cōiūctione ad ob
iectū btificū.iſta cōiūctio eſt relatio.opatio eſt ali-
quid abſolutū.ergo ⁊c̄. ℂ Cōfirmat.abſolutū ſine
ꝯdictione pōt manere abſqʒ reſpectu fūdato in eo:
q: eſt p̄us nāliter tali reſpectu reſpectus ad obctū
fundat in opatione.ergo opatio pōt manē ſine ta-
li reſpectu ad obiectū:ſed ſine eo nō eſt btitudo:ali
oq̄n eēt btitudo ⁊ non in obiecto btifico. ℂ P̄.ſm
p̄hm p̄mo ethi^z.ad rōnē btitudinis opʒ ꝙ inſit ſm
vitā pfectā.alioq̄n felix poſſet fieri miſer.alioq̄n ēt
beat⁹ nō hēret finē oium deſirioꝝ:q: non tm̄ re
cte deſiderat ab aliquo bñ eē:ſed in illo bono pma
nē.opatio aūt eſt trāſiēs ⁊ in fieri: ⁊ ita de rōne ſui
nō hēt ꝙ inſit ſm vitā pfectā.ergo ⁊c̄. ℂ P̄.nullū
agēs eſt pfectius ex hoc ꝙ per actionē ſuam aliq̄d
ꝓducit.opans aūt eſt aliquo modo cauſa ꝓducēs
ſue opationis.ergo nō eſt ſimpl'r perfectior per ope
rationē:eſt aūt beatus ſimpliciter pfectus per bea
titudinē.ergo ⁊c̄. ℂ Prima ꝓbat:q: effectus non
eſt ſimpl'r pfectio ipſius agētis:cum agens uel ſit
eque pfectū.puta ſi eſt vniuocū:uel pfectius illo ſi
eſt equocum. ℂ Cōfirmat:q: ſi ſimpliciter ſit de i
perfectiori pfectius.ergo ſimpl'r mutat. incōueni-
ens eſt autem agēs in eo ꝙ agēs mutari ex.3.phy
ſi^z.q: tūc in eo ꝙ eſt in actu eēt in potētia. ℂ Con
firmat etiā.q: beatus nō eſt cauſa effectiua ſue be-
atitudinis:q: tūc beatificaret ſe.eſt aūt cauſa effe-
ctiua ſue opationis.ergo ⁊c̄. ℂ P̄.habitus eſt per
fectio ſimpliciter nobilior actu:btitudo eſt pfectio
nobiliſſima:ergo magis ꝯſiſtit i habitu q̄ʒ in actu.
ꝓbatio p̄me:tum q: ſm p̄hum.3.thopi^z.bonū diu-
turnius eſt melius:habitus eſt bonuʒ diuturnius
ſeu pmanētius q̄ʒ actus:q: habitus eſt de difficili
mobilis.actus ſtatim trāſit:tum q: habitus eſt ali
qua cauſa actus:alioq̄n non facilius nec pfectius
ageret habēs habitū q̄ʒ nō habēs:nō eſt aūt cauſa
niſi effectiua.patet diſcurrēdo per cauſas: ⁊ nō ef
fectiua vniuoca.patet.ergo equoca:ergo nobilior.
ℂ Oppoſitū p̄mo ethi^z.felicitas eſt opatio optima
⁊c̄. ℂ Ideʒ.10.ethi^z.c.10.ſpecificat hoc in qua ope
ratione cōſiſtat deducēdo ꝙ dij quos arbitramur
feliciſſimos ex quo eos oēs viuere ſuſpicati ſunt ⁊
non dormire:ergo opari:quare dei opatio beatitu-
dine differēs ſpeculatiua utiqʒ erit ⁊c̄. ℂ Ideʒ.12.
meta^cc.c.6.loquēs de intellig̃ē diuino ſi nō itelligat
inq̄t. Quid utiqʒ iſigne erit et ⁊ uenerabile:ſed ha
bet quēadmodū ut ſit dormiēs ibidem.c.4.⁊ ſpe-
culatio delectabilium ⁊ optimum. ⁊ paulopoſt.

Marginal notes: T.c.6. — T.c.73. ⁊ inde. — T.c.20. — Cap.10. — T.c.55. — a.l.corruptibilium. — 9.meta.c.2 — In iſto.4. d.43.q.4. ⁊ i ꝓlogo.j q. — al. cauſatū — Queſtio.I. — Proſa.2. — Cap.13. — T.c.9.⁊ iñ — Cap.j. — In p̄ntis.c. de q̄litate. — Cap.8.⁊.9 ⁊ inde. — T.c.51. — T.c.30.

vita utiqꝫ exiſtit.etenim intellectus actus vita:in
tellectus accipit genitiue:⁊ ſubdit.illud autē diui
num.ſ.actus.actus autē vita optima.Idem.9.me
T.c.13. taᶜᵉ.c.7.Actus eſt ſimpliciter potētia prior:nō ſolū
tpe ⁊ diffōne:ſed ēt ſuba:hoc eſt pfectione:q2 terti
T.c.15. um mēbrū ꝓbat per hoc ꝙ oīs potētia eſt actꝰ grā
T.c.16. ſicut inducit:⁊ in nālibꝰ ⁊ in artificialibꝰ:actꝰ autē
eſt ultimū:nō grā alterius.maxime aūt qñ eſt ope
T.c.16.ad ratio ⁊ nō factio:vñ cōcludit q̄re ⁊ felicitas ſupple
finem. cōſiſtit in opatione.ꝓbat aūt.vita nāqꝫ q̄lis quedā
T.c.17. eſt.¶P.idē.2.de celo ⁊ mūdo.Oīs ſuba cuius eſt
opatio:eſt ꝓpter opationē ſuā.¶P.Augꝰ p̄mo
de doctrina chriana.c.6.Sūma merces eſt ut ipſo
pfruamur:deo.ſ.ſūma aūt merces eſt btitudo ſm
ipm.ipſo aūt pfrui eſt operatio. Queſtio.II.

IUxta hoc queritur:Utrū beatitudo imediatius
pficiat eēntiā uel potētiā ipſiꝰ beati.Q.
eēntiā.ꝓbatio.nobiliori pfectioni corrñ
det nobilius pfectibile tanq̄ ꝓpriū:bti
tudo eſt nobiliſſima pfectio:eēntia aūt eſt nobilior
aliquo mō q̄ potētia ſi differāt re:uel ſaltē rōne:ſi
differāt rōne:q2 q̄lis eſt ordo aliquoꝝ diſtinctorū
realr talis eſt ordo eorūdē ſm rōnē qñ diſtingui
tur rōne.p̄ma ꝓpō lꝫ hēat inſtātiā de pfectionibꝰ
alterius rōnis ſm genus:puta de ſubali ⁊ accñta
li.ſiqdē pfectio ſubalis:q2 dat eē ſimplr:hēt pro p
fectibili ens in potētia ſimplr.pfectio aūt accñtalis
q2 dat eē ſm qd:reqrit pfectibile ſimplr ens i actu
tñ de pfectionibꝰ accñtalibꝰ cōparatio inter ſe vide
tur eē uera cōparādo ad pfectibilia receptiua acci
dētiū:q2 ſi impfectius eſt capax alicuius accidētis
qō maxime pficiat ipm accñtalr ſupius nō pōt ſū
me pfici accñtalr illa pfectione:nec aliq̄ niſi excel
lētiori.¶P.qcqd eſt imediatū ſuſceptiuū alicuiꝰ
accñtis ſi poſſet per ſe eē:poſſet per ſe recipe illud
accñs.nullū aūt aliud poſſet recipe niſi mediāte il
lo:ergo ſi potētia aīe poſſet eē ſepata ab eēntia:poſ
ſet recipe btitudinē:⁊ per ꝯñs eēt btā.eēntia autē
nō ſine illa.⁊ ita nā nō itellectualis poſſet eē btā:
q2 accñs:⁊ nā itellectualis lꝫ manēs in ſe non poſ
ſet eē btā:q2 carēs imediato ſuſceptiuo btitudinis
ſaltē iſtud argumētū videt hēre difficultatē ponē
do potētiā aliud re ab eēntia:pōt tñ ꝓportionalr
argui de diſtinctione rōnis ſi ponat ibi talis diſtin
ctio.¶P.3ᵒ.nā itellectualis nō erit btā niſi per ac
cidēs ſicut lignū calefacit q2 calidū.ꝯñs eſt incon
ueniēs:q2 talis pfectio per accñs nō eſt eēntialr p
fectio illius cuius eſt pfectio per accñs.ꝯñtia ꝓba
tur:q2 ita ineēt nāe btificabili btitudo per accñs.ſ.
per mediū aliqō ſm vnā opinionē de potētia.ſicut
calere ieſt ligno calido mediāte calore:uel ſaltē q̄ſi
accñtalr ſm aliā opinionē:q2 per illud rōne diſtin
ctū:qō ſi eēt re aliud eēt uere per accñs.¶Oppo
ſitū.btitudo per ſe cōſiſtit in opatione ex auctībus
adductis ad oppoſitū p̄me q̄onis:opatio aūt ime
diatius pficit potētiā q̄ eēntiā:q2 nō cōpetit opa
T.c.6.⁊ in tio eſſentie niſi mediante potentia.ex.2.de anima.
de diffuſe. ⁊.9.metaphyſice.

T.c.10.⁊ circiter. Hē.qlib.13. q.12.

Ad iſtam ſecūdā q̄onem dicit ꝙ beatitudo p̄ncipalius pficit eſſentiā q̄
potētiā:modus ponit iſte:beatitudo p̄ncipaliꝰ ꝯſi
ſtit in obiecto qō eſt beatitudo icreata iquātū eſt bo
nū uolūtatis create:ipſa aūt aīa uel natura angeli
Cap.7.de ca mediāte uolūtate trāſformat ut ꝯuertat in iſtud
ꝙut poſſibile eſt:⁊ hoc vi amoris ſꝫ ꝙ vult Dyoꝰ
q2 amor eſt virtꝰ trāſformatiua ⁊ ꝯuerſiua amātis
in amatū.⁊ Hug.ſup illud calidū acutum ⁊ ſemp — ange.hier. a.l.ſuper.
feruidū amor vnū te facere vult cum ipō.ſ.amato:
⁊ poſt.dilectiuꝰ igerit ſe ut ſi fieri poſſit hocipm ſit
qō ipe.ſ.quē amat.⁊ fit vnio quodāmodo per vim
amoris.ut expelli icipiat ⁊ exire a ſe ⁊ icipiat eſſe
qō amat.¶Ex his ſic.ut nā amās exeat a ſe ⁊ ici
piat eē qō amat non pōt fieri niſi per circūinceſſio
nē:nō aūt aīe uel nāe create illabētis diuinitati.ſed
potius ecōuerſo.ut in nā tali nihil appeat niſi diui
ne diſpōnes:imo appeat eē aliud q̄ deus:ſicut fer
rū candēs in igne lucet ⁊ ardet ut ignis q̄ſi nō ſit
nec appeat eē aliud q̄ ignis.ex hoc mō itelligēdi
arguit pro ꝯne.cū btitudo ſit per illapſum uel cir
cūinceſſionē obiecti btifici reſpectu btificabilis:⁊
iſte illapſus uel circūinceſſio potius ſit in eſſentia
q̄ in potētijs.nā ex illapſu in eēntiā redūdat uł de
riuat in potētias:nō aūt ecōuerſo:q2 a p̄ori ſit deri
uatio uel redūdātia in poſterius nō ecōuerſo:ſiue
ſit ordo rei uel rōnis:illud aūt eſt p̄ncipalius tale
a quo aliud eſt tale nō ecōuerſo.ergo ⁊c̄.ſequit er
go ꝓpoſitū.¶P.⁊ eſt q̄ſi idē:in eēntia p̄ncipali
us habet deus qui eſt btitudo per eēntiā q̄ in po
tētijs:eēntiā enim pficit quodāmō per ſuā eēntiā
ſ.per illapſum mō p̄dicto.potētias aūt non niſi per
opationes terminatas ad ipſam eēntiā ſub ratione
ueri ⁊ boni:pficit aūt illud p̄ncipalius qō per ſe p
ficit ſub ꝓpria rōne q̄ illud qō terminatiue tñ pfi
cit ſub rōne attributali.¶P.glia eſt grā ꝯſuma
ta:grā aūt p̄ncipalr eſt in eēntia aīe ⁊ redundat in
potētijs ſub rōne hitus ⁊ v̄tutis.ergo ⁊c̄.¶P.iu
ſtitia diſtributiua reſpicit dignitatē recipiētis ſm ꝓ
portionē geometricā ut.ſ.magis digno plus de bo
no tribuat:ſed nā intellualis eſt nobilior ⁊ dignior
ſua potētia re uel rōne.ergo ⁊c̄.Et iſtud coincidit
cū p̄ma rōne ad iſtā q̄onē.¶Addit aūt ꝙ pceptio
huius pfectionis nō cōuenit eēntie niſi per potēti
as:per intellectū qdē ipſam cognoſcēdo:per uolun
tatē tanq̄ ipſam deguſtādo dicēte Hug.ſup iam di
ctū caplm.7ᵐ.duo ſunt cognitio ⁊ amor:cognitio
illuminat:amor tanq̄ refectio ſatiat:in his btitu
do cōſiſtit in cognoſcere ⁊ amare bonum.¶Pro
auctibꝰ phoꝝ ad oppoſitū dicit:ꝙ ſm intētionem
ipſoꝝ btitudo hoīs uel angeli nō reſpicit ipſorum
eēntiā.ſed tm̄mō potētiā mediāte opatione:ſꝫ hoc
dixerūt:q2 nō viderūt uerā btitudinē.q2 uera bti
tudo cōſiſtit nō ſolū in actu uolūtatis ⁊ itellectus:
ſed p̄ncipalius in ipſo obiecto:⁊ hoc per illapſum
uel circūinceſſionē mō p̄dicto.¶Cōtra iſtā p̄mo
ſic:deus nō aliter ſe hēt in ſe nūc q̄ p̄us nec aliter
illabit huic aīe uel angelo nūc q̄ p̄us cōſiderādo
p̄ciſe eēntiā hincinde:q2 ſm illū illapſum eēntie di
uine in eēntiā creature eſt ſemp vniformitas manē
te eēntia creature.ergo ſi eſt aliq̄ nouitas in aīa be
ata oportet ꝙ hoc ſit per aliquē effectū nouū cau
ſatū a deo in illa eēntia:ille effectus dicit beatitu
do eius formaliter ſiue eēntialr:⁊ nō pōt eē p̄nci
paliter in eēntia ut diſtinguit a potentia.quia tunc
eſſet actus primus:per nullum autem primū actū
diſtinctum a ſecūdo poteſt creatura immediate at
tingere eſſentiā diuinam.¶Cōfirmatur.nihil mu
tatur proprie niſi nouum aliquid ſibi inhereat for
maliter:beatus aliter ſe habet nūc q̄ prius nō be
atus:ita ꝙ mutat de miſeria in beatitudinem:eēn
tia autem diuina per quemcūqꝫ illapſum nō eſt for
ma eius.ergo oportet aliqd aliud ſibi ineē quo for

malr ſit beatꝰ.¶P.ille illapſus eſt prior nā q̄cūqꝫ
opatiōe cū ſit ſm aliquē actū p̄mū ut argutū eſt.ḡ
abſqꝫ ꝯdictione poſſet eſſe ſine opatione.⁊ per ꝯñs
nō opans ſed ſe hñs ut dormiēs poſſet eē p̄ncipalr
T.c.51. beatꝰ.qō hēt Arꝫ.pro icōueniēti.12.metaᶜᵉ.¶P.
creatura eſt btā ꝓportiōalr aliquo mō illi mō quo
deus eſt beatꝰ.ſed deꝰ nō eſt beatꝰ p̄ciſe per hoc ꝙ
eſt idē ſibi:ſꝫ per hoc ꝙ eſt itelligēs ⁊ uolēs ſe tan
q̄ obctū.aliogn ex hoc ꝙ eſt beatꝰ nō poſſet iferri
ꝙ eſt itelligēs:q2 ſi nō hēret itellectū adhuc eſſet
idē ſibi ſicut lapis eſt idē ſibi.¶Hoc breuiter ſic
arguit:ſi btitudo diuina nō ꝯſiſtit cōpletiue in idē
titate btificabili ad obctū btificū:ḡ nec beatitudo
creature cōſiſtit in aliq̄ idētitate uel itraneitate ob
iecti btifici per illapſum:q2 ſi ibi ultra idētitatē req
rit opatio:multo magis hoc ultra illapſum.qcqd
enim hic poneret p̄ncipalr btitudo ⁊ aliqd ibi emi
nēter corrñdēs eēt p̄ncipalr btitudo.iſti autē illa
pſui quo aīa dī q̄ſi deifica lōge eminēter corrñdet
ibi idētitas dei.Que adducunt pro opinione que
dā ſunt cōtra eā:pro ea aūt nulla cogit.nam p̄mo
modus ponēdi videt cōcedē ꝙ iſte illapſus ſit p̄
mo in potētia:⁊ ita btitudo p̄ncipalr ibi.probatio
ꝯñtis.dicit enim ꝙ per amorē qui eſt vis trāſforma
tiua amās incipit exire a ſe ⁊ eē illud qō amat:qō
nō pōt fieri niſi per circūinceſſionē uel illapſum ex
hoc ſeqtur ꝙ per amorē fiat illa circūinceſſio uł il
lapſus amati in amātē.cōſtat aūt ꝙ amor uel dile
ctio de qbꝰ loquit Hugo ſunt per ſe potētie uolūta
tis.Iſtō ēt dictū exire a ſe eſt methaphoricū:ſicut ap
paret per phm in pollliticis li.2.c.3.⁊ in.7.c.5.Ni
hil eniꝫ minus aliqd eſt id qō fuit:q2 amat aliō.rō
aūt huiꝰ methaphore ⁊ oīuꝫ taliū hec eſt:q2 in atti
gēdo uel acceptādo uel appciādo uerius eſt amās
amatū q̄ ipmmet ⁊ qeſcēdo in illo:⁊ hūc itellectū
plane dicit Hugo ubi p̄us.Qui ſolū inqt appetit
qō amat ſeipm deſpicit in cōparatione illius quod
amat:⁊ hoc eſt qō dicit Augꝰ in.4.de ci.dei.c.ul
ti.ciuitatē dei fecit amor dei uſqꝫ ad ꝯtēptum ſui.ſ.
amātis:pro tāto ḡ amās exit extra ſe:q2 ſuū eē par
uipēdit in cōparatione amati ita ꝙ magis appetit
deſtrui eē ſuū q̄ amati:ſed ex hoc non ſequit aliq̄
circūinceſſio uel illapſus ſicut ille arguit.¶Pria
rō nō cogit.patet ex dictis:q2 ꝓcedit ex rōne illa
pſus iſtius.Eſto ēt ꝙ in btitudine ſit qdā ſpālis il
lapſus:iſte nō eſt eēntie diuine in hāc eēntiā ut eſ
ſentia:ſed eſt eēntie diuine ut obcti btifici in hāc ut
attingētē ipm ut obctū.attingit aūt p̄ncipaliꝰ ⁊ im
mediatiꝰ per potētiā.Qō arguit ibi de redūdātia
que fit a p̄ori in poſterius nō ecōuerſo nō cogit:q2
nihil ꝓhibet aliqd reſpectu eiuſdē eē p̄us ⁊ poſte
rius alio ⁊ alio mō ⁊ eo mō quo aliqd p̄us eſt pōt
illud qō eſt ſibi ꝓpriū redūdare ab ipō in aliud qō
tali mō eſt poſteriꝰ:ſicut lꝫ eē redūdet in calorē a
ſuba:tñ calere ecōuerſo ꝯuenit ſube a calore.Si ḡ
eēt p̄oritas eēntie reſpectu potētie:⁊ hec redūdan
tia actꝰ p̄mi pficiētis eēntiā:ſiqꝫ eēt:fieret in potē
tia:tñ actꝰ ſcōs qui p̄mo cōuenit potētie redunda
bit ab ipſa in eēntiā.¶Pōt ḡ ex hoc argui oppo
ſitū ſic.illud eſt p̄ncipaliꝰ a quo aliqd redundat in
aliud:ſꝫ btitudo redūdat in eēntiā ut eēntia ab ip
ſamet ut eſt potētia:ſicut ⁊ attingē obctū btificum
tali ordine cōpetit eēntie ⁊ potētie.¶2ª rō nō co
git.loquēdo eñi de pficē formalr hec eſt falſa.eēn
tia diuina p̄ncipaliꝰ pficit eēntiā q̄ potētiā:q2 deus
ut illabēs eēntie nō pficit eā formalr:ſꝫ tñ ſic aliq̄
cā extrinſeca ut obctū:illabēs aūt potētie pficit eā
tanq̄ cā extrinſeca ut obctū:⁊ pficit eā formaliter
per formā cātā que eſt opatio attingēs ipſā ut ob
iectū.ſi aūt loq̄ris de pficē q̄litercūqꝫ ifor mādo:uł
alr ut accipias ꝙ per illapſum uerius pficit aīam — a.l.et.
q̄ potētiā.ſi cōcederet nō ſeqtur ꝓpoſitū.nā iſtud — a.l.eēntiā.
pficē ptinet ad actū p̄mū:nō eſt ergo pficē btificū.
¶Et ſi dicas ſufficit mihi ꝙ ſit ueriꝰ pficē q̄ ali
qō pficē actꝰ ſcōi.ex hoc eñi ſeqtur ꝙ eēntia erit p̄n
cipaliꝰ pfecta nobiliori pfectione q̄ potētia:ergo ⁊
btitudine:uel aliq̄ erit nobilior pfectio q̄ btitudo.
¶Rꝫᵒ.ſuba eſt magis ens quocūqꝫ accñte.7.me
T.c.4. taᶜᵉ.ḡ eēntia angeli uel aīe eſt ſimplr pfectius ſua
btitudine ihērēte que accñs eſt:ḡ nō eſt incōueni
ens ꝙ aliq̄ pfectio que eſt actꝰ p̄mus aīe uel ange
li in eē ſubali ſit uerior eiꝰ pfectio:q2 itimior:ſit eti
am in ſe nobilior pfectio q̄ btitudo uel aliq̄ ptinēs
ad actū ſcōm.btitudo tñ eſt nobiliſſima pfectio ſe
cūda:ſicut dictū eſt in p̄cedēti ſolōne.ſed q̄cūqꝫ ſe
cūda eſt aliq̄ p̄ma ſimplr nobilior in creaturis ubi
ſcōa ⁊ p̄ma ſunt re diſtincta.¶Pōt ēt negari illa
ꝓpō ꝙ deitas per illapſum ueriꝰ pficit eēntiam q̄
potētiā:q2 illapſus in eēntiā ut eēntia eſt quodam
mō gñalis toti creature:lꝫ vnicuiqꝫ ꝓportionaliter
ſm ſuū gradū entitatis:ſed ille qui eſt eēntie ut ob
iecti in potētiā eſt ſpālis nāe nobiliſſime.eſt ḡ aliqs
illapſus in potētiā nobilior illo illapſu qui eſt in eſ
ſentiā:lꝫ ille qui eſt in eēntiā ad eē ſit p̄ncipaliꝰ eēn
tie q̄ potētie ſicut ⁊ eē.¶Sꝫ ꝯtra hoc arguit:q2
illapſus eēntie ut obcti p̄ſupponit illapſum eēntie
ut intimātis ſe eēntie.illud aūt eſt pfectius a quo
aliud depēdet nō ecōuerſo.¶Rꝫᵒ.nō oē p̄us gña
T.c.15. tione eſt p̄us pfectione.9.metaᶜᵉ.iſta aūt p̄ceſſio il
lapſus per itimationē ad illapſum in rōne obiecti
nō ꝓbat p̄or niſi gñatione:nō enim eſt neceſſaria
cauſa actiua illius poſterioris:q2 ille eſt qñ ſcōus
hēri nō pōt ſicut in via.¶Iſtarum duarū rñſionū
ad ſcōam rōnē p̄ma videt uerior:⁊ ſatis ſoluit ꝙ
aliqs illapſus ſimplr pfectior nō eſt btificus.alius
ſimplr minus pfectus eſt beatificus.Exēplum.p
fectiſſimus illapſus eſt in nām humanā ut pſonali
ter vnitā uerbo:nec tñ ille eſt formalr beatificus:
ut apparet.3.libꝰ di.2.q̄uis iſte doctor dicat ꝯrium
q.p̄ma. ut ibi dictū eſt.illapſus aūt dei trini in michaelem
qui eſt ſimplr minus pfectus eſt ſimplr btificus.
¶Tertia rō ducit ad oppoſitū:q2 grā immedia
te pficit potētiam:nō eſſentiā ſicut dictū eſt libᵒ.2.
di.26.q2 forma perficiēs actū ut illimitatū uel in
differēs ad plura indifferēter pficit ipſum in ordi
ne ad alia plura.ſicut ſi aliq̄ forma pficeret ſolē in
quātū eſt illimitate actiuus reſpectu oīum inferio
rum:indifferēter ipſum pficeret in ordine ad vnā
actionē ⁊ aliā.grā aūt non pficit aīam indifferēter
in ordine ad intellectionē ⁊ uolitionē:ſed ſolūmo
do in ordine ad uolitionē.ꝓbo.ipſa enim eſt primo
grata ⁊ nulla alia niſi ab ipſa.Si inſtet maiori ꝓ
pter illud indifferēter ſaltē iſta eſt uera ꝙ forma p
ficiēs actum:ut illimitatū ad plures actiones non
pficit ipſum p̄ciſe in ordine ad vnā actionē q2 ſta
tim ſeqtur oppoſitū ſubiecti.ſ.ꝙ pficit illud ut li
mitatū ⁊ determinatū ad vnā actionē.grā autem
p̄ciſe non pficit aīam ad intellectionem ⁊ uolitio
nem:ita ꝙ intellectio precedēs uolitionem nō eſt
grata nec meritoria:ſeqūes autem non eſt grata ni — a.l.etiam.
ſi q2 eſt imperata a uolitione grata.¶Si inſtetur
minori prime rationis:q2 eſſentia nō eſt actiua ſed

Universidad de Deusto Biblioteca

paſſiua mediatib⁹ iſtis potētijs.hoc lʒ ſit falſuʒ:ſal tē de uolūtate:ut dictū eſt in.2.li⁰ di.25.tñ pōt accipi ſic is maior de potētia paſſiua.nulla forma perficit ſuſceptiuū inquātū indifferēs ad plura que pciſe pficit ipm in ordine ad vnū illoꝝ:gra eſt hi⁹ut pus:imo nullus hitus videt pficere eēntiam niſi ut hēt rōnē potētie:tādē ſtet in iſta. Nulla forma pficit aliqd inquātū illimitatū uel indifferēs ad plura que pciſe pficeret ipm ſi eēt determinatū ad alterū illoꝝ:ſed ſi aia eēt tñ intellect⁹ nō poſſet pfici grā: q: nec hie actū gratī:etſi hēret actū.ſi aūt per impoſſibile hēret actū:hēret illū gratū. ¶ 4ª rō ducitur ad oppoſitū:q: cui debet maius bonū ei reddēdū eſt eo mō quo magis pōt ſibi eē bonū:ſed aīe magis pōt eē bonū btitudo ſi ſit in potētia q̄ ſi eēſet in eēntia imediate:ſicut maius bonū eſt aīe videre deū per intellectū q̄ per eēntiā ut eēntia: q̄a videre nō eſt natū eē bonū eius niſi per intellectuʒ ſic nō eſt natum eē eius bonū hēre obiectū btificū ut btificū niſi per potētiā attingētē ipm per opationem. ¶ Qd addit ibi q̄ pceptio btitudinis pncipalr cōpetit potētie:videt cōcludere oppoſitū ppoſiti: q: pceptio obiecti btifici vidēdo ꝛ deguſtādo non eſt accītalis uel aduenićs btitudini:ſicut dic̄ Hugo in auctē quā adducit.in his īngt btitudo cōſiſtit in cognoſcere ꝛ amare bonū. ¶ Probat ēt rōne:q: miſeria eēntialr includit pceptionē obiecti diſcōuenientis:loquēdo de miſeria cōpleta que eſt cuʒ pena.pncipalis enim pena que conſiſtit in triſtitia ut ſupra dictū eſt di.44.q.2.per ſe cōſequit pceptionē obiecti diſcōuenićs: ḡ pceptio obiecti cōuenientis necio nō ſequit btitudinem:q: tūc btitudo non eque necio delectaret ſicut miſeria cruciaret. ¶ Qd addit de phis nō videt pbabile ɔdicere eis in illo pmo noto de btitudine q̄ cōſiſtat in opatione uel nō.lʒ enim errauerint:uel potius non attigerint in quo obiecto uel magis ſub qua rōne ſit btitudo:tñ iſtud pmū notū in quo ſit pfectio finalis creature rōnalis an.ſ.in potētia uel eēntia:quoꝝ diſtinctionē hēmus ab eis:an ēt in opatione uel hitu que ſimilr hēmus ab eis nō eſt ueriſile eos latuiſſe.

t.46.q.1.

Ad queſtionem

ergo dico q̄ duplex pōt eē intellect⁹ q̄ōnis.vn⁹ ſupponēdo q̄ alia ſit pfectio eēntie ꝛ alia potētie:que illarū ſit pncipalr btitudo: ꝛ ſic videt pdicta opinio dicere q̄ ille illapſus qui eſt in eſſentia ut eēntia:qui eſt quodāmō pōr opatiōe:que eſt pfectio potētie ſit pncipalr btitudo.ſm hūc intellectū dico.q̄ btitudo nō ɔſiſtit pncipalr in eſſentia: q: nihil q̄ pficit eēntiā ut eēntie eſt diſtincta qualitercūq; a potētia pōt eē niſi act⁹ pmus: ꝛ forte nullus hitus.nihil aūt tale pōt eē pncipalr btitudo:imo ɔdictionē icludit btitudinē eē ſine opatiōe:nō ſic actū pmū eē ſine quocūq; actu ſcōo. ¶ Ali⁹ intellect⁹ q̄ōnis pōt eē talis:ponēdo q̄ eadeʒ ſit pfectio ꝛ vnica eēntie ꝛ potētie in qua vnica conſiſtit btitudo:an illa vnica pncipalius pficiat eēntiā uel potētiā.ꝛ in pmo intellectu fuit cōparatio duaruʒ pfectionū pficiētiū eēntiā ꝛ potētiā que illaruʒ ſit pncipalioꝛ.In ſcōo fit cōparatio eiuſdē pfectionis ad duo ſuſceptiua q̄ō illoꝝ pncipalius pficiat illa pfectione. ¶ In illo ſcōo intellectu videret diuerſimode rńdēdū ſm diuerſas opiones de potētijs:q: ſi ponant accītia ipſe potētie cū pncipalius ſit id per q̄ō aliud ꝛ non ecōuerſo. ꝛ per q̄ō poſſit accipi equoce pro cā pore ꝛ remotiore:uel pro cā poſteriore ꝛ imediatiore.pmo mō pncipalius eēntia pficit q̄ quecūq; potētia pficiat.ſcōo mō nō:q: eſſentia eſt remotioꝛ cā reſpectu cuiuſcūq;: cui⁹ potētia eſt cā.ſed potētia ppinquioꝛ:q: tñ illā opinionē nō credo eē uerā ſicut dictū eſt di.16.ſcōi.nec ēt clarū eſt q̄ idē eſt pncipalius reſpectu eē ꝛ cuiuſcūq; pfectionis ɔſītio eē.ſiqdē aliqd pōt eē cā alicuius in eēndo: ꝛ tñ illud aliud per nullā aliā cām recipit: imo ſi eēt incātū recipet:ſicut deus eſt cā trianguli in eēndo:tñ ſi triāgulus eēt incātus ſeipſo haberet tres ꝛc̄. ꝛ hoc maxime uerū eſt ubi nō eſt pceſſus in eodē ordine.puta ſi vnū ſit pus in ordine actiui ꝛ poſtea ſcōʒ eſt pus tertio in ordine paſſiui.in eodē ēt ordine nō tenet niſi ſit poritas eēntialis.ſic intelligēdo q̄ incōpoſſibile ſit q̄ ſcōm ſit pus ad 3ᵐ niſi pmū ſit pus ad ſcōm ꝛ ad tertiū ſicut in cauſis efficiētib⁹ patet:ubi poſterioꝛ pōt efficē ſine priore q: poꝛ nō eēt eēntialr uel necio poꝛ.in ppoſito aūt in rōne receptiui nō ſit talis poritaſ eēntialis in recipiēdo eēntie ad potētiā:q: ſi imediatū receptiuū poſſet per ſe eē ſine mediato:poſſet per ſe recipe illo nō recipiēte nec mediate nec imediate.ypotheſis aūt eſt necia ſupponēdo illā ypotheſim neciam multis q̄ diſtinctoꝝ in entitate abſoluta alterutrū pōt eē abſq; ɔdictione ſine altero.videt ḡ q̄ ſi illa opinio eēt pbabilis:nullo tñ mō eēt ɔcedēdum q̄ eēntia pncipali⁹ recipit opationē q̄ potētia. ¶ Diſ ḡ ꝛ alijs opionib⁹ de potētijs ptermiſſis ꝛ equocationib⁹ eius q̄ō eſt pncipalius. ꝛ dico q̄ illud ſimpliciter eſt pncipali⁹ reſpectu.a.q̄ō quocūq; alio poſſibile uel ipoſſibile circūſcripto eodē mō ſe haberet ad.a.nihil aūt aliud ipſo circūſcripto ſic ſe haberet ad.a. ¶ Iſta rō pbat ex rōne pmitatis:q: pmū ad aliqd eſt quo circunſcripto nihil eſt tale ad aliud.quolibet aūt alio circūſcripto ipm eodeʒ mō ſe hēt ad illud. ꝛ pmū ſimplr eſt pncipali⁹ ſimpliciter hac pro maiore declarata.nūc aūt ſiue potētia ſit pfectio vnitiue cōtēta in eēntia.ſiue ſit po eēntialis ipſi⁹ eēntie.ſiue alr ſic uel ſic ſe hēat ſm diuerſas opiniones.eēntia nō recipet btitudinē circūſcripta potētia per poſſibile uel ipoſſibile.eēntia aūteʒ circūſcripta per poſſibile uel impoſſibile potētia recipet eā.ḡ eo mō quo eſt ibi poſſibilis pncipalius recipit.ꝛ per conſe rc uel rōne potētia pncipalius recipit. ꝛ per conſequēs btitudo eam pri⁹ pficit.minoꝛ pbat ex precedēti ſolōne:q: btitudo cōſiſtit in opatione ſm illas opinionē.opatio aūt pficeret potētiā ſi ſola eſſet ſine eēntia.eēntiā aūt nullo mō ſi ſola eēt ſine potētia. ¶ Si iſti pbationi minoris inſtet per hoc q̄ nullū accńs pficit aliud accńs.ſed ſolum ſubam q̄ vnū accńs pus q̄ aliud.iuxta illō Ariſ.4.metaph. nō eni accńs accńti accidit:niſi q: ambo eidē accidūt ꝛ poſt.nihil eni hoc magis illi q̄ illud accidat huic.Si ergo potētia eſt accńs eēntie quōcūq; per poſſibile uel impoſſibile eēt ſine eēntia non poſſet accipe accńs.eēntia aūt poſſet accipe accńs mediatum ſiue poſterius:lʒ nō recipet pus : q: ipſa eſt receptiua utriuſq; etiā immediate in rōne ſbiecti. ¶ Huius inſtātie ut dixi minorē.ſ.q̄ potētia ſit accidēs nō reputo uerā.eſto tñ:ſed maioꝛ eſt falſa ſicut dictū eſt li⁰ iſto di.12.q.2. ꝛ patet per Auic.2.metaph. q̄ uelox ꝛ tardū ſunt paſſiones motus: ꝛ curuum ꝛ rectū paſſiones linee. ꝛ per rōnem.q: qd per ſe ſcōo mō cōuenit alicui eſt accidens eius nam in illo mō ſubiectū ponit in diffinitione paſſionis.

cati tanq̄ additū q̄ō nō cōpetit reſpectu accńtis niſi de ſbcto ſuo.multa aūt ſunt accńtia que per ſe ſcūdo mō īſunt accńtib⁹ ꝛ nulli ſube ſicut patet de oīb⁹ paſſionib⁹ ſciarū mathematicaꝝ.q̄rū nulla eſt de ſuba aliq̄ ut de pmo ſbcto. Qd aūt adducit textū Ariſ. neceſſe eſt exponi.q: ſic pciſe intelligat. q: duo accńtia accidūt eidē ſbcto.iō vnū accidit alteri.ſequit q̄ ita ſuꝑficies accidet albedini ſicut albedo ſuꝑficiei. Idē ſequit ex ſcōa auctē. nihil magis hoc illi accidit q̄ illud huic. Eſt ergo itellect⁹ ei⁹ nō de accńtib⁹ ordinatis quoꝝ alterū eſt rō recipiēdi alterū.ſed de accńtibus diſpatis de qb⁹ exemplificat:ut albū ꝛ muſicū. Iſtud aūt ſufficit ad ppoſitū ſuū ibi uolētis q̄ nō pōt eē pceſſus in infinitū in predicationibus per accńs:ſicut expoſui alibi intentionem eius.

a.l.adducit ō ariſtotile.

Ubi pus i hoc 4°ꝛ in meta°.

Ad argumenta.

¶ Ad pmuʒ maioꝛ poſſet cōcedi de pfectibilibus ꝛ pfectionib⁹ eiuſdē ordinis.nō aūt cōparādo pfectibile a pfectione vnius ordinis ad aliud pfectibile pfectione alterius ordinis. ꝛ itelligo hic pfectiones alterius ordinis actū pmū ꝛ actuʒ ſcōm. ꝛ ſic iſferēdo nō ſeqtur niſi q̄ eēntia ſi hēat aliquā pfectionē que ſit actus pmus illa erit pfectioꝛ q̄cūq; pfectione que eſt act⁹ ſcōs.btitudo aūt nō eſt ſimplr nobiliſſima pfectio ſed nobiliſſima inter actus ſecūdos. ¶ Aliter ꝛ q̄ſi redit in idem:q̄ ſimplr nobiliori pfectibili corńdet nobilioꝛ perfectio.uerū eſt in illo ordine pfectionū que reſpiciūt illud pfectibile.btitudo aūt nō reſpicit eēntiā ut eſſentia eſt pro pmo pfectibili.ſi aūt cōpares ordinē pfectionū ad ordinē pfectibiliū.cōcedo q̄ pfectibili ſimplr nobiliori corńdet pfectio ſimplr nobilioꝛ intrinſeca uel extrinſeca.ſed determinate de extrinſeca nō opʒ cōcedere ſi iſtud ſub ea rōne ſub q̄ eſt nobiliſſimū pfectibile nō eſt capax pfectiōis accidētalis:ſicut eſt in ppoſito:etiā de pfectione accidētali:que eſt habitus:que nō pficit eēntiam ut eēntia eſt. ꝛ multo magis de pfectione accidentali que eſt opatio. ¶ Ad 2ᵐ ɔcedo q̄ ſi potētia poſſet per ſe eē poſſet pfici ab opatione ꝛ eēntia non poſſet pfici ſine potētia. ꝛ ideo argumētū bñ cōcludit cōtra eos qui dicūt potētiā eē aliud realr ab eſſentia.ad nos aūt nihil qui dicimus q̄ idē re ſub vna rōne eſt eēntia: ꝛ habet pfectiones que ſunt actus pmi.ſub alia rōne eſt potētia ꝛ hēt pfectiones que ſunt actus ſcōi.nec dico illas rōnes alias eē cātas tm̄ per actū intellectus:ſed ex nā rei ſicut dictū eſt in q̄ōne de potētijs aīe in 2°. ¶ Ad 3ᵐ dico q̄ non eſt icōueniēs cōcedere nām intellectualē btificari per accńs.hoc eſt nō pmo ſiue nō mediate. ꝛ hoc loquēdo de pmitate ſiue imediatione per rōneʒ:lʒ ſit icōueniēs dicere q̄ btificet per accidēs loquēdo de accńte reali aliquo mediate. ¶ Cōtra iſtas rńſiones:nō minus nobilis eſt rō ſm quā de⁹ eſt beatus q̄ iſta ſm quā btificat.beatificat aūt ſb rōne eēntie:ergo ſub nulla rōne minus nobili beatificat.rō potētie eſt minus nobilis. ¶ Rn̄ loquendo de rōne fundamētali ſm quā btificat.uerū eſt q̄ illa nō eſt minus nobilis rōne fundamētali ꝛ formali ſm quā btificat.loquēdo aūt de rōne formali proxima ſm quā btificat: ꝛ formali ſm quam beatificat:que ſm aliquos eſt rō ueri ꝛ boni adhuc non eſt maioꝛ nobilitas hinc q̄ inde.ſed ponēdo tertio modo q̄ ſm rōnē eēntie btificet obiectiue : non tñ fundamētaliter ſed formaliter.btificet aūt immediate ſm rōnem intellectus ꝛ uolūtatis.ɔſīs eſt dicere q̄ ſm rōnem nobiliorē immediate btificet q̄ immediate ſit beatus.nec hoc eſt icōueniēs q̄ aliqd ſm rōnem minus nobilē recipiat pfectionē ſcōam q̄ ſit pfectum perfectione prima.

a.l.ſic.

Ad primam queſtionem.

p̄ de re.ſcōo de noie.de re ſit hec pma cōcluſio.inter oia nāe intellectuali appetibiliʒ aliqō eēntialiter ꝛ ſimpliciter eſt ſuꝑmū. ¶ Hoc pbat.q: ſi in appetibilibus eſt ordo eēntialis ꝛ in tali ordine nō eſt ire in infinitū.ut pbatū eſt li.1.di.2.q.1.ergo ppoſitū habet.ſi nō eſt ibi ordo eēntialis iterū habet ppoſitū q: quodcūq; datū eſt eēntialiter ſuꝑmum:ſic q̄ nihil eſt eo eēntialiter ſuꝑius.ſed iſta ypotheſis eſt falſa.q: ut oſtēſum eſt ibi nullus pceſſus in ordinatis accńtaliter pōt pcedere in infinitū uel per cōtinuā diuerſitatē niſi in ꝟtute alicuius eēntialr ſuperioris tota illa diuerſitate. Et ſeqtur corꝛelariū q̄ illud eſt infinitū:q: cuicūq; nō repugnat infinitaſ illud nō eſt ſimplr ſuꝑmū niſi ſit formalr infinitum appetibili uel uolibili nō repugnat infinitas:cū illud uel ſit pfectio ſimplr uel cōcomitet cōuertibiliter aliquā pfectionē ſimplr.q: competit toti enti. ꝛ quodcūq; tale eſt pfectio ſimplr.pfectioni aūt ſimpliciter nō repugnat infinitas:q: tūc in aliquo puta ſimplr infinito eēt ſimplr melius nō ipm q̄ ipʒ q̄ō eſt ɔtra rōnē pfectionis ſimplr.patet mono.14. ꝛ.15. ¶ Ex iſto aūt corꝛelario pōt ecōuerſo inferri cōcluſio pma.q: ſi aliqō appetibile uł uolibile pōt eē infinitū: ꝛ infinitū nō pōt excedi.ḡ aliqō pōt eē uolibile ſimplr ſuꝑmū. ꝛ ſi pōt eē ergo eſt.q: ſi nō eēt ꝛ poſſet eē:nō poſſet eē niſi ab alio in eēntia. ꝛ ita nō eēt ſimplr ſuꝑmū in aliq̄ pfectione ſimplr. ¶ Scōa cōcluſio.ſuꝑmū appetibile uel uolibile: ꝛ ſolū illud cuilibet nāe intellectuali ſimplr ppter ſe eſt uolēdū. Expono qd eſt ſimplr ppter ſe uolēdū.ſ.cui repugnat ex nā eius q̄ ſit ppter aliud uolēdū.vn̄ ſi appetit⁹ ſenſitiuus aliqd appetit ppter ſe:ita ut nō ppter aliud hoc eſt ſm qd.q: ex impfectione potētie nō potētis illud appetere ppter aliud.nō aūt ex pfectione obiecti cui repugnet appeti ppter aliud. ¶ Aliud expono.cuicūq; nāe intellectuali eē uolēdū: ꝛ cuicūq; uolūtati ad ppoſitum cōuertunt:q: hēre uolūtatē ꝛ eē nām intellectualē cōuertunt. ¶ Ad pbationē ergo huius ſcōe ɔcluſionis arguo ſic.cuicūq; ſuꝑmū uolibile eſt obiectū uolibile ei illud ſolū eſt ſimplr ppter ſe uolendum ſed cuicūq; uolūtati ſuꝑmū uolibile eſt obiectū uolibile.ergo ꝛc̄.maioꝛ pbat:q: inter uolibilia aliqd eſt ppter ſe uolēdū:q: ſi quodlibet ppter aliō erit pceſſus in infinitū:nullū etiā erit ſuꝑmū:q: ppter aliud uolēdū minus eſt uolēdū q̄ illud ppter q̄ō eſt uolēdū.ex pmo poſterioꝝ.ergo ſi aliqd eſt ſimpliciter ſuꝑmum uolēdū ex pma illud eſt ſimpliciter ppter ſe uolēdū:loquēdo ex parte obiectorum ꝛ ex hoc ſeqtur q̄ cuilibet ſit ppter ſe uolēduʒ cui illud eſt obiectū uolibile.q: uel nulli uel omni uel alicui ſic: ꝛ alicui nō.nō pmū ex pbato:nec tertiuʒ q: nō eſt maioꝛ rō q̄re alicui magis q̄ alij. ¶ Probat etiā idē a poſteriori:q: etſi in ptāte uolētis ſit uelle hoc uel illud.nō tñ eſt in ptāte eius qd ſit uolendū: ꝛ maxime qd ſit ſumme uolēdū.hec eniʒ precedit oēm determinationē cuiuſcūq; uolūtatis.ergo ad quodcūq; cōparet ſemp remanet illud propter ſe uolēdū. ꝛ hinc eſt q̄ eſt huic uolēdū:q: hu-

T.c.5.

ſe uolibile. ¶ Breuiter etiā ꝓbaṫ iſtud: applicādo ad uolūtatē ſicut ⁊ de uolēdo in ſe. q: cuilibet uolūtati eſt aliqd uolēdū cum quelibet uolūtas poſſit aliqd recte uelle: ⁊ nō niſi ſibi uolēdū. ⁊ nulla pōt aliqd ſibi uolēdū uelle ꝓpter aliud ⁊ aliud. ⁊ ſic in infinitū. ¶ Probaṫ etiā illō de pͨiſione. ſ. ꝙ ſolū illud ſit reſpectu uolūtatis ꝓpter ſe uolēdum. q: nulli alteri repugnat: qō ꝓpter aliud appetatur cū nō ſit ſimplr̄ ſupmū appetibile. ⁊ minus bonū poſſit recte appeti ꝓpter maius bonū. Et iſtud pōt dici finis ultimus eē talis uolūtatis: q: ꝓpter illud uolitū eſt quodcūqꝫ aliud uolēdū. minor ꝓbaṫ: qa quecūqꝫ uolūtas reſpicit pro obiecto uolibile ſub rōne coīſſima. q: eſt potētia immālis: ⁊ per ꝯñs reſpiciēs totū ens uel aliqd eq̄lis ambitus cum ente. ¶ Tertia ꝯcluſio. nulla nā intellectualis ultimate ⁊ cōplete pficiṫ niſi hñdo ſupmū appetibile. ⁊ lꝫ pfecte ſm modū poſſibilē ſibi habēdi illud. hoc ꝓbaṫ ex ſcōa. q: nā intellectualis nata eſt ultimate ⁊ maxime pfici ⁊ in eo ſolo qō eſt ſibi ꝓpter ſe uolēdū. ergo nō pōt ultimate pfici niſi in illo habito ſicut eſt poſſibile ab ea hēri. ¶ Probaṫ etiā ꝯcluſio tertia: q: eo nō habito manet nā uolitiua imperfecta. ¶ 3° ꝓbaṫ ꝯcluſio ex medio vniuſiori. q: in hñtibus quecūqꝫ appetitū ſiue aīalē ſiue etiā nālē nō habeṫ ultimatā pfectionē niſi habito eo qō tali appetitu ꝓpter ſe appetiṫ. vñ imꝑfectionē aliquā hēt graue extra centrū. ⁊ appetitus ſenſitiuus carens ſummo ꝯueniēte. ¶ Intelligēdū tñ circa iſtā conclusionē ꝙ in entibus eſt aliq̄ pfectio pͥma. aliq̄ ſecūda uł q̄ſi ſcōa. pͥma eſt q̄ñ nihil deficit ꝑtinēs ad pͥmū eē rei. ſ. eēntiale. ſcōa q̄ñ nihil deficit ptinens ad eſſe ſcōm. hec etiā pfectio ſcōa quedā eſt intrinſeca nec cōiūgit cū pfectiuo extrinſeco. quedā aūt ſic eſt intrinſeca ꝙ in hoc pficiṫ: q: ꝯiūgit pfectiuo extrinſeco. nec mirū ꝙ aliqd pficiaṫ in extrinſeco. q: attingēdo extrinſecū ⁊ maxime ſi eſt pfectius ſe hēt ulteriorē pfectionē q̄ꝫ poſſet hēre in ſe ⁊ ad ſe. iſto enim mō ignobiliora pficiunṫ in nobilioribus nō eēndo illa realr̄ nec hñdo illa formalr̄ inherentia: ſed attingendo illa. ⁊ ſic hñdo mō ſibi poſſibili hñdi. vñ cuius appetit⁹ eſt reſpectu ignobilioris q̄ꝫ ſit nā ipſa illud nō pficiṫ in extrinſeco niſi ſm qd. in nobiliori etiā lꝫ ſit aliq̄ pfectio appetētis ignobilioris. nō tñ ſupma extrinſeca. ſi aūt in aliq̄ nā pficiaṫ in nobiliori ſe nō ſupma: neceſſe ē dare aliquā nām que imediate pficiaṫ nō niſi in ſupmo pfectiuo extrinſeco. q: nō eſt ꝓceſſus in infinitū in perfectibilib⁹ ⁊ pfectionib⁹. ſupma ergo ſaltem pfectibilis nā non pficiṫ niſi in ſupmo pfectiuo extrinſeco. tota aūt nā intellectualis eſt ſm illā rōnē ſuprema ſicut patet ex ſcōa cōcluſione. nec opꝫ ſm ordines nārū eē pfectiua extrinſeca cōpletiue pficiētia. ſed ſufficit ꝙ pfectiones intrinſece ſcōe cōiūgētes cuꝫ pfectiuo extrinſeco corrñdeāt gradib⁹ pfectionuꝫ pͥmarū. lꝫ aūt in ſubīs pfectio pͥma ſit ſimplr̄ nobilior q̄cūqꝫ pfectione ſcōa intrinſeca. tñ nō eſt ultima pfectio: q: ipſa habita adhuc expectaṫ ⁊ appetiṫ ulterior pfectio. ſcōa ēt etſi nō in ſe formalr̄: tñ ut immediatius cōiūgit pfectiori eſt quodāmō appetibilior pfectio pfectione prima: inquātū eſt immediatum ad aliqd appetibile extrinſecū qō magis appetiṫ q̄ꝫ eſſe ꝓpriū intrinſecuꝫ. ſpālr̄ tñ iſtud eſt uerū de uolūtate: q: quicūqꝫ alius appetituꝫ appetit extrinſecū ꝓpter nām: cuius eſt appetitus. ideo nō cōiūgit alicui ſimplr̄ appetibiliori q̄ꝫ ſit eē nāe cuius eſt. uolūtas aūt amat aliqd nobili⁹ ſe: ⁊ plus q̄ꝫ nām illius cuius eſt. ⁊ ideo cōiūgit appetibiliori ⁊ in ſe: ⁊ ſibi q̄ꝫ ſit nā cuius eſt. ¶ Iſta ergo concluſio ſaltē de uolūtate nō tātum uera eſt quātum ad hoc qō dicit ultimate pfici: ſed etiā pfectiōe maxime appetibili pfici ⁊ pfectione etiā: maxime loquēdo de extrinſeco pfectiuo ⁊ ꝑticipatiue: de intrinſeco inquātū cōiūgit illi extrinſeco. Sicut perfectū diſtinguiṫ ita ⁊ bonū. vñ lꝫ quodcūqꝫ enſ ſua entitate ſit bonū bonitate pͥma. nō tñ bonitate ſecūda. ⁊ de iſta p̄cipue videṫ Boetius tāgere in libello ſuo de hebdomadib⁹. ubi vult ꝙ bonitas ſit accidēs: ⁊ ꝙ res nō in eo ꝙ ſunt: bone ſunt. Iſta aūt ſm bonitatē ſic ſignāter exprimimus huic rei bñ eſt. vnde iuxta tertiā cōcluſionē patet iſta ꝙ nulli uolūtati ultimate ⁊ cōplete bene eſt niſi habito illo qō eſt ſibi ꝓpter ſe uolēdū: ⁊ hoc pfecte eo modo quo poſſibile eſt haberi.

De ſecundo ſ. de noīe btitudinis hoc ſupponiṫ noīi apō phos loquētes de ea ꝙ btitudo eſt bonū ſufficiēs excludēs. ſ. defectū uel idigētiā. eſt bonū pfectū uel completū excludēſ imꝑfectionē ſeu dimīſſionē. eſt bonū ultimatū excludēs tēdētiā ⁊ ordinabilitatē ad aliud cōpletiuſ bonū. eſt bonū quo habito cōplete bñ eſt btī. hoc mō miſeria cōpleta eſt idigētia firmata. eſt ēt carētia pfectionis ſecūde. ⁊ in hoc diminutio boni ſecūdi. ⁊ ēt excluſio illi⁹ qō pp ſe amareṫ ſi hēreṫ. tādē miſero cōplete male eſt. lꝫ aūt ſufficientia pfectio cōpletio ⁊ bonitas poſſint ꝑtinere ad entitatē pͥmā rei uel ſcōam. poſſint etiā includere tam illa que ꝑtinēt ad entitatē pͥmā uel ſecūdaꝫ. tñ q: ſufficiēs eſt alicui ſufficiēs ac ꝓpter hoc preſupponit illud cui ſufficiat: cōpletio etiā cōplet illud qō iam p̄ceſſit qō ſine eo eēt q̄ſi uacuū ſeu non plenū. pfectū etiā excludit defectū qui eſt carentia eius qō natū eſt ineſſe. bñ eſſe etiā nō ꝯuenit alicui niſi iam exiſtēti per aliqd q̄ſi ſupadditū. ideo hec oīa magis ꝑtinēt ad pfectionē ſcōam q̄ꝫ pͥmā: q: etiā ultimate ⁊ cōplete non pficiṫ aliqd niſi in extrinſeco pfectiuo qō natū eſt ſic pfici. iō hec magis ꝑtinēt ad pfectionē ſcōam inquātum coniūgit cū pfectiuo extrinſeco. ¶ Ex his poſſet diſtingui btitudo in ſimplr̄ ⁊ ſm qd. ut illa ſit ſimplr̄ btitudo que eſt pfectio ſecūda immediate cōiungēs obiecto ſiue extrinſeco pfectiuo nobiliſſimo. ſm quidā aūt cōiūgens obiecto minus nobili pfectiuo. ⁊ ſiqͥdem nobiliori ipſa natura que ꝯiūgiṫ magis accedit ad rōnem btitudinis ſimplr̄. ſi aūt minus nobili magis recedit ab ea. ¶ Poſſet etiā diſtingui aliter hoc nomen btitudo. q: pōt accipi pro cōiunctione ad pfectiuū extrinſecū uel pro fundamēto proximo illius cōiunctionis. ſiqdem a relationib⁹ poſſent fieri plurime denoīationes ordine quodam: ⁊ abſtractiones ab illis denoīatis.

Ad queſtionem ergo dico ꝙ beatitudo cōſiſtit in operatione uel eēntialr̄ ſi btitudo accipiaṫ pro pfectione que eſt rō cōiunctionis ad obiectū btificū uł ꝓxime fundamētaliter ſi btitudo accipiaṫ pro ipā cōiūctione. ita ꝙ excepta relatione ad obiectū beatificū ultimata perfectio itrinſeca beati ⁊ ꝓxima obiecto btifico eſt opatio. ¶ Hoc ꝓbaṫ. q: nulla perfectio intrinſeca beati eſt btitudo niſi pro quāto immediate cōiūgit pfectiuo extrinſeco: qō eſt obiectū beatificū. ſed excepta relatione immediatiſſimum cōiungēs eſt opatio. ergo ⁊ c. maior patet ex pͥmo articulo. q: nō pōt alicui eſſe cōplete ⁊ ultimate bene: niſi habēdo illud qō eſt ſūme uolēdū. illud eſt pfectiuū extrinſecū uel q̄ſi extrinſecū. q̄ſi dico pro deo ubi obiectū btificū eſt idē cū ipſo beato. nō aūt habeṫ pfectiſſime illud ſumme uolēdū: niſi imediate ꝯiūgaṫ illi. beatū eē eſt ſūme ſibi bñ eē. ex ſcōo articulo. ergo nullius btitudo cōſiſtit in aliquo niſi quo pfectius ⁊ imediatius cōiūgiṫ illi ſūme uolēdo. minor ꝓbaṫ: q: nec eēntia nec potētia cōiūgitur illi extrinſeco pfectiuo niſi per opationē que talis perfectio intrinſeca eſt. qō tñ nō ſiſtit in ſe ⁊ ad ſe: ſed per ſe tēdit in obiectū ēt imediate excludēdo quācūqꝫ formā abſolutā mediam.

Ad argumenta. ¶ Ad pͥmū dico ꝙ illa nō eſt diffinitio beati. ſed deſcriptio ⁊ uerior ceteris improbatis: q: eſt p neceſſaria ꝯcomitātia beatū. nō ſic alie deſcriptiones improbate ab Aug̃. nō ergo pōt inferri abſtractū de abſtracto ſi cōcretū de cōcreto: q: talis ꝯñtia nō tenet niſi q̄ñ in añcedēte eſt p̄dicatio concreti de cōcreto per ſe primo modo. ¶ Pōt dici aliter ꝙ qcqd vult nō accipiṫ ibi diuiſiue pro uolitis formalr̄: ſed pro aliquo vno in quo ſūt vnitiue oīa recte uolita: ut ſit ſenſus. beatus eſt qui hēt pfecte ſm modū ſibi poſſibilē aliqō obiectū ꝓpter ſe uolēdū in quo hēt vnitiue ⁊ eminēter qcqd pōt recte uelle ⁊ illo intellectu cōcludiṫ ꝓpoſitū. q: per opationē hēt hoc mō qcqd vult. ¶ Ad auctem Boetij opꝫ exponere. uel ꝙ hoc nomē btitudo eſt equocū uel ad pfectionē finalē ſeu cōpletiuā extēſiue ſiue intēſiue acceptā. ⁊ iſta eſt deſcriptio btitudinis accepte ſm totalitatē extēſiuā. uel opꝫ dicere ſi accipiaṫ pro totalitate intēſiua ꝙ eſt ſtatus pfectuſ aggregatione oium bonoꝝ in vno bono eminēter ⁊ vnitiue cōtinēte. uel ſi in illo nō eſt aggregatio propter ſimplicitatē: tūc tertio mō aggregatiue debet intelligi tanq̄ꝫ p̄cedēs uel cōcomitās illū ſtatū perfectū. nō aūt de eius eēntia. ¶ Ad 2ᵐ patet ex diſtinctione poſita in ſcōo articulo. ꝙ nomē btitudinis pōt accipi pro relatione ꝯiūctionis uel pro fundamēto ꝓximo illius cōiūctionis. ¶ Et ad confirmationē cōcedo ꝙ quecūqꝫ forma ſiue pfectio ſecūda in creatura: que tñ eſt pfectio abſoluta abſqꝫ ꝯdictione pōt eē ſine relatione cōiūctionis ad obiectū btificū. Si tñ hic ponaṫ talis rō btitudinis intrinſece ꝙ nō poſſet eē ſine cōiūctione ad obiectū. ſeqtur ꝙ btitudo uel ſit relatio uel includat abſolutū ⁊ relationē. Si enim btm̄ eē qditatiue eſt ſic hēre obiectū btificū. ergo btitudo eſt taliſ habitio. talis aūt habitio illius obiecti uel includit ſil̄ abſolutū ⁊ reſpectū. uel eēntialr̄ dicit reſpectū ⁊ neceſſario cōnotat abſolutū. q: ſi eēntialr̄ diceret abſolutū nō neceſſario cōnotaret reſpectū qui eſt poſterior abſoluto. ¶ Ad 3ᵐ diceṫ inferius in q̄ōne de ſecuritate. ¶ Ad 4ᵐ cōcedo ꝙ btitudo nō conſiſtit in actione de gñe actionis. q: illa nō eſt ſimplr̄ perfectio agētis ut opaṫ. opatio aūt non eſt actio talis ſed actio equoce accepta ut dictū eſt li. j. di. 3. q. ult. ¶ Ad ꝯfirmationē pͥmā patet per idē. q: mutatio illa de nō btō ad beatū. nō eſt de nō agēte ad agētem. ſed de nō opante ad opantē. ¶ Ad ſcōam cōfirmationē dicit qdā ꝙ in actu duo ſunt. ſ. ſubā act⁹ ⁊ forma a qua hēt pfectionē ipſius ſm ſubām. pͥncipiū eſt nā uel potētia. ſed ſm formā pͥncipiū eius eſt habitus. Si ergo ille ſit acqſit⁹ totaliter noſtri actus cauſa erimus. ſi aūt infuſus pfectio erit a cā exteriori que cauſat habitū. actus aūt nr̄ nō poniṫ btitudo niſi rōne ſue pfectionis. ideo nos nō ſum⁹ nr̄e btitudinis cā. ſed deus. ¶ Cōtra lꝫ. pͥus eſſentialr̄ nō pōt depēdere ab aliq̄ cauſa a qua nō depēdeat poſterius eēntialiter. Actus eſt p̄or eēntialiter ſua forma. Alioqn illa forma nō p̄exigeret actū ad ſui eſſe. ergo ſi ſumus cā ſubē depēdebit illa forma a nobis: ⁊ nō niſi in aliquo genere cauſe. qa nihil videṫ depēdē eēntialiter ab eo qō nō eſt aliq̄ cauſa eius loquēdo de actu pͥmo quocūqꝫ. ¶ P. illa forma nō eſt niſi aliq̄ cōditio ipſius actus. potētia aūt que elicit actū nō elicit ipſum nudū. ſed cuꝫ tali uel tali cōditione ſeu circūſtātia. ergo eſt cauſa nō tm̄ ſubē actus: ſed etiā illius forme act⁹. ¶ P. ꝙ habitus ſit cauſa diſtincta a potētia ⁊ alicuius diſtincti a potētia nō videṫ ꝓbabile. tum q: nō eſt niſi cauſa ſecūda reſpectu potentie. cauſa aūt ſcōa ⁊ prima nō hñt diſtinctos effectus ſibi ꝓprios: q: tūc reſpectu neutrius eſſet hec pͥma: ⁊ illa ſecūda. tum q: iſte effectus ꝓprius habitui eēt neceſſario forma abſoluta ſi relatio nō eſt per ſe termin⁹ agētis uel actionis. nō eſt aūt ꝓbabile eſſe actionē formatam hoc mō. q: tūc oporteret actionē attingētē obiectuꝫ beatificū includere duo abſoluta. ¶ Eſt ergo alia rñſio ꝙ beatus eſt cauſa actiua reſpectu beatitudinis ſue quātum ad illud abſolutū qō eſt in beatitudine: ⁊ hoc ſi uolūtas ſit cauſa actiua ſue uolitionis beatifice. de quo inferius diſtin. 49. q. ij. a.l.pñti. ¶ Ad qntū cōcedo ꝙ actus ille eſt ſimpliciter pfectior habitu etiam in rōne pfectionis finalis. q: immediatius attingēs obiectū finale: ⁊ in rōne etiam pfectionis formalis. q: tāta pfectio nō poſſet cōpetere habitui tali in ſūmo quāto actui tali in ſummo. a.l.dico. ¶ Ad pͥm ergo. 3. thopi⁹. dico vno mō ꝙ intelligēda eſt illa cōſideratio ceteris paribus. vnde ipſe vult in p̄ncipio libri ꝙ nō cōſiderat in multum diſtātibus. i. in habētibus multas differētias. ſed in his que ſolā illam differētiā hñt ad que cōſiderat. de qbus vniuſr̄ cōſiderationes ſue tenēt. ⁊ tūc minor eſt falſa. habitus ⁊ actus in hoc ſolo diſtinguunṫ. ſ. pmanētius uel diuturnius ⁊ minus diuturnum. Tertiū. ¶ Eſt ⁊ alia rñſio in ꝓpoſito ꝙ act⁹ ille eſt eque diuturnus cum habitu. ⁊ ex pte potētie ⁊ ex parte obiecti ⁊ ex pte nāe huius ⁊ illius. ¶ Ad ſecūdam ꝓbationē patet alibi libro ꝑ. di. 17. de charitate. ꝙ habitus nō eſt cauſa actus niſi ꝑtialis. non eſt aūt incōueniēs cām ꝑtialē equocaꝫ eſſe minus nobilē ſuo effectu: ⁊ maxime de ꝑtiali ſecūdaria. lꝫ cauſa totalis equoca uel ꝑtialis p̄ncipalis ſit nobilior ſuo effectu. ¶ Breuiter ſic beato eſt ſimpliciṫ pfecte bñ. nulli eſt ſic bñ niſi in ſimplr̄ pfecto bono pfecte habito ut eſt ſibi poſſibile. nulli alīq ab illo pōt ſic eſſe bene in illo niſi immediate attingēdo illud. illud nō pōt attingere niſi per opationē. ergo in iſta attingētia immediata illius boni ſeu in coniūctione immediata ad illud bonū cōſiſtit beatitudo cōpletiue. in ipſa aūt opatione tanq̄ꝫ in ꝓximo fundamēto. pͥma ꝓpoſitio patet. q: btitudo eſt pfectio rei ſcōa nō pͥma. q: res pfectior ſm pfectioneꝫ pͥmam: ⁊ ſola illa pōt eſſe miſerior alīs. pfectio aūt ſcōa ꝓprie exprimiṫ per hoc qō eſt bene eſſe. Nam bñ eē pſupponit bonitatē pͥmā alicuius cui bñ ſit. ultra in pfectionibus ſcōis eſt ordo ſicut ⁊ in primis. q: corrñdētia iſtarū ad illas. ⁊ iterū in pfectionibus ſcōis cuiuſcūqꝫ eiuſdē eſt ordo. ita ꝙ alique

Quẽ. eſt diffuſe bṫ.

Scot. qͣ. ij. q. 4. ⁊ tho. pͥᵃ dicar. 142.

eſt ultima citra quā ipſum eſt impfectū ꝑuatiue:q2 natū recipe ulteriorē.ſed ultima ſui habita ſi nō eſt ſimplr ultima:remanet impfectū negatiue:q2 carēs pfectione:lʒ nō nata recipi in ipſo.ad excludēdum pfectionē ſcōam eiuſdē addiṫ pfecte ad bene. ad excludēdū aūt ulteriorē pfectionē ſcōaʒ ſimpliciter ſaltē in gñe addiṫ ad pfecte bñ ſimplr: ita ꝙ btitudo dicit pfectionē ſcōam excludētē impfectionē ⁊ ꝑuatiuā ⁊ negatiuā tanq̄ pfectio ſcōa ſupma ſaltē in gñe. ¶ Scōa ꝓpoſitio patet.q2 illud quod pōt habere illud bonū ſi nō habet nō eſt ſibi perfecte bene:ſed impfecte ꝑuatiue.ſi aūt nō pōt habere.ergo nō eſt ſibi pfecte bene:ſed impfecte negatiue. ¶ Tertia ꝓbaṫ ex tribus cōcluſionibus ꝑmi articuli:q2 tota nā intellectualis nata eſt ſic habere illud bonū. ⁊ impfecta eſt niſi ſic habeat.nā autem nō intellectualis tanq̄ inferior ſi nō eſt nata ſic habere illud.ergo remanet impfecta nō ꝑuatiue ſed negatiue.hoc eſt ex impfectione nāe. ¶ Quarta ꝓpoſitio ꝓbaṫ.q2 nulla pfectio ſcōa eſt in nā intellectuali per quā imediatius attingaṫ bonū pfectum q̄ per opationē que ſm ſe videṫ eſſe nō ſui grā:ſed grā obiecti.pfectio autē ꝑma nō attingit niſi mediante perfectione ſcōa. Queſtio.III.

Utrum beatitudo ꝑ ſe conſiſtat in pluribus opationibus ſimul.

Utrum beatitudo ꝑ ſe cōſiſtat in pluribus opationibus ſimul. Qꝫ ſic. Augꝰ.13.de tri.c.5.Beatꝰ eſt qui habet qcqd vult ⁊c̄.ſed non tm̄ recte vult hō opationē vnā ſed plures:q2 ſi recte vult fruitionē recte vult viſionē ſine qua nō eſt fruitio.ſi etiaʒ recte vult viſionē recte vult fruitionē:q2 ſm Anſ. Lib.2. Cur deus hō.c.j.nā intellectualis ad hoc accepit intellectū ad diſcernēdū bonū a malo ut per uolūtatem bonū diligat ⁊ malū odiat. ¶ Pꝫ.ex eadeʒ auctoritate ſic.ſi per vnā opationē pōt hēe quicquid vult.aut ergo per opationē uolūtatis. ⁊ tūc ſequiṫ ꝙ deſcriptio Augni equalet iſti.Beatus eſt q vult qcqd vult.q2 habere eſt uelle.cū ois opatio uoluntatiſ ſit uelle.ſed viator vult qcqd vult.ergo habet qcqd vult.ergo eſt beatus.hoc eſt incōueniēſ.ſi autem hēre ſit per actū intellectus:tūc ſeqtur ꝙ beatus eſt qui intelligit qcqd vult. ⁊ tūc ſequiṫ ut ꝑus ꝙ viator erit beatus:q2 intelligit qcqd vult.oportet ergo dicere ꝙ habere iſtud non cōſiſtit in vno actu ſolo hoc uel illo.nec per ꝯñs in aliq vna opatione. ¶ Pꝫ.btitudo cōſiſtit in quocūqꝫ per qō diſtinguiṫ per ſe beatus a nō beato.ſed diſtinguitur per ſe per actū intellectus:q2 beatus videt:nō beatus nō videt obiectū.ſ.btificum.diſtinguiṫ etiā per actum uolūtatis.q2 ſi cauſe ſunt diſtincte ⁊ effectꝰ actus intellectus videṫ eſſe cauſa actus uolūtatis q2 eo poſito poniṫ ille actus: ⁊ eo remoto remouetur. ¶ Oppoſitū.in quolibet ordine eēntiali eſt ſtatus ad aliqō vnū.ergo in ordine finium nō tm̄ erit ſtatus ad aliquē vnū finē extrinſecum.ſed etiaʒ inter fines extrinſecos erit aliqs vnus ſupremus.nō ergo ſunt due opationes de rōne finis intrinſeci. ¶ Rꝰ.vni ſimplr ꝑmo in vno ordine pñt duo eſſe imediata. ⁊ per ꝯñs utrūqꝫ eſt eque ꝑmuʒ: lʒ non ſimplr ꝑmum:ſed ſcōo ꝑmū.exēplum de cauſis efficiētibus ⁊ effectibus. ¶ Cōtra.2.de gñatiōe.idē inquātū idē natum eſt facere idē.ergo eidē efficiēti nō eſt natum eē ꝓximū niſi vnicū effectum.ergo a ſimili in finibus. ¶ Rꝰ.niſi ordo eēntialis ſpētū cōcludat duas nō poſſe eē ꝓpinqs prime eēntie: ⁊ ita impoſſibilitas pluralitatis ꝯcludaṫ ex ipſis productiſ.nō apparet quomō ex vnitate ꝓducētis poſſit hic cōcludi vnitas effectus ſiue ꝓducti:q2 non ſemꝑ oportet duoꝝ effectuū aſſignare duas cās ſi ois multitudo reducēda eſt ad vnū:ſicut ad cāʒ illius multitudiniſ. ¶ Arguiṫ aliter ad oppoſitum. q2 in prioribus eēntialiter in aliquo ordine non eſt minor vnitas q̄ in poſterioribꝰ eēntialiter.ſed potius maior.nūc aūt aliqs finis ſub fine extrinſecuſ ſimplr per vnū intrinſecū ſibi correſpōdētē attingiṫ.

Margin: Lib.2. — a.l.uolētis. — a.l.itriſecoſ — T.c.56.

Hic dicitur

Hic dicitur ꝙ btitudo cōſiſtit ſimul in actu intellectus ⁊ uoluntatis.rō ad h.q2 btitudo cōſiſtit in pfecta vnione beatificabilis cum deo.hec aūt includit vnionem ſm oēm potētiā ſm quā natura illa eſt imediate vnibilis deo.huiuſmodi eſt tam intellectus q̄ uolūtas: q2 ſicut deus ſub rōne qua ſummū uerū eſt imediatū obiectū intellectus.ita ſub rōne qua ſummum bonū eſt immediatū obiectuʒ uolūtatis. ¶ Pꝫ.per quā virtutē aliqd moueṫ ad terminū:per eādē qeſcit in termino:ſed tam per intellectū q̄ per uoluntatē natura intellectualis moueṫ in deū.ergo per utrāqꝫ potētiā qeſcit in ipſo.ſed btitudo eſt pfecta qes nature itellectualis in deo.ergo ⁊c̄. ¶ Addō tertiā rōnē quādo ad pfectionē alicuius in actu ꝑmo reqrunṫ plura:ad perfectionē eiuſdē in actu ſecūdo reqrenṫ etiā plura illis ꝑmis ꝓportionabilia ſed ad perfectionē nature intellectualis in actu primo reqrunṫ itellectus ⁊ uolūtas.q2 ſine alterutra eēt impfecta in actu primo.ergo ad pfectiones eiuſ in actu ſcōo reqrunṫ actus ſcōi iſtis correſpōdentes. btitudo ergo que eſt cōpleta pfectio nāe intellectualis in actu ſcōo includet duos illos actus ſecūdoſ ꝓbaṫ maior.q2 natura nō pōt eē pfecte qetata niſi quodlibet ptinēs per ſe ad eius pfectionē nālē qetetuṙ.da enim ꝙ aliqd tale nō quieteṫ.ergo nā nō ēſtet.ergo nō pfecte.pfectio ergo qetatiua totius nāe includit per ſe qetationem cuiuſcūqꝫ actus primi pertinētis per ſe ad ipſam naturam.

Margin: Ric.pñ.x. ar.j.q.6.

Alia eſt opinio

Alia eſt opinio in extremo qō tm̄ in vnica opatione cōſiſtit:q2 ex diffinitiōe phi ꝑmo ethiꝛ.felicitas eſt operatio optima ſm optimā virtutē ⁊ in vita perfecta nūc aūt impoſſibile eſt plures eē opationes eiuſdē ſimplr optimas.q2 nec eiuſdē ſpeciei.q2 vna talis pfecta ſufficit in vno.patet etiā ꝙ opationes intellectus ⁊ uolūtatis nō eēnt eiuſdē ſpeciei. nec poſſent eſſe plures optime alterius ſpēi.q2 ſpēs ſe hñt ſicut numeri.8.metaꝫ. ⁊ ꝑcipue hoc uerum eſt de ſpecie ꝓxima ꝑma ꝙ ipſa eſt tm̄ vnica.q2 ipſa eſt ꝑma in genere reſpectu aliarū ſicut ꝑmū ſimplr eſt ꝑmū extra genus. Silr nō eſt poſſibile eſſe plures virtutes optimas eiuſdē nāe ſiue accipiaṫ ibi virtus pro potētia nāli:q2 vnica eſt ſupma potētia vnius nāe.ſiue accipiaṫ ibi virtus pro habitu acqſito uel ſupernāli.ſemꝑ eni ſic ⁊ ſic eſt vnicū tm̄ optimum.

Margin: Th. p[...] ar.4.q.[...] lu.pa.[...] ſtione[...] — T.c.[...]

Ad queſtionem

Ad queſtionem pōt dici quodammō mediando inter opiniones q2 nō loquēdo de btitudine ut dicit aggregationem oium bonoꝝ ptinētiū ad beatificabile:ſed ut dicit illō quo imediate attigiṫ ultimate obcṫū beatificū poſſet diſtingui de btitudine nāe itellectualis ⁊ de btitudine potētie.ſic ꝙ lʒ nā nō btificeṫ niſi ſm potētiaʒ:tm̄ ut nā eſt aliq potētia btificabiliſ cuiꝰ btitudo non eſt ſimplr btitudo nāe:q2 nō eſt in illo ſimpliciter pfecte bñ ipſi nāe:ſed in aliquo alio nobiliori iſto:lʒ ex illo ſit ſimplr bñ huic potētie.ſm hoc ergo pōt dici ꝙ btitudo nāe itellectualis cōſiſtit in opatione vnica tm̄:q2 tm̄ in vnica eſt ſibi ſimplr pfecte bene:ita ꝙ nihil ſibi deſit non tanq̄ hic includat oia ptinētia ad bñ eē nāe:ſed dicat complemētū oiuʒ in bene eſſendo. ¶ Et iſtud ꝓbaṫ:q2 ſicut obcṫū beatificū vnicū re ⁊ rōne eſt in quo tanq̄ in extrinſeco pfectiuo eſt huic nāe pfecte bene ⁊ non niſi iquātū attingiṫ ab iſta nā ſimplr imediate per opationeʒ:ita talis opatio ſimplr erit vnica. ſ2ꝰ mō dicēdo oēm potētiaʒ eē btificabilē que pōt imediate attingē obcṫū beatificū.diſtinguēduʒ eſt de imediatione.aut enim excludit mediuʒ eiuſdē ordinis qō.ſ.ſit mediū iſti attingēdi in ſuo ordine ſicut opatio eſt mediū ipi potētie in attingēdo obcṫū:aut excludit mediū alteriꝰ ordinis:ꝙ.ſ.nihil ſit illo imediatiꝰ ſiue pfectius attingēs:ſiue illud ſit iſti rō attingēdi ſiue nō. Exēplū huiꝰ diſ.cauſa ꝑor ⁊ poſterior imediate attingūt idē paſſum:ita ꝙ neutra cā agēs in paſſum eſt mediū per qō alia attingat illō cōe paſſum.tm̄ ꝑor cā imediatiꝰ attingit:q2 itimius ⁊ pfectiuſ:q2 tota attingētia poſterioris eſt in vtute ꝑoris.ꝑmo mō cōcedēdū eſt ꝙ imediate tā intellectꝰ btificaṫ q̄ uolūtas:q2 imediatius terminus opationis utriuſqꝫ potētie eſt ipʒ obcṫū:ita ꝙ neutra eſt media reſpectu alterius in rōne obcṫi nec in rōne attingēdi obcṫū ut attingiṫ per iſtū actū: ⁊ ita btitudo totalis extēſiua poſſibilis in nā intellectuali:q2 eſt btitudo duarū potētiarū q̄ruʒ utraqꝫ eſt ſuo mō btificabilis.iſta inq̄ cōſiſtit in pluribꝰ opationibus: ⁊ iſto mō ſi poſſent eē in nā intellectuali decē potētie:q̄rū quelibet per opationē ſuā attingeret imediate deū.btitudo totalis extēſiua cōſiſteret in decē opationibus. Nec obſtat niſi dicaṫ ꝙ deus ſub vnica rōne ſola eſt obcṫū btificū ⁊ ſub illa non pōt attingi niſi ab vnica potētia ⁊ per vnicā opationem: ⁊ ita potētia attingēs eū ſm aliā opationeʒ: lʒ imediate.tm̄ nō btificaṫ niſi ſm qd. ⁊ ſm hoc eēt dicēdū ꝙ btitudo ſimplr ⁊ totalis ſm potētias:ita cōſiſtit in vnica opatione ſicut btitudo ſimplr ipſius nāe.2ꝰ mō loquēdo de imediatione planū eſt ꝙ nō ꝯſiſtit btitudo niſi in vnica opatione:q2 nō niſi vnica potētia in nā pfectiſſime attingit obiectū.ſic ergo loquēdo de btitudine nāe qua.ſ.ipſi nāe ſimpliciter eſt optime ſaltē ex pte obiecti optimi: ⁊ ut optimi cui ꝯiūgiṫ.btitudo nō eſt niſi in vnica opatione vnius potētie.ꝯſilr ēt loquendo de btitudine potētie ꝓut includit imediationē utroqꝫ mō dictaʒ nullo ergo mō pōt poni cōſiſtere in duabꝰ opationibus niſi ponēdo ꝙ ad opationē btificā nō ſufficiat operatio vnica ſine alia:qō tm̄ eſt dubium.

Ad argumenta

Ad argumenta pro prima opinione. ¶ Ad ꝑmuʒ.minor nō eſt uera niſi de imediatione vna ſine alia. ⁊ per hoc nō ſeqtur ꝙ btitudo nō ſit niſi in altera tm̄ ꝓut btitudo includit utrāqꝫ imediationeʒ:ſic btitudo nāe nō cōſiſtit niſi in illa qua nā imediatiſſime attingit obiectū.illa aūt eſt vnica:lʒ aliq eius potētia per aliā opationē attingat obcṫū illud imediate imediatione poſſibili illi potētie. ¶ Ad 2m pōt dici ꝙ tēdere in finē nō cōpetit niſi appetitui ꝓprie: ⁊ hoc ſicut tēdere cōparaṫ q̄ſi motui:q2 itellectus lʒ tēdat in obiectū pñs.hoc tm̄ eſt equoce accipiendo tēdere.nunq̄ tm̄ tēdit in aliqd q̄ſi in terminum motus aqrēdū.ſ.per motum. ¶ Aliter cōceſſo ꝙ per utrāqꝫ potētiā tēdat in obcṫū btificū q̄dā.ſ.operatione iperfecta que pōt hēri circa abſens.pōt cōcedi vna tēdētia eē qua nā tēdit in ipm ꝑncipalr. ⁊ ita illā ſeqtur qetatio vnica:que eſt qetatio nature ꝑncipalr.reliq aūt tēdētia eſt minus ꝑncipalis tēdētia ipſius nāe: ⁊ ſic qetatio ſequēs. Cōparādo etiā potētias inter ſe ille tēdētie nō ſunt in ipm obiectū imediate duplici imediatione:ſed tm̄ altera: ⁊ ita erit imediata qetatio ſequēs.illa ergo btitudo eſt nāe ꝓut includit duplicē imediationē opationis ad obcṫū. ¶ Ad 3m dico ꝙ totalis qetatio nature loquēdo de totalitate extēſiua reqrit ꝙ qcqd eſt in nā qetabile qeteṫ. ⁊ huiuſmodi btitudo hois nō eſt ſine reſūptione ⁊ reunione aīe ad corpus:q2 aliqs appetitus eſt in ipſa aīa ad corpus tanq̄ ad ꝓpriū pfectibile.uel ſaltē ecōuerſo in mā ſicut in ꝓprio pfectibili ad formā illā.ſ.aīam: ſed inter illas qetationes vna eſt qetatio ſimplr ipſiuſ nāe que.ſ. eſt qetatio ſimplr nobiliſſima in illa nā inquātum qetabilis eſt. ¶ Dico ergo ꝙ ſicut ſunt aliq multa ptinētia ad actū ꝑmū alicuius:ita pñt eē multe qetationes illoꝝ multoꝝ ⁊ vnica totius totalis totalitate extēſiua includēs illas multas:ſed illoꝝ omniū eſt vnica que eſt ultimata qetatio in obcṫo que ⁊ ſola eſt ſimplr totalis qetatio nāe loquēdo de totalitate intēſiua. ¶ Rō pro alia opinione pōt ꝯcedi intelligēdo ꝯnē de opatiōe vnica btifica ſimplr quātū ad utrāqꝫ imediationē loquēdo ēt de opatione cōpletiue btifica totius nāe:ſed ſi intelligaṫ de btitudine totali totius totalitate extēſiua nō cogit: q2 multe opationes:q̄rū vna eſt ſimplr nobilior altera:pñt ꝯcurrere in optimo ſic.ſ.extēſiue.

Margin: a.l.ſr.

Ad argumenta

Ad argumenta ꝑncipalia. ¶ Ad ꝑmū dico ꝙ qcqd nō accipiṫ ibi pro quolibet appetibili diuiſiue:ſed pro vno in quo ꝯtinenṫ oia vnitiue: ⁊ ſic hñdo obcṫuʒ btificū per quēcūqꝫ actū dicaṫ hēri habet qcqd recte vult:q2 eſt eminēter in illo ꝓpter qō ſolū eſt recte uolēdū: ⁊ in hoc hēt oēm actū recte uolēdū:cū ergo ſumis ſub.ꝙ hec ⁊ illa opatio ſunt recta uolēda in ſe.patet ꝙ nō recte ſumiṫ ſub maiore. ¶ Ad aliud dico ſicut diceṫ in ſequēti q̄ōne ꝙ hēre ſumiṫ ibi pro actu uolēdi nō quocūqꝫ:ſed pfecte ſequēte viſionē nudā: ⁊ qui tali actu hēt qcqd vult hoc eſt vnū qō eſt eminēter oē uolibile ille eſt beatꝰ:ſed nō ſeqtur.ergo qcūqꝫ vult qcqd vult eſt beatꝰ:q2 per inferius pōt dari diffinitio uel deſcriptio ꝓpria alicuius nō ſic per ſupius:q2 pluribꝰ ꝯuenit.vñ in forma eſt ꝯñs ab iferiori ad ſuperius cū diſtributiōe. ¶ Ad 3m nego maiorē:q2 multa pñt eē diſtīctiua in aliquo ab alio:nec tm̄ quodlibet eoꝝ eſt de eſſentia eius inquātū diſtinctū eſt:ſed ſolū illō qō ꝑmo ⁊ eēntialr diſtinguit. ⁊ ſi hic intelligas per hoc qō diciṫ per ſe in maiore.ſ.eſſentialr ⁊ per ſe ꝑmo mō. ꝯcedo maiorē: ⁊ minor eſt falſa:q2 per ſolū actū uolūtatis hoc mō per ſe diſtinguiṫ beatꝰ a nō btō. de quo amplius diceṫ in q̄ōne ſequente de fruitione. ¶ Argumētū in oppoſitū pōt cōcedi intelligēdo de btitudine ſimplr ipſius nāe ⁊ de operatione q̄cūqꝫ ſimplr btifica.ſ.utroqꝫ mō immediationis attingēte imediate obiectū. ⁊ hoc appet ꝓbabile cuʒ ponētes btitudinē eſſe in utraqꝫ opatione uel ambabuſ dicūt alterā earū per ſe ad alterā ordinari. ⁊ per ꝯñs nec utraqꝫ nec ambe ſunt vna pfectio ultima ſimplr ipſius nāe q̄uis vnica earuʒ ſit ſimplr ultima perfectio potētie. Queſtio.IIII.

Margin: Ric.hac diſti.ar.j.q.6. in fine. a.l.cū etiaʒ.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Trum beatitudo p ſe con
ſiſtat in actu intellectus uel uoluntatis.
Q intellectus ꝓbo. Jo.17. Hec eſt vita
eterna ut cognoſcāt ⁊c. ℂ P̄. Aug^{us} p̄
Cap.io. detri.c.penul.viſio eſt tota merces. ℂ P̄.io.ethi^{c}.
ex intētione ꝓbat ꝙ felicitas ſubarū ſeparatarū cōſi
ſtat in ſpeculatione. ⁊ ex hoc cōcludit ꝙ nr̄a felici
tas eſt in ſpeculatione: q2 magis ſiles illis ꝑpter
Cap.io. hoc efficimur. ℂ P̄.j.ethi^{c}. btitudo eſt bonū ſuffi-
ciēs. ſed huius eſt viſio ſm illud Philippi Jo.14.
Dn̄e oſtēde nobis patrē ⁊ ſufficit nobis. ℂ Oppo
ſitū p̄mo de tri.c.13.uel.17. ſolo illo illuſtrari ꝑfrui
13. ꝗ ſufficiet. ℂ P̄. ibidē.c.5. Beatuſ eſt qui hēt quic
qd vult. ergo in opatione maxime uolita maxime
cōſiſtit btitudo. uolūtas magis vult opationē ſuā
ꝗ opationē intellect^{9}: q2 eſt ꝑfectio ꝓpria: ⁊ vnū-
quodqꝫ magis appetit ꝑfectionē ꝓpriā ꝗ illā que
eſt per ſe alterius: lꝫ aliquo mō ſit ſua. ℂ P̄. Aug^{9}
Cap.6. p̄mo de doctrina chriſtiana. ſumma merces eſt ut ip-
ſo ꝑfruamur. frui eſt actus uolūtatis: q2 eſt amore
inherere. ſūma merces nr̄a eſt btitudo. ergo.

In iſta queſtione oēs tenētes btitu
dinē cōſiſtere in
opatione ꝯcorditer tenēt ꝙ nō cōſiſtit niſi in opati
one aliq̄ partis itellectiue ut diſtinguit ꝯ partē ſen
ſitiuā. q2 ſola potētia imālis pōt per opationē ſuā
attingere ꝑfectū bonum in quo ſolo ut in obiecto eſt
btitudo: ſed in cuius illarū potētiarū opatione ſo-
la cōſiſtat ſi cōſiſtit in vnica uel in qua p̄ncipalius
ſi cōſiſtit in ambabus: opiniones ſunt. ℂ Una po
Th.pri.di. nit ꝙ in actu intellect^{9} p̄ncipaliter ⁊ eēntialiter ⁊
art.j.q.j.ſol. in actu uolūtatis ſicut in q̄dā ꝑfectione extrinſeca
2.q̄ſtiūculā ſupueniēte viſioni in qua eſt ſubā btitudis. ℂ Rō
ad hoc eſt talis. btitudo uel eſt finis ultimus extra
quē res per opationē ſuā ꝯtingit: aut finis ultimus
intra. ⁊ illa eſt opatio illa ſola que fini exteriori p̄i
mo cōiūgit. actus uolūtatis neutro mō eſt finis ul
timus. ergo nec btitudo ſic uel ſic cōſiſtit in uolun
tate ut actus eius: lꝫ ſit in ipſa ut obiectū: q2 rō bo
ni eſt obctū uolūtatis. ⁊ btitudo ut eſt finis ultim^{9}
maxime hēt rōnē boni. mino2 ꝓbaf quo ad p̄mam
eius partē. tū q2 obctū uolūtatis eſt finis. ergo oē
uelle eſt quoddā o2dinari ad finē. tū q2 uelle nō po
teſt eē p̄mū uolitū. p̄ſupponit enim aliud a uelle p̄
us eē uolitū: q2 actus reflexus p̄ſupponit actū re-
ctū terminatū ad aliud ab actu illius potētie. alio-
quin eēt ꝓceſſus in infinitū. ſil'r huius appet in in
tellectu: q2 intelligere nō eſt p̄mū intellectū: ſed ali
qd aliud ab intelligere eſt p̄us qō eſt obiectū actus
intelligēdi recti. ℂ Scōa ps minoris ꝓbaf: quia
opatio per ſe ꝯiūgēs fini exteriori eſt per quā ſit p̄
mo aſſecutio finis exterioris: act^{9} uolūtatis nō eſt
talis: q2 uolūtatis eſt vnus actus an̄ aſſecutionem
finis. ſ. deſideriū: qō eſt ut qdā mot^{9} ad nō habituꝫ
alius eius act^{9} eſt quedā qetatio in fine. patet ꝙ p
p̄mū actū nō aſſequit p̄mo finē: q2 caret illo qn̄ ha
bet illū actū: nec per ſcōm ꝓbaf: q2 ille ſeqtur aſſe-
cutionē. uolūtas enim non qetat mō aliter in re in
quā p̄us tēdebat: niſi q2 ipſa alio mō ſe hēt ad illā
rem nūc ꝗ p̄us uel ecōuerſo. qō ergo facit uolūta-
tem ſic ſe hēre ad finē ut qetet in ipſo in quē p2ius
tēdebat in illo uel per illud eſt ultima aſſecutio fi-
nis. talis eſt actus viſionis: q2 per illā fit q̄ſi qdam
cōtactus dei ad intellectū: cū cognitū ſit in cogno-
ſcēte per quē cōtactū ſic ſe hēt obctū ad uolūtatem

ut ipſa poſſit nūc qetari in eo quod p̄us nō potuit.
ℂ Jſtud ꝯfirmaf per exēplū in appetitu ſenſitiuo
q2 ſi ſenſibile eſt finis extra. ſenſatio eſt finis intra
q2 per illā p̄mo habef ſēſibile ſic ut in eo poſſit ap
petitus ſenſitiuus qetari. appet etiā in alio exēplo
q2 ſi pecunia eſt finis extra. poſſeſſio pecunie eſt fi
nis intra. quā ſequif qetatio uolūtatis in pecunia
dilecta. ℂ Cōtra iſtud. finis extra eſt ſimpl'r opti-
mū ⁊ ſūme uolēdū. ergo iter ea que ſunt ad ipſum
qō eſt ſibi imediatius eſt magis uolēdū: ſꝫ uelle eſt
ſibi imediati^{9}: q2 imediate tēdit in ipꝫ ut in finē ul-
timū: cū finis ultim^{9}: ut huiuſmodi ſit ꝓpriū obie-
ctū ipſius uelle. ꝓbo maiorē. illud eſt magis uolen
dum uolūtate libera qō appetitui nāli nālit' eſt ma
gis appetēdū. hi^{9} eſt qō ꝓpinquus eſt ultimo quod
ſimpl'r maxime appetit nāliter. ℂ P̄. uolūtas pōt
uelle ſuū actū ſicut intellect^{9} intelligit ſuū actū: aut
ergo vult ſuū uelle ꝑpter intelligere: aut ecōuerſo
aut neutrū ꝑpter alterū. ⁊ loquo2 de uelle o2dina
to: nō p̄mū: q2 ſm Anſel'. lib.1. Cur deus hō.c.j. o2-
do ꝑuerſus eēt uelle amare ut intelligeret. nec ter
tiū: q2 in o2dinatis per ſe ad eūdē finē eſt etiā aliqs
o2do inter ſe tanꝗ ad finē ſub fine. ergo ſcōꝫ. ⁊ hoc
vult Anſel'. ubi p̄us. ℂ P̄. ſi btitudo extra ſit ſim
pliciter ſumme uolēda. ergo illud maxime eſt bea
titudo intra qō inter intrinſeca eſt ſumme uolēdū.
huiuſmodi eſt aliqō uelle. plus enim appetit uolū
tas ꝑfectionē ſui in fine ultimo ꝗ ꝑfectionē intelle
ctus ⁊ hoc recte loquēdo de appetē libero. ſicut nā
liter plus appetit appetitu nāli. ℂ Ad rōnēꝫ ergo
cōcedo p̄mā ptē minoris. ⁊ p̄mā ptē concluſionis:
ꝙ. ſ. actus uolūtatis nō eſt finis oīno ultim^{9} ſeu ex
tra: ſed nec ſic act^{9} intellectus ſm eos: tū magis ap
p2opinqt ad ſimpl'r ultimū actus uolūtatis. ſic de-
ducit p̄ma rō de attingētia finis ⁊ ꝓp2ij obiecti per
illū actū. ⁊ tertia de maiori uolibilitate iſtius actus
⁊ ſcōa de rōne finis in iſto actu reſpectu act^{9} intel
lectus. Nec ꝓbationes ad p̄mā ptē plus ꝓbāt da
to ꝙ cōcludūt. nā actus uolūtatis ſic eſt o2diari ut
o2dinabilis ad finē ſimpl'r qō eſt imediatuꝫ ſibi in
o2dine eoꝝ que ſunt ad finē. actus itellect^{9} ſi nō eſt
o2dinari: eſt tū o2dinabilis ⁊ mediate. ⁊ iō minus
ꝑticipās rōnē finis. ℂ Scōa ꝓbatio oſtēdit aliqd
eē p̄us uolitū ipſa uolitione. ⁊ cōcedo: q2 obiectuꝫ
extra: ſed illud nō eſt intellectio ſaltē loquēdo de p̄
us uolito ſm ꝑfectionē: qcqd ſit de p̄oritate ſꝫ gn̄a
tionē. illa enim p̄oritas nō cōcludit aliqd ad ꝓpo-
ſitū. ſ. p̄us uolitū magis eē finē. ℂ Scōam ptē mi
noris nego. ad ꝓbationē cōcedo ꝙ per actū deſide
rij qui eſt abſentis nō eſt aſſecutio finis: ſed per ali
um actū. ſ. qui eſt amo2 rei p̄ntis eſt aſſecutio p̄mo:
loquēdo de p̄mitate ꝑfectionis: lꝫ per actū itellect^{9}
ſit aliq̄lis aſſecutio p2io2 p̄oritate gn̄ationis. nūc au
tē ſm phm. 9. meta^{c}. poſteriora gn̄atione ſunt p̄o-
ra ꝑfectione: qō uerū eſt de p̄ori qō eſt ſimpl'r ime-
diatius ultimo: qō ultimū eſt ſimpl'r ꝑfectū. ita eſt
hic. ℂ Cum ꝓbaf ꝓpoſitū de ſcōo actu: q2 illa eſt
qetatio in fine. ⁊ per ꝯn̄s poſterio2 aſſecutiōe finis
dico ꝙ qetatio pōt intelligi uel p2o delectatione p̄
p2ie dicta: que eſt ꝑfectio ſupueniēs opationi. ſicut
pulch2itudo iuuēni: ⁊ ita intelligūt aliq rōnē iſtam
q̄ſi opinio iſta ponat uolūtatē reſpectu obiecti p2e-
ſentis nō hēre niſi delectationē ꝯſequētē viſionem
intellectus. Et ſi ſic accipiaf qetatio p2o delectatio
ne cōcedo ꝙ ipſa ſeqtur aſſecutionē finis nō ſoluꝫ
p̄mā gn̄atione ſed ꝑfectione: q2 ſeqtur actū amādi

uel fruēdi fine viſo qui eſt uere actus elicitus uolū
tatis. falſum eſt aūt ꝙ uolūtas circa obiectū ama-
bile p̄n̄s nō eliciat actū aliquē: ſꝫ tm̄ hēat delecta-
tionē paſſionē. Dicit enim Aug^{us}. 9. de tri.c. ulti. ap
petitus ībiātis fit amo2 fruētis. Jlle aūt appetitus
ſiue deſideriū nō eſt tm̄ paſſio. tū q2 paſſionib^{9} non
meremur nec laudamur nec vitupamur. 2. ethico-
Cap.5. rū. Jn ſcis aūt deſiderijs cōſiſtit maxima pars me
riti ⁊ laudabilitatis iuſtoꝝ in via. tum q2 obcto eo
dem p̄ntato q̄nqꝫ uolūtas elicit deſideriū intēſius
q̄nqꝫ remiſſius ſm ꝙ ex maiori conatu ⁊ ex mino
ri elicit. rōnale etiā eſt ꝙ ſi in deſiderādo uoluntas
q. vnica p^{o} elicit actū ſicut dictū eſt ſup2a li^{o}. 2. di. 25. ad qō eſt
oppo^{m}. auctas Aug^{m} de ciui. 12.c.6. de duob^{9} ſil'r affectis.
⁊ Anſel'. 4. de cōcep. vgi. ꝙ etiā circa finē p̄ntē eli-
ciat actū: q2 ſi agnoſcēdo mouet ſe in nō habitū rō
nabile eſt ꝙ agnoſcēdo qetet ſe in illo p̄ntē. ſi ergo
alio mō accipiaf qetatio p2o actu elicito a uolūta-
te qetatiuo. qui. ſ. imediate cōiūgit fini ultimo: ut in
ipo eſt qes ultima. ꝯcedo ꝙ illa qetatio eſt ſecūdus
actus uolūtatis: ſed nego ꝙ cōſequaf p̄mā aſſecu
tionē finis. p̄mā inq̄ꝫ p̄mitate ꝑfectionis: imo eſt ſic
p̄ma aſſecutio. ſequif tū aliquā aſſecutionē. hoc eſt
p̄ntiā ipſius obiecti fruibilis. que p̄ntia eſt p actuꝫ
intellectus. loquēdo aūt de ſic obiecti p̄ma aſſecuti
one. ſ. de p̄ma p̄ntia obiecti ut uolūtas ſe poſſit qe-
tare in illo per actū ſuū: nego illā opationē eē fineꝫ
ultimū intra per quā eſt p̄ma aſſecutio finis extra:
q2 opatio ſic p̄ma aſſecutiua nō cōiūgit imediate
fini extra. excludēdo oēm mediationē alterius p2o
a.l.ꝓbatio. pinquoris illi fini. ℂ Si ꝯtra hoc adducaf illa ꝓpo
ſitio: q2 uolūtas nūc pōt qetari p̄us non. ꝗ aliter ſe
habet ad finē: uel ecōuerſo nūc ꝗ p̄us. ℂ Rn̄deo
ꝯn̄tia nō ualet: ſed ſufficit ꝙ aliq̄ potentia p2io2 in
opando ipſa uolūtate aliter ſe hēat ad obiectū ei^{9}.
ſ. alteritate poſita. uolūtas pōt in actū in quē p2ius
nō potuit nō alteratione ſui: ſed illius p̄ug in agen
do. ℂ B2euiter ergo p̄ma pars deductionis nō eſt
a.l.create. ꝯtra aliquā opinionē: q2 nulla ponit actū uolunta-
tis creature eē deū: nec ſcōa pars de p̄mo actu uo-
lūtatis. ſ. de deſiderio eſt alicubi dubia. Reſtat er-
go vis in hoc ſi aliqs actus uolūtatis alius a deſi
derio poſſit eē p̄ma cōſecutio finis ultimi: ⁊ p2oba
tio ibi adducta de qetatione fallit ſꝫ equocationē
ſi enim accipiaf qetatio p2o delectatione ꝯn̄te opa
tionē ꝑfectā. cōcedo ꝙ illā qetationē p̄cedit ꝑfecta
ꝯſecutio finis. ſi aūt accipiaf quietatio p2o actu qe
tatiuo in fine: dico ꝙ actus amādi qui nāliter p̄ce-
dit delectationē qetat illo mō: q2 potentia opatiua
nō qetaf in obiecto niſi per opationē ꝑfectam per
quā attingit obiectū. ⁊ tūc illa ꝓpō. qetationem in
obiecto p̄cedit aſſecutio obiecti p̄ma. i. ꝑfecta. falſa
eſt. hn̄s tū appentiaꝫ ueritatis ex cōparatione ad
motū: quo mobile aſſequif terminū ⁊ ad qetē in il
lo termino. Siqdē motus ad terminū p̄cedit qeteꝫ
in termino: ſed hec cōparatio ad ꝓpoſitū nō ualet
q2 eadē opatio hec eſt aſſecutiua ꝑfecte ⁊ qetatiua
q2 quietatio eſt in ꝑfecta aſſecutione obiecti. ⁊ vni
uerſaliter tales ſititudines ex motibus applicādo
ad opationes nō ualēt: ſed opo2tet relinquere quic
quid impꝑfectionis eſt in motu. ſicut eſt hec diſtictio
eius a qete. ⁊ per oppoſitū in opatione ſūt iſta vni
tiue aſſecutio obiecti q̄ſi per motū uel magis tēdē
tia in ipm. ⁊ qetatio in obiecto ſiqdē tendētia talis
in ipm qetat in ipſo. ℂ Et ſi negef oīs opatio uolū
tatis circa obiectū p̄n̄s alia a delectatiōe hoc eſt ir

rōnabile: q2 ſi uolūtas eſt opatiua circa obiectum
abſens impꝑfecte tū cognitū: q2 obſcure. multo ꝑfe-
ctius poterit opari circa obiectū ꝑfecte p̄n̄s: q2 vi-
ſum. ℂ Si arguif. uolūtas pōt nūc qetari in obcto
p̄us. nō ergo aliter ſe hēt ad obctū vniuſ'e ecōuer-
a.l.uel. ſo ꝗ p̄us. ℂ R^{n}. ꝯn̄tia nō ualet: ſed ſufficit ꝙ aliq̄
potētia alia p̄o2 in opando aliter ſe habeat ad obie
ctū ꝗ p̄us. nec mirū q2 potētia que in opando req
rit aliā opantē nō eſt oīno in potētia ꝓpinqua ad
opandū niſi illa alia opante. ℂ Si arguif ſaltem
per illud nouū per qō uolūtas nūc pōt quietari. tē
nō potuit. ⁊ h̄ nō niſi q2 eſt aſſecutio finis ⁊ p̄o2 ꝗ
ipſa qetatio uolūtatis. patet ergo ꝙ in illo alio actu
eſt p̄ma aſſecutio finis. ℂ R^{o} uerū eſt p̄ma p̄mita
te gn̄ationis nō p̄mitate ꝑfectionis. btitudo aūt eſt
aſſecutio p̄ma p̄mitate ꝑfectionis. ℂ Et ſi oīno an̄
quācūqꝫ quietationē potētie arguas habitionē uel
aſſecutionē finis p̄cedere: q2. ſ. potētia nūc pōt ope
rari p̄us nō potuit: qō non eſt ſine aliq̄ mutatione
que nō eſt niſi ad habitionē obiecti. ſeqtur ꝙ in nl'
la opatione etiā intellectus poſſit eē p̄ma aſſecutio
obiecti: ⁊ ita nec habitudo. ⁊ tūc illa rō uadit ad il
lam opinionē ꝙ btitudo nō eſt in opatione: ſed in
aliq̄ habitione obiecti p̄cedēte oēm opationem de
qua dictū eſt in p2ima queſtione.

Juxta hoc q̄ſi ex latē querif que potē-
tia ſit nobilio2. ℂ Ad iſtā
q̄ōnem ex multis medijs arguif ad utrāqꝫ parteꝫ.
Th.j.p.ſū. vnū mediū eſt ex obcto p2o itellectu ſic. uerū eſt ꝓ
q.22. arti.3. pinquus enti ꝗ bonū. ergo ꝑfectiuſ. ℂ P2o uolūta
te ſic. rō boni eſt nobilio2: q2 eſt bona per eēntiā: ue
rū aūt eſt bonū per ꝑticipationē. Sil'r bonum vni
uſ'e eſt nobili^{9} bono ꝑticulari. uerū eſt qōdā bonū
Uide Hē.q quia bonū itellect^{9}. ℂ Hoc mediū p2o neutra opi-
li.j.q.14. nione videf eē efficax: q2 maio2 utrobiqꝫ videf fal-
ſa: q2 iſta nō ſunt real'r diſtincta uerū ⁊ bonuꝫ: ⁊ p
ꝯn̄s neqꝫ vnū real'r nobili^{9} altero. ſi aūt dicaf vnū
nobilius altero ſm rōnem itelligēdo rōnē p2o cau
ſato ab intellectu. hec eſt relatio rōnis per itellectū
cōparātē iſta ad alia. hec nobilitas nō facit ad p2o-
poſitū: q2 relatio rōnis nō eſt fo2malis rō p̄mi ob-
Uide Uar iecti itellect^{9} uel uolūtatis. Simil'r ad que fiet iſta
ro.in p̄ di.3 cōparatio. ſi ad ꝑſonas diuinas filiū. ſ. cui co2rn̄det
q.ultima. uerū in ente. ⁊ ſpūꝫ ſcm̄ cui co2rn̄det bonuꝫ ꝑſone
diuine nō habēt diām nobilitatis. Si aūt cōparē-
tur ad poſteriora: puta ad actus quoꝝ ſunt obcta
iā eſt circulus in arguēdo. Si aūt ponanf differre
rōne reali ſicut dictum eſt de attributis in p2imo li
b2o. tunc bene pōt ſaluari aliq̄ nobilitas in vno ſm
ꝓpriā rōnē eius reſpectu alterius. ⁊ hoc an̄ actū
intellectus: q2 ſicut eſt diſtinctio iter aliq̄ alterius
rōnis ſic eſt etiam ieq̄litas. maxime ſi ſit diſtinctio
q̄ditatiua non ypoſtatica ⁊ iter abſoluta: ſed fo2te
nec uerū nec bonum ultra ens dicūt rōnes abſolu
tas. mino2 etiā utriuſqꝫ rōnis eſt dubia quātuꝫ ad
illā ptē ꝙ bonū eſt obctū uolūtatis. falſa aūt q̄tū
ad illū ꝙ uerū eſt obctū intellectus. ſicut dictū eſt
diſt.8.q.4. in p̄mo li^{o} di.3.q.3. tam ergo maio2 ꝗ mino2 reqrūt
ꝓlixiorē diſcuſſionē ꝗ ad p̄ſentem queſtionē ſpe-
ctet. p2o neutra ergo parte ponēda ualet hoc medi
um. ℂ Ad rōnes ex illo medio ſumptas. Ad p̄mā
iferf oppoſitū: q2 ſicut ens eſt potētiale reſpectu cu
iuſcūqꝫ rōnis ſpālis: ita ꝓpinquius ſibi erit poten
tialius. ℂ Sed cōtra hec. rō entis p̄ciſe accepta eſt
nobilio2 quacūqꝫ rōne ſupaddita p̄ciſe accepta ſi-
cut rō ſubiecti eſt nobilio2 rōne paſſiōis. ergo qō

ſibi tanq̃ pfectiſſimo eſt ꝓpinquus illud eſt pfecti⁹. vñ falſum eſt ꝙ ens ſe hẽt ad alia ſicut mã ad formã: ſed magis in potẽtia q̃ſi actiua ſicut ſubiectuꝫ ad paſſioneꝫ. ¶ Aliter dr̃ ꝙ pfectiſſimo põt aliqd eẽ ꝓpinquus in vno ordine ⁊ aliud in alio ordine: ſicut ſubẽ imediatior eſt quãtitas in vno ordine q̃ qlitas: tñ qlitas eſt pfectiue: ⁊ per ɔñs ꝓpinquius in alio ordine. illud aũt eẽ ſimpl'r pfectiuꝫ: qd in ordine nobiliori uel ſm cõditionẽ nobiliorẽ eſt ꝓpinquius pfectiſſimo. ſicut bonũ eſt ꝓpinquus enti in ordine coicãdi pfectiones ſiue final'r terminãdi ⁊ cõplẽdi pfectionẽ alterius. iuxta qd bonũ vno mõ dicit coicatiuũ ſui ſꝫ Augm̃ ꝑ de doctrina chriana alio mõ finis. 2. phy⁹. ⁊ 5. meta^{ce}. ⁊ ꝑ ethi⁹. lꝫ uerũ ſit ꝓpinquus enti in ordine ad potentias opatiuas circa totũ ens. ¶ Ad rõnẽ in ɔ̃riuꝫ pmo inſtaf: q: ſil'r poſſet argui de uero. nã uerũ eſt uerũ per eẽntiam. bonũ aũt eſt uerũ per pticipationẽ. ergo uerũ uerius. g̃ ⁊ maius. ⁊ ſic arguit Aug⁹ negatiue. 8 de tri. c. 2. ſi nõ ueri⁹ nec maius: ubi nõ eſt locus niſi a ɔuertibili. ¶ Ideo rñdeo ꝙ oia iſta trãſcẽdentia denoiant ſe mutuo. ⁊ ideo eq̃lis pfectionis eſt eẽ eẽntial'r uerũ: ſicut eſt eẽ eẽntial'r bonũ. niſi ꝓbef ꝙ rõ ueri eſt nobilior rõne boni: ⁊ econuerſo. ¶ Alia rñſio realior ꝙ magis põt referri ad inherẽtiã uel ad ꝑdicatũ. iherẽtia ſeqtur idẽtitatẽ extremoꝝ. g̃ qd eẽntial'r ineſt magis ineſt ꝓut determinat inherẽtiã uel idẽtitatẽ: nõ aũt ꝓut determinat extremũ inherẽs. exẽplũ: albũ nõ eſt albius q̃ hõ qui eſt albus. 2⁹ arguif ex habitu: q: act⁹ eſt nobilior ad quẽ diſponit nobilior habit⁹. aliqs habit⁹ intellect⁹ eſt nobilior quocũqꝫ habitu uolũtatis: qa ſm phm ꝑ meta^{ce}. ſapia eſt nobiliſſimus hitus. ⁊ idẽ. 6. ethi⁹. ⁊ ex pſſe. 10. nullus aũt habitus uoluntatis eſt nobilior apud phm iuſtitia uel ſaltẽ amicitia. de qbus patet ꝙ lõge ſunt ifra ſapiam ſm ipm. ¶ Cõtra. j. ad Corin. 13. Maior hoꝝ eſt charitas. ⁊ Aug⁹. 15. de tri. c. 19. In donis dei nullũ eſt maius dono charitate nec eq̃le. patet de dono alterius rõnis. ¶ Rñdet ad Apl'm ⁊ Augm̃. ꝙ intelligũt pro ſtatu vie: ſed pro ſtatu pñe lumẽ glie eſt nobilius. hoc ꝓbaf: q: illud eſt pfectius cui ꝓpter pfectionẽ ſuã repugnat cõpetere impfectio q̃ illi cui ꝓpter impfectionẽ ſuã nõ repugnat. lumẽ glie ꝓpẽ pfectionẽ ſuã repugnat ineẽ viatori: nõ aũt charitati. ¶ Cõfirmaf. pfectius eſt qd diſtinguit pfectũ ab impfecto illo qd eſt cõe utriqꝫ. lumẽ glie diſtinguit cõprehẽſorẽ a viatore. charitas ẽ cõis. ¶ Cõtra illã rñſionẽ arguif. pmo per auctẽ Hugonis ſuper angelica hierarchia. c. 7. ſup illud Dionyſij. ſuper acutũ ſup feruidũ ⁊ dilectio ſupeminet ſcie. vñ ⁊ ſupmus ordo denoiaf ab ardore. ꝓximus ſibi a ſcia. ¶ P. per rõnẽ. pfectiſſimus habit⁹ uoluntatis in via pficit eã ſm capacitatẽ quã hẽt pro tũc. ergo ſi ille eſt nobilior quocũqꝫ habitu intellect⁹. capacitas uolũtatis pro via eſt maior uel aliqd mai⁹ q̃ capacitas itellect⁹. ergo ⁊ pro pñia: q: uel eadeꝫ capacitas hic ⁊ ibi loquendo de capacitate remota que eſt ſm gradũ nãe capacis: uel illa ibi corrñdebit ꝓportional'r iſti hic loquẽdo de capacitate ꝓpinq: q: capacitas pma nõ põt total'r ſatiari niſi ꝑ aliqd ꝓportional'r pficiẽs eã. g̃ nõ niſi per nobili⁹ ſi illa eſt ad aliqd nobilius. ¶ Hoc mediũ videtur magis cõcludere pro uolũtate. maxime loquendo de habitib⁹ infuſis qui diſponũt ad btitudinẽ illaꝫ uerã de qua loquunf theologi. ¶ Ad auctem phi poſſet dici: ꝙ lꝫ ſapia eẽt nobilior hitus acqſit⁹: nõ ſequif ꝙ diſponat ad nobiliorẽ actum: loquẽdo de actu ſupnãli cuiuſmodi eſt btitudo. ¶ Sed cõtra. uolũtas eſt potẽtia habitualis per habitũ acqſituꝫ ſicut intellectus. g̃ hitus uolũtatis ſupmus acqſitus põt excedẽ ſapiam ſicut ſupmus infuſus in uolũtate excedit ſupmũ infuſum intellectui. ¶ Poſſet al'r dici ꝙ phs coiter nõ diſtinxit intellectum a uolũtate in rõne pncipij opatiui ſiue opatiõe ad extra. vñ pro eodẽ hẽt pncipiũ diſtinctũ contra nãm: nũc uocat artẽ uel itellectũ. nũc ꝓpoſitũ. Sil'r neqꝫ in opatione ad itra reſpectu finis. vñ ⁊ illã ſpeculationẽ ſapie nõ diſtinguit a dilectione: ſꝫ magis ſpeculatio illa includit dilectionẽ uel ſaltẽ non afferit itellectionẽ nõ poſſe ſufficẽ ſine uolitione: q: ut diſtinguif de altero actu qui eſt minus manifeſtus nec affirmat nec negat. ¶ Tertiũ mediũ eſt ex cõparatione actus ad actũ. pmo ſic. cã equoca efficiens eſt nobilior effectu. actus intellect⁹ reſpectu finis eſt cã act⁹ uolũtatis: q: hoc poſito ponif ille: ⁊ amoto amouef: ⁊ ꝙ equocatio patet. ¶ Cõtra. ex eodẽ medio uolũtas impat itellectui. ẽgo act⁹ uolũtatis eſt cã efficiẽs equoca reſpectu itellectionis. ¶ Cõfirmaf per Anſel. de cõcep. vgi. c. 4. ubi dicẽ ꝙ uolũtas mouet ſe cõtra iudiciũ aliarũ potẽtiarũ ⁊ ꝙ oẽs alias mouet ſm impium ſuũ. Et Aug⁹ 19. de ciui. c. 14. dicit ꝙ uolũtas utif oib⁹ alijs potẽtijs. ¶ P. 9. meta^{ce}. poſterius gñatione eſt prius pfectione. uolitio eſt poſterior gñatione: nec hoc ſolũ: ſed hẽt rõnẽ finis reſpectu intellectionis ſꝫ Anſel. lib. 2. Cur deus hõ. c. ꝑ. ⁊ Augm̃. 19. de ci. c. 14. Homini rõnalis aia ineſt ut mẽte aliqd cõtemplef ⁊ ſm hoc aliqd agat. ⁊ poſt ut aliqd utile cognoſcat. ⁊ ſm eam cognitionẽ vitã moreſqꝫ componat. ¶ R⁹. nec actus intellect⁹ eſt totalis cauſa actus uolũtatis: ſed partialis cauſa ſi eſt aliq: nec ecõuerſo uolũtas eſt totalis cauſa intellectionis. maior autem illa uera eſt de totali cauſa effectiua equiuoca ⁊ ſi de partiali hoc erit de cauſa ſupioris ordinis: ⁊ hoc modo uolũtas impans intellectui eſt cauſa ſupior reſpectu actus eius. ¶ Intellectus autẽ ſi eſt cauſa uolitionis eſt cauſa ſubſeruiẽs uoluntati tanq̃ habẽs actionẽ pmam in ordine gñationis. ⁊ ideo iſtud medium cõcludit ꝓbabiliter pro uoluntate. pro intellectu nihil. ¶ Q? autẽ intellectio nõ ſit totalis cauſa uolitionis: patet. q: cum prima intellectio cauſef a cauſa mere nãli: ⁊ intellectio ſit nõ libera: ulterius ſimili neceſſitate cauſaret qcqd cauſaret. ⁊ ſic quomodocũqꝫ circuli fierẽt in actib⁹ intellectus ⁊ uolũtatis: totus ꝓceſſus eſſet mere neceſſitate nãli: qd cum ſit incõueniẽs ut ſaluef libertas in hoie opoꝛtet dicere poſita intellectiõe nõ habere cauſam totalẽ uolitionis: ſed principaliorẽ reſpectu eius eſſe uoluntatem que ſola libera eſt. ¶ Ad ꝓbationẽ poſitã ponif ⁊c. illud añcedens negatũ eſt li⁹. 1. di. 1. q. 4. ¶ Aliter arguif. illud eſt melius qd ſine alio eẽt eligibilius: ſed intellectio ſola eſt eligibilior uolitione ſola: q: intellectio ſola eſſet actus pfectus ⁊ ꝓprius nãe intellectualis: uolitio ſola non eſſet niſi quedã inclinatio ſi grauis ad centrum. ¶ Cõtra. ex eodẽ eligibilius eſt quo habens eſt ſimpliciter bonus illo quo hñs nõ eſt ſimpliciter bonus: ſed. 11. de ciui. c. 28. neqꝫ vir bon⁹ merito dicif qui ſcit qd bonum eſt: ſed qui diligit. ⁊ ex hoc cõcludit ibi ꝙ in hominibus qui recte amant ipſe amor magis amaf: qd eſt concluſio hic intẽta.

T.c.31.
T.c.3.
Cap.j.⁊ iñ.
In phemio
Cap.8.
Cap.8.⁊ iñ
Tho.in.4. ubi ſupra.
Vide Var. ⁊ Ric. ubi ſupra.
a.l.nunc.
T.c.ſ.
a.l.poſito.

¶ P. in bonis que nõ includũt ſe illud eſt eligibilius cuius oppoſitũ eſt odibilius: ſed pſcindẽdo iſta quõ nõ includũt ſe oppoſitũ intellectionis nõ põt eſſe ita odibile ſicut oppoſitũ dilectiõis. hic ꝓbatur primo de oppoſito ɔ̃rie: q: nulla ignorantia dei etiã infidelitatis põt eſſe ita odibilis ſicut odiũ dei ſi poſſet uolũtati ineſſe. 2⁹ de oppoſito ɔ̃dictorie: q: nõ diligẽ deuꝫ eſt vituperabile ⁊ pctm̃: qñ. ſ. põt haberi potẽtia ꝓpinqua: q: actu intelligẽs deũ ⁊ nullo mõ diligẽs peccat. ſil'r actu cogitans pctm̃ ⁊ ſine omni diſplicẽtia peccat: nõ intelligẽs aũt qñ tñ eſt in potẽtia ꝓpinqua ad intelligẽdũ nõ eſt vituperabile nec pctm̃. hoc mediũ ꝓbabiliter cõcludit pro uolũtate. ¶ Ad rõnem pro itellectu rñdeo ſi dilectio ſola eſſet nõ eſſet tñ iclinatio nãlis ſicut grauis ad centrũ: ſed eſſet opatio ꝓpria nãe intellectualis. ꝙ enim nũc ſit opatio ⁊ talis opatio nõ habet formal'r ab intellectione: ſed cõcomitanter. ¶ Aliter arguif. pfectius eſt qd in pfectione min⁹ depẽdet: q: dependere eſt impfectionis. actus itellectus nõ depẽdet a uolũtate: ſed ecõuerſo. ¶ R⁹. poſteriora gñatione depẽdent a priorib⁹: ⁊ tñ ſunt pfectiora. 9. meta^{ce}. ſimil'r finis in eſſe depẽdet ab eo qd eſt ad finem: ⁊ nõ ecõuerſo. forma etiã a mã: ⁊ nõ ecõuerſo. qualitas etiã corporalis a quãtitate. intm̃ ſm illos ꝙ ɔ̃dictio eſt eſſe albedinẽ ſine ſuperficie: ⁊ tñ in oib⁹ iſtis eſt oppoſita maior uera. ⁊ ul'ter in iſtis gñationibus ubi eſt dependẽtia ad aliud prius ordine gñationis. uerum eſt tñ ꝙ ſimpliciter perfectũ eſt oino indepẽdẽs: q: ſicut eſt pmum pfectione: ita gñatione. 9. meta^{ce}. oẽm potentiam precedit actus tpe: q: ⁊ ſi ſit circulus in prioritate actus ad potentiã ⁊ econuerſo. tñ ſtatus eſt ad eum qui eſt ſemp mouẽs primũ: ſed ubi due primitates nõ ɔcurrunt oppoſita maior cõmunis uera eſt. ¶ Simil'r poſſet dici ꝙ intell'us dependet a uolitione ut a cã partiali: ſed ſuperiori. ecõuerſo aũt uolũtas ab intellectione ut a cã partiali: ſꝫ ſubſeruiente. ¶ Aliter ſic. actus intellect⁹ eſt purior: q: nullam ipuritatẽ ɔ̃hit ab obiecto: q: intelligere malũ nõ eſt malũ: ſed actus uolũtatis ɔ̃hit impuritatem: q: uelle malũ eſt malũ. preter hoc alia eſt ipuritas in uolitione: q: eſt motus aie ad rem in ſe. intell'us non ſic: ſed eſt rei ad aiam uel rei ut eſt in aia. ex primo de aia. ⁊ 6. meta^{ce}. uerũ ⁊ falſuꝫ ſunt in aia. bonũ ⁊ malũ in reb⁹ extra. ¶ Cõtra. ex primo thopi⁹. illud eſt purius ⁊ melius cui⁹ corruptio eſt impurior ⁊ peior: ſed corruptio uolitionis eſt talis. q: malũ uelle per ſe malũ eſt: nõ ſic intelligere. ¶ Et ſil'r illa ratio peccat dupl'r. vno mõ: q: debet cõparare intelligẽ corruptũ qd eſt falſum ad uelle corruptũ qd eſt malum. ⁊ tunc ɔcludif ꝓpoſitũ ꝑ rõnem iam dictã. alio mõ: q: circa qdcũqꝫ obiectũ põt uolũtas hẽre bonũ actũ ſicut intell'us. põt eni bene odire malũ ſicut intell'us bene itelligere malum eſſe odiendũ. ¶ Si tandẽ accipiaf iſta ꝓpoſitio. ille actus eſt ipurior qui reddif ipurus ex ipuritate obiecti. ¶ R⁹. act⁹ intell'us eſt talis ꝙ necio eſt falſus ex eo ꝙ eſt falſi obiecti: act⁹ aũt uolũtatis nõ eſt ipurus. i. malus: q: eſt obiecti mali niſi ɔcomitãter. ¶ Q? ſi dicas actũ uolũtatis eſſe ipurum ex obiecto ipuritate malitie: nõ ſic actũ intell'us. lꝫ nõ ɔcludit: q: tũc actus ſenſus eſſet nobilior actu uolũtatis: q: minus ipurus ſic. ¶ 2ª rõ. ſ. de tẽdentia in rem in ſe ɔcludit oppoſitũ ꝑ dictis coꝝ: q: cõcedunt ꝙ actus uolũtatis reſpectu ſuperioꝝ ipſa uolũtate eſt nobilior actu intell'us. ex hoc ſequif. g̃ ille in gñe eſt nobilior iſto in gñe: q: ſi optimuꝫ eſt nobilius optimo: ⁊ genus gñe: uel ſpẽs ſpecie. tota enim ſpẽs vna eſt ſupior quacũqꝫ alia ſpecie tota. 2⁹ actus nõ eſt pfectior: niſi q: ɔiũgit obiecto pfecto. act⁹ aũt uolũtatis ɔiũgit rei in ſe ut in ſe eſt. actus aũt intell'us nõ niſi rei ut eſt obiectuꝫ in cognoſcẽte. obiectũ aũt btificũ ſimpl'r eſt nobilius in ſe q̃ ut eſt in cognoſcẽte. g̃ actus uolũtatis ɔiũgit obiecto beatifico ſimpl'r ſub nobiliori rõne. ¶ Ad auctem Ar⁹. 6. meta^{ce}. dico ꝙ tam cognitio ituitiua q̃ dilectio ſequẽs tendit in obiectuꝫ ut eſt exñs in ſe. cognitio aũt abſtractiua ⁊ dilectio ſequẽs tẽdunt in obiectũ hñs eſſe cognitũ. ideo in hoc non eſt dña inter intell'm ⁊ uoluntatẽ: q: utraqꝫ potẽtia põt tendere in obiectũ ſuũ ut in ſe: ⁊ in obiectuꝫ ut hẽt eſſe diminutuꝫ in intell'u: tñ phs coiter loquebatur de itellectione abſtractiua ⁊ de uolũtate ut eſt deſideratiua: quõ tẽdit in reꝫ nõ iam exñtẽ: ſed futurã. ⁊ hoc ut in terminũ actus deſiderij ſeu effectum: in eandẽ aũt rem ut obiectũ nõ tendit niſi ut habet eſſe in intell'u: q: quãdo deſideraf nulluꝫ aliud eſſe habet ſm ꝙ poſſit obijci.

T.c.ſ.
T.c.ij.⁊ ſ.
T.c.61.⁊ hic.
Li.2.6 aia T.c.1. thopi⁹ c.14.
Thi.q.ſi. T.c.ij.⁊ ſ.

Ad rationes principales.

¶ Ad pmã dico ſm ꝙ dictũ eſt in qõne prima di. ꝑcedenti. 12. meta^{ce}. actus intell'us eſt vita: ⁊ vita eterna ſi eſt actus etern⁹. ſi accipias ꝙ eſt vita eterna beata hoc nõ eſt in euãgelio: ſꝫ additur ita. addo ut cognoſcãt te ⁊ ament. nec magis eſt 2ª additio cõtra textuꝫ q̃ pª. ¶ Ad aliud qd eſt Aug. ɔcedo ꝙ viſio eſt tota merces hois intelligẽtie: ſed nõ ſumma merces toti⁹ hois: ⁊ ſic poſſunt gloſari multe auctoritates ſonantes pro intell'u ꝙ intelligunf de ſuprema potẽtia uel de nã ſm potentiam: nõ aũt de ſimpl'r ſuprema pfectione nature. ¶ Ad illud de habitu pꝫ in 2ª via que procedit ex medio ſumpto ex habitu. ¶ Ad aliud dico ꝙ dilectio eſt bonũ magis ſufficiẽs q̃ itellectio: q: eo habito hñs minus eget. ¶ Ad ꝓbationẽ minoris dico ꝙ dictũ philippi itelligẽdũ eſt quãtũ ad inſtructionem fidei de trinitate. hãc enim tũc nõ complete intellexerat. frequẽter enim audierat ſermonem de pre. ⁊ ideo ɔcepit ꝙ patre ſibi oſtẽſo ſufficiẽter caperet ⁊ alij cum eo ueritatẽ fidei de trinitate: nõ aũt loquebaf de viſione beata q̃ſi illa per ſe ſufficeret ſine dilectione. ſicut apparet per rñſioneꝫ chri. tanto tpe uobiſcũ ſuꝫ ⁊c. philippe qui videt me q̃ſi dicat ſi iam me ſm deitatẽ vidiſtis etiã pfecta viſione fidei. ⁊ prem meum ſiti viſione vidiſtis nõ aũt intellexit ꝙ apoſtoli vidiſſent eum viſione btifica. iam enim ſupponeret eos fuiſſe beatos. Qõ. V.

Utrum btitudo ſimpl'r ɔſiſtat in actu qui eſt fruitio. Q? nõ. ille nõ diſtinguit beatũ a nõ beato: q: cõpetit etiaꝫ viatori ex diſſõne frui. ¶ R⁹. viator tñ hẽt deſideriuꝫ qd eſt reſpectu nõ habiti. ⁊ ideo nõ fruitur. ¶ Contra. nõ minus vult viator deo bonũ qd ſibi ineſt q̃ cõprehẽſor. g̃ nõ minus hẽt actũ amoris amicitie reſpectu boni: habiti ab amato q̃ cõprehenſor: frui aũt eſt actus amicitie nõ ɔcupiſcẽtie. ¶ P. nõ habẽs charitatẽ ſi nude videret eſſentiã diuinã ꝙ nõ includit ɔ̃dictionem põt eã frui: ⁊ tñ ſine charitate nõ põt eſſe btũs. 15. de tri. c. 9. Charitas ſola eſt que diuidit iter filios regni ⁊ pditiõis. ¶ P. oia iferiora nã itell'uali ſuo mõ hoc eſt ſꝫ qd beatificant in completione

T.c.39.
a.l.itelle^{us}.
a.l. magis.

actus ↄcupiſcendi.ergo ꝛ uolũtas in ſimili actu:lȝ perfectiore:ſed fruitio non eſt aliquis actus ↄcupiſcendi. ¶ Pꝫ.tertio ſuccedit ſpei.ergo eſt act⁹ uolũtatis.ergo in illo eſt btitudo:q: uoluntas ſm ſe eſt potẽtia ſm quã beatificaꝛ nã intellˀualis:ſed tẽtio nõ eſt fruitio. ¶ Oppoſitũ.primo de doctrina chriſtiana.c.6.ſũma merces eſt ut eo perfruamur.

25°

Ad qõnem ſunt due ↄnes.pˀma ꝙ in ſolo actu qui eſt fruitio cõſiſtit btitudo ſimplˀr nãe intellˀualis.2ª in qua fruitione: q: nõ in omni. ¶ Prima oſtẽdiꝛ diuiſiue ſic.in genere nõ eſt niſi duplex act⁹uolũtatis uelle ꝛ nolle: uelle etiã eſt duplex in gñe.aut ꝑpˀ uolitũ ſiue ꝑpter bonuȝ uoliti:aut ꝑpter uolentẽ uel ꝑpter bonum uolentis.primũ uelle dˀ eſſe amoris amicitie. 2ᵐamoris ↄcupiſcentie.ꝛ ſolũ primũ uelle eſt frui: qõ eſt amore inherere ꝑpter ſe.ſ.amatum.

¶ Contra qõ nõ eliciaꝛ a uolũtate effectiue:tum q: uolũtas btificaret ſe:tum q: premiũ eſt qõ premiante collatũ premiato:tum q: act⁹ gratuitus dilectionis eſt de ſe meritori⁹:q: eiuſdẽ rõnis cũ meritorio qõ ſignificat ſe apud illuȝ quẽ ſic diligit lȝ ꝑpter ſtatũ nõ mereatur nihil qõ eſt põt eẽ meritum quãtũ eſt de ſe eſt eſſentialˀr premiũ. Tum q: intẽſio: actus fruitiõis ſaluaꝛ ſi ſit a deo:ꝓbaꝛ in gñali q: ad maiorẽ pfectionẽ eſt capacitas paſſiua in creatura q̃ꝫ virt⁹actiua ꝛ ſpãliꝛ de aĩa chˀi.

¶ Cõtra illã 2ᵃᵐ obijciꝛ per illud.9.de trini.ulti.appetitus inhiãtis fit amo: fructis.appetitus inhiãtiȝ ꝑtinet ad amorẽ ↄcupiſcẽtie.ergo. ¶ Rꝫ°.viato: uelle ↄcupiſcẽtie vult ſibi bonum: ꝛ uelle amicitie vult deo bene eſſe.pˀmus appetitus reſpectu boni hñdi fit amo: cõplacẽtie boni hũti ſibi: ꝛ ita amo: fructis:nõ tñ quo fruitur formalˀr:ſed ei⁹ qui fruiꝛ alio amore illo eodẽ obiecto in ſe qõ amat ſibi illo amore.ſecũdus appetitus.i.imperfectus amo: fit amo: pfectus fruentis.i.quo fruitur. ¶ Premiſſa diuiſione ꝓbo principalẽ ↄnem nõ includẽdo nec excludẽdo paſſiones de qbus poſtea quereꝛ:ſȝ tñ de iſtiȝ actib⁹uolũtatis hec loquẽdo.pȝ ꝙ btitudo nõ põt ↄſiſtere in aliquo nolle.tuȝ q: nolle hẽt pro per ſe obiecto malũ:qõ nõ põt eſſe obiectũ btificũ. tum q: actus beatificus eſt primus ꝛ imediat⁹ reſpectu ultimi finis: ꝛ ita nõ habeꝛ virtute alicuius act⁹uolũtatis prioris:nolle aũt pȝ qõ nõ eſt pˀuȝ reſpectu finis ultimi.imo nec ſimplˀr prius inter act⁹ uolũtatis.pȝ q: ꝙ nõ habeꝛ uel coiter nõ niſi ṽtute alicui⁹uelle ſm Anſ.3.c.de caſu diab.nullus deſerit iuſtitiã niſi uolẽdo aliqd qõ nõ ſtat cũ iuſtitia ſicut exẽplificat de auaro ꝛ nũmo ꝛ pane. ¶ 2°nõ ↄſiſtit btitudo in actu ↄcupiſcẽtie. Tũ q: lȝ ille poſſet eſſe bon⁹ſi ſit debite circũſtãtionatus.tñ nõ eſt bonus ex rõne ſui uel obiecto etiã deo:q: põt eẽ imoderat⁹ qõ appet.83.q.q.30.puerſitas eſt in utẽdo fruẽdis.ſic etiã dictũ in 2°liᵒ.angelũ peccaſſe ꝑ imoderate ↄcupiſcẽdo ſibi obiectũ btificuȝ ſic vult Anſelˀ.de caſu diaboli.6.c.ubi vult ꝙ aliqd appetebãt qõ habuiſſent ſi ſtetiſſent.nihil aũt prius uel magis appetebãt q̃ꝫ btitudinẽ:q: ad illã ꝑ etiã ſũme inclinat affectio cõmodi:actus aũt amicitie reſpectu dei ex rõne ſui ꝛ obiecti eſt bonus.ſalteȝ nõ põt eſſe imoderat⁹ excedẽdo:ſed forte deficiendo. Tum q: actus ↄcupiſcẽtie nõ eſt nec eſſe põt primus actus uolũtatis reſpectu finis:q: omne ↄcupiſcere eſt in virtute alicui⁹actus amicitie.ideo enĩ ↄcupiſco huic bonũ:q: amo hũc cui ↄcupiſco. Tuȝ

dist.6.

q: actus amicitie ineſt uolũtati ſm ꝙ hẽt affectionem iuſtitie:q: ſi ſolã affectionẽ cõmodi hẽret non poſſet niſi ſibi ſũme cõmoda uelle ſm Anſelˀ.14. de caſu diaboli. Actus aũt ↄcupiſcẽtie ineſt uoluntati ſm ꝙ hẽt affectionẽ cõmodi:q: nẽcio ineſt ſm illam etiã ſi ſola illa eſſet.nobilio: aũt ſm rõnẽ eſt affectio iuſtitie affectiõe cõmodi:q: regulatrix eˀ ꝛ moderatrix ſm Anſelˀ.ꝛ ꝑpria uolũtati inquantum libera eſt.cum affectio cõmodi eſſet ei⁹etiaȝ ſi uolũtas libera nõ eſſet. Tum 4°:q: actus amicitie tendit in obiectũ ut eſt in ſe bonũ.actus aũt cõcupiſcẽtie tendit in illud ut eſt bonũ mihi:nobiliꝛ eſt aũt obiectũ in ſe q̃ꝫ ut ab aliquo habitũ.ſaltẽ illa habitudo obiecti ad hñtem que eſt formalis rõ in obiecto ut ↄcupito diminuit ab illa pfectione obiectiua quã hẽt iſtud bonũ ut in ſe. ¶ 2ª ↄcluſio principalis pȝ ꝙ viato: põt frui deo:q: amore iherere ſibi ꝑpter ſe. ¶ Si dicas nõ amore:ſed deſiderio. hoc falſum eſt:q: etſi de⁹ ſit nõ habitus ab amãte. ꝛ ideo poſſit deſiderari ut habẽdus:tñ non deſidero aliqõ bonũ habendũ a deo:qõ nõ habet:ſed tñ cõplacet mihi infinita bonitas ei⁹ cui uolo acceptãdo ꝛ cõplacendo ineſſe omne bonum qõ ſibi ineſt. ¶ Patet etiã ꝑpoſitũ per illud.83.q.q.30.ꝙ virt⁹ conſiſtit in fruẽdo fruẽdis. ¶ Sed eſt hic difficultas quõ diſtinguanꝛ fruitio btifica ꝛ nõ btifica.videtur ꝙ nõ ſpecie:q: qñ per ſe cauſe ſufficiẽtes ſũt eiuſdẽ ſpẽi ꝛ effectus.ſic eſt in ꝑpoſito:q: eadẽ uoluntas eadẽ charitas idem obiectũ fruibile ꝛ ſub eadẽ rõne ex parte obiecti.ſm hoc ergo poneretuꝛ ꝙ nõ differũt niſi ſicut magis ꝛ minus in eadem ſpecie. ¶ Si cõtra hoc obijciꝛ ꝙ tunc viato: eſſet btũs:lȝ minus btũs q̃ꝫ cõprehenſo:. ¶ Rꝫ°.ↄñtia nõ ualet:q: btitudo nõ imponiꝛ ad ſignificandũ illam nãm ſm ſpẽȝ ſicut imponiꝛ hoc nomẽ fruitio. vnde bene ↄcediꝛ ꝙ uterqȝ fruitur:ſed alter magiȝ alter minus:imo imponiꝛ hoc nomẽ btitudo ad ſignificandũ fruitionẽ in determinato gradu:ita ꝙ nõ infra ꝛ illũ nunq̃ꝫ hẽt viato: nec ſm magis nec ſm minus:ſed ſic hñt illum diuerſi cõprehẽſores. ideo vnus eoꝝ eſt beatio: altero. Qõ oſtendiꝛ ſic q: ſi tñ ſint gradus eiuſdẽ ſpẽi accipiaꝛ infim⁹ btĩ ꝛ ſupremus viatoris ſi equanꝛ.ergo viato: eſt beatus.ſi ille actus deficit ab illo nõ in infinitũ.pȝ.ponẽ ergo ꝙ per q̃tuo: gradus poſſibile eſt fruitionẽ viatoris creſcere per quatuo: gradus:q: ꝛ cognitionem:cum etiam cognitio eiuſdẽ ſpẽi tot gradus habeat quot ꝛ fruitio.poſita aũt intenſione cognitionis.poſſibile eſt fruitionẽ cognoſcẽtis ꝑportionaliter intẽdi.ergo adhuc poſſibile eſt viatorẽ pertingere ad illum gradũ ꝛ eſſe beatũ.vnde hic conſilˀr põt argui de aliquo gradu dato fruitionis beatifice a quo diſtat ſupremus graduȝ viatoris:puta beate Marie per aliquot gradus:tñ ſi eſt eiuſdeȝ ſpẽi infra ſpẽm fruitionis beatifice deſcendatur ad minus ꝛ minus.tandẽ erit aliqua beatifica equalis iſti nõ beatifice uel mino: ea. ¶ Aliter põt dici ꝛ ꝓbabilius ꝙ fruitio beata ꝛ nõ beata differunꝛ ſpecie:ſeipſis quidẽ formalˀr:ſed a cauſis uel hitudine cãruȝ cãliter.ſi eniȝ ponaꝛ ꝙ itellectio eſt cãlȝ particularis ipſi⁹uolitionis ꝛ itellectio viatoris ꝛ viſio beati differũt ſpecie.ꝫ ꝛ effectus qui nẽcio requirũt iſtas cãs diuerſas.nunq̃ꝫ eniȝ indiuiduũ eiuſdẽ ſpẽi nẽcio reqrit cãm alteri⁹ ſpẽi ab illa quã reqrit aliud indiuiduũ. Si aũt itellectio dicaꝛ cã ſine qua nõ ſaltẽ eẽntialˀr reqriꝛ.ꝛ tũc ſic ꝓus diuiſa

habitiõe

a.l. quia

a.l. quia

eiuſdẽ ſpẽi nõ nẽcio requirũt in cauſis aliq̃ alteri⁹ ſpẽi:ita in hac opi.habet ↄcedere uolitiones peneȝ obiecta diſtingui ſpecie: ꝛ tñ obiectũ ſm eos eſt cã ſine qua nõ.tũc aũt põt ſaluari diſtinctio fruitionũ ex diſtinctiõe vnionũ. ſic ex diuerſa approximatione agẽtis ad paſſum uariaꝛ effect⁹.aliter eniȝ agit agẽs qõ per lineã rectã opponiꝛ ꝛ approximaꝛ paſſo q̃ꝫ qõ per reflexã uel fractã.cognitio aũt hec eſt q̃ſi approximatio obẽti ad uolũtatẽ. ¶ Tenendo iſtam 2ᵃᵐ viã nõ opȝ ↄcedere ꝙ de potẽtia abſoluta diuina poſſit cãri in aĩa viatoris ſaltẽ nõ videntiȝ nude deũ aliq̃ fruitio eq̃liȝ infime fruitioni poſſibili cuicũqȝ btõ:q: ſupremũ infime ſpẽi nõ põt equari infimo ſupioris ſpẽi:q: tota hec eſt ĩfra totã illã. Difficile eſt aũt ſm viam priorem ꝓhibere quin in aĩa viatoris ſtante cognitione enigmatica tãtũ uel tãtũ intẽſa poſſit ieſſe aliqua fruitio equalis alicui fruitioni beatifice date.

Ad argumenta. ¶ Ad pˀᵐ pȝ ex 2°articulo. ¶ Ad 2ᵐ dˀ ꝙ ſine charitate ſi videret aliqs deũ:nõ hẽt fruitionẽ ſupnãlẽ:q: nec actũ aliquẽ pˀᵐ ſupnaturaleȝ ſine quo nec pati põt nec agẽ:nec per ↄñs hic frui beatificũ. ¶ Aliter dictũ eſt di.1.pˀmi.q.4.ꝙ hituȝ nõ eſt quo hñs ſimplˀr põt elicere actũ.ꝛ iõ poſita quaſi pñtia obẽti uolũtas põt in aliquẽ actuȝ circa illud obiectũ.ꝛ ille actus ſupnãlis eſt ex obiecto ꝛ pñtia obiecti:ſed nõ eſt ex aliq̃ in potẽtia eliciente: nec tñ illa fruitio eſt btifica:q: nõ eſt tãta quãta nata eſt hñi a tali uolũtate circa obiectũ ſic oñſuȝ.maio: enim habeꝛ ꝛ ſi charitas ieſſet per quã aliq̃ mõ intendereꝛ act⁹:ſic dictũ eſt di.17.pˀmi.q.1.btitudo aũt uolũtatis nõ eſt in aliquo actu niſi ſupmo quẽ põt hic circa obiectũ taliter ſibi pñtatũ. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ſola uolũtas iter oẽs appetit⁹ põt uelle alicui bonũ ꝑpˀ ipȝ uolitũ.ꝛ iõ nõ eſt ſilˀe de aliȝ appetitib⁹ ꝛ illo:ſic nec gñaliter qñ illõ de quo arguiꝛ tur eſt ſolũ tale:imo eſt argᵐad oppoſitũ:qñ arguitur de aliq̃ ꝑtinẽte ad pfectionem iſti⁹ſolitarij ↄueniens eſt cũ iperfectiorib⁹ſe in aliquo ꝛ differẽs ab eis in alio ſibi ꝑprio pfecti⁹eſt ſm illõ ꝑpriũ q̃ꝫ ſȝ illud cõe:q: cõe nõ põt eſſe pfecti⁹ quocũqȝ iperfecto icludente ipȝ.ꝛ iõ ſi pfectio excellẽs utpote btitudo ↄueniat illi ſolitario:magis ↄcludiꝛ ꝙ ↄueniat ſibi nõ ſm illud in quo aſſimulaꝛ iferiorib⁹ q̃ꝫ ↄcludaꝛ oppoſitũ. ¶ Ad 4ᵐ nõ oẽ qõ ſuccedit ṽtutib⁹ theologicis in via uel actib⁹eaꝝ eſt de eſſentia btitudinis:ſed tñ vnicus act⁹ pfectiſſimus.ideo eſto ꝙ tentio ſit act⁹uolũtatis ſuccedens actui ſpẽi:nõ ſequiꝛ ꝙ in ipſa cõſiſtat btitudo:ſed ſufficit ꝙ ipſa ↄcomitetur beatitudinem.

Qõ.VI.

Utrum ad eſſentiã btitudinis ꝑtineat ſecuritas. Qꝫ ſic.13. de tri.c.7.poſt alia ꝑtinentia ad btitudineȝ enumerata ſubdit: ꝛ qõ eſt oĩno beatiſſimuȝ:ita ſemꝑ fore certiſſimum erit. ¶ Pꝫ.de eſſentia btitudinis eſt ꝙ ſit ultimata pfectio.ergo ex rõne ſui excludit a ſbẽto oẽm priuationeȝ oppoſitã.ꝫ ex rõne ſui ↄſtituit ſbẽtũ icorruptibile ꝛ itrãſmutabile ſm eã. ¶ Pꝫ.ꝑ ethiᶜ.felicitas eſt opatio optima ſm vitã pfectã:hoc ſm ipm icludit ꝑpetuitatẽ quandã.alioqn felix poſſet miſer fieri:qõ hẽt pro incõuenienti. ¶ Pꝫ.ad pfectionẽ viatoris prima ↄcurrũt eſſentialˀr fides ſpes ꝛ charitaȝ: ꝛ ad 2ᵃᵐ act⁹ illoꝝ.ꝫ ad pfectionem apprehẽſorio ↄcurrũt eſſentialˀr act⁹pfecti correſpõdẽtes iſtiȝ:ↄñtia

Cap.8. xiii

a.l.compre henſorio.

ꝓbaꝛ:q: nõ minorẽ itegritateȝ reqrit pfectio 2ª btĩ in ſuo gradu q̃ꝫ viatoris i ſuo:alioqn beat⁹vñ btũȝ nõ hẽret oẽm pfectionẽ per ſe cui⁹eſſet capax.nunc aũt actui ſpẽi nõ ſuccedit niſi tẽtio:tentio nõ videꝛ niſi ſecuritas.ꝫ ꝛc. ¶ Oppoſituȝ.1.ethiᶜ.c.6.nihil eſt pfecti⁹ex hoc ꝙ diuturni⁹.exemplificat de albo vni⁹ diei ꝛ vni⁹anni:qõ oĩno uerũ eſt de pfectione ꝑmanente:q: tali accidit tpˀs uel quecũqȝ duratio maio: uel mino:.ꝫ cũ ſecuritas icludit ꝑpetuitateȝ durationis:nõ ꝑtinet per ſe ad btitudinẽ que eſt pfectio ſilˀ tota. ¶ Pꝫ.iſta ſecuritas ſi eſt act⁹ aut itellectus aut uolũtatis. Si intellˀus nõ pertinet ad btitudineȝ niſi ut ꝑuium ex.q.3.ꝛ.4.hui⁹di. Si uolũtatis nõ eſt fruitio:imo habet fruitionẽ pro obẽto. in ſola aũt fruitione eſt btitudo ex.q.ꝑcedẽte.ꝫ ꝛc.

T.c.52.

Hic duo ſunt vidẽda.pˀ de ꝑpetuitate btitudinis.2° de ſecuritate btĩ. ¶ De pˀ pȝ:q: ita eſt ex ſcriptura Matth. 25.Ibunt iuſti in vitã eternã.ꝛ Matth.22.Erũt ſicut angeli dei.ꝛ in ps.83.In ſecula ſeculoꝝ laudabũt te.ꝛ alibi ſepe. ¶ Silˀr ad hoc ſunt dicta ſcõꝝ multa.ſufficiat adducere illõ Aug.13.de trini.c.8. Beata vita eẽ nõ põt niſi ſit imortalis:qõ ꝓbat:q: ſi amitti põt:aut ꝫ beat⁹ amittit eã nolens: ꝛ tunc nõ eſt btũȝ:q: nõ hẽt qcqd vult;aut uolẽs aut neqȝ nolens neqȝ uolẽs: ꝛ ad utrũqȝ illoꝝ duoꝝ mẽbroꝝ ſequiꝛ ꝙ nõ eſt beat⁹:q: nõ amat btitudinẽ: imo ſi uolẽs amittit odit eam.ſi neuter nõ appciat eam:nec ꝫ eſt vita btã. ¶ Cõſilˀr põt argui ſi amittatur btitudo per amiſſionẽ vite nãlis:q: aut amittit vitã uolẽs aut nolẽs aut neutralˀr:ꝛ videꝛ iſta diſtinctio trimẽbris Aug.itelligẽda nõ pro inſtãti quo ponereꝛ amittere btitudinẽ:q: ↄñs nõ eſſet incõuenicẽs.ſ.ꝙ tũc nõ ſit btũs:ſed debet itelligi pro illo ꝑ nũc uel pro tpˀe pro quo eſt btũs:q: ſiue tũc nollet amittere: ꝛ tñ amitteret nõ hẽt qcqd vult.ſiue tũc uellet amittere uel nõ curat:non diligit pro futuro illã vitã etiã duȝ hẽt eã.ꝫ nõ eſt btã.nec eſt rõnabile iſtare ꝙ amittat eã:ſed hˀ nõ ↄſiderat dũ eſt btũs.ꝛ iõ eſt neuter quo ad uolũtatẽ nõ qdem nõ curãdo illud bonũ apphẽſuȝ hñi pro ſemp:ſed nihil itelligẽdo de illo hñi. ¶ Hoc inq̃ꝫ irrõnale eſt q: quõ nunq̃ꝫ ↄſideraſſet de perpetuitate illi⁹ vite quã ſũme diligit ſi btã eſt:aut ſi ↄſiderat ꝛ credit eã ꝑpetuãdã.ꝫ decipiꝛ:nihil aũt icõuenient⁹:q̃ꝫ ꝙ falſa opione aliqs ſit btũs ſȝ Aug.de ci.dei.11.c.4. ¶ Ad hˀ ẽt ↄſonat auctoritas pˀhi in 2° de gñaᶜᶜ in fine.in oĩb⁹ ingm⁹ nãm deſiderare qõ meli⁹ eſt.melius eſt aũt ſemꝑ eẽ q̃ꝫ nõ eẽ.ſaltẽ eo mõ quo ſemꝑ eẽ eſt poˢᵉ.eſt aũt poˢᵉ nãe ꝑpetue ꝙ ſit ꝑpetuo pfecta ultimata pfectiõe.ꝫ hoc nãliꝛ deſiderat.ꝛ per ↄñs in btitudine ubi deſideriũ nãle cõplebiꝛ ne ſit fruſtra hˀ hẽbiꝛ. ¶ Sed de cã iſti⁹ ꝑpetuitatis dubiũ eſt ſilˀr q̃lis ſit illa ꝑpetuitas.ꝛ 3°q̃liꝛ iſit btitudini. ¶ De pˀ ãt poniꝛ btitudo eẽntialˀr ex ſe nẽcia ꝛ tũc nõ põt nõ eẽ ꝑpetua foꝛalˀr qdẽ ex ſeipõ.cãliter ãt aliq̃ cãlitate a cã extriſeca.aut 2°poniꝛ ꝙ btitudo eſt ꝑpetua ex uolũtate nẽcio fruẽte aliq̃ viſo: q: nõ oñdiꝛ i eo aliq̃ rõ mali aut defect⁹ boni:ꝛ differt iſta poſitio a pˀ° ſic illa q̃ poniꝛ celũ nẽcio moueri ex nẽcia hitudie vniformi mouẽtiȝ ad mobile ab illa que põeret motũ celi ex ſe foꝛalˀr nẽciũ.pˀᵐ põeret pˀhs:nõ 2ᵐ:ſic pȝ.11.meᶜᶜ.ↄᵗᵒ.41.ponit poˢ nẽcio determiari ad agẽdũ ꝛ ex hitu nẽcio:puta itellˀm ad vidẽdũ ex lumie glˀe: ꝛ uolũtatẽ ad fruẽdum ex charitate ↄſumata. ¶ Pro pˀᵃ põne illarũ

Idez marci 12. ꝛ luc.20.

a.l. conſideraret.

Quẽ egi.h Tho.i q̃li. 1.q.1. arti.1. ſol.4. queſtiũculam. Hẽri.q̃li.9. q.11. Tho.1.2.q. 10.ar.1.ꝛ.2. Eſt.12.Arᵗ ꝛ.11.cõmẽtatoris.

arguiť ſic.aliqua forma corporalis eſt ſimpl'r icor
ruptibilis nec ſoluꝫ ſubalis ut forma celi:ſed etiam
accñtalis:dūmodo ſit ꝓpria pfectio corporis icor-
ruptibilis ut perſpicuitas in celo ⁊ luminoſitas in
ſtellis.ergo ſuprema pfectio nāe ſpūalis eſt forma-
liter icorruptibilis. ¶ Ꝓ.forma que tollit a ſua mā
oēm priuationē ꝯſtituit cōpoſitū incorruptibile pꝫ
de celo.Sed btitudo tollit a nā btificabili oēm pri
uationē:q꞉ oēm imꝑfectionē ⁊ potentialitatē cū ſit
actus ultimus in ſuo ordie magis q̄ꝫ forma celi in
ordine formaꝝ ſubaliū. ¶ Cōfirmať ratio:q꞉ finiſ
extrinſecus pro eo ꝙ includit eminenter pfectiōeꝫ
ōis alteri⁹finis tollit oēm priuationē ſeu carentiaꝫ
reſpectu finis extrinſeci hoc eſt nō deficit aliqs fi-
nis extrinſecus hñti pfecte illū.ꝗ a ſili uel a cā.fi-
nis ultimus itrinſecus ꝯiūgenſ iſti fini tollit omnē
priuationē finis alteri⁹intrinſeci:⁊ ita ꝯſtituet cō-
poſitū formal'r icorruptibile intrinſece ⁊ in ꝯiūctio
ne ad finē extrinſecū. ¶ Ꝓ.3° ſi btitudo eſſet de ſe
formal'r poſſibilis.ꝗ poſſet deſtrui ⁊ tñ manēte nā:
q꞉ ipſa eſt icorruptibilis.⁊ per ꝯñs poſſet btūs fie
ri miſer.⁊ ita btūs nō eſſet btūs:q꞉ non hēt qcqd
vult.vult enim nunq̄ꝫ fieri miſer. ¶ Cōtra illō bti
tudo creata eſt accidens.ꝗ nō minus dependet q̄ꝫ
ſuū ſbctū:ſed ſbctū dependet ex ꝯſeruatione dei cō
tingenter ipm ꝯſeruātis.⁊ per ꝯñs nō hēt neceſſe
eſſe formal'r.ꝗ multo magis nec accñs. ¶ Ꝛ°.⁊ ſi
abſolute btitudo hēat eſſe ꝯtingēs:tñ ex quo ſemel
ineſt nāe:necio ieſt manēte nā:⁊ ita hꝫ neceſſe eſſe
ex quo ꝓducta eſt in eſſe ⁊ ħ q̄ꝫtuꝫ eſt in ordie ſuo
eſſendi:lꝫ nō abſolute ſit neciuꝫ.ſic ꝓbat rō. ¶ Cō
tra hoc.de⁹pōt ꝯſeruare priuſ eſſential'r ſine poſte
riori.illa nā eſt prior eſſential'r btitudine:q꞉ ſbctuꝫ:
imo etiā prior tpe.pꝫ.ꝗ ⁊c. ¶ Cōfirmať.nunq̄ꝫ eſt
maior neceſſitaſ tertij ad p̄ᵐ q̄ꝫ tertij ad 2ᵐ.hec aūt
tertij ad 1ᵐ eſt tñ btitudo ꝯtingens.pꝫ ex rōne ex-
tremoꝝ.ꝗ ⁊c. ¶ Cōcedo ꝗ ꝙ nihil aliud a deo hꝫ
eſſe formal'r necium:ſed ſimpl'r ꝯtingens:tñ aliqō
creatū dr̄ hēe eſſe icorruptibile pro quāto nō hꝫ ꝯ-
rium:uel nō pōt deſtrui ab aliquo creato:ſed tātū
mō pōt annihilari a deo nō ꝯſeruāte:⁊ hoc modo
pōt ꝯcedi btitudinē eſſe icorruptibilē:ſꝫ ſic icorru-
ptibile nō eſt ex ſe perpetuū niſi poſſibil'r:q꞉ ſicut
eſſe ſuū hēt ꝯtingenter a deo ꝯſeruāte.ſic ⁊ perpe-
tuitateꝫ. ¶ Ad rōnes pro p̄ᵃ opiōne.Ad p̄ᵐ pꝫ ex
dictiſ ꝙ nec celū nec aliqō accñs ei⁹eſt icorruptibi
le niſi mō p̄dicto. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ nulla foīa pōt
auferre priuationē a ſuſceptiuo:qō.ſ.natū eſt reci-
pere aliā formā niſi eminēter ꝯtineat formā ipſam:
q꞉ manente in aliquo aptitudine ad recipiendū nō
pōt tolli carentia niſi ponať illud:nec aliť tolliť ni
ſi ſicut illud tolliť.forma ꝗ celi cū nō includat in ſe
formas inferioꝝ ſimpl'r:ſed nec eminenter eo mō
quo ens īfinitū icludit oīa alia:ſequiť ꝙ non tollet
a ſua mā ꝑuationes illaꝝ formaꝝ.ſi tñ ſua mā eſt
capax illaꝝ.vñ illa via ponendi celū icorruptibile
videť irrōnabilis:q꞉ per illaꝫ viam nō tolliť corru
ptibilitas quātū eſt ex principijs intrinſecis:lꝫ ſal-
uetur ꝙ nō poſſit corrūpi ab agēte nāli:q꞉ illa for-
ma ita ꝯtinet alias:ꝙ nō pōt per aliqō agens nāle
expelli.exemplū hui⁹ pꝫ in itellectiua que eſt foīa
pfectior q̄ꝫ forma celi:⁊ tñ nō tollit a mā aliquā p̄-
uationeꝫ aliaꝝ formaꝝ:imo nec ꝯſtituit icorrupti
bile reſpectu agētis nālis pro quāto aliquā formā
ꝯcomitāteſ reqrit ad ſui eſſe ad quā pōt agens nā
le attingere corrūpendo.ſola ergo forma īfinita ſi

a.l. ꝓ q̄to natū eſt recipere illaꝫ aliam.

poſſet mām perficere poſſet per illā viam auferen
do.ſ.priuationē compoſitū icorruptibile ꝯſtitueret
tñ adhuc eſſet dubiū an ſuſceptiuū eſſet in potētia
ad illas formas ſub ꝓprijs rōnib⁹quas habet emi
nenter in illa vna forma infinita.pꝫ ergo ꝙ añs eſt
falſum loquendo de icorruptibili hoc eſt indeſtru-
ctibili.ſi aūt ſit ſermo de icorruptibili ab agēte nāli
aut a ꝯrio ꝯcedo añs.⁊ ſic ꝯñem. ¶ Ad ꝯfirmatio
nem dico ꝙ nō ſequitur de fine intrinſeco ꝙ tollat
oēm priuationē formal'r a ſbcto ſicut finis extrinſe
cus tollit oēm defectū finis extrinſeci.q꞉ finis ex-
trinſecus eſt formal'r infinitus.finis itrinſecus eſt
formal'r finitus.⁊ ideo nō pōt ſic ille includere in-
trinſeca ſicut ille extrinſeca. ¶ Cōtra.nō pōt finis
intrinſecus alius ſuccedere iſti niſi ꝯiungat alq̄ fi-
ni extrinſeco.ergo ſi ille ꝯiungit extrinſeco qui ex-
cludit oēm defectū ⁊ ille intrinſecus excludit itrin
ſece oēm defectū finis ꝯiungentis. ¶ Ꝛ°.ille dum
manet excludit defectū.ſicut albedo duꝫ ieſt exclu
dit defectū nigredinis:ſed ille nō ſimpl'r necio in-
eſt:q꞉ nō eſt in ſe neceſſarius.ille autē extrinſecus
eſt in ſe neceſſarius.Et cū dicis alius finis intrin-
ſecus pōt ꝯiungere alq̄ fini extrinſeco.cōcedo:ſed
tūc finis extrinſecus nō eſt huic finis nec ſupplēs
oēm defectū cuiuſcūqꝫ finis extriſeci. ¶ Per hoc
pꝫ ad ꝯfirmationem:q꞉ tunc nō eſt ꝯiunctus huic.
¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ſi nā iſta maneat eadē nā ſemper
eſt capax btitudinis ⁊ miſerie.⁊ per ꝯñs nō eſt ꝯ-
dictio ꝙ ceſſante btitudine que eſt ſibi accñs per
accñs inſit miſeria. ¶ Et cum dicis.tunc non ha-
buit prius qcqd uoluit. ¶ Ꝛ°.habuit qcqd uoluit
vnitiue nō diſtributiue accipiēdo ſicut dictū eſt ſ.
hoc eſt deum in quo eminēter habuit omne recte
uolibile. ¶ Contra 2ᵃᵐ poſitionē arguiť lib.j.di.j.
q.4.⁊ cōcedo ꝙ lꝫ intel'us nāli neceſſitate videat
obiectū p̄ſens ꝓportionatū:tñ uolūtas nō nāli ne
ceſſitate fruitur illo obcto viſo ſicut ibi dictū eſt:ne
q̄ꝫ etiā illa neceſſitas vidēdi eſt ſimpl'r neceſſitas:
ſed tantūmō neceſſitas ſi obctū p̄ñs moueat:⁊ iſtō
eſt ſic mere ꝯtingēs:q꞉ obiectū iſtud uolūtarie ⁊ cō
tingēter mouet quēcūqꝫ intel'm creatū:ſed etiam
uolūtas ꝯtingenter fruiť illo viſo ꝯtingenter ⁊ co-
pulat itelligentiā cū memoria.ſi tñ ibi habet actū.
¶ Ad argᵐ qō in obcto non oñdiť aliqd mali nec
defectus boni rñſum eſt ubi prius. ¶ Cōtra 3ᵃᵐ po
ſitionē argui pōt ꝙ hitus nō pōt eſſe prior cā ope
rationis q̄ꝫ potētia:ſed ſemꝑ 2ᵃ:q꞉ illud eſt potētia
quo ſimpl'r poſſumus.vñ hitus nō utitur potētia:
ſed potētia hitu ſicut cā 2ᵃ ⁊ inſtro.cā aūt prior nō
determinať ad agendū:nec per ꝯñs neceſſitať per
cām 2ᵃᵐ:ſed ecōuerſo. ¶ Ꝓ.btā ꝟgo habuit in via
maiorē charitatē charitate alicui⁹ bti iferioris gra
dus:⁊ tñ illa charitas nō neceſſitauit eā ad fruen
dum ēt qñ ꝯtēplabať deū. ¶ Ꝓ.eſto ꝙ lumē glie
neceſſitet illū ad vidēdū obiectū p̄ñs:tñ ſi uolūtaſ
ſit cā iperāſ illā viſionē pōt nō iperare.ꝯtingenter
enim ꝯiūgit intelligētiā memorie illi⁹obiecti qō cō
tingēter amat:videť aūt ꝙ ibi hēat ſic ꝯiūgere:q꞉
ſm Aug. de tri.in multis locis.in gigniñōe ꝟbi p̄
fecti ꝯcurrit uolūtas ſic copulans.illa aūt viſio eſt
ꝟbū ſm ipm.iſ.de tri. ¶ Cōcedo ꝗ ꝙ nō eſt neceſ-
ſitas ſiue ꝑpetuitas necīa ex habitib⁹determināti
bus potentias ad actus:ſed tantūmō ex hitu glie
eſt neceſſitas ſm qd:q꞉ habitus eſt nāliter iclina-
tiuus:nec ex charitate talis neceſſitas eſt in uolū-
tate:q꞉ talis libere pōt uti charitate uel non uti.

a.l.ītriſe⁹.

Sol.

Dico ergo ꝙ cā hui⁹ perpetuitatis nec
eſt forma btitudinis q̄ſi per
ipſam btitudo formal'r ſit necīa:nec nā potentiaꝝ
illaꝝ q̄ſi circa obiectū necio ꝑpetuo operenť:nec
hitus in potētijs q̄ſi necio determinās potentias
ad ꝑpetuo operādū:ſed eſt ex ſola uolūtate diuina
que ſic p̄ficit nām intēſiue:ita ꝯſeruat eā in tali p-
fectione perpetuo. ¶ Et tñ occurrit dubiū quō mi
chael btūs erit ipeccabilis:Nā per nihil itrinſecū
ſibi hēt qn ꝯtingēter opeť.⁊ per ꝯñs pōt nō frui:⁊
ita peccare.ꝯñs eſt falſum:cū dicat Aug.3.contra
Maximū.c.13.Cuicūqꝫ nāe preſtať ut peccare nō
poſſit:nō eſt hoc nāe ꝓprie:ſed dei grē. ¶ Ideꝫ in
enchi.86.uel.73.Aīa mea ſicut hēt nolle ifelicita-
teꝫ ita nolle inīqtatē ſemꝑ habitura eſt:nūc aūt ſic
habet nolle ifelicitatē ꝙ nō pōt eā uelle.vñ dic ibi
dem.Miſeri eē nō ſolū nolum⁹:ſed nequaq̄ꝫ uelle
poſſumus. ¶ Ꝛ° pꝫ ꝙ btūs eſt ipeccabilis in ſen
ſu cōpōnis hoc eſt non pōt ſil' eſſe btūs ⁊ peccare:
ſed in ſenſu diuiſionis ꝙ manēs btūs nō hēat po-
tentiā ⁊ poſſibilitatē ad peccādū pōt itelligi dupl'r:
uel per aliqđ ſibi itrinſecū qō excludit potentiā ta
lem uel per cām extrinſecā qō excludit potētiā ꝓ-
pinquā ab illo.ꝟbi grā.⁊ ſi hñs viſuꝫ hēat potētiā
itrinſecā vidēdi qōcūqꝫ corpus:tñ pōt per aliquā
cām extrinſecā fieri perpetuo ipoſſibilis ad viden
dum a potētia ꝓpinq̄:utpote ſi illa pctā faciat ꝑpe
tuā diſtātiā viſus ab illo corpore.ſic ſi eſſet obſta-
culū perpetuū iter celū empyreū ⁊ oculū dānati il
le oculuſ nō poſſet vidē celū empyreū loquēdo de
potētia ꝓpinq̄.⁊ hoc per cām extrinſecā ꝓhibētē
potētiā perpetuo.poſſet tñ vidē potētia remota ⁊ i-
trinſeca:ita ꝙ nulla eēt cā itrinſeca ipoſſibile.Sic
dico ꝙ nulla eſt cā itrinſeca in uolūtate Michae-
lis nūc bti per quā excludať potētia ad peccāduꝫ
pro alias in ſenſu diuiſiōis:nō eſt aūt cā intrinſeca
ꝓhibens iſtā potentiā oīno reduci ad actuꝫ:ſꝫ per
cām extrinſecā eſt ipoſſibilis potētia illa ꝓpinqua
ad peccādū.vꝫ.per uolūtatē dei ꝑuenientē illā uo-
luntatē ut ſemꝑ ꝯtinuet actuꝫ fruendi:⁊ ita nunq̄ꝫ
poſſit potentiā ſuā remotā nō fruēdi uel peccandi
reducere ad actū.ſiqdē nunq̄ꝫ cā 2ᵃ ꝑuenta a cā ſu
periore agēte ad vnū oppoſitū pōt potētia ꝓpinq̄
exire in aliud oppoſitū.Cōcedo ꝗ qō iſert ꝙ Mi-
chael btūs ⁊ ſit peccabilis in ſenſu diuiſiōis loquē
do de potētia remota. ¶ Ad auc̄teꝫ Aug.ad p̄niā
dico ꝙ itelligit ꝙ peccare nō poſſe potētia ꝓpinq̄
nō eſt hoc nāe:ſed grē dei hoc eſt gratuite ꝑuenie-
tis ⁊ ꝯſeruātis illā nām in recto actu. ¶ Ad aliaꝫ
nō dicit Aug.ꝙ ſicut nūc hēt necio nolle ifelicita
tem:ita tūc necio nolle inīqtatē.neutrū eſt enī ueꝝ
loquēdo de nolle nō eſt act⁹ elicit⁹:ſed ſic nūc hēt
perpetuo nolle habitual'r ifelicitateꝫ:ita tūc hēbit
nolle inīqtatē. ¶ Et cū arguis ſic hēt nūc nolle ꝙ
nō pōt uelle.Dico ꝙ iō nō pōt uelle ifelicitatē:nō
q꞉ necio hēt nolle eā:ſed q꞉ ifelicitas nō pōt eē ob
iectū act⁹ uolēdi:ex alia pte nō ſequiť ꝙ ſic nunq̄ꝫ
poſſit uelle inīqtatē:q꞉ inīqtas loquēdo de illo qō
ſubſterniť in pctō pōt eſſe obctū uolūtatis create.
¶ Uel pōt dici breuiter ꝙ ſic nunq̄ꝫ nūc vult ifeli
citateꝫ:ſed ſemꝑ hēt nolle habitual'r:ita tūc nunq̄ꝫ
uolet ⁊ ſic eſt ſil'e hincide de facto. ¶ Et ſi arguaſ
nūc nō pōt uelle ifelicitatē.ꝗ tunc nō poterit uelle
inīqtatē.ꝯñtia nō ualet.q꞉ bñ pōt eſſe ſilitudo q̄ꝫtū
ad nō eſſe hincinde:lꝫ nō q̄ꝫtuꝫ ad poſſe. ¶ Cōtra
hoc nō minus tollit indrīam uolūtatis determina

a.l.ſed tūc.

noſtra

tio ei⁹ a cā ſuperiore q̄ꝫ a cā iferiore.ꝗ ſi ex rōne cā
litatis ſue eſt ideterminata ad operationē:ita repu
gnat nāe ſue ꝙ illa indifferentia tollať per cauſaꝫ
ſuperiorē ſicut per interiorē.ſic ergo eſt cōtra nām
uolūtatis ꝙ habit⁹ determinet eā necio:ita eſt ꝙ
de⁹determinet. ¶ Cōfirmať:q꞉ magis determinat
cā ſuperior iferioreꝫ q̄ꝫ ecōuerſo.ꝗ ſuperior deter-
minans magis tollit indrīam inferioris in agēdo
q̄ꝫ ſi iferior determinaret. ¶ Ꝓ.nō erit in ptāte uo
luntatis ſic agere uel nō ſic agere:q꞉ ad qō deter-
minať aliqd a cā ſuperiore nō pōt eſſe in ptāte de-
terminati.agit enim ſicut motū a determināte.ꝗ il
le actus nō erit laudabilis nec ꝓprie uoluntarius.
¶ Rñdeo.potētia opatiua nō ꝯcludit hñtē poſſe
operari niſi intelligēdo ſm qd.ſ.quantū eſt ex pte
ſui.ſed poſſe ſimpl'r reqrit ꝙ ex parte oīum alioꝝ
ꝯcurrētiū ſit poſſibilitas:ut.ſ.reqſita poſſint ꝯcur
rere ⁊ ipedimēta ceſſare.ſꝫ ultra iſtā poſſibilitatē
potētia uel magis poſſibilitas ꝓpinqua reqrit ꝙ
ꝯuenietia aſſint ⁊ ipedimēta ceſſent.Sicut eni ni
hil eſt i potētia ꝓpinqua paſſiua.9.metaᶜᵉ.c.6.ni
ſi qñ nil ꝓhibet nec opꝫ aliqd aut remouē aut per
mutare intelligēdo aliqd aliud ut forma iducēda
ſic operatiuū nō eſt in potētia ꝓpinq̄ ad opandū
niſi qñ nihil extriſecū deficit ut opereť. ¶ Ad ꝓ
poſitū uolūtas btā eſt eadē in potētia que fuit nō
btā ⁊ hñs eā per ꝯñs pōt quātū eſt ex pte potētie
in actū quē prius.ultra ſimpl'r poſſibile eſt ipꝫ ſic
agere q꞉ nihil ſimpl'r necio ipedit uel deficit reqſi
tum:ſed nō pōt poſſibilitate ꝓpinqua peccare:q꞉
ipedita uel preuēta ſuſpēſa:q꞉ eſt ꝓpť actionē cāe
ſupioris ꝑuenietis ⁊ ꝯtinue agētiſ ad oppoſitū.ſ.
ad actuꝫ btificū.Et ſic cā ſupior potētia abſoluta
pōt nō agere ad oppoſitū:nō tñ ordiate:ſic ſimpᵉ
poſſibile ipedimentū ceſſare ⁊ uolūtas pōt pecca
re:ſed nō eſt poſſibile potētia ordiata ipediēs ceſ
ſare:nec etiā eſt in ptāte uolūtatis ꝓpinqua pec-
care:q꞉ nō eſt in ptāte ei⁹ ꝙ ipediens ceſſet ſic nō
eſt in ptāte cāe 2ᵉ actū p̄ᵉ:ſed ꝯ libertatē eēt ꝙ de
terminareť necio ſic:ꝙ oppoſitum nō ſit in ptāte
ei⁹ ad bene uolēdū per habitū uolūtatis.p te igiť
eque eſt ꝯ libertatē.ſic enim determinať mō a uo
luntate diuina:alioqn ipa ſimpl'r poſſet nūc exire
in actū pcti ſicut in via lꝫ nunq̄ꝫ exibit:⁊ hoc firtū
ſit per legē ⁊ hec de potētia ordinata:ſꝫ ꝙ ſic de
terminareť ad bene uelle p hitū ſibi inherētē hec
eſſet ꝯ ei⁹ libertatē hoc mō.q꞉ ipſa nō eēt uolūtaſ
niſi eſſet cā prior reſpectu hitus ſui.⁊ ita nata uti
habitu ⁊ determinare ipm ad agēdū ⁊ nō ab ipō
determinari ſic ꝙ oppoſitū non ſit in ſua ptāte.q꞉
ſic ipſa total'r quātū ad illō ſubiacēt hitui ⁊ deter
minareť.nō ſic aūt eſt ꝯ liberalitatē ul'nāꝫ ei⁹ ꝙ
ipediať ab vna actiōe ⁊ ꝙ determinať ad alios a
cā priore ſe cui⁹ eſt uolūtas dina. ¶ Sed nunqd
hēt potētiā peccādi. ¶ Ꝛ°.abſtractū notās p̄nᵐ
actuſ ꝯſtructū cū gerūdiuo ſit p̄nᵐact⁹ut egredie
tis ab illo ſuppoſito:ſi eſt potētia cū gerūdiuo ſm
potentiā ꝓpinquā ſic.9.metaᶜᵉ.c.4.nullo exterio
ri ꝓhibēte nō opꝫ adiūgere:potētiā eniꝫ hēt ut eſt
potentia faciēdi:eſt aūt nō oīno ſꝫ hñtiuꝫ aliq̄ mō
vim in qb⁹excludiť qō exteri⁹ ꝓhibet. ¶ Aliť po
nitur viſiua potētia videndi:nō idem dicūt q꞉ p̄ᵐ
dicit p̄nᵐ ſm poſſibilitatē ad videndū ⁊ tūc diſtin
cte uel remotum uel propinquum.
¶ Rñdeo.ꝙ uolūtas in ſuo ordine cārum ħ cau-
ſet:⁊ hoc eſt ꝓpriū hui⁹cāe.ꝙ ulteri⁹ eſt ꝯtingētia

a.l.nota.

a.l.cādi.

ex pte ei⁹ ſit oimode ↄtingētia ex parte effect⁹ infe
rioris:hoc reqrit ↄtingētiā oium alioꝝ ↄcurrentiū
ad effectū.repugnat āt libertati ei⁹ ꝙ ↄtigētia que
neēio eſt ex pte ipſi⁹ nō ponat ↄtingentiam ſimpl'r
quantū eſt ex pte oium inferioꝝ:q: tollit ipſaȝ eſſe
cām in ordine ſupiori:ſed nō repugnat ſibi ꝙ ↄtin
gentia ei⁹ nō ponat ↄtingētiā ex pte effect⁹ ſimpl'r
quātū eſt ex pte cāe ſupioris:q: cā ſupior nō deter
minat ab ipſa:nō eſt ḡ ſimpl'r ↄ nām ei⁹ ꝙ determi
netur a cā ſupiori hoc eſt ꝙ nō pōt ↄ nāȝ ei⁹ oppo
ſitum agere:ſic eſſet ↄ nām ei⁹ determinari ab ha-
bitu ſiue a nā iferiori. ℭ Ad formā ḡ ↄ nām ei⁹ eſt
determinari in ſuo ordine: ⁊ nihil aliō ꝑ repugnat
a.l.nām. ſibi:ſed ex ↄſiti eſt ↄ nām ei⁹ determinari a cā infe
riori:q: tunc ipſa nō eſſet ſupior:nō eſt autē ↄ nām
ei⁹ determinari a cā ſupiori:q: cū hoc ſtat ꝙ ſit cā
in ſuo ordine. ℭ Contra.ſi cā ſupior determinat.ḡ
uolūtas in ſuo ordine cāndi determiat.ḡ in ſuo or
dine cāndi nō eſt ↄtingēs. ℭ R̄ᵒ.ꝑpt determina-
tionē ei⁹ in ſuo ordine eſt eq̄lis ↄtingētia:ſed ꝙ ef-
fectus qui ꝓuenit ab ipſa: ⁊ alꝭs nō oino ↄtingen
ter ꝓuenit ex ↄtingētia ei⁹ hoc eſt:q: alia cā ꝑor eſt
determinata ad illū effectū. ℭ Ad 2ᵐ.laudabilis
eſt pro quāto ipſa uolūtas in ſuo ordine ↄtingēter
ſe determiat. Aliter pōt dici ꝙ ↄtingētia uolūtatis
in ſuo ordine ↄcludit ↄtingētiā ſimpʳ effect⁹:q: cu
luſcūq; eſt ↄtingētia ↄcludit ↄtingentē effectū. ⁊ p
ↄñs ſimpl'r ↄtingēs eſt ꝙ nō peccet:tñ nunq̄ȝ eue
niet:q: cā ſupior ſemper preſeruat. ℭ Sed dices
ſaltē in poteſtate uolūtatis eſt ut eueniat. ℭ Poſ-
ſet dici ꝙ non.ideo eſt minus beata ſi in poteſtate
eius ſit ꝙ eueniat:ꝙ tñ nunq̄ȝ eueniet. ⁊ ideo nū-
q̄ȝ eueniet:q: uoluntas diuina ſemper preueniet.

Tho. pꝛīi di.ar.j.q.2. ſol.3.q̄ſtiū-culam. In.2.diſt.2. q.3.

De ſecundo

dubio.ſ.q̄lis ſit illa perpe-
tuitas.pȝ ꝙ nō eſt ꝑpetui
tas tpalis:q: nec alicui⁹ ſucceſſiui.dr̄ ꝙ nec eſt per
petuitas eui:q: euū ſȝ qō ab eternitate diſtinguit
ptinet ad creaturas imutabiles.btitudo aūt exce-
dit nālez potētiā creature:cū ad eā nulla creatura
ex ſuis nālib⁹ poſſit attingere.vñ ꝓpria mēſura ei⁹
eſt eternitas.ideo btitudo eſt vita eterna. ℭ Cōtra
hoc ꝑ ex dictis iſtius in.q.ꝓxima.dicit eniȝ ꝙ ꝑnᵐ
act⁹ ſm ſubam eſt potētia:ſed ſm formā ſuuȝ ꝑnᵐ
eſt hitus. ⁊ ſi hitus ſit iſuſus pfectio act⁹ eſt a cā ex
teriore que cāt hituȝ. ℭ Ex ꝭ arguit.ipoſſibile eſt
actū inquantū format⁹ ſm quā rōnē dicit iſte actū
beatificū eſſe magis uel imutabili⁹ pmanētē q̄ȝ ſȝ
ſubam:q: ipoſſibile eſt illud qō ineſt alicui per ac-
cidēs eſſe imutabili⁹ illo cui ineſt.ḡ ſi act⁹ ſȝ ſubaȝ
mēſurat euo:q: eē ei⁹ ſm euū mēſurat euo:ſequit ꝙ
act⁹ inquātū format⁹ ſiue inquantū btificus hēret
maiorē imutabilitatē q̄ȝ eui. ℭ P̄.ad rem videtur
manifeſte falſum ꝙ aliqō creatū ut diſtinguit ↄtra
eternū mēſuret eternitate ⁊ nō euo:q: ſiue euū in-
cludit ſucceſſionē ſiue poſſibilitatē ad deficiēdū vi
det cōpetere cuicūq; creato qō nō eſt ꝓprie tpale.
eternū eni ſic eſt totū ſimul actu ita caret potentia
a.l.Ratio nō eſſendi. ℭ R̄ᵒ ei⁹ nō ↄcludit. Nō eniȝ ſequitur.
creatura intell'ualis nō pōt ex ſuis nālib⁹ in btitu-
dinē.ergo btitudo in nā ſua eſt aliqd eminētioris
pmanētie q̄ȝ creatura intell'ualis:q: eſt accñs: ⁊ lȝ
tale accñs qō non ↄſequit ꝑnᵃ ſbcti nec ſubeſt cāli
tati hui⁹ ſbcti eſt tñ in ſe qōdā minus nobile ⁊ mi-
nus permanēs. ℭ Qō addit.btitudo eſt vita eter
na.eternū nō accipit ibi ſtricte ſicut diſtiguit ↄtra
euiternū:ſed pro euiterno ꝑpetuo pmanēte.ſic ꝗp
pe frequēter accipit eternū in ſcriptura:ut ibidem
Matth.25. Ite maledicti in igneȝ eternū. ⁊ ſtatim
poſt. Ibūt hi i ſupplicium eternū:cū tñ nō ſit eternū
eternitate diſtincta ab euo uel a tpe ꝑpetuo. ℭ Di
co ḡ ꝙ illa ꝑpetuitas nō eſt eternitatis nec neceſſa
rū eē:ſed eſt cui poſſibilis eē ⁊ nō eē:tñ ꝑpetuo cō
ſeruari. ℭ Et ſi queras qd addat illa ꝑpetuitas ul
tra ipm euū. ℭ Hoc preexigit aliā.q.ſi euū icludat
ſucceſſionē:q: ſi ſic ꝑpetuitas dicit quādā maximi
tatē quātitatis in ipſo euo:imo q̄ſi infinitā magni-
tudinē accipiēdo ſemꝑ alteꝝ poſt alteꝝ.ſi aūt euū
ſit indiuiſibile.tūc perpetuitas ei⁹ nō videt dicē ali
quid poſitiuū nouū per ipm:ſed tñ negationē de-
fectus ſiue deſitionis. ⁊ tūc oporteret dicē ꝙ nihil
plus poſitiue uel mai⁹ maioritate itrinſeca dat de⁹
Michaeli quē in eternū btm̄ ↄſeruat q̄ȝ ſi euȝ ſta
tim annihilaret de hoc in 2ᵒ di.2.q.3. ⁊ ꝑᵃ ⁊ 4ᵃ.

Th. in.4. di.pꝛīi.q. ſol.4.q̄ſ.

De tertio

dubio.ſ.q̄liter ſe hēat illa ꝑpe-
tuitas ad btitudinē.videt dicē
dum ꝙ icludat in rōne btitudinis.tuȝ q: btitudo
includit ꝙ ſit finis oium deſiderioꝝ. ⁊ per ↄñs ade
pto eo ceſſat ois appetitus.ḡ opȝ ꝙ icludat ſic ois
appetibilia:ꝙ nihil ulteri⁹ deſiderādū reſtet.quili
bet aūt nāliter deſiderat pmanere in bono ⁊ ꝑpe-
tuo:ſic ſua nā eſt ꝑpetua.ḡ btitudo illā pmanētiaȝ
includit.tuȝ q: de rōne pene dānationis eſt eterni
tas:q: opȝ ꝙ ſit ifinita ad hoc ꝙ corrñdeat culpe
que eſt ifinita i malitia:q: auertit ab ifinito bono:
nō pōt aūt eē ifinita intēſiue.ḡ in rōne ei⁹ inquātū
pena ↄdigna eſt culpe icludit ifinitas extēſiua ſiue
eternitas.ḡ multo magis in rōne btitudinis iquā-
tum ꝑmiū icludit eternitas. ℭ De ꝭ certū eſt ꝙ ſi
btitudo accipiat pro aliq̄ pfectiōe pmanēte ut per
manēs quātacūq; intenſa ꝑpetuitas nō icludit in
rōne ei⁹:q: quecūq; pfectio pmanēs ⁊ quātacūq;
eadē ⁊ eq̄lis pōt eē per inſtās uel cū aliq̄ breui tpe
que ⁊ quāta pōt eē cū toto tpe.eque eniȝ pfecta eſt
Coſ.4. albedo vni⁹ diei ſicut vni⁹ anni.j.ethiᵒ. Alio mō pō
accipi btitudo pro aliq̄ pfectiōe permanēte ⁊ intē
ſa:nō tñ pciſe ſiſtēdo in pfectiōe intēſionis:ſȝ inclu
dēdo etiā perfectionē extēſionis: ⁊ hoc uel ꝓprie
ponēdo euū eſſe ſucceſſiuū uel eminēter.ſ.negādo
oēm deſitionē ponēdo euū eē indiuiſibile. ⁊ illo 1ᵒ
mō nihil eſt extēſiuū pfectū extēſiue niſi qō durat
quātū pōt durare:ſiue illa duratio ſit extēſa realit
uel virtual'r uel imaginabil'r.btitudo aūt pȝ ꝙ nā
ta eſt perpetuo manē.ḡ ipſa ſic accepta pro pfectio
ne ſūma intēſiue ⁊ extēſiue icludit perpetuitatē:ſȝ
hoc mō btitudo nihil vnū per ſe eſt.ſic nec opatio
perfecta ⁊ totū euū ſi eſt ſucceſſiuū.ul' opatio ⁊ ne
gatio defect⁹ uel deſitionis exñtis illo tñ 2ᵒ mō vi-
dent loq multi de btitudie:q: nō tñ eſt deſiderius
in nā ad pfectionē itēſaȝ:ſed et ſic extēſiue bñdit:
ſic etiaȝ deſideriū nō tñ eſt ad bonū eēntiale ſȝ ad
ſemꝑ eē ſic eſt poᵉ cōpetē nāe. ℭ Per ꝭ ad ꝑᵐ bti
tudo ꝑ mō accepta eſt finis oium deſiderioꝝ ſic ꝙ
vnitiue ex pte obiecti icludit oē deſiderabile:ſic ſe
pe dictū eſt ꝙ in diffōne Aug.qcqd vult ⁊c.qcqd
nō accipit ibi diſtributiue:ſed pro vno vnitiue ↄti-
nēte oē recte uolibile.btitudo 2ᵒ mō icludit finē de
ſiderioꝝ nō tñ ſic vnitiue intēſiue:ſed etiā extēſi-
ue quātū ad durationē intelligēdo extenſionē uel
realē uel ꝟtualē.ꝭ eſt idefícientiā in eēndo.breuit
tñ arᵐ illud lȝ ſit cuiuſdā doctoris peccat in forā.c
finis oium deſirioꝝ.ḡ icludit ꝑ ſe oia deſidera-
ta.nō ſequit:ſȝ ſequit.ḡ icludit uel ꝑexigit qōcūq;

requiſitū neēio in ordine deſirioꝝ cōplendorū.
ℭ Ad aliud de premio eſt dubiū.utrum illa perfe
ctio extēſiua.ſ.perpetuitas uel indeficiētia in eēn-
do icludat in btitudine per ſe inquantū eſt premiū
meritoꝝ.an.ſ.cadat per ſe ſub merito:uel tñ ſit qō
dam annexū illi qō per ſe cadit ſub merito. ⁊ dico
ꝙ loquēdo de ſtricta iuſtitia deus nulli nr̄m ꝓpter
quecūq; merita eſt debitor pfectionis reddēde taȝ
intēſe ꝓpter imoderatū exceſſum illius pfectionis
ultra illa merita:ſȝ eſto ꝙ ex liberalitate ſua deter-
minaſſet meritis ↄferre actuȝ tam pfectū tanq̄ȝ ꝑ-
mium tali qdē iuſtitia q̄lis decet eum.ſ.ſuperogan
tis in premǭs:tñ nō ſequit ex hoc neēio ꝙ ꝑ illam
iuſtitiā ſit reddēda pfectio perēnis tanq̄ȝ premiū:
imo abundās fieret retributio in btitudine vnius
momēti. Si ergo perēnitas ꝑtinet ad premiū tan-
q̄ȝ cadēs ſub merito opȝ ꝙ illa correſpondētia termiet
a iuſtitia ⁊ liberalitate ſupereffluēte:nec icōueniēſ
eſt dicere magis ꝙ de⁹ diſpoſuerit hoieȝ perpetuo
premiare qui pro ſuo merito perpetuo finē meruē-
rit. ⁊ hoc ex tali iuſtitia liberali.q̄ȝ dicere ꝙ diſpo-
ſuerit ex iuſtitia reddere talē perfectionē intenſam
pro meritis ⁊ ultra hoc q̄ſi nō ex iuſtitia:ſȝ ex me-
Argᵐ tūc adductū ra liberalitate adjiciat perpetuitatē. ℭ Ad arᵐ tñ
qō adducit de perpetuitate dānatiōis nō cogit:q:
non ita ↄgruit perpetuitatē ibi ita cadere ſub meri
to ſicut ꝭ.bñ eniȝ diuie bonitati ↄgruit ꝙ pro lege
determinauit perfectionē nō tñ intenſam ſed perē
nem reddere pro meritis:nec ſic ꝙ penam non tñ
grauem ſed perēnem reddet pro demeritis.de hoc
dictum eſt ſupra diſt.46.q.4.

De ſecūdo

ꝑncipali.ſecuritati videt op
poni timor.timor aūt uel eſt
de malo infligēdo uel de inflicto ↄtinuādo:ꝑcedē-
te tñ apprehēſione talis mali:nec opȝ ꝙ illa appre
henſio ſit dubia:vñ longe diſtat dubitatio ⁊ timor.
nō ſolū q: dubitatio ꝑtinet ad intell'm:timor ad ap
petitū:ſed etiā q: timor in appetitu nō neēio ꝑexi-
albe git apprehenſionē dubiā mali.qcqd aūt ſit de hoc
hec ſecuritas ponit in uolūtate ſic aliqd oppoſitū
timoris ⁊ eā ꝑcedit certitudo in itell'u de bono cō-
ferēdo uel bono collato ↄtinuādo.talē certitudineȝ
hñt bti.nō q: vident btitudinē ex ſe eſſe perpetuā.
ſicut ꝓbatū eſt in arguēdo ↄ ꝑmā poſitionē de cā
perpetuitatis articulo ꝑcedēte.nec etiā tñ per rō-
nem nāleȝ:q: nulli creature pōt eſſe notū per rōnē
nālem illud qō ↄtingēter depēdet a ſola uoluntate
diuina.hi⁹ eſt ↄtinuatio beatitudinis iam collate. ⁊
hoc pȝ ex illo arˡᵒ.ergo tm̄mō eſt illa certitudo in
intell'u bti ex reuelatiōe ſibi facta a deo.an aūt ſic
ſiat certitudo dānatiſ de ſua dānatione ↄtinuanda
nō eſt eque certū. ℭ Ex dictis pȝ ſol'o qōnis ꝙ ſe
curitas nō eſt de eſſentia btitudinis.tum q: ſecuri
tas preſupponit certitudinē de ↄtinuatione btitu-
dinis.illa aūt apprehenſio certa ſequit ordine nāe
totam beatitudinē cum ſit actus nō tendēſ in obie
ctum beatificū ſed reflexus ſuper actum: ⁊ per cō-
ſequēſ beatitudo tota poſita eſſential'r poterit eſſe
ſine certitudine.ergo ⁊ multo magis ſine ſecurita
te.tum q: perpetuitas de qua eſt illa certitudo ad
quā ↄſequit ſecuritas nō eſt de eſſentia beatitudi-
nis eo mō quo dictū eſt in precedēti articulo in ſo-
lutione tertie dubitationis.illa tñ ratio nō ↄcludit
accipiēdo beatitudinē 2ᵒ mō dicto ibi.q: ſic inclu-
dit perfectionē nō tñ intenſiuā ſed etiam extēſiuā
ſiue indeficientiā. ℭ Primo etiaȝ mō accipiendo
perpetuitas nō eſt aliq̄ res addita tanq̄ȝ accidēs.
prima ergo ratio ualet ⁊ illa 3ᵃ:q: ſecuritas illa eſt
Uide boⁿᵃˢ ⁊ Ricar. ⁊ Tho.di.ꝑ-ſenti. in iraſcibili ſicut ⁊ timor ſibi oppoſitus ſiquidē op
poſita ſunt in eodē.btitudo in concupiſcibili cū ſit
amor amicitie. ℭ Propter argumēta quedā ⁊ uer
ba que dicunt de tētione.intelligendum eſt ꝙ ten-
tio quadrupl'r accipi pōt. Uno quidē mō ꝓprie.ꝑ-
ut memoria tenet obiectū: ⁊ hoc uel per formaȝ i-
preſſam ſi eſt ibi obiectū in ſpecie uel per habitum
impreſſum uel ſaltem per illapſum uel inexiſtētiaȝ
ſaltem eo mō tenet quo obiectū concurrit ad rōnē
parentis. Alio mō pōt intelligentia dici tenere ob
iectum in actuali ↄſideratione. ⁊ ad hoc pōt perti
nere ꝙ uolūtas dicit tenere aciem intelligētie con
uerſaȝ ad memoriā. Tertio mō tentio pertinet ad
uoluntatē ut eſt concupiſcibilis. ⁊ dicit ſuccedere
ſpei.eo mō quo per ſpem uolūtas deſiderat ſibi bo
num habendū: ⁊ per tentionē amat illud bonū ha
bitum. ⁊ illa tentio eſt amor ↄcupiſcētie boni ꝑſen-
tis. Quarto mō tentio dicit eſſe quidā actus aſſe-
cutionis uel paſſio ↄñs ſpēcie paſſionē: ⁊ illo mo-
do eſt in iraſcibili.nullo illoꝝ modoꝝ eſt tentio de
eſſentia beatitudinis.ꝑmo mō precedit btitudinē:
imo oēm actum 2ᵐ.2ᵒ modo eſt actus ſectidus ꝑti
nens ad intellectū ⁊ preuium btitudini que eſt in
uolūtate uel actus uoluntatis reſpectu illi⁹ actus
preuiȷ.3ᵒ modo eſt amor boni cōmodi preſentis: ⁊
apparet ex qōne ꝑcedēte ꝙ ille amor non pertinet
ad beatitudinē:ſed amor boni honeſti uel boni in
ſe.4ᵒ modo eſt in iraſcibili: ⁊ illo modo magis ap
propinquat ad ſecuritatem que ſuccedit ſpei paſ-
ſioni non ſpei virtuti.

Ad argumenta.

ℭ Ad primū pōt di-
ci ꝙ Aug.per illud
itelligit ꝙ beatiſſimū.i.maxima perfectio btitudi
nis eſt ꝙ certiſſimū eſt ſemꝑ ita fore maxima inq̄ȝ
extenſiue: ⁊ qō ſequit accipitur nō pro actu certitu
dinis ſed pro obiecto.quaſi diceret ipſa perpetua
cōtinuatio de qua habet certitudo eſt maximum
quidē in beatitudine:q: quātitas extenſionis ſup
addita quātitati intēſionis. ⁊ illud dicit maximuȝ
qō includit aliqd ⁊ adhuc aliqd ſuperaddit quan
titati: ⁊ ſic iſta extēſio includit perfectionē intēſio-
nis. ℭ Ad aliud pȝ ex primo articulo ſol'onis:q:
nulla forma finita pōt excludere oēm priuationeȝ
a ſuſceptiuo:tñ beatitudo pro quāto eſt perfectiſſi
ma maxime excludit perfectioniſ priuationē a ſuo
ſubiecto. ⁊ hoc ſufficit ad hoc ut ſit finis itrinſecuſ
qui neceſſario eſt finitus:ſed nō ſufficit ad incorru
ptibilitatem. ℭ Ad aliud de ꝑbo dicendū ꝙ nun-
q̄ȝ per ingeniū ad ueram felicitatē humane nāe po a.l.eius
tuit pertingere nec affirmatiue nec negatiue:non
negatiue:q: falſum demōſtrari non pōt.non affir-
matiue:q: ſenſibilia ad hoc ſufficiēter nō ꝓducūt.
vnde tanq̄ȝ dubius nūc videbat ſentire ꝙ nō eſſet
uera felicitas cui poſſet ſuccedere miſeria.nunc ꝙ
nō poſſet eſſe alia felicitas hois:q: neſciuit de feli
citate alterius vite ab illa: ⁊ illa nō eſt felicitas in
amiſſibilis:ideo nō oportet in hoc eius auctoritati
inniti. ℭ Ad aliud cōcedo ꝙ trib⁹ virtutib⁹ theo-
logicis in via ſuccedūt tres perfectiones in bea-
to:ſiue virtutes ſiue actus nō curo:ſed nō oportet
illa ſuccedentia eſſe de eſſentia beatitudinis ſicut
accipimus beatitudinē pro ſumma pfectione bea
tificabilis nature ipſam ſumme ſuo obiecto perfe-
ctiſſimo coniungente.

Queſtio.VII.

Universidad de Deusto Biblioteca

Utrum gaudiū de obiecto btifico ſit de eſſentia uel ptineat ad eſſentiā btitudinis. videt ꝙ ſic. Aug. 10. de ꝯfeſ. dicit. Beatitudo eſt gaudium de vita beata. ❡ P̄. btitudo eſt pfecte quietatiua ipſi⁹ bti: ſed pfecta quies eſt gaudium ſiue delectatio. ğ rc̄. ❡ P̄. Btitudo eſt ultimū bonū ipſi⁹ beati. Sed delectatio eſt ultimū ꝯñs opationē3. ğ rc̄. ❡ P̄. Btitudo vnit eſſentialr̄ ultimo bono pfectiſſime operando quieſcēdo ⁊ delectādo. ſed operatio eſt de eſſentia btitudinis. ergo ⁊ qetatio ⁊ delectatio. ❡ Cōtra. nihil ptinet ad btitudinē qđ nō ptinet ad aiā3 ſiue imaginē: ſed delectatio nō ptinet ad aiam nec etiā ad imaginē: q2 eſt toti⁹. qui eni ſm pħm p̄ de aia. dicit aia3 gaudē uel triſtari dicit eā texere ul' edificare. ergo rc̄. ❡ P̄. 10. ethi⁷. delectatio eſt adueniens operationi. ergo eſt ſicut accidēs eius: ſed btitudo eſſentialiter cōſiſtit in operatione. ergo rc̄.

T.c.64.
Cap̄.4.

Rn̄deo hoc eſt ſupponendū: ſicē oñſu3 eſt in p̄ liº di. 1. q. 3. ꝙ delectatio realr̄ differt ab opatione: ⁊ tūc ad qōnē. eſt enim vna opio ꝙ delectatio eſt de eēntia btitudinis. rō ad hoc eſt. q2 de⁹ de potētia abſoluta pōt omne illđ ſepare ab alio qđ nō eſt de eēntia ei⁹. ſi ğ gaudiu3 nō eſſet de eſſentia btitudinis poſſet de⁹ ſepare viſionē beatā a delectatione ſiue gaudio: ſ3 hoc eſt ꝯdictio ꝙ qs clare videat deū ⁊ nō delectet in ipſo ⁊ etiā ꝙ nō gaudeat. ❡ P̄. Btitudo eſt maxima pfectio ipſius bti: ſed ipſa erit maior pfectio ſi gaudium fuerit de eſſentia ei⁹ q̄3 ſi ſolū ꝯcomitet ipſam. ğ melius eſt poſitiue ꝙ ſit de eſſentia eius q̄3 nō. q2 ſic meli⁹ ſaluat pfectio ei⁹. ❡ P̄. ſicut ſe hēt pena ad gaudiu3 ſic triſtitia ad premiū. ğ pmutādo ſicut ſe hēt pena ad triſtitiā ſic premiū ad gaudiū: ſed pena eſt eſſentialiter triſtitia. ğ premiū eſt eſſentialr̄ gaudium. ğ erit eſſentialr̄ btitudo. Aſſumptū. ſ. ꝙ pena eſt eēntialiter triſtitia. pbo: q2 nō pōt eē act⁹ aliqs ipſi⁹ uoluntatis ⁊ iuolūtarius: q2 ois actus uolūtatis eſt uolūtarius. nā ita uolūtarie nolo aliqđ ſicut uolo: ita enim uolūtarie uolo me nolle: ſicē uelle. ſed triſtitia nō eſt uolūtaria: imo eſt de eis que nobis nolētibus accidūt. ğ nō eſt actus uolūtatis. eſt ğ eſſentialiter ipſa pena triſtitia. ❡ Et ꝯfirmat. q2 ſicut ſe hēt malū inhoneſtū ad malū incōmodū ſic bonu3 honeſtū ad bonū cōmodū: ſed malū inhoneſtū eſt per ſe pctm̄: ⁊ malū incōmodū pena. ğ bonū honeſtu3 eſt per ſe meritū ⁊ bonū cōmodū per ſe p̄miū: ſed nihil eſt delectatio niſi bonū cōmodū. ergo rc̄. ❡ P̄. 10. ethi⁷. Delectatio videt ultimū bonū. ⁊ ibidem. Delectationē oia appetūt: ſed qđ oia appetūt eſt p ſe bonū. p̄ ethi⁷. ergo rc̄. ❡ Cōtra. nulla paſſio eſt btitudo eſſentialr̄. ſed gaudiū ſeu delectatio eſt eſſentialr̄ paſſio. Probatio maioris. q2 btitudo eſt ultima pfectio ex eo ꝙ ſimplr̄ optimo ꝯiungit. hoc pbo. q2 ſi aliqđ ex ſe eſſet btitudo hoc eſſet nobiliſſimū maxime: ſed nā bti eſt nobili⁹ in ſe q̄3 qđcunq3 accñs ſuū. ergo nā maxime eſſet btitudo: ſed oēs pfectiones ei⁹ ſunt accñtia. ğ min⁹ entia q̄3 nā: ſed nulla paſſio ꝯiungit obiecto btifico ſed tm̄ opationes: q2 paſſio recipit ab obiecto in potētiā. gaudium aūt eſt paſſio. igit rc̄. minor p3. ğ rc̄. ❡ P̄. qđ eſt de eſſentia btitudinis op3 reſpicere obiectu3 btificū nō ſolū in rōne cauſe efficiētis: ſed ēt obcti. ſed paſſio nō reſpicit obiectū btificū niſi ut cām efficientē. ſed gaudiū eſt paſſio. ğ rc̄. ❡ P̄. aliqs viator per aliqđ eiuſdē rōnis mouet ꝯiungit ⁊ qeſcit in obiecto btifico impfecte hic in via. ğ ſilr̄ in pa per aliqđ eiuſdē rōnis ultimate ꝯiungit obcto btifico ⁊ pfecte: ſed in via nullus ꝯiungit illi obiecto per paſſionē: ſed per opationē. ğ nec in pa. ſed btitudo eſt ultimate ꝯiungēs. ğ btitudo nō eſt paſſio. cū ergo gaudiū ſit paſſio nō erit de eſſentia btitudinis. ❡ P̄. 10. ethi⁷ dicit pħs. Multa appeteremꝰ etiā ſi delectationē nō haberemus ut ſcire recordari ⁊ virtutes: ⁊ ideo nō eſt opatio pp delectationē: ſed magis ecōuerſo. ut ipſe dicit ibidē. nō eni3 laboramus ut qeſcamus ſed qeſcimus ut laboremus.

Idē h3 pħs 10. ethi⁷. c. 5. ⁊ q. 4. i ſo. p̄mi argᵗⁱ.
Tho. 48. di. 4. art. 1. q. 3.
Ric. i p̄nti di. ar. 3. q. 6.
a. l. ponere.
Cap̄. 1. ⁊. 2.
Cap̄. 1.
Ca. 3. ad ſ.
a. l. 2º mō.

Dico ergo ꝙ ſtricte accipiendo btitudinem delectatio nō eſt de eēntia ei⁹: q2 eſt paſſio. btitudo aūt ꝯſiſtit in opatione. uolūtas aūt pōt duplr̄ ꝯſiderari. vno mō ut potentia opatiua. alio mō ut receptiua. p̄ mō pficit ſimpr̄ opatione ꝯiūgēte ſimplr̄ ⁊ ultimate optimo ſimpr̄: ⁊ in hoc ꝯſiſtit eſſentialr̄ btitudo. ❡ Alio mō ꝯſiderari pōt ut receptiua ſic eſt pfectibilis nō opatione: ſed paſſionib⁹ ſupnālib⁹: q2 taliū eſt ultimate receptiua: ⁊ ſic pficit delectatione ⁊ gaudio: ex quo p3 ꝙ magis eſt de eſſentia btitudinis gaudiū q̄3 ſecuritas: q2 gaudiū eſt in eadē potētia cū btitudine que eſt i ꝯcupiſcibili. Uñ delectatio qetat uolūtat⁹ ut eſt ſuſceptiua paſſionū: ſicē btitudo pficit uolūtatē ut eſt ſuſceptiua opationū. ſecuritas aūt paſſio nō eſt in ȣtute ꝯcupiſcibili ſed in ȣtute [illegible]piſcibili q2 ꝯſequit ſpem. ❡ Ad p̄ᵐ dicēdū: ꝙ illa ꝑpoſitio Aug. ⁊ ꝯſiles ꝑpōnes ſunt uere cāliter nō p eēntiam: btitudo aūt eſt cā qetationis ⁊ delectationis que ꝯſequit actus beatificos. eſt aūt quedā vita ⁊ beata: q2 eſt in uolūtate ut eſt paſſionu3 receptiua. ❡ Ad aliud dicēdu3: ꝙ qetatio nunq̄3 eſt in ſe ſed in aliud. vñ creatura nō quietat in ſe: ſed in alio. ut terra nō quietat niſi in cētro: ſed delectatio eſt formaliter in uolūtate ⁊ ſequit opationē per quā quietatur in alio cui ꝯiungit. ❡ Ad aliud dicendu3: ꝙ nō oē ultimū ſed optimū eſt finis. ut di 2º phy⁷. tale aūt ut finis itriſecus eſt opatio. tñ delectatio eſt ordine nāe poſteri⁹: que tñ nō eſt talis ꝙ opatio ordinetur ad ipſa3 ſicē ad finē: nec eſt pfecti⁹ opatiōe. ❡ Cōtra. dixiſti p̄us ꝙ ğnatione poſterior eſt uoluntas intellꝰu. ⁊ iō uoluntas eſt nobilior: mō dicis ꝯriu3. ❡ Rᵉ ꝙ ſimplr̄ in eodē ğñe ſunt pfectiora poſteriora priorib⁹: ⁊ hoc poſteriora ğnatione: ut ſi plures forme ſubales ſunt in eodē ſuppoſito ultima eſt pfectiſſima. Sed ſi accipiat in alio ğñe p̄us ⁊ poſteri⁹ frequēter ſunt pfectiora ⁊ poſteriora. nō tñ ſemꝑ ut poſt ultimā formā ſubalē ſequunt accñtia que tñ ſunt imperfectiora. ſic dico in ꝑpoſito in opationib⁹ que tēdunt in obiectū poſterior perfectior eſt. ⁊ ſic opatio uoluntatis pfectior eſt opatione intellꝰus: l3 nō ſint in eodē ğñe ꝑximo: ſed vna in ğñe coğſcitiui: alia in ğñe appetitiui. ſed uariat gen⁹ in paſſiōib⁹: q2 ille nō tēdūt i obctū: ſ3 ſunt ab obcto. ❡ Ad aliō dōm ꝙ nō vnit ultiate paſſiōe.

q. 4. [illegible]

❡ Aliq̄ textus ſic habent.

❡ Ad aliud qñ di ꝙ vnit ultiate p delectationē3. Dico ꝙ nō vnitur ultimate ſimplr̄: ſed tñ vnit uoluntatē ultimato obiecto in ordine paſſionū quas uoluntas recipit inquantū eſt receptiua paſſionū nō operationū. per operationē aūt uoluntas vnit ultimato ſimplr̄ obcto: ⁊ iō in ea tm̄ eſt btitudo.

a. l. [illegible]

❡ Ad rōnes in oppoſitū: ꝙ minus ꝯcludūt: dicēdu eſt ꝙ ſunt paſſiones quedā que iſunt cū mutatiōe ⁊ alteratione partis ſenſitiue: ⁊ nō fiunt ſine imutatione organi ⁊ ille ſunt toti⁹ ꝯiuncti. alie ſunt paſſiones tm̄ ſpūales: ⁊ ille poſſunt ſine omni mutatione que eſt in organo fieri ⁊ tales ſūt aie. ❡ Ad argumēta pᵉ opionis. ❡ Ad p̄ᵐ dicendū: ꝙ ſicut tu arguis ꝙ non pōt viſio eſſe ſine delectatione ⁊ gaudio. ergo eſt de eēntia btitudinis gaudiū. ſic arguo ꝙ nō pōt eſſe ſine fruitione. ergo eſt de eſſentia fruitionis. ⁊ ſilr̄ arguam ꝙ fruitio nō pōt eē ſine viſione. Dico ergo ꝙ abſolute pōt viſio ſepari a gaudio ſine ꝯdictione: ⁊ tu dicis ꝙ tunc videret ⁊ nō gauderet. dico ꝙ hoc ueru3 eſt: ſed hoc nō eſſet ptāte ſua ſed diuina que ꝯſeruat viſionē ⁊ nō gaudium. ❡ Ad aliud dicendū: ꝙ uerū eſt ꝙ btitudo eſſet pfectior ſi gaudiū eſſet de eſſentia ei⁹. ſed hoc non pōt eſſe ut ſi ſapia eſſet de nā hois eſſet perfectior q̄3 mō. ſed paſſio nō pōt eſſe de nā btitudinis. q2 de eſſentia ei⁹ eſt ꝙ ꝯiūgat obiecto btifico: ſed ſ3 nō pōt facere paſſio. ❡ Ad 3ᵐ de pena ⁊ triſtitia. ſi arguit de pena ꝙ ſit eſſentialr̄ triſtitia. ꝯcedo in nā intelꝰuali: nec alia pena pōt ieſſe ſibi: ſed tūc nō ualet ꝯñtia: q2 nihil pōt eſſe pena niſi inuolūtariū. pena igit nō pōt eſſe actus uolūtatis: q2 oēs actus uolūtatis ſiue nolle ſiue uelle ſemꝑ eſt uolūtarius. Sed premiū pōt eſſe uolūtariū: imo magis p̄miat ſi ſit uoluntariū ſibi cum quo ⁊ premiat: ⁊ q2 act⁹ eſt nobilior paſſione. ergo magis premiat in actu. ⁊ hoc eſt ꝯgruum. ❡ Et ſi dicas ꝙ miſeria eſt eēntialiter pena. ergo btitudo eſt eſſentialr̄ gaudium. ❡ Dico ꝙ miſeria nō eſt eēntialr̄ pena: imo pena dirimit miſeriā inquantū ordinat culpā: que culpa eſt miſeria eſſentialr̄. ❡ Et ſi dicat ꝙ pena ſequat miſeriam. dico ꝙ ueru3 eſt. vnde maxima pena ꝓprie eſt miſeria que eſt culpa.

❡ Aliq̄ textus ſic habent.

❡ Si aūt arguit de miſeria ꝙ ſit eſſentialr̄ potentia tūc magis apparet argᵐ. q2 illa eſſentialr̄ opponitur btitudini: ſed miſeria eſſentialr̄ nō eſt niſi triſtitia. igit premiu3 eſt eſſentialr̄ gaudiū. igitur rc̄. ❡ Dico ꝙ miſeria eſt eſſentialr̄ culpa nō pena ul' triſtitia ⁊ ſm qđ eſt quecūq3 pena miſeria. culpa aūt ſit per actū nō per paſſionē: ſed tunc per oppoſitum eſſentialiſſime btitudo eſt in actu uolūtatis: ⁊ ſic dico ꝙ bonū cōmodū nō eſt btitudo: ſed pfectio aliqua ꝯñs btitudinē: ſicut per oppoſitū pena eſt pfectio aliq̄ ipſi⁹ miſerie. Unde miſeria eſt maxima pena ⁊ quaſi perficitur a pena. culpa aūt aliquid boni recipit per penā.

Qō. VIII.

Queritur utrum nā humana ſit nā infima capax btitudinis. Uidet ꝙ nō. aia humana eſt capax btitudinis: ſed ipſa eſt inferior hoie ergo rc̄. ❡ P̄. in qbus eſt ordo eſſentialis ſic ſe hñt ꝙ illud qđ eſt imediatius ultimo imediatius attingit ipm̄ ⁊ alia mediate illo: ſed āgelus imediatius ſe hēt ad finem q̄3 hō. ergo hō mediate angelo attingit finē. ergo nō eſt imediate btificabilis. ❡ P̄. videt ꝙ etia3 alie nature inferiores ſunt btitudinis capaces: q2 ille nāe etiā ultimate quietantur: q2 ſi nō. ergo violēter tenerent. ⁊ tunc eſſet violētia perpetua: ſed nō pñt quietari ultimate niſi in ultimo fine. ğ rc̄. ❡ P̄. cāe prime uliſſime rñdet finis ultimus uliſſimus: ſed de⁹ eſt cā efficiens imediate oium. ergo erit finis imediatius omniu3. ergo rc̄. ❡ Cōtra. Aug. 14. de tri. c. 18. eo ipſo aia imago dei eſt quo ipſius capax pōt eſſe: ⁊ per hoc pbat ꝙ homo poſſit btificari: ſed ꝙ ipſe ſit infimū beatificabile. pbat. ois natura iferior hoie opatur oēm opationē ſua3 per organū. ergo nō circa obiectu3 imāle: ſed ſolū in illo obiecto qđ per opationē nō organicā attingit eſt btitudo obiectiue. ğ rc̄.

Rn̄deo. Primo vidēdu3 eſt ꝙ nā humana eſt btificabilis. 2º ꝙ nulla nā inferior. ❡ Primū planū eſt ex ſcriptura. p̄ª ad Cor. 13. ⁊ p̄ª Io. 3º. ⁊ melius Apoc. 22. videbūt faciē rc̄. ❡ P̄. Matth. 22. Erūt ſicē āgeli dei in celo. ❡ S3 quid dicūt pħi ad hoc: pħus p̄ ethi⁷. dicit in ğnali de felicitate ⁊ in. 10. ethi⁷. in ſpāli quō eſt poſſibilis ⁊ in quo ꝯſiſtit. ❡ Sed qđ ſenſit de illa ſpāli btitudine quā nos expectamus que eſt per clarā dei viſionem ⁊ fruitionē. videt dicere pħs ꝙ de p̄ª ſuba non pōt haberi cognitio aliqua niſi ex ꝯceptu aliq̄ accepto ex ſenſibilib⁹ qui nō poſſet eſſe illi⁹ eſſentie in ſe: ut p3 p̄ poſte⁷. ⁊. 2. ⁊ p̄ phy⁷. in multis locis. ſilr̄ diceret ꝙ nō poſſemus in illo ꝯceptu hēre niſi cognitionē obſcurā ⁊ abſtractiuā qualē etiā poſſemus hēre de nō ente. ⁊ ſic ſm eum ois cognitio noſtra de illa ſuba eſt tm̄ in ul'i ⁊ obſcura. ⁊ per ꝯñs eſſemus bti in ul'i cognitiōe ⁊ obſcura. ❡ Et ſi arguatur ꝯtra eū. ꝙ deſiderium nāle hois eſt ad cognoſcendū illā ſubam in ſe ⁊ clare. ergo qñq3 videbitur in ſe. al's eſſet ille appetit⁹ in natura fruſtra. ❡ Nō ualet: q2 loquēdo de deſiderio mere nāli debet ꝑbari ꝙ tale inſit homini. ſi aūt accipias deſideriū nāle pro actu elicito ſm rectā rōnem. hoc nō vidit ipſe nec potuit videre alium ſtatū ſm rōnem nāle3 in quo videret clarius: nec ultra appetijt nec ſciuit ꝙ ſm rectam rōnem eſt plus deſiderandum q̄3 hic cognoſcitur.

a. l. videbimus.
a. l. diceret.

❡ Contra. Appeto ⁊ ſcio deu3 ⁊ tñ nō habeo notitiam niſi ꝯfuſam ⁊ obſcurā de deo. ⁊ eodem mō pōt eſſe deſideriū nāle btitudinis ſm rōnem eius ꝑpria3. Sed appeteret ne aliqđ ultra ꝯfuſe cognitu3? Pħs diceret ꝙ ſicut ego ſcio ꝙ ſol eſt magis viſibilis in ſe q̄3 poſſim ego eum videre: ⁊ ꝙ viſio aquile eſt clarior q̄3 viſio oculi mei. nō tñ ꝯcludit ꝙ deſiderarē illum videre in rota: q2 nō competit oculo meo niſi ꝙ ſic tñ videam. Sed appetis ne videre amplius deſiderio nāli ſolē ⁊ hēre aliu3 viſum pfectiorē? ❡ Dico ꝙ nō qđ etiā diceret pħs: ſic nec noctua nāliter deſiderat hēe locū pfectiorē ſed illum quem habet deſiderat naturalr̄ perfici modo ſibi competenti.

❡ Uidet tñ mihi ꝙ per rōnē nālem pōt ꝑbari ſublata iperfectione ſtatus iſti⁹ quo ad cognitionē: ꝙ pōt coğſci ꝙ nā humana ſit capax btitudinis uere. primo ex pte obiecti ſic. ois potētia hñs obiectū primū adequatū pōt per ſe in qđlibet ꝯtentum ſub illo obiecto. ſed primū obiectū itellect⁹ humani eſt ens. ergo ⁊ qđlibet in quo ſaluat ratio entis eſt obiectum per ſe ei⁹: ſed ipoſſibile eſt ꝙ quietet in aliquo niſi in ſūmo toti⁹ analogie imediate: ſicut nec viſus quietat niſi in pulcherrimo viſibili: ſed ſ3 nō pōt eſſe in cognitione eius in ul'i: q2 cognitio ut in ul'i nō eſt illius ut in ſe. ergo erit ei⁹ ut ſm ſe in particulari. ergo ut ſic erit capax btitudinis. ❡ Rn̄det pħs ad minorē ꝙ ens ſm analogiam quātum ad mālia ⁊ imālia nō eſt obiectū intellꝰus noſtri: ſ3 tm̄ ens quo ad mālia. ❡ Cōtra. hoc deſtruit pħm q2 ipoſſibile eſt cuicunq3 potētie aliquid cognoſcē ſub rōne coiori q̄3 ſit ratio p̄mi obiecti: ſed itelligimus aliqđ ſub rōne ul'iori q̄3 ſit qđitas mālis. ğ i-

T.c.5. poſſibile eſt ꝙ mãlis qditas ſit primũ obiectũ itel-
lectus noſtri adequatũ.maioꝛ eſt manifeſta.minoꝛ
pȝ per phm qui dicit 4° metaᶜᶜ. ꝙ eſt quedã ſcien
tia entis inquantũ ens:ſed ens inquantũ ens non
eſt tm̃ qditas mãlis hec aũt ſcia eſt nobis poſſibi-
lis ẜm euȝ. ¶ Si dicas bene uolo ꝙ ſit ſpeculatio
⁊ ꝯceptus aliqs cõmunioꝛ q̃ȝ ſit entis malis.tñ ille
ꝯceptus nõ eſt cauſatus niſi a qditate mãli. Si ſic
ergo habeo ꝓpoſitũ:qꝛ ĩpoſſibile eſt felicitatẽ itel
lectus noſtri eſſe in aliquo ꝯceptu qui eſt minꝰ per
fectus q̃ȝ ſit ꝯceptus rei ſenſibilis per actũ ſenſiti-
uum:ſed quicũqȝ ꝯceptus de deo cãtus ex ſenſibi
libus eſt iꝑfectioꝛ eis q̃ȝ actus cognitionis ſenſi
tiue.ergo in nullo tali eſt btitudo.minorẽ ꝓbo.im
poſſibile eſt intellectũ agentẽ cuȝ obiecto ſuo cãre
ꝯceptum ꝑfectiorẽ ſuo ꝑfecto uerbo:qꝛ realiter eſt
effectus ſibi adequatus:ſed vnus effectꝰ eſt adeq̃-
tus vni cauſe.ergo nõ põt ꝑfectiorẽ illo cauſare de
deo. ⁊ ſi ſic.tũc iſta rñſio deſtruit phm.qꝛ ponit in
ꝑfectiſſima cognitione btitudinẽ. ⁊ hanc ponit illꝰ
ſube. ¶ Scdo probo hoc ex parte actus:qꝛ qd eſt
ſimplr ꝑfectionis in aliquo gñe ſi cõpetit inferiori
in illo gñe cõpetit ⁊ ſuperiori:ſed cognitio intuiti-
ua cõpetit ſenſui.ergo multo magis intellꝰui.ergo
non tm̃ ipſius qditatis mãlis nec cauſate ab ea eſt
tm̃ cognitio beatifica. ¶ P̃.ſi nõ haberemꝰ de ali-
quo cognitionẽ intuitiuã nõ ſciremus de actibꝰ no
ſtris ſi inſunt nobis uel nõ certitudinalr.de actibꝰ
dico itrinſecis:ſed hoc eſt falſum.ergo ⁊c.ergo ea
dem rõne qua ponis vnum ens poſſe intuitiue co
gnoſcere ⁊ quodcũqȝ. ¶ Scdo vidẽdũ eſt ꝙ nul
la natura inferioꝛ natura humana eſt ſimplr btifi-
cabilis.cuiꝰ ratio eſt:qꝛ nulla natura eſt btificabi-
lis niſi que põt attingere obiectũ imateriale:ſȝ nul
la natura iferioꝛ natura humana põt hoc.ergo ⁊c.
¶ Dico tñ ꝙ aliq̃ natura inferioꝛ humana eſt bea
tificabilis ẜm quid.ut ois natura que per ſuã ope
rationẽ põt ſuo fini imediate ꝯiungi. ⁊ ſic ſuo opti
mo nõ optimo ſimplr:ſed oia habentia opationes
ꝓprias ⁊ imanentes ut ſenſus poſſunt ꝯiungi ſuo
optimo.ergo ſic poſſunt btificari lȝ non ſimplicit.
¶ P̃.qd nõ ꝯiungitur meliori ſe non põt btificari
nec beatificaṫ ſimplr:ſed nulla natura iferioꝛ hoie
ꝯiungiṫ ſuo optimo tanq̃ȝ meliori ſe.g̃ ⁊c. ¶ Pro
batio minoris.potẽtia quecũqȝ operatiua eſt aiati
ut animatũ eſt.ſed obiecta mãlia ut ſunt qualitateſ
ſenſibiles ẜm ſe nõ ſunt ꝑfectiores aiato ut aiatuȝ
eſt.ergo ipſe potẽtie ſũt meliores obiectiſ. ¶ Ex h
ſequiṫ coꝛrelariũ ꝙ illa que nõ habent potentiam
operatiuã non ſunt ſimplr:nec ẜm qd btificabilia:
qꝛ nõ habẽt operationẽ ꝯiungentẽ cum ſuo optio.
ſed in opatione cõſiſtit beatitudo. ⁊ alia etiã tm̃ fa
ctiua ſunt nõ opatiua:qꝛ nõ habẽt opationes ima
nentes eis: ⁊ tales foꝛme ſunt oẽs foꝛme ſub ſenſi-
tiua. ¶ Et ſi obijcias ꝙ graue mouet ſe ad centrũ
⁊ quietaṫ in cẽtro.Dico ꝙ eſt uerbũ methaphori-
cum dicere quietari ipm in centro.habet enim tm̃
actionẽ que eſt motus grauis nõ tñ circa centrum
habet operationẽ: ⁊ ideo nõ ꝯiungit ſe cẽtro.tamẽ
ſuppoſito ꝙ ſic hoc nõ eſt niſi cauſatio alicuiꝰ ubi
naturaliſ nõ alicuius foꝛme abſolute.ergo non eſt
beatitudo que eſt foꝛma abſoluta. ¶ Dico igiṫ ꝙ
hõ eſt btificabilis ſimplr ⁊ nihil aliud eo inferiuſ.

Ad argumenta. ¶ Ad primũ ꝯñtia
non ualet.qꝛ anima
eſt pars hois beatificabilis ⁊ imediate ſuſceptiuũ
beatitudinis: ⁊ per ꝯſequẽs tota natura eſt ſuſce-
ptiuum mediatũ non imediatũ:qꝛ anima eſt aliqd
hominis. ¶ Ad 2ᵐ dico:ꝙ ois natura itellectua-
lis imediate oꝛdinaṫ ad attingendũ finem:oꝛdine
tamẽ quodã:ita tñ ꝙ vna eſt ꝑfectioꝛ alia. ⁊ oẽs ta
men imediate nõ oꝛdinate ita ꝙ vna ſit alteriꝰ me-
dium quo attingat ultimũ finem.ois enim intellꝰs
habet pro obiecto totũ ens. ⁊ ſic nõ quietaṫ in qua
cũqȝ ſuba uel ente:ſed ſolum in ente optimo:ſicut
pȝ de viſu.clariꝰ enim ⁊ ꝑfectius videt aquila ſolẽ
q̃ȝ hõ:tñ imediate utrũqȝ videt ſolem. ¶ Ad illõ
de violẽtia perpetua.dico ꝙ quietaṫ nõ quiete bti
fica:qꝛ nõ in optimo ſimplr. ¶ Ad aliõ de fine di-
co ꝙ finiſ accipiṫ multipliciṫ.qñqȝ accipiṫ pro cau
ſa finali.qñqȝ pro ꝑfectione ultima ad quã res oꝛ-
dinatur.qñqȝ pro optimo.qñqȝ pro ultimo.hi duo
modi ultimi nõ faciunt ad ꝓpoſitũ.primo mõ deꝰ
eſt cauſa finalis oium: ⁊ hoc nõ aliter niſi ſicut pp
quẽ amate ſunt res.deus enim oia producit pp ſe
ipſum: ⁊ ſic eſt finis imediatus oium:ut ꝓpter ſe
⁊ a ſe:nõ ad ſe ut ad finem imediatũ:ſed ſic nõ lo-
quimur hic de fine:ſed 2° mõ.ſ.de ꝑfectione ultima
ad quã res oꝛdinaṫ ⁊ hoc mõ nõ eſt deus niſi cau
ſa finalis.nõ enim eſt deus btitudo foꝛmalr:lȝ pro
pter ſe det beatitudinẽ. ⁊ ex hoc pȝ ꝙ ille circulus ꝓpõne. 3.
quẽ ponit ꝓculus ꝙ oia redeunt ad primũ princi
pium reditione cõpleta eſt ꝯgruus in arguẽdo.er-
go uariatur finis.põt tñ dici ꝙ deꝰ eſt finis inquã
tum terminat opationes creature beatificabilis.

¶ Aliq̃ textus ſic habent.

¶ Deus eniȝ oia ꝓpter ſe creauit. Unde deus di
ligens ſe ꝓpter ſe fecit:nõ aũt ꝓpter finem 2° mõ.
Quando arguiṫ.igitur deus eſt imediatus finis
oium.ueruȝ eſt de cã finali. Et qñ diciṫ igitur oia
attingunt imediate deum ut finem.uerũ eſt arguẽ
do vniformiter. Et qñ infert.igiṫ oia hñt finem in
quo beatificanṫ uariaṫ finis:qꝛ btitudo eſt ultima
perfectio coniungens optimo: ⁊ hoc nõ conuenit
omnibus entibus.

Queſtio. IX.

Utrum oẽs hoies uelint de neceſ
ſitate ⁊ ſũme btitudinẽ.
Uideṫ ꝙ nõ:qꝛ ẜm Augᵐ.10.de tri.c.1.
Incognitũ nõ põt appeti:ſed ultimꝰ fi
nis nõ eſt notus:qꝛ nõ oẽs ſciunt btitu
dinem.ergo nõ oẽs appetũt eaȝ. Minoꝛ pȝ primo
ethiᶜ.ex diuerſa opione circa eã. ¶ P̃.dãnati non
appetũt eam.ergo nõ oẽs hoies.ꝯñtia patet.ante
cedens ꝓbatur duplr.p̃mo ſic.de quo deſperat ali
quis nõ appetit illud uel tenuiter appetit: ut dicit
Aug.10.de trini.ſed dãnati deſperant de beatitudi
ne:qꝛ ſunt obſtinati.ergo ⁊c. ¶ Scdo ſic. Appeti
tus uoluntarius nõ eſt ad ipoſſibile:ſed appꝛehẽ-
ditur btitudo a dãnatis ut ipoſſibile ab eis.g̃ ⁊c.
¶ Ad principale. Si oẽs de neceſſitate appetant
beatitudinẽ non merentur appetẽdo eam.ꝯñs eſt
falſum.ergo ⁊ antecedẽs.ꝯñtia ꝓbatur per Aug.
de libe.arb.ubi dicit ꝙ nullus meretur in eo qd ui
tare nõ põt.falſitas conſequẽtis ꝓbatur.meremur
uolẽdo ea que ſunt ad finem:ſed uolitio finiſ eſt cã
uolitionis eoꝝ que ſunt ad finem.ergo magis uo-
lendo finem:qꝛ ꝓpter qd vnũquodqȝ tale ⁊ illud
magis.primo poſteᶜ. ⁊ 2° metaᶜᶜ. ¶ P̃. Q nõ ſum
me. Illa potẽtia nõ vult ſumme obiectũ aliqd que
compatiṫ ſecum actum aliquẽ circa aliud obiectũ:
qꝛ diſtractio ad diuerſa facit remiſſionẽ in actu:ſȝ
beatitudo in uolũtate compatiṫ ſecum actũ qui eſt

uti.ergo nõ ſũme vult btitudineȝ. ¶ Cõtra. Aug.
13.de trini.c.8. Beati oẽs eſſe uolunt ut ueritas cla
mat.ſed ſi aliquis uel oẽs uellent cõtingẽter eam
hoc nõ eſt ueruȝ:qꝛ tunc aliqui poſſent non uelle. a.Leſſet.
ergo de neceſſitate uolũt eam oẽs hoies. ¶ P̃.ꝙ
ſumme.videṫ dicere Aug.ibideȝ.c.5.ubi dicit ꝙ ar
dentiſſime beatitudinẽ oẽs uolunt. ¶ P̃.2° phyᶜ.
⁊ 7.ethiᶜ.dicit phs. Sicut principiũ in ſpeculabi T.c.89.
libus:ſic finis in practicis.ſed intellectus neceſſa- Cap.12.
rio aſſentit p̃ncipijs.ergo uolũtas fini. ¶ P̃. Anſ.
de concoꝛdia predeſti.gr̃a cuȝ libero arbitrio.c.21. Cap.26.
dicit ꝙ uolũtas nõ poteſt nõ uelle ſumme cõmo- Idẽ õ caſu
dum:ſed beatitudo eſt ſumme cõmoduȝ.ergo vult dia.c.4.
neceſſario eam. ¶ P̃.ꝙ ſumme. Phs p̃mo ethiᶜ. a.Lomneo.
dicit ꝙ bene dixerũt bonũ eſſe qd omnia appetũt. Cap.1.
hoc eſt beatitudo.ex hoc põt argui.igiṫ magis bo-
num illud omnia magis appetũt:ſed beatitudo eſt
huiuſmodi bonum.ergo ⁊c.

Qõ. X.

Iuxta hoc queriṫ. Utruȝ oia
que appetunṫ ap
petantur ꝓpṫ beatitudinẽ.videṫ ꝙ ſic.
Aug.13.de trini.c.5. Propter hanc que
cũqȝ cetera appetuntur. ¶ P̃. In omni
genere eſt vnũ primũ qd eſt cauſa oium illius ge-
neris:ſed btitudo eſt primũ appetibile.ergo eſt cã
⁊ rõ oium que appetunṫ. ¶ P̃.ſi aliqd appetereṫ
nõ pp beatitudinẽ appetereṫ ſicut beatitudo.

Contra. Non oẽs appetẽtes cognoſcũt bti-
tudinem.ergo nõ appetiṫ omne ꝓ-
pter beatitudinẽ. ¶ P̃.tũc duo actꝰ eſſent ſimul in
uolũtate:qd eſt incõueniens.nõ eniȝ põt appetere
pp btitudinẽ niſi habeat actũ illũ qui eſt btitudis.

Reſpondeo. ¶ Ad primã qõneȝ dico
ꝙ duplex eſt appetituſ in
uoluntate.ſ.nãlis: ⁊ liber:naturalẽ ſolum dico po-
tentiam uolũtatis abſolute:ſed nõ aliquid ſupad-
ditum uolũtati. Sicut eniȝ quelibet natura habet
inclinationẽ naturalẽ ad ſuam ꝑfectionẽ ſic etiam
natura intellectualis.ſ.uolũtas habet naturalẽ in-
clinationẽ ad ſuam perfectionẽ. ¶ Alius eſt appe
titus liber qui eſt uelle liberũ.de p̃mo appetitu di-
co ꝙ nõ eſt actus aliquis elicitus a uolũtate:ſȝ tm̃
inclinatio quedã.probo.ſicut ſe habet appetitꝰ na-
turalis intellectus ad actũ ſuum:ſic appetitus uo-
luntatis ad actum ſuũ.ſed appetitus nãlis intelle-
ctus nõ eſt actus elicitus ab eo.ergo ſic erit de uo
luntate. ¶ P̃.nõ experimur talem actum eẽ in no
bis:cum tamẽ incõueniens ſit nobiliſſimos habi-
tus naturalr eſſe in nobis: ⁊ latere nos.qd etiã ue
ruȝ eſt de opationibꝰ. ¶ P̃.tunc qñqȝ actus oppo Poſteᶜ in
ſiti ſimul eſſent in eodẽ.põt enim aliquis appetitu
nãli refugere moꝛtẽ:qꝛ nolumus expoliari ẜm apo 2.Coꝛ.5.
ſtoluȝ ⁊ actu libere elicito eligere moꝛtẽ ſicut mar Phili.1.
tyres.vnde dicit aplꝰs: Cupio diſſolui ⁊c.ergo ſeq
tur ꝙ appetitus nãlis nõ ſit niſi inclinatio quedaȝ
ad perfectionẽ ſuam.nec eſt magis actus eliciṫꝰ in
uolũtate q̃ȝ in lapide. Quid ergo? dico ꝙ eſt incli-
natio ad ꝓpꝛiam ꝑfectionẽ ſuam.ſ.uolũtatis.ſicut T.c.81.
in alijs nõ habẽtibus appetitũ liberũ. ⁊ de illo ap
petitu loquiṫ phs p̃ phyᶜ.ꝙ mã appetit foꝛmam ⁊
ulṙ impꝑfectũ ſuam ꝑfectioneȝ. ¶ De illo appetitu
nãli pȝ ꝙ uoluntas necẽio ⁊ perpetuo ⁊ ſumme ap
petit btitudinẽ. ⁊ hoc in pticulari.qd de neceſſita-
te pȝ:qꝛ nã nõ põt remanere natura quin incline̅ṫ
ad ſuam ꝑfectionẽ:qꝛ ſi tollas illam inclinationeȝ
tollis nãm.ſed appetitus nãlis nõ eſt niſi iclinatio
talis.ergo ut ſic necẽio appetit btitudinẽ:qꝛ illa eſt
maxima ꝑfectio. ¶ Q ſũme appetat.ꝓbo.qꝛ ſum
ma iclinatio nature eſt ad ſũmaȝ ꝑfectionẽ.ſic eni
arguit phs p̃mo metaᶜᶜ. Si oẽſ hoies nã ſcire deſi In phe.
derant.ergo maximã ſciam maxime deſiderãt:ſed
ſũma ꝑfectio uolũtatis eſt beatitudo.g̃ ⁊c. ¶ P̃.
In cuius ptãte nõ eſt tendere uel nõ tẽdere in eiuſ
ptãte nõ eſt remiſſe tendere.ergo ſi uolũtas ut na
tura determinaṫ necẽio ad ꝯpetẽduȝ beatitudinẽ.
ergo ſumme. ¶ Et ꝙ in particulari pȝ.qꝛ ille ap-
petitus eſt ad ꝑfectionem intrinſecã realeȝ qua uo
luntas ꝑficitur:ſed ꝑfectio realis non eſt aliqd ulẽ
qua uolũtas perficiṫ:ſed particulare.g̃ ⁊c. ¶ P̃.il
lud appetere nõ eſt actus ſequẽs cognitionẽ:quia
tunc eſſet liber.ulẽ aũt nõ eſt niſi obiectũ intellꝰuſ:
uel ꝯñs actum intellectus.ergo ille appetitus nõ
erit niſi btitudinis in particulari.

Quantum ad 2ᵐ artiᵐ de appetitu libero.
an oẽs illo appetitu necẽio ⁊ ſũ Heri. qli.3.
me appetant btitudinem eſt vna opio que dicit ꝙ q.7.
ſic in ulĩ.ratio ad hoc eſt:uolũtas nõ põt nõ uelle
aliqd niſi in eo ſit aliq̃ ratio mali uel defectꝰ boni:
ſed in btitudine in ulĩ eſt ratio ois boni ⁊ pꝛiuatio
uel negatio ois mali.ergo ⁊c. ¶ Ex hoc ſequiṫ ꝙ
ſumme appetaṫ:qꝛ in cuiꝰ poteſtate nõ eſt actꝰ ſiue
agere:in eius ptãte nõ eſt remiſſe uel intẽſe agere.
¶ Adducit tñ ꝙ in particulari nõ necẽio appetiṫ:
qꝛ tunc nõ poſſet quis peccare. ¶ Cõtra hãc opio
nem fuit diffuſe argutũ in li.1.in.q.illa.utrũ appꝛe-
henſo ultimo fine neceſſe uolũtatẽ ſit frui eo.q̃ȝtuȝ diſt.1.q.4.
ad p̃ns tñ videṫ mihi ꝙ ꝯdictioneȝ iplicat.ſ.ꝙ oẽſ
necẽio appetãt in ulĩ ⁊ nõ in particulari.qꝛ ſi btitu
do in ulĩ appꝛehẽſa necẽio appetiṫ pp hoc ꝙ eſt in
ea ois ratio boni. ⁊ nulla ratio mali nec defectꝰ bo
ni.cum hoc in btitudine pticulari plenius inuenia
tur q̃ȝ in btitudine ulĩ.ſequiṫ ergo ꝙ tunc btitudi
nem ſiue finẽ appꝛehẽſum in particulari oẽs appe
terent necẽio:qd falſum eſt. ¶ P̃.nullũ ulẽ icludit
maiorẽ ꝑfectionẽ q̃ȝ aliqd particulare ſuũ:imo mi
norem:qꝛ omne particulare addit ꝑfectionẽ ſuper
ulẽ.ergo btitudo in ulĩ non eſt ꝑfectioꝛ q̃ȝ in pticu
lari. ¶ Si ergo eſt ipoſſibile nõ appetere btitudi-
nem in ulĩ appꝛehẽſam:qꝛ non apparet ratio mali
nec defectus boni multo magis erit hic de ea ut in
particulari. ¶ P̃.ſi talis neceſſitaſ uolendi in libe
ra uoluntate poneret:hoc eſſet pp inclinationẽ nã
lem appetitus cui ꝯfoꝛmaṫ:ſed appetitus nãlis eſt
ad btitudinẽ ut in pticulari:ut oſtẽſum eſt.g̃ necẽio
appetit btitudinẽ in particulari appꝛehẽſaȝ. ¶ P̃.
ſi intellꝰs nõ plus dubitat de fine in pticulari q̃ȝ in
ulĩ:quare nõ appeteret:nõ videṫ ratio:ſed ꝙ idẽ ap
petat necẽio ⁊ nõ appetat necẽio eſt ꝯdictio. ¶ Rꝰ
⁊ dico quantũ ad iſtũ arᵐ:ꝙ ⁊ ſi uoluntas libera
uelit ut in pluribꝰ btitudinẽ appꝛehẽſam in ulĩ ul
particulari.qñ intellꝰs non dubitat in illo pticulari
eſſe btitudinẽ nõ tñ necẽio vult nec in ulĩ nec in pti
culari.ratio eſt:qꝛ neceſſitas in cã ſupiori non põt
eſſe a neceſſitate cãe inferioris:qꝛ cã inferioꝛ non
põt determinare modũ agendi cãe ſupioris:qꝛ nõ
põt ipſam determinare ad agendũ.g̃ cã ſuperioꝛ ſi
necẽio agit hoc hẽt per aliqd intrinſecuȝ foꝛme ſue
uel ex nã ſui.ſi ergo uoluntas habet neceſſitatẽ ad
uolendũ aliqd illa neceſſitas ꝯueniet ſibi ex nã ſui
⁊ nõ a cã inferiori. ¶ Tunc ergo arguo ulteriꝰ:cã
ſuperioꝛ ſi necẽio agit eadẽ neceſſitate mouet cau-
ſas iferiores ad agendũ actiõeſ ſue actioni necẽiaſ.

cum ergo ad actuʒ uolũtatis requiraꝛ apprehẽſio intell'us:ſequiꝛ ꝙ ſi uolũtas necẽo uelit btitudinẽ ꝙ determinabit intellectũ ad ſemꝑ ꝯſiderandũ de btitudine:qḋ eſt falſuʒ.dico ergo ꝙ ꝯtingẽter vult finem tam in uli ꝙ̃ in ꝑticulari:q̃uis ut in pluribꝰ uelit utrũqꝫ qñ nõ dubitat intell's in quo ſit in ꝑti culari:ſicut de quolibet fideli qui credẽs in fruitio ne trinitatis eſſe btitudinẽ appetit illum finẽ:lʒ nõ uelit media ad illum fiẽ:q: non efficaciter vult:iõ nõ vult virtuoſe viuere.ꝙ aũt ut in pluribꝰ uolun tas uelit btitudinẽ.hoc eſt:q: ut ꝯueniens appeti tus liber ſequiꝛ inclinationẽ appetitus nãlis.ĩpoſ ſibile enim eſt per aliquẽ habitũ uoluntatẽ magis habilitari uel inclinari ad aliqd uolendũ ꝙ̃ ꝑ ap petitum nãlem.cũ ergo uolũtas poſſit tñ habilita ri per habitũ aliquẽ ꝙ ut in pluribꝰ ſequaꝛ inclina tionem illiꝰ:imo delectabil'r opereꝛ ſm eius iclina tionem.ergo multo magis ut in pluribꝰ vult iſtud ad qḋ inclinaꝛ natural'r:⁊ ideo iuſtus hõ etiã cuʒ quocũqꝫ habitu cum difficultate eligit mortẽ ⁊ eſt ſibi mã patientie:q: ꝯtra appetitũ naturalẽ.cum ꝗ oẽs appetitu nãli appetãt btitudinẽ(ut dictũ eſt.) ſequiꝛ ꝙ uolũtas ut in pluribꝰ uelit beatitudinem. ¶ Sed eſt ne actus ille elicitus quo vult btitudi nem nãlis? Dico ꝙ nõ ꝓprie:q: nõ eſt iclinatio na turalis ad btitudinẽ que diciꝛ uelle nãle uolũtatis ut natura eſt.põt tñ dici nãlis:q: conformis eſt in clinationi naturali:ꝑꝑ qḋ diꝛ Aug.in enchi.c.104. neqꝫ uolũtas nõ eſt aut nõ libera dicta eſt qua ſic beati eſſe uolumus ut miſeros nos eſſe uelle non poſſumus.vñ ſicut dr aliqḋ uelle virtuoſum:nõ q: a virtute ꝓcedit elicitiue:q: nullus hitus eſt ꝑnᵐ totale elicitiuũ actus:ſed dr virtuoſus actus:q: cõ formis iclinationi virtutis:uel q: eliciꝛ ſm virtutẽ ſic eſt in ꝓpoſito de btitudinis uolitione.põt enim dici nãlis.q: ꝯformis inclinationi nãli:tñ eſt actus liber nõ tñ eſt uelle deliberatiuũ:q: deliberatio eſt eoꝝ quoꝝ eſt electio:electio aũt eſt eoꝝ que ſũt ad finẽ.⁊ eſt de ꝯne que deliberatiue ꝯcludiꝛ per ſyl logiſmũ practicũ. ¶ Sed hic eſt vnuʒ dubiũ:q: ſi ſm Augᵐ in predicta auc̃te nõ poſſumus uelle mi ſeriam.ergo ſimpl'r ⁊ necẽo nolo miſeriam.ſed ſeq tur.necẽo nolo miſeriaʒ.ergo necẽo uolo btitudinẽ. hec ꝯñtia pʒ dupl'r.primo.q: nõ eſt minoꝛ ꝓportio btitudinis ad uelle ꝙ̃ miſerie ad nolle. ¶ Secun do ſic.q: actus nolendi nunq̃ eſt niſi in virtute ali cuius uolitionis:ideo eni nolo aliqd:q: uolo aliḋ: ut dictũ eſt ſupra per Anſ.ſed cã eſt ꝑfectioꝛ ſuo ef fectu.ergo magis necẽo uolo btitudinẽ ꝙ̃ nolo mi ſeriam? ¶ Rñ°.q: nec necẽo uolo btitudinẽ nec ne ceſſario nolo miſeriã.igiꝛ nolo eam ſiue nolo eſſe miſerũ. Nec ſequiꝛ.nõ poſſum uelle eſſe miſeruʒ.ꝗ de neceſſitate nolo eſſe miſerũ:q: nolle eſt actꝰ poſi tiuus nolentis ſicut ⁊ uelle.⁊ ita liberũ vnuʒ ſicut aliud:q: neutrũ elicio necẽo circa qḋcũqꝫ obiectũ: ⁊ ideo poſſum nõ elicere nolle circa malũ:ſic uelle circa bonũ.tñ ſicut circa malũ oñſum nõ poſſuʒ eli cere actum uolũtatis niſi nolle:ſicut circa bonum oblatum nõ poſſum elicere actum uoluntatis niſi uelle:⁊ ideo debet ſic argui.nõ poſſum uelle eẽ mi ſerum.ꝗ nõ poſſum odire btitudinẽ.ſed ex hoc nõ ſequiꝛ.ergo necẽo uolo btitudinẽ.q: nullũ uelle ne ceſſario elicitur a uolũtate. ¶ Sed adhuc obĳciꝛ nullus actus necẽo aufertur a potentia aliqua niſi ꝓpꝛ determinationẽ eiꝰ ad oppoſitũ.ſicut ab igne necẽo aufertur frigiditas:q: necẽo determinaꝛ ad

a.l. nec ſeq tur ñ nolo. a.l. uolo. a.l. miſeriã

calorem:nec ab aliqua ſuperficie coloꝛ aliquis niſi ꝓpter determinationẽ eius ad alium colorẽ oppo ſitum.ergo in uolũtate nõ eſt ĩpoſſibilitas ad nolẽ dum btitudinẽ:niſi q: determiaꝛ ad oppoſitũ actũ ſcilʒ ad uolendũ btitudineʒ. ¶ Rñ°.ꝙ a uoluntate excludiꝛ actus uolitionis reſpectu miſerie ⁊ actuſ nolitionis reſpectu btitudinis:q: miſeria nõ eſt na ta eſſe obiectũ actus uolitionis:nec btitudo obie ctum actus nolitionis:ſicut actus vidẽdi diſgregã do excludiꝛ a viſu reſpectu nigredinis:q: nõ eſt na ta eſſe obiectũ talis actus.ſic in ꝓpoſito uoluntas nõ eſt capax talis actus reſpectu talis obcti. ¶ Di co ꝗ ꝙ uolũtas ſic determinaꝛ ad uolendũ btitudi nem ⁊ ad nolenduʒ miſeriam:ꝙ ſi eliciat aliquem actum circa iſta obiecta necẽo ⁊ determinatũ elicit actum uolẽdi reſpectu btitudinis ⁊ nolendi reſpe ctu miſerie.nõ tñ abſolute determiaꝛ ad vnũ actuʒ eliciendũ uel alium. ¶ Ad rõnem opionis qñ ac cipitur ꝙ in quo nõ eſt defectus boni uel ratio ma li eſt necẽo uolitum. ¶ Dico ꝙ falſa eſt ꝓpoſitio. q: uolũtas reſpectu cuiuſcũqꝫ actus eſt libera:⁊ a nullo obiecto neceſſitaꝛ:nõ tñ põt uoluntas nolle aut odire btitudinẽ:nec uelle miſeriam.vñ deberet arguere ſic.ꝙ uolũtas nõ põt reſilire ab illo obie cto in quo nulla eſt miſeria nec defectuſ boni.ꝗ nõ põt uoluntas odire uel deteſtari btitudineʒ:qḋ eſt uerum:ſed ex hoc nõ ſequiꝛ ꝙ necẽo uelit btitudi nem. ¶ Et ſi dicas ꝙ ſi nõ necẽo uelit btitudineʒ: nec necẽo odit beatitudinẽ:qualẽ ergo actuʒ habe bit circa btitudinẽ:qñ ſibi ab intellecto oſtẽditur? Dico ꝙ in pluribꝰ habet actum uolẽdi:ſed non ne ceſſario aliquẽ actũ:ſed põt ſe ſuſpendere ab omni actu oſtẽſa btitudine.aliter enim ſimplices qñ ap prehendũt aliqd qḋ ꝑtinet ad fineʒ ultimũ de quo neſciunt an ſit de rõne finis ultimi tenereꝛ ad uo lendum illud.vñ vnũqḋqꝫ obiectum põt uolũtas uelle ⁊ nolle ⁊ a q̃libet actu in ꝑticulari põt ſe ſu ſpẽdere h̃ uel illo.⁊ hoc põt q̃libet expiri in ſeipſo cũ qs offert ſibi aliqḋ bonũ:⁊ etiã oſtẽdit bonũ ut bonũ ꝯſiderandũ ⁊ uolendũ:põt ſe ab h̃ auertere: ⁊ nullũ actũ uoluntatis circa hoc elicere.

a.l.iteſſa.

a.l.nõ uelle nec nolle

Ad primum

argᵐ principale qñ arguiꝛ ꝙ nõ oẽs cognoſcũt btitu dinem.ergo nõ oẽs appetũt.dicendũ ꝙ ꝯcludit de actu uolũtatis elicito.Iſto enim actu nõ oẽs appe tunt btitudinẽ qñ nõ actu cogitãt de illa:ſed appe titus nãlis nõ eſt talis actus. ¶ Ad aliḋ qñ argui tur de dãnatis ſi appetãt btitudinẽ.circa hoc eniʒ duplex videꝛ dubitatio.vna de appetitu eoꝝ nãli: q: ſi appetũt nãliter btitudinẽ videꝛ ꝙ appetitꝰ il le in eis ſit fruſtra:cũ ſit ad ĩpoſſibile. ¶ Aliud du bium eſt ſi actu elicito appetãt btitudinẽ:q: cũ ap prehendẽt eã ꝑñt hic actum uolũtatis circa ipſaʒ: q: circa qḋcũqꝫ apprehẽſum ꝑñt hẽre aliquẽ actũ uolũtatis:ſed nõ ꝑñt hẽre actum nolendi circa bti tudinem.ergo uolẽdi:ſed tũc eſt dubiũ quõ poſſũt uelle hoc habere.cũ ſciant eis btitudinẽ eſſe ĩpoſſi bilem? ¶ Quo ad pᵐ rñdeo.ꝙ in eis eſt appetitꝰ nãlis reſpectu btitudinis:q: ſicut ſuꝑ dictũ eſt ap petitꝰ nãlis nõ addit aliquã ꝑfectionẽ ſuꝑ naturaʒ abſolutã:ſed ſolũ inclinationẽ ipſius nãe ad ſuã ꝑ fectionẽ:⁊ ideo manẽte natura manet ille appeti tus.Et ſi dicas ꝙ tunc ille appetitꝰ erit fruſtra:ita dicas ꝙ dãnati fruſtra ſunt hoĩes uel angeli:cum appetitus nãlis nõ addat abſolutũ aliqd ſuꝑ nãm eoꝝ.vnde dico ꝙ lʒ illud ſit fruſtra qḋ caret perfe

ctione ſua ⁊ fruſtratur ea ſm totam ſpẽm:nõ tñ eſt fruſtra ſi caret illa in aliquo indiuiduo:ut pʒ in oꝛ batis ⁊ mõſtruoſis.ſic aũt nõ eſt in ꝓpoſito:q: ali qui ſunt beati qui ꝑficiunꝛ ſm appetitũ eoꝝ nãleʒ. aliĳ aũt nõ:⁊ ideo nõ fruſtraꝛ ſʒ totã ſpẽm. Illi aũt qui ponũt oẽs angelos differre ſpecie hñt ponere appetituʒ ſm ſpẽm eſſe fruſtra:q: ĩpoſſibile eſt eis ꝯſequi ꝑfectionẽ ſuaʒ. ¶ Scḋo quãtũ ad uelle eli citum.dico ꝙ cum hñt cognitionẽ de beatitudine ⁊ eam ꝯſiderãt poſſunt hẽre uolitionẽ ſequentem appetitũ nãleʒ ei ꝯformẽ.⁊ poſſunt actu elicito ap petere beatitudinẽ:ſicut ⁊ mali in via.affectione tñ cõmodi imoderata:q: nõ moderata affectione iu ſtitie:quõ iuſti appetũt ut cõmodũ eis:⁊ ideo imo deratius appetũt eam ꝙ̃ iuſti:⁊ ideo ꝯcedo ꝙ dã nati uelle elicito appetũt beatitudinẽ.nõ enim cre do ꝙ aliqs habitꝰ poſſit dari qui magis iclinaret uoluntatẽ ad nõ appetendũ ⁊ deteſtandũ btitudi nem ꝙ̃ eoꝝ appetitus nãlis inclinat ad uolẽdum eam:⁊ ideo in eis nullus eſt habitꝰ obſtinationis ut magis actu elicito delectabiliter iclineꝛ ad op poſitũ btitudinis ꝙ̃ ſm appetitũ nãleʒ uelint actu elicito btitudinẽ. ¶ Qñ ergo dr ꝙ btitudo oſtẽdi tur ut ĩpoſſibilis eis ⁊ ſub rõne impoſſibilis:⁊ ubi nõ eſt ſpes de ꝯſequẽdo aliquo uel oĩno nõ appeti tur uel tenuiter.Dico ꝙ duplex eſt uolitio.vna eſt efficax que eſt reſpectu finis per media oꝛdiata ad illũ finẽ ꝯſequendũ.Alia eſt ſimplex ſeu ꝯditiona lis que eſt reſpectu alicuiꝰ finis nõ exequendo me dia ad illũ finẽ ꝯſequendũ:ſed ſimpl'r appetitur ſi nis ille ⁊ uellet tẽdere in ipm ſi poſſet ⁊ obiectum eſſet ſm ſe ꝑſens.primo mõ nõ eſt uolitio alicuius apprehẽſi ſub rõne ĩpoſſibilis:ſed tñ ſub rõne poſ ſibilis.exẽplũ de ſanitate oſtẽſa diuerſis infirmis. 2° mõ põt eſſe reſpectu ĩpoſſibilis ⁊ maxie intẽſa: ⁊ in tali uolitione põt eſſe meritũ uel demeritũ:ut ſi aliqs appetat foꝛnicari qñ ipſuʒ ĩpoſſibile eſt ha bere oppoꝛtunitatẽ.⁊ ſic dãnati maxime uolũt bti tudinem ut bonũ cõmoduʒ.⁊ foꝛte intẽſius ꝙ̃ noſ in via:lʒ eam apprehẽdant ut ĩpoſſibile eis.⁊ ma xime delectareꝛ in ꝯſideratione illius obiecti ſi di mittereꝛ:⁊ in h̃ foꝛte habent maximã penam:q: ſic detineꝛ ab igne in ꝯſideratione ſua ꝙ nõ per mittuntur ꝯſiderare deum ut eſt obiectũ nãlis bea titudinis.⁊ etiã ſeipſos in qbus maxime delectarẽ tur. ¶ Ad aliud qñ arguiꝛ ꝙ nõ neceſſario:q: tũc quis nõ meretur appetẽdo finem:ꝯcedũt aliqui ꝙ non eſt meritum in uolitione finis in uli:ſed tñ in particulari ubi ꝯtingit errare:⁊ ſi hoc eſt uerũ:tũc ad hoc ꝙ actus eſſet meritorius requireꝛ ꝙ con tingẽter cõpeteret uolenti actus meritorius appre henſo obiecto qḋ eſſet difficile cõtra aliquos ut ſi actus meritorius eſt necẽus:tũc actus elicitus re ſpectu finis eſt magis meritorius ꝙ̃ reſpectu eoꝝ que ſunt ad fineʒ:ſed dixi ꝙ nec finem nec ea que ſunt ad fineʒ vult necẽo:ideo nõ video quin actuſ: qui eſt finis in uli poſſit eſſe meritorius:ſicut ille qui eſt entis ad finem.oẽs enim ſunt cõtingentes. ¶ Aliter põt dici.ꝙ finis dupl'r põt appeti:ul' ſub rõne boni honeſti.⁊ ſic eſt actus meritoriꝰ.Si ſub ratione cõmodi appetaꝛ nõ eſt meritoriꝰ. ¶ Alia ſunt ſoluta in coꝛpore queſtionis.

Ricar.põti Mar.l.4.q.5

Vi.e Do.

Ad primum

argumentũ in oppoſitũ ſi intelligiꝛ ꝯcludere pro ap petitu nãli uerũ eſt.ſi aũt pro appetitu libero actu ſcilʒ elicito nõ eſt uerum ul'iter:ſed in pluribꝰ ut eſt oſtẽſum.eodẽ mõ eſt dicendũ ad 2ᵐ. ¶ Ad 3ᵐ qñ diciꝛ:ꝙ ſicut ſe habẽt ꝑncipia in ſpeculabilibꝰ ⁊c̃. dicẽdũ ꝙ eſt ſimile quo ad hoc ꝙ ſicut ueritas cõ cluſionis oꝛdinaꝛ ad ueritatẽ principĳ ⁊ ꝑmiſſaꝝ. ſic bonitaſ eoꝝ que ſunt ad finem oꝛdinaꝛ ad finẽ: ⁊ ideo cõparãdo ꝑncipia ad obiecta ⁊ fines uera eſt ꝓpoſitio:ſed cõparando ad potentiã uera non eſt. ¶ Ad aliud dicendũ ꝙ ſine uolũtate eſt affe ctio cõmodi:ſine libertate eſt affectio iuſti que mo derat appetitũ cõmodi.tunc necẽo uellet cõmodũ: ſed ubi utrũqꝫ eſt ⁊ affectio cõmodi ⁊ iuſti nõ opʒ: q: ex libertate ibi põt aliud uelle ꝙ̃ cõmodũ.ſicut dicit Anſel'.de caſu diaboli.qui fingit vnũ angeluʒ in quo tñ eſt affectio cõmodi.ille uellet ſemꝑ com modũ. ¶ Ad aliud dico ꝙ bene cõcludit de appe titu nãli:nõ tñ de actu elicito appetitus liberi.

Ex his ſequitur

ſolutio qõnis ſcḋe. appetitus enim nã lis ad quecũqꝫ eſt in oꝛdine ad ꝑfectionẽ ipſiꝰ ap petentis.ꝓpter hoc enim eſt datus appetitus aĩa libus ⁊ rebus ut ad ꝑfectionẽ ſuam inclineꝛ:ſed deliberatiuus appetitus nõ eſt talis q̃ſi omne qḋ vult uelit ꝓpter btitudinẽ.põt enim uelle aliqd nõ tñ ꝓpter beatitudinẽ negatiue.ſ.nõ uolendo ipſuʒ ꝓpter beatitudinẽ.põt etiam ipm ꝯrie uelle.ꝑmũ pʒ ꝙ põt non uelle negatiue qḋ eſt ad btitudineʒ: q: intellectus aliud põt intelligere uel cogitare ꝙ̃ beatitudinẽ qñ uolũtas illud vult.ꝗ tunc non vult ipm ꝓpter beatitudinẽ. ¶ Ꝑ.intellectꝰ põt cogno ſcere rõnem illam boni nõ ut ad fineʒ oꝛdinaꝛ:ſed ut in ſe eſt quoddã bonũ:⁊ ſic uoluntas põt ipſuʒ uelle nõ in oꝛdine ad btitudinẽ. ¶ Cõtrarie etiam põt aliquis ſic uelle:q: aliquis fidelis apprehẽdẽſ finem apprehẽdit certitudinal'r eſſe beatitudinẽ in deo trino ⁊ vno.ſil'r aũt apprehẽdit foꝛnicationeʒ ut ĩpoſſibile oꝛdinari ad finẽ illum:ſed dictante in tellectu ꝙ foꝛnicatio nõ eſt oꝛdinabiliſ ad illũ finẽ qui eſt btitudo:imo eſt ꝯria fini:⁊ tñ uoluntas eli git foꝛnicationẽ.ergo ⁊c̃. ¶ Et tunc ad argumen tum primũ de Aug.dicendũ ꝙ uerum eſt de appe titu recto. ¶ Ad aliud ꝙ primũ in aliquo gñe ⁊c̃. Dicendũ ꝙ primũ appetibile in ſe eſt cauſa oĩum appetibiliũ:nõ tñ in oꝛdine ad potentiã niſi ſit po tentia talis que nõ põt niſi oꝛdinate uelle uel tẽde re in obiectũ.talis aũt nõ eſt uolũtas ut eſt libera: ⁊ ideo nõ ualet. ¶ Ad aliud ꝙ ſi nõ appetitur ꝑꝑ aliud ꝙ tunc appetiꝛ ut beatitudo.Dico ꝙ uolun tas põt uelle aliqd ꝓpter ſe negatiue:q:.ſ.vult ipm nõ ut referibile:ſed non põt ipſum uelle ꝯrie:ut ꝙ uelit ipm ut nõ referibile:⁊ ſic uelle ꝓpter ſe ꝯrie pertinet ad rõnem finiſ:q: ꝑtinet ad frui:nõ tñ tũc vult ita ꝓpter ſe ut excluderet illud qḋ vult rõne fi nis alterius.⁊ tunc ad argumentũ vult ꝓpꝛ ſe ne gatiue:q: nõ oꝛdinat ipſum:nõ tñ ꝯrie ꝙ ſit nõ re feribile. ¶ Ad primũ in oppoſitũ uerum eſt.ꝙ nõ oĩs actu elicito vult btitudinẽ:q: nõ cognoſcit:ſed de appetitu nãli qui nõ ſequiꝛ cognitionẽ nõ opʒ: imo necẽo ⁊ ſemꝑ eſt ad finem. ¶ Ad aliud dicen dum eſt ꝙ ſi vnus actus eſt cõparãdi ⁊ qui circa extrema cõparata.tunc plana eſt ſolutio.ſi nõ.ſed alius ⁊ alius:tunc eſt dubiũ ſicut in intell'u diſcur rente de premiſſis ad ꝯnes.diſcurſus enim alius actus eſt ꝙ̃ qui eſt circa principia ⁊ ꝯnes ul' ideʒ. ¶ Ad ꝓpoſitũ tñ ſi actus collatiuus eſt vnus ex tremoꝝ qḋ eſt poſſibile:q: obiecta plura habentia oꝛdinẽ inter ſe poſſunt eſſe obiectũ vnius actꝰ uel

a.l.quia.

Uide Uar ro.p°di.q.3

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

vnius potētie.tunc ſolutio plana eſt.ſi aūt act⁹ circa extrema manent cum illo actu:tunc neceſſario ſtant ſimul duo actus in eadez potētia:nec illi actus circa extrema impediunt cōparationē:ſed neceſſario requiruntur ad ipſum.

Queſtio.XI.

T.c.5o. t.59. a.l.ſtellis.

QUeritur Utruȝ hō ex puris nālibus poſſit ꝯſequi btitudinē.videt̄ ꝙ ſic.pħs.2.celi ꝛ mū. Si natura dediſſet celis motū ꝓgreſſiuuȝ:dediſſet eis inſtrm̄ uel inſtrā ad motuȝ. natura enim nō oꝛdinat ad aliquā ꝑfectionē aliqd niſi ꝓuideat illi de his cuȝ qbus pōt agere ꝛ attingere illam:ſed hō nāliter oꝛdinat̄ ad beatitudineȝ. ergo ꝛc̄. ¶ Cōfirmat̄.natura magis dedit homini ad acqrendā ꝑfectionē intellect⁹ ꝙ̄ ſenſus:qꝛ ꝑfectioꝛ eſt intell'us ꝙ̄ ſenſus:ſed ſenſus pōt hēre oēȝ perfectionē ad quā oꝛdinat̄ ex puris naturalib⁹.ğ magis intell'us. ¶ Scdo ꝯfirmat̄ ſic.ſenſus nō eſt capax illius qd̄ excedit ei⁹ naturalē facultatē.ergo nec intell'us.Si ergo obiectū beatificū excedit facultatē naturalē ei⁹:ſequit̄ ꝙ nō eſt capax eiuſ:qd̄ eſt falſum.ergo ꝛc̄. ¶ Item ad principale 2⁹ ſic.nō eſt dare in nā potentiā paſſiuam cui nō corrn̄deat actiua in natura:ſed in hoīe eſt potētia paſſiua ad btitudinē.ergo ꝛ actiua.ſed qua rōne in alio:eadē rōne in ipſo.ergo ꝛc̄. ¶ P̄.ſi nō hēt naturalē potētiam ad beatitudinē nō pōt attingere aliquē habitum ad eam.habit⁹ eniȝ eſt ꝑn^m ſic agendi.nō aūt agendi:ſed potētia eſt ꝑn^m ſimpl'r agendi.Sed hō natural'r hēt potentiā.ergo ſimpl'r pōt in opationem beatificam.lȝ nō ſic:ſi nō detur habitus ſibi. ¶ P̄.ꝑfectio inferioris pōt ꝯtineri in ſpecie ſupiori.Sed habitus mediāte quo pōt potētia ad actuȝ beatificū cū ſit accidēs dat quandā ꝑfectionē potētie.Fiat ergo aliqs intell'us qui ꝯtinet ꝑfectionē intellectus iferioris ꝛ illi⁹ habitus mediāte quo pōt in operationē.ergo ille pōt in opationē beatificā ſine habitu.ꝛ ſic talis ex puris nālib⁹ ſalteȝ attinget btitudinē.Sed eadē rōne qua ille ꝛ alius.ꝛ ſic eſt ſtandū in pꝛimis. ¶ Contra.ad Ro.6.Gra dei vita eterna. ¶ Item hoc eſt ꝑfectionis in natura humana ut dictū eſt in ꝑ.q.1.ꝓlogi.ſ.ꝙ nālia nō ſufficiant ad ultimaȝ ei⁹ ꝑfectionē que eſt aīa rōnalis. igit̄ nec ad ꝑfectionē que eſt grā ꝛ glīa. ¶ P̄.hec eſt maioꝛ hereſis ꝙ̄ hereſis Pelagij qui poſuit ꝙ hō ſine grā poſſet iuſtificari.

Ricar.p̄nti di.ar.2.ꝑn. q.6.argu.1.

Rn̄deo. Dicit̄ coīter ab oībus ꝙ nō.ſed quidam doctoꝛ ſic aſſignat ad hoc talem rōnem.Nihil cognoſcit̄ niſi per hoc ꝙ cognitum eſt in cognoſcēte:ſed cognitū eſt in cognoſcente per modū cognoſcentis uel per modū nāe ſue.ğ cognitio eſt in cognoſcēte per moduȝ cognoſcētis. ¶ Ex hoc ſequit̄ ſic.ſi modus eſſendi nāe cognite excedit modū eſſendi ipſi⁹ cognoſcētis neceſſario eſt ipſam cognitionē eſſe ſup naturā cognoſcētis.nūc aūt modus eſſendi ipſi⁹ dei excedit oēm creaturaȝ:qꝛ ille nō pōt eſſe moduſ eſſendi alicui⁹ creature.ſi ergo alicui creature ꝯueniat cognitio dei hoc erit ſupꝛa modū nālem cognoſcēdi creature. ¶ P̄.ali⁹ doctoꝛ adhuc arguit ſic:illō obiectū nō pōt cognoſci a cognoſcente qd̄ nō eſt in eo per modū qui cōpetit illi cognoſcenti.Sed deus nō eſt in creatura per modū qui cōpetit nāe cognoſcētiſ:ergo nō pōt cognoſci a creatura.minoꝛ ꝓbat̄.Nihil itelligit̄ niſi qd̄ ſe hēt ad intellectū per modū infoꝛmātis:ſed deus nō ſic ſe hȝ ad intellectū.ğ ꝛc̄. ¶ P̄.obiectū

a.l.hoc Tho. p̄nti di.ar.2.q.6. hē.ql̄i.3.q. 3.ql̄.4.q.7

cognoſcibile reqrit ad potētiā cognoſcētē quātitātē quātitatē determinatā ꝛ ſimplicē.Sed eſſentia diuina nō hēt quantitatē determinatā ad intell'm:qꝛ intell'us eſt finitus eſſentia ꝟo infinita:nec hēt eēntia ſimplicitatē ꝓpoꝛtionatā itell'ui humano.Pꝛobatio.milleſima parſ grani milij eſt obiectū magiſ ꝓpoꝛtionatū viſui ꝙ̄ ſimplicitas diuia intell'ui noſtro:ſed illa pars ꝓꝑ ſui paruitatē fallit viſuȝ.ğ ꝛc̄. maioꝛ pȝ:qꝛ viſus pōt creſcere in virtute:ꝛ nō in infinitum quouſq; poſſet videre:qꝛ iſtud paruuȝ milij eſt finituȝ ꝛ in ſe qd̄dā viſibile:ſed ex alia pte quātūcūq; intell'us creſcit in ꝟtute:tm̄ eſt finitus ꝛ obiectū infinitū.ğ nunq̄ȝ attingit illud qd̄ eſt ſimplicitatis ifinite. ¶ Rn̄deo ad ꝑmā rōnem ꝑ^e opionis qn̄ dr̄ ꝙ nihil cognoſcit̄ niſi per hoc ꝙ cognitū eſt in cognoſcēte:ꝯcedat̄ ſuo mō eſſendi in.ſ.per ſpēm obiecti uel per habitū ſm̄ alios uel per actū nō curo qn̄ additur ꝙ cognitū eſt in cognoſcēte per modum nāe ſue.ex hoc habem⁹ tm̄ ꝙ cognitio eſt ꝑfectio ꝓpoꝛtionata nāe cognoſcētis:ꝛ ꝙ per cognitionē obiectū eſt ꝓpoꝛtionatū nāe cognoſcentis,ꝛ qn̄ dr̄ ꝙ ſi modus nature cognite ꝛc̄.Rō ar^m ſi debet ualere ualet in virtute iſtiuſ ꝓpōnis:ꝙ ſicut ſe habet modus eſſendi cognoſcibilis ad modū eēndi ipſi⁹ cognoſcentis:ſic ſe habet intelligibilitas cognoſcibilis ad cognoſcentē:ſed hoc eſt falſuȝ:qꝛ cognitio pōt eſſe obiecti alicui⁹ hn̄tis in ſe modū eēndi ſuperiorē ꝙ̄ ſit modus eſſendi ipſius cognoſcētis:imo ſi eſt uerū opȝ ſm̄ hoc ꝯcedere:ꝙ angelus inferioꝛ nō poſſet cognoſcere ſuperiorē:qꝛ modus eſſendi ſuperioriſ excedit modū eſſendi ipſi⁹ iferioris. ¶ P̄.ſi hoc eſt uerum tunc nec cū lumine glīe uel quocūq; habitu eſſet poſſibile creature videre deuȝ qꝛ eſſe dei excedit modū eſſendi ipſi⁹:imo totum iſtum intellectū ꝛ habitū ꝛ lumē. ¶ Et ideo dico ꝙ inter obiectū ꝛ potentiā nō opȝ eſſe eq̄litatem:ſed quandā ꝓpoꝛtionē.talia aūt inter que reqritur ſola ꝓpoꝛtionalitas ꝑn̄t eſſe maxime diſſimilia:ut pȝ de mā ꝛ foꝛma.ſil'r de actiuo ꝛ paſſiuo:ſic eſt hic.nō enim requirit̄ iter obiectū ꝛ intell'm niſi ꝓpoꝛtio motiui ad motū.obiectū enim ſe hēt per modum mouētis potentiā.ꝛ inter talia magis reqrit̄ diſſimilitudo ꝙ̄ ſil'itudo.Potentia enim capax eſt opationis tm̄ reſpectu hui⁹ obiecti:ꝛ ideo ꝓpoꝛtionat̄ ſi potētia eſt ex ſe elicitiua ſic̄ termin⁹ opationis ꝛ opatio nō ſicut ꝓpoꝛtione quātitatiua eq̄lis.hoc ſil'r pȝ in alijs.ens oꝛdinatū ad finē ſuum ꝑximum hēt ꝓpoꝛtionē imediatā ad illum.ꝛ tn̄ diſtat in infinitū a fine:nec tn̄ ipedit hoc ꝓpoꝛtionē eius qd̄ eſt ad finē.ad illud genus ꝓpoꝛtionis ꝑtinet ꝓpoꝛtio obiecti ꝛ actus. ¶ Scd̄m hoc ergo dicēdū ad rōnem ꝙ arguit ex ꝓpōnibus nō ſyllogiſticis. vn̄ nō video ꝙ ꝯn̄tia tenet niſi illo mō arguēdo:ꝙ ſi modus cognitionis eſt ſm̄ modū nāe cognoſcentis.ğ nulla cognitio nālis excedit modū nāe cognoſcentis.igit̄ nulla cognitio nālis eſt de obiecto cuius natura excedit modū nature cognoſcētis.cuȝ ergo modus cognitionis ſit ſm̄ modū cognoſcibilis.ſi modus eſſendi rei cognite excedit modū eēndi cognoſcētis illa cognitio erit ſupꝛa nām cognoſcentis.ſic arguēdo tenet ar^m.ſed tunc vna ꝓpoſitio eſt falſa:hec ſ.ꝙ modus cognitionis eſt ſm̄ modū nature cognoſcibilis.ꝛ ſil'r hec:ꝙ nulla cognitio nālis eſt de obiecto cui⁹ natura excedit modum nāe cognoſcētis:qꝛ lȝ cognitio ſit ſm̄ modū cognoſcentis ꝛ nō ſit ſupꝛa nām cognoſcentis:eſt tn̄ obiecti hn̄tis modū cognoſcibilis ꝛ modū nāe ultra modū nāe cognoſcētis.aliter enim nunq̄ȝ ꝑfectius cognoſceret̄ ab iperfectiori nāliter:ut pȝ ex dictis. Sed ſi arguit̄ ſic. ¶ Obiectū qd̄ eſt eēntia diuina excedit ipꝛopoꝛtional'r in entitate potētiā cognoſcitiuam intell's creati.ğ ipꝛopoꝛtional'r excedit itelligibilitatē.ğ nō eſt obiectū itelligibile ꝓpoꝛtionatū ei. ¶ R̄^o.ſi loquamur de ꝓpoꝛtione geometrica:tunc nulla eſt ꝓpoꝛtio finiti ad infiniti:nec in entitate nec in cognoſcibilitate uel itelligibilitate.Eſt aūt ꝓpoꝛtio geometrica qua ꝯtinens eſt excedens ꝯtentū in aliquo certo gradu ꝛ finito:ita ꝙ exceſſum aliqn̄ replicatū reddit ſuuȝ excedēs:ꝛ iſto mō nulla eſt ꝓpoꝛtio finiti ad ifinitū quotieſcūq; ſumptum nunq̄ȝ reddit infinitū.ꝛ illo mō ſicut entitas creata eſt ipꝛopoꝛtionata entitati icreate in entitate:ita in itelligibilitate.ita ꝙ intelligibilitas vnius multotiēs ſumpta nunq̄ȝ reddit intelligibilitatē alterius:ſed ex hoc nō ſequit̄ ꝙ nō ſit itelligibile ab illo niſi loquēdo vniformiter de ꝓpoꝛtione geometrica.ſi enim ſint ipꝛopoꝛtionata ꝓpoꝛtione geometrica:nō ꝓꝑ hoc ſunt ipꝛopoꝛtionata ꝓpoꝛtione alterius gn̄is.puta ꝓpoꝛtione opationis ad ſuū terminū.ſiue cognitionis ad obiectū:que reqrit̄ in ꝓpoſito:ſiue potētie ad obiectuȝ:qꝛ ꝓpoꝛtio obiecti ad potētiā ut viſum eſt de aliq̄ foro eſt. ¶ Ad ꝑ^am rōnem alteri⁹ doctoris dico ꝙ deſtruit ſeipſaȝ.opȝ eniȝ ſm̄ oēm opinionē negare maiorē uel minorē. ſi enim ad cognitionē illi⁹ obiecti nō reqrit̄ ſpēs impreſſa.tūc maioꝛ eſt falſa.ſ.ꝙ obiectū nō pōt nālit̄ cognoſci ab intell'u in quo nō pōt eſſe ſm̄ modum ſui.ſ.per ifoꝛmationē.tunc enī obiectū p̄ns ſufficit ad ipꝛimendū actuȝ ſuū cognoſcēdi.Si aūt ponat̄ obiectū p̄ns per ſpēm ꝛ ſpēm reqri ad cognitionē. tunc minoꝛ eſt falſa.nec rōnes per quas alibi oſtēdit:ꝙ ſpēs nō reqrit̄ in intell'u beati ad vidēdum deū ꝯcludūt:ut patebit alibi qcqd ſit de ꝯcluſione. ¶ Ad aliud qn̄ arguit̄ ꝙ obiectū reqrit determinatā diſtātiā ad potētiā ſm̄ quātitatē ꝛc̄.dico ꝙ illa uerba ſunt methaphorica.Nā actiuū ꝛ paſſiuū coꝛporalia reqrūt determinatā diſtātiā ul' quātitatem ad hoc ut agāt:qꝛ coꝛporalis actio nō recipit̄ niſi in quāto.ſic nō reqrit̄ in intell'u qui itelligit oēns.ꝯcedo tn̄ ꝙ quantitas obiecti cognoſcibilis.ſ. eſſentie diuine ꝛ ei⁹ ſimplicitas eſt ꝓpoꝛtionalis in rōne cognoſcibilis quātitati ꝟtuali potētie itellectiue cognoſcētis. ¶ Ad ꝓbationē qn̄ dr̄ ꝙ ſimplicitas diuia eſt magis ipꝛopoꝛtionata itell'ui ꝙ̄ minima pars milij viſui.diceret̄ ꝙ tu petis:qꝛ eēntia diuina in rōne obiecti cognoſcibilis nō diſtat in vno gradu a ꝟtute cognitiua intell's.lȝ plus diſtet a nā. Sil'r ꝯcluderet ꝙ nō poſſemus videre deuȝ qbuſcūq; additis:qꝛ totū finitū eſt.ꝛ ꝑ ꝯn̄s diſtat plus ab eſſentia diuia ꝙ̄ ſit diſtātia potētie viſiue a milleſima parte grani milij.Simil'r intell's per nullaȝ infoꝛmationē hēre poterit ꝓpoꝛtionem quātitatis virtutis ad eſſentiā diuinā.ergo nunq̄ȝ ꝑ quācūq; infoꝛmationē poterit videre deum.

Dē.ubi ſ. Ja.2.di.3.ō cognitione angeloꝝ.ꝛ quol.q.14. a.l.ñuc.

Reſpondeo ergo ad.q.duas ꝯnes declarādo.ꝑ^a eſt ꝙ nā humana ex puris naturalib⁹ eſt imediatū ſuſceptiuū btitudinis.2^a eſt ꝙ natura humana nō eſt ſufficiēter actiua ex puris naturalib⁹ ad videndū deuȝ viſione beata.Ex qbus ſequit̄ ꝓpoſitū.ſ.ꝙ hō non pōt ex puriſ naturalib⁹ ꝯſequi btitudinē. ¶ Pꝛima cōcluſio ꝓbat̄ ſic.Nature humane ad hoc ꝙ ſit capax btitudinis nō additur aliq̄ alia natura ab eēntia ſua:qꝛ tūc natura humana manēs eadē natura nō beatificaret̄ niſi per aliqd accn̄tale ſupadditūȝ:nec per habitū eſt imediatū ſuſceptiuū btitudiniſ:qꝛ ratio recipiēdi btitudinē nō pōt eſſe habituſ:qꝛ nec mō per habitū recipit̄ actus:qꝛ cum hītus generetur ex actib⁹ ſequit̄ actus ipſos.ergo hītus in via nō eſt rō recipiēdi actū:ergo multo min⁹ in patria. ¶ P̄.ſuſceptiuū qd̄ oꝛdiat̄ ad multas foꝛmas oꝛdinatas maxime oꝛdinat̄ ad ꝑfectiſſimā. Sȝ uoluntas oꝛdinat̄ ad multas uolitiones:ꝛ intell's ad multas intellectiones.ğ maxime ad btitudinē cuȝ ſit ꝑfectiſſima.Si ergo eſt imediatū ſuſceptiuū alicuius illaꝝ.ğ iſti⁹.qꝛ iſta maxime ꝑficit̄. ¶ Dices ꝙ habitus reqrit̄ ut ꝑfectius ꝑficiat̄ btitudine.vn̄ hītus requirit̄ ꝓꝑ ꝑfectioneȝ btitudinis. ¶ Cōtra. Tunc ſequit̄ ꝙ aīa humana ſm̄ qd ꝑficit̄ btitudine.Sed habitus ſimpl'r.ꝛ tūc habitus videt deuȝ ꝛ charitas diligit deum:ꝛ nō aīa humana niſi per accidēs ꝛ ſm̄ qd.Ideo dico pꝛimo.ꝙ aīa humana in puris naturalib⁹ eſt imediatū ſuſceptiuū btitudinis.Scd̄o dico.ꝙ aīa humana non eſt ſufficienter actiua ex puris nālibus ad ꝯſequendū actū viſionis:qꝛ ipoſſibile eſt itellectū eſſe cā viſionis niſi intellectus habeat in ſe obiectū cognitū uel aliud in quo eminētius contineť.Sed natura humana nō habet deū in ſe ex ſe pꝛeſentē ſibi ſub rōne obiecti:nec in alio in quo eminētius cōtinet̄:qꝛ in illo alio pōt eminētius ꝯtineri.ergo ex ſe nō ſufficit ad habenduȝ cognitioneȝ diuine nāe viſiuā. ¶ P̄.viſio eſt cognitio intuitiua rei in ſe.Sed nā humana nō pōt habere ex ſe pꝛeſentē deuȝ in rōne obiecti:lȝ ſit ſibi pꝛeſens per illapſum.ergo nō pōt ex ſe hēre viſionem nature diuine.nō ergo ſufficit ex puris naturalib⁹ ad cognoſcendū virtute ꝓpꝛia obiectū btificum. ¶ Ex hoc ſequit̄ coꝛrelariū ꝙ in beato nihil erit ſupernāle pꝛius opationib⁹:ſi tn̄ aliqd ſupnaturale ponit̄ in beato pꝛius opationib⁹ hoc non erit ꝓpter receptionē.ſed ꝓpter actionē ut eliciat̄ operatio in beato qua attingit deum.Nō eniȝ pōt poni aliqua foꝛma in beato ſolum ad decorē ꝛ pulchꝛitudinē:ꝛ que nō oꝛdinet̄ ad actionē ꝛ per ꝯn̄ſ cum nihil requirat̄ ꝓpter receptioneȝ btitudinis:ut oſtēſuȝ eſt:ſequit̄ ꝙ ſi ſit aliqua foꝛma ſupnālis ꝛ ſpūalis in aīa beati pꝛioꝛ opationibus ꝙ illa requirit̄ ꝓpter opationē eliciendā:ꝛ tunc ulterius. aut requirit̄ ꝓpter obiectū aut ꝓpter potentiaȝ.ꝛ cuȝ duplex potētia ꝯcurrat in opatione in beato.ſ. intellectus ꝛ uolūtas ꝓpter utrāq; pōt talis foꝛma poni:ſi aūt ponatur ꝓpter hec tria foꝛmas ſupnāles ꝑcedentes opationē ponerent̄ tres foꝛme ſupnaturales pꝛecedētes.vna coꝛreſpōdēs obiecto.ſ. ſpēs intelligibilis in memoꝛia.2^a ex parte intell'us que dicit̄ lumē glīe.3^a ex parte uoluntatis que dr̄ charitas.ſi aūt obiectū in ſe ꝑſens ſufficit ad actionem viſionis cauſandū quantū ad illud qd̄ requiritur ex parte obiecti:tunc nō requirit̄ ſpēs.ſi autē intellectus ſit mere paſſiuus habēs ſe ſolū in rōne ſuſceptiui ad actum viſionis:cū nō requirat̄ ꝓpter receptionē ſolam aliqua foꝛma ex parte intellect⁹:ut ſupꝛa oſtēſum eſt:tunc nō requirit̄ lumē glīe:ſi etiā uolūtas ſit mere potētia paſſiua reſpectu fruitionis.tunc ex parte uolūtatis non requirit̄ charitas.vnde ponētes uoluntatē mere paſſiuam reſpectu fruitionis tollunt charitatē:qꝛ ex parte uolūtatis nō requirit̄ aliq̄ foꝛma ad recipiendū fruitionē

q: ipſa ſm ſe eſt ſumme diſpoſita ad recipiēdū eā:
ſed q: ſm ſcripturā ⁊ fidē habemus ponere chari
tatem: ſalte; neceſſe eſt eā ponere in beato pp'opa
tionē eliciendā: lumē aūt glīe ad viſione; nō videt
Th.⁊ Dē. mihi neceſſe poni. q: qō dī de lumine nāli corpora
li ꝙ requirit nō ſolū ,pter obiectū: ſed ,ppt oculū
videt mihi eſſe quedā methaphora. quāto eni; ob
iectu; eſt magis in ſe lux tāto minus ,pter ipm re
quirit de lumine. nec requirit ,pter receptionē ut
dictū eſt. vñ minu; videt mihi neceſſe ponē lumen
q̄ ſpēm: q: ſi ſpēs ponit hoc eſt ut memoria ſit pfe
cta ex pte intellectus. ſed an ſit ponere talem ſpēm
,pter formalē opationē ⁊ pfectionē potētie dicet
alias. ❡ Teneo ergo ꝙ ſaltē neceſſe eſt ponē cha
ritate; ,pter opationē eliciendā: ⁊ per ↄñs aliquā
opationē pōt uolūtas cum charitate elicere: quam
nō pōt ita intenſe ſine charitate elicere. ⁊ ſic p; ad
formā qōnis ꝙ aliquā opationē btitudini; pōt hō
habere quā nō pōt habere ex puris nālibus.

Ad argumenta.

❡ Ad p^m dicēdū ꝙ natura dedit homi
ni organa ad ↄſequendū beatitudinē. ſ. ut potētias
paſſiuas receptiuas ei^9 ⁊ actiuas: nō tñ ut ſtatim
ↄſequeret: ſed habitis diſpōnib^9 reqſitis: ⁊ ideo p;
vnam viam nō dedit diſpōnes ,primas ad btitudi
nem: l; dederit potētias. ❡ Ad 2^m dicendū ꝙ non
eſt ſilē: q: ſenſus nō pōt eſſe potētia nō organica:
uel nō pōt nō eſſe potētia organica. ⁊ ideo nō pōt
eleuari ad imāle apprehēdendū. nec etiā viſu; bti.
bene tñ infra genus nālium pōt eleuari ad viden
dum ſolē. Sed intellect^9 hēt obiectū totū ens. ⁊ iō
pōt eleuari ad aliqd imāle. imo pōt eleuari ad qōlī
bet cognoſcēdum. vñ nō eſt ſimile de iſtis potētijs
ſcil; intellectiua ⁊ ſenſitiua quantū ad obiecta: q:
nō eſt cōtra rōne; intellect^9. imo ſumme cōpetit ei
eleuari ad videndū obiectū ſupnāle. eſt tñ quo ad
modum ſilē utrobiq;. ❡ Ad ↄfirmationē dicendū
ꝙ ſenſus nō eſt capax alicui^9 niſi ſenſibilis: non tñ
ōis. intellect^9 aūt eſt capax ōis itelligibilis. ❡ Ad
aliud dicendū ꝙ cuilibet potētie paſſiue corrñdet
actiua: uerum eſt: nō tñ in nā creata etiā ſm phm.
ut p;. q: potētia receptiua eſt in corpore ad aīam i-
tellectiuā: ⁊ tñ tota natura creata nō poſſet eā idu
cere. ponit tñ phs aliter q̄; nos quo ad hoc ꝙ po-
ſuit potētiā in nā deum. ſ. nāli neceſſitate agentē. ſ;
nos bene ponimu; in toto ente cuilibet potētie paſ
ſiue bene corrñdere potentiā actiua;: nō tñ actiua
illa eſt nālis ſicut paſſiua. imo nunq̄; eſt nālis in p̄
ad extra. ſed ſemp uolūtaria. ❡ Ad aliud ſm illa;
opi. que ponit itellectū eſſe cām actiuā. dico ꝙ mō
hēt potentiā remotā. tūc aūt ,ppinquā. vnde ſic in
tellectus eſt hic: ⁊ ibi eadē natura. ita poſſe videre
eſt hic ⁊ ibi eadē potētia. ſed mō eſt remota tūc erit
,ppinqua: ſi aūt eſt potētia paſſiua ⁊ receptiua: tūc
nō requirit lumē glīe. ❡ Ad aliud dico ꝙ aliq̄ p-
fectio iferioris pōt ↄtineri in ſupiori. aliqua vo nō.
q: ſi fieret ſūma uolūtas eodē mō ſe hēt ad btitu-
dinē ſicut infima: q: utraq; eodē mō ſe hēt ad ſua;
btitudinē: l; illa ſit maioris btitudini; capax: ⁊ tūc
ut ſic ↄſiderando utrāq; preter habitū illum: tunc
ſumma eſt ſimpl'r magi; iperfecta: q: quanto aliqd
eſt aptum ad maiorē perfectionē ſi eā careat: tanto
eſt iperfectius: nec illa perfectio per quā hoc debe
tur inferiori eſt ꝙ ſit in ſumma uel in ſupiori vniti-
ue: q: hoc eſt ipoſſibile: q: illa uoluntas infima nō
eſſet eius capax. Queſtio. XIII.

Trum homo in vita mortali poſ
ſit conſequi btitudinē. nō
enim idem eſt querere hoc. ⁊ utrū ex pu
ris nālibus poſſit ↄſequi btitudine;. Et
arguit ꝙ ſic: chriſtus habuit btitudinē
in vita iſta: ⁊ tñ uere erat hō mortalis. g̃ ⁊c̃. ❡ Itē
Aug. 83. q. q. antepenultima. dic̃ de raptu pauli: ꝙ a.l. ad oro-
vidit deū meo mō quo beati vident in pria: ⁊ tamē ſtum.
erat in corpore mortali: ⁊ l; viſio illa fuerit q̄ſi ho-
raria potuiſſet deus illā ↄſeruaſſe ⁊ ↄtinuaſſe per
totā vitam eius. g̃ poſſet hō ↄſequi btitudinē in vi
ta mortali. ❡ P̄. illud qō nō eſt ſuſceptiuū btitudi
nis nō ipedit ad beatitudinē aliquid beatificabile
beatificari: ſ; corpus nō eſt btificabile: q: nō eſt cō
iungibile ultimo bono ſimpl'r. g̃ ſiue mortale ſiue
nō mortale nō ipedit aīa; btificari. ergo in via iſta
pōt. ❡ P̄. hō natural'r ſi appetit btitudinē ⁊ ſi nō
pōt eam ↄſequi niſi moriat: debet hō appetere nāli
ter mori: q: eodē appetitu appetitur aliqd ⁊ fugit
impediēs. g̃ hō natural'r fugeret vitā mortale;: qō
eſt cōtra aplm 2^a ad Cor. 5. Nolumus expoliari
ſed ſupueſtiri. ❡ Ultimo arguit ſic. Illud qō ime
diate in vita iſta pōt cognoſci: pōt imediate diligi:
⁊ ſic pōt diligēs ipſo frui ⁊ eē btūs: ſed in vita mor
tali pōt de^9 imediate cognoſci per actu; fidei. g̃ ⁊c̃.
❡ Cōtra. Aug. 13. de tri. c. 8. ,pbat ꝙ cu; mortalita
te nō pōt eſſe btitudo. q: tunc poſſet btitudo amit
ti per mortē: ⁊ hoc ſciret hō ꝙ moreret. tūc arguit
aut uolēs amitteret aut nolēs: aut nec ſic nec ſic. ſi
uolens: iam nō eſſet illud ſumme uolibile. ſi nolē;.
ergo timeret: ⁊ ſic triſtaret. ſi nec ſic nec ſic. g̃ non
curaret de maximo bono ſuo: qō eſt incōueniēs. g̃
in vita mortali nō poteſt homo eſſe btūs. ❡ Item
Exo. 33. dicit. Non videbit me homo ⁊ viuet. ubi
glo. eſt pro hoc.

Rñdeo ⁊ dico ꝙ ad illa; qōnē pōt eſſe du
plex intell'us. uel utrū hō in actib^9
quos mō experimur in nobis poſſit in vita illa bti
ficari. ⁊ dixiſſet phus ꝙ ſic: ⁊ ꝙ alia notitia ⁊ dile
ctio clara ⁊ imediata nō fuiſſet poſſibilis homini
per rōnem naturalē inueſtigando: ſed hoc fuit ſu-
perius reprobatū: tum q: totum ens eſt obiectum q.ſ.[illegible]
ſuum: ⁊ per conſequēs nō quietatur niſi in cogni-
tione ſummi intelligibilis in ſe: tum q: cognitio in
tuitiua competit ſenſui circa obiectū ſuum. ergo ⁊
intellectui circa ſuu;: ⁊ ſic ratio naturalis docet ꝙ
deus imediate ⁊ nude poterit cognoſci: ⁊ per con
ſequens diligi ab hoie. ❡ Alius intellectu; poſſet
eſſe: utrum in vita mortali aliꝭs actibus q̄; mō ex-
perimur poſſet hō fieri beatus. Ad qō dico ꝙ ipoſ
ſibilitas aliqd recipiēdi in ſubiecto preexiſtēte pōt
eſſe ex duob^9 uel ex parte agētis uel ex parte paſſi.
Ex parte paſſi dupliciter: uel q: ſimpl'r repugnat
paſſo: ſicut lapidi ſapientē eſſe: uel ſm quid: ſicut
ſubiecto exiſtenti ſub vno contrario repugnat pro
tunc eſſe ſub oppoſito. ❡ De iſtis ergo tribus eſt
videndū. primo ex parte agētis. ſi enim diſpoſitio
preuia nō requirit ad eſſe beatum: ſicut lumē glo-
rie. tunc agenti ut agens eſt nō repugnat plus mō
dare beatitudinē q̄; in alia vita. ſi diſpoſitio requi-
ritur pōt illam diſpoſitionē primo dare: ⁊ illa data
beatitudinē conferre ſicut poſt mortem: nulla enī;
eſt impoſſibilitas ſimpl'r: ſed ſolum q: caret illa diſ
poſitione modo. ſic ergo nō eſt ipoſſibilitas ex pte
agētis. ❡ De ipoſſibilitate ex pte paſſi: p; ꝙ nō eſt
ipoſſibilitas ſimp^r ex nā ſua. tunc eni nunq̄; poſſet
recipe btitudinē: ergo ſi eſt repugnātia mō hoc eſt
rōne alicuius qō eſt in paſſo: cum quo nō pōt eſſe
beatitudo: etſi eſt aliqd tale impediēs hoc erit mor
talitas. talis aūt repugnātia mortalitatis ad btitu
dinem nō eſt formalis repugnātia. tūc eni; in chri
ſto nō potuiſſent fuiſſe ſimul: qō non eſt uerū: q̄lis
ergo eſt iſta repugnātia inter illa duo? dicēdum ꝙ
non ōis oppoſitio eſt formalis: ſed quedā virtua-
lis: ut ſi aliq̄ forma nata eſt facere aliquē effectum
effectus oppoſitus illi effectui opponit cauſe effe-
ctus virtual'r. Exēplum ignis nō ſolum repugnat
forme grauis: ſed effectui eiu; qō eſt ferre deorſu;.
❡ Cauſa enim virtualiter cōtinet effectum oppo-
ſitum illi effectui: ⁊ nāliter ſequeret niſi eēt impe-
diens. repugnat ergo ut in pluribus mortalitas be
atitudini nō formaliter: ſed q: effectus vnius repu
gnat effectui alterius. ⁊ per ↄñs cauſa illius effe-
ctus. Btitudo enim eſt cauſa imortalitatis in aīa.
mortalitas igit repugnat btitudini: quia repugnat
eius effectus. ❡ Cum ergo nāliter appetitus ſen-
ſitiuus in hoie mortali iclinet ad delectabile: ⁊ ap-
petitus ſenſitiuus natus eſt appetitū intellectiuū
inclinare: btitudo aūt nō cōpatit in appetitu intel-
lectiuo aliquā deordinationē nec in ſenſitiuo: quia
ſumma delectatio amouet oēm triſtitiam nō ſolu;
7.eth^r.c.18 oppoſitam ſed cōtingētem: ⁊ per ↄñs nō ſinit ap-
petitus ſenſitiuus habere triſtitiā circa paſſionem
⁊ ſic mortalitas impedit ab effectu qui nāliter na-
tus eſt cōſequi: ⁊ per ↄñs repugnat mortalitati be
atitudo rōne repugnātie effectuū nāliter ↄñtium.
❡ Alio modo pōt aliter ſignari repugnātia: q: l;
corpus non ſit btificabile btitudine ,prie dicta: ſi-
cut loqtur Aug^{us} ad Dioſcorū. que. ſ. eſt in actu in
tellectus ⁊ uolūtatis: tñ eſt ſm quid btificabile: ⁊
ſiue illa btitudo corpi; ſit immediate a deo ſiue ex
redūdantia btitudinis aīe: tñ ordo eſt ibi: ꝙ beati-
tudo aīe non eſt oīno pfecta ſine illa corpis. Cum
ergo btitudo corporis non poſſit ſtare cū vita mor
tali: repugnat effectui pfecte btitudinis eſſe in vita
mortali. Patet ergo ꝙ ſine miraculo non pōt eē be
atitudo in vita mortali. ⁊ non ſolū in hoc ꝙ datur
btitudo eſt miraculum: ſed q: res nālis impeditur
ab effectu ſuo nāliter cōſequēte: non tñ per agens
nāle ↄriu;. ❡ Sed non videt ꝙ ſufficiat repugnā
tia que dicta eſt repugnātia alicuius ad oppoſitu;
a.l.enim. ſui effectus. Si ergo obiectū btificum eſſet modo
preſens ſub illa rōne aīe immutaret aīam. ⁊ vide-
ita. ret clare ſicut poſt vitam illam: ⁊ ſicut modo impe
diret effectus nālis appetitus ſenſitiui ⁊ intellecti
ſicut. ui: ita in alia vita impedirent. ergo eadem rōne ſi-
ue maiori repugnātia poſſet modo aliq̄; eſſe beat^9
ſi deus daret btitudinē ſicut tūc. ❡ Et confirmat:
q: circa idē obiectū eadē nā ſemp habet eūdē actū
ſpecie. ergo ſicut tūc ⁊ modo. ❡ Dicēdū ꝙ non eſt
ſimile. q: in vita mortali cauſa nālis ſemp agit effe
ctum ſuū niſi per cōtrariū impediat. ⁊ ſi ſuſpēdat
actio iſta aliter q̄; per oppoſitū: miraculum eſt: ⁊
tale dicit deus non poſſe de lege cōmuni. In vita
aūt immortali non talis erit neceſſitas reſpectu ef
fectus nālis: q: deus pro ſtatu iſto diſpoſuit rebus
coagere: ⁊ actiones ,prias eis ſinere habere: ſm
Aug^m. 7. de ciui. dei. c. 30. In ſtatu aūt illo non co-
aget eis ad corruptionē mutuam ⁊ ad multos ali
os effectus. ⁊ ideo non eſt miraculū ſi tūc non hñt
effectus ſuos maxime impfectos. ❡ Ad 2^m dicen
dū: ꝙ l; idē ſit obctū potētie ⁊ nāe eiuſdē in ſe ⁊ ab
ſolute cōſiderādo: tñ obiectū illud ſic māliter idem
hñ diſtinguit ſm diuerſos ſtatus ⁊ diſpōnes potē
tie. vñ obiectū ,priū vnius ſtat^9 ⁊ alteri^9 differt
plus q̄; ſpecie. Silr aliud ⁊ aliud eſt lumen hic ⁊
ibi: ⁊ iō act^9 ſūt diuerſi ſpē. Alia diuerſitas pōt ibi
aſſignari. q: actus abſtractiuus ⁊ ītuitiuus diffe-
rūt ſpē: q: aliud ⁊ aliud eſt ibi mouēs. hic eni; mo
uet ſpēs ſil'is rei. ibi autē mouet res preſens in ſe.
❡ Ex dictis pñt ſolui ⁊ intelligi oēs auctes ſcōr.
repugnat eni nō ſolū q: miraculū eēt ſi deus daret
btitudinē. ſed aliud miraculū regreret. ſ. ſuſpenſio
miraculoſa potētie nālis ab effectu ſuo nāli. ⁊ ideo
dicit ꝙ de lege cōmuni nō poſſet eſſe.

Ad argumenta.

❡ Ad pmū de chri
ſto dicēdū ꝙ ſemp
fuit miraculū uſq; ad mortē ꝙ ſimul fuerūt btitu-
do ⁊ mortalitas ,pter repugnātiā effectuū: ⁊ ſic
hic dolor ptis ſenſitiue redūdabat uſq; ad ſupiorē
ptē aīe: illud fuit miraculū cōtra effectū btitudis.
❡ Ad aliud de paulo cōcedo ꝙ nō ſimpl'r eſt nec
fuit repugnātia: ⁊ ſic deus miraculoſe potuiſſet cō
tinuaſſe. ſed hoc nō eſt de lege cōi. ❡ Ad aliud cū
dicit. corpus nō eſt ſuſceptiuū btitudinis: cōcedo
talis q̄lis aīa: eſt tñ ſuſceptiuū ⁊ ,pductiuū alicui^9
effectus cui repugnat effect^9 btitudinis ⁊ ecōuer-
ſo. ❡ Ad aliud de vita fugiēda cōcedo ꝙ vita iſta
inquātū vita nō repugnat btitudini: ſed hoc eſt ſo
lum inquātū eſt mortalis. ⁊ ſic nullus appetit ſup
ueſtiri: ſed magis appetit ꝙ ſemp poſſit eē imorta- a.l.diſſolui.
lis vita ſua. ❡ Ad illud de cognitione ⁊ dilectiōe
dei imediata dico ꝙ pōt cognoſci ⁊ diligi hic ime-
diate: tñ in cōi ⁊ cōfuſe. talis aūt dilectio ⁊ notitia
nō eſt ultima btitudo poſſibilis hoi ſicut pus dcm̄
eſt: ſed cōſiſtit in cognitione ituitiua clara ⁊ dilecti
one corrñdēte. ❡ Ex hoc ſeqtur correlariū. ꝙ cu;
aīa nō pōt eē pfecte btā cōiūcta corpi mortali: ap-
petit pfecte btificari. ⁊ per ↄñs appetit eē cōiūcta
corpi ſed imortali: q: tūc pfecte erit btā: nō tñ cor-
pus erit beatū ſimpl'r: ſed fruēs ⁊ intelligēs: ſicut
loqtur Aug^{us} ad Dioſcorū de btitudine aīe ⁊ bti-
tudine ſm qd. que cōſiſtit in actu ſcōo: q: corp^9 ut
eſt diſtinctū cōtra aīam nullū hēt actū ſcō;. ↄſiſtet
ergo btitudo corpis in eē pmo ut eſt pfectibile ab
aīa btā: ⁊ hoc ,pter duo: uel ,pter maiorē pfecti-
onē aīe in opando. uel ,pter maiorē pfectionē cor
poris ab aīa. q: materia eſt pp formā ⁊ nō ecōuer
ſo. ❡ Et q: iſta pfectio corpis ponit eē in quatuor
dotibus. ideo querit. Queſtio. XIIII.

Trum corpus hois beati
poſt reſur
rectionē erit ipaſſibile. Q: nō. Greg^9 ſup
illud Jo. Infer digitū tuū huc ⁊c̃. Cor- 20.
rūpi neceſſe eſt qō palpat. corpus glīo
ſum erit palpabile ſicut corpus chriſti fuit: ſic ap-
paret Luc. 24. Palpate ⁊ videte ⁊c̃. ❡ P̄. ſi illud
corpus ſit impaſſibile. ergo beatus nō pōt ſentire
aliqō ſenſibile. ↄñs eſt falſum. q: ſenſatio cū ſit ope
ratio pfecta aīalis nō deerit homini btō. ↄñtia pro
bat. q: omne ſenſitiuū pōt corrūpi ab excellēti ſen 2.de aīa.t.c
ſibili. qō corrūpit ab excellēti patit ab inferiori: ſi- 123.
cut qō corrumpit a calidiſſimo patitur a minu; ca
lido. ❡ P̄. nullum violētum eſt ppetuum. ſed cor- j.celi.t.c.15.
pus illud cum ſit mixtū habet in ſe quatuor elemē ⁊.2.celi.t.c.
ta quorum quodlibet preter vnum eſt extra regio- 18.
nem ſuam ,priam. ergo violēter. ⁊ per ↄñs aliqñ
redibit ad locum ,priu;. ⁊ ita totum corrumpet.

T.c.124.ꝛ ide.ꝛ ſpãlr t.c.138. ℂ P.j.de ce.ꝛ mũ.arguit phs cõtra platonẽ.Ce-
lũ nõ põt eẽ corruptibile: ꝛ tñ ab alio ꝑpetuari.q̃a
nõ põt aliqd eẽ ex ſe poſſibile ꝛ corruptibile.ꝛ tñ
ab alio ꝑpetuari.a ſilꝛ põt argui de illo corꝑe. hoc
Cõ.41. etiã vult Cõᵗᵒʳ.ii.metaᶜᵉ.Ubi vult ꝙ ſolus motus
põt eẽ poſſibilis: ꝛ tñ ab alio ꝑpetuari. ℂ Oppoſi-
tũ.j.ad Cor.15.Mortale hoc induet imortalitatẽ.
hoc eſt incorruptibilitatem. ℂ Et iterum ibidem.
Seminatur ꝛc.

Reſpondeo patet ꝙ ita eſt ex p̃cedẽti
q.q: hõ nõ põt eſſe beatus
in vita mortali:totus aũt hõ erit beatus: q: totus
meruit.ergo totũ erit beatũ in corꝑe immortali.ꝓ-
baſ.hoc etiã eſt:q: hõ beatus habebit ꝑfectionem
que cõpetit ſue nãe:talis eſt immortalitas:q: aĩe i-
mortali non repugnat ꝑpetuo ꝑficere ſuũ ꝑfectibi-
le.vnde ſicut ex imortalitate aĩe concludiſ reſurre
ctio:ita ꝓbabiliter cõcludiſ ex eodẽ immortalitas
holis: ꝛ per ꝯñs corꝑis: ꝛ ita impaſſibilitas loquẽ
do de paſſione reali ut diſtinguiſ cõtra paſſionem
intẽtionalẽ.de qua tãgeſ rñdẽdo ad ſcõm argumẽ
tum. ℂ Sed de cauſa impaſſibilitatis dubiuꝫ eſt.
nõ enim eſt per hoc ꝙ q̃litates ꝯñtes mixtum non
maneãt in corꝑe illo tũc:q: tũc maneret illõ corpꝰ
mixtũ:nec etiã eẽt ꝓportionatũ aĩe:ſicut nec modo
aĩa poſſet aĩare elemẽtũ:nec ꝑ hoc ꝙ ille q̃litates
nõ manebũt ꝯ̃rie:q: cũ forma ſit ꝯ̃ria forme in ſpe
ſua ſi tũc remanebũt in corꝑe eedẽ q̃litates in ſpe-
cie que ꝛ nũc ſeq̃tur ꝙ erũt ꝯ̃rie ſic̃ ꝛ nũc. ℂ Nec
Uide Bon̄. di. pñti.pte 2.ar.2.q.j.ꝛ 2. ualet illa rõ ad ꝓbãdũ ꝙ nõ ſunt ꝯ̃rie:q: ꝯ̃ria na-
ta ſunt fieri circa idẽ: ꝛ per ꝯñs ſibi ſuccedere in eo
dẽ.ibi aũt nõ ſuccedit vna q̃litas alteri. ꝛ ideo tol-
leſ rõ ꝯ̃rietatis.p̃mo qdẽ non ualet:q: circulus eſt
Uide Uarro.q.pñti. ꝓbãdo p̃miſſam per ꝯcluſionẽ. ℂ 2ᵒ male intelligi
tur illa deſcriptio ꝯ̃riorꝝ.q: illud nõ debet intelligi
de q̃buſcũq; cõtrarijs acceptis ſm numerum:nec
de quocũq; eodem ſm numerũ : ſed de contrarijs
ſm ſpẽm acceptis: ꝛ de eodẽ ſm ſpẽm. ꝛ ſi de eodẽ
ſm numerũ nõ omni ſed aliquo.hec patẽt:q: albe
do illa que nũc eſt in illo: ꝛ nigredo que eſt in illo
nunq̃ ſuccedũt ſibi.ergo nec hic.aliogn alterũ illo
rum migraret.ſed circa iſtud aliq̃ albedo ꝛ aliq̃ ni
gredo pñt ſibi ſuccedere.nõ tñ circa omne ſbiectũ:
q: tũc nullũ ſubiectũ determinaret ſibi alterũ con-
trariorꝝ. Nec põt tertio poni ꝙ nõ ſit hoc ſuſcepti-
uũ natum tũc recipe ꝯ̃riuꝫ poſt ꝯ̃riũ:q: ſuſceptiuũ
manet idẽ qõ nũc: ꝛ per ꝯñs ſuſceptiuũ eiuſdẽ ſm
a.l.nãe. ſpẽm. ℂ Si dicaſ ꝙ tũc manet ſine p̃uatione nũc
cum p̃uatione. ℂ Cõtra ꝫ ꝯdictionẽ includit p̃ua
tionem forme tolli a ſubiecto niſi ipſa forma inſit:
q: aptitudo ſuſcipiẽdi nõ põt tolli manẽte nã ſuſce
ptiui:carẽtia aũt quã addit p̃uatio ultra aptitudi-
nem nõ põt tolli niſi manẽte illo cuius eſt carẽtia.
ℂ Si dicas.forma ſupior tollit p̃uationẽ formarũ
inferiorꝝ:ſicut forma celi formarũ corruptibilium.
ℂ Cõtra.nõ tolliſ carẽtia niſi ſicut poniſ habitus
ſupior aũt nõ includit inferiorẽ in ſe ſub ꝓpria rõ-
ne:ſed tñ ṽtualꝛ.ergo nõ tollit carẽtiã eius ſub ꝓ
pria ratione.ergo nec p̃uationem eius ſi ſit nata in
eſſe. ℂ Hoc etiã ſpecialiter patet in ꝓpoſito:q: no
biliſſima forma que tũc erit in toto erit aĩa intelle-
ctiua.ipſa aũt tunc erit eadem que ꝛ nũc ꝛ eque ꝑ
fecta ſubaliter.ergo tũc non tollet p̃uationeꝫ ſicut
nec nũc.vnde ergo erit in illa paſſibilitas: Reſpõ-
deo ex parte ſuſceptiui nõ põt inueniri aliqua cau
ſa intrinſeca huius impaſſibilitatis.uel ergo inue
nieſ ex defectu agẽtis:uel ex impedimẽto agentis
abſolute.ſ.tam intrinſeci q̃ extrinſeci.Ex pte agen
tis non põt poni defectus:q: omni potẽtie paſſiue
corrñdet aliqua actiua uel intrinſeca uel extrinſe-
ca.agẽtis tñ intrinſeci forte poſſet poni impotẽtia:
ponẽdo qualitates illas in corpore eſſe reductes
ad tãtam equalitatẽ ut vna nõ poſſet eſſe p̃ncipiuꝫ
agẽdi in alterum.hoc pſuadeſ:q: non obſtãte con
trarietate elemẽtorꝝ ſi eſſent accepta in tãta quan-
titate molis ꝛ virtutis ꝙ nullum eorꝝ poſſet aliqõ
aliud uel aliq̃ alia vincere:uel ab alio uel ab aliq̃s
vinci: ꝛ ſic ꝓportionata icluderenſ ꝑpetuo in quo
cũq; corpore:nunq̃ eſſet ibi corruptio alicuius il-
lorꝝ.q: etſi cõtrarietas: tñ ꝓportionata equalitas
cõſimiliter videſ nũc eſſe in elemẽtis:quare enim
ignis non cõburit oĩa elemẽta cum ſit maioris acti
uitatis:non videſ ratio niſi ex ꝓportione uel ade-
quatione aliorꝝ in reſiſtẽdo virtuti ſue in agendo
ſaltem cõcurrẽte celo cooperãte aliq̃s in reſiſtendo
Sed q: illa cauſa forte ſupponit falſum.non enim
erũt tũc qualitates ita reducte ad equalitatẽ:intã-
tum ut nulla poſſit eſſe p̃ncipiũ agẽdi in aliam:qa
neceſſe eſt in mixto aliquas q̃litates dñari etiaꝫ in
virtute.qõ apparet:q: corpus humanũ magis eſt
fluxibile ſm pteſ mãles q̃ corpus alicuius anima
ti uel inaĩati inferioris.qõ nõ eſt niſi ex dñio alicu
ius q̃litatis:qõ exigit aĩal. ℂ Similiter iſta cauſa
non poſſet ponere impaſſibilitatẽ reſpectu extrin-
ſeci corruptiui. ꝛ ideo ſi corruptionẽ ab intrinſeco
excluderet:adhuc eẽt diminuta. ꝛ ideo oportet po
nere impaſſibilitatem per aliqõ impediẽſ paſſionẽ
corruptiuã:tale aũt impediẽs põt poni uel poſiti-
uum uel p̃uatiuum.poſitiuũ duplex.aĩa uel doſ in
corpore.priuatiuũ duplex:ceſſatio motus celeſtis
ꝛ non coop̃atio dei cum cauſa ſecũda corruptiua.
Th.4.4.ar.2... ℂ Pro p̃mo arguiſ.q: aĩa cõſtituta eſt in medio i
ter deum ꝛ creaturã corꝑalem:ſic̃ ergo tũc ipſa erit
ꝑfecte ſubiecta deo tanq̃ ſuo ſupiori:ita ꝑfecte tũc
dñabiſ ſuo corpori inferiori. ℂ Cõtra hoc.anima
non repugnat iſtis qualitatibus etiã inquãtũ con
trarie: ꝛ non reducte ad medium in quo ſunt acti-
ue.patet:q: ſupponit eas ſic in ſuo ſuſceptiuo: ꝛ ni
hil repugnat ei qõ exigit in ſuo ſuſceptiuo.nec eti-
am repugnat effectibus illarũ:q: ſi ille agant mu-
tuo nõ agũt niſi actione vniuoca:ſaltẽ effectus illi
nõ repugnãt aĩe ad magnã intẽſionem:q: ſtãt cuꝫ
aĩa nũc:lꝫ intẽdanſ uſq; ad magnum gradũ.ergo
nec tunc repugnabũt aĩe ut eſt forma informans.
ℂ Si ergo dicaſ ꝙ aĩa ꝓhibet tũc actionẽ illaruꝫ
qualitatũ nõ ꝓpter repugnãtiam ſui ad actionem
illam.ſed ꝓpter impium ſui per actũ uolũtatis ſue
q: ex dñio pleno ſuper corpus. ℂ Hoc non videſ
ꝓbabile:quia ſupmus angelus per ſolum imperi-
um uolũtatis ſue non põt impedire actionẽ alicu-
ius cauſe nãlis:cauſe enim corporales non obedi-
unt angelis ad nutum quãtum ad actionẽ ꝛ altera
tionem earum. ℂ Pro ſecũda via.ſ.pro dote argui
tur per illud ad Dioſcorũ.tam potẽtem fecit aĩam
deus ut ex eius plena felicitate redũdet in corpus
ſanitas ꝑpetua ꝛ vigor icorruptibilis. ℂ Modus
ponẽdi eſt talis:ſicut durities eſt quedam impaſſi
bilitas.ſ.ꝓhibẽs quãdam paſſionẽ.puta faciliter
ſcindi:ſic poſſibile eſt aliquam eſſe qualitatem ꝓ
hibentem omnem paſſionem corruptiuã. ℂ Con
tra hoc.Illa qualitas nõ eſt q̃litas celeſtis:tum q:
nec ꝑſpicuitas nec lux nec lumen.tum q: corpus
humanum cum ſit mixtũ non eſt capax qualitatis
celeſtis.uel ergo erit qualitas elemẽtaris:uꝛ ꝓpria
mixta.ſed ſiue ſic ſiue ſic:non impediet oẽm actio
nem uel paſſionẽ.patet in exẽplo.quia durities lꝫ
ꝓhibeat inciſionem:non tñ combuſtionem uel ali
am paſſionem deſtructiuam. ℂ Hoc etiam proba-
T.c.33. T.c.22.ꝛiñ tur per rationem.quia oẽs forme eiuſdem ſuſcepti
ui proximi ſunt eiuſdeꝫ generis phyſici.ex.5.ꝛ.10.
metaᶜᵉ.Sed omnes tales ſunt cõtrarie uel medie
ut habetur in eodem.10.Omnes auteꝫ huiuſmodi
a.l.p̃ncipia actiõis mutue. nõ ꝓhibẽt actionẽ mutuã : immo ſunt actiue mu-
tue.ergo illa q̃litas ſi eſt elemẽtariſ uel mixti: ꝛ per
ꝯñs eiuſdẽ ſuſceptiui nõ ꝓhibebit oẽm paſſionem
corruptiuã.ſed magis erit p̃ncipiũ agẽdi uel patiẽ
di. ℂ P.illa q̃litas aut repugnat aliq̃s q̃litatibus.
ꝛ tũc nõ ꝓhibet oẽm actionẽ.q: eſt eiuſdẽ generis.
aut nõ repugnat. ꝛ tũc nõ ꝓhibet actionẽ alicuius
illarũ in aliã:q: ille alie ſunt inter ſe repugnantes.
ꝛ ita p̃ncipia mutuo agẽdi. ꝛ ita nulli earũ actionũ
Opi.phorꝝ. T.c.73.ꝛ inde ... T.c.55. repugnat. ℂ Pro tertia opi.arguiſ . ablato primo
auferſ quodlibet poſterius:motꝰ celeſtis eſt p̃mus
motuũ.8.phyꝫ.g̃ illo ceſſante nullus erit aliꝰ mo-
tus. ℂ Cõtra hoc eſt articulus.ſtãte celo approxi-
mato igne ſtuppe ꝙ ignis nõ corrũpit ſtuppaꝫ eſt
error. ℂ P.per rõnẽ.phs.2.de gñatione. Motus
pro tãto eſt gñationis cã:q: adducit gñans . ergo
tñmõ facit ad pñtiã uel ad ꝓximationem gñantiſ
reſpectu mãe.ergo ſi ſine motu habereſ eadẽ pñ-
tia uel approximatio eque foret gñatio. Exẽplum
huius.ſi ſubito per potẽtiã diuinã ſol fieret in me-
dio ſicut fit nunc per motũ:eodẽ mõ illuminaret ꝛ
calefaceret ſuppoſita ſicut nũc calefacit.imo fortiꝰ
tũc:q: nõ ceſſaret agere quouſq; totalꝛ corrupiſſet
ſibi ſuppoſitũ ſi poſſet corrũpere:nũc autẽ q: non
moraſ ſup paſſum ſuppoſitum minus agit efficaci
ter in ipſum.

Dico ergo ꝙ cã impaſſibilitatis eſt uo-
lũtas diuina nõ coagẽs cãe
ſcõe corruptiue: ꝛ per hoc eſt iſtud impaſſibile nõ
potẽtia remota ſed ꝓpinq̃:nõ a cã intrinſeca ſꝫ ex-
trinſeca impediẽte ſicut dictũ eſt de ĩpeccabilitate
ſupra di.iſta.q.de ſecuritate.exẽplũ huius de igne
in camino qui nõ egit ad ꝯſumptionẽ triũ puerorꝝ
nõ qdẽ per aliquã impaſſibilitatẽ intrinſecã pueriſ
nec ex carẽtia potẽtie paſſiue:nec ex ꝯ̃rio itrinſeco
impediẽte.ſed q: deus ex uolũtate ſua nõ coopabi
tur ad illã actionẽ. ℂ Cõtra hoc . tũc ipaſſibilitas
nõ eẽt dos corꝑis btĩ:q: dos eſt aliqd intrinſecum
ei cuius eſt.iſtud aũt deũ uelle ꝓhibere cãs ſcõas
ne corrũpãt nõ eſt aliqd intrinſecũ iſti:ꝯñs eſt fal-
ſum:q: videſ cõtra auctẽ Augⁿⁱ ad Dioſcorũ ſup̃
adductã. ℂ P.ſm illã poſitionẽ eque erit dos im-
paſſibilitatis in elemẽtis ſicut in corꝑe petri:eque
ẽt in corꝑibus dãnatorꝝ:q: tã elemẽta q̃ corꝑa dã
natorꝝ ꝯ̃ſeruabunſ tũc a corruptione. ℂ P.3ᵒ tũc
videſ eẽ miraculuꝫ in illa ꝯ̃ſeruatione ſicut fuit in
cuſtodiẽdo tres pueros a leſione:nõ videſ autẽ ꝙ
Aug.c.10. Uide Bon̄. ꝛ alios antiquos hic. opa ꝑpetua diuina ſint miraculoſa.iuxta illõ Aug.
de ci.Sic deus res q̃s cõdidit adminiſtrat:ut eas
agere ꝓprios motꝰ ſinat. ℂ Ad p̃mũ illorꝝ:bñ põt
dos nõ ineẽ realꝛ ꝑſone dotate ſicut ſpõſe nõ ineſt
illud qõ ſibi datũ eſt a ſpõſo qõ cõſueuit aliq̃ñ dici
dos:ſicut habeſ Geñ.34.ubi ait ſichen iacob ꝛ fi-
lijs eius.Augete dotẽ ꝛ munera poſtulate.etiaꝫ ſi
dos dicaſ illud qõ daſ a p̃re ſpõſe ſpõſo qdẽ quãtũ
ad uſum.ſed remanet penes ſpõſaꝫ ꝓprietas ſicut
nũc uſitate diciſ dos.patet ꝙ illud nõ ineſt realiter
nec ſpõſe nec ſpõſo:ſed tñmõ aliquo mõ hituꝫ rõ-
ne nuptiarũ: ꝛ ita rõne nuptiarũ ſpũaliũ ꝯſuman
darũ in reſurrectione dabiſ cuicũq; beato pro do-
te iſta aſſiſtẽtia diuina ꝯ̃ſeruãs ipm ab oĩ corrupti
uo:lꝫ illa cuſtodia non inſit realiter ipſi cuſtodito.
ℂ Aliter põt dici ꝙ ſicut dotatꝰ hẽt ius in illo qõ
aſſignaſ ſibi pro dote:ita hic beatꝰ ex meritis hẽt
ius in iſta diuina cuſtodiã ſibi impẽdẽda ꝛ iſtõ iuſ
ꝯ̃ſeruationis corꝑis ab oĩ corruptiuo per diuinam
cuſtodiã eſt dos in btõ ꝛ ſm corpus:q: eſt ad tute
lam corꝑiſ. ℂ Ad aliud patet ex hoc:q: nec elemẽ
ta hñt ius ut ꝯ̃ſeruenſ a corruptione nec corꝑa dã
natorꝝ:imo illa ꝯ̃ſeruanſ ad afflictionẽ ꝓpter de-
merita p̃cedẽtia.iſta aũt ꝓpter merita p̃terita hñt
ius iſtud: ꝛ hoc ad cõmodũ illorꝝ corꝑorꝝ: ꝛ ſm ꝫ
põt dici ad illã auctẽ Augᵐ allegatam.ꝙ illa ſani
tas ꝛ vigor deriuaſ ab aĩa in corpus:q: eſt quedaꝫ
ordinabilitas ut cõſeruerſ ꝛ vigor ꝛ ſanitas a deo.
ꝛ ille ordo eſt corꝑis ut ꝯ̃ſeruerſ ex hoc ꝙ eſt aĩatũ
tali aĩa:que aĩa fuit p̃ncipiũ merẽdi talẽ ſanitatem
cõſeruari a deo ſuo corꝑi.ita ꝙ nihil aliud eſt dicẽ
illã incorruptionẽ deriuari ab aĩa in corpus q̃ ꝙ
iſtud p̃miũ.i.ſanitas ꝯſeruata eſt p̃miũ incorrupti-
bilis corꝑis mediãte aĩa:que ſicut erat p̃ncipalior
in merendo:ita p̃ncipalius in nã p̃miaſ. ℂ Ad 3ᵐ
dico ꝙ magis nãle eſt coagere corꝑi beati ad ꝯſer-
uationẽ eius ꝯtra ꝯ̃riũ corrũpẽs q̃ coagere cõtra-
rio in corrũpẽdo:q: cã ſupior ꝑfectius agit cũ ſcõa
ꝑfectiori: ꝛ lꝫ hoc nũc eẽt miraculũ de corꝑe alicu-
ius iuſti:q: nũc eſt tp̃s mutationis ꝛ actionis mu
tue in corꝑibus:tñ tũc erit ſtatꝰ q̃etis ꝛ imutatiõiſ
in corꝑibus: ꝛ pro tũc erit nãle ſiue cõſuetuꝫ ſꝫ cõ
mune curſum ꝙ agat ad q̃etẽ ſicut nũc ad motuꝫ. a.l.2ᵐ.
ℂ Ad rõnes pro tribus poſitionibus illis.Ad p̃-
mam de dñio aĩe ſup corpus.rñdeo:deus tunc nõ
faciet uolũtatẽ aĩe oĩpotẽtẽ: ꝛ ideo nec potẽtẽ face-
re q̃cq̃d uolet fieri:ſed ſufficit ſibi ꝙ q̃cq̃d uolet fie
ri fiet: ꝛ ſic corpus ſuũ ꝑfecte ſubdeſ uolũtati ſue.
hoc eſt erit ſicut uolet:ſicut ipſa ſubdiſ deo:ſed ipa
ſubditio corꝑis ſui erit effectiue a uolũtate diuina.
ℂ Ad rõnẽ pro ſcõa dictũ eſt quõ itelligiſ Augⁿˢ
de illa dote ꝙ eſt ius quoddã in corꝑe inquãtũ eſt
aĩatũ tali aĩa ad talẽ ꝯ̃ſeruationẽ paſſiuã ab omni
corruptione. ℂ Ad 3ᵐ cõcedo ꝙ motus celi habet
aliquã p̃mitatẽ ad alios utpote vniformitatis ꝛ ue
locitatis:ſed nõ p̃mitatẽ cãlitatis niſi inquãtũ ad-
ducit gñans qõ eſt per acc̃ns ſicut motuſ ignis ad
lignũ haberet p̃mitatẽ ad cõbuſtionẽ ligni:ſine ta-
li aũt p̃mo bñ põt eẽ poſterius:ſi aliquis ſuppleat
vicem talis primi.

Ad rationes principales. ℂ Ad p̃mã
ſi cõcedaſ auctas Grego
rij:que tñ nõ videſ neceſſaria.q̃re enim non poſſet
palpari celũ a digito ibi exiſtẽte.hoc modo intelli-
gendo palpationẽ ꝙ illud corpus ſubtiliter reſiſte
ret tactui:lꝫ nõ immutãdo per aliquã qualitatem
ſenſibilem ſibi derelictã utpote:nec ut durũ nec ut
molle nec ut calidũ nec ut frigidũ ꝛc.qõ aũt palpa
tur ſm aliquã q̃litatẽ ſenſibilẽ immutãdo tactũ be
ne eſt corruptibile ſibi derelictũ. ꝛ ita nõ plus ſeq-
tur niſi ꝙ illud corpus ſi nõ ꝯ̃ſeruareſ a deo eſſet
corruptibile paſſione corruptiua. ℂ Ad ſecũdum
dicitur ꝙ omnes ſenſus beati ſunt in actu ſuo. Ra
tio ad hoc quia quelibet ſenſatio eſt propria perfe- Th.1.4.di.44.ar.2.q.j.ſol.3.ꝛ.4 queſtiũcle.
ctio ſenſitiui:tamen non video neceſſitatem ꝙ ſen-

Universidad de Deusto Biblioteca

Ric.di.pñ.ar.4.q.3.

ſus pertinētes ad nutritionem:tunc ſint in actibus ſuis:cum tūc nutritio nō ſit neceſſaria:q2 non erit corpus aiale.i.indigēs alimētis:aliqui tn̄ bn̄ poſſunt poni in actibus ſuis:quoꝝ actus non reqrūt imperfectionē cōcomitātem:ſicut viſus ꝛ auditus qui ſūt magis ſpūales.De viſu nullus dubitat nec de auditu:ſi eſt ibi ſonus ꝛ poſſibilis multiplicari ꝛ immutare auditū.℄ Cum arguit ꝙ talis imutatio nō eſt ſine imutatiōe reali corruptiua.nego:q2 aliqñ eſt maior imutatio intētionalis ꝛ minor realis:ꝛ ecōuerſo.ut dictum eſt al's in iſto.4.diſ.44.q.3.℄ Ad ꝓbationem.excellēs ſenſibile ꝛc̄.concedo ꝙ nunc concurrūt ille due immutationes ſimul:quia actiuum eſt potēs agere utraqꝫ actione. ꝛ paſſiuū uel idē uel ꝯiūctim eſt uel receptiuū utriuſqꝫ actionis:ꝛ iō nūc utraqꝫ actio ſimul eſt in eodē paſſo uľ in utroqꝫ paſſo ſilr̄ ꝯiūcto:lꝫ qñqꝫ vna maior ꝛ alia minor ꝫ diſpōnez paſſi ad hāc uel illā:tūc aūt nō ꝓſeruabit de⁹ organa ſenſuū ab vna paſſione eorū:q2 nō eſt ad ꝑfectionē eorū ſic ꝓſeruari:ꝓſeruabit aūt totū corp⁹ab alia actiōe:q2 hoc eſt ad bn̄ eē qđ corpus meruit mediāte aīa uel aīa ipſi corpi:uel totū ipſi corpi ꝑncipalius per aiam.℄ Ad 3ᵐ ſi negaꝛ elemēta eē realr̄ in mixto.patet rn̄ſio.ſi aūt nō negaꝛ:dico ꝙ illđ eſt ſimplr̄ violētū qđ opponiꝛ ſimplr̄ naturali:ꝛ magiſ violētū qđ opponiꝛ ꝑfectiori nāli:ꝛ minus qđ min⁹ nāli.Exēplū:aquā eē ſurſuꝫ ut ſaluet plenū in vniuerſo non eſt ſimplr̄ violētū:imo ſi tūc deſcēderet relicto uacuo ſupius eēt ſimplr̄ violētū:ꝛ ꝫm qđ nāle:q2 nā totī⁹ vniuerſi magis eſt ꝑncipiū nālitatis q̄ꝫ nā iſta ꝑticularis:ꝛ magiſ nāle eſt qđ tali toti ꝯuenit q̄ꝫ qđ ꝓprie huic ꝑti.corp⁹ aūt mixtum ꝛ maxime humanū ꝑfectius q̄ddā eſt nāle quocūqꝫ elemētoꝝ:ꝛ iō qđ nāle eſt illi corpi ꝫ eſt ſimplr̄ magis nāle q̄ꝫ qđ eēt nāle vnicuiqꝫ elemētorū ꝫm ſe.magiſ ergo nāle eſt ꝙ cōſeruet corp⁹ hōis ꝛ elemēta violēter in eo q̄ꝫ ꝙ violēter diſſoluaꝛ corp⁹ hōis:ꝛ vnūqđqꝫ elemētū ſua nālitate tēdat in ſuū ꝓpriū locū.iſta autē ꝓpō.nullū violētū ꝑpetuū:nō eſt necīa theologis loquēdo de violēto cōtra nām ꝑticularē hui⁹:q2 deus pōt cōſeruare aliqđ ꝑticulare ꝑpetuo ſub oppoſito eius ad qđ nāliter inclinaꝛ.ſed apud Ariſtoteleᵐ erat uera:q2 oī potētie paſſiue ponit in tota coordinatione cāꝝ actiuarū corrn̄dē aliquā cām que aliqñ necīo reduceret eā ad actū.ergo illa potētia nālis aliqñ reduceꝛ ad actū:ꝛ ita violētū ſibi oppoſitū corrūpeꝛ.℄ Ad aliud de.j.celi ꝛ mundi.rn̄deo qñ act⁹ repugnat actui:lꝫ poſſibilitas ad illū actū ſtet cū illo ꝛ magis cū poſſibilitate ad illū:tn̄ poſſibilitas ad iſtū nō ſtat cū neceſſitate illius:q2 ſi ille eſt necīus iſte eſt īpoſſibilis:q2 repugnās necīo eſt īpoľe.iō ſi plato dixit celū ꝯtingenter ſe hēre ad corrūpi uel deficē:ꝛ ēt ꝯtingēter ad ꝑpetuo ſeruari a deo nihil ualet rō ꝯtra ipm̄:ꝙ poſito poſſibili ſeqtur incōpoſſibilitas:q2 in talib⁹ ubi uterqꝫ act⁹ eſt ꝯtingēs diuiſim ex poſitione poſſibilis in eē nō ſurgit noua īpoſſibilitas.Exēplū.currā cras:poſſum nō currē cras.ponaꝛ in eē noua icōpoſſibilitas oriꝛ:ſi aūt poſuit alterū dictoꝝ necīum eē.uel ꝓbeꝛ ꝙ ex poſſibilitate quā cōcedit ſequaꝛ ſrā māe neceſſitaſ tūc ponēdo aliđ poľe in eē nō habeꝛ noua icōpoſſibilitas:ſed que nūc eſt manifeſta iter in eē necīus ꝛ nō eē oppoſitū:ꝑus fuit iter nō eē necīū ꝛ poľe:ꝛ ꝫ mō debet exponi rō Ariſtoteľ.uľ ſi accipiēdo a platone ſi dedit ꝙ celū necīo ꝑpetuabiꝛ a deo:ꝛ tē po-

nere in eē illā.poľe eſt celū corrūpi uel deſinere ſequiꝛ īpoľe nō ꝓpter poſitionē poſſibiliſ.q2 cōparādo ad oppoſitū necīū nō ē noua icōpoſſibilitas uľ ſi nō dedit.ꝓbāduꝫ eſt ſeq ex dato:qđ qdē uerū eſt ꝫm phm.q2 ꝫm eū.9.metaᶜᵉ.Quodcūqꝫ ſempiternū eſt necīū.ꝛ ita ſi pōt eē ſempiternū necīo eſt ſempiternū:ꝛ ita Cōmētator ꝑtractare videꝛ rōnē illā de celo ꝛ mūdo.q2 nā mutareꝛ ſi de poſſibili fieret ſempiternū .uel due nāe oppoſite ſiľ eēnt in eodē:qđ expoſitū eſt di.8.ꝑmi.q.ultia.℄ Alr̄ ꝓbaꝛ ſeq ex dato.q2 deus qcqđ imediate agit necīo agit ꝫm phm.ex ꝫ ꝓcedit in ꝑn⁰.8.phy⁰.ꝛ hec ſcđa ꝓbatio ꝯcludit aliā necītatē:q2 ineuitabilitatis q̄ꝫ ꝑma que cōcludit aliquā neceſſitatē itrinſecā.2⁰ mō motus celi eſt necīus nō ꝑmo mō.ii.metaᶜᵉ.utroqꝫ mō deducēdo neceſſitatē ex actu uel poſſibili dato a platone:poſitio alterius poſſibilis in eē manifeſtat poſitionē eē incōueniētez.q2 includētē ꝯdictionē.q2 ſicut nūc eſt ꝯdictio act⁹ad neceſſitatez.ita ꝑus fuit poſſibilis ad eādem:lꝫ minus manifeſta.

T.c.17.

Cō.138.

Cō.41.

℄ Aliq̄ textus ſic habent.

℄ Uel ſic ꝓbari pōt neceſſitas alteri⁹ oppoſiti.ſ.deficē uľ corrūpi:q2 oī potētie paſſiue corrn̄det in ente aliquo actiuo que ſi nō eſt uolūtas nr̄a quādoqꝫ necīo reduceꝛ ad actuꝫ.Silr̄ oē corruptibile de neceſſitate corrūpeꝛ ꝛ tūc poni deberet reliquū ineē.ſ.ꝙ ꝑpetuo ꝯſeruēꝛ ꝛ erit ꝯdictio manifeſta ꝛ tn̄ ꝑus fuit ꝓpter neceſſitatē vni⁹ oppoſiti.hoc 3ᵐ min⁹ videꝛ littere ꝯſonare. Queſtio.XIIII.

Utrum corpa beatoꝝ erūt agilia? Videꝛ ꝙ non q2 nihil erit ibi fruſtra.ſed agilitas poneret ibi fruſtra:q2 nō poneret niſi ꝓpter motū localē qui nō erit ibi:tum q2 oīs mot⁹ ut ſic eſt actus entis impfecti:q2 entis in potētia.ſed hi nō erūt impfecti.ergo ꝛc̄.tum q2 ꝑmus motus nō erit qui eſt cā alioꝝ motuū:tn̄ q2 tēpus nō erit.oīs aūt motus eſt in tpe.℄ P̄.ſi hērēt corpa reſurgentiū agilitatē nō indigerēt alio motore ad iudicium uel adiutore ad mouēdū.ſed hoc nō eſt uerū.q2 ꝫm Aplm̄.Rapienꝛ ab angelis in nubib⁹ obuiā chriſto ꝛc̄.℄ P̄.hi ꝫm merita ſua erūt in determinata approximatione ad chriſtū.Sed illi qui erunt ꝓpingores nollēt moueri ad locū remotiorē.q2 amitterēt eoꝝ ꝑmiū in ꝑte ad tēpus.nec ecōuerſo.quia eoꝝ meritiſ nō cōgruit.℄ P̄.2.de celo.Quāto aliqua ſunt ꝑfectiora tāto paucioribus opationibus attingūt ꝑfectionē ſuā.Sed tūc erūt hī:ꝛ corpora eoꝝ ꝑfectiſſima.ergo nō indigēt motu locali ut ſic opēꝛ diuerſimode ad ſuā ꝑfectā btitudinē ꝯſequēdā.℄ Cōtra lib.Sap̄.3.diciꝛ.ꝙ tanq̄ꝫ ſcintille in arūdineto diſcurrēt.Et Iſaie.40.Qui ſperāt in dn̄o mutabūt fortitudinē aſſumēt pēnas ut aquile uolabūt ꝛ nō deficiēt:currēt ꝛ nō laborabunt.

Aduerte diuerſitatē originalis ſequētib⁹ ꝛ ꝑcedētibus hu⁹ dī. ꝛ q̄ſtis.

T.c.61.

Reſpondeo. Hic ſunt breuiter q̄tuor uľ qnque vidēda per ordinē ꝑmū eſt ꝙ in hōie ꝛ in quolibet cōpoſito ſenſitiuo eſt duplex motus.vnus ꝫm exigētiā elemēti ꝑdominātis ꝫm quātitatē ſicut motus deorſum ꝓpter ꝑdn̄antiam terre in corpe humano ꝫm quantitatem.alius eſt motus nō rōne talis elemēti ꝑdominātis.ſed rōne qua aiatum eſt:ꝛ eſt motus ꝓgreſſiuus.℄ Differūt aūt iſti motus ꝫm tria.vno mō ex ꝑte ꝑncipioꝝ.q2 ꝑncipiū vnius mot⁹ eſt mixtū ꝑ nām elemēti ꝑdn̄antis:ꝛ iō poſt mortē qñ mixtū illđ elētū ꝑdn̄aꝛ reddiꝛ corp⁹ graui⁹.ꝑnᵐ aūt

alterius mot⁹ eſt in aīa.2⁰ differūt q2 mot⁹ qui ꝯſequiꝛ aiatū rōne corpis nō ſeqtur cognitionē ꝫ appetitū nālē illius corpis:ꝛ ideo eſt ad vnū.ſicut appetit⁹ nālis ad vnū determinaꝛ.Alius aūt motus qui eſt rōne aīe ſeqtur apꝓhēſionē que nō eſt ſemper reſpectu vnī⁹ loci ꝛ ſitus.ſed nūc reſpectu vnius nūc reſpectu alterius.iō appetit⁹ aialis ſequēs cognitionē nō eſt reſpectu vnius ſitus ꝓpter qđ ille motus nō eſt ſemp ꝫm eūdē ſitū:nec ſemp ad eūdē locū.3⁰ differūt:q2 aialia in illo motu cuius aīa eſt ꝑncipiū pn̄t ſe ſiſtere per itrīſecū.brutū eni q̄ꝫuis nō moueaꝛ libere:pōt tn̄ cū alio occurrēte apꝓhēſo ſe ſiſtere.ſed in alio motu nō pōt ſe ſiſtere. ſicut nec elemētū ꝑdn̄ans in ipſo pōt ſe ſiſtē in motu ſuo.℄ 2⁰ vidēda eſt rō nois agilitatis:ꝛ dico ꝙ rō eius in cōi eſt ꝙ agilitas eſt habilitas in aliquo ad ꝓmpte mouēdū ſe eo motu cuius ꝑncipium eſt aīa.Corpus enim agile mouet ſe ꝫm locū nō motu nāli cuius ꝑncipiū eſt elemētū ꝑdn̄ans.ſed aīa q̄rū motuū dn̄a patet ex articulo ꝑcedēte:ꝛ q2 habilitas nō pōt eē in aliquo toto ad facilr̄ mouēdum ſe niſi ꝯcurrēte ꝟtute motiua ꝛ mobili.ideo ad rōnez agilitatis in ſpāli reqriꝛ ꝑfectio ꝟtutis motiue in aīa.Et cōgrua diſpō nō repugnās iſti motui ex ꝑte corporis.Eſt ḡ in ſpāli agilitas habilitas in aliquo toto ad ꝓmpte mouēdū ſe:ſed locū ex ꝑfectione ꝟtutis motiue aīe ꝛ cōgrua diſpōne corporis. ℄ 3⁰ vidēdū eſt de illa ꝟtute aīe motiua de q̄ certū eſt ꝛ manifeſtū ꝙ eſt ad vnū modū mouēdi corpus:ſed qđ hēt aliū modū mouēdi corp⁹ nō eſt ita manifeſtū.eſt enim virtus in aīa ad mouēdum corpus organice per modū alterū partiū organicaꝝ. Sicut patet in motu ꝓgreſſiuo ubi vna ps moueꝛ mota alia per ꝟtutē motiuā aīe.ſed ꝙ hēt aliū modum mouēdi.aut ꝙ in aīa ſit ꝟtus alia ad mouendū alio mō q̄ꝫ organice ipm̄ corpus nō eſt ita manifeſtū nec in hōie nec in alijs aialibus in qb⁹ manifeſtū eſt ꝙ in aīa eſt ꝟtus ad mouēduꝫ organice corpus.ut mota vna ꝑte qeſcat alia.ꝫm ꝙ determinaꝛ a phō in libro de motu aialiū.ſꝫ ꝙ in aīa hōis ſit ꝟtus motiua alio mō mouēdi nō eſt manifeſtuꝫ. ſed tn̄ inqriꝛ ꝛ cōuinciꝛ per rōnē.ſ.ex ꝯditione aīe. ꝑmo q2 videꝛ incōueniēs ꝙ aīa in aliquo loco exiſtēs nō poſſet ſe mouere de illo:q2 ſic quantū ad ꝫ eēt impfectior q̄ꝫ corpus:qđ pōt moueri de loco:q̄ꝫuis nō libere nec ꝓgreſſiue:ꝛ ꝑcipue ſcđo eſt incōueniēs hoc ꝓpter hāc rōnem.illud agēs pōt in aliquē terminū qđ pōt hēre in ꝟtute ſua actiua terminū illū.Sed terminus mot⁹ localis nō eſt niſi ubi:ꝛ ille terminus eſt impfectior termino cuiuſcunqꝫ alterius motus:ꝛ ideo nullū eſt corpus ita impfectū qđ nō hēt in ꝟtute iſtū terminū:ꝛ ſilr̄ ad mouēdum aliud ad iſtū terminū.q2 lapis trahit ſecū ad locū ſuū aliud ſi ſibi cōiungaꝛ.cū ergo aīa ſit ſuſceptiua iſtius termini:q2 eſt in loco diffinitiue.ꝛ per ꝯñs ſibi cōpetit ubi diffinitiue opꝫ ꝙ hēat in ꝟtute ſua actiua iſtū terminū.ergo aīa ſepata pōt ſe ꝛ aliud corpus mouere de loco ad locū:nō tn̄ organice q2 aīa nō hēt organa de ſe.ergo ꝛc̄.℄ Et cōfirmatur ſi repugnat aīe ſepate mouere ſe ꝛ aliud corp⁹ aut hoc eēt ex intellectualitate ſua.aut ꝓpter impfectionē ſuā.nō ꝑmo mō:q2 mouere ſe ꝛ aliud corpus cōuenit nāe intellectuali ut angelo.qui poteſt mouere ſe ꝛ celuꝫ.nec ſecundo modo:q2 conuenit corpi qđ eſt ens impfectuꝫ.Similiter aīa habet in ꝟtute ſua formā ꝑfectiorē.ſ.itelligere ꝛ uelle.Non

al. occurrē te.

ergo ſibi repugnat rōne impfectionis.℄ P̄.corpa glificata poſt reſurrectionē mouebunꝛ ab aīa ꝛ nō organice.ſed totū corpus ſiľ mouebiꝛ.nō vna ꝑte mota ꝛ alia qeſcēte.q2 uolabūt ꝛ non deficiēt.hec aūt motio ſiľ totius corpis nō eſt per organa.ergo in aīa eſt ꝟtus alia q̄ꝫ illa que pōt mouere organice.℄ Sed eſt ne vna ꝛ eadē ꝟtus cū alia:ſi eēt eadē tūc poſſet dici ꝙ aīa poſſet mō mouere corpus nō organice niſi eēt īpeditā.videꝛ aūt ꝙ ſit alia virtus:q2 videꝛ ꝙ virtus organica ꝛ nō organica ſit alia ꝛ alia ꝟtus:ut patet in intellectu ꝛ ſenſu:ꝛ de appetitu intellectiuo ꝛ ſenſitiuo.ḡ ſilr̄ in ꝓpoſito ꝟtus organica ꝛ nō organica eſt alia ꝛ alia virtus ℄ Uerūtn̄ nō videꝛ mihi ponēdū eā aliā ꝟtutez a motiua organice:q2 nunq̄ꝫ eſt ponēda pluralitaſ ſine neceſſitate.ſed nō eſt neceſſe ponē duplicē ꝟtutē motiuā in aīa reſpectu corpis ſui mouēdi.poteſt eni uterqꝫ mot⁹ ſaluari ponēdo eādē ꝟtutē motiuā in aīa.ergo ꝛc̄.℄ Aſſūptū declaro ſic.Aliq̄ perfectio pōt cōpetere aīe ꝫm ſe ꝫm quā eſt ꝑncipiū alicuius effect⁹:nō tn̄ pōt ipm̄ exeq in remotiori niſi exequaꝛ effectū illū in ꝓpingori:ſic̄ aīa nō pōt aīare ꝑtē remotiorē a corde:nec dare ſibi vitā organice niſi det cordi vitā:quo mediāte iſluat vitā in ceteras ꝑtes magis diſtātes:ſicut patet per phꝫ in li.de aialib⁹.ꝛ hoc eſt q2 cor eſt magis diſpoſitū ad ſuſceptionē vite q̄ꝫ alia pꝫa ſilī ḡ lꝫ aliq̄ potentia in aīa ſit ad cāndū motū in corpe.tn̄ īpoľe eſt ꝙ cauſet in ꝑte remotiori minus diſpoſita niſi cāet illū in ꝑte ꝓpingori magis diſpoſita.ꝛ iō pro aliquo ſtatu in quo ps ꝓpinq̄ eſt magis diſpoſita q̄ꝫ remotior nō pōt aīa cāre motū in remotiori ꝑte niſi ꝑus ī ꝓpingori cāet motū.ſi aūt iſta eadē ꝟt⁹ poſſit hēre ꝑtē remotā ita diſpoſitā ſicut ꝓpinquā pōt pro illo ſtatu imediate cāre motū in q̄lībet partē:ſed exequi motū in parte remotiori mediāte ꝓpingori eſt mouē organice:eque aūt imediate cāre nō organice.ḡ eadē ꝟt⁹ aīe que mouet organice pōt mouē totū corp⁹ nō organice pro ſtatu illo in quo oēs partes erūt eque diſpoſite ad recipiēdū motū:ꝛ ꝫm ꝫ eſt dicēdū ꝙ eſt eadē ꝟtus que mō mouet corp⁹ organice ꝛ poſt reſurrectionē mouebit nō organice. Incōueniēs eni eſt ꝙ hō careat nūc aliq̄ ꝑfectione ꝫm totā ſuā ſpēm que ſibi nāliter ꝯgruit:ꝛ cū illa ꝟtus qua aīa poſt reſurrectionē mouebit corp⁹ ſit ſibi nālis:q2 nulla potētia aīe tūc dabiꝛ noua.ſequiꝛ ꝙ nūc hēt illā potētiā:ꝛ ꝙ illa ꝟt⁹ ſiue potētia nūc in vita mortali nō īpediꝛ a ſuo effectu.ſed tn̄ in mō cāndi effectū ſuū.Exēplū.ſi ex falſa ypotheſi ponatur ꝙ oēs ꝑtes corpis eēnt eque diſpoſite ad recipiēdū motū ſiue vitā:aīa eque daret eē vitale cuilibet ꝑti:ꝛ hoc eque imediate:ſed q2 nō ſūt eque diſpoſite nō pōt cāre vitā ī ꝑte remotiori niſi ꝑus cauſet in ꝑte ꝓpingori:ſic in ꝓpoſito de mouē organice ꝛ nō organice.℄ Sꝫ tūc reſtat rn̄dē ad iſtātiaꝫ ꝑus factā quō poľe ſit ꝙ eadē potentia motiua ſit organica ꝛ nō organica:cū hoc non ꝯueniat alijs potētijs:nec apꝓhēſiue nec appetitiue.℄ P̄.ꝫꝫ rn̄ſionē dictā potētia motiua in hōie ꝫm ſe nō eſt organica:ſed per accn̄s.ut q2 ps vna mō magis diſpoſita q̄ꝫ alia:iō magis mouet ꝛ ꝑus ꝑtē ꝓpingorē q̄ꝫ remotiorē min⁹ diſpoſitā.℄ Ad ꝑᵐ rn̄deo ꝙ potētia opatiua nō pōt eadē exn̄s eſſe organica ꝛ nō organica:q2 potētia operatiua ꝛ organica eſt illa cui⁹ opatio per ſe ꝛ ꝑmo recipiꝛ in toto cōpoſito ex organo ꝛ illa potētia:ꝛ opatio que ſic ꝑ recipiꝛ

Iſa.40.

Dubium.

Reſponſio propria

Universidad de Deusto Biblioteca

In toto ꝯdictio eſt ꝙ recipiaᷓ i pte ƥmo:ut ꝙ viſio recipiaᷓ in aïa ſepata: ⁊ ꝙ aïa ſepata dicaᷓ vidẽs. vñ qñ totũ eſt imediatũ ſuſceptiuũ alicuius forme nõ vna ps mediãte alia:tũc ipoſ'e eſt ꝙ illa forma recipiaᷓ in altera pte.nõ aũt ſic eſt qñ totũ recipit mediãte vna pte ut corp⁹ recipit albedinẽ mediãte ſupficie:nũc autẽ potẽtia opatiua recipit ſuã opationẽ.Si ergo poſſet eẽ non organica tũc recipet opationẽ que pꝛimo nata eſt recipi in toto:qð icludit ꝯdictionẽ: ⁊ iõ eadẽ potẽtia opatiua nõ põt eẽ organica ⁊ nõ organica.Sꝫ de potẽtia actiua ſiue factiua nõ eſt incõueniẽs ꝙ eadẽ exñs ſit organica ⁊ nõ organica:qꝛ illa potẽtia nõ cãt actũ informãtẽ ſe:ſed effectũ in alio.ideo non ſeqtur ꝯdictio ꝙ ſit organica agẽdo mediãte aliquo organo:⁊ nõ organica agẽdo imediate per ꝓpꝛiã ṽtutẽ ſine aliquo organo.nũc aũt mouere nõ eſt opatio nec cauſaᷓ in illo neceſſario in quo eſt potẽtia motiua. ⁊ iõ poniᷓ motiua.ulterius nõ eſt potẽtia opatiua ſꝫ eſt potẽtia factiua que cãt motũ in alio. ⁊ talis potentia põt eẽ cãtiua motus in pluribus ptibus imediate ſi oẽs ſint eque diſpoſite ad receptionẽ motus: ⁊ tũc mouet nõ organice.ſi aũt nõ ſint oẽs eque diſpoſite:tũc põt mouere vnã partẽ corpis mediante alia. ⁊ ſic mouet organice: ⁊ ſic aïa ſepata põt mouere corpus ſuũ imediate utpote cadauer:qꝛ non excedit ṽtutẽ ſuã motiuã. ⁊ ſilr qñ eſt in corpe põt mouere organice.ideo ex pte ſui hẽt ṽtutẽ mouẽdi organice ⁊ nõ organice. ¶ Patet ergo q̃re eſt impoſſibile de potẽtia appꝛhẽſiua ⁊ appetitiua:ꝙ eadem potẽtia ſit organica ⁊ nõ organica qꝛ ſunt potẽtie opatiue:nõ aũt eſt impoſ'e de potẽtia motiua que nõ eſt opatiua ſed factiua. ¶ Ad 2ᵐ dicẽdum ꝙ actio nõ põt eẽ eque ƥmo totius ⁊ ptis: ⁊ iõ cuꝫ aïa põt mouere per ſe ⁊ ƥmo totũ corpus ⁊ parteſ eius:ut qñ pficiet corp⁹ poſt reſurrectionẽ neceſſe eſt dicere ꝙ totũ cõpoſitũ ex organo ⁊ potẽtia motiua aïe nõ ƥmo mouet ſed per ſe nõ ƥmo.ipſa aũt aïa ƥmo.ſicut ignis diciᷓ calefacere per calorẽ per ſe:tñ calor ƥmo calefacit:qꝛ calefaceret ſi eẽt ſepatus:ſic totũ cõpoſitũ ex aïa ⁊ organo diciᷓ mouere ⁊ per ſe ⁊ denoïaᷓ ab actione que ƥmo cõuenit aïe que moueret eque ƥmo oẽs ptes ſi eſſent eque diſpoſite ad motũ. ⁊ ſilr cũ non ſit maior rõ q̃re in vna pte cordis moueat aliã ptẽ q̃ꝫ in alia pte:cum totũ cor ſit vniforme ſm ptes: videᷓ ꝙ aïa pꝛimo moueat nõ organice aliquã ptẽ.cõcedo ꝙ accidit aïe ꝙ per vnã ptẽ q̇ſcẽtẽ moueat aliã. ⁊ ideo dico ꝙ ƥmo ⁊ per ſe nõ eſt organica.põt tñ denominari quecũqꝫ pars alia cõpoſita a motu ⁊ dici ƥncipium motus denoïatiue:ut cor ex aïa ⁊ pte illa cordis diciᷓ per ſe mouere aliam partem.

¶ Aliq̃ textus ſic habent.

¶ Sed ſi hoc nõ placet põt dici ꝙ tũc qñ aïa erit ſepata ueniet vna noua potẽtia anime ⁊ dabiᷓ ſibi alia noua virt⁹ quã ƥus nõ habuit: ⁊ ſic videᷓ ꝙ ſepata nõ hẽbit talẽ nãm q̃lẽ hẽt mõ in corpe . uel põt aliter dici ꝙ illa potẽtia eſt remota in nobis:ſꝫ q̇ſcit ita ꝙ ſunt due ṽtutes motiue in nobis.vna organica per quaꝫ mõ opaᷓ ſiue moueᷓ organice. Et alia nõ organica que q̇ſcit mõ. ⁊ vna nõ eſt niſi in forma corpis ſiue in pte cõpoſiti. ⁊ alia in toto cõpoſito ſicut in ſuſceptiuo ꝓrimo. Alia ṽtus motiua q̇ſcit ſicut ps cordis q̇ſcẽs ⁊ pellẽs aliaſ ad motũ:cũ tñ hoc ſit mirũ.qꝛ ptes corpis homogenee ſunt: ⁊ ſic nõ põt eẽ in eo ptiũ diuerſitas:ut vna ſit mouẽs ⁊ alia mota.ergo ⁊c̃.

¶ Quarto eſt vidẽdũ de illa diſpõne ex pte corpis que reqriᷓ ad agilitateꝫ. ⁊ eſt hic opinio que ponit ꝙ illa diſpõ ex pte corpis eſt aliq̃ q̃litas per quam corpus reddiᷓ habile ut moueaᷓ ab aïa ſm eius ṽtutẽ motiuã. ⁊ per illã q̃litatẽ ut dicũt auferunᷓ illa que mõ impediũt ne corp⁹ facilr moueaᷓ ab aïa ſine labore.vnde auferᷓ grauitaſ que impedit. ⁊ ꝓbaᷓ per Augᵐ.21.de ciui.dei.c.10.ubi dicit ꝙ tunc põdus graue corporis auferetᷓ.Iſtaꝫ opi.nõ intelligo:qꝛ ꝙ maneat corpus hoïs ⁊ dñeᷓ in eo terra: ⁊ tñ nõ maneat grauitas eſt oïno incõueniẽs.ſicut dicere ꝙ fiat ſol uel aliud corpus celeſte ⁊ dñetur in ipſo terra: ⁊ ꝙ nõ maneat grauitas manẽte terra eẽt idẽ dicere ſicut ꝙ remaneret lapis ⁊ nõ eẽt durus.Nõ video ergo ꝙ per illã q̃litatẽ tollaᷓ grauitas Aïa enim humana nõ pficit corpus quocũqꝫ modo diſpoſitum.Si enim eẽt corpus hoïs ita denſum ſicut aurum nõ eẽt pfectibile ab aïa. Ita ſi nõ haberet grauitateꝫ ⁊ alias q̃litates nãles ſuas nõ eẽt pfectibile ab aïa. ¶ P̃.corpus hoïs non eſt capax leuitatis:qꝛ qñ aliqd determinat ſibi vnum oppoſitoꝝ alterũ oppoſitoꝝ nõ põt ſibi ineẽ:nec ꝑ ſe nec per accñs.ergo ſi corpus humanuꝫ eſt receptiuũ q̃litatis que repugnat grauitati nõ eẽt determinatũ nãliter ad grauitatẽ.qð appet falſum.ergo per talẽ formã nõ erit corpus hoïs agile. ¶ P̃.illa q̃litas ſi ponaᷓ nõ erit q̃litas aliqua celeſtis . ergo uel eſt q̃litas mixti uel elemẽtaris . ſed nulla talis q̃litas põt dare agilitatẽ corpi:ut moueaᷓ ad oẽm differẽtiã poſitionis ⁊ ad oẽm locũ.qð tñ btĩ beati pñt facere. ¶ P̃.ſi aliq̃ q̃litas ponaᷓ poneretᷓ propter agilitatẽ ad motũ reſpectu ubi.ergo determinat ad ubi.Sed oïs forma determinãs ad ubi determinat ad determinatũ ubi ut ad ubi ad qð determinat elemẽtũ ꝑdñans in mixto.ergo illa qualitas ſic determinãs ad ubi magis addet fatigationem q̃ꝫ agilitatẽ ad motũ.vñ nõ video quõ vna q̃litas poſſit dare agilitatẽ ad omne ubi ſurſum ⁊ deorſum.ergo cũ q̃litas nobilior que eſt charitas inclinãs ad actionẽ inclinet ad determinatã actionẽ ſiue opationẽ: ⁊ nãliter oïs forma que inclinat ad motũ inclinat ad determinatũ motũ. ⁊ ideo non videᷓ ꝙ per talẽ q̃litatẽ habet corpus beati agilitatem ad motũ:qꝛ non eſt determinatũ ad aliqð ubi. ¶ Rñdeo ergo quãtũ ad iſtũ articulũ: ⁊ dico ꝙ ꝓportionata agilitas que reqriᷓ ad motũ btĩ põt eẽ ſine ſupnãli quocũqꝫ addito corpori uel aïe. Non enim opoꝛtet ex parte aïe niſi ꝙ virtus motiua fiat pfectior: ⁊ ꝙ reſiſtẽtia accñtalis ex parte corporis tollaᷓ: ⁊ utrũqꝫ põt fieri ſine ſupnãli addito : qꝛ ꝙ hoc modo in aïa virtus nõ eſt ſufficiẽs ad motum:hoc eſt:uel qꝛ eſt impedita a corpore:uel qꝛ in ſe eſt diminuta: ⁊ cum eſt ſepata aut vnita corpori glorioſo intẽdiᷓ ſicut virtus beati viſiua itẽdiᷓ reſumpto corpore g̃lioſo:qꝛ ut videᷓ:tũc poterit ſine difficultate viſibile quodcũqꝫ videre inſpiciẽdo.põt ergo potẽtia motiua in aïa intẽdi ad gradũ pfectum qð ſufficiat ad mouẽdũ corpus illud ſine fatigatione: nec tñ erit noua potẽtia:ſicut nec virtus viſiua intẽſa in beato ⁊ nõ beato eſt alia potẽtia viſiua. Ex parte aũt paſſi.ſ. corporis mobilis amouebiᷓ duplex impedimẽtũ.vnuꝫ ex parte organoꝝ virtutis motiue qð eſt in iũcturis ⁊ neruis quo ĩpedimẽto remoto ſit trahibilitas ⁊ applicabilitas maior i eis ⁊ amotio iſti⁹ ĩpedimẽti maxie reqriᷓ ad agilitatem in motu ꝓgreſſiuo ad quẽ mouet potentia motiua organice. ¶ Aliud impedimẽtũ eſt in toto corpore qð eſt repletũ humoribus groſſis ⁊ ſpiritibus: ⁊ caput fumoſitatibus ⁊ multis talibus que reddunt hoïem pigrum: ⁊ que non ptinẽt ad ueritatẽ humane nãe:hic aũt amouebunᷓ ⁊ ſpũs boni ⁊ ſubtiles dabunᷓ corpib⁹ g̃lioſis per que reddeᷓ corp⁹ multũ agile ad motũ:ſicut patet per oppoſitum de corpe mortuo qð efficiᷓ g auï⁹.nõ qꝛ plus de quãtitate aut mã apponaᷓ.ſed qꝛ ſpũs vitales corrumpunᷓ ⁊ humores groſſi iducunᷓ. ¶ Quinto ex dictis patet rñſio ad qõnẽ:ꝙ beat⁹ hñs ſuũ corp⁹ g̃lioſum hẽbit agilitatẽ ⁊ ꝓmptitudinẽ ad mouẽduꝫ que agilitaſ nõ eſt per aliquã q̃litatẽ ſupnãlẽ corpi ſupadditã defluẽtẽ ab aïa:ſed eſt pp intẽſionẽ ṽtutis motiue ex pte aïe: ⁊ pp amotionẽ duplicis ĩpedimẽti ex pte corpis: ⁊ collationẽ bonoꝝ ſpirituũ ſubtilium in corpore.

Ad illud quod obijcitur de Aug. ꝙ graue põduſ auferᷓ. Dico ꝙ corpis põdus aggrauãs auferᷓ:corp⁹ enĩ qð corrũpiᷓ aggrauat aïaꝫ. ⁊ iõ hoc põdus aggrauãs auferᷓ:nõ tñ oïno grauitas corpis auferᷓ:reqriᷓ enĩ grauitaſ ad hoc ꝙ ſit corp⁹ pfectibile ab aïa ⁊ nõ leuitas.vñ ſicut phſ dicit de celo:ꝙ ſi eẽt vna ſtella addita aut amota nõ moueretᷓ ab itelligẽtia. ita ſi corp⁹ fieret leue nõ eẽt pfectibile ab aïa:nec aïa cõpararetᷓ ad ipm ut motrix:vñ videm⁹ ꝙ leuitas i aliqb⁹ ĩpedit motũ. ¶ Qñ ẽt arguũt ꝙ ſi corpus g̃lioſum eẽt graue q̇ſceret in cẽtro ⁊ violẽter eẽt alibi ut ſurſuꝫ in celo. ¶ P̃.ſi eẽt graue tũc aïa cõtinue mouẽdo ipm fatigaretᷓ. ¶ Ad ƥmuꝫ dico ꝙ qñ ſũt alique potẽtie ordinate nãlitas potẽtie ſuperioris eſt maior q̃ꝫ potẽtie inferioris:ut patet de ſenſu tact⁹ qui nãliter ſm ꝓpꝛiã inclinationẽ delectareᷓ in ſenſibili uel tãgibili: ⁊ ſilr guſtus:qui tñ in btĩs nõ hñt hi⁹ act⁹ ut guſtãdi ⁊ comedẽdi:nec tñ ſunt ibi violẽter ſine actib⁹ ſuis:qꝛ ſequunᷓ iclinationẽ appetit⁹ ſupioris ut uolũtatis:ſic etiaꝫ eſt cũ graue aſcẽdit ne fiat uacuũ. ⁊ ſicut eſt in maiori mũdo ita in minori. vñ nãliuſ eſt corpi pfici ab aïa ⁊ ꝙ fiat ꝯueniẽs pfectibile eius: ⁊ ꝙ moueaᷓ motu cõpetẽti aïe:q̃ꝫ ꝙ moueaᷓ motu ꝓpꝛio ad cẽtrũ ⁊ iõ ſm iclinationẽ nãe ſupioris q̇ſceret nãliter:ſꝫ ſꝫ qd inãliter. ¶ Qñ ẽt diciᷓ ꝙ aïa fatigareᷓ:dico ꝙ nõ:qꝛ nõ vincit:nec eſt ꝯria actio a corpe que eſſet cũ fatigatione. ¶ Et ex hoc ſequiᷓ vnũ correlariũ ꝙ ſci in pꝛia nõ hẽbũt ſitũ in celo niſi erectum nõ aũt ſeſſionis.nã iclinatio ptiũ videᷓ repugnare agilitati.ſed erectio ſiue ſtatio videᷓ eſſe ſit⁹ ꝯueniens corpi inquãtũ eſt inſtrꝫ aïe:qꝛ tũc magis aptũ eſt ⁊ ꝓmptũ ad opationeꝫ.vñ ⁊ tacẽ magis videᷓ eẽ ſitus nãlis corpi humano q̃ꝫ ſedere:qð includit curuitatẽ ptiũ. ¶ Et cõfirmaᷓ per Augᵐ in lib.de ſymbolo.ubi exponẽs illũ articulũ.Sedẽs ad dexterã pꝛis.vult ꝙ nõ debet itelligi de ſeſſione corpali.Stephanus enim vidit ieſum ſtantem.

Ad primam rõnẽ pꝛincipalẽ dicẽdũ ꝙ aliqd eſt ita pfectum ꝙ ꝓpter ſui pfectionẽ nõ recipit ulteriorẽ pfectionẽ:ſicut de⁹. ⁊ aliq̃ ſunt ita impfecta ꝙ ꝓpter ſui impfectionẽ nõ pñt recipe pfectionẽ:ſicut accñtia ultima ut reſpectuſ.Alia ſunt entia media que cũ pfectione ſua ſunt in potẽtia ad pfectionẽ aliã: ⁊ talia ſunt oïa entia abſoluta citra deũ.Cõcedo ergo ꝙ illud qð moueᷓ eſt in potẽtia ad ulteriorẽ pfectionem ut ad terminũ mot⁹: ⁊ q̃tenuſ caret illo eſt imperfectũ. ⁊ ſic corp⁹ g̃lioſuꝫ cũ nõ ſit ens īfinitũ aliquã impfectionem hẽt ⁊ moueᷓ ad terminũ: ⁊ per quẽ terminũ acqriᷓ ſibi aliq̃ pfectio q̃ten⁹ per motum ꝯtigiᷓ ad aliqð corp⁹ circa qð opaᷓ:nũc circa vnũ:nũc circa aliud:laudãdo btĩtudinẽ ⁊ ſapiẽtiã in deo.vñ cõcedo ꝙ ille motus ſit alicui⁹ qð eſt ſm qd impfectũ. ¶ Ad aliã ꝓbationẽ dicẽdũ ꝙ ceſſatio motus celi nõ eſt cauſa ꝯſſationis in oïbus aliis motibus.ſed diciᷓ eẽ ƥmus ſm aliquã ꝑeminentiã: ⁊ nõ ſm eẽntialẽ depẽdentiã ad ipſum. ¶ Ad aliud dicẽdũ ꝙ nõ erit tũc tẽpus:qꝛ nõ erit aliquis vnus motus ƥmuſ vniformis:nec beati tũc vniformiter mouebunᷓ:ſed uelociter ⁊ agiliter ſm merita ſua. ¶ Ad aliud dicẽdũ ꝙ in inſtãti reſurrectionis ſicut ſiẽt corpa g̃lioſa ⁊ hẽbũt dotẽ agilitatis: ſic per dotẽ illã rapienᷓ obuiã chꝛiſto.Et ſi poꝛtantur ab angelis uel rapiunᷓ in nubibus non ſequiᷓ aliq̃ impfectio uel violẽtia in corpibus.hoc eniꝫ ſiet ad reuerẽtiã nõ ad ſupplẽdã indigẽtiã uel impfectionẽ ṽtutis motiue in eis. ¶ Ad aliud dicẽduꝫ ꝙ lꝫ btĩ erũt in determinata appꝛoxiatione ad chꝛiſtũ:tñ nõ minueᷓ eoꝝ btĩtudo accñtalis:cũ aliquãtulũ recedũt:qꝛ recedũt ſm libitũ ſuũ:ſicut mõ aliqui hñt ꝓpingtatẽ ad regẽ in camera uel extra in aula. ¶ Ad aliud dicẽdũ ꝙ btĩ nõ hẽbũt oẽm pfectionẽ accñtalẽ: ⁊ ideo per opationẽ ſuaꝫ pñt eam acqrẽ ſm libertatẽ uolũtatis ſue.

Qõ.XV.

Utrum corpus glorioſum erit clarũ. Videᷓ ꝙ nõ.lucidum occultat illud qð eſt intra ſe.ſed corpora g̃lioſa nõ ſic qꝛ ſm Gꝛegoᵐ.18.moraᷓ.ſup illð Job.Nõ equabiᷓ ei aurũ ⁊c̃.dicit ꝙ patebit oculis corporalibus beatoꝝ armonia interioꝝ. ¶ Et cõfirmatur rõne.Iſta armonia corpis eſt delectabilis.nã pulchꝛitudo nãe incipit ab intra.ecõuerſo pulchꝛitudo artiſ eſt tñ extra.ſed beati pñt pcipe quodlibet ſenſibile delectabile.ergo ⁊c̃. ¶ P̃.lux ⁊ color requirũt determinatã diſpõnem cõtrariã in ſubiecto ſed corpa g̃lioſa erũt colorata.per Augᵐ.22.de ci.dei.c.19.Pulchꝛitudo corpis eſt partiũ cõgruẽtia cum q̃dã coloris ſuauitate.ſed pulchꝛitudo conuenit corpibus g̃lioſis.ergo ⁊c̃. ¶ P̃.ſi ibi eẽt claritas.ergo imutaret viſum oculi nõ g̃lioſi.ſed viſibile ab aliquo oculo ſi opponiᷓ ſibi neceſſario videᷓ. ergo claritas corpis g̃lioſi neceſſario videᷓ:qð apparet eẽ falſum:ſicut patet de chꝛiſto qñ appuit diſcipulis eũtibus in emaus:cũ tñ corpus chꝛiſti eẽt g̃lioſum.igiᷓ ⁊c̃. ¶ Contra.Sapie.3.diciᷓ.Fulgebunt iuſti ſicut ſol ⁊c̃.

Reſpondeo ⁊ dico ꝙ corpora btã erũt clara.Claritaſ eniꝫ eſt quedam refulgẽtia. ⁊ addit ſup lucẽ ⁊ colorẽ manifeſtationẽ ſui.quomõ diciᷓ clara lux uel clara ueritas uel clara intellectio.i.manifeſta pro quãto dicit pfectã manifeſtationẽ ſui.ſi ergo loq̃mur de claritate coloris ſui corporis.dico ꝙ corpa beatorum erũt clara:qꝛ habebũt pfectã manifeſtationem ſui corporis.habebũt enim colorẽ pfecte manifeſtatiuum ſui.qꝛ glibet habebit colorẽ pulchꝛũ ſm gradum cõplexionis ſue:qꝛ nõ oẽs habebũt eũdeꝫ colorem.nec ſm eũdem gradũ qui hñt ſilẽm coloreꝫ qꝛ cõmẽſurationes coloꝝ ſequunᷓ commixtioneꝫ pꝛopꝛiarum qualitatum. ⁊ ideo ſm diuerſas complexiones habebũt diuerſos colores . vnde ⁊ mõ

a.l.alterius

Ric.pñ.d. 4.ar.q.7.

Sap.9.

li.Ret.37. ⁊ ide.ſ. exp̃ſ'.c.71.

Que Boſſ. vlt.pñti.q. ultima.

Act.7.

a.l.poterũt.

28.

Universidad de Deusto Biblioteca

magis delectaſ vnus in vno colore q̃ in alio: q2 cõueniẽs eſt cõplexioni ſue: τ ſic oẽs erũt eque clari ẽt hñtes ſibi ſil'em cõplexionẽ. ſed ſm merita ſua. vñ ſm Apl'm. Alia eſt claritas ſolis τc̃. τ illa claritas videſ ſufficẽ: q2 magis delectaſ ſenſus viſus hoīs in pulchro colore corpis humani q̃ in corpe luminoſo. vñ plus delectaſ nãliter in vidẽdo facieʒ humanã bñ coloratã q̃ ſolẽ. Ille ĝ modus claritatis eſt mihi planus q̧ erit in btis: q2 in eis erit color ſm ultimã pfectionẽ ↄueniẽtẽ cõplexionib' ſuiſ. Si aũt corp' bti ſit capax lucis: τ non tñ coloris: placet mihi q̧ ponaſ ibi. talẽ aũt colorẽ. ſ. ultra pfectionẽ cõplexionis ſue cum refulgẽtia talem ẽẽ dotem claritatis uoco.

1. Cor. 15.

Ad primũ ſm auctẽ Grego. videſ q̧ illa corpa erũt puia τ pſpicua ſicẽ vitrũ coloratũ. τ cũ hoc lucida. qõ videſ mirabile. nã ſm Auic̃. 6. nãliũ. lumẽ lux τ color hñt diuerſa receptiua: τ min' aliqd põt ẽẽ receptiuũ luminiſ τ lucis q̃ lucis τ coloris: q2 ſuſceptiuũ lucis eſt opacũ τ denſum: ſuſceptiuũ aũt luminis eſt puiuʒ. vñ denſior ps orbis eſt lucida ut ſtella: nec põt per eã videri qõ poſt eã eſt: imo eclipſaſ illud uel aliã ſtellã: alie aũt ptes orbis ſũt luminoſe τ pſpicue. τ iõ ſi corpa btoꝝ ſint lucida: nõ videſ q̧ ſint puia nec per illa poſſit videri aliqõ corp'. ſuſceptiuũ aũt coloris eſt denſuʒ: q2 color nõ eſt niſi in pſpicuo t̃minato. iõ magis videſ poſſe q̧ corp' bti ſit lucidũ τ coloratũ q̃ q̧ ſit lucidũ τ luminoſuʒ: τ tũc põt dici q̧ color τ lux ſm ſe nõ repugnãt nec ex pte ſenſitiui: ſed ex pte agẽtis. τ iõ ſil' ab agẽte creato non pñt iduci: ſʒ ptes pſpicue nõ ſũt receptiue lucis: ſʒ tñ lumis. τ iõ colorata: τ que hñt lucẽ nõ pñt ẽẽ pſpicua: τ ſi ſint pſpicua τ cũ hʒ hñt lucẽ: nõ ſũt niſi ſicẽ noctiluca. ¶ Quõ ĝ ſaluabi auctas Greg. nõ video q̧ corp' gl'ioſũ poſſit dici puiũ niſi pp poros nõ ppt̃ aliquã pſpicuitatẽ. ita q̧ caro ſolida bti ſiat tanq̃ chriſtallus. tñ i corpe ei' erũt pori τ minores q̃ mõ ſint. τ tũc oculus bti per ſua limpiditatẽ poterit vidẽ per illos poros ſic̃ ſi eẽt trãſparẽs: ſicũt dĩ q̧ linx põt vidẽ per parietẽ. ſi aũt nõ ſic videat: tũc ſaltẽ videbit oculo mẽtis ea que ſũt itra in corpore gl'ioſo. ¶ Ad aliõ patet rñſio per dicta q̧ corpora btoꝝ erũt colorata: τ ſi lux in eis poſſit recipi placet mihi q̧ dicanſ lucida: τ tũc opʒ dicẽ q̧ lux τ color abſolute nõ repugnãt niſi per cõparationẽ ad actionẽ agẽtiſ cãti. ¶ Ad aliõ dĩ q̧ claritaſ corporis chĩi nõ potuit videri ab oculo nõ gl'ificato ppter ĩfirmitatẽ viſus τ excellẽtiã claritatis ei'. ſʒ hʒ nihil eſt: q2 oculus debilis ẽtuiſ põt pcipe qõcũq3 viſibile: lʒ nõ apphẽdat illõ: ſicut põt videre ſolem lʒ non videat ſicut agla actu pmanẽte: põt tñ percipere oculo carnis: lʒ reuerberetur.

2. ce. cõ. 42. τ alibi.

a. l. uel.

Ric. pñ. di. ar. 4. q. 6. Quẽ Boñ. di. pñti.

¶ Alĩ tertius ſic habent.

¶ Si dicas nã nõ põt hãc imutationẽ intẽtionalẽ ſine reali: τ ita ſi oculus diſcipuloꝝ vidiſſet claritatẽ illã intẽtional'r imutat': videſ q̧ fuiſſet real'r imutat'. τ ita corrupt'. Dico q̧ in reali imutatiõe nõ põt ſine actu pmanente. tñ raptim illa claritas põt imutare viſuʒ itẽtional'r. vñ diſcipuli in trãſfiguratione chĩi nõ potuerũt ferre claritatẽ corpis gl'ioſi. ſ. actu pmanẽte. Sʒ ppt̃ hoc nõ ſequiſ q̧ aliã pceptionẽ uel imutationẽ corpalẽ habuerint ſaltẽ intẽtionalẽ. Sed ſi diu ſtaret imutatio itẽtionalis hẽret cũ intẽtionali realẽ τ corrũperet.

¶ Alĩ dicũt q̧ btus põt occultare claritatẽ corpis ſui ex impio uolũtatis aie a qua redũdat τ fluit in corp' illa claritas. Sʒ nõ video q̧ aliq̃ actio nãlis ſubſit uolũtati create. nulla eni uolũtas creata põt ipedire actionẽ ignis ne agat in aquã ſibi approximatã: põt tñ hec amouẽ ab inuicẽ. ſʒ hʒ nõ eſt ipedire per actũ uolũtatis. ¶ Et iõ videſ mihi ſine aſſertione q̧ nulla q̃litas actiua que eſt p̃ciſe corpis ſubſit ipſi aie ſiue ei' impio. Et iõ q̃cũq3 beat' qui hẽt claritatẽ qñ eſt approxiat' paſſo pportionato ſibi ſimpl'r ut oculo gl'ificato uel paſſo aliq̃liter pportionato ut oculo nõ gl'ificato: neceſſe eſt quãni eſt ex pte ſui q̧ imutet. ¶ Quid ĝ dicem': nunqd claritas chĩi poſt reſurrectionẽ nõ imutauit oclõs diſcipuloꝝ? Dico q̧ hoc fuit per potẽtiã diuinã: q2 deus eſt pmũ agẽs coagẽs cuilibet creature: τ qñ ipſe nõ agit creatura deſinit agẽ. poterit aũt fieri ut ad uolũtatẽ cuiuſlibet ſcĩ deus nõ coagat illi claritati: qñ vult beat' q̧ ſua claritas nõ videaſ: τ ſic pt dici beat' occultare claritatẽ ſuã: nõ q̧ hoc fiat immediate a uolũtate ſua: ſed ad impiũ uolũtatis ſue. deuſ occultat nõ coagẽdo claritati. ¶ Sʒ quõ nũc chriſt' oſtẽdit ſe in forma pegrini: nunqd ĩ alio colore quẽ ipſe hũit? ¶ Rñdeo q̧ deus põt cãre viſionẽ in oculo nõ btõ per q̃litatẽ que nõ eſt illi' obci τ ſic potuit cãre viſionẽ in oculis diſcipuloꝝ de pgrino ipſo exñte in claritate τ colore pprio nõ hñte in ſe illã formã aut coloreʒ: nec tñ decipiebant: q2 deceptio nõ eſt niſi in via moꝝ: nec tñ etiã fuit illuſio. q2 certi erãt q̧ ipſe fuerit talis in pſona. oſtẽdit ĝ ſe eis ut crederẽt q̧ talis erit in pſona τ melius hoc fuit q̃ ſi vidiſſent eum in claritate chriſti: ſoli eni eis itẽdebat oſtẽdẽ pſonã ſuã.

Th. di. 44. 4. ar. 2. 4. 4. pñ. in ſol. 3. arg. τ Ric. ubi ſupra. Uide Thõ. ĩ hʒ. 4. 4. 6.

Qõ. XVI.

Queritur Utrũ corpuſ bti per dotẽ ſubtilitatis poſſit ſil' ẽẽ cũ alio corpe? Uideſ q̧ nõ. primo q̧ nõ eſt ibi ſubtilitas: q2 corp' ſubtile eſt qõ hẽt pauciores ptes mãe ſb eadẽ uel maiori quãtitate. Sed corp' gl'ioſum habet eq̃lẽ mãm ſub eq̃li quãtitate ſicut p̃us. ĝ τc̃. Et q̧ nõ poſſit ẽẽ cũ alio in eodẽ loco per dotẽ ſubtilitatis: arguiſ ſic. Per dotẽ nõ põt vnũ corp' ẽẽ in duobus locis. ĝ nec duo in vno. añs eſt manifeſtũ. ↄña ẽt patet. ¶ P̃. que vni τ eidẽ ſunt eadẽ inter ſe ſunt eadẽ. ſed ſi vnũ corp' erit cũ alio corpe in eodẽ loco: erũt ambo eidẽ eadẽ. ĝ tũc nõ erũt duo. minor pbaſ. dimẽſiones illius corpis nõ pñt eſſe diuerſe a dimẽſionib' loci. patet. 4. phy'. imo ſũt eedem ſimpl'r. τ dimẽſiones alteri' corpis erũt eedẽ eodẽ mõ dimẽſionib' loci. ĝ inter ſe ſunt idẽ. ¶ P̃. que magis ↄueniũt magis videnſ poſſe ẽẽ ſil'. Sʒ duo corpa gl'ioſa magis cõueniũt q̃ gl'ioſum cũ nõ gl'ioſo: τ tñ nõ poniſ q̧ ſil' ſũt per dotẽ ſubtilitatis. ĝ nec iſta. ¶ Cõtra. Dam. li. 4. c. ultĩo. τ fundatur ſup illud Joã. q̧ ianuis clauſis itrauit ieſus. ĝ duo corpa fuerũt ſil'. Et ſic ẽt in ptu ṽginiſ. τ in exitu chĩi de tumulo. ¶ P̃. celũ eſt corp' indiuiſibile. ſed beatoꝝ corpa trãſeũt per ipm. τ poſt reſurrectionẽ poterũt moueri ad oẽm ſitũ inferius τ ſuperius. neq3 hic oportet propter hoc ponere ſemper miraculum. ergo τc̃.

Dicunt quidam q̧ per nullã virtuteʒ nec creatã nec increatã pñt duo corpa eſſe ſil'. qõ pbãt per Boetiũ. ĩ. de tri. qui dicit. Differẽtiã in numero accidentiũ varietas facit. τ ſeqtur. Tñ locus eſt ſemp diuerſus: qñ vnũ duobus nullo mõ fingere poſſumus.

Ex hoc arguitur ſic. Si uarietas loci differentiam in numero facit: contradictio eſt q̧ duo corpora ſint in vno loco. ¶ P̃. dimenſio eſt formalis ratio repugnandi duo corpora eſſe ſimul. q2 ſm philoſophum. 4. phyſicorum. Dimenſiones ſolum faciunt diſtare per ſe non per paſſionem: nec per aliquid aliud. tunc ſic. ſi forma uel ratio repugnandi duo corpora eſſe ſimul eſt dimenſio diſtincta: tunc manente dimenſione que eſt ratio formalis huius repugnãtie impoſſibile eſt duo corpora eſſe ſimul. Et confirmatur. Sic ſe videntur habere due dimenſiones ad eſſendum in loco: ſicut duo accidentia contraria ad ſubiectum: ſed duo accidentia contraria non poſſunt eſſe ſimul in eodeʒ ſubiecto. ergo nec duo corpora habentia diſtinctas dimenſiones poſſunt eſſe in eodeʒ loco. ¶ P̃. quodcũq3 inducit vnũ cõtrarioꝝ expellit reliquum. ergo qui mouet vnuʒ corpus ad locũ expellit reliquũ. Sed hoc non fieret ſi poſſent eſſe ſimul in eodem loco. ergo τc̃. ¶ Q2 autem duo accidentia cõtraria nõ poſſunt eſſe ſimul in eodem ſubiecto per nullaʒ potentiam patet per philoſophuʒ. 4. meta^ce qui dicit: q̧ eadem ratione cõtradictoria ſicut cõtraria eẽnt in eodem. ¶ P̃. hoc pbatur per rationeʒ diuiſiuã. in corpore nãli non ſunt niſi iſta. ſ. materia τ forma quantitates τ qualitates. Sed formalis ratio repugnandi duo corpora eſſe ſimul non eſt materia nec forma ſbalis. nec qualitates. quia corpus aliquod poteſt rareſieri uel condenſari manẽte eadem materia τ forma τ qualitatibus mutata ſola quãtitate. Sed corpus condenſatum τ rarefactũ occupat alium τ alium locum. ergo τc̃. ¶ P̃. duo indiuiſibilia non poſſunt eſſe imediata: q2 tunc nõ eſſent duo ut patet. 6. phy^r. ergo a ſimili poteſt argui. ſi duo corpora eſſent ſimul imediata nõ remanerent duo. eadem eni ratio que eſt de vno erit de alio. ¶ P̃. a puncto vno ad punctum vnum non poteſt trahi niſi linea vna recta. Sed ſi duo corpa eẽnt ſimul poſſent trahi due recte linee ab vno puncto corporis continentis ad aliuʒ punctum eiuſdẽ corporis contenti: q2 in duobus corporibus. ergo τc̃. ¶ Iſte rationeſ concluderent philoſophis. ſed quomodo ſaluabunt theologi q̧ duo corpora pñt eſſe ſimul qui hoc hñt neceſſario ponere? ¶ Eſt vna fictio talis. q̧ anima beata habet poteſtatem plenam ſui corporis: τ ideo poteſt corpus ſuuʒ ad quamcũq3 figuram τ quantitatem reducere: τ ſic per corpora poroſa poteſt corpuſ tale tranſire τ in eis eſſe. ¶ Sed iſti ſi uolunt dicere q̧ non poteſt eſſe ſimul cuʒ corpore alio niſi ſubintrando poros. magis debent dicere cõſequenter q̧ non poteſt ẽẽ cuʒ alio: niſi q2 aliud cedit ſibi: ſicut aer cedit ſagitte. Sunt ergo pro tãto corpora penetrabilia. q2 virtus diuina diuidit quodcũq3 corpus cũ quo uolũt eſſe: τ tunc ſm hoc oportet conſequenter dicere q̧ quotienſcũq3 mouerentur localiter totiens diuidatur eis celum per potentiam diuinam. ¶ Contra. Fide tenemus: q̧ Chriſtus natus eſt de Maria ṽgine. τ remanſerũt integra clauſtra virginis: oportuit ergo corpus chriſti eſſe ſimul cum partibus illius corporiſ. ergo tunc fuerũt duo corpora ſimul. ¶ P̃. chriſtus reſurrexit clauſo ſepulchro: qõ patet per mulieres uenientes ad ſepulchrum τ dicẽtes. Quis reuoluet nobis lapidem τc̃. ¶ P̃. chriſtus intrauit ad diſcipulos ſuos ianuis clauſis. ergo tunc corpus chriſti fuit cuʒ alio corpore. ¶ P̃. corpora beatoruʒ ſunt ſimul cũ celo empyreo. Nec ualet illa fictio de paruitate. quia nullum corpus impaſſibile recipit paſſionem ſibi diſconuenienteʒ. ſed corpora glorioſa ſunt impaſſibilia. ergo non recipiunt tales paſſiones: rarefactio autem τ condẽſatio ſunt paſſiones diſconuenientes corpori ipaſſibili: quia cauſanſ a paſſione τc̃. ¶ P̃. anima humana requirit corpus quod perficit eſſe organicũ. Sed ſi fieret corpus ita ſtrictum ſicut poneret iſta fictio: iam non eſſet organicum. vnde ſi non remaneret quantitas τ figura corporis humani: quando eſt in alio corpore: non eſſet informatuʒ ab anima: quia hec ſunt neceſſaria diſpoſitio ad animationem. Philoſophis enim bene non poſſet efficaciter concludi oppoſitum. ad rationes tamen eorum poteſt reſponderi: τ hoc ſufficit. ¶ Ad primuʒ argumentum de Boetio de accidentibus: dico q̧ nulla accidentia faciunt intrinſece indiuiduum. ergo multo minus locus. corpus enim quantum eſt ex ſe poſſet eſſe ſi locus non eſſet: τ tamen eſſet indiuiduum: ſed nunc non eſt corpus ſine loco. ratio eſt: quia eſt cum alio corpore: τ in alio in quo continetur. ſicut etiam patet de ultima ſpera. vnde auctoritas Boetij eſt ſic intelligenda q̧ facit diuerſitatem in numero. ĩ. oſtendit nobis diuerſitatem numeralem: quia faciunt nobis innoteſcere: τ quo ad hoc melius facit locus ad innoteſcentiam q̃ alia: quia cognitione naturali non poſſemus illa duo corpora cognoſcere ſi ipſa eſſent in vno loco. ¶ Ad ſecundum dico q̧ aliqua poſſunt eſſe repugnantia dupliciter: uel formaliter: ul' virtualiter. virtualiter repugnat cauſa naturalis τ oppoſituʒ ſui effectus uerbi gratia. ſi celum de hac materia produceret ṽmem. τ ſi agens fortius ſuperueniret τ induceret in eandem materiam formam aliquam oppoſitam forme uermis: iſte virtualiter opponitur celo ul' ſoli. Formalis repugnantia eſt illoruʒ que ſm ſe τ ſuos effectus opponuntur. ut album τ nigrum. ſed in pppoſito inter dimenſionem τ dimenſionem nõ eſt repugnantia formalis. quia taliſ nõ eſt niſi quo ad idem ſubiectum. non autem ſunt in eodem ſubiecto. nec formaliter etiam: quia quanta non repugnant formaliter. ſi ergo ſunt repugnantia hoc nõ eſt niſi reſpectu loci. ex eo. ſ. q̧ locus eſt ſpatiuʒ capax corporis. ſed vnum corpus replet locum vnuʒ quantum natus eſt repleri. ergo aliud corpus quo ad hoc opponitur ſibi: quia non poteſt habere effectum illum in illo loco. quia ut eſt probatum eſt repletiuum eius quantum natus eſt repleri. patet ergo q̧ non eſt oppoſitio uel repugnantia formalis: quia non in eodem ſubiecto. Nihil enim vnum informatur ab eis. eſt ergo tm̃ oppoſitio virtualis in quantum effectus vnius cauſe qui eſt repletio loci eo modo quo quantitas habet efficaciam uel efficientiam reſpectu effectus qui eſt eſſe in loco repletiue opponitur alteri cauſe naturali. ergo non repugnat corpori eſſe cum alio corpore niſi quia eſt repletiuum loci naturaliter quantum aptus natus eſt impleri. ſed quia iam repletum eſt non poteſt ibi eſſe: quia non eſſet cum effectu ſuo qui naturaliter ſequitur eſſe corporis in loco. hoc autem non impedit quin per potentiam diuinaʒ poſſit ibi eſſe: quia deus poteſt facere cauſam naturalem ſine ſuo effectu. ſicut calorem põt facere ſine calefactione: ut patet in illis trib' pueris τ daniele. Silr põt facere effectũ ſine tali cauſa qui naturaliter nõ

T. c. 76.

T. c. 8. ſʒ et ſ. t. c. 27 ſ. τ lo. me te^x t. c. 15. τ alibi.

T. c. 4. τ vide

Durandus l. 4. di. 44. vt ĩ dictã l. 4. 44.

Mat. 19. Luc.

Dan. 3.

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

ſequitur niſi ex tali uel tali cauſa:ut virginem pare
re ſiue concipere.parere enim eſt effectus concipe
re.lꝫ ergo ſint repugnantes dimenſiones quo ad
hoc ꝙ duo corpora non poſſunt eſſe ſimul in eodē
loco quo ad talem virtutem naturalem.tamen nō
eſt repugnantia quo ad virtutem que poteſt face-
re cauſam ſine ſuo effectu naturali.⁊ econuerſo ef
fectum ſine ſua cauſa naturali.¶Ad argumentū
ergo dicenduꝫ ꝙ dimēſio bene eſt ratio repugnā
di duo corpora eſſe ſimul virtute naturali que nō
poteſt facere cauſam ſine ſuo effectu naturali.non
tamen diuina que hoc poteſt.nec eſt hec repugnā
tia formalis.talis enim eſt inter contraria.Ille au-
tem dimenſiones non ſunt cōtrarie nec ſunt in eo-
dem formaliter.⁊ ideo non ſequit̄ quod addit̄ ibi
in confirmatione:quia ſi contraria non poſſunt ſi-
mul eſſe in eodem ſubiecto:ꝙ etiam non poſſunt
eſſe corpora duo in eodem loco.¶Ad aliud dico
ꝙ uerum eſt ꝙ non inuenit̄ aliud quod ſit cauſa
illius repugnantie niſi dimenſio.qualis autem ſit
iſta repugnātia dictum eſt.¶Ad aliud ꝙ ſi duo
puncta manētia duo non poſſunt eſſe ſimul niſi fi-
ant vnum.ergo ⁊ indiuiſibilia.ſ.corpora.¶Dicē
dum ꝙ conſequētia non ualet:q2 indiuiſibilia nul
lam habēt magnitudinem:⁊ ideo fiunt vnū ſimul
poſita.diuiſibile autem lꝫ ſit cuꝫ alio diuiſibili:ma
net tamen magnum.⁊ ideo non ualet.Si indiuiſi
S.Boñ.di. bilia non poſſunt eſſe ſic niſi fiant vnum.ergo diui
pñ.ar.2.q.1. ſibilia.¶Alij dicūt aliter:quia poſſumuſ loqui de
quāto mathematico uel naturali.Si loquamur de
mathematico dicūt ꝙ nec quātitas talis nec termi
nus eius poſſunt eſſe diſtincta ab alio quāto ma-
thematico ⁊ termino eius niſi ſitu:⁊ ideo ſi nō di
ſtinguūtur ſitu non diſtinguunt̄:⁊ per conſequēs
efficiūtur vna quantitas.Si loquimur de quanto
naturali hoc non oportet:quia lꝫ tales quātitates
ſint in eodem loco nec diſtinguant̄ ſitu diſtinguun
tur tamen ſubiecto:que ſunt diſtincta qualitatibuſ
naturalibus.¶Hanc ſolutionē non intelligo.Ar-
guo ſic.linea mathematica non eſt aliud realiter a
linea naturali.lꝫ mathematicus non tradat ſcienti
am ut huius exiſtentis ſed de linea ſm ſe.Sic etiā
naturalis non tradit ſciētiam de hac roſa exiſtente
ſed de roſa ſm ſe:nec etiam eſt neceſſarium ad con
ſiderationem mathematici ꝙ linea ſit in materia.
ſed ſolum facit ꝙ ſit de cōſideratione eius ꝙ poſ-
ſibilis ſit in natura eſſe:prout tamen conſiſtit reali
ter non eſt niſi illa que perficit rem naturalem.ſic
enim uere ſunt in naturalibus:⁊ pro tāto dicit phi
2.phy.t.c.18 loſophus ꝙ abſtrahētium non eſt mēdacium.non
dicit diuidentium.Conſiderat eniꝫ mathematicus
qȯ eſt in ſubſtātia non conſiderando ſubiectū.Se
quitur ergo ſi linea naturalis poteſt diſtingui a
naturali ſine diſtincto ſitu:ꝙ ſimiliter linea mathe
matica a linea mathematica cum ſint realiter idē.
a.l.argm. ¶Per hoc ad argumēta dico:ꝙ ſicut ſunt due li
nee naturales:ſic ſimiliter ſunt due mathematice
quo ad rem:non tamen quo ad cōſiderationē ma-
thematicam:mathematicus autem conſiderat om
nes lineas:ut ſunt partes alicuius figure:omnes
autem linee ſimul exiſtētes ſunt partes vnius fi-
gure.utputa baſis vnius triāguli uel tale quid.⁊
1.phy.cō.22 ſic eſt iſtud uerbum Cōmētatoris gloſandum:ꝙ
quecūꝗ in mathematicis ſunt ſimul ſunt vnuꝫ.qȯ
eſt uerum quo ad cōſtitutionem alicuius figure.ta
men in ſe non ſunt vnum:non tamē conſtituūt ma

ius aliqd due linee ſimul ꝗ̃ vna.ideo non accipit̄
niſi ut vna cōſtituēdo figuram eodem modo de pū
cto qui eſt cum alio pūcto ꝙ non ſunt duo puncta
pro tāto:q2 non conſtituūt aliquid maius.indiuiſi 6.phy.t.c. de gene. a.l.ſunt. T.c.1. ⁊ inde.
bile enim additum indiuiſibili non facit maiuſ:nō
tamen ſeqtur ꝙ ſit vnuꝫ.⁊ hoc ſufficit philoſopho
quo ad intētionem ſuam in.6.tm̄ enim vult ibi pro
bare ꝙ non ſit ex eis continuum.⁊ hoc eſt uerum.
Similiter in ꝓpoſito dico de iſtis duobus corpori
bus ꝙ non faciūt maius:ut ſunt in loco vno:non
tamen ſeqtur ꝙ ſunt vnuꝫ.¶Ex hoc patet ad ali
ud de lineis tractis inter duo pūcta ⁊c̄.q2 ille rati-
ones non cōcludunt ut videt̄.Et q2 ſm theologiā
oportet ponere duo corpora poſſe eſſe ſimul.ideo Ric.pñ.di. arti.4.q.5. op.2.
dicūt aliqui ꝙ ſic.¶Sed qdam dicunt hoc modo
ꝙ corpus ſubtile glīoſum virtute forme create ali
cuius.ſ.ſubtilitatis poteſt eſſe cum alio corpore nō
glorioſo uel nō ſubtili.hoc probat̄.cuiuſcūꝗ dotis
corporis glorioſi eſt aliqs effectus ꝓprius.Sꝫ do
tis ſubtilitatis non videt̄ eſſe alius effectus niſi pe
netrare aliud corpus ⁊ facere ſe ſimul cum eo.ſed
hec eſt forma creata ⁊ dat̄ corporibus glīoſis.er-
go poſſunt ſe facere cum alio corpore non ſubtili-
penetrādo ipſum.¶P.ꝙ poſſit eſſe per virtutem
creatam ꝓbat̄.Chriſtus inquātum deus poſſet fa
cere ꝙ corpus glīoſum poſſet eſſe cum glīoſo.nec
tm̄ cōcedit̄ ꝙ corpus glīoſum poſſet ſe facere cum
glīoſo.ſed bene cōcedit̄ ꝙ poſſet ſe facere cum nō
glīoſo.ergo nō eſt tm̄ per potētiā diuinam:ſed per
aliqd qȯ eſt in eo.hoc non videt̄ eſſe niſi dos ſubti
litatis.ergo ⁊c̄.¶P.ſi ſubtilitas nō eēt rō corpo-
ri eēndi cum alio corpore:tūc corpus poſt reſurre-
ctionem eēt in onus aīe.aīa aūt quātū eſt ex ſe pōt
eſſe cum quocūꝗ corpore:⁊ ſi corpus nō poſſet eſ
ſe ſil̄iter iam eēt ſibi in onus.q2 nō poſſet cum ipſo
qȯ poſſet ſine ipſo:qȯ eſt cōtra Augm.22.de ci.dei. Cap.8.
¶P.ſicut deus pōt facere illud corpus pro nunc
cum alio corpore.ita pōt ipm̄ conſeruare per aliqȯ
tēpus ⁊ ꝑpetuo.ergo a ſimili poterit ſibi dare aliquā
formam per quam ſit cuꝫ illo alio corpe:⁊ per quā
ꝑpetuo cōueniat ſibi eſſe cum alio pro libito uolū-
tatis ſue.¶P.magis videt̄ de corpibꝰ glīoſis ꝙ
per ſubtilitatem ſuam poſſent ſe facere cuꝫ alio cor
pore ꝗ̃ de alijs nō glīoſis.ſed aliqua corpora inue
niunt̄ que pñt ſe facere cum alio corpe.ut ignis cū
ferro.⁊ vinum ſil̄iter cum pane.Ignis enim in fer
ro oportet ꝙ uere ſit.q2 ferrum ignitum habet pro
priam actionem ignis ⁊ ferri.vñ ſi eſt acutum com
burit ⁊ ſcindit.Nec pōt dici ꝙ ſit ibi in aliena ma-
teria.q2 due forme ſubales ſpecifice nō pñt ſimul ꝑ
ficere mām eādem.Q. etiam vinum ſit ubiꝗ cum
pane:patet.q2 uera eſt humiditas in pane.ſed hu-
miditas non pōt ſepari a proprio ſubiecto.ut patet
per phum.2.de aīa.¶De humido aque ⁊ aeris.lꝫ
minus ſit ſenſibile in aere.vñ ſemꝑ quādo compri
munt̄ digiti in aere uel in aqua ſm eum intercipit̄
aqua ul' aer inter digitos:qȯ patet q2 manet humi
ditas que nō ſeparat̄ ab eis.ergo mlt̄o magis hoc
pñt corpa glīoſa.¶Modus ponēdi eſt iſte.ſubti
le eſt aptum ad penetrare.vnde in de generatione
dicit̄ ꝙ ſubtile eſt quod eſt repletiuum ꝑtium.ali-
quid enim pōt dici penetratiuum tripliciter.uel ꝗ
habet figuram acutam aptam ad penetrandum.
Alio modo ꝓpter māe paruitateꝫ:ut ſunt corpora
rara.Tertio modo per virtuteꝫ actiuā aliquam in
eis ⁊ illo tertio mō eſt ſubtilitas in ꝓpoſito in cor-

Petrus de tarē.in pñti di.ꝓblēu. 4.q.3. poribꝰ glorioſis.¶Alij dicunt:ꝙ repugnātia.q̄re
Th.di.44. duo corpora non poſſunt ſimul eſſe in eodem loco
4.ar.2.q.2.i eſt ꝓpter groſſitatem quam habent corpa non glo
ſol.pri.2e q rioſa.⁊ ideo illis corporibus cum datur q̄litas op-
ſtiūcule. poſita.ſ.dos ſubtilitatis tunc tollit̄ illa groſſities.
T.c.6.⁊.5 ¶Contra.Glorioſuꝫ corpus eſt ſenſibile corpus.
a.⁊.ſi.ziij. ſed fatuuꝫ eſt dicere ꝙ locus in quo eſt corpus ſen
ſibile ſit uacuus.Uacuū enim(ut patet.4.phyꝭ.)
eſt locus ꝑuatus corpore.ergo ubi eſt corpus glo-
rioſum ibi eſt corpuſ ſenſibile:⁊ per cōſequens eſt
locus plenus:nec hoc tollit ab eo gloriam:nec glo
ria tollit ab eo quin repleat locum.ſed corpus re-
plens locuꝫ expellit aliud corpuſ nāliter.ergo glo
ria nō tollit qn expellat aliȯ corpꝰ.ergo ⁊c̄.¶P.
ſi dimēſiones eſſent ſeparate a corporibus non eſ-
ſent ſimul cum alio corpore.ut ꝓbat philoſophus
T.c.76. 4.phyꝭ.ſed ille dimēſiones non eſſent ſenſibiles
⁊ tamen expellerēt aliud corpus.ergo multo ma-
gis facit corpus ſenſibile hoc.⁊ hoc eſt contra mo
dum ponendi ſecūdum.quia quantumcūꝗ tollat̄
grauitas nihilominus remanet corpus naturale
ſenſibile.ut patet de celo qȯ nec eſt graue nec leue
uel etiaꝫ ſtella.¶P.ad diffinitionē dimēſiue quā
titatis ꝑtinet ſitus:quia quātitas permanens per
hoc diſtinguit̄ a ſucceſſiua:ꝙ habet partes in toto
ad vnum terminum cōmunem copulatas:ſed dif-
In pñtis.⁊ ſmēt. finitio non poteſt ſeparari a diffinito.ergo per do-
tem non pōt ſeparari ſitus a quantitate.ergo ⁊c̄.
¶P.ad hoc eſt auctoritas Boetij allegata.¶P.
linea addita linee ſm ꝙ nata eſt facere extēſioneꝫ
facit maius.ergo corpus additum corpori ſm om
nem extēſionem facit maius.ſed hoc non videtur
per dotem tolli:dotem dico ſubtilitatis.ergo ⁊c̄.
¶P.nihil impedit vnitatem ſitus niſi qȯ eſt ratio
diſtincti ſitus:ſed nihil pōt eſſe ratio diſtincti ſitus
niſi quātitas diſtincta:ſed hoc non tollit̄ per dotē.
Th.ubi.ſ. ergo ⁊c̄.¶Dicūt ergo iſti ꝙ ad hoc ꝙ duo corpo
⁊ qli.4.q.20 ra ſint ſimul reqritur neceſſario ꝙ habeant diſtin-
ctum eſſe:⁊ ꝙ illud eſſe diſtinctum ſeruet̄ uel con-
ſeruet̄ eis quando ſunt in eodem loco.eſſe auteꝫ il
lud dependet a cauſis ſuis ⁊ ꝑncipalius ab eſſen-
tialibus cauſis ⁊ ꝓximis.ſed a deo dependēt oīa
ſicut a cauſa ꝑma.ita ꝙ a cauſa ſecunda eſt diſtin-
ctio ſitus quam reqrit diuerſitas materie que eſt
principium indiuiduationis.⁊ q2 deus pōt conſer
uare rem in eſſe ceſſantibus cauſis ſecūdis.ut pa-
tet per ꝑmam ꝓpoſitionem de cauſis.ideo deus ⁊
ſolus deus poteſt tm̄ facere ꝙ eſſe corpus maneat
diſtinctuꝫ ab eſſe alterius corporis:ꝗuis eius ma
teria non ſit diſtincta in ſitu a materia alterius cor
poris:⁊ ponūt exēplum de ſacramēto altaris:ubi
deus ſeparat accidēs a ſubiecto.¶Cōtra.hec opi
nio prima facie non eſt probabilis quo ad hoc qȯ
dicit ꝙ ſolus deus poteſt facere diſtinctionem duo
rum corporum exiſtētium ſimul in eodem loco.q2
uel manent ꝑncipia eſſentialia illorum corporū ut
ſunt in vno loco diſtincta:uel non.ſi ſic.ergo ſolus
deus non cōſeruat.quia cum cauſis ſecūdiſ manē
tibus ⁊ concurrētibus cōſeruat:cuius contrariuꝫ
dicitur in poſitione.ſi non:ſequit̄ ꝙ deus cōſeruat
⁊ non conſeruat:cōſeruat ſm te illud eſſe diſtinctū
eis.non conſeruat:quia non cōſeruat niſi quod eſt
ſed materia illius eſt iſtius ſm te:⁊ forma illiꝰ eſt
forma iſtius.ergo non ſunt diſtincta.ergo nec con-
ſeruat ut diſtincta:⁊ ſic ponis cōtradictoria.¶Et
ſi dicas ꝙ deus poteſt conſeruare corpora illa di-

ſtincta ſine diſtinctione principiorum intrinſecorū
illorum.Hoc non ualet:quia deus nunꝗ cōſeruat
nec poteſt conſeruare rem ſine ſuis principijs eēn-
tialibus:ut hominem ſine anima ⁊ corpore huma
no.ergo nec diſtinctas res poteſt conſeruare ſine
diſtinctis principijs eſſentialibus.talia auteꝫ ſunt
materia ⁊ forma.ergo ⁊c̄.¶P.aut ſitus eſt forma
le ⁊ eſſentiale diſtinctiuum quātitatis uel accidēta
le.ſi formale ⁊ eſſentiale.ergo deus de potētia ab-
ſoluta non poteſt conſeruare quātitatem diſtinctaꝫ
ab alia ſine ſitu alio.deus enim nunꝗ poteſt effe-
ctum cauſe formalis facere ſine ipſa.ut homineꝫ ſi
ne anima humana:album ſine albedine.quia eſt
ꝯtradictio.ſi eſt accidētalis ratio diſtinctionis quā
titatis ipſe ſitus.ergo ante illud habuit cauſam eſ
ſentialem formalem ꝓpriam diſtinctionis.⁊ tunc
deus conſeruat illa diſtincta ſm cauſas ſuas prio-
res ſine illo quod eſt accidētalis ratio:ul' ſi eſt cau
ſalis:tunc conſeruat cauſam ſine effectu:⁊ hoc eſt
bene poſſibile.¶P.in cauſis eiuſdem ordinis nō
eſt circulus.ſed diſtincta quātitas eſt cauſa effecti
ua diſtinctionis ſituſ ut ipſe accipit in vna ratione
cōtra aliam opinionem.ergo econuerſo ſitus non
poteſt eſſe cauſa effectiua diſtinctionis quātitatis.
¶Alius eſt intellectus ꝙ in ordinatis ſm prius Hē.qli.9.q.
⁊ poſterius deus poteſt conſeruare prius ſine po- ult.fol.1.ar.
ſteriori:ut ſubiectum ſine accidēte.natura tamen
non poteſt hoc ſemper:lꝫ poſſet aliquando.ut quā
do accidentia ſunt neceſſaria reſpectu talis ſubie-
cti:ut ſuperficiem non poteſt natura conſeruare ſi
ne aliquo colore.deus tamen poteſt ſine omni co-
lore.quia totum genus colorum ſuperficiei ineſt
contingenter ſicut quodlibet indiuiduum.vnde ſi
cut poteſt ab vno indiuiduo ſeparari.ſic a toto ge-
nere coloris.ſic eſt in ꝓpoſito.quantitas eſt ratio
ſitus ⁊ diſtincta diſtincti ſitus.lꝫ ergo tota natura
non poſſet ſeparare a diſtincta quātitate diſtinctuꝫ
ſitum:tamen deus poteſt:⁊ tunc hoc modo debent
procedere:ꝙ lꝫ diſtinctio ſitus ſit accidēs ꝯſequēs
neceſſario diſtinctam quantitateꝫ:tamen deus po
teſt vnum ſeparare ab alio ⁊ conſeruare prius ſi-
ne poſteriori quātitatem.ſ.diſtinctaꝫ ſine diſtincto
ſitu.natura tamen hoc non poſſet.¶Et tūc reſpō
dendum eſt ad rationes prime opinionis:quando
dicitur ꝙ quelibet dos habet actum aliquem.Di-
co ꝙ non eſt uerum:immo impaſſibilitas eſt dos:
⁊ non habet aliquem actum:quia non poſſe pati
non eſt niſi negatio ipſiuſ poſſe pati.¶Et ſi dicaſ
ꝙ impaſſibilitas prohibet ne agens contrariū poſ
ſit cauſare actionem.dico ꝙ ſi hoc eſt uerum tamē
hoc non eſt aliqua actio ſed ſola reſiſtentia.
¶Sicut nec celum prohibendo elementa agere
in ſe eſt per aliquam actionem elicitaꝫ a celo.ſic in
propoſito impaſſibilitas non dicit aliquam actio-
nem ſeu actum ſecundum.
¶Ad ſecūdū dico ꝙ deus de potētia abſoluta poſ
ſet facere corpus glorioſum cum glīoſo ſicut non
glīoſo:nō tm̄ deus diſpoſuit ⁊ pro tāto dicit̄ ꝙ pōt
facere glorioſum cum nō glīoſo:nō aūt cuꝫ glīoſo.
¶Ad tertium dicēdum ꝙ ꝓpter hoc corpus non
eſt onus:non q2 nō habet hoc ꝓpter qualitatē ali
quam in ipſo per quam poſſet ſe virtute ꝓpria fa-
cere cum alio corpore:ſed q2 ita cito virtute diuina
pōt facere ſe cum alio corpore ſicut ſi eſſet ſine cor
pore.poſſet eſſe cum alio corpe virtute ſua.¶Ad
aliud quādo dicit̄ ꝙ deus poteſt facere corpus cū

Universidad de Deuſto Biblio

alio corpore ⁊ cõſeruare ipſum per aliquod tẽpus cum eo ⁊ ꝑpetuo: concedat. ⁊ quãdo dicis ultra: ſi poteſt ipſum ꝑpetuo cõſeruare: poteſt ſibi dare formam per quam ſit cum alio corpore. ¶ Rñdeo. ſi intelligas per illam formam reſpectum quendam extrinſecum ad aliud corpus qui reſpectus eſt ſimultas: concedo. ſi autẽ intelligas ꝙ det ſibi formam ꝓrem que ſit cauſa ſimultatis: nego. ¶ Ad aliud de igne ⁊ ferro. dico ꝙ ferrum eſt corpus alterabile ab igne: non tamen ferruꝫ ignitũ eſt ignis tamen quia corpus durum ⁊ difficulter recipiens exquo recipit fortiter alterationem in illis qualitatibus. ⁊ per cõſequẽs ſm eas fortiter agit: non tamen ibi eſt ignis ſed qualitas ignis niſi forte in poris ferri ubi eſt ignis: quia corpus ſubtile ⁊ penetratiuum eſt. ¶ Ex hoc enim aliqd dicitur penetratiuum: non ꝙ penetret ſolida: ſed partes minimas ubi non eſt ſoliditas: ſic etiam ſpiritus animales dicunt ſubtiles: quia diffundũt ſe per totuꝫ corpus per poros illos ubi non eſt caro ſolida: non ꝙ ſimul ſint cum carne ſolida. ¶ Ad probationem. cum dicis habet virtutem alterãdi. dico ꝙ uerum eſt: non tamen in materia propria. ¶ Ad aliud de pane ⁊ vino. dicẽdum ꝙ ſi totus panis eſſet porꝰ: nihil eſſet ibi de pane. oportet ergo aliquam partẽ eſſe ſolidam ⁊ aliam poroſam: ⁊ in illis poris recipitur vinum uere: in aliis do partibus non eſt vinum: ſed humiditas quedam extra circũſtans: nõ tamen in pane ſed in vino: ut patet in exẽplo philoſophi de digito ⁊ aqua: quia humiditas circũſtãs digito non eſt tñ humiditas: ſed eſt de aqua cum humiditate que nõ eſt in digito ſicut in ſubiecto. ſꝫ in aqua a qua non ſeparat. nec tñ eſt ibi illa humiditas que ab aqua ſeparari non põt: que tñ eſt cõtigua digito: ſed aliqua humiditas alia quam põt digitus recipere que ſubiectiue eſt in digito: ſic aliqua qualitaſ cauſat a vino que eſt ſubiectiue in pane. ⁊ ſic patet ꝙ argumẽtum non cõcludit per illud ſimile. ¶ Alii dicunt ꝙ corpus glorioſum eſt cum non glorioſo: ⁊ põt eſſe per miraculuꝫ: moduſ enim quãtitatiuus eſt ratio quare aliqd eſt localiter in loco. ſed modus quãtitatiuus põt tolli a corpore: ⁊ ſic non erit localiter in loco: eſſe autem cuꝫ alio corpore: non tamen localiter non eſt inconueniens. ¶ Contra. hoc non ualet: quia quod eſt in loco ſibi equali: eſt localiter in loco: ſed tale corpuſ quando eſt cum alio corpore eſt in loco ſibi equali nec vnꝗ̃ tollitur ab eo quin ſit in loco ſibi equali. ergo nec modus quãtitatiuus: lꝫ bene concedam ꝙ deus bene põt hoc facere. nõ tamen facit illud.

Gotf. quol. 6. q. 5.

Reſpondeo ergo ad queſtionem: ubi ꝓmo oſtẽdo: ꝙ poſſibile eſt duo corpora eſſe ſimul. ſecundo ꝙ hec poſſibilitaſ dabitur corpori ut informat ab hac anima. tertio utrum ſit q̃litas abſoluta illa poſſibilitas. ¶ Ad ꝓmũ dico ꝙ in corpore glorioſo eſt poſſibilitas eẽndi cuꝫ alio corpore. ꝓbo: ad ſimpliciter impoſſibile non eſt aliqd in potentia actiua. ſed ad hoc eſt potentia. ut fide tenemus de corpore chriſti in natiuitate ⁊ in aliis exẽplis ſuprapoſitis. § ⁊c̃. ¶ Sed quomodo ita ſit? Dico ꝙ inter quãtitatem ⁊ quantitatem non eſt repugnantia formalis: nec inter ſitum ⁊ ſitum: nec inter ubi ⁊ ubi. ꝓbatio. quecũqꝫ forme quantumcũqꝫ ſint cõtrarie ſi ſunt in diuerſis ſibi non repugnant. ſed illa duo ubi ſunt in diuerſiſ. ergo non repugnãt formaliter. vnde dato ꝙ

a. l. debetur

in hoc corpore ſit hoc ubi: ⁊ in alio aliud ubi: iſta duo ubi non repugnãt formaliter: q꞉ eiuſdem ſpeciei ſunt: nec repugnãt reſpectu corporis. ſ. ſubiecti quia hoc ubi eſt in vno corpore. aliud in alio. ſi ergo eſt impoſſibilitas ꝙ illa duo ubi ſint in diuerſiſ hoc non eſt ꝓpter repugnãtiam quam habẽt inter ſe abſolute. nec etiaꝫ ut cõparata ad ſubiecta. ergo oportet ꝙ ſit ꝓpter cõparationem eorum ad eundem terminum reſpectu cuius accipiunt. ſed nec ſic eſt impoſſibilitas: quia duos reſpectus extrinſecos eſſe in diuerſis non ad diuerſos terminos non eſt impoſſibile: quia nec eſt impoſſibile de reſpectibus intrinſecus aduenictibus. ut duos reſpectus ſimilitudinis eſſe in diuerſis ad vnũ ſimile. ¶ P. hoc patet ex hoc ꝙ impoſſibilitas quãti ad quantum exiſtẽdi in eodem loco non eſt niſi ſicut impoſſibilitas cauſe eſſendi ſine ſuo effectu naturali. ſed cum cauſa prior ſit ſuo effectu: ⁊ omne prius naturaliter deus poſſet conſeruare ſine poſteriori: non eſt impoſſibile quãtum eſſe cum quanto ⁊ quãtuꝫ ſine effectu ſuo: ⁊ per cõſequens põt eſſe quãtitas ſiue dimẽſio diſtincta ſine diſtincto ſitu: ſed erunt due reſpectu eiuſdem ſitus: ⁊ per cõſequens duo corpora ſimul poſſunt eſſe. ¶ De ſecundo dico ꝙ poſſibilitas eſſendi cum alio corpore conuenit huic corpori ⁊ debetur ut ab hac anima informatur: ⁊ hec poſſibilitas eſt dos ſubtilitatis: vnde ſicut perfectio huius anime eſt debitus ordo ad gloriaꝫ ſic eſt ꝑfectio corporis ꝙ ſit cum alio corpore pro libito uoluntatis anime beate ad coagendum illi alteri.

a. l. duo ſpec[...]

¶ Uel aliter dico. ꝙ nec poſſibilitas eſſendi duo corpora ſimul erit per dotem ſubtilitatis que erit in corporibus beatis ſicut dictum eſt de impaſſibilitate. Dos enim non eſt ad quam perfectio debita uel debitus ordo huic corpori inquãtum animatum eſt ⁊ perfectibile hac anima. igitur hec eſt uera. Dos ſubtilitatiſ data corpori glorioſo ut pro libito anime ſit poſſibilitas corpori ad exiſtendũ cum alio corpore.

¶ Sed de tertio ꝓncipali. qd eſt iſta poſſibilitaſ? eſt ne aliq̃ q̃litas abſoluta? Dico ꝙ non. q꞉ hec poſſibilitaſ non eſt aliud in hoc corpore niſi ut nõ repugnet ad coexiſtendum alteri corpori: talis eniꝫ nõ repugnãtia non eſt q̃litaſ abſoluta. ergo ⁊c̃. ¶ P. non videt ꝙ aliq̃ q̃litas creature habeat reſpectu ubi maiorem virtutem q̃ꝫ angelus. ſed angeluſ nõ poteſt cauſare duo ubi reſpectu eiuſdeꝫ termini. ergo nec illa qualitas. ſi ergo ponatur erit fruſtra. ¶ P. ſi erit qualitas aliqua abſoluta: uel erit qualitas actiua uel paſſiua. non paſſiua: quia tunc per illam corpus glorioſum fieret paſſibile: nec actiua quia nec ſimultas corporuꝫ eſſet actio eius nec terminus. non actio: quia ſuum oppoſitum magis importat actionem que eſt expellere. nec terminus actionis eius. quia ſimultas aliquorum eſt eorum non mutua expulſio. vnde dicit carentiam actionis. ergo ꝓpter illam non oportet ponere qualitatem actiuam. ſi ergo ineſſet qualitas talis nõ ageret. immo magis impediret. quia ſi haberet aliquẽ actum ille eſſet expellere aliud corpus. ꝙ auteꝫ ſit aliqua qualitas ⁊ non habeat aliquam actionẽ inconueniens eſt. ¶ Dico ergo ꝙ ſubtilitaſ uel illa poſſibilitas nõ hẽt ſuſceptiuũ intrinſecũ in corpe glorioſo: ſed hẽt cãm intrinſecã uolũtatẽ ſuã ⁊ extrinſecã uoluntatem ⁊ potentiam diuinam. ⁊ ſic ille ordo

a. l. extrinſece.

intrinſece eſt in illo corpore ⁊ debet ſibi quaſi de iure: ut dictum eſt de dote impaſſibilitatis: ⁊ ſm hoc dicitur dos.

Ad argumenta.

¶ Ad ꝓmum dico ꝙ non erit corpus g̃lioſum ſubtile per carentiam alicuius ꝑtis mãe. ſed per poſſibilitatem exñdi cuꝫ alio corpe ſm libitum uoluntatis aĩe ſue: nõ tñ ex ſe effectiue ſed per aliam cãm. ſ. uoluntatem diuinam. ¶ Ad 2m dicit coiter ꝙ non eſt ſile. maior enim virtus requirit ad hoc ꝙ vnum corpus ſit in duobus locis q̃ꝫ ꝙ duo in vno loco: ⁊ ideo ꝯñtia non ualet. ¶ Iſta ſolutio non ualet. utrũqꝫ enim non eſt niſi potentie increate. ergo equalis virtutis: neutrum enim eſt poſſibile potentie create: ſicut ergo vnum poſſet eẽ per dotem. ita ⁊ reliquuꝫ. ¶ Sed poſſet dici ꝙ nã non poteſt dare nec cãre mutationem poſitiuam ſine mutatione ꝓuatiua in q̃bus nata ſunt cõcurrere. vñ non põt dare albedinem niſi ꝓuet ſubiectuꝫ nigredine: in q̃bus tñ non ſunt nata concurrere in illis põt: ut in illuminatione: ibi eni eſt mutatio poſitiua ſine ꝓuatiua. ¶ Ad ꝓpoſitum. omnis motus ad diuerſa ubi eſt taliſ q̃ſi ad cõtraria: ⁊ ita abſolute loquẽdo nã non poteſt facere ꝙ corpus aliqd accipiat vnũ ubi ⁊ nõ ꝓuet alio ubi: q꞉ nate ſũt cõcurrere mutationes poſitiue ⁊ ꝓuatiue in talibꝰ ſic non eſt quãdo facit duo corpora ſimul: q꞉ ꝓuat corpus vno ſitu ⁊ ponit ipm̃ in alio ſitu: non tñ facit illam mutationeꝫ ꝓuatiuam circa aliud corpus ſed in ſe. ¶ P. ſi faceret vnum corpus in duobus lociſ: faceret mutationẽ que nata eſt terminare motum ſine motu: qd patet: q꞉ ſi manet in illo loco ⁊ eſt in alio non mouet ad illum: q꞉ iam dimitteret ꝓmũ: q꞉ motus ad illud ubi eſt receſſus ab alio ubi. ſed impoſſibile eſt nãm facere mutationeꝫ ſine motu: que mutatio nata eſt terminare motum localeꝫ: ut patet. ergo ⁊c̃. hoc autem non ſequit ſi ponant duo corpora in vno loco. ¶ Põt etiam dici ꝙ ad hoc ꝙ vnum corpus ſit in diuerſis locis requirit aliq̃ actio poſitiua ⁊ ſic aliq̃ virtus actiua: non auteꝫ ad hoc ꝙ duo in vno ſint: ⁊ ideo non eſt ſimile. ¶ Ad 3m dicendum ꝙ ꝓcedit ex falſa imaginatione: q꞉ dimenſiones illas eſſe eaſdem dimenſionibus loci põt intelligi poſitiue uel negatiue. ſi poſitiue falſum eſt: q꞉ non ſunt eedem alicui dimenſioni loci: q꞉ locus non habet dimenſiones ut patet. 4. phyꝭ. ꝓter dimenſiones locati. Si aũt itelligat negatiue. i. non alie: uerum eſt: ⁊ tũc gloſandum eſt. dimẽſiones illius corporis ⁊ alterius corpis que ſunt in eodem loco ſunt idem dimẽſionibus loci. i. non alie: q꞉ nõ ſunt dimẽſiones loci alie a dimẽſionibus locati uel contẽti in loco: ſed ꝓpter hoc dimẽſiones corporis illius non oportet ꝙ ſint idem dimẽſionibus alteriuſ: q꞉ non ſunt alicui alteri idẽ ⁊ ideo manẽt diſtincte dimẽſiones. ¶ Ad ultimũ dico ꝙ non eſt data poteſtas corpori glorioſo coexiſtẽdi corpori alteri glorioſo: lꝫ ſibi poſſit dari: q꞉ dos ſubtilitatis eſt qd ad impium uolũtatis ſue ſit cum alio ꝓpter ꝑfectionem aliquam: ꝙ autem ſit cum glorioſo non req̃ritur motus ſubtilitatis nec ꝑfectio aliqua. ¶ Ad illud qd dicis ꝙ magis conuenit g̃lioſum cum glorioſo q̃ꝫ cum nõ glorioſo. dico ꝙ uerum eſt. Et cum dicis. ergo deberẽt eſſe magis ſimul. dico ꝙ non oportet: niſi eẽnt cetera paria. non enim ois ſimilitudo eſt ratio ſimultatis: ſi enim ratio ualeret: cõcluderet ꝙ cum due dimẽſiones plus cõueniant inter ſe q̃ꝫ quãtitas cum qualitate. ergo magis poſſent eſſe ſimul qd falſum eſt. ¶ Põt etiam ibi dici ꝙ non propter imperiuꝫ uoluntatis alterius beati. non enim habet anima imperium ſuper corpus glorioſum: ſicut ſuper non glorioſum.

Ric. pñ. diſ. 4. ꝓn. q. 5. ſol. 6. argu.

a. l. duo ſ[...]

¶ Hic oritur queſtio ex premiſſis ducens originem ⁊c̃.

Diſtinctio. L.

Circa iſtam diſtinctioneꝫ

50m primo querit. Utrum aliquis ſꝫ rectam rationem ad fugiẽdum miſeriam poſſit appetere non eſſe. Uidet ꝙ ſic. per illd Matth. 26. de iuda ⁊c̃. Melius fuiſſet ⁊c̃. Ergo hoc eſt minus malum. ergo magis appetẽduꝫ. ¶ P. philoſophus. j. rhetoꝛᶜᵉ c. 2. Carẽtia mali eſt delectabiliſ: ſed delectabile eſt deſiderabile. ergo carẽtia mali eſt deſiderabiliſ: ſed non eſſe non includit aliquod malum. ergo eſt delectabile: ⁊ per cõſequẽs deſiderabile. ¶ P. Anſel. Cur deus homo. lib. j. cap. 21. Fateri me neceſſe eſt: quia pro tota creatura nihil deberet facere contra uolũtatem dei: ſed annihilari eligendum eſſet. ¶ Cõtra Augꝰ. 3. de libe. arbi. ante medium uel circa probat oppoſitũ per tres rõnes ex intẽtione. ⁊ eſt ꝓma rõ ſua. ubi ſic dicit. Non eſſe nõ eſt recte eligibile: q꞉ nihil eſt. ¶ P. ſcda rõ eſt. in quo nulla eſt ratio boni in ipſo non eſt ratio meliorij. Sed in non eſſe non eſt ratio boni. igit nec melioris. ergo non eſt preeligẽdum. ¶ P. tertia ratio Augm ibidem. Qui recte eligit neceſſe eſt ut cum ꝑuenerit ad illud quod eligit melior ſit. ſed nullus ſit melior per non eſſe. ergo ⁊c̃. ⁊ has rationes ponit Auguſtinus ex intentione in libro predicto.

Queſtio. I.

a. l. Bonum erat.

Queſtio. II.

Iuxta hoc queritur.

Utrum dãnati appetant non eſſe ꝓpter fugiẽdam miſeriam. Uidet ꝙ non: obiectum uolitatis eſt bonum: uel uerũ uel apparẽs. ergo nihil eſt appetibile niſi aliquod illorum: ſed in non ente nullum illorum eſt. ergo ⁊c̃. ¶ P. qui vult eſſe in quiete vult eſſe: non enim poteſt uelle eſſe in quiete niſi uelit ſeipſuꝫ. ſed damnati non poſſunt non appetere beatitudinẽ. ergo nec poſſunt non uelle eſſe in quiete. ergo non poſſunt uelle non eſſe. ¶ Contra. Apoſtoluſ. Deſiderabũt mortem ⁊c̃.

Apoc. 9.

Reſpondeo ad primam queſtionem ꝙ põt dupliciter intelligi ſm ꝙ eſt duplex miſeria. ſ. pene ⁊ culpe. ¶ Si querat queſtio utrum poſſit quis ſm rectam rationem ad fugiẽdum miſeriam pene appetere non eſſe. Dicũt quidam ꝙ non. prima ratio eſt ad hoc: malum ideo eſt malum: q꞉ adimit aliqd bonum: ſed nõ eſſe adimit totum bonum: quia totam naturam. ergo maius malum eſt non eſſe q̃ꝫ miſeria pene: ſed ſm rectam rationem maius malum nunq̃ꝫ debet appeti propter fugam minoris mali. ergo nunq̃ꝫ non eſſe eſt appetẽdum ſm rectam rationem propter fugam pene. ¶ P. ſecundo. fuga maioris perfectionis non eſt appetenda propter adeptionem minoris perfectionis. igitur nec oppoſitio maioris perfectionis propter fugam oppoſiti minoris: ſed eſſe eſt maior perfectio q̃ꝫ gaudium: quia ſꝫ Dio-

Ric. pñ. diſ. ar. ꝓn. 4. q. 2.

Aug. 12. ci. c. 6.

Cap.5. nyſium de diui.no. Inter omnes diuinas partici-
pationes eſſe eſt nobilioꝛ. ergo oppoſitum eſſe ipſi
us non poteſt appeti ꝓpter fugam oppoſiti ipſius
Ric. ubi. s. qꝺ eſt pena. ¶ Si aūt queraꝛ de malo culpe. dicūt
q̄dam ꝙ non: ſicut ⁊ ꝑus dictum eſt in vniuerſali.
⁊ ad hoc concludūt due predicte rōnes. ¶ Pri-
ma: qꝛ culpa non adimit totum bonū: qꝛ relinq̄t na
turam: ſed nō eſſe nihil relinq̄t. ¶ Scōa. qꝛ eſſe eſt
nobilioꝛ participatio diuina q̄ʒ eē ſine culpa: uel ꝑ-
ticipatio iuſtitie oppoſite culpe. ¶ Ad hoc etiaʒ aſ
ſignanꝛ alie rōnes. Prima eſt talis. Si ꝓpter fu-
gam culpe eſſet appetēdum non eſſe: ⁊ nō propter
pene fugam: hoc eēt ꝓpter aliquam rōnē mali re-
pertam in culpa que nō repitur in pena. triplex au
tem malum inueniꝛ in culpa: qꝺ non in pena. vnū
qꝛ pro culpa infligiꝛ pena. Scōm: qꝛ deus pōt pe-
nam efficere nō culpam. Tertiū: qꝛ culpa facit ha-
bētem formaliter malum. Propter ꝑmum non pōt
appeti non eſſe: qꝛ nihil eſt appetēdum qꝺ eſt ma-
ius malum ꝓpter fugam minoris mali: ſed appe-
tendo non eſſe ꝓpter fugam culpe rōne mali pene
infligēde per eam nō vitaꝛ maius malum q̄ʒ ſit ma
lum pene que infligiꝛ pro illo. ¶ P̄. pene infligen
tia nunq̄ʒ pōt eſſe ita mala ſicut nō eē. ergo nō eſt
appetēdum nō eſſe ꝓpter fugam pene infligende
pro culpa. ¶ P̄. nec ꝓpter ſcōm malum reptuʒ in
culpa. q̄le eſt qꝺ deus nō pōt facere. qꝛ ſicut nō pōt
facere culpam: ſic etiam nō pōt facere nō eſſe. neu
trius enim eſt cauſa poſitiua: ut patet per Aug^m
83. q. q. 21. ubi dicit ꝙ deus nō eſt cauſa alicui crea
ture tendēdi in non eē: ſed tm̄ eſt cauſa nō eſſe non
cōſeruādo eſſe. ſic eſt etiam cauſa peccati nō infun
dēdo grām per quam tolliꝛ pctm̄. nec ꝓpter tertiū
qꝛ per culpam nō deoꝛdinaꝛ tota natura: nec effici
tur mala niſi uolūtas. ergo ꝓpter illam malitiā eti
Ric. ubi ſupra. ⁊ Hen. am nō eſt appetēdum non eſſe. ¶ Alq̄ dicūt oppo
ſitum. ſ. ꝙ ꝓpter culpam fugiēdam eſt appetendū
nō eſſe ſm̄ rectam rōnē. qꝺ ꝑmo ꝓbaꝛ ſic. quilibet
teneꝛ magis fugere illud qꝺ eſt cōtra deum q̄ʒ illō
qꝺ eſt cōtra ſeipſum. ſed culpa eſt cōtra deum: non
eſſe v̄o cōtra ſeipſum. ergo ⁊c̄. ¶ Et cōfirmaꝛ: qꝛ
homo plus teneꝛ diligere deum q̄ʒ ſe. ¶ P̄. maius
malum eſt magis fugiēdum. tale eſt malum culpe
reſpectu nō eſſe. ergo ⁊c̄. minoꝛ ꝓbaꝛ. carētia boni
debiti eſt maius malum: qꝛ formaliter malitia eſt:
q̄ʒ carētia boni indebiti: ſed pctm̄ uel culpa eſt ca-
rētia boni debiti: non eē aūt non eſt carentia boni
debiti: alꝰ ante creationem mūdi fuiſſet boni debi
ti carētia: ⁊ ſic malum. peius ergo eſt pctm̄ q̄ʒ non
eſſe. ¶ P̄. qꝺ eſt malum ſimpl'r magis eſt vitādūʒ
q̄ʒ qꝺ eſt tm̄ malum huic. ꝓpter qꝺ etiam concediꝛ
ꝙ deus pōt eſſe cauſa pene: lʒ non culpe: qꝛ culpa
eſt ſimpl'r malum: nō pena: ſed ſoluʒ huic. ⁊ ꝙ cul
pa ſit malum ſimpl'r. ꝓbatio: qꝛ opponiꝛ bono ſim
pliciter. tollit enim deo honorem debitum. ſicut pa
tet per Anſel. j. Cur deus homo. c. ii. ⁊ 15. peccatoꝛ
enim quātum in ſe eſt deum inhonorat: quia ergo
peccatum eſt cōtra deum ⁊ cōtra oꝛdinem vniuer
ſi eſt malum ſimpliciter. nō eſſe autem nō eſt malū
ſimpl'r: ſed huic tm̄. ¶ Cōtra ꝑmaʒ opinionē que
dicit ꝙ malum pene eſt magis eligēdum. videꝛ ꝙ
ille rōnes ſint cōtra eos: qꝛ ita cōcludunt de malo
culpe ſicut de malo pene: ⁊ tm̄ non dicūt ipſi vnifoꝛ
miter de utroq̄ʒ malo: nec eſt etiaʒ iſta ꝓpoſitio ue
ra: ꝙ illud qꝺ adimit maius bonuʒ uel plus de bo
no ſit magis malum. ¶ P̄. ille rōnes de malo cul-
pe habēt inſtātiam: qꝛ quādo diciꝛ in ꝑma ratione
ꝙ q̄libet teneꝛ magis diligere qꝺ eſt cōtra deuʒ q̄ʒ
cōtra ſeipſum. dicēdum ꝙ uerum eſt ſi eodem mō
eſt cōtra deum ⁊ cōtra ſeipſum: aliter non opoꝛtet.
patet in alq̄s. plus ego diligo pedem meum q̄ʒ ali-
quem aliuʒ hoiem: tm̄ magis uolo aliquam leſionē
pedis mei q̄ʒ moꝛtem alicuius alterius: ſic plus di
ligo deum: tm̄ potius uolo ſibi aliquam offenſaʒ q̄ʒ
me non eſſe: ſed qui peccat non ita facit cōtra deū
ꝙ uelit deum non eſſe: ſed tm̄ facit cōtra preceptuʒ
dei: ⁊ ſic non facit contra eſſe dei.

¶ Dico ergo ꝙ modo eodē non eſt cōtra deū cul
pa mea. quomodo nō eſſe eſt cōtra hoiem ⁊ vitaʒ
eius: qꝛ per culpam nō deſtruiꝛ deꝰ: neq̄ʒ detrimē
tum ſit ei: ſicut nō eſſe eſt detrimētum meum ⁊ cō
tra me. ſed iō diciꝛ cōtra deum: qꝛ culpa ſit contra
p̄ceptum diuinum. Nec ꝓpter culpam deus vult
te nō eſſe ſimpl'r: nec peccatoꝛ appetit nō eē ꝓpt
culpam: nec nō eſſe eſt cōtra p̄ceptum.

¶ Ad ſcōm dicēdum ꝙ maioꝛ uera eſt ceteris pari
bus. ſ. ꝙ maius malum eſt fugiēdum: qꝛ ceteris pa
ribus carētia boni debiti eſt maius malum q̄ʒ bo-
ni indebiti. ſi autem bonum debitū ſupponit bonū
indebitum: nec ſine ipſo pōt haberi: tūc carētia bo
ni indebiti eſt maius malum: qꝛ ſic eſt carētia boni
indebiti cauſalis occaſio carētie boni debiti: ſic eſt
in ꝓpoſito. bonum enim ſm̄ ꝙ eſt bonum debituʒ
non pōt haberi ſine bono indebito qꝺ eſt primum
⁊ ſic maioꝛ in ꝓpoſito eſt falſa: qꝛ cetera nō ſunt pa
ria. Unde quādo diciꝛ in minori: ꝙ malum culpe
eſt maius malum. dico ꝙ eſt petitio ꝑncipij. ¶ Ad
tertium eodē modo dicēdum ſicut ad ꝑmū. ſi eniʒ
deo uel vniuerſo poſſet eſſe peius in ſe ꝓpter cul-
pam uerum eſſet. ſed turbatio vniuerſi nō eſt in to
to vniuerſo: ſed tm̄ in hac parte: ſicut dānatio non
eſt niſi in hac parte. ſi ergo intelligis per malū ſim
pliciter: huic eſt uerum. ſi autē intelligis ꝙ eſt ſim
pliciter malum ⁊ huic falſum eſt. qꝛ ſic non eſſe eſt
ibi ſimpliciter malum. non culpa: qꝛ non eſſe tollit
totale eſſe eius: ⁊ ſic eſt ſibi totale malum. non aūt
ſic culpa: qꝛ nō tollit totam naturam. ¶ Cuʒ dicis
ꝙ peccatoꝛ inhonorat deum: ⁊ ideo eſt malum ſim
pliciter. Dico ꝙ ſi pctm̄ tolleret aliq̄d de his que
ſunt in deo a deo: tūc uerum eſſet. ſed qꝛ non tollit
aliq̄d honoris niſi qꝺ debet eſſe in honorāte ideo
nō ualet. ¶ P̄. ſm̄ hoc. deus maxime debet nolle
peccatū: quia eſt contra ipſum: ⁊ ſm̄ hoc potius de
beret annihilare peccatum q̄ʒ uelle ipſum non eſſe
peccantis.

¶ Uel dicas. ſi argumētum cōcludit ꝙ culpa cō
tra deum eſt: tūc eſſet magis nolēda ab illo contra
quem eſt q̄ʒ non eſſe illius qui culpam cōmiſit con
tra eum. ⁊ ſic deus magis uellet deſtructionem il
lius. ſ. culpe q̄ʒ permittere aliud. ſ. non eſſe: ⁊ ma-
gis deberet nolle peccatuʒ q̄ʒ non eſſe iſtius. ſicut
ſi frigus eſſet maluʒ roſe pluſq̄ʒ aliquid aliud: tūc
caloꝛ conſeruās roſam deſtruet frigus ſicut maꝰ
malum. ¶ Item ſm̄ hoc deberet quilibet abſolu-
te appetere nō eſſe anteq̄ʒ alius peccaret: qꝛ in eo
non ſaluareꝛ honoꝛ dei: ſicut nec in ſe quādo pec-
cat moꝛtaliter: ſed hoc nō credo eſſe uerum.

¶ P̄. quodcūq̄ʒ peccatum moꝛtale cuilibet perſo-
ne equale exiſtens eque inhonorat deum. ⁊ tunc
ſm̄ hoc quilibet potius tenetur uelle non eſſe q̄ʒ
in quemcūq̄ʒ moꝛtaliter peccare: quod non credo
tamen.

Reſpondeo ergo ad. q. ꝙ ꝓpter fugaʒ
mali pene nullus ſm̄ re-
ctam rōnem pōt uel debet appetere nō eſſe. probo.
nullus recta rōne pōt appetere non eſſe ad fugien
dum iuſtū ⁊ bonū: ſed malum pene eſt iuſtū ⁊ bo-
num. ergo ꝓpter fugam ipſius nullus debet appe
tere non eſſe. maioꝛ patet. qꝛ nihil pōt appeti ſim-
pliciter niſi eſſe. iuſtum aūt ⁊ bonū magis hēt rati
onem eſſe q̄ʒ nō eſſe: qꝛ non eſſe opponiꝛ ipſi eſſe.
minorem ꝓbo: qꝛ pena eſt q̄d iuſtum ⁊ bonum: qꝛ
poſitiuum ⁊ punitiuū peccati ⁊ culpe. ¶ P̄. nul-
lus ſm̄ rectam rōnem pōt aliq̄d appetere cōtra in
clinationē nālem qm̄ illa cōſonat uolūtati diuine. ſʒ
T.c.59. T.c.33. adꝰ eſſe eſt appetituſ nālis: ut patet. 2. de gnātione.
⁊. 2. de aīa. ⁊ eſt uolūtati diuine cōſonus: qꝺ patet
ex hoc ꝙ ipſum cauſat immediate in creatura rati
onali: ⁊ in ꝑpetuum cōſeruat. pena aūt non eſt diſ-
ſona uolūtati diuine: qꝛ infligit eam. ergo propter
ipſam non eſt appetēdum nō eſſe. ¶ Utoꝛ autē in
iſtis rōnibus bonitate ⁊ iuſtitia inclinatione nāli
ad eſſe ⁊ uolūtate diuina que eſt regula recta ap-
petitus humani que non cōcludūt de malo culpe.
Nam lʒ uolūtas diuina ſit ad penam puniendum
nō tm̄ uolūtas nālis. non utoꝛ aūt iſtis terminis ſi-
cut alie predicte rōnes dicebāt ꝙ malū adimit bo-
num: ⁊ maius malum maius bonū. ¶ De ſecūdo
dico ꝙ ad fugiēdum malum culpe pōt aliquo mō
appeti non eſſe: ⁊ alio mō nō. ¶ Un̄ ſciēdū ꝙ du-
pliciter pōt cōparari uolūtas ad nō eſſe: ⁊ ad miſe
riam culpe. ſ. vniformiter ⁊ difformiter. vniformiter
ut ſit cauſa ipſius nō eē ſicut eſt cauſa ipſius cul-
pe: ⁊ hoc mō queſtio nulla eſſet: qꝛ nullo mō pōt eſ
ſe cauſa ipſiuſ nō eſſe: nec etiā ſi poſſet deberet uel
le ſe facere nō eſſe ꝓpter fugiēdam culpā: qꝛ in hoc
peccaret moꝛtal'r. ꝓbo. ſicut poſt eē diuinum maxi
me teneoꝛ diligere eſſe meum. ſic poſt odiū eſſe di
uini maxime teneoꝛ vitare ⁊ fugere odiū eſſe ꝓpꝛq̄
ergo odiēdo eſſe ꝓpꝛium ⁊ uolēdo ipſum facē nō
eſſe pecco moꝛtaliter. ergo opoꝛtet ut itelligaꝛ que
ſtio ſm̄ ꝙ ad ea cōparaꝛ uolūtas difformiter. vide
licet ſm̄ ꝙ uolūtas pōt appetere nō eſſe: non ut ſit
cauſa ſicut eſt cā pcti: ſed ut uolūtarie ſuſtineret ip
ſum nō eſſe ſi infligereꝛ ſibi: ⁊ ſic nō eſt quaſi uelle
ſimpl'r: ſed q̄ſi nō nolle: ⁊ talis uolūtas eſt ſemper
qm̄ duo mala ponunꝛ maius ⁊ minus malum: qꝛ
qm̄ ſunt duo mala in eligēdo minus malum eſt fu-
In fine. gere maius malum: qꝛ ibi vnum habet rōnem bo-
ni reſpectu alterius: ut patet. 5. ethi^r. c. 6. ſic ergo in
telligēdo qōnem: dico ꝙ uolūtas creata teneꝛ non
vitare nō eē a deo annihilāte: aliter enim moꝛtal'r
peccaret. ¶ Rō ad hoc: qꝛ q̄libet ſm̄ rectā rōnem
teneꝛ ſeruare p̄ceptū diuinū q̄ʒdiu nō eſt reuocatū
⁊ per ꝯñs non facere pctm̄ in quocūq̄ʒ caſu: ꝙ qō-
cūq̄ʒ pctm̄ eſt pctm̄: qꝛ eſt cōtra p̄ceptum diuinum
ergo in quocūq̄ʒ peccato q̄s trāſgrediꝛ p̄ceptuʒ di
uinum: ſed non nolēdo ſe a deo annihilari nō trāſ-
grediꝛ quis p̄ceptū diuinū ſed inclinationē nālem.
Uitare aūt pctm̄ includit p̄ceptū qꝺ nō eſt reuoca
tum. nūc aūt ſemꝑ ſic eſt. ergo teneꝛ ad iſtud ut fu-
giat ⁊ viter illud. ¶ P̄. qm̄ aliq̄ duo concurrūt ſm̄
diuerſas regulas: ſemꝑ illud qꝺ eſt ſm̄ regulaʒ ſu
perioꝛē eſt eligēdum ⁊ faciēduʒ: ſic eſt in ꝓpoſito:
qꝛ p̄ceptum diuinū eſt ſm̄ regulā ſuꝑiorem: qꝛ ſm̄
uolūtatem diuinā: qꝺ eſt de non cōmittēdo culpā:
ſed nolle nō eſſe eſt ſm̄ inclinationē nālem que eſt
inferioꝛ. ergo potius debet nō nolle ſe annihilari a
deo q̄ʒ culpā ſuam uel pctm̄ eſſe. ¶ Et dico niſi re
uoceꝛ preceptū: qꝛ nō diciꝛ ꝙ circa creaturā ſit ali- a.l. videtur.
quod pctm̄ moꝛtale ex gn̄e: ſed tm̄ ex p̄cepto diui-
no: ut cognoſcere alienā: occidere hoiem: qꝛ illa ex
ſe ſi deus reuocaret p̄ceptum nō eſſent peccata.

¶ Hoc aūt pōt ſic declarari: qꝛ nō dī ꝙ circa crea
turam ſit aliqꝺ pctm̄ ex gn̄e. hēre enim nō ſuā nō
eſt pctm̄ niſi ex circūſtātia. cognoſcere eniʒ nō ſu-
am nō eſt actus ſimpl'r malus: ſed circūſtātionatꝰ
nō aūt ex genere actus. Un̄ ſi deus faceret illā ſu
am nullum eēt pctm̄. ſil'iter occidere hoiem nō eſt
pctm̄ ex gn̄e actus: qꝛ licite pōt fieri a iuſto iudice
⁊ huiuſmodi. pctm̄ aūt dum ſtat pctm̄ teneꝛ quili
bet vitare: ⁊ p̄ceptum dum ſtat preceptū teneꝛ q̄li
bet ſeruare. igiꝛ dum ſtat p̄ceptum teneꝛ nolle eē
illud qꝺ eſt cōtra p̄ceptum: ⁊ hec eſt culpa moꝛta
lis: ⁊ iſto mō teneꝛ potius ſuſtinere nō eſſe a deo
annihilāte q̄ʒ peccare. Un̄ ex vna ꝑte trāſgredien
do p̄ceptum eſt cauſa peccati. ex alia ꝑte nō eſt cā
peccati: ſed ſuſtinet nō eſſe ꝓpter deuʒ. ⁊ ideo hoc
eſt potius ⁊ citius eligēdum. Debet igiꝛ itelligi ꝙ
nō debet q̄s facere cōtra p̄ceptum manēs p̄ceptū
ſed ſi reuoceꝛ: tūc licite pōt eligere illud ſine pec-
cato: ⁊ deus pōt facere de non licito licitum: ⁊ de
precepto non preceptum.

¶ P̄. uelle illo modo nō eſſe ne. ſ. peccet q̄s moꝛtali
ter eſt uelle nō eē ne inhonoret deum. ſed hoc ꝓce
dit ex maxima charitate ⁊ dilectione dei: qꝛ intan-
tum vult ſeruare p̄ceptum dei ꝙ potius vult non
eſſe q̄ʒ trāſgredi: ſed actus ꝓcedēs ex maxima dile
ctione dei eſt actus cōſonus rōni recte. ergo debet
ſe ꝑmittere occidi a deo anteq̄ʒ uelit peccare. deus
enim nō peccat occidēdo te ⁊c̄. ¶ P̄. ſm̄ phūm. 9. Cap.9.
ethi^r. ꝓpter bonum actum v̄tutis debet ſe v̄tuoſuſ Idez ethi^r.
exponere moꝛti: nō ꝙ occidat ſeipſum: ſed ꝙ ſe of- cap.ii.
ferat alteri ut occidaꝛ ꝑuſq̄ʒ cōmittat aliq̄d turpe.
ergo magis qui ſeq̄tur legem diuinā debet ſe expo
nere moꝛti: etiam ipſi nō eſſe anteq̄ʒ faciat cōtra le
gem diuinā. ¶ Et ſi dicas ꝙ phūs non diceret ꝙ
debet ſe exponere moꝛti ſi ſciuiſſet ꝙ haberet vitā
immoꝛtalem. qꝛ vita imoꝛtalis ꝑpōderat illi actui
v̄tutis ꝓpter quem moꝛtuus eſt. ſed qꝛ nō diu du-
raſſet vita illius ſm̄ eum: ideo ꝑpōderauit ille actꝰ
v̄tutis oibus alq̄s quos poſtea habuiſſet: ⁊ ſi tunc
ſm̄ rectam rōnē non fuiſſet eligēdū apud Ar̄ſt^lem
non eē potius q̄ʒ cōmittereꝛ turpe. ergo non nunc.
¶ Rn̄deo ſi homo ſm̄ rectam rōnē debet ſe cōiū-
gere fini: tūc ſm̄ rectam rōnē debet ſe cōiūgere om
ni quo cōiūgiꝛ illi fini: ſicut ſi teneꝛ ad finem mora
lem ſm̄ rectam rōnē: tūc quicq̄d cōcomitatur illuʒ
actum: nihilominus habet eque neceſſarium oꝛdi
nem ad illum finē. ſiue ergo cōcomiteꝛ immoꝛtali-
tas ſiue non pro illo nūc ne ꝑdat finem moralē ſʒ
rectam rōnē teneꝛ ad illum actum virtutiſ per quē
ſibi coniūgitur. ¶ Et tūc ſi arguaꝛ. in omni natu-
ra ita eſt ꝙ melioꝛ eſt ſubſtātia q̄ʒ oꝑatio uel beati
tudo eius: qꝛ b̄titudo eius eſt accidēs. nullum au
tem accidēs ꝑfectius eſt ſubſtātia. ergo nunq̄ʒ bea
titudo eſt finis: qꝛ finis nobilioꝛ eſt eo qꝺ eſt ad fi-
nem. ¶ Rn̄deo pro tāto oꝑatio uel beatitudo nō
diciꝛ bonum niſi qꝛ cōiungit fini: quod eſt ſimplici
ter bonum: ⁊ qꝛ in medium ei. ſic intelligit Ar̄ſt^les
ꝙ quecūq̄ʒ oꝑatio ſe habet ad finem humanum il
la eſt ſimpliciter eligēda: qꝛ ſm̄ hāc ſubſtantia ſua
perficitur ⁊ conſeruaꝛ: ⁊ ſic aliud non eſt accipien
dum quod auertit.

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ Aliꝗ textus ſic habent.

¶ Rn̄deo ſi hō ſm rectam rōnem debet ſe ꝯiūgere fini: tūc ſm rectam rōnē debet ſe ad oē qd̄ cōiūgit illi fini cōiūgere. diuturnitas igit̄ ſiue ꝑpetuitas nihil facit: ac ſi expectaret aliam vitam ꝑpetuam: qꝛ ſicut eſt rectus ordo ad finē ⁊ recta rō. ꝓ tūc igit̄ ſemꝑ fuiſſet rectus ordo actuſ practici ad finē vtutis uel actus moralis. igit̄ talis act⁹ ſemꝑ eſt faciēdus anteq̄ turpe aliqd fieret cōtra vtuteſ uel bonos mores. ¶ Si dicas ꝙ actus ille moralis eſt minus pfectus q̄ ſit ſuba mea uel vita uel eē meū: qꝛ eſt bonū ꝑpetuum. ¶ Rn̄deo. dico ꝙ actus itrinſecus nō eſt ſimpl'r bonuſ: niſi qꝛ operando circa ipm ſubiectū efficit̄ bonū. ita ſuba eſt melior q̄ finis intrinſecus btitudinis: ⁊ tn̄ ꝓpter hn̄dam btitudinē ſuſtinemus mortē: ⁊ amittimus eē ſubale: tn̄ inquātū actus ille uel opatio ꝯiūgit fini ultimo ⁊ bono extrinſeco dicit̄ eē melior ⁊ pfectior ſuba ſua. maxime qꝛ in hoc facit optimū ſube ſue quātū melius pōt. inquātū iſte actus facit magis ꝓpinquū deo. ſic in ꝓpoſito: qꝛ per actū moriendi cōiūgit̄ fini morali: ⁊ eſt optimū ſube ſue.

Ad argumenta. ¶ Ad pmū dicēdū. ꝙ pōt ꝯcedi ꝙ pus debuiſſet eligē ſe non fuiſſe creatū a deo q̄ ꝙ feciſſet illud malum. ſi aūt intelligat̄ ꝙ melius fuiſſet
a.l.ſibi. ibi nō fuiſſe natū q̄ hēre penam illā: tunc exponit̄ de natiuitate extra uterū ꝙ meli⁹ ſibi fuiſſet ꝙ fuiſſet mortuus in utero. ¶ Ad 2m dicēdū ꝙ carētia mali ſuppoſito aliquo bono eſt delectabilis. ſꝫ nullo bono ſuppoſito nō eſt delectabilis: qꝛ nihil eſt. ¶ Si aūt arguas de malo culpe: tūc argumētum eſt pro me. ¶ Ad aliud dicēdū: ꝙ arguit de miſeria culpe. Et hoc cōcedo. pōt etiā cōcedi ꝙ eſt uerbum diſcipuli: tn̄ Anſel'. approbauit. ¶ Ad illa in oppoſitū dicēdū ꝙ abſolute loquēdo nō debet appetere nō eſſe: ita ꝙ uolūtas ſit cauſa ipſius nō eē quātū eſt in ſe. pōt tn̄ appetere nō eē. ſ. ꝑmiſſiue. ſ. ꝙ ſi infligeret̄ ſibi uolūtarie acciperet. ⁊ ſm hoc ꝓcedunt rationes Augᵐ.

Ad ſecūdam qōnem iaꝫ patet qd ſit dicēdum: qꝛ lꝫ debēt magis uelle nō eē q̄ in pctō ꝑmanē. credo tn̄ ꝙ appetunt nō eē nō ꝓpter culpā fugiēdā. ſunt enim obſtinati ſed ꝓpter penā quā ſuſtinēt. rō eſt. nō eē nō eſt maximū malū: nec per ſe odibile: ſed miſeria eſt per ſe malū ⁊ per ſe odibile. ergo qlibet ipſam nāliter refugit: nec ab hac fuga retrahit̄. tale autem non eſt non eſſe. ergo ⁊c̄.

¶ Pria patet. qꝛ ſicut nō eē ab eterno nō fuit malum ſic nec poſt eſt malū: nec aliqs vnq̄ contēdit cum deo: qꝛ nō fuit nat⁹ anteq̄ fuit natus: ſed pena ⁊ miſeria eſt ſimpl'r malū: ⁊ ideo ſimpl'r nolenda: qꝛ eſt cōtra appetitū nālē: nec eē eſt per ſe obiectū cōmodi. Vn̄ ſi daret̄ mihi optio ego eligerē potius nō eē ſimpl'r q̄ in tali ⁊ tāta miſeria eſſe.

¶ Cōtra. eſſe eſt magis diligibile affectione cōmodi. ꝓbo. Ois appetitus affectione cōmodi eſt cōcupiſcēs: cōcupiſcēs alicui cōcupiſcit: ⁊ hoc hēt pro fine. Sed ois appetitus affectione cōmodi ſibi cōcupiſcit. ergo maxime cōcupiſcit ſibi ſuū eē. ¶ P̄.
Cap. ultio. Aug⁹. 19. de ci. dei. dicit ꝙ amor ſui uſq̄ ad contēptum dei facit ciuitatē diaboli. hoc maxime viget i dānatis ſicut ex oppoſito maxime amor dei in beatis. ¶ P̄. affectio cōmodi ſeqtur appetitum nālem ſed natura maxime appetit eſſe. ergo ⁊ affectio cōmodi maxime eſt ad eſſe. tūc ſic. cuius oppoſitum qs maxime odit ipſum affectione cōmodi maxime diligit. Sed oppoſitum ipſius eē maxime qs odit affectione cōmodi. ergo eſſe maxime diligit. ¶ Reſpōdeo. de minori poſſet eſſe dubium ꝓpter btitudinem que magis videt̄ diligi affectione cōmodi: qꝛ opponit̄ ipſi miſerie: ſed tn̄ certū eſt ꝙ lꝫ cōcupiſcētia quo ad cōcupitum ſit magis ad btitudinem nō tn̄ cōcupita eſt btitudo niſi ꝓpter me ſicut propter finem. cōcedo ergo minorem: ſed ad maiorem (qn̄ dicit̄ ꝙ eē eſt maxime eligibile affectione commodi: ⁊ ſic oppoſitum eius eſt maxime fugiēdū.) dico ꝙ eſt falſa: niſi ſit in eodē genere oppoſitiōis. tūc ad minorem dico ꝙ nō eſſe eſt oppoſitum eſſe ꝯdictorie. Sed miſeria ⁊ btitudo ꝯrie. Velle etiaꝫ ⁊ nolle ſunt actus cōtrarij ⁊ hn̄t oppoſita obiecta. nūc aūt ꝯdictorium nō habet rōnem formaleꝫ odibilis: ſed ꝯrium. ꝯrium enim eſt maioris odij q̄ ꝯdictorium. ꝓbo. ex affectione btitudinis eſt odibilitas. nō enim appeto nō eſſe niſi qꝛ uellem beatuſ eſſe. ſed huic opponit̄ miſeria. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. illud eſt malum formal'r: ſed nō eſſe nō eſt maluꝫ formaliter. ⁊ ſic patet ꝙ illa ꝓpoſitio eſt falſa que dicit: qd̄ opponit̄ magis bono eſt magis fugiēdum: niſi opponant̄ ꝯrie. credo tn̄ ꝙ ꝓpter fugam pene uellent nō eſſe: qꝛ dicit hoc ſcriptura ſm illud Apoc. 9.
Deſiderabunt hoies mori ⁊ fugiet mors ab eis.

Ad argumenta. ¶ Ad pmuꝫ dico ꝙ ibi ſunt duo nolle: tn̄ fortius nolle teneret: ⁊ ſic dicunt̄ nolle nō eſſe: qꝛ in nō eſſe nihil mali imaginat̄. ¶ Ad 2m dicēdum ꝙ ꝯſītia bona eſt de uolitione efficaci: nō tn̄ de abſoluta uel ſimplici uolitione: ⁊ ideo arguis ex oppoſito cōſequētis ad oppoſitum an̄cedentis nō deſtruendo totum conſequens.

¶ Vel ſic ad pmum. dico ꝙ ibi ſunt duo nolle ⁊ vnum fortius alio: ⁊ ideo cedit vni: ⁊ vult aliud illud qꝛ. ſ. miſeria pene hēt rōnem maioris nolibilitatis: lꝫ ſint duo nolita ⁊ duo nolle. vnum cōtrarie ⁊ aliud negatiue. ⁊ ideo vnum magis nolēdū q̄ alterum. ¶ Ad 2m cum dicit̄: ꝙ dānati nō pn̄t nō appetere btitudinem: ⁊ ſic ſemꝑ eſſe in qete appetunt. Dico ꝙ ꝯſītia eſt bona loquēdo de uolitione efficaci. nō eſt aūt bona loquēdo de cōditionata. ſ. ſi poſſent uelle nō eſſe. Vnde iſtud argumētuꝫ ꝓcedit ex oppoſito ꝯſequētis ad oppoſitum an̄cedentis nō deſtruēdo totum ꝯn̄s. ſimul igit̄ pn̄t appetere btitudinem ⁊ non eſſe uoluntate cōditionata.

¶ Queſtio. III.

Vtrum beati videant penaſ damnatorū. videt̄ ꝙ nō: qꝛ ſi viderēt aliqd eſſet eis rō videndi. ſed nihil pōt eis eē rō vidēdi eaſ: qꝛ nō eētia diuia: qꝛ ipa nō repn̄tat oia ut diſtincta: qꝛ ipſa eſt indeterminata ad oēs creaturas: nec ꝓprietas pſonalis: qꝛ illa nō eſt cois tribus: nec tribus. ratio aūt cognoſcēdi eſt cōmunis alius reſpectuſ ad extra: qꝛ ille nō pōt eē cognitus niſi pus ſint cognita extrema. ergo cum nihil aliō ſit in diuiniſ niſi aliquod illoꝝ: ⁊ per illa nō cognoſcūt. ergo nō poſſūt cognoſcere. ¶ P̄. nihil cognoſcit̄ niſi qd̄ habet ideam in deo: pena aūt eſt quoddam malū. ergo non habet in deo ideam. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. ſi vidēt penas dānatoꝝ uel uolūt eaſ uel nolūt. ſi uolunt: ergo vident̄ crudeles. ſi nolūt ⁊ non pn̄t ſubleuare: ergo cadit in eis triſtitia: qd̄ eſt incōuenieſ. ergo ⁊c̄. ¶ Cōtra. Grego⁹ in dyalogo: ⁊ ponit magiſter in littera.

Li.4.c.34. Ideꝫ ſuper Luc.16.

Rn̄deo. Hic primo eſt videndum utrum videant uel cognoſcāt illas penas in genere ꝓprio. Scd̄o utrum in uerbo. ¶ Patet ꝙ nō videant viſione ſenſibili: qꝛ nec eſt diſtantia debita ſimpl'r. ſi requirat̄ diſtantia debita inter intellectum ⁊ obiectum: etiam nō cognoſcūt qꝛ non eſt diſtantia ꝓportionata inter potentiā exiſtentem in celo empyreo ⁊ obiectum in inferno. Sic ergo patet ꝙ nō in genere ꝓprio. ¶ Remanet ergo queſtio ſi in uerbo cognoſcāt eas. ubi prima difficultaſ eſt qd eſt ratio cognoſcendi eis illas penas in deo. ¶ Et dico: ꝙ eſſentia diuina nō reſpectus nec perſonale aliqd̄. ꝓbatio. quādo cauſa eſt illimitata ex perfectione ſua ad plures effectus in ſe ex ſe eſt determinatiſſima determinatione excludente ꝯtradictionem uel indifferentiā ad ꝯdictoria ad qdcūq̄ illoꝝ pluriuꝫ. probo. qꝛ ſi eſſet tm̄ illius eſſet determinata ad illud: ſed ꝙ extendit ſe etiam ad aliud cauſandū nihil diminuit de virtute ſua reſpectu illius: nec impedit determinationē ſui reſpectu illi⁹: tunc arguit̄. Si aliqua eſſentia eſſet determinata ad repreſentandū tm̄ hanc eſſentiā: illa eſſet determinata duplici determinatione ad ꝯdictoria: ⁊ determinatione ad alia. ſed eſſentia diuina eſt illimitata ad oia entia ad qd̄libet illoꝝ determinata determinatione excludēte indifferētiaꝫ ad ꝯdictoria:
di.7.c.28. ut oſtenſum eſt in primo libro. ergo per hoc ꝙ extendit ſe. ⁊ eſt illimitata ad plura nihil tollitur ſibi de perfectione reſpectu illius uel cuiuſlibet illorū in ſe. ⁊ ideo ſine omni determinatione ⁊ omni determinante re uel rōne cognoſcibilis eſt ex ſe. ⁊ ratio cognoſcendi oium ad que eſt. ¶ Scd̄o eſt vidēdum quomō hoc eſt. an pena habeat ideaꝫ in deo. Dico ſm Augᵐ. 9. de trini. c. 10. ꝙ aliqd eſt cognoſcibile ſm ſpēm: ⁊ aliquid ſm priuationē. cognitio ſm ſpēm eſt eius rei que cognoſcitur in ſe. ſm priuationem cognoſcit̄ qd̄ cognoſcitur per aliud. ⁊ ideꝫ dicit phs. 4. 7. ⁊. 9. metaᶜᵉ. ꝙ priuatio cognoſcitur per habitum. ¶ Tunc dicit̄ ad ꝓpoſitum: ꝙ pena dānatoꝝ eſt multiplex. quedā pena dāni: carentia ſcilꝫ viſionis diuine. Alia eſt triſtitia de ipſa pena. Tertia triſtitia de culpa: nō ut eſt offenſiua dei: ſꝫ ut eſt cauſa pene. Quarta eſt triſtitia de igne continente perpetuo. Quinta de igne imutante ⁊ retinente intellectuꝫ dānatoꝝ in perpetua ꝯſideratione ſua. 3ª triſtitia. ſ. de culpa inquantū eſt pctm̄ eſt uermis cōſcientie. ¶ Si ergo eſt queſtio de pena dāni que eſt carentia viſionis diuine: ſiue de culpa que eſt cauſa pene. ſic dico ꝙ nō vident in eſſentia diuina: qꝛ nec habent ideam in deo: nec imitantur ideam: qꝛ nec in ſe: nec in aliquo gradu entis ſunt: nec per conſequēſ imitātur illam in aliquo gradu. ⁊ ita iſta nō eſt ratio cognoſcendi in eſſentia diuina ſm ſpēm: quia nō habent ꝓpriaꝫ ideam in deo: ſed ſm ſimilitudinem per aliud. ¶ Si aūt eſt queſtio de triſtitijs alijs. tūc dico ꝙ ille cognoſcuntur ſm ſpēm: qꝛ ſunt uere entia poſitiua que habēt uere propriam ideam in deo. ¶ Sed quid facit idea ſi ponatur ad cognitionem ⁊ viſionem illam: dico ꝙ ſi idea ponitur reſpectus eētie diuine ad extra cognitio illoꝝ ad que eſt reſpectus ille neceſſario preſupponitur. eſſentia enim nunq̄ eſt comparata niſi prius intelligatur illud ad qd̄ ſit comparatio. nō enim ſit comparatio ad ignotum. ¶ Per quid ergo cognoſcūtur illa ad que comparatur: nō per cognitionem illius reſpectus. oportet ergo ꝙ per illam eſſentiam que perfectiſſime omnia repreſentat: que ut ſic repreſentans illa ut obiecta cognita habet rōnem idee. ¶ Et ſi arguatur ꝙ hoc nō poteſt eſſe: quia illō qd̄ ſic ſe habet in rōne cogniti eſt deductum uel abſtractum ab alio. ergo habet neceſſario exemplar a quo uel vnde ꝓductuꝫ eſt ſub rōne propria ⁊ determinata. ⁊ hoc habet rationeꝫ idee. ¶ Dico ꝙ falſuꝫ eſt: imo ipſa eſſentia eſt exēplar illimitatum. Et iſta eſt prima ratio in eſſe cognito: nō autem alia ratio que priuſ det eſſe cognitum: ut dictum eſt in primo libro. ⁊ hec magis determinate repreſentat q̄ aliquid limitatum: neduꝫ extra exiſtens. imo q̄ aliquid intra. Illo modo loquebatur Aug. qꝛ ipſe loquebat̄ de ideis ſicut plato. Plato aūt ponebat eas in mente diuina ſicut ꝑ ſe entia. ¶ Sed de tertio principali. ſ. quomō ſe habet uoluntas beatoꝝ ad ipſas penas damnatorū. non credo ꝙ conſolētur abſolute de penis eoꝝ: qꝛ nec deus qui eſt iudex inferens penam conſolatur abſolute: ut patet per Iſaiam. Heu me conſolabor ſuper inimicos meos. Obiectum enim circa qd̄ ordinatur eſt natura nuda: ⁊ illam nō ordinat ad penam niſi ꝓpter rōnem mali. non ergo gaudent de eis niſi ꝓpter iuſtitiam iudicis ſi eſt: imo quia eſt nolita ab eis. aliud aūt ut culpa eſt nolitum ab eiſ. ¶ Aliter tamen eſt in eis uelle q̄ in deo: quia de⁹ eſt iudex uoluntarie inferens: ſed in eis nō eſt niſi uelle complacentie inquantū eſt determinatum a iuſtitia uoluntate diuina: ⁊ ſi placeret deo: uellent liberationem eorum: uel ſaltem non diſpliceret eis ſi placeret deo. ⁊ ſic pꝫ ꝙ nō acceptāt penam ut pꝛimum obiectū: ſed ut eſt a iuſtitia diuina iflicta eiſ.

¶ Aliꝗ textus ſic ſunt.

¶ De tertio principali. ſ. quomodo uoluntas beatoruꝫ ſe habet ad iſtas penaſ dānatoꝝ: nec video nec ſcio quomodo uel ipſi uel deus gaudeant uelꝫ cōſolentur de penis eoꝝ. Vnde deuſ dicit Iſaie p̄ꝫ per modum plangentiſ. Heu cōſolabor de hoſtib⁹ meis. Vnde cum dicit heu nō dicit niſi quaſi dolēdo: qꝛ deus eſt cui ꝓprium eſt miſereri ſemꝑ ⁊ parcere: nec letatur in perditione maloꝝ morientiuꝫ. Vnde nō ordinat aliquos ad penam niſi quadaꝫ rōne neceſſitatis in natura: eo ꝙ nō pōt aliter ordinare ſaluo ordie iuſtitie qua ordinari debet culpa ſub pena: non tn̄ eſt uolitum ſimpl'r: nec a deo: nec a beatis: ſed tm̄ eſt uolitum ſm quid. gaudent enim ꝓpter iuſtitiaꝫ inquantū natura exiſtēs ſub culpa ordinat̄ per penam. ¶ Sciēdum tn̄: ꝙ alit̄ debet gaudere iudex de pena iuſte inflicta q̄ ali⁹ cuius nō intereſt. Vnde deus acceptat dānatoꝝ penam: qꝛ iuſta eſt: ⁊ ſit in vindinctā offenſe iudicis: ⁊ ideo eius intereſt habere maiorem complacentiaꝫ infligēdo iuſte penam q̄ debeant habere beati: qꝛ alij beati minus debēt habere de cōplacētia: eo ꝙ ad eos nō pertinet vindicta: imo ſi placeret deo uellent eoꝝ liberationē uel ſalteꝫ nō diſpliceret eis liberatio eoꝝ. Vnde deus acceptat id qd̄ iuſtuꝫ eſt in ſe. ſed beati acceptant illud pro tanto ut eſt ordinatum ⁊ inflictūm a deo.

¶ Sed erit ne triſtitia in eis in videndo penas dānatorum propter illud nolle? Dico ꝙ nō: quia beati omnia vident in deo ſicut in primo obiecto eorū uolito: ⁊ uolunt qd̄ deus vult. vident auteꝫ deum uelle penas eoꝝ ⁊ intelligere eas: ideo uolūt eas

Universidad de Deusto Biblio

intelligere ut de⁹: ⁊ uelle ut deus vult eas: ⁊ ideo pena illa nō eſt eis ut obiectum nolitum: ſed uolitum: tamen ſi placeret deo abſolute nollent. nec tamen propter hoc eſt triſtitia in eis: quia uoluntas eoꝝ non eſt capax triſtitie propter delectationem perfectam que impedit oēm triſtitiam non ſolū oppoſitam: ſed quācunqꝫ contingētem. nec eſt etiam iſta nolitio: niſi conditionalis. ſ. ſi deus uellet: ⁊ iō non ſequitur triſtitia: quia talis nolitio non eſt ſufficiens cauſa triſtitie. ſ.ethi⁹. c.8.

a.l. quādo. **Ad argumenta.** ¶ Ad primum nego maiorem: qō dicis ꝙ eſſentia non poteſt eſſe ratio cognoſcendi. ¶ Ad probationem quādo dicis ꝙ eſt indeterminata. dico ꝙ uerum eſt: nō tamen indeterminatione que eſt cum potētialitate quadam ad contradictoria que eſt imperfectionis. ⁊ iſto modo materia eſt indeterminata ad formas: ⁊ genus ad ſpecies. ⁊ de iſta uerum eſt ꝙ non ſufficit ad determinatā cognitionem. Sed alia eſt indeterminatio ⁊ illimitatio actiua ⁊ actualitatis: ⁊ talis eſt ſufficiens ratio ⁊ cauſandi ⁊ cognoſcendi: ſic eſſentia diuia eſt indeterminata propter illimitationē ſue perfectionis. illud autē indeterminatum quod ꝓpter ſuam illimitationem eſt perfectius ꝙ̄ determinatum determinatione oppoſita bene poteſt eſſe ratio determinate cognitionis: ſicut eſſet vnius tm̄. ſic autem eēntia diuina ſic ſe habet ad omnia cognoſcibilia. ¶ Ad aliud dico: ꝙ nō habet ideam. cognoſcitur tamen per habitum ſicut priuatio habet cognoſci. ¶ Ad 3m dico: ꝙ uolunt eas: ſed non primo: quia uolunt quicquid deus vult. ⁊ ſi etiam illas penas uolunt: non tamē propter hoc ſunt crudeles: qꝛ nolunt prima uolitione: nec tamē ꝓpter hoc triſtant̄: qꝛ appetitus eoꝝ nō eſt capax triſtitie ut dictū eſt. ſed vultu diuino ſatiantur.

Queſtio. IIII.

Ultimo quo ad totum quartum iſtum queritur. Utrum pena omniū dānatorū ſit equalis. videtur ꝙ ſic. Pena eſſentialis dānatorū eſt pena damni que conſiſtit in carentia diuine viſionis. carentia vō eſt ꝑuatio: ſed priuatio non recipit magis ⁊ minus. ergo ⁊c̄. ¶ Item. ignis qui facit penam ſenſus omniū erit idem. Sed agens naturale agit ſm ultimum potētie ſue in omne in quod agit. ergo equaliter patientur: quia in omnibus pena equalis erit ⁊c̄. ¶ Itē ſi pena vnius eſſet minor ꝙ̄ pena alterius: tunc pena peioris eēt maior ꝙ̄ minus mali: ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊c̄. conſequētia patet. falſitas conſequētis apparet. probatur. quia maior pena eſt maius bonum: quia pena eſt aliquod poſitiuum. ⁊ per cōſequens bonum: quia a deo. ⁊ ſic ſi daretur pena maiori peiori: plus daretur ſibi de bono. ¶ Ꝑ. ſi illa pena eſſet ſic diuerſa in diuerſis ſm magis ⁊ minus: tunc debet plus attendi maioritas uel minoritas ſm extenſionem ꝙ̄ ſm intēſionem. probo. ex hoc debet attendi grauitas pene ex quo grauitas culpe. grauitas autē culpe attenditur penes infinitatem. ergo ⁊ pene. ſed hoc non poteſt eſſe ſm intenſionem. ergo quo ad extēſionem. ergo in penis non eſt diuerſitas inequalitatis: qꝛ quelibet infinita extenſiue: ⁊ per conſequens omniū hominū erit equalis. ¶ Contra. Apoc. 18. dicit̄. Quantū glorificauit ſe: ⁊ in delitijs ⁊c̄. ⁊ in pſal'. dicitur. Reddet vnicuiqꝫ ſm opera ſua.

a.l. apparētia.

60 Idē ꝑuer. 24. ⁊ Di-re. 25.

Queſtio. V.

Iuxta hoc queritur. Utrum beatitudo omniū beatoꝝ ſit equalis. videt̄ ꝙ ſic. quia dicitur in Matth. Singuli receperūt ſingulos denarios. equale enim donū erit in eccleſia militante quantum ad numerum. ergo non poteſt intelligi ſm extenſionem. ergo ſm intēſionem. ¶ Ꝑ. fruitio ſequitur viſionem: ſed non vident deum inequaliter. ergo nec fruuntur eo ineq̄liter. ꝙ nō videant deum inequaliter pꝫ per Aug. 83. q. q. 32. ubi dicit ꝙ vnus nō intelligit meli⁹ rem ꝙ̄ alius: quia qui aliter itelligit rem ꝙ̄ eſt fallitur. igitur cum ſm eum ibidem beati intelligant deum ⁊ videant ſicut eſt vnus nō videbit eum clariorē alio: igitur nec eo delectabili⁹ nec beatius perfruitur. ergo nō poteſt inequaliter videri. ¶ Ꝑ. Aug. ſuper Ioānem omel'. 66. dicit ⁊ ponitur in littera. Omniū erit par gaudium. ergo par beatitudo. gaudium enim uel eſt idem ꝙ operatio: uel conſequit̄ operationem: quia equalem operationē ſequitur equalis delectatio. ¶ Contra Ioā. 14. dicit ſaluator. In domo patris mei manſiones multe ſunt. ⁊ loquit̄ de beatis ſm Auguſtinū. ¶ Ꝑ. apoſtolus prima ad Coꝛ. Sicut differt ſtella a ſtella in claritate ⁊c̄. ¶ Item pſal'. dicit̄. Reddet vnicuiqꝫ ſm opera ſua: ſed opera ſunt inequalia ⁊c̄. 15.

Qō. VI.

Iuxta hoc queritur. Utrum beatitudo corporū erit equalis. videtur ꝙ ſic. primo de impaſſibilitate. impaſſibilitas eſt priuatio: ſed priuatio non recipit magis ⁊ minus. ergo nec impaſſibilitas. ¶ Ꝑ. ꝙ non in ſubtilitate: qꝛ ſubtilitas eſt poſſibilitas coexiſtēdi vnū corpus cum alio pro libito uoluntatis anime informantis ipſum. Sed equaliter omne corpus beatū habet poſſibilitatem talem. ergo ⁊c̄. ¶ Contra ad Corinth. Stella differt a ſtella: ſic erit reſurrectio mortuorum. 15.

Reſpondeo. Et primo ad ſecundā queſtionem circa quā ſex ſunt videnda. Primo quomodo poteſt ſtare inequalitas in eadem ſpecie. Secūdo vnde eſt iſta inequalitas. Tertio ꝙ nō poteſt abſolute eſſe ex parte potentie paſſiue. Quarto ꝙ eſt ex actiuo ⁊ qualiter. Quinto utrum ex natura uoluntatis uel habitus. Sexto ex his que inequaliter fruitur deo. ¶ De primo. utrum inequalitas poſſit eſſe in eadem ſpecie in beatitudine videtur eſſe contradictio: qꝛ beatitudo includit quietationem appetitus naturalis in quolibet beato. Sed appetit⁹ naturalis in quolibet indiuiduo eſt ad perfectionem ſūmam poſſibilem in illa ſpecie. ergo ſi appetitus talis quietatur: non niſi per ſummum poſſibile in ſpecie. ergo hoc erit equale in omnibus: quia appetitus naturalis eſt equalis in omnibus. ergo ⁊c̄. ¶ Ꝑ. appetitus liber conſonus appetitui naturali rectus eſt. probo. Conſonans recto rectum eſt. appetitus naturalis eſt rectus: quia deus eſt cauſa illius in natura qui non poteſt eſſe cauſa niſi recta ⁊ recti: ſed appetitus naturalis eſt ad ſummam perfectionem poſſibilem in ſpecie. ergo ⁊ uoluntas libera ſi eſt recta erit ad ſummam perfectionem in ſpecie: ſed nullus eſt beatus niſi qui habet quicquid vult recte. ergo nullus erit beatus niſi habeat ſummā perfectionem que eſt poſſibilis in ſpecie. ¶ Reſpondeo ꝙ inequalitas poteſt ſtare cum beatitudine in eadem ſpecie. probo. Nō opoꝛtet ꝙ appetitus naturalis habeat oēm perfectionē cuius eſt ſumme capax. patet de graui qō eſt capax eſſe ſumme deorſū ſcilꝫ in centro. non tamen omne graue poteſt eſſe in centro. ⁊ ſi tolleretur impedimentum eſſet ſumme deorſū: ⁊ tamen nō poteſt eſſe: ſed facit ſe deorſum quantum poteſt: ⁊ ibi quieſcit. ⁊ ideo ſufficit ꝙ graue quietetur eo modo quo grauitas eſt principium intrinſecum ad quietationem. eſt autē ſic principium ꝙ ſtante eadem perfectione nature ad quam eſt maior intentio nature maiorē habet perfectionem. ⁊ hoc ſiue ſit ab intrinſeco perfectiuo eorum ſiue ab extrinſeco: qō eſt natura vniuerſalis. hoc autem eſt ut illa que ſunt magis grauia quietētur magis deorſum. vnde ſufficit minus graui ꝙ quietetur in ſuperficie terre. ¶ Sic eſt etiam in propoſito: ꝙ lꝫ appetitus naturalis naturaliter inclinet ad ſummam perfectionem. iuſtitia tamē diſtributiua in deo que ordinat omnia ꝓpter ſeipſaꝫ: ordinat ſic homines ad beatitudinem ut hec perfectio detur propter meritum nō propter appetitum naturalem: ⁊ quia inequalia poſſunt eſſe merita in eadem ſpecie hominū. per conſequens ⁊ perfectio poteſt eſſe inequalis. ¶ Ad primum argumentū dico. ꝙ totalis appetitus quietatur ut eſt cōſonus uoluntati ſiue regule ſuperiori: nō ꝙ tātū accipiat quantum capere poſſet. nihilominus tamen quietatur: quia attingit quantū natus eſt attingere per diſpoſitionem illam mediam ſine qua nō erit coniunctio ad illam cauſam. huius autē diſpoſitio eſt per merita. ¶ Ad ſcōm dico. ꝙ appetit⁹ liber tunc eſt rectus quando eſt conſonus regule diuine: ⁊ huic appetitui naturali huius ſuppoſiti. modo ita eſt ꝙ quando aliquid habet duas regulas ſi ut cōparatur ad ſuperiorem regulam eſt conforme ei: tunc ſimpliciter eſt rectum. ſi ut comparatur ad inferiorem regulam eſt ei conforme: eſt ſm quid rectum: ſed beatus nō vult habere maiorem beatitudinem ꝙ̄ deus vult eum habere. ⁊ hoc dico actu elicito. ergo tunc ſimpliciter appetitus eſt rectus: non autem quantum inclinat naturaliſ appetituſ. ⁊ ſi conformaretur ſibi in hoc non diuine regule iam eſſet ſimpliciter malus ideſt ſm quid rectus. ¶ Et qō dicis ꝙ tunc appetituſ naturalis eēt malus. dico ꝙ non. appetitus enim naturalis eſt ad hoc ad quod datus eſt. nec propter hoc malus eſt. appetitus enim naturalis tactiuus nō eſt propter hoc malus ꝙ non poteſt non delectari in tangibili conuenienti: qꝛ hoc nō eſt in poteſtate ſua: ſed hoc in appetitu libero eſſet malum: quia eſt in poteſtate ſua non delectari: ⁊ ideo appetitus naturalis in hoc non eſt rectuſ: quia appetit illud qō deus vult ipſum appetere: nō enim poteſt abſolute appetere quod deus vult ſicut liber. nec tamen appetit contra deum: qꝛ deus ordinat euꝫ ſic appetere. ¶ Secundo eſt vidēdum vnde ſit illa inequalitas. opoꝛtet enim ꝙ ſit uel a potentia paſſiua uel actiua: ul' ab obiecto beatitudinis. ſi potentia ſit neutra: ſed non poteſt eſſe ab obiecto. probatio. obiectum beatitudinis nō poteſt eſſe obiectum beati: niſi ut infinitum in perfectione. Infinitum ut infinitum in ꝑfectione non poteſt eſſe inequale. ergo ex parte obiecti non poteſt eſſe inequalitas. maior probata eſt in primo libro. ⁊ modo etiam probatur. Impoſſibile eſt potentiam quietari perfecte: niſi in optimo in quo ſaluatur ratio obiecti ſui: ſed totū ens eſt obiectum uoluntatis ſub ratione boni: ⁊ intellectus ſub ratione ueri. ergo intellectus ⁊ uoluntas non quietantur: niſi ubi eſt obiectum ſuum in ſumma ſua perfectione: ſed in nullo finito poteſt eſſe in ſūma ſua perfectione. ergo non niſi in infinito. minor probatur. enti ut ens non repugnat eſſe infinitum: ut probatum eſt libro primo. ergo ⁊c̄. patet ergo ꝙ ex parte obiecti non poteſt eſſe iſta inequalitas: qꝛ ſm totum ſm rem ⁊ rationem obijcitur obiectum. ¶ Tertia concluſio eſt ꝙ nō poteſt eſſe iſta ineq̄litas ex parte potentie paſſiue abſolute: cuius ratio eſt. quecūqꝫ potentia paſſiua in ſpecie eſt ad ꝑfectionem totam eandem in ſpecie abſolute in quocunqꝫ indiuiduo propter diſpoſitionem tamen: ut puta propter merita ut diſpoſita ſic poteſt eſſe inequalis reſpectu ꝑfectionis in diuerſis indiuiduis in eadem ſpecie: ſed iſta non ſufficit: quia non manet cum effectu. ſ. beatitudine. nec eſt cauſa principalis: ſed eſt tm̄ preuium ad effectum. non aūt manet quando ineſt. ¶ Quarta concluſio eſt: ꝙ eſt ex parte actiui. actiuum autem poteſt poni uel intrinſecum uel extrinſecum. ſi ponatur extrinſecū: impoſſibile eſt ꝙ ponat̄ inequale in ſe: ſed quia tm̄ inequaliter agit. non autē poteſt inequaliter agere: uel ſaltem non agit inequaliter: niſi quia diſpoſitio preuia eſt inequalis: niſi forte diceres ꝙ agit inequaliter ſine diſpoſitione: quia agit ſicut vult: ⁊ non ſm iuſtitiam diſtributiuam. tunc enim non eſt cauſa quare vnus minus uel plus habeat ꝙ̄ ali⁹: niſi quia vult vni dare pluſ ꝙ̄ alteri. ⁊ ſi eſſet agēſ neceſſarium ut poneret philoſophus ꝙ ageret neceſſitate nature: ſequeretur ꝙ cauſaret in quolibet quantum poſſet capere natura illa. ¶ Si autē ponatur principium actiuum intrinſecū aliqualiter videtur probabile ꝙ ſit charitas. non enī videtur poni propter aliud niſi propter principiū actiuū. non enim videtur facere ad paſſionem. nec fruſtra ponitur. ergo habet rationē principij actiui: ſed nō poteſt habere rationem principij actiui: niſi potentia ſit actiua quam habilitat ad agendum: que potentia eſt uoluntas. ſi ſic: tunc facile eſt videre quomodo eſt inequalitas: non ſolū in actione: ſed etiā in ipſo ꝑncipio actiuo eſt inequalitas: ut patet. uoluntas enī ⁊ charitas in diuerſis ſm perfectionē poſſunt eſſe inequales. ¶ Quinta concluſio videtur ex illa quarta: quia ſi uoluntas eſt cauſa ineq̄litatis: quia eſt principium actiuum inequale: tunc inequalitas in beatitudine in naturalibus. ſi autē inequalitas ſit per habitum charitatis. tunc videtur ꝙ nobilior uoluntas ſi non habet equalem habitum charitatis: non poteſt equaliter agere ſicut ignobilior: qō videtur inconueniens. ¶ Reſpondeo ad hoc ꝙ ſiue ſit uoluntas equalis: charitas vō inequalis: ſiue charitas equalis ⁊ uoluntas inequalis. poteſt tamen in inequalem actum. probo. In effectu poteſt eſſe perfectio aliqua: non ſolū a prima cauſa: ſed etiam a ſecunda. ¶ Sed dicis. ſi ſit equalis charitas: ita ꝙ habens uoluntatē ignobiliorem habet tantam charitatem quantā habēs nobiliorem uoluntatem: ⁊ habens nobiliorem habet ſimplicem charitatē: ⁊ eſt cauſa equalis act⁹: tunc quantum eſt ex parte actus charitatis: tamē quantum eſt ex parte actus uoluntatis qui habet nobiliorem habet perfectiorem actum: ⁊ tunc cū charitas ſit ratio merendi. ſequitur ꝙ inequaliter meriti erunt equaliter beati. ¶ Reſpondeo ⁊ dico

a.l. quādo.

a.l. ſequit̄

[margin note, partly illegible] 3.4. ⁊ ... ſpe.

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝙ eſt equalitas quãtitatis illis in ſpecie actus: tamen eſt inequalitas proportionis. inferior eniʒ uoluntas agit ſm totum ſuum conatum: ſed uolũtas nobilior non. ⁊ ſic ſm hoc nõ dabitur tanta charitas vni ſicut alteri ꝓportionaliter. ¶ Sed argues. Ille qui habet nobiliorem uoluntatem ⁊ minorem charitatem nõ habet equalem beatitudinem equali actu. ¶ Dico: ꝙ primo ſunt equales in merendo equalitate quãtitatis. nõ equalitate proportionis: que attenditur ſm maiorem conatum uel minorẽ. ideo charitas inequaliter inequalitate proportionis tribuitur eis. beatitudo tamen equaliter equalitate quantitatis. ¶ Ex hoc patet. 6. q. ſ. inequaliter fruuntur deo. ¶ Sed quid uolunt ne equaliter bonum ſuum ⁊ alteri bono bonum ſuum maius uel inequaliter? videtur ꝙ nõ: quia maius bonum eſt magis diligendum. Sed bonum beatiſſime virginis eſt magis q̃ bonum Lini. ergo beat' Linus magis diligit bonum beate virginis q̃ ſuũ ſibi: ⁊ ſi ſic cum dilectionem ſequatur gaudiũ: tũc tãtũ gaudebit: imo plus de bono alteri' qui habet maius gaudium q̃ de bono ſuo quod eſt minus. ¶ Reſpondeo. vnuſquiſq; citra deum plus diligit ſe q̃ alium. ⁊ ad hoc tenentur. quia poſt deum minus tenentur odire ſe q̃ aliquem aliuʒ ⁊ magis diligere ſe q̃ aliquem alium: quia ſi non tunc nõ teneretur magis vitare peccatuʒ in ſe q̃ in quacũq; creatura: qđ eſt falſuʒ. In nullo enim tãtũ debet fugere peccatum ſicut in ſe. ⁊ pro tanto magis tenetur ſibi diligere deum amore cõmodi q̃ beate virgini. ¶ Ad rationem quando dicitur maius bonum ⁊c. dico ꝙ uerum eſt ceteris paribus. hic aũt nõ ſunt cetera paria. excluſo igitur ſimpliciter optimo falſum eſt ꝙ omne melius ſit magis diligẽduʒ niſi ſit equalis vnitas utriuſq; boni ad diligenteʒ: quia dilectio fundatur in vnitate. ¶ Aliter poteſt dici: ꝙ uerum eſt extenſiue nõ intenſiue. vult eniʒ beate virgini bonum qđ eſt maius ⁊ ſibi ſuum: tamen vult bonum ſuum intenſiori actu q̃ beate virgini ſuum bonum: lʒ plura bona uelit beate virgini. ¶ Sed quid erit ne adhuc propter hoc equale gaudium: quia vult illi bonum ſuuʒ: qđ eſt maius: ⁊ ſibiipſi bonum ſuum qđ eſt minus? videt ꝙ ſic: quia vult illi maius bonum q̃ ſibi: qđ bonum etiã euenit ſibi. ſed de hoc generatur gaudiuʒ. ergo habebit gaudium tm̃: uel plus de bono alterius ſicut de ſuo. ¶ Reſpondeo. gaudium magis nõ ſemper prouenit ex uolito magis bono: ſed ex intenſiori actu uolendi bonum uolitum: ſed bonuʒ ſuum eſt magis uolitum intenſe q̃ alterius. ergo ex hoc magis gaudium eſt.

Grego' ſic exponit.

Ad argumenta illius q̃onis. ¶ Ad primuʒ ꝙ ſinguli recipiunt ſingulos denarios ⁊c. dicitur ꝙ ueruʒ eſt: ⁊ exponitur de vita eterna: quam quilibet accipit. ¶ Aliter expono: ꝙ ille denarius eſt eſſentia diuina que eſt idem obiectum omnium beatoꝝ: ⁊ datur omnib' ſub equali ratione: quia infinita ex parte obiecti. ¶ Ad 2^m dico: ꝙ omnes ille propoſitiones ſunt truncate. aduerbiuʒ enim niſi habeat participiuʒ uel uerbum ſemper eſt truncata locutio ſiue incongrua: ſic eſt propoſitio hec in ꝓpoſito: qui intelligit rem aliter q̃ eſt fallitur. hec enim alienitas poteſt poni circa actuʒ intelligendi: ⁊ ſic eſt ꝓpoſitio falſa: quia omnis intellectus creatus intelligit rem aliter q̃ eſt: quia intellectio eſt accidens. intellectum aũt poteſt eſſe aliqua ſubſtantia: ⁊ ſic nõ eſt ꝓpoſitio Auguſtini alia ab illa philoſophi. ab eo ꝙ res eſt uel nõ eſt oratio dicitur uera uł falſa. poteſt etiaʒ poni circa rem que intelligitur. ⁊ ſic intellectus ſi rem aliter intelligit q̃ ſit falſum intelligit. ⁊ ſm hoc illud aliter dicit modum circa obiectum. ⁊ ſic qui intelligit rem aliter q̃ eſt fallitur: quia non intelligit eam. nihilominus tamen vnus poteſt habere clariorem modum intelligendi alio. ¶ Ad aliđ dico. ꝙ nõ eſt par fruitio: nec par gaudium: nec etiam par amor concupiſcentie: nec etiã par delectatio ſequens: lʒ enim ſit de paribus: non tamẽ pari affectu. Intelligit ergo Auguſtinus extenſiue: nõ intenſiue: q2 quilibet gaudebit de quolibet: ⁊ de oĩbus de quibus alius gaudebit.

In predicamentis. cõ ſubſta.

Ad tertiam q̃onem dicenduʒ: ꝙ ſi ille btitudines corporis ponuntur quatuor qualitates abſolute poſitiue: tunc erũt inequales: quia ſiue perficiãt corpus ſuum ex redundantia anime ad corpus: ſiue a deo imediate differũt: tamen ſm merita: quia merita ſunt inequalia: etiam cuʒ beatitudo animarum ſit inequalis ille qualitates erunt inequales. Si autem impaſſibilitas eſt ſolum poſſibilitas nõ patiẽdi corpus paſſione abijciente a ſubſtãtia deo preſeruãte: ut viſuʒ eſt prius: ⁊ ſi ſubtilitas eſt poſſibilitas eſſendi corpus cum alio corpore pro libito uoluntatiſ anime ſue: tunc videtur de his ꝙ nõ recipiunt inequalitateʒ: quia omnia corpora equaliter preſeruantur a paſſione: ⁊ equaliter poſſunt eſſe cum alio corpore. agilitas ṽo ſi eſt in corporibus qualitas proportionis poſſet eẽ equalis. ſi ṽo eſt ſm ꝙ proportionantur virtuti anime: ⁊ illa poteſt eſſe inequalis: ſic ⁊ agilitas. de claritate ſi eſt tm̃ perfectus color in gradu perfecto nõ eſt dubiũ quin ſit inequalis. ¶ Ad argumenta. duo prima ꝓcedunt de ipaſſibilitate ⁊ ſubtilitate: patet in corpore q̃onis quid ſit dicendum. ¶ Ad illud in oppoſitum de claritate concedo.

Ad primã q̃onem concedo ꝙ dãnati erunt miſeri miſeria. ſ. anime ⁊ corporis: ⁊ ita eſt duplex miſeria: ſicut ⁊ beati ſunt beati in anima ⁊ corpore. miſeria aũt anime eſt in duplici pena. ſ. dãni ⁊ uermiſ. de pena dãni dico ꝙ nõ eſt ſoluʒ carentia: quia ſic non eſſet pena: ſed carentia eſt boni apti nati ineẽ: ⁊ conuenientis qđ debet ineſſe. nõ boni remoti ſed propinqui: nec cum hoc toto eſſet illa carentia pena: niſi eſſet nolita. ⁊ ideo oportet ꝙ ſit carentia inuoluntaria. ſic autẽ poteſt dupliciter intelligi inequalis. primo quia eſſet carentia inequalis: quia inequaliter ordinati ad beatitudinem: quia ad alios ⁊ alios gradus beatitudinis. ſimiliter poteſt eſſe inequalitas inuoluntaria: quia magis uellet minus bonuʒ ſuum q̃ alterius. ¶ Sed qualiter erit illa inequalitas in illis? Dico ꝙ erit ſm inequalitatem culpe: quia qui habet grauiorem habebit carentiam maioris boni ad qđ fuit ordinatuſ. probo. Quanto actus elicitur cum maiori conatu tanto debet habere maiorem rectitudinem: ⁊ per conſequens tãto magis debet ordinare ad maius premium. quiergo grauius peccat: priuat ſe maiori bono: ⁊ ſic patet ſm primum modum quomodo poteſt pena dãni eſſe inequalis. ¶ Ex alia parte. Quanto aliquis grauius peccat tanto magis diminuitur affectioni cõmodi: ⁊ priuatur affectione iuſtitie: ⁊ per conſequens erit magis nolens peccatum ſuum inquantuʒ eſt cauſa pene. ergo magis habebit de nolitione q̃ alius: quanto magis habet de affectione cõmodi. ¶ Contra. ſi ille qui fuit maior peccator magis diligit ſe: ⁊ ſic magiſ triſtatur de dãno ſuo: tamen quantum diligit ſe magis delectabitur. probo. ſi talis magis diligit ſe ⁊ uoluntarie operat circa ſe ut obiectum dilectionis ſue: utputa circa obiectum beatiſſimũ. ⁊ ſic tunc aliqua delectatio erit in eis: qđ eſt inconueniens. ¶ Reſpondeo. ſi quilibet dãnatus: ⁊ ꝑciſe demoneſ poſſent ſtare in quieta cognitione ſua ⁊ dilectione ſua perpetua: ⁊ non determinarentur ab hoc uel ab alio reputarent ſe beatos beatitudine naturali: ⁊ ideo in cognitione ſua maxime quieſcerent. ⁊ credo ꝙ quia ab hoc ipediuntur ꝙ eſt eis maxima pena. ¶ Et tunc ad rõnem dicẽdum: ꝙ nullus poteſt ſtare abſolute in cognitione ⁊ ꝯſideratione ſua: ſed tm̃ ut eſt terminus cuiuſdam alterius. ſ. inferni uel carẽtie uł priuationis tanti boni cõmodi: ſicut infirmus cõſiderat ſe: non tamẽ delectatur: q2 nõ conſiderat ſe niſi ut eſt terminus concupite qua caret ſanitatis quã ſi obtinere nõ poteſt amplius triſtatur ⁊ punitur: ⁊ tunc dico ꝙ diligens ſe ad habendum aliquid: qđ nunq̃ poterit habere illa dilectio eſt cauſa meroris ⁊ triſtitie. ¶ De pena uermis dico ſicut de prima. Illa enim pena uermis erit quedaʒ triſtitia ⁊ continuus remorſus conſcientie: ⁊ iſta pena erit eis ineq̃lis. ſicut triſtitia qua nollent iſti mala pati eſt eis inequalis: ut dictum eſt ſupra inquantũ tollit ab eis bonum cõmodi. ſic enim habebũt remorſum maiorem uel minorem ſm ꝓportioneʒ culpe: ſicut de peccato grauiori infligitur eis grauior pena. ¶ Si queras uel dicas ꝙ iſti ſunt equales in naturalibus. inequales tamen in conatu uoluntatis ad peccandum. ergo debetur eis pena equalis propter equalitatem in naturalibus. uel inequaliſ propter maiorem uel minorem conatum. ¶ Reſpondeo (ſicut ſupra de beatitudine) nõ eni eſt eq̃lis beatitudo propter equalitatem in naturalibus: nec propter equalitatem boni actus eliciti. ſed ſm ꝙ eſt maior conatus in hoc q̃ in illo. ſʒ hoc eſt maius meritum ⁊ maius premium. ſic in propoſito: lʒ uoluntates peccantium ⁊ actus fuerunt equales: non tamen eque fuit in eis culpa: quia non fuit in quolibet equalis conatuſ in peccato: q̃re nec equalis pena in puniendo. ¶ De pena ignis dico: ꝙ ignis imutat ſenſuʒ: ⁊ mediante ſenſu imutat appetitum ſenſitiuum. ⁊ mediante illo uoluntatẽ: ⁊ inequaliter obiectum poteſt eſſe. ¶ Sed erit ne iſta inequalis imutatio: uel quia ignis in ſe eſt inequalis: uel quia corpora inequalit̃ imutantur ab eis? ¶ Dico ꝙ ſi illa corpora dãnata erunt ſine motu locali: ita ꝙ non mouebũtur de loco ad locũ: tunc afflictiua erunt inequalia: ⁊ hoc eſt rationabilius q̃ ꝙ ſint inequalia q̃ equalia: q2 ſic ſunt pauciora miracula in dãnatione eorum. ſi eniʒ eſt afflictiuũ equale: ⁊ tamen vnus minus ⁊ alius magis punitur: erit ibi perpetuum miraculum. ſi aũt ſunt mobiles: ⁊ transferantur de loco ad locum: tunc poſſunt transferri de vno afflictiuo in vno gradu ad aliud afflictiuum in alio gradu ſm illud Job. Trãſibunt ab aquis niuium ad calorem nimium. Uel ſi erit equale poteſt dici ꝙ eſt eis intrinſecum afflictiuum eorum: uel perpetuo contiguatiuum: ſicut concederetur modo de demonibus. ⁊ ad hoc videtur eſſe Aug. 12. de ciui. dei. c. 16. in quadam auctoritate que ſic incipit. Non eſt negandum.

In ſolone ⁊ queſtiũ.

Inequalia

24.

Ad argumentum primum dico. ꝙ ratione habitus quem negat priuatio nõ eſt maior vna q̃ alia. ſed ratione malitie ⁊ maioris boni qđ priuat poteſt eẽ maior: quia priuatio maioris boni. Uel poteſt dici ꝙ eſt inequalis inquantum inuoluntaria. ¶ Ad 2^m patet reſponſio. ¶ Ad 3^m dico: ꝙ ſm iuſtitiam diſtributiuam non poteſt dari peiori plus de bono ſi eſt ſimpliciter magis bonum ⁊ huic. ſi ṽo nõ eſt bonum huic. eſt tamen bonum ſimpliciter mai' bene poteſt dari: ⁊ ſic eſt de pena in ꝓpoſito. ¶ Ad ultimum nego. ꝙ exceſſus in pena debeat attendi ſm quantitatem extenſionis: quia per ſe culpe correſpondet pena ſm intenſioneʒ ſm iuſtitiam diſtributiuã. vnde (ſicut dixi ſupra.) deus poſſet infligere penam aliquam: que ſi tm̃ per momentum duraret: ſufficienter tamen puniret peccatum. nec forte duratio pene cadit ſub demerito: ſicut nec duratio beatitudinis ſub merito: ſed ratione liberalitatis. ¶ Et quãdo dicis ꝙ grauitas accipit extenſionẽ in peccato quia ſm infinitatem: ⁊ ſm hoc correſpõdet pena. Dico ꝙ peccatum non dicitur infinitum: niſi quia ſeparat ab infinito: non ꝙ formaliter malitia ſit infinita: quia talis ⁊ tanta eſt quanta eſt bonitas que nata fuiſſet ineſſe illi actui. ſi ſm debitaſ circũſtantias fuiſſet elicitus: ſed h̃ non fuiſſet infinita: nec poſſibile fuiſſet eſſe infinitam niſi pro tanto: quia coniungit infinito. hoc patet de fide ad petrum circa medium: ⁊ ideo pena durat: quia peccatum in eis durat. vnde dicit. Permanente in eis iniuſte affectionis malo ꝑmanet in eis iuſte retributionis dãnatio. A qua nos cuſtodire dignetur qui eſt benedictus in ſecula ſeculorum. Amen.

In 3° ar^lo

diſt. 46. q. 4. in fine ⁊ 49. q. 6.

Et ergo excedas in btitudinis gradib' ⁊ totalr cuadas latitudinẽ pene duratione iſinite cuncta opare ꝯformiter regule ſuperiori paup utrũq; paupcrem imitãdo Maurij ⁊ igeniũ Scoti

¶ Explicit Scriptuʒ ſuper Quartum ſententiarũ editum a fratre Jõane duns: ordinis fratruʒ minorum doctore ſubtiliſſimo: ac omnium theologoruʒ principe. Per excellentiſſimuʒ ſacre theologie doctorem magiſtrum Mauritium de Portu hiberniicum eiuſdem ordinis fratrum minorum: in famoſiſſimo ſtudio Patauino ordinarie legentem maxima cum diligentia emendatum.

¶ Incipit tabula ſuper 4^m ſententiaruʒ. Et nota ꝙ per primum numerum aſſignatur numerus queſtionum. ⁊ per ſecundum numerus chartarum.

¶ Diſtinctio. I.

¶ Samaritanus ille ⁊c̄.

pª qō Utrum creatura poſſit habere aliquā actionem reſpectu termini creationis. char. 2

2ª Utrum hec ſit ratio diffinitiua ſacr̄i quā ponit magiſter. Sacramentum eſt inuiſibilis gratie viſibilis forma. 6

3ª Utrum pro tēpore cuiuſlibet legis a deo date debuit inſtitui aliqđ ſacramentum. 7

4ª Utrum ſit poſſibile aliquod ſacr̄m quantūcūꝗ perfectum habere cauſalitatem actiuaʒ reſpectu gratie conferende. 8

5ª Utrum poſſibile ſit in aliquo ſacramēto eſſe aliquam virtuteʒ ſupernaturalem. 8

6ª Utrum in circūciſione ex vi circūciſionis cōferebatur gratia. 10

7ª Utruʒ in tēpore legis nature fuit aliqđ ſacramētum correſpondens circūciſioni. 12

¶ Diſtinctio. II.

¶ Jam ad ſacramenta noue legis ⁊c̄.

pª ¶ Utrum ſacr̄a noue legis habeant efficaciam a paſſione chriſti. 12

2ª Utrum baptiçatus baptiſmo Joānis tenebatur nec̄io baptiçari baptiſmo chriſti. 13

¶ Diſtinctio. III.

¶ Poſt hoc videndum eſt ⁊c̄.

pª ¶ Utrum illa ſit diffinitio baptiſmi quā ponit magiſter. Baptiſmus eſt tinctio. i. ablutio corporis exterior facta ſub forma vboꝝ pſcripta. 13

2ª Utruʒ hec ſit forma preciſa baptiſmi. Ego baptiço te in noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti. 14

3ª Utrum ſola aqua nālis pura ſit materia conueniens baptiſmo. 15

4ª Utrum inſtitutio baptiſmi euacuauerit circūciſionem. 16

¶ Diſtinctio. IIII.

¶ Hic aūt dicendum eſt ⁊c̄.

pª ¶ Utrum paruuli ſint baptiçandi. 18

2ª Utrum paruuli baptiçati recipiunt effectum baptiſmi. 18

3ª Utrum paruulus exiſtēs in utero matris poſſit baptiçari. 18

4ª Utrum adultus nō ꝯſentiens poſſit recipere effectum baptiſmi. 19

5ª Utrū adult⁹ fictus recipiat effectū baptiſmi. 20

6ª Utrum iam iuſtificati teneantur ad ſuſceptioneʒ ſacramēti baptiſmi. 20

7ª Utrum oēs baptiçati recipiant equaliter effectū baptiſmi. 21

8ª Quid ſit faciēdum de paruulo expoſito. 21

9ª Utrum paruuli iudeoꝝ ⁊ infidelium ſint inuitiſ parentibus baptiçandi. 21

¶ Diſtinctio. V

¶ Poſt hoc ſciendum eſt ⁊c̄.

pª ¶ Utrum malitia miniſtri impediat collationeʒ baptiſmi. 22

2ª Utrum recipiens baptiſmū a malo miniſtro ſciēter peccet. 22

3ª Utrum quilibet debeat miniſtrare ſacr̄m baptiſmi quādo pſumitur baptiçationē uergere in periculum vite corporalis ei⁹ qui baptiçatur. 23

¶ Diſtinctio. VI.

¶ Nunc quibus liceat ⁊c̄.

pª ¶ Utrū ſolus ſacerdoſ poſſit baptiçare. 23

2ª Utruʒ vnitas baptiſmi neceſſario requirat ꝙ ab vnico miniſtro conferatur. 24

3ª Utrum requiratur ſimul eſſe ablutionem ⁊ ꝓlationem uerborum. 24

4ª Utrum oporteat baptiçantē eē pſonaliter diſtinctum a baptiçato. 25

5ª Utrum in baptiſmate requiratur intentio baptiçandi. 25

6ª Utrum requiraſ actualis intentio. 26

7ª Utrum baptiſmus poſſit iterari. 26

8ª Utrū ſit aliqua pena reiterantiū baptiſmū. 26

9ª Utrum in baptiſmo iprimaſ caracter. 27

10ª Utrum caracter ſit aliqua forma abſoluta. 29

11ª Utrum caracter ſit in eſſentia anime uel in aliq potentia ⁊ in qua. 31

¶ Diſtinctio. VII.

¶ Nunc de ſacramento confirma. ⁊c̄.

pª ¶ Quid ſit ſacr̄m cōfirmationis. 31

2ª Utrum ſacr̄m cōfirmationis ſit neceſſarium ad ſalutem. 31

3ª Utrum ſit dignius ſacr̄m baptiſmo. 32

4ª Utrum iſtud ſacr̄m poſſit iterari. 32

5ª Utrum ſit aliqua pena iterantium. 32

¶ Diſtinctio. VIII.

¶ Poſt ſacramentum baptiſmi ⁊ ꝯfir. ⁊c̄.

pª ¶ Utrum euchariſtia ſit ſacr̄m noue legis. 33

2ª Utrum illa ſit forma euchariſtie que ponitur in canone miſſe. 33

3ª Utrum hoc ſacr̄m poſſit recipi a nō ieiuniſ. 36

¶ Diſtinctio. IX.

¶ Et ſicut ſunt due res ⁊c̄.

pª ¶ Utruʒ exiſtēs in peccato mortali peccet mortaliter percipiēdo illud ſacramentum. 36

¶ Diſtinctio. X.

¶ Sunt quidam aliſ ⁊c̄.

pª ¶ Utrū ſit poſſibile corpus chr̄i ſub ſpēbus panis ⁊ vini realiter contineri. 37

2ª Utrum ideʒ corpus poſſit eſſe localiter in diuerſis locis. 39

3ª Utrum corpus chr̄i poſſit ſimul eſſe in celo ⁊ in euchariſtia. 42

4ª Utrum corpi chr̄i nāliter exiſtenti ⁊ eideʒ exiſtēti ſacr̄aliter inſint eedē partes ⁊ ꝓprietates. 42

5ª Utruʒ quecūꝗ actio imanens que eſt in chr̄o nāliter exn̄ti inſit ſibi i euchariſtia ſacr̄alr̄ exn̄ti. 44

6ª Utrum corpori chr̄i ut in euchariſtia exn̄ti poſſit ineſſe aliquis motus. 44

7ª Utrū chr̄s in euchariſtia exn̄s poſſit per aliquā virtutē nālem trāſmutare aliqđ aliud a ſe. 46

8ª Utrum aliqs intellectus creatus poſſit nālr̄ videre exiſtentiā corporis chr̄i in euchariſtia. 46

9ª Utrum corpus chriſti ut eſt ſub ſacramento poſſit videri oculo corporali. 47

¶ Diſtinctio. XI.

¶ Si aūt queritur ⁊c̄.

pª ¶ Utrum tranſubſtātiatio ſit poſſibilis. 48

2ª Utrum poſſibile ſit quodcunꝗ ens conuerti in quodcunꝗ. 49

3ª Utrum panis conuertatur in corpus chriſti in euchariſtia. 50

4ª Utrum panis in iſta ꝯuerſione annihileſ. 56

5ª Utrum hec ꝯuerſio poſſit uere exprimi: ⁊ quib⁹ propoſitionibus. 57

6ª Utrum ſolus panis triticeus aqua elemētari coagulat⁹ ſit mā ꝯueniēs ꝯuerſiōi i corp⁹ chr̄i. 57

7ª Utrum ſolū vinū expreſſum de vua ſit mā ꝯueniens ꝯuerſioni in ſanguinē chriſti. 58

¶ Diſtinctio. XII.

¶ Si aūt queritur de accidentibus ⁊c̄.

pª ¶ Utrum in euchariſtia ſit aliqđ accidens ſine ſubiecto. 58

2ª Utruʒ qđcūꝗ accidens remanēs in euchariſtia ſit ſine ſubiecto. 61

3ª Utrum accn̄tia in euchariſtia poſſunt hr̄e omnē actionē quam poterant in ſubiecto. 62

4ª Utrum oīs trāſmutatio poſſibilis cāri ab agēte creato circa accn̄tia in euchariſtia manēte reqrat neceſſario eandē quātitateʒ manere. 66

5ª Utrum poſſibile ſit circa euchariſtiā fieri aliquā trāſmutationē corruptiuā illoꝝ accidētiū. 69

6ª Utrum in aliqua tranſmutatione facta circa euchariſtiam neceſſe ſit aliquā ſubſtantiam actione diuina redire. 69

¶ Diſtinctio. XIII.

¶ Solet etiam queri ⁊c̄.

pª ¶ Utrum ſola actione diuina poſſit confici corpus chriſti. 71

2ª Utrum qcūꝗ ſacerdos ꝓferēs uerba ꝯſecrationis cū intētione debita ⁊ circa mām conuenientem poſſit conficere euchariſtiam. 74

¶ Diſtinctio. XIIII.

¶ Poſt hoc de penitentia ⁊c̄.

pª ¶ Utrum penitentia neceſſario requiraſ ad deletionē pc̄i mortalis cōmiſſi poſt baptiſmū. 76

2ª Utrum actus penitēdi requiſitus ad deletioneʒ pc̄i mortalis ſit actus alicuius virtutis. 78

3ª Utruʒ pn̄ia virtus ſit tm̄ vni⁹ pene iflictiua. 80

4ª Utrum per ſacr̄m pn̄ie deleatur culpa. 81

¶ Diſtinctio. XV.

¶ Et ſicut predictis ⁊c̄.

pª ¶ Utrum cuilibet peccato actuali mortali correſpondeat propria ſatiſfactio. 81

2ª Utrum qui iniuſte abſtulerit uel detinet reʒ alienam teneaſ illam reſtituere: ita ꝙ nō poſſit uere penitere niſi illam reſtituat. 83

3ª Utrum dānificans aliquē in bonis pſone teneaſ ad reſtitutionē ad hoc ꝙ poſſit uere penitē. 86

4ª Utrum dānificans aliuʒ in bono fame teneatur ad reſtitutionem: ita ꝙ non poſſit uere penitere niſi famam reſtituat. 87

¶ Diſtinctio. XVI.

¶ In perfectione autem penitentie ⁊c̄.

pª ¶ Utrum illa tria contritio: confeſſio: ⁊ ſatiſfactio ſint partes penitentie. 88

2ª Utrum expulſio culpe ⁊ infuſio gratie ſint vna mutatio. 89

¶ Diſtinctio. XVII.

¶ Hic oritur queſtio ⁊c̄.

pª ¶ Utrum neceſſarium ſit ad ſalutem peccatori confiteri omnia peccata ſua ſacerdoti. 91

¶ Diſtinctio. XVIII.

¶ Hic queri ſolet ⁊c̄.

pª ¶ Utrum poteſtas clauiuʒ eccleſie tantūmodo ſe extendat ad penam temporalem. 93

¶ Diſtinctio. XIX.

¶ Poſtꝗ oſtenſum eſt ⁊c̄.

pª ¶ Utrū cuilibet ſacerdoti in ſuſceptione ordis ſacerdotij ꝯferanſ claues regni celeſtis. 93

¶ Diſtinctio. XX.

¶ Sciendum eſt ⁊c̄.

pª ¶ Utrū pn̄ia in extremiſ ualeat ad ſalutē. 96

¶ Diſtinctio. XXI.

¶ Solet queri ⁊c̄.

pª ¶ Utrum poſt hanc vitam poſſit aliquod peccatum dimitti. 97

2ª Utrum confeſſor neceſſario teneaſ in quocunꝗ caſu celare peccatū ſibi in ꝯfeſſione detectū. 98

¶ Diſtinctio. XXII.

¶ Cunꝗ multis auctoritatibus ⁊c̄.

pª ¶ Utrum peccata per pn̄iaʒ dimiſſa redeant in recidiuante eadem numero. 100

¶ Diſtinctio. XXIII.

¶ Pretermiſſa ⁊c̄.

pª ¶ Utrū extrema vnctio ſit ſacr̄ʒ noue legiſ. 102

¶ Diſtinctio. XXIIII.

¶ Nunc ad conſiderationem ⁊c̄.

pª ¶ Utrum in eccleſia ſint ſeptem ordines eo mō quo ponitur ordo ſacramentum. 102

¶ Diſtinctio. XXV.

¶ Solet queri ſi heretici ⁊c̄.

pª ¶ Utrum pena canonica ipediat a ſuſceptione ⁊ collatione ordinum. 103

2ª Utrum ſexus muliebris aut etas puerilis impediat ſuſceptionem ordinis. 105

¶ Diſtinctio. XXVI.

¶ Cum alia ſacramenta ⁊c̄.

pª ¶ Utrum matrimonium fuerit a deo imediate inſtitutum. 105

¶ Diſtinctio. XXVII.

¶ Poſt hoc aduertendum ⁊c̄.

pª ¶ Utrum diffinitio matrimonij quam ponit magiſter in littera ſit conueniens. 107

2ª Utrum cōſenſus expreſſus per uerba ſit preciſa cauſa matrimonij. 107

¶ Diſtinctio. XXVIII.

¶ Hic queri ſolet ⁊c̄.

pª ¶ Utrum ſolus conſenſus expreſſus per uerba de preſenti cauſet matrimonium. 107

¶ Diſtinctio. XXIX.

¶ Oportet autem ⁊c̄.

pª ¶ Utrum cōſenſus coactus ſufficiat ad contrahendum uerum matrimonium. 108

¶ Diſtinctio. XXX.

¶ Nec ſola coactio ⁊c̄.

pª ¶ Utrum ad ꝯtum matrimonij requiratur conſenſus ſequens apphenſionē nō erroneā. 109

2ª Utrum inter beatā virginem ⁊ Joſeph fuerit uerum matrimonium. 109

¶ Diſtinctio. XXXI.

¶ Poſt hoc de bonis coniugiſ ⁊c̄.

pª ¶ Utrum ſint tria bona matrimonij que magr̄ ponit in littera. ſ. fides: proles: ⁊ ſacr̄m. 110

¶ Diſtinctio. XXXII.

¶ Q: vo ſine conſenſu ⁊c̄.

pª ¶ Utrum in matrimonio ſit ſimpliciter neceſſarium reddere debitum petenti. 111

¶ Diſtinctio. XXXIII.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ Queritur hic de antiquis ꝛc.

pª ℭ Utrum aliqñ fuerit licita bigamia. iii
2ª Utrum bigamus ante baptiſmum poſſit poſt baptiſmũ ad ſacros ordines promoueri. ii2
3ª Utrum in lege moſayca fuerit licitum repudiare uxorem. ii3

ℭ Diſtinctio.XXXIIII.

¶ Nunc ſupereſt deſcendere ꝛc.

pª ℭ Utrum impotentia ad actum carnalem ſimpliciter impediat matrimonium. ii3

ℭ Diſtinctio.XXXV.

¶ Hic etiam notandum eſt ꝛc.

pª ℭ Utrum adulterium cum aliqua viuente viro īpediat mrĩmoniũ cũ eadē poſt mortē viri. ii4

ℭ Diſtinctio.XXXVI.

¶ Nunc de conditione videamus ꝛc.

pª ℭ Utrũ ſeruitus īpediat matrimoniũ. ii5
2ª Utrũ etas pueriliſ īpedire poſſit mrĩmoniũ. ii5

ℭ Diſtinctio.XXXVII.

¶ Sunt ergo quidam ordines ꝛc.

pª ℭ Utrũ ſacrm ordinis īpediat mrĩmoniũ. ii5

ℭ Diſtinctio.XXXVIII.

¶ Nunc de uoto ꝛc.

pª ℭ Utrũ uoti ꝯtinētie īpediat mrĩmoniuꝫ. ii6

ℭ Diſtinctio.XXXIX.

¶ Poſt hoc de diſpari cultu ꝛc.

pª ℭ Utrũ diſpar cultus īpediat matrimoniũ. ii6

ℭ Diſtinctio.XL.

¶ Nunc ſupereſt de cognatione ꝛc.

pª ℭ Utrum cognatio carnalis impediat matrimonium. ii7

ℭ Diſtinctio.XLI.

¶ Nunc de affinitate ꝛc.

pª ℭ Utrum affinitas impediat matrimoniũ. ii7

ℭ Diſtinctio.XLII.

¶ De parentalium graduum ꝛc.

pª ℭ Utrũ cognatio ſpũalis īpediat mrĩmoniũ. ii8

ℭ Diſtinctio.XLIII.

¶ Poſtremo de condi.reſur.ꝛc.

pª ℭ Utrũ gñalis reſurrectio hoīuꝫ ſit futura. ii9
2ª Utrũ poſſit eſſe notum per rōnem nālem gñaleꝫ reſurrectionem hoīum eſſe futuram. i20
3ª Utrũ nā poſſit eē cā actiua reſurrectionis. i22
4ª Utruꝫ reſurrectio erit naturalis. i24
5ª Utrum reſurrectio ſit in inſtanti. i25

ℭ Diſtinctio.XLIIII.

¶ Solent autem nonnulli ꝛc.

pª ℭ Utrũ in quolibet homine reſurget totum qđ fuit de ueritate humane nature. i26
2ª Utrũ ignis īfernaliſ cruciet malignos ſpũs. i28
3ª Utrum hoīes dãnati poſt iudicium cruciabunt illo igne infernali. i29

ℭ Diſtinctio.XLV.

¶ Preterea ſciendum ꝛc.

pª ℭ Utrũ aīa ſeparata poſſit intelligere q̃ditates ſibi ante ſeparationē habitualiter notaſ. i30
2ª Utruꝫ anima ſeparata poſſit acquirere cognitionem alicuius prius ignoti. i31
3ª Utrum anima ſeparata poſſit recordari preteritorum que nouit. i32
4ª Utrũ bti cognoſcãt orōneſ q̃s eiſ offerimꝰ. i34

ℭ Diſtinctio.XLVI.

¶ Sed queritur hic de ualde malis ꝛc.

pª ℭ Utrum in deo ſit iuſtitia. i35
2ª Utrum in deo ſit miſericordia. i36
3ª Utrũ ī deo diſtiguant iuſtitia ⁊ miſicordia. i36
4ª Utruꝫ in punitione maloꝝ ꝯcurrat ex parte dei punientis iuſtitia cum miſericordia. i37

ℭ Diſtinctio.XLVII.

¶ Solet autem queri ꝛc.

pª ℭ Utrum iudicium vniuerſale ſit futurũ. i39
2ª Utrum mũdus purgãdus ſit per ignem. i40

ℭ Diſtinctio.XLVIII.

ℭ Solet etiam queri in qua forma ꝛc.

pª ℭ Utrũ chřs in humana forma iudicabit. i40
2ª Utrum in iudicio uel poſt ceſſabit motus corporum celeſtiuꝫ. i41

ℭ Diſtinctio.XLIX.

ℭ Poſt reſurrectionem vo ꝛc.

pª ℭ Utrũ btitudo ꝑ ſe ꝯſiſtat in opatione. i43
2ª Utrum beatitudo imediatius perficiat eſſentiaꝫ uel potentiam ipſius beati. i43
3ª Utrum beatitudo per ſe conſiſtat in pluribꝰ operationibus ſimul. i46
4ª Utrum beatitudo per ſe conſiſtat in actu intellectus uel uoluntatis. i47
5ª Utrũ btitudo ꝯſiſtat in actu qui eſt fruitio. i49
6ª Utrũ ad eēntiã btitudis ptineat ſecuritas. i50
7ª Utrum gaudiuꝫ de bono beatifico pertineat ad eſſentiam beatitudinis. i52
8ª Utruꝫ natura humana ſit natura infinita capax beatitudinis. i53
9ª Utrum omnes homines uelint de neceſſitate ⁊ ſumme beatitudinem. i53
10ª Utrũ oīa que appetunt appetant pp btiⁿᵉˢ. i54
11ª Utrũ hō ex puris nālibꝰ poſſit ꝯſeq btituⁿᵉˢ. i55
12ª Utrũ hō in vita mortali poſſit ꝯſeq btituⁿᵉˢ. i56
13ª Utrum corpus hominiſ beati poſt reſurrectionē erit impaſſibile. i57
14ª Utrum corpora ſanctoruꝫ erũt agilia. i58
15ª Utrum corpus glorioſum erit clarum. i60
16ª Utrum corpus beati per dotem ſubtilitatis poterit ſimul eſſe cum alio corpore. i60

ℭ Diſtinctio.L.

ℭ Hic oritur queſtio ꝛc.

pª ℭ Utrum aliquis ſm rectam rationeꝫ ad fugiēdum miſeriam poſſit appetere non eſſe. i63
2ª Utrum damnati appetant non eſſe propter fugiēdam miſeriam. i63
3ª Utrum beati videant penas dãnatorum. i64
4ª Utrum pena oīum dãnatoꝝ ſit equalis. i65
5ª Utrum btitudo oīum beatoꝝ ſit equalis. i65
6ª Utrũ btitudo corpoꝝ oīum hoīuꝫ ſit eq̃lis. i65

Finis Tabule.

ℭ Incipiunt Propoſitiones Quarti ſententiarum Joannis Duns Scoti.

A

Abſtra Quod ab eodē abſtracto pñt iponi multa denoīati ua.diſt.xj.q.j.⁊ diſt.xij.q.iij.in ſolu.ſecũdi argumenti principalis.
Quãdo eſt abſtractio cum mendacio ⁊ qñ ſine.diſt.l.q.ij.reſpondendo ad ſecundum argumentum principale.

Actio ℭ An forme ſubſtãtiales ſint immediatũ pncipiuꝫ actionis:uel agant mediantibus qualitatibꝰ actiuis ⁊ paſſiuis.diſt.xij.q.iij.
Qualiter actiones ſunt ſuppoſiti.ibi in reſponſione ad argumenta.
An actio ut diſtinguitur cõtra relationem cõueniat deo ad intra uel extra.diſt.xiij.q.j.in ſolutione.
An actio ſit abſolutũ uel reſpectiuũ ⁊ in q̃ eſt.ibidē
Qꝫ actio eſt reſpectus extrinſecus adueniens cui ineſt.ibi ſed poſt parum in queſtione.
Quintuplex eſt equiuocatio huius nominis actio.ibi in ſolutione.
Qꝫ triplex actio poteſt accidētibus cõuenire.di.xij.q.iij.ibi Dico ergo ad queſtionem.
Qꝫ actio de genere actionis non eſt perfectio agentis.diſt.xlix.q.ij.in ſolu.
Quomodo actio ⁊ paſſio poſſunt eſſe ſine motu ⁊ mutatione.xliij.diſt.q.ix.in ſolutione.
Qꝫ actio ⁊ paſſio non ſunt proxima fundamenta relationum ſecũdi modi.diſt.xiij.q.j.in ſolutione.
Qꝫ cui inſunt hec.ſ.actio ⁊ paſſio motus eſt quomodo deberet intelligi.ibi in ſolutione in ea parte.Ad ſolu.huius.q.quaſi in fine.
Quomodo productio actio in diuinis eſt tm̃ actio relatio.ibi in fine.

Accidens ℭ Utruꝫ in eucharistia ſit aliqđ accidens ſine ſubiecto.diſt.xij.q.j.⁊ nota diſtin.accñtis ibi in ſolu.q.
Quomodo probatur ꝙ nullum accidens eſt ſingulare per aliquid alterius generis.ibi.q.iij.in reprobatione primi argumenti pme opi.
Qꝫ loquēdo de eo qđ denoīat ⁊ per ſe ſignificato accidentiſ ⁊ ut eſt per ſe reſpectus cõtradictio eſt ꝙ ſit ſine ſubiecto:extendendo ſubiectum ad fundamentum.ibi.q.j.in ſolu.
Ad qđ genuſ pertinet illud qđ per ſe ſignificat illud qđ eſt accidēs.ibi in ꝓbatione pme cõcluſionis.
Qꝫ ſm phum.8.phyᶜ.⁊.8.metaᶜᵉ.accidētia non habent materiam ex qua ſed in qua:uel ſi habēt ex q̈ illud non eſt ſubiectum.ibi Ad q̃onem reſpondeo.
An relatio accidētis ad ſubiectum ſit eadem illi accidenti.ibidem.
Si non ſit eadem an ſit poſterior accidēte.ibi in dubijs aut ſit propria paſſio accidentis.
Quare ſubiectum poniť in diffinitione accidentis.diſt.xij.q.j.in ſolu.dubij.ibi Ad.q.reſpondeo.
Quomõ ipſa habitudo īherēdi accñtis ſe habet ad accidēs.ibi in rñſione ad pmũ argumētũ pncipale
An accidēs per ſe ſubſiſtēs habeat oppoſitum modum eēndi illi quem habet quando eſt in alio.ibi in eadem reſponſione.
An iſtud accidēs ex ſua hitudine poſſit accñtaliter ineſſe ſi fieret ſubſtãtia in actu que nata eſſet informari.ibi.
Utrũ accñtia in eucharistia poſſint hēre quamcũqꝫ actionē quã pñt habere in ſubiecto.diſt.xij.q.iij.
Qꝫ accñs nullo modo poteſt eſſe pncipiũ effectiuũ generandi ſubſtantiam pncipaľr.ibi in ſolu.q.ij.
Qꝫ nõ poteſt per ſe attingere ſubſtantiam aut terminum.ibi paulopoſt.
An ineſſe ſit propria paſſio accidentis.diſt.xij.q.iij.in ſolutione primi argumenti principalis.
Utrum oīs traſmutatio que põt cauſari ab agente creato circa accñtia in eucharistia manente neceſſario reqrat eãdē quãtitatē manē.di.xij.q.iiij.i ſol.

Annihi ℭ Qꝫ annihilatum poteſt rědire idem.diſti.xliij.q.iiij.arguendo contra opi.

Agens ℭ Quomõ exponiť ꝙ agēs ⁊ patiēs opoztet communicare in materia.diſt.xiij.q.ij.in ſolu.
An agens creatum poſſit corrumpere accidens ſupernaturaliter conſeruatum.diſt.xij.q.iij.
Qꝫ agens creatuꝫ nullo modo agit ſine paſſo in qđ agat.ibi.
Qꝫ agēs intēdit per ſe inducere formam ⁊ nõ intēdit remotionē cõtrarij niſi per accñs:⁊ quomodo idētitas agētis ⁊ materie non arguunt idētitatem effectus.diſt.x.q.iij.in ſolutione.

Agilitas ℭ Utrũ corpa beatoꝝ erũt agilia.diſt.xlix.q.xiij.
Qualis ſit dos agilitatis ⁊ qualitas.ibi.
Quid eſt agilitas.ibi in ſolutione queſtionis.

Affinitas ℭ Quid eſt affinitas.diſt.xlj.q.j.in ſolu.
Qꝫ in affinitate poſſunt aſſignari graduſ linee ſicut in conſanguinitate.ibi.
Qualiter corpus poteſt agere in ſpirituꝫ.diſt.xj.q.ij.in ſolutione argumentorum.
Qualiter quo agit ⁊ quod agit ſunt diſtincta.di.xij.q.iij.in ſolutione.
Qꝫ malus angelus põt nãliter cogitationeſ nraſ cognoſcere niſi a deo ipediref.diſt.x.q.viij.in ſolõne.

Anima ℭ Qualř aīa poniť incorruptibiliſ ⁊ quõ ſepata diciť impfecta ⁊ quõ nõ.diſt.xliij.q.ij.in ſolutione.
De nãli pfectione aīe:⁊ ꝙ cognoſcere põt intelligi actiue ⁊ paſſiue:⁊ quõ maior pfectio reqriť ad pmum q̃ȝ ad ſecũdum:⁊ ꝙ ſecũdo modo poteſt cognoſcere quodcũqꝫ non primo modo.ibidem.
Quomodo probať ꝙ aīa intellectiua eſt forma ſpecifica hominis.diſt.xliij.q.ij.in ſolu.q.per totum.
Quomodo ꝓbať ꝙ anima intellectiua eſt immortalis ⁊ incorruptibilis.ibi.
Quõ ꝓbať ꝙ nõ remanebit extra totũ.ibi in fine.
Utrũ aīa ſepata poſſit intelligere q̃ditates ſibi ante ſepationē habitualiter notas.diſt.xlv.q.j.
Utrũ in aīa ſit neceſſe ponē ſpēs impmi.ibi in ſolu.
Utrum anima ſeparata poſſit acqrere ſpecies alicuius prius ignoti.ibi.q.iij.
Utrum beati cognoſcant orationes quas eis offerimus.ibi.q.iiij.

Appetibile ℭ Qꝫ inter oīa nãe humane appetibilia aliquid eſt ſimpľr ⁊ eēntialř ſupmũ.diſt.xlix.in ſolu.j.q.
Qꝫ pmũ appetibile eſt uolibile ⁊ ſolũ cuilibet nãe intelligibili ſimpľr ꝓpter ſe eſt uolēdũ.ibi ꝯne ſcđa.
Quid eſt ſimpľr ⁊ per ſe eligēdũ ⁊ appetēdum.ibi.
Qꝫ appetitus in uolũtate eſt duplex.ſ.naturalis ⁊ liber:⁊ ꝙ appetitus naturalis non eſt aliquis actꝰ elicitus.ibi.q.xiij.in ſolu.q.
Utrũ aliq poſſint appetē nõ eē.diſt.l.q.j.⁊.ij.
Qꝫ nulla natura intellectualis ultimate ⁊ cõpletiue pficiť niſi in hñdo ſupmũ appetibile:⁊ hoc pfecte ſm modũ ſibi poſſibilē habēdi.diſti.xlix.q.j.in ſolutione.q.concluſione tertia.
Quõ aptitudo nihil aliud eſt abſolutũ a nã eius cuius eſt aptitudo:nec aliqd ut reſpectuſ aliqs realiſ actualis:ſed ſolũ dicit ꝙ iſti nãe ꝯuenit uel non re

Universidad de Deusto Biblioteca

pugnat tale quid.diſt.xij.q.j.in ſolutione primi argumenti principalis ad primum dubium.

Q aptitudo accidentis ad ſubiectum eſt eadem res ipſi accidenti.diſt.xij.q.j.in ſolu.

Augmētū ¶ De augmento in quantitate ꝛ quomodo habet fieri ſm aliquos.ibi.q.iiij.in recitatione opinionis

Auctas ¶ Quotuplex eſt auctoritas paterna ꝛ politica.diſtin.xv.q.ij.in ſolu.

B

Baptiſmus Utrum baptiçatus baptiſmo ioānis tenebatur neceſſario baptiçari baptiſmo chriſti.di.ij.q.ij.

Q baptiſmꝰ ioānis pōt itelligi duplr.ibi in ſolu.q.

Utrū hec ſit ꝓpria diffinitio baptiſmi quam ponit magiſter.Baptiſmus eſt tinctio ꝛc̄.diſt.iij.q.j.de ſignificato huius nominis baptiſmus.in ſolu.

Utrū hec ſit foīa baptiſmi:ego baptiço te.di. iij.q.ij.

An aliq̄ v̄ba poſſint eē v̄ba huiꝰ ſacri:ꝛ que.ibi i ſo.

De duplici uariatione v̄boꝝ.ſ.ſm quātitatē ꝛ q̄litatē v̄bi ꝛ ſubām.ibi in medio.q.ibi De ſecunda uariatione ꝛ in reliquis.

Utrum ſola aqua naturalis pura ſit conueniēs materia baptiſmi.diſt.iij.q.iij.

Utꝝ iſtitutio baptiſmi euacuet circūciſionē.ibi.q.iiij

Utrum baptiſmus fuerit inſtitutus in lege euangelica.diſt.iij.in ſolu.q.j.in principio.

An ſuſceptio baptiſmi ſit ſimplr nec̄ia.ibi artic̄lo p̄.

Utrum paruuli ſint baptiçandi.diſt.iiij.q.j.

Utrū puuli baptiçādi ſuſcipiāt effc̄m bapmi.ibi.q.ij

Utrū puulus in utero mr̄is poſſit baptiçari.ibi.q.iij

Utrum adultus non conſentiens poſſit recipere effectum baptiſmi.ibi.q.iiij.

Utrū adultꝰ fictꝰ recipiat effectū baptiſmi.ibi.q.v.

Utrum iam iuſtificati teneantur ad ſuſceptionem ſacramenti baptiſmi.ibi.q.vj.

Utrum omnes baptiçati equali modo recipiant effectum baptiſmi.ibi.q.vij.

Q ad effc̄m baptiſmi reqrit̄ triplex cā.ibi in ſolu.q.

Utrum paruulus periculo mortis expoſitus ſit baptiçandus.ibi.q.viij.

Utrū puuli iudeoꝝ ꝛ alioꝝ ifideliū ſint iuitis parētibꝰ baptiçādi:ꝛ an ipſi parētes ſint cogēdi.ibi.q.ix

Utrum malitia miniſtri impediat conferre baptiſmum.diſt.v.queſtionis.j.

Utrum recipiens baptiſmum a malo ſacerdote peccet mortaliter.ibi.q.ij.

An bonus laicus malo ſacerdoti ſit preferēdus in dando baptiſmum.ibi in ſolu.q.

Utrum quilibet debeat miniſtrare ſacr̄m baptiſmi:quando preſumit̄ baptiçationem uergere in periculum vite corporalis eius qui baptiçat̄.ibi.q.iij.

Utrū baptiçās cum conſcientia erronea ſit irregularis.ibi in ſolu.q.

An magis ſit cōſonū clerico uel laico baptiçare infirmum conſtitutum in articulo mortis.ibi in ſol.q

Utrū ſolus ſacerdos poſſit baptiçare.diſt.vj.q.j.

An angelus poſſit.ibi in ſolutione queſtionis.

Utrum vnitas baptiſmi neceſſario requirat q̄ ab vno miniſtro conferatur.ibi q.ij.

Utrum aliquis ſit baptiçatus a duobus baptiçantibus:quando uterq̄ facit totum.ibi in ſolu.q.

An ſit baptiçatus utroq̄ ſeorſum faciente ꝛ neuter totum.ibi in ſolu.

An poſſit baptiçare actiue plr̄es hoīes.ibi i corpe.q

An aliquis caſus excuſet miniſtrū baptiçantē plures a peccato mortali.ibi.

Utrum in baptiſmo oportet ſimul eſſe ablutionē ꝛ prolationem uerborum.ibi.q.iij.

Utrum oportet baptiçantem perſonaliter diſtingui a baptiçato ibi in ſolutione.

Utrū in baptiçato reqrat̄ actualis intentio.ibi.q.vj.

Utrum baptiſmus poſſit iterari.ibi.q.vij.

Utrū i baptiſmo iprimat̄ caracter.ibi ꝛ.q.ix.ꝑ totū.

Que ſit pena iterātiū baptiſmum.ibi.q.viij.

Quid ſit baptiſmus.ibi.q.x.in ſolu.

Beati ¶ An beati recordent̄ peccatoꝝ cōmiſſorū in vita iſta.diſt.xlv.q.iij.in ſolutione argumēti p̄ncipalis.

An cognoſcentes orent pro nobis.ibi in ſolu.q.

Utrū btitudo p ſe ꝯſiſtat in opatione.diſt.xlix.q.j.

Utrum beatitudo immediatius perficiat eſſentiam uel potentiam ipſius beati.ibi.q.ij.

Quid eſt btitudo ſm rē ꝛ qd ſignificat.ibi i ſol.j.q.

Utrum beatitudo per ſe conſiſtat in pluribus operationibus ſimul.ibi.q.iij.

Q btitudo eſt p̄mū ꝛ per ſe appetibile.in ſolu.j.q.

Utrum beatitudo per ſe conſiſtat in actu intellectus uel uoluntatis.ibi.q.iiij.

Utrū ad eēntiā btitudis ptineat ſecuritas. ibi.q.vj.

An beatitudo ſit perpetua.ibi in ſolu.

De cauſa perpetuitatis ꝛ qualis ſit ꝛ qualiter inſit beatitudini:aut naturaliter aut quomodo.ibi.

Utrū ad eēntiā btitudis ptineat gaudiū.ibi.q.vij.

Qualr̄ btūs eſt ipeccabilis.diſt.xlix.q.vj.in ſolu.q.

Utrū nā humana ſit capax btitudinis.di.xlix.q.viij

Utrum omnes hoīes uelint de neceſſitate ꝛ ſumme beatitudinem.ibi.q.ix.

Utrū oīa que appetuntur appetantur propter beatitudinem.ibi.q.x.

Utrum homo ex puris naturalibus poſſit cōſequi beatitudinem.ibi.q.xj.

Utrum corpus beati poſt reſurrectionem ſit impaſſibile.ibi.q.xiij.

Utrum corpus glīoſum erit clarum.ibi.q.xv.

Utrum corpus beati per dotem ſubtilitatis poſſit eſſe cum alio corpore.ibi.q.xvj.

Utrū in beato aliqd ſupnāle reqrat̄ prius operationibus in qbus conſiſtat beatitudo.ibi.q.xj.in ſolu.

An ſit repugnātia inter vitam mortalem ꝛ beatitudinem.ibi in ſolutione.

Q beati ita facile leuabunt lapidem magnū ut pennam uel paleam.in ſolu.xiiij.q.ibi.

Utrū bti videāt penas dānatoꝝ.diſt.l.q.iij.

Utrū btitudo oīum beatoꝝ ſit eq̄lis.ibi.q.v.

Utrū btitudo corpoꝝ oīū hoīum ſit eq̄lis.ibi.q.vj

Bigamia ¶ Q bigamia ſemper inducit irregularitatem.diſtin.xxv.in ſolu.j.q.

Utrū aliq̄n fuerit licita bigamia.diſt.xxxiij.q.j.

Utrum bigamus ante baptiſmum poſſit poſt baptiſmum ad ſacros ordines promoueri.ibi.q.ij.

Utrū bigamꝰ ſiue ante ſiue poſt baptiſmū ſemp ſit irregularis cum tamen homicida ante baptiſmum nō eſt poſt baptiſmum irregularis.ibi in ſolu.q.ij.

Utrū uerū pfectius ſit q̄ bonū.di.xlix.q.iiij.in ſolu.

Q duplex eſt bonitas ꝛ vno modo nō eo q̄ res ſiit bone ſunt.diſt.xlix.q.ij.in ſolu.q.

C

Caracter Quid ſignificatur per hoc nomē caracter.di.vj.in ſolu.q.ix.

Utrū caracter ſit aliqua forma abſoluta.ibi.q.x.

Utrum caracter ſit in eſſentia anime uel in aliq̄ potentia ꝛ in qua.ibi.q.xj.

An in circūciſione imp̄mat̄ caracter.ibi in ſol.q.iiij.

Quod eſt proximum fundamētum caracteris : ꝛ qualr̄ ſunt tm̄ tres caracteres.ibi in ſolu.ix.q.

An ſit in gn̄e q̄litatis ꝛ in qua ſpecie.ibi in ſolu.q.

Caro ¶ Qualiter caro in cōtinua nutritione manet eadem.diſt.xliiij.q.j.articulo primo.

Q in omni nutritiōe eſt aliqua generatio noue carnis.ibi in ſolutione.

Q in iſta generatione forma carnis que inducitur manet.ibi concluſione ſcd̄a.

Q pars carnis per nutritionem aliquo modo ſit ſimilis carni relique.ibi.q.iij.

De diſtinctione carnis ſm ſpeciem a carne ſm naturam.ibi paulopoſt.

Quomodo reſuſcitatus habet eandem carnē quā prius habuit.diſt.xliiij.in ſolu.j.q.

Cauſa ¶ Q equiuoca eſt notior cauſa vniuoca.diſti.xij.q.iij.ꝛ diſt.xliij.q.iij.

Quomodo cauſa inferior determinat ſuperiorem: ꝛ quomodo non.diſt.xij.q.iij.in ſolu.

Qn̄ ad idē cōcurrūt cā vniuoca ꝛ equoca : equoca eſt pfectior.diſt.xij.q.iij.in ſolu.ibi Dico q̄ ad.q.

Quid eſt cauſa cōgruitatis ꝛ neceſſitatis.di.xxxiij.in ſolu.q.ij.ibi De ſecundo aliud.

Celare ¶ Utrum confeſſor teneatur in quocūq̄ caſu celare confeſſionem.diſt.xxj.q.ij.

An q̄libet teneat̄ celare ſecretū.ibi in ſolu.

Utrum in iudicio uel poſt ceſſabit motus corporū celeſtium.diſt.xlviij.q.ij.

Q motus celi nec eſt naturalis nec violētus.ibi articulo contra poſitionem philoſophorum.

Q celum non eſt incorruptibile q: forma ſua nō aufert omnem priuationē a materia:q: ſola forma infinita pōt hoc facere.diſt.xlix.q.vj.in ſolu.

Circūciſio ¶ Utrum in circūciſione ex vi circunciſionis conferatur gratia.diſt.j.q.vj.

Utrum in tempore legis nature fuit aliquod ſacramentum correſpōdens circūciſioni.ibi.q.vij.

An in circūciſione imprimat̄ caracter.di.vj.

Clauis ¶ Utrū ptās clauiū eccl̄ie effectiue ītm̄mō ſe extendat ad penā tpalem.diſt.xviij.q.vnica.

Utrū cuilibet ſacerdoti in ſuſceptiōe ordis ſacerdotij ꝯferant̄ claues regni celoꝝ.diſt.xix.q.vnica.

Q apud ſacerdotē rite ordinatū in eccl̄ia eſt ut vna clauis que eſt ptās ſniandi in foro pn̄ie. ibi i ſol.q.

Q apud eum eſt clauis que eſt poteſtas cognoſcendi in cauſa rei confitentis.ibi.

Que clauis non extendit ſe niſi ad penam corporalem cum non ratificetur actus eius niſi ſit conformis iudicio diuino.ibi in ſolu.

An ad penam claue non errante impoſitam tenetur penitens adimplere.ibi.

An claue ſcientie errante:non tamen poteſtatis arbitrium:ratificetur in celo.ibi.

An iterata confeſſio peccatorū eorūdem vi clauis a pena remittatur.ibi.

Cognitio ¶ Quomodo ſe habent cognitio ſi eſt : ꝛ quid eſt ordinate.diſt.ij.q.ij.in ſolu.

De cognitione intuitiua ꝛ abſtractiua.diſtin.xlv.q.ij.in ſolutione queſtionis.

Cōmutatō ¶ Q domini rerum iuſte eas cōmutant ſi ſine fraude ſeruant equalitatem ualoris in cōmutabilibus ſm rectam rationem.diſt.xv.q.ij.in ſolu.

Nota de regulis ſeruandis in cōmutationibus ſtatim factis: ꝛ quando cōmutat̄ non ſtatim recipit pro quo cōmutat.ibi in ſolu. ꝛ in concluſionibus .

De iuſtitia que accidit in cōmutatiōibꝰ.ibi arti.3.

De cōmutatione negociatiua ubi commutans intēdit mercari rem quam acquirit que dicitur cōmutatio pecuniaria uel lucraria.ibi articulo ſcd̄o.

Quid reqrit̄ ad ſtrictā iuſtitiā circa cōmutabilia in cōtractu mr̄imoniali.di.xxxiij.q.j.in ſolutione.

Confeſſio ¶ Confeſſio duplex laudis ꝛ fraudis.diſt.xiiij.q.iiij. in reſponſione ad ſecundum argumentum.

Utrū neceſſarium ſit ad ſalutem peccatori omnia peccata confiteri.diſt.xvij.q.vnica.

Quo p̄cepto teneat̄ chriſtianus ꝯfiteri uel precepto iuris nālis uel poſitiui.ibi in ſolutione.q.

Quid includit illud preceptum de confeſſione : ꝛ quid eſt ibidem ulterius explicatum.ibi.

Cui cōfitēdū ꝛ qn̄: ꝛ an laico liceat confiteri.ibi.

Q celare pctm̄ in ꝯfeſſione detectū tenet̄ ꝯfeſſor de lege nāe ꝛ de lege poſitiua diuina ꝛ de lege poſitiua eccl̄ie.q.ij.diſt.xxj.in ſolu.q.

Quō ꝛ q̄liter tenet̄ : ꝛ de aliīs circūſtātijs ōbitis.ibi

Q iterata confeſſio peccatorum non ualet ratione clauium.diſt.xix.in ſolu.

An ꝯfeſſor in ꝓpria pſona loquēs pōt ſe negare audiuiſſe que audiuit in pſona dei in ꝯfeſſiōe.ibi i ſo.

An ſacerdos poſſit dicere:audiui illud in confeſſione.ibi in ſolutione argumenti principalis.

Nota quid dicendū eſt circa uarios caſus circa cōfeſſionem.ibi

An oportet in ſpāli cōfiteri peccata p̄cedētia tanq̄ circūſtātias aggrauātes poſt recidiuationē.diſ.xxi.q.vnica in ſol.ibi de tertio in fine illius ptis.

Cōfirmatō ¶ Quid eſt cōfirmatio ꝛ que eius materia ꝛ que forma: ꝛ qs eius miniſter.diſt.vij.q.j.

Utrum ſacr̄m cōfirmationis ſit neceſſarium,ibi.

Utrum ſit dignius baptiſmo.ibi.q.ij.

Quō ad ꝯctū mr̄imonij reqrit̄ ꝯſenſus.di.xxx.q.j.ꝛ q̄liter poſſet eſſe ꝯſenſus coactus.di.xxix.q.vnica.

Cōſecratio ¶ Que ſunt v̄ba cōſecrationis corpis chriſti ꝛ q̄t: ꝛ q̄liter: ꝛ qd ſignificāt.di.viij.q.ij.in ſolu.

Que ſunt v̄ba ꝯſecrationis ſanguinis.ibi eodē arl̄

Cōtractus ¶ Q ſunt ſex ꝯctꝰ in qbꝰ trāſfert̄ dn̄iū qbꝰ correſ̄dēt aliq̄ ꝯctus in qbꝰ trāſfert̄ uſus ſine eius utēdi re retēto dn̄io.diſt.xv.q.ij.ꝯne ſcd̄a ꝛ articulo ſcd̄o.

Q ad iuſte ꝯhēdū opꝫ obſeruare eq̄litatē ſimpr.ibi.

Q quandoq̄ in contractu licet accipere ultra capitale: ꝛ quomodo.ibi.

Q lꝫ ꝯtradictoria ſint eque incompoſſibilia inter ſe non tamē eque diſtāt.diſt.j.q.j.ibi ratio ſecūda quaſi in fine illius partis.

Corpus ¶ Utrum panis conuertatur in corpꝰ chriſti in euchariſtia.diſt.xj.q.iij.

Utrū poſſibile ſit quodcūq̄ ens conuerti in quodcūq̄.ibi.q.ij.

Utrum trāſubſtātiatio ſit poſſibilis.ibi.q.j.

Utrū in ꝯuerſione illa panis annihilet̄.ibi.q.iiij.

Utrum hec conuerſio poſſit uere exprimi ꝛ qbus ꝓpoſitionibus.ibi.q.v.

Que ſit materia cōueniēs iſti cōuerſioni.ibi.q.vj.

An idē corpꝰ poſſit eē in pluribꝰ locis:an duo corpa in eodē loco.diſt.x.q.ij. ꝛ diſt.xlix.q.xvj.

Q penetrare cōpetit alicui corpi.di.xlix.i ſol.q.xvj.

Quare idem corpus non pōt eſſe in diuerſis locis per virtutem cauſatam.ibi in ſolu.ſcd̄i argumenti.

Quomō ſit poſſibile corpus chriſti eſſe quātū ſine modo quantitatiuo.diſt.x.q.iij.in ſolutione.

Quomodo poſſibile ſit corpus chriſti incipe eſſe in altari ſine ſui mutatione locali.ibi.

Utrum corpori chriſti naturaliter exiſtenti ꝛ eidē

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

ſacramentaliter exiſtēti neceſſario inſint eedē partes ⁊ proprietates.diſt.x.q.iiij.
Utrum creatio actiua poſſit aliquo modo cōmunicari creature.diſt.⁊.q.j.
Q̃diu eſt creatio paſſio in creato: ⁊ q̃diu non.diſt.xiij.q.iij.in ſolu.ibi Ad argumenta contra iſtuʒ articulum.in fine.

D

Delectatio An delectatio ſit de eſſe beatitudinis.diſti.xlix.q.j.in ſolu.
Quid eſt: ⁊ q̃n depoſitus ſiue degradatus reſeruet a ſtatu clericali.diſt.xxv.q.j.articulo p̄.
Quō remedium eſt licitū cōtra impedimētum carnalis copule per demonem.diſt.xxxiiij.in ſolu.q.
Utruʒ poſſit demonſtrari ratione naturali q̄ hō ſit capax btitudinis.diſt.xlix.q.xj.in ſolutione.
Q̄ deſiderium naturale proprie dictum nō eſt aliqs actus elicitus:ſed ſolum inclinatio nālis ad aliud.diſt.xliij.q.ij.in ſolu.p̄mi argumēti p̄ncipalis.
Deus ¶ Utrum in deo ſit iuſtitia.diſt.xlvj.q.j.
Q̄ in deo non eſt niſi vnica iuſtitia:ratione ⁊ re.in reſponſione ad.q.ibi.
Utrum in deo ſit miſericordia.ibi.q.ij.
Utrum in punitione maloꝝ cōcurrat ex pte dei punientis iuſtitia cum miſericordia.ibi.q.iij.
Utrum deus poſſit de ſua potentia abſoluta delere culpam originalem ſine collatione gratie.diſt.j.q.vj.in ſolu.
Diffinitio ¶ Cuius poſſit eſſe diffinitio ⁊ cuius non.diſt.j.q.ij.articulo primo.
An ſacramenti ſit aliqua diffinitio.ibi articulo ſcdo
Q̄ diuiſio non poteſt habere vicem materie reſpectu forme ſubſtantialis.diſt.xij.q.vj.in ſolu.q.⁊ in reprobatione opi.
Q̄ diſtantia localis impedit intellectionem.diſ.xlv.q.xj.in fine.q.
Q̄ non eſt incōueniens diſpoſitionem primam ſimul eſſe cum forma ad quam diſponit.diſti.xiij.q.ij.ibi De ſecūdo p̄ncipali.q̃ſi in fine illius partis.
Quid eſt diſpēſatio.di.xxxiij.q.j.articulo.2.
Quomodo differunt dolor ⁊ triſtitia.diſt.xliij.in ſolu.ij.q.in principio.
Donum ¶ Quid requiritur ad iuſtam donationem.diſ.xv.q.ij.articulo ſecūdo.
Unde ſunt rerum dn̄ia diſtincta ut illud dicaſ meū ⁊ iſtud tuum.ibi articulo p̄mo.
Quomodo dominia iuſte diſtincta primo transferūtur.ibi articulo ſcdo.
Q̄ trāſlatio dominij auctoritate legis iuſte iuſta eſt ibi cōcluſione prima.
Q̄ dominus alicuius rei non prohibitus a lege ſiue ſuperiore a cuius uoluntate dependet in donādo poteſt donare rem ſuam alij uolenti recipere.ibi concluſione ſecunda.
Q̄ dn̄s alicuius rei non trāſfert dominium niſi ſeruatis conditionibus quibus transferſ dominium: quibus correſpōdent aliqui cōtract⁹ in qbus trāſfertur ius utendi dn̄io retento.ibi.
Dos ¶ De dotibus in.xlix.diſtinctione.ubi agit de beatitudine per totum.
Quid eſt dos.diſt.xlix.q.xvj.in ſolutione.q.ibi Rn̄deo ergo.in fine illius partis.

E

Efficiens Efficiens duplex ex parte effectus: ⁊ duplex ex pte efficiētis.di.j.q.xlviij in prima opinione.ibi In iſtis queſtionibus.

Utrum pena damnatoꝝ ⁊ beatitudo beatoꝝ ſit eq̃lis.diſt.l.q.iiij.v.⁊.vj.
Q̄ ineq̃litas ſtat cum beatitudine.ibi in ſolu.q.vj.
Un̄ eſt iſta ineq̃litas btitudinis hoium.ibi in ſol.q.
Eucharistia ¶ Quid eſt euchariſtia ⁊ quid ſignificaſ per nomē ⁊ qd ſubeſt rōni nois.diſt.viij.q.j.arti.p̄ ⁊ ſecūdo.
Utrū euchariſtia ſit ſacr̄m noue legis.diſt.viij.q.j.
De vnitate ſacri eucharistie.ibi Hic tria ⁊c.
Nota 4^or^ excellētias eucharistie ad alia ſacra.ibi.
Utrum iſta ſit precife forma conſecrationis que ponitur in canone miſſe.ibi.q.ij.
An in eucharistia ſit aliqua vna rō formalis eius: ⁊ que ſit illa.ibi in ſolutione.q.
Utrum eucharistia poſſit a non ieiunis accipi.diſt.viij.q.iij.
Q̄ aliqs poteſt pcipere ſacramētum eucharistie ⁊ non ſacramētaliter: ⁊ aliqs ſacramētum ſacramentaliter ſed non ſpūaliter:aliquis ſacramentum ſacramētaliter ⁊ ſpiritualiter:aliquis neutro modo.ibi in ſolu.q.
Utrū aliqs exiſtens in peccato mortali peccet mortaliter in pcipiēdo eucharistiam.diſt.ix.q.vnica.
Utrum poſſibile ſit corpus chriſti ſub ſpēbus paniſ ⁊ vini realiter contineri.diſt.x.q.j.
Utꝝ poſſit ſil'eē i celo ⁊ i altari eucharistia.ibi.q.ij.
Utrum corpori chriſti naturaliter exiſtenti ⁊ eidem ſacramentaliter exiſtenti neceſſario inſint eedē ptes ⁊ pprietates.ibi.q.iij.
Utrum quelibet actio immanens que eſt in chriſto naturaliter exiſtenti eadē ſit in eucharistia ſacraliter exiſtente.diſt.x.q.v.
Utrum corpori chriſti in eucharistia exiſtēti poſſit ineſſe aliquis modus.ibi.q.vj.
Q̄ ante icarnationē potuit eucharistia fuiſſe ita naturaliter ſicut nunc.ibi.iij.q.arti.2.p̄ma cōcluſione ibi Hic duo ſunt vidēda.
Q̄ poſt incarnationē poſſet corpus deſinere eē ſub modo naturali: ⁊ tamen eucharistia uere manere quātum ad ueritatem ſigni ⁊ quātum ad ueritatē ſignati ⁊ cōtēti.ibi ꝯne ſcda correlaria.
Q̄ chriſto ut in eucharistia cōcomitanter ineſt omnis opatio que primo ſibi ineſt ut in celo.diſt.j.q.v ibi Reſpondeo primum.
Q̄ nulla ſenſatio poteſt primo ineſſe chriſto ut in ſacramento.ibi cōcluſione ſcda.
Q̄ opatio ſpūalis puta intelligere ⁊ uelle pōt ineē chriſto ut in eucharistia.ibi cōcluſione.iij.
Q̄ corpuſ chriſti in eucharistia nō pōt moueri p̄mo motu uel mutatione ꝓprie dicta ab aliq̄ ṽtute creata.diſt.x.q.vj.in ſolu.ꝯne p̄ma.
Q̄ poteſt primo moueri ⁊ hoc motu ꝓprie dicto a deo immediate.ibi ꝯne.2.
Q̄ poteſt moueri ⁊ mouetur motu extenſiue accepto.ibi ꝯne.3.
Q̄ iſto modo ⁊ iſto motu non moueſ niſi a deo immediate. ibi.ꝯne.4.
Q̄ pōt concomitāter moueri ⁊ mouetur motu omni ad formam abſolutam quo moueſ p̄mo ut in celo ⁊ ab eodem agēte a quo ibi moueſ.ibi ꝯne.5.
Q̄ non mouetur concomitāter motu locali quo mouetur primo ut in celo:nec aliquo motu ſimili motui locali.ibi ꝯne.vj.
Utrum chriſtus exiſtēs in eucharistia poſſit uti aliqua potētia actiua corporea ſiue illa ſit mere corporea:puta cōſequens naturam corporis mixti: ſiue ſit corporea hoc eſt conſequēs totum animatū

ibi.q.vij.in ſolu.p̄ma ꝯne.
Q̄ chriſtus in eucharistia pōt habere aliquaʒ actionem mere ſpūalem ex parte p̄ncipij agendi corporalem tn̄ ex pte termini.ibi ꝯne ſcda.
Utruʒ intellectus creatus poſſit videre naturaliter corpus chriſti ut exiſtens in eucharistia.ibi.q.viij.in ſolu.ibi Rn̄deo ad.q.ꝯne p̄ma.
Q̄ intellectus nō alligatus ſenſibus in intelligēdo ſiue angeli:ſiue aie ſeparate:ſiue hominiſ beati poteſt naturaliter videre exiſtētiam corporis chriſti in eucharistia.ibi ꝯne ſcda.
Utrum corpus chriſti ut eſt ſub ſacramēto poſſit videri oculo corporali.diſt.x.q.ix.
Utrum panis conuertatur in corpus chriſti in eucharistia.diſt.xj.q.iij.
Utrum in eucharistia ſit aliquod accidēs ſine ſubiecto.diſt.xij.q.j.
Utrum accn̄tia in eucharistia poſſint habere omnē actionē quam pn̄t habere in ſubiecto.ibi.q.ij.
Utrum ois trāſmutatio que pōt cauſari ab agente creato circa accidentia in eucharistia manente neceſſario reqrat eādem quātitatē manere.ibi.q.iij.
Utrum poſſibile ſit circa eucharistiā fieri trāſmutationem corruptiuam illoꝝ accn̄tium.diſt.xij.q.v.
Utrū aliq̄ trāſmutatione facta circa eucharistiā neceſſe ſit ſubam aliquā actiōe diuina redire.ibi.q.vj
Utrum ſola actione diuina poſſit cōfici eucharistia diſt.xiij.q.j.
Utrum quilibet ſacerdos p̄ferēs uerba cōſecrationis cum intētione ⁊ circa mām cōuenientem poſſit cōficere eucharistiam.ibi.q.ij.
Q̄ tres cōditiones reqrunſ in miniſtro cōficiēte eucharistiam.ibi in ſolu.⁊ nota que reqrunſ ex parte miniſtri ⁊ loci ⁊ alioꝝ reqſitoꝝ.
An diaconus poſſit diſpēſare eucharistiā.ibi in fine.
An cōfici poſſit ab agēte creato ut ab agēte p̄ncipali.diſt.xiij.q.j.articulo.2.
An poſſit cōpetere ei ut inſtr̄alr agēti.ibi arti.ij.
Excōicatō ¶ Qualiter excōmunicatio impedit a collatione ⁊ ſuſceptione ordinum: ⁊ q̃liter infertur ⁊ a quo: ⁊ qualiter relaxaſ.diſt.xxv.q.j.articulo p̄mo.⁊ diſti.xix.q.j.articulo.5.
An hn̄s iuriſdictionē pōt excoicare ⁊ reconciliare.diſt.xix.q.j.articulo.5.
Q̄ raro fulminanda eſt excoicatio: ⁊ ideo inueniſ ab apoſtolis raro fulminata.ibi.

F

Fama Utrum damnificās alium in bona fame teneaſ ad reſtitutionē.di.xv.q.iiij.
Q̄ tripl'r pōt aliquis diffamari: ⁊ an omnibus modis teneſ ad reſtitutionem.ibi arti.p̄.
Fantaſma ¶ An anima poſſit intelligere ſine fantaſmate.diſtin.xlv.q.j.
Quō neceſſaria eſt cōuerſio ad fantaſmata.ibi in ſolu.argumēti ꝯtra poſitionē.⁊ in ſolu.articuli p̄n^r^.
Fides ¶ Q̄ hn̄ti fidem deus inſpirauit totam ſcripturam ⁊ q̄ ipſe eſt ṽitas infallibilis certius debet eſſe qcquid ab eo in ſcriptura eſt reuelatū q̄ʒ aliud quodcūqʒ q̃ſi interius in lumine nāli poſſit attingere.
Finis ¶ Q̄ finis aliquando ſumitur pro cauſa finali:quandoqʒ pro pfectione rei ultimata.diſt.xlix.q.viij.in ſolu.argumentorum.
Forma ¶ An neceſſe ſit plures formas in homine eſſe.di.xj.q.iij arti.2.ꝯne.2.
Q̄ ad 2^m^ formas productas de potētia māe ſunt diuerſe potentie.ibi.

An iſta forma que pōt dare eſſe realiter materie ſeorſum ſine illa nata eſt cōſtituere ſuppoſitū.ibi circa medium illius articuli.
An eadeʒ materia ſit ꝓprium pfectibile ipſius mixtionis anime aut forma p̄or.ſ.mixtionis conſtituat ꝓprium receptiuum anime.ibi paulopoſt.
Q̄ intellectiua ſm aliquos ꝯtinet in ſe uegetatiuaʒ ⁊ ſenſitiuā:iſta aūt forma mixtionis continet in ſe oēs formas que pn̄t eſſe ſeorſum in alijs.ibi.
Q̄ forma inoteſcit ex opatione ſicut mā ex trāſmutatione.diſt.xliij.in ſolu.q.ij.fere circa p̄n^m^ ſolu.
Q̄ cauſa corruptionis in cōpoſito non eſt ex hoc q̄ forma ſatiat totum appetitū materie uel aufert oēʒ p̄uationeʒ a materia:q: ſola forma infinita pōt hoc facere.diſt.xlix.q.j.in ſolu.
Qual'r ſe hn̄t adinuicē formalitas ⁊ realitas.
Fruitio ¶ Utrum beatitudo ſimpliciter cōſiſtat in actu qui eſt fruitio.diſt.xlix.q.v.
Utrū in ſolo actu qui eſt fruitio ꝯſiſtat.ibi ꝯne p̄ma.
In qua fruitione quia non in omni conſiſtit beatitudo.ibi concluſione.2.
Quō diſtinguiſ fruitio btifica a nō beatifica.ibi.

G

Gaudium Utrum ad eēntiam beatitudinis pertineat gaudium de bono beatifico.diſtin.xlix.q.vij.
Q̄ gaudiū differt ab opatione uel dilectiōe.ibi i ſol.
Generatio ¶ Quomodo intelligiſ q̄ generatio nō eſt.diſt.xj.q.iij.ibi Ad rōnes ergo pro prima.
Quomodo generatio eſt duplex.ſ.obiectiua ⁊ ſubiectiua: ⁊ quomodo iſta diſtinctio improbaſ: ⁊ quomodo approbatur.diſt.xj.q.j.ibi Quantum ad tertium articulum.
Quō diſtinguunſ genera reſpectiua.di.xiij.q.j.i ſol.
Gratia ¶ Utrum remiſſio culpe ⁊ infuſio gr̄e ſit vna mutatio.diſt.xvj.q.ij.in ſolu.
Q̄ non ſunt due mutationes reales.ibi rn̄deo hec ſit p̄ma cōcluſio.cōcluſione.2.
Q̄ pctm̄ nō eſt formaliter p̄uatio gr̄e.ibi.
An ad gr̄am ſequaſ remiſſio ⁊ expulſio culpe.ibidē
Quem ordinem habent adinuicem gratia ⁊ nō culpa.ibi Ad rationes in oppoſitum.
Gradus ¶ Q̄ nobilitas gradus attendi poteſt reſpectu duorum.diſt.xxiiij.in ſolu.q.

H uacat.

I

Idea Quomodo idea platonis non requiriſ ad generationē ⁊ tamen deus pōt eē cauſa generationis.diſt.xij.q.ij.in reſpō.argumētorum circa medium illius partis.
Utrum pena habeat ideam in deo.diſt.l.in ſolu.argumentorum.q.iij.
Infer ¶ Utrum ignis infernalis cruciet malignos ſpiritus.diſt.xliij.q.ij.
Utrum homines damnati poſt iudicium cruciabūtur illo igne.ibi.q.ij.
Utrū mūdus ſit purgādus per ignē.diſt.xlvij.q.ij.
De productione illius ignis ⁊ de loco ꝓductionis ⁊ cōſeruationis illius ignis.ibi in ſolu.
Ieiunium ¶ Q̄ duplex eſt ieiuniuʒ:nature ⁊ eccleſie.diſt.viij.q.ij.in ſolu.q.
Inclinatio ¶ Duplex eſt iclinatio ad hitū ⁊ formā.di.vij.q.ij.
Duplex eſt inclinatio nālis.vna ad actū p̄mū:altera ad actū ſcdʒ.diſt.xliij.q.ij.ibi De tertia ꝓpoſitione.
Quomō intelligiſ illud dictū Ariſ^t^.io.meta^ce^ q̄ corruptibile ⁊ incorruptibile differūt plus q̄ʒ ſm genus:q: de genere phy.⁊ hoc q: nulla duo ſūt eiuſ

Universidad de Deusto Biblioteca

dem generis niſi ſint tranſmutabilia adinuicẽ.diſ. vj.q.x.ibi Ad.q.poteſt dici.

Indiſibile ¶ De indiuiſibili mathematico ⁊ naturali.diſt.xiix q.xvj.ibi Dicunt quidam.

Infamia ¶ Quid eſt ifamia ⁊ q̃liter icurrit: ⁊ ꝑpter quã cãz diſt.xxv.q.j.in ſolu.q.

Inferius ¶ Inferius nõ eſt preciſe ſupius: ſed ſupius cũ ali qua differẽtia addita.

Utrum infidelitas alterius coniugꝫ impediat mrĩ-monium.diſt.xxxix.q.j.in dubijs.

Infini ¶ Qꝫ duplex eſt ifinitas: quedã fundamentalis: ⁊ quedã formalis.diſt.xiij.q.j.ibi De ſcđo articulo.

De ifinita diſtãtia iter ꝯdictoria.diſt.j.q.j.ibi Rõ 2ª

Qꝫ repugnat vnice intellectioni finite ꝙ poſſit eſſe diſtincte infinitorum obiectoꝝ.ibi.

Inherentia ¶ Utrũ inherẽtia ſit de eſſentia a'cñtis.diſt.xij.q.j in ſolu.q.in dubijs.Duplex inherentia.ibi.

Qꝫ immãle intelligit tripl'r.diſt.xliij.q.ij.ibi Rñdeo hic.circa medium illius partis.

Utrum corpus hominis beati poſt reſurrectionem erit impaſſibile.diſt.xlix.q.xiij.

Que ſunt impedimẽta mrĩmonij.diſt.xlij.q.j.quaſi in fine ſolutionis: ⁊ ponunt in qbuſdã carminibꝰ.

Quõ in reſurrectione nõ eſt inſtãs mẽdiatũ inſtãti diſt.xliij.q.v.in rñſione ad argumẽta ꝑncipalia.

Inſtrumẽtũ ¶ Qꝫ inſtr̃m põt poni.iꝫ.modis.di.vj.q.v.in ſolu.

Qꝫ inſtr̃m nõ recipit aliã influẽtiã a ꝑncipali agẽte diſt.xiij.q.j.ibi De tertio articulo videt.

Intellectus ¶ Qꝫ oẽs phi poſuerũt intellectũ eẽ ptẽ eẽntialem hoĩs ꝑter Auerrois.diſt.xliij.q.ij.in ſolu.q.

Qꝫ itellectꝰ hẽt ſpẽm itelligibilẽ poſt actũ itelligẽdi ⁊ ꝙ ſpẽs in itellectu eo mõ põt iformare itellectuz ſepatũ ſicut ꝯiũctũ.diſt.xlv.in ſolu.q.j.

An intellectus nobilior ſit potẽtia uel uolũtas.diſt. xlix.q.iiij.ibi Iuxta hoc quaſi ⁊c̃.

An intelligere ſit nobilius ꝙ uelle.ibi.

Intentio ¶ Nota de triplici intẽtione.ſ.actuali: habituali: ⁊ virtuali.diſt.vj.q.v.in ſolu.q.

Interdictũ ¶ Quid eſt interdictũ: ⁊ quõ ipedit collationem ⁊ ſuſceptionẽ ordinũ.diſt.xxv.q.j.articulo primo.

Qualiter ⁊ cui ⁊ quare debet infligi.ibi.

Irregularitas ¶ Quid eſt irregularitas ⁊ q̃liter incurrit: ⁊ ex qbus cauſis.ibi.

Qual'r ipedit a collatione ⁊ ſuſceptiõe ordinũ.ibi.

Iudicium ¶ Utrũ vniuſ'e iudiciũ ſit futurũ.diſt.xlvij.q.j.

Utrũ chr̃s in forma humana iudicabit.di.xlvij.q.j.

Qꝫ multipliciter accipitur iudicium.diſt.xlvij.q.j.in ſolu.q.j.

Quid ſit cõpletiſſima ratio iudicij.ibi.

An fiet in tẽpore uel in inſtanti.ibi.

De loco iudicij.ibi.

Qꝫ iudex debet gaudere de pena iuſte inflicta.diſt. l.in ſolutione.q.ij.

Ius ¶ Quid eſt ius nãle uel poſitiuũ ⁊ diuũ: ⁊ qd vnũ quodqꝫ ſit: ⁊ quõ diſtinguunt.di.xvij.q.j.arti.ꝑ.

Qꝫ iuſtitia eſt triplex: habitualis.ſ.grã ⁊ charitas actualis.ſ.rectitudo nata ineſſe alicui elicito.diſti. xiiij.q.j.articulo primo.

De iuſtitia cõmutatiua.diſt.xv.q.ij.

Utrũ in deo ſit iuſtitia.diſt.xlvj.q.j.

Qualiter diſtinguitur ⁊ diuiditur iuſtitia.ibi in ſolu.q.in principio.

L

Laicus Utrum Laico liceat confiteri.diſt.xvij.q.j. articulo.3.in fine.

Lex ¶ Qꝫ aliquid poteſt dici de lege nature large ⁊ ſtricte.ibi in ſolu.articulo ꝑmo.

Utrum ſacramenta noue legis habeant efficaciam ex paſſione chriſti.diſt.ij.q.j.

Qꝫ congruum ſit legem euãgelicam ſacris ꝑfectiſſimis adornari.ibi concluſione prima.

Omnia inſtituta ſunt a chriſto uel a deo pro tempore iſtius legis.ibi concluſione ſcđa.

Qꝫ de lege nature ſiue diuina nõ ſunt rerũ dñia pro ſtatu innocẽtie diſtincta.diſt.xv.q.ij.articulo ꝑmo.

Qꝫ illud ꝑceptũ noue legis de habẽdo oĩa coĩa rationabil'r reuocatũ eſt poſt lapſum.ibi ꝯne ſecunda.

Qꝫ iuſtitia reqrit in legiſlatore ⁊ prudẽtia ⁊ auctoritas.ibi ꝯne.4.ibi Hic ſunt tria videnda.

Licet ¶ Aliqd licere: aut regulariter aut in aliquo caſu. diſt.viij.in ſolu.q.iij.

Quomodo exponit illud qđ generat non eſt in loco: ſed bene illud qđ augmẽtat: aut illud qđ alteratur.diſt.xj.q.iij.in ſolu.ibi De ſcđo articulo.

Quomodo idem corpus põt eſſe ſimul localiter in locis diuerſis per virtutẽ finitam.diſt xlix.q.xvj.i reſpõſione ad ſcđm argumẽtum principale.

M

Maria Utrum inter mariã ⁊ ioſeph fuerit uerum mrĩmoniũ.diſt.xxx.q.ij.⁊ quomodo hoc poteſt eſſe.ibi.

Qꝫ uouerat virginitatem cum conditione.diſti.xxx. q.ij.articulo.2.

Materia ¶ Utrum ſolus deus reſpiciat materiam ut quid. diſt.xj.q.iij.articulo.2.cõcluſione ꝑma.

Quomõ ꝓbat ꝙ in natura humana chriſti non ſit niſi mã ꝑma ⁊ aĩa intellectiua.ibi arti.2.in ꝑncipio

Qꝫ eadẽ mã eſt ꝓprium perfectibile ipſius mixtiõis ⁊ ipſius anime.ibi.

Quõ intelligit illud Cõmẽ'ris: ꝙ nũs potẽtiaruz in mã eſt ſm nũm formarũ.diſt.xj.q.iij.arti.2.

Quomõ dimẽſio nõ põt hẽre vicẽ mãe reſpectu formẽ ſubſtãtialis.diſt.xij.q.vj.in ſolu.q.⁊ in reſpon. primi argumẽti.ibi Hic eſt vna opinio.

Utrum potentia poſſit redire eadem numero.ibi.

Qꝫ materia ſm ſe eſt in loco diffinitiue: ⁊ ſm quantitatẽ eſt in loco circũſcriptiue.diſti.xj.q.ij.ibi Ad argumenta in oppoſitum.

Quomodo intelligitur ꝙ materia eſt qua res põt eſſe ⁊ non eſſe.diſt.xliij.q.ij.in ſolu.

Matrimoniũ ¶ Utrum matrimonium fuerit a deo inſtitutũ immediate.diſt.xxvj.q.vnica.

Qꝫ ad prolem procreãdam debite educẽdam marẽ ⁊ feminam vinculo indiſſolubili ſibi mutuo copulari ⁊ obligari honeſtum eſt.ibi ꝯne ꝑma.

Marẽ ⁊ feminã ptãtẽ corpoꝝ ſuoꝝ ſibi mutuo tradere pro uſu ꝑpetuo ad ꝓcreãdam ꝓlẽ debite educãdam honeſtum eſt.ibi cõcluſione ſcđa.

Iſtam dationez mutuam a deo inſtitui ⁊ approbari congruum eſt.ibi concluſione.iij.

Iſti ꝯctui donationis mutue aliqđ ſacr̃z annecti cõgruũ eſt: ⁊ ſic factũ eſt.ibi concluſione.iiij.

Qꝫ in mrĩmonio plura diſticta ꝯcurrũt ⁊ q̃.ibi ꝯ.ſ.

Quõ differũt mrĩmoniũ ⁊ ꝯctꝰ mrĩmonij ⁊ ſacr̃m matrimonij.ibi quaſi in fine illius partis.

Utrum diffinitio matrimonij quam magiſter ponit in littera ſit conueniens.diſt.xxvij.q.j.

An conſenſus expreſſus per uerba ſit preciſa cauſa matrimonij.ibi.q.ij.

Utrũ ad ꝯctũ mrĩmonij reqrat cõſenſus ſequẽs apprehẽſionẽ nõ erroneã.diſt.xxx.q.j.

Utrũ ſint tria bona mrĩmonij que magr̃ ponit i lr̃a

fides: ꝓles: ⁊ ſacramentum.diſt.xxxi.q.vnica.

Utrum in mrĩmonio ſit ſimpl'r neceſſariũ debitum reddere petenti.diſt.xxxij.q.vnica.

Qꝫ reddẽ debitũ mrĩmõij ꝑt itelligi dupl'r.ibi i ſol.q.

Qꝫ dupl'r põt aliqd iuſte non reddi.ibi.

An poſt ingreſſum religionis extrahendus eſt aliquis ⁊ reddendus uxori.ibi.

Qꝫ contrahentes ſub conditione aliqua repugnãte alicui triuz bonorum matrimonij nihil faciunt.diſtin.xxxi.q.vnica in ſol.q.

Utrũ impotẽtia ad actũ carnalẽ ſimpl'r ipediat mrĩmonium.diſt.xxxiiij.q.vnica.

Utrũ adulteriũ cũ aliq̃ viuẽte viro: impediat matrimonium cum eadẽ mortuo viro.diſt.xxxv.q.vnica

Utrũ ſeruitꝰ impediat mrĩmoniũ.diſt.xxxvj.q.j.

Utrum etas paruulis poſſit impedire matrimonium.diſt.xxxvj.q.ij.

Utrum uotum continentie impediat matrimoniũ. diſt.xxxviij.q.vnica.

Utrum carnalis cognatio impediat matrimonium diſt.xl[illegible].q.vnica.

Quid eſt conſanguineitas: quid ſtipes: quid linea. ibi in ſolutione.

Recollectiõ in ſumma omnium impedimentorum. ibi in ſolu.q.in principio.

Nota uerſus: ⁊ ibidẽ ipedimẽta: circa finem.q.

Memoria ¶ Uide de memoria ⁊ recordari.diſt.xlv.q.iij.

An memoria ſit in brutis.ibi in ſolu.articulo ꝑmo.

Menſura ¶ Qꝫ menſuratum non poteſt eſſe ſine menſura eſſentiali ſed accidentali.diſt.xlviij.q.ij.ibi Ad queſtionem põt dici.in ſolutione cuiuſdam inſtantie.

Quomodo poteſt priuatio ut diſtinguit cõtra actualem exiſtentiam menſurari tẽpore.ibi in ſol'one.

Qꝫ eſſe forme per ſe terminans fluxum menſuratur inſtanti.ibi.

Miſericordia ¶ An in collatione neceſſariorum remediorum generi humano: a deo ſemper concurrant miſericordia ⁊ ueritas.diſt.ij.q.j.in ſolu.ibi Tunc ſequitur correlarium.

Utrum in deo ſit miſericordia.diſt.xlvj.q.ij.

Quid eſt miſericordia.ibi in ſolutione.q.

Utrum in deo diſtinguantur iuſtitia ⁊ miſericordia ibi.q.iij.

Utrum in punitione malorum concurrat ex parte dei iuſtitia cum miſericordia.ibi.q.iiij.

Utrum machinatio in mortem coniugis impediat matrimonium.diſt.xxxv.q.vnica.in ſolutione.q.

Motus ¶ Qꝫ motus dupl'r ſumitur.diſt.x.q.vj.in ſolutione.q.in principio.

Qꝫ motus localis poteſt eſſe in inſtanti.diſt.xliij.q. v.ibi De ſecundo dico.

Qꝫ motus celi non eſt eius perfectio.diſt.xlviij.q.ij. in reſponſione argumentorum.

Qꝫ quies vno modo eſt perfectio: motu: alio modo non.ibi.

An motus poſſit eſſe ſine mobili.diſt.xij.q.iij.ꝯne ꝑma.ibi Hic eſt via.

Utrum in iudicio uel poſt ceſſabit motus corporuz celeſtium.diſt.xlviij.q.ij.

Qꝫ in homine ⁊ in quolibet cõpoſito eſt duplex motus: ⁊ ꝙ eſt triplex differentia in eis.diſtin.xlix.q. xiiij.in principio ſolutionis.

An in animali ſit aliqua virtus motiua ad aliquam motionem abſqꝫ organo.ibi in ſolutione.

An iſta virtus anime ſeparate motiua ⁊ iſta que eſt organica ſit eadem virtus.ibi.

Qꝫ non omne quod mouet aliquid per ſe mouet per accidẽs omne quod eſt in eo.diſt.x.q.vj.in ſolu.q.⁊ in probatione quarte concluſionis.

Qꝫ illud qđ mouetur motu alterationis eſt in loco. diſt.xj.q.iij.ultimo dubio.

An mutatio poſſit eſſe ad formam relatiuam.diſ.vj. q.x.arguendo cõtra rõnes opinionis prime.

Quando corpus mouet ⁊ expellit aliud corpus cõſequenter ſunt ibi quatuor termini motus uel mutationis.diſt.x.q.j.articulo.3.in principio.

Qꝫ expulſio culpe ⁊ infuſio gratie nõ ſunt vna mutatio.diſt.xvj.q.ij.

Mutuum ¶ Qꝫ in mutui datione oportet ſeruare equalitatez ſimpliciter in numero uel in pondere: exceptis quibuſdam caſibus in quibus licet accipere ultra capitale.diſt.xv.q.ij.arti.2.ꝯne.1.⁊ in tertia.

N

Naturale Qꝫ naturale equiuoce accipitur: apparet ex hoc ꝙ diuerſis opponitur.diſt.xlij.in ſolutione q.iiij.in principio.

Negociatõ ¶ De cõmutatione negociatiua.diſt.xv.q.ij.artic'o 2.in concluſionibus.

Nutrimẽtũ ¶ Qual'r caro in continua nutritione manet eadez diſt.xliiij.q.j.articulo primo.

Qꝫ in nutritione eſt aliqua generatio extendẽdo ad omnem inductionem forme ſubſtãtialis in materiam poſt priuationem.diſt.xliiij.q.j.ibi Quantũ ergo ad iſtum articulum.

Qꝫ in illa generatiõe tali quali forma carnis que inducitur in materiam nutrimentũ: noua eſt.ibi concluſione ſecunda.

Qꝫ pars adueniens per nutritionem eſt aliquo modo ſimilis parti que infuit per generationem ⁊ aliquo modo eſt diſſimilis.ibi concluſione.3.

O

Obiectum Quomodo intelligitur ꝙ obiectum trãſfertur de ordine ad ordinem diſt.xlv.q.j.in ſolu.q.fere in principio.

Operatiua ¶ Quomodo potentia operatiua non cõcludit habentem poſſe operari niſi ſm quid.ſ.quantum eſt ex parte ſui.diſt.xlix.q.vj.in ſolu.q.

Ordinatio ¶ Quomodo ordinatio dei eſt immutabilis.diſti. xvj.q.ij.in ſolu.q.in fine.

Qꝫ non eſt idem habere ordinẽ in eſſe obiectiuo: ⁊ in obieci.diſt.xvj.q.ij.in fine.

Ordo ſacri ¶ Utrũ ſacr̃z ordis ipediat mrĩmoniũ.di.xxxvij.q.j

Utrũ in eccl'ia ſint ſeptẽ ordines.diſt.xxiiij.q.j.

Quid eſt ordo ſꝫ ꝙ hic loqmur de ordine.ibi art.ꝑ

An ordo ſit ſacramentum.ibi articulo tertio.

Quomodo eſt vnum.ibi articulo quarto.

Utrum pena canonica impediat a ſuſceptione ⁊ collatione ordinum.diſt.xxv.q.j.

Qual'r icurrũt iſte pene canonice.ibi articulo ꝑmo

Utrum ſexus mulieris aut etas pueri impediat ſuſceptionem ordinis.diſt.xxv.q.ij.

Qꝫ non poſſe ſuſcipere ordines intelligitur tripliciter.ibi in ſolutione.q.

Originale ¶ Utrum deus de potentia abſoluta poſſit dimittere peccatum originale abſqꝫ collatione cuiuſcũqꝫ poſiti repugnãtis illi peccato.diſt.j.q.ij.in ſol.q.

Oratio ¶ Quomodo oratio in tertio gradu poteſt ualere alteri.diſtin.xlv.q.iiij.in ſolutione terij argumenti principalis.

Orgãiçatũ ¶ Quomodo eſt poſſibile ꝙ eadem potentia ſit organiçata ⁊ non organiçata.diſt.xlix.q.xiiij.ibi Reſpondeo hic ſunt circa medium.

Universidad de Deusto Biblioteca

P

Panis **Utrum** panis conuertatur in corpus chri ſti.diſt.xj.q.iij.
Utrum hec conuerſio poſſit uere exprimi: ꝛ quib⁹ propoſitionibus.ibi.q.v.
Utrū ſolus panis triticeus aq̄ elemētali coagulat⁹ ſit mā ꝯueniēs cōuerſioni in corp⁹ chri.ibi.q.vj.
An panis aʒim⁹ uel fermētat⁹ tañ paſcha.ibi in ſol.
Pars ¶ Qꝫ quedā pars extra totū eſt imꝑfecta: ꝛ quedā nō.diſt.xliij.q.ij.ibi De tertia ꝓpōne dicit.
Paſcha ¶ Qꝫ paſcha di.5.modis.diſt.xj.q.vj.in ſolutione.
Paſſio ¶ Qꝫ ois ꝓpria paſſio eſt accidēs.diſt.xlix.q.ij.ibi Ad.q.ergo dico.q̄ſi in fine illius partis.
Peccare ¶ Qꝫ actual'r peccās mortal'r in aliquo actu pōt in illo actu iplere p̄ceptū affirmatiuū.di.iiij.q.v.i fine
Peccatum ¶ Utrū exiſtēs in pctō mortali peccet ꝑcipiēdo ſacramentum euchariſtie.diſt.ix.q.j.
Utrum cuilibet peccato actuali correſpondeat propria ſatiſfactio.diſt.xv.q.j.
An poſſit ſatiſfieri ꝓ vno pctō nō ſatiſfaciēdo ꝓ alio in ſolu.illi⁹.q.ibi De 4° ſunt qnque videnda.
Quid manet in peccatore tranſeunte actu a quo dicitur peccator.diſt.xiiij.q.j.articulo primo.
Utrū penitētia neceſſario reqrat ad deletionez peccati mortalis poſt baptiſmum.diſt.xiiij.q.j.
Quomō rōne nāli poſſit eē notum peccatū aliquod ſub rōne peccati eē in actibus humanis.diſt. xiiij. q.iij.ibi Hic dicit.in calce illius partis.
Quō poſſit eē notū pctm̄ eē offenſiuū dei ꝛ auerſiuum ꝛ impeditiuū eterne beatitudinis ꝛ diſpoſitiuum ad penam.ibi.
Qꝫ peccatum non eſt formaliter priuatio gratie.diſt xvj.q.ij.ibi Ad argumenta.
Quomodo debet intelligi illud:peccatuz adimit de bono.ibi Reſpondeo h̄ ſint.
Utrum poſt hanc vitam poſſit aliquod peccatuz dimitti.diſt.xxj.q.j.
Qꝫ de pctō dimiſſo in hac vita pena pōt ſolui poſt hāc vitā.ibi in ſolu.q.articulo p̄.ꝛ ſil'r de pena que correſpōdet peccato ueniali ſm̄ iuſtitiam.ibi.
Qꝫ nihil aliud eſt remiſſio pcti uenialis q̄ȝ ſolutio pene tēporalis debite.ibi cōcluſione ſcōa.
Qual'r remittant pctā uenialia.ibi in ſolutione.
Utrū cōfeſſor in quocūqȝ caſu teneat celare pctm̄ ſibi per cōfeſſionē detectū.diſt.xxj.q.ij.
Qꝫ celare pctm̄ ſibi detectū per confeſſionem tenet ſacerdos de lege nature.ibi cōcluſione p̄ma.
Qꝫ ad hoc tenet de lege poſitiua diuina: ꝛ de lege poſitiua eccleſie.ibi cōcluſione ſcōa ꝛ tertia.
Qual'r ꝛ q̄ſi tenet: ꝛ de circūſtātijs ꝑtinētibus ad peccatū.ibi Poſt tres illas concluſiones.
Utrū pctā per penitētiā dimiſſa in recidiuāte redeant eadem numero.diſt.xxij.q.vnica.
Quid ſit de hoc de potētia abſoluta ꝛ ordinata: ꝛ quomodo redit peccatum dimiſſum tanq̄ȝ circunſtantia aggrauans.ibi in ſolu.q.
Pena ¶ Que pena ſit celebrātis ſine cōditionibus debitis.diſt.xiij.q.ij.articulo.2.ibi Seqtur 2^m p̄ncipale
An aliq̄ pena poſſit eē uolūtaria cū de rōne pene ſit eē inuolūtariū.diſt.xiiij.q.j.articulo.3.
Qꝫ pena ordināꝰ pctm̄ ſm̄ ſe pōt eē vna vni⁹:ſed ordināꝰ in ordine ad illum quē offendit pōt eē multiplex.diſt.xiiij.q.iij.ibi Ad primum principale.
Qꝫ poſt actuz culpe trāſeuntē tm̄ remanet aīa obligata ad penā.diſt.xvj.q.ij.in ꝓbatione ſcōe ꝯnis.
Qꝫ vis clauiū eccl'ie nō ſe extēdit ad penā eternam ſed tꝑalem.diſt.xviij.q.vnica.in ſolutione.q.
An penam claue non errante impoſitam teneat penitens adimplere.ibi.
Qꝫ pro peccato dimiſſo in hac vita pena debita pōt ſolui poſt hanc vitam.diſt.xxj.q.j.articulo p̄mo ſtatim in principio.
Utrum equalis pena ſit omnium damnatorum.diſtin.l.q.iiij.
Utrum pena canonica impediat a collatione ꝛ ſuſceptione ordinis.diſt.xxv.q.j.
Qꝫ ſex ſunt pene canonice ꝛ q̄liter incurrunt ꝛ q̄liter remittunt: ꝛ de ordine iſtarū adinuicē ſm̄ grauitatem ꝛ per materiam.ibi in ſolu.q.
Utrum beati videāt penas dānatoꝝ.diſt.l.q.iij.
Penitere ¶ Que eſt ratio cognoſcendi eas: ꝛ an pena habeat ideam in deo.in ſolu.q.
Nota quadruplicem deſcriptionem ſeu diffinitionē eius quod eſt penitere.diſt.xiiij.articulo tertio ibi De ſecunda concluſione.
Utrum actus penitēdi requiſitus ad deletionē pcti mortalis ſit actus alicuius v̄tutis.diſt.xiiij.q.ij.
An penitere ut actus virtutis reqrat ad deletionez peccati mortalis.ibi De ſcōo p̄ncipali.
An penitentia virtus ſit tm̄ vnius penē inflictiua. diſt.xiiij.q.iij.
Utrum penitere ſecundo modo ſit virtus acquiſita ibi in ſolutione.
Utrum per ſacramentum penitentie culpa deleat. diſt.xiiij.q.iiij.
Que ratio nominis penitētie: ꝛ quid ſubeſt rationi nominis.ibi articulo primo ꝛ ſecūdo.
Qꝫ nihil pertinens ad rationem penitētie poteſt aliquo modo a laico diſpenſari.ibi arti.2.in fine.
Qꝫ doctrina de ſacramēto penitētie ſubalternat doctrine de iudicijs ꝛ etiam doctrine de ſententijs.diſtin.xiiij.q.iiij.in ſolu.
An qui magnam partem penitentie ipleuit in peccato mortali ꝛ poſt iterum penitet de peccato nouo ſit ſibi iterato iniungenda ſatiſfactio pro peccato primo pro quo fecit penitentiam.diſt.xv.q.j.articulo ultimo.
Utrum iſta:contritio:confeſſio:ſatiſfactio ſint partes penitentie.diſt.xvj.q.j.
Qꝫ penitentia poteſt multipliciter accipi: ꝛ ꝙ penitere eſt penam tenere.ibi in ſolu.q.ſtatim in p̄n°.
Utrum penitentia in extremis ualeat ad ſalutez.diſtin.xx.q.vnica.
Qꝫ uera penitētia in extremis ualet: ꝛ ꝙ vix eſt tūc uera penitentia.ibi in ſolu.ſtatim in principio.
Nota ꝙ periculoſum eſt differre penitentiam:ſano perſuadendum eſt ꝙ peniteat: ꝛ ꝙ infirmus laboret ad habendum penitentiam ordinatam.ibi in fine concluſionuȝ.
Perfectio ¶ Qꝫ duplex eſt ꝑfectio rei:intrinſeca forma ꝛ extrinſeca finis.diſt.xxxj.in ſolu.queſtionis vnice.
Duplex ꝑfectio:p̄ma ꝛ ſcōa.ſcōa duplex.diſt.xlix.q.ij.ibi De ſecūdo.ſ.de nomine.
Qꝫ aliqd eē ꝑfectius pōt intelligi dupl'r.ſ.ꝑmiſſiue: ꝛ poſitiue.diſt.xlv.q.j.in ſolutione.
Perpetuitas ¶ An ad beatitudinem pertineat perpetuitas. diſt. xlix.q.vj.articulo primo.
Que ſit cauſa perpetuitatis beatitudinis tēpus ul' euum.ibi Dico ergo ꝙ cauſa.
Qualiter ꝑpetuitas ſe habet ad beatitudinem. ibi.
Poſitio ¶ In quo differt poſitio ut eſt predicatū ꝛ ut ſpēs quātitatis.diſt.x.q.j.ibi Dico ergo aliter.

Tabula quarti

Quomodo poſterius non poteſt eſſe ſine priore.di. xij.q.j.in ſolu.
Potentia ¶ Quomodo potētia obiectiua ꝛ ſubiectiua diuidunt ens.diſt.xj.q.ij.ibi Hic duo videnda ſunt.q̄ſi in fine illius partis.
Qꝫ in materia ad aliam ꝛ ad aliam formam numero eſt alia ꝛ alia potentia numero.diſt.xliij.q.iij.ibi Quantum ad iſtum articulum.
De infinitis potentijs actiuis.ibi.
An eadem potentia in materia poſſit redire.ibi in ſolutione primi argumenti.
Utrum actus ꝛ potentia opponantur. diſt.xj.q.iij. ibi Hic duo ſunt.
Qꝫ potētia ad formā ſtat cū forma : nec tm̄ oppoſita ſunt ſimul.diſt.xliij.q.iij.ibi Quātum ad iſtū arti^m
Principat⁹ ¶ Duplex principatus.diſt.xv.in ſolu.q.ij.
Poſterius ¶ Quō poſterius pōt eē ſine p̄ori: ꝛ q̄liter deſtructo p̄ori deſtruit poſterius.diſt.xij.q.j.in reſponſione argumentorum principalium.
Qꝫ aliqua ſunt priora generatione aliq̄ perfectione: ꝛ iſte p̄oritates cōmuniter ecōuerſo ſe habent.diſt. xvj.q.ij.iuxta finem.
Quomodo exponit ꝙ poſteriora ſunt ſimpliciter ꝑfectiora.ſ.in eodem genere.diſt.xlix.q.vij. ibi Dico ergo ꝙ ſtricte.
Qꝫ ad vnitatē p̄uationis nō ſufficit vnitas ſubiecti uel habitus.diſt.xxij.in ſolu.q.vnice.
Qualiter dei ad creaturam eſt proportio: ꝛ ꝙ non geometra:ſed qualis eſt inter maxime diſtantia : ſicut inter ꝑfectionem ꝛ perfectibile.diſt.xlix.q.ij.ibi Reſpondeo dicitur cōmuniter.
Punitio ¶ Qꝫ ad deletionē peccati reqrit pena uel punitio. diſt.xiiij.q.j.arti.3.in principio articuli.
Qꝫ in punitione uoluntaria contingit multa conſeruare.ibi concluſione ſecūda.
Quid eſt punitio.diſt.xlvj.q.iiij.ibi Ad queſtionem primo videndum.
Qꝫ iuſtitia punitiua eſt quedam cōmutatiua: ꝛ habet latitudinem.diſt.xviij.in ſolu.q.j.ibi Ad queſtionem motam.iuxta medium.
Utrū in punitione maloꝝ cōcurrāt ex parte dei iuſtitia cum miſericordia.diſt.xlvj.q.iiij.

Q

Qualitas **Qꝫ** diſtinctio qualitatis in ſpecies non eſt ꝓprie generis in ſpēs:ſed eſt tm̄mō ſm̄ aliqs modos diuerſos.diſt.vj.q.ij.in ſolu.ibi Ad.q.pōt dici.
Quomodo intelligit illud in p̄dicamētis albū ſolā qualitatem ſignificat.diſt.iiij.q.j.in reſponſione q̄rti argumēti p̄ncipalis quaſi in fine.q.
Quantitas ¶ An qualitas ſit perfectior q̄ȝ quantitas.diſti.xij. q.ij.arguendo contra opi.
Utrū ois trāſmutatio poſſibilis cāri ab agēte creato circa accītia in euchariſtia manēte neceſſario reqrat eādē quātitatem manere.diſt.xij.q.iiij.
An ſit alia quantitas in rarefactione ꝛ condenſatione.ibi cōcluſione prima.
An quantitas ſit alia actiua.ibi.
An alia finita reqrat aliā quātitatē.diſt.xij in ſol.q.
Qꝫ quantitas ſeparata non habet aliquem modum poſitiuum ſubſtantie:ſed tm̄ priuatiuum. ibi.q.vj. in rn̄ſione p̄mi argumenti principalis.
Quietatio ¶ Qꝫ duplex eſt q̄etatio.diſt.xlix.q.vij. ꝛ.viij.i ſol.q

R

Raritas **Quomodo** cauſat raritas ꝛ denſitas ꝛ quomodo quelibet pars rari eſt rara ꝛ multa de denſo ꝛ raro.diſt.xij.q.iiij.ibi Ad queſtionem ergo.
Recidiua⁹ ¶ Qꝫ pctm̄ prius dimiſſum redit tanq̄ȝ cauſa circūſtantia aggrauans peccatum in qō recidiuat.diſtin.xxij.in ſolu.q.vnice.
An opȝ recidiuātē ſpāliter cōfiteri peccata precedētia tanq̄ȝ circūſtantias aggrauantes.ibi in ſolu.q.
Recordari ¶ Utrū aīa ſepata poſſit recordari p̄teritoruȝ que ipſa nouit cōiuncta.diſt.xlv.q.iij.
Recordari nō eſt cuiuſlibet p̄teriti immediate ſed p̄teriti alicuius actus tm̄ qui infuit ipſi ſuppoſito recordāti ꝛ qui fuit in ipō act⁹ human⁹.ibi in ſol.q.
Qꝫ recordatiua potētia hēat actum poſt tp̄s:alioqn nō eēt p̄teriti ut p̄teriti eſt.ibi in cōcluſione p̄ma.
Qꝫ potētia recordatiua precipit illud quod eſt obiectum recordationis quādo obiectū recordationis nō eſt pn̄s in ſe ſed per ſpēm:potētia ergo recordatiua eſt cōſeruatiua ſpēi.ibi in ſolu.
Qꝫ recordatio eſt duplicis obiecti vni⁹ remoti ut ultimi.ſ.alicuius circa qō recordās qn̄qȝ habuit actū humanū ꝛ alterius ut ꝓximi.ſ.actus humani ꝛ p̄teriti tēdētis in obiectū illud.ibi in ſolu.q.
An recordatio ſit actus partis ſenſitiue.diſt. xlv.q. iij.articulo primo.
An recordatio p̄teriti ſit in ꝑte itellectiua.ibi arti.2.
An beati recordent peccatoꝝ cōmiſſoꝝ in vita iſta ibi in ſolu.tertij argumenti principalis.
Redire ¶ Qꝫ annihilatum pōt redire idem numero.di.xij. q.vj.ibi Hic eſt vna opinio.
Qꝫ conuerſum poteſt redire idem.ibi.
Relatio ¶ De relationibus coībus ꝛ de fundamētis earuȝ ut accipiunt generaliter ꝛ ſpecialiter ſiue ꝓprie.diſtin.vj.q.x.arg.contra opi.
Quomodo ad relationem eſt motus: ꝛ quomō nō diſt.vj.q.x.ibi Hic dicit ꝙ.iuxta mediū illius ꝑtis.
Qualiter intelligit ꝙ relatiuum non eſt cauſa ſui correlatiui.diſt.xij.q.j.ibi Ad argumēta cōtra iſtū articulum.in ſolu.quarti argumenti.
Qꝫ vnus reſpectus pōt fundari ſuper alium.di.xij. q.j.ibi Ad queſtionem reſpondeo.in probatione ſecunde concluſionis.
Qꝫ reſpectus creature ad deū eſt tertij modi tm̄.ibi.
Quomō diſtinguunt genera reſpectiua.diſt.xiij. in ſolu.q.j.ꝛ ꝑtim diſt.xij.in ſolu.j.q.
Reminiſci ¶ Quomodo differt reminiſci a memorari.di.xlv. q.iij.ibi De ſecundo articulo.
Argumētum ꝙ ſit impoſſibile reminiſci.ibidē in ſolu.ibi Et adducitur argumentum.
Utrum in lege moſayca liceat viro repudiare uxorem.diſt.xxxiij.q.iij.
Utrū dn̄ia rerū ſint diſtincta.diſt.xv.q.ij.articulo p̄
Quō dn̄ia rerū in ſe trāfferunt.ibi articulo.2.
Que eſt iniuſta occupatio rei aliene ſiue damnificatio alterius in re tēporali.ibi articulo.2.
Reſtitutio ¶ Utrum qcūqȝ abſtulit uel detinet rem alienam: teneat illam reſtituere:ita ꝙ nō poſſit uere penitere abſqȝ tali reſtitutione.diſt.xv.q.j.Et ꝓpter quā rōnem eſt reſtitutio faciēda: ꝛ qs teneat reſtituere ꝛ qd debet reſtitui: ꝛ cui: ꝛ qn̄.ibi in ſolu.q.
Utrū dānificās aliū in bonis ꝑſone:puta corꝑis ul' sic teneat ad reſtitutionē.diſt.xv.q.ij.
Utrum damnificans alium in bono fame teneat ad reſtitutionem.ibi.q.iij.
Redire ¶ An ſimpliciter corruptum poſſit redire idem numero.diſt.xliij.q.j.articulo p̄mo.
An iterum poſſit redire idem numero.ibi.
Reſurre⁹ An redeat eadem nūo vnio partiū in reſurrectione

Universidad de Deusto Biblioteca

ibi in ſolutione ultimi argumenti.
Utrum poſſit eſſe notũ per rõnem nãlẽ reſurrectio-
nem hoium generalẽ eſſe futuram.ibi.q.ij.
Utrum reſurrectio fiat in inſtanti.ibi in ſol.q.
Utrum in quolibet hoie reſurget totum qđ fuit de
ueritate nature humane.diſt.xliij.q.j.
Q; ſi ratio aliqua cõcludit reſurrectionẽ oportet q;
ſumatur forma ſpecifica hois uł ab operatione cõ
uenientie homini ſm illam formam.diſti.xliij.q.ij.
in ſolutione.q.in principio.
Nota tres propoſitiones per ſe notas quas accipit
ad probandum reſurrectionem.ibi.
Q; collectio partiũ corporis in reſurrectione fiet mi
niſterio angelorũ.diſt.xliij.q.v.articulo primo.
Q; formatio corporis in inſtanti in reſurrectione fi-
et diuina virtute.ibi articulo ſecundo.
Quomodo animatio corporis erit in inſtanti ex du
plici cauſa.ibi articulo tertio.
An in eodẽ inſtãti erit oium reſurrectio.ibi in ſolu.
In qua hora diei uel noctis erit reſurrectio.ibi.

S

Sanguis — **Si** ante oia ṽba plata in cõſecratione ſanguinis
cõtingeret ſacerdotem mori:nunqd uenerã-
dus eẽt ſanguis ꝯſecratus.diſt.viij.q.ij.ibi De iſto
ſecundo articulo.

Sacerdos — Utrum ſolus ſacerdos poſſit conficere corpus
chriſti.diſt.xiij.q.ij.
An miſſa melioris ſacerdotis ſit melior.ibi in ſol.q.

Sacrm — Utrum pro tempore cuiuſcũq; legis date a deo
debuit inſtitui aliquod ſacr̃m.diſt.j.q.iij.
A quo debuit ſacr̃m inſtitui.ibi articulo ſecũdo.
Quomodo poteſt diſtingui ſacr̃m.ibi articulo.4.
Utrum poſſibile ſit in aliquo ſacramento eẽ aliquã
virtutem ſupernaturalem.ibi.q.v.
De actiõe diuerſa ꝛ effectu ſacroꝝ.di.ij.q.j.in ſolu.
Quomodo omnia inſtituta ſunt a deo pro tempore
huius legis.ibi in ſolu.
Q; ſacr̃m habere efficaciam eſt ipſum efficaciter re
pñtare effectum ſignificatũ ꝯcomitãtẽ.ibi in ſolu.
Quõ põt effectũ cõcomitari ſacr̃m dupliciter.ibi.
Quare in collatione ſacramẽtorum remediuꝫ gene
ri humano cõcurrũt miſericordia ꝛ ueritas.ibi.
Quomodo poteſt aliquis percipere ſacramentum
ꝛ ſacramẽtaliter ſed nõ ſpiritualiter:aliquis ſacra
mentaliter ꝛ ſpũaliter.diſt.viij.q.iij.in ſolu.q.
De ṽbis ꝯſecrationis ꝛ de forma.diſt.viij.q.ij.arti.2.
Quid agenduꝫ ſit quando ex negligentia pro vino
infunditur aqua.ibi.q.iij.in ſolu.q.ibi Reſpondeo
aliquis poteſt.

Satiſfactõ — Satiſfactio vno modo ſumitur generaliter: alio
modo proprie.diſt.xv.q.j.in ſolu.q.
De ſatiſfactione ſtricte ſumpta que rõ nois ꝛ in quo
ꝯſiſtit:ꝛ de ſatiſfactione gñalr̃ ſumpta.ibi in ſolu.
An vna ſatiſfactio poſſit ſepari ab alia.ibi De 4° dĩ
Q; ſatiſfactio magis cõſiſtit in actibus penalibus ꝛ
paſſionibus uoluntatis q̃ꝫ in alijs actib⁹ bonis nõ
penalibus.ibi articulo.iij.in principio.
Utrum ſolum vinum vitis expreſſum de vua ſit cõ
ueniẽs mã ꝯuerſionis in ſanguinem.diſt.ij.q.vij.

Securitas — Utrum ad eſſentiam beatitudinis pertineat ſecu
ritas.diſt.xlix.q.vj.
Q; ſecuritati opponĩ timor.ibi in ſolu.q.

Seruitus — Utrũ iuſte iducta ſit ſuit⁹.di.xxxvj.q.j.in ſolu.q.
Utrũ ſeru⁹ põt ꝯhẽ mr̃imoniũ iuito dño.ibi in ſolu.
Dato q; ſeruus nubat cum uoluntate domini:nun-
quid per ſeruitutem poteſt impedire ad uxorem.

ibi iuxta finem.

Symonia — Quõ ſymonia põt cõmitti in ordine uel in bñfi
cio.diſti.xxv.q.j.articulo ꝑ penes mediũ illi⁹ ptis.
Qualr̃ incurrit qui diſpẽſat cum ſymoniacis.ibi.
Quomodo lꝫ ſpecies multe moueant intellectum ſi
mul:tamen vna prius altera intelligitur: ꝛ quid
cauſa huius.diſt.xlv.q.j.in ſolu.
An forma ſubſtantialis ſit immediatum principiuꝫ
ꝛ proximum actionum.diſt.xij.q.iij.in ſolu.ꝛ diſt.
xiij.q.j.in ſolutione.q.
Q; accidẽs non poteſt eſſe per ſe attingens ſubſtã-
tiam ut terminum.diſt.xij.q.iij.in ſolu.q.

Subiectum — Q; ſubiectum accidentis accipitur dupliciter pro
ultimate terminante dependentiaꝫ alterius actus
per accidens autem pro quocũq; terminante illaꝫ
dependentiam proximo.diſt.xij.q.ij.ibi Ad queſti
onem ergo reſpondeo.
Qualiter accidens eſt in ſubiecto ꝛ qualiter ſine ſb
iecto.ibi.q.j.ꝛ.ij.

Subtilitas — Utrum corpus beati per dotem ſubtilitatis poſ-
ſit eſſe cum alio corpore.diſt.xlix.q.xvj.
An poſſibilitas eſſendi duo corpora ſimul ſit aliq̃ q̃
litas.in ſolu.q.ibi Rñdeo ergo ad queſtionem.
Utrum aliqua doctrina ſupnaturalis ſit neceſſaria
homini viatori.diſt.x.q.viij.in ſolu.
Q; ſupnaturale dicĩ dupliciter.ibi in ſolu.q.

Suſpenſio — Quid eſt ꝛ qualiter ſuſpẽſio diſtinguĩ ab alijs
penis canonicis.diſt.xxv.q.j.articulo primo.
Q; quedam ſuſpẽſio eſt ab officio:quedam a benefi
cio:quedam ab ingreſſu eccleſie.ibi.

T

Tempus — **Q** uerbum cuiuſcũq; temporis poteſt ſignifica
re tempus uel inſtans.diſt.viij.q.ij.ibi aliter
ergo ꝛc̃.concluſione quarta.
Q; uerbũ cõſignificare inſtãs uel tẽpus proprie di-
ctum ſiue loquẽdo de uerbo pñſenti ſiue p̃terito ſi-
ue futuro ptinet ad multiplicitatẽ tertij modi equi
uocationis qui eſt ſm diuerſa aſſignata dictionis
idem ſignificantis.ibi.

Tentio — Q; tentio eſt quadruplex.diſt.xlix.q.vj.ibi De ſe
cundo principali.

V

Vacuum — **Q** uacuum eſſe non includit contradictionem.
diſt.xliij.q.v.ibi De ſecundo dico.
Quando ex cõditione aliqua nolita aliqs non ſim-
pliciter vult ſed magis vult:ſicut patet in proicien
te merces in mari.diſt.xx.q.j.ibi In iſta queſtione.
circa medium illius articuli.

Velle — De uelle libero ꝛ liberatiuo: ꝛ quare uoluntas
poteſt non uelle etſi non ſit in eo defectus boni uł
aliquid mali.diſt.xlix.q.ix.in ſolutione.q.
Utrum aliqs ſm rectam rõnem ad fugiẽdam miſeri
am poſſit appetere non eſſe.diſt.xlviij.q.j.
Utrum damnati uellent non eſſe propter fugiẽdam
miſeriam.ibi.q.ij.
Utrum in collatione neceſſariorum remediorũ ge
neri humano a deo concurrant miſericordia ꝛ ue
ritas.diſt.ij.q.j.ibi Hic ſequĩ corelarium.

Veritas — Quomõ uerum non eſt quid nobilius q̃ꝫ uerum
bonum: ꝛ quomodo comparantur adinuicem.diſ.
xlix.q.iiij.ibi Iuxta hoc quaſi ex latere.

Violentia — Quomõ exponĩ diffinitio violẽti.di.xxix.q.vni
ca.ibi Ad.q.igiĩ.ꝛ.xliij.diſt.q.iiij.in ſolu.q.

Virtus — Quid eſt virtus cui ex natura rei conuenit im-
perare.diſt.xiiij.q.ij.articulo pmo.ibi In iſta.q.q̃ſt
in fine illius partis.

Tabula quarti

An penitere ut eſt actus virtutis requiritur ad dele
tionem peccati.ibi in ſolu.

Unio — Quomodo probatur q; vnio ſemper abſolutoꝝ
eſt reſpectus extrinſecus aduenienſ.diſt.xij.q.j.ibi
Ad queſtionem reſpondeo.quaſi in fine.
Quomodo in reſurrectione poteſt eadem vnio redi
re: ꝛ quomodo non.diſt.xliij.q.j.

Uoluntas — Q; uolũtas põt dupliciter conſiderari. vno mo-
do inquantum eſt opatiua.alio modo inquantum
receptiua paſſionum ſpiritualiuꝫ. diſt.xlix.q.vij.in
ſolu.ibi Dico igitur q; ſtricte.
Q; eſt duplex appetitus in uolũtate.ſ.nãlis ꝛ liber.
diſt.xlix.in ſolu.ix.q.in principio ſolutionis.
Q; appetit⁹ nãlis nõ ẽ aliqſ act⁹ elicit⁹ in uolũtate.ibi
An oẽs hoies ſumme ꝛ de neceſſitate uelint beati-
tudinem uelle libero.ibi articulo ſecundo.
De uolũtate libera ꝛ deliberatiua.ibi in ſolu.q.
Q; falſum eſt qđ dicĩ q; uolũtas nõ põt aliqđ non
uelle niſi qꝛ eſt in ea defectus boni.ibi.

Uolũtariũ — Quomodo aliquid dicitur mere uoluntariũ.diſ.
xliij.q.j.articulo tertio.
Quomodo uoluntas cauſat uoluntarie penaꝫ que
eſt triſtitia.ibi in ſolu.

Uotum — An ad ſacros ordines ſit uotum cõtinẽtie anne-
xum.diſt.xxxvij.in ſolu.q.vnice.
Utrum uotum continẽtie impediat matrimonium.
diſt.xxxviij.q.vnica.
Utrum uotum poteſt eſſe publicuꝫ ꝛ priuatum ſim
plex ꝛ ſolẽne.ibi in ſolu.q.

X

Xps — **Utrum** chriſtus in forma humana iudica
bit.diſt.xlviij.q.j.
Q; chriſtus ut homo habet poteſtatem cõmiſſariaꝫ
ſed non principalem.ibi in reſponſione ad primuꝫ
argumentum principale.

Expliciunt ꝓpoſitiones ſcitu digniſſime Ioãnis
Scoti viri eminentiſſimi ſuper Quarto ſñiarum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Textus Quarti ſniaꝝ cū ꝯcl̄onib⁹ Ma
giſtri Henrici Gorichem ⁊ ꝯcordantijs bi-
blie ac canonū: necnō in ṗncipio ſingularū
diſtinctionū utiliſſimis ſūmarijs: diligētiſſime
iam primū appoſitis. Itē errores quidā pa-
riſius reuocati: ⁊ articuli in quibus Magi-
ſter cōmuniter non tenetur.

Diſtin. I. De ſacris in gnali q̄tuz ad ſanitatē quā tribuūnt.

¶De ſacramentis ⁊ ſignis ſacramentalibus. a

SAmaritanus eni
vulnerato appropiās cura-
tioni ei⁹ ſacroꝝ alligamēta
adhibuit: q꜡ ꝯtra originalis
pcti ⁊ actualis vulnera: ſa-
cramētoꝝ remedia de⁹ inſti
tuit. De quib⁹ quatuor primo ꝯſiderāda oc
currunt. Quid ſit ſacramētū. Quare inſtitu
tum. In quib⁹ ꝯſiſtat ⁊ cōficiatur. Et que ſit
diſtantia iter ſacramēta ueteris ⁊ noue legiſ.

De ſacris ubi q̄tuor cōſiderāda ſunt.

¶Quid ſit ſacramentum. b

Sacramentū eſt ſacre rei ſi-
gnū. Dicit͛ tn̄ ſacr̄m ēt ſacrū ſecretū: ſicut ſacrꝫ
diuinitatis: ut ſacr̄m ſit ſacrū ſignās: ⁊ ſacrū ſi
gnatū: ſꝫ nūc agit͛ de ſacro ſc̄m qḋ eſt ſignū.
Itē ſacr̄m eſt iuiſibilis gr̄e viſibilis forma. Si
gnū vo eſt res ṗter ſpēm quā igerit ſenſibus
aliqd aliḋ ex ſe faciēs in cognitionē uenire.
Signoꝝ vo alia ſūt nālia: ut fum⁹ ſignificās
ignē. alia data. Et eoꝝ que data ſūt: qdā ſunt
ſacr̄a. qdā nō. Oē eni ſacr̄m eſt ſignū ſed nō
ecōuerſo. Sacr̄m ei⁹ rei ſilitudinē gerit cui⁹
ſignū eſt. Si eni ſacr̄a nō hñt ſilitudinē re
ruꝫ quaꝝ ſacr̄a ſūt: ꝓprie ſacr̄a nō dicerent.
Sacr̄m eni ꝓprie dr̄ qḋ ita ſignū eſt gr̄e dei:
⁊ iuiſibilis gr̄e forma: ut ipſi⁹ imaginē gerat
⁊ cā exiſtat. Nō ergo ſignificandi tm̄ gratia
ſacr̄a iſtituta ſunt: ſꝫ ēt ſcificādi. Que eni ſi-
gnificādi gr̄a tm̄ iſtituta ſūt ſolū ſigna ſūt: ⁊
nō ſacr̄a: ſicut fuerunt ſacrificia carnalia ⁊ ob
ſeruātie cerimoniales uetis legis que nunq̄
poterāt iuſtos facē offerētes. q꜡ ut ait ap̄ls:
Sāguis hircoꝝ ⁊ thauroꝝ ⁊ cinis vitule aſp
ſus: iquinatos ſcificabat ad emūdationē car
nis: nō aīe. Nā ingnatio illa erat ꝯtact⁹ mor
tui. Vn̄ Aug. Nihil aliḋ itelligo ingnatio-
nē quā lex mūdat niſi ꝯtactuꝫ mortui hoīs:
quē qui tetigerat imūdus erat ſeptē dieb⁹: ſꝫ
purificabat͛ ſc̄m legē die tertio ⁊ ſeptio ⁊ ita
mūdus erat ut iam itraret in tēplū. Mūda
bāt ēt iterdū a corꝑali lepra illa legalia. Sꝫ
nunq̄ ex opib⁹ legis aliqs iuſtificat⁹ eſt: ut
ait ap̄lus: etiā ſi in fide ⁊ in charitate fierent.
Quare: q꜡ ipoſuit ea de⁹ in ſuitutē: nō in iu
ſtificationē: ⁊ ut figura futuri eēnt: uolēs ſibi
ipſi poti⁹ offerri ea q̄ꝫ idolis. Illa ergo ſigna
erāt: ſed tn̄ ⁊ ſacr̄a: lꝫ min⁹ ꝓprie in ſcriptu-
ris ſepe uocant͛: q꜡ ſigna erāt rei ſacre quam
utiq̄ꝫ nō ṗſtabāt. Illa aūt ap̄ls opa legis dicit
que tm̄ ſignificādi gr̄a ul'i onus iſtituta ſūt.

Aug. in io. li. de ciui.
Sacr̄m qd ſit. Aug. de doct. chriā. ⁊ hī ō ꝯſe. di. 2. ſacrificium.
Signū qd ſit de ꝯſec. di. 2. ſignū.
Q̄ differāt ſignū ⁊ ſacramētum.
Quid ꝓpe dī ſacr̄m.
Q̄ legalia meli⁹ dicūt ſigna q̄ꝫ ſacramenta
Leuitici. 6. Hebr. 9.
Nūeri. 19.
Ad rom. 3. ⁊ 4. ⁊ Gala. 3.
Ad rom. 3.
Actuuꝫ. 10. Hoc ē on⁹ qḋ nec uos nec pr̄es ueſtri portare potuiſtis.

¶De cauſa inſtitutionis ſacramentorum. c

Triplici aūt de cā ſacr̄a iſti-
tuta ſunt: ꝓp humiliationē: eruditionē: exer-
citationē. Propter hūiliationē qdē ut dum
hō iſenſibilib⁹ reb⁹ que nā īfra ip̄ꝫ ſunt ex ṗ-
cepto creatoris ſe reuerendo ſubijcit: ut ex
hac humilitate ⁊ obediētia deo magis pla-
ceat: ⁊ ut apud eū mereat͛ cui⁹ iperio ſaluteꝫ
querit in iferiorib⁹ ſe: ⁊ ſi nō ab illis ſed per
illis a deo. Propter eruditionē etiā iſtituta
ſūt: ut per id qḋ foris in ſpecie viſibili cernit͛:
ad iuiſibilē ṽtutē que intus eſt ad cognoſcē-
dā mens erudiat͛. Hō eniꝫ qui añ pctm̄ ſine
medio deū videbat: per pctm̄ adeo hebuit:
ut nequaq̄ꝫ diuia nequeat cape: niſi hūanis
exercitat⁹. Propt͛ exercitationē ſit͛ iſtituta
ſunt: q꜡ cū hō ocioſus eſſe nō poſſit ꝓponit͛
ei utilis ⁊ ſalubris exercitatio in ſacr̄is qua
uanā ⁊ noxiā declinet occupationē: nō eniꝫ
facile capit͛ a tētatore: q bono uacat exerci-
tio. Vn̄ Hiero⁹ monet: Semꝑ aliqd hōi ope
ris facito ut te occupatū diabolus iueniat.

Prima cā.
Scḋa cā.
Tertia rō.
In ep̄la ad ruſticum.

¶De triplici genere exercitationis. d

Sūt aūt exercitationū tres
ſpēs: vna ad edificationē aīe ꝑtinet: alia ad
corꝑis fomētū: alia ad utriuſq̄ꝫ ſubuerſionē.
Cū igit͛ abſq̄ꝫ ſacr̄is (qb⁹ nō alligauit potē-
tiā ſuā) de⁹ hoī gratiā donare poſſet ṗdictis
de cauſis ſacr̄a iſtituit. Duo aūt ſunt in qb⁹
ſacr̄m ꝯſiſtit. ſ. vba ⁊ res. Verba: ut inuoca-
tio trinitatis: res ut aqua: oleū ⁊ huiuſmodi.

In qb⁹ cōſiſtit ſacr̄m.

¶De dīia ſacroꝝ ueterum ⁊ nouorum. e

Iam videre reſtat differen-
tiam ſacroꝝ ueterū ⁊ nouoꝝ ut ſacr̄a uoce-
mus que antiquit⁹ res ſacras ſignabāt: ut ſa-
crificia ⁊ oblatiōes ⁊ hī⁹. Eoꝝ aūt dīiaꝫ bre
uiter Aug⁹ aſſignat dicēs: q꜡ illa ꝓmittebāt
tm̄ ⁊ ſignificabāt: hec aūt dant ſalutem.

Sup titu-
luꝫ ṗs. 73.
Ut qd de⁹ repuliſti.

¶De circunciſione. f

Fuit tn̄ iter illa ſacr̄a ſacr̄m
qḋdā. ſ. circūciſionis idē ꝯferēs remediū cō
tra pctm̄ qḋ nūc baptiſm⁹ ṗſtat. Vn̄ Aug.
Ex q̄ inſtituta eſt circūciſio in pp̄lo dei que
erat tūc ſignaculū iuſtitie fidei: ad purgatio
nē ualebat magnis ⁊ puulis originalis uete

Aug⁹ ad valeſianum.
Ad ualeri-
um ꝯ iulia
nū. hī ō ꝯſ.
di. 4. c. ex q̄.

ſſſſ

Universidad de Deusto Biblioteca

riſq3 pcti:ſic baptiſm⁹ ex illo ualere cepit ad innouationẽ hoĩs:ex q̃ iſtitut⁹ eſt. Jtẽ Beda Jdẽ ſalutifere curationis auxiliũ circũciſio in lege ꝯ originalis pcti uuln⁹ agebat:qḋ baptiſmus agere reuelate grẽ tpe ꝯſueuit:excepto q regni celeſtis ianuã nōdũ itrare poterant:tñ in ſinu abrae poſt mortẽ requie beata ꝯſolati ſupne pacis ingreſſum ſpe felici expectabãt. His aperte tradit per circũciſionẽ exquo inſtituta fuit remiſſionẽ pcti originalis ⁊ actualis paruulis ⁊ maiorib⁹ a deo preſtitam:ſicut nunc per baptiſmũ datur.

Sup euangeliũ Luce Et poſtq̃ impleti ſt dies

¶ De viris qui fuerũt ante circũciſionem ⁊ de feminis que fuerunt ante ⁊ poſt. g

Querit etiã de viris qui fuerunt añ circũciſionẽ:⁊ de feminis que fuerũt añ ⁊ poſt:qḋ remediũ ꝯ pctm̃ hũerint. Quidã dicũt ſacrificia ⁊ oblationes eis ualuiſſe ad remiſſionẽ pcti. Sʒ meli⁹ eſt dicẽ illos q de abraã ꝓcreati ſunt ꝑ circũciſionẽ iuſtificatos mulieres vo per fidẽ ⁊ opationẽ bonã:ul ſuas ſi adulte erãt uel parẽtũ ſi puule. Eos vo qui fuerũt añ circũciſionẽ puulos i fide parẽtũ. parẽtes vo per vtutẽ ſacrificioꝝ.ſ.quã itelligebãt ſpũalr in illis ſacrificijs iuſtificatos. vñ Grego⁹. Qḋ apud nos ualet aq baptiſmi:hoc egit apud ueteres uel pro puulis ſola fides:uel pro maiorib⁹ virtus ſacrificij: uel pro hiſ qui ex abrae ſtirpe prodierũt myſterium circuncidiſionis.

Jn.4. mora.de ꝯſ.di. 4.ca.quod apud.

¶ De inſtitutione ⁊ cauſa circũciſionis. h

Hic dicendũ eſt in quo iſtituta fuerit circũciſio:⁊ qre ⁊ cur mutata per baptiſmũ. Abraã pm⁹ mãdatũ circũciſionis habuit ad ꝓbationẽ obediẽtie nec ei ſoli ꝓcepta fuit circũciſio ſʒ ſemini ei⁹.i.oib⁹ hebreis:que fiebat ſm legẽ octaua die de lapideo cultro in carne preputij. Data aũt fuit circũciſio ꝓp tres de cauſis.ſ.ut ꝑ obediẽtiã mãdati abraã placeret deo cui ꝑ puaricationẽ adã diſplicuerat. Data ẽt fuit in ſignũ magne fidei abrae qui credidit ſe hiturũ filiũ in q fieret bñdictio oiuʒ. Deide ut hoc ſigno a ceteris nationib⁹ diſcernerẽt ppl's ille. Jn carne vo ꝑputij iō iuſſa eſt fieri circũciſio. qꝛ in remediũ inſtituta eſt originalis pcti qḋ a parẽtibus trahimus per ꝯcupiſcẽtiã carnis:que in parte illa magis dñatur:⁊ qꝛ in parte illa culpã inobediẽtie primus homo ſenſit decuit ut ibi ſignũ obedientie acciperet.

Geñ.17.

Joſue.5. Quare data fuit circũciſio. Geñ.22.

Quare in carne preputij.

¶ Quare die octauo ⁊ petrino cultro. i

Fiebat aũt octaua die ⁊ petrino cultro:qꝛ ⁊ in reſurrectione cõi ⁊ octaua etate futura per petrã chꝛm̃ oĩs ab electis abſcindet coꝛruptio:⁊ ꝑ chꝛi reſurrectionem octaua die factã circũcidit a pctis aĩa cuiuſq3 i eũ credẽtis due ergo res ſunt illi⁹ ſacri.

Geñ.17.⁊ Joſ.5.⁊ hi 35.q.4.ſ.hõ ita.

¶ Quare in baptiſmum mutata ſit circũciſio. k

Jdeo aũt mutata eſt circũciſio per baptiſmũ:qꝛ ſacr̃m baptiſmi cõius eſt ⁊ ꝑfecti⁹:qꝛ pleniori grã accumulatum. Jbi eñ pctã ſolũ dimittebant ſed nec gratia ad bñ opandũ adiutrix:nec vtutũ poſſeſſio uel augmẽtũ ibi ꝓſtabat ut in baptiſmo:ubi nō tm̃mō abolent pctã:ſʒ ẽt grã adiutrix cōfert ⁊ vtutes augent. Vñ aq refectionis uel regñationis dr̃:qꝛ aridos fecũdat:etiã fructificãtes ãpliori ubertate donat:qꝛ q̃tũcũq3 ꝑ fidẽ ⁊ charitatẽ añhabitã aliqs iuſt⁹ ad baptiſmũ accedit:uberiorẽ ibi recipit grãʒ:ſed nō ita in circũciſiōe. Vñ abrae ꝑ fidẽ iã iuſtificato ſignaculũ tm̃ fuit:nihil ei itus ꝯtulit.

Pſal.

¶ De paruulis defunctis ante diem octauum. l

Si vo querit de paruulis qui añ diem octauũ moriebant anteq3 fiebat circũciſio ex lege. utrũ ſaluarent ut nō: Jdẽ pōt rñderi qḋ ſentit de puulis añ baptiſmũ defũctis:qs perire ꝯſtat. vñ Beda. Qui nũc per euãgeliũ ſuũ terribilr ⁊ ſalubrit clamat: Niſi quis renat⁹ fuerit ex aq ⁊ ſpũ ſcō nō intrabit in regnũ dei:ipſe dudum clamabat ꝑ ſuã legẽ:aĩa cui⁹ ꝑputij caro circũciſa nō fuerit ꝑibit de ppl'o ſuo:qꝛ pactũ meuʒ irritũ fecit. Forte tñ ſub lege igruẽte neceſſitate mortis añ octauũ circũcidebãt ſine pctō filios:ſicut mō fit in eccl'ia de baptiſmo.

Geñ.17.

¶ Jn ꝓcedẽtib⁹ libꝛis magr̃ determinauit de reb⁹: hic vo in hoc 4.° determinat de ſignis ſacrãlibus. Et diuidit iſte liber in duaſ ptes ꝓncipalr. Primo enim determinat de ſacr̃is. Scḋo de reſurrectione ⁊ de glia reſurgentiũ. ⁊ hoc in ꝓncipio.43.di.que incipit ibi⌊ Poſtremo de cōditiōe reſurrectiōis.⌋ Prima pars adhuc diuidit in duas. Jn ꝓ⁹ determinat de ſacr̃is in gñali. Scḋo ꝓſequit de ſacr̃is in ſpãli:⁊ hoc in ꝓncipio ſcḋe diſtinctionis ibi⌊ Jã ad ſacr̃a.⌋ Jn ꝓ⁹ igit parte que eſt ꝓ⁹ diſtictio hui⁹ q̃rti libꝛi magr̃ tria facit. Nã ꝓmo ponit ſacr̃i diffinitionem. Scḋo inſinuat ſacroꝝ cãm ⁊ neceſſitatẽ ⁊ eorum integritatẽ. Tertio declarat quō circũciſio inter ſacr̃a ueteris legis maiorẽ inter alia cũ ſacr̃is noue legiſ habeat aſſimilationẽ. Primũ facit a ꝓncipio diſtinctionis uſq3 ibi⌊ Triplici autẽ de cã.⌋ Scḋm ab inde uſq3 ibi⌊ Fuit tñ iter illa.⌋ Tertiũ uſq3 ad finẽ diſtinctionis. Jn ſpãli ſnia magrĩ ſtat in trib⁹ ꝓpōnib⁹:quaꝝ ꝓma eſt hec. ¶ Sacr̃m eſt grẽ inuiſibilis foꝛma viſibilis eiuſq3 ſilitudinẽ gerens cuius eſt ſignũ cauſaq3 exiſtẽſ. Hãc magr̃ ꝓbans ꝓponit ꝓmo ſub parabola ſauciati.q ſaluatoꝛ humano gñi per incarnationẽ appꝛopinquanſ ſacr̃alem medicinã adhibuit:⁊ ꝯtra peccatoꝝ uulnera inſtituit ſacroꝝ remedia. Circa que ſacr̃a q̃tuoꝛ ꝯſiderare intendit.ſ.ſacr̃i diffinitionẽ:inſtitutionem:integritatẽ ⁊ diſtinctionẽ. Poſtea diffinit ſacr̃m dicẽs:q eſt ſacre rei ſignũ:q̃uis etiã poſſit dici ſacr̃m ſacrũ ſecretũ uel ſacrũ ſignãs ſeu ſignatum. Jntẽdit aũt magr̃ de eo nũc ſm qḋ eſt ſignuʒ. Diffinit etiã aliter dicẽs:q eſt inuiſibilis grẽ viſibilis foꝛma. Ad declarationẽ aũt pꝛime diffinitionis oſtẽdit qd ſit ſignũ:qꝛ eſt res pꝛeter ſpẽm quã ſenſib⁹ ingerit faciẽs aliud ex ſe in cognitionẽ uenire. Ad cōplemẽtũ aũt diffinitionis ſacr̃i:diuidit ſignum:qꝛ qḋdã eſt nãle nãliter ſignificãs:ut fum⁹ reſpectu ignis:quoddã vo eſt datum ex inſtitutiōe repñtans:⁊ tale ſignũ eſt ſacr̃m. Jteʒ ſignoꝝ datorum:quoddã nō gerit ſui ſignati ſilitudinẽ:qḋdaʒ vo rei cui⁹ eſt ſignũ gerit ſilitudinẽ ⁊ tale eſt ſacramentũ. Jtẽ ſignũ gerens ſui ſignati ſilitudinẽ:qḋdam eſt ſignũ tm̃:quoddã vo eſt ſignũ ⁊ cã:⁊ tale ſignũ eſt ſacr̃m. Ex quib⁹ habet ꝑfecta ſacr̃i diffinitio.ſ.inuiſibilis grẽ viſibilis foꝛma:ita ut imaginẽ gerat ⁊ cã exiſtat. Et ideo ſacr̃a ueteris legis que ſolũ ſignificabant nō ſunt nec dicunt ꝓpꝛie ſacr̃a. ¶ Scḋa ꝓpoſitio eſt hec: Sacr̃a triplici de cã ꝓmulgata exiſtũt.⁊ in reb⁹ ⁊ in uerbis ꝓncipalr ꝯſiſtunt. Hanc magr̃ inſinuãs ꝓponit q triplex fuit cã ſeu ratio inſtitutionis ſacroꝝ. Prima qdeʒ fuit humiliatio hoĩs qꝛ per ſacr̃a rebus coꝛporalibus que natura ipſo hoĩe inferiora ſunt ſubdit. Scḋa eſt eruditio.qꝛ hō de viſibilibuſ per ea excluditur. Tertia vo exercitatio ut ocioſitas ⁊ occupatio noxia vitaret:ubi ſubdit q quedã exercitationes ad bonũ coꝛporis ſunt:quedã ad bonũ aĩe:quedã vo ad utriuſq3 detrimentũ oꝛdinant:addit etiã q de⁹ ſine ſacr̃is potuit hoĩem iuſtificare ſeu ſaluare:qa eis ſuã potẽtiam nō alligauit.tñ ex dictis cauſis ſacramẽta inſtituit. Poſtea ponit ſacroꝝ integritatẽ dicẽs q ſacr̃a ex duob⁹ ꝯſtãt.ſ.ex reb⁹ ⁊ vbis. Ultimo diuidit ſacr̃a dicẽs q quedã ſunt ſacr̃a uetera que ſignificãt ⁊ ꝓmittũt ſolũ:quedã vo ſunt noua que ſignificãt ⁊ cauſant ſalutẽ. ¶ Tertia ꝓpoſitio eſt hec: Jnter ſacr̃a ueteris legis ſola circũciſio originalẽ culpã delebat:⁊ tñ celeſtis regni ianuaʒ nō aperiebat. Hanc magr̃ ponẽs ꝓponit pꝛimo q ſacramentũ circũciſionis q̃uis ſit idẽ cũ ſacr̃is ueteribus:tñ antiquiſ idẽ remediũ ꝯferebat ꝯtra pctm̃ qḋ mō baptiſmus:nō tñ aperiebat ianuaʒ regni celeſtis:qḋ auctib⁹ ꝯfirmat. Poſtea querit qḋ remedium habebãt viri ꝯtra pctm̃ ante circũciſionẽ ⁊ femine ante ⁊ poſt. Et rñdet q hi qui de ſtirpe ade deſcẽderũt per circũciſionẽ iuſtificabant:qui autẽ ante circũciſionẽ fuerũt paruuli in fide parentũ iuſtificabant:parẽteſ vo virtute ſacrificioꝝ:mulieres aũt ante circũciſionẽ ⁊ poſt per fidẽ ⁊ opationem bonã:per ſuã ſi erant adulte:uel per fidẽ parentuʒ ſi erãt ꝑuule:qḋ ꝯfirmat auctoritate.b.Greg. Poſtea determinat de iſtitutione circũciſionis q̃tum ad q̃tuoꝛ:oſtẽdẽs cui data ſit qꝛ abrae ⁊ ꝯſiter ſemini ſuo. Scḋo quare data eſt:qꝛ ꝑꝑ tria.ſ.in merituʒ obedientie:in ſignũ fidei magne:⁊ in diſtinctioneʒ populi iudaici a ceteris gẽtib⁹. Tertio in qua parte fiebat:certe in carne pꝛeput̃ij:⁊ duplici rōne:pꝛimo qꝛ ꝯcupiſcẽtia per quã pctm̃ originale ꝯhitur a parẽtibus in cuius remediũ inſtituta eſt circũciſio:in illa parte magis dñat. Scḋa ut in illa homo ſignũ obediẽtie acciperet in qua pꝛimus hō culpã inobediẽtie pꝛimo ſenſit. Quarto oſtẽdit quo tẽpore ⁊ quo inſtro certo:dicens q octauo die ⁊ lapideo cultello:⁊ hoc ad deſignãdum duo. Pꝛimo reſurrectionẽ carniſ cōem in octaua etate fiendã per petrã chꝛiſtũ:in quo oĩs coꝛruptio ab electis tolletur. Scḋo octaua die facta eſt per quã aĩa cuiuſlibet in ipm̃ credẽtis circũcidit a pctis. Ex qb⁹ ꝯcludit q ſunt due res hu⁹ ſacr̃i. Poſtea dicit q ideo circũciſio per baptiſmũ mutata eſt:qꝛ ſacr̃m baptiſmatis eſt cōmunius ⁊ perfecti⁹:in circũciſione ſolũmodo peccata dimittebant:nihil tñ ꝯferebatur. Jn baptiſmo nō ſolũ peccata abolentur ſed etiam grã ad operandũ bonũ ⁊ bene adiuuãs ⁊ virtutũ poſſeſſio ⁊ augmẽtũ cōfertur. Ultimo querit utrũ paruuli qui moriebant ſine circũciſione añ octauũ diem ſaluabant. Et rñdet q nō:ſicut nec mō ſine baptiſmo:ex quo pʒ neceſſitas circũciſionis. Subdit tñ q foꝛte ꝑꝑ neceſſitatẽ licebat ante octauum diem circũcidi:igitur ⁊c. Et tm̃ in ſpeciali.

¶ De ſacramentis noue legis. a

Jam ad ſacr̃a noue legis accedamuſ que ſunt baptiſm⁹: ꝯfirmatio:paniſ bñdictio.i.eucharistia:penitẽtia:vnctio extrema:oꝛdo:cōiugium. Quoꝝ alia remediũ contra pctm̃ pꝛebent ⁊ gratiã adiutricẽ ꝯferunt ⁊ baptiſmus alia in remediũ tm̃ ſunt ut ꝯiugiũ:alia grã ⁊ virtute nos fulciunt ut eucharistia ⁊ oꝛdo.

Diſtin. II. De ſacr̃is i ſpeciali.

¶ Quare mox poſt hoĩs caſuʒ nō fuerit iſtituta. b

Si vo querit quare nō fuerint hec ſacr̃a iſtituta mox poſt hoĩs lapſuʒ cum in his ſit iuſtitia ⁊ ſalus: Dicimus non ante aduentũ chꝛiſti qui gratiã attulit gratie ſacr̃a fuiſſe dãda:que ex ipſius moꝛte ⁊ paſſione virtutẽ ſoꝛtita ſunt. Chꝛiſtus aũt uenire noluit anteq3 hō de lege naturali ⁊ ſcripta ꝯuinceret:q neutra iuuari poſſet.

Hugo.li.ſ. pte.ii.c.8.

¶ Q ſacramentũ coniugij fuit ante peccatum. c

Fuit tñ ꝯiugiuʒ ante pctm̃ inſtitutũ:nō utiq3 ꝓpter remediũ:ſed ad ſacramentũ ⁊ ad officiũ:poſt pctm̃ vo fuit ad remediũ ꝯtra carnaliſ ꝯcupiſcẽtie coꝛruptelam:de quo ſuo loco tractabimus.

Geñ.3.

¶ De baptiſmo. d

Nunc vo de baptiſmi ſacramento videamuſ qḋ inter noue gratie ſacr̃a pꝛimũ eſt. Baptiſmũ igit chꝛi Joãnes ſuo baptiſmo pꝛenũciauit:qui ꝓmus baptiçaſſe legit:ſʒ in aqua:nō in ſpũ:ſicut ipſe ait: Ego baptiço uos in aqua.i.in pniam. Sola eniʒ coꝛpora abluebat:a pctis vo nō mũdabat. Baptiſmus Joãnis erat in penitentiã non in remiſſionẽ:baptiſmus vo chꝛiſti in remiſſionem: Quia Joãnes baptiçans hoĩes ad penitentiã uocabat:⁊ quos baptizabat pe-

De bap^mo Joãnis. Matth.3. ⁊ Marc.ꝓ De dĩia baptiſmi Joãnis ⁊ chꝛi. Act.19. Joã.i.

Universidad de Deusto Biblioteca

Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3.

nitere docebat: ſcḋm illud: Ueniebāt ad Joā-
nem in iordanē ꝯfitentes peccata ſua. Sed
in baptiſmo Joānis nō dabatur peccatoꝝ
remiſſio que data eſt in chriſti baptiſmo.

¶ Quid utilitatis habebat baptiſmus Joānis. e

Ad quid ergo utilis erat ba-

ptiſmus Joānis? Quia hoies uſu baptizā-
di preparabat ad baptiſmū chri. Sed queri-
tur quare dictus eſt baptiſmus Joānis: ſicͣ
ueritas dicit: Baptiſmus Joānis vnde eſt?
Quia ibi Joānis operatio tm̄ viſibilis erat
exterius lauātis nō inuiſibilis gr̃a dei inte-
rius operātis. Sed tm̄ ⁊ illa Joānis opatio
a deo erat: ⁊ baptiſmus ille a deo erat nō ab
hoie tm̄: ſed hois dictus eſt: qui nihil ibi ge-
rebať qḋ nō ageret hō. ¶ Si vo queriť an ſa-
cramentū fuerit: ſatis pōt ꝯcedi ex eo ſenſu
quo legalia ſigna dicuntur ſacr̃a. Significa-
bat enim baptiſmus Joānis rem ſacram. ſ.
baptiſmū chriſti qui nō tm̄ eſt penitētie ſed
⁊ remiſſionis peccatorum.

Quare dictꝰ ē baptiſmꝰ ioānis. Matth. 21.

¶ De forma baptiſmi ioānis: ⁊ de baptiçatis ab eo. f

Hic ꝯſiderādū eſt ſi bapti-

zati a Joāne iteruꝫ baptizati ſunt baptiſmo
chri: ⁊ qua forma vboꝝ uſus ſit ioānes. Illi
qui baptizati ſunt a ioāne neſciētes ſpm̄ ſcm̄
eē ac ſpem ponētes in illiꝰ baptiſmo: poſtea
Act. 19. baptizati ſunt baptiſmo chri. Baptiſmꝰ aūt
Joānis in noie uēturi tradebať. Uñ Hieroꝰ
ſup Johelē. Qui dicit ſe in chriſtū credere:
⁊ nō credit in ſpm̄ ſcm̄: nōdū hꝫ claros ocu-
Hic non tenet magr̄ los. Uñ baptizati a Joāne in noie uēturi. i.
dñi Jeſu: q2 dixerūt: Sed neqꝫ ſi ſpūs ſcūs
eſt audiuimus: iterū baptizabanť: imo uerū
baptiſma accipiebāt. Illi vo qui ſpem non
Act. 8. poſuerūt in baptiſmo Joānis: ⁊ prēm ⁊ fi-
liū ⁊ ſpm̄ ſcm̄ credebāt: nō baptizati fuerūt:
ſed ipoſitione manuū ab apl'is ſup eos facta
ſpm̄ ſcm̄ receperūt. Alij vo qui nō ita crede-
bāt baptizati ſunt baptiſmo chri: ut pdictuꝫ
In ep'la de vnius uxoris viro. eſt. Uñ Hiero. Qui ſpm̄ ſcm̄ neſciebant cū
baptiſmū a Joāne acceperūt: iterū baptiza-
ti ſunt baptiſmo chri ut pdictū eſt: ne qs ex
iudeis uel gētibꝰ putaret aquā ſine ſpū ſcto
ad ſalutē poſſe ſufficere. De hoc et Amb. in
Act. 19. pmo li. de ſpū ſcō. Quidā negauerūt ſe ſcire
ſpm̄ ſcm̄ cū baptizatos ſe dicerēt baptiſmo
ioānis q in aduenientis Jeſu nō i ſuo baptiza-
uit noie. Iſti ergo q2 nec i chri noie neqꝫ cū
fide ſpūs ſci baptizati fuerāt nō potuerūt ac-
cipe baptiſmi ſacrm̄. baptizati ergo in noie
chri: nec iteratū ē i his baptiſma ſꝫ inouatū.

¶ Iſta eſt diſtinctio. 2ª huiꝰ quarti libri: In q̃ magr̄
poſtq̃ꝫ determiauit de ſacr̃is in cōi tam ueteris q̃
noue legis: hic agit de ſacr̃is noue legis i ſpeciali.
Circa qḋ tria facit. Primo eniꝫ nūm ſacroꝝ noue
legis ⁊ eoꝝ efficaciā oñdit. 2º qñ ⁊ ad qḋ ꝯiugiuꝫ
inſtitutū ſit ſubdit. 3º q baptiſmꝰ ioānis pnūciauit
baptiſmū chri. Primū facit a pncipio diſtinctionis
uſqꝫ ibi⌊ Fuit tm̄ ꝯiugiū. ⌋ Scḋm uſqꝫ ibi⌊ Nūc vo
de baptiſmi ſacr̃o videamꝰ. ⌋ Tertiū uſqꝫ ad fineꝫ
diſtinctionis. In ſpāli ſnīa magr̄i ſtat in tribꝰ ppō-
nibꝰ: quarū pª eſt hec. ¶ Septem ſunt noue legis
ſacr̃a: quoꝝ aliq̃ dimittūt pctā: ⁊ gr̃am adiutricem
ꝯferūt: ⁊ aliq̃ in remediū tm̄ ſunt: aliq̃ gr̃a ⁊ vtute
nos fulciūt. Hāc magr̄ inſinuās ppōnit p ſeptē eē
ſacr̃a noue legis ⁊ ea enumerat: quoꝝ quedā in re-
mediū dicit fore inſtituta ut ꝯiugiū. Aliq̃ vo in re-
mediū ꝯ pctm̄. ut. ſ. gr̃aꝫ adiutricē ꝯferāt ut baptiſ-
mus. Aliq̃ vo gr̃a ⁊ vtute nos fulciūt ut euchari-
ſtia: alia vo ad utrūqꝫ. Poſtea dicit q iſta ſacr̃a ſa-
lutis collatiua nō debuerūt ante tp̄s ſalutis. i. ante
tp̄s chri inſtitui: a cuiꝰ paſſione ⁊ morte vtutē ſorti-
ta ſunt. Subdit aūt q chriſtus uenire diſtulit do-
nec hō de inſufficiētia legis uere ⁊ legis ſcri. ꝯ cō-
uincereť: q2 neutra earū adiuuari poſſet. ¶ Scḋa
ppoſitio eſt hec: Cōiugiū ante pctm̄ fuit inſtitutuꝫ
ad gn̄ationis officiū: poſtea vo fuit datū in reme-
dium. Hāc magr̄ inſinuās dicit q ꝯiugiū fuit ante
pctm̄ iſtitutū in officiū ⁊ ſacrm̄: poſtea vo in reme-
dium. ¶ Tertia ppoſitio eſt hec: Baptiſmus Joā-
nis exterius corpus lauabat ſed interius gr̃am nō
ꝯferebat. Hāc magr̄ inſinuās dicit q baptiſmꝰ Joā-
nis pnūciabat baptiſmū chri: a quo tm̄ differebat:
q2 baptiſmus Joānis fuit in aq̃ ſolū: ⁊ ad chri ba-
ptiſmū preparās ⁊ diſponēs: nō aūt remiſſionem
pctōruꝫ dabat: ſed baptiſmꝰ chri fuit in aqua ⁊ ſpū
ſcō ⁊ in ipſo ꝯferebať remiſſio pctōꝝ. Poſtea ppo-
nit huiꝰ baptiſmi ꝯditiones: ⁊ p q̃tuꝫ ad utilitatē:
utilitas enim fuit preparatio ad baptiſmuꝫ chriſti.
Scḋo quātū ad noiationē q2 dictꝰ eſt baptiſmꝰ ioā-
nis eo q nihil ibi gerebať qḋ Joannes nō faceret.
Tertio q̃tū ad genꝰ: q2 pōt large dici ſacrm̄ eo q
reꝫ ſacri. i. chri baptiſmū ſignificat. Ultimo querit
utrū baptiçati a btō Joāne iteruꝫ ſunt baptiçandi
baptiſmo chri: ⁊ ſubdit qua forma vboꝝ baptiça-
bat ioānes. Et rñdet q illi qui ſpem ponebāt in ba-
ptiſmo ioānis ⁊ pfectā fidē de diuinis pſonis habe-
bāt nō ſunt. ſ. iterū baptiçādi: ſꝫ ꝯfirmati per aplo-
rum manuū ipoſitionē receperūt ſpm̄ ſcm̄. Illi vo
qui ſpem nō ponebāt in baptiſmo ioānis ⁊ pfectā
fidē diuinarū pſonarū nō hēbāt: tales fuerūt iterū
baptiçati baptiſmo chriſti. Ad 2m rñdet q ioānes
baptiçabat in noie futuri. Et tm̄ in ſpeciali.

¶ Quid ſit baptiſmus. a

Diſtin. III. De baptiſmo in ſpeciali.

Poſt hec videndū eſt

quid ſit baptiſmus ⁊ que ſit forma
⁊ qñ inſtiturꝰ: ⁊ cā inſtitutiōis. Ba-
ptiſmus dr̄ intinctio. i. ablutio corporis ex-
terior facta ſub forma uerboruꝫ preſcripta.
Si eni ablutio fiat ſine vbo: nō eſt ibi ſacrꝫ:
ſed accedēte vbo ad elemētū: fit ſacrm̄: non
utiqꝫ ipm̄ elementū fit ſacrm̄: ſed ablutio fa-
cta in elemēto. Uñ Aug. Uerbo baptiſma
ꝯſecrať: detrahe uerbū ⁊ qḋ eſt aq̃ niſi aqua:

Sup Jo. ⁊ habet. i. 4. [illegible]

accedit vbū ad elemētū ⁊ fit ſacrm̄. Uñ eſt
hec tāta vtꝰ aque ut corpus tāgat ⁊ cor ablu-
at: niſi faciēte vbo: nō q2 dr̄: ſꝫ q2 crediť. Naꝫ
⁊ in ipſo vbo aliud eſt ſonus trāſiens: aliud
eſt virtus intus manēs. In duobꝰ ergo cōſi-
ſtit ſacrm̄ baptiſmi. ſ. in vbo ⁊ elemēto: ergo
⁊ ſi alia deſint que ad decoreꝫ ſacr̄i inſtituta
ſunt: nō ideo minus eſt ueruꝫ ſacrm̄ ⁊ ſcm̄: ſi
uerbū ſit ibi ⁊ elementū. Nā ⁊ in hoc ſacr̃o
⁊ in alijs quedā ſolēt fieri ad decorē ⁊ hone-
ſtatē ſacr̄i: quedā ad ſbam ⁊ cām ſacr̄i ptinē-
tia. De ſuba huiꝰ ſacramēti ſunt uerbū ⁊ ele-
mentum: cetera ad ſolēnitatē eius ptinent.

Q in h ⁊ i alijs ſacris qdā ſūt ad decorē qdā ad necitatē ad ſacrm̄ ⁊ cauſā ſacri pertinētia.

¶ De forma baptiſmi. b

Sed qḋ eſt illud vbuꝫ quo

accedēte ad elementū: fit ſacrm̄? Ueritas te
docet que huiꝰ ſacr̄i formā tradens ait diſci-
pulis: Ite docete oēs gētes baptizātes eos
in noie prīs ⁊ filij ⁊ ſpūs ſci. Inuocatio igiť
trinitatis uerbuꝫ dr̄ quo baptiſma ꝯſecrať: ⁊
hec eſt forma uerboꝝ ſub qua tradiť baptiſ-
mus. Uñ Boniſacio epō zacharias papa
ait: Firmiſſime pceptū eſt in ſynodo anglo-
rum: ut quicūqꝫ ſine inuocatione trinitatis
merſus fuiſſet: q ſacrm̄ regn̄ationis nō hēret:
qḋ oino uerū eſt: q ſi merſus in fontē baptiſ-
mi quis fuerit ſine inuocatione trinitatis p-
fectus chrianus nō eſt: niſi in noie prīs ⁊ fi-
lij ⁊ ſpūs ſci fuerit baptizatꝰ. Legiť tm̄ in acti-
bus aploꝝ aplos baptizaſſe in noie chri: ſꝫ
in hoc noie ut exponit Amb. tota trinitas i-
telligiť. Intelligiť enim cū chriſtū dicis: ⁊ prē
a quo vnctus eſt: ⁊ ipſe qui vnctꝰ eſt: ⁊ ſpūs
ſcūs per quē vnctus eſt. Uñ Nicolaus pa-
pa ad ꝯſulta bulgaroꝝ: A quodā iudeo mul-
tos baptizatos aſſeritis: ⁊ qḋ inde agēdū ſit
ꝯſuluitis. Hi pfecto ſi in noie ſancte trinita-
tis: uel in noie chriſti ſicut in actibꝰ aploꝝ le-
gimus baptizenť: baptizati ſunt: vnum enim
idēqꝫ eſt: ut exponit Ambroſius.

Matth. ul. ⁊ c. ppe. ⁊ [illegible]

De ꝯ. di. 4. cā ſynodo

Act. 8. ⁊ 10. legiť q apli in chri nomine baptiçabant. Lib. 1. de ſpū ſcō. c. 3. De ꝯ. di. 4. ⁊ quodā.

Act. 2. ⁊ 10.

¶ Si in noie patris tm̄ uel ſpūs ſancti poſſit tradi baptiſmus. c

Hic queriť an baptiſmꝰ eēt

uerus ſi diceret in noie prīs tm̄: uel ſpūs ſci
tm̄: ut cū dr̄ in noie chri? Ambr̄. videť dicere
q ſi fide myſteriū trinitatis teneať ⁊ vna pſo-
na tm̄ noieť: plenum eſt ſacrm̄ ⁊ ecōuerſo ſi
tres noienť ⁊ nō recte de aliquo illoꝝ ſentia-
tur: uacuū fieri myſteriū trinitatis. Ait eniꝫ
ſic: Ubi nō eſt plenū baptiſmi ſacrꝫ: nec pn-
cipiuꝫ nec ſpēs aliq̃ baptiſmi eſtimať. Ple-
num aūt eſt ſi prēꝫ ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ ſcm̄ fatearis.

Lib. 1. de ſpū ſcō. c. 3.

Si vnū neges: totū ſubrues: ⁊ ſi vnū in ſer-
mone cōprehēdas: uel prēm uł filiū uł ſpm̄
ſcm̄: fide aūt nec prēm nec filiū nec ſpm̄ ſcm̄
abneges: plenū eſt fidei ſacrm̄. Ita etiā lꝫ pa-
trē ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ ſcm̄ dicas: ⁊ prīs ⁊ filij ⁊ ſpi-
ritus ſancti minuas ptātē: uacuū eſt omne
myſteriū. Cū eni dr̄ in noie chri: p vnitateꝫ
nois impletū eſt myſteriū: nec a chri baptiſ-
mate ſpūs ſepať: q2 chrs baptizauit in ſpū. Joā. 1. Act. 1.

¶ Queſtio Ambroſij. d

Nunc ꝯſideremus: Utrū ſi-

cut in chri noie leginꝰ baptiſmi plenum eē
ſacrm̄: ita etiā ſpū ſcō tm̄ nūcupato nihil de-
ſit ad myſterij plenitudinē? Rōnē ſequamur Solutio
qui vnū dixerit: trinitatē ſignauit. Si chrm̄
dicas: ⁊ patrē a quo vnctus eſt filiꝰ ⁊ ipm̄ qui
vnctus eſt. ſ. filiū: ⁊ ſpm̄ ſcm̄ quo vnctus eſt
deſignaſti. Scriptū eſt enim hūc eē Jeſum a Act. 10.
nazareth quē vnxit deꝰ ſpū ſcō: ⁊ ſi patrē di-
cas: filiū eius ⁊ ſpiritum oris eiꝰ pariter indi-
cas: ſi tm̄ id etiā corde cōprehēdas. Et ſi ſpi-
ritū ſanctū dicas: deū patrē a quo pcedit ⁊ fi-
lium eiꝰ cuiꝰ eſt ſpūs nūcupaſti. Uñ ut rōni
copuleť auctoritas: dñs dicit: Uos aūt ba- Act. 1. Jo. 1. ⁊ Matth. 3.
ptizabimini ſpū ſcō: ex quo indicat nos re-
cte poſſe baptizari in ſpiritu ſancto.

¶ Perſtringit premiſſorum intelligentiā cū deter-
minatione cuiuſdam dicti. e

Ex his aperte intellexiſti in

noie chri uerū baptiſma tradi: vñ nihilomi-
nus inſinuari videť uerū baptiſma tradi poſ-
ſe in noie prīs tm̄ uel ſpūs ſci tm̄: ſi tm̄ ille qui
baptizat fidē trinitatis teneat: que trinitas in
quolibet hoꝝ noium itelligiť. Si aūt aliqs
pverſe credēs ⁊ errorē iducere intēdēs vnū
de tribꝰ tm̄ nūcupet: nō cōplet myſterium.
Qḋ vo ait noiatis tribꝰ uacuū eē myſteriū ſi Quid opteat decinari
baptizās minuat ptātē prīs uel filij uel ſpūs
ſci. i. ſi male ſentiat de potētia alicuiꝰ horum
nō credēs vnā potētiā trium: intelligēdū eſt
hoc ſup eū qui nō intēdit nec credit baptiza-
re: qui nō tm̄ caret fide: ſed etiā intētionē ba-
ptizandi nō hēt. Qui vo baptizat in nomie
chri: baptizat in noie trinitatis que ibi intel-
ligiť. Tutius eſt tm̄ treſ pſonas ibi noiare: ut
dicať: in noie prīs ⁊ filij ⁊ ſpūs ſci: nō in noi-
bus ſed in noie. i. in iuocatione: uel in ꝯfeſ-
ſione prīs ⁊ filij ⁊ ſpūs ſci. Inuocať enim ibi Amb. in li. de tri. qḋ ē i noie prīs ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti.
tota trinitas: ut iuiſibiliter ibi opereť per ſe:
ſicut extra viſibiliter per miniſterium. Si au-
tem dicatur in nominibꝰ: nō eſt ibi ſacrm̄: q2
non ſeruatur forma baptiſmi.

Universidad de Deusto Biblioteca

¶De inſtitutione baptiſmi. f

De iſtitutione baptiſmi qñ
cepit uarie ſunt eſtimatiões. Alij dicũt tunc
eē iſtitutũ cũ nicodemo chřs ait. Niſi qs re
Joā.3. natus fuerit ex aq̃ ꝛ ſpũ ſcõ ꝛc. Alij dicũt in
Matth.ul. ſtitutionē baptiſmi factã cũ aplis dixit: Jte
docete oēs gētes baptiçātes eos i noie pr̃is
ꝛ filij ꝛ ſpũs ſci. Sȝ hoc dixit eis poſt reſur-
rectionē: pcipiēs eis de uocatione gētiũ qs
añ paſſionē binos miſerat ad pdicãdũ in iu-
Luc.10. dea ꝛ ad baptiçandũ dicēs: Jn viã gentiuȝ
Matth.10. ne abieritis. Jam ergo inſtitut⁹ erat baptiſ-
mus: qꝛ baptiçabant ſimul ꝛ predicabant.
¶De forma in qua baptiſauerũt apoſtoli ante paſ
ſionem chriſti. g

Si vo querit in qua forma
tunc baptizauerũt apl'i: Sane dici põt in no
mine trinitatis. ſ. in ea forma in q̃ baptizaue
rũt poſtea gētes: que añ paſſionē põt itelligi
Joā.ult. fuiſſe tradita: lȝ nõ ſit ſcriptũ. Nõ ergo tunc
illã formã chřs pus tradidit cũ ad euangeli
zãdũ gētib⁹ miſit: ſed quã añ tradiderat mit-
tēs eos in iudeã poſt iterauit cũ ad gētes mi
Matth.3. ſit. Cõmodi⁹ ergo dr̃ iſtitutio facta qñ chřs
a ioãne baptizat⁹ eſt in iordane qꝫ diſpēſauit
nõ qꝛ mũdari uoluit cũ ſine pctõ fuerit: ſȝ qꝛ
De ↄſ.di.4 ↄtactu mũde carnis ſue vim regeneratiuam
nunq̃ꝫ aq̃. ↄtulit aquis ut qui poſtea imergeret iuoca-
to noie trinitatis: a pctis purgaret. Tunc er
go inuocato noie trinitatis inſtitutus eſt ba
ptiſmus chriſti in quo trinitas cuius myſte-
riũ ibi inotuit interius hoiem baptizat.
¶Quare in aqua tm̃ fiat. b

Celebrat aũt hoc ſacrm̃ tm̃
Joā.3. in aq̃ nõ in alio liquore ut ait chřs: Niſi qs
renat⁹ ꝛc. Jdq̃ꝫ vniformit id fieri in aq̃ pcipi
tur: ut itelligat qꝫ ſicut aq̃ ſordes corporis ac
ueſtes abluit: ita baptiſm⁹ maculas aie ſor-
Ambr.ſup deſq̃ꝫ vitiorꝫ emũdãdo abſtergit. Vel ideo
epiſtolã ad ut nullum inopia excuſaret: qõ poſſet fieri ſi
Rom. in vino uel oleo fieret: ꝛ ut cois materia ba-
ptizandi inueniret apud oēs: qõ aqua ſigna
uit que de latere chriſti manauit: ſic ſanguis
Joā.19. alterius ſacri ſignũ fuit. Nõ ergo in alio li-
quore põt ↄſecrari baptiſmus niſi in aqua.
¶De imerſione quotiens fieri debeat. i

De imerſione vo ſi querit
quõ fieri debeat pciſe. Rñdemus uel ſemel
Leandro uel ter pro uario more eccl'ie. Vñ Greg. De
epo: ꝛ alle trina imerſione baptiſmi nil ueri⁹ rñderi põt
gat ꝫ ↄſ.di. q̃ꝫ qõ uoſipſi ſenſiſtis: qꝛ in vna fide nihil of
4. de trina. ficit eccl'ie ſcē ↄſuetudo diuerſa. Quia enim
in trib⁹ ſubſiſtētijs vna ſubſtãtia eſt: reprehē
ſibile eē nullatenꝰ põt iſantē in baptiſmo ter
uel ſemel imergere: qꝛ ꝛ in trib⁹ merſionibus
pſonarũ trinitas: ꝛ in vna põt diuinitatis ſin
gularitas deſignari. Nos vo q tertio imer-
gimus etiã triduane ſepulture ſacrm̃ ſigna-
mus. Scõm hoc licet nõ mõ ter ſed ēt ſemel
imergē. Jbi tm̃ dũtaxat imergē ſemel licet:
ubi ↄſuetudo eccl'ie talis exiſtit. Siqs vo id
facere icipiat ubi ↄſuetudo talis nõ eſt: ul' ſe-
mel tm̃ mergēdũ aſſerat repꝛhēſibilē ſe ↄſtitu
it. Vñ Haymo. Jn ſuo ſenſu abũdabat Cy Sup epiſt. ad rom. ſup illo vnuſqſq̃ꝫ i ſenſu ſuo abũdet.
prian⁹ cũ ſemel mergebat in baptiſmo par-
uulos qui qõ itelligebat ſtudioſe iplebat bo
nis opib⁹ abũdãdo: lȝ in hoc neſcius delin-
queret ſed qꝛ bonis opib⁹ abũdabat: poſtea
correptus a deo abũdauit altiori ſenſu: ter il
los mergēdo. Ecce hēmus: qꝛ deliqt qui ſe-
mel merſit. Sed hoc iõ: qꝛ aliter ſe hēbãt cõ
ſuetudo illi⁹ eccl'ie: ul' qꝛ vnã tm̃ faciēdã mer-
ſionē aſſerebat. De trina merſione Aug⁹ ait: Jn quadã omel. ꝛ hꝫ de ↄſe. di. 4. c. poſtq̃ꝫ.
Poſtq̃ꝫ nos credere pmiſim⁹: tertio capita
nr̃a in ſacro fonte dimerſim⁹ qui ordo bapti
zãdi duplici myſterij ſignificatiõe celebrat.
Recte eniȝ tertio imerſi eſtis: qui accepiſtis
baptiſmũ in noie trinitatis. Recte tertio im
merſi: qꝛ accepiſtis baptiſmũ in noie chři q
die tertia reſurrexit a mortuis. Jlla eni tertio
repetita imerſio typũ dñice exprimit ſepul-
ture. Cõſtat ergo baptizãdos tertio debere
imergi: ꝛ tm̃ ſi ſemel tm̃ imergant uerum ba-
ptiſma accipiũt ꝛ qui ſemel imergit tm̃ non
peccat niſi conſuetudo eccleſie obſiſtat: uel
hoc modo tm̃ debere fieri aſſerat.
¶Quãdo circunciſio amiſit vim ſuam. k

Solet etiã q̃ri ſi circunciſio
amiſit ſtatim vim ſuã ab inſtitutione baptiſ-
mi: Ad qõ dicimus in chři morte termina- Joā.19. ubi dicit cõſumatum eſt.
ta eē legalia oia. Ex tũc ergo circũciſio pdi-
dit vim ſuã: ita qꝫ poſtea nõ pfecerit: ſed po
tius obfuit obſeruatorib⁹ ſuis. Sed uſq̃ꝫ ad
oblationē uere hoſtie potuit pdeſſe. Si eni
añ paſſionē legalia finē habuiſſent: nõ ea i- Matth.26. Luc.22. Marc.14. Joā.13.
minēte uer⁹ paſcha cũ diſcipl'is mãducaſſet. l
¶De cauſa inſtitutionis.

Cauſa vo inſtitutionis ba
ptiſmi eſt inouatio mētis: ut hõ qui p pctm̃
uet⁹ fuerat per grãȝ baptiſmi renouet: qõ fit
depõne vitiorꝫ ꝛ collatione vtutũ. Sic eniȝ
fit qſq̃ꝫ nouus hõ cũ abolitis pctis ornetur
virtutib⁹. Abolitio peccatorꝫ pellit feditatē.
Appoſitio virtutũ affert decorem: ꝛ hec eſt

res huius ſacramenti: ſcilȝ interior mũditia.
¶Querit an baptiſmus aperuit celum qõ nõ ape
ruit circunciſio. m

Si querit: Utruȝ baptiſm⁹
aperuit celũ qõ nõ aperuit circũciſio. Dici-
mus qꝛ nec baptiſm⁹ nec circũciſio regni no
bis aditũ aperuit: ſed hoſtia ſaluatoris: que
ſi tēpore circũciſionis oblata fuiſſet: illi⁹ tē-
poris hoies regnũ intraſſent. Res ergo hu
ius ſacramenti iuſtificatio eſt.

¶Jſta eſt diſtinctio. 3ª hui⁹ q̃rti libri: Jn qua magr̃
poſtq̃ꝫ determinauit de qbuſdã pambulis ad ſacra
in hac 3ª diſtinctione, incipit determiare de ſacris:
ꝛ p̃ de ſacro baptiſmi: circa qõ tria facit. Primo eni
quiditatē formã ꝛ inſtitutionē baptiſmi exprimit.
2º ei⁹ mãm ꝛ modũ ſubdit. 3º ei⁹ efficaciã ꝛ effectũ
adĝcit. Primũ uſq̃ꝫ ibi[Celebrat aũt hoc ſacrȝ.]
Scõm vo ab inde uſq̃ꝫ ibi[Cã vo inſtitutionis.]
Tertiũ vo uſq̃ꝫ ad finē diſtinctionis. Jn ſpāli ſnia
magřtat in trib⁹ ppõnib⁹: q̃rũ p̃ª eſt hec. ¶Ba-
ptiſmus eſt exterior ablutio corpis ſub debita for-
ma uerborꝫ. i. cũ expreſſa inuocatione ſciſſime tri-
nitatis. Hãc magr̃ iſinuãs diffinit baptiſmũ dicēs:
qꝫ baptiſmus eſt exterior ablutio corpis cũ forma
preſcripta uerborꝫ: Acceſſus enim vbi ad elemētũ
facit ſacrm̃ ut ait btũs Aug⁹. cetera vo ad decorē ꝛ
honeſtatē ptinēt. Poſtea dicit qꝫ forma eſt inuoca
tio trinitatis: quã formã tradidit chřs in euãgelio
Matthei cũ dixit: Jte docete oēs gētes baptiçãtes
eos in noie pr̃is ꝛ filij ꝛ ſpũs ſci. Tñ in actib⁹ apl'o
rum legit quoſdã baptiçatos in noie chři tm̃ fuiſſe
ꝛ bene ſm Amb. qꝛ in noie chři qõ eſt vnctus tota
trinitas itelligit: qꝛ pr̃ vngens ꝛ fili⁹ vnct⁹ ꝛ ſpũs
ſcũs vnctio. Vñ hi⁹ occaſione querit: ſi vna pſona
tm̃ noiet ꝛ fides trinitatis in corde teneat ſit uer⁹
baptiſmus. Rñdet ſȝ Amb. qꝫ ſic pp qõ ſcriptura
dicit qſdã baptiçatos in noie chři ꝛ in ſpũ ſcõ: qꝛ to
ta trinitas in qlibet illorꝫ noium itelligit. Si vo fi-
des deſit ꝛ intētio faciēdi qõ facit eccl'ia: irrituȝ eſt
ſacrm̃. Subdit tñ ſm Amb. qꝫ tuti⁹ ſit tres pſonas
noiare dicēdo: Jn noie pr̃is ꝛ filij ꝛ ſpũs ſci: inuo-
catur enim tota trinitas ut ibi viſibilr̃ opet. Nõ ãt
debet dici in noibus: qꝛ nõ ſeruat debita forma ba
ptiſmi: ꝛ hoc eſt iõ: qꝛ vna eſt inuocatio ꝛ cõfeſſio
trium pſonarꝫ. Poſtea querit qñ inſtitut⁹ ſit baptiſ
mus: circa qõ ſunt uarie opiones. Quidã eni dicũt
qꝫ ſit inſtitut⁹ cũ dñs dixit Nicodemo: Niſi qs re
natus fuerit ex aq̃ ꝛ ſpũ ſcõ. Alij dicunt qꝫ poſt re
ſurrectionē cũ dñs dixit: Jte ꝛ baptiçate oēs gētes
ſed hoc nõ videt uerũ: qꝛ etiã ante reſurrectionem
baptiçauit. Et iõ dicit magr̃ qꝫ ſaluator ſuo baptiſ
mo baptiſmũ iſtituit in quo trinitas inotuit que in
terius baptiçat: qꝛ pr̃ in uoce: fili⁹ in carne: ſpũs ſan
ctus in ſpecie colũbe apparuerũt: tũc enim ↄtactu
ſue mũde carne chřs vim regñatiuã ↄtulit aqs ut
qui poſtea in ea mergerent iuocato noie trinitatis
a pctõ purgarent. Dicit ēt qꝫ apl'i i eadē forma ba
ptiçauerũt añ chři paſſionē ꝛ poſt paſſionē eius:
que ante paſſionē põt itelligi eē tradita: q̃uis non
ſit ſcriptũ. ¶Scd'a ppõ eſt hec: Mã baptiſmatis
debet eē aq̃ pura ꝛ utile eſt puerũ mergi ſub tripli
ci merſura. Hãc magr̃ inſinuans dicit qꝫ aq̃ eſt mã
hui⁹ ſacri: qõ oſtēdit factũ chři: qꝛ ipſemet in aqua
baptiçat⁹ eſt: ꝛ vbũ chři qñ dixit: Niſi qs renatus
fuerit ꝛc. Et paſſio chriſti: qꝛ de latere ei⁹ manauit
aq̃ que ſignificauit baptiſmũ: ꝛ ſanguis qui ſigni-
ficauit euchariſtiã. Eſt enim aq̃ ↄueniēs mã huius
ſacri pp ſui copiã ꝛ coitatē: qꝛ hoc ſacrȝ cõe eſt: tũ
etiã pp ↄueniētiã ſigni ad ſignatũ: qꝛ ſicut aq̃ abluit
exteri⁹ ſordes corpis: ſic baptiſmus iterius mũdat
ſordes aie. Poſtea querit an vna uel trina imerſio
fieri debeat. Et rñdet qꝫ põt fieri vna uel trina ſm
diuerſas locorꝫ ↄſuetudines: qꝛ vna imerſio vnita
tem trinitatis: trina vo trinitatē pſonarũ deſignat:
ꝛ triduana chři ſepultura exprimit. Subdit ãt qꝫ
nõ peccat ſemel imergēs: niſi ul' cõſuetudo eccl'ie
obſtat: uel ſemel eſſe tm̃ mergēdũ docet ꝛ aſſerat.
Et oia auctib⁹ ↄfirmat. Poſtea querit qñ circunci
ſio amiſit vim ſuã. Et rñdet qꝫ in morte chři ſicut ꝛ
tũc oia legalia terminata ſũt ꝛ nõ ante. ¶Tertia
ppõ eſt hec: Cã inſtitutiõis hui⁹ ſacri eſt expiatio
a macula pcti. Hãc magr̃ inſinuãs dicit: qꝫ cã iſtitu
tionis baptiſmi eſt inouatio hois qui per pctm̃ ue
tus dãnatus fuerat: ꝛ hec mũdatio iterior eſt res
ſacri hui⁹. Ultimo dicit qꝫ nec baptiſm⁹ nec circũ-
ciſio regni celeſtis ianuã apuit: ſȝ hoſtia ſaluatoris
que ſi oblata fuiſſet tpe circũciſiõis: illi⁹ tpis hoies
regnum celorꝫ itraſſent. Et ↄcludit qꝫ res ſacri ba
ptiſmi eſt iuſtificatio a pctis. Et tm̃ in ſpeciali.
¶Qꝫ alij ſuſcipiunt ſacrm̃ ꝛ rem: alij ſacrm̃ ꝛ non
rem: alij rem ꝛ nõ ſacramentum. a

HJc dicendum eſt ali- Diſt. IIII. De baptiſmo p cõparatione ad recipiētes.
quos ſuſcipe ſacrm̃ ꝛ rem ſacri: ali
quos ſacrm̃ ꝛ nõ reȝ: aliq̃s rē ꝛ nõ
ſacrm̃. Sacrm̃ ꝛ rem ſil' ſuſcipiũt oēs puuli
qui in baptiſmo ab originali mũdant pctõ:
q̃uis qdã diffiteant illis qui perituri ſũt par De quorundã errore.
uulis in baptiſmo dimitti pctã: innitētes illi
vbo Aug. Sacra in ſolis electis efficiũt qõ Jn lib. de bap. puul.
figurãt: nõ itelligētes illud ita eē accipiēdũ:
qꝛ cũ i alijs efficiãt ſacra remiſſionē: nõ hoc
eis faciũt ad ſalutē ſed ſolis electis. Nam qꝫ
oib⁹ paruulis in baptiſmo remittat pctm̃ p
baptiſmũ Aug. euident dicit: A puulo ingt Jn Ench. 54. de ↄſe. di.4.
recenter nato uſq̃ꝫ ad decrepitũ ſenē ſic nul
lus phibet a baptiſmo: ita nullus eſt qui nõ
pctõ moriat in baptiſmo: ſed paruuli tm̃ ori
ginali: maiores vo etiã oib⁹ que male viuē-
do addiderũt ad illud: niſi enormitas vite i-
pediat. i. fictio. Adulti quoq̃ꝫ qui cum fide
baptizant ſacrm̃ ꝛ rem ſuſcipiunt.
¶De ficte accedentibus. b

Qui vo ſine fide ul' ficte ac-
cedũt: ſacrm̃ nõ rem ſuſcipiũt. Vñ Hiero⁹. Sup Ezechielē. 16. ibi Aq̃ nõ eſt lota in ſalutem.
Sũt lauacra gētiliũ hereticorꝫ: ſed nõ lauãt
ad ſalutē. Jn eccl'ia etiã qui nõ plena fide ac
cipiũt baptiſma nõ ſpm̃ ſed aquã ſuſcipiũt.
Aug⁹ etiã ait: Judeis oibus coia erãt ſacra: Sup pſ. 83
ſed nõ cõmunis oib⁹ erat gratia que eſt vir
tus ſacrorꝫ: ita ꝛ nũc cois eſt baptiſm⁹ oib⁹

Universidad de Deusto

baptizatis:ſed nõ virtus baptiſmi.i.ipſa gr̃a.
[Aug. de penitẽtia ⁊ po nit̃ de ↄſec. diſ.4.c. oĩs qui.]
Item. Oĩs qui iaꝫ ſue volũtatis arbiter ↄſti
tutus eſt cum accedit ad ſacr̃m fidelium:ni
ſi peniteat eũ ueteris vite nouã nõ põt inco
hare. Ab hac pñia cuꝫ baptizant̃ ſoli ꝑuuli
imunes ſunt. His aliiſq́ꝫ teſtimoniis aperte
oſtẽdit adultis ſine fide ⁊ pñia uera in baptiſ
mo nõ ↄferri gr̃am remiſſionis:qꝛ nec ꝑuu
lis ſine fide aliena qui ꝓpriã hẽre nequeunt:
datur in baptiſmo remiſſio. Siq̃s ergo ficte
accedit nõ hñs uerã cordis ↄtritionẽ ſacr̃m
[In li. de baptiſmo paruulorum.]
ſine re accipit. Videt̃ tñ Aug⁹ dicere ꝙ etiã
ficte accedẽti qui etiã habet odiũ fraternuꝫ
in ipſo momẽto quo baptizat̃ oĩa ↄdonẽtur
pctã:⁊ poſt baptiſmũ mox redeãt. Sed non
hoc aſſerẽdo dicit:imo hãc opionẽ ⁊ ꝑmiſ
ſam ſniam ↄferẽdo:ait eñi ſic: His qui ficto
[De ↄſ.di.4 quomõ de⁹ in fine.]
corde baptizant̃:aut pctã nullaten⁹ dimittũ
tur:qꝛ ſpũs ſcũs diſcipline effugiet fictũ:aut
in ipſo tp̃is pũcto per vim ſacri dimiſſa:ite
rum per fictionẽ replicant̃ ut etiã illud uerũ
ſit: Quotquot in chr̃o baptizati eſtis ⁊c̃. ⁊ il
[Gal.3. Sap.1.]
lud: Spũs ſcũs diſcipline effugiet fictũ:ut i
duat euꝫ chriſtũ ſanctitas baptiſmi:⁊ exuat
eũ chriſtũ pnities fictiõis. Nã redire dimiſ
ſa pctã ubi fraterna charitas nõ eſt:apte dñs
[Matth 19. Luce.18.]
docet etiã in illo ſeruo a quo dñs dimiſſum
debitũ petiſt:qꝛ ille ↄſeruo dimittere noluit.
Sic nõ ipedit̃ baptiſmi gr̃a quo minus oĩa
pctã dimittant̃:etiã ſi fraternũ odiũ in eius
cui dimittunt̃ aĩo pſeuerat. Soluit̃ enim he
ſternus dies ⁊ qcq̃d ſupeſt:⁊ ſoluit̃ etiã ipſa
hora momẽtũq́ꝫ ante baptiſmũ ⁊ in baptiſ
mo. Deinceps aũt ↄtinuo reus incipit eſſe
nõ ſolũ ↄſequẽtiũ ſed etiã ꝑteritoꝝ dierũ:ho
rarũ:momẽtoꝝ:redeuntib⁹ oĩb⁹ que dimiſſa
ſunt. Hoc aũt ut ꝑdiximus nõ ſub aſſertiõe
dixit:qḋ oñdit̃ ex eo qḋ ait in eodẽ libro ſic:
[De ↄſ.di.4 c. oſtẽditur illos circa medium.]
Si ad baptiſmũ fictus accedit dimiſſa ſunt
ei pctã:aut nõ ſunt dimiſſa:eligãt qḋ uolue
rint. Ecce aperte cernis ſi tñ attẽdis id dixiſ
ſe Aug. nõ aſſerẽdo ſꝫ querẽdo ⁊ alioꝝ opi
[De ↄſ.di.4 c.tũc ualẽ.]
nionẽ referẽdo. Idẽ eñi ait: Tũc ualere inci
pit ad ſalutem baptiſmus:cum illa fictio ue
raci confeſſione receſſerit:que corde in ma
litia perſeuerante pctõruꝫ ablutionem non
ſinebat fieri. Non ergo ficte accedenti pec
cata dimittuntur.

❡ Quõ intelligat̃ illud quotquot in chriſto bapti
zati eſtis chriſtũ induiſtis. c

Querit̃ ergo quõ illud acci

[Gal.3.]
piat: Quotquot in chr̃o baptizati eſtis chri
ſtum induiſtis: Põt dici ꝙ qui in chr̃o.i.in
chriſti ↄformitate baptizant̃. ut moriantur
uetuſtate pctĩ:ſicut chriſt⁹ uetuſtati pene:in
[Rom.6. Eph.4.]
duunt chriſtũ quẽ per gr̃aꝫ inhabitãtẽ hñt.
Põt ⁊ aliter ſolui: Duob⁹ eñiꝫ modis chri
ſtum induere dicimur:uel aſſumptiõe ſacri:
uel rei ꝑceptione. Vñ Aug. Induũt holes
[In li. de baptiſmo contra donatiſtas.]
chriſtũ aliqñ uſq́ꝫ ad ſacri ꝑceptionẽ:aliqñ
uſq́ꝫ ad vite ſanctificationẽ:atq́ꝫ illḋ primuꝫ
bonis ⁊ malis põt eſſe cõe:hoc aũt eſt pro
priũ bonoꝝ ⁊ pioruꝫ. Oẽs ergo qui in chr̃i
noĩe baptizant̃:chriſtuꝫ induũt uel ſm̃ ſacri
perceptionẽ:uel ſm̃ vite ſanctificationem.

❡ De illis qui ſuſcipiũt rem ⁊ nõ ſacramentuꝫ. o

Sunt ⁊ alii ut ſupra poſui

mus qui ſuſcipiũt rem ⁊ nõ ſacr̃m. Qui eñi
effundũt ſanguinẽ pro noĩe Ieſu ⁊ ſi nõ ſa
cramẽtũ:rem tñ accipiũt. Vñ Aug. Quicũ
[In.13.li.de tri.c.7.]
q́ꝫ nõ ꝑcepto regñationis lauacro pro ↄfeſ
ſione chr̃i moriunt̃:tãtũ eis ualet ad dimitẽ
da pctã ꝙtuꝫ ſi abluerent̃ ſacro fonte baptiſ
mi. Audiſtis ꝙ paſſio pro chriſti noĩe ſuſce
[Q͛ paſſio ſuplet vicem baptiſmi. Q͛ non ſolũ paſſio ſꝫ ⁊ fides ⁊ ↄtritio iplẽt vicem bap^mi. De ↄſ.di.4 bap^m vicẽ. Luce.24.]
pta ſupplet vicẽ baptiſmi. Nec tñ paſſio vi
cem baptiſmi iplet:ſed etiã fides ⁊ cõtritio:
ubi neceſſitas excludit ſacr̃m:ſic apte docet
Aug. dicẽs baptiſmi vicẽ aliqñ iplere paſſio
nẽ:de latrone illo cui nõ baptizato dictũ eſt:
Hodie mecũ eris in ꝑadiſo. Btũs Cypria
nus in lib.4. de baptiſmo nõ leue documẽ
tuꝫ aſſumit. Qḋ etiã atq́ꝫ etiã ego ↄſiderãs
iuenio:nõ tñ paſſionẽ pro noĩe chr̃i id qḋ
baptiſmo deerat poſſe ſupplere:ſed etiaꝫ fi
dem ↄuerſionẽq́ꝫ cordis:ſi forte ad celebrã
dũ myſteriũ baptiſmi in ãguſtiis tẽpoꝝ ſuc
curri nõ põt. Neq́ꝫ enim ille latro pro noĩe
chr̃i crucifix⁹ eſt:ſꝫ pro meritis facinoꝝ ſuo
rum:nec qꝛ credidit paſſus eſt:ſꝫ dum patit̃
credit. Quantũ ergo fides ualeat ſine viſibi
[Rom.10.]
lis baptiſmi ſacr̃o:qḋ ap̃ls ait: Corde credi
tur ad iuſtitiã:ore aũt ↄfeſſio fit ad ſalutẽ:in
illo latrone declaratũ eſt:ſed tunc implet̃ in
uiſibiliter cum myſteriũ baptiſmi nõ ↄtem
ptus religionis:ſed articulus neceſſitatis ex
cludit. Et baptiſmus qdem põt eſſe ubi con
uerſio cordis defuerit:cõuerſio autẽ cordis
põt qdẽ ineſſe nõ ꝑcepto baptiſmo:ſed ↄtẽ
pto baptiſmo nõ poteſt. nec ullo mõ dicen
da eſt ↄuerſio cordis ad deum cũ dei ſacr̃m
ↄtẽnit̃. Ecce hic habes nõ ſolũ paſſionẽ:ſed
etiam fidem ⁊ ↄtritionẽ ↄferre remiſſionem
ubi nõ ↄtẽnitur ſacr̃m ut in latrone illo oſtẽ
dit̃ qui nõ per paſſionẽ:ſꝫ per fidẽ ſaluat⁹ eſt
ſine baptiſmo. Sed dicũt quidam hoc retra
[In li.1.ret.]
ctaſſe Auguſtinũ. Retractauit quidem exẽ
plum:ſed nõ ſententiã. Ait enim in.4.lib. de
baptiſmo. Cũ dicerẽ vicẽ baptiſmi poſſe hẽ
re paſſionẽ:nõ ſatis idoneũ poſui illi⁹ latro
nis exẽplũ:qꝛ utrũ nõ fuerit baptiçat⁹ incer
tũ eſt. Cõſtat ergo ſine baptiſmo aliq̃s iuſti
ficari ⁊ ſaluari. vñ Amb. de Valentiniano.
[Dicte.4.]
Vẽtrẽ meũ doleo ut ꝓphetico utar elogo:
qꝛ quẽ regñaturus erã amiſi:uerũtñ gratiaꝫ
quam ille popoſcit non amiſit.

❡ Que videntur obuiare predictis. c

His aũt videt̃ obuiare qḋ

[Joã.3.]
dñs dicit: Niſi q̃s renat⁹ fuerit ex aq̃ ⁊ ſpiri
tu ſcõ:nõ põt intrare in regnum celoꝝ:qḋ ſi
gñaliter uerũ eſt:nõ vident̃ eẽ uera ſup᷑⁹ po
ſita. Sed illud intelligẽdũ eſt de illis qui pñt
[Determinatio.]
⁊ ↄtẽnũt baptiçari:uel ita intelligẽdum eſt.
Niſi q̃s renatus fuerit ex aq̃ ⁊ ſpũ ſcõ.i.ex
ea regñatione que fit per aquaꝫ ⁊ ſpũm ſcm̃
nõ ſaluabit̃. Illa aũt regñatio fit non tñ per
baptiſmũ:ſed etiaꝫ per pñiam ⁊ ſanguinem.
[Gl. ſup epiſtola ad hebreos.6.]
Vñ auctas dicit ideo ap̃lm pluraliter dixiſ
ſe fundamẽtũ baptiſmatũ:qꝛ eſt baptiſmus
in aq̃:in ſanguine:in penitẽtia. Hoc aũt nõ
ideo dicit ꝙ ſacr̃m baptiſmi fiat non niſi in
aq̃:ſed qꝛ ipſius v̓tus.i.ſcificatio dat̃ nõ mo
do per aquã:ſed per ſanguinẽ uel penitẽtiaꝫ
interius:rõ enim id ſuadet. Si enim nõ ua
lẽtibus credere ꝑuulis ſufficit baptiſm⁹:mul
tomagis ſufficit fides adultis uolẽtibus ſed
[De vnico baptiſmo.]
nõ ualẽtibus baptiçari. Vñ Aug⁹. Queris
qd ſit maius fides an aq̃:nõ dubito qn rñde
am fides. Si ergo qḋ minus eſt ſcificare põt
nõne qḋ maius eſt.i. fides de qua chriſt⁹ ait
[Joã.11.]
Qui crediderit in me etiã ſi mortuus fuerit
[Opinio quorũdã ꝙ nullus ſine bap^mo poſſit ſaluari niſi patiatur p chr̃o. In li. de fide ad petrum. Joã.3. Aug⁹ i. eccleſiaſticis dogmatibus. c.44. Reſponſio]
viuet. Sed dicũt aliq nullũ adultũ in chr̃m
credere uel charitatẽ habere ſine baptiſmo:
niſi ſanguinẽ fundat pro dño:ſubdita intro
ducẽtes teſtimonia. Aug⁹ ait: Ex illo tp̃e q̃
ſaluator dixit: Niſi q̃s renat⁹ fuerit ⁊c̃. abſq́ꝫ
ſacr̃o baptiſmi ꝑter eos qui in eccl̃ia ſangui
nẽ fundũt aliq̃s vitã eternã accipe non põt
Itẽ. Nullũ cathecuminum q̃uis in bonis
opib⁹ defunctũ vitã eternã hẽre credim⁹:ex
cepto martyrio ubi tota ſacr̃a baptiſmi com
plent̃. Itẽ. Baptiçatis iter tñ ſalutis eẽ cre
dim⁹. Sed qḋ in his min⁹ dixit in aliis capi
tulis ſuprapoſitis ſuppleuit. Et iõ hec ſic in
telligẽda ſunt:ut illi ſoli hñtes tp̃s baptiçan
di excipiant̃:ſi eñi aliq̃s hñs fidẽ ⁊ charitatẽ
uoluerit baptiçari ⁊ nõ ualet neceſſitate pre
uẽt⁹ ſupplet oĩpotẽtis benignitas qḋ ſacr̃o
defuerat. Dũ enim ſoluere põt niſi ſoluat te
net̃:ſed cũ iã nõ põt ⁊ tñ vult:nõ iputat ei de
us qui ſuã potẽtiã ſacr̃is nõ alligauit. Q͛ v̓o
iuiſibilis ſcificatio ſine viſibili ſacr̃o quibuſ
[Sup Leuiticũ.q.88.]
dam inſit apte Aug⁹ tradit ſup Leuit̃. dicẽs
inuiſibilẽ ſcificationẽ q̃buſdam affuiſſe ⁊ ꝓ
fuiſſe ſine viſibilibus ſacr̃is. Viſibilẽ v̓o ſan
ctificationẽ que fit ſacr̃o viſibili ſine inuiſibi
li poſſe adeſſe:nõ poſſe ꝓdeſſe:nec tñ viſibi
le ſacr̃m ideo ↄtẽnẽdum eſt:qꝛ ↄtẽptor eius
[Actuũ.10.]
inuiſibiliter ſanctificari nõ põt. Hinc Cor
nelius ⁊ qui cum eo erãt iam ſpiritu ſanctifi
cati baptiçati ſunt. Nec ſup̃flua iudicanda
eſt ſanctificatio viſibilis qꝛ inuiſibilis preceſ
ſit. Sine viſibili ergo inuiſibilis ſcificatio eẽ
põt ⁊ ꝓdeſſe:viſibilis aũt que fit ſacr̃otenus
ſine inuiſibili ꝓdeſſe nõ põt:cũ illa ſit oĩs il
[Actuũ.8.]
lius utilitas. Simoni mago viſibilis baptiſ
mus nõ ꝓfuit:qꝛ inuiſibilis nõ affuit:ſed q̃
bus inuiſibilis affuit ꝓfuit:nec tãtũ ualet fi
des aliena ꝑuulo quãtũ ꝓpria adulto. Par
uulis enim nõ ſufficit fides eccl̃ie ſine ſacr̃o:
qui ſi abſq́ꝫ baptiſmo fuerint defuncti:etiaꝫ
cum deferunt̃ ad baptiſmũ dãnabunt̃:ſicut
multis ſanctoꝝ auctoritatib⁹ cõprobat̃. Ad
[In li. de fide ad petrũ. ⁊ hĩ de ↄſ.di.4.c.firmiſſime.]
qḋ hoc vnũ ſufficiat Aug⁹ ait: Firmiſſime
tene ꝑuulos qui cũ in uteris matrũ viuere i
cipiũt ⁊ ibi moriunt̃:uel de mr̃ibus nati ſine
ſacr̃o baptiſmi de hoc ſeculo trãſeũt eterno
ſupplicio puniendos:qꝛ etſi ꝓprie actionis
pctã nõ habuerũt:originale tñ pctm̃ traxe
rũt carnali ↄcupiẽ ↄceptione. Et ſicut ꝑuu
li qui ſine baptiſmo moriunt̃:infideliũ aſcri
bunt̃ numero:ita qui baptiçant̃ fideles dicũ
tur:qui a fideliũ ↄſortio nõ ſepant̃:cum orat
eccl̃ia pro fidelib⁹ defunctis. Fideles ergo
[Ad Bo. de ↄſe. di.4.c. nihil ẽ aliõ.]
ſunt nõ ꝑꝑ v̓tutẽ:ſed fidei ſacr̃m. Vñ Aug⁹.
Paruulũ ⁊ ſi nõdũ fides illa que ẽt in credẽ
tiũ uolũtate ↄſiſtit:iã tñ fidei ipſi⁹ ſacr̃m.i.ba
ptiſmus fideleꝫ facit:ſicut credere rñdet̃: ita
etiã fidelis uocat̃:nõ rẽ ipſam mẽte annuen
do:ſed ipſius rei ꝑcipiendo ſacr̃m.

❡ Quid ꝓſit baptiſm⁹ his qui cũ fide accedunt. f

Solet ẽt queri de illis q iaꝫ

ſanctificati ſpiritu cũ fide ⁊ charitate ad ba
ptiſmũ accedũt:qd eis ↄferat baptiſm⁹: Ni
hil enim eis videt̃ ꝑſtare:cũ per fidẽ ⁊ ↄtritio
nẽ iam remiſſis pctis iuſtificati ſunt. Ad qḋ
ſane dici põt eos qdẽ per fidẽ ⁊ ↄtritionẽ iu
ſtificatos.i.a macula peccati purgatos: ⁊ a
debito eterne pene abſolutos:tamen adhuc

teneri ſatiſfactiõe tpali qua penitẽtes ligant
in eccl'ia. Cũ aũt baptiſmũ pcipiũt ⁊ a pctis
ſi que iterim poſt ꝯuſionẽ ꝯxerũt mũdant: ⁊
ab extiori ſatiſfactiõe abſoluunt ⁊ adiutrix
gr̃a oiſq; vt⁹ in eo augeť: ut uere nou⁹ hõ tẽ
dici poſſit. Fomes q; peti in eo ampli⁹ debi
litať. Jõ Hiero⁹ dic̃ ꝙ fides que fideles facit
in aqs baptiſmi dať uel nutriť: q nõ hñti ali
qñ ibi dať: ⁊ iã hñti ut pleni⁹ heat dať: ſic ⁊ dẽ
alijs itelligẽdũ eſt. Qui ergo mũdus accedit
Q ſatiſfactio exterior dimittitur. Rom. 11. De ꝯſ. di. 4 ſine pnia.
ibi fit mũdior: ⁊ oi hñti ibi ampli⁹ dať. Q võ
ois exterior ſatiſfactio ibi relaxeť Amb. oñ-
dit ſup illũ locũ. Sine pnia ſt dona dei ⁊ uo
catio dicẽs: Gr̃a dei in baptiſmo non reqrit
gemitũ uel plãctũ: uel aliqd op⁹: ſȝ ⁊ oia gra
tis ꝯdonat. Qd qdẽ de exteriori gemitu uel
plãctu accipiẽdũ eſt. Nã ſine iteriore nemo
adult⁹ renouať: ſȝ extiores ſatiſfactiões ⁊ af
flictiões. ſ. ſordes penitẽtiũ ibi dimittũt. Mul
tũ ergo ꝯfert baptiſm⁹ ẽt iã per fidẽ iuſtifica
to: q accedẽs ad baptiſmũ qſi ram⁹ a colũ-
Gen. 8.
ba portať i arcam: qui añ it⁹ erat iudicio dei
ſȝ nũc ẽt iudicio eccl'ie it⁹ eſt. Cũ võ in ba-
ptiſmo pctm̃ deleať ⁊ ſatiſfactio extior nõ i-
puteť: querit cur penalitas cui pro pctõ addi
cti ſum⁹ nõ tollať: Hoc iõ tradũt fieri ſci: q
ſi a pena hoies per baptiſmũ libarent: ipſaȝ
putarẽt baptiſmi pciũ: nõ eternũ regnũ. Jõ
ſoluto reatu peti tpalis pena tñ manet: ut il-
la vita ſtudioſi⁹ querať: que erit a penis oi-
b⁹ aliena. Jõ ẽt manet: ut ſit fideli ⁊ certandi
mã ⁊ vicẽdi occaſio: q nõ vicẽt ſi nõ pugna-
ret: nec pugnaret ſi i baptiſmo fiẽt imortalis

C Cui⁹ rei baptiſm⁹ qui dať iã iuſto ſit ſacr̃m. g

Si querit cuius rei baptiſ-
mus iſte ſit ſacr̃m qui dať iã iuſto. Dicimus
ſacr̃m eẽ ⁊ rei que pceſſit. i. remiſſiõis añ per
fidẽ date: ⁊ remiſſionis tpalis pene ſiue peti
ſi hẽtur qd iteri cõmittit: ⁊ nouitatis ac ois
gr̃e ibi pſtite. Ois eteni rei ſignũ eſt cui⁹ cã
eſt. nec mireris rẽ aliqñ pcedẽ ſacr̃m: cũ ali-
qñ ẽt lõge poſt ſequať: ut in illis qui ficte ac-
cedũt: qb⁹ cũ poſtea penituerit icipiet baptiſ
mus pdeſſe: in qb⁹ fuit baptiſm⁹ ſacr̃m hui⁹
ſcificatiõis quã penitẽdo hñt. Sȝ ſi nũq; pe
niterẽt nec a figmẽto recederẽt: cui⁹ rei ſacrȝ
eẽt baptiſm⁹ ab illis ſuſcept⁹: Põt dici rei q
ibi fiẽt al's foret ſi nõ eoꝝ enormitas ipediret

C Si paruulis datur in baptiſmo gratia qua poſ-
ſunt in maiori etate proficere. b

Solet ẽt queri ſi puulis in
baptiſmo dať gr̃a qua cuȝ tpe hũerint utẽdi
libo arbitrio poſſint bñ uelle ⁊ currere? De
adultis eni qui digne recipiũt ſacr̃m nõ am-
bigit qn gr̃am opantẽ ⁊ coopantẽ pcepint:
que in uacuũ eis cedit ſi per liberũ arbitriũ
poſt mortalr̃ deliquerit: q merito peti gr̃am
appoſitã pdũt. Unñ dicunt ꝯtumeliã ſpũſco
Heb. io.
facẽ ⁊ ipm a ſe fugare. De puulis võ qui nõ
dũ rõne utunt qd eſt: an in baptiſmo recepe
rint gr̃am qua ad maiorẽ uenietes etatẽ poſ
ſint uelle ⁊ opari bonũ: Videt ꝙ nõ recepe
rint: q gr̃a illa charitas eſt ⁊ fides que uolũ
tatẽ pparat ⁊ adiuuat. Sȝ qs dixerit eos ac-
cepiſſe fidẽ ⁊ charitatẽ: Si uo gr̃am nõ rece
perint qua bñ opari pñt cũ fuerit adulti: nõ
ergo ſuffic̃ eis in hoc ſtatu gr̃a in baptiſmo
data: nec per illã pñt mõ boni eẽ: niſi alia ad
dať: que ſi nõ addit: nõ eſt ex eoꝝ culpa: q iu
ſtificati ſũt a pctõ. Quidã putãt gr̃am opan
tẽ ⁊ coopantẽ cũctis puulis in baptiſmo da
ri in munere nõ in uſu: ut cũ ad maiorẽ uene
rint etatẽ ex munere ſortiant uſũ niſi per li-
berũ arbitriũ uſuȝ muneris extiguãt peccã-
do: ⁊ ita ex culpa eoꝝ eſt non ex defectu gr̃e
ꝙ mali fiũt: qui ex dei munere ualẽtes habe
re uſum bonũ: per liberũ arbitriũ retinuerũt
⁊ uſum prauum elegerunt.

C Iſta eſt diſtinctio 4ᵃ hui⁹ q̃rti libri: In qua magr̃
poſtq̃ ſupi⁹ determinauit de baptiſmo quãtuȝ ad
ea que ꝯueniũt ei ſ̃m ſe: hic determiat de effectu ba
ptiſmi q̃tũ ad ſuſcipiẽtes: ⁊ circa hoc tria facit pn
cipalr̃. Primo eni oſtẽdit quõ qdã ſuſcipiũt ſacr̃m
⁊ rẽ: uel ſacr̃m ⁊ rẽ ⁊ nõ ſacrȝ. Scõo ex
cludit errorẽ quorũdã dicẽtiũ ꝙ baptiſm⁹ ſanguis
cũ fide adultis nõ ꝓficit abſq; baptiſmo fluminis.
Tertio adiũgit quõ baptiſm⁹ gr̃am cõferat puulis
Primũ facit a pncipio diſtictiõis uſq; ibi| Sunt
⁊ alij ut ſup.| Scõm uſq; ibi| Solet etiã queri.|
Tertiũ uſq; ad finẽ diſtin. In p̃ali ſunt magri hee
in trib⁹ ꝓponib⁹: q̃rũ pma eſt hec. C Que ſit iter
ſuſcipe ſacr̃m baptiſmi ⁊ rẽ ſacri: uel ſacr̃m ⁊ nõ rẽ
aut econuerſo diã hic declarat certa euidẽtia. Hanc
magr̃ iſinuãs dicit ꝙ qdã ſuſcipiũt rẽ ⁊ ſacr̃m: qdã
aũt rẽ ⁊ nõ ſacr̃m: qdã aũt ſacr̃m ⁊ nõ rẽ. Determi
nat pmũ. rẽ eni ⁊ ſacr̃m recipiũt adulti qui cũ fide
baptizant ⁊ et puuli qui in baptiſmo ab originali
mũdant. Quõs dicat aliq ꝙ puulis qui nõ ſunt ele
cti ⁊ pdeſtinati in baptiſmo pctã nõ dimittant: qd
nõ eſt uerũ: qd aucte bti Augᵐ oſtẽdit. Poſtea di
cit ꝙ illi qui ſine fide ficte accedũt ad ſacr̃m: ſacr̃m
⁊ nõ rẽ ſacri recipiũt qd auctibus ꝯfirmat. Poſtea
obijcit ꝯtriũ ſ̃m btm̃ Augᵐ qui dicẽ videt ꝙ ficte
accedẽtes in ipſo momẽto quo baptizant remiſſio
nẽ pctõꝝ recipiũt: ȝ poſt pctm̃ pp fictionem remiſ
ſio ipſa fruſtret ⁊ pctã redeãt. Et ides videt dicere
ap̃ls in ep̃la ad Gal. Quotquot in chr̃o baptizati
eſtis: chr̃m induiſtis. Et rñdet ad hoc ꝙ Aug⁹ loq̃t
hoc pferẽdo ⁊ ingredo: ⁊ nõ determinãdo neq; af
ferẽdo. Ap̃ls loqtur de his qui i ſuo baptiſmo chr̃i
ſto ꝯformant: qui. ſ. moriunt uetuſtati peti: ſic chr̃s
uetuſtati pene. iſti eni chr̃m iduũt per inhitatiõis
ipſi⁹ gr̃am. Uel dicunt chr̃z oẽs iduẽ q̃tũ ad ſacri
ipſi⁹ chr̃i pceptionẽ: ⁊ ſi nõ quãtũ ad iteriorẽ ſcifi-
cationẽ. Poſtea dicit ꝙ aliq recipiũt rẽ ſacri ⁊ non
ſacr̃m ſicut illi qui pro chr̃i fide ſanguinẽ fundũt: ⁊
ſicut illi qui cũ fide bona ⁊ ꝯtritione moriunt: ⁊ nõ
hñt copiã recipiẽdi ſacr̃m ſicut latro in cruce: de q
tñ nõ aſſerit beat⁹ Augⁿ⁹: utrũ baptizat⁹ fuerit uel
nõ: ex quo ꝯcludit ꝙ ſine aq̃ baptiſmi aliq iuſtificã
tur ⁊ ſaluanť: ⁊ poſt obijcit per plures auctes ꝙ
tales ſaluari nõ pñt. Et rñdet ꝙ auctes itelligunt
ubi hõ hũit opportunitatẽ ⁊ copiã recipiẽdi ſacr̃m
⁊ ꝯtẽpſit ſacr̃m recipe. C Scõa ꝓpõ: Baptiſm⁹ ef
fuſi ſanguinis ualet in caſu ſine baptiſmo fluminis
Hãc ꝓpõnẽ magr̃ iſinuãs remouet errorẽ quorũ-
dã dicẽtiũ nullũ adultũ per fidẽ ⁊ charitatẽ poſſe
iuſtificari ſine baptiſmo niſi ſanguinẽ pro chr̃o fũ-
dat: qd pȝ auctib⁹ bti Augᵐ. Et rñdet magr̃ ꝙ au
ctoritates itelligẽde ſunt ſi aſſit tps ⁊ ꝯtẽpt⁹ baptiſ
mi. Si aũt fidẽ habeãt ⁊ ꝯtritionẽ ⁊ baptizari no-
luerint ⁊ nõ pñt morte pueti oipotẽtis benignitas
ſupplet qd ſacro defuerat. Q aũt iuiſibilis ſcifica-
tio qbuſdã inſit ſine viſibili ſacro oſtẽdit qbuſdam
auctib⁹ bti Augᵐ. Subdit tñ ꝙ pp hoc nõ eſt viſi
bile ſacr̃m ꝯtẽnẽdũ q ſacri ꝯtẽptor iuiſibilr̃ ſcifica
ri nõ põt. De puulis aũt qb⁹ fides aliena ſubuenit
dicit ſecus eẽ q̃ȝ in adultis: nõ eni tãtũ ualet fides
aliena in puulo quãtũ ꝓpria in adulto: puulis eni
nõ ſufficit fides eccl'ie ſine ſacro. Unñ ſi fuerint abſ-
q; ſacro defũcti ẽt cũ deferunt ad baptiſmũ dãnan
tur: ⁊ nũo infidelitũ aſcribunť. Si aũt baptizanť fi
deles uocanť pp fidei ſacr̃m: que oia auctib⁹ cõfir
mat. Poſtea querit quid utilitatis ſubſequẽs rece
ptio ſacri cõferat pũs per fidẽ ⁊ charitatẽ ſcificatis
videť eni eẽ ſupflua cũ nihil pſtare videať. Et rñ-
det ꝙ nõ eſt ſupflua: imo eis multũ ualet. qui eniȝ
per fidẽ ⁊ ꝯtritionẽ iuſtificanť: purganť qdẽ a peti
macula: ⁊ a debito pene eterne abſoluunť: tenenť
tñ ad ſatiſfactionẽ ad quã penitẽtes in eccl'ia obli-
ganť: per ſuſceptionẽ autẽ baptiſmi hec obligatio
ſeu ſatiſfactio remittiť ⁊ a pctis. ſ. que iterũ poſt cõ
uerſionẽ attraxerũt mũdanť ⁊ gr̃a ⁊ ois vt⁹ in eis
augeť: ⁊ fomes in eis magis debilitať ⁊ itra eccl'iaȝ
nũo ⁊ iudicio eccl'ie collocanť. Poſtea querit: cum
in baptiſmo remittanť pctã: ⁊ reat⁹ pene ſoluať: q̃-
re penalitates ex pctõ ꝯſecute nõ tollanť. Et rñdet
ꝙ penalitates remanẽt poſt baptiſmũ duplici rõ-
ne. Primo ne talis ablutio penalitatũ putareť pre
miũ eẽ finale baptiſmi ⁊ nõ regnũ eternũ: ut ergo
ſtudioſe illa vita querať que erit a penis oib⁹ alie-
na remanẽt penalitates. Scõa cã eſt ut deť bapti-
zatis mã pugnãdi: ⁊ per ꝯñs vincẽdi. Nõ eni ali-
quis vinceret niſi pugnaret: nec pugnaret ſi in ba
ptiſmo oẽs penalitates tollerenť. Poſtea querit cũ
pũs iuſtificati poſtea baptizanť: cuius rei baptiſm⁹
ille ſit ſacr̃m ⁊ ſignũ. Et rñdet ꝙ iuſtificationis p
us habite ſicut ⁊ in pfectis eſt ſignũ iuſtificatiõis
faciẽde: niſi ipedimẽtũ adeſſet. Unñ nõ eſt icõueni-
ens ꝙ res pcedat q̃nq; ſacr̃m ⁊ q̃nq; ſequať lõge
poſt: ut in fictis qui poſtea penitẽt. C Tertia ꝓpõ
eſt hec: Nõ tãtũ pdeſt fides aliena puulis quãtuȝ
fides ꝓpria adultis ⁊ ꝯtritis. Hãc magr̃ inſinuãs
querit: utrum puuli in baptiſmo recipiãt gr̃am: de
adultis aũt qui digne recipiũt nõ eſt dubiũ. Et vi-
deť ꝙ nõ: q gr̃a illa ad pparationẽ uolũtatis dať:
⁊ puuli actu uolũtatis uti nõ pñt: igiť ⁊c̃. In ꝯtriuȝ
eſt ꝙ nõ ſaluarenť niſi recipent gr̃am. Et rñdet ꝙ
recipiũt gr̃am in via nãe ⁊ nõ in uſu: uſuȝ aũt hñt
cũ pueniũt ad pfectã etatẽ: niſi per liberũ arbitriuȝ
cũ uſũ hui⁹ mũeris extiguãt: peccãdo. Et tñ i ſpali

C Q baptiſmus eque ſanctus eſt a bono ⁊ a malo
datus bono uel malo. a

Dist. v. De baptiſmo per cõparationeȝ ad dantes.

Poſt hec ſciẽdũ eſt ſa-
cramẽtũ baptiſmi a bonis ⁊ a ma-
lis miſtris dari: ſic̃ a bonis ⁊ a ma
lis ſumiť: nec melior eſt baptiſmus
qui per meliorẽ dať: nec min⁹ bon⁹ qui p mi
nus bonũ dať: nec malus qui per malũ dať:
nec mai⁹ mun⁹ dať in baptiſmo dato a bo-
no: nec min⁹ in baptiſmo dato a malo: ſȝ eq̃
le: q nõ eſt mun⁹ hoi's: ſed dei: qd totũ ſub-
ditis declarať teſtimonijs. Aug⁹ ait: Baptiſ
Augⁿ⁹ ſup ioã. ⁊ hĩ de ꝯſe. diſt. 4. baptiſmus. De cõſe. di. 4. ſi inter.
mus talis eſt q̃lis ille in cui⁹ ptãte dať: nõ q̃-
lis eſt ille per cui⁹ miniſteriũ dať. Itẽ: Pro-
ſus fieri põt ut aliq uex hẽant baptiſma ⁊ nõ
hẽant uerã fidẽ. Itẽ: Si iter bonos miſtros
cũ ſit ali⁹ alio melior: nõ eſt melior baptiſm⁹
qui per meliorẽ dať: nullo mõ malus eſt qui
ẽt per malũ dať q idẽ baptiſm⁹ dať: ⁊ iõ per
miſtros diſpares dei mun⁹ eſt eq̃le: q nõ il-
loꝝ: ſed ei⁹ eſt. Idẽ. Cũ baptizat malus illd
Aug⁹ ꝯtra Creſcentiũ grãmaticũ.
qd datũ eſt: vnũ eſt: nõ ipar: pp ipares mini
ſtros: ſȝ par ⁊ eq̃le pp hoc. Hic eſt qui bapti
Joã. 1.
zat. Itẽ. Ego dico ⁊ nos dicimus oẽs: q iu
De ꝯſ. di. 4 bapᵐ⁹ talis
ſtos opȝ eẽ per qs baptizať. iuſtos opȝ eẽ tã
ti iudicis miſtros. Sint miſtri iuſti ſi uolũt.
Si aũt noluerint eẽ iuſti qui ſedẽt in cathe-
Matth. 23.
dra moyſi: ſecurũ me fac magr̃ me⁹. ſ. chr̃us
de quo ſpũs ſcũs dicit: Hic eſt qui baptizat.
Joã. 1.
Itẽ. Quos baptizauit iudas chr̃s baptiza-
uit. Si qs ergo baptizauit ebrioſus: homici
De ꝯſ. di. 4 c. baptiſm⁹ talis. 3.
da: adulť: ſi chr̃i erat baptiſm⁹: chr̃s baptiza
uit. Nõ timeo adulterũ: nec ebrioſũ: nec ho
micidã: q colũbã attẽdo per quã mihi dicit
Hic eſt qui baptizat. Item. Homicida dedit
Omel. 5. ſuper ioãneȝ.
baptiſmũ chr̃i qd ſacr̃m tã ſcm̃ eſt ut nec ho
micida miſtrãte polluať. Itẽ. Si in hereſi q̃-
cũq; uel ſciſmate quiſq; in noie pr̃is ⁊ filij ⁊
Aug⁹ in li. de fide ad petrũ. c. 5.
ſpũs ſci baptiſmi ſacr̃m accepit: itegrũ ſacrȝ
accepit: ſed ſalutẽ que vt⁹ eſt ſacri nõ hẽbit: ſi
extra eccl'iam catholicã ipm ſacr̃m habue-
rit. Debet ergo ad eccl'iaȝ redire: nõ ut ſacrȝ
baptiſmi iterũ accipiat qd nemo debet in ali
quo repetẽ: ſed ut in ſocietate catholica vitã
accipiat. Baptiſm⁹ eni extra eccl'iam neqt p
deſſe. Ibi enim cuiq; pdeſſe põt baptiſm⁹
ubi põt pdeſſe elemoſyna. ſ. in eccl'ia. Item
Iſid. Roman⁹ põtifex nõ hoiem iudicat q
De ꝯſ. di. 4. c. romanus
baptizat ſed ſpũm dei ſubmiſtrare gr̃am ba

Universidad de Deusto Biblioteca

ptiſmi:ꝫ paganꝰ ſit qui baptizat. In his pſpicue cernis baptiſmũ uerũ bonis ⁊ malis dari: ⁊ a bonis ⁊ a malis: ⁊ ipſuꝫ tñ eque ſanctũ eē ⁊ munus eius eq̃le in bonis ſiue a bonis ſiue a malis baptizent.

¶ De poteſtate baptiſmi ⁊ miniſterio. b

Quia miniſteriũ tm̄ hñt nõ ptātē baptiſmi. Ptātē eñi ſibi retinuit. Qđ nouit ioānes cũ vidit colũbā deſcēdētē ſup chr̄m. vñ Augꝰ. Quid nouerat ioānes baptiſta: dñm. Quid nõ nouerat: ptātēꝫ dñici baptiſmi in nullũ hoiem a dño trāſiturā: ſed miniſteriũ plane trāſiturũ. Ptātē a dño in neminē: ſed miniſteriuꝫ in bonos ⁊ malos. Nõ exhorreat colũba miniſteriũ maloꝝ: reſpiciat ptātē dñi. Quid facit tibi miſter malus: ubi bonꝰ eſt dñs: Neqꝫ qui plātat neqꝫ qui rigat eſt aliqđ: ſed qui incremētũ dat deus. Si ſupbꝰ fuerit miniſter: cũ diabolo cõputat: ſed nõ cõtaminat donũ chr̄i: qđ per illũ fluit purũ eſt. Per lapideũ cānalē tranſit aq̃ ad areolas: in cānali lapideo nil gñat: ſꝫ hortꝰ fructꝰ plurimos affert. Hñt ergo non mõ boni ſed ēt mali miniſteriũ baptizādi ſꝫ neuter ptātē baptiſmi. Miniſteriũ eñi dedit chr̄s ſeruis: ſed ptātē ſibi retinuit: quā ſi uellet poterat ſeruis dare: ut ſuus daret baptiſmũ ſuũ tanq̃ꝫ vice ſua. Et ptātē ſuā ꝯſtituere poterat in aliquo uel in aliqbꝰ ſuis ſuis: ut tāta vis eēt in baptiſmo ſerui quāta eſt i baptiſmo dñi: ſed noluit: ne ſuus in ſuo ſpem poneret. Baptizat ſuus ut miniſter: baptizat dñs tanq̃ꝫ ptātē hñs: quā ſi daret ſeruis: ut .ſ. ipſoꝝ eēt qđ dñi erat: tot eēnt baptiſmi quot ſui: ut ſic dictꝰ eſt baptiſmꝰ ioānis: ſic diceret baptiſmꝰ petri uel pauli. Qđ ne fieret retinuit ſibi dñs ptātē baptiſmi: ſuis aũt miniſteriũ dedit. Si ergo ſuus dicit ſe baptizare: recte dicit: ſed tanq̃ꝫ miſter baptizat: ⁊ iđ nõ differt ſiue bonꝰ ſiue malus baptizet. Inde ēt nemo dicit baptiſmꝰ meus: cũ tñ dicat euāgeliũ meũ: prudētia mea: ſꝫ ſint hec a deo in qbꝰ dõia eſt. Alius eñi alio meliꝰ opat in euāgelizādo: ⁊ aliꝰ alio prudētior eſt. Alius aũt alio magis minuſue baptizatꝰ ſiue ab iferiori ſiue a maiori baptizet dici non põt.

¶ Que fuit poteſtas baptiſmi quam potuit chriſtꝰ dare ſeruis. c

Hic querit que ſit illa ptās baptiſmi quā chr̄s ſibi retinuit ⁊ potuit dare ſuis: Hec eſt ut plurimi uolũt ptās dimittēdi pctā in baptiſmo: ſed ptās dimittēdi peccata que in deo eſt deꝰ eſt. Ideo alij dicunt hāc ptātē nõ potuiſſe dare alicui ſeruoꝝ: qꝛ nulli potuit dare ut eēt q̃đ ipſe eſt: uel ut haberet eēntiā quā ipe hēt: cui hoc eſt eē quod poſſe. Dicũt enim ſi hāc potētiā alicui dare potuit: potuit ei dare creaturas creare: quia nõ eſt hoc maioris potētie q̃ꝫ illud. Ad q̃đ dici põt qꝛ potuit eis dare potētiā dimittendi pctā nõ tñ ipſam eādē qua ipſe potēs eſt: ſed potētiā creatā qua ſeruꝰ poſſet dimittere pctā: nõ tñ ut auctor remiſſionis ſed ut miniſter: nec tñ ſine deo auctore: ut ſicut in miniſterio hēt exteriꝰ ſcificare: ita in miſterio hēt iterius mũdare: ⁊ ſicut illud facit deo auctore qui cũ eo ⁊ in eo opat illud exteriꝰ: ita interiꝰ mũdaret deo auctore qui eiꝰ vbo uelut quodā miniſterio uteret. Ita ēt poſſet deus per aliquē creare aliq̃: nõ per eũ tanq̃ꝫ auctorē ſed miniſtrũ cũ quo ⁊ in quo oparet: ſic in bonis opibꝰ nr̄is ipſe opat ⁊ nos: nec ipſe tm̄ nec nos tm̄: ſed ipſe nobiſcũ ⁊ in nobis: ⁊ tñ in illis agēdis miniſtri eiꝰ ſumꝰ: nõ auctores. Ita ergo potuit dare ſuo ptātē dimittēdi pctā in baptiſmo .i. ut in mũdatione interiori ſuus cũ dño oparet: nõ ſuus ſine dño: nec dñs ſine ſeruo ſed dñs cũ ſuo ⁊ in ſeruo ſicut in exteriori miniſterio dñs opat cũ ſeruo ⁊ in ſuo. Vñ ⁊ dñs dr̄ ſcificare ⁊ ſeruus: ſed dñs iuiſibili gr̄a ſeruus viſibili ſacr̄o. vñ Augꝰ ſup Leuit. Dñs ait: Ego dñs qui ſcifico. Et de moyſe ēt dictũ eſt: ⁊ ſcificabis euꝫ. Sed moyſes ſcificat viſibilibꝰ ſacr̄is per miniſteriũ: dñs aũt iuiſibili gr̄a per ſpũm ubi ē totꝰ fructꝰ viſibiliũ ſacr̄oꝝ. Sine hac ſcificatione viſibilia ſacr̄a nil ꝓſunt. Si qs hoc melius aperire poterit non inuideo.

¶ Iſta eſt diſtictio .5ª huius q̃rti libri: In qua magr̄ poſtq̃ꝫ determinauit de baptiſmo ſm ſe ⁊ per comparationē ad ſuſcipiētes: hic determiat de eodē p compatiõeꝫ quo ad miniſtros ꝯferētes. ⁊ tria circa hoc fac. Determiat eñi pmo de qbꝰ poſſit dari baptiſmus. Scđo ſubdit quõ ſortit efficaciā ſacr̄i: cũ ſacr̄m ſuſcipit hereticus uel ſciſmaticus. Tertio ſubiũgit que ptās ſit collata hoibus. Primũ uſq̃ ibi[Itē ſi in hereſi q̃cũq̃.]Scđꝫ uſq̃ ibi[Quia myſteriũ tm̄.]Tertiũ uſqꝫ ad finē diſtictionis. In ſpāli ſnīa magr̄i ſtat in tribꝰ ꝓpõnibꝰ q̃rũ pma eſt hec. ¶ Unus uerus baptiſmus a bonis ⁊ a malis dat ⁊ eētiale munus iuſte ꝯfert ſiue a bono ſiue a puerſo miniſtro baptiſent. Hāc magr̄ iſinuās ponit pmo ꝙ baptiſmꝰ a bonis ⁊ a malis miniſtris dari põt: ⁊ eque ſcm̄ eſt datũ ab utroq̃. Nõ eñi peior baptiſmꝰ dat a bono q̃ꝫ a malo: nec melior a bono q̃ꝫ a malo: nec maiꝰ nec minꝰ: ſed eq̃le dat in baptiſmo dato a bono aut a malo: qꝛ nõ ē hois munꝰ ſꝫ eſt dei: qđ plꝛibꝰ auctibꝰ ꝯfirmat. Poſtea dicit ꝙ huiꝰ tota cā eſt qꝛ baptiſmꝰ nõ eſt eoꝝ .ſ. baptiçātiũ: ſꝫ chr̄i. Chr̄i eñi i baptiſmo miſteriũ hñt: ptātē aũt ſibi chr̄s retinuit. Vñ nõ dr̄ baptiſmꝰ petri uel pauli ſed chr̄i. Potuit tñ ptātē baptiçādi dare hominibus: ſed noluit: ne tot eēnt baptiſmi quot hoies: ⁊ ne hõ in hoiem ſpem poneret: qđ diuerſis auctibꝰ ꝯfirmat. ¶ Scđa ꝓpõ eſt hec: Quāuis hereticus ſiue ſciſmaticus recipiat ſolũ ſacr̄m: nõ tñ accipit vtutē illiꝰ ⁊ icremētũ. Hāc magr̄ iſinuās dicit. Si hereticus ſeu ſciſmaticus baptiſmi ſacr̄m accipit: integrũ ſacr̄m accipit: ſed ſalutē que eſt vtus ſacr̄i nõ hēbit: ſi .ſ. extra catholicā eccl̄iā ipſiꝰ ſacr̄ꝫ hñt. Debet ergo ad eccleſiā redire nõ ut ſacr̄ꝫ baptiſmi iterũ accipiat: qđ nemo debet in aliq̃ repetere: ſed ut in ſocietate catholica accipiat vitā: baptiſmꝰ eñi extra eccleſiā ꝓdeſſe non põt ſicut nec elemoſyna. ¶ Tertia ꝓpõ eſt hec: Iuxta ſnīam magr̄i deus potuit nobis cõferre ptātē baptiçādi: ſicut ⁊ creature potētiā creādi. Hāc magr̄ iſinuās querit que ſit illa ptās quā chr̄s potuit dare hoibus ⁊ nõ dedit. Et rñdet magr̄ ſꝫ q̃ſdā ꝙ ptās dimittēdi pctā. Cõtra qđ obijcit ſic: ꝙ ptās qua deꝰ dimittit pctā eſt id q̃đ deꝰ: ḡ nõ potuit creature dare hāc ptātē. Itē ſi ptās dimittēdi potuit ⁊ põt coicari creature: ergo ptās creādi. Et rñdet magr̄ ad pmũ ſic: ꝙ poteſtas dimittēdi pctā que creature poſſit dari eſſet ptās creata: ⁊ eſſet ptās cuiuſdā coopatiõis: ut ſicut creatura coopat deo in exteriori mũdatiõe per modũ miniſterij: ita poſſet coopari iteriori mũdatiõe. Hic magr̄ coiter nõ tenet a doctoribꝰ. Ad ſcđm rñdet ꝙ ptās creādi põt creature coicari: non ita ꝙ creat per auctoritateꝫ ſed per miniſteriũ. Et tm̄ in ſpeciali de ſentētia huius diſtinctionis.

¶ Quibus liceat baptiçare. a

Nunc qbꝰ liceat baptiçare addamꝰ. De hoc Iſidorꝰ ait: Cõſtat baptiſmũ ſolis ſacerdotibus eē traditũ eiuſqꝫ miniſterium nec ipſis diaconibus iplere eſt licitũ abſqꝫ epõ uel pr̄ſbr̄o: niſi his ꝓcul abſentibꝰ ultima lāguoris cogat neceſſitas: qđ ēt laicis fidelibus pmittit: Ex ꝯcilio carthaginēſi quinto. Itē: Mulier q̃uis ſcā baptiçare nõ pſumat niſi neceſſitate cogēte. De illis võ qui ab hereticis baptiçant utrũ rebaptiçādi ſint queri ſolet: Ad qđ breuiter dicimꝰ qꝛ q̃cũqꝫ ſit qui baptizet ſi ſuat forma a chr̄o tradita: uerũ baptiſmũ dat: ⁊ iđ qui illũ ſumit nõ debet rebaptizari. vñ Beda: Siue hereticꝰ ſiue ſciſmaticus: ſiue facinoroſus qſqꝫ in ꝯfeſſione ſcē trinitatis baptizet: nõ ualet ille qui baptizatꝰ eſt a bonis catholicis rebaptizari ne cõfeſſio ⁊ trinitatis iuocatio videat annullari. Itē Augꝰ. Quāuis vnũ ſit baptiſma ⁊ hereticoꝝ .ſ. eoꝝ qui in noie pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpiritꝰ ſcī baptizāt ⁊ eccl̄ie catholice: qui tñ foris eccleſiā baptizant nõ ſumũt ad ſalutem baptiſmũ: ſed ad pniciē hñtes formā ſacr̄i: vtutē autē eiꝰ abnegātes: ⁊ iđ eccl̄ia nõ eos rebaptizat: qꝛ in noie trinitatis baptizati ſunt: ⁊ ipſa eſt forma ſacr̄i. Itē: Rebaptizare hereticum qui hec ſcificationis ſigna pcepit: oĩno peccatũ eſt: catholicũ võ imaniſſimũ ſcelus eſt. Ex his apte colligit: ꝙ qui etiā ab hereticis baptizati ſũt ſeruato caractē chr̄i rebaptizādi nõ ſunt: ſed tñ ipoſitione manus recõciliandi ut ſpũꝫ ſcm̄ accipiāt: ⁊ in ſignũ deteſtationis hereticoꝝ. ¶ Sũt tñ nõnulli doctoꝝ ut Cypanus ⁊ alij qdā qui dicere vident ab hereticis nõ poſſe tradi baptiſmũ: ⁊ eos eē rebaptizādos cũ ueniũt ad eccl̄iam qui ab illis dicunt baptizati. Sed hoc de illis uerũ eſt qui extra formā eccl̄ie baptizare pſumũt. Cyprianꝰ tñ ibi a vitate deuiaſſe videt qui ait de heretico. Quõ ſcificare aquā põt cuꝫ ipſe imũdus eſt: ⁊ apud quē ſpũs ſanctꝰ non eſt: cũ dñs dicat in lege: Quecũqꝫ tetigerit imũdus imũda erũt: qs põt dare qđ ipſe nõ hēt: Hoc ergo ex ignorātia cũ dixiſſe Augꝰ inuit dicēs: Martyrē Cypꝛianũ glīoſuꝫ q apud hereticos uel ſciſmaticos datũ baptiſmũ nolebat cognoſcere: dũ eos nimis deteſtaret: tāta eiꝰ merita uſqꝫ ad triũphũ martyrij ſecuta ſunt: ut ex charitatis qua excellebat luce: obumbꝛatio illa fugaret: ⁊ ſiqđ purgādũ erat paſſionis falce tolleret. Nec nos qui baptiſmi ueritatē ⁊ hereticoꝝ inigtatem agnoſcimꝰ iđ Cypano meliores ſumus: ſicut nec Petro: qꝛ gētes iudaizare nõ cogimus.

¶ Hieronymus ſup epiſtolam ad Ramanos. b

Hoc ēt ſciēdũ eſt ꝙ lꝫ ter imergat ꝓpter myſteriũ trinitatis: tñ vnũ baptiſma reputat. Illud etiā ignorādũ nõ eſt ꝙ in mr̄no utero nullus baptizari põt: etiā ſi mr̄ baptizet. vñ Iſiđ. Qui in mr̄nis uteris ſũt baptizari nõ pñt. qꝛ qui natꝰ adhuc ſm adā nõ eſt: ſm chr̄m nõ põt renaſci: neqꝫ regeneratio in eũ dici põt: quem gñatio nõ pceſſit. Itē Augꝰ. Nõ põt qſq̃ꝫ renaſci anteq̃ꝫ natꝰ ſit. Si võ opponit de Hieremia ⁊ de Ioanne baptiſta: qui ab utero ſcificati legunt: qđ etiā de iacob qdā putāt. Dicimꝰ ſi ſcificatio ibi accipit interior emũdatio in miraculis diuine potētie eē hñdũ: ut Augꝰ ait ambigue ſup hoc loquēs. Si uſqꝫ adeo inqt i illo puero acceleratꝰ eſt uſus rõnis ⁊ uolũtatis: ut intra mr̄na viſcera iā poſſet agnoſcē ⁊ credere qđ in alijs puulis expectat etas ut poſſint i miraculis hñdũ eē diuine potētie nõ ad humane trahēdũ exēplũ nāe. Nā qñ uoluit deus etiā iumētũ locutũ eſt. Idē de Hieremia

De ꝯſ.di.4. baptiſmus talis.
1.Cor.3.
Exod.19.
di. VI. Qualiꝰ eſt collata ptāſ baptiçandi In li.2.o officijs. ⁊ hēt de ꝯſ.di.4 conſtat.
De ꝯſ.di.4 mulier. Qui rebaptiçādi ſint qñ heretici baptiçāt.
Jo omel. ⁊ hēt de ꝯſ.di. 4.c.ſiue.
Ad quēnes Dorofij. ⁊ hēt de ꝯſ.di. 4.c.quis.
Augꝰ ad maximianuꝫ. ⁊ hēt đ cõſe.di.4.c.rebaptiçare.
Opio quorũdam.
Nũi.19.
De vnico baptiſmo.
De ꝯſ.di.4 eodē mõ.
Ꝙ nullus i mr̄no vtero baptiçat. đ ꝯſe.diſ.4.q in mr̄no.
Ad Dardanũ đ ioāne Baptiſta. Hieremie.1 ⁊ Luce.1.
Nũi.22.

Universidad de Deusto · Biblioteca

Hiere. j. legit: Priuſq̄ʒ exires de uentre ſcificaui te.
Illa tn̄ ſcificatio qua efficimur tēplū dei nō
j. Cor. 3. niſi renatoꝝ eſt. Niſi eniʒ qs renat⁹ fuerit ex
aq̄ ꝛ ſpū ſcō nō pōt itrare in regnū dei. Ne-
Ioā. 3. mo aūt renaſcit niſi p̄us naſcat. Vn̄ illa ſcifi
catio pōt ſm̄ p̄deſtinat⁹onē accipi. Ecce vi-
det dubitāter loq: qui ēt in eodē dicit: Non
dictū eſt q̄ꝛ credidit īfans in utero: ſed exul-
tauit: nec heliſabeth dicit exultauit in fide: ſʒ
Luce. j. exultauit in utero meo. Et potuit eē hec ſci
ficatio tāte rei a maiori cognoſcēde indiciū
nō a puulo cognite abſq̄ʒ aſſertiōe. De hac
ſcificatione loquit: nō diffiniēs q̄liter itelligē
da ſit illa ſcificatio an ſit ſignuʒ future rei an
ꝟitas iuſtificatiōis per ſpūm facte. Sed me
li⁹ eſt ut dicam⁹ illos p̄ter cōeʒ legē in uteris
iuſtificatos ꝛ grā p̄uētos: dimiſſis oib⁹ petiſ
qd̄ etiā multis ſcōꝝ teſtimonijs edocet.

¶ Si baptiſmus ſit uerbis corrupte p̄latis. c

Queri ēt ſolet ſi corrupte p

De ɔſe. diſt. 4. c. retulerunt. ferant ꝟba illa an baptiſm⁹ ſit: De hoc Za-
charias Bonifacio ſcribit: Retulerūt mihi
nūcij tui q̄ fuerit ſacerdos in eadē p̄uincia
qui latinā linguā penit⁹ ignorabat: ꝛ dū ba-
ptiçaret neſci⁹ latini eloquij īfringēs linguā
diceret: baptiço te in noīe pr̄ia ꝛ filia ꝛ ſpūs
ſcā ꝛ p̄pter hoc cōſideraſti rebaptiçare. Sʒ
ſi ille qui baptiçauit nō errorē inducēs uł he
reſim: ſed pro ſola ignorātia romane locuti
onis īfringēdo linguā baptiçās dixiſſet: nō
poſſumus ɔſentire ut denuo baptiçet.

¶ Leo Papa. d

Preterea ſciēdū eſt q̄ illi de

De ɔſe. diſt. 4. c. ſi nlla. qb⁹ nulla extāt indicia iter p̄pinquos uł do
meſticos uel vicinos a qb⁹ baptizati fuiſſe
doceant agēdū eſt ut renaſcant ne peāt: in q
bus qd̄ nō oſtēdit geſtū: rō nō ſinit ut videa
tur iteratū. Cōferēdū eis videt qd̄ collatuʒ
eē neſcit: q̄ꝛ nō temeritas iteruenit p̄ſumpti-
onis ubi eſt diligētia pietatis.

¶ De illo qui pro ludo immergitur. e

Solet etiā queri de illo qui

iocās ſicut mimus: cōmemoratiōe tn̄ trini-
In li. de baptiſmo. ꝛ hī de ɔſe. di. 4 ſolet ēt q̄ri. tatis imergit utrū baptizat⁹ ſit: Hoc autem
Aug⁹ nō diffinit ita ingenes: Si totū ludicre
ꝛ mimice ꝛ iocularit ageret: utrū approban
dus eēt baptiſm⁹ qui ſic daret: diuinū iudici
um per alicui⁹ reuelatiōis miraculū orone
iplorādū eē cēſerē. Videt tn̄ ſapiētib⁹ nō fu-
iſſe baptiſma: ut cū aliq in balneū uel in flu-
mē mergunt in noīe trinitatis: nō eſt tn̄ ba-
ptiſm⁹: q̄ꝛ nō intētione baptizādi illud gerit.

Nā in hoc ꝛ in alijs ſacris ſicͥ forma eſt ſuā
da ita ꝛ intētio illud celebrādi eſt h̄n̄da. Illō
ēt nō te moueat q̄ qdā nō ea fide puulos ad
baptiſmū ferūt: ut per ſpūm ad vitā regnent
eternā: ſed eos putāt hoc remedio tp̄alē acci
pere ſanitatē: nō eni p̄ptea illi nō regnant:
q̄ꝛ nec ab illis hac intētione offerunt. (Aug. ad Bonifacium, ꝛ allegat de ɔſe. diſt. 4. non illud.)

¶ Q̄ duo tp̄a erāt in qb⁹ baptiçabant hoīes. f

Agnoſcēdū eſt ēt in bapti-

zādis electis duo tp̄a eē ſeruāda. i. paſcha ꝛ
pēthecoſtē: ut in ſabbato paſche uel penthe
coſtes baptiſmi ſacr̄m celebret. Qui ꝟo ne-
ceſſitate mortis uel p̄iculi urgent: omni tem
pore debent baptizari. (Leo papa. De ɔſe. diſt. 4. c. duo tpora.)

¶ De reſponſione patrinorum. g

Porro cūcti ad baptiſmuʒ

ueniētes fidē ſuā p̄fiteri debēt ꝛ expōnē qd
petēdū uenerint ad eccliam. Vn̄ ēt a bapti-
zādo querit: qd uenisti ad eccliaʒ petere: Qui
ſi adult⁹ eſt pro ſe rn̄det fideʒ. i. ſacr̄m fidei ꝛ
doctrinā. Ita ēt per ſingula iterrogat⁹ rn̄de-
at ſe credē in patrē ꝛ filiū ꝛ ſpūʒ ſcm̄. Si aūt
puulus eſt nō ualēs credere uel loq: ali⁹ pro
De ɔſe. d. 4. c. paruuli. eo rn̄det. Vn̄ Iſidor⁹. Paruuli alio p̄fitēte
baptizant: qui adhuc loq uel credere neſciūt
ſicut ēt pro egris mutis uel ſurdis ali⁹ p̄fitet
dū baptizant: ſic ꝛ de penitētib⁹ agēdum eſt
De cōſecr. 4. c. paruulis. Si ꝟo pro eo qui rn̄dere pōt ali⁹ rn̄deat: nō
itidē ualet ſicͥ dictū eſt. Etatē hēt pro ſe loq-
tur. Si ꝟo querit ex quo ſenſu pro puulo di
Ioā. 9. Ex ... p ... cat: ... ꝛ fidē ... cat credo uel fidē peto: Dicim⁹ de ſacro fi-
dei id eē itelligēdū: qd̄ rn̄det petere cū defert
ad eccliam ꝛ hēre fidē cū baptizat ut ſit ſen-
ſus cū dr̄: fidē peto. i. ſacr̄m fidei p̄ſto ſum re
cipe: credo. i. ſacr̄m fidei ſuſcipio: qd̄ eſt: hic
De cōſecr. 4. nihil eſt aliud. puulus p̄ſto eſt ſacrʒ fidei accipe. Vn̄ Aug.
Nihil eſt aliud credere q̄ʒ fidē hēre: ꝛ iō cū
rn̄det: credere puulus qui fidei nōdū effectū
hēt: rn̄det fidē hēre p̄pter fidei ſacr̄m ꝛ ɔuer
tere ſe ad deū pp̄ ɔuerſionis al's fidei ſacr̄m.
Sed adhuc querit ex quo ſenſu pro paruu-
lo rn̄deat credo in deū patrē: ꝛ in ieſum chri
ſtum: ꝛ in ſpūm ſcm̄. Nūquid de ſacramēto
fidei an de fide mētis ibi agitur: Si de ſacro
cur noīatim diſtinguunt p̄ſone: Si ꝟo de fi
dei affectu: quō ueꝝ eſt cū ea puulus careat.
An illud facturus puulus ſpōdet cū creue-
rit ſicut ꝛ oib⁹ pōpis diaboli ſpōdet abrenū
ciare: qd ſi nō ſuauerit fact⁹ adultus tenebit
ipſe uel ſpōſor: Sane ēt dici pōt ibi ſpōderi
pro puulo: q̄ ad maiorē etatē ſi uenerit ꝛ pō
pis diaboli renūciabit: ꝛ ſanā fidē tenebit ac

(De inſtōne clericoꝝ: ꝛ h̄r de cō. diſt. 4. añ baptiſmum. In ilō ſim polo.)

ius tūc ſacr̄m recepit. Hac aūt ſpōſione puu
lus pro quo fit tenebit nō ſpōſor: ſi tn̄ ut cau
tio ipleat quātū in ſe eſt ꝛ opam dederit: q̄ꝛ
exigit a patrino ut ſit diligēs circa eū p̄ quo
De ɔſe. d. 4 ſpopōdit ſollicitudo. De hoc Aug⁹. Certiſ
ſimā emiſiſtis cautionē qua renūciare pom
pis diaboli ſpopondiſtis.

¶ De cathecíſmo ꝛ exorciſmo. h

Illa aūt iterrogatio ꝛ rn̄ſio

fidei fit in cathecumino cui addit exorciſ-
mus. Añ baptiſmū eni fit cathecíſm⁹ ꝛ exor
ciſm⁹: poſt cathecíſmū ſequit exorciſm⁹: ut
ab eo qui iā fide iſtruct⁹ eſt adūſaria ꝟt⁹ pel-
lat. Exorciſm⁹ de greco dr̄ in latinū adiura-
tio: cathecíſm⁹ iſtructio. Cathecíçare eſt in
ſtruē: ut de ſimbolo ac rudimētis fidei. Ex-
orcíçare eſt adiurare: ut exi ab eo ſpūs imū
de. Simbolū eſt ſignū uel collatio. Signuʒ
q̄ꝛ eo fideles ad īfidelib⁹ diſcernunt. Colla-
tio q̄ꝛ ibi toti⁹ fidei ſufficiētia ꝛ itegritas eſt
collata. Cathecíſm⁹ ꝛ exorciſm⁹ neophito
rū ſūt: magiſq̄ʒ ſacr̄alia q̄ʒ ſacr̄a dici debent.
Neophit⁹ nouiti⁹ iterp̄tat uel rudis ꝛ dicit
neophit⁹ nup̄ ad fidē ɔūſus uel in diſciplina
religioſe ɔūſatiōis rudis. Hec ergo p̄cedunt
baptiſmū: nō q̄ ſine iſtis nō poſſit eē baptiſ
mus uerus: ſed ut baptiçādus de fide iſtru
atur ꝛ ſciat cui debitor fiat deiceps ꝛ ut dia
boli ptās in eo minuat. Vn̄ Rabanus. Añ
baptiſmū cathecíçādi debet in hoīe p̄ueni-
re offm̄ clericoꝝ: ut fidei cathecumin⁹ acci-
piat rudimētū ut ſciat cui debitor fiat dein-
ceps. Itē Aug⁹. Paruuli exufflant ꝛ exor-
ciçant ut ab eis pellat ptās diaboli ne iā cō-
tēdāt eos ſubuertē ne baptiſmū ɔſequātur.
Nō ergo ab īfātib⁹ creatura dei exufflat uł
exorciçat ſʒ diabolus ut recedat ab hoīe.

¶ Iſta eſt diſtinctio. 6ᵃ hui⁹ q̄rti libri: In qua magr̄
poſtq̄ʒ determiauit de baptiſmo p̄ comparatiōe ei⁹
ad miniſtros baptiçātes ꝛ ēt ad baptiçatos: hic ɔñ
ter determiat de ei⁹ uſu ꝛ ſolēnitate: ꝛ tria fac. Pri
mo eni oñdit qb⁹ liceat baptiçare. Scōo docet quō
per ignorātiā ɔgrue locutiōis poſſit ſacr̄m annihi
lari. Tertio docet quō ille cui deeſt ɔgruū teſtioni
uʒ ſue regn̄atiōis poſſit baptiçari. Primū uſq̄ʒ ibi
⌊ Queri ēt ſolet. ⌋ Scōʒ uſq̄ʒ ibi ⌊ Preterea ſciēdū
eſt. ⌋ Tertiū uſq̄ʒ ad finē diſtīctī. In ſpāli ſniā ma-
giſtri ſtat in trib⁹ p̄pōnib⁹ q̄rū p̄ma eſt hec. ¶ Q̄
uis ſolis ſacerdotibus ɔueniat ad extra baptiſmi
ſacrʒ miniſtrare: tn̄ renati ab hereticis in forma ec
cleſie nō debēt iteꝝ baptiçari. Hāc magr̄ iſinuās p̄
ponit p̄mo q̄ ſolis ſacerdotib⁹ cōpetit niſi neceſſita
te cogēte: in quo caſu laicis ꝛ mulierib⁹ ēt p̄mittit
ſubdit etiā q̄ baptiçati ab hereticis ſm̄ formā ec-
cleſie baptiçati ſūt ꝛ iterū baptiçādi nō ſūt: q̄ꝛ uerū
receperūt ſacrʒ: lʒ nō ſacri effectū qd̄ ɔfirmat aucti

b⁹. Poſtea obiĵcit magr̄ in ɔriū auctē Cypriani dicē
tis q̄ ab hereticis nō poſſit tradi baptiſm⁹ ꝛ ab eiſ
baptiçatos rebaptiçādos eē. Magr̄ aūt det̄minat
hoc ueꝝ eē de his qui p̄ter formā eccłie baptiçant
ab eis. Et dicͭ cypriani h̄ qd̄ dicit ex igrātia dixiſſe:
ꝛ nō hn̄ h̄ ſenſiſſe. Tn̄ ſʒ hr̄m Aug̃m ei⁹ igrātia fu
it martyrio purgata in eo. Et ne ex trina dimerſiōe
triplex baptiſm⁹ videat eē ſubdit ſʒ. b. Greg̃m q̄ tri
na imerſio fit pp̄ myſteriū trinitatiſ. Nā vnū tm̄ ba
ptiſma fac. Poſtea īqrit an aliqs in utero mr̄is no
poſſit baptiçari ex h̄ q̄ mr̄ baptiçat. Et rn̄det q̄
nō: q̄ꝛ nō pōt aliqs renaſci anteq̄ʒ ſit nat⁹. Poſtea
obiĵcit i ɔriū de ioāne baptiſta ꝛ hieremia qui fue
rūt in utero ſcificati. Et rn̄det q̄ iſta ſcificatio p̄ter
legē fuit cōeʒ. Et iducit. b. Aug̃m ambigue loquētē
q̄lis fuit ſcificatio Ioānis: ꝛ utrū in ea accelerat⁹
fuit uſus rōnis uel nō. ¶ Scōa p̄pō eſt hec: Sola
ignorātia ɔgrue locutioniſ nō deſtruit ſacrʒ p̄fecte
regn̄atiōis. Hāc magr̄ iſinuās querit ſi corrupte ꝛ
icōgrue p̄ferant ꝟba que ſūt forma baptiſmi: utꝝ
ſit baptiſm⁹. Et rn̄det q̄ corruptio p̄ueniēs ex ig-
rātia p̄ferētis ſacr̄m nō vitiat: qd̄ aucte ſcōꝝ ɔfir-
mat. ¶ Tertia p̄pō eſt hec: Cui deeſt p̄pinq̄rū uł
clericoꝝ p̄babile teſtimoniū ɔgruū eſt ut ſibi ɔfe-
rat baptiſmi ſacr̄m. Hāc magr̄ iſinuās querit: utrū
baptiçādi ſūt illi de qb⁹ ignorat an ſint baptiçati.
Et determiat q̄ ſic: q̄ꝛ nō videt iteratū qd̄ collatuʒ
eē neſcit. Poſtea querit utrū ſit baptiçat⁹ uel non
baptiçat⁹ qui ioculando imergit in noīe trinitatis.
Et rn̄det q̄ ſi itētio fuerit ioculādi ꝛ nō baptiçādi
nō eſt baptiçat⁹. In baptiſmo eni ꝛ alijs ſacris ſicͥ
debita forma ē ſuādā ita ꝛ itētio illō celebrādi eſt
hn̄da. Poſtea dicit q̄ paruuli qui ad baptiſmū de
ferunt ſpe cōmodi tp̄alis uerū baptiſmū recipiūt.
Poſtea dicit q̄ in paſcha ꝛ i pēthecoſten. i. ſabbato
utriuſq̄ʒ ſolēnitatis debet baptiſmi ſacr̄m celebrari
neceſſitate tn̄ urgēte uel p̄iculo oī tp̄e pōt dari ba-
ptiſm⁹. Poſtea dicit q̄ uenictes ad baptiſmū ſi ſūt
adulti debēt per ſeipos fidē ſuā p̄fiteri ꝛ exp̄mere
puuli autē qui neſciūt per ſe loq p̄nt baptiçari aliĵs
pro ipſis loquētib⁹ ꝛ p̄fitētib⁹. Querit aūt ex quo
ſenſu dicat pro puulo credo uel fidē peto. Et rn̄det
q̄ rn̄det puulū credē. i. fidē hēre uel fidē petē pro
pter fidei ſacr̄m qd̄ ſuſcipe p̄ſto eſt. Querit ex quo
ſenſu pro puulo rn̄deat: Credo in deū prēʒ oipotē
tē. Silr̄ quō p̄ ipo ſpōdeat oib⁹ diaboli pōpis abre
nūciare. Et rn̄det q̄ i ſuſceptiōe baptiſmi ſpōdeat
pro puulo q̄ cū ad maiorē. i. legitimā etatē p̄uene
rit pōpis diaboli renūciabit ꝛ fidē ſanā tenebit. Et
ſubdit q̄ hac ſpōſiōe tenet puulus pro quo fit ſpō
ſio: nō ipe qui ſpōdet ſi tn̄ diligēter ꝛ ſollicite ſe ha
buerit circa euʒ: q̄ꝛ a patrino nō exigit niſi diligēſ ſol
licitudo. Ultimo dicit q̄ añ baptiſmū fit cathecíſ-
mus ideſt iſtructio per quā baptiçādus iſtruit de
ſimbolo ꝛ fidei rudimētis. Exorciſm⁹ ꝟo adiuratio
eſt p̄ quā adiurat diabolus ut ab eo expellat. Vn̄
in exorciſmo dicit: Exi imūde ſpūs. Subdit aūt
q̄ cathecíſm⁹ ꝛ exorciſm⁹ ſunt neophitoꝝ. i. ad fi-
dē nup̄ ɔuerſoꝝ. Cathecíçare eni eſt in diſciplinis
chrīane fidei uł rudimētis religiōis chrīane iſtruē
ꝛ cathecíſm⁹ ꝛ exorciſm⁹ magis debēt dici ſacr̄alia
q̄ʒ ſacr̄a: ꝛ p̄cedūt baptiſmū ſed nō de neceſſitate:
q̄ꝛ ēt ſine iſtis eē pōt: ſed iō ſiūt ut baptiçādus per
cathecíſmū de fide inſtruat ꝛ per exorciſmū diabo
li ptās minuat: qd̄ ɔfirmat auctib⁹. Et tm̄ in ſpāli.

¶ De confirmatione. a

Universidad de Deusto

Di. VII. de ɔfirmatiōe. A qbꝰ ſacr̄ꝫ ħ pfici ⁊ dari poſſit: ⁊ hēt de ɔſe. di.5. manꝰ. cū no. i glo.

Unc de ſacr̄o confirmatiōis addēdū eſt: de cuiꝰ virtute queri ſolet. Forma eni apta eſt. ſ. v̄ba que dic̄ epc cū baptiçatos i frōtibꝰ ſacro ſignat chriſmate. Hoc ſacr̄ꝫ ab aliis pfici nō pōt niſi a ſūmis ſacerdotibꝰ: nec tpe aploꝝ ab alijs q̄ꝫ ab ipſis aplis legit̄ pactū: nec ab alijs q̄ꝫ ab illis qui locū eoꝝ tenēt pfici pōt aut debet. Nā ſi aīr p̄ſūptū fuerit irritū habet̄ ⁊ uacuū: nec iter eccl'iaſtica reputabit̄ ſacr̄a. Licet aūt p̄ſb̄ris baptiçatos tāgē in pectore: ſꝫ nō chriſmate ſignare i frōte. Uirtꝰ aūt huiꝰ ſacr̄i eſt donatio ſpūs ſci ad robur: qui in baptiſmo dat̄ ad remiſſionē. Uñ Rabanꝰ: A ſūmo ſacerdote per ipoſitionē manꝰ paclitꝰ tradit̄ baptiçato: ut robore p ſpūm ſcm̄ ad p̄dicādū alijs illud q̄d ip̄e in baptiſmo ɔſecutꝰ eſt. Itē: Oēs fideles p manꝰ ipōnē epoꝝ poſt baptiſmum accipe debēt ſpūꝫ ſcm̄ ut pleni chr̄iani inueniant̄. b

De ɔſe. diſ. 4. p̄ſbři. j.

De inſtōne clericorum. De ɔſe. di.5 c. nouiſſie. Urbanꝰ papa de cōſe. di.4.

℃ Melchiades.

Scitote utrūqꝫ eē magnuꝫ ſacr̄m ſed vnū maiori ueneratiōe tenēdū ſic̄ a maioribꝰ dat̄. Ecce maiꝰ dic̄ ſacr̄m ɔfirmatiōis: ſꝫ forte nō ob maiorē v̄tutē ⁊ utilitateꝫ quā ɔferat: ſꝫ qꝛ a dignioribꝰ dat̄ ⁊ in digniori pte corpis fit. ſ. in frōte: uel forte qꝛ maius augmētū v̄tutū p̄ſtat: ſꝫ baptiſmꝰ plus ad remiſſionē ualeat. Qd̄ videt̄ inuē Rabanꝰ dicēs in vnctione baptiſmi ſpūꝫ ſcm̄ deſcēdere ad hitationē deo ɔſecrādā. In hac v̄o eiuſdē ſeptiformē grām cū oī plenitudine ſcītatis ⁊ v̄tutis uenire in hoiem. Hoc ſacr̄m tm̄ a ieiunis accipi ⁊ ieiunis tradi debet ſic̄ ⁊ baptiſmꝰ: niſi alit̄ cogat nec̄itas. Nec debet iterari ſicut nec baptiſmꝰ uel ordo. Nulli enim ſacr̄o faciēda eſt iniuria: q̄d fieri putat̄ qñ nō iterādū iterat̄. Sꝫ utrū aliq̄ uel nulla iterari poſſint q̄ō eſt. Naꝫ de baptiſmo ⁊ ordine ꝙ nō debeāt iterari apte Augꝰ dic̄. Utrūqꝫ ſacramētū eſt ⁊ q̄dā ɔſecratiōe dat̄. illud qdeꝫ cū baptiçat̄: illud v̄o cū ordinat̄. Iōqꝫ in eccleſia catholica utrūqꝫ nō licet iterari qꝛ neutri faciēda eſt iniuria: q̄d idubitāter etiam de ɔfirmatione tenēdū eſt. De alijs v̄o utrū iterari ualeāt uel debeāt poſtea diſſeremus.

De ɔſe. di.5 c. de his v̄o

Ubi. ſ. ō cōſe. di.5. c. nouiſſime.

De mō conferendi. De ɔſe. di.5 c. ut epi. ⁊ c. ut ieiuni. ⁊ c. dictuꝫ eſt

ſ. q. ſ. ꝙ qdā in p̄in.

℃ Iſta eſt diſtinctio 7ª huiꝰ q̄rti libri: In qua magr̄ poſtq̄ꝫ determinauit de ſacr̄is itrātiū. ſ. de baptiſmo hic ɔñter itēdit determinare de ſacr̄o ꝓgredictiuꝫ in via. ſ. de ſacr̄o ɔfirmatiōis: ⁊ tria facit. Pr̄io eni ꝓponit v̄tutē ⁊ formā ɔfirmatiōis. Sc̄do ſubiūgit quō ɔfirmatio dāda ſit ab ep̄is. Tertio annectit q̄ modo accipiēda ſit a ieiunis. Primū facit uſqꝫ ibi ⌊ Uñ Rabanꝰ. ⌋ Scōm uſqꝫ ibi ⌊ Hoc ſacr̄m a ieiunis. ⌋ Tertiū uſqꝫ ad finē diſtin. In ſpāli ſnīa magiſtri ſtat in tribꝰ ꝓpōnibꝰ: q̄rū pª eſt hec. ℃ Que ſit v̄tꝰ ⁊ forma ɔfirmatiōis declarat lr̄a huiꝰ diſtinctionis. Hāc magr̄ inſinuās ꝓponit p̄mo agēdū de ſacr̄o ɔfirmatiōis: cuius formā apte dicit eē ipſa v̄ba que dicit ep̄s cū baptiçatos chriſmate vngit in frōtibꝰ: in quo ēt tāgit mām eiꝰ que eſt chriſma ɔſecratū. Iſta eni eſt forma ɔſecratiōis ſigno te ſigno crucis: ⁊ cōfirmo te chriſmate ſalutis in noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſci. Hec Euſebiꝰ: ⁊ trāſumit̄ ex canone diſt.5. ℃ Scōa ꝓpō eſt hec: Hoc ſacr̄m ɔfert̄ a ſolis ep̄is: ⁊ dī maiꝰ baptiſmo ueneratiōe: ſꝫ baptiſmus plus ualeat in pctōꝝ remiſſione. Hāc magr̄ inſinuās dicit ꝙ ſicut aploꝝ tpibꝰ nō potuit ab alijs niſi ab ep̄is eē pactū: ſic nec poſtea pōt niſi ab illis qui locū eoꝝ in eccl'ia tenēt. ſ. ab ipſis cōferri: ꝙ ſi ab alijs ɔferat̄ irritū ⁊ uacuū hēat̄. Uñ p̄ſbyter q̄uis baptiçatos vngē uel tangere in pectore poſſit: nō tm̄ eos chriſmate ſignare in frōte. Poſtea dicit ꝙ efficacia huius ſacr̄i eſt ꝙ in eo dat̄ ſpūs ſanctꝰ ad robur ad nomē chr̄i publice ɔfitēdū. ⁊ ut ipſi cōfirmati pleni chr̄iani ueniant̄ ut dicit Urbanꝰ papa. Obijcit ɔtra hoc ꝙ dixerat hoc ſacr̄ꝫ tm̄ ab ep̄iſcopis poſſe pfici per Gregm̄ ſcribēs ianuario ep̄o qui tradidit ꝙ p̄ſbyteri baptiçatos tāgere in fronte debeāt ubi ep̄i deſunt: ſed magr̄ dicit ꝙ illō eſtimat tm̄ ſel' eē ɔceſſum pro ſcādalo. Subdit etiā ꝙ hoc ſacr̄m videt̄ eē maius baptiſmo: qꝛ a dignioribus dat̄: ⁊ qꝛ in digniori pte corpis fit. ſ. in frōte: ⁊ qꝛ forte per ip̄m maius v̄tutū augmētū p̄ſtat̄: ſꝫ baptiſmꝰ plus ualet ad pctōꝝ remiſſionē. ℃ Tertia ꝓpō eſt hec: Cōfirmatio ieiunis ⁊ a ieiunis detur: nec ſemel data ulterius iteret̄. Hāc magr̄ inſinuās dicit: ꝙ hoc ſacr̄m debet ieiuno ⁊ a ieiunis tradi ſicut ⁊ baptiſmꝰ: niſi aliter cogat neceſſitas. ſ. infirmitas uel mors: nec debet iterari ſicut nec baptiſmus nec ordo: ne fiat iniuria ſacr̄o: q̄ō tūc fit qñ ſacr̄m nō iterādū iterat̄. Et ſubdit ꝙ indubitāter tenēdū eſt ꝙ baptiſmus: ɔfirmatio ⁊ ſacer ordo iterari nō debēt. De alijs ſacr̄is utrū debeāt uel poſſint iterari dicit inferius eē determinādū. Et tm̄ in ſpeciali.

℃ De ſacramento altaris ⁊ eucbariſtie. a

Diſt. VIII. De eucb[ariſtie] ſacrifi[cio] [illegible]

Poſt ſacr̄m baptiſmi ⁊ cōfirmationis ſeqꝛ eucbariſtie ſacr̄m. Per baptiſmū mūdamur: per eucbariſtiā in bono ɔſumamur. Baptiſmus eſtus vitioꝝ extinguit: eucbariſtia ſpiritualr̄ reficit. Uñ excellēter eucbariſtia dr̄. i. bona grā: qꝛ in hoc ſacr̄o nō mō eſt augm̄tū v̄tutis ⁊ grē: ſed ille totꝰ ſumit̄ qui eſt fōs ⁊ origo totiꝰ grē. Cuius figura pceſſit qñ māna pluit deꝰ p̄rib' in deſerto qui quotidiana celi paſcebant̄ alimēto. Uñ panē angeloꝝ māducauit hō. Sꝫ tūc qui panē illū māducauerūt mortui ſunt. Iſte v̄o panis viuꝰ qui de celo deſcēdit vitā mūdo tribuit. Māna illud de celo: hoc ſup celū. Illud ſcaturiebat in diē alterū reſeruatū: hoc ab oī corruptione alienū. Quicūqꝫ religioſe guſtauerit corruptionē nō videbit. Illud datū fuit antiquiſ poſt tr̄ſitū maris rubri: ubi ſubmerſis egyptijs liberati ſunt hebrei. Ita hoc celeſte māna: nō niſi renatis p̄ſtari debet. Panis ille corpalis ppl'm antiquū ad terrā ꝓmiſſionis per deſertū eduxit. Hec eſca celeſtis fideles huiꝰ ſcl'i per deſtū trāſeūtes in celū ſubuehit. Uñ recte viaticū appellat̄: qꝛ i via nos reficiēs uſqꝫ in p̄riā deducit. Sic̄ ergo in mari rubro figura baptiſmi p̄ceſſit: ita in māna ſignificatio dñici corpis. Hec duo ſacr̄a demōſtrata ſūt ubi de latē chr̄i ſanguis ⁊ aq̄ ꝓfluxerūt: qꝛ chr̄s per ſanguinē redēptionis ⁊ aquā ablutiōis nos redimere uenit a diabolo ⁊ a pctō: ſic̄ iſraelitas per ſāguinē agni paſchalis ab extminatore ⁊ per aquā maris rubri ab egyptijs liberauit. Huiꝰ ēt ſacr̄i ritū melchiſedech oſtēdit ubi panē ⁊ vinū abrae obtulit. Uñ ut ait Amb. intelligi dat̄ anteriora eē ſacramēta chriſtianoꝝ q̄ꝫ iudeoꝝ.

Exodi.16. Pſal.77. Joh.6.

Joſue.5. Exodi.16. Joā.19. Exodi.12. Geñ.14. De ſacr̄is. ambroſ. 4.

℃ De inſtitutione ſacramenti. b

Hic ēt alia ɔſiderāda occurrūt quor. ſ. ſacr̄m: iſtitutio: forma: ⁊ res. Sacramētū dñs iſtituit qñ poſt typicū agnum corpꝰ ⁊ ſanguinē ſuū diſcipulis in cena porrexit. Uñ Euſebiꝰ emiſenꝰ. Quia corpꝰ aſſūptū ablaturus erat ab oculis: ⁊ illaturus ſyderibꝰ neceſſe erat ut die cene ſacr̄m nobis corpis ⁊ ſanguis ɔſecraret: ut coleret̄ iugiter per myſteriū q̄ō ſemel offerebat̄ in preciuꝫ.

Math.26 de ɔſe. di.2 cap. corpus

℃ De forma. c

Forma v̄o eſt quā ipſe ibidē edidit dicēs: hoc eſt corpus meū: ⁊ poſt. Hic eſt ſanguis meꝰ. Cū eni hec v̄ba ꝓferūtur: ɔuerſio fit panis ⁊ vini in ſubām corpis ⁊ ſāguis chr̄i: reliq̄ ad laudē dei dicunt̄. Uñ Amb. Sermone chr̄i hoc ɔficit̄ ſacr̄ꝫ: qꝛ ſermo chr̄i creaturā mutat: ⁊ ſic ex pane fit corpus chr̄i: ⁊ vinū cuꝫ aq̄ in calicē miſſum fit ſanguis ɔſecratiōe v̄bi celeſtis. Cōſecratio qbꝰ fit v̄bis: attēde que ſunt v̄ba. Accipite ⁊ comedite ex eo oēs: hoc eſt corpꝰ meū: ⁊ iterū: Accipite ⁊ bibite ex hoc oēs: hic eſt ſanguis meꝰ. Per reliq̄ oīa que dicūt̄ laus deo refert̄: orō p̄mittit̄: pro pplo: pro regibꝰ. Itē Augꝰ. Credēdū eſt ꝙ i illis v̄bis chr̄i ſacr̄a ɔficiant̄ reliq̄ oīa nihil aliud ſunt q̄ꝫ laudes uel obſecratiōes fideliū ⁊ petitiones. Ecce que ſit iſtitutio ⁊ forma huiꝰ ſacr̄i. Ubi cōſideratiōe dignū eſt q̄re illud ſacr̄m poſt cenā dedit diſcipulis. Dñs igit̄ ieſus ad iuiſibilia p̄ne maieſtatis migraturꝰ celebrato cuꝫ diſcipulis typico paſcha: q̄ddā memoriale eis cōmēdare uolēs: ſub ſp̄e panis ⁊ vini: corpꝰ ⁊ ſanguinē ſuū ita eiſ tradidit: ut oſtēderet legis ueteris ſacr̄a: iter que p̄cipuuꝫ erat agni paſchalis ſacrificiū in morte ſua terminari: ac legis noue ſacr̄a ſubſtitui: in qbꝰ excellit myſteriuꝫ eucbariſtie. Iō ēt poſt alia dedit ut hoc vnū artiꝰ memorie diſcipuloꝝ infigeret: ⁊ ab eccl'ia deīceps frequētaret̄. Sed nō exīde diſciplinā ſanxit in poſteꝝ ut poſt alios cibos ſumat̄: ſed potius a ieiunis ſumi opꝫ: ſic̄ apl's docet: ut ſingulari reuerētia diiudicet̄. ſ. diſcernat̄ ab alijs cibis: quod dñs aplis diſponendū reliq̄t. Uñ Augꝰ. Appet cū p̄mo accepunt diſcipuli eucbariſtiā non eos accepiſſe ieiunos: nō iō tm̄ calūniādum eſt vniuerſe eccl'ie ꝙ a ieiunis ſumit̄ ſemper. Placuit eni ſpūi ſcō ut in bonore tāti ſacr̄i p̄us in os chr̄iani dñicū corpꝰ itraret q̄ꝫ alij cibi: iō ubiqꝫ mos iſte ſuat̄. Nō eni qꝛ poſt cibos dedit dñs: iō pr̄āſi uel cenati illud accipe debēt ut illi faciebāt q̄s apl's redarguit. Nā ſaluator quo uehemētꝰ cōmēdaret myſterij illiꝰ altitudinē: ultimū hoc uoluit īfigere cordibꝰ ⁊ memorie diſcipuloꝝ a qbuſ ad paſſionē digreſſurus erat. Quo aūt ordine deinceps ſumeret̄ aplis per quoſ eccl'ias diſpoſiturus erat reſeruauit docendum.

De ɔſe. di.2 [illegible]

Qui poſt [illegible]

dit corpꝰ ⁊ ſanguinem diſcipulis.

j. Cor. ii.

In li. retr̄ct. ad iāuariū. De ɔſe. di.2. c. liq̄do appet

j. Cor. ii.

℃ De ſacramento ⁊ re. d

Nunc q̄d ibi ſacr̄m ſit ⁊ q̄d res videamꝰ. Sacr̄m eſt iuiſibilis grē viſibilis forma. Forma ergo panis ⁊ vini que ibi videt̄ eſt ſacr̄m. i. ſignū ſacre rei: qꝛ p̄ter ſpēm quā igerit ſenſibꝰ aliq̄d aliud facit in cognitionē uenire. Tenēt ergo ſpēs uocabula reruꝫ que añ fuerūt. ſ. panis ⁊ vini. Huiꝰ aūt ſacr̄i gemina eſt res: vna. ſ. ɔtēta ⁊ ſignificata: altera ſignificata ⁊ nō ɔtēta. Res ɔtēta ⁊ ſignificata eſt caro chr̄i quā de v̄gine traxit ⁊ ſanguis quē pro nobis fudit. Res aūt ſignificata ⁊ nō ɔtēta eſt vnitas eccl'ie in p̄deſtinatis: uocatis: iuſtificatis ⁊ gl'ificatis. Hec eſt duplex caro chr̄i ⁊ ſanguis. Uñ Hieroꝰ. Dupliciter inq̄t itelligit̄ caro chr̄i ⁊ ſanguis eiꝰ: uel illa que crucifixa eſt ⁊ ſepulta ⁊ ſanguis qui militis lācea effuſus eſt: uel illa ſpūalis ac diuina de qua ip̄e ait. Caro mea uere eſt cibꝰ: ⁊ ſanguis meꝰ uere eſt potꝰ: ⁊ niſi manducaueritis carnē meā ⁊ biberitis meū ſanguinē nō hēbitis vitā i uobis. Sūt ergo hic tria diſtinguēda. Unū q̄ō tm̄ eſt ſacr̄m: alterū q̄ō eſt ſacr̄m ⁊ res: ⁊ tertiū q̄ō eſt res ⁊ nō ſacr̄m. Sacr̄m ⁊ nō res eſt ſpēs viſibilis pa-

Augꝰ de ci ui. dei.

Greg. iomelia paſchali ⁊ hr̄ de ɔſe. di.2. c. ſpēs.

Rom. 8.

Sup ep'la ad eph. de ɔſe. diſt.2. c. dupliciter.

Joā.19. Joā.6.

De tribꝰ q̄ hic p̄nt diſtingui.

Universidad de Deusto Biblioteca

nis ⁊ vini. Sacr͞m ⁊ res caro chr͞i ꝓpria ⁊ ſanguis. Res ⁊ nõ ſacr͞m myſtica eius caro: porro illa ſpẽs viſibilis ſacr͞m eſt gemine rei qꝛ utrãqꝫ rẽ ſignificat: ⁊ utriuſqꝫ rei ſiĩtudinẽ gerit expſſam. Nã ſicͭ panis pre ceteris cibis corp⁹ reficit ⁊ ſuſtẽtat: ⁊ vinũ hoiem letificat atqꝫ iebriat: ſic caro chr͞i iteriorẽ hoiez plus ceteris gratijs ſpũalr reficit ⁊ ſaginat. Uñ

Pſal. 22. calix me⁹ iebriãs q̃ȝ pclar⁹ eſt. Hẽt ẽt ſiĩtudinẽ cũ re myſtica que eſt vnitas fideliũ: qꝛ ſicͭ ex multis granis ꝯficiť vn⁹ panis: ⁊ ex pluribus acinis vinũ in vnũ ꝯfluit: ſic ex multis fideliũ pſonis vnitas eccl'iaſtica ꝯſtat. Unde

j. Coꝛ. 10. De ſacris fidelium. ap'ls. Un⁹ panis ⁊ vnũ corp⁹ multi ſum⁹ ⁊c. Uñ Aug⁹. Un⁹ panis ⁊ vnũ corp⁹ eccl'ia dr̃ ꝓ eo ꝙ ſicͭ vn⁹ panis ex multis granis ⁊ vnũ corp⁹ ex multiſ mẽbris cõponiť: ſic eccl'ia ex multis fidelib⁹ charitate copulãte cõnectiť.

De ꝯſ. di. 2. c. qꝛ paſſus. ꝗ. dñs nr̃. Epheſ. 5. Aug⁹ d' blaſphemia ſpiritus ſci. Hoc myſteriũ pacis ⁊ vnitatis nr̃e chr̃s in ſua mẽſa ꝯſecrauit: qui accipit hoc myſteriũ vnitatis ⁊ nõ tenet vinculũ pacis nõ accipit hoc myſteriũ ꝓ ſe ſȝ ꝯtra ſe. Cui⁹ ẽt ſacramẽtũ eſt corp⁹ chr͞i ꝓpriũ de v̾gine ſumptũ: qꝛ ut corp⁹ chr͞i ex multis mẽbris puriſſimis ⁊ imaculatis ꝯſtat: ita ſocietas eccl'iaſtica ex multis pſonis a criminali macula liberis ꝯſiſtit. In cuius rei typo facta eſt arca

Exod. 25. dñi de lignis ſethim: que ſunt imputribilia ⁊ albe ſpine ſimilia.

¶ Iſta eſt diſtĩctio. 8ª hui⁹ quarti libri: In qua mgr̃ poſtq̃ȝ determiauit de ſacris baptiſmi ⁊ ꝯfirmationiſ: icipit hic det̾miare de ſacr͞o eucharistie. Et tria fac̃. Primo. eni determiat quõ ſumẽtes ip̃m ſacr͞m reficit. Scd͞o qñ chr̃s ip̃m iſtituit. Tertio qd in eucharistia ſit ſacrꝫ: ⁊ qd res diſtinguit. Primũ uſqꝫ ibi⌊ Hic etiã añ alia. ⌋Scd͞ȝ uſqꝫ ibi⌊ Nũc qd ibi ſacr͞m ſit. ⌋Tertiũ uſqꝫ ad finẽ di. In ſpeciali ſentẽtia ⁊c̃. ¶ Sicut baptiſm⁹ vitia extiguit: ita eucharistia ſpũalr reficit. Hãc magr̃ iſinuãs ꝓponit p̃ ꝙ poſt ſacr͞m baptiſmi ⁊ cõfirmatiõis: agendũ eſt de ſacr͞o eucharistie: p qd ſpũalr reficimur ⁊ i ipſo cõfirmamur. In ipſo eni nõ ſolũ ꝯferũtur gr̃e ⁊ v̾tutis augmẽta: ſed etiã ille tot⁹ ſumiť: qui eſt totius gr̃e fons ⁊ origo. Fuit aũt hoc ſacr͞m figuratũ tp̃e legis per mãna: ſȝ ⁊ ſacrꝫ baptiſmi in mari rubro: tp̃e aũt chr͞i per ſanguinẽ qui de latere ei⁹ fluxit ſicut baptiſm⁹ per aquã que etiã inde manauit. Añ legẽ v̾o per oblationẽ panis ⁊ vini factã a melchiſedech. Magr̃ etiã ponit alias cõueniẽtias huius ſacr͞i ad mãna. Et oñdit magr̃ quõ illo eſt excellentior: ſicut pȝ in l'ra. ¶ Scd͞a ꝓpoſitio eſt hec: Sacr͞m eucharistie chr̃s iſtituit qñ ſuũ corpus ⁊ ſanguinẽ ſuis diſcipulis in cena porrexit. Hanc magr̃ iſinuãs dicit ꝙ hoc ſacrꝫ iſtitutũ eſt a chr͞o in cena poſt eſũ agni paſchalis tp̃e quo chr̃s pn̾tiã corporalẽ erat diſcipulis ſubtracturus. Poſtea dicit ꝙ forma hui⁹ ſacr͞i talis eſt: quã ipſe chr̃s met edidit. ſ. hoc eſt corpus meũ: ⁊ hic eſt ſanguis meus. Ita ꝙ cũ hec v̾ba ꝓferunť fit ꝯuerſio panis ⁊ vini in ſubſtãtiã corp͞is ⁊ ſanguinis chr͞i. Cet̾a v̾o que in miſſa dicunť ad laudẽ dei dicunť: ⁊ per ea fit or̃o pro pp'lo ⁊ p̃ncipib⁹. Uñ nõ ſunt niſi laudes: obſecratiões ⁊ petitiões fideliũ: qd auc̃tibus confirmat: poſtea reddit cãm quare dñs hoc ſacrꝫ q̃ſi quoddã memoriale ſue paſſionis poſt cenã iſtituit celebrato typico cũ diſcipulis ſuiſ paſcha: ut. ſ. oñderet ſacr͞a ueteris legis: iter que p̃cipuũ erat q̃ſtũ ad ſignificationẽ agni paſchalis ſacrificiũ in morte ſua termiari: ⁊ noue legis ſacr͞a ſubſtituit: iter que excellit eucharistie ſacr͞m: poſt alia v̾o dedit refectionẽ agni paſchalis: ſic ut h̾ ſacr͞m arti⁹ diſcipuloꝝ memorie iſigeret. Et q̃ȝuis h̾ ſacrꝫ a chr͞o fuit poſt cenã datũ: tñ qualr̃ decetero ſumẽdũ eẽt diſcipuliſ religt ille a quo iſtitutũ fuit: ut. ſ. ꝓpt' hui⁹ ſacr͞i reuerẽtiã iſte cib⁹ priuſq̃ȝ alĩ cibi in os iret. ¶ Tertia ꝓpoſitio eſt hec. In iſto ſacr͞o ſunt tria cõſiderãda que etiã iter ſe ſunt prudẽter diſtinguẽda. Hãc magr̃ itẽdẽs oñdit qd in eucharistia ſit ſacrꝫ: ⁊ qd res ſit: dicẽs ꝙ ſacr͞m eſt ſpẽs viſibilis ſub foꝛa panis ⁊ vini. Res v̾o hui⁹ ſacr͞i eſt gemina nã: ꝯtenta ⁊ ſignata: ut corp⁹ chr͞i uerũ qd de v̾gine traxit ⁊ ſanguis quẽ pro nobis fudit: alia v̾o ſignata ⁊ nõ ꝯtẽta: ut corp⁹ chr͞i myſticũ qd eſt vnitas eccl'ie. Ex quibus ulteri⁹ ꝯcludit ꝙ in hoc ſacr͞o ſũt tria diſtiguẽda: vnũ qd eſt tñ ſacr͞m: ut ſpẽs viſibilis ⁊ vinũ ⁊ panis. Aliud eſt qd eſt ſacr͞m ⁊ res: ut caro chr͞i uera ⁊ ſãguis uer⁹. Tertiũ v̾o eſt qd eſt res ⁊ nõ ſacrꝫ ut corp⁹ chr͞i myſticũ. Primũ eſt ſacr͞m gemine rei ſ. corp͞is chr͞i ueri ⁊ myſtici: qꝛ utrãqꝫ rẽ ſignificat: ⁊ utriuſqꝫ rei expſſam ſiĩtudinẽ gerit: ſicut magr̃ oſtẽdit ut pȝ in l'ra. Scd͞m v̾o. ſ. corp⁹ chr͞i uerũ ẽ reſ gemini ſacr͞i. ſ. ſpẽi panis ⁊ vini ⁊ corp͞is chr͞i ueri ſicut patet in l'ra. Tertiũ v̾o eſt res vnius ſacr͞i ⁊ ſacramẽtum vnius rei. Et tñ in ſpeciali.

¶ De duobus modis manducandi. a

Dl. II. De eucharistie ſacro [illegible]

Et ſicut due ſũt res illi⁹ ſacr͞i: ita ẽt duo modi mãducãdi. Un⁹ ſacr͞alis. ſ. q̃ boni ⁊ mali edũt. Alť ſpũaliſ quo ſoli boni mãducãt. Uñ Aug⁹. Quid eſt chr͞m mãducare: Nõ eſt hoc ſolũ in ſacr͞o corp⁹ ei⁹ accipe: multi eni idigne accipiũt: ſȝ in ipſo manẽ ⁊ hẽc ipſ in ſe manẽtẽ. Spũalr eni mãducat qui i vnitate chr͞i ⁊ eccl'ie quã ſacr͞m ſignificat manet. Nã qui diſcoꝛdat a chr͞o: nec carnẽ chr͞i mãducat: nec ſanguinẽ bibit: ⁊ ſi tãte rei ſacr͞m ad iudiciũ ſui q̃tidie accipiat. Spũalẽ mãducationẽ Aug⁹ diſtiguẽs a ſacr͞ali ait: Ut qd paraſ uẽtrẽ ⁊ dentẽ: crede ⁊ mãducaſti. Credere eni in eũ hoc eſt comedẽ panẽ ⁊ vinũ. Qui credit in eũ mãducat eũ. Itẽ. Quõ mãducãdus eſt chr̃s: Quõ ipſe dicit. Qui manducat carnẽ meã ⁊ bibit ſanguinẽ meũ i me manet ⁊ ego in eo. Si in me manet ⁊ ego in eo: tũc bibit: qui v̾o in me manet nec ego in illo: ⁊ ſi accipit ſacr͞m: acqrit magnũ toꝛmentũ. Itẽ. Nulli ambigẽdũ eſt tũc quẽq̃ȝ corporis ⁊ ſanguis dñi pticipẽ fieri qñ chr͞i mẽbrũ efficiť: nec alienari ab illi⁹ paniſ caliciſqꝫ ꝯſoꝛtio: ẽt ſi anteq̃ȝ illũ panẽ edat ⁊ calicẽ bibat de hoc ſcl'o in vnitate corp͞is chr͞i ꝯſtitut⁹ abſcedat: qꝛ illi⁹ ſacr͞i bñficio nõ p̃uať: qñ ille hẽre hoc qd illud ſacrꝫ ſignat iuenit. In illo eni ſacr͞o corp⁹ ⁊ ſanguinẽ ſuũ nobis cõmẽdauit qd ⁊ fec̃ noſipſos. Nã ⁊ nos corpus ipſi⁹ facti ſum⁹. Item: Qui diſcoꝛdat a chr͞o nõ mãducat carnẽ ei⁹: nec ſanguinẽ bibit: ⁊ ſi tante rei ſacramẽtum ad iudicium ſibi quotidie accipit.

De ꝯſ. di. 2. c. qꝛ bibitur. De ꝯſ. di. 2. ut quid. Aug⁹ [illegible] remedio pnĩe. De ꝯſ. di. 2. c. quid. Ioh. 6. De ꝯſ. di. 2. Aug⁹ de [illegible] De ꝯſ. [illegible] capi. [illegible]

ꝗ. dñs nr̃.

De ꝯſe. di. 2.

¶ De errore quorũdam qui dicunt a bonis tñ corpus chr͞iſti ſumi. b

Hec v̾ba ⁊ alia huiuſmodi ubi de ſpũali mãducatione agiť qdã obtuſo coꝛde legẽtes erroriſ caligie iuoluti ſũt adeo ut p̃ſũpſerit dicẽ corp⁹ ⁊ ſanguinẽ chr͞i a bonis tñ ſumi ⁊ nõ a malis. Sed idubitãter tenẽdũ eſt a bonis ſumi: nõ mõ ſacr͞alr ſȝ ⁊ ſpiritualr. A malis v̾o tñ ſacr͞alr. i. ſub ſacr͞o. ſ. ſub ſpẽ viſibili carnẽ chr͞i de v̾gie ſũptã ⁊ ſãguinẽ pro nobis fuſum ſumi: ſȝ nõ myſticaȝ que tñ bonoꝝ eſt. Qd ſubditis ꝓbať teſtio

In. 4. libr. dialogorum. nijs. Greg. Eſt qdẽ in petõrib⁹ ⁊ indigne ſumẽtib⁹ uera chr͞i caro ⁊ uer⁹ ſanguis: ſȝ eẽntia nõ ſalubri efficiẽtia. Itẽ Aug⁹. Multi in

De uerbis euangelij. j. Coꝛ. 11. digne accipiũt corp⁹ dñi de q̃bus ap'lus ait: Qui mãducat ⁊ bibit calicẽ dñi idigne: iudiciũ ſibi mãducat ⁊ bibit. Per quod docemur q̃ȝ ſit cauẽdũ male accipe bonuȝ. Ecce

2. Coꝛ. 12. eni factũ eſt malũ dũ male accipiť bonũ: ſicͭ ecõtra ap'lo factũ eſt bonũ cũ bñ accipiť malũ. ſ. dũ ſtimulus ſathane patiẽter poꝛtať: ergo ⁊ mala ꝓſũt bonis: ſicͭ angelus ſathane paulo: ⁊ ſcã obſũt malis: bonis ſũt ad ſalutẽ malis ad iudiciũ. Uñ qui mãducat ⁊ bibit idigne iudiciũ ſibi mãducat ⁊ bibit: nõ qꝛ reſ

Aug⁹ de ꝯ [illegible] illa mala eſt: ſȝ qꝛ malus male accipit qd bonũ eſt. Idẽ. Indigne qs ſumẽs corp⁹ chr͞iſti nõ efficit: ut qꝛ malus eſt malũ ſit qd accipit uel qꝛ nõ ad ſalutẽ accipit nil accipiat. Cor-

j. Coꝛ. 11. pus eni ⁊ ſanguis dñi nihilomin⁹ erat in illis q̃b⁹ ait ap'lus: qui mãducat idigne ⁊c̃. Hiſ aliſq̃ȝ plurib⁹ apte oſtẽdit: ꝙ etiã a malis uerum corpus chr͞iſti ⁊ ſanguis ſumiť: ſed ſacramentaliter non ſpiritualiter.

¶ De intelligẽtia quorũdã v̾boꝝ ambiguoꝝ. c

De ꝯſ. di. 2. c. Quo [illegible] rẽ. Scd͞m hos duos modos ſumẽdi itelligẽtia q̃rũdã v̾boꝝ ambigue dictoꝝ diſtinguẽda eſt. Ait eni Aug⁹. Bon⁹ accipit ſacr͞m ⁊ rẽ ſacr͞i: malus v̾o ſacrꝫ ⁊ nõ rẽ. Sacr͞m hic dicit corp⁹ chr͞i ꝓpriũ de v̾ginẽ natũ. Rẽ v̾o ſpũalẽ chr͞i carnẽ. Bonuſ ergo utrãqꝫ chr͞i carnẽ accipit. Maluſ v̾o tñ ſacr͞m. i. corp⁹ chr͞i ſub ſacr͞o ⁊ nõ rẽ ſpũalẽ. Itẽ. Nõ mãducãs mãducat ⁊ mãducãs nõ mãducat: qꝛ nõ mãducãs ſacr͞alr aliqñ manducat ſpũaliť ⁊ ecõuerſo. Et qui mãducant ſpũaliť v̾itatẽ carnis ⁊ ſanguis dicunť ſumẽ qꝛ ipſam efficiẽtiã hñt. i. remiſſionẽ petõruȝ pro qua videť orari cũ dr̃: Perficiãt in nob

In cõplenda miſſe. dñe queſum⁹ tua ſacr͞a qd ꝯtinẽt: ut qd nunc ſpẽ gerim⁹: rerũ v̾itate capiam⁹. Rerũ v̾itatẽ dicͭ ipſam efficiẽtiã q̃ſi dicat per hec ſacr͞a p̃ſta: ut ſicͭ ſacr͞alr carnẽ chr͞i ſumim⁹: ita ſpũaliter ſumam⁹. Uel petit ſacerdos ut chr̃s q nũc uere ſub ſpẽ panis ⁊ vini ſumiť manifeſta viſione ſicͭ in eẽntia diuitatis eſt q̃ñqꝫ accipiať. Cõſtat g̃ a bonis ⁊ a malis ſumi corp⁹ chr͞i: ſȝ a bonis ad ſalutẽ: a malis ad pnĩtiẽ

¶ Iſta eſt diſtinctio. 9ª hui⁹ q̃rti libri: In qua magr̃ poſtq̃ȝ egit de eẽ hui⁹ ſacr͞i ſm̃ ſe: hic determinat de eo quãtũ ad uſum ei⁹: ⁊ tria fac̃. Primo ſuũ itẽtuȝ ꝓponit. Scd͞o quoſdã errores excludit. Tertio q̃ſdã auc̃tes dubias exponit. Primũ uſqꝫ ibi⌊ Hec v̾ba ⁊ alia. ⌋Scd͞m uſqꝫ ibi⌊ Scd͞m hos duos modos. ⌋Tertiũ uſqꝫ ad finẽ diſtinctiõis. In ſpãli ſentẽtia magr̃i ſtat in hac ꝓpõne. ¶ Corp⁹ chr͞i qdaȝ mãducãt ſacr͞alr: qdã ſpũaliter: qdã utroq̃ȝ mõ realiter. Hãc magr̃ iſinuãs ꝓponit p̃mo ꝙ ſȝ duas reſ hui⁹ ſacr͞i ſunt duo modi mãducãdi. vn⁹ ſacr͞alis q ꝯſiſtit in ſuſceptione ipſi⁹ ſub viſibili ſacr͞o. ſ. ſb ſpẽ panis ⁊ vini. Ali⁹ ſpũalis qui ꝯſiſtit in vnione ad chr͞iſtũ in ſacr͞o ꝯtẽtũ. Uñ ille ſpũalr mãducat qui in vnitate chr͞i ⁊ eccl'ie que ſacr͞m ſignificat manet ⁊ id͞o ſoli boni mãducãt ſpũalr. Sacr͞alr mãducare pñt tã boni q̃ȝ mali: tñ mali ad ſuũ iudiciũ ſumunt qd auc̃tib⁹ ꝯfirmat. Poſtea dicit ꝙ rõne q̃rũdã auctoritatũ qdã poſuerũt ꝙ a malis corp⁹ chr͞i nõ ſumiť: qd oſtẽdit eẽ falſum multis auc̃tib⁹ qui dicunt hoc ſacr͞m ſumi ⁊ a bonis ⁊ a malis: ſed a bonis ſacramẽtalr uel ſpũalr: a malis v̾o tñ ſacr͞alr. Ultio dat itellectũ ꝯriũ q̃rũdã auc̃tũ: que ſũt dubie: ubi oſtẽdit ꝙ nõ ſpẽs panis ⁊ vini: ſed ẽt ip̃m corpus chr͞i uerũ põt dici uerũ ſacr͞m: ⁊ ex hoc ꝓcedit ad expõnẽ illarũ duarũ auc̃tũ in fine ꝯcludẽs intẽtuȝ ſ. ꝙ hoc ſacramẽtum tam a bonis q̃ȝ a malis ſumitur. Et tñ in ſpeciali.

¶ De hereſi aliorum qui dicunt corpus chr͞iſti non eſſe in altari niſi in ſigno. a

Diſtin. X. De ſacr͞o eucharistie q̃ȝtũ ad cibuȝ q mãducať rñdens ſophiſticiſ rõnib⁹ illoꝝ q dicunt corp⁹ chr͞i ueꝝ in altari nõ eſſe.

Sunt itẽ alij p̃cedẽtiuȝ iſaniã trãſcẽdẽtes qui dei v̾tutẽ iuxta modũ nãliũ rerũ metiẽtes: audacius ac p̃iculoſi⁹ v̾itati ꝯdicũt: aſſerẽtes i altari nõ eẽ corp⁹ chr͞i uel ſanguinẽ: nec ſubaȝ panis uel vini in ſubaȝ carnis ⁊ ſanguiſ ꝯuti: ſȝ ita chr͞ȝ dixiſſe. hoc eſt corp⁹ meũ: ſicͭ ap'lꝫ dixit: petra aũt erat chr̃ſ. Dicũt eni ibi eẽ corpus chr͞i tñ in ſacr͞o. i. in ſigno ⁊ tñ in ſigno

j. Coꝛ. 10. mãducari a nobiſ. Qui errãdi occaſionẽ ſu

Universidad de Deusto

Augⁿᵒ ſup pſal'.4.⁊ bĩ de ꝯſc.di.2. c.pma ingt Joã.6.
mũt a ꝟbis ꝟitatis vñ pma hereſis facta eſt
in diſcipulis chꝛi. Cũ eni diceret: Niſi qs mã
ducauerit carnẽ meã ⁊ biberit ſanguinẽ meũ
nõ hẽbit vitã etnã. Illi nõ itelligẽtes dixerũt:
durꝰ eſt hic ſmo: qs põt eũ audire: ⁊ abierũt
retro. Illis diſcedẽtibꝰ iſtruxit duodecim q
remãſerãt. Spũs eſt ingt qui viuificat: caro
nihil pdeſt. ꝟba que locutꝰ ſum uob ſpũs ⁊
vita ſũt. Intellexiſti ſpũalr: ſpũs ⁊ vita ſunt.
Intellexiſti carnalr: ẽt ſic ſpũs ⁊ vita ſũt ſ ti-
bi nõ ſũt. Spũalr itellige que locutꝰ ſuz. Nõ
hoc corpꝰ qꝺ videtis mãducaturi eſtis ⁊ bi-
bituri illũ ſãguinẽ quẽ fuſuri ſũt qui me cru
cifigẽt. Sacrm aliqꝺ uobis cõmẽdaui. ſpũa
lr itellectũ viuificabit uos: caro aũt nõ pro-
deſt qcq̃z. Sũt ẽt ⁊ alia illoꝝ iſanie fomitem
Sup pſal'. 54. miſtrãtia. Ait eni Augꝰ. Donec ſclm finiat
ſurſũ eſt dñs: ſ tñ ẽt hic nobiſcũ ẽ ꝟitas dñs
Corpꝰ eni in quo reſurrexit in vno loco ẽẽ
Augⁿᵒ ad Dardanuz. opz: ꝟitas aũt eiꝰ ubiq̃z diffuſa eſt. Itẽ. Una
pſona eſt deꝰ ⁊ hõ: ubiq̃z per id qꝺ eſt deꝰ in
Matth. 26 celo: per id qꝺ hõ eſt chꝛs. Dicit etiã. Paupe
res ſemp habetis uobiſcũ: me aũt non ſemp
habebitis. His aliiſq̃z utunt prefati heretici
in aſſertionem ſui erroris.

¶ Determinatio pꝛemiſſorum. b

Que ex eadẽ rõne oĩa acci-
piẽda ſũt: nõ eni ꝟbis his negat uerũ corpꝰ
chꝛi a fidelibꝰ ſumi uel in altari ẽẽ: ſ his ꝟi-
Joã.6. tas apſos ⁊ in eis nos iſtruxit ꝙ ipſiꝰ corpꝰ
nõ per ptes diſcerptũ ut putauerũt illi diſci-
Joã.6. puli qui retro ierũt ſ itegrũ. nec viſibiliter in
forma humana: ſ iuiſibilr ſub forma panis
⁊ vini corpꝰ ⁊ ſanguinẽ nobis traderet. Quẽ
In epl'a ad hyreneũ. ⁊ hĩ de ꝯſc.d. 2.non hoc. ſenſuz Augꝰ ꝯfirmat dicẽs: Ipm qdẽ ⁊ non
ipm corpꝰ qꝺ videbat mãducat. ipm qdẽ in
uiſibilr: nõ ipm viſibilr. Itẽ. Et ſi neceẽ eſt illꝺ
viſibilr celebrari neceẽ eſt tñ iuiſibilr itelligi.
Ita ẽt itelligẽdũ eſt corpꝰ chꝛi ẽẽ in vno lo-
co. ſ. viſibilr in forma humana. ꝟitas tñ eius
i. diuinitas ubiq̃z eſt. ꝟitas ẽt eiꝰ. i. uerũ corpꝰ i
oĩ altari eſt ubicũq̃z celebrat. Sic ẽt illud in-
Matth. 26 telligẽdũ eſt. paupes ſemp hẽtis uobiſcum
me aũt nõ ſemp hẽbitis ſm corpalẽ pñtiã. ſ.
qua cũ eis ꝯuſabat. Silr per id qꝺ hõ eſt in
celo eſt. ſ. viſibilr: iuiſibilr aũt eſt in altari: qꝛ
nõ in forma humana appet ſ forma panis
⁊ vini opit. Uñ ⁊ iuiſibilis caro eius dr que
uere eſt in altari. Sz qꝛ in ſpe ſua nõ appet: i
In li. ſñiaꝝ pſpi. ⁊ hĩ ꝺ ꝯſc.di.2.c.h eſt. uiſibilis dr. Ait eni Augꝰ. hoc eſt qꝺ dicimꝰ
qꝺ modis oibꝰ approbare ꝯtẽdimꝰ: ſacrifici
um ecclie duobꝰ ꝯfici: duobꝰ ꝯſtare: viſibili

elemẽtoꝝ ſpe: ⁊ iuiſibili dñi nři Jeſu chꝛiſti
carne ⁊ ſanguine: ſacro ⁊ re ſacri. i. corpore
chꝛi: ſicẽ ⁊ chꝛi pſona ꝯſtat ⁊ cõficit ex deo ⁊
hoie. cũ chꝛs ſit uerus deꝰ ⁊ hõ: qꝛ ois res il
larũ rerũ nãm ⁊ ꝟitatẽ in ſe ꝯtinet ex qbꝰ ꝯfi
cit. Cõficit aũt ſacrificiũ ecclie duobꝰ: ſacro
⁊ re ſacri. i. corpe chꝛi. Eſt ergo ſacrm ⁊ res
ſacri idẽ corpꝰ chꝛi. Ecce iuiſibilẽ dixit carnẽ
chꝛi: qꝛ forma panis opta ſumit ⁊ tractatur.
Ideoq̃z corpꝰ chꝛi dixit ẽẽ ſacrm ⁊ rẽ: ex quo
ꝯfirmat qꝺ ſupra diximꝰ. Deide addit quod
Ibiꝺ ubi ſ. magis mouet lectorẽ. Caro ingt eiꝰ eſt: quã
ſub forma panis optã in ſacro accipimꝰ: ⁊
ſanguis eiꝰ quẽ ſub vini ſpe ac ſapore pota-
mus. caro videlicet carnis ⁊ ſanguis ſacrm
eſt ſanguis: carne ⁊ ſanguie utroq̃z iuiſibili
itelligibili ⁊ ſpũali ſignificat corpꝰ chꝛi viſi-
bile ⁊ palpabile: plenũ gr̃a ⁊ diuina maieſtate

¶ Que ſit intelligentia premiſſorum. c

Attẽde his diligẽter qꝛ tro
po qdã utit hic Augꝰ quo ſolẽt res ſignificã
tes rerũ ſortiri uocabula q̃s ſignificant. Hic
eni viſibilis ſpẽs panis uocat noie carnis: ⁊
viſibilis ſpẽs vini noie ſanguis. Inuiſibilis
ꝟo ⁊ itelligibilis dr caro chꝛi: qꝛ ſm illã ſpẽs
nõ videt caro ſ itelligit: ita ⁊ ſanguis. Caro
ergo iuiſibilis dr ẽẽ ſacrm carnis viſibilis: qꝛ
ſpẽs panis ſm quã illa nõ videt caro ẽ ſacrz
carnis viſibilis: qꝛ in carne iuiſibili. i. ſpe ſm
quã caro chꝛi nõ videt caro: ſignificat corpꝰ
chꝛi qꝺ eſt viſibile ⁊ palpabile ubi in ſua for
De ꝯſc.di.2. h ẽ qꝺ dicim' q̃ſ ſ. ma appet. Ita ⁊ de ſanguine accipi debet.
Quẽ ſenſum ꝯfirmat Augꝰ apiens qliter p-
dicta intelligẽda ſint: qꝛ obſcure dixerat: ꝯſi-
ter dicẽs ita panẽ uocari corpꝰ chꝛi cũ uere
ſit ſacrm corpis chꝛi qꝺ in cruce poſitũ eſt: ſi
cut ipſa imolatio que fit manibꝰ ſacerdotis
uocat chꝛi paſſio nõ rei ꝟitate ſed ſignifican
di myſterio: ⁊ ſicẽ ſacrm fidei dr fides. Satis
rñſum eſt hereticis ⁊ obiectionibꝰ eoꝝ q ne
gãt uerũ corpꝰ chꝛi in altari ẽẽ ⁊ panẽ in cor
pus uel vinũ in ſanguinẽ myſtica ꝯſecratio
ne ꝯuerti dicẽtes. Quis audeat manducare
dñm ſuũ? Quis etiã audeat dicere quotidie
formari corpus chꝛiſti de materia uel ſub-
ſtantia que non fuit caro virginis.

¶ Auctoritatibus probat uerum corpus chꝛiſti ẽẽ in altari ⁊ in id panem conuerti. d

Hec ⁊ his ſilia obiiciũt illi
Aug' in li. de ſacris. in diuino myſterio legẽ nãe ſectãtes: quoꝝ
pfidiã ſubdita ꝯuinciũt teſtimonia. Ait eniz
Matth. 26 ꝟitas: Accipite hoc eſt corpꝰ meũ. Itẽ Am-

De ꝯſe.di.2 reuera. bꝛo. Si tãtũ ualuit ſmo helie ut ignẽ de ce-
lo deponeret: nõ ualebit tãtũ ſermo chꝛi ut
ſubas mutet? De totiꝰ mũdi opibꝰ legit: qa
Geñ.j. ipſe dixit ⁊ facta ſunt ⁊c. Sermo igit. i. filius
qui potuit ex nihilo facẽ qꝺ nõ erat: nõ põt
ea que ſunt in id mutare qꝺ nõ erãt? Nõ eni
minꝰ eſt creare q̃z mutare nouas nães rerum
Amb. in li. de ſacris. Itẽ. Si ordinẽ querimꝰ viro mixta femina
gñare ꝯſueuerat. liquet ergo ꝙ pter nãe ordi
nẽ ꝟgo gñauit: ⁊ hoc qꝺ ꝯficimꝰ corpꝰ ex ꝟ
gine eſt. Quid ergo hic queris nãe ordinẽ i
chꝛi corpe cũ pter nãm ſit ipſe ptꝰ ex ꝟgine?
Itẽ. Añ bñdictionẽ alia ſpẽs noiat: poſt ꝯſe
crationẽ corpꝰ ſignificat. Añ ꝯſecrationem
aliud dr: poſt ꝯſecrationẽ ſanguis nũcupat.
Tu dicis amẽ. i. uerũ eſt qꝺ ſmo ſonat affe-
Augꝰ in li. ſñiaꝝ pſpi. ctꝰ ſẽtiat. Itẽ Augꝰ. In ſpe panis ⁊ vini quã
videmꝰ: res iuiſibiles. i. carnẽ ⁊ ſanguinẽ ho
noramꝰ: nec ſilr pẽdimꝰ has duas ſpẽs ſicut
añ ꝯſecrationẽ pẽdebamꝰ cũ fidelr fateamur
añ ꝯſecrationẽ panẽ ẽẽ ⁊ vinũ qꝺ nã forma-
uit: poſt ꝯſecrationẽ ꝟo carnẽ chꝛi ⁊ ſangui
In li. de ſacramentis. nẽ qꝺ bñdictio ꝯſecrauit. Itẽ Amb. Panis
eſt in altari uſitatꝰ añ ꝟba ſacra. ubi acceſſit
Idẽ ubi. ſ. ꝯſecratio: de pane fit chꝛi caro. Quõ aũt pt
qꝺ panis eſt ẽẽ corpꝰ chꝛi? Cõſecratiõe que
fit ſmone chꝛi. Itẽ. Si tãta vis eſt in ſmõe
dñi ut icipiãt ẽẽ que non erãt: quãto magis
opatoriꝰ eſt: ut ſint que erãt ⁊ in aliud cõmu
tent. Et ſic qꝺ erat panis añ ꝯſecrationẽ: iam
corpꝰ chꝛi eſt poſt ꝯſecrationẽ: qꝛ ſmo chꝛi
creaturã mutat ⁊ ſic ex pane fit corpꝰ chꝛi ⁊
vinũ cũ aq̃ in calicẽ miſſuz fit ſãguis ꝯſecra-
In ſmõe q̃ dĩ de ꝟbis euãgelij. tiõe ꝟbi celeſtis. Itẽ Augꝰ. Sicẽ per ſpm ſcm
uera chꝛi caro ſine coitu creat: ita per eũdez
ex ſuba panis ⁊ vini idẽ corpꝰ chꝛi ⁊ ſãguis
ꝯſecrat. Corpꝰ chꝛi ⁊ ꝟitas eſt ⁊ figura. Ue-
ritas dũ corpꝰ chꝛi ⁊ ſãguis ꝟtute ſpũs ſci ex
panis viniq̃z ſuba efficit. Figura ꝟo ẽ id qꝺ
De ꝯſe.di.2 ꝙ corpus. exteriꝰ ſentit. Itẽ Euſebiꝰ emiſſenꝰ. Inuiſibi
lis ſacerdos viſibiles creaturas in ſbam cor
poris ⁊ ſãguis ſui ꝟbo ſuo ſecreta ptãte cõ-
mutat. Ex his aliiſq̃z pluribꝰ ꝯſtat uerũ cor
pus chꝛi ⁊ ſanguinẽ in altari ẽẽ imo itegrum
chꝛiſtuz ibi ſub utraq̃z ſpe ⁊ ſubam panis in
corpꝰ viniq̃z ſubam in ſanguinem ꝯuerti.

¶ Iſta eſt diſtinctio ioᵃ huiꝰ q̃rti libꝛi: In qua magr poſtq̃z egit de ſacro in ſe ⁊ de uſu eiꝰ q̃tũ ad ſuſcipiẽtẽ. hic aũt determiat de ẽẽ eiꝰ q̃tũ ad ſpẽm in altari ꝯtẽtã. ⁊ tria fac. Primo errorẽ q̃rũdã ꝓponit. Scdo q̃rũdã auctũ ſolutionẽ ſbdit. Tertio q̃rũdã auctũ explanationẽ ãnectit: ptes patẽt ituẽti textũ huiꝰ diſtin. In ſpãli ſñia magri ſtat in iſta ꝓpõne.
¶ Ex fide ꝯſtat uerũ corpꝰ ẽẽ in altari imo itegrũ
chꝛiz ſub utraq̃z ſpe ꝯtineri. Hãc magr itẽdẽs ꝓbãt
q̃ſdã itãtũ erraſſe ꝙ dicerẽt uerũ corpꝰ chꝛi nõ ẽẽ i
altari: ſ ſolũ ſic ibi ẽẽ ſicẽ ſignatũ in ſigno: ⁊ h dicũt
dñm notaſſe in euãgelio Joãnis cũ dixit ſũptionẽ
huiꝰ nõ corpalr ſ ſpũalr ẽẽ itelligẽdã ubi de h lo-
quens ait: Uerba que ego loquoꝛ uob ſpũs ⁊ vita
ſunt: h idẽ ꝯfirmat auctẽ hti Augⁿⁱ. ⁊ ulteriꝰ p idẽ
qꝺ dñs dixit in mattheo: paupes ſemp habetis uo
biſcũ: me aũt nõ ſemp hẽbitis. ſemp eni ipz hẽremꝰ
ſi eſſet ſemp in altari. Poſtea rñdet ꝙ dñs per illa
ꝟba nõ itẽdit negare corpis ſui ꝟitatẽ ẽẽ in ſacro:
ſ ſignificare ꝙ nõ viſibilr in forma hũana: ſ iuiſi
bilr ſb forma panis ⁊ vini corpꝰ ſuũ traderet ſumẽ
dũ ⁊ ita nõ ſub ſpe corpali ſ ſub ſpe ſacrali ⁊ hãc
opionẽ magr ſcõꝝ auctibꝰ ꝯfirmat. Poſtea dicẽ ꝙ
Augⁿᵒ dicẽ i q̃dã auctẽ ꝙ ſumat corpꝰ chꝛi viſibile:
qꝺ ſic itelligẽdũ eſt. i. ſumit corpꝰ qꝺ de ſui nã eſt vi
ſibile. Ultimo ponit multas auctẽs in qbꝰ habet ꝙ
panis ⁊ vinũ per ꝟtutẽ ꝟbi dñici tranſubſtãtiat in
uerũ corpꝰ chꝛi ⁊ ſanguinẽ ⁊ ꝙ totꝰ chꝛs iteger ſb
utraq̃z ſpecie exiſtit. Et tñ in ſpeciali.

¶ De modo conuerſionis a

Di. XI. De euchariſtie ſacro p cõparationez ad diſpẽſantes uel ꝯficiẽtes: ⁊ p̃ de ꝯfectiõe

Si aũt querit qualis
ſit illa ꝯũſio: an formalis: an ſubalis
uel alteriꝰ gñis diffinire nõ ſufficio
Formalẽ tñ nõ ẽẽ cognoſco: quia
ſpẽs rerũ que añ fuerãt remanent ⁊ ſapoꝛ ⁊
põdus. Quibuſdã ẽẽ videt ſubalis dicẽtibꝰ
ſic ſubam ꝯuerti i ſubaz ut hec eẽntialr fiat il
la. Cui ſenſui pmiſſe auctes ꝯſentire vident.

¶ Oppoſitio. b

Sed huic ſnie ſic opponit
ab aliis. Si ſuba panis ingunt uel vini ꝯuer
tit ſubalr in corpꝰ uel ſanguinẽ chꝛi q̃tidie fit
aliq̃ ſuba corpꝰ uel ſanguis chꝛi que añ non
erat corpꝰ: ⁊ hodie eſt aliqꝺ corpꝰ chꝛi qꝺ he
ri nõ erat: ⁊ q̃tidie auget corpꝰ chꝛi atq̃z for-
mat de mã de qua in ꝯceptiõe nõ fuit factũ.
Quibꝰ hoc mõ rñderi põt: qꝛ nõ ea rõne dr
corpꝰ chꝛi ꝯfici ꝟbo celeſti ꝙ ipm corpꝰ i cõ
ceptu ꝟgis formatũ deiceps formet: ſed qa
ſuba panis uel vini que añ nõ fuerat corpus
chꝛi uel ſanguis ꝟbo celeſti fit corpꝰ ⁊ ſãguis
Et iõ ſacerdotes dicunt ꝯficẽ corpꝰ chꝛi ⁊ ſã
guinẽ qꝛ eoꝝ miſterio ſuba panis fit caro: ⁊
ſubſtãtia vini fit ſanguis chꝛiſti nec tñ aliqꝺ
addit corpori uel ſanguini: nec auget corpꝰ
chꝛiſti uel ſanguis.

¶ Auguſtinus in libꝛo ſententiarum Proſperi. c

Si ꝟo queris moduz quo
id fieri poſſit: breuit rñdeo. Myſteriũ fidei
credi ſalubꝛit põt: iueſtigari ſalubꝛit nõ põt.
Qꝛ ergo corpꝰ chꝛi panis mutatiõe in id nõ
augmẽtat: nec ſanguis ex vini ꝯuerſiõe: eius
uolũtati ⁊ potẽtie aſcribat qui idẽ corpꝰ de
ꝟgine eduxit: fit ergo ſuba illa iſta ſine eius

Universidad de Deusto
Biblioteca

augmẽto. Nec tñ ꝯcedũt qdã ꝙ ſuba panis aliqñ ſit caro chꝛi: ⁊ ſi fiat caro chꝛi: ſicͭ farina facta eſt panis ⁊ aq̃ facta eſt vinuꝫ: nec tñ dꝛ farina eſt panis ⁊ aq̃ eſt vinũ. Alij vᵒ ꝯcedũt illud q̃d erat panis uel vinũ poſt ꝯſecratiõnẽ eẽ corpꝰ ⁊ ſanguinẽ: nõ tñ ſeqtur panis eſt caro chꝛi uel vinũ eẽ ſanguis: qꝛ ſuba panis uel vini poſtq̃ꝫ facta eſt caro chꝛi uel ſanguis: nõ eſt ſuba panis uel vini: ſꝫ caro ⁊ ſanguis. Jõ diſtinguẽdũ videt: cũ dꝛ ſuba panis uel id q̃d erat panis mõ eſt corpꝰ chꝛi. Manẽs eni panis nõ eſt corpꝰ chꝛi: ſed mutata i id q̃d facta eſt: eſt corpꝰ chꝛi. Nec dicimꝰ ſbſtãtiã panis uel vini mãm eẽ corpis uel ſanguinis dñi: qꝛ nõ de ea ut de mã format corpus: ſed ipſa format in illud ⁊ efficit illð. Vñ Augꝰ. Corpꝰ chꝛi dicimꝰ illud q̃d ex fructibꝰ fre acceptũ ⁊ ꝓce myſtica ꝯſecratũ ſumimus in memoriã dñice paſſiõis. Qð cũ ꝑ manꝰ hoĩs ad illã viſibilẽ ſpẽm ꝑducat: nõ ſcificat: ut ſit tam dignum ſacrm niſi opante inuiſibiliter ſpiritu dei.

In li. de tri. ⁊ hꝛ de ꝯſ. diſt. 2. c. corpus ⁊.

Aſſerũt qdã dictũ panẽ trãſire in corpꝰ chꝛi. d

Quidã vᵒ ſic dicũt ꝯuerſionẽ illã eẽ itelligẽdã ut ſub illis accñtibꝰ ſub quibus erat ꝑus ſuba panis ⁊ vini: poſt ꝯſecrationẽ ſit ſuba corpis ⁊ ſanguis: ſic tñ ut non eis afficiat: ⁊ ſic aſſerũt dictũ panẽ trãſire in corpꝰ chꝛi: qꝛ ubi erat panis nũc eſt corpus chꝛi. Qð ſi eſt: q̃d ergo ſit de ſuba panis ⁊ vini? Illi dicũt uel in ꝑiacẽtẽ mãm reſolui uel in nihilũ redigi. ¶ Alij vᵒ putauerũt ibi ſubſtãtiã panis ⁊ vini remanẽ: ⁊ ibidẽ corpus chꝛi eẽ ⁊ ſanguinẽ: ⁊ hac rõne dici illã ſubaꝫ fieri iſtã: qꝛ ubi eſt hec: eſt ⁊ illa: q̃d mirũ eſt: ⁊ ipſam ſubam panis uel vini dicũt eẽ ſacrꝫ. Sꝫ ꝙ nõ ſit ibi ſuba niſi corpꝰ chꝛi ⁊ ſãguis ex ꝑdictis ⁊ ſubditis apte oſtẽdit. Ait eniꝫ Ambꝛ. Panẽ iſtũ quẽ ſumimꝰ in myſterio illũ itelligo utiqꝫ qui manu ſci ſpũs formatꝰ eſt in utero vgĩs: ⁊ igne paſſionis decoctꝰ in ara crucis. Panis eni angeloꝝ factꝰ eſt cibus hoĩum. Vñ vitas ait: Ego ſuꝫ panis viuus qui de celo deſcẽdi. ⁊ iterũ. Panis quẽ ego dabo caro mea ẽ pro mũdi vita. Ex his nãqꝫ duabꝰ ſniis apte dat itelligi: qꝛ panis ille ⁊ iſte nõ duo ſed vnꝰ panis ⁊ vna caro ꝓculdubio vnũ efficit corpꝰ. Illud uere: illud ſane q̃d ſũptũ eſt de vgine: q̃d reſurrexit: ⁊ i celũ aſcẽdit. Itẽ Gregoꝰ. Quis fideliũ hẽre dubiũ poſſit in ipſa imolationis hora ad ſacerdotis uocẽ celos apiri in illo chꝛi myſte

De ſacris. ⁊ allꝰ ð cõſecr. diſ. 2. c. oia que.

Joan. 6.

In omel. paſchali ⁊ hꝛ de ꝯſe. di. 2.

rio angeloꝝ choros adeſſe: ſũma ⁊ ima ſociari: vnũ q̃d ex iuiſibilibꝰ atqꝫ viſibilibꝰ fieri. Idẽ. Eodẽ momẽto ⁊ in celũ rapit miniſtio angeloꝝ ꝯſociãdũ corpi chꝛi ⁊ añ oculos ſacerdotis i altari videt. Sicͭ diuinitas vbi totũ iplet mũdũ: ita multis locis illud corpus ꝯſecrat. Nec ſũt tñ multa corpa chꝛi: ſꝫ vnũ corpꝰ ⁊ vnꝰ ſanguis. Jõqꝫ ſiue plus ſiue minus q̃s ide ꝑcipiat: oẽs eq̃liter corpꝰ chꝛi integerrime ſumũt. Poſt ꝯſecrationem ergo nõ eſt ibi ſuba panis uel vini lꝫ ſpẽs remaneant. Eſt enim ibi ſpẽs panis ⁊ vini ſicut ⁊ ſapor. Unde aliud videt: aliud intelligitur.

c. q̃d ſit ſanguis.

Quare ſub alia ſpecie. e

Sub alia aũt ſpecie tribꝰ de cauſis carnẽ ⁊ ſanguinẽ tradidit chꝛs ⁊ deceps ſumẽdũ iſtituit: ut fides. ſ. hẽret meritũ que eſt de his que nõ vident: qꝛ fides nõ hẽt meritũ ubi humana rõ ꝑbet expimentũ. Et iõ ẽt ne abhorreret aĩus q̃d cerneret oculus qꝛ nõ hẽmꝰ in uſu carnẽ crudã comedẽ ⁊ ſãguinẽ bibẽ. Quia ergo chꝛm uorari dẽtibꝰ phas nõ eſt: in myſterio carnẽ ⁊ ſãguinẽ nobis cõmẽdauit. Et ẽt iõ ne ab icredulis religioni chꝛiane iſultaret. Vñ Augꝰ. Nihil rõnabilꝰ q̃ꝫ ut ſanguis ſiſitudinẽ ſumamꝰ: ut ⁊ ita vitas nõ deſit: ⁊ ridiculũ nullũ fiat a paganis: ꝙ cruorẽ occiſi hoĩs bibamꝰ. Ne ergo hoc fieret ⁊ ne ueluti qdã horror eẽt cruoris in ſiſitudinẽ accipimꝰ ſacrm. Ex ꝑmiſſis iaꝫ liquet q̃re ſub alia ſpe ⁊ quare ſub iſta hoc ſacrm dñs celebrauerit ⁊ celebrari a nobis inſtituerit.

Gregorꝰ in omelia paſchali.

De ꝯſe. di. 2. c. ſb figura.

Amb. in li. de ſacris. ⁊ habet ð cõſe. diſt. 2.

Quare ſub duplici ſpecie. f

Sed q̃re ſub duplici ſpe ſumit cũ ſub alterutra totꝰ ſit chꝛs? Ut oſtẽderet totã humanã nãm aſſũpſiſſe: ut totã redimeret. Panis eni ad carnẽ refert: vinũ ad aiam: qꝛ vinũ opat ſanguinem in quo ſedes aie a phyſicis eẽ dꝛ. Jõ ergo in duabꝰ ſpẽbus celebrat: ut aie ⁊ carnis ſuſceptio i chꝛiſto ⁊ utriuſqꝫ liberatio in nobis ſignificet. Ualet eni ut Ambꝛ. ait ad tuitionẽ corpis ⁊ aie q̃d ꝑcipimꝰ: qꝛ caro chꝛi pro ſalute corpis: ſanguis vᵒ ꝓ aia nr̃a offert: ſicͭ ꝑfigurauit moyſes: caro inqt pro corpe ueſtro offert ſãguis pro aia ſꝫ tñ ſub utraqꝫ ſpe ſumit q̃d ad utrãqꝫ ualet. qꝛ ſub utraqꝫ ſumit ipſe totꝰ chꝛiſtꝰ. Sꝫ ſi in altera tñ ſumeret: ad alterꝰ tñ. i. aie uel corpis nõ utriuſqꝫ ꝑiter tuitioneꝫ ualere ſignificaret. Sub utraqꝫ ſpe tñ totꝰ ſumitur chꝛs. nec plus ſub utraqꝫ: nec minꝰ ſub alta

Sup epla ad Corin.

tñ ſumit. Eadẽ eni rõ eſt ut ait Hilarꝰ: i corpore chꝛi que in mãna ꝑceſſit. De quo dicit Qui plus collegerat nõ habuit amplꝰ: nec qui minꝰ ꝑauerat habuit minꝰ. Et lꝫ ſub utraqꝫ ſpe ſumat totꝰ chꝛs: tñ nõ ſit ꝯuerſio panis niſi in carnẽ: nec vini niſi in ſanguinem. Nec debẽt dici duo ſacra ſed vnũ qꝛ ſb utraqꝫ ſpe idẽ ſumit. Neqꝫ debet iterari ſacrm: qꝛ bñdictio nõ repetit ſup ſpẽm eãdẽ. Neqꝫ alie ſubſtãtie in ſacrificiuꝫ vitatis offerri debent: quia de alijs non põt cõſecrari corpus chꝛiſti uel ſanguis.

De ꝯſe. di. 2. c. ubi pꝰ eſt. Exodi. 16.

Quare aqua admiſceatur. g

Aq̃ vᵒ admiſcẽda eſt vino qꝛ aq̃ ppl̃m ſignat: qui per chꝛi paſſionẽ redẽptꝰ eſt. Calix ergo dñicus iuxta canonuꝫ ꝑceptũ aq̃ ⁊ vino mixtꝰ debet offerri: qꝛ videmus in aq̃ ppl̃m itelligi: in vino oſtẽdi ſãguinẽ chꝛi. Cũ ergo in calice vino aq̃ miſcetur chꝛo pplꝰ adunat: ⁊ credẽtiũ plebs ei i quẽ credit copulat: que copulatio aque ⁊ vini ſic miſcet in calice chꝛi: ut mixtio illa nõ poſſit ſepari. Nam ſi vinũ quis tñ offerat ſanguis chꝛiſti incipit eſſe ſine nobis.

De ꝯſe. di. 2. c. cũ omne. Apoc. 17.

Julius papa. h

Si vᵒ querit an irritum ſit qð gerit ſi aq̃ ꝑtermittat. Audi qð ſequit in eodẽ canone. Nõ põt inqt calix dñi eſſe aq̃ ſola aut vinũ ſolũ niſi utrũqꝫ miſceat. Item Cypanꝰ. Calix dñi nõ eſt aq̃ ſola aut vinuꝫ ſolũ niſi utrũqꝫ miſceat: ſicͭ nec corpꝰ dñi ꝑt eẽ farina ſola nec aqua ſola niſi utrũqꝫ fuerit adunatũ: ⁊ panis vnꝰ cõpage ſolidatꝰ. Siq̃s tñ nõ itẽdẽs itroducẽ hereſim obliuione uel ignorãtia aquã ꝑtermiſerit nõ videt eſſe irritũ ſacrꝫ: ſed ille grauiter eſt corripiẽdus. Nã ⁊ grecoꝝ eccl̃ia nõ apponẽ aquam dꝛ. Qð ẽt ex dictis Cypani videt poſſe colligi. ait eni: Siq̃s de añceſſoribꝰ nr̃is uel ignorãter uel ſimplr̃ nõ hoc ſuauerit qð nos dñs facẽ ⁊ exẽplo ⁊ magiſterio docuit: põt ſimplicitati eiꝰ idulgẽtia dñi uenia ꝯcedi. Nobis vᵒ nõ põt ignoſci: qui nũc a dño iſtructi ſumus ut calicẽ dñi cũ vino mixtũ: ſm qð dñs obtulit offeramꝰ. Ex hoc videt ꝙ ſiq̃s ſimplicit ul' ignorant vinũ offerat ſine aq̃ ſacrꝫ ꝯficiat. Aq̃ vᵒ nullatenꝰ ſine vino põt offerri in ſacrificio: nec panis niſi de frumẽto: nec granũ frumẽti niſi redactũ fuerit in panẽ qꝛ chꝛs ⁊ panẽ ſe dicͭ: ⁊ grano frumẽti ſe cõpat. Qð ergo ſupra dictũ eſt nõ poſſe vinũ ſolũ offerri: deſiniari opꝫ: recipit eni exceptionẽ.

De ꝯſe. di. 2. c. nõ debes.

De ꝯſe. di. 2. c. ſicͭ i ſcti.

De ꝯſe. di. 2. c. ⁊ ſcptura.

Joan. 6. Joan. 12. Determinatio ꝑmiſſorum.

Nõ põt niſi ſimplr̃ uel ignorãter fiat: ul' nõ põt. i. nõ debet. Quibuſdã tñ videt hoc gñaliter uerũ. Colligit ẽt ex ꝑdictis ꝙ chꝛs vinũ aq̃ mixtũ dedit diſcipulis. Corpꝰ vᵒ tale dedit q̃le tũc hũit. i. mortale ⁊ paſſibile. Nunc vᵒ ſumit a nobis immortale ⁊ ipaſſibile: nec tñ maiorẽ hẽt efficiẽtiã. Eucharistia quoqꝫ itincta nõ debet dari pplo pro ſupplemẽto coionis: qꝛ nõ legit chꝛs alicui diſcipuloꝝ ꝑbuiſſe panẽ itinctũ niſi iude. Tũc vᵒ nõ accepit iudas corpus chꝛiſti ſed tñ paneꝫ: corpus vᵒ ⁊ ſanguinem chꝛiſti ante cum alijs diſcipulis perceperat.

Julꝰ papa. ꝙ itīcta nõ dꝫ dari hoſtia pplo: ⁊ hꝛ de cõſec. di. 2. c. cũ oẽ

Iſta eſt diſtinctio. iiͣ huiꝰ q̃rti libꝛi: In qua magr̃ poſtq̃ꝫ egit de ſacro eucharistie q̃ñtũ ad ſuũ eẽ: hic determiat de eo q̃ñtũ ad eiꝰ fieri. ⁊ tria fac. Primo eni oñdit quõ ſuba panis ⁊ vini in uerũ corpꝰ chꝛi trãſubſtãtiat. Scðo quõ ipꝫ ſub aliena ſpe occultatum fidelibꝰ ſub utraqꝫ ſpe miniſtrat. Tertio quõ diſcipulis in cena chꝛi corpꝰ paſſibile ⁊ mortale dabat. Primũ uſqꝫ ibi [Sub alia aũt ſpe.] Scðꝫ uſqꝫ ibi [Corpꝰ vᵒ tale dedit.] Tertiũ uſqꝫ ad fine diſtinctiõis. In ſpãli ſnia magri ſtat in tribꝰ ꝓpõnibꝰ q̃rũ ꝑma eſt hec. Cõuerſio panis i corpꝰ chꝛi nõ eſt formalis ſꝫ q̃buſdã videt eẽ ſubalis. Hãc magr̃ iſinuãs querit: q̃lis ſit iſta cõuerſio panis ⁊ vini in corpꝰ chꝛi: utrũ. ſ. ſit ꝯuerſio ſubalis uel formalis ul' alterꝰ modi. Et dicit ꝙ eſt formalis eo ꝙ ſpẽs que ꝑus erãt ꝑmanẽt. ſ. ſapor: põdus: figura: albedo. Dicit aũt poſtea ꝙ q̃buſdã videt ꝙ ſit ꝯũſio ſꝫ ſubaꝫ uel ſubalis: eo ꝙ ſuba panis ⁊ vini ẽẽntialr̃ ſit ſubſtãtia corpis ⁊ ſanguinis chꝛi. Poſtea ponit circa hoc q̃rũdã obiectionẽ. ſi eni ſic itelligat ꝯuerſio: tũc q̃tidie aliq̃ ſuba ſit corpꝰ chꝛi ⁊ ſanguis que añ nõ fuerat ⁊ ſic q̃tidie corpꝰ chꝛi auget. ⁊ de mã aliq̃ format de qua in ꝯceptione nõ fuerat factũ. Et dicit magr̃ ſic ad hoc rñderi poſſe ꝙ ꝯfectio corpis chꝛi nõ ſit ſm nouã corpis formationẽ aut per ipſiꝰ corporis formati augmẽtationẽ: ſed per quãdã trãſubſtãtiationẽ vture diuina factã ſine noua formatiõe aut augmẽto. Poſtea dicit ꝙ ſꝫ opiõnẽ iſtã ꝯcedit ꝙ panis ſit corpꝰ chꝛi ſicut farina ſit panis: ⁊ ſic panis fiat caro chꝛi ſicut farina facta eſt panis ⁊ aq̃ facta eſt vinũ: nec tñ dicit farina eſt panis ⁊ aq̃ eſt vinũ. Alij vᵒ ꝯcedũt illud qð erat panis uel vinuꝫ poſt ꝯſecrationẽ eẽ corpꝰ ⁊ ſanguinẽ: nõ tñ manẽs panis ſꝫ mutatꝰ. Subdit aũt ꝙ panis nõ hẽt ſe ut mã reſpectu corpis chꝛi. Poſtea dicit ꝙ alioꝝ opio ẽ hãc ꝯuerſionẽ ſic eẽ itelligẽdã: ꝙ ſub accñtibꝰ ſb q̃bꝰ ꝑus erat ſuba panis ⁊ vini poſt ꝯſecrationẽ eſt ſuba corpis ⁊ ſanguinis chꝛi nõ tñ ut illis afficiat. Subam aũt panis ⁊ vini dicũt uel in ꝑiacẽtẽ mãꝫ reſolui: aut in nihilũ redigi. Dicit ẽt magr̃ ꝙ alij dicũt. ſ. ꝙ ſuba panis ⁊ vini remaneãt cũ ſuba. ſ. corporis ⁊ ſanguinis chꝛi: quã ſubam panis ⁊ vini dicũt eẽ ſacrm: ⁊ ex hac rõne hec ſuba dꝛ fieri illa: qꝛ ubi eſt hec eſt ⁊ illa. Contra qð obijcit per auctes q̃bus dicit nihil ibi aliud eẽ q̃ꝫ ſubam corpis ⁊ ſanguinis: ⁊ ſpecies panis ⁊ vini. Scða ꝓpõ eſt: Sub aliena ſpecie corpꝰ chꝛi tribus de cauſis tradit: ſꝫ ſub utraqꝫ ſpe chꝛs ſumit. Hãc magr̃ ponẽs aſſignat triplicẽ rõnẽ q̃re corpꝰ chꝛi ſub aliena ſpe

occultat̃ ſeu ſumit̃. Prima ē ad augēdū fidei meritū que eſt de his que nō vident̃. Scđa ad vitādū horrorē: q꜄ nō hēmus in cōmuni uſu carnē crudā ⁊ ſanguinē māducare. Tertia ne det̃ īfidelibꝰ irridēdi occaſio. Poſtea dicit ꝙ illud ſacr̃m ſumit̃ ſub duplici ſpecie: idō ut aīe ⁊ carnis ſuſceptio in chriſto ⁊ utriuſq꜄ liberatio in nobis ſignificaret̃: ordiat̃ eni hoc ſacr̃ʒ ad ſalutē corpꝰ ⁊ aīe. Addit etiā ꝙ ſub utraq꜄ ſpecie totꝰ chriſtus ſumit̃: nec tñ panis ꝯuertit̃ niſi in corpꝰ: ⁊ vinū niſi in ſanguinē. Subdit etiā ꝙ in hoc duplex ſpecies vnitatē ſacri nō tollit: q꜄ ſub eadē ſpecie idē ſumit̃: nec bñdictio ſup eādem ſpeciē debet iterari. nec de alijs ſubſtātijs ꝗ꜄ de ſubſtātia panis ⁊ vini ꝯfici ⁊ ꝯſecrari debet corpꝰ chriſti ⁊ ſanguis. Poſtea dicit ꝙ aq̄ vino admiſcēda eſt: ad ſignificandū vnionē populi cū capite chriſto: que nullo mō ſciēter debet omitti: q꜄ dñs eā appoſuit. Siqs aūt ex obliuiōe uel ignorātia omittat offerēs vinū ſine aq̄ ꝯficit qdē ſacr̃m: q꜄ et ƀʒ ꝯſuetudinē aliqrū eccl̃iarū dimittit̃ aq̄: tñ grauiter corripiēdus eſt. Subdit aūt ꝙ aq̄ ſine vino nullatenꝰ offerri pōt in ſacro: nec pāis niſi de frumēto: nec granū frumēti niſi redactuʒ fuerit in panē: q꜄ ipe chriſtus ⁊ grano frumēti ſe compat ⁊ panē ſe dicit. ¶ Tertia ꝓpō eſt hec: Quāuis chriſtus in cena dedit corpꝰ paſſibile ⁊ mortale: tñ nūc ſumit̃ īpaſſibile ⁊ īmortale. Hāc magr̃ īſinuat dicēs: ꝙ chriſtus dedit diſcipulis ſuis tale corpꝰ q̄le tūc habuit. ſ. paſſibile ⁊ mortale. Addit ēt ꝙ euchariſtia itīcta nō debet populo dari in ſupplemētū cōmuniōis, nā chriſtus panē itīnctū nō dedit niſi iude qui non accepit corpus chriſti tūc ſed tm̃ panē. aīi tñ cuʒ ceteris diſcipulis ꝑceperat corpus ⁊ ſanguinē chriſti. Et tm̃ in ſpeciali.

Di. XII. De ꝯñtibꝰ ad ꝯfectionem corpis chriſti ꝗtum ad fractōeʒ

¶ Ubi illa accidentia fundentur. a

SI aūt querit̃ de accñtibꝰ que remanēt. i. de ſpēbꝰ ⁊ ſapore ⁊ pōdere in quo ſubiecto fūdentur: potiꝰ mihi videt̃ fatēdū exiſtē ſine ſubiecto ꝗ꜄ eē in ſubiecto: q꜄ ibi non eſt ſuba niſi corpis ⁊ ſanguis dñici que nō afficit̃ illis accidētibꝰ. Nō eni corpꝰ chriſti talē hēt in ſe formā ſed q̄lis in iudicio appebit. Remanēt ergo illa accñtia per ſe ſubſiſtētia ad myſterij ritū: ad guſtꝰ fideiq꜄ ſuffragiū: qbus corpus chriſti hñs formam ⁊ naturā ſuam tegit̃.

¶ De fractione ⁊ partibus. b

Solet ēt queri de fractione ⁊ ptitione que ibi videt̃ fieri utrū uera ſit: ⁊ ſi ibi uera fractio eſt: cuiꝰ rei ſit uel in qua re fiat. Cūq꜄ nō ſit ibi alia ſuba ꝗ꜄ chriſti. Si i aliq̄ ſuba eſt illa fractio in corpe chriſti videt̃ eē. Sʒ ecōtra cū ipm corpꝰ īcorruptibile ſit q꜄ immortale ⁊ impaſſibile: in ipſo nō poſſe eſſe videt̃. Nā ⁊ chriſtus redarguit carnalē ſenſū diſcipulorꝫ qui putabāt carnē chriſti ſic aliā in ptes diuidēdā ⁊ morſibꝰ dilacerādā. Idō qbuſdā placet ꝙ nō ſit ibi fractio ſic videt̃: ſed dr̃ frāgi q꜄ videt̃ frāgi. Quibꝰ obijcit̃ quod ait

Joan. 6.

Amb. Nihil falſi putādū eſt in ſacrificio vitatis: uel ſicut fit in magorū ꝑſtigijs ubi deluſione quadam fallūtur oculi: ut videant eſſe quod non eſt. Ad hoc illi dicūt. Non fallit nos viſus nec fallitur quod eſſet ſi crederetur ita frāgi ut videt̃. Nec illuſio eſt: quia ad utilitatem fidei: non ad deceptionem ita fit: ſicut ⁊ chriſtus ſe oſtendit duobus diſcipulis in via in ſpecie peregrini: nec in eo tamen talis forma erat: ſed oculi eorum tenebantur ne eum agnoſcerent.

Opio quorūdam.

Luce ultio

¶ Aliorum opinio. c

Alij vō dicūt ꝙ ſicut ibi ſpecies panis eſt ⁊ non eſt ibi res cuius uel in qua ſit illa ſpecies: ita eſt ibi fractio que nō fit in aliqua re: q꜄ nihil ibi frangit̃ quod mirabiliter dei potētia fieri dicūt ut ibi fiat fractio ubi nihil frangitur.

¶ Aliorum opinio. d

Alij tradūt corpꝰ chriſti eēntialiter frangi ⁊ diuidi: ⁊ tamen integrum ⁊ incorruptibile exiſtere. Quod ſe colligere aſſerunt ex confeſſione berengarij qui confeſſus eſt coram Nicolao papa ⁊ pluribꝰ epiſcopis: panem ⁊ vinum que in altari ponuntur poſt conſecrationem non ſolum ſacramētum ſed etiā uerum corpus ⁊ ſanguinem chriſti eſſe: ⁊ ſenſualiter nō ſolū ſub ſacro: ſʒ in ueritate manibus ſacerdotū tractari ⁊ frāgi: ⁊ fidelium dentibus atteri.

Cōfeſſio berengarij: ⁊ hī de ꝯſe. di. 2. c. ego berēgarius.

¶ Sententia probabilior. e

Sed q꜄ corpꝰ chriſti īcorruptibile eſt: ſane dici poteſt fractio illa ⁊ partitio non in ſubſtātia corporis: ſed in ipſa forma panis ſacramētaliter fieri: ut uera fractio ⁊ partitio ſit ibi: que fit non in ſubſtātia corporis ſed in ſacramento: ideſt in ſpecie. Ne autem mireris uel inſultes ſi accidentia videantur frangi cum ibi ſint ſine ſubiecto: ſʒ quidam aſſerant ea fundari in aere. Eſt ibi uera fractio ⁊ partitio que fit in pane: ideſt in forma panis. Unde Apoſtolus ait: Panis quem frangimus: quia forma panis ibi frangitur ⁊ in partes diuiditur: chriſtus vō integer manet ⁊ totus eſt in ſingulis. Unñ Auguſtinus. Quando chriſtus manducat̃ vita manducatur. Sed quis audeat manducare dominū ſuum: ⁊ tamen ueritas inuitans nos ad manducandum ait: Qui manducat me viuet propter me. Nec occiditur chriſtꝰ ut manducetur: ſed mortuos viuificat: quādo māducatur reficit: non deficit. viuit mā-

j. Cor. 4.

In ſermōe de uerbis euangelij.

Joan. 6.

ducatꝰ q꜄ ſurrexit occiſus: nec qñ māducamꝰ ptes de illo facimꝰ: ⁊ qdē in ſacro ſic fit. Itē Norūt fideles quō māducēt carnē chriſti vnuſqſq꜄ accipit ptē ſuā. Unñ ⁊ ipſa grã ptes uocant̃: p ptes māducat̃ ⁊ manet īteger totus: p ptes māducat̃ in ſacro ⁊ manet īteger totꝰ in celo: manet īteger totꝰ i corde tuo. Idō iſta dicunt̃ ſacr̃a q꜄ in eis aliud videt̃ ⁊ aliud ītelligit̃: videt̃ panis ⁊ calix qō ⁊ oculi renūciāt. qō aūt fides īſtruēda poſtulat panis eſt corpꝰ chriſti: calix eſt ſanguis. Ex his dat̃ itelligi ꝙ fractio ⁊ ptes q̄ ibi vident̃ fieri i ſacro ſūt. i. in ſpe viſibili. Idq꜄ illa berēgarij vba ita diſtiguēda ſūt ut ſenſualit̃: nō mō i ſacro ſed in vitate dicat̃ corpꝰ chriſti tractari manibꝰ ſacerdotū: frāgi vō ⁊ atteri dētibꝰ: uere qdē ſʒ in ſacro tm̃. Uera ergo ē ibi attritio ⁊ ptitio: ſʒ in ſingulis ptibꝰ totꝰ eſt chriſtus. Unñ Hieronymus. Singuli accipiūt chriſtū dñm ⁊ in ſingulis portionibꝰ totꝰ eſt: nec per ſingulos minuit̃ ſed itegrū ſe prebet ſingulis. Itē Hilaꝰ. Ubi pars eſt corpis: ibi eſt ⁊ totum.

Aug. de cō ſe. di. 1.

In ſermōe ꝗda. ⁊ hī dō ꝯſe. di. 2. c. ſinguli accipi.

¶ Quid ille partes ſignificent. f

Quid āt ptes ille ſignificēt: Sergiꝰ papa tradit īquiēs. Triforme ē corpꝰ chriſti: ps oblate in calicē miſſa corpꝰ chriſti qō iā ſurrexit mōſtrat. ps comeſta ābulantē adhuc ſup trā. ps in altari uſq꜄ ad finē miſſe remanēs: corpꝰ iacēs i ſepulchro ſignificat: q꜄ uſq꜄ in finē ſeculi corpa ſcōrꝫ in ſepulchris erūt. Et ſic ptes ille myſticā tenēt ſignificationē ita ēt ⁊ fractio paſſiōis chriſti ⁊ mortis ē repñtatio. vñ ipſe ait: Hoc facite in meā cōmemorationē. i. in memoriā paſſiōis ⁊ mortis mee. Nā ut ait Amb. Quia in morte chriſti liberati ſumꝰ huiꝰ in edēdo ⁊ bibēdo carnē ⁊ ſanguinē memores eē debemꝰ. Sed caueat qſq꜄ ne idigne pcipiat q꜄ iudiciū ſibi māducat. Nō eni eſt iſte panis q uadit in corpꝰ ſʒ panis vite eīne q aīe nr̃e ſbam fulcit. Sic ergo viue ut q̄tidie merearis accipere: ne accedas idignꝰ. Indignꝰ eſt q alr̃ celebrat myſteriū ꝗ꜄ chriſtus tradidit: ul̃ q hñs mortale pctm̃ accedit. Ergo ⁊ ſi ſint pctā q̄tidiana ut non ſint mortifera anteq꜄ accedas dimitte debitoribꝰ tuis. Si dimittis dimittet̃ tibi: ⁊ ſic ſecurꝰ accede. Pāis eni ſalutaris ē: nō uenenū. Si ita accedis: ſpūalr̃ māducas. Spūaliter eni māducat: qui inocētiā ad altare portat.

De ꝯſe. di. 2. c. triforme.

Matth. 26 Luc. 22.

De ꝯſe. di. 2. c. non iſte.

¶ Si illud ſit ſacrificiū ſi ſepius imolet̃ chriſtus. g

Poſt hec querit̃ ſi qō gerit ſacerdos ꝓpe dicat̃ ſacrificiū ul̃ imolatio: ⁊ ſi chriſtus q̄tidie imolet̃ ul̃ ſemel tm̃ imolatꝰ ſit: Ad hoc breuit̃ dici pōt: illō qō offert̃ ⁊ ꝯſecrat̃ a ſacerdote uocari ſacrificiū ⁊ oblationē q꜄ mēoria ē ⁊ repñtatio vi ſacrificij ⁊ ſcē imolatiōis facte i ara crucis. Et ſel̃ chriſtus mortuꝰ i cruce ē ibiq꜄ imolatꝰ ē i ſemetipſo: q̄tidie āt imolat̃ i ſacro: q꜄ i ſacro recordatio fit illiꝰ qō factū eſt ſel̃. vñ Aug. Certū hēmꝰ q꜄ chriſtus reſurgēs ex mortuis iā nō morit̃ ⁊c. tñ ne obliuiſcamur qō ſel̃ factū ē i mēoria nr̃a oī āno fit. ſ. q̄tiens paſcha celebrat̃. Nunqd totiēs chriſtus occidit̃: ſʒ tm̃ āniūſaria recordatio repñtat qō olim factū ē: ⁊ ſic nos fac moueri tanq꜄ videamꝰ dñʒ i cruce. Itē Sel̃ imolatꝰ chriſtus i ſemetipſo ⁊ tñ q̄tidie imolat̃ i ſacro. Qō ſic itelligēdū q꜄ i māifeſtatiōe corpis ⁊ diſtictiōe mēbrorꝫ ſel̃ tm̃ i cruce pepēdit offerēs ſe deo pr̃i hoſtiā redēptiōis efficacē eorūʒ. ſ. q̄s ꝑdeſtinauit. Itē Amb. In chriſto ſel̃ oblata ē hoſtia ad ſalutē potēs. qd ergo nos: Nōne p ſinglos dies offerimꝰ: Et ſi q̄tidie offeramꝰ: ad recordationeʒ eiꝰ mortis fit: ⁊ vna ē hoſtia: nō mlte. Quō vna ⁊ nō mlte: q꜄ ſel̃ imolatꝰ ē chriſtus. Hoc āt ſacrificiū exēplū ē illiꝰ: idipſʒ ⁊ ſp idipm offert̃: ꝓinde hoc idē ē ſacrificiū: alioqn dicet̃ qm̃ i mltis locis offert̃ mlti ſūt chriſti: nō ſʒ vnꝰ ubiq꜄ ē chriſtus: ⁊ hic plenꝰ exñs ⁊ illic plenꝰ ſic qō ubiq꜄ offert̃ vnū ē corpꝰ ita ⁊ vnū ſacrificiū. Chriſtus hoſtiam obtulit. ipſaʒ offerimꝰ ⁊ nūc ſʒ qō nos agimꝰ recordatio ē ſacrificij. Nec cā ſue īfirmitatis repetit̃: q꜄ pficit hoīeʒ: ſed nr̃e q꜄ q̄tidie peccamꝰ. Ex his colligit̃ eē ſacrificiū ⁊ dici qō agit̃ in altari: ⁊ chriſtum ſemel oblatū: ⁊ q̄tidie offerri: ſed alr̃ tūc alr̃ nūc. Et etiā que ſit virtus huiꝰ ſacri oſtēdit̃: remiſſio. ſ. pctōrūʒ uenialiū: ⁊ perfectio virtutis.

Sup ps. 20. ⁊ hī de ꝯſe. di. 2. ca. ſemel.

Augꝰ in li. ſniarꝫ ꝓſpi ⁊ hī de ꝯſ. di. 2. c. ſel̃ imolatus.

Sup epiſtola ad hebreos: ⁊ allegat̃ dō ꝯſ. diſt. 2. ca. in chriſto.

De virtute ſacramenti

¶ De cauſa inſtitutionis. h

Inſtitutū eſt eni hoc ſacr̃m duabꝰ de cauſis. In augmētū vtutis. ſ. charitatis: ⁊ in medicinā q̄tidiane īfirmitatis. vñ Amb. Si q̄tiēs effundit̃ ſāguis chriſti: i remiſſionē pctōrꝫ effundit̃ debeo ſemp accipe: q ſemp pecco: debeo ſemp hr̃e medicinā. Itē Aug. Iterat̃ q̄tidie hec oblatio: lʒ chriſtus ſel̃ ſit paſſus: q꜄ q̄tidie peccamꝰ pctīs ſine qbꝰ mortalis īfirmitas viuē nō pōt. Et q꜄ q̄tidie labimur: q̄tidie chriſtus myſtice imolat̃ pro nobis. Dedit eni nob hoc ſacr̃ʒ ſalutis: ut q꜄ nos q̄tidie peccamꝰ ⁊ ille iam mori nō pōt: p hoc ſacr̃ʒ remiſſionē ꝯſeqmur. Quotidie comedit̃ ipe ⁊ bibit̃ i vitate ſʒ īteger ⁊ viuꝰ manet.

De ꝯſ. di. 2. c. ſi quotiēs

Ad Januariū. ibidē. c. ſub figura.

De ꝯſ. di. 2. c. qd ſit ſā.

Universidad de Deusto Biblioteca

Utrũ quotidie ſit mãducãdũ de ↄſe.diſ.2.c. quotidie.

Item. Myſteriũ fidei dr̃:q2 credere debes ꝙ ibi ſalus nr̃a ↄſiſtat. Si aũt queraſ utrum quotidie coicandũ ſit: Audi qd inde tradit Aug. Quotidie inqt eucbariſtiã accipe nec laudo nec vitupo; oib'tñ dñicis dieb' coicãdũ bortoꝛ. Si tñ mẽs i affectu peccãdi eſt grauari magis dico eucbariſtie pceptiõe ꝙ̃ purificari. Et lʒ qs pctõ moꝛdeaſ: ſi peccãdi tñ decetero nõ hẽat uolũtatẽ ꝛ ſatiſfaciat lachꝛymis ꝛ oꝛonib' accedat ſecurus ſed hoc de illo dico quẽ moꝛtalia pctã non grauãt.

Fabian' papa de ↄſ.di.2.c.ꝛ ſi nõ.

¶ Si nõ frequẽti' ſaltẽ ter in ãno hoies cõicent: niſi foꝛte qs criminalib' ĩpediaſ: in paſcha.ſ.ꝛ pẽthecoſte: ꝛ i natali. Oẽs ergo cõicẽt q noluerint carere eccl'iaſticis liminib'.

¶ Iſta eſt diſtinctio.12ᵃ hui' q̃rti libꝛi: In qua magr̃ poſtq̃ egit de ↄfectiõe hui' ſacri: hic agit de ↄñtib' ↄfectionẽ: ꝛ tria facit. Pꝛio eni ingrit modũ eẽndi accñtiũ in h' ſacro. 2° querit an ibi ſit ut appet fractio. 3° agit de hi' ſacri effectu. Pꝛimuʒ fac uſq; ibi [Solet etiã queri.] Scðm uſq; ibi [De cã inſtitutionis.] Tertiũ uſq; ad finẽ diſtinctionis. In ſpãli ſnia magri ſtat in trib' ppõnib': q̃rũ pma eſt hec. ¶ In hoc celeſti ſacro ſpẽs ſeu accidẽtia remanẽt ſine ſbcto. Hãc magr̃ inſinuans pponit p̃ ingrẽdo ꝙ in hoc ſacro accñtia remaneãt actu ſine ſbiecto: q2 ibi nõ eſt niſi ſubſtãtia coꝛpiſ ꝛ ſanguinis dñici que talib' accñtib' affici nõ põt. remanẽt tñ accidẽtia ad myſterij ritum ꝛ ad fidei ſuffragiũ: ꝛ etiã pp guſtum. ¶ Scða ppõ eſt hec: Spẽs viſibilis in h' ſacro frãgiſ ſine chꝛi nocumẽto. Hãc magr̃ ponẽs querit utrũ in hoc ſacro ſit uera fractio. Et dicit ꝙ nõ: q2 coꝛpus chꝛi frangi nõ põt ꝛ alia ſuba ibi nõ eſt. Et rñdet magr̃ ꝙ qbuſdã videſ ꝙ ibi nõ ſit uera fractio ſicut videſ ſʒ dr̃ frãgi q2 videſ frãgi: nec tñ ibi eſt illuſio: q2 non oſtendiſ ibi fractio ad illuſionem ſed poti' ad fidei utilitatẽ. Alĳ vo dicũt ꝙ uere frãgiſ coꝛpus chꝛi ꝛ nõ integrũ manet ꝛ hoc ↄfirmãt per ↄfeſſionẽ Berẽgarij qui ↄfeſſus eſt coram Nicolao papa: ꝛ plurib' alĳs epis panẽ ꝛ vinuʒ que in altari ponunſ poſt ↄſecrationẽ nõ ſolũ ſacrm̃ ſed etiã uerũ coꝛpus ꝛ ſanguinẽ chꝛi eẽ. que omnia appꝛobata ſunt ſic̃ habeſ de ↄſe.diſt.2. Alĳ vo dicũt ꝙ ſicut ibi eſt ſpẽs panis ꝛ nõ eſt ibi res in qua ſit ſpẽs ita eſt ibi fractio que non eſt in aliq̃ re q2 nihil ibi frãgiſ: qð mirabilr̃ de potẽtia dei fieri dicũt. Quarta opio circa h' eſt magri ꝙ fractio illa uera eſt ꝛ in ipſis ſpcb' ſacralib' eſt: ubi ẽt ſubdit ſʒ.b. Hiero^m ꝙ ſub ſingulis ptib' fractionis eſt tot' chꝛs. Et etiã dicit Hila'. ubi eſt ps coꝛpis chꝛi ibi eſt totũ. Poſtea dicit ꝙ partiũ fractiõis vna ſignificat coꝛp' chꝛi iacẽs in ſepulchꝛo. alia vo ſignificat coꝛp' chꝛi viuẽs in mũdo. tertia vo coꝛp' chꝛi poſt reſurrectionẽ. que ſignificatio põt etiã coꝛpori chꝛi myſtico adaptari. Pꝛeterea q̃rit utrũ coꝛp' q̃tidie imoleſ: ꝛ utrum illud qð facit ſacerdos in hoc ſacro poſſit ppꝛie dici ſacrificium uel imolatio. Et rñdet ad utrũq; ꝙ ſic: nõ tñ in re ſed in ſil'itudine qð enim q̃tidie geriſ ſignũ eſt memoriale ꝛ figura imolatiõis ſemel facte: ꝛ ſic foꝛma viſibilis que in altari ſacrificiũ dr̃ ꝛ eſt. Silr̃ vo ſolũ ſemel imolat' fuit ſed q̃tidie offerſ: ſʒ aliſ tũc ꝛ aliſ nũc qð aucti bus pbat. ¶ Tertia ppõ eſt hec: Hoc ſacrm̃ daſ in augmentũ vtutis ꝛ charitatis ꝛ in remediũ q̃tidiane ĩfirmitatis. Hãc magr̃ inſinuãs dicit ꝙ hoc ſacrm̃ duab' de cauſis eſt inſtitutũ. ſ. in augmentũ charitatis: ꝛ in medicinã nr̃e ĩfirmitatis: q2 eni q̃tidie labimur ꝛ cadim': q̃tidie chꝛs pro nobis myſtice imolaſ. Uñ vt' ſacri eſt remiſſio uenialiũ. Ultio ingrit de mõ utẽdi hoc ſacro. ſ. quõ hoc ſacrʒ ſit frequẽtandũ. Et dic̃ ꝙ ſupꝛa h' iueniunſ diuſa eccl'ie ſtatuta: q2 qdã in dieb' dñicis. qdã bis in anno cõicandũ eẽ dicũt: niſi dũtaxat aliqbus criminib' ſit grauatus. Et tñ in ſpãli de ſnis huius diſt.

¶ Si heretici ꝛ excoicati hoc ſacrm̃ ↄficiant. a

Diſt. XIII. De pñte ↄficiendi.

Solet etiã queri: Utrũ praui ſacerdotes hoc ſacrm̃ ↄficere queãt: Ad qð dici põt ꝙ aliq lʒ ſint praui ↄſecrãt uere. ſ. qui intus ſunt noſe ꝛ ſacro: etſi nõ vita: q2 nõ in merito ↄſecrãtiſ ſed in vbo efficiſ creatoris. vñ Aug. Intra catholicã eccl'iaʒ in myſterio coꝛpis ꝛ ſãguinis dñi nihil a bono mai' nihil a malo min' pficiſ ſacerdote: q2 nõ in merito ↄſecrãtis ſʒ in vbo pficiſ creatoris ꝛ vtute ſpũs ſci. Credẽdũ eſt enim ꝙ in vbis chꝛi ſacra ↄficiant. Sic̃ ipſe ẽ q baptiçat: ita ipſe eſt q p ſpm̃ ſcm̃ ſuã efficit carnẽ ꝛ ſanguinẽ. Itẽ Gregoꝛ. Putãt qdã coiõnẽ coꝛpis min' eẽ ſcificã: ſi illoruʒ fiat officio quorũ vita eoꝝ oculis videſ ignobilis. Heu in q̃ʒ magnũ laqueũ icidũt: ut dĩna ꝛ occulta myſteria plus ab alĳs ſcificata poſſe fieri credãt: cũ vn' idẽq; ſpũs ſcũs in tota eccl'ia iuiſibilr̃ ea myſteria ꝛ opando ſcilicet: ꝛ ſcificãdo bñdicat. Myſteriũ iõ dr̃ ꝙ ſecretã ꝛ recõditã hẽat diſpenſationẽ. Sacrificiũ vo q̃ſi ſacrũ factũ: q2 pce myſtica ↄſecraſ pro nobis in memoriã dñice paſſionis. Sacrm̃ eſt in aliq̃ celebꝛatiõe cũ res ita ſit ut aliqd ſignificate rei accipiam'. Sacra ſunt baptiſma: chꝛiſma: coꝛp' chꝛi: que iõ ſacra dicunſ: q2 ſub tegumẽto viſibiliũ rerũ dĩuia virt' ſecreti' ſalutẽ eorũdẽ ſacroꝝ opaſ. Uñ a ſecretis vtutib' ul' ſacris ſacra dicunſ. Panis ꝛ calicis ſacrm̃ grece eucbariſtia dr̃: latine bona gr̃a interptaſ: ꝛ qd meli' coꝛpe ꝛ ſãguie chꝛi: Siue ergo p bonos ſiue p malos miniſtros itra eccl'iaʒ diſpẽſeſ: ſacrm̃ tñ eſt: q2 ſpũs ſcũs viuificat: nec bonoꝝ diſpẽſatorum meritis ampliaſ: nec maloꝝ attenuaſ. Hoc de coꝛpore domini: hoc ꝛ de baptiſmate ꝛ chꝛiſmate dicẽdum eſt ꝛ tenendũ: q2 virtus diuina ſecretius operaſ in eis: ꝛ diuina ſolũmõ eſt hec vtus ſiue ptãs nõ humane efficacie. Illi vo qui excõmunicati ſũt ul' de hereſi manifeſte notati: nõ videntur hoc ſacrm̃ poſſe cõficere: lʒ ſacerdotes ſint quia

In li.õ de coꝛpore dñi allegaſ.

i.q.i.c. multi ſeculares.

i. Coꝛ.

Ioã. ...

Ioã.6.

nemo dicit in ipſa cõſecratione: offero: ſed offerim' q̃ſi ex pſona eccl'ie. Et ideo cũ alia ſacra extra eccl'iaʒ poſſint celebꝛari de hoc nõ videſ. Qð ẽt Aug. tradere vr̃ dicẽs: Recolite nomẽ ꝛ aduertite vitatẽ. Miſſa eniʒ dr̃ eo ꝙ celeſtis miſſus ad ↄſecrãdũ viuificum coꝛp' adueniat: iuxta dictũ ſacerdotis dicẽtis: Oĩpotẽs de' iube hec pferri per man' ſci angeli tui in ſublime altare tuũ ꝛc̃. Idcirco niſi ãgelus uenerit: miſſa nequaq̃ʒ iure uocari põt. Nunqd eni ſi hoc myſteriũ hereticus auſus fuerit uſurpare: ãgelũ de cel' mittit de' oblationẽ ei' ↄſecrare: maxie cũ eiſdeʒ p ꝓphetam cõminat' ſit dicens: Maledicã bñdictionib' ur̃is. Qꝛ ſi bñdictiõib' eoꝝ ſe aſſerit maledicturã vitas: qd erit de hoſtia: Ergo dicem' illã poſſe bñdici ab illo quẽ ſcim' a deo foꝛe maledictũ cũ ſua bñdictiõe: Si eni de' maledixerit bñdictionib' hereticoꝝ ꝛ ſymoniacus bñdixerit: qs eoꝝ pualebit: Nũqd bñdictio maledicti ad nihilũ poterit redigere vba diſſima cõminãtis dei. Ex his colligiſ ꝙ hereticus a catholica eccl'ia preciſus nequeat hoc ſacrʒ ↄficere q2 ſci ãgeli q hui' myſterĳ celebꝛatiõi aſſiſtũt tũc nõ aſſunt qñ hereticus uel ſymoniacus hoc myſteriũ temerarie celebꝛare pſumit. Nõ eniʒ dubitari licet ubi coꝛpis dñi ꝛ ſãguis myſteria gerũt ſupnoꝝ ciuiũ adeſſe ↄuẽt'. In hui' ãt myſterĳ expletiõe ſic̃ foꝛmã ſuari: ita oꝛdinẽ hꝛi. ſ. ut ſit ſacerdos ꝛ intẽtionẽ adhiberi opʒ ut illud facere itẽdat. Sʒ ſi nõ credit de illo myſterio ſic̃ vitas hẽt nunqd põt itẽdere illð ↄficere: ꝛ ſi nõ itendit: nunqd ↄficit: Aliq dicũt etiã nõ recte de illo myſterio ſentiẽtes poſſe itẽdere: nõ qdẽ illð ↄficere qð iã eẽt recte credere: ſed id agere qð geriſ ab alĳs dũ ↄficiſ: ꝛ ſic adhibeſ itẽtio: ꝛ ſi itẽtio dicaſ de eſſe ↄficiẽdi illud myſteriũ: tñ exq̃ itẽdit ea dicere ꝛ agẽ que ab alĳs gerunſ: ipleſ myſteriũ. Illð etiã ſane dici põt: ꝙ a brutis aĩalib' coꝛp' chꝛi nõ ſumiſ: etſi videaſ. Quid ergo ſumit mus ul' qd mãducat: De' nouit hoc. De hoc celeſti myſterio aliqua perſtrinximus a catholicis fideliter tenenda. Qui enim his cõtradicit: hereticus iudicatur.

Aug' i ſermone d' coꝛpore chꝛi. Uñ dicat miſſa.

A brutis aĩalib' corp' chꝛi nõ ſumiſ.

¶ Quid faciat hereticũ ꝛ quid ſit hereticus. b

Ne ãt ignores qd faciat hereticũ: ul' qd ſit hereticus: audi breuiſ qd ide ſci doctores tradãt. Hila' ait: extiterũt pleſ qui celeſtiũ vboꝝ ſimplicitatẽ nõ vitatis ipſius abſolõnẽ ſuſceperũt: aliſ iterpꝛtãtes q̃ʒ dictoꝝ vt' poſtularet. De itelligẽtia eni hereſis nõ de ſcriptura eſt: ꝛ ſenſus nõ ſermo ſit crimẽ. Idẽ in.8. Intelligẽtie ſenſus in crimine eſt. Hiero' dicit ꝙ ex vbis inoꝛdinate platis icurriſ hereſis. Aug. diffiniẽs qd ſit hereticus: ait: hereticus eſt q pꝛo alicui' tpalis cõmodi ꝛ maxie gl'ie pn̄cipatuſq; ſui gr̃a: falſas ac nouas opiones gignit uel ſequiſ.

In li.õ tri.

Hiero' ſup Oſee.

De utilitate credẽdi. ꝛ hr̃.24.q.3.c. hereticus

¶ Iſta eſt diſtictio 13ᵃ hui' q̃rti libꝛi: In qua magr̃ poſtq̃ egit ſupi' de ſacro eucbariſtie q̃tuʒ ad eẽ ꝛ fieri: hic agit de ei' miniſtro: ꝛ tria facit. Pꝛio eniʒ ingrit an malus ſacerdos poſſit ↄſecrare. 2° hereticũ ſeu ſciſmaticũ nõ poſſe ↄficere nitiſ determiare. 3° oñdit aĩalia bꝛuta nullatẽ' poſſe mãducare. Pꝛimũ a pn̄° uſq; ibi [Illi vo qui excoicati ſũt.] Scðʒ uſq; ibi [Illud vo ſane dici põt.] Tertiũ uſq; ad finẽ diſt. In ſpãli ſnia magri ꝛc̃. ¶ A malo ſacerdote uerũ ſacrm̃ ↄficiſ q2 nõ in merito ipſi': ſʒ in vbo creatoris efficiſ. Hãc magr̃ iſinuãs q̃rit p̃: utruʒ h' ſacrm̃ malus ſacerdos põt ↄficẽ. Et rñdet ꝙ bonitas ul' malitia ſacerdotiſ nihil facit ad ↄſecratiõeʒ: q2 ↄſecratio nõ in merito ↄſecrãtis ſʒ in vbo efficiſ creatoris: in h' eni ſacro ſub tegumẽto rerũ viſibiliũ dĩna vt' ſecreti' opaſ ſalutẽ: qð auctib' ↄfirmat. ¶ Scða ppõ eſt hec: Sciſmaticũ ꝛ hereticũ nõ poſſe ↄſecrare p magrm̃ aſſeriſ ꝛ itẽtio in ipſo ↄſecrãte neccio exigiſ. Hãc magr̃ ponẽs dic̃ ꝙ ab eccl'ia dei per excoicationẽ ul' hereſim pciſi nõ videnſ h' ſacrm̃ poſſe ↄficẽ q̃uis ſint ſacerdoteſ: tũ q2 oblatio hui' hoſtie ſit ex pſona toti' eccl'ie. ipſi aũt ex eccl'iã ſũt: tũ q2 hi' ſacri celebꝛatiõe nũcius celeſtis mittiſ ad bñdicẽdũ: nõ eſt ãt pſumẽdũ ꝙ de' bñdicat bñdictionib' pciſoꝝ ab eccl'ia. Poſtea dicit ꝙ ad ſacri hui' pfectionẽ duo requnſ. ſ. oꝛdo miniſtri. ſ. ꝙ ſit ſacerdos ꝛ itẽtio. Subdit ꝙ ille qui nõ credit etiã põt itẽtionẽ hñe: ꝛ p ↄñs ↄſecrare dũmõ itẽdit agẽ ꝛ facẽ qð fac̃ eccl'ia. ¶ Tertia ppõ eſt hec: Magr̃ videſ dogmatiçare bꝛuta aĩalia nullatẽ' chꝛi coꝛpus mãducare. Hãc magr̃ inſinuãs dicit ꝙ bꝛuta aĩalia coꝛp' chꝛi nõ ſumũt: qd ãt ſumãt duʒ hoſtiã mãducãt: dicit ꝙ de' nouit. Poſtea epilogãdo dic̃ ſe de h' myſterio breuiſ dixiſſe a fidelib' catholicis fideliſ tenẽda qb' ſiqs ↄdic̃ hereti' videſ. Ultio q̃ſi incidẽtaliter dic̃ ꝙ hereticũ facit itelligẽtia pꝛaua ꝛ ſm̃.b. Aug^m de utilitate credẽdi: aut hereticus eſt qui cã cõmodi tpalis ꝛ gl'ie uel falſum uel nouas opiones gignit aut ſequiſ. Et tñ in ſpãli.

¶ De penitentia. a

Diſ. XIIII. De pnia in gñali.

Poſt hec de pnia agẽduʒ eſt. Pnia longe poſitis a deo neccia eſt ut appꝛopinquẽt. Eſt eni ut ait Hiero' ſcða tabula poſt naufragiũ q2 ſiqs ueſtẽ inocentie in baptiſmo pceptã peccando coꝛruperit: pnie remedio repare põt. Pꝛima tabula eſt baptiſm' ubi deponiſ uetus hõ ꝛ iduiſ nouus. Scða pnia: q poſt lapſũ reſurgim': dũ uetuſtas reuerſa repellit: ꝛ nouitas pdita reſumiſ. Poſt baptiſmũ pla pſi p pniaʒ renouari ualẽt: ſʒ nõ p baptiſmũ Licet hoi ſepi' penitẽ ſʒ nõ baptiçari. Ba-

Sup Daniele: ꝛ hr̃ de pe.di.pᵃ c.2ᵃ tab.

Universidad de Deusto Biblioteca

ptiſm⁹ tñ eſt ſacr̄m: ſʒ pnia dr̄ ⁊ ſacr̄m ⁊ vt⁹
mētis. Eſt eni pnia iterior: ⁊ē pnia exterior.
Exterior ſacr̄m eſt: iterior vt⁹ mētis ē: ⁊ utra
qʒ cā ſalutis eſt ⁊ iuſtificatiōis. Utrū vo oīs
exterior pnia ſit ſacr̄m: ul' ſi nō oīs: que hoc
noīe cēſenda ſit ꝯñter iueſtigabim⁹. A pnia
Matth. 3. cepit ioānis p̄dicatiō dicētis: Pniam agite
appropinq̄bit eni regnū celoꝝ. Qd̄ aūt pre
Matth. 3. co docuit: illd̄ poſt xp̄s p̄dicauit: exordiū
Uñ dr̄ pe- ſumēs ſmonis a pnia. Pnia dr̄ a puniēdo:
nitentia qꝛ qs punit illicita que cōmiſit. Pnie vt⁹ ti-
Iſaie. 26. more ꝯcipit. Uñ Iſa. A timore tuo dñe ꝯce
In ſmōe q̄ pimus ⁊ ꝑepim⁹ ſp̄m ſalutis. Eſt aūt pnia ut
drageſi. ⁊ ait Amb. Mala p̄terita plāgere: ⁊ plāgēda
de pe. di. 3. iterū nō cōmittere. Itez Greg. Penitere eſt
c. pnia. ⁊ c. antecacta pctā deflere: ⁊ flēda nō cōmittere.
in eſtiui. ⁊ Nā qui ſic alia deplorat ut alia tñ cōmittat:
c. ſunt qui. adhuc pniaʒ agē aut ignorat aut diſſimulat.
Quid eni ꝓdeſt ſi pctā luxurie qs defleat ⁊
adhuc auaritie eſtib⁹ anhelat. His vbis qdā
uehemēti⁹ ihērētes ꝯtēdūt uere penitentē ul
tra non poſſe peccare dānabilr̄: ⁊ ſi grauiter
peccauerit: uerā nō ꝑceſſiſſe pniam. Qd̄ ēt
In li. de ſū- alijs muniūt teſtimonijs. Ait eni Iſid. Irri
mo bono. ⁊ ſor eſt ⁊ nō penitēs qui adhuc agit qd̄ peni-
hr̄ de pe. di. tet. Nec videt deū poſcere ſubdit⁹ ſʒ ſubſāna
3. c. irri. re ſupb⁹. Canis reuerſus ad uomitū: ⁊ peni
ſ. Pet. 2. tēs ad pctm̄. Multi lachrymas indeſinēter
fundūt: ⁊ peccare nō deſinūt: q̄ſdā accipe la
chrymas ad pniam cerno: ⁊ affectū pnie nō
hr̄e: qꝛ icōſtātia mētis nūc recordatiōe pcti
lachrymas fundunt: nūc reuiuiſcente uſu ea
Iſaie. 1. que fleuerūt iterādo cōmittūt. Iſa. de pctō-
rib⁹ dicit: Lauamini mundi eſtote. Lauat ⁊
mūdus eſt qui ⁊ p̄terita plāgit ⁊ flēda iterū
nō cōmittit. Lauat ⁊ nō eſt mūdus qui plā-
git que geſſit nec deſerit ⁊ poſt lachrymas
In li. ſolilo ea que defleuerat repetit. Itē Aug. Inanis
quiorū. de eſt pnia quā ſequēs culpa coinqnat. Nihil
pe. diſt. 3. c. ꝓſunt lamenta ſi replicant pctā. Nihil ualet
inanis. ueniā a malis poſcere ⁊ mala denuo itera-
De pe. di. 3. re. Itē Greg. Qui cōmiſſa plāgit nec tñ de-
c. qadmiſſa ſerit: pene grauiori ſe ſubijcit. Itē Amb. Re
In lib. 2. de periunt qui ſepi⁹ agēdā pniam putāt: q luxu
vnica pnia riant in chr̄o. Nā ſi uere pniaʒ in chr̄o age-
⁊ hr̄ de pe. rēt: iterādā poſtea nō putarēt: qꝛ ſic vnū ba-
di. 3. c. repe ptiſma ita eſt vna pnia. His alijſqʒ ptib⁹ utū
riuntur. tur in aſſertionē ſue opionis. Sʒ Amb. dic:
Sup ep̄laʒ Hec uera pnia eſt ceſſare a pctō. Et iteruʒ:
ad cyprian̄ Magni ꝑfect⁹ eſt renūciaſſe errori: ibutos
eni vitijs aios eruere atqʒ emēdare vtutis eſt
ꝑfecte ⁊ celeſtis gr̄e ⁊ iō ſane ita diffiniri pt.
Aug⁹ ſup Pnia eſt vt⁹ q̄ cōmiſſa mala cū emēdatiōis

ꝓpoſito plāgim⁹ ⁊ odim⁹ ⁊ plāgēda ulteri⁹
cōmittere nolum⁹: qꝛ pnia va eſt in aīo dole
re ⁊ odire vitia. Uñ illa vba p̄miſſa: penitere
eſt antecacta deflere ⁊ flēda nō cōmittere: re-
cte ſic accipi pñt ut nō ad diūſa tp̄a ſʒ ad idē
referant: ut. ſ. tp̄e q̄ deflet cōmiſſa mala non
cōmittat uolūtate ul' ope flēda qd̄ innuit ex
vbis ꝯñtib⁹. Nā q ſic alia deplorat ⁊c̄. Hic
Aug⁹ ait: Cauēdū eſt ne qs exiſtimet nephā
da illa crimia q̄lia q agūt regnū dei nō poſſi
debūt q̄tidie perpetrāda: ⁊ elemoſynis redi
mēda. In meli⁹ eſt eni vita mutāda: ⁊ p ele-
moſynas de pctis p̄teritꝭ ꝓpiciādus eſt de⁹:
nō ad hoc emēdam⁹ q̄dāmō ut ea ſemp lice-
at ipune cōmittere. Nemini eni dedit laxa-
mētū peccādi: ⁊ ſi miſerādo deleat cōmiſſa
pctā: ſi nō ſatiſfactio cōgrua negligat. Item
Pius papa. Nihil ꝓdeſt hoi ieiunare ⁊ ora
re ⁊ alia religiōis opa agē niſi mēs ab iniq-
tate reuocet. Qui ergo a maliꝭ ſic mētē reuo
cat: ut cōmiſſa plāgat ⁊ plāgēda cōmittē nō
uelit nec ſatiſfacere negligit: ve penitet. Nec
iō nō eſt uera pnia: qꝛ forte poſt nō de ꝓpoſi
to ſʒ caſu ul' ifirmitate peccabit. Ille aūt irri
ſor eſt ⁊ nō penitēs qui ſic cōmiſſa plāgit ut
plāgēda uolūtate ul' ope cōmittere nō deſi-
nat. Ille ēt q poſt lachrymas repetit que fle
uit lauat ad tp̄s: ſʒ mūdus nō eſt. i. illa mūdi
tia nō eſt ei ſufficiēs ad ſalutē: qꝛ eſt momen
tanea nō ꝑſeuerās. Itē illd̄: Inanis eſt pnia
quā ſequēs culpa coinqnat: ſic itelligēdū ē.
Inanis eſt. ſ. carens fructu illi⁹ pnie quā ſe-
quēs culpa inqnat. Illi⁹ eni fruct⁹ eſt vitatio
gehēne ⁊ adeptio gl̄ie: Mortificat eniʒ illa
pnia ⁊ alia antecacta bona p ſequēs pctm̄: ut
nō ſortiant mercedē quā meruerūt cū fierēt:
⁊ quā hr̄ent ſi pctm̄ nō ſuccederet. Sed ⁊ ſi
de pctō ſuccedēti pnia agat: ⁊ pnia que p̄ceſ-
ſit: ⁊ alia antecacta bona reuiuiſcūt: ſʒ illa tñ
que ex charitate ꝓdierūt. Illa eniʒ ſola viua
ſunt que ex charitate fiūt. Ideoqʒ ſi p ſequētia
pctā mortificant: p ſubſequētē pniaʒ reuiui
ſcere pñt. Que vo ſine charitate fiunt mor-
tua ⁊ inania gñant: ⁊ iō p pniaʒ reuiuiſcere
nō ualēt. Silr̄ itelligēdū eſt illd̄: Nihil ꝓſūt
lamēta ⁊c̄. Et illd̄. Nihil ualet ⁊c̄. Si eni re
plicent pctā nihil ualet ad ſalutē uel ad ue-
niam in fine precedens lamentū: quia nihil
relinquit de vite mūditia: quia aut peccata
dimiſſa redeūt ut quibuſdā placet cū repli-
cantur: uel ſi nō redeunt: eis tñ deletio pp in
gratitudineʒ: ita reus ⁊ imundus conſtituit
cum adhuc in expiandis implicat: ut ſi iam

octonarioꝝ 22. Quid ſit pnia. Deſinatio premiſſorū uerborum.

In ench. ⁊ hr̄ de pe. di. 3. c. ſane cauendum.

De pe. di. 3. c. nihil ꝓdeſt.

Ponit determinationem Iſid.

Ponit determinationem Aug.

deleta redirēt. De hoc tñ. ſ. an pctā redeant:
poſt pleni⁹ agem⁹. Silr̄ nihil ualet ad ſalutē
obtinēdā: uel ad mūditiā vite hn̄dā: ueniaʒ
de malefactiꝭ poſcere: ⁊ malefacta denuo ite
rare. Ita ēt itelligēdū eſt illud qd̄ idē Aug⁹
Aug. i li. d alibi ait: Pnia eſt q̄dā dolētiꝭ vīdicta ſemp
vnica pnia puniēs in ſe qd̄ dolet cōmiſiſſe: ⁊ ifra. Quo-
⁊ hr̄ de pe. tidie dolēdū eſt de pctō qd̄ declarat ipſa di
di. 3. c. pnia lectiōis vt⁹. Penitē eni eſt penā tenere: ut
eſt quedā. ſemp puniat in ſe ulciſcēdo: qd̄ cōmiſit pec-
cādo. Ille aūt penā tenet: qui ſemp vindicat
qd̄ cōmiſiſſe ſe dolet. Pnia ergo eſt vindi-
cta ſemp puniēs in ſe quod dolet cōmiſiſſe.
Quid reſtat nob niſi dolere in vita: ubi eniʒ
dolor finit: deficit ⁊ pnia. Si vo pnia finit:
qd relinquet de uenia: Tādiu gaudeat ⁊ ſpe
ret de gr̄a: q̄ʒdiu ſuſtētat a pnia. Dicit enim
Io. 5. ⁊ 8. dñs: Uade ⁊ ampli⁹ noli peccare: nō dixit:
Ne pecces: ſʒ ne uolūtas peccādi in te oriat
Qd̄ quō ſeruabit niſi dolor in penitētia ꝯti-
nue cuſtodiat. Sed ſemp doleat: ⁊ de dolo-
re gaudeat: ⁊ nō ſit ſatiꝭ q̄ doleat: ſed ex fide
doleat: ⁊ nō ſemp doluiſſe doleat.

Determinatio intelligentie dictorum. b

De pnia ꝑfectoꝝ uel ad ſa-

Aug. c. pnia. luté ſufficiēti itelligēdū eſt: qd̄ ſupra dixit. ſ.
Pnia eſt vīdicta ſemp puniēs qd̄ cōmiſit: ⁊
alia hr̄⁹. Illud vo. Si pnia finit nihil de ue-
nia relinquit: dupl'r accipi pōt. Si eni iuxta
quorūdā itelligētiā pctā dimiſſa redeūt: faci
le eſt itelligē nihil de uenia reliq̄: qꝛ pctā di
miſſa iterū replicant. Sic eni ille qui ex ſui-
tute in libertatē manumittit iteriʒ uere liber
eſt: ⁊ tñ pp offenſaʒ in ſeruitutē poſtea reuo
cat: ſic ⁊ pnia pctā uere dimittunt: ⁊ tñ ꝓpt
offenſaʒ que replicat iterū redeūt. Si vo nō
redire dicant: ſane pōt dici: etiam ſic nihil de
uenia relinqui: nō q̄ dimiſſa pctā iterū ipu-
tent: ſed qꝛ ꝓpter ingratitudinē ita reus ⁊ i-
mundus ꝯſtituitur: ac ſi illa redirent.

De ſolēni ⁊ vnica penitentia. c

Illud aūt qd̄ Amb. ait: Re-

de pe. di. 3. c. reperiunt. periunt ⁊c̄. Et ſicut vnū baptiſma ita ⁊ vna
pnia: nō ſm̄ gn̄alē ſed ſm̄ ſp̄alē morē eccl'ie
de ſolēni pnia dictū itelligit: que apud q̄ſdaʒ
De pe. di. 3. c. ſemel celebrata nō iterat. Itē illud aliō Am
c. mali. ⁊ c. broſij: Pnia ſemel uſurpata nec uere cele-
pnia ergo. brata: ⁊ fructū prioris aufert ⁊ uſum ſequētiꝭ
amittit: de ſolēni itelligit. Solēnis ergo pnia
ut Amb. in eodē ait: eſt que fit extra eccl'iaʒ
in manifeſto: in cinere ⁊ cilicio que pro gra
uiorib⁹ horrēdiſqʒ ac manifeſtis delictis tñ

imponit: ⁊ illa nō eſt iteranda pro reuerētia
ſacri: ut ne vileſcat ⁊ ꝯtēptibilis fiat hoibus.
Uñ Aug. Quāuis caute ⁊ ſalubrit ꝓuiſum
ſit: ut locus illi⁹ hūilime pnie ſemel in eccl'ia
ꝯcedat: ne medicina vilis ul' min⁹ utilis eſſet
egrotis: que tāto magis ſalubris eſt q̄to mi-
nus cōtēptibilis fuerit. Quis tñ audeat deo
dicē. Quare huic hoi qui poſt pniam p̄mā
rurſus ſe laqueis iniqtatis obſtringit adhuc
itez parcis: Origenes q̄qʒ de hac ſolēni pe
nitētia que pro grauiorib⁹ criminib⁹ iniūgit
ait: Si nos aliq̄ culpa mortalis iueuerit: que
nō in crimine mortali: uel in blaſphemia fi-
dei: ſed in ſermonis ul' in morū vitio ꝯſiſtat:
hec culpa ſemp repari pōt: nec iterdicit ali-
q̄ñ de hi⁹ pniam agere: ſed nō ita de grauio
rib⁹ criminib⁹. In grauiorib⁹ eniʒ criminib⁹
ſemel tñ pnie concedit locus. Coīa que fre
quēter icurrim⁹ ſemp pniam recipiūt ⁊ ſemp
redimunt. Coīa dicit uenialia pctā ⁊ forte
mortalia quedā alijs min⁹ grauia: que ſic ſe-
pe. cōmittunt: ita frequēter p pniam redimū
tur. Sed de grauiorib⁹ criminib⁹ ſemel tñ
agit penitētia. ſ. ſolēnis. Nam ⁊ de illis ſi ite
rentur iteratur penitētia ſed non ſolēnis: qd̄
tñ in quibuſdā eccleſijs nō ſeruatur.

Auctoritatib⁹ ꝓbat q̄ nō ſemel tñ ſed frequen-
ter peccata dimittantur per penitentiam. b

Qd̄ vo pnia non ſemel tñ

agat: ſed frequēter iteret: ⁊ per eaʒ frequēter
iterū uenia p̄ſtet: plib⁹ ſcōꝝ teſtimonijs ꝓba
tur. Ait eni Aug. ſcribēs ꝯ q̄ſdā hereticos q
peccātib⁹ poſt baptiſmū ſemel tñ dicebant
utilē eē pniaʒ ita: Adhuc iſtāt ꝑfidi q ſapiūt
pluſqʒ opʒ: nō ſobrij: ſʒ excedētes mēſurā: di
cūt. Et ſi ſemel peccātib⁹ poſt baptiſmū ua-
leat pnia: nō tñ ſepe peccātib⁹ ꝓderit iterata
alioqn remiſſio ad peccādū eēt icitatio. Di
cūt eni: Quiſ nō ſemp peccaret ſi nō ſemp p
pniaʒ redire poſſet. Dicūt eni dñʒ icitatorē
mali ſi ſemp peccātib⁹ ſubuenit: ⁊ ei pctā pla
cere qb⁹ ſemp p̄ſto eſt gr̄a. Errāt āt. Cōſtat
eniʒ multū ei pctā diſplicere: qui ſemp p̄ſto
eſt ea deſtruere: ſed ſi ea amaret: nō ſemp ea
deſtrueret. Idē ad macedoniū. Intm̄ hoiuʒ
iniqtas aliqñ ꝓgredit: ut ēt poſt peractā pe-
nitentiā: poſt altaris reconciliationem uel
ſimilia uel grauiora cōmittant: ⁊ tamē deus
facit etiā ſup tales oriri ſolē ſuū nec min⁹ tri
buit q̄ʒ añ tribuerat largiſſima munera vite
⁊ ſalutis: ⁊ q̄ʒuis eis in eccl'ia locus ille pnie
nō ꝯcedat: de⁹ tñ ſup eoſ ſue patiētie nō obli
uiſcit. Ex quoꝝ numero ſi qs uob dicat dici

Ad Macedoniū: ⁊ hr̄ de pe. diſ. 3. c. intm̄.

Sup Leuitico. ca. 25. Qui uendiderit.

In lib. de pnia: ⁊ hr̄ d̄ pnia di. 3. c. adhuc in. Ad rom. 12

Aug⁹ ad macedonium: ⁊ hr̄ de pe. diſt. 3. c. intm̄. Matth. 5.

Universidad de Deusto Biblioteca

te mihi utrū aliqd ꝓſit ad vitā futurā ſi i iſta vita illecebroſiſſime uoluptatis blādimenta ɔtēpſero: ſi me penitēdo uehemēti⁹ q̄ꝫ prius excruciauero: ſi uberi⁹ fleuero: ſi meli⁹ vixero: ſi paupes largi⁹ ſuſtētauero: ſi charitate ardētius flagrauero: Vos ueſtrū ita deſipit ut huic hoi dicat: nihil tibi iſta in poſterū ꝓderūt. Vade ſaltez huius vite ſuauitate fruere: Auertat de⁹ taz imanē ſacrilegāq̄ꝫ demētiā.

Et hī ō pe. di.3.c.talis.

Itē Joā. chryſ. de repatione lapſi. Talis mihi crede: talis eſt erga hoies pietas dei. Nū q̄ꝫ ſpernit pniam ſi ei ſincere ꝛ ſimplr offeraſ etiā ſi ad ſūmū qs ꝑueniat maloꝝ: ꝛ inde tm̄ uelit reuerti ad ṽtutis viaz: ſuſcipit libēter ꝛ amplectiſ: ꝛ facit oīa q̄tinus ad priorē renocet ſtatū. Q̇ d̄q̄ꝫ eſt adhuc ꝓſtātius ꝛ eminētius etiā ſi nō potuerit qs explere oēm ſatiſfaciēdi ordinē: quātulācūq̄ꝫ tm̄ ꝛ quantulibet breui tpe geſtā nō reſpuit pniaz: ſuſcipit etiā ipſam nec patiſ q̄uis exigue ɔuerſionis ꝑdere mercedē. Exēplis etiā hoc idē aſtrui pōt. Dauid eni per pniam adulterij ſil' ꝛ homicidij ueniā ipetrauit: ꝛ grauiter tm̄ poſtea deliqt in ppl̄i enumeratiōe: qḋ ppl̄i multitudo ꝓſtrata oſtēdit. Illud aūt mirabile eſt ꝙ angelo ferięti plebē: ſe obtulit dicens: Ego ſū q peccaui: ego inique egi. Iſti q oues ſunt qd fecerunt: fiat man⁹ tua in me ꝛ in domuz patris mei. Quo facto ſtatim ſacrificio dign⁹ iudicaſ: qui abſolutiōe eſtimabaſ indignus.

Amb. i apologia David: ꝛ hī de pe. di.3.c.illud.
1. Para. 21.

Nec mirū ſi tali ſua oblatiōe pro pplo: pcti ſui adept⁹ eſt ueniā: cū Moyſes offerēdo ſe pro plebis errore: pctā diluerit. ¶ His aliiſq̄ꝫ teſtimonijs plurib⁹ euidēter oñdiſ ꝑ pniam nō ſemel tm̄ ſed ſepi⁹ nos a pctis ſurgē: ꝛ uerā pniam ſepi⁹ agi. Voluntarie eni peccātib⁹ nob: ut ait apl's pro pctis nō relinquiſ hoſtia ſcd̄a. ſ. qꝛ ſel' tm̄ chr̄m oportuit pati: nec delinquiſ ſcd̄s baptiſm⁹. Relinquiſ ṽo ſcd̄a pnia ꝛ tertia ꝛ deiceps ut Joā. chryſ. ſup hūc locū ait. Sciēdū ingt ꝙ hic qdā exurgūt hoꝝ ṽboꝝ occaſiōe pniam auferētes: q̄ſi ꝑ pniaz nō ualeat pctōr poſt lapſum reſurgere ſcd̄o ꝛ tertio ꝛ deinceps. Verū etiā in hoc pniaz nō excludit nec ꝓpitiationē que ſepe fit per pniam ſed ſcḋm baptiſmū ꝛ hoſtiam.

Exo. 32.
Heb. 10.
Rom. 6.

¶ Iſta eſt diſtictio. 14ª hui⁹ q̄rti libri: In qua magr̄ poſtq̄ꝫ determinauit de ſacris. ſ. ɔfirmatiōe ꝛ eucharistia que ſunt ſacra ꝓgrediētiū ordiata ad pfectionem in bono: hic determiat de pnia que ordiaſ ad amotionē mali: ꝛ diuidiſ tractat⁹ iſte in q̄tuor ptes. In pª determiat de pnia in ſe. 2° de ptib⁹ pnie. 3° de inſtrūs. 4° de tpe. Scd̄a ps icipit in. 16. di. Tertia i diſt. 18. Quarta in diſt. 21. Prima ps diuidiſ adhuc in duas ptes. In pª pte determinat qditatē pnie: ꝛ excludit quedā errorē. 2° determiat de ītegritate. ſ. in diſ. 15. In p̄nti aūt di. facit tria. Prio eni defiuat que ſit pnie diffinitio. 2° quō bona opa ꝑ ɔñs pctm̄ mortificata per pniam reuiuiſcunt. 3° quō publica pnia pro eodē pctō nō ſit reiterāda. Primū facit a p̄n° diſt. uſq̄ꝫ ibi [Item illud inanis eſt pnia.] Secūdū uſq̄ꝫ ibi [Illō āt qō Ambro⁹.] Tertiū uſq̄ꝫ ad finē diſt. In ſpāli ſnia magr̄i ſtat in trib⁹ ꝓpōnibus: q̄rū pª eſt hec. ¶ Penitētia eſt ṽtus qua nr̄a pctā uolūtarie deplāgimus: ꝛ ea ultra cōmittē nō ꝓponimus. Hāc magr̄ inſinuās ꝓponit ꝑ pniam neceſſariā eē. Eſt eni ſcḋm Hiero^m 2ª tabula poſt naufragiū ex eo ꝙ qui ueſtē inocētie in baptiſmo pceptam peccādo deſtruxit: pōt eā pnie remedio reparare. Baptiſmus aūt dī pª tabula: vñ pnia ſepe reiterari pōt: baptiſm⁹ āt nō. Poſtea uolēs pniam diffinire p̄mittit q̄tuor. Prio eni p̄mittit ei⁹ gen⁹ qḋ eſt ſacr̄m ꝛ ṽt⁹ mētis: ſꝫ baptiſm⁹ eſt ſacr̄m tm̄. Eſt eni duplex pnia: iterior. ſ. ꝛ exterior. Interior eſt hitus: exterior eſt ſacr̄m. Scd̄o ei⁹ dñiaz pp ei⁹ utilitatē: qꝛ tam chr̄s q̄ꝫ ioānes baptiſta p̄dicationē ſuā a pnia iceperūt dicētes: Pniaz agite appropinq̄bit in uob regnū celoꝝ. Tertio ei⁹ actū. dī enim pnia a puniēdo: qꝛ per pniaz illicita puniunſ. Quarto ei⁹ originē: qꝛ pnie ṽtus timore ɔcipiſ: qb⁹ p̄miſſis diffinit pniam ſcḋm. b. Amb. dicēs ꝙ pnia eſt mala p̄terita deplāgere ꝛ deplāgēda iterū nō cōmittē. Poſtea dicit ꝙ ex hac diffōne aliq moti fuerūt dicē ꝙ non ſit uera pnia que pctō ſequēti maculaſ: uere eni penitētē dicūt ultra mortal'r nō peccare qḋ etiam ɔfirmāt aucte bti Iſidori q diſ talē pniaz eē irriſoriaz: ꝛ aucte. b. Aug. qui diſ eā eē inanē. ꝛ. b. Greg. qui dicit eā eē grauioris pene. 4° Ambroſij qui diſ uerā pniaz iterādā nō eē: auctes oēs patēt i lr̄a. Poſtea magr̄ determinādo ṽitatē excludit dictū errorem: dicēs ꝙ ceſſatio a pctis p̄teritis ꝛ dolor de eiſ cū ꝓpoſito cauēdi futura ad ueraz pniam ſufficit. Et ex h̄ ſoluit pnie diffōnē ſupradictā in qua dicit ꝙ ad pniam ꝑagēdā ptinet pctā iterū nō cōmittē dicēs: Sufficit pro uera pnia ꝙ penitēs plāgēda iterū nō cōmittat ꝓpoſito uolūtatis. Et ex hoc ēt ſoluit auctē Iſidori dicētis: Ille irriſor eſt qui cū ꝓpoſito cōmittēdi pēitet. ¶ Scd̄a ꝓpō eſt hec: Viatoris bona opa que ꝑ ɔñs ꝑ pctm̄ deficiūt ꝑ ueraz pniam iterū reuiuiſcūt. Hāc magr̄ inſinuās ſoluit auctes q̄ſdā p̄dictaſ: ꝛ p̄ Aug. dicētis ꝙ pnia quā ɔñs coingnat culpa dī ianiſ: qꝛ ſine pnie caret que eſt vitatio gehēne: ꝛ adeptio gl̄ie. Caret aūt fructu pnie: qꝛ ꝑ ɔñs pctm̄ iſta pnia ꝛ ēt alia acta bōa mortificanſ ut. ſ. nō ſortianſ mercedē quā meruerūt cū fierēt: ſi tm̄ de pctō ſuccedēte agaſ pnia bōa que p̄ceſſerūt nō reuiuiſcūt niſi dūtaxat illa que ex charitate ꝓdierūt: qꝛ que viua nō fuerūt reuiuiſcē nō p̄nt: que āt fuerūt viua reuiuiſcē p̄nt. Qḋ āt Aug⁹ diſ nihil ꝓſunt lamēta ſi replicanſ pctā. ſic itelligēdū ē: ul' ꝙ pctā redeūt queadmodū qdā dīt ꝙ nihil relinquiſ de vite mūditia eo ꝙ poſt pctm̄ iterū peccat: ul' ſi nō redeūt ſaltē pp igratitudinē ita reꝰ ꝛ imūdus ɔſtituiſ ac ſi pctā dimiſſa rediret. Addit etiā duo dicta ab Aug. que videnſ facē in ɔfirmatiōnē erroris: vnū ē qꝛ Aug⁹ diſ ꝙ penitēſ ſemp debet pniam tenere ita tm̄ ꝙ dolere gaudeat. Soluendo iſtud diſ: ꝙ itelligiſ de pnia pfectoꝝ q pniaz uſq̄ꝫ in finē vite ſue ɔtinuāt. Aliud eſt qḋ Aug. dicit ꝙ nihil de uenia relinquiſ q̄ñ hō poſt penitentiaz in pctm̄ relabiſ. Rñdēdo dicit uerū eē q̄tuz ad reditum pctōꝝ ſimpl'r ul' q̄tū ad igratitudinē ut dictū eſt. ¶ Tertia ꝓpō eſt: Q̄uiſ publica pnia pro grauiorib⁹ inflicta nō eſt pro eodē reiterāda: coiſ tm̄ cōfeſſio ꝛ pnia eſt nob frequēti⁹ ꝑagēda. Hāc magr̄ inſinuās ſoluit auctē. b. Amb. qua dicit pniam nō eē iterādā pp reuerētiā ſacri. Rñdēdo dicit hāc eē intelligēdā de pnia ſolēni que pro grauiorib⁹ criminib⁹ iſligiſ que nō iteraſ ne vilis reputeſ qḋ auctibus ɔfirmat. Ultimo qꝛ qdā dixerūt ꝙ pnie nō deberēt iterari qꝛ facilitas pnie eēt icitatio ad peccandum: iō ꝓbat per plures auctes ꝙ pnia ſemꝑ iterari debet ꝛ pōt: qḋ ɔfirmat exēplo David qui bis ueniā ipetrauit: ſemel de cōmiſſione adulterij ꝛ homicidij: ꝛ poſtea de numeratione ppl̄i: ex q̄ pꝫ uerā pniaz ſepius agi poſſe. Et qꝛ p̄dicti q ſic errauerūt circa pniam initebanſ q̄buſdā uerbis apl̄i in epl'a ad hebreos: ideo dicit magr̄ ꝙ apl's ibi nō negat illam penitentiā. Et tm̄ in ſpeciali.

¶ Q: pluribus irretitus peccatis non pōt penitere de vno uere niſi de oibus peniteat. a

Diſt. XV. De pnia ſpālit' q̄tū ad ei⁹ ptes: elidēs errorē eoꝝ q dicūt ꝙ pnia pōt fieri de vno pctō ſine alio.

Et ſicut predictis auctoritatib⁹ illoꝝ error ɔuinciſ: qui pniam ſepi⁹ agēdā nō putāt ꝛ ꝑ eā a lapſu peccātes frequēter ſurgere diffitenſ: ita eiſdē illoꝝ opīo eliciſ qui plurib⁹ irretitū pctis aſſerūt de vno uere penitere: eiuſdēq̄ꝫ ueniā a dño ɔſeq poſſe: ſine alteri⁹ pnia: Qḋ etiā auctib⁹ aſtruere conanſ. Ait eniꝫ ꝓpha. Nō iudicabit de⁹ bis in idipm̄: ul' ut alij trāſtulerunt. Nō ɔſurget duplex tribulatio. Si ergo iquiūt illi: aliqs ſacerdoti fuerit ɔfeſſus vnū de duob⁹ uel plib⁹ pctis: ꝛ de illo iniūctam ſibi pniam a ſacerdote ſatiſfactionē expleuerit ceteris tacitis: nō pro illo pctō amplius iudicādus eſt: de q̄ ſatiſfecit ad arbitriuz ſacerdotis: qui vicē chr̄i i eccl'ia gerit. Idq̄ꝫ ſi de eo iterū iudiceſ: bis in idipꝫ iudicat de⁹ ꝛ ɔſurget duplex tribulatio. ¶ Sed de his ergo opꝫ illud tm̄ itelligi qui p̄ntib⁹ ſupplicijs cōmutanſ in bonū ꝛ ſic pſeuerāt: ſup q̄s nō ɔſurget duplex tribulatio: qui ṽo iter flagella duriores ꝛ deteriores fiūt ut pharao: p̄ntibus eterna ɔnectūt: ut tpale ſuppliciū ſit eis eterne pene initiū. Vñ Aug. Ignis ſuccenſus eſt ꝛc. i. vindicta dei hic icipiet ꝛ ardebit uſq̄ꝫ ad extremā dānationē. Hoc ɔtra illos notādū eſt qui dicūt illud. ſ. nō iudicabit de⁹ bis in idipm̄: ad oia ptinere flagella: qꝛ qdā hic flagellis emendanſ: alij hic ꝛ in eternum puniunſ. Quinq̄ꝫ eniꝫ modis flagella ɔtingūt. uel ut iuſtis per patiētiā merita augeanſ ut iob: uel ad cuſtodiā ṽtutū ne ſupbia tētet ut paulo: uel ad corrigēda pctā ut marie lepra: uel ad gl̄iam dei ut de ceco nato: uel ad iudiciū pene ut herodi q̄tinus hic videatur qd in iferno ſequaſ ſcḋm illḋ: Duplici ɔtritiōe ɔtere eos dñe. Illa ergo auctoritas naū nō cogit nos ſentire oia que tpal'r puniunſ nō ulteri⁹ a deo puniēda. nā ꝛ ſi ſup eūdē locū Hiero⁹ dicat egyptios ꝛ iſraelitas a deo tpaliter punitos ne i eternū punirenſ: nō eſt tm̄ de oib⁹ gñalit' itelligēdū. Ait eni ſic: Q: genus humanū diluuio: ſodomitas igne: egyptios mari: ꝛ iſraelitas in heremo pdidit ſcitote iō tpal'r pro pctis puniſſe: ne in eternuꝫ puniret qꝛ nō iudicabit de⁹ bis in idipꝫ. Qui ergo puniti ſunt poſtea nō punienſ: alioqn mentiſ ſcriptura: qḋ nephas eſt dicere.

Nau. 1. ꝛ hī de pe. diſ. 3. ſit pleo. §. auctoritas hī. di. c. pre ſbiter.

Definatio precedētiū.

Sup canticum Deut. 17. ꝛ allegatur ō pe. di. 3. c. ignis.

Glo. Bede ſup Matheū 3.9. de modis ɔtingūt flagella Job. 1. 2. Cor. 12. Nūeri. 12. Joā. 9.

Act. 12. Hiere. 17.

De egyptiis ꝛ iſraelitis: ꝛ ſodomitis. Geñ. 17. Geñ. 19. Exo. 14. Numeri. 11.

¶ Que ſit intelligentia premiſſorum. b

Attende lector his uerbis ꝛ caue ne de oib⁹ gñaliter itelligas: ſed de his tm̄ qui inter ipſa flagella pniaz egerūt: credētes in deū hebreoꝝ: quā etſi breuē ꝛ momentaneā tm̄ nō reſpuit de⁹. Q: aūt qui per tpale flagellū nō corrigunſ: poſt eternal'r puniantur: ibidē oſtēdit agēs de fideli deprehenſo in adulterio qui decollaſ: ubi oñdit leuia pctā breui ꝛ tpali ſupplicio purgari: magna ṽo diuturnis ētniſq̄ꝫ ſupplicijs reſeruari ita inquiēs: Querat hic aliqs ſi fidelis deprehēſus in adulterio decolleſ: qd de eo poſtea fiat: Aut eni punieſ ꝛ falſum eſt qḋ dī nō iudicabit de⁹ bis in idipm̄: aut nō punieſ: ꝛ optandū eſt adulteris ut hic breui pena puniātur ut fruſtrenſ in cruciatus ētnos. ¶ Ad qḋ rñdemus deū ut oium rerū ita ſuppliciorūꝫ q̄q̄ꝫ ſcire mēſuras ꝛ nō ꝑueniri ſniaꝫ iudicis nec illi in pctōrē exercende dehinc pene auferri ptātē: ꝛ magnū pctm̄ magnis diuturniſq̄ꝫ lui cruciatib⁹. Siqs ṽo punit⁹ ſit tpal'r ut ille qui iſraelite maledixerat ꝛ qui in ſabbato ligna collegerat: tales poſtea nō puniri: qꝛ culpa leuis p̄nti ſupplicio cōpēſata ſit: leuis eni culpa leui ſupplicio cōpēſaſ. His ſatis inuit Hiero⁹. grauia pctā ꝛ hic puniri graui ſupplicio: ꝛ in futuro puniēda eternaliter de qb⁹ pnia nō agiſ iter flagella. Leuia ṽo que hic puniunſ: leui pena cōpēſationeꝫ recipe: qḋ in bonis fieri nō ambigimus: ꝛ in malis forte ēt fit ita. Satis iam appet ꝙ illi de ꝓphetia iduxerūt nō facē pro eis q dicūt ei qui crimē ſibi reſeruat: de alio ueniā p̄ſtari per pniam. ¶ Alias q̄q̄ꝫ auctes iducūt. Ait enim Greg. Pluit dñs ſup vnam ciuitatem ꝛ ſuper alteram non pluit: ꝛ eandem ciuitatem ex parte compluit: ꝛ ex parte aridam reliquit. Cum ille qui ꝓximū odit ab alijs vitijs ſe corrigit: vna eadēq̄ꝫ ciuitas ex parte

Hiero⁹ de pe. di. 3.

Hiero⁹ in forma.

Leuit. 24. Nūeri. 15.

Sup Ezechielē. ꝛ hī de pe. di. 3. pluit.

cõpluit ⁊ ex pte arida remanet: q̄ ſunt qdaꝫ
qui cũ quedã vitia reſecẽt: in aliis grauit̃ per
Sup octonarii.18. ⁊ hẽ de ꝯſ. di. 3. c. pma cõſolatio.
durãt. Itẽ Amb. Prima ꝯſolatio eſt q̄ nõ
obliuiſcit̃ miſereri deꝰ. Scõa per punitionẽ
ubi etſi fides deſit: pena ſatiſfacit ⁊ releuat.
Rõne qꝫ utunt̃ dicẽtes: Siqs vnũ pctm̃ cõ
fitet̃ altero tacito: ſatiſfactionẽ a ſacerdote i
iunctã expleuerit: nunqd etſi pctm̃ tacitũ cõ
uerſus fuerit ꝯfeſſus pro utroqꝫ ei pnia ipo
nei: Lõge hoc videt̃ a rõne ⁊ eccl'ie ꝯſuetu
dine: que pro eodem pctõ niſi reiteret̃ nulli
bis pniam iponit. Fuit ergo illa pcti condi
gna ſatiſfactio vñ ⁊ pctm̃ deletũ videt̃.

¶ Quomodo accipienda ſunt premiſſa. c

His rñderi poteſt ſic: illud
De pe. di. 3. ca. grat hic aliqſ. §. illõ ẽt Greg. uſqꝫ ad finez capituli.
Greg. pluit dñs ⁊c. Nõ ad criminis ueniaꝫ:
ſed ad opis praui deſertionẽ referẽdũ eſt: ut
ideo ps ciuitatis dicat̃ cõplui: q̄ ab actu ⁊
delectatione pcti cui añ ſeruiebat mõ ceſſat:
nõ q̄ eiꝰ ueniã hẽat. Vocaturqꝫ pluuia illa
talis ꝯtinẽtia qua ab ope pcti reuocat̃: q̄ ex
fonte gr̃e dei id cordi inſtillat̃: ut uel ſic pau
latim ad pniam ueniat: uel eo minꝰ a deo pu
niat̃ qui diuturniori delectatiõe ⁊ actu pcti
Matth. 18.
maiꝰ ſibi accumulaſſet tormẽtũ. Si vo ad in
dulgẽtiaꝫ reatꝰ pluuia referat̃: euãgelice ſnie
ꝯtrire videbit̃. Si enim pp imiſericordiã q̃ qs
pximo ſuo nõ miſeret̃ etiã que dimiſſa ſunt
replicant̃ ad penã: multomagis que nõduꝫ
ſunt dimiſſa pp odiũ fraternũ ad penã reſer
uari pbant̃. Et ſi ille qui arbiter ſue uolunta
tis ꝯſtitutꝰ eſt: nõ põt icohare nouã vitaꝫ ut
ait Aug. niſi peniteat eũ ueteris vite: quõ ad
nouitatẽ idulgẽtie pueniet qui odii uetuſta
tem nõ depoſuit: Illud etiã qd Amb. ait: ⁊
ſi fides deſit pena ſatiſfacit ⁊c. Nõ de fide in
telligit̃ qua credit̃ in deũ: ſed de ꝯſcia delicti.
Deeſt eni fides cũ ꝯſcia pcti nõ ſubeſt. Nã
cũ delicta oia nemo itelligat: eſt aliqñ i hoie
1. Cor. 4.
pctm̃ cuiꝰ nõ hẽt ꝯſciaꝫ. Vñ apl's: Nihil mi
hi ꝯſcius ſum: ſed nõ in hoc iuſtificatus ſuꝫ.
Cũ ergo qs flagellat̃ pro pctõ cuiꝰ nõ eſt cõ
ſcius: ſi patiẽter fert penã ⁊ humilit̃ ample
ctit̃: cogitãs ſe forte pctm̃ hr̃e qd nõ itelligit
⁊ pro eo puniri a deo: pena illa ſatiſfacit ⁊
releuat grauatũ. Ad hoc aũt qd obiicit̃ de ſa
tiſfactione illa: ſi ſatiſfactio nõ fuit iterũ ipo
nenda eſt. Si vo iterũ iponẽda nõ eſt ſatiſfa
ctio fuit: ⁊ ſi ſatiſfactio fuit: ueniaꝫ ipetrauit.
Augꝰ in li. de pnia. Aug. in enchiridion
Rñderi põt ſatiſfactionẽ iõ nõ fuiſſe q̄ ille
dignos fructꝰ pnie nõ fecit. Eſt enim ſatiſfa
ctio pnie ut ait Aug. pctoꝝ cãs excidere nec

ſuggeſtionibꝰ earũ aditum idulgere. Item.
Sane qui ſcelerate viuũt nec curãt talẽ vitã
moreſqꝫ corrigere ⁊ inter ipſa facinora ſua
elemoſynas frequentare nõ ceſſant: fruſtra
ideo ſibi blãdiunt̃ q̄ dñs ait: Date elemoſy
Luce 11.
nam: ⁊ ecce oia mũda ſunt uobis. Hoc eniꝫ
q̄ꝫ late pateat nõ itelligũt. Multa eniꝫ ſunt
De gñibus elemoſynarum.
genera elemoſynarũ: que cũ facimꝰ adiuua
mur: nõ ſolũ qui dat eſuriẽti cibũ: ſitiẽti po
tuꝫ ⁊ hꝰ: ſed etiã qui dat ueniã petẽti: elemo
ſynã dat: ⁊ qui emẽdat uerbere in quẽ ptãs
datur ul' cohercet aliq̃ diſciplina: uel orat ut
ei pctm̃ dimittat̃: elemoſynã dat: q̄ miſicor
diã pſtat. ¶ Multa eni bona pſtant̃ inuitis:
qñ eoꝝ ꝯſulitur utilitati ⁊ nõ uolũtati: ſed ea
maior eſt qua ex corde dimittimus qd in no
Aug. in enchiridion
bis qſqꝫ peccauit. Minus eni magnũ eſt er
ga eũ eſſe beniuolũ qui tibi nihil mali fecit.
Illud multo grãdius ut tuũ etiã inimicũ di
ligas: ⁊ ei qui tibi malũ vult etſi põt facit: ſem
per bonũ uelis faciaſqꝫ qd poſſis. Qd ergo
dñs ait date elemoſynã ⁊ oia mũda ſunt uo
bis: ita ne itellecturi ſumus ut nõ credẽtibus
in chriſtũ mũda ſint oia ſi elemoſynas iſtas
dederint: Qui eni vult inordinate elemoſy
nam dare a ſe debet pmũ incipe ⁊ eã pmũ ſi
bi dare. Eſt enim elemoſyna opus miſicor
Eccl. 30.
die: ueriſſimeqꝫ dictũ eſt: Miſerere aĩe tue
placẽs deo. Nõ ergo ſe fallãt qui p elemo
ſynas largiſſimas fructũ ſuoꝝ uel pecunie i
punitatẽ ſe emere eſtimant in pctis pmanẽ
Pro. 10.
tes que ita diligũt ut in eis optẽt vſari. Qui
vo diligit iniqtatẽ odit aĩam ſuã: ⁊ qui odit
aĩam ſuam nõ eſt miſericors ei ſed crudelis.
Diligẽdo qppe eã ſꝫ ſeculũ: odit eã ſꝫ deũ.
Si ergo vult ei dare elemoſynã per quaꝫ ſit
mũda: odiat eã ſꝫ ſeculũ: ⁊ diligat eã ſꝫ deũ
hac elemoſyna quã ſibi hõ primitus debet:
Matth. 23.
mũdant̃ iteriora. Ad qd hortãs chriſtꝰ ait:
Mũdate que intus ſunt: imũdis enim nihil
Ad Titũ.
eſt mũdũ: ſed polluta ſunt coꝝ mens ⁊ ꝯſcia
ut ait apl's. Immũdi vo ſunt oẽs quos non
mũdat fides: qua credit̃ in chr̃m de qua ſcri
Act. 15.
ptum eſt: Mũdãs fide corda eoꝝ. Sed ne
Matth. 23.
iſtas elemoſynas que fiũt de fructibꝰ terre re
ſpuere chr̃s videret̃: Hec inqt oportuit face
re. ſ. iudiciũ ⁊ charitatẽ dei: ⁊ illa nõ omitte
re. i. elemoſynas fructuuꝫ terrenoꝝ. Ex his
dat̃ itelligi q̄ in pctõ mortali pmanẽtes etſi
elemoſynas largas faciãt: nõ tñ per eas ſatiſ
faciũt: q̄ iordinate agũt dũ a ſe nõ icipiunt:
nec ꝓprie dr̃ elemoſyna tale opꝰ: dũ ſibiipſis
crudeles exiſtũt: nõ placẽtes deo. Nõ ergo

De pe. di. 3. nihil pdeſt pꝰ papa.
dicẽda eſt illa pcti ſatiſfactio: quã qs agit p
vno pctõ: dũ pdurat in alio. Quia nihil p
deſt ieiunare ⁊ orare: ⁊ alia bona agere niſi
mens reuocet̃ a pctõ ⁊ ſi aliquãdo ꝯuerſus
tacitũ pctm̃ ſacerdoti fuerit ꝯfeſſus de utro
qꝫ imponenda eſt ei ſatiſfactio: quia de pri
mo condigne non ſatiſfecit.

¶ Scõm quoſdam fuit ſatiſfactio. d

Quibuſdã tñ videt̃ fuiſſe ſa
De pe. di. 3. ca. grat hic ad finẽ.
tiſfactio ſed ifructuoſa dũ in pctõ altero pſi
ſtit: pcipiet̃ tñ fructꝰ eiꝰ: icipietqꝫ pficere cũ
pcti alteriꝰ penituerit. Tũc eni utrũqꝫ dimit
tit pctm̃ ⁊ ſatiſfactio pcedẽs viuificat̃ q̃ fue
rat mortua: ſic baptiſmꝰ illi qui ficte accedit
tũc pmitꝰ ualet cũ fictio a mente recedit per
pniaꝫ. Et in huiꝰ opionis munimẽtũ auctes
De pe. di. 3. cpium eſt.
inducũt. Ait eni Aug. Piũ eſt credẽ ⁊ nr̃a
fides expoſtulat: ut cũ gr̃a chr̃i in hoie de
ſtruxerit mala priora etiã remuneret bõa: ⁊
cũ deſtruxerit qd ſuũ nõ inẽit: diligit bonũ
Ibidẽ. c. ſi quando.
qd in peccãte plãtauit. Itẽ Hiero. Si qñ vi
deris inter multa pctã quẽqꝫ facẽ aliq̃ iuſta
opa nõ eſt tã iniuſtꝰ deꝰ: ut ꝓpt̃ multa mala
obliuiſcat̃ paucoꝝ bonoꝝ: ſꝫ faciet ea mere
re ⁊ in horrea ꝯgregare que bona in t̃ra ſe
minauit. Sed hec dicta itelligimꝰ de illo qui
in charitate q̃dã tpe bona fac̃ ⁊ bonꝰ ẽ: alio
vo tpe malus eſt ⁊ multa pctã facit. Nõ er
go itelligẽdũ eſt eũ iter mlta pctã iuſta opa
feciſſe: q̃ſi ſit' eodẽqꝫ tpe pctã fecerit ⁊ iuſta
opa: ſꝫ diuerſis tpibꝰ utraqꝫ feciſſe. Niſi eni
bonꝰ foret qñ bona fecit: nõ ſeminaſſe dice
ret̃ in t̃ra bona. Deſtructis ergo malis poſt
opa bona cõmiſſis: pora bona in charita
te. ſ. facta que ſequẽtia mala mortificauerãt:
pnia de illis malis hita viuificant̃ ⁊ remune
In epla ad heb. ⁊ alle gat de pe. di. 4. c. iter aucteres.
rant̃. Vñ apl's: Iaciẽtes fundamẽtũ pnie ab
opibꝰ mortuis opa mortua noiãs priora
bona ſignificat: que p ſequẽs pctm̃ erãt mor
tua: q̄ hi peccãdo pora bona irrita fecerũt.
Hec ſic peccãdo irrita fiũt: ita p pniam reui
uiſcũt ⁊ ad meritũ eternitatis pdeſſe icipiũt.
Silr ⁊ illud bonũ amat deꝰ qd plantauit in
peccãte: in illo. ſ. q poſt illud bonũ peccauit:
nõ ſit' peccãs ⁊ bonũ operãs extitit: q̄ talis
De opibus bonis de pe. di. 4. c. qd ẽ ſcte etiaꝫ
hois opꝰ nõ diligeret deꝰ ad remuneratiõeꝫ.
¶ Põt etiã accipi de opibꝰ bonis que ab ali
quo fiũt dũ malus eſt: ⁊ in pctõ mortali pſi
ſtit uel ad tps uel uſqꝫ in fineꝫ: que dicunt̃ a
deo remunerari ⁊ nõ dari obliuioni: non q̄
pficiãt ad vitã eternã obtinẽdã: ſed ad tole
rabiliꝰ extremi iudicii ſuppliciũ ſentiẽdũ: ſic

de fide ⁊ ceteris que ſine charitate habẽtur
De vã pnia ⁊ hẽ de pe. di. 3. c. ſiqs autem.
Augꝰ ait: Siqs nõ hñs charitatẽ que ptinet
ad vnitatẽ ſpũs ⁊ vinculuꝫ pacis quo eccl'ia
ꝯnectit̃ in aliq̃ ſciſmate ꝯſtituꝰ: ne chr̃m ne
get patit̃ tribulationes: famẽ: pſecutionẽ: ul'
flãmas uel beſtias: uel ipſam crucẽ: timore
gehẽne: nullo mõ iſta culpãda ſunt: imo ⁊
hec laudãda eſt patiẽtia. Nõ eni dicẽ pote
rimus meliꝰ ei fuiſſe: ut chr̃m negãdo nihil
hoꝝ pateret̃ que paſſus eſt ꝯfitẽdo: ſed eſti
mandũ eſt fortaſſe tolerabiliꝰ ei eẽ futurũ iu
diciũ q̄ꝫ ſi chr̃m negãdo nihil hoꝝ pateret̃:
1. Cor. 13.
ut illõ qd ait apl's: Si tradidero corpꝰ meũ
ita ut ardeã: charitatẽ aũt nõ habuero nihil
mihi pdeſt: nihil enim pdeſſe itelligit̃ ad re
gnum obtinẽdũ: niſi ad extremi iudicii tole
Auguſtinꝰ
rabilius ſubeundũ ſuppliciũ: ⁊ infra. Hec p
pter charitatẽ dicta ſunt: ſine qua in nobis
nõ põt eſſe uera penitẽtia: qm̃ in bonis cha
1. Cor. 13.
ritas dei eſt que tolerat omnia.

¶ Perſtringit dictoꝝ ſũmã ut alia addat. e

Ex his oñdit̃ bona que ſine
charitate fiũt pdeſſe qdẽ ad tolerabiliorẽ pe
nã ſentiẽdã: ſed nõ ad vitã obtinẽdam. Illa
eni que in charitate qs fac̃: ſi poſtea plapſus
fuerit nec exurrexerit: nõ eẽ in memoria dei
Ezech. 33.
Ezechiel dicit. Si auerterit ſe iuſtus a iuſti
tia ⁊ fecerit iniqtatẽ nunqd viuet: oẽs iuſti
tie eiꝰ quas fecerat nõ recordabunt̃: in pctõ
ſuo moriet̃: ⁊ nõ erũt in memoria iuſtitie q̃s
De pe. diſt. 4. c. hoc nob.
fecit. In cuiꝰ loci expõne Greg. ait: Hoc no
bis maxime ꝯſiderãdũ eſt q̄ cũ mala cõmit
timus: ſine cã ad memoriã trãſacta bona re
uocamus: qm̃ in ppetratione maloꝝ nulla
debet eẽ fiducia bonoꝝ pteritoꝝ. Intelligẽ
dũ eſt hoc ad vitã pcipiẽdã bona pterita nõ
dare fiduciã: ⁊ ſi ad mitiorẽ penã: alioqn p
miſſe aucti Auguſtini obuiaret. ⁊ bona er
go ſine charitate facta ⁊ bona in charitate
facta que ꝯcomitat̃ mortalis culpa: quaꝫ nõ
delet ſequẽs pnia: ad ſenſum mitioris pene
proficiunt non ad vite fructum.

¶ Auctoritates alias inducit cõtra eos qui dicunt de vno pctõ penitentiã agi altero tacito. f

Satis arbitror illis eſſe rñ
ſum qui aſſerũt de vno crimine pniaꝫ agi ⁊
ueniã pſtari: alio in delectatione retẽto ul' p
ꝯfeſſionẽ nõ expoſito qui nõ modo pmiſſis
De pe. di. 3. c. ſunt plꝛes
auctibꝰ ꝯfutant̃ ſꝫ etiã ſbditis: Ait eni Aug.
Sũt plures q̃s penitet peccaſſe: ſed tñ oino
reſeruãtes ſibi quedã in qbꝰ delectent̃: non
Marci. 7.
aĩaduertẽtes dñm ſimul mutũ ⁊ ſurdũ a de

Universidad de Deusto

Universidad de Deusto Biblioteca

monio liberaſſe: per hoc docet nos nunq̄ꝫ
Luce.8. niſi de oib⁹ ſanari. Si eniꝫ uellet pctā ex pte
Joā.8. reſeruari: hn̄tē ſeptē demonia ei pficere po-
tuit ſex expulſis: expulit aūt ſeptē ut oia cri-
Marci.5. mina ſil'r eijciēda doceret. Legionem vo de-
monū ab alio eijciēs nullū reliqt de oib⁹ qui
liberatū poſſideret: oſtendēs q̄ ꝫ ſi pctā ſint
mille: opꝫ de oib⁹ penitere. Nunq̄ꝫ aliqueꝫ
ſanauit dn̄s quē nō oino liberauit. Totū eni
Joā.7. hoiem ſanauit in ſabbato: qꝛ ꝫ corp⁹ ab oi i-
firmitate ꝫ aiam ab oi ꝯtagione: indicās pe
nitētē oportere ſil'r dolere de oi crimie. Scio
eni dn̄m inimicū oi criminoſo. Quō ergo
qui crimē reſeruat: de alio recipiet ueniā: ſi-
ne amore dei ꝯſequeret ueniaꝫ: ſine q̄ nemo
vnq̄ꝫ inuenit grām. Hoſtis eni dei eſt dū offē
dit pſeuerāter. Quedā eni ipietas ifidelita-
tis eſt: ab illo qui iuſt⁹ ꝫ iuſtitia eſt dimidiaꝫ
ſperare ueniā. Jā eni ſine uera pnia iueniret
grām. Pnia eni uera ad baptiſmi puritateꝫ
conat ducere. Recte eni penitēs qcqd ſordiſ
poſt purificationē baptiſmi ꝯxit: opꝫ ut ab
luat ſaltem lacbrymis mētis: ſed ſatis durus
eſt cui⁹ mētis dolorē oculi nō declarāt: ſꝫ ſci
at ſe culpabiliter duruꝫ qui deflet dāna tpis
uel mortē amici: ꝫ dolorē pcti nō oñdit in la
chrymis. Quē ergo penitet: oino peniteat.
In q̄dā ſermone d penitentia. Idē. Penitētes ſi uere eſtis penitētes ꝫ nō
eſtis irridētes: mutate vitam. recōciliamini
deo. Pniam agis: genua figis ꝫ rides: ſubſā
nas dei patiētiā. Si pniam agis penitet te: ſi
nō penitet te: nō es penitens. Si ergo peni-
tet: cur facis que male feciſti. Si feciſſe peni
tet: noli facē: ſi adhuc facis: certe nō es peni
De pe.di.5. c.fres nr̄os tēs. Itē Innocētius ſcōs. Ammonem⁹ frēs
nr̄os ne falſis penitentijs laicoꝝ aias decipi
ꝫ in ifernū ptrahi patiant. Falſaꝫ aūt pniam
eſſe ꝯſtat: cum ſpretis plurib⁹ de vno ſolo pe
nitentia agitur. uel cum ſic agitur de vno: ut
non diſcedatur ab alio.

Repetit de uera penitentia ut addat. g

Ex premiſſis pſpicua fit no
titia uere pnie uel ſatiſfactiōis. Illa eni uera
eſt pnia que pctm̄ abolet: qd illa ſola facit q̄
ſcelus corrigit. Illa vo ſcelus corrigit: que
odiū cōmiſſi criminis ꝫ cōmittēdi cū deſide
Matth.27 rio ſatiſfaciendi affert. Judas eni penituiſſe
legit ſine aſſecutione uenie: qꝛ tali pnia non
correxit crimē. vn̄ Hiero. Nihil iude pfuit
Sup Mattheū. ꝫ allegat de pe. di.3.c.nihil egiſſe pniaꝫ p quā ſcelus corrigē nō potuit.
Sic qn̄ frater peccat in fratrem ut emēdare
nō ualeat qd peccauit pōt ei dimitti. ſin autē

pmanēt opa fruſtra uoce aſſumit pnia. hoc
eſt qd de eo dr̄: ꝫ oro ei⁹ fiat in pctm̄. ut non
Ps.108. ſolū emēdare nequerit pditionis nephas: ſꝫ
pprij homicidij ſcelus addiderit. Caue q̄liſ
itelligas illd: ut emēdare nō ualeat qd pecca
uit ꝫc. Nō eni emēdatio hic intelligēda eſt
rei dempte recōpēſatio: ſed delicti exprobra
tio ꝫ abhomiatio cū ſatiſfactiōis deſiderio.
Demit eni iniuſte qs alicui qd reſtituere nō
ualet: ut oculū uel vitā ꝫ hi⁹: ꝫ tn̄ ſi penitue-
rit pcti cū amore ꝯdigne ſatiſfactiōis ueniā
habet. Nec ideo quiſq̄ꝫ putet qui rem alie-
nam iniuſte abſtulerit quā reddere pōt: de il
lo pctō penitere ac ueniam ꝯſequi niſi reſti-
Aug⁹ i epiſtola 2ª ad Macedonium. tuat ablatū. Quādiu enim res ppter quam
pctm̄ eſt nō redditur ſi reddi pōt: non agitur
penitentia ſed fingitur.

Iſta eſt diſtinctio.15ª hui⁹ q̄rti libri: In qua magr̄ poſtq̄ꝫ determinauit de pnia q̄tū ad ſui q̄ditatem: hic determinat de ea q̄tū ad ei⁹ itegritatē. ꝫ tria facit. Primo eni tāgit q̄ſdā errores ꝫ eos ſoluit. 2° qd elemoſyne in pctō facte ualeāt ſubiūgit. 3° pniaꝫ fa ctam de vno pctō ꝫ nō de oib⁹ nō ualere adiungit. Primū facit a pn° diſtictionis uſq̄ꝫ ibi Ad h aūt qd obijcit. Scōm uſq̄ꝫ ibi Satis arbitror illis eſſe rn̄ſuꝫ. Tertiū uſq̄ꝫ ad finē diſtictiōis. In ſpāli ſnia magrī ſtat in trib⁹ ppōnib⁹: q̄ruꝫ pª eſt hec. Quinq̄ꝫ modis infligunt flagella ꝫ tribulationes ꝫ liberant a pena patiēter ſuſtinētes ſeu puni tiones tolerātes. Hāc magr̄ inſinuās ppoñit p q̄ ſicut erroneū eſt dicē pniam nō poſſe iterari ut ſupra per auctes pbatū eſt. ita erroneū eſt dicē q̄ de vno pctō ſine alijs pōt pnia agi. qd q̄dā dixerūt cō firmātes errorē ſuū per ppbaꝫ Naum. c.1. qui dicit: Nō iudicabit de⁹ bis in idip̄m. Ex qua aucte arguunt ſic: Siqs vnum pctm̄ ſacerdoti ꝯfitear tacitis alijs. ꝫ pniam ſibi iniunctā pro illo pſeuerat nō debet pro illo ulteri⁹ ſatiſfacē nec pniam agē. Alioqn de⁹ bis in idipꝫ iudicaret dū ſacerdos qui vicē chri in eccl'ia gerit bis pro eodē pctō pniam iponeret. g de vno pctō ſolo ſine alio pōt pnia agi. Poſtea ſoluit ꝫ dicit q̄ hec auctoritas nō cogit: itelligit eniꝫ de illis ſolū qui per flagella pn̄tia corrigunt ꝫ cō murant ꝫ pſeuerāt in bono. Tales eni iterū nō iudicant. Secus aūt eſt de illis qui per flagella non corrigunt. ut pharao Exo.7. Talib⁹ enim videt iudiciū icipi in pn̄ti ꝫ terminari in futuro ſm beatū Augm̄. Vn̄ incidētal'r adiungit magr̄ quādā utilē diſtictionē dicēs: q̄ flagella ifligunt ul' ad augmēta meritorū ſic factū eſt in Job. ul' ad cuſtodiā vtu tis ut pꝫ in Paulo cui datuſ eſt ſtimulus carnis. 2. Cor.12. uel ad corrigēda pctā. ut marie Nū.12. iſti eta eſt lepra: uel ad gl'iaꝫ dei ut pꝫ in ceco nato: uel ad initiū pene future ut pꝫ in Herode q ſcaturiuit uermib⁹: ut pꝫ Act.12. Poſtea exponit quaſdā auctoritates Hieronymi ſup dicto vbo Naū: qui dicit gen⁹ hūanū diluuio. Gen.7. ſodomitaſ igne. Gen.19. Egyptios mari. Exod.14. ꝫ iſraelitas in hemo tpal'r punitos ne in eternū punirent. ut hr̄ de pnia di.3. qꝛ nō punit de⁹ bis in idip̄m. Nō eſt gnāl'r intelligēdū: ſed de illis tn̄ qui iter flagella penitue rūt. q eni p flagella tpalia puniunt ꝫ nō corrigunt

cū hoc poſtea eternal'r puniunt: qd ꝯfirmat aucte bti Joānis qui dicit leuia pctā leui ꝫ tpali ſupplicio puniri. pro leuib⁹ eni nō punit qs eternal'r. Grauia vo ꝫ hic purgari gui ſupplicio ꝫ in futuro eternaliter puniēda illa. ſ. de qb⁹ pniam iter flagella nō egerūt. Et ſubdit q̄ illd fieri in bonis nō eſt dubiū qꝛ. ſ. leuia leuiter remunerant hic bona. ſꝫ maiora ꝫ hic ꝫ in futuro remunerabunt. In malis q̄dē idē fit. ſ. id q̄ boni pro leuib⁹ culpis leuit' puniunt uel hic ul' in purgatorio. Mali vo pro leui culpa ēt leuiter puniunt eternal'r p acciñs rōne pcti mortaliſ annexi. Ex q̄ ꝯcludit q̄ dicta auctas nihil pro dcā opione facit. Poſtea itroducit auctes ſcōꝝ pro ꝯfirmatiōe pdicti erroris. ꝫ p° ponit auctē Greg. q dicit vnā ciuitatē cōplui ꝫ aliā nō: ſic dicit Amos.4. ꝫ eſt qn̄ hō de vno pctō pniaꝫ agit ꝫ de alio nō. Poſtea ponit auctē Amb. q dicit q̄ ſi fides deſit pena ſatis facit ut poſſit de aliq̄ pctō ſatiſfacē. Poſtea ponit ad idē rōnē ipſoꝝ que taliſ eſt. Aliqs qui de vno pctō ſatiſfecit ꝫ penitet aliqs pctis tacitis de q b⁹ poſtea ſi ꝯfeſſuſ fuerit nō videt rōnabile q̄ de p iterato ſatiſfaciat. Nec rōnabile videt ſꝫ eccl'ie cōſuetudinē pro eodē pctō niſi pctm̄ iteret ulli pniaꝫ bis iponi. g ſibi illa ſatiſfactio q̄ de vno pctō ſatiſfacit eſt ſufficieſ. Poſtea rn̄det ad iſta. Et p° ad auctē Greg. eſt eni itelligēdū q̄ Grego⁹ dicit vnā ptē ciuitatis cōplui: ꝫ aliā nō: q̄tū ad criminis ueniā: ſed quantū ad opis ꝫ pcti deſertioneꝫ: ꝫ ſic pōt hō ab actu vni⁹ pcti ceſſare ꝫ nō alteri⁹: nō tn̄ de vno ſine alijs ueniā obtinebit: ſicut in exēplis declarat. Poſtea ſoluit auctē Amb. cū eniꝫ dicit q̄ pena ſatiſfacit ubi fides deeſt. accipit ibi fidē nō pro hitu fidei ſed pro ſcia pcti. Aliqn̄ eni pctm̄ eſt cui⁹ ꝯſciam hō nō hēt: qꝛ qd nō recolit per penā flagelli purgatur. duꝫ tn̄ patiēter hō flagella acceptet. Poſtea ſoluit rōnē cū eni obijcit de iſto qui ſatiſfacit utrū ſit ei ſatiſfactio iponēda. Dicit magr̄ q̄ ſic: qꝛ prior ſatiſfactio nō fuit digna ꝫ uera ſatiſfactio. qꝛ ſꝫ. b. Augm̄ ſatiſfacē eſt pcti cās excidē ꝫ eoꝝ ſuggeſtionibus aditū nō idulgē que duo nō facit qui in alijs pctis remanet. Scōa ppō eſt hec: Elemoſyne q̄s faciūt in mortali pctō exn̄tes: nec ſunt meritorie nec deo placētes. Hāc magr̄ iſinuās ppoñit auctē bti Aug. qui dicit q̄ q̄dā in pctō pmanētes putāt per elemoſynas q̄s faciūt mereri aliquā purgationem pcti. pp qd dn̄s dicit: date elemoſynā ꝫ ecce oia mūda ſunt uobis: qꝛ nō bn̄ itelligūt. Sūt enim multa gn̄a elemoſynarū. Elemoſynā eniꝫ facit qui necia adminiſtrat: qui peccāti ſe idulget: qui ſubditū ſibi corripit: qui pro pximo orat ut pctm̄ ſibi remittat. Et ſubdit q̄ hec ꝫ multa alia bona pſtant inuitio qn̄ ꝯſulit eoꝝ ſaluti ꝫ nō uolūtati. Inter oēs āt elemoſynas maior eſt dilectio inimici: ſꝫ eſt pter has maior elemoſyna quā qs ſibi facē debet. Vn̄ q vult p aliquā pdictaꝝ elemoſynaꝝ pctā ſua mūdare prius dꝫ ſibiipſi elemoſynā facē: ꝫ aie ſue miſereri. qd nō faciūt q in pctis pmanent etſi multas elemoſynas faciāt: q eni diligit iniqtatē odit aiam ſuā: ſꝫ q ſibiipſi mūdationē facit ſibiipſi elemoſynā exhibet ꝫ ille ordinate dat elemoſynā q a ſeipſo icipit: ꝫ ſic itelligēdū eſt vbū dn̄i dicētiſ: opꝫ facē illa. ſ. bona. i. elemoſynas iteri⁹: ꝫ illa nō omittē. i. elemoſynaſ exterius. Ex q̄ ꝯcludit q̄ illis qui de vno pctō ſatiſfaciūt ſine alijs eſt iterū ſatiſfactio iponēda. Poſtea enarrat alioꝝ opionē dicētiū. ſ. q̄ illa ſatiſfactio de vno ſine alijs inſufficieſ fuit. ſ. tpe illo q̄ fiebat ſꝫ qn̄

hic poſtea de alijs pctis penitet: ſic baptiſm⁹ ficte accedēti nō pdeſt: ſed recedēte fictiōe effectū hēt. Cōfirmāt aūt iſti ſuā opionē. Primo p auctē Aug. dicētis q̄ de⁹ grāꝫ ſuā alicui ꝯfert ꝫ ēt remunerat priora bona facta an̄ ſtatū grē: ꝫ q̄ de⁹ diligit bonū qd in peccāte plātauit ꝫ ita ſatiſfactionē approbat in ſtatu pcti. Scōo idē ꝓbāt ad h idē auctē. b. Hierony. dicētis q̄ de⁹ bona facta in ſtatu pcti remunerat ꝫ facit pctōrē ea metere que ſeminauit. Poſtea oſtēdit magr̄ quō pdicte auctes itelligunt de bōiſ factiſ in ſtatu grē que p pctm̄ mortificant: ꝫ poſtea per pniam reuiuiſcūt: illa eni de⁹ diligit ꝫ remunerat ꝫ illa metere facit: nō aūt de illis que fuerūt facta in ſtatu pcti. Poſtea rn̄det al'r dicēs q̄ pdicte auctes pn̄t itelligi etiā de bōis factis in ſtatu pcti que de⁹ remunerat: nō tn̄ remuneratiōe gl'ie eterne ſed aliq̄li remuneratiōe tpali: uel ēt remunerat diminuendo eternū ſupplicū. Et h ꝯfirmat auctē bti Aug. dicētis tribulatiōes ſine pctis perpeſſas ualere: nō tn̄ ad gl'iaꝫ ſed ad ſupplicij diminutiōeꝫ. Et ſil'r dicē videt q̄ ſine charitate uera pnia eē nō pōt. Ex q̄ ꝯcludit q̄ bona que cū charitate fcā ſūt: ꝫ per pctā mortificata nec per pniam reuiuificata ad eternā remunerationē nō ualēt: ſꝫ ualeant ad diminutionē ſupplicij. qd ꝯfirmat aucte Greg. Poſtea ꝯcludit q̄ſi pbatū q̄ de vno pctō ſine alijs nō pōt pnia agi. Improbat ēt erroreꝫ ſupradictū huic ueritati ꝯriū aucte. b. Aug. dicentis q̄ dn̄s nunq̄ꝫ aliquē ſanauit quē total'r nō ſanauit: in q̄ nos docuit q̄ de vno pctō ſine alijs nō pōt fieri pnia aliaſ ſequeret q̄ criminoſo cui inimicuſ eēt daret ueniā ꝫ q̄ pctōr ſine timore dei ueniā ꝯſequeret ꝫ q̄ a deo dimidia ꝯſequeret uenia uel etiā itegra abſq̄ꝫ uera pnia: que oia ſunt icōuenictia. Ex pdictis infero 3ª ppōnē que eſt hec. Non ualet pnia niſi de oib⁹ agat ꝫ res male acqſita q̄ꝫto citi⁹ reſtituat pꝫ ex pmiſſis. Addit ēt que ſit uera pnia. ſ. illa que ad baptiſmi puritatē ducit ꝫ que uere vite mutationem facit que pctm̄ abhorret: ꝫ ſcelus corrigit pp qd pmanēs in ope pcti uerā pniam hēe nō poteſt. Addit etiā in fine q̄ uera pnia agi pōt abſq̄ꝫ reſtitutione qn̄ nō adeſt facultas emēdādi ul' reſtituēdi. Si aūt adeſt facultas nullo mō pōt pnia uera agi niſi ablatū reſtituat. Et tn̄ in ſpeciali.

De tribus que in penitētia ꝯſiderāda ſunt. a

Dist. XVI. Aſſignat ptes pnie ut eſt eccl'ie ſacrm̄. ꝫ deſinat p de ptib⁹ integralibus pnie.

In perfectione aūt pe
nitētie tria obſeruāda ſunt. ſ. cōpūctio cordis: ꝯfeſſio oris: ſatiſfactio
De pe. di.1. c.pfcā pnia opis. vn̄ Joānes os aureuꝫ. Perfecta pnia
cogit pctōreꝫ oia libēter ferre in corde eius
ꝯtritio: in ore ꝯfeſſio: in ope tota hūilitas.
Hec ē fructifera pnia: ut ſic trib⁹ modis deū
offendim⁹. ſ. corde: ore ꝫ opē: ita trib⁹ modiſ
ſatiſfaciamus. Sūt enim tres pcti dr̄ie: ut ait
De ſmone hito i mōte Matth.9. Aug. ꝫ in corde: ꝫ in facto: ꝫ in ꝯſuetudie ul'
Luc.7. vbo tanq̄ꝫ tres morteſ. Vna q̄ſi in domo. ſ.
cūꝫ in corde ꝯſentit libidini. altera q̄ſi plata
iā extra portā cū in factū pcedit libidini aſ-
Joan.11. de Laſaro. ſenſio. tertia cū male ꝯſuetudinis tanq̄ꝫ mo-
le pmit aius: ul' noxie defenſioniſ clypeo ar
Joā.10. mat: q̄ſi in ſepulchro iaꝫ fetēs. Hec ſunt tria

Universidad de Deusto Biblioteca

gña moꝛtuoꝝ que deꝰ legit̃ ſuſcitaſſe. Huic
ergo triplici moꝛti: triplici remedio occurri
tur: ꝯtritiõe: ꝯfeſſiõe: ſatiſfactiõe. Cõpũctio
nobiſ cõmẽdat ibi: Scindite coꝛda ũra ⁊ nõ
Johelis.2. ueſtimẽta ũra ꝯfeſſio ibi: Juſtꝰ in pꝛincipio
Prouer.8. ſermonis accuſatoꝛ eſt ſui. Uere eni ꝯfitet̃ q
ſe accuſat: qui execrãdo malũ ſibi iputat. Et
Psal.61. ibi: Effundite corã illo coꝛda ũra. Et iterũ.
Jacobi.5. Cõfitemini alterutrũ pctã ũra. Satiſfactio
Matth.3. a ioãne ꝑcipit̃ ubi ait: Facite dignos fructꝰ
Luc.3. pñie. ſ. ut ſꝫ q̃litatẽ ⁊ q̃ntitatẽ culpe: ſit q̃litas
⁊ q̃ntitas pene. Nõ eni par debet ẽẽ fructus
Beda. boni opiſ eiꝰ qui nihil uł minꝰ peccauit: ⁊ eiꝰ
qui grauiꝰ cecidit. Jõ diſcretio penitẽti ual
In li. de pe. de neccia eſt: ut illa gerat que tradit Aug. di
que attẽdẽ cẽs: Cõſideret qualitatẽ criminis: in loco: in
da ſũt: ⁊ hĩ tpe: in pſeuerãtia: in uarietate pſone: ⁊ quali
de pe. diſ. 5. hoc fecerit tẽtatione: ⁊ in ipiꝰ vitij multiplici
in pꝛinci. executiõe. Opꝫ eni penitẽ foꝛnicãtẽ ſꝫ excel
lentiã ſui ſtatꝰ uel officij uł ſꝫ modũ meretri
cis: ⁊ i modũ opis ſui: ⁊ q̃lit̃ turpitudinẽ ege
rit. ſi in loco ſacrato: ſi in tpe orõni ꝯſtituto:
Idẽ ibidẽ. ut ſunt feſtiuitates ⁊ tpa ieiunij. Conſideret
q̃ntũ pſeuerauerit: ⁊ defleat ꝙ pſeuerant̃ pec
cauerit: ⁊ q̃nta vicꝰ fuerit ipugnatione. Sũt
eni q nõ ſolũ nõ vicunt̃ ſꝫ ultro ſe pctõ offe
rũt: nec expectãt tẽtationẽ ſed ꝑueniũt uolu
ptatẽ. Et ptractet ſecũ q̃ꝫ mltiplici actiõe vi
tij delectabilr̃ peccauit. Ois iſta uarietaſ cõ
fitẽda eſt ⁊ deflẽda: ut cũ cognouerit qd̃ pec
catũ eſt: cito iueniat deũ ſibi ꝓpitiũ. In co
gnoſcẽdo augmẽtũ peti: inueniat cuiꝰ etatis
fuerit: cuiſ ſapie ⁊ oꝛdis. Immoꝛet̃ i ſingulis
iſtis ⁊ ſentiat modũ crimis: purgãs lachꝛy
mis oẽꝫ q̃litatẽ vitij: defleat ṽtutẽ q̃ iterim ca
ruit. Dolẽdũ eſt eni nõ ſolũ ꝙ peccauit: ſꝫ qꝛ
ſe ṽtute priuauit. Defleat ẽt q̃m offendẽs in
Jacobi.2. vno factꝰ ẽ oĩuꝫ reꝰ. Ingratꝰ eni extitit: q ple
nꝰ ṽtutibꝰ deũ oĩno nõ timuit. In hoc eni qſ
q̃ꝫ pctõꝛ fit culpabilioꝛ q̃ eſt deo acceptioꝛ.
Gen.3. Jõ eni adã pluſ peccauit: qꝛ oĩ bono abũda
uit. Alio ẽt mõ offendẽſ in vno factꝰ eſt oĩuꝫ
reꝰ: qꝛ ois ṽtꝰ patit̃ detrimẽtũ ab vno vitio.
Ponat ſe oĩno i iudicio ⁊ ptãte ſacerdotiſ:
nihil ſui reſeruãs ſibi ut oĩa eo iubẽte patꝰ ſit
facere pꝛo recipiẽda vita aie: q̃ faceret ꝓ eui
tãda coꝛpis moꝛte: ⁊ hoc cũ deſiderio: qꝛ vi
tã recupat ifinitã. Cũ gaudio eni facere dꝫ i
moꝛtalis futurꝰ: q̃ faceret ꝓ differẽda moꝛte
moriturꝰ. ſemp depcet̃ deũ. offerat deo men
tẽ ⁊ coꝛdis ꝯtritionẽ. deide ⁊ qd̃ põt det de
poſſeſſiõe: ⁊ tũc ſi qd̃ offerat: ſecurꝰ offerat.
Gen.4. Reſpexit dñs ad abel ⁊ ad munera eiꝰ. Priꝰ
dicit abel: q̃ꝫ ad munera eiꝰ. In iudicio ergo
coꝛdis ꝯferẽda ẽ elemoſyna tribuẽtis. Nec
ꝯſiderãdũ eſt q̃ntũ ſꝫ q̃ mẽte: q̃ affectiõe dat
qd̃ põt. Qui ergo ſua pctã redimẽ vult tpa Qꝫ nõ ẽ di uidẽda con feſſio ꝑ di uſos ſacerdo tes.
liũ oblatiõe ꝑus offerat mẽtẽ. ¶ Caueat etiã
ne ductꝰ ṽecũdia diuidat apud ſe ꝯfeſſionẽ:
ut diuiſa diuiſis uelit ſacerdotibꝰ mãifeſtare.
Quidã eni vni celãt: qd̃ alĩ mãifeſtãdũ cõ
ſeruãt: qd̃ eſt ſe laudare ⁊ ad hypocriſim tẽ
dere: ⁊ ſemp uẽia carere: ad quã ꝑ fruſtra pu
tat ꝑuenire. Caueat ẽt ne priꝰ ad dñicũ coꝛpꝰ
accedat: q̃ꝫ ꝯfoꝛtet̃ bõa ꝯſcia ⁊ doleat ꝙ nõ
dũ audeat ſumere quẽ multũ deſiderat cibũ
ſalutarẽ. Cohibeat ẽt ſe a ludis: a ſpectacu
lis ſcłi: qui ꝑfectã vult ꝯſeq remiſſiõis graꝫ.
Iſti ſunt digni fructꝰ pñie aĩam captiuã cla
ucãtes ⁊ in libtate ſeruãtes. ⁊ ĩfra. Querat
aĩa dignos fructꝰ: ⁊ ſi nõ dignos pñie. Sũt
eni digni fructꝰ ṽtutũ: q nõ ſufficiũt penitẽti
bꝰ. Pñia eni grauiores poſtulat: ut doloꝛe
⁊ gemitibꝰ moꝛtuꝰ ipetret vitã. Ex his oñdit̃
qui ſint digni fructꝰ pñie qbꝰ uera ſatiſfactio
explet̃: ⁊ ꝙ nõ oẽs digni fructꝰ ſũt digni fru
ctꝰ pñie. qd̃ de illa pñia itelligit̃ que maioꝝ ẽ
criminũ. Nõ eni ſufficiũt grauit̃ delinquẽti
bus: que ſufficiũt minuſ uel parũ peccãtibꝰ.

Que ſit falſa ſatiſfactio. b

Et ſicut ſunt digni fructus
pñie ac uera ſatiſfactio: ita ⁊ indigni fructꝰ ⁊ De pe. di. 5. c. falſas.
falſa ſatiſfactio. i. falſa pñia. vñ Greg. Falſaſ
pñias dicimꝰ que nõ ſcʒm auctẽs ſcõꝝ pꝛo q̃li
tate criminũ iponunt̃. Jõq̃ꝫ miles uł nego
ciatoꝛ uł alicui officio deditus: qd̃ ſine pctõ
exerceri nõ poſſit: ſi culpis grauioribꝰ irreti
tꝰ ad pñiaꝫ uenerit: uł q bona aliꝰ iniuſte de
tinet: uł q odiũ in coꝛde gerit: recognoſcat ſe
uerã pñiaꝫ nõ poſſe ꝑagere niſi negociũ re
linq̃t uł officiũ deſerat ⁊ odiũ ex coꝛde dimit
tat: ⁊ bõa que iniuſte abſtulit reſtituat. Ne
tñ deſpet: iterim q̃cq̃d boni facere põt hoꝛta
mur ut faciat. ut deꝰ coꝛ eiꝰ illuſtret ad pñiaꝫ.
Cuꝫ ſit pñia interioꝛ ⁊ exterioꝛ: de utraq̃ꝫ ꝑ
ꝑmiſſa ſatis appet que ſit uera ⁊ que ſit falſa.

De tribus actionibus penitentie. c

Predictis ṽo adijciẽdũ eſt:
ꝙ tribꝰ modis agit̃ pñia. añ baptiſmuꝫ. ſ. de
pꝛioribꝰ pctis. poſt baptiſmũ de grauioribꝰ
que poſt cõmittunt̃. Eſt ẽt pñia uenialiũ q̃ Ad [illegible] nũ. ⁊ hĩ de pe. diſ. 3. c. tres ſunt.
tidiana que ẽt hũiliũ eſt ⁊ ꝑfectoꝝ. vñ Aug.
Tres ſũt actiões pñie q̃s mecũ eruditio ũra
recognoſcit. Una eſt que nouũ hoiꝫ partu
rit: donec ꝑ baptiſmũ oĩuꝫ ꝑteritoꝝ ablutio
fiat pctõꝝ: qꝛ nullus ſue uolũtatis arbit̃ niſi
peniteat cũ ueteris vite nouã icohare põt: a
qua ꝑuuli ſũt imunes cũ baptiçant̃: qꝛ nõdũ
pñt uti libero arbitrio: qbꝰ tñ ad remiſſionẽ
origĩalis peti ꝓdeſt eoꝝ fides a qbꝰ offerunt̃.
Altera eſt actio pñie poſt baptiſmũ que fit
pꝛo illis pctis que legis decalogus ꝯtinet.
Agũt ergo hoĩes pñiam ante baptiſmũ de
Exod.20. pctis ꝑoꝛibꝰ: ita tñ ut ẽt baptiçent̃: ſic Petrꝰ
Actuũ.2. ait: Agite pñiaꝫ ⁊ baptiçet̃ vnuſq̃ſq̃ꝫ ũrm in
noĩe dñi ⁊c̃. Agũt ẽt pñiaꝫ ſi poſt baptiſmũ
ita peccauerũt ut excoĩcari ⁊ recõciliari po
ſtea mereant̃. Eſt ẽt pñia bonoꝝ ⁊ hũiliũ fi
deliũ pene q̃tidiana in q̃ pectoꝛa tũdimꝰ di
Matth.6. cẽtes: Dimitte nob debita nr̃a ⁊c̃. Neq̃ꝫ ea
nob dimitti uolumꝰ: que dimiſſa nob in ba
ptiſmo nõ dubitamꝰ. Sꝫ illa que hũane fra
Qꝫ multitu gilitati q̃uis ꝑua tñ crebꝛa ſurrepũt: que ſi
do ueialiuꝫ collecta ꝯ nos fuerit ita nos grauabũt ⁊ op
ita [illegible]guat primẽt ſic vnũ aliqd̃ grãde pctm̃. Quid eni
ſicut vnũ grã itereſt ad naufragiũ. an vno grãdi fluctu na
de pctm̃. uis opiat̃ ⁊ obruat̃: an paulati ſurrepẽs aq̃ i
ſentinã ꝑ negligẽtiũ culpã ipleat nauẽ ⁊ ſub
mergat̃. Jõ ieiuniũ ⁊ elemoſyne ⁊ orõnes i
Matth.6. uigilẽt. in qbꝰ cũ dicimꝰ: Dimitte nob debi
ta nr̃a ⁊c̃. manifeſtamꝰ nos hr̃e qd̃ nobis di
mittat̃: ⁊ in his uerbis humiliãtes aĩas nr̃as
quotidianã agere penitentiã nõ ceſſamus.

De ſatiſfactione uenialium. d

Que aũt pꝛo uenialibꝰ ſit ſa
De pe. di. 3. tiſfactio ſufficiẽs. Aug. iſinuat ita iquiẽs in
c. õ q̃tidiaſ ench. De q̃tidiãis ⁊ breuibꝰ leuibuſq̃ꝫ pctis
ſine qbꝰ hec vita nõ ducit̃ q̃tidiana orõ fide
liũ ſatiſfacit. Eoꝝ eni eſt dicẽ: Pr̃ nr̃ qui es i
celis ⁊c̃. Delet oĩno hec orõ minima ⁊ q̃ti
diana pctã. Delet ⁊ illa a qbꝰ vita fideliũ etiã
ſcelerate geſta: ſꝫ penitẽdo in meliꝰ cõmuta
Matth.6. ta diſcedit. ſic ṽacit̃ dr̃: Dimitte nob debita
nr̃a. ita ⁊ ṽacit̃ dicat̃: ſic ⁊ nos dimittimꝰ de
bitoꝛibꝰ nr̃is. i. ſic fiat qd̃ dr̃: qꝛ ⁊ ipſa elemo
ſyna eſt ueniã petentibꝰ oĩno ignoſcẽ. ¶ Ex
his alijſq̃ꝫ ꝑmiſſis iã facile eſt itelligẽ que ꝓ
uenialibꝰ ſit exhibẽda ſatiſfactio. Suffic̃ eni
dñica orõ cũ ieiunio ⁊ elemoſynis. ſic tñ ut
pꝛecedat ꝯtritio aliquãtula ⁊ addat̃ ꝯfeſſio
ſi aſſit facultas: de q̃ ꝯfeſſiõe poſt tractabit̃.
Pꝛo grauioribꝰ ṽo pctiſ hec ẽt i ſatiſfactiõe
adhibẽda ſũt: ſꝫ multo uehemẽtiꝰ atq̃ꝫ diſtri
In li. de pe. ctius: qꝛ ut ait Aug. ad agẽdã pñiaꝫ nõ ſuffi
⁊ hĩ de pe. cit mores i meliꝰ cõmutare ⁊ a malis factis
diſ. 3. c. non recedẽ niſi de his q̃ fcã ſũt ſatiſfaciat dño ꝑ
ſufficit. pñie doloꝛẽ: ꝑ humilitatiſ gemitũ. per ꝯtri
ti coꝛdis ſacrificiũ cooperãtibꝰ elemoſyniſ.
Iſta eſt diſtictio. 16ª huiꝰ q̃rti libꝛi: In qua magr̃
poſtq̃ꝫ det̃inauit de pñia gñalr̃: hic det̃inat de pti
bus eiꝰ ſpãlit̃. ⁊ tria facit. Pꝛio eni oñdit quõ pñia
ex tribꝰ ptibꝰ itegrat̃. 2º q̃nta pñia pꝛo q̃libet pctõ di
gne mitigat̃. 3º quõ ueniale pctm̃ elemoſyna ⁊ orõ
ne dñica expiat̃. Primũ [illegible]hº diſt. uſq̃ꝫ ibi [Et ſic
ſũt digni fructꝰ pñie.] Scdm̃ ab ide uſq̃ꝫ ibi [Que
aũt pꝛo uenialibꝰ.] Tertiũ uſq̃ꝫ ad finẽ diſ. In ſpã
li ſnĩa magrĩ ſtat in tribꝰ ꝓpõnibꝰ: quarũ pª eſt hec.
In tribꝰ ꝯſiſtit ꝑfectio pñie. ſ. coꝛdis ꝯtritiõe: oris
ꝯfeſſiõe ⁊ opis ſatiſfactiõe. Hãc magr̃ ponẽs dic̃ ꝙ
ꝑfecta pñia req̃rit in coꝛde ꝯtritionẽ: in oꝛe ꝯfeſſio
nẽ: in ope ſatiſfactionẽ. Nã his. ſ. coꝛde oꝛe ⁊ ope ꝑ
uerſa opatiõis ꝯſuetudine peccamꝰ ⁊ ſpũalr̃ moꝛi
mur. in cuiꝰ rei ſignũ xp̃s tres moꝛtuos ſuſcitauit:
vnũ in domo: aliũ ext̃ poꝛtã: 3m iam fetidũ in ſepul
chꝛo. Poſtea pꝛenũãtas has tres ptes pñie decla
rat que patẽt in lr̃a. Poſtea dat modũ uere pñie ⁊
ꝑ q̃ntũ ad cõpũctionẽ coꝛdis dicẽs cõpũctioneꝫ in
pñia ẽẽ neccĩaꝫ. ut. ſ. q vult ꝑfecte pctã delere ꝯſide
ret peti circũſtãtias q̃s tãgit ſcʒm Aug. ut pꝫ in lr̃a
que ſint dãna que ꝑ pctm̃ icurrit. ⁊ bona que per
pctm̃ amiſit: ⁊ de oĩbꝰ ꝯterat̃ ⁊ deũ pꝛo uenia dep̃
cet̃: ⁊ paratꝰ ad arbitriũ ſacerdotũ ſatiſfacẽ. Poſtea
dat modũ ꝯfitẽdi. ſ. ne ꝯfeſſio diuidat̃. Deide ponit
modũ penitẽdi q̃ ad ſatiſfactionẽ opis. dꝫ eni atten
dere penitẽs ne ad ſcm̃ altare accedat anteq̃ꝫ ꝯſcia
ſit in bono ꝯfirmata. Scd̃a ꝓpõ eſt hec: Uere ⁊
ꝯdigne pñie dicunt̃ que ſcʒm auctẽs ſcõꝝ pꝛo q̃lita
te ⁊ q̃ntitate criminũ iponunt̃. Hãc magr̃ iſinuans
dicit ꝙ qui vult facẽ dignos fructꝰ pñie reſtringat
ſe a ludiſ ⁊ ſpectaculis ſcłi. que uerã pñiaꝫ ipediũt.
⁊ uerã ſatiſfactionẽ faciẽdo dignos fructꝰ pñie ex
plẽt ut videlꝫ ſꝫ q̃litatẽ ⁊ q̃ntitatẽ culpe ſit q̃litaſ ⁊
q̃ntitas pene. Hic eni eſt uere pñie modus. Poſtea
etiã dic̃ ꝙ ille facit indignos fructꝰ pñie uł falſam
pñiaꝫ uł falſaꝫ facit ſatiſfactionẽ q exñs in ſtatu of
ficio uł negocio in q̃ nõ põt ꝑmanẽ ſine pctõ ad pe
nitẽtiã accedit: ⁊ ſtatũ officiũ uł negociũ nõ dimit
tit. Expedit tñ illi aliq̃ bona opa facẽ ſi ſtatũ nõ di
mittit ut deꝰ coꝛ eiꝰ ad pñiaꝫ illuſtret. Poſtea diſtin
guit triplicẽ modũ pñie. Eſt eni q̃dã pñia que agit̃
añ baptiſmũ. Adultũ eni q baptiçat̃ opꝫ ueteris vi
te penitẽ anteq̃ꝫ nouã icohat in baptiſmo. Alia eſt
pñia que agit̃ poſt baptiſmũ. Et hec eſt dupx̃. Una
que agit̃ pꝛo pctis moꝛtalibꝰ que ſũt ꝯ ꝑcepta deca
logi. Alia ṽo que agit̃ pꝛo uenialibꝰ que ex ĩfirmita
te hũana ꝓueniũt: que ⁊ ſi leuia videant̃ multipli
cata ḡuãt ⁊ oppꝛimũt ſic aq̃ paulati itrãs ſubmer
git nauẽ. Tertia ꝓpõ eſt hec: Que ſit peti uẽia
lis pñia declarat̃ hic lucida ſnĩa. Hãc magr̃ ponẽs
dic̃. ꝙ ad deletionẽ hoꝝ pctõꝝ uẽialiũ ⁊ leuiũ ſuf
ficiũt orõ dñica ⁊ elemoſyna cũ aliq̃ ꝯtritiõe: addi
ta ꝯfeſſiõe ſi aſſit facultas. que ẽt oĩa pꝛo ḡuioribꝰ
pctis in ſatiſfactiõe ĩhibẽda ſũt ſꝫ multo foꝛtiꝰ ⁊ ue
hemẽtiꝰ. nõ eni illi q ḡuia pctã cõmiſit ſuffic̃ a ma
lo recedẽ ⁊ bonũ facẽ niſi ẽt ſtudeat ſꝫ modũ pctõ
rũ ſuoꝝ deo ꝑ pñiam ſatiſfacere. Et tm̃ in ſpãli.

Tria ꝓponunt̃ querenda. pꝛimũ an ſine ꝯfeſſio
ne dimittatur peccatum. a

Di. XVII. De ꝯfeſſiõe ſacrali. ⁊ de his que ad eã ſpectant.

HIc oritur q̃ſtio multi
plex. Prio eniꝫ querit̃: utrũ abſq̃ꝫ
ſatiſfactiõe ⁊ oris ꝯfeſſione ꝑ ſolã

Universidad de Deusto

ꝓut hʒ rõnē remediū ꝗtri ad neceſſitatē ex pte ꝯfitētiſ.

cordiſ ꝯtritionē pctm̄ alicui dimittat᷑: Scḋo an aliqñ ſufficiat ꝯfiteri deo ſine ſacerdote: Tertio: an laico fideli facta ualeat cōfeſſio. In his eni etiā docti diuerſa ſentire inueniū tur: qꝛ ſup his uaria ac pene diuerſa tradidiſ ſe vident doctores. Dicūt eni qdā ſine ꝯfeſ ſione oris ⁊ ſatiſfactiōe opis neminē a pctō mūdari: ſi tp̄s illa faciēdi habuerit. Alij ꝟo dicūt an̄ oris ꝯfeſſionē ⁊ ſatiſfactionē i cor diſ ꝯtritiōe pctm̄ dimitti a deo: ſi tm̄ uotū ꝯfi tēdi hēat. Uñ ꝓpha: Dixi ꝯfitebor adūſum

Pſal'.31.

me. in. m. do. ⁊ tu re. in. ⁊c̄. Qḋ exponens

Caſſioḋ. teſtimonijſ ꝓbat in ſola contritione peccatū dimitti.

Caſſioḋ. ait: Dixi. i. deliberaui apud me ꝙ ꝯfitebor: ⁊ tu remiſiſti. Magna pietas dei: ꝙ ad ſolā ꝓmiſſionē pctm̄ dimiſerit: uotum eni pro opatione iudicat᷑. Itē Aug. Nōdū ꝓnūciat ꝓmittit ſe ꝓnūciaturū: ⁊ deꝰ dimit tit qꝛ hoc ip̄m dicē: qḋdā ꝓnūciare ē corde.

De pe. di. j. c. magna.

Nōdū eſt uox i ore ut hō audiat ꝯfeſſionē: ⁊ deꝰ audit. Itē ſacrificiuʒ deo ſp̄us ꝯtri. cor

Pſal'.50.

cō. ⁊c̄. alibi ēt legit᷑. Quacūqʒ hora pctōr cō

Ezech. 18. De pe. di. j. c. in ꝗcūqʒ.

uerſus fuerit ⁊ igemuerit vita viuet ⁊ nō mo riet᷑. Nō dꝛ ore ꝯfeſſus fuerit ſʒ ꝯuerſus ige

De pe. di. j. c. ꝯuertimini ꝗſi ꝑ totū.

muerit. Uñ dat᷑ itelligi ꝙ ēt ore tacēte ueniā iterdū ꝯſeqmur. Hinc ēt leproſi illi qbꝰ dñs ꝑcepit ut oñderēt ſe ſacerdotibꝰ in itinere añ

Luc. 17.

ꝗʒ ad ſacerdotes uenirēt: mūdati ſūt. Ex q̄ i ſinuat᷑ ꝙ āteqʒ ora nr̄a ſacerdotibꝰ apiamꝰ. i. pctā ꝯfiteamur a lepra pcti mundamur. La

Joā. 11.

zarus ēt nō priꝰ de monumēto eſt eductus ⁊ poſt a dño ſuſcitatꝰ: ſʒ itus ſuſcitatꝰ ꝓdijt fo ras viuꝰ ut oñderet ſuſcitatio aīe ꝑcedere cō feſſionē. Nemo eni pōt ꝯfiteri niſi ſuſcitatꝰ:

Eccl'. 17.

qꝛ a mortuo uelut qui non eſt: perit ꝯfeſſio. Nullus ergo ꝯfitet᷑ niſi reſuſcitatus. Nemo aūt ſuſcitat᷑ niſi q a pctō ſoluit᷑: qꝛ pctm̄ morſ aīe eſt: que ut eſt vita corpis: ita eiꝰ vita deꝰ ē.

Itē auctoritatibꝰ ecōtra ꝓbat ſine ꝯfeſſione nō dimitti peccatum.

¶ His alijſqʒ plibꝰ auctibꝰ ꝓbat᷑ añ ꝯfeſſionē uł ſatiſfactionē ſola cōpūctiōe pctm̄ dimitti. Qḋ qui negāt: eas detinare laborāt. necnō i huiꝰ ſnīe depſſionē ⁊ ad ſue opionis aſſertio nē auctoꝝ teſtimonia iducūt. Ait eni dñs ꝑ

Iſaie. 43. ⁊ h̄ de pe. di. j. c. ois parapho alij eʒ ad finem.

Iſaiā: Dic tu iniqtates tuas ut iuſtificeris. Itē Amb. Nō pōt qſqʒ iuſtificari a pctō ni ſi pctm̄ ip̄ʒ antea fuerit ꝯfeſſus. Idē dic̄: Cō

In li. de padiſo. ⁊ hī ubi ſupra. c. nō pōt. Idē in ſmōe chꝛi de pe. di. j. c. ecce nūc.

feſſio a morte aīaʒ libat: ꝯfeſſio apit padiſū: ꝯfeſſio ſpem ſalutis tribuit: qꝛ nō meret᷑ iuſti ficari: q in vita ſua nō vult pctm̄ ꝯfiteri. Illa ꝯfeſſio nos libat que fit cū pnīa. Pnīa uera eſt dolor cordis ⁊ amaritudo aīe pro malis

Jo. os aur. de pe. di. j. c. non poteſt.

que qſqʒ cōmiſit. Itē Joā. Nō pt qſqʒ grāz dei accipe niſi purgatꝰ fuerit ab oī pctō per pnīe ꝯfeſſionē ⁊ ꝑ baptiſmū. Itē Aug. Agi

te pnīaʒ q̄lis agit᷑ in eccl'ia. Nemo dicat ſibi.

De pe. di. j. c. agite.

occulte ago: qꝛ apud deū ago. nouit deꝰ qui mihi ignoſcit qꝛ in corde ago. Ergo ſine cā

Matth. 16.

dictū eſt: que ſolueritis ſup t̄rā ſoluta erūt i celis: Ergo ſine cā claues date ſūt: Fruſtra mus ergo ꝟbū chꝛi. Job dicit: Si erubui in

Job. 31.

ꝯſpectu ppl'i pctā mea ꝯfiteri. Itē Amb. Ue nialis eſt culpa quā ſequit᷑ ꝯfeſſio delictoꝝ. Itē Aug. ſup illuʒ locū pſal'. Nō abſorbeat

Super pſ. 68. ⁊ hī de pe. di. j. c. cū his. ad fi.

me ꝓfūdū neqʒ urgeat ſup me puteꝰ os ſuū. Puteꝰ eſt ꝓfunditas iniqtatis: in quā ſi ceci deris nō claudet ſup te os ſuū: ſi tu nō clau dis os tuū. Cōfitere ergo ⁊ dic: De ꝓfūdis

Pſal. 129. Prouer. 18 De penitentia di. 16.

clamaui ad te dñe ⁊c̄. ⁊ euades. Claudit ſup illū qui i ꝓfundū ꝯtēnit: a q̄ mortuo uelut q nō ſit perit ꝯfeſſio. Itē. Nullus debite gra uioris pene accipit ueniā: niſi q̄lēcūqʒ eti lōge minorem ꝗʒ debeat ſoluerit penā. Ita eni ipartit᷑ a deo largitas miſericordie: ut non relinquat᷑ iuſtitia diſciplie. Itē Hiero. Qui

Sup. De lach. ⁊ alleg. de pe. di. j. c. q ſen cꝰ ſacerdō.

pctōr ē plāgat delicta ꝓpa uł ppl'i ⁊ igrediat᷑ eccl'iaʒ: de q̄ pp pctā fuerat egreſſuſ: ⁊ dormi at in ſacco ut ꝑteritas delitias p q̄s deū offē derat: vite auſteritate compēſet. His alijſqʒ auctibꝰ nitunt᷑ aſſerere: ſine ꝯfeſſiōe uocis ⁊ aliq̄ ſolutione pene neminē a pctō mūdari.

¶ Cui ſentētie potius conſentiendum ſit. b

Quid ergo ſup his ſentien

dum ſit qd tenēdū. Sane dici pōt ꝙ ſine ꝯfeſ ſione oris: ⁊ ſolōne pene exterioris pctā de lent᷑ ꝑ ꝯtritionē ⁊ hūilitatē cordis. Ex q̄ eniʒ ꝓponit mēte cōpūcta ſe ꝯfeſſurū deꝰ dimit tit: qꝛ ibi eſt ꝯfeſſio cordis ⁊ ſi nō oris: ꝑ quā aīa iteriꝰ mūdat᷑ a macula ⁊ ꝯtagio pcti cō miſſi ⁊ debitū etne mortiſ relaxat᷑. Illa ergo que ſupiꝰ dicta ſūt de ꝯfeſſiōe ⁊ pnīa: uel ad ꝯfeſſionē cordis uł ad iteriorē penā referen

De pe. di. j. c. nullus.

da ſūt. Sic illḋ Aug. Qꝛ nullus dꝛ ueniā ꝯſe qui niſi priꝰ q̄ʒtulācūqʒ pcti ſoluerit penā: uł de exteriori pena accipiēda ſunt ⁊ ad ꝯtēnē tes uł negligētes referēda: ſic illḋ. Nemo di

Ibidem. c. agite.

cat occulte ⁊c̄. Nōnulli eni in vita pctā ꝯfi teri negligūt uł erubeſcūt: ⁊ iō nō merent᷑ iu ſtificari. Sic eni ꝑcepta eſt nob iterior pnīa ita ⁊ oris ꝯfeſſio ⁊ exterior ſatiſfactio ſi aſſit facultas. Uñ nec uere penitēs eſt q ꝯfeſſioīs

ſup. ſa. ga.

uotū nō hēt: ⁊ ſic pcti remiſſio munꝰ dei eſt: ita pnīa ⁊ ꝯfeſſio ꝑ quā pctm̄ delet᷑ nō pōt eē niſi a deo. ut Augꝰ ait: Iā ingt donū ſp̄us ſci hēt qui ꝯfitet᷑ ⁊ penitet: qꝛ nō pōt eē ꝯfeſſio pcti ⁊ cōpūctio in hoīe ex ſeipſo. Cū enim iraſcit᷑ ſibi qſqʒ ⁊ diſplicet: ſine dono ſp̄us ſci

nō eſt. Oportet ergo penitentē ꝯfiteri ſi tē pus habeat: ⁊ tm̄ anteqʒ ſit cōfeſſio in ore ſi uotum ſit in corde preſtatur ei remiſſio.

¶ Si ſufficit ſoli deo confiteri. c

Iam ſm̄ q̄ōnis articulū in

Auctibꝰ ꝓbat ꝙ ſuffi ciat ſoli deo confeſſionē fieri. pſa. 31.

ſpiciamus. ſ. utrum ſufficiat pctā ꝯfiteri ſoli deo: an oporteat ꝯfiteri ſacerdoti: Quibuſ dā viſum eſt ſufficere ſi ſoli deo fiat ꝯfeſſio ſi ne iudicio ſacerdotali ⁊ cōfeſſione eccl'ie: qꝛ Dauid dixit: Dixi cōfitebor do. ⁊ tu re. ⁊c̄. nō ait ſacerdoti: ⁊ tm̄ remiſſum ſibi pctm̄ dic̄.

Sup Lucā ⁊ hī de pe. di. j. in pñ°.

Itē Amb. Inde fleuit petrus qꝛ culpa obre pſit ei nō iuenio qd dixerit: iuenio ꝙ fleue rit. Lachrymas eiꝰ lego: ſatiſfactionē nō le go. Sed qḋ defendi nō pōt ablui pōt. lauāt lachryme delictū qḋ uoce pudor eſt ꝯfiteri: ⁊ ueniē fletꝰ ꝯſulit ⁊ uerecūdie. Hoc idē etiā

Sup ep'l'aʒ ad heb. ⁊ hī. ḋ pe. di. j. c. q ꝛ aliqñ ad finem. pa. 36.

Maximꝰ dicit ep̄s. Itē Joānes chryſ. Nō tibi dico ut te prodas in publicū neqʒ apud alios accuſes: ſed obedire te uolo ꝓphe di cēti: Reuela deo viā tuā. Ante deū ergo tua ꝯfitere pctā: apud uerū iudicē cū orōne de licta tua ꝓnūcia nō lingua: ſed ꝯſcie tue me moria: ⁊ tūc demū ſpera te miſericordiā poſ ſe ꝯſequi. Si habueris pctā tua in mēte ꝯti nue nunqʒ malū aduerſus ꝓximū in corde tuo tenebis. Idē Pctā tua q̄tidie dicito ut deleas illa: ſed ſi ꝯfunderis alicui dicere: di cito ea q̄tidie in aīo tuo. nō dico ut ꝯfitearis ea ꝯſeruo tuo: ut tibi exprobret. dicito deo q curat ea. Nec eni ſi non dixeris ignorat ea. cū faciebas ea p̄ſto erat. cū admitteres ea: co gnouerat. Nunquid ea vult te cognoſcere. Peccare non erubuiſti: ⁊ ꝯfiteri erubeſcis. Dicito in hac vita: ut in alia requiē hēas: di cito igemiſcēs ⁊ lachrymās. In codice ſcri

De pe. di. j. c. quorū illi.

pta ſunt pctā tua. Spongia pctōꝝ tuoꝝ la chryme tue ſint. Itē Proſper: Illi q̄rū pctā humanā notitiā latēt: nō ab ipſis ꝯfeſſa: nec ab alijs publicata: ſi ea ꝯfiteri uel emendare noluerint: deū quē hñt teſtem: ip̄m ⁊ hituri ſunt ultorē. Qꝛ ſi ipſi ſui iudices fiāt ⁊ ueluti ſue iniqtatis ultores: hic in ſe uolūtariā pe nā ſeueriſſime aīaduerſionis exerceāt. tpali bus peniſ mutabūt etna ſupplicia: ⁊ lachry

Ibidē. c. ſacilius.

mis ex uera cordis ꝯtritione fluētibꝰ reſtrin gūt eterne ignis incēdia: ⁊ ifra: Facilius ſibi deū placabūt illi qui aut ꝓprijs ꝯfeſſionibꝰ crimē ꝓdūt: aut neſcientibꝰ alijs ipſi in ſe uo lūtarie excoicationis ferūt ſnīaʒ: ⁊ ab altari cui miniſtrabāt: nō aīo ſed officio ſepati: vi tam ſuā q̄ſi mortuā plangūt. Certi ꝙ recōci

liati ſibi efficacis pnīe fructibꝰ: a deo nō ſo lū amiſſa recipiāt: ſʒ etiā ſupne ciuitatis gau dia recipiāt. His auctibꝰ initunt᷑ qui ſufficē ꝯtēdūt deo confiteri pctā ſine ſacerdote. Di cūt eni ꝙ ſiqs timēs detegit culpā ſuā apud hoies ne inde obprobrio habeat᷑ uł alij ſuo exēplo ad peccādū accingant᷑: ⁊ ideo tacet homini ⁊ reuelat deo ꝯſequit᷑ ueniam.

¶ Qꝛ nō ſufficit ſoli deo ꝯfiteri ſi tēpus aſſit ſi tamē homini poſſit. d

Sed qḋ ſacerdotibꝰ ꝯfiteri

Jacobi. 5.

oporteat: nō ſolū illa auc̄te Jacobi: Cōfite mini alterutrū pctā ur̄a ⁊c̄. ſʒ etiā alioꝝ plu ribꝰ teſtimonijs cōprobat᷑. Ait enim Aug.

In omel'. ḋ pe. ⁊ hī de pe. di. j. c. iudicet.

Judicet ſeip̄m hō uolūtarie dum pōt: ⁊ mo res ꝯuertat in meliꝰ: ne cū iam nō poterit: ꝑ ter uoluntatē a dño iudicet᷑: ⁊ cū in ſe ꝑtule rit ſeueriſſime medicine: ſed tm̄ utiliſſime ſen tentiā: ueniat ad antiſtites per quos illi cla ues miniſtrant᷑ eccl'ie. Tanqʒ bonꝰ iam inci piēs eſſe filiꝰ: maternoꝝ mēbroꝝ ordine cu ſtodito: a prepoſitis ſacr̄oꝝ accipiat ſatiſfa ctionis ſue modū in offerēdo ſacrificio ꝯtri ti cordis deuotus ⁊ ſupplex. Id tm̄ agat qḋ nō ſolū ſibi ꝓſit ad ſalutē: ſed etiā ad exēpluʒ ceteris: ut ſi pctm̄ eiꝰ nō mō in graui eiꝰ ma lo: ſʒ etiā in tāto ſcādalo alioꝝ eſt: atqʒ hoc expedire utilitati eccl'ie videt᷑ antiſtiti: in no titiam multoꝝ uel totius plebis agere pnīaʒ nō recuſet: ne letali plage per pudorē addat tumorē: cū tāta eſt plaga pcti ⁊ ipetus mor

Idēʒ de pe. di. 3.

bi: ut mēdicamēta corporis ⁊ ſanguinis dñi differēda ſint auc̄te antiſtitis debet ſe remo uere ab altari ad agendā pnīaʒ: ⁊ eadē recō ciliari. Item Leo papa. Multiplex miſeri

De pe. di. j. c. multiplex.

cordia dei ita lapſibꝰ ſubuenit humanis: ut nō mō per baptiſmū ſed etiā per ſnīam ſpes vite reparet᷑: ſic diuine uolūtatis p̄ſidijs ordi natis ut indulgētiā dei niſi ſupplicationibꝰ ſacerdotū nequeāt obtinere. Chꝛs eni hāc prepoſitis eccl'ie tradidit ptātē: ut ꝯfitētibus pnīe ſatiſfactionē darēt: ⁊ eoſdē ſalubri ſatiſ factione purgatos: ad coīonē ſacr̄oꝝ per ia nuam recōciliationis admitterēt. Itē Aug.

De pe. di. j. c. quem penitet.

Quē penitet oīno peniteat: ⁊ dolorē lachry mis oñdat: repñtet vitā ſuā deo ꝑ ſacerdotē: ꝑueniat iudiciuʒ dei ꝑ ꝯfeſſionē. Precepit

Luce. 17.

eni dñs mūdādis: ut oñderēt ora ſacerdoti bus: docēs corꝑali p̄ſētia ꝯfitēda pctā: nō ꝑ ſcripta māifeſtāda. Dixit eni ora mōſtrate ⁊ oēs: nō vnꝰ pro oībꝰ: nō aliū ſtatuatis nū ciū qui pro uobis offerat munus a Moyſe

Universidad de Deusto Biblioteca

ſtatutũ: ſʒ qui per uos peccaſtis: ꝑ uos erubeſcatis. Erubeſcẽtia eni ipſa ꝑtẽ hẽt remiſſionis. Ex miſericordia enĩ hoc ꝑcepit dñs: ut nemo peniteret in occulto. In hoc enim ꝙ per ſeipʒ dicit ſacerdoti: ꝛ erubeſcẽtiã vincit: timore dei offenſi fit uenia criminis.

Quõ crimiale fit ueniale

Fit eni ueniale per ꝯfeſſionẽ: qḋ criminale erat in opatiõe: ꝛ ſi nõ ſtatim purgaẜ. fit tñ ueniale qḋ cõmiſerat mortale. Multũ eni ſatiſfactionis obtulit q erubeſcẽtie dñans nihil eorũ que cõmiſit nũcio dei negauit. Deꝰ eniʒ q miſericorſ ꝛ iuſtꝰ eſt ſic ſuat miſericordiã in iuſtitia: ita ꝛ iuſtitiã in miſericordia. Opꝰ eni miſericordie eſt peccãti pctã dimittẽ: ſʒ opʒ ut iuſtꝰ miſereaẜ iuſte. Cõſiderat eni ſi dignꝰ eſt nõ dico iuſtitia ſʒ ꝛ miſericordia. Iuſtitia eni ſola dãnat: ſed dignꝰ eſt miſericordia qui ſpũali labore querit grãʒ. Laborat eni mẽs patiẽdo erubeſcẽtiã. Et qm̃ verecũdia magna eſt pena: qui erubeſcit pro cħo fit dignꝰ miſericordia.

Quãto plibꝰ qs ꝯfiteẜ tãto faciliꝰ ei ignoſciẜ.

¶ Uñ pʒ qꝛ quãto plibꝰ ꝯfitebiẜ in tꝑe uenie turpitudinẽ criminis: tanto facilius ꝯſequiẜ grãm remiſſionis. Ipſi enim ſacerdotes plus pñt ꝓficere: plus ꝯfitẽtibꝰ parcere.

De pe. di. j. c. Quãuis.

Iteʒ Leo papa. Quãuis plenitudo fidei videaẜ eẽ laudabilis que ꝑꝑ dei timoreʒ apud hoĩes erubeſcere nõ ueretur: tñ qꝛ non oĩuʒ ſunt huiuſcemodi pctã: ut ea qui pniaʒ poſcunt nõ timeãt publicari. Remoueaẜ iprobabilis ꝯſuetudo: ne multi a pnie remediis arceanẜ: dum aut erubeſcũt aut timent inimicis ſua facta reſerare: qbꝰ poſſit legũ ꝑcelli ꝯſtitutione. Sufficit eni ꝯfeſſio que primũ deo offerẜ: ꝛ tũc etiã ſacerdoti qui pro delictis penitẽtiũ pctõꝝ accedit. Tũc eni plures ad pniam poterũt ꝓuocari: ſi ppl'i auribꝰ nõ publiceẜ ꝯſcia ꝯfitẽtis. ¶ Ex his aliiſqʒ plibꝰ indubitãter oñdit: oportere deo ꝑmũ ꝛ deinde ſacerdoti offerri ꝯfeſſionẽ: nec aliter poſſe ꝑueniri ad ingreſſuʒ paradiſi: ſi adſit facultas.

¶ De tertio articulo. ſ. an ſufficiat ꝯfiteri laico. e

Nũc priuſq̃ʒ ꝑmiſſis auctoritatibꝰ que his ꝯ̃dicere videnẜ rñdeamꝰ: tertiam qõnẽ itueamur. Qḋ eni ſcḋa qõ ꝯtinebat. ſ. an ſine ꝯfeſſiõe ꝛ iudicio ſacerdotis ſoli deo ꝯfiteri ſufficeret: expeditũ eſt ꝛ certificatũ ꝑmiſſis teſtimoniis ꝙ nõ ſufficit ꝯfiteri deo ſine ſacerdote nec eſt uere hũilis ꝛ penitẽs ſi nõ deſiderat ꝛ reqrit ſacerdotiſ iudiciũ.

Queſtio.
Solutio.

Sʒ nunqd eque ualet alicui ꝯfiteri ſocio uel ꝓximo ſuo ſaltẽ cũ deeſt ſacerdos: Sane ad hoc põt dici ꝙ ſacerdotis examẽ reqrẽdum eſt ſtudioſe: qꝛ ſacerdotibꝰ ꝯceſſit deꝰ ꝑtãtẽ ligãdi atqʒ ſoluẽdi. Et iõ qbꝰ ipſi dimittunt ꝛ deꝰ dimittit:

Matth. 16.

ſi tñ defuerit ſacerdos ꝓximo uel ſocio eſt faciẽda ꝯfeſſio.

Quales qrere ſacerdotem.

¶ Sed curet quiſqʒ ſacerdotẽ querere qui ſciat ligare ꝛ ſoluẽ. Talẽ eni eẽ opʒ qui alioꝝ crimia diiudicat.

De pe. di. 6. in pñ. ꝛ de pe. diſt. j. c. quem penitet circa medium.

Uñ Aug. Qui vult ꝯfiteri pctã ut iueniat grãʒ: querat ſacerdoteʒ q ſciat ligare ꝛ ſoluere: ne cũ negligẽs circa ſe extiterit: negligaẜ ab eo qui eũ miſericordiẜ monet ꝛ petit: ne ambo in foueã cadãt: quã ſtultꝰ euitare noluit.

Matth. 15.

Tãta itaqʒ vis ꝯfeſſiõis eſt: ut ſi deeſt ſacerdos ꝯfiteaẜ ꝓximo. Sepe eni ꝯtingit ꝙ penitẽs nõ põt uerecũdari corã ſacerdote: quẽ deſiderãti nec tps nec locus offert ꝛ ſi ille cui ꝯfitebiẜ ꝑtãtẽ nõ hẽat ſoluẽdi: fit tñ dignꝰ uenia ſacerdotis deſiderio qui crimẽ ꝯfiteẜ ſocio.

Luce. 17.

Mũdati enim ſunt leproſi dum ibant ora uel ſe oſtẽdere ſacerdotibꝰ anteqʒ ad eos ꝑuenirẽt. Unde patet deũ ad cor iſpicere: dũ ex neceſſitate ꝓhibenẜ ad ſacerdotes ꝑuenire. Uñ Aug. Sepe qdẽ querũt eos ſani ꝛ leti: ſed dum querũt anteqʒ ꝑueniãt moriunẜ. Sed miſericordia dei ubiqʒ eſt: qui ꝛ iuſtis ꝑcere nouit ꝛ ſi nõ tã cito ſicẽ ſi ſoluerenẜ a ſacerdote. Qui ergo ꝯfiteẜ ſacerdoti oĩno meliori qʒ põt cõfiteaẜ: ꝛ ſi pctm̃ occultũ eſt: ſufficiat referre in notitiã ſacerdotis.

Matth. 9.
Marci. 5.

Nã in reſurrectiõe filie archiſynagogi puelle pauci iterfuerũt qui viderũt: nõdũ eniʒ erat ſepulta: nõdũ extra portã delata: nõdũ extra domũ i notitiã portata. Intus reſuſcitauit quã intus iuenit. Relictis ſolis Petro ꝛ Iacobo ꝛ Ioãne ꝛ pr̃e ꝛ matre puelle: in qbꝰ figuraliter cõtinenẜ ſacerdotes eccl'ie. Quos aũt extra iuenit: aduertẽdum eſt quõ ſuſcitauit.

Luce. 7.
Ioã. 11.

Flebat eni turba poſt filiũ vidue: fleuit martha ꝛ Maria ſupplicãtes pro fratre: flebat ꝛ turba mariã ſecuta. In quo docemur publice peccãtibꝰ nõ ꝓprium ſed eccl'ie ſufficere meritũ. Laboret ergo penitens in eccl'ia eſſe ꝛ ad eccleſie vnitatẽ tendere. Niſi enim vnitas eccl'ie ſuccurrat: niſi qḋ deeſt pctõri ſua orõne cõpleat de manibꝰ inimici nõ eripietur aĩa mortui. Credẽdũ eſt enim ꝙ oẽs orationes ꝛ elemoſyne eccleſie ꝛ opera iuſtitie ꝛ miſericordie ſuccurrãt recognoſcenti mortẽ ſuã ad cõuerſionem. Ideoqʒ nemo digne penitere põt: quẽ non ſuſtineat vnitas eccl'ie. Ideoqʒ nemo petat ſacerdoteſ ꝑ aliquã culpaʒ ab vnitate eccl'ie diuiſos. Ex his ſatis aperitur ꝛ abſoluitur premiſſe queſtionis articulus. Querẽdus eſt eniʒ ſacerdos ſapiẽs ꝛ diſcretꝰ: qui cũ ꝑtãte ſit hẽat iudicium: qui ſi forte defuerit: ꝯfiteri debet ſocio.

Sup ep'laʒ Iacobi. 5.

Beda vero inter ꝯfeſſionẽ uenialium ꝛ mortaliũ diſtinguit ſuper illũ locũ. Cõfitemini alterutrũ pctã ueſtra. Ait enim: Coequalibus quotidiana ꝛ leuia: grauiora vero ſacerdoti pãdamꝰ ꝛ quãto iuſſerit tꝑe purgare curemꝰ: qꝛ ſine cõfeſſione emẽdatiõis pctã nequeunt dimitti. Sed ꝛ grauiora coequalibus pãdẽda ſũt cũ deeſt ſacerdoſ ꝛ urget ꝑiculũ. Uenialia vero etiã ſacerdotũ ablata copia licet ꝯfiteri coeq̃li: ꝛ ſufficit ut quibuſdã placet: ſi tñ ex ꝯtẽptu nõ pretermittatur ſacerdos. Tutius eſt tñ ꝛ perfectiꝰ utriuſqʒ generis pctã ſacerdotibꝰ pãdere ꝛ conſiliũ medicine ab eis querere: quibus ꝯceſſa eſt ꝑtãs ligandi ꝛ ſoluendi.

¶ Hic apit q̃lit' ſupradicte auc̃tes itelligẽde ſũt. f

Cũʒ ergo ex his aliiſqʒ pluribꝰ teſtimoniis perſpicuũ fiat ꝛ indubitabiliter cõſtet pctã primũ deo deinde ſacerdoti eẽ cõfitẽda: ꝛ ſi ipſe defuerit etiã ſocio:

De pe. di. j. c. Qs aliqñ ad fi.

illud Ioã Chry. ſuperius poſitũ nõ eſt ita intelligẽdũ: ut liceat alicui ſi tẽpus hẽat ſacerdoti nõ cõfiteri: ſed qꝛ ſufficit ubi crimẽ occultuʒ eſt ſoli deo ꝑ ſacerdotẽ dicere ꝛ ſemel. Nec opʒ publicari corã multis: qḋ occultuʒ eſt. Qḋ notauit dicẽs: nõ tibi dico ut te prodas in publicũ. Sicut enim publica noxa publico eget remedio: ita ꝛ occl'ta: ſecreta ꝯfeſſione ꝛ occulta ſatiſfactione purganẜ. Nec neceſſe eſt ut qḋ ſacerdoti ſemel cõfeſſi ſumuſ iterũ ꝯfiteamur ſed lingua cordis nõ carnis apud uerũ iudicẽ id iugiter cõfiteri debemꝰ.

De pe. di. j. c. Nũc aũt.

Unde idẽ Ioan. ait: Nũc aũt ſi recorderis pctõꝝ tuoꝝ ꝛ frequẽter ea in conſpectu dei pronũcies ꝛ pro eis depreceris: citius illa delebis.

Hic expoſitionẽ confirmat per verba Ioã.

Si vero obliuiſcaris: tũc eoꝝ recordaberis nolẽs: qm̃ publicabũtur ꝛ in conſpectu oium amicoꝝ ꝛ inimicorũ ſanctorũqʒ angeloꝝ proferenẜ.

De pe. di. j. c. Lachryme

Ita etiam illud Ambroſii. Lachryme lauãt delictũ qḋ uoce pudor eſt confiteri: ad publicã penitẽtiã referendum eſt. Ibi eni virtutẽ lachrymarũ ꝛ cõfeſſiõis oſtendẽs ſignificare uoluit ꝙ lachryme occulte ꝛ ꝯfeſſio ſecreta ſicut que fit ſoli ſacerdoti lauãt delictũ qḋ pudet aliquẽ publice ꝯfiteri. Qḋ vero dicit ſe lachrymaſ petri legiſſe: nõ ſatiſfactionẽ uel confeſſionẽ: per hoc nõ excludit illa. Multa eni facta ſunt que ſcripta nõ ſunt ꝛ forte nõdũ facta erat inſtitutio confeſſionis que modo eſt. Sitr ꝛ illud Proſperi. Si ſui iudices fiant: mutabũt eterna ſupplicia. ꝛ illud: Facilius deum placabũt ſibi: qui aut ꝓpriis ꝯfeſſionibꝰ crimẽ ꝓdũt: aut neſciẽtibꝰ aliis in ſe ſententiaʒ excõmunicatiõis ferũt: ad publicã ꝯfeſſionẽ ꝛ ſatiſfactionẽ referri oportet. Non eni ſolis ſacerdotibꝰ ius ligãdi atqʒ ſoluẽdi datũ eſt: ſi cuiqʒ ſuo arbitrio ſe pena uel excõmunicatiõis ſnĩa ligare ꝛ abſqʒ ſacerdotali iudicio ſeipʒ deo uel altari recõciliare licet: qḋ eccl'iaſtice inſtitutiõi ꝛ ꝯſuetudini penitus repugnat. Potiꝰ ergo ſi publice peccaſti publice ꝯfitere te reũ ꝛ emenda. Si vero occulte deliqſti: etiã ſic nõ taceas: nec tñ dico ut publices. Taciturnitas eni pcti: ex ſuperbia naſciẜ cordis.

Eſtius ſup Leuitico: ꝛ allegaẜ de pe. di. j. c. nõ ſunt ad fi.

Iõ eni pctm̃ ſuũ quis celat ne reputetur foriſ qualẽ ſe iã diuino cõſpectui exhibuit: qḋ ex fõte ſupbie naſcitur. Spẽs eni ſupbie eſt ſe uelle iuſtũ videri qui pctõr eſt: atqʒ hypocrita cõuinciẜ: qui iſtar primoꝝ parẽtũ uẜ tergiuerſatiõe vboꝝ peccata ſua leuigare contendit: uel ſicut Cayn pctã ſua reticẽdo ſupꝑmere querit.

Geñ. 4.

Ubi ergo ſupbia regnat ꝛ hypocriſis: hũilitas locũ nõ hẽt. Sine hũilitate vero alicui veniam ſꝑare nõ licet: ubi eſt ergo taciturnitas ꝯfeſſionis: nõ eſt ſperãda uenia crimis. Iã certiſſime liquet qʒ ſit deteſtabile pcti ſilẽtium: ꝛ econuerſo qʒ ſit neceſſaria cõfeſſio. Eſt eni cõfeſſio teſtimoniũ ꝯſcie deũ timẽtis.

Ioã. chry.

Qui eni timet iudiciũ dei peccatum nõ erubeſcit ꝯfiteri. Perfectꝰ timor ſoluit oẽʒ pudoreʒ: ꝯfeſſio pcti pudorẽ hẽt ꝛ ipa erubeſcẽtia eſt grauis pena. Iõqʒ iubemur ꝯfiteri pctã ut erubeſcẽtiã patiamur pro pena. Nam hoc ipſuʒ ps eſt diuini iudicii.

Ad qḋ ualeat confeſſio.

¶ Si ergo queriẜ an ꝯfeſſio ſit neceſſaria: cũ in ꝯtritiõe iã deletũ ſit pctm̃. Dicimꝰ qꝛ quedã punitio pcti eſt ſicẽ ſatiſfactio operis. Per ꝯfeſſionẽ etiã itelligit ſacerdos qualiter debeat iudicare de crimine. Per eam quoqʒ peccator fit humilior ꝛ cautior.

¶ Iſta eſt diſtinctio. 17ª huiꝰ q̃rti libri: In qua magr̃ poſtq̃ʒ determinauit de ꝑtibꝰ pnie: hic circa determinata mouet tres qõnes icidentes q̃s ſʒ ordineʒ ſoluit. Primo eni querit an ad remiſſionẽ pcti ſit neccia ꝯfeſſio oris ꝛ ſatiſfactio opis: uel ſola ꝯtritio ſine his ſufficiat. Scḋo utrũ ſufficit ꝯfiteri ſoli deo ſine ſacerdote. Tertio utꝝ poſſit fieri ꝯfeſſio laico. Primũ uſqʒ ibi [Iã ſm qõnis.] Scḋm ab ide uſqʒ ibi [Nũc ꝑuſq̃ʒ ꝑmiſſis auc̃tibꝰ.] Tertiũ uſqʒ ad finẽ diſt. In ſpãli ſnĩa magri ſtat in tribꝰ ꝓpõnibꝰ: q̃rũ ꝑma eſt hec. ¶ In cordis uera ꝯtritione pctm̃ a deo dimittiẜ ſi uotũ dimittẽdi ꝛ ſatiſfaciẽdi firmiẜ ꝯcipiẜ. Hãc magr̃ iſinuãs ꝓponit tres qõneſ

Universidad de Deusto Biblioteca

q̄rū p̄ma eſt. Utrū ad remiſſionē pctī necīa ſit ꝯfeſſio oris ⁊ ſatiſfactio opis: uel ſola cōtritio ſine his ſufficiat. Et tangit circa eam tres opiones. Quidā enī dixerūt ꝯtritionē ſine ꝯfeſſione ſufficē. Ad qḋ ꝯfirmādū adducūt plures auctēs per q̄s nitunt oſtēdere ꝙ ſolū ꝓpoſitū ꝯfitēdi ⁊ iterior cordis gemit⁹ ſufficiūt ad deletionē pctī. Unī ⁊ leproſi mundati ſunt qñ oſtēderūt ſe ſacerdotib⁹ ⁊ Laȥar⁹ p⁹us ſuſcitat⁹ intus q̄ foras ꝓdūt. Aliq̄ v̄o dicūt necīam fore ꝯfeſſionē: nec ſine ipa pctm̄ dimitti: ſi tp̄s illā faciēdi aſſit: qui dictas auctēs ſoluūt ⁊ alias ꝓ ſua opinione adducūt: que dicē videnṫ ꝙ ſola ꝯfeſſio iuſtificat ⁊ a morte liberat hoiem ⁊ ip̄ȝ facit a pctī ꝓfūdo nō abſorbi: ⁊ dicit ꝙ ſi ſine ꝯfeſſione ⁊ pene ſolutiōe deleanṫ pctā: claues eccl̄ie fruſtra iſtitute viderenṫ. Inducūt ēt q̄ſdā auctēs p q̄s videṫ ꝓbari ꝙ fiat remiſſio ſine alicui⁹ pene ſolutōe. Poſtea determiat hāc q̄ōnē dicēs ꝙ ſine exteriori ꝯfeſſiōe ⁊ pene ſolutione deleanṫ pctā per ꝯtritionē ⁊ humilitatē cordis ⁊ ꝯfitēdi ꝓpoſitū: h̄ enī eſt ꝯfeſſio cordis ⁊ nō oris. Dūmō ꝯtēpt⁹ ꝯfitēdi exterius ⁊ ſatiſfaciēdi nō aſſit ſufficiūt ꝯtritio ⁊ humilitas cordis: ubi aūt facultas adeſt necīa eſt ꝯfeſſio ⁊ ſatiſfactio. Auctēs aūt ſupradicte ad cordis ꝯtritionē ⁊ interiorē pniā referēde ſūt. Addit ēt ꝙ ſicē pctī remiſſio donū dei eſt: ita pnia ⁊ ꝯfeſſio per quā pctm̄ deleṫ a deo eſt. In hoc ergo ꝯcludit tota determinatio ꝙ anteq̄ȝ fuerit ꝯfeſſio in ore ſi uotū cōfeſſionis ſit in corde ſequiṫ remiſſio pctōꝝ: opȝ tm̄ penitētē ꝯfiteri ſi tp̄s hēat. ¶ Scd̄a ꝓpō eſt hec: Quis in ꝯtritiōe uere pctm̄ ſit deletū: tm̄ abſolutio ē dāda per ſacerdotē diſcretū. Hāc magr̄ iſinuās ꝓponit ſcd̄am q̄ōnē. Utrū ſufficiat ꝯfiteri ſoli deo ⁊ nō ſacerdoti: uel an ēt necīuȝ ſit ꝯfiteri ſacerdoti. Ad qḋ q̄ſdā auctēs qdā adducūt in qb⁹ videṫ dici ꝙ ſole lachryme iteriores lauāt delictū. Legiṫ enī ꝙ Petrus fleuit ⁊ nō ꝯfeſſus fuit: q̄r nō eſt necīū ꝙ peccator pctm̄ ſuū ꝓdat ⁊ ꝙ ſufficit ꝙ pctōr pctm̄ ſuū in ſe puniat lachrymis ꝓprijs. Poſtea oſ̄dit oppoſituȝ videlȝ ꝙ p̄ter ꝯfeſſionē deo factā opȝ ꝯfeſſionē facē ſacerdoti ſi facultas aſſit. Et hoc pȝ per multas auctēs que dicūt ꝙ ſatiſfactiōis modus ⁊ recōciliatio peccatoꝝ ad miſtros eccl̄ie ꝑtinēt: que nō p̄nt ſine cōfeſſiōe fieri: ⁊ erubeſcētia que eſt in ꝯfeſſiōe pctōrū ⁊ pena ad remiſſionē opaṫ pctōrū. Unī ⁊ leproſis dictū ē ut ora ſua oſtēderēt: ꝓpter qḋ q̄ꝫto qs plurib⁹ ꝯfiteṫ in ſpe uenie turpitudinē criminis tāto facilius ꝯſequiṫ remiſſionē pctōrū. Subdit aūt ꝙ nō ē necīū ut pctōr aliq̄ q̄ȝ ſacerdoti ꝯfiteaṫ crimē ſuū: q̄r ex hoc ſeq poſſet ſcādalū p̄ſbyteroꝝ ⁊ retardatio a ꝯfeſſione. ¶ Tertia ꝓpō eſt hec: Et ſi in piculo mortis copia ſacerdotis nullatenus poſſet hēri: tūc licitū eſt ad cautelā laico ꝯfiteri. Hāc magr̄ iſinuās ꝓponit tertiā q̄ōnē que eſt: Utrū ꝯfeſſio poſſit uel debeat fieri laico. Et determinat ꝙ faciēda eſt diſcreto ſacerdoti: qui ſciat ſoluere ⁊ ligare ut ſil̄ cū ꝑtāte abſoluēdi hēat iudiciū ⁊ diſcretionē: ſi tm̄ ſacerdos defuerit faciēda eſt ꝯfeſſio ꝓximo uel ſocio. Ip̄m tm̄ bonū ꝓpoſitū ⁊ deſideriū ⁊ hūiliatio ꝯfitētis ualēt ei ad remiſſionē pctōꝝ: ⁊ ſpecial̄r facta ad miniſteriū eccl̄ie: que oīa auctib⁹ cōfirmat. Subdit ēt ꝙ ex̄ eccl̄iā nō fit remiſſio. Beda tm̄ vī dicē ꝙ leuia pctā ⁊ q̄tidiana licet ſocijs ꝯferri ēt ſi aſſit copia ſacerdotiſ ⁊ ſufficit ſi tm̄ nō p̄termittaṫ ſacerdos ex cōtēptu: grauiora āt ſacerdoti ꝯfitēda: ſi tm̄ ſacerdotū copia nō aſſit grauiora ēt ſunt ſocijs ꝯfitēda. Magr̄ tm̄ dicit ꝙ tutius ⁊ ꝑfecti⁹ eſt ſil̄ leuia ⁊ grauia ſacerdotib⁹ ꝯfiteri: qb⁹ ꝯceſſa eſt ꝑtās ligādi ⁊ ſoluēdi. Poſtea ēt ex determinatiōe p̄miſſoꝝ dat itelligētiā q̄rūdā auctū que ſupra inducebanṫ ꝯtra ueritatē ſcd̄e opionis. Qḋ enī Chriſ. dicit ꝙ pctōr nō debet ſe in publicū ꝓdē: hoc itelligēdū ē: ꝙ nō opȝ corā m̄ltiſ hoib⁹ publicare pctm̄: ſȝ ſufficit ſacerdoti dicē. Qḋ āt b. Amb. dicit lachrymas lauare delictū itelligēdū eſt ſi ꝯfeſſio ſaltem ſoli ſacerdoti facta ſit: ⁊ ſi nō fiat cōfeſſio publica criminis. Q̄ aūt ait idē ſe petri lachrymas legiſſe nō ꝯfeſſionē. dicēdū qdē eſt ꝙ ꝓp hoc nō excludiṫ ꝯfeſſio: multa enī facta ſunt que tm̄ nō ſunt ſcripta ul̄ forte nōdū erat ꝯfeſſio iſtituta. Qḋ aūt Proſp dicit ꝙ ſufficit ꝙ aliq ſeipſos puniūt itelligēdū eſt ꝙ ſufficit ſine cōfeſſione publica: nō excludit tm̄ cōfeſſionē p̄uatā que fieri debet ſacerdoti. Addit ēt ꝙ ſine cōfeſſione pctm̄ non remittiṫ ſi facultas aſſit. Ultimo ēt querit ſi in cōtritione pctm̄ deleṫ ad qd tūc necīa eſt cōfeſſio. Et rn̄det ꝙ necīa eſt cōfeſſio Primo q̄r eſt ps pnie ꝓpter erubeſcentiā cōfitētiſ. Scd̄o q̄r p ꝯfeſſionē ſacerdoſ itelligit q̄lr̄ de pctō debeat iudicare. Tertio q̄r per ꝯfeſſionē pctōr reddiṫ humilior ⁊ cautior. Et tm̄ in ſpeciali.

¶ De remiſſione ſacerdotis a

Hic queri ſolet ſi pctm̄ oino dimiſſū eſt a deo per cordis cōtritionē ex quo penitēs uotū habuit cōfitēdi: quid poſtea dimittaṫ ei a ſacerdote? Video enī quo vinculo eū ligat. ſ. tēporalis pene: ſȝ nō a quo eū abſoluat. Et iō quero. Ante penitudinē q̄ppe cordis aīa reī maculā hȝ ⁊ fetorē pctī: atq̄ȝ eterne ultiōis vinculo ligata exiſtit: ſi v̄o ante cōfeſſioneȝ per cordis cōtritionē de⁹ per ſeip̄m ſine miniſterio ſacerdotis ⁊ debitū oino relaxat: ⁊ aīaȝ interius purgat a cōtagiōe ⁊ fetore pctī qd ergo mūdat? qd dimittit ſacerdos? ubi ſūt claues ille q̄s dn̄s tradidit Petro ⁊ ſucceſſorib⁹ eius dicēs: Tibi dabo claues regni celoꝝ: ⁊ quecūq̄ȝ ligaueris ſup terrā erūt ligata ⁊ in celo: ⁊ quecūq̄ȝ ſolueris ſup terram: erūt ſoluta ⁊c. Ut aūt p̄miſſa q̄ſtio plenī⁹ explicari ualeat: q̄ſi alti⁹ ducto rhete de his clauibus ⁊ uſu earū diſſeramus.

Di. XVIII. De ꝯfeſſione ſacramētali i ſe qui tū ad ꝑtāt abſoluēte virtute clauiū in foro pniali.

Matth.16.

Luce.5.

¶ De clauibus b

Claues iſte nō ſunt corporales ſed ſpūales. ſ. diſcernēdi ſcia ⁊ potētia iudicandi. i. ligādi ⁊ ſoluēdi: qua dignos recipe: ⁊ indignos debet excludere a regno eccleſiaſtic⁹ iudex: qui ſicut hȝ ius ligādi: ita ⁊ ſoluendi: vnde Amb. Dn̄s par ius ⁊ ſoluēdi eſſe uoluit ⁊ ligādi: qui utrūq̄ȝ pari cōditione permiſit. Ergo qui ſoluēdi ius nō habet: nec ligādi habet: ⁊ infra. Certū eſt ꝙ eccleſie utrūq̄ȝ licet: hereſis utrūq̄ȝ non habet. Ius enim hoc ſolis permiſſum eſt ſacerdotibus. Recte ergo eccl̄ia hoc ſibi uēdicat: que ueros ſacerdotes hȝ: hereſis uēdicare non pōt que ueroſ ſacerdotes nō hēt.

De pe. di.j. c.ꝟbū dei.

¶ De uſu clauium. c

Uſus v̄o harū clauiū multiplex eſt: diſcernere. ſ. ligādos ⁊ ſoluēdos: ac deide ligare uel ſoluere. Qui enī ut ait Gre. īdignos ligat ul̄ ſoluit ꝓpria ꝑtāte ſe priuat i. dignū p̄uatiōe ſe facit.

¶ Si ſacerdos pōt dimittē uel retinere peccata. d

Sȝ queriṫ utrū a pctō ſoluere ualeat ſacerdos. i. a culpa: ut culpe maculā abſtergat uel debitū eterne mortis ſoluere ualeat? Quidā arbitrati ſunt: cū pctōr dupl̄r ligat⁹ teneaṫ ut p̄dictū eſt. ſ. mētis cōtagiōe ac cecitate: ⁊ debito future pene: alterū curari per deū: alterū ſolui per ſacerdotē. Patiṫ enī per pctm̄ q̄ſdā tenebras iteriores ⁊ maculas a qb⁹ niſi libereṫ ꝓijcieṫ in tenebras exteriores. Cū aūt liberaṫ ab his ſuſcitaṫ a morte pctī. Unī apl̄s. Surge qui dormis ⁊ illumiabit te chr̄s. Solus enī chr̄ſ nō ſacerdos aīaȝ reſuſcitat: ac pulſis tenebriſ iteriorib⁹ ⁊ maculis eā illuminat ⁊ mūdat: qui aīe faciē lauat: debitū v̄o eterne pene ſoluere ꝯceſſit ſacerdotib⁹: qḋ in reſurrectiōe Laȥari ſignatū aſſerūt: quē chr̄s pri⁹ per ſe iterius viuificauit: deide foras exire iuſſit: eūq̄ȝ adhuc ligatū ſoluere apl̄is p̄cepit: q̄r ut aiūt ip̄e interi⁹ aīaȝ a caligie maculaq̄ȝ pctī emūdat: ſacerdotib⁹ v̄o dedit vinculū et̄ne mortis ſoluere. Alij v̄o dicūt ſolū deū nō ſacerdotē debitū et̄ne mortis dimittere ſicē ⁊ aīaȝ iteri⁹ per ſe viuificat: nec tm̄ diffitenṫ ſacerdotib⁹ traditā ꝑtātē pctā dimitēdi ⁊ retinendi q̄b⁹ dcm̄ eſt: quoꝝ remiſeritiſ pctā ⁊c. Sicut enī chr̄s retinuit ſibi ꝑtātē baptiſmi: ita ⁊ penitētie. Et iō ſicē iteri⁹ gr̄a ſua aīaȝ illuminat: ita ⁊ ſil̄ debitū et̄ne mortis relaxat. Ip̄e eniȝ per ſeip̄ȝ pctā penitēriū tegit: ⁊ tūc tegit qñ ad penā nō reſuat. Tūc ergo tegit qñ debitū pene ſoluit. Q̄ āt ip̄e tegat apte dicē Aug⁹ exponēs illū locū pſalmi. Quoꝝ tecta ſunt pctā. i. coopta ⁊ abolita. Si enim texit de⁹ pctā: noluit aduertere: ſi noluit aduertere noluit aīaduertere. i. punire: ſȝ ignoſcē. Ita ergo dicit a deo tecta ut de⁹ nō videat. i. et̄nal̄r puniat. Videre enī dei pctā eſt ad penā iputare. Auerte aūt faciē a pctis: hoc eſt ea ad penā nō reſuare. Itē Hiero. Quib⁹ deus dimittit pctā tegit: ne i iudicio reueleṫ. Itē Caſſiodorus. Qui grauia hn̄t pctā: alijs de⁹ iputat alijs per miſericordiā nō iputat. Ex his apte oſ̄diṫ ꝙ de⁹ ip̄e penitētē ſoluit a debito pene: ⁊ tūc ſoluit qñ int⁹ illuminat inſpirando uerā cordiſ ꝯtritionē. ¶ Cui ſnīe rō ſuffragatur ⁊ auctoritates atteſtanṫ. Nemo enī uere cōpūgiṫ de pctō: hn̄s cor cōtritū ⁊ hūiliatū: niſi in charitate. Qui aūt charitatē hȝ: dign⁹ eſt vita eterna. nemo aūt ſil̄ vita ⁊ morte dign⁹ eſt. Nō eſt ergo tūc ligat⁹ debito eterne mortis. Fili⁹ eniȝ ire eē deſijt ex quo diligere ⁊ penitere cepit. Ex tūc ergo ſolut⁹ eſt ab ira que nō manet ſup illuȝ q credit in chr̄m ſȝ ſup illū qui nō credit. Non ergo poſtmodū per ſacerdotē cui ꝯfiteṫ ab ira eterna liberaṫ: a qua iā liberat⁹ eſt per dn̄m ex quo dixit cōfitebor. Solus ergo de⁹ hoieȝ interius mūdat a pctī macula ⁊ a debito eterne pene ſoluit qui per ꝓphetā ait: Ego ſolus deleo iniq̄tates ⁊ pctā ppl̄i. Itē Amb. Verbū dei dimittit pctā: ſacerdos ⁊ iudex. Sacerdos qdē officiū ſuū exhibet: ſȝ nulli⁹ poteſtatis iura exercet. Idē. Ille ſolus pctā dimittit qui ſolus pro pctis nr̄is mortuus eſt. Itē Aug⁹. Nemo tollit pctā niſi ſolus de⁹: qui eſt agn⁹ tollēs pctā mūdi. Tollit aūt ⁊ dimittēdo que facta ſunt: ⁊ adiurādo ne fiant: ⁊ ꝑducēdo ad vitā: ubi oino fieri nō p̄nt His alijſq̄ȝ plurib⁹ teſtimonijs doceṫ dn̄m ſolū per ſe pctā dimittere: ⁊ ſicē dimittit q̄buſdā ita ⁊ alioꝝ quorūdā pctā retinet.

Opio quorūdam.

Matth.22.

Ephef.5.

Joan.11.

Alioꝝ ſnīa uerior.

Joan.20.

Sup ps.31

In gl. ibidē

Rōne utiṫ ad ꝓbāduȝ qḋ dicit.

Ephef.2.

Joan.3.

Iſa.43.

Auctē probat idem. ⁊ hī de pe.dī. j.c.v̄bū dei.

Cō Julianū. Joan.1.

¶ Q̄ ſacerdotes etiā dimittūt peccata ⁊ tenēt peccata ſuo modo. e

Nec ideo tamen negamus ſacerdotib⁹ cōceſſam ꝑtātē dimittendi ⁊ retinēdi pctā: cū hoc v̄itas in euangelio apte doceat. Hinc Aug⁹ ait: Eccl̄ie charitaſ que per ſpūm ſcūm diffundiṫ in cordib⁹ eoꝝ qui ꝑticipes ſui ſunt pctā dimittit: eoꝝ qui non ſunt tenet. Idē. Sacerdotes p̄nt ꝯfitētibus ꝑcere: q̄bus enī remittūt remittit de⁹. Laȥarū enī de monumēto ſuſcitatū obtulit diſcipulis ſoluēdū: per hoc oſ̄dēs ꝑtātē ſoluēdi conceſſaȝ ſacerdotib⁹. Dixit eniȝ: Q̄dcūq̄ȝ ſolue. ſup ter. erit ſo. ⁊ in celo ⁊c. hoc ē: Ego de⁹: ⁊ oēs celeſtis curie ordies ⁊ oēs ſancti in gl̄ia mea laudāt uobiſcū ⁊ cōfirmāt quoſ ligatis ⁊ ſolutis. Nō dixit quos putatis ligare ⁊ ſoluere: ſed in quos exercetis opus iuſtitie ⁊ miſericordie. Al̄r aūt uel alia opa ueſtra in pctōres nō cognoſco. Idē. Cū ueraciter ad deū conuerſo pctā dimittunṫ ab eis dimittunṫ quibus ip̄e ueraci cōuerſione cōiungiṫ. Spūs ſcūs ea dimittit qui datus

Matth.16. ⁊ Joā.20. Sup Joā.

Aug⁹ in li. ō penitētia. Joā.11.

Matth.16.

In li. ō bap p̄uuloꝝ.6.

Universidad de Deusto Biblioteca

eſt oibus ſcis ſibi charitate coherētibꝰ ſiue ſe nouerint corpalr̄ ſiue nō. Siſr cū alicuiꝰ tenent pctā: ab eis tenent a qbus ille cordis prauitate diſiūgit ſiue notis corpaliter ſiue ignotis. Oēs eni mali ſpūalr̄ a bonis ſeiuncti ſūt. Ecce hic dr̄ pctā dimittit uł teneri a ſcis viris: ⁊ tn̄ ſpūm ſcm̄ ea dimittē dic: ⁊ qđ maiori ꝯſideratiōe dignū eſt idē ēt dic: ꝙ deus per ſe uel per ſcōs ſuos tm̄ dimittit pctā.
Idē i eodē. Ait eni ſic: Sacrm̄ gr̄e dat deꝰ ēt per malos: ipſam vō grām nō niſi per ſeipm̄: uel per ſanctos ſuos. Et iō remiſſionē pctōꝝ uel per ſe ipm̄ facit uel ꝑ ipſiꝰ colūbe mēbra qbus ait: Si cui dimiſeritis: dimittent. Ecce qꝫ uaria a doctoribꝰ tradunt ſup his: ⁊ in hac tāta uarietate qd tenēdū: Hoc ſane dicere ac ſentire poſſumꝰ: ꝙ ſolus deꝰ dimittit pctā ⁊ retinet: ⁊ tn̄ eccłie ꝯtulit ptātē ligādi ⁊ ſoluendi: ſꝫ alr̄ ipſe ſoluit uł ligat: alit eccłia. Ipſe eniꝫ per ſe tm̄ dimittit pctm̄: qꝛ ⁊ aiam mūdat ab intiori macula: ⁊ a debito etne mortis ſoluit

Quō ſacerdotes ligāt uel ſoluūt a peccatis. f

Nō aūt hoc ſacerdotibꝰ cō-

ceſſit: qbꝰ tn̄ tribuit ptātē ſoluēdi ⁊ ligandi. i. oſtēdēdi hoies ligatos uel ſolutos. Vn̄ dn̄s
Matth. 8. Luce.5. leproſum ſanitati pꝰus per ſe reſtituit: deinde ad ſacerdotes miſit qrū iudicio oſtēderetur mūdatus.
Joan.ii. Ita ēt laçarū iā viuificatū obtulit diſcipulis ſoluēdū: qꝛ etſi aliqs apud deū ſit ſolutꝰ: nō tn̄ in facie eccłie ſolutꝰ hētur: niſi per iudiciū ſacerdotis. In ſoluēdis ergo culpis uel retinēdis: ita opat ſacerdos euāgelicus ⁊ iudicat ſic olim legalis in illis qui ꝯta-
Leuitici.13. minati erāt lepra que pctm̄ ſignat. Vn̄ Hiero-
12. roꝰ ſup Matth. ubi dn̄s ait petro. Tibi dabo claues regni celoꝝ: ⁊ qdcunqꝫ ligaueris ſup terrā erit ligatū ⁊ in celis: ⁊ qdcūqꝫ ſol-
Hieroꝰi gl. ueris ſup terrā erit ſolutū ⁊ in celis. Hūc inquit locū qdā nō itelligētes aliqd ſumūt de ſupcilio phariſeoꝝ: ut dānare innoxios: uel ſoluē ſe putēt noxios: cū apud deū non ſnia ſacerdotū: ſꝫ reoꝝ vita querat. In leuitico ſe
Leuitici.14 oſtēdē ſacerdotibꝰ iubent leproſi: qs illi nō faciūt leproſos uel mūdos: ſed diſcernūt q mūdi uel imūdi ſūt. Ita ⁊ hic apte oſtēdit ꝙ nō ſemp ſeqtur deꝰ eccłie iudiciū que per ſurreptionē ⁊ ignorātiā iterdū iudicat: deꝰ aūt ſemp iudicat ſm̄ vitatē. Et in remittēdis uel in retinēdis culpis id iuris ⁊ officij hn̄t euāgelici ſacerdotes: qđ olim hēbāt ſub lege le-
Numeri.16 gales in curādis leproſis. Hi ergo pctā dimittūt uel retinēt: dū dimiſſa a deo uel retenta iudicāt ⁊ oſtēdūt. Ponūt eni ſacerdotes nomē dn̄i ſup filios iſrł ſed ipſe bn̄dicit ut dicit in numeris. Numeri.6. Hūc modum ligādi ⁊ ſoluēdi Hieronymus ſupra notauit.

Alius modus ligandi ⁊ ſoluendi. g

Ligāt quoqꝫ ſacerdotes dū

ſatiſſactionē pnie ꝯfitētibꝰ iponūt. Augustinꝰ Soluunt cū de ea aliqd dimittūt uel per eā purgatos ad ſacroꝝ coionē admittūt. Quē modū ſuperiꝰ Leo papa notauit. Scdm̄ hūc modū dicunt ēt ſacerdotes dimittē pctā uel retinē. De pe. di.1. Vn̄ ſupiꝰ Augꝰ dixit: Quibꝰ remittūt ⁊ remittit deꝰ ⁊c. Opꝰ eni iuſtitie exercēt in pctōres cū eos iuſta pena ligāt: opꝰ miſiicordie: dū de ea aliqd relaxāt uel ſacroꝝ coioni cōciliāt: alia opa i pctōres exercē nequeūt. Et notādū eſt qꝛ qs ſatiſfactiōe pnie ligāt: eo ipſo a pctis ſolutos oſtēdūt: qꝛ non iponit alicui ſatiſfactio pnialis: niſi quē ſacerdos uere penitētē arbitrat. Alij vō nō iponūt: ⁊ eo ipſo pctm̄ retineri a deo iudicant. Qꝛ aūt hoc ad claues ptineat: Augꝰ oſtēdit dicēs: Fruſtrat claues eccłie qui ſine arbitrio ſacerdo- in li.ō pnia tis pniam agit: ſi ſine oris ꝯfeſſione criminꝰ idulgētia impcat. Eſt ⁊ aliꝰ modus ligādi ⁊ ſoluēdi qui per excoicationē gerit dū aliqs ſm̄ canonicā diſciplinaꝫ tertio uocatus ad emēdationē manifeſti delicti ⁊ ſatiſfacē uilipēdēs: ſnia eccłie a loco orōnis ⁊ ſacrorum coione ⁊ fideliū ꝯſortio pſcidit ut erubeſcat ⁊ pudore ſceleris ꝯfuſus peniteat: ut ſic ſpūs eiꝰ ſaluꝰ ſit. Qꝛ ſi pniam ꝓfitēs reſipuerit: ne- i.Cor.5. gate coioni admittit: ⁊ eccleſie reconciliat. Hec eſt aūt eccłie anathematiçatio: hāc penā illis qui digne pcellunt infligit: qꝛ grā dei ⁊ ꝓtectio illis ampliꝰ ſubtrahit: ac ſibiipſis relinquunt: ut ſit eis liberū ruē in iteritū pcti. In quos ēt maior diabolo ſeuiēdi dat ptās. Orōnes qꝫ eccłie ⁊ bn̄dictionū ac meritoꝝ ſuffragia eis nequaqꝫ ſuffragari putant.

Quomodo ſm̄ hos modos intelligendum ſit illud: Quodcūqꝫ ſolue. ⁊c. h

Scdm̄ hos ligādi ⁊ ſoluen-

di modos quō uerū eſt qđ dr̄. Qdcūqꝫ ſol- Matth.16. ueris ſup terrā erit ſolutū ⁊ in celis: ⁊ qdcūqꝫ ligaueris ſup terrā erit ligatū ⁊ in celis ⁊c. Aliqn̄ eni oñdūt ſolutos uel ligatos q ita nō ſūt apđ deū ⁊ pena ſatiſfactiōis uł excoicationis iterdū idignos ligāt uel ſoluūt: ⁊ idignos ſacris admittūt: ⁊ dignos admitti arcēt. Sꝫ itelligēdū ē hoc i illis qrū merita ſolui uł ligari poſtulāt. Tūc eniꝫ ſnia ſacerdotis iudicio dei ⁊ totiꝰ celeſtis curie approbat ⁊ ꝯfirmat: cū ita ex diſcretione ꝓcedit ut reorū merita nō ꝯdicāt. Quoſcūqꝫ ergo ſoluūt uel ligant adhibētes clauē diſcretiōis reoꝝ meritis: ſoluunt uel ligant in celis. i. apud deū: qꝛ diuino iudicio ſacerdotis ſnia ſic ꝓgreſſa approbatur ⁊ ꝯfirmat. Quos ergo ſꝫ merita ſnia eccleſie pcellit ledit ⁊ illi foris ſunt apud deū. Qui aūt nō meruit: ſnia eccłie nō ledit niſi
Sup Leuiticum. ꝯtēnat. Vn̄ Origenes. Exiſt qs a vitate: a fide: a charitate: per hoc exit de caſtris eccłie etiā ſi epi uoce nō abijciat: ſic ecōtra aliqs nō recto iudicio foras mittit: ſed ſi non egit ut mereret exire: nihil ledit. Interdū eni qui foras mittit itus eſt: ⁊ qui foras eſt: itus videt retineri. Ecce qlis ⁊ quātꝰ eſt uſus aplicarū clauiū. Iā oſtēſum eſt ex pte qliter ſacerdotes dimittūt pctā uel teneāt: ⁊ tn̄ retinuit ſibi deꝰ quādam ſingularē ptātem dimittēdi uel retinēdi: qꝛ ipſe ſolus per ſe debitū etne mortis ſoluit ⁊ aiam interius purgat.

Que ſint iteriores tenebre ⁊ iteriora macula. i

Hic querit que ſit illa ma-

cula ⁊ que ſint ille tenebre iteriores a qbꝰ deus iteriꝰ aiam purgat: cū uerā pniam imittit: De tenebris ⁊ iteriori caligine ſatis facile ē ⁊ itelligē ⁊ rn̄dere. Cū eni qs mortalr̄ delinquit ⁊ grā vtutis priuat ſi q̄ pceſſit: ⁊ nāliū bonoꝝ eliſionē patit: vn̄ ⁊ intellectꝰ obnūdit ⁊ totꝰ hō iterior obtenebrat: ⁊ ita qſi caligie qdā mēs obuoluit: que caligo pcti pena eſt hāc vō deꝰ pellit cū pniam imittit per quaꝫ pdita bona reſtituit ⁊ vitiata repat. Vn̄ pro-
Psal.147 pheta. Nebulā ſic cinerē ſpargit. Sed que eſt macula pcti a qua aiam lauat: Ecce eniꝫ qs uoluit facere homicidiū ⁊ patrauit: quo patrato deſinit tā uelle qꝫ facere: nōdū tn̄ uere ⁊ humilr̄ penitet: nec ꝯfiteri ꝓponit. Que ergo remāſit in aia illiꝰ macula: Mala uolūtas qdē fuit macula illiꝰ aie: ſed illa trāſijt. Macula ēt eſt ſi penitē cōtēnit ſed hoc eſt pctm̄ aliud a pcedēti. Que ergo macula remāſit a qua ipſe in pnia purgat: Polluta q-
Leuitici.ii. Numeri.19 dē eſt aia quouſqꝫ peniteat: ſicut erat dū i ea praua erat uolūtas. Sic eni qui tāgit morticinū uel aliud imūdū: ita pollutꝰ eſt poſt tactū quſqꝫ lauat: ſic fuit dum tāgeret: ita poſt actū pcti ita polluta remanet aia ſicut fuit in ipſo actu pcti: qꝛ ita eſt lōge a deo per diſſiſitudinē qui eſt vita ⁊ mūditia mētis: ſicut fuit dū pctm̄ ageret. Ipſa ergo diſſiſitudo que i eſt aie ex pctō: ⁊ eſt a deo elōgatio: aie macula itelligit a qua purgat in pnia. Hoc aūt ſolus deꝰ facit: qui ſolus ſuſcitat aiam ⁊ illuminat: qđ ſacerdotes nequeūt qui tn̄ medici ſūt aiarū. Vn̄ ꝓpha: Nunqd medici ſuſcitabūt Psal.87. ⁊ ꝯfitebunt tibi: qđ exponēs Augꝰ ait: Boni doctores recte medici dicunt: qui viuētes curare miniſterio pn̄t: ſed nō mortuos ſuſcitare. Sola enim dei gratia reuiuiſcūt.

Iſta eſt diſtinctio. 18a huiꝰ qrti libri: In qua magr̄ poſtqꝫ determinauit de penitētia qtū ad eiꝰ ptes: hic ꝯñter determiat de ptāte miniſtroꝝ hoc ſacrm̄ dipēſātiū. Et circa hoc tria facit. Primo eni numerū clauiuꝫ ⁊ in quo eoꝝ uſus ꝯſtat ꝓponit. Scdo quō ſolus deꝰ pctā dimittat ſubdit. Tertio etiā modū quo ſacerdotes ligāt ⁊ ſoluūt adiūgit. Primū qdē facit a pncipio diſtictiōis uſqꝫ ibi Sed querit utrū a pctis. Scdm̄ uſqꝫ ibi Nō aūt hoc ſacerdotibꝰ. Tertiū ab idē uſqꝫ ad finē diſti. In ſpāli ſnia magri ſtat in tribꝰ ꝓpōnibꝰ qrū pma eſt hec. Claues he ſacerdotibꝰ ꝯceſſe ſunt ſcia diſcernēdi: ⁊ ſpūalis potētia iudicādi. Hāc eni ꝓpōnē magr̄ iſinuās querit: Cū in ſola ꝯtritiōe cū ꝓpoſito ꝯfitēdi dimittat pctm̄ qtū ad maculā ⁊ reatū pene añ ꝯfeſſionē ſacerdoti factā: qd ergo dimittit ſacerdos in ſua abſolutione: ⁊ qd ēt vtus clauiū opat. Poſtea aūt magr̄ determinat qd ſit vtus clauiū ⁊ dicit: ꝙ ille claues nō corpalr̄ ſed ſpūalr̄ itelligēde ſunt ⁊ nihil aliud ſunt qꝫ ſcia diſcernēdi: ⁊ potētia iudicādi: qꝛ iudex eccłiaſticus hēt dignos recipe: ⁊ indignos excludē a regno dei. i. ab eccłia uel ſacroꝝ pceptiōe: ubi ēt ſubdit ꝙ vis ligādi ſimilr̄ ⁊ vis ſoluēdi ſacerdotibꝰ eccłie cōpetit ⁊ nō hereticis. Poſtea etiā dicit ꝙ uſus clauiū in duobꝰ ꝯſiſtit. ſ. in diſcernēdo ligādos ⁊ ſoluēdos. ⁊ ēt i ligādo ligādos ſilr̄ ⁊ in diſſoluēdo ligatos. Scda ꝓpō eſt hec. Solus deꝰ maculā culpe abſtergit ⁊ a debito mortis eterne abſoluit. Hāc eni ꝓpōnē magr̄ inſinuās querit qd opet ſacerdos i abſoluēdo a pctō. utꝝ. ſ. culpā uel ēt penā tollē poſſit. Tāgit aūt magr̄ circa hꝫ duas opiones. Quibuſdā videt: ꝙ deꝰ aiam ſuſcitat a morte ⁊ ſacerdos remittit reatū pene. Vn̄ ⁊ dn̄s Laçarū pꝰus ſuſcitauit ⁊ viuificauit: ⁊ poſtea aplis ſoluendū reliqt. Alijs vō videt ꝙ ſolus deꝰ ſic aiaꝫ viuificat iteriꝰ tollēdo culpā ſic ⁊ reatū pene eterne relaxat. Tn̄ ſacerdotibꝰ tradita ē ptās dimittēdi pctā ⁊ retinēdi. ſicut eniꝫ deus ſolā poteſtatē baptiſmi ſibi retinuit ita ⁊ pnie. Et hāc ſniaꝫ approbat magr̄ tanqꝫ rōnabilē: ſit eni cū culpa pena dimittit: ⁊ nemo uere cōterit niſi hō qui eſt in charitate: qui aūt charitatē hēt dignꝰ eſt vita eterna: ⁊ nō pena eterna uel morte ⁊ iō deꝰ qui dimittit culpā ēt dimittit penā. Qđ auctibꝰ ſcōꝝ ꝯfirmat. Poſtea dicit ꝙ nō obſtāte ꝙ ſolus deus dimittit pctā: uerū tn̄ eſt ꝙ ēt ſacerdos hēt ptātē dimittēdi ⁊ retinēdi pctā ⁊ aliqd opat per iſtā ptātē qua peccata dimittit ⁊ retinet: qđ pluribꝰ auctibꝰ ꝯfirmat. Poſtea dat vnū modū quo ſacerdotes dicunt ligare ⁊ ſoluere dicēs: ꝙ deus per ſe dimittit culpā mūdādo aiam a macula culpe: ⁊ ſoluēdo debitū pene eterne. Sacerdotes vō dimittūt ⁊ ſoluūt remiſſionē factā uel nō factā manifeſtādo ⁊ oñdēdo factā. Vn̄ dn̄s pꝰus ⁊ ꝑ ſe leproſis ſanitatē reſtituit. Deinde ad ſacerdotes miſit qrū iudicio oñderent mūdati. Vn̄ ⁊ ſi aliqs apud deū eſt abſolutꝰ: nō tn̄ in

ſacie eccl'ie abſolut⁹ habeẗ niſi per iudiciū ſacerdotis. Un̄ ſicut ſacerdos legalis leprā nō mūdauit: ſ; inter mūdos ⁊ imūdos diſcernebat: ita ſacerdos euāgelicꝰ pctā nō dimittit: ſed utrū dimiſſa ſint iudicat ⁊ oſtēdit. ¶ Tertia ꝓpō eſt hec: Sacerdotes ligāt cū ſatiſfactionē; iponūt pn̄ie. Tūc vō ſoluūt cū de ea aliqd dimittūt ⁊ purgatos ad ſacroꝝ coionem admittūt. Hāc magr̄ inſinuās ꝯtinuat ꝑdicta ſ. ponēdo ſcōꝫ modū quo ſacerdotes dicunẗ ligare inqꝫtū penā ſatiſfactoriā penitētib⁹ iponūt. Soluē vō dicunẗ qn̄ aliqd de ſatiſfactiōe debita releuāt ⁊ purgatos ad ſacroꝝ coionē admittūt ⁊ ſic eccl'ie recōciliāt. In p̄mo exercēt op⁹ iuſtitie. In ſcōo op⁹ miſicordie: eo ꝙ ligāt ad ſatiſfactoriā penā ⁊ peccatorē ſolutū oſtēdūt qꝛ nulli pena ſatiſfactoria iponiẗ niſi ei quē ſacerdos uere penitentē arbitraẗ. Qꝛ aūt penā iponere ad claues ptineat oſtēdit per btm̄ Augm̄. qui dicit ꝙ pn̄ia ſine arbitrio ſacerdotis fruſtraẗ ⁊ cōtēptibiles claues eccl'ie facit: ⁊ ꝙ ſine uocali ꝯfeſſiōe ſuppoſita mētali idulgētia hrī nō pōt. Poſtea ponit tertiū modū q̄ ſacerdotes ſoluūt ⁊ ligāt ꝑ excoicationē. Tūc eni qs ſ; mō ligaẗ dū tertio uocat⁹ ad emēdationē manifeſti delicti ⁊ ſatiſfactionē vilipēdēs per ſn̄iam eccl'ie a loco orationis ⁊ ſcōꝝ cōmunione ⁊ a ꝯſortio fideliū ꝑſcidiẗ ut erubeſcat ⁊ pudore ſceleris cōuerſus peniteat. Tūc vō ſoluiẗ qn̄ pn̄iam ꝓfitēs coioni admittiẗ ⁊ eccl'ie recōciliaẗ: per hāc aūt excoicationē hec infligiẗ pena: ⁊ gr̄a diuina ⁊ ꝓtectio hoi ſubtrahiẗ angelica. ut derelictus liberius in pctm̄ cadat: diabolo etiā ptās in talē hoiem daẗ: orationes eccl'ie illi nō ꝓdeſſe putanẗ. Poſtea queriẗ quō ſm̄ hos modos tres ligādi ⁊ ſoluēdi uerū ſit ꝙ dn̄s dicit illa i celis eſt ſoluta ⁊ ligata que in terris ſacerdotes ligauerūt ⁊ ſoluerūt cū tn̄ ipi qn̄qꝫ ligatos ⁊ ſolutos oſtēdāt qui nō ſunt abſoluti corā deo ēt ꝑdictoruꝫ modoꝝ triū: ipi ēt iterdū idignos ligāt ⁊ ſoluunt. Et rn̄det ꝙ itelligēdū eſt ꝙ tūc ſolutio ⁊ ligatio ſacerdotis diuino iudicio approbaẗ qn̄ clauis diſcretiōis adhibita ſit ſm̄ exigētiā meritorū. Qn̄ aūt ſacerdos in iudicādo erraẗ: tūc qui ligaẗ apud deū iudicē ligatus nō habeẗ niſi eccl'ie ſn̄iam cōtemnat. Et ſil'r dicēdū eſt de ſol'one. Un̄ ſ; Orige. Interdū qui foras mittiẗ intus eſt: ⁊ qui foras eſt iterius retineri videẗ. Ultimo occaſione huius queriẗ que ſit illa macula ⁊ que ſint ille iteriores tenebre a qbus deus aiam purgat cū pn̄iam imittit. Et rn̄det qꝫtū ad maculā que remanet in aia: ꝙ illa non ſit mala uolūtas: qꝛ illa trāſiuit: nec pn̄ie cōtēptus: qꝛ illō eſt nouū pctm̄: ſed diſſimilitudo ⁊ elōgatio a deo que tanqꝫ macula ineſt aie a qua purgaẗ per penitētiā: quātum vō ad tenebras iteriores rn̄dendo dicit: ꝙ hois mortal'r peccātis itellect⁹ obtenebraẗ ⁊ nālia vitianẗ ⁊ gr̄a dei ꝑuaẗ: ꝑuatio ergo gr̄e dei ⁊ deterioratio bonoꝝ nāliū eſt iterior mētiſ caligo a qb⁹ oibus curaẗ per pn̄iam. Addit ēt ꝙ ſacerdotes ſunt ſicut medici aiarū: medici aūt pn̄t viuētes curare: ſ; nō pn̄t mortuos ſuſcitare: ſic ſacerdotes in miniſterio curant: ſola aūt gr̄a dei viuificat. Et tm̄ in ſpeciali.

Diſti. XIX. De ꝯfeſſiōe ſacr'ali i cōpatione ad ſuſcipiētes.

¶ Quando he claues dantur ⁊ quibus. a

POſtq̄ oſtēſuꝫ eſt que ſint claues ap'lice ⁊ qs earuꝫ uſus: ſupeſt iueſtigare qn̄ iſte claues dentur ⁊ qb⁹: Danẗ he claues per miniſterium epī alicui in ꝓmotione ſacerdotij. Cū enim recipit ordinē ſacerdotalē: ſil'r ⁊ has claues recipit: ſed nō videẗ ꝙ oēs uel ſoli ſacerdotes has claues habeāt: qꝛ pleriqꝫ an̄ ſacrā ordinationē ſciam diſcernēdi hn̄t: plures poſt cōſecrationē ea carēt. Sane dici pōt: ꝙ alteraꝫ clauiū iſtarū. i. ſciam diſcernēdi nō hn̄t oēs ſacerdotes: vn̄ dolēdū eſt atqꝫ lugēdū. Multi eni l; idiſcreti atqꝫ ſcie qua eminere debēt expertes: ſacerdotij gradū recipe ꝑſumūt: vita ⁊ ſcia eo idigni qui nec an̄ ſacerdotiū nec poſt ſciam hn̄t diſcernēdi: qui ligādi ſint uel ſoluēdi. Jdōqꝫ illā clauē in ꝯſecratione nō recipiūt. qꝛ ſemꝑ ſcia carent. Qui vō an̄ ſacerdotiū ſcia diſcernēdi ꝑditi ſunt l; hēant diſcretionē: nō tn̄ in eis eſt clauis: qꝛ nō ualent ea claudere uel apire. Jdōqꝫ cū ꝓmoueẗ in ſacerdotē: clauē diſcretionis recte dr̄ accipe ⁊ antehabita diſcretio augeẗ: ⁊ fit in eo clauis: ut ea iam ualeat uti ad claudendum uel aperiendum.

Qꝛ non oēs ſacerdos alterā clauē hēt. ſ. ſciam diſcernēdi.

¶ Si alteram clauem omnes habeant. ſ. potentiaꝫ ligandi ⁊ ſoluendi. b

CUūqꝫ iā ꝯſtet nō oēs ſacerdotes illas duas claues hēre: qꝛ ſcia diſcernēdi pleriqꝫ carēt: de altera. i. potētia ligādi ⁊ ſoluēdi queriẗ: utrū oēs ſacerdotes eā habeāt: Quidā eni hāc ptātē; putāt illis ſolis eē ꝯceſſam: qui doctrinā ſil'r ac vitā ap'lorum ſeruāt. Jllas eni claues ꝓmiſit dn̄s petro ⁊ imitatorib⁹ ei⁹ tm̄: ut aiūt: qui ēt auctib⁹ utūtur in munimētū ſue opionis. Hoc enim dicūt Aug. ſenſiſſe ubi ſupius ait: Remiſſionē petōꝝ uel per ſeipm̄ facit de⁹ uel per colūbe mēbra. Hic ēt idē petā dimitti uel teneri a ſāctis. Jdē ſup Exodū ubi de lamina aurea legiẗ. Erat aūt lamina aurea ſemꝑ in fronte ſacerdotiſ. Hec inqt ſignificat fiduciā bone vite: quā qui uere ꝑfecteqꝫ nō ſignificatiōe ſed ṽitate ſacerdos hēt ſolus pōt auferre peccata. Jtē Grego⁹. Jlli ſoli hn̄t in hac carne poſiti ptātē ligādi ⁊ ſoluēdi ſic̄ ſci ap'li: qui illoꝝ exēpla ſimul cū doctrina tenēt. Jtē ex dictis Orige. Hec ptās ſoli petro ꝯceſſa eſt ⁊ imitatorib⁹ petri. Nā qcūqꝫ ueſtigia petri imitanẗ: hn̄t recte ligādi ⁊ ſoluēdi ptātē. His aliiſqꝫ teſtimoniis innitunẗ qui aſſerūt ptātē ligādi ac ſoluēdi illis ſolis ꝯceſſam ſacerdotibus qui vita ⁊ doctrina pollēt ſicut ap'li.

Matth.16.
Joā.ii.
In li. de bapiſmo paruulorum.
Exod.28.
In tractatu euāgelioꝝ.

¶ Aliorum ſententia uerior. c

Alijs autē videẗ qō ⁊ mihi placere fateor: cūctis ſacerdotib⁹ hāc clauē dari. ſ. ligādi ⁊ ſoluēdi: ſed nō eā recte ac digne hn̄t: niſi qui vitā ⁊ doctrinā ap'licā ſuāt. Nec ꝑmiſſe auctes malos ſacerdotes hanc ptātē negāt hēre: ſed illos ſolos digne ac recte hac ptāte uti ſignificāt qui ꝑditi ſunt vita ⁊ doctrina ap'lica: qꝛ ſoli ipſoꝝ ap'loꝝ imitatores digne recteqꝫ pn̄t ligare ⁊ ſoluere. Et per dn̄m tm̄ uel per ſcōs in qb⁹ hitat ſpūs ſanct⁹ digne ⁊ recte fit remiſſio uel retentio petōꝝ. Fit tn̄ ⁊ per illos qui ſci nō ſunt: ſ; nō digne uel recte. Dat eni de⁹ bn̄dictionē; digne poſcēti etiā per idignū miniſtrū. Qꝛ vō hāc ptātē hēant oēs ſacerdotes. Hiero⁹ teſtaẗ ſup illū locū euāgelij: ubi dn̄s dixit Petro: Tibi dabo claues regni celoꝝ. Habent eni inqt eādē iudiciariā ptātē alij ap'li: hēt ⁊ oīs eccl'ia in epīs ⁊ ꝑſbyteris. Sed iō petrus ſpāliter accepit: ut oēs itelligāt ꝙ qcunqꝫ ab vnitate fidei ⁊ ſocietate eccl'ie ſe ſepauerit: nec a pctis ſolui: nec celū pōt igredi. Jtē ꝙ ſacerdos ēt ſi malus ſit gr̄am tn̄ trāſfundit pro ſue dignitatis officio. Aug⁹ oſtendit dicēs: Dictū eſt a dn̄o in Numeriſ ad moyſen ⁊ aaron ſacerdotes: Uos ponite nomē meum ſuꝑ filios iſrl': ⁊ ego dn̄s bn̄dicam eos ut gr̄am traditā per miniſteriū ordinati trāſfūdat hoib⁹: nec uolūtas ſacerdotū obeſſe uel ꝓdeſſe poſſit: ſed meritū bn̄dictionē poſcētis. Quāta aūt ſit dignitas ſacerdotalis officij ⁊ ordinis hinc aduertam⁹. Dictū eſt de neqſſimo caypha inter cetera. Hoc aūt a ſemetipſo nō dixit: ſed cū eēt pōtifex anni illius ꝓphetauit. per qō oſtēdiẗ ſpūm gr̄arum nō ꝑſonā ſeq digni uel idigni: ſed ordinē traditionis ut qꝫuis aliqs boni meriti ſit: nō tn̄ poſſit bn̄dicere niſi fuerit ordinat⁹: ut officij miniſteriū exhibeat: dei aūt eſt effectū tribuere bn̄dictionis. Hinc euidēter oſtēdiẗ ordinē nō ꝑuari ptāte tribuēdi gr̄am ob miſtri idignitatē. Huic tn̄ Aug. ſn̄ie videẗ obuiare qō ait Eſiu⁹: Sacerdotes inqt nō ꝓpria virtute bn̄dicūt: ſed qꝛ figurā chri gerūt: ⁊ ꝓpt eū qui in ipſis eſt plenitudinē bn̄dictiōis tribuūt: nec ſolū is qui ſacerdotiū ſortit⁹ eſt: ſ; qcūqꝫ chrm̄ in ſeipſo hēt ⁊ ei⁹ figurā gerit: per ꝯuerſationē bonā ſicut moyſes: idone⁹ eſt ut bn̄dictionē ꝑſtet. Ecce hic hēs ꝙ non ſolū ſacerdos ſed oīs in quo chrs hitat bn̄dictionē ꝑſtat. Sed alia eſt bn̄dictio que ſolis ſacerdotib⁹ ꝯgruit. alia que ab oibus bonis coiter exhibeẗ. Deniqꝫ illi ſacerdotes in qb⁹ chrs hitat bn̄dictionis plenitudinē; tribuere dicunẗ: nō qꝛ ſoli illi trāſfundāt gr̄am: ſed qꝛ illi ſoli licite ⁊ digne id agūt: nec ſubditos mala vita ſacerdotis ledit ſi bona faciunt que ille dicit. Un̄ Grego⁹. Multi dum plus vitā ſacerdotū qꝫ ſuā diſcutiūt: in erroris foueā dilabunẗ: miſ'⁹ ꝯſiderātes ꝙ non eos vita ſacerdotū lederet: ſi humilr̄ bonis ſacerdotū admonitiōib⁹ aurē accōmodarēt

Qꝙ oēs ſacerdotes hēt ptātē ligādi ⁊ ſoluēdi confirmat.
Matth.16.
Qꝙ ēt idignos trāſſūdi gr̄a dignis.
In li. q̄ōnū uetiſ ac noui teſtamēti. de illo qō hꝫ Nū. 6. ⁊ ponit. j. q. j. c. oīcium eſt
Sup Leuiticū.
j. q. j.

¶ De hoc quod ſcriptum eſt in Malachia: Maledicam benedictionibus ueſtris. d

PRemiſſe vō ſn̄ie qua diciẗ etiā per mali ſacerdotis miniſteriū trāſfūdi gr̄am bn̄dictionis videẗ obuiare qō dn̄s per Malachiā ꝓphetā malis ſacerdotib⁹ cōminaẗ. Maledicā bn̄dictionib⁹ ueſtris. Et alibi. Ue his qui viuificāt aīas que nō viuunt: ⁊ mortificāt aīas que nō morīunẗ. Si enim maledicit dn̄s bn̄dictionibus eoꝝ: ⁊ ſi aīe q̄s viuificāt nō viuūt: quō per eos gr̄a bn̄dictionis trāſfundiẗ: Sed illud capl'm Maledicā ⁊c. qdā referūt ad hereticos: qui ab eccl'ia ꝑciſi ſunt: ⁊ ad excoicatos: quoꝝ bn̄dictiones fiūt maledictiones: his qui eoꝝ ſequunẗ errores. Jllud vō alterū. ſ. viuificāt ⁊c. ſup oēſ illos ſacerdotes exponunt: qui abſqꝫ claue ſcie ⁊ forma bone vite ꝑſumūt ligare uel ſoluere. S; nullus officio ſacerdotis uti debet niſi imunis ſit ab illis que in alijs iudicat: alioquin ſeipſum condēnat.

Malach. 2
Ezech.13.
Roma.2.

¶ Qualis debet eſſe iudex eccleſiaſticus. e

QUalē aūt oportcat eē qui alioꝝ iudex ꝯſtituiẗ: Aug⁹ deſcribit ita dicēs Sacerdos cui oīs offerẗ petōꝝ an̄ quē ſtatuitur oīs lāguor in nullo eorum ſit iudicādus que in alio iudicare eſt ꝓmpt⁹. Judicās eni aliū q eſt iudicādus: ꝯdēnat ſeipm̄. Cognoſcat ergo ſe ⁊ purget in ſe qō alios videt ſibi offerre: caueat ut a ſe ꝓiecerit qcqd i alio dānoſum repit. Aiaduertat: ꝙ qui ſine petō eſt: p̄mus in illā lapidē mittat. Jō enim liberauit peccatricē: qꝛ nō erat qui iuſte ꝓijceret lapidē. Quō lapidaret qui ſe lapidādum cognoſceret: Nullus eni erat ſine petō: in quo itelligiẗ oēs fuiſſe reos. Nā uenialia remittebanẗ per cerimonias. Siqō ergo in eis peccatū erat criminale erat. Jn hoc ergo patentiſſimū eſt crimē ſacerdotum eē deteſtabile: qui nō prius ſe iudicāt anteqꝫ alios alligāt. Caueat ſpūalis iudex ſicut nō commiſit crimen nequitie: ita non careat munere ſciētie. Oportet ut ſciat cognoſcere quicqd debeat

De pe. di.6. c.j. q̄ſi per totum.
Rom.2.
Joan.8.
Nota. nam uenialia h dic ⁊ criminalia ſm̄ legē. ut uēialia purabāt q̄ p cerimonialia dimit

Universidad de Deusto

tebant ſine morte ul' mutilatione crimialia q̄ mortem ul' mutilatiões inferebant.

iudicare. Judiciaria eni ptãs hoc poſtulat ut qđ debet iudicare diſcernat. Diligēs ergo inueſtigator ſapiēter iterroget a pctõre qđ forſitan ignorat uel uerecũdia uelit occultare. Cognito vo crimine uarietates eiꝰ nõ dubitet inueſtigare: ⁊ locũ ⁊ tps ⁊ cetera que ſupra diximꝰ: qbꝰ cognitis aſſit beniuolus: paratus erigē ⁊ ſecũ onus portare: hẽat dulcedinē in affectione: diſcretionē in uarietate: doceat pſeuerãtiã: caueat ne corruat: ne iuſte pdat iudiciariã ptãtē. Et ſi enim pnĩa poſſit ei acqrere grãm: nõ tñ mox reſtituit in ptãtē pmã. Et ſi petrꝰ poſt lapſum reſtitutꝰ fuerit ⁊ ſepe lapſis ſacerdotibꝰ reddita ſit dignitatis ptãs: nõ tñ eſt neceſſe ut oibus ꝯcedat q̃ſi ex aucte. Jnuenit auctas que ꝯcedit ⁊ q̃ſi ſperat. Jnuenit auctas alia que nõ ꝯcedit: ſʒ uetat: que ſcripture nõ repugnãt ſed ꝯcordãt. Cũ enim tot ſunt qui labunt ut pſtinã dignitatē ex aucte defendãt: ⁊ q̃ſi uſum peccãdi ſibi faciãt: recidēda eſt ſpes iſta. Si vo locꝰ eſt ubi iſta nõ ꝯcurrãt: reſtitui pñt qui peccant. Ex his ſatis ppēdit q̃lis debeat eē ſacerdos qui alios ligat ⁊ ſoluit: diſcretꝰ .ſ. ⁊ iuſtꝰ: alioquin mortificat ſepe aias que nõ moriũtur: ⁊ viuificat que nõ viuũt: ⁊ ita icidit in maledictionis iudicium. Jllud aũt Malachie .ſ.

Malach. 2

Maledicã bñdictionibꝰ ueſtris: ſiue ſup hereticos tm̃ ⁊ excoicatos: ſiue ſup oẽs ſacerdotes qui vita ⁊ ſcia carētes bñdicē pſumũt dictũ accipiat: ſic itelligi põt: maledicã bñdictionibꝰ ueſtris .i. his que in eis bñdictionibus poſſidetis: qꝛ faciã ea cedere uobis in maledictionē nõ in bñdictionē: qꝛ etſi bñdicũt ſcis: nõ hoc faciũt ex uero corde: ⁊ iõ eorũ bñdictio eis uertit in maledictionē. Uel maledicã bñdictionibꝰ ueſtris .i. qđ a uobis bñdicit: a me erit maledictũ: qꝛ benedicunt inique agentibus adulanturq̈ʒ peccantibus dummodo diuites ſint.

❡ Jſta eſt diſtinctio .19ª huiꝰ q̃rti libri: Jn qua magr̃ poſtq̈ʒ oſtēdit ptãtē clauiũ ſm ſe: hic ꝯñter determinat q̃ruʒ ſit hẽre claues. Et circa hoc tria facit. Primo eni oſtēdit qbus ⁊ qñ claues danť. Scđo quõ hñtes claues ſe ṽtutibus ornare tenenť. Tertio q̃rũ bñdictiones ſuſcipiẽtibꝰ plus ſuffragenť. Primũ qdem facit a pncipio diſtinctionis uſq̈ʒ ibi [Aliq̃s aũt videť.] Scđʒ ab ide uſq̈ʒ ibi .ſ. ad qntũ capitulũ qđ icipit [Qꝫ vo hãc ptãte.] Tertiũ uſq̈ʒ ad finē diſtictiõis. Jn ſpãli ſnĩa magr̃i ſtat in tribꝰ ppõnibꝰ q̃rũ pma eſt hec. ❡ Quãuis nõ magr̃ tñ oẽs doctores dicũt: q utrãq̈ʒ clauē oẽs ſacerdoteſ in ꝯſecratiõe recipiũt. Hãc magr̃ iſinuãs pponit pmo q poſt pdicta ꝯſiderãdũ eſt qñ ⁊ qbꝰ danť claues. Et ſubdit q claues danť per miniſteriũ epiſcopi in pmotione ſacerdotũ: ſimul eni cũ quiſ recipit ordinē ſacerdotũ recipit ⁊ claues. Poſtea obĳcit in ꝯriũ q̃tũ ad clauē ſcie quã nec ſolũ ſacerdotes hẽre videnť: plures enim nõ ſacerdotes ſciam diſcernēdi hñt: ⁊ multi ſacerdotes ea carēt. Et rñdet q hãc clauē .ſ. que eſt ſcia diſcernēdi nõ oẽs ſacerdotes hñt. Uñ qui ſciam nõ hñt in ꝯſecratione hãc clauē nõ recipiũt: nõ ſacerdotes vo q̃uis ſciaʒ diſcernēdi hẽre poſſunt: nõ tñ dicunť hẽre claueʒ: qꝛ nõ poſſunt ea claudē uel apire: ſed qñ tales ad ſacerdotium pmouenť dicunť claues diſcretionis recipe: qꝛ añ etiã habita ſcia habenť ⁊ ſic fit in eo clauis ad claudēdũ ul' apiēdũ: ⁊ ſic ſoli ſacerdoteſ hñt clauē. Poſtea querit de claue potẽtie. utrũ oẽſ ſacerdotes eã habeãt. Et ponit opinionē q̃rũdã dicẽtiũ q nõ oẽs eã hñt: ſed ſolũ imitatores doctrine ſimul ⁊ vite aplĩce: qđ auctibus ꝯfirmat. ❡ Scđa ppoſitio eſt hec: Qui vult alios ſoluere uel ligare debet ſe ṽtutibꝰ pus adornare. Hanc magr̃ ponēs narrat ſcđaʒ opionē de claue potẽtie quã magr̃ approbat: que eſt q oẽs ſacerdotes eã hñt ⁊ nõ hñt eã recte hñ ⁊ digne: niſi qui doctrinã ⁊ vitã aplĩcã ſeruãt pter qđ auctes q̃s pma opinio p ſe ĩducit nõ negat malos ſacerdotes habere clauē potẽtie: ſed dicũt ſolũ digne uti poſſe eis qui pditi ſunt doctrina ⁊ vita apoſtolica. Poſtea approbat hãc opinionē pluribꝰ auctibus ſcõꝝ. ❡ Tertia ppoſitio eſt hec: Alia eſt bñdictio que ſolũ ꝯuenit ſacerdotibus: ⁊ alia que .ſ. iuſtis exhibeť hoibꝰ. Hãc enim ppõnē magr̃ iſinuãs obĳcit ꝯtra pdicta quadã auctoritate qua dicere videť q oẽs ſci viri bñdicere hñt: ⁊ nõ ſolũ ſacerdotes: cuius oppoſitũ pdictuʒ eſt in q̃dã aucte. Et rñdet q alia eſt bñdictio que fit ex merito ſanctitatis: que qdē bñdictio oibꝰ hominibꝰ ꝯgruit: ⁊ alia eſt bñdictio que fit ex aucte ordinis que ſolũ cõpetit ſacerdotibꝰ: quam ſi oẽs ſacerdotes hẽant: ſoli tñ boni ſacerdoteſ dicunť eã habere qui ea recte utunť. Subdit aũt q mala vita ſacerdotuʒ ſubditos nõ ledit: ſi bona faciũt que ipe dicit. Uñ etiã nõ debēt ſubditi vitã ſacerdotis multũ diſcutē. Poſtea ēt aliť obĳcit ꝯtra dicta: qꝛ eni dñs per pphetã cõminať malis ſacerdotibꝰ q maledicturus ſit bñdicionibꝰ eoꝝ: ⁊ ſpãliter illis ſacerdotibꝰ qui viuificãt aias que nõ viuũt ⁊ mortificãt aias que nõ moriunť. Poſtea qdē ſoluit ⁊ dicit ad hoc ſm q̃ſdã q illa itelligunť de ſacerdotibꝰ pciſis ab eccĩa uel ēt de illis ſacerdotibꝰ qui ſine ſcia bona vita pſumũt ſoluē ⁊ ligare. Debet eni ſacerdos imunis eē ab oibꝰ his que in alio iudicat Poſtea ēt occaſione huiꝰ inducit q̃ſdã auctes qbꝰ oñdiť q̃lis debet eē ſacerdos qui ſoluit ⁊ ligat. Debet eni ſacerdos ille eē iuſtus in vita ⁊ ſimilr̃ diſcretus in ſcia. Ultimo qdē ponit expõnē illius Malachie. Maledicã bñdictionibꝰ ueſtris ſm biñ Gregoriũ duplicē. Prima qdē eſt q bñdictio maloꝝ ſacerdotũ eis ꝯuertať in maledictionē. Scđa autē eſt q multis inique agētibꝰ bñdicũt mali ſacerdotes adulãdo illis q̃s deꝰ nõ bñdicit. Et tñ in ſpãli.

❡ De his qui in fine penitent. a

Dist. XX. De ſ[...] ſacrali [...] ad opportunitatē [...] reſpeci [...] mortalium in ſe.

Leo papa de pe. di. 7. in [...] Aug' [...]

Sciēdum eſt ēt q tēpꝰ pnĩe eſt uſq̈ʒ in extremũ articulum vite. Uñ Leo papa. Nemo eſt deſperãdus dũ in hoc corpe ꝯſtitutꝰ eſt. qꝛ nõnunq̈ʒ qđ diffidẽtia etatis differtur cõſilio maturiore pficit. Augꝰ tñ de pniam differẽtibus ita ſcribit: Siqs poſitꝰ in ultima neceſſitate uoluerit accipe pnĩaʒ: ⁊ ſi accipit ⁊ mox recõciliať ⁊ hinc uadit: fateor uobis nõ illi negamꝰ qđ petit: ſʒ nõ pſumimꝰ: qꝛ bene hic exit. Si ſecurꝰ hic exierit ego neſcio. Penitẽtiã dare poſſumꝰ: ſecuritatē vo nõ. Nũquid dico dãnabiť: ſed nec dico liberatur. Uis ergo a dubio liberari: age pnĩaʒ dũ ſanꝰ es. Sic ſic agis dico tibi qꝛ ſecurus es: qꝛ pnĩaʒ egiſti eo tpe quo peccare potuiſti.

Augꝰ de pe. di. 8. c. ſi qs autem.

Si vis agere pnĩaʒ qñ iã peccare nõ potes: peccã te dimiſerũt: nõ tu illa. Jtē due res ſunt aut ignoſcitur tibi: aut nõ ignoſciť: qđ horũ tibi ſit futurũ neſcio: Ergo tene certũ: ⁊ dimitte icertũ. Sʒ q̃re hoc dixit Augꝰ cũ penitẽtia que in fine agit in pſalmo appelletur ſacrificiũ ueſpertinũ: qđ erat acceptabilius in lege: ⁊ cũ in q̃cũq̈ʒ die inuoceť deꝰ aſſit: ⁊ q̃cũq̈ʒ hora igemuerit ⁊ cõuerſus fuerit peccator vita viuet ⁊ nõ morieť: Sed illa dixit Augꝰ pp illos qui pnĩaʒ uſq̈ʒ in finē vite ptrahut: ⁊ tũc nõ ex dei amore videnť penitere: ſʒ timore mortis q̃ſi ex neceſſitate. Unde idē q̃ſi apiẽs q̃re ſupiora dixerit ait: Nullus expectet qñ peccare nõ põt. Arbitriĳ eniʒ libertatē querit deꝰ: ut deleri poſſint cõmiſſa: nõ neceſſitatē ſʒ charitatē: nõ tñ timorem: qꝛ nõ in ſolo timore viuit hõ. Quē ergo ſero penitet: opʒ nõ ſolũ timere iudicē ſʒ diligē: qꝛ ſine charitate nemo ſaluus eē põt. Non ergo tñ timeat penã: qui penitet: ſed anxieť pro glĩa. Que cõuerſio ſi cõtigerit alicui etiaʒ in fine: deſperãdũ nõ eſt de eiꝰ remiſſiõe. Sʒ qm̃ vix uel raro eſt tã iuſta ꝯuerſio: timēdũ eſt de penitēte ſero: maxie cũ filĳ quos illicite dilexit ſint pñtes: uxor ⁊ mundus ad ſe uocet. Multos ſolet ſerotina pnĩa decipe. Sʒ qm̃ deꝰ ſemp potēs eſt: ſemp etiã in morte iuuare ualet qbꝰ placet. Cũ ergo opuſ ſit nõ hois ſʒ dei fructifera pnĩa: iſpirare eã poteſt qñcũq̈ʒ vult ſua miſericordia: ⁊ remunerare ex miſericordia: quos dãnare põt ex iuſtitia. Sʒ qm̃ multa ſunt que ipediũt ⁊ lãguentē retrahũt piculoſũ eſt ⁊ interitui vicinũ ad mortē ptrahere pnĩe remediũ. Sʒ magnuʒ eſt cui deus tũc iſpirat (ſi quis eſt) uerã penitẽtiã. Sʒ ſi etiã ſic conuerſus vita viuat ⁊ nõ moriať: nõ pmittimꝰ q euadat oẽʒ penam. Nã priꝰ purgãdus eſt igne purgatiõis: qui in aliud ſeculũ diſtulit fructũ ꝯuerſiõis. Hic aũt ignis etſi eternꝰ nõ ſit: miro mõ grauis ē: excellit eni oẽʒ penã quã vnq̈ʒ paſſus ſit aliquis in hac vita. Nunq̈ʒ in carne tãta inuēta eſt pena lʒ mirabilia martyres paſſi ſint tormēta ⁊ mlti neq̃ter quãta ſepe ſuſtinuerunt ſupplicia. Ex his ſatis oñdiť q̈ʒ piculoſuʒ ſit differre pnĩaʒ uſq̈ʒ in finē vite. Si tñ etiã tũc uera hẽatur pnĩa: hoieʒ liberat: ⁊ vitã mortuo ipetrat: nõ ſic tñ: ut nullã ſentiat penã: niſi forte tãta ſit uehemẽtia gemitus ⁊ ꝯtritiõis: que ſufficiat ad delicti punitioneʒ. Lʒ ergo ſit difficile ut tũc ſit uera pnĩa que tã ſera uenit qñ cruciatꝰ mēbra ligat ⁊ dolor ſenſũ opprimit ut vix hõ aliqđ cogitare ualeat: melior ē tñ ſera q̈ʒ nulla. Pnĩa eni etſi in extremo vite hyatu aduenit: ſanat ⁊ liberat. Multũ ſera fuit latronis pnĩa: ſʒ nõ fuit ſera indulgẽtia. Sʒ lʒ latro ueniam meruiſſet in fine de oi crimie: nõ tñ dedit baptiçatis peccãdi ⁊ perſeuerandi auctoritatem. Luce. 23.

❡ De his qui hic penitentiam non complent. b

Si vo queritur de illis qui in hac vita pnĩaʒ nõ complēt utrũ trãſituri ſint per ignē purgatoriĳ: ut ibi compleãt qđ hic minꝰ fecerũt: idē dicimus de iſtis eē ſentiendũ ⁊ de his qui in extremis penitēt. Si eni tãta fuerit cordis ꝯtritio ⁊ delicti exprobratio: ut ſufficiat ad puniendũ pctm̃: liberi ab aliĳs penis tranſeũt ad vitã: etſi inexpleta fuerit pnĩa: qꝛ pfecte penituerũt ⁊ igemuerunt corde. Qui vo nõ adeo cõterunť corde ⁊ ingemiſcũt pro pctõ: ſi ante expletionē penitẽtie diſceſſerint: ignē purgatoriũ ſentient ⁊ grauiꝰ punientur q̈ʒ ſi hic ipleſſent pnĩaʒ. Horrēdũ eſt eni incidere in manꝰ dei viuentis. Deꝰ eni cũ ſit miſericors ⁊ iuſtus: ex miſericordia penitẽti ignoſcit nõ reſeruãs peccatũ ad penã eternã. Ex iuſtitia vo impunitũ nõ dimittit delictũ: aut eni punit hõ aut deus: hõ aũt punit penitēdo: deꝰ aũt penaʒ exigēdo. Et eſt pnĩa iterior ⁊ exterior. Si ergo iterior penitudo fuerit tãta ut ſit ſufficiēſ ultio peti: deꝰ qui hoc nouit ab illo qui talr̃ penitet ulteriꝰ penã nõ exigit. Si vo iterior penitudo nõ ſufficit in vindictã peti nec exterior pnĩa iplet: deꝰ qui modos ⁊ mẽſuras pctõꝝ ⁊ penarũ nouit addit penã ſufficiētē. Studeat ergo q̈ſq̈ʒ ſic delicta corrigere ut poſt mortem nõ oporteat penam tolerare. Quedã eni pctã mortalia i pnĩa fiũt uenialia: non tñ mox ſananť. Sepe eni iſirmꝰ moreret ſi nõ medicareť: nõ tñ ſtatiʒ medicatuſ ſanať. Lãguet poſt victurꝰ qui priꝰ erat moriturus. Qui aũt ipenitẽs moriť: oino moritur ⁊ eternaliter cruciatur. Si eni ſemp viueret ſemper peccaret.

Heb. 10.

Augꝰ de va ⁊ falſa pnĩa ⁊ hẽtur de pe. di. 7.

Augꝰ in li. de pnĩa. ⁊ habetur de pe. di. 7. c. nullus expectet. per totum.

Pſal. 140. Exod. 12.

Ezech. 18.

pppp

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ De illo cui ſacerdos indiſcretus iniūgit paruam penitentiam. c

Si vo de illo queritur qui
ſatiſfactionē iniūctā ipleuerit: que ignorātia
uel negligētia ſacerdotis pctō ꝯdigna nō fu
it: utrū de vita migrans ab oī pena liber ſit:
Idē rn̄deo qḋ ſupra de illo qui pniā3 nō cō
pleuit dixi: ꝙ ſi tātū eſt lamētū iterioris do-
loris ut ſufficiat in vindictā pctī: oīno libera
tus eſt: ſi vo nō ſufficit dolor iterior ſil' cum
pena iniūcta: addet de⁹ penā. Q: aūt inter
dū ſufficiat dolor interior ad vidictā pctī:
Luce.23. certū documētū hēm⁹ in illo latrone: qui ſo
la mētis ꝯtritiōe ⁊ ꝯfeſſiōe ſtati3 ut ꝯuerſus
fuit: padiſū igredi meruit. S3 q2 diſpēſatores
eccl'ie ꝯtritiōis q̄ʒtitatē nō ppēdūt qb⁹ non
eſt datū itelligē occulta cordiū oīb⁹ leges
pnie ꝯſtituūt tā magis q̄ʒ min⁹ de pctō do-
lētib⁹. Quorum ſtudiū ad hoc pcipue tēdē de
bet: ut cordis dolorē q̄ʒtū pbās eſt cogſcāt
⁊ ſcḋm ipſi⁹ modū ſatiſfactionē iniūgāt. vnde
In enchiridion: ⁊ hi de pe. di.j. c. in actiōe. Aug⁹. In actiōe pnie ubi tale cōmiſſū eſt ut
is qui cōmiſit a chri ēt corpe ſepet: non tam
ꝯſiderāda eſt menſura tpis q̄ʒ doloris. Cor
Pſal.50. enī ꝯtritū ⁊ hūiliatū de⁹ nō deſpicit. Veru3
q2 plerūq3 dolor alteri⁹ cordis occult⁹ eſt al
teri nec in aliorum notitiā niſi p vba ul' alia q̄-
cūq3 ſigna pcedit: cū ſit corā illo cui dr̄: Ge
Ps.37. mit⁹ me⁹ a te nō eſt abſcōdit⁹: recte ꝯſtituunt
ab his qui eccl'ijs pſūt tpa pnie: ut ſatiſfaciat
ēt eccl'ie in qua pctā ipa remittunt. extra eā
qppe nō remittunt. Ipa enī ſpm ſcm̄ pign⁹
j. Corin.j.i De pe. di.j. ca. meſurā. accepit: ſine q̄ nō remittunt nulla pctā. Ite3
Hiero. Meſura tpis in agēda pnia iō nō ſa
tis apte pfigūt canones pro vnoquoq3 cri
mine ut de ſingulis dicāt qualr vnūquodq3
emēdādū ſit: ſʒ magis in arbitrio ſacerdotis
intelligētis reliquēdū ſtatuerūt: q2 apud deū
nō tātū ualet mēſura tpis quātum doloris.
Nec abſtinētia tātū ciborum q̄ʒtū mortifica-
tio vitiorum. Ideoq3 tpa pnie pro fide ⁊ ꝯuer
ſatiōe fideliū penitētiū abbreuiāda pcipiūt:
⁊ pro negligētia ꝓlāda: pro quibuſdā ta-
mē culpis modi penitētie ſunt impoſiti.

¶ Q: morientib⁹ nō ſit iponēda ſatiſfactio ſed in notēſcenda. d

Solet ēt q̄ri utrū ſatiſfactio
26.q.7. ca. ab iſirmis. nis lex morituris ſit iponēda. De quo Theo
dorus Cantuarieñ. epus in penitētionali ſuo
ſic ait: Ab iſirmis in piculo mortis poſitis:
pura ingrēda eſt ꝯfeſſio pctōrum: nō tn̄ eſt il-
lis iponēda q̄ʒtitas pnie ſʒ inoteſcēda: ⁊ cu3

amicorum orōnib⁹ ⁊ elemoſynarū largitiōib⁹
pōdus pnie ſubleuādū: ſi forte migrauerint.
Si vo ꝯualuerit pnie modū a ſacerdote ipo
ſitū diligēter obſeruēt. Aliis vo pro q̄litate
pctī: pnia decernēda eſt pſidentiū arbitrio.
Vn̄ Leo Papa: Tpa penitudis hita mode 26.q.7. ca. tēpora pe.
ratiōe ꝯſtituēda ſūt tuo iuditio ꝓut ꝯuerſo-
rū aīos pſpexeris eē deuotos. Parit ēt hēe
debes etatis ſenilis alias ſil' intuitū: ⁊ reſpice
re piculorum q̄rūcūq3 ul' egritudinū nec̄itates.

¶ In nec̄itate nō eſt negāda pnia ul' recōciliatio. e

Sciēdū ēt ꝙ tpe neceſſita-
tis nō eſt negāda pnia uel recōciliatio petē-
tib⁹. Vn̄ Leo papa: His qui tpe neceſſitatis 26.q. 6. ca. his qui.
⁊ piculi urgētis iſtātia pſidiū pnie ⁊ mox re-
cōciliatōis iportāt nec ſatiſfactio iterdicēda
eſt: nec recōciliatio denegāda: q2 miſicor-
die dei nec mēſuras poſſum⁹ ponē: nec tpa
diffinire. Qḋ ſi ita aliq̄ egritudie aggrauati
ſūt: ut qḋ paulo an̄ poſcebāt ſub pn̄ti ſignifi
care nō ualeāt: teſtionia eis fideliū circūſtā-
tiū ꝓdeſſe debebūt: ſil'q3 pnie ⁊ recōciliatio
nis ꝯſeqn̄t bn̄ficiū. Itē Iuli⁹ papa. Si pſbyt Ibidē c. ſi preſbyter.
pniā3 abnegauerit morietib⁹: re⁹ erit aiarū: Ezech. 18.
q2 dn̄s ait: cū ꝯuſus fuerit tūc ſalu⁹ erit. Ve 26.q.6. ca. cogitimus ad finē.
ra enī ꝯfeſſio ultio tpe pōt eē: q2 nō mō tpis
ſʒ ēt cordis de⁹ iſpector eſt ſic latro ꝓbat.

¶ Qḋ pſbyter nō recōciliet inconſulto epiſcopo niſi neceſſitate. f

Non debet tn̄ preſbyter pe 26.q. 6. ca. cognouimus. §. cui mit.
nitētē recōciliare icōſulto epō: niſi ultia ne-
ceſſitas cogat. Unde in carthaginēſi ꝯcilio.
Preſbyt incōſulto epo nō recōciliet penitē Et habet 26.q.6. ca. preſbyter.
tē: niſi abn̄te epō ul' ultima neceſſitas cogat.
Cuiuſcūq3 penitētis publicū crimē ē ꝙ vni
uerſa3 cōmouerit urbē an̄ abſidā. ſ. itroitū ec 26.q. 6. ca. aurel' epo.
cleſie man⁹ ei imponat. Itē Aurelius epō di
xit: Siquis in periculo cōſtitutus fuerit ⁊ ſe
reconciliari diuinis altaribus petierit: ſi epō
abſens fuerit: debet preſbyter ꝯſulere epm̄ ⁊
ſic periclitātē ei⁹ pcepto recōciliare. Incon
ſulto vo epō nō pōt excōmunicatos uel pu 26.q. 6.c. 8 iubet.
blice penitētes preſbyter recōciliare. Vnde
in carthaginēſi ꝯcilio ſcḋo: ſtatutum eſt ut
chriſma uel recōciliatio penitētiū ⁊ puella Ibidem.
rū cōſecratio a preſbyteris nō fiat. Itē. Re
cōciliare quēquā in publica miſſa pſbytero
nō liceat: puellaru3 tn̄ ꝯſecratio ꝯſulto epō Ibidē. ca. preſbyter.
per preſbyterū fieri ualeat. Vn̄ in carthagi
nenſi ꝯcilio ſecūdo. Preſbyt icōſulto epō
virgines nō cōſecret: chriſma vo nunq̄ cō
ficiat. Sicut pcepto epi pōt pſbyter cōſecra

re virgines: ſic ⁊ recōciliare penitentes.

¶ An oblatio eius ſit recipiēda qui currens ad penitētiā preuenitur morte. g

Si aūt queritur de illo qui
ad pniā3 feſtinās ſacerdotē inuenire nō po
26.q.6.c. ſi aliquis. tuit ⁊ ita deceſſit: utrū oblatio ei⁹ ſit recipiē-
da: Dicim⁹ q2 eſt. Vn̄ in Apanēſi ꝯcilio. Si
aliqs fuerit mortuus qui nō ſit confeſſus: ⁊
teſtimoniū h3 bonū ⁊ nō poterat uenire ad
ſacerdotē ſʒ poccupauit eū mors in domo
uel in via: faciāt pro eo parētes ei⁹ oblatio-
nē ad altare: ⁊ dent redēptionē pro captiuis.

¶ Iſta eſt diſtinctio. 20ᵃ hui⁹ q̄rti libri: In qua magr̄
poſtq̄ʒ egit de pnia ⁊ ptāte miniſtroru3 hoc ſacrm̄
diſpēſantiū: hic agit de q̄buſdā ꝯn̄tibus. Et tria fa
cit. Primo enī oſtēdit tps pnie durare in extremū
vite. Scḋo querit quō agēdū ſit cū illis qui pniam
differūt uſq3 in finē vite ſue. Tertio aſſerit ſimpli-
cē ſacerdotē crimē publicū epo incōſulto in extre-
ma neceſſitate reconciliare. Primum facit uſq3 ibi
[Solet ēt queri utru3 ſatiſfactionis.] Scḋm uſq3
ibi [Nō debet tn̄ pſbyter.] Tertiū uſq3 ad finē di
ſtinctionis. In ſpāli ſnīa magr̄i ſtat in trib⁹ ꝓpō-
nib⁹ q̄rū pma eſt hec. ¶ Si ſerotina pnia mortuo
ualet vita ipetrare: piculoſum eſt tn̄ pniam uſq3 in
finē vite differre ⁊ ꝓcraſtinare. Hāc magr̄ iſinuās
ꝓpōit pmo ꝙ tps pnie durat uſq3 in finē vite. Au-
guſtin⁹ tn̄ dicē videt ꝙ illi qui ſolū in fine vite pe-
nitēt in ſecuro ſtatu non traſeūt de hac vita: ſed q2
pnia ſerotina eſt ſatiſfactiua ⁊ ſacrificiū ueſptinu3
⁊ iō deo accepta: iō pmiſſa Aug. itelligenda ſunt
de illis qui non ex amore dei: ſed ex timore mortis
pniam faciūt: uel pro tāto ſecuritatē non dat btūs
Aug⁹ q2 difficile eſt ꝙ in tali ſtatu pniam agāt ue
ram ꝓpter filios: uxorē: mundū ⁊ dolore3 mortis
que in illo ſtatu retrahūt hoīe3 a cōuerſione ad de
um: tn̄ qui in fine vite ſue penitēt bn̄ pn̄t digne pe-
nitere: ſʒ in purgatorio ſoluūt penā quā in pn̄ti nō
ſoluūt: niſi forte tūc tā uehemēs eēt ꝯtritio ut ſuffi
ceret ad delicti punitionē. Oſtendit ēt poſtea ꝙ illi
qui pniam iniūctā in hac vita nō ipleuerūt: ⁊ ēt q
pniam eis iniūctā fecerūt: que ſi tn̄ nō fuit ꝯdigna
pro pctō cōmiſſo ꝓ his punient i purgatorio: niſi
forte hērēt tā uehemētē ꝯtritionē que ſufficiēter in
eis pctā puniret: ſʒ q2 cōtritio nō ꝯſtat iō pnia im
ponit: que ut ibidē btūs Aug⁹ dicit ſcḋm ipm cōtri
tionis modū diuerſimode iponēda eſt. ¶ Scḋa ꝓ
poſitio eſt hec: Ab iſirmis in piculo mortis ingrē-
da eſt cōfeſſio pctōrum ⁊ pnie pōdus ſubleuādū eſt
elemoſynis ⁊ orationib⁹ amicorum. Hāc magr̄ iſinu
ans oſtēdit q̄liter agēdu3 ſit cū illis qui in fine vite
ſue penitēt: ⁊ dicit ꝙ morietib⁹ nō eſt pena ſatiſfa-
ctoria iponēda: niſi poſtq̄ʒ cōualuerūt ſed inoteſcē
da. Aliis vo ſcḋm arbitriū ſacerdotis iniungēda eſt.
Dicit ēt ꝙ morietib⁹ nunq̄ʒ recōciliatio denegāda
eſt: q2 ſacerdos denegās reus eſt aiarū illarū: ad q̄
rū recōciliationē ſufficit ꝙ eā pus petierit ēt ſi tūc
petere nō poſſint pp iſirmitatē. ¶ Tertia ꝓpō eſt
hec: Preſbyteri inconſulto epō publicū crimē uel
excōicatū nō abſoluāt niſi ad hoc ultima neceſſitas
cogat. Hāc magr̄ iſinuās dicit ꝙ illū cuius eſt cri
mē publicū: puta ꝙ vniuerſā cōmouit urbē poſſit

ſacerdos ſimplex in caſu mortis inconſulto epō ſi
ſit abſens recōciliare: alias tn̄ nō debet facere epō
incōſulto: ſicut nec vgies ꝯſecrare. Addit ēt iſup ꝙ ſi
moriēs ſacerdotē hēre nō poſſit: dū tn̄ bonū teſti-
moniū hēat ꝙ ſacerdotē petiuit nō ē illa que offer
tur oblatio reſpuēda ſʒ recipiēda. Et tm̄ in ſpāli.

¶ De pctis que poſt hanc vitā dimittūtur. a

Solet etiā queri utru3 Di. XXI. De cōfeſſione ſacramētali quātu3 ad opportunitatē tpis reſpectu penitentie uenialium.
poſt hāc vitā aliq̄ pctā remittant:
Q: aliq̄ poſt hāc vitā remittantur
chr̄s oſtdit in euāgelio ubi ait. Qui
peccauerit i ſpū3 ſcm̄ nō remittet ei neq3 in
hoc ſeculo neq3 in futuro. Ex q̄ dat intelli
gi ſicut ſci doctores tradūt: ꝙ q̄dā pctā in fu-
turo dimittētur. Quedā enī culpe in hoc ſe
culo relaxātur: q̄dā vo pue ēt in futuro que Greg⁹. 25. di. ca. qualis hinc.
q̄dē poſt mortē grauāt ſʒ dimittūtur ſi digni
ſunt ſi bonis actib⁹ in hac vita meruerūt ut
dimittant eis. De illis ēt q edificāt lignū: fe- j. Cor. 3.
nū ſtipulā. dicit Aug⁹ ꝙ ignē tribulatiōis trā In li. de ciuitate dei.
ſitorie inuenient cremabilia edificia que ſecū In li. de ci. dei. li. 21. ca. 26.
portauerūt hoīes cremantes. Ait enim ſic:
poſt iſti⁹ ſane corpis mortē donec de igne
purgatorio ueniat ad diē dānatiōis ⁊ remu
neratiōis: ſi hoc tpis interuallo ſpūs defun
ctorum qui edificauerūt: lignū: fenū: ſtipulam
hi⁹ ignē dicant ꝓpeti: quē alij nō ſentiūt qui
hi⁹ edificia nō portauerūt: ut inueniāt ignē
trāſitorie tribulatiōis uenialia cōcremātem
nō redarguo: q2 forſitā uerū eſt. S3 q2 dr̄ ſal Aug⁹ ſuper ps. ⁊ in gl. j. Cor. 3. Dies dn̄i.
uus erit q̄ſi per ignē cōtēnit ille ignis. Graui
or tn̄ erit ignis ille q̄ʒ q̄cq̄d poteſt hō pati in
hac vita. Hic apte inſinuatur ꝙ illi qui edifi
cant lignū: fenū: ſtipulā: queda3 cremabilia
edificia. i. uenialia pctā ſecū portant: que in
igne emēdatorio cremantur. Vn̄ ꝯſtat q̄dā
uenialia pctā poſt hāc vitā deleri.

¶ Q: aliq̄ citi⁹ aliq̄ tardius purgātur in igne. b

In illo aūt igne purgato-
rio alij tardius alij citius purgantur ſcḋm ꝙ
iſta pereūtia magis ul' min⁹ amauerūt. Vn̄
In ench. c. 53. uel. 50. Aug⁹. Poſt hāc vitā icredibile nō eſt: nō-
nullos fideles per ignē quēdā purgatoriū:
quātomagis minuſue bona pereūtia dilexe
runt tāto tardius citiuſq3 ſaluari. Vn̄ nō fru
Quid ſit edificare: lignū: fenu3: aut ſtipulā ſtra illa tria diſtinxit apl's: lignū: fenū: ſtipu
lā: que illi edificāt: qui etſi aliena nō rapiant
reb⁹ tn̄ iſirmitati ꝯceſſis aliq̄ dilectiōe ihe-
rēt. Qui ſcḋm ſuos amādi modos: uel diuti⁹
ut lignū: uel min⁹ ut fenū: uel minimū ut ſti
pula ignē ſuſtinebūt. Qui vo ſupedificant
aurū: argētū ⁊ lapidē precioſum: de utroq3
igne ſecuri ſunt: nō ſolum de illo eterno qui

Universidad de Deusto
Biblio

cruciaturus eſt ipios in eternū:ſ ēt de illo
emēdatorio quo purgabunt quidā ſaluādi.

¶ Oppoſitio. c

Hic obijci pōt. Si p lignū
fenū:ſtipulā uenialia intelligunt pctā:ꝛ nul
lus adeo pfect⁹ eſt qui uenialiter nō peccet:
ergo qui edificāt aurū argētū ꝛ lapidē pcio
ſū:edificāt etiā lignū:fenū:ſtipulā:ergo per
Solutio. ignē trāſibūt. Ad qd dicim⁹:q non ois qui
uenialiter peccat:lignū:fenū:ſtipulam edifi
cat:ſicut ecōuerſo nō ois qui cōtēplat deū
ꝛ diligit ꝓximū ꝛ opa bona facit edificat au
rū:argētū:lapidē precioſū:ꝛ tn̄ in auro itelli
git cōtēplatio dei:in argēto dilectio ꝓximi:
In ench. in lapide pcioſo bona opa Sꝫ illi qui edifi
cant lignū:fenū:ſtipulā deū cōtēplātur ꝛ ꝓ
ximū diligūt ꝛ opa bona faciūt:nec tn̄ edifi
cant aurū:argētū ꝛ lapidē precioſum. Hec
Aug⁹ in en eni edificat qui ſic illa tria facit:ut cogitet q
chiri. ſūt dei ꝛ quō placeat deo nō mūdo. Lignū
Idē de fide vo ꝛ fenū ꝛ ſtipula accipi pñt ſecularium rerū
ꝛ operib⁹ q̄uis licite conceſſarū tales cupiditates ut
amitti ſine aī dolore poſſint. Hec ergo edifi
Quid ſit e cat is qui cogitat que mūdi ſūt:quō placeat
dificare:au mūdo:qui circa diuitias ſuas q̄dam carnali
rū:argentū affectu tenet:ꝛ tn̄ ex eis mlta beneficia facit
uel lapides nec pro eis aliqd fraudis uel rapine molit.
pcioſum. Ex his ergo pꝫ q nō idē bō ſiml hec ꝛ illa
edificat. Illa eni edificatio perfectoꝝ tn̄ eſt
qui nō cogitāt placere mūdo ſꝫ tn̄ deo:qui
etſi uenialiter aliqn̄ peccāt:feruore charita
tis ita abſumit in eis pctm̄ ſicut gutta aque in
camino ignis:ꝛ iō nunq̄ ſecū portāt crema
bilia. Hec aūt iferior edificatio minoꝝ eſt:
qui nō tn̄ deo ſꝫ etiā mūdo placere cogitāt:
deū tn̄ pponūt. Si vo mūdū pponerēt:non
Aug⁹. ſupedificarēt:ſꝫ deſtruerēt fundamētū. Affe
ctiones ergo carnales qb⁹ dediti ſūt:domi
bus:coniugib⁹:poſſeſſionib⁹:ita ut nihil p
ponāt chriſto:illis trib⁹ ſignificant que in mē
tes pfectoꝝ nō cadunt: etſi alia uenialia ad
mittāt. In cordib⁹ vo minoꝝ interdū durāt
uſq̄ in finē:qui cū talib⁹ edificijs trāſeūt:ſꝫ
diſſoluūtur in igne. Ipſi vo merito fūdamē
ti ſalui erūt grauiſſimā tn̄ penā ſentient. Ex
quo apparet quātā hic miſericordiā exhibet
de⁹:ꝛ quātā ibi exerceat ſeueritatē:cum pro
eodē pctō multo graui⁹ ibi puniat q̄ hic.

¶ Opinio quorūdā cum obiectione. d

Sed forte dices illud eē ac
25. di. c. qua cipiēdū de pena peccati nō de ipſo pctō:qd
lis hic. Greg. dicit:quedā leuia in futuro dimitten
da. Si eni uerā pniaꝫ habuerit qs pctā oia
dimiſſa ſūt ei:ſꝫ pena forte remāſit. Ideoq̄
ſi uere penitēs obijt:ſine pctō trāſijt. Si aūt
uere penitēs nō eſt in obitu:maculā portat
que nunq̄ delebit. Qui vo edificat lignū:
fenū ſtipulā:uere penitet:q bon⁹ eſt ꝛ cha
ritatē hꝫ:ꝛ in charitate de hac vita trāſit:er
go ſine pctō trāſit. Nō ſeqtur. Verū quidē
Q aliquis eſt q bon⁹ eſt ꝛ charitatē hꝫ ꝛ uere penitet:
uere peni ꝛ tn̄ cū ueniali pctō trāſit qd nō deleuit peni
tet etſi non tētia. Pnia eni nō delet niſi pctm̄ illud qd
de omni ue deſerit hō. Tale āt pctm̄ ſepe in hac vita nō
niali. relinquit ab hoie:ꝛ tn̄ uere penitēs ē etſi nō
de oib⁹ uenialib⁹ peniteat. Pōt eni quis de
oi mortali ꝛ de oi ueniali penitere: excepto
vno uel pluribus uenialib⁹ qdē. Sicut ha
bet quis charitatē ꝛ vnū uel plura uenialia:
Exēplo uti qd de criminalib⁹ nullaten⁹ eē pōt. Eſt eni
tur ad pro aliqs bon⁹ charitatē hñs:ſed adhuc q[...]dā
bandum ol cupiditatis affectu amās hec ſecularia:tali
[...] exñs ſubita morte opprimit. In illo terre
no affectu mortuus eſt:ꝛ tn̄ ſaluabit:a quo
nō ſe hic abſoluit:ergo poſt hāc vitā ab illo
purgabitur. Cōſtat ergo quedā pctā.ſ.leuia
poſt hāc vitā dimitti. Si vo de pena pcti il
lud itelligi uoluiſſent auctores:cur magis
cōmemoraſſent leuia q̄ grauia:cū ēt graui
um pena hic inexpleta poſt hāc vitā reſtet:

¶ De generali confeſſiōe quid proſit. e

Poſt hec conſiderādū eſt
quid ꝓſit cōfeſſio illa ubi ſingula pctā que
qſq̄ fecit nō exprimūtur. Sane dici pōt:q
oia criminalia ſemel ſaltē opꝫ in cōfeſſione
exprimi niſi aliqua a mēte exciderint. Sed
q nemo delicta intelligit oia:generalr ſaltē
ea cōfitere quoꝝ memoriā nō hēs:ꝛ ſic nihil
celaſti de ſcelerib⁹ tuis. Venialia vo ut ait
In gnāa re Aug⁹ q inumerabilia ſunt ſufficit generali
ſponſiōe ꝫ ter cōfiteri:niſi aliqua ſint frequēter iterata:
pelagianos pfecti⁹ eſt tn̄ ēt illa exprimere ſi uales. Idq̄
quotidie gñaliter fit ꝯfeſſio in eccl'ia pro ue
nialib⁹.ſ.pctis que quotidie admittimus ꝛ
pro illis mortiferis q̄rū notitiā nō habem⁹.
Vñ Aug⁹. Veritatē dicit deo penitēs qñ ni
hil illi de cōmiſſis ſcelerib⁹ celat:nūquid etſi
uolūtatē celauerit:de⁹ ignoret:ſꝫ ueritatē ſi
bi dici vult ab eo ut ueniā conſequatur. Si
Pſal. 18. vo mēte aliqua exciderint:ꝯfitet vitatē deo
cū generaliter dixerit:De⁹ qui noſti occul
ta cordis ꝛ opa mea ꝛ delicta a te nō ſūt ab
ſcondita quib⁹ ueniā largiaris precor:ꝛ hec
eſt ueritas cōfitētis quā diligit de⁹. Vnde
Pſal. 50. Aug⁹. Ecce eni ueritatē dilexiſti. Hic inſi
nuat q generalis confeſſio ēt mortalia de
let quorū intelligentia nō habetur.

¶ Nemo cōfiteatur peccata que non fecit. f

Sicut autē penitēs celare
nō debet pctm̄ ſuū q ſupbia eſt:ita nec hu
militatis cā fateri ſe reū illi⁹ qd ſe nō cōmiſiſ
ſe noſcit q incauta eſt talis humilitas ꝛ pec
catorē cōſtituit. Vñ Aug⁹. Cū hūilitatis
De uerbis cā mētiris ſi nō eras pctōr anteq̄ mētireris
apli. ꝛ ha mētiendo efficieris qd vitaras:q ueritas in
bet. 22. q. 2. te nō eſt niſi ita te dixeris pctōrē ut ēt eē co
c. cū humi gnoſcas. Veritas aūt ipa eſt ut qd es dicas.
litatis. Nā quō eſt ueritas ubi regnat falſitas:

¶ De penis ſacerdotis q pctm̄ publicat ꝯfitentis. g

Caueat autē ſacerdos ne
pctā cōfitētiū alijs prodat alioqn deponat
Vñ Greg. Sacerdos ante oia caueat ne de
De pe. di. 6. his qui ei cōfitentur pctā alicui recitet: non
c. ſacerdos propinqs:nō extraneis:nec qd abſit pro ali
quo ſcandalo. Nā ſi hoc fecerit deponat ꝛ
oib⁹ dieb⁹ vite ſue ignominioſus peregrinā
do pergat. ¶ Qd vo dictū eſt ut penitēs eli
16. q. 1. c. ad gat ſacerdotē ſciētē ligare ꝛ ſoluere:vr ꝯtra
min⁹. §. ec riū ei qd in canonibus repit:vñ nemo.ſ.al
ce in hoc. terius parrochianū iudicare pſumat. Sꝫ ali
9. q. 2. quaſi ud eſt fauore uel odio ꝓpriū ſacerdotē cōtē
per totum. nere qd canones ꝓhibēt:aliud cecū vitare:
qd Vrban⁹ facere monet:ne ſi cecus cecum
Matth. 15. ducat ambo in foueā cadāt. Ait eni Vrba
nus ſcōs. Placuit ut nulli ſacerdotū dein
Ibidē. c. cū ceps liceat quēlibet cōmiſſū alteri ſacerdo
placuit. ti ad pniaꝫ ſuſcipe:ſine ei⁹ cōſenſu cui ſe pri⁹
cōmiſit niſi pro ignorātia illi⁹ cui prius con
feſſus eſt. Qui vo contra hoc facere tenta
uerit:gradus ſui piculo ſubiacebit.

¶ Iſta eſt diſtinctio. 21ª hui⁹ q̄rti libri: In qua magr
poſtq̄ egit de tpe pnie: Hic mouet q̄ſdā qōnes cir
ca determiata ꝛ ſoluit. Et circa hoc duo facit. Pri
mo eni querit an ēt aliq̄ pctā dimittant poſt hāc vi
tā. Scōo oñdit quō mortale remittat cuius notitia
nō hētur. Primū facit uſq̄ ibi[Poſt hec ꝯſiderā
dū eſt.]Scōꝫ uſq̄ ad finē diſtictiōis. In ſpāli ſnīa
magri ſtat in trib⁹ ꝓpōnib⁹:q̄rū pma ē hec. ¶ Ma
giſter hꝫ atteſtat q pctm̄ ueniale ēt poſt hāc vitā re
mittat. Hāc magr iſinuās querit. Utrū poſt hāc vi
tā ēt aliq̄ pctā dimittant. Et rñdet q ſic per auctēz
dñi dicētis aliq̄ pctā nec hic nec in futuro remitti.
Et per auctē Gregorij dicētis q̄ſdā culpas in futu
ro remitti qbuſdaꝫ ſi tn̄ hꝫ meruerit in hac vita. Et
per auctē Aug᷑ⁿ dicētis eos qui edificant lignū fe
nū ꝛ ſtipulā ꝛ qui uenialia pctā ſecum portāt:per
ignēꝫ purgatorij ſaluari quo iſta pctā cremabunt.
Poſtea dic q ille ignis purgatorij q̄ſdā tardi⁹ q̄ſ
dā citius purgat ſm̄ q aliq̄ magis uel min⁹ bona
corpalia in hac vita dilexerūt. vñ gradus dilectiōis
notant per hec tria.ſ. lignū fenū ꝛ ſtipulā. Illi tn̄ q
ſupedificāt aurū argentū ꝛ lapides pcioſos:tā ab
igne eterno q̄ purgatorij ſecuri ſūt. Poſtea obijcē
ꝯtra pdicta hoc mō. Si per lignū fenū ꝛ ſtipulā in
telligunt uenialia:cū nullus ſit ſine uenialib⁹:ergo
nullus eſt qui iſta nō edificet:ꝛ ita ēt viri pfecti qui
edificāt aurū argentū ꝛ lapides pcioſos: edifica
būt lignū fenū ꝛ ſtipulā. Et q alij ſūt qui edificāt
lignū fenū ꝛ ſtipulā ſic impfecti:qui q̄uis deū ꝯtē
plātur ꝛ ꝓximū diligāt ꝛ bona opa faciūt tn̄ nō di
cunt ſupedificare aurū argētū ꝛ lapides pcioſos
per que pdicta tria itelligunt:q nō hñt hec tria ex
cellēter:ſed cū aliq̄ inordinato amore rerū tpaliuꝫ.
Alij vo ſunt qui edificāt aurū argētū ꝛ lapides p
cioſos ſicut pfecti qui qdē intēti ſunt cōtēplationi
dei que itelligit per aurū ꝛ dilectioni ꝓximi que in
telligit per argētū: ꝛ ceteris bonis opib⁹ que itelli
gūtur per lapides pcioſos. Iſti edificare dicunt nō
lignū fenū ꝛ ſtipulā:ſed iperfecti qui ſiml' cuꝫ deo
cogitāt que ſūt mūdi edificāt lignū fenū ꝛ ſtipulā:
ꝛ cū talib⁹ edificijs trāſeūt ꝛ cremabunt igne pur
gatorij. Lꝫ tranſitorie tn̄ grauiter puniunt. Hic eni
miſericordia exhibet:illic iuſtitia exercebit. Secun
da ꝓpoſitio eſt hec: Sicut per generalē cōfeſſionē
ꝛ uerā ꝯtritionē ueniale delet ſic etiā mortale cui⁹
nō hētur notitia ēt ſi nō recitet. Hāc magr inſinu
ans q̄rit:ſi cōfeſſio proſit in ea ſingula pctā expri
mant. Et rñdet q ſingula pctā mortalia quoꝝ qs
memoriā hꝫ dꝫ ſingillatiꝫ ſiml' in confeſſiōe expri
mere:ſꝫ q̄rū memoriā nō hꝫ opꝫ ſaltē gñalr cōfite
ri:uenialia aūt q inumerabilia ſunt opꝫ ꝛ ſufficiet
ea gñaliter cōfiteri. Vñ ſubdit q confeſſio gñalis
fit in eccl'ia per quā remittūtur pctā uenialia ꝛ eti
am mortalia quoꝝ memoriā nō hēm⁹. Addit etiā
q ſicut penitēs nō debet pctā celare que fecit quo
rū.ſ. hꝫ memoriā:ita dꝫ attēdere ut pctm̄ nō confi
teat qd nō fecit:q ſic mētiret ꝛ peccaret. Ultio di
cit q ſacerdos dꝫ oib⁹ modis pctā cōfitētiū celare:
qd ſi nō fecerit deponēdus eſt. Addit ēt q penitēs
nunq̄ dꝫ ꝓpriū ſacerdotē dimittere:nec ſacerdos
quicūq̄ aliquē alteri ſacerdoti cōmiſſum ad peni
tētiā ſuſcipe dꝫ:tn̄ pp ignorātiā propꝛij ſacerdotis
pt penitēs q̄rere diſcretū ſacerdotē. Et tn̄ in ſpāli.

¶ Si peccata dimiſſa redeant. a

Di. XXII.
Oñdit quā
tū cōfeſſio
nis cōtēpt⁹
obſit.

Q̄Vnq̄ multis auctori
tatibus ſupra ſit aſſertū in uera cor
dis cōtritione pctā dimitti añ oris
cōfeſſionē uel opis ſatiſfactionem
ei ēt qui aliqn̄ in crimē relapſus eſt q̄ritur: ſi
poſt cordis cōtritionē cōfiteri cōtēpſerit:ut
in pctm̄ idē uel ſile ceciderit:an pctā dimiſ
ſa redeāt: Cui⁹ qōnis ſolutio obſcura eſt ꝛ
pplexa:alijs aſſerentib⁹:alijs ecōtra negāti
Auctorita bus pctā ſemel dimiſſa ulteri⁹ replicari ad
tib⁹ aſtruit penā. Qui vo dicūt pctā dimiſſa redire:ſub
pctā redire ditis ſe muniūt teſtimonijs. Amb. ait: Do
nate inuicē ſi alter in alterū peccat:alioquin
de⁹ repetit dimiſſa. Si eni in his contēptus
fuerit ſine dubio reuocabit ſnīaꝫ per quā mi
ſericordiā dederat:ſicut in euangelio de ſer
Matth. 18. uo neq̄ legit:qui in cōſeruū ſuū ipius depre

Universidad de Deusto Biblioteca

De pe.di.4 in pn̄. ⁊.c. ſequēti. hēſus eſt. Itē Raba. Nequā ſuū tradidit
deus tortorib⁹ quoadusq̧ redderet vniuer
ſuʒ debitū: q̄ nō ſolū pctā que poſt baptiſ-
mū hō egit reputabūtur ei ad penā: ſʒ ēt ori
ginalia que in baptiſmo ſunt ei dimiſſa. Itē
In omel. q̄dam. Greg. Ex dictis euāgelicis cōſtat: q̄ ſi ex to
to corde nō dimittim⁹: qđ in nos delinquit
⁊ hoc rurſū exigit qđ iā nobis per pniaʒ di
miſſū fuiſſe gaudebam⁹. Itē Aug⁹. Dic de-
In quadaʒ omel. Luce.6. us: Dimitte ⁊ dimittet tibi: ſʒ ego pri⁹ dimi-
ſi: dimitte uel poſtea. Nā ſi nō dimiſeris re-
uocabo te: ⁊ qcqd dimiſerā replicabo tibi.
Ibidem. Itē qui diuini bñficij oblit⁹ ſuas vult vindi-
care iniurias: nō ſolū de futuris pctis veniā
nō merebit: ſed ēt preterita que iā ſibi dimiſ
ſa credebat: ad vindictā ei replicabunt. Itē
Super Lucā.11. ⁊ Mathi.12. Beda. Reuertar in domū meā ⁊c. Timen-
dus eſt ille uerſiculus nō exponēdus: ne cul
pa quā in nobis extinctā credebamus: per
Ibidem. incautelā nos uacātes opprimat. Itē. Que
cūq̧ eni poſt baptiſma ſiue prauitas hereti
ca ſeu cupiditas mundana arripuerit: mox
Lib. de baptiſmo de pe.di.4. Matth.18. diuʒ pſternet in ima vitiox. Itē Aug⁹. Re-
dire dimiſſa pctā: ubi fraterna charitas nō
eſt: aptiſſime dñs in euangelio docet: in illo
ſeruo a quo dimiſſū dñs debitū petijt: eo ꝙ
ille cōſeruo ſuo debitū nollet dimittere. His
auctoritatib⁹ innitunt qui dicūt pctā dimiſſa
ſi replicant redire ſimplr. Quib⁹ opponit.
Oppoſitio cōtra eos. Si qs pro pctō de quo penituit ⁊ indulgen
tiā accepit iterū punit: nō videt iuſtū. Si pu
nit pro eo qđ peccauit: ⁊ nō emēdauit iuſti-
tia eſt aperta. Si vo reqrit qđ fuerat condo
natum: uel iniuſtitia eſt: uel iuſtitia occulta.
Naum.1. Videt ēt de⁹ bis in idipſuʒ iudicare: ⁊ du-
plex tribulatio ɔſurgere qđ ſcriptura negat.
Sʒ ad hoc pōt dici: ꝙ neq̧ duplex tribula
tio conſurgit: neq̧ iudicat de⁹ bis in idipſū.
Hoc eni fieret ſi poſt cōdignā ſatiſfactionē
⁊ ſufficiētē penā iterū puniret: ſed nō ſatiſfe-
cit digne ⁊ ſufficiēter: qui nō pſeuerauit. De
buit eni iugē pcti hēre memoriā: nō ad faciē
dū: ſʒ ad cauēdū: debuit nō obliuiſci oēs re-
tributiones dei: que tot ſunt qt ſūt pctōruʒ
Aug⁹ ſup pſalteriū. remiſſiōes. Tot ergo debuit cogitare dona
dei: qt mala ſua: ac pro illis uſq̧ in finē gra-
2. Pet.2. tias agē. Sʒ q̄ igrat⁹ ad uomitū ſicut canis
redijt: anteacta bōa mortificauit: ⁊ pctm̄ di
miſſuʒ reuocauit: ut cui humiliatio ante de⁹
Matth.15. Luce.16. peccatuʒ dimiſerat: eidem poſtea elato ⁊ in-
grato imputet.

¶ Aliorum ſententia. b

Sed quia abſonū videtur
ut pctā dimiſſa iterū iputent: placet qbuſdā
neminēʒ pro peccatis ſemel dimiſſis iterū a
deo puniri. Sʒ iō dicunt dimiſſa redire ⁊ im
putari: q̄ ꝑpter igratitudinē ita reus ⁊ pec-
cator cōſtituit: ut ante fuerat. Sic eni qđ di
miſſū fuerat dr̄ exigi: q̄ remiſſionis ꝑcepte
ingrat⁹: ita re⁹ fit ut ante fuerat. Vtriq̧ par-
ti qōnis ꝓbati fauēt doctores. Ideoq̧ ali-
cui pti nō preiudicās ſtudioſo lectori iudici
uʒ relinquo: addēs mihi tutū fore ac ſaluti
propinquū ſub mēſa dñox micas edere.

¶ Quid ſit hic ſacramentū ⁊ res. c

Poſt predicta reſtat inue-
ſtigare quid in actione pnie ſit ſacrm̄ ⁊ res.
Sacrm̄ enim ſignū eſt ſacre rei. Quid ergo
hic ſignū eſt: ⁊ que eſt res ſacra hui⁹ ſigni:
Quidā dicūt ſacrʒ hic eē qđ exteri⁹ tm̄ geri Hādolph⁹.
tur. ſ. exterior pnia que eſt ſignuʒ interioris
pnie. ſ. cōtritiōis cordis ⁊ humiliatiōis. Nō
eſt: nō oē ſacrm̄ euāgelicū id efficit qđ figu-
rat. Exterior eni pnia nō efficit interiorē: po
tius iterior cā eſt exterioris. ¶ Sed ad hoc
inquiūt illi hoc eē itelligēdū de illis ſacris
que in nouo teſtamēto inſtituta ſunt: ut eſt
ſacrm̄ baptiſmi: cōfirmatiōis ⁊ corpis chr̄i.
Sacrm̄ vo pnie ſicut ⁊ cōiugij añ tps grē ēt
a ꝑmordio hūani gn̄is fuit. Vtrūq̧ eni iſti-
tutū fuit in ꝑmis parētib⁹. Itē ſi exterior pe
nitētia ſacrm̄ eſt: ⁊ iterior res ſacri: ſepi⁹ pre-
cedit res ſacrm̄ q̄ʒ ſacrm̄ rē. Sʒ nec hoc icō
ueniēs eſt. Nā ⁊ in alijs ſacris que efficiūt
qđ figurāt: hoc ſepe contingit. Quidā aūt Aliox ſnia
dicūt exteriorē pniaʒ ⁊ interiorē eē ſacrm̄
nec duo ſacra: ſed vnū ut ſpēs panis ⁊ vini
nō duo ſunt ſacra ſed vnū. Et ſicut in ſacro
corpis: ita ēt in hoc ſacro dicūt aliud eē tm̄
ſacrm̄. ſ. exteriorē pniaʒ: aliud ſacrm̄ ⁊ rem
ſ. interiorē pniaʒ: aliud rē ⁊ nō ſacrm̄. ſ. remiſ
ſionē pctōrū. Interior eni pnia ⁊ res eſt ſa-
cramēti. i. exterioris pnie: ⁊ ſacrm̄ remiſſio-
nis pcti quam ⁊ ſignat ⁊ facit. Exterior q̄ʒ
pnia ⁊ iterioris ſignū ē: ⁊ remiſſiōis pctōx.

¶ Iſta eſt diſtinctio.22ª hui⁹ q̄rti libri: In qua ma
giſter poſtq̄ʒ egit de tpe pnie: hic determiat quedā
que ptinēt ad effectū ei⁹ que eſt remiſſio pctōx. Et
tria circa hoc facit. Primo enim inqrit utruʒ pctā
in cōtritiōe dimiſſa cōfeſſiōe ſequēti omiſſa uel cō-
tēpta redeāt. Scđo qd in hoc ſacro ſit res ⁊ qd ſa-
cramētū ſm qſdā manifeſtat. Tertio quō pnia ex
terior ⁊ iterior vnū ſit ſacrm̄ ſm alios iſinuat. Pri
mū facit a pn⁰ diſ. uſq̧ ibi[Poſt ꝑdicta.] Scđm
uſq̧ ibi[Quidā āt dicūt.] Tertiū uſq̧ ad finē di
ſtinctiōis. In ſpāli ſnia magri ſtat in trib⁹ ꝓpōnib⁹
quorū ꝑma eſt hec. ¶ Quidā dicūt pctā ſemel di
miſſa per grē ꝑditionē iterū ad penā replicari: ſed
aliqs placet hi⁹ pctm̄ iterū a deo nō iputari. Hanc
magr̄ iſinuās ꝓponit ꝑ utrū dimiſſis pctis in ɔtri
tiōe ſi hō poſtmodū cōfiteri cōtemnat uł in pſtina
pctā uł in cōſilia pctā icidat: an pctā prius dimiſſa
redeāt. Poſtea tāgit circa hʒ diuerſas opiniones.
Quidā eni dicūt ea redire ⁊ adducūt ꝑabolam de
ſuo nequā a quo videt vniuerſū debitū ēt pri⁹ di-
miſſū exactū eē: tāgunt ēt in lr̄a plures auctorita-
tes que faciūt ad ꝓpoſitū. Sʒ ɔ̄ hʒ opponit: nō eni
vr̄ iuſtū ut pro pctō quo qs ſemel iudicat⁹ eſt: iterū
iudicet. Et rñdet ꝙ pp hʒ nō bis ſup eodē pctō iu-
dicat: q̄ nō perfecte penituit cū nō cōdigne pſolui
tur ⁊ igrat⁹ fuerit. Aliox opinio eſt ꝙ pctā dimiſſa
ante: nō redeāt iterū niſi pp ingratitudinē: pp igra
titudinē eni qs re⁹ cōſtituit ſicut ante fuerat ac ſi
pctā redirēt pſtina. Poſtea magr̄ a determiatione
hui⁹ qōnis ceſſat ⁊ ſe excuſat relinquēs ſtudium
ei⁹ ſtudioſo lectori: eo ꝙ utraq̧ opinionū doctores
fauētes hʒ. ¶ Scđa ꝓpoſitio ē hec: In ſacro pnie
pnia exterior eſt ſacrm̄: iterior aūt res ſacri. Hanc
magr̄ inſinuās q̄rit cū ſacrm̄ ſit ſacre rei ſignū qd
in pnia ſit ſacrm̄ ⁊ qd res. Poſtea ſoluit ſʒ opinio
nē aliquox dicētiū exteriorē eē ſacrm̄ iteriorē eē
rē ſacri. Cōtra qđ ſtatiʒ opponit ꝙ ſacra noue le-
gis efficiūt qđ figurāt: exterior aūt pnia nō efficit
iteriorē: ḡ nō eſt ſacrm̄. Et ſm opinionē eox rñdet
dicēs ꝙ uerū ſit de illis ſacris que in noua lege in
ſtituta ſūt: ut baptiſm⁹ confirmatio ⁊ corpus chr̄i:
pnia aūt nō eſt talis q̄ in ꝑmis pentib⁹ fuit: ⁊ tē-
porib⁹ eox inſtituta ſicut ⁊ mr̄imoniū. Obijcit etiā
alio mō q̄ ſacrm̄ dʒ ꝑcedere rē: pnia aūt exterior
nō ꝑcedit iteriorē ut ſepi⁹. Et rñdet ꝙ ēt in alijs ſa
cramētis ſepe ꝑcedit res ſacrm̄ ſicut econuerſo: ut
in adultis cōtritio grā ante baptiſmū ɔfert. ¶ 3ª
ꝓpō eſt hec: Alij dicūt tā exteriorē pniaʒ eē ſacrm̄
q̄ʒ interiorē: tm̄ nō eē duo ſacra: ſed vnū cōpletum.
Hāc eni ꝓpoſitionē ꝓponēs ſoluit qōnē pmiſſam
ſm aliox opinionem qui dicunt tā exteriorem q̄ʒ
iteriorē vnū eē ſacrm̄ ſicut ſpēs panis ⁊ vini non
duo ſūt ſacra ſʒ vnū. Exterior āt pnia ē tm̄ ſacrm̄:
iterior aūt eſt res ⁊ ſacrm̄: remiſſio aūt pctōx eſt
tm̄ res: ⁊ ſic tria ſunt in hoc ſacro ſicut ſunt in ali-
is ſacramentis. Et tm̄ in ſpeciali.

¶ De ſacramento vnctionis extreme. a

Di.XXIII. De vnctionis extreme ſacro. PReter pmiſſa eſt ēt ali
ud ſacrm̄. ſ. vnctio iſirmox que fit
in extremis oleo per epm̄ ɔſecra-
De tribus generibus vnctionis. to. Et ſunt tria gn̄a vnctiōis. Eſt eni vnctio
que fit chriſmate: que dr̄ ꝑncipalis vnctio:
q̄ in ea ꝑncipalr̄ ꝑaclyt⁹ dat: Vñ ⁊ pp abū
dātiā grē duos liquores mixtos hʒ oleū. ſ.
⁊ balſamū: oleū ɔſcie balſamū fame. Chriſ-
ma vo grece vnctio latine dr̄. Nec tm̄ oē ole
uʒ ad vnctionē ſcificatū chriſma uocat: ſʒ il
lud ſolū qđ miſcet cū balſamo: quo capita re
gū ⁊ pōtificū vngunt: quo ēt baptizatos ſa-
cerdotes vngit in vtice ⁊ pōtifex per ipoſi-
tionē man⁹ ɔfirmādos vngit in frōte. Eſt ⁊
alia vnctio qua cathecumini ⁊ neophiti vn
gunt in pectore ⁊ iter ſcapulas in ꝑceptiōe
baptiſmi. Tertia vo vnctio eſt que dr̄ oleuʒ
infirmorum de qua nunc agitur.

¶ A quibus inſtitutū ſit hoc ſacramētum. b

Hoc ſacramētū vnctionis
infirmox ab apl'is iſtitutū legit. Ait eni Ia
cob⁹. Infirmat qs in vobis inducat pr̄byte- Jacobi ultimo.
ros eccl'ie: ⁊ orēt ſup eū: vngētes eū oleo in
noie dñi ⁊ alleuiabit eū dñs: ⁊ ſi in pctis fue
rit: dimittent ei. In quo oñdit duplici ex
cā ſacrm̄ hoc iſtitutū. ſ. ad pctōx remiſſionē
⁊ ad corpalis iſirmitatis alleuiationē. Vñ
cōſtat eū qui hāc vnctionē fidelit deuoteq̧
ꝑcipit: ⁊ in corpore ⁊ in aīa alleuiari: ſi tm̄ ex
pedit ut in utroq̧ alleuiet. Qȝ ſi forte corpis
ualitudinē illi hr̄e nō expedit: illā que eſt aīe
ſanitatē in hoc ſacro acqrit. Et ſic in alijs ſa
cramētis ita ⁊ in iſto: aliud eſt ſacrm̄: aliud
res ſacri. Sacrm̄ eſt ipſa vnctio exterior: res
ſacri vnctio iterior que pctōx remiſſione ⁊
virtutū ampliatiōe ꝑficit. Et ſi ex cōtēptu uł
negligētia ſacrm̄ hoc pretermittit periculo-
ſum eſt ⁊ dānabile.

¶ De iteratione huius ſacramenti. c

Querūt aliqui ſi hoc ſacra
mētū iterari poſſit: cū baptiſm⁹ ⁊ alia q̄dam
ſacra ſemel ſuſcepta nō iterent: Aug⁹ dicit:
ſacrm̄ nō iterādū ⁊ ſacro nō faciēdā eē iniu- In libro cōtra ꝑmenianum.
riā: ſʒ hoc dicit ubi agit de ſacro baptiſmi ⁊
ɔfirmatiōis ⁊ ordiatiōis. Vñ nō vr̄ illud ge
neralr̄ accipiēdū: ſʒ de ſacro baptiſmi cōfir-
matiōis ⁊ ordiatiōis: que nullaten⁹ ſūt repe
tenda: q̄ ſemel tm̄ ⁊ nō ſepi⁹ dat baptiſmus
cōfirmatio ⁊ ordinatio. Sacrm̄ vo altaris
⁊ pnie ⁊ ɔiugij ſepe iterari vr̄: q̄ ſepe ſacrm̄
corpis ꝑcipit: frequēter pnia agit: ɔiugiū ſe
pe ɔtrahit. Quare ergo vnctio ſilr̄ non pōt
iterari: Si morb⁹ nō reuertitur: medicina nō
iteret. Si vo morb⁹ nō pōt cohiberi: q̄re me
dicina debet ꝓhiberi: Sicut orō iterari pōt:
ita ⁊ vnctio iterari poſſe vr̄: utraq̧ eniʒ illic
cōmemorat Iacob⁹ ⁊ utrūq̧ alteri coopat
ad cōferēdā alleuiationē corpis ⁊ aīe. Cur
ergo negat vnctionē ſup iſirmū poſſe iterari
ad ipetrādā ſepi⁹ ſanitatē mētis ⁊ corpis: cū
pp iſirmitatē eadē ſepe itanda ſit orō. ¶ Qui
dā aūt de oī ſacro itelligi uolūt ꝙ nō ſit iterā Aliox opinio.
dū. ſ. ſm totū illud qđ ptinet ad ſacrm̄: dicē
tes q̄dā ſacra ſepi⁹ poſſe ſuſcipi: q̄dā vo nō.
Nec tm̄ que ſepi⁹ ſumūtur: totalr̄ iterant: ut
ſacrm̄ altaris ⁊ vnctiōis: que lʒ ſumantur ſe
pi⁹: tm̄ q̄ nō iterū bñdicit eadē hoſtia uł idē
oleū: nō iterat ſacrm̄ cū iniuria. ¶ Sed dicet
qs ſic: ⁊ baptiſm⁹ nō iterat: etſi aliqs frequē

Universidad de Deusto
Biblioteca

ter baptiçet dū eadē aq̄ nō iterū bn̄dicatur.
Sʒ aliud eſt inquūt illi de bn̄dictione aque
qua fit baptiſm⁹. aliud de bn̄dictiōe panis
ꝛ olei. Pōt ēt baptiſm⁹ celebrari in aq̄ etiaʒ
nō bn̄dicta: qꝛ illa bn̄dictio pro reuerētia tm̄
fit ꝛ decore: nō virtute ſacri. Sʒ corpuſ chꝛi
nō pōt ꝯfici niſi de pane conſecrato: nec vn
ctio illa fieri pōt niſi de oleo ab ep̄o ꝯſecra-
to. Jōq̄ʒ illa ſcificatio ad virtutē ſacri ptine
re videt. Jn ꝯiugio quoq̄ʒ ſemel tm̄ bn̄dicit
In glo. ſup illud. j. Corinthio. 7. Nubat tm̄ in dn̄o.
q̄ſq̄ʒ nō ſepi⁹. Bn̄dicit eni ut ait Amb. cum
prima ꝛ nō ſcd̄a uxore. Si ergo cū dr̄ ſacr̄m
nō eē iterādū: nec iniuria ei eē faciēda: rōneʒ
dicti referas ad ſcificationeʒ rei qua ſacr̄m
explet: de oi ſacr̄o gn̄alr̄ id uerū eſt. Si v̄o
ad ſuſceptionē ſacri: de q̄buſdā uerum eſt ꝙ
nō iterant crebra ſuſceptiōe. de alijs v̄o qui
buſdā nō: qꝛ frequēter ſumūtur: ut hoc vn-
ctiōiſ ſacrʒ qd̄ in oi pene eccl̄ia ſepe repetit.

℞ Jſta eſt diſtinctio 23ᵃ hui⁹ quarti libri: in qua ma
giſter poſtq̄ʒ determinauit de baptiſmo qd̄ eſt ſa-
cramētū itrātiū: ꝛ de ꝯfirmatiōe: euchariſtia ꝛ pe
nitētia que ſunt ſacr̄a pgredictiū: hic determiat de
extrema vnctiōe que eſt ſacr̄m exeūtiū. Et tria cir
ca h̄ facit. Primo eni q̄d ſit hoc ſacr̄m manifeſtat.
Scd̄o oñdit q̄d efficiat. Tertio ſuadet ne q̄s ipſuʒ
ex cōtēptu ꝛ negligētia ꝑtermittat. Primum facit
a pn̄° diſtin. uſq̄ʒ ibi[Hoc ſacr̄m vnctiōis.]Scd̄ʒ
uſq̄ʒ ibi[Querūt aliq̄ ſi hoc ſacr̄m.]Tertiū uſq̄ʒ
ad ſinē diſtin. Jn ſpāli ſn̄ia magr̄i ſtat in trib⁹ ꝑpo
ſitiōib⁹: q̄rū ꝑma eſt hec. ℞ Extreme vnctiōis in
firmoꝝ que fit in oleo cōſecrato per man⁹ ep̄orū
ſunt tria gn̄a iuxta dicta magr̄oꝝ. Hāc magr̄ inſi-
nuās dicit ꝑmo ꝙ ſacr̄m extreme vnctiōis fit oleo
per ep̄m cōſecrato. Et tāgit triplex gen⁹ vnctiōis.
Eſt eni quedā vnctio ꝑncipalis que fit chriſmate
ꝛ oleo. ſ. mixto balſamo: ꝛ tali vnctiōe vngūtur re
ges ꝛ pōtifices in capite: cōfirmādi aūt in fronte:
baptiçādi aūt in uertice. Alia eſt vnctio qua vngū
tur cathecumini inter ſcapulas. Tertia eſt vnctio
qua vngunt infirmi: ꝛ de hac ad pn̄s agitur: ꝛ he
duę fiūt ſimplici oleo bn̄dicto. Poſtea dicit h̄ ſacra
mētū iſtitutū fuiſſe ab apl̄is: ut dicit beat⁹ Jacob⁹
in canonica ſua. c. 2. ℞ Scd̄a ꝑpō ē hec: Hoc ſacrʒ
duplici de cā ab apl̄is eſt iſtitutū. ſ. ad pctōꝝ remiſ
ſioneʒ ꝛ ad corpalis īfirmitatis alleuiationē. Hāc
magr̄ īſinuās dicit hoc ſacr̄m iſtitutū fuiſſe ad du
plicē effectū ad ſanitatē aīe ꝛ corpis: qꝛ tn̄ nō ex-
pedit hoi ut ſemp alleuiet corpalr̄: iō nō ſemp cor
poris ſanitatē acgrit qui hoc ſacr̄m deuote ꝛ fide
liter recipit. Poſtea ponit hui⁹ ſacri cōformitatem
ad alia. Nā in hoc ſacr̄o eſt aliq̄d qd̄ eſt ſacr̄m tm̄:
ut eſt exterior vnctio: ꝛ aliq̄d qd̄ res ſacri ut iteri-
or vnctio. i. pctōꝝ remiſſio: ꝛ virtutū appoſitio: ꝛ
iō hoc ſacr̄m cōtēnere uel negligere ꝑiculoſuʒ eſt.
℞ Tertia ꝑpō eſt hec: Hoc ſacr̄m ex cōtēptu ꝛ
negligētia nō ꝑtermittat: nec ip̄m reiteret niſi mor
bus reuertat. Hui⁹ ꝑpōnis ꝑma ꝑs pʒ ex ꝑmiſſis:
ſcd̄aʒ magr̄ inſinuās q̄rit: utrū hoc ſacr̄m poſſit re
iterari. Et oñdit per. b. Augᵐ ꝙ nō: qꝛ iniuriā fa-
cit ſacr̄o qui reiterat ſacr̄m: ꝛ ſic rn̄det ꝙ Aug⁹ lo

quit tm̄ de trib⁹ ſacr̄is. ſ. de baptiſmo cōfirmatiōe ꝛ
ordie que nullo mō iterāda ſūt. Alia v̄o ſepi⁹ itera
ri pn̄t: ut eucharistia: pn̄ia: ꝛ matrimoniū. quare ēt
vnctio iterat: ſi eni morb⁹ iterat ꝛ vnctio que eſt
medicina morbi iteratur. Et tm̄ in ſpeciali.

℞ De ordinibus eccleſiaſticis. a

Di. XXIIII. De ſacro ordinis quarum ad ea que ad illā diſponunt.
Nunc ad cōſideratiōeʒ
ſacre ordiatiōis accedam⁹. Septeʒ
ſūt ſpūaliū officioꝝ gradus ſiue or
dines ſic ex ſcōꝝ patrū dictis apte tradit: ꝛ ca
Hugo lib. 2. pte. 3. ca. 4.
pitis nr̄i. ſ. ieſu chr̄i exēplo mōſtrat: q̄ oium
officia in ſemetipo exhibuit: ꝛ corpi ſuo qd̄
eſt eccl̄ia eoſdē ordies obſuādos reliq̄t. Se
Quare ſepte ſunt.
ptē aūt ſūt pp ſeptiformē grāʒ ſci ſpūs: cui⁹
q̄ nō ſūt pticipes ad gradus eccl̄iaſticos idi
gne accedūt. Jlli v̄o in q̄rū mētib⁹ diffuſa eſt
ſeptiformis grā ſpūs ſci: cū ad eccl̄iaſticos
ordies accedūt: in ip̄a ſpūalis gradus ꝑmo
tiōe ampliorē gatiā pcipere credūtur.

℞ Quales aſſumendi ſunt ad clerū. b

Clemēs papa di. 23. c. tales.
Tales ēt ad miniſteriū ſpi
rituale eligēdi ſūt clerici: qui digne poſſint
dn̄ica ſacr̄a tractare. Meli⁹ eſt eni ep̄o pau
cos hr̄e miniſtros q̄ pn̄t digne op⁹ dei exer-
cere q̄ʒ mr̄os inutiles qui ordiatori graue
on⁹ iducāt. Tales eni decet eē miſtros chr̄i
qui ſeptiformis grā ſpūs ſci ſint decori: ex
q̄rū doctria ꝛ ꝯuſationis forma eadē grā in
alijs trāſfūdatur ne celeſtes margaritas ſpi
Math. 7.
rituvaliū uerboꝝ officiorūq̄ʒ diuinoꝝ ſordi-
de vite pedib⁹ ꝯculcēt. Jn ſacro ḡ ſeptifor-
mis ſpūs ſeptē ſūt gradus eccl̄iaſtici. ſ. oſtia-
rij: lectores: exorciſte: acoliti ſbdiaconi dia-
coni: ſacerdotes: oēs tn̄ clerici uocant. i. ſor
De corona ꝛ tōſura. Hugo lib. 2. pte. 3. ca. 4.
titi. Corona eni ſignaculū ē quo ſignant in
ptē ſortis miniſterij diuini. Corona regale
dec⁹ ſignificat: qꝛ ſuire deo regnare eſt. Vn̄
miſtri eccl̄ie reges eē dn̄t: ut ſe ꝛ alios regāt:
j. Petri. 2.
q̄b⁹ Petr⁹ ait: Vos eſtis gen⁹ electū: regale
2. Cor. 3.
ſacerdotiū ꝛc̄. Sumitas capitiſ deſup nuda
tur: ut eoꝝ mēs ad dn̄ʒ liba mōſtret: q̄ reue-
lata facie glr̄iaʒ dei ꝯtēplet. Sumitas eni ca-
pitis ē eminētia mētis. denudatio capitis eſt
reuelatio mētis. Cleric⁹ eni ſecretoꝝ dei non
ignar⁹ eē dʒ. Tōdētur ēt capilli uſq̄ʒ ad reue
lationē ſenſuū. ſ. oculoꝝ ꝛ auriū: ut vitia in
corde ꝛ ope pullulātia doceant pſcidēda: ne
ad audiēdū ꝛ itelligēdū uerbuʒ dei ꝑpediat
mēs: pro quo ſuato reddet in excelſis coro
Hugo ubi ſ. ca. 3. Nū. 7.
na. Tōſure āt eccl̄iaſtice uſuſ a naçareis ex-
ort⁹ videt: qui pri⁹ crine ſeruato deinde ob vi
te continētiā caput radebant: ꝛ capillos in
igne ſacrificij ponebant. Hinc uſus inole-

uit ut qui diuinis cultib⁹ mācipant: q̄ſi naça
rei. i. ſancti crine poſito inueniant. Sicut ad
Ezech. 5.
Ezechielē dr̄: Fili hois ſume gladiū acutuʒ
Actuū. 18.
ꝛ duc ſup caput tuū ꝛ barbā. Jn actib⁹ etiaʒ
j. Cor. ii.
apl̄oꝝ Priſcillā ꝛ Aquilā hoc feciſſe legi-
mus. Paulus q̄q̄ʒ ꝛ alij q̄daʒ diſcipuli chr̄i
hoc fecerūt. Recte ergo in q̄buſlibet gradi
bus ꝯſtituti clerici uocant. quoꝝ noia ꝛ rō-
Iſid. in lib. 7. ethimo. ꝛ allegatur di. 21. c. cleros.
nes nominū Jſidorus exponēs ait: Cleros
ꝛ clericos hinc appellatos eſſe credimuſ: qꝛ
Matthias elect⁹ eſt ſorte: quem primuʒ per
apl̄os legimus ordinatū. Cleros eniʒ grece
latine ſors uel hereditas dr̄: Jdeo ergo dicti
ſunt clerici: qꝛ de ſorte ſunt dn̄i. uel qꝛ deum
partē hn̄t. Generalr̄ v̄o clerici nūcupati ſūt
oēs qui in eccl̄ia dei ſeruiunt: quoꝝ gradus
ꝛ noia ſunt hec: oſtiarius: lector ꝛc̄.

℞ De oſtiarijs. c

Jſidorus. j. Paral. 26
Oſtiarij idem ꝛ ianitores
ſunt qui in ueteri teſtamēto electi ſunt ad cu
ſtodiā tēpli ut nō ingrederet in illud imun-
dus. Dicti autem oſtiarij eo ꝙ preſint oſtijſ
templi. Jpſi enim tenenteſ clauē oia intus ꝛ
extra cuſtodiūt: atq̄ʒ inter bonos ꝛ malos
hn̄tes iudiciū dignos recipiūt: indignos re
De ꝯſe. diſ. 23. c. oſtiarius.
ſpuunt. Vn̄ ꝛ eis cū ordinant claues eccl̄ie
dantur ab ep̄o. Et dr̄ eis: Sic agite tanq̄ʒ ra
tionē deo reddituri pro reb⁹ que clauib⁹ iſtiſ
Joā. 2.
recludunt. Hoc officiū dn̄s in ſua pſona ſu-
ſcepit q̄n flagello de funiculis facto uēdētes
ꝛ ementes eiecit de tēplo. Jpſe eniʒ ſe oſtia
Joā. 10.
rium ſignificās dicit: Ego ſum oſtiuʒ: p me
ſiquiſ introierit ſaluabit ꝛ ingredietur ꝛ egre
dietur ꝛ paſcua inueniet.

℞ De lectoribus. d

Jſid. diſ. 21. c. cleros.
Secūdus eſt gradus lecto-
rum: lectores a legēdo ſicut pſalmiſte a pſal
mis canēdis uocati ſunt. Jlli enim predicāt
ppl̄is q̄d ſequant: iſti cantāt ut excitēt ad cō-
punctionē aīos audiētiū: lʒ quidaʒ lectores
ita miſerabiliter ꝑnunciēt: ut quoſdā ad lu-
ctum ꝛ lamētationē cōpellant. Jdē etiā pro
nūciatores uocant qui porro ante nūciant:
Jdē diſ. 25. c. perlectis.
qꝛ tam erit clara eoꝝ uox: ut etiā longe poſi-
toꝝ aureſ adimpleat. Ad lectores aūt ptinet
lectiones ꝑnūciare: ꝛ ea que ꝓphe uaticina
uerunt ppl̄is ꝑdicare: ut iam ex officio in ec
Diſ. 23. c. lector.
cleſia legāt ꝓphetias ꝛ lectiōes: vnde ꝛ ei vi
dente ppl̄o tradit ab ep̄o codex diuinaꝝ le
ctionū ꝛ dr̄: Accipe ꝛ eſto uerbi dei relator:
habiturus ſi fideliter ipleueris officiū: ptem
cum his qui bene uerbū dei miniſtrauerūt.

Hugo li. 2. pte. 3. c. 6.
Qui ad hūc graduʒ ꝑuehit: lraꝝ ſcia debet
eſſe inſtruct⁹ ut ſenſum v̄boꝝ intelligat: vim
accentuū ſciat: diſticte legat: ne ꝯfuſione ꝑ-
lationis intellectū auditorib⁹ auferat. Attē
dat q̄d indicatiue: q̄d interrogatiue ſit legen-
duʒ: ubi ſit in orōne faciēda diſtinctio. Hec
enim male ſeruata: intellectū turbāt ꝛ alios
ad riſum ꝑuocāt. Aurib⁹ ꝛ cordi ꝯſulere de
Luce. 4. Jſaie. 6i.
bet uox lectoris. Hoc officiū ipleuit chriſt⁹
cum in medio ſenioꝝ librū Jſaie aperiēs: di
ſtincte ad intelligenduʒ legit: ſpūs dn̄i ſuper
me ꝛc̄. Ex quo lectorib⁹ datur itelligi qꝛ grā
ſpūali clarere debēt qui alijſ uerbū dei annū
ciant. Hic ordo formā ꝛ initium a ꝓphetis
accepiſſe videt: quibus dr̄: Clama ne ceſſes
Jſaie. 58.
quaſi tuba exalta uocem tuam.

℞ De exorciſtis. e

Jſid. diſ. 21. c. cleros.
Terti⁹ eſt ordo exorciſtarū.
Exorciſte aūt ex greco in latinū adiurantes
uel increpantes uocant. Jnuocāt enim ſup
cathecuminos ꝛ ſup eos qui hn̄t ſpm̄ imun
dum nomē dn̄i adiurātes per eū ut egrediat
ab eis. Ad exorciſtā ptinet exorciſmos me
Di. 25. c. perlectis.
moriter retinē manuſq̄ʒ ſup energuminoſ ꝛ
cathecumios i exorciçādo iponē. Debet āt
hr̄e ſpm̄ mūdū qui ſpiritib⁹ imūdis iperat: ꝛ
malignū expellē de corde ſuo queʒ expellit
de corpe alieno: ne medicia quā alij fac ſibi
nō ꝓſit: ꝛ dicat ei: medice cura teip̄m. Hi cū
Luce. 4. Di. 23. c. exorciſta.
ordinant accipiūt de manu ep̄i librū exorciſ
moꝝ ꝛ dr̄ eiſ: Accipite ꝛ habetote ptātē ipo
nēdi man⁹ ſup energumios uł cathecumioſ
Hoc officio uſus eſt dn̄s q̄n ſaliua ſua teti-
git aures ꝛ liguā ſurdi ꝛ muti dicēs: Effeta:
Matth. 7.
qd̄ eſt adapire: p hoc docēs nos ſpūalr̄ de-
bere apire aures ꝑcordioꝝ hoīuʒ ad itelligē
dū: ꝛ ora ad ꝯfitēdū: ut pulſo demone: ſpūs
ſcūs uas ſuū recipiat. Hoc ēt officio uſus ē
Matth. 8. Luce. 8.
chr̄s cū demoniacos multos ſanauit. Hic
ordo a Salomone videt deſcēdiſſe qui quē
Di. 21. c. cleros.
dā modū exorciçādi inenit q̄ demones ad-
iurati ex obſeſſiſ corpib⁹ pellebant. Huic of
ficio mācipati exorciſte uocati ſūt. De q̄b⁹
Matth. 12. Luce. ii.
chr̄s in euāgelio. Si ego i beelçebub eiſcio
demōia: filij ur̄i. ſ. exorciſte in quo eiſciunt:

℞ De acolitis. f

Di. 21. c. cleros.
Quarto loco ſuccedūt aco-
liti. Acoliti v̄o grece: latine ceroferarij dicū
tur: a deportādis cereis q̄n legēdū eſt euāge
liū uel ſacrificiū offerendū. Tūc eni accēdū
tur luminaria ꝛ deportant ab eis: nō ad ef-
fugādas aeris tenebras cū ſol eo tp̄e rutilet:

Universidad de Deusto

ſed ad ſignū letitie demrandū:ut ſub typo
luminis corpalis:illa lux oſtēdat de qua le-
Joā.p. git: Erat lux uera que illuminat oēm hoiez
Di.25.c.per lectio. uenietē in hūc mūdū. Ad acolitū ꝑtinet pre
paratio luminariū in ſacrario. Ipſe cereum
portat.ipſe urceolū cū vino ⁊ aq ſuggeſta:
pro eucbariſtia ſubdiaconis prepat. Hi cuz
ordinant cū edocti fuerint ab epo qlr in of
ficio ſuo agē debeāt:ab archidiacono acci-
piūt cādelabrū cuz cereo:⁊ urceolū uacuū.
Joā.8. Hoc officiū dñs ſe hre teſtat dicēs: Ego ſuz
lux mūdi:qui ſequit me nō ambulat in tene
Exod.27. bris. Hui⁹ officij formā illi gerebāt in ueteri
Leuitici.6. teſtamēto qui lucernas candelabri cōpone
⁊ Exo.ult. bant ⁊ accendebant igne celeſti: ad illumi-
nandas tenebras aquilonares.

De ſubdiaconis. g

Di.21.c.cleros. **Quintus eſt ordo ſubdia**-
conoꝝ. Grece hypodiacones uocant:quos
nos ſubdiacones dicimus. Qui ideo ſic ap-
pellant:qꝛ ſubiacēt ꝑceptis ⁊ officijs leuita-
rum. Oblationes eni in tēplo a fidelib⁹ ſuſci
piunt:⁊ leuitis ſupponēdas altarib⁹ deferūt.
Hi apud hebreos nathinnei uocabant.i.in
Di.25.c.per lectio. humilitate dño ſeruiētes. Ad ſubdiaconū ꝑ
tinet calicē ⁊ patenā ad altare chri deferre ⁊
leuitis tradere eiſqz miniſtrare. Urceolū q̄-
qz ⁊ aquamanile ⁊ manutergiū tenere: epo
⁊ pſbris ⁊ leuitis pro lauādis añ altare mani
Hugo li.2. pte.3.c.9. bus aquā ꝑbere. His lex ꝯtinētie iponit: qꝛ
altari ꝓpinquātes uaſa corpis ⁊ ſanguinis
Iſaie.52. chri portāt. Uñ illud iplere debēt: Mūda-
mini qui fertis uaſa dñi. Ad hos etiā ꝑtinet
tm̄ de oblationib⁹ ponere in altari:q̄tuz ſuf
ficere poſſit pplo:necnō corpales ⁊ pallas
⁊ ſubſtratoria lauare. Hi cū ordinant acci-
piunt de manu epi patenā ⁊ calicē uacuuz.
ab archidiacono vo urceolū cū aquamani
Joā.13. li ⁊ manutergium. Hoc officio uſus eſt dñs
qñ lintheo ſe precinxit ⁊ mittēs aquā in pel
uim:pedes diſcipuloꝝ lauit ⁊ lintheo terſit.

De diaconis. h

Hugo li.2. pte.3.c.16. **Diaconoꝝ ordo ſextū tenet**
locū pp ſenarij pfectionē. Hic ordo in uete
ri teſtamēto a tribu leui nomē accepit ut tra
Nū.3. xit. Dicunt eni ⁊ leuite. Precepit qppe dñs
Leuitici.8. Moyſi ut poſt ordinationē aaron ⁊ filioꝝ
ei⁹:prorſus trib⁹ leui ad diuini cultus mini-
ſteria ordinaret ⁊ ꝯſecraret dño: ⁊ ſeruirent
pro iſrael corā aaron ⁊ filijs ei⁹ in tabernacu
lo. Ipſiqz geſtarēt archā ⁊ tabernaculum ⁊
Nū.4. oia uaſa ei⁹:⁊ in circuitu tabernaculi excu-
barēt ⁊ in trāſportādo tabernaculo ipſi de-
ponerēt rurſumqz cōponerēt. A vigītiqnqz Nū.8.
annis ⁊ ſupra iuſſi ſunt ſeruire in tabernacu
lo:quā regulā in nouo teſtamēto ſancti pres
ꝯſtituerūt:qꝛ hec etas ad ferēda onera eſt ro
buſta. Leuite ergo ex noie auctoris uocati
ſunt. De leui eni leuite exorti ſunt a qb⁹ in tē
plo myſtici ſacri myſteria explebantur. Hi Iſid.7.eth. Di.21.c.cleros.
grece diacones latine miniſtri dicunt:qꝛ ſic
in ſacerdote ꝯſecratio ita ⁊ in diacono mini
ſterij diſpenſatio habet. Ad diaconū ꝑtinet Di.25.c.per lectio.
aſſiſtere ſacerdotib⁹ ⁊ miniſtrare in oib⁹ que
agunt in ſacris chri.ſ.in baptiſmo:in chriſ-
mate:in patena ⁊ calice:oblationes qqz in-
ferre ⁊ diſponere in altari. Cōponere etiam
mēſam dñi ⁊ ueſtire:crucem ferre ⁊ ꝑdicare
euāgeliū ⁊ epl̄az ad populū. Nā ſicut lecto
ribus uetus teſtamētū ita diaconib⁹ nou[illegible]m
predicare ꝑceptū eſt. Ad ipm etiā ꝑtinet [illegible]
ficium precū ⁊ recitatio cathecuminoꝝ no-
minū. Ipſe premonet aures hre ad dñz:ipſe
donat pacē:⁊ ipſe annunciat. Qd aūt huic Nū.4.
ordini a Moyſe ſtatutū eſt:hoc etiā in no-
uo teſtamēto repitat:cū diacono ſup leuuz
humerū ſtola ponit:⁊ caſula in dieb⁹ ieiunij
cōplicat qꝛ qcqd laboris ⁊ ſuſtinētie in hac
vita tolerat:qſi in leua portat donec in dex- Cant.8.
tera.i.in eternitate requies habeat. Hic or-
do ab aplis celebratus eſt:qñ ut legit in acti
bus aploꝝ ſeptem viros plenos ſpū ſcō ad Actuū.6.
hoc officiū elegerūt:⁊ orone pmiſſa man⁹
eis ipoſuerūt. Uñ ⁊ ꝯſuetudo inoleuit ut in
omni matrice ecclia ſeptem diacones circa
chri aram qſi ſeptē colūne aſſiſtāt. Hi ſunt De ꝯſe.di.4. c.epo.
ſeptē angeli tuba canētes in apocalypſi.qui Apocal.7.
quales ee debeāt apls docet Timotheo ſcri 1.Timo.3.
bens. Hi cū ordinant ſolus epo eis manū i- Di.23.c.illud. conſp.
ponit:qꝛ ad miniſteriū applicant. Ponit eis
orariū.i.ſtolam ſup leuum humeruz:ut per
hoc intelligāt ſe accepiſſe iugū dñi ſuaue:q Matth.11.
ad ſiniſtrā ꝑtinētia.diuino timori ſubijciāt.
Accipiūt ⁊ textū euāgelij:ut intelligāt ſe eē
precones euāgelij chri. Hi aūt anteqꝫ ordi Hugo. 1.Timo.3.
nent ꝓbent ut docet apls:⁊ ſic miniſtrēt nul
lum crimē hñtes. Hoc officio uſus eſt chri
ſtus:qñ poſt cenā ſacrm carnis ⁊ ſanguinis
diſcipulis diſpēſauit ⁊ qñ aplos dormiētes
ad orōnē excitauit dicens: Uigilate ⁊ orate Matth.26 Luce.22.
ut nō intretis in tentationem.

De preſbyteris. i

Septimus eſt ordo pſbyte- Iſid.7.ethimol.c.12.
roꝝ. Preſbyter grece ſenior iterptat latine.
Di.21.c.cleros. Non mō pro etate uel decrepita ſenectute:
ſed ꝓpt honorē ⁊ dignitatē quā acceperūt
preſbyteri noiant qui morū prudētia ⁊ ma-
turitate ꝯuerſatiōis ꝑcellere debēt in pplo.
Uñ ſcriptū eſt: Senect⁹ uenerabilis eſt:nō
Sap.4. diuturna nec annoꝝ numero cōputata. Ca
ni eni ſūt ſenſus hois ⁊ etas ſenectutis vita i-
maculata. Idō aūt ēt pſbri ſacerdotes uocant
Di.21.c.cleros. qꝛ ſacrū dāt:qui lz ſint ſacerdotes tn̄ pōtifi-
cat⁹ apicē nō hñt ſic epi:qꝛ ipſi nec chriſmate
fontē ſignāt nec paclituz dāt qd ſolis deberi
epis lectio actuū aploꝝ demrat. Uñ ⁊ apd
Act.8.⁊ 19 ueteres idē epi ⁊ pſbri fuerūt:qꝛ illud eſt no-
Iſid.ubi ſ. mē dignitatis nō etatis. Sacerdos nomē hz
cōpoſitū ex greco ⁊ latino:qd eſt ſacrū dās
ſiue ſacer dux. Sicē eni rex a regēdo:ita ſacer
dos a ſacrādo dict⁹ eſt:ꝯſecrat eni ⁊ ſcificat.
Antiſtes vo ſacerdos dict⁹ eſt ab eo ꝙ ante
[illegible]pm⁹ eni eſt in ordie ecclie. Ad pſbyterū
Di.25.c.per lectio. aūt ꝑtinet ſacrm corpis ⁊ ſanguis dñi in al-
tari dei ꝯficere:orones dicē:⁊ dona dei bñ-
dicere:qui cū ordinant inungunt eis man⁹
ut itelligāt ſe accepiſſe grām ꝯſecrādi:⁊ cha
ritatis ope debere extēdē ad oēs. Accipiūt
⁊ ſtolā que utrūqz tenet latus:qꝛ debent eſſe
muniti armis iuſtitie ꝯ aduerſa ⁊ ꝓſpa. Ac-
cipiūt ēt calicē cū vino ⁊ patenā cū hoſtijs:
ut per hoc ſciāt ſe accepiſſe ptātē placabiles
Di.21.post prin. deo hoſtias offerēdi. Hic ordo a filijs aarō
ſumpſit initiū. Sūmos eni pōtifices ⁊ mino
Exod.29. res ſacerdotes iſtituit de⁹ per Moyſen q ex
ꝑcepto dei Aarō in ſūmū pōtificē:filios vo
Matth.10. ei⁹ vnxit in minores ſacerdotes. Chrs qqz
duodecim elegit diſcipulos ꝑus qs ⁊ aplos
uocauit:qrū vicē gerūt in ecclia maiores pō
Luce.10. tifices:deide alios ſeptuagita ⁊ duos diſci-
pulos deſignauit:quorū vicē in ecclia tenēt
Matth.17 pſbri. Un⁹ aūt iter aplos ꝑnceps extitit pe-
trus:cui⁹ vicari⁹ ⁊ ſucceſſor eſt pōtifex ſūm⁹.
Uñ dr aplicus qui ⁊ papa uocat.ſ.pr patrū.
1.Timo.3. Qualis aūt eligi debeat pſbr apls ſcribēs Ti
motheo oñdit:ubi noie epi pſbyterū ſignifi
Matth.27 Heb.9. cat. Hoc aūt officio uſus eſt chrs cū ſeipz in
ara crucis obtulit:idez ſacerdos ⁊ hoſtia:⁊
qñ poſt cenā panē ⁊ vinū in corp⁹ ſuū ⁊ ſan
guinē cōmutauit. Ecce de ſeptē ecclie gradi
bus breuiter elocuti qd ad quēqz ꝑtineat iſi-
nuauim⁹. Cūqz oēs ſpūales ſint ⁊ ſacri ex-
cellēter tn̄ canones duos tm̄ ſacros ordies
appellari cēſent.diaconatus.ſ.⁊ pſbratus:qꝛ
1.Timo.3. hos ſolos ꝑmitiua ecclia legit habuiſſe ⁊ de
his ſolis ꝑceptū apli hēmus. Apli eni i ſin-
gulis ciuitatib⁹ epos ⁊ pſbros ordinauerūt.
Leuitas ēt ab aplis ordiatos legim⁹:quoꝝ Actuū.6.
maxim⁹ fuit btūs ſtephan⁹. Subdiaconos
vo ⁊ acolitos ꝓcedēte tpe ecclia ſibi ꝯſtituit.

Quid ſit quod hic dicitur ordo. k

Si aūt querit qd ſit qd hic
uocat ordo: Sane dici pōt ſignaculū eē.i.ſa
crū qddā:q ſpūalis ptās tradit ordiato ⁊ of
ficiū. Caracter ergo ſpūalis ubi fit ꝓmotio
ptātis:ordo ul' gradus uocat. Et dicunt hij
ordies ſacra:qꝛ in eoꝝ ꝑceptiōe res ſacra.i.
grā ꝯfert quā figurāt ea que ibi geruntur.

De noibus dignitatum uel officij. l

Sunt ⁊ alia quedā nō ordi-
nuz ſed dignitatū ul' officioꝝ noia. Dignita
tis ſil ⁊ officij nomē eſt epo. Epatus aūt uo Di.21.c.cleros.
cabulū inde dictū eſt:ꝙ ille q epo efficit ſup
intēdat:curā.ſ.ſubditoꝝ gerēs. Scopin eniz
grece latine intēdere dr: Epi aūt grece latine Ezech.33.
ſpeculatores iterpretant. Nā ſpeculator eſt
prepoſitus in eccleſia dictus eo ꝙ ſpecule-
tur atqz pſpiciat pploꝝ infra ſe poſitoꝝ mo
res et vitā. Pōtifex eſt ꝑnceps ſacerdotuz
quaſi via ſequētiū. Ipſe ⁊ ſūm⁹ ſacerdos nū-
cupat.ipſe enim leuitas ⁊ ſacerdotes efficit.
ipſe oēs eccliaſticos ordines diſponit.

De quadripartito ordine epiſcopoꝝ. m

Ordo aūt epoꝝ qdriparti-
tus eſt.ſ.in pꝛiarchis:archiepis:metropoli-
tanis:⁊ epis. Patriarche grece ſūmus pa- Di.21.c.cleros.quaſi ꝑ totum.
truz iterpretat:qꝛ primū.i.aplicū tenet locū.
ut romanus:anthiocenus:alexādrinus:ſed
oium ſūmus eſt roman⁹. Archieps ꝑnceps
epoꝝ.archos enim grece:latine ꝑnceps dr:
Metropolite aūt a mēſura ciuitatū dicunt.
Singulis enim ꝓuincijs preeminēt qrū au-
ctoritati ⁊ doctrine ceteri ſacerdotes ſubie-
cti ſunt. Solicitudo eni toti⁹ ꝓuincie: ipſis
epis cōmiſſa eſt. Oēs aūt ſupi⁹ deſignati or-
dines epi nūcupant. Nota ꝙ archiepoꝝ no
mine ꝑmates ſupius ſignificaſſe videt:⁊ me
tropolitanoꝝ quos nūc archiepos dicim⁹.
Hoꝝ aūt diſcretio a gētilib⁹ itroducta vide
tur:qui ſuos flamines:alios ſimplr flami-
nes:alios archiflamines:alios ꝓthoflami-
nes appellabant. Sacerdotes enim gētiliū Iſidorus.
flamines dicebant qui habebāt in capite pil
leum in q erat breuis virga:deſup hñs aliqd
lane.qd cū per eſtū ferre nō poſſent filū tm̄
in capite ligare ceperūt. Nudis enim capi-
tib⁹ eis incedere nephas erat. Uñ ⁊ a filo q
utebātur flamines dicti ſunt:qſi filamines.
Sed feſtis dieb⁹ filo depoſito pilleuz ipone

Universidad de Deusto
Biblioteca

bãt pro ſacerdotij eminẽtia. Uates a vi mẽ-
tis appellati ſunt: cuiꝰ ſignificatio multiplex
eſt. Nõ enim ſacerdotẽ: mõ ꝓphã: modo
poetã ſignificat. ¶ Cantor ṽo uocaꝫ qui uo
cem modulaꝫ in cantu. Huiꝰ ſunt duo gene
ra. precẽtor ⁊ ſuccẽtor. ¶ Precẽtor qui uo
cem p̃mittit in cantu. ſuccẽtor qui ſubſequẽ-
ter canẽdo r̃ndet. Concẽtor aũt dĩ q꞉ ꝯſo-
Hugo li. 2. pte. 3. c. 13. nat. Qui aũt nõ ꝯſonat nec ꝯcinit: ꝯcentor
nõ erit. His breuiter tractatis ammonendi
ſunt chriſti miniſtri: quatenus ſicut excellũt
ordinis dignitate: ita precellãt vite ſanctita-
te: ut plebs eis cõmiſſa eorũq꞉ diſciplinis
edocta: gratãter eis obediat: ⁊ eoꝝ imitatio
ne de die in diem ꝓficiat a qbus diuina ſa-
cramẽta percipiũt ⁊ miſſarũ ſolẽnia audiũt.
¶ Miſſa aũt dĩ uel q꞉ miſſa eſt hoſtia cuius
cõmemoratio fit in illo officio: vnde dĩ: Ite
miſſa eſt. i. ſeqmini hoſtiã que miſſa eſt ad
celeſtia tendẽtes poſt eam. uel q꞉ miſſus ce
leſtis uenit ad ꝯſecrandũ dominicũ corpꝰ:
per quẽ ad altare celeſte deferꝫ hoſtia. Un-
de ⁊ dicitur miſſa eſt.

¶ Iſta eſt diſtictio. 24ª huiꝰ q̃rti libri: In qua magr̃
poſtq̃ ſupius determinauit de ſacris que ordinan
tur ad remediũ vnius pſone: Hic determinat de ſa
cramẽtis in remediũ totiꝰ eccl'ie. Et diuidiꝫ in du-
as ptes. Primo determinat de ſacro ordinis: qd̃ or
dinaꝫ ad gubernationẽ eccl'ie: ⁊ ſpũalẽ multiplica
tionẽ. Scd̃o de m̃rimonio qd̃ ordinaꝫ ad multipli-
cationẽ fideliũ nãlem. Scd̃a pars icipit in. 26. diſt.
Prima pars adhuc diuidiꝫ in duas ptes. In p̃ma
determinat de ſacro ordinis. In ſcd̃a pte de ꝯferen
tibus hoc ſacr̃m: ⁊ de ſuſcipiẽtibꝰ. Scd̃a ps in. 25.
diſt. incipit. In prima pte tria facit. Primo eniꝫ nu
merũ ſacroꝝ ordinũ ꝓponit. Scd̃o officia ⁊ digni
tates que ordines ſequunꝫ ſubdit. Tertio quãdaꝫ
ſalubrẽ ãmonitionẽ ſubiũgit. Prima pars uſq꞉ ibi
⌊ Sunt ⁊ alia que. ⌋ Scd̃a uſq꞉ ibi ⌊ His breuiter
tractatis ⌋ Tertia uſq꞉ ad finẽ diſtinctiõis. In ſpã
li ſn̄ia magiſtri ſtat in tribꝰ ꝓpõnibꝰ: quarũ prima
eſt hec. ¶ Septẽ ſacros ordines chriſtus in ſemet
ipſo exhibuit ⁊ iſtos vniuerſali eccl'ie obſeruãdos
reliquit. Hãc magr̃ inſinuãs ꝓponit p̃mo ꝙ ſeptẽ
ſunt gradus ſiue ordines eccleſiaſtici. ſ. oſtiarij le-
ctores: exorciſte: acoliti: ſubdiaconi: diaconi: ⁊ ſa-
cerdotes. quoꝝ oĩa officia chr̃s in ſemetipſo oñdit
⁊ corpori ſuo. ſ. eccl'ie hos ordines ſeruandos reli
quit. Sunt aũt ſeptẽ ꝓpter ſeptiformẽ. ſ. grãꝫ ſpũs
ſancti cuiꝰ grẽ qui nõ ſunt pticipes indigni ad gra
dus eccl'iaſticos accedũt. qui ṽo priuſq꞉ ad hos or
dines accedant hanc grãm hñt. in ipſa ꝓmotione
ampliorẽ accipiũt. Ex quo pꝫ huius ſacri effectus.
Hi aũt ordines ꝓpter ſui dignitatẽ dignos reqrũt
miniſtros. Ex quo pꝫ ſuſcipientiũ cõditio. Poſtea
dicit ꝙ hos ordines p̃cedit clericalis tonſura que
quidẽ corona regaleꝫ dignitatẽ ſignificat: q꞉ ṽo in
ſumitate capitis nudatio fit erectionem mentis ad
deum per ꝯtẽplationẽ deſignat. Uſus aũt huiꝰ ton
ſure initiũ habuit a naſareis quoꝝ ritus paulus ⁊
chriſtiani imitati ſunt. Oẽs ṽo in ordinibꝰ ꝯſtituti cle
rici uocanꝫ: q꞉ in ſortẽ dñi ⁊ hereditatẽ ſunt admiſ
ſi. Cleros enim grece ſors uel hereditas latine dĩ.
Uel q꞉ oẽs diuino ſeruitio ſunt mancipati. Poſtea
de his ordinibꝰ determinat ſingillatim incipiẽs ab
oſtiarijs qui ſunt p̃mi iter ordinũ gradus de qbus
q̃tuor determiat. Primo figurã q꞉ figurati ſunt in
ueteri teſtamẽto per ianitores qui cuſtodiebãt tẽ-
plũ ne igrederet in illud imũdus. Scd̃o nois rõ-
nem ſiue officiuꝫ. Dicunꝫ enim oſtiarij: q꞉ preſunt
oſtijs tẽpli ut dignos recipiãt ⁊ idignos excludãt.
Tertio ordinãdi modũ q꞉ in eoꝝ ordinatiõe danꝫ
eis claues ab ep̃o cũ determiata forma ṽboꝝ qua
ep̃s dicit. ſ. Agite tanq̃ deo rõnẽ reddituri pro re-
bus que clauibꝰ iſtis recõdunꝫ. Quarto iſtitutionẽ
q꞉ chr̃s hoc officiũ exercuit. qñ uẽdẽtes ⁊ emẽtes
de tẽplo eiecit. Uñ ⁊ ipſe de ſe dicit: Ego ſum oſtiũ
per qd̃ oſtiariũ deſignat. Poſtea dicit de 2º ordie
ſcilꝫ lectoꝝ. De quo ſex determiat. Prĩo nois rõnẽ
q꞉ dicunꝫ a legẽdo. qui etiã ꝓnunciatores uocanꝫ
q꞉ ꝓcul auditoꝝ aures eoꝝ uox adimplet. Scd̃o
officiũ q꞉ ad eos ptinet ꝓphetias ⁊ pſalmos legẽ
⁊ eadẽ pp'lo p̃dicare. Tertio ordinãdi modũ: in
ordinatiõe eni librũ diuinaꝝ lectionũ ab ep̃o rec-
piũt cũ determinata forma ṽboꝝ. ſ. accipe ⁊ eſto ṽb
dei ꝓlator: habiturus ſi fidel'r adimpleueris ptẽ cuꝫ
his qui bñ ṽbũ dei ãminiſtrauerũt. Quarto ꝯditio
nẽ: q꞉ qui ad hũc ordinẽ aſſumiꝫ debet ſcia l'raꝝ eẽ
inſtructꝰ ut diſtincte legat ⁊ ſic poſſit auditoribꝰ ꝓ-
deſſe. Quinto iſtitutionẽ: q꞉ h̃ officiũ chr̃s adiple
uit qñ legit illud Iſaie. Spũs dñi ſup me ut habet
Luc. 6. Sexto ꝑfigurationẽ q꞉ ꝑfiguratũ ⁊ nũcia-
tum eſt hoc officiũ in ꝓphis qbꝰ dĩ: Clamane ceſ-
ſes: q̃ſi tuba exalta uocẽ tuã. Poſtea determiat de
3º ordine. ſ. exorciſtaꝝ. de qbꝰ q̃nq꞉ determiat. Prĩo
nois rõnẽ. dicunꝫ eniꝫ exorciſte q̃ſi adiurãtes. Se
cũdo officiũ: q꞉ ad eos ptinet per exorciſmos ſuos
demones ab obſeſſis fugare. Uñ debẽt mũdi eẽ q
ſpiritibꝰ imũdis iperãt. Tertio ordinãdi modũ q꞉
librũ exorciſmoꝝ in ordinatiõe recipiũt ab ep̃iſ cũ
determiata forma ṽboꝝ. ſ. accipite ⁊ habetote ptã-
tem iponẽdi manꝰ ſup energuminos: ⁊ cathecumi
nos. Quarto iſtitutionẽ q꞉ dñs hoc officio uſus ẽ
qñ ſaliua oris ſui tetigit aures ⁊ linguã ſurdi ⁊ mu
ti: ⁊ demoniacos multos ſanauit. Quinto figuraꝫ
q꞉ a ſalomone videꝫ hic ordo p̃mitus deſcẽdiſſe: q
quẽdã modũ exorciꝫãdi inuenit q̃ demones adiu-
rati ab obſeſſis pellebanꝫ cordibꝰ. Uñ ⁊ h̃ officio
mãcipati exorciſte apud iudeos uocati ſunt. Po-
ſtea determinat de 4º ordine. ſ. acolitoꝝ: de q̃ q̃nq꞉
determinat. Primo nois rõnẽ. dicunꝫ enim acoliti
grece ceroferarij latine q꞉ cereos portãt ad ſignuꝫ
letitie demõſtrandũ ⁊ ad figurãdũ uerũ lumẽ. ſ. chr̃m.
Scd̃o officiũ: q꞉ ad eos ptinet lumiaria portare ⁊
preparare ac ſubdiaconis miſtrare in p̃paratiõe ur-
ceoli vini ⁊ aque pro euchariſtia. Tertio ordinãdi
modũ q꞉ cãdelabrũ cũ cereo ⁊ urceolũ i ordiatiõe
accipiũt. Quarto inſtõnẽ q꞉ hoc officio chr̃s uſus
fuit cum dixit: Ego ſum lux mũdi. Quinto figurã
q꞉ huiꝰ figura preceſſit in ueteri teſtamẽto: in his q
lucernas cãdelabri ꝯcinebãt. Poſtea determinat
de 5º ordine. ſ. ſubdiaconoꝝ: de quibꝰ quatuor de-
terminat. Primo nominis rationẽ: dicunꝫ eni ſub
diaconi q꞉ diaconoꝝ preceptis ſubiacent. hi figu-
rati ſunt in ueteri teſtamẽto per nathinneos de q-
bus dicit Paral'. Eſdra ꝙ erant miniſtri leuitarũ.
vnde nathinnei dicunꝫ q̃ſi in humilitate dño ſer-
uiẽtes qd̃ ſubdiaconis ꝯuenit: qui ſunt miniſtri le-
uitarũ. Scd̃o officiũ. q꞉ calicẽ ⁊ patenã portãt: pp
qd̃ mundiciã hẽre debẽt ut ipleat illud: Mũdami
ni qui fertis uaſa dñi. Sacerdotibꝰ ⁊ leuitis mini-
ſtrãt ⁊ ornamẽtoꝝ altaris ſpãlẽ curã hñt. Tertio
ordinãdi modũ q꞉ patenã ⁊ uacuũ calicẽ accipiũt
⁊ urceolũ cũ aqua ⁊ manutergiũ. Quarto inſtitu
tionẽ q꞉ chr̃s hoc officio uſus eſt qñ lintheo ſe pre
cinxit ⁊ mittẽs aquã in peluim pedes diſcipulorũ
lauit ⁊ lintheo terſit. Poſtea determinat de 6º or-
dine. ſ. diaconoꝝ qui 6º loco poniꝫ ad ꝑfectionem
que in eis eẽ debet. De qbꝰ q̃nq꞉ determinat. Prĩo
nois rõnẽ: q꞉ de tribu leui nomẽ traxerũt. dicitur
enim leuite. Uñ ꝑ in eis figurati fuerũt: dicunꝫ eni
grece diaconi ⁊ miniſtri. Scd̃o officiũ: q꞉ ipſis ſa-
cerdotibꝰ in ſacroꝝ diſpẽſatione aſſiſtũt ⁊ miſtrãt:
noui eni teſtamẽti p̃dicãdi habẽt officiũ. Sil'r eni
leuite qui leuo humero ſtolã portant: qui labores
huiꝰ vite in leua portãt: ſic i ueteri teſtamẽto. Huic
ordini a Moyſe ſtatutũ fuit que ad tabernaculuꝫ
ptinebãt portare. Tertio ꝯditionẽ inſtitutiõis dia
conoꝝ. Apl'i eni elegerũt ſeptẽ viros plenos ſpũ ſcõ.
Et ſeptẽ ſolẽt eẽ in p̃ncipalibꝰ eccleſijs: qui ẽt p ſe
ptem angelos tuba canẽtes in apocalypſi ſignifi-
canꝫ. q̃les aũt eẽ debeãt apl's ad Timotheũ docet
q꞉ anteq̃ ordinenꝫ ꝓbari debẽt. ut. ſ. miniſtrẽt nul
lum crimẽ hñtes. Quarto ordinãdi modũ: q꞉ in or
dinatione ep̃s eis manũ iponit. Nã ⁊ apl'i diaco-
nibꝰ q̃s elegerũt orõne p̃miſſa manus impoſuerũt.
Ponit etiã ſtolã ſupra leuũ humerũ. Accipiunt ẽt
diaconi textũ euãgelij in ordiatione. Quĩto iſtitu-
tionẽ: q꞉ chriſtus hoc officio poſt cenã uſus eſt qñ
ſacr̃m ſui corpis ⁊ ſanguis diſcipulis diſpẽſauit: ⁊
qñ apl'os dormiẽtes ad orõnẽ incitauit. Nã ad dia
conos ptinet p̃monere aures ad deũ hẽre. Poſtea
determinat de 7º ordine. ſ. p̃ſbroꝝ. de qbꝰ ſex deter
minat. Prĩo eni nois rõnẽ. dicunꝫ enim p̃ſbri. i. ſe-
niores pp dignitatẽ ⁊ honorẽ quẽ acceperũt: ⁊ q꞉
morũ prudẽtia ⁊ maturitate ꝯuerſationis in pp'lo
precellere debẽt. Dicunꝫ enim ſacerdotes: uel q꞉ ſa
cra dant uel in ſacris ſunt duces uel q꞉ ſcificãt. An
tiſtites ṽo dicunꝫ q꞉ ante alios debent ſtare. Scd̃o
officiũ q꞉ ad ſacerdotes ptinet ſacr̃m corpis ⁊ ſan
guinis ꝯficẽ: orõnes dicẽ: ⁊ dona dei bñdicẽ. Ter
tio ordinãdi modũ q꞉ in ordinatiõe eis manꝰ inun
gunꝫ: patenã cũ hoſtijs: calicẽ cuꝫ vino accipiũt: ⁊
ſtolã que tenet utrũq꞉ latus: q꞉ ꝯtra aduerſa ⁊ ꝓ-
ſpera armis iuſtitie debent eſſe induti ſiue muniti.
Quarto figurã: q꞉ hic ordo in filijs aaron fuit figu
ratꝰ ⁊. 72bꝰ diſcipulis quos chr̃s deſignauit quoꝝ
vices p̃ſbri in eccl'ia tenent: tñ inter apl'os vnꝰ p̃n-
ceps extitit. ſ. Petrus cuiꝰ ſucceſſor eſt ſũmus põti
fex qui etiã dĩ papa. i. pater patrũ. Quinto ꝯditio-
nem. Uñ apl's ad Timotheuꝫ oſtẽdit q̃lis debeat
eligi p̃ſbr ubi p̃ſbyterum noĩe ep̃i deſignat. Sexto
officiũ q꞉ chriſtus hoc officio uſus eſt in ara crucis
qñ ſeip̃m obtulit ille fuit ſacerdos ⁊ hoſtia: quãdo
poſt cenã panẽ ⁊ vinũ in corpus ⁊ ſanguinẽ ſuuꝫ
mutauit. Poſtea dicit ꝙ ſolũ duo ordines dicũtur
ſacri. ſ. diaconatus ⁊ p̃ſbratus ⁊ hos ſolos p̃miti-
ua eccl'ia habuit: alios ṽo proceſſu tpis eccl'ia ſibi
ꝯſtituit: ex quo pꝫ ordinũ diũa: q꞉ qdã ſunt ſacri qui
dam nõ. Et dicit ꝙ ordo dĩ qdã ſacrũ per qd̃ ſpe-
cialis poteſtas tradiꝫ ordinato: ⁊ hi ordines dicũ-
tur ſacra: q꞉ in eis ſacr̃m ꝯfertur ⁊ ſignificaꝫ. ſ. grã:
ex quo pꝫ ordini quedã ꝯueniẽtia. q꞉ enim in oibꝰ
huiuſmodi gradibꝰ tradiꝫ aliq̃ poteſtas ſpũalis: iõ
nomẽ ordinis oibus ꝯuenit: q꞉ etiã in oibꝰ ꝯfertur
⁊ ſignificaꝫ ſacr̃m: ideo oẽſ dicuntur ſacri. Poſtea
dicit ꝙ quedã ſunt noĩa: que nõ ordinẽ ſed digni-
tatẽ uel officiũ noĩant ſicut ep̃i: pontifices: patriar
che ⁊ archiep̃i ⁊ metropolitani. Ep̃s enim aut põ
tifex eſt: q꞉ hẽt alijs intẽdere ⁊ principari: q꞉ ep̃us
dĩ a ſcopin grece qd̃ latine intẽdere dĩ. vnde etiam
ep̃i grece dicunꝫ latine ſpeculatores. Nã ſpecula-
tor prepoſitus in eccl'ia dĩ: in eo ꝙ ſpeculari debet
mores ⁊ vitã pp'loꝝ infra ſe poſitoꝝ. Pontifex eſt
princeps ſacerdotũ q̃ſi via ſequẽtiũ: ipſe eniꝫ ſũmꝰ
ſacerdos nũcupaꝫ: eo ꝙ ſacerdotes ⁊ leuitas effi-
cit. Deinde dicit ꝙ ordo ep̃oꝝ q̃dripartitus eſt. ſ. in
patriarchis archiep̃is: metropolitanis ⁊ ep̃is. Pa
triarcha grece ſũmus patrũ interpretaꝫ: q꞉ p̃mũ. i.
apl'icũ tenet locũ ut romanus anthiocenus alexã
drinus: ⁊ ſic de alijs. Archiep̃s ṽo ſũmꝰ eſt ep̃oꝝ.
Et dĩ ab archos qd̃ eſt princeps. Metropolitanꝰ
dĩ a mẽſura ciuitatũ qbꝰ preeminet. Ibi nota ꝙ ar
chiep̃oꝝ noĩe primates ſupius ſignificaſſe videꝫ:
⁊ metropolitanoꝝ noĩe quos nũc archiep̃os dici-
mus. ¶ Scd̃a ꝓpoſitio eſt hec: Que ſunt iſtoꝝ or
dinũ officia clare patet ex iam predictoꝝ ſn̄ia. Hec
patẽt ex premiſſis ut ipſamet exprimit propoſitio.
¶ Tertia ꝓpoſitio eſt hec: Miniſtri chr̃i maiores
qui precellũt ordinis dignitate etiã precellere de-
bẽt vite ſanctitate. Cuius rõnẽ aſſeriꝫ ut plebs eis
cõmiſſa eoꝝ imitatione ſemp ꝓficiat. Addit etiam
hinc vnde dĩ miſſa: q꞉ in ea mittitur hoſtia: cuiꝰ cõ
memoratio fit in ſacrificio: q꞉ miſſus celeſtis uenit
ad conſecrandum eam. Et tñ in ſpeciali.

¶ De ordinatis ab hereticis. a

Dist. XXV. De diſpẽſatione ſacri ordinis.

SOlet etiã queri ſi he-
retici ab eccl'ia p̃ciſi ⁊ dãnati poſ-
ſint tradere ſacros ordines: ⁊ ſi ab
eis ordinati redeũtes ad eccl'ie vnitatẽ debe
ant reordinari: Hãc q̃õnẽ ꝑplexã ac pene i-
ſolubilẽ faciũt doctoꝝ ṽba qui plurimũ diſ-
ſentire videnꝫ. Uidenꝫ eni qdã tradere here
ticos ſacros ordines dare nõ poſſe nec illos
qui ab eis ordiati videnꝫ grãm recipe. Dicit
eni Innocẽ. arrianoꝝ clericos nõ videri ſu
ſcipiẽdos cũ ſacerdotij uel miniſterij alicuiꝰ
1. q. 1. c. arrianos. dignitate: qbꝰ ſolũ baptiſma ratũ eẽ ꝑmittit:
qd̃ in noĩe pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũs ſci ꝑcipiꝫ. Dicit
etiã eos nõ poſſe dare ſpm̃ ſcm̃ quem amiſe
rũt: ⁊ ordiatos ab h̃eticis caput hr̃e vulnera
tũ ⁊ eũ qui honorẽ amiſit honorẽ dare non
poſſe: nec illũ aliqd accepiſſe: qm̃ in dãte ni
hil erat qd̃ ille poſſet accipe. Tradit ẽt ueni
entibꝰ ab h̃eticis per manꝰ ipoſitionẽ laicã
tm̃ tribuẽdã cõionẽ nec ex his aliquẽ in cle-
ricatꝰ honorẽ uel exiguũ ſurrogare. Gregoꝰ
etiã dicꝫ ſacrilegã eẽ arrianoꝝ ꝯſecrationẽ cũ
ex eoꝝ manu cõmunio ꝑcipiꝫ. Cyprianus
etiã dicꝫ: oĩa quecũq꞉ faciũt heretici carnalia
⁊ inania ⁊ ſacrilega eſſe: ⁊ eorũ altaria falſa

In li. 4. dialo. ⁊ allegaꝫ. 1 q. 1. c. ſuprẽictẽ. Cypñꝰ martyr i ep'la 3 heret. ⁊ poſt. 1. q. 1 c. ſiqs ingr circa mediũ.

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝛ illicita ſacerdotia ꝛ ſacrificia ſacrilega: qui more ſimiarũ que cum hoĩes nõ ſint formã imitant̃ humanã: vultum eccl'ie catholice ꝛ auctẽ ſibi uendicãt: cũ ipſi in eccl'ia nõ ſint ꝛ cũ ſint ſacrilegi ſacerdotiũ admiſtrãt ꝛ altare ponũt: cũ nec ſacrificari oblatio illic poſſit: ubi ſpũs ſcũs nõ ſit: nec cuiq̃ dñs p ei⁹ p̃ces ꝛ oꝛones pſit: q dñz ip̃z violauit. Hiero⁹ q̃q̃ aſſerit oĩa que offerunt ab hereticis ꝯtaminata eſſe in ꝯſpectu dñi: q2 lz ſcã videant ſpecie ſui: tñ q2 ꝯtacta ſũt ab illo q pollut⁹ ẽ: polluunt oĩa. Idẽ. Odit de⁹ ſacrificia hẽti coꝝ ꝛ a ſe ꝓijcit: ꝛ q̃tiẽs in noĩe ei⁹ ꝯgregati fuerit: deteſtat̃ fetorẽ eoꝝ ꝛ claudit nares ſuas. Idẽ. Illi offerũt panẽ ſacrilegũ ꝛc̃. Leo etiã teſtat̃ extra eccl'iã nec rata eẽ ſacerdotia nec uera eẽ ſacrificia. Idẽ etiã dic̃ per crudeliſſimã ueſaniã in alexãdrina ſede omnium ſacroꝝ lumẽ extinctũ. Intercepta eſt ſacrificij oblatio: defec̃ chriſmatiſ ſcĩficatio: ꝛ paricidalib⁹ manib⁹ ipioꝝ oĩa ſe ſbtraxere myſteria. His alijſq̃ teſtionijſ aſtrui vident̃ ſacr̃a eccl'iaſtica p̃cipue corp̃iſ ꝛ ſãguĩs: ordiatiõiſ ꝛ ꝯfirmatiõiſ p hereticos nõ poſſe miſtrari.

Sup aggeum. ꝛ ponit̃ j.q.j.c.ſi populus.
Idez ſuper amos. ꝛ hẽ j.q.j.c. odit
Idez ſuper oſec. ꝛ poĩt j.q.j. ca. illi offerunt.
Leo ad anatholium conſtãtinopol'. epm ꝛ hẽ.j.q.j.c.in eccleſia.
Leoni auguſto.

C Auctes ponit que videnẽ p̃miſſis obuiare. b

Ecõtra aũt alij ſentire vidẽtur ꝙ ab hereticis etiã p̃ciſis ſacri ordies ſic ꝛ baptiſm⁹ tradi ualeãt: nec ab hereticis redeũtes: q illic ordiati ſũt ꝛ baptiçati iterũ ordinãdi ſũt: ſic nec baptiçãdi. Vñ Aug. De hereticis ẽt dãnatis qd̃ qdã dicũt baptiſma qd̃ accepit nõ amittit q recedit ab eccl'ia: ius dãdi qd̃ accepit amittit: m̃ltis modis appet inaniter dici. Primo q2 nulla oñdit cã cur ille qui illud baptiſma amittẽ nõ põt: iuſ dãdi poſſit amittere. Utrũq̃ eñi ſacr̃m eſt: ꝛ q̃dã ꝯſecratiõe utrũq̃ hoĩ dat̃ illd̃ cũ baptiçat: ꝛ illd̃ cũ ordiat̃. Jd̃ nõ licet i catholica eccl'ia utrũq̃ iterari. Nã ſi qñ ex ipſa p̃te ueniẽtes etiã prepoſiti pro bono pacis correcto ſciſmatis errore ſuſcepti ſũt: ꝛ ſi viſuz eſt op⁹ eẽ ut eadẽ officia gererẽt que agebãt: nõ ſũt rurſus ordinãdi. Sz ſic baptiſm⁹ in eis: ita i eis mãſit ordiatio itegra: q2 in p̃ciſiõe fuerat viciũ qd̃ i vnitate paciſ eſt correctũ: nõ i ſacr̃iſ: que ubicũq̃ ſũt: ipſa ſũt. Et cũ ipſi expedire videt̃ eccl'ie ut p̃poſiti coꝝ ueniẽteſ ad catholicã ſocietatẽ honores ſuos ibi nõ adminiſtrẽt: nõ eis tñ ipſa ordinatiõis ſacr̃a detrahunt̃: ſed ſup eos manẽt. Jdq̃ nõ eis man⁹ iponit̃: ne nõ hoĩ ſz ipſi ſacr̃o fiat iniuria. Sicut ãt in baptiſmo eſt ius qd̃ p eos dari poſſit: ſic i ordiatiõe ius dãdi eſt: utrũq̃ qdẽ ad pnitiẽ ſuã. Sed aliud eſt nõ hr̃e: aliud pnitioſe hr̃e: aliud ſalubrit̃ hr̃e. Itẽ. De his qui ab eccl'ie vnitate ſepati ſũt nulla iã qd̃ eſt: qn habeãt ꝛ dare poſſint: ſz pnitioſe hñt pnitioſeq̃ dant: q2 extra vinculũ pacis ſunt. Neutri ſacr̃o faciẽda eſt iniuria: ſic̃ nõ recte hẽt q ab vnitate recedit: ſz tñ hz: ꝛ id̃ redeũti nõ redditur: ſic ẽt nõ recte dat q ab vnitate recedit: ꝛ tñ dat: ꝛ id̃ q ab eo accipit: ueniẽti ad vnitatẽ nõ iterat̃. Idẽ. Aliud eſt nõ hr̃e aliqd: aliud eſt nõ iure hr̃e ul' illicite uſurpare. Nõ ergo id̃ nõ ſũt ſacr̃a chr̃i ꝛ eccl'ie: q2 eis illicite utã tur nõ mõ heretici ſz ẽt oẽs ipij: ſed illi corrigẽdi ſunt ꝛ puniẽdi: illa ãt ſunt agnoſcẽda ꝛ uenerãda. Itẽ Greg. Qd̃ dicitis ut q ordiatus eſt iterũ ordinet̃ ualde ridiculoſuz eſt: ut eñi baptiçat⁹ ſemel iterũ baptiçari nõ debet ita qui ꝯſecrat⁹ eſt ſemel in eodẽ ordie nõ debet iterũ ꝯſecrari. His alijſq̃ auc̃tib⁹ videt̃ aſſeri in oib⁹ ipijs ẽt in hereticis p̃ciſis ꝛ dãnatis chr̃i ſacr̃a pmanẽ cũ iure dãdi. Poſſũt eniz dare: ſz pnitioſe: ꝛ qb⁹ dederit: nõ ſũt iteꝝ ordinãdi: q p̃miſſiſ ex oppoſito obuiare videt̃.

Aug⁹ in eodẽ canone.
Eph.4.
Aug⁹ in li. 2. de vnico bap. ꝯ parmenianũ.
Joã. rauennati epo di. 68. ſic ſcl.

C Determinatio p̃miſſe ꝯdictionis auctoritatũ. c

Hec ãt qdã ita determinãt. Dicũt enim hereticos accepta ſacerdotali uel epali vnctiõe ab eccl'ia recedẽtes: baptiſmi qdẽ dãdi ius retinere: ſed nõ hr̃e facultatẽ tribuẽdi ſacros ordines uel ꝯſecrãdi dñicum corp⁹: poſtq̃ p̃ciſi ꝛ dãnati ſunt ab eccleſia. Sicut degradat⁹ epſ nõ hẽt p̃tãtẽ largiẽdi ſacros ordines: facultatẽ tñ baptiçãdi nõ amiſit. Qd̃ võ Aug⁹ ait: itelligũt dicuz de hereticis qui nõ ſnia eccl'ie ſed prauitate ſenſus ſui a fidei ueritate ac doctrine vnitate diuiſi ſunt qui lz tales ſint: ius tñ ordinãdi ꝛ ꝯſecrãdi habẽt: ꝛ qui ab eis ordinant̃ añ manifeſtã p̃ciſionẽ: etiã ſi cũ eis aperte exierint ꝛ ſnia eccl'ie dãnati fuerint: tñ ſi redierint iterum ordinãdi nõ ſunt. Et ubicunq̃ legit̃ de ordinatis ab hereticis ꝙ ſeruatis eis ordinibus miniſtrare ualeãt: uel iterũ ordinãdi nõ ſint: de huiuſmodi accipiendũ dicũt. Nam poſtq̃ p̃ciſi fuerint ꝛ dãnati iudicio eccl'ie: ius ordinãdi ꝛ ꝯſecrãdi eiſ detractũ aſſerũt: ut degradatis ul' excoĩcatis. ¶ Alij võ dicũt ſacramenta ab hereticis ꝛ preciſis ſm formam eccleſie celebrata: uera eẽ ꝛ rata: quia recedentes ab eccleſia ius dandi ꝛ cõſecrandi nõ perdiderũt: ꝛ qui ſic ab hereticis ordinant̃: cum redeunt iterum ordinãdi nõ ſunt.

Gratian⁹ j. q. j. oppõe autem. Prima opinio ꝛ falſa.
c. pri.
Scda opinio pbabilis.

Que võ ab hereticis alit̃ q̃z in eccl'ia fiunt: falſa ſunt ꝛ inania: ꝛ qui a talib⁹ ordinari vident̃ nõ mun⁹ ſed vuln⁹ accipiũt. Et hz hãc dñiaz uarie de his loquunt̃ doctores. ¶ Quidam võ dicũt eadẽ ſacr̃a ab hereticis preciſis poſſe celebrari que a catholiciſ: ſi ab illiſ forma eccl'ie ſeruet̃: ꝛ ab eis celebrata uera eſſe ꝛ rata q̃tũ ad ſe: q̃tũ võ ad effectũ: falſa eſſe ꝛ inania. Et in his qui male tractãt: ꝛ in his qui male ſuſcipiunt: ꝛ id̃ irrita ꝛ falſa: q2 qd̃ ꝓmittũt ꝛ ꝯferre credunt̃ nõ tribuũt. Dãnãda etiã dicunt̃: q2 illicite dantib⁹ ul' accipiẽtib⁹ ſunt in iudiciũ. Polluta etiã dicũtur nõ quãtũ ad ſe: ſed pp idignã hereticoꝝ tractationẽ. Ideo Greg. coĩonẽ Arrij uocat execrationẽ: ꝛ Innocẽt⁹ Bonoſij ordiationem: dãnationẽ: nõ ꝙ ita in ſe ſint: ſed q2 male tr̃ctãtes uel accipiẽtes tales facit. Sicut etiã Hiero⁹ ſacrificia eoꝝ panẽ luct⁹ uocat: nõ quãtũ ad ſe: ſed quãtũ ad effectũ. ¶ Nõnulli võ tradũt illos hereticos qui in eccl'ia ordinati ſunt: ius ordinãdi ꝛ ꝯſecrandi etiã cũ ſeparati fuerint hẽre. Qui võ in ſciſmate uel hereſi poſiti ab eis ordinati ꝛ inuncti fuerit: illo iure carẽt. Ideoq̃ cũ ordiare nolũt vulnus potius infigunt q̃z grãm ꝯferant.

Tertia opinio.
j. Cor. ij.
Sup Oſee. Quarta opio falſa ꝛ videtur eẽ Gratiani.

C De ſymonia vnde dicitur ꝛ quid ſit. d

De ſymoniacis võ non eſt ambigẽdũ qn ſint heretici: qui tñ ante ſniam degradationis ꝛ ordinãt ꝛ ꝯſecrãt. Et lz ſymoniaci ꝓprie dicant̃ qui iſtar ſymonis magi ipreciabilẽ grãm precio ꝯducere uolũt: ꝛ qui pro miniſterio ſacro precium recipiũt in moduz Gieçi Gieçite uocandi ſunt: oẽs tñ ꝛ dantes ꝛ accipiẽtes ſymoniaci dicunt̃ ꝛ utriq̃ eadem ſentẽtia percelluntur.

Act. 8.
4. Reg. 5.

C De his qui ſcienter a ſymoniacis ordinantur. e

Differt tñ iter eos qui ordinant̃ a ſymoniacis ſcienter: ꝛ eos qui ignorãter. Qui eñi ſciẽter a ſymoniacis ſe pmiſerint ꝯſecrari: imo execrari: eoꝝ ꝯſecratio oĩno irrita eſt. Qui võ ordinant̃ a ſymoniacis quos cũ ordinant̃ neſciũt eſſe ſymoniacoſ: qui ꝛ tunc pro catholicis habent̃: eoꝝ ordinatio miſericorditer ſuſtinetur.

Urban⁹ papa j. q. j.

C De his qui dicũt ſe emere corpalia nõ ſpũalia. f

Si võ aliqui obiecerint ſe nõ ꝯſecrationes emere: ſed res ipſas que ex ꝯſecratione ꝓueniũt: penit⁹ deſipere ꝓbant̃. Nã q̃ſq̃ hoꝝ alterũ uendit ſine quo alteruz nõ habet̃: neutrum uendere derelinquit.

Paſchal. j. q. j. ca. ſiquis obiecerit.

C Diſtinctio ſymoniacorum. g

Symoniace aũt hereſis tripartita eſt diſtinctio. Alij enim ſymoniace a ſymoniacis ordinant̃. Alij ſymoniace a nõ ſymoniacis. Alij nõ ſymoniace a ſymoniacis. Vñ Nico⁹ papa: Statuimus decretũ de ſymoniaca tripartita hereſi. i. de ſymoniaciſ ſymoniace ordinãtib⁹ uel ordinatis: ꝛ de ſymoniacis ſymoniace a nõ ſymoniacis: ꝛ de ſymoniacis non ſymoniace a ſymoniacis. Symoniaci ſymoniace ordinati uel ordinatores ſm canoneſ a ꝓprio gradu decidant. Symoniaci etiã ſymoniace a nõ ſymoniacis ordinati ſilr ab officio remoueant̃. Symoniacos võ nõ ſymoniace a ſymoniacis ordinatos: miſ̃icorditer p man⁹ ipoſitionez pro tp̃is neceſſitate in officio pmittimus pmanere. Qd̃ intelligendũ eſt de his qui ordinant̃ a ſymoniacis ignorãtes eos eſſe ſymoniacos: hos facit ſymoniacos nõ reat⁹ criminis: ſed ordinatio ſymoniaci.

j.q.j.c. ſtatuim⁹ decretũ

C Alexander papa de his qui violenter a ſymoniacis uel ab hereticis ordinantur. h

Simil'r cũ decernit Alexander papa ſymoniacos oĩno dãnãdoſ ac deponẽdos: ſubintelligẽdũ eſt niſi violẽter qs attract⁹ fuerit. De his eñi ꝛ a qbuſlibet hẽticis violẽter ordinatis dicit Innocen. ꝙ pñt hr̃e aliquẽ colorẽ excuſatiõiſ ſi ſtati diſcedũt ab eis ꝛ peſſimo eoꝝ ꝯciliabolo renũciant.

j.q.j. ca. erga ſymoniacos.
j.q.j.c. ꝯſtat

C De etate ordinãdoꝝ ita dc̃reuit Nicola⁹ papa. i

Sacri iquit canones ſanxerũt ut ſubdiacon⁹ nõ ordinet̃ ante. 14. ãnoſ: nec diacon⁹ ante. 25. nec preſbr̃ ante. 30. Deinde ſi dign⁹ fuerit ad epatũ elegi põt: quod nos etiã pari mõ ſeruare iubemus. Itez Fabianus. Siquis. 30. etatiſ nõ ipleuerit ãnoſ: nullo mõ preſbyter ordinet̃ ꝛ ſi ualde ſit dignus: q2 ꝛ ipſe dñs. 30. annoruz baptiçatus eſt: ꝛ ſic cepit docere.

Diſt. 77. ꝛ 78. quaſi p totum.
Luce. 3.

C Iſta eſt diſtinctio. 25ª hui⁹ q̃rti libri: In qua magr̃ poſtq̃ ſupi⁹ determinauit de ſacr̃o ordinis: nunc ꝯñter de hoc ſacr̃m ꝯferẽtib⁹ ꝛ ſuſcipiẽtib⁹ determinat. Et tria facit. Primo eñi inq̃rit an hẽtici ſacr̃m ordinis pñt ꝯferre ſeu dare. 2° oſtẽdit ſymoniacos fore qui dãt pecuniã pro ordinib⁹: ꝛ ẽt q aliqd pro ordinib⁹ p̃ſumũt accipe. 3° quõ ignorãter ordinatũ a ſymoniaco debeam⁹ miſ̃icordit' tolerare. Primũ facit uſq̃ ibi [De ſymoniacis võ.] Scd̃m uſq̃ ibi [Differt tñ inter eos.] Tertiũ uſq̃ ad finẽ diſtinctionis. In ſpãli ſnia magiſtri ſtat in trib⁹ ꝓpõnib⁹ quarũ prima eſt hec. C Aliqui dicunt ꝙ ſacr̃a ab hereticis ſm formã eccl'ie celebrata ſint uera ꝛ rata. Alij aũt ꝙ ſint falſa ꝛ reprobata. Hãc magr̃ iſinuãs q̃rit an hẽtici ab eccl'ia p̃ciſi pñt ſacros ordines ꝯferre. Et utrũ ordiati ab eis debẽt reordiari.

Universidad de Deusto Biblioteca

Et dicit hãc q̃ſtionẽ eẽ difficilẽ ⁊ pplexã pp diuerſitatem doctoꝝ opinãtiũ circa eã. Quidã eni dicũt hereticos nõ poſſe ordiare ⁊ ordiatos ab eis nõ eẽ in ſuis ordinib⁹ ſuſcipiẽdos ſed tm̃ ad laicã cõionez. Greg⁹ dicit arrianoꝝ ↄſecrationẽ ſacrilegã eſſe. Cyprianus dic̃ ſacra hẽticoꝝ inania ⁊ ſacrilega eſſe. Hiero⁹ dicit que offerunt ab hẽticis ↄtaminata eẽ ⁊ deo odibilia. Leo papa dicit nõ eẽ rata ſacrificia ext eccl'iaz nec uera. Poſtea ponit ↄriã opiõnẽ dicẽtiũ ab hereticis ordines tradi poſſe ⁊ ordiatos ab eis nõ eẽ iterũ ordinãdos: q2 marie Aug⁹ dicẽ videt: ſic ius hẽt baptiçãdi ita ẽt ⁊ ordinãdi: ſed hẽtici tale ius hñt ad ſui pniciẽ: catholici ṽo ad ſalutẽ. Greg⁹ dicit ordinatũ ſel' nunq̃ debere reordinari. Poſtea circa hãc dubitationẽ tãgit diuerſaz opiõnẽ. Quidã eni dicunt hẽticos ab eccl'ia p̃ciſos baptiçãdi ius hẽre: nõ aũt ordinãdi: ⁊ auc̃tes que in ↄriũ ſunt debẽt itelligi de hẽticis qui f3 ſniaz eccl'ie ſũt ab eccl'ia p̃ciſi: tales eni ius hñt baptiçãdi. Alij ṽo dicũt q̃ ſacra ab hẽticis ⁊ p̃ciſis collata ſi ſm formã eccl'ie ↄferant uera eẽ ⁊ rata: alij ṽo nequaq̃. Et ſm hãc diiam uarie de his doctores loquunt. Alij aũt dicũt ſacra ab his collata uera eẽ i ſe ſi forma eccl'ie ſeruet: falſa eẽ ⁊ inania q̃ ad ſalutis effectũ. Dãnãda eẽ dicunt hẽticoꝝ ſacra: q2 p̃ſtãtib⁹ ⁊ accipiẽtib⁹ ſunt in iudiciũ: ⁊ ſm h̃ pñt itelligi ut dicũt auc̃tes ſup̃dicte. Alij ṽo dicũt hẽticos i eccl'ia ordinatos ius ordinãdi hẽre: eos ṽo qui in hẽſi nequaq̃. Poſtea dic̃ ſymoniacos eẽ hẽticos ⁊ an̄ degradationẽ ordies ↄferre poſſe. ¶ Scd̃a ꝓpõ eſt hec: Pro collatiõe ſacroꝝ ordinũ dãtes ⁊ accipiẽtes pecuniã ſymoniaci dicunt: ⁊ pro tali delicto ambo eadẽ pena puniunt. Hãc magr̃ iſinuãs dicit q̃ ſymoniaci ꝓprie dicunt emptores a ſymone mago denoiati: uẽdẽtes: gyeçit͞ ſic dicti a ſuo heliſei: tñ largo noie utriq̃ dicunt ſymõiaci. ¶ Tertia ꝓpõ eſt hec: Qui ignorãter a ſymoniacis ordinant ipoꝝ ſeruitiũ miſicordit' tolerat. Hãc magr̃ ponẽs dicit q̃ ordinati a ſymoniacis ſciẽter ↄſecrationẽ irritam hñt. Qui ṽo ſũt ordiati ignorãter pñt miſicorditer in ordine ſuſtineri. Et q2 poſſet aliqs dicẽ q̃ nõ emit ſp̃uale ut ↄſecrationẽ ſed tpale emit ſp̃uali annexũ ut res ipſas que ex ↄſecratiõe ꝓueniũt: ⁊ ſic nõ eſt ſymoniacus. Jõ h̃ remouet hic dicẽs q̃ qñ aliq̃ duo ſũt ↄiũcta nõ vnũ ſine alio põt emi ul' uẽdi. Poſtea ponit triplicẽ diſtinctionẽ ſymoniace hereſis dicẽs: q̃ qdã ſymoniaci ſymoniace a ſymoniacis ordinant. Quidã aũt ſymoniaci ſymoniace a nõ ſymoniacis ordinant ⁊ uterq̃ iſtoꝝ ſic ordiatoꝝ ꝓpriũ gradũ pdit. Tertij ṽo q nõ ſymoniace a ſymoniacis ordinant pñt miſicordit' tolerari dummõ ignorẽt eos qui ordinãt ſymoniacos eſſe. Addit etiã q̃ cũ dĩ ordinatos ab hereticis uel a ſymoniacis eẽ dãnãdos eſt itelligẽdũ niſi aliqſ violẽter ab eis ordinaret. Ultimo determinat de ſuſcipiẽtibus ordines q̃tũ ad etatẽ dicẽs: q̃ ſubdiacon⁹ an̄ decimũquartũ annũ. diacon⁹ ante. 25. ãnũ: p̃ſbyter ante. 30. annũ ordinari nõ debẽt. Et tm̃ in ſp̃ali.

Di. XXVI. De m̃rimonio ſm cãz formalem.

¶ De ſacro ↄiugij cui⁹ inſtitutio ⁊ cã oſtendit. a

Cum alia ſacra poſt pctm̃ ⁊ pp pctm̃ exordiuz ſumpſerint: m̃rimonij ſacr̃m etiã an̄ pctm̃ legit inſtitutũ a dño: nõ tñ ad remediũ f3 ad officiũ. Refert eni ſcriptura Geñ. in Adam (Geñ. 2.) miſſo ſopore atq3 vna de coſtis ei⁹ ſumpta: ⁊ exinde muliere formata: virũ in ſp̃ũ itelligentẽ ad quẽ uſum mulier facta eẽt: poſt extaſim ꝓphetice dixiſſe: Hoc nũc os ex oſſibus meis ⁊ caro de carne mea: ꝓpt' hoc relinquet hõ patrẽ ⁊ matrẽ ⁊ adherebit uxori ſue: ⁊ erunt duo in carne vna.

¶ De duplici inſtitutione coniugij. b

Cõiugij aũt inſtitutio duplex eſt: vna ante pctm̃ ad officiũ facta eſt i padiſo ubi eẽt thorus imacular⁹ ⁊ nuptie honorabiles: ex qb⁹ ſine ardore ↄciperent: ſine dolore parerẽt. (Heb. 13.) Altera poſt pctm̃ ad remediũ facta extra paradiſũ pp illicitũ motũ deuitandũ. Prima ut nã multiplicaret. Scd̃a ut nã exciperet ⁊ vitiũ cohiberet. Naz ⁊ ante pctm̃ dixit de⁹: Creſcite ⁊ multiplicamini: ⁊ (Geñ. 1.) poſt pctm̃ oib⁹ pene hoib⁹ per diluuiũ ꝑemptis. Q2 ṽo an̄ pctm̃ iſtitutũ fuerit ↄiugiũ ad officiũ poſt pctm̃ ṽo ad remediuz ↄceſſum Aug⁹ teſtat dicẽs: Qđ ſanis eſt ad officium egrotis eſt ad remediũ. (Sup gẽ. in li. de nuptijs ⁊ cõcupiſcẽtia.) Infirmitas eni incõtinẽtie que eſt in carne per pctm̃ mortua ne cadat i ruinã flagitioꝝ: excipit hõeſtate nuptiarũ. Si ṽo nõ peccaſſent p̃mi hoies: ſine carnis incẽtiuo ac feruore libidis ipſi ac ſucceſſores eoꝝ ↄuenirẽt. Et ſic remunerabile eſt aliqđ bonũ op⁹ ſic coitus eoꝝ bon⁹ eẽt ⁊ remunerabilis. (Roñ. 6.) Quia ṽo pp pctm̃ letalis cõcupiſcẽtie lex mẽbris nr̃is ihelit ſine q̃ carnalis nõ fit cõmixtio: rep̃rehẽſibilis eſt ⁊ malus coitus niſi excuſet per bona ↄiugij.

¶ Quãdo ſm preceptum: quãdo ſm indulgentiaz contractum ſit coniugium. c

Prima inſtitutio habuit p̃ceptũ: ſcd̃a idulgẽtiã. Didicim⁹ eni ab apl'o (i. Cor. 7.) hũano gñi pp vitãdã fornicationẽ idultũ eẽ ↄiugiũ. Indulgẽtia ṽo q2 meliora nõ eligit remediũ hẽt nõ p̃miuz: a q̃ ſiqs declinauerit: mereť exitiale iudiciũ. Qđ f3 idulgẽtiã ↄcedit: uolũtariũ eſt nõ neciuz: aliogn trãſgreſſor eẽt qui illud nõ faceret. Et põt ſane itelligi illđ ſub p̃cepto dictũ hoib⁹ p̃mis an̄ pctm̃ creſcite ⁊ m̃tiplicamini. Quo ẽt poſt pctm̃ tenebant uſq3 q̃ eſt facta multiplicatio: poſt quã ſm idulgẽtiã m̃rimonij ↄct⁹ fuit. Ita ẽt poſt diluuiũ quo vniuerſuz pene hũanũ genus deletũ eſt: f3 p̃ceptũ dictũ eſt filijs noe: creſcite ⁊ multi. Multiplicato ṽo hoie ſm indulgentiã ↄtractum eſt: nõ ſm imperiuz.

¶ Quibus modis accipiatur indulgentia. d

Indulgẽtia autez diuerſis

modis accipit. ſ. pro ↄceſſione: pro remiſſione: pro ꝑmiſſione. Et eſt ꝑmiſſio in nouo teſtamẽto de minorib⁹ bonis ⁊ de minoribus malis. De minorib⁹ bonis eſt ↄiugiũ qđ nõ mereť palmã: f3 eſt in remediũ. De minorib⁹ malis. i. de uenialib⁹ eſt coitus qui ſit cã icõtinẽtie. Illud. ſ. ↄiugiũ indulgeť. i. ↄcedit. Illud ṽo. i. coitus talis permittitur. i. toleratur ita q̃ non prohibetur.

¶ Q2 nuptie ſint bone. e

Fuerũt aũt nõnulli heretici (Aug. de hereſibus.) nuptias deteſtãtes q̃ Taciani appellati ſũt: hi nuptias oĩno dãnãt: ac pares fornicationib⁹ alijſq3 corruptiõib⁹ faciũt: nec recipiũt in ſuoꝝ numero ↄiugio utentẽ marẽ ul' feminã. Q2 aũt res bona ſit ↄiugiũ non mõ ex eo ꝓbat q̃ dñs legit ↄiugiũ iſtituiſſe iter p̃mos parẽtes: ſed etiã q̃ in cana galilee nuptijs interfuit chr̃s: eaſq3 miraculo cõmẽdauit: aq̃ i vinũ ↄuerſa. (Hugo. 4. ſen. c. 3. Geñ. 2. Joã. 2.) Qui etiã poſtea virũ dimittere uxorẽ ꝓhibuit: niſi cã fornicationis. (Matth. 19.) Apl'us etiã ait: Uirgo nõ peccat ſi nubat. (i. Cor. 7.) Conſtat ergo rem bonã eſſe matrimoniũ: aliogn nõ eſſet ſacr̃m. Sacr̃m enim ſacrum ſignũ eſt.

¶ Cuius rei ſacramentum ſit coniugium. f

Cuz ergo ↄiugiũ ſacr̃m ſit: ⁊ ſacrũ ſignũ eſt: ⁊ ſacre rei. ſ. ↄiũctionis chr̃i ⁊ eccl'ie: ſicut ait apl's. (Eph. 5. Geñ. 2.) Scriptũ eſt inqt: Relinquet hõ p̃rez ⁊ matrẽ ⁊ adherebit uxori ſue: ⁊ erũt duo in carne vna. Sacr̃z hoc magnũ eſt. Ego aũt dico in chr̃o ⁊ in eccl'ia. Ut eni inter ↄiuges ↄiũctio eſt ſm ↄſenſum aioꝝ ⁊ ſm ꝑmixtionẽ corpoꝝ ſic eccl'ia chr̃o copulatur uolũtate ⁊ nã: qua idẽ vult cũ eo: ⁊ ipſe formã ſumpſit de nã hoĩs. Copulata eſt ergo ſp̃õſa ſp̃õſo ſp̃ũalit' ⁊ corꝑalr. i. charitate ac ↄformitate nature. Hui⁹ utriuſq3 copule figura eſt in ↄiugio. Cõſenſus enim ↄiuguz copulã ſp̃ũalẽ chr̃i ⁊ eccl'ie que ſit per charitatem ſignificat. Cõmixtio ṽo ſexuũ: illã ſignificat que ſit per nature ↄformitatem.

¶ Qualiter intelligendũ ſit illud mulier illa nõ ꝑtinet ad m̃rimoniũ cũ q̃ nõ eſt cõmixtio ſexuũ. g

Inde eſt qđ qdã doctoꝝ dixerũt: illã mulierẽ nõ ꝑtinere ad m̃rimoniũ: que nõ experit carnalẽ copulam. Ait enim Aug. (27. q. 2. ca. non eſt.) Nõ dubiũ eſt illã mulierẽ nõ ꝑtinere ad matrimoniũ: cũ qua doceť nõ fuiſſe cõmixtio ſexus. (Ibidẽ c. cũ ſocietas.) Itẽ Leo papa. Cuz ſocietas nuptiarũ ita a principio ſit inſtituta ut p̃ter cõmixtionẽ ſexuũ nõ habeat in ſe chr̃i ⁊ eccleſie ſacr̃m: nõ dubiũ eſt illã mulierẽ nõ ꝑtinere ad m̃rimoniũ: in qua doceť non fuiſſe nuptiale myſteriũ. Itẽ Aug. (In ſoliloquijs.) Nõ eſt ꝑfectũ ↄiugiũ ſine cõmixtione ſexuũ. Hoc ſi ſm ſuperficiẽ uerboꝝ quis accepit: inducit in errorẽ tm̃ ut dicat ſine carnali copula nõ poſſe ↄhi matrimoniũ: ⁊ iter Mariã ⁊ Joſeph nõ fuiſſe ↄiugiũ uel nõ fuiſſe ꝑfectũ: qđ nephas eſt ſentire. Tãto enim ſancti⁹ fuit atq3 ꝑfectius: quãto a carnali ope imunius. Sed ſupius poſita ea rõne dicta intelligẽduz eſt: nõ quin ꝑtineat mulier illa ad matrimoniũ cũ qua nõ eſt ꝑmixtio ſexuũ: ſed non ꝑtinet ad matrimoniũ qđ expreſſam ⁊ plenã tenet figurã ↄiũctionis chr̃i ⁊ eccl'ie. Figurat eni (Eph. 5.) illam vnionẽ chr̃i ⁊ eccl'ie que eſt in charitate: f3 nõ illã que eſt in nature ↄformitate. Eſt ergo ⁊ in illo m̃rimonio typus ↄiunctionis chr̃i ⁊ eccl'ie: ſed illi⁹ tm̃ qua eccl'ia chr̃o charitate vnitur: nõ illius qua per ſuſceptionez carnis capiti mẽbra vniunt. Nec ideo tñ minus ſanctũ eſt ↄiugiũ: q2 ut ait Aug. In nuptijs plus ualet ſanctitas ſacr̃i: q̃ fecũditas uentris. (In li. de bono cõiugali. c. 23.) Eſt etiã ↄiugiũ ſignũ ſp̃ũalis ↄiunctionis ⁊ dilectionis aioꝝ qua inter ſe cõiuges vniri debẽt. Unde apoſtolus ait: Uiri diligite uxores ueſtras ut corpora ueſtra. (Eph. 5.)

¶ Iſta eſt diſtictio. 26ª hui⁹ q̃rti libri: In qua magr̃ poſtq̃ ſup̃i⁹ determinauit de ſacro ordinis qđ ꝑtiet ad ſp̃ũalẽ eccl'ie multiplicationẽ: hic determiat de m̃rimonio qđ ꝑtinet ad ei⁹ multiplicationẽ nãlẽ. Et diuidiť hic tractatus in qnq3 ꝑtes. In p̃ª determiat de m̃rimonio in ſe. In 2ª de ei⁹ cã efficiẽte. In 3ª de ei⁹ fine. In 4ª de ei⁹ bonis. In 5ª de ei⁹ cauſis malibus. ſ. ꝑſonis ↄhentib⁹. Prima pars durat a p̃ncipio diſt. iſti⁹ uſq3 ad. 27. di. q̃ icipit⌊ Poſt hec adũtẽdũ.⌋ Scd̃a uſq3 ad finẽ. 30. diſt. q̃ñ ubi dic̃⌊ Ex poſito que ſit efficiẽs.⌋ Tertia uſq3 ad. 31. diſ. que icipit⌊ Poſt hec de bonis ↄiugij.⌋ Quarta ab ide uſq3 ad. 34. di. que icipit⌊ Nũc ſupeſt attendere.⌋ Quinta uſq3 ad. 44. di. que icipit⌊ Poſtremo de ↄditione reſurrectiõis.⌋ In p̃ñti diſtictione tria facit. Primo tp̃s ⁊ locũ inſtitutionis huius ſacr̃i demonſtrat. 2° m̃rimoniũ ↄdẽnãtes reprobat. 3° eius myſticã ſignificatiõez recitat. Primũ uſq3 ibi⌊ Fuerunt nõnulli heretici.⌋ Scd̃m uſq3 ibi⌊ Cuz ergo ↄiugiũ.⌋ Tertiũ uſq3 ad finẽ diſt. In ſp̃ali ſnia magiſtri ſtat in trib⁹ ꝓpõnib⁹: quaꝝ p̃ª eſt hec. ¶ Cõiugij ſacr̃m fuit in paradiſo ante pctm̃ ſolũ ad officiuz p̃ inſtitutũ nũc ſcd̃ario in remediũ. Hãc magr̃ inſinuãs ꝓponit p̃ hoc ſacr̃m ante pctm̃ inſtitutuz fuiſſe qñ Adam dixit: hoc nũc os ex oſſib⁹ meis: ⁊ nihilominus poſt pctm̃ inſtitutũ: ⁊ ſic duplex eſt ei⁹ inſtitutio. Differt aũt p̃ª a 2ª: q2 p̃ª facta eſt in paradiſo: ſcd̃a extra paradiſum. Itẽ p̃ª facta eſt ad officiuz nãe multiplicãde: ſcd̃a ad remediũ ↄcupiſcẽtie. Itẽ p̃ma fuit in p̃ceptũ neceſſitatis. ſcd̃a fuit uoluntaria a tp̃e multiplicati gñis humani. Et eſt accipiẽda ſm indulgẽtiã: qñq3 pro remiſſione: qñq3 pro ↄceſſione: qñq3 pro ꝑmiſſione. Hic aũt pro per

Universidad de Deusto Biblioteca

miſſione accipit: pmittit aūt ꝯiugiū nō ꝗ̄ſi malū: ſed ꝗ̄ſi minus bonū. ¶ Scda ꝓpō eſt hec: Heretici dicti Taciani in hoc ꝑnitioſe errant ꝙ nuptias ꝯdēnant. Hāc magr̄ ponēs ꝯdēnat errorē dānatiū ⁊ deteſtantiū nuptias: oñdēſ ꝙ bona res ſit matrimoniū ꝑ h ꝙ chꝛs iterfuit nuptijs: ⁊ ꝑcepit uxorē a viro nō dimitti. Un̄ aplꝰs ad Eph. ait: Uiri diligite uxores uras ſic ꝓpꝛia coꝛpa vrā. ¶ Tertia ꝓpoſitio eſt hec: Electoꝝ eccl'ia nō ſolū iungit chꝛo ſpūalr: ſed etiā uere ⁊ coꝛpalr. Hāc magr̄ inſinuāſ dicit ꝙ mrimoniū eſt ſignū ꝯiunctionis chꝛi ⁊ eccleſie in ꝯformitate nature ⁊ ſignū vnionis in charitate. Que duo mrimoniū carnali copula ꝯſumatum ꝑfecte ſignificāt. Et tn̄ ꝑfectuz mrimoniū in q̄ eſt ꝯſenſus aīoꝝ ſine carnali copula. Deficit tn̄ ab hac ꝑfecta ſignificatione: lꝫ quedā auctēs videant dicere tale nō fore uerū ⁊ ꝑfectū mrimoniū. Matrimoniū enim tale. ſ. ubi eſt tm̄ ꝯſenſus aīoꝝ eſt ſignum dilectionis: qua ꝯiuges inter ſe vniri debēt. Augꝰ enim dicit. Plus ualet ſanctitaſ ſacri ꝗ̄ ſecuditas uentris. Et tm̄ in ſpeciali.

¶ Que ſunt conſideranda in coniugio. a

Di. XXVII De mrimonio ſm cāz efficiētē: determinatio generalr ꝙ ꝯſenſus ſit mrimoīj cā

Poſt hec aduertendū

eſt qd ſit ꝯiugiū: ⁊ que ſit efficiens cā ꝯiugij: ⁊ cā ꝓpter quā ꝯbi debeat: ⁊ que ſint bona ꝯiugij: ⁊ quō per ea excuſet coitus carnalis: que ſint legitime ꝑſone ad matrimoniū. Sūt ⁊ alia plura in mrimonio ꝯſiderāda que ſub cōpēdio ꝑſtringemꝰ.

¶ Quid ſit coniugium. b

27.q.2.in pnci.

Sunt ergo nuptie uel matrimoniū

viri mulieriſqꝫ ꝯiūctio maritalis inter legitimas ꝑſonas indiuiduā vite ꝯſuetudinē retinēs. Ad indiuiduā ꝯſuetudinē vite ꝑtinet ꝙ abſqꝫ ꝯſenſu alterꝰ neuter ꝯtinentiā ꝓfiteri pōt uel oꝛōni uacare: ⁊ ꝙ iter eos dū viuūt vinculū ꝯiugale ꝑmanet: ut alij ſe copulare nō liceat: ⁊ ut inuicē alter alteri exhibeat qꝺ ꝗſqꝫ ſibi. Hac aūt deſcriptione legitimoꝝ ⁊ fideliū tm̄ matrimoniū icludit.

¶ De conſenſu qui efficit coniugium. c

Efficiens aūt cā mrimonij

eſt ꝯſenſus: non ꝗlibet: ſed per ṽba expꝛſſus: nec de futuro: ſed de pñti. Si enim ꝯſentiūt in futurū dicētes: Accipiā te in viruz: ⁊ ego te in uxorē: nō eſt iſte ꝯſenſuſ efficax mrimonij. Itē ſi ꝯſentiāt mēte ⁊ nō expꝛimāt uerbiſ uel alijs certis ſignis: nec talis ꝯſenſus efficit matrimoniū. Si aūt uerbis explicāt qꝺ tamen coꝛde nō uolunt ſi nō ſit coactio ibi ut dolus: obligatio illa uerboꝝ quibꝰ conſentiunt dicentes accipio te in virum: ⁊ ego te in uxorem matrimonium facit.

¶ Auctoritatibus pꝛobat ꝙ ſolus conſenſus facit matrimonium. d

Nō aūt ꝯſenſuſ mrimoniū

faciat ſubditis ꝓbat teſtimonijs. Ait eni Iſidorus: Cōſenſus facit matrimoniū. Itē Nicolaus papa. Sufficiat ſolus ſm leges eoꝝ ꝯſenſus: de quoꝝ ꝯiūctionibꝰ agit: qui ſoluſ ſi foꝛte in nuptijs defuerit: cetera etiā cū ipo coitu celebꝛata fruſtrant. Item Ioā. chꝛyſ. Matrimoniū qdē nō facit coitus ſed uolūtas: ⁊ ideo nō ſoluit illud ſeꝑatio coꝛpis. Itē Amb. Nō defloratio ṽginitatis facit ꝯiugium: ſed pactio cōiugalis. Ex his apparet ꝙ ꝯſenſus. i. pactio ꝯiugalis matrimoniū facit ⁊ ex tunc ꝯiugium eſt: etiā ſi nō pꝛeceſſit uel ſecuta eſt copula carnalis.

27.q.2.in pnci. — ubi. ſ. c. ſufficiat. — ubi ſ. c. matrimoniū. Ibidē. c. cū initiatur.

¶ Quando incipiat eſſe coniugium. e

Nō enim ab ipſa deſpōſa-

tione in qua pactio ꝯiugalis expꝛimit ꝯiuges ſint ſcōꝝ teſtimōia ꝓbāt. Ait eni Amb. Cū initiat ꝯiugiū ꝯiugij nomē aſciſcit: cum ꝯiūgit viro ꝯiugiū eſt: nō cū viri admixtio cognoſcit. Itē Iſido. Cōiuges uerꝰ appellant a ꝑma deſpōſationis fide: ꝗuis adhuc iter eos ignoret ꝯiugalis ꝯcubitꝰ. Itē Aug. Cōiunx uocat ex pꝛima deſpōſationis fide quā concubitu non cognouerat: nec fuerat agniturus: nec peierat: nec mēdax manſerat ꝯiugis appellatio: ubi nō fuerat nec futura erat carnis ulla cōmixtio. Ꝓpt qꝺ fidele ꝯiugiū ambo parētes chꝛi uocari meruerūt nō ſolū illa mater: ſed etiā ille pr̄ eiꝰ: ſicut cōiunx mr̄is eiꝰ: utrūqꝫ tn̄ mēte nō carne. Ex his euidēter iſinuat ꝙ ex tpe ꝗ̄ intercedit ꝯſenſus uolūtariꝰ ac maritalis ꝗ ſolus ꝯiugiū facit: ueri ꝯiuges ſunt ſponſus ⁊ ſponſa.

In li. de ṽginibꝰ. 27.q.2. — In lib. ethimo. 9. c. 8. — In li. de bono cōiugij. 27.q.2. — Math. 1. Luce. 3.

¶ Scōm quoſdā non eſt ꝯiugium ante carnalē copulam: ſed ſponſi ⁊ ſponſe ſunt. f

Quidā tn̄ aſſerūt uerū ꝯiu-

gium nō ꝯbi ante traductionē ⁊ carnalē copulā: nec uere ꝯiuges eē aliquos anteꝗ̄ intercedat cōmixtio ſexus: ſed a ꝑma fide deſpōſationis vir ſpōſus: ⁊ mulier ſpōſa eſt nō cōiunx. Spōſos aūt ⁊ ſpōſas ꝯiuges frequenter appellari dicunt: non qꝛ ſint: ſed qꝛ futuri ſunt: cuius rei ſponſionē inuicem fecerūt ⁊ ſm hoc uerba premiſſarū auctoritatum intelligenda fore tradunt.

¶ Qua ratione nituntur. g

Nō ṽo inter ſpōſam ⁊ ꝯiu-

gem plurimū interſit: ex eo aſtruūt: qꝛ licet ſpōſe ante carnalē copulā incōſulto uel nolente ſponſo monaſteriū eligere: quo facto: ſpōſo etiā licet aliaꝫ ducere. Cōiugatus ṽo uel ꝯiugata nec ꝯtinētiam niſi ex cōi ꝯſenſu

Cꝫ ſponſa pōt monaſteriū eligere

ſeruare ualet: nec monaſterium petere: niſi uterqꝫ ꝯtinētiā pariter ꝓfiteat. Qꝛ ṽo liceat ſpōſe monaſteriū eligere auctibꝰ ſcōꝝ ꝓbat. Ait eni Euſebiꝰ papa. Deſpōſatā puellam nō licet parētibꝰ alij viro tradere: tn̄ licet ſibi monaſteriū eligere. Itē Greg. Decreta legalia deſpōſataꝫ ſi ꝯuerti uoluerit nullo penitꝰ cēſuerūt dāno mulctari. Refert etiā Hieroꝰ ꝙ Macharꝰ iter chꝛi heremitas ꝑcipuus: celebꝛato nuptiali ꝯuiuio cū ueſpe thalamū eēt igreſſurus ex urbe egrediēs tranſmarina petijt ⁊ heremi ſolitudinē ſibi elegit. Beatꝰ etiā Alexius ſilr ex nuptijs diuina gr̄a uocatus ſpōſam deſeruit: ⁊ nudus chꝛo famulari cepit. His auctoritatibꝰ ⁊ exēplis liquet licere ſpōſis ſine ꝯſenſu ſuarū ſponſaꝝ ⁊ ecōuerſo ꝯtinentiam pꝛofiteri.

nō exgſito ſpōſi ꝯſēſu. — 27.q.2.c. dē ſponſatam. — vbi ſ. c. decreta. 27.q.2.§.2. Exēpla ponit.

¶ Qꝛ ꝯiugatus uel ꝯiugata nequeant ꝯtinentiam ꝓfiteri ſine alterius conſenſu. h

Hoc aūt ꝯiugatis nullate-

nus licet. Nō eni pōt vir melioris vite ꝓpoſitū ſumē ſine uxoris ꝯſenſu: ⁊ ecōuerſo. vñ Gregꝰ ſcribēs theutiſte patritie. Sūt qui dicūt religionis gr̄a cōiugia debere ſolui. Un̄ ſciēduz eſt qꝛ ⁊ ſi hoc lex humana ꝯceſſit: tn̄ lex diuia ꝓhibuit. Si ṽo utriſqꝫ ꝯueniat ꝯtinentē vitaꝫ ducere: hoc ꝗs audeat accuſare. Sic enim multos ſcōꝝ nouimꝰ cū ſuis ꝯiugibꝰ ⁊ ꝑus ꝯtinētē vitā duxiſſe: ⁊ poſt ad ſancte eccl'ie regimina migraſſe. Si ṽo ꝯtinētiā quā vir appetit mulier non ſequit aut quam uxoꝛ appetit vir recuſat: ꝯiugiū diuidi non pōt. qꝛ ſcriptū eſt: Mulier ꝑtātez ſue carnis nō hēt: ſed vir. Silr ⁊ vir ꝑtātē ſue carnis nō hēt: ſed mulier. Idē. Agathoſa latrix pñtiuz queſta eſt virū ſuū ꝯtra uolūtatē ſuā in monaſteriū eſſe ꝯuerſum: quapꝑ experiētie tue pꝛecipimus: ut diligēti inꝗſitione diſcutias: ne foꝛte eiꝰ uolūtate ꝯuerſus ſit uel ipſa mutare ſe ꝑmiſerit: ⁊ ſi hoc repereris ⁊ illū i monaſterio ꝑmanere ꝓuideas ⁊ hāc ſicut ꝑmiſit mutare vitā cōpellas. Si ṽo nihil hoꝝ ē: nec quondā foꝛnicationiſ crimē ꝓpter qꝺ licet uxorē dimittere: ꝑdictā mulierē cōmiſiſſe cognoueris: ne illiꝰ ꝯuerſio uxoris relicte in ſeculo fieri poſſit ꝑditionis occaſio: uolumus ut maritū ſuū illi etiā ſi iam tonſuratus eſt reddere debeas: omni excuſatione ceſſante. qꝛ niſi foꝛnicationis cā virū uxorē dimittere nulla ratio ꝯcedit. Poſtꝗ̄ enim copulatione ꝯiugij viri ⁊ mulieris vnū coꝛpus efficit: nō pōt ex ꝑte ꝯuerti: ⁊ ex ꝑte remanere

27.q.2.ca. ſunt qui. Math. 5. ⁊ 19. — 1. Coꝛ. 7. — 27.q.2.ca. Agathoſa. ⁊ q. 1. ca. [illegible] — Math. 7. 19.

in ſeculo. Itē ex. 8. ſynodo. Siqs ꝯiugatus ꝯuerti ad monaſteriū uelit: nō eſt recipiendus niſi pꝛius a ꝯiuge caſtimoniaꝫ ꝓfitente fuerat abſolutus. Tales ergo tūc ſine culpa ſequunt chꝛiſtū relicto ſeculo: ſi hn̄t ex pari uolūtate caſtitatis ꝯſenſum. Item. Si vir ⁊ uxoꝛ diuertere pꝛo ſola religioſa iter ſe ꝯſenſerint vita: nullatenus ſine ꝯſenſu epī fiat: ut ab eo ſingulariter ꝓuiſo ꝯſtituant loco. Nā uxore nolēte uel altero illoꝝ etiā pꝛo tali re mrimoniū nō ſoluit. Itē Aug. Si abſtines ſine uxoris uolūtate: tribuis ei foꝛnicandi licentiā ⁊ pctm̄ illiꝰ tue imputabit abſtinētie. Itē Nicoꝰ papa. Scripſit nobis thaberga regina: regia ſe uelle dignitate uel copula exui: ⁊ ſola vita ꝑuata eē ꝯtentaꝫ deſiderare. Cui ſcripſimus: nō hoc aliter fieri poſſe: niſi eandē vitā vir eiꝰ lothariꝰ elegerit. Ex his pꝫ ꝙ ꝯiugati ſine cōi ꝯſenſu monaſteriū eligere: cōtinētiā ꝓfiteri uel habitū religionis ſumere nō ualēt: ⁊ ſi fecerint: reuocari debēt. Spōſi ṽo pñt ſine cōi cōſenſu monaſteriuꝫ eligere. Un̄ videt inter ſpōſum ⁊ ſpōſam cōiugiū nō eē. Ideoqꝫ aſſerūt a pꝛima fide deſpōſationis cōiuges appellari: nō re pñtiuꝫ: ſed ſpe futuroꝝ: qꝛ ex fide quā ex deſpōſatione ſibiīnuicē debēt: poſtea efficiunt ꝯiuges. ¶ Premiſſas aūt auctēs qbꝰ aſſerit ꝙ cōſenſus mrimoniū facit: ita itelligi uolūt ut ꝯſenſus uel pactio ꝯiugalis nō ante coitū faciat mrimoniū ſed in coitu. Sicut enim defloratio ṽginitatis nō facit mrimoniū niſi pꝛecedat pactio cōiugalis: ita nec pactio cōiugalis anteꝗ̄ aſſit copula carnalis. Ex pactiōe ergo cōiugali ſpōſi ⁊ ſpōſe fiūt ante coituꝫ: in coitu ṽo efficiunt coniuges. Facit enim pactio coniugalis: ut que pꝛius erat ſponſa: in coitu fiat coniunx.

27.q.2.ca. Siquis. — Ex ſynodo Eugenij. — De adulterinis ꝯiugijs. 27.q.2. — Ubi ſupꝛa.

¶ Rñſio ad ꝑdicta cū determinatione ſupioꝝ. i

His autē ita rñdemus: Fit

aliqñ deſponſatio ubi eſt cōpꝛomiſſio viri ⁊ mulieris de ꝯbendo mrimonio: nō eſt autē ibi cōſenſus de pñti. Eſt ⁊ deſponſatio hñs cōſenſuꝫ de pñti. i. pactionē cōiugalē que ſola facit cōiugiū. In illa ergo deſponſatione ubi eſt pollicitatio ꝯbendi mrimoniū: ſpōſi tn̄ ⁊ ſponſe fiunt: nō cōiuges. ⁊ talibꝰ ſpōſis licet ſine cōi cōſenſu cōtinentiā ꝓfiteri ⁊ monaſteriū eligē. In ea ṽo deſpōſatiōe ubi eſt cōſenſus de pñti cōiugium ꝯbit ⁊ ab illiꝰ deſpōſationis pꝛima fide ueri cōiuges appellant. ſm hanc diſtinctionē deſponſationis:

Universidad de Deusto Biblioteca

de ſponſis uarie loquuntur doctores.

Quõ accipiat̃ ſpõſa in ſubditis capitulis. k

Aliqñ enim ſpõſas uocant que talẽ habuerũt deſpõſationẽ ubi fuit pactio cõiugalis de pñti: ⁊ ille uere ꝯiuges ſũt. Vñ Grego. Siqs uxorẽ deſpõſauerit uel ſubarrauerit: q̃uis poſtmodũ ꝑueniẽte die mortis eiꝰ nequiuerit eã ducere in uxorẽ: tñ nullis de cõſanguinitate eiꝰ licet accipe eã in cõiugio: ⁊ ſi inuẽtũ fuerit factũ ſeparet̃ oĩno. Itẽ Iuliꝰ papa: Siqs deſpõſauerit uxorẽ uł ſubarrauerit: ⁊ uel ꝑueniẽte die mortis: uł irruẽtibꝰ qbuſdã cauſis eã nõ cognouerit nec frater eiꝰ nec ullus de cõſanguinitate eiꝰ eãdẽ ſibi tollat in uxorẽ ullo vnq̃ tpe. Itẽ Grego. Qui deſpõſatã ꝓximi ſui puellã cepit in cõiugiũ: anathema ſit ipſe ⁊ oẽs cõſentiẽtes ei: q2 ſm legẽ dei mori decernit̃. Nã diuine legis mos eſt ſpõſas appellare cõiuges: ut in euãg. Accipe mariã cõiugẽ tuã. Et in Deu. Siqs alteriꝰ ſpõſam in agro uel q̃libet loco oppreſſerit uel adduxerit in domũ ſuã: moriat̃: q2 uxorẽ ꝓximi ſui violauit: nõ que iã uxor erat ſed que a parẽtibꝰ uxor fieri debebat. Ex his colligit̃ ꝙ ſpõſe quedã cõiuges ſunt añ cõmixtionẽ ſexuũ. Sʒ forte illð mouet qð i fine capłi dr̃: nõ que iã uxor erat: ſʒ que uxor fieri debebat. Qð nõ ita itelligi debet quaſi uxor uere nõ fuerit: ex quo pactio coniugalis interceſſit: ſed q2 nõdum traducta fuerat: nec res uxoria interceſſerat. ſ. cõcubitus coniugalis.

Q. ſpõſam dimiſſã aliꝰ cognatꝰ nõ põt ducere. 27. q. 2. c. ſi qs uxorẽ.

vbi. ſ. c. ſi qs deſponſauerit.

Ibidẽ. ca. q deſponſa. Deut. 22.

Matth. 1. Deut. 22.

Qð aliter accipit̃ in his alijs capitulis ſpõſa. l

Hec etiã ſpõſa eſt que ſic viro deſpõſata eſt: ut nõ iterceſſerit ꝯſenſus de pñti: ſed ſpõſio futuri. Scðm quẽ modũ illð decretũ itelligit̃: Siqs ſpõſã filij oppſſerit: ⁊ poſt filiꝰ eiꝰ eã duxerit: pr̃ poſtea nõ hẽat uxorẽ: nec mulier virũ: filiꝰ qui pr̃is facinus ignorauit aliã ducat. ſi ꝯiunx illa fuiſſet: qð utiq3 foret: ſi in ſpõſalibꝰ pactio ꝯiugalis interceſſiſſet: nõ ꝑmitteret̃ ſpõſo aliã ducẽ. mechis aũt pena nõ nubẽdi ex rigore iſligit̃ ut alij terreant̃. Idẽ ex eodẽ. Quidã deſponſauit uxorẽ ⁊ dotauit ⁊ cũ ea coire nõ potuit quã clãculo frat̃ eiꝰ corrupit ⁊ grauidã reddidit. decretũ eſt ut q̃uis nupta nõ potuerit eſſe legitimo viro deſponſatã tñ fratri frater hr̃e nõ poſſit: ſed mechus ⁊ mecha fornicationis qdẽ vindictã ſuſtineãt: licita vͦ eis cõiugia nõ negent̃. De illa deſpõſatione hoc intelligi debet ubi nõ fuit cõſenſus ꝯiugalis de pñti: alioqn nõ liceret eis talia ſortiri ꝯiugia. Scðm hoc etiã illud itelligi debet. Statutũ eſt a ſacro ꝯuẽtu ut ſiqs ſpõſam alterius rapuerit publica pñia mulctet̃: ⁊ ſine ſpe ꝯiugij maneat: ⁊ ſi ipſa eidem crimini ꝯſentiens nõ fuerit: licẽtia nubẽdi alteri nõ neget̃. Apparet hãc fuiſſe deſpõſatã ſine pactione ꝯiugali de pñti: ⁊ ideo nõ fuiſſe ꝯiugẽ: cui viuẽte ſpõſo alteri nubẽdi licẽtia nõ negat̃. Sũt eni quedã nuptialia pacta de futuro: ex qbꝰ ſpõſi ⁊ ſpõſe uocant̃: nec exinde ꝯiuges ſũt. Et eſt pactio quedam ꝯiugalis de pñti: que ſpõſum ⁊ ſpõſam etiã ꝯiuges facit: ⁊ utraq3 pactio deſpõſatio uel ſpõſalia interdum dicuntur: ꝓprie tamẽ ſpõſalia dicunt̃ quedam ſolẽnia pacta nuptialia.

Ex pci. tiburicẽ. ⁊ hr̃. 27. q. 2. c. ſi qs ſponſam.

Ibidẽ. c. quidam deſpõſauit.

Ex pci. aurelianẽ. ubi. ſ. c. ſtatutũ.

Quare nõ ſtatim tradant̃ ſponſe. m

De nuptialibꝰ pactis ubi ẽ tñ ſpõſio futuri ait Aug. Inſtitutũ eſt ut iã pacte ſpõſe nõ ſtatim tradant̃ ne vilem hẽat maritꝰ datã quã ſuſpirauit ſpõſus dilatam.

Ibidẽ. c. inſtitutum.

Que ſpõſa ſit vidua mortuo ſpõſo ⁊ que nõ. n

Et eſt ſciẽdũ ꝙ illa ſponſa que tñ in futuro eſt pacta: mortuo ſpõſo nõ remanet vidua: q2 nõ fuerat vir eius: vñ ſiqs eã duxerit ad ſacros ordines ꝯcẽdere nõ ꝓhibet̃: q2 nõ duxit viduã. Vidue eni maritꝰ eque ſic bigamꝰ ſacerdos fieri ꝓhibet̃. Ex tali aũt copula nullus arcet̃ a ſacris ordinibꝰ.

Augꝰ in li. ꝯfeſ. vbi hr̃ tur. 27. q. 2.

Qui alterius ſponſã eo mortuo ducit: ad ſacros ordines accedere poteſt. o

Scðm hoc intelligẽdũ eſt qð ait Pelagiꝰ papa de illo qui mortuo ſpõſo: eiꝰ ſpõſã ducit in uxorẽ. Nihil eſt iquit: quãtũ ad hunc articulũ attinet: qð ei obuiet de canonicis inſtitutis qn ad ſacros ordines ꝓmoueri ualeat. Si vͦ talis ſpõſa fuiſſet inter quã ⁊ ſpõſum eiꝰ ꝯſenſus de pñti interceſſiſſet eo mortuo vidua remãſiſſet: cui copulatus in ꝯiugio ulteriꝰ ad ſacros ordines nõ accederet cũ viduã duxerit. nõ eſt ergo ambigendũ qn ſolus de pñti ꝯſenſus ꝯiugium efficiat: ⁊ exinde ueri ꝯiuges appellent̃. Iõ poſt talẽ ꝯſenſũ ſiqs alij ſe copulauerit: etiã ſi carnis cõmixtio illic ſequat̃ ad priorem copulam reuocandus eſt.

Diſt. 34. c. ultimo.

Iſta eſt diſtictio. 27ª huiꝰ q̃rti libri: In qua magr̃ poſtq̃ ſuperius determiauit de ſacro mr̃imonĩ ſʒ ſe quãtũ ad eiꝰ iſtitutionẽ: hic determiat de eo q̃tũ ad eiꝰ cãm efficiẽtẽ. Et tria facit. Primo eniʒ qd ſit mr̃imoniũ diffinit. 2ͦ q̃lis debeat eẽ ꝯſenſus matrimonĩ ſubdit. 3ͦ que ſpõſalia ꝯiugiũ faciãt ſtĩgit. Primũ uſq3 ibi[Efficiẽs ãt cã mr̃imonĩ.] Scðm uſq3 ibi[De nuptialibꝰ pactis.] Tertiũ uſq3 ad finẽ diſt. In ſpali ſñia magr̃i ſtat i tribꝰ ꝓpõnibꝰ: q̃r pͣ eſt hec. Quicũq3 alicui per mr̃imoniũ legitime copulat̃ ſine alteriꝰ ꝯſenſu ab eo nõ ſepat̃. Hãc magr̃ ponẽs diffinit mr̃imoniũ dicẽs: ꝙ eſt viri ⁊ mulieris maritalis ꝯiũctio inter legitimas ꝑſonas indiuiduã vite ꝯſuetudinẽ retinẽs. Ad quã indiuiduã ꝯſuetudinẽ ꝑtinet mutua debiti redditio: ⁊ ꝙ vnꝰ ſine altero ꝯtinẽtiã uouere nõ põt: nec ſe alteri altero viuente copulare. Scða ꝓpõ eſt hec: Cã efficiens mr̃imonĩ eſt mutuus ꝯſenſus per ṽba de pñti realr̃ expreſſus. Hãc magr̃ ponẽs dicit ꝙ cã efficiẽs mr̃imonĩ eſt ꝯſenſus cordiũ per ṽba de pñti expſſus: aliter mr̃imoniũ fieri nõ põt. Et h̃ cõfirmat magr̃ per multas auctẽs que dicũt ꝯiugiũ eſſe poſt talẽ ꝯſenſũ: etiã ſi carnalis copula nõ ſeq̃tur. Poſtea dicit q̃ſdã dicẽ añ carnalẽ copulã ſponſalia eẽ ⁊ nõ ꝯiugiũ. ⁊ alias dici ſpõſas ⁊ alias cõiuges ſpõſas ⁊ nõ ꝯiuges. ꝙ ſit dr̃ia inter ſpõſas ⁊ ꝯiuges ex h̃ ꝓbat ꝙ ſpõſus inuita ſpõſa põt monaſteriũ eligẽ ⁊ ecõuerſo: ꝯiugatꝰ uel ꝯiugata nõ põt. Auctẽs tñ aliqñ uocãt ſpõſos ꝯiuges: q2 futuri ſũt ꝯiuges. Tertia ꝓpõ eſt hec: Siqs cũ ſponſa vi[illegible] ꝯhit ꝑ hoc bigamiã nõ icurrit. Hãc magr̃ inſinuãs diſtinguit de ſpõſalibꝰ dicẽs ꝙ ſpõſalia de futuro ꝯiugiũ nõ faciũt: ſpõſalia vͦ de pñti ꝯiugiũ faciunt: qð ꝓbat per multa iura. ſ. ꝙ quedã ſunt ſpõſalia de futuro: ⁊ quedã de pñti. ꝓbat etiã ꝙ iſta ſpõſalia differunt: q2 poſt ſponſalia de futuro licet ſpõſos ad ſacros ordines aſcẽdere: nõ aũt poſt ſpõſalia de preſenti. Et tñ in ſpeciali.

Si ꝯſẽſus de futuro cũ iuramẽto faciat ꝯiugiũ. a

Diſtinctio. XXVIII. Inqrit quẽ ſit ille ꝯſenſus q efficiẽs mr̃imonĩ cõcluẽdo q non ſufficit deſectꝰ ſed eſt alius [illegible]

Hic queri debet: Utrũ ꝯſenſus de futuro addito etiã iuramẽto cõiugiũ efficiat: ut ſiqs ꝓmittat uel etiã iuret alicui ſe uſq3 ad tps placitũ illã ducturũ: ⁊ illa ꝓmittat uel iuret ſe illi nupturã nunqd talis ſpõſio eos cõiuges facit. Si mutato ꝓpoſito alter uel uterq3 ad alienã copulã trãſit: nunqd ob priorẽ ſpõſionẽ iuramẽto ſubnixã: ſcðe federationis pactũ ſcindet̃. Cõſidera q2 lõge aliud eſt ꝓmittẽ ⁊ aliud facere: qui ꝓmittit: nõdũ facit. Qui ergo ꝓmiſit ſe in uxorẽ ducturũ aliquã: nõdũ eã duxit uxorẽ: ⁊ que ſpopõdit ſe nupturã nõdũ nupſit. Quõ ergo coniuges appellari pñt: qui nõdũ ꝯhũt: ſed in futuro ſe cõtracturos iurãdo ꝓmittũt. Itẽ. Si ex vi iuramẽti ad futurũ ꝑtinẽtis mox efficiunt̃ ꝯiuges: cur iurãt in futuro ſe facturos qð i pñti efficiũt. Itẽ. Si ex quo iurant mox efficiunt̃ ꝯiuges: tũc rem hãc efficiũt quã iurant ſe facturos. Iõ dico q2 ꝯiugiũ tũc nõ fuit: ſed futurũ ꝓmittit̃. Si vͦ ille poſt uxorẽ duxit ⁊ illa marito nupſit: ꝯiugiũ utrinq3 fuit: ⁊ nõ põt diſſolui. Precedẽs ergo mendaciũ uel ꝑiuriũ: pñia eſt corrigẽdum: ſʒ ꝯiugiũ ſequẽs nõ eſt diſſoluẽdũ. Nõ aũt ſic eſt qñ iuramẽtũ ꝯiugij pñtis ꝯſenſus atteſtatione firmat̃: q2 poſt talẽ ꝯſenſũ ſiqs alij ſe copulauerit: etiã ſi ꝓlem ꝓcreauerit: ⁊ irritũ debet fieri: ⁊ ipſe ad priorem copulam reuocari.

Que videntur obuiare premiſſis. b

Premiſſe aũt ſnĩe videt̃ obuiare illud qð leges tradũt. Siqs tactis diuinis ſcripturis iurauerit mulieri ſe eã legitimã uxorẽ habiturũ uel etiam ſi in oratorio tale ſacr̃m dederit: ſit illi legitima uxor: q̃uis nulla dos nulla alia ſcriptura iterpoſita ſit. Sʒ hic oſtẽdit̃ qd fieri uel eẽ debeat nõ qd tunc fiat. Nõ eni per illud iuramẽtũ tũc ſit uxor ſed fieri debet: q2 iuratũ eſt. Põt ⁊ de illo iuramẽto hoc dictum itelligi ubi de pñti ꝯſentiũt ac ſe inuicẽ ſuſcipiũt. Illi etiã ſnĩe qua dictũ eſt ſolũ ꝯſenſũ facẽ ꝯiugiũ: videt̃ obuiare qð Euariſtꝰ papa ait: Aliter legitimũ nõ ſit ꝯiugiũ niſi ab his qui ſuꝑ feminã dñationẽ hr̃e vident̃: ⁊ a qbꝰ cuſtodit̃. Uxor petat̃: ⁊ a parẽtibꝰ ſpõſet̃: ⁊ legibꝰ dotet̃: ⁊ a ſacerdote ut mos eſt bñdicat̃: ⁊ a paranimphis cuſtodiat̃ ac ſolẽniter accipiat̃. Itẽ. Ita legitĩa ſcitote eẽ ꝯnubia: alit̃ vͦo ꝑſumpta: nõ ꝯiugia ſed adulteria uł fornicationes ſunt niſi uolũtas ꝓpria ſuffragata fuerit: ⁊ uota ſuccurrerint legitĩa. Hoc aũt nõ ita itelligẽdũ eſt tanq̃ ſine enumeratis nõ poſſit eẽ legitimũ ꝯiugiũ: ſʒ q2 ſine illis nõ hẽt decorẽ ⁊ honeſtatem debitã. In huiꝰ eni ſacr̃i celebratiõe ſic̃ in alijs quedã ſunt ꝑtinẽtia ad ſubaʒ ſacr̃i: ut ꝯſenſus de pñti qui ſolus ſufficit ad ꝯhẽdũ mr̃imoniũ: quedã vͦ ꝑtinentia ad decorẽ ⁊ ſolẽnitatẽ ſacr̃i ut parẽtũ traditio: ſacerdotũ bñdictio ⁊ huiuſmodi. ſine qbꝰ legitime ſit ꝯiugiũ: q̃tũ ad ṽtutẽ nõ q̃tũ ad honeſtatẽ ſacr̃i. Sine his ergo nõ q̃ſi legitimi ꝯiuges: ſʒ q̃ſi adulteri uel fornicatores ꝯueniũt ut illi qui clãculo nubũt ⁊ utiq3 fornicatores eẽnt niſi eis ſuffragaret̃ uolũtas ṽbis expreſſa de pñti: que legitimũ iter eos facit mr̃imoniũ. Nã ⁊ ꝯſenſus occultus de pñti per ṽba expreſſus ꝯiugiũ facit: ſʒ nõ ſit ibi honeſtus ꝯtractus: ſed mr̃imoniũ nõ ſanxit ꝯſenſus qui in occulto fuit. Si eni alter alterũ dimiſerit nõ cogit̃ iudicio eccł'ie redire ⁊ cõmanẽ q̃ſi cũ ꝯiuge: q2 nõ põt ꝓbari teſtibꝰ ꝯtractꝰ qui in occulto eſt factꝰ. Q. ſi ipſi qui in occulto ſibi ꝯſenſerũt: eũdẽ ꝯſenſũ uolũtarie in manifeſto ꝓfiteant̃: tunc utiq3 ꝓpria uolũtas ſuffragat̃ ⁊ legitima uota ſuccurrũt ad ſanciendũ ꝯiugiũ qð prius occulte fuerat ꝯtractũ.

In auc. qbꝰ mo. na. effi. le. §. penul. col. 6. ⁊ allegatur 30. q. 5. c. ſi quis. Declinatio.

30. q. 5. ca. aliter.

30. q. 5. ca. nec illð. §. ſed obijcit̃.

Que ad neceſſitatẽ. q ad decorem ꝑtineant ſacramenti.

Universidad de Deusto Biblioteca

Volũtas ergo v̓bis expꝛeſſa in occulto ad hoc ſuffragat̃ ut fiat ɔiugiũ: manifeſte v̓o expꝛeſſa ſuffragat̃ ut ſanciat ⁊ roboret ac liberum ſit eccl̃ie de hoc iudicare ſi expedierit.

¶ De qua re ſit ɔſenſus ille: an de carnali copula: an de cohabitatione: an de alio. c

27. q. 2. c. ſubiciat. §. cũ g̃ iter iſtos.

Hic querit̃ cum ɔſenſus de p̃ñti mr̃imoniũ faciat: cuiꝰ rei ɔſenſus ſit ille: an carnalis copule: an cohabitationis: an utriuſq;. Si cohabitationis ɔſenſus mr̃imoniũ facit: tũc frater cũ ſorore: pr̃ cũ filia põt ɔ̃here mr̃imoniũ. Si carnalis copule: tũc inter Mariã ⁊ Joſeph nõ fuit cõiugiũ. Propoſuerat eniʒ Maria in v̓ginitate manere: niſi deꝰ aliter facẽ iuberet: ſm̃ qd̓ videt̃ angelo dixiſſe: Quõ fiet iſtud qm̃ virũ nõ cognoſco. i. me nõ cogniturã ꝓpoſui. Neq; enim q̓ꝛ virũ tũc nõ cognoſcebat neceſſe erat inq̓ri quõ poſſet hr̃e filiũ: ſed q̓ꝛ ſe nunq̃ cogniturã ꝓpoſuerat. Dicit enim Beda ꝙ in v̓ginitate manere diſpoſuerat. Si ergo ɔtra ſuũ ꝓpoſitũ poſt ɔſenſit in carnalẽ copulã videtur facta uoti rea: mente ⁊ ſi nõ ope violata. Dicamꝰ ergo ꝙ ɔſenſus cohabitatiõis uel carnalis copule nõ facit ɔiugiũ: ſed ɔſenſus ɔiugalis ſocietatis uerbis ſm̃ p̃ſens tp̃s expꝛeſſus: ut cũ vir dicit: Ego accipio te in meam: nõ dñam: nõ ancillã: ſed ɔiugẽ. q̓ꝛ enim nõ ancilla uel dña datur: iõ nec de ſũmo nec de imo a p̃ncipio formata eſt: ſʒ de latere viri ob ɔiugalẽ ſocietatẽ. ſi de ſũmo fieret: ut de capite videret̃ ad dñationẽ creata. Si v̓o de imo: ut de pedibꝰ videret̃ ad ſuitutẽ ſubijcienda. ſed q̓ꝛ nec in dñam nec in ãcillã aſſumit̃: facta eſt de medio. i. de latere: q̓ꝛ ad ɔiugalẽ ſocietatẽ aſſumit̃. Cũ ergo ſic ɔueniũt ut dicat vir: accipio te in meã ɔiugẽ. ⁊ dicat mulier: accipio te in meuʒ virũ. his v̓bis uel alijs idẽ ſignificãtibꝰ exprimit̃ ɔſenſus: nõ copule carnalis ul̓ cohabitatiõis corꝑalis: ſed ɔiugalis ſocietatis: ex q̃ opʒ eos cohabitare: niſi forte cã religionis pari uoto corꝑalit̃ ſeparent̃ uel ad tẽpus uel uſq; in finem.

Luce p̃.

Sup Lucã

Ecce i quã rem fuit ille ɔſenſus.

Quare de latẽ viri fcã ſit mulier.

¶ Iſta eſt diſtictio. 27ª huiꝰ q̃rti libꝛi: In qua magr̃ poſtq̃ oſtẽſum eſt ꝙ ɔſenſus eſt cã efficiẽs matrimonij: hic õndit̃ q̃lis debeat eẽ ɔſenſus qui matrimoniũ facit. Et tria facit. Primo inq̓rit utrũ ɔſenſus de futuro iuramẽto ɔfirmatꝰ uerũ faciat matrimoniũ. 2º ſubdit qd̓ parẽtũ traditio ⁊ ſacerdotũ bñdictio faciũt ad mr̃imoniũ. 3º ſubiũgit quõ v̓bis quibus ɔ̃hit̃ mr̃imoniuʒ nõ exprimit̃ ɔſenſus copule carnalis. Primũ facit a p̃nº diſt. uſq; ibi [Premiſſe aũt ſnie.] Scdm̃ uſq; ibi [Hic q̃rit̃ cũ ɔſenſus.] Tertiũ v̓o uſq; ad finẽ diſ. In ſpãli ſnia magr̃i ſtat in tribꝰ ꝓpõnibꝰ: q̃rũ pª eſt hec. ¶ Nõ tenet mr̃imoniũ qd̓ per ɔſenſuʒ de futuro ɔ̃hit̃: ſʒ fuerit etiã iuramẽto ſtabilitũ. Hãc magr̃ iſinuãs querit p̃mo. Utrũ ɔſenſus de futuro firmatꝰ iuramẽto faciat uerum mr̃imoniũ. Et õndit p̃ ꝙ nõ: q̓ꝛ per talia v̓ba ꝓmittit̃ futurus ɔſenſus: nõ p̃ñs exhibet̃. ⁊ p iuramentũ nihil aliud fit q̃ʒ ɔfirmatio ꝓmiſſionis ſup ɔ̃cto faciẽdo: vñ ſi alter uel uterq; ſic ꝓmittẽtiũ ad aliã copulã trãſierit ɔiugiũ uerũ fit: ⁊ nõ põt diſſolui nec per p̃cedẽtẽ ſpõſionẽ ipedit̃. Poſtea obijcit in ɔ̃riũ huiꝰ per quãdã legẽ. Et rñdet ꝙ lex illa loquit̃ de iuramẽto adhibito v̓bis de p̃ñti: ul̓ lex dicit poſt iuramẽtũ de futuro mr̃imoniũ fieri debere nõ ante fore. ¶ Scda ꝓpõ eſt hec: Parẽtũ traditio ⁊ ſacerdotis bñdictio ad iſtiꝰ ſacri ꝑtinent ſolẽnitatẽ. ſed ɔſenſus mutuus ad ipſiꝰ ꝑtinet realitatẽ. Hanc magr̃ inſinuãs dicit ꝙ q̓ꝛ ſupꝛa dictũ eſt in p̃cedẽti diſtinctiõe ꝙ ſolus ɔſenſus facit mr̃imoniũ. obijcit in ɔ̃riũ dicẽdo mr̃imoniũ nõ eẽ ſi nõ iteruẽiat dos ⁊ bñdictio ⁊ ſolẽnis traditio. Et rñdet magr̃ ꝙ talia ſunt de honeſtate ⁊ ſolẽnitate ſacri. occultꝰ eniʒ ɔſenſus per v̓ba de p̃ñti expꝛ̃ſſus facit mr̃imonium q̃uis tñ eccl̃ia talẽ ɔſenſuʒ iudicio nõ ꝓſequatur. ¶ Tertia ꝓpõ eſt hec: Illis v̓bis qbꝰ mr̃imoniuʒ ɔ̃hit̃ ɔſenſus copule carnalis ⁊ ɔiugalis nõ exprimit̃. Hãc magr̃ inſinuãs querit: In qd̓ debeat eſſe ɔſenſus faciens mr̃imoniũ: an in cohabitationẽ. ſi ſic: tũc frater ⁊ ſoroꝛ eſſent ɔiuges: ſi v̓o in carnalẽ copulã: tũc inter beatã virginẽ ⁊ Joſeph nõ fuiſſet matrimoniũ ſeu ɔiugiũ. Et rñdet dicẽs ꝙ ɔſenſus ille debet eſſe in ɔiugalẽ ſocietatẽ: in cuiꝰ ſocietatis ſignũ mulier nõ de capite nec de pedibꝰ ſed de latere viri formata fuit. Et tm̃ in ſpeciali.

¶ Coactio excludit cõſenſum coniugalem. a

Di. XXIX. Cõſenſus q eſt efficiens mr̃imonij eẽ nõ dꝫ eẽ defectiuus ex aliq̃ iteriori. ſ. uolũtate. 31. q. 2. ca. de neptis.

Oportet aũt ɔſenſum ɔiugalẽ liberuʒ eſſe a coactione. Coactus eni ɔſenſus qui nec ɔſenſus appellari debet: ɔiugiũ nõ facit: ſic̃ teſtat̃ Urbanꝰ papa ſcribẽs Sãcio regi arragonũ in hec v̓ba: De neptis tue ɔiugio quã te cuidam militi daturũ neceſſitatis inſtãte articulo ſub fidei pollicitatiõe ɔfirmaſti. hoc eq̓tate dictãte decreuimꝰ: ut ſi illa viruʒ illũ oino ut dr̃ renuit: ⁊ in eadẽ uolũtate ꝑſiſtit ut viro illi ſe pꝛorſus deneget nupturã: nequaq̃ eaʒ inuitã ac renitentẽ eiuſdẽ viri cogas ɔiugio copulari. Idẽ. Si uerũ eſſe ɔſtiterit qd̓ nobis legati Jordanis pꝛincipiſ retulerũt. ſ. ꝙ ipſe coactꝰ ⁊ dolẽs filiã ſuã flentẽ ⁊ pꝛo viribꝰ renitentẽ Raynaldo deſponſauerit qm̃ legũ ⁊ canonũ auctoritas talia ſpõſalia nõ appꝛobat: ne ignorãtibꝰ leges ⁊ canones nimis durum videat̃: ita ſniaʒ tẽperamus ut ſi p̃ncepe cũ aſſenſu filie id qd̓ ceptũ eſt ꝑficere uoluerit: ɔcedamus. Si autẽ legatꝰ noſter utraſq; partes audiat ⁊ ſi nihil fuerit ex p̄te Raynaldi qd̓ ampliꝰ ipediat: ab ipſo iordane ſacrm̃ quo ɔſtẽt hec que dicta ſunt accipiat: ⁊ nos canonũ ⁊ legũ ſcripta ſequẽtes: deinceps nõ ꝓhibemus: quin alij viro ſi uoluerit p̃dicta eius filia tm̃ in dño nubat. Ex his app̄et ɔiugium fieri inter ɔſentiẽtes ⁊ ſpõtaneos non inter renitẽtes ⁊ inuitos. Uerũtamẽ qui inuiti ⁊ coacte ɔiũcti ſunt: ſi poſtea aliquo tẽporis ſpatio ſine ɔtradictiõe ⁊ querimonia cohabitauerint facultate diſcedẽdi ul̓ reclamãdi habita ɔſentire videnf: ⁊ ɔſenſus ille p̃ñs ſupplet: qd̓ precedẽs coactio tulerat.

Ibidẽ. c. ſi uerum.

¶ In libro pandectarum. b

Cõſentire aũt ꝓbat̃ qui euidenter nõ ɔ̃dicit: ſm̃ illud: In ſpõſalibꝰ eoꝝ ɔſenſus exigẽdus eſt quoꝝ in nuptijs deſiderat̃. Intelligit̃ tñ ſemꝑ pr̃i filia cõſentire: niſi euidẽter diſſentiat. Iteʒ. Sponſalia ſicut nuptie ɔſenſu fiunt cõtrahentiũ ⁊ ideo ſicut in nuptijs: ita ⁊ in ſponſalibꝰ patriſfamilias filiam ɔſentire opoꝛtet: que ſi pr̃is uolũtati nõ repugnat ɔſentire intelligitur.

¶ Iſta eſt diſtictio. 29ª huiꝰ q̃rti libꝛi: In qua magr̃ poſtq̃ ſupiꝰ determinauit de cã efficiẽte: hic determinat de ipedimẽtis cãe efficiẽtis. Et circa h̃ duo facit. Primo eni ponit aliqd qd̓ ipedit ɔſenſum ne mr̃imoniũ poſſit facẽ. 2º ponit 2m̃ ipedimẽtũ cuiuſmodi eſt erroꝛ. ſ. in ſequẽti diſtinctiõe. In ſpãli ſnia magr̃i ſtat in hac ꝓpõne. ¶ Coniugalis ɔſenſus opʒ ꝙ nõ ſit coactus ſed uolũtariꝰ. Hãc magr̃ inſinuãs ꝓponit p̃ ꝙ ɔſenſus per coactionẽ extoꝛtus nõ facit mr̃imoniũ: q̓ꝛ nec ɔſenſus appellari debet: qd̓ auc̃tibꝰ ɔfirmat. Poſtea dicit ꝙ ſi poſt talem coactionẽ ſubſequẽs ɔſenſus iteruenerit: utpote ſi ſil̓ cohabitẽt. ⁊ ɔtra mr̃imoniũ nõ reclamãt: videntur ɔſentire ⁊ ɔſenſus ille ſubſequens ſupplet qd̓ p̃cedẽs coactio tulerat. Uñ pʒ coꝛrelarie ꝙ qui i p̃ncipio vite ɔiũgunt̃ ſi nõ diſcedũt oppoꝛtunitate habita ɔſentire videnf. Et iteruʒ quẽadmodũ in nuptijs ita in ſpõſalibꝰ debet eẽ ɔſenſus uolũtarius. Ultimo dicit ꝙ ille dr̃ ɔſentire qui manifeſte ⁊ euidenter nõ cõtradicit: ⁊ talis tacitus ɔſenſus nõ ſolũt matrimonium: ſed etiam ſponſalia pꝛioꝛa confirmat. Et tm̃ in ſpeciali.

¶ De errore qui euacuat conſenſum. a

Di. XXX. Cõſenſus q efficiẽs mr̃imonij nõ dꝫ eẽ defectiuus ex ꝑſonis. 29. q. 1. poſt ꝑ ubi to ſponit qd̓ he hĩ uſq; ad c. pceſſus.

Nec ſoluʒ coactio ipedit uel excludit ɔſenſuʒ: ſed etiã erroꝛ. Nõ aũt ois erroꝛ ɔſenſuʒ ipedit. Eſt eni erroꝛ aliꝰ ꝑſone: aliꝰ foꝛtune: aliꝰ ɔditionis: aliꝰ q̃litatis. Erroꝛ ꝑſone qñ hic putat̃ eẽ hõ ille: ⁊ eſt aliꝰ. Erroꝛ foꝛtune qñ putat̃ eſſe diues qui pauper eſt ul̓ ecõuerſo. Erroꝛ ɔditionis qñ putat̃ eẽ liber qui ſeruus eſt. Erroꝛ q̃litatis qñ putat̃ eſſe bonus qui malus eſt. Erroꝛ foꝛtune ⁊ q̃litatis ɔiugij cõſenſum nõ excludit. Erroꝛ v̓o ɔditionis ɔiugalẽ ɔſenſuʒ euacuat. de qua ɔditione poſtmodũ tractabimus. Erroꝛ quoq; ꝑſone cõſenſum cõiugalẽ nõ admittit. ut ſiqs feminã nobilẽ in cõiugiũ petat: ⁊ pꝛo ea alia ignobilis tradat̃ ei: nõ eſt iter eos cõiugiũ: q̓ꝛ nõ cõſenſit vir in iſtã ſed in aliaʒ: ut ſiqs ꝓmitteret mihi ſe uẽditurũ aurum: ⁊ pꝛo auro offerret mihi auricalcũ ⁊ ita me deciperet: nunqd diceret ɔſenſiſſe in auricalcũ: nunq̃ uolui emere auricalcũ. nec ergo in illud cõſenſi: q̓ꝛ cõſenſus nõ niſi uolũtatis eſt. Sic̃ ergo erroꝛ mãe excludit cõſenſum: ita ⁊ in cõiugio erroꝛ ꝑſone. Sed obijcit̃ de iacob qui pꝛo rachel ſeptẽ ãnis ſuierat: ⁊ ſuppoſita eſt ei lya. nunqd erroꝛ ꝑſone excluſit cõiugiũ: cũ non in eã: ſed in rachel cõſenſerit: Sed qd̓ ibi factum: in myſterio geſtũ nõ ipꝛobe tradit̃. ibi tñ ⁊ ſi nõ p̃ceſſit: ſecutus eſt cõſenſus: nec ex illo cõcubitu qui cõſenſuʒ p̃ceſſit foꝛnicarij iudicant̃ cũ ille maritali affectu eã cognouerit ⁊ illa uxoꝛio affectu debitũ ꝑſoluerit putãs lege p̃mogenitarũ ⁊ paternis iperijs ſe illi iure copulatã. Excuſat̃ etiã q̓ꝛ dei cõſilio in myſterio ita actũ eſt. Hodie etiã excuſaretur ille cui inſcio uxoꝛis ſoroꝛ lectulũ eiꝰ ingreſſa ſe ſubijceret: que cũ ſine ſpe ɔiugij ꝑpetuo manere cẽſeat̃ ille tñ qui cognouit eã per ignorantiã excuſat̃: qd̓ per ſile ꝓbat̃. Si enim diabolus trãſfigurans ſe in angelũ lucis credat̃ bonus nõ eſt erroꝛ ꝑiculoſus. Q̓ aũt vir ille in illã mulierẽ nõ cõſenſerit: ex ſili oſtẽdit̃. Siqs hereticus noie Auguſtini uel Ambꝛoſij alicui catholico ſe offerret eũq; ad ſue fidei imitationẽ uocaret: ſi ille aſſentiret: in cuiꝰ ſniam fidei diceret̃ cõſenſiſſe: Nõ in hereticoꝝ ſectã: ſed in itegritatẽ fidei quaʒ ille hereticus ſe mẽtiebat̃ hr̃e. Erroꝛ v̓o foꝛtune cõſenſuʒ nõ excludit. Que eniʒ nubit pauperi putãs illũ eſſe diuitẽ: nõ põt renunciare pꝛioꝛi conditioni q̃uis errauerit. Nec erroꝛ q̃litatis ut ſiqs ducat uxoꝛẽ meretricẽ uel coꝛruptã quã putat eſſe caſtam uel virginem nõ poteſt eam dimittere.

Oppoſitio. Gen. 29.

Solutio

1. Coꝛ. 11.

¶ De coniugio Marie ⁊ Joſeph. b

Premiſſis aliqd addendũ eſt de mõ illius cõſenſus: qui inter Mariaʒ ⁊ Joſeph iterceſſit. Sane credi põt nõ ſolũ Mariã ſed etiã Joſeph apud ſe diſpoſuiſſe virginitatẽ ſeruare uelle: niſi deus aliter iuberet: eoſq; ſic cõſenſiſſe in cõiugalẽ ſocietatẽ ut uterq; de altero reuelãte ſpũ ſcõ intelligeret ꝙ v̓ginitatẽ ſeruare uellet niſi deꝰ aliter iſpiraret: ſed illã uolũtatẽ v̓bis nõ expꝛ̃ſſerãt: poſtea v̓o expꝛeſſerũt ⁊ in v̓ginitate ꝑmãſerunt. Cõſenſit ergo Maria in maritalẽ ſocietatẽ: ſed nõ in carnalẽ copulã: niſi de eadẽ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſpāliter de⁹ p̄cipet: cui⁹ etiā cōſilio in maritalē cōſenſit copulā: q̄ v̄ginitatē ſeruare uolebat: ⁊ iō nō alit̄ cōſenſiſſet in cōiugalēꝫ ſocietatē: niſi familiare dei cōſiliuꝫ habuiſſet. de qua Aug⁹ ſic ait: Btā Maria ꝓpoſuit ſe ſeruaturā uotū v̄ginitatis in corde: ſed ipm̄ uotū nō exp̄ſſit in ore. Subiecit ſe diuie diſpoſitioni: ꝓpoſuit ſe pſeueraturā v̄ginē: niſi deus alit̄ ei reuelaret. Cōmittēs ergo v̄ginitatē ſuā diuine diſpōni cōſenſit in carnalem copulā: nō illā appetēdo: ſed diuie iſpiratiōi in utroq̄ obediēdo: poſtea v̄o ſimul cuꝫ viro labijs exp̄ſſit: ⁊ uterq̄ in v̄gitate pmāſit.

In li. de virgīs ⁊ ꝯcu. ⁊ hī. 29. q. 2. ca. ſufficiat §. cū ergo.

¶ Q, perfectū inter eos fuit ꝯiugium. c

Inter quos ut ait Aug⁹ pfectum fuit ꝯiugium: pfectum quidē nō in ſignificatione: ſed in ſanctitate. Sāctiora ſunt enim ꝯiugia pari uoto ꝯtinentium. Unde Aug. Nō deo pari uoto ⁊ ꝯſenſu uouerātis: ambo pſeuerāter reddē debuiſtis: a quo ꝓpoſito ſi lapſus eſt ille tu ſalteꝫ perſeuera. Nō quia pariter tēperabatis a cōmixtione carnali: ideo maritus tuus eē deſtiterat: imo v̄o tāto ſanctius ꝯiuges manebatis: quāto ſanctiora ꝯcorditer placita ſeruabatis. Perfectū ergo fuit Marie ⁊ Joſeph ꝯiugiuꝫ in ſanctitate. Perfectū etiā fuit ſcḋm triplex bonum ꝯiugij. fidem. ſ. plem ⁊ ſacrm̄. Omne enim nuptiarū bonū ut ait Aug⁹ impletū eſt in illis parētibus chriſti: fides: ples: ſacrm̄. Prolē cognoſcimus ipm̄ dn̄m. Fidē q̄ nullum adulteriū. Sacrm̄ q̄ nullū diuortium. Solus ibi nuptialis ꝯcubitus nō fuit: q̄ in carne peti fieri nō poterat ſine pudēda ꝯcupiſcētia carnis: que accidit ex pctō: ſine qua cōcipi uoluit qui ſine pctō futurus erat. Et lꝫ nō interceſſerit ꝯiugalis ꝯcubitus: ꝯiuges tn̄ uere fuerūt mente nō carne ſicut ⁊ parentes: Quis Amb. dicat perfectū fieri ꝯiugiuꝫ per carnalē copulā. In omni inquit mr̄imonio ꝯiunctio intelligit ſpūalis: quā ꝯfirmat ⁊ pficit ꝯiunctoꝝ cōmixtio corporalis. Sed intelligendū eſt ꝯiugiuꝫ perfici cōmixtione corporali: nō quātū ad ueritatē uel ſcitatem ꝯiugij: ſed quantū ad ſignificationē: q̄ perfectius vnionem chriſti ⁊ eccl̄ie tunc figurat.

27. q. 2. §. Inter quos

Ad Editiā

In li. d bo. ꝯiu. ⁊ habetur. 27. q. 2. c. oē itaq̄.

In li. de pſi archis ⁊ hī 27. q. 2. c. cū initiatur.

¶ De cauſa finali coniugij. b

Expoſito que ſit efficiēs cā matrimonij: ꝯn̄s eſt oſtēdere ob quā cauſaꝫ ſoleat uel debeat ꝯtrahi mr̄imoniū. Eſt igit finalis cā mr̄imonij ꝯhendi principalis procreatio plis. ꝑpt hoc enim inſtituit de⁹ ꝯiugium inter pmos parētes: qb⁹ dixit: Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊c. Scđa eſt poſt pctm̄ Ade vitatio fornicationis. vn̄ aplš. Propt fornicationē vnuſq̄ſq̄ habeat uxorē ſuaꝫ: ⁊ vnaqueq̄ h̄eat virū ſuū. Sunt ⁊ alie cāe boneſte ut inimicoꝝ recōciliatio ⁊ pacis reintegratio. Sūt etiam ⁊ alie cauſe minus honeſte ꝑpter q̄s aliq̄n ꝯhit: ut viri mulieriſq̄ pulchritudo: que aīos amore inflāmatos ſepe ipellit inire ꝯiugiū ut ualeant ſuū explere deſideriū. Queſtus q̄q̄ ⁊ diuitiaꝝ poſſeſſio frequēter eſt ꝯiugij cā: ⁊ alia multa que cuiq̄ diligētiā adhibēti facile ē diſcernē. Nec eſt aſſentiēdū illis qui dicūt nō eſſe ꝯiugiū qđ ꝑpter has cās minus honeſtas ꝯtrahit. Conſtat enim ex premiſſis ꝯiugiū fieri ex cōmuni ꝯſenſu v̄bis de p̄ſenti expreſſo: q̄uis amor ad hoc attraxerit. Cuius rei documentū p̄ſtat Jacob qui Rachel decoram facie ⁊ uenuſto aſpectu amauit: eāq̄ multū diligēs ait: Seruiam tibi pro Rachel ſepteꝫ annis. In Deuteronomio etiā legit: Si videris in medio captiuoꝝ mulierē pulchraꝫ ⁊ adamaueris eā: uolueriſq̄ uxorē habere: introduces eam in domum tuam ⁊c.

Gen. i.

i. Cor. 7.

Gen. 29.

Deut. 21.

¶ Q, malus finis nō contaminat ſacramētum. c

Et lꝫ fine nō bono ꝯtrahat coniugiū: quādo ſpecies ꝯtrahentis mouet animū: ꝯiugium tamē bonum eſt: quia vita mala uel intētio peruerſa alicuius ſacramētum nō contaminat. Habuit aūt cōiugium Marie ⁊ Joſeph alias cauſas ſpeciales ſcꝫ licet ut virgo ſolatio viri ſuſtēraret: ⁊ ut diabolo partus celaret: ut Joſeph eſſet teſtis caſtitatis: defendēs eā ab infamia ſuſpitionis: ne ut adultera dānaretur.

¶ Iſta eſt diſtictio. 30ª hui⁹ q̄rti libri: In qua magr̄ poſtq̄ ſup̄i⁹ determinauit de ipedimēto coactiōis: hic determinat de ipedimēto erroris. Et tria facit. Pmo eni determinat de ipedimēto erroris. 2º determinat de mr̄imonio btē v̄ginis. 3º quō p̄ncipalis ei⁹ cā ſit ꝓcreatio plis. Primū uſq̄ ibi [Premiſſis aliqd.] Scđm ab inde uſq̄ ibi [Eſt igit finalis.] Tertiū uſq̄ ad finē diſtin. In ſpāli ſnīa magri ſtat in trib⁹ ꝓpōnibus q̄rum pma eſt hec. ¶ In matrimonio ꝯtrahendo q̄tuor errores poſſunt ꝯtingere: quoꝝ duo dinoſcunt ipſum ſoluere. Hāc magr ponēs ꝑ ponit pmo q̄ error pōt diſſoluere matrimoniū nō q̄des error q̄litatis uel fortune: ſed error cōditiōis ut quādo putat eſſe liber qui ſeruus eſt. Similit error pſone impedit matrimoniū: ſicut ſi petit hāc mulierē. ſ. nobilem in matrimoniū: ⁊ det ſibi alia. ſ. ignobilis: ſicut etiā ſi aliqs emat aurū ⁊ det ſibi auricalcū nō eſt uenditio: ſed deceptio. Et error pſone q̄n putat̄ ee hic hō ⁊ eſt alius. Error aūt cōditionis eſt q̄n quilibet credit ſeruus eſt. Error fortune eſt q̄n credit diues eſſe qui pauper eſt. Error q̄litatis eſt: q̄n credit pulcher qui turpis eſt: uel q̄n credit bonus qui malus eſt. Poſtea obijcit in cōtrariū de Jacob qui per errorē acceſſit ad Lyam: ⁊ rn̄det q̄ hoc myſtice geſtū fuit: nec fuit illud mr̄imoniū per illū errorē ſed per ꝯſenſū qui poſtea acceſſit. Excuſat tn̄ Jacob de fornicatiōe: q̄ ad eā acceſſit uxorē ſuam credēs: ⁊ ſic maritali affectu eaꝫ cognouit: ⁊ illa uxorio affectu debitū perſoluit: ſicut aliqs excuſaret accedēs ad ſororē uxoris quā in loco neſciēs inuenerit. ⁊ ſicut excuſaret aliqs accedēs angelū malū credēs bonū eſſe: ⁊ ſicut ꝯſentiēs opinioni illius queꝫ crederet Auguſtinū uel ambroſiū eſſe non peccaret. ¶ Scđa ꝓpoſitio eſt hec: Et ſi inter mariā ⁊ ioſeph perfectū cōiugiuꝫ fuerit: tn̄ maria licite in ſua virginitate ꝑmanere ꝓpoſuit. Hāc magr̄ inſinuās querit in quo cōſenſerunt maria ⁊ ioſeph q̄n fuit inter eos matrimoniū celebratū. Et rn̄det ſcḋm btm̄ Augᵐ q̄ beata virgo ꝓpoſuit ſeruare virginitatē: niſi deuꝫ aliter reuelaret: lꝫ ipſum uotū nō exp̄ſſit ore: cōmittēs virginitatē ſuam diuine diſpoſitioni: cōſenſit in copulaꝫ maritalē ſiue in ſocietatē cōiugalē ex familiari ꝯſilio ſpūs ſancti. Etiā ſcḋm btm̄ Augᵐ implicite lꝫ nō explicite ꝯſenſit in carnalē copulā: nō illā appetēdo: ſed diuine diſpoſitioni in utroq̄. ſ. virginitate ⁊ cōmixtione obediēdo. Poſtea ſimul cū viro exp̄ſſit labijs uotū: ⁊ uterq̄ in virginitate pmāſit. Poſtea dicit q̄ illud ꝯiugiū pfectū ſit ſanctitate lꝫ nō ſignificatiōe: q̄ ꝯiugiuꝫ qđ eſt ſine carnali copula q̄uis ſit pfectū q̄tū ad ueritatē ſanctū q̄tū ad ſctitatē ꝯiugij: nō tn̄ q̄tuꝫ ad ſignificationē: q̄ non tā pfectā ſignificat vnionē chri ⁊ eccl̄ie ſicut ꝯiugiuꝫ per carnalē copulā cōſumatū: ⁊ q̄ illud ꝯiugiū pfectū fuit oſtēdit per tria bona mr̄imonij que ibi fuerūt. ſ. fides: ples ⁊ ſacrm̄. Proles enim fuit chrs. Fides q̄ nullū adulteriū: ſacrꝫ q̄ nullū diuortiuꝫ. ¶ Tertia ꝓpoſitio eſt hec: Principalis cā cōtrahēdi mr̄imoniū eſt ꝓlis ꝓcreatio. Scđa eſt fornicationis vitatio. Sunt etiā quedā alie cāe min⁹ honeſte: ut pulchritudo viri uel mlieris: ul' abūdātia pecunie ⁊ diuitiarū. Sūt etiā quedā alie honeſte cauſe ſicut inimicoꝝ recōciliatio: ⁊ pacis reintegratio ⁊ huiuſmodi. Poſtea remouet errorē quorūdā dicētiū ꝑpter cāꝫ minus honeſtā mr̄imoniū nō cōtrahi: dicēdo q̄ ꝑpter huiuſmodi cauſas nō impedit q̄n ſit matrimoniū: ⁊ q̄n etiā ſit bonū matrimoniū: q̄ malitia uel puerſa intētio alicuius nō cōmaculat ſacrm̄: nec eius bonitatē impedit: qđ auctoritatibus cōfirmat. Ultimo dicit q̄ itētio beate virginis marie ⁊ ioſeph ſunt quedā cāe ſpeciales. Prima fuit ut virgo viri ſolatio ⁊ auxilio ſuſtētaret. Scđa fuit ut partus virginis diabolo celaret. Tertia fuit ut ioſeph ſit teſtis caſtitatis btē virginis ut poſſit defendere eā ab īfamia ſuſpitionis: ne ut adultera lapidaret. Et tm̄ in ſpeciali.

¶ De tribus bonis coniugij. a

di. XXXI. De mr̄imonio ſcḋm cāꝫ finalē quāꝫ ad bona cōiugij cōmuniter.

Super geneſim li. 9.

Poſt hec de bonis cōiugij que ſint: ⁊ qualr̄ coitū excuſent dicēdū eſt. Tria ſunt principaliter bona ꝯiugij. vnde Aug⁹. Nuptiale bonū tripartitū eſt. ſ. fides: proles: ſacramētū. In fide attēditur ne poſt vinculū cōiugale cū alio uel alia coeatur. In ꝓle ut amāter ſuſcipiat: religioſe educet. In ſacro ut cōiugiū nō ſeparet ⁊ dimiſſus uel dimiſſa ne cā prolis alteri ꝯiungatur.

¶ De duplici ſeparatione. b

Separatio aūt gemina eſt corꝑalis. ſ. ⁊ ſacramētalis. Corporalr̄ pn̄t ſeparari cā fornicatiōis uel ex cōi ꝯſenſu cauſa religionis ſiue ad tēpus ſiue uſq̄ in fineꝫ. Sacramētalr̄ v̄o ſeparari nō pn̄t dū viuūt ſi legitime perſone ſint. Manet eni vinculuꝫ cōiugale inter eos ēt ſi alijs a ſe diſcedentes adheſerint. Un̄ Aug⁹. Uſq̄ adeo manent inter viuētes ſemel inita iura nuptiarum ut poti⁹ ſint inter ſe ꝯiuges etiā ſepati q̄ cū alijs qb⁹ adheſerūt. Itē. Manet inter viuētes quoddā ꝯiugale viculū: qđ nec ſepatio nec cū altero copulatio poſſit auferre: ſicut apoſtata aīa de ꝯiugio chri recedēs etiā fide pdita: ſacrm̄ fidei nō amittit qđ lauacro regenerationis accepit Redderet enim redeūti ſi amiſiſſet abſcedēs. Hēt aūt hoc qui receſſerit ad cumulū ſupplicij: nō ad meritū pmij. Iteꝫ. Quib⁹ placuit ex ꝯſenſu ab uſu carnalis ꝯcupiſcētie in perpetuū cōtinere: abſit ut vinculū inter illos ꝯiugale rūpat: imo firmius heret quo magis ea pacta ſecū gerūt: que charius ꝯcordiuſq̄ ſeruāda ſūt: nō uoluptarijs corpoꝝ nexib⁹: ſed uolūtarijs animorū affectibus. Et attēde q̄ tertiū bonū cōiugij dicitur ſacrm̄: nō q̄ ſit ipſū ꝯiugiū: ſed quia eiuſdē rei ſacre ſignū eſt. i. ſpiritualis ⁊ inſeparabilis ꝯiunctionis chriſti ⁊ eccleſie.

Matth. 19

In li. de bono coniugali. ⁊ habetur. 32. q. 7. c. uſq̄.

In codeꝫ libro nō canone.

In codē libro nō canone.

Hug. 4. ſenten. ca. 5.

¶ Hec tria non aſſunt omni coniugio. c

Et eſt ſciendum ab aliquibus contrahi ꝯiugiū ubi hec tria bona non comitantur. Deeſt eni fides ubi vir cū alia uel mulier cū alio coit. Hoc ergo bonuꝫ ita coniugio adheret: ut ex eo ſi aſſit amplius cōmendetur coniugium: ſi non aſſit non inde annihiletur. Que enim adultera eſt: non ideo ꝯiunx non eſt: imo ſi ꝯiunx non eſſet: adultera nō foret. Qđ cum ſit: culpa cōmittitur: ſacramentum v̄o nō caſſatur. Bonuꝫ quoq̄ prolis nō oībus adeſt coniugibus. Quidā enim pari uoto continentiam ſeruant. alij pro etatis defectu uel alterius rei cauſa generare non ualent. Nec omnes illi ēt qui prolē recipiūt bonū ꝓlis hn̄t. Nā bonū prolis dr̄ non ipſa proles: uel prolis ſpes que ad religionē non refertur: imo ad hereditariā ſucceſſionē: (ut cū q̄s heredes terrene poſſeſſionis hēre deſiderat) ſed ſpes

Hug. de ſacramentis pte. ii. c. 8.

Universidad de Deusto Biblioteca

ac deſideriū quo proles ad hoc querit:ut re ligione informetur. Multi ergo prolē habent qui tamen bono prolis carēt:nec ideo tamē coniugiū eē deſinit. Sacramētum vo ita inſeparabiliter coniugio heret legitimarum perſonarū:ut ſine illo coniugiū nō eſſe videatur quia ſemper manet inter viuētes vinculū ꝯiugale:ut etiam iteruenīēte diuortio fornicationis cauſa cōiugalis vinculi firmitas nō ſoluatur. Ubi vo non inter legitimas perſonas cōtrahitur ꝯiugiū nō adeſt illud bonū qđ dicitur ſacramētū:quia poteſt ſolui taliū copula:de quibus poſt dicetur. Qꝫ vo ꝯiugium ſit inter eos qui coniugali affectu nō tamē gratia prolis:ſed explende libidinis conueniūt:nec fornicarij ſed coniuges appellentur oſtēdit Auguſtinus inquiens: Solet queri cū maſculus ⁊ femina:nec ille maritus nec illa uxor alteri⁹:ſibimet nō filiorū procreādorū:ſed pro incōtinētia ſolius cōcubitus cauſa copulātur ea fide media ut nec illa cū altero:nec ille cū altera faciat id:utrū nuptie ſint uocande. Et poteſt fortaſſe nō abſurde hoc appellari cōnubiūꝫ: ſi uſqꝫ ad mortē alicuius eorū id īter eos placuerit:⁊ prolis generationē quāuis nō ea cā coniūcti ſunt:nō tamē vitauerint ut uel nolint ſibi naſci filios:uel etiā opere malo aliquo agāt ne naſcātur. Ceterūꝫ ſi uel utrūqꝫ uel vnū horū deſit:nō inuenio quō has nuptias appellare poſſim⁹. Eteni ſi aliquā ſibi ad tēpus adhibuerit donec aliquā dignā honorib⁹ aut ſuis facultatib⁹ inueniat quā in cōiugio adducat:animo ipſo adulter eſt: nec cū illa quā cupit inuenire:ſed cū iſta cuꝫ qua ſic cubat:ut cū ea nō habeat maritale cōſortiū. Ecce cōiuges dicunt qui ſolius cōcubitus cauſa cōueniūt:ſi tn̄ prolis generationē aliquo malo dolo nō vitent.

In libro de bono coniugali ⁊ hī 32.q.2.c. ſolet queri.

Ⅽ De his qui ꝓcurāt uenena ſterilitatis. d

Qui vo uenena ſterilitatis

procurāt:nō cōiuges ſed fornicarij ſunt. vn̄ Aug⁹. Aliquādo couſqꝫ peruenit hec libidinoſa crudelitas uel libido crudelis:ut etiā uenena ſterilitatis ꝓcuret:⁊ ſi nihil ualuerit: ꝯceptos fetus inter viſcera aliquo mō extinguat uel fundat uolēdo prolē ſuā prius interire qꝫ viuere: aut ſi in utero viuebat: occidi anteqꝫ naſci. Prorſus ſi ambo tales ſint cōiuges nō ſunt:⁊ ſi ab initio tales fuerunt nō ſibi per ꝯnubiū ſed per ſtuprū potius cōuenerunt. Si vo ambo tales nō ſunt audeo dicere:aut illa quodāmō eſt mariti meretrix: aut ille adulter uxoris.

De nup. ⁊ concupi. ⁊ hī.32.q.2.c. aliquādo.

Ⅽ Quādo ſunt homicide qui ꝓcurāt abortum. e

Hic queri ſolet de his qui

abortū ꝓcurāt quādo iudicētur homicide uel nō: Tūc puerperiū ad homicidiū pertinet:quādo formatū eſt ⁊ aiaꝫ habet:ut Auguſtin⁹ ſup Exod. aſſerit. Informe aūt puerperiū ubi nō ē aia viua:lex ad homicidiū ptinere noluit. Dicit etiā Aug⁹ ꝙ informe puerperiū nō habet animā:ideoqꝫ mulctat pecunia:nō reddit aia pro aia:ſed iā formato corpi aia dat nō in cōceptu corpis naſcit cū ſemie deriuata. Nā ſi cū ſemine ⁊ aia exiſtit de aia:tūc ⁊ mlte aie quotidie pereūt cū ſemē fluxu nō ꝓficit natiuitati. Primū opꝫ domū cōpaginari:⁊ ſic habitatorē induci. Cū ergo lineamēta cōpacta nō fuerint: ubi erit aia. Itē Hiero⁹ ad Algaſiā. Semia paulatim formātur in utero:⁊ tādiu nō reputat homicidiū: donec elemēta ꝯfecta ſuas imagines mēbraqꝫ ſuſcipiāt. His apparet tunc eos homicidas eē:qui abortū procurant:cū formatū eſt ⁊ animatū puerperium.

32.q.2.ca. ꝙ vo. Aug⁹ in li. qōnū no. ⁊ ue. te. q. 25.

Ibidē ca. ſicut ſemia

Ⅽ De excuſatione coitus qui fit per hec bona. f

Cum ergo hec tria bona in

aliquo coniugio ſimul cōcurrūt:ad excuſationē coitus carnalis ualēt. Quando enim ſeruata fide thori cā prolis ꝯiuges ꝯueniūt: ſic excuſatur coitus ut culpam nō habeat. Quādo vo deficiēte bono prolis:fide tamē ſeruata cōueniūt cā incōtinētie:nō ſic excuſat ut nō habeat culpā:ſed uenialē. Unde Aug⁹. Cōiugalis ꝯcubitus generādi gratia nō hēt culpā. Cōcupiſcētie vo ſatiande:ſed tamē cū ꝯiuge propter thori fidem: uenialē hꝫ culpā. Item hoc ꝙ ꝯiugati victi cōcupiſcentia utuntur inuicem:ultra neceſſitatem liberos procreādi:ponā in his pro quibus quotidie dicim⁹: Dimitte nobis debita noſtra ⁊c̄. Ubi aūt hec bona deſunt fides. ſ. ⁊ proles:non videt coitus defendi a crimine. Un̄ in ſentētiolis Sexti pythagorici legit. Ois ardētior amator ꝓprie uxoris adulter eſt. Itē Hiero⁹. Sapiēs iudicio amat ꝯiugē nō affectu:nō regnat in eo ipetus uoluptatis:nec ꝑceps fert ad coitū: nihil eſt fedi⁹ qꝫ uxorē amare qſi adulterā. Qui dicunt ſe cā hūani gn̄is uxorib⁹ iūgi imitētur ſaltē pecudes:⁊ poſtqꝫ uent uxoris itumuerit:nō pdāt filios:nec amatores ſe uxorib⁹ exhibeāt:ſꝫ maritos. Idē. In mr̄imōio opa libor ꝯceſſa ſūt:uoluptates aūt que de meretricū amplexibus capiuntur:in uxore ſunt dānate.

In li. de bono ꝯiugali

Hugo. 4. ſen. c. 4.

Matth. 6.

32.q.4.ca. origo gde. Ibidē c. ſapiens.

Ⅽ De indulgentia apoſtoli quō ſit accipiēda. g

Sed ſi cōcubitus qui fit cā

prolis culpa caret:qđ aplꝰs ſm indulgētiam permittit:ita eni ait: Hoc aūt dico ſm idulgentiā. Cui eni ꝑſtat uenia niſi culpe: Per hoc ēt qdā ꝓbare uolūt nuptias eē pctm̄: ſꝫ ut ꝑdictū eſt:idulgētia alia eſt cōceſſiōis:alia pmiſſiōis. Egerat aplꝰs de nuptijs ⁊ de carnali coitu:⁊ ad utrūqꝫ retulit illud: hoc aūt dico ſm indulgētiā. Indulgent eni nuptie ſm ꝯceſſionē ⁊ ꝯcubit⁹ nuptialis qui fit tm̄ cā prolis. Cōcubit⁹ vo qui eſt ꝑter neceſſitatē gn̄andi:ob incōtinētiā idulget ſm pmiſſionē:qꝛ ibi eſt aliq̄ culpa ſed leuis. Iōqꝫ nō iubet nec cōcedit ſꝫ pmittit:qꝛ nō eſt laudabilis ſed uenialis. De hoc Aug⁹ ſic ait: Forte aliqs dicet:ſi ueniā ꝯceſſit aplꝰs. ergo peccatū ſūt nuptie:cui eni uenia niſi pctō ꝯcedi tur: Plane qđ ifirmitati pmiſit ſꝫ ueniā:audeo dicere pctm̄ eē. ueniā nāqꝫ ꝯcedēs apoſtolus ꝯcubitū attēdit ꝯiugatorū ubi eſt incōtinētie malū. In cōtinētie malū eſt ꝙ vir cognoſcit uxorē etiā ultra neceſſitatē ꝓcreādi liberos ſꝫ ⁊ ibi eſt nuptiarū bonū. Non eni qꝛ incōtinētia malū eſt:iō ꝯiugiū:ubi eſt ꝯcubit⁹ ꝑter intētionē gn̄atiōis nō eſt bonū: nō pp illud malū culpabile eſt hoc bonū:ſꝫ illud malū fit ueniale pp bonū nuptiale:qđ nō rephēdit aplꝰs:ſꝫ malū incōtinētie. Item. Cōcubitū qui nō fit cā ꝓlis:nuptie nō cogūt fieri:ſꝫ ipetrāt ignoſci:ſi tn̄ ſi ita ſit nimi⁹ ut ipediat tpa que orōni debētur:nec imutetur in eū uſuꝫ qui eſt ꝯtra nāꝫ. Cōcubit⁹ eni neceſſari⁹ cā gn̄andi inculpabilis: ⁊ ſolus ipſe nuptialis eſt. Ille vo qui ultra neceſſitatē ꝓgredit:nō rōni ſed libidini obſeqtur: ⁊ hoc nō exigē:ſꝫ reddere ꝯiugi ne fornicetur ad ꝯiugē ptinet. Si vo ambo tali ꝯcupiſcētie ſbiūgunt:rē faciūt que nō eſt nuptiarū: cui⁹ delicti nō ſūt nuptie hortatrices ſed deprecatrices. Hec⁹ quidē ꝯiugale eſt caſtitas procreādi ⁊ reddendi carnalis debiti fides. Hoc eſt opus nuptiaruꝫ qđ ab oi peccato defendit aplꝰs dicēs: Nō peccat virgo ſi nupſerit. Cū ergo culpabilis nō ſit generandi intētione ꝯcubit⁹:qui proprie nuptijs ipu tandus eſt:quid ſm ueniā cōcedit aplꝰs: niſi ꝙ cōiuges debitū carnis expoſcunt:nō propaginis uolūtate:ſed libidinis uoluptate:q̄ tamē uoluptas nō propter nuptias cadit in culpam ſed propter nuptias accipit ueniaꝫ. imoderata ergo progreſſio ſm ueniā conceditur. Quocirca ⁊ hinc laudabiles ſunt nuptie:qꝛ etiā illud qđ nō pertinet ad ſe:ignoſci faciunt ꝓpter ſe. Nō eni iſte concubitus quo ſuitur ꝯcupiſcētie agit:ut impleatur fetus quē poſtulāt nuptie. Omnino ergo in genere ſuo nuptie bone ſunt: qa fidē thori ſeruāt:⁊ prolis ſuſcipiende cā utrūqꝫ ſexuꝫ cōmiſcent:⁊ īpietateꝫ iſeparationis horrēt. Sanctitati etiā ꝯiugij nec ꝯiūx infidelis obeſſe pōt:ſed potius fidelis prodeſt infideli: ut aplꝰs docet. Ex his oſtenditur ꝙ coniuges qui cauſa ꝓlis tm̄ cōueniunt:uel qui exigentib⁹ debitū reddunt:defendit a peccato ſanctitas coniugij:bonūqꝫ nuptiale. Si eni abſqꝫ pctō nō poſſet fieri concubitus ꝯiugalis nō precepiſſet domin⁹ poſt diluuiū eos copulari dicens: Creſcite ⁊ multiplicamini. cum iam ſine carnali ꝯcupiſcentia non poſſint cōmiſceri.

1. Cor. 7.

De uerbis apli.

Qđ ſit malū incōtinētie. Aug⁹ ſuper Gen.

Aug⁹ in li. de bono cōiugali.

1. Cor. 7.

Aug⁹ ꝯtra Iulianū hereticum.

1. Cor. 7.

Hug. 4. ſenten. ca. 4.

Gen̄. 9.

Ⅽ Qꝫ non omnis delectatio carnis peccatū eſt. h

Sꝫ forte aliquis dicet oēꝫ

carnis concupiſcentiam ⁊ delectationē que eſt in coitu malā eſſe ⁊ peccatum:quia ex peccato eſt ⁊ inordinata. Et nos dicimus illam concupiſcentiā ſemper malam eſſe:qꝛ feda eſt:⁊ pena peccati:ſed non ſemꝑ peccatū eſt. Sepe eniꝫ delectatur vir ſanctus ſm carnem in aliqua re:ut requieſcendo poſt laborem:edēdo poſt eſuriem: nec tamen talis delectatio eſt peccatū:niſi ſit imoderata. Sic ⁊ delectatio que fit in coitu coniugali: cui aſſunt illa tria bona a peccato defendit. Uidetur tamen beatus Gregorius aliter ſentire. ſ. ꝙ ſine pctō non poſſit fieri carnalis cōmixtio dicēs: Uir cū propria ꝯiuge dormiens:niſi lotus aqua eccleſiam intrare nō debet. Quāuis diuerſe hominū nationes de hac re diuerſa ſentiant:⁊ alia cuſtodire videantur. Romanoꝝ tamē ſemper ab antiquioribus uſus fuit:poſt admixtionē proprie cōiugis:⁊ lauacri purificationē querere ⁊ ab ingreſſu eccleſie paululū temperare. Nec hoc dicentes culpam deputamus eſſe coniugiū:ſed quia ipſa licita admixtio cōiugis ſine uoluptate carnis fieri nō pōt a ſacri loci ingreſſu eſt abſtinendum:quia uoluptas ipſa ſine culpa nullatenus eſſe poteſt.

Hug. 4. ſenten. ca. 4.

Grego⁹. 33. q.4. vir cuꝫ propria. Leuit. 15.

Ⅽ Determinat auctoritatem. i

Hoc aūt ne predictis obuiet:intelligēdū eſt in illis qui nō gr̄a ꝓlis cō-

Universidad de Deusto Biblioteca

ueniūt: qrū uoluptas nō eſt ſine pctō: ⁊ vix aliq repiri pſſit adhuc amplexus carnales experiētes q nō iterdū ɔueniāt pter itētionē pcreāde plis. Hoc āt qtiēs fit: ab igreſſu ecclesie abſtinēdū eſt. Et ꝙ ita intelligendū ſit

Ibidem.
Auguſtin⁹

Gregori⁹ ɔſequēter oñdit. Siqs vō ſua cōiuge: nō cupidie uoluptatis rapt⁹: ſed tñ creandorū liberoꝝ gr̄a util' iſte pfecto ſiue de igreſſu ecclie: ſiue de ſumendo corpis dñici myſterio ſuo eſt iudicio relinquēdus: qz phiberi a nobis non debet accipere qui in igne poſit⁹ neſcit ardere. Cū vō nō amor pcreā de ſobolis ſed uoluptas dñaī in ope cōmixtionis hēant ɔiuges etiā de cōmixtione ſua qđ defleāt. Tūc aūt vir qui poſt admixtionē ɔiugis lotus aqua fuerit ēt ſacrā cōmunionē ualeat accipere: cū ei ſm prefinitā ſniaʒ eccliaʒ etiam licuerit intrare.

¶Iſta eſt diſtictio.3i^a hui⁹ qrti libri: In qua magr̄ poſtq̄ ſupius determinauit de cā efficiēte ⁊ finali mrimonij que ipʒ ɔſtituūt: hic determinat de bonis mrimonij que ſunt cauſe honeſtantes matrimonij actum. Et tria facit. Primo enim bona matrimonij enumerat. Scđo aborſuʒ procurātes fore homicidas determinat. Tertio per bonuʒ mrimonij coitū a pctō excuſari declarat. Primū facit uſqz ibi [Qui vō uenena ſterelitatꝫ.] Scđz uſqz ibi [Cuʒ ergo hec tria bona.] Tertiū uſqz ad finē diſtictionis. In ſpāli ſnia magri ſtat in trib⁹ pponib⁹ qruʒ pma eſt hec. ¶In mrimonio coiter triplex bonuʒ eſt. ſ. fides: ples: ⁊ ſacr̄ʒ. Hāc magr̄ iſinuās iducit tria eē bona mrimonij. ſ. fidē: plē: ⁊ ſacr̄m. Ad fidē aūt ptinet ut vir ad aliā mulierem nō accedat: nec mulier aliū virū admittat. Ad plē aūt ut amanter ſuſcipiaī ⁊ religioſe educaī. Ad ſacr̄ʒ vō ut ɔiugiū nō ſepeī. Aliqñ aūt ſepaī corpalr̄ ex aliq cā nō tñ ſacr̄alr̄ per totā hāc vitā. qđ auctib⁹ cōfirmat. Addit ēt ꝙ ſacr̄m qđ eſt tertiū matrimonij bonū nō eſt ipm ɔiugiuʒ: ſed eiuſdē rei ſignū cuius eſt cōiugiū ſ. ſpūalis ⁊ iſepabilis chr̄i ɔiūctio ⁊ ecclie. Poſtea dicit ꝙ bonū plis ⁊ bonū fidei aliqñ in mrimonio deficiūt: nunqz tñ deficit bonū qđ ē ſacr̄m. Poſtea dicit ꝙ illi qui ɔhūt adiuicē incōtinētie cā dūmō tñ ſit ppetuus ɔſēſus ⁊ nō viteī gñatio plis uerū mrimoniū ɔhūt. Illi vō qui uenenū ſterilitatis pcurāt uel ſimilia mala: ueri ɔiuges nō ſunt. ¶Secūda ppō eſt hec: Qui uenena ſterilitatꝫ apponūt nō ɔiuges: ſed poti⁹ fornicarij exiſtūt: ⁊ ſi poſt iſuſionē aīe abortiuū pcurēt ſe eē homicidas nō dubitent. Hāc magr̄ iſinuās qrit utrū illi qui aborſuʒ pcurēt ſint homicide. Et rñdet ꝙ ſic. ſi pncipiū eſt formatū ⁊ aīatū: aliter nō. ¶Tertia ppō eſt hec: Tria bōa federis ɔiugalis ſic ordināt coitū ut nō ſit ibi mortalis. Hanc magiſter ponens dicit: ꝙ tria pdicta bona mrimonij ſic ordināt: imo excuſat actū mrimonij ut pctm nō ſit: uel qñ fide thori ſeruata ɔiuges ɔueniūt cā plis: uel ut mortale nō ſit ut qñ fide ſuata ɔueniūt incōtinētie cā. Ultio obijcit in ɔriū tripl'r. Primo per apl'm qui actū ɔiugalē ſm idulgētiā ɔcedit dicēs: hoc aūt dico ſm idulgētiā: ſed indulgētia uel uenia nō eſt niſi peccati: g a culpa nō excuſaī maritalis ɔcubit⁹: p qđ ē gđā pbat ipm eē pctm. Et rñdet magr̄ diſtinguēdo de idulgētia. Eſt eni idulgētia ɔceſſiōis ⁊ pmiſſiōis. Cōcubit⁹ ergo ɔiugalis qui fit cā plis idulgeī ſm ɔceſſionē ſicut minus bonū. Sed ɔcubit⁹ qui fit cā icōtinētie idulgeī ſm pmiſſionē ſicut min⁹ malū excuſaī tñ huiuſmodi actus cōiugalis per matrimonij bona dūmodo tamen fit infra limites matrimonij: Sed ſi excedat limites nō excuſaī qđ multis auctib⁹ declarat. Scđo opponit per hoc ꝙ ois ɔcupiſcētia ⁊ delectatio que ſunt in coitu mala ſūt ⁊ iordinata: ⁊ ita ſunt pctm. Et rñdet illā ɔcupiſcētiā ſemp eſſe malū ⁊ iordinatā iordinatione penali q̄ ē pena pcti: nō tñ eſt ſp iordiata iordiatiōe culpabili: qz nō ſemp eſt pctm. Illa ergo delectatio cōi⁹ ɔiugalis per bona matrimonij defendit: niſi ſit immoderata ⁊ ultra ɔiugi terminos ſe extēdes. Tertio obijcit per auctē bti Grego. qui dicit ꝙ poſt acceſſuʒ ad uxorē debet huiuſmodi ab igreſſu ecclie abſtinē: qz uoluptas ipa que eſt in cōmixtione carnali ſine culpa nō eſt. Et rñdet ꝙ hoc itelligēduʒ eſt qñ ad uxorē accedit icōtinētie cā: ul qz vir ſine incōtinētia acceditur. Et tm in ſpeciali.

¶De ſolutione carnalis debiti. a

Di.xxxij. De mrimonio ſm cis finalē qua ... ad fidem thori. j. Cor.ij. j. Cor.7.

SCiēdū ēt eſt: quia cū in omnib⁹ alijs vir preſit mulieri ut caput corpi. eſt eni vir caput mulieris: in ſoluendo tñ carnis debito pares ſūt. Ideo apl's utriqz pariter precipit in hac cā ſibi inuicē ſubijci inquiēs: Uir debitū reddat uxori: ſimilr̄ ⁊ uxor viro: qz mulier non hēt ptātē ſui corporis: ſed vir: ſilr̄ ⁊ vir non hēt ptātē ſui corpis: ſed mulier. qz nec mulier ad aliū virū: nec vir ad aliā mulierē ptātē ſui corpis hēt: nec vir ad ɔtinēdū: nec mulier ptātē hēt ſine mutuo ɔſenſu: ſed alter alterius ptātē hʒ corpis: ut poſcēti alteri nō liceat alteri negare debitū. in hoc eniʒ pares ſunt: qz nec viro nec mulieri corp⁹ ſuuʒ licet alij tradere: ſed ſibi inuicē debitores ſunt in hac cā: ne peccādi deī occaſio. per qđ non dñuʒ tollit viro: ſed vitiū. debēt eni ſibi cōiugati nō ſolū ipſi⁹ ſexus ſui cōmiſcēdi fidē liberoꝝ procreādoꝝ cā: que pma eſt in iſta mortalitate ſocietas. uerū ēt infirmitatis inuicē excipiēde ad illicitos ɔcubit⁹ deuitādos mutuā quodāmō ſeruitutē: ut erſi alteri corɔtinētia placeat: niſi ex alteri⁹ ɔſenſu nō poſſit. Ad hoc eni neuter hʒ ptāte ſui corporis: qđ adeo uerū eſt: ut etiā ꝙ nō filioꝝ procreandoꝝ: ſed ifirmitatis ⁊ incōtinētie cā experit uel ille de mrimonio uel illa nō ſibi alterutrū negēt ne p hoc incidāt in dānabiles corruptelas. Reddere eni debitum coniugale nullius eſt criminis: exigere aūt ultra generādi neceſſitatē: culpe eſt uenialis. Fornicari vō uel mechari: puniēdi eſt criminis.

Auguſtin⁹ Ambr. in li. de bono cōiuga.

¶Q neuter cōtinere ualeat niſi ex cōi cōſenſu. b

Nō vō ſine conſenſu uxoris vir continere nō ualeat: ſubditis probaī teſtimonijs. Ait eniʒ Aug⁹. Si dicat vir cōtinere iā uolo: nolo aūt uxor non pōt. Nō enim tu vis illa non vult. Nūquid per continētiam tuaʒ illa debet fieri fornicaria: Si alij nupſerit te viuo: adultera erit. Nō vult tali lucro deus tale damnum compenſari. Redde debitum: ⁊ ſi nō exigis: redde. Pro ſanctificatione perfecta deus tibi computabit: ſi non quod tibi debeī exigis ſed reddis qđ debes uxori. Idem. Secūdū uerba aplica ēt ſi vir cōtinere uoluiſſet ⁊ tu noluiſſes debitū tibi reddere cogereī. ⁊ illi de⁹ iputaret cōtinētiā: ſi nō ſue ſʒ tue cōcedereī infirmitati: ne in adulteriū caderes. Quiſqs ergo cōpatiēs ifirmitati uxoris reddit nō exigit debitū: aut ſi pp ppriaʒ ifirmitatē ducit uxorē plāgēs poti⁹: qz ſine uxore eē nō potuit q̄ʒ gaudēs qz duxit: ſecurus expectat diem nouiſſimū. Idē. Una ſola cā eē pōt quate ad id qđ uouiſti nō mō nō hortaremur: ſʒ ēt phiberemur implere: ſi forte tua ɔiunx hoc tecū ſuſcipe ai uel carnis ifirmitate recuſaret. Nā uouēda talia nō ſūt a ɔiugatis: niſi ex ɔſenſu ⁊ uolūtate cōi. ⁊ ſi pprope factum fuerit magis eſt corrigēda temeritas q̄ʒ pſoluēda pmiſſio. Nō eni de⁹ exigit ſiqs ex alieno aliqd uouerit: ſʒ poti⁹ uſurpare uetat alienū. Idē. Apl's nec ad tēpus ut uacēt orōni: niſi ex ɔſenſu uoluit ɔiugē carnali inuicem fraudari debito. Idē. Manifeſtū eſt ita uoluiſſe legē feminā ſub viro eē: ut nulla ei⁹ uota que abſtinētie cā uouerit reddanī ab ea: niſi auctor fuerit vir pmittēdo. Nā cum ad pctm̄ eiuſdē viri ptineri uoluerit lex: ſi prius pmiſerit: ⁊ poſtea phibuerit: non tñ dixit ut faciat mulier qđ uouerat: qz pmiſſa iā pri⁹ a viro fuerat. Uiri dixit eſſe pctm̄: qz abnuit qđ pri⁹ ɔceſſerat: nō tñ mulieri ex hoc iuſſū dedit: ut cū pri⁹ vir ei ɔceſſerit poſtea ſi phibuerit ɔtēnaī. Ex his appet ꝙ vir ul' mulier ɔtinētiā deo offerre nō pōt ſine cōi cōſenſu nec alter alteri debitū negare dʒ Si vō glibet coꝝ alterū a ſuo iure abſoluerit: ad pteritā ſuitutem nūquid reuocare poterit: Hoc eni vī Aug⁹ ſupra uoluiſſe. Quibuſdā videtur ꝙ mulier nō diſcedēs a domo viri: q̄ viro pmittēte ɔtinētiā uouerit uel pmiſerit: eodē phibēte ſoluere non ualeat: ⁊ hoc pp dignitatē viri qui eſt caput mulieris. Sʒ melius hoc itelligiī in tali caſu: ubi vir concedit mulieri uouere ɔtinētiā ⁊ añ uotuʒ phibet iplere. Si vō hitū mutauerit nō pōt reuocari. ſm illud: Qui uxorē ſuā uelare pmiſerit: aliā nō accipiat: ſed ſilr̄ ɔuertaī.

Sup pſal. 46. ⁊ hētur 33.q.5.ca. ſi dicat. Matth.10.
Auguſtin⁹ ad Edītiaz.
Idē ad Armentarium epla.26.
Aug⁹ in li. de adulterinis ɔiugis. Idē in queſtionib⁹ numerorum 45.
Ex cōcilio Remeñ.23. q.5.

¶Quib⁹ tpib⁹ ceſſandū ſit a coitu. c

Et lʒ debitum poſcēti ſemper ſit ſoluēdū: nō licet tñ q̄libet die poſcere Uñ Aug⁹. Chriano cum uxore ſua aliqñ licet ɔuenire aliqñ nō. Propī pceſſionis eni dies ⁊ ieiunioꝝ aliqñ nō licet ɔuenire: qz etiaʒ a licitis abſtinēdū eſt: ut facili⁹ impetrari poſſit qđ poſtulaī. Idē. Quotiēs eni uel dies natiuitatis ul' relique feſtiuitates aduenerint: nō ſolū a ɔcubinarū ɔſortio: ſed ēt a pprijs uxorib⁹ abſtinete. Idē Amb. Si cā pcreādoꝝ filioꝝ duciī uxor: nō mltū tempus cōceſſū vī ad ipm uſuʒ: qz ⁊ dies feſti ⁊ dies pceſſiōis ⁊ ipa rō ɔcept⁹ ⁊ ptus iuxta legeʒ ceſſare uſū carnis his debē tpib⁹ demōſtrāt.

In li. de q̄ſtionib⁹ noui ⁊ ue. te. ⁊ hī. 33. q. 4. c. chriſtiano
Ibidē. c. qñ ēns.
33.q.4.

¶Hieronym⁹ videī diſſentire a premiſſis. d

Illi āt qđ dictū eſt reddere debitū nō eē pctm̄: vī obuiare qđ ait Hiero. Quicūqz uxori debitū reddit: uacare nō poteſt orōni: nec carnes agni edere. Itē. Si panes pponis ab his qui uxores ſuas tetigerāt comedi nō poterāt: quāto magis panis qui de celo deſcēdit nō pōt ab his qui cōiugalib⁹ paulo ante heſere cōplexib⁹ violari atqz ɔtingi. nō ꝙ nuptias ɔdēnem⁹ ſʒ ꝙ eo tpe q̄ carnes agni mādu caturi ſum⁹: uacare a carnalib⁹ opib⁹ debeam⁹. Hoc capitulū maxime ad miniſtros eccleſie pertinere videtur: quib⁹ nō licebat ſacra officia celebrare atqz myſteria tpe cōiugalis amplexus quo etiaʒ preſentia ſpūs ſancti nō daī. Unde idē ait. Cōnubia legitima carēt quidem pctō: nec tñ tpe illo quo cōiugales actus gerunī preſentia ſpūs ſci dabit etiā ſi propha eſſe videat: qui offō gñatiōis obſequitur.

In quodaʒ ſermone.33 q.4. ſciatis
j. Regū. 21.
Exodi.32.
Joan.6.
Hiero⁹ ſup Matth.32. q.2.

¶Quib⁹ tpib⁹ nō ſunt celebrāde nuptie. e

Nec ſoluʒ in opere carnali obſeruanda ſunt tempora: ſed etiam in celebrādis nuptijs: ſm illud: Non oportet a ſeptuageſima uſqz in octauā paſche ⁊ tribus hebdomadib⁹ ante feſtū ſancti Joānis: ⁊ ab aduentu domini uſqz poſt epiphaniam celebrare nuptias. Quod ſi factum fuerit ſeparentur. Itē Nicolaus papa: Nec uxoreʒ ducere nec cōiugia facere quadrageſimali tēpore ɔuenire poſſe ullo mō arbitror.

33.q. 4. ca. nō ops.
Nicola⁹ papa ad cōſulta bulgaroruʒ.33.q.4. c. nec uxorē

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ Iſta eſt diſtinctio .32ª huiꝰ q̄rti libri: In qua magr̄ poſtq̄ ſupiꝰ determiauit de bonis matrimonij qbꝰ actus m̄rimonialis excuſat̄: hic determinat de ipo actu ſcd̄m q̄ accipit rōnē debiti. Et tria facit. Primo enī ꝓponit quō vir ⁊ mulier in ſoluēdo ⁊ petendo cōiugij debitū par hēant dn̄ium. Scdō oñdit quō reddere cōiugale debitū nullius ſit criminis. Tertio ſubiūgit quō nō q̄libet die nec vir nec mulier licite pōt petē. Primū ⁊ ſcdm̄ a ꝑncipio diſtictionis uſq̄ ibi [Et lȝ debitū poſcēti.] Tertiū uſq̄ ad finē diſtictiōis. In ſpāli ſnīa magr̄i ſtat ī tribꝰ ꝓponibuſ: q̄rū ꝑma eſt hec. ¶ In ſoluēdo ⁊ reddēdo carnis debitū vir ⁊ uxor hn̄t par dn̄iū. Hāc magr̄ iſinuās ꝓponit ꝑmo q̄ cū vir in oibꝰ ꝑſit mulieri ſicͭ caput corꝑi: in redditiōe tn̄ debiti pares ſunt: q̄ alter hȝ alt̄iꝰ corꝑis ꝑtātē ut alteri poſcēti nō licet alteri debitū denegare: ſiue poſcat cā ꝓlis ꝓcreāde ſiue incōtinētie cā: qō auctibꝰ ꝯfirmat: ubi ēt dicit q̄ ſic hēt alter alteriꝰ corꝑis ꝑtātē: q̄ ſicͭ nec mulier ad aliū virū: nec vir ad aliā mulierē ꝑtātē hēt accedēdi. ita nec ad cōtinēdū ſui corꝑis hȝ ꝑtātem niſi mutuo cōſenſu. ¶ Scda ꝓpoſitio eſt hec: Lȝ nullius crimīs ſit reddere debitū cōiugale. tn̄ exigere ultra gn̄andi neceſſitatē eſt delictū ueniale: fornicari vō aut mechari eſt mortale. Hāc magr̄ inſinuans ſubdit q̄ reddere ꝯiugale debitū nulliꝰ eſt criminis: exigē vō ultra generādi neceſſitatē uenialiſ eſt culpe: ſed fornicari aut mechari puniēdi eſt criminis. Poſtea ꝓbat pluribꝰ auctibꝰ q̄ cōiuges ne fraudent ad iuicē carnale debitū ſine ꝯſenſu cōi tenere nō pn̄t: qō ſupra ſuppoſuerat. Poſtea q̄rit ſi vir uxori ꝯſentiat ut ꝯtinētiā deo offerat ⁊ a ſuo iure eā abſoluat: utrū poſſit licētiā datā reuocare. Et r̄ndet q̄ in hoc caſu ſi ei ꝯſenſerat nouere ꝯtinētiā ⁊ uotū ꝓhiberet iplere: hoc bn̄ pōt: ſi aūt poſt reuocare nō pōt. ¶ Tertia ꝓpoſitio eſt hec: Nulluſ in m̄rimonio licite pōt debitū carnis q̄libet die exigere ſeu poſcere. Hāc magr̄ iſinuās dicit. q̄ lȝ debitū poſcēti ſit ꝑſoluēdū: non tn̄ licet q̄libet die exigere ſeu poſcē: ſicͭ in diebꝰ feſtiuis ſiue ꝓceſſiōis ⁊ ieiunioꝝ: qō auctibꝰ ꝯfirmat. Poſtea oñdit q̄ btūſ Hieronymus vult q̄ reddere debitum ſit quādoq̄ peccatuȝ qō eſt contra predicta. Dicit enim beatus Hiero. qui uxori debitū reddit nō pōt orationibus uacare nec ſumē carnes agni. i. euchariſtiā. Dicit etiā q̄ nō ſemꝑ eſt reddēdū debitum: ut in diebuſ qbus eſt orationibꝰ uacādū uel euchariſtia ſumenda. Et r̄ndet q̄ dictū Hiero. referēdū eſt ad eccl̄ie miſtroſ qbus nō licet ſacra offerre uel myſteria celebrare tpe cōiugalis amplexus. Ultimo dicit q̄ ſicut in carnali cōmixtione ſic ⁊ in celebrādis nuptijs ſunt tpa obſeruanda: q̄ nō qbuſcūq̄ tpibus ſunt nuptie celebrāde. Tempora qbꝰ nō ſunt nuptie celebrāde ſunt a ſeptuageſima uſq̄ ad octauā paſche: ⁊ tribꝰ ſeptimanis añ feſtū Ioānis baptiſte: ⁊ ab aduētu dn̄i uſq̄ poſt epiphaniā: qō ſi factū fuerit ſepetur: ut dicit magr̄. Et tn̄ in ſpāli.

Diſtinctio XXXIII. Qualiter fides thori fuerit in patribus antiquis. 33. q. 4. ca.

¶ De diuerſis coniugij legibus. a

Q Uerit̄ hic de antiquis

pr̄ibus qui plures ſil legunt̄ hūiſſe uxores uł ꝯcubinas utrū peccauerint: Ad qō dicimꝰ: pro uarietate tēpoꝝ uaria inuenit̄ diſpēſatio cōditoris. Ab exordio enī tpis īter duos tm̄ Adā. ſ. ⁊ Euā incobatū eſt cōiugiū: deo per os Ade dicēte: Hō adherebit uxori ſue: ⁊ erūt duo in carne vna: ⁊ ſcd̄m icobatiōis modū īter duoſ tm̄ ꝑ oēȝ ſucceſſionē tēpoꝝ ꝯtraheret̄ ꝯiugiū: ſi ꝑmi hoīes in obediētia ꝑſtitiſſent. Poſt eorū vō copulā filij ⁊ filie eoꝝ m̄rimonio cōiūcti ſūt: ſȝ vnꝰ vni tm̄. Iō aūt frēs ſororibꝰ tūc ſūt copulati: q̄ nō erāt alie mulieres uel viri: qbꝰ Ade filij uel filie iūgerētur. Primꝰ oiuȝ Lamech duas legit̄ ſil hūiſſe uxores: ⁊ hoc in eo arguit̄: q̄ pro expletiōe carnalis uoluptatis id feciſſe ꝓhibet̄. Poſtea vō cū iā pene oēs hoīes falſis dijs ſuirēt: paucis in cultu dei ꝑmanētibꝰ cōſultū eſt a deo plures in m̄rimonio copulare ſibi: ne illis paucis deficientibꝰ: cultꝰ ⁊ notitia dei deficeret. Un̄ Abraā viuēte uxore ad ancillā intrauit: ⁊ ex ea genuit. Iacob ēt liberis ⁊ ancillis ſe copulauit. Et filie Loth pr̄e ebrio uſe ſunt. Cū enī ceteris in idolatria relictis Abraā ⁊ filios eiꝰ in peculiarē ppl̄m ſibi dn̄ſ elegiſſet: rite multarū fecūditate mulierū ppl̄i dei m̄ltiplicatio q̄rebat̄: q̄ in ſucceſſiōe ſanguinis erat ſucceſſio religioniſ. Un̄ ēt in lege maledicta erat ſterilis: que nō relinquebat ſemen ſuꝑ terrā. Hinc etiaȝ ſacerdotibꝰ cōiugia decreta ſunt: q̄ in ſucceſſiōe familie: ſucceſſio eſt officij. Nō ergo Abraā uel Iacob deliquit: q̄ ꝑter uxorē filios ex ancilla queſiuit: nec illoꝝ exēplo ꝑter cōiugale debitū: fecūditatē in aliq̄ licet alicui q̄rere cū illoꝝ cōiugia nr̄oꝝ equētur virginitati: ⁊ imoderatus uſus cōiugij nr̄i tpis turpitudinē fere imitet̄ fornicatiōis illiꝰ tpis. De hoc Augꝰ ſic ait: Antiq̄s iuſtis nō fuit pctm̄ q̄ pluribꝰ femīs utebant̄. nec cōtra nāȝ hoc faciebāt: cū non laſciuiēdi cā: ſȝ gignēdi hoc facerēt. nec contra morē: q̄ eo tpe ea fiebāt: nec ꝯtra ꝑceptū q̄ nulla lege erat ꝓhibitū. Idē. Obijciunt Iacob q̄tuor uxores: qō q̄n mos erat: crimē nō erat. Sic pr̄iarche cōiugibꝰ excipientibꝰ ſemē ſuū miſcebant̄: nō ꝯcupia ꝑficiēde uoluptatis ſȝ ꝓuidētia ꝓpagāde ſucceſſiōis: ſicͭ apl̄i auditoribꝰ ſuis admirātibꝰ doctrinā ſuā ꝯdelectabant̄: nō auiditate ꝯſequēde laudis: ſȝ charitate ſemināde v̄itatis. Idē alibi. Antiq̄s tpibꝰ cū adhuc ſalutis nr̄e myſteriū uelaret̄: iuſti officio ꝓpagādi nuptias cōtrahebāt: nō victi libidie: ſȝ ducti pietate: qui m̄lto facilꝰ ꝯtinē poſſent ⁊ uellēt. Utebant̄ tn̄ ꝯiugibꝰ ⁊ pluref vni viro hēe licebat q̄s caſtius habebat q̄ȝ nūc vnā quilibet iſtorum in quibꝰ videmus. qō ſcd̄m ueniam concedit Apoſtolus. Habebāt enim eas in opere generādi: nō in morbo deſiderij. Item Amb. Dixit Sara ad Abram. Ecce concluſit me dn̄s ut nō pariā. Intra ergo ad ancillā meā ut filiū facias ex ea: ⁊ ita fcm̄ eſt. Conſidera ꝑmū q̄ Abraā añ legē Moyſi ⁊ añ euāgeliuȝ fuit. Nō ergo in legē cōmiſit Abraā: ſȝ legē ꝑuenit. Nōdū enī iterdictū videbat̄. Secūdo cōſidera q̄ nō ardore aliq̄ uage ſuccēſus libidīs: nō petulātis forme captꝰ decore ancille ꝯtubernio ꝯiugalē poſt hūit thorū: ſȝ ſtudio q̄rēde poſteritatis ⁊ ꝓpagāde ſobolis. Adhuc poſt diluuiū raritas erat hūani gn̄is: erat ēt religiōis. Deniq̄ ⁊ Loth ſci filie hāc cāȝ q̄rēde poſteritatis habuerūt: ne genꝰ deficeret hūanū: ⁊ iō publici muneriſ gr̄a ꝑuatā culpā ꝑtexit. Itē Augꝰ. Iuſtꝰ quāuis cupiat diſſolui ⁊ eē cū chr̄o tn̄ ſumit alimētū: nō cupiditate viuēdi: ſȝ officio ꝯſulendi: ut maneat qō neciuȝ eſt ꝑp alios. Sic miſceri femīs iure nuptiarū officioſū fuit ſcis viris nō libidinoſū. Qō enī eſt cibꝰ ad ſalutē hoīs: hoc eſt ꝯcubitꝰ ad ſalutē hūani gn̄iſ: ⁊ utrūq̄ nō eſt ſine delectatiōe carnali: que tn̄ modificata ⁊ refrenāte tēperātia ī uſū nālē redacta libido eē nō pōt. Qō aūt in ſuſtētādo vitā illicitꝰ eſt cibꝰ: hoc eſt in q̄rēda ꝓle fornicariꝰ uel illicitꝰ cōcubitꝰ: ⁊ qō eſt in cibo licito īmoderatior appetitꝰ: hoc eſt in cōiugibꝰ uenialis ille cōcubitus

nē recurrat .ſ. his ita. Geñ. 2. — Geñ. 4. — Geñ. 16. — Geñ. 29. ⁊ 30. — Geñ. 19. — Deut. 6. — Deut. 18. — In li. de virginibus. — Augꝰ ſuꝑ Geñ. ⁊ hē 33. q. 4. c. obijciunt iacob. — Actuū. 2. — Idē de bono cōiugali. c. 4. — j. Cor. 7. — 32. q. 4. ca. dixit ſara. — Geñ. 19. — Geñ. 19. — In li. de virginibus.

¶ Nō ꝑfert̄ virgītas Ioānis caſtitati Abrae. b

Qō vō caſtitas virginalis

nō ꝑferat̄ in merito cōiugali caſtitati Abrae Augꝰ oñdit inquiēs: Sicut nō eſt ipar meritū patiētie in Petro qui paſſus eſt: ⁊ in Ioanne qui paſſus nō eſt: ſic nō eſt ipar meritū cōtinētie in Ioāne qui nullas exptꝰ eſt nuptias: ⁊ in Abraā qui filios genuit. Nā illiꝰ celibatꝰ ⁊ iſtiꝰ cōnubiū ꝓ tēpoꝝ diſtributione chr̄o militauerūt: ſȝ ꝯtinētiā Ioānes in ope Abraā in ſolo hēbat hitu. Melior eſt aūt caſtitas celibū q̄ȝ nuptiarū: quarū vnaȝ Abraā hēbat in uſu: ambas in hitu. Caſte enī ⁊ ꝯiugaliter vixit. Eſſe aūt caſtꝰ ſine cōiugio potuit: ſȝ tūc nō oportuit. Item Hiero. Quis ignoret ſub alta diſpēſatiōe dei oēs retro ſcōs eiuſdē fuiſſe meriti: cuiꝰ nūc chr̄iani ſūt: Quō Abraā añ placuit in ꝯiugio: ſic nūc virgīes placēt in caſtitate. Seruiuit ille legi ⁊ tpi ſuo: ſuiamꝰ ⁊ nos legi ⁊ tpi nr̄o: in q̄s fines ſeculoꝝ deuenerūt. Ex his apparet q̄ ſci pr̄es an legē ſine pctō plures hūerunt uxores uel ꝯcubinas. Eas enī nūc uxores appellat ſcriptura: nūc cōcubinas. Rachel tn̄ ⁊ Lya ambe uxores fuerūt: nō cōcubine.

Aug. in li. de virgibꝰ. — 32. q. 4. c. q̄s ignorat. — j. Cor. 10. — Geñ. 30.

¶ Oppoſitio. c

Siquis opponat q̄ fidem

thori nō ſeruabāt illi pr̄es. Dicimꝰ in hoc ſuaſſe fidē thori: q̄ nō alijs: ſȝ ꝓprijs uxoribus uel ancillis miſcebant̄. Ecce que fuerit ꝯſuetudo in hac re ante legē. Legis vō tpe iterdixit Moyſes carnalē copulā fieri cum matre: cū nouerca: cū ſorore: cū nepte: cum amita: cū matertera: cū nuru ⁊ alijs qbuſdā. Permiſit aūt diuortiū fieri dato libello repudij: in quo vir ſcribebat cās pro qbꝰ uxorē repudiabat. Permiſit aūt aliā ducere dato priori libello: qō ꝑp duritiā cordis eoruȝ ꝑmiſſū chr̄s dicit. Nō ut cōcederet̄ diſcidiū ſȝ ut tolleret̄ homicidiū. Permiſit fieri mala ne fierēt peiora: ⁊ hoc ꝑmittēdo nō dei iuſtitiā demōſtrauit: ſȝ in pctōre minuit cl̄pā.

Que erat cōſuetudo legalis leuitici. 18. — Deut. 24. — Matth. 19.

¶ Cui licebat plures habere uel non. d

Sed nūquid ſub lege lice-

bat hēe plures uxores: Audi qd ſcriptū eſt in Deuteronomio: Non hēbit rex uxores plurimas que alliciāt aiuȝ eiꝰ. Suꝑ quē locū ait Augꝰ. Manifeſtū eſt Salomonem hoc ꝑceptū trāſiſſe. Dauid aūt plures hūit: nec ꝑceptū ꝑterijt. Permiſſū ē enī regi plures hēe: nō plurimas que alliciāt aiaȝ m̄ltiplicate. Cū tn̄ addit ut nō eleuet̄ cor eiꝰ: alienigenas ꝓhibitū eē vr̄. Uerūtn̄ m̄ltiplicatio uxoꝝ gn̄alr̄ ꝓhibita eſt. Permiſſū eſt autē regi plures hēe ſed nō m̄ltiplicare. Ueniēte aūt plenitudīs tpe quo chr̄i gr̄a ubiq̄ eſt dilata. reducta eſt lex nuptiarū ad priorem honeſtioreq̄ iſtitutionē: ut vnus vni in figura chr̄i ⁊ eccl̄ie cōiūgat̄. Nec q̄rit electio muneris in ſucceſſione generis: ſed in ꝑfectiōe vite ⁊ ſinceritate ſcientie: ⁊ virginitas fecunditati prefertur: ⁊ ſacerdotibꝰ ꝯtinētia idicit̄.

Deut. 17. — 2. Regū. 11. — 2. Regū. 12. — j. Regū. j. — Gal. 4.

¶ De virginitate mentis ⁊ carnis. e

Melior eſt aūt virginitas

mentis q̄ȝ carnis. Unde Ambro. Tolerabilius eſt mentē virginē q̄ȝ carnē hēe. utrūq̄ bonū eſt ſi liceat. ſi nō liceat: ſaltē nō caſti homini ſed deo ſimꝰ. Uirgo proſtitui poteſt: adulterari nō poteſt: nec lupanaria infamāt caſtitatem ſed caſtitas etiā loci abolet infamiam. Idem. Non poteſt caro ante corrumpi: niſi mens ante fuerit corrupta. Item

In li. de virginibꝰ. ⁊ hē 32. q. 5. c. tolerabilius. — 32. q. 4. Reuera.

Universidad de Deusto Biblioteca

Jſidorus i ſinonimis.

Jſidorus. Nõ põt corpus corrũpi niſi priꝰ animꝰ corruptus fuerit. mũdata eni a contagione aīa: caro nõ peccat. Jn fine huius capituli aperit quõ uerũ ſit: niſi aīa prius fuerit corrupta: corpus nõ poſſe corrũpi. ſ. peccato. Jllud etiã Auguſtini aduertendũ eſt.

Augꝰ in li. de bono cõiugali.

Sicut inqt ſanctiꝰ eſt mori fame ꝙ̃ idolotitis ueſci: ita ſanctiꝰ eſt defũgi ſine liberis: ꝙ̃ ex illicito coitu ſtirpẽ querere. Undecunqꝫ vo naſcantur hoīes: ſi parentũ vitia non ſectentur ⁊ deũ recte colãt: honeſti ⁊ ſalui erũt Semẽ eni ex qualicũqꝫ hoīe: dei creatura eſt. ⁊ eo male utẽti male erit: nõ ipm aliquãdo malum erit.

❡ Jſta eſt diſtictio. 34ᵃ huiꝰ q̃rti libri: Jn qua magr̃ poſtq̃ ſupiꝰ determiauit de bonis matrimonij: hic determiat quõ hec bona fuerũt in matrimonijs antiquoꝝ patrũ. Et tria facit. Primo eni antiqs patribꝰ fore ꝯceſſuz plures hẽre uxores declarat. Secũdo ꝯtinẽtiã abrae ꝯtinẽtie Joãnis cõparat. Tertio tpe euãgelij ỽginitatẽ ꝑcellẽ fecũditatẽ iſinuat. Primũ facit uſqꝫ ibi⌊ Qd̃ vo caſtitas. ⌋ Scd̃z uſqꝫ ibi⌊ Melior eſt aũt ỽginitas. ⌋ Tertiũ uſqꝫ ad finẽ diſtictiõis. Jn ſpãli ſnĩa magr̃i ſtat in tribꝰ ꝓpõnibꝰ q̃rũ ꝑma eſt hec. ❡ Ex diuina ꝑmiſſione antiq patres plures hũerũt uxores nõ expletione carnalis uoluptatis: ſed qꝛ ſucceſſiõe ſanguis erat ſucceſſio religionis ⁊ fidelitatis. Hãc magr̃ iſinuãs querit: utrũ antiq pr̃es ſine pctõ plures uxores uel ꝯcubinas hũerũt. Et rñdẽs ꝑmittit ꝙ ſm diuerſitatẽ tẽpoꝝ uaria fuit dei diſpoſitio. An pctm̃ inť duos tm̃ fuit cõiugiũ icohatuz ſm quẽ icohationis modũ ſi ꝑmi parẽtes in obediẽtia pſtitiſſent per tpis ſucceſſionẽ iter duos tm̃ fuiſſet mr̃imonialis ꝯctꝰ. Poſt pctm̃ ꝑmis parẽtibꝰ adiuicẽ ꝯueniẽtibꝰ ⁊ ꝓlẽ ꝓcreantibꝰ filij eoꝝ ⁊ filie ꝯiũcti ſunt ſed vnꝰ tm̃ vni ⁊ fratres ſororibꝰ copulati ſunt: qꝛ nõ erãt alie mulieres ⁊ viri qbꝰ filij Ade ⁊ filie cõiũgerenť. Lamech aũt ꝑmꝰ oĩuz legiť duas uxores hũiſſe. qd̃ in eo reprehẽdiť: id̃ qꝛ pro expletiõe carnalis uoluptatis hoc fecerit. ꝓceſſu vo tpis cũ iã q̃ſi oẽs hoīes deos colerẽt. paucis i cultu dei remanẽtibꝰ diuina diſpẽſatiõe ꝯſultũ eſt: ut viri poſſent ſibi plures uxores in mr̃imoniũ copulare ne cultus uel notitia dei deficeret illis paucis deficiẽtibꝰ: ſicut pꝫ in Abraam ⁊ Jacob. Un̄ ⁊ ex lege maledicta erat ſterilis que nõ reliquebat ſemẽ ſup terrã. ❡ Scd̃a ꝓpõ ẽ hec: Cõtinẽtiã quã Joãnes hũit actu hanc Abraã potuit ſuare ſolo habitu. Hãc magr̃ iſinuãs diť in cõmẽdationẽ cõiugij antiq̃rũ patrũ ꝙ ỽginalis caſtitas nõ ꝑferť in merito antiq̃rũ patrũ cõiugali caſtitati qd̃ aucte Augⁿ determiat dicẽtis. Nõ eſt ipar meritũ cõtinentie in Joãne qui nullas exptus eſt nuptias. ⁊ in Abraã qui filios genuit. Nã illius celibatus eſt iſtiꝰ cõnubiũ pro tpis diſtributione chr̃o militauerũt: ſed ꝯtinẽtia Joãnes in ope abraã ſolo habitu habebat. Poſtea obijcit ꝙ ãtiq pr̃es hñtes plures uxores nõ videnť ſuaſſe fidẽ thori. Et rñdẽs diť ꝙ fidẽ thori ſuabãt qui ꝓprijs tm̃ uxoribꝰ uel ancillis ⁊ nõ alijs mulieribꝰ ꝯiũgebanť: ⁊ ſic pꝫ que fuerit an̄ legẽ mr̃imonij ꝯſuetudo: ⁊ ꝙ in mr̃imonio antiqꝝ patrũ fuerũt ꝑdetermiata mr̃imonij bona. Poſtea determiat de mr̃imonis tpe legis dicẽs: ꝙ tpe Moyſi fuit mr̃imoniũ determiatũ ⁊ q̃tũ ad legitimarũ pſonarũ determinationẽ: qꝛ nõ licebat copulare carnaliť pr̃i uel ſorori uel nouerce uel nepti amite ⁊ materte ⁊ qbuſdaz alijs pſonis. Et ẽt q̃tũ ad ſepationẽ qꝛ ꝑmiſit moyſes dato libello repudij diuortiũ fieri ⁊ aliã ducẽ: in quo qdez libello vir ſcripſit cãs ꝓpť qs repudiabat uxorẽ qd̃ pp duritiã cordis eoꝝ ꝑmiſſuz eſt ut maius malũ. ſ. homicidiũ tollereť. Poſtea q̃rit qbus licet ſub lege hr̃e plures uxores ⁊ quibꝰ nõ. Et rñdet ꝙ multiplicatio gñalr̃ eſt ꝓhibita. ꝑmiſſũ tm̃ eſt regi plures hr̃e uxores ſꝫ nõ mľtiplicare. i. plurimas hr̃e: qꝛ talis mľtiplicatio pp carnales actꝰ mẽtẽ eneruat ⁊ allicit. Addit etiã ꝙ adueniẽte tpe plenitudĩs iuxta priorẽ ⁊ honeſtiorẽ inſtitutionẽ vnꝰ tm̃ vni cõiũgiť in figura chr̃i ⁊ eccľie. ❡ Tertia ꝓpõ ẽ hec: Jn hͦ gdẽ tpe virginitas fecũditati ꝑferť ⁊ cõtinẽtia ſacerdotibꝰ indiciť. Hãc igiť iſinuãs dicit ꝙ hͦ tpe virginitas fecũditati ꝑferť ⁊ cõtinẽtia ipſis preſbyteris ꝑcipiť: cũ tm̃ in lege fecunditas virginitati ꝑferreť ⁊ ſacerdotibꝰ cõiugia decernerenť. Ultio dicit ꝙ virginitas mẽtis melior eſt ⁊ cõmẽdabilior q̃ꝫ virginitas carnis qd̃ auctoritatibꝰ confirmat. Et tm̃ in ſpeciali.

❡ De perſonis legitimis. a

Diſtinctio XXXIIII. De mr̃imonio ſm cõmũẽ que ẽ perſonarum legitimarũ uel illegitimarũ.

Hunc ſupereſt attẽdere que pſone ſint legitime ad contrahẽdũ matrimoniũ. Legitĩe iudicanť perſone ſm ſtatuta patrũ que diuerſa ſunt. Alie nãqꝫ fuerũt legitĩe ante legẽ: alie ſub lege: alie in tpe gr̃e. Jtẽ in ꝑmitiua eccleſia q̃dã erãt legitime que mõ nõ ſũt. Earuz vo que mõ legitime ſũt uľ illegitĩe: q̃dã ſũt plene legitime: q̃dã oĩno illegitime: q̃dam medie. Plene legitime ſũt qbꝰ non obuiat uotũ cõtinẽtie: uľ ordo ſacer: uel cognatio: uel diſpar cultꝰ: uel cõditio: uel nãe fragilitas: ⁊ ſi qd eſt aliud. Penitꝰ vo illegitĩe ſũt per uotũ: per ordinẽ: ꝑ cognationẽ: per diſparẽ cultũ. Medie vo ſũt nec plene legitime nec oĩno illegitime per frigiditatẽ: per ꝯditionẽ. Si eni tales iũgunť ignorãter: cõmanere pñt quibuſdã accedẽtibꝰ cauſis ⁊ eiſdẽ deficientibꝰ diuidi.

❡ De frigidis ſeparandis. b

Snĩa huiꝰ ca. ſumatis cõtinet ꝯtra de frigidis ⁊ male.

De his eniz qui cã frigiditatis debitũ reddere nõ pñt cõſulit Gregꝰ ut ꝑmaneãt. Sꝫ ſi mulier cauſať dicẽs: uolo eẽ mater ⁊ filios ꝓcreare decreuit ut uterqꝫ eorũ ſeptima manu ꝓpinquoꝝ iuret: ꝙ nunq̃ꝫ carnalr̃ ꝯuenerint: ⁊ tũc mulier ſcd̃as nuptias ꝯtrahat. Uir ãt qui frigide nãe eſt: abſqꝫ ſpe ꝯiugij ꝑmaneat. Ait eni ſic: Jnterrogaſti de his qui mr̃imonio iũcti ſunt ⁊ nubere nõ pñt. ſi ille aliã uel illa aliũ ducere poſſit de qbꝰ ſcriptũ eſt: Uir ⁊ mulier ſi ſe ꝯiũxerit ⁊ poſt dixerit mulier de viro ꝙ coire nõ poſſit cũ ea: ſi põt ꝓbari qd̃ dicit per iuſtũ iudiciũ: aliũ accipiat. ſi vo ille accepit aliã: ſeparẽtur.

Augꝰ. 33. q. i. c. requiſiſti. ⁊ ꝯ. de hac re.

33. q. i. ca. requiſiſti de his

Jtẽ. De his reqſiſti qui ob cãm frigide nature dicũt ſe nõ poſſe inuicẽ operã carni dãtes cõmiſceri. Jſte vo ſi nõ põt ea uti pro uxore hẽat eã quaſi ſororẽ: qd̃ ſi retinaculũ ꝯiugale uoluerit reſcindere: maneãt uterqꝫ inupti: nã ſi huic nõ potuit naturalr̃ ꝯcordare: quõ alteri ꝯueniet. Jtẽ ſi vir aliã uxorem vult accipe manifeſte pꝫ rõ qꝛ ſuggerẽte diabolo odij fomite exoſaz eã habuerit: ⁊ id̃ eã dimittere mẽdacij falſitate moliť. Qꝛ ſi mulier cauſať ⁊ dicit uolo eẽ mr̃ ⁊ filios ꝓcreare: uterqꝫ eoꝝ ſeptia manu ꝓpinquoꝝ tactis ſacroſanctis reliquijs iureiurando dicat: ut nunq̃ꝫ per cõmixtionẽ carnis ꝯiũcti: vna caro effecti fuiſſent. Tũc vĩ mulierẽ ſecundas poſſe ꝯtrahere nuptias. humanũ dico ꝓpť

Rom. 6.

ifirmitatẽ carnis eoꝝ. Uir aũt q frigide nãe eſt: maneat ſine cõiuge. Qꝛ ſi ⁊ ille aliã cõiugẽ accepit. tũc hi qui iurauerãt periurij crimine rei teneãtur: ⁊ pnĩa pacta ꝑora cogantur recipe cõnubia. Hoc ſeruãdũ eſt cũ uterqꝫ idẽ fateť. Sꝫ vir ſi aſſerit ſe debitum reddidiſſe uxori: ⁊ illa diffiteť. cui potiꝰ fides habẽda ſit: merito q̃riť: De hoc ita ſtatutũ eſt.

Jdẽ ca. ſi quis acceperit.

Siquis ita acceperit uxorẽ ⁊ habuerit eam aliq̃ tpe: ⁊ ipſa femina dicit ꝙ nunq̃ꝫ coiſſet cũ ea: ⁊ ille vir dicit ꝙ ſic fecit: in ueritate viri cõſiſtat: qꝛ vir eſt caput mulieris. Hoc de naturali impoſſibilitate ſtatutum eſt.

i. Cor. 7.

❡ De his q maleficijs ipediti coire nõ pñt. c

Dĩnarius ⁊ tẽcius archiepo. 33. q. i. ca. ſi p ſortiarias.

De maleficij aũt ipedimento hoc tenẽdũ decerniť. Qꝛ ſi ꝑ ſortiarias ⁊ maleficas cõcubitꝰ nõ ſeqtur hortãdi ſũt quibus illa eueniũt ut ſpũ ꝯtrito ⁊ hũiliato deo ⁊ ſacerdoti de oĩbꝰ pctis ꝯfeſſionẽ faciãt ⁊ lachrymis orõnibꝰ ⁊ ieiunijs dñõ ſatiſfaciant: ⁊ per exorciſmos ac cetera eccľiaſtice diſcipline munimia miniſtri eccľie tales ſanare ꝓcurẽt. Qd̃ ſi nõ potuerit: ſepari ualebũt. Sꝫ poſtq̃ꝫ alias nuptias expetierint illis viuẽtibꝰ qbꝰ poſt iũcte fuerint: prioribꝰ q̃s reliquerãt: ẽt ſi poſſibilitas cõcubẽdi eis reddita fuerit: recõciliari neqbũt. Qd̃ i fine huiꝰ capľi ꝯtineť ex rigore magis dictũ itelligendũ eſt q̃ꝫ ex canonica equitatẽ. Uel intelligẽdũ eſt nõ poſſe recõciliari prioribꝰ niſi iudicio eccľie quo diuiſio facta fuerat.

❡ De furioſis addit. d

Fabianꝰ. 32. q. 7. c. neqꝫ.

Furioſi quoqꝫ dũ in amentia ſunt: mr̃imoniũ cõtrahere nõ ualẽt. Un̄ Fabianus. Neqꝫ furioſus neqꝫ furioſa matrimoniũ cõtrahere pñt: ſed ſi cõtractũ fuerit nõ ſepenť. Jtẽ Nicolaus papa. Hi q matrimoniũ ſani cõtraxerũt ⁊ vni ex duobus uel ambobus amẽtia uel furor uel aliq̃ ifirmitas acceſſerit. ob hãc ifirmitatẽ taliũ cõiugia ſolui nõ pñt. Siľr eſt etiã ſciẽdũ de his qui ab aduerſarijs excecanť uel mẽbris truncanť: uel a barbaris execti fuerint.

Jbidez ca. hi qui matrimoniuz.

❡ De his qui cũ duabus ſororibus dormiunt. e

De his etiã qui cũ duabus ſororibꝰ uel que cũ duobꝰ fratribꝰ dormiũt vidẽdũ eſt: quid cenſeãt canones. Qui dormierit cũ duabꝰ ſororibꝰ: ⁊ vna ex illis ante fuerit uxor: neutrã ex ipĩs hẽat. nec ipi adulteri vnq̃ꝫ in cõiugio copulẽtur. Jtẽ nec proprie uxori: licet ſibi reddẽ dbitũ: quã ſibi reddidit illicitã: ſororẽ eius cognoſcẽdo. Nec poſt mortẽ uxoris licet ei uel adulťe copulari in ꝯiugiũ. Jtẽ Zacharias papa. Cõcubuiſti cũ ſorore uxoris tue ſi feciſti: neutrã habeas: ⁊ uxor tua ſi nõ fuerit cõſcia ſceleris ⁊ cõtinere nõ vult: nubat in dñõ cui vult. Tu vo ⁊ adultera ſine ſpe ꝯiugij maneatis: ⁊ dũ viuitis pnĩaz agite. Qd̃ ait cui vult nubat intelligẽdũ eſt poſt mortẽ viri. Un̄ Gregoꝰ. Qui uxores ſuas in adulterio deprehẽdunt nec ille nec illa aliã uxorẽ accipiat uľ alium virum quãdiu ambo viuũt. Si vo adultera mortua fuerit vir eiꝰ ſi vult nubat. adultera vo nunq̃ꝫ. ⁊ ſi mortuus fuerit vir eiꝰ ſed oĩbꝰ diebꝰ pnĩe lamẽta pſoluat. Hic de illo adulterio agiť: qd̃ cuz cognato viri uel cognata uxoris cõmittitur.

Ex aurelianẽſi concilio ubi. s. c. qui dormierit.

Zacharias papa ibidẽ ca. cõcubuiſti.

Gregoꝰ ibidẽ. c. hi vo qui.

Nota etiaz ca. ſi qs viduã. ⁊. c. ſi quis cũ nouerca. ca. ⁊. q. ubi. s. qꝛ faciunt ad propoſitum.

❡ Non eſt dimittẽda uxor pro aliqua macula ſeu deformitate corporis. f

Jllud etiã ſciendũ eſt ꝙ pro aliq̃ ifirmitate uľ macula corpali: nõ licet viro uxorez dimittere ⁊ ecõuerſo: ſed dꝫ alter alteri ſubſidia ꝓuidere. Un̄ Augꝰ. Si uxorẽ qs hẽat ſterilẽ ſiue deformẽ corpe: uel debilẽ mẽbris: uel cecã: uel claudã: uel ſurdã: uľ ſi qd aliud: ſiue morbis: uel laboribꝰ doloribuſqꝫ cõfectã: ⁊ qdqd excepta fornicatione excogitari põt uehementer horribile: pro ſocietate fideqꝫ ſuſtineat.

Aug. in li. de ſermone domini in monte.

❡ Jſta eſt diſtinctio. 34ᵃ huiꝰ q̃rti libri: Jn qua magiſter poſtq̃ ſupius determinauit de mr̃imonio q̃tũ ad eius inſtitutionẽ: ſignificationẽ ⁊ q̃tũ ad eiꝰ cãm efficiẽtẽ ⁊ finalẽ: ⁊ q̃tũ ad eius bona: hic determinat de eo q̃tũ ad cãm mãlem ⁊ q̃tuz ad pſonas ꝯtrahẽtes. Et tria facit. Primo eni determi-

nat que ꝑſone ſunt legitime ad ꝯhēdū mr̄imoniū. Scd̄o oſtēdit ꝙ qñqꝫ mr̄imoniū ꝓpter frigiditatē maxime ad inſtātiā vnius ſit ſoluēdū. Tertio quō furioſi dūʒ ſunt in amētia actuali ꝯhere nequeūt. Primū facit uſqꝫ ibi[De his eni qui cā frigiditatis.] Scd̄m uſqꝫ ibi[Furioſi qꝫ.] Tertiū vo uſqꝫ ad finē diſtictiōis. In ſpāli ſnia magr̄i ſtat in tribꝰ ꝓpōnibus: q̄rū p̄ma eſt hec. ¶ Quedā ꝑſone ad ꝯhendū mr̄imoniū ſunt plene legitime: quedam oīno illegitime: quedā in medio ꝯſtitute. Hāc magiſter iſinuās ꝓponit p̄mo ꝙ ad matrimoniū ꝯhēdū alique ꝑſone fuerūt legitime añ legē alie ſub lege alie tp̄e gr̄e. quedā etiā ꝑſone in p̄mitiua eccl̄ia erāt legitime: quedā mō nō ſunt. Illaꝝ vo que mō ſunt legitime uel illegitime: quedā ſunt plene legitime ut ille qbꝰ aliqd ipedimētū nō obuiat: quedā vo ſunt oīno illegitime. ut ille qbus obuiat ordo ſacerdotalis uł cognatio uel diſpitas cultus: q̄dā ſūt medie: que nec plene legitime nec oīno illegitime ut ille qbus obuiat frigiditas uel cognatio. tales eni ſi ignorant ꝯiūgunt ꝑmanere pn̄t: ⁊ eiſdez deficiētibꝰ diuidi pn̄t. ¶ Scd̄a ꝓpō eſt hec: Propter frigiditatē maximā ꝯiugiū ſepat ⁊ vir alteri nunq̄ꝫ ꝯiungat. Hāc magr̄ ponēs dicit ꝙ illi qui cā frigiditatis debitū reddere nō pn̄t: pn̄t ſic ꝑmanere ſi uolūt. Si aūt mulier cauſet ſeu ꝯquerat dicēs ꝙ vult eē mater ⁊ filios ꝓcreare decretū eſt ꝙ uterqꝫ ꝯiugum ſeptima manu ꝓpinquoꝝ iuret ꝙ nunq̄ꝫ carnaliter ꝯuenerunt. ⁊ h̄ ita fieri debet. Primo vir ⁊ mulier iurabūt ꝙ nunq̄ꝫ carnalr̄ cōuenerūt ⁊ tūc ſeptē de ꝓpinqs qui melius pn̄t ſcire ueritatē per ſigna ꝓbabilia iurēt ꝙ credūt eos uerū dixiſſe: ⁊ tūc mulier ſecūdas nuptias ꝯhere pōt. vir aūt qui eſt frigide nāc abſqꝫ ſpe cōiugꝫ manere dꝫ. Si eni ille aliā uxorē duceret cogēdus eſſet ille redire ad priorē. Q ſi aūt ipedimētū ex utraqꝫ pte prouenit uterqꝫ dꝫ remanere inuptus. Hic igit̄ modus ſuādus eſt qñ uterqꝫ ꝯiugū idē fatet̄. Sꝫ vir ſi aſſerat mulier aūt diffitet̄. in hoc vo potiꝰ adhibēda eſt fides viro qꝛ caput mulieris eſt vir. qd magr̄ confirmat auctoritate. Poſtea dicit ꝙ ſi aliqd maleficiuꝫ cōcubitꝰ nō ſequat̄ illi quibꝰ hoc euenit hortādi ſūt ut de oibus cōfiteant̄ cōmiſſis ⁊ ſatiſfaciāt de eis deo. Miniſtri vo eccl̄ie per exorciſmos ⁊ eccl̄iaſtica ſacra tales ſanare ꝓcurēt: ⁊ ſi nō pn̄t ſanari ſepari poterūt. Poſtq̄ꝫ tn̄ alias nuptias expetierūt viuētibus illis qbꝰ iūcte fuerūt: nō poterūt recōciliari prioribꝰ quos reliquerāt etiā ſi poſſibilitas coeūdi eis reſtituta fuerit niſi iudicio eccl̄ie quo diuiſio facta fuerat. ¶ Tertia ꝓpoſitio eſt hec: Furioſi ⁊ amētes totalr̄ nō pn̄t ꝯhere mr̄imoniū legaliter. Hāc magr̄ inſinuās dicit ꝙ furioſi dū ſunt in amētia ꝯhere nō pn̄t qd auctoritatibꝰ ꝯfirmat. Poſtea dicit ꝙ ille qui dormit cū ſorore uxoris ſue neutrā illarū hīe dꝫ. Et tā ipe q̄ꝫ adultera nunq̄ꝫ debēt cōiugio copulari. Qd magr̄ multis auctoritatibꝰ ꝓbar. Ultio dicit ꝙ nō licet viro uxorem dimittere nec econuerſo pp aliquā infirmitatē corpalē: ſꝫ dꝫ alter alteri ſubſidia prouidere. qd auctoritatibꝰ cōfirmat. Ex qbus pꝫ ꝙ qui per legitimū mr̄imoniū cōiūgunt̄ corpalr̄ nō pn̄t poſtmodū ſeparari aliq̄liter. Et tn̄ in ſpāli.

¶ Eodē iure utitur vir ⁊ mulier. a

Di. XXXV. De diuortio qd fit ꝓpter adulterium.

HOc ēt notādū eſt ꝙ dn̄s ꝯcedat uxorē dimitti cā fornicationis viro: eadem licentia non tollitur feminis. Vñ Hieroꝰ. Precepit dn̄s uxorē nō dimitti excepta cā fornicatiōis: ⁊ ſi dimiſſa fuerit: manere inuptā. Quicqd viris p̄cipit: hoc ꝯſequēter redūdat ad femias. Nō eni adultera uxor dimittēda ē: ⁊ vir mechus tenēdus. Itē apud nos qd nō licet feminis: eque nō licet viris: ⁊ eadē ſeruitꝰ pari ꝯditione cenſetur. Ex his oſtēdit̄ ꝙ mulier poteſt ſup fornicatiōe virū cōuenire: ut vir mulierē. Vñ Innocen. papa. Chriſtiana religio adulteriū in utroqꝫ ſexu pari rōne cōdēnat: ſed viros ſuos mulieres nō facile de adulterio accuſant: viri aūt liberius uxores ſuas adulteras apud ſacerdotes deferre ꝯſueuerūt: ⁊ iō mulieribꝰ prodito earū crimine negatur cōmunio. utroqꝫ aūt latēte cōmiſſo: nō facile quiſq̄ꝫ ex ſuſpitiōibꝰ arcetur: qui tn̄ ſubmouebitur ſi eius flagitiū detegat̄.

Matth. 19. Hieroꝰ de morte fabiole ⁊ hī. 32. q. 5. c. precepit. Ibidem. Innocē. papa. 32. q. 5. ca. chriſtiana

¶ Q fornicariā nequit dimittere vir niſi ipſe expers fuerit ⁊ econuerſo. b

Si vo queritur an adulter

adulterā poſſit dimittere cā fornicationis: Dicimꝰ qꝛ nequit adultera uxor dimitti a viro: niſi ⁊ ipſe expers fornicationis exiſtat: ⁊ ecōuerſo. Vñ Augꝰ. Nihil iniquius eſt q̄ꝫ cā fornicatiōis dimittere uxorē ſi ⁊ ipſe conuincit̄ fornicari. Occurrit eni illud: in quo alterū iudicas teipſū cōdēnas. Quaꝓpt̄ qſqs fornicatiōis cā vult abijcere uxorē pordꝫ eē fornicatiōe purgatꝰ: qd ſilr̄ ⁊ de femina dixeriꝫ. Idem. Indignātur mariti ſi audiāt adulteros viros pēdere ſimiles adulterꝰ ſe minis penas cū tāto grauiꝰ eos puniri oportuerit q̄to magis ad eos ptinet ⁊ virtute vincere ⁊ exēplo regere feminas. Ex his apparet ꝙ adulter adulterā dimittere non ualet ⁊ econuerſo.

32. q. 6. c. Ecce. 32. q. 6. c. nihil iniquius. Ibidē. c. indignātur.

¶ Q pn̄t reconciliari qui ſepant̄ cā fornicatiōis c

Siquis antez fornicatiōis

expers fornicariā dimiſerit: alij copulari nō poteſt: ſed continere oportet: uel ad dimiſſam redire: ſic ⁊ de femina. Unde ⁊ Apl's. His qui mr̄imonio iūcti ſūt: p̄cipio nō ego ſꝫ dn̄s uxorē a viro nō diſcedere: ꝙ ſi diſceſſerit maneat inupta: aut viro ſuo recōciliet̄. Et de viro addit: Et vir uxorē nō dimittat. Sꝫ Amb. ait. Ideo nō ſubdit de viro ſicͭ de mlīere qꝛ licet viro aliā ducē. Sꝫ hoc a falſarijs i Ambroſij libro poſitū credit̄. Supplēdū eni eē in viro qd de uxore p̄miſit apte dicit Augꝰ ſic. Quare nō addit de muliere qd p̄miſit de viro. niſi ꝙ ſimilē formā vult intelligi. ut ſi dimiſerit qd cā fornicatiōis p̄mittit̄ maneat ſine uxore aut recōciliet̄ uxori. Idē. Si nec nubere illi cōcedit̄: viuo viro a quo receſſit: nec huic alterā ducere viua uxore quā dimiſit. multominꝰ ꝓbas eſt illicita cū qbuſlibet ſtupra cōmittere. Idē. Ut nō facile dimittat̄ uxor dn̄s ſolā fornicatiōis cām excepit: ceteras vo vniuerſas moleſtias ſi q̄ extiterit iubet pro fide ꝯiugali ⁊ pro caſtitate fortiter ſuſtineri: ⁊ mechū dixit qui a viro ſolutā duxit. Ex his oñdit̄. ꝙ ſi cā fornicationis ſit ſepatio: nō pōt vir uel mulier in aliāꝫ trāſire copulā. Pn̄t aūt recōciliari ⁊ cohabitare ſicut priꝰ: ſi dimiſſum alter reuocare uoluerit.

1. Cor. 7. Matth. 19. 32. q. 7. c. uxor. Solam ad cor. 32. q. 7. ca. apl's dic. Ibidem. De ſer. dn̄i in mōte. ⁊ hī. 32. q. 7. Ibidez ca. dn̄o ad illud. Matth. 22

¶ Que predictis videntur obuiare. d

Dicit tn̄ Joānes chry. Si

cut crudelis ⁊ iniquus eſt qui caſtā dimittit: ſic fatuus eſt ⁊ iniquus qui retinet meretricem. Patronus eni turpitudis eſt qui celat crimē uxoris. Itē Hieroꝰ. Cū mulier vnaꝫ carnē in aliā diuiſerit: ⁊ ſe fornicatiōe a marito ſepauerit: nō debet teneri: ne virū quoqꝫ ſub maledicto faciat dicente ſcriptura: Qui tenet adulterā ſtultus ē ⁊ inſipiēs. Idē ad Amādū pſbyterū ſcribēs de quadā que viro ſuo viuēte alij nupſerat ſic ait. Rē nouā loquor: imo nō nouā ſed ueterē. que ueteris teſtamēti auctoritate cōfirmat̄. Si reliquerit ſcd̄m virū mulier ⁊ recōciliari uoluerit priori nō poteſt.

32. q. 1. c. crudelis. Ibidez. ca. mi dn̄s. Prou. 18. 34. q. 2. nō ſolū. Deut. 24.

¶ Determinatio. e

Sed hec oīa itelligēda ſūt

de illa que ab adulterio recedere noluit: nec ꝑ pn̄iaꝫ pctm̄ delere. Nā ſi vir ſciēter patitur: cōſentire vꝫ. Si eni in adulterio ꝑſeuerare eligit: patronꝰ turpitudinis ⁊ lenocinij reus maritꝰ hēbit̄: niſi eā adulterij ream facere uoluerit. Si aūt a pctō receſſerit ⁊ per penitētiā illud purgauerit: poterit viro recōciliari. Vñ Augꝰ. Quid tibi durū videt̄ ut poſt adulteriū recōciliet̄ ꝯiunx: ſi fides aſſit non erit durū. Cur eni adhuc deputamꝰ adulteros: quos credimꝰ pn̄ia eē ſanatos? Idē. Nō erit turpiſ nec difficiliſ ēt poſt patrata ⁊ purgata adulteria recōciliatio cōiugij: ubi per claues regni celoꝝ nō dubitat̄ fieri remiſſio pctōꝝ: nō ut poſt viri diuortiū adultera reuocet̄: ſꝫ ut poſt chr̄i ꝯſortiū adultera nō uocet̄. Itē Gregoꝰ. Debet recipe peccatricem que pn̄iaꝫ egit: ſꝫ nō ſepe. Itē Hermes: Si vir ſcierit uxorē ſuā deliq̄ſſe ⁊ nō egerit penitētiā mulier: ſꝫ ꝑmanet in fornicatiōe ſua: ⁊ viuit cū illa: vir reus erit ⁊ ꝑticeps peccati eiꝰ. Q ſi mulier dimiſſa egerit pn̄iam ⁊ uoluerit ad virū reuerti: dꝫ recipe peccatricem que penitentiam egit: ſed non ſepe.

32. q. 1. Ad pollentiū. 32. q. 1. c. q̄ uerū. In li. de adul. cōiu. Ibi. q dici de paſtor. In libro de adulterinis ꝯiugijs.

¶ De illis qui ſe ante polluerūt per adulteriū. f

Solet etiā queri an ualeat

duci in ꝯiugiū que priꝰ eſt polluta per adulteriū. De hoc Leo papa ait: Nullus ducat in mr̄imoniū quā priꝰ polluit adulterio. Itē Relatū eſt auribꝰ ſcōꝝ ſacerdotū: quedā alteriꝰ uxorē ſtupro violaſſe: ⁊ iſup mechē iuramētū dediſſe: ꝙ poſt legitimi mariti mortē ſi ſupuiueret: ducēt eā in uxorē: qd ⁊ factū eſt. Tale ergo ꝯnubiū ꝓhibemꝰ ⁊ anathematiçamꝰ. His alijſqꝫ auctibꝰ uetant̄ in ꝯiugiū copulari: qui ſe priꝰ adulterio maculauerūt. Sꝫ ecōtra Augꝰ oñdit dicens. Deniqꝫ mortuo eo cū quo fuit uerū cōiugiū: fieri p̄t ꝯiugiū cū qua p̄ceſſit adulteriū. Idē. Poſſe fieri ſane licitas nuptias ex perſonis illicite ꝯiunctis honeſto placito ſubſequente manifeſtum eſt.

31. q. 1. c. nullus. Ex cōcilio tiburienſi. ibidē. c. relatum. In li. de nuptijs ⁊ ꝯcu. Augꝰ ibidē c. deniqꝫ ⁊ ca. ſe.

¶ Determinatio. g

Sꝫ hec ultima auctoritas

de ꝯcubinis loqtur ꝓhibēs ꝯcubinas poſſe trāſire ad honeſtū placitū nuptiarū: ſi caſtitatē ⁊ fidē ſuare uelint. Prima vo auctoritas Auguſtini de illis agit qui de pctō penituerūt: ⁊ nihil in mortē viri machinate ſunt: nec viuēte viro fidē adultere dedit mechus: ꝙ eā in ꝯiugio ducere ſi ſupuiueret. Qui vo hec faciūt: alijs premiſſis auctoritatibꝰ prohibentur copulari.

Ibidem.

¶ Iſta eſt diſtinctio. 35ª huiꝰ q̄rti libri: In qua magr̄ poſtq̄ꝫ ſupius determiauit de ipotētia coeūdi: que actū mr̄imonij ipedit: hic determinat de ſepatione thori pp fornicationē que ſilr̄ mr̄imoniū tollit vinculo mr̄imonij durāte. Et duo facit. Primo eni oñdit quō utqꝫ ꝯiugū pōt aliū dimittē pp fornicationē: qñ ipſe eſt a fornicatione imunis. Scd̄o ſbiūgit quō nllus poſſit ducē in mr̄imonio quā polluit in adulterio. Primū facit uſqꝫ ibi[Solet ēt queri.] Scd̄m uſqꝫ ad finē diſtictiōis. In ſpāli ſnia magr̄i ſtat in tribꝰ ꝓpōnibꝰ: q̄rū p̄ma eſt hec. ¶ Et ſi vir uxorē dimiſerit cā fornicatiōis alteri nō nubat ea viuēte in ſtatu huiꝰ corruptiōis. Hāc magr̄ iſinuāſ ꝓponit p̄mo ꝙ ſicͭ licet viro cā fornicatiōis uxorē dimittē ita eadē cauſa dimittē licet uxori virū: qd auctibꝰ ꝓbat. Poſtea dicit ꝙ illd qd dictū ē dꝫ itelligi ſi ille qui alterū uel alterā dimittit ſilī crimini nō ſbiacet. Adultera aūt adulterū dimittē nō pōt cā fornicationis qd auctibꝰ ꝓbat. Poſtea dicit ꝙ ſi cā fornicatiōis facta fuerit ſepatio: nō pōt vir uł mulier in aliā copulā ꝯiugalē trāſire: pn̄t aūt recō

Universidad de Deusto Biblioteca

ciliari ⁊ cohabitare ſil' ſi ꝑus dimiſſā alt' reuocare uoluerit: qḋ auctib⁹ ꝓbat. Poſtea inducit plures auctes que dicūt ꝙ ſi vir ſciat uxorē ſuā deliqſſe ⁊ nō egerit mulier penitētiā ⁊ in fornicatiōe ꝑmaneat: ⁊ hoc patiaꝛ vir cū ea viuēs ⁊ cohabitās videtur ꝯſentire ⁊ reus ⁊ ꝑticeps eſſe hui⁹ pcti: ⁊ iō retinere eā nō debet. Si vo mulier dimiſſa a pctō diſceſſerit ⁊ per pniaꝫ illud purgauerit poterit viro recōciliari: ⁊ vir talē dꝫ recipe: ſꝫ nō ſepe. ¶ Secūda ꝓpō ē hec: Uir nō pōt ducere uxorē quā ꝑuꝫ per adulteriū polluit: ſi ipa in mortē viri machinata fuerit: ſeu ſi vir dederit fidē ꝙ eā ducēt ſi vir nō ſupuixerit. Hāc magr̄ ponēs ꝓbat auctē Leonis pape. Obijcit tñ ꝯtra hꝫ magr̄ ꝑ auctes ſcōꝝ q̄s ſoluit dās earū ſanā itelligētiā. Et tm̄ in ſpeciali.

¶ Si pro extrema conditione ualeat uxor ſeparari a viro ⁊ econuerſo. a

Diſtinctio XXXVI. De impedimēto cōditiōis qḋ reſpicit ſtatū legis humane.

Hunc de ꝯditiōe videamus an ualeat ꝯiugium diuidere: Ad qḋ dicim⁹ q2 nō negaꝛ igenua poſſe nube ſuo: ſꝫ ſi neſcit eē ſuilis ꝯditiōis libe pōt dimitti cū ſuit⁹ ei⁹ fuerit dep̄hēſa ſꝫ illḋ: Siqs igenu⁹ hō ancillā alteri⁹ uxorē accepit: ⁊ eſtimat ꝙ igenua ſit: ſi ipa femia fuerit poſtea in ſuitutē deiecta: ſi eā a ſuitute redimere pōt faciat: ſi nō pōt: ſi uoluerit aliaꝫ accipiat. Si vo ancillā eā ſcierat ⁊ collaudauerat: poſt eā ut legitimā hēat. Itē ex eodē. Si femia igenua accepit ſuū: ſciēs ꝙ ſuus eēt hēat eū: q2 oēs vnū pr̄em hēm⁹ in celis: vna lex erit viro ⁊ femie. Cū dr̄ ſciēs illū ſeruuꝫ daꝛ itelligi: ꝙ ſi neſcierit illū ſuū eē non cogiꝛ manere cū ipſo. Si eni ꝯditiōis dolū patiꝛ: nō cogiꝛ adherere ei cui⁹ fraude decepta ē. Si aūt ſcierit vir ꝯditionē mulieris uꝉ ecōuerſo: nō ualet eā dimittere. Uñ Zacharias papa. Siqs liber ancillā in mr̄imonio accepit: nō hꝫ licētiā dimittendi eā: ſi ꝯſenſu amboꝝ ꝯiūcti ſūt: niſi ob fornicationē. De illis agit quib⁹ alterutri⁹ ꝯditio nota eſt quādo coniunguntur.

In cōcilio apud vmeriā. ⁊ habetur. 29. q. 2. c. ſiqs igenuam.
Ibidem. c. ſi femia ingenua.
Ibidē. ca. ſi quis liber.

¶ De copula ſerui ⁊ ancille diuerſoꝝ dñoꝝ. b

Queritur ēt ſi ſeruus vni⁹ ancillā alteri⁹ accepit an ſit iter eos ꝯiugiū: De hoc ēt ita ſtatutū eſt. Dictū eſt nobis ꝙ qdā legitia ſuoꝝ mr̄imonia poteſtatiua q̄dā p̄ſūptiōe dirimāt: nō attēdētes illḋ qḋ deus ꝯiūxit hō nō ſepet. Uñ nobis viſū eſt ut ꝯiugia ſuoꝝ nō dirimanꝛ ēt ſi diuerſos dños hēant: ſꝫ in vno ꝯiugio ꝑmanētes dñis ſuiant ſuis. Et hoc in illis obſuādū eſt ubi legalis ꝯiūctio fuit: ⁊ per uoluntatem dñoꝝ. ¶ Attēde finē hui⁹ capl'i ubi vꝫ inui ꝑter uolūtatē dñoꝝ inter ſuū ⁊ ancillā nō poſſe cōtrahi ꝯiugiū. uel ſi ꝯtrahiꝛ nō eē ratū. Quibuſdā tamē videꝛ inter eos poſſe fieri cōiugiū dominis ignorantibus.

In cōcilio cabilonēſi. ibidē. c. dictū eſt. Matth. 19.

¶ De viro qui ſe facit ſeruū ut diuidaꝛ ab uxore. c

Illud ēt notādū ꝙ ſi mulier virū liberū accepit ⁊ ille ut cāꝫ p̄ſtet diſcidij ſe alicui⁹ ſuū fecerit: nec ille uxorē dimittere: nec illa ob vinculū ꝯiugij in ſuitutē redigi poterit. Uñ illud: Perlatū eſt ad ſcāꝫ ſynodū: ꝙ qdā igenu⁹ igenuā accepit uxorē. ⁊ poſt filioꝝ ꝓcreationē occaſiōe diuortij: cuiuſdā ſuū ſe fecerit utrū ⁊ mr̄ierē nec iō tenere debeat. ⁊ ſi tenuerit. an illa ēt ſuituti ſubijci debeat q̄ſitū eſt. Judicatū eſt uxorē minime debere dimitti: nō tñ ob cb'ri leges mulierē in ſuitutē redigi. dū ille nō ex ꝯſenſu coniugis ſe ſeruū fecerit: quē liberuꝫ ipa maritū acceperat.

In thiburienſi cōcilio ibidē. c. perlatum.

¶ De etate contrahentium. d

Hoc ēt ſciēdū eſt ꝙ pueri an̄. 14. annos ⁊ puelle ante. 12. annos ſc̄m leges mr̄imoniū inire nequeūt. Q2 ſi an̄ p̄dicta tpa copulā inierit: ſepari pn̄t q̄uis uolūtate ⁊ aſſenſu parētū iūcti fuerit. Qui vo in pueritia copulati poſt annos pubertatiſ nolūt ſe relinquere: ſꝫ in ꝯiūctiōe ꝑmanere. iaꝫ ex hoc efficiūtur cōiuges: ⁊ deicepſ nequeunt ſepari. Itē. Spōſalia an̄ ſeptēniū ꝯtrahi nō pn̄t: ſolo eni ꝯſenſu ꝯtrahūtur qui interuenire nō pōt niſi ab alterutra pte itelligaꝛ qḋ inter eos agiꝛ. ¶ Duo illa executi ſumus cū alioꝝ q̄rūdā adiectiōe qbus ꝯiugiū ſolui pōt nec tñ ſolui ſemꝑ neceſſe eſt. Nūc de illis que pſonas illegitimas penitus faciunt: addēdū eſt: ⁊ primū de ordine.

30. q. 2. c. Spōſalia.

¶ Iſta eſt diſtinctio. 36ª huius q̄rti libri: In q̄ magr̄ poſtq̄ ſupi⁹ determiauit de ipedimētis an̄cedētib⁹ mr̄imoniū ꝯhēdū: ⁊ de ſuꝑuenietibus in ꝯctu: hic determiat de incidētib⁹ in ipo ꝯctu: ſicut ē error cōditiōis. Et duo facit. Prio eni determiat de ipedimēto ſeruilis ꝯditiōis. Scḋo de ipedimēto ex defectu etatis. Primum facit a pn̄° diſtictiōis uſq2 ibi ⌊ Hoc ēt ē ſciēdū. ⌋ Scḋm vo uſq2 ad finē diſtictionis. In ſpāli ſnia magr̄i ſtat in duab⁹ ꝓpōnib⁹: q̄rū ꝑma eſt hec. Cū pſona depreſſa ſuitute ꝯhēꝫ ignoráter eā pōt dimittere ⁊ alteri ꝯiugi mr̄imonialiꝛ. Hāc magr̄ inſinuās q̄rit ꝑ utrū ſuit⁹ ꝯiugiū diuidere poſſit. Et rn̄det ꝙ libera pōt accipe ſuū ⁊ ecōuerſo liber ancillā: ſꝫ ſi mulier neſciat viri ꝯditionē uel eꝫ vir mulieris: cū ſuit⁹ fuerit dep̄hēſa pōt ſi bere dimittere eā. Si aūt ſciuerit mulieris ꝯditionē uel eꝫ nō pōt dimittere: qḋ auctoritatib⁹ confirmat. Poſtea q̄rit ſi ambo. ſ. vir ⁊ mulier ſint ſuilis ꝯditiōis: utrū poſſit inter eos eē ꝯiūctio. Et rn̄det ex aucte eiuſdem ꝯcilij ꝙ ſic: dūmō fiat ꝯiūctio ex uolūtate dñoꝝ: q̄uis dicūt alij ꝙ ēt dñis igrāntib⁹ poſſit inter eos fieri ꝯiugiū. Poſtea dicit ꝙ ſi mulier accepit virū liberū ⁊ ille poſtea fecerit ſe ſuuꝫ occaſiōe diuortij: nō ille pōt uxorē dimittere: nec illa per mr̄imonij vinculū pōt in ſeruitutē redigi: dū ille nō ex aſſenſu cōiugis ſe ſeruū fecerit: qḋ auctoritatib⁹ eiuſdē cōcilij ꝓbat. ¶ Scḋa ꝓpō eſt hec. Spōſalia nō ꝯhūtur niſi ab alterutra pte ſciaꝛ qd inter eos in tali facto agaꝛ. Hāc qdē ꝓpōnē magr̄ inſinuās dicit: ꝙ ſc̄m leges pueri an̄ decimūquartū annū ⁊ puelle ante duodecimū annū nō poſſūt mr̄imoniū inire: qḋ ſi fecerint ante p̄dicta tpa ſepari poterūt. Qui aūt in pueritia copulātur ⁊ poſt annos pubertatis nolūt ſe dimittere ſꝫ in ꝯiūctiōe permanere ex hoc efficiunꝛ ꝯiuges: ⁊ deicepſ nequeunt ſepari. Addit ēt ꝙ ſpōſalia an̄ ſeptimū annum ꝯhi nō pn̄t. Opꝫ eni ꝙ ab utraq2 pte intelligaꝛ qd inter eos agaꝛ. Ultio dicit determinatū eē de duobus ipedimētis cōiugij qbuꝫ ſolui pōt nec tñ ſolui ſꝑ eſt nec̄e. Et tm̄ in ſpāli de ſnia hui⁹ diſtinctiōis.

¶ In quo ordine nequeat fieri coniugiū. a

Diſtinctio XXXVII. De impedimētis q oīno faciūt illegitimū ad mr̄imoniuꝫ ꝯhēdū cuꝫ oi pp eccl'iaſticā iſtitutiōnē. 32. c. ſeriati

Sunt igiꝛ quidā ordines in qb⁹ nullaten⁹ pōt ꝯhi ꝯiugiū: ⁊ ſi itercefferit copula fit diuortiuꝫ: ut ſacerdotiū: diaconat⁹ ⁊ ſubdiaconat⁹. In alijs vo ꝑmittiꝛ ſortiri ꝯiugiuꝫ niſi religionis habituꝫ ſumpſerit uel ꝯtinētie uotū fecerit. Uñ Leo papa. Clericos: lectores: oſtiarios: exorciſtas: acolitos: ſi extra uotū ⁊ hitū iueniunꝛ ⁊ ꝯtinētiā ꝓfiteri nolūt uxorē ducē ṽginē ecclia romana ꝑmittit: nō viduā uꝉ repudiatā: q2 deicepſ nec ad ſb̄diaconatū ꝓuehi poterūt: nec laic⁹ uxorē ſortitus niſi ṽginē: uel bigam⁹ ad clericatū. Item ex chartaginē. ꝯcilio. Placuit epos: p̄ſbyteros diaconos: ſb̄diaconos ēt ab uxorib⁹ abſtinē qḋ ſi nō fecerit ēt ab eccl'iaſtico remoueanꝛ officio. Ceteros vo clericos ad hoc nō cogit. Itē Leo papa. Lex ꝯtinētie eadē eſt miniſtris altaris que epis ⁊ p̄ſbyteris: q cū eēnt laici uel lectores: licite uxores ducere potuerūt: ſꝫ cū ad p̄dictos ꝑuenerūt gradus: cepit eis nō licere qḋ pri⁹ licuit. Itē in ſexta ſynodo. Siqs coꝝ qui ad clericatum accedunt uoluerit nuptiali lege mulieri copulari: hoc an̄ ordinē ſubdiaconat⁹ faciat. Itē Calixtus papa. Preſbyteris: diaconib⁹ ſubdiaconib⁹ monachis: cōcubinas hēre ſeu mr̄imoniuꝫ ꝯhere penit⁹ iterdicim⁹: ꝯtracta q2 mr̄imonia ab huiuſmodi pſōis diſiūgi: ⁊ pſonas ad pniaꝫ debere redigi: iuxta ſcōꝝ canonū diſtinctionē iudicam⁹. Itē Gre. Nullū facē ſb̄diaconū epi p̄ſumāt: niſi qui ſe caſte victuruꝫ ꝓmiſerit: q2 nullus debet ad miniſteriū altaris accedere niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata.

Et carthagīenſi ꝯcilio ibidē. c. placuit.
di. 31. c. lex ꝯtinētie.
diſ. 32. ca. ſi quis.
di. 28. c. preſbyteris.
di. 28. c. nullum.
Innocentius papa. 2. Decreuim⁹ ut hi qui [illegible]

¶ De interfectoribus ſuarum coniugum. b

His adijciēdū eſt de occiſoribus ſuarū ꝯiugū: de qbus Nicolaus papa ſcribit Radulpho Bituricenſi archiepo. Interfectores ſuarū ꝯiugū ſine iudicio: cū nō addis adulteraꝝ uꝉ aliqd huiuſmodi: qd aliud hn̄di ſunt q2 homicide: ac per hoc ad pniaꝫ redigēdi: qb⁹ penit⁹ denegaꝛ ꝯiugiū. Hic videꝛ Nicola⁹ ꝑmittē maritis pro adulterio aut alio huiuſmodi uxores ſuas iterficere ſed eccl'iaſtica diſciplina ſpūali gladio nō mālī criminoſos feriri iubet. Uñ idē Nicolaus. Inter hec ur̄a ſanctitas addere ſtuduit: ſi cui⁹ uxor adulteriū ꝑpetrauerit: utrū marito ei⁹ ſꝫ mūdanā legē iterficē liceat. Sꝫ ſctā dei eccl'ia nunq̄ꝫ mūdanis ꝯſtringiꝛ legib⁹: gladiū nō hēt niſi ſpūalē. Itē Pius papa. Quicūq2 ꝓpriā uxorē abſq2 lege ⁊ ſine cā iterfecerit aliāq2 duxerit: armis depoſitis publicā agat pniam: ⁊ ſi contumax extiterit anathematiçetur uſq2quo conſentiat.

bingas hūerit offō atq2 eccleſiaſtico, bn̄ficio careāt. Cum eni ipi tēplā ⁊ uaſa dñi ſacrariū ſpūs ſācti eē debeāt ⁊ dictu dignū eſt eos cubilibus ⁊ imūdicijs deſeruire. Illud hꝫ. 28. di. c. decernimus.
33. q. 2. ca. interfectores
33. q. 2. c. quicūq2 ꝓpriā

¶ Iſta eſt diſtictio. 37ª hui⁹ q̄rti libri: In qua magr̄ poſtq̄ ſupius determinauit de ipedimētis que faciūt pſonas medias plene legitimas ⁊ penit⁹ illegitimas: hic determinat de ipedimētis que faciunt pſonas oīno nō illegitias. Et circa hoc duo facit. Prio eniꝫ oñdit quō ꝑ ordinē ſacrū mr̄imoniū impediaꝛ. Scḋo quō per uxoricidiū ipediꝛ. Primum facit a p̄ncipio diſtinctionis uſq2 ibi ⌊ His adijciēdū. ⌋ Scḋm vo ab inde uſq2 ad finē diſtictiōis. In ſpāli ſnia magr̄i ſtat in duab⁹ ꝓpōnib⁹ q̄rū ꝑma ē hec. ¶ Uoto ꝯtinētie ꝯſtricti uel in ſacris ordinib⁹ uel in religione ꝯſtituti mr̄imoniū ꝯhere ab eccl'ia ſūt ꝓhibiti. Hāc magr̄ iſinuās dicit ꝙ ſunt qdā ordines in qbus nullaten⁹ pōt ꝯhi ꝯiugiū: ⁊ ēt ſi itercefferit copula fit diuortiū ſicut ſacerdotiū: diaconatus: ſubdiaconat⁹. In alijs vo ordib⁹ ꝑmittitur fieri cōiugiū niſi religionis hitū ſūpſerint: uꝉ uotū ꝯtinētie fecerint: qḋ plurib⁹ auctoritatib⁹ cōfirmat. ¶ Scḋa ꝓpō eſt hec: Ex iure canonico qḋ legib⁹ mūdanis nō aſtringiꝛ viro ne uxorē interficiat matrimoniū interdiciꝛ. Hāc magr̄ inſinuās dicit ꝙ occiſorib⁹ ſuarū cōiugū penit⁹ ꝯiugiū denegandū eſt tales ſic criminoſos eccl'iaſtica diſciplia gladio ſpirituali ⁊ nō mālī corrigere iubet: vñ tales debent publicā pniaꝫ agere: ⁊ ſi cōtumaces fuerint excōmunicātur quouſq2 cōſentiāt. Et tm̄ in ſpāli.

¶ De Uoto. a

Diſtinctio XXXVIII. De impedimentis que oīno faciūt illegitimuꝫ mr̄imoniuꝫ ꝯhendū eū oi pp ꝓpriam obligationem.

Hunc de voto iſpiciamus. Uotū eſt teſtificatio quedaꝫ ꝓmiſſiōis ſpōtanee: que deo ⁊ de his que dei ſunt proprie fieri debet. Sunt tamen ⁊ uota ſtultorum que frāgenda ſunt.

¶ De uotorū differentijs. b

Sciendū vo ꝙ uotorū aliud eſt cōe: aliud ſingulare. Cōe ut illud qḋ in baptiſmo oēs faciūt cū ſpondēt renūcia

re diabolo ⁊ põpis eiꝰ. Singulare ut cū ali
quis ſpōte ꝓmittit ſeruare virginitatē uel cō
tinētiā uel aliquid huiuſmodi. Itē ſingulare
uotū: aliud eſt priuatū: aliud ſolēne. Priua
tū eſt in abſcōdito factū: ſolēne vo in cōſpe
ctu eccl'ie factū. Itē priuatū uotū ſi violetur
pctm̄ eſt mortale: ſolēne vo violare pctm̄ ⁊
ſcandalū eſt. Qui priuatū faciūt uotū cōti
nētie: mr̄imoniū cōtrahere nō debēt: qꝛ con
trahēdo mortal'r peccāt: ſi tn̄ ꝯtraxerint nō
ſeparātur: qꝛ probari nō pōt qđ occulte fa
ctū eſt. Qui vo ſolēniter uouēt: nullatenus
ꝯiugiū inire queūt: qbus nō ſolū nubere ſʒ
Ad Julianū de ſancta viduitate. ⁊ allegatur. 27. q. j. ca. nuptiarū bonum.
⁊ uelle dānabile. Vñ Augꝰ. In ꝯiugali vin
culo ſi pudicitia ſeruaꝛ dānatio nō timetur.
ſʒ in viduali ꝯtinētia ⁊ virginali excellentia
virtus muneris amplioris expetitur: qua ex
petita ⁊ electa ⁊ uota oblata iā nō ſolū cape
ſcere nuptias: ſʒ ēt ſi nō nubaꝛ nubere uelle
dānabile eſt. Augꝰ. Vouētibꝰ eni virginita
tē uel viduitatē nō ſolū nubere ſed etiā uelle
j. Timo. 5.
dānabile eſt. Qđ apl's oñdit Timotheo ſcri
bens: Adoleſcētiores viduas deuita: cū eni
luxuriate fuerint in chr̄o nubere uolūt. i. cū
poſt uotū cōtinentie in delitijs egerint vitā:
nō dico nubūt ſed nubere uolūt in chr̄o q̄ſi
tūc nō ſit pctm̄: ſed ꝙ ſit oñdit ſubdēs: Habē
tes dānationē: ⁊ q̄re ſubdit: qꝛ primā fidē irri
tā fecerūt: ⁊ ſi nō nubēdo: tn̄ uolēdo: ut uo
lūtatē que a ꝓpoſito cecidit appareat eē dā
natā ſiue ſequanꝛ nuptie ſiue nō. Dānaꝛ eni
ꝓpoſiti fraus: dānātur tales: qꝛ ꝯtinētie fidē
primā irritā fecerūt. i. uotū uel in uoto viola
to fidē quā in baptiſmo ꝓfeſſe ſunt. Si autē
pro uolūtate nubēdi dānātur: cōſtat ſi eā ef
fectui mācipauerint reuocādū id eſſe in irri
tū eaſqꝫ arcēdas redire ad ꝓpoſituʒ. Unde
Ad Bonifaciū: ⁊ habetur. 27. q. j. ca. viduas a propoſito.
Gregoꝰ. Viduas a ꝓpoſito recedentes vi
duitatis ſuper quibꝰ nos cōſuluiſti: credo te
noſſe a ſcō Paulo niſi cōuertanꝛ olim eſſe
dānatas: q̄s ⁊ nos aplica auctoritate dānan
das ⁊ a coione fideliū atqꝫ a liminibꝰ eccl'ie
arcēdas fore cenſemꝰ: uſqꝫquo obediāt epi
ſcopis ſuis: ⁊ ad bonum qđ ceperūt inuite
aut uolūtarie reuertantur.

❡ De virginibus nō uelatis. c

De virginibus aūt non ue
27. q. j. ca. hec vo.
latis ſi deuitauerint: a p̄deceſſore nr̄o Inno
centio papa tale decretū habemꝰ. Hec que
nec dū ſacro uelamie tecte tn̄ in ꝓpoſito vir
ginali ſemꝑ ſe ſimulauerūt ꝑmanere: lʒ uela
te non fuerit: tn̄ ſi nupſerint aliquo tpe his

agenda pnīa eſt: qꝛ ſponſio earū a dn̄o tene
baꝛ. Si eni inter hoīes ſolet bonefidei con
tractꝰ nulla rōne diſſolui: quātomagis iſta
pollicitatio quā cum deo pepigit ſolui ſine
vindicta nō poterit: Itē. Si virgines nōdū
uelate taliter publica pnīa puniūtur: ⁊ a ce
tu fideliū uſqꝫ ad ſatiſfactionē excludūtur:
quātomagis vidue que ꝑfectioris etatis ⁊
maturioris cōſilij exiſtūt: ⁊ habitū religiōis
aſſūpſerūt: ⁊ deīde apoſtatauerunt atqꝫ ad
priorē uomitū ſunt reuerſe: a nobis ⁊ ab oī
bus fidelibꝰ: a liminibꝰ eccl'ie: ⁊ a cetu fideli
um uſqꝫ ad ſatiſfactionē ſunt elimināde: ⁊
carceribꝰ tradēde. ¶ Ex his appet virgines
uel viduas: uoto cōtinētie aſtrictas: ſiue fue
rint uelate ſiue nō: nullatenꝰ cōiugiū ſortiri
poſſe. Qđ itidē de oībꝰ itelligēdū eſt: qui cō
tinētiā uouerūt. Qđ eni ante erat licitum:
poſt uotū fit illicitū. Nō eſt igiꝛ pretermittē
Ibidē ca. chriſto.
dū qđ Innocētiꝰ papa de viduis ⁊ puellis
decreuit que chr̄o ſpūaliter nubūt: ſi poſtea
publice nupſerint: nō eas admittēdas eē ad
pnīaʒ: niſi his quibꝰ ſe iunxerāt de mūdo re
ceſſerint. Si eni de oībꝰ hec rō cuſtodiꝛ: ut
quecūqꝫ viuēte viro alteri nupſerit: adultera
habeaꝛ nec ei agēde pnīe licētia ꝯceditur ni
ſi vnꝰ de illis fuerit defunctꝰ: quantomagis
de illa tenēda eſt: que ante ſe imortali ſpon
ſo ꝯiūxerat: ⁊ poſt hoc ad humanas nupti
as trāſmigrauit: ¶ Attēde ꝙ nō ſolū ꝯiugiū
talibꝰ negare vꝫ ſʒ ēt locū pnīe. Sʒ nō ita in
telligēdū eſt: ut aliqñ excludātur a pnīa que
digne pnīaʒ agere uolūt: ſʒ ille nō ſūt admit
tende ad pnīaʒ que ab inceſtus copula di
ſcedere noluerint: qꝛ poſt religiōis ꝓpoſitū
nō pōt deo recōciliari per pnīaʒ: que ad ha
bitū ſue ꝓfeſſiōis redire neglexerit. Tūc ille
cui ſe ꝯiūxerat ei defūctꝰ erit: cū ab eiꝰ illici
tis amplexibꝰ hec penitꝰ receſſerit. Cū ergo
diꝛ eas nō eē admittēdas ad pnīaʒ: niſi qbꝰ ſe
iūxerāt de mūdo receſſerit: ſubaudiēdū eſt
eis. Tūc eni eis viri de mūdo recedūt ⁊ de
fūgūtur: cū ab eoꝝ ꝯcupiſcētia iſte ſe alienāt
quē ſenſū ſiltudo ſubdita declarat ⁊ ꝯfirmat.

❡ Q̄ grāde malū ſit adulterium. d

Cū vir ⁊ mulier legitie cō
iūcti ſūt: ꝯſtat alterū altero viuēte ad aliā nō
poſſe trāſire copulā: aliogn adulteriū cōmit
31. q. 6. c. qd in omnibꝰ.
tit: de q Clemēs papa ait: Quid ī oībꝰ pctis
adulterio ē grauiꝰ: Scđʒ nāqꝫ in penis tʒ lo
cū: quē primū illi hñt q aberrāt a deo. Gra
uiſſime ergo peccāt adulteri: grauiꝛ fornica

De adul. cōiugijs. ⁊ hr̄. 32. q. 6. ca. adulterij malum.
rij: ſʒ cūctis his grauiꝰ īceſtuoſi: q̄s oēs trā
ſcēdūt ꝯtra nāʒ deliquētes. Vñ Aug. Adul
terij malū vicit fornicationē: viciꝛ ab īceſtu.
Peiꝰ eni ē cū mr̄e q̄ʒ cū aliēa uxore dormi
re: ſʒ hoꝝ oīuʒ peſſimū eſt qđ ꝯtra nāʒ fit: ut
ſi vir mēbro mulieris nō ad hoc ꝯceſſo utaꝛ
hoc execrabiliter fit in meretrice: ſed execra
bilius fit in uxore.

❡ De illis qui poſt lōgā captiuitatē redeūt. e

Hic q̄ritur de illis feminis
que putātes viros ſuos īterēptos: ul' in ca
ptiuitate ul' ab iniq̄ dñatiōe nunq̄ʒ liberan
dos: in alioꝝ ꝯiugia trāſierūt: ſi illi q putabā
tur ꝑiſſe remeauerit: utrū eis reddi debeāt:
⁊ an ſcđi fornicati ſint ⁊ ipe ree adulterij. De
32. q. j. c. cuʒ per bellicā.
hoc Leo papa ſic ait: Neceſſe eſt ut legiti
marū federa nuptiarū reītegrāda credamꝰ:
⁊ remotis his q̄ hoſtilitas ītulit: cuiqꝫ id le
gitie reformeꝛ qđ ītulit: ꝓcurādūqꝫ ē ut reci
piat q̄ſqꝫ qđ ꝓpriū eſt: nec tn̄ culpabilis iudi
cet: ⁊ q̄ſi alieni iuris ꝑuaſor hēaꝛ q ꝑſonā eiꝰ
mariti q iā nō eē eſtimabaꝛ aſſūpſit. Sic eni
mlt'a q̄ ad eos q in captiuitatē ducti ſūt ꝑti
nebāt: in ius alienū trāſire poterūt: ⁊ tn̄ ple
ne iuſtitie ē ut eiſdē reūſis reformenꝛ. Iđqꝫ ſi
viri poſt lōgā captiuitatē reūſi: ita in dilecti
one ſuarū ꝯiugū ꝑſeuerāt: ut eas cupiāt in ſu
uʒ redire ꝯſortiū: dimittēdū eſt ⁊ īculpabile
iudicādū qđ necītas ītulit: ⁊ reſtituēdū qđ fi
des poſcit. Si aūt aliquē mlieres ita viroꝝ
poſteroꝝ amore ſūt capte ut malit his cohe
rere q̄ʒ ad legitimū trāſire ꝯſortiū: merito ſūt
notāde: ita ut eccl'iaſtica coione ꝑuenꝛ: q̄ de
re excuſabili ꝯtaminationē crimis elegerūt.
Redeāt ergo in ſuū ꝯiugia ſtatū: qꝛ ſicē mulie
res q ad viros ſuos reūti noluerit ipie ſunt
hñde: ita ille q̄ redeūt merito ſūt laudande.
Ex his oñdiꝛ illos q tal'r iūgunꝛ ut credāt vi
rū īterēptū ꝑ igrātiā: aliq̄ʒ excuſationē hr̄e
de pctō: ⁊ tn̄ p̄mā copulā eē legitimā: nō ſe
cūdā: ueniā tn̄ hr̄e ſi careat obprobrio male
Iag. 4. Ia. c. 4.
uolūtatis. ¶ Sʒ ſiqs relicta ī pr̄ia ſua uxore ī
lōgīquā abiēs regionē aliā ducat uxorē: dei
de pnīa ductꝰ eā dimittē uelit aſſerēs ſe aliā
hūiſſe q̄ viuit: nec eccl'ia ꝑmittat: q̄ qđ ille aſ
ſerit ignorat: q̄riꝛ an in hac ſcđa copl'a ſit cō
iugiū: Sane dici pt nō eē ꝯiugiū ⁊ mlierē de
Hoc hodie nō tenetur imo nō debet eccleſie credere.
crimīe excuſari ꝑ ignorātiā: virū āt adulteri
uʒ admiſiſſe. Sʒ ex q̄ ad p̄mā redire uolens
nec ualēs cogiꝛ eccl'ie diſciplina hāc tenē: in
cipit excuſari ꝑ obedientiā ⁊ timorē: de hoc
qđ poſcēti mulieri debitū reddit: a q̄ ipe nū

quā poſcere dʒ: ⁊ ſic de alijs hiꝰ ſentiēdū eſt.

❡ Iſta eſt diſtictio. 38a huiꝰ q̄rti libri: In qua magr̄
poſtq̄ʒ ſupius determinauit de īpedimēto ordinis:
hic determiat de īpedimēto uoti. Et tria facit. Pri
mo eni diſtictionē uoti p̄mittit. Scđo q̄le uotū ma
trimoniū īpediat ſubdit. Tertio quō viri lōge a fe
minis ꝓpter captiuitatē ſequeſtrati eas repetere
poſſint ſubiungit. Primū facit a p̄ncipio diſtictio
nis uſqꝫ ibi [Qui eniʒ ſolēniter.] Scđm uſqꝫ ibi
[Hic querīꝛ de illis feminis.] Tertiū uſqꝫ ad fi
nē diſt. In ſpāli ſnīa magr̄i ſtat in tribꝰ ꝓpōnibus:
q̄rū p̄ma eſt hec. ❡ Uotū cōe eſt qđ oēs accipiūt
cū ſpōdēt diabolo ⁊ eius põpis renūciare. Singu
lare vo eſt cū qs ſpōdet v̄ginitatē ſuare. Hāc magr̄
īſinuās ꝓponit p̄mo qđ ſit uotū. Et dicit ꝙ uotuʒ
eſt teſtificatio quedā ꝓmiſſionis ſpontanee que de
his que dei ſunt ꝓprie fieri dʒ. Sūt tn̄ aliq̄ ſtulto
rū uota que frangēda ſunt. Poſtea diſtiguit de uo
to ⁊ oſtēdit ꝙ uotū mr̄imoniū īpedit: ⁊ dicit ꝙ uo
toꝝ aliđ eſt uotū cōe ⁊ aliđ ſingulare. Cōe eſt illđ
qđ in baptiſmo faciūt oēs cū ſpōdēt ſe renunciare
diabolo ⁊ põpis eiꝰ. Singl'are eſt cū qs ſpōte ꝓmit
tit virginitatē ul' aliud hiꝰ. Itē uotoꝝ ſingl'aritū: ali
ud eſt p̄uatū ut illud qđ eſt factū in abſcōdito. Ali
ud ſolēne ut illđ qđ eſt factū in facie eccl'ie. Priua
tū āt uotū ſi violeꝛ pctm̄ mortale eſt. Si āt ſolēne
violeꝛ pctm̄ mortale ⁊ ſcādalū ē. ❡ Scđa ꝓpō eſt
hec: Oē qđ licite ꝓmittimꝰ debemꝰ ſuare totū ſiue
ſit p̄uatū ſiue ſolēne uotū. Hāc magr̄ īſinuās dicit
ꝙ q p̄uatū uotū ꝯtinētie faciūt mr̄imoniū ꝯhē nō
debēt: qꝛ ꝯhēdo mortal'r peccāt. Si āt ꝯhūt nō ſe
parātur qꝛ ꝓbari nō pōt qđ occulte actū eſt. Qui
āt ſolēniꝛ uouēt nullatenꝰ inire queūt. Cōtinētiaʒ
igiꝛ uouētes ſiue ſint virgies ſiue vidue ſiue uela
te ſiue nō uelate ꝯiugiū nullatenꝰ ſortiri pn̄t: qꝛ qđ
an̄ fuit licitū poſt uotū fit illicitū: qđ auc̄tibꝰ confir
mat. Poſtea dicit ꝙ iſti q ꝯtinētiā ſolēniter uoue
rūt ſi aliq̄ tpe ꝯhūt debēt ab īgreſſu eccl'ie ⁊ a cetu
fideliū ſepari: donec hūiliꝛ ſatiſfaciāt ⁊ ad bonum
qđ ceperāt ſiue inuite ſiue uolūtarie redeāt: quod
auc̄tibꝰ ꝓbat. Obīcit tn̄ in ꝯriū per Innocētiū au
ctoritatē: q dicit illos qui p̄ ſpūal'r nubūt ſi poſtea
publice nupſerit: nō ſolū ad ꝯiugiū ſʒ nec ad pnīaʒ
recipiēdos eē niſi qbꝰ ſe ꝯiūxerūt de mūdo recedāt.
Et rn̄det magr̄ ꝙ itelligēda eſt auctoritas Inno
cētij de illis q ab īceſtꝰ copula deſiſtere nolūt: q nō
ſunt ad pnīaʒ admittēdi. Tn̄ q digne pnīaʒ agere
uolūt a pnīa nō excludunꝛ: ⁊ talibꝰ ab illicitis cō
plexibꝰ recedētibꝰ illi qbus ſe ꝯiūxerūt defūcti ſūt.
Poſtea dicit ꝙ qñ vir ⁊ mulier legitie ſūt ꝯiuncti
nō pōt alter altero viuēte ad aliā copulam trāſire:
aliogn adulteriū cōmittit: qđ eſt grauiſſimū pctm̄
lʒ grauiꝰ īceſtꝰ ⁊ adhuc ampliꝰ vitiū ꝯ nāʒ: qđ au
ctoritatibꝰ ꝓbat. Ex p̄dictꝪ īfero: ꝙ tn̄ illđ uotū qđ
per ſuſceptionē ſacri ordis ⁊ ꝓfeſſionē eſt ſolēniſa
rū: dirimit mr̄imoniū ꝯtctū ⁊ nullū aliud quātūcū
q̄ ēt ſit publicatū. ❡ Tertia ꝓpō eſt hec: Uiri re
deūtes ex lōga captiuitate q̄s femie putabant fore
mortuos pn̄t uxores ſuas repetere ex iuris ꝑtāte.
Hāc magr̄ īſinuās q̄rit de illis femis q̄ putātes vi
ros ſuos īterfectos in captiuitate ul' nunq̄ʒ liberā
dos ad alioꝝ ꝯiugia trāſierūt: ſi illi qui putabanꝛ
ꝑiſſe remeauerit: utrū eis reddi debeāt: ⁊ an ipſe
ſiit ree adulterij. Et rn̄det ꝙ p̄ma copula legitima
erat: q tn̄ ſic ꝯiūgūtur ꝑ igrātiā hn̄t aliq̄ʒ excuſa

Universidad de Deusto Biblioteca

tionē de pctō: ſʒ tñ nō caruerūt opprobrio male uoluntatis: exigit ḡ iuſtitia ut viris reuerſis uxores reformētur q̄ ſi hʒ uoluerint laudāde ſunt. Si aūt ad legitimū ꝯſortiū redire noluerint ſʒ cū poſterioribus viris remanere merito ſūt excoīcāde: ⁊ eccl'iaſtica coione p̄uāde ꝙ de re excuſabili ꝯtaminationē elegerūt criminis: ⁊ hʒ auc̄te ꝯfirmat. Ulterius q̄rit de iſto q uxore ſua relicta in p̄ria ſua abijt in lōginquā regionē ⁊ ibi aliā ducit: p̄ma duct⁹ vult eā dimittere: aſſerēs ſe hūiſſe aliā q̄ viuit nec eccl'ia p̄mittat que qđ ille aſſerit ignorat. Querit utrū in hac copula ſit ꝯiugiū. Et r̄ndet ꝙ nō: tñ mulier p̄p ignorātiaʒ a crimine excuſaꝶ: vir aūt cōmiſit adulteriuʒ: ſʒ ex q̄ vult ad p̄mam redire nec pōt cogiꝶ iudicio eccl'ie hāc tenere: ⁊ tūc p obediētiā ⁊ timorē icipit excuſari. Unū reddere dʒ ei debituʒ ſed nunq̄ debet ab ea exigere ſeu poſcere. Et tñ in ſp̄āli.

Diſtinctio XXXIX. De ipedimētis q̄ faciūt oino illegitimū ad ꝯhēdū m̄rioniuʒ cū q̄dam ⁊ cū q̄dā nō: qđ uenit ex cult⁹ diſparitate.

¶ De diſpari cultu a

Poſt hec de diſpi cultu

viđēdū ē: hec ē eni vna de cāis q b⁹ pſone illegitie fiūt ad ꝯtrahēduʒ m̄rimoniū. Nō eni licet chr̄iano cū gētili uł iudea inire ꝯiugiū q̄ ēt in ueꝶi teſtō p̄hibitū eſt fideles viros ifideles ducē uxores dño dicēte: Nō accipias uxorē de filiab⁹ alienigenarū filijs tuis: ne traducāt eos poſt deos ſuos. (Exod. 24. Deut. 7.) Juxta hoc dñi p̄ceptū iudeoꝝ ꝯiugia cū alienis inita: Eſdras ſepauit. (Eſdre. 10.) Hoc idē ēt i nouo teſtō ſuaꝶ. (Ad Pollētiū. ⁊ hī. 28. q. i. c. ſic eni ad fi.) Unū Aug⁹. Ne nubat femia niſi ſue religiōis viro: uł ne vir talem ducat uxorē. Id eni ut dicis iubet dñs: docet ap'ls utrūq̄ p̄cipit teſtm̄. (Exod. 34. i. Cor. 7.) Itē Amb. Caue chr̄iane gētili uł iudeo filiā tuā tradē: caue ne gētilē uł iudeā uł alienigenā. i. hēticā ⁊ oēʒ alienā a fide tua uxorē acceſſias tibi. (In li. de patriarchis: ⁊ poniꝶ. 28. q. i. c. caue.) Itē. Siq̄s iudee ſiue chr̄iana iudeo ſiue iudea chr̄iano carnali ꝯſortio miſceaꝶ qcūq̄ tñ nephas admiſerit a chr̄iano cetu p̄tin⁹ ſegregeꝶ. Ex hiſ aliiſq̄ plurib⁹ teſtimōijs appet nō poſſe cōtrahi ꝯiugiū ab hiſ q ſt diūſe religiōiſ ⁊ fidei.

¶ De cōiugio fidelis ⁊ ifidelis ⁊ duoꝝ ifideliū. b

Huic āt videꝶ obuiare qđ

(i. Cor. 7.) ap'ls ait de iparib⁹ ꝯiugijs. Ego dico: nō dñs. Siq̄s fraꝶ hʒ uxorē ifidelē ⁊ hec ꝯſentit hitare cū illo: nō dimittat illā: ⁊ ſi q̄ mł'ier ⁊c̄. Sʒ aliđ hoc eē aliđ illud euidenꝶ oñdit Aug⁹. (Ad pollētiuʒ: ⁊ hī. 28. q. i. c. ſic eni ad fi.) Ibi eni agiꝶ de illis ꝯiugijſ fideliū ⁊ ifideliū q̄ ꝯtrahūtur ab eiſ in diſpi religiōe ⁊ fide manētib⁹. Ap'ls v̇o agit de illis q vni⁹ eiuſdēq̄ ifidelitatis fuerūt qñ ꝯiūcti ſūt. Sʒ cū ueniſſet euāgeliū alꝶ ſine altā credidit. Intelligione qđ dicā: Attēde ut rē ipaʒ diligēti⁹ explanē. Ecce ꝯiuges duo vni⁹ ifidelitatis fuerūt qñ ꝯiūcti ſūt: nulla de hiſ qđ eſt q̄ ptineat ad illđ p̄ceptū ueꝶis ⁊ noui teſti: q̄ p̄hibeꝶ fidelis cū ifideli copulare ꝯiugiū. Iā ſūt ꝯiuges ⁊ ambo adhuc ſūt ifideles. Tales ſūt adhuc q̄les ꝯiūcti ſūt. Ueniteq̄ euāgelij p̄dicator: credidit eoꝝ vn⁹ uł vna ſʒ ita ut ifidelis cuʒ fideli hitare ꝯſentiat nō iubet dñs ut fidelis ifidelē dimittat talꝶ ꝯiūctū. Nec ap'ls iubet ut nō dimittat: ſʒ ꝯſulit: ut ſiq̄s alr agat nō ſit trāſgreſſor: ſicut ⁊ de virginib⁹ cōſulit. Monet aūt qđ eſt lucrādi occaſio cū poſſit licite relinquere ſʒ nō expedit. (i. Cor. 7. 28. q. i. c. iā nūc illud. Auguſtin⁹ ad Pollentium.) Tūc eni nō expedit id qđ licitū eſt qñ p̄mittiꝶ q̄dē: ſʒ ipſius uſuſ alijs affert ipedimētū ſalutiſ: ſicut diſceſſio fidelis ab infideli: quā nō p̄hibet dñs: q̄ corā illo nō eſt iniuſta ſʒ ap'ls ne fiat ꝯſilio charitatis ſuadet ut nemo in ea re iuſſiōiſ neceſſitate teneaꝶ: ſʒ ꝯſilij uolūtate libere faciat. Ex his mōſtraꝶ inter ifideles ꝯiugiū eē: ⁊ cōſiliū apl'i nō obuiare p̄cepto dñi: quo iubet fidelē nō iungi infideli: ⁊ ſi ꝯiūcti fuerint ſeparari. (i. Cor. 7.) Legiꝶ ꝙ Eſdras p̄pha: imo dñs per eū iuſſit iſraelitis uxores dimittere alienigenas: per q̄s ibāt ad deos alienos: nō ille per maritos acquirebanꝶ deo. Recte hoc precipit: q̄ Moyſen iuſſerat dñs ne q̄s uxorem alienigenā duceret. Merito ergo q̄s duxerāt dño p̄hibēte dño iubēte dimiſerūt: q̄ ut ait Amb. Nō eſt putādū m̄rimoniū qđ extra decretū dei factū eſt: ſed cū cognoſcitur emendādū: ut qñ fidelis ifideli copulaꝶ. (Amb. 28. q. i. c. iuſſit Eſdras.) Sʒ ut ait Aug⁹. Cū cepiſſet gentib⁹ euāgeliuʒ predicari: iā cōiūctos gentiles gētilib⁹ comperit coniugibus: ex q̄bus ſi nō ambo crederent: ſed vnus uel vna ⁊ infidelis cū fideli cōſentiret habitare nec p̄hiberi a dño debuit fidelis infidelē dimittere nec iuberi. (Auguſtin⁹ ad Pollētiū: ⁊ hī. 28. q. i. c. ſic eni neq̄.) Ideo nō p̄hiberi: q̄ iuſtitia permittit a fornicāte diſcedere. (Matth. 19.) Et infidelis hoīs fornicatio eſt maior in corde nec uera eius pudicitia cū coniuge dici pōt: q̄ omne qđ nō eſt ex fide peccatū eſt. (Nō eſt uera pudicitia fidelis cum ifideli. ⁊ hī 28. q. i. ſ. ſin. Ro. 14.) quāuis uerā fidelis habeat pudicitiā: etiā cū infideli coniuge que non habet uerā. Ideo aūt nec iuberi: q̄ nec cōtra iuſſionē dñi gētiles fuerūt ambo coniuncti. Licitū ergo erat per iuſtitiā fideli infidelē dimittere: ſʒ licitū nō erat faciēdū propter liberam beniuolētiā. Euidēter apparet ⁊ iter infideles cōiugiū eē ⁊ ap'lm de illis agere: q in ifidelitate cōiūcti fuerūt ⁊ poſt alter ad fidē conuerſus eſt: cū quo etiā infidelis hitare conſenſit: ⁊ hūc nō dimittere fideli cōſulit apoſtolus: q̄ forte per fidelē ſaluabiꝶ infidelis.

¶ De fornicatione ſpirituali ob quaʒ poteſt dimitti coniunx. c

Pōt tñ licite dimittere: q̄ i

(In glo. i. Cor. 7. Si quis.) infideli eſt fornicatio: ſi nō corpis: tñ mētis. Cām eni fornicatiōis dñs excepit. (Matth. 5. ⁊ 19.) Fornicationē v̇o gñalē ⁊ uleʒ itelligere cogimur: nō mō. ſ. corp̄alē ſʒ ⁊ ſp̄ūalē: de q̄ Aug⁹ ait: (In ſer. dñi i mōte. ⁊ hī 28. q. i. c. idolatria) Idolatria ⁊ q̄libet noxia ſup'ſtitio fornicatio eſt. Dñs āt p̄miſit ⁊ cā fornicatiōis uxorē dimitti: ſed nō iuſſit ⁊ ſic dedit ap'lo locū monēdi: ut q uoluerit nō dimittat. p̄t tñ licite dimittē. Si eni fornicatio carniſ deteſtāda ē i ꝯiuge: q̄ꝫtomagis fornicatio mētis. i. ifidelitatis.

¶ Pro quibus vitijs poſſit dimitti. d

Si āt q̄ris an p̄p aliđ vitiū

(28. q. i.) niſi p̄p ifidelitatē uł idolatriā poſſit dimitti: Attēde qđ Aug⁹ ait: (Idē ubi. ſ.) Si ifidelitaſ fornicatio eſt: ⁊ idolatria ifidelitas: ⁊ auaritia idolatria nō eſt dubitādū ⁊ auaritiā fornicationē eē. Quis ergo q̄ꝫlibet illicitā ꝯcupiaʒ pōt a fornicatiōis gñe ſepare: ſi auaritia fornicatio ē: Ex q̄ itelligiꝶ ꝙ p̄p illicitaſ ꝯcupias nō tñ q̄ in ſtupris cū alieis viris uł feminis cōmittūtur: ſʒ ob q̄ſlibet q̄ aiaʒ a lege dei aberrare faciūt ⁊ p̄nitioſe corrūpi: poſſit ſine crimine ⁊ vir uxorē ſuā dimittere ⁊ uxor virū. (Aug. ꝺ fide ⁊ opib⁹. ⁊ 28. q. i. c. uxor legitima) Itē. Rectiſſime dimittitur ſi viro ſuo dicat: non ero uxor tua: niſi mihi de latrocinio diuitias cōgreges: uł niſi ſolita lenocinia exerceas aut ſi qđ aliđ facinoroſū uł flagitioſū a viro ſuo expetat. Tunc ille ſi v̇aciꝶ penitēs eſt: hēq̄ fidē p dilectionē op̄antē: mēbrū qđ eū ſcādaliꝫat amputabit. (Matth. 18.) Ex his appet ꝙ nō ſolū ifidelitas ſʒ ēt quelibet ꝯcupia que p̄nitioſe turpiterq̄ corrūpit: fornicatio ſp̄ūalis eſt per quā vir uxoreʒ uel uxor virū dimittere pōt. (i. Cor. 7.) Cōſulit tñ ap'ls ne fidelis dimittat infideleʒ uolentem cohabitare: nec a deo reuocare.

¶ Si fideli liceat aliam ducere infideli diſcedente uel dimiſſa. e

Hic q̄riꝶ ſi fidelis dimittat

(28. q. 2. q̄ſi per totū tractatū hec qđ) infidelē: uel ifidelis a fideli diſcedat: an liceat fideli aliā ducere: Videꝶ auc̄taſ teſtari ꝙ illa viuēte alterā ducere nō ualeat. (28. q. 5.) Amb. eni uerba apl'i exponēs ait: Alioq̄n ſi diſcedītis ab īuicē ⁊ uolētes cohabitare dimittitis: ⁊ alijs uos copulatis adulteri eſtis: ⁊ filij uř̄i q de hac copula naſcunꝶ. imūdi. i. ſpurij ſūt. (28. q. 5. Si quis) Itē. Siq̄s habuerit uxorē v̇ginē añ baptiſmū: viuēte illa poſt baptiſmū alterā hr̄e nō poteſt. Crimia eni in baptiſmo ſoluunꝶ nō ꝯiugia.

¶ Que premiſſis contraria videntur. f

Sed ecōtra Ambro⁹ teſtaꝶ.

(28. q. 5.) Si ifidelis dicit ap'ls diſcedit diſcedat. Non eni eſt ſeruituti ſbiect⁹ fraꝶ aut ſoror in hi⁹: (In glo. i. Cor. 7. nō eſt eni.) q̄ nō debeꝶ reuerētia ꝯiugij ei qui horret auctorē ꝯiugij. Nō eſt eni ratū m̄rimoniū qđ ſine deuotiōe dei eſt: ⁊ iđ nō eſt pctm̄ ei q dimittiꝶ p̄p deū: ſi alij ſe copulauerit. Cōtumelia enim creatoris ſoluit ius m̄rimonij circa eum qui relinquiꝶ ne accuſeꝶ alij copulatus. Infidelis aūt diſcedēs ⁊ in deuʒ peccat ⁊ in matrimoniū. nec eſt ſeruāda ei fides ꝯiugij qui ideo receſſit ne audiret chr̄iſtū eſſe deuʒ chr̄iſtianoꝝ ꝯiugioꝝ. Si v̇o ambos crediderint per cognitionē dei ꝯfirmaꝶ ꝯiugium.

¶ Determinatio. g

Attēde hec p̄dictis ꝯtraria

poſſe videri: ita ut ſibi Ambro⁹ ꝯdicere videaꝶ. Sed diſtinguēduʒ eſt hic aliud eſſe dimittere uolētē cohabitare. aliud dimitti p̄pꝶ deū ab illo qui horret nomē chr̄i. Ibi lex beniuolētie nō ſeruaꝶ: hic ueritas cuſtodiꝶ. Et ideo cū liceat dimittere uolentē cohabitare. nō tñ ea viuēte aliā ducere licet. Diſcedētem v̇o ſequi nō oportet: ⁊ ea viuēte aliā ducere licet. Sed hoc nō eſt intelligēdum niſi de his qui in infidelitate ſibi copulati ſunt. (28. q. 2.) Sed ſi ad fidem uterq̄ cōuerſus eſt. uel ſi uterq̄ fidelis m̄rimonio ꝯiūctus eſt: ⁊ poſt alter eoꝝ a fide diſceſſerit: ⁊ odio fidei ꝯiugē reliquerit dimiſſus diſcedētē nō comitabiꝶ. nec tñ illa viuēte alterā ducere poterit: q̄ inter eos fuerat ratū ꝯiugiū: qđ nō p̄t diſſolui.

¶ Quidā dicūt ꝯiugiū nō eē iter ifideles ⁊ q̄re. h

Sūt tñ nōnulli qui iter infi

deles aſſerūt nō eſſe ꝯiugiū: q̄ nec rata nec legitima eſt eoꝝ copula. (Hic paſſus q̄ſi de v̇bo ad v̇buʒ hē 28. q. i. i p̄n. Rom. 14.) Rata nō eſt: q̄ ſolui pōt: nec legitima: q̄ ap'lus ait: Omne qđ nō eſt ex fide pctm̄ eſt. Eoꝝ aūt coniunctio nō eſt ex fide: ⁊ ideo pctm̄ eſt. Nō eſt ergo ꝯiugium: q̄ nullū ꝯiugium pctm̄ eſt. Aug⁹ etiā dicit: q̄ nō eſt uera pudicitia ifidelis cū fideli. (28. q. i. §. His itaq̄) Sed uera negaꝶ eſſe pudicitia. non ꝙ infideliū ꝯiugiū nō ſit uerū: ſʒ q̄ nō hēt illđ triplex bonū qđ excuſat coitū ⁊ mereꝶ p̄miū. Itē illud apl'i. Omne qđ nō eſt ex fide pctm̄ eſt. nō ita intelligendū eſt: ut q̄cq̄đ fit ab infidelib⁹ pctm̄ ſit: ſed omne qđ fit cōtra fideʒ. i. ꝯſciam: male fit: ⁊ ad gehēnaʒ edificat. Uel in omni eo qđ infidelis facit peccat: nō q̄ illud facit: ſed q̄ nō eo mō illud facit quo debet: nō referens ad debitum finem.

¶ Q̄ legitimum ſit coniugium infidelium ſed non ratum ⁊ quare. i

Copula ergo maritalis que

Universidad de Deusto
Biblioteca

eſt iter īfideles ꝯiugiū eſt legitimū:ſed nō ratum. Legitimū qꝛ eſt iter legitimas pſonas: ſed nō ratū:qꝛ ſine fide: Cōiugiū vō fideliū eſt legitimū:⁊ ratū:ſi tn̄ legitime ſūt pſone. Q2 aūt legitima ſit īfideliū ꝯiūctio Aug⁹ teſtať dicēs: Uxor legitima ſocietate ꝯiūcta ſine ulla culpa reliquiť ſi cū viro chriſtiano pmanē noluerit. Ex hoc ēt ꝓbať ꝙ īfideli ad fidē ꝯuerſo apl's ꝯſuluit īfidelē nō dimittere qđ nō faceret:ſi nō eēt iter eos legitimū ꝯiugiū. Legitimū eſt qđ legali īſtitutione uł ꝓuincie morib⁹ nō ꝯtra iuſſionē dñi ꝯtrabiť.

Jn li.ō fide ⁊ opib⁹ ⁊ hī 28.q.j.c. uxor legitima Hugo.4. ſniaꝝ.c.9. j.Coꝛ.7.

¶ Jſta eſt diſtictio.39ª hui⁹ q̄rti libꝛi: Jn qua magr̄ poſtq̄ ſupi⁹ dete̓rinauit de īpedimētis mr̄imonij: que faciūt pſonā ſimplr̄ illegitimā: Hic dete̓rinat de īpedimēto qđ facit eā illegitimā reſpectu alteri⁹ pſone Et tria facit. Pꝛio eni ōndit ꝙ diſpar cult⁹ pſonas illegitimas facit ad ꝯhēdū. 2° declarat utrū duoꝝ īfideliū mr̄imonialr̄ ꝯiūctoꝝ vn⁹ ad fidē ꝯuerſus poſſit relinquere nō ꝯuerſū. 3° quō duoꝝ īfideliū nō poſſit eē uerū mr̄imoᵐ. Pꝛia ps uſq̄ ibi⌊ Huic aūt videť obuiare. ⌋ Scōa uſq̄ ibi⌊ Sed h̄ nō eſt ītelligēdum. ⌋ Tertiū vō uſq̄ ad finē diſt. Jn ſpāli ſnia magr̄i ſtat ī trib⁹ ꝓpōnib⁹:qꝛ pᵃ eſt hec. ¶ Diuerſe religiōis pſone ad ꝯhēdū ſilr̄ mr̄imonialr̄ ſūt illegitime. Hāc magr̄ ponēs ꝓpōit p̄ ꝙ mr̄imoniū ꝯhi nō pōt ab his qui ſūt diuerſe religiōis. Diſpar eni cult⁹ facit pſonas illegitimas ad ꝯhēdū. qđ pluꝛib⁹ auctib⁹ ꝓbat. Poſtea obijcit in ꝯriū per apl'm qui dicit: ꝙ ſiqs hēt uxorē īfidelē ⁊ hec ꝯſentit hitare cū iſto nō dimittet illā: ⁊ ſilr̄ dic̄ de muliere. Et rn̄det ꝙ qꝛ illō dictū eſt. ſ. ꝙ q ſūt diſpares in cultu ꝯhē nō pn̄t:ītelligēdū eſt de illis qui erūt in diſpari religiōe cultu ſeu fide. qui. ſ. ſic manētes ꝯhere nō pn̄t. Qđ apl's ait ītelligēdū eſt de illis q vni⁹ īfidelitatis fuerūt qn̄ ꝯiūcti ſūt:poſtmodū vn⁹ ſine altero ad fidē ꝯuerſus eſt:qn̄ eni ſic eſt. ſi infidelis cū fideli cohitare ꝯſentit:tūc ſuadet apl'us fideli ut eā nō dimittat. qm̄ forte p fidelē ſaluāda eſt. pōt tn̄ licite fidelis īfidelē dimittē:etiā cohabitare uolētē: qꝛ ipſa īfidelitas eſt quedā foꝛnicatio ſpūalis ꝓpť quā pōt uxoꝛ dimitti ſic̄ pp foꝛnicationē coꝛpalē q oia auctib⁹ ꝓbat. Ex his īfert 2ᵃᵐ ꝓpōnē que eſt. ¶ Fidelis vir pōt licite īfidelē uxorē dimittē ⁊ ecōuerſo pz ex p̄miſſis. Poſtea querit utrū pp aliō vitiū q̄z īfidelitatē poſſit dimitti. Et rn̄det ꝙ vir ſine crimine pōt uxorē dimittē ⁊ ecōuerſo uxoꝛ virū pp q̄ſdā ꝯcupiaſ que aberrare faciūt aiam a lege dei: ⁊ nō ſolū pp infidelitatē. qđ auctib⁹ ꝓbat. Poſtea querit ſi fidelis īfidelē dimittat:uł īfidelis a fideli recedat. utrū liceat fideli aliā ducere. Et arguit per auctes ad utrāq̄ ptē: ⁊ ꝯrietates diſſoluēs dic̄ ꝙ ſi fidelis dimittat īfidelē uolētē ſecū cohitare ſine ꝯtumelia ſaluatoris nō pōt alterā ducē ea viuēte. Si vō īfidelis diſcedat ⁊ dimittit fidelē uolētē ſecū hitare nō teneť ſeq diſcedētē:ſʒ licet ei alterā ducē. Hoc aūt ītelligēdū eſt de illis q in īfidelitate ꝯiūcti ſunt:ſʒ ſi uterq̄ ad fidelitatē ꝯuerſus eſt. uł ſi uterq̄ fidelis exn̄s mr̄imonio ꝯiūct⁹ ⁊ poſtea alter illoꝝ a fidelitate diſceſſerit ⁊ fidelē derelinq̄t:nō debet dimiſſus diſcedentē īfidelē ſequi. tn̄ illa viuēte nō pōt aliā ducē. qꝛ iter eos fuit ꝯiugiū ratū qđ diſſolui nō pōt. ¶ Tertia ꝓpō eſt hec: Cōiugiū īfideliū minime eē ratū pz ex h̄ ꝙ ois eoꝝ actio diſſime eſt pctm̄. Hāc magr̄ īſinuās dicit iter īfideles nō eē ꝯiugia:qꝛ eoꝝ copula nō ē rata cū ſolui poſſit. nec eoꝝ ꝯiugia eē legitima. cū nō ſint ex fide:oē āt qđ nō eſt ex fide:pctm̄ eſt. ſm̄ apl'm. Hoc idē ēt ōndit per Aug. Magr̄ āt dic̄ ꝙ iter īfideles eſt legitimū mr̄imoniū:qꝛ eſt iter legitimas pſonas:ſʒ nō eſt ratum:qꝛ nō eſt cū fide. qđ p auctēſ ꝓbat. Cōiugiū āt fideliū eſt legitimū ⁊ ratū:ſi legitīe ſint pſone. Et ſoluit dicēdo ad auctē. b. Aug. Cōiugiū īfideliū uerū eſt:ſed nō habet illud triplex bonū qđ excuſat coitum nec mereť premium. Exponit etiam illud apl'i. Omne qđ nō ex fide eſt:pctm̄ eſt. Et tm̄ ī ſpāli de ſententia huius diſtinctionis.

¶ De cognatiōe carnali ⁊ ſpūali: ⁊ pꝛi⁹ de carnali. a

Nunc ſupeſt de cognatione aliqđ dicē. Eſt aūt cognatio alia carnalis:alia ſpūalis. Pꝛimū de carnali cognatiōe ⁊ affinitate īſpiciam⁹. Cognati ergo uł affines in ſeptio gradu uł infra copulari nō debēt. vñ Gꝛeg. Pꝛogeniē ſuā vnūquēq̄ uſq̄ ad ſeptimā obſuare decernim⁹ gn̄atione ⁊ q̄ʒdiu ſe agnoſcūt affinitate ꝓpinq̄s:ad ꝯiugalē copulā accedē denegam⁹:qđ ſi fecerit ſepenť. Jtē Nico⁹ papa. De ꝯſanguitate ſua nullus uxorē ducat uſq̄ poſt gn̄ationē ſeptimā uł q̄uſq̄ parētela cognoſci pōt. Jtē Nulli ex ꝓpinq̄tate ſui ſanguinis uſq̄ ad ſeptimū gradū uxores ducāt. His auctib⁹ alijſq̄ pꝛib⁹ ꝯſanguineoꝝ ꝯiūctiones ꝓhibenť uſq̄ ad ſeptimū gradū.

Diſt. XL. De īpedimētis que faciūt ons no illegitimas ad ꝯhēdū reſ mōtuʒ ei quod ⁊ cum quodā nō ꝙ nō ex ꝓpinq̄tate carnali q̄ eē ſanguinis. Gꝛego⁹ epiſ gallie. 35.q.5. c. ꝓgenie ſuā.

Jbidē.c. de ꝯſanguinitate.

Ex ꝯcilio lugdunē. ibidē c. nulli.

¶ De cōputatione graduū conſanguinitatis. b

Quō aūt gradus ꝯſanguinitatis cōputādi ſint. Jſiō. ōndit ſic: Series ꝯſanguinitatis ſex gradib⁹ dirimiť hoc mō: Fili⁹ ⁊ filia qđ eſt frať ⁊ ſoroꝛ ſit ipſe trūcus. Jllis ſeoꝛſuʒ ſeiūctis ex radice illi⁹ trūci egrediunť iſti ramūculi:nepos ⁊ neptis pm⁹: ꝓnepos ⁊ ꝓneptis ſcōs:abnepos ⁊ abneptis terti⁹:adnepos ⁊ adneptis q̄rt⁹:trinepos ⁊ trineptis q̄nt⁹:trinepotis nepoſ ⁊ trinepotiſ neptis ſext⁹. Attēde ꝙ ſex gradus tm̄ ponit Jſiō. qꝛ trūcuʒ iter gradus nō cōputat. Alij vō q ſeptē gradus ponūt trūcū iter gradus cōputāt:uarie nāq̄ cōputanť gradus ꝯſanguitatis. Alij eni pr̄eʒ in pꝛio gradu:filios ī ſcōo ponūt. Alij pmū gradū filios appellāt negātes gradū cognatiōis iter pr̄eʒ ⁊ filiū eē cū vna caro ſint pr̄ ⁊ fili⁹. Auctes ergo q̄ cōſanguitatis cautelā uſq̄ ī ſeptimū gradū ꝓhibēt pr̄eʒ ponūt in pꝛio gradu. Jlli vō q uſq̄ ad ſextū gradū ꝓhibēt:pmū gradū filioſ appellāt. atq̄ ita fit ut eedē pſone ſm̄ hanc diuerſitatē iueniať in ſexto ⁊ ſeptimo gradu. Patrē vō in pꝛio gradu ponit:qui fr̄es dic̄ eē ſcōʒ gradū. Hoc mō cōputat. Zacharias papa īquiēs: Parētele gradus taliť cōputamuſ. Ego ⁊ frať me⁹ vna gn̄atio ſum⁹:pmū q̄ʒ gradū efficim⁹. Rurſus fili⁹ me⁹ ⁊ fr̄iſ mei fili⁹ ſcōa gn̄atio ſūt: ⁊ ſcōʒ gradū faciūt atq̄ ad hūc modū cetere ſucceſſiōes. Jnter illos vō qui ſex cōputāt gradus ⁊ illos qui ſeptē cōputāt gradus:nulla in ſenſu exiſtit diuerſitas q̄ʒuis in numero graduū uarietas videatur. Ultima enim gn̄atio ſi a fratrib⁹ ſumat initium numerādi ſeptima inuenitur.

35.q.5.c. ſeries.

Zacharias ſilr̄ cōputat ibidē.c. parētele.

¶ Quare ſex gradus computantur. c

Quare vō ſex cōputet Jſidorus ipſe apit dicēs: Cōſanguitas dum ſe paulatim ꝓpaginū oꝛdinib⁹ dirimēs uſq̄ ad ultimū gradū ꝓtraxerit ⁊ ꝓpinq̄tas eē deſierit:tūc pmū lex in mr̄imonij vinculū eā recipiet: ⁊ q̄daʒmō īcipiet reuocare fugientē. Jō aūt uſq̄ ad ſextū gn̄iſ gradū ꝯſanguitaſ ꝯſtituta eſt. ut ſic̄ ſex etatib⁹ mūdi gn̄atio ⁊ hoīs ſtat⁹ finiť:ita ꝓpinq̄tas gn̄is tot gradib⁹ termineť. Jn his ſex gradib⁹ oia ꝓpinq̄tatū nomina ꝯtinenť. ultra q̄s nec affinitas iueniri nec ſucceſſio pōt ampli⁹ ꝓrogari. Scōʒ alios ſeptē gradus iō cōputanť:ita ut poſt ſeptem gradus ſpōſus ſpōſe iūgať. ſic̄ poſt hāc vitā que ſeptē dieb⁹ agiť eccl'ia chꝛo iūgeť. His āt occurrit illud qđ Gꝛego. Auguſtio angloꝝ epō a q reqſit⁹ fuerat q̄ta gn̄atione debeāt copulari. reſcribit ſic: Quedā lex romana permittit:ut ſiue fr̄is uł ſoꝛoꝛis ſeu duoꝝ fratrū germanoꝝ ſeu duarū ſoꝛoꝝ fili⁹ ⁊ filia miſceantur. Sʒ expimēto didicim⁹ ex tali ꝯiugio ſobolē nō poſſe ſuccreſcē. Un̄ neceſſe eſt ut q̄rta uel q̄nta gn̄atio fideliū licēter ſibi ꝯiungať. Sʒ poſt multū tpis idē Gꝛego⁹ a Felice Meſſine ſicilie p̄ſide reqſit⁹ utrū Auguſtio ſcripſerit ut angloꝝ q̄rta gn̄atione ꝯtra mr̄imonia nō ſoluerenť iter cetera talē reddidit rōnē: Qđ ſcripſi Auguſtio angloꝝ epō:ipi etiā angloꝝ genti que nup ad fidē uenerat: ne a bono qđ cepat metuēdo auſteriora recederet:ſpāliť ⁊ nō gn̄alr̄ me agnoſcas ſcripſiſſe. Nec iō hec eiſ ſcripſi ut poſtq̄ʒ in fide fuerint ſolidati. ſi īfra ꝓpꝛiā ꝯſanguinitateʒ inuēti fuerint:nō ſepenť aut īfra affinitatis lineā. i. uſq̄ ad ſeptimā generationē iunganť.

35.q.4.ca. ꝯſanguitaſ.

Quare 7ᵘˢ

De diſpēſa tiōe Gꝛeg. erga āglos 35.q.2.c. quedā lex romana.

Jbidem.

¶ Jſta eſt diſtictio.40ª hui⁹ q̄rti libꝛi: Jn qua magr̄ poſtq̄ ſupi⁹ dete̓rinauit de īpedimētis mr̄imonij diſparis cultus qđ reddit pſonā illegitimā ad ꝯhēdū reſpectu alicui⁹ pſone pp diſtātiā ad ipſam. Hic determinat de īpedimētiſ mr̄imonij que faciūt pſonā illegitimā ad ꝯhēdū reſpectu alicui⁹ pſone pp ꝓpinquitatē ad ipſaʒ. Et tota ſnia magr̄i ꝯſtať in hac diſtinctione. circa h̄. ſ. ꝙ cognatio carnalis ⁊ ſpūalis mr̄imoniū īpediūť. Snia in hac diſt. ſtat ī illa ꝓpōne. ¶ Cognatio q̄dā dꝛ carnalis q̄dā vō ſpūaliſ: ⁊ īfra 4ᵐ g̅dū nō pn̄t cognati inire mr̄imoniū. ut dic̄ decretalis. Hāc magr̄ īſinuās ꝓponit p̄ de cognatione ⁊ affinitate eē dicēdū:de qb⁹ duab⁹ ſubdit ꝙ cognati ⁊ affines in 7° g̅du ⁊ īfra copulari nō debēt qđ p auctes ꝓbat. Poſtea dic̄ ꝙ g̅dus ꝯſāguinitatis a diūſis diūſimode cōputanť. Quidā enim ut Jſiō. cōputat ſex g̅dus. ipʒ eni ꝯſāguitatis truncuʒ iter g̅dus nō cōputat qꝛ iter pr̄eʒ ⁊ filiū negat eē ꝯſanguitatis gradus cū q̄ſi ſint vna caro. Si g̅ ſuppoſito filio ⁊ filia fr̄e ⁊ ſoroꝛe q̄ſi trūco:in p̄ nepos ⁊ neptis:in 2° ꝓnepos ⁊ ꝓneptis:in 3° abnepos ⁊ abneptis:in 4° adnepos ⁊ adneptis:in 5° trinepos ⁊ trineptis:in 6° trinepotis nepos ⁊ trinepotis neptis. Alij vō qui pr̄eʒ in p̄ g̅du ponūt. iter pr̄eʒ q̄dē ⁊ filiū ponūt eē cognatiōis gradū. Et hi ſeptē g̅dus cōputāt ⁊ q̄ʒuis uarij in nūo g̅duū iueniant:nulla tn̄ exiſtit diūſitaſ q̄ʒtū ad terminū:ſed tm̄ q̄ʒtū ad initiū. Poſtea magr̄ aſſignat hui⁹ cōputatiōiſ g̅duū rōnē. Ultio opponit in ꝯriū p Gꝛegᵐ qui ſcribēs Augⁿᵒ āgloꝝ epo a q reqſit⁹ fuerat q̄ta gn̄atiōe deberēt ꝯnubia fieri. dic̄ ꝙ pn̄t licite fieri ī 4ª ⁊ in 5ª gn̄atiōe. Sʒ ad h̄ rn̄det ipʒ dictū Gꝛeg. qui dic̄ ſe h̄ nō gn̄alr̄ dixiſſe. ſʒ ſpāliť ꝯceſſiſſe gēti angloꝝ q nup ad fidē uenerūt ne a bono qđ īcepe rāt metuēdo auſteriora recedāt qb⁹ tn̄ poſtea in fide ſolidatis dic̄ h̄ nō licē imo ſi īfra ꝯſāguitatis lineā ꝓpꝛiaʒ aut affinitatꝭ lineā ꝓpꝛiaʒ. ſ. gn̄onē iuēti fuerint copulati ſepanť. His dcis magr̄i addo ex dciſ doctoꝝ alioꝝ ꝙ magr̄i ſnia de g̅dib⁹ ꝯſāguitatꝭ diu dū hita p ſūmū pōtificē eſt remota. Et tm̄ in ſpāli.

Jbidē.c. de ꝓpinquis.

Jbidē.c. hoc ipſum.

¶ De gradibus affinitatis. a

Nunc de affinitate vidēdū eſt:de qua Gꝛeg⁹ ait: Poꝛro de affinitate quā diciti ſ parētelā eē que ad virū ex pte uxoris:ſeu que ex pte viri ad uxorē ptinet:manifeſta rō eſt:qꝛ ſi ſʒ diuinā ſniaʒ ego ⁊ uxoꝛ mea ſum⁹ vna caro:ꝓfecto mihi ⁊ illi mea ſuaq̄ parētela ꝓpinq̄taſ vna efficiť. Quocirca ego ⁊ ſoroꝛ uxoriſ mee in vno ⁊ pmo gradu erim⁹:fili⁹ vō eius ſcōo gradu erit a me:neptiſ vō ī tertio. Jdq̄ utrinq̄ in ceteris agēdū eſt in ſucceſſiōib⁹. Uxorē vō ꝓpinq cuiuſcunq̄ gradus ſit. ita me opʒ attēdē quēadmodū ipſi⁹ q̄q̄ graduſ aliq̄ femia ꝓpꝛie ꝓpinq̄tatis ſit. Qđ nimirū uxori mee de ꝓpinq̄tate viri ſui in cūctis cognationis gradib⁹ ꝯuenit obſuare. Qui vō alioꝛſuʒ ſentiūt antichꝛi ſūt. Jtē Juli⁹ papa. Eq̄liť vir ꝯiugať ꝯſāguineis ꝓpꝛijs ⁊ ꝯſāguineis uxoris. Jtē Jſi. Sane ꝯſāguitas q̄ ī ꝓpꝛio viro ꝯſeruāda eſt. etiā ī uxoris parētela de lege nuptiarū cuſtodiēda eſt:qꝛ ꝯſtat eoſ duos fuiſſe in carne vna. Jōq̄ cois eſt illis utraq̄ parētela. Jtē Julius papa. Nullū in utroq̄ ſexu pmittimus ex ꝓpinq̄tate ſui ſanguiſ uł uxoriſ uſq̄ ī ſeptimū gn̄atiōiſ gradū

Diſt. XLI. De impedimēto matrimonij qđ uenit ex ꝓpinq̄tate carnali. q̄ eſt affinitas.

35.q.5.ca. poꝛro de affinitate.

35.q.3.c. eq̄liter.

Jbidē.c. ſane ꝯſanguinitas.

Jbidem.c. nullum.

Universidad de Deusto

uxorē ducē: uł īceſti macula copulari: qꝛ ſicut nō licet cuiqꝫ de ſua ꝯſanguinitate chꝛiano ſic nec de ꝯſanguitate uxoris ꝯiugē ducere pp carnis unitatē. Itē Grego. De affinitate ꝯſāguitatis ꝑ gradus cognatiōis placuit uſqꝫ ad ſeptimā gn̄ationē obſeruare. Nā ⁊ hereditas rerū per legales inſtr̄oꝝ diffōnes ſācita: uſqꝫ ad ſeptimū gradū heredū ꝓtendit ſucceſſionē. Nō eni eis ſuccederēt niſi de ꝓpagine cognationis deberet. His auctibus inſinuat: ⁊ que ſit affinitas: ⁊ uſqꝫ ad quem gradū ſit obſeruāda. ſ. uſqꝫ ad ſeptimum.

In concilio melden̄. ibidē. c. de affinitate.

¶ Uarie traditiones de affinitate. b

Sed alij videnť ꝯcedere in quinta gn̄atione īter affines ꝯbi ꝯiugiū: ⁊ i q̄rta etiā ſi ꝯctū fuerit nō ſepari. Ait eni Fabianꝰ papa: De ꝓpinqs qui ad affinitatē per virū ⁊ uxorē ueniūt: defuncta uxore uł viro in qnta gn̄atiōe iūgant. In q̄rta ſi īuēti fuerint nō ſepenť. In tertia ṽo ꝓpinqtate nō licet uxorē alteriꝰ accipe poſt obitū eiꝰ. Eq̄liť vir iungať in mr̄imonio eis qui ſibi ꝯſāguinei ſunt ⁊ uxoris ſue ꝯſanguineis poſt mortē uxoris. Ecce hic ꝯcediť i qnta uel q̄rta ꝓpinqtate affiniū fieri ꝯiugiū. Iuliꝰ etiā papa ait: Statutū eſt ut relictā p̄ris uxoris ſue: relictā fr̄is uxoris ſue: relictaꝫ filij uxoris ſue: nemo ſibi in mr̄imoniū ſumat: relictā uxorē ꝯſanguineoꝝ uxoris ſue uſqꝫ in tertiā ꝓgeniē nemo i uxorē ſumat. In q̄rta ṽo ⁊ qnta ſi iuēti fuerint nō ſepenť. Ecce q̄ꝫ uarie de affinitatis obſeruatione loquunť auctores. Alij eni uſqꝫ ad ſeptimū gradū eā obſuari ſanctiūt. Alij ṽo in qnto uł q̄rto mr̄imonia ꝯcta nō diuidūt. Sed illi ṽitatis rigoreꝫ: iſti miſericoꝛdie diſpēſationē videnť ꝓponere. Pōt eni eccl̄ia diſpēſare in copula affiniuꝫ uſqꝫ ad tertiū gradū. ſic Gregoꝰ diſpēſauit in q̄rto gradu ꝯſanguinitatis: Illō āt nō eſt ꝑterēdum qō Gregꝰ Uenerio ep̄o ſcripſit. Sedē apl̄icā ꝯſulere decreuiſti. ſi mulier copula nuptiali extraneo viro ꝯiuncta cognationi eiꝰ ꝑtineat ſi eo defuncto cognatio maneat uel ſub alio viro cognatiōis uocabula diſſoluanť. uel ſi ſuſcepte ſoboles poſſint legitime ad prioris viri cognatiōis trāſire copulā. Si vna caro fiūt. quō aliqs eoꝝ pōt ꝓpinquus vni ꝑtinere: niſi ꝑtineat alteri? Hoc minime poſſe fieri credēdū eſt. Porro vno defuncto in ſupſtite affinitas non deleť. nec alia copula ꝯiugalis affinitatē copule pōris ſoluē ualet: ſꝫ nec alteriꝰ ꝯiūctionis ſoboles placet ad affinitatis pōris viri ꝯſoꝛtiū tranſire. Siqs ergo ſacrilego ⁊ temerario auſu in defuncto querit ꝓpinqtatē extiguē. uel ſub altero affinitatis uocabula diſſipare uł ſi ſuſceptas ſoboles alteriꝰ copule ꝓpinqtati pōris credit legitime ſociari: hic negat dei ṽbū ualidū eſſe qō dixit: Erūt duo in carne vna. Ecce hic ꝓhibet ſi mortuo p̄mo viro uxor eiꝰ alij nupſerit: filios de ſcd̄o viro genitos ducere uxores de cognatiōe prioris viri: qꝛ filij mediāte mr̄e ad cognationē prioris viri ꝑtinēt: cū q̄ mr̄ eoꝝ vna caro extiterat. Hec idē etiā Innocentiꝰ papa ait: Si qua mulier ad ſcd̄as nuptias trāſierit ⁊ ex eis ſobolē genuerit nulla renꝰ pōt ad ꝯſoꝛtiū cognationis prioris viri ꝑtingere. Hoc āt obſeruādū eſt uſqꝫ ad ſeptimū gn̄is gradū: ſed maxie uſqꝫ ad tertiū ⁊ quartū: ſicut ſupra poſitū eſt.

Ibidē. c. de ꝓpinquis.

Ibideꝫ. c. ⁊ hoc quoqꝫ.

35. q. 10. ca. fraternitať.

Gen. 2. Matth. 19.

35. q. 10. c. ſi qua mulier. ſ. ⁊ 2.

¶ Si ꝯiugium ſit inter eos qui nota ꝯſanguinitate diuiduntur. c

Et eſt ſciendū qō eccl̄ia īfra p̄dictos gradus ꝯſanguitatis ꝯiūctos ſepat. Si aūt ignorāter ꝯiuncti fuerint in ꝯſpectu eccl̄ie ⁊ poſtmodū ꝓbata ꝯſanguitate eiuſdē iudicio ſepati: querit utrū copula illa ꝯiugiū fuerit. Quibuſdā videť nō fuiſſe ꝯiugiū qꝛ nō erāt legitie ꝑſone: ſꝫ tn̄ de crimine excuſanť ꝑ ignorantiā: ⁊ q̄ſi ꝯiugiū reputať: qꝛ bona fide ⁊ ꝑ manū eccl̄ie ꝯuenerūt. Un̄ ⁊ filij eoꝝ legitimi hn̄tur. Alij ṽo dicunt fuiſſe ꝯiugiū lꝫ nō eēnt legitime ꝑſone: qꝛ taliū cōiunctiōes uocāt canones ꝯiugia: ubi de ꝑſonis agiť q̄rū teſtimonio ꝯſanguineoꝝ ſit dirimēda ꝯiūctio. vn̄ Urbanꝰ papa. Si duo viri uel tres ꝯſanguinitatē iureiurādo firmauerint uel ipſi forte ꝯfeſſi fuerint ꝯiugia diſſoluanť. Si ṽo neutrū ꝯtigerit ep̄i eos per fidē chꝛi obteſtenť: q̄tenus palā fateanť ſi ſe recognoſcūt ꝯſanguineos. Si ſe iudicio ep̄oꝝ ſegregauerint alia mr̄imonia nō ꝓhibeanť ꝯhere. Idē. Notificamꝰ tibi ut cū tres uł duo ex ꝓpinqorībꝰ eiꝰ qui accuſať hāc ꝓpinqtatē iuramēto firmauerit. uel ſi duo uł tres ex antiqoribꝰ ianuēſibꝰ: qbꝰ hec ꝓpinqtas eſt nota qui bone fame ⁊ ṽacis teſtimonij ſint remoto amore: timore: ꝑcio ⁊ oī malo ſtudio p̄dicta firmauerit ſine mora ꝯiugia diſſoluātur. Cōſāguineos ṽo extraneoꝝ nullus accuſet. uł ꝯſanguitatē in ſynodo cōputet ſꝫ ꝓpinqui ad q̄rū notitiā ꝑtinet. Si āt ꝓgenies tota defecerit: ab antiquioribꝰ ⁊ ueracioribꝰ qbꝰ ꝓpinqtas tota nota ſit: ep̄s canonice ꝑquirat ⁊ ſi inuēta fuerit ſepenť. Ecce qbꝰ accuſantibꝰ uel teſtificantibꝰ dirimēda ſit ꝯſanguineoꝝ ꝯiunctio que ꝯiugium uocať.

Quibꝰ ꝑſonis teſtificātibꝰ ſint diuidenda ꝯiugia.

35. q. 6. ca. ſi duo viri.

Idē Ricardo ianuen̄. ep̄o ubi ſ. c. notificamus.

Fabianꝰ papa ibidē c. ꝯſāguinitať.

¶ Diſtinctio utilis quid ſit foꝛnicatio. d

Hoc totum uſqꝫ ad §. attēdēdūꝫ. hꝫ. 36. q. 1. c. lex pteritorum. §. ſed non ois.

Quid ſit foꝛnicatio: Stupꝛum: Adulteriū Inceſtuꝫ: ⁊ Raptus.

Hic dicēdū eſt ꝙ aliud eſt foꝛnicatio: aliud ſtupꝛū: aliō adulteriū: aliō inceſtus: aliud raptuſ. Foꝛnicatio lꝫ ſit genꝰ oīs illiciti coitus qui fit extra uxorē: tn̄ ſp̄aliter itelligiť in uſu viduaꝝ uel meretricuꝫ uel ꝯcubinarū. Stupꝛū ꝓpꝛie eſt ṽginū illicita defloratio. Adulteriū eſt alieni thori violatio. vn̄ adulteriū dꝛ q̄ſi alteriꝰ thori acceſſio. Inceſtus eſt ꝯſanguinearū uel affinium abuſus. Un̄ iceſtuoſi dicunť qui cōſanguineis uel affinibꝰ ſuis abutunť. Raptus admittiť cū puella violēter a domo p̄rīſ educiť: ut coꝛrupta in uxorē hēať: ſiue puelle ſiue parētibꝰ vis illata ꝯſtiterit: hic moꝛte mulctať: ſed ſi ad eccl̄iaꝫ cū rapta ꝯfugerit: ꝓuilegio eccl̄ie moꝛtis ipunitatē mereť. ¶ Addendū eſt etiā illud Alexādri qui ait: Quod frať ſoroꝛue uxoris tue cognati dicunť equocationis iure fit ⁊ neceſſitate vulgaris appellationis potius q̄ꝫ ulla cognationis cā. Uxoꝛ enim fratris fratriſſa potius q̄ꝫ cognata uocať. Mariti frater leuir dꝛ. Duoꝝ fratrū uxores ianitrices uocanť q̄ſi eandē ianuam intrantes. Uiri ſoroꝛ glos appellať. Sororis aūt vir non habet ſpeciale nomē: nec uxoris frater.

35. q. 5. c. quod aūt frater.

¶ Iſta eſt diſtinctio. 41ª huiꝰ q̄rti libꝛi: In q̄ magr̄ poſtq̄ꝫ ſupiꝰ determinauit de īpedimēto ꝯſanguinitatis: hic determinat de īpedimento affinitatis. Et tria facit. Pꝛimo eni oñdit ꝙ affinitas mr̄imoniuꝫ īpedit ꝯhendū ⁊ ꝯctū diſſoluit. 2º quedā vitia diſtinguit. 3º noīa affinitatū adiungit. Pꝛimuꝫ facit uſqꝫ ibi⌊ Hic dicēdū eſt. ⌋ Scd̄m uſqꝫ ibi⌊ Attēdēdum eſt etiā illud Alexādri. ⌋ Tertiū ṽo uſqꝫ ad finem diſt. In ſp̄āli ſn̄ia magr̄i ſtat in tribꝰ ꝓpōnibꝰ: quaꝝ p̄ª eſt hec. ¶ Qui infra affinitatis gradum ꝓhibitū ꝯiūgunť habita notitia ab inuicē ſepanť: ⁊ eoꝝ filij legitimi habeanť. Hanc magr̄ īſinuans ꝓponit p̄ qd ſit affinitas dicēs ꝙ eſt parētela que ad virū ex ꝑte uxoris: ⁊ ad uxorē ex ꝑte viri ꝑtiet. Quia eni vir ⁊ uxoꝛ vna ſunt caro rōnabiliť ꝓpinqtaſ ⁊ parētela vniꝰ efficiť alteriꝰ ut ſit vna utriuſqꝫ. Un̄ vir ⁊ ſoroꝛ uxoris ſunt in p̄ gradu. filij ṽo ſororis ſunt in 2º gradu a viro. neptis ṽo in 3º gradu ⁊ ſic deinceps. Dicit eni ꝙ affinitas uſqꝫ ad 7ᵐ gradum gn̄ationis mr̄imoniū īpedit: ſic̄ ⁊ ꝯſanguinitas. qō auctibꝰ ꝓbat. Poſtea obijcit in ꝯtriū per auctoritates que dicūt ꝙ īter affines pōt ꝯiugiū ꝯhi in 4ª ⁊ 5ª gn̄atione. Et rn̄det ꝙ auctes ſunt itelligēde ſcd̄m miſericoꝛdie diſpenſationē. pōt tn̄ etiā diſpenſari in copula affiniū uſqꝫ ad 3ᵐ gradū ſic̄ etiā Gregꝰ diſpēſauit in 4º gradu ꝯſanguinitatis. Poſtea querit utrū affinitas maneat q̄uis trāſeat matrimonium. ut ſi mulier alicui viro copulata ad cognationē eiꝰ ꝑtineat utrū eo defuncto mr̄imonium maneat uel diſſoluatur. Et determinat per plures auctes ꝙ māeat affinitas mr̄imonio trāſeūte. que affinitas īpedit mr̄imoniū ad p̄determinatos gradus ac ſi mr̄imoniū ꝑmaneret. Poſtea dicit ꝙ ꝯiūctos īfra p̄dictos gradus ꝯſanguinitatis ⁊ affinitatis eccl̄ia ſepat. Querit etiā ſi ignorāter in ꝯſpectu eccl̄ie ꝯiūgunť ⁊ poſtmodū ꝯſanguinitate ꝓbata eiuſdē iudicio eccl̄ie ſepanť. utrum illa copula fuit ꝯiugiū. Et rn̄det ꝙ qdā dicūt ꝙ nō erāt ꝑſone legitime. iō nō fuit ꝯiugiū. Excuſať tn̄ per ignorāntiā a crimine: qꝛ bona fide ⁊ per manū eccl̄ie ꝯueniūt. Un̄ ⁊ filij eoꝝ legitimi hn̄tur. Alij ṽo dicunt fuiſſe ꝯiugiū: q̄uis nō fuerūt ꝑſone legitime: qꝛ canoneſ tales ꝯiūctiones legitimas uocāt. Addit etiā q̄ruꝫ teſtimonio hec ꝯiūctio ſit diuidenda: ⁊ dicit ꝙ per tres uel duos ex ꝓpinquioribꝰ qui iuramēto cōfirmāt hoc uerū eē qō dicūt. uel ſi ꝓgenies tota deficeret per antiqores qbꝰ tota ꝓpinqtas nota ſit aſſertum fuerit ꝙ affines ſint: ſine mora ſepandi ſunt. qō auctibꝰ ꝓbat. ¶ Scd̄a ꝓpō ē hec: Que ſit dr̄ia inter ſtupꝛū: adulteriū: inceſtū: ⁊ foꝛnicationē hec lr̄a dat ſufficiētē explanationē. Hāc īſinuās diſtinguit diuerſa ꝑcā. ſ. foꝛnicationē: ſtupꝛū: adulteriū: inceſtū ⁊ raptū dicēs: ꝙ q̄uis foꝛnicatio ſit genuſ oīs illiciti coitꝰ qui fit ex uxorē: tn̄ ſp̄āliť itelligēda eſt abuſus viduarū uel meretricū uel ꝯcubinaruꝫ. Stupꝛū ṽo eſt virginū illicita defloratio. Adulteriū eſt alieni thori violatio. Inceſtus ṽo eſt ꝯſāguinearū uel affiniū abuſus. Raptus ṽo eſt cū puella violēter de domo p̄ris educiť ut coꝛrupta in uxorē habeať. ¶ Tertia ꝓpō eſt hec: Ut cautius fiāt cōiugia ponit magr̄ quedā affinitatū noīa: que īſinuās dicit ꝙ frater uxoris ⁊ ſoroꝛ eiꝰ dicunť cognati viri pp noīuꝫ carētiā: uxoꝛ ṽo fr̄is dꝛ potꝰ fratriſſa q̄ꝫ cognata. Frater ṽo mariti dꝛ leuir. uxores ṽo duoꝝ fratrū ianitrices uocanť: q̄ſi eādē ianuā intrātes. Soroꝛ ṽo viri uocať glos. vir āt ſororis nō hēt ſp̄āle nomē: nec ſororis frať. Et dꝛ notāter quedam affinitatū noīa. qm̄ noīa ſingularū affinitatū nō ſunt īpoſita pp occultas rerū ꝓpꝛietates nō latentes ſed circūloquunť aliqs noībus. ideo neceſſe eſt vnū nomen plura ſignificare. ut inquit phs. Et tn̄ in ſpeciali de ſentētia huius diſtinctionis.

¶ De ſpirituali cognatione. a

De parētaliū graduū famoſa qōne aliqd lꝫ minus ſufficiēter diximꝰ: Iā de ſp̄ūali cognatione addamꝰ que etiā ꝑſonas īpedit ut non ſint legitime ad ineūdas nuptias. Tria qdeꝫ ſunt ꝯſanguinitas: affinitas ⁊ ſp̄ūaliſ germanitas. Cōſanguinitaſ eſt īter eoſ qui iūgunť ſcd̄m lineā gn̄is. Affinitas īter eos qui gn̄e qdē nō ſunt ꝯiūcti ſed mediāte gn̄e ſunt ſociati. xbi gr̄a. Uxoꝛ filij fr̄is mei que nō eſt de gn̄e meo ꝑ ip̄m qui eſt de gn̄e meo mihi affinis facta eſt ⁊ ego illi. Sp̄ūalis ꝓximitas eſt inter cōpatrē ⁊ cōmatrē ⁊ īter eos quoꝝ vnꝰ alterū de ſacro fonte leuauit. uel in cathecizatione aut ꝯfirmatione tenuit. Eſt etiā īter filios eiuſdē hominis carnales ⁊ ſp̄ūales.

Diſt. XLII. De impedimento mr̄imonij qō uenit ex ꝓpinqtate ſp̄ūali

Hugo ſen. 4. c. 13.

¶ Quid ſint filij ſpirituales. b

Sp̄ūales filij ſunt quos de

Universidad de Deusto
Biblioteca

30.q.j.

ſacro fonte leuamus uel in cathecizatione ſeu ↄfirmatione tenemus. Filij etiam ⁊ filie ſpūales eoꝝ ſunt: qui trine merſionis uocabulo eos ſacro baptiſmate tingūt. Dicit̃ etiā ſpūalis filia ſacerdotis que ei pctā ſua ↄfitet̃. Un̄ Simachus papa: Oēs q̄s in pnīa ſuſcipimus ita nr̄i ſpūales ſunt filij. ut ⁊ ipſi quos uel nobis ſuſcipiētib⁹ uel ſub trine merſiōis uocabulo mergētib⁹ vnda baptiſmi regnauit. Silueſter etiā āmonet ut ad ſuā filiā penitētialē nullus ſacerdos accedat qꝛ ſcriptuꝫ eſt: Oēs q̄s in pnīa accipim⁹ ita nr̄i filij ſunt ut in baptiſmo ſuſcepti: quoꝝ oīuꝫ flagitioſa eſt cōmixtio. Qꝛ aūt cōpater ⁊ cōmater ſibi iungi nequeāt: nec pr̄ ſpūalis: nec mater filie uel filio ſpūali ex ↄcilio Maguntinēſi docet̃. De eo qđ īterrogaſti ſi aliq̄s filiolā ſuaꝫ duxerit uxorē: ⁊ de eo qui ↄcubuit cū matre ſpūali: ⁊ de eo q̄ filiū ſuuꝫ baptizauit ⁊ uxor ei⁹ eū de fonte ſuſcepit: hac cā ut diſcidiū fieret ↄiugij ſi poſt in tali copula pn̄t ꝑmanere ſic rn̄dendū eſt. Si filiolā aut cōmatrē ſuam aliquis in ↄiugiū duxerit: ſeparādos eſſe iudicamus: ⁊ graui pnīa plectēdos. Si v̄o cōiuges legitimi uel vnus uel ambo ex īduſtria hoc fecerint ut filiū ſuuꝫ de fonte ſuſcepīt: ſi inupti manere uoluerint bonū eſt. Sin autem grauis pnīa inſidiatori iniungatur ⁊ ſimul maneāt: ⁊ ſi p̄uaricator ↄiugij ſupuixerit: acerrima pnīa mulctet̃ ⁊ ſine ſpe cōiugij maneat. Ex his apparet ꝙ aliq̄s filiolā ſuā uel cōmatrē nō pōt ſibi copulare nuptialit̃: ⁊ ſi preſumptū fuerit: ſeparādi ſunt. Qui aūt legitime ↄiuncti ſunt nō inde ſeparādi ſunt: qꝛ alter eoꝝ inſidioſe filiuꝫ de fonte leuauit. Qđ etiā Nicolaus ↄfirmat dicēs. Noſſe deſideras utrum mulier que viri filiū ex alia femina genitū de ſacro fonte leuauerit: poſtmodū poſſit cū eodē viro copulari. Quos ideo ↄiungi poſſe decernimus: qꝛ ſcḋm canones ſacros niſi amboꝝ ↄſenſu nulli⁹ religionis obtentu debet ↄiunx dimittere ↄiugeꝫ: cū apl's p̄cipiat: Nolite fraudare inuicē: niſi forte ex ↄſenſu ad tēpus ⁊c̃. Ideo dictuꝫ eſt nobis quaſdā feminas deſidioſe: quaſdā v̄o fraudulēter ut a viris ſuis ſeparētur ꝓprios filios corā ep̄is ad ↄfirmandū tenuiſſe. Un̄ nos dignū duximus: ut ſi qua mulier filium ſuū deſidia aut aliq̄ fraude coram ep̄o tenuerit ad ↄfirmādū ꝓpter fallaciā uel fraudē q̄ꝫ diu viuat pnīaꝫ agat: tn̄ a viro ſuo nō ſepet̃. Itē Ioā. papa. Ad limina ſancti Petri homo noīe Stephanus ueniēs noſtro preſulatui inotuit ꝙ filiū ſuum in extremo vite poſitum necdum baptiſmi vnda lotuꝫ abſentia ſacerdotū cogente baptizauit: eūq̄ꝫ ꝓprijs manib⁹ ſuſcepit atq̄ꝫ pro huiuſmodi negocio: reuerētia tua prefatum hoiem a ſua ↄiuge iudicauit eſſe ſeparādū. Qđ fieri nullatenus debet: dicēte ſcriptura. Qđ deus ↄiunxit hō nō ſeparet. Et dn̄s nō dimittere uxorem: niſi cā fornicationis iubet. Et nos tāta auctoritate freti dicimus nō dimittendū eſſe ⁊ inculpabile iudicādū qđ neceſſitas itulit. Nā baptizādi opus laicis fidelib⁹: ſi tn̄ neceſſe fuerit libere ↄcedit̃. Un̄ ſi ſupradictus hō filiū morientē aſpiciēs ne aīam perpetuo perire dimitteret: vnda baptiſmi lauit: ut euꝫ de ptāte mortis eriperet bene feciſſe laudat̃. Ideoq̄ꝫ ſue uxori ſibi iam olim legitime ſociate impune dum vixerit iudicamus manere ↄiunctū: nec ob hoc ſeparari debere. His aliſq̄ꝫ plurib⁹ auctoritatib⁹ edocet̃ ↄiuges nō eſſe ſeparādos ſi poſt legitimā copulam alter alterius filiuꝫ de fonte leuauerit: uel in confirmatione tenuerit.

30.q.j. Oēs quos.
In concilio magūtinēſi 30.q.j. c. de eo.
Ibidem. c. noſſe.
j. Coꝛ. 7.
Ex cōcilio cabilonēſi ibidē. c. dictum eſt.
Ibidē. c. ad limina.
[illegible] Matth. 5. ⁊ 19.

¶ Quid premiſſis obuiat. e

His aūt obuiare videt̃ qđ Deuſdedit papa ait: Peruenit ad nos diaconus ſcitatis ueſtre ep̄l'am deferēs ꝙ qdaꝫ viri ⁊ mulieres p̄terito ſabbato paſchali pro magno ppl'i icurſu neſciētes filios ſuos ſuſcepiſſent de lauacro. Cupis ergo ſcire an pp hoc debeāt viri ac mulieres ad ꝓpriū uſum redire uel non: Nos v̄o hac re meſtiprioꝝ inq̄ſiuimus dicta: ⁊ iuenim⁹ in archiuis. i. in armarijs apl'ice ſedis: iaꝫ talia ↄtigiſſe in plurib⁹ eccleſijs: quaꝝ ep̄is ab hac apl'ica ſede uolētib⁹ ſcire utrū viri ac mulieres redirēt ad ꝓpriū thorū. Beate memorie ſācti pr̄es Juli⁹ papa: Innocēti⁹ ⁊ Celeſtinus cū ep̄oꝝ plurimoꝝ ↄſenſu in apl'oꝝ principis eccl'ia preſidētes talia reſcripſerūt ⁊ ↄfirmauerūt: ut nullo mō ſe in ↄiugio reciperēt viri ac mulieres quicūq̄ꝫ hac rōne ſuſceperūt natos: ſed ſepararēt ſe: ne ſuadēte diabolo tale vitium inualeſcat. Item. Siquis filiaſtrū uel filiaſtrā ſuaꝫ ante ep̄m tenuerit ad ↄfirmationē ſepet̃ ab uxore ſua: ⁊ aliā nunq̄ꝫ accipiat. Hec āt uel ad terrorē dicta ſunt nō ꝙ ita eēt faciendū: ſed ne illud fieret ſūmopē cauendū: uel de illis eſt intelligendū qui prius filios ſuos viciſſim de fonte ſuſceperūt: q̄ꝫ fierent ↄiuges. Premiſſis aūt auctib⁹ oīno cōſentiendum eſt: ut ſiue proprium ſiue tn̄ viri filium mulier de fonte ſuſcepit nō ideo a viro ſepet̃: qđ ⁊ de viro ſit̃ opoꝛtet intelligi.

Ibidē. c. ꝑuenit.
Ibidē. c. ſi quis filiaſtrū [illegible]

¶ De copl'a ſpūaliū uel adoptiuoꝝ ⁊ nāliū filioꝝ. d

Qđ aūt ſpūales uel adoptiui filij nālib⁹ copulari nequeāt Nicola⁹ papa teſtat̃ ita īquiēs. Ita diligē debet hō eū q ſe ſuſcepit de ſacro fonte ſicē prēꝫ. Inter fr̄es ⁊ filios ſpūales gratuita ⁊ ſcā coio eſt: que dicēda nō eſt ↄſanguinitas ſꝫ hn̄da ſpūalis ꝓximitas: vn̄ iter eos arbitror nō poſſe fieri legale ↄiugiū: qꝛ nec iter eos qui nā ⁊ eos qui adoptione filij ſunt: uenerāde leges mr̄imonia ↄbi ꝑmittūt. Itē. Si inter eos nō ↄtrahitur mr̄imoniū q̄s adoptio iūgit: q̄ꝫto poti⁹ a carnali opꝫ iter ſe ↄtubernio ceſſare: quos per celeſte ſacrꝫ regn̄atio ſancti ſpūs vincit.

Ad ↄſulta bulgaroꝝ 35. q. 3. c. ita diligere.

¶ Si filij qui ante cōpaternitatem uel poſt nati ualent coniungi. e

Hoc aūt qdā uolūt itelligere de illis tm̄ filijs: qb⁹ cōpatres facti ſūt. De alijs v̄o qui an̄ cōpaternitatē uel poſt geniti ſunt ↄcedūt ꝙ legitime ⁊ licite iungi poſſūt. Quib⁹ videt̃ ↄſentire Urban⁹ ſcḋs dicens: Sup qb⁹ ↄſuluit nos tua dilectio hoc videt̃ rn̄dendū: ut ⁊ baptiſm⁹ ſit: ſi inſtāte neceſſitate femina puerū in noīe trinitatis baptizauerit: ⁊ ꝙ ſpūaliū parētū filij uel filie an̄ uel poſt cōpaternitatē genite pn̄t legitime ↄiungi: p̄ter illā ꝑſonā qua cōpatres effecti ſunt.

De copula filioꝝ q an̄ cōpaternitates uel poſt nati ſunt. Ubi. ſ. c. ſuper quib⁹.

¶ Paſchalis papa. f

Paſchalis v̄o ſcḋs: poſt cōpaternitatē genitos copulari ꝓhibet ſcribēs Regino ep̄o. Poſt ſuſceptū filiuꝫ de fonte uel filiā ſpūalē qui ex cōpatre uel ex cōmatre fuerint nati mr̄imonio iūgi nō pn̄t. Illđ etiā notādū eſt qđ in Triburieſi ↄcilio legitur. Siquis ſue ſpūalis cōmatris filiam fortuitu ⁊ ita ↄtingente reruꝫ caſu in coniugiū duxerit: maturiori ſeruato ↄſilio habeat atq̄ꝫ legitimo cōnubio honeſte operam det.

Ibidē. c. p⁹ ſuſceptum.
Ex tributien. ↄcilio. ibidē. c. illđ etiam.

¶ Siq̄s ducē poſſit duas cōmr̄es vnā poſt alt̃aꝫ. g

Solet etiā queri ſi cōmatrē uxoris poſt ei⁹ obituꝫ q̄s ducere ualeat: De hoc Nicolaus papa: ſic ſcribit. Sciſcitat̃ a nobis ſcitas ur̄a: ſiq̄s duas cōmatres hr̄e ualeat vnā poſt alterā. In quo meminiſſe debes ſcriptū eſſe: Erūt duo in carne vna. Cū ergo ↄſtet ꝙ vir ⁊ mulier vna caro efficiunt̃ reſtat virū cōpatrē ↄſtitui mulieri cui⁹ aſſumpta uxor cōmater erat: ⁊ ideo virū illi femie nō poſſe ↄiungi que cōmater ei⁹ erat cū qua idem fuerat vna caro effect⁹. Huic aūt illud ↄtrariū videt̃. Qui ſpūalē hēt cōpatrē cuius filiū de lauacro ſuſcepit: ⁊ uxor ei⁹ cōmater nō eſt: licet ei defūcto cōpatre ſuo ei⁹ viduā ducere in uxorē: quos nulla generatio ſpūalis ſecernit. Item ex ep̄l'a Paſchalis pape. Poſt uxoris obitū cū cōmatre uxoris ↄiugio copulari: nulla ratio uel auctoritas videtur ꝓhibere. Nō enim per carnis vnioneꝫ: ad vnionē ſpūs tranſitur. ¶ Sed ſciendū eſt ꝙ auctoritas Nicolai de illo agit qui uxori ſue debitū reddidit poſtq̄ꝫ cōmater illi⁹ extitit. Alie v̄o auctoritates de illo agunt cuius uxor poſtq̄ꝫ a viro ſuo derelinquit̃ illi⁹ cōmater efficit̃: nec poſt cōpaternitateꝫ a viro ſuo cognoſcit̃: uel de viro potius agūt: cui⁹ uxor ante defungitur q̄ꝫ ab eo cognoſcat̃.

Conſtan. ↄc. 30. q. 4. c. ſciſcitate.
Gen. 2.
Ex tributien. ↄcilio. ibidē. c. qui ſpūalem
Ibidem. c. poſt uxoris
Determinatio ibidem,

¶ Si vir ⁊ uxor poſſint ſimul tenere puerum. h

Solet etiam queri. Si uxor cum viro ſimul debeat in baptiſmo ſuſcipere puerū: De hoc Urbanus ait: Qꝛ uxor cū marito in baptiſmo ſimul nō debeat ſuſcipe puerū: nulla auctoritate videt̃ uel reperit̃ ꝓhibitum. ſed ut ipſa puritas ſpūalis paternitatis ab omni labe ⁊ infamia ↄſeruet̃ imunis: decreuimus ut uterq̄ꝫ ſimul ad hoc aſpirare nō preſumāt: qꝛ v̄o piaculare flagitiū cōmiſit qui duab⁹ cōmatrib⁹ uel ſororibus nupſit: magna penitētia debet ei iniungi.

Ibidē. c. ꝙ uxor

¶ De ſecūdis ⁊ tertijs nuptijs ⁊ deinceps. i

Sciendū eſt etiā ꝙ nō ſolū prime uel ſecūde nuptie ſunt licite: ſed etiam tertie ⁊ quarte nō ſunt dānande. Un̄ Aug. Secūdas nuptias oīno licitas apl's ↄcedit. De tertijs aūt ⁊ quartis: ⁊ de ultra pluribus nuptijs ſolēt hoies mouere q̄ōnē. Sed quis audeat diffinire qđ nec aplm̄ video diffiniſſe. Ait enim: Si dormierit vir ei⁹ cui vult nubat. Nō dicit primus uel ſecūdus uel tertius uel quoſlibet: nec a nobis diffiniēduꝫ eſt qđ nō diffinit apl's. Unde ut breuiter reſpōdeā nec illas nuptias debeo dānare: nec eis uerecundiam numeroſitatis auferre: nec contra humane uerecūdie ſenſum audeo dicere: ut quotiēs uoluerint nubant: nec ex meo corde preter ſcripture auctoritatē quotaſlibet nuptias dānare. Iteꝫ teſtat̃ Hiero. Ego nūc libera uoce exclamo nec dānari in eccleſia bigamaꝫ imo nec trigamā ⁊ ita licere quinto ⁊ ſexto quēadmodū ſcḋo marito nubere. Apl's tamē bigamos a ſacerdotali honore excludit. Sꝫ hoc nō facit pro vitio bigamie: imo pro ſacri v̄tute: ut ſit vna vnius

31. q. j. c. de maſculū. ⁊ c. ſequēti
j. Coꝛ. 7.
Ibidem. c. aperiant q̄ſo ad fineꝫ.
j. Timo. 3.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ibidē.c. de his qui.

ſicut vnica vnici. Illō tñ ceſarieñ. ꝯcilij vide tur inuere bigamiā eē pctñ. Preſbyterū inquit in nuptijs bigami pradere nō ꝯuenit: qꝛ cū pnia bigam⁹ idigeat: qs erit pſbꝛ qui talibus nuptijs poſſit pbere ꝯſenſuz: Sed hoc itelligi pōt qui pme uxori iſidiat⁹ putat deſiderio ſcōe: uel pro ſignaculo ſacri illud dꝛ

Sup epl'as ad Cor.

qō in bigamo nō ſeruat. Amb⁹ etiaꝫ dicit: ꝙ prime nuptie tm̄ a dño ſunt iſtitute. ſcōe vō ſunt permiſſe: ⁊ prime nuptie ſub bñdictione dei celebrant ſublimiter. Secūde vō etiā in preſenti carent gloria.

Iſta eſt diſtictio. 42ª hui⁹ q̄rti libri: In qua magr̄ poſtq̄ ſupius egit de ipedimēto ꝓpinquitatis carnalis: hic agit de ipedimento ꝓpinqtatis ſpūalis. Et q̄tuor circa hoc facit. Primo eni oñdit quō cōſanguinitas ⁊ affinitas etiā cognatio ſpūalis ipediunt mr̄imoniū. 2° quō ex baptiſmo ⁊ ꝯfirmatiōe cognatio quedā ꝯhit pp qō mr̄imoniū iuſte diſſoluit. 3° quō vir ⁊ uxor licite de baptiſmo pueruz ſil' leuare nō pñt. 4° quō tertie uel q̄rte nuptie nec ꝓhibite nec dānabiles exiſtūt. Primū facit a pn°di. uſq; ibi⌊ Spūales filij ſunt. ⌋Scōm ab inde uſq; ibi⌊ Solet etiā queri. ⌋Tertiū uſq; ibi⌊ Sciēduz etiam. ⌋Quartū uſq; ad finē diſt. In ſpali ſnia magiſtri ſtat in q̄tuor ꝓpōnib⁹: q̄rū pª eſt hec. Matrimoniū ipediūt ꝯſanguinitas ⁊ affinitas ⁊ etiā ſpūalis germanitas. Hāc magr̄ inſinuās ꝓponit p̄ poſt p̄dicta dicēdū eē de cognatione ſpūali: que ēt reddit pſonas illegitimas ad ꝯhendū. Diſtiguit āt tria que ꝓpinqtatē dicūt ⁊ matrimoniū ipediūt. ſ. ꝯſanguinitatē ⁊ affinitatē ⁊ ſpūalē ꝓpinquitatez. Et dicit. Cōſanguinitas eſt inter eos qui iungunt ſm lineā generis. Affines aūt ſunt qui nō gñatiōe ſunt ꝯiūcti: ſed mediāte ꝯiunctione carnali ſunt ſociati. Sed ſpūalis ꝓpinquitas dꝛ illa que eſt inter cōpatrē pueri carnalē ⁊ cōmatrē ſpūalē. ⁊ iter illos quoꝝ vn⁹ alterū de ſacro fonte leuauit: aut i cathecizatione uel in ꝯfirmatiōe tenuit: ⁊ iter filios eiuſdē hoīs carnales ⁊ ſpūales. Scōa ꝓpō eſt hec: Dūtaxat ex duob⁹ ſacris. ſ. baptiſmo ⁊ ꝯfirmatione ſpūalis cognatio orit ex qua mr̄imoniū ꝯct⁹ diſſoluit. Hāc magr̄ inſinuās dicit ꝙ ſpūales filij ſūt qs de ſacro fonte leuamus uel qs in ꝯfirmatione tenemus. Dicit fili⁹ uel filia ſpūalis ipſi⁹ ſacerdotis qui uel que ei ſua pctā ꝯfitet: ul' quā baptiȥat: qō auctibus ꝓbat. Poſtea dicit ꝙ cōmater ⁊ pꝛ ſibi in matrimonio cōiungi nō pñt ut pꝛ ſpūalis filie ſpūali: nec mr̄ ſpūalis filio ſpūali. ⁊ ſi factū fuerit debēt ſeparari. Si aūt poſt legitimū mr̄imoniū ꝯctuz alter ꝯiugum iſidioſe. ſ. ut ab alio ſeparet filiuz de ſacro fonte leuauerit aut in ꝯfirmatione tenuerit: nō pp hoc ſunt ſeparādi: qui aūt hoc fecerit: pnia caſtigādus eſt. Obijcit tñ ꝯ hoc magr̄ per q̄ſdā auctes que expreſſe dicūt eos qui de lauacro natos ſuſceperūt ſepandos eē. Magr̄ āt ſoluit illa dicta eē ad terrorem: ut ſine ope teneāt: nō aūt ꝙ ita ſit faciēdū: ul' ille auctes loquunt de illis qui pus q̄ ꝯiuges fierēt filios ſuos uel viroꝝ de fonte ſacro ſuſceperūt. Poſtea dicit ꝙ filij ſpūales uel adoptiui alicui⁹ nālib⁹ filijs nō pñt ꝯiungi in mr̄imonio: qō auctibus ꝓbat. Quidā tñ uolūt tm̄ intelligē de illis filijs q̄bus cōpatres facti ſunt. De illis vō qui añ cōpaternitatē uel poſt geniti ſunt ꝯcedūt ꝙ licite ⁊ legitiē ꝯiūgi pñt: ⁊ pro his facit auctoritaſ Urbani pape. Quedā tñ auctas dicit etiā poſt cōpaternitatē genitos copulari nō poſſe. Poſtea querit utrū qs cōmatrē uxoris ſue poſt ei⁹ obitū in uxorē ducē poſſit. Et rñdet ꝙ nō: qō auctib⁹ ꝯfirmat. Obijcit tñ ꝯ hoc per q̄ſdā auctes q̄rū dat itelligētiā. Tertia ꝓpō eſt hec: Uir ⁊ mulier uxor ei⁹ non poſſūt licite puerū de baptiſmo ſuſcipe. Hāc inſinuans querit. Si uxor ſil' cū viro debeat in baptiſmo pueruz ſuſcipere. Et rñdet per auctez Urbani pape ꝙ non. Quarta ꝓpō eſt hec: Tertie 4ᵉ ⁊ 5ᵉ nuptie nō ſunt dānāde: tñ pᵉ ſunt ſolēniter uenerāde. Hanc enim ꝓpōnē magr̄ inſinuās dicit: ꝙ nō ſolū pme nuptie ſunt licite ſed etiā 2ᵉ nuptie ⁊ 3ᵉ 4ᵉ ⁊ 5ᵉ dānande nō ſunt. Qō etiā auctoritatib⁹ ꝓbat. Qꝛ aūt apl's bigamos a ſacerdotali honore excludit: hoc nō facit pro tāto vitio bigamie: ſed pro ſacri ſignaculo: qō ibi nō ſeruat. Unde etiā prime nuptie ſub benedictione celebrant. Et tñ in ſpāli.

De reſurrectionis ⁊ iudicij conditione. a

Di.XLIII. De reſurrectione ſ3 id quod eſt

POſtremo de ꝯditiōe reſurrectiōis ⁊ mō reſurgētiū: necnō ⁊ de iudicij ⁊ miſericordie q̄litate breuiter differēdum eſt. Oib⁹ q̄ōnib⁹ que de hac re moueri ſolēt ſatiſfacē nō ualeo: reſurrecturā tñ carnē oīuz qcūq; nati ſūt atq; naſcent ⁊ mortui ſunt ⁊ morient nullaten⁹ ambigere debet chꝛian⁹.

Aug⁹ in ench.

Ait eni Iſaias: Reſurgēt mortui: ⁊ reſurgēt qui erūt in ſepulchꝛis.

Iſaie.26.

Et apl's. Nolumus uos igno. fra. de dor. ut nō cō. ſicͭ ⁊ ceteri qui ſpeȝ nō hñt. ſ. reſurrectionis. Hoc eni uob di. in uer. do. qꝛ nos q vi. qui re. ſu. nō pre. eos qui dor. Qm̄ ipſe do. in iuſſu ⁊ i uo. ar. ⁊ i tu. dei deſcē. de ce. ⁊ mor. q in chꝛo ſūt re. pmi. Deide nos q vi. q relin. ſi. ra. cū illis i nu. obui. chꝛo i aera. ⁊ ſic ſemp cū dño erim⁹. His vbis ⁊ vitas reſurrectiōis ⁊ cā atq; ordo reſurgētiū p̄clariſſime iſinuat

j. Thes. 4.

De uoce tube. b

Cauſa enim reſurrectionis mortuoꝝ erit uox tube que i aduētu iudicis ab oib⁹ audiet: ⁊ cui⁹ vtute excitabunt mortui: ⁊ de monumētis reſurgent. Uñ ꝓpha. Dabit uoci ſue uocē vtutis. i. effectū reſuſcitādi mortuos.

ps.67.

Et Ioānes euāgeliſta ait: Uenit hora in qua oēs qui in monumētis ſunt audiēt uocē filij dei: ⁊ ꝓcedēt qui bona fecerūt in reſurrectionē vite: qui vō mala egerūt in reſurrectionē iudicij.

Ioā.5.

Si vō querit cui⁹ ul' q̄lis erit uox illa: Apl's dicit ꝙ erit archāgeli. i. ipſi⁹ chꝛi q eſt pnceps archāgeloꝝ. Uel uox erit alicui⁹ uel pluriū angeloꝝ.

j. Thes. 4. j. Cor. 15.

Eadēq; dꝛ tuba: qꝛ erit māifeſta ⁊ nouiſſima: qꝛ poſt eā nō erit alia. Hec tuba (ut ait Aug.) ē clamor: de quo dꝛ in euāgelio. Media nocte clamor fact⁹ eſt: ecce ſpōſus uenit exite obuiā ei.

De grā no. ⁊ ue. teſt. Matth.25. j. Thes. 5.

Tube noīe aliqō euidēs ⁊ preclarū ſignū itelligit. Qō uox archāgeli ⁊ tuba dei ab aplō dꝛ: i euāgelio uox filij dei ⁊ clamor appellat: qō ſignū mortui audiēt ⁊ reſurgēt.

Ioā.5.

De media nocte. c

Media aūt nocte dicit uenturus: ut ait Aug. Nō pro hora tpis: ſed qꝛ tunc ueniet cū nō ſperat.

Matth.25. vbi ſup de grā no. teſ.

Media ergo nocte. ſ. cū ualde obſcurū erit. i. occultū ueniet. Dies eni dñi ſicͭ fur in nocte ita ueniet.

j. Thes. 5.

Pōt tñ nō icōgrue itelligi medie noctis tpe uēturus: qꝛ ut ait Caſſiod. Hoc tpe pmogenita egypti ꝑcuſſa ſunt qñ etiā ſpōſus uēturus ē.

Sup octonarium. Exod.12.

Pluribꝰ etiā locis ꝯteſtant auctores ꝙ aduētus chꝛi dies dꝛ dñi: nō pro q̄litate tpis: ſ3 rerū: qꝛ tūc cogitatiōes ⁊ ꝯſilia ſinguloꝝ patebūt: Uñ in Daniele. Uetuſtus dierū ſedit ⁊ libꝛi apti ſunt corā eo.

Daniel.7. De libris q̄ ſc apti erūt

Libꝛi ſunt ꝯſcie ſinguloꝝ: que tūc apient alijs: ⁊ tūc iplebit: Nihil occultū qō nō reuelet.

Matth.10.

¶ Aduenīēte aūt ſūmo iudice nō ſolū aeris tenebꝛe illuminabunt: ſ3 abſcōdita cordiū māifeſtabunt. Uirtute ergo dīna fiet ut cuiq; opa ſua bona ul' mala cūcta in mēoriā reuocent ⁊ mētis ītuitu mira celeritate cernant: ut accuſet ul' excuſet hoieꝫ ꝯſcia: eaq; teſte dānet uel ſaluet.

j. Cor. 4. Aug⁹ de ci. dei li.20.c.15

De mēoria electoꝝ ſi tūc p̄cedētia mala teneat. d

Hic querit: Utrum electis tūc aſſit memoria p̄cedētiū maloꝝ ſicͭ bonorū: Quedā auctes vident bonos tradē nō hituros tūc memoriā p̄cedētiū maloꝝ. i. peccatoꝝ ul' tormētoꝝ. Ait eni Iſaias. Ego creo celos nouos ⁊ terrā nouā: ⁊ nō erūt in memoria priora: ⁊ nō aſcēdēt ſup cor: ſ3 gaudebitis in eternū.

Iſa.65.

Itē Obliuioni tradite ſūt anguſtie priores ⁊ abſcondite ab oculis nr̄is.

Ibidem.

Que de futuro exponēs Hiero⁹ ait: Obliuioni tradent priora mala qꝛ forſitā in futuro priſtine ꝯuerſationis memoria oīno delebit ſuccedētib⁹ bonis eternis: ne ſit ps malorū prioris anguſtie memorari.

Hiero. ſup eū locum. Iſa.

Sed hec ⁊ his ſilia pñt accipi ſicut nō excludāt memoriaz precedētiū maloꝝ: ſ3 ex ea moleſtiā ⁊ leſionē amoueāt. Nō eni eoꝝ memoria ſcōs cōtriſtabit: uel eoꝝ btitudinē obfuſcabit ſ3 gratiores deo reddet. Uñ ſup ps.87. ait Grego. Quō in eternū miſericordias dñi canit: q miſerie nō meminit: Quō aūt plena btitudo: ſi memoria reat⁹ mētē tāgit: Sed ſepe leti triſtium meminim⁹: ⁊ ſani doloꝝ meminimus ſine dolore ⁊ inde ampli⁹ leti ⁊ grati ſumus.

Ex his appet ꝙ ſi prioꝝ maloꝝ memoriam ſci hēbūt in futuro: nō eis tñ erit ad penā ul' glīe derogationē: ſed ad grāꝝ actionē. ¶ Si vō querit utrū pctā que fecerūt electi ꝓdeāt tūc in notitiā oīum ſicͭ mala dānādoꝝ oib⁹ erūt nota. Nō legi hoc expſſuz in ſcriptura. Unde nō irrōnabiliter putari pōt peccata hic per pniam tecta ⁊ deleta: illic etiam tegi alijs: alia vō cunctis propalari.

De his qui viui reperientur. e

Queri ſolet: vtruȥ illi quos viuos iueniet chꝛs ſi nunq̄ oīno morituri ſint: an ipſo tpis pūcto quo rapient obuiaz chꝛo: ad imortalitatē mira celeritate ſint trāſituri.

Aug⁹ de ci. dei lib.20. ca.20.

Nō eniȥ dicēdū eſt fieri nō poſſe ut ꝑ aera in ſublime portent: in illo ſpatio ⁊ moriant ⁊ reuiuiſcāt. Ad hūc aūt ſenſum q̄ eſtimem⁹ illos in puo ſpatio ⁊ paſſuros mortez ⁊ accepturos imortalitatē apl's nos urgere videt ubi dicit. Oēs in chꝛo viuificabimur. Et alibi. Qō ſeminas nō viuificat: niſi prius moriat.

j. Cor. 15. Ibidem.

Cur aūt nobis icredibile videat illam multitudinē corpoꝝ in aere q̄dāmō ſeminari atq; ibi ꝓtinus imortalr ⁊ icorruptibiliter reuiuiſcere cū credamus in ictu oculi futurā reſurrectionē ⁊ in mēbꝛa ſine fine victura: tāta uelocitate rediturū antiq̄ſſimorū cadauerū puluerē. Sed uellē de his poti⁹ audire doctiores. Si ergo ſcōs q repient chꝛo ueniēte viuētes eiq; obuiā rapient crediderim⁹ in eodē raptu de mortalib⁹ corpib⁹ exituros: ⁊ ad eadeꝫ mox imortalia redituros: nullas in vbis apl'i patiemur āguſtias: gñaliter accipiētes illud qō dictū eſt: Oēs qdeꝫ reſurgem⁹. ſ. tam boni q̄ mali: ſed nō oēs imutabimur. ſ. in ſolēnitatē reſurrectiōis.

j. Cor. 15.

De hoc etiā Amb. ait: In ipſo raptu coꝝ qui viui repient mors erit ⁊ reſurrectio: ubi aīa q̄ſi per ſoporē egreſſa de corpe eidē in momento reddat.

Sup illud. j. Thes. 4. Qm̄ ipſe dominus.

Ecōtra vō ſcribēs ad Marcellā Hiero. teſtari videt dicēs: q̄ſdā in fine ſeculi aduenīēte chꝛo nō eē morituros: ſed viuos reptos i imortalitatē repēte mutādos. Hoꝝ aūt qd ueri⁹ ſit: nō eſt hūani iudicij diffinire.

Epl'a. c.4.

Quō itelligit chꝛs iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. f

His āt adijciēdū eſt dupl'r itelligi qō dꝛ chꝛs iudicatur⁹ viuos ⁊ mortuos. Aut enim viui accipiunt qui in aduētu ei⁹ viui reperient: l3 in raptu moriant: ⁊ mortui qui ante deceſſerāt: uel viui ⁊ mortui qui accipiuntur iuſti ⁊ iniuſti.

Aug⁹ in enchiri. c.4.

Quomodo omnes incorrupti. g

Universidad de Deusto Biblioteca

Cũqȝ ex predictis ſane cre-
di ualeat oẽs reſurrecturos: credẽdũ eſt etiã
ꝙ oẽs reſurgẽt icorrupti: nõ utiqȝ ipaſſibiles
q2 reprobi mortẽ patient eternã: ſȝ ſine dimi
nutiõe mẽbroꝝ ⁊ oĩa hũani corpis hituri mẽ
bra: nec tñ gl'ia ac ſpe ipaſſibilitatis iduẽtur.
¶ Iſta eſt diſtictio. 43ª hui⁹ q̃rti libri: In qua magr̃
poſtq̃ʒ ſupi⁹ egit de ſacris: Hic agit de reſurrectiõe
⁊ gl'ia reſurgẽtiũ ad quã ſacra pducũt: ⁊ etiã p op
poſitum de reproboꝝ pena. Et circa hoc tria facit.
Pͥo eni oñdit reſurrectiõis ṽitatẽ ⁊ ei⁹ tp̃s. 2° ſub
dit ſcõs hr̃e memoriã eoꝝ que. ſ. hic ſuſtinuerũt. 3°
annectit electoꝝ pctã non publicari que hic ꝯfeſſi
fuerũt. Primũ facit a pn° diſtinctiõis uſqȝ ibi[Hic
querit utrũ electis.] Scõm uſqȝ ibi[Si ṽo q̃rit.]
Tertiũ uſqȝ ad finẽ diſtinctionis. In ſpãli ſnĩa ma
giſtri ſtat in trib⁹ ꝑpõnib⁹: q̃rũ pͣ eſt hec. ¶ Iuxta
fidẽ orthodoxã ⁊ purã debemus credẽ oẽꝫ carnẽ
reſurrecturã eẽ. Hãc magr̃ iſinuãs ꝑponit ꝑ reſur
rectionẽ futurã eẽ ⁊ fideles qui in chr̃o dormierũt
reſurgent: qͦ auctẽ apl'i ꝓbat. Poſtea dicit ꝙ cã
reſurrectiõis eſt uox tube: cui⁹ ṽtute excitabuntur
mortui: que qdẽ uox dĩ tuba: q2 eſt oĩb⁹ manifeſta:
dĩ aũt nouiſſima: q2 poſt eã nõ eſt alia que qdẽ uox
alibi clamor ⁊ alibi uox filij dei appellat̃. Uox aũt
illa erit chr̃i ul' vni⁹ uel plurimoꝝ ãgeloꝝ. Poſtea
oñdit reſurrectiõis tp̃s occultũ eẽ ⁊ ignotũ: pp qͦ
medie nocti cõparat̃ cũ dĩ ſpõſus media nocte uen
turus. ¶ Scõa ꝑpõ eſt hec: Et ſi ſci ꝑmoꝝ malo
rũ memoriã habeãt: hoc tñ nõ erit eis ad gl'ie dero
gationẽ: ſed magis ad gaudiuȝ ⁊ grãrũ actionem.
Hãc magr̃ iſinuãs querit utrũ electi habeãt memo
riam ꝑcedẽtiũ maloꝝ. Et rñdet ꝙ habeãt malorũ
ꝑteritoꝝ memoriã: ex q̃ tñ in nullo ꝯtriſtabunt̃: nec
eis erit ad penã uel gl'ie minorationẽ ul' derogatio
nem ſed grãrũ actionẽ. ¶ Tertia ꝑpõ eſt hec: Ele
ctoꝝ pctã per pniam hic deleta ibi nõ erũt aliqͥs ma
nifeſta. Hãc magr̃ iſinuãs ſubdit: ꝙ etiam illo mõ
pctã tegunt̃ que hic p pniãʒ ſunt deleta: ita ꝙ nul-
lis manifeſtabunt̃. Alia ṽo cũctis ꝓpalabunt̃. Po
ſtea dicit ſibi incertũ eẽ utrũ aliq ſine morte ad iu-
diciũ pueniẽt: ſic videt̃ dicẽ Hiero. de illis qui i ad
uẽtu viui rapient̃ chr̃o obuiã: ul' utrũ illi q viui re-
pient̃ ſubito moriant̃ ⁊ ſic ad reſurrectionẽ trãſeãt:
qͦ magis vĩ uelle apl's. Ultio dic̃ ſȝ oẽs reſurgant
incorrupti. i. cũ mẽbroꝝ integritate: non tñ oẽs re-
ſurgent ipaſſibiles in gl'iam. Et tñ in ſpãli.

¶ De etate ⁊ ſtatura reſurgentium. a

Di. XLIIII. De reſurrectiõe q̃ʒtuȝ ad modũ ſiue q̃ʒtũ ad q̃litatẽ ⁊ q̃ditatẽ reſurgentium.

Solent aũt nõnulli p-
cõtari ⁊ q̃rere an in eadẽ etate ⁊ ſta
tura corpis oẽs reſurrecturi ſint:
Quidã putauerũt oẽs reſurrecturos ſcḋm mẽ
ſurã etatis ⁊ ſtature chr̃i. Ideo q2 apl'us ait:

Eph. 4.

Donec occurramus oẽs in virũ pfectuȝ in
mẽſurã etatis plenitudinis chr̃i. Sȝ his uer
bis nõ eadẽ reſurgẽtib⁹ aſſignat̃ ſtatura: ſed
etas. Oẽs eniȝ in eadẽ etate reſurgẽt in qua

Haymo in glo. ſup illõ ad Eph. 4. Donec oẽs occur.

chr̃s mortuus eſt ⁊ reſurrexit: cuiuſcũqȝ eta
tis mortui fuerint. Uirũ aũt poſuit nõ ut di-
ſtingueret ſexũ: ſed ut ſignificaret pfectionẽ
virĩ quã tũc habebũt: ſed nõ oẽs eandẽ ſta
turã corpis obtinebũt. Uñ Aug. Nõ ait in

In li. de ci. dei lib. 22. c. 14.

mẽſurã corpis uel ſtature: ſed etatis: q2 vnuſ
qſqȝ ſuã recipiet mẽſurã corpis quã uel ha-
buit in iuuẽtute: etiã ſi ſenex obijt uel fuerat
habiturus ſi añ eſt defunct⁹. Etas ṽo erit illa
ad quã puenit chr̃s. ſ. iuuenilis ut circa. xxx.
annos. Trigita eni duũ annoꝝ ⁊ triũ mẽſiuȝ
erat etas chr̃i in qua mortuus eſt ⁊ reſurre-
xit. Nõ eſt aũt ꝓbas dicẽ ꝙ in reſurrectione
accedat corpori magnitudo quã nec habuit
hic nec erat habiturũ diu viuẽdo: nec maio
ra corpora redigẽda ſũt ad modũ dñici cor-

Luce. 21. Matth. 12.

poris. Periret enim multũ de illis corpib⁹:
cũ nec periturus ſit capillus ut ait dñs: Ca-
pillus de capite ueſtro nõ peribit.
¶ Qꝫ reſurget quicquid fuit de ſubſtantia ⁊ natura
corporis ⁊ in eadem parte corporis. b

Aug⁹ in enchiri. c. 7. i principio.

Nõ enim perit deo terrena
materies de qua mortaliũ creat̃ caro: ſed in
quẽlibet puluereȝ cinerẽue ſoluat̃: in q̃ſlibet
alitus auraſqȝ diffugiat: ⁊ in quãcũqȝ alioꝝ
corpoꝝ ſubam: uel in ipſa elemẽta uertat̃: in
quorũcũqȝ etiã aĩaliũ uel hoĩum cibũ car-
nẽqȝ mutet̃: illi aĩe in puncto tp̃is redit: que
illã carnẽ primit⁹ ut hõ fieret creſceret: viue
ret aĩauit. Ipſa ergo terrena materies que di
ſcedẽte aĩa fit cadauer: non ita reſurrectione
reparabit̃: ut ea que dilabunt̃: ⁊ in alias atqȝ
alias rerũ ſpẽs ꝯuertunt̃: q̃ʒuis ad corp⁹ redeãt
vñ dilapſa ſunt: ad eaſdẽ q̃qȝ corpis ptes ubi
fuerũt redire neceſſe ſit. Alioqͥ ſi capillus
redit quẽtaȝ crebra tõſura detraxit: ſi vngui-
bus q̃s totiẽs deſecuit exectio imoderata ⁊ in
decẽs cogitãtib⁹ reſurrectionẽ carnis: ⁊ ideo
nõ credẽtib⁹ occurrit ifirmitas aĩs iformitas

Cõparatio ſimilitudo p q̃m̃ ſtatue.

Sed quẽadmodũ ſi ſtatua cuiuſlibet ſolubi
lis metalli igne liqueſceret: uel ꝯtereret̃ i pul
uerẽ ul' ꝯfunderet̃ in maſſam: ⁊ eã uellet arti
fex rurſum ex illi⁹ mã ⁊ q̃ʒtitate repare: nihil
itereſſet ad ei⁹ itegritatẽ que pticula mãe cui
mẽbro ſtatue redderet̃: dũ tñ totũ ex q̃ ꝯſtitu
ta fuerat reſtituta reſumeret. Ita de⁹ mirabili
ter atqȝ ineffabil'r artifex de toto q̃ caro nr̃a
extiterat: eã mirabili celeritate reſtituet: nec
aliqd attinebit ad ei⁹ reintegrationẽ: utrũ ca
pilli ad capillos redeãt ⁊ vngues ad vngues
an qcqd eoꝝ perierat mutet̃ i carnẽ ⁊ in ptes

Ibidẽ c. 72.

alias corpis reuocet̃: curãte artificis ꝓuidẽ-
tia ne qd indecens fiat. Indecoꝝ quippe ali
quid ibi nõ erit: ſed qcqd futurũ eſt hoc dece
bit: q2 nec futurum eſt ſi nõ decebit. c
¶ Qꝫ ſancti ſine omni deformitate reſurgent.

Hoc aũt in corporib⁹ ſcõꝝ

Aug⁹ in eodem. 71.

intelligẽdũ eſt: de qb⁹ ꝯſter adiungit. Reſur
gent ergo ſcõꝝ corpa ſine ullo vitio: ſine ul-
la deformitate: ſic̃ ſine ulla corruptione: one
re: difficultate: in qb⁹ tãta facilitas q̃ʒta felici
tas erit: pp qͦ ⁊ ſpũalia dicta ſũt: cũ ꝓculdu
bio corpa ſint futura nõ ſpũs. Ex his appa
ret ꝙ vna erit etas oĩum reſurgẽtiũ. ſ. iuueni
lis: ſtatura ṽo diuerſa. ſ. quã qſqȝ habuerat i
iuuenili etate ul' erat hiturus ſi añ eſt defun-
ctus. Nec de ſuba de qua hoĩs caro creatur
aliqd pibit: ſed oĩum pticularũ añ diſperſaꝝ
collectione reintegrabit̃ nãlis ſubſtãtia cor-

Matth. 13.

poris. Sanctoꝝ quoqȝ corpa ſine omni vi-
tio fulgida ſicut ſol reſurgẽt: preciſis cunctis
deformitatib⁹ quas hic habuerunt.
¶ Si mali tunc habeant quas hic habuerũt defor
mitates. d

De reprobis ãt queri ſolet
an cũ deformitatib⁹ hic hitis reſurgãt: Hoc

In ench.

aũt Aug⁹ nõ aſſerit: ſȝ dubiũ reliqt ita iquiẽs
Quicũqȝ ab illa pditiõis maſſa que p Adã
facta eſt nõ liberant̃ per chr̃m: reſurgẽt qdeȝ
etiã ipſi vnuſqſqȝ cũ ſua carne: ſed ut cũ dia-

Matth. 25.

bolo eiuſqȝ angelis puniant̃. Utrũ ṽo ipſi
cũ vitijs ⁊ deformitatib⁹ ſuoꝝ corpoꝝ reſur
gãt quecũqȝ in eis geſtarũt inqrẽdo labora
re qd opus eſt: Nõ eniȝ fatigare nos debet
incerta eoꝝ habitudo ul' pulchritudo quoꝝ
erit certa ⁊ ſempiterna dãnatio. Ecce nõ dif
finit an tunc habeãt deformitates quas hic
habuerunt reproboꝝ corpora.
¶ Qꝫ non ꝯſumũtur corpora que tũc ardebũt. e

Si ṽo querit̃ de corporib⁹
maloꝝ quõ in igne ardeãt ⁊ non ꝯſumant̃.

De ci. dei li. 21. c. 2. 3.

Aug⁹ uarijs exemplis aſtruit ⁊ ſempiternis
ignib⁹ ea ardere ⁊ nõ ꝯſumi illa cõbuſtione:
ſicut animus cui⁹ pñtia corpus viuit ⁊ do-
lorem pati põt: mori aũt nõ põt. Hoc enim
erit tunc in corpib⁹ dãnandoꝝ: qͦ nunc eſſe
ſcimus in animis omnium alias hominũ.
¶ Si demones corporali igne cremantur. f

Queri ẽt ſolet an demones

Sup Geñ. & de ci. dei li. 21. c. 10.

corpali igne ardeãt: Ad qͦ Aug⁹ rñdẽs ait:
Cur nõ dicamus q̃ʒuis miris ueris tñ mo-
dis etiã ſpũs incorpeos poſſe pena corpa-
lis ignis affligi ſi ſpũs hoĩum etiã ipſi icor-
porei ⁊ nũc potuerũt icludi corpalib⁹ mem

Apoc. 19.

bris: ⁊ tũc poterũt corpoꝝ ſuoꝝ vinculis in
ſolubilit̃ alligari. Gehẽna illa que ſtagnum
ignis ⁊ ſulphuris dicta eſt: corporeus ignis
erit: ⁊ cruciabit dãnatoꝝ corpa hoĩum ul' de
monuȝ ſed ſolida hoĩum: aerea demonum.
Unus enim utriſqȝ ignis erit: ut ueritas ait:

Matth. 25. De ciui. dei li. 20. c. 16.

De quo igne ſi querit̃ qualis uel ubi ſit Aug⁹
ſic rñdet. Ignis eternus cuiuſmodi ſit ⁊ in q̃
mũdi ul' reꝝ pte futur⁹ ſit hoĩeȝ ſcire arbitror
neminẽ: niſi forte cui ſpiritus diuin⁹ oñdit.

Qualis ul' ubi ſit ille ignis.

¶ Si aĩe ſine corpib⁹ ſentiũt ignẽ corporalem. g

Cũ aũt ꝯſter aĩas igne ma-
teriali in corpib⁹ cruciãdas: queri ſolet an i-
terim añ reſurrectionẽ corpoꝝ aĩe defũcto-
rum reproboꝝ mãli igne cremẽt̃: De hoc

Dialog. 4.

Iulianus toletane eccl'ie ep̃s Gregorij di-
cta ſecutus ita ſcripſit. Si viuẽtis hoĩs icor-
poreus ſpũs tenet̃ in corpe: cur nõ poſt mor
tem etiã corpe igneo teneat̃: Teneri aũt per
ignẽ ſpm̃ dicimus ut in tormẽto ignis ſit vi-
dẽdo atqȝ ſentiẽdo. Qꝫ aũt nõ ſolũ vidẽdo:
ſed etiã experiẽdo aĩa ignis tormẽtũ patiat̃:
ex euãgelio colligit̃ ubi ueritatis uoce diues

Luce. 16.

mortuus dĩ in iferno ſepultus: cui⁹ aĩa ꝙ in
igne teneat̃ iſinuat cũ Abraã deprecat̃ dicẽs:
Mitte Lazarũ ut itingat ex. di. ſ. in. a. ut re.
lin. m. q2 cru. in hac flãma. Dum ergo pctõ
rem diuitẽ dãnatũ in ignib⁹ ueritas phibet:
quis ſapiẽs reproboꝝ aĩas teneri ignib⁹ ne-
get: Precipue cũ humanã aĩam corpis ſiſi-
tudinẽ hr̃e doceat Aug⁹ ita inquiẽs: Profi

Sup Geñ. lib. 12.

teri aĩam hr̃e poſſe ſiſitudinẽ corpis ⁊ corpa
lium oĩno mẽbroꝝ: qſqs rẽnuit: põt negare
aĩam eẽ que in ſomnis videt uel ambulare ſe
uel ſedere uel huc atqȝ illuc greſſu uel etiam
uolatu ferri. hoc ſine q̃dã ſiſitudine corpis
nõ fit. Proinde ſi hãc ſiſitudinẽ etiã apud i
feros gerit: nõ corpalẽ: ſed corpi ſilem: ita ẽt
in locis videt̃ eſſe nõ corpalib⁹: ſed corpaliũ
ſiſib⁹ ſiue in requie ſiue in dolorib⁹. In Caſ
ſiani etiã uoluminib⁹ legit̃ ꝙ nõ ſint ocioſe.
neqȝ nihil nõ ſentiãt. cũ diues ille in iferno
ſe flãma cruciari clamat. Uñ ꝓbat̃ aĩas de-
functoꝝ nõ ſoluȝ ſuis ſenſib⁹ nõ priuari: ſed
nec iſtis affectib⁹. ſ. ſpe triſtitia gaudio ac me
tu carere ⁊ ex his que ſibi i illo gñali examie
reſeruant̃ eas qdã iam incipe preguſtare.
¶ De abortiuis fetibus ⁊ monſtris. h

Illud etiã iueſtigari opȝ: ſi
abortiui fetus ⁊ mõſtra reſurgẽt ⁊ q̃lia. De

In ench. c. 67. uel. 60.

quo Aug. ita ait: Occurrit de abortiuis feti
bus queſtio: qui iam nati ſunt in uteris ma-
trum: ſȝ nõ ita ut iam poſſint renaſci. Si eni
reſurrecturos eos dixerimus. De his q iaȝ

Attende

formati ſunt tolerari põt utcunqȝ qͦ dĩ: In-

Universidad de Deusto
Biblioteca

formes vo qs non ꝓcliuius perire arbitret. ſicut ſemina que ꝯcepta nō fuerūt. Scrupuloſe q̄dē īter doctores queri ac diſputari pōt q̄n īcipit hō in utero viuere: an ſit quedā vita occulta que nōdū motib⁹ viuētis appeat: Negari eni vix eſſe puerpia que ideo mēbratim execant ut eiſciant ex uteris pregnātiuꝫ. ne mr̄es etam ſi mortua ibi relinquant occidant īpudētia nimia videt. Ex quo aūt incipit hō viuere ex illo utiqꝫ iaꝫ mori pōt. mortuus vo ubicunqꝫ illi potuit mors euenire quō ad reſurrectionem nō ptineat: repire nequeo. Neqꝫ enim ⁊ monſtra que naſcunt ⁊ viuūt quantūlibet cito moriant aut reſurrectura negabunt: aut ita reſurrectura credenda ſunt. ſed potius correcta eoꝝ emēdataqꝫ nā. Abſit enim ut illū bimembrē quē nuper natū in oriente fr̄es fideliſſimi qui euꝫ viderunt retulerūt: ⁊ ſcūs Hiero⁹ ſcriptū reliquit ut vnū hoiem duplicēꝫ ac nō potius duos. qō futurū erat: ſi gemini naſcerent reſurrecturos eſtimem⁹. Ita ⁊ cetera que nimia deformitate mōſtra dicunt ad humane nāe figuram in reſurrectione reuocabunt.

De mōſtris ibidem.

De bimembre.

¶ Iſta eſt diſtictio. 44ª hui⁹ q̄rti libri: In q̄ magr̄ poſtq̄ꝫ determinauit de ueritate reſurrectiōis ⁊ ei⁹ ꝯditionib⁹: hic determinat de ꝯditione reſurgētiū: Et duo facit. Primo iueſtigat i qua etate reſurgēt. 2° quō oēs reſurgēt in pfecta oium mēbroꝝ integritate. Primū uſqꝫ ibi [Nō enim perit.] Scōꝫ uſqꝫ ad finē diſtinctiōis. In ſpāli ſnīa magr̄i ſtat in dua b⁹ ꝓpōnib⁹: q̄ꝝ pª eſt hec. ¶ Abſqꝫ ulla ambiguitate oēs hoies reſurgēt in pfecta etate qua chriſt⁹ reſurrexit: ſꝫ nō in eadē ſtatura. Hāc magr̄ īſinuāſ dicit ꝙ oēs hoies reſurgēt in etate qua chrīs reſurrexit: ſed nō in ſtatura chr̄i: ſꝫ qlibet in ſtatura ſua reſurget quā prius habuit in iuuenili etate. ul̄ quā ſi ante obijt hiturus erat circa. 30. annū. ¶ Scōa ꝓpō eſt hec: Et ſi gn̄aliter oēs reſurgēt cū oi membroꝝ itegritate. ſpāliter tn̄ electi abſqꝫ ullo vitio reſurgēt ⁊ deformitate. Hāc magr̄ ponēs dicit ꝙ oēſ hoies cū mēbroꝝ itegritate reſurgēt. In qōcunqꝫ enim elemētū trāſeat mā corporis humani: illi corpori reddet ubi prius fuit aiata. Ita tn̄ ꝙ nō tota mā reddet illi parti: ſed tota toti corpi reddet ordinata ſine omni indecētia. Sicut enim ſtatua alicuius ſolubilis metalli igne liqueſceret uel ꝯtereret in puluerē. uel ꝯfunderet in maſſam ⁊ eā uellet artifex rurſum ex illi⁹ mā ⁊ quātitate repare nihil intereſſet ad ei⁹ integritatē que māe pticula redderetur illi uel illi mēbro ſtatue. dū tn̄ totū ex quo ꝯſtituta fuerat reſtituta reſumeret: ſic in reſurrectione nihil intereſt que ps māe ex qua corp⁹ ꝯſtiterat ad particulā corpis redeat: ex q̄ nihil de mā peribit: ſꝫ tota mā toti corpi ſine ulla indecētia reddet. Ultio glīā corpoꝝ reſurgētiū ponit dicēs ꝙ corpa ſcōrū reſurgēt ſine ulla corruptione: qꝛ icorruptibilia ⁊ ipaſſibilia. ſine ulla oneris difficultate: qꝛ erūt ſubtilia ⁊ agilia. Et addit magr̄ ſine vitio ⁊ deformitate: qꝛ erūt ſic̄ ſol fulgida ſine ulla corruptiōe ⁊c̄.

Et addit magr̄ ꝙ dānati etiā cū mēbris ſuis reſurgent icorrupti ⁊ cū itegritate mēbroꝝ. Utrū aūt reſurgēt cū deformitatib⁹ quas pri⁹ habuerūt Aug. nō vult determinare. nō eni ſm ipm debet aios fatigare icerta eoꝝ hitudo ſeu pulchritudo quoꝝ eſt certa ⁊ eterna dānatio. Ultimo querit: utrū abortiui fetus ⁊ mōſtra reſurgēt. Et rn̄det dicens de abortiuis. ꝙ ſi aliqn̄ vixerūt reſurgēt alioquin nō. de monſtris etiā dicit ꝙ reſurgēt ſed nō mōſtra: quia monſtra fetus ⁊ abortiui reſurgēt abſqꝫ deformitate ⁊ mōſtruoſitate. Et tn̄ in ſpeciali.

¶ De diuerſis animarū receptaculis. a

Reterea ſciendūꝫ eſt

ꝙ oēs aie (ut ait Aug.) cū de hoc ſeculo exierint diuerſas hn̄t receptiones: bone hn̄t gaudiū: male vo tormenta. Sed cū facta fuerit reſurrectio ⁊ bonoꝝ gaudiū amplius erit ⁊ maloꝝ tormenta grauiora qn̄ cū corpe torquebunt. Ex his oſtēdit ꝙ maius erit gaudiū ſcōꝝ in reſurrectiōe ⁊ poſt: q̄ꝫ fuerit ante: ⁊ ꝙ diuerſa receptacula habebūt aie ſanctoꝝ. De qb⁹ ideꝫ Aug⁹ ait: Tēpus qō inter hois mortē ⁊ ultimā reſurrectionē interpoſitū eſt aias abditis receptaculiſ ꝯtinet: ſic̄ vnaqueqꝫ digna ē ul̄ requie ul̄ erūna, ꝑ eo qō ſortita ē i carne dū viueret.

Di. XLV. De ſtatu ⁊ ꝯditiōe bonarū aiarū poſt mortē. Sup Ioannē ⁊ in glo. ſup illud. j. Theſſ. 4. Deide nos.

De uerbis apoſtoli.

¶ De ſuffragijs defunctorum. b

Neqꝫ negandum eſt ut ait

Aug⁹ defunctoꝝ aias pietate ſuoꝝ viuētiū releuari. cū pro illis ſacrificiū mediatori offert uel elemoſyne fiūt in eccl̄ia. Sꝫ hec eis tn̄ ꝓſunt qui cū viuerent hec ſibi ut poſtea poſſent ꝓdeſſe meruerūt. Eſt eni q̄dā viuēdi modus nec tam bon⁹ ut nō regrat iſta poſt mortē. nec tā malus ut ei nō ꝓſint iſta q̄qꝫ. Eſt vo talis in bono ut iſta non regrat: ⁊ eſt rurſus talis i malo: ut nec his ualeat cū hec vita trāſierit adiuuari. Quocirca hic oē meritū cōparat quo poſſit poſt hāc vitā q̄ſpiā grauari ul̄ releuari. Nemo āt ſperet qō hic neglexit cū obierit apud deū ꝓmereri. Non ergo iſta que pro defunctis cōmēdādis frequētat eccl̄ia illi apl̄ice ſūt aduerſa ſn̄ie qua dictū eſt: Oēs ſtabimus an̄ tribunal chr̄i: ut referat vnuſq̄ſqꝫ ſm ea que ꝑ corp⁹ geſſit. ſ. bona uel mala: qꝛ etiā hoc meritūꝫ ſibi q̄ſqꝫ cuꝫ in corpe viueret cōparauit: ut poſſint ei iſta ꝓdeſſe. Nō eni oib⁹ ꝓſūt: ⁊ q̄re: nō niſi pp d̄rīam vite quā q̄ſqꝫ geſſit in corpe. Cuꝫ ergo ſacrificia ſiue altaris ſiue q̄rūcūqꝫ aliarū elemoſynarū pro baptiçatis oib⁹ offerūtur pro ualde bonis grāꝝ actiōes ſunt: pro nō ualde malis ſunt ꝓpitiatiōes. Sꝫ pro ualde malis ⁊ ſi nulla ſunt adiumēta mortuoꝝ:

In enchiri. ubi. ſ.

Quib⁹ proſint oroēs ⁊ elemoſyne ⁊ ſacrificium ⁊ hr̄.

Rom. 14.

tn̄ q̄leſcūqꝫ viuoꝝ ꝯſolationes ſunt. Quib⁹ vo ꝓſūt: ul̄ ad hoc ꝓſūt ut ſit plena remiſſio ul̄ certe ut tolerabilior ſit ipſa dānatio. Oronib⁹ ergo ſcē eccl̄ie ⁊ ſacrificio ſalutari ⁊ elemoſyniſ que pro eoꝝ ſpiritib⁹ offerunt: nō ē dubiū mortuos adiuuari: ut cū eis miſ̄icordi⁹ agat a dn̄o: q̄ꝫ eoꝝ pctā meruerūt. Hoc eni a pr̄ib⁹ traditū tota obſ̄uat eccl̄ia: ut pro eis qui in coione corpis ⁊ ſanguis dn̄i defuncti ſunt: cū ad ipm ſacrificiū loco ſuo cōmemorent oretur ac pro illis q̄qꝫ id offerri cōmemoret. Nō eſt ergo ambigēdū iſta ꝓdeſſe defunctis: ſꝫ talib⁹ qui ita vixerūt an̄ mortē: ut poſſint eiſ hec utilia eē poſt mortē. Nā qui ſine fide operante per dilectionē eiuſqꝫ ſacr̄is de corpe exierūt fruſtra illis a ſuis hui⁹ pietatis officia ipendunt: cui⁹ dum hic eēnt pignore caruerūt. nō miſ̄icordiā ſibi theſauriçātes: ſed iraꝫ. Nō ergo mortuis noua merita cōparant cū pro eiſ aliqd boni operant ſui: ſꝫ eoꝝ p̄cedētib⁹ ꝯn̄tia iſta reddunt. Nā iſtā q̄ſqꝫ finiens vitā: niſi qō in ea meruerit: nō poterit hr̄e poſt eā. Ecce qb⁹ ⁊ q̄lit ꝓſūt illa que pro defunctis frequētat eccl̄ia. mediocriter malis ſuffragant ad pene mitigationē. mediocrit̄ bonis ad plenā abſolutionē: qui nō hn̄t tāte pfectionis merita ut non indigeāt iuuari per paupes quoꝝ eſt regnū celoꝝ q̄s ſibi fecerunt amicos de māmona iniq̄tatis. Quoꝝ tāta eſt pfectio ut his adiutorijs nō indigeāt: q̄les ſūt apl̄i ⁊ martyres. Ut eni ait Aug. Iniuria eſt ꝓ martyre orare in eccl̄ia: cui⁹ nos debem⁹ oronib⁹ cōmendari: pro alijs aūt defunctis oratur.

Aug⁹ i ſermone de v̄bis apl̄i ⁊ i glo. ſup illō j. Theſ. 4. Nolumus vos.

Gal. 5.

Rom. 2.

Matth. 5. Luce. 16. De v̄bis apl̄i ſup epiſtolā ad hebreos. c. 12.

¶ De officijs ſepulture. c

De pompis vo exequiarū

idem Aug⁹ ita dicit: Pōpa funeris agmina exequiarū: ſumptuoſa diligētia ſepulture: viuoꝝ ſūt q̄liacūqꝫ ſolatia: nō adiutoria mortuoꝝ. Quia ſi aliqd ꝓdeſt ipio ſepultura precioſa oberit pio vilis uel nulla. Preclaras exeq̄as in ꝯſpectu hoiuꝫ purpurato illi diuiti exhibuit turba famuloꝝ: ſed multo clariores in ꝯſpectu dn̄i ulceroſo illi paupi miſteriū exhibuit angeloꝝ qui eū extulerūt nō in marmoreū tumulū: ſꝫ in Abrae gremiū. Sit tn̄ cura mortuos ſepeliēdi ⁊ ſepulchra ꝯſtruendi qꝛ hec in ſcripturis ſcis inter bona opa deputata ſūt nec ſolū in corpib⁹ pr̄iarcharū aliorūqꝫ ſcōꝝ: ſed etiā in ipſi⁹ dn̄i corpe qui iſta fecerūt laudati ſunt. Impleāt igit hoies erga ſuos officia poſtremi muneriſ ⁊ ſui humani lenimēta meroris. Uerū illa que adiuuant ſpūs defunctoꝝ. ſ. oblationes: orones multo obſeruantius procurent.

Aug⁹ in ſermone de v̄bis apl̄i ⁊ de ci. dei li. 1. c. 12.

Luce. 16.

Aug⁹ in ſermone de v̄bis apl̄i.

Gen. 23. ⁊ 25. ⁊ 35. ⁊ 50.

¶ De duob⁹ eque bonis quoꝝ alter plura poſt mortem habet auxilia. d

Solet moueri q̄ſtio de duo

bus vno diuite: altero paupe pariter ſed mediocriter bonis qui p̄dictis ſuffragijs idigēt ⁊ meruerūt pariter poſt mortē iuuari. pro altero vo. i. pro diuite ſpāles ⁊ cōes fiūt orones. mītteqꝫ elemoſynarū largitiōes: ꝓ paupere vo nō fiunt niſi cōeſ largitiones ⁊ orones. Querit ergo an tantū iuuet paup paucorib⁹ ſubſidijs q̄ꝫtū diues amplioribꝰ. Si nō parit iuuat nō ei reddit ſm merita. Meruit eni pariter iuuari: qꝛ pariter boni extiterūt. Si vo tātū ſuffragij ꝯſequit paup q̄ꝫtuꝫ diues qd ꝯtulerūt diuiti illa ſpālit pro eo facta: Sane dici pōt nō ei magis ualuiſſe gn̄alia ⁊ ſpālia q̄ꝫ paupi ſola gn̄alia ſuffragia ⁊ tn̄ ꝓfuerūt diuiti ſpālia nō q̄deꝫ ad aliud uel mai⁹ aliqd ſed ad idē ad qō gn̄alia ut ex pluribꝰ ⁊ diūſis cauſis vnū ꝑcipet emolumētū. Pōt tn̄ dici aliter illa plura ſubſidia ꝯtuliſſe diuiti celeriorem abſolutionē: nō plenioꝛē.

Reſponſio

2ª melior.

¶ Quib⁹ ſuffragijs iuuabunt mediocrit̄ boni qui in fine inuenientur. e

Sed iterū querit de aliquo

mediocriter bono q talib⁹ indigēs ſuffragijs in ipo ꝯſumatiōis articulo cū reliqs migrabit: ſi ſaluus fuerit. pro eo nō offert ulteri⁹ ſacrificiū uel oro uel elemoſyna: nec hēbat tāte pfectiōis merita: que his ſuffragijſ nō egerēt. Nunqd ergo ſaluabit: Eſtimo euꝫ q̄ſi ꝑ ignē trāſeūtē ſaluari meritis ⁊ itercesſionib⁹ celeſtis eccl̄ie: que pro fidelib⁹ ſemꝑ intercedit uoto ⁊ merito donec ipleat chriſtus.

j. Coꝛ. 13.

¶ Quō ſancti glorificati audiunt preces ſupplicātium ⁊ quō itercedūt pro nobis ad dn̄m. f

Sed forte queris nunqd p̄

ces ſupplicātiū ſci audiūt ⁊ uota poſtulātiū in eoꝝ notitiā ꝑueniunt: Nō eſt icredibile aias ſcōꝝ que in abſcōdito faciei dei ueri luminis illuſtratiōe letant: in ipſi⁹ ꝯtēplatione ea que foris agunt itelligē: q̄ꝫtuꝫ uel illis ad gaudiū uel nob ad auxiliū ptinet. Sic̄ enim angelis ita ⁊ ſcis qui deo aſſiſtūt petitiones nr̄e inoteſcunt in v̄bo dei qō ꝯtēplant. vn̄ ⁊ dicunt angeli oroneſ ⁊ uota nr̄a offerre deo nō qꝛ eū doceāt: ſed qꝛ ei⁹ uoluntatē ſup eis ꝯſulūt. Un̄ Aug. Angelis qui ſūt apud deū inoteſcūt petitiones nr̄e ut q̄dāmō offerant

Hugo de ſac. li. 2. pte 16. c. ulti.

Thobie. 12.

In li. ō orā do ad deū.

deo ⁊ de his ꝯſulãt: ⁊ qđ deo iubẽte iplẽduȝ eſſe cognouerint: hoc nobis euidẽter uel latẽter reportẽt. Vñ ⁊ ãgelus hoib⁹ ait cũ orares orõnẽ ur̄aȝ obtuli deo. Ad oia qđẽ ſciẽda ſufficit deo ſua pfectio hȝ tñ nũcios.i. angelos. nõ qui ei que neſcit annũciẽt. (Non eni ſũt ulla que neſciat) ſed bonũ eoꝝ eſt de opib⁹ ſuis ei⁹ ꝯſulere ueritatẽ: ⁊ hoc eſt ꝙ dicunt̄ nõnulla nũciare. nõ ut ipe ab eis diſcat ſed ut ab eo ipi per v̄bũ ei⁹ ſine corpali ſono nũciãt etiã qđ uoluerit ab eo miſſi ad q̄s uoluerit. totũ ab illo p illud v̄bũ ei⁹ audiẽtes.i. in ei⁹ v̄itate inueniẽtes: qđ ſibi faciẽdũ: qb⁹ ⁊ qñ nũciãdũ ſit. Nã ⁊ nos orãtes eũ nõ euȝ docemus qꝛ nouit (ut ait v̄bũ ei⁹) pr̄ ueſter qđ uob neceſſe ſit priuſq̄ȝ petatiſ ab eo. Nec iſta ex pte cognouit: ſed futura oia tpalia atq̄ȝ in eis etiam qđ ⁊ qñ ab illo petituri fueramus: ⁊ quos ⁊ de qb⁹ reb⁹ uł exauditurus uł nõ exauditurus eſſet ſine initio ante pſciuit. Non ergo dr̄ angelus orones nr̄as offerre deo: q̄ſi de⁹ tũc nouerit qđ uelim⁹ ⁊ q̄ idigeamuſ que oia anteq̄ȝ fiãt ſic ⁊ poſtq̄ȝ facta ſũt nouit: ſȝ qꝛ neceſſe hẽt rõnalis creatura tpales cãs ad eternã v̄itatẽ referre ſiue petendo quid erga ſe fiat: ſiue ꝯſulẽdo quid faciat.

Thobie.12.
Aug⁹ in li. 15. đ tri. c. 13.
Matth. 6.
Aug⁹ in li. đ gra noui ⁊ uete. teſt.
Aug⁹ in li. de gra no. teſt. ⁊ ſup illõ Phil. 4 Gaudete.

¶ Qđ dictũ eſt de angelis attribuit ſcis aiab⁹. g

Si aũt angeli a deo p v̄buȝ ei⁹ diſcũt petitiones nr̄as ⁊ qđ de his iplẽdũ ſit ⁊ qđ nõ. Cur nõ credamus ⁊ aias ſcõruȝ dei faciẽ ꝯtẽplãtiũ in ei⁹ v̄itate itelligere pces hoium: ⁊ que iplẽde ſint uel nõ. Inde eſt ꝙ de⁹ dr̄ exaudire pces q̄rundã nõ ſolũ qñ effectui mãcipat: ſed etiã qñ inoteſcit curie ãgeloꝝ ⁊ ſcãrũ aiarũ qđ inde futurũ ſit uel nõ: ⁊ qđ cognoſcũt in dei uolũtate eẽ uolũt ⁊ ipi. Adeo eni ſupne uolũtati addicti ſunt: ut nihil pter ei⁹ uolũtatẽ queãt uelle. Intercedũt ergo ad deũ pro nobiſ ſci: ⁊ merito dũ illoꝝ merita ſuffragant̄ nobis: ⁊ affectu duȝ uota nr̄a cupiũt ipleri. qđ tñ nõ faciũt niſi in uolũtate dei iplẽda didicerint. Oramus ergo ut intercedãt pro nobis.i. ut merita eoꝝ nobiſ ſuffragent̄: ⁊ ut ipſi uelint bonuȝ nr̄m qꝛ eis uolentib⁹ de⁹ vult ⁊ ita fiet. Ex premiſſis cõſtat ꝙ cũ quibuſdã miſericordius agit deus q̄ȝ eorũ pctã meruerint. ſ. cũ mediocrit̄ malis: qui ſuffragijs eccl'ie iuuantur.

¶ Iſta eſt diſtictio. 45ᵃ hui⁹ q̄rti libri: In qua magr̄ poſtq̄ȝ oſtẽſum eſt de his que ad reſurrectionẽ ptinẽt: hic detr̄minat de his que ptinẽt ad reſurgẽtiũ remunerationẽ ⁊ punitionẽ. Et circa h tria fac̄. Primo eni oñdit quõ aie q̄cito a corpib⁹ ſepant̄ hitaculis iuxta ſua merita uł demerita reddant̄. 2° quõ defunctis exequie viuoꝝ pro eis facte ſuffragant̄. 3° inq̄rit utrũ hti in pria pro nob depcent̄. Primuȝ facit uſq̄ȝ ibi [De ſuffragijs defunctoꝝ.] Scđȝ uſq̄ȝ ibi [Sȝ forte queris.] Tertiũ uſq̄ȝ ad finẽ diſt. In ſpãli ſnia magr̄i ſtat in trib⁹ ꝓpõnib⁹: q̄rũ p⁹ eſt hec. ¶ Q̄uãcito aie i morte ſuis a corpib⁹ ſepant̄. mox pro mõ ſuoꝝ meritoꝝ diũſis hitaculis reddẽtur. Hãc magr̄ ponẽs dicit ꝙ aie defũctoꝝ ſua merita diuerſis hitaculis reddent̄ uſq̄ȝ ad diẽ iudicij. Poſt iudiciũ v̄o eaꝝ pena uel gl'ia augebit̄ qđ auctoritate hti Aug. ꝓbat. Vñ infero ꝙ ſicut facta reſurrectiõe pẽa maloꝝ auget̄. ita gl'ia ſeu btoꝝ gaudiũ plus pficiet̄. ¶ Scđa ꝓpõ eſt hec: Illi de orõnib⁹ ⁊ elemoſynis eccl'ie illic hũc ꝓfectuȝ recipiũt: qui hic talia ut eis ꝓficerẽt meruerũt. Hãc magr̄ inſinuãs dicit mortuos viuoꝝ ſuffragijs iuuari. ſi tñ hoc meruerũt dũ viuerẽt. Poſtea ſñdit ꝙ iſta que hic pro defunctis frequẽtat eccl'ia mediocriter malis ſuffragant̄ ad pene mitigationẽ ⁊ mediocriter bonis ad pene ſolonẽ. Et facta pro ualde bonis q ſuffragijs nõ idigẽt ſunt grarũactiones: ⁊ facta p ſũme malis q iuuari nõ pñt. q̄uis nõ ſũt eis adiumẽta. ſunt tñ ad viuẽtiũ ꝯſolationẽ. qđ auctẽ beati Aug. ꝯfirmat. Poſtea dicit ꝙ põpe que fiũt in obſequijs ſunt ad viuoꝝ ſolatiũ: nõ ad mortuoꝝ ſuffragiuȝ. laudabile tamen eſt circa mortuorũ ſepulturã curã ipẽdere. Poſtea mouet q̄õnẽ de diuite ⁊ paupe q̄rũ uterq̄ȝ cũ ſit mediocriter bon⁹ ſuffragijs indiget ⁊ ambo pariter poſt mortẽ meruerũt iuuari. ⁊ pro diuite fiũt multa ſuffragia gñalia ⁊ ſpãlia: pro paupe v̄o tñ gñalia. utrũ iuuet̄ paup paucorib⁹ ſuffragijs q̄ȝtuȝ diues amplioribus. Et videt̄ ꝙ ſic: qꝛ uterq̄ȝ meruit iuuari ⁊ eq̄liter boni fuerunt. Cõtrariũ aũt videt̄ qꝛ al's nihil ꝯferrẽt ſpãlia ſuffragia diuiti ꝓ eo facta. Et rñdet magr̄ ꝙ tãtũ ualẽt paupi ſola gñalia ſuffragia q̄ȝtũ diuiti gñalia ⁊ ſpãlia ſuffragia: ⁊ tñ ꝓfuerũt ſpãlia ſuffragia diuiti nõ ad aliud uł mai⁹ aliqđ: ſed ad idẽ ad qđ gñalia ut ex plurib⁹ cauſis vnũ pciperet̄ emolimẽtuȝ. Vel põt dici illa plura ſuffragia diuiti ꝯtuliſſe celeriore abſolutionẽ ⁊ nõ pleniorẽ. Poſtea querit de illo qui ſuffragijs idiget ⁊ morit̄ in ipſa ꝯſumatiõe ſeculi qñ ulteri⁹ ſuffragia ipẽdi nõ poterũt utrũ talis ſaluabit̄. Et rñdet ꝙ talis per ignẽ tũc futurũ ⁊ per orõnes celeſtiſ eccl'ie ſaluabit̄. ¶ Tertia ꝓpõ eſt hec: Angeli orõnes nr̄as deo offerũt: ⁊ ea que hic apud nos agunt̄ recognoſcũt. Hãc magr̄ inſinuãs querit: utrũ ſci pces nr̄as ⁊ uota ſibi porrecta audiãt ⁊ ſciant. Et rñdet ꝙ angeli ⁊ ſci diuinã faciẽ vidẽtes ea que apud nos gerunt̄ cognoſcunt quãtũ ad eoꝝ gaudiũ ptinet ⁊ nr̄m auxiliuȝ vñ ⁊ angeli dicunt̄ orõnes nr̄as ſemp offerre deo: non tanq̄ȝ deũ inſtructẽtes: ſed qđ circa nos agenduȝ ſit ad ei⁹ ueritatẽ ducẽtes. vñ pces nr̄e dicunt̄ exaudite qñ celeſti curie earũ exauditio inoteſcit: ſeu earũ euẽtus futurus manifeſtat̄. Et tñ in ſpeciali.

¶ Si ualde malis detur mitigatio pene. a

Diſt. XLVI. De ſtatu ⁊ ꝯditiõe malorum poſt mortem.

Sed querit̄ hic de ualde malis: utrũ ⁊ ipſi in aliq̄ penaꝝ mitigatione dei miſericordiaȝ ſentiant ut minus q̄ȝ meruerint puniant̄: Quidam autumãt eos nullam releuationẽ pene habituros: qđ ꝯfirmãt Jacobi auctẽ dicentis: Judiciũ ſine miſicordia fiet illi qui nõ fecit miſicordiã. Aug⁹ etiã ait: Miſericordia hic: iudiciũ in futuro. Idẽ diſtinguens quõ oẽs vie dñi ſint miſericordia: ⁊ v̄itas ait: Erga ſcõs oẽs vie dei miſericordia: erga iniq̄s oẽs ueritas qꝛ ⁊ in iudicando ſubuenit: ⁊ ita nõ deeſt miſericordia: ⁊ in miſerãdo id exhibet qđ ꝓmiſit ne deſit ueritas. Erga oẽs aũt quos liberat ⁊ ꝯdẽnat oẽs vie ſunt miſicordia ⁊ ueritas: qꝛ ubi nõ miſeret̄: vindicte ueritas dat̄. Dicẽs ubi nõ miſeret̄ dat itelligi aliqđ a deo fieri ubi ipſe nõ miſeret̄. Sȝ his occurrit qđ ait Caſſiođ. ſup p̄s. 50. loquẽs de miſericordia ⁊ pietate dei. He due inquit res iudicio dei ſemp adiũcte ſunt. Ergo ⁊ in punitiõe maloꝝ nõ eſt iuſtitia ſine miſicordia. Idẽ de iudicio ⁊ miſericordia ait: Hec duo mutua ſocietate ſibi iungunt̄. In his breuit̄ oia opa dei icludit. Aug⁹ q̄q̄ȝ rñdẽs illis qui reproboꝝ ſupplicia finẽ habitura ꝯtendũt: ita illoꝝ repellit opiõnẽ aſſerens reprobos perpetuo puniẽdos ut eoꝝ ſupplicia mitigari aliq̄tenus nõ neget. Fruſtra inq̄t nõnulli eternã dãnandoꝝ penã ⁊ cruciatus ſine itermiſſione ꝑpetuos hũano miſerant̄ affectu atq̄ȝ ita futurũ eẽ nõ credũt. Nõ qđẽ ſcripturis aduerſando diuinis: ſȝ pro ſuo motu dura queq̄ȝ molliendo ⁊ leuiorẽ flectẽdo ſententiã: que putãt in eis terribilius eẽ dicta q̄ȝ uerius. Nõ enim (inquiũt) obliuiſcet̄ miſereri de⁹: aut ꝯtinebit in ira ſua miſericordias ſuas. Hoc qđẽ in pſalmo legit̄ ſed de his intelligit̄ qui ſunt uaſa miſicordie: qꝛ ⁊ ipſi nõ pro meritis ſuis: ſed deo miſerãte de miſeria liberant̄. Aut ſi hoc ad oẽs eſtimãt ꝑtinere: nõ ideo neceſſe eſt ut dãnationẽ opinent̄ finiri poſſe eoꝝ: de qb⁹ dictũ eſt: Ibunt hi in ſuppliciũ eternũ. Ne hoc mõ putet̄ habitura finẽ felicitas eoꝝ. de qb⁹ ecõtrario dictuȝ eſt. Juſti aũt in vitam eternã. Sed penas dãnatoꝝ certis tpibus eſtimẽt (ſi hoc his placet) aliq̄tenus mitigari. Et ſic quippe itelligi põt manere ira dei in illis.i. ipſa dãnatio. Hec eni uocat̄ ira dei nõ diuini animi pturbatio ut in ira ſua.i. manẽte ira ſua nõ ꝯtineat miſerationes ſuas: nõ eterno ſupplicio finem dãdo: ſed leuamẽ adhibẽdo uel iterponendo cruciatib⁹: qꝛ nec pſalmuſ ait ad finiẽdam irã ſuã uel poſt iram ſuã: ſed in ira ſua. Que ſi ſola eẽt: alienari a regno dei ⁊ carere magna multitudine dulcedinis dei tã grãdiſ tñ eſt pena. ut ei poſſint nulla tormenta que nouimus cõparari. ſi illa ſit eterna: iſta aũt ſit quãlibet multis ſeculis lõga. Manebit ergo ſine fine mors ꝑpetua dãnatoꝝ ⁊ ipa oibus erit cois ſicut manebit coiter oiuȝ vita eterna ſcõꝝ. Ecce ita aſſerit hic penas reproboꝝ nõ eẽ finiẽdas: qꝛ nõ iprobat ſi dicat̄ eorum ſupplicio aliqđ leuamẽ adhiberi. Unde nõ incõgrue dici poteſt deum ⁊ ſi iuſte id poſſit: nõ oino tãtũ punire malos in futuro quãtuȝ meruerũt: ſed eis aliqđ quantũcũq̄ȝ mali ſint de pena relaxare.

Sup octonariuni. 19.
Matth. 5.
Idẽ Caſſiodo. ſup p̄s. 100.
In ench. ꝯ illos q aſſerũt maloꝝ cruciat⁹ terminãdos.
Pſal. 76.
Rom. 9.
Matth. 25.

¶ Determinat premiſſas auctoritates. b

Qđ ergo dictũ eſt iudiciuȝ ſine miſicordia fieri illi qui nõ fecit miſicordiã: ita itelligi põt: ꝙ iudiciũ dãnatiõis fiet illi qui nõ fecit miſericordiã pro eo ꝙ fuit ſine miſicordia. Vel fiet iudiciũ ei ſine miſericordia liberãte ⁊ ſaluãte: qui tñ in aliq̄ pene alleuiatione miſicordiã dei ſentiet. Ita cuȝ dr̄ miſicordia hic: iudiciũ in futuro. nõ negatur qn in futuro ſit miſicordie effect⁹: ⁊ i electis qui p miſicordiã ab oi miſeria liberabũtur: ⁊ in reprobis qui min⁹ q̄ȝ meruerint cruciabunt̄. Sed hic nõ ſine cã dr̄ fieri dei miſicordia ⁊ iudicium in futuro: qꝛ ⁊ hic multis modis miſeret̄ de⁹ qb⁹ nõ miſerebit̄ tũc. Vocat eni de⁹ nũc pctõreſ ⁊ iuſtificat: qđ tũc nõ faciet: ⁊ tũc reddẽs ſingulis ſcḿ merita ſua: mãifeſte iudicabit qui nũc occulte iudicat. ¶ Cui⁹ occultũ iudiciũ (ut ait Aug.) itelligitur pena qua q̄ſq̄ȝ uł exercet̄ ad purgationẽ uel mouet̄ ad ꝯuerſionẽ: uel ſi ꝯtẽnit excecat̄ ad dãnationẽ. Occultũ ergo iudiciũ dei pena dr̄: qua iudicat purgãdo: ꝯuertẽdo uł excecãdo. Judicia q̄q̄ȝ dei iterdũ appellantur diſpẽſationes ei⁹ de oib⁹ reb⁹. Vñ Quã icõprehẽſibilia ſũt iudicia ei⁹: ⁊ iudicia ei⁹ abyſſus multa. Judiciũ aũt quo in futuro iudicabit: intelligit̄ ſnia iudiciſ qua uẽtilabit̄ area.i. diuident̄ localit̄ boni a malis miniſterio angeloꝝ: ⁊ iſti in vitã ducent̄: illi in ſupplicium mittent̄ qui nunc ſimul mixti ſunt.

Luce. 5.
De occulto iudicio dei. Sup p̄s. 8.
Rom. 11. Pſal. 35.
De ſnia iudicio.
Matth. 25.

¶ De iuſtitia ⁊ miſericordia dei. c

Sed quõ iuſtitiã dei ⁊ pietatẽ.i. miſericordiã ſupra Caſſiodorus duaſ eẽ res dixit: que ſemp adiuncte ſunt iudicio dei. Juſtitia eni dei ⁊ miſicordia nõ due res ſũt ſȝ vna res.i. vna diña eẽntia eſt ſic ſupra ꝑtib⁹ auctib⁹ oñſuȝ eſt. Quia nõ eſt deo aliđ eſſe miſericordẽ q̄ȝ miſericordiã nec iuſtum q̄ȝ iuſtitiã ſed idẽ ꝓrſus. Nec aliud eſt ei eſſe miſericordẽ q̄ȝ iuſtũ: uel miſericordiã q̄ȝ iuſtitiã ſȝ oino idẽ qꝛ nõ denoiatiue ſȝ eẽntialiter hec de deo dicunt̄. Cur ergo dic̄ ſcriptu-

De opib⁹ iuſtitie ⁊ miſicordie ⁊ bonitatis dei.

Univerſidad de Deusto
Biblioteca

ra de opib⁹ dei quedā eſſe miſericordie: qdā iuſtitie: Si eni iuſtitia dei miſericordia eſt: quecūqꝫ ſunt opa miſericordie: eē vident iuſtitie ⁊ ecōuerſo. Hic rñderi pōt ſic: illis locutionib⁹ qb⁹ hi⁹ operū fiūt diſtinctiões: ut alia miſericordie: alia iuſtitie: alia bonitati attribuant nō diuerſitas ſubiacētis. i. rei his uocabulis ſignificate exprimit ſed uarietas ſenſuū ⁊ effectuū in creaturis mōſtrat. Cū eniꝫ dī de⁹ iuſtus uel iuſtitia: eēntia dina pdicat: ⁊ etiā ꝙ ipſe ſit diſtributor: ⁊ iudex meritoꝝ intelligi dat. Ita ⁊ cū dī miſericors: eſſentia diuina pdicat: ⁊ inſup ꝙ ipe ſit miſeroꝝ liberator intelligi dat. Silr cū dī bon⁹ eēntia diuina pdicat. Et cū dī de⁹ ⁊ iſup auctor oīuꝫ bonoꝝ oſtēdit. Ita ⁊ cū dī de⁹: eſſentia dina predicat ⁊ ipſe timēdus oſtēdit. Inde ergo quedā opa miſericordie quedā iuſtitie dicūtur: nō quin diuia eēntia hec ⁊ illa opet ⁊ qn hec ⁊ illa ſint opa diuine eēntie que dī miſericordia ⁊ iuſtitia: ſed qꝛ quedā ſunt qb⁹ oſtēdit iudex ⁊ equus diſtributor: q̄dā qb⁹ oſtendit miſerator. Miſericors eni dī in nā: miſerator in exhibitione: ⁊ in qbuſdā opib⁹ dī effect⁹ eē miſericordie: in qbuſdā effect⁹ iuſtitie nō ꝙ aliud efficiat iuſtitia: aliō miſericordia dei ſi ad eſſentiā referas: ſed qꝛ ex qbuſdā effectib⁹ itelligit iudex: ex qbuſdā miſerator. uel ut qbuſdam placet iuſtus ⁊ miſericors.

Reſponſio

¶ Sed ſm hoc occurrit queſtio quō ex alijs oſtēdat iuſtus ⁊ ex alijs miſericors cū ſit idē ei eē iuſtū ⁊ eē miſericordē: Si eni ſm eādeꝫ rōnē dī iuſtus ⁊ miſericors: ex eo ope q̄ itelligit iuſtus intelligit miſericors ⁊ ecōuerſo. Sed dixi ſupra qꝛ cū dī de⁹ iuſt⁹ ⁊ miſericors: ita eadē diuina eēntia ſignificat: ⁊ ſm eā idē predicat ut etiā q̄dā diuerſa intelligant. Intelligim⁹ eni per hoc eū eē miſeratorē ⁊ iuſtū iudicē. Qđ euidēter Orige. oſtendit dicēs: Oia que dei ſunt chrīs eſt: ipſe ſapia ei⁹: ipſe fortitudo: iuſtitia: ſcitas: ipſe prudētia: ipe ueritas. Sed cū vnū ſit in ſubiacēti pro uarietate ſenſuum: diuerſis nūcupat uocabulis. Aliud eni ſignificat ſapia: aliud iuſtitia. Qñ eni ſapia dī diſciplinis te diuinarū humanarūqꝫ rerū iſtruere itelligit. Qñ iuſtitia: diſtributor uel iudex meritoꝝ iſinuat. Ita ⁊ prudētia cū dī doctor ⁊ demōſtrator bonaruꝫ uel malarū rerū uel neutrarū intelligit.

Sup Hieremiā. c. io. ſuper illud Qui fecit terrā i for.

Auctoritatib⁹ pbat quedā iuſtitie: alie miſericordie: alia bonitati attribui. d

Qđ aūt q̄dā opa miſericordie: q̄daꝫ iuſtitie: q̄dā bonitati attribuant: in ſcripturis facile eſt repire. Et de miſicordia qdē ⁊ iuſtitia māifeſtū eſt: de bonitate vo ⁊ miſericordia āpli⁹ latet. Sed Aug⁹ docet illa opa pprie ad miſericordiaꝫ ptinē qb⁹ aliq a miſeria libant. Ad bōitatē vo nō ſolū illa: ſꝫ facturā ⁊ gubnatiōeꝫ nāliū: ita dicēs: Ad miſericordiā ptiet ꝙ a pctis mūdat: ⁊ de miſia libet. Ad bōitatē vo ꝙ celū ⁊ trā ⁊ oia ualde bona creauit ut eēnt. Idē. Celi nō idigēt miſericordia: ubi nulla ē miſia: ⁊ i tra hoīs abūdat miſia ⁊ ſupabūdat dei miſicordia. Miſeria ergo hoīs ⁊ miſicordia dei plena ē tra nō celi: q nō idigēt miſicordia: idigēt tñ regente dño. Oia eni indigēt dño ⁊ miſera ⁊ felicia qꝛ ſine illo miſer nō ſubleuat: felix nō regit. Item alibi: Miſericordia eſt erga miſeros: bonitas erga quoſlibet. Interdum tamen miſericordia large accipit ut bonitas.

Sup pſ. 135.
Idēꝫ ſuper pſ. 32.
Iō ſup illō Scōꝫ miſicordiā tuaꝫ memento mei tu.

Quō vniūſe vie dñi dicant miſicordia ⁊ vitas. e

Poſt hec ꝯſiderari opꝫ: ex q̄ ſēſu vniūſe vie dñi dicant miſicordia ⁊ vitas. Hoc multiplicē recipit expōnē. Uniūſe eni vie dñi miſicordia ⁊ vitas qb⁹ ad noſ uenit: ut ait Aug⁹ ſup pſ. itelligunt duo aduēt⁹ Prim⁹ i q̄ māifeſtā ⁊ mltiplicē miſicordiā nob exhibuit: ⁊ ſcōs i q̄ regrēdo merita iuſtitiā exhibebit. Uniūſe et vie dñi. i. qb⁹ ad dñꝫ aſcēdim⁹ ſūt iuſtitia q̄ a malo decliam⁹ ⁊ miſericordia q̄ bonū facim⁹. In his eni duob⁹ oē bonū meritū icludit. Sꝫ cū ſupi⁹ Caſſio⁹ dixerit i his duob⁹ oia opa dei icludi merito q̄ri pōt: an in oī ope dñi hec duo mutuo ſibi iūgant: Quibuſdā placuit nō in oī ope dñi hec duo ꝯcurrē ſꝫ effectū dico nā ſꝫ eēntiā nō diuidit miſicordia a iuſtitia: ſꝫ vnū ē. Uerū ſꝫ effectū nō in oī ope dñi dicūt eē miſericordiā ⁊ iuſtitiā ſꝫ i qbuſdā fatent tm̄ miſericordiā: i alijs iuſtitiā: atqꝫ i alijs miſicordiā ⁊ iuſtitiā. Fatent tñ dñꝫ oia q̄ fec miſicordit agē ⁊ iuſte: referētes rōnē dicti ad dei uolūtatē q̄ iuſtitia ē ⁊ miſicordia nō ad effect⁹ miſicordie ⁊ iuſtitie q ſūt i reb⁹. Alijs āt videt ꝙ ſic dī de⁹ oia opa ſua iuſte facē ⁊ miſicordit ita ꝯcedēdū ſit in oī ope dei iuſtitiā eē ⁊ miſericordiā. i. clemētiā ſm effectū uel ſignū qꝛ nullū opus dei eſt in q̄ nō ſit effect⁹ ul ſignū equitatis ⁊ clemētie ſiue occulte ſiue aperte. Aliqñ eni manifeſta eſt clementia ſiue benignitas ⁊ occulta equitas: aliqñ ecōuerſo.

Pſal. 24.

Iſta eſt diſtinctio. 46ª hui⁹ q̄rti libri: In qua magiſter ſuperius determinauit de remuneratione ⁊ punitione animarū ante iudiciū ⁊ reſurrectionē: ꝙ hic determinat de diuina iuſtitia ⁊ miſericordia q̄bus pdicta diſpenſant. Et ſnia huius diſtinctiōis in ſpeciali ſtat iſta in ppoſitiōe. In pmiatiōe dānatoꝝ hoiuꝫ ⁊ angeloꝝ iuſtitiā ⁊ miſicordiā ſuat creator coꝝ. Hanc magr inſinuās querit. utꝝ circa dānatos ſit aliqua dei miſericordia. Et arguit ſm q̄ſdā ꝙ nō per plures auctes. Poſtea obijcit p q̄ſdam auctes ⁊ pbat penas damnatoꝝ nunq̄ꝫ eſſe finiendas. Poſtea ſoluit dicēs ꝙ circa damnatos eſt aliq̄ dei miſicordia in pene ipōne ⁊ mitigatiōe nō tñ penit⁹ in abſolutiōe ul occulta petōꝝ reuocatiōe ſicut ꝯtigit in pñti. Et ex h̄ pñt ſolui auctes in ꝯriū adducte que nō oīno miſicordiā dei a dānatis excludūt. Addit ēt qđ p occultū dei iudiciū itelligat. q̄ñqꝫ eni itelligit pena q̄ aliqs exercitat ad purgationē ul mouet ad ꝯuerſionē: ul ſi ꝯtēnit excecat ad dānationē. quādoqꝫ intelligit dei diſpoſitio de omnibus reb⁹: quandoqꝫ vo finalis ſnia que in futuro malos a bonis ſeparabit. Poſtea querit cum dei miſericordia ex iuſtitia idē ſint q̄liter quedam opa attribuunt miſericordie ⁊ alie iuſtitie. Et reſpōdet ꝙ hoc eſt ppter diuerſitatē ꝯnotatoꝝ uel diuerſarū de deo cōceptionū ppter quā etiā diuerſitatē aliq̄ diuine bonitati attribuuntur aliqua miſericordie. bonitas eni reſpicit gratuitaꝫ dei donationeꝫ. miſericordia vo a malo liberationē. Poſtea querit quomō intelligendū ſit ꝙ vniuerſe vie dñi ſunt miſicordia ⁊ ueritas. Et rñdet qꝛ h̄ ideo dī ꝙ cū ſit duplex aduētus dei: vnus miſericordiā aliuſ iuſtitiam reſpicit. uel hoc pro tāto dicit: qꝛ ad deū imus mala declinādo per iuſtitiā. bona opa faciēdo per miſericordiā: ⁊ ſic vniuerſe vie dñi miſericordia ⁊ ueritas qbus ad deū imus. Ultimo querit utrū in oī ope dei miſericordia ⁊ ueritas includant. Et reſpondet ſm quoſdā ꝙ nō ſm effectū: ſꝫ ꝙ in qbuſdā ſit tm̄ miſicordia ⁊ in qbuſdā tm̄ iuſtitia: in qbuſdā miſericordia ⁊ iuſtitia ſimul. Dicūt tñ in oī ope dei ꝯtineri ambo ſm eſſentiā: qꝛ vna ⁊ eadē uolūtaſ dei eſt iuſtitia ⁊ miſericordia. Alij vo dicūt ꝙ etiā ſm effectū uel ſignū in omni ope dei cōcurrūt ſimul miſericordia ⁊ iuſtitia. ita ꝙ nullū opus dei ſit in quo nō ſit effectuſ uel ſignū eq̄tatis ⁊ miſicordie ſiue occulte ſiue apte. Et tñ i ſpāli.

De ſententia iudicij. a

Diſtinctio. XLVII. De iudicio extremo q̄ tm ad modū ſm quē habetur.

Olet ēt q̄ri qualr dabit iudicij ſnia. Sꝫ nō eſt pſpicuū id explicare. Nō eni ſcriptura apte diffinit an uoce illa pferant. Uenite bñdicti ⁊ Ite maledicti: an virtute iudicis ita fiet ꝯſciētijs ſingloꝝ atteſtātib⁹. ut mō dī futurū ut iudicis potētie effect⁹: ipſi⁹ dictiōe ſignificet. Illa ēt. Eſuriui ⁊ nō dediſtis mihi māducare: ⁊ hi⁹ magis ꝯſciētijs exprimēda plurimi putāt q̄ꝫ vbis: qꝛ apl̄s in momēto ⁊ in ictu oculi myſteriū ꝯſumādū tradit. Sꝫ illō ad reſurrectiōis ſtatū tm̄ referūt nō ad iudiciū: q alij iudicij ſniaꝫ ⁊ maloꝝ icrepatiōes: ⁊ bonoꝝ pmia vbis expmēda aſſerūt.

Matth. 25.
Idem.
i. Cor. 15.

Q̄ iudicabunt ſancti ⁊ quomodo. b

Nō āt ſolus chriſt⁹ indicabit: ſꝫ ⁊ ſci cū eo iudicabūt natiōes. Ipe eniꝫ aplis ait: Sedebitis ⁊ uos ſup duodeciꝫ ſedes iudicātes duodecim trib⁹ iſrl. Nec ē putādū ꝙ duodeciꝫ aplīſ tm̄ hoc pmiſerit chrīſ Ubi eni ſedebit paulus q plus oīb⁹ laborauit ſi nō ibi ſedebūt niſi. 12. Per duodecim ḡ ſedes pfectio tribunaliſ. i. vniūſitas iudicātiuꝫ itelligit. ſ. oēs pfecti q relictis oīb⁹ ſecuti ſūt chrīꝫ. Per duodeciꝫ trib⁹ vniūſitas iudicādoꝝ. Judicabūt vo eoſ ſci nō mō coopatiōe ſꝫ ēt aucte ⁊ ptāte. Uñ. Gladij ancipiteſ in manib⁹ coꝝ. i. ſnia de boniſ ⁊ maliſ i ptāte coꝝ. Si vo q̄rit q̄ erit coꝝ ptās uel auctaſ in iudicando: Puto nō ante ſciri q̄ꝫ videatur niſi diuina reuelatiōe quis didicerit.

Sap. 3.
Matth. 19.
De duodecim ſedib⁹.
i. Cor. 15.
Matth. 19.
Marci. 10.
Pſal. 149.

De ordinib⁹ eorum qui iudicandi erunt. c

Erūt aūt q̄tuor ordieſ in iudicio. Due qppe ſūt ptes: electoꝝ. ſ. ⁊ reproboꝝ. ut Greg⁹ i moralib⁹ ait: Sꝫ bini ordies eiſdē ſingulis ptib⁹ ꝯtinent. Alij eni iudicantur ⁊ peūt: alij nō iudicant ⁊ peūt. Alij iudicant ⁊ regnāt: alij nō iudicant ⁊ regnāt. Judicant ⁊ peūt qb⁹ dñica iclamatōe dicet: Eſuriui ⁊ nō dediſtis mihi mā. ⁊c. Nō iudicant ⁊ peūt qb⁹ dñs ait: Qui nō credit iā iudicat⁹ eſt. Coꝝ eni dānatio toti eccl̄ie nota eſt ⁊c. ⁊ iō dicunt tūc nō iudicari: qꝛ ad ꝯſpectū diſtricti iudicis cū apta dānatiōe ſue ifidelitatis accedēt. Qui vo pfeſſionē fidei ſine opib⁹ hñt: iudicabūtur ⁊ pibūt. i. redarguent ut peāt. Qui vo nec fidei ſacra tenuerūt: icrepationē iudicis i ſe fieri nō audiēt: qꝛ ifidelitatis ſue tenebris p̄iudicati: ei⁹ quē deſpexerāt iuectiōe redargui nō merent. Illi āt ſaltē vba iudicis audiēt q ei⁹ fidē ſaltē vbo tenuerūt. Illi āt i dānatōe ſua eṫni iudiciſ nec vba pcipiēt: q ei⁹ reuerētiā nec vbotenꝰ ſuare uoluerunt: ⁊ ideo illi iudicādi ſed iſti non iudicandi dicunt. Ex electoruꝫ vo parte alij iudicātur ⁊ regnāt. ſ. qui vite maculas lachrymis tergūt ⁊ elemoſynarum ſuperinductiōe opiūt: qbus iudex uenīēs in dextera ꝯſiſtētib⁹ dicet. Eſuriui ⁊ dedi. mi. mā. Alij āt nō iudicant ⁊ regnāt: q ēt p̄cepta legis pfectiōis virtute trāſcēdūt: qꝛ nō hoc ſolū qđ lex p̄cipit iplere ꝯtēti ſūt: ſꝫ ⁊ qđ ad pfectionē ꝯſulitur iplere ſtudēt. De qb⁹ pp̄ha ait: Dñs ad iudiciū ueniet cū ſenatorib⁹ ppli ſui. Et Salomō de eccl̄ie ſpōſo loquēs ait: Nobilis in portis vir ei⁹ qñ ſederit cū ſenatoribuſ terre. Et Job ait. Nō ſaluat ipioſ ⁊ paupib⁹ iudicium tribuit. Hi ergo recte ſub gñali iudicio nō tenētur: ſed iudices ueniūt: qꝛ ⁊ precepta

Sup Job. li. 26.
Matth. 25.
Joan. 3.
Jacobi. 2.
Matth. 25.
Iſa. 3.
Prou. ult.
Job. 36.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gñalia viuēdo vicerūt: ⁊ oīb⁹ relictis chrīm
ſecuti ſunt. Recte pauperib⁹ iudiciū tribuit:
qui quāto huic mūdo magna humilitate de
ſpecti ſunt: tāto tūc maiori culmie ptātis ex
Apocal. 3. creſcēt. De talib⁹ dr̄: Qui vicerit dabo ei ſe-
dere mecū in throno meo: ſicut ⁊ ego vici ⁊
Grego⁹. ſedi cū pr̄e meo in throno ei⁹. Uincens dñs
cū pr̄e in throno ſedit: qꝛ poſt paſſionis cer
tamē ⁊ reſurrectiōis palmā ꝙ pr̄i eēt eq̄lis:
oīb⁹ claruit. Nobis vō in throno filij ſedere
eſt ex eiuſdē filij ptāte iudicare. Quia enim
iudicādi principatū ex eius virtute percipi-
mus: quaſi in throno eius reſidem⁹. Ex his
apparet ꝙ etiā perfectiores ſancti cuꝫ chr̄o
iudicabūt poteſtate: ⁊ quare quidaꝫ dicunt
iudicandi alij nō iudicandi.

¶ De ordine iudicij ⁊ miniſterio angelorum. b

Cū aūt in euāgelio legatur
Math. 42 ꝙ dñs mittet angelos ſuos qui colligent de
regno eius oīa ſcandala: ⁊ mittēt iniquos in
caminū ignis. Et itē. Exibūt angeli ⁊ ſepara
būt malos de medio iuſtorū ⁊ mittēt eos in
Math. 24 caminū ignis. Et itē: Mittet angelos ſuos
cū tuba: ⁊ cōgregabūt electos a quatuor uē
Pſal. 49. tis. Et pph̄a dicit: Congregate illi ſanctos
ei⁹. Miniſterio angeloꝝ illa impleri dubi-
tādū nō eſt. Dño eni ueniēte ad iudiciū pre
cedet ante eū ignis quo cōburet facies mū-
di hui⁹: ⁊ peribit celū ⁊ terra: nō ſm̄ ſubſtan
tiā ſed ſm̄ ſpēm que imutabitur: celū quideꝫ
Geñ. j. aereū nō ethereū. Tātū eni aſcendet ignis
in iudicio quātū aſcēderūt aque in diluuio.
Ille autē ignis malis qui reperti fuerint vi-
ui: erit cōſumptio. bonis vō nō. ut ait Aug⁹
De ciui. dei li. 20. ca. 18. Hoc erit incendiū mūdi ſanctis: qđ fuit ca
min⁹ tribus pueris. In quib⁹ ſi aliqd purgā
dū fuerit per illū ignē purgabitur. Alijs vō
nullā igeret moleſtiā. Purgato vō p ignē
mūdo ⁊ ad iudiciū ueniēte dño emittet uox
illa magna qua reſurgēt oēs mortui: ⁊ tunc
Marci. 3. Luce. 3. miniſterio angeloꝝ uentilabitur area: qꝛ bo
ni congregabūtur ibi de quatuor partibus
mūdi angelico miniſterio: quo ⁊ rapientur
j. Theſſ. 4 obuiā chr̄o in aera: reprobis in terra quā di
Matth. 25 lexerūt remanētibus. Et tunc preconia illa
bonoꝝ (Eſuriui ⁊ dediſtis mihi māducare:
⁊ increpationes ille malorū: Eſuriui ⁊ non
dediſtis mihi man. ⁊c̄.) proferentur uel ſo-
no uocali uel alio modo. Deniq₃ proferet
ſnīa ſup utroſq₃. Uenite bñdicti: ⁊ Ite ma
ledicti ⁊c̄. Et miniſterio angeloꝝ virtute dei
Matth. 13. cooperāte mittent mali in caminum ignis:
hoc eſt in infernum.

¶ Poſt iudiciū demões ꝑerūt hoīb⁹ ad puniēdū. e

Et ſolet queri utrū in infer
no malis ad puniēdū pſint demones poſt
iudiciū: quos carnifices tortoreſq₃ anima-
rū ſcriptura appellat. Apl's dicit: ꝙ chriſt⁹ j. Cor. 15.
tūc euacuabit oēs principatū ⁊ ptāte ⁊ vir-
tutē. Dū eni durat mūdus: angeli angelis:
demones demonib⁹: hoīes hoīb⁹ pſunt.
Sꝫ oībus collectis: iā ois prelatio ceſſabit.
¶ Hinc quidā putāt poſt iudiciū demones
nō habere ptāte cruciādi hoīes ſicut modo
ſꝫ ut demones virtute dei cruciari ſine crea
ture miniſterio aſſerunt ſic reprobos hoīes
ibi nō per operationē demonū. Sꝫ virtute di
uina tm̄ eterni ſubijci cruciatib⁹. Premiſſa
tñ auctoritas nō id cogit ſentire: que eſi aſ-
ſerat tūc nec demones demonib⁹ nec hoīes
hoībus preeſſe: non diffinit tñ an demones
preſint hoīb⁹ ad torquēdū: vñ qbuſdā vide
tur eos ſic conſtare hoīb⁹ tortores in pena ſi
cut extiterūt incentores in culpa.

¶ Iſta eſt diſtictio. 47ª hui⁹ q̄rti libri: In qua ma-
giſter poſtq̄ꝫ dñſuꝫ eſt de remuneratiōe ⁊ punitiōe
ꝑcedēte iudiciū gñale. Hic determiat de ipſo iudi-
cio ⁊ ptinētib⁹ ad ipꝫ. Et tria facit. Prio eni agit de
mō iudicij ⁊ aſſeſſorib⁹. Scdo de angelis iudican
dos ad iudiciū ꝯgregātib⁹. Tertio de demonibus
damnatos punietibus. Primū uſq₃ ibi⌊ Non aūt
ſolus chriſtus. ⌋ Scdm uſq₃ ibi⌊ Et ſolet queri. ⌋
Tertiū vō uſq₃ ad finē diſtinctiōis. In ſpeciali ſnīa
magiſtri ſtat in tribus ꝓpoſitionibus: q̄rum pma
eſt hec. ¶ In extremo iudicio vniuerſitas ꝑfectoꝝ
iudicabit collegiū reproboꝝ. Hanc magr̄ inſinuās
ꝓponit primo ꝙ qdam ponūt iudiciū nō uoce uel
ſcriptura ꝓferendū qꝛ apl's dicit illud fieri in ictu
oculi: ſed diuina virtute atteſtātibus cōſciētijs ſin
guloꝝ qua pena uel quo pmio digni ſint. Alij vō
cōtrariū ponūt ⁊ uerba pmiſſa apl'i de reſurrectio
nis ſtatu ⁊ nō de iudicio intelligūt. Poſtea dicit ꝙ
nō ſolū chr̄s iudicabit ſed vniuerſitas ꝑfectoꝝ cū
eo qui per duodecim ſedes intelliguntur ut per duo
decim tribus iſrael vniuerſitas iudicādorum deſi
gnet. Judicabūt aūt ſancti nō ſolū coopatione ſed
etiā aucte ⁊ poteſtate: que tñ ſit illa eoꝝ poteſtas
in iudicādo: anteq̄ꝫ videat ſciri non pōt: niſi quis
hoc dina reuelatione didicerit. Poſtea dicit ꝙ q̄tu
or erūt ordines in iudicio. Alij eniꝫ iudicant ⁊ pere
unt: alij vō nō iudicant ⁊ peūt. Alij vō iudicant ⁊
ſaluant: alij nō iudicant ⁊ ſaluant ſicut per exēpla
declarat. ¶ Scda ꝓpō eſt hec: Miniſterio ange-
loꝝ cōgregabunt ad iudiciū exercitus iudicādoꝝ.
Hāc magr̄ ponēs oſtendit qd angeli faciāt: ⁊ dicit
ꝙ eoꝝ miniſterio ꝯgregabunt omnes ad iudiciuꝫ
quoꝝ miniſterio ignis ꝯflagrationis precedet quo
cōburet facies vniuerſi. ſ. hui⁹ mūdi: ⁊ tātū aſcēdet
q̄tuꝫ aſcenderūt aque in diluuio: purgato aūt per
ignē mūdo diuina virtute ⁊ angeloꝝ miniſterio re
ſurgent boni ⁊ angeloꝝ miniſterio rapient obuiā
chr̄o in aera. Reprobi vō in terra quā dilexerūt re
manebūt. Poſtea ſequit iudiciū diſtrictū ⁊ ultimū:
⁊ ultima ſnīa iudicis ꝓferet qua ꝓlata iuſti ibūt
ad vitā eternā. Mali vō angeloꝝ miniſterio vir-
tute dei coopante mittent in infernū. ¶ Tertia ꝓ
poſitio eſt hec: Reprobi damnati per extremū iu-
diciū punient in inferno miniſterio demonū. Hāc
magr̄ ponēs querit. Utrū homines poſt iudicium
puniant in inferno virtute demonū. Et reſpondet
ſm̄ Iſiō. ꝙ nō: qꝛ poſt iudiciū ceſſabit omnis prela
tio. Alij vō dicunt ꝙ qui fuerunt incentores in cul
pa erūt tortores in pena. Et tm̄ in ſpeciali ⁊c̄.

¶ De forma iudicis. a

Diſtinctio. XLVIII. De forma ⁊ ptāte iudicis.

Solet etiā queri ī qua
forma chr̄s iudicabit. In forma
utiq₃ ſui iudicabit: que oīb⁹ in iu-
dicio apparebit ut videāt mali in quē pupu
Iſa. 26. ſm. 70. gerunt. Diuinitatē vō eius mali nō videbūt.
Uñ Iſaias: Tollat impius ne videat gloriā
dei. Humanitatē videbūt ut timeāt: diuini-
tatē vō nō: ne gaudeāt. Diuinitas enim ſine
gaudio videri non poteſt.

¶ Qꝫ apparebit tunc in forma ſerui. b

Sed cū in forma humana
cōſtat eū appariturū: querit an in forma il-
la glorioſa appareat ſicut uere eſt: an in for-
ma qualis in paſſione extitit. Quidā putāt
a malis talē videri qualē crucifixerūt. i. infir
Zach. 12. mū: qꝛ dicit ſcriptura ut videāt in quē pupu
Sup Joā. tr̄ct m. li. j. ca. 16. ⁊ 17. ſm̄ ſpecialit̄. gerūt. Sꝫ aperte Aug⁹ dicit formā ſerui glo
rificatā a bonis ⁊ a malis tūc videri ſic. Cuꝫ
in forma ſerui glorificata iudicātē viderint
boni ⁊ mali: tollet impius ut nō videat cla-
ritatē dei que deus eſt: quā ſoli mūdo corde
Quare chr̄s dr̄ iudicaturus. Jōis. 5. videbūt: qđ erit eis vita eterna. Forma ergo
humana in chr̄o glorificata videbit a cun-
ctis: vñ ⁊ chr̄s dicit iudicaturus: qꝛ filius ho
minis eſt. Ita eni legit in euāgelio Joānis.
Et poteſtatē dedit ei iudiciū facere: qꝛ filius
hoīs eſt. Nō ꝙ ipſe ex virtute hoīs ſit iudi
caturus: uel ꝙ ipſe ſolus ſine patre ⁊ ſpū ſcō
Joā. 5. iudiciuꝫ ſit facturus: ſꝫ qꝛ ipſe ſolus in for-
ma ſerui iudicās bonis ⁊ malis videbit. Cū
ergo pater nō iudicat quenq̄ꝫ ſed oēꝫ ptātēꝫ
dedit filio: nō ita eſt intelligēdū quaſi filius
ſolus iudicet ⁊ nō pr̄: ſꝫ qꝛ forma filij huma-
na cūctis in iudicio apparebit: nō in forma
infima ſed glorioſa. Judicabit aūt ex virtute
diuinitatis nō ſine pr̄e ⁊ ſpū ſcō: ⁊ appare-
bit terribilis impijs: ⁊ mitis iuſtis. Erit eniꝫ
terror malis ⁊ lumē iuſtis.

¶ Quare ſm̄ formam ſerui dicitur chriſtus ſuſci-
taturus corpora. c

Et ſicut dicitur chriſtus ſm̄
formā ſerui iudicaturus propter cām pmiſ-
ſaꝫ: ita ēt dicit ſuſcitaturus corpa mortuoꝝ
ſm̄ humanitatē cū tñ virtute diuinitatis ſit
ſuſcitaturus: nō humanitatis. Sꝫ hac rōne
illud dicit: qꝛ in humanitate ſuſcepit qđ eſt
cā nr̄e reſurrectionis. i. paſſionem ⁊ reſurre
ctionē. Ideo ei aſcribitur ſm̄ hoīeꝫ ſuſcita-
tio mortuoꝝ. Uñ Aug⁹. Per uerbū filium Sup Joā.
dei fit animarū reſurrectio. Per uerbū fa-
ctū in carne filium hoīs fit corpoꝝ reſurre-
ctio. Itē. Judicat ⁊ ſuſcitat corpa nō pr̄: ſꝫ fi-
lius ſm̄ diſpēſationē humanitatis in qua mi
nor patre eſt chr̄s: in eo ꝙ eſt filius dei eſt vi
ta que viuificat aīas: in eo ꝙ eſt fili⁹ hoīs: iu
dex. Ecce ſm̄ formā humanitatis dr̄ ſuſcita
turus corpa ⁊ iudicaturus. Judicaturus au
tē qꝛ illa forma cunctis in iudicio appebit: ⁊
ſuſcitaturus qꝛ in eadē forma meritū ⁊ cau-
ſaꝫ reſurrectionis nr̄e ſuſcepit. Et qꝛ ſm̄ ean
dē formā uocē dabit qua mortui de monu-
mentis reſurgent ⁊ procedēt. Scdm ꝙ deus
eſt: viuificat aīas nō pr̄ tm̄: qꝛ non tm̄ pr̄ vita
eſt: ſed ⁊ filius cū eo ⁊ ſpūs ſcūs eadē vita eſt
que pertinet ad aīaꝫ nō ad corpus. Corpus
eni nō ſentit vitā ſapientie: ſed aīa que illumi
nat a lumine eterno. Lꝫ ergo chr̄s potentia
diuinitatis viuificet aīas ⁊ ſuſcitet corpa ⁊ iu
dicet: nō ocioſe tñ ⁊ ꝑter rōnē ei ſm̄ formā
dei tribuit viuificatio aīarū ⁊ ſm̄ formā ſer
ui iudicium ⁊ reſuſcitatio corpoꝝ.

¶ De loco iudicij. d

Putāt qdā dñꝫ deſcēſuruꝫ
in uallē Joſaphat in iudicio: eo ꝙ ipſe p Jo
helē pph̄aꝫ ſic loqtur: Cōgregabo oēs gen Johel. 3.
tes: ⁊ deducā eas in uallē Joſaphat: ⁊ diſce
ptabo ibi cū eis. In cui⁹ capl'i expoſitiōe ita
reperi: Hoc quidā pueriliter intelligūt ꝙ in
ualle que eſt in latere mōtis oliueti deſcēſu-
rus ſit dñs ad iudiciū: qđ friuolū eſt: qꝛ non
in terra: ſed in ſpatio hui⁹ aeris ſedebit con
tra locū mōtis oliueti ex quo aſcendit: ⁊ ſi-
cut Joānes chryſoſtom⁹ dicit: Angeli defe
rent ante eū ſignū crucis: vñ in euāgelio ue
ritas dicit: Et tūc apparebit ſignū filij hoīs Math. 24
⁊c̄. Joſaphat aūt interpretatur iudiciuꝫ do-
mini. In uallē ergo Joſaphat. i. iudicij dñi
ꝯgregabūtur oēs ipij. Juſti vō nō deſcēdēt
in uallē iudicij. i. dānationē: ſꝫ in nubib⁹ ele- j. Theſſa. 3
uabuntur obuiam chriſto.

¶ De qualitate lumiariū ⁊ tēporis poſt iudiciū. e

Ueniēte āt ad iudiciuꝫ dño
ī fortitudīe ⁊ ptāte magna: ſol ⁊ luna dicunt Luce. 21.
Math. 24
obſcurari: nō ſui lumīs ꝑuatiōe ſꝫ ſupuēiēte Luce. 21.

Universidad de Deusto
Biblioteca

maioris luminis claritate. Uirtutes quoqꝫ
celorũ.i.angeli dicunt moueri nõ metu dã
nationis uel aliqua perturbatione pauoris:
ſed quadã admiratione eorũ que viderint.
Job.26. Unde Job: Colũne celi pauent aduentum
eius. Ante diẽ vo iudicij ſol ⁊ luna eclipſim
Joel.2.⁊.3. patientur: ſicut Johel teſtat̃ dicẽs: Sol con
uertetur in tenebras ⁊ luna in ſanguinẽ an-
teq̃ꝫ ueniat dies dñi magnus ⁊ horribilis.
Magnus vo dr̃ propter magna que ibi fi-
Iſa.65. ent. Cũ autẽ factũ fuerit celũ nouuꝫ ⁊ terra
noua: tũc erit lux lune ſicut lux ſolis: teſtãte
Iſa.30. Iſaia: ⁊ lux ſolis ſeptẽpliciter.i.ſicut lux ſe-
ptẽ dierũ: q2 quãtũ luxit ſol in prima ꝯditio
ne ſeptẽ dierũ ante pctm̃ primi hois: tantuꝫ
lucebit poſt iudiciũ. Minorata enĩ fuit lux
ſolis ⁊ lune aliorũqꝫ ſyderũ per pctm̃ primi
hois: ſed tũc recipiet ſol mercedẽ ſui laboris
q2 ſeptẽpliciter lucebit ⁊ tũc nõ erit viciſſitu
Zach.14. do diei ⁊ noctis: ſed tñ dies. Unde Zacha
rias. Et erit dies vna que nota eſt dño: nõ di
es neqꝫ nox: ⁊ in tpe ueſpere erit lux q2 tũc
nõ erit uarietas diei ⁊ noctis que modo eſt:
ſed cõtinua dies ⁊ lux. Iſaias tñ videtur di-
cere ꝙ tũc nõ luceat ſol uel luna loquẽs cõ-
gregationi ſcõꝝ. Non erit ibi inquit ampli
Iſa.60. us ſol ad lucẽdũ per diẽ: nec ſplẽdor lune il
luminabit te: ſed erit tibi dñs in lucẽ ſempi-
ternã. Sed his uerbis nõ negat ſolẽ ⁊ lunaꝫ
tũc lucere: ſed ſignificat his qui tunc erũt in
eterna btitudine: nullũ lucis uſum preſtare:
q2 ut ait Hiero9 ſuper eũdẽ locũ. Celi ⁊ ter
Hiero9 li.10. re ſolis atqꝫ lune nobis ceſſabit officium ⁊
erit ipſe domin9 lumẽ ſuis in perpetũ. Põt
etiã intelligi illud Iſaie ea rõne dictũ: q2 ſol
⁊ luna tũc nõ habebũt ortũ ⁊ occaſuꝫ ſicut
De ordine creaturarũ. 1.ca.5. nũc. Unde Iſid. illud Iſaie quaſi exponẽs
ait: Poſt iudiciũ ſol laboris ſui mercedẽ ſu
Iſa.30. ſcipiet. Unde ꝓpha. Lucebit ſeptẽpliciter
⁊ nõ ueniet ad occaſum nec ſol nec luna: ſꝫ
in ordine quo creati ſunt ſtabũt: ne impij in
tormẽtis ſub terra poſiti fruantur luce eoꝝ.
Unde Abacuc. Sol ⁊ luna ſteterũt in ordi
Abacuc.3. ne ſuo. Ecce aperte dicit ſolẽ ⁊ lunã tũc luce
re: ſed ſtabiliter permanere: ubi etiã ſignifi-
cat īfernũ ẽẽ ſub terra. Si vo q̃rit̃ qs ſit uſus
lucis ſolis ⁊ lune tũc? Fateor me ignorare
quia in ſcripturis non memini me legiſſe.

Iſta eſt diſtinctio.48a hui9 q̃rti libri: In qua ma
giſter poſtq̃ꝫ oſtẽſuꝫ eſt q̃modo fiet iudiciũ genera-
le quãtũ ad modũ iudicij ⁊ miniſtros iudicis: hic
agit de eo q̃tũ ad pſonã iudicis. Et tria fac̃. Pmo
enĩ oſtẽdit in qua forma chr̃s ad iudiciũ uenięs ap
parebit. Scdo ſubdit locũ ubi iudicabit. Tertio an
nectit q̃modo corpibus celeſtibus poſt iudiciũ ma
iorẽ claritatẽ dabit. Primũ uſqꝫ ibi[Putãt gdã.]
Scdm uſqꝫ ibi[Ueniẽte aũt ad iudiciũ.] Tertiũ
uſqꝫ ad finem diſtinctionis. In ſpeciali ſnĩa magr̃i
ſtat in tribus ꝓpõnib9 q̃rum pma eſt hec. Chr̃s
appens in forma humana iudicabit viuos ⁊ mor-
tuos virtute diuina. Hanc magr̃ inſinuãs ꝓponit
pmo chr̃m ſm formã hominis iudicaturuꝫ eſſe: q2
deitas a malis videri nõ pt̃. Poſtea dicit ꝙ iudica
bit in forma hoĩs glorioſa in qua deus a bonis ⁊ a
malis videbitur. Addit aũt ꝙ iudicabit virtute di
uinitatis. vnde qd̃ dicit̃ in Joã. ꝙ pater dedit ptã
teꝫ iudiciũ facere q2 filius hominis eſt: nõ eſt tñ
intelligẽdũ ꝙ ex virtute humanitatis ſit iudicatu
rus: uel ꝙ ipſe ſolus ſine patre ⁊ ſpiritu ſctõ iudi-
ciũ ſit facturus: ſed q2 ipſe ſolus in forma ſerui iu-
dicãs a bonis ⁊ a malis videbit̃: ſꝫ quẽ etiã modũ
intelligendũ eſt ꝙ pater nõ iudicabit quenq̃ꝫ: ſed
oẽ iudiciũ dedit filio. Addit etiã ꝙ chr̃s apparebit
terribilis impijs: iuſtis autẽ mitis. Erit enĩ terror
malis ⁊ lumẽ iuſtis. Poſtea declarat per ſimile qd̃
dixerat ſicut enĩ ſm formã ſerui chr̃s dicit̃ iudica-
turus ꝓpter dictã cãm virtute gdẽ diuinitatis: ita
etiã virtute diuinitatis ⁊ nõ humanitatis reſuſcita
bit mortuos: tñ ſm formaꝫ humanã ſibi ſuſcitatio
mortuorũ attribuit̃: q2 in ea meritũ ⁊ cãꝫ noſtre re
ſurrectionis: ſicut ⁊ etiã redẽptionis accepit: ⁊ paſ
ſionẽ ⁊ reſurrectionẽ: qd̃ auc̃tibus ꝯfirmat. Se
cũda ꝓpoſitio eſt hec: Ut dicit Johel ꝓpheta ual-
lis Joſaphat eſt locus extremi iudicij. Hanc magr̃
īſinuãs ponit auc̃tẽ Johel.2.c. ubi Johel dicit. Iu-
dicabit chr̃s in ualle Joſaphat q2 in ſpatio illi9 ae-
ris ſedebit: uel q2 ad litterã cũ multis ibi diſcepta-
bit in iudicio. Ponit etiã effectũ iudicis: q2 eo viuẽ
te in fortitudĩe magna ⁊ ptãte ad iudiciũ ſol ⁊ luna
dicunt̃ obſcurari nõ ꝓpter ſui luminis pũationẽ ſꝫ
ꝓpter claritatẽ iudicis ſupueniẽtẽ. Dicunt̃ etiam
virtutes celoꝝ ideſt angeloꝝ moueri ex ammira-
tione viſoꝝ nõ metu dãnationis nec perturbatio-
ne pauoris. Poſtea dicit: ꝙ ante diẽ iudicij ad lit-
terã ſtelle obſcurabunt̃ ⁊ eclipſim patient̃ ut oſtẽ
dit auc̃te Johelis dicẽtis. Sol ꝯuertet̃ in tenebras
⁊ luna in ſanguinẽ anteq̃ꝫ ueniet dies dñi magna
⁊ horribilis. Tertia ꝓpoſitio eſt hec: Celi lumia
ria facta in mũdi innouatione erũt q̃ꝫ nũc ſunt luci
diora. Hãc magr̃ īſinuãs dicit ꝙ poſt iudiciũ facta
innouatione mundi huius luminaria maiorẽ clari
tatẽ recipient: qd̃ auctoritate Iſaie ꝓbat. Tertio vi
deꝫ erit lux lune ſicut lux ſolis ⁊ lux ſolis ſeptem
pliciter. Si enim omnia ꝓpter peccatum hominis
deteriora ſunt: ita poſt reparationẽ eius oĩa melio-
rabuntur: ⁊ ſi que auctoritates vident̃ dicere ſolẽ
⁊ lunã ceſſare intelligendũ eſt quãtũ ad motũ uel
q2 beati eoꝝ lumine nõ indigebũt. Quis tñ tũc fu
turus ſit uſus ſolis ⁊ lune dicit ſe ignorare: poteſt
tñ dici probabiliter ꝙ eſt in decorẽ ⁊ pfectionẽ vni
uerſi ⁊ in manifeſtationẽ laudis. Et tñ in ſpeciali.

De differentia manſionũ in celo ⁊ inferno. a

Diſtinctio XLIX. De ſtatu ⁊ cõditiõe hoĩꝝ poſt iudiciũ. Aug9 in en chirid. 79. ul. 90.

Poſt reſurrectionẽ vo
facto vniuerſo ipletoqꝫ iudicio: ſu
os fines hẽbũt ciuitates due: vna
chr̃i alia diaboli: vna bonoꝝ altera maloꝝ:
utraqꝫ tñ angeloꝝ ⁊ hoiuꝫ. Iſtis uolũtas ul
lis facultas nõ poſit ẽẽ peccãdi ul̃ ulla ꝯditio
moriẽdi. Iſtis in eterna vita felicit̃ viuẽtib9:
illis īfelicit̃ in et̃na morte ſine moriẽdi pote
ſtate durantibus: qm̃ utriqꝫ ſine fine. Sed in
beatitudine iſti: alius alio preſtabilius in mi
ſeria vo illi: alius alio tolerabilius perma-
nebũt. Ex his apparet ꝙ ſicut boni differen
ter glorificabunt̃: alij magis: alij minus ita ⁊
mali differenter in inferno puniẽtur. Sicut
Joã.14. enĩ in domo pr̃is.i. in regno celoꝝ manſio-
nes multe ſunt.i. premioꝝ dr̃ie: ita ⁊ in gehẽ
na diuerſe ſunt mãſiones.i. ſuppliciorũ dif-
Joã. chryſ. ferentie. Oẽs tamẽ eternã penã patientur ſi
Matth.20 cut omnes electi eũdẽ habebũt denariũ quẽ
paterfamilias dedit oĩbus qui operati ſunt
in vinea. Noĩe denarij aliquid oĩb9 electis
cõmune intelligitur.ſ. vita eterna: deus ipſe
quo oẽs fruentur: ſed impariter. Naꝫ ſicut
erit differens clarificatio corporũ: ita dif-
ferens gloria erit animarũ. Stella enim a
1.Cor.15. ſtella.i. electus ab electo differt in claritate
mentis ⁊ corporis. Alij enĩ alijs vicini9 cla
riuſqꝫ dei ſpẽm contemplabuntur: ⁊ ipſa cõ
tẽplãdi differentia diuerſitas mãſionũ uoca
Matth.20. tur. Domus ergo eſt vna.i. denarius eſt vn9
ſed diuerſitas eſt ibi mãſionũ.i. differẽtia cla
ritatis: q2 vnũ eſt ⁊ ſũmũ bonũ beatitudo ⁊
vita oĩuꝫ.i. deus ipſe. Hoc bono oẽs electi
perfruẽtur ſꝫ alij alijs plenius. Perfruẽtur
autẽ vidẽdo per ſpẽꝫ nõ per ſpeculũ in enig
1.Cor.14. mate. Habere ergo vitã eſt videre vitã.i. co
Joan.17. gnoſcere deũ in ſpecie. Unde ueritas ait in
euãgelio: Hec eſt vita eterna ut cognoſcãt
te uerũ deũ ⁊ quẽ miſiſti Jeſum chr̃iſtũ eſſe
vnũ ⁊ ſolũ uerũ deũ hoc eſt habere vitam.i.
cognoſcere te nõ eſt ipſa cognitio que tu es:
ſꝫ per cognitionẽ hr̃e bonũ qd̃ tu es.i. vita.

Si omnes homines uolunt eſſe beati. b

Solet etiam queri de beati
tudine utrũ eam omnes uelint ⁊ ſciant que
In li.14. de trinitate. ſit uera beatitudo? De hoc Aug9. in.13.li. de
tri. ita differit. Mirũ eſt cũ capeſcende reti
nẽdeqꝫ btitudinis uolũtas vna ſit oĩuꝫ: vn-
de tãta exiſtat de ipſa beatitudine rurſus di-
uerſitas uolũtatũ: nõ ꝙ eã aliquis nolit: ſed
ꝙ nõ omnes eam norint. Si enĩ eã omnes
noſcerent nõ ab alijs putaret̃ ẽẽ in virtute ai
ab alijs in uoluptate corpis: ab alijs atqꝫ ali
is alibi atqꝫ alibi. Quõ ergo oẽs amant qd̃
Aug9.15. de tri. c.altio. nõ oẽs ſciũt? Quis põt amare qd̃ neſcit: ſi-
cut ſupra diſputaui? Cur ergo btitudo ama
tur ab omnibus: nec tñ ſcitur ab oĩbus? An
forte ſciunt omnes que ipſa ſit: ſed non oẽs
ſciunt ubi ſit: ⁊ inde cõtẽtio eſt? An forte fal
ſum eſt qd̃ pro uero poſuim9 beate viuere
oẽs hoĩes uelle? Si enim beate viuere eſt
(uerbi gratia) ſm animi virtutem viuere:
quomõ beate viuere vult qui hoc non vult?
Nõne uerius diximus hõ ille nõ vult beate
viuere: q2 nõ vult ſm virtutẽ viuere: quod ſo
lũ eſt beate viuere? Nõ ergo oẽs beate viue
re uolunt: imo pauci hoc uolunt: ſi non eſt
beate viuere niſi ſm virtutẽ animi viuere qd̃
multi nolũt. Ita ne falſuꝫ erit vnde nec ipſe
Cicero dubitauit? Ait eniꝫ: Beati certe oẽs Idẽ Cicero
ẽẽ uolumus? Abſit ut hoc falſum ẽẽ dicam9
Quid ergo? An dicendũ eſt etiã ſi nihil aliõ
ſit beate viuere q̃ꝫ ſm virtutẽ animi viuere:
tñ ⁊ qui hoc nõ vult: beate viuere vult? Ni-
mis quidẽ hoc videt̃ abſurdũ. Tale enĩ eſt
ac ſi dicamus: qui nõ vult beate viuere: bea-
te vult viuere. Iſtã repugnãtiã quis audeat?
quis ferat? ⁊ tamẽ ad hãc ꝯtrudit neceſſitas
ſi ⁊ oẽs beate viuere uelle uerũ eſt: ⁊ nõ oẽs
uolũt ſic viuere: quõ ſolũ viuitur beate. An Aug9 li.13. c.5. de trini.
illud ab his anguſtijs poterit nos eruere: ſi
dicam9 nihil eſſe beate viuere niſi viuere ſm
delectationẽ ſuã: ⁊ ideo falſum nõ ẽẽ ꝙ oẽs
beate viuere uelint: q2 omnes ita uolunt ut
quẽq̃ꝫ delectat? Sed id quidẽ falſũ eſt. Uel
le enĩ qd̃ nõ deceat: eſt ẽẽ miſerrimuꝫ. Nec
tã miſerũ eſt nõ adipiſci qd̃ uelis q̃ꝫ adipi-
ſci uelle qd̃ nõ oporteat. Quis ita cecus ſit
ut dicat aliquẽ ideo beatũ: q2 viuit ut vult:
cũ profecto ⁊ ſi miſer ẽẽt: minus tamẽ eſſet ſi
nihil eorũ que perperã uoluiſſet habere po
tuiſſet? Mala enim uolũtate uel ſola miſer
quiſqꝫ efficitur: ſꝫ miſerior cũ deſideriũ ma-
le uolũtatis implet̃. Quapropter: qm̃ ueruꝫ
eſt ꝙ oẽs hoĩes ẽẽ beati uelint. idqꝫ ardẽtiſ-
ſimo amore appetãt: ⁊ propter hoc cetera
quecũqꝫ appetãt: nec quiſqꝫ põt amare qd̃
oĩno quid uel quale ſit neſcit: nec põt neſci-
re quid ſit qd̃ ſe uelle ſcit: ſequitur ut oẽs bea
tã vitã ſciant. Oẽs aũt beati habẽt qd̃ uolũt
quãuis nõ oẽs qui hñt qd̃ uolunt cõtinuo
ſint beati. Continuo autẽ miſeri ſunt qui ul̃
nõ habẽt qd̃ uolunt uel id hñt qd̃ non recte
uolunt. Beatus ergo nõ eſt niſi qui ⁊ hẽt Quis ſit beatus.
oĩa que vult ⁊ nihil vult male. Ille qppe btẽ
viuit qui viuit ut vult: nec male aliqd vult.
Cũ ergo ex his duobus cõſtet beata vita:
lꝫ in malis ſit aliqs bon9: nõ tamẽ niſi finitis
oĩbus malis eſt beat9. Cũ ergo ex hac vita:
q in his miſerijs fidelis ⁊ bon9 ẽ uenerit ad
btãꝫ vitã: tũc erit uere qd̃ nũc nullo mõ eſſe

Universidad de Deusto Biblioteca

pōt ut ſic hō viuat quō vult. Nō eni ibi uolet male viuē: aut uolet aliqd qđ deerit: aut deerit aliqd qđ uoluēit: qcqd amabiṫ aderit nec deſiderabiṫ qđ non aderit. Et oē qđ ibi erit bonū erit: ⁊ ſūmus deꝰ ſūmū bonū erit: ⁊ qđ eſt oīno beatiſſimū: ita ſemꝑ fore certū erit. Beatos aūt eē ſe uelle oīuꝫ hominū eſt: beatos ſe eē uelle oēs in corde ſuo vidēt: nec tñ oīuꝫ eſt fides q̄ ad btitudinē ꝑuenit.

¶ Si quid de deo cognoſcit aliquis qđ ibi nō intelligant omnes. c

Solet etiā queri utrū aliqd de deo cognoſcat aliquis magis meritus ut Petrus: qđ nō cognoſcat aliquis minꝰ meritus ut Linꝰ: Pluribꝰ videṫ ꝙ oīa de deo ad btitudinē ſpectātia oēs coiter electi cognoſcāt: ſed differenter. Nihil eni in deo noſcibile maius digniuſqꝫ videṫ q̄ꝫ eū intelligere trinū ⁊ vnū. Hoc aūt omnes tūc ꝑ ſpeciez cognoſcēt. Vñ ſequiṫ ut nō ſit aliquid beatitudini ptinēs incognitū alicui btoꝝ. Oēs ergo cūcta illa videbūt quoꝝ cognitio ſeruit btitudini ſed in modo vidēdi differēt. Alius enim alio magis: alius alio minus fulgebit.

j. Coꝝ. 15.

¶ De paritate gaudij. d

Solet ēt queri an i gaudio diſpares ſint: ſicut in claritate cognitionis differūt. De hoc Augꝰ ait. Multe māſiōes in vna domo erūt. ſ. uarie p̄mioꝝ dignitates: ſꝫ ubi deꝰ erit oīa in oībꝰ: erit ēt in diſpari claritate par gaudiū: ut qđ habebūt ſinguli: cōe ſit oībꝰ: qꝛ ēt gloria capitis oīuꝫ erit ꝑ vinculū charitatis. Ex his datur intelligi ꝙ par gaudiū oēs habebūt: etſi diſparē cognitionis claritatē: qꝛ per charitatē que in ſingulis erit pfecta tñ quiſqꝫ gaudebit de bono alterius quātū gauderet ſi in ſeipſo haberet. Sꝫ ſi par erit cūctoꝝ gaudiū: videtur ꝙ par ſit oīuꝫ btitudo: qđ ꝯſtat oīno non eſſe. ¶ Ad qđ dici pōt ꝙ btitudo par eēt ſi ita eſſet par gaudiū ut etiam par eēt cognitio: ſed qꝛ hoc nō erit: nō faciet paritas gaudij paritatē btitudinis. Pōt ēt ſic accipi par gaudiū ut nō referaṫ paritas ad intēſionē affectiōis gaudētiū: ſed ad vniuerſitatē rerū de quibus gaudebitur: qꝛ de oī re vñ gaudebit vnꝰ gaudebunt omnes.

In li. de ci. dei.

¶ Si maior ſit beatitudo ſanctorū poſt iudiciū. e

Poſt hoc queri ſolet ſi beatitudo ſcōꝝ maior ſit futura poſt iudiciū q̄ꝫ interim: Sine oī ſcrupulo credēdū eſt eos habituros maiorē gloriā poſt iudiciū q̄ꝫ ante: qꝛ ⁊ maius erit gaudiū eoꝝ: ut ſupra teſtatus eſt Augꝰ ⁊ amplior erit eoꝝ cognitio. Vñ Hieroꝰ. Peracto iudicio ampliorem gloriā ſue claritatis deꝰ demōſtrabit electis. Si quē mouet qd opus ſit ſpiritibꝰ defūctorū corpa ſua in reſurrectiōe recipe: ſi eis pōt ſine corpibꝰ ſūma btitudo preberi: difficilis qđ eſt: nec pōt a nobis perfecte diffiniri. Sꝫ tñ dubiū nō eſt ⁊ raptā a carnis ſenſibꝰ hoīs mētē: ⁊ poſt mortē ipſa carne depoſita non ſic videre poſſe incōmutabilē ſubſtātiā. i. deuꝫ: ſicut ſci angeli vidēt: ſiue alia latētiori cā: ſiue ideo qꝛ ineſt ei naturalis quidā appetitus corpus adminiſtrādi: quo retardaṫ quodāmō ne tota intētione pergāt in illud ſummū celū: donec ille appetitus conquieſcat. Porro ſi tale ſit corpus cuiꝰ ſit difficilis ⁊ grauis adminiſtratio ſicut hec caro que corrūpitur multomagis auertiṫ mēs ab illa viſiōe ſūmi celi. Proinde cū hoc corpus iam non aīale ſed ſpūale receperit equata angelis habebit perfectū nāe ſue modū obediens ⁊ iperās viuificata: ⁊ viuificās tā ieffabili facilitate: ut ſit ei glīe qđ fuit ſarcine.

Sup Oſee 6. uel. 8. ſup illō. Viuifica. nos poſt tres dies.

Sup Geñ. 12.

j. Coꝝ. 15.

¶ Iſta eſt diſtictio. 49ᵃ huiꝰ q̄rti libri: In q̄ magr̄ poſtq̄ꝫ oſtēſuꝫ eſt de ptinētibꝰ ad iudiciū generale: hic ꝯſeq̄nter agit de finali remuneratiōe bonoꝝ. Et circa hoc tria facit. Primo eni diſtīguit remunerādoꝝ. ſ. bonoꝝ ⁊ maloꝝ meritū. Scđo gdē ſubdit quō oībꝰ ineſt btitudinis deſideriū. Tertio ēt ꝯſeq̄nter annectit nō oēs eq̄liter hīe btitudis p̄miū. Primū uſqꝫ ibi [Solet ēt queri.] Scđm uſqꝫ ibi [Sed ſi par erit cūctoꝝ.] Tertiū uſqꝫ ad finē diſtictionis. In ſpāli ſnīa magri ſtat i tribꝰ ꝓpōnibꝰ: q̄rū p̄ma ē hec. ¶ Ut ciuitas bonoꝝ poſt iudiciū ꝯſumāda eſt in glīa: ita maloꝝ in miſeria. Hāc magr̄ iſinuās dicit poſt iudiciū ciuitatē bonoꝝ ꝯſumandā eē in glīa: ciuitatē maloꝝ in pena. Que tñ pena ⁊ glīa diuerſimode a diuerſis ꝑticipanṫ. ¶ Scđa ꝓpō eſt hec: Cōſtat oēs hoīem nāliter petere btitudinē. Hāc magr̄ ponēs q̄rit. Quō ſit itelligēdū ꝙ oēs appetūt btitudinē: cū nō oēs cognoſcūt btitudinē mirū eſt quō eā appetūt. Et videṫ rñdere magr̄: ꝙ oēs ſciūt que ſit btitudinis rō: neſciunt tñ ubi talis rō iueniaṫ. Subdit ꝙ nō ſit uera btitudinis rō hīe qđ delectat ſed hīe qđ hō vult ⁊ nihil mali uelle: qđ auc̄tibꝰ ꝓbat. Querit poſtea. Utrū inter bonos vnus alio in deo plura recognoſcat: ⁊ rñdet ꝙ nō ſaltē de ptinētibꝰ ad btitudinē ſed in mō cognoſcēdi eſt differentia. ¶ Tertia ꝓpō eſt hec: In regno celoꝝ nō eſt oīno eq̄lis btitudo electoꝝ. Hāc magr̄ ponēs querit. Utrū differēter deū vidētiū eq̄le ſit gaudiū. Et rñdet ſm quoſdā ꝙ ſic. nō tñ erit beatitudo equalis que nō ſolū in gaudio ſed etiam in cognitione conſiſtit: ſm alios v̄o equale eſt gaudium quo ad oīa de quibꝰ gaudēdū eſt: nō tñ quo ad modū gaudēdi: nec quo ad intētionē affectionum gaudētiū. Poſtea dicit ꝙ ſine dubio btitudo ſanctoꝝ poſt iudiciū maior erit q̄ꝫ ante: qꝛ maius eſt gaudiū ⁊ perfectior erit cognitio. Et tm̄ in ſpāli.

¶ Si mali in inferno peccabunt. a

Diſtin. L. De ſtatu ⁊ cōditiōe dānatorum ⁊ malorum pꝰ iudicium: ⁊ qātum ad ſcīe ⁊ uolūtatem.

Hic oritur queſtio ex premiſſis ducenſ originez. Supra eni Augꝰ loquēs de malis in inferno dānatis: ⁊ bonis in celo glorificatis: dixit: ꝙ nec bonis uolūtas: nec malis facultaſ eē peccādi poterit. Et de bonis quidē cōſtat ſed de malis a quibꝰ uolūtatē malam nō remouet queriṫ: quō ſit uerū eoſ nō poſſe peccare: imo quō uerū ſit eos nō peccare cū malā habeāt uolūtatē: Quidā autumāt illā uolūtatē nō eſſe peccatū: ſed ſuppliciū tm̄. Alij v̄o peccm̄ eē fatentur ſed per illud eos nō mereri aliquā penā: qꝛ nō eſt ibi locus merēdi. Illud ergo peccm̄ dicūt nō eē meritū ſupplicij: ſed ſuppliciū mali meriti qđ in hac vita preceſſit. De hoc aūt Augꝰ ita dicit. Tēpuſ acquirēdi vitā eternā in hac tm̄ vita deꝰ hominibꝰ dedit ubi uoluit ēt pniaꝫ eē fructuoſam: iō hic pnia fructuoſa eſt: qꝛ pōt hic hō depoſita nequitia bñ viuere: ⁊ mutata uolūtate merita ſimul opaqꝫ mutare: ⁊ ea gerere que deo placeant. Qđ qui in hac vita nō fecerit: hēbit quidē pniaꝫ in futuro ſeculo de malis ſuis: ſꝫ indulgētiā in cōſpectu dñi non inueniet: qꝛ etſi erit ſtimulus penitudinis: tñ nulla erit ibi correctio uolūtatis. A talibus eni ita culpabitur iniquitas ſua: ut nullatenus ab eis poſſit uel diligi uel deſiderari iuſtitia. Uolūtas eni eoꝝ talis erit ut habeat ſemꝑ in ſe malignitatis ſue ſuppliciū nunq̄ꝫ tñ recipe poſſit bonitatiſ affectū. Quia ſicut illi qui cū chr̄o regnabunt nullas in ſe male uolūtatis reliquias habebūt: ita illi qui erūt in ſupplicio eterni ignis cū diabolo ⁊ angelis eius deputati: ſicut nullā habebūt ulteriꝰ requiē ſic bonā nullatenꝰ poterunt habere uolūtatē. Et ſicut coheredibꝰ chr̄i dabiṫ perfectio grē ad eternā gloriā: ita cōſortibꝰ diaboli cumulabit ipſa malignitas penā: quando exterioribꝰ deputati tenebris: nullo illuſtrabūtur interiori lumine v̄itatiſ. Ex his apparet reprobos in inferno pniam ſic geſturos: ut per eā prauā uolūtatē nō deſerant: ⁊ illa maligna uolūtas erit eis ad cumulū pene: per quā tamē nō merebuntur: qꝛ nullus meretur niſi in hac vita.

Soluit ſm diuerſos.

In li. de fide ad petꝝ.

Math. 25.

¶ Quare dicuntur tenebre exteriores. b

Hic queri poteſt quare ille tenebre quibus inuoluētur mali in gehēna dicunṫ tenebre exteriores: Quia tunc mali penitus extra lucē corpalē ⁊ ſpūalē. ſ. deum erūt. Nūc eni etſi patianṫ tenebras in cecitate mentis: nō tñ penitus extra lucē dei ſūt nec corpali luce priuātur. De hoc Augꝰ ſic ait: Ira dei ⁊ in iudicio erit: ⁊ hic eſt in cecitate mētis cū dantur mali in r̄eprobū ſenſuꝫ. Ibi exteriores tenebre erunt: qꝛ tūc peccatores penitus erūt extra deū. Quid eſt eniꝫ penitꝰ eē extra deū niſi eē in ſūma cecitate. Siquidē hitat deꝰ lucē inacceſſibilē. Hee āt tenebre hic iā incipiūt in peccāte cū ab interiori dei luce ſecludiṫ: ſed nō penitus dum in hac vita eſt. Ecce quare ibi peccator dicitur pati exteriores tenebras ⁊ nō hic: qꝛ ibi ſecludeṫ penitꝰ a luce dei qđ nō hic. Sꝫ quō intelligēda eſt illa ſecluſio: An quia non videbūt deū per ſpeciē: Sed nec aliqs videt hic deū per ſpeciem: an per diſſimilitudinē quā facit peccatū inter deū ⁊ hominē: Sed ⁊ hic multi per grauia peccata elongantur a deo. An quia deū odiūt ita ut uelint deuꝫ nō eſſe: Sed ⁊ hic multi deū oderūt: de quibus ſcriptū eſt: Superbia eorū qui te oderunt aſcendit ſemper. Que eſt ergo illa elongatio: Sane exteriores tenebre itelligi poſſunt quedā malignitas odij ⁊ uolūtatiſ que tūc excreſcet in mētibus reproborū: ⁊ quedā obliuio dei: qꝛ tormētoꝝ interioꝝ ⁊ exterioꝝ doloribus adeo afficienṫ ⁊ turbabunṫ: ut ab illis ad cogitādū aliquid de deo vix uꝉ raro uel nunq̄ꝫ mentē reuocēt. Ut q nimio premūtur pondere: adeo ſtupeſcūt ⁊ turbātur: ut interim in aliā cogitationē nō ſe extēdant: ſed illuc rēdit impetus cogitatiōis ubi ſentitur vis doloris: Sꝫ in hac vita nullus adeo malus eſt: ut penitus ſecludaṫ a cogitatione dei: qꝛ nec perdit appetitū beatitudinis ⁊ quēdā boni amorē quē naturaliter hꝫ rōnalis creatura. Illas aūt exteriores ⁊ profundiſſimas tenebras reprobos perpeſſuros poſt iudiciū dicit Augꝰ opponēs de illo diuite qui in iferno poſitꝰ eleuās oculos vidit Abraā ⁊ in ſinu eiꝰ Laçarū: cuius cōparatione coactus eſt ꝯfiteri mala ſua uſqꝫ adeo ut ⁊ fratres roget ab his premoneri: qđ ante iudiciū factū legitur: ſꝫ poſt iudiciū in profundioribꝰ tenebris erūt impij: ubi nullā dei lucē videbunt cui confiteantur.

Super pſ. 6. ſuper illa uerba Turbatus eſt a furo. ocu. meus.

j. Timo. 6.

Pſal. 73.

Luce. 16.

¶ De animabus dānatoꝝ: ſi quā habent notitiam eorum que hic fiunt. c

Preterea queri ſolet ſi re/

Universidad de Deusto Biblioteca

proborū anime que nūc in inferno cruciātur notitiam habeāt eoꝝ que circa ſuos in hac vita gerūtur: ⁊ ſi aliquo modo doleant ſuper infortunijs ſuorū caroꝝ: Hāc qōnem

Aug⁹ ſuper pſ.108.

Aug⁹ cōmemorat ex parte eā explicās: ex pte vͦo inſolutā relinquēs: ait eni: Queret aliqs an ullus dolor tāgat mortuos de his que in ſuis poſt mortē cōtingūt uel quō ea que circa nos agunt nouerint ſpūs defunctoꝝ: Cui rn̄deo magnā eē qōnē nec in pre

Luce.16.

ſenti differēdā. Uerūtn̄ breuiter dici pōt: ꝙ eſt cura mortuis de ſuis caris: ut de diuite legit: qui dū tormēta apud inferos pateretur: leuauit oculos ad Abraā: ⁊ inter alia dixit. Habeo eni quinqꝫ fratres: mitte aliquē ex mortuis ut teſtet̃ illis ne ⁊ ipſi ueniāt in hūc locū tormētoꝝ. Hn̄t eni mortui curā de viuis quos ſciūt viuere qꝛ nec in locis penarū vident eos: ubi diues ſine fratrib⁹ erat: nec in reqe btōꝝ ubi Laçarū ⁊ Abraā quāuis longe agnoſcebat. Nō tn̄ ideo conſequens eſt eos ſcire que circa caros ſuos aguntur: hic uel leta uel triſtia.

¶ Quomō accipienda ſunt que de Laçaro ⁊ diuite leguntur. d

Siquis aūt querat quomō

intelligat̃ qꝺ de Laçaro ⁊ diuite legit̃: Au

Aug⁹ ſuper Gen̄.li.8.

diat Auguſtini rn̄ſū dicentis. Siquis putat aīas corpe exutas locis corpalib⁹ contineri cū ſint ſine corpe nō deerūt qui faueāt ⁊ diuitē ſitiētē in loco corpali fuiſſe contendāt: ipſamqꝫ aīaz corporeā preparaſſe linguaz: ⁊ ſtillā de Laçari digito cupiſſe. Sꝫ melius eſt dubitare de occultis: qꝫ litigare de incertis: diuitē in ſupplicio pauperē in refrigerio eē nō dubito. Sꝫ quō intelligat̃ diuitis lingua: digitus laçari: flāma iferni: ſin⁹ Abrae ⁊ huiuſmodi: vix a māſuetis ⁊ cōtentioſis nunqꝫ inuenit̃.

¶ Si ſe vident boni ⁊ mali. e

Solet ēt queri utrū viciſſiz

ſe videāt illi qui ſunt in iferno ⁊ illi qui ſunt in gloria: Sicut ſancti tradūt ⁊ boni malos ⁊ mali bonos vident uſqꝫ ad iudiciū. Poſt iudiciū vͦo boni videbūt malos: ſed nō mali bonos. Un̄ Grego⁹. Infideles in imo poſiti ante diē iudicij fideles ſuper ſe in requie attēdunt qrū gaudia poſt ꝯtēplari nō pn̄t.

Grego⁹ ſup Lucā.16.in gl.ſup illud Factū eſt āt omel.40.

¶ De chaos inter bonos ⁊ malos. f

Sed cū ſancti malos in tor

mentis videāt: nōne aliqua cōpaſſione erga eos mouentur: nōne eos de tormētis liberari cupiūt: Recole illud euāgelicum qꝺ

Luce.16.

Abraā diuiti rn̄dit. Inter nos ⁊ uos chaos magnū firmatū eſt ut hic qui uolūt hic trāſire ad uos nō pn̄t: neqꝫ inde huc tranſmeare. Quid eſt illud chaos inter bonos ⁊ malos: niſi hinc iuſtitia: inde iniquitas que nullatenus ſociari ualēt. Adeo eni ſancti dei iuſtitie addicti ſunt ut nulla cōpaſſione ad reprobos trāſire ualeāt: nulla pro eis inter ſanctos fiat interceſſio. Quō ergo inde uolunt aliqui tranſire ad illos ſꝫ nō pn̄t: Quia ſi dei iuſtitia admitteret: nō fieret eis moleſta liberatio eoꝝ. Uel ita dicūtur uelle ⁊ nō poſſe: nō qꝛ uelint ⁊ non poſſint: ſꝫ qꝛ etſi uellēt nō poſſent eos iuuare. De hoc ita Grego⁹ ait.

Grego⁹ ſup Lucā.

Sicut reprobi a penis ad gloriā ſcōrū tranſire uolunt ⁊ nō pn̄t: ⁊ ita iuſti per miſericordiā mēte ire uolūt ad poſitos in tormentis ut eos liberent ſed nō pn̄t: qꝛ iuſtorū aīe etſi in nature ſue bonitate miſericordiā habent: iā tūc auctoris ſui iuſtitie coniuncte tanta rectitudine cōſtringuntur: ut nulla ad reprobos cōpaſſione moueantur.

¶ Qꝺ viſa impiorū pena nō minuit btōꝝ glīā. g

Poſtremo queritur an pe

na reproboꝝ viſa decoloret gloriam btōꝝ: an eoꝝ beatitudini pficiat. De hoc ita Gre

Grego⁹ ſup Lucā.16. Fili recordare omel.40.

gorius ait: Apud animū iuſtoꝝ nō obfuſcat beatitudinē aſpecta pena reproboruz: quia ubi iaz cōpaſſio miſerie nō erit minuere beatorū letitiam nō ualebit. Et lꝫ iuſtis ſua gaudia ſufficiāt: ad maiorē tn̄ gloriā vident penas maloꝝ quas per grāz euaſerunt: qꝛ qui dei claritate vidēt: nil in creatura agitur qꝺ videre non poſſint. Nō eſt autē mirāduz ſi

Hiero. ſup Iſaiam in fine ſuper illud. Egredientur celo ⁊c. Iſaie ultio.

ſancti iā imortales reprobos videant mētis intelligentia: cum prophe mortales adhuc videre hec oīa meruerūt. Egredientur ergo electi nō loco ſed intelligentia uel viſiōe manifeſta ad videndū impioꝝ cruciatus: quos vidētes nō dolore afficient̃: ſed letitia ſatiabuntur agētes gratias de ſua liberatione: vi

Iſaie ultio.

ſa impioꝝ ineffabili calamitate. Un̄ Iſaias impiorū tormēta deſcribēs: ⁊ ex eoꝝ viſiōe letitiā bonoꝝ exprimēs ait: Egredient̃ electi. ſ. ⁊ videbūt cadauera virorū qui preuaricati ſunt in me: uermis eoꝝ nō morietur: ⁊ ignis nō extinguetur ⁊ erūt uſqꝫ ad ſatieta

Pſal.57.

tē viſionis oī carni. i. electis. Letabitur enīz iuſtus cū viderit vindictam.

¶ Hec de pedib⁹ ſedentis ſuper ſoliū excelſū quos ſeraphin duab⁹ alis uelabāt ſcriptori ⁊ ſi non auditori commemoraſſe ſufficiat: qui a facie exorſus ſedentis: per media ad pedes uſqꝫ via duce peruenit.

¶ Iſta eſt diſtinctio. 50ᵃ ⁊ ultima huius quarti libri In qua magr̃ poſtqꝫ determinauit de gloria beatoruz: hic ꝯñter declarat de pena maloꝝ. Et circa hꝫ in hac ultima diſtinctione tria facit. Primo eniz inquirit an dānati habeāt facultatez peccādi. Scōo an ſciant ea que aguntur in hoc mūdo. Tertio an ſancti in celo videant dānatoꝝ penam in inferno. Primū facit a pncipio diſtinctionis uſqꝫ ibi ⌊ Preterea queri ſolet. ⌋ Scōꝫ ab inde uſqꝫ ibi ⌊ Poſtremo querit̃. ⌋ Tertio uſqꝫ ad finez diſtinctionis. Et tm̄ in generali. In ſpeciali ſententia magr̃i ſtat in tribus ppoſitionibus: quaꝝ pma eſt hec. ¶ Mala uolūtas dānatoꝝ put exiſtit extra merendi ſtatum eſt pena ⁊ nō culpa nec pctm̄. Hanc magr̃ inſinuans querit primo utruz uerū ſit qꝺ dicit Aug⁹ ꝙ in malis ⁊ dānatis nō eſt facultas peccādi: cum tn̄ cōtinue habeant malam uoluntatē. Et rn̄det ſꝫ quoſdam ꝙ illa mala uoluntas nō eſt pctm̄ ſed pena. ſm̄ alios vͦo eſt culpa ſed per eam nihil demerētur: qꝛ nō ſunt in ſtatu demerendi. Magiſter autē primam opinionē approbat. ſ. ꝙ talis uoluntas ſit pena: qꝛ ſicut cedit bonis ad gloriā ꝙ nō poſſunt habere malam uoluntatē ita malis in penaz ꝙ nō poſſunt habere bonam uoluntatē. Poſtea querit cur mali dicūtur eſſe in tenebris exteriorib⁹. Et reſpondet ꝙ hoc ideo dicit̃ qꝛ penitus erunt a viſione excluſi: tum ppter malitiā uoluntatis tum ppt̃ obliuionē quam in eis cauſabit grauitas tormentorum. Ante iudiciū tamen nō tam pfundas penas patientur ſicut poſt iudicium. ¶ Scōa ppoſitio eſt hec: Dānati qui i iferno tormēta patiunt̃ nō recognoſcunt ea que in mundo aguntur. Hāc magiſter ponens querit. Utrum dānati cognoſcāt ea que in mundo aguntur. Et rn̄det ꝙ non: habēt tamen curam aliquā de ſuis notis quando nō vidēt eos ſecum in tormentis nec in glīa cum btis. Ubi etiam ſubdit ꝙ anime a corporib⁹ ſeparate in locis corporalib⁹ poſſunt detineri ad penaz: ⁊ ponit exēplum de diuite dānato. Qualiter aūt ſint intelligēda de diuite ⁊ Laçaro dicit eſſe dubium ⁊ incertū. ¶ Tertia ppoſitio eſt hec: Ante extremū iudiciū beati in celo abſqꝫ cōpaſſione vident dānatos ⁊ eorum tormēta in inferno. Hanc magr̃ inſinuās querit. An illi qui ſunt in inferno ⁊ qui ſunt in glīa ſe viciſſim ⁊ mutuo videāt. Et rn̄det ꝙ ante iudiciū boni malos ⁊ mali bonos vident: poſt iudiciuz vͦo tn̄ boni malos videbunt ⁊ nō econuerſo. Poſtea querit quō poſſunt videre dānatos abſqꝫ cōpaſſione. Et rn̄det ꝙ hoc ideo eſt: qꝛ uoluntas eoꝝ perfecta eſt ⁊ ꝯformis diuine uoluntati ⁊ iuſtitie. Poſtea querit utrum ex hoc ꝙ ſancti vidēt penas dānatoꝝ eoꝝ gloria minuat̃ uel gaudiuz augeatur. Et rn̄det ꝙ ex hoc eoꝝ glīa ⁊ gaudiuz augebitur qꝺ pluribus auctoritatib⁹ pbat. Ultimo magiſter epilogat finem operi iponens ⁊ tangit Iſaie viſionem. 6. c. qui dicit. Uidi dn̄m ſedentem ſuper ſoliū excelſum ⁊ eleuatum ⁊ plena erat omnis terra. ſ. domus a maieſtate eius ⁊ ea que ſub ipſo erant replebant templum: ſeraphin ſtabant ſuper illud. ſex ale vni ⁊ ſex ale alteri: duab⁹ uelabant faciem eius ⁊ duabus uelabant pedes eius ⁊ duab⁹ uolabant ⁊ clamabant alter ad alterum ⁊ dicebant. Sanct⁹ ſanctus ſanctus dn̄s deus exercituuz plena eſt oīs terra gloria eius: que quidem viſio a Dionyſio ſic exponitur: per ſedentem in ſolio dicit deſignari ipſum deum: per ſolium excelſum ipſam eminētiam diuine nature: per domuz. ſuperiorem ſignificātur excelſiores nature deo magis ppinque que ei⁹ maieſtatem plenius repreſentant: per templum vͦo inferiores creature. ſ. corporales que inferiori modo diuinam participant bonitatem. Huius aūt ſedentis ſuper thronum facies ipſam diuinam eſſentiaz ſignificat: ⁊ ea que in eius eternitate fuerunt ante conſtitutionē mundi. Per pedes vͦo ſignificant̃ ea que poſt finem mundi erunt in gloria beatoꝝ ⁊ in penis dānatoꝝ: per media vͦo ea que curſu medij temporis aguntur. Seraphin aūt faciem ſedentis ſupra thronum ⁊ pedes eius uelare dicunt̃: quia myſteriū eterne diuinitatis ⁊ future beatitudinis ⁊ miſerie ad plenum nō reuelant: ſed duabus alis uelabūt qꝛ de his que medio tempore agunt̃ nos quantū opus eſt miniſterio angeloꝝ inſtruimur. iter quos ſeraphin primatum tenet. Eorūqꝫ uolatus per pceſſum reuelationis eoꝝ in nos demonſtrant. Sic igit̃ magr̃ breuiter ⁊ ſubtiliter epilogat ſpecialiter quantū ad ultimam partem huius qrti libri dicens: ſibi ſufficere cōmemoraſſe predicta de pedib⁹ ſedentis. i. manentis in maieſtate trinitatis ſup ſolium excelſum. i. de his que fiunt in tempore iudicij quos pedes ſeraphin duabus alis uelabāt ⁊ eoꝝ miniſterio non ſunt ad plenuz reuelata. Secundo epilogat generaliter quantum ad totius libri pceſſum dicens qꝛ ipſe exorſus eſt incipiens a facie ſedentis ſuper ſolium excelſum. i. ab ipſa deitate trinitatis de qua in primo libro egit proceſſit per media que de duratione mundi aguntur que ſunt creature ⁊ peccata de quibus egit in 2ᵒ. Reparatio ⁊ virtutes de quibus egit in 3ᵒ libro. Et eccleſiaſtica ſacramenta de quibus egit in prima parte huius quarti libri: duce chriſto qui eſt vita perueniendi uſqꝫ ad pedes. i. uſqꝫ ad ea que in fine mundi ⁊ etiam que poſt mundum aguntur: ſicut reſurrectio corporꝝ: punitio dānatoꝝ ⁊ gloria bonoruz que in delectatione ⁊ cognitione dei cōſiſtit: ut ſic a deo incipiens eius doctrina terminetur in deo qui eſt cauſa a qua omnia ⁊ finis ad quem omnia ordinantur. Cui honor ⁊ gloria decus ⁊ imperiuz in ſecula ſeculorum.

Finit Liber Quartus Magiſtri ſententiarum.

Universidad de Deusto
Bibliote

¶ Tituli in librum ſententiaruꝫ quartum.

Diſt. I. ¶ De ſacramentis. 169
Quid ſit ſacramentum. 169
Quid ſit ſignum. 169
Quo differant ſignum ꝛ ſacramentum. 169
Quare inſtituta ſunt ſacramenta. 169
De differentia ſacramētoꝝ ueterū ꝛ nouoꝝ. 169
De circunciſione. 169
Quod remedium illi habuerunt qui fuerunt ante circunciſionem. 169
De inſtitutione circunciſionis ꝛ de cauſa. 169
De paruulis defunctis ante diem octauum quo fiebat circunciſio. 169
Diſt. II. ¶ De ſacramentis noue legis. 170
De baptiſmo. 170
De differentia baptiſmi ioānis ꝛ chriſti. 170
Quid utilitatis baptiſmus ioānis habuit. 170
Si fuit ſacramentum baptiſmus ille. 170
De forma baptiſmi ioannis. 170
Diſt. III. ¶ Quid ſit baptiſmus. 170
De forma baptiſmi. 171
Q apoſtoli in noīe chriſti baptiçauerunt. 171
Si ī noīe pr̄is tm̄ uł ſpūs ſci poſſit tradi bapmo. 171
De inſtitutione baptiſmi. 171
Quare in aqua tm̄ fiat. 171
De imerſione quotiens fieri debeat. 171
Quando circūciſio amiſit vim ſuam. 171
De cauſa inſtitutionis baptiſmi. 171
Diſt. IIII. ¶ De illis qui ſuſcipiunt ſacramētum ꝛ rem: ꝛ rem nō ſacr̄m: ꝛ ſacr̄m ꝛ non rem. 172
De ficte accedentibus. 172
Quomō intelligaṫ illud quotquot in chriſto baptiçati eſtis chriſtum induiſtis. 172
Q paſſio ſupplet vicē baptiſmi ꝛ fides ꝛ ꝯtritio. 172
Quid ꝓſit baptiſmus cum fide accedentibus. 173
Quid dimittiṫ in baptiſmo iuſtis. 173
Cuiꝰ rei ſit ſacr̄m baptiſmus quē recipit iuſtus. 173
Diſt. V. ¶ Q baptiſmus eque bonuſ eſt a bono uł a malo: datus bono uel malo. 174
De poteſtate baptiſmi ꝛ miniſterio. 174
Que fuit poteſtas baptiſmi quā chriſtus potuit dare ſeruis: ꝛ non dedit. 174
Diſt. VI. ¶ Quibus liceat baptiçare. 175
Si rebaptiçādi ſunt ab hereticis baptiçati. 175
Q nullus in materno utero baptiçatur. 175
Utrū baptiſmus ſit cū uerba corrupte ꝓferunṫ. 175
De illo qui pro ludo imergitur. 175
De reſponſione patrinorum. 175
De cathecīſmo ꝛ exorciſmo. 176
Diſt. VII. ¶ De ſacr̄o confirmationis qđ non niſi a ſummis ſacerdotibus tradi poteſt. 176
Que ſit virtus huius ſacramenti. 176
Utrum hoc ſacramentū dignius ſit baptiſmo. 176
Utrum poſſit iterari. 176
Diſt. VIII. ¶ De ſacramento altaris. 176
Q huiꝰ ſacramenti in ueteri teſtamēto figura preceſſit ꝛ baptiſmi. 177
De inſtitutione huius ſacramenti. 177
De forma. 177
Quarē chr̄s pꝰ aliū cibū dedit h̄ ſacr̄ꝫ diſcipulꝭ. 177
De ſacramento ꝛ re. 177
Q res ſacramenti duplex eſt. 177
Diſt. IX. ¶ De duobus mādūcandi modis. 177
De errore illoꝝ qui dicūt chr̄ꝫ tm̄ a boniſ ſumi. 178
De itelligētia quorūdā v̄boꝝ ambiguoꝝ. 178
Diſt. X. ¶ De hereſi illoꝝ qui dicūt corpus chriſti nō eſſe in altari niſi in figura uel in ſigno. 178
De ſanctoꝝ teſtimonijs quibꝰ probaṫ ueruꝫ corpus chriſti eſſe in altari. 178
Diſt. XI. ¶ De modo conuerſionis. 179
Quō diciṫ corpus chr̄i confici de ſub̄a panis. 179
Quare ſub alia ſpecie ſumatur. 179
Quare ſub duplici ſpecie. 179
Quare aqua miſceatur vino. 180
Quale corpus dedit chriſtus diſcipuliſ in cena. 180
Diſt. XII. ¶ Ubi illa accidentia fundentur. 180
De fractione ꝛ partibus. 180
De confeſſione berengarij. 180
Quid ille partes ſignificent. 181
Si chriſtus imolatur in altari quotidie ꝛ an ſit ſacrificium qđ a ſacerdote geritur. 181
De cauſa inſtitutionis. 181
Diſt. XIII. ¶ Si hoc ſacramentū cōficiatur ab hereticis uel excōmunicatis. 181
Quid facit hereticū ꝛ quid ſit hereticus. 182
Diſt. XIIII. ¶ De penitentia. 182
Unde dicitur penitentia. 183
Quid ſit penitentia. 183
Quid ſit penitere. 183
De ſolēni ꝛ vnica penitentia. 183
Q peccata ſepe dimittuntur per penitentiam. 183
Diſt. XV. ¶ Q pluribꝰ irretitus pctīs nō pōt uere de vno penitere niſi de oībus peniteat. 184
Quibus de cauſis ꝯtingunt flagella. 184
De egyptijs ꝛ ſodomitis qui dicunṫ tēporaliter puniti ne in eternum perirent. 184
De generibus elemoſyne. 184
Quid ſit elemoſyna. 184
Utrū ī mortali pctō permanētes ꝛ largas elemoſynas faciētes debeāt dici ſatiſfacere. 184
Utrū bona que fiunt ab aliq̄bus malis ualeant ad meritū vite cū fuerint ꝯuerſi ad bonum. 185
Diſt. XVI. ¶ De tribꝰ in pnīa ꝯſiderandis. ſ. cōpunctione: ꝯfeſſione ꝛ ſatiſfactione. 186
Que ſit uera ſatiſfactio. 186
Que ſit ſatiſfactio falſa. 186
De tribus actionibus penitentie. 186
De mltitune uēialiū q̄ ḡuāt ut vnū grāde pctm̄. 187
De ſatiſfactione uenialium. 187
Diſt. XVII. ¶ Utrū ſine ꝯfeſſiōe dimittaṫ pctā. 188
Si ſufficit ſoli deo confiteri. 188
Q nō ſuffič ſoli dō ꝯfiteri: ſi poſſit ſacerti ꝯfiteri. 188
An ſufficiat confiteri laico. 188
Ad quid ualeat confeſſio. 188
Di. XVIII. ¶ De remiſſiōe quā p̄ſtat ſacerdoſ. 189
De clauibus. 189
De uſu clauium. 190
Si ſacerdos pōt dimittere pctā uel retinere. 190
Quō ſacerdotes dimittūt pctā uel retinēt. 190
Quō ſacerdotes ligant uel ſoluunt a peccatis. 190
Quomodo intelligendū ſit illud: quodcūq̄ ſolueris ſuper terram ꝛc̄. 190
Que ſunt interiores tenebre ꝛ iterior macula. 191
Diſt. XIX. ¶ Quādo he claues dantur ꝛ qbꝰ. 191
Utrum per indignos trāſfundaṫ gr̄a dignis. 191
Quomodo intelligendū ſit maledicam benedictionibus ueſtris. 192
Qualis eſſe debeat iudex eccleſiaſticus. 192
Diſt. XX. ¶ De his qui in fine penitent. 193
De his qui penitentiam non complent. 193
De illo cui ſacerdos idiſcretꝰ iniūgit pnīaꝫ puā. 193
Q morientibus non eſt imponenda ſatiſfactio ſed innoteſcenda. 193
Q nō eſt pnīa negāda uł recōciliatio ī neċitate. 193
Q presbyter non reconciliet aliquē inconſulto epiſcopo niſi in neceſſitate. 193
An oblatio eius ſit recipienda qui currens ad penitentiam preuenitur morte. 194
Di. XXI. ¶ De pctīs q̄ poſt hāc vitā dimittunṫ. 194
De his qui edificāt auruꝫ: argētum: lapidē: lignum fenum: ſtipulam. 194
De igne purgatorio q̄ alij citiꝰ: alij tardiꝰ purganṫ. 194
Quid ſit edificare lignum: fenū aut ſtipulaꝫ. 194
Quid ſit edificare aurū: argētū: lapidē p̄cioſuꝫ. 194
Q aliquis uere penitet ꝛ ſi nō de omni ueniali. 194
Quid ſit generalis confeſſio. 194
Q nemo debet cōfiteri peccata que nō fecit. 195
De pena ſacerdotis qui pctā ꝯfitētis publicat. 195
Diſt. XXII. ¶ Si peccata dimiſſa redeant. 195
Quid ſit ſacramentum ꝛ res. 195
Diſt. XXIII. ¶ De ſacr̄o vnctionis extreme. 196
De tribus generibus vnctionis. 196
A quibus fuerit hoc ſacramentum inſtitutuꝫ. 196
De iteratione huius ſacramenti. 196
Di. XXIIII. ¶ De ordinibꝰ eccłiaſticis: ꝛ q̄t ſint. 196
Quare ſunt ſeptem. 196
Quales aſſumendi ſint ad clerum. 196
De corona ꝛ tonſura. 196
De oſtiarijs. 197
De lectoribus. 197
De exorciſtis. 197
De accolitis. 197
De diaconibus. 197
De presbyteris. 197
Quid dicuntur ordines ſacri. 198
Quid appelletur ordo. 198
De nominibus dignitatis ꝛ officij. 198
De epiſcopo. 198
De pontifice. 198
De quadripartito epiſcoporum ordine. 198
De uate. 198
De cantore. 198
Diſt. XXV. ¶ De ordinatis hereticis. 199
De ſymonia vnde dicitur ꝛ quid ſit. 200
De his qui a ſymoniacis ordinanṫ ſciēter uł nō. 200
De his q dicūt ſe emere corpalia ꝛ nō ſpūalia. 200
De diſtinctione ſymoniacorum. 200
De his qui violenter ab hereticis uel alijs ſymoniacis ordinantur. 200
Diſt. XXVI. ¶ De ſacramentō coniugij. 200
De inſtitutione ꝛ eius cauſa. 200
Qn̄ ſm p̄ceptū ꝛ ſm idulgētiā ꝯctū ſit ꝯiugiū. 200
Quibus modis accipitur indulgentia. 200
Q nuptie bone ſint. 201
Cuius rei ſacramentum ſit coniugium. 201
Diſt. XXVII. ¶ Que ſūt ꝯſiderāda in ꝯiugio. 201
Quid ſit coniugium. 201
De conſenſu qui efficit coniugium. 201
Quando incipit eſſe coniugium. 201
De opinione quorūdam qui dicunt coniugium nō eſſe ante carnalem copulam. 201
Q ſpōſa pōt eligē monaſteriū ſine ꝯſenſu ſpōſi. 202
Q coniugatus ſine coniugis ꝯſenſu nequit ꝓfiteri continentiam. 202
De adulterinis coniugijs. 202
Q multipliciter ſponſus ꝛ ſponſa accipitur. 202
Que ſponſa ſit vidua mortuo ſpōſo ꝛ que non. 202
Diſt. XXVIII. ¶ Si conſenſus de futuro etiam iuramento firmatus faciat coniugium. 203
De his que ptinēt ad ſub̄am ꝛ ad decorē ſacri. 203
Utrū ꝯſenſus ille qui facit matrimoniū ſit de carnali copula: an de cohabitatione an de alio. 203
Quare de latere viri formata eſt mulier. 203
Di. XXIX. ¶ Q nō ē ꝯſēſꝰ legitimꝰ ubi ē coactio. 203
Diſt. XXX. ¶ De errore qui euacuat ſenſum. 204
De coniugio marie ꝛ ioſeph. 204
De finali cauſa coniugij. 204
Q malus finis non contaminat ſacramētum. 204
Diſt. XXXI. ¶ De tribus bonis coniugij. 205
De duplici ſeparatione. 205
De his qui procurant uenena ſterilitatis. 205
Quādo ſint homicide qui procurant abortū. 205
De excuſatione coitus: qui ſit ꝑ bona ꝯiugij. 205
De indulgentia quā fecit apoſtolus. 206
De malo incontinentie. 206
De carnis delectatione que pctm̄ ſit uel non. 206
Diſt. XXXII. ¶ De ſolutione carnalis debiti. 206
De continentia ex cōmuni ꝯſenſu ſeruanda. 207
Quando ceſſandum ſit a coitu. 207
Quibꝰ tēporibus nō ſint celebrande nuptie. 207
Diſt. XXXIII. ¶ De diuerſis legibꝰ ꝯiugij. 207
Utrū ioānis v̄ginitas ſit p̄ferēda caſtitati abrae. 208
Que erat ꝯſuetudo coniugij ſub lege. 208
Cui licebat tunc plures habere uel non. 208
Diſt. XXXIIII. ¶ De perſonis legitimis. 208
De frigidis ſeparandis uel non. 208
De his qui maleficijs īpediti coire nequeunt. 209
De furioſis. 209
De his qui dormiūt cum duabꝰ ſororibus. 209
Q nō ē dimittēda uxor pro aliq̄ macula corpis. 209
Diſt. XXXV. ¶ De iure viri ꝛ mulieris. 209
Q fornicariam nequit dimittere vir niſi ipſe expers fuerit fornicationis ꝛ econuerſo. 209
De recōciliatiōe eoꝝ q ꝓp fornicationē ſeparanṫ. 209
De illis q an̄ ꝯiūctionē ſe polluerūt ꝑ adulteriū. 210
De ſeruis. 210
Diſt. XXXVI. ¶ Utrum propter extremam conditionem poſſit fieri ſeparatio. 210
De copulatione ſerui ꝛ ācille diuerſoꝝ dn̄oꝝ. 210
De viro qui ſe facit ſeruū ut diuidaṫ ab uxore. 210
De etate contrahentium. 210
Diſt. XXXVII. ¶ In quibus ordinibus nequeat contrahi matrimonium. 211
De interfectoribus ſuarum coniugum. 211
Diſt. XXXVIII. ¶ De uotis ꝛ de uotoꝝ dīia. 211
De illis qui poſt longā captiuitatem redeunt. 212
Diſt. XXXIX. ¶ De diſpari cultu. 212
De ꝯiugio fidelis ꝛ infidelis ꝛ duoꝝ īfidelium. 212
De fornicatione ſpirituali propter quam dimitti cōiunx poteſt. 213
Pro quibꝰ pctīs poſſit fieri ſeparatio uel non. 213
Quādo licet fideli aliam ducere uel non. 213
Utrum coniugium inter infideles ſit. 213
Qō coniugium ſit legitimum. 213
Diſt. XL. ¶ De cognatione carnali. 213
De computatione graduū conſanguinitatis. 213
Quare ſex gradus computantur. 214
De diſpēſatione Gregorij habita ad anglicos. 214
Diſt. XLI. ¶ De gradibus affinitatiſ. 214
De uarijs traditionibus affinitatis. 214
Si coniugium ſit inter eos qui nota conſanguinitate diuiduntur. 214
Quibꝰ pſonis teſtificātibꝰ ſint dirimēda ꝯiugia. 214
Quid ſit fornicatio: ꝛ quid ſtuprum. 215

Universidad de Deusto Biblioteca

Quid adulterium ꝛ quid inceſtus. 215
Quid raptus. 215
Diſt.XLII. ¶ De ſpirituali cognatione. 215
Qui ſunt filij ſpirituales. 215
De copl'a ſpũaliũ ul' adoptiuoꝝ ꝛ nãliũ filioꝝ. 215
De copula filioꝝ q añ cõpatnitatẽ ul' poſt nati ſit. 216
Si cui liceat duas cõmatres ducẽ vnã poſt aliã. 216
Si vir ꝛ uxoꝛ ſimul tenere ualeant puerum. 216
De ſecundis ꝛ tertijs ꝛ deinceps nuptijs. 216
Di.XLIII. ¶ De reſurrectiõis ꝛ iudicij ꝯditiõe. 216
De uoce tube. 216
De nocte media. 217
De libꝛis qui tunc aperientur. 217
De memoria electoꝝ ſi tũc ꝑterita mala teneat. 217
Quõ itelligiť chꝛs iudex viuoꝝ ꝛ moꝛtuoꝝ. 217
De his qui viui reperientur. 217
Diſt.XLIIII. ¶ De etate ꝛ ſtatura reſurgẽtiũ. 217
Qꝫ reſurget qcqd fuit de ſubſtãtia ꝛ natura coꝛpo-ris: ꝛ ſi nõ in eadem parte coꝛporis. 217
Qꝫ ſine omni defoꝛmitate reſurgent. 218
Utrum reꝓboꝝ coꝛpora cum defoꝛmitatibus re-ſurgant quas hic habuerunt. 218
Qñ ꝯſumenť maloꝝ coꝛpa que tũc ardebũt. 218
Si demones coꝛporali igne cremabuntur. 218
Si aie ſue coꝛporibꝰ ſentiũt ignem mãlem. 218
De aboꝛtiuis fetibus ꝛ monſtris. 218
Diſt.XLV. ¶ De diuerſis aiaruꝫ receptaculis poſt moꝛtem. 218
De ſuffragijs defunctorum. 218
De officijs ſepulture. 219
De duobus eque bonis quoꝝ alter poſt moꝛtẽ plu-ra habet auxilia. 219
Quibꝰ ſuffragijs iuuabuntur mediocriter boni in ſine reperti. 219
Quõ ſancti ꝛ glorificati uel angeli audiunt pꝛeces ſupplicantiũ: ꝛ quõ intercedunt pꝛo nobis. 219
Di.XLVI. ¶ Si ualõ mal' ꝑſtať mitigatio pene. 219
De occulto iudicio dei. 220
De iuſtitia ꝛ miſericoꝛdia dei. 220
Quare quedam opera dicuntur iuſtitie quedã mi-ſericoꝛdie uel bonitatis dei. 220
Quõ vniũſe vie dñi dicunť miſicoꝛdia ꝛ vitas. 220
Diſt.XLVII. ¶ De ſententia iudicij. 221
Qꝫ ſancti iudicabunt ꝛ quomodo. 221
De oꝛdinibus eoꝝ qui erunt in iudicio. 221
De oꝛdine iudicij ꝛ miniſterio angelorum. 221
Si poſt iudicium demones pꝛeerunt hominibꝰ ad puniendum. 221
Diſt.XLVIII. ¶ De foꝛma iudicis. 222
Qualis apparebit foꝛma ſerui. 222
Quare ſꝫ foꝛmã ſerui dĩ chꝛs ſuſcitaturꝰ coꝛpa. 222
De loco iudicij. 222
De qualitate luminariũ ꝛ tp̃is poſt iudicium. 222
Diſt.XLIX. ¶ De differentia manſionũ in celo ꝛ in inferno. 222
Si qd ibi cognoſciť ab aliq̃ qđ nõ itelligãt oẽs. 223
De parilitate gaudij. 233
Si maioꝛ ſit beatitudo ſanctoꝝ poſt iudiciuꝫ. 223
Diſt.L. ¶ Si mali in inferno peccabunt. 224
Quare dicuntur tenebꝛe exteriores. 224
Si dãnatoꝝ aie notitiã habeãt coꝝ q̃ hic fuĩt. 224
De laçaro ꝛ diuite. 224
Si boni ꝛ mali inuicem ſe videant. 224
De chaos inter bonos ꝛ malos. 224
Utrum viſa impiorum pena minuat ul' augeat glo-riam bonorum. 224

¶ Incipit regiſtrum bꝛeue ꝛ utile omnes fere ſen-tentias: queſtiones ꝛ concluſiones in quartum li-bꝛuꝫ ſententiaruꝫ tactas continens: ſm oꝛdineꝫ al-phabeti inferius annotatum.

Abꝛae caſtitati an ſit virginitas io-annis ꝑferenda. di.xxxiij.b
Aboꝛtum procurãtes quando ſunt ho-micide. diſt.xxxj.e
Aboꝛtiuoꝝ coꝛpora an cum ſuis defoꝛ-mitatibus reſurgant. diſt.xliiij.b
Abſolutionis poteſtas qualiter data eſt ſacerdoti-bus. diſt.xiiij. ꝛ diſt.xviij. per totum.
Abſoluitur peccatoꝛ dupliciter. diſt.xviij.d
Abſoluendi poteſtatem utrum omnes habeant ſa-cerdotes. diſt.xix.b
Accidentia quomodo ſunt ꝛ ubi manent in tran-ſubſtantiatione panis ꝛ vini in coꝛpus ꝛ ſangui-nem chꝛiſti. diſt.xj.a.b ꝛ diſt.xij.a
Actiones penitentie ſunt tres. diſt.xvj.c
Accolitatus oꝛdo quis ſit: ꝛ quod eius officium. diſt.xxiiij.f
Ade matrimonium quomodo oꝛdinatum fuit a pꝛin-cipio. diſt.xxxiij. per totum.
Adoptiui filij utrũ nãlibꝰ copulari poſſunt. diſ.xlij.d
Adulter adulterã utrum dimittere põt. di.xxxv.b
Adulterium quid ſit. diſt.xlj.d
Affines in quo gradu matrimonium ꝯtrahere poſ-ſunt. diſt.xl. ꝛ diſt.xlj. per totum.
Affinitas quid ſit ꝛ ubi ſit. diſt.xlij. per totum.
Agit deus miſericoꝛdius cum quibuſdã q̃ eorum peccata merenť. diſt.xlv.c ꝛ diſt.xlvj.a
Angeli quõ oꝛões hoiuꝫ deo offerũt. diſt.xliij.g.h
Angeli quale miniſterium habebunt in die iudicij. diſtin.xlvij.d
Animalia bꝛuta non ſumunt coꝛpus chꝛiſti lꝫ acci-piant hoſtiam. diſt.xiij. in fine.
Aie in inferno duplici igne puniunť. diſt.xliiij.f.g
Anime aboꝛtiuorum ꝛ monſtroꝝ quomodo reſur-gent in iudicio. diſt.xliiij.h
Anime exeuntes de hoc ſeculo diuerſa habent rece-ptacula. diſt.xlv.a
Anime quomodo iuuantur elemoſynis: orationibꝰ ꝛ ſacrificio altaris. diſt.xlv.b
Animabus nõ pꝛodeſt pompa ꝛ ſumptuoſitas in exequijs. diſt.xlv.d
Aie iuſtoꝝ an obfuſcanť penis repꝛoboꝝ. diſt.l.g
Antiqui plures habentes uxores utrum peccaue-runt. diſtin.xxxiij.a
Aqua ꝛ ſpiritu ſancto niſi renatus fuerit: quomodo intelligitur. diſt.iiij.e
Archiepiſcopus quis ſit. diſt.xxiiij.m
Auctoritas ſcõrũ que erit in die iudicij. diſt.xlvij.b

Baptiſmus quid ſit. diſt.iij.a
Baptiſmus chꝛiſti ꝛ ioãnis in quo differũt. diſt.ij.d
Baptiſmus Joãnis quid utilitatis habeat. diſt.ij.c. Et utrum fuerit ſacramentum. ibidem.
Baptiſmi ioãnis que foꝛma uerboꝝ fuit. diſt.ij.f
Baptiſmi foꝛma que ſit. diſt.iij.b
Baptiçatus in noĩe chꝛi utrum ſit uere baptiçatus. diſtin.iij.c
Baptiſmus an tradi poſſit in nomine patris tm̃ uel ſpiritus ſancti tm̃. diſt.iij.c.d
Baptiſmi inſtitutio quando facta ſit. diſt.iij.f
Baptiçauerunt in qua foꝛma apoſtoli ante chꝛiſti paſſionem. diſt.iij.g
Baptiſmus quare tm̃ ſit in aqua. diſt.iij.h
Baptiçandus quotiens imergi debeat. diſt.iij.i
Baptiſmus quare ſit inſtitutus. diſt.iij.l
Baptiſmum ficte ſuſcipientes an ſunt uere baptiça-ti. diſt.iiij.b
Baptiſmus an deleat penã ſic̃ delet pctm̃. diſt.iiij.f
Baptiſmus utruꝫ conferat gratiam paruulis ad be-ne agendum. diſt.iiij.h
Baptiſmus paruulorum ꝛ adultorum quomodo differunt. diſt.iiij.h
Baptiſmus uerus eque datur bonis ꝛ malis: a bo-nis ꝛ a malis miniſtris. diſt.v.a
Baptiſmus an ſit uerus in hereſi uel in ſciſmate da-tus in nomine trinitatis. diſt.v.a
Baptiçare quibus liceat. diſt.vj.a
Baptiçati ab hereticis an ſint rebaptiçãdi. diſt.vj.b
Baptiçari an poſſit puer in utero materno. diſt.vj.b
Baptiſmus an ſit uerbis coꝛrupte ꝓlatis. diſt.vj.c
Baptiçatus an ſit iocoſe imerſus in nomine trinita-tis. diſtin.vj.e
Baptiçandus quibus renunciare debet. diſt.vj.g
Baptiſmum debet pꝛecedere cathechiſmus ꝛ exoꝛciſ-mus. diſtin.vj.h
Baptiſmus utrũ fieri põt in aq̃ non bñdicta. di.vj.d
Baptiſmo an vir ꝛ uxoꝛ ſimul puerum tenere poſ-ſunt. diſtin.xlij.h
Beati in celo an aliud uelle poſſunt q̃ꝫ quod deus vult. diſtin.xlv.h
Beatitudo quid ſit: ꝛ qd beate viuere. diſt.xlix.b
Beati an omnes homines eſſe deſiderant. diſt.xlix. per totum.
Beatus quis ſit. ibidem.
Beati an omnia equaliter cognoſcant ꝛ intelligant. diſtin.xlix.c
Beati an equale gaudium habeant. diſt.xvj.d
Beatitudo ſanctorum an maioꝛ erit poſt diem iudi-cij. diſtin.xlix.c
Benedictiones omniũ ſacerdotum an ſunt effectua-les. diſtin.xix.c.d
Benedictiones ſponſi ꝛ ſponſe nõ ꝑtinent ad ſubſtã-tiam ſacri: ſed ad decorem ꝛ ſolẽnitatẽ. diſ.xxviij.b
Bonitas: iuſtitia: miſicoꝛdia: quomodo ſunt in deo. diſtin.xlvj.d.e
Bona opera ſine charitate facta nõ ualẽt. diſt.xv.d
Bona opera in pctis facta ad quid ualent. diſt.xv.f
Bonum triplex eſt in matrimonio pꝛopter quod nõ debet violari. diſt.xxxj.a
Boni ꝛ mali an viciſſim ſe videãt ꝛ q̃ꝫdiu. diſt.l.e

Carnis debitum an ſit denegandum in ma-trimonio. diſt.xxxij.a
Cathecisſmus quid ſit. diſt.vj.h
Caſtitas Joannis ꝛ abꝛae an ſint equalis meriti. diſtin.xxxiij.b
Caſtitas mentis melioꝛ eſt virginitate coꝛporis. diſtin.xxxiij.e
Cauſa efficiens coniugij que eſt. diſt.xxvij.c
Cauſa finalis coniugij que eſt. diſt.xxx.d
Celum aereum ꝛ non ethereum quomodo mutabi-tur in die iudicij. diſt.xlvij.d
Circũciſio quid faciebat in ueteri lege. diſt.j.f
Circunciſio q̃re data fuit: ꝛ q̃re die octauo. diſ.j.h.i
Circũciſio quare mutata eſt in baptiſmum. diſt.j.k
Circũciſio ꝛ legalia quãdo ceſſauerũt. diſt.iij.k
Circũciſio quare nõ aperuit nobis celum. diſt.iij.m
Clauiũ poteſtas. ſ. ligandi ꝛ ſoluendi quõ ꝛ quãdo ꝛ quibus datur. diſt.xviij. ꝛ diſt.xix. per totum.
Claues ſpũales que ſunt. diſt.xviij.b
Claritas ſolis ꝛ lune qualis erit poſt iudicium. diſtin.xlviij.e
Clerici qui ſunt ꝛ vnde dicuntur. diſt.xxiiij.b
Concentoꝛ ꝛ cantoꝛ quis dicatur. diſt.xxiiij.m
Confeſſio qualis eſſe debeat. diſt.xv. ꝛ diſt.xvj.a
Confeſſio an ſoli deo facienda eſt abſq̃ꝫ ſacerdote. diſtin.xvij.c
Confeſſio an põt fieri coram laico. diſt.xvij.c
Confeſſoꝛ qualis querendus ſit. diſt.xvij.e
Confeſſio ad quid ualet. diſt.xvij.f
Confeſſoꝛ non debet morienti penitentiam iniunge-re: niſi conualuerit. diſt.xx.d
Confiteri utrum neceſſe eſt omnia peccata uenia-lia ꝛ moꝛtalia. diſt.xxj.d
Confeſſio generalis quid pꝛoſit. ibidem.e
Cõfiteri nõ debet homo peccata ex humilitate que non fecit. diſt.xxj.f
Confeſſionem nullus ſacerdotum pꝛodere debet. diſtin.xxj.g
Confirmationis ſacramentum quid ſit ꝛ que foꝛma eius: ꝛ cuius effectus ſit. diſt.vij.a
Confirmationis ſacramentum a ſolis pontificibus dari debet. diſt.vij.a
Confirmari quare debet homo poſt baptiſmum. ibidem.
Confirmatio utrum ſit dignioꝛ baptiſmo. ibidem.
Cogitatio de deo utrum penitus ſecludatur in dã-natis. diſtin.l.b
Cognatio eſt duplex. diſt.xl.a
Cognatio ſpiritualis vnde cauſatur. diſt.xlij.a.b
Cognitio dei in ſanctis an ſit equalis. diſt.xlix.e
Coitus coniugalis an ſit cum peccato. diſt.xxvj.d ꝛ diſt.xxxj.f.g ꝛ diſt.xxxij.d
Cõmatres duas utrum quis ducere põt. diſt.xlij.g
Coniugium quare ꝛ quando ſit inſtitutum. di.xxvj. a.b. ꝛ diſt.xxx.d
Coniugium quid ſit ꝛ qualiter ſeruari debet. diſt. xxvij.a.b
Coniugium quando per pꝛeceptum uel per indul-gentiam eſt inſtitutum. diſt.xxvj.c
Coniugium marie ꝛ ioſeph utrum fuit perfectum. diſt.xxvj.g ꝛ diſt.xxviij.c ꝛ diſt.xxx.b
Coniugiuꝫ violari non debet pꝛopter ipſius triplex bonum. diſt.xxxj.a
Coniugij ſeparatio eſt duplex. diſt.xxxj.a
Coniuges ueri qui ſunt. diſt.xxxj.c
Coniugium quomodo fuit oꝛdinatum temporibus antiquis ꝛ tempore ade. diſt.xxxiij.a
Coniugium quãdo ſeparatur ꝛ pꝛopter quas cau-ſas. diſt.xxxv. ꝛ diſt.xxxvj. per totum.
Coniugium in quibus oꝛdinibus ſacris non poteſt fieri. diſt.xxxvij.a
Coniugium inter fideles ꝛ infideles utruꝫ ſtare po-teſt. diſt.xxxix.a.b
Coniugium infidelium an ſit legitimũ. diſt.xxxix.i
Conſanguinitas quid ſit ꝛ in quotum uſq̃ꝫ graduꝫ computať. diſt.xlj. ꝛ .xlij. per totum.
Conſcientia accuſabit omnia opa in die iudicij que fecerit homo. diſt.xliij.c
Conſecrare virgines an ſimplex ſacerdos poteſt. diſtin.xx.f
Conſecrare uel oꝛdinare utrum poteſt ſymoniacus diſt.xxv.e
Conſenſus matrimonialis eſt duplex. diſtin.xxvij.c ꝛ diſtin.xxviij.a

Universidad de Deusto Biblioteca

Tabula

Conſenſus de futuro cum iuramento utrum efficit matrimonium.diſt.xxviij.a
Cōſenſus occult⁹ nō iudicaꝛ ab eccl'ia.diſt.xxviij.b
Conſenſus de preſenti utrum ſufficiat ad matrimonium contrahendum.diſt.xxviij.c
Conſenſus de qua re ſit.ibidem.c
Cōſenſus ꝯiugalis dꝫ eē liber ⁊ nō coact⁹.diſ.xxix.a
Conſenſum qualis error impedit.diſt.xxx.a
Contritione ſola ſine cōfeſſione oris an dimittatur peccatum.diſt.xvij.a
Continentiam an vir uel mulier uouere poteſt ſine alterius conſenſu.diſt.xxvij. ⁊ diſt.xxxij.b
Cōtinētia q̄re ſacerdotib⁹ indicta ſit.diſt.xxxij.d
Corona ⁊ tonſura clericalis qd ſignificat.di.xxiiij.b
Criſma vnde ſit ⁊ quomodo.diſt.xxiij.a
Cruciatus impiorū in inferno an decoloret gl'iam electorum.diſt.l.g
Curam aliquam utruꝫ habeant dānati de ſuis amicis adhuc viuentibus.diſt.l.c
Damnati utrum habeant memoriā ſuorum peccatoꝝ.diſ.xlv.c
Damnati an cum ſuis deformitatibus hic habitis reſurgant.diſt.xliiij.d.
Dānatorum corpora quomodo ardent ⁊ nō conſumuntur.diſt.xliiij.e
Dānati q̄li igne cruciaꝛ. ⁊ ubi ſit ille ignis.di.xliiij.f
Dānatis utruꝫ datur aliqua mitigatio pene.di.xlvj.a. ⁊ per totum.
Dānabuꝛ quidam ⁊ iudicabuntur:quidam dānabuntur ⁊ nō iudicabuntur.diſt.xlvij.c
Dānati utrum peccabūt in inferno.diſt.l.a
Debitū carnis qñ licet ſoluere ⁊ qñ nō.di.xxxij.p to.
Decedentis abſq; confeſſione utrum oblatio ſit accipienda.diſt.xx.g
Delectatio carnis utrū ſemp ſit pctm̄.diſ.xxxj.b
Denarij nomine quid intelligitur.diſt.xlix.a
Diaboli an corpali igne cremaꝛ i iferno.diſt.xliiij.f
Diaboli utrum poſt diem iudicij p̄erūt hoibus ad puniendum.diſt.xlvij.e
Diaconatus ordo quid ſit.diſt.xxiiij.b
Diuortium quando ſit: ⁊ in quib⁹ caſibus.di.xxxiiij. ⁊ diſt.xxxv. ⁊ diſt.xxxvij. ⁊ diſt.xxxix.
Duplici ſub ſpecie q̄re ſumiꝛ corpus chr̄i.diſt.xj.f
Eccleſiaſticus iudex qualiſ debeat eē. diſtin.xix.e
Edificare:lignū:fenū:ſtipulā:quid ſit.diſt.xxj.a.b
Edificare aurū:argētū:lapidē p̄cioſuꝫ qd ſit.ibidē.c
Egris nō eſt penitentia iniungenda.diſt.xx.d.e
Electoꝝ pctā hic per penitentiā deleta utruꝫ manifeſtabuntur in iudicio.diſt.xliij.d
Electi ſine omni deformitate reſurgent ad iudiciuꝫ. diſtin.xliiij.c
Elemoſyna quid ſit.diſt.xv.c
Elemoſynarū plura ſunt genera.diſt.xv.c
Elemoſyna i pctō mortali data utrū ꝓdeſt.diſt.xv.c
Elemoſynis iuuaꝛ aīe: ⁊ qb⁹ ꝓſunt.diſt.xlv.b.c
Epiſcopus quid ſit ⁊ vnde dicatur.diſt.xxiiij.l
Epiſcopoꝝ ordo eſt quadruplex.diſt.xxiiij.m
Error ipediēs matrimoniū eſt quadruplex.di.xxx.a
Etas contrahentium que ſit.diſt.xxxvj.d
Etas ordinandoꝝ que ſit.diſt.xxv.i
Etas chriſti que fuit.diſt.xliiij.a
Etate in qua reſurgent homines.ibidem.
Euchariſtie ſacramentū quādo ⁊ quare ſit inſtitutum.diſt.viij.per totum. ⁊ diſt.xij.b
Euchariſtie mādu catio eſt duplex.diſt.ix.per totū.
Euchariſtia quō eſt in altari.diſt.x.per totum.
Euchariſtie ꝯſecratio ⁊ ꝯuerſio quō ſit.diſt.xj.a.b
Euchariſtia intincta nō debet dari pp'lo.diſt.xj.b
Euchariſtia an ſepius ſumēda eſt.diſt.xij.b
Excōmunicatus utrum conficiat.diſt.xiij.a
Excōmunicatio qd facit excōmunicato.diſt.xviij.g
Excōmunicatos utrum ſimplex ſacerdos recōciliare poteſt.diſt.xx.f
Exercitationis tres ſunt ſpecies.diſt.j.d
Exequie ſumptuoſe utrū ꝓſunt aiabus.diſt.xlv.d
Exorciſmus quid ſit.diſt.vj.g
Exorciſtarum ordo quid ſit.diſt.xxiiij.e
Exteriores tenebre que ſunt.diſt.l.b
Excludi utrū qs poterit hic a cogitatione dei.diſ.l.b
Fides quid operatur in baptiſmo.diſtictio. iiij.a
Fides quādo implet vicem baptiſmi.diſt.iiij.e
Fides paruuloꝝ ⁊ adultoꝝ quō differunt.diſ.iij.d
Fidē petere quō dicunꝛ paruuli in baptiſmo.di.vj.g
Filij adoptiui utrum pñt naturalib⁹ copulari.di.xlij.
Flagellatur homo a deo quinq; modis.diſt.xv.a
Forma baptiſmi qualis eſt.diſt.iij.b
Forma confirmationis.diſt.vij.a
Forma conſecrationis.diſt.viij.b
Forma:ſpecies:pondus:ſapor quomō remanent in ſacramento.diſt.xj. ⁊ diſt.xij.a
Fractio ſacri utrum uera ſit: ⁊ quare ſit.diſt.xij.b.c
Fornicatio utrum dirimit matrimoniū.diſt.xxxv.b
Fornicatio ſpiritualis quid ſit.diſt.xxxix.c
Fornicatio:ſtuprum:adulterium:inceſtus : raptus: in quo differunt.diſt.xlj.d
Forma in qua iudicabit chriſtus.diſt.xlviij.a
Furioſi utrum matrimoniū ꝯhere pñt.diſt.xxxiiij.d
Gaudium equale utruꝫ habebunt ſancti poſt iudicium.diſt.xlix.d
Gaudium ſanctoꝝ utrum augmentabitur poſt iudicium.diſt.xlix.e
Genera elemoſynarum ſunt plura.diſt.xv.c
Genera mortuoꝝ ſunt tria.diſt.xvj.a
Generalis confeſſio ad quid ꝓdeſt.diſt.xxj.c
Genera vnctionis ſunt tria.diſt.xxiij.a
Genera cantoꝝ ſunt duo.diſt.xxiiij.m
Gezite qui ſunt.diſt.xxv.d
Glos que uocatur.diſt.xlj.e
Gradus ſacrorum ordinum ſunt ſeptem: ⁊ quare ſeptem.diſt.xxiiij.a
Gradus ſacri qui ipediūt matrimoniū.diſt.xxvij.a
Gradus conſanguinitatis quot ſunt.diſt.xl.b
Gradus affinitatis qui ſunt ⁊ in quibus matrimonium contrahi poteſt.diſt.xlj.a
Habere plures uxores cui licebat ſub lege diſt.xxxiij.d
Habitationes ſanctoꝝ in celo:dānatoꝝ in inferno quomodo diſtinguuꝛ.diſt.xlix.a
Hereticus utrum baptiȥare pōt.diſt.vj.c uel alia ſacramenta miniſtrare.diſt.xxv.per totum.
Hereticus utrum conficiat corpus chriſti. diſt.xiij.a ⁊ diſt.xxv.a
Hereticus quid ſit: ⁊ quid facit hereticū.diſt.xiij.b
Hereſis ſymoniaca diſtinguiꝛ tripliciter.diſt.xxv.g
Homicide ſunt qui abortum procurant.diſt.xxxj.c
Homo flagellaꝛ a deo quinq; modis.diſt.xv.a
Hō vndecūq; naſciꝛ ſi nō peccat ſaluaꝛ.diſt.xxxiij.e
Hoſtia intincta nō debet dari populo.diſt.xj.g
Hoſtia quare in tres partes frangitur. ⁊ qd ille partes ſignificant.diſt.xij.b. ⁊ .f
Hoſtiarij officium quod eſt.diſt.xxiiij.c
Hūilitaſ cū nullus dꝫ ꝯfiteri pctm̄ qd nō fec̄.di.xxj.f
Janitores qui ſunt: ⁊ qd illoꝝ officium. diſtinctio.xxiiij.c
Janitrices que ſint.diſt.xlj.d
Jeiunis ⁊ ſobrijs debet dari corpus chriſti.di.viij.b
Ignis purgatorij qualis ſit.diſt.xxj.a
Ignis dānatoꝝ qualis ſit ⁊ ubi ſit.diſt.xliiij.e.f.g
Igne purgabiꝛ mundus ante iudicium.diſt.xlvij.d
Ignis precedens iudicium comburet maloſ adhuc viuentes bonos vo non.diſt.xlvij.d
Immerſio baptiſmi quotiens fieri debeat.diſt.iij.i
Immolatio chr̄i ſel' facta q̄re ſepi⁹ iteraꝛ.diſt.xij.g
Impedimenta matrimonij ſunt diuerſa.diſt.xxvij. ⁊ diſt.xxviij. ⁊ diſt.xxix. ⁊ diſt.xxx. ⁊c̄.
Inceſtus quid ſit.diſt.xlj.d
Indulgentia capitur tripliciter.diſt.xxvj.d
Infirmis utrum penitentia ſit iniungēda.diſt.xx.d
Infirmus contēnens vnctionem ſacram breuiꝛ peccat.diſtin.xxiij.b
Infideliſ utrū cū fideli mr̄imoᵐ ꝯhē pt.di.xxxix.a.b
Ingenuus quis ſit.diſtin.xxxvj.a
Ipocrita eſt qui diuidit confeſſionem.diſt.xvj.a
Intentionem conficiendi non habens utrum conficiat ſacramentum.diſt.xiij.a
Interfectorib⁹ uxoꝝ q̄ pnīa ſit iniūgēda.di.xxxvij.b
Inſtituta ſunt ſacramenta propter tria.diſt.j.c
Inſtitutio baptiſmi qñ facta eſt ⁊ q̄re.diſt.iij.f. ⁊ .l.a
Inſtitutio coniugij eſt duplex.diſt.xxvj.b
Inſtitutio vnctionis a quibus facta eſt.diſt.xxiij.b
Iterantur que ſacramenta ⁊ que non.diſt.xxiij.c
Ite miſſa eſt quomodo intelligitur.diſt.xxiiij.m
Iudex qualis eſſe debeat ſacerdos in audiendo cōfeſſionem.diſtin.xix.e
Iudicium finale utrum die uel nocte erit.diſt.xliij.c
Iudex viuorum ⁊ mortuorum eſt chriſtus dupliciter intelligitur.diſt.xliij.f
Iudicium dei occultum quid ſit.diſt.xlvj.e
Iudicij ſententia qualiter fiet.diſt.xlvij.a
Iudicabunt utrum ſancti cum chriſto.diſt.xli.b
Iudicandoꝝ erunt quatuor ordines.diſt.xlvij.c
Iudicis forma qualis erit.diſt.xlviij.a
Iudicium in quo loco erit.diſt.xlviij.d
Iuſiurandum habet tres comites.diſt.xxxix.a
Iuſtitia ⁊ miſericordia in deo utrum ſint idem uel diuerſa.diſt.xlvj.d
Laico utrum ſit confitendum. diſtinctio. xvij.e
Laicis euchariſtia intincta non eſt danda.diſt.x.g
Lamech p̄m⁹ oīum duas habuit uxores.di.xxxiij.a
Lectoris officium quod eſt.diſt.xxiiij.d
Legalia quando ceſſauerunt.diſt.iij.k
Legitime perſone ſunt diuerſe.diſt.xxxiiij.a
Leuir quis uocatur.diſt.xlj.d
Ligandi ⁊ ſoluendi poteſtas qualiter data eſt ſacerdotibus.diſt.xviij.per totum.
Ligant ⁊ ſoluūt quō ſacerdotes.diſt.xviij.d.e.f. ⁊c̄.
Ligatur ⁊ ſoluitur peccator dupliciter.ibidem.
Ligādi ⁊ ſoluēdi ptātē utrum omneſ habeant ſacerdotes.diſt.xix.e
Lignū fenum ſtipulam edificare qd ſit.diſt.xxj.a.b
Locus iudicij extremi ubi erit.diſt.xlviij.d
Malus ſacerdos utrum ſacramenta miniſtrare poteſt.diſt.v. ⁊ diſt.xiij.a
Malus finis nō contaminat ſacramentū.diſ.xxx.e
Malum incontinentie quid ſit.diſt.xxxj.g
Maledicā bn̄dictionib⁹ uris.quō itelligiꝛ.di.xix.e
Mali utrū cū ſuis deformitatib⁹ reſurgāt.di.xliiij.d
Malis in inferno utrum datur aliqua mitigatio pene.diſt.xlvj.a
Mali utrum in inferno peccabunt.diſt.l.a
Mali in inferno utrum habeant notitiam eoꝝ que hic aguntur.diſt.l.c
Mali ⁊ boni utrum ſe inuicem videbunt poſt iudicium.diſt.l.f
Manducatur corpus chriſti duob⁹ modis.diſ.ix.a
Marie ⁊ ioſeph coniugium utrum fuit uerum.diſ.xxvj.g ⁊ diſt.xxviij.c ⁊ diſt.xxx.b.c
Matrimonium quando:quare ⁊ ubi ſit inſtitutum diſt.xxvj.a.b ⁊ diſt.xxx.d
Matrimonium quando ſm preceptum uel ſm indulgentiam eſt inſtitutum.diſt.xxvj.c
Matrimonium cuiuſ rei ſit ſacramentū.di.xxvj.f.g
Matrimonium quid ſit.diſt.xxvij.b
Matrimonij cauſa efficiens que eſt.diſt.xxvij.c
Matrimonium utrum ſolo fiat cōſenſu.diſ.xxvij.d
Matrimonium quando incipit.diſ.xxvij.e.f
Matrimoniū utrum faciat conſenſus de futuro cuꝫ iuramento.diſ.xxviij.a
Matrimonium quibus uerbis cōtrahiꝛ.di.xxviij.c
Matrimonij ſuba eſt conſenſus de pñti.diſ.xxviij.b
Matrimoniū impedit ꝯſenſus coactus.diſ.xxix.a
Matrimoniū impediꝛ q̄druplici errore.diſ.xxx.a
Matrimonij bona ſunt tria.diſ.xxxj.a
Matrimonij ſeparatio eſt duplex.diſt.xxxj.b
Matrimoniū utruꝫ ſine ſacro fieri poteſt.diſ.xxxj.c
Matrimonialis coitus utrum ſit cum peccato.diſ.xxxj.f.g ⁊ diſt.xxxij.d
Matrimonium quomodo ordinatum fuit temporibus antiquis.diſ.xxxiij.per totum.
Matrimonium propter quas cauſas ſeparaꝛ.diſt.xxxiiij. ⁊ diſ.xxxv. ⁊ diſt.xxxvj.per totum.
Matrimonium utrum ſit inter ſeruiles diuerſoruꝫ dominorum.diſ.xxxix.b
Matrimonium in qua etate ꝯhi debet.di.xxxvj.d
Matrimoniū i qb⁹ ordinib⁹ fieri nō pōt.di.xxxvij.a
Matrimonium utrum ſtare pōt inter fideles ⁊ infideles.diſ.xxxix.a.b
Matrimonium ifideliū utrū ſit legitimū.diſ.xxxix.i
Matrimoniū in quib⁹ affinitatis gradib⁹ ſtare non pōt.diſt.xl. ⁊ diſt.xlj.per totum.
Matrimonium ꝯſanguineoꝝ quibus teſtificantib⁹ diuiditur.diſ.xlj.d
Matrimoniuꝫ utrum fieri pōt inter filios uel filias ſpirituales.diſ.xlij.a
Matrimonium utrum filij naturales cum adoptiuis contrahere poſſunt.diſ.xlij.d
Memoriam peccatoꝝ utrum habebunt ſancti que hic cōmiſerunt.diſ.xlij.d
Mētis v̄ginitas melior ē v̄gitate carnis.di.xxxiij.c
Meritis qb⁹ iuuabuꝛ q i fine ſcl'i repienꝛ.diſ.xlv.f
Merita ſcōrū quō nobis ſuffragaꝛ.diſ.xlv.g.h
Merſio trina an debet fieri in baptiſmo.diſ.iij.i
Miſericordius utrum agit deus cum malis q̄ peccata eoꝝ meruerunt.diſ.xlv.c ⁊ diſ.xlvj.a
Miſericordia ⁊ iuſtitia dei utrum ſunt idem uel diuerſa.diſt.xlvj.d
Miſericordia:bonitas:iuſtitia:utrum habeant diſtincta opera.diſt.xlvj.e
Miſericordia ⁊ iuſtitia ſunt vie domini:quomodo intelligitur.diſ.xlvj.f
Miniſteriū angeloꝝ q̄le erit in iudicio.diſ.xlvij.d

Universidad de Deusto
Biblioteca

Modus ꝯuerſionis euchariſtie utrum ſit formalis uel ſubſtantialis.diſt.xj.a
Modus penitendi quomodo fieri debeat.diſ.xvj.⁊ diſt.xvij.per totum.
Modi ligãdi ⁊ ſoluẽdi ſunt diuerſi.di.xviij.ꝑ totũ.
Mõſtra utrũ i ſuiſ deformitatib⁹ reſurgãt.di.xliiij.b
Mortua opa boña reuiuiſcũt per pniam.diſ.xv.e
Mortale pctm̃ quantum polluit animã.di.xviij.b
Mortalia ⁊ uenialia poteſt quis uere penitere exce pto vno mortali ⁊ pluribus uenialib⁹.diſt.xxj.d
Morienſ quõ hi qui in fine ſcl'i iuenienſ.diſt.xliij.c
Mortui quõ reſurgẽt.diſ.xliiij.⁊ diſ.xlv.per totum.
Mulier que non ptinet ad matrimoniũ.di.xxix.g
Mũdus quõ ꝯſumeſ igne ante iudiciũ.di.xlvij.d
Mutatis ab egritudine utrum ſacramenta dari de bent.diſtin.xx.c

Neceſſitatis tempore non eſt neganda penitentia.diſ.xx.e

Neophitus quid ſit.diſ.vj.b
Niſi qs renat⁹ fuerit ⁊c̃.quõ intelligiſ.diſt.iiij.e
Nocte media ueniet chr̃s:quõ intelligiſ.diſt.xliij.c
Nomina dignitatum uel officiorum eccleſiaſticorũ que ſunt.diſt.xxiiij.l
Nuptie q̃ꝫ bone ſunt.diſt.xxvj.per totum.
Nuptias ſolus conſenſus uoluntarius facit.diſtin. xxvij.per totum.
Nuptialia pacta ſunt duplicia.diſt.xxvij.l
Nuptiarum cauſa finalis que eſt.diſ.xxx.d
Nuptie qb⁹ tpib⁹ nõ ſunt celebrãde.diſt.xxxij.c.d.e
Nuptie quõ fuerũt tpib⁹ antiqs ordiate.diſ.xxxiij.a
Nuptie utrum fieri poſſunt inter filios adoptiuos ⁊ naturales.diſt.xlij.d
Nuptie ſecunde tertie uel quarte utrum ſint licite uel non.diſt.xlij.i

Oblatio eorum qui ſine ꝯfeſſione decedũt utrum ſit recipienda.diſt.xx.g

Obſcuratio ſolis ⁊ lune qualiter fiet in die iudicij. diſtin.xlviij.e
Occiſoreſ uxoꝝ q̃liter debeant penitere.di.xxxvij.b
Occultum iudicium dei quid ſit.diſt.xlvj.c
Offenditur deus tribus modis.diſt.xvj.a
Officia ſacrorum ordinum quomodo chriſtus impleuerit.diſt.xxiiij.per totum.
Olei conſecratio utrum a ſimplici ſacerdote fieri po teſt.diſtin.xx.f
Opera bona ſine charitate facta nõ ualẽt.diſt.xv.f
Opera bona in pctis facta ad qd ualeant.diſt.xv.f
Orões ⁊ elemoſyne quibus ꝓſunt.diſt.xlv.c
Orationes oium utrum ſancti audiant.diſt.xlv.g
Ordines ſacri q̃t ſũt: ⁊ quõ noianſ.diſ.xxiiij.ꝑ totũ.
Ordinare utrum poſſunt heretici.diſ.xxv.per totũ.
Ordinare utrum poſſunt ſymoniaci.diſ.xxv.d.e
Ordinandoꝝ etas que eſſe debeat.diſt.xxv.i
Ordines ſacri qui ipediũt m̃rimonium.di.xxxvij.a
Ordines iudicandoꝝ erunt quatuor.diſ.xlvij.c
Ordo iudicij finalis qualiter erit.diſt.xlij.d

Partes ſacramẽti euchariſtie quid ſignificant.diſt.xij f

Paruuli qui incircũciſi moriebanſ utruꝫ ſaluaban tur.diſtin.j.l
Paſſibile corpus dedit chriſtus diſcipulis.diſ.xj.b
Paſſio ſupplet vicem baptiſmi.diſt.iiij.d
Pater deus utrũ ſe deũ genuerit.diſt.iiij.per totuꝫ.
Patriarcha vnde dicitur.diſt.xxiiij.m
Pctã an ſepe dimittanſ per penitentiam.diſt.xiiij.d
Peccata utrum per ſolam contritionem dimittantur ſine oris confeſſione.diſt.xvij.per totum.
Pctã quõ dimittunſ ꝑ ſacerdotes.diſt.xviij.ꝑ totũ.
Peccata aliqua utrum poſt hanc vitam remittuntur.diſt.xxj.per totum.
Pctã dimiſſa an iterum redeant.diſt.xxij.a
Peccata que impediunt matrimoniũ.diſt.xxxix.d
Peccare utrum poſſunt mali in inferno.diſt.l.a
Pena ſacerdotis ꝯfeſſionẽ publicãtis q̃ ſit.di.xxj.g
Pene dãnatoꝝ an aliqñ mitiganſ.diſt.xlvj.a
Pena dãnatoꝝ utrũ obfuſcat gl'iaꝫ btõrũ.diſt.l.g
Penitentia eſt duplex.diſt.xiiij.a
Penitentia quid ſit ⁊ vnde dicitur.diſt.xiiij.a
Penitentia ſolẽnis quid ſit.ibidem.c
Penitere utrum poteſt de vno peccato qui plurib⁹ eſt irretitus.diſt.xv.a
Penitentie perfectio conſiſtit in tribus.diſt.xvj.a
Penitentia uera quid ſit.ibidem.a
Penitentia falſa que ſit.ibidem.b
Penitentia agitur tribus modis.diſt.xvj.c
Penitentia uenialium que ſit.diſt.xvj.d
Penitentia finalis quantum ualeat.diſt.xx.a
Penitentia non completa decedentes qualiter pur gantur. diſt.xx.b
Penitentia morientibus nõ eſt imponẽda.diſ.xx.d
Penitentia non eſt neganda in neceſſitate.ibidem.a
Penitentia non delet peccatum niſi illud quod deſerit homo.diſt.xxj.d
Penitere poteſt homo de omnibus peccatis excepto vno mortali ⁊ pluribus uenialibus.diſt.xxj.d
Perſone legitime que ſint.diſt.xxxvij.a
Perſona in qua iudicabit chriſtus.diſt.xlviij.a
Poteſtatem baptiſmi quam dedit chriſtus ſeruis ⁊ quam ſibi retinuit.diſt.v.b.c
Purgatorij ignis qualis ſit.diſt.xxj.a
Purganſ qdã citius qdã tardius in igne.diſt.xxj.b
Purgabiſ quomõ mundus ante iudiciũ.di.xlvij.d

Qualis ſit ignis infernalis.diſt.xlviij.d

Quatuor ſunt epiſcopoꝝ ordines.diſt.xxiiij.m
Quinqꝫ modis flagellat deus.diſt.xv.a
Quotquot in chriſto baptiſati eſtis ⁊c̃.quomodo intelligitur.diſt.iiij.c

Raptus quid ſit.diſt.xlj.d

Rapientur quomodo in obuiam chriſto qui viui re perientur ante iudicium.diſt.xliij.e
Recõciliatio nõ eſt nẽgãda tpe neceſſitatis.diſ.xx.e
Recõciliare non poteſt preſbyter penitens inconſulto epiſcopo.diſt.xx.f
Redemit q̃liſ nos chr̃s a diabolo ⁊ pctõ.di.xix.ꝑ to.
Remittunſ utrum aliq̃ pctã poſt hãc vitã.diſt.xxj.a
Renatus niſi quis fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto quomodo intelligitur.diſt.iiij.c
Renunciare quibus debet baptiſandus.diſt.vj.g
Reordinandi utrum ſint qui ab hereticis ſunt ordi nati.diſt.xxv.per totum.
Rẽ ⁊ ſacrm̃ qdã accipiũt i bap^{m.o} ⁊ qdã nõ.diſ.iiij.a
Res ſacramenti euchariſtie eſt duplex.diſt.viij.d
Res ſacramenti coniugij que eſt.diſt.xxvj.f
Reſurrectiõis modus ⁊ ꝯditio q̃lis fiet.di.xliij.ꝑ to.
Reſurrectionis cauſa que fiet.diſt.xliij.b
Reſurgent quomodo hi qui viui reperientur ante diem iudicij.diſt.xliij.e
Reſurgentium etas ⁊ ſtatura que erit.diſt.xliiij.a
Reſurget qcqd eſt de ſuba ⁊ nã hois.diſt.xliiij.b
Reſurgent utrum ſancti uel mali cum deformitatibus quas hic habuerunt.diſt.xliiij.c.d
Reſurrectio abortiuorum ⁊ mõſtrorum qualis fiet. diſt.xliiij.b.

Sacramentum quid ſit.diſt.j.b

Sacramentum ⁊ ſignũ in quo differunt.diſt.j.b
Sacramenta quare inſtituta ſunt.diſt.j.c
Sacramentum in quibus conſiſtit.ibidem.d
Sacr̃a ueteris ⁊ noue legis in quo differũt. diſt.j.e
Sacramenta noue legis que ⁊ quot ſunt.diſt.ij.a
Sacramenta quare nõ fuerũt inſtituta ſtatim poſt lapſum hominis.diſt.ij.b
Sacrm̃ ꝯiugij ante pctm̃ eſt inſtitutum.diſt.2.c
Sacramentũ baptiſmi qñ eſt inſtitutum.diſt.iij.f
Sacramentũ altaris qñ eſt inſtitutũ.diſt.viij.b
Sacramentum euchariſtie utrum heretici ⁊ excõmunicati conſecrare poſſunt.diſt.xiij.a
Sacramentum quid eſt in penitentia.diſt.xxij.c
Sacrm̃ vnctionis a qbus eſt inſtitutum.diſt.xxiij.b
Sacrm̃ coniugij cuius rei eſt ſacrm̃.diſt.xxvj.f
Sacerdos utrum poteſt dimittere uel retinere peccata.diſt.xiij.per totum.
Sacerdotes an omnes habeant claues eccleſie.di. xix.per totum.
Sacerdos ſimplex nõ põt recõciliare publice peni tentem inconſulto epiſcopo.diſt.xx.f
Sacerdotiſ ꝯfeſſionẽ publicãtiſ pena q̃ ſit.di.xxj.g
Sacerdotalis ordo vnde hẽt exordiũ.diſt.xxiiij.i
Sacerdotes a ꝯſortio mulierũ penitus debent eſſe alieni.diſt.xxxvij.a ⁊ diſt.xxxiij.d
Sacrificiũ altaris an celebrari põt ſine aq̃.diſt.xj.g
Sacrificium an ſit quod in altari geritur uel imola tio.diſt.xij.g
Sãcti an oẽs equaliter cognoſcant deũ.diſt.xlix.c
Sancti an equale habẽt gaudiũ in celo.diſt.xlix.d
Sanctoꝝ beatitudo utrũ maior erit poſt iudicium. diſtin.xlix.e
Sanctoꝝ gl'iaꝫ utrũ obfuſcat pena dãnatoꝝ.diſ.l.g
Satiſfactio uera que ſit ⁊ que falſa.diſt.xvj.a.b
Satiſfactio uenialiũ que ſit.diſt.xvj.d
Scire an poteſt deus ſemꝑ que ſemel ſcit.diſt.xlj.f
Sciſmatici utrũ ſacrm̃ euchariſtie ꝯficiãt.diſt.xiij.a
Separatio eſt duplex.diſt.xxxj.b
Septem ſunt ſacramenta eccleſie.diſt.ij.a
Signum quid ſit.diſt.j.a
Signum ⁊ ſacramentũ in quo differunt.diſt.j.a
Symoniacus utrum conſecrare ul' ordinare poteſt diſtin.xxv.d
Symoniaca hereſis ſit tripliciter.diſt.xxv.g
Soli deo utrum ſufficiat confiteri abſqꝫ ſacerdote. diſtin.xvij.c
Soluendi poteſtas quomodo data eſt ſacerdotib⁹. diſt.xviij.⁊ diſt.xix.per totum.
Specie q̃re ſub alia chr̃s corp⁹ ſuũ tradidit.diſt.xj.c
Spiritualis cognatio ubi ſit.diſt.xlij.a
Spirituales filij qui ſunt.diſt.xlij.b
Spũales filij utrum nãlib⁹ copulari pñt.diſt.xlij.d
Sponſa utrum poteſt intrare monaſterium ſine cõſenſu ſponſi.diſt.xxvij.g
Sponſus ⁊ ſponſa multipliciter accipiſ.di.xxvij.k.l
Spõſa q̃ di vidua mortuo ſpõſo ⁊ que nõ.di.xxvij.n
Sponſam viduam ducens an ad ſacros ordines ac cedere poteſt.diſt.xxvij.o
Statura reſurgentium qualis erit.diſt.xliiij.a
Subdiaconatus ordo quis ſit.diſt.xxiiij.g
Subſtantia panis ⁊ vini utrum ſubſtantialiter uel formaliſ in corpus ⁊ ſanguinẽ ꝯuertaſ.diſt.xj.a.b
Succentoris officium.diſt.xxiiij.m
Sufficiat utrum ſoli deo confiteri.diſt.xvij.c

Tabula ſecunda poſt naufragium eſt peni tentia.diſt.xiiij.a

Tarda penitentia quantum ualeat.diſt.xx.a
Temporaliter que peccata puniſ deus.diſt.xv.b
Tempus penitendi q̃ꝫdiu durat.diſt.xx.a
Tpibus qb⁹ nuptie nõ ſunt celebrãde.di.xxx.c.d.e
Tenebre interiores que ſunt.diſt.xviij.i
Tenebre exteriores q̃re dicunſ in inferno.diſt.l.b
Tonſura clericalis quid ſignificat.diſt.xxiiij.b
Tria ſunt genera vnctionis.diſt.xxiij.a
Tria ſunt genera coniugij.diſt.xxxj.a
Tria ſunt genera conſanguinitatis.diſt.xlij.a
Tribus modis agitur penitentia.diſt.xvj.e
Triforme eſt corpus chriſti.diſt.xij.f

Valde malis utrum datur mitigatio pene. diſtin.xlvj.a

Ubi ſit ignis infernalis.diſt.xliiij.f
Ubi erit iudicium finale.diſt.xlviij.d
Velle an pñt ſancti aliud q̃ꝫ qd deuſ vult.diſt.xlv.b
Venialia peccata quibus delentur.diſt.xvj.d
Venialia peccata quomodo poſt hanc vitaꝫ purgã tur.diſt.xxj.a.b
Venialia pctã ſufficit generaliter ꝯfiteri.diſt.xxj.c
Vera beatitudo que ſit.diſt.xlix.b
Vera penitentia que ſit.diſt.xvj.a
Vere penitens quis ſit.diſt.xxj.d
Viaticum quare diciſ corpus chriſti.diſt.viij.a
Virgines ꝯſecrare an põt preſbyter.diſt.xx.f
Virginitas Joannis utrum ſit preferenda caſtitati abrae.diſt.xxxiij.b
Virginitaſ mẽtiſ melior ẽ ꝟgitate carnis.di.xxxiij.e
Virtus ſacramenti euchariſtie que ſit.diſt.xij.g
Vita mala ſacerdotis nõ ꝯtaminat ſacrm̃.diſt.xiij.a
Vitam beatam utrum oẽs habere uelint.diſt.xlix.b
Unctionum tria ſunt genera.diſt.xxiij.a
Unctionis ſacrm̃ a quib⁹ eſt inſtitutum.diſt.xxiij.b
Unctionis ſacrm̃ an iterari debeat.diſt.xxiij.c
Uniuerſe vie domini miſericordia ⁊ ueritas quomo do dicuntur.diſt.xlvj.f
Voluntatem qualem habeant dãnati.diſt.l.a
Votum quid ſit.diſt.xxxviij.a
Votũ eſt duplex.ſ.cõmune ⁊ ſingulare.di.xxxviij.b
Votũ ſingl'are ẽ dup^{x}.ſ.ꝑuatũ ⁊ ſolẽne.di.xxxviij.b
Uxores plures cui licebat hĩe tpe legis.di.xxxiij.d
Uxor nõ eſt dimittẽda pro aliqua macula uel infirmitate corporis.diſt.xxxiij.f
Uxorem dimittere an põt vir cauſa fornicationis. diſtin.xxxv.b.c.d
Uxoꝝ iterfectoreſ quõ penitere debeãt.di.xxxvij.b
Uxor propter fornicationem ſpiritualem an debeat dimitti.diſt.xxxix.c
Uxor fratris quomodo uocatur.diſt.xlj.e

Chriſtus quã poteſtatẽ baptiſmi ſeruiſ tra didit: ⁊ quã ſibi retinuit.di.v.b.c

Chriſti corpus quomodo conficitur de ſubſtãtia pa nis.diſt.xj.per totum.
Chriſtus quale corpus dedit diſcipulis.diſt.xj.c
Chriſtus utruꝫ quotidie imoletur uel tm̃ ſemel imo latus eſt.diſt.xij.d
Chriſtus iudex viuorum ⁊ mortuorum quomodo intelligitur.diſt.xliij.f
Chriſtus in qua forma iudicabit.diſt.xlviij.a

Laus Chriſto.

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ Sequuntur varij articuli erronei omnium pene
facultatum: in Anglia, ⁊ Pariſius: ſtudioſe ⁊ au
ctoritatiue ꝯdẽnati cum reuocationibus eorũdez.

Prefatio.

Uniuerſis pſentes lit
teras inſpecturis Stephanus permiſ-
ſione diuina Pariſienſis eccleſie mini-
ſter indignus Salutez in filio virginis
glorioſe. Magnarum ⁊ perſonarum grauium cre
bra zeloq; fidei accenſa inſinuauit relatio: ꝙ non-
nulli Pariſius ſtudentes in artibus proprie facul
tatis limites tranſcendentes: quoſdaz manifeſtos
⁊ execrabiles errores: imo potius uanitates ⁊ in-
ſanias in rotulo ſeu cedulis his annexo ſeu anne-
xis contentos quaſi dubitabiles in ſcholis tracta
re ⁊ diſputare preſumunt: non attendentes illud
Greg. Qui ſapienter loqui nititur: magnopere me
tuat ne eius eloquio audientium vnitas cõfunda
tur preſertim cum errores predictos gentiliuz ſcri
pturis muniunt quos proh pudor ad ſuam imperi
tiam aſſerunt: ſic cogentes ut neſciant eis reſpõde
re. Ne aũt quod ſic innuunt aſſerere videantur: re
ſponſiones ita palliant: qð dum putant vitare ſcyl-
lam incidunt in caribdim: Dicunt enim ea eſſe no-
ta ⁊ uera ſm philoſophiã: ſed nõ ſm fidem catho
licam: quaſi ſint due ueritates contrarie: ⁊ quaſi
contra ueritatez ſacre ſcripture ſit ueritas in dictis
gentilium dãnatorum: de quib' ſcriptum eſt. Per
dam ſapientiam ſapientum quia uera ſapientia p-
det falſam ſapientiam. Utinam tales attenderent
dictum ſapientis ſeu conſiliuz dicentis: Si tibi eſt
intellectus: reſponde pximo tuo: ſin autem: ſit ma
nus tua ſuper os tuum: ne capiaris in uerbo indi-
ſciplinato ⁊ confundaris. Ne igitur incauta locu-
tio trahat ſimplices in errorem: nos tam doctoruz
ſacre theologie q̃z aliorum cõmunicato conſilio di
ſtricte talia fieri ⁊ conſilia prohibemus ⁊ ea tota-
liter condẽnamus: excõmunicantes omnes illos
qui dictos errores dogmatizauerint uel aliquem
de eiſdem dogmatizare aut defendere uel ſuſtine-
re preſumpſerint quoquo modo ⁊ audientes eoꝝ:
niſi infra ſeptem dies nobis uel cancellario Pari-
ſienſi duxerint reuelandum: nihilominus proceſ-
ſuri ad penas contra eos pro qualitate culpe pro-
ut ius dictauerit infligendas. Librum etiã de amo
re ſiue de deo amoris: qui ſic incipit. Cogit me mul
tum ⁊c̃. ⁊ ſic terminatur. Caue igitur galtere amo
ris exercere mandata ⁊c̃. Item etiam librum geo
mantie: qui ſic incipit. Eſtimauerunt indi ⁊c̃. ⁊ ſic
terminatur. Ratiocinare igitur ſuper eam ⁊ ſic in
uenies ⁊c̃. Item libros ⁊ rotulos ⁊ quaternos ni
gromanticos aut continentes experimenta ſortile
gorum: inuocationes demonum ſeu cõiurationes
in periculum animarum ſeu in quibus de talibus
⁊ ſimilibus fidei orthodoxe ⁊ bonis moribus aut
operibus euidenter aduerſantibus tractatur: per
eandem ſententiam noſtram condẽnamus: ⁊ oẽs
qui dictos rotulos: libros ⁊ quaternos dogmatiza
uerint ⁊ audierint niſi infra ſeptem dies nobis uł
cancellario Pariſienſi reuelauerint: eo modo quo
ſuperius eſt expreſſum: In his ſcriptis ſententiaz
excõmunicationis ferentes ad alias penas prout
grauitas culpe exegerit nihilominus proceſſuri.
Datum Anno domini Milleſimo ducenteſimo ſe
ptuageſimoſeptimo: die dominica qua cantaſ Le
tare hieruſalem: in eccleſia Pariſienſi.

Collectio erroruz in anglia

⁊ Pariſius condẽnatoꝝ: qui ſic per capitula diſti
guunſ. Et pmo de errorib' condẽnatis in anglia.

De erroribus in grãmatica. 1
De erroribus in logica. 2
De erroribus in naturali philoſophia. 3
De erroribus Pariſius condẽnatis a dño Guiller-
mo epiſcopo pariſienſi. 4
De erroribus quos condẽnauit Stephanus epiſco
pus pariſienſis. 5
De erroribus quos idem dñs condẽnauit alia vice
ubi primo ponuntur errores de deo. 6
Errores de intelligentia uel angelo. 7
Errores de anima uel intellectu. 8
Errores de uolũtate ſiue libero arbitrio. 9
Errores de toto coniuncto ſiue de homine. i. de cõ-
poſito naturaliter perfecto. 10
Errores de mundo ⁊ mundi eternitate. 11
Errores de celo ⁊ ſtellis. 12
Errores de nã gñabiliũ ⁊ corruptibilium. 13
Errores de neceſſitate euentus rerum. 14
Errores de accidente. 15
Errores de ſcientia ⁊ philoſophia. 16
Errores de ſacra ſcriptura. 17
Errores de fide ⁊ ſacramentis. 18
Errores de raptu. 19
Errores de vitijs ⁊ virtutibus. 20
Errores de reſurrectione. 21
Errores de felicitate ſiue beatitudine. 22
Errores ꝯdẽnati pariſi' in facultate artium. 23
Errores ioãnis guion ordinis fratrũ minoꝝ. 24
Errores ioãnis de mercuria ordis ciſtercieñ. 25
Errores magiſtri Nicolai de ultricuria. 26
Item quidaz articuli dãna-
ti ab epiſcopo pariſienſi ⁊ magiſtris theologie an
no dñi. M.cccxl. 27
Copia cedule reuocationis quorũdam articuloruz
fratris Dionyſij ſoulechat ordinis fratrũ minoruz
facte per eundẽ pariſius ⁊ in curia romana. 28
Reuocatio magiſtri ioãnis de calore. 29
Reuocatio ludouici facta Anno dñi. M.ccclxij. 30
Reuocatio fratris Guidonis ordinis heremitaruz
ſancti Auguſtini. 31
Reuocatio Simonis facta Anno dñi. M.ccc.l. 32
Articuli in gbus magr̃ ſniaꝝ coiter nõ teneſ. 33
Determinatio quedã pariſius facta per almam fa-
cultatem theologicã. Anno dñi. M.cccxviij. ſuper
quibuſdã ſuperſtitionibus nouiter exortis. 34
Excerpta principalium articuloꝝ tractatus cuiuſ-
dam contra errores fratris Joãnis de monteſono
ordinis predicatoꝝ in quo ꝯtinentur etiaz errores
ꝯtra imaculatã virginis Marie ꝯceptionẽ. 35

Iſti ſunt errores condem

nati a fratre Roberto kilimardbi archiepõ Can-
tuarienſi: de ꝯſenſu oĩuz magroꝝ tã regẽtiũ q̃z nõ
regẽtiũ apud Oxoniã die iouis. xx. añ feſtũ ſci Cu-
berti in quadrageſima Anno dñi. M.cclxxvi.

Errores in grãmatica.

Capitulũ primum.

Ego currit. tu currit. Currit ⁊ curro: eque ſunt per-
fecte ⁊ congrue.
Item currens eſt ego.
Itẽ eque ſũt ꝯgrue ſortẽ legẽ: ſorti legẽ ſiĉ ſortẽ legẽ
Itẽ ꝙ v̓bũ manẽs v̓bũ põt puari oĩb' ſuis accñtib'.
Itẽ ꝙ nullum nomen eſt tertie perſone.

Errores in logica.

Capitulum ſecundum.

Qꝫ contraria ſiľ poſſunt eẽ uera: in aliqua materia
Itẽ ꝙ ſillogyſmus peccãs in mã nõ eſt ſillogyſm'.
Itẽ ꝙ nõ eſt ſuppoſitio in ppõne magis pro ſuppo
ſito q̃z pro ſignificato. Et iõ idẽ eſt dicere. Cuiuſli
bet hoĩs aſin' currit. ⁊ aſin' cuiuſlibet hoĩs currit.
Itẽ ꝙ hominis aſinus currit.
Item ꝙ animal eſt omnis homo.
Itẽ ꝙ ſignum non diſtribuit ſbʒctum in comparatio
ne ad predicatum.
Itẽ ꝙ v̓itas cũ nec̃itate tm̃ eſt cũ cõſtãtia ſubiecti.
Itẽ ꝙ nõ eſt ponẽ demõſtrationẽ ſine reb' exñtib'.
Itẽ ꝙ oĩs ppoſitio de futuro uera eſt neceſſaria.
Item ꝙ terminus cum uerbo de preſenti diſtribuit
pro omnibus differentijs temporum.
Item ꝙ ex negatiuis de predicato finito ſequiſ af-
firmatiua de p̃dicato infinito ſine ꝯſtãtia ſubiecti.

Errores in naturali philo

ſophia. Capitulum tertium.

Quotquot ſũt cõpoſita: tot ſũt oĩno pncipia pma.
Item ꝙ forma non corrumpitur in pure nihil.
Item ꝙ nulla potentia actiua eſt in materia.
Item ꝙ priuatio eſt pure nihil ⁊ eſt in corporibus
ſupercaeleſtibus: ſicut in his inferioribus.
Itẽ ꝙ cõuerſiua ẽ generatio aialiũ ſicut elemẽtoꝝ.
Item ꝙ uegetatiua: ſenſitiua ⁊ intellectiua ſunt ſi-
mul tempore in embrione.
Item ꝙ intellectiua introducta corpori corrumpi-
tur uegetatiua ⁊ ſenſitiua.
Itẽ ꝙ ſuba prima nõ eſt cõpoſita neqꝫ ſimplex uel
uegetatia ſba p'a ſimplex nõ ẽ cõpoſita neqꝫ ſimp'.
Itẽ ꝙ tempus nõ eſt in p̃dicamẽto quantitatis.
Item ꝙ non eſt inuentum ab Ariſtotele ꝙ intelle
ctiua manet poſt ſeparationem.
Item ꝙ quando incompletum ſit completum diuer
ſificat eſſentiam. Sed quando incompletuz ſit ſub
completo eſſe non diuerſificat eſſentiam.
Item ꝙ uegetatiua ſenſitiua ⁊ ĩtellectiua ſunt vna
forma ſimplex.
Item ꝙ corpus viuum eſt equiuoce corpus: ⁊ cor-
pus mortuum ſm quid corpus.
Itẽ ꝙ materia ⁊ forma nõ diſtiguũtur per eẽntiã.
Itẽ ꝙ cã p'a ẽ ordiabilis in gñe tñ eſt extra genus.
Itẽ ꝙ qñ intellectiua vniſ materie prime ita ꝙ cor-
rũpiſ illud qð pceſſit uſqꝫ ad mãz primã. Qui ſu-
ſtinet: docet defendit ex intẽtiõe aliqð iſtoꝝ predi
ctoꝝ: ſi ſit magr̃: ab officio magiſterij deponaſ ex
cõmuni ꝯcilio. Si ſit baccalarius non promouea-
tur ad magiſterium: ſed ab vniuerſitate expellaſ.

Capitulũ quartũ.

Iſti ſunt errores deteſtabi

les cõtra catholicã ueritatẽ: reperti in quibuſdam
ſcriptis. Quos quiqꝫ dogmatizauerit uel defende
rit: a uenerabili p̃re Guillermo pariſieñ epõ: ꝯuo-
cato concilio oĩuz magiſtrorũ tũc pariſius degẽtiũ
vinculo anathematis eſt innodatus. Et iõ eos ca
uere debẽt oẽs profeſſores fidei orthodoxe.
Primus eſt ꝙ diuina eſſentia in ſe nec ab angelo

nec ab homine videatur uel videbitur.
Secundus error eſt ꝙ lꝫ diuina eẽntia eadem ſit in
p̃re ⁊ filio ⁊ ſpũ ſcõ: tñ ut hec eſſentia eſt in rõne
forme vna eſt in patre ⁊ filio: lꝫ nõ vna in ſpũ ſcõ
⁊ in his: ⁊ tñ forma idẽ eſt qð diuina eſſentia.
Tertius eſt ꝙ ſpiritus ſanctus prout eſt amor ⁊ ne
xus nõ procedit a filio: ſed tm̃ a patre.
Quartus eſt ꝙ multe ueritates ſuerunt ab eterno:
que non ſunt ipſe deus.
Quintus eſt primũ nunc uel principium ⁊ creatio
paſſio non ſunt creator uel creatura.
Sextus ꝙ angelus malus in primo inſtãti ſue crea
tionis fuit malus: ⁊ nunq̃z fuit non malus.
Septimus eſt ꝙ nec aĩe glorificate nec corpora glo
rioſa uel glorificata erũt in celo empireo cũ ange-
lis: ſed in celo aqueo uel criſtallino quod eſt ſuper
firmamentũ. Qð ẽt dicere preſumũt de btã virgie
Octauus ꝙ angelus in eodem inſtanti poteſt eſſe
in diuerſis locis: ⁊ eſt ubiqꝫ ſi uelit eſſe ubiqꝫ.
Nonus eſt ꝙ qui habet meliora naturalia de neceſ
ſitate habebit maiorem gratiam ⁊ gloriam.
Decimus eſt ꝙ diabolus nunq̃z habuit vnde poſ-
ſet ſtare. Nec etiam adam in ſtatu innocentie.

¶ Aſſertiones oppoſite errorib' predictis.

Firmiter credẽdũ eſt ⁊ nullatenus dubi-
tandũ ꝙ deus in ſua ſuba eẽntia uel nã
videbitur ab angelis ſanctis ⁊ animab'
glorificatis.
Itẽ ꝙ vna eſt eẽntia ſubſtãtialis uel na
tura in p̃re ⁊ filio ⁊ ſpũ ſcõ. Et eadẽ eẽntia in rõne
forme in patre ⁊ filio ⁊ ſpiritu ſancto.
Item ꝙ ſpiritus ſanctus prout eſt ſanct us ⁊ amor
procedit ab utroqꝫ. ſ. patre ⁊ filio.
Item ꝙ vna ſola ueritas fuit ab eterno que eſt de'.
Et ꝙ nulla v̓itas fuit ab eterno q̃ nõ ſit illa v̓itas.
Itẽ ꝙ primũ nunc ⁊ creatio paſſio eſt creatura.
Item ꝙ malus angelus aliquãdo fuit bonus ⁊ nõ
malus. Et poſt peccando factus eſt malus.
Item ꝙ idẽ eſt locus corpis. ſ. empireũ celũ ſcõꝝ an
geloꝝ: ⁊ beatarũ aĩarũ: ⁊ idẽ erit corporũ huma-
noꝝ glorificatorum: ⁊ ſimiliter idem eſt locus ſpi
ritualis ſanctorum angelorum ⁊ hoĩuz bonoruz.
Itẽ ꝙ angelus eſt in loco per diſtinctiões: ita ꝙ ſi ẽ
hic nõ eſt ibi in eodẽ inſtãti: ipoſſibile eſt enim eũ
in eodẽ inſtanti eẽ ubiqꝫ cũ hoc ſit ppriũ dei.
Item ꝙ ſm ꝙ preordinatũ eſt ⁊ predeſtinatũ a deo
dabitur gratia ⁊ gloria.
Item ꝙ malus angelus ⁊ adã habuerunt vnde poſ
ſent ſtare. Et ſi nõ vnde poſſent proficere.
Itẽ eodẽ anno dominica qua cantabaſ Letare hie-
ruſalẽ. M.cclxx. Guilhelmus poſtmodũ ꝯſtãtieñ.
epõs in ſermone bti Joãnis baptiſte in domo mino
rũ pariſius predicauit ꝙ liberũ arbitriũ hꝫ poten-
tiã nãlẽ ad recipiẽdũ graz nõ effectiuã aliquo mõ
qð falſum eſt: qꝛ nolẽs nõ recipit eã. Scðo ꝙ gdã
natus nunq̃z fuit in grã: ſed ſemper hiſmael aut iu
das fuit: ⁊ nunq̃z Joãnes quod eſt contra fidẽ. Ba
ptizati enĩ hñt graz de qua reprehẽſus publice in
ꝯñti die apl'oꝝ Petri ⁊ Pauli publice retractauit
Pax ⁊ grã oĩb' aſſerentib' hãc v̓itatẽ. Data fuit hec
ſnĩa Pariſius Anno dñi. M.ccxl. in octaua Epi-
phanie. Capitulum quintum.

Iſti ſunt errores condem

nati ⁊ excõicati cũ oĩb' qui eos ſcienter docuerint
uel aſſeruerint a dño Stephano pariſieñ. epõ An

Univerſidad de Deuſto Bibliot

no domini. M.cclxx. die mercurij ante feſtum bea
ti Nicolai hyemalis.
Primus articulus eſt: ꝙ intellectus omnium ho-
minū eſt vnus ⁊ idem numero.
Scḋs eſt ꝙ illa eſt falſa ul' ip̄ꝓpria. Hō intelligit.
Terti⁹ eſt ꝙ uolūtas hoīs ex neceītate vult ul' eligit.
Quartus ꝙ oīa que in inferioribus agunt ſubſunt
neceſſitati corporū celeſtium.
Quintus ꝙ mūdus eſt eternus.
Sextus ꝙ nunq̄ꝫ fuit primus homo.
Septimus ꝙ anima que eſt forma hominis ſm ꝙ
homo corrumpitur corrupto corpore.
Octauus ꝙ aīa ſepata poſt mortem non patitur ab
igne corporeo.
Nonus ꝙ liberuꝫ arbitriū eſt potentia paſſiua non
actiua. Et ꝙ neceſſitate mouetur ab appetibili.
Decimus ꝙ deus non cognoſcit ſingula.
Undecimus ꝙ deus non cognoſcit aliud a ſe.
Duodecim⁹ ꝙ hūani act⁹ nō regunt ꝓuidētia dina.
Tredecim⁹ ꝙ deus nō pōt dare imortalitatē ul' in-
corruptibilitatē rei corruptibili uel mortali.
Capitulum ſextum.

Iſti articuli qui ſequuntur

condēnati ſūt a dn̄o Stephano pariſieū. ep̄o de cō
ſilio magiſtrorū theologie. Anno dn̄i. M.cclxxvi.
die dn̄ica qua cantat Letare hierl'm: in eccl'ia Pa-
riſieū. Ubi excoicauit in ſcriptꝭ oēs illos q eos do-
cuerit ⁊ defēderit. Et p̊ ordiant illi qui ſūt de deo.
Prim⁹ ꝙ de⁹ nō eſt trin⁹ ⁊ vn⁹: qm̄ trinitas non ſtat
cū ſūma ſimplicitate. Ubi eni eſt pluralitas realis
ibi neceſſario. eſt additio ⁊ cōpoſitio. exempluꝫ dē
accruo lapidum.
Item ꝙ deus non poteſt generare ſibi ſimilem: qđ
enim generatur ab aliquo habet ꝑncipiū aliquod
a q̄ depēdet ⁊ ꝙ in deo gn̄are nō ē ſignū ꝑfectiōiſ.
Item ꝙ deus non cognoſcit alia a ſe.
Itē ꝙ deus nō pōt dare perpetuitatem rei trāſmu-
tabili uel corruptibili: ut eſt corpus humanum.
Item ꝙ deus ſiue prima cā nō poſſet producere ef-
fectū ſibi equalē niſi temperaret ſuā potētiam.
Itē ꝙ deus nō poſſet facere plures aīas in nūo.
Item ꝙ deus nunq̄ꝫ plus creauit intelligentiam q̄ꝫ
modo creauit.
Itē ꝙ de⁹ eſt infinite virtutꝭ in duratiōe: nō in actiōe
talis eni infirmitas nō eſt niſi in corpe finito ſi eēt.
Et ꝙ prima cauſa nō poſſet plures mūdoſ facere.
Itē ꝙ ſine agente proprio ut patre a ſolo deo non
poſſet fieri homo.
Item ꝙ deum in hac vita mortali poſſumus intel-
ligere per eſſentiam.
Item ꝙ deus non potuit feciſſe primā materiam ni
ſi mediante corpore celeſti.
Item a uoluntate antiqua non poteſt nouum proce
dere abſq̄ꝫ tranſmutatione precedente.
Itē ꝙ ꝑma cā nō hꝫ cognitionē aut ſciaꝫ futuroruꝫ
cōtingētiū. Primo q: futura cōtingētia ſunt nō en
tia. Scḋo q: futura ꝯtingētia ſūt ꝑticularia. de⁹ au
tē cognoſcit virtute intellectiua que nō pōt cogno
ſcere ꝑticulare. Uñ ſi nō eēt ſenſus forte intellect⁹
nō diſtingueret inter fortē ⁊ Platonē: lꝫ diſtingue
ret inter hoieꝫ ⁊ aſinū. Tertiū ꝑp ordinem cāe ad
cātū: preſcientia eni diuina eſt neceſſaria cā preſci
torū. Quarta rō eſt ordo ſcie ad ſcitū: quāuis eniꝫ
ſcientia non ſit cauſa fati: ex quo tñ ſcitur determi
nat ad alterā partē contradictionis: ⁊ hoc malto
magis in ſcia diuina q̄ꝫ in ſcientia noſtra.
Itē ꝙ primū principiū nō pōt eē ſine diuerſorū fa-
ctoꝝ hic iferi⁹ niſi mediātib⁹ aliq̄s cāis eo ꝙ nulluꝫ
trāſmutāſ diūſimode trāſmutat niſi trāſmutatuꝫ.
Itē ꝙ ab vno ꝑ agēte nō pōt eē multitudo effectuū.
Itē ꝙ primū ꝑncipiū nō eſt cā propria eternoꝝ niſi
methaphorice. i. q: ꝯſuat ea: q: niſi eēt ea nō eēnt.
Itē ꝙ ſicut ex mā nō pōt aliquid fieri ex agente: ita
nec ex agēte pōt aliquid fieri ſine mā. Et ꝙ deus
nō ē cā efficiēs niſi reſpectu ei⁹ qđ hꝫ eē i po⁹ māe.
Itē ꝙ entia declināt ab ordie cāe ꝑme in ſe cōſide-
rate: lꝫ non in ordine ad reliq̄s cauſas agentes in
vniuerſo. Hoc eſt error q: eēntialior ⁊ inſeparabi-
lior eſt ordo entiū ad cāꝫ ꝑmā q̄ꝫ ad cāſ iferiores.
Item ꝙ deus non poteſt eſſe cauſa noui facti: nec
poteſt aliquid de nouo producere.
Item ꝙ deus non poteſt mouere celum motu recto
Et eſt ratio quia tunc relinqueret uacuum.
Itē ꝙ de⁹ nō pōt irregulariter. i. alio modo q̄ꝫ mo-
uet mouere aliqđ: q: in eo nō eſt diūſitas uolūtaſ.
Itē ꝙ deus eſt eternus in agendo ⁊ mouendo ſicut
in eēndo: aliogn ab alio detīmiaret qđ eēt pri⁹ illo.
Itē illud quod de ſe terminatur ut deus: aut ſemper
aut nunq̄ꝫ ⁊ ꝙ multa ſunt eterna.
Itē ꝙ deū neceſſe eſt facere q̄cq̄d immediate ſit ab
ipſo. Error: ſiue intelligat de neceſſitate coactiōis
q: tollit libertatē arbitrij ſiue de neceſſitate imuta-
bilitatis: quia ponit poſſibilitatem aliter faciendi.
Itē ꝙ primū principiū nō pōt imediate producere
generabilia: quia ſunt effectus noui.
Effectus aūt noui exigit cām immediatam que po-
teſt aliter ſe habere.
Itē ꝙ ꝑ^m ꝑn^m nō pōt aliud a ſe producere: quia oīs
diūa que eſt inter agens ⁊ factū eſt per naturam.
Itē ꝙ deus nō pōt imediate cognoſcere contingen
tia niſi per aliam cām particularem ⁊ proximam.
Item ꝙ ſi omnes cauſe fuerint aliquando in quiete
neceſſe eſt ponere deum mobilem.
Itē ꝙ deus eſt prima ⁊ neceſſaria cā prime intelli-
gentie qua poſita ponit effect⁹ ⁊ ſunt ſil' duratiōe.
Itē ꝙ de⁹ nō eſt. neceſſaria cā motus corporū ſupio
rū ⁊ cōiūctiōis ⁊ diuiſionis cōtingentis in ſtellis.
Itē ad hoc ꝙ effect⁹ oēs ſint neceſſarij reſpectu cāe
prime nō ſufficit ꝙ ipſa cā prima ſit impedibilis: ſꝫ
exigit ꝙ cāe medie nō ſint ipedibiles. Error: quia
tunc deus non poſſet facere aliquē effectum nouū
ſine cauſis poſterioribus.
Item ꝙ deus poſſit agere contraria hoc eſt median
te corpore celeſti quod eſt diuerſum in ubi.
Itē ꝙ deus infinit⁹ virtute: non q: faciat aliquid de
nihilo: ſed q: cōmunicat motum infinitum.
Item ꝙ deus non pōt in effectū cauſe ſecundarie ſi
ne ipſa cauſa ſecundaria. Error.
Item ꝙ effectus imediatus a primo debet eē vnus
tm̄ ⁊ ſimilimus primo.
Item ꝙ deus uel intelligentia nō infundit ſcientiā
aie humane in ſonino niſi mediante corpe celeſti.
Itē ꝙ plures ſunt motores primi celi. Error.
Item ꝙ primū imobile ſimpl'r nō mouet niſi mediā
te aliquo motu: ⁊ ꝙ tale mouens imobile eſt pars
moti ex ſe.
Itē ꝙ po^a actiua nō pōt eē ſine opatiōe ⁊ ꝑmixta po
tētie paſſiue. Error: ſi intelligat de q̄cūq̄ꝫ opatiōe.
Item ꝙ deus nō poteſt indiuidua multiplicare ſub
vna ſpecie ſine materia.
Itē ꝙ forma quā opꝫ fieri ⁊ eē in mā nō pōt agi ab
illo quod non agit ex materia.
Itē ꝙ deus non poteſt facere accidēs ſine ſubiecto
nec plures dimenſiones ſimul eſſe.
Itē ꝙ ipoſ'e ſimpl'r nō pōt fieri a deo uel ab agente.
Error: ſi intelligatur de ipoſ'i ſm numerū ul' nām.
Itē ꝙ ali⁹ eſt intellect⁹ in rōne ſm ꝙ de⁹ intelligit ſe
⁊ alia. Error: q: lꝫ ſit alia rō intelligendi: nō tñ ali⁹
intellectus ſm rōnem.
Itē ꝙ prima cā eſt cā oiuꝫ entiū remotiſſima. Error
ſi itelligat cū ꝑciſiōe: ita. ſ. ꝙ nō ꝓpinquiſſima eſt.
Itē ꝙ aliqua poſſūt caſualiter euenire reſpectu pri-
me cauſe: ⁊ ꝙ falſum eſt oia eſſe preordinata a pri
ma cā: q: tunc euenirent de neceſſitate.
Itē ꝙ in cauſis efficientibus cā ſecūda habet actio
nem quā non accepit a prima cauſa.
Itē ꝙ in cāis efficiētib⁹ ceſſante cā ꝑ^a nō ceſſat ſcḋa
ab opatione ſua dū tñ ſcḋa operet ſm mām ſuam.
Itē ꝙ de deo nō pōt cognoſci niſi q: eſt ſiue ipꝫ eē.
Itē ꝙ deū eē ens per ſe poſitiue nō eſt intelligibile:
ſed priuatiue eſt ens aut per ſe intelligibile.

Errores de angelo uel itelligentia.

Capitulum ſeptimum.
Item ꝙ omnia ſeparata coeterna ſunt primo ꝑn^o.
Itē ꝙ intelligētie ſupiores creāt aias rōnales ſine
motu celi. Intelligētie aūt iferiores creant uegeta
tiuā ſenſitiuam motu celi mediante.
Itē ꝙ intelligētia angelus uel aia ſepata nuſq̄ꝫ eſt.
Itē ſubſtantie ſeparate eo ꝙ hn̄t vnū appetitū non
mutantur in opere aut operatione.
Itē ꝙ intelligentie ſiue ſube ſepate quas dicūt eſſe
eternas non habent ꝓprie cāꝫ efficientē ſed meta
phorice q: hn̄t cām conſeruantē in eē ſed nō ſunt
facte de nouo: quia ſic eſſent tranſmutabiles.
Itē ꝙ in ſubſtātijs ſepatis nulla eſt poſſibilis tranſ
mutatio nec ſunt in potētia ad aliquā mutationeꝫ
ad aliud quia eterne ſunt ⁊ imunes a materia.
Itē ꝙ ſubſtātie ſepate que nō hn̄t materiā per quā
plus ſint in potētia q̄ꝫ in actu ⁊ ſunt a cā ſemꝑ eo
dē modo ſe habente: ideo ſunt eterne.
Itē ꝙ ſube ſepate ꝑ ſuū itellectū cauſant res ad eē.
Itē ꝙ itelligētia motrix celi influit in aiaꝫ rōnalem
ſicut corpus celi influit in corpus humanum.
Itē ꝙ angelus nō ꝑt in act⁹ oppoſitos imediate: ſꝫ i
act⁹ mediatos ⁊ hꝫ mediāte alio ut orbe ſole ul' celo.
Item ꝙ angelus nihil intelligit de nouo.
Itē ꝙ ſi eēt aliq̄ ſuba ſepata que nō moueret aliqđ
corp⁹ in hꝫ mūdo ſenſibili non clauderet in vniūſo.
Itē ꝙ ſube ſempiterne ſepate a mā hn̄t bonū: qđ eſt
eis poſ'e cū ꝓducunt: nec deſiderāt aliqđ q̄ carent.
Item ꝙ ſubſtātie ſeparate ſunt ſua eſſentia q: in eis
idem eſt quod eſt ⁊ per hoc quod eſt.
Itē ꝙ oē qđ nō hꝫ māꝫ eſt eternū: q: qđ nō eſt factū
per trāſmutationē materie prius nō fuit ꝫ eternū.
Itē q: intelligētie nō hn̄t materiā de⁹ nō poſſet plu
res res eiuſdem ſpeciei facere: ⁊ ꝙ mā nō eſt ange
lis contra fratrem Thomam.
Item ꝙ intelligentie ſuperiores non ſunt cā alicu-
ius nouitatis in inferioribus. Et ꝙ ſuperiores in-
ferioribus ſunt cauſa eterne cognitionis.
Itē ꝙ intelligentia perficitur a deo in eternitate: q:
ſm ſe totū imutabilis eſt: aia autē celi non.
Itē ꝙ intelligentia inferior recipit eſſe a deo per in
telligentias medias.
Itē ꝙ ſcia intelligentie nō differt a ſubſtātia intelli
gentie: ibi eni nō eſt diuerſitas intellecti ab intelle

ctibilitate: nec diuerſitas intellectorum.
Itē ꝙ ſube ſepate ſunt in actu infinite: infinitas eni
nō eſt impoſſibilis niſi in rebus materialibus.
Itē ꝙ intelligentie ſupiores imprimūt in inferiori-
bus ſicut aia vna intellectiua imprimit in aliā ⁊ in
aiaꝫ ſenſitiuam: ⁊ per talem impreſſionem incanta
tor aliquis ꝓijcit camelum in foueam ſolo viſu.
Itē ꝙ intelligētia cū ſit plena formis: imprimit alias
formaſ in mā per corpa celeſtia tanq̄ꝫ ꝑ iſtrumēta.
Itē ꝙ ſube ſepate ſunt alicubi per operationē: ⁊ nō
poſſunt moueri ab extremo in extremū: nec mediū
niſi quia poſſunt uelle operari aut in medio aut in
extremis. Error: ſi intelligatur ſine operatiōe ſub
ſtantiā non eſſe in loco nec trāſire de loco in locū.
Itē ꝙ intelligētia ſola uoluntate mouet celum.
Itē ſube ſepate nuſq̄ꝫ ſunt ſm ſubaꝫ. Error: ſi intelli
gatur ita ꝙ ſubſtantia ſit res eſſendi in loco: ueruꝫ
eſt ꝙ nuſq̄ꝫ ſunt ſm ſubſtantiam.

Errores de aia ⁊ itellectu.

Capitulum octauum.
Itē ꝙ intellectuſ nō eſt forma corpis: niſi ſicut nau
ta nauis: nec eſt perfectio eſſentialis hois.
Item ꝙ intellectus quādo vult induit corpus: quā
do non vult non induit.
Itē ꝙ ex ſenſitiuo ⁊ intellectiuo nō ſit vnū per eēn
tiā niſi ſic ex itelligētia ⁊ orbe: hꝫ ē vnū ꝑ appōneꝫ.
Itē ꝙ intellect⁹ hūan⁹ eſt eternus: q: eſt a cā ſemꝑ
eodē mō ſe hn̄te: ⁊ quoniam non habet materiam
per quam prius eſt in potentia q̄ꝫ actu.
Itē ꝙ aia ſepara nullo modo patitur ab igne.
Itē ꝙ intellectus eſt vnus numero oiuꝫ. lꝫ omnino
ſeparatur a corpore hoc: non tamen ab omni.
Itē ꝙ intellectus fortis corrupti non habet ſcientiā
eorum que habuit.
Itē ꝙ aia humana nullo modo eſt mobilis ſm lo-
cum nec per ſe nec per accidens: ⁊ ſi ponatur ali-
cubi ſm ſubaꝫ ſuā nunq̄ꝫ mouebit de ubi ad ubi.
Item ꝙ ſcientia anime eſt terrena: ⁊ ꝙ intellectus
agens ⁊ poſſibilis ſunt eterni.
Itē ꝙ motus celi ſunt ꝑp aiaꝫ itellectiuā ⁊ ꝙ aia in
tellectiua ſui intellectus non poteſt educi niſi me-
diante corpore.
Itē ꝙ nulla forma ab extrinſeco ueniens pōt face-
re vnū cū materia: quod enim ſeparabile eſt cum
eo quod eſt corruptibile vnum non facit.
Item anima ſeparata non eſt alterabilis ſꝫ philoſo
phiam lꝫ ſm fidem alteretur.
Item ꝙ anima rationalis quādo recedit ab anima
li adhuc remanet animal vnum.
Itē ꝙ aia itellectiua cogſcēdo ſe cogſcit oia alia: ſpe
cies eni oiuꝫ rerū ſibi ſūt ꝯcreate: ſꝫ hꝫ cogſcere nō
debetur intellectui noſtro ut noſter eſt: ſed ſm ꝙ in
tellectus eſt agens error eſt.
Item ꝙ anima eſt inſeparabilis a corpe ⁊ ad corru
ptionē armonie corporalis corrūpitur anima.
Itē ꝙ ſcia magr̄i ⁊ diſcipuli eſt vna ⁊ eadē numero
⁊ rō eſt q: intellect⁹ vn⁹ eſt: q: forma nō multipli
catur niſi quia educitur de potentia materie.
Itē ꝙ intellectus agēs nō copulatur noſtro poſſibi
li: ⁊ ꝙ intellect⁹ poſſibilis nō vnit nobis ſm ſub-
ſtātiā: ⁊ ſi vniret ⁊ forma nobiſcū eēt inſepabilis.
Itē ꝙ opatio itellect⁹ nō vniti copulat corpi: ita ꝙ
opatio eſt rei nō habētis formā qua operet. Error
eſt: quia ponit ꝙ intellectus non ſit forma hois.
Itē ꝙ nihil pōt ſciri ab itellectu poſt ei⁹ ſepationeꝫ.

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

Itē ꝙ intellectus qui eſt poſtrema hoīs ꝑfectio eſt penit⁹ abſtract⁹. Uel ꝙ intellectus ultima uel eſt poſtrema operatio hoīs ⁊ eſt totaliter abſtractus.
Itē ꝙ intellect⁹ poſſibilis eſt inſepabilis a corpore ſimplr̄ quātū ad hūc actū qui eſt ſpērū receptio ⁊ q̄tū ad iudiciū qḋ fit per ſimplicē ſpērū acceptionem uel intelligibiliū compoſitionem. Error: ſi intelligatur de receptione omnimoda.
Itē ꝙ intellectus agens eſt quedā ſubſtātia ſeparata ſuperior ad intellectū poſſibilem: ⁊ ꝙ ſm̄ ſubſtantiā: potētiam ⁊ operationē eſt ſeparatus a corpore nec eſt forma corporis humani.
Itē ꝙ incōuenićs eſt ponere aliquos intellect⁹ nobiliores aliīs: q: cū illa diuerſitas nō poſſit eē a pte corpoꝝ opꝫ ꝙ ſit a pte intelligētiarū: ⁊ ſic aīe nobiles ⁊ igbiles eēnt neceſſaria diuerſarū ſpecierū ſicut intelligentie. Error: quia ſic anima chriſti nō eſſet nobilior anime iude.
Itē ꝙ intellectus ſpeculatiuus ſimpliciter eſt eternus ⁊ incorruptibilis: reſpectu ꝟo hui⁹ hominis corrūpitur corruptis fantaſmatibus in eo.
Item ꝙ intellectus poſſibilis nihil eſt in actu ante q̄ȝ intelligat: quia in natura intelligibili eſſe aliqd in actu eſt eſſe actu intelligens.
Itē ꝙ ex intelligente ⁊ intellecto fit vna ſubſtantia ⁊ ꝙ intellectus ſit ipſa res intellecta formaliter.
Itē ꝙ nos pei⁹ uel melius intelligim⁹: hoc prouenit ex intellectu paſſiuo quē dicit eē potētiā ſenſitiuā. Error eſt: quia hoc ponit vnū intellectū in oībus: aut equalitatem in omnibus animalibus.
Itē ꝙ intellectus nō pōt tranſire de corpore in corpus: ita ꝙ ſucceſſiue ſit motor diuerſorū corpoꝝ.
Itē ꝙ intellectus noſter per ſua naturalia pōt ptingere ad cognoſcendam eēntiaȝ prime cāe. Hoc male ſonat ⁊ ē error ſi itelligaſ de cognitiōe mediata.
Itē ꝙ aīa nunq̄ȝ moueref niſi corpus moueref: ſicut g̃ue uel leue nunq̄ȝ moueref niſi aer moueref.

Errores de uoluntate ſiue libero arbitrio. Capitulum nonum.

Itē ꝙ de ſui natura nō eſt determinādū ad eſſe uel non eſſe: non determinatur niſi ad aliquod quod eſt neceſſarium reſpectu ſui. Error.
Itē ꝙ uoluntas manēte paſſione ⁊ ſcientia tꝫ particulari ⁊ in actu nō poteſt agere contra eam.
Itē ſi rō recta ⁊ uolūtas recta. Error eſt: q: eſt ꝯtra glo. Aug. ſup illud Pſal'. Concupiuit aīa mea deſiderare ⁊c̄. Et q: ſm̄ ħ ad rectitudinē uoluntatis gr̄a nō eēt nec̄ia: ſꝫ ſolū ſcia: qḋ fuit error Pelagīj.
Itē ꝙ uolūtate exiſtente in tali diſpoſitione in qua nata eſt moueri: ⁊ mouēte ſic diſpoſito ꝙ natū ſit mouere impoſſibile eſt uoluntatem non uelle.
Itē ꝙ orbis eſt cā uolūtatis medici ut ſanet.
Itē ꝙ uolūtas ⁊ intellectus nō mouentur in actu ꝑ ſe ſed per cāꝫ ſempiternā. ſ. per corpora celeſtia.
Itē ꝙ appetitus ceſſantib⁹ impedimētis neceſſario mouetur ab appetibili. Error eſt de intellectiuo.
Itē ꝙ uoluntas ſm̄ ſe eſt indetermiata ad oppoſita ſicͭ mā. Determiaf āt ab appetibili ſicͭ mā ab agēte
Itē ꝙ homo agens ex paſſione coacte agit.
Itē ꝙ poſt cōcluſionē factam de aliquo faciēdo uoluntas nō manet libera: ⁊ ꝙ pene non adhibenf a lege niſi ad correctionē ignorantie ⁊ ut correctio ſit alīјs principiū cognitionis uel generationis.
Itē ꝙ uoluntas hominis neceſſitatur per ſuam cognitionē ſicut appetitus bruti.
Itē ꝙ nullū agēs eſt ad utrūlibet imo determinaf.
Itē ꝙ effect⁹ ſtellarū ſup liberū arbitriū ſūt occulti.
Itē ꝙ uolūtas nr̄a ſubiacet ptāti corpoꝝ celeſtiū.
Itē ꝙ uolūtas nec̄io ꝓſequif qḋ firmiter creditū ē a rōne: ⁊ ꝙ nō ꝑt abſtinere ab eo qḋ rō dictat. hec aūt neceſſitatio nō eſt coactio ſed natura uolūtaſ.
Itē ꝙ hō in oīb⁹ ſuis actiōib⁹ ſeqtur appetitū ⁊ ſemper maiorem. Error eſt: niſi intelligatur de maiore ⁊ in mouendo.
Itē ꝙ nō eſt poſſibile eē pctm̄ in potētīјs aīe ſupiorib⁹: ⁊ ita peccatur paſſione ⁊ nō uoluntate.
Itē ꝙ ſciētia ꝯ̄riorū ſolum eſt cauſa quare aīa rōnalis pōt in oppoſita: niſi per accn̄s ⁊ rōne alterius.
Itēꝫ ꝙ aīa nihil vult niſi mota ab alio a ſe: vn̄ iſtud falſum eſt: aīa ſeipſa vult. Error: ſi intelligaf mota ab alio. ſ. appetibili uel ab obiecto: ita ꝙ appetibile ⁊ obiectū ſit tota rō mot⁹ uolūtatis ipſius.
Itē ꝙ duob⁹ bonis ꝓpoſitis: qḋ forti⁹ eſt fortius mouet. Error eſt: niſi quātū eſt ex pte boni mouentis.
Itē ꝙ oēs motus uolūtarīј reducunf ad motorem primū. Error: niſi intelligaf in motorē primū ſimpliciter nō creatū. Et intelligēdo de motu ſm̄ ſubſtantiam ⁊ non ſm̄ deformitatem.

Error de toto coniuncto. i. de toto compoſito naturali perfecto ſiue de hoīe. Capitulum decimum.

Itē ꝙ homo pro tanto dꝛ̄ intelligere: pro quāto celū dꝛ̄ ex ſe mouere uel intelligere uel viuere. i. quia agens iſtas actiones eſt ei vnitum ut motor mobili: ⁊ non ſubſtantialiter.
Itē ꝙ humanitas non eſt forma rei ſed rationis.
Itē ꝙ forma hoīs nō eſt ab extrinſeco: ſed educitur de potētia materie: q: aliter nō eēt g̃natio vniuoca
Item ꝙ homo per nutritionem pōt fieri ali⁹ numeraliter ⁊ indiuidualiter.
Item ꝙ homo eſt hō preter animam rationalem.

Errores de mūdo ⁊ mundi eternitate. Capitulum vndecimum.

Itē ꝙ nihil eſt eternū a parte finis qḋ nō ſit eternū a parte principīј q: eſt contra fidem ⁊ Error.
Item ꝙ redeuntibus corporibus celeſtib⁹ omnib⁹ in idem punctum: quod fit in. xxx. milibus annorū redibunt idem effectus qui ⁊ modo.
Itē ꝙ nō fuit prim⁹ homo nec erit ultimus imo ſemper fuit ⁊ ſemper erit hoīs ex homine generatio.
Itē ꝙ generatio hoīs eſt circularis eo ꝙ forma hominis redit pluries ſuper eādē partem materie.
Itē ꝙ q: fortes fact⁹ eſt nō receptibilis eternitaꝭ ſi debet eē etern⁹ neceſſe ē ut trāſmutef nā ⁊ ſpecie.
Itē ꝙ mūdus eſt etern⁹ q̄tū ad oēs ſpēs in eo contentas ⁊ ꝙ tēpus eternū ⁊ mot⁹ ⁊ mā agens ⁊ ſuſcipiēs q: eſt a potētia dei infinita ⁊ īpoſſibile eſt inouationē eē in effectu ſine innouatiōe in cauſa.
Itē ꝙ nihil eſſet nouū niſi celū eſſe uariatum reſpectu materie generabilium.
Itē īpoſſibile eſt ſoluere rōnes pħi de eternitate mūdi: niſi dicam⁹ ꝙ uolūtas ꝑmi iplicat icōpoſſibilia.
Itē ꝙ duo ſunt pn̄ͣ eterna. ſ. corpus celi ⁊ aīa eius.
Itē ꝙ tria ſunt ꝑncipia eterna in celeſtib⁹: ſubiectuſ motus eterni: aīa corpis celeſtis: ⁊ primū mouēs deſideratū. Error eſt quo ad duo prima.
Itē ꝙ mundus eſt eternus: q: oē quod hꝫ nām per quā poſſit eſſe in futuro toto: hꝫ naturam per quā potuit eſſe in toto preterito.
Item ꝙ mundus lꝫ ſit fact⁹ ex nihilo nō tn̄ eſt fact⁹ de nouo: ⁊ quāuis de nō eſſe exierit ad eē non eē nō preceſſit eē duratiōe ſed natura tm̄.
Itē ꝙ theologi dicētes ꝙ celū quādoq̄ȝ quieſcit arguūt ex falſa ſuppoſitione. Et ꝙ dicere celuꝫ eē ⁊ non moueri eſt dicere contradictoria.
Itē ꝙ infinite preceſſerunt celi reuolutiōes q̄s non fuit ipoſ'e cōprehēdi a prima cā ſꝫ ab itell'u creato.
Itē ꝙ elemēta ſunt eterna: ſunt tn̄ facta de nouo in diſpoſitione quam non habēt.
Itē ꝙ quāuis generatio hominū poſſit deficere uolūtate ꝑmi: tn̄ nō deficiet: q: orbis prim⁹ nō tm̄ mouet ad generationē elemētoꝝ ſed etiā hominum.
Item ꝙ ſi celum ſtaret ignis in ſtupam non ageret quia nec deus eſſet.
Itē ꝙ celū nunq̄ȝ quieſcit: q: g̃natio iferioꝝ que eſt finis mot⁹ celi ceſſare nō dꝫ. Alia rō q: celū ſuū eēt ⁊ ſuā virtutē hꝫ a motore ſuo: ⁊ ħ ꝯſeruat celū per ſuū motū: vn̄ ſi ceſſaret a motu ceſſaret ab eſſe.
Itē ꝙ euū ⁊ tp̄s nihil ſunt in re ſꝫ ſolū ī appꝛhēſiōe.
Itē ꝙ qui generat mūdū ſm̄ totū ponit uacuū: quia locus neceſſario ꝑcedit generatū in loco ⁊ tūc añ mūdi g̃nationē fuiſſet loc⁹ ſine locato qḋ ē uacuū.
Item elementa prima generatione ſunt facta ex nihilo chaos ſed ſunt eterna.
Itē ꝙ vniuerſū nō pōt deficere: q: ꝑmū agēſ hꝫ trāſmutare mām eternalr̄ viciſſim: nūc ad iſtā formaꝫ nūc ad illā: ⁊ ſilr̄ mā nata eſt tranſmutari.
Itē ꝙ tēpus eſt infinitū q̄tū ad utrūq̄ȝ extremū: lꝫ eni īpoſſibile ſit infinita eē pertrāſita quoꝝ aliqd fuit pertrāſeūdū: nō tn̄ īpoſſibile eſt infinita eē pertranſita quoꝝ nullū fuit pertrāſeūdū. Error.
Itē ꝙ nālis pħs ſimplr̄ dꝫ negare mūdi nouitatem q: initur cāis ⁊ rōnib⁹ nālib⁹. Fidelis āt pōt negare mūdi eternitatē: q: nitif cāis ſupnaturalibuſ.
Itē ꝙ rō pħi demōſtrās motū celi eternū nō eſt ſophiſtica. Et mirū eſt ꝙ hoīes ꝓfūdi hoc nō vidēt.
Itē ꝙ creatio non eſt poſſibilis q̄uis contrariuꝫ ſit tenendum ſm̄ fidem.
Item ꝙ nō eſt uerum ꝙ aliquid fiet ex nihilo ul' neq̄ȝ factum ſit in prima creatione.
Item ꝙ creatio nō debet dici mutatio ad eē. Error: ſi intelligatur de omni modo mutationis.

Errores de celo ⁊ ſtellis. Capitulum duodecimum.

Itē ꝙ corpa celeſtia mouenf a ꝑncipio itrinſeco qḋ eſt aīa: ⁊ ꝙ mouenf ꝑ aīaꝫ ⁊ ꝑ virtutē appetitiuaꝫ ſicut aīal. Sicͭ eni aīa appetēs mouef: ita ⁊ celuꝫ.
Itē corpa celeſtia ex ſe habent eternitatem ſue ſubſtantie: ſed non eternitatem ſui motus.
Itē ꝙ aīa celi eſt itelligētia. Et orbes celeſtes ſunt inſtrumenta intelligentiarū ſicut organa ſicut auris ⁊ oculus eſt organū virtutis ſenſitiue.
Itē ꝙ ſi in aliq̄ humore virtute ſtellarū deuenirent ad talē ꝓportionē cuiuſmodi ꝓportio eſt in ſemib⁹ ꝑmorū parētū. ex illo humore poſſet generari hō. Et ꝙ ſufficienter poſſet generari ex putrefactione uel ex putredine.
Itē oīuꝫ formarū cauſa effectiua eſt orbis.
Itē natura que eſt principiū motus in corporib⁹ celeſtib⁹ eſt intelligentia mouēs. Error: ſi intelligaf de natura que eſt actus uel forma.

Errores de natura generabiliū ⁊ corruptibiliū. Capitulū decimūtertiū.

Itē ꝙ forme nō recipiūt diuerſionē: niſi ſm̄ diuiſionē materie. Error: niſi intelligatur de formis eductis de potentia materie.
Item ꝙ forma materialis non pōt creari.
Item ꝙ nihil debet credi niſi per ſe notū: uel quod ex per ſe notis poteſt determinari uel declarari.
Itē ꝙ mā exterior obedit ſubē ſpūali. Error: ſi intelligaf ſimplr̄ ⁊ ſm̄ oēꝫ modū trāſmutatiōis.
Itē ꝙ indiuidua eiuſdē ſpēi ut fortes plato differūt ſolū rōne mãe. Et ꝙ foīa hūana eadē exñte nūo ī utroq̄ȝ nō eſt mirū ſi idē numero ē in diūſis locis.
Itē ꝙ poſſibile eſt ꝙ nāliter fiat ignis diluuiū ul'e.

Errores de neceſſitate euētus rerum. Capitulū decimumq̄rtū.

Itē ꝙ nihil a caſu ſed oīa a neceſſitate ueniunt. Et oīa futura que erunt neceſſitate erūt. Et que non erūt īpoſſibile eſt eē. Et ꝙ nihil euenit contingenter ꝯſiderādo oēs caſus. Error: q: cōcurſus cauſarū ē de diffinitiōe caſualis. lib. 5. de ꝯſolatiōe pħie.
Itē ꝙ ex diūſitate locoꝝ acqrunf nec̄itates euētuū.
Itē ꝙ ex diuerſis ſignis celi ſignificātur diuerſe cōditiones in hoībus tā bonorum aut donorum ſpiritualium q̄ȝ rerum temporalium.
Itē ꝙ quibuſdā ſignis aut figuris ſciuntur hoīum intētiones ⁊ mutationes intentionū. Et an intentiones ille perficiende ſint. Et ꝙ per tales figuras ſciūtur euētus ꝑegrinoꝝ: captiuatio hoīuꝫ: aut ſolutio captiuorum: ⁊ an nati futuri ſint ſcientes uel latrones.
Item ꝙ ferunt ꝙ diſpoſitio vniuerſi procedit ex ꝓuidētia diuina nō imediate ſed mediate motu ſuperioꝝ. Et ꝙ illud facit nō iponit neceſſitatē inferioribus: q: habent contrarietatē ſed ſuperioribus.
Itē ꝙ ſanitatē ⁊ īfirmitatē vitā ⁊ morteꝫ: attribuūt poſitōi ſyderū ⁊ aſpectui fortūe dicēteſ ꝙ ſi cū aſpexerit fortuna viuet: ſi nō aſpexerit morief. Error.
Itē ꝙ hora g̃nationis hoīs in corpe ſuo ⁊ per ꝯn̄ſ in aīa que ſequif ex ordie cāṝ ſupioꝝ ⁊ iferioꝝ in eſt hoī diſpō iclināſ in tales actiōeſ ⁊ euēt⁹. Error niſi itelligaf de euētib⁹ nālib⁹ ⁊ ꝑ viā diſpoſitiōis.

Errores de accidente. Capitulū decimūquintū.

Itē ꝙ cū deus nō cōparaf ad entia in rōne cāe materialis uel formalis nō facit accidēs eē ſine ſubiecto de cuius ratiōe eſt in actu ineſſe ſubiecto ſuo.
Itē ꝙ accn̄s exn̄s ſine ſubiecto non eſt accn̄s niſi eq̄uoce. Et ꝙ īpoſſibile eſt q̄titatē ſiue dimēſionē eē per ſe: hoc eni eēt ipſam eſſe ſubſtantiam.
Itē ꝙ facere accidēs eē ſine ſubiecto habet rōnē impoſſibilis implicātis contradictionē: ut credimus in euchariſtia. Quintus error.
Item ꝙ deus non poſſet facere accidens ſine ſubiecto nec plures dimenſiones ſimul eſſe.

Errores de ſcia ſiue philoſophia. Capitulum decimūſextum.

Itē ꝙ oēs ſcie ſunt neceſſarie ꝑter phyſicas diſciplinas. Et ꝙ nō ſūt nec̄ie niſi ꝓpt ꝯſuetudinē hoīuꝫ.
Itē ꝙ nulla qḋ diſputabiliſ ē ꝑ rōnē quā pħs nō deberet diſputare ⁊ determiare: q: rōneſ accipiūf a reb⁹. Pħia āt oēſ res hꝫ ꝯſiderare ſꝫ diūſas ſui ptes.
Itē ꝙ poſſibile uel impoſſibile ſimplr̄. i. oībus modis eſt poſſibile: uel impoſſibile ſm̄ pħiam.
Item ꝙ ſapientes mundi ſunt pħi tm̄.

Universidad de Deusto Biblioteca

Item ꝙ nõ eſt excellentioꝛ ſtatus q̃ uacare phie.
Item ꝙ homo non debet eſſe cõtentus auctoritate ad habendam certitudinem alicuius queſtionis.
Itẽ ꝙ ad hoc ꝙ hõ hẽat certitudinẽ ꝯnis opꝫ ꝙ ſit fundatꝰ ſup ꝑncipia per ſe nota. Erroꝛ: q: gnalr tã de certitudine appꝛehẽſionis q̃ adheſiõis loquit.

Errores de ſacra ſcriptura

Capitulum decimumſeptimum.

Itẽ ꝙ ſermones theologice fundati ſunt in fabulis.
Item ꝙ nihil plus ſcitur ꝓpter ſcire theologiam.
Itẽ ꝙ fabule ⁊ falſa ſũt i lege chꝛiana ſic⁊ in alijs.
Item ꝙ lex chꝛiſtiana impedit addiſcere.
Item ꝙ lex naturalis pꝛohibet interfectionem animaliũ irrationabiliuꝫ ſicut ⁊ rõnabiliũ ꝫ nõ tãtũ.

Errores de fide ⁊ ſacramẽtis.

Capitulum decimumoctauuꝫ.

Item ꝙ non eſt curandum de fide ſi dicatur aliqd eſſe hereticum: quia eſt contra fidem.
Item ꝙ non eſt credendum niſi per ſe notum: uel ex per ſe notis poſſit declarari.
Item ꝙ non eſt curandum de ſepultura.
Item ꝙ non eſt orandum.
Itẽ ꝙ nõ eſt cõfeſſio facienda niſi ad apparentiam.

Errores de raptu.

Capitulum decimumnonum.

Itẽ ꝙ raptꝰ ⁊ viſiones nõ habent fieri niſi per nãꝫ.

Errores de vitijs ⁊ ṽtutibꝰ

Capitulum vigeſimum.

Itẽ ꝙ pctã ꝯtra nãm utpote abuſus in coitu ꝫ ſint cõtra naturã ſpeciei: nõ tñ ꝯtra naturã indiuidui.
Item ꝙ ſimplex foꝛnicatio utpote ſolutus cum ſoluta non eſt peccatum.
Iteꝫ ꝙ dignitas eſſet in cauſis ſupioribꝰ poſſe facẽ pctã ⁊ mõſtra ꝑter itentionẽ: cũ natura hec poſſet.
Item ꝙ delectatio in actibus venereis nõ impedit actum ſiue uſum intellectus.
Item ꝙ continentia non eſt eſſentialiter virtus.
Item ꝙ perfecta abſtinentia ab actu carnis coꝛrumpit virtutem ⁊ ſpeciem.
Itẽ ꝙ paupi hois foꝛtuna nõ põt agere imoꝛtalibꝰ.
Itẽ humilitas ꝓut gs oſtẽtat ea que hꝫ: ſed vilipendit ⁊ humiliat ſe nõ eſt virtus. Erroꝛ: ſi intelligat ꝙ nec virtus nec actus virtuoſus.
Itẽ ꝙ nõ ſũt poẽs alie ṽtutes niſi acqſite ul' inate.
Itẽ ꝙ caſtitas nõ ẽ maiꝰ bonũ q̃ pfecta abſtinẽtia.
Item finis terribiliũ eſt moꝛs. Erroꝛ: ſi excludat terrorẽ inferni qui eſt extremus.

Errores de reſurrectione.

Capitulum vigeſimũpꝛimũ.

Itẽ ꝙ nõ contingit coꝛpus coꝛruptũ redire ideꝫ numero: nec idẽ numero reſurget. Erroꝛ.
Itẽ ꝙ reſurrectio futura non debet credi neq; concedi a pho: q: ipoẽ ẽ iueſtigari p rõnẽ. Erroꝛ: q: etiã phs dꝫ captiuare itellectũ in obſequꝫ fidei chꝛi.

Errores de felicitate ſeu beatitudine.

Capitulum vigeſimũſecũdũ.

Itẽ felicitas nõ poteſt a deo infundi immediate.
Item dicere deum dare felicitatem vni ⁊ non alij eſt ſine ratione ⁊ figmentum.
Itẽ ꝙ homo oꝛdinatus quãtũ ad itellectũ ⁊ effectũ ſicut põt eẽ ſufficienter per virtutes intellectuales ⁊ morales de quibꝰ loquitur phs in ethicis eſt ſufficienter diſpoſitus ad felicitatẽ eternam.
Itẽ ꝙ felicitas habetur in hac vita ⁊ non in alia.
Itẽ ꝙ homo poſt moꝛtẽ amittit omne bonum.
Item ꝙ bonum quod homini poſſibile eſt conſiſtit in virtutibus intellectualibus.

Sequũtur articuli cõdẽnati pariſius.

Capitulũ vigeſimũtertium.

Iſti articuli qui ſequũtur fuerũt cõdẽnati Pariſius in facultate artiũ. M.cccxliiij. in feſto natiuitatis dñi. Q. nullus magr̃ baccalariꝰ ul' ſcholaris in artiũ facultate legẽs pиſius audeat ꝓpõnẽ famoſam illiꝰ auctoris cuꝰ librũ legit dicere ſimplr̃ eẽ falſaꝫ de virtute ſmonis ſed credi debeat ꝙ auctoꝛ ꝫ ponendo illã hũit vnũ intellectũ: ſꝫ uel cõcedat eam uel ſenſũ uerũ diſtinguat a ſenſu falſo. Cã huiꝰ eſt: q: pari rõne ꝓpõnes biblie abſoluto ſmone erunt negãde: qꝺ eſt piculoſũ. Et q: ſmo nõ hꝫ ṽitatem niſi ex ipoſitiõe ⁊ uſu cõi accipiat ul' alioꝝ: ideo talis eſt virtus ſermonis qualiter eo cõmuniter auctores utuntur ⁊ qualem exigit materia cum ſermones ſint inquirendi penes materiam ſubiectã.
Itẽ ꝙ nõ dicat ſimplr̃ uel de virtute ſermonis oẽm ꝓpõnẽ eẽ falſaꝫ que eẽt falſa ſm ſuppõnẽ pſonalẽ termioꝝ: eo ꝙ iſte erroꝛ ducit ad errorẽ põrẽ. Auctores eni ſepe utunt alijs ꝓpõnibꝰ ſuppoſitionis.
Itẽ ꝙ nõ dicat ꝙ nulla ꝓpõ diſtinguẽda ſit qm̃ hoc ducit ad ꝑdictos errores: q: ſi diſcipulus vnũ ſenſum ꝓpõnis accipiet ⁊ doctoꝛ aliũ intellexerit: diſcipulus falſe iſoꝛmabit donec ꝓpõ diſtiguet. Silr̃ ſi opponens vnũ ſenſũ intelligat: ⁊ rñdẽs aliũ recipiet diſputatio erit ad tãtũ ſi nulla fiet diſtinctio.
Itẽ ꝙ nullus dicat nouã ꝓpõnẽ eẽ ꝯcedẽdã ſi non ſit uera in eiꝰ ſenſu ꝓpꝛio: q: ꝫ dicere ducit ad errores ꝑdictos: q: biblia ⁊ auctores nõ ſemp utunt ſermonibus ſm ꝓpꝛios ſenſus ipſoꝝ. Magis eniꝫ opꝫ in affirmãdo ul' negãdo ſmones ad maꝫ ſubiectã attẽdere q̃ ad ꝓpꝛietatẽ ſermonis. Diſputatio namq; ad ꝓpꝛietatem pꝛeter q̃ in ſenſu ꝓpꝛio non eſt diſputatio niſi ſophiſtica: diſputationes doctrinales ⁊ dialectice que inquiſitionẽ ueritatis attendant modicã hñt de noibus ſolicitudinem.
Itẽ ꝙ nullus dicat ſciaꝫ nouã eẽ de rebꝰ que nõ ſigna ⁊ que nõ ſunt termini uel orationes quoniam in ſciẽtijs utimur terminis pꝛo rebꝰ quas nobiſcũ poꝛtare non poſſumus ad diſputatiões: iõ ſciaꝫ habemꝰ de rebꝰ ꝫ mediãtibꝰ terminis uel orõnibus.
Itẽ ꝙ nullus aſſerat ſimplr̃ abſq; orõne uel diſtinctione iſtas ꝓpõnes uel cõſimiles ꝙ ſoꝛtes ul' plato uel deꝰ ⁊ creatura nihil ſunt: q: iſta uerba pma facie male ſonãt: q: talis ꝓpõ ſenſũ vnũ hꝫ falſum: videlicet ſi negatio in hac dictiõe nihil iplicat intelligeret eãdẽ cadere ſuper ens ſingulariter: ſꝫ ut ſupꝛa entia pluraliter.

Capitulũ vigeſimũquartũ.

Iſti ſunt articuli reuocati

Anno dñi. M.cccviij. ⁊. die Octob. Pariſius p fratrẽ Joãnẽ Guion oꝛdis minoꝝ i domo ꝑdicatoꝝ.
Itẽ ꝙ gñare ſm ſuã rõnẽ foꝛmalẽ nõ ſit in patre.
Itẽ generare realiter elicitum ſit in diuinis.
Iteꝫ ꝙ generare ſiue elicitũ ſiue inelicitũ ſit in filio.
Item ꝙ generare ⁊ generari in diuinis accepta notionaliter ſunt idẽ inter ſe diuinis.
Itẽ dicẽ ꝙ pꝛ in diuis nõ ſit foꝛmaliter gñans alia generatione q̃ illa qua filius foꝛmaliter eſt genitꝰ

Capitulũ vigeſimũquintum.

Errores Joannis de mercuria oꝛdis ciſtercieñ.

Articuli cõdẽnati per magiſtros pariſicẽſes. Anno dñi. M.cccxlvij. ⁊ ꝓhibiti oibꝰ baccalarijs legentibꝰ qui legũt uel legerũt ſententias ſub pena pꝛiuationis ab oi honore facultatis quorum articulorum aliqui reputantur erronei aliqui ſuſpecti aut male ſonantes in fide.
Itẽ ꝙ ſatis erat poẽ ꝙ p uolũtatẽ aut uolitionẽ creatã chꝛiſtus aliqd uoluit qꝺ nunq̃ debuit euenire
Item ꝙ chꝛiſtus potuit dixiſſe falſuꝫ ⁊ aſſeruiſſe aſſertione creata uocali q̃ mentali.
Itẽ ꝙ qualitercũq; vult deus vult efficaciter eſſe.
Itẽ ꝙ deus facit ꝙ aliqs peccet ⁊ ꝙ ſit peccatoꝛ. ⁊ vult uolũtate beneplaciti ꝙ ille ſit peccatoꝛ.
Item ꝙ nullus peccat uolẽdo aliqualiter aliter q̃ deus uelit eum uelle.
Item ꝙ deus aliquid repꝛobat quod ipſe vult uolũtate beneplaciti.
Itẽ quẽlibet peccantem deus vult peccare uolũtate beneplaciti ⁊ facit eum peccare ⁊ vult ꝙ peccet.
Itẽ ꝙ deus facit malũ eẽ ⁊ peccatũ eſſe.
Itẽ ꝙ peccatũ magis eſt bonũ q̃ malum.
Itẽ ꝙ aliquis faciat aliquid omnino ut deꝰ vult ipꝫ facere uolũtate beneplaciti ꝙ talis peccet.
Itẽ quicunq; peccat cõfoꝛmat uolũtatẽ ſuã uolũtati bñplaciti dei ſic ꝙ illa vult ſic deꝰ vult eũ uelle.
Itẽ ꝙ poſſibile eſt chꝛiſtũ ſm uolũtatẽ creatã erraſſe ⁊ ſm hoiem mẽdacium pꝛotuliſſe.
Itẽ ꝙ poſſet dici ꝙ aia chꝛiſti vnita uerbo ſaltẽ per accidẽs poſſet odire deũ ul' reſpuere ſiue deteſtari.
Itẽ ꝙ ſi aliqs hñs uſuꝫ libi arbitrij icidẽs in tẽtationẽ tãtã ꝙ nõ poſſit illi reſiſtẽ: moueat ad illecebrã cũ aliẽa uxore nõ ꝯmittit adultẽriũ ⁊ ſic de alijs petis
Itẽ ꝙ aliqua eſt poſſibilis paſſio cui uolũtas etiaꝫ habita grã q̃cũq; ſine miraculo nõ poſſet reſiſtere qn eliceret actũ ſm illã: ⁊ talis actꝰ nõ eſt peccatũ.
Itẽ ꝙ nõ eſt peioꝛ demeritorie in caſu qui vitioſum habet habitũ demeritoriuꝫ cum actu q̃ qui habet habitum ſine actu.
Item ꝙ nõ eſt peioꝛ moraliter qui vitioſũ hꝫ hitũ ⁊ actũ q̃ qui habitũ eiuſdẽ rõnis habet ſine actu.
Itẽ ꝙ nõ eſt melioꝛ meritorie qui hꝫ habitũ meritoriũ ⁊ actũ q̃ qui hẽt conſimilẽ habitũ ſine actu.
Itẽ ꝙ malus quacunq; malitia actuali ⁊ habituali equalibꝰ adinuicẽ non eſt peioꝛ ex actuali ſiml' q̃ ex actuali tm̃ uel ex habituali tm̃.
Item ꝙ bonus quacunq; bonitate actuali ⁊ habituali adinuicem equalibus nõ eſt magis bonus ex utraq; q̃ ex habituali tm̃.
Itẽ ꝙ nulla creatura aut nulla circũſtantia rei bona diminuit peccatũ qn ſit tantũ quantũ foret ſine illa ceteris paribus.
Item ꝙ pia intentio ⁊ naturalis pietas augẽt peccatum ⁊ nõ diminuunt ceteris paribus.
Itẽ peccatũ poſt lõgã cõſuetudinẽ cõmiſſum eſt minus q̃ foret ante conſuetudinem.
Itẽ ꝙ odiũ pꝛoximi non eſt demeritorium niſi quia ꝓhibitum a deo.
Itẽ ꝙ pꝛobabiliter poſſet ſuſtineri cognitionem uel uolitionẽ nõ eẽ diſtinctã ab aia imo eſt ipſa aia ⁊ ſic ſuſtinẽs nõ teneret nec cogeretur negare ꝓpoſitionẽ per ſe notã negare auctoritatẽ admittẽdam
Itẽ ꝙ pꝛobabile eſt in lumine naturali nõ eẽ accidẽtia ſed oẽm rem eſſe ſubſtantiam: ⁊ ꝙ ubi nõ eſſet fides hoc eſſet ponẽdũ uel pꝛobabilr̃ poni poſſet.
Itẽ ꝙ nõ eſt euidẽs euidẽtia reducta ad certitudinẽ pmi ꝑncipij qn qꝺcũq; qꝺ ẽ poſſet ꝓduci nobilius.
Itẽ ꝙ tenẽtes uel coiter teneñ ꝙ intẽtio uolitio ſenſatio ſint qualitates ſubiectiue exñtes in aia quas põt deus creare ſe ſolo ⁊ qui hoc ponere vult hẽt cõcedere ⁊ dicere ꝙ deꝰ poteſt facere ſe ſolo ꝙ aia odiret pꝛoximũ ⁊ deũ non demeritorie.
Item ꝙ deus eſt cauſa aliqualiter actus demeritorij ut demeritorius eſt.
Itẽ ꝙ deus eſt cauſa peccati ut peccatum eſt ⁊ mali inquantum malum eſt.
Itẽ quecunq; uolũtas cauſat aliquid cauſat taliter in virtute pꝛime cauſe.
Itẽ ꝙ deus eſt cauſa maxima ⁊ immediata pꝛiuationis ⁊ iuſtitie in actu.
Itẽ ꝙ deus eſt actio ⁊ cauſa peccati ut peccatũ eſt.
Itẽ ꝙ deus eſt cauſa cuiuſlibet modi actus ⁊ cuiuſlibet circũſtãtie ꝓducte.
Itẽ ꝙ a deo eſt ꝙ actus demeritorius ſit inquantũ demeritorius eſt.
Itẽ ꝙ quacunq; creatura demonſtrata hec eſt uera hec chimera itelligit hec chimera põt intelligi.
Itẽ ꝙ quacũq; creatura demõſtrata hec ẽ uera hec res maioꝛ deo poteſt cogitari.
Itẽ ꝙ ꝓpter opera alicuius futura bona deus pꝛeoꝛdinauit aliquẽ ab eterno.
Itẽ ꝙ aliquis ꝑdeſtinatus eſt ab eterno ꝓpter bonũ uſum liberi arbitrij quẽ deus ꝑſciuit eũ hiturũ.
Itẽ ꝙ nõ ſic gratis ⁊ miſericoꝛditer deus pꝛedeſtinauit illũ quẽ pꝛedeſtinauit quin ⁊ pꝛo omnibus bonis ipſius futuris uel alterius.

Articuli cõtra magiſtrũ Nicolaũ de ultricuria. Anno dñi. M.cccxlviij. poſt feſtũ oiuꝫ ſanctorum.

Capitulum vigeſimũſextum.

Iſti ſequentes articuli fuerunt in romana curia condẽnati per magr̃m Nicolaũ ſupꝺictũ publice in vniũſitate piſieñ reuocati.

Dixi ꝙ multa uenerũt ad aiuꝫ ex qbꝰ perpendi ſeu iudicaui bonũ eſſe ſimpliciter ſcribere iſtum tractatum: ⁊ ꝙ ulterioꝛ dilatio diſplicebat deo: reuoco, tanq̃ pꝛeſumptuoſum ſuſpectum ⁊ periculoſũ.
Itẽ ꝙ de rebꝰ per apparẽtia naturalia q̃ſi nulla certitudo hẽri põt: illa tñ modica põt in bꝛeui tpe hẽri ſi hoies itellectũ ſuũ ꝯuertãt ad res nõ ad intell'm Ariſ' ſeu Cõmẽtatoris: reuoco tanq̃ falſum ⁊ erroneũ.
Item ꝙ nõ põt euidẽter euidẽtia pꝛedicta ex vna re inferri ſeu ꝯcludi aliã rẽ: ul' ex nõ eẽ vniꝰ ad eẽ alteriꝰ: reuoco tanq̃ falſuꝫ ⁊ erroneum ⁊ ſuſpectum.
Itẽ ꝙ ille ꝓpões deus eſt deꝰ nõ eſt penitus idẽ ſignificãt ꝫ alio ⁊ alio mõ: reuoco tanq̃ falſum.
Itẽ qꝺ dixi ⁊ ſcripſi ꝙ hec ꝓpõ hõ eſt aial nõ eſt ſm fidẽ neceſſaria: nõ attendẽs pꝛontic neceſſariã cõnexeitatẽ ꝑdictorũ terminoꝝ: reuoco tanq̃ falſũ.
Itẽ dixi ꝓh doloꝛ in ꝑncipio pmo qñ legi ſnĩas ⁊ in epl'a ſcða ⁊ ſexta qs ſcripſi cõtra Bonifaciũ ꝙ ex eo ꝙ vna res eſt nõ põt euidẽter euidentia ducta ex pmo ꝑnꝰ iferri ꝙ alia res ſit: reuoco tanq̃ falſũ.
Itẽ dixi in locis pꝛedictis ꝙ ex eo ꝙ vna res eſt nõ põt inferri euidenter ꝙ alia res non ſit: reuoco tanq̃ falſum ⁊ erroneum.
Itẽ ex eo ꝙ vna res nõ ẽ põt euidẽter inferri euidẽtia ducta ex p ꝑnꝰ ꝙ alia nõ ſit: reuoco tanq̃ falſũ.
Itẽ ex eo ꝙ vna res non eſt non poteſt euidenter inferri ꝙ alia res ſit: reuoco tanq̃ falſum.

Item dixi in epl'a ad Bonifaciũ ꝙ certitudo euidentie non habet gradus: reuoco tanq̄ falſum.

Itez in eadẽ epl'a ꝙ de ſuba mãli: alia ab aia nr̃a nõ habemꝰ certitudinẽ euidẽtie: reuoco tanq̄ falſuz.

Itẽ in eadẽ epl'a ꝙ excepta certitudĩe fidei non eſt alia certitudo niſi primi pͥncipij uel que in primuz pͥncipiũ põt reduci uel reſolui: reuoco tanq̄ falſuz.

Itẽ in epl'a q̄rta ad Bonifaciũ ꝙ hec conſequentia a. eſt ⁊ pͥꝰ nõ fuit: igiẗ alia res ab. a. ẽ euidẽs euidẽtia deducta ex pͦ pñº: reuoco tanq̄ falſũ ⁊ hẽticũ.

Itẽ epl'a quinta ad Bonifaciũ ꝙ hec conſequentia nõ eſt euidẽs euidẽtia deducta ex primo principio ignis eſt approximatus ſtupe: ⁊ nullũ eſt impedimentũ: igitur ſtupa cõburetur: reuoco tanq̄ falſũ.

Itẽ in eadẽ epl'a ꝙ nõ ſcimꝰ euidẽter ꝙ aliq̄ cã cauſet efficaciter que nõ ſit deꝰ: reuoco tanq̄ falſum.

Itẽ in eadẽ epl'a ꝙ nõ ſcimꝰ euidẽter ꝙ aliqs ſit uel eẽ poſſit effectꝰ nãlĩt ꝓductꝰ: reuoco tanq̄ falſum.

Itẽ in eadẽ epl'a ꝙ qbuſcũq; acceptis que pñt eẽ cã alicuius effectus non ſcimus euidenter ꝙ ad poſitionẽ eoꝝ ſequaẗ effectꝰ poſitiuꝰ reuoco tanq̄ falſũ

Itẽ ꝙ neſcimus euidenter ꝙ in aliqua ꝓductione ꝯcurrat ſbctũ: reuoco tanq̄ falſũ hẽticũ ⁊ erroneũ.

Itẽ epl'a predicta ꝙ nulla põt eẽ ſimpl'r demõſtratio qua ex exiſtentia cauſarum demonſtretur exiſtẽtia effectꝰ: reuoco tanq̄ falſũ hẽticũ ⁊ erroneũ.

Itẽ epl'a predicta ꝙ nõ eſt nobis euidenter notũ ꝙ poſſit fieri aliqua demõſtratio a priori realiter differenti: reuoco tanq̄ falſum.

Itẽ ꝙ non poteſt euidenter oſtendi nobilitas vnius rei ſuper aliam rem: reuoco tanq̄ falſum.

Itẽ in predicta epl'a ꝙ quacũq; re demonſtrata nullus ſcit euidenter qn excedat in nobilitate oẽs alias res: reuoco tanq̄ falſum.

Item quacunq; re demonſtrata nullus ſcit euidenter quin illa ſcit deus: ſi per deum intelligamꝰ eos nobiliſſimum: reuoco tanq̄ falſum.

Itẽ eadez epl'a ꝙ aliquis neſcit euidẽter ꝙ vna res ſit finis alteriꝰ: reuoco tanq̄ falſũ hẽticũ ⁊ erroneũ

Itẽ eadẽ epl'a in qualibet re oſtenſa nullus ſcit euidenter quin ipſe idẽ debeat imponere honorẽ maximum: reuoco tanq̄ falſum.

Itẽ epl'a predicta ꝙ aliquis neſcit euidenter qn iſta rõnabiliter poſſet concedi ſi aliqua res eſt deus ⁊ ꝓductus: reuoco tanq̄ falſum ⁊ erroneum.

Item dixi in vico ſtraminum ꝙ non põt euidenter oſtendi quin quelibet res ſit eterna: reuoco tanq̄ falſum erroneũ ⁊ hereticum.

Itẽ epl'a ſexta ad Bernardũ dixi ꝙ pane demonſtrato nõ põt euidẽter oñdi qn ibi ſit aliq̄ res que non ſit accñs in inſtr̃o reuocatiõis: reuoco tanq̄ falſũ.

Itẽ dixi epl'a ſeptia ꝙ põt dici ſine ꝯdictiõe ad quã quis põt duci ꝙ oĩs res de mũdo eſt ꝓducta: reuoco tanq̄ falſũ: hereticũ erroneũ ⁊ blaſphemum.

Itẽ epiſtola eadem dixi ꝙ iſta conſequentia non eſt euidens. a. eſt productũ: igitur aliquis producens eſt. a. uel fuit: reuoco tanq̄ falſum.

Itẽ epl'a nona ad Bernarduz dixi ꝙ iſte ꝯñtie non ſũt euidẽtes: actꝰ intelligendi eſt: igiẗ intellectꝰ eſt: actꝰ uolẽdi ẽ: igiẗ uolũtas eſt: reuoco tanq̄ falſuz.

Itẽ dixi ſemel in vico ſtraminũ ꝙ nõ põt euidenter oñdi qn que apparẽt ſint uera: reuoco tanq̄ falſũ.

Item dixi in quadã diſputatiõe ꝙ deꝰ ⁊ creatura nõ ſunt aliquid: reuoco tanq̄ falſuz.

Itẽ dixi in quadã diſputatione ꝙ ꝯdictoria adinuicem ſignificãt idem: reuoco tanq̄ falſum.

Itẽ dixi ꝙ vidi in dictis Ariſtꝰ ⁊ Cõmẽtatoris qões mille determinatas ꝯ q̄s nõ inueni rões demõſtratiuas: ſed mihi bñ occurrũt alique per q̄s videbatur mihi ꝙ ita poſſent teneri rões oppoſite ſicut ꝓpoſite ab eis: q̄s tñ dixi nõ eẽ determiatas ⁊ oppoſitas ſed ſolũ probabiles. Iſtũ articulũ aſſero falſum: ⁊ reuoco ſicut iacet.

Itẽ ꝙ cũ notitia que põt haberi ſm apparẽtia nãlia poſſet in modico tpe mltũ admirari ꝙ aliq ſtudẽt in Ariſtꝰ ⁊ Cõmẽtatore: ⁊ uſq; ad etatẽ decrepitã ⁊ pp eoꝝ ſermones logicos deſerat res morales ⁊ cãm boni cois intãtũ ꝙ nũc exurrexit amicꝰ vitatis. ſ. ꝙ ⁊ ipſemet ⁊ fecit ſonare tubã ſuã: ut dormientes in ſomno excitaret. Contriſtati ſunt ualde ⁊ quaſi armati ad capitale bellũ cõtra eũ irruerunt. Iſtũ articulum reputo falſum ⁊ preſumptuoſum.

Itẽ ꝙ res abſolute ꝑmanẽtes de qbꝰ dĩ coiter ꝙ generaẗ ⁊ corrũpunẗ ſunt eterne: ſiue ſint ſubẽ ſiue accñtia: reuoco ⁊ aſſo tanq̄ falſũ hẽticũ ⁊ erroneũ.

Itẽ ꝙ in rebꝰ nãlibꝰ nõ eſt niſi motꝰ localis diſgregationis ⁊ ꝯgregationis ita ꝙ qñ ad talẽ motũ ſequitur cõgregatio corporũ athomaliũ nãliũ colliguntur adinuicẽ ⁊ ſortiũtur nãm vniꝰ ſuppoſiti dicitur generatio: quando ſegregantur dicitur corruptio. Et qñ per motũ localẽ athomalia cũ aliquo ſuppoſito que ſunt talia ꝙ nec aductus eoꝝ vĩ facẽ ad motũ ſuppoſiti ul' ad id qd̃ opatio nãlis eiꝰ tũc dĩ alteratio. iſtum articulum aſſero hereticũ ⁊ reputo falſũ.

Itẽ ꝙ lumẽ nihil aliud eſt q̄ q̄dam corpa que nata ſunt ſequi motũ ſolis uel alteriꝰ corpis lumĩoſi ita ꝙ ſit per motũ localẽ taliũ corporũ aduenientium ad preſentiam corporis luminoſi. Et ſi dicatur ꝙ non ſit per motũ localem quia in inſtãti ſit. Reſpõdeẗ ꝙ imo ſit in tpe ſicut ſanꝰ: lz nõ percipiamus quia ſit ſubito: iſtum articulum reputo falſum.

Item ꝙ vniuerſum eſt ꝑfectiſſimũ ſm ſe ⁊ ſm oẽs ſuas ptes: ⁊ ꝙ nulla põt eẽ iperfectio nec in toto nec in ptibꝰ: pp hͦ opz totũ ⁊ ptes eẽ eternas nec trãſire de nõ eẽ ad eẽ nec ecõuerſo: q: ad illud ſequereẗ neceſſario in vniuerſo uel in ptibꝰ eiꝰ imperfectio. iſtuz articulũ reputo ⁊ aſſero falſũ ⁊ erroneũ.

Item qcq̄d eſt in vniuerſo melius eſt ipſum q̄ non ipm. iſtũ articulũ reputo ⁊ aſſero falſũ ⁊ erroneũ.

Item ꝙ due albedines aut quecũq; duo indiuidua eiuſdẽ ſpẽi ꝯueniũt ad ſẽſũ ul' itellectũ ut eadẽ res ſunt oĩno eadẽ: nec debet eis negari aliqs gradus identitatis q̄tũcũq; ſint in diuerſis ſitibus uel ſuppoſitis. Iſtuz articulũ reputo falſum ⁊ erroneum.

Itẽ ꝙ ꝑmiatio bonoꝝ ⁊ punitio maloꝝ per hoc ſit ꝙ qñ corpa athomalia ſegregaẗ remanẽt qdam ſpũs qui dicunẗ vnus itellectꝰ ⁊ alius ſenſus: ⁊ iſti ſpũs ſicut in bono ſe hẽbãt in optima diſpõne ſic ſe hẽbũt ĩfinities ſm ꝙ illa iudicia ĩfinities ꝯgregabunẗ: ⁊ ſic in hoc bonꝰ ꝑmiabiẗ: malus aũt punieẗ: q: ĩfinities qñ iterabiẗ ꝯgregatio ſuoꝝ athomaliũ habebit ſemp ſuaz malã diſpoſitionẽ: uel põt aliter poni. Q; illi duo ſpũs bonoꝝ qñ dicunẗ corrumpi ſuppoſita eoruz ſiunt alteri ſuppoſito conſtituto ex athomis ꝑfectiora. Et ꝙ tale ſuppoſitũ ſit minoris ꝑfectiõis: idcirco itelligibilia magis q̄ priꝰ remeãt ad eos. Iſtuz articulũ aſſero falſum ⁊ erroneum.

Item ꝙ omne corruptibile includit in ſe repugnantiam ⁊ ꝯdictionẽ: reputo falſũ erroneũ ⁊ hereticũ.

Itẽ ꝙ iſti ꝯnĩ. Res ꝑmanentis nãe ſunt eterne: magis eſt aſſentiẽdũ q̄ oppoſite. Et ſi aliq dicãt ... negare fidẽ: ex hͦ nõ oñdiẗ uel nõ oſtẽdũt ꝙ hͦ non pñt dicẽ niſi mẽtiẽdo. Iſtũ articuluz reputo falſuz.

Itẽ ꝙ actꝰ aĩe nr̃e ſunt eterni: ſed ꝙ aliqñ itelligimꝰ aliqñ nõ: hͦ pro tãto eſt: q: per motũ ſpũalẽ reddiẗ aliq̄ rõ itelligibilis cũ ꝯiungunẗ aliq̄ circa ſenſuz ſicut dicit in rebꝰ ꝑmanẽtibus mutabilibus nihil eſt nouũ de nouo in eſſe poſitũ: cũ aliq̄ res eſt aliquãdo pñs alicui per motũ localẽ cui pͥmo nõ erat pñs. Iſtũ articulũ aſſero falſũ ⁊ reputo hereticũ.

Itẽ ꝙ ſuppoſita redibũt eadẽ nũo ꝑ redditũ celeſtiũ ad eũdẽ ſitũ. Iſtũ artiᵐ aſſ̄o f l'm ⁊ reputo erroneũ.

Itẽ ꝙ eadẽ itellectio que nũc eſt in pñs mihi erit poſtea pñs alt'i ſuppoſito. Iſtũ articuluz reputo falſũ

Itẽ ꝙ potẽtie nihil recipiũt ab obiectis ſz pñte obiecto: ſic ⁊ aliqs ꝯcurrẽtibꝰ ad opationez potẽtie aliq̄ realitas efficiẗ pñs aĩe que pͥus nõ erat pñs: ⁊ tñ erat alt'i pñs nec ſit pñs: ut ſic per reſolutionẽ corporũ athomaliũ ut dicit: ſz ſolũ ꝑ quẽdã motũ ſpũalẽ iuxta gr̃am. Iſtũ articulũ reuoco ⁊ aſſero falſũ in ſe ⁊ in ordine ad p̃cedẽtẽ hereſim ſapientem.

Itẽ ſicut vilia tẽdũt ad cẽtrũ ⁊ ad terrã ꝓpẽ vnigeneitatẽ: q: ſũt ſiẗia: ignis aũt ad ignẽ ⁊ corpa alia nobilia ad ſibi ſiẗia: ita videẗ ꝙ ad aiaſ nobiles ueniãt exẽplaria nobilia ⁊ ad viles vilia: ⁊ que ſunt de t'ra terrea loquunẗ vñ taliſ aductꝰ exẽplaris nobiliũ uel viliũ videẗ atteſtari ꝑfectionẽ uel impfectionẽ aiarũ: q: talia exẽplaria ut ſic nõ ueniũt niſi propter vnigeneitatem. Iſtum articuluz reprobo ⁊ reputo falſum.

Itẽ ꝙ ſi nõ ponẽt gñationẽ nõ ponẽt ſbiectũ ſz ſolũ ordinẽ ipſiꝰ cãe poſt nõ eẽ. puta hͦ ens eſt ⁊ pͥus nõ fuit: uel ſi aliqd motũ itelligeret hͦ eẽt reſpectꝰ fũdarꝰ in ente nec ſub alio itellectu ꝯcederet ꝯnẽ oppoſiti tã phoꝝ ex nihilo nihil ſit. Iſtũ articulum reputo falſum.

Itẽ q: deſideriũ nãle nõ eſt fruſtra: iõ qcq̄d deſideramus aliquãdo adipiſcimur: vnde quicũq; appetit ire ad noſtram dominam aliquãdo ibit. Iſtum articulum reputo falſum erroneum ⁊ hereticum.

Itẽ anno. xxx. quo fecit iſtuz tractatũ fecit ꝓclamari ꝙ legeret libꝝ politice Ariſtotelis ſub hac forma ꝙ qcũq; uoluerit audire librũ politicoꝝ Ariſtotel' vna cũ qbuſdã qõnibꝰ in qbꝰ diſputaẗ de iuſto ⁊ iniuſto ꝑ q̄s poterit nouas leges ꝯdẽ: ꝯditas ſique ſint corrigẽde corrigẽ: ueniat ad talẽ locũ ⁊ iueniet magr̃z Nicolauz de ultricuria qui docebit oĩa iſta in dicta lectura. In q̄daz qõne determinaſſe videẗ ꝙ in aliq̄ caſu furtuz ſit licitũ ⁊ exẽplificat in caſu qui ſequiẗ. Ponaẗ ꝙ aliqs iuueniſ bñ natꝰ iueniat aliquẽ qui in breui ualeat eũ iſtruẽ in oĩ ſcia ſpeculatiua que põt hẽri de rebꝰ creatis: ⁊ nõ uelit facẽ niſi ille iuuenis det cẽtũ libras q̄s ille iuuenis nõ põt hẽri niſi ꝑ furtũ. Dixi ꝙ in hoc caſu furtũ erit licitũ illi iuueni: qd̃ ꝓbaẗ ſic. Qd̃ eſt amabile deo: illud eſt faciẽdũ: ſz ꝙ ille iuueniſ acqrat ſciaz ꝑfectã eſt amabile deo: ⁊ nõ põt per aliũ modũ fieri ut dictũ eſt niſi per furtũ: igiẗ furtũ eſt faciẽdũ. Iſtud articulũ reputo ⁊ aſſero fatuũ quo ad p̃conizationẽ hereticũ quo ad det'miationẽ: falſũ q̄ ad ꝓbationẽ.

Item ꝙ hͦ eſt principiũ primum ⁊ non aliud: ſi aliquid eſt aliquid eſt: Iſtũ articulum aſſero falſum.

Item ꝙ deus ⁊ creatura nõ ſunt aliquid: falſum ⁊ ſcandaloſum eſt prout uerba ſonant.

Itẽ ſignificabile cõplexe per iſtũ cõplexũ deꝰ ⁊ creatura diſtiguunẗ nihil eſt: aſſero falſũ ⁊ ſcãdaloſuz.

Itẽ ꝙ ẽ trãſitꝰ d̃ ꝯdictorio i ꝯdictoriũ ſine mutatiõe reali cuiuſcũq; itriſeci. Iſtũ articulũ reputo falſuz.

Itez ꝙ quecũq; diſtinguunẗ ſumme diſtinguunẗ ⁊ eq̄liter diſtinguunẗ. Iſtũ articuluz reputo falſum.

Itẽ ꝙ deus põt p̃cipe creature rõnabiliter ut hẽat ipz odio ⁊ ipſa obediẽs pl's mereẗ q̄ ſi ipz diligeret ex p̃cepto: qm̃ hͦ faceret cũ maiori conatu ⁊ magis ꝯtra ꝓpriã iclinationẽ. Iſtũ articulũ aſſero falſuz.

Itẽ ſi aliqs uelit ꝯformare uolũtatẽ ſuã uolũtati diuine: ſequiẗ neccio altera ps illiꝰ diſiũctiẽ uel ꝙ deꝰ eũ iſtrueret de oĩbꝰ necẽ̃ijs ⁊ cõcernẽtibꝰ ſalutẽ ſuã ita ꝙ errare nõ poſſet: uel ꝙ nõ erraret: ⁊ ſi erraret in quocunq; actu ſuo ille error non eſſet ſibi imputandus nec peccaret: imo mereẗ in omni actu ꝯñte talẽ errorẽ: imo plus uel tãtũ quantũ eliciẽdo actũ oppoſituz ſequẽdo iudiciũ rõnis. Iſtum articuluz aſſero falſum ⁊ reputo erroneum prout iacet.

Itez ꝙ in pͥncipio ꝑ ſuo tenuiſſe dĩ ꝙ qlibet teneẗ plus diligere meliorem proximum ſe q̄ ſeipſum Iſtum articulum reputo falſum.

Item ꝙ in eccleſia ſcĩ ſepulchri Pariſius predicaſſe dicitur: ꝙ quilibet tenetur plus diligere proximuz meliorem. Iſtum articulum reputo falſum.

Itẽ ꝙ magr̃ Nicolaus de ultricuria p̃dictus dicere debeat alte ⁊ itelligibiliter ꝙ ꝓpter iſtos articuloſ ⁊ ꝓpões per eũ reuocatas: ac mltos alios articulos falſos ⁊ hereticos huius epl'e ⁊ libelli cõbuſti fuerũt in ſcriptis reuocare debeat publice: ſolenniter: expſſe: ꝓpões per euz corã nobis reuocatas: alios artic'os a p̃dictis aſſerẽdo aliqs falſos: aliqſ preſumptuoſoſ etiaz ⁊ ꝙ debeat iurare in preſentia noſtra ad ſancta dei euãgelia ꝙ nunq̄ tenebit aut docebit etiam clam uel palaz ⁊ repreſentauit ſe cancellario Pariſienſi ⁊ vniuerſitati magiſtrorum ⁊ ſcolarium Pariſius ſtudentium ⁊ etiã regentium.

Capitulum vigeſimumſeptimum.

Iſti articuli qui ſequuntur

ſunt cõdẽnati ab epõ pariſienſi ⁊ magr̃is theologie regẽtibus Pariſius. Anno domini. M. cccxl. in octaua Epiphanie domini.

Item ꝙ diuina eſſentia in ſe nec ab homine nec ab angelo videbitur.

Itẽ ꝙ diuina eẽntia lz ſit eadẽ in patre ⁊ filio ⁊ ſpũ ſcõ ut eſt eẽntia: tñ ut eſt forma ſiue in rõne forme eſt vna in pr̃e ⁊ filio: ⁊ nõ vna in ſpiritu ſancto.

Itẽ ꝙ ſpũs ſcũs prout eſt amor uel nexus non ꝓcedit a patre ⁊ filio ſed tm̃ a patre.

Itẽ ꝙ mlt'e fuerũt v̾itates ab et'no que nõ erãt deꝰ.

Itẽ ꝙ corpa glorificata non erũt in celo empireo cũ angelis: ſed in celo criſtallino uel aliquo quod eſt ſupra firmamẽtũ qd̃ p̃ſumebãt dicere de btã v̾gie.

Itẽ ꝙ pᵐ nũc ⁊ creatura nõ ẽ creator, nec creatura.

Item ꝙ angelus in primo inſtanti ſue creatiõis fuit malus ⁊ nunq̄ bonus.

Itẽ ꝙ angelus in eodẽ iſtãti põt eẽ in diũſis locis.

Itẽ ꝙ qui hẽbit meliora naturalia habebit de neceſſitate meliorem gratiam ⁊ gloriam.

Item ꝙ diabolus nunq̄ habuit vnde ſtare poſſet.

Item nec Adam in ſtatu innocentie.

Capitulum vigeſimũoctauum.

Copia cedule reuocatiõis

quorũdã articulorũ fratris Dionyſij ſoulechat ordinis fratrũ minoꝝ facte per eũdẽ Pariſiꝰ ⁊ in curia romana. Reuerẽdi magri mei ⁊ dñi dixi aliqua in pͥncipio meo ſniarũ que in nõnullorũ auribꝰ ma

le ſonuerūt ⁊ ex cā. Ego vitate coact⁹: ⁊ ex ordina-
tiōe reuerēdi pris dñi Cancellarij Pariſieñ. ac fa-
cultate theologie magroꝝ tanq̄ȝ ecclīe ⁊ dicte fa-
cultatis theologie humilis fili⁹ ipſa dicta in ꝑfato
ꝑn⁹ meo male poſita corrigo ſub hac forma. Quia
tertia ꝯcluſio articuli q̄rti fuit hec: φ hec bñdicta
imo ſupbñdicta lex ⁊ dulciſſima: videlicet lex amo
ris de qua loquebar oēȝ aufert ꝓprietatē ⁊ dñiuȝ:
ꝓbaui q: nō q̄rit vindictā q: patiēs eſt. j. Coꝝ. xiij.
non groſſitiē cordis: q: patiens eſt doloris ꝓximi.
Item non eſt ambitioſa quātum ad honores. Non
querit que ſua ſunt quātum ad tpalia: vñ gloſa: nō
emulaī. i. nō inuidet q: nō eā aliena cōtriſtat felici
tas: ſed alteri⁹ bonū diligit ut ſuū. Predictā ȝnem
reuoco tanq̄ȝ falſaȝ erroneā ⁊ hereticā: q: chūs ⁊
apl'i illā legē pfectiſſime tenuerūt ⁊ adhuc multi
tenēt ⁊ per dei graȝ tenebūt qui ꝓprietatē ⁊ dñiuȝ
hēbūt: dico ēt φ auctoritas apl'i ⁊ gloſa per q̄s ꝓ-
babā nō ꝓbāt dictā ȝnē: nec ſūt ad ꝓpoſitū: ut ap-
paret intuēti textū ⁊ gloſaſ auctēticas ſup illo. Ex
illa ȝne intuli correlariū primū φ hec lex diſpēſat
duo ꝓnoīa poſſeſſiua. ſ. meū ⁊ tuū. ꝓbaui: q: iſta
duo vnū facit: imo etiā oīa in vnū congregat: ſicut
Diony⁹ dicit de celeſti hierarchia ca. ꝑ in ꝑn⁹. Oē
datū optimū ⁊ oē donū perfectū deſurſū eſt deſcē
dēſ a pře luminū. Sȝ ⁊ cūctus a pře lumiſ moti ap
paritiōis ꝓceſſus ad nos bonitatis dono ueniens
rurſus ſicut vnū faciens virt⁹ ſuſcitatione nos ad-
implet ⁊ ꝯuertit ad ꝯgregātis pris deitatis ⁊ deifi
caȝ ſimplicitatē: amor eni oīa vnū ⁊ vnius facit. ſ.
dei: quia non querit que ſua ſunt ſed que ieſu chři.
Itē itulī 2m correlariū φ nō min⁹ facit oīa cōia cha
ritas q̄ȝ extrema neceſſitas: ꝓbaui: q: ⁊ vnū ſit ex
amore dei: ⁊ alterū ex amore ſui: ſʒ affectio iuſti eſt
intēſior ⁊ eligibilior q̄ȝ cōmodū pro baccalaureo
de ſcō Bernardo in ſcōo correlario q̄rte ȝnis arti-
culi: igiī cōfirmaui ꝑ Auguſtinū in ꝓlogo ȝ gnq̄ȝ
hēſes dicētē φ pluſ obligat charitaſ q̄ȝ neceſſitaſ:
dico nūc φ iſta duo correlaria ut ſequuntur ex cō-
cluſione predicta ſunt falſa: ⁊ dico φ auctoritates
ille quas adduxi non faciunt ad propoſitum.
Itē ex ꝑdicta ȝne intuli aliō correlariū qō fuit q̄rtū
φ legē hāc dedit chūs diſcipulis ſuis principaliī
⁊ actualiter exequēdū nō ſolū hitualr. ꝓbaui: q̄a
dixit. Hec mādo uobis ut diligatis inuicē ſicut di-
lexi uos. Joan. iſ. Per iſtud correlariū intelligen-
do hāc legē amoris auferētē oēs ꝓprietatē ⁊ do-
miniū ꝓut ȝ dicit ſic intellectū reputo falſuȝ erro-
neū: hereticum ⁊ ȝ determinationē ecclīe. dico ēt
φ auctoritas quā allegaui non eſt ad propoſitum.
Itē ꝯcluſio q̄rta ⁊ finalis mea fuit φ actualis abdi
catio cordialis uoluntatis ⁊ tpalis ptātis dñij ſeu
auctoritatis ſtatū pfectiſſimū oñdit ⁊ efficit: ꝓba-
ui: q: hoc pro regula pfectionis a chūo datum eſt.
Matth. 19. Si vis pfect⁹ eē: uade ⁊ uēde oīa que
hēs ⁊ da paupib⁹. Idē Luce. ii. Idē Mar. io. vnde
nō dixit. Pone in arca aut in ſcrinio: ſed ſi videas
paupes da: q: ut dixit chūs Matth. 26. Paupes
ſemp hētis uobiſcū: me aūt non ſemper hēbitis: ⁊
dicebā φ iō nō dicat hō hāc regulā a deo eē datā:
ſʒ ai ꝑparationē. ſ. ſi opus ſit: q: ubi ſemp opus eſt
ſemp dʒ fieri. Sed q: reuera puus color ſufficit ad
excuſationē agere uolēti. Iſti nolūt dare intellige-
re φ auricalcū eſt aurū ⁊ fel mel: ſʒ ſi ex ignorātia
crederēt: tñ eſt qui querat ⁊ iudicet: qō ꝓbōnes di
cūt hāc ȝnē eē poſitā ulr: iō ipſam ulr intellectam

dico falſaȝ erroneā ⁊ hereticā: q: nec chūs nec apli
ſtatū pfectiſſimū habuiſſent ⁊ auctoritates ad eā
ꝓbādā adducte nō ſunt ad ꝓpoſitū ut pȝ per glo-
ſas ordinarias ⁊ doctores in hoc ſtudio ⁊ alibi ap
probatos. Alias ꝓbōnes ut probāt iſtā ȝnē repu
to falſas ⁊ erroneas. Et ultimā dico falſaȝ iniurio
ſaȝ ⁊ ſcandaloſam. ¶ Ex predicta ȝne quarta in-
ferebā primū correlariū φ chūm non abdicaſſe hī
poſſeſſionē ⁊ ius in tpalib⁹ nō habeī ex noua lege
imo potius oppoſitū: q: Matth. 8. Fili⁹ hoīs non
hēt ubi caput reclinet. Itē ſcōȝ correlariū eſt illud
φ hāc legē pro regula perfectionis chūs docuit ⁊
exēplo confirmauit probaui per regulā nūc dictā.
Uade ⁊ uēde oīa que hēs ⁊c. Etiaȝ q: uocati oīa
dimiſerūt Mattheus theloniū: Petrus ⁊ alij re-
tia. Matth. 19. Ecce nos reliquimus oīa. Iſta duo
correlaria reuoco tanq̄ȝ falſa erronea ⁊ heretica ⁊
ȝ determinationē decretalis dñi Joānis pape que
incipit. Quia quorūdam iter cetera dicētis oīs vir
in cuiuſcūq̄ȝ ꝓprietate ⁊ in ei⁹ uſu. Que gdē aſſer
tio cōtinet multa falſa: cū nec chūm exꝓpriatiōeȝ
ꝑdictā in ſe ſeruaſſe: nec ēt iꝑoſuiſſe aplīs: nec ſub
uoto ab eis fuiſſe aſſūptā euāgelica ſeu aplīca do-
ceat hiſtoria: ſʒ ȝriū euidēti⁹ manifeſtat hec decre
talis. Dico ēt φ auctoritates nō ſūt ad ꝓpoſitū ut
liq̄de apparet ītuēti textum ⁊ gloſas ordinarias ⁊
approbatas. ¶ Preterea fuit correlariū quartum
qō intuli φ abdicatio rerū tpaliū ſm aī ꝑparatio-
nē nullā aut ualde iꝑfectā ⁊ fragilē oſtēdit ⁊ ef-
ficit pfectionē: ꝓbaui ꝑ: q: ſemp hīit paupes: ſcōo
q: nō ualet niſi rōne actus. igitur actualis eſt per-
fectior: iſtū articulū reuoco tanq̄ȝ falſuȝ ⁊ ſcanda-
loſum: nec ꝓbationes ſunt ad propoſitum.
Itē rñdēdo ad quēdā baccalariū de domo bti Ber-
nardi: cū ille dixiſſet φ chūs talia nō abdicauit: il-
lud negaui ⁊ dixi φ chūs nihil ſibi retinuit. Iſta
duo dicta reuoco tanq̄ȝ falſa ⁊ hētica: q: chūs locu
los hūit pp īfirmos a fidelib⁹ oblata conſeruans:
que ⁊ ſuoꝝ neceſſitatib⁹ ⁊ alijs indigentib⁹ tribue
bat: ut ⁊ chři euāgeliū ⁊ beatus Auguſtin⁹ ac etiā
determinatio romani pontificis hec teſtantur.
¶ Ultimū correlariū qō poſui fuit φ nō plus cura
uit chūs de tpalib⁹ q̄ȝ faciūt diuites de paupib⁹: ꝓ-
baui: q: ſitiuit ⁊ nō hūit potū: ⁊ pro nobis nudus
in cruce pepēdit: nūc dico φ chūs de tpalib⁹ cura-
uit: q: nō oīa abdicauit ut ſupi⁹ dictū eſt: qō aūt in-
nui de diuitib⁹ φ nō curant de paupib⁹: ħ retracto
tanq̄ȝ iniurioſū illi⁹ diuitib⁹ ꝑ q̄rū elemoſynas pau
peres ſuſtētanī. Hec igiī oīa male ſonātia ſic priuſ
expſſa in meo dicto ſniarū ꝑn⁹ male poſita reuoco
⁊ retracto ut dictū ē ꝓmittēdo bona fide: φ illa de
cetero nō tenebo nec dogmatiſabo ⁊ ita iuro: ueni
am hūiliī iplorās de cōmiſſis. ¶ Hec oīa ꝑdicta
dict⁹ frater Dionyſius iterū oino in pñtia magiſtri
Guillermi romani lectoriſ ſacri palatij aplīci ⁊ alio
rū nouē magroꝝ in theologia pifi⁹ reuocauit ⁊ ad
ſcā dei euāgelia iurauit ſe appellationē quā īterpo
ſuerat nō ꝓſecuturū ac ȝnes ꝑdictas ⁊ correlaria
tanq̄ȝ falſa erronea ⁊ heretica abiurauit ſm teno-
rē reuocatiōis alias ꝑ eū facte pariſi⁹ modo ⁊ for-
ma ſupi⁹ annotatū. Hec aūt reuocatio facta eſt Aui
nione in domo ꝑfati magri Guillermi romani. An
no. M. ccclxv. die ultio mēſis Januarij indictione
tertia: pōtificat⁹ ſciſſimi in chūo pris ⁊ dñi nři dñi
Urbani diuina ꝓuidentia pape ſexti anno tertio.
¶ Reuocatio articuloꝝ ꝑdictoꝝ facta per eūdē fra

tre Dionyſiū in diſputatiōib⁹ ſolēnib⁹ publice facta
in ecclīa ꝑdicatoꝝ pariſi⁹. Anno dñi. M. ccclxix.
die iouiſ poſt Quaſi mō: de mādato reuerēdiſſimi
in chriſto pris ⁊ dñi dñi cardinalis beluacenſ cō-
miſſarij ad hoc per ſedem apoſtolicā deputati.
Itē cū debui exponere dicta mea in curia romana
corā reuerēdiſſimis patrib⁹ dominis cardinalibus
nemanceñ ⁊ uabreñ addidi ꝓpōnes que ſequunī
videlicet φ chūs in morte omnia ſimpliciter abdi
cauit. iſtā reputo tanq̄ȝ falſam erroneā ⁊ hēticam.
Itē dixi φ qñ corpus in ſepulchro māſit: ibi chari-
tas abſtulit ab eo oēȝ ꝓprietatē ⁊ dñium: iſtā reuo
co tanq̄ȝ falſam erroneā ⁊ hereticam.
Itē dixi φ tūc uacauit ſedes gñalis dñij uſq̄ȝ ad diē
iſtā ut ſeq̄tur ex predictis ſeu ad ſenſū predictarū:
reuocaui ⁊ reuoco tanq̄ȝ falſaȝ ⁊ erroneā.
Itē φ aliq̄ dicūt φ dixi in ꝑdicta declaratione: ꝑ q:
lex amoris. i. charitas que ſtatū pfectū facit eſt in-
ſepabilis a nobis: ⁊ φ loquebar de charitate ſiue
de lege amoris: ex cui⁹ obſuatione ſeu obſeruantia
vniuſcuiuſq̄ȝ ſtat⁹ pfectio mēſuraī loquēdo de me
ritoria pfectione in hoīe uſum rōnis hñte. ſcōo q:
cuilibet creature rōnali hec lex nāliter eſt indita: ⁊
tertio φ de⁹ ſm hāc legē viuit. Iſtas ꝓpōnes non
credo me dixiſſe neq̄ȝ dixi: q: iſtas reputo falſas er
roneas ⁊ hereticas: ꝑdictas autē ꝓpōnes per me
reuocatas abiuro ⁊ promitto eas decetero nec te
nere nec dogmatiſare publice uel occulte: ⁊ ueniā
petiui ⁊ peto humiliter de cōmiſſis.

Capitulū viceſimūnonum.

¶ Reuocatio magři Joannis de calore. Anno do-
mini. M. ccclxiij.

Antequā deſcēdā ad cōclu
ſiones hēo aliq̄ dicere: q: in ꝑ articulo mearum ue
ſperiarū poſui duas ꝓpōnes: vnā. ſ. φ ſūm⁹ legiſla
tor de⁹ ipſe dign⁹ eſt īfinitis pfectiōib⁹ quas nec ha
buit nec hʒ nec hře pōt. Nūc dico φ iſta ꝓpō ma
le ſonat: imo reputo eā in ſenſu cathegorico falſaȝ:
quē ſenſū facit: nec in illo ſenſu ītellexi eā: ſʒ in ſen-
ſu ypotetico. ſ. φ ſi eēnt infinite perfectiones ima-
ginabiles quas deus nō hʒ adhuc eſſet dignus il
lis perfectionibus. Eodē modo de ſcōa ꝓpoſitiōe
ſ. φ infinite perfectiones ſimul in legiſlatoriſ eſſen
tia ſunt dignitas ad infinitas alias.
Itē q: ex predicta ītuli vnū correlariū. ſ. φ dictus le
giſlator dignificauit ſe in carne ad ſuaȝ aſſūptionē
ypoſtaticam: intellexi dignificāuit. i. manifeſtauit.
Iſtō āt qō ultra addidi. ſ. φ ſi alias nō fuiſſet aſſū
pt⁹ ſm hoīeȝ dign⁹ eēt q: frueret ⁊ iſtud pluriēſ re
iteraui: dico φ intellexi ⁊ ꝓtuli tanq̄ȝ diſputabile:
nūc dico φ nō eſt diſputabile ⁊ φ eſt falſum.
Itē q: ꝓpoſui in mea ȝne tertij articuli φ ſubducta
ꝓrogatiua diſparis acceptiōis vitatis ſub falſitate
ſtaret ut uer⁹ cultor nō ampli⁹ q̄ȝ falſus mereretur
⁊ iſtam pluries reiteraui: dico φ male ſonat: q: ꝓ-
cedit ex vna ſuppoſitiōe impoſſibili: aliquibus ta-
mē poſſet apparere poſſibilis.

Fuerunt pariſius quidā di
ſcipuli cuiuſdā Almarici noīe ſtudētes pifi⁹ q di-
xerūt mortuo eo: φ illud qō alias eſt pctm̄ morta-
le ut ſtuprū factū in charitate nō eſt pctm̄ īpunita
tē pctōꝝ ꝓmittētes: deū bonū ⁊ nō iuſtū dicētes:
q ab ecclīa pp hi⁹ cōdēnati a rege frācie ex portaſ
ſūt cōbuſti. Hereſiarcha vō eoꝝ Almaricus a ge-

nerali ꝯcilio rome cōdēnat⁹ eſt ⁊ excoicat⁹ ⁊ ex ci-
uitate exhumat⁹: ⁊ ciniſ ⁊ oſſa per ſterquiliniū ſūt
diſperſa ⁊ merito. Capitulū triceſimū.

¶ Articuli Ludouici reuocati. āno dñi. M. ccclxij.

Primo probādo primam
ptē ꝑme ſuppoſitiōis arguiī ſic. Ad qōlibet nomē
uelle ul' nolle reſpectu cuiuſlibet ꝓducibilis ad ex
ſeq̄tur neċio mutatio in uolūtate pfecta. Deide ar
guiī ypotetice ſic. Si de⁹ de nouo aliq̄d uellet uel
nollet ad ex ſeu in deo eēt nouū uelle ul' nolle ad
ex ipē itriſece mutareī. igiī uelle ⁊ nolle dicūt de-
noīationē itriſecā: ⁊ hec fuit mēſ mea ꝑ ħ φ dixi in
2a ꝓbōne hui⁹ φ tā uelle ul' nolle ad extra eſt act⁹
vitalis pfecte uolūtatis ipſam imutās vitalr: nō in
tellexi φ ꝑ uelle ⁊ nolle de⁹ mutareī itrinſece: ſʒ φ
ſunt opa vitalia. Sed q: apud multos iſte modus
loquēdi uelle diuinū imutat uolūtatē diuinā: ſigni
ficat eni φ ipſe intell's mutaī ⁊ placet dño cācella
rio ⁊ facultati φ decetero in diuis tali mō q̄s utaī.
Dixi in 2o correlario ꝑe ſuppōnis φ lʒ pfecte uolun
tatis ſeu diue eētie qōlibet intrinſecū ſit abſolute
neċiuȝ ſm ſuū eē reale: tñ eſt aliq̄d itrinſecus ꝯtin-
gēs ⁊ nō eſt neċiuȝ ſm ſuū eē formale: pȝ de nolle
⁊ uelle ductis ad extra. Iſtud ſic explano ⁊ dico φ
nihil itrinſecū deo eſt ꝯtingēs ſm itellectū quē fac
tanq̄ȝ catholice fidei diſſonū. Silr illō qō dixi in 3o
correlario φ ſtat deū eſſe itrinſece aliq̄lē ⁊ ipȝ poſ
ſe nō eē tale: ⁊ tñ ipm eē talē imutabilr debet ſic i-
telligi. ſ. ſtat deū aliq̄d uelle ad ex ⁊ ipȝ poſſe ħ nū-
q̄ȝ uelle ⁊ tñ imutabilr. Qō dixi in ꝓbatiōe hui⁹ φ
nō eſt icōueniēs φ aliq̄d ſit de⁹ ſm ſuū eē reale: ⁊
tñ nō ſit de⁹ ſm ſuū eē formale dʒ ſic itelligi. i. φ ali
q̄d ſit de⁹ realr: ⁊ tñ nō aliq̄ formali denoiatiōe de-
noiaī que ſibi nō cōpetit ꝑciſe q: de⁹: ſʒ rōne alicu
ius effect⁹: vñ ſupꝑdicti dānāt hāc ꝓpōnē tanq̄ȝ fi-
dei diſſonā ſʒ itellectū quē facit. ſ. φ aliō eſt de⁹ ſm
ſuū eē reale ⁊ tñ ipm nō eſt de⁹ ſm ſuū eē formale.
Itē dixi in nono correlario: φ nō ſtat intellectū pfe-
ctū cognoſcere uera ꝯtingētia ⁊ illoꝝ ad extra nō
eē ꝓductiuā uoluntatem.
Itē dixi in decimo φ pfect⁹ itellectuſ ad eſſe pcti ut
pctm̄ eſt nō pōt imediate applicari cog̃ſcitiuo ⁊ φ
ex iſto ſeq̄tur finalr pctm̄ eē uel deformitatē aīe nō
eſt ꝓprie aliq̄ vitate uerū: ꝑm eſt male dictū ⁊ fal-
ſū: q: ad ħ ſeq̄tur φ de⁹ nō cog̃ſceret pctā aut uolū
tatē diuinā hoꝝ eē ꝓductiuā: q̄rū utrūq̄ȝ eſt falſuȝ
⁊ ſcōȝ fuit alias ꝯdēnatū. Et alia correlaria pro eo
φ ꝑ ꝯueniūt falſa ſūt ⁊ male ſonāt. In 2o correla-
rio 2e ſuppōnis dixi φ ſtat aliq̄d eē actu miraculo
ſū ⁊ tñ in illo φ ſic actuat nullā ponere pfectioneȝ
ſimplr magři nři iſtū modū loquēdi nō approbāt
ſ. φ de⁹ actueī ſic nec illū φ de⁹ imuteī.
Itē in q̄rto ⁊ q̄nto correlarijs ſcōe ſuppōnis dixi φ
pfecta uolūtaſ nō itēſi⁹ diligit ꝑdeſtinatū q̄ȝ diligat
ꝑſcitū: ⁊ φ nō plus intēdit ſiue diligit ſe q̄ȝ diligat
diabolū in eē nāli: nō debui iſta dicē q: in aurib⁹ au
diētiū male ſonāt ⁊ falſa ſunt: cū ſm Augm aliquid
diligere ſit ei uelle bonū: ⁊ iō intēſiue diligere eſt
ei magis bonū uelle: ⁊ ita coiter itelligūt hoies.
Correlariū octauū fuit tale φ q̄libet nolitio qua de⁹
vult. a. eē nō min⁹ diſtinguitur formalr a uolitione
qua vult. b. eē q̄ȝ de⁹ diſtiguiī a mā ꝑma realr: ꝓba
ui ꝑ ħ: q: q̄libet uolitio qua de⁹ vult. a. eē imēſe for
malr diſtiguiī a uolitiōe q̄ vult. b. eē. Correlariū ħ
eſt falſū ꝓbatio erronea q: nō eſt admittēdū quali

Universidad de Deusto
Biblioteca

tercunqꝫ ꝙ in deo ſint plura imenſa:aut plura im-
mēſa eſſe diſtincta.

Correlariū nonū fuit:nullū uelle imēſū ꝑfecte uolū
tatis ꝯtinet aliqd ad ex̄ ꝓducibile:h̄ eſt falſū quia
uelle dei eſt cā rerū. In ꝓbōne aūt correlarie ſcri-
pſi ꝙ ſi potētie uolitiue angeli:uolitio dñi que eſt
imēſa eēt actualis uolitio:qđ nō reputo ïpoſ'e ⁊ tñ
ꝑ hiꝰ uolitioꝝ ⁊c̄. Predictū correlariū nunq̄ꝫ pu-
tabā poſ'e nec credo dixiſſe eē poſ'e: ⁊ eſt erroneū
q: alias fuit reprobatū:ac ēt qcqd ex eo ſeqtur in-
quātū ex h̄ ſeqtur eſt poſ'e.

In tertio correlario tertie ſuppōnis dixi ꝙ pctm̄ eē
ꝑfecta uolūtas deꝰ nō pōt imediate nolle ⁊ in alio
ꝙ pctm̄ nō eſt imediate odibile a ꝑfecta uolūtate.
Iſta male ſonāt ⁊ diſcordāt ſcripture ⁊ dictꝭ ſcōꝝ:
h̄ aūt ītuli ex duobꝰ correlarꝭs q̄rū vnū fuit ꝙ ꝑfe
cta uolūtas qcqd extrinſecus pōt immediate uelle
p̄ter imediate nolle ⁊ ecōuerſo. Aliud eſt qcqd im
mediate ipſa pōt nolle pōt efficere : que applicata
ad pctm̄ formal'r ſumptū falſa ſunt ⁊ male ſonāt.

Itē ſextū correlariū fuit quolibet extrinſecū ꝑfecta
libertati ſeu uolūtati eque ab ipa eſt odibile ſic di-
ligibile ⁊ econtra:hec propoſitio eſt erronea:repu
gnare videtur uolūtati diuine.

Scōa ꝯclīo mea fuit. Euidētie ad ꝯdictoria in itel-
lectu dīno formal'r imēſe formal'r repugnāt. dixi in
ꝓbōne ꝙ q̄libet carū imēſa:nūc dico ꝙ illa ꝯ cū ſu
is correlarꝭs ⁊ ſua ꝓbōne male ſonat q̄tū ad h̄ ꝙ
deſignāt ī dō eē ptra ⁊ imēſa diſticta:qđ iā fuit h̄ ⁊
ſupꝰ reprobatū. Quātū ēt ad h̄ qđ dī imeſe repu-
gnāt male ſonāt:q: ad h̄ daī itelligi ꝙ repugnātia
ſit itrinſece in deo. Capitulum.xxxj.

Forma ⁊ modus reuocatio

nis facta pariſiꝰ per fratrē Guidonē ordinis here-
mitarū ſcī Augⁿⁱ actu legētis pariſiꝰ ſnias in ſcho
lis dicti ordinis. Anno dñi. M.ccclīiij.xvj.die mē-
ſis Maij. Et hoc anno legēdo ⁊ rñdēdo ambula-
ui in magnis ⁊ mirabilibꝰ ſuꝑ me:v̄bū v̄itatis non
recte tractādo:ſed v̄bis ꝯtēdēdo ꝓphanis ⁊ uani
loquis que ad ipietatē ꝓuocāt ⁊ audiētiū ſubuer-
ſionē:ex qbꝰ factꝰ ſum occaſio ſcādali in ſciſſima fa
cultate ⁊ ordīe meo qđ mihi diſplicet bono corde:
idcirco iuxta piam ⁊ ſcāꝫ ordinationē dñi Cācella
rꝭ pariſieñ. ac ceteroꝝ magr̄oꝝ reuerēdoꝝ theolo
gice facultatis:q̄rū correctioni ⁊ ordinatiōi me ſub
miſi ⁊ ſubmitto dicta mea ſcripta uolo reuocare ⁊
intētionē meā oſtēdere bonā:nō obſtātibꝰ dictis ⁊
ſcriptis in forma que ſequitur. Et lꝫ dñi ⁊ magr̄i re
uerēdi iſtas ꝯnes poſuerim nō eſt intentionis mee
nec vnq̄ꝫ fuit per dei grām eas ſuſtinē ptinaciter.
Reuocatio facta Pariſius. Anno dñi. M.ccclīiij.

Primo dixi iſtā ꝯcluſionē.

Charitas que ſemel labiī uel deꝑdiī nunq̄ꝫ fuit ue
ra charitas: ⁊ iā ꝓbaui ꝯ baccalariū btē marie de
mōte carmelo:hāc reuoco tanq̄ꝫ falſaꝫ ⁊ hēticā: ⁊
etiā que eneruat effectū ſacroꝝ.ſ.baptiſmi ⁊ pnīe ⁊
etiā ꝯ decretū ecclīe in.c.fidel'r.ex̄ de ſū.tri. ⁊ ſi.ca.
in cle.etiā tanq̄ꝫ ſeipſaꝫ iterimētē:qđ enī nullo mō
uere eſt deſeri nō pōt:ut ait Gianus: ⁊ p̄ſumptuo-
ſe poſuū eē q: eā dixi ualde ꝓbabilē ⁊ tñ eſt ꝯ ꝯnē
⁊ doctoꝝ opinionē.ſ.magr̄i ſniarū:Gratiani ⁊ plu
riū alioꝝ. Si que v̄o auctes Auguſtini ul' alioruꝫ
videātur ad oppoſitū itelligēde ſunt de charitate
finali q̄ manet in pr̄ia:de q̄ loquiī apl's.j.ad Coꝝ.
ïꝫ. Charitas nunq̄ꝫ excidit. Ul' itelligēdū de chari
tate ſm efficaciā ut magr̄ met videtur gloſare.

Scōo ex h̄ ītuli ꝙ p̄ſcitꝰ exñs in charitate nō p̄t me
reri ul' elicere actū meritoriū vite iuxta ſcalaꝫ vite
noſtre:reputo falſum ⁊ contumelioſum.

Tertio dixi ꝯ baccalariū p̄dicatoꝝ ꝯferēdo cū ipo
ꝙ hō mereī vitā eternā de cōdigno.i. ꝙ ſi nō dare
tur ei fieret ſibi iniuria ⁊ ſcripſi ꝙ deꝰ facēt ſibi iniu
riā ⁊ hāc ꝓbaui:iſtā reuoco tanq̄ꝫ falſaꝫ:hēticaꝫ ⁊
blaſphemā ⁊ mihi ꝯdicētē concluſiōe infra recitā
da que dicit totū eſt a deo ita ꝙ nihil a uolūtate.

Quarto dixi in diſputatione rñdēdo de q̄libet ꝙ ſi
nullū eēt liberū arbitriū adhuc eēt pctm̄.qđ ſcripſi
in hac forma.pono vnū ꝓbabile.ſ.ſi nullū eēt itētū
uel uolitū adhuc eēt pctm̄ tāti mali ul' meriti. ꝓba
tio fuit q: imaginato ꝙ nullū eēt arbitriū adhuc
eēt in dei cōtuitu malū:hāc reuoco tanq̄ꝫ falſam:
māifeſte erroneā ⁊ hēticā ſcādaloſaꝫ ⁊ blaſphemā.

Quīto dixi ꝙ bonū meritū eſt a deo ita ꝙ nihil eſt
a uolūtate:quā in hac forma ſcripſi tātū meriti eſt
ex quāto bñplaciti intēti ⁊ uoliti nō ex quāto:hāc
reuoco tanq̄ꝫ falſaꝫ ſcādaloſaꝫ ⁊ in fide ſuſpectā ⁊
mihi ꝯdicētē in tertia ꝓpoſitiōe ſupꝰ reuocata.

Sexto dixi ꝙ deꝰ p̄t aliquē neceſſitare p̄uenīēdo uo
lūtatē ad bonū actū:quē errorem ſcripſi in hac for
ma:deꝰ q̄ñqꝫ p̄uenit ita uolūtatē puri viatoris ꝙ
nunq̄ꝫ pōt in nō actū meritoriū ꝓbaui ſic:al'r ſeq̄
reī ꝙ hō poſſet mutare diuinū ꝓpoſitū. Scōo ꝙ
nō poſſet facere hoiem mēdacē.alia ſnia ꝓbabilis
eſt iſta ꝙ deꝰ poſſet neceſſitare aliquem ad bonum
actū p̄uenīēdo:hec ſuſtineri pōt. Probationem tñ
adduxi ad hāc ſcandaloſam ⁊ in fide ſuſpectam.

Septimo dixi:ꝙ eſt dare plures vnitates que non
faciūt numerū:qđ reuoco tanq̄ꝫ falſū ſcādaloſū ⁊
in fide ſuſpectū quātū ad trinitatē in diuinis.

Octauo dixi ⁊ ſcripſi ꝙ nulla creatura rōnalis ſpe-
cialiī eſt in ſe niſi q: deꝰ eſt ſibi eē ⁊ ex h̄ ītuli in eo
dē ſcripto ꝙ in oī eo qđ nō ē deꝰ eēntialiꝰ eſt nō eē
q̄ꝫ eē ipꝫ:has reuoco falſas falſe poſitas ⁊ erroneaſ

Nono dixi ⁊ ſcripſi ꝙ aliqd pōt eē ſine tp̄e in meri-
to ⁊ pctō: ⁊ ꝓbaui q: poſ'e fuit ul' eſt aliqđ eē in in-
ſtāti eternitatis in merito: ⁊ ꝯſequēter in iſtāti tē-
poris in pctō ⁊ iterato in iſtāti eternitaꝭ ī merito
hāc reuoco cū ſua ꝓbōne tanq̄ꝫ falſaꝫ fatue poſitā
⁊ inintelligibilem. Capitulum.xxxij.

Reuocatio facta. Anno domini. M.ccclij.

Quia ego ſimō in rñdēdo

in ueſpis exponēdo ul' declarādo termioſ qōniſ ꝙ
h̄ nomē Jeſus dictū eſt de deo accñtal'r: ⁊ ex pte ſi
gnificat filiū dei q aſſumpſit nāꝫ hūanā. Ponēdo
ꝯnes poſui pro pᵃ ꝯne ꝙ hec ꝓpoſitio eſt poſſ'is Je
ſus nō eſt deꝰ. ꝓbaui ex eo ꝙ humanitate aſſūpta
per poſſibile depoſita:Jeſus nō eſt deꝰ: ⁊ intuli ꝙ
hec eſt poſſibilis:Jeſus pōt non eſſe deus.

Scōo ꝙ Jeſus pōt eē ⁊ nō eē Jeſus:expōnē ⁊ ſigni
ficationē huiꝰ nois ieſus reputo iſufficiētes: falſifi
cātē ꝯnē ⁊ correlariū:poſito nāqꝫ ꝙ h̄ nomē ieſus
ſig̃t illō qđ ſig̃t hec orō filiꝰ dei q aſſūpſit nāꝫ hūa-
nā:hec Jeſus nō eſt deꝰ nō eſt poſſ'is ſicut nec iſta
filius dei qui aſſūpſit nāꝫ humanā nō eſt deus.

Itē poſito eodē:hec:Jeſus pōt eē ⁊ nō eē deꝰ ē falſa
ſicut illa filiꝰ dei qui aſſūpſit nāꝫ hūanā pōt eē ⁊ nō
eē filiꝰ dei qui aſſūpſit nāꝫ hūanā:hanc ꝯnē reputo
ſicut hereticā ſtāte dicta poſitione.

Itē poſt ſcōaꝫ ꝯnē intuli p̄mū correlariū ꝙ ieſus p̄t
nō eē deꝰ:ſm ꝙ ieſuſ nō pōt deſinere eē deꝰ:corre
laria nō fuerunt ponēda ſine diſtinctionibus:itaqꝫ
expono ea ⁊ dico ꝙ ſi terminus ſubiectus Jeſus
ſtat pro ſimplici perſona que dicitur ieſus correla-
ria ſunt catholice tenenda. Si v̄o idē terminus ie-
ſus pro vno chriſto ex perſona uerbi ⁊ humanita-
te conſtituto videlicet pro implicito qđ ſignificat ⁊
pro quo ſtat in dicto prime cōcluſionis ⁊ in dicto
primi correlarꝭ ex ꝯne pria illati ipa correlaria nō
ſunt catholica ſꝫ falſa:nec ēt ſtāt cū ꝯne prima nec
cū correlario primo ex cōcluſiōe prima illato.

Itē poſui ꝯnē ſcōaꝫ ꝙ nulla res q̄ ē deꝰ pōt nō eē de
us: ⁊ ītuli correlariū tertiū ꝙ nulla res eſt aut pōt
eē q̄ mō nō ſit deꝰ ⁊ aliq̄ñ poſſet eē deꝰ. Correlariū
qꝫ q̄rtū ꝙ nulla reſ ē aut eē pōt q̄ poſſit icipe eē de
us:ꝯnē ſic ul'r itellectā ꝙ terminꝰ ſbctꝰ diſtribuaī
ꝓ re q̄ ꝑ coicationē ideomatū eſt uel pōt eē deꝰ:re-
uoco tanq̄ꝫ falſaꝫ ⁊ hēticā:correlaria ēt tali vniuer
ſalitate itellecta reputo ſic falſa erronea ⁊ hētica.

Itē poſui ꝯnē tertiā ꝙ deꝰ pōt aliqual'r ſe hēe q̄liter
ſe nō hꝫ ac ēt eē aliq̄lis q̄lis nō eſt. Et ad ꝓbādū h̄
īduxi pro exēplo ꝙ deꝰ pī pōt eē hō ⁊ nō eē hō:cō
cluſio ut poſita fuit nō bñ ſonat in eo ꝙ rōne rela-
tiui reciproci ſonat ꝙ ſube dī de nouo poſſit adue
nire hitudo aut q̄litas realis: ⁊ iō itellectꝰ quē hūi
potiꝰ fuit exprimēdus in his v̄bis:aliq̄ creatura ſe
pōt hēe aliqual'r ad deū q̄liter ſe nō hꝫ. Exēplū ēt
ad ꝯnē nō ꝯuenit:qm̄ adhuc poſito ꝙ deꝰ pī pōt eſ
ſe hō ⁊ nō eē hō ꝓprie ſeqtur ꝙ deꝰ pōt eſſe aliqd
qđ nō eſt ſicut ex decretali arguiī ex̄ de here. cum
chrs. ⁊ nō ſeqtur ꝓprie ꝙ deꝰ pī poſſit eſſe aliq̄lis
q̄lis nō eſt aut aliqual'r ſe hēe q̄liter nō ſe hꝫ. Ex cō
cluſiōe tertia ītuli tertiū correlariuꝫ ꝙ q̄ꝫuis ieſus
fuerit ab eterno ſemꝑ pī coeq̄lis:tñ aliq̄ñ fuit deꝰ
q̄ñ nō fuit ieſus. Iſtud correlariū aliq̄ñ Jeſus erat
deus q̄ñ nō erat deꝰ:male ſonat ⁊ erronee.

Itē ex concluſione q̄rta intuli q̄rtū correlariū ꝙ fili
us dei q̄ñ incipiebat eē filꝰ virginis nō incipiebat
eē aliqd. Iſtud correlariū ꝓut in diſtictiōe poſitum
fuit reuoco ſic erroneū ⁊ hereticuꝫ:q̄ñ filꝰ dei q̄ñ
incipiebat eē filꝰ v̄gis icipiebat eē aliqd ſm ꝙ hō
⁊ incipiebat eē aliqd qđ prius non erat.

Itē ex ꝯne q̄rta intuli ultimū correlarium ꝙ nunq̄ꝫ
hic hō demōſtrato qui eſt chrs fiebat chrs: ⁊ ꝓba
ui ex eo ꝙ nec purus hō fiebat chrs:nec hō chrs
fiebat chrs:correlariū iſtud ꝓut indiſtincte fuit po
ſitū:reuoco ſicut falſuꝫ ⁊ erroneū:q̄ñ in ſenſu quo
hō demōſtratus ſtaret pro filio dei ꝯcedēdū eēt: ꝙ
aliq̄ñ hic hō fiebat chrs q̄ñ filꝰ dei viui nūc eſt hō
aliquando fiebat hō dicēte euāgelio. Uerbum ca-
ro factū eſt ⁊c̄. Capitulū triceſimūtertiū.

Iſti ſūt articuli ī quibꝰ ma

giſter ſniarū nō teneī coiter ab oibꝰ. ⁊ p̄ p̄mi libri.

Primo ꝙ charitas qua diligimꝰ deū ⁊ ꝓximū ē ſpi
ritus ſcūs.diſt.xvij.ca.ij.ul' ꝙ charitaſ que ē amor
dei ⁊ proximi nō eſt aliqd creatum.

Scōo ꝙ noia numeralia dicta de deo dicunī ſolum
relatiue.diſt.xxiiij.ca. Et ſi diligenter.uel hec noia
numeralia trinus ⁊ trinitas non dicunt poſitionē
ſed priuationem tm̄.

Tertio ꝙ ſimile ⁊ equale ſimiliter dicuntur de deo
priuatiue.diſtin.xxj.ca. Et hoc idem.

Quarto ꝙ deꝰ ſꝑ p̄t qcqd aliq̄ñ potuit ⁊ vult qcqd
uoluit: ⁊ ſcit qcqd ſciuit.dī.xliij.c. Preī ea q̄ri ſolet

In ſecundo libro.

Primo ꝙ angeli non meruerūt btitudinē per grāꝫ
ſibi data:ſꝫ ꝙ p̄miū p̄ceſſit meritū ⁊ poſtea merue
rūt per obſeqa fidelibꝰ exhibita.diſt.v.ca. Hic que-
ri ſolet. uel ꝙ angelis p̄mium preceſſit ⁊ meritum
reſpectu premꝭ ſubſtantialis habet ſubſequi.

Scōo ꝙ angeli in merito reſpecꝰu eſſentialiſ p̄mꝭ
⁊ in ipo premio ꝓficiunt uſqꝫ ad iudiciū.diſt.xj.ca.
Preterea illud.

Tertio ꝙ charitas ē ſpūs ſctūs.ſ.illa q̄ aīe q̄litates
informat atqꝫ ſcificat.diſt.xxvij.ca. Cum igitur.

Quarto ꝙ in v̄itate hūane nāe nihil trāſit extrinſe-
cū.ſꝫ ꝙ ab Adā deſcēdit per ꝓpagationē auctū ⁊
multiplicatū reſurget in iudicio.diſt.xxx.ca.penul.
Quibꝰ rñdeī uel ꝙ nihil de cibis trāſit in v̄itatem
humane nāe nec per gñationē nec per nutritionē.

In tertio libro.

Primo ꝙ aīa a corꝑe exuta ſit ꝑſona.diſt.ij.ca. Hic
apponitur a quibuſdam.

Scōo ꝙ chrs conuenienter mortuus ⁊ nō mortuꝰ
dicitur:paſſus ⁊ non paſſus.diſt.xxj.ca.ultimo.

Tertio ꝙ chrs in triduo mortuꝰ fuit hō.dī.xxij.c.j.

In quarto libro.

Primo ꝙ ſacr̄a legalia non iuſtificabāt ēt ſi cū fide
⁊ deuotiōe fierēt.dī.j.ca. Nō igiī.

Scōo ꝙ hō ſine medio videbat deū añ pctm̄ eadē
dī.ca. Triplici.

Tertio ꝙ cicuncīſio non ꝯferebat gratiam ad bene
oꝑandū nec virtutes ad augmētū:ſed ſolū ad pec
cata dimittēda ualebat eadē diſt.ca. Duo igitur.

Quarto ꝙ puuli ante octauūꝫ diē morientes incir-
cūciſi peribāt ⁊ ꝙ cauſa neceſſitatis poterant ante
circūcidi: eadē diſt.ca. Si v̄o.

Quinto ꝙ quedā ſacr̄a noue legis inſtituta ſunt in
remediū tm̄:ut m̄rimoniū.dī.ij.ca.j. Jam ad ſacr̄a.

Sexto ꝙ baptiçati baptiſmo Joannis nō ponētes
ſpeꝫ in illo:nō erāt baptiçandi baptiſmo chrī.dī.ij.
ca.ulti. Hic ꝯſiderādū:uel aliī.baptiſmꝰ Joānis cū
impoſitione manuū eqpollebat baptiſmo chrī:ita
ꝙ baptiçatꝰ baptiſmo Joānis nō erat baptiçandus

Septimo ꝙ deuſ potuit dare potētiā creature creā-
di ⁊ iterius ablucēdi.i.pctā dimittēdi.diſt.v.ca.ulti.
Hic queriī que ſit. Uel ſic ꝙ deꝰ poterat dare ptā
tē alqs baptiçādi interiꝰ: ⁊ ꝙ creatura potuerit ſu-
ſcipe. ⁊ ſilr ꝙ deꝰ pōt ptātē creādi creature coicare
⁊ creare per creaturam tanq̄ꝫ per miniſtrum.dī.v.

Octauo ꝙ ſciſmatici degradati:p̄ciſi ab eccl'ia he-
retici:excoīcati nō habent poteſtatem conſecrandi
corpus chriſti.diſt.xiij.ca. Illi v̄o.

Nono ꝙ brutum non ſumit uerum corpus chriſti
etſi videatur.diſt.xiij.ca. Illud etiam ſane.

Decimo ꝙ ſcientia diſcernendi ut notat habitū ſciē-
tie ſit clauis.diſt.xix.ca.j.

Undecimo ꝙ epī ſymoniaci degradati non poſſūt
conferre ordines.diſt.xxv.ca.de ſymoniacis.

Duodecimo ꝙ ſcōs maritus alicuius mulieris in
cognite carnal'r a p̄mo ſit bigamuſ per cognitionē
illiꝰ ⁊ ꝓhibeī ab ordinibus.diſt.xxvij.ca.ulti.

Decimotertio ꝙ cognoſcens ſororeꝫ uxoris ſue nō
teneī uxori petēti debitū reddē.dī.xxiiij.ca.de his.

Decimoq̄rto ꝙ ille qui uxore viuente duxit aliaꝫ in
aliēa pr̄ia q rediēs ad ꝯſciaꝫ vult eā dimittē ⁊ non
pōt:ſi cogiī ab eccl'ia remanē ⁊ debitū reddē q: ſibi
nō crediī.dīc magr̄ ꝙ icipit excuſari ꝑ obediētiā ⁊
tiorē: ⁊ teneī reddē debitū ſi petaī.dī.xxxviij.c.ul.

Decimoquinto ꝙ peccata deleta nō pateſiant alqs
in iudicio. diſt.xliij.ca. Hic queriī utrum electis.

Universidad de Deusto Biblioteca

¶Determinatio Pariſiꝰ facta per almã facultatẽ theologicaʒ. Anno dñi. M.cccxviij. ſuper quibuſdam ſuperſtitionibus nouiter exortis.

Prefatio.

Uniuerſis orthodoxe fidei ʒelatoribꝰ Cãcellariꝰ eccl'ie Pariſieñ ⁊ facultaſ theologie in alma vniuerſitate Pariſieñ. matre nr̃a cũ itegro diuini cultꝰ honore ſpem hẽre in dño: ac in uanitates ⁊ inſanias falſas nõ reſpicere. Ex antiquis latebris emergẽs nouiter erroꝝ feda colluuio recogitare cõmonuit: ꝙ pleruꝗ ueritas catholica apõ ſtudioſos in ſacris lr̃is apertiſſima eſt: que ceteroſ latet: nimirũ cũ hoc ꝓpriũ hẽat oĩs ars manifeſtã eẽ exercitatis in ea: ſic ut ex eis cõſurgat illa maxima. Cuilibet in ſua arte perito credẽdũ eſt. Hinc ẽ orationũ illud qđ Hieroꝰ ad Paulinũ ſcribẽs aſſumit. Quod medicoꝝ eſt ꝓmittũt medici: tractãt fabrilia fabri. Accedit adhec in ſacris lr̃is aliud ſpeciale qđ nec expiẽtia ⁊ ſenſu cõſtãt ut alie arteſ nec pñt ab oculis circũuolutis nube vitioꝝ facile deprehẽdi. Excecauit eni eos malitia eoꝝ. Ait ſiqdẽ Apl's ꝙ pp auaritiã multi errauerũt a fide: ꝓpterea nõ irrõnabiliter idoloꝝ ſuitꝰ ab eodẽ noĩatur: aliꝗ pp ĩgratitudinẽ qui cũ cognouiſſent deũ: non ſicut deũ glorificauerũt in oẽʒ idolatrie ĩpietatẽ (ſicut idẽ cõmemorat) corruerũt. Porro Salomonẽ ad idola: Dydonẽ ad magicas artes ꝑtraxit dira cupido. Alios poſtremo miſa timiditas tota ex craſtio pẽdẽs in obſuatiões ſupſtitioſiſſimas ĩpiaſꝗ depulit: quẽadmodũ apud Lucanũ de filio Popei magni: ⁊ apud hiſtoricos de plurimis notũ eſt. Jta fit ut recedẽſ pctõr a deo declinet in uanitates ⁊ inſanias falſas ⁊ ad eũ qui pater eſt mẽdacij tãdẽ ipudẽter palãꝗ apoſtatãdo ſe conuertat. Sic Saul a dño derelictꝰ phitoniſſaʒ cui priꝰ aduerſabaſ conſuluit: ſic Ochoʒias deo iſrl' ſpreto miſit ad cõſulẽdũ deuʒ acharon. Sic deniꝗ eos oẽs qui fide uel ope abſꝗ deo uero ſunt ut a deo falſo ludificentur neceſſe eſt. Hãc igiſ nephariã peſtiferã mortiferãꝗ iſaniarũ falſarũ cũ ſuis hereſibꝰ abominationẽ plus ſolito nr̃a etate cernẽtes inualuiſſe ne forſan chriſtianiſſimũ regnũ qđ oliʒ mõſtro caruit ⁊ deo ꝓtegẽte carebit inficere ualeat tã horrẽde ĩpietaſ ⁊ ꝑnitioſiſſime ꝯtagiõis mõſtrũ: Cupientes totis conatibꝰ obuiare. Memores inſup nr̃e ꝓfeſſiõis: proꝗ legiſ ʒelo ſuccẽſi paucoſ ad hãc rẽ articuloſ dãnatiõis cauterio (ne deinceps fallãt incogniti) notare decreuimꝰ rememorãtes inter cetera innumera dictũ illud ſapiẽtiſſimi doctoris Auguſtini de ſuperſtitioſis obſuatiõibꝰ. Q; qui talibꝰ credũt aut ad eoꝝ domũ eũtes aut ſuis domibꝰ introducunt aut iterrogãt ſciãt ſe fidẽ chr̃ianã ⁊ baptiſmũ ꝑuaricaſſe ⁊ paganũ ⁊ apoſtatã. i. retro abeũtẽ ⁊ dei inimicũ ⁊ irã dei grauiter icurriſſe niſi eccl'iaſtica pnia emẽdatꝰ deo recõciliet: hec ille. Neꝗ tñ intẽtio nr̃a eſt in aliꝗ derogare qbuſcũꝗ licitis ⁊ ueris traditiõibꝰ ſciẽtijs ⁊ artibꝰ: ſʒ iſanos erroreſ atꝗ ſacrilegos iſipiẽtiũ ⁊ ferales ritus pro quãto fidẽ orthodoxã ⁊ religionẽ chr̃ianã ledũt: cõtaminãt: iſiciũt radicitꝰ ꝯtruʒ phas nobis eſt extirpare ſatagimꝰ: ⁊ honorẽ ſuũ ſincerũ relinquere vitati.

Eſt autem primus articulus ꝙ per artes magicas ⁊ maleficia ⁊ inuocationes nephariaſ querere familiaritates ⁊ amicitias ⁊ auxilia demonũ nõ ſit idolatria. Error. Qm̃ demon aduerſariꝰ pertinax ⁊ iplicabiliſ dei ⁊ hoĩs iudicaſ nec eſt honoris uel dñij cuiuſcũꝗ diuini uere ſeu ꝑticipatiue uel aptitudinal'r ſuſceptiuus ut alie creature rõnaleſ non damnate nec in ſigno ad placitum inſtituto: ut ſunt imagines ⁊ templa deꝰ in ipſis adoratur.

Scđs articulus ꝙ dare uel offerre uel promittere demonibꝰ qualẽcũꝗ rem ut adimpleant deſideriũ hoĩs: aut in honorẽ eoꝝ aliquid oſculari uel portare non ſit idolatria. Error.

Tertiꝰ ꝙ inire pactũ cũ demonibꝰ tacitũ uel expſſũ nõ ſit idolatria uel ſpẽs idolatrie uel apoſtaſie. Error. Et intẽdimꝰ eẽ pactũ iplicitũ in oĩ obſuatione ſuperſtitioſa: cuiꝰ effectꝰ nõ debet a deo uel natura rationabiliter expectari.

Quartꝰ ꝙ conari per artes magicas demones in lapidibus: annulis: ſpeculis aut imaginibꝰ noĩe eoꝝ cõſecratis ul' potiꝰ execratis includere cogere ⁊ artare ul' eas uelle viuificare: nõ ſit idolatria. Error.

Quintus ꝙ licitũ eſt uti magicis artibus uel alijs quibuſcũꝗ ſuperſtitionibꝰ a deo ⁊ eccleſia prohibitis pro quocunꝗ bono fine. Error. q: ſm Aplm nõ ſunt facienda mala ut bona eueniant.

Sextus ꝙ licitũ ſit aut etiam permittẽdũ maleficia maleficijs repellere. Error.

Septimꝰ ꝙ aliquis cum aliquo poſſit diſpenſare in quocunꝗ caſu: ut talibus licite utatur. Error.

Octauꝰ ꝙ artes magice ⁊ ſil'es ſupſtitiões ⁊ earuʒ obſuatiõeſ ſint ab eccl'ia irrõnabil'r ꝓhibite. Error.

Nonꝰ ꝙ deꝰ ꝑ artes magicas ⁊ maleficia iducaſ cõpellere demões ſuis inuocatiõibꝰ obedire. Error.

Decimꝰ ꝙ thurificatiões ⁊ ſuffumigationes que fiunt in taliũ artiũ ⁊ maleficiorũ exercitio ſint ad honorẽ dei ⁊ ei placeant. Error ⁊ blaſphemia: qm̃ deus al's non puniret uel prohiberet.

Undecimus ꝙ talibus ⁊ taliter uti non eſt ſacrificare ſeu imolare demonibus ⁊ ex conſequenti damnabiliter idolatrare. Error.

Duodecimꝰ ꝙ uerba ſcã ⁊ orões quedã deuote ⁊ ieiunia ⁊ balneationes ⁊ cõtinẽtia corporalis in pueris ⁊ alijs: ⁊ miſſarũ celebratio: ⁊ alia opa de genere bonorũ que fiũt pro exercendo huiuſmodi artes excuſent eas a malo ⁊ nõ potiꝰ accuſent. Error: nã per talia ſacre reſ imo ipẽ deꝰ in euchariſtia demonibꝰ tentatur imolari: ⁊ hec procurat demõ: uel q: vult in hoc honorari ſil'is altiſſimo: uel ad fraudes ſuas occultandas: uel ut ſimplices illaqueet facilius ⁊ damnabilius perdat.

Decimuſtertius ꝙ ſci ꝓphete ⁊ alij ſci per tales artes habuerũt ſuas prophetias ⁊ miracula fecerũt aut demones expulerunt. Error ⁊ blaſphemia.

Decimuſquartus ꝙ deus per ſe imediate uel ꝑ bonos angelos talia maleficia ſanctis hominibus reuelauerit. Error ⁊ blaſphemia.

Decimuſqntꝰ ꝙ poſ'e eſt per tales artes cogẽ liberũ hoĩs arbitriũ ad uolũtatẽ ſeu deſideriuʒ alterius. Error: ⁊ hoc conari facere eſt impiũ ⁊ nephariũ.

Decimuſſextus ꝙ iđ artes prefate bone ſũt ⁊ a deo ⁊ ꝙ eaſ licet obſeruare: q: ꝑ eas qñꝗ uel ſepe euenit ſicut utẽtes eis querũt uel predicũt: uel q: bonum quandoꝗ prouenit ex eis. Error.

Decimuſſeptimus ꝙ per tales artes demones ueraciter coguns ⁊ cõpelluns: ⁊ nõ potiꝰ ita ſe cogi fingunt ad ſeducẽdos homines. Error.

Decimuſoctauus ꝙ per tales artes ⁊ ritus ipios: ꝑ ſortilegia: per carminationes ⁊ inuocationes demonũ: per quaſdã inſultatiões ⁊ alia maleficia nullus vnꝗ effectꝰ miniſterio demonũ ſubſequaſ. Error. Nã talia qñꝗ ꝑmittit deꝰ contingere: ut patuit in magis pharaonis ⁊ alibi pluries: uel q: utẽtes ſeu cõſulẽtes pp malã fidẽ ⁊ alia pctã nephãda dati ſunt in reprobũ ſenſũ: ⁊ demerẽtur ſic illudi.

Decimuſnonꝰ ꝙ boni angeli includanſ in lapidibꝰ ⁊ cõſecrẽt imagines uel ueſtimẽta aut alia faciant que in iſtis artibus ꝯtinẽtur. Error ⁊ blaſphemia.

Uiceſimus ꝙ ſanguis upupe uel hedi uel alterius aĩalis: uel ꝑgamenũ virgineũ uel coriũ leonis ⁊ ſimilia habeãt efficaciã ad cogendos uel repellendos demones miniſterio hiꝰ artiũ. Error.

Uiceſimuſprimꝰ ꝙ imagines de ere plũbo uel auro uel de cera alba uel rubea uel alia materia baptiʒate exorciʒate ⁊ cõſecrate ſeu potiuſ execrate ſm predictas artes ⁊ ſub certis diebꝰ habeãt virtutes mirabiles: que in libris taliũ artiũ recitantur. Error in fide ⁊ phia nãli ⁊ aſtronomia uera.

Uiceſimuſſecũdus ꝙ uti talibus ⁊ fidem dare non ſit idolatria ⁊ infidelitas. Error.

Uiceſimuſtertius ꝙ aliqui demones boni ſint alij benigni: alij omnia ſcientes: alij nec ſaluati nec dãnati. Error.

Uiceſimuſquartus ꝙ ſuffumigationes que fiũt in huiuſmodi operationibus conuertuntur in ſpũs: aut ꝙ ſint debite eis. Error.

Uiceſimuſqntus ꝙ vnꝰ demõ ſit rex orientis ⁊ preſertim ſuo merito: ⁊ alius occĩtis: aliꝰ ſeptẽtrionis alius meridiei. Error.

Uiceſimuſſextus ꝙ intelligentia motrix celi influit in animã rationalem ſicut corpus celi influit in corpus humanum. Error.

Uiceſimuſſeptimꝰ ꝙ cogitatiões nr̃e intellectualeſ ⁊ uolitiones nr̃e iteriores imediate cauſenſ a celo ⁊ ꝙ per aliquã traditionẽ magicã tales poſſint ſciri: ⁊ ꝙ per illaʒ de eis certitudinaliter iudicare ſit licitum. Error.

Uiceſimuſoctauus articulus ꝙ per qſcunꝗ artes magicas poſſimus deuenire ad viſionẽ diuine eẽntie uel ſanctoꝝ ſpirituum. Error.

Acta ſunt hec ⁊ poſt maturã crebrãꝗ inter nos ⁊ deputatos nr̃os examinationẽ: ꝯcluſa in nr̃a ꝯgregatiõe gñali pſiꝰ apud ſctũ Marthurinũ de mane ſup h̃ ſpãlit' celebrata. Anno dñi. M.cccxcviij. die. 19. mẽſiſ Septẽbriſ. Jn cuiꝰ rei teſtimoniũ ſigillũ dicte facultatis pñtibꝰ lr̃is duximꝰ apponẽdũ.

¶Originale huiꝰ determinationis eſt ſigillatũ magno ſigillo facultatis theologice Pariſius.

¶Sequũtur excerpta ꝑncipaliũ articulorũ tractatus cuiuſdã cõtra errores fratris Joãnis de monteſono ordinis predicatoꝝ Pariſius cõdẽnati.

Prefatio.

Apoſtolicis vbiſ edocti: parati ſemꝑ ad ſatiſfactionẽ oĩ poſcẽti nos rõnẽ de ea que in nobiſ eſt fide ad tuitionẽ eiꝰ quã ꝓfitemur orthodoxe: ⁊ ut rõnabilis quorũdã erroꝝ cõdẽnatio Pariſiꝰ nuper facta ac iuſtificatio exorte ſuper hoc cãe ⁊ adũſantiũ oiuʒ quecũꝗ iniuſta rõnabiliſꝗ cõqueſtio oblocutio atꝗ uexatio ſingulis inoteſcat: pñtẽ tractatũ ſub apoſtolice Petri ſedis ⁊ ſedentis in ea ſũmi pontificis correctiõe duximꝰ cõpilãdũ. Jn quo vniuerſis chr̃i fidelibꝰ qui ipſũ lecturi uel audituri ſũt ſupplicamꝰ affectu ut equo aĩo puraꝗ mẽtis acie ꝓſpiciãt vniuerſa nobiſcũ ⁊c. Ad honorẽ ſcẽ ⁊ indiuidue trinitatis cuiꝰ fidei cãm agimꝰ preſentẽ tractatũ aduerſus errores fratris Joãnis de mõteſono ordis fratrũ ꝑdicatoꝝ nuꝑ in pariſienſi ſtudio cõdẽnatos ex deliberatiõe vniuerſitatis ſtudij pariſieñ. ⁊ ſpãliter doctoꝝ baccalaureoꝝ facultatis theologice cõpoſitũ in tria capl'a diſtiguemꝰ.

¶Jn ꝑ ad fũdãdũ ꝓceſſum factũ ꝯ dictũ fratrem per dictã facultatẽ theologie: ac ẽt ꝓceſſũ inde ſecutũ corã dño epo pariſieñ. ad inſtãtiã vniuerſitatis predicte declarabiſ qual'r ad dictos. epm ⁊ facultatẽ theologie ꝑtinet aſſertiones hereticas uel in fide erroneas ⁊ ꝯ aſſerẽtes eas pſius ꝯdẽnare. ¶Jn ſcđo declarabiſ ⁊ tã rõnibꝰ q̃ȝ auctoritatibꝰ ſcõꝝ ⁊ doctoꝝ ꝓbabiſ ꝙ aſſertiones dicti fratris per cedulam dicte facultatis dicto dño epo tradite fuerunt rõnabil'r ꝯdẽnate. ¶Jn tertio q: mgr̃ ac ꝓcurator generalis ⁊ nõnulli dicti ordis fratres ꝯ ꝑdictũ epm ⁊ ſibi adherentes ad fidẽ aplicã appellauerũt: inter memoratas dicti fr̃is aſſertioneſ: ut ꝑferſ dãnatas: aliꝗs ad ſci Thome de aqno ꝑtinere doctrinã quã aſſerũt per eccleſiã approbataʒ ideo declrabitur doctrinaʒ huiuſmodi ſci Thome nõ ſic approbatã eẽ: ꝙ pp eã oporteat antedictã cõdẽnationẽ aut dicti epi ꝓceſſũ aliqual'r ipedire.

Capitulũ primũ.

Circa primũ principale eſt hec diuiſio premittẽda. Q; diffinitio circa ea que ſunt fidei. i. approbatio vitatis alicuiꝰ tanꝗ catholice: uel reprobatio aut cõdẽnatio oppoſite falſitatis tanꝗ heretice aut in fide erronice poteſt eẽ dupl'r. Uno mõ ſcholaſtice ⁊ doctrinal'r. Alio mõ auctoritatiue ⁊ iudicial'r. Et h̃ ſcđs modus ẽ duplex ſm ꝙ hec auctoritas iudiciaria eſt bipartita. Una eſt ſimpliciter ſuprema: alia eſt inferior ⁊ ſubordinata. Juxta hãc trimẽbrẽ diuiſionẽ que clara eſt ſũt tres ꝯnes ꝑncipales declarãde ⁊ deide ex eis qdã alie ſubinferende. Prima erit de diffõne iudiciali ⁊ auctoritatiua ſuprema. ¶Scđa de inferiori ⁊ ſubordinata. ¶Tertia de doctrinali ⁊ ſcholaſtica Et ipſarũ ꝓbatio ꝑncipal'r fundabiſ in iure diuo.

Prima igitur cõcluſio eſt. Ad ſanctã ſedẽ apoſtolicam ꝑtinet auctoritate iudiciali ſuprema circa ea que ſunt fidei iudicialiter diffinire. Et hec probaſ: quia ad illius tanꝗ ad ſupremi iudicis auctoritatẽ ꝑtinet in fide iudicial'r diffinire cuiꝰ fides nunꝗ deficit. Sed ſcẽ apoſtolice ſedis fides nunꝗ deficit: igiſ ⁊c. maior eſt nota. ſed minor probaſ. q: de hac ſancta ſede in perſona Petri apl'i in ea preſidẽtis dictum eſt. Petre rogaui pro te ut nõ deficiat fides tua. Luce. 22. Propter quod dicit Cyprianus 93. diſtin. Qui ⁊c.

Scđa cõcluſio eſt ꝙ ad epos catholicos ꝑtinet auctoritate iferiori ⁊ ſubordinata circa ea que ſunt fidei iudicial'r diffinire. Et hoc ꝓbaſ. Quia ad eos ꝑtinet iudiciali auctoritate inferiori ⁊ ſubordinata in fide diffinire ad qsꝰ pertinet cõſil'r eccl'iã regere. Sʒ ad epos catholicos ꝑtinet ſcđm: igitur ⁊ primũ. Maior ꝓʒ: q: eccl'ie regimẽ marie concernit fidem: ⁊ iđ cui iure diuino cõmittiſ eccleſiã regere. ei eodẽ iure cõmittiſ de fide cognoſcere ⁊ iudicare.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sꝫ minoꝛ ꝓbaꝛ auctoritate Pauli Act.20.ubi dicit. Attēdite uobis ⁊ vniuerſo gregi in q̄ uos ſpūs ſctūs poſuit ep̄os eccl'iaꝫ regē dei. Vñ pꝫ ꝙ iure diuino ⁊ auctē ſpūs ſancti epi poſiti ſunt ad regimen eccl'ie dei. Regimē aūt iportat iudicialē auctoritatē.ğ ſequiꝛ ꝙ ad eos ptinet auctoritate iudiciali inferiori ⁊ ſubordinata ⁊ ſup̄me auctoritati ſubcta eccleſiā regē ⁊ per ɔñs de fide cognoſcere ⁊ in ea diffinire. Vnde patet ꝙ de tali regimine ad fidem pertinere loquatur apoſtolus ⁊c̄.

Tertia ɔcluſio eſt ꝙ ad doctores theologos ptinet determiare de doctrinali ⁊ ſcholaſtica circa ea que ſunt fidei doctrinaliter diffinire ad q̄s ptinet ſacrā ſcripturā docere ⁊ ex ea hereticas aſſertiōes ⁊ in fide erroneas reprobare ac v̄itates catholicas approbare. Sꝫ ad doctores theologos ptinet ſcd̄m igiꝛ ⁊ p̄m. Probōnes mioris ⁊ maioris vide ſi vis in dicto tractatu. Ex p̄dictis ɔ̄nib⁹ pꝫ rñſio ad p̄ncipalē articulū.ſ.ꝙ ad ep̄m piſieñ. ⁊ ad theologie facultatē ptinet aſſertiōes h̄eticas aut in fide erroneas ⁊ ɔ̄ eas aſſerētes piſi⁹ cōdēnare. q꞉ p ſcd̄am ɔ̄nē pꝫ ꝙ ħ ad ep̄m ptinet diffiniēdo iudicial'r. Et per tertiā ɔ̄nē pꝫ ꝙ ad facultatē theologicā ptinet diffiniēdo doctrinal'r. Sꝫ adhuc ad magis fundandū ꝓpoſitū tres alie ɔ̄neſ ex p̄miſſiſ ſūt ſbinferēde.

Quarta igiꝛ ɔcluſio eſt ꝙ ad dictos ep̄m ⁊ facultatē theologie ptinet nō ſolū ɔiūctiꝫ ſꝫ ⁊ diuiſim modis predictis aſſertiones hereticas aut erroneas cōdēnare.lꝫ tñ quādoqꝫ rōnabiliter conſueuerint in huiuſmodi cōdēnatiōe coniunctim ꝓcedē. Probationes dimittuntur hic cā breuitatis.

Quinta ɔcluſio.ad dictā facultatē theologie ɔ̄ certas pſonas.ſ.ɔ̄ ſingulares magr̄os ⁊ baccalarios eidē facultati iuratos ptinet qńqꝫ nō ſolū doctrinaliter ſꝫ ēt iudicial'r aliq̄ mō aſſertiōes h̄eticas: aut erroneas cōdēnare. Et hec ɔ̄ ꝓbaꝛ ex triplici radice. Pꝛia ꝓbatio fūdaꝛ ex ɔceſſa eis ptāte ⁊c̄. Scd̄a ꝓbō fūdaꝛ in obſeruata ɔſuetudie ⁊c̄. Tertia eiuſdē ɔ̄nis ꝓbatio fundaꝛ in publica utilitate ⁊c̄.

Sexta ɔcluſio eſt ꝙ ad ſupiorē iudicē ptinet ꝓceſſū p dictos ep̄m ⁊ facultatē theologie factū nec ſine magna ⁊ notabili cā fauorabil'r ipedire: nec approbatiōi ɔ̄ eos in cā fidei iteriecte ſine matura delibatiōe ⁊ p̄uia iformatiōe deferre. Et hec ꝓbaꝛ: q꞉ ⁊c̄.

Ex dictis ɔ̄nibus ad ꝓpoſitū applicatis pꝫ luce clarius iuſtificatio ꝓceſſus facti contra dictū fratrem Joānē ſicut patet in ſingulis articulis.

Prim⁹ igiꝛ articulus eſt. Qꝛ cū dict⁹ frater ifraſcriptos errores pariſi⁹ in ſcholis publice dogmatiʒauerit: ⁊ corā facultate theologie euocat⁹ p decanū eiuſdē facultatꝭ monit⁹ charitatiue ipos corrigē recuſauerit ꝓteſtās eos uſqꝫ ad moꝛtē uelle defēdē dicta facultas errores hui⁹ potuit ⁊ merito debuit doctrinal'r ɔdēnare. Pꝛia pꝫ.ſ.ꝙ ħ potuit: pꝫ ⁊c̄.

Scd̄s articulus eſt: ꝙ dicta facultas theologie coaſſūptꝭ ſibi magr̄is aliarū triū facultatū vniuerſitatis piſieñ. doctores pꝛi⁹ per eos examiatos ⁊ doctrinal'r cōdēnatos merito debuit dño ep̄o piſieñ. tanq̄ꝫ iudici oꝛdinario iudicial'r denūciare. Et hoc clare pꝫ ex 2ª ɔ̄ne ⁊ ei⁹ ꝓbōne: ſꝫ adhuc ⁊c̄. Quāobꝛē p̄noiate facultatis theologice magr̄i trib⁹ aliis facultatib⁹ ſibi coaſſūptꝭ ⁊ coadiūctis nūciauerūt eccl'ie. Ex qb⁹ pꝫ triplex rō denūciatiōis p̄dicte. quā ſecreta ⁊ charitatiua monitio p̄ceſſit lꝫ tamē ħ nō eēt neceſſe ſicut pꝫ ex doctria ſcī Thome. 2.2.q.33.ar.7. ubi docet ꝙ pctā publica ſūt publice arguēda. iuxta illud apl'i ad Timo.5. Peccantem corā oib⁹ argue ut ceteri tiorē ħeant. Qd̄ itelligiꝛ de pctis publicis ut dicit Aug⁹ i li. de v̄bis dñi ⁊c̄.

Terti⁹ articulus eſt ꝙ dicta facultas in ſcholis ſuis theologicis ⁊ dictus ep̄s in locis ſue dioceſ. p̄miſſoꝝ erroꝝ dogmatiʒationē publicationē aut defenſionē final'r inhibere potuerūt ⁊ debuerūt iudicialiter pꝛohibere ⁊c̄.

Sꝫ huic articulo opponūtur tria que ponit dict⁹ frater in ſupplicatiōe ſua ſeu querela dño pape expoſita: in qua fere tot ſunt mēdacia quot ſunt uerba.

Pꝛimū eſt ꝙ alique cōcluſionū ſuarum trahunꝛ ex doctrina ſcī Thome: quā facultas theologie alias exp̄ſſe cōmēdauit: ⁊ dñs Stephan⁹ ep̄s pariſieñ. p ſuas l'ras appꝛobauit. ¶ Scd̄ꝫ eſt ꝙ dñs Vrbanus papa qnt⁹ per ei⁹ bullā vniuerſitati ſtudij tholoſani ſcripſit ⁊ uoluit eiuſdē ſcī doctrinā tanq̄ꝫ bene dictā ⁊ catholicā ſeq ⁊ teneri a chꝛiſticolis ⁊ ſtudioſis: ⁊ eā pꝛo virib⁹ ampliari. ¶ Tertiū eſt ꝙ ſolius ſedis apl'ice eſt declarare dānare ⁊ appꝛobare. Vñ poſtea ɔcludit ꝙ dict⁹ dñs ep̄s apponēſ falcē in meſſem ſūmi pōtificis dictas ɔ̄nes ꝓnūciauit ⁊ decreuit falſas hereticas ⁊ erroneas. Et cauſaꝫ ſubdit ibidē: q꞉ iſta que tāgūt fidē ſūt de maiorib⁹ eccl'ie cāis ⁊ que ad ſolū ſūmū pōtificē pꝛo examinatiōe ⁊ deciſiōe deferri debēt. Ex qb⁹ ſequi vꝫ ꝙ nec ep̄s nec facultas p̄dicta cōcluſiōes p̄dictas potuerūt iudicial'r dānare nec earū dogmatiʒationē aut publicationē uel defenſionem final'r cohibere.

Ad illa aūt facil'r rñdeꝛ. ¶ Vñ ad p̄m rñdet vniuerſitas in ſuis l'ris patentib⁹. Nos inq̄t milleſies diximus: ⁊ ut videmus nō ſufficit qual'r ſcī Tho. doctrinā in dicta nr̄a condēnatione nequaq̄ꝫ repꝛobam⁹: ſed hūc eiuſqꝫ fauores doctrinā ei⁹ ad diſtoꝛtū fideiqꝫ abſonū ſenſuꝫ adaptātes aut ultra q̄ꝫ fieri dꝫ ɔ̄ eiuſdē doctoris documētū dilatātes condēnam⁹: audacter aſſerim⁹. Et hec clare patebūt ex dicēdis in 2º ⁊ 3º capl'is: ubi manifeſte pꝛobabitur ꝙ pꝛedicte erronee concluſiones non trahūtur ex doctrina ſancti Tho. ſed magis cōtrariantur eidē. ¶ Ad 2m rñdeꝛ ꝙ ex p̄dicta bulla dñi Vrbani uł ex p̄allegata littera domini Stephani ep̄i aut alia quacūqꝫ litt'a auctētica non pōt ſufficienter cōcludi ꝙ ſancti Thome doctrina ſit in oib⁹ appꝛobata ſicut clare oſtendeꝛ in tertio capitulo hui⁹ tractat⁹. Et ad hoc adijciūt aliqui taleꝫ rōnē. Illa doctrina non pōt ſic eē in omnibus appꝛobata que multa cōtinet in fide erronea. Sed ut dicunt pꝛedicta ſancti Tho. doctrina nō ſolū in materia de abſoluta neceſſitate creature: de qua pꝛeſenteſ controuerſie inferius in trib⁹ ultimis concluſionib⁹ tertij capituli ſpecialiter tractabitur: ſed etiā in plurib⁹ aliis multa cōtinet in fide erronea: qd̄ declarāt. Nam in pꝛima pte ſūme.q.47.arti. ultimo in rñſiōe ultimi ar. dicit ꝙ nō eſt poſſibile aliā terram eſſe q̄ꝫ iſtam: q꞉ ois terra naturaliter ferretur ad hoc medium ubicunqꝫ eēt: ⁊ notū eſt ꝙ non loquiꝛ de potētia nature. Itē in articulo ultimo dicit ꝙ ipoſſibile eſt duos angelos eē vni⁹ ſpēi: ⁊ ꝙ ipoſſibile eſt eē pluresꝫ albedines ſepatas a ſubſtātijs: que videntur eē contra articulū de oipotētia dei: ⁊ contra v̄itates creditas circa ſacramētū altaris. Itē ifra.q.78.arti.3. ⁊ 6. in q̄ōnibus diſputatis tenet articulū de vnitate foꝛme ſubſtātialis in hoie: q eſt decimuſquart⁹ articulus q̄nte ptiſ de euang ē⁹ nō dānat⁹ p Alexādrū. Itē ex hac opi. Tho. de vnitate foꝛe ſic dic in glo.

Okam in dialogo ſuo concluſioneſ ſequuntur que in anglia fuerūt ſcandaloſe.ſ.ꝙ coꝛp⁹ chꝛi nō fuit idem numero viuū ⁊ moꝛtuū: ⁊ hoc ɔcedit ſanct⁹ Thomas in q̄ōnib⁹ diſputatis.q.63.qd̄ nō fuit ſimpliciter. Vnde ſequiꝛ ultra ꝙ caro moꝛtua nunq̄ꝫ fuit viua: ⁊ ꝙ coꝛpa ſanctoꝝ moꝛtuoꝝ nunq̄ꝫ fuerunt coꝛpora ſanctoꝝ viuētiū ⁊ ideo reliquie coꝛporum ſanctoꝝ nunq̄ꝫ fuerūt partes coꝛpoꝝ viuētium nec coꝛpus chꝛi qd̄ fuit vulneratū in cruce iacuit in ſepulchꝛo: que oia ſunt abſurda. ¶ Ex qb⁹ ⁊ aliis plurib⁹ errorib⁹ ɔtra quos qdā doctoreſ ſpeciales cōpoſuerūt tractatus ɔcludunt iſti: ꝙ huiuſmodi doctrina nō pōt eſſe in oibus appꝛobata: nec hoc obſtat ei⁹ ſcītati uel canoniʒationi: q꞉ nō obſtāte glorioſo martyrio Cypꝛiani ipſe errauit in fide: ſicut patet. 4º ſniaꝝ diſt. 6. ⁊ infra diceꝛ ca.3. Vnde ſanctitaſ vite nō infert ſanctitatē doctrine: ſicꝫ pꝫ de Papia martyre: qui fuit patronus ſecte heretice. Vñ ex his oibus inferūt ꝙ p̄dicta appꝛobatio Vrbani quinti nō eſt hui⁹ doctrine appꝛobatio ul'is ſꝫ tanq̄ꝫ doctrine utilis ⁊ in multis ꝓbabilis: ſicꝫ doctrina pape magiſtraliter dicta ſola ħēt auctē magiſtralem ſicut dñs Innocētius quartus de ſuo apparatu teſtatus eſt. Sed de hac materia copioſiuſ infra diceꝛ in tribus pꝛimis ɔcluſionib⁹ tertij capi'i ⁊ ideo bꝛeuius pertranſimus. ¶ Ad tertium obiectū reſpondetur pꝛimo ꝙ nec facultas ⁊c̄.

Capitulum. 2m.

Circa ſecundum pꝛincipiū

in quo declarāduꝫ eſt ꝙ aſſertiones dicti fratris p cedulam theologie facultatis dicto dño ep̄o traditam fuerūt rōnabil'r ɔdēnate. Pꝛemittēdū eſt vnū pꝛeambulū gñale qd̄ in aliqb⁹ dictarū aſſertionū ⁊ earū ɔdēnatione eſt neciō pꝛenotāduꝫ: videlꝫ ꝙ lꝫ aliqua ꝓpoſitio uel aſſertio poſſit ħēre aliquē ſenſum uerū tñ pōt rōnabil'r ɔdēnari tanq̄ꝫ reuocāda ꝓpter aliū ſenſum falſum in ea uel in ei⁹ ꝓbatione intellectū. Et hec ſuppoſitio ꝓbaꝛ tam rōnibus q̄ꝫ auctib⁹ ſcōrū doctoꝝ ⁊ ſpālíter ex dictis ſcī Thome de aquino ut pars aduerſa ⁊c̄. Quarto ꝓbaꝛ ſuppoſitio p̄miſſa ⁊ ſingulariter declarāda eſt per exēplū ſumptū ex doctrina eccl'ie. Nā per eccl'iam nōnunq̄ꝫ aſſertio ambigua habēs aliquē ſenſuꝫ catholicū eſt dānata: imo qńqꝫ aſſertiones ɔ̄dictorie ſm̄ uocē per eam ſunt dānate ⁊ ideo altera earum uel utraqꝫ aliquē ħēt ſenſuꝫ catholicū. Et ecce exēplum manifeſtū. Nam Iſid. in lib. ethy. c.5. lib.8. ⁊ habeꝛ. 24.q.3.c. qdā aūt. aperte inſinuāt ꝙ utraqꝫ iſtarū: deus creat mala. deus nō creat mala eſt hereſis ɔdēnata: vnde ⁊ aſſertores utriuſqꝫ reputat hereticos dictos Colliciani a quodā Colico noiati qui dicūt deū nō facere mala: ɔtra illud qd̄ ſcriptū eſt: Ego deus creans mala. Floriani a Floriano q ecōtrario dicūt deū creaſſe mala ɔtra illud qd̄ ſcriptum eſt. Fecit deus oia bona. ¶ Ex qbus colligitur ꝙ utraqꝫ iſtarū eſt hereſis ɔdēnata ⁊ tñ iſta aſſertio de⁹ creat mala: ħēt aliquē ſenſuꝫ catholicū.ſ. iſtū de⁹ creat mala pene: ⁊ ſil'r iſta: de⁹ nō creat mala ħēt ſenſum catholicū.ſ. iſtuꝫ deus nō creat mala culpe ⁊c̄. Hac igiꝛ ſuppoſitione pꝛeambula ſic firmiter ſtabilita ſingillatim declarādū eſt ꝙ aſſertiones dicti fr̄is fuerūt rōnabil'r ɔdēnate.

Pꝛima igiꝛ ꝓpō ſua fuit. Maioꝛ eſt vnio ypoſtatica in chꝛō q̄ꝫ vnio trium pſonarū in eſſentia increata.

Scd̄a. poſſibile eſt eſſe aliquā creaturam puram in

puris nālib⁹ que ita poſſet ſibi ⁊ hoi mereri ſicꝫ aīa chꝛi ɔcurrēte gr̄a hituali: non eſt tñ aliq̄ poſſibilis que tā ɔuenicter ɔgruēter ⁊ ſufficiēter hoieꝫ poſſet redimē ⁊ ſaluare ſicꝫ chꝛs. Et iſta ɔdēnaꝛ reuocāda tanq̄ꝫ falſa ⁊ male ſonās ⁊ erronea ad intellectuꝫ ꝓbatiōis ſue videlꝫ de gr̄a aīe chꝛi q̄ ad p̄am ei⁹ ptē.

Tertia. Aliqua pura creatura rōnalis poteſt in puris nālib⁹ btifice dei eſſentiā intueri: ⁊ hāc dicit patere de creatura p̄dicta. Et iſta ɔdēnaꝛ reuocanda alias Pariſius dānata tanq̄ꝫ erronea in fide.

Quarta. aliqua pura creatura eſt poſſibilis perfectio aīe chꝛi in merēdo: puta gr̄a aīe chꝛiſti. Et hec dānaꝛ reuocanda tanq̄ꝫ falſa: erronea: abſurda in theologia ⁊ phia ⁊ theologice doctrie irriſiua. Addit huic ꝓpoſitioni iſtā uerificationē ⁊ ſi non quo ad quantitatē meriti: tñ quo ad modum merēdi: ⁊ hec omnia eidem pꝛodeſſe nō poſſunt.

Quinta. videtur mihi ꝙ taliſ creatura ſi poneretur eſſe ſimpliciter genus. Et hec condēnatur reuocāda ſicut immediate pꝛecedens.

Sexta. ponere aliqd̄ creatū uel aliqua creata eē ſimpliciter ⁊ abſolute neceſſe eſt nō eſſe ɔtra fidē. Et hec ɔdēnatur reuocāda tanq̄ꝫ falſa ⁊ male ſonanſ in fide ſm̄ cōmunem modum theologorum.

Septima: neceſſe eſſe nō repugnat eſſe cauſatū. Et hec ɔdēnaꝛ reuocāda tanq̄ꝫ falſa ⁊ erronea i fide.

Octaua: magis eſt ɔſonū fidei ponere aliqd citra p̄mum eē abſolute ⁊ ſimpl'r neceſſe q̄ꝫ ponere ipꝫ ſine aliq̄ additiōe eē neceſſe eē. Et hec ɔdēnaꝛ reuocāda tanq̄ꝫ falſa ⁊ erronea pp falſam iplicationē ⁊ erroneā cōparationis quā includit ꝙ aliquā rem creatā eſſe neceſſe eē.ſ. ſine aliq̄ additione eſt cōſonum ſacre ſcripture: ⁊ per ɔñs aliqd̄ creatū eſt increatum: quod contradictionem includit.

Nona. aſſerere aliqd fore ueꝝ qd̄ eſt ɔ̄ ſacrā ſcripturā eſt exp̄ſſiue ɔ̄ fidē. Et hec ɔdēnaꝛ reuocāda tāq̄ꝫ falſa ⁊ iniurioſa ſcīs ⁊ doctorib⁹ ſi eam itelligat vniuerſal'r ꝓut in ꝓbatione ei⁹ videꝛ pꝛetendere.

Decima. nō oēm hoiem p̄ter chꝛiſtū ɔ̄xiſſe ab adam pctm̄ origiale eſt exp̄ſſe ɔ̄ fidē. Et hec dānaꝛ reuocāda tanq̄ꝫ falſa ſcādaloſa ⁊ piarū auriū offenſiua ⁊ pꝛeſumptuoſe aſſerta nō obſtāte ꝓbabilitate qd̄ nis: utrū btā v̄go fuerit in pctō origiali ɔcepta ⁊c̄.

Vndecima: beatā mariā v̄ginē ⁊ dei genitricē nō ɔ̄xiſſe pctm̄ originale eſt expꝛeſſe ɔ̄ fidē. Et hec ɔdēnatur reuocāda tanq̄ꝫ falſa ſcandaloſa p̄ſumptuoſe aſſerta ⁊ piarum aurium offenſiua.

Duodecima: tñ eſt ɔ̄ ſacrā ſcripturā vnuꝫ hoiem eē exemptū a pctō originali pꝛeter chꝛiſtū ſicut ſi decem hoies ponentur exempti. Et hec ɔdēnaꝛ ſicut pꝛecedens reuocāda tanq̄ꝫ falſa ſcandaloſa. p̄ſumptuoſe aſſerta ⁊ piarum aurium offenſiua.

Tertiadecima. magis eſt exp̄ſſe ɔ̄ ſcripturā ſacram beatā v̄ginē nō eē ɔceptā in pctō originali q̄ꝫ aſſerere ipſam ſil'r fuiſſe beatā ⁊ viatricē ab inſtāti ſue ɔceptiōis uel ſcificatiōis. Et poſtq̄ꝫ ꝓbauit coꝛrelariū: dixit ꝙ pari mō videreꝛ dici ꝙ magis eſt exp̄ſſum ipſam vnitā fuiſſe ypoſtatice ⁊ ħ idē in ɔſiſtorio ⁊ in ſcripto ſuo corā iudicib⁹ recitauit. Hec aūt ꝓpoſitio ɔdēnaꝛ ſicut p̄cedēs reuocāda tanq̄ꝫ falſa: ſcādaloſa p̄ſumptuoſe aſſerta ⁊ piarū auriū offenſiua ⁊ merito potuiſſet rigoroſi⁹ ɔdēnari: q꞉ nulla pꝛecedentium eſt ita temeraria.

Quartadecima ⁊ ultia. In expōne ſacre ſcripture ſiue declarādo per eccl'iaꝫ ſiue per doctores ſiue excipiēdo per quecūqꝫ: de ſacra ſcriptura ⁊ nō aliūde

Universidad de Deusto Biblioteca

trahēda eſt determinatio declaratio ſiue exceptio:
ſicut in grāmatica ꝯ̄ regulas poni i eodē exceptio
repit̄. Et hec ꝯdēnat̄ reuocāda tanq̄ȝ falſa ⁊ erro-
nea ſi itelligat ꝙ exceptio uł expoſitio ſit trahēda
exp̄ſſe: ⁊ explicite ex ſcriptura ſacra ⁊ nō aliūde ꝑ-
ut videt̄ ꝑtendere alr̄ nō eēt ad ꝓpoſitū ſuū. Harū
ꝓpoſitionū improbationes diffuſe ⁊ pulcherrime
ponunt̄ in dictō tractatu. Capitulum. 3m.

Circa tertiuȝ principale in

quo declarādū eſt ꝙ doctrina ſci Thome non ſic
eſt approbata ꝙ ꝓp eā oporteat ante dictā ꝯdēna-
tionē aut dicti epī ꝓceſſum aliqualit̄ ipedire ꝑmit
tenda eſt hic diuiſio. Q aliquā doctrinā eē per ec-
cleſiā approbatā pōt tripl̄r intelligi. Uno mō ꝙ ta
lis doctrina ſit per eccl̄iam tanq̄ȝ utilis ⁊ in fide ꝓ-
babilis acceptata ⁊ tanq̄ȝ talis iter ſcholaſticos di
uulgata. Scōo mō ꝙ talis doctrina ſit ſic appro-
bata ꝙ opȝ credere ꝙ ipſa ſit in omni ſui pte uera.
Tertio mō ſic ut ipſa ſic ſit approbata ut oporteat
credere ꝙ ipa in nulla ſui pte ſit in fide erronea uł
heretica. Nā multa ſunt falſa que nō ꝑtinēt ad fi-
dem que tn̄ nō inducūt errorē ꝯdēnabilē ⁊ in tali
bus nō cadit hereſis q: hereſis iportat corruptio-
neȝ fidei chriane. In talibꝰ aūt falſitas aut error ad
corruptionē fidei chriane nō ꝑtinet: ut dicit ſanctꝰ
Tho. 2a 2e. q. de hereſi. arti. 2. Et ideo pȝ ꝙ appro-
batio alicuiꝰ doctrine 2o mō maior eſt approbatiōe
alicuiꝰ 3o mō. ¶ Primus aūt modus approbatio-
nis multū differt a duobꝰ aliis: q: multe ſūt doctrie
illo p̄ mō approbate que ꝯtinēt non ſolū falſa: imo
etiā quedā in fide erronea: ut inferꝰ patebit. Unde
primus modus approbatiōis cōis eſt multis do-
ctrinis ſeu libris uel tractatibꝰ ſcōꝝ ⁊ doctoꝝ: ſȝ ſe
cundus ⁊ tertiꝰ ualde paucis ſcriptis ꝯueniūt. ſ. ſo
li doctrine ſcripture ſacre ⁊ uł'is eccl̄ie ut qdā di-
cūt: ſic apparebit ex dicēdis: ⁊ iō uterq̄ȝ ipſoꝝ ma-
ior eſt p̄. Quilibet aūt p̄dictoꝝ modoꝝ pōt ſubdi-
uidi: q: talis approbatio alicuiꝰ doctrine pōt eē ex
preſſa uel tacita. Exp̄ſſa qdē per ſcripturā auctēti-
cam ſic per auctē ſcripture diuine uel ꝯſtitutioneȝ
eccl̄ie uel bullā apl̄icā aut aliā l̄ram auctēticā ali-
cuius ꝑſone uel collegii in hoc ptātē hn̄tis. Et ſic
exp̄ſſe approbata eſt doctrina ſcripture ſacre noui
⁊ ueteris teſtamēti: gn̄aliū ꝯcilioꝝ: epl̄aꝝ decreta
lium: ⁊ quorundā opuſculoꝝ ſcōꝝ patrū: ſic pȝ ex
decreto Gelaſii pape. 15. diſt. c. ſancta romana. Ta-
cita vō pōt eē alicuiꝰ doctrine approbatio per tole
rantiā ſeu ꝑmiſſionē eccl̄ie ⁊ ſic multe ſunt doctri
ne approbate nō ſolū ſcōꝝ patrū: ſed etiā quorūdā
doctoꝝ ⁊ magroꝝ qui ſcripſerunt ſūmas lecturas
diuerſas ⁊ in qbuſdā iter ſe aduerſas tam in theo
logia q̄ȝ in iure canonico ſic pȝ de multis doctori-
bus vniūſitatis pariſieñ. ⁊ alioꝝ ſtudioꝝ. Et hec
tacita eoꝝ approbatio habet̄ iplicite ex p̄allegato
decreto Gelaſii pape ubi di: Opuſcula atq̄ȝ tractatꝰ
oiuȝ patrū orthodoxoꝝ qui in nullo a ſcō romane
eccl̄ie ꝯſortio deuiauerūt: nec ab eiꝰ fidei p̄dicatiōe
ſeiuncti ſunt legēda decernimus. Uñ q: hic gn̄alr̄
oium illoꝝ magroꝝ uel doctoꝝ qui hiꝰ ſunt appro
bata tacita. ſ. īplicita lȝ non explicita: ſed de opu-
ſculis eoꝝ diligēter obſeruādū eſt qd ibidē ſequit̄.
Q cū hec ad catholicoꝝ manꝰ aduenerint bti pau
li apl'i ſnīa p̄cedat: Oia ꝓbate qd bonū eſt tenete.
Juxta primā diuiſionē declarāde ſunt tres p̄ncipa
les ꝯ̄nes circa approbationē doctrine ſci Thome:
deinde alie tres ſpāles circa doctrinā eiꝰ de abſolu
ta neceſſitate creature. Prima igit̄ ꝯcluſio eſt. Do
ctrina ſci Thome in opuſculis ſuis theologicis cō
tenta p̄ mō eſt per eccl̄iaȝ approbata ⁊ tanq̄ȝ uti-
lis ⁊ ꝓbabilis diuulgata: ⁊ hec ꝓbat̄ quia ⁊c.
Scōa ꝯcl'io eſt. Predicta ſci Thome doctria nō eſt
2o mō p eccl̄iaȝ approbata ſic. ſ. ꝙ oporteat credere
ꝙ ipſa in oi ſue pte ſit uera: ⁊ hec ꝓbat̄ quia ⁊c.
Tertia ꝯcluſio. Prefata ſci Thome doctrina nō eſt
3o mō p̄dicto per eccl̄iam approbata ſic. ſ. ꝙ opor-
teat credē ꝙ ipſa in nulli ſui pte ſit in fide erronea
uel heretica: ⁊ hec ꝯcl'io ꝓbat̄ quia ⁊c. Scōo p̄n-
cipaliter ꝓbat̄ 3a ꝯcl'io: q: de illa nō opȝ credē do-
ctrina ꝙ ipſa in nulla ſui pte ſit in fide erronea uł
heretica in qua qdē ꝯtinent̄ multe ꝯ̄rietates ⁊ re-
pugnātie etiā in materia ad fidē ꝑtinēte: ſed multe
huiuſmodi repugnātie ⁊ ꝯ̄rietates ꝯtinent̄ in do-
ctrina ſci Thome: igit̄ ⁊c. Maior eſt nota ſed mi-
nor ꝓbat̄: ⁊ de multis exēplis breuitatis cā pauca
ponent̄. Primū exēplū eſt: q: p̄ ſniaꝝ. diſt. 11. ar. 4.
tenet ſctus Thomas: ꝙ pr̄ ⁊ filꝰ poſſunt dici duo
ſpiratores ſicut ſpirantes. In p̄a vō parte ſūme ſue
q. 36. ar. ult. dicit ꝙ ſunt vnꝰ ſpirator ⁊ nō duo: ⁊ tn̄
hec mā multū ad fidē ꝑtinet: cum in ꝯcilio Lugdu
neñ. ſub Gregorio decimo celebrato fuerit diffinitū
ꝙ ſpūs ſanctus a pr̄e ⁊ filio nō duabꝰ ſpirationibꝰ
ſed vnica ſpiratione procedit: ſicut patet in capitu-
lo fideliter: extra de ſumma trinitate ⁊ fide ca. li. 6.
Scōm exēplū eſt q: in. 2. ſen. diſt. j. dicit ꝙ creatio i-
ſtrumētalr̄ coīcare potuit creature ſuſtinēs in hoc
opinionē magr̄i lib. 4. diſt. 5. in qua tn̄ ab aliis do-
ctoribꝰ coiter nō tenetur. In p̄ma vō parte ſumme
q. 45. ar. 5. dicit ꝙ nō: ⁊ idem dicit in 2o contra gen
tiles. c. 21. ⁊ in queſtione de ueritate.
Tertiū exēplū pōt poni q: in 2o ſniaꝝ ⁊ ſilr̄ in 4o te
net ꝙ ois hō p̄ter chriſtū ꝯcipit̄ in pctō originali:
⁊ in p̄ tenet ꝙ btā vgo nō fuit ꝯcepta in pctō origi
nali ſicut ſupra dictū eſt: ⁊ tn̄ pars aduerſa cōtra
quam agimus aſſerit 2m expreſſe eſſe imo expreſ-
ſiſſime cōtra fidē: ⁊ ideo habet cōcedere ꝙ doctri-
na ſancti Thome in hac pte eſt in fide erronea.
Quartū exēpluȝ q: in 3o ſen. diſt. 6. q. 2. ar. 2. dicit ꝙ
prima opinio ibi poſita a magro nō eſt h̄etica lȝ ſit
falſa. ſ. filꝰ dei aſſumpſit hoieȝ ex humana carne ⁊
aīa rōnali ꝯſtitutū: ⁊ ille hō cepit eſſe deus: ⁊ deus
cepit eſſe hō ille. In tertia vō parte ſūme. q. 2. ar. 4.
in fine dicit ꝙ eſt heretica ⁊ dānata in concilio.
Quintū exēplū eſt: q: in 4o ſen. diſt. 38. ar. 4. in ſo-
lutione tertii argumēti dicit ꝙ papa pōt diſpēſare
in uoto ꝯtinētie. ⁊ in 2a 2e. q. 88. art. 11. dicit ꝙ non.
allegās decretalē: Cū ad monaſteriū: extra de ſta.
mo. ubi in fine illius decretalis di ꝙ abdicatio ꝓ-
prietatis ſicut ⁊ cuſtodia caſtitatis adeo eſt ānexa
regule monachali ut ꝯtra eā nec ſūmꝰ pōtifex poſ-
ſit indulgere. Sed hec 2a opinio videt̄ eſſe erronea
in fide cū ſit cōtra obſeruātiā eccl̄ie que i tali uoto
nūq̄ȝ diſpēſauit: ſicut oñdit dñs Durādus in. 4.
Sextū exēplum gn̄ale qd ſumit̄ ex quodā tractatu
ſci Thome de ꝯcordia quorūdā dictoꝝ ſuoꝝ inter
ſe diſcordātiū: qui incipit: Pertrāſibunt plurimi ⁊
multiplex erit ſciatubi multa diuerſa aut aduerſa:
que in doctrina ſua ꝯtinent̄ corrigit ⁊ exponit. Et
q: uerīſil'e eſt ꝙ tūc nō oia hiꝰ ſibi occurrerūt: ideo
in fine ꝓlogi ſui ſupplicat libroꝝ ſuoꝝ lectoribus
ita dicēs: Siqs aliqd inuenerit nō ꝯcordāter ſi nō
ſit manifeſta cā dicēdi ex qua ſm Hilariū accipiēda

da eſt intelligētia dictoꝝ: diſcretiorē ⁊ magis exer
citatū ꝯſulat. Si vō nō fuerit iuētū quō utrūq̄ȝ ſta
re poſſit ad illoꝝ eligat qd magis ꝯſonum ueritati
iudicauerit: alterū vō nos ipſi reuocaremꝰ ſi talis diſ
cordia nobis occurreret. Ex q̄ dicto correlarie ſeq-
tur ꝙ ſi in doctria ſci Thome aliq̄ aſſertio repiret̄
que eēt h̄etica aut in fide erronea nō ꝓp hoc ſeque
ret̄ ꝙ aſſerēs fuiſſet h̄eticus q: ſ. eā ꝑtinacit̄ nō aſ
ſeruiſſet cū ad reuocationeȝ humilit̄ ſe offerat. Si
eni btūs Cyprianꝰ ⁊ b. Hieroꝰ lȝ erroneas opiones
uel h̄eticas ſcripſerint q̄s reuocaſſe nō legunt̄ ut i
fra dicet̄: q: tn̄ eas ꝑtinacit̄ nō defenderūt nō ſunt
h̄etici iudicādi ⁊c. ⁊ ꝓp h̄ ſolū ꝙ hereſim tenuerit
vbo uł ſcripto nō eēt poſt mortē de hereſi accuſan
dus niſi ꝓbari poſſet ꝙ talē h̄ſim ꝑtinacit̄ tenuiſ
ſet. Ex hoc pȝ ex dictis ſci Tho. 2a 2e. q. de h̄ſi. ar.
2. in ſolōne ad 3m argm ubi allegat Aug. 24. q. 3. di
centē. Si qui ſniam ſuā q̄uis falſaȝ atq̄ȝ ꝑuerſam
nulla ꝑtinaci aīoſitate defendūt: querūt aūt tacita
ſolicitudie vitatē corrigi parati cū iuenerint: neq̄-
q̄ȝ ſunt iter h̄eticos cōputādi. Uñ ꝯcludit ꝙ ſi aliq
doctores diſſenſiſſe vident̄ in uel ꝯ̄ ea q̄rū nihil in
tereſt ad fidē uel etiā in qbuſdā ad fidē ꝑtinētibus
que nōdū erāt per eccl̄iā def'inata nō eſt vitiū here
ſis: poſtq̄ȝ aūt eēnt def'inata auc̄te eccl̄ie uł'is: ſiqs
tali determinatiōi ꝑtinaciter reſiſteret uel repugna
ret. h̄eticus eē ſentiret̄. Et hec dicit ſctūs Tho. ꝓp
diſſenſionē que fuit iter Hier. ⁊ Augm circa ceſſa-
tionē legaliū. Ex qbꝰ oibꝰ ſatis pȝ ꝙ idē ſctūs Tho.
qui Aug. in regula ⁊ in doctrina ſequit̄ ſic magrm
diſcipulus dicere potuit ⁊ debuit cū eodē Aug. er
rare potero ſed h̄eticus nō ero: q: nō oportet cre-
dere ꝙ doctrina ſua in nulla ſui parte fuerit hereti
ca uel in fide erronea lȝ ipſe nō fuerit hereticus.
Tertio ꝓbat̄ eadē ꝯcl'io ꝙ ſi oporteat dicē ꝙ hiꝰ do
ctrina in nulla ſui pte ſit in fide erronea uel h̄etica
hoc marīe eēt q: ipſa eſt p eccl̄iā approbata ſȝ aliq̄
eſt doctria multomagis approbata q̄ȝ doctrina ſci
Thome: que tn̄ i aliq̄ ſui pte eſt h̄etica uł erronea
in fide: igit̄ hoc etiā ſine ulla temeritate dici poterit
de doctrina ſci Thome nō obſtāte eiꝰ approbatio
ne: ꝯñtia eſt clara ⁊ maior nota: q: illi fundamēto
īnitit̄ ps aduerſa. Sȝ minor ꝓbat̄ p multa exēpla.
Et ut a maioribꝰ ad minora ꝓcedat̄. Primū exēplū
ponit̄ de doctrina bti Petri apl'i quā nulli dubiuȝ
eſt eē magis approbatā q̄ȝ doctrinā bti Pauli pro
oibꝰ ad fidē ꝑtinētibꝰ que vbo aut facto docuit: con
ſtat ꝙ hiꝰ doctria in aliq̄ ſui pte fuit in fide erronea
ſcilȝ in illa pte in qua Paulus apl's eū rep̄hēdit de
qua rep̄hēſione di ad Gal'. 2. c. Cū aūt ueniſſet ce-
phas antiochiā i faciē ei reſtiti q: rep̄hēſibilis erat
Et cām rep̄hēſionis ipſiꝰ ⁊ alioꝝ per eiꝰ doctrinaȝ
errātiū ſubdit: q: certe nō recte ambulabat ad vita
tē euāgelii. Et ſic pȝ ꝙ errabat ꝯ̄ ueritatē euāgelii:
q: eiꝰ doctrina erat in hoc in fide erronea. Uñ etiaȝ
pȝ ꝙ in errore fidei minor reprehēdere pōt quātū-
libet maiorē: cū paulus ſic reprehēderit petrū p̄n-
cipē apl'oꝝ. ⁊ iō nō debet mirum nec temerariū iu
dicari ſi minores doctores rep̄hēderēt ſcm̄ Tho.
ubi oſtēderēt eum erraſſe in materia fidei.
Scōm exēplū eſt de doctria ſci Cypriani q inter do
ctores approbatos p̄mꝰ noiat̄ in decreto Gelaſii pa
pe. 15. diſt. c. ſcā romana. ⁊ tn̄ eiꝰ doctrina in aliqbꝰ
fuit erronea. Uñ de baptiſmo puuloꝝ eūdē rep̄hē
dit Augꝰ de ꝯſe. diſt. 4. c. quō. ⁊ merito erat rep̄hē
dēdus lȝ eēt ſctūs martyr ⁊ iſignis ſic ponit̄. 32. diſt.
c. porro. Rep̄hēſibilis aūt erat: q: ſ. baptiſma here
ticoꝝ lauacruȝ diaboli appellabat. vñ Augꝰ li. 2. ꝯ̄
quēdā donatiſtam de ſcripturis Cypriani dicit ſic.
Qd in eis diuinarū ſcripturarū aucti ꝯgruit cum
laude eiꝰ accipio. qd aūt hoc nō ꝯgruit cuȝ pace eiꝰ
reſpuo. ⁊ infra. Uiri huiꝰ laudē aſſequi non ualeo:
eiꝰ multis l̄ris mea ſcripta nō cōparo: eiꝰ ingenium
diligo: eiꝰ laude delector: eiꝰ charitatē miror: eiꝰ mar
tyriū ueneror. Hoc qd aliter ſapuit nō accipio: q: ec
cleſia nō accipit pro qua ſanguinem fudit.
Tertiū exēplū eſt de doctrina bti Hiero. qui in p̄di-
cto decreto Gelaſii iter approbatos doctores nūat̄
cuiꝰ eloquiū ut Augꝰ de eo ait ꝯ̄ Julianū: ab oriēte
in occidētē inſtar ſolis refulget ac etiā intm̄ defert
eccl̄ia ut ſacre ſcripture teſtimoniū preceteris iter
pretibꝰ ex eiꝰ trāſlatione ſuſcipiat. ⁊ tn̄ ꝯſtat ꝙ eius
doctrina in aliq̄ ſui pte ꝯcedit̄ fuiſſe erronea etiam
in his que ad fidē ⁊ doctrinā apl'icā ꝑtinē noſcunt̄.
Nā ſicut habet̄ in decretis. 26. diſt. circa doctrinaȝ
bti Pauli apl'i dicētis: opȝ epm̄ eē vniꝰ uxoris virū
⁊ nō pluriū. Hieroꝰ ⁊ Augꝰ ꝯ̄rias ſnias ꝓtulerunt.
Hinc eſt ꝙ gloſa in p̄dicta diſt. c. j. dicit ꝙ male ſen
tit hic Hieroꝰ. Augꝰ eū corrigit in ꝓmo. Iſti eē ſci
ſicut pȝ in eoꝝ epl'is ut recitat gl. ad Gal'. 2. c. de re
p̄hēſione: q: paulus dic̄ petrū aplm̄ eē rep̄hēſibilē
ꝯ̄riū ſentiebāt ut. ſ. tactū eſt. ⁊ iō alr̄ eoꝝ circa vita
tē euāgelii erroneā opionē tenebat. De Aug̃ etiā ⁊
aliis plibꝰ approbatis doctoribꝰ ſil'e poſſet oſtēdi.
Quartū exēplū de doctrina ſeu cōpilatione magr̄i
ſniaꝝ que i ſtudiis gn̄alibꝰ ⁊ nūq̄ȝ ex mādato apl'i
co publice tanq̄ȝ approbata ⁊ auctētica legit̄ ⁊ tn̄
in ea aliq̄ ꝯtinent̄ in fide erronea: ſicut eſt illa opi-
nio quā tenet in. 3. diſt. 21. ꝙ chriſtus in triduo ſue
mortis fuit homo: ⁊ quedā alie in qbus cōmuniter
reprobat̄. Hoc tn̄ nō obſtāte videt̄ ꝙ eius doctria
ſit magis auctētica q̄ȝ doctrina ſancti Thome.
Quintū exēplū eſt de doctrina ſeu cōpilatiōe decre
ti Gr̄ani que a doctoribꝰ decretoꝝ tanq̄ȝ approba-
ta ⁊ auctētica legit̄: ⁊ a qua ⁊ nō a lectura decreta
liū doctores decretoꝝ ⁊ nō doctores decretalium
noiant̄: ⁊ tn̄ illa doctrina in aliq̄ ſui pte eſt erronea
in fide: ſic pȝ. 33. q. 4. c. ſed obiicit̄. ubi narrat Gra-
nus ꝙ tp̄e regis achab fuerūt miſſi duo qnq̄gena
rii ad Heliā qui dixerūt ei. Hō dei rex iſrl' uocat te
qd eſt hereſis explicita: q: ꝯ̄ria ueritas eſt explicite
approbata: q: hoc accidit tp̄e Ochozie mortuo re-
ge achab: ſic exp̄ſſe in ſacra ſcp̄tura repit̄. 4. Reg.
c. j. Uñ ſi Granus ꝑtinacit̄ ei adheſiſſet fuiſſet ma
nifeſtus h̄eticus ſed nō fuit h̄eticus q: nō ꝑtinaci
ter ſed inaduertēter illō dixit. Uñ ſup illo paſſu di
cit gl. ꝙ ipſe ꝯfundit hiſtoriā: nō eni achab miſit il
los qnq̄genarios: ſȝ rex Ochozias: nec ēt illud ꝯti
git tp̄e achab ſed ſub ochozia. In plibꝰ ēt aliis lo-
cis reprobat Granū ſic pȝ. 11. q. 3. c. ad mēſurā. ⁊ 12.
q. j. c. j. ⁊ aliis q̄plibꝰ locis. Et dicūt aliq ꝓp hoc ꝙ
ml'tis licet negare gloſas decretoꝝ ⁊ decretaliū cū
gloſa apte negat textū. Et ſil'r dicūt aliq de gloſis
ordinariis biblie que tn̄ vident̄ eē maioris auctis
q̄ȝ doctrina ſci Thome cū allegant̄ auctoritatiue.
Sextū exēplū pōt poni de qbuſdā doctoribꝰ qui nō
ſunt ſci canonizati: ſicut uenerabilis Anſel'. cātua-
rieñ. epꝰ. Hugo de ſcō vic. ⁊ qdā alii q̄rū dicta uel
ſcripta in aliqbꝰ repiunt̄ erronea: ⁊ tn̄ eoꝝ doctria
nō minus videt̄ eē auctētica q̄ȝ doctrina ſci Tho-
me: cū ipſi coiter in actibꝰ ſcholaſticis ſciētificis al-
legant̄ auctiue: nec ſolēt negari: ſȝ eoꝝ dicta reue-

Universidad de Deusto Biblioteca

renter gloſari ⁊ exponi: qđ tñ ſcholaſtici nōdū conſueuerūt facere de dictis ſci Tho. ⁊ iō pſumptuoſū videt̃ ei⁹ doctrinā ſup ipſos ⁊ alios doctores ſic extollere ꝙ nō liceat credē aut aſſerere ipƺ in fide erraſſe: ſic̄ ⁊ aliq̄ errauerūt. Nec obſtat ei⁹ canonizatio quā aliq̄ ꝓ magno colore ꝑtēdūt. Ex qb⁹ videtur ꝙ dicē ſcm̄ thomā in aliq̄ pte doctrie ſue erraſſe in fide nec obuiat ſeu derogat canonizationi ſue nec approbationi doctrie ſue theologice ſic̄ ꝟ idez dicē de aliis ſcis ⁊ ꝑcipuis doctorib⁹ nō derogat canonizationi nec approbationi coꝝ. Nam eccl'ia ſic̄ canonizādo aliquē ſcm̄ nō ꝑ hoc approbat oīa ei⁹ facta ita approbādo ei⁹ doctrinā nō per hoc approbat oīa ei⁹ dicta uel ſcripta: ſed ſolū illa que per auctorē ipm̄ nō ſunt retractata nec per aliū ſunt correcta aut merito tanq̄ꝫ ueritati ꝯria corrigēda iuxta ſupi⁹ allegatā ap̄li ſniaꝫ. Oīa ꝓbate qđ bonū eſt tenete. Sic igit̃ per eccl'iā approbat̃ aliq̄ doctrina: nō tñ quo ad oīa ſꝫ q̄ ad illa que ſunt ꝟitati ꝯſona ſic̄ pꝫ de doctrina Origenis de qua dicit Gelaſi⁹ papa. 15. diſt. c. ſcā romana. ꝙ Origenis nōnulla opuſcula que vir btiſſim⁹ Hiero⁹ nō repudiat legēda ſuſcipim⁹: reliq̄ āt cū auctore ſuo dicim⁹ eē renuēda. Ex oīb⁹ igit̃ ꝑdictis clare pꝫ 3ª ꝯcl'io ꝑncipalis ⁊c̄.

Quarta ꝯcl'io doctrina ſci Tho. li. 2. ſūme ꝯ gētiles c. 19. de rerū creataꝝ neceſſitate abſoluta eſt de virtute ſermonis falſa ⁊ multū iꝑpria. Et hec ꝯcluſio pꝫ. q: illud capl'm intitulat̃ q̄liter in reb⁹ creatis eſſe pōt neceſſitas abſoluta: ⁊ eſt ꝑncipalis ꝯcl'io capl'i ꝙ ſunt quedā in reb⁹ creatis que ſimpl'r ⁊ abſolute neceſſe eſt eē: ⁊ alique que ſunt ꝯtingētia eē. Sed ꝙ iſta locutio ſit de ꝟtute ſmonis falſa ⁊ multum impropria: ⁊ hoc probatur ⁊c̄.

Quinta ꝯcl'io. Predicta ſci Tho. doctria ſm̄ q̄ſdaꝫ eſt in fide erronea ſeu i aliq̄ ſui pte de hi⁹ errore ſuſpecta. Et in hac ꝯne non aſſertiue ſed ſolum recitatiue loquimur. Dicunt enim aliqui ꝙ iſta doctrina multos errores continet.

Prim⁹ ē q: ponit aliqđ a deo eē neceſſe eē qđ videt̃ ꝯ ſacrā ſcripturā ⁊ intētionē ſcōꝝ: q: neceſſe eē eſt ꝓpriū nomē dei: ⁊ videt̃ eē intentio ſacre ſcripture Exo. 3. c. ubi Moyſi iterrogāti dn̄o ſi dixerit mihi qđ nomē eſt ei⁹: qđ dicā eis. dixit dn̄s ad Moyſen. Ego ſum qui ſum ſic dices filiis iſrael qui eſt miſit me ad uos. Super quo uerbo dicit gloſa ⁊c̄.

Scđs error: ut iſti dicūt eſt in ꝑncipali fundamento predicte poſitionis qđ eſt iſtud. Sūt inq̄t quedā in reb⁹ creatis que ſimpl'r ⁊ abſolute neceſſe eſt eſſe. Illas eni res ſimpl'r ⁊ abſolute neceſſe eſt eē i qb⁹ nō eſt ptās ad nō eē. Quedā aūt res ſic ſunt a deo in eē ꝓducte ut in eis nāliter ſit potētia ad nō eſſe. Qđ qdē ꝯtingit ex hoc ꝙ mā in eis eſt in potentia ad aliā formā. Iſte igit̃ res in qb⁹ uel nō eſt mā: ul' ſi eſt nō eſt potētialis ad aliā formā nō hn̄t potentiā ad nō eē: eas igit̃ ſimpl'r ⁊ abſolute neceſſe eſt eſſe. Hoc aūt iterū circa mediū capl'i magis explicat dicēs ꝙ q: mā ſm̄ qđ eſt in ei⁹ potētia eſt ex ordine materie nec'io res alique corruptibiles exiſtūt ſicut aīal qđ ex ꝯriis cōpoſitū eſt q: ei⁹ mā ꝯrioruꝫ eſt ſuſceptiua: forma aūt ſm̄ id qđ eſt actus eſt ⁊ ꝑ eā res exiſtunt actu. Uñ ea ipſa ꝓuenit neceſſitas ad eē in qbuſdā: qđ ꝯtingit q: res ille ſūt forme nō in mā: ⁊ ſic nō eſt in eis potētia ad nō eſſe ſicut eſt de ſubſtātiis ſepatis: uel q: forme rerū ſua pfectione adequāt totā potentiaꝫ māe ut ſic nō remaneat potētia ad illā formā nec per ꝯn̄s ad nō eſſe ſic̄ eſt in corporibus celeſtibus. ¶ Hoc eſt igit̃ ꝑncipale fundamentū poſitionis ſci thome qđ videt̃ multipliciter erroneum primo quia ⁊c̄.

Tertius principalis error ꝑdicte poſitionis eē videtur q: dicit ꝙ per hoc ꝙ dī deū ꝓduxiſſe res ꝑ uoluntatē nō per neceſſitatē: non tollit̃ quin uoluerit aliquas res eē que de neceſſitate ſint ⁊ aliq̄s que ſint ꝯtingēter: ad hoc ꝙ ſit in reb⁹ diuerſitas ordinata. Nihil igit̃ ꝓhibet res q̄ſdaꝫ diuina uolūtate ꝓductas nec'ias eſſe. Et ꝯn̄ter hec declarādo ſubdit eē neceſſe ſimpl'r nō repugnat ad rōnē eē creati. Nihil eni hēt aliqđ neceſſe eē: qđ tñ ſue neceſſitatis cām hēt ſicut ꝯnes demrationū. Nihil igitur ꝓhibet quaſdā res ſic eſſe ꝓductas a deo ut tamē eas eſſe ſit neceſſe ſimpliciter. Et iteruꝫ poſtea ibidem aliam rationem concludit: ſic igitur aliq̄ creatura de neceſſitate habet eſſe.

Ex quib⁹ clare pꝫ ꝙ nō ſolū ꝯcepit quaſdā res diuia uolūtate ꝓductas nec'ias eſſe uel eas neceſſe eſſe. ſed etiā ꝯcludit ꝙ quedaꝫ de neceſſitate ſunt: ⁊ ꝙ eas eē eſt neceſſe ſimpl'r ⁊ de neceſſitate hn̄t eſſe: mō hoc repugnat libertati diuine uolūtatis. qđ arguitur ſic: q: iſta ꝯn̄tia eſt bona: deus vult creaturā eſſe: ergo creatura eſt: ⁊ ecōtra: ⁊ per ꝯn̄s ſi an̄s libere ⁊ uolūtarie uerificat̃ de aliqua creatura ꝯn̄s ꝯn̄ter uerificat̃ de eadē: q: ſi deus libere ⁊ ꝯtingenter vult quālibet creaturam eſſe: ſequit̃ ꝙ quelibet creatura eſt ꝯtingēter ⁊ nulla eſt de neceſſitate. vñ etiā ex oppoſito ſumit̃ oppoſitum: quia ⁊c̄.

Quartus error hui⁹ doctrine eſſe dī in quadā rōne que ibidē ſequit̃ que dicit: ꝙ quāto aliqđ magis diſtat ab eo qđ per ſeipm̄ eſt ens. ſ. a deo: tāto magis ꝓpinquū eſt ad nō eſſe. Quāto igit̃ aliqđ eſt ꝓpinquius deo tāto magis recedit a nō eſſe: que aūt iaꝫ ſunt ꝓpinqua ſunt ad nō eſſe per hoc ꝙ hn̄t potentiam ad nō eſſe. Illa igit̃ que ſunt deo ꝓpinquiſſima ⁊ per hoc a nō eſſe remotiſſima talia eſſe oportet ad hoc ꝙ ſit ordo rerū cōpletus ut in eis nō ſit potētia ad nō eſſe: talia aūt ſunt nec'ia abſolute: ſic igit̃ aliqua creatura de neceſſitate habet eē. Hec āt ratio deficit in multis. Primo i hoc ꝙ ſupponit ꝙ entia deo ꝓpinquiſſima ſicut angeli tātomagis recedunt a nō eſſe. hoc eniꝫ ꝓprie loquēdo nō eſt uerum: q: ꝓprie nihil diſtat uel recedit a nō eſſe ⁊c̄.

Quintus error ꝑdicte poſitionis eſt in ipſi⁹ declaratione in qua dicit. Sciendū eſt itaq̄ꝫ ꝙ ſi rerū creatarum vniuerſitas ꝯſideret̃ ꝓut ſunt a primo ꝑn⁹ inueniunt̃ depēdere ex uolūtate nō ex neceſſitate principii niſi neceſſitate ſuppōnis: ut dictū eſt. Si ꝟo cōparent̃ ad ꝑncipia prima inueniunt̃ neceſſitatē hēre abſolutā. Nihil eni ꝓhibet aliq̄ ꝑncipia nō ex neceſſitate ꝓduci qb⁹ tñ poſitis de neceſſitate ſequit̃ talis effect⁹ ſicut mors aīalis hi⁹ neceſſitatē abſolutā ꝑꝑ hoc ꝙ ex ꝯriis iam eſt cōpoſituꝫ q̄uis ipm̄ ex ꝯriis cōponi nō fuiſſet neceſſariū abſolute. Sil'r aūt ꝙ tales rerū nāe a deo ꝓducerent̃ uoluntariū fuit: ꝙ aūt eis ſic ſtatutis aliqđ ꝓueniat ul' exiſtat abſolutā neceſſitatē habet. Ex quo pꝫ ꝙ hec poſitio eſt locutio iꝑpria ⁊ petit ꝑncipiū: q: hoc aſſumit qđ debet ꝓbare. nā per exēplū poſituꝫ pꝫ ꝙ uocat neceſſitatē abſolutā illā que nō eſt ex ꝯditione uel ſuppōne ſicut mors hui⁹ aīalis: nō ex ſuppōne uel ꝯditione. ſ. ꝙ aīal nō ſit ex ꝯriis cōpoſitum nō habet neceſſitatē ⁊ ideo nō habet neceſſitatem niſi conditionalem ⁊c̄.

Sextus error doctrine ꝑdicte aſſignari pōt in q̄daꝫ dicto qđ ſequit̃ ibidē ubi ait: Manifeſtū eſt ꝙ oīa que ꝯriū hn̄t uel ex ꝯriis ſūt corruptibilia ſūt: que aūt hi⁹ nō ſunt ſempiterna ſunt niſi pars corrūpatur ſicut forme que nō ſubſiſtūt ſed eē earū eſt per hoc ꝙ inſunt māe. Ex hoc eni ſequit̃ ꝙ grā in aīa uel in angelo cū nō habeat ꝯriam nec ex ꝯriis exiſtat: nec ſit forma que iſit māe: eſt ſempiterna: ⁊ idē videret̃ ſequi de luce ul' lumine ſi eēt ſine mā ſicut accidētia ſacri altaris ſūt ſine ſbcto. Hoc etiā fauet articulo pariſi⁹ ꝯdēnato allegato ſupi⁹ in quo dī oē qđ nō hēt mām eſt eternū. ⁊ breuit̃ hec ⁊ alia multa erronea falſa ⁊ iꝑprie dicta vident̃ multis in ꝑdicta doctrina ꝯtineri que tñ ex tedio ptrāſimus.

Dicūt etiā ꝙ in terminis phie ⁊ nālib⁹ principiis in eodē li. c. 25. errauit manifeſte: ubi declarādo q̄liter deus oīpotēs dicat̃ quedā nō poſſe: iter alia dixit ꝙ de⁹ nō pōt facere vnū ⁊ idē eē ⁊ nō eē. qđ eſt ꝯdictoria ſimul: ⁊ poſtea ſubdit ꝙ ꝯdictio in ꝯriis ⁊ priuatiue oppoſitis includit̃: ſequit̃ eni ꝙ ſi eſt album ⁊ nigrū ꝙ ſit albū ⁊ nō albū: ⁊ ſi eſt vidēs ⁊ cecū ꝙ ſit vidēs ⁊ nō vidēs: vñ eiuſdē rōnis ꝙ de⁹ nō poſſet facere oppoſita ſimul ieſſe eidē ſm̄ ideꝫ. Ex q̄ pꝫ ꝙ ponit ꝙ de⁹ nō magis pōt facē duo ꝯria ſimul ineſſe eidē ſm̄ idē q̄ꝫ duo ꝯdictoria. Hoc aūt eſt erroneū: q: de facto corpori chri ſm̄ ſe totuꝫ in ſacro altaris in diuerſis altarib⁹ ſunt motus ꝯrii ſurſum. ſ. ⁊ deorſum: ⁊ pari rōne poſſet facē de⁹ idē corpus ſm̄ ſe totū eſſe albū ⁊ nigrū. ¶ Dicūt etiaꝫ ꝙ in plurib⁹ locis doctrine ſue ipſe errauit per hoc ꝙ principia phie ſeu poti⁹ quedaꝫ phoꝝ uerba ad ꝯnes theologie nimis applicauit. Nō enim loqui taliter debēt theologi qualit̃ loquunt̃ phi: ſic̄ docet Aug⁹. 10. li. de ci. dei. c. 23. dicēs. Liberis uerbis loquunt̃ phi: nec in reb⁹ ad itelligēdū difficillimis offenſionē religioſarū auriū ptimeſcūt. Nob āt ad certā regulā loqui phaſ eſt: ne ꝟboꝝ licētia etiā de reb⁹ que his ſignificant̃ impiam gignat opionē ⁊c̄.

Concluſio.

¶ Huic ergo tractatui: utinā aduerſo errori: finem ſtatuimus. Illi laus honor atq̄ꝫ gratiarūactio qui nobis cām ſuā tractantib⁹ nō defuit: quo docēte aſſertam hic ueritatē ſentimus: quo inſtruēte ꝓbam⁹: q̄ precipiēte defendimus ⁊ per quē poſtremo fraterna charitate permoti ad oēs deuenire ⁊ nobiſcum ſentire uehemēter affectamuſ. Quia ſi ꝟitati huic iudicio noſtro clariſſime nec ſic credit aut alio fauore ut ipſi conant̃ alio ue fine q̄ꝫ eius poſtulet dignitas criminemur teſtamur te chriſte teſtamur ⁊ illā cui teſtimoniū ꝓhibes eſſe totā pulchrā ⁊ in ea maculā nō eē: oēs ad extremū tui atq̄ꝫ ipſi⁹ amatores in teſtimoniū euocam⁹: noſtrū nūc debitū ſufficienter ⁊ ut putamus ſupabundāter expleuiſſe.

¶ Venetiis per Simonem de Luere pro domino Andrea de Torreſanis de Aſula. 3. Nouembris. 1506.

Regiſtrum.

aaaa bbbb cccc dddd eeee ffff gggg hhhh iiii kkkk llll mmmm nnnn oooo pppp qqqq rrrr ſſſſ tttt vvvv xxxx yyyy ꝫꝫꝫꝫ ⁊⁊⁊⁊ ꝯꝯꝯꝯ ꝝꝝꝝꝝ AAAA BBBB CCCC DDD EEEE Terni ſunt YYYY et EEEE. Quinternus DDDD Aliq̄ Quaterni.

Quint. 24. chart. 3.

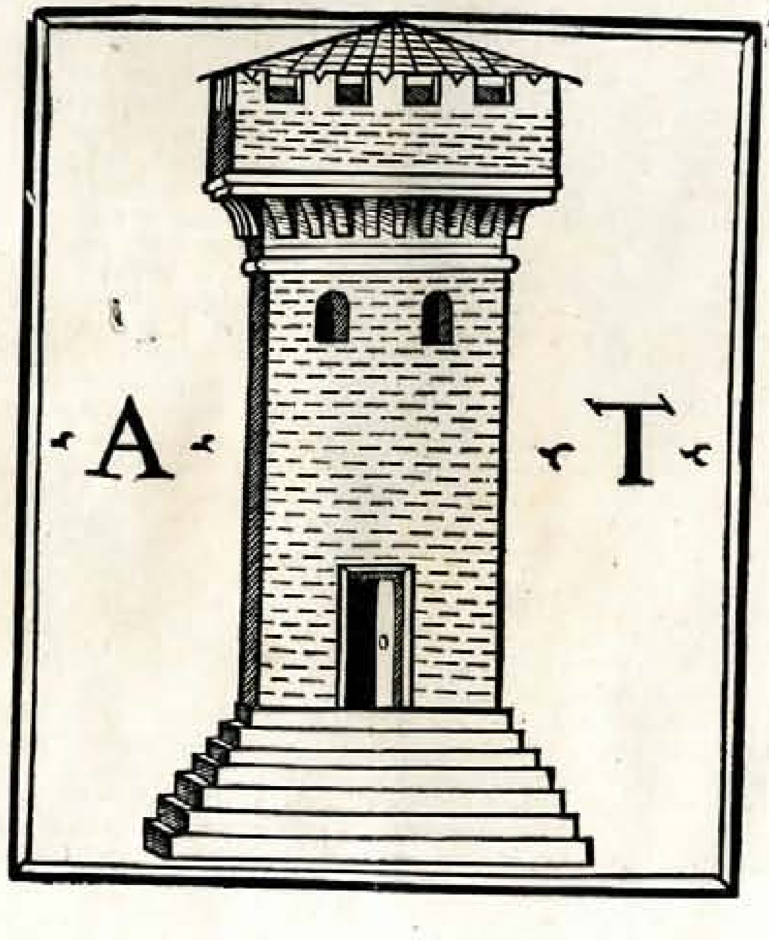

Universidad de Deusto
Biblioteca